

OPERA MORALIA
SANCTI ALPHONSI MARIAE DE LIGORIO

DOCTORIS ECCLESIAE

III.

THEOLOGIA MORALIS

EDITIO NOVA

CUM ANTIQUIS EDITIONIBUS DILIGENTER COLLATA
IN SINGULIS AUCTORUM ALLEGATIONIBUS RECOGNITA
NOTISQUE CRITICIS ET COMMENTARIIS ILLUSTRATA

CURA ET STUDIO

P. LEONARDI GAUDÉ

E CONGREGATIONE SANCTISSIMI REDEMPTORIS

TOMUS TERTIUS

COMPLECTENS

TRACTATUS DE SACRAMENTIS IN GENERE,
DE BAPTISMO ET CONFIRMATIONE, DE EUCHARISTIA, DE POENITENTIA,
DE EXTREMA UNCTIONE ET ORDINE

1951

AKADEMISCHE DRUCK- U. VERLAGSANSTALT

G R A Z

APPROBATIO

Libentissime annuimus ut operis inscripti: „*Sancti Alphonsi Mariae de Ligorio Doctoris Ecclesiae Theologia Moralis, editio nova, cum antiquis editionibus diligenter collate, in singulis auctorum allegationibus recognita notisque criticis et commentariis illustrata, cura et studio P. Leonardi Gaude e Congregatione Sanctissimi Redemptoris** fiat reeditio arte photomechanics.

Romae, nd S. Alfonsl, die 5 maii 1953.

Leonardos Buys
Conjrrgafionij Simi *Redemptori**
Superior Generalis Reetnr Maior

IMPRIMATVR:

Nr. 8287.

Curia cpisc. Seccovlen.

Graedl, die 23 Junii 1953.

+ Ferdinandus

LIBER SEXTUS

DE SACRAMENTIS.

« *Habebit hic Liber Tractatas sex: i. Agetur de Sacramentis in genere. — 2. De Baptismo
• et Confirmatione. — 3. De Eucharistia. — 4. De Poenitentia. — 5. De Extrema Unctione
• et Ordine. — 6. De Matrimonio* ».

TRACTATUS PRIMUS
DE SACRAMENTIS IN GENERE

CAPUT I.

De Natura Sacramenti Novae Legis.

DUBIUM I.

Quid sit Sacramentum.

1. *Quomodo definiatur sacramentum. Et quae requirantur ad essentiam sacramenti.* — 2. *Alia communior definitio sacramenti.* — 3. *An fuerint vera sacramenta sacrificia, figurae et sacramenta veteris legis.* — 4. *Quid notandum de circumcisione.* — 5. *Quae alia excludantur a ratione sacramenti.* — 6. *Plura notanda circa sacramenta. Ei quotupliciter sacramenta distinguantur.* — 7. *An sacramenta causent gratiam physice, vel moraliter.*

Sacramen-
tum, quid.

1. - « Resp. Est res sensibilis quae ex
« stabili institutione Christi vim habet san-
• ctitatis, sive gratiae justificantis efficien-
« dae, et per consequens significandae.

« Unde resolves:

« Γ. Ad essentiam sacramenti requiri
• tria: 1°. Ut sit signum stabile. 2°. Ut
• significet veram sanctitatem. 3°. Ut eam-
• dem efficiat ex opere operato, id est usu
« suo et applicatione, per propriam effi-
« ciam; et non ex opere operantis, sive
« peractum aut dispositionem ministrantis
« vel suscipientis: quae, etsi ad effectum
• sacramenti requiratur, non tamen ut
« causa, sed ut conditio sine qua non ».

2. - Magis mihi arridet communior de-
finitio, quam tradunt alii de sacramento:
*Est signum sensibile, sacrum, permanens
interioris gratiae, institutum a Christo ad
nostram sanctificationem* — Et haec de-
finitio magis congruit Tridentino *, ubi
sacramentum sic definitur: *Symbolum rei
sacrae, et invisibilis gratiae visibilis
forma.*

Dicitur *symbolum* sive *signum*, quia
hoc essentialiter pertinet ad sacramen-

turn, ut sit signum nobis denotans gra-
tiam sanctificantem animam. — *Sensibile*,
id est sensibus patens. — *Sacrum*, id est
cum actu religioso. — *Permanens*, quam-
diu durat nostra religio. — *interioris
gratiae*, quia hoc est essenziale omni sa-
cramento, gratiam significare. — *Insti-
tutum*, quia, cum sacramentum sit signum
arbitrarium, non posset sanctificationem
efficere neque significare, nisi ex institu-
tione divina. — *4 Christo*: 1° ad differen-
tiam sacramentalium, ut est usus aquae
benedictae, panis benedicti, etc.; quae
non a Deo, sed ab Ecclesia instituta sunt,
et vi orationum *Ecclesiae* excitant pios
motus in anima, quibus movetur Deus ad
postea peccata remittenda. — Dicitur 2°
a Christo: quia, licet Habert dicat sacra-
menta tantum a Deo principaliter esse
instituta, non autem a Christo ut homine,
nisi tamquam a causa morali et instru-
mental!, cum solus Deus potuerit sacra-
mentis vim sanctificandi tribuere; attamen
melius dicunt Salmant.1*et Viva § cum
aliis, quod Christus etiam qua homo in-
stituit sacramenta potestate *excellentiae*,

1 Se». 13, de Euchar., cap. 3. — *Haberi*, de Sacram
in gen., cap. 8, qu. 1. — · Tr. 1, de Sacram, in gen.,

cap. 3. num. 19 et 25, — 1 De Sacram, in gen., qu. 1,
art. 4. η. I.

ipsi collata ratione unionis cum Verbo. Et hujus sententiae est etiam D. Thomas *, ubi ait: *Instituere novum sacramentum pertinet ad potestatem excellentiae quae competit soli Christo.* — Dicitur demum: *Ad nostram sanctificationem*; hoc enim etiam pertinet ad essentiam sacramenti, ut definivit Tridentinum .

Quacna/n
exdadan
tar a ratio-
ne sacra-
menti

3. «2°. A definitione talis sacramenti « excludi: « Γ. Sacrificia tam novae quam veteris « legis. — Quia haec non sunt instituta « ad gratiam ex opere operato conferen- « dam (ets' nihilominus sacrificium novae • legis sic eam impetret ei pro quo offer- « tur, non ut sacramentum, usu suo et • applicatione, sed per modum impetra- • tionis), sed ad cultum Deo praestandum. « — Coninck '.

« 2°. Figuras et sacramenta veteris « legis, v. gr. circumcisionem, transitum • maris rubri, agnum paschalem, varias « item purificationes et consecrationes sa- « cerdotum: tum quia a Christo non sunt « instituta; tum quia veram sanctitatem « non efficiebant. - Ac licet *circumcisio* • aliquando sustulerit peccatum originale « per veram gratiam, id fecit vel ex opere « operantis in adultis, vel non ex opere « operato simpliciter et rigore: tum quia • non continuit gratiam, ut causa physica • vel ut causa moralis (quia nondum erat « exhibita Passio Christi, et meritum ex « quo gratia pendebat, sed tantum ex spe- « ciali privilegio); tum quia non contulit « gratiam formaliter, qua circumcisio et • ex sua institutione, sed quatenus erat « professio fidei, neque vi applicationis et « usus sui; alioquin enim omni non po- « nenti obicem, et quidem praeter omne « meritum contulisset: quod est falsum. « — Vide Filliuccium 4 ».

4. - Sed quaeritur Γ. *An circumcisio fuerit verum sacramentum?*

1 3 P.t qu. 72. xrt. L ad 1. — • Seat. 7, Sacram, io , can. < «t 4. — • Qu. num 22. — « Tr. 1, cap I. qx. 5 rt @. — *Can/tft. Taurntfy*, de Sacram. L f.,

Resp. Affirmative ex communi: turn quia circumcisio per se operabatur sanctitatem non internam, sed externam, sive legalem; tum quia fideles consecra- bantur ad veri Dei cultum. — Ita D. Tho- mas " , |Contin.| Tournely, Habert, etc.

Quaeritur 2°. *Att circumcisio de se pec- catum tollebat?*

Resp. Negative cum Habert, qui dicit quod tunc fideles adulti non mundabantur a peccato originali sive actuali, nisi for- matam caritatem habebant. Parvuli autem mundabantur a peccato originali per actum fidei ministrantis, seu offerentis; ut docet S. Thomas s. Quatenus (ut ait) haec fides respiciebat Christum venturum.

5. - INeque sunt sacramenta) « 3°. Ea quae dicuntur *sacramentalia*, v. gr. be- « nedictio abbatis, consecratio virginis; • quia praecise ex usu suo et opere ope- rato gratiam non conferunt: — uti nec actus virtutum, praeterquam quod hi • sensibiles non sint.

« 4°. Lotionem pedum apostolicorum ; insufflationem Christi in Apostolos, per « quam Spiritum Sanctum illis dedit. — • Item, verba Christi ad Magdalenam et paralyticum: *Remittuntur tibi peccata*; - quia non fuerunt signa instituta stabi- « liter ad gratiam conferendam.

«5°. Martyrium, ob eamdem causam: « esto enim ex opere operato gratiam < conferat, non tamen est specialiter ad « hoc institutum. — Vide scholasticos ».

6. - Plura hic adnotanda sunt. — Et Notandum Γ. Certum est et de fide sa- cramenta esse septem, et omnia a Christo instituta; ut definivit concilium Triden- tinum". — Et horum alia dicuntur sacra- menta *mortuorum*, ut Baptismus et Poe- nitentia, quae causant primam gratiam, et ideo etiam a peccatore suscipi possunt. Alia *vivorum*, ut sunt Eucharistia et alia reliqua.

Hoc tamen non obstante, etiam sacra-

cap. I, art. 2, cond. 3, qu. 2. — *Habert*, de Sacram, in gen , cap. 3, qu. 7 et qu. 5. — *Habert*, loc. cil.» qu. 5. — • Qu. 70, art. 4. — • Sew. 7. de Sacram, tn gea., can. 1

Circumci-
sio fuit ve-
rurn sacra-
mentum.

De se non
tollrbaipcc-
ch turn.

A iin quae
excludu ri-
eur a ratio-
ne «aera-
menti.

Sacra-
mcnla, se-
ntem. *1
Christo in-
stituai.

Sacra-
menta mor-
tuorum et
vivorum.

4» - & Thornvs, 3 *P.t qu. 70, art. 1*, ad 2, ait peccatum originale in circumcissione remissum fuisse per gratiae collationem, « non

ex virtute circumcisionis, sed ex virtute fidei Passionis Christi, cujus signum erat circum- cisio ».

Sacramenta vivorum quando primam gratiam conferant.

menta *vivorum* aliquando primam gratiam conferre possunt, scilicet cum quis putans non esse in statu peccati mortalis, vel existimans se contritum, accedit cum attritione ad sacramentum; ut expresse docet S. Thomas¹ de Eucharistia, ubi ait: *Potest tamen hoc sacramentum operari remissionem peccati..., etiam perceptum ab eo qui est in peccato mortali, cujus conscientiam et affectum non habet. Forte enim primo non fuit sufficienter contritus; sed devote et reverenter accedens, consequenter per hoc sacramentum gratiam caritatis, quae contritionem perficiet et remissionem peccati.* Et idem confirmat *qu. 72, art. 7, ad 2; et in 4, dist. 23, qu. 1, art. 2.* — Et idem communiter docent DD. de aliis sacramentis — ut Gonet², Concina³, Roncaglia⁴* et Salmant.⁶* cum Suarez, Toletus, Bonacina, Becano, Richardo et aliis (contra Vasquez, Lugo, Villalobos, etc.). Ratio, quia in Tridentino dicitur: *Si quis dixerit sacramenta novae legis.... gratiam ipsam non ponentibus obicem non conferre..., anathema sit* Nota verbum *ponentibus obicem*; ergo qui accedit ad sacramentum vivorum cum attritione, quae excludit peccati affectum tam actualem quam habitualement, jam obicem non ponit, et ideo gratiam recipit: modo habeat votum Poenitentiae. — Id confirmatur exemplo Extremae Unctionis, qua infirmo, ut ait S. Jacobus: *Si in peccatis*

sit, remittentur ei; id est (ut sentit D. Thomas⁷) datur robur adversus defectus relictos ex peccatis praeteritis *Sed quia* (deinde addit S. Doctor) *hoc robur gratia facit, quae secum non compatitur peccatum; ideo ex consequenti, si invenit peccatum aliquod vel mortale vel veniale, quoad culpam tollit ipsum: dummodo non ponatur obex ex parte recipientis.*

Notandum II'. Alia sacramenta dicuntur *transeuntia*: — alia, *characteristica*, seu characterem imprimentia, ut Baptismus, Confirmatio et Ordo: character enim est signum spirituale, per quod homo distinguitur ab aliis ^b.

Transeuntia, characteristica

Notandum III°. Alia sacramenta sunt necessaria necessitate *medii* ad salutem, saltem in voto implicito, ut Baptismus et Poenitentia; alia vero, tantum necessitate *praecepti*. — An autem sacramentum Eucharistiae sit necessarium necessitate *medii* saltem in voto? Vide *de Eucharistia*, infra *n. 192*.

Necessaria necessitate praecepti vel medii.

Notandum IV°. Sacramenta dicuntur *formata*, quando in suscipiente obtinent effectum suum. — *Informia* autem, quando sunt quidem valida, sed sine suo effectu, nempe si quis suscipit Baptismum sine dolore de actualibus mortalibus: recedente autem obice gratiae, sacramentum statim gratiam causat. — Hoc certum est de *Baptismo*, ut docent communiter S. Thomas⁸, Scotus⁹ ex D. Augustino⁹, ubi docet:

Formata et informia.

Quia sacramenta reviviscant.

¹ 3 P.» qu. 79, an. 3, corp. — ² Man.» tr. 2. de Sacram. in gen., cap. 4, § 4. — ³ Lib. 1. de Sacram., in gen., cap. 8, num. 29. — ⁴ Tr. 16, de Sacram., in gen., cap. 2, qu. 3, re>p. 1. — ⁵ Tr. I. cap. 5, n. 12. — ⁶ Suarez, de Euchar., disp. 63, sect. 1. v. *Dico 3.* — ⁷ TbUf., Hb. 2, cap. 29. — ⁸ Bonae., de Euch., disp. 4, qu. 4, punct. 1, n. 2; cfr. disp. 1, de Sacram., in gen., qu. 4, punct. 2, n. 2. —

⁹ Btean., part. 5, tr. 2, cap. 22, qu. 1, eoad. 2. — ¹⁰ Richard, tie Mcthavil., in 4, dut. 9, art. 2, qu. 1. — ¹¹ Vta?., in 3 P., di>p 205, cap. 4. — ¹² Lngo, de Euch., disp. 12, sect. 1, a n. 3. — ¹³ Villal., part. 1, tr. 4, difl 7, n. 4. — ¹⁴ Sess. 7, de Sacram., in gen., can. 6. — ¹⁵ S. Jacob., cap. v, 15. — ¹⁶ Suppi., qu. 30, art. 1. — ¹⁷ 3 P.» qu. 69, art. 10. — ¹⁸ De Baptismo, lib. 1, cap. 12, n. 18; ap. Migne, Patrol. lat., tom 43. col. 119.

6. — Auctores quos hic citat ipse S. Alphonsus de aliis utique sacramentis loquuntur; quos vero Salmanticenses allegant, excepto Villalobos, allegantur tantum pro Eucharistia.

b) < Character autem est (ita S. Doctor in *Exam. ordinandor.*, n. 24) *quoddam signaculum spirituale, indelebile, impressum animae suscipientis sacramentum.* Illud imprimitur tantum in Baptismo, Confirmatione et Ordine; et significat potestatem sive dignitatem ex huiusmodi sacramentis susceptam: in Baptismo enim est signum *ovium* Christi, quo fideles efficiuntur idonei ad alia sacramenta recipienda; in Confirmatione est si-

gnum *militum* Christi, quo vim accipiunt ad fidem constanter profitendam; in Ordine est signum *ministorum* Christi, quo potestatem acquirunt ad sacramenta fidelibus ministranda ».

< | Scotus, in 4, dist. 4, qu. 5, n. 4 et seqq., ab auctoribus in varias partes trahitur. Loquens de Baptismo, hic auctor supponit baptizatum in septem inquinatum peccatis, quorum sex eum poenitet, septimum vero actu illi placet, atque ita fit causa fictionis; recedente vero fictione per huius septimi poenitentiam, remittuntur celera, tum quoad culpam tum quoad poenam, non quidem virtute poenitentiae, nec virtute characteris, sed quia Iesus,

Ut quod ante datum est, tunc valere incipiat, cum illa fictio veraci confessione recesserit. Contin. Tournely Salmant.* et alii passim, contra VasquezfA Ratio, quia Baptismus est medium necessarium ad delendum peccatum originale: sed cum non possit amplius recipi, neque actualiter neque in voto (quia votum tendit ad id quod potest recipi), ergo necesse est ut ablato obice reviviscat. — Id probabiliter extendunt [Contin.] Tournely4; item Paludanus, Silvester, apud Salmant.4, ad sacramenta *Confirmationis* et *Ordinis*, quae iterari nequeunt; et ideo suscipientes alias carerent gratia sacramentali, tam necessaria confirmatis ad fidem profitendam, et ordinatis ad sua munia digne exercenda. — Idem probabiliter extendit IContin.) Tournely4 ad *Matrimonium* et ad *Extremam Unctionem*, cum S. Thoma

1 De Sacrim. in <en., cap. 2, art. 3, sect. 3, conci. 1. — Tr. 1, cap. 5, n. 83. — 2 De Sacram. In jen., cap. 2, an 3, sect. 3, concl. L — Palud., in 4. dial. 4, qu. 5, art. 2, v. *Hu tribut opinionibus* (n. 12). — Silvest., v. *Ba-*

et S. Bonaventura — Et idem dicunt Suarez % Villalobos % Lugo 1), de *Poenitentia* f). Negant vero de *Eucharistia*, contra Cajetanum «4 Gonzalez, Petrum Soto, etc., quorum sententiam etiam probabilem vocant Salmant..

Notandum V°. Sacramenta, ultra gratiam sanctificantem animam, conferunt etiam gratiam *sacramentalem*, scilicet auxilia ad obtinendum finem, ob quem quodlibet sacramentum fuit institutum 2), ut S. Thomas7.

Notandum VI°. Sacramenta operantur *ex opere operato* vi opens externi elicit, id est virtute conjunctionis formae cum materia et applicationis utriusque ad suscipientem ex Dei institutione. Quare actus ex *opere operantis*, sive suscipientis sacramentum, licet causent augmentum gratiae si homo est in gratia, non tamen

Grati»
uC'menu

sacra-
r«mur ex
°^ore °pe

Quid prae-
stent actus
operantis

ptismus IV. n. 11, qu. 17. — Tr. 1, cap. 5, n. 67. — Loc. cil., v. *Hat rationrs.* — Soius, de Institut, aacerdot., de Raptum., lect. 4, in fine. — Loc. cit., num. 67 et 63. — 1 3 P., qu. 62, art. 2.

sicut signo suo prius astitisset ad causandum effectum quando suscipiebatur, nisi obex adfuisset, ita « assistit etiam postea ei qui suscipit, ad causandum effectum quam cito obex tollitur ». Septimum vero peccatum, quod fictionis causa fuit, per poenitentiam tollitur, et gratia recipitur virtute poenitentiae, non autem « virtute Baptismi, quia susceptio ejus mortua fuit, et mortuus reviviscere non potest ». — Quam Scoti interpretationem probabilem existimat Vasquez, in 3 P., disp. 159, cap. 4, n. 36; «quamvis (addit) communis atque adeo satis probabilis sit interpretatio sententiae Augustini...., ut quod attinet ad culpam, quaedam peccata dicantur remitti virtute Baptismi recedente fictione, quaedam vero virtute poenitentiae, et rursus ea quae praecesserunt Baptismum et cum eo fuerunt commissa, quod attinet ad poenam omnino remittantur, ita ut nulla etiam temporaria poena illorum maneat, cetera autem non item ».

S. Thomas et S. Bonaventura allegantur a Contin. Tournely pro sola Extrema Unctione; sed D. Thomas nihil de hoc habet. — S. Bonaventura, in 4, dist. 4, part. 1, art. 2. qu. 3, id forte innuit, dicens Extremam Unctionem esse secundum quid initerabilem.

Auctores isti a Salmant. allegantur quatenus specialiter denegant soli Eucharistiae reviviscenuam. et ita sane loquuntur Suarez, loc. at., disp. 63, sect. 8, v. *Dicendum est trito*, Villalobos, part. 1, tr. 7, dig. 32;

Lugo, de *Sacram. in gen.*, disp. 9, sect. 6, n. 100; Coninck, qu. 62, n. 78. — Al ex- presse etiam affirmant Poenitentiam reviviscere Suarez (licet timide), disp. 28, sect. 6, v. *Tertio*; et Lugo, loc. cit., n. 100 et seqq. — Coninck vero, loc. cit., negat ut probabilius, Poenitentiae sacramentum informe dari.

f) Quam sententiam S. Doctor, lib. 6, n. 444, probabiliorum; in *Exam.* autem *Ordinandor.*, n. 4, veriorum appellat.

Cajetanus a Salmant. allegatur, quasi dicat omnia sacramenta (non excepta Eucharistia) reviviscere; et ita profecto docet *Opusc. tom. 1, tr. 5, qu. 5*, v. *Communis autem*; sed in 3 Part. D. Thomae, qu. 79, art. 1, ex- presse denegat Eucharistiae reviviscendam: « Si exsistens in peccato mortali, inquit, sibi incognito, quando sumit hoc sacramentum, non resuscitatur ad vitam, non apparet quare deinceps ex virtute hujus sacramenti resuscitabitur ».

Seu, ut ait S. Doctor in *Exam. Ordinandor.*, n. 22, « ad causandum effectum proprium sacramenti illius: nempe Baptismi, ad abluendum a culpis; Confirmationis, ad roborandum in fide; Eucharistiae, ad reficiendam animam; Poenitentiae, ad delenda peccata; Extremae Unctionis, ad vim conferendam adversus daemonum tentationes in extremo agone; Ordinis, ad conferenda auxilia, ut ordinatus recte sua munia exerceat; et Matrimonii, ut conjuges illius onera et obligationes bene sustineant et adimpleant ».

causant gratiam quae a sacramento confertur; ideo hi actus requiruntur tantum ut dispositiones ad effectum sacramenti recipiendum. — S. Thomas¹³

7. - Quaestio magna agitur inter doctores: *Ab sacramenta causent gratiam instrumentaliter physice vel moraliter?*

Sacramenta, probabiliter heretici causa moraliter gratiae.

[Contin.] Tournely¹ cum Vasquez et Lugo, tenent causare moraliter, id est, quia movent Deum ad gratiam physice causandam. Ratio, quia gratia de se petit produci efficienter a solo Deo, quin opus sit hic miraculum addere, scilicet quod Deus

conferat sacramentis de se gratiam causare. — Salmant. tamen cum Suarez, Valentia, Bellarmino, etc., tenent causare instrumentaliter physice: ita ut causae illae naturales per potentiam obedientialem eleventur ad effectum supematuralem. Et probant ex illo: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, etc.* Hoc enim magis decet sacramenta.

Probabiliter physica instrumentaliter

Utraque sententia est satis probabilis. — Consule scholasticos, si plura quaeris de hac quaestione; cum ipsa nostri non sit instituti.

DUBIUM II.

Quid circa Materiam et Formam Sacramentorum servandum.

8. *Quotupliciter sumatur sacramentum.* — 9. *Quae conjunctio requiratur inter formam et materiam.* — 10. *Vide resolutiones.* — 11. *Quae mutatio invalide! sacramentum.* — *Vide resolutiones apud Busenbaum.* — 12. *An materiae et formae omnium sacramentorum sint a Christo in specie determinatae.*

Sacramentum ut compositum physicum.

8. - « Suppono sacramentum dupliciter sumi: Γ. Per modum *compositi physici*, in quo res sensibilis et actio (v. gr. in Baptismo, aqua et ablutio; in Unctione, oleum et unctio) dicitur materia: et quidem oleum et aqua, materia remota; actio vero illa, materia proxima: verba autem, aut quod eorum loco ponitur (ut in matrimonio, signum consensus), dicuntur forma. — 2°. Per modum *compositi artificialis*: et tunc dicta materia et forma, id est res et verba, simul habent se instar materiae; significatio vero eorum, instar formae.

Ut compositum artificiale.

« Hic quaeritur de materia et forma, priore sensu ».

Simultas materiae et formae.

9. - « Resp. Γ. Ut sacramentum sit validum, debet inter materiam et formam (v. gr. inter affusionem aquae et pronuntiationem verborum) tanta esse

« conjunctio, ut, secundum moralem hominum aestimationem, spectata natura cujuscumque sacramenti, una alteram afficiat; hoc est, ut verba censeantur cadere in talem rem, et cum ea unum totale signum constituere. — Vide Bonacina⁴, Suarez, Coninck, etc. ».

Quaeritur: *quaenam simultas requiratur inter formae prolationem et materiae applicationem?*

Praeter Eucharistiam, quae omnino requirit similtatem physicam (cum pronomen demonstrativum *hoc* et *hic* non possit verificari nisi materia sit praesens), commune est non esse opus simul formam et materiam incipi nec simul finiri; sufficiet enim ut forma proferatur dum applicatur materia, saltem antequam desistatur applicari. Ita Salmantic. *, Anacletus *, Vivae, Roncaglia¹. — Et de hoc videtur

Enchiridionem physicum

¹ Qu. 62, art. 1 et seqq. — ¹ De Sacram., in gen., cap. 3, art. I. sect. 3, conci. 2 et 3. — ² Vatq., disp. 132, cap. 5. — ³ Lugo, de Sacramentis in gen., disp. 4. sect. 4, num. 35 et seqq. — ⁴ Tr. 1. cap. 2, num. 21. — ⁵ Suar., in 3 P., de Sacram., disp. 9, sect. 2, v. *Dicendum est enim*. — ⁶ Val., in 3 Part. disp. 3, qu. 3, punct. 1, v. f., v. *Est igitur a nobis*. — ⁷ Bellarm., Controv. de Sacramentis in gen.,

lib. 2, cap. II, v. *posset*, et v. *Tertio igitur*. — ⁸ S. Joan., cap. ni. 5. — ⁹ 4 Disp. I de Sacrament., qu. 2, punct. 2. n. 1 et 2. — ¹⁰ Suar., disp. 2, sect. 2. v. *Sed superest*, et v. *Hinc refellitur*, — ¹¹ Coninck, qu. 60, n. 40. — ¹² Tr. 2, de Baptismo, cap. 3, n. 41 et 44. — ¹³ Tr. 14. de Sacrament., dist. I. num. 27. — ¹⁴ Tr. 16, cap. 3 qu. 2, resp. 2.

9. - a) Viva, de Sacram., in gen., qu. 1, art. 3, h. 3, requirit ut materia et forma moralem coexistentiam habeant. «Unde fit (ita prosequitur) quod in aliquibus sacramentis major

coexistentia et simultas requiratur quam in aliis; v. g. in Baptismo, Confirmatione, Extrema Unctione, etc., requiritur major simultas verborum cum rebus quam in sacramento

non posse dubitari; cum in Rituali Romano, in administratione Baptismi sic habeatur: *El cum ea* (scilicet aqua) *sub trina infusione.... baptizet..., sic dicens:* Ego te baptizo in nomine Patris t, *fundat primo*, et Filii f, *fundat secundo*, et Spiritus f Sancti, *fundat tertio*. Ergo, cum aqua non infundatur in verbo *baptizo*, non est certe opus ut a principio materia verbis formae aptetur.

Quaeritur autem: *an in aliis sacramentis* (praeter Eucharistiam, ut diximus) *sufficiat simultas moralis, ita ut satis sit formant incipere stahm post applicationem materiae?*

Negat Cajetanus ¹, ubi loquens de Baptismo ², requirit ad validitatem sacramenti quod verba inchoentur priusquam ablutio perficiatur vel e converso. Et hoc videtur indicare etiam Scotus apud Suarez ³.

in ««η»
-Adem
requ-ntur.

Sed communiter affirmant Suarez³, qui sententiam Cajetani omnino refellit; Lugo⁴, qui illam improbabilem vocat; Holzmänn⁶, [Contin.] Toumely⁸, Laymann¹, Diana², Antoine²; et Salmant.¹⁰ cum Soto, Tolet¹, Sà, Hurtado, Dicastillo, Henriquez, Villalobos et Granado. — Ratio, quia in composito morali, quale est sacramentum, sufficit moralis simultas. Et de hoc videtur non posse dubitari: nam, ut mox diximus de Baptismo, semper ac ablutio non fit dum actu profertur

¹ Opa³c. tom. 1, tr. 26. ad 2. — Sco/mj, in 4, dut. 6, qu J, nJ (expreMt loquen²). — Di²p. 2, %ect. 2. v. *Hinc*. — Loc dL — Rctp. mor., hb. 1, dub. 33. — * De Sacram., n. 9. — De Sacram, in gen., cap. 2, art. 2. Met. I, panel. 1, v. f. — Lib. 5. tr. I. cap. 4, η. 3; et tr. 2, cap. 7, qa. 3. — Part 3. tr. 4. retol. 6. — De Sacram, tn geo cap. 1 qu 3 — * Tr. 2. cap. 3, n 14. *Sotuf*, ta 4, dut 3, qu unie., art. 8, v. *Quando autem*. Sà, v. *Baptismtu*. n. 4, Gaipar Hurtad., de Bapt.. disp. 2,

verbum *baptiso*, ablutio non verificatur nisi per unionem moralem: haec autem unio tam erit moralis, si fiat ablutio immediateantequam forma absolvetur, quam si fiat immediate post.

Haec tamen unio diversa esse debet pro diversitate sacramentorum; ut recte dicunt Suarez², [Contin.] Toumely¹⁸ et Antoine¹⁸. — Major enim unio certe requiritur in Baptismo, ubi mora unius *Pater noster*^d invalidaret sacramentum; ut bene ajunt [Contin.] Toumely et Diana qui contrariam opinionem Fernandez merito laxam vocat. — Et idem praefati auctores dicunt de *Confirmatione*, *Extrema Unctione* et *Ordine*.

In *Poenitentia* autem sufficit illa unio quam exigit actus judicialis, cum inter accusationem et sententiam soleat intercedere aliqua distantia temporis: quamvis in hoc sacramento talis distantia non tanta^{o v} debet esse, quanta fit in iudicio forensi. Dicit autem Croix¹⁸, cum Tamburinio, quod valide absolvetur poenitens post horam a confessione. — In *Matrimonio* tandem sufficit ea distantia quae ordinarie sufficit in contractibus, ubi satis est ut consensus unius ponatur, dum adhuc consensus alterius moraliter perseverat. — Haec quoad sacramentum Poenitentiae et Matrimonii videntur accepta esse apud omnes.

Quoad alia vero sacramenta, secunda sententia, spectata ratione, videtur mora-

dtff 8. *Dicaii.*, tr. 2, de Bapt., diip. 2, dub. 4, n. 48 et 49. *Htnriq.*, de Sacram., Hb. 1, cap. 9, n. 10. *Villat.*, part. 1, tr. 4, diff. 2, n. 6. *Jacob*, de Granado, in 3 P., controuv. 3, de Sacram, i. g., tr. I, di²p. 4, n. 4 et seqq. — n Loc. dt. — " Loc. dt. — u Loc. cit., qu. 3. — *Contin. Tourn.*, loc. dt., punct. 1, v. i. — u Part. 3, tr. 4, reaol. 6. i. f. — *Fernand*, de Heredia, de Sacram, in gen., part. 6, dub. 1, n. 8. — tt Lib. 6, part. 1, n. 8. — *Tamb.*, lib. 1, de Sacram, in gen., cap. 1, § 1, n. 8 et 6.

Poenitentiae ... quia in morali aestimatione verba non censentur cadere supra materiam in Baptismo, nisi quadantenus coexistant; non enim vere dicitur abluere, qui non abluit dum verba profert.

*] Et idem tenet de Ordine, in quo requiritur corporalem contactum tamen cum prolatione verborum, in quibus consistit forma, simul tempore in toto vel in parte.

] Toletus a Salmant. ex Granado ita protecto citatur, sed revera potius tenet sententiam Cajetani et Scoti « Est autem in omni forma, inquit lib 2, cap 19, η I, observandum, ut simul sit cum ipsa materia Nec

enim prius verba quam materia adhibeatur sunt proferenda, nec etiam post. Unde qui post aquae effusionem verba subjungeret, vel ante proferret, non baptizaret, quamvis non sit necessaria mathematica vel physica simultas, ut in eodem instanti materia et forma incipiant; sat est moralis simulatus. Unde licet post unam vocem emissam aqua infunderetur vel ante, non esset inconveniens».

d) Contin. Tournely loquitur de interpolatione unius *Pater* et *Ave*. — Atvero S- Off., in sua Instructione de die 2 Maji 1858 ad vicarium apostolicum Abyssinae, declarat invalidum vel certe dubium Baptismum in quo,

liter certa; sed in praxi, prima ut tutior consulenda est^λ — Hinc merito ait Lugo¹ minime peccare sacerdotem, qui ad maiorem sui animi quietem iterum se faceret ordinare sub conditione.

10. - « Unde resolves:

« 1°. In Baptismo, Confirmatione, Unctione et Ordine requiritur talis conjunctio, ut dum minister verba pronuntiat, moraliter censeatur etiam lavare, etc.

« 2°. In Poenitentia absolutio satis diu potest differri, sicut in judiciis, sententia post examen causae ». — [Vide dicta mox, n. 9].

« 3°. In Matrimonio unius consensus potest alterius consensum tamdiu sequi, quamdiu hic moraliter permanere censeatur: sicut in aliis contractibus. — Vide Coninck 1*».

11. - « Resp. II. Ut valeat sacramentum, non debet fieri substantialis, seu essentialis mutatio materiae vel formae; accidentalis vero mutatio, etsi saepe illicita sit, non tamen invalidum facit sacramentum. — Porro substantialis mutatio *materiae* dicitur, quando secundum communem usum et aestimationem hominum, differt nomine et re ab ea quam Christus praescripsit. Accidentaliter dicitur, quando cum ea eundem retinet usum et nomen. — *Formae* mutatio essentialis est, quando non manet idem sensus; accidentalis, quando manet. — Laymann⁸ ex communi.

¹ Resp. mor., Hb. 1, dub. 33, n. 3. — Qu. 60, n. 40, v. f. — 1 Lib. 5, tr. 1, cap. 4, n. 4. — * Tr. 1, cap. 4, n. 66, i. f. — 1 Disp. i, de Sacram., qu. 2, punct. 4. — Disp. 4.

completa jam omnino ablutione, forma pronuntietur, vel contra, absoluta prolatione formae, ad ablutionem procedatur. Praecepitque Baptismum esse sub conditione iterandum ubicumque materia et forma fuerint distincte et perfecte una post alteram adhibitae.

*) Doctrina haec (quamvis in *Examine Ordinandorum*, n. 6, et in *Confessore diretto*, cap. 13, n. 3, S. Alphonsus contrariam tenuerit), confirmata est pro Ordinis sacramento a S. R. et U. I., quae pluries, et signanter die 12 Sept. 1877, 17 Mart. 1897, 30 Novembr. et 14 Decembr. 1898, validas declaravit quasdam ordinationes, in quibus moralis dumtaxat simultas inter materiam et formam adfuerat.

« Unde resolves:

« Γ. Nullum est sacramentum » [Eucharistiae], « si materia cruda consecratur. • sive haec differat specie substantiali a pane sive non; quia communiter non censetur aut dicitur panis. — Item, si aquae artificiales adhibeantur in Baptismo; quia non habent communem usum et nomen aquae elementaris, esto physice specie non discrepent. Vide infra de Baptismo.

« 2°. Valet sacramentum, etsi aqua Baptismi sit calida, etc. — Item, si panis eucharisticus sit ater, fermentatus, etc.

« 3°. Defectu formae, sacramentum est nullum: Γ. Si litterae aliquae mutantur «variantes sensum, quod facile fit in initialibus, v. gr. *In nomine matris. milii*, etc. — 2°. Si magna fiat interruptio verborum, ita ut moraliter non videantur cohaerere. — 3°. Si forma divisim pronuntietur, v. gr. unus dicat: *Ego baptizo*; alter: *in nomine Patris, etc.*; quia erunt duae formae imperfectae et sensus falsus. — Filliuccius 4; vide Bonacina⁸ ».

Nota hic prop. 27, damnatam ab Alexandro VIII: *Valuit aliquando Baptismus sub hac forma collatus: In nomine Patris, etc., praetermissis illis: Ego te baptico.*

« 4°. Forma valet, etsi non liceat: Γ. Si omittas voces non essentielles, v. gr. *Ego et Amen* in Baptismo *b'*; *Enim* in forma Eucharistiae. Bonacina ex Suarez, etc. — 2°. Si quid addas, v. gr. In nomine

Connect*
ria pro ma
tatione ma
leriae.

Pro muli
lione for
mae.

Mutatio
sub Stanlin-
lis invali
dat sacra
mentum.

de Euch., qu. 3, punct. 1, n. 9 et 10; cfr. disp. 2, de Bapt., qu. 2, punct. 4, nam. 11 et 16. • Suar., disp. 21, sect. 2, v. Dico 2; et disp. 59, sect. 1, v. Dico 3.

II. - a) S. Alphonsus, in *Exam. ordinandorum*, cap. 1, n. 8, scribit: «Interruptio formae, si est modica, non officit valori sacramenti. Secus, si talis sit, ut verba non constituent unum sensum ».

b) Quidquid dicat Busenbaum, nullum est peccatum omittere vocem *Arnen*; plane enim deest in Rituali Romano, *Ordo Baptismi*, ubi habetur forma hujus sacramenti; et S. R. C. de hoc interrogata, respondit strictim servandum esse Rituale Romanum. Vide decreta Authent. S. R. C., n. 3014. ad 2. Fatendum tamen est reperiri in pluribus antiquis Ritualibus hanc vocem *Arnen*; ita apud me sunt: *Agenda S. Colontensis Ecclesiae* Coloniae 1614), fol. 32, ubi habetur forma

• Patris, *qui te creavit, etc.* — 3°. Si substituas synonyma, v. g. *abluo*, pro baptizo *. Ita S. Thomas f>J. — « Si tantum transponas, ut: *Hoc meum est corpus; Te ego baptiso.* — 5°. Si verba corrumpas ob praecipitantiam et balbutiem, v. gr.: « *Hoc est corpus meus*, vel: *Hic est eitum calis meus.* — 6°. Si interruptio nat parva, v. gr. *Ego te baptizo*, et interponat: *Ista aqua est nimis frigida*, vel: *Custos, verte folium, In nomine Patris, etc.* — Filliuccius¹* vide Bonacina *. [Idem docent Lugo', Roncaglia⁴*cum Tamburinio).

inierm
ptw forae.

Tussis autem inter syllabas verborum formam invalidat, nisi sit momentanea. Roncaglia⁶*cum Tamburinio; Leander O apud Croix *. — Tussis vero longa, puta per medium quadrantem, inter verba certe invalidat formam. Croix ' cum Tamburinio et Sporer.

Quaenam autem in singulorum sacramentorum materia et forma mutatio sit substantialis aut accidentalis, vide infra, ubi de his singulatim agemus.

12. - Quaeritur: *an materiae et formae omnium sacramentorum fuerint a Christo Domino l., specie determinatae?* — Certum est Chnstum in specie determinasse materiam et formam *Baptismi* et *Eucharistiae*.

M.ier.in
form* in Ha
pmroo et
.tu.aChn

¹ Tr. 1. cap. 4, num. 65, v. *Duo* 2, — • Disp. 1, de Sacram., qu. X punct. 1, num. 23. — • De Sacram, i. g., disp. 2, n. 111. — • Tr. 16, cap. 3, qu. 4, r<p. 1. *Tamb.*, Ub 1, de Sacram ia fen., cap. 1, § 1, n. 10. — * Loc. dt. • Tamb^r., toc. du, n. 15. — • Lib. b, part 1, n. 33, (ubi de ctmaeTAtione loquitur, sicut et auctore* allegati). - *Tambur*, toc. cit., num 10. Spor., part. 1, cap. 2, num. 93. — • Controv. de Sac. Ordinis, cap. 9, i. f. — • Tr. 1, cap 4, n. 48. — » Loc dt., n. 86. — * De Sacram, i. g ,

Dubium igitur vertit *quoad alta sacramenta a*.

Prima sententia probabilis negat. Et hanc tenent BellarminusSalmant.⁸* Lugo ., Holzmann¹⁰, Croix¹¹; item S. Bonaventure, Alensis et Morinus, apud Juenin — Ratio unica hujus sententiae est diversitas Ecclesiae graecae et latinae in administratione aliorum sacramentorum, praesertim in Ordine. In Ecclesia enim graeca presbyteratus et diaconatus conferuntur per solam manuum impositionem; in latina vero, praeter manuum impositionem requiritur traditio rerum; ut habetur in decreto Eugenii IV ad Armenos (relato apud Croix¹⁸), ubi sic habetur: *Sextum sacramentum est Ordinis, cujus materia est illud per cujus traditionem confertur Ordo; sicut presbyteratus traditur per calicis cum vino, et patenae cum pane porrectionem; diaconatus vero, per libri Euangeliorum dationem; subdiaconatus vero, per calicis vacui cum patena vacua superposita traditionem; et similiter de altis, per rerum ad ministeria sua pertinentium assignationem.*

Probabili-
ter, non iri
aliis «em-
inentis.

Secunda vero sententia probabilior affirmat omnes materias, et quoad substantiam etiam formas sacramentorum fuisse in specie a Christo determinatas. — Hanc tenent Juenin u, Concina'', Auctor

Probabi-
lius, etiam
in aliis sa-
cramentis.

n. H. — u Lib. 6, part. 2, n. 2135. — 5. *Bonav.*, in 4. dist. 7, art. 1, qu. 1 et 2. • *Alens.*, Sum., part. 4. qu. 9, membr. 1, resol.; et qu. 5, membr. 3, art. 2. - *Morin* . de Administr. Poenit., lib. 8, cap. 17. • 11 Instit. theol., part. 8, dissert. 1, qu. 4, cap. 2, not. 3. — e Loc. cit., n. 2128. (Cfr apud Labbe, tom. 18, col. 560 Decretum ad Armeno*. — » Instit. theol., part. 8, dissert. 1, qu. 4, cap. 2, conclusio. — tt Lib. 1, de Sacram, in genere, cap. 5, num, 7 et 10.

Baptismi absoluta, *Rituale Romanum* (Venetiis, apud Juntas 1651), *fol. 32 et 33*, ubi habetur forma conditional; *Sacerdotale ad consuetudinem S. Romanae Ecclesiae, etc.* (Venetus ap Juntas 1579), in quo ubique, scilicet quatuor vicibus, repetitur forma Baptismi cum additione verbi *Amen*.

<) S. Thomas loquitur in universum de mutationibus in forma sacramentorum, negans confici sacramentum, si debitus sensus tollatur, affirmans vero illud confia, si debitus sensus remaneat

Leander a SS Sacramento citatur a Croti, *hb. 6, part. I, n 33*, ut qui, de *Bapt.*, *disp 3, qu. 33*, simpliciter dicat interruptio-

nem ex tussi, etc., fore mutationem accidentalem. At revera, Leander, *loc. cit.*, loquitur de tussi momentanea; quaerit enim «an valide baptizet si quis, postquam dixerit *Ego te bap* -, propter unam tussim aut propter respirationem, etc., *paulatim* quiescat, deinde addat - *tizo in nomine Patris, etc.**. Et respondet aeque probabiliter affirmari.

12. - a) Non omnes hic citati auctores loquuntur de omnibus sacramentis, exceptis Baptismo atque Eucharistia; sed alii, de Ordine tantum, ut Bellarminus, Salmant., Lugo; Croix addit Extremam Unctionem; & Bonaventura loquitur de Confirmatione; Holzmann denique asserit materiam Poeni-

l'etrocorensis', Habert Merbesius, Continuator Tournely 2, et alii plures cum D. Thoma a, qui non potest negari esse pro hac sententia; siquidem hanc tradit rationem: *Quia ergo sanctificatio hominis est in potestate Dei sanctificantis, non pertinet ad hominem suo iudicio assumere res quibus sanctificetur; sed hoc debet esse ex divina institutione determinatum. Et ideo in sacramentis novae legis, quibus homines sanctificantur, secundum illud I. Cor. vi: Abluti estis..., sanctificati estis, oportet uti rebus ex divina institutione determinatis.* — Nec S. Doctor explicari potest de determinatione in genere quae possit per diversa signa significari; nam 4 expresse docet oppositum, dicens: *Etsi idem potest per diversa signa significari* (en qualis esset determinatio in genere), *determinare tamen quo signo sit utendum* (en determinatio in specie)..., *pertinet ad significantem; Deus autem est qui nobis significat spiritualia.*

Difficultas
tibu» MIUK
nt.

Circa autem diversitatem Ecclesiae graecae et latinae, praesertim (ut diximus) in sacramento Ordinis, respondetur, traditionem instrumentorum non esse materiam essentialem, sed tantum accidentalem, etsi integram.

Ad decretum vero Eugenii respondet Habert illud editum fuisse soluto concilio; sed haec responsio nihil valet: jam enim satis probavimus *Lib. I, ex n. 110*, decreta Pontificum esse per se infallibilia. Congruentius itaque respondetur cum Mer-

• Lib. 1, tr. 1, de Sacram, i. g. cap. 3, qu. 3. — Jtfrôes., Sum., de Ordine, qu. b2, v. *Respondeo*. — 1 De Sacram, i. g., cap. 2, art. 2, Met. I, punct. 2, concl. 2. — 3 P., qu. 60, art. 5. — * Loc. dt., ad 1. — Habert, loc. cit., reip. 4,

besio 1b, Concina et Tournely, quod Eugenius non quidem determinavit materiam essentialem Ordinis, sed solum voluit Armenos instruere de omni ritu Ecclesiae Romanae, cujus unionem illi ambiebant. — Dices: Eugenius non loquitur de ritu, sed expresse de materia; et sicut in aliis sacramentis materiam essentialem assignat, sic in isto de Ordine, dicens: *Sextum sacramentum est Ordinis, cujus materia est illud per cujus traditionem confertur Ordo*. Respondeo: Si hoc esset verum, sequeretur quod etiam esset certum quolibet minorum ordinum esse sacramentum; sed ipsi Salmant. cum Soto, Navarro, Vasquez, dicunt oppositum esse probabile d>: idque probabilius esse probabimus infra ». 737. cum ordines minores etiam ab abbatibus conferantur. — Nec valet dicere cum Vasquez, Majore et aliis, apud Palaum *, quod in eodem decreto Eugenii episcopus vocatur minister ordinarius sacramenti Ordinis: ergo (ut ajunt) possunt ex privilegio etiam alii quam episcopi esse ministri hujus sacramenti. Nam respondetur quod si hoc esset, etiam presbyteratus posset aliquando conferri a non episcopo: sed hoc communiter rejicitur, quidquid dicat Vasquez *. — Unde dicendum quod Eugenius, cum nominavit ministrum ordinarium, utique intellexit loqui in subjecta materia secundum sensum doctorum et constantem Ecclesiae traditionem, ut ait Tournely5, nempe quod privative ad episcopum

v. Dices 4. — Concina, loc. dt., num. 9. — Cont. Tourn., de Confirm., cap. 3, art. 2, concl. 2, obj. 2, resp. 2; cir. de Ordine, p. 1, cap. 4, art. 1, obj. 1, post concl. 5» — 4 Praelect., de Sacram. Ordinis, qu. 4, art. 2, obj. 1, adv. 2. cond.

tenliae, Ordinis et Matrimonii, formam vero Ordinis et Matrimonii, quoad genus tantum a Christo fuisse determinatas.

b> Habende materia sacramentorum plane concordat, *de Sacram. l. g., cap. 7, resp. 4*; de forma autem non sic: « Certum est, inquit, *loc. cit., resp. 3*, aliorum quinque sacramentorum [praeter Baptismum et Eucharistiam] non ita determinatas fuisse, sed Christum reliquisse Ecclesiae determinandum..., modo per ea [verba] sufficienter exprimerentur effectus illorum sacramentorum ».

c) Merbesius, *loc. cit., qu. 52, v. f*, negat quidem concilium definiisse tamquam dogma catholicum porrectionem instrumentorum esse

veram, essentialem et unicam materiam; sed ait locutum fuisse juxta communem consuetudinem et modum quo passim omnes vocant sacramentorum materiam, sive accidentalis, sive essentialis sit.

d) Seu rectius: Salmant, *tr. 8, de Ordine, cap. 1, n. 12 et 13*, pro sententia quae negat ordines minores esse sacramenta, adducunt Sotum, *in 4, dist. 24, qu. 1, art. 4, concl. 7*; Navar., *Man., cap. 22, n. 18, v. Quare*; Vasq., *disp. 237, cap. 2*; qui revera ita tenent. Sed ipsi Salmant., *n. 14*, absolute tenent omnes ordines tam majores quam minores habere veram rationem sacramenti.

r) Vasquez, *disp. 243, cap. 4*, ita sane

spectat conferre ordinem presbyteratus et diaconatus, reliquos vero inferiores, utpote non sacramenta, posse aliis committi.

Hinc censetur Eugenius, loquendo de sacramento Ordinis, non omnia dogmatice

asseruisse, sed in pluribus se accommodasse ad communem loquendi modum, quo res in septem ordinibus adhibitae, utpote discrimen uniuscujusque ordinis expressius significantes, communiter vocantur materiae sacramentorum.

loquitur in aliorum opinionibus quas exponit, ipse vero concludit. «Judicium autem lectori relinquere visum est . — Major a Palao adducitur pro opinione dicente diaconatus et subdiaconatus collationem posse probabiliter simplici sacerdoti committi; quam sane opinionem Major, *in 4, dist. 7, v.* Secundo ar-

guitur, *v. f.*, refert ex privilegio quod dicunt quibusdam concessum; sed postquam rationes contrarias exposuit, his verbis concludit: » Tutius est igitur ordines accipere ab episcopis et non ab abbatibus». — Solus Palaus argumentum petit ex Eugenii decreto.

CAPUT II.

De Ministro Sacramentorum.

DUBIUM I.

Quid requiratur ut Minister det valide Sacramentum.

13. *Ati valorem sacramenti requiritur potestas et intentio ministri.* — 14. *Utrum in ministro requiratur etiam attentio.* — 15. *Quotupliciter potest esse intentio.* — 16. *Non sufficit in ministro intentio habitualis vel interpretative* — 17. *Non requiritur actualis.* — 18. *Sufficit virtualis.* — 19. *An sufficiat intentio coacta; vel cum errore circa personam suscipientis.* — 20. *An ad validitatem sacramentorum requiratur intentio interna ministri. Et 1°. An sufficiat sola intentio faciendi actionem externam.* — 21. 2°. *An requiratur intentio faciendi quod facit Ecclesia Romana.* — 22. 3°. *An requiratur intentio explicita conficiendi sacramentum aut producendi effectum sacramenti. Et an, celebrandi ritum externum uti sacrum.* — 23. *An minister debeat habere intentionem faciendi ritum sacrum quem intendit Ecclesia.* — 24. *Si minister habeat duas intentiones contrarias, quaenam debeat praevalere.* — 25. *Vide resolutiones Busenbai.* — 26. *An sit validum sacramentum collatum sub conditione.* — 27. *An sit licitum conferre sub conditione sacramenta characterem imprimentia.* — 28. *An etiam alia sacramenta.* — 29. *An in extrema necessitate proximi minister possit et teneatur ministrare sacramentum, quando materia est dubia.*

Ad valorem requiritur intentio ministri.

13. - « Resp. Ad valorem sacramenti, « in ministro, non fides vel probitas, sed « praeter potestatem (et jurisdictionem in « quibusdam), requiritur intentio seu voluntas saltem virtualis et absoluta, vel « huic aequivalens, faciendi non tantum « externum illum actum, sed sacramentum, vel saltem id quod facit Ecclesia, « vel quod Christus instituit. — Est communis ex Tridentino.

« Ratio prioris partis est, quia sacramenta operantur, non ex dispositione « ministri, sed virtute divina, secundum « institutionem et meritum Christi. — Ratio posterioris, quia ad confectionem « sacramenti requiritur talis intentio quae « actionem determinet ad esse sacramentale, tollatque indifferentiam verborum « et actionum ; talis autem non est intentio « solius actionis externae, quae ad alios « fines, v. gr. ad ludum potest referri ».

14. - Quaeritur *Γ An in ministro sacramentorum, praeter intentionem, requiratur etiam attentio, ut valide ea conferat.*

Affirmat Lacroix . Alias (ut ait) confectio sacramenti non esset actio humana,

humano modo exhibita. — Ex qua opinione, si probabilis esset, inferretur utique quod minister voluntarie se distrahens non conferret sacramentum.

Sed hoc non videtur posse subsistere. Et ideo ipse Croix 8 fatetur vix fieri posse ut per distractionem sacramentum invalidetur, quia semper permanet attentio virtualis, nisi distractio sit totalis. — Haec igitur opinio minime probabilis mihi videtur. Nec eam inveni ab alio auctore traditam; omnes enim dicunt ad valorem sacramenti, praeter materiam et formam, nihil aliud requiri quam intentionem ministri, ut definitum fuit a conciliis (prout infra referemus *n. 23*, v. *Prob. 1*). Nec officit dicere non esse actionem humanam illam quae fit sine attentione. Nam licet, ut homo humano modo operetur, requiratur ut ad finem operis quod intendit facere attendat; non tamen requiritur ut cum opus exsequitur actualiter attendat. — Si autem necessario haec attentio requireretur, nec etiam consequenter sufficeret, ut non recte supponit Croix % attentio virtualis. Nam, juxta dicta *Lib. IV*,

Haec opinio improbabilis.

Croix requirit etiam attentionem.

1 Scxe. 7, de Sacr. i. g., can. 11. — 1 Lib. 6, part. 1. n. 84.

— . Lib. 6, part. h n. 85.

14. - aJQuin etiam Croix, *loc» cit.*, *n. 84* ex*

presse dicit: «Ad hoc sufficit attentio virtualis.

μ. 177, v. *Ratio 2e*, haec attentio virtualis non datur nec potest intelligi; quia, cum attentio sit actus intellectus considerantis id quod homo agit, necessario importat ut intellectus actu advertat: unde sicut non potest dici quod intellectus virtualiter consideret quod non considerat, ita nequit dici hominem virtualiter attendere, quando actu non attendit, sed alio est distractus.

Hinc optime docet doctissimus Pater Suarez quod minister, etsi distractus, vere conficit sacramentum: *Nam* (ut ait)... *actio ejus simpliciter est humana et libera, et procedit aliquo modo a priori intentione.*

Utrum autem *peccet graviter minister voluntarie se distrahens in confectione sacramenti?*

† Omnes dicunt peccare saltem venialiter. Et Contin. Tournely dubitat quin «.e-**etiam** peccet mortaliter; sed probabiliter hoc negat Croix cum Gobât et communi: nisi esset periculum errandi in formis praesertim longioribus — In confectione tamen *Eucharistiae*, voluntariam distractionem mortalem esse probabiliter dicunt Concina et Tamburiniuso, contra Croix 4 et Mazzotta*, qui tenent probabile esse quod sit tantum venialis. Ratio, quia distractio in tali sacramento videtur non carere gravi irreverentia.

. | ° fSS* *intentio?* — Intentio potest esse vel *actualis*, vel *habitualis*, vel *interpretativa*, vel *virtualis*.

Actualis est, cum quis actu intendit sacramentum conficere. — *Habitualis* est, cum quis habuit antecederet actualem, et non revocavit, sed de illa non amplius cogitat, nec ea in aliquo effectum permanet.

— *Interpretativa* est, cum quis nullam habet nec habuit intentionem actualem, sed ita est dispositus, ut si adverteret haberet. — *Virtualis* demum est, cum quis, licet hic et nunc non intendat actualiter conficere sacramentum, agit tamen virtute actualis intentionis habitae: prout si quis habens intentionem sacramentum Eucharistiae conficiendi, adeat ecclesiam, dicat Missam et consecret.

His positis:

16. - Dicendum Γ. Ad conficienda et conferenda sacramenta, non sufficere in ministro intentionem *habitualement* aut *interpretativam*. — Hoc ut certum communiter docent Suarez, Contin. Tournely, Concina 8, Holzmann, Viva °, Croix °, Salmant. ** et alii passim. Ratio, quia hujusmodi intentiones non faciunt ut actio sit elicita humano modo, ut requiritur in ministro, a quo procedunt sacramenta tamquam a causa operante.

Habituali' AUI inter prētixti va non «ufficit.

17. - Dicendum 2°. Non requiri in ministro intentionem *actualement*. — Id etiam certum est apud omnes cum S. Thoma, a. Ratio S. Doctoris: *Sed hoc* (scilicet actualiter attendere) *non est totaliter positum in hominis potestate, quia praeter intentionem, cum homo vult nullum intendere, incipit alia cogitare.*

Actuali' non itquiri-tur.

18. - Dicendum 3°. Sufficere ut minister habeat intentionem *virtualement*; quia per hanc ille vere operatur humano modo, cum talis intentio sit vera causa actionis. — Idque pariter commune et certum est cum Suarez¹⁴, [Contin.] Tournely °, Concina °, Lugow, Wigandt °, Holzmann °, Salmant. 0, Roncaglia 1 et aliis, ex D. Thoma °, ubi sic docet: *Licet ille qui aliud*

Sufficit virtual^.

• D»p. 13 «tct. 3. v. ZXco /. — • Lib. 6, part. I. n. 85. GoM. Eiperun tr, 2, num. 202, et tr I, num. 97. — • Lib. < de Euchur. diwvn 2, de SacriC M1» . cap 10, 11 — • Lib 6, part. 2. num. 443. — • Tr. 5, dup 4 qu X cap. X § 2, qu. 4. — • Diip 13, uect 3, r ZMr / ei 2. — 1 Df Sacram. L cup. 2. art. I. ect. 2. pMd I. II evod 1. — • Lib. t. de Sacram L cap. II, I t u 4 — • D» Sacram, i f u. 22. — * De Sacram i (fa. I art. I, n 6, v, Pirn 3. — w Lib. 4, part. I,

n 56 et 57. — “ Tr. 1. cap. 7, n. 42 (de habituali mien- lione) — “ 3 P., qu 64, art. 8, ad 3. — “ Di»p. 13, sect. 3, § Dug 2, v A/ltra pars. — u De Sacram. L R., cap. 2, art I, wect. 2. punet. 3, § 2. cond. 2. — “ Lib. 1, de Sa- crum. I. f.. cap. 11. § 5, n. 4. — “ De Sacram. L f., diip. 8, num. 74 — • Tr. 11, exam. 4, n. 32, v. Rtsp. 3. — “De Sacram, in gen , num. 22, v. Rcsp. 2. — • Tr. Leap. 7, num. 42. — " Tr. 16, cap. 4, qu. 1 — " 3 P., qu. 64, art. 8. ad X

* Contin Tournely. *de Sacram, i. g.t cap 2. art /, sect 2. pund. 3, § 2, cond. 2, v ColUgfi* veniale saltern esse affirmat, et Mrtxtat . Quin et culpam hanc satius fuerit habere pro gravi ad minus dubta .

Tamburinius, *Methodus celebr. Miss., lib. 2, cap 3, η. 9*: « Si sacerdos, inquit, per notabile tempus voluntarie distractus, cas Missae partes, quae canonem continent, re- citet seu peragat, peccabit mortaliter ».

cogitat, non habeat actualem intentionem, habet tamen... habitualement, quae sufficit ad perfectionem sacramenti. Pro intentione autem *habituali*, S. Doctor hic sine dubio intelligit *virtualem*; nam immediate post sic subdit: *Putat, aim sacerdos accedens ad baptizandum, intendit facere arca baptizandum quod facit Ecclesia; unde si postea in ipso exercitio actus cogitatio ejus ad alia rapiatur, ex virtute (nota) primae intentionis perficitur sacramentum.*

Hinc recte dicunt Viva % et Croix | cum Abelly b>, Gamachaeo 6> et Mauro a>, quod minister qui de more ponit actiones requisitas ad sacramentum, nisi debitam intentionem positive excludat, imprudenter de ea dubitat; quia saltem vult facere quod alias solet et quod alii ministri faciunt. Adde: quia per hoc quod cognoscit actionem illam esse sacram., et frustra non poni, exercite intendit eam ponere juxta finem suum; ut Viva, et Croix cum Vasquez. — Quare advertunt Bellarminus, Herincx, Croix et Viva 8, non esse opus ut minister ore vel corde reflexe dicat intendere conficere sacramentum, sed sufficere ut sit animo praesens, et attente faciat id quod facit.

Sufficit intentio eo ad. excepto Jh trimon.

19. - Sufficit etiam intentio ministri *coacta*, sive *metu extorta*, praeterquam in Matrimonio, ut recte dicunt Croix 4 et Lugo eV quia metus non tollit voluntarium: sicque definitum refert Lugoe> ex concilio Toletano IV. — Ita pariter non invalidat sacramentum (excepto Matrimonio) *error ministri circa personam sus-*

Error circa personam non invalidat.

* Lib. 6, part. 1, num. 59. — Kftw, de Sacram, in genere, qu. 1, art. 4, num. 6, v. *Hinc*. — Loc. cit., num. 59. — Vasq., diip. 138, cap. 3, num. 33. — Bellarm., de Sacram, in genere, lib. 1, cap. 27, v. *Tertio non requiritur*. — Herincx, diip. 3, num. 31. in fine. — Croix, loc. cit., n. 59. — Loc. cit. — Loc. cit., n.60. — Diip. 13,

18. - a> Viva, de Sacramt, i. g., qu. 1, art. 4, n. 6, v. *Hinc*, haec scribit: « Maurus.. docet quod ministri sacramentorum, nisi data opera omiserint intentionem faciendi sacramentum, aut habuerint intentionem oppositam, inepte dubitent an habuerint intentionem debitam ». — Et revera ita tenet Silvester Maurus, lib. 10, qu. 78, n. 5, i. f.; et ita etiam a Croix allegatur.

b> Abelly et Gamachaeus pro sola ratione hujus asserti videntur citari, scilicet satis esse

scipientis, nempe si minister putans absolvere Petrum, absolvat Paulum; ut cum communi docent Suarez 8 et Lugo . . Modo tamen minister non alliget suam intentionem ad aliam personam determinatam: quod ordinarie non evenit nisi in Matrimonio.

Limitatio.

20. - Quaeritur 3°. *An ad validitatem sacramentorum requiratur intentio interna ministri?*

Dicendum 1°. Non sufficere solam intentionem faciendi actionem externam, sed requiri intentionem faciendi quod facit Ecclesia. — Hoc est de fide; contra Lutherum, qui dicebat sufficere solam intentionem ponendi ritum exteriorem, etsi joco peractum. Ita ex Tridentino T, ubi habetur: *Si quis dixerit in ministris, dum sacramenta conficiunt et conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi quod facit Ecclesia: anathema sit.* Item . habetur: *Si quis dixerit absolutionem sacramentalem sacerdotis non esse actum judiciale, sed nudum ministerium pronuntiandi et declarandi remissa esse peccata confitenti, modo tantum credat se esse absolutum, aut sacerdos non serio, sed joco absolvat; aut dixerit non requiri confessionem poenitentis, ut sacerdos eum absolvere possit: anathema sit.* Idem habetur in decreto fidei concilii Florentini sub Eugenio IV, ubi dicitur: *Omnia sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, et persona ministri conferentis sacramentum, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia.* Idem declaratum fuit

Requiratur intentio faciendi quod facit Ecclesia.

teet.3, v. f., v. *Sed quaeres*. — De Sier. I. g., disp.8, n. 114. — Luther., de Cnptivit. Babylon., de Sacr. Bipiitrai, paulo poit init., v. *Hanc sententiam eRo*. — Sc m. 7, de Sacram, i. g., can. II. — Seis. 14, de Poenit., can. 9. — Concil. Florent., decret., ad Armenos, § *Quinto ecclesiasticorum*, v. i.; cfr. Labbe, tora. 18, coi. 547.

ut minister apud se velit hic et nunc Iungi officio suo, vel id facere quod solent alii sacerdotes; et ita tenent Abelly, part. 2, tr. 1, cap. 1, sect. 8, ft. 4; et Gamachaeus, tn 3 P., qu. 64, cap. 3, v. *Secundo notandum*.

19. - Lugo, de Sacramt, i. g., disp. 9, n. 131, id asserit de ipso suscipiente sacramentum; quod definitum esse ail de Baptismo in concil. Tolet. IV, anno 633 celebrato, can.57, quod ab Innocentio III, in cap. Majores 3, de baptismo, confirmatum est.

in condlio Constantiensi *, ubi praescriptum fuit: Ut suspectus de haeresi interrogetur an credat quod malus sacerdos, cum debita materia ei forma, et cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, vere confictat et vere conferat sacramenta ?

Ratio doctrinae hujus est, quia actio ministri debet ad ministerium referri; actio autem joco facta non refertur ad ministerium sacrum, sed tantum ad irrisionem. — Lutherus dicebat sufficere actionem jocosam, eo quod ipsa adhuc satis erat ad fidem excitandam. Sed hoc principium patet esse falsum: nam in pueris nequit fides excitari, et tamen jam ipsi capaces sunt Baptismi.

21 - Dicendum 2°. Non requiri intentionem faciendi quod facit Ecclesia Romana; sed sufficere intentionem faciendi quod facit vera Ecclesia a Christo instituta.—Id pariter certum est; quia baptizati ab haereticis, qui Ecclesiam Romanam non credunt esse veram Ecclesiam, nequaquam sunt rebaptizandi. Hic tamen bene advertit Silvius *: *Si autem nollet facere quod Ecclesia Romana facit, etiamsi esset vera Christi Ecclesia..., sacramentum non subsistit; quia revera non habet intentionem faciendi quod Christus instituit.*

22. - Dicendum 3°. Non requiri ad valorem sacramenti intentionem explicitam conficiendi sacramentum aut producendi effectum sacramenti; sed sufficere intentionem peragendi ritum qui ab Ecclesia habetur pro sacro. — Ratio, quia (ut supra dictum est) sufficit intentio faciendi quod facit Ecclesia. Ita communiter Suarez ., Tournely 4 et ejus Continuator ., Concina «, Viva' et alii omnes, ex D. Thoma*, ubi docet valide conferri Baptismum, quamvis ille qui non credit Baptismum esse sacramentum, aut habere aliquam spiritualem virtutem, non intendat, dum

baptisai, conferre sacramentum; tamen intendit facere... quod facit Ecclesia, etsi illud reputet nihil esse. Et quia Ecclesia aliquid facit, ideo ex consequenti et implicite intendit aliquid facere, quamvis non explicite.

Recte vero advertunt Contin. Tournely °, Roncaglia cum Bonacina a>, etc., quod si quis unquam crederet sacramentum non confici, nisi habeatur intentio explicita conficiendi sacramentum, et hanc intentionem non haberet, nullum conficit sacramentum; quia tunc non intendit facere quod facit Ecclesia.

Item advertendum quod, licet valeat sacramentum, etiamsi minister non habeat explicitam intentionem conferendi sacramentum vel ejus effectum (modo, ut diximus, intendat facere quod facit Ecclesia, quia tunc implicite habet intentionem conferendi sacramentum, ut vidimus mox supra ex D. Thoma): — si tamen intentionem positive contrariam habeat non conferendi sacramentum, tunc non confert sacramentum; quia revera tunc non habet intentionem neque explicitam neque implicitam faciendi quod facit Ecclesia, ut docet D. Thomas °, ubi ait: *Intentio ministri potest perverti dupliciter: uno modo, respectu ipsius sacramenti, puta cum aliquis non intendit sacramentum conferre, sed derisorie aliquid agere; et talis perversitas tollit veritatem sacramenti, praecipue quando suam intentionem exterius manifestat.* Uot. A verbum praecipue; ergo si tantum interius derisorie agit, nec etiam confert sacramentum. Idque confirmat idem S. Doctor °, ubi: *Intentio ludicra (non actio ludicra) vel jocosa excludit primam rectitudinem intentionis, per quam perficitur sacramentum.*

Praeterea non requiritur intentio explicita celebrandi ritum externum, ut for-

tumitalio-
nes.

Non requi-
ritur inten-
tio (aciendi
ritum ut
aerum.

Safhat in-
tcalio fa-
ctendi quod
Uc«t verA
Eccte»ix-

No. requi-
nx«c inten-
tio conti
ciendi .«.
<r«mta-
tom

1 Se». ult , cir Labbe, tom. Ib, coL 7bl. — *In 3 P., q. M. art * cond. 6, ad 8, tn bne — ' In 3 P., qu. 64, ut . io Commem num. 2 — . Pracicet., de Sacram, in torre qu 7. art I. rood. ? — * De Sacramenti tn cap X art. I «ect 3, punct. 3. § I, rood. 2. —

• Lib. 1, de Sacramenti in renere, cip. 11, § 5. num. 2 et X — ' In propos. 28 Alex. VII, num. I. — . In 4, dbt. 6. qu. 1, art. 3. volut. 2. ad 1. — . Loc. at., concii 2, prob. 3. V. Dixi. — ° 3 P., qu. M. art. 10. — II Loc. cit., ad 2.

22 - .) Roncaglia, tr. 16, cap 4, qu. 3, loquens de eo qui intendit facere quod Christus insuiuit, Mhl non quod facit Ecclesia Romana. negat illum conficere sacramentum.

• si diceret: Non intendo facere sacramentum, si debeo meam intentionem conformare Ecclesiae Romanae; nam tunc non verificaretur conditio, sub qua intendit facere sacra-

maliter et absolute sacrum. — Hoc patet: nam alias Baptismus collatus a paganis, qui sacramenta ignorant aut irrident, esset nullus; sed Nicolaus I, cum consultus fuisset a Bulgaris de valore Baptismi collati a Judaeo vel pagano, respondit esse validum, si collatus fuerit cum vera materia et forma. Valet enim talis Baptismus ob intentionem generalem faciendi quod audierit Judaeus vel paganus fieri ab Ecclesia Christi. Ita in can. *A quodam, dist. 4, de consecr.*

23. - Hic autem occurrit magna illa Quaestio olim excitata, ut ferunt, ab Ambrosio Catharino, et nostris temporibus valde agitata, nempe: *An ad validitatem sacramenti requiratur ut minister habeat intentionem faciendi ritum sacrum quem intendit Ecclesia?*

hJUraffidit •““«i@ 2 ctum exler- num. *Prima* sententia negat. Duplicem enim distinguit intentionem: unam, faciendi solum actum externum quem facit Ecclesia, et hanc dicit esse necessariam; alteram, faciendi actum externum non simpliciter, sed ut sacrum sive sacramentalem, quem Christus instituit et Ecclesia intendit, haneque tuetur non requiri. — Haec sententia plures quidem insignis nominis patronos habet, et praecipue Jueninum, Contensonium, Magistrum Serry, Genettum Patrem Milante »); eamque non obscure videtur etiam tradidisse Pater Salmeron*, ubi dixit: *Advertendum duplicem poni intentionem ministri conferentis sacramentum: alteram quidem publicam, et Ecclesiae ipsius, cujus ministerio perfungitur... Haec autem intentio satis exprimitur in ipsis sacramentorum formis...*

Calharin., in op. *De Intentione ministri Sacramentorum*. — Jmeh., *Comment. de Sacram.*, dissert. 1, qu. 5, cap. 2, art. 3, § 5. — *Confms.*, *Theol. mentis et cord.*, lib. 11, part. 1, dinsert. 2, § 2. — *Serry*, *Praclect.*, *Vindiciae vindiciar.*, cap. 5. — ‘Lib. 1, *Comment*, in epist. B. Pauli, part. 3, disp. 2, § *Sed hie in primis*. — ‘De Sacram. i. g., lib. 1, cap. 27, v. *Ad hanc*. — ‘De Sacram. i. g., ditp. 8, n. 14. — ‘*Praelea.*, de Sacram. i. g., qu. 7, art. 1, § *Df senlmHa Catharini*. — ‘Lib. 1, de Sacram. i. g., cap. 11, § 2, n. 8. — ‘Loc. cit. — ‘Loc. cit., n. 15 et seqq. — ‘In 3 P., disp. 138,

mentum ». Cum quibus consentit Bonacina, *disp. 1, de Sacram. i. g., qu. 3, punct. 2, § 3, n. 9.*

23. - a) Genettus de hac opinione nullam (quod sciam) mentionem facit; immo eam excludere videtur, *tr. 1, de Sacram. i. g., cap. 4,*

Intendit enim Ecclesia.... per ejusmodi verba, baptizare, absolvere, etc. Haec autem intentio inseparabilis est ab ipsis verbis, si integre, ut debent, proferantur. — Hujus autem sententiae Bellarminus* et Lugo³ auctorem faciunt praefatum Ambrosium Catharinum. Sed Toumely⁴ et Pater Concina s quaerunt vindicare Catharinum, dicentes tantum ipsum voluisse non requiri intentionem quae respicit effectum sacramenti, vel ritum externum prout sacrum ab Ecclesia celebratum. — Sed quidquid sit de hoc, ratio hujus sententiae est, quia ex Tridentino non requiritur in ministro intentio faciendi quod Ecclesia intendit, sed tantum faciendi quod facit Ecclesia; et ideo sufficit ut minister serio applicet materiae debitam formam, ut iacit Ecclesia.

Secunda vero sententia, communis et sequenda, affirmat omnino requiri intentionem ministri faciendi ritum sacramentalem quem intendit Ecclesia. — Hanc tenent Bellarminuse, ubi ait oppositam non differre ab errore novatorum; Lugo⁷, ubi dicit eam ab omnibus meritissime rejici, et saltem non multum distare ab errore haereticorum; Vasquez⁸, qui contrariam vocat damnatam. Item Tournely* et ejus Continuator¹⁰, Petrocorensis¹¹, Concina¹², Croix¹³, Viva¹⁴, Antoine¹⁵; Salmant.¹⁸ cum Suarez, Bonacina et aliis. Et hanc sententiam tuetur etiam noster SS. P. Benedictus XIV, in suo aureo libro *de Synodoll.*

Probatur Γ. Ex Tridentino¹⁷, ubi requiritur intentio faciendi quod fecit Ecclesia. Ergo non sufficit intentio tantum

cap. 3, n. 34 — ‘Loc. du, qu. 7, art. 1, cond. 1. — w De Sacram. i. g., cap. 2, art. 1, ¶ 2, punct. 3, § 1, cond. 3. — ‘Lib. 1, tr. 1, de Sacram. i. g., cap. 5, qu. 1. — ‘Loc. cit., cap. 11, § 3, propos., et n. 5, et pasaim. — u Lib. 6, part. 1, n. 54. — ‘De Sacram. i. g., qu. 1, art. 4, n. 6, v. *Dico primo* — u De Sacram., cap. 2, qu. 1, Reap. — ‘Tr. 1, cap. 7, n. 2b. ‘Suar., ditp. 18, aect. 2, v. *Dūm-dum*. ‘Bonoc., diēp. 1, de Sacram. i. g., qu. 3, punct. 2,

Sacram. i. g., can. 11.

qu. 15, ubi requirit « ut is qui baptizat observet formam sacramenti, et habeat *praeterea* veram baptizandi intentionem ». Unde potius tenet sententiam ipsius S. Alphonsi. — Milante autem, in sua *Exercit. 18, in propos. 28 Alex. VIII*, negat Catharini senten-

Non buIR-
αί; κὺ re-
quiritur in-
tencio fa-
ciendi ri-
tam quem
intendit Ec-
clesia.

serio applicandi formam materiae, ut facit Ecclesia; reipsa enim haec intentio, dum actio externa ponitur, est ab actione inseparabilis (ut dixit Pater Salmeron §), sed ultra requiritur intentio faciendi ritum sacramentalem quem facit Ecclesia: alias tam concilium Tridentinum quam Constantiense frustra, praeter materiam et formam, requisivissent intentionem ministri faciendi quod facit Ecclesia.

Probatur 2°. Ex eodem Tridentino, ubi dicitur nullam esse absolutionem sacramentalem, si *sacerdoti animus serio agendiet vere absolvendi desit*. Ergo, ultra externam actionem serio positam, requiritur intentio interna vere absolvendi.

Probatur 3° et fortius, ex proposit. 28 damnata ab Alexandro VIII, quae dicebat: *Valet Baptismus collatus a ministro qui omnem ritum externum formamque baptizandi observat, intus vero in corde suo apud se resolvit: Non intendo facere quod facit Ecclesia*. Nota verba: *intus vero*: ergo damnavit Pontifex opinionem non requirentem intentionem internam faciendi quod facit Ecclesia. — Reponunt adversarii, et praecipue Pater Milante, propositionem praefatam ideo fuisse damnatam, quia comprehendebat omnem ritum, sive serio sive joco peractum. Sed respondetur 1° nullum in propositione verbum fieri de administratione jocosa. Respondetur 2° quod superflua quidem fuisset haec damnatio, si sola administratio jocosa fuisset reprobata; haec enim jamdudum a Tridentino proscripta fuit. Nec tempore hujus damnationis aliquis erat qui errorem Lutheri renovaverit; nam, ut referunt Vanroy % Aurelius Piette et Henno thesis proscripta fuit decerpta ex thesibus

Farvacquesii, qui sententiam de externa intentione, exclusa jocosa administratione, acriter propugnat. — Hinc dicendum cum Summo Pontifice Benedicto XIV », saltem grave vulnus ex praefata propositione damnata inflictum fuisse sententiae Catharini.

Probatur 4°. Ratione, qua evincitur necessariam esse intentionem internam ministri ad conferendum sacramentum. Ut enim habetur ex D. Thoma 4, quae in sacramentis aguntur ad plura referri possunt, prout ablutio in Baptismo referri potest ad munditiam corporalem et spirituales; ideo oportet ut per intentionem abluentis referatur et determinetur ad unum, id est ad effectum sacramentalem sive ad ablutionem spiritualem. — Hic autem nolumus immorari ad discutiendos plures textus D. Thomae, in quibus obscure locutus est: pro quorum solutione adi Patrem Concina⁸ et Contin. Tournely⁸. Sed S. Doctor 'clare docuit, ultra ritum externum omnino requiri internam intentionem, dicens: *Requiritur etiam in quolibet sacramento persona ministri conferendi et faciendi quod facit Ecclesia; quorum trium si aliquid desit, id est si non sit debita forma verborum, et si non sit debita materia, et si minister sacramenti non intendat sacramentum conficere, non perficitur sacramentum*.

Idque maxime confirmatur auctoritate Summi Pontificis Benedicti XIV, in sua Instructione ad Vicesgerentem data Romae die 28 Febr. 1747 (inserta in suo Bullar., n. 28, torn. 2). — Ibi ⁸ reprobatur opinionem Cajetani et Soti^{c>}, qui volebant sufficere in suscipiente Baptismus volun-

• Lib. 1. Comment, in epist. B. Pauli, part. 3, diip. 2, poM med. — *Set. 14. de Poenit *acram., cap. 6. — Milante, rrrrdt- 18 in propo. 29 Alea. VIII. v. At bona venia. — Trident., loc. cil., can. 9. — 1 De Synodo, lib. 7, cap. 4, n. 8. — * 3 P., qu. 64, art. 8. — • Lib. 1, de Sacram. l. g.»

cap. II, § 3, n. 12 et 13; et § 4, n. 5 et 6. — * De Sacram, i. g., cap. 2, art. 1, sret. 2, puoct. 3, § 1, conc. 3, prob. 6 et obj. 6. — T Opusc. 5, Expoait. in Sacram. Eccl. — • N. 47 et 48. • Cajttan., in 3 P., qu. 68, art. 7, v. His excursis.

tiam ab Alexandro VIII damnatam fuisse; quamnam vero sententiam ipse amplectatur, Milante non exponit, sed § *His ergo dumtaxat*, scribit: « Meam autem sententiam circa externam ministri intentionem alibi Deo dante exponam ».

h) Vanroy, *Theol. mor., de Sacram, i. g., cap. 4, qu. 4*; Piette, *Thcol., torn. 5, cap. 4,*

qu. 4; Henno, *de Sacram, i. g., disp. 4, qu. 2, art. 2, conc.*, non nominant Farvacquesium, quamvis revera auctor iste in suo *Opusc. de Sacram, i. g., cap. 6, qu. 3*, thesim damnatam propugnet.

c> Seu rectius: Reprobat opinionem Cajetani, cui « vehementissime adversatur » etiam Sotus, *in 4, dist. 5, art. 7, propos. 3*.

tatem neutralem, nempe non consentientem neque repugnantem. Et declarat, ex mente Innocentii III in cap. *Majores, de baptismo*, quod sacramentum Baptismatis tunc effectum habet, quando quis vel actu praebet, vel jam antea praebuit voluntatem; et si neque consentit neque dissentit, licet externe compositus, nequit baptizari, si nunquam antea habuit voluntatem suscipiendi Baptismum. — Hoc posito, nempe quod in subjecto necessario requiritur intentio suscipiendi sacramentum, deinde transit Pontifex ad intentionem requisitam in ministro; et mentionem faciens de opinione Catharini, dicit: *Haec... opinio (nempe Cajetani) minus habet difficultatis, cum non de conferente agatur, sed de accipiente Baptismum*. Ergo tanto magis in conferente, ultra compositionem externam interna requiritur intentio. — Tandem, quamvis sententia opposita esset probabilis, nulli dubium (ut ait Pontifex Benedictus XIV ') eam non posse in praxim adduci, ex proposit. 1 damnata ab Innocentio XI, ubi declaratum fuit, in conferendis sacramentis illicitum esse sequi opinionem probabilem, relicta tutiore. — Hinc recte docet praefatus Pontifex quod si constet, quempiam Baptismum aut aliud sacramentum initerabile administrasse, omni adhibito externo ritu, sed intentione retenta, aut cum deliberata voluntate non

faciendi quod facit Ecclesia, urgente necessitate, erit sacramentum iterum sub conditione perficiendum; si tamen res moram patiatur, Sedis Apostolicae oraculum erit exquirendum.

24. - Quaeritur 4°. *Si minister habeat duas intentiones contrarias, quaenam debeat praevalere?*

Resp. 1°. Si voluntates istae sint simul, praevalet praedominans; nempe, quae eligeretur cognita impossibilitate. — Resp. 2°. Si inter voluntates contrarias una succedat alteri, posterior valet: nisi prior revocaverit (saltem virtualiter) omnem voluntatem subsequentem; tunc enim prior voluntas, modo expresse non revocetur, certe praevalet. — In his autem, si adhuc remanet dubium, dubius erit valor sacramenti βλ Nam, ut valor sacramenti tanquam certus habeatur, requiritur (et sufficit) praesumptio, quae sit moraliter certa, excludens omnem oppositam formidinem. — Ita Viva ', Lugo ·, et Croix cum Bosco b>, Pallavicino b>, Dicastillo b̃ etc.

Si quis autem contraheret matrimonium, intendens illud esse solubile, tali animo, quod si sciret esse insolubile, non contraheret, tunc nullum esset matrimonium; ut recte docent Lugo⁴, Sanchez⁵, Croix⁵ cum Perez, Coninck, etc. — Et idem dicunt Bellarminus Vasquez^r et

Sf dUA&4*nt
voluu
te* contra-
nae simul,
valet prae-
dominans.

Alias, va-
let poste-
rior. aist
pnor revo-
cavent.

In dubio,
dubiam w
crānien-
tam.

Quid de
intendente
matrimo-
nium esse
solubile.

1 De Synodo, lib. 7. cap. 4, num. 9. — 1*De Sacram, in sen., qu. 1. art. 4, num. 9. — · De Sacram, in jten., disp. 8, num. 120 et seqq. — * Loc. cit., num. 128 et seqq., et num. 136. — 1 De Matrim., lib. 2, disp. 29, num. 11.

Cfr. lib. 5, disp. 9, nom 3; et disp. 12, η. 3. — · Lib. 6, part. 1, num. 72. · Perea, de Matrim., disp. 30, sect. 2, num. 8. · CcttifKk, de Matrim., disp. 24, dub. 4, num. 37 et seqq.

24. - a) Lugo praetermittit casum quo dubium perseveraret.

Croix, lib. 6, part. 1, h. 69, ait praevalere intentionem illam, < quae magis appetiatur, et secundum praesentem comparisonem animi simpliciter praefert suum objectum; illa autem... (est), quae est absoluta seu universalior et saltem virtualiter reflexiva supra alteram, cui quasi derogat». Quodsi vero utraque aequalis fuerit, nullum fieri sacramentum; et ibi citat Dicastillum: deinde Croix addit: < Si tamen una intentionum contrariarum et aequalium habitualiter tantum existeret, altera actu existens imperaret confectionem sacramenti, haec praevaleret». Et iterum citat Dicastillum, qui revera haec habet, tr. 1, de Sacram, i. g., disp. 3, dub. 8, n. 173 ct seq. — Denique Croix allegat Pal-

lavicinum et Bosco, non tamquam praesenti asserto patronnantes, sed tamquam de hoc argumento tractantes, et ait: · Vide Pallav. (scii. Asseri. thcol., lib. 6, cap. 11, w. 131, 135 et seqq.) .... et Bosco, [de Sacram., disp. 1, sed. 7), n. 84 ».

Croix auctores istos citat pro sola adjecta ratione, scilicet matrimonium etiam infidelium indissolubile esse de jure naturali: quod revera tenent Vasquez, de Matrim., disp. 2, cap. 7, n. 69; Dicastillus, de Matrim., disp. 2, dub 28, n. 349; etsi dub. 4, n. 19 ct 20, concordat quoad totam doctrinam hic traditam. — Bellarminus denique, de Matrim., cap. 12, (uti citat Dicastillus), de infidelium matrimoniis scribit: · Etsi rata sint et firma ex natura sua, tamen sacramenta non sunt, et ideodeest illis potissima ratio insolubilitatis».

Dicastillus¹ cum aliis, apud Croix % de infideli qui sic contraheret. Ratio, quia matrimonium de sua natura est indis-solubile; unde qui sic contraheret, apponeret conditionem contra substantiam matrimonii, ac ideo illud invalidantem, juxta *cap. fin. de condition, appos.* — Valide tamen contraheret, ut ait Lugo¹ cum Suarez, si quis per errorem putaret matrimonium esse solubile; quia error privatus non tollit ei intentionem generalem contrahendi modo quo debet.

Requiri-
tor tñuntK)
virtualU.

25. - « Dixi l^o. *Saltem virtualis*. Tum « quia non sufficit interpretativa vel habi-
« tualis (qualis etiam potest esse in ebrio
« et dormiente); cum actus ab ea proce-
• dens non sit humanus et deliberatus,
« seu liber in se. Tum quia actualis, qua
« scilicet actu intendis et vis hoc facere,
« etsi melior sit et consulta, non tamen
« requiritur; cum enim ea non sit in nostra
« potestate, et homo facile distrahatur,
« nimis durum et plenum scrupulis fuisset,
« si hanc Christus requisivisset. — *Vir*•
• *tualis* autem dicitur quae ex actuali
« praecedente relictā durat in aliqua actio-
« ne, vi illius incepta et continuata: ut si

¹ De Sacr. i. c., dup. 8, n. 132 et »eqq. • Suar., de Rehg., tr. 6, lib. I, ap. 3, n. 9 — 1 Lib, 5, cr. 1, cap. 5, n. 11 et »cqq. — ' Loc dt , n. 12, v. Dico 3. — Suar., de Sacram.,

25. - < >) Cabrera, qu. 64, art. 8, conci. 4, n. 35, 37 et 47, de ebrio et somniantē eamdem prorsus sententiam tenet quam ceteri, quidquid asserat Croix. Cabrera enim, n. 35 scribit: « Ad conficiendum sacramentum, non sufficit habitualis intentio ministri... In praesenti materia habitualis intentio est, quando praecessit voluntas faciendi sacramentum et postea nullo modo influit in effectum seu in actionem externam, quia postea non est in memoria seu cogitatione hominis, nec per se nec per aliquem effectum seu virtutem relictā est causa talis actionis; nihilominus per eam est minister quodammodo dispositus ad sacramentum administrandum cum se obtulerit occasio, estque in dormiente », Et n. 37 probat suum dictum his verbis: « Quia habitualis intentio potest esse in dormiente, ut omnes fatentur; sed dormiens non potest conficere sacramentum, ergo ». Et n. 47 objectioni respondens, ait « Ebriosum et vino deditum et ebrietati assuetum, pro eo tempore quo non est actu ebrius, quia usum rationis et intentionem baptizandi habere potest, si baptizet, verum sacramentum conficere... Cum vero est actu ebrius, quia pco tunc caret usu

« ex intentione baptizandi vel celebrandi
« vadas ad ecclesiam, sacras vestes induas,
« ad altare vel baptisterium accedas, etsi
« interim omnia alia cogites. Ratio, quia
« hoc sufficit ut actio illa sit humana et
« moralis. — Laymann .

« Unde resolves:

« Γ. Si sacerdos, habens forte ante se
« panem, recitet factum et verba Christi,
« non ideo consecrat.

« 2°. Impotens rationis, ebrius vel som-
« nians non conficit sacramentum, etiamsi
« ante ebrietatem vel somnum id inten-
« derit; quia non agit humano modo.
« Laymann⁸. — (Ita communiter Sua-
rez, Vasquez, Coninck, etc., apud Croix 4;
contra Cabrera].

« 3°. S. Athanasius in lusu puerili vere
« baptizavit; quia intendit facere quod
« viderat in templo fieri ab episcopo.

« 4°. Haereticus valide baptizat et con-
« trahit Matrimonium, etsi non credat hoc
« esse sacramentum, rideat et contemnat:
« immo etsi nolit facere quod facit Eccle-
« sia Romana, sed quod sua; falso putans
« non Romanam, sed suam esse veram b>;
« etsi etiam per hoc nolit conferri gratiam.

Hnetclicus
valide ba-
ptizat et
contrahit.

disp. 13, »ect. 3, v. Dico 1 • Vasq., in 3• Part., disp. 138, cap. 6, n. 68 et seqq. • Coninck, de Sacram., qu. 64, n. 73 et 74. • • Lib. 6, part. I, n. 55.

rationis et intentionem habere non potest, sacramentum conficere nequit, etiam si materiam et formam applicet, et ante ebrietatem intenderit applicare; quia illa actio ab ebrio dum est in ebrietate exercita, non est humana, cum ab eo exerceatur qui non est sui compos ».

b) Quoad ampliationem istam diversitas gravis interest inter editiones Bonacinae. Auctor iste scripserat n. 9. « Eum valide baptizare qui baptizat cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, non vero faciendi quod facit Ecclesia Romana, quam ipse falso putat non esse veram Ecclesiam ». Et paulo post addebat: « Secus dicendum est, si intendat facere quod faciunt Calvinistae, et non quod facit Ecclesia Romana, quam excludit *credens Romanam Ecclesiam esse veram; Calvinisticam* vero esse *falsam*: hic enim non valide baptizat, quia non habet intentionem sufficientem, cum non intendat facere quod facit vera Ecclesia, sed illam excludat ». Ita Bonacina, edit Brixien. 1628; Lugdunen. 1639; cui consentit Filliuccius, loc. cit. Sed editores Veneti 1683 et 1705 adeo textum immutaverunt, ut Bonacina plane contrarium significet

« Ratio, quia intentio generalis qua vult
« quod Christus instituit, praevallet inten-
« tioni provenienti ex errore privato. —
« Bonacina *, Suarez, Filliuccius, etc.

« 5°. Non debet repetere sub conditione
« consecrationem, qui in ipsa fuit dis-
« tractus.; [Vide dicta supra, n. 14] · vel
« qui minores hostias ad altare detulit,
« de quibus, majorem consecrans, non
« explicite cogitavit nec detexit ».

Requiri*
tur intentio
absoluta.

26. - « Dixi II0. *Absoluta*; quia condi-
« tionata suspendit effectum: quod, prae-
« terquam in matrimonio, fieri non potest.

« Unde resolves:

Sacramen-
tum colla-
tum i sub
conditione.

« 1°. Validum est sacramentum colla-
« tum sub conditione praeterita, aut prae-
« senti necessaria vel contingente, si con-
« ditio vere sit impleta: v. gr. Absolvo
« te si vis dimittere concubinam, si capax
« es; baptizo te si non es baptizatus. —
« Bonacina2.

« 2°. Nullum est sacramentum datum
« sub conditione futura, sive sit haec con-
« tingens (ut: Absolvo te si restitues, si
« dimittes concubinam, etc.); sive neces-
« saria, adjecta animo suspendendi sacra-
« mentum (ut: Absolvo te si cras sol orie-
« tur). Bonacina3, Suarez, Coninck, etc. ». —
« (Contra Dicastillum a) et Esparza].

« 3°. Dubium est sacramentum colla-
« tum sub conditione occulta, humano
« modo incognoscibili: v. gr. baptizo si es
« praedestinatus, si Deus videt te hoc anno
« morituum.

« 4°. Graviter peccat qui administrat
« sacramentum (excepto Matrimonio) sub
« conditione, non solum futura: quodsem-

« per est mortale » [Ut Salmant. 4 cum
Granado]; « sed etiam praesenti aut prae-
« terita; sive in se sit prorsus occulta,
« quod etiam est mortale; sive humano
« modo cognoscibilis: quod tamen nullum
« est si fiat ex causa rationabili; raro ve-
« niale; saepius mortale, si absque ulla
« causa. Ratio, quia aut nullum facit sa-
« cramentum, aut dubium, aut validum
« quidem, sed non sine nugatione in re
« gravi. — Vide Bonacina ·, Suarez, Co-
« ninck, etc., scholasticos ».

Quaeritur Γ. *An sit validum sacra-
mentum collatum sub conditione?*

Si conditio est de *praeterito* vel de
praesenti, sine dubio, verificata condi-
tione, sacramentum est validum. Ita com-
muniter Suarez ·, Laymann Continuat.
Tournely8; Palaus · cum Coninck, Bona-
cina, etc. — Si vero conditio sit de *futuro*,
nullum quippe est sacramentum collatum;
ut Tournely ·), cum Busenbaum et aliis,
ut supra, communiter. Ratio, quia, ut sa-
cramentum valide conferatur, forma est
applicanda materiae praesenti; alias ha-
beretur effectus sacramenti, quando forma
et materia jam desierint adesse.

Sub con-
diti one de
praeterito
vel prae-
senti imple-
ta, vali-
dum.

Sub con-
diti one de
futuro, nul-
lum.

An autem valide absolveret confessa-
rius sic dicens: *Absolvo te, si Deus co-
gnoscit quod restitues?* — Affirmant Vi-
va 10, et Herincx, Arriaga et Bemal, apud
Croix ·), qui id valde probabile putat; quia
(ut dicunt) tunc jam apponitur conditio
de praesenti, cum Deo omnia futura sint
nota. — Sed huic opinioni rectius contra-
dicunt [Contin.] Tournely “, Bonacina ·;
item Coninck, Aversa et Dicastillus, apud

Item. sub
conditione
hominis i
enota.

1 Dilp. 1, de Sacram., qu. 3, punct. 2, § 3, n. 7 et 9. ·
Suar., disp. 13, sect. 2, v. *Supere# ut respondeamus*. -
Fill., tr. 1, cap. 5, n. 75. — · Diap. 1, de Sacram., qu. 3,
punct. 2, § 3, num. 18. — · Loc. dt., num. 10. · Suar.,
disp. 13, sect. 3, v. *Ai vero*, - Coninck, qu. 64, num. 78
et 81. — *Esparza*, Cura, theol., lib. 10, qu. 16, art. 1. —
· Tr. 1, cap. 7, num. 59. · Gran., in 3 P., contr. 7, de
Poenit., tr. 1, disp. 6, sect. 3, n. 20 et 21. — · Loc. dt.,
n. 20. · Suar., loc. dt., v. *Dico 3*, · Coninck, loc. dt.,
n. 77 et 88. — · Loc. cit., v. *Dico 3*. — · Lib. 5, tr. 1,
cap. 5, n. 13. — · De Sacram., i. cap. 2, art. 1, sect. 2,

punct. 3, § 3, conc. 1. — · Tr. 18, disp. un., punct. 5,
n. 7. · Coninck, qu. 64, n. 77. · Bonae., disp. 1, de Sacram.,
qu. 3, punct. 2, § 3, n. 18. — M Cura. theoL, part. 7, disp. 3,
qu. 2, art. 3, n. 15, v. *Secunda*. — Herincx, de Sacram.,
i. g., disp. 3, n. 41. · Arriaga, de Sacram., i. disp. 19,
n. 37, - Bern., de Sacram., t. ff., disp. 17, n. 71. - M Ltb. 6,
part. 1, n. 81. — n De Sacram., i. cap. 2, art. 1, sect. 2,
punct. 3, § 3, conc. 1, v. *Objiciuntur*. — “ De Sacram.
(c*. cap. 11, § 5, n. 9. — Coninck, qu. 61, n. 88. · Aversa,
de Sacram., qu. 61, sect. 3, v. *Dico 3*. · Dicast., tr. 1, de
Sacram. I. (j., disp. 3, dub. 7, n. 166.

et sibi contradicat: «Secus dicendum est, si
intendat facere quod faciunt Calvinistae et non
quod facit Ecclesia Romana, quam excludit,
credens Romanam Ecclesiam esse falsam,
Calvinicam vero esse veram; hic enim non
valide baptizat, quia non habet intentionem
sufficientem, cum non intendat facere quod

facit vera Ecclesia ». — Filliuccius omittit
illum qui nolit conferre gratiam.

26. - e) Dicastillus, tr. 1, de Sacram. i. g.,
disp. 3, dub. 7, n. 144 et 146, ab opinione
ceterorum non dissentit.

b) Cont. Tournely, loc. cit., conc. I, ita
docet de conditione *libere futura*.

Croix *. Ratio, quia, cum Deus commiserit administrationem sacramentorum cognitioni et voluntati hominum, nequit apponi conditio quae non possit cadere sub humana cognitione.

27. - Quaeritur 2°. *Ah sit licitum conferre sacramentum sub conditione?*

Conditio,
licit* in
characterem
impm
mentibun.

Quoad sacramenta *characterem* impumentia, certum est apud omnes licitum esse. Et patet ex *cap. 2, de bapt.*, ubi dicitur: *De quibus dubium est an baptizati fuerint, baptizantur his verbis praemissis: Si baptizatus es, non te baptizo; sed si nondum baptizatus es, ego te baptizo.* — Et quamvis Jueninus¹ et Tournely³ asserant, ante saeculum octavum non haberi mentionem in Patribus et conciliis praedictae formulae conditionatae; tamen docet Summus Pontifex Benedictus XIV in suo doctissimo libro *de Synodo* *, ex eo non recte inferre Natalem Alexandrum, non fuisse in usu in collatione sacramentorum conditionem apponi; nam asserit ex constanti Ecclesiae praxi satis probari oppositum. Tantum (ait) in saeculo octavo conditio illa a>, quae prius mente detinebatur, exprimi coepit.

ait'r™' eî
IUM» eu*»

^8. ~ Communiter autem dicunt doctores etiam *alia sacramenta* posse conferri et reiterari si justa causa adsit. Ita Suarez *, Palaus ·, Roncaglia ', Habert ', Salmant. ·; Bonacina 10 cum Sà a>, Coninck ·>, Henriquez, Reginaldo, etc. communiter; et non dissentit [Contin.] Tournely 1127— contra Jueninft>, et Antoine "

1 Lib. 6, part. 1. n. 81. — · Comm. de Sacram , diuerl. 1. ga. 3, cap. S. art. 1. — ■ Praelect. de Sacram, i. g., qu. I. art 4. v. Qaarrri 2. — · Lib. 7, cap. 6. n. 1. · Au/. rl/rx., Hlstor eccl., mme. IV. cap. 4, art 12. — * Dhp 13, *ect. 3. v. Dico 3. — · Tr. 18, ditp. unie., punct. 5. n. 7. — 1 Tr. 16. cap. 4, qu 6, te^p. 3 — · Tr. de Sacram, i. cap 12. qu. 2 reap. X — · Tr. 1, cap. 7, num. 56. — w Diip. I, de Sacram , qu 3, punct. 2. §3, n. 20. Htnrtq., lib I. cap. 10, n. 7. lib. 26, n. J) — " De Sacram i. cap. 2 art 1, *ect, 2, punct. 3, § 3, conci. 2, v. Duhtum est. — " De Sacram., cap. 2, qu. 3, resp. 2, v. Nola. — Suar.,

qui ait, tantum in sacramento Baptismi id licere, quando adest prudens dubium de ejus valore (Vide dicenda *de Bapt.*, n. 136, *Qu. 1*): in aliis vero putat non licere, nisi in necessitate.

Sed nos *primae* sententiae subscribimus; cum conditio, justa causa accedente, omnem reparet irreverentiam sacramenti. — Diximus: *lusta* (sive rationabili) *causa accedente*; ut loquuntur Suarez, Palaus, Bonacina, Salmant. *, Roncaglia "", item Croix ", Elbel " et Sporer Nam commune est cum praefatis auctoribus (contra aliquos), esse peccatum mortale ministrare sacramenta si non adsit causa necessitatis vel gravis utilitatis: illicitum est enim sine tali causa sacramentum conferre cum dubio effectus.

Licitum autem est, ut dicunt Suarez Roncaglia, Bonacina, Salmant. et alii communiter, confessario prudenter dubitanti an absolverit poenitentem absolvere sub conditione. Et idem dicunt [Contin.] Tournely 18 et Mazzotta ", quando absolvendus est puer de quo dubitatur an compos sit rationis. — Si quis autem judicans poenitentem esse dispositum, eum sub conditione absolveret, dicens: *Ego te absolvo si dispositus es*; recte dicunt [Contin.] Tournely w et Salmant. **, quod is non peccaret mortaliter, sed non excusaretur a culpa veniali, cum hoc esset contrarium Ecclesiae. Idem ait Croix "" de eo qui sine rationabili causa repeteret unum verbum vel syllabam formae.

Sine cae-
na, lethale.

Corolla-
rium pro
confeaaano
absolvente
tub conJi
none.

loc. cit. — *Palaus*, loc. cit., n. 7. — *Bonae.*, loc. cit., n 20. — w Loc. cit., num. 56. — " Loc. cit., qu. 6. reap. 3. — u Lib. 6. pan. 1. n. 123 et 129. — M De Sacram, i. g., confer. 2, n. 51. — n Part. 1, cap. 2, n. 97 et 129. — *Noncaglia*, loc. cit. retp. 3. — *Bonae.*, disp 1. de Sacram., qu. 3, punct. 2, § 3. num. 20. — *Salmant.*, tr. o, cap. 3, num 22. — " De Sacram i. cap. 2, art. I, sect. 2. punct. 3, § 3. concl. 2, v. *Dubium* — " Tr 6, di>p. 2, qu 4, cap. 2, v. Dico 2. — w Loc. ett., punct. 3, § 3, conci. 2, v. *Imnto peccarct.* — " Tr. 1, cap. 7, n. 57. — ■ Lib. 6. part. 1, n. 129.

27 - «0 In Baptismi collatione apposita.
28. - * Coninck, quamvis hic a Bonacina citetur, id non habet, *qu. 64, n. 77*; Sa autem, v. Sacramentum, *n. 10*, scribit tantum: • Forma sacramenti potest iterari cum dubitatur an dicta sit».

h) Juemn, *institut., part. 8, dissert. I, qu 4, cap. 5, concl. 2*, non est absolute contrarius, dial enim « A centum abhinc annis

in aliquibus locis usus formae condilionalis invaluit etiam in aliis a Baptismo, Confirmatione et Ordine sacramentis». Nec Juenin reprobatur usum istum.

•J Suarez non satis accurate hic citatur a Bonacina; etenim, *disp. 13, sect. 3*, v. *Dico 3*, negat solum in genere apponi posse conditionem in sacramentis, « sine causa vel necessaria vel probabili ».

In necevu-
taie, sacra-
mentum
dandum sub
conditione
cum mate-
ria dubia.

29. - Certum autem est quod casu quo adest extrema proximi necessitas, et non habeatur materia, nisi dubia, tunc minister non solum potest, sed tenetur sub gravi sacramentum ei ministrare sub conditione »); ut docet Lugo¹ cum Suarez, Vasquez, Coninck, Cajetano % Silvio et comuni apud Viva . (Vide dicenda *n. 103*, v. *Et hic sedulo*, et *de Poenit.*, *n. 480*). — Advertit tamen Lugo ', quod si postea certa habeatur materia, et locus erit, repetendum est sacramentum sub conditione, si forte primum invalidum fuerit; et idem ait Croix ⁴ cum Tamburinio, Gobât, etc. Intellige hoc de sacramentis non iterabilibus, ut Baptismo, Confirmatione et Ordine.

Pottea.ite-
randum sub
conditione.

Conditio
mente con-
cepta suffi-
cit.

Notandum praeterea quod si sacramentum sit ministrandum sub conditione, nullatenus requiritur ut conditio ore ex-

¹ De Sacram, i. g., disp. 8, num. 140; cfr. de Poenil., disp. 17, n. 87 et 88. · *Suar.*, de Poenil., disp. 23, sect. 1, i. f., v. *Atque ex hac*. · *Vasq.*, de Poenit., qu. 91, ari. 2, dub. 1, n. 38. · *Coninck*, opusc. de Absolut, moribundi, n. 64. · *Silvius*, Supplem., qu. 9, art. 2, quaer. 5. — · Append, ad propos, damn., de Absolut, moribundo impertienda, § 11, v. i. — · Resp. mor., lib. 1, dub. 1, num. 10 et *eqq. — ⁴ Lib. 6, part. 1, n. 123. · *Tambur.*, lib. 1, de Sacram. I. g., cap. 1, § 1, n. 12; cfr. § 3, n. 1. · *Gobat.* tr. 2, n. 363, 371 et *eqq. — ¹ De Sacram, i. g., cap. 2, art. 1, sect. 2,

primatur; sed sufficit mente concipi. Ita [Contin.] Tournely s, Roncaglia 6 cum Palao, Gobât, etc., apud Croix ', ubi Moya hoc asserit commune, et Escobar putat certum — Quando vero publice confertur Baptismum dubium, rationabiliter dicit [Contin.] Tournely ., conditionem exprimendam e>, ne adstantes credant Baptismum absolute reiterari contra legem Ecclesiae.

Utrum autem peccaret mortaliter is qui sine necessitate plures simul baptizaret vel absolveret sub una forma? — Affirmant Scotus, Gabriel et Coninck, apud Croix . . Sed negat Croix d> cum Valentia, Henriquez'-', Reginaldo, Dicastillo et aliis; quia non videtur haec notabilis mutatio. Omnes tamen dicunt quod is non excusaretur saltem a veniali. — Vide *de Ministro Baptismi*.

In Bapt>
imo dubiu
publice coi
Uto expn
menda.

Plures ab-
solvere. etc.
una formj
•me nece>
■itate. v e
niale.

punct. 3, § 3, concl. 3. — · Tr. 16, cap. 4, qu. 5, resp. 1. — *Palaus*, tr. 19, punct. 13, n. 12. · *Gobai*, tr. 7, n. 271 cfr. tr. 2, n. 411. - ' Lib. 6. pan. 1. n. 83. - *Moya*, tr. 3, disp. 6, qu. 4, n. 42. · *Escob.*, lib. 15, n. 230. — · Loc. at., concl. 3. i. f. — *Scotus*, in 4. diu. 6, qu. 2. v. Dr 3 *membro*. · *Gabr. Bid.*, in 4, dût. 6, qu. 1, art. 2, concl. 7. - *Contnck*, qu. 67, n. 52. - · Loc. cit., n. 44. — *Valent* in 3* Part., disp. 4, qu. 3. punct. 2, sub init. · *Rrgin* lib. 27, n. 49 · *Dicast.*, tr. 2, de Bapt. disp. I, dub. 6. num. 138.

29. - °) Plerique ex his auctoribus de solo sacramento Poenitentiae loquuntur, in casu scilicet quo moribundus sensibus destitutus est; praeterea alii volunt conditionem apponendam esse, alii vero conditionem non requirunt. — Denique Cajetanus, *Sum.*, v. Absolutio peccatorum, § *Circa appositionem*, dicit licitam esse conditionis appositionem.

b) Moya et Escobar, *locis cit.*, tractant de absolutione impertienda moribundo sensibus destituto. — S. Alphonsus in suo ultimo *Elencho quaest. reformat.*, qu. 17, quaestionem hanc ita concludit: « Sed quia non desunt

auctores aliqui..., qui tenent (licet parum probabiliter) valorem sacramenti non pendere ab intentione ministri, sed tantum ab ipsa collatione sacramenti serio peracta, tutius est conditionem etiam verbis exprimere ».

c> Contin. Tournely dicit: «quandoque» exprimendam videri, ne minister Ecclesiae legibus deesse credatur.

d) Croix probabiliolem utique hanc secundam sententiam existimat; probabilem tamen putat priorem.

Henriquez, *lib. 2, cap. 12, n. 3*, de validitate loquitur.

DUBIUM IL

Quid requiratur in Ministro ut licite ministret

- 30 *Vide quae se habent de hoc apud Busenbaum.* — 31. *Primo de statu gratiae requisito in ministris sacramentorum ad ea ordinatis.* — 32. *Qu. 1. Quid de aliis ministris ad ea non ordinatis. An sacerdos baptizans non solemner graviter peccet (Vide infert. 1).* - *An contrahens Matrimonium in mortali duplex sacrilegium committat (Vide infert. 2).* — 33. *An excusentur ministrantes in mortali, si urgeat necessitas. Quid de ministrantibus in nosocomiis, de obstetricibus, et maxime de parochis, etc., ministrantibus in necessitate.* — 34. *Qu. 2. An conferens sacramenta teneatur praemittere confessionem si sit in mortali.* — 35. *Qu. 3. An peccet graviter sacerdos sive diaconus ministrans Eucharistiam in mortali.* - *Quot peccata committat sacerdos celebrans in mortali.* - *An ministrans Eucharistiam pluribus successive committat plura peccata.* - *An peccet graviter tangens ex officio Eucharistiam in mortali.* — 36. *Qu. 4. An peccet graviter confessorius tantum audiens confessionem in mortali.* *Qu. 5. An confessorius plures successive absolvens plura sacrilegia committat.* — 37. *Secundo de statu gratiae requisito in exercentibus alias functiones sacras.* — — 38. *De diacono et subdiacono ministrante altari in mortali.* — 39. *De episcopo conficiente in mortali chrisma vel oleum sanctum.* — 40. *De episcopo consecrante in mortali templum, vel benedicente vestes, etc. Et de sacerdote assistente Matrimonio, vel benedicente aquam, cineres, etc.* — 41. *An praedicator condonans in mortali peccet mortaliter.* — 42. *Vide apud Busenbaum de ministro Utente materia vel forma dubia, vel corruptam proferente formam, vel omittente caeremonias.* — 43. *An sacramenta sint indignis deneganda.* - *Dicendum 1°. Generaliter loquendo, sacrilegium est ministrare sacramenta indignis.* — 44. *Dicendum 2°. Peccatori publico negandum est sacramentum, sive occulte sive publice petat.* — 45. *Dub. 1. Quid, si peccatum sit notum tantum aliquibus adstantium.* — 46. *Dub. 2. Quid, si crimen sit publicum in alio loco.* — 47. *Dub. 3. An peccatori publico possit unquam ministrari Eucharistia.* — 48. *Dub. 4. Quid agendum in dubio de crimine et de poenitentia.* — 49. *Dub. 5. An minister ob metum mortis possit dare sacramentum indigno.* — 50. *Dicendum 2°. Peccatori occulto publice petenti non est negandum sacramentum. Secus, si petat occulte.* — 51. *Qu. 1. An confessorius possit negare sacramentum ob crimen auditum in confessione.* — 52. *Qu. 2. An episcopus possit negare sacramentum Ordinis peccatori occulto publice petenti* — 53. *Qu. 3. An possit absolvi ordinandus habitus in vitio turpi, qui vult ascendere ad ordines sacros. (Remissive ad n. 63 in fine hujus Dubii).* — 54. *Qu. 4. An parochus possit assistere Matrimonio publici peccatoris Et ad quid teneatur circa impedimenta.* — 55. *Qu. 5. An unus sponsorum possit licite Matrimonium inire cum altero excommunicato vel publico peccatore.* — 56. *Et an liceat conjugia contrahere cum haereticis.* — 57. *Qu. 6. An in sacramentis conferendis liceat uti opinione probabili.* — 58. *Qu. 7. An et quando ministri teneantur ministrare sacramenta* — 59. *Qu. 8. An liceat simulare administrationem sacramenti* — 60. *An liceat simulare susceptionem sacramenti. Sed quid, si quis simulet confiteri.* — 61. *Quid, si quis simulet communicare.* — 62. *Quid, si quis simulet contrahere Matrimonium.* — 63. *Dissertatio de clerico habituato in vitio turpi: an possit absolvi volens ordinari in sacris (Usque ad n. 77).*

30. - « Resp. 1°. Praeter ea quae ad
«valorem requiruntur, requiritur probi-
«tas, sive ut sit in gratia: tum quia
«Christo, cujus est minister, debet se con-
«formare; tum quia sancta sancte sunt
«tractanda; tum quia ad hoc quidam sin-
•gulariter ordinantur, et gratia peculiari
«donantur, ac proinde hoc curare prae
«aliis sunt obligati. — Ita Laymann 1 et
«communiter.

< Unde resolves:

« 1°. Peccat graviter qui conficit sa-
«cramenta non habens sufficientem ju-
«risdictionem, vel de ea rationabiliter
«dubitans, vel qui censura est prohi-
«bitus.

« 2°. Non licet sacerdoti administrare
«sacramenta cum attritione cognita; quia
«adhuc est extra sutum gratiae. — Bo-
«naccina *.

1 L>b. S. tr. I, <p. 5. n. 7 — • D><p. 1. d* Sarram

qu. 3, punct 2, § 1, n. 3.

« 3°. Non tamen necessario praemittit
« confessionem (nisi velit celebrare), etsi
« sit consultius e>; quia de hoc nullum est
« praeceptum, et ad delendum mortale
« sufficit contritio. — Vasquez *, card, de
« Lugo *.

Saltem in
ministro or-
dinato.

« 4°. Minister sacramenti ad id ordi-
« natus, si conficiat et ministret solemni-
« ter in mortali, v. gr. si baptizet vel ce-
« lebret, peccat mortaliter toties quoties
« (quod etiam verum esse volunt Sayrus,
« Ledesma et Bonacina, Granado de
« diacono ex speciali commissione bapti-
« zante). Nisi forte periculum sit in mora,
« nec possit tam cito confiteri aut conteri:
« eo enim casu baptizare vel etiam absol-
« vere moribundum in statu peccati, non
« esse irreverentiam docet card, de Lugo⁵.

« Dixi 1°. *Ad id ordinatus*; etsi enim
« laicus in necessitate baptizet cum con-
« scientia peccati mortalis, non peccare
« mortaliter docent Coninck⁸, Filliuccius⁴,
« ex Suarez, etc.

« Dixi 2°. *Solemniter*: nam si sine so-
« lemnitate baptizet, excusant a mortali
« Suarez, Coninck, Filliuccius⁵.

1 In 3 Part., dhp. 136, cap. 1. num. 3. — De Sacram, in genere, disp. 8, num. 145. — · Loc. cit., num. 151. — Qu. 64, num. 37. — 4 Tr. 1, cap. 5. num. 85. — Suar., de Sacram., diip. 16, sect. 4, v. *Nihilominus*. — Suar., loc. cit., v. *Aique hinc aperte*. — Coninck, loc. dt., n. 36, i. f. — · Loc. dt., n. 88. — Vasq., diip. 136, cap. 3. — Suar., loc. dt., v. *Nihilominus*. — Fill., loc. dt., n. 87, v. *Tertio*, — Fernandes de Moure, part. 3, cap. 18, § 1, n. 8. — Sanch., de Matrim., lib. 2, disp. 6, n. 3. — Qu. 64, n. 38. — Suar., disp. 72, sect. 4, v. *Quarto ex parte ministri*. —

« 5°. Alii qui conficiunt et ministrant
« non peccant mortaliter, v. gr. cum laici
« in necessitate baptizant vel ministrant
« sibi invicem matrimonium in mortali.
« Ita contra Silvestrum Vasquez et
« alios docet Suarez cum aliis; qui ta-
« men vult eos peccare mortaliter, qua-
« tenus hoc in mortali suscipiunt. Ita
« etiam Filliuccius, Fernandez, Sanchez,
« Coninck .

« 6°. Qui ministrat, etsi non conficiat,
« Eucharistiam in mortali peccat morta-
« liter, ut habet communis Suarezii, Fil-
« Kuccii, Laymanni, Bonacinae et aliorum
« (contra Vasquez, cujus sententiam Dia-
« na *dj* recte notat esse probabilem, sive
« sit sacerdos sive diaconus). Idem docet
« card, de Lugo *^λ — Et quidem aliqui
« putant tot mortalia committi quot com-
« municantur: quod minus videtur proba-
« bile, cum moraliter non sit nisi una
« distributio et una indigna administratio.
« Ita Tanner', Henriquez, Filliuccius⁵, etc.,
« contra Coninck et Bonacina.

Requintur
cr>ua pro
«dminhtr*-
c iw ik im.

« 7°. Etsi probabile sit quod docent Silve-
« ster, Cajetanus, Filliuccius/-', Navarrus

secu». pro
^uaê'aSn

FU!, tr. 4, cip. 9, n. 271. — *Laym.*, lib. 5, tr. 1, cap. 6, num. 7. — *Bonae.*, disp. 1, de Sacram, ia genere, qu. 3, punct. 2, § 1, num. 13. — *Vasq.*, disp. 136, cap. 3, n. 59. — 1 Tom. 2, diip. 4, qu. 2, dub. 4, nam. 56. — *Ilcnriq.*, lib. 1, cap. 29, num. 4, lit. j. — · Tr. 1, cap. 5, nam. 87, v. t, v. *Quinto*. — *Coninck*, qu. 61, n. 35, v. f. — *Bonae.*, loc. cit., num. 15. — *Silvest.*, v. *Clericus II*, num. 2, § *Octavo*; et v. *Ordo IV*, qu. 2. — *Cajefan.*, in 3 P., qu. 64, art. 6, in resp. ad 1. — *Navor.*, Man., cap. 25, n. 72, v. f.

30. - °) Ipse Busenbaum (non vero auctores ab eo citati) addit consultius esse confessionem praemittere.

b) Sayrus, *de Sacrant., lib. 2, cap. 7, qu. 1, art. 5, n. 7*; Bonacina, *disp. 1, de Sacrant., qu. 3, punct. 2, § 1, n. 14*; Jacobus de Granado, *in 3 P., contr. 3, de Sacrant, i- g-, tr. 5, disp. 5, n. 4*, non requirunt ut diaconus baptizet (aut Eucharistiam ministret) ex commissione speciali; sed loquuntur de diacono qui id facit solemniter seu ex officio. — Sed Martinus de Ledesma, l« 4*, *qu. 5, art. 6, dub. 2*, v. *Secundo dico*, scribit: « Solum peccant mortaliter illi qui sunt consecrati ad administranda sacramenta, et exhibent se tamquam ministros ad ministrandum ». Cfr. etiam 2<"n 4*, *qu. 38, art. 5*. At in *loc. cit. lat 4', dub. 6, i. f.*, de diacono ministrante in mortali Eucharistiam ait: « Non condemnare de mortali diaconum sic ministrantem,

quia non est minister ad administrandum sacramentum, sed ad serviendum sacerdoti ».

c) Silvester, v. Baptismus III, *qu. 4, n. 6*, quidquid dicat Busenbaum, non dissentit a sententia hic exposita, et negat eos qua ministros peccare.

O Diana, *part. 3, tr. 4, resol. 195*, absolute id docet de diacono, et addit probabile etiam esse de sacerdote. Cfr. *part. 2, tr. 14, resol. 23*.

·) Scilicet Lugo, *de Sacrani, i. g., disp. 8, n. 155*, ait: « Videtur non esse peccatum morule, si sacerdos Eucharistiam aliis ministret ».

1) Filliuccius, *tr. 1, cap. 5, n. 87*, id asserit de diacono et subdiacono untum, qui ex consuetudine id laceret; secus vero, si semel Untum et iterum; cui consentit Suarez, *disp. 16, sect. 3*, v. *De aliis*, addens idem esse de episcopo vel presbytero sacramenfalia exercente.

« et Sà O. diaconum et subdiaconum,
• si cum mortali in ordine suo mini-
• strent; item sacerdotem et episcopum,
« si sacramentalia exercent, nuptias, a-
« quam benedicat, altaria, templa, vasa
« consecret, concionetur, Eucharistiam de
« loco in locum transferat, peccare mor-
« taliter: — contrarium tamen videtur
« verius: ut docent Suarez *D*, Vasquez,
« Laymann, Coninck », card, de Lugo *).
« Ratio, quia hae actiones non tendunt
« proxime ad sanctificationem animae
« ex opere operato sicut actiones sacra-
« mentales.

« 8°. Non videtur vera esse sententia
« quae docet esse mortale tangere in mor-
« tali corporalia, calices, reliquias, etc.
« Sayrus, Suarez, Bonacina *. — Quod si
« quis in mortali (etiam laicus in neces-
« sitate) eleuet de terra Eucharistiam, non
« videtur aliud agere quam si Christum
« in hac vita lapsum elevasset; secus
« tamen, si quis id extra necessitatem
« temere praesumat, exemplo Ozae. —
« Bonacina 3 ».

31. - Distinguere hic oportet confe-
ctionem et administrationem sacramen-
torum ab aliis functionibus sacris.

in mortali
nihil ordi-
natio.

QUOD SACRAMENTORUM CON-
fectionem sive administrationem pertinet,
commune et certum est apud doctores
(quidquid dicant aliqui non audiendi, apud
Croix), quod minister sacramenti ad id
ordinatus, si conficiat et ministret so-
lemniter in mortali, mortaliter peccat.
Rationem affert D. Thomas dicens: *Con-*
veniens esse ut sacramentorum ministri

Vaty., diip. 136, cap. 4. — *Laym.*, lib. 5, tr. 1. cap. 5, n. 10.
— 1 Qu. 4, n. 39. — *Sayr.*, de Sacram., lib. 2, cap. 7, qu. 1,
art. 7, n. 3. — *Saar.*, diip. 16, sect. 3, v. *Tertio*. — Disp. 1.
de Sacram. l. g., qu. 3, punct. 2, § 1, n. 6. — Loc. cit.,
n. 12. — *Croix*, lib. 6, part. 1, n. 91. — 3 P., qu. (4. art. 6.
— De Sacram. i. g., cap. 11, § 5, n. 15. — Prae! de
Sacram. i. g., qu. 7, art. 3, conci. 2. poti. med. — 1 Lib. 2,
tr. 1, cap. 7, rtg. 8. — Tr. 14. de Sacram., dht. 1, n. 45.
— Tr. 1. de Sacram. i. g., cap. 7, n. 87. *Suar.*, dhp. 16,

*sint justii, quia ministri debent domino
conformari...; et ideo non est dubium quin
mali exhibentes se ministros Dei et Ec-
clesiae in dispensatione sacramentorum,
peccent. Et quia hoc peccatum pertinet
ad irreverentiam Dei et contaminationem
sacramentorum, quantum est ex parte
ipsius peccatoris..., consequens est quod
tale peccatum ex genere suo sit mor-
tale.*

32. - Sed quaeritur Γ. *An peccet gra-
viter minister qui confert [in mortali]
sacramentum ad quod non sit specialiter
ordinatus?* — Haec quaestio quippe tan-
tum locum habet in *Baptismo* et *Matri-*
monio; nam alia sacramenta, patet non
posse ministrari nisi a ministris conse-
cratis.

Prima sententia negat. Et hanc tenent
Pater Concina 5, qui vocat veram et com-
munem, Tournely *, Natalis Alexander T,
Anacletus 8; Salmant.* cum Suarez, Bo-
nacina et Valentia; item Gonet, Habert,
Juenin, etc., apud Contin. Tournely 10. Et
expresse eam docet S. Thomas”, ubi ait:
In articulo tamen necessitatis (sacerdos)
*non peccaret baptizando in casu in quo
etiam posset laicus baptizare; sic enim
patet quod non exhiberet se ministrum
Ecclesiae, sed subveniret necessitatem pa-*
tienti. Secus est autem in aliis sacramen-
lis, quae non sunt tantae necessitatis sicut
Baptismus. — Haec sententia est quidem
probabilis.

Secu* pn>
babi liter
in i n i s t r o
non ordi-
nato.

Sed, spectata ratione, videtur proba-
bilior *secunda* sententia affirmans, quam
tenent Contin. Tournely **, Croix 13, An-

Probab*
liu« etiam
ministro
non ordi-
nato.

*ect. 4. v. *Nihiloni inut*. *Bonae.* de Sacram. i. g., qu. 3.
punct. 2. § 1, n. 11. *Valent.*, dltp. 3, qu. 5, punct. 3. v. f.,
v. *Serf notandum est* — *Gonet*. Cyp., de Sacram. in com.
diip. 6, n. 93 et 102. *Habert*, de Sacram. i. g., cap. 15.
i. (, v. *Secundo*. *Jtunin*. Institut., de Sacram. i. g., qu. 6.
cap. 1, conci. 2. qu. 1. — » De Sacram. i. g., cap. 2, art. 1,
sect. 2, punct. 1. § 2. v. *Dixi* 2. — « Loc. cit., art. 6, ad 3.
— 11 De Sacram. i. g., cap. 2, art. 1, sect. 2, punct. 1, § 2.
v. *Dixi* 2", — “ Lib. 6, part. 1, n. 91 et 93.

In reliquis vero Filliuccius et Suarez secun-
dam sententiam tenent.

<> Haec est assertio correctoris; sed ipse
Emmanuel Sà, v. Ordo, h. 31, in edit genui-
nis, scribit eum qui exercet ordinem sacrum
in mortali peccare mortaliter « Quidam ta-
men (ita subdit negant peccare mortaliter
subdiaconum vel diaconum solemniter mini-

strantes, aut episcopum consecrantem cali-
cem, aut altare, aut virginem, aut sacerdotem
benedicentem aquam ».

Lugo ita sane docet, *de Sacram. i. g.*
disp. 8, n. 152 et 155; sed n. 156, excipii
episcopum consecrantem chrisma et benedi-
centem oleum infirmorum, quem dicit mor-
taliter peccare

toine a>; et Lugo l* cum Vasquez, Pontio, Navarro, Ledesma, etc. Haec sententia docet quod, per se loquendo, laicus sive sacerdos ministrans non solemniter, graviter peccat ministrando in mortali. Ratio: tum quia peccatum quod committit indigne ministrans, juxta doctrinam D. Thomae *num. praeced.* allatam, consistit in irreverentia quae irrogatur Deo et sacramento: et quidem haec irreverentia non tantum infertur a ministro consecrato, sed etiam a non consecrato; tum quia hic, licet tunc non se exhibeat ut ministrum Ecclesiae, tamen se exhibet ut ministrum Christi; tum quia sancta sancte tractanda sunt, et sane sub gravi in re gravi: actio autem ministrandi sacramenta est equidem eximie sancta, quia fit nomine Christi, et est immediate cooperans in sanctificationem animae: unde a quocumque exerceatur, ipsius sanctitatem requirit.

Corollam
num pro
Bapthmo

Hinc infertur 1° probabilius esse cum Contin. Tournely 8 Antoine a>, Croix a, et aliis apud Salmant. laicum sive sacerdotem ministrantem non solemniter *Baptismum* in necessitate, peccare graviter si ministret in mortali.

Pro Matrimo-
nio.

Infertur 2° probabilius peccare graviter contrahentes *Matrimonium* in mortali, non solum sacramentum suscipiendo, sed etiam ministrando; ut dicunt Pontius 4*, Lugo 6* cum Navarro, Vasquez, Ledesma, etc. (contra Sanchez ①, Suarez T, Bonacina 8 cum Soto, etc.). Nostramque sententiam Croix 9 absolute veram putat, eamque valere dicit, etiamsi Matrimonium ineatur per procuratorem.

1 De Sacram, i. g., disp. 8, n. 150. - *Vasq.*, disp. 136, cap. 3. - *Basil. Ponl.*, de Matr., lib. 1, cap. 8, n. 11. - A'ewr., in cap. 1, t. *Sacerdos*, n. 10, de poenit., disc. 6. - *Petr.*, de *Ledesma*, de Matr., qu. 42, art. 3, v. f., v. *Ad ultimum*. - De Sacram, i. g., cap. 2, art. 1, sect. 2. punct. I, § 2. v, *Dixi* 2. - Lib. 6, part. 1. n. 93. - * Loc. cit. - Loc. cit. - *Nav.*, in cap. 1, § *Sacerdos*, n. 10, de poenit., dtst. 6. - *Vasq.*, disp. 136, cap. 3, n. 38. - *Ledesma*, loc. cit. - De Matr., lib. 2, disp. 6, n. 4. - Disp. 16, sect. 4, v. *Ad fundamentum* - Disp. 1. qu. 3, punct. 2, § 1, n. 10. *Sotus*, in 4, dist. 1, qu. 5, art. 6. i. f. - Lib. 6, part. 1, n. 93. v. 5. *Contrahentem*. - M De Sacram, i. g., disp. 8, n. 151.

32. - Antoine, *de Sacram.*, cap. 2, qu. 6, videtur in hanc sententiam propendere, quam vis expresse eam non propugnet.

SalmanL, *tr.* /, cap. 7, n. 87, non citant auctores nominatim; sed generatim scribunt

33. - Diximus: *per se loquendo*. Nam per accidens minister, tam consecratus quam non consecratus, excusatur, si ministret in mortali sacramentum Baptismi aut Poenitentiae in necessitate, puta si non posset tam cito conteri, et periculum esset quod moribundus decederet sine Baptismo aut absolutione; ut communiter docent cum Busenbaum (ut supra) Lugo 10, Roncaglia”, Continuat. Tournely Antoine 18, Croix 14; Salmant. 11* cum Vasquez, Coninck, etc.

Minister
quandoque
excusatur.

Et idem ait Moya apud Croix “, de confessario qui non posset tam cito conteri quin incurrat notam infamiae. Idem dicunt Tamburinius T, et Lugo 18 cum Vasquez et Hurtado de sacerdote qui, incepta Missa in bona fide, recordaretur peccati mortalis, et valde difficulter conteri posset, et contra nequiret sine infamia cessare ab inchoato sacrificio. — Sed his opinionibus merito contradicit Concina αλ Ratio, quia ex una parte, urget praeceptum divinum, ut sacramentum in gratia conficiatur aut suscipiatur; et ex altera, non est impossibile tali sacerdoti actum contritionis elicere: etenim Deus (ut docet Tridentinum 19) *impossibilia non jubet, sed jubendo monet et facere quod possis, et petere quod non possis, et adjuvat ut possis*. Ergo si sacerdos non se conterit, ex culpa sua provenit, vel quia non conatur quantum potest, cum hic tempus sufficiens adsit (secus in primo casu moribundi), vel quia peccato adhaeret.

Praeterea hic notandum cum Contin. Tournely 80, quod sacerdotes ministrantes

Obligatio
specialis
ministran-
tium in no-
socomiis,

— 11 Tr. 16, cap. 4, qu. 6. reap. 1. — u De Sacram, i. g., cap. 2, art. 1, sect. 2, punct. 1, § 2, v. *Dixi* /- . — “ De Sacram., cap. 2, qu. 6, resp. 1. — 14 Lib. 6, part. 1. n. 92. — u Tr. 1, cap. 7, n. 93. - *Vasq.*, disp. 136, cap. 3. . 40; cfr. num. 41, - *Coninck*, qu. 61, num. 22. — *Moya*. tr. 4, qu. 1, num. 2. - “ Loc. cit., num. 92, in fine. — n Method. expd. communionis, cap. 1, § 10, num. 72. — “ Loc. cit., disp. 9, num. 8. - *Vasq.*, disp. 207, cap. I, num. 3. — *Gaspar Hurtadus*, (dt. a Tambur.) de Euch., disp. 9, diff. 1. — “ Seas. 6, de Justifie., cap. 11. — - De Sacramentis tn genere, cap. 2, art. 1, sect. 2. punct. 1, § 2, *Dixi P*, v. *Circa*.

de sententia negante id esse mortale: « Haec assertio non ab omnibus admittitur ».

33. - Concina, *lib. 3, de Euchar.*, *dissert. 1, cap. 11, § 1, η. 37*, reprobatur opinionem Tamburini de celebrante in mortali. At *de*

in amplis nosocomiis aut in castris, cum ibi necessitates morientium sint obviae, tenentur semper se paratos habere ad ministranda sacramenta in gratia. Et idem ex eadem ratione rationabiliter ait Tournely¹ de obstetricibus. — A fortiori autem ad id tenentur parochi aliive sacerdotes quibus ex officio incumbit sacramenta ministrare; ut bene ait Natalis Alexander*, referens monitum S. Caroli Borromaei in suis Instructionibus, ubi haec habentur: *Parochus omnisque sacerdos cujus est sacramenta administrare, meminisse debet sancta se tractare, omnique fere temporis momento paratum esse oportere ad tam sanctae administrationis munus.*

34. — Quaeritur 2°. *An sacerdos coif-ferens sacramenta teneatur praemittere confessionem, si sit in mortali?* — In con-fectjone Eucharistiae, certum est ex Tri-dentino praemittendam esse confessionem, juxta dicenda n. 255.

Quoad alia vero sacramenta,

Prima sententia affirmat; et hanc te-nent Merbesius e), Genettus ., Concina 4, ex catechismo Romano⁵; ubi dicitur: *Cum sacramenta administramus aut percipi-mus, toties confessio praetermittenda non est.* — Ratio: tum quia idem motivum praecepti quod currit in Eucharistia valet etiam in aliis sacramentis; tum quia mi-nister, cum teneatur ministrare sacra-menta in statu gratiae, debet habere mo-ralem certitudinem de sua justificatione, sicut habere debet de materia et forma:

haec autem certitudo nequit haberi per contritionem, quae difficillime et a paucis obtinetur.

Secunda vero sententia, probabilior et communis, negat necessitatem confessio-nis, et dicit sufficere quod eliciatur con-tritio. Hanc tenent Suarez ., Lugo asse-rens esse communem; Salmant. 8, qui pariter asserunt communem esse hanc sententiam, scilicet quod satis sit elicere contritionem probabiliter existimatam; item Silvester B, Laymann 10, Navarrus ., Victorial', Roncaglia '8, Sporer u, Croix 15, Viva '.; Elbel b), qui etiam asserit com-munem; Bonacina'' cum Reginaldo, Fil-liuccio, Henriquez; et alii passim. — Pro-batur 1°. Ex Rituali Romano¹⁸, ubi dicitur: *Sacerdos..., si fuerit peccati mortalis sibi conscius (quod absit), ad sacramentorum administrationem non audeat accedere, nisi prius corde poeniteat. Sed si habeat copiam confessarii, et temporis locique ratio ferat, convenit confiteri.* Nota, *con-venit*; ergo ex Rituali sufficit poenitere per contritionem, et confessio est de con-venientia, non de necessitate. — Proba-tur 2°. Ratione: tum quia in aliis sacra-mentis non habetur praeceptum neque naturale, neque divinum, neque ecclesia-sticum de praemittenda confessione, ut habetur in suscipienda Eucharistia; tum quia, ut ait doctissimus Suarez'', licet confessio (ut vidimus) valde conveniat, tamen satis est ut sacerdos adhibeat dili-gentiam moralem ad se justificandum

Prot^.
Hun.
)"trio-

¹ De Sacr. l. g., cap. 2, art. 1, aect. 2, punct. 1, § 2, v. Dixt 2°. Haec tamen. — ¹ Lib. 2, tr. I, cap. 7, ref. 12. S. Carolus, Actor. Mediolan., part. 4. — ¹ De Sacram. i. g., cap. 6, qu. 4. — « De Sacram. l. g., cap. 11, § 5, num. 27. — ¹ Part. 2. cap. G, de Sacram. Poenit., n. 45. — ¹ Di>p. 16, tect 3, v. Serf quaeret. — ¹ De Sacram. l. g., di>p. 8, n. 145. — ¹ Tr. 1. cap. 7. n. 94. — ¹ V. Confessio I, qu. 2, § mnt. — ¹ Lib. 5, tr. I, cap. 5, n. 10, i. — ¹ Man., cap. 2,

n. 9. — ¹ Sum., de Confers., n. 135 et 136. — ¹ Tr. 16, cap. 4. qu. 6, reap. 1. — ¹ M Part. I, cap. 3, n. 170. — ¹ u Lib. 6. part. 1. num. 93, in fine. — « De Sacramenti» in genere, qu. 1, art. 4, num. 4, v. Notandum tamen. — ¹ w Di«p. 1, qu. 3, punct. 2, § 1, num. 3. — ¹ lib. 26, num. 57. — ¹ AÏ//, tr. 1. cap. 5, num. 86. — ¹ Henriq., lib. 1, cap. 29. n. 2 et 3. — ¹ u TiL 1, de Adminittr. «aeram, generaliter num. 4. — ¹ Disp. 16, »ect. 3, v. Sed quaeret.

Sacr. i. g., cap. 11, § 5, n. 16, dicit etiam mortaliter peccare eum qui in statu peccati mortalis absolveret moribundum, non elicto actu contritionis.

Seu potius Contin. Tournely innuit, dicens obstetricem toties peccare quoties in peccato mortali baptizat; quin etiam gravius peccare quam sacerdotem, « quia haec necessitatis casus praevidere debuit, non ille ».

34. — Merbesius, *Sum., de Poenit., qu. 23, conci. 6*, videtur id satis innuere,

dum scribit: « Diaconi, subdiaconi, solemniter sua munia obituri, qui sibi sunt peccati mortalis conscii, ex jure divino tenentur confiteri, si adsit copia confessoris ». Et hanc, quae sacerdoti sacramenta conferenti applicari potest, debilem tamen, rationem assignat: « Diaconos.... et subdiaconos, qui in mortali sui ordinis actum solemniter exercent, consuit peccare lethaliter ».

h) Elbel, *de Sacram. i. g., confer. 2, n. 49*, ita sane docet: nullo scilicet jure confessionem

per contritionem, quin summam adhibeat per confessionem. Nec eadem ratio currit pro materia et forma sacramenti, quam pro licita administratione sacramenti: ibi enim (ut diximus cum eodem Suarez *Lib. I, n. 33*), cum agatur de substantia seu de veritate rei, probabilitas non potest efficere ut materia et forma inepta evadant apta; sed in licita administratione sacramenti, cum agatur tantum de modo, id est de honestate actionis, bene probabilitas efficit ut actio sit honesta, quando prudenter honesta judicatur, quamvis in se forte talis non sit.

35. - Quaeritur 3°. *An peccet mortaliter sacerdos aut diaconus ministrans Eucharistiam in mortali?*

Prima sententia negat; et hanc tenent Lugo *, Sporer a, Diana 8. Et probabilem putant Salmant.⁴ cum Silvio, Vasquez % Gabriele^, Ledesma b), etc.; Viva⁶; Croix⁶ cum Arriaga, Aversa, Dicastillo, Amico % Bernal a>, etc. — Ratio, quia distribuens Eucharistiam, cum non conficiat sacramentum, tantum remote cooperatur ad productionem gratiae. Non ponit enim actionem per se causantem gratiam, sed tantum applicat activa passivis; nec agit is nomine Christi, cum Christus non requi-

siverit ut distribuens sit persona sacra: olim enim etiam laici communionem sibi vel aliis porrigebant.

Secunda vero sententia, quam sequimur, affirmat; eamque tenent Suarez', Concina a, Holzmann ., Contin. Tournely °, Viva ", Antoine ", Laymann ", Roncaglia item Gonet, Bonacina, Valentia, Coninck, Filliuccius Villalobos, etc., apud Croix ",

Probatur ex can. *Sciscitantibus*, [cnws] 15, qu. 8, ubi Nicolaus I, loquens de sacerdote adultero Eucharistiam ministrante, dicit: *Mali bona administrando, se tantummodo laedunt*. Et cum haec materia de qua agitur sit gravis, consequenter graviter *se laedunt*. — Item probatur ex Catechismo Romano ", ubi dicitur: *Si homini peccatis contaminato minus licet de rebus divinis agere, quantum ab eo scelus concipi existimandum erit, qui sibi multorum scelerum conscius est, nec tamen sacra mysteria polluto ore conficere, vel in foedas manus sumere, contrectare, atque aliis porrigere et ministrare veatur?* — Item ex Rituali Romano ", ubi: *Impure... et indigne ea ministrantes* (sacramenta) *in aeternae mortis reatum incurrunt*. Et de sacr. Euchar. dicitur:

S. Doctor
oie c«e lé-
thale.

Ministrare
Eucharis-
tiam in
mortali,
non ictu ille
juxta alios.

1 De Sacram., i. g., disp. 8, n. 155. — ' Part. 1, cap. 3, n. 172. — 1 Part. 2, tr. 14, resol. 23, (dicens probabile esse de sacerdote). Cfr. part. 3, tr. 4, resol. 196, ubi absolute de diacono. — 4 Tr. 1, cap. 7. n. 100. • *Silvini*, in 3 P., qu. 64, art. 6, quaer. 1, conci. 4. — 1 De Sacram., i. g., qu. 1, art. 4, n. 4, v. *Dico 2*". — • Lib. 6, part. 1, n. 94. • *Arriaga*, de Sacram., i. g., disp. 20, n. 5. - *Aversa*, de Euchar., qu. 10, sect. 5, v. *Quinto*, • *Dicast.*, tr. 1, de Sacramentis in genere, disp. 3, dub. 10, num. 232 et 233. — ' Disp. 16, sect. 4, v. *Ad fundamentum*; et disp. 72, sect. 4, v. *Quarto*, — ■ De Sacram., in gen., cap. 11, §5, num. 17. — • De Sacram., i. g., n. 29. — * De Sacram., i. g., cap. 2,

art. 1, sect. 2, punct. 1, § 2, v. *Colliges 3*. — u Loc au — ' De Sacram., cap. 2, qa. 6, resp. 2. — u Lib. 5, tr. 1, cap. 5, n. 7 et n. 8» v. *Amplia 2*. — *Gohel*, Cyp., de Sacram. i. g., disp. 6, n. 106 et 107. - *Bonae.*, disp. 1. de Sacram., i. g., qu. 3, punct. 2. § 1, n. 13 et 14. - *Valent.*, in 3 Part., disp. 3, qu. 5, punct. 3 (ubi loquitur de vlemni sacramentorum administratione in genere). - *Coninek*, qu. 64, n. 35. • *Viliai.*, port. 1, tr. 4, diff. 14, n. 1 et 2. - 14 Lib. 6, port. 1, n. 94. — " Part. 2, cap. 1, de Sacram., i. g., n. 26. — M Tit. 1, de Adminislr. sacram., generaliter, n. 4. — /W/. Æom., tiu 4, cap. 1, de SS. Euchar. Sacram., num. 1.

hoc in casu requiri, sed subdit: « Quamvis ob majorem de statu gratiae securitatem, oporteat confiteri ».

c) Ita sane habebatur loco citato in quinque prioribus Operis editionibus; sed in posterioribus, inde a sexta et in hac nostra editione, *lib. 1, n. 42*, eamdem profecto sententiam tuetur S. Doctor, sed non citat amplius Suarezium.

35. - a) Vasquez, *disp. 136, cap. 3, n. 39*; Gabriel a S. Vincentio, *de Sacram., i. g., disp. 7, qu. 5*, v. *Infertur 3*, absolute hanc sententiam tenent; sicut et Bernal, *disp. 17, sect. 6, § 3, n. 123*.

b) Petrus de Ledesma, *Sunt., de Sacram., i g., cap. 6, post conci. 8, dub. 5*, potius tenet

eam sententiam quain ipse S. Alphonsus sequitur: etsi enim hanc priorem probabilem appellat (in edit. lat., parum fideliter habetur *probabilior*); concludit tamen contrariam esse communem et ordinariam proindeque in praxi tenendam. — Amicus denique, *torn. 7, de Sacram., disp. 9, n. 8*, primam hanc sententiam probabilior existimat

c) Roncaglia, *tr. 18, qu. 1, de Euchar., cap. 4, qu. 3, resp. 1*, asserit majorem theologorum partem docere id esse mortale, ceterum non deesse auctores qui contrarium doceant. Non aliud.

d) Filliuccius, *tr. 1, cap. 5, n. 87*, v. *Quinto*, valde probabile esse ait. Cfr. *tr. 4, cap. 9, n. 273*.

Omnibus quidem Ecclesiae catholicae sacramentis religiose saneteque tractandis magna ac diligens cura adhibenda est; sed praecipue in administrando ac suscipiendo SS. Eucharistiae sacramento.

Ratio igitur nostrae sententiae est, quia sacerdos ministrans Eucharistiam in mortali, gravem irrogat injuriam huic sacramento, eo quod, ut minister ad illud dispensandum consecratus, ipsum indigne ministrat. Et sicut in aliis sacramentis minister proxime per confectionem concurret ad sanctificationem suscipientium: ita hic proxime concurret per dispensationem, cum minister Eucharistiae non possit ut ministrum se exhibere aliter quam per dispensationem; juxta illud D. Pauli, I. Cor. iv: *Sic nos existimet homo ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei.* — Nec valet dicere quod sacerdos non sit a Christo piaecipue deputatus ad Eucharistiam ministrandam, ex eo quod olim etiam per laicos hoc fiebat. Nam licet per accidens in necessitate hoc laicis permissum est, sicut etiam et baptizare; tamen nemo potest negare quod minister ordinarius et ex officio ad Eucharistiam dispensandam sit solus sacerdos, vel diaconus ex commissione.

Hinc dicimus cum Mazzotta¹, Holzmann*, quod celebrans in mortali quatuor sacrilegia committit: 1° quia sacramen-

tum conficit; 2° quia suscipit; 3° quia ministrat sibi indigno, ut bene advertunt Holzmann³, Croix⁴, Suarez⁵ et Lugo⁶: cum enim celebrans tunc duas agat partes, alteram ut sumens, alteram ut minister, ideo duo sacrilegia committit; prout diximus de contrahente matrimonium in mortali, qui dupliciter graviter peccat, quia nimirum suscipit, et quia ministrat sacramentum. (De his tribus sacrilegiis jam diximus *Lib. V, n. 44*, v. *Tria*). 4°. Sacrilegium committit, quia Eucharistiam ministrat in mortali, prout mox supra probavimus.

Utrum autem ministrans Eucharistiam unum peccatum committat vel plura, quot sunt ii qui successive suscipiunt? — Bonacina⁷ cum Coninck et aliis affirmat; quia singulae distributiones sunt singula convivia et actiones completae. — Sed probabilius dicunt Henno⁷, Viva⁸; et Filliuccius ac Henriquez, apud Bonacina, pluralitatem communicantium constituere tantum circumstantiam aggravantem sed non multipliciter peccatorum, cum verius sit una actio moralis et unum convivium: quod unum sane dicitur, quamvis ex pluribus constet convivis. Hinc dicit Rituale: *Ubi vero omnes communicaverint, sacerdos... dicere poterit: O sacrum convivium, etc.*

Valde autem probabiliter ait Contin. Tournely⁹ cum D. Thoma^h), quod peccat

PluraliU»
communi-
cantium
non multi-
plicat peccatum.

Cckbrarr
in mortali,
quadruplex
sacrilegium.

¹ Tr. 5, diip. I, qa. 2, cap. 3, v. *Ex dictis inferes.* — • De Sacram. I. g., n. 26. — • Loc. cit. — • Lib. 6. part. I, num. 93. — • De Sacram, i. g., dliip. 0. num. 199 et 202. — • Diap. 1, de Sacram, i. g., qu. 3, punct. 2, § I, n. 15. ConincÂ, qu. 64, n. 35. — 1 De Sacram. I. g., diap. 4,

qa. 3, art. 3, ym o l. 9. — • De Sacram, i. g., qu. 1, art. 4, n. 4. — *EUL.*, tr. I, cap. 5, n. 87, I. f. • *Henriq.*, lib. 1. cap. 29, n. 4, ht. §, in comment. • *Bonac.*, loc. cit., n. 15. — *Ritual.*, tit. 4, de Euchar., cap. 2, n. 6. — • De Sacram, i. g., cap. 2, art. 1, sect. 2, punct. 1, § 2, v. *Collides 4 el 5*,

^h) Mazzotta tamen probabile existimat quod quartum peccatum non sit mortale.

f> Suarez, in *3atrt Part.*, disp. 67, sect. I, v. *Sed quaeret*, non loquitur nisi obiter de celebrante in mortali; sed expresse tractat de sacerdote vel diacono communicante seipsum in mortali. Et dicit « ibi reperiri plures malitias secundum moralem speciem diversas, ut rationes prius factae probant; quia moraliter aliud est agere, aliud recipere... (sive, ut rationes factae probabant, quia « violat duo praecepta valde distincta: alterum de receptione sacramenti cum dispositione digna, quod omnibus fidelibus commune est: alterum. de fidei et prudenti dispensatione, quod specialiter ad ministros pertinet »]. Quapropter in ordine ad confessionem, non est dubium quin necessarium sit utrumque ape-

rere: non enim satis esset dicere dispensasse sacramentum in peccato mortali, ut est per se notum; nec etiam sufficeret dicere communicasse in peccato mortali, quia non explicaretur tota essentialis malitia: sed oportebit dicere vel celebrasse in peccato mortali, quia in hoc omnia includuntur, vel si extra sacrificium seipsum communicavit, oportebit illud explicare propter rationem factam, et praeterea, quia in peccato mortali dispensavit tantum sacramentum, quod est novum malitiae genus ». Suarez igitur istas malitias admittit in simplici facto se ipsum communicandi in peccato mortali.

Viva, Filliuccius et Henriquez omittunt esse aggravantem circumstantiam; in reliquis tamen concordant

h) S. Thomas, in 4, dist. 24, qu. I, art. 3,

T¹⁷ Krav'ter 9U' ex'stens in mortali, Eucharistiam ex officio tangit immediate vel mediate, puta gestando in processione vel populum benedicendo; hocque expresse videtur docere S. Dionysius h^{apud} Tournely *4 dicens: *Qui tangunt res sacras, quasi suo officio utentes, peccant mortaliter.*

Pro Nibiii-
λ λ *'' 't
Sed non improbabiliter Bonacina *, Croix & Lugo *), Anacletus ·, Holzmann *, Elbel & Salmant. & et Busenbaum (ut supra, [h. 30], ad 7) cum Suarez, Vasquez 0, Laymann i) et Coninck, id negant; quia haec non est administratio sacramenti, nec videtur materia tam gravis, ut peccatum mortale inducat. Dicit enim Suarez: *Cum aliae actiones praeter sacramenta, non sint ad sanctificationem per gratiam proxime ordinatae, neque in eis se exhibeat sacerdos ut minister Dei sanctificantis animam, non est tam gravis causa et ratio exigendi internam animae sanctitatem ad eas exercendas. Ergo illas in peccato efficere ex parte materiae, non videtur esse grave sacrilegium.*

36. - Quaeritur 4°. *An peccet graviter confessarius excipiens confessionem in mortali, cum proposito eliciendi contritionem antequam absolvat?*

1 Disp. 1, de Sacram, in genere, qu. 3. punct. 2, § 1, num. 13. — 1 Lib. 6, part. 1, n. 101. — 1 Tr. 14, dist. 1, num. 58. — 1 De Sacram, in gen., num. 29, v. *Dices* 2. — · De Sacram, i. g., confer. 2, n. 50. — · Tr. 1, cap. 7, n. 106. — *Suar.*, disp. 16, sect. 3, v. *Tertio*; et disp. 72, sect. 4, v. *Sed objicies*, — *Coninch*, qu. 64, num. 39. — · Disp. 16, sect. 3, v. *Atque hinc*, — · Clyp., de Sacram, i. g., disp. 6, n. 107. — · De Sacram, i. g., cap. 2, art. 1, sect. 2, punct. 1, § 2, v. *Colliges* 2, — · De Sacram, i. g., disp. 8, n. 158. — 11 Part. 1, cap. 3, n. 173. — M Loc. tit., n. 50. — u Part. 1, tr. 7, resol. 47. — 14 Loc. dt., n. 107. -

solut. 5, ad 4, utique scribit: «Quandocumque exhibet se in aliquo actu ut minister Ecclesiae, mortaliter peccat.... Quia, ut dicit Dionysius.. : Immundis nec symbola, id est, sacramentalia signa, tangere fas est; unde [pergit S. Thomas] quando tangunt res sacras, quasi suo officio utentes, peccant mortaliter ». Et re quidem vera Areopagita, in suo libro *de Eccles. Hierarchia*, cap. 1, n. 5, scribit: Profanis vel ipsa signa tangere nefas esse. Hinc, quae S. Alphonsus ex Contin. Tournely transcripsit tamquam Dionysii verba, textus sunt ipsius D. Thomae.

i) Lugo, *de Sacram, i. g., disp. 8, n. 155*, loquitur de eo qui Eucharistiam in mortali administrat; et pariter Vasquez, *disp. 136, cap. 3, n. 39*, addens *cap. 4*, idem esse, (sci-

Prima sententia probabilis, quam tenent Gonet & et Contin. Tournely ', et Escobar a^{apud} cum Suarez a^{apud} et Francisco de Lugo fl^{apud}, affirmat; quia talis actio est sacramentalis, et pertinet ad ministrum consecratum, cum sacerdos non minus consecratur ad audiendam confessionem quam ad absolvendum.

Secunda sententia, communior et probabilior, negat; et hanc tenent card, de Lugo °, Sporer °, Elbel °, Diana 18; Salmant. 14 cum Henriquez; et Croix 18 cum Marchant, Rhodes, Moya, Gobât, Dicastillo, Aversa, Bernai et Bosco. — Ratio qua utitur Lugo est, quia sacerdos audiendo confessionem tantum passive se habet; sed hanc rationem merito non admittit Croix, quia confessarius excipiendo confessionem, revera non se habet tantum passive, sed etiam agit formando iudicium de peccatis. Ratio aptior aliorum est, quia confessarius audiendo non conficit sacramentum: illud enim non conficitur nisi quando absolutio impertitur. — Id autem quod ibi addit Croix cum Marchant W et Gobat, nempe ministrum non peccare mortaliter si in mortali formam inchoet sacramenti, modo conteratur antequam illam perficiat, mihi non placet:

Henriq., lib. 6, cap. 18. n. 6. lit. m. — “ Lib. 6 » part. 1, n. 102. - *Jacob. Marchant*, Résolut, pastor, de Sacram., tr. 1, cap. 4. qu. 2, n. 3. · *Rhodes*, de Sacram, i. g., disp. 1. qu. 4, sect. 4, § 2, v. *Ad tertiam*, · *Moya*, tr. 4, qu. 1, n. 34. · *Gobat*, tr. 2, n. 150. - *Dicast.*, tr. 1. de Sacram, in genere, disp. 3. dub. 10, num. 243; et tr. 8, de Poenit., disp. 6, dub. 9, num. 135, in fine. · *Aversa*, de Poenit., qu. 16, sect. 10, v. *Dici tamen*. - *Bernal*, disp. 17, n. 147, v. f. · *Bosco*, de Sacramentis in genere, disp. 1, sect. 7, num. 169. — *Lugo*, loc. dt., num. 159. — *Croix*, loc. du, num. 102. — *Croix*, loc. dt. - *Gobat*, loc. du

licet non peccare lethaliter) de conficiente sacramentalia.

J) Laymann, *lib. 5, tr. 1, cap. 5, n. 10*, dicit in utramque partem « probabiliter disputari » posse utrum sit mortale, si « populum interdum cum Venerabili Eucharistiae sacramento benedicat ».

36. - °) Escobar, *lib. 8, de Sacram, i. g., sect. 2, n. 234 et 235*, ita sane docet; excipit tamen casum urgentissimae necessitatis propter inadvertentiam aut perturbationem. Et idem tenent Suarez, *de Poenit., disp. 28, sect. 1, n. 3*; et Franciscus de Lugo, *de Sacram., lib. 1, cap. 2, n. 38*.

bJ Marchant, quidquid asserat Croix (ex Gobat, ut videtur), scribit tantum *loc. cit.*, quod si intendat se per contritionem disponere

Probabili*
1er peccat
Jeihachter

Probabt-
liui non
peccat le-
thallter.

nam licet gratia non conferatur nisi forma expleta, tamen valor sacramenti et collatio gratiae non tam pendet ab ultimis verbis formae quam a primis. Unde sacerdotem qui eam incipit in mortali, merito dicit Aversa apud Croix graviter peccare; quia jam irrogat injuriam sacramento, conferendo illud in mortali.

Piare* ab-
*olvere in
mortali,
plora pec-
cata.

Quaeritur 5°. *Ati confessorius plures successive absolvens in mortaliplura peccata committat?* — Vide dicta *Lab. V, n. 50, Qu. 6*, ubi veriore esse diximus sententiam affirmativam; quia singulae absolutiones sunt singula sacramenta.

Aha* fun-
cliones sa-
cras exer-
cere in mor-
(All

37. -11°. Quod autem pertinet ad *alias* functiones sacras quae non sunt confectiones neque administrationes sacramentorum. — Quaestio est: *an minister qui ex officio illas exercet in mortali peccet mortaliter?*

lio*, le-
thaie.

Prima sententia, pro qua certe videtur esse D. Thomas I (quidquid aliqui dicant), et sequuntur alii apud Juenin a, dicit omnes exercentes ex officio functiones ordinis suscepti ab episcopo usque ad ostiarios, in mortali, culpam gravem committere. Haec verba D. Thomae: *Quicumque autem cum peccato mortali aliquod sacrum officium pertractat, non est dubium quin indigne illud faciat; unde patet quod mortaliter peccat.*

habilitat,
not» ktbaie.

Secunda vero sententia, communior et satis probabilis, negat. Et hanc tenent

Avrro, de Sacramentis in genere, qu. M, eccL 4, v. *Sexto* (pool *Dico* 2). - *Croix*, lib. 6, part. L num. 102. — I In 4, dial. 24, qu. I, art. 8, tolut. 5, corp, et ad 4. — • Inetit., part. 8, diasert. 1, qu. 6, cap. 4, quaer. 4. — I De Sacram, i. g., n. 24. — • Tr. 14, dial. 1, n. 63. — • Diip I, dr Sacram., qu. 3, punct. 2, § 1, n. 4. • *Solus*, in 4, dill. 24, qu. 1, art. 4. v. *Ad secundum*, - *Valent.*, io >* Part., diip 3, qu. 5, punct. 3, v. *Secundo intelligitur*. • *Fill.*, tr. I, cap 5. n. 87. — • Tr. L cap. 7, n. 101 el 102. • *Vasq.*, diip. 136, cap. 4. n. 48. • *Vital.*, part. 1. tr. 4, dirt 14. n. 6 el 7. • *Jacob, da Granado*, in 3 P., contr. 3, de Sacram, i. g., tr. 6. diip. 5, n. 7. — • Tr. I, cap 7, n. 103. — • Diep. 16, sect. 3. v. *De aliis vero duobus*. — * De Sacram i. g., dup. 8, n. 152. — * In 4, dint. 24,

Suarez •), Holzmann 8, Anacletus 4 cum Mastrio bl; Bonacina 8 cum Soto, Valentia, Filliuccio. etc.; Salmant. 8 cum Vasquez, Villalobos et Granado. — Ratio 1°: quia, ut ait Suarez (cujus verba retulimus supra, n. 35, in fine), omnia alia exercitia ordinum, praeter confectionem vel administrationem sacramentorum, cum non sint proxime ordinata ad sanctificationem animae, non videntur exigere sub gravi exercitium sanctitatem. — Ratio 2°: quia (ut bene ajunt Salmant.) ubi non constat de praecepto, non est facile imponenda obligatio sub mortali; in his autem functionibus quas diximus, non constat de tali praecepto: unde gravitas obligationis desumenda est a materia; et cum haec materia non videatur, saltem non constet esse tam gravem, videtur quod exercere tales functiones in mortali non excedat culpam venialem: quae tamen erit eo gravior, quo actiones magis accedunt ad sacramenti ministerium.

38. - Hinc infertur Γ. Esse probabile quod non peccent graviter diaconi et subdiaconi qui in mortali altari ministrant. — Ita Suarez 8, Lugo •, Sotus 10, Laymann •, Vasquez •, Coninck *8, Salmant. •*, Holzmann •6, Anacletus •, Sporer •, Elbel 18; Croix • cum Dicastillo; Bonacina 80 cum Valentia, Filliuccio, Angles, et alii plures. Nec dissentit Antoine •. (Contra Wiggandt •, Contin. Tournely M, Concina M,

Corolla
num pro
diacono et
subdiacono.

qu. 1, art. 4, v. *Ad secundum*. — II Lib. 5, tr. 1, cap. 5, n. 10. — » In 3 P., diip. 136, cap. 4, n. 48. — “Qu. 64, n. 39. — M Tr. 1, cap. 7, n. 104 — • De Sacram, i. g., n. 31. — « Tr. 14, dut. 1, n. 58. — « Part. 1, cap 3, n. 174, in. — - De Sacram, i. g., conter. 2, n. 50. — • Lib. 6, part. 1, n. 98. - *Dicast.*, tr. 1, de Sacram, i. g., diip, 3, dub. 10, n. 217 et 218. — * Diip 1, de Sacram., qu. 3, panel. 2, § 1, n. 7. • *Valent.*, in 3° Pari., diap. 3, qu. 5, punct. 3, v. *Secundo intelligitur*. • *Fill.*, tr. 1, cap. 5, n. 87. - *Angles*, de Sacram. I. g., qu. ult., an. 5, concl. 3. — " De Sacram.,

Sacram, i. g., cap. 2, art. I, sect. 2. panel. 1, § 2, v. *Colleges* 6. — M De Sacram, in genere, cap. 11, § 6, num. 21 el 22.

«ante consummatum actum sui ministerii, puta ante absolutionem, in qua consummatur sacramentum Poenitentiae..., non censetur peccasse mortaliter, quia sufficit esse in gratia ante illam consummationem et perfectionem actus principalis ministrandi ».

37. - Suarez, *disp. 16, sect. 3, v. Tertio quaeri et scqq.*, utique concordat Sed pro

diacono et subdiacono exercente solemniter actum sui ordinis; pariter pro episcopo et sacerdote sacramentalia exercente, limitat suam doctrinam, dicens difficile esse a mortali excusandos, si frequenter vel ex consuetudine eos actus, in mortali exercent.

Mastrius, *Theol. mor., disp. 16, v. 42*, de actu ordinis sacri sic loquitur: « Quamvis...

l'etrocorensem¹ et alios ex D. Thoma²). — Et hoc, etiamsi frequenter ipsi ministrant; ut dicunt Coninck³, Croix⁴, Bonacina, et Salmant.⁵ cum Vasquez: contra Filliuccium, Suarez et Laymann, qui frequentiam damnant de mortali, cum illa videatur esse virtualis contemptus. Sed verius (ut diximus *Lib. IV, n. 161, Qu. 3, v. Quarta*), juxta doctrinam D. Thomae, frequentia per se nequaquam constituit contemptum.

6'

Objiciunt Γ illud Apostoli ad Tim. 1, m, ubi dicitur quod diaconi debent esse *habentes mysterium fidei in conscientia pura*. Ergo (ut dicunt) qui ministrant cum peccato agunt contra Apostoli praeceptum. — Sed respondetur quod diaconi tempore Apostoli (ut ferunt Tournely⁶ et ipse Auctor Petrocorensis⁷) ex officio Eucharistiam atque Baptismum fidelibus ministrabant. Id enim testatur S. Justinus (apud Petrocorensem), dicens: *Qui apud nos vocantur diaconi.... distribuunt... panem, etc.; porro alimentum hoc apud nos vocatur Eucharistia*. Et Tertullianus (apud Tournely⁸) ait: *Dandi Baptismi jus habet... episcopus; deinde presbyteri et diaconi, non tamen sine episcopi auctoritate*. Ergo merito, ob reverentiam Baptismi et Eucharistiae, quorum administratio diaconis committebatur, puram conscientiam in eis Apostolus requirebat.

Objiciunt 2° textum in cap. *Quaesitum, de cohab. cler. etc.*, ubi dicitur clericus concubinarius occultus esse sub mortalit quoad seipsum suspensus ab officio; et praecipue alium textum in cap. *Quaesitum, ult. de temp. ord.*, ubi Gregorius IX,

loquens de sacerdotibus et aliis clericis existentibus in peccato mortali occulto dixit: *Si non poenituerint, monendi sunt, et sub interminatione divini judicii obstandi, ut in testimonium suae damnationis in susceptis etiam ordinibus non ministrant*. — Sed respondetur Γ cum Lugo⁹ et Croix¹⁰, quod Gregorius recte dixit tales clericos peccare graviter ministrando in mortali¹¹; quia, juxta decretum Anacleti Papae et canonem Apostolorum nonum (cujus verba affert Suarez¹²), ministri altaris tunc temporis tenebantur communicare in Missa; et in hoc sensu verum est quod per quodlibet peccatum mortale diaconi et omnes alii altari ministrantes suspensi erant ab exercitio suorum ordinum. — Resp. 2° quod si hic textus rigorose intelligendus esset, etiam clerici minores exercendo actus suorum ordinum peccarent mortaliter. Sed hoc nec etiam auctores contrarii audent asserere; et ipse Contin. Tournely¹³ expresse oppositum censet, dicens in hoc convenire omnes theologos A.¹⁴ tum quia munia clericorum minorum etiam a laicis exercuntur, tum quia eorum functiones valde distant ab actione Sacrificii. Unde, cum textus nimis videatur probare, intelligendus est Gregorius minime voluisse jus novum condere, sed tantum explicasse (ideo dixit *monendi sunt*) naturalem obligationem ministrantium altari, pro subiecta materia abstinendi ab exercitio ordinum, juxta qualitatem reverentiae quam quilibet ordo pro sua dignitate requirit. Aliam enim reverentiam requirit administratio sacramentorum, et quidem sub

¹ De Sacram., in genere, cap. 5, qu. 5, resp. 2, cas 4. — ² In 4, diet. 24, qu. 1, art. 3, solut. 5, corp. — ³ Qu. 61, num. 40. — ⁴ Lib. 6, pari. 1, num. 8. — ⁵ Bonae., loc. cit., n. 7, in fine. — ⁶ Tr. 1, cap. 7, n. KM. — ⁷ Vasq., loc. cit., n. 47. — ⁸ Fill., loc. cit. — ⁹ Suar., disp. 16, sect. 3, v. De aliis vero, i. f. — ¹⁰ Laym., lib. 5, tr. 1, cap. 5, n. 10. — ¹¹ Thorn., 2^a 2^a, qu. 186, art. 0, ad 3. — ¹² Praelect. de Sacram. Ordinis, qu. 6, art. 3, conch., v. Quamquam. — ¹³ De Sacram. Ordinis, cap. 2, qu. 3; cfr. de Baptism., cap. 3, qu. 1,

resp. 2. — ¹⁴ S. Justin., Apolog. 1. pro Christianis, n. 65 et ho. — ¹⁵ Fctrotor. loc. cit. Cir. Migne, Patrol. graeco Ut., torn. 8, coi. 427-428. — ¹⁶ Tcthdl. de Baptism., cap. 17; cir. Migne, Patrol. Ut., tom. 1, coi. 1218. — ¹⁷ Praelect. de Sacram. Ordinis, qu. 6, art. 3, conch., v. Secundo. — ¹⁸ De Sacram. i. g., disp. 8, n. 147. — ¹⁹ Lib. 6, part. 1, n. 103. — ²⁰ Anaclet., can. Episcopus Deo 59, de comuecr., dist. 1. — ²¹ Disp. sect. 3, v. Ad secundum. — ²² De Sacram. i. g., cap. 2, art. 1, sect. 2, punct. 1, § 2, v. Quod spectat.

sententia [haec] sit maxime probabilis, in praxi tamen tutius est ut, antequam minister functionem solemnem cujuscumque ordinis sacri exerceat, si peccati mortalis conscius sit, actum contritionis semper praemittat.

38, - °) Scilicet: esse « pro mortali peccato » suspensum ab officio, « quoad se ipsum ».

b Cap. *Quaesitum* loquitur de iis « qui per reatum adulterii, perjurii, homicidii vel falsi testimonii bonum conscientiae rectae perdidit ».

() Si nempe totum officium exerceant, quia ministri altaris communicare debebant.

<() Fere omnes.

gravi; aliam exigunt aliae functiones, et non tantam, majorem tamen aut minorem, juxta (ut diximus) proximitatem quam habet functio illa ad sacramentum.

Con6cc-
rr chnraa
etc- it mor*
Uli, proba-
biliter son
lethale.

39. - Infertur 2°. Probabiliter non peccare graviter episcopum qui in mortali conficit chrisma vel oleum sanctum; ut tenent Palaus¹, Vasquez² Salmantic.³, Croix⁴; Holzmann⁵ cum Herincx⁶; Bonadina⁴ cum Suarez^a, Soto^b, Coninck^c, Filliuccio^b, Sayro^b et aliis. — Contra Contin. Tournely⁷, et alios cum Lugo⁸, qui putat id esse mortale, eo quod chrisma vel oleum, quod necessario debet esse ab episcopo benedictum, est materia sacramenti sine qua non fit sacramentum. Sed respondetur quod, licet chrisma vel oleum non sit materia apta nisi benedicatur ab episcopo; tamen episcopus materiam benedicens non peccat mortaliter, quia remote semper concurrat ad productionem gratiae: alias quicumque pararet materiam ad alia sacramenta in mortali, graviter etiam peccaret. Per accidens enim se habet quod chrisma vel oleum pro confectione Confirmationis et Extremae Unionis non sit materia apta nisi ab episcopo benedicta.

¹ Tr. 18, punct. 6. n. 4. — ² In 3 P., diip. 186, cap. 4, num. 48. — ³ Tr. 1, cap. 7, num. 101. — ⁴ Lib. 6, part. 1, n. 96. — ⁵ De Sacram. 1. g., n. 30. — ⁶ Herinx, de Sacram. 1. g. disp. 3, n. M. — ⁷ Diup. 1, de Sacram., qu. 3, punct. 3, § 1. n. 8. — ⁸ Coninci, qu. 64, num. 89. — ⁹ De Sacram. 1. g., cap. 2, art. 1, aect. 2, panel. 1, § 2, v. Colligti 6. — ¹⁰ De Sacram. 1. g., disp. 8, n. 156. — ¹¹ Sihxst., v. Cltricus II, n. 2, ¶ Octavo. — ¹² Cojtait., in 3 P., qu. 61, art. 6, in reap. ad 1. — ¹³ Lugo, loc. dt., n. 152 et 156. — ¹⁴ Vasq., diap. 136, cap. 4, n. 48. — ¹⁵ Laym., Ub. 5, tr. 1, cap. 5, num. 10. —

39. - a) Suarez haec utique docet, *disp. 16, sect. 3, v. Atque hinc*, sub limitatione tamen de qua superius in nota a, ad n. 37.

b) Sotus, Sayrus non loquuntur de praesenti casu, quamvis Sotus, *in 4, dist. 24, qu. 1, art. 4, conci. 7, v. Ad secundum*, rationem universalem afferat, quae huic casui applicari plane potest; loquens enim de diacono et subdiacono munera sui ordinis in mortali exercente, negat peccare mortaliter, quod « non sit actio habens in se sanctitatem, quia non est administrare sacramentum ». — Filliuccius, *tr. 1, cap. 5, n. 87, v. Quarto*, loquitur solum de ministro sacramentalium.

40. - > Non omnes hic citati auctores omnia allata exempla proponunt

* Silvester et Cajetanus loquuntur generaliter

40. - Infertur 3°. Communissimam et probabiliorem esse sententiam, quod non peccet mortaliter episcopus vel sacerdos qui in mortali consecrat templum, benedicit vestes sacras aut corporalia, assistit matrimonio, benedicit cineres, aquam lustralem¹, etc.; ut (contra Silvestrum, Cajetanum, etc. ²), apud Busenbaum) tenent Lugo, Vasquez, Laymann, Coninck; item Gonet³ Antoine⁴, Croix⁵; et Salmant.⁶ cum Suarez⁷, Bonacina et Ledesma, ac non dissentit (Contin.] Tournely⁸ *.

41. - Quaeritur autem: *an condonator in peccato mortali peccet mortaliter?*

Prima sententia affirmat; et hanc tenent Cajetanus^a, Merbesius^b, Juenin¹⁴, Contin. Toumely¹⁵, et alii apud Dianal¹⁶. ^{condemn} ^{ethale} Et pro hac sententia videtur etiam esse D. Thomas¹⁷, ubi dicit concionantem in mortali, etiam occulto, graviter peccare, eo quod (ut ait) *impedit finem doctrinae...*, *quia ore se profitetur nosse Deum, factis autem negat*.

Alii vero diversa ratione utuntur; dicunt enim peccare mortaliter, quia in mortali exercet actum ordinis.

Secunda vero sententia communior et probabilior negat¹⁸. Et hanc tenent Go- ^{tore.}

Coninck, qu. 64, n. 99. — ¹ Man., tr. 2, de Sacram. 1. g. cap. 7, § 3, v. ColliR. 8. — ² De Sacram., cap. 2, qu. 8. — ³ n. Lib. 6, part. 1, n. 96 et 99. — ⁴ Loc. dt., n. 106 et 106. — ⁵ Bonae., loc. dt. n. 8 et teqq. — ⁶ Petrus ds Ledesnt., Sum., de Sacram. 1. g., cap. 6, coach 8, dub. 9; et dub. 10, v. Dico 2. — ⁷ Loc. dt., v. Colliges 6. — ⁸ M Comment, de Sacram., dissert. 1, qu. 5, cap. 3, art. 2, concl. 3. — ⁹ Loc. dt., cap. 2, art. 1, sect. 2, punct. 1, § 2, v. Quaeres. — ¹⁰ Part. 3, tr. 4, read. 197. — ¹¹ « In 4, diet. 19, qu. 2, art. 2, solut. 2, ad 4. —

Suarez, *loc. cit. sect. 3, v. Atque hinc; el sect. 4, v. Ad fundamentum*, haec tenet, sub eadem limitatione (pro episcopo), de qua mentio facta est supra in nota a ad n. 37.

4L - a) Cajetanus hanc utique sententiam tenet in *Comment, ad 3 P. D. Thom., qu. 64, art. 6, in resp. ad 1*; itemque (licet dubitanter) in *tom. 2 Opuscul., tr. 10*; contrariam tamen sententiam tuetur in *Sum., v. Praedicatorum peccata*.

b) Merbesius, *Sum., part. 3, qu. 15, resol. 4*, videtur hanc opinionem amplecti; dicit enim multos existimare hoc esse mortale, alios vero oppositum tenere; at probationes affert dumtaxat pro prima sententia.

c) Haec sententia intelligenda est, juxta non paucos ex auctoribus dtatis, per se et secluso scandalo. Praeterea aliqui loquuntur

net Suarez', Lugo., Palaus⁴; Bonacina⁵ cum Vasquez et Sayrorf⁶, Sporer®, Croix⁷, Salmant.⁸; Diana® cum Valentia, Villalobos, Torres, Laymann et aliis pluribus. Ratio: tum quia nulla patet lex divina vel ecclesiastica prohibens sub gravi peccatoribus abstinere a praedicatione; tum quia actus praedicandi non tendit immediate ad sanctificandum hominem, cum de se non causet gratiam, sicut causant administrationes sacramentorum. — Nec obstat ratio oppositae sententiae, nempe quod peccator praedicans in mortali graviter peccet, quia exercet indigne officium ordinis. Nam respondetur aliud esse exercere officium ordinis, aliud officium annexum ordini. Qui enim exercet officium ordinis, cum hoc ordinetur ad Eucharistiam, illud indigne ministrans, Eucharistiae probabiliter injuriam irrogat. (Dico *probabiliter*; quia oppositum etiam est probabile, ut diximus *n. 35*, v. *Valde*, cum tale exercitium non sit proxime ordinatum ad productionem gratiae, prout est administratio sacramenti). Qui vero exercet officium praedicandi, cum hoc sit tantum extrinsece annexum ordini, et per se dumtaxat ordinatum ad proximum, peccator praedicans non infert injuriam ordini, sed proximo; unde juxta injuriam quae proximo irrogatur debet culpa mensurari. Hinc fit quod occultus peccator praedicans, cum nullum damnum irroget proximo, immo utilitatem afferat, ideo non est cur de mortali damnetur. Dixi: *de mortali*; nam communiter non excusant DD. a veniali, ob aliqualem irreverentiam quae fit verbo divino. Hinc usus habet

quod praedicator ante concionem petere soleat benedictionem ab episcopo, dicens: *Munda cor meum, etc.*

Dicunt vero Suarez¹⁰, Sotus¹¹ et Diana¹², non excusari a mortali praedicatorem cui ex officio incumbat concionari¹³, si praedicet existens publicus peccator: quia tunc scandalum praebet impeditque finem doctrinae. — Et huic sententiae videtur postea se conformasse D. Thomas. Nam licet¹³ asseruerit quod tam occultus quam notorius peccator mortaliter peccet condonando; tamen, ut advertit Pater Concilia¹⁴, videtur S. Doctor doctrinam illam voluisse postmodum delinire, et ad solos et publicos peccatores restringere: etenim sic inquit: *Cujus vita despicitur, restat ut ejus praedicatio contemnatur. Unde publicus et famosus peccator cavere debet sibi ne praedicet; alias peccat.* Et hoc potius intelligendum videtur, si condonator increpet vitium de quo ipse publice est difamatus; juxta illud Rom. cap. n, ubi Apostolus dicit: *Qui... alium doces, te ipsum non doces: qui praedicas non furandum, furaris: qui dicis non moechandum, moecharis... Nomen enim Dei per vos blasphematur inter gentes.*

Quid de concionatore publico peccatore.

42. - « Resp. II°. Requiritur praeterea « ut exhibeat ac curet non tantum quae « ad substantiam sacramenti sunt necessaria, sed etiam quae ad decorem, sive « ex natura rei sive ex praecepto Ecclesiae, spectant. — Ratio prioris, quia « alioqui sacramenta dehonestat et tractat « indigne. Ratio posterioris, quia sacramenta sancte sunt tractanda; et praecepta Ecclesiae obligant in conscientia.

Sacramenta ministranda cum decore praescripto.

¹ Man., tr. 2, de Sacram. I. g., cap. 7, § 3, v. *Colli*. ⁹ — ¹ Disp. 16, sect. 3, v. *Hinc vero*; et de Carit., disp. 8, sect. 4, n. 6. — ² Disp. 8, n. 152. — ³ Tr. 6, disp. 3, punct. 7, n. 7. — ⁴ Disp. 1, de Sacram., qu. 3, punct. 2, § 1, n. 8. ⁵ Vasq., disp. 136, cap. 5. — ⁶ Part. 1, cap. 3, n. 174, in. — ⁷ Lib. 6, part. 1, n. 99. — ⁸ Tr. 1, cap. 7, n. 106. — ⁹ Part. 3, tr. 4, resol. 197; cfr. part. 7, tr. 3, resol. 14. ¹⁰ *Valde*, in 3^a Part., disp. 3, qu. 5, punct. 3, v. *Caeler*. ¹¹ *ViUal*,

part. 1, tr. 4, diff. 14, n. 8; cir. part. 2, tr. 4, did 8, n. 3. ¹² *Torres*, alve *Tnrrian*., de Carit., disp. 88, dub. 2. — *Laym*. (a Diana non citatus), lib. 5, tr. 1, cap. 5, n. 10, v. *Illud vero*. — ¹³ Disp. 16, sect. 3, v. *Hinc veto*. — ¹⁴ In 4, dist. 1, qu. 5, an. 6, v. *Sed fors*. — ¹⁵ Part. 3, tr. 4, resol. 197. — « In 4, dist. 19, qu. 2, art. 2, solut. 2, ad 4. — De Sacram. I. g., cap. 11, § 5, n. 25. — « Leet. 1, in cap. 6, Ep. n ad Corinth.

de concionatore in genere; alii, de concionatore qui, cum ipse sit in mortali, peccata aliorum in concione corripit; alii vero, de utroque; et Villalobos, *part. 2^a loc. cil.*, dicit mortale esse concionatorem peccatorem vitia corripere, nisi id faciat rogando et exhortando dumtaxat.

(*) Sayrus, *de Sacram.*, lib. 2, cap. 7, qu. 4,

n. 5. hanc suam opinionem limitat ad peccatorem occultum; peccatorem vero publicum ait *n. 9* peccare mortaliter concionando, « non solum ratione scandali..., sed etiam quia maximam irreverentiam irrogat verbo Dei ».

Auctores isti non requirunt ut concionatori illi ex officio concionari incumbat; in reliquis vero concordant.

• Unde resolves:
« Peccat ministrans mortaliter: Γ. Si
« utatur materia vel forma falsa vel (extra
• necessitatem) dubia. Bonacina — 2°. Si
« omittat intentionem requisitam. Quod si
« vero dubium oriatur, et non tantum
« inanis scrupulus (is enim rejici debet),
« an forma fuerit legitima vel an legitime
« et integre prolata; tunc, etsi speculative
« probabile sit formam esse legitimam, in
« praxi tamen iteranda erit sub condi-
« tione, quia tutius hic eligendum est ».
(Juxta sensum communem Ecclesiae, ut
videre licet in damnatione propositionis lae
facta ab Innocentio XI). — [Vide dicenda
n. 57].

* 2°. Peccat quoque (graviter vel leviter
« pro gravitate materiae): 1°. Qui verba
• formae corrupte, inarticulate, indevote
« pronuntiat. — 2°. Qui materiam vel for-
* mami vel caeremonias, contra Ecclesiae
« morem, quamvis accidentaliter, sine
« causa mutat vel omittit. Quod si fiat ex
« contemptu, est mortale; si ex negligen-
« tia, saepe est mortale, quando ea magna
• est et in re gravi. Vide infra, [tr. 3],
« cap. 4, dub. 5 ».

43. - « 3°. Peccat graviter qui ministrat
« sacramentum publico peccatori, vel ali-
« ter indigno: nisi indignitas sciatur ex
• confessione, vel sit occulta indignitas,
« et ex negatione sequeretur infamia, ut
« patet ex praxi Ecclesiae et Christi, qui
' Judac Eucharistiam dedit. Gravius pec-
« caret qui, ne daret indigno, porrigeret
« ei hostiam non consecratam, etsi sic
« cum eo convenisset; aut qui, non audens
« indigne celebrare, simularet Missam,
« elevans hostiam non consecratam, quia,
« quantum est ex se, dat occasionem ido-

« lolatriae. — Vide Bonacina ., Suarez,
« Coninck, etc., scholasticos ».

Super hoc puncto de negandis sacra-
mentis indigno, plura utilia sunt notanda.

Dicendum 1°. Certum esse quod mini-
ster graviter peccat ministrando sacra-
menta indignis; ex communi, cum S. Tho-
ma °, Salmant.4, Concina 5, Suarez, Hen-
riquez *), Croix”: ex illo Matth. vu, 6:
Nolite dare sanctum canibus.

Immo, in quibusdam sacramentis mi-
nister, ut se fidelem dispensatorem prae-
stet, non sufficit si petentem nesciat esse
indignum, sed amplius tenetur prudentem
rationem habere quod ille sit dignus. —
In sacramento enim *Poenitentiae*, cum in
eo omnino requiratur ad valorem poeni-
tentis dispositio, minister, prout judex ad
hoc constitutus, debet de ea se certum
reddere. — In sacramento *Baptismi*, debet
etiam inquirere consensum et dispositio-
nem baptizandi. — In sacramento quoque
Ordinis, episcopus debet certam habere
scientiam de dignitate ordinandi: cum ad
Ordinem, prout directum ad publicum
bonum, nemo habeat jus nisi qui vocatur
a Deo tamquam Aaron. (Vide super hoc
dicenda n. 52). — In *Matrimonio* autem,
sacerdos assistens debet inquirere in im-
pedimenta, cum ad hoc constituatur ab
Ecclesia.

In aliis vero sacramentis h>, quidquid
dicat Antoine, ea non sunt deneganda eis
qui catholice vivunt, nisi constet de indi-
gnitate petentis. Ita Suarez T, Lugo e,
Escobar®; Palaus10 cum Soto; Bonacina”,
Elbel ”; Croix13 cum Herincx et Dicastillo.
— Ratio, quia ad haec alia sacramenta
omnes fideles jus habent, et ministri non
sunt judices, sed dispensatores; unde in

Minntrove
sacramenti
indigni, lé-
thale.

Quandoqt?
requiritu
prudeω η
lio quod èt
dignus.

Alias μ
lis est non
constare de
indignitate.

‘ Disp. I, de Sacram qu. 2, punct. 1, n. 32 — • Loc.
cit , qu. 6, punct. 4. - Swur., disp. 18, sect. 2. • Ccninck,
qu 80, arc. 6. — • 3 P., qu. 80. ari. 6. — • Tr. 1, cap. 7,
num 72 el 73 — 1 De Sacramentis in genere, cap. 12,
num. 8 — Suar., disp 67, sect. 1, el disp. 18, sect, 2.
— • Lib. 6, pari. I, num 137 — Atdotuc, de Sacram.,
cap. 2, qu. 12, v. Hint /-. — ’ Disp. 18, sect. 2, v. Dico /-.

— • Disp. 8, n. 217; cfr. n. I'M el 1%. — » Lib. 8, sect. 2,
n. 340. — w Tr. 18, puncti 14, n. 2. • in 4, diiL 12,
qu. 1, art. 6. concl. 2. — 11 Disp. 1, de Sacram., qu. 6,
punct. 4, n. 17. — ” De Sacram, i. g., n. 36. — “ Lib. 6,
part. 1, n. 137. • Herincx, de Sacram, i. g., disp. 3, n. 60.
Dicast., ir. 1, de Sacramentis in gen., disp. 3, dub. 12,
num 271.

43 - Henriquez, lib, 1, cap. 30, h. 4,
scribit pastorem ex officio teneri ne ministret
sacramentum peccatori, etiam parato indigne
suscipere Sed dubito an revera S. Alphonsus
intendent Henriquez: citatio enim videtur

ex Croix deprompta, Croix vero non allegat
Henriquez, sed Herincx, non tamen ad prae-
sentem casum.

b) Sotus de sola communione loquitur,
Elbel, de omnibus sacramentis; Herincx ex-

eis non habent jus inquirendi, sed tantum debitum dispensandi omnibus qui petunt, modo isti non sint positive indigni, juxta praeceptum praedictum: *Nolite dare sanctum canibus*: ergo tantum indignis prohibentur ministrari sacramenta. Ultraquam quod quisque naturaliter praesumitur bonus, ut dicitur in cap. *Dudum, fin. de praesumpt.*, nisi malus certo probetur.

Sacra-
menta, ne-
randa pu-
blico pecca-
tori petenti.

44. - Dicendum II°. Sacramentum negandum esse indigno, etiam publice petenti (ut omnes communiter cum S. Thoma¹, Suarez et Croix² docent), semper ac peccator est publicus: cum crimen sit notorium, vel jure, quando scilicet quis de eo juridice convictus est; vel facto, cum scilicet commissum est in loco publico; vel fama, nempe cum ex sufficientibus indiciis crimen pervenit ad multos. Et hoc, etiamsi aliquibus ex praesentibus crimen sit occultum. Croix³. — Excipitur tamen peccator in articulo mortis constitutus; ut Suarez, Tamburinius, Croix⁴ cum communi.

Excipitur
articulal
mortis.

Occulto pec-
catori occul-
te petentt
deneganda.

Secus tamen, si sit occultus, et publice petat; ut dicemus infra, v. *Dicendum III*, n. 50. — Dixi: *si publice petat*; nam si indigne occulte petat, etiamsi ejus crimen sit occultum, sacramentum est denegandum: ut Salmant.⁵ et alii omnes. Et idem dicendum, si crimen adstantibus jam notum sit. Suarez, Dicastillus, Arriaga, Croix⁶.

¹ 3 P., qu. 80, art. 6. — *Suar.*, disp. 67, aect. 2. — • Lib. 6, part. 1, n. 138. — • Loc. dt., n. 139. — *Suar.*, disp. 67, sect. 2, i. f. — *Tambur.*, Method. SS. Commun., cap. 6, n. 24. • 4 Loc. cit., n. 143. — 1 Tr. 1, cap. 7, n. 73. • *Suar.*, disp. 67, sect. 5, conci. 1. — *Dicast.*, tr. 1, de Sacram. i. jf., disp. 3, dub. 12, n. 288. • *Arriaga*, de Sacram. i. g., disp. 21, n. 24. — • Loc. dt. n. 139. — *Coninck*, qu. 80,

45. - Sed hic plura occurrunt Dubia. Dubium I^{um}. *An sit negandum sacramentum peccatori cujus peccatum non sit simpliciter publicum, sed notum sil plerisque ex praesentibus, non autem omnibus?* — Adsunt tres sententiae:

Prima cum Coninck affirmat; quia respective ad hos peccatum videtur esse publicum. — *Secunda* cum Suarez et Bonacina probabilius negat; quia petens adhuc possidet famam respective ad omnes qui ejus crimen ignorant. — *Tertia* cum Dicastillo et Croix⁷ dicit negandum, si ex praesentibus tantum unus vel alter vir probus ignoret, qui putatur non evulgaturus. Et haec est satis probabilis, juxta dicta *Lib. III*, n. 973.

Quid «i
peccatum
ait notum
plerisque
ex praesen-
tibus

46. - Dubium 2um. *An negandum sacramentum peccatori in eo loco ubi suum crimen non est publicum, si publicum sit in alio loco?*

Si pecca-
tum non est
publica m
ubi petit:

Prima sententia affirmat, quam tenent Suarez⁸; ac Cajetanus Bonacina, Palaus, Tamburinius, etc., cum Croix⁹. Ratio, quia ille jam amisit jus ad famam, cum in uno loco sit infamatus; juxta dicta *Lib. III*, n. 974. Excipiunt tamen DD. citati apud Croix¹⁰, si peccator prudenter praesumatur emendatus.

Quidam
volant de-
negandum.

Secunda vero sententia, quam amplector, negat: et hanc tenent Cabassutius¹¹; ac Sotus Vasquez¹², etc., apud Croix¹³.

S. Doctor
nefBC

num. 29. — *Suar.*, loc. cit., cond. 2. • *Bonae.*, disp. 1, de Sacram. i. f., qu. 6, punct. 4, n. IX — *Dicas.*, loc. cit., n. 239. — • Loc. cit., n. 139. — • Disp. 67, sect. 5, concl. 3, v. f. — *Bonae.*, loc. cit., punct. 4, n. 12. — *Palaus*, tr. 21, punct. 20, n. 11. — *Tambur.*, Method. SS. Com., cap. 6, n. 15 et 16. — • Lib. 6, part. 1, n. 140. — M Lib. 3, cap. 7, n. X — u Loc. cit., num. 140.

cipit Poenitentiam, Ordinem et Baptismum; Dicastillus vero excipit etiam Extremam Unionem.

46. - °) Cajetanus, *Opusc. toni. 1. tr. 31, resp. 9, i. f.*, habet rationem dumtaxat hujus affirmativae sententiae, dicens generaliter quodsi quis delinquat «in communi hominum praesentia, loco, scriptura, et aliis hujusmodi (vel etiam si ex confessione judiciali crimen notum sit, ut antea dixit): quibus contingentibus sine detractiois vitio possunt delicta haec, tamquam publica, dici».

h) Croix, *lib. 6, part. 1, n. 140*, scribit: «Excipiunt tamen cum Escobar..., nisi praesumeretur emendatus». — Et revera Escobar, *lib. 8, n. 351*, ponit hanc exceptionem,

addens sic esse praesumendum, ubi contrarium non constat. — Quae quidem docet etiam Palaus ex auctoribus a Croix citatis.

c) Sotus non videtur adeo dissentire a prima sententia, si haec cum sua limitatione accipiat. — Etenim, *in 4, dist. 12, qu. 1, ari. 6, v. Ambigere autem*, vult peccatori illi dandam esse communionem; sed «si... sacerdoti constaret hoc loco non esse emendatum, maxime si est peccatum contagiosum, forte potest, atque adeo debet denegare... Dixerim torte, quia est mihi probabile, sed tamen non sum omnino certus».

°) Vasquez, *disp. 209, cap. 2, n. 17*, duo scribit: 1° quod si credatur fore ut brevi etiam eo loco infametur, cerio denegandam illi esse

— Ratio, quia ex una parte, ministrando illi sacramentum non adest scandalum aliorum; juxta quae dicemus *n. 48*. Ex alia, negando sacramentum, eadem quidem inconvenientia et damna nascerentur, propter quae vitanda illicitum est ministro negare sacramentum peccatori occulto; ut dicemus eodem *m. 48*. — Secus vero dicendum, si notitia illius criminis facile est ibi perventura.

47. - Dubium 3um. *Quid requiratur ut publico peccatori Eucharistia possit ministrari?*

Laymann, Navarrus, etc. requirunt praeter confessionem aliquod tempus bonae conversationis, ad tollendum scandalum βλ — Possevinus et Joannes Sanchez dicunt sufficere confessionem coram pluribus (modo, addit Bernal, poenitentia brevi sit publice manifestanda). Et recte Croix¹ adhaeret huic sententiae, quando peccator non habet proximam peccandi occasionem: quia qui publice confessus est, publice censetur emendatus; secus, si adesset occasio, et ille eam non deseruerit. Qui autem occulte petit, sufficit occulte egisse poenitentiam Croix* cum Suarez et Tamburinio.

Sed hic maxime advertendum id quod habetur in Rituali Romano⁸, ubi: *Arcendi autem sunt (a communione) publice indigni; quales sunt excommunicari, inter-*

Laym, lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 8. — *Nov.*, Man., cap. 21, n. 56. — *Joan. Sanh.*, Select. di^op. 34, n. 2. — *Bernal*, diip. 45, n. 40. — * *Lib. 6. part. 1. n. 141.* — ' *Loc. cit.* - *SUir.*, diip. 67, sect. 2, v. *Inquiri aultm.* - *Tantbur.*, Method SS. Commun., cap. 6, n. 23. — ' *Tit. 4, cap. 1, de*

dicti, manifestique infames, ut meretrices, concubinari, fenerator, magi, sortilegi, blasphemi, et alii ejus generis publici peccatores: nisi de eorum poenitentia et emendatione constet, et publico scandalo prius satisfecerint. Occultos vero peccatores, si occulte petant, et non eos emendatos agnoverit, repellat; non autem si publice petant, et sine scandalo ipsos praeterire nequeat.

48. - Dubium 4um. *Quid agendum in dubio de crimine vel de poenitentia?* — Distinguendum:

Si crimen est certum et poenitentia dubia, sacramentum certe est denegandum, donec constet de poenitentia; quia possidet infamia. Et hoc dicendum a^o docent Suarez, Arriaga, Sporer, etc., cum Croix¹, etiamsi habeatur publica suspicio de crimine, modo suspicio sit tam vehemens ut aequivaleat morali certitudini. Secus, si talis sit ut probabili ratione deponi possit; ut dicunt auctores citati. — Si autem dubitatur de crimine, non potest sacramentum negari. Croix⁶. Intellige tamen juxta dicta supra *n. 43, v. Immo.*

49. - Dubium 5um. *An minister possit dare sacramentum indigno ob melum mortis a^o?*

Prima sententia affirmat, modo sacramentum non petatur in odium fidei vel in contemptum religionis. Et hanc tenent Bonacina¹, Sporer²; et Croix⁸ cum Esco-

Euchar. Sacram., n. 8 et 9. — *Suar.*, loc. cit., »ect. 6, v. *Circa poiteriortm*, - *Arriaga*, de Sacram, i. g., disp. 21, n. 29. - *Sf>r.*, part. 1, cap. 3, n. 185. - < *Lib. 6, part 1, n. 142.* — * *Loc. cit.*, n. 142. — ' *Diep. 1, de Sac. i. g., qu. 6, punct. 4, n. 14.* — *1 Parc. Leap. 3, n. 188.* — ' *Loc. cit.*, n. 138.

In dubio de poenitentia, ucnmentum negandum.

In dubio de crimine negari nequit.

Metus mortis, juxta alios, excusat miniitrum

communem; 2° si vero putetur hunc nunquam ibi intimatum iri, non esse ei publice, sed solum in occulto denegandam.

47. - <0 Scilicet Laymann dicit id saepe expedire, <et interdum ratione scandali vitandi neccsse> esse. — Navarrus autem disjunctive tantum loquitur, reqdirens ut publice poenitentiam egerint, aut parochus, de eorum licentia, publice denuntiet eos poenituisse, «*aut* ex ipsorum bona conversatione aut alio legitimo modo de vitae emendatione constet».

b) Possevinus, *de Offic. curati, cap. 12, n. 4*, requirit ut populus < fuerit certificatus de illius emendatione». At quoad praxim subdit: «Cum peccator iste ostenderit signa emendationis, vel curatus de illius licentia propalaverit eum esse confessum et poenitere, satis dicetur non esse amplius peccator publicus».

c) Idipsum advertit Joan Sanchez, dum *n. 3*, scribit: Si «esset aliqua proxima peccandi occasio, necessarium foret peccatori eam prius vitare negative, id est quod positive alii non cognoscerent illam adhuc non esse elongatam; positive tamen illam vitare ante communionem aliquando opus non erit, si adsit propositum firmum illam vitandi post communionem, et credatur abesse periculum non incidendi in peccatum ex ea».

d) Suarez addit: «Et quod sacerdoti et aliis, si fortasse adsint, hoc constet». — Idemque notat Tamburinius: quod Croix non animadvertit

48- -aJ Nempe denegandum esse sacramentum, quando adest suspicio violenta criminis.

49. - °) Auctores in hoc dubio citandi, Sporer excepto, loquuntur de publicis peccatoribus.

bar, Gobât, Dicastillo et aliis. Ab his laudatur etiam Suarez *; sed ibi praefatus auctor nimis ambigue loquitur, et se remittit ad sectiones sequentes, in quibus nullum verbum adjicit de hac sententia. — Ratio hujus sententiae est, quia (ut dicunt), si infamia peccatoris publice petentis sacramentum talem ministrationem excusat, et irreverentiam sacramenti reparat (ut mox dicemus), cur mors vel infamia subeunda a ministro eum non excusare debet?

S. Doctor
negat excu-
sure.

Haec sententia olim mihi probabilis visa fuit; sed melius re perpensa, oppositum nunc teneo cum *secunda* sententia, quam tuentur Pater Concina *, et Ledesma ac alii, apud Croix 8. Differt enim ratio non negandi sacramentum peccatori occulto, et ratio vitandi proprium damnum. — Nequit equidem sacerdos publice denegare communionem peccatori occulto; sed cur? quia, ut recte dicit ipse Croix 4, et alii, prout Contin. Toumely 6 et Antoine % Christus eo casu videtur cedere juri suo, et permittere suae reverentiae negationem, non praecipue ut fama ipsi servetur, ut dicit D. Thomas® et Lugo 7; sed potissimum (ut probant praefati auctores) propter gravia incommoda quae deinde sequerentur, nempe scandala aliorum, quibus si sacerdos posset ob crimen occultum publice communionem negare, forte etiam boni deterrentur a susceptione communionis, timen-

Escob., lib. 8, n. 357. - *Gobât*, tr. 1, n. 272 et *eqq. - *DicaH.*, tr. 1, de Sacramentis in genere, diip. 3, dub. 12, n. — 1 Disp. 67, sect. 1, i. f. — De Sacramentis in genere, cap. 12, n. 11. — *Petr. dt Lsdtsnta*, Sum, de Euchar., cap. 12, conci. 2, dub. 3. — 1 Lib. 6, part. 1, n. 138.

Antoine, *de Sacram*, i. g., cap. 2, qu. 12. v. *Dixi*, utrumque motivum affert, scilicet: « Ne infametur proximus, et quia alioqui sequerentur gravia scandala et incommoda ac perturbationes ».

50. - a) Can. *Placuit* providet « ut magis caveat episcopus ne dicat in quemquam, quod aliis documentis [praeter confessionem factam soli episcopo] convincere non potest ».

b) Gobat concordat quidem, *tr. 1*, n. 271; et *tr. 7*, n. 894; sed non dicit illicitum esse ministro peccatorem monere.

51. - «) Vasquez, *disp. 209*, cap. 5, n. 52 et seqq., dicit posse denegari Eucharistiam occulte petenti, ob crimen ex confessione notum, modo sacerdos id efficiat blande et

tes ne propter odium vel imprudentiam a sacerdote ejicerentur, etc. — Haec autem inconvenientia et scandala non certe interveniunt in ministro qui metu cogetur ad ministrandum sacramentum indigno; immo aedificationi esset populo, si, ad reverentiam sacramento servandam, periculo mortis se exponeret

50. - Dicendum HI°. Peccatori occulto publice petenti non est negandum sacramentum. Ita omnes cum S. Thoma., ex can. *Placuit* a), *causa 6*, *quaest. 2*, et cap. *Si sacerdos*, *de offic. jud. ord.*, ubi Eugenius Papa id confirmat exemplo Christi, qui Judae communionem porrexit. — Ratio, quia tunc censetur Christus cedere juri suo, ne peccator famam deperdat, cui adhuc jus retinet; et hoc, ad evitanda gravissima incommoda quae alias evenirent, ut mox supra diximus.

E contrario, nullo modo ministrandum sacramentum peccatori occulto occulte petenti; ut S. Thomas ., *Salmant.* °. — Excepto casu quo crimen cognitum fuisset ex confessione: tunc enim nec etiam licet ministro peccatorem monere; ut omnino dicendum cum Croix u et Gobât 6λ

51. - Sed hic quaeritur Γ. *An confessorius possit sacramentum negare ob crimen audtū in confessione, sub praetextu aliarum causarum?*

Affirmant Vasquez % Suarez % Palaus e) et Dicastillus a), apud Croix **. —

— 4 Loc. cit., n. 144. — De Sacram. i. g., cap. 2, art. 3, sect. 5, conci. 3. — 3 P., qu. 80, art. 6, ad 2. — De Sacram, i. g., disp. 0, n. 176. — 3 P., qu. 80, art. 6. — In 4, dist. 9, qu. unie., art. 5, solui. 1. — Tr. 1, cap. 7, n. 73. — u Lib. 6, part. 1, n. 145. — Loc. dt.

sine verbis improprietatis. — Eademque sententiam tenet Dicastillus, *tr. 4*, *dc Sacr. Euch.*, *disp. 9*, *dub. 12*, n. 229.

b) Suarez, *disp. 67*, *sed. 3*, n. 4 et 6, admittit hanc sententiam « speculative rem considerando ». Sed subdit, quod non advertit Croix: « Practice vero loquendo, vix potest occurrere occasio utendi illa...; et ideo regulariter loquendo necessarium est extra confessionem peccatum agnoscere ». — Escobar eodem modo loquitur, *lib. 8*, n. 366. Cfr. tamen *dc Poenit.*, *disp. 33*, *sed. 6*, *num. 4*, ubi Suarez primam sententiam simpliciter tenet.

Palaus, *tr. 21*, *pund. 20*, n. 20, non requirit praetextum aliarum causarum. Sed,

Peccatori
occulto pu-
blice petenti
non negan-
dum,

Occulte pe-
tenti negan-
dum,

nisi cri-
men ex con-
fessione no-
tum sit.

Contr-u
r.rqail
-S' -
Alio prae-
Ltxni

verjus negandum cum Sanchez * et Laymann , Valentia A, Diana A, Escobar b et aliis, cum Croix Quia tunc peccator jam satis adverteret ex confessione negari sacramentum, et ideo sigillum laederetur, et confessio fieret odiosa ; ut idem Palaus postea concedit. Ultraquam quod ex decreto Innocent XI hodie certum est nullo modo posse confessarium uti notitia confessionis in gravamen poenitentis. Vide dicenda *de Poenit.*, n. 658, v. *Secunda*.

lund'r'l Recteque addit Croix cum Arriaga, quod si confessarius extra confessionem aliunde notitiam habuerit, nisi notitia sit moraliter certa, non potest sacramentum negare.

52. - Quaeres 2°. *Utrum denegandum sacramentum Ordinis peccatori occulto publice petenti?*

Jifwiuo' § petens sit indignus ex *irregularitate* aut simili, omnino esse rejiciendum nemo neZin<iun> «aeramen-
lum Ordi- QUDltHt.

ni' Si vero sit indignus tantum quia est in *peccato mortali*, dubitat Croix 3 cum τΑ'.iT 'i' Herincx ; adduntque Lugo et alii non posse rejici, si jus ipse praetendat ratione beneficii seu dignitatis obtentae. — Sed Veou. ' omnino verius puto dicendum cum Viva4 car.' n ' quoti indignus etiam occultus ab ordinibus omnino est arcendus. Et idem clare docet etiam S. Thomas5, ubi dicit non sufficere quod praelatus nesciat ordinandum esse in peccato: *Sed etiam exigitur amplius, ut secundum mensuram ordinis.. dihgentior cura apponatur, ut ha-*

beaturn certitudo de qualitate promovendorum. Et " illud memorabile asserit: *Melius esset habere paucos ministros bonos quam multos malos*. Ratio certa est, quia qui se ingerit in munera publica ad quae non est idoneus, repelli debet etiam cum infamia, ob bonum publicum privato praeferendum.

Et quod clericus indignus, quamvis ob crimen occultum, possit et debeat repelli, patet ex Tridentino, ubi7 dicitur quod episcopus potest prohibere clerico ne ascendat ad superiores ordines: et clericus tenetur ei obedire, etiamsi ascensus a suo praelato *ex quacumque causa, etiam ob occultum crimen, quomodolibet, etiam extrajudicialiter, fuerit interdictus*. Et additur quod *nulla contra ipsius praelati voluntatem concessa licentia de se promoveri faciendo, ei suffragetur*. Ac ma- Epikop ·
Cauum nu
nlfe,urc·

• De MATrim., lib. 3, di»p. 16, n. 14. — ' Lib. 6, part. 1, n. 145 — *Pataux*, tr. 23, punct. 19, X n. 20. — *Innoc. XI*, deelar. S. C. InquKit. 18 Nor. 1682 — Croix, loc. cit. — *Arriaga*, ditp. 21, num. IX — 1 Lib. 6, part. I num. 146. — *Herincx*, diip 3, num. 73, in hnc. — «««», de Sacram.

in genere, diip. 8, num. 194, v, f. — • De Sacramenti in genere, qu. I, art. 4, n. 5. — • Suppi., qu. 36, art. 4, ad 3. — • Loc. cit., ad 1. — ' Se». 14, de reform., cap. 1. — 1 De Synodo, lib. 12, cap. 8, num. 4. — • Se». 23, de reform., cap. 5 et 7.

ut notat S. Alphonsus, Palaus sese retractavit *tr. 23, punct 19, § 3, n. 20*, ubi scripsit: *Verius existimo nullo modo licere uti notitia confessionis pocnitente non consentiente, ad., negandum- secreto sacramentum* »

O Laymann, *lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 10*, negat posse Eucharistiam denegari ob crimen ex sola confessione cognitum, «saltem si periculum sit (quod vix unquam abesse poterit) tacitae cujusdam exprobrationis, per quam confessionis sacramentum odiosum reddatur».

» Valentia, ni *3am Part., disp. 6, qu. 8, punct. 3, v, Ego vero*, distinguit, et negat

posse fieri, «saltem cum petit a proprio pastore eo tempore quo proprius alioqui pastor eam administrare subditis tenetur». Si vero minister non teneretur, «tunc posset rationabiliter negare». Hinc patet non sat accurate citari a Croix.

/J Diana videtur potius priori sententiae adhaerere, quidquid dicat Croix ; Diana enim, *part. 3, tr. 4, rcsol. 46*, negat sane posse id ticri; sed in responsione ad argumentum contrarium dicit frangi hoc modo confessionis sigillum, «si non potest ostendi alia rationalis causa ».

Matius cito nemini imposueris; neque communicaveris peccatis alienis? Ubi inquit S. Leo¹: *Quid est cito manus imponere, nisi... ante experientiam disciplinae?* Tanto magis quia in ordinibus suscipiendis multi possent esse defectus, ex quibus sine infamia petentes ejici possunt, nempe aetatis, tituli, subjectionis, etc.; ut bene notat Croix*.

53. - Quaeres hic 3°. *An possit absolvi ordinandus qui habitum contraxit lasciviae*, et statim post Poenitentiam, sine experientia continentiae, velit subdiacognatum suscipere? — De hac quaestione plenam instituimus Dissertationem, quam reperies in fine hujus Dubii, *ex n. 63*.

54. - Quaeritur 4°. *An parochus possit assistere matrimonio eorum qui sunt publici peccatores?*

A matrimonio ar-
cendi ne-
scientes do-
ctrinam.

Certum est teneri parochum arcere a matrimonio eos qui nesciunt doctrinam Christianam; uti constat ex Rituali Romano², ubi praescribitur: *Parochus cognoscat utrum uterque (sponsus) sciat rudimenta fidei, cum ea deinde filios docere suos debeat*. — Item S. Congregatio habita coram Innocentio XII anno 1697, ut refert Summus Pontifex Benedictus XIV³, decrevit parochos non debere procedere ad proclamationes, nisi repererint contrahentes sufficienter instructos in rudimentis fidei. Et hoc decretum confirmatum fuit a Clemente XI, ut in ejus Bullario⁴, ac a nostro Papa Benedicto in litteris encyclicis.

Parochus
usiterede-
bet matri-
monio pec-
catoris oc-
culti.

Utrum autem, praeter hanc ignorantiam, *possit parochus publicis peccatoribus negare suam assistentiam ad matrimonium?* — Si contrahentes publice peterent, et essent indigni ratione peccati vel censurae occultae, recte dicunt Lugo⁵, et Croix⁶ cum Arriaga et communi, parochum teneri assistere; juxta dicta *n. 47*.

Dubium est: *an assistere possit et teneatur, si contrahentes sint publice indigni?*

Quid de
matrimonio
publici pec-
catoris.

Affirmant Laymann⁸, Croix⁷, et Lugo¹⁰ cum Praeposito: modo tamen parochus prius conatus fuerit disponere sponso ad

digne contrahendum. Ratio, ut dicunt, quia parochus non est minister matrimonii, sed tantum testis: unde ex una parte, cum sit publicus minister, non potest suam negare assistentiam; et ex altera, licite potest assistere, cum sua cooperatio sit mere materialis.

Negant vero alii auctores, quia sentiunt parochum esse verum ministrum matrimonii. Sed haec ratio non subsistit; nam (ut probabimus infra *de Matrimonio*, *ex n. 897*), ministri matrimonii sunt ipsi contrahentes, et parochus non est nisi merus testis.

Hoc tamen non obstante, minime acquiescimus primae sententiae; et dicimus parochum nec teneri nec posse assistere tali matrimonio. Favetque nobis auctoritas Summi Pontificis Benedicti XIV¹¹, ubi sic docet: *Quamvis.... juxta communio-rem magisque receptam sententiam, non sit (parochus) sacramenti Matrimonii minister..., nihilominus in multis comparatur ministro; nec licite sua praesentia et auctoritate firmare potest contractum, quem scit a contrahentibus sacrilege iniri*.

Ratio nostrae sententiae est: tum quia de jure naturali nemo potest cooperari peccato proximi, etiamsi alter peccatum jam interne consummaverit (prout diximus *de Caritate, Lib. II, n. 47*), ita nec parochus in nostro casu; tum quia parochus tenetur ex justitia, ex contractu inito cum communitate a qua stipendium accipit, incumbere salutis spirituali suarum ovium, eas avertendo a peccatis. — Nec valet dicere quod contrahentes habent jus ut parochus eorum matrimonio assistat. Nam respondetur 1° quod nemo potest habere jus ad actionem in qua committitur peccatum. Respondetur 2° quod sponsi in tantum habent jus ad assistentiam parochi, in quantum hic tenetur ex officio incumbere eorum bono spirituali; unde cum in hoc parochi assistentia non conferret ad bonum, sed ad ipsorum ruinam, idcirco neque sponsi jus habent, neque parochus tenetur assistere; immo debet suam assi-

¹ Epiit. 12, ad episcopos Airicanos. cap. 2; ap. Migne, Patrol. lat., tora. 54, col. 617. — ² Lib. 6. part. 1, n. 146. — ³ Tit. 7, cap. 1, de Sac. Matrim., n. 1. — ⁴ De Synodo, lib. 8, cap. 14, n. 3. — ⁵ Edict. Cardinalis Urbis Vicarii, edict. 10, die 13 Sept. 1713, n. 11. — ⁶ Benedict. XIV, epiit. encylica *Etsi minime*, de die 7 Februarii 1742, §11. — ⁷ De Sa-

cram. i. f., diip. 8, n. 206. — ⁸ Lib. 6, part. I, n. 147. i. f. • *Arriaga*, disp. 21, n. 32. — ⁹ Lib. 5, tr. 10, part. 2. cap. 4, n. 8. — ¹⁰ Lib. 6. part. 1, n. 147. — ¹¹ De Sacra. in gen., diip. 8, n. 206, 216 et 219. - *Joan. Braeposil.*, de S. Matrim. aacrara., qu. 7, dub. 24, n. 208 et 209. — ¹² De Synodo, lib. 8, cap. 14, n. 5.

stentiam negare, cum praecipua sua obligatio sit impedire peccata ovium suarum.

Quid de
teintai.

Et quod dicimus de paracho, dicendum est etiam de *testibus*. Qui tamen satis excusarentur a peccato, si assisterent coacti metu gravi; cum ipsi non teneantur nisi ex caritate impedire peccatum. *

Pirochu*,
unde poiait
excusari.

Parochus autem etiam excusari potest ad vitandam mortem, vel alia graviora mala communitalis, vel ipsorum contrahentium, puta ne ipsi perseverent in peccato αλ — Praeterea satis excusantur a culpa parochi, ut ait Laymann b), qui assistunt matrimoniis haereticorum in locis

ubi est consuetudo, et mixti sunt haeretici cum catholicis; juxta mox dicenda in Quaestione sequenti.

Certum est tamen quod parochi in matrimoniis contrahendis tenentur ex officio inquirere an subsit aliquod impedimentum; et si probabiliter illud subesse judicent, tenentur suam assistentiam denegare et nuptias vetare, donec saltem per Ordinarium decernatur quid sit agendum. Ita Sanchez¹, Croix²; et Lugo³ cum Ledesma⁴ Vega⁵ et aliis communiter. — Item ait Lugo⁴ cum Coninck (contra alios) quod si Ordinarius habeat scientiam impedimenti occulti, etiamsi non posset

PirochM
tenetur te
quirere d<
impediote
tit.

¹ De Mair., lib. 3, diip. 15 n. 11. — ² Lib. 6, part. 1, n. 147.

—¹ Diip. 8, n. 206. — ⁴ Loc. cit. - Coninck, diip. 27, n. 67.

54. - a) De assistentia parochi matrimonio apostatarum» irreligiosorum» etc.» exstant non pauca S. Rom. Tribunalium responsa; haec autem distinguunt matrimonia cum haereticis» cum apostatis» cum ascriptis sectis clandestinis et cum censura ecclesiastica innodatis. Et primo quidem S. Off., die 28 Junii 1865, declaravit: «Quoad matrimonia in quibus una contrahentium pars clandestinis aggregationibus per Pontificias constitutiones damnatis adhaeret, dummodo absit scandalum, Ordinarius, habita circumstantiarum ratione pro casibus particularibus» ea decernat quae magis expedire judicaverit, excluso tamen omni ecclesiastico ritu » seu, uti die 5 Julii 1878 explicuit: «Permittere poterit ut parochus matrimonio passive intersit» id est absque benedictione alioque ritu ecclesiastico, tamquam testis auctorizabilis, dummodocautum omnino sit catholicae educationi universae prolis» aliisque similibus conditionibus ». Sed, ut ibidem monet, primo parochus debet totis viribus ad id incumbere ut sectae renuntiet, vel exhortari sponsam et ejus parentes ut a tali conjugio deterreantur. Quod tamen attinet ad ritum ecclesiasticum, S. Off., die 21 Februar. 1883, sententiam suam temperavit, dicens: «Omnino vero excludatur celebratio Sacrificii Missae, nisi quando gravia adjuncta aliter exigant ». — De matrimoniis cum haereticis, S. Off., die 30 Januar. 1867, declaravit requirendam esse consuetam et necessariam dispensationem cum solitis clausulis et praescriptionibus. — De matrimoniis cum apostatis vel liberis pensatoribus, S. Off., eodem die 30 Januar. 1867, idem ac de liberis muratoribus declaravit: «Quodsi agatur de matrimonio inter unam partem catholicam et alteram quae fidem atyedt, at nulli falsae religioni vel haereticae sectae sese adseripsit, quando parochus nullo modo potest hujusmodi matrimonium impedire fad quod totis viribus incum-

bere tenetur), et prudenter timet ne ex denegata matrimonio assistentia grave scandalum vel damnum oriatur, rem deferendam esse ad R. P. D. Episcopum [quod die 11 Januar. 1899 ad omnes episcopos extendit], qui... inspectis omnibus casus adjunctis, permittere poterit ut parochus matrimonio passive intersit tamquam testis auctorizabilis, dummodo cautum omnino sit catholicae educationi universae prolis, aliisque similibus conditionibus ». — Denique de matrimoniis cum iis qui notorie in censuras ecclesiasticas inciderunt S. Poenit, die 10 Decembr. 1860, declaravit: «Curandum pro viribus ut ecclesiasticis censuris innodati debito modo cum Ecclesia reconcilientur: at si reconciliari recusent, et nisi matrimonium celebretur, gravia inde mala imminere videantur, parochus Ordinarium consulat, qui, habita rerum et circumstantiarum ratione, omnibusque perpensis quae a probatis auctoribus, et praesertim a S. Alphonso [hic]... traduntur, ea declaret quae magis expedire in Domino judicaverit, exclusa tamen semper Missae celebratione ».

Laymann, *ZA. 5, tr. 10, part. 2, cap. 4, η. 8*, quaerit: «Utrum sacerdos catholicus assistere possit matrimoniis haereticorum, quos in sua parochia habet; qui casus in Germania frequens est? Respondeo non apparere rationem cur assistere prohibeatur ».

c) Bartholomaeus de Ledesma et Vega non citantur a Lugo pro hac sententia; nihilominus Ledesma, *Summar., de Matrim., diff. 21*, § Sed dubium se offert» et seqq., camdetn tenet, casu quo adsit fama de impedimento et scandalum ex matrimonio oriatur. — Vega pariter, *Sum. silva, lib. 3, cas. 364, notab. 6*, id tenet in casu publici, etsi simplicis, voti castitatis. Quodsi vero votum sit secretum, et ille in occulto petat, posse ei matrimonium denegari, *notab. 5*.

illud probare, tenetur matrimonium prohibere.

55. - Quaeritur 5°. *An, si unus sponsorum sit publice indignus, possit alter matrimonium cum ipso inire, et consequenter sacramentum ei ministrare?* — Hic advertendum quod ex duplici capite potest tolis indignitas provenire: vel ab excommunicatione, vel ab aliquo mortali peccato sponsi.

Contrahere cum excommunicato vitando, illicitum

Si sponsus sit indignus, quia est *excommunicatus*; — vel erit *vitandus*, et tunc certe illicitum est cum eo contrahere, quia non licet cum ipso communicare in re sacra, quale est sacramentum; — vel erit tantum *toleratus*, et tunc probabilius est licere, ut docent Sanchez¹ et Lugo², et alii plures (quos videre poteris infra *de Censuris, Lib. VII, n. 139*), quia concilium Constantiense indistincte concessit fidelibus posse communicare cum excommunicatis toleratis.

Cum tolerato, licitum.

Cum peccatore, licitum ex gravi cautela.

Si autem sponsus sit indignus ob aliquod *peccatum*, hic magna occurrit difficultas; quia non licet ministro conferre sacramentum indigno. — Sed Busenbaum (vide *Lib. II, n. 60*), Lugo³ et Croix⁴ cum Sanchez⁵, Perez⁶, Arriaga, Dicastillo⁷ b) et communiori, dicunt licere cum eo contrahere, si alter sponsus sine gravi incommodo non possit a matrimonio recedere. Ratio (ut inquiunt) est, quia contrahentes, quamvis indirecte conficiant sacramentum, tamen directe contractum ineunt, qui de se non est res sacra. Unde in hoc sacramento sponsi videntur magis habere conditionem privatorum contrahentium, qui tantum respiciunt ad propriam utilitatem, quam publicorum mi-

nistrorum, qui attendere debent ut suscipientes sacramento ob eorum indignitatem repellantur. — Hanc rationem non quidem reprobamus; sed fateor eam non omnino me convincere eA

56. - Utrum autem, *justa accedente causa, licitum sit matrimonium contrahere cum haereticis?*

Generaliter loquendo id vetitum est ab Ecclesia; ut patet ex concilio Chalcedonensi (apud Cabassutium⁸), ubi dicitur: *Sed neque haeretico, vel pagano, vel Judaeo matrimonio conjungere, nisi utique persona quae orthodoxae conjungitur, se ad orthodoxam fidem convertendam spondeat.*

Quid de matrimonio mixtis.

Verumtamen est valde probabile id quod dicunt Busenbaum (dicto *Ub. II, n. 19, ad 7*) et Lugo⁹ Wigandt¹⁰, Croix¹¹; ac Sanchez¹² cum Navarro et Azor, nempe quod in locis ubi haeretici vivunt mixti cum catholicis, ut in Germania, Polonia, etc., ex consuetudine recepto et tolerata licitum est matrimonia inire cum haereticis. — Modo 1°. Catholico contrahenti permittatur libere permanere in fide. 2°. Absit periculum perversionis. 3°. Detur libertas educandi prolem catholice. 4°. Si facile non sit invenire parem inter catholicos. Quorum si unum desit, non licebit, ut recte ait Croix¹³. — Caeterum id bene permittitur, servatis his conditionibus; quia hujusmodi conjugia fiunt instar aliorum contractuum civilium, ad firmandas leges amicitiae et ad tuendam communem pacem reipublicae.

Hinc refert Lugo¹⁴ pluries fuisse dispensatum ob justas causas matrimonia inire cum haereticis; ut patere ait ex con-

¹ De Matrim., lib. 7, disp. 9, n. 8. — ² De Sacram., i. g., disp. 8, n. 225. — ³ « Loc. cit., n. 226, 229 et 290. — ⁴ Lib. 6, part. 1, n. 147. — ⁵ Arriaga, disp. 21, n. 42. — ⁶ Notit. ecclesiast., condi. Chalcedon., can. 14. — ⁷ Ty. 16, exara. 6, n. 77.

— ⁸ Loc. cit., n. 147; et lib. 2, n. 96. — ⁹ De Matrim., Ub. 7, disp. 72, n. 5. — ¹⁰ Ainur., Consil. 1, de constitue., n. 59 et 60. — ¹¹ Aaor, part. 1, lib. 8, cap. 11, quaer. 5. — ¹² Lib. 2, n. 96. — ¹³ De Sacram., i. g., disp. 8, n. 227.

55. - (*) Sanchez, *de Matrim., lib. 7, disp. 72, n. 5*; Martinus Perez, *de Matrim., disp. 36, sect. 2, n. 5*, loquuntur de solo matrimonio cum haeretico.

b) Dicastillus, *de Matrim., disp. 7, n. 707*, non requirit grave incommodum, quamvis a Croix ita citetur.

Cf Haec ratio non suadet, scribit S. Doctor in *Horn, apost., tr. 14, n. 6*, cum hujusmodi contractui annexa sit etiam sacramenti administratio. Unde puto tantum dici posse quod

praefata administratio, ut a ministris ad id non consecratis, non esset grave peccatum pro ipsis, ut probabiliter tenent., licet opinio opposita, quod sit grave^{TM}, mihi videtur probabilior ».

56. - a) Lugo, *loc. cit., n. 225, 228 et 229*, assertum istud non restringit ad ejusmodi provincias. — Atvero, juxta vigentem Ecclesiae disciplinam, ubique prohibitum est matrimonium contrahere cum haereticis sine dispensatione Romani Pontificis.

cilio Laodicensi ac Agathensi. Et signanter testatur Clementem VIII anno 1604 concessisse dispensationem duci Barensi, ut duceret Catharinam, suam consanguineam, sororem Henrici IV regis Galliarum, cum adhuc esset haeretica. — Et hic sedulo notandum id quod advertit Summus Pontifex Benedictus XIV¹ ex Veracruz, quod de Pontificis potestate, postquam hic dispensat, dubitare, instar sacrilegii est. Esset enim Christo quasi exprobrare quod non satis Ecclesiae suae providisset.

Docet autem Lugo^{*} quod ad tale matrimonium opus est dispensatione, saltem in locis ubi est consuetudo in ejusmodi dubiis recurrendi ad Papam; quia Ecclesia merito potuit sibi reservare iudicium, an sufficiat causa vel an praeponderet periculum mali. — Probabiliter autem dicit³, cum aliis apud Croix⁴ contra Sanchez et Pontium[%] non esse opus dispensatione, quando pars haeretica serio promittat conversionem; ut vidimus supra jam excipi in concilio Chalcedonensi. Immo putat Hurtadus apud Croix, sufficere spem conversionis ortam ex ipsius indole vel aliunde. Quando autem licitum est catholico contrahere cum haeretico, tanto magis licebit parochi assistere ad tale conjugium.

Concil. Laodice. (*ub Silvestro, anno incerto), can. 31: ap. Labbé. tom. 1, col. 1535. - *Concil. Agathen.*, (anno 506), can. 67: ap. Labbé, torn. 5, col. 532. — ¹ De Synodo, lib. 7. cap. 7, n. 7. Veracruz, Specui, conjuror., part. 2, art. 27, v. *Ex omnibus Ms.* — ² De Fide. disp. 22, n. 20, 22, 28 tr. 31. — ³ Loc. cit., num. 17. — ⁴ Lib. 2, num. 77. — Sanchez, Decal., lib. 1, cap. 9, num. 35. - Cardenas,

57. - Hic pro complemento hujus materiae, remanent aliae Quaestiones discutiendae.

Quaeritur 6°. *An in conferendis sacramentis liceat uti opinione probabili?* — Certum est, ut vidimus *Lib. I, n. 48*, generice loquendo, id illicitum esse ex prop. ¹ damnata ab Innocentio XI.

Excipitur tamen 1°. Si adsit necessitas ex parte proximi; ut est commune apud doctores, juxta dicenda *n. 480*, loquendo de absolute impertienda moribundo. Et idem dicitur de Baptismo, *n. 103*. v. *Et hic sedulo.* — Excipitur 2°. Si habeatur probabilis opinio de jurisdictione confessarii vel de validitate Matrimonii; juxta dicta *Lib. I, n. 50*, et dicenda infra *de Matrim.*, *n. 901*. Et hoc dicunt Sanchez, Cardenas, Sporer, Dicastillus, Gobat et alii, apud Mazzotta³ et Croix⁴, esse in praxi tutum et moraliter certum. — Excipitur 3°. Quando administratio sacramenti fieret obnoxia nimis scrupulis aut difficultatibus; ut diximus *b* *Lib. I, n. 30. Not. 1*, cum Cardenas, Croix, ex D. Thoma et dicit Mazzotta cum Illsung et pluribus aliis. Aliter non posset baptizari infans quem parentes assererent non esse baptizatum, cum tale testimonium non sit nisi tantum probabile. Item, neque absolvi possent qui putantur dispositi, de

Quando liceat uti probabilitate sacramentalis.

Cri... dissert. 2, a num. 160. - *Spor.*, part. 3, num. 717. — *Dicast.*, de Poenit., disp. 10, dub. 8, num. 196; et tr. 2, de Bapt., disp. 1, dub. 8, n. 199. - ² Tr. 5, dhp. 1, qu. 2, cap. 3, qu. 1, v. *Fit secundo.* - ³ Lib. 6, part. 1, n. 117. — *Carden.*, dissert. 2, n. 25. - *Croix*, loc. cit., n. 119. — *Mazzotta*, loc. cit., v. *Fit tertio.* - *lits.*, tr. 1. disp. 1, num. 77.

Sanchez, *de Matrim.*, lib. 7, disp. 72, n. 4, id satis innuit, dicens: « Durat... praeceptum quamdiu non redit ad talem, et facillimo negotio posset inito matrimonio non converti ». — Pontius pariter, *de Matrim.*, *Append. cap. 8, n. 6*, dicit posse fieri absque dispensatione, « in eo tantum casu... quando ratione occurrentium circumstantiarum per episcopum judicaretur eam legem ecclesiasticam in eo casu non solum deficere negative, sed contrarie, et damnosa esset tunc legis observantia ».

O Petrus Hurtadus, quamvis a Croix. *lib. 2, n. 97*, citetur ut refert S. Alphonsus, haec dumtaxat scribit, *de Fide, disp. 76, § 228 et 229* posse scilicet matrimonium absque peccato cum haeretico contrahi,

« quando est certa spes de conversione conjugis ».

57. - a) Gobat a Mazzotta ita sane allegatur: at re vera, *tr. 7, n. 114*, probabilissimam affirmat esse hanc sententiam; negat tamen esse moraliter certam, quia « opposita (inquit)..., est vere probabilis ».

b) S. Alphonsus remittit ad *lib. I, n. 30, Not. 1*, prout habebatur in primis editionibus usque ad quintam. Ibi enim haec S. Doctor scripserat: « Notandum tamen 1...; quod quando opinio est certe probabilior et practice censetur tuta, possumus eam sequi ex rationabili causa etiam in collatione sacramenti... Rationabilis autem causa est magna utilitas proximi vel nimia molestia ministri. Ideoque recte in sacramento Poenitentiae ab-

quorum dispositione non alia quam prudens probabilitas haberi potest; unde recte notat Mazzotta cum Cardenas quod si talis dispositio non sufficeret, vix ullus unquam absolvi posset extra mortis articulum, quia vix unquam haberi potest certitudo de dispositione poenitentis.

An autem liceat *suscipere* sacramenta cum sola opinione probabili? — Vide dicta *Lib. I, n. 51*.

58. - Quaeritur 7°. *An et quando minister teneatur administrare sacramenta?*

Pastores ex justitia tenentur sacramenta ministrare.

Commune est, ut dicunt Holzmann Salmant.8; et Croix 3 cum Suarez, Lugo, Dicastillo et Aversa (contra Silvestrum, etc.), quod pastores tenentur ex justitia, ratione stipendii quod exigunt, sacramenta ministrare suis subditis rationabiliter petentibus, etiam extra gravem necessitatem. — Pastores autem dicuntur superiores respectu religiosorum; et respectu saecularium, episcopi et parochi, vel qui curam subsidiariam cum obligatione habent. Ita Croix 4 cum Gobat. — Et proinde peccat pastor qui morosum vel difficilem subditis se reddit; ut Gobat cum Croix 8, Salmant. 1, Concina 1. Ideoque recte monuit S. Carolus Borromaeus8: *Quacumque diei vel noctis hora ad sacramenta ministranda (parochus) vocabitur..., nullam... moram interponet: immo populum... praemonebit, ut, cum opus est parochiali ministratione atque officio, se quamprimum et libere accersat, nulla habita nec temporis nec loci longe distantis, etc. ratione.*

Quando a mortali excusentur.

Excusabitur tamen a mortali, si semel vel iterum extra necessitatem sacramenta

Maaeot., loc. cit., v. *Fit tertie*, · *Carden.*, dissert. 2, n. 25. — 1 De Extrem. Unet., n. 21. — 2 Tr. 4, de Euchar., cap. 9, n. 29. — 3 Lib. 6, part. 1, n. 133. · *Suar.*, disp. 72, sect. 3; et de Poenit., disp. 32, sect. 1, n. 4, v. *Dicendum*, et n. 5. · *Lugo*, de Poenit., disp. 22, a n. 1 - *Dicast.*, tr. 4, de Sacram. Euch., disp. II, dub. 7, n. 119. - *Aversa*, de Sacram. in gen., qu. 61, sect. 7, v. *Secundo*, — *SOvest.*, v. *Confessor* 1, qu. 18. — 4 Lib. 6, part. 1, n. 133. - *Gobat*, tr. I,

deneget; quia non videtur tam stricte se obligasse. — Croix 8 cum Suarez et Arriaga. Item Suarez (apud Busenbaum, infra n. 623, *Resp.* 2), cum Aversa (*ibid.*), qui excipit, si subditus peteret ex urgenti occasione, v. gr. festi solemnis, etc.

Ministri autem qui non sunt pastores, in extrema necessitate tenentur ex caritate, etiam cum periculo vitae, proximo sacramenta ministrare; ut Concina 10 et Croix 9 et alii omnes. — An vero teneantur in gravi necessitate proximi? Vide dicta *de Caritate, Lib. II, n. 27, v. Hinc*.

An parochus tempore pestis teneatur ministrare Eucharistiam? Vide in hoc *Ub. VI, n. 233*. — Quoties teneatur eam ministrare? Vide n. 253 et 254. — Quoties ministrare Poenitentiam? Vide n. 623.

59. - Quaestio 8*. *An liceat unquam simulare administrationem sacramenti?*

Communiter DD. distinguunt simulationem in formalem et materiale. *Formalis* est qua directe intenditur alterius deceptio; *materialis* est qua alterius deceptio tantum permittitur. — Damnata autem est ab Innocentio XI propositio 29, quae dicebat: *Urgens metus gravis est causa justa sacramentorum administrationem simulandi*. Et merito quidem; cum talis simulatio sacramento gravem injuriam irroget et Deo illudat.

Sed quaeritur: *an in hac propositione fuerit damnata sola simulatio formalis, an vero etiam materialis?*

Alii, ut Viva" et Concina", dicunt fuisse ibi indefinite damnatam simulationem tam formalem quam materiale. Tum quia propositio indefinita aequivalet universali; tum quia (ut ajunt) nemo un-

Non pa-
riores quan-
doque te-
nentur ex
caritate.

Simulatio
formalis et
materialis.

Juxta a-
lios, utra-
que damna-
tur.

a n. 137. — *Gobat*, tr. 1, n. 112. - 5 Lib. 6, part. 1, n. 131. — 6 Tr. 4, de Euchar., cap. 9, n. 30. — 7 De Sacram. i. g., cap. 12, n. 3. — 8 Instruet, de Sacram. administrat. — 9 Loc. cit., n. 131. — *Suar.*, disp. 32, sect. 1, n. 5, v. *Secundo*. · *Arriaga*, de Poenit., disp. 43, n. 4 et 5. — *Suar.*, loc. cit. — *Aversa*, de Poenit., qu. 16, sect. II, v. *Quarto* — 10 Loc. cit., n. 7. — 11 In propos. 29 Innoc. XI, n. 1, 2 et 14. — 12 Loc. cit., n. 12 et 14.

solvitur tantum probabiliter dispositus, aliter vix aliquis absolvi posset: sic enim praesumitur Christus voluisse administrari tale sacramentum. Ita Croix, dicto *lib. 6, n. 119* cum Carden. Ills., et alii ex S. Thoma apud Croix, n. 108, docente: Non est quaerenda certitudo in omnibus; sed in unaquaque materia secun-

dum proprium modum». — Quod utique tenet S. Thomas, in *2a 2ar, qu. 47, art. 9, ad 2*, citans Aristotelem.

58. - (<) Croix, *lib. 2, n. 174*, in universum scribit: «Unusquisque tenetur, etiam cum damno vitae, succurrere proximo, in extrema necessitate spirituali constituto».

quam catholicorum dixit esse licitam simulationem formalem; sed Sancius b> et alii, quorum opinio damnata fuit (ut fert Viva), tantum propugnarunt licitam esse materialem. — Alii tamen, ut Cardenasl et Vidal *, dicunt damnatam fuisse simulationem formalem, et etiam materialem in re vitiosa; non vero materialem in re indifferenti). — Quaestio haec inanis mihi videtur; quia tandem omnes in idem coincidunt. Nam, sive loquamur de simulatione formali, sive materiali in re vitiosa aut indifferenti, omnes conveniunt nunquam esse licitum: 1°. Proferre sine intentione verba consecrationis supra panem, aut absolutionis supra indispositum. 2°. Hostiam non consecratam pro consecrata praebere. 3°. Celebrare Missam non proferendo verba consecrationis. Ita Palaus®, Croix*, Cardenas, Milante, Viva et Vidal.

Quenam
MttQhio-
nes semper
iUiciue.

Mthnmor
tn non ex*
casai »imu-
lationem.

lidu con-
i^ii' in
di»poMU.

Praeterea, quamvis praefata propositio non loquatur de quocumque metu; tamen commune etiam est apud doctores, non licere administrationem sacramenti simulare, etiam ob metum mortis. — Concina®, Croixl, Cardenas®, Viva® et Milante⁶⁰.

E converso omnes dicunt licitum esse confessario super indispositum aliquid orare et dare crucem, ne ejus indispositio prodatur; quamvis alii reputent eum absolutionem recipere. — Quia (ut ait Cardenas), ex una parte tenetur confessarius

non prodere indignitatem poenitentis in confessione cognitam; juxta praescriptum in cap. *Omnis utriusque, de poenit. et remis.*, ubi dicitur: *Caveat autem* (confessarius) *omnino, ne verbo aut signo, aut alio quovis modo aliquatenus prodat peccatorem*. Ex altera parte, haec non est proprie simulatio administrationis sacramenti; quia verba illa respectu sacramenti indifferenter se habent. — Alia tamen ratione utuntur Viva d> et Milante d>, dicentes hoc esse licitum; quia tunc confessarius licite occultat veritatem, quam non tenetur nec potest manifestare. — Recte vero advertit Cardenasll, quod tunc confessarius non debet intendere deceptionem adstantium, sed tantum occultationem veritatis. Nam alias mendacii reatum non effugeret; cum ex D. Thomal* mendacium non solum committatur verbis, sed etiam facto.

An autem liceat super indispositum dicere: *Ego te non absolvo*, submisce dicendo verbum: *Non?*

Affirmat Cardenas '3. — Sed negant Roncaglia M, Milante et Viva w. Ratio, quia semper ac verbum *Non* percipi nequit a circumstantibus, haec esset quidem restrictio pure mentalis, quae nunquam est licita; juxta dicta *Lib. III, n. 168*. — Sed ratio haec non convincit. Quia in tantum occultatio haec non est licita in sermone, in quantum loquens tenetur (ne decipiat

VhM, In propos. 29 Innoc. XI. num. 2. — 1 In propos. 29 Innoc. XI. disseri. 20. num. 9, 14, (A el seqq. — • In propos. 29. Append. ad Wigandt, Append. 1, exam. 3, o. 26 — • Tr. 2, disp. 1, punct. 13, n. 8. — • Lib. 1, part. 6, n. 154, 156, 159 el 161. — Cardenas, dissert. 20, cap. 3, 4 el 5. — MilanU, exerd. 15. sup. propos. 29 Innoc. XI, v. *Ftrtnalu igitur*, el v. *Respondeo quod licet*. — Viva, loc. cit., n. 2, 7 et seqq., et o. 16. — • Loc. cit. — • De

Sacram, i. g., cap. 12, n. 14. — ' Loc. cit., n. 155. — • Loc. cit., n. 37 el seqq., cum num. 31 et seqq. — • Loc. cit., n. 15. — * Loc. dt., v. *Firmala igitur*. — Cardenas, dissert. 20, num. 52. — ll In propos. 29, dissert. 20, n. 54. — ■ 2. 2., qu. III, art. 1. — « Loc. dt., n. 53. — " Tr. 16. de Sacram, in genere, cap. 4. qu. 6, resp. 2. — Milante, exerd. 15, sup. propos. 29 Innoc. XI, v. *Quia vero*. — • In propos. 29 Innoc. XI, n. 11.

b) Joannes Sanchez, *Select disp. 35, n. 6 et 7*, hoc innuit, dicens licere ob mortis metum, consecrationis aut absolutionis verba proferre, absque intentione consecrandi vel absolvendi, « sine ulla labe mendacii: adest enim tunc justa causa utendi aequivocatione ».

CJ Cardenas damnat quamcumque simulationem materialem ex parte ministri, ut patet ex w. 15; ubi vero distinguit rem vitiosam a re indifferenti loquitur de simulatione materiali se habente ex parte suscipientis, w. 65 et teqq. — Itemque Vidal, § 5.

*) Viva, *loc. cit.*, n. II, licitum esse ait,

quia cum oratio adhibita nullatenus ad administrationem sacramenti spectet, sicut ob justam causam licita est acquivocatio, ita pariter ob urgentem metum gravem, licita est haec simulatio, quae sacramento non est injuriosa, eo quod impertinenter se habeat ad illud. — Milante, *loc. cit.*, v. *Dico 2*, rationem hanc assignat: quia nempe benedictio haec revera adhiberi potest universim omnibus fidelibus vario ex momento, nec solam absolutionem etiam in sacro Tribunali designat Aliunde haec recitatio sufficienter eximit a revelatione criminum, et si quae est deceptio astantibus, haec est mere materialis.

proximum cum quo loquitur) taliter proferre verba ut audiens possit veritatem percipere; et ideo in sermone restrictio pure mentalis est vetita. At in prolatione formae sacramenti non tenetur minister ita proferre verba, ut sacramentum suscipiens illa audiat. Quapropter non videtur obstare quod talis occultatio esset restrictio mentalis. — Et hinc prima opinio non videtur improbanda.

Simulatio
veni in iu-
ceptione
sacramen-
ti, illicita.

60. - Ex eadem ratione irreverentiae, non solum qui administrando, sed etiam qui suscipiendo sacramentum simularet, non excusaretur a mortali; ut dicit Croix cum Cardenas a) et Gormaz βλ — Sed hoc currit quando adest vera simulatio sacramenti.

Ingressi
confessiona-
lis ad alio-
quendum
confite-
num, lici-
tum.

Hinc infertur 1° cum Cardenas *, et Croix ' cum Dicastillo b), Gormaz, etc., quod si quis nolens confiteri ingrediatur confessionale, et genuflexus alloquatur confessarium de aliquo negotio, non simulat sacramentum, nec peccat peccato mendacii; quia, cum hoc sit valde usitatum quod aliqui accedant ad confessarium causa petendi eleemosynam aut consulendi circa scrupulos, infertur actionem illam esse indifferentem. — Secus, ait Cardenas ', si quis accederet cura intentione ut circumstantes credant ipsum confiteri; tunc enim dicit peccare peccato mendacii et sacrilegii. At quoad peccatum sacrilegii, nequeo huic doctrinae acquiescere; cum enim ibi desit materia et forma, nescio intelligere ubi sit simulatio sacramenti.

Ei con-
ventionem
non praebe-
re hostiam
indisposito,
licitum.

61. - Infertur 2°. Quod in casu quo aliquis non poterit se disponere ad communionem, posset aliquando convenire

' Dissert. 20, n. 78. — • Lib. 6, port. 1, n. 158. • Gornas, de Sacram, i. diip. 6, n. 361. — ■ Loc. dL, n. 71. — « Lib. 6, part. 1, n. 160. • Moya, tr. 4, qu. 2, § 2. - Leander a SS. Sacram., de Euchar., disp. 7, qu. 61. - Henriq., lib. 8, cap. 83, num. 8. - Diana, part. 4, tr. 4, resol. 47. — S. Thorn., 3 P., qu. 80, art. 6, ad 2. • Soins, in 4, dist. 12, qu. 1, art. 6, v. Secundo arguitur, • Suar., de Euchar., diip. 67, sect. 4, v. Circa tertiam. • Vasq.,

cum parochio, ad infamiam vel scandalum vitandum, ut hic dicat tantum super ipso verba: *Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat, etc.*, et non praebeat hostiam; ut admittit Croix⁴ cum Moya, Leandro, Henriquez, Diana, etc. Quia tunc revera non simulatur sacramentum. — Secus dicendum, si parochus porrigat ex conventionem hostiam non consecratam; ut docent S. Thomas, Sotus, Suarez, Vasquez et alii cum Croix⁸ communiter, contra alios. Ratio, quia tunc, licet nec etiam simuletur sacramentum, quod ibi non est, tamen exponitur panis adorationi adstantium et ipsius suscipientis. Qui, sicut peccaret externe adorando idolum, etiam ex metu mortis; sic quoque semper peccaret externe adorando hostiam non consecratam. Et peccaret gravius quam si indigne communicaret; ut patet ex cap. *De homine 7, de cel. miss.*, ubi dicitur gravius peccare sacerdotem qui in Missa non consecraret, quam qui sacrilege consecraret et communicaret.

62. - Infertur 3°. Non esse illicitum, ob gravem metum simulare celebrationem matrimonii; ut cum communi sententia docent Sanchez⁷, Palaus⁷, Pater Condna⁷ (qui etiam communem asserit), Cardenas α>, Viva α>; Croix • cum Henriquez, Coninck, Arriaga, Gormaz a), etc., contra Patrem Milante. Ratio, quia tunc deest materia et forma sacramenti, cum desit voluntarius consensus; sacramentum enim non conficitur nisi super vero contractu: qui tunc non adest, cum invalidetur ex lege Ecclesiae ratione coactionis. — Et in hoc casu is qui simularet excusaretur etiam a mendacio, si adstantes possent ex dr-

Porri<ere
hostiam
non conse-
cratam. illi*
citur.

Simulatio
matrimonii
ob gravem
metum, li-
cita.

diip. 209, cap. 4, n. 40 et 41. • • Loc. dt., n. 159. — • De Matrim., lib. 1, diip. 11. n. 2. Cfr. lib. 4, diip. 16. n. 1. — ' Tr. 28, diip. 2, punct. 12, n. 3. — • De Sacram, i. cap. 12, num. 15. — • Loc. dt., num. 162. • Henriq., Hb. 11, cap. 9, num. 6. • Coninck, diip. 28, num. 37 et • cqq. • Arriaga, de Sacramenti in renere, diip. 21, num. 42. — Milante, exerd. 15, sup. propos. 29 Innoc. XI, v. Et hic.

60. - α> Croix, loc. cit., n. 157; Cardenas, dissert. 20, η. 65 et 67; Gormaz, de Sacram, i. g., disp. 5, n. 354, dicunt simulationem hanc virtualiter subjici damnationi propositionis, rabone ejusdem irreverentiae.

b) Apud Dicastillum id reperire nequivi.

62. - ...) Cardenas, in propos. 29 Innoc. XI, dissert. 20, n. 78 et 79; Viva, in eamd. propos., n. 12; Gormaz, de Sacram, i. g., disp. 5, n. 362, distinguunt, dicentes lethale esse, si simulat in ratione sacramenti, ita ut expresse dicat se velle matrimonium sine intentione

AlH vero e converso videntur nimis rigide locuti fuisse. — Nam Natalis Alexander [*hanc regulam statuit: *Nemo esi ad sacros ordines promovendus, nisi qui vel innocenter vixerit, vel occultas prioris vitae maculas diuturna poenitentia diluerit*. Idem tenet Jueninus'. Idem, Herbert ., qui magnam et longam curam requirit, dicens nec unum sufficere annum ad hujusmodi probationem. Idem, Van-Espen — Sentit Contin. Tournely⁴ clericum habituat^f) probandum saltem per 20 aut 18 menses Id eruit ex D. Gregorio 5, ubi: *Ne unquam ii qui ordinati sunt pereant, provideri debet quales ordinentur, ut prius aspiciatur si vita eorum continetis in annis plurimis fuit*. Adducitque Natalem Alexandrum *, dicentem quod confessarii debent clericis in luxuria habituat^s prohibere tam ascendere ad altiores gradus quam ministrare in susceptis

Opi n i o
S Doctoris.

64. - Sed inter harum opinionum varietatem, operam adhibui ut a quamplurimis Neapolitanae urbis theologis res plene examinaretur. Et post longas hinc inde discussiones, in hanc sententiam sive conclusionem, duas partes habentem, convenimus, mediam tenentes viam, nempe:

Lex vetal
accessum ad
ordine» sa-
cros habi-
tuate in vi-
tio camis,

1°. Quod hodierna et antiqua Ecclesiae lex semper constans obstringit tam epi-

1 Lib. 2, de Sacram. Ord., cap. 3, art. 5, reg. 19. — Commem. de Sacram., dissert. 8. qu. 7, cap. 2, conci. 2. — Tr. de Sacram. Ord., part. 3, cap. 8, resp. 3. — « De

scopos, quam confessarios et promovendos, ut cum aliquis clericus recidivus vel consuetudinarius in vitio carnis ad sacrum ordinem, sive ad subdiaconatum, sive ad diaconatum aut presbyteratum ascendere cupit, quamvis sincere sit conversus ad Dominum, et ideo possit statim absolvi; non tamen poterit sacrum ordinem suscipere, nisi aliquamdiu operam det ad pravam habitum extirpandum. Et si ipse persistat ordinem statim suscipere, non censetur dispositus ad absolutionem, quia legem Ecclesiae violat in re gravi.

nisi a li-
quandiu o-
peram dede-
ru emenda-
tioni.

Et » per-
ne-
quit absol-
li.

II0. Quod potest tamen dari casus, quo Deus donet poenitenti tantam extraordinariam compunctionis gratiam, quae reddat eum adeo probatum, ut ipse statim possit sacrum ordinem assumere; et ideo (si idipsum confessario ex validis conjecturis constet) beneficium absolutionis suscipere, sine eo quod temporis experientia prius comprobetur.

Exqipitur
caxu» enn
ver « io ma
ex trnordi-
norur.

65. - Prima pars probatur Γ. Ex illo Apostoli, I ad Tim. m: *Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum: sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, ... non neophytum, etc.* — Illud *irreprehensibilem* explicat D. Gregorius; dicens: *Vitium in episcopo est non quam optimum esse*. Illud autem *non neophytum*

Probatur
prima par-
ex Scriptu-
ra

tr Prace decal., art. 10, reg. 3. v. Quoto, — * Lib. 4. indict. 12, epiat. 26, ad Januar.; ap. Migne, Patrol. I>t., tom. 77, coi. 695. — Lib. 3, de Peccat., cap. 8, reg. 60.

turalem offendat, si contra dictamen verae prudentiae onus suscipere vult quod ferre non potest. Videtur nobis quod attenta sola lege naturali distinctione opus est Etenim si ordinandus sincere et in bona conscientia credit se castum vivere et pravos habitus vincere posse, et si paratus est omnia exsequi, quae sibi et prudenti confessario opportuna et pro emendatione vitae necessaria videbuntur, promoveri potest, nec confessarius eum impedire potest... Et insuper addimus quod si ipse (ut supponimus) non indispositus sit ad recipiendum sacramentum Poenitentiae, nec stricte loquendo indispositus est pro sacramento Ordinis, quod ut digne suscipiatur, non requirit nisi statum gratiae: quod immo per se non est alicui occasio peccandi, sed potius animae novam et distinctam gratiam confert... Dicimus contra, eum qui ad sacros ordines promoveri vult, et non sincere credit (ut dictum est) se in hoc statu propter pravam habitum vitii turpis castum vivere posse, nec

promoveri posse, et si id facere non desistit, ipsi tamquam indigno et indisposito absolutionem denegandam esse».

h) Van-Espen, *Jus cedes., tom. 4, de Instit. et Offic. canonicor., part. 2, cap. 2*, negat clericos in luxuriam lapsos, restitui posse sacris iunctionibus, nisi post condignam poenitentiam, id est respondentem criminum gravitati; idemque dicit de sacerdotibus § 9, et iterum § 10, negat clericos sacris functionibus restitui posse, nisi post diuturnam poenitentiam.

c) Contin. Tournely ita loquitur de eo qui post diutinam in vitio transactam vitam, tamen languide ac molliter se gerit, ut vix anteactae vitae horrorem sentire videatur.

65. - °) Cornelius a Lapide, *in epist. J ad Tim., cap. 3, vers. 2*, commentons verbum *irreprehensibilem*, adducit S. Gregorium Nazianzenum dicentem vilium esse in episcopo non quam optimum esse. Quod utique Nazianzenus, in *Orat. 2, Apologetica* (al.

commentât D. Thomas, et inquit: *Hoc quod dicit hic, ad eos pertinet qui non solum aetate neophyti, sed et qui neophyti sunt perfectione.* — Quod vero nomine episcoporum intelligantur omnes sacerdotes, asserunt S. Ambrosius, S. Joannes Chrysostomus et S. Thomas. Vide apud Cornelium a Lapide.

Probatur
c 8 BSCII'
canonibui

66 - Probatur 2°. Sacris canonibus. A quorum *norma* (dicit Summus Pontifex Benedictus XIV, loquens de hac materia ad episcopos, in litt. encycl. *Ubi primum*) *quae omnino servari debet, ne patiamini vos abduci.* — Innocentius III, in cap *A multis, Extra, de aetate el qualit. ord.*, sic ait: *Erubescant tmpii, et intelligant iudicio Spiritus Sancti, eos qui in sacris ordinibus, presbyteratu, diaconatu, subdiaconatu sunt positi, si caste non vixerint, excludendos ab omni eorumdem graduum dignitate.* Et iterum: *Nemo ad sacrum ordinem permittatur accedere, nisi aut virgo, aut probatae castitatis existât.* — Item habetur in epistola 1* Siricii Papae *, quod subdiaconus *ad diaconii gradum, si se ipse primitus continentia praeunte dignum probarit, accedat.* — Item S. Gregorius 4 sic praescripsit: *Nullus debet ad ministerium altaris accedere, nisi cujus castitas ante susceptum ministerium fuerit approbata.*

Idem sancitum fuit a synodo Tridentina *, ubi: *Subdiaconi et diaconi ordinentur habentes bonum testimonium, et in minoribus ordinibus jam probati..., qui sperent Deo auctore se continere posse.* — Et licet verba *et in minoribus ordinibus jam probati*, directe intelligantur de probatione externa, quam episcopus exigere debet de probitate ordinandi, ut ego cum aliis censeo; nullo modo tamen negari potest quod concilium non tam re-

quirit probitatem externam (quae reapse sine interna non esset probitas, sed vera hypocrisis et deceptio) quam principalius internam. At quoniam Ecclesia non iudicat de occultis, ideo illic requirit explicite sive directe solam externam; sed eam postulat tamquam indicium probitatis internae.

Et hoc patet ex textu D. Pauli supra relato, ubi diserte distinxit Apostolus probitatem tam externam quam internam; et utique utramque requisivit in sacerdotibus, verbis illis: *Oportet.... episcopum irreprehensibilem esse,... sobrium,... pudicum, etc.* Ecce necessitas probitatis internae. Deinde indixit necessitatem probationis externae verbis quae subdidit, nempe: *Oportet autem illum et testimonium habere bonum ab iis qui foris sunt.* — Ideo D. Thomas, hanc epistolam Apostoli explicans, scribit: *Supra ostendit Apostolus qualis debet esse episcopus secundum se; hic ostendit qualis debet esse in comparatione ad multitudinem.*

Et ideo concilium quoque Tridentinum 4 ait: illos tantum promovendos ad sacros ordines *quorum probata vita senectus sit.* Quid autem sit haec senectus probatae vitae, habetur in Sapientia iv, 9: *Aetas senectutis vita immaculata.* — Et propter id, concilium 5 ad finem maioris probationis bonae vitae, praescribit interstitia inter diversos ordinum gradus, dicens: *Ut in eis cum aetate vitae meritum et doctrina major accrescat.* — Atque hinc in Pontificali Romano episcopus ordinans, loquendo de sacerdotibus initiandis, dicit: *Ut coelestis sapientia, probi mores et diuturna iustitiae observatio ad id electos commendent.* — Hinc Innocentius XII in sua bulla *Speculatores*, edita anno 1694, loquens de interstitiis ordinandorum, sic

D. Thom., lect. 2, in cap. 3 tpiat. 1 ad Tlm — S. Anir rex., eput. 63. num M, Migne, Patrol. Ut., torn 16, col. 1306. — S. Joan Chrytcit., »n eput. ad Phthpp., cap. 1, homil. 1. n. I, Migne. Patrol. gracco-lat., tom. h2, col 183. — S. Thorn t lect. 1. tn cap. 3 epiat. i ad Tun. — Cornel, a Laptd.. in eptu. ad Phthpp.. cap. 1. vera, !, in epiil i ad Titi», cap. 3. vera. I, in cpt*t. ad Tit., cap. I, vera. 6. — Brnrt/ XIV, encycl. Ubiftnmum, de die 3 Decembr

П40, I I. — 1 Cap. 9; ap. Migne, Patrol Ut., torn 13, cot. 1142 1143. — • Epist. lib. 1, indict. 9, epiit. 14, v. Arils irunniutn; Migne. Patrol, lat.. tom. 77, col. &06. - 1 Seas. 23, de reform cap 13. D. Thoma*, lect. 2 in cap. 3 epist. i ad Tim — • Sesa. 23, de reform , cap. 12. — » Loc. cit., cap. II. — Pontifie. Rom , de Ordinatione presbyteri. binae XII, bulla Sfitculatores, § 1. Habetur in Bullar Rom. Mainardi

orat. A w. 15, habet, inquiens. « Vitium esse existimet^ praefecti.- vel antistitis non quam optimum esse ». Sed ibi S Gregorius non ex-

plicat verbum *irreprehensibilem*. Vide apud Migne, PatroloR graeco-lalin., lom. 35 coi, 423-424.

praecipit: *Ante meritum laboris, ante tempus examinis, ante experientiam disciplinae, sacerdotalis honor non probatis minime tribuatur; nec unquam heri sacri-legi, hodie sacerdotes, heri profani, hodie sacrorum antistites, veteres vitio, virtute rudes et recentes, discipuli simul ac magistri pietatis, creentur. Sed ii tantum, juxta constitutas a majoribus leges..., ad sacrarum administrationum sublimitatem promoveantur, qui... diuturna conversatione inter clericos fuerint comprobati* — Et D. Hieronymus, apud eundem D. Thomam inquit: *Non solum episcopi, presbyteri et diaconi debent magnopere providere, ut cunctum populum cui praesident, sermone et conversatione praece-dant; verum etiam inferiores gradus et omnes qui divino oraculo deserviunt.*

Probatur
ratione et
luctoritate
doctorum.

67. - Probatur 3°. Ratione et auctoritate doctorum. — Quia, ut quis ad sacri ordinis dignitatem ascendat, non sufficit simplex et actualis status gratiae; sed requiritur etiam bonitas praecellens et habitualis. Et idcirco poenitens qui e luto habitualium libidinum mox emersit, quamvis conversus, quia tamen pravis habitibus irretitus adhuc infirmus existit, is vix capax erit absolutionis, sed non ordinis sacri. Propterea quod, si quis taliter affectus, et a sanie vitiorum nondum purgatus, ad altaris fastigium ascendere audeat, nisi prius sufficienti probetur experimento, iste prout temerarius etiam sacramentalis absolutionis manifestatur indignus. Unde S. Bernardus ⁶⁷ scripsit: *Nullus ad ministerium altaris accedere debet, nisi cujus castitas ante susceptum ordinem fuerit approbata.* — Et hic notandum quod id quod dictum est de vitio luxuriae, idem dicendum de quocumque alio, nimirum ebrietatis, avaritiae, blasphemiae, odii, etc.

Quod autem ad sacros ordines suscipiendos minime sufficiat simplex gratia

D- Hitron., in epi>t. ad Tit., cap. 2, i. f, v. AVmo te tonte-mnat. — 1 Suppi., qu. 36, art. 1, v. Sfd contra. Cfr. Migne, Patrol, lat., tom. 26, col. 590. — 2 2°, qu. 1M. art. b. 3° Loc. cil., qu. 189, art. 1, ad 3. — 4 De Sacerdotio, lib. 6, n. 2; cfr. apud Migne, Patrol. graeco-lat., tom. 4b,

sanctificans, sed ultra requiratur interior perfectio, constat ex consensu communi SS. Patrum et doctorum, qui uno ore illam efflagitant. — Et in primis S. Thomas *, loquens de exercitio sacrorum ordinum, ait: *Quamvis interior perfectio ad hoc requiratur quod aliquis digne hujusmodi actus exerceat.* Et in eadem quaest., art. 8, dicit, sacerdotem excellere religiosum quantum ad dignitatem; quia per sacrum ordinem aliquis deputatur ad dignissima ministeria quibus ipsi Christo servitur in sacramento altaris, ad quod requiritur (nota) major sanctitas interior quam requirat etiam religionis status. Item ', loquens pariter de probitate clericorum et monachorum, dicit: *Ordines sacri prae-exigunt sanctitatem; sed status religionis est exercitium quoddam ad sanctitatem assequendam. Unde pondus ordinum imponendum est parietibus jam per sanctitatem desiccatis; sed pondus religionis desiccet parietes, id est homines, ab humore vitiorum.* Et idem prius dixit S. Joannes Chrysostomus 4: *Multo magis integritas huic quam illis necessaria.* — Item S. Thomas 5 ait: *Ad minus* (id est non solum ad minus, ut ibi explicat Glossa) *hoc requiritur quod nesciat ordinans aliquid contrarium sanctitati in ordinando esse; sed etiam amplius exigitur ut secundum mensuram ordinis vel officii injungendi, diHgentior cura apponatur ut habeatur certitudo de qualitate promovendorum, saltem ex testimonio aliorum.* Et confirmat testimonio S. Dionysii ., qui scripsit: *In divino omni non est audendum aliis ducem fieri, nisi secundum omnem habitum suum factus sit deiformissimus et Deo simillimus.*

68. - Magis autem urget id quod docet S. Thomas⁶⁸, ubi dicit: *Ad idoneam executionem ordinum non sufficit bonitas qualiscumque, sed requiritur bonitas excellens.* — Nec valet dicere quod hic

coi. 679. — * Suppi., qu. 36, art. 4, ad 3. — *Gloi^a*, id est cal ScrapMnwi a Porruit. Ad |<X'. «.it., in nolis ad 3 — S. Them., Suppi., qu. 36 art. 1 corp. — De eeclc*. Hie rarch. cap. 3, § 14. Cfr. ap. Migne, Patrol. graeco-lat., tom. h col. 471-472. — 1 Suppl., qu. 35, art. 1, ad X

67. - a) Textus iste non reperitur apud S. Bernardum, *Senn de Conversione ad Cle-*

rtcos, cap. 20; neque alius est quam textus S. Gregorii Magni, superius η. 66 relatus.

S. Doctor requirat quidem bonitatem excellentem ad executionem ordinum, non autem ad susceptionem, eo quod in ipsa susceptione gratia confertur suscipienti ad sacra ministeria digne exercenda. Nam in eodem loco Angelicus expresse requirit meritum sanctitatis positivae tam ad executionem quam ad susceptionem ordinum. — Ad hoc videndum observare oportet quod S. Doctor non aliud intendit probare in citato Articulo 1°, nisi quod in sacramento Ordinis certe conferatur gratia gratum faciens. Hinc sic sibi opponit in tertia objectione: *Nulla causa praesupponit effectum suum; sed in eo qui accedit ad ordines, praesupponitur gratia, per quam fit idoneus ad executionem Ordinis.* (Hoc autem praesuppositum, mox videbimus quod non quidem negatur, sed approbatur et confirmatur a S. Doctore in suo responso). *Ergo talis gratia non confertur in collatione Ordinis.* Hucusque objectio. Deinde sic respondet: *Ad tertium dicendum quod ad idoneam executionem ordinum non sufficit bonitas qualiscumque, sed requiritur bonitas excellens.* De hoc autem rationem reddit¹ *Ut, sicut illi qui Ordinem suscipiunt super plebem constituuntur gradu Ordinis, ita et superiores sint merito sanctitatis.* Hinc confirmans praesuppositum objectionis, ut diximus, id est, quod ad ordines suscipiendos requiritur utique gratia gratum faciens, sive meritum praecedens sanctitatis, sic infert: *Et ideo praeexigitur (nola) gratia quae sufficiat ad hoc quod digne connumerentur in plebe Christi.* — Demum concludit: *Sed confertur in ipsa susceptione Ordinis amplius gratiae munus, per quod ad majora reddantur idonei.* Quibus verbis intendit S. Thomas probare quod gratia sacramenti non erit quidem inutilis, sed majora auxilia praestabit suscipienti, ut idoneum se reddat ad majora merita acquirenda. Sed jam praesupponit et exprimit praeexigi in suscipiente gratiam gratum facientem, quae sufficiat ad dignum eum faciendum ut connumeretur inter altaris ministros. Unde sicut non sufficit qualiscumque gratia ad execu-

tionem ordinum, ita neque ad susceptionem. Recte enim ait Habert², quod Poenitentia pro infirmis est instituta, ideo infirmis est conferenda; sed Ordo, cum non ad salutem propriam, sed aliorum institutus sit, sanis conferri debet.

Idem confirmat Glossa in praefato textu, dicens: *Licet enim in illo qui accedit ad sacramentum Ordinis, praesupponatur gratia gratum faciens secundum modum quo possit digne Ordinem suscipere; tamen non supponitur secundum gradum illum quo causatur ab ordine suscepto. Accedenti enim sufficit esse in gratia, sed jam eidem suscipienti Ordinem augetur gratia illa.* — Adverte illa verba: *Licet praesupponatur gratia secundum modum quo possit digne Ordinem suscipere.* Ergo ad Ordinem suscipiendum non sufficit sola gratia sanctificans (ut quidam hanc Glossam intellexit); sed requiritur talis gradus gratiae et meriti, ut initiandus digne possit ad illum ascendere. Et quamvis Glossator ibi subdat: *Accedenti enim sufficit esse in gratia;* intelligit profecto non de simplici gratia sanctificante, sed de gratia explicata, *secundum modum, etc.*

Idem sentit Sotus³, ubi agens de sacramento Ordinis, dicit sanctitatem positivam in ordinando esse necessariam de praecepto divino. En ejus verba: *Prima (conclusio). Quamvis morum integritas non sit de essentia sacramenti, est tamen praecepto divino maxime necessaria... At vero quod articulo praesenti de idoneitate eorum qui sacris sunt ordinibus initiandi definitur, non est generalis illa dispositio quae in suscipiente quodcumque sacramentum requiritur, ne sacramentalis gratiae obicem inveniat; est enim illa quaedam actualis praeparatio. Sed definitio praesens ad morum habitus attinet* (significat hic Sotus, quod promovendus debet esse habitualiter bonus). *Euimvero, quoniam per sacramentum Ordinis homo non solum gratiam suscipit, sed ad sublimiorem statum conscendit, requiritur in eo morum honestas et virtutum claritas.*

Idem asserit Sanchez⁴ *hi promovendo ad ordines requiritur bonitas vitae: quod*

¹ Tract. Sacramento Ordini», part. 3, cap. 1, v. i., v. /ft» coMuli/tOMiüau. — id est *Seraphima Capent a Porrrc/a, tn noti» <d Supplementum D, Thomae*

qu. 35, art. 1, v. 3° major. — ² In 4 Sentent.. dut. 25. qu. 1, art. 4, concl. 1, et v. At voro. — ³ Consil. mor., lib. 7, cap. 1. dub. 46, n. 1.

*non est intelligendum de generali bonitate, id est ut careat peccato mortali; hoc enim ad omnia sacramenta requiritur. Quia enim per hoc sacramentum (Ordinis) homo ad sublimiorem statum conscendit, requiritur in eo morum honestas, scilicet ut sit sobrius, castus, etc. — Idem dicunt Salmant.¹: Ad hoc ut aliquis ad ordines promoveatur bonitas vitae requiritur: non illa solum quae ad receptionem omnium sacramentorum licitam postulatur, nimirum quod sit expers lethalis culpae; sed ultra requiritur quod sit honestis moribus imbutus. — Accedit Pater Holzmann qui sic ait: *Requiritur 4°*, ut (ordinandus) *effulgeat speciali vitae morumque probitate: speciali, inquam, non enim sufficit ad suscipiendos ordines probitas vitae et morum veluti communis, seu ea quae ad quaelibet sacramenta recipienda exigitur; sed necessaria est specialis, ex qua sperari possit fore ut ordinandus.... bono exemplo praeluceat... Consistit autem specialis illa probitas in recta intentione specialiter serviendi Deo..., in casta et sobria vita, in bona conversatione ordinandi.**

Si igitur constat quod clericus qui ad altaris celsitudinem vult ascendere, non tantum a culpa mortali immunis esse debet, sed amplius praeseferre probitatem habitualement, atque adeo excellentem, ut haec merito esse possit praeparatio correspondens gratiae per sacramentum Ordinis praestandae quae confertur per modum habitus, sive quae confertur ut perpetuo sua peculiaria auxilia tribuat ordinato; certum etiam est quod ille qui usque adhuc in luxuriis est versatus, si forte praestiterit simplicia signa poenitentiae, erit quidem capax absolutionis, sed non erit simul sacro ordine dignus. Aliud enim sane est et valde diversum esse simpliciter in statu gratiae; aliud, magnam bonitatem possidere. — Idcirco ex omnibus praedictis concluditur, praeceptum esse divinum et ab Ecclesia omni tempore custoditum ac promulgatum, ut qui in ilagitiis, etsi occultis, sit recidivus aut habi-

tuatus, priusquam sacros ordines assumat, convenienti castitatis experientia sit probandus. Alioquin ei, ob ipsius gravem praesumptionem, et quia in re gravi legem Ecclesiae offendit, confessarius tenebitur absolutionem denegare.

69. - Quoad secundam autem partem, minime negandum censemus, aliquando contingere posse quod clericus, quantumvis in vitio carnis consuetudinarius et recidivus, tali compunctionis gratia a Deo sit donatus, ut dignus existimetur quod gradum sacri ordinis statim assumere possit; et ideo tunc capax bene evadet absolutionis, quamvis praecedenti experimento non sit probatus. — Probatio quidem non solum exterior, sed etiam interior, ut diximus, in huiusmodi poenitentibus ab Ecclesia necessario postulatur; sed non necessario requiri dicimus probationem temporis.

Olim, juxta priscam Ecclesiae disciplinam, nemini, qui post acceptum Baptismum lethale peccatum commiserat, ascendere ad ordines unquam permittebatur; etiamsi condignam egisset poenitentiam, ut testantur S. Isidorus, S. Hieronymus et S. Martinus Papa I (apud Natalem Alexandrum). Atque ii qui post ordinem susceptum semel graviter peccarant, ipso facto manebant perpetuo suspensi; prout scripsit S. Gregorius'. — Deinde tamen aliquot post saecula tantum illi qui infamiam passi erant ob aliquod grave crimen, aut publicam egerant poenitentiam, ab ordinibus excluderentur; juxta id quod legitur in concilio Carthaginensi IV *, ubi: *Ex poenitentibus, quamvis sit bonus, clericus non ordinetur.*

Demum a saeculo XI, ut ferunt Habert et Juenin, remissa luit hujus disciplinae severitas; ut patet ex can. *Fraternitatis, dist. 34*, ubi Pelagius Papa, requisitus ab episcopo Florentino, an conferri posset diaconatus clerico qui aliquando, cum esset conjugatus, inhoneste versatus fuerat cum sua ancilla? Respondit Pelagius: *Et quamvis multa sint quae in hujus-*

s«nn<u

**Qualis,
procedente
i tempore,
Ecclesiae
disciplina.**

¹ Tr. 8. de Ordine, cap. 5, n. 40. — * De Ordine, n. 96 — S. Isidor., de ecclelast. Offic., lib. 2, cap. 5, n. 14. S. Hitron., Commentar., in eplst. ad Tit., cap. I, v. 6. S. Martinus, epist. 2, ad Amandum. · *Natat. Alex.*, lib. 2, de sacram. Ordinis, cap. 3, art. 5, reg. 19. Cfr. Migne, Patrol. lat., torn 83, col. 785; tom. 26, col. 564; tom. 87, col. 13c.

— † Episl. lib. I. indict. 12, rpist. 26; ap Migne, Patrol. lat., tom. 77, col. 696. — « Can. 68; celebratum fuit anno 398; np, Labbe, tom. 2, col. 1412. — Habert, tr de Sacramento Ordinis, part. 3, cap. 3, v. *Ab unitedntü.* — Jxr-nin. Comment de Sacramenti*. d>«eit. 8, qu 7. cap. 2, concl. 2.

modi casibus observari canonice jubeat sublimitatis auctoritas; tamen, quia defectus nostrorum temporum, quibus non solum merita, sed corpora ipsa hominum defecerunt, distractionis illius non patitur in omnibus manere censuram: et aetas istius de quo agitur futurae incontinentiae suspicionem auferre dignoscitur, ut ad diaconatum possit provehi, temporum, ut dictum est, condescendentes defectui, concessisse Nos noveris. — Item in cap. Ex tenore, de tempor. ordinat, sic habetur: Verum, quoniam peccatum ipsius fore occultum dixisti, mandamus quatenus poenitentiam ei condignam imponas, et suadeas ut parte poenitentiae peracta ordine suscepto utatur; quo contentus existens, ad superiores amplius non ascendat. Verumtamen, quia peccatum occultum est, si promoveri voluerit, eum non debes aliqua ratione prohibere. Attamen notandum (ut diximus n. 52), hunc canonem correctum fuisse in parte a Tridentino : ubi habetur quod episcopi bene possunt ob peccata occulta, etiam extrajudicialiter cognita, prohibere initiandis quominus ordinentur.

Probatur
et explicatur
secundum

70. - Cum igitur neque Ecclesiae praeceptum, neque praesentis disciplinae consuetudo cogat ad probandos sola temporis diuturnitate eos qui ad sacros ordines sunt promovendi; ad prudentem confessorium spectabit cognoscere an poenitens vel temporis experimento vel alia via sit convenienter probatus atque dispositus ad tantam dignitatem assumendam. — Bene autem evenire potest quod Deus, cujus judicia et misericordiae admirabiles sunt, auxilia tam efficacia gratiae alicui largiatur, ut compunctionis vehementia temporis probationem compenset. Docet enim D. Thomas quod Deus aliquando tollit peccati reliquias successive per suam gratiam cooperantem; aliquando vero statim per magnam commotionem qua homo

perfectam sanitatem spiritualem consequitur. Hoc docet* ubi, quaerens: *Utrum, remissa culpa mortali, tollantur omnes reliquiae peccati?* objicit sibi (in prima objectione) auctoritatem D. Augustini °, qui ait: *Nunquam* (Dominus) *aliquem sanavit quem omnino non liberavit; totum enim hominem sanavit in sabbato, quia et ejus corpus ab infirmitate, et animam ab omni contagione liberavit.* Respondet inde Angelicus: *Quandoque tanta commotione convertit* (Deus) *cor hominis, ut subito perfecte consequatur sanitatem spiritualem, non solum remissa culpa, sed sublatis omnibus peccati reliquiis; ut patet de Magdalena* (Luc. vu). *Quandoque autem prius remittit culpam per gratiam operantem; et postea, per gratiam cooperantem, successive tollit peccati reliquias.*

Si ergo divinae gratiae efficacia valet auferre omnes peccati reliquias, id est animae debilitatem ex vulneribus peccati causatam; idcirco, quamvis habitus pravi in potentiis sensitivis non tollantur, mens tamen ex vigore gratiae talem acquirere potest vigorem ut illis facile resistat. — Hoc docuit idem D. Thomas ♦, dicens: *Reliquiae autem peccati non dicuntur hic dispositiones ex actibus relictas, quae sunt quidam habitus inchoati; sed quaedam spiritualis debilitas in ipsa mente existens: qua sublata, et eisdem habitibus vel dispositionibus manentibus, non ita potest inclinari mens ad peccatum.* — Nulla igitur in tali habituato erit necessitas experimenti (quod non requiritur, nisi ut debilitas animae ex malis habitibus contracta sanetur, et pravis dispositionibus facile resistat), cum hoc idem ex vigore gratiae is aequae et forte virilius adeptus fuisse comperitur. Recte enim dicit S. Cyprianus *Non pro mora temporum, sed compendio gratiae maturatur caritas.*

* Se^a. 14. de reform., cap. I. — 3 P., qu. B6. art. 5. — De vera et Ul^a Poena, cap. o. n. 24: opus dubium

S. Augustini; cfr. Migne. Append. ad Opp. D. Aug., tom. 40, col. IIII et 1112. — Supplero., qu. 30, art. 1, ad 2.

70. - « S. Cyprianus, *epist. I, ad Donatum*, h. 2, scribit: «Cum.... de Domino Deo vix vocis pura sincerius, non eloquentiae viribus nititur ad fidei argumenta, sed rebus. iJrmque accipe non diserta sed lortia... Ac-

cipe quod sentitur antequam discitur, nec per moras temporum longa agnitione colligitur, sed compendio gratiae maturantis hauritur » Migne, *Patrol. lat, toni, 4 coi. /98.*

71. - Non quidem negandum hujusmodi conversiones extraordinarias esse, nec saepe evenire, neque etiam in exercitiis spiritualibus quae ad sacros ordines praemitti solent; quoniam plerumque ad hujusmodi exercitia promovendi coacti accedunt. — Ideoque alia extraordinaria signa debet confessarius in suo poenitente agnoscere, ut ei ad sacrum ordinem ascendere permittat.

Quod si quandoque (licet raro) tales conversiones extraordinariae accidant; nulla patet ratio cur in eo casu magis dispositum ad ordines suscipiendos poenitentem evincat longi temporis probatio, quam manifesta cordis vera et vehemens contritio, ac voluntas adeo firma, quae innixa spe divinorum auxiliorum, praecipue actualium, quae in sacramento Ordinis a Deo impertiuntur ut caste et honeste in Ecclesiae ministeriis vita ducatur, non solum se emendare proponat, sed etiam omnia media opportuna adhibere quae valeant tum concupiscentiam refraenare, tum dignum eum reddere ut sacra adeat mysteria; immo poenitens ex illo singulari dono contritionis jam inceperit instanter et enixe castitatem a Deo postulare, et simul concupiscentiae ardorem notabiliter imminutum in se cognoscat, ita ut jam paratum se sentiat ad castitatem servandam. — Quod si sufficienter probatus existimatur, qui per aliquod tempus se continens habitum exstirpare curaverit; multo magis is probatus censi debet qui per specialem Dei gratiam vehementi contritione manifeste compunctus est. Diuturnitas temporis ideo sufficiens creditur probatio, quia signum est firmae voluntatis poenitentis; attamen non raro evenire solet quod aliquis etiam longo tempore se a vitiis pro mundi hujus honestate contineat (juxta verba S. Gregorii): sed horum magis est timendus relapsus quam eorum qui talem contritionis gratiam ostenderent, ut prudens confessarius directe eos voluntatem immutasse cogno-

scat; unde recte prudentem ac fundatam spem concipere possit quod promovendus, auxilio divinae gratiae et mediis quae adhibere ipse proposuit, castitatem servabit; juxta illud Tridentini: *Qui sperent, Deo auctore, se continere posse.*

72. - Id sat confirmatur tum a Pontificali, tum a catechismo Romano. — In Pontificali enim habetur quod episcopus alloquens initiandos ad subdiaconatum sic dicit: *Si usque nunc (fuistis) ebriosi, amodo sobrii; si usque nunc inhonesti, amodo casti.* Notentur verba *si usque nunc*, ad significandum quod hodie non excludit Ecclesia eos qui forte usque ad tempus ordinationis fuerint inhonesti: modo habeant talem cordis conversionem quae ipsos reddat dignos non solum absolutionis beneficio, sed etiam sacri ordinis gradu, si sine temporis probatione ad eum ascendere velint; juxta illud quod scripsit D. Anselmus 3: *Nec apud Deum reprobatum officium alicujus propter culpam quam ipse ignoscit; nec apud homines decoloratur sacri ordinis dignitas propter personam cujus ipse peccatum non cognoscunt.*

In catechismo autem Romano, primo ibi dicitur quod initiandus in sacris morum integritatem magnopere praeseferre debeat. Deinde additur quod ea vitia corporis, quae in veteri lege homines ab altaris ministerio excludebant, hodie in nova lege Evangelii intelligenda sint de vitiis animae, quae homines repellunt ab ordinum sacrorum susceptione. Et hic sedulo advertendum quod inter corporales defectus in lege antiqua computatum fuit vitium inveteratae scabiei; ut legitur in Levitico, xxi, 20: *Si jugem scabiem, etc.* Quod communiter interpretantur pro vitio libidinis, ut explicant D. Hieronymus a) et D. Gregorius. Demum catechismus concludit quod promovendi qui hujusmodi vitiis fuerint contaminati, tenentur, juxta praesentem Ecclesiae disciplinam, sacramento Poenitentiae conscien-

5. Gregor., homil. 13, in Evangel., n. 2; ap. Migne, Patrol. lat., tom. 76, col. 1124. — 1 Sow. 23, de reform., cap. IX — Pontific. Pont., de Ordinatio, subdiaconi. —

a) Epist. lib. I. epist. 56; ap. Migne, op. cit., tom. 156, col. 1127. — Part. 2, cap. 7, de Sacri Ordinis, num. 31. — D. Gregor., Reg. pastoral., part. 1, cap. 11.

lias diligenter purgare, sine eo quod ibi ulla temporis probatio praescribatur. — En verba catechismi: *Primum itaque in eo qui sacerdos creatus est, vitae et morum integritas commendetur magnopere oportet.... Et simul illud docendum, ea corporis vilia, quae in veteri lege ex Domini praescriptione aliquem ab altaris ministerio excludebant, in evangelica lege ad animi vitia praecipue transferenda esse. Quare, sanctam illam consuetudinem in Ecclesia servari animadvertimus, ut, qui sacris initiandi sunt, prius Poenitentiae sacramento conscientiam purgare diligenter studeant.* — Ex quo patet, catechismum supponere quod aliquis, etsi vitiis fuerit obnoxius, bene possit absolutionis beneficio frui et inde sacros ordines recipere, etiam sine praecedenti temporis experientia: intelligendum, dummodo aliunde rite dispositus iudicetur ad tantam dignitatem ascendere.

Hinc ipse Juenin in praesenti quaestione, licet hic rigidarum sententiarum acerrimus sectator alibi omnino indixerit necessitatem probationis temporis, ut clerico vitio turpi illaqueato possit permitti ad ordines sacros ascendere; attamen in suis *institutionibus Theol.* », loquens de habituato in vitio turpi, veluti seipsum corrigens et benignius agens, sic inquit: *Verum, cum paucae sint regulae quae aliquas exceptiones non patiantur, negotium hoc sapientis ac eruditi directoris prudentiae committendum est.*

i 73. - Sed dices 1°. Ut quis licite ordines sacros suscipere possit, requiritur non i, tantum externa, sed etiam interna vocatio divina. — At quomodo existimari poterit ~ .....* vocatus a Deo? ille qui diu vitio lasciviae est foedatus, nisi prius per longam poenitentiam et virtutum exercitia signa verae vocationis ostendat? Et quomodo confessarius absolutionem ei impertiri poterit quem non agnoscit a Deo vocatum?

Respondetur: Nulli dubium quod si quis accedere auderet ad sacram ordinationem, sciens a Deo se vocatum non esse, excusari nequiret a culpa lethali. Tum ob

gravem praesumptionem se intrudendi in sanctuarium contra Dei voluntatem; cum dicat Apostolus: *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo, tamquam Aaron* (Hebr. v); tum ob periculum certum damnationis cui tunc ipse se exponit, ut asserit Abelly, in suo aureo opusculo, cui titulus: *Sacerdos Christianus* 3 ubi ait: *Qui sciens et volens, nulla divinae vocationis habita ratione, sese in sacerdotium intruderet, haud dubie seipsum in apertissimum salutis discrimen injiceret, peccando scilicet in Spiritum Sanctum; quod quidem peccatum vix aut rarissime dimitti ex Evangelio discimus.*

— Attamen vero, ut promovendus a culpa excusetur, sufficit ipsi quod bonum praeseferat finem, et episcopo se offerat ut probetur: dummodo non certe sciat, nunquam fuisse a Deo vocatum. Jueninus 4, postquam probavit necessitatem divinae vocationis, inquit: *I-cet quoque clericis offerre se episcopo, quo probentur an debeant ad majores ordines promoveri.* Etenim, ut addit, *qui examini offert sese, an ad majores ordines promovendus sit, non ob id se eorum dignum iudicat; ac proinde reus non est praesumptionis.*

— Tanto magis igitur confessarius non poterit huiusmodi clerico, volenti Ordinem suscipere, absolutionem denegare post acceptam ejus confessionem, nisi certus sit quod illi deficiat divina vocatio. Sed quomodo in nostro casu hanc certitudinem confessarius habere poterit? Vitiosa vita peracta a suo poenitente non praebet quidem ipsi certitudinem quod is nunquam fuerit a Deo vocatus. Cur non accidere potuit quod Dominus eum aliquando vere vocarit, et ipse auxiliis resistens jam paratis male corresponderit? Judas procul dubio fuit a Christo Domino vocatus ad apostolatam; at ille quam male ad eum se disposuit! Cur etiam censi non poterit quod illa extraordinaria conversio quam supponimus, sit vocatio divina qua poenitens eodem tempore sit a Deo donatus? Forte Deus non vocat ad sacerdotium etiam peccatores poenitentes?

Unde concluditur quod in casu nostro, supposito cum circumstantiis ut supra

descriptis, confessarius ex hoc capite deficientiae vocationis nequit denegare absolutionem suo poenitenti, qui ad illam per confessionem adeptus est jus strictum et rigorosum.

2. Ignoran*
111 Eccle-
sie.

Dices 2°. Si Ecclesia agnosceret quod clericus usque tunc sic luxuriose vixisset, nullo modo eum ad ordines admitteret. — Sed respondetur quod si Ecclesia agnosceret simul suam resipiscentiam, et vehementem compunctionem a Deo donatam, modo quo eam asseruimus, illum non repelleret.

3. Impru-
Jenua pro-
n»orendi.

74. - Dices 3°. Hujusmodi clericus in vitio turpi diu versatus, volens subdiacdatum assumere, exponitur periculo proximo relabendi in eadem peccata, et illa augendi reatu sacrilegii; cum sibi imponat votum castitatis perpetuae indissolubile, quod ipse ob pravum habitum contractum difficulter observare valebit. Quapropter hic velut temere agens est indignus absolutione; ut supponit Herbert*.

Sed haec objectio, licet magnam vim habere videatur, revera tamen nullius est momenti. — In tantum diximus quod talis consuetudinarius, quamvis sit capax absolutionis, si non vult ordinari, non poterit tamen absolvi si sacrum ordinem assumere audeat, nisi per extraordinariam compunctionem sit probatus; in quantum constat, ut observatum est, quod ad sacros ordines suscipiendos non sufficit simplex status gratiae, sed necessario insuper requiritur bonitas excellens, quae per divinum auxilium superabundans potest a poenitente in instanti acquiri.

Caeterum, si quicumque alius habitatus in lascivia, sed jam sat dispositus ad absolutionem, vellet statim sine expe-

* Tr. de Sacr Ordinis, part. 3, cap. 3, resp. 3, v. *Dixi in responsione*, et v. *Excusantur*. — fTr. 3 cap. 2, n. 13. — * Lib 3, part. 1, num 481. * Pataus, tr. 15, disp. 1, punct. 8, § 5, num. 14. * De Juil. et Jure. lib. 7, qu. 1. art. 3, v. *Contra hanc antrni*, — Prado, cap. 31, qu. 2,

74. - a) Moya non satis accurate citatur a Croix; nam, *tr. 2, disp. 1, qu. 1*, loquens (ul ipse Croix) de voto castitatis, emisso ab eo qui valde proclivis est ad lasciviam, dicit n. 7, valde probabile sibi videri, votum istud in eo casu non obligare; scilicet, ut explicat n. 10, non obligare ad abstinendum a con-

rientia emitteere votum castitatis, cur non poterit confessarius eum statim absolvere? Numquid votum adhuc in eo casu non erit de meliori bono? Si non esset de meliori bono, esset quidem nullum; sed communissime docent doctores, ut asserit Sporer J, quod hujusmodi votum emissum ab habituato in lascivia est validum. Idem ait Lacroix 3 cum Palao, Moya a) ac aliis; et contrariam sententiam ipse dicit non audere dicere probabilem. Idque diserte confirmat D. Thomas ubi quaerens an quis post diuturnam vitam in vitiis ductam possit vota religionis profiteri; respondet non esse expediens magna onera hominibus tenuis virtutis imponere: *Si tamen* (addit) *mox conversi ad fidem sponte propria voluerint manum mittere ad altiora, quis eos audebit arcere?*

75. - Praeterea, si quis sic habituatus nollet nubere, dici deberet quod non posset absolvi, quamvis dispositus; quia iste vellet remanere in periculo proximo recidendi. Sed quis unquam asseruit matrimonium esse remedium necessarium ad se continendum? Scripsit quidem Apostolus: *Quod si non se continent, nubant Melius est enim nubere, quam uri*. (I. ad Cor. vn). Verum hoc communiter ab interpretibus intelligitur, nisi aliquis nolit alia media adhibere.

Hinc quaestio agitur inter DD.: *an valeat votum quod quis emitteret nubendi, ut se liberet ab habitu incontinentiae?* — Alii, ut Lessius*, Palao", Sotus4; cum Fagundez a), Prado, etc., apud Salmant. ., dicunt omnino invalidum esse hujusmodi votum; quia nunquam est de meliori bono, sicut est coelibatus. — Alii vero, ut Sanchez e, Bellarminus T; Bonacina,

Quid de
voto nubendi,
ul remr
dio inconti-
nentiae.

num. 50. * Tr. 17, de Volo ei Jurum., cap. 1, num. 40. — * Decal., lib. 4, cap. 8, num. 53. Cir. de Mair., lib 1, disp. 4, n. 7 el 8. — * De Monachw. lib. 2, cap. II, v quo. — Bonac, disp. I. de 2. Praec. decal., qu. 2, punct. 1. num. 21.

trahendo matrimonio, sed solum obligare ad abstinendum ab illicitis voluptatibus

b) S. Thomas, *opusc 17 cap. 7*, haec dicit de recenter conversis ad fidem.

75. - Lessius, *lib. 2, cap. 40, n. 44*; Palao, *tr. 15, disp. 1, punct. 8, § 5, n. 14*; Fagundez, *Decal, hb. 2, cap. 16, n. 4*, tenent

Navarrus et plures communius cum Salmant. *, asserunt tunc solum validum esse votum, quando vovens nolit aut non possit aliis mediis uti b). Idem ait Sporer *, dicens quod tali voto obligatur tantum is qui aliud remedium adhibere nolit. Idem asserit ut certum Laymann 3, his verbis: *Dicendum secundo cum Lessio... Coninck... Tale votum... obligatorium est secundum virtuale hypothesis, si in tali statu peccandi perseverem, et non media efficacia adhibeant... ad emendationem. Ut proinde talis homo aliud vovere censendus non sit, nisi hoc saltem remedium quod est nuptiarum peccatis suis adhibiturum, si aliud melius, quod est continentiae, non adhibuerit...; ideoque, si firnium ejus rei propositum et conatum praestet, voto liberatur.*

Instabis: Sed laicus nolens tunc nubere, remanet tamen liber ut possit nubere postea in futurum si velit; non sic subdiaconus post susceptum ordinem. — Respondetur: Sed si ille laicus statueret firmo animo nunquam velle matrimonio ligari, sed aliis mediis uti; numquid ob hoc poterit ei absolutio denegari?

4.
den*

76. - Dices 4°. Docet D. Gregorius⁴: *Nec debet aliquis non purgatus sacra mysteria adire.* Unde Juenins ait non posse promoveri ad sacros ordines qui nondum peccata purgarit per condignae poenitentiae labores.

Sed respondetur cum S. Thoma, qui, quaerens: *Utrum liceat episcopatum injunctum omnino recusare?* respondet ad objectionem 2^{aa} (in qua refert praefata verba D. Gregorii), quod si impedimentum nequeat tolli a subdito, tunc non tenetur obedire; quia nullus tenetur obedire ad aliquod illicitum; secus autem, si impedimentum *removeri potest per*

ipsummet, puta... si habeat peccandi propositum, quod potest deserere. — Ergo supponit Angelicus quod licet alicui sacra mysteria adire, suscipiendo episcopatum, *vel etiam sacros ordines* (ut ibidem subditur), etiamsi nondum sit a suis peccatis purgatus. Dummodo, ut supponendum, sit interius probatus ad hujusmodi gradus assumendos; alias dicendum ex supra allatis quod neque ordinari posset, neque teneretur obedire. Aliud enim est aliquem non esse purgatum; aliud, non esse probatum.

77. - Qua de re, omnibus tamen mox praedictis non obstantibus, omnino tenendum quod, ut clericus *m̄vitiis h̄abituatus* possit absolvi, etsi ipse velit statim sine temporis probatione accedere ad sacros ordines, debet tali compunctione extraordinaria esse a Deo manifeste donatus, ut satis probatus ostendatur ad tantae dignitatis sublimitatem.

Praeterea advertendum quod confessarius toto conatu curare debet, persuasum reddere hujusmodi initiandum, quamvis extraordinarie (ut supra) compunctum, ut differat ordines suscipere, quoadusque probatione alicujus notabilis morae magis purgatum se praebeat a sceleribus patris.

Immo addo, consultius et congruentius esse ut, etiamsi ipse sit contritus, et ex compunctione habita sufficienter dispositus non solum ad absolutionem, sed etiam ad Ordinem assumendum, tamen ei absolutio differatur, ipso quoque non consentiente, si velit statim ordinari, ut temporis experimento firmiter probetur. — Dummodo vero, excipio, ipse ex hac dilatione ordinationis non sit subiturus notam sive proximum periculum infamiae. Nam in hoc casu censerem cum Lacroix⁵,

⁴ *Novar.*, Man t cap. 12, n. 43, v. *Dixi.* — Tr. 17. cap. 1. n. 41 et 42. — Tr. 3, cap. 2. n. 61 et 62. — Lib. 4. tr. 4, cap. 2. n. 12. — Lrts.. lib. 2, cap. 40. n. 44. — *Coninck*, disp. 22,

n. 61. — 4 Rcr. paatoral., part. 1, cap. 7; ap. Mignc. Ph. trol. Ut., torn. 77. coi. 20. — Comment, de Sac., d'Insert. 8. qu. 7, cap. 2. conci. 2, v. *Quaerti* — 2. 2., qu. 186. art. 2.

secundam sententiam, quam S. Alphonsus communiorem vocat.

«U Auctores pro hac secunda sententia citati non ponunt conditionem, quod vovens nolit aut nequeat aliis remediis uti: Salmant. vero simpliciter eos afferunt quasi conditionem illam exprimant.

77. - °) Lacroix, *lib. 6, part. 2, n. 1764*, in universum dicit quandoque confessarium posse ex rationabili causa absolutionem differre, etsi poenitens dispositus videatur; et subdit cavendum tamen esse, « ne tali negetur absolutio..., quando sine nota non posset omittere communionem ».

non posse confessarium poenitenti disposito beneficium absolutionis differre; quia tunc ille ex confessione peracta habet jus non tantum ad absolutionem, sed ad eam statim obtinendam.

Caeterum fateor, magnam adhibendam

esse cautelam in hujusmodi clericis absolvendis qui vix e vitiorum coeno emersi, ad altaris ministerium ascendere inhiant. Nulli enim dubium quod horum frequenter malus exitus deploratur, non sine maximo Ecclesiae detrimento et populorum ruina.

CAPUT III.

De Suscipiente Sacramentum,

DUBIUM 1.

Quae Dispositio requiratur ad valorem Sacramenti in suscipiente.

Vide quae habentur apud Busenbaum. — 79. An solus homo viator sit capax sacramentorum. - An soli baptizati valide suscipiant alia sacramenta. — 80. Nulla requiritur intentio in pueris et perpetuo amentibus, quoad Baptismum, Confirmationem et Ordinem. — 81. Quae intentio requiratur in adultis. An sufficiat intentio neutralis, an habitualis. Quid de dormientibus, ebriis et lapsis in amentiam. — 82. An sufficiat intentio interpretativa.

Quali- »*. 78. - « Resp. Ad valorem sacramenti
u. Aiâ/*0 * *n adultis ratione utentibus intentio per-
,a«ip'enle. « cipiendi sacramentum interpretativa sal-
« tem requiritur et sufficit (excipe Poeni-
« tentiam, de qua infra). Ita communiter
« theologi omnes cum S. Thoma a>; contra
« Cajetanum, qui putat in suscipiente nui-
« lam intentionem requiri, modo contra-
« riam non habeat. Ratio responsionis est,
« quia, sicut adultus non justificatur sine
« proprio consensu, ita nec per sacramen-
• tum initiatur et consecratur Deo sine
« eodem consensu, si ejus sit capax. —
• Bonacina *.
« Dixi: *Adultis, etc.* Quia, cum tantum
« requirantur conditiones juxta subjecti
« capacitatem, parvuli autem et perpetuo
• amentes non sint capaces propriae in-
« ternionis, sufficit illis intentio Christi et
« Ecclesiae 6A — Filliuccius *.
• Unde resolves:
« 1°. Parvuli, uti et perpetuo amentes,
« valide baptizantur, confirmantur, com-
« municantur, ordinantur. (Quod ultimum
« nefas esset; priora autem olim permit-
« tebantur). — Bonacina ·.
« 2°. Aegris ratione jam privatis recte
• datur Unctio, non tantum si ante petie-

Cajetan., in >* P.. qu. <f, art. 7, v. /fii rxcMrs/s.
— 1 Disp. 1, de Sacram., qu. 6, punct. 2, n. 1 et 8. —
• Tr. 1, cap 8, num 130. — · Loc. cit., num. I, v. *Dixi*.
Cfr etiam de Ordine, di»p 8, punct. 5, num. I. — · De

« rint, sed etiam si fuerint catholici neque
« constet esse in mortalit>. Nam hoc ipso
* censentur interpretative voluisse et pe-
« tiisse quod alii Christiani, etiamsi de ea
« nunquam audierint. — Cardinalis de
« Lugo4, etc. communiter.
« 3°. Invalidum est sacramentum :
« 1°. Quod quis suscipit cum intentione
« neutrali, habens se negative. 2°. Quod
« suscipit fecte, id est simulate : non tamen
« quod fecte, id est indisposite ,çλ 3°. Quod
« per meram vim, animo omnino repu-
« gnante, suscipitur. — Bonacina 5.
« 4°. Validum est sacramentum : 1°. Quod
« qui accipit, vult quod Christiani accipiunt,
« etsi non credat aut non velit sacramen-
« tum. 2°. Quod quis per metum coactus
« suscipit; cum metus non tollat volun-
• tarium. Matrimonium tamen gravi metu,
« v. gr. injustae mortis, initum, censetur
« irritum, ut docet Sanchez. e, card, de
« Lugo ’.
« Et qui ordines gravi metu coactus
« suscepit, etsi characterem habeat, non
« tamen tenetur ad continentiam, potest-
« que, secluso scandalo, nubere; ut suo
« loco dicam ». (Vide dicenda *de Sacramen-*
Ordinis, μ. 811],

Sacramenti· in genere, di«p. 9, num. 122. — · Loc. cit.
n. 1, 5 et 7. — · De Matrim . lib. I, dhp. 12, num. 18; et
ditp. II. num. — 1 De Sacramenti· in genere, diip. M,
num. 133.

78 - S. Thomas, 3 P., qu. 68, art. 7,
requirit intentionem, nec determinat qualis
sit sufficiens.
h) Saltem pro Baptismo et Confirmatione.
<) Logo dicit praesumendam esse volun-

tatem recipiendi Extremam Unctionem, < de
omnibus qui signa poenitentiae suo tempore
exhibuerunt » In reliquis plane concordat.
¶J Bonacina. *loc. cit.*, praetermittit simu-
late susipientem.

Solui via-
lor eit ca-
fux Mera
menti.

79. - Ante omnia hic notandum est Γ. Solum hominem viatorem esse capacem sacramentorum; quia solus homo viator capax est primae gratiae aut ejus augmenti. — Ita communiter Suarez et alii, contra Bemal a>. Vide Tournely ', qui id probat.

Ba plum us
praerequi-
ntur ad va-
liditatem
ceterorum.

Notandum 2°. Susceptionem Baptismi omnino praeexigi ad validam susceptionem aliorum sacramentorum. Id certum est apud omnes; vide Lugo § et Croix³. Ratio, quia sacramenta instituta sunt pro sola Ecclesia, et per solum Baptismum fiunt homines de corpore Ecclesiae; ut definivit Eugenius IV in decreto fidei ad Armenos. — Hinc matrimonium infidelium non est sacramentum, et ideo est dissolubile; ut notant Sanchez⁴ et Croix⁴ cum communi, ex cap. *Quanto 7, de divori*. Vide dicenda *de Matrim.*, n. 956.

80. - Plura autem hic adnotanda circa intentionem requisitam in suscipientibus sacramenta.

In iniinu-
bu» nulla
requiritur
intentio.

In *infantibus* nulla quidem requiritur intentio, cum suppleat in eis intentio Christi vel Ecclesiae: sicut enim sine propria voluntate ipsi peccatum contraxerunt, ita sine voluntate ab illo liberantur. Hoc certum est cum D. Thoma . Et est de fide definitum a Tridentino ', ubi dicitur: *Si quis dixerit parvulos, eo quod actum credendi non habent, suscepto Baptismo, inter fideles computandos non esse: ac propterea, cum ad annos discretionis pervenerint, esse rebaptizandos: aut praestare omitti eorum Baptisma, quam eos non actu proprio credentes baptizari in sola fide Ecclesiae; anathema sit.* —

Neque in
perpetuo M-
nentibus

Idem dicendum de *perpetuo amentibus*, ut docet S. Thomas @.

Et quod dicitur de Baptismo, idem dicendum de sacramento *Confirmationis*; ut Salmant. cum communi doctorum.

Siixir., deSacr., disp. U. sect. I, v. *Dico 1* — Praelect., de Sacram. i. g., qu. 8, art. 1. — Dixp. 9, n. 1. — Lib. 6, part f. n. 165. — Eugen. IV, decretum ad Arracno*. *Primum omnium*; ap Labbe, tom. 18, col 547. — De Mainm., hb. 2, ditp. 8. — * Loc cit., n. 165. — 3 P., qu. 68, art. 9. — 1 Ses. 7. de Dapt., can. 13. — Loc. ciU, an. 12, ad 1.

79. - Bernal, *disp. 18, sect 1, § 3, n. 21*, idem docet ac Suarez; sed *n. 18*, negat in hoc esse tantam certitudinem quae numeros expleat claritatis.

Idem de Sacramento *Ordinis*, infantibus (sive perpetuo amentibus) collato; ut recte dicit Lugo ,0. — Idque hodie certum est ex bulla *Eo quamvis tempore* nostri Summi Pontificis Benedicti XIV, edita 5 Maji 1745. Ubi, postquam in § 20 id declaratur definitum communi suffragio theologorum et canonistarum; deinde praescribitur § 27, quod ipsi infantes ordinati, cum pervenerint ad annos discretionis, non teneantur ad castitatem. Praecipit vero Pontifex, ex concilio Toletano II% relato in can. *De iis, dist. 28*, ut in anno decimo octavo detur eis optio, et si voluerint castitatem servare, admittantur ad exercitium Ordinis; secus, si noluerint. Et § 40, subdit quod ipsi post ratihabitionem invalide contrahunt matrimonium, et tenentur ad Officium divinum.

81. - In *adultis* vero certe requiritur intentio suscipiendi sacramentum. Ratio, quia, ut docet D. Thomas", loquens de Baptismo: *Sicut ad hoc quod homo moriatur veteri vitae, requiritur... in habente usum liberi arbitrii voluntas qua eum veteris vitae poeniteat: ita requiritur voluntas qua intendat vitae novitatem.* — Dixit autem Cajetanus '8, in suscipiente Baptismum sufficere intentionem neutralem, nempe quod non consentiat neque dissentiat. Sed haec opinio communiter reprobat a DD., ut a Lugo w, Petrocorensi ", Salmant. et signanter a nostro Summo Pontifice Benedicto XIV in Instructione de Baptismo, incipiente *Postremo mense*. Et talis opinio est quidem contra doctrinam expressam D. Thomae, mox supra relatam.

Idem quod de Baptismo dicendum est de aliis sacramentis, cum Lugo et aliis communiter.

Certum est etiam apud omnes non requiri in suscipiente sacramenta intentio-

In adulti-
requiritur
intentio «u-
«ciplendi.

Sülfteil in-
tentio habt-
IUAM

- Tr 3. de Confirm . cap. 3, num. 26. — * De Sacram, i. disp. 9, n. 112. — 11 3 P, qu. 68, art. 7. — « In loc. cit. D. Thora., v. *His excursis*. — " Loc. cit., n. 117 et *cqq. — 11 De Sacram, i. g., cap. 6, qu. 3. — * Tr. L de Sacram i. f., cap. 8, num. 7. — Brwrd. AYK, Instruet. *Postremo mense*, n 48. — Lugo, loc. cit., num. 115.

80. - 11' Concil. Tolet II, relatum in can. *De iis 5, dist 28*, loquitur de iis quos parentes officio clericatus a primis annis mancipaverunt, et qui tonsuram et lectoratum

nem actualem aut virtualem; sed sufficere habitualem, id est aliquando habitam et non retractatam. — Ita Lugo Wi-
gandt *, Petrocorensis ·>, Antoine 3, Sua-
rez ♦ Holzmann Sporer Roncaglia ·>, Elbel d>. Idemque docet SS. noster Be-
neditus XIV in praefata Instructione \
cum aliis communiter. Idque probatur ex
universalis Ecclesiae praxi, quae non rei-
terat sacramenta Baptismi et Ordinis iis
qui ea suscipiunt ex voluntate prius ha-
bita. — Et hoc procedit in omnibus sacra-
mentis, praeter Poenitentiam et Matrimo-
nium; ut infra explicabimus.

Eiieptio

Utrum autem *valide conferantursacra-
menta dormientibus, ebriis vel lapsis m
amentiam qui antea habuerunt intentio-
nem illa recipiendi?*

SulfiCII
e11 *m in
dormienti
ba»- cb<li»,
amentibov

Negat Roncaglia”; quia (ut ait) non est
praesumendum eos habuisse intentionem
in tali tempore recipiendi sacramentum,
sed solummodo more et ritu Christiano b.
— Sed communissime et probabilius affir-
mant Lugo ’, Palaus ·; Salmant. 9 cum
Henriquez, Graffio et Angles; ac Croix ,v
cum Gobât, Aversa, Diana et aliis. Ratio,
quia ad validitatem sacramenti non requi-
ritur ut suscipiens agat modo humano et
more solito; sed satis est quod ipse sit

Dt«p. 9, n. 132 — «Tr. II, eiam. 4. n. 36, v. Resp. 4,
— · De Sacr . cap 3. qo. I, re*p. 2. — «De Sacr.,di*p. 14,
wecu 2, v. Dico /. — « N. 4b. — · De Sacr. i. g , cap. 5, qu 2,
rnp. 2. — ’ Diip. 9, n. 132. — · Tr. 19, punct. 7, n. 2. —
· Tr. 2, de Bapt., cap. 6, n. 43. - Henriq., lib. 2, cap. 24,
n. 3. · Graff., Deci., aur., part. 2, lib 1, cap. 4, n. 45.
Flor, quaesi., de Bapt , qu. 2. art b, diff 1, cond. 2.

receperunt. A quibus, postquam 18 annum
expleverunt, exquiritur utrum velint conju-
gium inire an vero in ordinibus remanere;
quodsi hoc ultimum elegerint, cis a 20 anno
subdiaconatus conferatur; si vero conjugium
inire maluerint, id facere possint Deinde,
§ 28, Benedictus XIV suum assertum ponit
de iis qui ordines sacros in infantili aetate
receperunt; eis nempe optionem dari, « post-
quam—. decimum sextum aetatis annum ex-
cesserint »

81. - a) I\ trocorensis, *dc Sacr i. cap. 6.
qu 4*, concordat sane quoad generale prin-
cipium; M?d addit Poenitentiam administrari
posse ei qui, antequam in amentiam incideret,
voluntatem habuit illud Sacramentum reci-
piendi, quam non retractasse praesumitur.

Holzmann, *de Sacram, i. g, n. 36*;
Sporer, *part. /, cap 2, u. 145*, ab hoc prin-
cipio solum Matrimonium excipiunt.

subjectum capax: prout revera est qui
jam prius habuit intentionem recipiendi
sacramentum Idque confirmatur aucto-
ritate Innocentii III 11 (apud Lugo «); qui,
postquam dixit dormientes et amentes
non recipere sacramentum, si contrariam
habuerint voluntatem, addit: *Secus autem,
si prius.... habuissent propositum bap-
tizandi... Tunc ergo characterem sacramen-
talis imprimit operatio*. Et ejusdem sen-
tentiae est noster Summus Pontifex Bene-
dictus XIV, in citata Instructione ,e.

Caeterum recte advertunt Suarez u et
Salmant. u, illicitum esse iis conferre sa-
cramenta nisi in probabili periculo
mortis, vel nisi quando impedimentum
usus rationis censetur perpetuum ; alias ex-
spectandum est tempus in quo suscipiens
fiat compos rationis. — Idque expresse
docet D. Thomas1ß, ubi ait: *Si autem ne-
cessitas non sit, debet in furiosis exspe-
ctari lucidum intervallum, vel in dormien-
tibus vigila. Si tamen baptizetur in statu
illo, sacramentum suscipit, quamvis peccet
baptizans*.

82. - Sufficit etiam intentio interpreta-
tiva (nempe quae nunquam fuit habita,
sed praesumitur habenda a suscipiente,
si esset ipse compos rationis) in suscipien-

Hi» tthaif
confert»»
«eclusA M
CCMIUC.

InlentiuiB-
terpreU
u v a tulBdl
pro Eiln
nu Unctio
nc.

— · Lib. 6, part. I, num 176. · Gobai, tr. 1· num. 290.
· Aversa, de Sacramenti* in genere, qu. 64, sect. 9, v. Ter-
lto. - Diana, pare. 3, tr. 4, resol. 12. — 11 Cap. Majores,
t| flent quaeritur, de bapt. · “ Loc. cit., num 119. —
” N. 46 — M Disp. 24. iccL 1, num. 5, v. Secundo.
u Tr. 2, cap. 6, num- 44. — u In 4, dist. 6, qu. I, art. 2,
»olut. 3, ad 2.

Roncaglia, *de Sacram, i. g., cap. 5,
qu 2, resp. 2*, habitualem intentionem suffi-
cere ait; vel (pro Extrema Unctione) inter-
preLitivam

«> Elbel, *dc Sacram, i. g., confer. 3,
n. 56*, dicit satis esse virtualem, interpreta-
tivam vel habitualem, interpretativam scili-
cet pro Confirmatione, Extrema Unctione,
Poenitentia; habitualem vero pro Baptismo,
Ordine, Matrimonio, uti explicat n. 58.

*) De Baptismo.

/> Roncaglia haec quidem docet dc dor-
mientibus et ebriis; secus vero ait esse de
infirmis qui sensibus destituti sunt et de iis
qui in perpetuam amentiam lapsi sunt.

Plerique ex auctoribus citatis de solo
Baptismo disputant; aliqui Limen, ut Lugo,
Croix, Gobât, Aversa, universalius loquuntur.

b) Suarez et Salmant. hic dc Baptismo
disputant

tibus sacramentum *Extremae Uctionis*; ut dicunt Lugo Wigandt Elbel³, Roncaglia⁴, Sporer⁸ et Croix⁸ cum communi. Idque probatur ex Rituali Romano⁷, ubi dicitur: *Infirmis autem, qui dum sanamente et integris sensibus essent, illud* (Sacramentum) *petierint, seu verosimiliter* (nota) *petiissent...praebeatur*. — Et si forte aeger fuerit sensibus destitutus in actu peccati mortalis, probabiliter ait Viva⁸, saltem sub conditione Extremam Uctionem tunc esse illi ministrandam; prout etiam de sacramento Poenitentiae dicemus n. 483.

hem pro
Confirmat.
(tione et Eu-
charistia).

Ita etiam per voluntatem interpretativam seu generalem potest moribundo sensibus destituto conferri sacramentum *Confirmationis*; ut dicunt Lugo a⁹, Sporer⁹, Elbel¹⁰; et Croix¹¹ cum Coninck, Arriaga et Bernal; contra Escobar — Et idem dicunt de sacramento *Eucharistiae* Lugo ^{*}, Sporer¹⁴; et Croix cum Suarez, Coninck¹², Aversa, Bernal, etc.

Secu⁹, pro
Ordine,

Sacramentum autem *Baptismi* et *Ordinis* invalide quidem confertur habentibus solam intentionem interpretativam; quia sine voluntate explicita nemo debet subire obligationem legum Ecclesiae et

1 Dup. 9, num. 125 cl teqq. — * Tr. 11, cum. 4, n. 36, reip. 4, v. *Declaratur* /- pars. — 1 De Sacramentis in genere. confer. 3, num. 58. — « De Sacramentis in genere, cap. 5, qu. 2, resp. 2. — Part. 1, cap. 2, num. 154. — Lib. 6, part. 1, n. 172. — Tiu 5, cap. 1, de Sacram. Extr. Unci., n. 6. — F De Sac. i. g., qu. I. art. 7, n. 6. — Loc. dt., n. 154. — * Loc. dt., n. 58. — “ Loc. cit., II. 169. Coninck, qu. 64, num. 105. Arriaga, disp. 22, num. 10. Bernal, disp. 18, num. 87. — Lib. 8, n. 55. — “ Loc. dt., num. 12b. — 11 Loc. dt., n. 154. — Croix,

status clericalis Ita communiter Lugo ac Viva ^{*}. cum Suarez e⁹, etc. — Verumtamen Coninck, Sporer Dicastillus, etc., apud Croix ⁹, censent ad suscipiendum Baptismum sufficere intentionem implicitam contentam in contritione vel attritione habita a suscipiente. His contradicunt Suarez et alii. Sed recte Lugo primam sententiam ait posse habere locum tantum in infideli qui semper invincibiliter veram fidem ignoraverit.

Ad sacramentum autem *Poenitentiae* non sufficit intentio neque interpretativa neque habitualis; sed requiritur intentio vel actualis, vel saltem virtualis: cum ibi requirantur pro materia actus poenitentis, qui non possunt quidem haberi sine voluntate saltem virtuali recipiendi sacramentum. Et hoc tenendum saltem in praxi, juxta dicenda de *Sacram. Poenit., Dub. II, n. 447*.

Ad sacramentum vero *Matrimonii* suscipiendum certe non sufficit intentio interpretativa. — Sed sufficere aliquando habitualement censent Holzmann ⁸, et Croix ⁹ cum Sporer, Dicastillo, Arriaga, etc. Et casum accidere posse ait Croix, quando celebratur Matrimonium per procurato-

Pro Poe-
nitentia re-
quiritur al-
tem virtua-
li⁹.

Pto Main
ruoio non
«ufficil i n-
t e r p r e t a-
t u a.

loc. dt., num. 170. - Suar., diip. 99, »cct. 2, v. *Tertium dubium* et seq. - Aversa, de Sacramentis in genere, qu. 64. »cct. 9. v. *Rursus*. - Bernal, disp. 18, n. 85. — “ Disp. 9, n. 127 et seqq. — “ De Sacram. L g., qu. 1. art. 7, n. 5. — Coninck, qu. 64, n. 103. - Dicast., tr. 1, <k Sacram, i. g., disp. 3, dub. 14* n. 323 cl seqq. - n Lib. b, part. 1, n. 168. — “ De Sacram, t. g., n. 3b. — u Lib. 6, part. 1, n. 174, - Spor., part. 1, n. 118. Dicast., tr. 1. de Sacram, i. g., disp. 3, dub. 14, n. 308. - Arriaga, disp. 22, n. 27 et seqq. — Croix, loc. cit.

82. - A⁹ Lugo, *disp. 9, h. 125*, non loquitur de Confirmatione; sed admittit principium generale: ad valorem scilicet *Extremae Uctionis* « cl aliorum similium sacramentorum » satis esse voluntatem interpretativam. — Praeterea notandum est non omnes auctores citatos de moribundo sensibus destituto disputare; omnes tamen in hoc convenire quod ad Confirmationem satis sit intentio interpretativa.

Coninck, *loc. cit., u. 103*, in universum scribit: « Qui catholice vivit, censetur velle sibi morienti conferri sacramenta ab Ecclesia morientibus conferri solita; ideoquesi subito destituatur usu rationis, debet inungi », nisi certe sciatur esse in mortali de quo non sit saltem attritus.

⁹) Suarez videtur a Viva citari pro sola ratione ex qua requiritur ad Baptismum in-

tentio formalis; quod scilicet Baptismus est janua Ecclesiae et virtualis professio fidei. Suarez nihilominus, *disp. 14, sect. 2, v. Dico l* omnia haec expresse docet, scribens: « Hunc consensum quem necesse est praecessisse, quando actu non adest, non esse eodem modo necessarium in omnibus sacramentis; nam Baptismus, v. g., quia est janua ad Ecclesiam, et in eo fit prima solemnis professio fidei et legis Christi, ideo videtur requirere in adulto voluntatem magis expressam et formalem ».

d) Sporer, *part. 1, n. 151*, ita tenet de Judaeo attritionem habente in ultimo mortis agone; secus esse ait extra mortis articulum, v. g. in somno.

f) Eo sensu contradicere censetur Suarez, quod, ut superius nota c dictum est, requirit formalem intentionem ad Baptismum.

f⁹) Lugo, *disp. 9, n. 129*: « Non ergo, in-

Verius
temper n-
qua>ntariud'
tem viritiA.

rem; quia si hic contrahit dum principalis dormit, perficitur Matrimonium cum intentione principalis, quae non aliter quam habitualis dici potest. Sed verius sentit Lugo¹ in Matrimonio semper requiri voluntatem saltem virtuales: quia, cum uterque conjux non solum sit suscipiens, sed etiam minister sacramenti, in singulis

torum certe requiritur ea intentio qualis in ministris aliorum sacramentorum exigitur; ut diximus *n. 16 et 18*. — In praefato autem casu procuratoris, recte dicit Lugo² quod illa intentio verius dicenda est virtualis quam habitualis; cum procurator contrahat virtute mandati sive consensus a principali praestiti.

DUBIUM II.

Quid requiratur ut licite et cum fructu suscipiatur.

83. *Quae requirantur in suscipiente sacramenta mortuorum, et quae vivorum.* — 84. *An aliquando possit ministrari Viaticum a laico, vel sacerdos non jejunus celebrare.* — 85. *An magis dispositi majorem fructum recipiant. An sumant cum fructu hostiam ii qui nesciunt esse consecratam.* — 86. *Plura notanda de suscipiente sacramentum cum mortali aut veniali.* — 87. *An omnia sacramenta causent gratiam remoto peccato.* — 88. *An liceat petere sacramentum a ministro excommunicato.* — 89. *An a ministro peccatore.*

Ad Bapu-
»mu m et
Poeni ten-
dam non
requiritur
ärtu

83. - « Resp. Ad effectum Baptismi et « Poenitentiae requiritur et sufficit, praeter voluntatem sumendi sacramentum, « dispositio fidei, spei et attritionis. — Non « autem requiritur caritas, sive ut gratiam habeat »; [Vide dicenda *n. 139 et 437*] • quia haec sacramenta dicuntur « mortuorum quod ipsa primam gratiam, « seu vitam donent.

Secui, Ad
reliqua m
cramenta.

« Ad reliqua vero sacramenta, quae « dicuntur *vivorum*, requiritur ut sit in • gratia ». (Sed nota hic propositiones damnatas ab Alexandro VIII, nempe prop. 22, quae dicebat: *Sacrilegi sunt judicandi qui jus ad Communionem percipiendam praetendunt, antequam condignam de delictis suis poenitentiam egerint*. Et prop 23: *Similiter arcendi sunt a sacra Communionc quibus nondum inest amor*

• Di»p num. 134. — * Loc cit.. num. 139. — • Ltb. 5, U 1 cap. 6, nam 2. — • Disp. 1. de Sacramentis in Centre, qu b, punct 2, num 11 et seqq. — 5. Thont.,

Dei purissimus, et omnis mixtionis expers]. • Quia ista non primam, sed secundam tantum gratiam, id est augmentum « tantum gratiae conferunt. Etsi subinde «per accidens dent primam, cum quis « putat bona fide se carere mortali. — « Laymann³, Bonacina⁴ ».

84. - Hoc quidem probabile est cum D. Thoma. Vide dicenda *n. 87*.

Hinc recte dicunt Gonet a⁵, Henno a⁶ et Tournely (vide infra, *n. 237, Qu. 3*), posse laicum moribundo Viaticum ministrare, si desit sacerdos qui eum absolvat.

Et etiam sacerdotem celebrare posse non jejunum, ad ministrandum Viaticum moribundo sensibus destituto qui non possit confiteri, ut Viva⁶ cum Laymann et Filliuccio b⁷; secus autem, si absolu-

3 P., qu. 79. art. 3. corp — 1 De Sacramenti» in genere, qu. 1, art. 5. num. 6. • Layw., lib 5, tr. 4, cap. 6, num. 21.

Per aco
dens d»M
p i i nu -
Cratiam.

quit, sufficit sola illa voluntas generalis contenta in actu attritionis ad valorem Baptismi ei qui nihil unquam de lege Christiana aut Baptismo audivit... Valeret Limen Baptismus, si aliquis religionem Christianam corde amplexus esset, licet nihil de Baptismo aut ejus necessitate audisset».

84. - * Gonet, *Clyptr. 4, de Euch., disp 10, n 18* oppositum docet ut communius et probabilius — Henno tamen, *de*

Euchar., disp. 7, qu. 3, conci. 4, ut S Alphonsus, tribuit Gonet opinionem hic expositam; quam Henno non reprobatur, sed advertit eam non esse in usum deductam. - Contin. Tournely, *de Euchar., cap. 5, art. 2, conci. 4, qu. 1, v. Limitant*, non solum negat eam esse in usu, sed eam expresse reprobatur.

Filliuccius, *tr. 4, cap. 8, n. 242*, probabilis esse ait; sed contrarium probabilius existimat.

tionem sacramentalem ille receperit
Vide infra, n. 286, v. *Primam*.

• Unde resolves:

Mtrit dit*
potili con-
sequuntur
majorem
(ructum.

85. - « 1°. Etsi aequaliter dispositi ae-
« qualem, magis tamen dispositi majorem
« sacramenti fructum praeter characterem
« consequuntur: tum quia congruum est
« sacramenta ita instituta esse, ut uberior
« gratia detur pro dispositione subjecti;
« tum quia non videtur is qui vehemen-
« tem attritionem ad Baptismum vel Poe-
« nitentiam affert omni fructu carere.

Sumens
Euchari-
stiam ne-
sciens, nui-
lum fru-
ctum perci-
pit.

« 2°. Qui sumit hostiam quam nescit
« esse consecratam, cum instar alterius
« animalis, sine intentione sumendi sacra-
« mentum, sumat, accipit quidem mate-
« rialiter rem quae est sacramentum, non
« tamen sacramentaliter et cum fructu ». [Ita S. Thomas* cum Lugo, Suarez a>; Croix ', contra Arriaga et Dicastillum W, quorum sententiam immerito probabilem vocat Croix]. — « Idem docet Bonacina
« de eo qui sumit sacramentum ex causa
« famis: quod videtur intelligendum, si ex
« ea sola: neque enim videtur sacerdos
« fructu sacramenti privari, etsi, sumptu-
« rus calicem, simul etiam levare sitim
« intenderet. Vide Bonacina3».

Baptismus
requirit fi-
dem, tpern
et quando-
que attri-
tionem.

86. - Notandum 1°. Ad *Baptismum* re-
quiritur actus fidei et spei, saltem vir-
tualis; ut omnes docent cum Suarez et
Croix 4. Et etiam actus contritionis sive
attritionis, ut tenent Salmant. cum D. Tho-

1 3 P., qu. 80, art. 3. ad 3. — *Lugo*, de Sacramentis
in genere, disp. 9, num. 126; et de Euchar., disp. 16,
n. 22. — · Lib. 6, part. 1, n. 178. — *Arriaga*, disp. 22,
n. 13 et seqq. — *Bonae*., disp. 1, qu. 6, punct. 2, num. X
— · Loc. dt. — *Suar*., de Gratia, lib. 8, cap. 19, n. 6. —
♦ Lib. 6, part. 1, n. 187. — *Salmant*., tr. 2, cap. 6, n. 53.
D. Thom., 3 P., qu. 79, art. 3, ad 2. — · Sess. 14, de
Poenit., cap. 1. — · De Sacram, i. g., disp. 8, n. 145. —
' Loc. cit., num. 190. — *Adrian*., in 4, de Confess., qu. 3,

ma (vide infra, m. 139, v. *Requiritur*), si
baptizandus habeat grave peccatum; ut
patet ex Tridentinos. — Ad *Eucharistiam*
autem praemitti debet ex speciali prae-
cepto confessio et absolutio ab omni mor-
tali.

Euchari-
stia ream-
r It confes-
sionem

Utrum autem *pro aliis sacramentis*
vivorum sufficiat praemittere tantum con-
tritionem? — Affirmatur communissime
cum Lu o e, Laymann a>, Vasquez a>, Croix l et aliis; contra Marsilium et
Adrianum. Vide dicta n. 34, v. *Secunda*.

Pro ceteris
tafficit con-
tritio.

Notandum II0. Est certe peccatum
grave sacramentum suscipere cum mor-
tali; et est gravius quam illud indigne
ministrare aut conficere: ut Croix ■ cum
Dicastillo et aliis.

Suscipere
sacramen-
tum ia mor-
tali, lethale.

Utrum autem *in aliquo casu liceat su-*
scipere sacramentum in mortali?

Videtur negare Suarez ·, loquens de
sumenda Communione. — Sed communius
affirmant Herincx, Aversa et Bosco, apud
Croix ,0. Idque pro casu rarissimo non
videtur improbabile: puta si hostia con-
secrata esset profananda ab haereticis, et
aliquis pro illa subita irruptione non pos-
set tam cito conteri; tum videtur posse
eam sine peccato sumere, licet sine fructu.
Tunc enim non sumeret ut sacramentum,
sed tantum absconderet in corpore suo,
sicut in pariete, ad eam liberandam ab
injuriam; ut dicunt^ Lugo*', Croix'', Tam-
burinius *'; et Diana 14 cum Vasquez d>.

Quando li-
ceat com-
municare
in mortali.

§ *Pro hujus solutione*, v. *Primo propter* — · Loc. dt.,
n. 194. — *Dicast*., tr. 1, de Sacram, i. g., disp. 3, dub. 14,
n. 340. — · Diip. 66, sect. 1, v. *Sed objicies*. — *Hennca*,
de Sacram, i. g., disp. 3, n. 99. — · *Aversa*, de Euchar.,
qu. 8, sect. 5, v. *Secundo*. — *Bosco*, de Sacram., disp. 1,
sect. 5, n. 54. — w Loc. du, num. 194. — “ De Euchar.,
disp. 14, num. 3. — “ Lib. 6, part. 1, num. 194 et 514. —
u Method, exped. Commun., cap. 1, § 10, num. 76. —
“ Part. 5, tr. 13, re*ol 74.

r) Aut Extremam Unctionem, addunt Viva
et Laymann.

85. - Suarez, de *Euch.*, disp. 62, sect. 1,
n. 4, v. *Tertio*, id insinuat asserens impro-
priissime dici usum sacramenti, ut sacramen-
tum est

b) Dicastillus, tr. 4. de *Sacr. Euch.*, disp. 9,
dub. 10, n. 183, dicit eo casu Eucharistiam
cum fructu suscipi; sed loquitur de amente,
qui antea digne vivebat. Et rationem quam
affert « probabilis est », ait Croix, loc. cit.

86. - a) Laymann et Vasquez non satis
accurate citantur a Croix; nam *locis cit.*,

nempe Laymann, lib. 5, tr. 1, cap. 5, n. 10;
Vasquez, disp. 136, cup. 1, n. 3, loquuntur
de ministrante sacramentum.

b) Marsilius, in 4, qu. 12, art. 1, part. 5,
cas. 6, de ministrante loquitur; sed cas. 2,
asserit accedentem ad ordines, ad confessio-
nem teneri; idemque videri de Matrimonium
ineunte, saltem ut congruum et expediens;
« non tamen audeo (subdit) asserere quod
teneatur ».

c) Non omnes auctores rationem seu ex-
plicationem adjectam exprimunt.

O Vasquez, disp. 207, n. 3; Gaspar Hur-

Hurtado et Ochagavia — Idem probabiliter dicunt Lugo ·) cum Vasquez d>; et Croix l cum Hurtado Ochagavia, Diana et Leandro, de laico accumbente in scamno communicantium, qui recordaretur peccati mortalis, et non posset elicere contritionem obangustiam temporis.(Vide dicta ». 33).

87. - Quaeritur 1°. *An sacramenta valide, sed cum fictione suscepta, remoto obice, reviviscant?* — Nomine *fictionis* hic non intelligitur ea quae reddit sacramentum nullum, ut est defectus intentionis; sed ea cum qua sacramentum valide suscipitur, nempe cum quis accedit sine dispositione requisita ad sacramentum.

De sacramento *Baptismi* (excepto Scotto a) et aliis paucis) omnes communiter id affirmant cum Petrocorensi ·, Concina³, Lugo⁴, Tournely · et aliis; ex D. Thoma ·, ubi loquens de gratia Baptismi, sic ait: *Impeditur autem quandoque perfectio- nem; unde oportet quod, remota ea per poenitentiam, Baptismus statim consequatur suum effectum.* Et prius id docuit S. Augustinus⁷, ubi dixit: *In illo qui fictus (ad Baptismum) accesserat, fitr.. ut quod ante datum est, tunc valere incipiat, cum illa fictio veraci confessione recesserit.*

1 Lib. 6. part. I, n. 517. · *Ocha^av.*, de Euchar., tr. 2, qu. 8, n. 4 · *Diana*, part. 5, tr. 13, resol. 74. · *Leander*, id ewl *Emmanuel a Conceptione*, Sum novem partium Leandri, η 380 — » De Sacr. i. cap. 6, qu. 7. — · De Rapiumo. cap. 15. n. 12. — 4 De Sacramenti» in genere. disp. 9, num. 22 ei 23. — · Praelect., de Sacr. Bapuim.. qu. 4, art. 2, concl. 2. — · 3 P.. qu. 69, art. 10. corp. — 1 De Baptitrao, contra Donatim., lib. I, cap 12, n. 18; ap Migne. Patrol, lat., torn. 43, col. 119. — · Di»p. 28, •ect. 5. v. *Dico t.* — · Loc. cit., n. 52. · *Coninck*, qu. 62,

Ratio, quia peccatum ante Baptismum vel in ipsa perceptione Baptismi consummatum non subjicitur Ecclesiae clavibus; unde necesse est remitti per solam virtutem Baptismi, qui, sublato obice, habet effectum prius suspensum ratione fictionis. An autem ad hunc effectum obtinendum requiratur in suscipiente contritio? Negant Suarez ·, et Lugo' cum Coninck et communi (contra Vasquez); dicuntque sufficere attritionem Vide dicenda n. 139, v. *Requiritur*.

Idem quod de Baptismo dicunt etiam de sacramento *Poenitentiae* (casu quo fieret confessio valida et informis, juxta dicenda n. 441) Lugo¹⁰, Salmant. <4 contra Petrocorensem, ex S. Thoma d>, qui loquens de poenitente qui fecerit confessionem validam, sed informem, dicit: *Quamvis tunc non percipiat absolutionis frudum, tamen recedente fictione percipere incipiet; sicut etiam et in aliis sacramentis.* — Ratio, ut ait Lugo *), quia si hic postea conteritur, jam peccatum ei remittitur, et remittitur quidem sine eo quod directe illud clavibus subjiat.

Idem ajunt Lugo" et Suarez¹¹, Croix¹³; cum Paludano, Silvestro, Coninck, apud Salmant. 14 (contra Sotum, Hurtadum,

num. 92 ei 94. — *Vasq.*, ditp. 160, cap. 2, n. 10. — ,e De Sacramenti» in genere, disp. 9, n. 100. — *Petrocor.*, de Sacram, i. g., cap. 6, qu. 7, v. *Respondetur hanc.* — 11 Loc. cit., n. 103 et 104. — » Di»p 28, sect. 6. — u Lib. 6, part. I, n. 199. — *Palud*, in 4, dist. 4, qu. 5, ari. 3, η 12. · *Silvest.*, v. *Baptismus IV*, n 11, quacr. 17. · *Coninck*, qu 62, dub. 5, n. 75 (non dial, a Salm, pro hoc AMerto). * Tr. I, cap. 5, n. 67. — *Solus*, in 4, dist. 6, qu. I, art. 8, v. *Nihilominus.* *Gasp. Huriad.*, de Sacram i g., disp. 3, diff 8.

tadus, de Euchar., disp. 9, diff 1; Ochagavia, de Euchar., tr. 2t qu. 8, n. 4, de casu simili loquuntur, scilicet de sacerdote qui in altari celebrans recordatur peccati mortalis, et cui per temporis angustias non licet contritionem elicere ante communionem; et hunc Vasquez et Hurtadus negant peccare mortaliter, si in peccato mortali communicet; quod Ochagavia non facile admittit, nisi pro solo laico in scamno jam accumbente.

Lugo, de Scarani. i g., disp. 9, n. 8, loquitur de sacerdote celebrante, ut Vasquez et Hurtadus hic supra nota d.

87. - *fDe Scotto, cfr notam b ad n. 6 supra.

M In eo scilicet qui nec post Baptismum, nec in ipsa Baptismi susceptione (saltem non postquam Baptismi essentialia completa sunt)

peccavit, sed ex inculpabili ignorantia fictus accessit.

Salmant., tr. 6, cap. 5, dub. unie., dicunt Poenitentiam posse dari validam et informem.

<t) Textus iste revera habetur in 4, dist. 17, qu. 3, art. 4, solut. I; sed ibi non est sermo de attritione; et verbis hic allatis S. Thomas haec addit: «Unde non tenetur iterare confessionem qui fictus accedit, sed tenetur post modum fictionem suam confiteri».

Lugo hanc utique rationem reddit loc. cit., n. 43 et 44, in ordine tamen ad alium casum, scilicet in ordine ad reviviscendam Baptismi qui cum obice receptus fuisset, vel etiam quando contritio praecessit ipsum Baptismum.

Quid venial nomine nettoeit.

FUputrou*. riffiMo obi* <<7 «vivi

Sufficit u trilio.

Poenitentia. in quo* dam cm«q revivbdi.

Cunfir. in a t i o cl Ordo reviv uiunt.

Bosco et Bernal, apud Croix *), de sacramentis characterem imprimantibus, prout de *Confirmatione* et *Ordine*. — Quia, cum haec sacramenta nequeant iterari, videtur consentaneum divinae bonitati: ne tales suscipientes relinquantur destituti gratia sacramentali, tam proficua in confirmatis ad resistendum tentationibus; et in ordinatis ad obeunda munia clericalia. Et hanc sententiam ait Petrocorensis solidissimum habere fundamentum.

hem El-
tremi Un-
ctio et Ma-
trimonium.

Idem dicunt Escobar #, Croix ·; Salmant. 4 cum Cabrera, Arauxo, Cajetano, etc.; ac Lugo § cum Suarez et Coninck, de sacramento *Extremae Unctionis* et de *Matrimonio*. — Quia (ut ajunt) etiam congruum videtur quod, cum Extrema Unctio non possit iterari eodem mortis articulo, nec Matrimonium vivente eodem conjugue, interim fideles non careant gratia sacramenti.

Euchari-
stia non re-
vivi*dt.

Recte autem Lugo e, Croix 7 cum Suarez, Coninck, Filliuccio, etc. communiter, contra alios, negant hoc de *Eucharistia*: quae ex sua institutione frequenter potest iterari; idcirco non fuit opus hanc tribuere efficaciam tali sacramento, ut subveniatur fragilitati hominum. E converso in hoc sacramento sequeretur absurdum, quod sacerdos qui pluries in sua vita sacrilege celebrasset, si in morte cum remissa attritione confiteretur, reciperet totum cumulum gratiarum tot sacrilega-

rum communionum; immo, quo saepius indigne celebrasset, eo uberius gratiis ditaretur. — Censet autem Croix 8 cum Scoto f), Palao, etc., quod si quis communicet et removeat obicem antequam species Eucharistiae consummentur, is non carebit gratia sacramenti <.*.

An autem suscipiens sacramentum cum veniali habituali vel actuali peccet? — Vide dicenda de *Euchar.*, n. 270.

88. - Quaeritur 2°. *An liceat petere sacramenta a ministro indigno?* — Hic distinguere oportet ministrum indignum ob aliquam censuram vel inhabilitatem, et indignum ob peccatum mortale.

Resp. Γ. Si minister est indignus per *censuram*, etc., et non est toleratus, nimirum si sit excommunicatus *vitandus*, vel publice et nominatim suspensus, vel irregularis per sententiam (vide Croix ·), certe non licet ab eo petere sacramenta, nisi in extrema vel gravissima necessitate, in qua omnes dicunt licitum esse suscipere *Baptismum* et *Poenitentiam*; ut Suarez 10, Contin. Tournely", Antoine", Bonacina", Croix 14; et Salmant. " cum Sayro, Granada, Cornejo, etc., ex D. Augustino".

Idem probabiliter de sacramento *Eucharistiae* dicunt Navarrus", Suarez", Bonacina", Viva" cum Soto a), Salmant?*, cum Cornejo, Nufiez (contra Sayrum, Avila b), etc.). — Et adhaeret (Contin. l Tournely"); ex cap. *Quod in te, de poenitent.*

«pedet
nondum
mt de-uru-
cute, grjtM
recipitor.

Recipere
u^rAmenta
a ministro
non toler*
io. illicitum

excepti*
in extrema
necessitate
Bapucrao et
Poeni ten-
ti*.

Euchari-
stia.

Bosco, de Sacram., diip. 1, sect. 6, n. 61 et 62. · Bernai, diip. 13, sect. 2. · * Lib. 6, part. 1, n. 197. — Petrocor., de Sacram. i g., cap. 6, qu. 7, i. f. — * Lib. 8, n. 182. — · Loc. cit., n. 202. — « Tr. 1, cap. 5, n. 67. · Cabrera, de Sacram., qu. 69, art. 10, diip. 4, n. 4, 6, 7 et 9. - Arauxo, in 3 P., qu. 62, art. 1, dub. 5. - Cajetan., Opusc. tom. 1, tr. 5, qu. 5, corp. — l Diap. 9, n. 106 et 106. · Suar., di-p. 28, xect. 6, v. *Secundo*, cfr. disp. 41, sect. 1, n. 24 et 25. · Coninck, qu. 62, n. 76 et 77. · Loc. dl., n. 108. — ' Loc. dt., n. 200, cfr. num. 197. - Suar., disp. 63, sect. 8. Coninck, qu. 62, n. 78. · Fill., tr. 4, cap. 6, n. 176; et tr. 1, cap. 8, n. 143. — * Lib. 6, part. 1, n. 200. - Palao, tr. 18, punct. 9, n. 6. — · Loc. cit., n. 209 et 210. — · De Censur., disp. It, sect. 1, n. 5 et 7. — " De Sacram. i g., cap. 2, art. 1, sect. 2, punct. 1,

3» — 11 De Sacram. L g., cap. 2, qa. 13, reep. 1. — Diap. 2 de Excom. qu. 2, punct. 2, § 4, n. 7; cfr. ibid., n. 8. — M Loc. cit., n. 209. — u Tr. 1, cap. 8, n. 16 et 18. - Sayr., de Ctniur., Hb. 2, cap. 2, n. 12 et 18. Jacob dt Granada, in 3 P., contr. 3, de Sacram. i. tr. 5, diip. ult., n. 3. · Cornejo, tr. 5, de Excom., diip. 10, § 1, dub. 2 et 3. * De Bapt. contra Donatit., lib. 1, cap. 2, num. 3 (ubi laudat eum qui in extrema necessitate abacatholico baptizari petierit); ap Migne, Patrol. lat., torn. U, col. 110. — " Man., cap. 22, n. 4. — Loc. cil., n. 17, v. *Addo vero*. * Loc. cit., n. 8. — » De Sacram. i g., qu. 1, art. 7, num. 10. — » Loc. dl., n. 22, Cornejo, loc. cit., dub. 4 · NuUea, in 3 P., qu. 61, art. 6, diff. 3*. — Sayr., de Ctniur., hb. 2, cap. 2, n. 21. — · Loc. dt., § 3, v. *An aulem*.

f) Scotus videtur hic a Croix citari pro Soto; Croix enim allegat auctores ex Aversa, qui Sotum non Scotum affert; atvero utrumque infeliciter, neuter enim hanc sententiam tenet, quidquid investigare conatus sim.

*) Eademque sententiam ut probabilem expresse tenet Coninck, et perspicue indicat Suarez, *locis cit-*

88. - °) Sotus (a Salmant. hic allegatus) in 4, dist. 13, qu. 1, art. 9, in universum negat esse licitum, communionem ab excommunicato (vitando) recipere.

b) Avila, part. 2, cap. 6, disp. 3, dub. 3, concl. 4, ex parte tantum contrarius est, casu scilicet quo infirmus Poenitentiae sacramentum jam receperit. Si vero sacramentum hoc

ct remission., ubi Innocentius III, quamvis neget monentibus Extremam Uctionem tempore interdicti generalis, non negat tamen Poenitentiam et Viaticum.

Idem sentiunt de sacramento *Extremae Uctionis* c), Escobar, Herincx et Dicastillus, apud Croix *; eo quod tale sacramentum potest per accidens gratiam causare. — Sed melius id non admittunt Suarez ., Bonacina a, Elbel 4; item Coninck, Filliuccius, Avila et Cornejo, apud Salmant. ., nisi quando infirmus non potuerit aliud sacramentum recipere.

Quandoque
Extrema
Uctione,

Ordine,

Pariter dicunt Suarez ., et Cornejo, apud Salmant.licitum esse recipere sacramentum *Ordinis* ab episcopo excommunicato, quando in aliqua provincia remota ille solus existeret, et talis ordinatio redundaret in bonum communitatis

Matrimonio.

Idem dicunt praefati auctores de sacramento *Matrimoni*, casu quo esset necessarium vel ad salutem spiritualem molientis, vel ad magnam utilitatem temporalem filiorum, nec alius adesset minister.

An autem excommunicatus vitandus valide ministret sacramentum Poenitentiae in extrema necessitate? — Hoc negandum .); vide dicenda n. 560.

Resp. 2°. Si vero minister sit excommunicatus vel suspensus *toleratus*; quaestio est inter DD. *an liceat ab eo petere sacramenta sine gravi causa*. — Negant abi. — Sed verius affirmandum; quia concilium Constantiense absolute concessit fidelibus communionem cum toleratis.

Recipere
sacramenta
a tolerato,
semper Uctionem.

Escob., lib. 8, num. 2%, . Herincx, de Sacramenti i. g., diip. 8, n. 113. - Dicastil., tr. 1, de Sacram, i. g., diip. 3, dub. 13, n. 306. Cfr. de Censur., diip. 2, dub. 41, n. 667. . Lib. 6. parL 1, n. 209. — . De Censur., disp. 11. .eci 1, n. 23. v. Dr. a/iü. — . Diap. 2, de Excom., qu. 2, punct. 2, §4» n. 8. — . Confer. 3, de Sacram, lubj. n. 66 el 67. — Coninck, qu. M, n. 48 . Fili., tr. 12, cap. 3, n.76. . Avila, de Censur., pari. 2, cap. 6. diip. 3, dub. 3, conci. 5 . Cofhe/o, tr. 5, de Excom., diip. 10, § 1, dub. 4, v. *Pri- mai est*. . * Tr. 1, cap. 8. n. 23. — . Loc. dt., n. 25. —

recipere nequeat, licite potest a vitando Eucharistiam accipere. Quam limitationem Salmant etiam animadverterunt.

«) Auctores pro hac priori sententia allegati, non dissentiunt a secunda, quam S. Alphonsus probat; dicunt enim licere Extremam Uctionem a ministro non tolerato recipere, eo dumtaxat casu quo alia sacramenta infirmo conicm nequeantL

Vide dicta n. 55, et dicenda de Censur., n. 139.

89. - Resp. 3°. Cum autem minister est indignus *ob peccatum mortale*, D. Thomas 8 videtur indistincte concedere posse suscipi sacramenta a peccatore occulto, dicens: *Quamdiu* (minister) *ab Ecclesia toleratur in ministerio, ille qui ab eo suscipit sacramentum non communicat peccato ejus*. — Et idem habetur in cap. *Vestra* 7, de cohabit, cler. etc., ubi dicitur: *Sine dubitatione...teneatis quod a clericis et presbyteris quamquam fornicariis, quamdiu tolerantur, nec habent operis evidentiam* (id est, ut explicat Glossa, quando ipsi non sunt condemnati vel confessi in jure), *licite divina mysteria audiantur, et alia recipiantur sacramenta ecclesiastica*. Hoc tamen sane intelligendum, valere tantum ad excusandum ne contraveniatur prohibitioni Ecclesiae.

Caeterum, ad suscipiendum sacramentum a peccatore, semper requiritur rationabilis causa: juxta dicta *Lib. II, n. 47, v. Secunda, et n. 49*; utque alibi docet idem D. Thomas', ubi ait: *Praeter necessitatis articulum, non esset tutum quod eum* (scilicet pastorem) *induceret ad aliquod sui ordinis exsequendum, durante tali conscientia quod ille in peccato mortali esset*. Nomine autem *necessitatis*, recte explicat Contin. Tournely 10 intelligi hic necessitatem moralem. — Unde probabiliter sufficit ad excusandum etiam causa gravis utilitatis; ut docent communissime Suarez u, Sanchez Palaus ", Viva ",

pecca-
to, liaua
ex parte
Ecclesiae

Sed requi-
ntur ratio
nabilis cao*
M.

Sufficit
fravis uti
Has.

Cornejo, tr. 5, de Excomm., diip. 10, § 1, dub. 4, v. *Se- eundus etl.* . ' Tr. 1, cap. 8, n. 24. — *Praefati auctores*, id eat *Suar.*, loc. dt., n. 24. . *Cornejo*, loc. dt., v. *Ter- tius*, - *Salmant.*, loc. dt., num. 25. — ■ 3 P., qu. 64, an. 6, ad 2. — *Glos.*, ad cap. *Vestra*, in v. *Evidentiam*. — . In 4, diiL 24, qu. I, art. 3, solui. 5, ad 3. — » De Sacram, i. g., cap. 2, art. 1, sect. 2, punct. 1, § 3, conci., v. *Caeterum*. — “ De Sacram, i. g., diip. 18, eect. 1, n. 14. v. *Dtxi autem*. — « Tr. 18, punct. 15, num. 2. — ” De Sa- cram. i. g., qu. 1, art. 7, n. 10, v. *Dico tertio*.

«*) Seu quando in dicta provincia magna esset necessitas seu penuria sacerdotum vel clericorum, ut notant auctores allegati.

.) Sed vide ad dictum n. 560 notam b, in qua ostendetur S. Alphonsum retractasse sententiam hanc negativam, et affirmativam amplexum esse.

89. - e) Sanchez, de Matrim., lib. 7, disp. 9, n. 8; Nuftez, in 3. P.t qu. 64, art. 6, dig. P>i*t

Croix *, Mazzotta *, Toletus b), Filliucius ., Escobar 4, Anacletus 8, Holzmann % Elbel ' citans Scotum ., Sporer .; Bonacina 10 cum Coninck, Valentia b), Reginaldo, Henriquez; et Salmant. " cum Ledesma, Nuflez a) et communi, ut asserunt 'k

c**u»*în aJunt ^D. ^cite recipi sacramenta a ministro peccatore:

"citom.

j0 g. urgeat praeceptum confessionis vel communionis d), ut dicunt Suarez ., Concina 18, et Escobar 14 cum Vasquez, etc.

2°. Si ex dilatione susceptionis imminet periculum lapsus. — [Contin.] Tournely 8.

3°. Si debes implere praeceptum Missae audiendae. — Suarez 18, cum Coninck *7 et Soto *4 apud Escobar (Vide dicta *Lib. II, n. 51 et 79*).

4°. Si alias diu debeas "permanere in mortali, et nequeas alium adire confessorium. Ita [Contin.] Toumely ". — Sed melius Suarez *D* et Antoine *f*) excusant ab omni culpa eum qui est in mortali, si nolit neque ad horam exspectare; quia

non est modica utilitas quamprimum a peccato liberari.

5°. Si carere debeas (saltem diu) communione; ut Suarez 18 et Escobar". — Et idem ait Suarez, si carere debeas fructu confessionis, etiamsi non habeas mortale. — An autem sufficiat causa non carendi fructu alterius sacramenti? Negat Croix *. Sed affirmant Suarez et Escobar ", si minister sit parochus vel sit paratus, et non sit alius digne ministrans.

6°. Si alias nequeas lucrari jubilaum. [Contin.] Toumely " et Croix

7°. Si indigeas perito directore, et non habeas alium. [Contin.] Toumely — Modo, addit Sporer 88 diu debeas alium exspectare.

8°. Si vis Missam applicare pro amico defuncto; ut Sporer

Dicit autem Cajetanus n absolute licitum esse petere sacramentum a proprio parcho sine ulla gravi causa; sed verius hoc negant Concina ", et Salmant. " cum Navarro, Soto », Bonacina et Ledesma, si facile possis alium adire. — Sic etiam

Qu»ndo
licelu pete-
«a proprio
S ^ho l".

1 Lib. 6, part. 1, n. 211. — Tr. 5, disp. 1, qu. 3, cap. 2, qu. 2, resp. 2. — Tr. 1, cap. 8, n. 152. — Lib. 8, n. 313. — Tr. 14, de Sacram., disc. 1, n. 66 et 67. — De Sacram., i. g., n. W. — 1 Confer. 3, de Sacram., subjecto, n. 63. — In 4, dist. 5, qu. 2, num. 6, v. *Quantum*, — Part. 1, cap. 3, q. 179. — Disp. 1, de Sacram., qu. 6, punct. 5, q. 1. — Coninck, qu. 64, n. 43. — *Reçin.*, lib. 1, n. 164. — *Henriq.*, lib. 1, cap. 30, n. 2. — Tr. 1, cap. 8, n. 34. — *Petr. de Lcdesm.*, de Sacram., i. g., cap. 6, conci. 11. — w De Sacram., i. g., disp. 18, sect. 1, n. 14, i. f. — " De Sacram., i. g., cap. 13, n. 9. — M Lib. 8, num. 316. — *Vasq.*, de Pcnit., qu. 93, art. 1, dub. 4, num. 14. — De Sacram. i. g., cap. 2, arL 1, sect. 2, punct. 1, § 3, conci.

v. *Caeterum*, — M Loc. du, num. 14. — w Loc. dt., v. *Caeterum*. — " Loc. du — " Lib. 8, n. 316. — *Suar.*, loc. dt. — w Lib. 6, part. 1, num. 211. — *Suar.*, loc. dt., n. 14, v. f. — n Lib. 8, n. 316. — ■ De Sacram. i. g., cap. 2, art. 1, eect. 2, punct. 1, § 3, cond., v. *Caeterum*. — ■ Lib. 6, pan. 1, n. 211. — M De Sacram., i. g., cap. 2, art. 1, sea. 2, punct. 1, § 3, cond., v. *Caeterum*. — • Part. 1, cap. 3, num. 179. — ■ Loc. du — " In 3 P., qu. 64, art. 6, ad 2. — ■ De Sacramenti in genere, cap. 13, n. 5. — • Tr. 1, cap. 8, n. 36 et 38. — *Nav.*, Man., cap. 14, num. 28. — *Bonac.*, disp. 1, de Sacram., qu. 6, punct. 5, num. 3. — *Petr. de Lcdesm.*, de Sacram., i. g., cap. 6, concl. II

concl. 3 et 4, loquuntur de excommunicato tolerato. Et Sanchez dicit posse ab eo, si est paratus, sacramenta recipi, quando « valde utile est »; et Nufiez, *conci.* 2, quando est « aliqua utilitas ».

b) Toletus, *lib. 1, cap. 92, n. 4*; et Valentia, *in 3 P., disp. 3, qu. 5, punct. 3*, v. *Primus casus*, requirunt necessitatem; sed Toletus loquitur de ministro qui non tenetur ex officio ministrare, neque est paratus.

e) Praeterea, multi ex allegatis auctoribus dicunt satis esse utilitatem, quando minister est parochus vel paratus: et sunt Anacletus, Holzmann, Scotus (de ministro publice malo), Henriquez et Ledesma.

^ Suarez et Concina loquuntur de communionis praecepto.

*» Coninck, *loc. cit.*, n. 43, i. f.; Sotus, *in 4, dist. 1, qu. 5, art. 6, propos. 4*, v. *Hic*

autem non praeteribo, citantur ab Escobar *lib. 3, n. 314*, quasi assignent pro causa recipiendi sacramentum ab indigno, praeceptum Ecclesiae; et ita tenet Coninck; sed Sotus ex parte tantum, scilicet quando ministro incumbit ex officio ministrare.

I) Suarez, *loc. cit.*, satis esse ait utilitatem non differendi *nimum* confessionem; Antoine vero, *de Sacram.*, cap. 2, qu. 13, resp. 3: » Si quis sit in statu peccati mortalis, nec possit, aut saltem sine gravi incommodo, adiri alius minister ».

t) Sotus, *de Just.*, lib. 6, qu. 1, art. 5, *Dubitatio*, affert quidem generale principium: posse scilicet aliquem ad bonum uti alieno peccato, « quotiescumque id quod petitur tum juste fieri potest, tum et bona de causa petitur »; sed *in 4, dist. 1, qu. 5, art. 6, propos. 3*, absolute scribit. — Licitum est eum qui non

Quando, ab
haeretico

MIUt1CO.

dicunt Concina *.) et Antoinel non licere petere sacramenta ab haeretico vel schismatico, nisi in casu extremae vel gravissimae necessitatis. Sed de haeretico vide *n. 560*.

An autem *sit mortale sine gravi causa petere sacramentum ab indigno ministro parato* ? — Negant Sotus, Navarrus », Sà », Diana, etc., apud Salmant. *. — Sed recte affirmant Salmant. » cum Silvestro », Molina », Valentia », Aragon », etc. (juxta dicta *Lib. II, de Carit., n. 47, v. Secunda, et n. 79*). — Tantum exciperem eum qui sumeret Eucharistiam a sacerdote indigno, qui eam actu aliis ministraret: ut dicunt Suarez 3 et Escobar 4, juxta sententiam allatam *n.35, v. Utrum*, nempe quod unum tantum sit peccatum pluribus Eucharistiam ministrare.

Quando,
.trvire in
anne ceie-

Sic pariter puto illicitum esse sine gravi causa inservire sacerdoti indigne celebranti; — contra Suarez 3, Bonacina ., et Salmant. ' cum aliis, qui id admittunt quando sacerdos facile possit alium invenire

* De Sacram., cap. 2, qu. 13, reap. 3, v. *Dixi per se loquendo* — *Holui*, in 4, dist. 1, qu. 5. art. 6, v. *Prima itaque*, . *Diana*, part. 5. tr. 7, resol. 4. - . Tr. 1, ca?. 8, n. 43. — 1 Disp. 18, sect. 1, n. 16, v. *Tertio*. — * Lib. 8, num. 319. — . Loc. dt., num. 17. — . Disp. 1, de Sacr., qu. 6, punct. 5, n. 7. — 1 Tr. 1, cap. 8, n. 41. — ■ De Sacr. i. g.« cap. 13, n. 4. — . De Sacr. in gen., cap. 2, art. 1, *ect. 2, punct. 1, § 3, *Not.* — w Confer. 3, de Sacram.

est praecisas, et quem scio indigne administraturum sacramentum, inducere, si sit meus praelatus.

II) Concina, *loc. cit., n. 6 et 7*, dicit in extrema necessitate, posse ab hujusmodi haeticis et schismaticis Baptismum et Poenitentiam recipi.

O Navarrus, *Man., cap. 17, n. 262*; Sà, v. Usura, *n. 5* (in edit, genuin.), loquuntur de casu simili, scilicet de eo qui mutuum petit ab usurario, sicut pariter auctores allegati in opinione contraria: Silvester, v. Usura VII, *qu. 1*; Molina, *tr. 2, disp. 335, n. 4*; Valentia, *in 2ani 2a', disp. 5, qu. 21, punct. 4*, v. *Dico 2°*; Aragon, *in 2a™ 2af, qu. 89, art. 6, dub. 2, conci. 3*,

J) SalmanL, *loc. cit., n. 42*, affirmativam revera, ut probabiliorum tenent; sed contrariam probabilem existimant.

Scilicet dicunt ab hujusmodi ministerio abstinendum esse si commode fieri potest; sed quia moraliter vix commode vitari potest, neque ea de causa vitabitur peccatum, ideo

Certum est autem quod quivis minister praesumitur dignus, nisi constet oppositum; ut communiter docent Concina ", [Contin.] Tournely ", ex illo Apostoli I. Cor. XIII : *Caritas.... non cogitat malum*; Elbel^o, et Croix 11 cum Aversa, Dicastillo et aliis communiter. — Hinc probabiliter infertur, posse peti sacramentum adhuc ab eo qui scitur paulo ante peccasse ; quia praesumendus est ipse jam se disposuisse saltem per contritionem. Ita Suarez Bonacina ,a, Croix 14; Mazzotta » cum Sporer"» ; Salmant.15 cum Vasquez ">, Coninck, Sayro Reginald©, Dicastillo et aliis communiter. Et idem sentit [Contin.] Tournely ", dicens: *Immo*, [non sufficit] *ut sciam ab eo recens et graviter peccatum esse; adhuc enim sapienter praesumam eum, si praesertim ad ministranda sacramenta sponte praesto sit, id quod sui erat fecisse ut Deo reconciliaretur. Certe, ait S. Diomas "*, *in instanti homo a divina gratia emendatur*.

Recte tamen id limitant 1°. Suarez,

Miniutr
cenietar di
gnui nie
conttct dr
oppoiito

Corollarii

Limiotio-
nei,

subjecto, n. 62. — 11 Lib. 6, part. 1, num. 216. . *Aversa*, qu. (4, Beet. 11, v. *Notari.* - *Dicast.*, tr. 1, de Sacram, i. g., di*p. 3, dub. 13, n. 301. — 11 Disp. 18, sect. 1, n. 15. — u Loc. dt., n. 6. — M Loc. dt., num. 216. — “ Tr. 1, cap. 9, n. 40. . *Coninck*, qu. 14, num. 45. . *Re^in.*, Hb. 1, n. 167. . *Dicast.*, loc. dt., n. 302. — “ Loc. dt., v. *Not. /.* — u In 4, dist. 24, qu. 1, art. 3, solut. 5, ad 3. — *Suar.*, disp. 18, sect. 1, n. 15.

non sunt hujusmodi scrupuli his ministris injiciendi.

O Mazzotta, *tr, 5, disp. 1, qu. 3, cap. 2, qu. 3*, id asserit quando minister paratus est vel sese offert.

Sporer, *part. 1, cap. 3, η. 180*, ita sane tenet in casu quo necessitas urget

n) Vasquez et Sayrus a Salmant. utique ita allegantur : sed Vasquez, *de Pocnit., qu. 93, art. 1, dub. 4, n. 15*, disserens de casu necessitatis, quo quis apud haeticum confiteri debeat, dicit haeticum mortaliter peccare, « nisi prius conteratur cum possit; quod satis est, ut poenitenti non imputetur ejus peccatum ». — Sayrus autem, *de Sacrami., lib. 2, cap. 8, qu. 1, art. 2, n. 7*, licitum esse ait ex causa rationabili sacramentum petere a ministro indigno parato, et inter probationes affert hanc, quam Limen dicit parum aut nihil probare: «Cum quis in instanti contritionem habere possit, petens existimare debet talem ministrum habiturum contritionem, antequam sacramentum ministret ».

et Bonacina | cum Coninck Vasquez %
Sayro % Reginaldo et aliis communiter,
si constet ministrum esse consuetudina-
rium vel esse in occasione proxima pec-

candi (intellige voluntaria). Limitat 2".
Gobat », apud Croix*, si minister post
peccatum confessionem non praemiserit
ante Missae celebrationem.

1 Trip. J. de Sacram- i. qu. 6, punet. 5, nom, 6 .

2<<<>», hb. 1, n. 167, — 1 Lib 6. pan. 1, n. 216.

o) Coninck, *qu. 64, u. 45*, id de consue-
tuario asserit. — Vasquez autem, *loc. cil.*,
n. 14; Sayrus, *loc. cit.*, *qu. 1, art. 3*, prae-
termittunt hanc limitationem.

P> Gobat citatur profecto a Croix tam-
quam huic limitationi patrocinaris, at revera,
Experim., tr. 1, n. 265, eam silentio plane
praetermittit.

CAPUT IV.

Quid sint Sacramentalia, et quid efficiant.

90. *Quid et quae sint sacramentalia.* — 91. *An sacramentalia vim habeant ex opere operato.* — 92. *Quomodo per sacramentalia remittantur peccata.* — 93. *Plura notanda.* — 94. *De usu Agnorum Dei, aquae benedictae et similium.*

Sacramentalia, quid.

90. — « Resp. 1°. Caeremoniae ecclesiae sticae quae vulgo dicuntur sacramentalia sunt actus externi religionis ad colendum Deum accommodati. — Tales autem communiter vocantur oratio dominica, aqua benedicta, esus eulogiarum olim in usu, confessio generalis, elemosyna, benedictio ab episcopo vel ab abbate consecrato data: quae ex antiqua traditione dicuntur remittere venialia, et continentur hoc versu:

• *Orans, tinctus, edens, confessus* dans, benedictus.*

« Ad quae etiam revocantur tonsio pectoris, unctio in regem et similes. « Item multae aliae caeremoniae et res etiam ipsae sacrae, quae in Ecclesia partim ab Apostolis traditae, partim postea institutae sunt, ut exorcismi, insufflationes, prima tonsura, benedictiones et consecrationes variarum rerum et personarum, ut ecclesiae, calicum, etc.; ipsae etiam herbae, lumina, vinum « S. Joannis, cerei agni, signum sanctae crucis.

« Quaeritur ergo quam vim habeant, « non ex opere operantis (cum certum sit, sicuti per alia pia opera, sic etiam iis nos mereri), sed ex opere operato ».

remittenda venialia.

91. — « Resp. 11°. Non habent vim ex opere operato conferendi gratiam aut remittendi peccata vi sua et per se; sed tantum quatenus innobis pium motum excitant. — Ratio prioris est: tum quia nusquam promissio gratiae aut remissionis peccatorum iis facta reperitur; tum quia peccatum etiam veniale non remittitur sine infusione gratiae, quam conferendi ea nullam per se habent vim.

• Qo. 71. art. 1 (n. 24). — Sottu, in 4, di. 15, qu. 2. art. 3, v. P*rrrrrjjo r/ · VaJrwi., in 3 Part., diap. 7, qu. 4, pu-ct 1 v. Sr.Mwdo a**CFTmM* · -K 1· 4·, qu. 28. *rt. 3, dub. 3. - Victor Sam., de Posait-, num. 110. · * Lib. 6. part. 1, n. 221 cnr* L i ,

• — Ratio posterioris, quia id accommodatum est sacramentalium institutioni et consecrationi, quae fit per preces Ecclesiae, quibus ipsa nobis tales motus precatur. — Coninck l ».

92. — Quaeritur ergo: *quomodo culpa veniales remittantur per sacramentalia?*

Prima sententia cum Soto, Valentia, Ledesma, Victoria, etc., apud Croix *, dicit, sacramentalia ex institutione Ecclesiae vim habere venialia remittendi ex opere operato; quia sacramentalia semper venialia remittunt, etsi non semper in nobis pium motum excitent.

Secunda tamen communior et verior sententia cum [Contin.] Tournely 8, Wiggandt4, S. Thoma, Lugo, Suarez, Busenbaum, Croix&, Viva ·, tenet per sacramentalia non remitti venialia ex opere operato; sed tantum quia per ea pius motus doloris aut caritatis in nobis excitatur, quo venialia remittuntur. Idemque expresse docet D. Thomas ', ubi ait: *Omnia isla causant remissionem peccatorum venialium in quantum inclinant animam ad motum poenitentiae, qui est detestatio peccatorum, implicite vel explicite.* — Hinc omnibus fidelibus consultum fit, post sumptionem aquae benedictae, etc., se excitare ad actum doloris sive amoris.

« Unde resolves:

93. — « 1°. Gratiae praevenientes et pii motus conferuntur per sacramentalia, per modum impetrationis, quae non omnino infallibilem effectum habent ».

* 2°. Peccat graviter qui sacramentalibus falsam materiam supponit, ut pro aqua lustrali facienda, urinam.

exim. 2, n. 25. — S. Thom., 3 P., qu. 87, art. 3, ad 1. — Lm<0, de Poenit., diap. 9, acct. 4, n. 69. — Suar., in 3—Part., qu. 87, art. 4, diap. 12, sect. 2 — Busenb., lib. 6, tr. 1, cap. 4, reap. 2. — a Lib. 6, Part. 1, n. 221. — · De Sacram, ia genere, qu. art- 8. num. 7 cl 8. — l 3 p.

Juxta i lto®, ex opere operato.

Veritu, ex opere operanti*.

Per modum impetrationis*.

Sacra*
mentalia,
quomodo o-
perentur
bona tem-
poralia.

«3°. Sacramentalia quandoque ope-
« rantur beneficia corporalia, v. gr. sani-
« tatem, per modum impetrationis, ratione
« precum Ecclesiae. — Immo, quaedam
« etiam vim habere (v. gr. fugandi dae-
« monem) per modum operis operati ex
« singulari privilegio, docent Henriquez *,
« Sotus et alii. Quia, inquit, etiam
« ethnici, in quibus nec intercesserunt
« preces Ecclesiae nec meritum operan-
« tium, quandoque signo crucis (quod qui-
« dam etiam putant de nomine Jesu)
« a daemone liberati fuisse dicuntur:
« quod tamen alii eorum virtuti objecti-
« vae quasi naturali, adscribunt. — De
« quo plura apud scholasticos. Vide Mae-
« ratum § ».

Quid de
iormi» ce-
reis dicti»
XfifM Dtt.

94. - Inter sacramentalia enumerantur
agni Dei ex cera a Papa benedicti. —
Super his notandum 1°. Vetitum est sub
excommunicatione a) eos inaurare aut
pingere; ut Azor apud Croix §. — Not. 2°.
Vendere eos carius, quia benedicti sunt,

1 Lib. 1, cap. 20, n. 2. — *Soins*, in 4, diet. 1, qu. 6, art. 1,
v. *Sunt deinctps*. — 1 De Pcnit., disp. 10, sect. 1. — *Aaor*,
part. 1, lib. 9, cap. 9, qu. 2. · 1 Lib. 6, part. 1, n. 223. —
Sanch., Decal., lib. 2, cap. 43, n. 29. — * Loc. dt., n. 224. —
Sanch., loc. dt., num. 27, l. f. · *Diana*, part. 3, tr. 6,

est injustitia et simonia. Licitum tamen
est eos vendere secundum suam mate-
riam; ut recte dicunt Sanchez, Diana b),
et Croix * cum communi, contra Azor e).
— Not. 3°. Quamvis Gobât d), etc., dicant
esse veniale laicis eos tangere absque
aliqua necessitate, probabile tamen est
nullum esse peccatum, juxta usum no-
strorum temporum; ut ajunt Sanchez,
Diana et alii, apud Croix .

Projicere canibus ossa agni, vel ova
quae benedicuntur, putat Gretser esse
illicitum; sed negandum cum Cajetano^
et Croix . — Sicut etiam licitum est uti
aqua benedicta et candelis ad usum pro-
fanum f), ut Croix T cum Tamburinio,
contra alios.

Missalia autem et biblia sacra sicut
etiam sacrae imagines, non debent adhi-
beri ad usum profanum; secus vero di-
cendum de aliis chartis, ubi incidenter
et accessorie inscribuntur nomina sacra.
— Ita Croix § cum Gobat.

Usua profa-
na rerum
benedicta-
rum,

vel libro-
rum sacro-
rum.

retol. 12. · 1 Loc. dt., n. 225. — *Gretsr*, de Benediction.,
lib. 2, cap. 42, i. f., v. *Porro quod ossa*, — ■ Loc. dc.,
n. 227. — ' Loc. dt. - *Tambur.*, Method, celebr. Mias.,
lib. 1, cap. 2, §3, a num. 3. — · Loc. dt.. n. 228. - *Gobai*,
tr. 3, num. 371, 374, 377 et seq.

94. - «) De hac excommunicatione nulla
fit mentio in const. *Apostolicae Sedis*.

b) Diana, *part. 3, tr. 6, resol. 12*, opinio-
nem istam utique affert; sed nullum de ea
profert iudicium.

c) Azor videtur contradicere, ait Croix;
at re vera, Azor, *loc. cit., qu. 4*, v. *Quaeres*,
negat id per se esse vetitum, et ait prohibi-
tum videri a Gregorio XIII; addit tamen Pon-
tificem non prohibuisse quin vendantur ra-
tione materiae < ad usus sacros, quibus sunt
destinati ».

O Gobat, *tr. 3, n. 330 et 331*, ita loquitur in
universum de rebus quae chrismate delibutae

sunt; att en oppositum probabile putat, ita
ut, inquit, « non ita facile damnem tangentes
cereos agnos Dei ».

*) Cajetanus a Croix adducitur pro sola
asserti ratione; etenim Cajetanus, *in 2am 2ae*,
qu. 8S, art. 11, v. *Verum quia*, scribit res
quae sunt benedictae benedictione invocativa,
deputabiles esse post benedictionem ad eum-
dem usum ac antea; ut sunt cibi, domus, navis.

f) Et decentem, addit Croix; Tamburinius
vero dicit: ad communes usus.

a) Nisi tamen (ita limitant Croix et Gobat)
casu aut vetustate missalia et biblia disso-
luta sint.

TRACTATUS SECUNDUS
DE BAPTISMO ET CONFIRMATIONE

CAPUT I.

De Baptismo.

95. *Quomodo distinguitur Baptismus.* — 96. *De Baptismo flaminis.* — 97. *De Baptismo sanguinis.* — 98. *An, ut martyrium remittat culpam, requiratur in peccatore contritio vel caritas.* — 99. *Quando martyrium gratiam conferat.* — 100. *An sint martyres qui moriuntur in obsequio peste infectorum.* — 101. *An liceat se offerre ad martyrium. Vel se prodere catholicum per abstinentioniam a carnibus.*

Baptitmin,
quid.

95. - « Non agitur hic de Baptismo sanguinis, id est martyrio; nec de flaminis seu spiritus, id est contritione cum voto Baptismi vel desiderio: quia non sunt sacramenta; — sed de Baptismo fluminis, qui definitur: *Ablutio corporis exterior, facta sub praescripta forma verborum* .

Qaolupkx

Baptismus igitur ex voce graeca quae significat ablutionem sive immersionem in aquam, distinguitur in Baptismum *fluminis, flaminis et sanguinis*. — Infra dicemus de Baptismo *fluminis*; qui valde probabiliter cum S. Thoma *, Salmant., Magistro Sententiarum, Soto, Vasquez, etc., fuit institutus ante Passionem Christi Domini, tempore quo Christus baptizatus est a Joanne.

Biptiimu»
Humi ni»,
ante Pauio-
nem intti*
latu*

Baptitmu»
flamini».

96. - Baptismus autem *flaminis* est perfecta conversio ad Deum per contritionem vel amorem Dei super omnia cum voto explicito vel implicito veri Baptismi fluminis: cujus vicem supplet, juxta Tri-

3 P., qu. 66, art. 2 — . Tr. 2, cap. 1, num. 24 et %cqq. *Jtfaçisttr Seul.*, hb. 4, diet. 3, de Institut. Baptismi . *Solus*, in 4, dint. 3, qu. unie., art. 2, conch i. *Vasq*, diap. HO. o»p. 3. n 15, et cap. 6, n. 35. — . De Baptism., qu. 2, art. 1, n. 2. — * Tr. 2. cap. 1, num. 2. - *Suar.*, disp. 22, sect. 1, num. 6. v. *TantUnt.* . *Vasq.*,

dentinum a», quoad culpae remissionem, non autem quoad characterem imprimendum, nec quoad tollendum omnem reatum poenae. Dicitur *flaminis*, quia fit per impulsum Spiritus Sancti, qui flamen nuncupatur. — Ita Viva³, Salmant. * cum Suarez, Vasquez, Valentia; Croix⁵ et alii.

De fide autem est per baptismum flaminis homines etiam salvari: ex cap. *Apostolicam, de presb. non bapt.*; et Tridentinoe, ubi dicitur neminem salvari posse *sine lavacro regenerationis aut ejus voto*. — Vide Petrocorensem⁷.

97. - Baptismus vero *sanguinis* est sanguinis effusio, seu mors tolerata pro fide aut pro alia virtute Christiana; ut docet S. Thomas³, Viva.; Croix¹⁰ cum Aversa, Gobât, etc. — Hic autem baptismus aequiparatur vero Baptismo; quia quasi ex opere operato ad instar Baptismi remittit culpam et poenam. Dicitur *quasi*; quia martyrium non ita stricte operatur sicut sacramenta, sed ex quodam privi-

di*p. 146. cap. 4, art. 11. . *Valtnl.*, in 3 P., dup. 4, qu. 3, punct. 4. — 1 Lib. 6, part. I, num. 244. — . Se*>. b, de Justifie., cap. 4» — 1 De Bapt.. cap. 2, qu. b. — . 2* 2**. qu. 124, art 5. — . De Bapt., qu. 2, art. 1, n. 2. — “Lib. 6. part. 1, n. 232. . *Avcrsa*, de Bapt., qu. 70, sect. 6, v *Sr-cunão*. . *Gobai*, tr. 2, n. 603 et seqq.

96. - a) Trident., sess. 14, de *Pocait.*, cap. 4, haec docet: « Etsi contritionem hanc aliquando caritate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc

sacramentum [Poenitentiae] actu suscipiatur; ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni, sine sacramenti voto quod in illa in* eluditur, non esse adseribendam ».

legio, ratione imitationis Passionis Christi; ut dicunt Bellarminus, Suarez, Sotus, Cajetanus “D, etc., apud Croix 1; et fuse Petrocorensis .

Ideo martyrium prodest etiam infantibus, dum Ecclesia Sanctos Innocentes prout veros martyres colit. Hinc bene docet Suarez cum aliis, apud Croix³, oppositum esse saltem temerarium. — In adultis autem requiritur acceptatio martyrii, saltem habitualiter, ex motivo supernaturali; ut Coninck, Cajetanus, Suarez, Bonacina et Croix ♦, contra Viva &, qui nullam requirit acceptationem.

Patet autem martyrium non esse sacramentum; quia martyrium non est actio instituta a Christo. Et ideo nec etiam fuit sacramentum baptismus Joannis, qui non sanctificabat hominem, sed tantum prae-parabat ad Christi adventum. — Viva .

98. - Quaeritur tamen hic 1°. *Ah, ut martyrium remittat culpam et poenam, requiratur in peccatore contritio, vel dilectio Dei super omnia; an sufficiat attritio?*

— Certum est ad remissionem culpae aliquam poenitentiam requiri: ex Tridentino ’.

Ad quaesitum autem respondent Wiganadt ., Concina ., Viva °, cum Bellarmino, Cajetano % Palao, Lesssio, etc., apud Croix attritionem satis esse ad martyrium, sicut satis est ad Baptismum. Hoc enim privilegium, dicunt, martyrium obti-

nere ex privilegio, ut diximus, ob imitationem Passionis Christi.

Probabilius tamen est quod requiratur contritio vel dilectio Dei supra omnia; ut docent S. Bonaventura, Scotus, Canus, Laymann, etc., apud Croix, et Petrocorensis¹⁸: ex S. Thomae¹⁸, ubi dicit: *Effusio sanguinis non habet rationem Baptismi, si sit sine caritate*. Et probatur ex Apostolo I. Cor. xin, 3: *Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, caritatem autem non habuero, nihil mihi prodest*. Neque martyrium subire importat semper caritatem perfectam habere; nam posset quis velle potius mori quam peccatum novum committere, propter metum inferni. — Caeterum, ipsi adversarii advertunt, necessarium semper esse ut peccator ante martyrium conetur ad contritionem vel confessionem, ne periculo damnationis exponatur.

99. - Quaeritur 2°. *Quandonam martyrium gratiam conferat, an in instanti mortis, aut vulneris lethalis?*

Probabile est cum Suarez, Bonacina, Dicastillo. etc., cum Viva u, conferre gratiam quando martyr accipit lethale vulnus aut cruciatum, licet postea miraculose non moriatur. Et ita vere martyr fuit B. Joannes in dolium ferventis olei immisus; et Regina martyrum, B. Virgo Maria, stans juxta crucem Jesu. — Ratio, quia tunc jam in causa mors accipitur.

Bellarmin., de Bapt., cap. 6. propositio 1. • Suar., d. 29. Beet 1, v. Dicendum 2. • Sotus, in 4, d. 3, qu. unie., art. 11, conc. 4. — Lib. 6, part. 1, n. 238. — • De Bapt., cap. 2, qa. 5. — Suar., loc. dt., n. 5, v. Denique. * • Loc. cit., n. 287. — Coninck, qa. 66, n. 136. — Cajetanus, in 2* 2*, qa. 124, art. 2, v. f. Suar., disp. 29. aet. 2, n. 3. (Non citatur a Croix pro hoc auctoritate). • Bonae., disp. 2. de Bapt., qa. 1, para. 1, n. 6. • Loc. dt., n. 231. — • De Bapt., qu. 2. art. 1. n. 5. — • Loc. dt., n. 3. — • Seaa. 14. de Poenit., cap. 1. — • Tr. II, exam. 5, num. 73. — • De Bapt., cap. 8. nam 10 et 12. — “ Loc. dt., num. 4. —

Bellarmin., de Baptismo., cap. 6, v. Probabilior. • Palao, tr. 19, punct. 14, § 2. — Less., lib. 3, cap. 1, dub. 4, num. 45. • Lib. 6, part. 1. n. 238 et 239. — 5. Bonav., in 4, dis. 4, part. 2, art. 1, qu. 2. • Scot., in 4, d. 14, qu. 1, num. 17 et 18. Melch. Canus, Relect. de Poenit., part. 3, v. Resp. speciatim de martyrio. — Laym., lib. 3, Beet. 3, de Fortitud., n. 6. Croix, lib. 6, part. 1, n. 238. — 11 De Bapt., cap. 2, qu. 3. — » 3 P., qu. 66, art. 12, ad 2. — Suar., d. 29. sect. 3, v. v. fn. tert. parte. Bonac., de Bapt., qu. 1, punct. 3, n. 1. — Dicast., tr. 2, de Bapt., disp. 3, dub. 2, n. 39. • M De Bapt., qu. 2, art. 1, n. 6.

97. - *) Cajetanus, in 3a^{TM} P. 1 qu. 87, art. 1, in resp. ad 2, manifeste declarat martyrium operari peccatorum remissionem ex opere operato; scribit enim: “ Si quis ivisset dormitum cum proposito dicendi mane mendacium officiosum, et interim dormiens occideretur pro Christo, crediderim ego ex divina largitate etiam illius peccati plenissimam remissionem per martyrium consequi ». Vide tamen notam a ad n. seq. — At ipse S. Thomas, qu. 66, art. 11 et 12 (quos Cajetanus

nullo commentario illustravit), loquitur de imitatione Passionis Christi.

98. - a) Cajetanus potius videtur tenere contrariam sententiam, quam S. Alphonsus probabilior existimat: “ Posset., quis (ita Cajetanus in 2* m 2a^{TM} qu. 124, art. 2, i. f.) in peccato mortali existens ex improvise dormiens occidi, quia Christianus, tunc enim, quia martyrio adulti ratio generis moralium actuum scilicet voluntarium deest, martyrium non est proprie loquendo; et ideo, regulariter

son («t
• sacramen-
tium

Ad remit-
tionem cul-
pae requiri-
tur poeni-
tentia.

In marty-
rio, juxta
allos, satis
est attritio.

Prot>h
i“Sr7.“

Quand#
conferat
ir“ ,a,n

Moricnles
in ob«equio
peste infe-
ctorum»,
mult re».

100. - Not. 1°. De illis qui in obsequio pestiferorum ex caritate moriuntur, dicit Martyrologium Romanum¹* *Quos velul martyres religiosa... fides venerari consuevit*. Et veros martyres esse tenent duodecim academiae, tredecim cardinales, et plusquam trecenti auctores, contra Hurtadum et alios. — Vide Croix 3.

Quierere
martyrium
temere, till-
alum.

101. - Not. II°. Illicitum est, sine divino instinctu vel sine periculo scandali, temere se ingerere in martyrium; ut communiter docent S. Thomas, Navarrus, Sanchez,

Dicastillus, etc., cum Croix 3. Tum quia haec esset quaedam tentatio Dei; tum quia homo non est dominus vitae suae. Vide dicta *Lib. III, n. 32*.

Hinc dicit Laymann *, et Gobat apud Croix 3, quod peccaret qui die veneris, a carnibus abstinendo, manifestaret se catholicum cum periculo vitae. Quia eo casu cessat praeceptum ecclesiasticum abstinendi a carnibus, et urget praeceptum naturale, quod est potius, servandi propriam vitam.

DUBIUM I.

9

Quae sit Materia Baptismi.

102. *Quae sit materia remota Baptismi.* (Vide Resolutiones apud Busenbaum). — 103. 1°. *Quae sit materia certe valida.* 2°. *Quae certe invalida.* 3°. *Quae dubia. An in necessitate liceat ibi uti opinione etiam tenuiter probabili.* — 104. *Dub. 1°. An sit materia apta aqua per artem chemicam educta.* — *Dub. 2°. An saliva, sudor aut lacrymae.* — *Dub. 3°. An aqua fluens ex vite.* — *Dub. 4°. An nix non soluta.* — 106. *Quae sit materia proxima Baptismi.* (Vide Resolutiones apud Busenbaum). — 106. *Qu. 1°. An valeat Baptismus, si quis projiciat puerum in flumen. Quid, si baptizet cum aqua defluente ex tecto. An liceat in necessitate projicere puerum in flumen ut baptizetur. An autem cum aqua nociva baptizare.* — 107. *Qu. 2°. In infans in necessitate possit baptizari in utero matris. Quid, si baptizetur puer tantum in capite egresso ex utero.* - *Qu. 3°. An valeat Baptismus, si aqua attingat tantum vestes aut capillos.* - *Qu. 4°. An valeat Baptismus collatus in scapulis vel pectore.* - *Qu. 5°. An requiratur trina ablutio.* - *Qu. 6°. An sufficiat ad Baptismum una vel altera aquae gutta.*

Materia
remota lici-
ta et valida.

102. - « Resp. 1°. Materia *remota licita* est aqua consecrata, si haberi potest. — « *Valida* est omnis et sola aqua elementaris, quae morali hominum aestimatione sit naturalis et usualis: qualis est putei, maris, paludis, pluviae, etc., item resoluta ex nive, grandine, glacie; licet accidentaliter quoad colorem, saporem et odorem alterata sit, ut aqua sulphurea, lixivium, jusculum ita tenuiter carne decoctum, aut aqua alteri corpori ita modice admixta, ut usum communem et aestimationem aquae retineat.

« Ratio responsionis est ex Joan, m: « *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, etc.* —

¹ Dic 28 Februar. — *Thom, Hurtad., Résolut, de vero Martyrio fidei, tr. 3, init.; et resol. 21, § 2.* — 1 *Lib. 6, part. 1, n. 236.* — *S. Thom., 2^a 2^a qu. 124, art. 1, ad 3.* - *Navar., Man., cap. 11, num. 40.* - *Sanchez., Decal.,*

« Quam S. Thomas confirmat triplici congruentia: Γ. Est maxima commoditas aquae. 2°. Ejus facillimus usus. 3°. Aptitudo ad significandum effectum, qui est emundatio a peccato.

« Unde resolves:

« 1°. *Inepta materia* Baptismi est saliva, lotium, lacrymae, sudor, cerevisia. « Item, aqua sic permixta, ut non amplius sit apta ablutioni, nec vocetur aqua, v. gr. lutum, brodium, vinum lymphatum. « Item, aquae artificiales ex rosis, herbis succisque expressae. Denique nix, gran- do, glacies non resoluta. — Ratio, quia « morali hominum aestimatione non cen-

**Materia
inepta.**

lib. 2, cap. 34, n. 15. - *DicasL, tr. 2, de Bapt., disp. 3, pub. 3, n. 57.* - 1 *Loc. cit., n. 241.* — 1 *Lib. 3, tr. 3, part. 3, cap. 1, n. 6.* — *Gobat, tr. 2, num. 630.* - 1 *Lib. 6, part 1, num. 241.* — 5. *Thom., 3^a P., qu. 66, art. 3* (ita fere).

loquendo, ille sic occisus non esset salvus... ex priori negligentia, quia ivit dormitum sine contritione. Si hoc namque fecisset, martyrium

effectum suum habere in dormiente contrito non minus est credendum quam in innocentibus ».

« sentur aqua naturalis et usualis. — Laymann Bonacina *.

**Materia
dabit.**

• 2°. Quia de quibusdam tum ex dictis « tum aliis dubium est, v. gr. de jusculo « et cerevisia valde tenui, lixivio (et secundum Granado.), aqua rosacea); hinc in « necessitate licet illis uti, etsi postea Baptismus sub conditione sit repetendus. « — Vide Escobar, Laymann³, Bonacina⁴.

**Materia
illicita.**

« 3°. Uti aqua impura, vel non consecrata, cum alia haberi potest, est grave • peccatum, ob sacramenti irreverentiam. » Bonacina b.), Diana et alii quinque. — • Licet Granado¹⁾ et Quintanadvenas putent non esse mortale uti non benedicta ».

Generice loquendo, omissio aquae benedictae est mortale; ut dicunt [Contin.] Tournely & Roncaglia * cum Gabriele⁴⁾ et Diana; ac Salmant.⁷ cum Coninck, Bonacina et Palao, ex *dement, unica de bapt.* *): contra aliquos. — In Baptismo autem privato, dicit Croix³ cum Pasqualigo/-), Gobât et Quintanadvenas, non re-

**Quid in
Baptismo
privato.**

¹ Lib. 5, tr. 2, cap. 3, nam. L — • Disp. 2, de Bapt., qu. 2, punct. 3. — *Escob.*, tr. 7. exam. 2. cap. 4, num. 39. — • Loc. cit. v. *Monéti tamen.* — • Loc. dt., n. 9 et 10. — *Quintanad.*, tr. 1. aingul. 22, n. 2. — 1 De Bapt., cap. 3, art. 1, i. (. — • Tr. 17, de Bapt. et Confirm., cap. 2, qu. 2. • *Diana*, part. 9, tr. 6, resol. 33 (cfr. Coord, tom. 1,

quiri aquam benedictam. Sed [Contin.] Tournely ° asserit quod Baptismus, adhuc in necessitate domi conferendus, debet curari ut fiat aqua benedicta sive lustrali ob majorem decentiam

103. - Certum est et de fide, *materiam remotam* Baptismi non esse aliam nisi aquam naturalem sive dementarem; ut patet ex concilio Lateranensi relato in cap. *Firmiter, de Sum. Trin.*, et ex Tridentino¹⁰: ex illo Joannis m, 5: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.* — Ijinc videndum quaenam aqua sit materia valida, quae invalida, et quae dubia.

1°. Materia *certe valida* est:

1°. Aqua *fontium, puteorum, maris, fluminum, lacuum, stagnorum, paludum, cisternarum et pluvialis: et sic quaecumque simplex et pura, quae propriam aquae speciem retineat; nec refert frigida sit an calida.* Ita habetur in Rituali Romano, edito jussu Gregorii XIII, apud Concina u.

Sola xqi naturalu
eat natent
remota.

Materia
certe va-
lida.

tr. I, resol. 55). — 1 Tr. 2. cap. 2, num. 14. • *Coninck*, qu. 66, n. 22. • *Bonac.*, loc. cit., num. 8. *Palans*, tr. 19, punct. 3, n. 5. — • Lib. 6, part 1, n. 263. • *Gobai*, tr. 2, n. 41. - *Quintanad.*, loc. dt., n. 6. — • Loc. cit., art. 1, v. f. — *Sese.7, de Bapt., can. 2. — *Ritual*, jtissa Gregorii XIII edit. (Rom. 1584), Ordo Bapt., pag. 17. • 11 De Bapt., cap. 3, n. 2.

102. - °) Granado, quidquid dicat Busenbaum, non admittit aquam rosaceam esse materiam dubiam; scribit enim *in 3 P., contr. 4, de Bapt., tr. 1, disp. 3, n. 2*: « Vinum, lac, aqua artificialis, ut rosacea, lacrimae, sudor, saliva, non sunt materia sufficiens ad Baptismum, quia non sunt aqua naturalis*.

b) Bonacina, *loc. cit.*, n. 7 et 8, mortale esse ait uti aqua foeda aut impura; illicitum esse uti aqua non consecrata. Sed videtur de utraque idem sentire: « Non esse licitum ministro, inquit, non solum uti aqua alterata et foeda, verum neque licitum esse seclusa justa necessitate adhibere quamlibet aquam naturalem...; sed illam aquam adhibendam esse, quae praescribitur ab Ecclesia ». — Diana, *part 9, tr. 6, resol 33*, de aqua non benedicta loquitur.

Granado, *loc. cit.*, tr. 2, disp. I, n. 5, id satis innuere videtur; dum enim peccato mortalia recenset quae in Baptismi administratione committi possunt, casum hunc praetermittit; quin etiam leve peccatum esse ait, si quid exigui momenti ex materia detrahatur

Gabriel a S. Vincentio, *de Bapt., disp 1, qu 1*, v *bifertur 3°*: « Adverte, inquit, se-

eundum Bonac. et alios relatos a Diana..., esse peccatum mortale uti aqua impura vel non consecrata, cum alia haberi potest; licet Granado et Quintonadv. putent non esse mortale uti non benedicto ».

Doctrina haec colligitur ex *Clenu Praesenti, unie, de bapt.*, quae prohibet « ne quis de cetero in aulis vel cameris..., sed dumtaxat in ecclesiis, in quibus sunt ad hoc fontes specialiter deputati, aliquos,... audeat baptizare ».

f) Pasqualigo, *Decis. mor. 75, n. 3*, de Baptismo privato dicit: « Non est alligatus modo quo utitur Ecclesia »

At *in Horn. apost.*, tr. 14, num. 8, S. Doctor ait: « In Baptismo privato, probabile est licere uti aqua non consecrato ».- Praeterea exstant de universa hac materia plura S. Sedis decreto, quibus hujus sacramenti ministris mandatur ut, seclusa necessitate, utantur aqua ad hoc consecrato; quamvis in casu necessitatis liceat communem aquam adhibere, praesertim si benedicto fuerit. Quodsi Baptismus conferatur cum aqua consecrato sed corrupta, est utique validus; sed extra necessitatis casum illicitus; ita ut in hujusmodi casu necessitatis, praeferenda sit aqua naturalis.

2°. Est aqua resoluta ex nive, glacie vel grandine: ut communiter docent Concina Contin. Tournely *, Holzmann ·, Elbel⁴, Roncaglia ·, Croix · et alii omnes.

3°. Aqua sulphurea sive mineralis; ut docent S. Thomas', [Contin.] Tournely, Holzmann, Salmant., Antoine et alii communiter.

4°. Aqua defluens in tempore nimboso a pariete, foliis, etc. — [Contin.] Tournely ·, Elbel ·, Roncaglia¹⁰ cum Gabriele et Tamburinio.

5°. Aqua turbida mixta cum alia re, modo aqua sit materia praedominans. — S. Thomas'', [Contin.] Tournely, Salmant., Elbel Antoine, etc. (Sed vide infra, h. III).

6°. Ros et aqua collecta ex vaporibus densatis, puta in operculo ollae; ut Croix'', Diana'', etc., et adhaeret Concina''.

II. Materia *certe invalida* est:

Γ. Sanguis, lac, vinum, urina, pituita; ut Gonet'', Salmant. et alii communiter.

20. Succus expressus ex floribus, herbis et radicibus; ut S. Thomas'', Salmant. '', Gonet, [Contin.] Tournely % Elbel % etc. — Textum autem Stephani II, apud Gonet'', ubi videtur Pontifex approbasse Baptismum collatum in vino, supposititium esse probant ipse Gonet, Concina'', [Contin.] Tournely* cum Juenin et Petrocorensis cum Patre Nicolai.

III. Materia autem *dubia* est:

Γ. Jus et lixivium. Nam, licet D. Thomas " dicat haec esse materiam aptam ad Baptismum, modo non *habeant plus de aliena substantia quam de aqua*; immo addit quod si ex liquore sic inspissato exprimatur aqua subtilis, bene potest in ea fieri Baptismus, sicut et in aqua quae exprimitur ex luto; et S. Doctorem sequuntur Concina, Salmant., [Contin.] Tournely et Roncaglia¹. — attamen non improbabiliter Palaus²³, Elbel ·), Tamburinius f), Diana et Pasqualigo <.* dicunt absolute jus et lixivium esse materiam

«awru au-
b,a'

Certe in-
validi.

1 De Bapt., cap. 3, n. 6. — · De Bapt., cap. 3, art. 1, collig. 1. — ■ De Bapt., η. 95. — · Confer. 4, de Bapt. natura, num. 8. — 1 Tr. 17, de Bapt. et Confirm., cap. 2, qu. 1, resp. 1. — · Lib. 6, part. 1, n. 262. — ' 3 P.» qu. 66, art. 4. ad 4. — Cont. Tourn., loc. dt., collig. 2 et 3. — Holam., loc. cit. — Salmant., tr. 2, cap. 2, num. 9. — Antoine, de Bapt., qu. 1, resp. 1. — · Loc. dt., collig. 1. — · Loc. dt., η. 8. — * Loc. cit., qu. 1, resp. 1. — Gabriel. a S. Vine., de Bapt., disp. 1, qu. 1, v. Infertur 3. — Tambur., de Bapt., cap. 1, § 1, n. 2. — 11 Loc. dt., qu. 66, art. 4. — Contin. Tourn., loc. dt., collig. 2. — Salmant., loc. dt., n. 9. — Antoine, loc. dt., resp. 1. — · Lib. 6, part. 1, n. 22. — u Part. 3, tr. 4, resol. 5. — 14 De Bapt., cap. 3, n. 9. —

* Man., tr. 3, de Bapt. et Confirm., cap. 3» in med. — Salmoni., tr. 2, cap. 2, n. 5. — M 3 Part., qa. e6, art. 4. ad 5. — n Loc. ciu, num. 6. — Gonet, loc. cit. — " Man., tr. 3, de Bapt., cap. X Cir. etiam Migne, Patrol, lat., tom. 89, col. 1026. — · Gonet, loc. dt. — " De Bapt., cap. 2, n. 7. — · De Bapt., cap. 3, art. 1, obj. 2. — Nicolai, id est Raynerius de Piste, Pantheologia. edit, a P. Nicolai, v. Baptismus, cap. 11, § 3. Cfr. etiam Nicolai notam in D. Thom. 3 P., qu. 66, art. 4. — · Loc. au, art. 4, ad 2 el 4. — Concina, loc. dt., cap. 3. n. 9. — Salmant., loc. dt., non. 9. — Contin. Tourn., de BapU, cap. 3, art. 1, collig. 3. — · Tr. 19, panel. 3, n. 2. — Diana, part. 5, tr. 3. resol. 1.

103. — a) Elbel, *confer. 4, de Bapt. natura, num. 8*, materiam validam esse ait aquam mixtam « cum modico vino aut alio liquore, vel in qua sunt leviter decoctae carnes vel pisces, ita ut liquor plus habeat de materia aquae quam de substantia corporum lixatorum in ea ». At n. 9, materias dubias enumerans scribit: « Aqua turbida expressa ex luto ».

b) Contin. Tournely, *loc. cit., collig. 3*, succum ex pomis asserit esse materiam invalidam; et pariter Elbel, *loc. cit., n. 9*; sed uterque praetermittit flores, herbas et radices, de quibus tamen eadem est ratio ac de fructuum succo.

') Jucnin, *Instil., part. 8, dissert. 2, qu. 2, cap. 1, objic. 2*, explicat responsum istud potius quam supposititium esse affirmet. — Petrocorensis vero, *de Bapt., cap. 3, qu. 1, v. Dices tamen*, durum esse ait in dubium revocare hujus rescripti veritatem.

d) Roncaglia, *loc. cit., qu. 1, resp. 1*: « Meo

videri, inquit, nullatenus reputanda essent materia Baptismi »; concludit tamen esse materias dubias.

*) Elbel, *loc. cit., n. 10*: « Materia dubia Baptismi habentur... Cerevisia tenuis et lixivium mediocriter decoctum seu bullitum ». De jure autem carnum vide hic superius notam a.

f) Tamburinius, *loc. cit., cap. 1, § 1. n. 10*: « Erunt incerta materia, inquit, quando incertum est an servant naturalem speciem vel usum communem aquae ».

1 J Pasqualigo, *Decis. mor. 79*, absolute pronuntiat posse Baptismum conferri cum lixivio At *Decis. 80*, disputans de jure carnum, dicit n. 1, posse adhiberi, nisi sit tanta decoctio, ut plus habeat de substantia camis quam de aquae; sed n. 5, concludit his verbis: « Non auderem hujusmodi aquam adhibere etiam in casu extremae necessitatis, nisi conferendo Baptismum sub conditione ».

dubiam, cum talis aqua magis corpus polluat quam lavet.

2°. Aqua ex srle soluto. — Nam, licet Palaus, Laymann, Silvester, Angelus *4 omnino negent hanc esse materiam aptam: tamen [Contin.] Tournely cum Bonacina 0 et Henriquez 0; ac Concina cum Leandro et communi (ut asserit), dicunt esse materiam dubiam.

3°. Cerevîsia tenuis; ut ajunt Antoine* et Sporer *. — Et idem ait de tenui atramento Croix » cum Gobat », Stephano ».

In eatre-
nu nccessi*
tale uten-
dum dubta
lub condi-
tione.

Et hic sedulo notandum quod in extrema necessitate, si nequit haberi materia certa, potest et debet adhiberi quailsicumque dubia sub conditione; ut communiter dicunt Concina, [Contin.] Tournely; Salmant.8 cum Lugo, Diana et aliis. Et hoc procedit, non solum quando est tantum probabilis opinio pro valore sacramenti; sed etiam quando est tenuiter probabilis: ut recte dicunt Antoine ♦ Holzmann 6, Viva ·, Croix 7; ac Cardenas 8 cum Navarro et Soto *Λ Ratio, quia

Palaus, tr. 19, punct. 3. num. 2. — Laym., lib. 5, tr. 2, cap. 3. num. 1. — SUvest., v. Baptismus II, qu. 4, § Septimo. — Contin. Tourn., de Bapt., cap. 3, art. I, collig. t. — Cone., de Bapt., cap. 3, n. 5. · Leand., de Bapt. di»p. 2, qu. 5. — 1 De Bapt., qu. i, reap. 1, n. 2. — · Suppi, «aeram., cap. I, n. 10, io. — Cone., de Sacram., i. <., cap. 6, num. 7. — Cont. Tourn., loc. du, collie. 3, v. In dubia. — · Tr. 2, cap. 2, n. 12. · Lugo, de Sacr. L ditp. 8, n. 140. · Diana, part. 5, tr. 3, resol. 2. — · Loc, cit., n. 2. — 1 De Bapt., n. 99. — · Append, ad propos»t. damn.. § 11, v. Confirmatur, — ' Lib. 6, part. 1. n. 110; el part. 2, n. 1162. — · In propoait. 1 damn., dissert. 2, n. 5. — Antoine, loc. du, num. 2. — Ifo/em., loc. dt. — · Loc, dL, v. Dicendum ultimo, · Suar., de Poenit.,

Angelus» v. Baptismus III, w. 2, sic loquitur « Aqua.... reliquata sale, non videtur materia debita, nisi per evaporationem et exaltationem reduceretur ad dulcedinem ».

i) Bonacina et Henriquez ut certo validam habent; Bonacina enim, disp. 2, de Bapt., qu. 2, punct. 3, n. 4, affirmat « eum valide baptizare, qui utitur aqua quae profluit a nive aut a gelu aut a sale; sal enim fit ex aqua naturali salsa, et differt tantummodo accidentaliter ab aqua naturali, ut suppono ». — Henriquez pariter» lib. 2, cap. 6, n. 1: « Aqua... ex sale resoluta sufficit, quia sal fit ex aqua maris vel putei salsi congelata ».

i) Croix, lib. 6, part. 1, η. 261, de tenui atramento scribit: « Videtur valida » [materia]; at subdit: « Putant tamen Steph. et Gob in Exp, tr. 2, n. 33, de atramento tenui

conditio sub qua sacramentum ministratur, sat reparat sacramenti injuriam; et contra, necessitas sat justa est causa sacramentum eo casu sic conditionate ministrandi. — Et quando minister potest sacramentum Baptismi vel Poenitentiae sic conferre, ad id tenetur quidem sub gravi ex praecepto caritatis; ut bene ajunt Antoine, Holzmann; et Viva* cum Suarez, Cajetano U, Silvio, Coninck, Vasquez, etc. communiter.

104. - Sed dubitatur Γ. *An aqua per artem alchimicam educta ex floribus, plantis aut radicibus sit materia valida ad Baptismum, vel saltem dubia?*

Piima sententia omnino negat; et hanc tenent Gonet °, Concina **, Salmant.18 et alii, cum D. Thoma ,a. — Quia aqua artificialis nunquam naturalis dici potest.

Secunda vero sententia, quam tenent Elbel*4, Holzmann 18 Contin. Tournely cum Tanner, Puteano, etc.; Croix 18 cum Dicastillo; item Coninck, Tamburinius, Verricelli, apud Renzil7, merito censet,

Aqua
chimin
edocta «
floriboMtt.
juxta ab*,
invalida.

Juxta a
Hot, probi
biliter ta
Uda.

disp. 23, sect. 1. num. 15, v. Quod aukm. · SiMus, in Suppi D. Thom., qu. 9, art. 2, quaer. 5. · Coninck, disp. 7, η. 106; cfr. qu. 66, art. 4, dub. 1, n. 23. · Vasq., de Poenit., qu. 91, art. 2, dub. 1, num. 38. — * Man., tr. 3, de Bapt. et ConGrm., cap. 3. — 11 De Bapt., cap. 3, n. 12. — 11 Tr. 2, cap. 2. num. 6. — “ 3 P., qu. 66, art. 4, ad 5. — 11 De Bapt., n. 10. — ** Loc. cit., n. 95. — Coni. Tourn., loc. dt., collig. 3, v. An idonea. - Tanner, torn. 4, disp. 4, qu. 1, dub. 2, num. 41. · Putean., in 3 P., qu. 66, art. 4, n. 5. — M Lib. 6, part. 1, num. 260. · Dicast., de Poenit., disp. 10, dub. 8, num. 209. - Coninck, qu. 66, num. 23. · Tambur., lib. 2, de Dapt., cap. 1, § 1, n. 8. - Verricel., Quaest moral, et legal., tr. 1, qu. 15. - 11 De Sacram. Bapt., cap. 1, qu. 5.

esse idem quod de tenui cerevisia, ideoque esse materiam dubiam ». — At re quidem vera, Gobat, tr. 2, n. 33: « Fateor tamen, inquit, atramentum crassum non esse idoneam materiam, secus de tenui ». Sed subdit: « Quia tamen primus movi illud dubium, si mea resolutio aequae aliis atque huic doctori [Stephano a S. Paulo] improbetur, libenter stabo eorum judicio ». — Stephanus a S. Paulo, tr. 5, disp. 2, dub. 1, n. 4, absolute dicit: « Ego.... puto illud [atramentum] non esse materiam sacramenti ».

k) Navarrus, in cap. Inter verba, coroll. 53, n. 599, (al. n. 135)\ Sotus, de Secreto, membr. 3, qu. 2, conci. 3, id docent in materia de judiciis.

t) Cajetanus (sicut supra Concina, Salmant., Lugo, Diana), Sum., v. Absolutio peccatorum § Circa appositionem, dicit posse fieri.

hanc esse materiam probabiliter validam, et ideo in necessitate extrema omnino adhibendam. — Ratio, quia (ut philosophi existimant) in mixtis vere et formaliter remanent elementa, quorum quodlibet virtute chimica resolvi potest in suam speciem, ita ut materia aquea sic resoluta sit vera aqua; prout satis videtur probari ex cap. *In quadam, de celebr. miss.*, ubi Pontifex, loquens de aqua quae fluxit ex latere Christi, asserit veram fuisse aquam, quia dicit: *Sive de novo divina virtute creata, sive de componentibus ex parte aliqua resoluta, procul dubio vera fuit, cum naturaliter* (nota) *possit... elementatum in elementa resolvi.* — Dices: Ergo etiam vinum et oleum hoc modo posset esse materia Baptismi; cum in vino et oleo etiam adsit pars aquea. Respondeo quod ideo haec non sunt materia Baptismi, quia substantia aliena superat aquam: sed bene posset esse, si per artem aqua e vino vel oleo eliceretur. — Nec convincit ratio opposita, nempe quod aqua artificialis differat specie ab aqua naturali. Tabs enim aqua extracta, ut supra, dicitur quidem artificialis, non quia arte fiat aqua id quod non erat aqua; sed quia aqua naturalis arte separatur ab aliis elementis.

Merito autem dicunt Silvester¹ et Renzi¹ aquam distillatam esse veram aquam naturalem, cum sit ejusdem speciei. — Unde aquae distillatae cum rosis aut aliis floribus similibus, cum materia praedominans sit aqua, videtur non dubitandum esse materiam validam (quamvis non licitam) ad Baptismum: ex D. Thoma¹, qui

¹ V. *Baptismus fī*, qu. 4. — · De Sacram. Bapt., cap. 1, qu. 5, i. f. — · 3 P., qu. 66, art. 4, corp. et ad 2. — *Coninck*, qu. 66, num. 24. — *Tambur.*, Hb. 2, de Bapt., cap. I, § 1, num. 5. — *Tambur.*, loc. dt. — *Gond*, Man., tr. 3, de Bapt. et Confirm. cap. 3. — *Cantin*. *Tcurn.*, de Bapt., cap. 8, art. 1, collif. 3. — *Salmant.*, tr. 2, cap. 2, n. 5. — *Croix*, lib. 6, part. 1, n. 260. — *Antoine*, de Bapt., qu. 1, reap. 1. — *Tambur.*, lib. 2, de Bapt., cap. 1, § 1, n. 6. — *Bensi*, de Bapt., cap. 1, qu. 6. — 1 Tr. 2, cap. 2, n. 26. — *Fill.*, loc. dt. — *Salmant.*, tr. 2, cap. 2, n. 6. —

cum aliis communiter docet aptam esse materiam aquam mixtam cum alia re, quae sit minoris quantitatis. Vide dicta n. 103, ad I, 5°.

Dubitatur 2°. *An saliva sit materia apta vel saltem dubia ad Baptismum?*

Affirmant Palaus^e et Coninck apud Tamburinium. — Sed verius dicunt esse materiam omnino ineptam ipse Tamburinius, Gonet, [Contin.] Toumely, Salmant., Croix, Antoine et alii communiter. Et patet ex cap. *penult, de bapt.*, ubi Innocentius III, loquens de baptizatis cum saliva, respondit: *Dubitare non debes illos verum non habere Baptismum.*

Saliva, vé-
rins maie-
ns inepta.

Et idem dicendum de sudore cum Tamburinio, Renzi, Filliucdo⁴ et communi; ex cap. *In quadam, de cel. miss.*, ubi dicitur: *Cum in sacramento Baptismatis non regeneremur in phlegmate, sed in aqua.* — Et idem recte docet Filliuccius cum aliis communiter de lacrymis, ob eandem rationem, accepto nomine *phlegmatis* tam pro sudore quam pro lacrymis.

Item. su-
doretlacry-
mae.

Dubitatur 3°. *An sit materia Baptismi aqua fluens ex vite aliisve arboribus?* — Omnino negant Salmant., Roncaglia, et Concina¹ cum communi, ut asserit; quia liquor ille succus est arboris, non aqua. — Sed melius [Contin.] Tournely cum Dicastillo; et Renzi¹ cum Pasqualigo, Verricelli, etc., dicunt esse materiam dubiam.

Aqua
nuens ex
vite, etc.,
probabilius
materia du-
bta.

Dubitatur 4°. *An glacies sive nix non soluta sit materia apta?* — Negant pariter Concina¹, et Croix¹ cum Tanner. — Sed dubitant Aversa^c apud Croix^{*}); et Hurtadus, Praepositus ac Puteanus, apud

Glacies et
nix non so-
luta, mate-
ria dubia.

Ronca¹, de Bapt., cap. 2, qu. 1, resp. i. — · De Bapt., cip. 3, num. 8. — *Coni. Town.*, de Bapt., cap. 3, art. 1, v. 4« *idonta*. · *Düast.*, tr. 2, de Bapt., disp. 1, dub. 3, nam. 29, v. 1 — *Pasqua¹*, Decii, mor. 7H, num. 4 et 5. · *Vrrric.*, Quaest. moral, et legal.* tract. 1, qu. 15, num. 3. — · Loc. cit., num. 7. — *Tanner*, torn. 4, disp. 4, qu. 1, dub. 2, n. 43 et 44. — *Gasp. Hurtad.*, de Bapt., disp. t, diff. 2, v. *Ita tamen*. · *Pratpcs.*, in 3 P. D. Thom., qu. 66, art. 4, num. 22. · *Pulean.*, in 3 P., qu. 66, art. 4, num. 5.

104. - <.) Palaus, tr. 19, punct. 3, n. 2, negat salivam esse materiam aptam, sed subicit; « Quia aliquialiter probabile est... salivam non differre specie ab aqua elementari, non audet Aeg. de Coninck condemnare eum qui supradictis in extrema necessitate uteretur ».

b) Rectius: Pasqualigo et Verricelli apud Renzi; hic vero, loc. cit., qu. 6, priorem sententiam tuetur.

c) Croix, lib. 6, part. 1, n. 262, putat vel esse invalidum, vel ad summum dubium, Baptismum collatum cum nive injecta in baptizandi corpus, cujus calore resolvatur. Et re-

Renzi; ideo dicunt posse in necessitate adhiberi sub conditione.

Ablatio[^] 105. - « Resp. II0. *Proxima* materia
pro.vna. < Baptismi est *ablutio*. — Quae valide fit
c trjbus modis, scilicet *immersione*, *asper-*
• *sione*, *infusione*, juxta praxim diversa-
• rum ecclesiarum, quae servanda est, ita
« ut morali hominum judicio censeatur
« esse lotus; ex praecepto tamen *caput*
« abluendum est, quod praxis Ecclesiae
• habet. Ratio, quia quolibet horum mo-
« dorum fieri potest ablutio. Et quidem
« trinam mersionem non esse necessariam
• constat ex concilio Toletano. — Ubi
« tamen trina vel immersio vel infusio
« usitata est, sine gravi peccato extra ne-
cessitatem non potest praetermitti, ut
« docet S. Thomas. Etsi alii, secluso scan*
« dalo et contemptu, dicant esse tantum
« veniale. — Laymann a>, Bonacina

« Unde resolves:

Quacnam
requiran-
toradvaio- « **p.** Non vere baptizatur cuius nulla
« pars immediate tangitur, v. gr. infans
« in utero vel cista; vel adultus cujus
« vestes tantum sint aspersae. — Lay-
• mann, Bonacina *.

« 2°. Non requiritur ad valorem ut qui
« baptizatur emergat ex aqua ». [Putat si
immergatur in flumen]. « Quod tamen
« grave peccatum est, esto nihilominus
« moriturus esset baptizandus (Laymann');
« uti etiam matrem nihilominus moritu-

Rtnti, de Bapt., cap. I, qu. 7. — *Condi. ToUt.* 4,
(anno 633) can. 5 (*al.* 6). Cfr. Corp. Jur. can., can. *Pro-*
peer 85, dicit 4, de con*ecr. — S. *Them.*, 3 P.1 qu. 66, art. 8.
corp. — *Laym.*, lib. 5. tr.2, cap. 3, n. 1, coroll. n. — 1 Dt.1p.2,
de Bapt., qu. 2, punct. 3. n. 21 et 25. — Loc. dt., n. 5. —

fert Aversa contrarium tenere; at re vera
Aversa, de Bapt., qu. 66, sect. 4, v. *Secundo*,
negat nivem aut glaciem in tali statu esse
materiam aptam Baptismo, « nisi tamen per-
fncatione et calefactione circa corpus aliqua
ex parte liquefieret et sic ablueret ».

105. - A) Laymann et Bonacina non satis
recte allegantur a Busenbaum; Laymann
enim. lib. 5, tr. 2, cap. 3, n. 4, scribit. « Ut
licite fiat [Baptismus], cujusque ecclesiae con-
suetudo servanda est: excepto casu necessi-
tatis. propter quam effusione aquae utendum
etiam in ecclesiis, quibus ahoquin ordinarius
baptizandi modus est per immersionem —
Bonacina autem, disp. 2, de Bapt., qu. 2,
punct. 3, n. 18, ait: « Si baptizans administret
sacramentum Baptismi per infusionem vel
per aspersionem contra ritum suae ecclesiae,

ram vel mortis ream aperire, ut infans
baptizetur. Laymann3; ubi unicum ca-
sum excipit, si nimirum mater sit morte
digna, et si supplicium differatur, infans
certo sit moriturus ante nativitatem.
Verum recte addit ex Suarez casum
hunc vix moralem et practicum esse.
Vide loc. cit.

« 3°. *Invalidus* est Baptismus: 1°. Si
quis labatur in aquam vel ab alio pro-
trudatur, et tamen h> formam pronuntiet.
2°. Si formam pronuntians teneat pue-
rum, et alter abluat, aut aquam affun-
dat. 3°. Si aqua e fonte prosiliente, aut
stillicidio decidente, baptizandus ei se
submittat. — Ratio, quia in his non tu,
sed alter abluit. Bonacina4.

« 4°. Ob probabilem utrinque senten-
tiam, *dubius* est Baptismus (ideoque si
in necessitate sit datus, repetendus sub
conditione): — Γ. Si tantum una vel
alter?, gutta sit adhibita, v. gr. si more
aquae lustralis multitudine sit aspersa.
Quod sine necessitate non licet; cum
ad ablutionem non videatur sufficere
quicumque aquae contactus, sed requiri
successivus, cum aliquo motu '). Bona-
cina d> ex Suarez, Coninck, etc. In casu
tamen necessitatis sic baptizare conce-
dit Maeratus >, Granadus 5. — 2°. Si tan-
tum sit abluta pars minus principalis,
v. gr. digitus, manus vel pes. Nam si

Loc. cit., num. 2. — *Suar.*, in 3." P., qu. 68, arx. 11,
omnem, i. f. — 4 Loc. cit., punct. 3, num. 28 et 29; et
unce 4, n. 23. — *Suar.*, de Sacram. disp. 20, »cct. 2, n. 4,
. &<o sentio. • *Coninck*, qu. 66, n. 29 et 31. — • In 3 P.,
controv. 4, de Bapt., tr. 1, di>p. 4, n. 12.

graviter peccat ». Secus vero si ex justa causa
id faceret.

Et *alius* formam pronuntiet

c) Si baptizans motu digiti, vel panni ma-
defacti aut spongia aqua intincta ablueret
partem corporis baptizandi, Baptismus cen-
sendus esset dubius nisi aliquot guttulae,
compressa nonnihil spongia vere fluerent,
proindeque Baptismus esset sub conditione
iterandus si baptizatus superviveret, ut constat
ex declarationibus S. Officii diei 8 Novembr.
1770, 9 Julii 1779 et 14 Oecembr. 1898.

d) Bonacina, loc. cit., n. 14 et 19, negat
esse validum Baptismum in casu exposito:
et affert rationem quam exponit Busenbaum.

Maeratus. de Bapt., disp. 2, sect. 4,
v. *Quoad posteriorem quaestionem*, absolute
validum pronuntiat, et ait posse sic conferri

Projicere
infantem la-
flamen ad
baptisan-
dom, ilbd*
turn.

Em raos
ail decaeo
nu sine Ba*
piitmo.

Item, in-
cidere ma-
trem proxi-
me moritu-
ram

Quando li-
cent ma-
trem inci-
dere.

Omnino autem tenendum est cum [Contin.] Tournely *, Concina ·, Antoine ·; Salmant.⁴ cum Suarez, Vasquez, Palao, Coninck, Laymann, etc. communiter (contra aliquos apud Diana ·), nunquam licere projicere in flumen infantem ad eum baptizandum, quamvis sit mox decessurus sine Baptismo. — Quia nunquam est licitum ob quamcumque causam directe occidere innocentem; ex illo Exodi xxii: *Insonstem et justum non occides*.

Et ob eandem rationem, non licet incidere ventrem matris pro: e moriturae, ut ejus infans Bapti um recipiat; ut communiter etiam dicunt [Contin.] Tournely ·, ac Salmant^l cum Coninck (contra Comitolum), ex D.Thoma, qui id expresse docet, inquiens: *Non debet homo occidere matrem ut baptiset puerum; si tamen mater mortua fuerit, vivente prole in utero, debet aperiri ut puer baptisetur*. — Nec valet dicere quod vita spiritualis infantis debet praeferrī vitae temporali matris. Nam hoc intelligendum, ut quisque debeat quidem mortem sustinere; non autem ut debeat nec ut possit mortem sibi inferre, vel alterum occidere pro salute spirituali proximi. — Hic autem bene advertit Croix quod, mortua matre, statim os ejus est aperiendum ne infans suffocetur.

Insuper putat Contin. Tournely °, et Croix ll cum Raynaud, Gobât, etc., ex judicio medicorum, bene posse matrem incidi et infantem baptizari sine morte matris: et hoc casu dicunt licite fieri incisionem, et matrem teneri eam pati, si

mater sit robusta et chirurgus peritus^A Et hoc casu dicunt DD. licite chirurgum incisionem facere, et matrem teneri eam pati, etiamsi, ait Tournely *f*), adsit periculum suae mortis. — Sed hic omnino puto distinguendum. Nam, respectu ad *chirurgum*, dico tunc eum posse incidere matrem, si periculum mortis illius sit remotum: secus, si proximum aut probabile. Sicut enim illicitum est occidere matrem ut puer baptizetur (ut vidimus cum communi ex D. Thoma); sic etiam non licet matrem probabili periculo mortis exponere: quod periculum non video quomodo vitari possit in tam gravi incisione: videant periti. — Respectu vero *matris*, an ipsa teneatur incisionem pati, dico quod si periculum ejus mortis sit probabile, ipsa nec tenetur nec potest suo positivo consensu ad incisionem concurrere. Tantum posset et teneretur illam pati, si chirurgus sine suo consensu (ipsa omnino negative se habente) incideret, et spes probabilis adesset prolem fore baptizandam, ac mors matris non esset certa: nam in dubio utrinque probabili tenetur ipsa vitam spiritualem prolis vitae suae temporali praeferre. Si autem sua mors sit certa, et salus prolis dubia, nempe si proles non sit certe baptizanda, non tenetur ipsa vitam certe amittere.

Valde autem probabile est id quod dicunt Suarez et Renzi ° cum Laymann, Coninck, Filliuccio et Praeposito h), nempe quod, si mater gravida sit per sententiam ad mortem damnata (quamvis ex

Dialia
fueodem.

Quid de
muliere
gravida ad
mortem
damnata.

¹ De Bapt., cap. 3, art. 2, conci. 1, v. *Non quatrthtr*. — ¹ De Bapt., cap. 5, num. 11, L f. — · De Bapt., qu. 4. — ⁴ Tr. 2, cap. 2, num. 36. - *Suar.*, diip. 20, sect. 3» num. 7, v. · *Vaiq.*, diip. 145, cap. 3, i. L · *Palau*, ir. 19, punet. 4, num. 12. · *Coninck*, qu. 66, n. 71 et 75. - *Leym.*, Ub. 5, tr. 2, cap. 3, num. 5. — · Part. 5, tr. 3, resol. 14. — · De Bapt., cap. 7, art. 1, sect. 2, conci. 1, v. L — ° Loc. dt., num 36, in med. · *Coninck*, qu, 66,

n. 75. — · 3 P., qu. 6ß, art. 11, ad 8. — · Lib. 6, part. It n. 293. — * De Decal., cap. 1, art. 3, d. Carit., aect. 4, punct. 1, colUg. 3. — ll Loc. du, num. 293. - *Rayn.*, de Ortu infantium, cap. 5. - *Gobai*, tr. 2, num. 255 et 256. — D. *Thom.*t 3 P., qu. 66, art. 11, ad 3. — u Qu. 68, art. 11, in comment. — u De Bapt., cap. 4, qu. 6. · *Laym.*, lib. 5, tract. 2, cap. 3, num. 2. - *Coninck*, de Sacram., qu. 66, num. 92.

d) Comitulus non est contra expositam sententiam; immo, *lib. 1, qu. 14*, graviter eos confutat, qui licitum esse ajunt aperire matrem brevi morituram.

Croix et Gobât non apponunt conditionem quod mater robusta sit et chirurgus peritus; in reliquis verd concordant

f) Modo tamen, limitat Contin. Tournely, *loc. cit.*, *collig. 3*, « spes adsit probabilis operationem illam nec matri nec infanti fatalem fore». Quodsi vero « ita periculosa judica-

retur, ut probabili maternae incolumitatis spe destituta foret, non liceret eam tentare ».

Filliuccius, *tr. 2, n. 139*: · Si periculum, inquit, immineat reipublicae ex mora [supplicii], tunc posset aperiri uterus, ipsa [matre] vivente ».

*) Praepositus, *in 3 P., qu. 66, art. 8, dub. 3, n. 93*, ait posse fieri absque injustitia; sed addit: «Cum tamen illud medium non videatur moraliter profuturum proli, sed potius obfuturum...; idcirco mors matris eo rasu

leg. *Praegnantis*, ff. *de poenis*, debeat expectari tempus puerperii), tamen, si censeatur infans certe decessurus priusquam perveniat ad lucem, licite potest secari venter matris, anticipando supplicium; quia alias dilatio, quae datur ob bonum prolis, tunc cederet in ipsius detrimentum.

Quando
que incisionem
matri» faci-
cienda.

Hic operae pretium duxi adnotare plura quae scribit Franciscus Emmanuel Cangiamila, in sua *Embriologia sacra*. — Ibi dicit 1° cum Possevino O, Gobât O, etc., graviter peccare parentes qui negligunt incisionem fieri, et chirurgos qui eam facere omittunt aut differunt. Additque parochum teneri ad omnino curandum ne mater sepeliatur antequam fiat incisio: alioquin putat ipsum non excusari ab irregularitate, cum parochus teneatur ex officio mortem infantium impedire. Sed huic non acquiesco; quoniam eo casu, cum vita infantis non sit certa, ne certa quidem ejus est mors (juxta dicenda *Lib. VII, n. 347, Dubit. 4*). Item addit * quod si invenitur alius, etsi non chirurgus, qui animum habet ad incisionem perficiendam, ille tenetur eam efficere. — Dicit 2° quod, cum infans non est omnino egressus ab utero, Baptisma non est ministrandum a paracho, sed ab obstetrice /A — Dicit 3° maxime animadvertenda esse eo casu, quae sint signa periculi in pueris, nempe: 1) Si puer oritur sine vagitu et lacrymis. 2) Si modice respiret. 3) Si apparet lividus, praesertim in facie aut capite. 4) Si nascitur post multum temporis, aut laboris obstetricis. 5) Si nascitur ante septimum mensem. 6) Si cranium habet valde molle, aut suturas nimis apertas, aut alias partes disjunctas *A

Signa per-
iculi in
parvuli».

1 Embriol. aacm, lib. 2, cap. 9, n. 1 et 2; et cap. 11, n. 16. — 1 Loc. cit., cap. 10, n. 1. — 1 Lib. 6, tr. 2, cap. 3, n. 5. — 4 Tr. 19, punct. 4, n. 14. — 1 Tr. 2, de Bapt., cap. 2, n. 36. — Vatq., in 3 P., disp. 145, cap. 3, l. 1. — Coninck, qu. 66, art. 7, n. 76. — 3 P., qu. 66, art. 11. — 1 Tr. 2, cap. 6, num. 5. — 1 Lib. 2, de Bapt., cap. 7, propoa. 2. —

non videtur prudenter debere vel posse accelerari, ut Baptismus infanti procuretur». — Notandum praeterea est Renzi et Coninck non concedere in casu exposito sectionem matris, nisi sit sp subveniendi proli.

O Possevinus et Gobât non citantur a Cangiamila pro his assertis; Possevinus tamen de *Officio curati*, cap. 6, n. 10, dicit parochum

Quamvis autem non liceat puerum in un flumen injicere, licitum est tamen aqua etiam gelida, si alia haberi non possit, licitam puerum mox moriturum baptizare, etiamsi timeretur ex hoc mors acceleranda; ut communiter docent Laymann., Palaus.; et Salmant. — cum Vasquez, Coninck, etc. — Tum quia mors tunc non eveniret per se, sed per accidens; cum talis actio per se non tendat ad occisionem, sed ad ablu-tionem. Tum quia eo casu potest negligi parva illa vitae jactura, ut infans vitam aeternam consequatur.

107. - Quaeritur 2e. *An infans in periculo mortis possit baptizari in utero matris?* — Certum est non valere Baptismum, si conferatur puero, abluendo corpus matris; quia infans est persona a matre distincta. Vide S. Thomam., Salmant. 1, et alios communiter id docentes.

Baptismus
per ablutio-
nem matris,
invalidus.

Dubium est: *An valide baptizetur infans, reserato uteri ostio, etsi nulla pars in lucem prodierit, si per instrumentum puer aqua tingi possit?*

Si puer in

Prima sententia negat. Et hanc tenent Natalis Alexander 8, Concina 9 cum Comitolo; et Juenin ac Gotti apud Summum Pontificem Benedictum XIV “. Ratio, quia nemo dicitur renasci, nisi prius fuerit natus; ex illo Joan, m, 5: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, etc.* — Et pro hac sententia videtur esse D. Thomas u, cum dicat: *Baptismus est quaedam spiritualis regeneratio; non ergo debet aliquis baptizari priusquam ex utero nascatur.* Et clarius D. Augustinus M, ubi ait: *St igitur homo regenerari per gratiam Spiritus in utero potest, quoniam restat illi adhuc nasci, renascitur ergo antequam nasci-*

injuide
baptizatur
juxta aUo;

• De Bapt., cap. 5, n. 5. • Comiz., lib. 1, qu. 13. — J»*n., diaaert. 2, qu. 7, cap. 1, an. 2, qu. 1. • Gotti, tom. 3, tr. 5, de Bapt., qu. 5* dub. 4. • * De Synodo, lib. 7, cap. 5, n. 2 — u 3 P., qu. 68. art. 11. v. Sfti contra. — a Lib. mu Bpist. 187, ad Dardanum, cap. 10. n. 33; cfr. Mifne, Patrol, lat., tom. 33. coi. 845.

teneri sub mortali, si domestici deficiunt, procurare aperitionem matris. — Idemque notat Gobat, tr. 2, n. 260.

/> Dictum istud apud Cangiamila reperire nequivi.

Cangiamila, *Op. cit.*, lib. 2, cap. 2, n. 9, aliquot ex his signis, non tamen omnia affert

tur: quod fieri nullo modo potest. Idque confirmant ex & Isidoro¹, qui sic loquitur: *Qui natus adhuc secundum Adam non est, renasci secundum Christum non potest.* Et ex Rituali Romano ubi dicitur: *Nemo in utero matris clausus baptizari debet.*

«ti» pro-
habilitate
valide.

Secunda vero sententia satis probabilis affirmat «A Et hanc tenent Suarez³, Continuator Tournely⁴, Holzmann⁵, Elbel⁶ cum Babenstuber; et Croix⁷ cum Coninck⁸ b), Pignatelli, Ledesma⁹ c), Victoria, Dicastillo et Aversa; atque non parum adhaeret noster Pontifex Benedictus XIV¹⁰. Ratio, quia talis infans, cum jam existat homo viator, bene potest Baptismum suscipere.

Nec obstat ratio opposita, quod nequeat renasci qui nondum est natus. — Vere enim aliquis potest did natus, non solum cum ex utero egreditur, sed etiam cum in utero jam vivit; juxta illud Angeli ad Joseph de conceptu Verbi incarnati, Matth. i, [20]: *Quod in ea natum est, de Spiritu Sancto est.* Idque asserit idem D. Thomas dicens: *Duplex est carnalis nativitas, prima in utero, secunda extra uterum.* Et apertius hoc probatur ex *cap. 4, de bapt.*, ubi Innocentius III exprimit tum dici hominem nasci cum condpitur, inquiens: *in carnali generatione, qua proles ex viro et femina nascitur.* Nota το *ex viro et femina nascitur*: ergo proles tantum ex viro et femina generata, bene dicitur nata. — Et de hac nativitate congrue explicari potest textus Joannis: *Nisi quis renatus fuerit, etc.* Nam ex Triden-

tino¹¹ textus ille sic explicatur: *Ut in eis regeneratione mundetur, quod generatione contraxerunt.* Ergo, sicut peccatum originale per solam generationem contrahitur: ita pariter, ut homo per gratiam regeneretur, sufficit ut sit jam generatus. Et ideo a concilio Baptismus vocatur regeneratio, quae non requirit nativitatem ex utero; cum non haec dicatur generatio, sed tantum illa nativitas quae fit in utero et qua homo fit filius Adam.

Atque tandem D. Thomas in hanc sententiam clare descendisse videtur¹⁰: ubi, postquam negavit posse puerum baptizari in utero matris, ratione ductus, quia, ut ait, *corpus... infantis, antequam nascatur ex utero, non potest aliquo modo ablui aqua*; statim addit: *Nisiforte dicatur quod ablutio baptismatis qua corpus matris lavatur, ad filium in ventre existentem perveniat; sed hoc esse non potest.* — Ergo S. Doctor, sicut etiam S. Augustinus, S. Isidorus et Rituale Romanum, negando puerum posse baptizari in utero matris, intelligunt de puero in utero omnino clauso, quem valide baptizari per ablu-tionem corporis matris Julianus et alii haeretici perperam contendebant (contra quos scripsit Augustinus); non vero de puero qui per aliquod instrumentum potest tingi aqua: hoc enim casu, ut ait [Contin.] Tournely explicans verba Augustini, per uteri aperitionem saltem inchoate dicitur natus. Et ideo D. Thomas dixit puerum in utero non posse baptizari, nisi ablutio ad filium in ventre existentem perveniat. — Addidit quidem: *Sed hoc esse*

¹ Lib. 1 tentent., cap. 22, num. 5. — • De baptizandi* parvuli*. — • Qu. 60, art. II, in comment. — « De Bapt., cap. 3, art. 2, conc. 1. v. Colli*. 3. — • De Bapt. n. 137. — • Confer 4. de Bapt. natura, n. 22, et confer. 6. de Subjecto Bapt. n. 50 et 51. • Babmsl., de Bapt., art. 2, num. 23. — • Lib. 6, part. 1, num. 292. • Pi*nai.t tom. I.

contuit. 153. • Victor., Sum., de Bapl. num. 32. • Dicati., tr. 2, de Bapt., disp. 2, dub. 5, num. 62. • Avtrsa. qu. 68. • ect. 1, v. Quod — 1 De Synodo, lib. 7, cap. 5, a n. 3. — • SeM. 5. de Peccat, orific., num. 4. — • 3 PM qu. 68, artic. 11, corp. — » De Bapt., cap. 3, artic. 2, conc. 1. v. Colli*. 3.

107. — • ' In Hom. apost, tr. 14, num. 10, S. Doctor dicit. « Valde probabiliter affirmant».

Coninck, qu. 66, n. 78. id satis innuere videtur, scribens: «Nullo modo posse baptizari puerum ita adhuc utero matris conclusum aut corio insutum, ut nulla ratione ab aqua possit attingi».

•) Petrus de Ledesma, Sum., de sacrant. Bapt. cafi. 3, dub. 3. dicit satis esse ad Baptismum quamlibet corporis partem ablui;

sed cap. 8, negat infantes in uteris maternis existentes ullo modo posse baptizari; ratio tamen quam affert excluditur in praesenti casu: scilicet ablu-tionem non posse fieri in utero.

Verba haec sensum, non textum S. Thomae exhibent, in 4, dist. 6, qu. 1, art. 1, solid. 1, corp.; et sol. 2, ad 1; sed fatendum est juxta S. Thomam, diet. sol. 2, ad 1, in Baptismo praesupponi nativitatem ex utero: • Generatio spiritualis, inquit, quae fit per

mom potest; intelligendo utique de ablutione sine aperitione uteri: ergo si potest ablutio pervenire, ut bene arguit Summus Pontifex Benedictus XIV, bene potest puer baptizari. — Et quod possit, ait noster Pontifex cum Comitolo constare ex iudicio medicorum et obstetricum. Immo affert doctrinam Silvestri et Vasquez, qui dicunt infantem involutum in secundina valide baptizari; quia haec habetur velut pars infantis, cum ipsa continuetur cum infantis umbilico. Idque probabile censent Laymann | ex Angelo et Armilla, ac Diana | cum Praeposito.

His positis, puto in casu necessitatis omnino infantem (sub conditione tamen) baptizandum esse in praedictis casibus /A

Si puer
caput emi-
•erit, valide
baptizatur.

Hic autem sedulo animadvertendum est id quod docet D. Thomas 8, dicens: *Exspectanda est totalis egressio pueri ex utero ad Baptismum, nisi mors immineat. Si tamen caput egrediatur..., debet baptizari, periculo imminente: et non est postea rebaptizandus, si eum perfecte nasci contigerit. Et videtur idem faciendum, quaecumque alia pars egrediatur, periculo imminente: quia tamen in nulla exteriorum partium integritas vitae ita consistit,*

Btntd. XIV, de Synodo, lib. 7, cap. 5, num. 3 et 5. - v. Baptismus IV, quaer. 1. - Vasq., diap. 145, cap. 4, num. 31. - 1 Lib. 5, tr. 2, cap. 3, num. 3. - Atq., v. Baptismus VI, q. 4. - Armil., v. Baptismus, q. 28. - • Part. 5, tr. 3, reaol. 4. - Pracpos., qu. 66, art. 8, dub. 3, n. 90. - 1 3 ?.. qu. 68, art. 11, ad 4. - Sambovius, U eit

sicut in capite, videtur quibusdam quod propter dubium, quacumque alia parte corporis abluta, puer post perfectam nativitatem sit baptizandus sub hac forma: Si' non es baptizatus, ego te baptizo.

Quidquid autem dicant Sambovius et Pontas, apud [Contin.] Tournely *, nempe quod puer etiam eo casu baptizatus in capite, est sub conditione rebaptizandus, quia non dicitur natus qui solum caput extra matrem extulit; certum tamen mihi est oppositum ex praefata doctrina D. Thomae et aliorum communiter cum Rituali Romano, ubi id expresse sic confirmatur: *S: infans caput emiserit, et periculum mortis immineat, baptizetur in capite; nec postea, si vivus evaserit, erit iterum baptizandus.*

Neque »ub
conditione
rebaptisan-

Quaeritur 3°. *An valeat Baptismus, si aqua tantum vestes aut crines baptizandi tangat?*

Si tangat tantum vestes, invalidus est Baptismus; ut merito dicunt Concina, Elbel, et Salmant. cum aliis communiter (contra Leandrum qui laudat Sotum, Valentia, etc.).

Si vestes
tantum um-
eantur. in-
validai Ba-
ptimas.

Idem dicunt Concina et Bonacina | cum aliis de Baptismo cum ablutione cri-

Si crines,
dubius.

SainteBfuve, Cai., com. 3, cas. 297. - Pontas, v. Baptismus, cas. 17. * 4 De Bapt., cap. 9, art. 2, concl. 1. collig. 2. v. Quin et etnstnt. - § De pueris baptizandis. - De Bapt., cap. 5, n. 8. - 1 De Bapt., n. 23. - Tr. 2, cap. 2, n. 37. - Loc. dt., num. 7. - » Disp. 2, de Bapt., qu. 2, punct. 8, n. 21.

ministerium hominum in Baptismo, praesupponit nativitatem ex utero, qua homo in notitiam et societatem hominum prodit ».

f) Comitulus, non citatus hic a Benedicto XIV, id tamen, lib. 1, qu. 13, supponit; casum enim sic initio quaestionis ponit: « Infantis caput abluatur in matris utero, pronuntiata tota forma baptismi ». Idque postea non refellit

Î) Et ita etiam auctores non pauci allegati pro secunda sententia, ut Contin. Tournely, Holzmann, Elbel, Babenstufef, Croix, Pignatelli, dicentes vel dubium esse illum Baptismum, vel puerum esse rebaptizandum sub conditione. — Idemque de infante qui in secundina adhuc inclusus fuit baptizatus dicunt aut innuunt Armilla, Diana et Praepositi. — Quod concordat cum decreto S. C. C., diei 12 Julii 1794 in Sutrina, quo declaravit Baptismum iterandum esse sub conditione, in quodam casu quo fetus in utero supra verticem

baptizatus erat Vide *Thesaur., resol. anno 1794, fol. 165 et seqq.* — Et hoc etiam si medicus vere peritus et probus testetur per methodum longe perfectiorem, quae nunc adhibetur, aquam sine dubio caput infantis in utero attigisse, uti declaravit eadem & C. C., die 16 Martii 1897.

der utique citat Sotum et Valentia, quasi innuentes probabilem esse sententiam quae affirmat valere huiusmodi Baptismum. Ipse tamen, de Bapt., disp. 2, qu. 23, sicut et S. Alphonsus, contrariam probabiliorum existimat: « Probabilius longe respondeo, non fieri Baptismum, nisi baptizandi vestes ita delicatae sint ut aqua attingere possit carnes. — Sotus vero, in 4, disl. 3, art. 7, v. *Dubium autem*; Valentia, in 3 P., disp. 4, qu. 1, punct. 2, v. *Quinto sequit* <r, non satis accurate citantur; negant enim valere sacramentum; et ad summum concedunt dubium esse, proindeque sub conditione iterandum esse volunt.

mum dumtaxat. — Sed absolute oppositum tenent Toletus, Valentia Λ , Coninck, Henriquez, Graffitis, Ledesma h , etc., apud Lugo ϵ ; quorum sententiam merito ipse Lugo probabilem putat. Ratio, quia, licet capilli non sint animati, non sunt tamen pura excrementa; sed bene sunt hominis partes: sicut est cutis exterior, quae nec etiam informata est ab anima, et tamen haec utique in Baptismo aqua abluitur, non cutis interior. — Hinc recte dicunt Laymann. $\ast$, Lugo 3 , Viva 0 , Salmant. $\ast$; et Diana $\ast$ cum Soto, Vasquez B , Praeposito et Ochagavia, Baptismum in crinibus collatum saltem dubium esse; et ideo in necessitate, si in alia parte praestari non potest, adhibendum esse sub conditione.

Item, »
difUQM, pee
âat mintma
r-»r\ corp'>
n%

Et idem dicendum est cum Salmant. e et D. Thoma T , de Baptismo qui non possit conferri, nisi in digito, pede aut alia minima parte corporis.

Quaeritur 4° . *An valeat Baptismus collatus in alia parte principali* quam in capite, puta *in scapulis, humeris vel pectore?*

Totel., lib. 2. cap. 18.1. f. $\cdot$ Coninck, qu. 66, n. 78. i. f. - *Henriq.*, lib. 2, cap. 7, num. 2. $\cdot$ Jacob, de Graffito, Dec $\ast$, aur., part. 2, lib. L cap. 4. n. 29. $\ast$ Resp, mor., lib. I, dub. 1. η . X — *Lufo*, loc. ai., a n. 4. — $\blacksquare$ Lib. 5, tr. 2, cap. 3, num. 3, v, t — $\cdot$ Loc. dl., n. 11. — $\cdot$ Tr. 2, cap. 2, num. 4L — 1 Part. 5. tr. 3. resol. 4. *Solus*, in 4, dite. 3, art. 7. v. *Ecquid autem*. $\cdot$ Praepos., qu. 66, art. 8, dub. 3, n. 90. *Ucha $\wedge$ av*, de Bapt., qu. 4. n. 3 et 5. — $\cdot$ Loc. dt., n. 4L — $\cdot$ 3 P., qu. 68, art. 11. ad 4. — $\cdot$ Dñp. 20, iect. 2,

$\ast$ > Valentia, *loc cit.*, v. *Sexto sequitur* ut probabilius tantum sic tenet; hinc asserit iterari posse sub conditione. — Petrus de Ledesma, *de Baptismo, cap. 3, conc. 3, dub. 3*, docet huiusmodi Baptismum valde probabiliter validum esse; dicit tamen contrariam sententiam probabiliorē. — Quapropter hi auctores non dissentiunt ab opinione quae S. Alphonsi probatur.

O Quin etiam Viva, *de Bapt., qu. 2, art. 3, n. 5*, absolute scribit: « Non satis est quod aqua tangat capillos ».

Λ Vasquez, *disp. 145, cap. 4, num. 31*: $\cdot$ Satis esse, inquit, si aqua solum contingat capillos $\cdot$ At *disp. 146. cap. 4, n. 26 et 27*, in universum docet iterandum esse Baptismum, ubi adsunt contraria doctorum opiniones.

Anacletus non videtur dubitare de valore huius Baptismi; nam, *tr. 14, dist. 3, n. 19*, quando in capite non potest baptizari, $\cdot$ in casu necessitatis, inquit, utputa propter peri-

Communissima est sententia affirmativa, quam tenent Busenbaum, ut supra, (m. 105, ad 4], et Suarez δ , Filliuccius $\cdot$, Holzmänn ϵ° , et alii apud Croix — Attamen Concina $\cdot$ a, Anacletus $\ast$ >; et Platel apud Croix $\cdot$ a, putant dubium esse talem Baptismum. Et ratio videtur assignari a D. Thoma $\cdot$ ubi ait: *Quia tamen in nulla exteriorum partium integritas vitae ita consistit sicut in capite; videtur quibusdam quod propter dubium, quacumque alia parte corporis abluta, puer post perfectam nativitatem sit baptisandus sub hac forma: Si non es baptisatus, etc.*

Unde, propter aliquale dubium quod in tali Baptismo, praeterquam in capite collato, intervenit, merito dicunt Viva 18 ; et Salmant. 18 cum Trullench, Ledesma 0 , Torreblanca et Antonio a Spiritu S., ad maiorem cautelam licite posse illum repeti m >. — Et idem sentit Contin. Tournely n , dicens: *Sed quia in re tanti momenti tutiora semper sequenda sunt, quisquis alibi quam in capite baptisatus fuerit..., denuo rebaptizandus est sub conditione; ex D. Thoma, qui alibi 18 sic ait: St'*

n. 11, v. *Quapropter*. — $\cdot$ Tr. 2, cap. 2, num. 33. — w De Bapt., n. 106. — u Lib. 6, part. 1, n. 267. — 11 De Bapt., cap. 5, n. 9. — *Platel*, de Sacram., n. 116. $\cdot$ “ Loc. cit., n. 267. — u Loc. dL, ad 4. — “ De Bapt., qu. 2, art. 3. n. 6. — “ Loc. dt, num. 39. $\cdot$ *Trull.*, de Sacram., lib. 2. cap. 1, dub. 3, num. 9. - *Torrebl.*, *Jui spiritual.*, lib. 2. cap. 4, n. 33. - *Anion*, a Sp. S., Director, confess., parc. I. tr. 2, disp. 2, n. 45. — 11 De Bapt., cap. 3, art. 2, conc. I. collig. 2, v. *Sed quia*. — “ 3 P., qu. 66, art. 7, ad 3.

culum mortis..., semper facienda est ablutio in alia parte principaliori, quantum fieri potest ». His autem absolute dictis, addit η . 20: « Si vero pars illa sit minus principalis, *ac proinde dubia*,... tunc, si infans evadat periculum ac perfecte nascatur, iterum baptizandus est sub conditione ».

$\geq$ Ledesma, *loc. cit., dub. 3*, ita loquitur de Baptismo in crinibus tantum collato; ceteroquin docet « necessitate sacramenti sufficere quamlibet corporis partem ablui ».

Quin etiam Viva, Torreblanca et Antonius a Spiritu Sancto Baptismum iterandum esse volunt — Et concordat Rituale Romanum, *lit. 2, cap. 1, n. 16*, ubi dicit: « Si infans caput emisit, et periculum mortis immineat, baptizetur in capite; nec postea si vivus evaserit, erit iterum baptizandus. At si aliud membrum emisit, quod vitalem indicet motum, in illo, si periculum impendat, baptizetur; et tunc si natus vixerit, erit sub conditione baptizandus ».

Si pan
principi
lior, «x@
munium
dicitur n
lidui.

Potett
tamen tub
conditioni
repeti.

Mum corpus aqua non possit perfundi propter aquae paucitatem..., oportet caput perfundere, in quo manifestatur principium animalis vitae.

Quaeritur 5°. *Utrum ad Baptismum requiratur trina ablutio?*

Ad valorem «afficit ana ablutio.

Quod ad validitatem spectat, nulli dubium, validum esse Baptismum per unam ablutionem collatum; ut omnes docent cum D. Thoma *, ex can. *De trina, de consecr., dist. 4*, ubi D. Gregorius id ut certum habet, dicens: *Reprehensibile esse nullatenus potest, infantem in Baptismate vel ter vel semel immergere*. Et aliquando in Ecclesia una tantum immersio adhibita fuit; ut ferunt Antoine, Renzi et alii. — Verum Laymann * et Elbel § dicunt in hoc servandam esse consuetudinem uniuscujusque Ecclesiae. In nostro autem Rituali Romano trina praecipitur infusio.

Utrum vero *hic ritus servandus sit sub mortali?*

Trina requiritur de praecepto gravi.

Negat Holzmann. — Sed verius affirmat Renzi; quia hujusmodi ritus est materia satis gravis; cum enim in Baptismo exprimitur mysterium Trinitatis, con-

gruum est ut trina ablutione conferatur. Idque expresse docet D. Thomas⁴, loquens de trina immersione quae tunc fieri solebat, dicens: *Et ideo graviter peccaret aliter baptizans; quasi ritum Ecclesiae non observans*. — Et hic bene advertunt Antoine, et Busenbaum, ut supra, [*n. 105, ad 5*], cum Reginald© et Laymann, curandum ut forma non perficiatur antequam trina fiat ablutio.

Quaeritur 6°. *An sit materia sufficiens una vel altera gutta ad baptizandum?*

Affirmant Vasquez ·, et Henriquez apud Laymann ·; ac Leander et Diana cum Ochagavia, Maeratio, etc. — Sed negant communiter Laymann †, [Contin.] Toumely·; et Concina· cum Soto, Suarez et Valentia; praesertim si gutta non fluit "A — Probabilius tamen Holzmann¹⁰ et Elbel¹¹ dicunt esse materiam dubiam. — Sed si baptizans motu digiti madefacti ablueret partem corporis baptizandi, Anacletus et Bonacina¹¹ cum Scoto °), Coninck †), Filliucdo et communi habent Baptismum ut certum; licet [Contin.] Tournely adhuc de hoc dubitat.

Uni vel Altera <uita, probabilis* materia dubia.

1 3 P., qu. 66, art. 8. — Antoine, de Bapt., qu. 3. — Renei, de Bapt., cap. 1, qu. 10. — * Lib. 5, tr. 2, cap. 8, n. 4, l. L — ■ Confer. 4, de Bapt. natura, n. 24. — Holem., de Bapt., n. 101. — Renei, loc. cit. — 4 Loc. cit., art. 8, corp. — Antoine, loc. cit. — Regin., lib. 27, n. 20 et 31. — Laym., tr. 2, cap. 3, num. 4, i. f. — » In 3 P., diip. 145, cap. 8, n. 23, et praesertim cap. 4, num. 32. — Henriq., lib. 2, cap. 7, num. 2; et cap. 21, n. 4. . · Lib. 5, tr. 2, cap. 3, n. 1, v. f. — Leand., de Bapt., di«p. 2, qu. 3. — Diana, part. 5, tr. 3, reaol. 5. · Ckhagav., de Bapt., qu. 4,

n. 8. · Maerat., de Bapt., diap. 2, sect. 4, v. *Quod ad posteriorem*. — 1 Loc. dt., n. 1, coroll. 3. — 1 De Bapt., cap. 3, art. 2, cond. 1. collif. 1. — ' De Bapt., cap. 3, n. 4. · Sotes, in 4, dist. 3, qu. un., art. 7, v. *Atque idem*. · Suar, disp. 20, sect. 2, n. 12, v. *Oarv non est*. · Valent., disp. 4, qu. 1, punct. 2, v. *Raque sequitur*. — * De Bapt., num. 99. — 11 Confer. 4, de Bapt. natura, n. 16. — 11 Tr. 14, de Sacram., dist. 8, n. 14. — u Disp. 2, de Bapt., qu. 2, punct. 8, n. 14, i. f. (ex Comitolo quem non reprobatur). · FUL., tr. 2, cap. 2, n. 34. — Cantin. Tourh., de Bapt., cap. 3, art. 2, collig. 1, i. f.

n) A qua sententia non videntur dissentire Leander et Ochagavia; Leander enim scribit probabilius satis esse unam alteramve guttam, « praesertim si per corpus fluant »; et Ochagavia: « Debet tamen aqua per corpus vel per aliquam ejus partem defluere ».

°) Scotus id satis innuit, scribens in 4, dist. 3, qu. 3, v. *Hic dicendum*: « Sufficit lotio in communi dicta corporis ab aqua, alio hoc agente; quod nihil aliud est, nisi quod

oportet istum contactum corporis ab aqua fieri ab alio causante contactum istum; et isto modo intelligendo ablutionem et lotionem, lotio est materia proxima ».

P) Coninck, qu. 66, n. 83, non loquitur de hoc casu, ubi sermo est de extremo digito baptizantis; sed solum de extremo baptizandi digito: utrum scilicet valide quis baptizetur in extremo digito; quem dicit esse Baptismum dubium.

DUBIUM II.

Quae sit Forma Baptismi.

10β. Vide apud Busenbaum quae sint formae validae. Quae invalidae. Quae dubiae. — 109. Quot modis possit forma variari: 1° Per mutationem. — 110. 2° Per corruptionem. 3° Per transpositionem. — 111. 4°. Per additionem. — 112. 5° Per diminutionem. - Hinc dub. 1. An invalidet Baptismum omissio conjunctionis Et. - Dub. 2. An omissio praepositionis In. - Dub. 3. An valeat Baptismus, collatus tantum In nomine Christi.

~ * Resp. Forma necessaria Baptismi est haec: *Ego te baptizo in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen.* « A qua non differt illa Graecorum substantialiter: *Baptizetur* (vel, ut Arcudius vult, *baptizatur*) *servus Christi, in nomine Patris, etc.* ». — [Damnata fuit propositio 27 ab Alexandro VIII: *Valuit aliquando Baptismus sub hac forma collatus: In nomine Patris, etc., praetermissis illis: Ego te baptizo*].

inQn»en«m « Porro quinque sunt, quae significant « tur in prolatione formae, juxta quae va- « lor ejus debet expendi: Γ. *Persona baptizantis*, saltem implicite: quod in forma « Graecorum non negligitur, cum τὸ *baptizetur* idem valeat ac baptizetur a me. « — 2°. *Actus baptizandi*; quia alioqui « forma non haberet connexionem cum « materia, eamque non determinaret, cum « ablutio ad varios fines possit referri. — « 3°. *Persona baptizandi*; quia, uti ablutio, ita et forma circa certam personam « versari debet. — 4°. *Unitas divinae naturae*: quod fit per voces, *in nomine*. — « 5°. *Trinitas Personarum*: idque explicite et distincte vulgaribus vocabulis. « — Filliuccius ., Laymann ., Bonacina ..

« Unde resolves:

Maujio-
don loi. « 1°. *Valide baptizat*, etsi venialiter peccet, qui pro *Baptizo*. dicit *Abluo, Afergo*, etc.; vel pro *Te*, utitur communi « nomine Graecorum more, vel proprio; « vel *baptizo Petrum*; vel qui honoris causa dicit *baptizo Dominationem vestram* — Laymann Bonacina ..

« 2.° *Valet* forma, etsi omittat *Ego* et « *Arnen*; quia omnia significata per formam salvantur. Secus, si omittat *Te*; « quia non significatur persona baptizandi. Ibid. 8 ». — [Est communis cum Salmant. '].

« 3°. *Non valent* hae formae: 1°. *Baptizo te in nominibus Patris et Filii, etc.*; quia « multiplicatur natura, seu essentia divina. « — 2°. *Baptizo te in Patre et Filio, etc.*; « vel *cum Patre, etc.*; vel *per Patrem*; « vel *in nomine Patris per Filium, in Spiritu Sancto*; vel *in fide, virtute, majestate Patris, etc.* (quam tamen alii dubiam esse volunt). Ratio, quia significatur diversitas essentiae, aut certe unitas « non satis exprimitur. — 3°. *Baptizo te in nomine Dei*, vel *Sanctissimae Trinitatis*; « vel *in nomine Dei unius et trini*; vel « *in nomine trium Personarum*: vel *Patris et Filii*, omissa Persona Spiritus Sancti. — Ratio, quia non exprimuntur « distincte tres Personae. — 4n. *In nomine Domini nostri Jesu Christi*. Quia « tamen forma olim Apostolos usos sed « ex speciali privilegio, multi docent; alii « negant, dicuntque eos baptizasse *in nomine Christi*, addendo illud nomini secundae personae, non omissis nominibus aliarum Personarum. — Cum ergo « Nicolaus Papa dixit eam formam valere « vel intellexit, si pro nomine *Filii* ponatur « nomen *Christi*; vel *in nomine Christi* « pro *vice Christi* intellexit; vel locutus « est ut doctor privatus. — Vide auctores « citatos.

Arend., Concord Eccle. occid et orient.» lib. I, de B-ipt., cap — 1 Tr. f. cap 1 — . Lib. 5. tr 2, cap. 4. — ' D» Bapt. qu. 2. punct. 4. — . Lib. 5, tr. 2. cap. 4. n. 2

et 3; cir. tr. 1, cap. 4. n. 4. — 4 Diip. 2, de Bapt., qu. 2. punct. 4, n 9.10 et 17. — . Bortac., loc. dt., n. 11 et 16. — ' Tr. 2, ap. 3» n. 1. 6 et 39.

108. - .| Auctores citati loquuntur de similibus appellationibus loco verbi *Te*. sed Bonacina dicit mortale peccatum admitti si usurpentur.

108. - .| Auctores citati loquuntur de similibus appellationibus loco verbi *Te*. sed Bonacina dicit mortale peccatum admitti si usurpentur.

Formae
dobue.

« 4°. *Dubiae* sunt formae, ob sententiam
• utrinque probabilem auctorum: Γ. *Ba-*
• *ptieo te in nomine Patris, in nomine*
• *Filii, in nomine Spiritus Sancti*; vel:
« *Baptizo te in nomine Patris, baptiso te*
« *in nomine Filii, etc.* — Ratio, quia non
« exprimitur unitas essentiae. — 2°. *Ba-*
« *ptieo te in nomine Genitoris, Geniti et*
« *Spirati*; vel *in nomine Omnipotentis,*
« *Sapientis et Boni*; vel *in nomine Inge-*
« *niti, Geniti et Doni.* — Ratio, quia Tri-
« nitas Personarum non explicatur vocibus
« quibus a fidelibus omnibus debet et po-
« test apprehendi. — 3°. *Baptieo te in no-*
« *mine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti,*
« *et Mariae Virginis.* — Quia dubium est
« de intentione ministri: qui, si eo sensu
« voluit dicere *Mariae*, quo Patris et Filii
« et Spiritus Sancti, non valet; cum sit
« contra sensum essentialem a Christo
« intentum. Si vero tantum voluit illam
« invocare, ut coadjutricem gratiae im-
« petrandae vel aliter, valet; cum tantum
« sit mutatio accidentalis. — Filliuccius
• Vide etiam Laymann¹, et Bonacina¹ ».

Forma
Icfillima.

109. — Vera et legitima forma Bapti-
smi haec est: *Ego te baptiso in nomine*
Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Arnen a». — Ita definitum in concilio Lateranensi³
et in Tridentino⁴, ex illo Matth. xxviii: *Euntes ergo docete omnes gentes, bapti-*
santes eos in nomine Patris, et Filii, et
Spiritus Sancti.

Quot mo-
dii variari
posait.

Multipliciter autem potest haec forma
variari, nempe 1°. per verborum *muta-*
tionem; 2°. *corruptionem*; 3°. *transposi-*
tionem; 4°. *additionem*; 5°. *diminutionem*.
— In his autem omnibus, ad discernendum
quando variatio invalidet vel non sacra-
mentum, attendi debet an ipsa sit sub-

¹ Lib. 6, tr. 2, cap. 4. n. 4, 6 et 6. — * Diip. 2, qu. 2, punct. 4, n. 12. — 1 Cap. *Firmiter*, § 4, de Summa Trinit — 4 Seia. 7, de Bapt., can. 4. — • 3 P., qu. 60. art. 8. — • De Sacram, i. g., disp. 2, num. 107. — 1 Qu. 60, art. 8, n. 68. — • Lib. 6, part. 1, n. 30. — Suar., de Sacram, i. g., diip. 2, sect. 4, n. 6, v. *Sed ut haec.* • Cajetan., in 3 P., qu. 60, art. 7, ad 2. • Dicastillo, tr. 1, de Sacram, i. g.,

stantialis an accidentalis. *Substantialis* enim variatio est cum corrumpitur substantia sensus verborum a Christo Domino intenti; et haec quidem sacramentum invalidât. *Accidental*is vero est cum idem remanet sensus; et haec non invalidât, nisi, ut advertit D. Thomas[•], aliquis formam sic mutando, *intendat... alium ritum inducere, qui non sit ab Ecclesia receptus...; quia non videtur quod intendat facere id quod facit Ecclesia.*

Hinc 1°. Quod ad *Mutationem* verborum pertinet, variatio *accidental*is est:

1°. Si mutatur idioma; ut communiter omnes docent. — Immo Lugo[•], Coninck^T; et Croix[§] cum Suarez, Cajetano, Dicastillo et Arriaga^{b)}, dicunt hoc procedere, etiamsi plura idiomatica in eadem formam conflarentur. Quia, licet tunc propositio non videatur moraliter significativa apud homines; in sacramentis tamen non requiritur ut audiens, vel ut proferens verba intelligat: modo voces per se sint significativae, et ipse velit id significare quod Christus intendit.

Praeterea, recte notat Croix cum Sà, Trullench, Victoria, Reginaldo, Gobât et Dicastillo, melius esse ut mulieres caeterique rudes, si baptizent, utantur lingua materna; cum nesciant perfecte proferre latinam. — Advertunt tamen Salmant.[•] cum Suarez et Filliuccio, verbum *baptiso* retinendum quantum fieri potest, dicendo: *lo tibattesBO etc.*; quia ex accommodatione verborum factum est ut verbum hoc utrique linguae inserviat.

2°. Etiam variatio *accidental*is est, si substituantur verba synonyma, v. g. *abluo, lavo, intingo*, pro *baptiso*; ut communiter dicunt cum Busenbaum (ut supra, n. 108),

Motatio
idiomatica.
accidens*
talis.

Substitutio
verborum
synonymo*
rum, muta-
tio acciden-
talis.

diip. 1. dub. 11, n. 179, i. f. — Croix, lib. 6, part. 1, n. 30. — Sd, v. *Baptismus*, n. 12. • Trull., lib. 2, cap. 1, dub. 4, num. 12. — Victor., Sum., de Bapt., num. 18 i. i. — Rcgii., lib. 27, n. 31. • Gobat, tr. 2, num. 88. — Dicastillo, tr. 1, de Sacram, i. g., diip. 1, n. 117; et tr. 2, de Bapt., disp. 1, n. 131. — • Tr. 2, cap. 3, n. 12. • Suar., disp. 21, sect. 2, n. 2. — Fili., tr. 2, cap. 3, n. 51.

b) Filliuccius, tr. 2, cap. 3, n. 50 et 60, non loquitur de invocatione B. M. V. Ceterum validum habet Baptismum in cuius forma, verba *In nomine* ter pronuntiantur; dubium autem Baptismum, collatum cum verbis aequivalentibus nominibus Patris» Filii et Spiritus Sancti.

109. — a) In Rituali Romano deest verbum *Arnen*. Hinc recte in *Horn. Apost.*, tr. 14, n. 14, et in *Confess. diretto*, cap. 13, n. 10, S. Doctor in exhibenda forma Baptismi omittit particulam istam. Cfr. notam b ad num. 11 supra.

b) De forma in qua plura misceantur idiomatica, Arriaga, de Sacram, i. g., disp. 7, n. 2,

Suarez', Natalis Alexander', Toletus⁸; Sporer⁴ cum Laymann, Bonacina et Croix; Salmant. s cum Coninck et Leandro; Elbel .; et Concina l cum Soto, Vasquez, Berti et communi. — Contra Alensem, Gabrielem, etc., qui putant non valere talem Baptismum: quia tunc censetur minister non habere veram intentionem faciendi ritum Ecclesiae; cum illa diversa verba potius profanam quam sacramentalem significant ablutionem. — Sed bene respondet Concina § quod tunc sacramentum, si infirmaretur, non jam infirmaretur ex defectu verborum, sed intentionis ministri: sed cum minister veram habet intentionem baptizandi, vere baptizat, determinando per intentionem verba illa profana ad ablutionem sacramentalem (juxta dicta cum D. Thoma, n. 23, v. *Prob.* 4°).

Idem dicitur, si proferatur forma more Graecorum, nempe: *Baptizetur servus Christi in nomine Patris, etc.*; ut approbatum fuit ab Eugenio IV in concilio Florentino.

Synonyma
tn signifi-
candi per
•onii divi
nil.

Utrum autem valeat Baptismus, si dicatur: *In nomine Genitoris, el Geniti, et Procedentis ab utroque?*

Reddunt
BaptUum
dubiutn.

Affirmat Cajetanus . Ratio (quam ait Concina ¹⁰ non carere suo fundamento), quia in communi theologorum sermone, pro eodeip accipi solent nomina Genitoris, Geniti, etc.—Sed Baptismus taliter collatus saltem est dubius >; ut docent Laymann'', Palaus'', Contin. Tournely', Holzmann'', Salmant.'', Roncaglia''; et Concina'' cum Estio, Suarez, Vasquez et communi thomistarum et scotistarum. Atque expresse

' Diip. 21, »ect. 2, n. 2. — 1 Lib. 2, de Bapt., cap. 1, art. 3, ref. 10. — 1 Lib. 2, cap. 19, num. 2. — 4 Supplem. Sacram., cap. 1. num. 28, iv. - Laym., lib. 5, tr. 1, cap. 4, amert 5. - Bonae., qu. 2, punct. 4, n. 17. 1 Croix, Hb. 6, pari i, n. 31. — * Tr. 2, cap. 3, n. 11. • Coninck, qu. 66, n. 44. • Leand., diip. 3, qu. 10. — • Confer. 6. de Forma et Ministro Bapt., n. 43. — 1 De Bapt., cap. 7, n. 6. • Sohu, in 4. dist. 3, art. 5, v. *De mutatione autem.* • Vaiq., disp. 142, cap. 2, num. 12. • Berti, lib. 31, cap. 10, n. 1. — Aten», Sum., part. 4, qu. 8, membr. 3, art. 8, § 3. v. *Item nmiltler.* • Gabr. Biel, in 4. dist. 3, art. 3, dub. 3. — • Loc. du, n. 6, l f. — D. Thom., 3 P., qu. 64, art. 8. — Eu*tn IV,

id docuit ipse D. Thomas'', ubi de hoc rationem assignat, dicens: *Sicut aqua sumitur ad Baptismum, quia ejus usus est communior ad abluendum; ita ad significandum tres Personas, in forma Baptismi assumuntur illa nomina* (scilicet Patris et Filii, etc.), *quibus communius consueverunt nominari Personae in illa lingua; nec in aliis nominibus perficitur sacramentum.* — Hinc (ut refert Contin. Tournely''), S. Pius V, cum nova editio fieret Romae operum Cajetani, jussit suam opinionem eradi *).

Putat autem Concina *, validum esse Baptismum sic collatum: *In nomine Patris, et Jesu Christi, et Spiritus Sancti*; quia, ut ait, Jesus Christus vere est Filius Patris. — Sed huic merito non acquiescit Frassen''; quia, licet Jesus Christus noscatur esse Filius Patris, tamen hic id non sufficienter exprimitur. Secus, dicit Frassen, si pro nomine Spiritus Sancti dicatur *Spiritus Paracliti*; quia in verbo *Spiritus* jam satis exprimitur tertia Persona.

110. -11°. Quod ad Corruptionem verborum pertinet, notat D. Thomas'' facilius induci mutationem substantialem, si corruptio fiat initio vocis; ut, si pro *Patris*, dicatur *Matris*.

Secus, si corruptio fiat in fine. — Hinc Zacharias Papa, in can. *Retulerunt, de consecr., dist. 4*, validum declaravit Baptismum sic collatum: *Ego te baptio in nomine Patria, et Filia, et Spiritu Sancta*. Idem dicitur, si quis ob balbutiem vel praecipitantiam dicat: *Batiso*, aut *Baba-*

Corruptio
initio rock
fedlituob
Rtantalii.

Ob balbutiera, accidentalii.

Decret, ad Armenoi, § *Primum omnium*; ap. Labbe, tom 18, col. 547, — • In 3 P., qu. 66, art. 5, ad 7. — * Loc. dt., n. 11. — u Lib. 5, tr. 2, cap. 4, num. 4. — M Tr. 10, punct. 5, num. 16. — u De Bapt., cap. 4, art. 2, concl. 4, v. *Quaerci.* — 14 De Bapt., num. 114. — 14 Tr. 2, cap. 3, num. 33. — 14 Tr. 17. cap. 2, qu. 6. — 11 De Bapt., cap. 7, num. 11. - EaBui, in 4, diet. 3, § 6, v. *Si vero.* - Suar., diip. 21, ted. 4. • Va*q., diip. 144. cap. 2. — “ 3 P., qu. 66, art. 5, ad 7. — • Loc. du, art. 1, concl. 2, v. *Celerum.* — • Loc. dt., num. 11. — ■ Scotui academ., tom. 10, tr. I, diip. 1, art. 1, qu. 6. — loc. dt. — " Loc. dt., qu. 60, art. 7, ad 3.

scribit: «Qui diceret eam non esse sufficientem formam, haud multum a vero aberraturum»; subdens inferius: «Nihilominus tamen, non caret etiam probabilitate contraria sententia».

') Nota verbum S. Alphonsi: *Saltem* est dubius; nam aliqui auctores ex citatis proba-

bilis aut communius (ut dicunt) tenent esse invalidum; et sunt Holzmann, Concina, Estius.

Opinionem scilicet de Baptismo collate in nomine Christi.

110. - °) Zacharias validum esse ait Baptismum sic collatum, si ex *sola* linguae impe-

liso, aut *Battiso* pro *Baptieo*; vel *Fili* pro *Filii*. Ratio hujus est, quia voces ita constitutae sunt, ut si aliquando cum vitio proferantur, idem significant b). — Ita Concina l; et Croix * cum Lugo, Suarez et communi.

Et sic etiam valere Baptismum ait Concina · si dicatur abbreviate: *In nom. Patris, etc.*

Tranipolilio, mutalio acciden- tal^

III0. Quoad Transpositionem, inquit S. Thomas 4: *Nomina et verba transposita idem significant.* — Hinc transpositio per se facit mutationem tantum accidentalem; ut si dicas: *Te baptiso ego in nomine Patris, etc.*

Idem dicunt Lugo ·; et Croixa cum Toletoc), Dicastillo, Aversa et aliis, si dicas: *Te baptiso ego in nomine Filii, et Patris, et Spiritus Sancti.* — Nec obstat, si praeponendo Filium velles significare hunc esse principium Patris. Nam, ut recte ait Lugo ', contra Sotum a), ex naturali significatione, ipsum nomen Patris sonat esse principium Filii. Nec error ministri internus praejudicat valori sacramenti; ut docuit Nicolaus I ad consulta Bulgarorum · (apud Tournely ·), ubi dixit: *Jam satis, inquit* (Augustinus), *ostendimus ad Baptismum, qui verbis evangelicis consecratur, non pertinere cujusquam velantis vel accipientis errorem: sive de Patre, sive de Filio, sive de Spiritu Sancto*

1 De Bapt., cap. 7, n. 14. — ■ Lib. 6, part. 1, n. 96. · Lugo, de Sacram., i. g., diip. 2, n. 108. · Suar., disp. 2, sect. 4, n. 13, v. Septima. — 1 De Bapt., cap. 7, n. 14. — 4 3 P., qu. 60, art. 8, ad 3. — · De Sacram., i. g., disp. 2, a. 117. — • Lib. 6, part. 1, n. 32. · Dicast., tr. 2, de Bapt., disp. 1, n. 129. · Aversa, qu. 66, sect. 5, v. Octavo. — ' Loc. dt., n. 117. — ■ Resp. Nicolai I ad consult. Bulgar., cap. 104; cfr. Labbe, tom. 9, col. 1566. — * Praelect. de Bapt., qu. 1,

aliter sentiat quam doctrina coelestis insinuat.

111. - IV". Circa Additionem valet Baptismus, si addantur formae verba sensum non corrumpentia; puta, ut docet S. Thomas °, si quis diceret: *In nomine Patris omnipotentis, et Filii unigeniti, etc.* Vel si diceret: *Ego te baptiso in nomine Dei Patris, qui te creavit, etc.* — Secus ait D. Thomas, si quis baptizaret dicendo: *In nomine Patris majoris, et Filii minoris;* nam sic tolleretur veritas sacramenti. — Validum tamen esse Baptismum putet Coninck a), si diceretur: *Baptiso te in nomine Patris, quem puto majorem, etc.* Idque non immerito; nam error (ut mox diximus) ministri, quem ipse per sejunctam propositionem ibi adderet, non obstat sensui a Christo intento.

Quid, si quis diceret: *Ego te baptiso in nomine Patris, in nomine Filii, etc.?* — Censet Bonacinall hunc Baptismum

Additionem non corrumpent, non obest valor!

for a u- Vil'dac

non esse validum; quia ibi non satis exprimeretur unitas divinae essentiae. — Sed probabilius validum esse censent Concina °; Palausll cum Coninck b), Laymann % Suarez et Henriquez; ac Diana apud Croix u. Ratio, quia repetitio nominis nullo modo sensum immutet; prout neque immutaretur sensus si diceretur: *In nomine Dei Patris, in nomine Dei Filii, etc.* Pluraque affert Concina Sacramentaria, in art. 4, cood. nlt., v. De Nicolao I. — S. August., de Bapt., lib. 4, cap. 15; cfr. Migne, Patrol. lat. t. tom. 43, col. 168. — * 3 P., qu. 60, art. 8, corp. — u Diip. 2, qu. 2, punct. 4, num. 5. — u De Bapt., cap. 7, n. 8. — u Tr. 19, punct. 5, num. 17. · Suar., diip. 21, icct. 3, num. 10, v. Sed quid. · Henriq., lib. 2, cap. 8, num. 2. — Diana, part. 2, tr. 17, reaol. 15. — M Lib. 6, part. 1, num. 34. — Concina, loc. dt., n. 8.

ritia baptizans ita pronuntiaverit; secus vero, si ex errore aut haeresi.

b) Quamvis non omnes auctores omnia haec exempla proferant; omnes tamen principium generale exponunt a quo fluunt allata exempla.

c) Toletus, lib. 2, cap. 19, n. 3, id sane dicit, ita tamen limitando: « Dum non intendat errorem inducere contra fidem ».

V Sotus scilicet, in 4, dist. 1, qu. 1, art. 8, i. f., obstare dldt si praeponendo Filium, velles significare hunc esse principium Patris.

III. - a) Coninck, qu. 60, n. 71, exemplum huic simile proponit. Postquam enim negavit validum esse Baptismum *in nomine Patris increati, et Filii creatia Patre*, addit: « Aliud

esset [scii, vere baptizaret], si haec verba expresse adderet, dicendo: *In nomine Patris increati, et Filii, quem credo creatum, etc.*

b) Coninck, qu. 66, n. 58, id concedit, « nisi quis perverse haec intelligat, et hac repetitione velit significare pluralitatem essentiae ». Quam limitationem Palaus non animadvertit

c) Laymann non satis accurate a Palao citatur; nam, lib. 5, tr. 2, cap. 4, n. 5, proponit dumtaxat exemplum sequens: *Ego te baptiso in nomine...; ego te baptiso in nomine-. etc.*; cujus formae validitatem facile delendi posse ait; in praxi tamen se non repugnare, ut Baptismus iteretur sub conditione; « quia non satis exprimi videtur unius divinitatis essentia ». Et haec est ipsius S. Alphonsi opinio.

quibus *to nomine* repetitum legitur. Idem dicunt Toletus[^], Estius d), et Concina [* cum Soto d), Leandro, etc., si diceretur: *Ego te baptizo in nomine Patris, ego te baptizo in nomine Filii, etc.* Nec obstare ait Concina quod videantur istae tres formae imperfectae, ut objicit Comitulus; nam respondet hanc revera esse unam formam perfectam, cum moraliter continetur. — Attamen, quia prima opinio Bonacinae non est omnino improbabilis, prout putant Busenbaum (ut supra [m. 108\, ad 4.), Contin. Tournely Salmant. 3* cum Nufiez ideo talem formam censeo non esse tutam /A

Certe autem non esset validus Baptismus, si diceretur: *Ego te baptizo in nominibus Patris, et Filii, etc.*; quia sic nullo modo explicaretur unitas essentiae divinae. — Sicut etiam esset saltem valde dubius Baptismus collatus sequentibus formis: *In virtute Patris, etc.*; vel *in nomine SS. Trinitatis*; vel *in nomine Unius et Trini*; vel *in nomine trium Personarum*. — Vide Concina ♦ et Sporer ».

1 De Bapt. cap. 7, n. 12. · *Lcand.*, disp. 3, qu. 26. — *Concina*, loc. cit. — *Comit.*, Hb. I, qu. 7. — · De Bapt., cap. 4, art. 2, v. f., v. S/d *quid*. — ■ Tr. 2, cap. 3, n. 20. — · Loc. dt., d. 10. — · Suppi. Sacram., cap. 1, num. 25. — · 3 P., qu. (0, art. 8. — 1 Tr. 2, cap. 3, num. 2 et 40. — · Suppi. Sacram., cap. 1, n. 28. — · De Sacram., tr. 2, diip. 3, qu. 3 et 32. - *Fill.*, tr. 2, cap. 3, num. 48 et 49; dr. num. 63 et 64. - *Jacob, de Graffiis*, Deda. aur.f part. 2.

d) Exemplum istud, non apud ipsum Toletum, sed in additionibus ejus operi, *lib. 2, cap. 19, n. 2*, adjectis reperitur, tamquam dubia forma. — Toletus tamen in suis ad S. Thomam commentariis, quae manuscripta reliquit, et nuper typis mandata sunt, *in 3 P., qu. 66, ari. 5, dub. 12*, formam istam: *Ego te baptizo in nomine Patris, amen; ego te baptizo in nomine Filii, amen; ego te baptizo in nomine Spiritus Sancti, amen*, ut validam habet, modo per hanc repetitionem non intendatur arianus error. — Estius, *in 4, dist. 3, 4 6, v. Occurrunt*; Sotus, *in 4, dist. 3, art. 5, v. Unde ad argumentum*, exemplum praecedens habent, illud scilicet in quo verba *In nomine* repetuntur.

Srilicet Nuficz, *in 3 P., qu. 66, art. 5, dij). d, v. Ad argumentum*, acquivocam esse ait formam initio hujus paragraphi allatam; esseque validum vel invalidum Baptisma cum ea collatum, juxta sensum quem baptizans intenderit « Unde sequitur quod, quando non advertit ad hoc qui baptizat, ut communiter

Si quis autem ad nomina trium Personarum adderet nomen B. V. Mariae, dicit D. Thomas e quod si hoc faceret mente haeretica, intendens Baptismum conferre in nomine Virginis, sicut in nomine SS. Trinitatis, invalidus esset; quia perverteretur vera divinitatis confessio. — Secus, si quis rusticus tantum ob importunam devotionem nomen Virginis adjiceret.

112. - V°. Quod ad Diminutionem tandem verborum pertinet, certum est valere Baptismum, si omittantur verba *Ego* et *Amen*; ut omnes conveniunt. Et talem omissionem culpam venialem non excedere dicunt communiter Salmant.⁷, Sporer⁸; Leander® cum Filliuccio, Graffio, Soto, Vasquez, Palao, Turrecremata, Ledesma, Granado, Henriquez, etc.; quia haec verba non sunt de essentia Baptismi βλ — Sicut contra est verbum *Te*, cujus omissio redderet quidem Baptismum invalidum; prout recte dicunt Petrocorensis b) et Concina 10 cum communi, adversus quosdam non audiendos.

Omm ·
verboraa
Ego <14
men noi
tollit vib-
rem.

Oniiii
verbi *Tt*
tollit valo-
rem.

lib. 1, cap. 3, n. 28. - Sotus, *in 4, diil 3, art. 5, v. Quod si scisciteris*. · *Vasq.*, diip. 142, cap. 3, n. 30. · *Palao*, tr. 19, punct. 5, num. 2. *Turrecr.*, in can. *Si non*, 4 *Ad primum*, n. 6, de coniecr., dist. 4. - *Petr. de Ltdcsnt.*, de Bapt., cap. 4, post init., dub. 1, v. *Dico 2*. · *Jacob, de Granado*, in 3 F', contr. 4, de Bapt., tract. 2, disp. 1, num. 5. · *Htnriq.*, lib. 2, cap. 8, num. 6. — *ⁱⁱ De Bapt., cap. 7, n. 4.

accidit mulieribus et rusticis, talis Baptismus est iterandus sub conditione ».

f) Attamen S. C. S. Off., die 11 Januarii 1882 declaravit: « Baptismus exposita forma collatum esse validum ».

112. - a) Omnes quidem auctores de particula *Ego* loquuntur; cujus omissionem venialem esse ajunt, licet Jacobus de Graffiis dicat esse mortalem, cui consentit Filliuccius pro Baptismo solemni et publico; Turrecremata autem dicit esse peccatum. Sed particulam *Amen*, Turrecr. negat esse de praecepto, seclusa particulari consuetudine; Sporer negat ullum esse peccatum illam omittere; Filliuccius vero dicit esse praeceptam, et Graffius addit sub mortali. Sotus denique, Vasquez, Palao, Ledesma et Granado nullam de illa mentionem habent.—Cfr. notam a ad n. 109 supra.

b) Petrocorensis. *de Bapt., cap. 4, qu. 3, v. Si quis*, utique haec docet, « nisi quis eam [particulam] alio sensibili modo distingueret, dicens: *Ego baptizo creaturam hanc Dei, etc.* ».

Sed dubitatur 1°. Utrum invalidet Baptismum omissio conjunctionis *Et*, dicendo: *In nomine Patris, Filii, Spiritus Sancti*?

Negant Concina 1*; et Toletus, Comitulus ac Gobat, apud Croix *. Quia haec nomina Patris, Filii et Spiritus Sancti, utpote inter se relative opposita, jam significant distinctionem Personarum. — Affirmant vero Reginaldus c), Vivaldus et Conradus, apud Croix a. — Sed ipse Croix cum Aversa recte censet satis esse ad valorem Baptismi, si particula *Et* praeponatur tertiae Personae. Nam, ex una parte, juxta communem loquendi usum, quoties plura nomina uni verbo copulativo junguntur, sufficit ut conjunctio *Et* praeponatur ultimo nomini. Ex altera parte, verbum *Et* videtur omnino exprimendum saltem ante ultimum nomen; cum nomen *Spiritus Sancti* per se non sit notionale, denotans processionem tertiae Personae: nomen enim Spiritus Sancti competit tam Patri quam Filio.

Dubitatur 2°. Utrum verbum *In* sit de essentia?

Affirmat Concina 4* cum Navarro d), Soto *), Comitolo, Gabriele />, etc.; quia omissio praefatae particulae variat sensum. Dicens enim: *Ego te baptiso nomine Patris, etc.*, ostendit baptizare auctoritate, potestate vel imperio trium Personarum. Sed *In nomine* significat in invocatione SS. Trinitatis; ut Tournely &. — At

1 De Bapt., cap. 7, n. 13. — Toletus, lib. 2, cap. 19, n. 2. — Comit., lib. 1, qu. 9, propositio 5. — Gobat, tr. 2, num. 71. — Lib. 6, part. 1, num. 35. — Vivaldus, Candelabri, aur., de Bapt., de Forma, n. 21, (al., n. 33). — Conradus, Reap. cat. conte., tom 2, qu. 84. — Loc. cit., num. 35. — Croix, loc. cit. — Aversa, qu. 66. sect. 5, v. Septimo. — De Bapt., cap. 7, n. 7. — Comit., lib. 1. qu. 9, n. 4. — Praelect. de

probabilius negant Salmant. * cum Bonacina, Coninck, Henriquez; et Leander 1 cum Hurtado, Filliuccio, Diana, Candido >, etc. Ratio, quia in latino idiomate frequentius tacentur praepositiones, quae percipiendae sunt ad debitum loquendi modum. Unde, quamvis hic reticeatur *ro In*; tamen bene subintelligitur ex debita ministri intentione, per quam verba formae sacramentorum potius ad unum quam ad alium sensum determinantur. Tanto magis quod, adhuc expresso verbo *In*, etiam *ro Nomine* remanet aequivocum; quia etiam potest significari auctoritate vel potestate divina, prout significavit Christus Dominus, cum dixit: *In nomine meo daemonia ejicient*; et alibi: *Spiritus Paraclitus, quem mittet Pater in nomine meo*.

Haec secunda sententia, spectata ratione, mihi videtur verior. — Sed cum agatur de valore sacramenti, saltem ob auctoritatem DD. dicerem a prima non recedendum. Ideo recte ait Concina quod talis omissio non posset excusari a mortali *A

Dubitatur 3°. Utrum valeat Baptismus, collatus tantum *in nomine Christi*?

Dubium oritur ex verbis illis Actor, cap. vin, ubi dicitur: *In nomine Jesu Christi baptizabantur viri*. Et ex textu in can. *A quodam, de consecr., dist. 4*, ubi Nicolaus Papa ad quaesita Bulgarorum sic

Bapt., qu. 1, art. 4, conclusio 1, v. *Instabis*. — Tr. 2. cap. 3. n. 21. — Bonae., qu. 2, punct. 4, n. 16. — Coninck, qu. 66, num. 61. — Henriquez, lib. 2, cap. 8, num. 6 (manu innotens). — De Sacram., tr. 2, disp. 3, qu. 11. — Gaspar Hurtado, de Bapt., disp. 1, dill. 7, v. f. — Fili., tr. 2, cap. 3, num. 63. — Diana, part. 2, tr. 15, reser. 47. — Concina, de Bapt., cap. 7, n. 7, i. f.

c) Reginaldus, lib. 27, n. 30, dicit omissionem hujus copulae aut alius aequipollentis, rationem sufficientem praebere Baptismum sub conditione iterandi.

d) Navarrus satis innuit, dum in *Man., cap. 22, n. 5*, excludit solum verba *Ego et Amen* a necessariis ad formae essentiam.

Sotus, in 4, dist. 3, art. 5, loquitur non de solo verbo *In*, sed de tota particula: *In nomine*; quam dicit esse de essentia; hinc non recte citatur a Concina.

f) Gabriel Biel, in 4, dist. 3, art. 3, dub. 3, affirmat sane ex Alensi praepositionem istam ita de essentia esse, ut si «scienter omitteretur» invalidus esset Baptismus; < si tamen

ex defectu linguae inadvertenter, aut idiomaticis proprietate, in qua idem significaretur per *ly in nomine* et per *ly nomine*.^ pie credi potest quod esset baptizatus ». Igitur non satis accurate a Concina citatur.

*) Quid sibi velit Candidus plane dubium est; in propositione enim, *disqu. 16, art. 3, dub. 5*, scribit: « Dico septimo.^, si intermitatur in forma *ly in...*, non esset Baptismus, quia non stat sensus verus ». Deinde affert opinionem contrariam de tribus particulis *In, Ego, Amen*, « quia auferendo, inquit, ista tria verba, non aufertur formae sensus: quod mihi est probabilius ».

Baptismus valide conferri cum parti-

Quid de
oratio
copnue
£/.

Quid de
praepod
tionc In.

Baptismus
in nomine
Christi.

respondit -. *Hiprofecto, si in nomine SS. Trinitatis, vel tantum in Christi nomine, sicut in Actibus Apostolorum legimus, baptizati sunt (unum quippe idemque est, ut Sanctus exponit Ambrosius), constat eos non esse denuo baptizandos.* — Revera autem S. Ambrosius sic scripsit: *Qui benedicitur in Christo, benedicitur in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti; quia unum nomen, potestas una.... Denique Aethiops eunuchus Candacis reginae, baptisatus in Christo, plenum mysterium consecutus est.*

Certe
invalido*.

Sed hodie certum est hunc Baptismum esse invalidum, ut omnes communiter docent cum S. Thoma *. — Idque habetur expressum in can. *Si revera 30, de consecr., dist. 4*, ubi Pelagius Papa dixit: *Si revera hi... solummodo se in nomine Domini baptisatos fuisse forsitan confitentur, sine cujusquam dubitationis ambiguo eos, ad catholicam fidem venientes, in SS. Trinitatis nomine baptieabis.*

Ad textum autem *Actorum* diverse re-

• De Spiritu Sancto, lib. 1, cap. 8, n. 40 et 41; cfr. Migne, Patrol. lat., tot., 14, coi. 712. — 13 P., qu. 66, art. 6. — Loc. du, aru 6, ad 1. — In 4, dist. 3, qu. 2, n. 9, v. Dr c m / n lo. — Praelect. de Bapt., qu. 1, art. 4, conci. tilu, et reap, ad object. 1. — De Bapt., cap. 4, art. 1, conci. 2. — Lib. 2, de Bapt., cap. 1, art. 3, reg. 2. - 5. BaiU., lib. de

spondent, et quidem omnes probabiliter. — D. Thomas 8 respondet quod ex speciali Christi revelatione Apostoli in primitiva Ecclesia in nomine Christi baptizabant. Et pariter sentit Scotus 4. Et huic sententiae defert Catechismus Romanus 0, — Alii vero communius et probabilius respondent ibi pro nomine Christi intelligi Baptismum a Christo institutum, ad differentiam baptismi Joannis; sed tunc etiam Apostolos baptizasse sicut et nunc. Idque probant ex Act. xix, ubi, cum quidam interrogati essent an Spiritum Sanctum accepissent, responderunt se neque si Spiritus Sanctus est audivisse. Hinc subjunxit Apostolus: *In quo ergo baptizati estis?* supponens solitum fuisse in Baptismo exprimi nomina trium Personarum; alioquin incongrua fuisset illa Apostoli admiratio. Ita Tournely 5 cum S. Joanne Damasceno J); ejus Continuator .; et Natalis Alexander 7 cum S. Basilio, S. Cypriano, S. Augustino, S. Hilario et S. Ambrosio.

Spiritu S., cap. 12; Migne, Patrol, gmeco-Ut., tom. 32, coi. 115-118. S. Cyprian., epiit. 73, ad JubaJanom. n. 17, i. L et n. 18; Migne, Patrol, lat., tom. 3, coi. 1120. - S. Ah-Kust., Contra Maximinum Arianor. epiac., lib. 2, cap. 17, n. 1; Migne, Patrol. Ut., tom. 42, coi. 783. - S. Antibros., de Myiteriu, cap. 4, n. 20; Migne, tom. 16, coi. 394.

cula *Cum nomine*, declaravit S. C. S. Off., die 23 Maji 1720; et etiam S. C. C. die 24 Maji 1823. Vide *Thesaur, resol., tom, 83, fol, 134 et seqq.*

Catechismus Romanus, part. 2, cap. 2, n. 15, ita sane defert huic sententiae; sed n. 16, addit dubium fortasse alicui videri ex Patrum testimoniis utrum hac forma revera usi fuerint Apostoli.

1) S. Joannes Damascenus *de Orthodoxa Fide*, lib. 4, cap. 9, dicit: « In Christum baptizatum esse nihil aliud indicat quam in illum credendo salutifera aqua tingi. Fieri non potest ut in Christum credamus, nisi Patris, et Filii, et Spiritus Sancti confessione imbuti simus ». Migne, Patrol, graeco-lat., tom. 94, coi. 1119-1120. Et pro hoc dicto solum citatur a Tournely, loc. cit., conci, ult., in fine probat.

S. Hilarius, lib. de Synodis, n. 85 (Migne, Patrol, lat, tom. 10, coi. 538) scribit: « Pereant quoque, si videtur (quod non ego dixerim, sed responsionis necessitas) omnia divina illa et sancta Evangelia..., ne postremo Apostoli reperiantur in crimine, qui baptizare in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti jussi tantum in Jesu nomine baptizaverunt . Quae quidem a Natali Alexandro, loc. cit, ita explanantur < Scopus illius [Hilarii]

erat ostendere multa in scripturis reperiri, ex quibus imperiti capiunt occasionem errandi, eo quod inter se repugnantia videantur, tametsi revera concordent, quale est quod Apostoli, *Matthaei ult., piss>* sunt baptizare in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, qui tamen leguntur in Actis tantum in nomine Jesu baptizasse, id est tum in uno ipsius merito, tum eo dumtaxat Baptismo quem ipse instituerat ». — S. Ambrosius, *de Spiritu Sancto*, lib. 1, cap. 3, n. 44, (Migne, Patrol, lat, tom. 16, coi. 714) scribit: < Nunc consideremus utrum quemadmodum in Christi nomine plenum esse legimus Baptismatis sacramentum; ita etiam Sancto tantum Spiritu nuncupato, nihil desit ad mysterii plenitudinem ». Quod utique Natalis Alexander, loc. cit., explicat hoc modo: « Ubi legitur Baptismus in nomine Christi datus, intelligendum esse datum in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Et similiter cum dicitur datus in Spiritu Sancto. Cum enim qui unum dixerit, Trinitatem signaverit, Scriptura sacra Baptismum in unius Personae nomine collatum referens, intelligendum relinquit alias Personas pariter fuisse in Baptismi forma nominatas ». Et addit S. Ambrosium, ubi loquitur de Baptismo in nomine Christi collato, intelligere Baptismum a Chri-

Iur Ux-|
Actum

Ad textum autem *Nicolai*, quidquid alii respondeant, melius respondetur cum Gonet⁰, Frassen¹, Tournely^{*}, eius Continuatore Petrocorensi Palao^{·*}), Sal- mant.[·], Holzmann⁴, Nicolaum tantum dixisse hoc obiter, et non ex cathedra. Non enim fuit Papa interrogatus an va-

leret Baptismus ratione formae; sed solum an esset validus Baptismus collatus a Ju- daeo; et ibi obiter exposuit mentem D. Am- brosii.

Quae autem simultas materiae et for- mae requiratur in Baptismo? — Vide dicta *num. 9*.

DUBIUM III.

De Ministro Baptismi.

ARTICULUS I.

QUIS SIT MINISTER BAPTISMI.

113. *Quis sit minister validi Baptismi, et quis liciti.* — 114. *Nemo sine commissione potest baptizare extra suam diocesim.* — 115. *A quo baptizandi peregrini, vel casu nati. Et an sufficiat quasi-domicilium ad constituendum aliquem parochianum illius loci* — 116. *Quando diaconus possit baptizare.* - Dub. 1. *An in necessitate possit baptizare solemner.* - Dub. 2. *An clericus aut diaconus solemner baptizans sine commissione fiat irregularis.* - Dub. 3. *An fiat irregularis laicus baptizans solemner.* — 117. *Ordo servandus inter ministros Baptismi in necessitate conferendi.* - Dub. 1. *An graviter peccet laicus qui baptizat praesente sacerdote.* - Dub. 2. *An, qui praesente sacerdote excommunicato.* - Dub. 3. *An, qui praesente diacono.* - Dub. 4. *An, qui praesente clerico inferiori.* - Dub. 5. *An peccent graviter parentes qui faciunt baptizare prolem a praedicante.* — 118. *Not. I. An possit quis baptizare seipsum.* - *Not. II. Quae dilatio in ministrando Baptismo sit mortalis.* - *Not. III. Quinam infantes prohibeantur domi baptizari.*

Mioiler
Baptismi.

113. - « Resp. Valide ministrat omnis « homo ratione utens, cujuscumque fidei « vel infidelitatis, status aut sexus. — Li- « cite, tamquam minister ordinarius, et ex « officio, sacerdos habens jurisdictionem « aut commissionem; vel ex ejus com- « missione, diaconus. In casu tamen ex- « tremae necessitatis, omnis qui potest va- « lide etiam facit licite; teneturque, ut pro- « ximo succurrat. — Laymann 6 ».

¹ Scot academ., tom. 10, tr. 1, disp. 1, art. 1, qu. 6, quaeres 7, v. *Nic refert.* — ² Praelct. de Bapt., qu. 1, art. 4, conci. ult., objec. 2, i. f. — ³ Tr. 2, cap. 3, n. 38. — ⁴ De Bapt., n. 113, v. *Diets 2*». — ⁵ Lib 5, tr. 2, cap. 7. -

Certum est de fide, *validum* esse Ba- ptismum collatum a quovis homine via- tore, sive viro sive muliere. — Ita defini- tum in decreto fidei Eugenii IV, et in con- cilio Lateranensi IV, in cap. *Firmiter, de Summ. Tria.*, ubi dicitur: *Sacramentum vero Baptismi.... tam parvulis quam adul- lis, tu forma Ecclesiae a quocumque rite collatum, proficit ad salutem.* (Contra Cal- vinum et Bezam, qui autumabant non

Quiv h
homo via-
tor, mint-
wter vAlidi»
tatis.

Eu^en. IV, Decret, ad Armeos, v. *Primum omnium*; ap Labbe, tom. 18, coi 547. — *Calvin, Institut., lib. 4, cap. 15, n. 20 et seqq.* — *Reea*, Absternio calumniarum Tiletmtni Heshusii, ad 7 calum., post med.

sto institutum; quod forte, at certe obscure, dicit Ambrosius *ibid.*, n. 41. Denique Am- brosius, *lib. de Mysteriis, cap. 4. n. 20* (Mi- gne, tom. cit., coi. 394) scribit expresse: « Nisi baptizatus fuerit [catechumenus] in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, remissionem non potest accipere peccatorum, nec spiritualis gratiae munus haurire ». Et *in Lucani, lib. 8, n. 67* (Migne, tom. 15, coi. 1785): « Trinitatem utique confitentur qui ad Baptismum veniunt, quia baptizantur in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti ». Ceteri Patres a Natali Ale- xandro allegati dicunt utique Apostolos adhi- buisse invocationem explicitam tritimi Perso-

narum in collatione Baptismi; sed solus S. Cy- prianus indicat per Baptismum in nomine Christi intelligendum esse Baptismum a Chri- sto institutum.

⁰ Gonet, *Man., tr. 3, de Bapt. et Confir- mat., cap. 4, i. fi* (Cfr. etiam *Clyp., de Bapt., disp. 1, art. 3, n. 105*); et Contin. Tournely, *loc. cit., conci. 2, v. Ceterum*, dicunt Papam Nicolaum, ut doctorem particularem, non ut Papam locutum fuisse.

^m Petrocorensis, *de Bapt., cap. 4, qu. 2, v. Nicolaus*, negat Papam aliquid in hoc de- crevisse: « Sed suam (subdit) erga S. Am- brosium venerationem exhibuit ». — Et Pa-

posse Baptismum conferri, nisi ab Ecclesiae pastoribus, verbi divini ministris). — Et hoc, etiamsi Baptismus ab haeretico conferatur, ut definivit Tridentinum ¹*, vel ab infideli, ut declaravit Nicolaus I, in can. *A quodam, dist. 4, de consecr.* Vide S. Thomam a.

Extra ne-
solus ucer-
•ter Hcci.

Licite autem nequit Baptismus ministran ab alio quam a sacerdote, extra articulum mortis; ut D. Thomas³, ex can. *Constat, de consecr., dist. 4*, ubi S. Isidorus ait: *Constat, Baptisma solis sacerdotibus esse tractandum ejusque ministerium* [al. *mysterium*] *nec ipsis diaconis explere est licitum absque episcopo vel presbytero: nisi his procul absentibus, ultima languoris necessitas cogat. Quod et laicis fidelibus plerumque permittitur, ne quispiam sine remedio salutari de saeculo evocetur.* — Extra igitur mortis articulum (sive periculum, ut recte dicunt Salmant. ⁴*cum aliis), in quo, deficiente sacerdote vel clerico, quivis laicus potest baptizare, immo tenetur, ut Salmant.⁴ cum S. Antonino, etc, duplex est minister Baptismi: primus, ordinarius ex officio; secundus, extraordinarius ex commissione.

Mulier
cramanQB.

Minister ordinarius et solemnitatis est *episcopus* et quivis *sacerdos* ¹¹, ut declaravit Eugenius IV in suo decreto, dicens: *Minister hujus* (sacramenti) *est sacerdos, cui ex officio competit baptizare*: modo adsit licentia episcopi, ut dicunt communiter omnes cum Petrocorensi, et probat Contin. Tournely ⁷ ex Tertulliano, S. Hie-

¹ Set*. 7, de Bapt., can. 4. — ² 3 P., qu. 67, art. 3 et 4. — ³ Loc. dt., art. 2 et 3. — S. Isidor., de ecclesiast. Offic., lib. 2, cap. 25, num. 9; ap. Migne, Patrol. lat., tom. 83, col. 822. — ⁴ Tr. 2, cap. 4, n. 16. — ⁵ Loc. dt., n. 19. — S. *Athanasius* part. 3, lit. 14, cap. 13, § 4. — ⁶ De Bapt., cap. 5, qu. 1, reap. 1. — ⁷ De Bapt., cap. 5, concl. 2, v. *Prob. 3*. — *Tractatus de Baptismo*, cap. 17; Migne, Patrol. lat., tom. 1, col. 1218. — S. *Mitron*., Dialog, contra Ludfenanos, n. 9;

ronymo, S. Ignatio Martyre, etc. — *Parochus* vero etiam reputatur minister Baptismi ordinarius; ut omnes dicunt. Quia, statim ac ab episcopo parochus approbatur, accipit ab eo licentiam baptizandi: quae jure communi est ita stabilis, ut sine justa causa non possit ea privari. Et ideo parochus potest aliis sacerdotibus committere administrationem Baptismi; ut docent [Contin.] Tournely ⁸, Sporer ⁹, Salmant. ¹⁰ et alii communiter.

« Unde resolves :

114. - « ¹°. Non tantum diaconus, sed « nec parochus aut episcopus, absque commissione, extra suam dioecesim vel parochiam, vel intra eam alienos licite baptizat ». (Ex can. *Interdicimus, cans. 16, qu. 1*) a). « Ideoque etiam peccant parentes qui sine licentia sui praelati alieno « deferunt prolem baptizandam, cum violentius jus parochi. — Laymann ¹¹ ».

Eitra te
rilorias
nullo» H-
plizet.

115. - Hic plura sunt notanda:

¹°. *Peregrini*, vel qui domicilium non habent, possunt baptizari in ecclesia quam elegerint, ex can. *Nec numerus, [cans. 10], qu. 3*, Croix ¹², a, Salmant.¹³ cum Barbosa. — Si autem mulier casu pariat in pago non suo, proles ab illius pagi parochus est baptizanda. Verumtamen, si ille pagus parum distet a pago proprio, v. gr. duabus aut tribus horis, potest baptizari proles etiam in ecclesia sua. Croix ¹⁴ cum Gobat.

Peregrino
ubi bapL
rari quant.

Sed hic Dubium fit: *An advenae debeant Baptismum et alia sacramenta su-*

Migne, Patrol. Ut., tom. 23, col. 166. — S. Zg/w/., cpiit. ad Smyrnaeos, n. 8; Migne, Patrol. graeco lat., tom. 5, col. 713-714. — ² Loc. dt., v. *Prob. 2*. — ³ Suppl. Sacram., cap. 1, num. 34. — ⁴ Tr. 2, cap. 4, num. 35. — ⁵ Lib. 5, tr. 2, cap. 7, num. 1 et 2. — ⁶ Lib. 6, part. 1, num. 275. — ⁷ Loc. cit., num. 37. — *Barb.*, de Parochia, cap. 18, num. 7. — ⁸ Lib. 6, part. 1, num. 275. — *Gobat*, tract. 2, num. 133.

Quid, it
mulier ais
pArin ia
pago noa
suo.

laus, tr. 19, punct. 5, n. 13: « Nicolaum, inquit, ut Pontificem solum definire Baptismum collatum a Judaeo sub debita forma, repetendum non esse. Quod vero Baptismus, sub expressione Trinitatis vel Christi collatus, sufficiens fuerit, non decedit, sed supponit, opinioni Ambrosii et aliorum Doctorum adhaerens ».

113. - *) S. C. de Prop. Fide, die 21 Januar. 1789, declaravit: « Sacerdotem suspensum et interdictum nullo unquam tempore administrare posse Baptismum cum solemnitatibus,

sed quando propter necessitatem urgentem debeat baptizare, baptizet private ».

114. - a) Canon iste, quem etiam Salmant. hic tr. 2, cap. 4, n. 35; et Laymann, loc. cit., n. 1, allegant, loquitur de non* habentibus populum, ut explicat Glossa, ad v. *Ab episcopis*, et dicit: « Chrisma et oleum... ab episcopis accipiant in quorum parochiis manent ». Neque aliud habet quod possit ad casum praesentem converti.

115. - a) Can. *Nec numerus 5, caus. 10, qu. 3*, in universum dumtaxat statuit « ut unus-

scipre a parrocho proprii domicili; vel possint etiam a parrocho loci ubi sunt per quasidomicilium. — Adest duplex probabilis sententia:

Adverue
r ob bi
iter Mera
menta red
piunt a pa
rocho domi
cili.

Prima dicit teneri suscipere a parrocho domicili proprii quo sunt redituri *). — Hanc tenet Henriquez †; item Rodriguez, Segura et Ledesma, apud Salmant.¹, qui putant probabilem cum Palao⁸; et Sanchez⁴, qui vocat probabilissimam cum Hostiensi, Abbate, Rosella, Angelo, Silvestro, Tabiena et aliis pluribus. Quia, ut ajunt, qui habet proprium domicilium nequit fieri parochianus illius loci ubi degit tantum ad tempus propter aliquod negotium. — Alias, hic haberet duas parochias habitationis: quas habere non potest, nisi qui in utraque aequaliter se collocat; ut tradunt Sanchez †, Pontius †; et Salmant.⁵ cum Bonacina, Perez, Coninck † Trullench, etc. communiter, ex *cap. 5, de*

† Lib. 11, cap. 3, n. 3. — *Rodrig.*, Sum., part. 1, cap. 218. n. 7, i. f. — Segwr., Director, judicum, part. 2, cap. 15, num. 48. — *Petr. de Ledesm.*, de Matrim., qu. 45, art. 5, punct. 3, post dub. 4, v. *Dico 3*°. — Tr. 9, de Matr., cap. 8, num. 28 et 29. — Tr. 28, disp. 2, punct. 13, § 9, num. 8. — 4 De Matr. lib. 3, disp. 23, n. 13. — *Hoslien.*, Sum., lib. 3, tit. de parochiis, n. 7. — *Abb. Panorm.*, in cap. *Nullus episcopus*, n. 4, de paroch. — *Rosei.*, v. *Domicilium*. — *Angel.*, v. *Parochia*, n. 2; et v. *Domicilium*, v. f. — *Silvest.*, v. *Parochia*, i. f.; et v. *Domicilium*, n. 2, v. f. — *Tabiena*, v. *Parochia*, n. 3; et v. *Domicilium*, v. f. — Tr. 9, cap. 8, n. 32. — *Bonae.*, de Matr., qu. 2, punct. 8, a num. 2. — *Perea*, de Matr., disp. 40, sect. 2, v. *Dico 2*. — *Trull.*, de Sacram., lib. 7, cap. 6, dub. 2 n. 7. — De Off. et Potest. episc., aller. 32, a n. 56, n. 63. —

quisque aut in vicina sibi ecclesia, aut in electa pro suae mentis baptizetur arbitrio ». Sed Glossa ad v. *Aut in electa*, addit: « Dicas ergo quod loquitur de Judaeis et paganis trans-euntibus, et talibus qui non habent certum domicilium ».

b) S. Alphonsus quaerit de quibuscumque sacramentis; auctores tamen citati plerique non loquuntur de omnibus sacramentis. Henriquez scilicet, Rodriguez, Segura, Ledesma de solo Matrimonio tractant — Sanchez vero probabilissimam vocat opinionem juxta quam: « ut vere aliquis dicatur parochianus, exigi animum constituendi ibi domicilium; quare si habet domicilium in uno loco, transferatque se in alium, non animo permanendi, ex causa limitata ad tempus, qua finita rediturus est ad proprium, non censi illius loci, in quo ad tempus adest, parochianum, sed loci domicili permanentis ». — Hostiensis autem docet scholares, modo ex licentia episcopi aliquo se conferant, fieri subditos loci in quo student, excepto Ordinis sacra-

sepult., in 6°, et leg. *Assumptio*, § *Viris*, if. *Ad municipalem et de incolis*.

Secunda vero sententia, communior et t. ?rob.b». probabilior, quam tenent Barbosa e cum cho quasi-pluribus decisionibus Rotae, Sanchez¹, oaua".

Croix ·, Pontius O, Palaus ·; et Salmant.¹⁰ cum Bonacina, Gutierrez, Coninck, Trullench, Dicastillo, etc., docet posse (ut ajunt Salmant.; et alii apud Sanchez¹¹ dicunt etiam teneri) advenas recipere sacramenta a parrocho loci ubi jam contraxerint quasidomicilium /A — Contrahitur autem quasidomicilium ab eo qui habitat alicubi, non per transitum, sed per majorem anni partem, aut cum animo permanendi ibi per majorem partem anni; ut dicunt Sanchez **, Silvester ·; et Salmant.¹⁴ cum Bonacina, Palao, Pontio *, Coninck et aliis. Immo, ajunt Laymann u, Navarrus *, et confirmat Benedictus XIV † ex communi, sufficere ad contrahendum quasi-domici-

Decis. Rotae Farinxai, pan. 2, deas. 390, n. 6; item Recentior., pari. 4, torn. 3, deas. 629. — De Matr., lib. 3, disp. 23, n. 13. — Lib. 6, pari. 3, n. 721. — Loc. dL, n. 9. — Tr. 9, cap. 8, n. 30. — *Bonae.*, de Matr., qu. 2, punct. 8, n. 2 et 5. — *Gutter.*, de Matrim., cap. 63, n. 19 et 20. — *Coninck*, de Matr., disp. 27, num. 18. — *Trull.*, loc. cit., num. b. — *Dicast.*, tract. 10, de Matrim., disp. 3, dub. 8, num. 47 et 48. — *Salmant.*, loc. dt., num. X. — n De Matr., lib. 3, disp. 23, nam. 12, v. f. — « Loc. du, num. 13 et 14. — V. *Domicilium*, n. 2. — 14 Loc. dU, num. 30. — *Bonae.*, loc du, a num. 2. — *Palaus*, tr. 28, disp. 2, puna. 13, § 9, n. 9. — *Coninck*, de Matr., disp. 27, num. 18. — u Lib. 1, tract. 4, cap. 12, num. 1. — M De Jobclaeo, notab. 32, num. 43, v. *Incolae* — n Notii. 33, num. 11.

mento. Sed Abbas et Rosella volunt scholares fieri subditos loci in quo student, dumtaxat quoad sacramenta necessaria: et cum eis consentiunt Angelus, Silvester et Tabiena, ad-dentes in universum idem esse de Confessione et Eucharistia. Hinc non adeo dissentiunt ab opinione ipsius S. Alphonsi.

c) Sanchez, *loc. cit.*, disp. 24, n. 5; Pontius, *de Matr.*, lib. 5, cap. 13, n. 2, affirmant quidem eo casu haberi duplex domicilium; sed non negant extra hunc casum idem haberi. — Coninck, *de Matr.*, disp. 27, n. 15, scribit parochianum utriusque loci fieri « eum qui duobus locis habet domicilium, ita ut modo in uno, modo in altero habitet ».

d) Pontius, *loc. cit.*, n. 4, 6, 9, ad Matrimonium, Confessionem, Eucharistiam, Baptismum et Extremam Unctionem, satis esse ait parochum «etiam... brevis habitationis».

† Scilicet Molina, *de Just. et Jure*, tr. 2, disp. 214, n. 18.

f) Auctores pariter ad secundam sententiam allegati, non tractant omnes de omnibus

lium habitationem per aliquam notabilem anni partem causa alicujus negotii; puta ad studendum, vel ad exercendum officium judicis, medici, professoris, mercatoris, famuli, tabernarii et similium «A — Ratio hujus secundae sententiae est, quia per quasi-domicilium quisque jam fit parochianus loci ubi habitat; ut habetur ex cap. *finali de paroch.*, ubi confugientes ad aliquam parochiam causa belli, jam dicuntur illius parochiani.

Notandum 2°. Bene baptizari potest alienus de licentia proprii sacerdotis expressa vel rationabiliter praesumpta. Miranda Henriquez O et Salmanticens. * — 3°. Possunt religiosi baptizare in casu necessitatis vel cum licentia ministri ordinarii. Salmant. J), Petrocorensis J), etc. — 4°. Sacerdos sine licentia extra necessitatem baptizans, etiam sine solemnitate, peccat graviter, ex *clem. un. de bapt.* † Vasquez O, Coninck, Laymann et Salmant. * etc. communiter. — 5°. Extra necessitatem nemo potest licite baptizari domi, exceptis filiis principis, ex *ead. clem.*

• Tr. 2, cap. 4, n. 38. — Coninck, qa. 67, n. 3 et 11. — Laym, lib. 5, tr. 2, ap. 7, n. 1. — Loc. cit., n. 41 cum nam. 35. — Coninck, loc. cit., n. 3. — Sd, v. *Baptismut*, nam. 13. — Loc. cit., num. 42. — « Loc. cit., num. 3. —

u h. Coninck, SA, Salmant. 3. At de hoc vide dicenda h. 118, Not. III.

116. — « 2°. Diaconus non tantum in extrema necessitate, sed etiam in alia notabili baptizare potest. Et quidem cum solemnitate ex commissione episcopi vel parochi; ut si v. gr. ob multitudinem baptizandorum aliudve grave impedimentum, id ipsi facere non possint. — « Laymann 4 ».

Certum est quod diaconus ex commissione episcopi vel parochi potest baptizare; ut Juenin 8, Petrocorensis' et alii communiter, ex can. *Diaconos, dist. 93*, ubi Gelasius Papa dixit: (Diaconi) *absque episcopo vel presbytero baptizare non audeant: nisi praedictis fortassis ordinibus longius constitutis, necessitas extrema compellat. Quod etiam laicis Christianis facere plerumque conceditur.* — Ex praefato autem textu recte infert Gonet⁷ quod talis commissio nequit diacono fieri, nisi ob magnam necessitatem vel Ecclesiae utilitatem, puta si non adessent sacerdotes; — vel, ut dicunt Suarez nA Palaus⁸,

• Instil, ihcol., pari. 8, dissert. 2, qu. 5, cap. 1, resp. ad obj. 2. — • De Baptismo, cap. 5, qu. 1, v. *Secundo*. — 1 Man., de Sacram., tr. 3, cap. 5. — • Tr. 19, punct. 9, num. 5.

sacramentis; et quidem Barbosa eam sententiam tenet de Matrimonio; Sanchez, Trullench, Dicastillus secundam sententiam tenent pro omnibus sacramentis, Ordine excepto; Castropalaus, pro Matrimonio, Eucharistia et Extrema Unctione, Gutierrez, pro Matrimonio et Confessione.

Laymann notabilem anni partem, his verbis explicat: « Non tantum cos qui... amplius medium annum in oppido moraturi sunt., incolas censeret et jurisdictioni subiectos; sed etiam eos qui, licet aliquanto breviori tempore, certo permanendi proposito alicujus negotii vel negotiationis causa, in eo loco domicilium, officium vel tabernam fixerunt aut saltem conduxerunt ». — Navarrus vero inter loci incolas recenset eos qui alicubi manent, « ad annum vel aliud certum tempus adeo magnum, ut boni viri arbitrato dici possint inhabitatores, licet careant domicilio ».

Miranda, *Man praelator.*, tom. 1, qu. 43, art. 1, dicit religiosos seu monachos baptizare posse « de licentia ejusdem [Ordinarii] ».

O Henriquez, *hb.* 2, cap. 29, n. 2, concordat quidem, requirens licentiam proprii sacerdotis; non tamen distinguit expressam aut rationabiliter praesumptam.

i) Salmant., *tract. 2, cap. 4, num. 39*, requirunt licentiam « Ordinarii ». — Petrocorensis autem, *de Bapt.*, cap. 7, qu. 3, v. *Abbatibus*, dicit posse « fieri compares baptizando ».

*) Clem. *unie., de baptismo*, loquitur de eo qui extra necessitatem in privatis domibus baptizaret

O Vasquez, *disp. 147, cap. 3, n. 20*, prohibitum quidem esse ait; utrum vero sub gravi an sub levi non explicat.

116. — a) Suarez, *disp. 23, sect. 2, n. 10 et 11*, distinguit administrationem solemnem a privata, scribens n. 10 de solemni: « Haec ex rationabili causa committi potest diacono in casu necessitatis; immo, si necessitas urgeat et sacerdos sit absens, potest ipse jure suo ministerium usurpare ». El n. 11, de administratione privata ob necessitatem: « Facilius, inquit, committi potest diacono quam inferiori...; unde etiam in praesentia sacerdotis aliqua esse potest causa sufficiens ad committendum hoc ministerium diacono, quae non satis est, ut inferiori committatur; ut v. gr. ob graviores aliquam occupationem, posset interdum sacerdos committere diacono, non vero subdiacono vel inferiori ».

Sporer *, Holzmann ·, Croix ·, Elbel 4; Laymann 5 cum Soto, Vasquez % nisi adsit multitudo baptizandorum, aut nisi parochus sit graviter infirmus, vel excommunicatus, vel alias occupatus confessionibus excipiendis aut praedicatione e>: ut colligitur Act. cap. vi, ubi Apostoli diaconos constituturi, dixerunt: *Fratres, viros.... constituamus super hoc opus. Nos vero orationi et ministerio verbi instantes erimus.*

Sed dubitatur 1°. *An diaconus in casu necessitatis possit solemniter baptizare?*

Affirmat Suarez ·; et probabile putat Sporer ' cum Praeposito Herincx et aliis. — Sed communius et probabilius negant Palaus 8; Renzi9 cum Coninck et Diana ·); Salmant. 10 cum Laymann, etc. Ratio, quia diaconus non potest esse minister Baptismi sollemnis, nisi ex commissione sacerdotis; cum tantum sacerdotis vice possit solemniter baptizare.

Dubitatur 2°. *An diaconus sine commissione solemniter baptisans incurrat irregularitatem?*

Certum est quod clerici non diaconi solemniter baptizantes fiunt irregulares; ex cap. *Si quis 1, de cler. non ord. min.*, ubi dicitur: *Si quis baptisaverit, aut aliquod divinum officium exercuerit non ordinatus, propter temeritatem abjiciatur de ecclesia, et nunquam ordinetur.*

* Suppi. Sacnun., cap. 1, n. 35. — 1 De Bapt., n. 125. — • Lib. 6, part. 1, n. 276. — « Confer. 5, de Forma et Ministro Bapt., n. 29. — * Lib. 5, tr. 2, cap. 7, n. 3. • Sotus, in 4, dist. 4, art. 1. — • Disp. 23, sect. 2, cond. 4. — ' Loc. cit., n. 35. • Herincx, de Bapt., disp. 6, qu. 1, n. 8. — ■ Tr. 19, punct. 9, n. 5. — • De Bapt., cap. 3, qu. 5. • Coninck, de Sacram., qu. 67, n. 27. — M Tr. 2, cap. 4, n. 45. • Laym., loc. cit., v. *Dico* 5°. — ll Lib. 1, tr. 5, part. 5, cap. 3, n. 2. — “ De Bapt., cap. 5, propos. 2. — “ Loc. dt., qu. 5, i. f. • Coninck, loc. cit., num. 27, i. f. — u De Irregul., qu. 9, art. 1, n. 3, v. f. — “ Disp. 7, de Irregul., qu. 3, punct. 6, num. 5. • Novar., Man., cap. 22, n. 7; cap. 27, num. 242,

Quoad diaconos vero, negant aliqui ipsos irregularitatem contrahere; quia in citato textu dicitur, quod sit irregularis *non ordinatus*. Diaconus autem est jam ordinatus ad baptizandum, cum in Pontificali dicatur: *Oportet diaconum ministrare ad altare, baptizare et praedicare.* — Sed probabilius dicendum quod incurrit (sive in necessitate, sive extra eam solemniter baptizet), juxta sententiam communissimam, quam tenent Laymann ", Contin. Tournely f), Natalis Alexander *, Habert Δ»/ Renzil8 cum Coninck; Viva14; Bonacina14 cum Navarro, Avila et Sayro. Ratio, quia diaconus, licet ordinetur ad baptizandum, ad id tamen non ordinatur nisi ex commissione episcopi vel sacerdotis, qui sunt soli ministri ordinarii Baptismi, ut vidimus.

Ex illis autem verbis textus *propter temeritatem* recte inferunt Laymann et Viva », diaconum sive alium clericum non fieri irregularem, si per jocum aut ex ignorantia crassa solemniter baptizet: temeritas enim scientiam positivam importat una cum aliquo contemptu.

Dubitatur 3°. *An laicus baptisans solemniter contrahat irregularitatem?*

Affirmant Suarez” cum Soto, Silvestro, S. Antonino, Paludano; et Concina 18 cum Navarro, Filliuccio et Leandro. Quia praefatus textus in cap. *Si quis*, generaliter

v. *Septimo*, • *Avila*, part. 7, disp. 9, sect. 2, dub. 14, conc. 1. • *Sayr.*, de Censor., lib. 7, cap. 10, num. 4. — *Laym.*, lib. 1, tr. 5, part. 5, cap. 3, num. 2, v. *Tertio*. — • De Irregul., qu. 9, art. 1, num. 3. — ll Disp. 31, sect. 4, v. SrJ *quaeres an idem*, • *SoImji*, in 4, dist. 4, art. 3, concl. 1« - *Sitvest.*, v. *Irregularitas*, qu. 27. • *S. Anton.*, part. 3, tit. 28, cap. 1, in princip. - *Palud.*, in 4, dist. 5, qu. 2, art. 1, concl. 2. (o. 6); et dist. 22, qu. 3, art. 2, num. 5. — “ De Bapt., cap. 9, num. 8. • *Navar.*, Man., cap. 27, num. 242, v. *Septimo*. • *Fill.*, tract. 2, cap. 4, num. 85. • *Leand. a SS. Sacr.*, de Bapt., disp. 4, qu. 10, in fine.

b) Vasquez, *disp. 147, cap. 4, n. 28*, id fieri posse ait « ob inopiam sacerdotum », vel si nullus presbyter Baptismum conferre possit.

c) Non omnes citati auctores omnia exempla hic allata proponunt; sed alii quaedam tantum, alii vero omnia.

<0 Praepositus, in 3 P., qu. 67, in 5 priores artic., dub. 2, n. 5, id docet absolute, et non solum ut probabile.

Diana, part. 5, tr. 3, resol. 28, videtur utique habere hanc sententiam ut probabilem,

afferendo primo opinionem affirmantem Suarezii; deinde sententiam contrariam, quam Coninck defendit; denique totum his verbis concludendo: « Nota tamen quod Coninck... suam opinionem vocat tantum probabiliorum; ergo videtur sententiam Suarez tamquam probabilem admittere».

f) Contin. Tournely, *de Bapt., cap. 5, conclus. 3*, v. *Collig. 2*, sententiam hanc tuetur casu quo diaconus solemniter, absque commissione baptizet « extra casum necessitatis », ut ait, et < in casu communi ». — Habert pa-

In neets-
utntf. pro-
bability ne-
quit so*
lem ni te r
baptizare.

Clericus
solemniter
baptizans
fit irregu-
laris.

Itew, pr>-
bhb ii i u
diaconus
solemniter
tine com.
missione
baptizans

Limit auti-
nes.

Lalevi *o-
leranutr
bApCUAfU
probabilia»
non fit trre*
fuliriv

loquitur, et proinde non est ad solos clericos restringendus. — Sed communius et probabilius id negant Palaus', Bonacina*, Holzmann', Viva 4, Salmant. Lugo*, Sporer⁴; Croix* cum Hurtado[^]; et Laymann' cum Sà^J, Covarruvias, Angelo, Armilla, Rosella, etc. Ratio, quia irregularitas non incurritur, nisi sit expressa in jure; ut habetur in cap. *Is qui, de sent, excom., in 6°*. Haec autem irregularitas minime videtur expressa; licet enim textus generice loquatur, attamen, cum titulus sit de clerico ministrante, verba illa generalia debent intelligi tantum juxta titulum qui textui praefigitur. Immo Laymann censet satis id exprimi in eodem textu, cum ibi dicatur *abjiciatur de ecclesia*: quod proprie intelligi debet de depositione, qua non puniuntur nisi clerici. Et ratio hujus esse potest (ait Laymann), quia talis usurpatio frequentior esse solet in clericis quam in laicis.

In nceev
itate ear-
vando» or*
do inter ba*
pi»ranter

117. - 3°. Cum in necessitate confertur Baptismus, servandus est ordo: ita « ut si adsit et non detrectet sacerdos « vel diaconus, is reliquos praecedat. Sic « etiam clericus laicum, vir mulierem, fidelis infidelem. — Nisi forte inferior melius « noverit modum, ut solent obstetrices », (Ut Salmant.⁸ cum Moscoso] « quae proinde « de examinari et approbari debent a pa-

1 Tr. 29. di«p. 6, punct. 18. num. 10. — ' Diip. 7. de Irregul. qu. 3. punct. 6, n. 1. — ' De Poeni» ecct, n. 346. — 4 De Irrecul. qu. 9, art. L n. 3. — ' Part. 3, cap. 6, num. 667 — ' Lib. 7, num. 485. — ' Lib. 1. tr. 5. part. 5, cap. 3, n. 3. ' Couirr., in elem. Sifuriotus, part. 1. § 1. n. L - v. frrc^ularittas f, num. 38. i. f. - Arm!!., ' /rrncM/aHiaj, n. 65. - Rowlla, v. irregularitas fl, — Larynx, loc. cit. — larynx, loc. cit. — ' Tr. 2. cap. 4, n. 18. -

riter, de Bapt., cap. 6, v. Unde si diaconus: « Si diaconus, inquit, extra casum necessitatis, nec jussus ab episcopo vel parochus, solemniter baptizat, alienum munus usurpat, et secundum communioem theologorum sententiam, fit irregularis ».

«| Salmant., tr. 10, de Censur., cap. 8, n. 74, negativam hanc sententiam non minus probabilem existimant quam affirmativam.

* Lugo, de Poenit., disp. 18, n. 14, tenet pnoem sententiam « Suppono, inquit, juxta veriore sententiam, non solum clericum, sed etiam laicum exercentem actum Ordinis sine eo Ordine fieri irregularem ».

•^Gaspar Hurtadus male adducitur a Croix; nam, de Irrcgut., disp. 2, dtff. 2, n. 4, expresse absolute dicit laicum qui Ordinis actum exer-

« storibus; vel alia justa causa sit, ut quia « virum ad parientem ingredi non decet ».

Pariter, praesente tantum patre, femina baptizare debet; quia extra summam necessitatem vetatur parentibus baptizare. Croix 9 cum Gobât. — Et in casu quo baptizanda esset proles nondum ab utero egressa, debet ob decentiam mulier baptizare; ut bene notat idem Croix 10 cum Platel.

« Quod si laicus baptizet praesente sacerdotem, (et secundum quosdam, etiam « praesente diacono), censent esse mortale: « quia id laico tantum competit ob defectum sacerdotis, qui sine injuria Ordinis « et sacramenti talem licentiam dare non « potest. — In reliquis, perversio illius « ordinis est tantum veniale ». [Ut communiter Bonacina, Sotus, Dicastillus a] et Salmant."] « Praeterquam si coram fidei « haereticus adhiberetur: quod volunt esse « mortale Laymann*, Coninck ».

Quoad ordinem igitur servandum inter ministros Baptismi, sic habetur in Rituali Romano: *Si adsit sacerdos, diacono praefertur* (et parochus sacerdoti; ut recte dicunt Contin. Toumely¹³ et Concina¹⁴). Vide dicta n. 113, in fine), *diaconus subdiacono, clericus laico, et vir feminae: nisi pudoris gratia deceat feminam potius quam virum baptizare infantem non omnino*

Moscow, Sum. de aiso» morales, tr. 2, cap. 4, num. 2. — ■ Lib. 6, part. I, n. 277. * Gobai, tr. 2. n. 142, i. f. — » Loc. cit. ' Platal, Synop*, tom. 6, de Sacram., n. 140, i. f. — Ranae., de Bapt., qu. 2. punct. 5. num. 11. - Sotus, in 4. dint. 4, art. 2, v. Circa tertiam vtro. — 11 Tract. 2, cap. 4, n. 7. — w Lib. 5. tr. 2, cap. 7. n. 4, i. f. — Conine*, qu. 67, n. 22. — Ritual. Rotn., de Minntro Baptismi. — 11 De Bapt., cap. 5, post concl. 3, quaer. 1. — u De Bapt., cap. 9, n. 6.

cet fieri irregularem; quod n. 5 ita limitat, ut solum excipiat laicum « qui baptizat non solemniter », quamvis hoc iaciat extra necessitatem; « quia Baptismus privatus non est actus ordinati ut ordinati ».

Z>Sà, v. Irregularitas ex ordinis abusu, n. 5, videtur id innuere, dum nominat solum clericum, qui eam irregularitatem incurrat: « Clericus, inquit, qui serio et solemniter utitur Ordine sacro quo caret ».

117. - °) Dicastillus, tr. 2, de Bapt., disp. 2, dub. 2, n. 31, ita sane tenet, « si baptizans sit catholicus et nulla censura irretitus ». Si vero sit excommunicatus, aut haereticus, aut infidelis, morule esse ait n. 33 et seqq., ordinem praetermitti. Quod Salmant. hic non animadverterunt.

editum, vel nisi melius femina sciret formam et modum baptisandi. Quapropter curare debet parochus ut fideles, praesertim obstetrices, rectum baptisandi ritum probe teneant et servant. — Hinc rationa-

otatetrice
«eb jravi
«»nentur
dum b«pti-
“ndl

biliter censet Sporer¹ cum Gobat quod parochi tenentur sub gravi obstetricēs diligenter examinare, utrum noverint necessaria ad baptizandum: cum ipsae sub mortali teneantur b) addiscere modum baptizandi; prout recte docent S. Antoninus, Reginaldus, Henriquez, Aversa et alii plures, cum Croix a. — Nec obstat quod forte alii adfuturi sint qui formam sciant, propter quod videntur eas excusare Suarez, Diana et Dicastillus, ibid.⁸. Nam ipsis ex officio puerperis adesse incumbit, et non raro occurrit eis occasio Baptismum in necessitate ministrandi.

Sed dubitatur 1°. *An peccet mortaliter laicus, qui in necessitate baptisat praesente sacerdote?*

Negant Joannes Soarez c), Valentia O, etc., apud Salmant.⁴; et probabile putat Ledesma. Quia sacerdos in casu necessitatis non baptizat ex officio, et ideo laicus ejus officium non usurpat. — Sed verius affirmant Francisais Suarez e, [Contin.] Tournely *, Concina Holzmann⁸, Salmant. ⁹; Palaus¹⁰ cum Laymann, Coninck,

ukoibi
Pamnu«r-
i? *γκ«Γ
F*cc*¹.

¹ Suppli. Sacram., cap. 1, n. 44. · Gobai, tr. 2, n. 169. — S. Anton., part. 3, tit. 14, cap. 13, 4. · Begin., lib. 27, cap. 6, n. 45. · Henriq., lib. 2, cap. 29, num. 5. · Aversa, qu. 67, acct. 2, v. 6. ... Teneri. · 1 Lib. 6, part. 1, n. 270. — Suar., diap. 31, sect. 5. · Diana, part. 2, tr. 15, resol. 46. · Dicastf., tr. 2, de Bapt., disp. 2, dub. 1, n. 18. · Ap. Croix, lib. 6, part. 1, num. 270. — 4 Tract. 2, cap. 4, num. 11. · Petrus de Ledesm., de Bapt., cap. 6, concl. 4, Dico 3. — 1 Disp. 31, acct. 4, num. 8, v. Sed quaeres an saltern. — · De Bapt., cap. 6, post concl. 3, quaer. 1. — 1 De Bapt.,

Vasquez, Bonacina, etc. communiter; ex can. 21, dist. 4, de consecr., ubi D. Augustinus sic docet: *In necessitate, cum episcopi aut presbyteri, aut quilibet ministrorum non inveniuntur, et urget periculum ejus qui petit..., etiam laicos solere dare sacramentum quod acceperunt, solemus audire.*

Ergo tunc solum potest laicus in necessitate baptizare, cum deest sacerdos. — Alias peccat: tum quia vere tunc usurparet jus sacerdotis, cui ex potestate Ordinis commissum est baptizare; tum quia injuriam irrogaret sacramento, quod exigit (cum fieri potest) ministrari a sacerdote, utpote ad illud consecrato. Et ideo etiam sacerdos graviter peccaret, si laico administrationem cederet; ut recte dicunt Suarez et Concina d).

Dubitatur 2°. *An, praesente sacerdote excommunicato, praeferendus sit laicus non excommunicatus?*

Negant Scotus *), Sayrus, Henriquez, etc., apud Renzi**); item Leander et Cornejo, apud Salmant. a. Quia in extrema necessitate cuilibet etiam excommunicato conceditur privilegium baptizandi; et ideo tunc servandus est ordo juris communis. — Sed verius affirmant Suarez l⁸, Navarrus l⁴; Palaus D, qui id ut certum habet; Salmant.

Sacerdoti
excommu-
nicato. lai-
cus prae-
ferendus.

cap. 9, n. 6. — · De Bapt., n. 121. — · Loc. dt., n. 13. — w Tr. 19, punct. 9, num. 10. · Laym., Lib. 5, tr. 2, cap. 7, num. 4. · Coninck, qu. 67, num. 18. · Vasq., diap. 147, cap. 5, num. 33. · Bonaee., de Bapt., qu. 2, punct. 5, n. 11. — Sayr., de Censur., lib. 2, cap. 2, n. 16. · Htnriq., lib. 2, cap. 28, num. 3. · 11 De Bapt., cap. 3, qu. 2. — Ltand., de Censur., tr. 2, disp. 5, qu. 9. · Cornejo, tr. 6, de Censur., disp. 10, § 1, dub. 2, qu. 4. · ° Loc. dt., num. 14. — “ De Censur., disp. 11, sect. 1, n. 12, v. Ex quo. — w Tr. 19, punct. 9, n. 12.

b) S. Antoninus, Henriquez dicunt obstetrices ad id teneri; Aversa vero, teneri specialiter, saltem ex caritate.

Joannes Soarez, in suo *Enchirid. casuum consc.*, lib. 5, v. Baptismus, § *In necessitate*, utramque sententiam affert, sed ultimo ioco hanc negativam, quasi eam alteri praeferat. — Et Valentia, in 3 P., disp. 4, qu. 2, punct. 1, v. *Quamvis*, dicit peccare tantum venialiter praesente sacerdote, secluso contemptu, nisi sacerdos renuat baptizare.

*) Suarez loc. cit., n. 8, scribit: « Non potest ipse [sacerdos] sua auctoritate hoc ministerium alteri dare... contra reverentiam sacramento debitam ». — Et Concina, loc. cit., n. 6, dicit: « Quare peccaret et ipse sacerdos ».

«⁹ Scotus, in 4, dist. 5, qu. 2, v. *Quantum autem ad 2*, quaerit utrum in isto actu praeferendus sit « bonus laicus sacerdoti publice malo ». « Et breviter, inquit, quia officium ministrandi sacramenta in Ecclesia competit sacerdotibus, videtur dicendum quod quoad istum actum eligendus est malus sacerdos ».

f) Palaus, loc. cit., n. 12, dicit haereticum excommunicatum peccare mortaliter ratione excommunicationis, si administration!, quae per alium fieri possit, sese ingerat; quod dicit esse certum. Hinc recte colligitur eo casu praeferendum esse laicum sacerdoti excommunicato.

K) Salmant., loc. cit., n. 15, utramque sententiam satis probabilem existimant.

cum Gabriele; et Renzil cum Silvestro, Henriquez etc. Ratio, quia privilegium excommunicato conceditur in solo casu necessitatis: quae non reperitur adesse, cum alius suppetit non excommunicatus.

Dubitur 3°. *An peccet graviter laicus baptizans coram diacono*

ptuan» co-
ram diacono
no probabi-
liter gravi-
ter peccat

Prima sententia affirmat. Et hanc tenent Goneta, Holzmann a, Tournely 3, Antoine 4; Concina 8 cum Vasquez, Reginaldo-0, Filliuccio, etc.; Renzi 1 cum Coninck, Praeposito, etc. — Probatur 1° ex D. Augustino*, ut supra, in *can. 21, dist. 4*, ubi dicitur permitti laico baptizare tantum in necessitate, cum *episcopi aut presbyteri, aut quilibet ministrorum non inveniuntur*. Nomine autem *ministrorum* communiter diaconi intelliguntur. Probatur 2° ratione. Diaconus ex vi ordinationis deputatur ad baptizandum per commissionem parochi; unde obtinet ipse speciale jus ad hoc munus obeundum. — Haec sententia est quidem probabilis.

probabili-
ter non pec-
cat gravi-
ter

Sed non minus probabilis mihi videtur cum Salmant.7 *secunda* sententia: quam tenent Suarez8, Sotus', Toletus 10, Roncaglia 11; Bonacina 18 cum Sâ, Valentia, Coninck 0, Henriquez Reginaldo B et

Graffio 2); item Silvius, Ledesma, Diana, Villalobos, etc. — Ratio, quia diacono vi ordinationis non competit officium baptizandi, nisi ex commissione sacerdotis. Unde, cum ipse baptizat in casu necessitatis sine commissione, non baptizat ex officio, sed eodem modo quo clericus inferior, vel laicus (juxta dicta «. 116, *Dub. 1 et 2*). Et quamvis ipse ut dignior in jure illis praeferatur; tamen hujus ordinis perversio non apparet tam gravis, ut de mortali damnetur.

Dubitur 4°. *Au laicus baptisatus, praesente clerico inferiori, peccet mortaliter?* Videtur affirmare Pater Concina18; cum dicat, ex jure divino semper sub gravi servandum ordinem, nisi necessitas impediatur. — E converso, Palaus14 dicit nullum esse peccatum; cum de hoc nullum invenitur praeceptum divinum aut ecclesiasticum.

Recte vero alii communiter docent id non esse mortale. Quia talis perversio ordinis non videtur tam gravis; cum ex vi Ordinis nemo praeter sacerdotem et diaconum ex commissione habeatur specialiter deputatus ad baptizandum. Ex altera parte, id non videtur excusari a culpa

Baptizari
coram cle-
rico non
peccat in-
viter.

Videtur
pecore ve-
nialiter.

Gabr. a S. Vine, de LUpt., dhp. 3, qu. 2 in fine. — • De Bapt., cap. 3, qu. 2. - *Silvest.*, v. *Bapthmus JH*, n. 1. i. C — • Man., de Sacram., tract. 3, cap. 5. v. *Licet aulem*; cfr Clyp., de Ministro Bapt., disp. 2, art. 1, num. 12. — ■ De Bapt., num. 121, v. *Pesp.* 2. — « De Bapt. qu. 8, reap. 3. — • De Bapt., cap. 9, num. 7. • *Vasq.*, dinp. 147, cap. 6. num. 30 et 34. *Fill.*, tr. 2, cap. 4, n. 82, i. f. — • De Bapt., cap. 3, qu. 1. - *Coninck*, qu. 67. dub. 2, n. 19. - *Praepos.*, in 8 P., qu. 67, in 5 prior art., dub. 2, n. 6. —

• Tract. 2, cap. 4, num. 9. — • Disp. 31, sect. 4, num. 9, v. *Unde tertio*. — • In 4, dist. 4, qu. unie., art. 2. — ■ Lib. 2, cap. 20, n. 2. — II Tr. 17, cap. 3, qu. 1, resp. 2. — II De Bapt., qu. 2, punct. 5, n. 11. • 34, v. *Baptismus*, n. 7. • *Valent.*, in 3 P., disp. 4, qu. 2, punct. 1, v. *Quamvis*. • *Silvius*, in 3 P., qu. 67, art. 3, v. *Satis convenit*. • *Petr.*, de *Ledesma*, Sum., de Sac. Bapt., cap. 6, concl. 4, dico 2. • *Diana*, part. 3, tr. 4, resol. 4 • *Villal.*, part. 1, tr. 5, diff. 8, n. 10. — « Loc. dt., n. 7. — ” Tr. 19, punct. 9, n. 11

* Henriquez non citatur a Renzi pro hac secunda sententia; et priorem tuetur, uti refert ipse S. Alphonsus ex eodem Renzi supra.

O Contin. Tournely, *de Bapt., cap. 5, post conci. 3, quaer. 1*, v. *Porro ordo*, perspicue et a fortiori hanc sententiam tenere censendus est, cum dicat esse mortale si subdiaconus baptizet praesente diacono.

J) Reginaldus id perspicuo innuit, dum, *lib. 27, n. 44*, haec scribit: « Peccatum vero quod committit... laicus praesente clerico, cui nec ex commissione competit baptizare, non videtur plus quam veniale ». Quibus verbis insinuare videtur mortale fore, si diaconus, cui ex commissione competit baptizare, praesens fuerit

* Canonem istum Gratianus desumptum esse ait ex epist. S. Augustini ad Fortunatum; sed revera, uti dicit Richter in sua Corporis

juris editione, « non est apud Augustinum, sunt tamen similia quaedam in epistola ad Fortunatum ». Quae quidem recte sunt dicta, sed adhuc longius petita, dum in Op. contra epistolam Parmeniani, *lib. 2, n. 29*, S. Augustinus expresse dicit laicum posse in necessitate baptizare; si vero id faciat extra necessitatem, esse illicitum.

O Coninck contrarium tenet, uti notavit supra S. Alphonsus ex Renzi. Male igitur a Bonacina allegatur; sicut et Reginaldus, qui recte pro prima sententia adducitur a S. Alphonso ex Concina.

Henriquez, *lib. 2, cap. 28, num. 3, lit. f*; Jacob, de Graffio, *Dccis. aur., part. 2, lib. 1, cap. 4, n. 2*, volunt quidem ordinem hunc servandum esse; non tamen indicant utrum sub gravi servandus sit, an dumtaxat sub levi.

veniali: tum quia id videtur aliqualis indecentia; tum quia est contra praescriptum Ritualis Romani. — Ita Sotus Suarez¹, Gonet Petrocorensis⁸, Bonacina⁴, Holzm⁸, Sporer[·], Roncaglia¹; Renzi⁸ cum Laymann; et Salmant.⁹ cum Villalobos, Ledesma°), Dicastillo, Leandro et Gabriele.

Dubatur 5°. *An peccent graviter parentes qui faciunt baptizare prolem a praedicante, ad evitandas poenas edicti id praecipientis?*

Lacroix°, quamvis fateatur sententiam affirmativam tenendam uti absolute veram; tamen deinde affert rationes dubitandi: dicens quod eo casu non recognoscitur praedicans tamquam verus, sed potius tamquam validus minister, a quo exquiritur baptizatio ad vitandam vexationem, permittendo tunc fieri, non vero petendo impias ejus caeremonias adhiberi. — Sed omnino affirmandum id esse mortale; ut docent Lessiusⁿ, Pignatelli[”], et Holzm⁸ cum Michel. Ratio, quia per idem edictum poenale determinantur parentes ad veram religionem contemnendam, vel saltem ad falsam honorandam. Refertque Pignatelli Clementem VIII P) jam declarasse non licere extra necessitatem extre-

mam, ne a schismaticis quidem petere sacramenta.

118. - Hic ultimo notandum 1°. Quod nec licite nec valide potest unquam aliquis baptizare seipsum; cum persona baptizantis omnino diversa esse debeat a persona baptizati. — Ita communiter Contin. Tournely^u, Concina¹⁸ et alii omnes, ex cap. 4, de bapt., ubi id expressum habetur.

Notandum IF. Quod graviter peccant qui per multum temporis differunt infantem baptizare. — Id commune est apud omnes; ex pluribus conciliis provincialibus, quae decrevere pueros baptizandos quam cito fieri potest. Et in Rituali Romano dicitur: *Parochus hortetur..., ne illis (pueris) sacramentum tantopere necessarium nimium differatur cum periculo salutis*.

Qualis autem reputetur dilatio gravis?

Palaus¹ ex Suarez^{4λ} etc., putat dilationem ultra mensem esse gravem, si non adsit causab); si vero adsit, esse gravem duos menses. — Fere idem sentit Laymann[”], dicens: *Nulla autem ordinarie necessitas urget, tametsi unum aut sesquimensem exspectandum sit, donec cum decenti solemnitate Baptismus infanti con-*

’b’
B»pti«ni.

Manum
differre B»
ptmmum
le

DiUtio<r>
via. quanta,

Offerre
prolem ba-
ptizandam
praedican-
ti, omnino
mortale.

¹ Dizp. 31, sect. 4, n. 9. — · Man., de Sacram., tr. 3, cap. 5, v. *Licet*, — · De Bapt., cap. 5, qu. 5. — · De Bapt., qu. 2, punct. 5, n. 11. — · De Bapt.» n. 121, v. *Resp.* 3. — · Suppi. Sacram., cap. 1, n. 35, v. f. — 1 Tr. 17, cap. 3, qu. 1, resp. 2. — 1 De Bapt., cap. 3, qu. 1. L f. · Laytn., lib. 5, tr. 2, cap. 7, n. 4. — · Tr. 2, cap. 4, n. 7. · Villal., part. 1, tr. 5, diff. 8, num. 10. · Dicastl., tr. 2, de Bapt., disp. 2, dub. 2, n. 31. · Lcand., de Bapt., disp. 4, qu. 9. ·

Gabr. a S. Vine., de Bapt., disp. 3, qu. 2, v. *Std* ÇMorris. — w Lib. 6, part. 1, num. 281 et 282. — 11 Auctor., v. *B»ptisntns*, au. 1. — u Tom. 7, conialt. 55, n. 2; cir. con- iuli. 41, η. 1. — “ Loc. dt., n. 133. · Michel, de Bapt., § 3, n. 10. — Pignaf, loc. ciu, consuit. 41, n. 1. — M De Bapt., cap. 5, post conc. 3, quaer. 9. — “ De Bapt, cap. 9, n. 12. — *Ril. Rom.t* de Baptizandi parvulis. — w Tr. 19, punct. 8, n. 4. — Lib. 5, tr. 2, cap. 6, n. 9.

° Sotus, in 4, dist. 4, qu. un., artic. 2, v. *Circa tertiam*, quaerit universaliter «quanta esset culpa ordinem illum pervertere, ut inferior in praesentia majoris sese ingereret ad baptizandum ». Et respondet nunquam esse mortale, si mulier in praesentia viri baptizet; quia, cum laicus id non habeat ex officio, non usurpatur ejus munus, sed esse quamdam indecentiam levem; subditque: « Pari ratione non erit mortale, si laicus praesente diacono baptizet, quoniam nec diacono illud ex officio incumbit; sed est veniale ». Ex quibus idem colligendum esse videtur, si laicus praesente quocumque clerico inferiori baptizet.

°) Petrus de Ledesma, *Sum., de Sacram. Bapt., cap. 6, conc. 4*, v. *Dico* 2, negat quidem esse peccatum; sed videtur intendere de mortali peccato; addit enim rationem: quod scilicet solus sacerdos est minister ex officio;

« ergo quandiu ejus officium non usurpatur, non erit peccatum mortale ».

Clemens VIII, in sua *Instructione super ritibus Italo-Graecorum*, de die 31 Aug. 1595, haec § 4 statuit: « Non sunt admittendi episcopi schismatici sive pro Ordinibus, sive pro aliis sacramentis conferendis ». Conformis habetur S. Off. declaratio de die 20 Aug. 1671. « Non permittat [episcopus] schismaticis administrare sacramentum Baptismatis, nisi in casu necessitatis, et deficiente alia quacumque persona catholica ».

118. - Palaus doctrinam hanc vere colligit ex Suarez, seu potius sic determinat doctrinam Suarez, qui, *disp. 25. sed. 2, v. f.*, v. Serf *quaeres*, scribit: «Quanta vero possit esse dilatio, et quando sit nimia censenda, prudentis arbitrio relinquendum est».

b) Scilicet causa *gravis*, uti vult Palaus,

ferri possii; quamquam... dilatio non nisi ex gravi causa fieri debet. — Salmant.¹ autem censent non esse mortale minus differre quam ultra quindecim vel viginti dies, etiam sine urgenti ratione. — Juenin contra, juxta morem suum arctandi conscientias usque ad extremum, dicit ultra unum vel alterum diem Baptisma differri non debere. — Tournely autem putat dilationem non extendendam ultra quinque vel sex dies. — Petrocorensis ⁸ censet gravem, dilationem excedentem octo dies.

Sed communius et probabilius Sotus, Leander et Ledesma ^d, apud Concina ⁸, ac Roncaglia ⁴, dicunt non esse gravem dilationem, nisi decem vel undecim dies excedantur ^d.

Quinam
possint ba-
ptizari do-
mi.

Notandum ¹¹¹°. Quod prohibentur infantes baptizari domi, exceptis *liberis regum vel principum*; ut habetur ex *clem. unica, de bapt.* — Et cum hic agatur de re gravi, transgressio erit equidem mortalis; ut

¹ Tr. 2, cap. 5, num. 12. — *Juen.*, Institut., part. 8, dissert. 2, qu. 6, cap. 1, post conci. 3, v. *Quaeres.* — ¹ De Bapt., cap. 6, qu. 13, v. *Mis er^o.* — *Sotus*, in 4, dist. 5, qu. un., art. 3, v. *Unde a prima.* — *Ltand.*, disp. 1, qu. 14. — [•] De Bapt., cap. II, n. 19. — [<] Tr. 17, cap. 1, qu. 3, reip. 2. — [•] Loc. cil., cap. 3, qu. 3. — [•] Lib. 2, de Bapt., cap. 2, § 3, num. 5. — *SiMus*, Resol. var., v. *Baptismus* /V, conci. 1. — ¹ Lib. 6, part. 1, num. 337. — *Palaus*, tr. 19,

recte dicunt Roncaglia ^s, Tamburinius », et Silvius apud Croix ⁷. Nomine autem *liberorum* veniunt non solum filii, sed etiam nepotes et alii descendentes; ut notat Glossa ^{*A} — Et in eo casu dicunt Palaus, Coninck, Toletus, Sotus, etc., cum Croix ^{||} (contra alios), solemniter conferendum esse Baptismum; quia omissionem caeremoniarum solus casus necessitatis excusat.

Nomine vero *principum*, opinantur Jordanus ^f), Ricci, Quintanadvenas, apud Croix [•], probabiliter venire omnes barones obtinentes temporalem jurisdictionem. — Sed probabilius videtur cum Glossa Roncaglia ¹⁰, Suarez ⁷, Tamburinio ^{*}, Tournely ^h), Elbel ⁽⁾ et aliis pluribus, intelligi tantum filios principum absolutam potestatem habentium.

Item Lavmann ¹⁸ cum Armilla censet graviter peccare ⁱ) magnates, qui extra necessitatem faciunt filios baptizare domi - vel etiam in ecclesia privatim, ut Silvius ¹⁴ cum Navarro et Ledesma ^V -, ut deinde

punct. 9, n. 7. — *Coninck*, qu. 71, n. 15; et qu. 67, n. 3. — *ToUt.*, lib. 2, cap. 23, n. 1. — *Sotus*, in 4, dist. 4, art. 3, concl. 2. i. f. — [•] Loc. cit., n. 338. — *Alois. Ricci*, Prax. aur., resol. 427. — *Quintanad.*, tr. 1, singul. 21, n. 2 et 3. — [•] Lib. 6, part. 1, num. 337. — ^w Tr. 17, cap. 3, qu. 3. — « *Diip.* 30, sect. 2, n. 3, i. m. — » De Bapt., cap. 2, § 3, n. 7. — » Lib. 5, tr. 2, cap. 6, n. 9. — *Armilla*, v. *Baptismus*, n. 36. — « In 3 P., qu. 71, art. 4.

« qualis forte est, addit, ut Baptismus majori cum solemnitate fiat».

e) Contin. Tournely, *de Bapt., cap. 5, post conci. 3, quacr. 4*, disserens de parocho, dicit grave peccatum esse Baptismum differre usque ad quartum diem, ubi lex dioecesana prohibet ne ultra triduum infantis Baptismus differatur.

d) Petrus de Ledesma male citatur a Concina; nam, *de Bapt., cap. 7, conci. ult.*, gravem esse ait quindecim aut viginti dierum dilationem. — Sotus vero et Leander dicunt lethale esse ultra octo aut decem dies differre.

*) Ita sane ex Glossa *in clem. un. de Bapt.*, v. *Liberi*; et ex *leg. Liberorum* 220, *fl., de verbor. signif.*; sed laudata Glossa subdit. « Intelligit de descendentes ex filiis masculis ».

f) Jordanus Pax, *lib. 3, tit. L de Bapt., n. 15*, satis perspicue id innuit negans posse extendi hoc privilegium « ad simplices comites carentes comitatu et jurisdictione ».

Glossa *in cient, un. de Bapt., v. Regunt*, requirit ut « principatus hic sumatur pro notabili potentatu, merito comparando regiae dignitati ».

Contin. Tournely, *de Bapt., cap. 5, post conci. 3, quacr. 2*, absurdum esse ait sub nomine principum comprehendere « omnes... quibus temporanea in alios jurisdictio competat ». Et praeterea negat tali nomine comprehendere simplicem pagi vel oppidi toparcham.

O Elbel, *confer. 7, de Bapt. necessit. et effectum*, n. 84, pariter: « Praefata constitutio, inquit, non est extendenda ultra proprietatem verborum; atqui nomine regum ac principum, proprie loquendo non veniunt quivis jurisdictionem temporalem obtinentes ». Subdit tamen doctores communiter monere standum esse in praxi consuetudini in dioecesi receptae.

i) Scilicet a peccato non excusantur, ut ajunt Laymann et Armilla.

Navarrus, *Man.*, cap. 22, *q.* 7, peccare ait presbyterum qui baptizat < citra necessitatem sine exorcismo et aliis solemnitatibus debitis, vel cum illis extra ecclesiam, praeterquam principum filios ».

O Petrus de Ledesma, *de Bapt., cap. 6, conci. 4, quacr. 2*, peccatum mortale esse ait, extra necessitatem sine ceremoniis baptizare. Ex qua doctrina Silvius suum assertum colligit

cum pompa caeremoniae perficiantur in ecclesia, postquam advenerint patrini: qui equidem, collato jam antea Baptismo, nec patrini efficiuntur. — His tamen non obstan-

tibus, puto quod, ubi introducta est consuetudo domi baptizandi filios magnatum, ipsa non est facile improbanda; ut ait Croix *.

ARTICULUS II.

AN DUO POSSINT SIMUL UNUM BAPTIZARE.

Si unus
minister
liter for-
num appli-
cet. Baptis-
nui nullus.

119. - « Resp. 1°. Si alter applicet ma-
« teriam, alter formam, nullus erit Baptis-
« mus. Quia dicens se ablueri cum non
« abluat, formam habet falsam, etiamsi
« usurpet Graecorum, *Baptizetur servus*
« *Christi*, vel quae putatur illi aequivalere,
« *Baptizet te Christus*: subintelligitur enim
« *per me*; alioqui, si excludatur persona
« ministri, ut sensus sit, baptizet te Chri-
« stus, et non ego, sive non per me, forma
« nulla est ». — [Ita S. Thomas *, et alii
communiter cum Salmant.³ et Concina⁴].

« In casu tamen necessitatis posse sub
« conditione ita Baptismum conferri, ut
« v. gr. mutus formam nesciens ablueret,
« caecus autem formam pronuntiaret, do-
« cet Hurtadus a>; additque, debere talem,
« elapso periculo, iterum sub conditione
« baptizari. Vide Escobar, Filliuccium 5;
« Dianae ex Chapeaville, Marsilio, etc.;
« Bonacina Laymann 8 ». — [Ita etiam
Suarez cum Cajetano, Marsilio; Leander,
etc., apud Salmant. .].

120. - « Resp. II°. Si plures ministri
« singuli abluant, et formam pronun-

• tient, graviter peccant contra ritum Ec-
« clesiae.

« De valore sic solet distingui:

« Γ. Si quilibet intendit baptizare *de-*
« *peudeuter* ab alio, ut causa particularis,
« invalide baptizant; sive singuli dicant,
« *Ego te baptizo*, sive, *Nos te baptizamus*.
« Quia forma, cujus sensus censetur esse
« absolute et independenter baptizare, non
« cobaptizare, est falsa ». — [Idem docet
S. Thomas¹⁰ cum Suarez, Vasquez, et Sal-
mant.¹¹ communiter].

« 2°. Si quisque per se intendat bap-
« tizare *iudepeudeuter* ab alio, valide bap-
« zat, quia omnia requisita ponit; ut patet
« a simili in Missa ordinationis, qua sacer-
« dotes noviter ordinati simul consecrant
« cum episcopo: dummodo simul eodem
« instanti formam absolvant. Si autem non
« simul absolvant, is tantum consecrat vel
« baptizat qui prius absolvit. Vide Filliuc-
« cium¹³ et Bonacina¹⁴ ». —
[Ita S. Thomas¹², S. Bonaventura cum Sal-
mant.¹⁴ communiter; contra Cajetanum
et Marsilium^o].

Si uter-
que maie-
nam et for-
nuifl appli-
cet, quan-
doque Ba-
ptismus est
nullus

Quandoque
▼ ahdui.

¹ Lib. 6, part. 1. n. 337. — » 3 P., qu. 67. art. 6, ad 3. —
• Tr. 2, cap. 4, n. 28 et 90. — 4 De Bapt., cap. 9, n. 10. —
Escob., tr. 7, exam. 2, cap. 4, num. 26, (edit. Lugd. a. d.).
— • Tr. 2, cap. 4, num. 79. — • Part. 5. tr. 3, resol. 26, •
Chaptav., de Modo ndminist. Sacram, tempore pestis,
cap. 2, qu. 20. • *Marsi/*, ab *In^hert*, in 4, qu. 4. art. 4,
dub. 11. — 1 De Bapt., qu. 2, punct. t, n. 23. — 1 Lib. 5. tr. 2,
cap. 7, n. 5. — SWer., disp. 23, sect. 3, n. 14, L f., v. *Ad*

ultimam. - *Cajetau.*, in 3 P., qu. 67. art. 6. i. f. • *Marsi/*.
loc. cit. • *Ltand.*, disp. 4, qu. 16 - • Tr. 2. cap. 4, n. 31. —
w 3 P., qu. 67, art. 6. — *Suar.*, disp. 23. sect. 3. • *Posç.*,
disp. 148, cap. 5. • 11 Tr. 2, cap. 4. η. 28. — 11 Tr. 2, cap. 4,
a η. 72. — w *De Bapt.*, qu. 2, punct. 4, n. 25. — M Lib. 5,
tract 2, cap. 7, num. 5. — * Loc. cit., artic. 6, corp. —
5. *Bottai.*, in 4. dirt. 5, art. 1, qu. 1. cas. 3. - “ Loc. cit.,
n. 23 et seqq.

119. - «) Gasp. Hurtadus, *disp. 2, diff. 6*, male citatur a Busenbaum ex Escobar; dicit enim merito negari talem Baptismum unquam validum esse, nec loquitur de casu quo sub conditione conferendus foret.

120. - «) Cajetanus et Marsilius ab Inghen a Salmant. n. 28, citantur, quasi teneant va-

lidum esse Baptismum collatum a pluribus tamquam causis partialibus; et revera ita tenent duo isti auctores: Cajetanus scilicet, *iu 3 P., qu. 67, art. 6, t. f.*; et Marsilius, », 4, *qu. 4, art. 4, dub. 11*, de Baptismo in quo unus aquam funderet, alter vero formam proferret; id tamen dicunt de casu necessitatis.

DUBIUM IV.

Quod sit Subjectum Baptismi.

121. *Quis sit capax Baptismi. An pueri et amentes.* — 122. *Dc poenis rebaptizantium. An rebaptizantes sub conditione fiant irregulares.* — 123. *De infante nondum nato (Remissive ad n. 107).* — 124. *An baptizandi sint fetus abortivi. An plures eodem tempore.* — 125. *An conferendus sit Baptismus monstris.* — 126. *An sint baptizandi filii infidelium, et quae in hoc puncto sint certa. Certum est 1° talem Baptismum semper esse validum.* — 127. 2° *Baptizandos esse filios, si parentes defecerint a fide. Quid, si mansuri sint apud parentes haereticos.* — 128. 3° *Sz ipsi filii infidelium petant. Quid in dubio an careant ratione.* — 129. 4° *Si sint in periculo mortis.* — 130. 5° *St sint positi extra curam parentum.* 6° *Si capti sint in bello.* 7° *SZ parentes sint servi.* 131. 8° *Si unus parentum consentiat.* — 132. *Qub. 1. An baptizari possint filii infidelium usu rationis carentes, invitis parentibus. Et an ii quos pater offert ut liberentur a morbo.* — 133. *Dub. 2. An liceat vendere infantes parentibus paganis.* — 134. *An ct quando possit repeti Baptismus sub conditione. Not. 1. Quid, si adsit unus testis de Baptismo collato Not. 2. Quid de adultis natis ex Christianis. Not. 3. Quid, si pueri sint arrepti a barbaris.* — 135. *Dc infantibus expositis.* — 136. *De baptizatis ab obstetricibus ct a laicis.* — 137. *Dc baptizatis ab haereticis. Vide alia apud Busenbaum.* — 138. *De effectibus Baptismi,* — 139. *De dispositione requisita in adultis baptizandis.*

turî^miUTn ~ * Resp. 1°. Subjectum capax Ba-
Γl « ptismi est solus homo vivus, ab Adamo
descendens, nondum baptizatus.
infantar< < Resp. IT. Valide baptizantur infantes,
.mtnte> »
« — Item perpetuo amentes, qui nunquam
« usi sunt ratione; quia censentur ejusdem
« conditionis cum infantibus “λ Si autem
« aliquando sint usi ratione, non valet
« Baptismus, nisi ante amentiam petive-
« rint. — Vide Bonacina ’, Laymann *.
« Unde resolves:
« 1°. Si puer inter baptizandum non-
« dum finita forma moriatur, Baptismus
« est nullus ».
122. « 2°. Non valet Baptismus iteratus.
« Ideoque uterque, tum rebaptizans, tum
« rebaptizatus, peccant mortaliter, fiuntque
• irregulares, et in jure civili subjacent
« poenae mortis ». [Est certum cum Sal-
mant. ·]. — « Quas tamen poenas non vi-
« detur incurrere is qui, etsi sine justa

« causa, rebaptizat sub conditione: quia
* intelliguntur de Baptismo absolute dato,
« quando moraliter constat priorem Ba-
« ptismum fuisse validum. — Vide Lay-
« mann 4, Bonacina5 ».

Certum est quod, cum Baptismus re- Ex
petitur sine justa causa, tam rebaptizans ptitflu irre-
quam rebaptizatus fiunt irregulares ex EUlari'''

Sed magna Quaestio est inter doctores:
*An rebaptisantes sub conditione et sine
justa causa irregularitatem incurrant?*

Prima sententia, quam tenent Suarez ·, condition
Navarrus Bonacina \ Laymann 9, ra- TM mT
laus 10, Anacletus n, Holzmann *, Sal-
mant. ’’, Croix u, Pontas 15 (cui non dis- [uxcli
sentit [Contin.] Tournely ’·), dicit quod
talis rebaptizans, licet non excusetur a
gravi sacrilegio, tamen non incurrit irre-
gularitatem b>. Ratio, quia leges poenales
strictae intelligi debent et cum effectu. Qui

1 De Bapt., qu. 2, punct. 6, num. 1 et 19. — · Ltb. 5,
tr. 2« cap. 6- — · Tr. 2» cap. 6, n. 4. — 4 Loc. dt., cap. 5;
cfr. lib L tr. 5, part 5, cap. 2, η. 1, i. L — * Loc cit.,
punct. 5, num 20 et 21 ; cfr de Irrejul., di«p. 7. qu. 3,
punct X — · DKp. 31, %ecu 6, dub. 5. — 5 Man.. cap. 27,
n 246. — · Disp.7. de Irregul.. qu. 3, punct. 3. n. 4. —

’ Lib. 1, tract. 5, part. 5, cap. 2, num. I, rv. — ** Tr. 29,
diip. 6, punct. 16, num. 5. — ” Tr. 13, de Cennur., dilt. 3,
num. 11. — “De Poenis cedes., num. 343. — u Tr. 10,
de Censor., cap. 9, n. 61. — 14 Lib. 7, n 483. — u V. Jrrr-
Kularitat, cas. 131. — 14 Dc Irregul., part. 3, cap. 2,
▼, Sed quid

121. - «7 Concordat declaratio S. Off., de
die 8 Martn 1770; el hoc valet etiam si sint
inhdehum filii, uti declaravit & C. de Prop.
Fide, 17 April. 1777, ad dub. 1, 1.
122. Canon *Confirmandum 65, dist. 50*,
loquitur de ipso rebaptizato, sed cap *Ex It-
terarum 2, de apostatis*, de acolytho qui mi-

nistrat publice rebaptizanti, quemque in irre-
gularitatem incurrere statuit; ex quo doctores,
ait Palaus, colligunt ipsum rebaptizantem in
camdem poenam incurrere; acolythus enim
in eam incurrit propter cooperationem.
Quamvis auctores non pauci sileant de
sacrilegio, omnes tamen in eo consentiunt

autem baptizat baptizatum sub conditione, dicens: *Si noti es baptisatus, etc.*, is revera non rebaptizat, quia conditio apposita actum invalidât; qui enim dicit: *Ego te baptiso si non es baptisatus*, idem est ac si diceret: *Ego te non baptiso*. Et ob eamdem rationem censent Anacletus¹, et Salmant.^{*} cum Bonacina, Cornejo et Avila, non incurrere irregularitatem, qui ob metum baptizaret baptizatum animo simulato.

Secunda vero sententia affirmat tales rebaptizantes irregularitatem non effugere. Et hanc tenent Natalis Alexander[^], Concina³, Filliuccius^d; Renzi⁴ cum Ledesma, Soto, Victoria, etc. Item noster Summus Pontifex Benedictus XIV⁵ cum Sayro, Barbosa, Ugolino, Megalio[·]), etc. — Probatur ex Catechismo Romano^e, qui, reprehendens eos qui in ecclesia cum conditione rebaptizant pueros, quamvis exploratum habeant domi vere esse baptizatos, dicit: *Quod quidem sine sacrilegio facere non possunt, et eam maculam suscipiunt quam divinarum rerum scriptores irregularitatem vocant*. Idemque refert noster Pontifex fuisse sancitum in tertia synodo Mediolanensi. — Insuper probatur ratione: quia, cum quis certo scit puerum esse baptizatum, et rebaptizat sub conditione, conditio apponitur in fraudem legis, et ideo habetur pro non apposita.

Prima sententia, spectata ratione, non caret gravi fundamento. — Sed secunda, spectata auctoritate, videtur probabilior.

123. « Nondum perfecte natus est * baptizandus, si sit periculum, dummodo « pars aliqua possit ablui; quia est homo • vivus, nec certo constat esse incapacem ».

1 Tr. 13, de Censur. i diit. 3, num. 11. — 1 Tr. 10. de Censur., cap. 8. n. 61. * Bonae., de Irregul., disp. 7. qu. 3, punct. 3. num. 7. Cornejo, de Irregul., diwp. 5. dub. 1, qu. 4 et 5. Avila, de Censur., part. 7, diip. 7. dub. I. — 1 De Bapt., cap. 15, num. 13. — De Bapt., cap. 4, qu. 10. Martin, de Ledesma, 1. 4, qu. 7, art. 9, dub. 3, propos. 1. Solus, in 4, diit. 3, qu. unie., art. 9, v. *Quartum arum*. Victoria, Summa, num. 36. — 1 Notif. W, n. 11 et 13. Sayr., de Irregul., lib. 7, cap. 8. num. 23.

quod negant irregularitatem hoc casu incurri: Navarrus tamen negat irregulares fieri eos qui « bona fide » sic rebaptizarent.

¶ Natalis Alexander, *de Bapt.*, cap. 8, propos. 7, reg. 5, huic sententiae perspicue acquiescere videtur; adducit enim in confirmationem alius suae propositionis S. Carolum

Vide dicta n. 107, v. *Secunda*, ubi diximus probabilem esse sententiam, quod possit infans sub conditione baptizari in utero matris, si per instrumentum aqua tingi valeat.

124. - « 4°. Si dubium sit an infans vivat, baptizandus est sub cōditione », Quid de dubio de viumun

Dicit Natalis Alexander⁷ quod, nisi appareat evidens signum vitae in fetu abortivo, non est dandus Baptismus, etiamsi adsit aliquod aequivocum signum. — Si loquamur de Baptismo absolute ministrando, recte sentit Natalis; sed loquendo de Baptismo sub conditione conferendo, omnino dicendum cum Busenbaum (ut supra) et Salmant.⁸ illum sine dubio ministrandum, quandocumque aliquod apparet dubium de vita prolis. — Hinc optime censent Cardenas[·], Roncaglia¹⁰, Mazzotta¹¹ et Croix[”] cum aliis auctoribus gravissimis, omnes fetus abortivos, si per aliquem motum dent signum vitae, et non constet esse anima destitutos, semper esse baptizandos sub conditione, si vivant. Maxime cum hodie vigeat opinio, non sine plausu a peritis recepta, quod fetus ab initio conceptionis, vel saltem post aliquos dies, anima informetur.

Caeterum bene advertit [Contin.] Tournely¹⁵, non debere baptizari carneam massam quae nullam habeat organorum dispositionem; cum ubique receptum sit, non prius infundi animam corpori quam istud formatum fuerit. Et tunc, ut baptizetur, requiritur ut indicet aliquem motum vitalem; prout praescribit Rituale Romanum u.

« 5°. Valide baptizatur quem minister Error per « putat esse alium: aut licet sit puella, iouh vaio

Barbosa, in cap. De quibus, num. 3, de bapt. Utolin., de Irregul., cap. 35, § 3, num. 4. — * Pnrt. 2, cap. 2, de Sacram. Bapt., n. 57. — Synod. Mediolan. III, Decret. 12, v. Sacerdos. — 1 De Bapt., cap. 7, propos. 2, reg. 3. — • Tr. 2. cap. b, num. X — ' Cru, disp. H, n. 29 et 30. — * Tr. 17, cap. 4. qu. I. resp. 3. — u Tr. 5, disp. 2, qu. unie., cap. 4, post mit. — M Lib. 6, part. 1, n. 294. — De Bapt., cap. 7. sect. 2, concl. 2, v. Ex his inferes. — De Baptiund. parvulis.

et Catechismus Romanum sententiam hanc propugnantes.

d) Filliuccius, *tr. 20, cap. 6, n. 182, i.f.* ait: « Timenda esset tunc irregularitas » quamvis conditio exterius proterretur.

Megalius, *Institut. confessor.*, 3 part., lib. 7, cap. 2, n. 36, a priori sententia aegre

Juxta a-
HM.6t inc-
guUnx.

Prior acn-
Ientia in*
trini ece
probabilia,
poicrior
citrimede
ftrobabi-
lor»

Quid de
nondum
pe rfee t e
ruto.

« quam putat esse puerum; quia intendit
« baptizare praesentem. Aliud est in Ma-
« trimonio; quia intendit contrahere cum
« illa quam putat. — Bonacina *

Exira ne-
cessitatem
plurea vali-
de sed filii
die atraul
baptizan-
tur.

« 6°. Valide, etsi extra necessitatem
« illicite, plures simul baptizantur, hac
« forma: *Ego vos baptizo, etc.* — Bona-
« cina .

Ita S. Thomas b), et Rituale Romanum,
ubi dicitur: *Quam tamen formam* (Ego
vos baptizo, etc.) *in iis solum et in aliis
similibus mortis periculis ad plures simul
baptizandos, et ubi tempus non patitur ut
singuli separatione baptizentur, alias nun-
quam, licet adhibere.*

Quid de
monstris.

125. - « 7. Monstrum quod capite et
« pectore formam hominis refert, est ba-
« ptizandum; secus, si bestialem refert.
« Quod si vero caput tantum sit ferinum,
« putat esse baptizandum Comitulus "V
« Navarrus b) tamen et alii volunt diffe-
« rendum donec certius cognoscatur, nisi
« periculum mortis immineret; tum sub
« conditione baptizandum esse ».

Quando dubitatur an monstrum sit
homo: baptizandum absolute, si caput sit
humanum, licet membra sint ferina; sub
conditione vero, si caput sit ferinum et
membra humana: hoc vero, si prodierit
ex congressu viri cum femina. Nam si pro-
dierit ex viro cum bestia (quod incredibile
puto), tunc baptizari semper debere sub
conditione. Secus, si ex femina et bruto:
tunc enim nullo modo baptizandum; quia

non descenderet ex Adam, utpote non
conceptum ex semine virili. Ita Bona-
cina³; et [Contin.] Tournely³ cum S. Tho-
ma c), Henriquez, Possevino, etc.

« Quod si habeat membra hominis ge-
« minata, et dubitetur num sit unus homo
« an duo, duplex Baptismus conferendus
« est: unus absolute; alter sub conditione,
« in ea parte qua membra apparent im-
« perfectiora. — Vide Laymann⁴, Bona-
« cina s, et Rituale Romanum § ».

Servandum hic id quod habetur in Ri-
tualis Romano, ubi sic dicitur: *Illud vero
de quo dubium est una ne an plures sint
personae, noti baptizetur donec id discer-
natur. Discerni autem potest, si habeat
unum vel plura capita.... vel.... pectora:
tunc enim totidem erunt corda et ani-
mae...; et eo casu singuli seorsum sunt
baptizandi.... Quando vero non est certum
in monstro esse duas personas, ut quia
duo capita et duo pectora non habet di-
stincta; tunc debet primum unus absolute
baptizari et postea alter sub conditione..-'*
Si non es baptizatus, etc.

126. - « Resp. III. Extra mortis peri-
« culum, valide, non tamen licite, bapti-
« zantur ethnicorum infantes, invititis pa-
« rentibus. Ratio, quia vel auferuntur pa-
« rentibus, et fit illis injuria; vel relin-
« quuntur, et fit injuria sacramento, quod
« exponitur irreverentiae.

« Quod si tamen possint Christiane edu-
« cari (ad quod tunc obligaberis), licebit

CONFUT.

* De B»pl, qu. 2. punct. 4. n. %. — RU. Rom., de
baptizandis parvulis, i. l. — De Bapt., qu. 2, punct. 6,
n. 3. — De Bapt., cap. 7, »ect. 2, conci. 2. † Htnriq.,

lib. 2. ap. 16, n. 2; et cap. 21, n. 1. • Possevin., de Off.
curati, cap. 6, n. 13. — 4 Lib. 5, tr. 2, cap. 6, n. 13. —
• Loc. cit, n. 4, — 4 De baptizandis parvulis, post med.

recedit: « Ab [ista] sententia non recederem,
nisi in Calechismo Romano... traditum inve-
nirem, baptizantes sub conditione in casu non
dubio irregularitatis maculam contrahere ». Et
concludit his verbis: «Cum hujus libri
auctoritas maxima sit, tutius erit ab hac po-
steriori sententia non recedere ».

124. Bonacina rfc *Bapt., qu. 2, punct. 4,
n. 21*, ita sane docet, uti Busenbaum refert,
quoad validitatem; quoad liceitatem vero extra
necessitatis casum. Bonacina illam affert opi-
nionem quae affirmat mortale esse, contra
aliquos alios, uti loquitur; et subdit « Utraque
sententia probabiliter sustineri potest ».

S. Thomas, 3 P, qu. 67, ari. 6, ad 2,
loquitur de validitate, et dicit posse sic bapti-
zari « in casu necessitatis ».

125. - a) Comitulus, lib. 1, qu. 8, ait ejus-
modi monstrum, « si ex pectore certa conje-
ctura capi possit humani cordis..., sine con-
ditione baptizari posse ». Si vero de hoc du-
bium moveri possit, sub conditione baptizetur.
Demum subdit vix de hoc dubitari posse si
natum sit ex viro et muliere.

b) Navarrus in suis Consiliis, constl. 3, de
bapt., (edit Venet 1601, et Colonien. 1616):
4 Ego nihil de hoc judico, inquit, nec est fa-
cultatis meae judicare de illo; itaque remitto
hanc partem ei ad quem spectat de illa ferre
judicium, et declarare si est censendus homo
rationalis an brutum irrationale ».

c) S. Thomas a Contin. Tournely citatur
ex Henriquez, qui eum citat pro ratione qua
nititur haec sententia, scilicet: si conciperetur

« in his casibus: 1°. Si parentes sint tua
«mancipia; tunc enim tui potius sunt
« quam illorum. — 2°. Si parentes ali-
« quando fuerint baptizati, vel uterque vel
« saltem alteruter; quia tunc Ecclesia jus
« in eos habet. — 3°. Si alter parentum pe-
«tat; tunc enim justa ejus voluntas in-
« justae alterius praeferenda est in favo-
« rem prolis et fidei. — 4°. Si infans sit
« in periculo mortis. — 5°. Si rationis jam
« compos puer petat; quia in negotio re-
« ligionis est sui juris. In dubio autem de
« usu rationis, sufficit esse septem anno-
« rum. — Vide Laymann 1, Filliuccium a,
« Bonacina 8 ».

Quaeritur: *A» filii infidelium valide
et licite possint baptizari invitis paren-
tibus?* — Ante omnia hic notanda plura,
quae in hoc puncto sunt certa.

Certum est 1°. Tale Baptisma validum
esse; ut communiter dicunt Contin. Tour-
nely⁴, Lugo⁵; Salmant. e cum S. Anto-
nino, Suarez, Vasquez, Laymann, Coninck,
Bonacina et aliis passim, contra Catha-
rinum et Durandum “λ Idemque docet
noster Summus Pontifex Benedictus XIV
in sua Instructione ad Vicesgerentem,
quae incipit *Postremo mense*’. — Idem-
que prius docuit D. Augustinus 8, ubi de
hoc rationem dedit, dicens: *Non enim
scriptum est: Nisi quis renatus fuerit ex
parentum voluntate....; sed: Nisi quis re-
natus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto.*

1 Lib. 5, tr. 2, cap. 6, num. 10. — · Tr. 2, cap. 6, a
η. 140. — 1 De Bapt., qu. 2, punct. 6, n. 12. — · De Bapt.»
cap. 7, sect. 2, post cond. 2, v. Circa. — · Respons. moral.,
lib. 1, dub. 4, n. 6. — · Tr. 2, cap. 6, n. 10. · S. 4^{m/o} h.,
part. 2, lit. 12, cap. 2, § 4. · Suar., disp. 25, sect. 1. ·
disp. 155, cap. 6. * Lavm., lib. 5, tr. 2, cap. 6, num. 10. -
Coninck, qu. 68, art. 10, n. 66. · Bonac., loc. cil., punct. 6,
n. 11. — Cathar., Opuse. de pueris Judaeor... ad Baptism,
venientibus. — 1 N. 26. — · Epist. 90, n. 2; cfr. Migne,
Patrol. lat., tom. 33, col. 660. — · Disp. 25, sect. 3. —
w Loc. dt., n. 11. — 11 De Bapt., cap. 7, propos. 3, reg. 1. —

ex bruto et muliere, non contraheret pecca-
tum originale, quod traducitur in homine per
virtutem generativam quae est in viro; et
hoc profecto docet S. Thomas 1° 2^aae, qu. 91,
art. 4 et 5.

126. - Durandus, in 4, dist. 4, qu. 7,
art. 3, (n. 13) negat Baptismum hunc valere,
si nempe parentes liberi sint.

127. - a) Suarez, disp. 25, sect. 3, dub. 1,
v. Duo supersunt; et Laymann, loc. cit., n. 10,
v. Tertio, non videntur ad rem citari; asse-
runt enim posse baptizari infantem uno ex

127. - Certum est 2°. Quod si parentes
deficerent a fide ad infideles, bene pos-
sunt eorum proles ipsis invitis baptizari.
Quia, sicut Ecclesia habet potestatem coer-
cendi parentes ad fidem observandam;
ita potest filios ab ipsis auferre. Ita com-
muniter Suarez’, Laymann ‘°, Natalis Ale-
xander “, Palaus [Contin.) Tournely “,
Sporer “, Antoine “, Roncaglia “, Holz-
mann “, Salmant.¹⁹ et alii passim. — Et
idem dicendum si unus tantum paren-
tum fuerit prius fidelis; ut communiter
dicunt Croix “, Antoine A, Roncaglia
Salmant. “, Suarez a). Laymann a), etc.

Quid vero, si proles sit mansura apud
parentes haereticos?

Negant tunc posse baptizari Suarez
et Salmant.⁹³ cum Coninck c), etc.; quia
(ut dicunt) tunc obsuit periculum proxi-
mum quod proles pervertatur. — Sed pro-
babilius affirmant Laymann 24, et Croix “,
cum Aversa, Gobât, Arsdekin; et proba-
bile putat Palaus w. Ratio: tum quia non
est certa perversio talis prolis, cum plu-
res pueri in infantia decedant; tum quia
idem periculum urget si proles non bapti-
zetur: baptizaretur enim ab haereticis,
a quibus verum quidem Baptisma con-
fertur.

Secus vero dicendum, si Baptismus a
quibusdam haereticis invalide conferatur,
ut accidit apud Lutheranos, Anabaptistas
et Calvinianos; quia tunc horum proles

11 Tr. 19, punct. 6, nam. 9. — u Loc. cit., v. Supponen-
dum 2. — 11 Supplem. Saceram., cap. 1. n. 52. — “ De
Bapt., qu. 13, resp. 2. — “ De Bapt., cap. 4, qu. 2, resp. 2.
— M De Bapt., num. 141, v. Resp. 2. — “ Tr. 2, cap. 6,
num. 15. — B Lib. 6, part. 1, num. 301. — · Loc. cit.,
v. Resp. 4. — w Loc. du, qu. 2, resp. 1. — · Loc. dt.,
num. 15. — ■ Loc. cit., num. 16. — “ Lib. 5, tr. 2, cap. 6,
num. 12. — · Lib. 6, part. 1, num. 307. · Atvrsa, qu. 68,
sect. 3, v. Primo, · Gobai, ir. 2. n. 324. · Arsdek., Theol.
tripart., tom. 2, part. 2, tr. 6, qu. 31. — · Tr. 19, punctu 6,
num. 10.

parentibus (sive sit fidelis sive non) consen-
tiente, altero vero reluctantante.

h) Suarez, disp. 25, sect. 5, ita plane sen-
tit, dum negat a ministro catholico infantem
ex parentibus haereticis natum posse bapti-
zari, nisi minister < spem probabilem conci-
piat, fore ut hujusmodi puer baptizatus pos-
sit suo tempore in vera fide instrui; quodsi
nulla via possit hujusmodi spem moralem
habere, deberet certe potius a Baptismo abs-
tinere ».

c) Coninck, qu. 68, n. 81, sententiam hanc

liem lidte,
•i parente»
sint apostatae.

Valide ba-
ptizantur
inviti pa-
rentibus.

Quid, si
filii apud
parentes
haereticos
sint man-
suri.

habentur tamquam filii infidelium, prout ait Croix * cum Dicastillo.

Caeterum filii haereticorum vere baptizatorum licite baptizantur, parentibus invititis, quod obstringi possunt ut illos instruant in fide catholica: quos alias licite possunt superiores ecclesiastici ab eis avellere, ut catholice educentur d>. — Ita Laymann 2, et Croix 3 cum Aversa, Dicastillo, etc.

Filii hñn delicti habente» illum rationem. ci pe (erica, baptizandi.

128. - Certum est 3°. Quod si filii infidelium habeant usum rationis et Baptismum petant, possunt et debent baptizari, adhuc reluctantibus parentibus. Ita Juenin 4, [Contin.] Tournely 6, Lugo °, Natalis Alexander7, Laymann9, Palaus", Roncaglia 10 et noster Pontifex Benedictus XIV 11; ex D Thoma ", ubi idem docet, inquit: *Si autem habent (usum rationis), jam quantum ad ea quae sunt juris divini vel naturalis, incipiunt (filii) suae potestatis esse; et ideo propria voluntate, invititis parentibus, possunt Baptismum suscipere, sicut et Matrimonium contrahere.* — Et postquam filius invititis parentibus est baptiza-

Tunc %c- s<eg;4ndi 4 r^renUbut

• Lib. 6, part. 1, num 300. • Dicast., tr. 2, de Bapt., di»p. 2, dub 9. n. 107. — • Lib. 5, tr. 2, cap 6, n. 11. — • Loc. cit. n. 303. • Aversa, qu. 68. iect. 3, v. *Primo*. • Dicast., loc. cit., dub. 7. n 72; et dub. 9, num. 106 et 100. — 1 Institut , part. R, dissert. 2, qu. 6. cap. 2, concl. 1« v. *Quinto* — » De Bapt., cap. 7, sect. 2, post concl. 2, v. *Supponendum 3* — 9 Respon». moral., lib. I, dub. 4. n. X — 1 De Bapt., cap. 7, propos. 3 reg. 6 — • Lib. 5, tr. 2. cap. 6. num. 10, v. *Quarto*. — 9 Tr. 19, punct. 6. n 5. — » De Bapt., cap. 4, qu. 2. resp. I. — " Instruct. *Postremo mente*, num. 32. — M 3 I*, qu. 68, art 10. — " Loc. cit., n. 10, i, f. — M Loc. cit., num. 8. — Tr. 2,

tus, potest et debet Ecclesia ipsum ab eis segregare, ut a periculo perversionis avertatur. Ita Laymann 13, Palaus '4, Salmant. ", ex concilio Toletano IV, relato in can. *De Judaeis, dist. 45*, et confirmat S. P. Benedictus XIV "A

Sed quid agendum, *si dubium sit ait puer habeat vel tie plenum usum rationis?*

[Contin.] Toumely 10, Roncaglia 17 cum Passerino b>; et S. P. Benedictus XIV §, dicunt posse baptizari puerum si septennium compleverit; quia tunc praesumptio stat pro usu rationis. — Alii vero, ut Suarez, Vasquez, Coninck, apud Lugo Sotus *A Laymann ,e, Croix * Roncaglia " cum Candido et Pasqualigo; item Coninck, Cabrera, Ochagavia, apud Lugo w, dicunt posse puerum baptizari, adhuc non completo septennio; quia in dubio decidendum est in favorem fidei d>. Et idem sentit Suarez «; quamvis hic moneat exspectandum usque ad perfectum usum rationis. — Melius tamen S. P. Benedictus M cum Lugo 25 docet, in dubio rationis ante septennium,

Qmd(!

cap 6, n 14. — 11 De Bapt., cap. 7, sect. 2, post concl. 2, v. *Supponendum 3*, — " De Bapt., cap. 4, qu. 2, resp. I. — Suar., disp. 25, sect. 8, dub. 2. - Fasc., di»p. 155, cap. 3, num. 36. - Coninck, qu. 68. art. 10, num. 61. - M Respons. moral., lib. 1, dub. 4, num. 2. — • Lib. 1, tr. 1, cap. 5, num. 11. — • Lib. 6, part. I, num 306. — n De Bapt., cap I, qu. 2, resp. I. - *Candid.*, disquisit. 16. de Bapt., art 5, dub. 12. *Pasquat.*, Theor. et Prax., qu. 51, n. 5. — Coninck, loc. cit. • Cabrera, qu 68, art. 10, num. 62. - *Ocha^.*, de Bapt., qu. 19, num 9. • " Resp. mor., lib. I, dub I, num 2. — • Disp. 25, eect. 3, dub. 2. — * Instr. *Postremo mense*, n. 33 et 34. — • Loc. cit., n. 2.

negativam tenet pro locis in quibus haeretici libere cultum suum exercent, nisi alia ratione perversionis periculum praecaveri possit.

Ut minister catholicus licite [haereticorum aut schismaticorum filiis] Baptismum praebeat, necessarium esse ut probabilem spem concipiat fore ut hujusmodi puer baptizatus possit suo tempore in vera fide instrui. Quodsi nulla via possit hujusmodi spem moralem habere, deberet certe potius a Baptismo abstinere, supponendo parvulum non esse in extrema necessitate ». Ita declaravit S. C de Prop. Fide, 17 April. 1777.

128. - a) Concilium Toletanum IV' (apud Labbe, tom. 6. col. 1466) haec profecto habet in cap. 60, quod Benedictus XIV, loc. cit., n 29 allegat; sed cap. 57, quod refertur in Decreto Gratiani, can. De Judaeis 5, dist. 45, dicit eos qui Baptismum susceperunt cogendos esse id fidem susceptam conservandam

b) Passcrinus ita sane a Roncaglia allegatur; attamen, *de Hominum statib., qu. 187, art. 1, n. 118*, nulla mentione de septennio facta, asserit puerum baptizari posse, « si sit probabile quod puer pervenerit ad usum rationis..., si ipse Baptismum petat. Et Benedictus XIV, loc. cit., n. 35, dicit differendum esse Baptismum, si non constet de rationis usu, expleto septennio.

e) Sotus, in 4, dist. 5, qu. un., art. 10, dub 2, potius priori sententiae adhaeret, dicens in dubio de usu rationis, baptizandum esse « puerum annum agentem octavum».

O Ex auctoribus pro hac sententia citatis, multi non loquuntur de septennio, sed solum de dubio usu rationis; et sunt Suarez, Vasquez, Coninck, Laymann, Pasqualigo, Ochagavia. Praeterea non pauci dicunt baptizandum esse puerum eo casu si adsit necessitas; si vero non adsit, exspectandum esse dicunt: ut Suarez,

puero petenti baptizari omnino differendum Baptismum, donec constet de perfecto ipsius rationis usu: sed sapienter addit illum tunc omnino evocandum a parentibus et in loco tuto custodiendum. — Nec obstat eo casu regula quod in dubio melior est conditio parentum possidentium potestatem supra filium. Nam recte respondet dictus Pontifex cum Lugo, hanc regulam procedere in pari causa. Sed in nostro casu potior est causa filii; cum hic agatur de levi detrimento parentum, nempe quod ad modicum tempus sua potestate priventur; contra vero agitur de maximo damno filii, nempe de sua morte aeterna. Unde hic potius alia urget regula, nimirum quod in dubio magis innocentis quam nocenti favendum est.

129. - Certum est 4°. Posse et debere baptizari prolem, si ipsa sit in periculo mortis. — Ita communiter omnes DD. citati, cum S. P. Benedicto XIV a), qui de hoc affert duo decreta Sacrae Congregationis.

Dicunt autem Salmant. quod ad hanc prolem baptizandam requiritur ut moraliter de ipsius vita desperetur. — Sed melius loquuntur Busenbaum ut supra [n. 126, ad 4°], Laymann, Roncaglia, Antoine, et Croix 4, Palaus B, Sporer e, dicentes prolem esse baptizandam, quandocumque im-

minet periculum certum sive proximum de sua morte.

130. - Certum est 5°. Quod si filius infidelium juste vel injuste sit positus extra curam parentum, nec sit timor quod ad eos sit reversurus, tunc bene potest baptizari. — Ita communiter Juenin, [Contin.] Tournely, Concina, Natalis Alexander, Palaus, Sporer, Holzmann, Elbel, Salmant. 15; Laymann cum Soto, Vasquez, Azor; et alii passim.

Idemque docent Concina 17; et noster S. P. Benedictus 18 cum Azor, Clericato Sessa, etc., de filiis ab infidelibus expositis vel derelictis, etiamsi parentes eos deinde repetant b). Et hoc ex *cap. un., de infantibus et languid, expos.*, ubi dicitur: *Si a patre sive ab alio, sciente ipso aut ratum habente, relegato pietatis officio, infans expositus exstitit, hoc ipso a potestate fuit patria liberatus.*

Idem dicendum de filiis infidelium perpetuo amentibus; ut docent Laymann, Palaus, Anacletus O, Salmant., Sporer, Roncaglia, Holzmann M. — Ratio, quia tunc cessat periculum perversionis; neque tunc filii extraherentur a potestate parentum, qui super amentes nullam potestatem habent, cum ipsi sint directionis incapaces.

Certum est 6°. Filios infidelium in bello captos bene posse baptizari parentibus in-

Filii infidelium, extra curam parentum positi, postum baptizari.

Item. Ab infidelibus expositi vel derelicti.

hem. filii infidelium, perpetuo amentes.

hem, In bello capti.

Bened. XIV, Inalr. dL» n. 33. loc. dt., n. 3 et 4. — S. C. S. *Officii*, poitrid. ad. Novembr 1678; et 18 Februxr. 1706. — 1 Lib. 5, tr. 2, cap. 6, n. 10, v. *Dixi*. — ' De Bapt., cap. 4, qu. 2, reap. 1. — ' De Bapt., qu. 13, reap. 5. — ' Lib. 6, part. 1, n. 905. — ' Tr. 19, punct. 6, num. 14. — ' Supplem. Sacram., cap. 1, n. 53. — ' Institut., pan. 8, dissert. 2, qu. 6, cap. 2, cond. 1, v. *Quarto*. — ' De Bapt., cap. 7, sect. 2. poat cond. 2. v. *Supponendum* 5. — ' De Bapt., cap. 13, n. 10. — ' De Bapt., cap. 7, propos. 3, reg. 5. — u Loc. dt., n. 17. — 11 Loc. cit., n. 53. — u De

Bapt., n. 141, resp. 3, v. *Quinto*, — u Confer. 6, de Subj. Bapt., n. 52. — u Tr. 2, cap. 6, num. 32. — * Loc. du, n. 10, v. *Secundo*. — Sotus, in 4, dut. 5. ari. 10, v. *Contra hanc autem*. — Vbsq., disp. 156, cap. 3, num. 29. — Astor, part. 1, lib. 8, cap. 26, qu. 4. — ' De Bapt., cap. 13, n. 10. — " Instruct. *Postremo mense*, n. 9. — Aeor, loc. dt., qu. 5. — Srsza, de Judacit, cap. 51, n. 110. — " Lib. 5, tr. 2, cap. 6, n. 10, v. *Quinto*. — ' Tr. 19, punct. 6, n. 15. — " Tr. 2, cap. 6, n. 87. — ■ Suppl. Sacr., cap. 1, n. 53. — ■ De Bapt., cap. 4, qu. 2, resp. 1. — M De Bapt., n. 141, resp. 3, v. *Quarto*.

Vasquez, Coninck, Laymann, Croix et Ochagavia: quod quidem notavit Lugo de Suarez, sed non de ceteris. Denique Continuator Tournely, loc. cit., isti sententiae adhaerere videtur, scribens baptizandum esse, < etiamsi non compleverit [septennium], si periculum sit ne deinceps, deficientibus ministris, baptizari non possit ».

129. - a) Benedictus XIV, loc. cit., n. 9, dicit esse « rem oppido laudabilem, Deoque gratam.

b) Salmant., tr. 2, cap. 6, n. 33: « Si infans sit in extremo mortis periculo, inquit, et moraliter desperatus, potest et debet baptizari, saltem secreto, licet parentes renuant ».

130. - *) Clericatus, *Discord, forms. de Jurisdict., discord. 17, num. 12*, disserens de quodam Hebraeorum puero, quem quis derelictum invenerat et Catechumenorum domui commiserat, negat cum Hebraeis repetentibus esse restituendum; sed servandum esse ait a pia domo, quia habetur ut expositus, eo fine, ut, ad annos discretionis perveniens, eo consentiente (n. 23) et instante possit baptizari.

b) Ampliationem hanc: Etiamsi parentes eos deinde repetant, omittit Concina. — Azor autem eamdem insinuat, dicens cum in cujus manus devenerunt, cavere debere « ne parentes eos quavis ratione recuperent ».

Anacletus, tr. 14, de Sacram., dist. 3,

vitis. — Ita Gonet', Juenin Viva'; et noster Benedictus XIV a cum Suarez et Cornelio a Lapide. Quia lege belli captivi non amplius ad parentes, sed ad dominos pertinent.

Itéra, filii
lalidelium.
qat turn
manci pia
chrittiano-
rum.

Certum est 7°. Etiam licite baptizari proles infidelium qui sunt mancipia Christianorum; ut Busenbaum, ut supra [m. 126, ad 1°), Gonet *, Juenin °, Concina ·, Antoine Natalis Alexander ·, Roncaglia Palaus¹⁰, Wigandt'', Laymann'', Sporer *, Holzmann M, Elbel “, Salmant. Croix *. — Ratio, quia domini, cum habeant dominium in parentes, habent etiam in ipsorum filios.

Item, ano
parenlecon-
■en lienee,
altero relu-
ctante

131. - Certum est 8°. Quod si unus parentum consentiat, altero reluctante, bene infans baptizatur a), ut Busenbaum, ut supra [h. 126, ad 3°], Petrocorensis '', Juenin “, Natalis Alexander '', [Contin.] Tour-

' M<n., tr. 3, de Bapt. et Confirm., cap. 6, v. *Quaeres.* — • De Bapt., qu. 2, art. 6, n. 7. — • Inutr. *Postremo mense*, n. 6. • Saar., di<p. 25. *ect. 4, v. *Secundo est certum.* • *Cornel, a Lap.*, in lib. 1 Machab., cap. 2. v. 46. — 4 Loc. dt. — • Inat., part. 8, diw. 2, qu. 6, cap. 2, concl. 1, v. *Tertio*, — • De Bapt., cap. 13, n. 3. — ' De Bapt., qu. 13, r<p. 3. — • De Bapt., cap. 7, propoe. 3, reg. 2. — • De Bapt., cap. 4, qu. 2, rnp. 1. — • Tr. 19, punct. 6, num. 18. — 11 Tr. II exam. 5. n. @ “ Lib. 5, tr. 2, cap. 6, n. 10, v. *Porro*. — “ Suppl. Sacram., cap. 1, n. 53. — 44 De Bapt., n. 141, reap. 8. n. 6. — “ Confer. 6, de Subj. Bapt., num. 62. — “ Lib. 6, part. 1, n. 300. — n De Bapt., cap. 6, qu. 5. — ** InetIL, part. 8, diwert. 2, qu. 6, cap. 2, concl. 1. v. Sr-

nely ''; Salmant.'' cum Paludano, AzorM, Suarez et communi; Laymann '', Anacletus “, Palaus M, Sporer Holzmann Elbel b), et noster Benedictus XIV b), ex concilio Toletano IV, *can. 63*, in can. *Judaei* [caws.] 28, *qu. 1*; et ex cap. *Ex litteris 2, Extra, de convers. infidel.*

Et idem dicendum, si mortuo patre, avus paternus consentiat in Baptismum pueri, matre reluctante; ut (Contin.)ournely '' cum Silvio; Salmant. 88 cum Navarro c), Laymann et Valentia; ac Pontifex Benedictus XIV '', ex auctoritate Gregorii XIII U.

132. - Dubitatur autem Γ. *An, utroque parente infideli reluctante, possint baptizari eorum filii usu rationis carentes?* Resp. Si filii sint mansuri in potestate parentum, nullo modo licet eos baptizare, ut decrevit Sacra Congregatio S. Officii a)

Uloqv
reluctante,
filii raticee
carent» s*
queunt U
ptiDiri

eundo. — n De Bapt., cap. 7, propos. 3, reg. 4. — * De Bapt., cap. 7, sect. 2, post concl. 2, v. *Supponendum 4.* — " Tr. 2, cap. 6, n. 17. - *Palud.*, il 4, diet. 4, qu. 4, i. f. (n. 33). • *Suar.*, disp. 25, sect. 3, dub. 1, v. *Duo supersunt.* — ■ Lib. 6, tr. 2, cap. 6, n. 10, v. *Tertio.* — e Tr. 14, de Sacram., dial. 3, n. 10. — 44 Tr. 19, punct. 6, n. II. — • Supplet. Sacram., cap. 1, n. 53. — • De Bapt., n. 141, reap. 3, v. *Tertio.* — r De Bapt., cap. 7, aect. 2, post concl. 2, v. *Supponendum 4.* - *Silvius*, in 3" P., qu. 68, art. 10, concl. 6. — ■ Tr. 2, cap. 6, n. 19. • *Laym.*, Hb. 5, tr. 2, cap. 6, num. 10, v. *Tertio.* - *Valent.*, in 3m P., disp. 4, qu. 3, punct. 3, v. *Quarto dico.* — • Instruct. *Postremo mense*, n. 17.

n. 10, ita sane docet, modo tamen hoc fieri valeat absque gravioribus incommodis.

Juenin, *Instit., part. 8, dissert. 2, qu. 6, cap. 2, concl. 1, xr. Tertio*: < Baptizari quoque possunt, inquit, si eorum parentes sint servi Christianorum.

•) Salmant., *loc. cit.*, n. 35, id fieri posse ajunt: « Dummodo constituentur [puer]i extra parentum curam, et ubi non sit periculum deceptionis ».

131. - a) Et ita etiam declaravit S. C. S. Off., die 17 SepL 1671; et S. C. de Prop. Fide, die 29 Nov. 1672.— Et Salmant., Suarez, Laymann et Palaus addunt eo casu separandum esse infantem a parenti reluctante, propter apostasiae periculum.

Azor, *part. 1, lib. 8, cap. 25, qu. 3*: Elbel. *confer. 6, de Subj. Bapt.*, n. 52; Benedictus XIV, *Instruct. Postremo mense*, n. 15 et 16, loquuntur de casu quo parens consentiens Christianus est; alter vero qui reluctatur, infidelis. Idemque indicant can. *Judaei 10, caus. 28, qu. 1*, et cap. *Ex litteris, de comers. infidel.*, quae adducuntur a Benedicto XIV.

c) Ipse Navarrus, *consil. 4, de convers. infidel.*, n. 16 *el seqq.*, oppositum omnino tenet; sed ejus annotator in fine addit: « Advertendum autem contra hanc opinionem latam sententiam, infantemque traditum fuisse avo Christiano et demum baptizatum ». — Et de hoc eodem facto loquitur Rutilius Benzoni in suo *Speculo episcoporum et curatorum, lib. 1, disp. 1, qu. 9, dub. 1*, (cui innititur Benedictus XIV); et refert Gregorium XIII, in hoc casu pro avo sententiam tulisse; et ipse Benzoni Baptismum infanti contulit. Vide dictum opus, edit. Venet. 1595.

132. - °) Instructio haec, uti habetur apud Bencd. XIV, *loc. cit.*, n. 17, data fuit episcopo Quebecen. pro casu quo barbari quidam, pro suo more, statim ac filius nascitur, eum Christianis offerunt baptizandum. Sed et aliae reperiuntur apud eundem Benedictum S. Off. decisiones, una sdlicet (n. 23). de die 3 Maji 1703, quae simpliciter negat conferri posse Baptismum infidelium infantibus, qui in parentum potestate sunt relinquendi, secluso tamen mortis periculo; alia vero (n. 21) de die 6 Septembr. 1625, quae in casu de quo tractat

die 3 Maji 1703, apud praefatam Instructionem nostri Pontificis Benedicti XIV. Quia tunc certum imminet periculum perversionis.

Dubium igitur vertit, *si tale periculum non adsit, nempe si filii subtrahantur a potestate parentum*.

Prima sententia communior negat. Et hanc tenent D. Thomas¹, quem sequuntur Gonet², Concina^{8*}, Wigandt⁴, Natalis Alexander⁵ et alii thomistae communiter; item Tournely^e, Salmant.⁷, Juenin⁸, Petrocorensis Antoine⁹, Croix¹⁰, Laymann¹¹, Roncaglia¹² — Ratio, quia subtractio filiorum a potestate parentum cederet in eorum injuriam; cum ipsi naturale jus habeant supra filios.

Secunda vero sententia, quam tenet Scotus^{14*} quem sequuntur Frassen¹⁵; Holzmann¹⁶ cum Mastrio¹⁷ Bosco, Herincx¹⁸ et aliis scotistis communiter; item Pichler¹⁷ et Contin. Tournely¹⁹ (ac probabilem putat Estius^{20*}), censet licitum esse hujusmodi filios baptizare, saltem auctoritate publica et ex consensu principis.

Haec sententia, per se loquendo, non videtur sua probabilitate carere. Interveniens enim periculo salutis aeternae filiorum, parentes non habent jus in eos. Et sicut potest eripi filius a parentibus ne ipsi inferant ei mortem corporis; tanto magis eripi valet ut a morte liberetur. —

Dixi: *per se loquendo*, nam spectatis circumstantiis, haec sententia vix videtur posse in praxim deduci ob graviora mala quae comitarentur hujusmodi Baptismos. Et ideo Ecclesia, ut testatur D. Thomas, nunquam morem habuit baptizandi filios infidelium ipsis invitis.

Insuper advertendum quod pro filiis Hebraeorum adest constitutio Julii III - relata a Pignatello⁸⁰ et a nostro Pontifice Benedicto XIV²¹ -, qui imposuit suspensionem et poenam mille ducatorum baptizantibus filios Hebraeorum reluctantibus parentibus. — Idque confirmavit S. C. Concilii, die 16 Julii 1639 (apud eundem Benedictum²²), statuens nullo modo baptizandos filios Hebraeorum sine ipsorum consensu, donec perveniant ad legitimam aetatem.

An autem baptizandus sit filius, quem pater Judaeus offerat ad Baptismum ut liberetur a morbo? — Noster Benedictus affert decretum Congregationis S. Officii, editum die 24 Sept. 1699, quo statutum fuit illum esse baptizandum. Sed (ut diximus supra), postquam talis puer est baptizatus, avelli debet a parentibus ut Christiane educetur.

133. - Dubitatur 2°. *An liceat vendere filios non baptisatos parentibus infidelibus?*

Negat Hurtadus²³; quia id videtur esse contra Christianam caritatem.

Quid de
61na iafde
lium obliti»
ad Bapti»
mura ut <
morbo libe
rentur.

¹ 2° 2°, qu. 10, art. 12. — ² Man., tr. 3, de Bapt. et Confirm., cap. 6, v. *Quaeres*, — ³ De Bapt., cap. 13, n. 4. — ⁴ Tr. 11, exam, 8, n. 62. — ⁵ De Bapt., cap. 7, propos. 3. — ⁶ Praelect. de Bapt., qu. 3, art. 3, concl., v. *Fitit inilde-Hum*, — ⁷ Tr. 2, cap. 6, nam. 22. — ⁸ Institut., part. 8, dits. 2, qu. 6, cap. 2, concl. I. — ⁹ De Bapt., cap. 6, qu. 6. — ¹⁰ De Bapt., qu. 13, reap. 4. — ¹¹ Lib. 6, part. 1, n. 298. — ¹² Lib. 5, tr. 2, cap. 6, n. 10. — ¹³ De Bapt., cap. 4, qu. 2, reap. 1. — ¹⁴ In 4, dist. 4, qu. 9, n. 2. — ¹⁵ Tom. 10, tr. 1,

disp. 1, art. 2. qu. 3. concl. 3, v. ProA. 2. — ¹⁶ M De Bapt., n. 141, reip. 8, tub 7. - *Bosco*, de Sacram. Bapt., disp. 2. sect. 4. n. 66 et seqq. - *Herincx*, de Sacram., disp. 6, qu. 4, n. 30, v. *Dice III*, et n. 31. — ¹⁷ n. Jus canon., lib. 5, dt 6, num. 14 et 15. — ¹⁸ De Bapt., cap. 7, sect. 2, concl. 3. — ¹⁹ In 4, diet. 6, § 2. — ²⁰ D. Thom., 2° 2°, qu. 10. art. 12. — ²¹ Tom. 4, consult. 192, num. 51. — ²² Instruct. *Postremo mense*, n. 27. — ²³ Loc. cit., n. 32. — ²⁴ De Bapt., disp. 3, diff. 5, v. *Ba tamen*.

S. Alphonsus, negat posse fecte baptizari, adhibita materia sine debita forma. At pluries alias S. C. idem declaravit, nempe non licere, extra mortis periculum, infidelium filios baptizare, si hi in parentum potestate sint mansuri.

b) Mastrius, *Theol. mor., disp. 17, n. 44*, dicit infidelium filios posse invitis parentibus baptizari, « si praecaveri possit ne infantes occidantur a parentibus ne baptizentur, et sit aliqua certitudo quod tales infantes baptizati, sint religiose educandi ». Cfr. *in 4, disp. 2, qu. 4, init., et art. 1 et 2*.

c) Holzmann pariter negat expedire, quod Estius etiam satis innuit; Pichler negat id in praxi servari.

d) Bulla Julii III *Cum sicut accepimus*, de die 9 Junii 1551, data est pro Hebraeis < in civitatibus, oppidis, terris, castris et locis Provinciarum Campaniae maritimae, Latii et Sabinae, ac civitatibus Castellan., et Nepesinen., necnon Castris Fiani, Scrofani, Arignani, Castri Novi et Formelli degentibus».

f) Decretum istud S. Off. pro alio quodam asserto adducitur a Benedicto XIV, *loc. cit., n. 18*. Sed *n. 23*, affert decretum ejusdem

Si vero
blu wbra
bsntur a
potestate
parentum:

Ahi ne*
rant poxc
baptizari;

Ahi dicunt
pente bapti-
zari.

Opinio
S. Doctoris.

Sed communius et satis probabiliter affirmant Suarez *, Laymann a4 Palaus ', Tamburiniusa; et Bonacina h) cum Vasquez Coninck Filliuccio c), Henriquez et aliis. Ratio, quia per se non est intrinsece malum restituere filios parentibus. Et contra, videtur non esse obligationem alendi et educandi tales pueros, sine ulla utilitate, cum caritas ad tantum onus non obliget quando filii non sunt in extrema necessitate. — Sed huic rationi non omnino acquiesco. Melior videtur ratio communis pads servandae; quia si prorsus negarentur filii infidelibus expetentibus, damnum oriretur quod nec etiam ipsi redderent Christianos captivos, cum magno discrimine perversionis; magis autem incumbit Ecclesiae curare ut sui fideles servant fidem, quam ut infideles ad fidem ducantur.

Hinc testantur Palaus 4; et Laymann 5* cum Henriquez, Vasquez dl et Coninck jam consuetudine introductum esse, ut filii captivi, nullo eis collato Baptismo, Saracenis et haereticis restituantur.

134. - « Quaeres: *An Baptismus aliquando repeti possit, et qua forma?* »

Owtd re-
qumiwf
t>t Bapti-
d m iterAn
queat.

« Resp. 1°. Cum temere rebaptizare sit < mortale ex objecto, quia est in genere « sacrilegii, dum conaris ministrare sacramentum incapaci; hinc, ad hoc ut non

1 Diip. 25, eect. 6 — * Tr. 19, punct. 6, num. 20 — • Lib. X de Bapt., cap. 3, § 2, n. 1°. — Htnriq., lib. 2, cap. 25, num. 1, L. ct num. 8, i. — ' Tr. 19, punct. 6, num. 20. — * Lib. 5, tr. 2, cap. 6, n. 10, v. Porro, v. f. . Itennq., lib. 2, cap. 25, n. 1, lit. h, in comment. — • Loc at., cap. 5, n. 3. — Suar., (a Laym. non citatu»), dinp. 22.

S. Officii diei 3 Maji 1703, statuens non licere eo casu filios infidelium baptizare secluso mortis imminantis periculo.

133. - °) Laymann, lib. 5, tr. 2, cap. 6, n. 10, v. Porro, plerumque expedire ait ut baptizentur et non restituantur; < quandoque tamen fas erit eosdem parentibus relinquere aut restituere, wl aliis infidelibus vendere».

b) Bonacina, Bapt., qu. 2, punct. 6, n. 14, id per accidens tantum fieri posse concedit; et cum illo consentiunt etiam Vasquez, disp. 155, cap. 7; et Coninck, qu. 68, art. 10, n. 88.

Filliuccius, tr. 2, cap. 6, n. 147, clare et perspicue rem innuit, seu potius rationem affert qua nititur haec sententia: negat enim adesse obligationem baptizandi filios infidelium qui sunt servi, quia: « Non tenentur... christiani principes separare filios ab eorum

« liceat rebaptizare, non requiritur certitudo de Baptismo, sed sufficit si pro eo « sint conjecturae, ut v. gr. quod quis « natus et educatus sit inter fideles, nec « pro contraria parte rationes alicujus momenti occurrant: leve enim vel metaphysicum dubium non sufficit, sed requiritur grave et morale, vel saltem rationabile. — In quo inclinandum esse « in favorem baptizandi recte monet Laymann * ex Suarez et aliis ».

In hujusmodi dubiis attendenda est regula communiter a DD. recepta, quod ad iterum conferendum Baptismum baptizato sub conditione, non sufficit leve, sed requiritur prudens sive rationabile dubium an sacramentum fuerit vel ne receptum. Ita Suarez ', Laymann 8*, Salmant. ', Bonacina °; Palausll cum Coninck, Valentia et communi. — Dubium autem vel potest esse juris vel facti.

Quando dubium est *juris*, nempe quando aliquis est baptizatus cum materia, in forma aut intentione dubia, tunc certe Baptismus est iterandus sub conditione; prout communiter docent Suarezl2 et Salmant. ,a, cum D. Thoma βλ (Vide dicta n. 27).

Dubium *facti* est quando dubitatur an datus sit vel ne Baptismus. — rst tunc, si dubium est *negativum* eo quod nulla ha-

i - <
dubio Uai

sect. 2, v. Dr quo firaretpto. — 1 Loc. cit., v. Srd quilierr. — • Loc. cit., n. 3. — • Tr. 2, cap. 6, n. 55. — ' Disp. 1, de Sacram. i. qu. 2, punct. 1, n. 36. — ll Tr. 19, punct. 13, num. 3. • Coninck, qu. 66, art. 9, num. 9| el 92. • Votent., in P., dt>p. I. qu. 1, punct. 1. v. Nrccssc est nutent,— " Disp. 22. sect. 2, v. Est autem. — • Tr. 2, cap. 6, n. 56.

parentibus; nec ex caritate, quia non est semper commodum illis retinere talium filiorum curam ».

d Vasquez, disp. 155, cap. 7, n. 87, affert quidem hanc consuetudinem, sed in objectione; et in responsione n. 28, eam potius reprobare quam probare videtur, saltem quoad Saracenos.

*) Coninck, loc. cit., n. 88, silet de hac consuetudine. Sed notandum est quod Laymann eum, sicut et Vasquezium, citat pro argumento generali de obligatione baptizandi filios infidelium captivos, vel de facultate eos parentibus restituendi aut aliis vendendi.

134 - a) S. Thomas, 3 P., qu. 66, art. 9, ad 4, scribit: « De quibus dubium est an baptizati fuerint, baptizentur...; non enim videtur iterari quod nescitur esse factum».

beantur indicia hominem esse baptizatum, sine haesitatione hic est sub conditione baptizandus; ut recte ait Suarez ex can. *Cum itaque* 112, de consecr., dist. 4, ubi S. Leo id docet, dicens: *Non potest in iterationis crinien venire, quod omnino factum esse nescitur*. Et in can. seq. 113, idem S. Pontifex de hoc rationem affert: *Quia non temeritas intervenit praesumptionis ubi est diligentia pietatis*. — Quando vero dubium facti est *positivum*, etiam Baptismus est iterandus, quando utrinque adsunt apparentes non leves conjecturae quae rem dubiam efficiunt. Unde in concilio Carthaginensi V, relato in can. *Placuit* 111, diet. dist. 4, sic dicitur: *Quoties non inveniuntur certissimi testes, qui eos baptizatos esse sine dubitatione testentur..., absque ullo scrupulo eos esse baphsandos*.

Unu* tectis
o c u H i u m
fide dienu»
«UffiiCIL.

Hic tamen notandum 1° cum Suarez *, Holzmann a; Salmant. 8 cum Laymann, Palao, Bonacina, et nostro Summo Pontifice Benedicto XIV in suis *Notificationibus* 4, cum Glossa ac communi, ad id sufficere unum testem ocularem ^ fide dignum. Et hoc, etiamsi testis sit femina; ut Busenbaum, infra, [h. 137] *ad* 4, cum Laymann. — Secus vero, si adsint testes positive oppositum deponentes. Vide Croix 5.

Limitatio.

/Xdulti nAti
ex parenti-
bu· chri-
«danis non
rebapt i ·
nodi.

Notandum 2°. Quod baptizandi non sunt, neque sub conditione, adulti qui nati sunt ex parentibus Christianis et inter fideles educati, quamvis nullum testimonium habeatur accepti Baptismi; ut expressum exstat in cap. *Veniens* 3. de presb. non baptis., ubi sic dicitur: *Et certe de illo qui natus de Christianis parentibus, et inter Christianos est fideliter conversatus, tam violenter praesumitur quod fuerit baptisatus, ut haec praesumptio pro cer-*

tiludine sit habenda, donec evidentissimis forsitan argumentis contrarium probaretur, — Hoc tamen intelligendum, modo pro contraria pane graves non occurrant rationes; ut bene advertunt Busenbaum (ut supra) et Laymann *, qui sic ait: *Nihilominus existimo interdum etiam adulto inter fideles educato conferendum esse Baptismum sub conditione, si tales confecturae adsint (puta, quia v. gr. a veneficis parentibus natus est, a diabolo valde infestatur, nec sciripotest ullo indicio ubi vel a quo baptizatus fuerit), quae praesumptionem accepti Baptismi tollant, et contrarium verisimile efficiant*. — Refert autem Pater Zaccaria 1 censuisse Sacram Congregationem, baptizandam esse sub conditione quamdam mulierem, eo quod nullum potuerit reperiri vestigium Baptismi, nec matrimonii parentum assertorum.

Notandum 3°. Quod si infans aliquis arreptus sit a barbaris, et dubitetur an captus fuerit ante vel post Baptismum: tunc omnino baptizandus est sub conditione; ut cum communi dicunt Palaus 8, Salmant. et alii, ex can. *Parvulos*, dist. 4, de consecr., ubi Gregorius III** id expresse definivit.

« Unde resolves:

135. - « 1°. Sub conditione baptizandi sunt: 1°. Qui cum materia et forma aut * intentione dubia (secundum supradicta) sint baptizati. — 2°. Infantes expositi, et reperti sine scheda testante de Baptismo; secus, si cum ea. Ita communirer. Quintanadvenas 10 tamen contendit etiam hos esse rebaptizandos a>. — 3°. Baptizati ab obstetricibus veneficis; praesertim si fae sae vel convictae fuerint aliquando non recte baptizasse. — Laymann 11».

s b.trb*r *
indubiotfcfe

1 Dinp. 22, «cet. 2, v. *Quamvis*. — · De Bapt., n. 144. — Tr. 2, cap. 6, n. 62. · Laym., hb. 5, Cr 2, cap. 5, n. 3, i. i. · Palaus, tr. 19, punct 13, num. 9. - Houacdisp 1, de Sueram i. qu. 2, punct. 1, n. 40. - « Notii. 8, n. 8, · Classa tn c.tn. *Cum itaque*, de consecr., dist 4. v. *Qui testimonio*; et in cnp. *Nuper*, de testib., v. *Nisijuratus*. —

Laynt., loc. dt., n 3, i. i. — * Lib. 6, part. 1, n. 312. — · Lib. 5, tr. 2. cap. 5, n 1. — 1 Annou ad Croix, lib, 6, part 1, n. 310. · S. C. Cowc. in una Tarvisixa, Baptiuni. 4 Maji 1737, Thesaur., lora. 8. fol. 59. — · Tr. 19, punct. 18, num. 8. — · Tr. 2, cap. 6, num. 58. — * Tr. 1, lingat 9, n. 3 et 14. — 11 Lib. 5, tr, 2, cap. 5, n. 3.

1° Suarez, loc. cit., dicit posse iterum sub conditione baptizari.

·) Quod testis ille fide dignus, debeat esse oculatus non pauci omittunt, ut Palaus, Holzmann, Bonacina, Benedictus XIV' et Glossa.

Hujus canonis auctor est Gregorius II, in epist. 14, ad Bonifacium, scripta anno 726,

§ 9, quidquid dicat Gratianus. Vide Migne, Patrol, lat., torn. 89, col. 523 et 524, in nota.

135 - “) «Nisi constiterit a quo sint baptizati; et hi sint tales ut nullum dubium aut suspicio prudens de recta Baptismi administratione supersit.

Infantet
«xpotÀ li-
ne tchedn.
bnptirxndi

Quaeritur: *an infantes expositi sint baptizandi?* — Si isti exponantur *sine scheda*, sine dubio sunt baptizandi, nisi alias constaret fuisse rite baptizatos; ut recte dicunt Busenbaum, et Salmant.¹* cum Suarez b), Soto e), Laymann et aliis communiter.

Quaestio est: *an baptizari debeant pueri expositi cum scheda?*

Ex potiti
cnmtcheda.
jttXU <1104
non btptl-
xandi.

Prima sententia negat; quam tenent Busenbaum (ut supra) et Palaus laudans Sotum, Vasquez⁴*, Laymann et Bonacina 4λ — Quia testimonium illud morale inducit certitudinem; cum nequeat rationabiliter credi parentes, qui catholici esse praesumuntur, velle suam prolem tanto sacramento privari.

Ver iuB
baptizandi
ini) coodi-
tione.

Secunda vero sententia, verior et communior recentiorum, docet omnes hos esse baptizandos sub conditione, quoties non habetur moralis certitudo de Baptismo collato, et rite collato: alias semper remanet prudens dubium de suo valore. — Ita Petrocorensis ·, Holzmann, Roncaglia ·), Natalis Alexander f), Concina 4, Elbel *; Croix «; cum Quintanadvenas, Gobat, etc.; [Contin.] Tournely · cum Silvio et Henno; ac Sporer l cum Marchant et synodis Cameracensi, Narbonensi, Aquensi

et Tolosana. — Idemque sentit noster Benedictus XIV⁸, qui affert concilium Mediolanense, sic statuens: *Infans expositus, licet appensum collo scriptum habeat, quo ille baptizatus significetur; si tamen, re diligenter perquisita, quemadmodum catechismo Romano expressum est, adhuc dubium sit eum baptizatum esse, ea conditionis formula baptizetur: Si tu, etc.* Item affert declarationem S. Congr. Concilii, die 15 Januar. 1724, ubi dictum fuit huiusmodi infantes expositos, etiam cum scheda de Baptismo collato, esse sub conditione baptizandos, quamvis sint in aetate unius anni cum dimidio. — Et hoc videtur esse quidem juxta mentem Ritualis Romani, ubi dicitur: *Infantes expositi et inventi, si re diligenter investigata, de eorum Baptismo non constat, sub conditione baptizentur.*

Excepit tamen S. Congregatio in praefata declaratione a Baptismo sub conditione schedulas quae haberent certitudinem, juxta Instructionem alias datam.

136. - « 2°. Infantes ab obstetricibus, « vel parentibus, vel cognatis, etc., ob necessitatem baptizatos, promiscue omnes « sub conditione rebaptizare (quando obste- « trices bonae et bene instructae censen-

Niri «he
dula hai:
certittdi
new.

Baptmv
ab ototetn
cibui vel
pirconbw

¹ Tr. 2, cap. 6, n. 57. - Laym., lib. 6, tr. 2, cap. 5, n. 3. — So/ms. in 4, diet. 3, art. 9, v. *Expositi vero*. — · De Bapt., cap. 6, qa. II. — · De Bapt. n. 147. — < De Bapt., cap. 15, n. 10. — 1 De BapL. n. 64. — *Quintanad.*, tr. 1, singul. 9, η. X · *Gobai*, tr. 2, n. 397. — · De Bapt., cap. 8, art. 3, v. *Hinc baptuandi*. - *Silvius*, in 9⁶⁶ P.t qu. 66, art. 9, quaer. B, i. f. · *Hrnno*, de Bapt, di>p. 1, qu. 7, resol. 4. — 1 Supplem. Sacram., cap. 1, num. 72. · Jhcob. *Marchant*. React poter. de Bapt., cap. 2, qu. 4. · *Camer.*, (1586).

lit. 6, de Bapt, num. 8; ap. Labbe, tom. 21, col. 1234. · *Narbon.*, (1609), cap. 14, de Bapt., v. *Licet*; ap. Labbe, torn. dt., col. 1491. · *Aquen.* (1585), tit. de Bapt. aocrum.; ap. Labbe, torn. dt., cot. 943. · *Tolosan.* (1590), part. 2, cap. 2, de Bapt., η. 6; ap. Labbe, tom. dt., col. 1284. — * Motif. 8, η. 8. · *Concl. Mediotan.* III, tit. 6, de Bapt. infantium. — 5. G Cone., in una *Urbis*, 15 Januar. 1724; cfr. Theaur., tom. 3, fol. 2. — *Ritual. Ront.*, de baptizandis parvulis, v. *Infantes*,

b) Suarez, *disp.* 22, *sect.* 2, v. *Est autem*, in universum ait posse Baptismum sub conditione iterari, quando « nulla sunt indicia ad judicandum hominem esse baptizatum ».

c) Sotus, in 4, *dist.* 3, *art.* 9, v. *Expositi vero*, scribit: « Si quis autem in nemore parvulus esset inventus, de quo dubium existeret quibus esset parentibus natus, deberet sub conditione baptizari ».

< Palaus, *loc. cit.*, n. 6, cum distinctione loquitur, negans rebaptizandum esse etiam sub conditione, infantem expositum inter fideles et repertum cum scheda; baptizandum autem esse sub conditione asserit expositum inter infideles, vel quando est rationabilis suspicio ne expositus fuerit ab haereticis aut paganis. Et auctores allegat; sed revera solus Vasquez, *disp.* 146, *cap.* 4, n. 26; affert distinctionem

a Palaus adhibitam; Laymann vero, *loc. cit.*, n. 3; et Bonacina, *loc. cit.*, n. 40, non loquuntur de expositis cum scheda.

·) Roncaglia, *de Bapt.*, *cap.* 4, *qu.* 5, *resp.* 2, dicit communioem esse sententiam quae negat tales esse rebaptizandos: < Nihilominus, addit, non desunt qui huic opinioni refragentur...; adeoque, cum semper dubium aliquale remaneat,... videtur posse sub conditione iterari ».

f) Naulis Alexander, *cap.* 8, *propos.* 7, *reg.* 6, in universum ait: « Infantes expositi de quorum Baptismo dubiUtur, sub conditione baptizandi sunt ».

κ) Croix, *loc. cit.*, n. 318: * Probabilius videtur, inquit, esse rebaptizandos sub conditione, etiamsi inveniantur... cum scheda tesunte de Baptismo ».

« tur) non licet; quia de valore Baptismi
 « prudenter et rationabiliter dubitari non
 « potest. Suarez, Laymann 1: - qui tamen
 * contrariam consuetudinem quorundam
 « parochorum damnare non audet, eo quod
 « experientia didicerint obstetrices non
 « raro fuisse deceptas a diabolo, ideoque
 « revera periculum aliquod sit animae, ob
 « quod irreverentia cesset; additque eam
 « consuetudinem approbatam fuisse a Pa-
 « storali Romano, edito Antverpiae 1607.
 « Eamque sententiam tenet Silvius apud
 « Diana *. — Et ipse Diana cum aliis
 • duobus censet eam probabilem, habe-
 « reque locum in omnibus baptizatis ab
 « haereticis, licet sint adulti: quod card.
 « de Lugo⁸ recte limitat ad illas circum-
 « stantias in quibus prudenter dubitari pos-
 « sit de defectu materiae, formae vel inten-
 « tionis.—Denique etiam Quintanadvenas⁴
 « docet infantês supradictos fere omnes
 « rebaptizari posse sub conditione ».

Suar., diip. 81, sect. 6, n. 2, v. *De quo*. — 1 Lib. 5, tr. 2, cap. 5, num. 3. — *Silvius*, in 3 P., qu. 66, art. 9, quaer. 2. • 1 Part. 5, tr. 13, resol. 86. — 1 Respon. moral., lib. 1. dub. 2. n. 4. — 4 Tr. 1, »ingul. 5, n. 2. — 4 Loc. cit. — *Farvacq.*, Opusc. de Bapt., cap. 4, qu. 8, petes 5. • • De Bapt., cap. 15, n. 9. — 1 De Bapt., cap. 8, art. 3, v. *Mihi utraque*. • *Synod. Ebroic.* (1576), cfr. Collât. Andegav. Junii 1716, quaest. 1. — • Disp. 31, sect. 6. n. 2 — • Loc.

136. - eJ Diana hic non satis accurate a Busenbaum refertur; nam, *part. 9, tr. 6, resol. 35*, probabilem vocat non quidem sententiam hic ab auctore relata, sed sententiam Quintanadvenas, qui rebaptizandos esse sub conditione vult infantes expositos; in cujus tamen asserti confirmationem Diana adducit alius auctoris sententiam, qui rebaptizandos esse ait tum expositos, tum baptizatos domi ab obstetricibus, tum baptizatos ab haereticis. Sed, *part. 5, tr. 13, resol. 86*, Diana expresse rejicit, ex parte saltem, Silvii opinionem: « Quidquid sit, inquit, in illis partibus Germaniae, ubi saepius obstetrices sunt sortilegae, tamen in nostris partibus Silvii doctrina non admittitur ». — Denique, quod Busenbaum addit de iis qui *ab haereticis baptisat sunt, licet sint adulti*, non reperitur apud Diana, sed solum ibi habetur sententia Quintanadvenas, qui dicit rebaptizandos esse *expositos*, « etiamsi senes modo et sacerdotes ac episcopi sint ».

b) Synodus Mechliniensis et synodus Yprensis non bene referuntur a Concina. — Mechliniensis enim (1607), *ht. 3, cap. 6*, loquitur de Baptismo ab haereticis collato. Habetur ap. Labbe, *torn. 21, col. 1446*; et inter Concilia Germaniae, *tom. 8, fol. 776*. Sed Silvius

Quaeritur 1°. *Ab sint rebaptizandi infantes ab obstetricibus sive a laids baptizati?*

Alii affirmant; ut Silvius⁶; et Farvacquesius, ac synodi Mechliniensis b) et Yprensis[^], apud Concina. — Alii vero, ut [Contin.] Tournely ' cum synodis Ebroicensi, Rothomagensi ') etc., sentiunt hos semper esse rebaptizandos sub conditione: quoties tamen desunt ad minus duo testes fide digni de Baptismo rite collato. — Sed communissima et vera sententia docet tunc tantum tales pueros esse rebaptizandos, quando adest probabilis suspicio erroris in dato Baptismo. Ita Busenbaum (ut supra) et Suarez⁸, Concina', Natalis Alexander°, Laymann^{**}, Holzmänn¹⁴; Palaus¹⁸ cum Coninck; Croix¹⁴ cum Gobat et Quintanadvenas d>; Salmant. 16 cum Bonacina. Et ita censuit S. Congregatio (ut refert Pater Zaccaria apud Croix *.), dicens pueros domi bapti-

Juxta alio-
lio- rebapti-
zandi sub
conditione.

Non sont
reba pti-
randi, niai
adsit pro-
babilia «u-
spicio.

cit., num. 9. — “ Cap. 8, propos. 7, reg. 5. — 11 Lib. 5, tr. 2, cap. 5, n. 3. — u De Bapt., num. 145. — u Tr. 19, punct. 13, num. 7. • *Conine**, qu. 66, art. 9, num. 94. — 14 Lib. 6, part. 1, num. 321. • *Gobat*, tr. 2, num. 183. — “ Tr. 2, cap. 6, n. 60. • *Bonae.*, diip. 1, de Sacram. i. g., qu. 2, punct. 1, num. 36. — 14 Loc. cit., num. 323. Et habetur etiam ap. Pallottini. v. *Sacramentum Baptismi*, § 2, n. 13.

loc. cit., allegat non concilium, sed Pastorale Mechliniense, statuens quod si puer < sit baptizatus ab obstetrice sub conditione baptizetur ». — Yprensis autem (1577), *tit. 12, cap. 5*, tenet sententiam quam S. Alphonsus veram vocat: « Si post diligentem inquisitionem, justam dubitandi rationem habeat parochus », aut etiam cognoverit obstetrices quae se baptizasse dicunt, adeo leves esse ut ipsis certa fides adhiberi non possit; neque per alios probari potest quod omnia sint legitime adhibita, tunc ipse parochus ad administrationem... procedat, sed substantialia verba conditionaliter proferat » Habetur inter Concilia Germaniae, *tom. 7, fol. 842*.

f) Synodus Rothomagensis (1581) *cap. de Sacram.*, n. 2, ap. Labbe, *torn. 21, col. 623*, loquitur de Baptismo a Calvinistis collato.

d) Quintanadvenas, *tr. 1, singul. 5, n. 2*, dicit: « Omnes fere infantes ob mortis periculum praecipue, domi a parentibus, cognatis, obstetricibus aliisve laids viris aut feminis baptizatos communiter iterum baptizandos esse sub conditione ». Et n. 9, verba *fere omnes* sic explicat: • Quia potest esse obstetrix ita bene instructa et diu experta in administratione Baptismi, et his necessitatis aut periculi casibus ita assuefacta, ut nulla praesumptio

zatos non esse rebaptizandos, nisi adsit probabile dubium invaliditatis.

Secus vero dicendum, si in examine parochus constanter deprehendat obstetricem illam sive laicum rite baptizasse; ut dicunt auctores praefati, quibus consentit Estius¹ cum Soto, Petro de Palude, et Silvestro, ubi dicit non esse baptizandos, *cum... obstetrix interrogata testetur, se rite totum mysterium peregrisse*. — Id confirmat S. Carolus Borromaeus², dicens: *Si, re accurate investigata, (parochus) exploratum habuerit illum (puerum) Jorma servata baptisatum esse, caveat omnino ne hanc sub conditione baptiaandiformam adhibeat*. Idemque dicitur in catechismo Romano³, ubi: *Ea Baptismi forma (scilicet conditionata) ex Alexandri Papae auctoritate in illis tantum permittitur, de quibus, re diligenter perquisita, dubium relinquitur an Baptismus rite suscepint; aliter vero nunquam fas est, etiam cum adjunctione, Baptismus alicui iterum administrare*.

Pom Ha-
piismum
privatum,
supplendae
et r emo-
n»ae.

Ali- no-
unda inite-
ratione Ha-
pti«mi.

Notandum autem Γ. Quod, postquam aliquis privatim baptizatus est, consuetae caeremoniae et ritus in ecclesia suppleri debent; ut dicunt Salmant.⁴ cum communi ex Rituali Romano. — Notandum 2°. Quod, cum Baptismus reiterandus est, puto cum Croix^e, etc., omnino servandum ordinem descriptum *n. 117*, quidquid aliqui dicant. Potest tamen dari in quocumque loco, si peractae jam sint solemnitates in ecclesia; ut dicunt aliqui apud Croix⁴. — Notandum 3° cum Croix², quod

¹ In 4, diit. 4, § 15. - Sotus, in 4, dixi. 3, qu. unie, ari. 9, argum. 4. - Petrus de Palude, in 4, dist. 6, qu. 4, art. 1, concl. 1, (num. 5). - Si/vrs/., v. *Baptismus IV*. qu. 9, i. i. — • Instructio Baptismi, § 1, *Quae parochus, v. Qua forma*, (loquens de expositis); Acta Mediolan. Eccl., part. I. — • Pan. 2, cap. 2. de Sacram. Bapt..

in collatione talis Baptismi non est praemittenda confessio; sed sufficit praemittere dolor de peccatis.

137. - Quaeritur 2°. *An debeant rebaptizari pueri ab haereticis baptisati?*

Certum est et de fide ex Tridentino¹, validum esse Baptismus collatum ab haereticis, quando omnia requisita ad sacramentum adhibentur.

Quid A
bftplittUi
ftb hiem
di.

Sed merito putant Gobat, Dicastillus et Quintanadvenas, apud Croix⁸. pueros baptizatos a praedicantibus (et idem ait Silvius^e praecise de baptizatis ab Anglicis, ac Tournely^b de cunctis baptizatis a Lutheranis et Calvinianis) omnes esse rebaptizandos, saltem sub conditione. Quia facile dubitari debet de materia, forma et intentione talium ministrorum: cum ipsi hoc sacramentum non judicent absolute necessarium; propter quod parum curant de necessariis requisitis: aliis adhibentibus aquam rosaceam: aliis dividendibus materiam a forma, ita ut alter verba proferat, alter aquam infundat: aliis aquam tantum super vestes infundentibus. — Et ideo, cum tot urgeant motiva dubitandi de valore talium baptismatum, merito dicimus, ordinarie loquendo, illa sub conditione repetenda. — Caeterum censuit S. Congregatio (ut refert Pater Zaccaria apud Croix⁹), non esse rebaptizandos pueros baptizatos ab haereticis, nisi in eo loco praedicantes non observarent requisita ab Ecclesia catholica ad valorem sacramenti^c.

« 3°. Peccat graviter minister. 1°. Qui « non rebaptizat eum de quo rationabile

Noundi
ex Bu«cn-
baum.

n. 57, (a/, n. 56). — 4 Tr. 2, cap. 6, n. 60. - *Ritual, Rom.*, De baptizandis parvulis, init. — • Lib. 6, part. 1, n. 325. — • Loc. cit., num. 323. — • Sex. 7, de Bapt., can. 4. — Gobat, tr. 2. num. 392 et 393. • Dicast., tr. 2, de Bapt., disp. 1, dub. 7, num. 181. • *Quinlanad.*, tr. 1, singul. 3, a n. 3. • • Loc. dt., n. 322. — » Lib. 6, part. 1, n. 323.

vel suspicio haberi possit de Baptismo recte collato aut de turbatione aliqua ipsius. Quod de parentibus, cognatis et aliis laicis difficiliter praesumitur ».

Croix, *lib. 6, part. 1, n. 325*, non dicit absolute servandum esse ordinem; sed: « Melius est, inquit, etiam in Baptismo qui sub conditione repetitur, se accommodare usui communi, et adhibere saltem sacerdotem si haberi possit, immo parochum ipsum ».

137 - Silvius, in 3 *P*, qu. 66, art. 9, qu. 3, scribit: « Justissima... est ratio dubitandi

de veritate Baptismi ab haereticis nostri temporis administrati ».

b) Contin. Tournely, *de Bapt., cap. 8, art. 3*, v. *Quaeres*: • Plures esse, inquit, qui summe dubium habeant Baptisma a Calvinianis et Lutheranis collatum ». Sed ipse subdit: « Quia tamen hodierni novatores meliori via gradi perhibentur, maturo hic opus est examine, si res moram patitur ».

Scilicet S.C. Concilii, die 27 Mari. 1683 declaravit Non esse rebaptizandos, dummodo non adsit dubium probabile de invaliditate

« dubium juris vel facti manet num valide
« sit baptizatus; quia tenetur proximum
« Uberare a probabili periculo gravis mali,
« cum facile potest. Laymann ¹, Quinta-
« nadvenas^{*}. — 2°. Si non diligenter inqui-
« ratin talis Baptismi valorem, nisi de hoc
« aliunde constet. Quintanadvenas⁸.

« 4°. Non est rebaptizandus de cujus
« Baptismo habetur testimonium unius
« oculati testis, licet feminae: dummodo
• non sit suspecta, nec aliud obstat. —
« Laymann ^{*}.

« 5°. Qui vere et rationabiliter dubitat
« de suo Baptismo, tenetur petere Baptis-
• mum, et parochus ei conferre (Quinta-
« nadvenas⁶), et interea abstinere ab usu
« aliorum sacramentorum.

Forma Ba £3«MiΓη * « Resp. 2°. Baptismus sub conditione
forma conferendus est: *St baptisatus*
« *es, non te baptizo; si nondum es bapti-*
« *satus, ego te baptiso in nomine, etc.* Ac
« licet sufficiat sola mente conditionem
« apponere, si ex omissione non timeatur
« scandalum; tutius tamen est exprimere
« verba saltem ista: *Si non es baptisatus,*
« *etc.* — Vide Toletum e, Laymann Sua-
« rez ⁸, Filliuccium [•].

« Patrinus autem in hoc Baptismo ne-
« cessarius non est, nec adhibendus. —
« Quintanadvenas ¹⁰ ».

138. - Pro complemento hujus puncti,
Quaeritur 1°. *Quinam sint effectus sa-*
cramenti Baptismi?

¹ Lib. 5, tr. 2, cap. 6, n. 3. — • Tr. 1, aingul. 6, n. 1. —
• Loc. dt., tingul. 6 et 7. — 4 Loc. dt., num. 3, i. f. —
• Loc. dt., «inpil. 13 et 14. — • Lib. 2, cap. 19. — • Loc.
dt., n. 3. — • Disp. 31, sect. 6, n. 1, i. C — • Tr. 2, cap. 3,
i. C, n. 65. — w Loc. dt., singul. 18, n. L — “ Part. 2,
cap. 2, de Sacram. Bapt., n. 42. — u Se». 5, de Peccato

Resp. *Primus* effectus est remissio
omnis peccati originalis, et actualis ante
Baptismum commissi; ut habetur in ca-
techismo Romano “ et Tridentino⁴: *In re-*
natis nihil odit Deus. Remanet tamen in
iis peccati fomes, qui non est peccatum;
et si ei resistitur gratia Jesu Christi, pro-
derit ad coronam. — *Secundus* effectus
est condonatio omnium poenarum pro
peccatis debitarum. Ita in catechismo ⁸,
ex Tridentino¹⁴, ubi: *Ut nihil prorsus eos*
ab ingressu coeli remoretur. Vide Sal-
mant. ⁸. — *Tertius* est largitio divinae gra-
tiae, qua filii Dei et coeli haeredes effici-
mur; ut ex Tridentino¹⁸. — *Quartus*, cha-
cteris impressio. — *Quintus*, ut bapti-
zatus fiat Ecclesiae membrum, et illius
auctoritati subjiciatur.

139. - Quaeritur 2°. *Quae dispositio*
requiritur in suscipiente Baptismum?

Resp. In *infantibus* eorum voluntatem
supplet Christus et Ecclesia. Est certum
ex Tridentino ⁷, ubi dicuntur parvuli ba-
ptizari *in solafide Ecclesiae*, quamvis actu
proprio non credant.

In *adultis* autem requiritur intentio
saltem habitualis, id est habita et non
retractata “λ Salmant. ie, cum Bonacina,
Palao, Coninck et communi. Vide dicta
n. 81, v. Certum.

Hinc infertur Γ. Baptismus valide con-
ferri, etsi recipiatur per metum gravem.
Secus autem, si recipitur per meram vim,

orif., n. 6. — “ Loc. dt., n. 45. — M Loc. dt. — “ Tr. 2,
ap. 5. num. 22 cl 23. — “ Se». 6, de Justifie., αp. 7. —
w Se». 7, de Bapt., can. 13» — “ Tr. 2, cap. 6, num. 40. •
Bonae., disp. 1, qu. 6, punct. 2, num. d; et disp. 2, qu. 2.
punct. 6, n. 17. - *Palans*, tr. 19, punct. 7, n. 2. • *Coninck*,
qu. 64, art. 8, n. 102.

Bffect α
Baptuoi

Dt-pOM-
uone» re-
quisitae Ad
' alidim-
tetn.

Baptwnixs
per melum
Aut per vim
Acceptus.

Baptismi. Cfr. Pallott., v. *Sacr. Bapt.*, § 2, n. 13.
Idemque responsum dedit S. C. S. O., die
6 April. 1859. Ceterum de hac re exstat etiam
aliud decretum S. C. S. O. sub die 20 Nov. 1878.
Quaesitum enim erat: An baptismus sub con-
ditione conferri debeat haereticis qui se con-
vertant ad religionem catholicam, a quocum-
que loco proveniant et ad quamcumque se-
ctam pertineant? Et S. C. quaesito respondit:
« *Negative*. Sed in conversione haereticorum,
a quocumque loco vel a quacumque secta ve-
nerint, inquirendum de validitate Baptismi in
haeresi suscepti. Instituto igitur in singulis
casibus examine, si compertum fuerit aut nul-
lum aut nulliter collatum fuisse, baptizandi
erunt absolute. Si autem pro tempore et lo-

corum ratione, investigatione peracta, nihil
sive pro validitate sive pro invaliditate dete-
gatur, aut adhuc probabile dubium de Baptismi
validitate supersit, tum sub conditione secreto
baptizentur. Demum si constiterit validum
fuisse, recipiendi erunt tantummodo ad abju-
rationem seu professionem fidei ».

139. - •) De infidelibus adultis moribundis
et sensibus jam destitutis exstat decretum S- C.
S O. sub die 18 Sept 1850: « Si antea dede-
rint signa velle baptizari, vel in praesenti
statu aut nutu aut alio modo eamdem dispo-
sitionem ostenderint, baptizari posse sub con-
ditione, quatenus tamen missionarius, cunctis
rerum adjunctis inspectis, ita prudenter judi-
caverit ».

animo omnino renuente. — Suarez Bonacina, Palaus *4 cum Salmant. *, ex Toletano IV 'λ

Baputmut
dormienti
vel amrtu
æhatn.

Infertur 2° Validum etiam esse Baptismum collatum dormienti vel amentis qui sui compos antea petierit. Palaus, Henriquez, etc., cum Salmant. l. — Bene tamen ibid, advertit Suarez, quod ad licite ministrandum tunc Baptismum, requiritur aliqua necessitas, nempe si amentia censeatur perpetua, vel si homo sit in probabili periculo mortis. Et tunc satis est si sufficientia indicia volendi Baptismum antea ille praestiterit: quae indicia sufficiunt etiam ad praesumendam debitam poenitentiam habitam de peccatis, nisi constet suscipientem post mortale in amentiam incidisse. — In dubio autem de petitione, Baptismus est conferendus sub conditione. Salmant. · cum Bonacina, Henriquez, etc. (Vide dicta η. 81, v. *Utrum*).

Fide* et
poenitentia
rcqaititae
ia adulto ad
liceitatem

Requiritur etiam in adulto, ad licite recipiendum Baptismum, fides et poenitentia. — Quoad *fidem*, requiritur ut sciat sacramenta (saltem Baptismum, Eucharistiam et Poenitentiam), praecepta Decalogi, saltem crasso modo, et orationem dominicalem; ultra quatuor illa scitu necessaria, id est Dei existentiam, Deum remuneratorem esse, Trinitatem, et Incarnationem Passionemque D. N. Jesu Christi. In urgente autem periculo mortis, suf-

ficit scire haec quatuor ultima; ut bene dicunt Sanchez et Sotus d>, cum Salmant. ·.

Quoad *poenitentiam* autem requisitam, s«adu requiri contritionem tenent Navarrus et 'n"º alii. Sed verius Gonet “, Suarez ·, Canus et Salmant. · cum Valentia, Soto, Henriquez, Granado et aliis pluribus, tenent sufficere attritionem, quin sit caritate informata: idque expresse docet D. Thomas', ubi docet quod *non inconvenienter* (homo) *accedit ad Baptismum, qui habet conscientiam peccati mortalis*. Utique si requireretur contritio, iste non posset accedere cum conscientia peccati mortalis; ipse enim S. Doctor docuit alibi¹⁰ quod, *quantumcumque parvus sit dolor, dummodo ad contritionis rationem sufficiat, omnem culpam delet*. Ergo si accederet cum quacumque parva contritione, profecto sine peccato accederet. Sed clarius id expressit “, ubi dixit: *Ad hoc quod homo praeparet se ad gratiam in Baptismo percipiendam, praeexigitur fides, sed non caritas: quia sufficit attritio praecedens, etsi non sit contritio*. Nescio huic quid respondere possint adversarii, si dicere vellent S. Thomam aliam quam nostram tenuisse sententiam.

An vero in suscipiente Baptismum requiratur aliqualis caritas inchoata? — Vide dicenda *de Poenit.*, n. 437.

Bonac., diip 2, qu. 2, punct. 6, n. 22. — 1 Tr. 2, cap. 6, n. 42. — Balans, tr. 19, punct. 7, n. 2. · Henriq., hb. 2,

sect 1, ccncL 2. — · Tr. 2. cap. 6, n. 45. · Bonac., dt*p. 2, qu. 2, punct. 6, n. 21. · Henriq., lib. 2, cap. 24, n. 4. — Sanck., Decal., hb. 2, cap. 3, num. 24. cum cap 2, n. 5. · Loc. dL, num. 50. — Navar., Man., cap. 1, num. 36. — * Man., tr. 3, de Bapt. et Confirm., cap. 6. v. *Si vrrro*. —

• Di»p. wet. 2, v. *Dico* 2. — ' Relecu de Poenit., part. 3, § *Utrum adulti Baptismus remittat peccata sine poenitentia*, concl. 2. — · Loc. dt., n. 53. · Valent., in 3· Part., di»p. 4. qu. 3, punct. 3, v. *Sed quaestio*. · Sotus, in 4. di»t. 6, qu. 1, art. 7, conc. 4 et 6. · Henriq., lib. 2, cap. 26, n. 3. · Granad., in 3 P., contr. 4, de Bapt., tr. 5, disp. 2, n. 6. — · 3 P., qu. 79. aru 3, ad 2. — * Suppi., qu. 5, art. 3, corp. — 11 In 4, dist. 6, qu. 1, ait. 3, eolut. 1, ad 5.

·> Suarez, *disp. 24, sect. 1, concl. 1 et 3*, de metu plane concordat; de vi autem mere externa non loquitur expresse; sed in universum ad Baptismi validitatem dicit: «Necessarium esse voluntarium consensum et intentionem suscipiendi ·. — Idemque notandum venit de Palao, *tr. 19, punct. 7, n. 2*

'> Concilium Toletanum IV, *cap. 57*, seri-

bit de Judaeis qui «jampridem ad christianitatem venire coacti sunt..., quia jam constat eos... Baptismi gratiam percepisse...: oportet ut fidem etiam quam vi vel necessitate susceperunt, tenere cogantur». Celebratum est anno 633; vide ap. Labbe, tom. 6, col. 1465.

(*) Sotus hoc non advertit in 4, *dist. 6, qu. 2, art. 1*, quidquid dicant Salmant

DUBIUM V.
De Caeremoniis Baptismi.

ARTICULOS I.

QUAE SERVANDA CIRCA CAEREMONIAS BAPTIZANDI.

140. *Quae servanda quoad caeremonias Baptismi.* — 141. *An sit mortale baptizare sine unctione chrismatis et aqua consecrata.* — 142. *An sit illicitum baptizare extra ecclesiam. Et quando permittatur.* — 143. *An omittendae caeremoniae in Baptismo privato, et an patrinus.* — 144. *An, collate Baptismo privato, caeremoniae sint supplendae. Quid, si Baptismus fuerit invalidus.* — 145. *Quid notandum circa nomen in Baptismo imponendum et librum Baptismatum.*

(jeretno-
sise Ba*
püUBt

140. « Resp. Caeremoniae Baptismi pe-
« tendae sunt ex *Agendis* cujusque eccle-
« siae. — Universim tamen, circa eas ser-
« **rand**a sequentia:

« 1°. Baptismus, extra necessitatem,
« absque peccato non posse conferri, nisi
« in aqua consecrata. — Quae cum deest,
« habetur formula brevis in quibusdam
« *Agendis* ex tempore aliam consecrandi,
« pro casu necessitatis. Quod si etiam hac
« formula careas, adhiberi potest aqua
« communis benedicta.

« 2°. Baptismus solemnem non confe-
« rendum, nisi in templo, et in loco ad id
« deputato: nisi filiis regum et principum,
« quibus adde filios catholicorum in lods
« haereticis. Interim quoad hoc, in ma-
« gnatibus et nobilibus connivetur in mul-
« tis locis. Laymann a) . — [Vide dicta
n. 118, *Not. III*].

1 De Bapt4l η. 164. — 1 Lib. 6, pan. 1, n. 339. — ' De
Bapt., n. 80. — · Loc. cit., n. 164, i. f. — 1 Loc. cit., n. 339..

140. - a) Laymann, *lib. 5, tr. 2, cap. 8, n. 8*, dicit tantum Baptismus, seclusa neces-
sitate, conferendum esse in loco sacro ad id
deputato; excipi vero filios regum et princi-
pum; hos tamen baptizandos esse non in loco
profano, sed in oratorio vel sacello. Atvero
S. R. C. jubet ut abusus removeantur, et in-
fantes ad ecclesiam deferantur, juxta praescrip-
tionem et communem praxim *Decr. auth., n. 3418*.

b) Laymann, *loc. cit., cap. 6, n. 8*, refert
Sotum dicentem baptizandum esse parvulum
die octavo, ut moris est, vel decimo aut duo-
decimo die; sed ipse dicit prudentis viri ju-
dicio committendum esse, ut non nimis sine
causa differatur Baptismus, adversus eccle-
siae cujusque consuetudinem. De cetero con-
cordat n. 9.

141. - Attamen non solum imminens pe-
riculum mortis esse posse causam legitimam

« 3°. Infantes ex consuetudine deferen-
« dos ad Baptismum circa diem octavum
« nisi prius sit necesse; vel nisi sit gravis
« causa dilationis (v. gr. quia patrini sunt
« exspectandi): in qua tamen non licet
« communiter extra necessitatem privatim
« baptizare, et postea adhibere solemnita-
« tes, sed praestat exspectare aliquamdiu.
« Laymann6;». — [Videdicta n. // < 9, Afo/. JT].

141. - Mortale est negligere caeremo-
nias Baptismi aut aliquam ex eis notabi-
lem ut omnes communiter cum Holz-
mann », Croix .

Hinc notandum F. Seclusa necessitate,
est mortale baptizare sine unctione chri-
smatis; ut Elbel ., Holzmann ac Croix .
cum Gobât, etc. — Ita pariter est mortale
baptizare in aqua non consecrata vel in
chrismate alterius anni; ut docent *7 com-
muniter Navarrus ., Sà T, Viva .; et Bona-

Gebat, tr. 2, n. 469. — « Man., cap. 22, o. 7, v. (Maw ptccai.
— ' V. *Baptismos*, η. 16. — · De Bapt, qu. 2, art. 7, η. 2.

omittendi solemnitates Baptismi, verum etiam
aliam quamcumque rationabilem et gravem,
quae impediatur earumdem solemnitatum admi-
nistrationem; ut exempli gratia, si tempus
omnino deficiat, si instet periculum a paganis,
si sacerdos non habeat neque commode habere
possit oleum catechumenorum, sanctum chris-
ma, sal benedictum aliaque necessaria pro
perficiendis iisdem solemnitatibus. In his au-
tem casibus monendum esse missionarium,
quod si non omnes, sed solum aliquas caere-
monias Baptismi adhibere possit, eas adhi-
beat; ac deinde, cum tempus et occasio op-
portuna adfuerit, easdem caeremonias, vel
omnes, vel quas omisit, in ecclesia vel ora-
torio supplere teneatur. Ita S. C. de Prop. F.,
die 21 Januar. 1789.

b) Viva haec docet de solemni Baptismo;
Navarrus et Sà de solo chrismate alterius
anni loquuntur; sed Sà dicit simpliciter: « Non

cieremp-
niarum ex*
ira neesel-
iitem, le-
ihalis.

Quid de
chrismate
alterius
anni.

cina l*cum Coninck et Nuflez, ex can. *Si quis de alto, dist. 4, de consecr.*, ubi damnatur de mortali: *Si quis de alio chrismate quant de illo novo... baptizare, nisipraeocupante morte, tentaverit.* Idque confirmat Rituale Romanum¹ dicens: *Veteribus oleis nisi necessitas cogat, ultra annum non utatur; ac si deficere videantur, et chrisma aut oleum benedictum haberi non possit, aliud oleum de olivis non benedictum adjiciatur, sed in minori quantitate.*

Quid, si *annus sit completus, et pastor non accepit novum oleum?*

Apud Croix³, Marchant suadet ut baptizet, praemissis aliis, et postea suppleat unctiones. — Gobat vero dicit Baptismum posse differri, nisi adsit mortis periculum — immo addit quod si in aliqua dioecesi adsit usus, poterit pastor veteribus oleis uti. — Sporer⁴*autem censet *al* infantes posse semper baptizari in veteri chrismate, quia ipsi jugiter sunt in periculo mortis; dicit enim Catechismus Romanus ‘ pueris non esse differendum Baptismum, cum *praesertim propter aetatis imbecillitatem, infinita pene vitae pericula illis impendeant.*

Ego sentio distinguendum. Si oleum novum exspectandum esset per notabile tempus, puta per decem vel undecim dies (juxta dicta *n. 118, Not. II*), tunc licite poterit conferri Baptismus sine unctionibus, et postea unctiones suppleri; quia talis dilatio sat justa est causa ut possit Baptismus sine illis ministrari. — Secus, si oleum intra praedictos dies facile haberi

possit. Tunc enim puto non posse sine necessitate, vel saltem sine causa gravi, Baptismum separari ab unctionibus, quae ex gravi quidem praecepto concomitanter cum Baptismo debent adhiberi: nisi forte prius jam adhibitae sint, ut plures opinantur Vide dicenda *n. 144, v. Sed haec.*

142. - Notandum II⁰. Mortale etiam est sine necessitate baptizare extra ecclesiam; ut Suarez ^o), Palaus ^e, et Croix [’] cum Gobat.

Excipe tamen 1°. Si dubium adsit de morte infantis, puta si infans nascatur sine fletu, si mulier difficulter sit enixa, si infans prosiliat ante septimum mensem. Tunc enim baptizare licet domi privatim; ut ait Croix * cum Gobat et Quintanadvenas: qui idem dicunt, si proles prodeat in octavo mense. — Excipe 2°. Si infans nequit in ecclesiam deferri sine periculo infamiae parentum aut alius gravis damni. Quo casu, putat Croix⁹ cum Gobat et Jordano, posse domi Baptismum solemniter conferri *^Λ — Excipe 3°. Si infans sit filius regis aut principis. Sed de hoc vide dicta *n. 118, Not. III.*

143. - « 4°. Baptizanti non licet adhibere caeremonias aliquas, omissis aliis, « quia vel fiet in Baptismo solemniter: quod • prohibet Tridentinum ‘^o; — vel privato: « sed in hoc, prohibet *Clementina unica* « illas adhibere, nisi sit filius regis aut « principis». [Ut mox supra dictum est).

« De patrino tamen, usus habet ut et < tunc adhiberi possit; etsi non sit necesse. « Et multi putant, adhibitum non contra-

¹ De Bapt., qu. 2, punct. 7, η. X. • Coninck, qu. 71, num. 16 cl 17, - Nuflea, su 3 P., qu. 71. art. 4, cood. 2. — • De Bapt., § de Sacri Olei. — • Lib. 6. part 1. η. 342. - Jacobus Marchani, Résolut, putor, de Bapt., cap. 3, i. f - Gobat. tr. 2, num. 511. — • Suppi. Sacram., cap. I, num. 95. — • De Bapt., num. 34. — • Tract. 19,

punct. 12, num. 16. — ¹ Loc. dt., n. 334. - Gobat, n. 491. — • Lib. 6, part 1, num. 335. • Gobat, tr. 2, num. 490. • Quiutanad., tr. 1. eingul. 20, num. 5 et 6. — • Loc. dt.» n. 33b. - Gobat, n. 500, cum n. 473 et 476. - Jordan., lib. 3, üt 1, dr Bapt., num. II et IL — w Sets, 7, de Sacram. i. g., can. 13.

licet ». — Nuñez de sola aqua non consecrata loquitur. — Denique Coninck de utroque mentionem habet, sed non explicat utrum sub gravi an sub levi tantum. Ctn notam g ad w. 102 supra.

Ita sane Gobat; non tamen reprobatur consilium Jacobi Marchant; immo illud sibi placere affirmat.

*) Refert quorundam auctorum doctrinam quam non reprobatur.

<> Si parochus novum oleum in Sabbato Sancto habere non potest, benedictio Fontis

peragenda est cum oleo vetere, uti S. R. C. declaravit 23 Septembris 1837 et 19 Septembris 1859. — Idemque, ob paritatem, dicendum est de ipsa Baptismi collatione, scilicet infantem in Baptismo solemniter ungendum esse oleo et chrismate praecedentis anni, dum recenter consecrata non habentur, uti eadem S. C. declaravit Vide *Decreta authent.*, h. 2773 et 3092.

142. - a) Suarez, *disp. 30, sect. 2, v. Secunda*, dicit illicitum esse.

b) Et adhaeret S. R. C., in locis ubi catholici procul ab ecclesiis incolunt, et translatio

In ecclēi
• ob rrari
canierē
du.

Excepta
net,

Dectrina
Ousenbava
de oteremo
nifo.

« here cognationem spiritualem, nec vere
« patrinum effici: ut Sanchez, Rodriguez;
« contra Laymann et Suarez, quorum ta-
« men sententia videtur probabilior ».

144. - « 5.º Cum in necessitate, vel
• aliam ob causam (nam ob gravem cau-
« sam, v. gr. justum timorem infamiae,
« aliquando licite fit) Baptismus sine eae-
• remoniis est collatus, ea cessante, illae
« solemniter in templis sunt supplendae ».
[Ut S. Thomas *, cum Salmant. * et com-
muni <M, ex *cap. 1, de sacr. non iter.* Et
hae caeremoniae sunt supplendae sub
mortali; ut Croix *bJ* cum Aversa et Pi-
gnatelli *λ] — « Quod tamen non est mo-
« ris in haereticis conversis: ne plebs pu-
• tet nos eorum Baptismum improbare.
« Laymann 3. Immo in aliis omittere se-
« cluso contemptu, esse tantum veniale
« docet Possevinus *.

« Qui autem tenet more patrini infan-
« tem, dum caeremoniae supplentur, non
« contrahere cum eo cognationem spiri-
« tualem, Diana 5 (ex Pontio) dicit esse
« probabile.

« 6.º. Si Baptismus collatus deprehen-
• datur fuisse invalidus, non ideo repe-
« tendae sunt caeremoniae».

Sed haec quaestio est — Alii, ut Pa-
laus*, et Salmant. 7 cum S. Antonino et
Reginaldo, dicunt repetendas esse caere-
monias, secluso scandalo, vel infamia ba-

ptizantis vel baptizati Ratio, quia cae-
remoniae sunt accessoriae ad Baptismum,
cum pertineant ad ejus ornatum; unde
semper ac Baptismus confertur, debent
illum concomitare. — Alii vero commu-
nius cum Busenbaum, ut Suarez *, Bona-
cina.; Holzmann ° cum Aversa; item Co-
ninck apud Palaum ll (ac probabile putat
Croix °), negant esse repetendas Tum
quia in *cap. 1, de sacr. non iterand.* di-
citur in sacramentis characterem impri-
mentibus, nihil esse *iterandum, sed caule
supplendum quod incaute fuerat praeter-
missum.* unde cum in Baptismo invalido
jam fuerint adhibitae caeremoniae, non est
obligatio eas iterandi. Tum quia ad debi-
tum cultum sacramenti servandum, suffi-
cit ut caeremoniae vel subsequantur, ut
habetur in Rituali Romano, vel antece-
dant sacramentum. Quapropter caeremo-
niae tam antecedentes quam subséquentes
Baptismum moraliter cum ipso conjun-
guntur.

Utraque sententia videtur probabilis;
sed prima ut tutior consulenda.

145. - Circa *nomen* quod in Baptismo
imponitur,

Notat 1º. Croix '3, non peccare qui no-
men non sancti imponit; quia imponere
sancti nomen non est praeceptum, sed
tantum monitum S. Pii V et Pauli V. —
Idem dicit Croix, contra Vasquez"-', si

j um* «-
rc*

Utr>>v«
nnorcor.i^

Quid de
nomme im-
ponendo,

Si Bipti-
β y inrali-
4q i. jaxu
alto» rpe-
la Ay cap-
rttteniie.

Sanct., de Matrim., lib. 7, disp. 62, n. 14,— *Rodrtç.*,
Sum., part. 1, cap. 224 (el, cap. 227), conci. 2. — *Laym.*,
lib. 5, tr. 2, cap. 9, n. 5, v. *Dico* 2. — *Suar.*, in 3 P., qu. 67,
art. 8, in Comment., v. *Ultimum dub.* — ' 3 P., qu. 71,
art. 3, ad 3. — ' Tr. 2, cap. 7, n. 18. — ' Loc. cit., cap. 8,
num. 10.— 1 De Offic. curati, cap. 6, num. 23. — 1 Part 3,
tract. 4, reeol. 260. • *Pontius*, de Matrim., lib. 6, cap. 11,

num 3. — • Tr. 19, panct 12, num. 24. — ' Tr. 2. cap. 7,
n. 21, - S. *Anton.*, part. 3, lit. 14, cap. 13. § 12. • *Reginald.*
lib. 27. n. 34. — ' Disp. 31, sect 6, v. *SepHmo.* — • De
Bapt., qu 2. punct. 7. n. 22. — ' De Bapt., num. 167. -
/Uvrsa, qu. 71, sect. 1, 1. f. — *Coninck*, qu. 66. artic. 9,
n. 100. • ll Tr. 19. punct. 12, n. 23. — " Lib. 6, part. I,
n. 341. — u Loc. dt-, n 329. — *Ooir*, loc. dt,

infantium magnis periculis et incommodis
obnoxia est *Decret, authent., num. 3234,*
dub. IU. — Et juxta Gobat, *oportere* Bapti-
smum illo casu solemniter conferri. — Jor-
danus non loquitur de periculo infamiae.

144.- a) Id colligitur propter rationis simi-
litudinem, ex *cap. Pastoralis /, de sacrant,*
non iterand., ubi de subdiacono sine manuum
impositione ordinato, et de confirmato cum
oleo, statuitur: < In talibus... caute supplen-
dum, quod incaute fuerat praetermissum ».

b) Haec sunt verba Claudii Lacroix, *loc.*
cit., n. 340: « Et quidem sub mortali docet
Aversa..., quod videtur tenendum, quamdiu
infans est parvulus. Consentit Pignat..., si
etiam adultus conversus ad fidem petat cas

sibi fieri ».— Et profecto Aversa, *qu. 71, sect. I,*
v. *Certum est*, vult cas caeremonias supplen-
das esse sub mortali, quantumcumque tempus
a Baptismo effluxerit. — Pignatelli autem,
toni. 7, consuit. 59, loquitur de converso ad
fidem, qui postulat eas sibi suppleri

•) Salmant. et S. Antoninus absolute dicunt
esse repetendas, nulla mentione facta de scan-
dalo aut infamia. — Palaus autem repetendas
esse vult, seclusa « gravi.... baptizati damno ».

<*) Nisi aliter usu receptum sit, ut limi-
tant Bonacina. Holzmann, Aversa et Croix.

145. - a) Vasquez, *disp. 166, cap 5, n. 71:*
«Cum plura Christianorum nomina habeamus,
inquit, laudabile sane est aliquod ex illis, re-
jecto gentilitio aut judaico, assumere»,

imponatur nomen Veteris Testamenti, v. gr. Adami, Tobiae, etc. Hoc autem in nostris partibus passim in usu est. — Advertit tamen Croix cum catechismo Romano b), non facile acquiescendum volenti imponere nomen ethnicum.

Notat 2°. Croix ‘ quod si dubitetur an infans sit vir aut mulier, et urgeat periculum mortis, potest baptizari sine nomine. — In Rituali Romano l de hoc ita habetur: *Curet* (parochus) *ne obscœna, fabulosa aut ridicula, vel inanium deorum, vel impiorum ethnicorum hominum nomina imponantur, sed potius, quatenus fieri potest, Sanctorum, etc.*

Notat 3°. Croix & cum Abbate Bonacina, Dicastillo, contra Sotum et Sà ·), nomen in Baptismo impositum licite posse privata auctoritate mutari; cum hoc nullo jure prohibeatur. Procul dubio autem mutari potest in Confirmatione.

Circa autem *librum baptisatorum*, notandum, hunc fidem facere in quovis tribunali; ut advertit Croix *. — Parochus autem diligenter tenetur in libro adnotare diem et horam nativitatis/-', parentes et patrilnos. Item, si Baptismus sit collatus sub conditione, vel sine caeremoniis. Item, ubi infans repertus sit expositus. Ita in Rituali Romano 5.

Quirnr
notanda l
hbno bapt:
la torn*

ARTICULUS II.

QUI PATRINI, ET QUOD EORUM OFFICIUM.

146. *Ad quid Uncantur patrini. Et .quae requirantur ut quis valide sit patrinus.* — 147. *Quando patrinus teneatur instruere susceptum. Et an possit omitti patrinus in Baptismo privato.* — 148. *Qualis actus requiratur in patrinis ut contrahant cognationem.* — 149. *An cognationem contrahant suscipiens vel baptizans in Baptismo privato.* — 150. *An parentes suscipientes vel baptizantes filios, contrahant impedimentum petendi debitum.* — 151. *An contrahat cognationem suscipiens infantem in Baptismo collate sub conditione.* — 152. *An, qui ex errore suscipit unum pro alio.* 153. *Quis contrahat cognationem, si quis suscipiat nomine alterius.* — 154. *An patrini, ad contrahendam cognationem, debeant esse designati.* — 155. *An possint esse patrini ejusdem duo mares vel duae feminae.* - Dub. 1. *An patrinus masculi debeat esse masculus, etc.* - Dub. 2. *An peccent designantes duos mares vel duas feminas.* — 156. *Quid requiratur ut quis licite sit patrinus. Repelluntur ab hoc officio:* 1. *Religiosi.* 2. *Conjuges et parentes.* 3. *Infames.* 4. *Apostatae et haeretici.* *An autem catholici possint suscipere infantes haereticorum, haeretico baptizante.* 5. *Plures quam duo.* — 157. *An duo conjuges possint esse patrini alienae prolis.* — 158. *Vide quae habentur apud Busenbaum.* — 159. *Quando graviter peccet parochus circa hanc materiam.* — 160. *Quae debeat monere parochus post datum Baptismum. Et signanter, ne matres decumbant cum infantibus.*

Ottetstn

146. - « Resp. 1°. Patrini sunt quasi pa-
• tres spirituales, qui baptizatum de fonte
« suscipiunt in suam curam. Unde eorum
• officium est baptizatum de rebus fidei

Croix, lib. 6, part 1. n. 329. — ‘ Loc. at., n. 330. —
• *De Bapt.*, de Sacnt olei», in floe. — ‘ Loc. cit., n. 331. •
Boxtc., disp. 2. qu. 2, punct. 4, n. 29. • *Oùait.*, tr. 2, de

« Reprehendendi sunt, ait catechismus Rotnanus, *de Bapt.*, n. 75, qui gentilium nomina. pueris imponunt». — Et Bened. XIV, const *Omnium sollicitudinum*, diei 12 SepL 1744. § *Id, dub 2*: « Omnino interdictis, inquit, nominibus idolorum vel falsae religionis poenitendum, quibus gentiles utuntur ».

Abbas Panormitanus citatur hic a Croix absque loci indicatione; at certe hoc apud Abbatem reperire nequivi.

- ‘ instruere, Orationem dominicam et Sym-
« bolum docere: ad quod obligantur, si
« id ab aliis non fiat. Laymann · ». — [Vide
n. seq.].

Bapt., disp. I, dub. 6. n. 154.— ‘ Ltb 6, part. I, n. 346.—
• *Formulae describendi baptizato* in I libro. — ‘ *Lib. 5*,
tr. 2, cap. 9. n. I.

stremum, perspicue innuit non posse mutari propria auctoritate nomen in Baptismo acceptum. Loquitur enim de quodam qui putabatur femina dum baptizaretur, postea autem repertus erat vir; et negat talem fuisse baptizandum, ‘ sed tantum fuerat illi commutandum per episcopum nomen femininum in masculinum ».

·) Sà, v. *Nomen*, negat posse fieri propria auctoritate, nisi ad tempus et ex causa.
f) Nativitatis hora omittitur a Rituali.

gejddu « Resp. II0. Ut quis valide sit patrinus,
« non certa aetas »; [Ut Salmant. l cum
tnioi- Sanchez, Laymann, Navarro, etc.; contra
Abbatem, qui requirit aetatem octodecim
annorum. Croix ‘ autem requirit saltem
septennium °] « sed requiritur:

« 1°. Usus rationis.
« 2°. Ut ipse sit baptizatus (quia non
‘ potest esse pater, qui ipse nondum sit
« natus). Et quidem ut ejus Baptismus fue-
« rit validus; quia accessorium sequitur
« principale.

« 3°. Ut a parentibus vel parochus ad
« hoc designatus sit: ad quod videtur suf-
« ficere si etiam · ultro se ingerens sit ad-
• missus. Designatos autem rite a paren-
« tibus parochus valide non mutat ».[Sed
Tamburinius dicit quod parochus valide
mutaret; et adhaeret Croix *bl*: quia ex
Tridentino b) sufficit designatio parentum
vel parochi. Parochus autem mutans pa-
trinum graviter peccaret, ut ait Beja apud
Croix *]. « Diana *.

« 4°. Ut in ipso Baptismo (quia non
« sufficit ut in solis caeremoniis) per se
« vel procuratorem tangat, teneat aut de
« manu baptizantis suscipiat ». — [Illud
suscipere intelligendum esse dicunt Sal-
mant. 5, si Baptismus sit per immersionem.
Sed Croix c) dicit cum Aversa et com-
muni, sufficere ad contrahendam cogn-
ationem quod patrinus suscipiat baptizatum

l Tr. 2. cap. 7. num. 29. • *Sanck.*, de Matrim , lib. 7,
diip. 61, n. 3. • *Laym.*, lib. 5, tr. 2, cap. 9, n. 2. • A'evan.,
lib. 4, contil. 4, de cognat, spirit. — *Abbas*, in cap. DeM-
/em 4, de bapt., n. 3. — ‘ *Lib. 6*, part. 1, n. 356.— *Brja*,
Cai. conte., part. 2. caa. 4. — ‘ Loc. cit.. num. 362. —
• Part. 9, tr. 7, resol. 50. — ‘ Tr. 2. cap. 7, num. 31. —
• *Lib. 5*, tr. 2, cap. 9, num. 2. — *Tambur.*, de Sacram.,

e manu baptizantis, etiamsi Baptismus sit
per infusionem].

« 5°. Ut id non materialiter tantum,
« sed animo susceptoris, sive cum inten-
• tione id munus gerendi faciat. Lay-
« mann * ». — [Ita etiam Tamburinius et
Aversa, apud Croixl].

Quod si quis suscipiat filium unius,
putans esse filium alterius, dicunt Sanchez,
Tamburinius, Gobat et Croix ·, eum co-
gnationem non contrahere *). — Sed vide
infra, n. 152.

147. - Hic praenotandum ut certum,
1°. id quod docet D. Thomas circa obli-
gationem patrini; nam * sic ait: *Ille qui
suscipit aliquem de sacro fonte, assumit
sibi officium paedagogi; et ideo obligatur
ad habendam curam de ipso*. Id est, ut
dicunt Holzmann”, [Contin.] Tournely u,
Salmant.l8 et alii passim, tenetur instruere
baptizatum circa fidem et mores. — At-
tamen haec obligatio tunc tantum urget,
*si necessitas immineret, sicut eo tempore
et loco in quo baptisait inter infideles nu-
triuntur*, ut dicit idem D. Thomas ”, ad-
dens: *Sed ubi nutriuntur inter catholi-
cos chrislianos, satis possunt ab hac
atra excusari, praesumendo quod a suis
parentibus diligenter instruantur. Si ta-
men quocumque modo sentirent contra-
rium, tenerentur secundum suum mo-
dum saluti spiritualium filiorum curam*

Obligatio
instruend
in fide et
moribus,
quando ur-
geat patri-
num.

lib. 2, de Bapt., cap. 4, § 4, n. 2; et § 2, n. 1. -
qu. 67, »ect_ 4, v. *StpHmo*. • ‘ *Lib 6*, part. 1, n. 963. —
Sanck., de Matrim.. lib. 7, disp. 58, num. 7. • *Tambur.*,
loc. dt., § 4, num. 4. • *Gebat*, tr. 2, n. 537. • ‘ *Loc. dL*,
n. 363. — ‘ 3 P., qu. 67, art. 8. — * *De Bapt.*, n. 158. —
ll *De Bapt.*, cap. 6, qu. 2. — M Tr. 2, cap. 7. num. 26. —
*l *Loc. dt.*, art. 8.

146. - a) Quam sententiam S. Doctor pro-
babilem appellat in *Horn, apost., tr. 14, n. 32*,
scribens: « Probabiliter tenet Croix, requiri
saltem aetatem septem annorum ».

Nec Tamburinius./16. 2, *de Bapt.,cap. 4*,
§ 2, n. 12, id docet; nec Tridentinum, sess. 24,
de reform. Matrim., cap. 2, ait satis esse
designationem parentum vel parochi; immo
jubet ut parochus eos tantum admittat quos
parentes designaverint. — Croix tamen, *loc.
cit., n. 362*, videtur validam agnoscere ejus-
modi mutationem, quia opinatur cognationem
contrahi ab eo qui sic fuerit a parochus subro-
gatus.

*)Croix, *loc. cit., n. 363*, ita scribit: « Ad
cognationem contrahendam..., si... suscipiat ex

fonte, debet suscipere e inanibus baptizantis ·.
— Et Aversa, *qu. 67, sect. 3, v. Sexto*, dicit:
‘ Proprie est de sacro fonte suscipere et le-
vare »; quando Baptismus per immersionem
confertur. « Dum vero (ita subdit) introductum
est ut fiat per aspersionem et infusionem
aquae, dicitur intervenire qui teneat in Bapti-
smo. Sed quoad effectum uterque modus in
idem redit ».

*) « Nisi forte (limitat Gobat) habeas in-
tentionem tenendi quisquis offeratur; quam
quidem ego censeo in dubio praesumendam
de omnibus ». Et hanc Georgii Gobat limita-
tionem refert Croix. — Itemque Sanchez, *loc.
cit.*, dicens: « Hoc autem temperarem, nisi
ita casu esset quispiam patrinus illius pueri,

impendere. Et idem dicunt communiter Salmant. * cum Suarez, Laymann, Palao, Coninck, Valentia, etc.

u Bapt» Praenotandum 2°. Quod in Baptismo pnvato nulla culpa est, si patrinus omitatur. ut ajunt [Contin.] Tournely*, Holzmänn3; et Salmant. 4 cum Soto, Suarez, Sanchez et aliis communiter. — Dicunt tamen Sanchez ·; et Laymann 6 cum Suarez, Coninck, etc., quod, licet necessario non sit adhibendus patrinus in Baptismo privato; tamen bene adhiberi potest, et praestantius adhibetur a».

148. - Sed quaeritur 1°. *Qualis actus requiratur in patrimis ut contrahant cognationem?*

Actu· te- Textus qui hanc cognationem statuunt ??BtrX»nd· (relati a Sanchez') his utuntur vocabulis: *suscipit, tenet, accipit, levat, tangit*. — Unde doctores conveniunt apud Sanchez3 requiri ad contrahendam cognationem, ut patrinus vel teneat aut tangat infantem dum baptizatur; vel statim levet aut suscipiat de sacro fonte vel de manibus baptizantis «A

An autem *requiratur tactus physicus ad contrahendam cognationem?*

1 Tr. 2, cap. 7, n. 27. - Suar., in 3 P., qu. 67, an. 8, comment. · Laym., lib. 5. U. 2, cap. 9, n. L · Palaus, tr. 19, punct. 11, § 1, num. 2. · Coninck, qu. 67, art. 8. · Valent, dbp. 4, qu. 2, punct. 3. — · De Bapt., cap. 6, qu. 1, resp. 3. — · De Bapt., n. 154. — 4 Loc. cit., n. 24. · Sofa*, in 4. diit. 4, qu. unie., art. 5. · Suar., in 3 P., qu. 67, art. 8, v. *Ultimum dub.* · Sanch., àt Matrim., lib. 7, diip. 62, n. 14. — · De Matrim., lib. 9, diip. 26, n. 3 — · Lib. 5, tr. 2, cap. 9, n. 5. - Swar., loc. dt. · Coninck, de Sacram., dtip. 33, n. 39. — 5 De Matrim., lib. 7, diip. 66, n. 1. — · Loc. cit., n. 2 et 3. — · Lot cit., n. 4. — “ Ap. Sandice,

Loquendo de *infantibus*, communiter b affirmant DD. apud Sanchez ·. — Lo- “m ÎÎ£ quendo vero de *adultis*, negant¹⁰ Sotus, Lopez et Sà V, qui dicunt sufficere tantum moralem sive assistentiam; quia cum adulti possint ex se sustentari, sufficit assistentia, qua denotent patrini se suscipere eos in suam curam, caeremonia tentionis non adhibita. Sed communissime et merito huic „ *.!», « contradicunt) Palaus¹¹, Salmant., a; Bonacina ” cum Cardinali, Reginaldo, Filliuccio, etc., ac Sanchez ¹⁴ cum Manuele et Henriquez, qui de hoc affert declarationem cardinalium. Ratio: tum quia talis tentio expresse requiritur a sacris canonibus; tum quia (ut dicit D. Thomas ³) haec caeremonia non est jam inducta ad supplendam imbecillitatem corporis, sed ad significandam imbecillitatem animae. Unde S. Doctor¹³ ait: *Licet ille qui confirmatur* (et idem dicendum de baptizato) *sit adultus corporaliter, nondum tamen est adultus spiritualiter*.

149. - Quaeritur 2°. *An baptizans et patrinus adhibitus in Baptismo privato, contrahant cognationem spiritualem?* — Nulli dubium quod baptizans contrahat,

loc. dt., num. 5. — Sotus, in 4, diei. 4, art. 5, v. *Hic in primis*. · Ludov. Lopea, Instruet, nov., part. 2, de Matrim., cap. 51, v. *Praeterea hic dubium*. — 11 Tr. 19, punct. 11, § 2, n. 3. — w Tr. 2, cap. 7, n. 31 et 32. — u De Matrim., qu. 3, punct. 5, § 2, n. 14. - Cardin. Zabarella, in cap. *Veniens*, de cognât, spirit., η. 2. · Regin., lib. 31, η. 151. · Fill., tr. 10, part. 2, num. 191. — 14 De Matrim., lib. 7, disp. 56, num. 5. - Man. Rodrig. Sum., part. 1, cap. 224 (*al. cap. 226*), num. 1, v. *Circa hoc*. · Henriq., lib. 12, cap. 11, num. 3. — “ 8 P., qu. 67, art. 7, ad 3. — *. 3 P., qu. 72, art. 10, ad 1.

ut nullo modo eligeretur persona; sed nil referret essetne puer filius hujus vel illius. Tunc enim intentio patrini manifeste fertur in puerum illum praesentem; ac proinde illius intendit esse patrinus».

147. - Scilicet Laymann, Suarez et Coninck dicunt patrinum posse adhiberi; Sanchez vero ait praestantius adhiberi.

148. - a) Vel etiam de manu obstetricis quae cum tenebat dum baptizabatur, ut declaravit S. C. C. ap. Pallottini, v. Sac. Baptismi, § 1, h. 19 et 20. Praeterea S. C. de Prop. Fide, die 21 Januar. 1856, hanc interpretationem dedit · Per verba (Ritualis) *patrino infantem intente*, haud susceptio absoluta requiritur, cum *tenere* aequè intelligatur ac sufficiat, si patrinus, ut in more est, physico contactu infantis jungat se cum co cujus manibus ille tenetur, et ad aquae infusionem comite-

tur deferentem, quin opus sit ut patrinus vel matrina tantum, amoto deferente, infantem suas in manus excipiens, sacerdoti baptizandum exhibeat ».

h) Sà, v. Matrim. impedimenta diriment., n. 5, in universum scribit: « Potest et quis tenere non tangendo, ut infantem in disco, vel assistendo tamquam susceptor, dum baptizatur vel levatur ».

c) Palaus, Bonacina, Reginaldus, Filliucius, Rodriguez, Henriquez non loquuntur de infantibus nec de adultis, sed in genere negant satis esse assistentiam ut in Baptismo patrinus cognationem contrahat — Salmant. requirunt ut «puerum teneat», < vel quod baptizatum ex sacro fonte immediate levet et suscipiat » — Cardinalis vero requirit ut « per se teneat puerum » — Et pariter S. C. C. pluries negavit in universum cognationem

Quid de
cf. Oatone
« Bipiv
m ptVâtO,

ut communiter dicunt Palaus (Contin.]
Tournely Viva 3 et alii.

Dubium est *an contrahat patrinus*.

Prima sententia affirmat; et hanc tenent Suarez⁴; Laymann⁵ cum Armilla et Navarro; ac Viva cum Sà et Coninck. — Ratio, quia patrinus non propter solemnitatem in Baptismo adhibetur, sed etiam propter obligationem instruendi baptizatum. Et quamvis Ecclesia in Tridentino non praeceperit adhiberi patrinum in Baptismo privato; illum tamen non prohibuit, nec (ut ait Suarez) juri antiquo derogavit.

Secunda vero sententia, communior et probabilior, negat; eamque tenent Palaus⁷ cum communi (ut asserit), Sanchez⁸, Bonacina⁹ Holzmann¹⁰, Sporer¹¹; (Contin.] Tournely¹⁸ cum Soto¹⁹ et Salmant.¹⁸ cum Hurtado, Rodriguez, Dicastillo, Cornejo et Diana. — Probatur ex Tridentino¹⁴, ubi sic statuitur: *Unus tantum, sive vir sive mulier, juxta sacrorum canonum instituta, vel ad summum unus et una baptizatum de Baptismo suscipiant, inter quos ac baptisatum ipsum, et illius patrem et matrem, necnon inter baptizantem et baptisatum, baptisatque patrem et matrem tantum, spiritualis cognatio contrahatur. Parochus, antequam ad Baptismum conferendum accedat, diligenter ab iis ad quos spectabit sciscitetur quem vel quos elegerint, ut baptisatum de sacro fonte suscipiant; et eum vel eos tantum*

¹ Tr. 19, punct. 11, 2, n. 13. — ¹ De Dispensatione, in specie, part. 1. cap. 4, art. 2, collig. 1, v. *Frustra obijtrretur*; et collig. 4. — ¹ De Matrim., qu. 5, art. 6, n. 4. — ¹ Qu. 67, art. 8, comment., v. *Ultim. dub.* — ¹ Lib. 5, tr. 2, ¹ ap. 9, n. 5. — *Armil.*, v. *Matrimonium*, n. 14. *Ntivar.*, Man., cap. 22, num. 40. — *Sd.*, v. *Matrim. impedimenta diriment.*, n. 5. *Coninck* de Sacram., disp. 32, num. 39, — ¹ Seu. 24, de reform. Matrim., cap. 2. — *Suar.*, qu. 67, art. 8, comm., v. *Ultimum dub.* — ¹ Tr. 19, punct. II. 2, n. 12 et 18. — ¹ De Matrim., lib. 7, diip. 62, n. 14 et 15. —

ad illum suscipiendum admittat, et in libro eorum nomina describat, doceatque eos quam cognationem contraxerint. — Ex quibus verbis auctores praefati recte concludunt impedimentum ex concilio contrahi solum a suscipientibus *de sacro fonte*; qui solus institutus est ad conferendum Baptismum solemnem, non autem privatum.

Nec obstat dicere cum Suarez quod Tridentinum hic non derogavit juri antiquo, quo (ut asserit) omnes suscipientes cognationem contrahebant. — Nam primo non ostendit Suarez, ut opus erat, quo jure antiquitus in Baptismo privato contraheretur cognatio. Deinde, etiamsi hoc primitus statutum fuisset, Tridentinum tamen ad evitanda incommoda, derogavit omnibus aliis prohibitionibus ineundi matrimonia, praeter illas quae hic statuit, dicens: *Docet experientia, propter multitudinem prohibitionum multoties in casibus prohibitis ignoranter contrahi matrimonia, in quibus vel non sine magno peccato perseveratur, vellea non sine magno scandalo dirimuntur. Volens itaque s. synodus huic incommodo providere, et a cognationis spiritualis impedimento incipiens, statuit ut unus tantum, sive vir, etc.*; et prosequitur ut supra. — Ergo ad vitanda incommoda, concilium praescribere voluit ut praefata cognatio in posterum non contrahatur nisi a suscipientibus de sacro fonte, id est in Baptismo solemni, ut diximus

¹ De Matr., qu. 3, punct. 5, § 2, n. 11. — ¹ De Matrim., n. 544. — ¹¹ Pari. 4, cap. 1, n. 89. — ¹ De Dispensatione, in specie, part. 1, cap. 4, art. 2, v. *Ex his collatis 1.* — ¹ Tr. 9, de Matrim., cap. 12, n. 32. — *Gasp. Hurtad.*, de Matrim., disp. 18, diff. 6. — *Rodri.*, Sum., part. 1, cap. 224, concl. 2. — *Dicast.*, tr. 10, de Matrim., disp. 7, dub. 30, n. 304. — *Cornejo*, de Matrim., disp. 7, dub. 16, v. *Rogabis 2*, *Diana*, pari. 10, tr. 16, re¹ol. 29, v. *Motandum est hic* — ¹⁴ Sets. 24, de reform. Matrim., cap. 2. — *Suar.*, qu. 67, art. 8, comm., v. *UUim. dub.* — *Tndfnt.*, sc¹. 24, de reform. Matrim., cap. 2.

contrahi ab his qui solum assistunt, et non tangunt puerum vel puellam baptizandam. Cfr. Pallottini, v. Sacram. Baptismi, § 1, n. 26.

149. — Viva, de Matr., qu. 5, art. 6, n. V, contra tenet secundam sententiam, quae ipsi S. Alphonso probatur: « Quando privatim domi baptizatur, inquit, patrini non contrahunt hanc cognationem ».

b) Sotus, in 4, dist. 42, qu. 1, art. 1, v. *Profecto rationes*, dubitanter procedit, et primo quidem scribit: « Dicendum quod hujus modi [privatus in necessitate] Baptismus causa

est spiritualis cognationis. Nam canones absque ulla exceptione ajunt baptizantem et susceptorem cognationem contrahere cum baptizato. Et Baptismus in extrema necessitate vere sacramentum est ». Concludit tamen postea: « Verumtamen non plane affirmarem quod si quis puerum teneret, cui alter aquam infunderet, tenens ille cognationem contraheret, quia ubi non est solemnitatis, non dicitur proprie susceptor ».

(¹) Reperitur tamen ap. Pallottini, v. Sacramentum Baptismi, § 1, n. 23, contraria

150. - Quaeritur 3°. *Ah parentes baptisantes vet suscipientes de Baptismo filios, contrahant impedimentum petendi debitum?*

B*pi>un-
ie 6hot in
necessitate
non impe-
diuntur «
debito pe-
tendo

Certum est Γ. Non contrahere si baptizent in necessitate; ut docent D. Thomas ., Sanchez *, Salmant.8 et alii communiter, ex can. *Ad limina* 7, *causa* 30, *qu. 1*, ubi dicitur: *Inculpabile judicandum quod necessitas intulit.* — Certum est 2°. graviter peccare parentes, qui ex industria et sine necessitate filios baptizant; ut patet ex can. *De his* 6, *diet, qu. 1*. Vide Viva 4. — Certum est 3°. Non contrahere cognationem, si parentes ex ignorantia baptizent; ut habetur in cap. *Si vtr* 2, *de cognai, spir.*, ubi sic dicitur: *Si vir vel mulier scienter vel ignoranter filium suum de sacro fonte suscepit..., quamvis generaliter sit institutum ut debeant sebarart; quidam tamen humanius sentientes aliter statuerunt. Ideoque nobis videtur sive ex ignorantia sive ex malitia id fecerint, non sunt ab invicem separandi, nec alter alteri debitum debet subtrahere.-; quia si ex ignorantia (nota) id factum est, eos ignorantia excusare videtur: si ex malitia, eis sua fraus non debet patrocinari vel dolus.*

Quaestio igitur est: *An parentes contrahant impedimentum si filium baptisent ex industria praeter necessitatem?*

Suppi., qu 56, an. I. — . De Matrim., lib. 9, dup. 96, num. 2. — . Tract. 9, c*p. 15, num. 24. — * De Matrim., qu 5. ari. 6, num. 4. — » Loc cit. — « De Bapt., cap. 9, num. 14 S. Bonav , in 4, ditt 42, artic. 1, qu. 2. Palud , m 4. dial <2. qu. 1, art. 1. concii. 7. (num. 15); et dm. J2, qu. I. art. 2. concii. 4, (num. 9). . Richard. a Mediavi!.. in 4, dut. 42, art. 1. qu. 1. v. f. . 1 De Matr ,

Prima sententia communior affirmat, Et hanc tenent D. Thomas8, Petrocorensis b>, Concina “; item S. Bonaventura, Paludanus, Richardus et alii plures, cum Sanchez T. — Ratio, quia eadem lex quae decernit cognationem spiritualem contrahi inter baptizantem et parentes baptizari, ipsa impedimentum inducit inter parentes suam prolem baptizantes.

fUpuu»

^ 1 ' ^ '

mum oira

Secunda vero sententia satis probabilis negat; eamque tenent plures et graves doctores, ut Suarez e>, Pontius *), Viva ., Coninck.; Salmant. 10 cum Perez, Dicastillo etc. Idem tenet Glossa in cit. cap. *St' vir*, v. *Debitum*, ubi dicit: *Non invenimus prohibitum in hoc casu quod non exigit; ergo nec nos prohibeamus.* — Ratio est, quia revera nullo jure (ut ipse Sanchez fatetur, et ideo hanc sententiam probabilem et tutam vocat) expressum invenitur suppositam cognationem contrahi. Et si aliqui antiqui textus adfuerint separationem inter tales conjuges injungentes; tamen omnes hi canones (ut ait Sanchez) correcti fuerunt a citato cap. *Si vir*, ubi dicitur quod hujusmodi conjuges *non sunt separandi*; et additur: *nec alter alteri debitum debet subtrahere.*

Satu
babilitu
nec lote
impedii»,
tur.

Ex quibus verbis recte inferunt Salmant. nullum impedimentum contrahi ad debitum petendum: textus enim non dicit quod tantum nocens teneatur innocenti

lib. 9, dûtp. 26, num. 7. — . De Matrim., qu. 7, artic. 3, num. 6. — . Diip. 34, dub. 8, num. 69. — * Tract. 9, cap. 15, num. 25. . Martin. Prrce, de Matrim., diip. 29. •cet. 6, num. 7, v f . Dieas!., tr. 10, de Matrim., diip. 9, dub. 8, n. 90 et *eqq. — Sanchce, de Matr., lib. 9, di*p. 2b, num 7 et 6. — Sanehte, loc. cit. — Salmant., tr. 9, cap, 15, num, 25.

S. C C. declaratio, qua scilicet declaratum est ortam fuisse spiritualem cognationem inter eam quae tenuit puerum, dum obstetrix illum baptizaret et patrem pueri, etiamsi tenens crederet ex tali actu non resultaturum impedimentum, quo praevisto non tenuisset, dummodo tenendo habuerit animum de sacro fonte levandi puerum.

150. - a) Canon *Dc his* loquitur de patrino in Confirmatione; et melius allegatur *can. De eo* 5, *cans. 30, qu. 1*, ubi haec habentur: « De eo qui filium suum baptizavit, et cujus uxor eum de fonte suscepit, hac causa ut dissidium conjugii ficreL... SL ex industria fecerunt, ut filium suum de fonte susciperent, si innupti permanere voluerint, bonum est; sin autem, *gravis poenitentia* insidiatori injungatur ».

b> Petrocorensis, *de Bapt., cap. 7, qu. 3*: « Matrimonii usus, inquit, parentibus interdicatur, qui proprios filios de fonte Baptismi susceperunt ».

c) Suarez, *qu. 67, art. 8, comment.*, v. *Majus vero*, fatetur primo communem esse sententiam quod sic suscipientes contrahant impedimentum; sed inferius refellit argumenta illius sententiae, et concludit: « Quod... teneatur hac de causa non petere debitum, non video quo sufficienti fundamento asseratur; quamvis in re morali communem sententiam deserere difficile sit ».

d> Pontius, *de Matr., lib. 10, cap. 6, n. 4*, ita sane docet de eo qui sic fecit ex industria, scilicet cum intentione fraudandi alterum conjugem debito conjugali. Si vero scienter qui-

debitum non negare; sed utitur terminis correlativis, qui mutuam obligationem indicant. — Si igitur utraque pars (ut bene arguit Pontius ¹) tenetur debitum reddere, ergo utraque potest petere. Nam si nocens petere non posset, neque pars innocens posset reddere: quia, ex una vice, non teneretur reddere, cum nocens jam amiserit jus petendi; ex altera, neque etiam posset reddere, si posset negare sine gravi incommodo, quia cooperaretur peccato alterius (juxta dicta *Lib. II, n. 47*, et ut dicemus in hoc casu, *Tract. de Matrim., Lib. VI, n. 945*). — Nec verum est quod quidquid dirimit Matrimonium contrahendum, impedit etiam jam contractum; nulla enim poena incurritur, ut compertum est apud omnes, nisi in jure sit expressa. In nostro autem casu, haec poena non petendi debitum nullibi invenitur expressa, sicut alias habetur de incestuoso, ex *cap. I, de eo qui cognovit consanguin.*

151. - Quaeritur 4°. *An suscipiens infantem in Baptismo collato sub conditione, contrahat cognationem?*

Resp. Si de primo Baptismo adsit dubium dumtaxat negativum a), omnino affirmandum cum communi; quia nulla tunc urget ratio pro valore anterioris Baptismi, et praesumptio stat tantum pro valore secundi. Ita Sanchez², Mazzotta³; Salmant.⁴ cum Bonacina; et Renzi⁵ cum Di-

castillo et Diana. — Secus tamen dicunt Sanchez⁶, Renzi⁷ cum Diana, si dubium sit positivum. Et hoc est satis probabile, juxta dicenda *de Matrim., n. 905*, v. *Secunda*, ubi dicemus cum communi doctorum, bene posse contrahi Matrimonium, quando post adhibitam diligentiam nullum impedimentum certo adesse probatur.

152. - Quaeritur 5°. *An contrahat cognationem qui ex errore suscipit unum infantem pro alio?*

Negant Contin. Tournely⁸ et Sanchez⁹ cum Abbate¹⁰, etc. — Quia in *diet. cap. 2, de cognat, spir.*, dicitur conjux quae ignoranter levavit filium mariti non arceri a petitione debiti¹¹.

Affirmant vero Pontius¹² et Palaus¹³ cum aliis; quia suscipiens videtur habere intentionem suscipiendi infantem, quicumque sit. Textum autem allatum dicunt non probare conjugem non gessisse verum officium susceptoris; sed solum ex dispositione juris sublatum esse impedimentum petendi debitum, quod impedimentum non decebat quidem contrahi sine conjugis culpa: sed hanc rationem ajunt non procedere in nostro casu. — Et haec sententia mihi probabilior videtur. Nisi (ut recte excipit Renzi¹⁴ cum Bonacina, Tamburinio et Januario) ille habeat expressam intentionem non tenendi alium, nisi quem intendit suscipere

¹ De Matrim., lib. 10, cap. 6, n. 4. — ¹ De Matr., lib. 7, diip. 62, n. 6. — ² Tr. 7, disp. 1, qu. 2, cap. 4, § 2, i. f. — ³ Tr. 9, cap. 12, n. 29. — ⁴ Bonae., de Matr., qu. 3, punct. 5, § 2, num. 10. — ⁵ De Bapt., cap. 5, qu. 4, v. f. — ⁶ Dieait., tr. 10, de Matr., disp. 7, dub. 77, n. 260. — ⁷ Diana, part. II, tr. 8, resol. 57. — ⁸ De Matr., lib. 7, disp. 62, num. 7. —

⁹ Loc. dt., l. f. — ¹⁰ Diana, loc. dt. — ¹¹ De Mitnm., lib. 7, cap. 39, n. 9. — ¹² Tr. 19, punct. 11, § 2, n. 5. — ¹³ De Bapt., cap. 5, qu. 25. — ¹⁴ Bonae., de Matrim., qu. 3, punct. 5, 4 2, n. 18. — ¹⁵ Tambur., lib. 2, de Bapt., cap. 4, § 4, num. 5. — ¹⁶ Joieph. de Januario, de Casib. reserv., part. 2, reaol. 75, num. 34.

dem, sed non ex industria, id fecerit, asserit Pontius w. 7, talem contrahere impedimentum.

151. - a) Non omnes auctores hic citati loquuntur de dubio negativo, sed de dubio in genere, ut Mazzotta, Salmant., Bonacina.

152. - a) Contin. Tournely, *de Dispensat, in specie, part. 1, cap. 4, art. 2, collig. 4*, v. *Sed quid*; et Sanchez, *de Matr., hb. 7, disp. 58*, n. 7, hanc suam negativam sententiam ita coarctant, ut in ipsam S. Alphonsi opinionem reincidat; negant enim contrahi cognationem, nisi « habeat intentionem (sunt verba Contin. Tourn.) suscipiendi puerum praesentem, quisquis ille sit ». — Et Sanchez: « Nisi ita casu esset quispiam pairinus illius pueri, ut nullo modo eligeretur persona, sed nil referret essetne puer filius hujus vel illius ».

b) Abbas, *in cap. 2, de cognat, spirit., η. 4*, id dubitanter pronuntiat; didt enim ad cognationem contrahendam requiri animum et certam scientiam; « ex quo potest inferri (ita prosequitur), quod si quis, credens tenere filium unius, tenuit filium alterius, non efficitur ille pater spiritualis baptizati, saltem ad dirimendum Matrimonium post contractum, quod tamen satis potest dubitari ».

Cap. 2, *de cognat, spirit.*, negat conjugem eo casu debere subtrahere debitum, quod auctores interpretantur de debiti petitione.

J) Seu, ut magis accurate auctorum mens referatur, ordinarie non contrahit cognationem, quia ordinarie intendit suscipere hunc et non alium; si vero intentionem habeat quemcumque suscipiendi, contrahit cognationem.

153. - Quaeritur 6°. *Quisnam contrahat cognationem, si quis suscipiat infantem nomine alterius?* — Tres adsunt sententiae:

Opimoae»
dt 1β1α-
ptenlt no
mine aile
rhn.

Prima communior dicit contrahere solum principalem. Et ita sentiunt Sanchez a>, Pontiusl, Renzi Palaus' cum Coninck, Barbosa et Hurtado; Croix4 cum Aversa et Gobât; Tournely cum Navarro § et Fagnano b>. — *Secunda* sententia dicit contrahere solum procuratorem; quia hic solum infantem suscipit. Ita Concina4 cum Soto et Toletto >. — *Tertia* sententia, quam tenent Leander d>, et Diana cum Sà f), Reginaldo/^ac Filliuccius, apud Concina", dicit neutrum contrahere: non principalem, quia non suscipit; non procuratorem, quia hic non intendit contrahere.

Venof w.
lut princi-
pali» €0Q
trahit

His non obstantibus, *prima* sententia, quae communior est, absolute verior mihi videtur. Ratio, quia ex Tridentino is contrahit cognationem qui est a parentibus ad suscipiendum designatus. — Nec obstat quod principalis de facto non suscipiat; quia juxta regulam juris, qui per alium

facit per se facere videtur. Sicque decimum refert Pontius a S. Congregatione, quae dixit in hoc casu: *Procurator non contrahit cognationem spirituales sibi, sed mandanti.*

154. - Quaeritur 7°. *An patrini, ad contrahendam cognationem, debeant esse designati?* — Ante omnia hic advertendum iup>>> id quod habetur in Tridentino ubi sic sancitum fuit: *Si alii ultra designatos baptisatum tetigerint, cognationem spirituales nullo pacto contrahant, constitutionibus in contrarium facientibus non obstantibus.*

Sed Dubium Ium occurrit: *Si nullus sit designatus, et plures tangant, an omnes contrahant?*

Tenet Diana cum aliis, apud Busenbaum (ut infra, n. 158, *in fine*), neminem s. nu.« ω, eorum cognationem contrahere. Et hanc sententiam probabilem putant^ Sanchez8; ac Suarez, Gutierrez, etc., apud Salmant.'; et probabilioris vocat Croix § cum Gobât b> et Aversa Quia Tridentinum expresse requirit designationem; et proinde

• De lib 7, cap. 39, n. 10. — • De Bapt., cap. 5, qn. 26 — • Tr. 19. punct 11, § 2, n. U et 16. - Coninck, de Matrim., disp. 32. num 40 • Barbosa. de Offic. et Potest, episcopi alleg. 30, num. 50. • Gaspar Hurtad., de Matrim.. disp. 18. diff. 5. — • Lib. 6, part. 1, num. 364. Avrrsa, qu. 67. iccL 4, v. Octavo • Gobat, tr. 2, num. 546 et 550. — * De Bapt., cap. 16. n. 16. • Solus, in 4, di>l. 42. qu I. art. 2, v f. — Fill., tr. 10, part. 2, n. 192. v. f. . " Loc. cit., num. 16, i. f. — Trident., leu. 24, de reform.

Matrim., cap. 2. — Pontius, de Matr., lib. 7, cap. 3°, n. 10, cfr. Pallottini, v. *Matrimonium*, § 8, num. 59 et 60; et v. *Sacram. Baptismi*, § 1, n. 33 et 34; Zamboni, v. *Matrimonium*, § 10, n. 1; cfr. etiam Thesaur, Résolut. S. C. Cone., in *Theatina*, Matrimonii, 23 Aug. et 13 Sept. 1721. — 1 Loc. cit. — Diana, part. 9, tr. 7, resol. 50. — • De Matr., lib. 7, disp. 57. n. 12. — Suar., qu. 67, art. 8, comment., i. f. • Gutter., de Matrim., cap. 100, num. 7, - • Tr. 2, cap. 7, num. 36.

153. - Sanchez, *loc. cit.*, disp. 59, tertiam sententiam tenet, dicens η. 4, principalem probabilius non contrahere cognationem; et addens n. 12, multo probabilius neque ipsum procuratorem contrahere.

b) Contin. Tournely, *loc. cit.*, v. *Colliges* 3, ita sane tenet ut « tutius »; sed subdit: « Opinio nostra, etsi verior nobis appareat, ut et communior, haud tamen certa omnino et inconcussa judicari potest, unde censemus... occurrente hujusmodi casu, ad episcopum confugiendum esse, qui in dubio dispensare potest ». — Navarrus autem, *Consil. 6, de cognât, spirit.*, η. 8, et Fagnanus, *in cap. Veniens, de cognat, spirit.*, n. 8, hanc sententiam non tuentur; perperam igitur a Collet allegantur,

O Ita sane Tolctus, *lib. 7, cap. 8> n. 3*: • Si intendunt contrahere » procuratores, ut ipse limitat

Leander, *de Bapt.*, disp. 7, qu. 22, hanc sententiam aequè probabilem ac duas priores existimat.

Diana, *part. 3, tr. 4, resol. 2*, negat

procuratorem contrahere, et idem probabile putat de principali; quod etiam, *part. 10, tr. 16, resol. 29*, iterum dicit, quamvis probabilissimam existimet adversariorum sententiam.

1) Sà et Reginaldus male citantur a Concina ex Leandro: nam Sà, v. Matrim. impedim.dirim., n. 5; et Reginaldus, *lib. 31, n. 156*, tenent priorem sententiam, quae scilicet ipsi S. Alphonso probatur.

154. - a) Quin etiam absolute, ut Gutierrez; vel saltem ut probabilioris habent, ut Sanchez et Suarez.

b) Croix, *lib. 6, part. 1, n. 359*; Gobat, *tr. 2, n. 535*; Aversa, *qu. 67, sect. 3*, v. *Quarto*, loquuntur in universum de eo qui non est designatus. — De praesenti vero casu Gobat scribit tantum: « Quodsi denique vel nullus sit designatus, putat Dicastillo... nullum ex iis qui suscipiunt contrahere cognationem. Dissentiunt alii apud ipsum ». — Aversa autem; • Si... non designati teneant baptizatum, nihil faciunt, et nullus valide tenet. Ac merito Suarez oppositam sententiam vocat falsam ».

(ea deficiente) cognatio non contrahitur.

i«it» — Sed oppositam, cui me subscribo, communem vocat Viva^c cum Bonacina et c) et hanc tenendam dicunt Salmant.¹ cum Navarro, Laymann, Palao, Pontio, etc., ex declaratione S. Congregationis: hi dicunt omnes contrahere. Ratio, quia, licet concilium praescribat ut parochus sciscitetur a parentibus quem designarint, et ut puniatur si aliter fecerit: non tamen dicit susceptionem esse nullam, neque irritat jus antiquum, ut habetur in *cap. fin. de cogn. spir., in 6°*, ex quo omnes tangentes cognationem contrahunt. Haec sunt verba hujus textus: *Quamvis non plures quam unus vir vel una mulier accedere debeant ad suscipiendum de Baptismo infantem..., si tamen plures accesserint, spiritualis cognatio inde contrahitur.*

Et ob eamdem rationem, idem recte dicunt auctor additionum ad Wigandt³; et Salmant.⁸ cum Palao, Cornejo et aliis (contra Croix 4, etc.), etiamsi adsint patrini designati, sed alius praeter eos tantum tangit: hic solus enim tunc contrahit; quia concilium dicit eos non contrahere qui *ultra* designatos tangunt: non vero, qui *praeter*. Nam *ultra* importat quod tangant designati, et non designati; *praeter* autem importat quod tangant tantum non designati, qui a concilio non eximuntur a contrahendo cognationem, saltem non expresse, uti opus erat exprimi: alioquin in dubio possidet jus antiquum. — E con-

verso, secus omnino dicendum, si tangat unus designatus, et alter non designatus; quia hic nullo modo contrahit, ut patet ex verbis Tridentini supra allatis.

Dubium occurrit 2°. *Si plures quam duo designentur, et omnes tangant, an omnes cognationem contrahant?*

Censet Suarez⁸ quod si *successive* tangant puerum, primi duo *) tantum cognationem contrahunt. Et idem sentiunt recte Sanchez⁷ et Croix⁷.

Si autem *simul* omnes tangant, Suarez censet nullum contrahere. — Sed Sanchez, Croix; et Salmant.⁷ cum Pontio, Coninck/[>], Palao^f) ac Rebello, communius et probabilius dicunt tunc omnes designatos contrahere. Quia Tridentinum, licet vetet adhiberi plures quam duos, tamen non irritat jus antiquum, nisi cum tangunt plures ultra duos designatos, non vero si tangant plures designati ultra duos. Et hoc tanto magis currit, si ex iis pluribus designatis ignoretur quis prius tetigerit; ex decreto S. Congregationis, apud Salmant.

Sed notandum hic Γ cum (Contin.] Tournely⁷ quod si parochus injuste repellat paternos a parentibus electos, et ii infantem teneant, hi veram cognationem contrahunt. — Notandum 2° cum eodem Tournely et Bonacina, quod si parochus admitteret plures paternos quam duos, mortaliter peccaret; quia laederet praeceptum Ecclesiae in re gravi, impositum ne multiplicentur cognationes. Si vero

Secus, si designatus tangat.

Quid, si plures rei quart duo designentur et tangant-

De sjgr. aut tangentes contrahunt état repel luntora parochus.

Admittere plures quam duo*. I thale.

¹ Tr. 2, cap. 7, n. 37. — *Novar.*, Man., cap. 22, n. 39. — *Laynt.*, lib. 5, tr. 2, cap. 9, n. 4. — *Palao*, tr. 19, punct. It. 2, n. 9. — *Pontius*, de Milnm., lib. 7, cap. 39, n. II — 9. C. Cone., babetur ap. Pallottini, v. *Matrimonium*, § 8, num. 63; cf. v. *Sacram. Baptismi*, § 1, num. 18 et 24. — Tr. 11, exam. 5, caa. 8, v. *Oppositum*. — 1 Tr. 2, cap. 7, num. 42. — *Palao*, tr. 19, punct. 11, § 2, n. 11. — *Cornejo*, de Matrim., disp. 7, dub. 16, v. *Srd certe*. — * Lib. 6, part. I, num. 359 — Qu. 67, art. 8, comment, *Sed quaeres*. — 9 De Mair., lib. 7, disp. 57, num. 14. —

⁷ Loc. cit., num. 360. — *Sanch.*, loc. du. num. 13 et 14. — *Croix*, lib. 0, paru 1, nom. 360. — Tracu 2, cap. 7, num. 45. — *Pontius*, de Matr., lib. 7, cap. 3, num. 12. — *Rebell.*, part. 2, lib. 3, qu. 6, num. 6; et post lib. 1, /Xppend., num. 96. — *Salmant*, loc. du., num. 45; cfr. etiam *Rebell.*, in cit. Append., n. — De Dispensat in specie, part. I, cap. 4, art. 2, collig. 3, v. *Dixt*. — *Contin. Tourn.*, de Dispensat, in specie, part. I, cap. 4, art. 2, collig. 3, v. *Dixi*. — *Bonac.*, de Matr., qu. 3, punct. 5, § 2, num. 32.

c) Viva, de Matrim., qu. 5, art. 6, n. 6, communem vocat sententiam quam tenent Bonacina, de Matr., qu. 3, punct. 5, § 2, n. 24; Coninck, de Matr., disp. 32, n. 37, in casu dubii secundi inferius tractandi, quando scilicet plures quam unus et una sunt designati, et simul omnes tangunt, dicit communiter teneri quod omnes contrahant cognationem.

O Nempe « si vir et femina », ut explicant Suarez et Croix.

r⁷ Suarez, *loc. cit.*, probabile utique censet nullum tunc contrahere, sed subdit: « Sed quia res est dubia, et ab aliis hactenus hoc explicatum non est, non esset hoc facile consulendum, sed abstinendum potius ab huiusmodi Matrimonio, saltem propter dubium ».

Coninck, de Matr., disp. 32, n. 37; Palao, tr. 19, punct. 11, § 2, n. 11, id protecto lenem, modo parochus omnes admittat; idemque insinuat Rebcellus, in *cit Append*, n. 90.

rocho (a
tttnd u m.
pl-re-
3uam duo
eurnen-
r*r.

plures patrini accedant a parentibus designati, bene potent permittere (prout ait Croixl) ut omnes tangant: modo externe designet unum et unam, quibus tantum tradat infantem, et illos solos adnotet ut patrilinos, moneatque tantum eos cognationem contraxisse

155. - Quaeritur 8°. *Ah patrini possint esse duo mares aut duae feminae?* — Nega. Sed probabile est cum Sanchez et Croixl esse tantum veniale; contra Bonacina et alios, qui volunt esse mortale.

Si uni doo
mart* mt
dtue feml
a - e. ve-
niale.

Dubitatur 1°. *Ah patrimis masculi* (si unicus sit) *debeat esse masculus, et feminaefemina?* — Affirmat Laymann ex concilio Nicaeno. — Sed probabilius negant Suarez, Filliuccius, Aversa. Gobat, apud Croixl; cum ex Tridentino dicatur: *Sive vir, srve mulier.*

Palnna*
non nece*.
«Ario eet

era» quem
bapuiAtoA.

Dubitatur 2°. *An peccent designantes ut patrilinos duos mares vel duas feminas?*

Drtitnre
<h*cn m«rr«
aut doit Jr
<inatquan-
doque
aude qoan
doqu? mor
IAk

Certum est peccare tam parentes quam parochum tales patrilinos admittentes, cum sit contra praescriptum Ecclesiae. Id autem Croix4 cum Sanchez putat esse tantum veniale. Bonacina " vero et alii dicunt esse mortale. Et hoc mihi verius videtur, si patrini essent diversi sexus ac infans; quia sic multiplicarentur cognationes quod prohibere voluit Tridentinum. ut vidimus. Secus, si essent ejusdem sexus >.

156 - « Resp. 111°. Valide quidem, sed • illicite sunt patrini:

Monachi
valid*. *ed
Illicite went
patrtr'

« Γ. Abbas et monachus. Quo nomine « non veniunt mendicantes: etsi Laymann • omnes claustrales comprehensos velit;

1 Lib. 6 pan I. n. — *Sanchta*, de Matr., lib. 7, di»p. 57, n. 6. — Eoe. cit., n. 750. — *Bonae.*, de Matr., qu. 3» puoct. 5, § 2, n. 32. — *Laytn.*, lib. 5. tr. 2, cap. 9, n. 1. *Contil Nkarn* I 'non citAL a Laytn.), Canone* arab»ci cap. 21 qu. 67, art. 7, comment., v. f. *Fili.*, tr. 2, cap. 7, num. 160. Xw t m, qu. 67. vcct. 3, v. *Qwnto Gobai*, tr. 2 o. 631, • Lib. 6. pan I, n. fti. — • L«« dt, η Xj0. StfMcA, de Matr., lib. 7, diip. 57, η 1 et 6. — *Bonae.*, loc. eit — *Laym.*, loc. cit., η. X —

« et quoad abbates in multis locis consue-
« tudo sit contraria ».

In can. *Non licet 103, de consecr., dist. 4*, sic habetur: *Non licet abbati vel monacho de Baptismo suscipere filios, nec commatres habere.* Licitum est vero monachis compatres fieri baptizando; ut Petrocorensis 0, cum Glossa in can. *Peruenit, cans. 18, qu. 2.*

An autem nomine *monachorum*, veniant etiam *mendicantes*? — Negant Palaus®, et Salmant.† cum Coninck. — Sed melius affirmant Concina * cum Laymann, Angelo, Sanchez, Filliuccio aJ, Bonacina, re' Diana etc., ac Roncaglia . Ratio, quia, licet nomine *monachorum* in odiosis non veniant mendicantes; tamen Rituale Romanum 10 id vetat omnibus regularibus, dicens: *Ad hoc etiam admitti non debent monachi vel sanctimoniales, neque alii cujusvis ordinis regulares a saeculo segregati.*

No. «
'u

Regulares autem facti episcopi non prohibentur suscipere; ut ait Palaus " cum Laymann, Sanchez, etc., ac Holzmann 11 cum communi.

Etcipin
rr.t>clltr
wopl

« 2°. Conjuges respectu conjugum, et « parentes respectu filiorum, nisi sit ne-
« cessitas.

a iu

• 3°. Moribus infames.
« 4°. Apostatae et haeretici, qui nullo • casu videntur advocandi; quia ea advocatio esset protestatio quasi falsae religionis, cum nonnisi de falsa fide sint sponsuri: etsi Laymann 18 probabiliter « dicat, posse subinde ob gravem causam « admitti. — Catholici vero, ob rationabilem causam, infantem haeretici, bapti-

• De Bapt., cap. 7, qu. 3. v. *Abbahbua*. — • Tract. 1% punct. 11. § I, n. 1. — • Tr. 2, cap. 7, n. 17. • *Coninck*, de Sacram, qu. 67, art. 7, n. 56 — • De Bapt., cap. 16, n. 18. *Laym.*, loc. cit., η X - *An^rt.*, v. *Bapiitnm VIII*, n. 1. • *Sanch.*, de Matr., lib. 7, dlep. 60, n. 21. - *Bonac.*, de Mair., qu. 3, punct. 5, § 2, n. 23. — • De Bapt., cap. 6, qu. 1. re»p X — • De Bapt., tit. de Patnnia, I. f. — 11 Loc. cit. n. 4. *IJaym.*, lib. 5. tr. 2, cap. 9, η. X - *Sanch*, Decal., lib. 6. cap. 6 n. 21. — • De Bapt., n. 163. — • Loc. cit., n. 7.

c Croix non habet ultimum hoc assertum, scilicet ut moneat tantum eos cognationem contraxisse In reliquis concordat.

155 - • Posse tamen esse duas muliere», quarum altera nomine proprio, altera nomine alicujus viri suscipiat, et idem esse de vins, declaravit S C Cone, ut videre est

ap. Pallottini, v. Sacramentum Baptismi, § /, n. 17.

156. - aJ Filliuccius, tr. 15, >r. 14, de privilegio fori (non de Baptismo) tractans, ait sub nomine monachorum omnes religiosos comprehendendi.

▼ Diana, part. 9, tr. 6, resol. 32: « r\

«zante praedicante, suscipere possunt, « saltem in Germania. Laymann l*». Et Croix ¹¹ consentit cum Gobât et Tamburinio % si per hoc nullo modo approbetur ritus haereticorum contrarius fidei (contra Navarrum, Lessiym, etc.).

An autem ex gravi causa adhiberi possit patrinus haereticus? — Affirmat Laymann, et consentit Palaus, si aliter oriretur gravis offensio ^{rf}. Sed communius negant*. Tanner et alii, apud Croix*.

<5°. Plures quam duo. — Quia Tridentinum non nisi unum, aut ad summum « unum et unam permittit, propter cognitionem spirituales inde oriri solitam. « Ideoque mandat parochis, sub poena « arbitrio Ordinarii infligenda, ut si plures • se offerant, petant ab his ad quos spectat « patrilinos designari, ut unum vel duos « nominent, eosque tantum admittant, qui • soli cognationem contrahant, eorumque « nomina in librum referant, eosque de • contracta spirituali cognatione instruant: « scilicet, quod ea impediatur dirimatque « Matrimonium, non quidem inter se, sed « inter ipsos et baptizatum, ejusque patrem « et matrem; sicut etiam inter baptizan-

« tem et baptizatum, baptizatique patrem « et matrem. Excipiuntur tamen parentes, « quando propriam prolem suscipiunt in « necessitate. — Vide Laymannl ».

157« - Quaeritur hic: *an duo conjuges possint licite suscipere alienam prolem?* Negat Suarez 4, ex constitutione Urbani II relata in *cap, fin, [cans.] 30, qu. 4*, ubi dicitur: *Sed ut puritas spiritualis paternitatis ab omni labe et infamia conservetur immunis, dignum esse decernimus, ut utrique (conjuges) insimul ad hoc aspirare minime praesumant.* Censet tamen Suarez id non esse plus quam veniale; ex verbis illis *dignum esse decernimus*, quae videntur solam decentiam inducere a). — Sed nullum esse peccatum probabilius et cum communissima docent Navarrus⁵, Sanchez e, Bonacina T; et Salmant.⁸ cum Coninck. Ratio, quia jam consuetudine introductum est hoc esse licitum. Idque expresse docet D. Thomas¹, ubi ait: *Nihil prohibet quin vir et uxor simul aliquem de sacro fonte levarent.*

158. - < Unde resolves:

< 1°. In privato Baptismo ob necessitatem dato, pater non debet suscipere

re- proba
bilia» licite
auacipiunt
alienam
prolem.

Notanda
ex Buien»
baum.

1 Lib. 5, tr. 2. cap. o. num. 6. — Navar., Coniil. 1, de conitit., n. 67. — Lsssius, Auctar., v. *Baptismus*, caa. 1. — Laym., loc. cit., n. 7. — Palaus, tr. 19. punct. 11, § 1, n. 9. — Tanutr, tom. 3, diip. 1, qu. 7, n. 125. • Lib. 6, part. I, n. 373. — Loc. cit., a n. 3. — Qu. 67, art. 8, commem.

v. Secundo. — Suar., loc. cit. — Man., cap. 22. ¶ 39 — • De Matr., lib. 7. disp. 57, num. 5. — 1 De Matr., qu. 3. punct. 5. § 2, n. 5. — Tr. 2, cap. 7, n. 51. • Conimk, de Sacram., qu. 67, art. 7, n. 55. — In 4, dut. 12. qu. 1, art. 3. volut. 2. ad 4.

ego, inquit, utramque sententiam probabilem puto .

c) Croix, *lib. 6, part. J, n. 370*, consentit cum Laymann; et pariter Gobat, *tr. 2, n. 565*. Tamburinius vero, *lib. 2, de Bapt., cap. 4, § 2, n. 8*, requirit gravem causam; et praeterea, ut patrinus addat < protestationem, qua significet se suscipere ad ritum Ecclesiae Romanae. Sed solus Croix (cui consentit Tamburinius, ut ex relatis liquet) addit restrictionem: *Sĭ per hoc nullo modo, etc.* — De his autem adsunt declarationes S. Officii. Et primo quidem a S. C. quaesitum fuerat: « An debeant schismatici, haeretici, qui catholicorum sunt hostes infensissimi, ratione alicujus particularis amicitiae el familiaritatis permitti, ut patrini fiant catholicis in sacramento Baptismi el Confirmationis; el catholici vicissim illis? El S. C., die 14 Octobris 1676, respondit . Non posse . — Item eadem S. C., die 10 Maji 1770, declaravit: « Absolute... non licere, nec per se nec per alios, fungi officio patrini in baptismis qui haereticorum filiis ab haeticis ministrantur . — Denique S. OIl., in sua Insiru-

ctione 5 Julii 1878 ad Ordinarios Brasiliae, de massonibus haec decrevit: « Omnino prohibendum est ne massones notorii officium patrini in sacramento Baptismi vel Confirmationis suscipiant. Illi enim, quatenus adhaereant sectae ab Ecclesia damnatae, minime idonei sunt procurandae, si opus fuerit, educationi Christianae spiritualium filiorum ».

«z' Vel etiam, addit Palaus, si limor adsit ne parentes deferant baptizandum ministro haeretico.

«9 Et huic negativae sententiae adhaeret S. C. S. O. Declaraverat enim S. Poenitentia-ria, die 10 Decembris 1860, posse ad munus patrini admitti notorie censuratum, si ex ejus rejectione gravia damna imminere viderentur. Hinc a S. C. S. O. quaesitum fuit: Utrum haec declaratio etiam ad patrinos haeticos extendi possit Cui quaesito, die 3 Maji 1893 respondit S. C.: . Negative, et praestare ut Baptismus conferatur sine patrino, si aliter fieri non possit».

157. - rt, El ita etiam Suarez an facile excusari posse ab omni culpa, si consuetudo contraria recepta esset.

• aut tenere tamquam patrinus infantem;
 « cum in hoc casu nulla sit patrini neces-
 « sitas — Ideoque, si id vel tunc, vel etiam
 « in Baptismo publico temere faciat (idem
 « est si prolem suam ipse baptizet), gra-
 « viter peccat. Et insuper contrahit in po-
 • steriore casu cognationem cum conjuge;
 « atque, ut docet Sanchez a) et alii com-
 « muniter, privatur jure petendi debitum.
 « Quod tamen negant Coninck et Diana '.
 « Vide Bonacina », Escobar ', ubi citat
 « Suarez negantem*. ' ». [Et quidem pro-
 babiliter: vide dicta ». 150].

« 2'. Si inter multos patrilinos nulli certi
 « a parentibus, aut in eorum defectu, a
 « parochus designentur, qui aliis seclulis
 - cognationem contrahant, et sic multi ex
 « ignorantia, vel parochi negligentia le-
 « vent; probabile est omnes contrahere
 « cognationem (nisi tamen assistant tan-
 « tum et non tangant). Vide Laymann 4.
 • — Diana s tamen ex Suarez, Maeratio et
 « Perez dicit eo casu nullum contrahere
 « cognationem ». — (Vide dicta ». 154).

159. - « 3°. Parochus graviter peccat:
 • Γ. Si ex negligentia frequenter omittat
 « nomina baptizatorum referre in librum:

Coninck, de Matr., disp. 34. dub. 8, n. W, — ' Part. 3.
 tr. 4, resol. 3. — • De Matr., qu. 4, punct. 2, n. 3 et 4. —
 ' Tr. 7, exam. 2. n. 60, (ed. Lugdun. s. d. in aliis, n. 13
 post init.). — • Tr. 2, cap. 9, num. 4. — * Part. 9, tr. 7,
 resol. v. f. • *Suar.*, qu. 67, arL 8, comment., i. f. •
Marral., de Matr., disp. 9. sect. 9, v. *Unde concluditur*

158. - a) Sanchez, *de Matr.*, lib. 9, disp. 26.
 ». 7, ut probabilius habet eum privari jure
 petendi; contrariam tamen opinionem proba-
 bilem existimat ac lutam.

b) Vide pro Suarez notam c ad ». 150.

159. - c) Quintanadvenas, *loc. cit.*, » 4,
 de culpa hac scribit «Esset loursan lethalis».

b) Diana, *loc. cit.*, *resol.* 51. hoc modo lo-
 quitur: «Nonnulli tamen solum venialiter pec-
 care existimant. Et omnia observat haec etiam
 Serra... et Perez ». — Et re vera Martin. Pe-
 rez, *loc. cit.*, » 4, dicit « verisimilius » esse
 mortale, quasi insinuans his verbis contra-
 rium esse probabile. — Serra vero, t) 3 Part.,
 qu. 67, ari. 7, i f., dicit alios existimare esse
 mortale, nonnullos tamen solum veniale

r ' Croix haec dicit de Baptismo absolute
 collate; et citat Gobai. Ceteros vero auctores
 dtat pro Baptismo sub conditione collato, in
 quo negat adhibendum esse necessarium pa-
 trinum; et ita profecto tenent Gormaz, *de*
liapt., n. 53; et Quintanadvenas. *tr.* 1, *sin-*
gul. 18, n. 1.

« tum ob legem Tridentini in re gravi el
 • sub poena gravi; tum ob incommoda
 « et damna inde sequentia. Quintanadve-
 « nas ». — 2°. Si ejus culpa patrini plures
 « adhibeantur. Quintanadvenas. * . Ac licet
 • Perez b) et Serra b), apud Diana b), dicant
 « esse probabile quod tantum peccet ve-
 « nialiter, alii tamen mortalis eum da-
 • mnant ».

Peccat etiam graviter parochus bapti-
 zans solemniter sine patrino, cum haec
 sit de praecipuis caeremoniis c). Croix ',
 cum Gobat, Gormaz % Bonacina d) et Quin-
 tanadvenas c). — Sic etiam graviter pec-
 cabit, si admittet ad Baptismum patri-
 num non designatum, ut dicunt prae-
 fatus auctor additionum in Wigandt •;
 et Tournely *) cum Bonacina f), Hur-
 tado i), Barbosa Beja et aliis. Et hoc ex
 praecepto Tridentini9, ubi dicitur: *Para-*
chus, antequam ad Baptismum conferen-
dum accedat, diligenter sciscitetur ab iis
ad quos spectabit, quem vel quos elege-
rint, etc.

160. - Hic autem ultimo notandum ex
 Rituali Romano, parochum post datum
 Baptismum debere Γ. Adnotare in libro

quod st • *Martin. Perca*, de Matrim., diip. 29, sect. 5,
 num. 9, — a Tr. 2. singul. 11, n. 3. — 1 Lib. 6. part. 1.
 n. 3W et 319. • *Gobat*, ir. 2, n. 522. — • Tr. 11, exam. 5,
 eas. 8. v. *Resp ad l.* — *Beja*, pari. 2. cas. 4. — • Seas. 24,
 de reform. Matrim., cap. 2. — *Kit. Ront.*, Ordo bapl.
 parvul., i. f.

d) Bonacina» *de Bapt.*, qu. 2, punct. 7,
 n. 18, scribit haec generating: « Ritus, quam-
 vis accidentales, non posse omitti absque pec-
 cato ex suo genere mortali ».

•) Contin. Tournely, *de Bapt.*, cap. 6, qu. 4:
 «Parochus, inquit, sciscitari debet qui sint
 ad suscipiendum electi, eosque solos admit-
 tere ».

f) Bonacina, *de Matr.*, qu. 3, punct. 5,
 § 2, n. 27, negat ad parochum pertinere pa-
 trini designationem, quando parentes jam de-
 signarunt. Non aliud. Et pariter Gaspar
 Hurladus, *de Matr.*, disp. 18, diff. 4, n. 14,
 ait designationem patrinatorum ad parentes aut
 ad alios quibus incumbit cura baptizandi per-
 tinere; in eorum vero defectu, ad baptizan-
 tem; et n. 16, Tridentinum statuisse quod
 parochus non admittat in patrinum, nisi desi-
 gnatum ab illis ad quos id spectat. Non igitur
 satis accurati est citatio a Collet facta.

c) Barbosa, *in Trid.*, sess. 24, *de reform.*
Matr., cap. 2, n. 34, doctrinam hanc ex Beja
 affert nec reprobatur.

Baptixan
 solemnity
 line ps:n
 no, lethxlt

Item. 14-
 milttert pt<
 trinum too
 designa»
 lam.

Servandi
 a parochus
 peat Dap.K
 mum

nomina baptizati ejusque parentum ac susceptorum. 2°. Monere patrilos de cognatione contracta eorumque obligatione. — 3°. Inculcare matribus et nutricibus ne decumbant cum infantibus ob periculum suffocationis. Notat vero [Contin.] Tournely 1 cum Barbosa, Anacleto, Pi-

rhing, etc. communiter, quod *si talis cubatio omni culpa caret, ubi contingere potest, si v. gr. lectus est latus, puer implacabilis, qui aliter a frigore defendi non possit, et mulier in somno suum retinere soleat situm ac locum, omnis poena cessabit.* Ita [Contin.] Tournely.

» De IUp., cap. 6, qu. 5, i f. *starbota*, in DecretuU. hb. 5, tit. 10, up. 3, num. 2. » *Anati.*, Jut canon., lib. 5,

tic. 10, num. II. *Firent*, Ju* canon., hb. 5, tit. 10, nam II.

CAPUT II.
De Confirmatione.

DUBIUM L
Quid sit, et quae ejus Materia et Forma.

161. *Qua ratione Confirmatio est sacramentum.* — 162. *Quae sit materia remota hujus sacramenti. Et an sit materia necessaria oleum olivarum et balsamum.* — 163. *An sit necessaria benedictio chrismatis. Et an haec possit committi simplici sacerdoti. An sit obligatio uti chrismate novo.* — 164. *Quae materia proxima. Et an ultra chrismationem requiratur altera manuum impositio.* — 165. *An unctio possit fieri alio digito quam pollice manus dexterae.* — 166. *An, medio instrumento.* — 167. *De forma in Ecclesia latina.* — 168. *Quae mutationes circa formam invalident sacramentum. De forma Graecorum.* — 169. *De effectibus Confirmationis.*

Confirmatio,
quid

161. - « Resp. 1°. Confirmatio est unctio « chrismatis, sub praescripta forma verborum, in fronte baptizati, ab episcopo, « qua is ex Christi institutione gratiae « augmentum et robur accipit ».

Ita ex Tridentino ¹, ac decreto Eugenii IV in Instructione ad Armenos, atque ex aliis conciliis, apud Bellarminum.— Habetur autem in epistola 2^a *Dominus*, Fabiani Papae, hoc sacramentum institutum fuisse in nocte Coenae, qua Christus Dominus de ipso Apostolos edocuit a). Vide Salmant. *; item Petrocorensem b) et Contin. Tournely b), qui id probant ex traditione.

Materia
remota

162. - « Resp. 11°. Materia ejus remota « essentialis est chrisma, confectum ex « balsamo et oleo olivarum, benedictum ab « episcopo. — Ita communiter doctores.

« Unde resolves:

« Non sufficit solum balsamum, ut voluit Canus ai; nec solum oleum, ut voluerunt Cajetanus, Sotus, Navarius ».

¹ Sm. 7, de Sacram. I. g. can. 1 — Bellarm., de sacram. Confirmati, cap. 4. — « Tr. 3, de Confirm., cap. 1. nom. 2 et 11. — Cd/rfew., in 3 Part., qu. 72, art. 2. — in 4, dint 7, art. 2. — A'evan., Man., cap. 22, n. 8. — « Loc. cit., cap. 2, n. 3. — ' Lib. 6. part. 1. n. 375. —

Certum est oleum esse de necessitate sacramenti, ex cap. unie, de sacra unct. et ex decreti Eug. IV; ut Salmant. 8 cum communi, et Croix *. — Et debet esse oleum olivarum; ut docet S. Thomas 8 Per dictum oleum enim, quod natura sua pingue est et diffluens, significatur gratia Spiritus Sancti, quae a Christo capite in nos effunditur.

Oleum oil
varum eit
de nectm-
tale *acn-
menti.

Balsamum autem certum est esse de necessitate praecepti. — An autem sit etiam de necessitate sacramenti?

Balsamum
est dntceve
siute prie
cepli.

Prima sententia negat. Et hanc tenent Juenin*, Contin. Tournely 7; item Navarrus, Sotus, Valentia, etc., apud Salmant. 8; et merito probabilem putat Croix cum Covarruvias b), Dicastillo b), Aversa c), etc. — Probant ex cap. *Pastoralis, de sacram, non iterand.*, ubi Innocentius III, interrogatus de subdiacono ordinato sine impositione manuum, et de alio confirmato in solo oleo benedicto, sic respondit: *In ta-*

Alit ne
gam mm de
nece Mitatr
Mcramenti.

• 3 P., qu. 72, ari. 2, ad 3. — « In titulu, part. 8, dissert. 3, de Confirm., qu. 2, v. *Quaerti* 2. — 1 De Confirm., cap. 3, art. 2, concl. 2. — ATewr., Man., cap. 22, n. 8. SdOM, in 4, dhl. 7, art. 2. Valent., in 3^a Part., diip. 5, qu. 1, punct. 2. — • Tr. 3, cap. 2. n. 5. — Croix, lib. 6. part. 1, n. 375.

161 - a) Fabianus papa, in sua epist. 2, sicut habetur ap. Labbe, tom. I, col. 658, hacc scribit. « In illa enim die [ultimae Coenae], Dominus Jesus, postquam coenavit cum discipulis suis et lavit eorum pedes..., chrisma conticere docuit Ipsa enim lavatio pedum nostrum significat Baptismum, quando sancti chrismatis unctione perficitur atque confirmatur ».

* Scilicet Petrocorensis, de Sacram. Confirm., cap. 1, qu. 2, nullis probat ex traditione Confirmationem esse verum sacramentum — Pariter Contin. Tournely, de Sacram. Confirm., tap. I. concl. 2. ex traditione pro-

bat Confirmationis institutionem et ritum. De tempore vero, ait institutum fuisse hoc sacramentum post resurrectionem Domini

162. - a) Aliqui auctores hanc utique sententiam tribuunt Melchiori Cano; nullus vero indicat locum ubi eam pronuntiavit nec ego id usquam reperire potui.

b) Covarruvias, Variar. lib. 1, cap. 10, ti. 4, hanc opinionem sibi placere ait; quam etiam simpliciter tenet Dicastillus, tr. 3, de Confirm., disp. unie., dub. 3, n. 29.

c) Aversa, quidquid dicat Croix, tenet secundam sententiam, quam scilicet S. Alphonsus

libus non est aliquid iterandum, sed caute supplendum quod incaute fuerat praetermissum. Unde (ul dicunt) balsamum non est de necessitate sacramenti; nam alias totum sacramentum iterari debuisset.

protati
" *Secunda* vero sententia, communior et probabilior, affirmat. Et hanc tenent D. Thomas >>, Bellarminus >), Gonet >, Suarez Petrocorensis >, Concina 4, Holzmann6; et Salmant." cum Palao, Laymann, Bonacina. Et idem docet Catechismus Romanus ubi dicitur: *Duae res corporeae permixtae* (scilicet oleum et balsamum) *Confirmationis materiam praebent.*

Probatur Γ. ex decreto Eugenii IV approbato a concilio Florentino, ubi dictum fuit materiam Confirmationis esse *chrisma confectum ex oleo et balsamo.* — Opponunt contra hoc decretum Tournely et Habert, quod cum illud formatum fuit, concilium jam erat solutum; ab eo enim jam discesserant episcopi Graeci cum suo imperatore, finito negotio unionis suae Ecclesiae cum Latina. Sed respondet Petrocorensis >, non ideo desisse concilium; cum Graeci consenserint in continuationem concilii, in qua fieri debebat altera unio Armenorum. Unde in hoc decreto Eugenius eundem morem tenuit loquendi solitum in generalibus conciliis: *Sacro hoc approbante Floren-*

> Man., tr. 3, de Bapt. et Confirm., cap. 12, § 2. — ■ Qd. 72, disp. 33, acct. 1, v. *Dico quarto.* — ■ De Confirm., cap. 2, qu. 4, v. *Respondetur.* — > De Confirm., cap. 2, η. 14. — > De Confirm., η. 194, — > Tr. 3, cap. 2, η. 7. > Palao, tr. 20, punct. 2, n. 3. > Laym., lib. 5, tr. 3, cap. 2, n. 1. > Bonac., de Confirm., punct. 3, n. 2. — I Part. 2. cap. 3, de Sacram. Confirm., n. 7. — Tournely, Praelect. de locis theolog., de Condi., art. 2, § De condl. Florent.,

sus communioem et probabilioem appellat: « De balsamo, ait Aversa, *qu. 72, sect. 2, v. Tertio*, inter theologos disputatur... Magis tamen consentaneum est dicere balsamum admixtum oleo esse vere de necessitate hujus sacramenti.

d) S. Thomas, *loc. cit.*, art. 2, dicit chrisma esse materiam hujus sacramenti convenientem, tum ratione olei, tum ratione balsami. Et *ad 2*, haec scribit: «Convenienter hujus sacramenti materia est composita».

Bellarminus, *de Confirm., cap. 8, prop. 2*, utique scribit: «Materia Confirmationis non est oleum simplex, sed oleum mixtum balsamo». Inferius tamen addit: «Quaestionem esse inter theologos, utrum balsamum requiratur in chri-

lino concilio; et in fine sic dictum fuit: *Datum Florentiae, in publica sessione synodali solemniter in ecclesia majori celebrata, anno Domini 1439.* Praeterquam quod testatur Petrocorensis hoc decretum in omnibus catholicae religionis partibus receptum fuisse.

Probatur 2°. Ex cap. *Cum venisset, unie, de sacra unct.*, ubi Innocentius III, postquam distinguit tria genera oleorum, nempe catechumenorum, infirmorum, et chrisma, quod (ut ait) *ex oleo fit et balsamo, mystica ratione: per oleum enim nitor conscientiae designatur...; per balsamum odor famae exprimitur.* Deinde in § *Per frontibus, eod. cap.*, sacramentum Confirmationis vocat *chrismationem*, non propter aliud quidem, nisi propter chrisma quod ibi adhibetur.— Confirmatur id ex antiqua praxi Ecclesiae; nec verum esse dicit Bellarminus *D*, nullum Patrum ante D. Gregorium Magnum meminisse hujus balsami mixtionem. Nam D. Cyprianus «d longius antea (ut refert Bellarminus) jam scripserat: *Hodie in Ecclesia... sacrum chrisma conficitur, in quo mixtum oleo balsamum, regiae et sacerdotalis gloriae exprimit unitatem.* Item refert, S. Clementem mentionem fecisse fragrantiae odoris chrismatis.

Ad textum autem praefatum in cap. *Pastoralis*, respondetur cum Petrocorensi et

qu. 4, resp. 2, v. *Circa mox.* — Robert, tr. de Confirm., cap. 3, § 2. — ■ De Confirm., cap. 3, qu. 2, v. *Diets.* — Petrocor, de Confirm., cap. 3, qu. 2. v. *Crrte in hoc.* — Bellarminus, de Confirm., cap. 8, propo. 2. — S. CUM., Consutut. apostoL, lib. 7, cap. 44. Inter opera dubia S. Clementis, ap Migne, Patrol, graeco-latina, tom I. col. 1CU5-1G16. — Petrocor., loc. dt., cap. 2, qu. 4, t. *Immerito.*

smate necessitate sacramenti, aut solum necessitate praecepti ». Et respondet, *veteres omnes* stare pro necessitate sacramenti; *recentiores vero quosdam*, pro necessitate tantum praecepti divini.

f) Bellarminus id certe innuit, citando plures Patres D. Gregorio antiquiores.

S. Cyprianus vel, ut ait Bellarminus, « quicumque est auctor » libri *de Cardinalibus operibus Christi*, inter opera S. Cypriani non genuina. Hoc opus est Emaldi {al. Arnaldi) Carnotensis, Bonaevallis abbatis (anno 1156); et habetur apud Migne, Patrol, lat., torn. 189. col. 1009 et seqq. Locus vero citatus reperitur in § <Sjle *Uctione Chrismatis et aliis sacramentis*; Migne, *loc. cit.*, coi. 1153-1154.

Holzmann, quod Pontifex, dicendo *supplendum praetermissum*, non voluit quidem suppleri simplicem balsami, sed totam chrismatis unctionem; et ideo dixit non iterandam, quia (ut ait Glossa) *non dicitur iterari, quod prius factum non fuit*.

Certum est autem neutram sententiam esse de fide neque certam. Hinc omnino sacramentum conferendum est cum oleo et balsamo, et alias saltem dubium esset; ut recte dicunt Habert *, Bellarminus et Natalis Alexander *. Et ideo datum cum solo oleo, saltem sub conditione esset iterandum. — E converso, quia prima sententia sat est probabilis, recte dicit Croix cum Gobat, quod in articulo mortis bene poterit conferri Confirmatio sub conditione ex solo oleo, si nequeat haberi chrisma ex balsamo quoque confectum: magna enim utilitas hujus sacramenti justa esset causa illud sub conditione ministrandi, juxta dicta n. 28.

Sufficit autem balsamum cujuscumque regionis; ut dicunt Gonet ♦, Palaus 5; Croix cum Coninck; et Viva' cum Bonacina et Gobat. Modo sit in ea quantitate ut det sui odorem, quamvis non misceatur cum singulis olei partibus.

163. - « 2°. Etiam benedictio episcopalis « est de essentia; ut habet communis, contra Cajetanum "Λ — Ideoque nulla dele-

gatione sive episcopi sive Papae, simplex « sacerdos potest conficere chrisma. Coninck ».

Quaeritur: *an chrisma debeat esse ab episcopo benedictum?* — Certum est apud omnes quod de necessitate praecepti chrisma omnino debet esse benedictum ab episcopo.

Sed dubitatur 1°. *Au de necessitate sacramenti debeat benedici chrisma saltem a sacerdote?*

Negant Paludanus apud Salmant. et alii apud Petrocorenses . — At omnino id affirmandum cum aliis. Et probatur ex decreto Clementis VIII, apud nostrum Benedictum XIV 10, ubi Clemens, loquens de oleo benedicto adhibendo in Extrema Unctione, decrevit Extremam Unctionem ministratam cum oleo benedicto a sacerdote sine concessione Papae invalidam esse. Haec verba decreti: *Sacram Extremam Unctionem latinis collatam a sacerdotibus graecis, oleo ab ipsismet benedicto, esse validam e*.

Dubitatur 2°. *An chrisma necessario debeat esse benedictum ab episcopo?*

Prima sententia communior affirmat; et hanc tenent D. Thomas u, Petrocorensis ia, Concina a) et Salmant. .a. — Idque putant probari ex conciliis Nicaeno I % Romano II, et ex *can. 119, dist. 4, de consecrat.*, ubi Innocentius I sic dicit: *Pre-*

Chrism
de be-
ta te
pri-
cepti,
b t
pt%
cepo
be-
ti ed
ice-
dum.

De neces-
sitate sa-
cramen-
ti, ul-
tema-
dote be-
nedi-
cendum.

Ab ep-
scopo ne-
cessa-
rio be-
dicendum
juxta alios

Hotemann, de Confirm., n. 195, v. Ad 4. — Glossa, in cap. *Patiora Ut*, de xacr. non iterand., expos. omus. — 1 Tr. de Confirm., cap. 3, § 3, v. *El ccrU*. — De Confirm., cap. I. an. 2, propos. 2, v. *An vtro*. — Lib. 6, pan. 1, n. 37b, Gobai, tr. 2, n. 744. — Man., tr. 3, cap. 12, § 2, v. *Vrt rtfrt* — Tr. 20, punct. 2, num 3, v. f.; et n. 6, ad 4 — Loc. dL, num, 377. Coninck, qu. 72, num 11 et 3H, — De Sacram. Confirm., qu. 3, art. 1. num. 1.

Eonac., de Confirm., punct. 3, num. 1 et 6. Gobai, loc. cit., num. 745. — Loc. cit., num. 42. — De Confirm., cap. 2, qu. 5. — C/rm. VIII, Instruct, super Ritibus Italo-Graecorum. § 3 (de die 31 Aug. 1595). De Synodo, lib. 8, cap. I, num. 4. — u 3 P., qu. 72. art. 3. — Loc. cit., cap. 2, qu. 5. — Tract. 3, cap. 2, num. 18. Concil. Roman II, act. 1, cap. 5; ap. Labbe, tom. 1. col. 1564.

Bellarminus, loc. cit., cap. 9, obj. 3, h&x. dumtaxat scribit: « Neutra opinio est de fide vel contra fidem ».

163. - a) Cajetanus, in 3 Part., qu. 72, art. 3, « magis rationi consentaneum » putat non requiri de necessitate sacramenti, ut chrisma ab episcopo benedicatur, sed subdit: • Nihil tamen definitive concludo ».

Paludanus a Salmant., tr. 3, cap. 2, n. 15, allegatur, ut qui asserat Ecclesiam posse in hoc dispensare, et re quidem vera Paludanus, in 4, dist. 7, qu. I, art. 2, conci. 2, (n. 15 et 16), affirmat chrismatis consecrationem requiri de necessitate sacramenti; subdens tamen, qu. 4, n 34 Forte ex dispensatione Papae, ex chri-

smate non consecrato... possent sani confirmari ».

c) Verba decreti haec sunt: « Non sunt cogendi presbyteri Graeci Olea sancta, praeter chrisma, ab episcopis latinis dioecesanis accipere, cum hujusmodi olea ab eis in ipsa oleorum et sacramentorum exhibitione, ex veteri ritu conficiantur seu benedicantur ».

O Concina, de Confirm., cap. 2, n. 16, secundam sententiam tenet.

J Concilium Nicaenum I, Canon, arab., cap. 69, loquitur de recipiendo poenitente, qui propter libidinem a fide defecerat, et statuit: « Transacto autem anno, debet sacerdos benedicere aquam et oleum, non sicut benedi-

sbyteris (seu extra episcopum, seu praesente episcopo baptizant) chrismate baptisatos ungere licet, sed quod ab episcopo fuerit consecratum; non tamen frontem ex eodem oleo signare, quod solis debetur episcopis, cum tradunt Spiritum Paracletum. Idem praescribitur in decreto Eugenii IV, ubi dicitur materia confirmationis esse *chrisma ab episcopo benedictum*.

Secunda vero sententia, quam tenent Tournely¹; et Cajetanus, Valentia, Barbosa et Victoria, apud Salmant. ²; item card. Gotti, Juenin ³ et Drouin ⁴, apud Concina ⁵, id negat; et merito (speculative loquendo) hanc sententiam probabilem ⁶ putant Suarez ⁷, Croix ⁸. — Ratio, quia sicut Papa potest facultatem concedere simplici sacerdoti confirmandi (prout videbimus in *Dub. seq., n. 170*), sic etiam poterit benedictionem chrismatis ei committere. Nec ullum ex allatis documentis satis evincit quod chrisma non solum de necessitate praecepti, sed etiam sacramenti, debeat necessario esse ab episcopo benedictum.

Dixi: *speculative loquendo*; nam in praxi, cum res sit valde dubia, prima sententia ut tutior omnino est tenenda.

« 3°. Perinde est ad substantiam sacramenti, sive chrisma sit novum sive «vetus; licet graviter peccet qui utitur « alio quam novo, id est illo anno consecrato. In quem finem quotannis in die « Coenae consecratur, veteri combusto ». — (Idem communiter Salmant⁹; ex can. *Si quis, de consecr., dist. 4, §*].

• Praelect. de Confirm., qu. I, art. 3, v. *Quartrts* o. — Cajetan, in 3 Part., qu. 72, art. 3. • Valent., in 3— Perl., disp. 6, qu. I, punct. 2. v. *Drinde dico*. Barbosa, de Off. et Potest. epise., alleg. 31, num. 14. Victor., Sum.,

164. - « Resp. IIP *Materia proxima* • est unctio in fronte, per manum episcopi • (unde etiam hoc sacramentum manus «impositio dicitur a S. Luca, Act. vin) « in formam crucis facta. — Quae omnia « sunt de necessitate sacramenti; ut habet « communis ».

¶ Materi
proxima

Hic cadit agere de illa magna ac tam disceptata Quaestione, pro qua auctores plures libros integros ediderunt, nempe *Quaenam sil materia adaequata, et quae- nam forma sacramenti Confirmationis*⁹— Hic ideo aliquanto diutius mihi immorari oportet. Olim de hac quaestione in antecedentibus editionibus hujus operis jam pertractavi ¹⁰, sed nuper volui eam rursus ad trutinam revocare; et fateor quod, cum per quindecim fere dies desudassem perlegendo canones et scriptores, nequibam iudicium ferre quid pro certo tenendum. Denique vis rationum quas in fine quaestionis adducam omnem a mente mea dubitationem sustulit; atque de mea sententia certum iudicium efformavi.

Plures adsunt de hac re sententiae, sed tres principaliores sunt:

Prima sententia tenet materiam essentialem hujus sacramenti esse manuum impositionem illam, quae habetur in Pontificali Romano in principio ritus, ubi episcopus, antequam ad chrismatis unctionem accedat, extendit manus versus confirmandos, proferens orationem: *Omnipotens, sempiternus Deus, etc.* Unctionem autem quae postea ab episcopo adhibetur, dicit esse materiam accidentalem, non a Christo, sed ab Ecclesia institutam. — Ita sentiunt

Juxta a-
hos. mate-
ria essentia-
¶ prima
impositio
manuum.

¶ nctio.
materia ac-
cidental.

num. i3. • • Tr 3, cap. 2, n. 16. — Gotti, Theoi., tom 3, tr. 6, qu. 1, dub. 3, n. 10 et 12. • • De Conhrm., cap. num. 16. — 1 Disp. 33, sect. 2. v. *Terha stnUntia*. — • Lib. 6, part. 1, n. 378, — • Loc. cit., n. 21.

citur in Baptismo, nec ut benedicatur chrisma, sed ut oleum infirmorum. Labbe, *torn* 2, col. 322

f) Juenin, *Institut., part. 8, dissert. 3, de Confirm., qu. 2, v. Quaeres 2*; et *Comment, de Sacram., dissert. 3, qu. 2. cap 5, art. 2*; Drouin, *de Re sacramentaria, lib. 3, qu 3, cap. 3, § 2, qu. 8*, negant quameumque benedictionem chrismatis esse de necessitate sacramenti.

κ) Sicut etiam habent Valentia, Barbosa et Victoria.

§ Salmant. dicunt id colligi ex citato canone, qui revera loquitur Lanium de Baptismo: « Si quis de alio chrismate quam de illo novo quod proprii episcopi largitione vel concessione acceperit, baptizare [Id est, inquit Glossa, baptizalum ungere) lentaverit, pro temeritatis ausu ipse in se suae damnationis protulisse sententiam manifestatur ».

164. -«MScilicet in quinque prioribus editionibus; et dissertatio, qualem in praesenti legimus, primum inserta reperitur sextae editioni, anno 1767.

Probabi-
liwrccflbc.
«edicen-
dus b epi-
KvpO.

lo praxi.
ab epucopo
omnino be-
nedicen-
don.

Chrisœa
relui, vali-
dun, led
illidtam.

card. Aureolus »), Sirmondus ' cum Sainte-Beuve et aliis paucis. Ducuntur hi auctores ex illo textu in Act. vii, ubi S. Lucas enarrans missionem Petri et Joannis in Samariam, scribit: *Quieunt venissent, oraverunt pro ipsis ut acciperent Spiritum Sanctum: nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptisati tantum erant in nomine Domini Jesu. Tunc imponebant manus super illos, et accipiebant Spiritum Sanctum.* Hinc arguunt, solam manuum impositionem pro materia adhibuisse Apostolos in hoc sacramento; et ideo nunc etiam hanc esse materiam essentialem tuentur. — Haec autem opinio, quam improbabilis sit, infra videbimus.

Juxta a hoi, materia h>, prima Oportio el unctio.

Secunda sententia dicit, materiam essentialem componi tam ab impositione manuum quae fit in principio, quam in unctione quae deinde ab episcopo adhibetur. — Hanc tenent Merbesius^f, Juenin[·], Tournely[·] (qui saltem probabilem hanc sententiam censet), Habert⁴, Genettus⁰, Concina⁵, card. Gotti[·], Duhamel[·]) et Continuator Witasse^l (qui tamen non aperte

hanc sententiam tuetur). Auctores hi ajunt impositionem manuum probari ex Scriptura, *Aci. vin, ut* supra; unctionem autem chrismatis probari ex SS. Patribus, quorum auctoritates infra referemus.

Tertia denique sententia, communis vel s fere communis, quam tuemur et certissimam cum Bellarmino[/] existimamus, tenet, materiam adaequatam et totalem Confirmationis esse chrismatis unctionem, quae confirmandis per impositionem manus episcopi adhibetur. — Hanc docent D. Thomas[·], ubi tradit quod *chrisma est conveniens materia hujus sacramenti*; alibi vero non negat, impositionem manus esse quoque materiam Confirmationis, sed impositionem illam quae unctionem comitatur. S. Bonaventura[·] Estius[·], Thomas Waldensis[·], Ysambert^{**}, Cabassutius[·], Bellarminus⁴, Hugo de S. Victore⁵, Petrus Aurelius[·], S. Antoninus[·], Suarez[·], Silvius[·] (ubi ait esse de fide, quod materia sit solum Δ chrisma), Gregorius a Valentia[·], Joannes Laurentius Berti[·], Petrus Collet contin. Tournely[·], Salmant.[·], Coninck[·], Filliuccius^M, Tan-

^l Antirrhetic. II, part. 1. cap. 4. 7 et 8. *Saint* Beuve*, de Confirm., diip 3. Artic. I. propox. 1 et 2; et Artic. 2, propox 6. — [·] Institut., de Confirm., qu. 2, concl. 1 et 2. — [·] Praelect. theolof.. de Confirm., qu. I. art. 8, concl. — [·] Theol. de Confirm., cap. 3, § 1, qu. 2, et § 2. — ^{*} De Confirm., cap. 2. — [·] De Confirm., qu. I, dub. 2. § 2, n. 5; et § 3, n. 14. — [·] De Sacr. Confirm., pan. 1, qu. 2, art. 3, sect. 5 et sect. 6. — [·] HP., qu. 72. an. 2. — [·] Breviloq., part. 6, cap. 8. — ^M In 4. diet. 7, § 7. — ¹¹ De Sacram., cap. 113 et »cqq passim; et cap. 115, num. 5. — » In 3 P.,

qu. 72, disp. 1, Art. 4, *Secundum arcum*, — ¹¹ Notu, ecclesiast. od can. 2 concilii Arausican., n. 4. — ¹⁴ De Confirm., cap. 2. i. f.; cap. 9, v *Dico tamen*. — ^u De Sacram., lib. 2, part 7, cap. 2. — ^M Orthodox., part. 1, cap. 7, v. *Atque adeo* — Part. 3, tit. 14, cap. 3, v. *Secundo*. — “ Disp. 33, sect. 4. — » In 3 Part., qu. 72, artic. 2. — » In 3 Part., di<p. 5, qu. 1, punct. 1 et 2. — ■ De theolog. Disciplin., lib. 32, cap 4, propos. 1 et 2, et resp. ad 1. — w Tr. 3, cap. 2, n. 22, 26 et 28. — — Qu. 72, n. 50 et 54. — * Tr. 3. cap. 1, n. 19.

b) Aureolus, *in 4, dist. 7, qu. 1, art. unie.*, dicit quidem materiam essentialem esse Licium, et chrisma esse tantum materiam integrantes. Sed per tactum quem dicit esse essentialem, videtur intelligere illum etiam, qui nunc in chrismatione fit, dicit enim formam partialem correspondentem signo Laetus esse: *Signo te signo crucis.*

Merbesius, *de Confirm., qu 6*, opinionem hanc non nisi dubiLanter et obscure luetur.

Genettus, *de Sacr. Confirm., cap. 2, qu. I*, scribit materiam proximam esse unctionem, quam facit episcopus cum chrismate in modum crucis super frontem confirmandi, et impositionem manuum. Addit Limen se non improbare sententiam eorum, juxta quos « materia et forma essentiales... sunt impositio manuum episcopi et oratio quae additur huic manuum impositioni.

Duhamel, *Theol., lib. 2, de Confirm., dissert 2, cap. 1, concl 1 et 2, et cap. 2, pa-*

riler dubitativo modo cl cum haesitatione loquitur

f) Bellarminus, *cap. 8*, de sua propositione prima, quae sic sonat: «Chrisma sive unctio materia est sacramenti Confirmationis», scribit: «Haec certissima est catholicis». Sed *cap. 9*, interpretationem quae vult idem esse unctionem chrismatis et manus impositionem, vocat longe probabiliorem.

D. Thomas, *led. 1 tn cap. 6 Epist. ad Hebraeos, v. Secundum*, scribit: «Secundum sacramentum intransitum est in ipsa manuum impositione Ideo dicit *Impositionis quoque manuum...* Una in sacramento Ordinis... Alia est in sacramento Confirmationis ad renovationem ».

h) Silvius, *loc. cit.*, ait « Materiam Confirmationis esse chrisma. Quae doctrina est fidei definitae ». Et pro materia proxima assignat chrismationem Lanium.

• Collet, *de Confirm., cap. 3, art. 1, obj. 1,*

nerl, Sotus", Silvester⁸, Navarrus", Toletus \ Roncaglia ·, Alensis Scotus⁸, Gonet ·, Laymann¹⁰, Holzmann Antoine", Frassen", Petrocorensis", Lacroix", cum aliis plurimis. Item Gulielmus Parisiensis¹¹, Maldonatus¹² et Petrus de Marca¹³, apud Continuatores Witasse¹⁴, qui asserit, hanc sententiam sequi omnes thomistes et scotistas. — Accedit Calchismus Romanus", ubi docet chrisma confectum ex oleo et balsamo esse solam materiam hujus sacramenti. Et sedulo subdit: *Quod autem ea sit hujus sacramenti materia, cum sancta Ecclesia et concilia perpetuo docuerunt, tum a S. Dionysio et complurimis aliis gravissimis Patribus traditum est: in primisque a Fabiano Pontifice, qui (in epist. 2, ad episcopos orient., quae citatur can. Litteris vestris, de consecr., dist. 3) Apostolos chrismatis confirmationem a Domino accepisse, nobisque reliquisse testatus est.*

Probatur
Hee ten*
tntu

Nulli dubium, ad materiam Confirmationis constituendam requiri impositionem manuum; ut ex Scriptura desumitur et ex Patribus, prout a Tertulliano", a S. Cypriano", a S. Hieronymo", a S. Augustino⁸⁰ et aliis. Sed neque dubitandum quod unctio chrismatis, aequae ac impositio, a

¹ Tom. 4, di¹p. 4, qu. 4, dub. I, n. 27 et 29. — * In 4, ditt. 7, qu. unie., art. 2. — ¹ V. *Confirmatio*, num. 2. — ⁴ Man., cap. 22, n. 8. — · Lib. 2, cap. 24, n. 2. — · Tr. 17, qu. 2, de Confirm., cap. 1, qu. 3. — ¹ Sum., part. 4, qu. 9, membr. 2, art. 1, § 2. — · In 4, dist. 7, qu. I, num. 2. — · Man., tr. 8, de Bapt. et Confirm., cap. 12, § 2, v. *Terha difficultas*. — H Lib. 5, tr. 3, cap. 2, o. 4 et 5. — ¹¹ De Confirm., num. 198. — ¹¹ De Confirm., n. 2. — " Scotui academ., tom. 11, tr. 2, disp. 2, art. 1, qu. 2, et concl. 3. — · De Confirm., cap. 2, qu. 3. — " Lib. 6, part. 1, n. 380. — * De Confirm., num. 7. — n De Resurrectione carnis, cap. 8; Migne, *Patrol*, lai., tom. 2, col. 806. — " Epist. 73, ad Jubaian., n. 9; ap. Migne, *Patrol*, lat., tom. 3, col. 1115. —

resp. 2, satis dubitanter loquitur, nec plane sibi consentire videtur.

J) Continuator Witasse, *loc. cit.*, art. 3, in *prine.*, tres istos auctores citat pro sententia quae tenet materiam Confirmationis consistere tum in impositione manuum tum in chrismatione; et re quidem vera, si non expressis verbis id asserunt, at certe satis perspicue innuunt Gulielmus Parisien., *de Sacram. Confirm., i. f.*; Maldonatus, *disp. de Confirm., qu. 2*; Petrus de Marea, *ad canon. 28 concilii Claromont.*, v. *Equidem certum est*. — Et ibidem. Contin. Witasse dicit opinionem quae essentiam statuit in sola unctione chrismatis teneri a S. Thoma, Du-

Patribus pro materia designatur; ita S. Dionysius, S. Cyrillus Hierosolymitanus, Tertullianus, S. Ambrosius^{*1}, S. Cyprianus, S. Augustinus et alii, quorum auctoritates infra transcribemus. — Fatemur itaque ad materiam Confirmationis requiri tam unctionem quam impositionem, sed illam tantum impositionem quae ab unctione est indistincta. Idque Bellarminus¹⁵ ex ipsis Patribus optime probat: *Cum enim (ait) Patres indifferenter dixerint gratiam Spiritus Sancti in hoc sacramento conferri nunc per unctionem, nunc per impositionem, et nunc per utrumque; infertur unctionem considerari semper cum impositione conjunctam*. Pergit Bellarminus: *Cum Patres tradunt solos episcopos per chrisma dedisse Spiritum Sanctum, id probant ex illo Actorum v^m, ubi legitur: Tunc imponebant manus, et accipiebant Spiritum Sanctum*. Ita enim loquitur S. Dionysius⁸¹: *Consummans unctio quae divini Spiritus illapsus elargitur*. Tertullianus⁴⁸: *Caro ungitur, ut anima consecratur*. S. Cyprianus⁸⁸: *Ungi quoque necesse est..., ut accepto chrismate.... habere in se gratiam Christipossit*. Ita etiam Innocentius^{IM}, Damasus Leo et S. Augustinus⁴⁴.

* *Dialog. contra Ludfenano.* num. 9; Migne, tom. 33, col. 164. — · De Trinit., lib. 15, cap. 26, nom. 46; Migne, tom. 42, col. 1093. — 5. *Dionys. Artofi*, de Eccl^e. hierarch., cap. 4, § 11; Migne, *Patrol*, graeco¹lat., torn. 3, col. 483-484. — S. Cyril., Calèches. 21, mystagog. 3, num. 3; ap. Migne, *Patrol*, graeco-lat., torn. 33, col. 1091-1092. — *Tertullian.*, loc. dt., el de Bapt., cap. 7; Migne, tom. 2, col. 806, et tom. 1, col. 1206. — S. Cyprian., epist. 70 ad Jauuar- etc., episc. Numid.; Migne, tom. 3, col. 1040. — SL loc. 6t.-
® Loc. dt. — · De Reaurr. carats, loc. dt. — ■ Epist. 70 ad Januar. etc. — M Epist. 25, Detentio, cap. 3, num. 6, ap. Migne, tom. 20, col. 565, — · De Trinit., loc. at., num. 46.

rando, Soto, Petro de Alliaco et communiter theologis.

*¹ S. Ambrosius, *de Sacram.*, lib. 3, cap. 2: « Sequitur, inquit, spiritale signaculum..., quia post fontem superest ut perfectio fiat, quando ad invocationem sacerdotis Spiritus Sanctus infunditur ». Et, *de Mysteriis*, cap. 7, n. 42: « Unde repete, quia accepisti signaculum spiritale ». Ap. Migne, *Patrol*, lat., tom. 16, coi. 434 et coi. 402.

O Sequentia verba sensum quidem Bellarmini, *de Confirm.*, cap. 9, v. *Primo igitur*, et v. *Secundo idem*, non vero textum ipsum exhibent.

Epistola 3, quae est inter apocryphas

Hinc arguit Bellarminus quod hujusmodi probatio Patrum nullam vim haberet, si impositio manuum non fuisset cum unctione conjuncta. Ergo Patres, docendo per chrisma sacramentum conferri, idque probando ex impositione manuum in *Adis* descripta, necessario intellexerunt Apostolos non aliter quam ungendo manus imposuisse, divinumque Spiritum dedisse.

Quod autem illa unica materia chrismatis, qua nunc utitur Ecclesia, sit eadem quam illa qua utebantur Apostoli, patet ex *cap. unie.* Innoc. III, *de sacra unctione*, < *Per frontis*, ubi sic habetur: *Per frontis chrismationem manus impositio designatur: quae alio nomine dicitur Confirmatio; quia per eam Spiritus Sanctus ad augmentum datur et robur.* Illud designatur, non accipiendum tamquam *adumbratur*, vel *figuratur*, seu *significatur*; sed pro *signatur*, *assignatur*, *adest*, sive *habetur*. Hoc enim eruitur clare ex verbis immediate sequentibus: *Unde cum caeteras unctiones simplex sacerdos vel presbyter caleat exhibere; hanc nonnisi summus sacerdos, id est episcopus debet conferre. Quia de solis Apostolis legitur (quorum vicani sunt episcopi) quod per manus impositionem Spiritum Sanctum dabant; quemadmodum Actuum Apostolorum lectio manifestat: Cum audissent (inquit) Apostoli, qui erant Hierosolymis, quod recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum et Joannem. Qui cum venissent, oraverunt pro ipsis ut acciperent Spiritum Sanctum: nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Jesu. Tunc imponebant manus super illos, et accipiebant Spiritum Sanctum cupis adventus per unctionis ministerium designatur.* — Certum est quod materiae sacramentorum, cum a Christo tantum sint institutae,

mutari non possunt: ait enim Bellarminus ¹ adversus quosdam recentiores: *Apostolos autem mutasse materiam, nescio an ullo modo probari possit nisi recentiorum auctoritate.* Dicendo itaque Innocentius, quod ideo soli episcopi valent ungere, quia soli Apostoli manus imponebant; igitur impositio illa erat eadem per unctionem, quae nunc est unctio per impositionem. Sic apposite scribit Pater Suarez: *Sentit ergo (Pontifex) illam manus impositionem fuisse eandem quae nunc est, quaeque nomine etiam chrismationis seu unctionis in fronte significatur..... quam esse sufficientem probat satis praesens Ecclesiae usus, etc. Solum hoc facere episcopos nunc confirmando, quod Apostoli faciebant manus imponendo.*

Idque confirmatur ab alio canone ejusdem Innocentii III in *cap. 4, Quanto, de consuet.*, ubi Pontifex, ad consuetudinem reprobendam quorundam sacerdotum qui conferebant sacramenta solis episcopis reservata, dicit: *Ut est sacramentum Confirmationis, quod chrismando renatos soli debent episcopi per manus impositionem conferre* Nota *chrismando per mantis impositionem*; ergo idem est manum imponere quam chrismare. — Idemque habetur in epistola Michaelis Palaeologi missa ad Gregorium X, et relata in concilio Lugdunensi II. In ea epistola imperator professionem fidei emittebat, iliaque a Gregorio bene accepta fuit: sic ibi dicebatur: *Aliud est sacramentum Confirmationis, quod per manuum impositionem episcopi conferunt chrismando renatos.* — Idem confirmatur ab Innocentio IV^a, ubi: *Soli Apostoli, quorum vices gerunt episcopi, per manus impositionem, quam Confirmatio vel frontis chrismatio repraesentat, Spiritum Sanctum tribuisse leguntur.* Verbum *repraesentat* idem est ac praesentem facere.

¹ Lxx.ett *cap. 0. v. Eit lanun.* — *dup 33, *ret I,*

n 4,v. Jrr/to.— *Mich Palat»!*, epiit. ,»p Labbe, tom. 14» coi. 500 ' Epi«l 10. cap 4, »p. Labbe, tom. H, col. 17.

S Llamasi, ap Migne- Patrol, lat, *torn 13, col. 431 ct xqq*, revera desumpta est quoad substantiam ex can 7 concilii Hispalensis II. anno 619 celebratis (Cfr Labbe, tom. 6, col. 1405) I i ibi sacerdotibus vetatur chrismate baptizatorum frontes signare — Idemque dicendum veni de epistola S. Leonis Magni, quai

88 inscribatur in Maxima Bibliotheca veterum Patrum» *tom. 7, fol, 1119*, el quae ap. Migne, *Patrol lat.*, *tom 54, col. 1238*, ct *tom 55, col. 757 et seqq.*, inter suppositilia S. Leonis opera amandatur. Haec epistola iisdem utitur verbis quibus utebatur epistola Damasi.

Supersunt hic tria alia magni ponderis momenta, quorum unumquodque sufficit ad nostram sententiam tamquam certam probandam.

Protatar
ex lurtori-
ute Eace*
DII IV.

Plinium est auctoritas Eugenii IV in decreto edito in concilio Florentino, ipso concilio approbante, ad instructionem Armenorum, ubi sic definitum fuit: *Secundum sacramentum est Confirmatio, cujus materia est chrisma confectum ex oleo, quod nitorem significat conscientiae, et balsamo, quod odorem significat bonae famae, per episcopum benedicto. Forma autem est: Signo te signo crucis, et confirmo te chrismate salutis, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Ordinarius minister est episcopus, et cum caeteras unctiones simplex sacerdos valeat exhibere, hanc nonnisi episcopus debet conferre, quia de solis Apostolis legitur, quorum vicem tenent episcopi, quod per manus impositionem Spiritum Sanctum dabant, quemadmodum Actuum Apostolorum lectio manifestat: Cum enim audissent (inquit) Apostoli, qui erant Hierosolymis, quia recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum et Joannem Qui cum venissent, oraverunt pro eis ut acciperent Spiritum Sanctum: nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Jesu. Tunc imponebant manus super illos, et accipiebant Spiritum Sanctum. Loco autem illius manus impositionis, datur in Ecclesia Confirmatio. Juxta hanc definitionem Eugenii et concilii, plures auctores dicunt esse de fide, quod sola unctio chrismatis sit materia Confirmationis. — Sed huic decreto tria objiciunt adversarii.*

Objectio
iibai re-
ipxdetur.

Opponunt 1°. quod, cum Eugenius hoc decretum edidit, jam solutum erat concilium. — Sed respondetur hoc non esse verum: licet enim Graeci discesserint a concilio, remanserunt tamen Patres latini; et ipsimet Graeci consensum ante discessum praebuere quod concilium persisteret. Praeterquam quod dicimus cum Patre Berti et communi, esse omnino certe tenendam ab omnibus sententiam

quod Pontifex in suis definitionibus circa fidem est per se infallibilis (ut probavimus in Dissertatione posita in *Tract, de Legib., cap. 1, dub. 2, in fine, ex n. 110*). — Caeterum nequit dici concilium ex discessu Graecorum solutum fuisse; prout loquuntur adversarii, ex Spondano et cardinali Pallavicino. Nam Spondanus, anno 1439, expresse contrarium refert, dicens: *Non una cum Graecorum discessu dissipatam esse... synodum Florentinam, sed porro continuatam cum Patribus latims; nec vero hoc solum anno, verum etiam tribus sequentibus.* Et idem testatur Pallavicinus.

Opponunt 2°. quod Eugenius, assignando unctionem pro materia, non assignavit illam pro materia essentiali, sed tantum pro accidentali: prout egit assignando porrectionem instrumentorum (nulla facta mentione impositionis manuum) pro materia Ordinis, in quo probabilior est auctorum sententia, impositionem manuum esse materiam essentialem, et instrumentorum porrectionem esse tantum accidentalem, vel integram, vel ad summum partialem. — Alii respondent cum Menardo, quod ideo Pontifex, loquens de sacramento Ordinis, non fecit mentionem impositionis manuum, quia illa jam erat in usu apud Armenos, quibus peculiarem Ecclesiae Romanae ritum tradere volebat. — Alii respondent, ut Gamachaeus, quod impositio jam constabat ex Scriptura, et ideo omissum fuit de ea mentionem fieri. — Alii respondent Eugenium fecisse mentionem tantum de instrumentis, quia pro caeteris se remisit ad Pontificale, dicens: *Prout in Pontificali Romano late continetur.* — Sed melius respondet Pater Berti quod Eugenius in Ordine designavit instrumenta tantum ut symbola munerum ab initiandis exercendorum; in Confirmatione vero designat chrisma ut symbolum gratiae quae per sacramentum confertur: gratia autem non confertur nisi totalis materia essentialis applicetur.

Subdo aliud responsum quod mihi fortius videtur. — De sacramento Ordinis Eugenius loquens, nullum ibi verbum fa-

Berti. Hb. 17, cap. 5. — *Sponda**, Anna), aedes., ad an. 1439, n. 19. — *Paliavie.*, Histor. condi. Trid., lib. 6, cap. II, n. 12. — *Menard.*, in libr. Sacramentor. D. Gre-

gorii, nota 757, v. *Nec est quod.* — *Gamach.*, de Sacras. Ordini», cap. 4, v. *Secundo probatur.* — *Berti*, lib. 32, cap. 4, opp. 2, in reap, ad 6.

dt de impositione manuum; unde videtur illam tacuisse, sed non exclusisse. — Loquens vero de sacramento Confirmationis, expressam facit mentionem tam de chrismate, quam de impositione quae ab Apostolis in hoc sacramento adhibebatur, idcirco, si Pontifex putasset impositionem esse materiam ab unctione distinctam, omnino debuisset non tantum unctionem, sed etiam impositionem designare pro materia, et utriusque materiae formas describere: alias non recta, quia non integra, sed mutilata esset ejus doctrina; ac proinde, cum Eugenius reticuerit impositionem distinctam ab unctione, omnino dicendum quod eam excluserit.

Opponunt 3°. quod Eugenius in decreto dixit: *Loco illius manus impositionis dari in Ecclesia Confirmationem*. Ergo, juxta sensum Eugenii, impositio quam Apostoli adhibebant nunc mutata est in Confirmationem, nempe (ut addunt) in chrismationem. — Sed bene respondet [Contin.] Tournely *, afferens verba Bellarmini, qui sic ait: (Pontificem) *non velle dicere chrisma esse loco impositionis manuum, quasi Apostoli non usi fuerint chrismate, et nos non utamur impositione manus. Sed velle dicere idipsum quod Apostoli faciebant cum dicebantur imponere manus, facere nunc episcopos, cum dicuntur confirmare vel chrismare: distinguitur enim in his locis, non ritus a ritu, sed modus loquendi a modo loquendi*; hoc est nomen a nomine: quod enim dicebatur olim impositio manus, nunc dicitur Confirmatio. — Idque aperte Innocentius III expressit, dicens³: *Per frontis chrismationem manus impositio designatur, quae alio nomine dicitur Confirmatio*. Idemque tradidit synodus Senonensis, anno 1528, proferens: *Tunc* (Apostolorum tempore) *impositionis manuum, nunc Confirmationis appellatum est sacramentum*.

Idem ante Bellarminum scripsit Hugo de S. Victore⁴: *Manus impositio, quae usitato nomine Confirmatio vocatur, qua Christianus unctione chrismatis per impositionem manus in fronte signatur, solis*

episcopis... debetur...; sicut in primitiva Ecclesia Spiritum Sanctum per impositionem manuum dandi soli Apostoli per testatem habuisse leguntur. Idem scripsit Thomas Waldensis; qui amplius addidit non esse fidelem qui vellet credere quod Apostoli hoc sacramentum conferebant per manus impositionem sine unctione; en ejus verba 5: *Non recte ergo colligunt dicentes, in Confirmatione non fuisse oleum unctionis vel chrismatis in primitiva Ecclesia, sed ad acceptionem Spiritus Sancti fuisse tantum manus impositas*. Deinde subdit: *Nemo igitur dicat qui vult esse fidelis, quod sacramentum Confirmationis fiebat sine unctione per solam manuum impositionem a Christo et Apostolis; non enim minus manum imponit, qui ungendo imponit*. — Accedit Petrus Aurelius, in suo *Orthodoxo*, edito expensis cleri Gallicani. Ibi auctor, loquens de sensu SS. Patrum circa materiam Confirmationis, inquit: *Non enim* (Patres) *manus impositionem et chrismationem in Confirmationis sacramento tantum conjunctas.... esse voluerunt....; sed in unam singularemque actionem conclusas. Quare non dicunt praeberi unctionem et manus impositionem, sed unctionem manus impositionem*. Et citat Bedam aliosque Patres; deinde addit: *Atque hinc factum est, ut... decretum sit chrismationem ab episcopo pollice faciendam; ut uno tempore et chrismate ungatur frons, et manus capiti apertius imponatur.... Atque haec jam consuetudo omnibus deinceps saeculis accepta, et perpetuo Ecclesiae usu ad nos perducta est, ut non tertiae illius aetatis; sed totius Ecclesiae sensus ac ritus dicendus sit, a quo ne primis quidem saeculis alienae fuisse videntur Orientis Ecclesiae*. Unde in fine ibi ait impositionem quae fit in principio, caeremoniam esse sacramento Confirmationis praeviam, qua neophyti praeparentur ad suscipiendam Spiritus Sancti gratiam. — Sed quid significat illa elevatio manuum? Respondet Pater Berti § quod per illam caeremoniam episcopus se commonstrat oran-

¹ De Confirm., cap. 3, an. 1. obj. 4. — ² De Confirm., cap. 9, v. *Dim tauten* — ³ Cap. *Cum venisset*. 4 7, *Per frontem*, unic. de «aera unct — Synod. Senonen, Decreta, cap. 10, § de Sacra». Confirm., ap. Labbe, lom. 19, col. 1170.

— ⁴ Dt Sacram., lib. 2, part. 7, cap. 2, ap. Migne, Patrol. lat., tom 176, col. 159. — ⁵ De Sacram., cap. 113, n. 2, i. f.; et nam. 4 Aurelius. Orthod., part. I, cap. 7, v. *Atque tuito*, et v. *Ex quibus*. — ⁶ Lib. 32, cap. 6, propo. 1.

tem invocare Spiritum Sanctum super confirmandos.

Probatur
ci tradi-
dose.

Alterum momentum est illa celebris regula ab omnibus accepta S. Augustini *, ubi dicitur: *Quod universa tenet Ecclesia, nec conciliis institutum, sed semper retentum est, nonnisi auctoritate Apostolica traditum rectissime creditur.* Id prius docuit S. Basilius *, ubi dixit, omnino credenda esse dogmata et instituta quae in Ecclesia praedicantur, et quae non ex doctrina scripta prodita accepimus, sed ex Apostolorum traditione in mysterio, id est in occulto, tradita nobis fuerint. — Hinc bene arguit [Contin.] Tournely a, quod, cum ab ipsis primis saeculis unctio in Confirmationis sacramento usurpata sit, et deinceps semper retenta, licet Scriptura nullam de unctione mentionem fecisset, tenendum est ex traditione Apostolorum et consequenter ex institutione Christi, quod hoc sacramentum ab initio ipsis temporibus Apostolorum coeperit conferri per impositionem manuum conjunctam cum chrismatis unctione.

Quod autem semper unctio ab initio usque nunc adhibita fuerit in Ecclesia tam latina quam graeca, constat ex traditione Patrum. — De hoc primum non leve fundamentum habetur ex Apostolo in II. Cor. i, 21 et 22, ubi dicitur: *Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, et qui unxit nos Deus: qui et signavit nos, et dedit pignus Spiritus in cordibus nostris.* Haec verba interpretantur de sacramento Confirmationis Joannes Chrysostomus Hilarius *) et Theodoretus in hunc locum, ac Ambrosius 4. — Praeterea illud *Nolite*

contristare Spiritum Sanctum Dei in quo signati estis (Ephes, iv, 30), explicat de sacramento Confirmationis S. Augustinus °λ Praeterea illud S. Joannis (I. Ep., n, 27): *Unctionem quam accepistis ab eo maneat in vobis*, sic explicatur a S. Cyrillo Hierosolymitano &: *Sanctum hoc unguentum non amplius est unguentum nudum neque commune postquam jam consecratum est; sed est chrisma, quod Christi et Spiritus Sancti, id est divinitatis ejus praesentiam efficit, quo frons et alii sensus* (loquitur de ritu graeco) *corporis tui symbolice inunguntur; et corpus equidem perungitur, anima vero sancto vivificoque Spiritu sanctificatur.*

S. Justinus · ait: *Deinde in sacro lavacro, quae dicta sunt symbolis peractis, post illa unguento consignamur.* — Theophilus, qui vixit anno 170, scripsit: *Certe nulla alia ex re Christianorum nomen traximus, quam quod divino oleo perfundimur.* — S. Irenaeus ·: *Tum autem eum qui initiatus est opobalsamo inungunt; hoc enim unguentum, fragrantiae illius quae omnia exsuperat, typum esse ajunt.* — Tertullianus ·: *Exinde egressi de lavacro, perungimur benedicta unctione de pristina disciplina.... In nobis carnaliter currit unctio, sed spiritualiter proficit.* Nota de pristina disciplina P). — Cornelius Papa, apud Eusebium °: *Novatus jacens in lecto, [cum] pro necessitate perfusus sit..., nec reliqua in eo quae Baptismum subsequi solent solemniter adimpleta sint, nec signaculo chrismatis consummatus sit; unde nec Spiritum Sanctum unquam potuit promereri.* — S. Cyprianus": *Unguiquoque necesse*

1 De Bapt., lib. 4, cap. 24, n. 31; ap. Migne, Patrol, lat., tom. 43, col. 174. — 1 Lib. de Spiritu Sancto, cap. 27, n. 66. Cfr. Migne, Patrol, graeco-lat., torn. 32, col. 187-188. — · De Confirm., cap. 3, art. 1, concl. 1, v. *Prob. 2 pars.* — · De Mysteriis, cap. 7, num. 42; ap. Migne, Patrol, lat., tom. 16, col. 403. — · Caleches. 21, mystagog. 3, num. 3; ap. Migne, Patrol, graeco-lat., tom. 33, col. 1091-1092. — · Quaest. et reap. ad Orthodox, qu. 137, inter opera spuria S. Justini. Cfr. Migne, Patrol, graeco-Ut., tom. 6,

col. 1389-1390. — 1 Ad Autolycum, lib. 1, n. 12. Cfr. Migne, Patrol, graeco-lat., tom. 6, col. KMI-1042. — · Contra haeres., lib. 1, cap. 21, num. 3. Cfr. Migne, Patrol, graeco-lat., tom. 7, col. 663-664. — · De Baptismo, cap. 7; ap. Migne, Patrol, lat., tom. 1, col. 1206 et 1207. — * Historia ecclesiastica, lib. 6, cap. 43; cfr. Migne, Patrol, graeco-lat., tom. 20, col. 623-624. — 11 Epistola 70, ad Januar. etc.; ap. Migne, Patrol, lat., tom. 4, col. 408; el tom. 3, col. 10*0.

*) Nec S. Joannes Chrysostomus, *bt II. ad Cor., homil. 3, n. 4*; nec Theodoretus ita haec verba commentantur, ut illa aperte de hoc sacramento dicta fuisse doceant — Ad S. Hilarium quod attinet, non potui reperire quod ei hic attribuitur.

°) S. Augustinus, *dc Trin., lib. 15, cap. 26*,

loquitur utique de unctione quae adhibetur in hoc sacramento, sed ibi explicat textum Act x, 38: « Jesum a Nazareth: quomodo unxit eum Deus Spiritu sancto ». Migne, Patrol, lat., tom. 42, col. 1093.

P) Haec verba interpretanda sunt non de pristina disciplina Christiana quae ad Confir-

est eum qui baptisatus sit, ut accepto chrismate, id est unctione, esse unctus Dei, et habere in se gratiam Christipossit. — Concilium Constantinopolitanum I, loquens de haereticis venientibus ad Ecclesiam catholicam, sic docet *Dantes quidem libellos, et omnem haeresim anathematizantes quae non sentit ut sancta Dei catholica et apostolica Ecclesia; et signatos sive unctos primum sancto chrismate et frontem, et oculos, et nares, et os, et aures, et eos signantes, dicimus signaculum doni Spiritus Sancti.* — S. Basilius*: *Consecramus aquam Baptismatis et oleum unctionis..., ex quibus scriptis? nonne a tacita secretaque traditione? Ipsam porro olei inunctionem quis sermo scripto proditus docuit?* — S. Ambrosius a: *Post haec (id est post Baptisma susceptum) utique ascendisti ad sacerdotem....; omnes enim in regnum Dei et in sacerdotium ungimur gratia spiritali.* — Innocentius I scripsit 4: *Frontem ex.... oleo signare... solis debetur episcopis, cum tradunt Spiritum Paracletum.* — S. Augustinus ∴ *Unctio spiritalis ipse Spiritus Sanctus est, cujus sacramentum est in unctione visibili.* Et alibi ∴ *Ungimur enim modo in sacramento, et sacramento ipso praefiguratur quiddam quod futuri sumus.* — S. Leo ' ait ad episcopos spectare, *chrismate baptisatorum frontes signare.* — S. Gregorius Magnus scribit: *Neophytos confirmari, dum episcopus tincto pollice in chrismate, facit crucem in fronte.*

Omitto autem alios innumerabiles scriptores, qui post saeculum V de unctione

chrismatis loquuntur. — Nam Duhamel » testatur quod ipse Sirmondus fatetur, in primis tribus saeculis unctionem junctam fuisse cum impositione manus; et sic etiam usu receptum est post aetatem Innocentii I in posterum. Additque Duhamel, in hoc omnes cum Sirmondo consentire theologos.

Attenta igitur ex una parte regula laudata S. Augustini, quod omnia quae universa tenet Ecclesia, nec ab aliquo concilio instituta esse novimus, sed semper usu recepta in Ecclesia fuerunt, ex traditione Apostolorum derivasse credendum est; et posito ex alia parte, quod Ecclesia semper et ubique usum chrismatis servaverit, prout supra ostensum est:— omnino tenere debemus hujusmodi usum descendisse ab Apostolis, a Christo edoctis, utpote in re ad sacramenti materiam pertinente; nam etiam Apostoli, ut bene advertit Suarez 4», *habebant alligatam potestatem in sacramentis institutis a Christo.* Propterea omnino tenendum est, Apostolos in collatione hujus sacramenti chrismatis unctione usos fuisse; sicut jam olim expresse docuit Fabianus Papa ', in epistola 2 ad Orientales, ubi loquens de chrismate deque obligatione illud quotannis renovandi, ait: *Ista a sanctis Apostolis et successoribus eorum accepimus, vobisque tenenda mandamus.*

Cum ergo legitur *Actor. f /z/*, quod Apostoli dabant Spiritum Sanctum imponendo manus; et una tantum ibi, non duplex impositio nominatur; siquidem si ipsi sacramentum Confirmationis ministrabant, ea impositio erat ab unctione indistincta. —

* Can. 7. ap Labbe. tom. 2, coi. 1129. — ∙ Lib. de Spiritu S., cap 77, n. 66. Cfr. Migne, Patrol, graeco lat., tom. 32. col. 187-188. — ∙ De Mysterior., cap 6, n. 29 et 30; ap. Migne, Patrol, lat., tom. 16, col. 3^oβ. — ∙ Epitt. 25, Decentio, cap. 3. num. 6; ap. Migne, Patrol, lat., tom. 20, col. 565 — ∙ In eptit. ! Joan., tr 3, num. 5; ap. Migne, Patrol lat., tom. 35, col. 2000. — ∙ In P«alm. 26, enarr 2, a. 2; ap. Migne, Patrol, lat, tom 36, col. 200. — ' Epht. I», ad univerao* Germaniae atque Galliae ecclesiarum epi

copo»; habetur in Maxima Biblioth. veterum Patrum, torn. 7, fol. 1119. Haec epistola videtur apocrypha, cfr. ap. Migne, Patrol, lat., tom. M, coi. 1238; et torn. 56, col. 757 et »eqq., dissert. 11 QaeineUi. — ∙ De Sacram. Confirm, dissert 2, cap. 2, num. 5 et 6. — Sirmondus, Antirrhetic. II, part. 1, cap. 4, et cap. 5, init. — ∙ Epi»t. 2, ad eptt copoe oriental., habetur in Collectione decretalium Iaidori Mercatori-, ap. Migne, Patrol. lat., tom. 130, col. 155.

mationem referatur; sed de disciplina judaica, qua ungi oleo de cornu in sacerdotium solebant, ut ipse Tertullianus addit.

S. Gregorius Magnus, lib. Sacramentor., n. 333 et 334, ita loquitur: « Pontifex vero veniens ad infantes..., levata manu sua super capita omnium, dicit: Omnipotens sempiterna

Deus... Et interrogantibus diaconibus nomina singulorum, Pontifex, tincto pollice in chrismate, facit crucem in fronte unius; similiter per omnes singillatim ».

Omnes pene, ait Duhamel.

»? Scilicet Suarez negat, disp. 33, sect. 4, n. 3, v.f., Apostolos omisisse unctionem pro-

Nec refert quod in Scriptura expressa non facta fuerit mentio unctionis. Sicut enim in *Actis* non fit expressa mentio Baptismi conferendi in nomine trium divinarum Personarum, sed tantum in nomine Christi (*Baptisati sunt in nomine Domini Jesu*, Act. xrx, 9), nec proinde arguitur Apostolos baptizasse in solo nomine Jesu; ita, quamvis in *Actis* non fiat expressa mentio unctionis, ex traditione tamen probatur Confirmatio collata fuisse per unctionem cum impositione conjuncta. *Multa alia* (scribit S. Hieronymus) *quae per traditionem in ecclesiis observantur, auctoritatem sibi scriptae legis usurpaverunt*. — Idque conforme est doctrinae S. Thomae ‘, sic docentis: *Non erat necessaria sensibilis materia sacramentalis ubi sensibilia signa miraculose exhibebantur divinitus. Utebantur tamen Apostoli communiter chrismate in exhibitione sacramenti, quando hujusmodi visibilia signa non exhibebantur. Dicit enim Dionysius*: *Est quaedam perfectiva operatio quam duces nostri (id est Apostoli) chrismatis hostiam nominant*.

Atque ex his omnibus patet quam improbabilis sit opinio Sirmondi, qui dicit unctionem chrismatis esse tantum materiam accidentalem hujus sacramenti. Hanc opinionem Gregorius a Valentia censet erroneam; Sotus autem ‘), apud ipsum, putat haeticam; Pater Berti scribit quod ipsa saltem a temeritatis nota nequit excusari. — Consequenter falsa pariter est opinio Duhamel, qui ait probabile esse, quod unctio in Confirmatione sit tantum necessaria necessitate praecepti, non autem sacramenti.

Tertium momentum, quo magis firmatur nostrae sententiae certitudo, habetur ex declaratione Benedicti XIV, in epistola encyclica quae incipit *Ex quo primum*, ad archiepiscopos et episcopos ritus

S. Huron., Dialog. adv. Lucifernan, η 8; ap Migne. Patrol. lat., tom. 23, col. 1M. — 13 P., qu. 72, art. 2, ad 1. — De Ecclea. hierarch., cap. 4, in praef. Cfr. Migne, Patrol. graeco-lat., tom. 3, coi. 471-472. — Sirmondes,

graeci, etc., data 1 Martii anno 1756. Ubi Pontifex in § 51, memorata controversia quae agitur in Ecclesia latina inter theologos, an impositio manuum et unctio chrismatis sint materia distincta vel indistincta hujus sacramenti, dicit: *Unicuique licet eam sequi partem quae magis ipsi placuerit*. His verbis significat contrariam primam sententiam prout tutiorem utique posse teneri; sed etiam amplecti posse nostram sententiam ut tutam et moraliter certam: alioquin, cum agatur hic de materia sacramenti, docere nequisset quod liceat sequi partem quae unicuique placuerit.

Praeterea in fine praedicti § 51 addit: *Neminifas est asserere in Ecclesia graeca non adesse sacramentum Confirmationis. Si quis enim hanc opinionem tueretur, huic manifeste obstaret vetus orientalis disciplina, quam Apostolica Sedes optime perspectam habuit, nec unquam damnavit aut improbavit, juxta quam in Graecorum ritualibus libris nulla fit mentio de manuum impositione, tamquam materia adaequata aut inadaequata sacramenti Confirmationis*. — Sed id quod magis urget, et omnino tutam nostram sententiam reddit, est illud quod mox deinde subdit Benedictus in seq. § 52; ubi, tradens quid tuto sentiendum sit de materia et forma sacramenti Confirmationis in Ecclesia latina (prout ibi summarium breviate), sic docet: *Quod itaque extra controversiam est, hoc dicatur: nimirum in Ecclesia latina Confirmationis sacramentum conferri, adhibito sacro chrismate, sive oleo olivarum, balsamo commixto et ab episcopo benedicto, ductoque signo crucis per sacramenti ministrum in fronte susipientis, dum idem minister formae verba pronuntiat*. Ibi igitur extra controversiam esse docet valide sacramentum conferri cum sola chrismatis unctione adhibita per manum episcopi,

Antirrhetic. 11, paru 1, cap. 8. — Gregor. a VaUnt., in 300 Part., dinp. 5. qu. 1, punct. 2. — Berti, lib. 32, cap. 4, r\ppend., 1. f — DuManul, de Sacram. Conânn., diMeru-2, cap. 2, v. *El quûUm lon^r*.

pter suam dignitatem, « quia nihil de apostolica dignitate diminuit habere potestatem sacramentis a Christo institutis alligatam ».

t) Sotus clare significat esse haeticam, dum in 4, ciist. 7, art. 2, dicit chrisma esse materiam hujus sacramenti; «idque in concilio Florentino definitum est».

et unicam esse formam eam quae unctio-
nem comitatur.

Qui autem huic declarationi dogma-
ticae Pontificis, in hac constitutione totam
Ecclesiam docentis in re quae ad fidem
pertinet, acquiescere nollet, aliud ob-
jicere non posset, quam Pontificem, etiam ubi
Ecclesiam docet, non esse infallibilem. —
Sed huic ita loquenti Pater Suarez et
P. Raflez " ' responderent quod ejusmodi
oppositio nequit a temeritate excusari.
Immo Bellarminus scribit v>, eam *videri*
omnino erroneam et haeresi proximam.

De neces-
little tAcra
menti re-
quntur;

1% Ut un-
ctio fiat tn
fronte.

2. In for-
ma cruci<

3*. Per ma-
num ip«IU»
episcopi.

Juxta autem nostram sententiam, quod
materia totalis adaequata Confirmationis
est unctio chrismatis, manu episcopi pe-
racta, advertendum est de essentia sacra-
menti esse: 1°. Ut unctio fiat *in fronte*;
prout habetur ex *cap. unie, de sacra un-*
ction., et ex decreto Eugenii IV, juxta com-
munem sententiam quam tenent Suarez,
Coninck, Laymann et alii, cum Salmant. ' .
— 2°. Ut unctio fiat *in forma crucis*; juxta
S. Thomam², quem communiter etiam do-
ctores sequuntur apud Salmant.³. — 3°. Ut
unctio fiat *per manum ipsius episcopi*
ministrantis; prout docent Suarez, Castro-
palaus, Lacroix et alii, cum Salmant. ♦

Haec de *materia* hujus sacramenti; sed
observa dicenda de ejus *forma*, quae ad
confirmanda hic dicta valde conferunt.

Suar., diip. 23, sect. 3, v. *Circa alterant.* · *Coninck*,
qu. 72. art. 3, n. 53. · *Laym.*, lib. 5, tr. 3, cap. 2, i. f. ·
' Tr 3. cap. 2, num. 24, — » 3 P., qu. 72, art. 4, corp. —
· Loc. cit., num. 25. — *Suar.*, loc. cit., v. *Non omittam.* ·
Castropal., tr. 20, punct. 3, n. 4. · *Croix*, lib. 6. part. I,
num. 380. · Loc. cit., num. 26. — *Praepo**, qu. 72, art. 3,
dub. 3, num. 26. — * De Confirm., qu. 3. art. 1, num. 3 —
· Lib. 5. tr. 3. cap. 2, num. 5. i. f. — ' Tr. 20, punct. 3,
n. 4 — · Diwp. 33, lect. 3, l. f. — · De Confirm., cap. I,
qu. 6. · *Conine**, qu. 72, art. 3, num. 55. *Gasp. Hurtad.*,

»? Suarez, *dc Fide, disp* 5, *sect. 8, it. 8*,
id asserit de opinione quae negaret Pontifi-
cem infallibilem esse in Sanctorum canoniza-
tionc. — Bafiez vero, *ih 2ai> 2ilft qu. 1, art 10*,
dub. 2, v. *Praeterea tertio*, temerarium ait
assertum quod concilium generale sit supra
Papam ; et *resp. ad 7*, dicit « temerarium esse,
ea quae in decretis concilii... a Summo Pon-
tifice confirmati, definiuntur, negare, praeser-
tim in rebus quae ad doctrinam fidei attinent ».

<? Bellarminus, *de Rom. Pontif., lib. 4*,
cap 2. v *Ex his*, scribit: « Videtur omnino
erronea et haeresi proxima » propositio quae
docet: < Pontificem etiam ut Pontificem, posse
esse haereticum et docere haeresim, si absque

165. - « Unde resolves:

« 1°. Etsi ex necessitate praecepti unctio
* fieri debeat pollice manus dexteræ, va-
« lida tamen esset, si fieret digito etiam
« sinistrae manus; quia vere fieret per im-
« positionem manus episcopalis. Ita Prae-
« positus et alii » [Cum Viva 8, Laymann ",
Palao Suarez 8; Renzi⁹ cum Coninck et
Hurtado] « contra Suarez βλ — Peccabit
« tamen episcopus graviter contra uníver-
« salis Ecclesiae morem. Vide Laymann l0,
« et Escobar ubi docet probabile esse b>,
« non peccare mortaliter >.

Communius cum Busenbaum sentiunt
Laymann c>, Renzi¹⁹ cum Coninck item
Suarez et Reginaldus, apud Escobar¹⁸, pec-
care graviter episcopum, qui alio digito
quam pollice dexteræ manus ungeret.
Tum quia ageret contra rubricam et usum
Ecclesiae in re gravi; tum quia ad hunc
effectum ungitur in consecratione episcopi
ejus pollex, ut ait Renzi. — Sed Escobar¹⁴
cum Trullench, Nurlez; et Diana l5 cum
Dicastillo, Aversa; et Tamburinius^o, di-
cunt esse probabile id non excedere cul-
pam venialem. Et revera non patet omis-
sionem praedictae caeremoniae pertingere
ad peccatum mortale. Unde dicunt quod
si episcopus praedictum pollicem infirmum
haberet, licite posset alio digito ungere.
Minime autem constat quod pollex episcopi

de Confirm., diti. 6, v. *Quarto.* — " Loc. cit. — ll Tr. 7,
exam. 3, n. 19 (e/, cap. 4, init.). — " De Confirm., cap. I,
qu. 6. — diip. 33, »ect. 3, i. f. · *KfRin.*, lib. 28,
num. 10. · u Lib. 12, de Confirm., num. 111. — *Nenr/*, *de*
Confirm , cap. 1, qu. 6. — M Lib. 12, de Confirm., n. 112
et IIX · *Trull.*, de Sacram., lib. 2. cap. unie., num. 7. -
Nuilra, in 3·" Part., qu. 72, artic. 4, diff. 3. concl. 4. —
w Part. 3, tr. 4, resol. 22. · *Dicast.*, tr. 3, de Confirm.,
dub. 12, n. 119. · *Aversa*, qu. 72, sect. 3, v. *At Fernandea*.
— w Lib. 3, de Confirm., cap. 1, § 2, n. 7.

generali concilio definiat, et de facto aliquando
accidisse ».

165. - <*) Suarez non recte a Busenbaum
allegatur; nam scribit *disp. 33, sect. 3, i.f.:*
« Quod haec unctio fiat pollice manus dextrae
non videtur ita essenziale, quin, si contingeret
fieri alio digito, etiam manus sinistrae, sacra-
mentum factum teneret ».

b) Quin etiam simpliciter negat esse mor-
tale.

Laymann et Coninck, *locis cit.*, dicunt
necessarium esse necessitate praecepti, ut fiat
unctio pollice dextro. Et qui alio digito unge-
ret, laceret, juxta Laym., « contra universalis
Ecclesiae consuetudinem ».

ad hunc finem ungitur; nam in Pontificali habetur quod post unctiones pollicis et indicis episcopi utriusque manus, deinde ambae ejus manus totae unguntur: ut pariter fit in unctione manuum initiandorum ad presbyteratum.

166. - « 2°. Probabile est requiri ad « valorem sacramenti ut unctio fiat ab « episcopo immediate, nullo instrumento • mediante. Ita Filliuccius et Laymann, « contra quosdam; quia debet fieri per « impositionem manus. — Escobar 1 ».

Dicunt Henriquez % Vivaldus bJ, etc., apud Croix posse fieri Confirmationem penicillo, sive alio medio instrumento. — Sed merito hanc opinionem rejiciunt Laymann', Holzmann³, Croix ♦ et Viva & cum Suarez, Coninck et aliis communiter. Ratio, quia tunc deficeret immediata impositio manus ministri, quae omnino requiritur; illa autem mediata impositio improprie impositio dicitur. — Nec obstat dicere quod Extrema Unctio valide ministratur medio instrumento; ut dicemus n. 710. Nam bene respondet Holzmann, quod ibi non requiritur ad valorem sacramenti impositio manus, sicut requiritur in Confirmatione.

Circa autem quantitatem chrismatis, ea sufficit et requiritur quae satis sit ad ungendam frontem confirmandi in figuram crucis; ut Suarez e, et Salmant.⁷ cum Palao et Bonacina.

Filliuc., tr. 3, cap. t, n. 17. — Laym., lib. 5, tr. 3, cap. 2, n. 5. — 1 Tr. 7. examen 3, n. 19, (edit Lugdun. a.d.; o/. n. 20). — * Loc. dt., n. 5, v. f. — 1 D* Confirm., n. 19fi. — • Lib. 6, part. I, num. 380. — • De Confirm., qu. 3, art. 1, num. 4. • Suar., diip. 33. sect 3, v. f • Coninck, qu. 72, art. 3, n. 54. • Holsm., loc. cit., v. Dicitur 2. — * Disp. 33, sect. 3, v. Circa alteram. — ' Tr. 3, cap. 2, num. 29. • Palaus, tr. 20, punct. 3, n. 5. • Bonac.,

167. - « Resp. IV0. Forma vera et necessaria in Ecclesia latina est: *Sigto* « (ut habet Tridentinum), vel *Consigno* « (ut habet S. Thomas) *te signo crucis, et* « *confirmo te chrismate salutis, in nomine* • *Patris, etc.* In qua, utrum de essentia « sit ut utraque actio signandi et ungendi « expresse significetur, disputant scholastici βλ — Laymann et Filliuccius •, Coninck •, Diana '°».

Quatuor adsunt sententiae circa formam Confirmationis:

Prima est eorum qui tenent solam impositionem manuum esse adaequatam materiam hujus sacramenti; ideo dicunt formam esse solam orationem quae praecedat unctionem. — Sed haec sententia est omnino falsa, prout probavimus supra n. 164.

Secunda sententia est eorum qui tenent tum impositionem manuum quae unctionem praecedat, tum unctionem ipsam, esse materias partiales; unde dicunt formam coalescere ex dicta oratione praecedenti et ex verbis unctionem comitantibus. Et sic sentiunt Juenin b>, Natalis Alexander, Gotti et Tournely.

Tertia sententia singularis est Continuatoris Tournely, nempe Petri Collet u; ubi difficulter percipi potest, qua firma ratione hic alias doctus auctor pro unica materia, quam ipse tuetur adesse in hoc

de Sacrxtn., diip. 3, punct. 3» n. 6. — *Trid.*, id est *Catechism. condi. Trid.*, de Confirm., num. 9. — S. Thom., 3 P., qu. 72. art. 4. — Laym., lib. 5, tr. 3, cap. 2, n. 4. — • Tr. 3, cap. 1, qu. 10, n. 21. — • Qu. 72, art. 4. n. 66 et 67. — w Part. 3, tract. 4, resc. 27. — *Fatal-Alexand.*, de Confirm., cap. 1, art. 3. — Gotti, Thee!, de Sacram., tr. 6, qu. 1, dub. 4. § 3, n. 12. — Tournely, Praelect. de Confirm., qu. 1, art. 4, cond. — 11 De Confirm., cap. 4, conch

166. - Quin etiam Laymann absolute, et non solum ut probabile, sic tenet.

b) Croix, lib. 6, part. 1, n. 380, parum fideliter refert Henriquez et Vivaldum. — Henriquez enim potius videtur adhaerere sententiae communi, quam S. Alphonsus amplectitur; scribit enim, lib. 3, cap. 1, n. 3: • Haec unctio, licet fiat in fronte, dicitur manus impositio, quia manu et digito episcopi fit ». — Vivaldus autem, dc *Confirmat.*, n. 33, omnino silet de hoc quaesito. Sed allegatio videtur esse mendosa, el Henriquez ac Vivaldum afferri pro Fernandez de Heredia et Diana, quos allegat Dicastillus, tr. 3, de *Confirm.*, n. 151; Fernandez quidem absolute, Diana vero inquan-

tum videtur probabilem judicare hanc sententiam, eo quod contrariam tantum appellat probabilem et tutiorem, part. 3, tr. 4, resol. 28; et ita revera habet Diana. — Fernandez autem, de *Confirm.*, part. 5, diff. 5, dub. unie., n. 2, v. Son autem sic, negat pertinere ad necessitatem sacramenti quod unctio fiat pollice dextro vel sinistro vel alio episcopi digito, « vel quovis alio instrumento sive conjuncto sive separato ».

167. - Laymann dicit non satis de hoc conskire; Filliuccius et Coninck dicunt esse de essentia; Diana dicit verba *sigyto* et *confirmo*, non improbabiler putari essentialia.

b> Juenin, quamvis, ut notat S. Alphonsus,

Forma

Dfrtnae

T'd initni-
secto tollit
tilorent

Quintiae
chrismatis
nAcient.

sacramento, deinde velit eam duplici forma indigere.

Smteniia
octom.

TntAln
10PX1A nni
verb on-
thorn

Quarta est sententia nostra et communis, quam defendunt omnes auctores citati supra, *n. 164*. Eisque se associat Pater Concina, qui, licet tenuerit duplicem esse materiam hujus sacramenti, attamen * sentit unam esse formam. — Dicimus igitur quod, sicut totalis materia adaequata Confirmationis est unctio chrismatis adhibita per manum episcopi, sic totalis forma sunt verba quae episcopus ungendo profert: *Signo te signo crucis, et confirmo te chrismate salutis, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti*. — Sic docuit S. Thomas O. Et sic definivit Eugenius IV cum concilio Florentino in decreto ad Armenos, dicens: *Forma autem est: Signo te signo crucis, et confirmo te chrismate salutis, cum aliis verbis quae retulimus supra, citato n. 164*; quibus, licet Pontifex mentionem faciat expresse de oratione Apostolorum (*Aci. vm*), nullam tamen aliam docet esse formam quam hanc mox supra descriptam. Hinc infertur quod Eugenius non solum tacuit, sed omnino exclusit omnem aliam formam praeter hanc: aliter non recte, quia non integre, Ecclesiam docuisset. In hac autem forma, ut docet S. Thomas, adaequate omnia explicantur quae in hoc sacramento continentur, nempe *signum* militiae Christi, cui adseribuntur confirmati, per illa verba: *Signo te signo crucis*; *effectus* sacramenti, id est gratia roborans, per illa verba: *Confirmo te chrismate salutis*; et *causa* gratiae, nempe SS. Trinitas, per illa verba: *In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti*. — Accedit auctoritas Catechismi Romani, qui, instruens de hoc sacramento ·, dicit: *Hanc esse hujus sacramenti veram et absolutam firmam*. Additque quod *Ecclesiae catholicae auctoritas... non patitur nos ea de re quidquam dubitare*. — Acce-

dit et concilium Bituricense sub anno 1584, et anno sequenti approbatum *, ac demum a Sixto V probatum. Ibi dictum fuit: *In administratioe hujus sacramenti servetur forma debita, et qua uti consuevit Ecclesia, videlicet: N. Consigno te signo crucis, et confirmo te chrismate salutis*. — His momentis ductus, Pater Concina scribit, a nostra sententia, utpote communi, non esse recedendum, nempe formam adaequatam esse tantum verba quae unctionem comitantur.

Objiciunt adversarii illud Actor, *vm: Oraverunt pro ipsis ut acciperent Spiritum Sanctum... Tunc imponebant manus super illos, et accipiebant Spiritum Sanctum*. Unde dicunt, si oratio erat forma quam Apostoli adhibebant, et nunc in unctione chrismatis nulla habetur oratio; ergo forma saltem partialis est oratio quae in principio dicitur ab episcopo dum manus elevat. — Respondet Bellarminus e, *quod neque aliorum sacramentorum formae habentur expressae in Scripturis; nusquam enim (ait) scriptum est, in Baptismo dicendum esse: Ego te baptiso; quapropter inquit quod verbum Dei traditum satis testatur mos universae Ecclesiae. Idem sentit S. Thomas', dicens: Multa enim servabant Apostoli in sacramentorum collatione, quae in Scripturis communiter propositis non sunt tradita*. Unde Dionysius 8 dicit: *Consummativas invocationes (id est verba quibus perficiuntur sacramenta) non est justum Scripturas interpretantibus, neque mysticum earum, aut in ipsis operatas ex Deo virtutes, ex occulto ad communem adducere; sed nostra sacra traditio sine pompa (id est occulte) eas edocet*. — Quapropter Pater Suarez d), Angelici Doctoris vestigia sequens, scribit, per verba illa: *Oraverunt ut acciperent Spiritum Sanctum*, vel non significari formam, sed tantum praeambulam

* De Confirm., cap. 2. n. 2 et 5. — · Cap. 3, n. 5. — S. Them., qo. 72. art. 4. — · De Sacram. Conbra., n. 12. i f — · Tit. 20. can. 3, ap. Labbe, tom. 21, col. 899. — * De

Confirm., cap. 3, n. 5. — · De Confirm., cap. 10, obj. I. — 1 3 P., qu. 72, art. 1, ad 1. — · De EccJe«, hierarch., cap. 7, § 10. Cfr. Migne, Patrol, graeco lat., tom. 3, col. 565-566.

duplicem materiam assignet, negat tamen *Instit., de Confirm., qu. 3, conci. 3 et 4*, verba quae unctionem comitantur esse formam essentialem, et contendit (*conci. 1 et 2*) formam essentialem esse orationem quam

pontifex fundit, dum manus versus confirmandos extendit.

S. Thomas, 3 P., qu. 72, art. 4, ita docet, inquantum adducit hanc tantummodo formam Suarez haec dicit, *disp. 33, sect. 5t i.f.*,

orationem quam praemittebant Apostoli, ut baptizati Spiritum Sanctum reciperent, prout etiam modo fit in Ecclesia: vel dicendum esse quod forma unctionis: *Signo te*, etc., orationis nomine significatur, *quia virtutalem deprecationem continet, quatenus divinae virtutis promissioni innititur.*

Nec censendum hoc gratis Suarium asseruisse: nam in Ordine Romano *), citato ab Alcuino et Amalario, qui fuerunt ante annos 800, dicitur quod episcopus *per modum orantis* pronuntiat verba: *Signa eos, Domine, signo crucis.* Ac deinde dum ungit, dicit: *Ego te confirmo, in nomine Patris, etc.* — Unde ait Bellarminus* quod cum dicimus: *Signo te, etc.*, *semper significamus Deum esse qui signat principaliter, et hominem qui signat ministerialiter.* Idque confirmat Bellarminus², scribens: *Formae sacramentorum passim a Patribus dicuntur preces mysticae, licet interdum proferantur per verbum indicantis: nam semper a Deo exspectatur et petitur principalis operatio.*

Tanto magis hoc dici valet, dum constat formam hujus sacramenti olim in unctione chrismatis fuisse expresse deprecatoriam; ut legitur apud S. Ambrosium, ubi haec erat forma: *Deus Pater omnipotens, qui te regeneravit ex aqua et Spiritu Sancto, concessitque tibi peccata tua, ipse te ungit in vitam aeternam.* Addit Continuator Witasae³), ex Menardo et Morino, formam usque ad nonum saeculum fuisse deprecativam; unde subdit: *Nihil impedire quominus haec formula (Signo te, etc.), licet indicativa, invocatio et largitio sit Spiritus Sancti.* — Huic porro congruit id quod scripsit S. Leo 4: *Qui Baptismum ab haereticis acceperunt..., sola*

invocatione Spiritus Sancti per impositionem manuum confirmandi sunt. Observa, *sola invocatione Spiritus Sancti*, quae jam in hodierna forma habetur per illa verba: *In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti*

Caeterum, quidquid de priscis ritibus sit circa hujus sacramenti administrationem, in qua plures mutationes acciderunt; dicimus, quod si certum est unam esse matenam totalem Confirmationis, nempe chrismationem per manum episcopi adhibendam (ut probavimus supra, n. 164), consequenter dicendum, non duplicem, sed unam esse formam.

Objiciunt contrarii: Sed in Confirmatione adsunt impositio manuum et unctio chrismatis; idcirco oratio quae praecedit chrismationem est forma respondens impositioni; verba autem quae postea profert episcopus chrismando est forma respondens unctioni. — Sed hic jacet nodus quaestionis, quae inter nos et adversarios agitur; hunc autem nodum solvere opus est Libet adversariis supponere in hoc sacramento duplicem materiam concurrere, (vel ut supponit Petrus Collet, ut supra, Contin. Tournely) adesse duplicem actionem in ipsamet materia, nempe impositionem et unctionem. Sed jam supra demonstratum est, ubi egimus de materia, quod impositio et unctio nec sunt duae materiae disjunctae, nec duae actiones unius materiae; sed unica, singularis et individua actio, nimirum unctio adhibita per manum episcopi: ita ut *unctio* sit actio; *per manus episcopi* non est actio distincta, sive disjuncta, sed est tantum modus unctionis institutus a Christo, quatenus unctio a solo episcopo, et non ab alio est peragenda.

¹ *AUuihus*, de divini Offic., cap. 19, v. *Dv hec re*; inter opera «upposititia Alcuini, ap. Migne, Patrol, Ut., tom. 101, coi. 1220. — *Amalarius*, de ecclesiast. Officiis, lib. 1, cap. 27, l. f.; ap. Migne, Patrol, lat., tom. 106, coi. 1063. — 1 De

Confirm, cap. 10. — 1 Loc. cit., ob). I. — 1 De Sieram., lib. 2, cap. 7, n. 24; ap. Migne, Patrol, lat., tom. 16, coi. 430. — 4 Epiit. 159, ad Nicetam, cap. 7; ap. Migne, Patrol, lat., tom. 54, col. 1138 et 1139. — *Cont. Tourn.*, de Confirm., cap. 3.

juxta opinionem (a qua tamen ipse, *sect. 4*, cum S. Thoma discedit) eorum qui putant Apostolos usos semper esse tum impositione manus, tum chrismatis unctione.

Romani Ordines, *X*, n. 24, haec revera habent quoad substantiam. Cfr. Migne, *Patrol. lat.*, tom. 78, coi. 1017.

f) Contin. Witasae, *de Confirm.*, part. 1, qu. 3, art. 3, *sect. 1*, § 3, utique dicit septem

(inferius vero dicit *novem*) prioribus Ecclesiae saeculis formam Confirmationis fuisse deprecatoriam. Deinde, ex Morino et Menardo addit factum esse postea transitum ad formam indicativam; quod quidem Menardus in *S. Gregor. librum Sacramentor.*, a not. 331, colligit ex duobus antiquis Mss. — Morinus vero, *de Administr. Poenit.*, lib. 8, cap. 16, n. 6, ex Codice, quem ad an. 1150 referL

Ob)t«io

Répon-
£^5. °*.

Hoc est illud quod scripsit Bellarminus¹, ubi sapienter animadvertit quod Sancti Patres, dicendo dari Spiritum Sanctum in uno loco per impositionem, in altero dari per unctionem, apparet intellexisse quod utraque res, nempe unctio et impositio, eadem est, scilicet unctio imponendo manum, sive impositio manus ungendo,— Sic etiam scripsit Thomas Waldensis²: *Nemo dicat qui vult esse fidelis, quod sacramentum Confirmationis fiebat sine unctione.... Non enim minus manum imponit qui ungendo imponit.* — Idem expressius scripsit Petrus Aurelius: *Non enim manus impositionem et chrismationem (Patres).... tantum conjunctas... esse voluerunt..., sed in unam singularemque actionem conclusas; quare non dicunt praeberi unctionem et manus impositionem, sed unctionem manus impositione.* — Et revera Innocentius III, in *cap. unie, de sacra unet.*, id tradidit, dicendo: *Per frontis chrismationem, manus impositio designatur, quae alio nomine dicitur Confirmatio.* Et alibi, in *cap. Quanto, de consuet.*, scripsit: *Ut est sacramentum Confirmationis, quod chrismando renatos soli debent episcopi per manus impositionem conferre.* Dicendo igitur Pontifex *chrismando per impositionem manus*, patenter docet eandem actionem esse chrismare et imponere manus, dum in ipsa chrismatione impositio manus necessario continetur. *Ipsa enim unctio et signatio*, ait Bellarminus³..., *manus impositio rectissime dicitur.... Unde (Mare, vñj cum postulassent quidam, ut Dominus manus imponeret lunatico, ille id fecit; nam digito tetigit linguam et aures ejus.* — Si autem materia proxima Confirmationis una est actio, nempe unctio per manus impositionem, sive impositio manus ungendo; ideo unicae actioni, seu unicae materiae, unica pertinet forma.

¹ De Confirm. cap. 9, v. *Primo ifilur.* — ² Dt Sacr., αψ. 113, n. 4. — *Petrus Aurei.*, Orthodox., pan. I, cap. 7,

Praeterea certum est, per plura saecula, a tempore S. Thomae usque ad aetatem recentiorum nostram sententiam oppugnantium, omnes scriptores unanimiter tenuisse quod hujus sacramenti unctio chrismatis est unica materia, et unica forma sunt verba episcopi unctionem comitantia. — Atque hinc est quod episcopi communiter non satagunt, ut omnes confirmandi sint praesentes in principio ritus, cum minister elevans manus proferat orationem; nec dubitant ipsi confirmare eos, qui postquam primus ille ritus jam est completus accedunt «Λ

His omnibus accedit declaratio supra allata Benedicti XIV, in constitutione *Ex quo primum*, ad episcopos Graecos, anni 1756, die 1 Martii; cujus verba hic expedit repetere: *Quod itaque extra controversiam est, hoc dicatur: Nimirum, in Ecclesia latina Confirmationis sacramentum conferri, adhibito sacro chrismate, etc., dum idem minister formae verba pronuntiat.* Ibi igitur non fit mentio de alia materia quam de unctione chrismatis per manum episcopi; nec de alia forma quam de verbis prolatis ab episcopo dum ungit: et sic docet Pontifex extra controversiam esse quod in Ecclesia latina sacramentum Confirmationis confertur. — Si alicui haec declaratio non sufficit, bene sufficit mihi et aliis, qui constanter tenemus Summum Pontificem, ubi loquitur docens Ecclesiam in re ad fidem pertinente, nunquam errare posse.

168. — Hinc notandum cum Salmant.⁴ et communi doctorum quoad formam, substantiales esse et sacramentum invalidate omnes mutationes sequentes, scilicet: 1°. Si omittatur verbum *Signo* vel *Confirmo*. — 2°. Si omittatur expressio SS. Trinitatis. — 3°. Si omittatur verbum *Te*. — 4°. Si omittantur verba *Signo crucis*, vel *Chrismate salutis*.

V. *Atque adeo.* — ¹ De Confirm., cap. 2, i. f. — *Beued. XIV*, encycl. *Ex quo primum*, § 52.— ² Tr.3,cip,2, an.33 ad43.

Mutatione»
BubslantU-
lei in for-
ina.

Et idem declaravit S. C. S. O. die 17 Aprilis 1872. Cum enim saepe accidat in chrismate infantum, praesertim in multitudine eorum, ut furtim aliquis immisceatur, qui tamen praesens non fuit in prima manuum extensione episcopi, hinc quaesitum est: An

dicti infantes relinquendi sint confirmati absque prima manuum extensione. Cui quaesito S. Q. respondit: « Affirmative. Curandum tamen ut omnes confirmandi adsint etiam primae manuum impositioni ». — Ita habetur in Collectan. S. C. dc Prop, Fide, n. 1383.

Modi
ut
acciden
tiae.

Dicere autem *Corroboro* pro *Confirmo*, esset mutatio accidentalis; ut Salmant.¹* cum Soto, Granado et aliis. — Sicut etiam dicere *Sanctificationis* pro *Salutis*; ut S. Thomas ., Valentia et Salmant. ., cum aliis communiter.

Quaeritur hic: *an sit valida forma quam adhibent Graeci* in hoc sacramento, dicendo: *Signaculum doni Spiritus Sancti*, significantem, signo illo donari Spiritus Sancti munera?

Forma
Græcorum,
valida.

Affirmant communiter doctores cum Arcudio; et sic refert Illsung apud Croix⁴ declarasse Urbanum VIII. — Unde improbabiliter Viva⁵* dubitat de validitate sacramenti cum hac forma collati, eo quod in ea deest invocatio SS. Trinitatis; nimis enim durum est dicere quod tota Ecclesia graeca hoc careat sacramento. Praeterquam quod verosimiliter dicunt Tournely a), ejus Continuator et Juenin a), quod apud Graecos, non minus quam apud Latinos, bene invocantur in hoc sacramento Personae SS. Trinitatis; cum tali tamen differentia, quod in Ec-

¹ Tr. 3, cap. 2, n. 44. - Soto, in 4, dist. 7, qu. unie., ar. 4, v. *Secundo arguitur*. — Granati., in 3 P., contr. 5, de Confirm., tr. 1, disp. 3, n. 3. — 3 P., qu. 72, art. 4, nd 2. — Valent., diip. 5, qu. 1, punct. 3. nd 2. — 1 Tr. 3, cap. 2, n. 44. — Arcud., Concordia, lib. 2, de Confirm., cap. 7. — fils., tr. 6, disp. 1. n. 7. — 1 Lib. 6, part. 1. n. 383. — * De Confirm., qu. 3, art. 1, n. 6. — Sess. 7, de Sacram. i. p., can. 9. — Eugen. IV, decret. ad Armenos, § *Quinto*,

clesia latina SS. Trinitas invocatur post unctionem, in graeca vero invocatur antea in oratione praecedenti.

169. - Tres autem sunt Effectus hujus sacramenti:

Effectus
Confirmationis.

1°. *Character*, ut ex Tridentino. et ex decreto Eugenii IV. — Vide Salmant.[†] et Croix ..

2°. *Gratia*, id est robur speciale ad praelianda praelia Domini. Immo, ex can. *Novissime, de consecrat., dist. 5*, declaratur a) in Confirmatione conferri gratiae Spiritus Sancti plenitudinem, similem illi quam acceperunt Apostoli in die Pentecostes, ut docet Catechismus Romanus . — Et etiam aliquando per hoc sacramentum prima gratia confertur; ut docent S. Thomas .0; et Salmant.[‡] cum Suarez, Palao, Laymann, Bonacina, etc. (juxta dicta num. 84).

3U*. Effectus est *Cognatio spiritualis*, eodem modo quo dictum est *de Bapt., num. 156, in fine*. Ita ex cap. *Veniens, de cogn. spir.* — Viva ., Salmant. ., Croix .

ecclesiasticorum, et 4 *Secundum sacramentum*, ap. Labbe, tom. 18. col. M6 et seqq. — 1 Tr. 3, cap. 3, num. 2. — 1 Lib. 6, part. 1, n. 383. — » De Confirm., n. 22. — 3 P., qu. 72, art. 7, ad 2. — 11 Loc. cit., n. 4. - Suar., diip. 34, sect. 2, v. *Occumt vero*. - Palao, tr. 20, pnnet. 6, n. L. - Laym., lib. 5, tr. 3, cap. 4, nom. 2. - Bonae., diip. 3, de Confirm., punct. 4, n. 7. — w De Confirm., qu. 3» art. ulu, num. 1. — « Tr. 3, cap. 4, n. 40. — M Lib. 6» part. 1. a. 402.

168. - Tournely, *Praelect. de Confirm., qu. 1, art. 4*, id sane insinuat, dum diciteamdem prorsus esse quoad sensum formam in Ecclesia latina et graeca: et formam utrobique constare tum oratione quae praecedit tum verbis quae unctionem comitantur. Et universim docet formam aptissimam esse; « quae aperte explicat causam principalem..., nempe SS. Trinitatem ». — Atque haec eadem dicenda essent de Tournelii Continuatore, nisi ipse *de Confirm., cap. 4*, scripsisset: « Explicitam Trinitatis mentionem non esse necessariam, quia deest haec in Graecorum forma » Juenin vero *Instit., de Confirmatione, qu. 3*,

quaer. 3, eamdem Confirmationis formam esse asserit apud Graecos et Latinos, quia « est oratio per quam Confirmationis minister Spiritum Sanctum ad robur invocat. Cfr. quae de Juenin notavimus nota b, ad n. 167.

169. - a) Scilicet, *can. Novissime 5, de consecr., dist. 5*, scribit Spiritum Sanctum in Confirmatione dari cum plenitudine virtutis, scientiae, perfectionis.

b) Seu rectius: Eo modo quo *cap. Veniens 6, de cognat. spirit.*, cognitionem sancivit pro suscipiente ex sacro fonte; eodem pariter modo eam stabilivit *can. Nedum, de cognat. spirit., in 6°*, pro patrino Confirmationis.

DUBIUM II.

Quis sit Minister, et quod Subjectum.

170. *An soli episcopi sint ministri Confirmationis.* — 171. *An peccet graviter episcopus confirmans non suos.* — 172. *Et quam poenam incurrat.* — 173. *An autem possit praesumere consensum aliorum episcoporum.* — 174. *Qu. I. An confirmans et confirmandus debeant esse jejuni.* - *Qu. 2. An Confirmatio ministranda sit in ecclesia. Et an conferri possit in die feriali, et vespere.* — 175. *Quando teneatur episcopus confirmare.* — 176. *Quinam valide confirmantur.* — 177. *An infantes.* — 178. *An sit licitum pueros confirmare sine causa.* — 179. *Quae dispositio ad Confirmationem.* — 180. *An licite confirmentur amentes.*

Minuter ordinario* et extraor* dīCAHU*.

170. - « Resp. Γ. Minister ordinarius va-
« lidae Confirmationis est solus et omnis
« episcopus, etiam excommunicatus vel
« haereticus; ex commissione autem vel
« delegatione Pontificis, etiam simplex sa-
« cerdos. Est communis. Vide Fernandez,
« Laymann *, Bonacina * ».

Quaeritur: *an Papa possit commit-
tere simplici sacerdoti facultatem confir-
mandi?*

Solo epi-
«copu mi-
nuter ordi-
natio.

Certum est solum episcopum esse mi-
nistrum ordinarium hujus sacramenti; ut
sanxit Innocentius III in *cap. unie, de
sacr. unet.*, § *Per frontis*, ubi dixit: *Cum
caeteras unctiones simplex sacerdos... va-
leat exhibere, hanc* (scilicet chrismationis)
*nonnisi summus sacerdos, id est episco-
pus, debet conferre.* — Et idem defini-
vit Tridentinum ·, ubi: S» *quis dixerit
sanctae Confirpiationis ordinarium mini-
strum non esse solum episcopum, sed
quemvis simplicem sacerdotem, anathe-
ma sit.*

Dubium autem fit: *an ex concessione
Pontificis possit simplex sacerdos con-
firmare, tamquam minister extraordi-
narius?*

Negant Viva¹⁾ ac Salmant.^{e)} cum com-
muni, ut asserunt. — Sed vera sententia
affirmat cum S. Thoma 4, Petrocorensi,

Fernandes dt M^ure, Exam. theol., pan. 3. cap. 3,
S a, a 2 et 8. — » Lib. 6, tr. 3, cap. 6, n. L — · Diap. 3,
de Confirm., qu. unie., punct. 2, num. 3 et 6. — » Seat. 7,
de Confirm., can. 3. — « 3 P., qu. 72, art. II ad L —
Patrocor., de Confirm., cap. 4, qu. 2. — *Concina*, de Con-
firm., cap. 4, num. 10 et IL — *Tournely*, Praelect. de
Confirm., qu. 3, art. 2. coud. 2. — *Contin. Tourn.*, de

Concina, utroque Tournely; Croix 6 cum
Palao, Aversa et aliis pluribus. Idque hodie
non amplius dubitandum ex bulla nostri
Summi Pontificis Benedicti XIV, incipiente
Eo quamvis tempore, edita 4 Maji 1745,
ubi Pontifex induisit, ut Cophtis sacer-
dotes missionarii pro necessitate possint
ministrare Confirmationem; additque hoc
non esse novum, sed usitatum a S. Gre-
gorio Magno et aliis Pontificibus. Refert-
que Pater Zaccaria apud Croix ·, Euge-
nium IV concessisse cuidam religioso
Franciscano missionario facultatem, non
solum confirmandi, sed etiam chrisma con-
ficiendi.

171. - « Unde resolves:

« Γ. Etsi episcopus graviter peccet, si
« vel in aliena dioecesi, vel sibi non subdi-
« tos confirmet, siñe propru episcopi con-
« sensu, saltem tacito, propter defectum
« jurisdictionis »; [Episcopus confirmans
in aliena dioecesi, etiam subditos suos,
incurrit suspensionem a pontificalibus ipso
jure, ex Tridentino ·, et declaratione S. Con-
gregationis apud Salmant ·.] « valida ta-
« men est Confirmatio. Quia ista non
« requiritur necessitate sacramenti, sed
« praecepti tantum.

« 2°. Excusatur a peccato episcopus, si
« ex alia dioecesi accurrentes confirmet;

Confirm., cap. 5, v. quaer. L — · Lib. 6, part- I, « 386. ·
Palans, tr. 20, punct. 9, num. 3. · *Aversa*, qu. 72, aect. 5,
§ *Tertio*, v. *Et ex hit.* — · Bulla jfo *quamvis tempore*,
§ 8. · S. *Gregorius Ma^n.*, lib. 4, epiat. 26. ad Januarium;
ap Mtgnc, Patrol, lat. tom. 77, col. 606. — · Lib. 6. part. 1,
n. 378. — 1 Seat. 6, de reform., cap. 5. — · Tr, 3, cap. 4,
num. 26.

Simpin

ordl“

jubdim
confinxuaK

170. - Viva, *de Confirm.*, qu.3,art. 2,
n, 1; SalmanL, tr. 3, cap. 4, n. 7, eandem
sententiam de hoc tenent ac S. Alphonsus.
Quod vero negant Salmant, *loc. cil.*, n. 13,

cum communi, et Viva, *loc. cit.*, est: Papam
alicui non sacerdoti (aut episcopum simplici
sacerdoti) confirmandi facultatem concedere
posse.

« quia praesumitur tacitus consensus al-
« tenus episcopi, cui id gratum esse cen-
« setur: praesertim si consuetudine ita
« receptum sit, vel a proprio aegre con-
« firmari possint. — Ita, contra Bonacina .,
« docent Tanner *, Sà § et alii ».

172. - Quaeritur: *an episcopus possit
in sua dioecesi alienos confirmare?*

Alienos
«innare,
p'r * IIIi-
atom

Per se loquendo (ut ait Busenbaum)
certum est non posse, idque vetitum illi
esse sub gravi. — Additque Bonacina 4,
etiam sub suspensione; sed ubi habeatur
haec suspensio non indicat, nec ego in-
veni: tantum enim adest suspensio in epi-
scopum, qui ordinat alienum subditum
(ut dicemus *de Ordine*, n. 760). At dispar
quidem est ratio inter episcopum ordi-
nantem et confirmantem: nam episcopus
ordinans debet probare quos ordinat; sed
confirmans confirmat qui accedunt. —
Deinde certum etiam est et commune
apud DD., quod ubi ex consuetudine id
permittitur, licite fieri potest; ut dicunt
Concina 5, Holzmann e, Roncaglia '. Et
hanc esse praxim usu receptam recte
ajunt Palaus § et Croix .

Exconjae-
todioc lia-
tua.

173. - Caeterum Bonacina a) cum An-
gelo a), Ledesma aJ, Vivaldo O, etc., sentit
probabilius esse quod in hoc non sit prae-
sumenda rati habitio priorum episco-

' Disp. 3, punct. 2, num. 10. — . Tom. 4, dlip. 4, qu. 4,
dub. 3, n. 56. — . V. *Confirmatio*, n. 2. — 4 Loc. dt. —
• De Confirm., cap. 4, n. 18. — . De Confirm., n. 209. —
l De Confirm., cap. 2, qu. 1, resp. 1. — . Tr. 20, punct. 9,
n. 7, i. f. — . Lib. 6, part. 1, n. 392. — “ Tr. 20, punct. 9,
num. 7, v. I. — ll Lib. 5, tr. 3, cap. 6, n. 2. — “ Tr. 3,
cap. 4, num. 25. * *Tanntr*, tom. 4, disp. 4, qu. 4, dub. 3,
n. 56. • *Henriq.*, lib. 3, cap. 6, n. 6. • *Barb.*, de Offic. et

porum nisi constet. — Alii vero, ut Con-
cina b), Palaus¹⁰, Laymann ”; Salmant.”
cum Tanner, Henriquez, Barbosa, Sà, etc.;
ac Croix ” cum Praeposito % Aversa, Bur-
ghaber et Delbene d), communius et pro-
babilius censent episcopis licitum esse
confirmare alienos subditos, quia semper
praesumitur (nisi aliter constet), tacitus
consensus aliorum episcoporum, qui cre-
dendi sunt velle suas oves non privari
hoc sacramento, cum nullum incommo-
dum ex eo ipsis proveniat.

Tanto magis licite poterit episcopus
confirmare ordinandum qui affert dimis-
soriam sui Ordinarii. Quia tunc bene prae-
sumitur consensus, etiam de praesenti,
proprii episcopi; ut dicunt Viva ”; Croix ”
cum Dicastillo, Henriquez .); et Salmant.”
cum Palao, Laymann, Fagundez, etc.

174. - Quaeritur 1°. *An cum ministra-
tur sacramentum Confirmationis, tam
confirmans quam confirmandus debeat
esse jejunus?*

Videtur affirmandum ex can. *Ut je-
juni* et can. *Ut episcopi, de consecr.,
dist. 5*. Sed communiter DD. dicunt hoc
non esse de praecepto, sed de consilio;
unde saepe tale sacramentum confertur
post prandium, praecipue cum numerosus
populus est confirmandus. Ita Laymann ”,

n î» c00-
trana epi
vol¹*η.

jejunium
TMnbnu*»j

Potest, episc., alle<. 30, n. 14. • Sd, v. *Confirmatio*, u. 2.
— ° Lib. 6, part. 1, num. 392. • *Averse*, qu. 72, sect. 5.
v. *Quinto*, • *Bur^kab.*, center. 3, cas. 97. — M De Confirm.,
qu. 3, art. 2, n. 2. — “ Loc. dL, n. 392. • *Dicast*, tr. 3, de
Confirm., disp. unie., dub. 11, num. 130. — “ Tr. 3, cap. 4,
num. 24. • *Palans*, tr. 20, punct. 9, n. 7. • *Leym.*, lib. 6,
tr. 3, cap. 6, n. 2. • *Fa&und.*, de tr Praec. EccL, lib. 3,
cap. 3, n. 8. — w Loc. dt., cap. 7, n. 2. v. *Septimo*,

173. - a) Bonacina, *loc. cit.*, n. 10, refert
aliquos excusantes a peccato et suspensione
episcopum sic confirmantem; sed, ait Bona-
cina, « contrarium puto probabilius ». Et hic
citatur Bartholomaeum ab Angelo, *Exam. con-
fessar., dialog. 3, § 62*; Petrum de Ledesma,
Summ., de Confirm., cap. 9, conci. 6; Vi-
valdum, *de Confirm, ministro*, n. 8 (al. n. 30),
qui revera asserunt illum peccare. Deinde
ipse Bonacina cum Vivaldo sui asserti ratio-
nem sic reddit: « Quia... non constat de vo-
luntate proprii episcopi ».

h) Concina, *de Confirm., cap. 4, n. 18*,
« Spectandae circumstantiae sunt, inquit. Ali-
cubi enim usu receptum esse potest ut epi-
scopus confirmet omnes accedentes ex qua-
cumque dioecesi... Alibi prohibitum erit ».

<) Praepositus a Croix citatur profecto ut

refert S. Alphonsus; sed non loquitur adeo
absolute; et *qu. 72, art. 8, n. 39*, quaerens
de casu quo praesumi potest rati habitio epi-
scopi proprii, scribit: « Est probabile saltem,
quando non ita commode possunt hoc sacra-
mentum a proprio episcopo recipere.... Tunc
enim praesumendum eum consentire, ut pos-
sint hoc sacramentum recipere ab alio qui
possit commode conferre ».

<*) Delbene, *de Immunit, eccles., cap. 11,
dub. 1, sect. 2, n. 20*, assertum hoc proba-
bile existimat, licet ipse, *num. praeced.*, ne-
gaverit episcopum posse Confirmationem alie-
nis ministrare.

Henriquez, non a Croix solum, sed etiam
a Palao et Laymann, pro hac opinione allega-
tur; attamen locis ab illis auctoribus citatis,
silet de praesenti casu.

Palaus ', Coninck ' ; Bonacina a cum mul-
tis; Granado4, Salmant.8; et Escobar 8
cum Ledesma, Hurtado, etc. — Vel, ut
ait Suarez ', dici potest quod lex de con-
ferendo hoc sacramento ante prandium
non est usu recepta: *consuetudo* enim fere
jam obtinuit, ut tale sacramentum post
prandium conferatur.

Quaeritur 2°. *Au Confirmatio debeat
omnino conferri in ecclesia, el an die fe-*
stivo?

Putat Nufiez 8 esse mortale confir-
mare extra ecclesiam, sicut est mortale
extra ecclesiam solemniter baptizare; cum
sit (ut ait) contra usum Ecclesiae. — Nihilo-
minus probabiliter docent Suarez ", Bona-
cina °, Palaus °, Barbosa *»; Escobar l8
cum Hurtado; Diana14; et Salmant.l8 cum
Henriquez et Sà, posse absque peccato
gravi ministrari Confirmationem in aliquo
loco decenti, etiam extra ecclesiam. Nec
obstat consuetudo in contrarium; nam
respondent Bonacina et Barbosa l8 non
esse credendum talem consuetudinem con-
firmandi in ecclesia obligare sub gravi. —
Unde videtur obligare saltem sub levi, nisi
aliqua rationabilis causa excuset, quidquid
dicant Palaus et Escobar °λ

Quidquid autem sit de antiqua consue-
tudine circa tempus ministrandi hoc sa-

cramentum, dicunt Granado et Barbosa ”
ac Salmant.le, jam usum obtinuisse quod
Confirmatio conferri possit quocumque
die, festivo aut feriali; et quocumque tem-
pore, matutino aut vespertino. — Addit-
que Coninck id esse verum etiam in locis
generali interdicto subjectis, ex cap. *Re-*
sponso, de sent, excom.

175. - « 3°. Peccat graviter episcopus si
« longo tempore non confirmet; quia subdi-
« tos ingenti bono privat ». — Hoc certum
est apud omnes. Vide Holzmann Croix °,
Concina Palaum °.

Episcopus tenetur autem suis expensis
circumire ad confirmandum; ut Palaus et
Croix: qui tamen excipit cum Gobat, nisi
sit rationabilis consuetudo expensas exi-
gendi. — Hinc dicit Croix 83 cum Dica-
stillo a> peccare graviter episcopum, qui
per octo vel decem annos differret cir-
cumire; saltem per loca praecipua, ut
Palaus et Salmant.M, nisi excuset moralis
impossibilitas. Si autem adsit justa causa,
non peccat qui differt per tres aut plures
annos. Croix 84 cum Gobat, etc.

An peccet *graviter episcopus, non con-*
firmans moribundum petentem? — Affir-
mant Bonacina b>, Quintanadvenas, etc.
— Sed probabiliter Croix 28 cum Esco-
bar e>, Lugodicunt nequaquam peccare;

Bonae., diep. 3, punct. 2, n. 14. — 14 De Offic. et Potest,
episc., alleg. 30, num. 13. — *Palaus*, tr. 20, punct. 10,
n. 6. — *Granad.*, in 3 Part., contr. 5, de Confirm., tr. 4,
disp. 2, num. 3.— 11 Loc. cit., num. 12. — “ Tr. 3, cap. 4,
n. 34. — *Coninck*, qu. 72, art. 12, n. 114. — „a De Confirm.,
num. 210. — ° Lib. 6, part. 1, η. 388. — n De Confirm.,
cap. 4, num. 18,— ° Tr. 20, punct. 9, num. 13. — *Palaus*,
loc. dt. ° *Croix*, lib. 6, part. 1, num. 388. ° *Gobat*, tr. 2,
n. 752. — " Loc cit., n. 388. — *Palaus*, loc. dt. — M Tr. 3,
cap. 4, n. 31.— ■ Lib. 6, part. 1, n. 388. ° *Gobat*, loc. dt.,
η. 753. — *Quintanadv.*, tr. 2, aingul. 2, n. 5. — * Lib. 6,
part. 1, n. 390.

Haec Bonacinae allegatio sumpta vide-
tur ex Croix, sed falsa est; Bonacina enim,
loc. cit., n. 2, dumtaxat dicit episcopum pec-
care mortaliter, si in ministranda Confirma-
tione notabiliter negligens sit.

c) Croix adducit Escobar et Franciscum
de Lugo, tamquam negantes esse mortale; et
ita sane docent Escobar, *lib. 12, n. 208*; Lugo,
de Sacram., lib. 3, cap. 3, n. 31. Et ipse
Croix addit: immo nullum peccatum esse. Et
idipsum etiam innuunt auctores citati, dum
scribit Francisais de Lugo (cui Escobar con-
sentit): « Potius ad opus supererogationis
quam obligationis pertinet, quod episcopus

Confirma*
(io. tab !evi
conferenda
in ecdesia.

Niti adtit
rationabilia
cauta.

Potett con-
ferri quavi»
die et bora.

Επισκοπ ι
diu none»
firmaa» k-
I hal i ter
pecou.

Non con-
firmare mo-
ribundoa
petentem,
nullam pec-
catum.

1 Tr. 20. punct 10, n. 4. — ° Qu. 72, art. 12, n. 114. —
° Di»p. 3, punct. 2, n. 13. — ° In 3 Part., contr. 5, de
Confirm., tr. 4, di»p. 2, n. 3. — 1 Tr. 3, cap. 4, n. 33. —
• Lib. 12, n. 175. *Pttr. dt Lt desm.*, Sum., de Confirm.,
cap. 10, concl. 3. ° *Gasp. Hurtad.*, de Confirm., diffl. 14
(ult), i. t — ° Di»p. 37, aect. 2, v. *Quarta*. — ° In 3 Part.,
qu. 72, art. 12, v. *Secundus ritus*. — ° Loc. cil., v. *Secundo*.
— ° Düp. 3, punct. 2, num 14. — » Tract. 20, punct. 10,
num. 6. — ° De Offic. et Potest, episc , allef. 30. n. 13. —
" Lib. 12, num. 178. - *Gasp. Hurtad.*, loc. dt. — M Part. 2,
tr. 17, resol. 17, Lt — * Tr. 3, cap. 4, n. 32. ° *Henriq.*,
lib, 3, cap. 6, num. 7, i. L ° Sd, v. *Confirmatio*, num. 1. —

174. - a) Escobar, ctsi non expresse negat
esse veniale, attamen satis perspicue id innuit,
cum *loc. cit.*, dicat posse in loco decenti con-
ferri hoc sacramentum, « praecipue postquam
id usus obtinuit ».

175. - a) Dicastillus a Croix affertur pro
ratione dumtaxat suae propositionis; et revera
de temporis determinatione, *tr.3, de Confirm.*,
disp unie., dub. 11, n. 140, non aliud habet
nisi; « Si longo tempore sacramentum Con-
firmationis per sc vel suffraganeum suum mi-
nistrare intermitteret, mortaliter peccaret »;
vel, ut dicit *num. 142*, si « notabiliter négli-
geas sit ».

quia excusat incommoditas et communis praxis; et adhaerent Salmant.

Ovinam
vabde et Il-
ote coofir-
seatur.

176. - « Resp. II0. *Valide* confirmantur « omnes et soli baptizati nondum confir-
mati. Ratio est: tum ex illo Act. n: *Replevit totam domum*; tum ex usu et
« traditione Ecclesiae; tum quia omnes
« indigent ejus effectui, et sunt capaces.
« *Licite* vero confirmantur iidem qui va-
« lide: dummodo constet non ponere obi-
« cem, sive sacramento, sive ejus effectui.
« Ratio patet ex dictis ».

177. - « Unde resolves:

« 1°. Etiam infantes et rationis im-
« pes valide hoc sacramentum suscipiunt.

Infinies
ex uiiooa*
bili ausi
liote confie-
Bintur.

« 2°. Etsi, quoad infantes, consultius sit
« differre usque ad rationis usum, tum
« ob irreverentiam sacramenti, tum ob
« periculum iterationis, tum ob Ecclesiae
« usum: nihilominus, ob rationabilem cau-
« sam, etiam ante iis licite datur, v. gr. si
« timeatur diuturna absentia episcopi; vel
« hic ad ista loca raro veniat; item, si in-
« fans sit in periculo mortis (in quo quidam
« dicunt debere dari); denique si sit filius
« principis— Laymanns, Filliuccius3 ».

Sicque sancitum fuit in concilio V Me-
diolanensi (ut refert Pater Zaccaria apud
Croix ♦, nempe quod non solum ob peri-
culum mortis, sed etiam ob alias causas
possent chrismari pueri.

178. - Certum est apud omnes, licite
confirmari infantes, si justae accedant cau-
sae, nempe periculum mortis, absentia
episcopi, etc.; ut communiter admittunt
cum Busenbaum, Salmant.5 cum Suarez,
Palao, Coninck, etc.: ex D. Thomaa, ubi
ait pueris morituris dandum esse hoc sa-
cramentum, ut majorem gloriam conse-

1 Tr. 3, cap. 3, n. 25, — · Lib. 5, tr. 3, cap. 5. n. 2. —
· Tr.3, cap. 2 a n.33. — *Condi, Mediolancn.* V, Constitue,
part. 1, cap. 8, v. *Alio decreto*. — · Lib. 6, part. 1, n. 390.
— · Tr. 8, cap. 3, n. 16 et 17. - *Suar.*, disp. 35, sect. 2.
v. *Ulvaque*. · *Palas*, tr. 20, punct. 7, n. 5. · *Coninck*,
qu. 72, art. 8, n. 81. — · Loc. cit., num. 18. *Sotus*, in 4,
dist. 7, art. 8, v. *Secunda propositio*. — · Lib. 5. tr. 3,

quantur. — Item licite confirmantur pueri,
ubi talis viget usus; ut dicunt Salmant. ·
cum Soto; et Laymann7 cum Vivaldo, qui
testatur in Hispania confirmari infantes
duorum vel trium annorum. — Praecisis
autem his vel similibus causis, commune
est apud omnes expedire, ut expectetur
in confirmandis usus rationis; prout di-
citur in Catechismo Romano, ubi: *Omni-
bus quidem post Baptismum Confirmatio-
nis sacramentum posse administrari, sed
minus tamen expedire hoc fieri, antequam
pueri rationis usum habuerint. Quare si
duodecim annus expectandus non vi-
deatur, usque ad septimum certe hoc sa-
cramentum differre maxime convenit.*

Utrum autem sit licitum infantes ante
usum rationis confirmare?

Dicunt plures auctores, nempe Bona-
cina', Escobar % Holzmänn'; Salmant. "
cum Granado, nullam agnoscere culpam
in episcopo qui infantes confirmaret: quia
haec erat antiqua consuetudo, et talis est
hodie in Ecclesia graeca; testaturque Vi-
valdus, in Hispaniis infantes communiter
confirmari in aetate duorum vel trium
annorum: tanto magis, ut ajunt, quia nul-
libi facta videtur de hoc prohibitio. — Sed
id hodie amplius dici nequit; dum Ponti-
fex Benedictus XIV, in constitutione 129
Eo quamvis, § 6, edita anno 1745, decla-
ravit, in praesentiarum non licere aliquem
confirmare ante usum rationis; his verbis:
*Nihilominus abrogato prorsus a Romana
Ecclesia... hujusmodi more, consultissimis
Pontificum decretis provide cautum est,
ut renatis fonte Baptismatis conferretur
sacramentum Confirmationis in ea solum
aetate, in qua fideles... intelligerent tan-*

Seclusa
cau.u, expe-
dire at ex-
pectetur
utut rxtto-
nii.

Quin etuun
omnino
praecipi-
tur.

cap 5, n. 2. · *Vwald.*, de Confirma., § de Suscipiente, n. 10
(edit. 1605), — · De Confirm., num. 18. — · De Confirm.,
punct. 4. n. 5. — De Confirm., n. 217, v. *Dicuntur* 3. —
II Tr. 3. exp. 3, num. 22. · *Jacob. de Granado*, in 3 Part.,
controv. 5, de Confirm., tr. 2, disp. 2, num 4 et seqq. —
Vivó Id., Candelabr., de Confirm., § de Suscipiente, n. 10,
(edit. 1605).

interdum uni vel alteri moribundo ministret
Confirmationem ».

177. - a) Laymann non loquitur de filio
principis» nec de obligatione infantes mori-
bundos confirmandi.— Filliuccius pariter silet
de filiis principum.

178. - a) Ex D. Thoma, q\.\.qu.72,art.8,
ad 4, morituris in universum dandum esse

ait hoc sacramentum, ut majorem gloriam
consequantur. Ibidem tamen, *in corp*, et *resp.*
ad 2, S. Doctor ait etiam conferri posse pueris.

Escobar, *lib. 12, n. 196*: « Affirmo hodie,
inquit, infantibus Confirmationis sacramentum
regulariter ante rationis usum... haud expe-
dire ». Et consulto scribit *hodie*, ut innuat
(ita Escobar) olim fuisse conveniens.

turn inter se differre Baptismum et Confirmationem, quantum in naturali vita distat generatio ab incremento.

De caetero, idem Benedictus, post plures annos ab hac constitutione emanata, in suo celebri Opere *de Synodo* scribit quod, licet Catechismus asserat non expedire ut Confirmatio ministretur pueris ante septennium, attamen non prohibet ne ipsis ullo casu conferatur. — Additque quod, hoc animadverso a Silvio, Suarez, Silvestro, Roncaglia, Juenin, card. Gotti et aliis, affirmant ipsi, adhuc juxta praesentem disciplinam licite posse conferri Confirmationem pueris etiam ante septennium, aliqua causa urgente, nempe si episcopus deberet per longum tempus a sua dioecesi abesse, aut si puer esset in periculo mortis, aut ob aliam similem causam

Loquens autem de *amentibus*, ait Benedictus '% omnino ipsis ministrandam esse confirmationem.

Dubitans an sit confirmatus, potest sub

' Lib. 7, cap. 10. num 5. · *Silvius*, in 3 Part., qu. 72, artk. 8 « *Suar.*, disp. 35. sect. 2, v. *Utraque*. - *Silvest. Maurus*, lib 11, qu 119, num 1, · *Poncagl.*, de Sacram. Confirm., cap. 2. qu. 2, retp. 1. · *Juenin*, Comment, de Sacram , dmert. 3, qu. 8. cap 1, qu. 1. i. i. · *Gotti*, Theol., de Confirm-, qu. 3, dub. 1, n.fi. — 1 Lib. 6, part. 1, n. 993. *Nuüre*, in 3 Part., qu. 72, art. 5. concl. 3, i. f. · *Gobat*, tr. 2, num 763. — · De Confirm , qu 3, art. ult., n. !.— · Tr. 3. cap. 3, n. 27 et 28. - *Suar.*, di*p. 34, tect. 2, v. *Sed*

Et ita etiam declaravit S. C. Cone, in una *Segobien.*, die 23 April. 1774. Cfr. Pallottini, v. Sacramentum Confirmationis, h. 40; et Thesaur. Résolut, tom. 43, fol. 60 et seqq.
d) Apud Benedictum XIV, nihil de hoc asserto reperi.

conditione confirmari; sed requiritur majus dubium, quam pro Baptismo. — Croixl cum Nufiez, Gobat, etc.

179. - Confirmandus autem existens in mortali debet se disponere ad sacramentum, vel contritione, vel attritione unacum confessione: secus tamen, si abesset conscientia culpae gravis a>; ut Viva ·, Salmant. 4 cum Suarez, Palao et communi. — Confessio enim videtur esse de consilio, non de praecepto; ut communiter dicunt DD. apud Viva 6, et clare colligitur ex can. *Ut jejuni, dist. 5, de consecr.*, ubi dicitur: *Ut moneantur confessionem facere prius.*

180. - «-3°. Etiam perpetuo amentes « (praesertim si aliquando usum rationis « habuerint) licite confirmantur a>; etsi per « accidens nunquam sint spiritualiter pugnaturi. Ita Suarez, Filliuccius, Laymann · Coninck 7 ». — Est commune cum Palao, Coninck, Bonacina, Barbosa et Salmant. contra Sotum, Valentia, etc.

quaeret. - *Palao*, tr. 20, punct. 6, num. 1. — · Loc. cit., n. 1, v. i. — *Suar.*, ditp. 36, sect. 2, v. *Dicendum*. — *Pili.*, tr. 3, cap. 6, n. 101, v. C; et cap. 2, n. 38. — · Lib. 6, tr. 3, cap. 5, n. 3. — ' Qu. 72, art. 8, n. 83. — *Palao*, loc. cit., punct. 7, num. 8. · *Coninck*, loc. cit. · *Bonae.*, disp. 3, punct. 1, n.6. *Barb.*, de Offic. et Potest, epise., alleg. 90, num. 21. · · Loc. cit., num. 23. — *Sotus*, in 4, dist. 7, art. 8, v. *Enascitur*. · *Valent.*, in 3 Part., disp. 6, qu. 2, punct. 2, I. f.

179. - a) De eo qui non est conscius culpae gravis, non loquuntur nec Viva nec Palao, in reliquis vero concordant.

180 -«7Quin etiam confirmandi sunt, juxta Fili., Suar., Con., Pal. et Salmant.

Dubifica
Coniirri
tioce.
tetiMbo»
didoce at
fimuri.
Exutu»
io mont
debet est
ten rdew
fiteri.

Abu et
feirio eu &
contibo,

Perpetuo
Aaetta
poMueta»
brmjtn.

DUBIUM III.

Quae Confirmationis Necessitas, et Caeremoniae.

181. *An adsit per se gravis obligatio suscipiendi Confirmationem.* — 182. *An autem per accidens, nempe ratione vitandi, Γ. periculi. 2°. scandali. 3°. contemptus. Ei quando contemptus intervenit.* — 183. *An sit gravis obligatio suscipiendi Confirmationem ante susceptionem primae tonsurae.* — 181. *Quae caeremoniae sint servandae in Confirmatione. Et quid notandum: 1°. Quoad vestes episcopi. 2°. Quoad caeremonias alapae et cerei. 3°. Quoad locum chrismationis. Ei an confirmandi accedere debeant jejuni.* — 185. *Requiritur etiam Γ. Patrinus. 2°. Ut hic sit unus. 3°. Ut sit confirmatus.* — 186. *Dub. 1. An peccet graviter qui tenet non confirmatus. 2. An patrinus non confirmatus contrahat cognationem.* — 187. *Requiritur etiam 4*. Ut patrinus sit diversus a patrino Baptismi. An monachi possint esse patrini Confirmationis.* — 188 *An sit obliganda fascia frons confirmandi. - Et an sit necessaria ultima benedictio episcopi.*

uona

181. — « Resp. 1°. Non est necessaria ad
« salutem necessitate medii, neque per se
« praecepti. — Est communis S. Thomae
« et aliorum, contra Scotum et Silvestrum.
« Ratio: tum quia Ecclesia non urget ejus
« susceptionem ullis poenis; tum quia nec
« ex Scriptura, nec traditione, neque fine
« aut institutione sacramenti, tale prae-
« ceptum colligitur. Et canones qui in con-
« trarium afferuntur satis explicantur de
« necessitate ad melius esse.

« Dixi: *per se*. Quia per accidens ali-
« quando potest esse necessaria ad salu-
« tem, ex praecepto caritatis sui vel pro-
« ximi; vel alio, v. gr. ad cavendum scan-
« dalum; vel ratione conscientiae, qua
« quis valde metuit ne in tormentis defi-
« ciat sine hoc sacramento.

« Unde resolves:

« Γ. Negligere hoc sacramentum, se-
« cluso scandalo et contemptu, non est

« mortale. — Suarez, Laymann *, Bona-
« cinas: ubi ex aliis multis docent nullum
« esse praeceptum illud suscipiendi.

« 2°. Etsi omissio ex contemptu (v. gr.
« si quis id nihili faciat, aut puerile, aut
« vile habeat) sit mortalis; talis tamen
« non censetur esse, cum quis ejus obla-
« tam occasionem, quam postea non fa-
« cile habiturus est, negligit. — Ita com-
« munitur, contra Silvestrum § et Tole-
« tum⁴ ».

Magna est haec Quaestio inter docto-
res: *An adsit gravis obligatio suscipiendi
hoc sacramentum Confirmationis?*

Prima sententia affirmat: quam tenent
Merbesius, Contin. Tournely ·, Concina; · tiowb“r*.
Habert’ cum Angelo a) et Hugone a S. Vi-
ctorea; item S. Bonaventura % S. Anto-
ninus, Alensis, Silvester et Paludanus,
apud Palaum*. — Dicunt praefati auctores
obligationem hanc oriri tam ex praecepto

5. *Thorn.*, 8 P., qu. 72, art. 1, ad 3. — *Scotus*, in 4,
diit. 7, qu. 2. — *Süvest.*, v. *Confirmatio*, n. 3. — *Suar.*,
disp. 38, sect. 1, v. *Quocirca*, — 1 Lib. 5, tract. 3, cap. 5,
num. 4. — 1 Disp. 3, punct. 2, n. 2. — · V. *Confirmatio*,
num. 3. — « Lib. 2, cap. 24, num. 2. — *Mrrbrs.*, Sum.,
part. 3, de Confirm., qu. 16, concl. — · De Confirm.,

cap. 8, concl. 2. — · De Confirm., cap. 6, a num. 6. —
· De Confirm., cap. 9, reip. 4. — S. Anton., part. 3, ÜL 14,
cap. 14, § 5. - *Alens.*, part. 4, qu. 9, membr. 3, artic. 1,
§ 2. · *SitveU.*, loc. cit. - *PaJuA*, in 4, diet. 7, qu. 1,
artic. 1, concl. 2. (num. 8 et 9). · 1 Tract. 20, punct. 8,
num. 3.

181. — a) Angelus non satis accurate alle-
gatur ab Habert; haec enim, v. Confirm, sa-
cramentum, η. 1, scribit: « Necessarium est,
ita quod *contemnens* ipsum suscipere morta-
liter peccaret et damnaretur ». — Hugo a
& Victore autem, *de Sacram., lib. 2, part. 7,*
cap. 3: « Quid autem prodest, inquit, si a
lapsu erigeris, nisi etiam ad standum confir-
meris? Propterea, timendum est iis qui per
negligentiam amittunt episcopi praesentiam,
et non suscipiunt manus impositionem, ne
forte propterea damnentur, quia festinare de-

bucrunt dum potuerunt ». Migne, Patrol, lat.,
torn. 176, col. 461.

S. Bonaventura, *in 4, dist. 7, art. 3,*
qu. 2, concl., ait necessariam esse Confirma-
tionem, «ex conditione, scilicet pugnanti et
vincere volenti ». Deinde addit: « Ex institu-
tione ergo Ecclesiae est quod nullus ab hoc
sacramento excipitur ». Denique his verbis
concludit: · Est igitur necessaria gratia Confir-
mationis, non sine qua simpliciter non sit salus,
sed sine qua vel per sacramentum vel alias ac-
cepta pugnando non pervenitur ad salutem ».

naturali quam positivo e>. Ex *naturali*; quia grave detrimentum sibi infert, qui in lucta tentationum negligit se munire magno robore hujus sacramenti, ad hunc finem instituti. — Ex *positivo*. Tum *divino*, ut probatur ex Act. i, ubi Christus Dominus praecepit eis ab ferosolymis ne discederent, sed exspectarent promissionem Patris: nempe Spiritum Sanctum, cujus donum tribuitur in Confirmatione. Tum *ecclesiastico*; nam Urbanus Papa sic in can. *Omnes 1, dist. 5, de consecr.*, ad Christianos scripsit: *Omnes fideles, per manus impositionem episcoporum, Spiritum Sanctum post Baptismum accipere debent, ut plene Christiani inveniantur*. Hoc etiam Melchiades Papa' dixit: *Victuris... necessaria sunt Confirmationis auxilia*. Confirmatur ex Catechismo Romano *, ubi de hoc sacramento dicitur: *Quamquam vero necessarium non est, a nemine tamen praetermitti debet... Quod enim omnibus communiter ad sanctificationem Deus proposuit, ab omnibus etiam summo studio expetendum est*. Item S. Cyprianus³ scripsit: *Ungi quoque necesse est eum qui baptieatus sit, ut accepto chrismate, id est unctione, esse unctus Dei, et habere... gratiam Christi possit*.

liSu iò?*

c»<io <ra. *Secunda* vero sententia negat, per se loquendo, teneri quemque fidelem sub gravi Confirmationem suscipere. Et hanc tuentur cum Busenbaum gravissimi auctores, prout Navarrus ⁴, Suarez⁵, Sotus⁸; Laymann ⁷ cum Covarruvias, Abbate Panormitano, Adriano, Valentia, Henriquez, Victoria et Coninck. Item Frassen ⁶, Wiggandt*, Palaus², Bonacina², Roncaglia², Anacletus³ cum communi (ut asserit), Sporer M, Elbel **, Viva ¹, Croix ², Salmant. ² cum aliis. — Et huic sententiae

¹ Can. *Spiritus Sanctus 3*, de consecr., dut. 5 — ² De Confirm., n. 16. — ³ Epict. 70, ad Januar. etc.; ap. Migne, PatroL lat., tom. 4. col. 468 et tom. 3, coi. 1040. — ⁴ Man., cap. 22, n. 9, v. Trrho. — ⁵ Disp. 38, sect. I. v. *Quocirca*. — ⁶ In 4, dial. 7, art. 8. — ⁷ Lib. 6, tr. 8, cap. 5, n. 4. ⁸ Covarr., Variar. lib. 1, cap. 10, nam. 6. — ⁹ Abb. Panorm., in cap. *Quanto*, de comuetud., nam. 4. ¹⁰ Adrian., in 4, de Confirm., art. 1, § *argumenta Valent.*, disp. 5, qu. 2, punct. X. ¹¹ Henric., lib. 3, cap. 1, n. 6. ¹² Victor, Sum., de Confirm., n. 48. ¹³ Coninck, qu. 72, art. 8, n. 88. —

aperte adhaeret D. Thomas. Nam ¹³ sic ait: *Quaedam (sacramenta) sunt sine quibus non est salus: quaedam vero sunt quae cooperantur ad perfectionem salutis. Et hoc modo Confirmatio est de necessitate salutis, quamvis sine ea possit esse salus, dum tamen non praetermittatur ex contemptu sacramenti*. Item ³⁰ repetit quod Confirmatio est necessaria, non ad salutem, sed ad perfectionem salutis: sicut equus ad ambulandum, et medicina ad sane vivendum. Additque aliqua sacramenta esse ita necessaria, ut sine illis homo non possit in spirituali vita vivere, sicut est Baptismus et Poenitentia: *Quaedam autem, sine quibus non potest consequi aliquem effectum, qui est ad bene esse spiritualis vitae: et hoc modo Confirmatio et omnia alia sunt necessaria. Verumtamen contemptus cujuslibet sacramenti est periculosus*. Clarius id confirmat ³¹ ubi ait: *Et ideo Hugo a S. Victore dicit: Omnino periculosum esset, si ex hac vita sine Confirmatione migrare contingeret *)*, non quia damnaretur, nisi forte propter contemptum, sed quia detrimentum perfectionis pateretur. — Nec dissentit Scotus w, ubi: *Extrema Unctio est instituta a Christo, et Confirmationis sacramentum...; et tamen neutrum est simpliciter necessarium, nec est praeceptum de isto vel illo recipiendo*.

Dicunt igitur fautores hujus sententiae non adesse de hoc sacramento suscipiendo ullum praeceptum neque naturale neque positivum. — 1°. Non *naturale*. Quia, licet Christus Dominus hoc sacramentum instituerit tamquam peculiare medium ad vincendas hostium insidias; tamen alia sunt generalia media, prout frequens Eucharistiae perceptio, oratio, poeniten-

* Scotus acadera., torn. II, tract. 2, disp. 2, art. 3, qu. 2, concl. 1 et 2. — ¹ Tr. II. exam. 6, num. 79. — ² Tr. 20, punct. 8, n. 5. — ³ Disp. 3, punct. 2, n. 2. — ⁴ De Confirm., cap. 2, qu. 2, reap. 2. — ⁵ Tr. 14, dial. 2, n. 68. — ⁶ Supplem. Sacram., cap. 2, num. 33. — ⁷ Confer. 8, de Sacram. Confirm., n. 20. — ⁸ De Confirm., qu. 3, art. 2, num. 6. — ⁹ Lib. 6, part. 1, num. 396. — ¹⁰ Tr. 3, cap. 4, num. 52. — ¹¹ 8 P., qn. 72, art. i. ad X — ¹² In 4, dial. 7, qu. 1, art. 1, solut. 2. — ¹³ 3 P., qu. 72, art. 8, ad. 4. — ¹⁴ In 4, dial. 17, qu. unie., n. 11.

O Non omnes auctores hic allegati adeo expresse et distincte obligationem hanc colligunt ex praecepto naturali et positivo.

d> Vide hic superius, not. a, genuinum Hugonis textum, quem transcripsimus ex Migne, PatroL lat., tom. 176, coi. 461.

tia, etc., quibus robur animae etiam obtineri potest. — 2°. Nec *positivum*; quia nullo tali praecepto reperitur expressum. Illud enim quod est in *Actis* (loco citato), intelligitur fuisse datum tantum Apostolis: ut ipsi peculiari modo Spiritum Sanctum acciperent; et tamquam Ecclesiae fundatores, ministerium praedicationis aggrederentur, non nisi supernaturali scientia et donis prophetiae, linguarum ac miraculorum praediti. — Alia autem quae habentur ut supra, intelliguntur, non de necessitate praecepti ad salutem, sed ad perfectionem salutis, ut docet D. Thomas, cujus perfectionis detrimentum sive privationem ait non inducere damnationem. Confirmatio enim non reddit hominem perfectum simpliciter et quoad substantiam, quod est solius Baptismi; sed quoad uberius gratiae perceptionem, sive ad melius esse spirituale, ad quod homo non tenetur sub gravi. — Sic pariter intelligitur Catechismus Romanus. Immo id aperte ibi exprimitur, ubi dicitur quod *illi... confirmari debent... qui ad perfectum Christianae religionis habitum perducendi sunt*. Et deinde additur: *Communis omnium mater catholica Ecclesia vehementer optat ut in iis quos per Baptismum regeneraverit. Christiani hominis forma perfecte absolvatur*. Ubi etiam nota, non dici quod Ecclesia praecipit, sed *optat*; quo utique exprimitur non adesse Ecclesiae praeceptum.

Ad textum autem S. Cypriani respondetur quod S. Doctor non dicit necesse esse hoc sacramentum suscipere de necessitate praecepti; sed necesse esse ut illud suscipiat qui ejus gratiam vult obtinere. Vel potest alio modo intelligi, scilicet quod sine Confirmatione non licebat ministrare Baptismum tunc temporis, quando Baptismus simul cum Confirma-

tione dari praecipiebatur; ut habetur in can. *De his 3, dist. 5, de consecr.*

182. - Dicunt autem auctores secundae sententiae quod, licet per se loquendo ommissio susceptionis hujus sacramenti non sit mortalis; conveniunt tamen communiter posse esse mortalem per accidens in tribus casibus:

Et 1°. Si quis omittendo, alias firmiter crederet *periculum* sibi imminere amittendi fidem vel caritatem; ut Suarez, Palaus; et Salmant' cum Coninck, Granado, etc.

2°. Si quis omitteret cum *scandalo*, nempe si esset suspectus de fide, et reputaretur Confirmationem contemnere, aut non credere esse sacramentum. Palaus, Laymann, Roncaglia, Suarez, Sporer, Salmant.8, cum aliis communiter.

3°. Si omittatur ex *contemptu*. — Quem alii intervenire intelligunt, quando quis commode sacramentum suscipere potest, et negligit; hunc enim, etsi non formalem, virtutalem tamen contemptum reputant. Ita sentiunt Habert, Concina, Natalis Alexander, Tournely, Juenin; item Silvester, Richardus et Gabriel, apud Laymann4. Et huic opinioni favet Scotus8, ubi ait: *Judicaretur enim contemptus, si, omnimoda opportunitate oblata, non susciperetur*. — Alii vero forte probabilius dicunt tunc tantum intercedere contemptum, quando quis negligit Confirmationem suscipere, non quia detinetur a quodam torpore vel incommodo, sed quia illam parvi facit; plura enim bona spiritualia homines saepe adipisci praetermittunt ex negligentia, sine eo quod illa reputent contemnere. Ita cum Busenbaum (mox supra, n. 181, ad 2), Suarez, Laymann, Palaus8, Roncaglia, Sporer, Elbelu; et Salmant.18 cum Coninck, Granado, etc.; ex D. Thoma, qui ait: *Dicendum quod tunc... aliquis...*

Per accidens omni-
modo esset le-
vitas.

Propter
periculum.

Propter
scandalum.

Propter
contemptum.

Quando
censeatur
adesse con-
temptus.

D. Thorn., 3 P., qu. 72, art. 1, ad 3. — 8 De Confirm., n. 17. — Suar., disp. 38, sect. 1, v. Quocirca. — Palaus, tr. 20, punct. 8, n. 6, v. Tertio. — 1 Tr. 3, cap. 4, n. 59. — Coninck, qu. 72, art. 8, num. 89. — Jacob, de Granado, in 3 Part., contrav. 5, de Confirm., tr. 4, disp. 1, num. 6. — Palaus, loc. cit., v. Secundo. Laym., lib. 5, tr. 3, cap. 5, n. 4, post med. — Rancaj., de Confirm., cap. 2, qu. 2, resp. 2. — Suar., loc. cit. — Sporer, Suppi. Sacram., cap. 2, n. 34. — Tr. 3, cap. 4, n. 58. — Habert, tr. de Confirm., cap. 9, i. f. — Concina, de Confirm., cap. 6, n. 14, v. f. — Natal. Alex., de Confirm., cap. 4, ref. 2. — Tourn., Praelect. de Confirm., qu. 2, art. 2. — Contin. Tourn., de Confirm.,

cap. 8, concl. 2, v. Ad 2. — Juenin, Comment., de Confirm., qu. 9, cap. 2, art. 2, prob. 3. — SUvest., v. Confirmatio, n. 3. — Richard, a Mtdiavilla, in 4, dist. 7, art. 5, qu. 1, concl. — Gabr. Biel, in 4, dist. 7, art. 3, dub. X. — 1 Ub. 5, tr. 3, cap. 5, num. 4. — 1 In 4, dist. 7, qu. 2. — Disp. 38, sect. 1, v. Quocirca. — 1 Lib. 5, tr. 3, cap. 5, num. 4. — 1 Tr. 20, punct. 8, n. 6. — 2 De Confirm., cap. 2, qu. 2, resp. 2. — 3 Suppi. Sacram., cap. 2, n. 34. — u Confer. 8, de Sacram. Confirm., num. 20. — 11 Tr. 3, cap. 4, num. 57. — Coninck, qu. 72, num. 87. — Granad., in 8 P., contrav. 5, de Confirm., tr. 4, disp. 1, num. 5. — u 2. 2*. qu. 184, art. 9, ad X

transgreditur ex contemptu, quando voluntas ejus renuit subjici ordinationi legis vel regulae, et ex hoc procedit ad faciendum contra legem vel regulam. Quando autem e converso propter aliquam particularem causam, puta concupiscentiam vel iram, inducitur ad aliquid faciendum contra statuta legis vel regulae, non peccat ex contemptu. Si ergo non contemnit legem qui eam transgreditur propter concupiscentiam ; neque contemnet Confirmationem qui eam suscipere negliget ne patiat^{ur} aliquod incommodum, ruborem vel simile. Id aperte confirmat Catechismus Romanus *, ubi, loquens de hoc sacramento, distinguit negligentiam a contemptu, dicens: *Saepe evenit ut fideles, in hoc sacramento suscipiendo..., dissoluta quadam negligentia et cunctatione utantur; nam de iis qui ad eum impietatis gradum venerunt, ut illud contemnere et aspernari audeant, nihil est quod dicamus, etc.* —

Nefligentia « uBci* plendi. Mittem venia* h*.

Juxta S. Doctoreo, cit Ictbalii.

Minime autem negandum cum Suarez, Palao, Laymann a>, Salmant., Coninck, et aliis (contra aliquos), talem negligentiam esse saltem peccatum veniale b>; cum sit quaedam prodigalitas spiritualis.

Verumtamen, postquam haec scripsit, invenio declaratum a Benedicto XIV in bulla *Etsi pastoralis*, quod omnes Confirmationem suscipientes a presbyteris graecis, invalide confirmantur; hinc Pontifex subjungit, ipsos admonendos esse de obli-

1 De Conbrtn., n. 16. — Suar., di>p. 38, »ect. I. v Quo- circa. — Pa/aw>, tr. 20, punct. 8, n. 6. — Salmant., tr. 3, cap. 4, n. 61. — Coninck. qu.72, n.91. — Bencd. XIV, bulU Etsi pastoralis, § 3, n. 4. — • Sets. 23, de reform., cap. 4. — Tannrr, tom.4, diip. 4, qu. 4, num. 47 — Henriq., lib. 3, cap. 5, n. 6. — Valent., diip. 5, qu. 2, punct. 2. — • Diip. 38, •ect I, L t- - Man., cap. 22. q. 9, i. f. — • Lib. 28. cap. 4,

182. - Laymann, loc. cit., salis perspicue innuit posse esse veniale, quia negligentiam hanc torpori tribuit

b> Seu, ut dicit Suarez, potest esse veniale, vel. ut Palaus et Salmant dicunt, raro aut vix unquam a veniali excusari potest

• Postquam haec scripsi », in 2“ scilicet et 3“ editione; additio enim ista esi ex 4B editione, quae anno 1760 in lucem prodit.

183. - a) Bonacina non satis sibi consentit; nam, disp. 8, de Ordine, punct. 5, n. 8 et 10, requirit ad licium ordinum receptionem, ut ordinandus sil confirmatus, et relata opinione quae negat esse sub gravi, addit: « Sed hoc ego non facile admiserim, cum faciat contra

gatione gravi suscipiendi, cum possint, Confirmationem ab episcopis. En verba Pontificis: *Monendi... sunt ab Ordinariis locorum, eos gravis peccati reatu teneri, si (cum possunt ad Confirmationem accedere) illam renuunt ac negligunt.* — Quapropter secunda opinio supra relata, nimirum non teneri fideles sub gravi ad Confirmationem suscipiendam, hodie non videtur satis probabilis.

Conirxra opinio, u tatis prît bili*.

183. - « 3°. Praeceptum quod habetur in « Tridentino *, non ligat omnes, cum sit « hypotheticum : sed tantum ordinandos « vel initiandos prima tonsura. Cujus omis- • sionem non esse mortalem, contra Tan- « ner docent Henriquez, Valentia, Suarez8 « et Navarrus‡; qui addit ne quidem epi- « scopum peccare mortaliter, ordinando « non confirmatum ; aut si ipse non confir- « matus ordinet. — Vide Reginaldum5*».

Quaeritur: *an sit obligatio gravis suscipiendi hoc sacramentum ante susceptio- nem primae tonsurae?*

Affirmant Bonacina % Renzie, cum To- leto b>, Fornario b> et Majolo apud Dia- na7; ex praecepto Tridentini8, ubi dicitur: *Prima tonsura non initientur qui sacra- mentum Confirmationis non suscep- erint.* — Et in hujus praecepti confirmationem refert Renzi 9 quamdam declarationem S. C. Concilii die 27 Septembris 1621 (apud Nicolium), ubi dictum fuit quod qui suscep- erit primam tonsuram vel ordines non

Conhnu tio tub (n vi »uici- piendi uu toniorin, jaxu alto*

num. 24. — • De Sacram. Ordin., cap. 1. »ect. 1, qu. 3. — — ' Part. 2, tr. 16, resol. 4. — ■ Loc. cit., cap. 4. — • Loc cit., qu. 3. — Nicoliti, Lucubrat, jur., part 2, lib. 1, tit. 11, num. 4. Cfr. eltam alia• aimilea S. C. Cone, declarationes ap. Pallottini, v. Dispensatio, § 7, num. 18 cl «eqq.; v. Sacram. Confirm., n. 34 et 36; item Tbesaur. Resol., tom. 44, fol. 10. 11 et 18.

Tridentini decretum et contra consuetudinem Ecclesiae in re gravi ». Sed idem Bonacina, disp 3, de Confirm., punct. 4, n. 8, existimat < valde probabilem » eamdem opinionem, quae scilicet negat esse morule.

*JToletus innuit esse morule; scribit enim, lib, 1, cap. 71, n. 5, i. f., promotum per sal- tum fieri irregularem; quod probat ex glossa in cap. Pastoralis, de sacr. non iter., « ubi, inquit, agitur de eo qui praetermissa Confir- matione, promotus fuit ad ordines ». — Sed magis ad rem et clarius Fornarius, dc Ordine, cap. 3, n. 3; Majolus, de Irrcgular., lib. 4, cap. 12, n. 9, ubi praerequirunt Confirmationem « de necessariis praecepti ».

confirmatus, tamquam male promotus non possit ad alios ordines ascendere nec recipere beneficia sine Sedis Apostolicae dispensatione.

ccousb-

Negant vero alii communissime quod praefata verba Tridentini gravem obligationem importent. Ita Navarrus ⁹, ubi sic ait: *Peccat qui non se facit confirmare ante omnem ordinationem... Nullam tamen per hoc censuram incurri... Tum quia ejus omissionis negligentia non est mortalis...; tum quia nullo jure id cavetur.* Idem sentiunt Sotus ^{*}, Suarez [·], Palaus ^{*}, Escobar ^{c>}, Salmant. B, Tamburinius [·]; Diana ['] cum Azor ^{d>}, Valentia, Avila, Coninck et Molfesio ^{'A} Idem sentit perdoctus Cabassutius ⁸ cum communi; addens Suarium, Coninck, Navarrum, Victoria, etc. extendere hanc doctrinam etiam ad collationes ordinum. Et idem dicunt Navarrus [·] et Laymann ¹⁰ de episcopo ministrante. — Ratio: vel quia verba concilii solam monitionem continent; cum verba imperativi modi per se non inducant praeceptum ^{f>}, ut dicunt Cajetanus, Navarrus, Sà et Sayrus (quos retulimus *Lib. IV, n. 161, Qu. 1, v. Secunda*), ex Glossa ^I, et ex D. Thoma qui ^{ll} dicit: *Nec in lege Ecclesiae omnes ordinationes obligant ad mortale.* Vel quia verba Tridentini non

continent strictum praeceptum, eo quod haec non aestimetur materia gravis; aut quod praeceptum ita a consuetudine sit interpretatum.

Merito tamen dicunt praefati auctores id non excusari a veniali (contra Holzmänn Granado¹⁸ et Tamburinium <A qui nullam in hoc culpam agnoscunt), saltem ob quamdam deordinationem quae in tali omissionem interveniret.

SasciDien-
da sub levi.

184. - « Resp. II0. Circa caeremonias « Confirmationis, scienda sunt sequentia :

Caeremo-
niae ser-
vandae.

« 1°. Etsi servandi sint ritus in Pontificali praescripti, peccetque graviter episcopus, si conlirmet sine pluviali, mitra vel pedo (uti et si ordines sacros conferat cum solis indumentis Missae: Diana ^u); non tamen semper erit mortalis alicujus omissio, v. gr. alapae aut ceret — Potest autem conferri loco quovis decenti, etiam extra ecclesiam; et a prandio non « jejunis, omni tempore ».

Notandum 1°. Quoad *vestes* episcopi ministrantis, in Pontificali Romano praescribi quod episcopus debet esse indutus amictu supra rochetum (vel superpelleum si sit religiosus), ac stola, pluviali albi coloris, mitra et baculo. — Dicit autem Villalobos^{8'} apud Diana^{8'}, peccare tantum venialiter episcopum qui confirmaret

Quales ve-
stes requi-
rantur.

⁹ Man., cap. 22, n. 9, v. *Quinte*. — [·] In 4, di^U 24, qu. 1, art. 4. — [·] Disp. 3d, sect. 1, l. f. — [·] Tract. 20, punct. 8, num. 6. — ^{*} Tr. 3, cap. 4, n. 63. — ¹ Lib. 3, de Confirm., cap. 3, § 4, num. 4. — ¹ Part. 2, tr. 16, reiol. 4. [·] Valent., di^p 5, qu. 2, punct. 2. — [·] Avila, part. 7, di^p 9, sect. 1, dub. 3, conch. 2. [·] Coninck, qu. 72, art. 8, num. 90; et disp. 20, dob. 10, num. 102. — [■] Lib. 3, cap. 3, n. 10. [·] Suar., disp. 38, sect. 1, i. c. — [·] Coninck, qu. 72, art. 8, n. 90. [·]

Navar., Mon., cap. 22, num. 9, v. i. [·] *Victor.*, Sutu., de Ordioe, n. 232. — [·] Loc. dt., n. 9, i. t. — ^{*} Lib. 5, tr. 3, cap. 5, n. 4. — *Cajetan.*, in 2° 2°, qu. 186, art. 9, ad 2. — *Novar.*, Man., cap. 23, num. 49, v. *Tertio*. [·] Sd, v. *Lex*, num. 5. — *Sayr.*, Clav., lib. 3, cap. 7, a num. 2b. — u 2° 2°, qu. 186, art. 9, ad 2. — “ De Confirm., num. 218. — “ De Confirm., tract. 4, ditp. 1, num. 9. — M Part. 7, tract. 10, resol. 31.

c> Escobar, *lib. 12, n. 193*, non sine haesitatione: «Crediderim, inquit, peccare;... nec forsitan est mortale, sed veniale grave».

<*)Azor non allegatur ad rem a Diana; haec enim dumtaxat de episcopo habet, *part. 2, lib. 3, cap. 48, qu. 1*: « Non tamen ex necessitate juris divini requiritur ut sit confirmatus. Unde si is qui confirmatus non est, ordinetur vel ordinet, recipit vel confert Ordinis characterem ».

*) Molfesius, *Sum., tr. 2, cap. 11, n. 7*, videtur utique huic opinioni adhaerere, dicens plures auctores negare hanc esse obligationem gravem, secluso contemptu; addit tamen contrariam opinionem esse probabilem. Sed *tr. 4, cap. 2, de Sacr. Confirm., n. 21*, magis expresse scribit: « Nullus promoveri potest ad ordines nec initiari prima tonsura, si non sit

confirmatus...; qui tamen secus faceret non peccaret mortaliter, quia nec Trident, sub aliqua censura hoc prohibet; aut alia verborum forma, quae indicet obligationem ad mortale, utitur; et sic est solum quaedam indecentia ».

f) Saltem grave, ut explicant Navarrus, Sà et Sayrus. — Et Glossa in *cap. 1 de constitui.*, v. *Statuta*, habet: « Dic statuta (quae custodiantur) continentia praecepta vel prohibitiones; alias, si de consilio loquerentur, non obligarent ».

t) Tamburinius, *lib. 3, de Confirm., cap. 3, § 4, n. 5*, probabile esse ait ne veniale quidem esse; fatetur tamen communius doceri veniale esse.

184. — a) Villalobos, *part. 1, tr. 6, diff. 8, n. 3*, negat in universum caeremonias acciden-

sine vestibibus sacris, dicens hanc esse caeremoniam accidentalem. Sed verius ipse Diana et Tamburinius Sporer et ac Renzil, dicunt esse mortale omittere omnia praedicta instrumenta, cum ipsa pertineant ad reverentiam sacramenti: secus, si aliquod tantum omittatur, quia id non videtur esse materia gravis; et sic intelligendus Busenbaum, cum ipse se referat ad doctrinam Dianae.

Quid de baculo et mitra.

Advertendum autem quoad baculum, sufficere quod baculus maneat publice expositus, vel a clerico detineatur; ut ex figura in Pontificali depicta signatum ostenditur. — Item S. C. de Propaganda Fide, 7 Decembris 1626, apud Pittonum declaravit sufficere quod episcopus sine mitra, adhibita tantum stola, confirmet.

Quid de iuramento ei

Notandum 2°. Quoad caeremonias alapae et cerei, omissionem *alapae*, secluso scandalo *, nunquam esse mortalem; ut recte dicunt Suarez', Bonacina⁸; et Barbosa, Granado, Ledesma et alii, apud Salmant. ♦ Omissionem autem *cerei*, Ledesma et Sil, *ibid.* 4, absolute negant unquam posse esse mortalem; cum haec caeremonia minime inveniatur praescripta in Pontificali, sed tantum ex solo usu sit introducta.

1 De Confirm., cap. 3, qu. 3. — Disp. 37, aect. 2, i i — De Confirm., punct. 4, num. 9, i. f. — Barb., de Offlk. et Potest epiae., <lleg. 30, num. 27. — Granad., de Confirm., tract. 4, diap 2, num. 3. — Petr., de Ledesm., de Confirm., cap. 10, concl. 5. — Tr. 3, cap. 4, n. 41. — Petr., de Ledesm., loc. dt. — Sd, v. Confirmatio, n. 10.

tales obligare sub mortali. Et ita etiam videtur citari a Diana, *part. 7, tr. 10, resol. 31*.

b) Diana, *loc. cit.*, mortale esse ait omittere maiorem partem indumentorum.

c) Tamburinius, *lib. 3, de Confirm., cap. 2, § 2, n. 4*, obligationem adesse affirmat ministrandi cum praedictis vestibibus; non tamen loquitur de omissione unius vel alterius. — Sporer autem » *Suppi. Sacram., cap. 2, n. 43*, dicit episcopum debere esse indutum « habitu pontificali, idque sub peccato mortali ».

*) Ita sane apud Pittonum, *de Sacris Ritib., n. 507*, (al. n. 532); sed juxta novam editionem Collectan. S. C. de Prop. Fide, ubi repetitur sub n. 29, est facultas tantum particularis episcopo Sardonensi, Bosnensi administratori, concessa. Alia tamen adsunt ejusmodi decreta, *ibid.* sub n. 178 et 1057; et signanter unum S-C.S.O. de die 12 Februar. 1851, quo Vicario apostolico Coreac concessit « astante causa posse privatim confirmare absque mitra et baculo pastoralis, adhibita stola ».

Notandum 3°. Quoad Zoc«w, Nuhez apud Bonacina⁸ putare quod sit mortale confirmare extra ecclesiam; sed hoc est contra communem. — Alii vero, ut Busenbaum, et Dicastillus /> apud Croix f), dicunt id omni culpa carere: modo Confirmatio ministretur in loco decenti. — Sed communius Bonacina et Croix *); ac Salmant. SeSm» cum Coninck et Praeposito *4 censent hoc esse veniale. Quod puto verius, nisi interveniat aliqua causa excusans; juxta id quod notatur in rubrica Pontificali, ubi dicitur: *Hoc sacramentum potest conferri minus solemniter quocumque die, hora et loco, ex causa ad arbitrium episcopi*.

Probabiliter autem dicit Palaus T, licite semper posse episcopum confirmare in suo oratorio domestico.

Notandum 4°. Quoad *jejunium*, quod, licet in can. *Ut jejunii, dist. 5, de consecr.* praescribatur ut confirmandi accedant dan Po>t pr,ndiBB

jejuni; et in Pontificali Romano dicatur: *Confirmandi deberent esse jejuni*; dicunt tamen Salmant.⁸ et Croix⁹ id esse tantum consilii. — Sed melius dicunt Aversa⁰ et Gobat⁰, ac Cabassutius¹⁰ et Renzi¹¹, jam usum invaluisse quod hoc sacramentum conferri possit etiam post prandium.

Apud Salm., loc. dc., n. 43. — Nufiea, qu. 72, <rt. 12, v Secundus ritus, . . Loc. dt., punct. 2, num. 14. — Pontifical, de Confirmandis. — 1 Tract. 20, punct. 10, num. 6. — Tr. 3, op. 4, num. 33. — Lib. 6, part. 1, num. 389. — Lib. 3, op. 3, num. 2. — De Confirm., op. 3, qu. 4.

*) Bonacina, Ledesma et Sà absolute loquuntur, nulla mentione facta de scandalo; Suarez autem et Granado negant esse mortale « secluso contemptu ».

f) Dicastillus, *tr. 3, de Confirm., disp. un., dub. 12, n. 148*, absolute loquitur, neque apponit conditionem de loco decenti; et sic etiam a Croix, *lib. 6, part. 1, n. 389*, allegatur.

Bonacina, *loc. cit., n. 14*, innuit esse venialem culpam, in quantum scilicet negat solum consuetudinem ministrandi Confirmationem in ecclesia, obligare sub mortali. — Eodemque modo loquitur Croix, *loc. cit.*

Salmant., *loc. cit., n. 32*, aliorum opiniones tantum referunt; nec citant Coninck aut Praepositum. Et sane Coninck, *qu. 72, art. 12, n. 114*, dicit « omnino... convenire ut in ecclesia fiat », quamvis id non praecipitur. — Praepositus vero, *qu. 72, art. 12, n. 54*: « Quamvis conferri debeat, inquit, decenti loco, non umen necessario in ecclesia ».

0 Croix, *loc. cit.*, citat Aversa et Gobat, ut

hts, quo-
ni die.

Sic pariter Confirmatio conferri potest *quocumque die*; ut dicunt Suarez *, et Sal-
mant.¹ cum Granado, et Busenbaum (ut
supra). Et sic usum ferre testatur Croix .

Patnoos
Confirmat
uocii

185. — « 2°. Sub gravi culpa, ut docet
« Navarrus 4 ex communi, requiritur pa-
« trinus. Isque unus tantum (licet Toletus
« duos admittat). — Qui, si confirmatus
« non sit, peccat graviter, secundum com-
« munem (Escobar tamen, ex Coninck %
« docet non esse mortale): quod probabile
« esse docet Quintanadvenas&. Immo nui-
« lum, si fiat in necessitate. Et non con-
« trahit cognationem; ut docent Sanchez,
« Suarez, contra Silvestrum, Sà et alios ».

Requiritur
isb (ravi.

Γ. Igitur requiritur *patrinus*, et qui-
dem sub gravi b>; ut cum Navarro et com-
muni dicit Busenbaum, et Holzmann c' ex
can. 2 et 6, caus. 30, qu. 1. Patrinus autem
Confirmationis designandus est a paren-
tibus, vel ab episcopo in eorum defectu.
Croix . cum Gobat (Hoc intelligendum
si confirmandus sit puer). — Dicit autem
Holzmann O cum Gobat et Illsung O,
quod licite posset conferri Confirmatio sine
patrino, casu quo is haberi non posset.

¹ Ditp. 37, sect. 2. — 1 Tr. 3, cap. 4, n. 34. · *Granad.*,
de Confirm., tr. 4, disp. 2, n. 3. — · Lib. 6, part. 1, n. 389. —
· Man., cap. 22, n. 9, v. *Quarto*. — *Told.*, lib. 2, cap. 24,
n. 4. — *Escob.*, tr. 7, exam. 3, cap. 4, n. 28, (edit. Lugdun.
s. d.; *al.* num. 20, v. f.). — · Tr. 2, singul. 7, num. 2. —
Sanch., de Matr. lib. 7, disp. 60, n. 20. * *Suar.*, in qu. 72,
art. 10, Comment., v. f. — *SiH*Si.*, v. *Matrimonium VIII*,

dicentes canonem *Ut jejuni* vim tantum con-
sili habere, jamque esse abrogatum; quod
profecto asserunt Aversa, *qu. 72, sect. 3, i.f.*;
et Gobat, *tr. 2, n. 769*; sed dicunt etiam id
quod ipsis a S. Alphonso tribuitur.

185. — a) Escobar pro hac opinione, quam
probabilem existimat, plane fallitur in alle-
gando Coninck; hic enim, *qu. 72, art. 10, n. 94*,
expresse contrarium asserit, dicens: « Non
confirmatum non posse tenere confirman-
dum »; addens *n. 95*: « Unde sequitur eum
graviter peccaturum, quia redderet eam cae-
rimoniam irritam ».

6> Hanc S. Doctoris opinionem confirmavit
& O. in sua Instruet, ad Archiep. Portus Prin-
cipis, die 5 Septembr. 1877 data: < Quam legem
[de obligatione adhibendi patrini in Confir-
matione] excepto casu gravis et urgentis ne-
cessitatis, egregius Ecclesiae Doctor S. Alphon-
sus simpliciter tradit obligare, et quidem sub
gravi, excepto casu quo patrinus haberi non
posset ».

<) Holzmann, *de Confirm.*, n. 222, ita te-
net; sed canones *2 et 6, caus. 30, qu. 1*, quos

IP. Requiritur ut patrinus sit *unus* ^{Regimur}
ut tenendum cum Busenbaum; et Sal-^{ut ut unus».}
mant.¹ ex Palao, Bonacina et Rebello.
Nam sic praecipitur *in cap. fin. de cogn.*
spir. in 6°, ubi dicitur: (Quamvis) *non*
plures quam unus~. vel una... accedere
debeant ad suscipiendum de Baptismo-
De Confirmatione... tdem iudicium est ha-
bendum. — Licet autem Tridentinum in
Baptismo duos admittat, cum tamen nihil
disponat de Confirmatione, quippe juri
antiquo standum est.

3°. Requiritur ut hic patrinus sit *con-* ^{vtut con-}
firmatus; ex praecepto quod habetur in ^{Srinal0*}
can. In baptisate 102, dist. 4, de con-
secrat., ubi: *In Baptisate vel in Chris-*
mate non potest alium suscipere in filio-
lum, qui non est ipse baptieatus vel con-
firmatus. Et in Pontificali Romano habe-
tur: *Nullus qui non sit confirmatus potest*
esse in Confirmatione patrinus.

186. — Sed hic dubitatur Γ. *An peccet*
graviter qui non confirmatus teneat?

Dicit Busenbaum quod Escobar negat
esse mortale; sed errat Nam hic auctor a> ^{<<v>> <<b}
oppositum expresse docet; quia talis pa- ^{iTMτi'}

qu. 7. v. *Duodecimum*. — *Sd*, v. *Matrim. tnpedim. dtrim.*,
n. 5, v. *Non confirmatum*. — *Novar.*, Man., **up.** 22, n. 9,
v. *Quarto*. — · Lib. 6, part. 1, num. 397. — *Gobai*, tr. 2,
n. 788. — 1 Tr. 3, cap. 4, n. 50. — *Palas*, tr. 20, punct. 10,
n. 2. · *Bonac.*, de Matr., qu. 3, punct. 5, § 2, num. 31. ·
Rtbel., part. 2, lib. 3, qu. 6, n. 6. — *Pontifical. Rom.*, de
Confirmandis.

allegat, non sunt ad rem; non enim tractant
de obligatione patrinum adhibendi, sed de
poena cui subjiuntur ii qui filiastris suos
in Confirmatione tenuerint

d) Holzmann, *loc. cit.*, excusat, « quando...
commode patrinus haberi nequit ». Et affert
Georgium Gobat testantem ita factum esse in
dioecesi Constantiensi, et addit Illsung prae-
laudato auctori subscribere. — Et re quidem
vera apud Gobat *n. 780*, sic res se habet, et
Gobat factum istud approbat, « si usus lon-
gaevus vel difficultas nanciscendi patrocine-
tur ». — Illsung vero, *tr. 6, disp. 3, n. 45*, re-
fert tantum Gobati sententiam.

*) Hinc, usum, quo unus dumtaxat pro
omnibus masculis a parochio vel ab episcopo
deputatur patrinus; et una mulier pro feminis,
S. C. C. declaravit « non esse probandum, sed
tolerandum in casu necessitatis, ab episcopo
judicandae, ad formam Pontificalis Romani ».
In Fesulana, Sacram. Confirm, die 12 Julii 1823.
Thesaur. Resol., tom. 83, fol. 160 et 167.

186. — a) Busenbaum cum & Alphonso fa-
cillime conciliatur; nam Escobar utramque

trinus violaret praeceptum Ecclesiae in re gravi. Et sic tenendum cum Concina *, et communi, ut asserit idem Busenbaum.

Dubitatur 2°. *An patrimis non confirmatus contrahat cognationem?*

Patrinu non confir-
nuuu pro*
babiliter
contrahit
cognatio-
nem.

Prima sententia affirmat. Et hanc tenent Concina*, Sotus⁸; et Navarrus, Tabiena, Manuel, Lopez, apud Sanchez 4. Item Sà, Paludanus, etc., apud Salmant.⁸, qui probabilem putant; sicut etiam censet Croix . — Ratio, quia (ut dicunt) rô *non potest* in *cit. can. 102* mox supra, per se et proprie non denotat invaliditatem actus, sed tantum prohibitionem; sive, ut ajunt Surdus^b et Barbosa apud Escobar b., quia verbum *non potest* interdum sonat idem ac *non decet*, vel *non expedit*.

Probabili-
lia! non
contrahit.

Secunda vero sententia negat: quam tenent Glossa e), Suarez', Toletus⁸, Bonacina .; et Renzil⁰, qui refert declarationem S. C. Concilii die 13 Junii 1654 (apud Josephum de Januario), ubi dictum fuit, non confirmatum suscipientem confirmandum

non contrahere cognationem spirituales. Eamdem ut probabiliozem tenent Sanchez¹¹ cum Angelo, Victoria*), Henriquez, Ledesma, Palacio .), etc. — Ratio: tum quia verbum *non potest* reddit actum omnino nullum (ut dicit Sanchez se probasse *de Matr., lib. 6, disp. 38, n. 20*); tum quia, sicut in Baptismo non contrahit patrinus non baptizatus, ita in Confirmatione non confirmatus.

Utraque est probabilis. Sed *secunda* probabilior, saltem quia est majori auctoritate munita, ob declarationem S. Congregationis.

187. - « Debet autem patrinus esse *di- versus a patrino Baptismi*, saltem extra « necessitatem ». [Ut dicunt Salmant.¹⁸ cum Laymann, Palao, Bonacina et communi. Excipit tamen Croix ¹⁸ cum Silvestro et synodo Coloniensi⁶], nisi aliqua adsit causa in contrarium. Patrinus autem debet esse *ejusdem sexus* cujus est confirmandus, juxta usum Ecclesiae et ritum Pontificalis

Patrieci
Confinai-
tionii, ibsi
a patrito
Bapunoi.

Ejusdea
Hxo ac
confirma»
dat.

1 De Confirm., cap. 7, n. 3, v. f. — . Loc. dt. — . In 4. dial. 42, qu. 1, an. 3. . *Novar*Contil. 1, i. f., de cognât, spirit. . *Tabirna*, v. *Confirmatio sacram.*, n. 8, qu. 7; et v. *Impedimentum* V, n. 2. *Man. Rodrig.*, Sum., part. 1, cap. 224, n. 4, l. f. . *Ludov. Lop.*, Instruct. nov., part. 2, de Matr., cap. 51, v. *Ex quo fit.* . . De Matr., lib. 7, disp. 60, n. 19. — Sd, v. *Matrim. imped. dirim.*, num. 5. *Palud.*, in 4, diet. 42. qu. I, art. I, cond. 3 (num. 8). . 1 Tr 3. cap. 4, num. 47. — . Lib. 6, part. 1, num. 400. — ' In qu. 72. art. 10, Comment., v, f. — ■ Lib. 2, cap. 24,

num. 4. — . De Matrim., qu. 3, punct. 5, § 2. num. 21. — De Confirm., cap. 3, qu. 9. . *Jos. de Januar.*, de Caaib. reserr.i part. 2, resol. 75, n. 59. Habetur etiam ap. Pallottini. . *Sacram. Bapt.*, § 1, n. 36. — 11 Loc. cit., n. 20. . *Anget.*, v. *Confirmationis sacram.*, num. 11; . *Matrimonium III, Impcdim. VII*, num. 10, l. f. - *Henriq.*, lib. 12, cap. 11, n. 2. ; *Bartholom. de Ledesm.*, Summar., de Confirm., diff. 8, v. *Sciendum tamen.* — 11 Tr. 3, cap. 4, n. 49. . *Laym.*, lib. 5, tr. 3, cap. 7, n. 1. . *Palasus*, tr. 20, punct. 10, n. 2, v. l — “ Lib. 6, part. 1, n. 398.

opinionem tuetur; eam scilicet quam ei tribuit Bus., in *Compend., tr. 7, exam. 3, cap. 4, n. 28* (*edit. Lugdun. s. d.*; al. n. 20) ubi scribit: « l*robabile est non confirmatum confirmandum tenere, non esse mortale peccatum ». Eam vero quae eidem a S. Alphonso tribuitur, in opere magno, cui titulus: *Universae theologiae moralis receptiores absque lite sententiae, necnon problematicae quaestiones*, ubi, *lib. 12, n. 233*, haec habentur: «Judico mortaliter delinquere eum qui non confirmatus velit in Confirmatione patrinum gerere. Quia violat Ecclesiae in re gravi praeceptum ».

b) Escobar, *lib. 12, n. 231*, hanc utique interpretationem affert ex citatis auctoribus. Et profecto Surdus scribit in *Consiliis, consil. 203, n. 44*: «Ea posse non dicimur quae honeste non possumus ». — Et Barbosa, fere iisdem verbis utens in *Axiomat. juris, v. Posse, n. 6*: « Posse non dicitur quis ea quae honeste non potest ». Ex *L. Nepos 125, ff. de verb. signi/.*, ubi de locutione: *cum potuero* statuitur: « PotesL.. illa accipi significatio, cum salva dignitate mea potero ».

Can. *In Baptismate, de conster., dist 4,*

superius relatus, loquitur tum de Baptismo tum de Confirmatione; et Glossa in v. *Suscipere*, dicit: «Sed quid si suscipiat? Dicunt quidam quod non contrahitur compaternitas, secus si baptizet

O Victoria, in *Sum., de Confirm., n. 51*, absolute ita tenet.

Michael de Palacio, *in 4, dist. 7, disp. 4, v. f.*, v. *Ego vero censeo*: « Dubitatio obscurior est, inquit At videtur non absimile a vero non contrahi ».

187. - a) Bonacina, *de Confirm., disp. 3, punct. 4, i. f.*, haec omnia satis innuit, dicens eumdem esse « posse in necessitate, sicut etiam in necessitate licitum est fratri suscipere fratrem ». Unde male citatur inferius a Busenbaum ex Quintanadvenas.

b) Silvester non citatur a Croix; excipit tamen, v. *Confirmatio divina, qu. 4, § Et sexto*, casum necessitatis, sicut et ipsa Coloniensis synodus (anno 1662 celebrata, et quae habetur inter Concilia Germaniae, tom. 9), *part. 2, tit. 4, de Confirm., cap. 3, § 1*. — Si autem usus sit alicubi receptus, ut idem sit patrinus in Confirmatione qui fuerit in Baptismo,

Romani, prout dicit Croix¹*cum Aversa|. « Licet cum Bonacina et Hurtado id « neget Quintanadvenas »; et secus facien- « tern non peccare mortaliter dicat Dia- gtpUna « na — Et non monachus (nisi factus « episcopus); admitti tamen et illos et « moniales posse sine culpa, docet idem « Quintanadvenas nisi in eorum reli- « gione sit prohibitum. Eo autem nomi- « ne non excludi mendicantes notat Co- « ninck *), et alii quinque cum Diana . — « Nec refert, seclusa consuetudine, num « vir sit aut femina.

« Neque etiam contrahit obligationem « instruendi confirmatum »; [Ut dicunt etiam Salmant.⁴ cum Laymann, Palao, Bonacina et Henriquez. Excipiunt tamen Aversa et synodus Coloniensis />, apud Croix⁵*, si confirmatus non sit instructus, et alius desit] « sed tantum cognationem « spiritualem cum eo et ejus parentibus: « dummodo tamen eum tangat ».

Quidquid dicat Quintanadvenas apud Busenbaum, verius id censent vetitum Salmant. *; ac Sanchez, Bonacina, Ledesma et communis, apud Sporer^T. Nam in can. *Monachi 104, dist. 4, de consecr.*, universe dicitur: *Monachi sibi conipatres*

Eiectptio- *commatresve non faciant.* — Excipiunt autem 1°. Sporer 8* et Palaus, Barbosa, Gobat, etc., apud Croix ., si confirmandus esset pariter religiosus. Excipiunt 2°. Suarez *4 Dicastillus, etc., apud Croix 10, si

1 Lib. 6, part. 1, num. 399. - Aversa, qu. 72, sect. 5, v. Srx/o... In Confirmatione. — Gasp. Hurtad., de Confirm., diff. 14, i. m. - 1 Tr. 2, ningui. 7, n. 6; et ningui. 14 (ult.), n. 2. — g Part. 9, tr. 6, renol. 32. — * Tr. 8, cap. 4, n. 51. - Laym., lib. 5, tr. 9, cap. 7, n. 1. - Palaus, tr. 20, punct. 10, n. 2. - Bonae., diip. 3, punct. 4, n. 11. - Henriq., lib. 3, cap. 3, num. 3. - Aversa, qu. 72, sect. 6, v. Denique. - 1 Loc. dt., n. 397. - . Loc. cit., num. 48. — Sanches, de Mfttr.i lib. 7, ditp. 60, num. 19 et 21. - Bonae., de Matr.,

religiosus sit mendicans; sed hanc exceptionem nec admittit Pater Concinall.

Quoad *modum* autem suscipiendi in Confirmatione, praescribitur in Pontificali ^{Modo, m-} 'c'p<'n4'.

Romano, quod confirmandus ponat pedem super pedem dexterum patrini. — Sed recte dicit Concinal⁸, hodie receptam consuetudinem habere, quod sufficiat ut patrinus manum dexteram super dexterum humerum confirmandi ponat; et hanc consuetudinem testatur Concina approbatam fuisse a S. C. Rituum die 20 Septembris 1749.

188. - « 3°. Frons confirmati obliganda ^{0>>i} « est fascia linea cruce notata, gestanda ^{>ciâ hoea.} « uno, tribus vel septem diebus, pro consuetudine, illota interim fronte ». [Sed hodie ex desuetudine haec caeremonia non amplius in nostris partibus est in usu; cum statim post unctionem abstergatur frons confirmati, et sic dimittatur]. « Potest etiam, si ratio subsit, statim auferri, « et frons ablui. — Ipsa autem comburi « vel honeste asservari debet, nec ad profanos usus adhiberi, propter contactum chrismatis. Neque solvens illam contrahit cognationem. — Vide Praepositum “.

« 4°. Parochos teneri in librum referre « nomina confirmatorum et patrinorum ^{Puochu»} « suae parochiae (eamque curam ad episcopos etiam pertinere), tum propter ^{tenetnr no} « sciendam cognationem spiritualem, tum

qu. 3, punct. 5, § 2, num. 23. . * Suppi. Sacram., cap. 2, n. 47. — Loc. dt. — Palaus, loc. dU, n. 2. - Barb., de Off. et Poteet, epite., alleg. 30, num. 36. - Gobai, tr. 2, num. 783. - Loc. cit., num. 397. — Dicast., tract. 3, de Confirm., diep. unie. dub. 12, n. 145. - * Lib. 6, part. 1, n. 397. — 11 De Confirm., cap. 7, n. 3. — “ De Confirm., cap. 7, n. 3, i. f. — Conttna, loc. dt. — S. Rit. Cong., Decreta authent., num. 2404, ad 6. — 13 In qu. 72, arc. 12, num. M.

S. C. Cone., die 16 Februar. 1884, declaravit « posse tolerari; sed episcopus curet abusum pedetentim evellere».

c) Diana, *part. 3, tr. 4, resol. 21, v. Tertio*, refert quoad hoc opinionem Bartholomaei ab Angelo, quam nec probat nec reprobat.

<*) Quintanadvenas, *tr. 1, singul. 25 (ult.) n. 2 et 8*, id habet pro suscipientibus in Baptismo; sed idem omnino dicit de suscipientibus in Confirmatione, *tr. 2, singul. 8, n. 2 et 3*.

*) Coninck, *qu. 67, art. 7, n. 56*, ita docet de suscipientibus in Baptismo.

/> Synodus Coloniensis, *loc. cit.*, § 2, abso-

lute docet adesse ejusmodi obligationem; negat enim monachos, moniales et quoscumque religiosos adhiberi posse in patrilinos, quia « obligationi... confirmatum instruendi satisfacere nequeunt». Et ita etiam a Croix refertur.

t) Petrus de Ledesma, *Sum., de Bapt., cap. 13, concl. 6*, de Baptismo dumtaxat disputat

h) Suarez videtur a Croix pro sola ratione citari, scilicet: quia non est obligatio instruendi; et revera, *qu. 72, art. 10, comment.*, negat adesse regulariter et moraliter ejusmodi obligationem pro Confirmationis patrino.

« propter ordines suscipiendos, docetQuin-
« tanadvenas¹ ex Barbosa etc.; ac de-
« nique licere mutare nomen in Confir-
« matione. Ibid. * ».

Benedictio
AtuüH, Bien-
plex cere-
moon

Notandum ultimo, pro complemento
hujus materiae, quod benedictio commu-
nis quae datur ab episcopo confirmatis in
fine non est necessaria ad sacramentum,
sed est simplex caeremonia ut commu-

¹ Tr. 2, tingul. 11, nam. 1. — • *Q*inlanaâv.t* tr. 2,
•injul. 10. — • Lib. 6, part. 1, num. 400. — 4 Lib. 3, de

niter dicunt doctores cum Croix §. — Hinc
probabiliter ait Tamburinius⁴ admonitio-
nem quae fit, ne confirmati ante benedi-
ctionem praefatam discedant, non videri
quod obliget. Immo dicunt Laymann ®,
Palaus® et Tamburinius c>, quando ma-
gnus est concursus, omittendam esse illam
admonitionem, ut aliis locus praestetur;
et hanc esse praxim testatur Croix’.

Conhrm., cap. 2, § 2, num. 9. — » Lib. 5, tr. 3, cap. 7,
n. 2, i. f. — • Tr. 20, punct. 10, n. 12. — ’ Loc. cit., n. 400,

188. - Barbosa, *de Parocho, cap. 7, n. 16*,
ita sane parochis faciendum esse dicit, « ma-
xime in oppidis, ad quae episcopus ad confir-
mandum accedit, non habens secum notarium
scribentem; nam in civitatibus illa [matricula]
necessaria non erit, cum Confirmatio confe-
ratur in cathedrali, et ibi notentur confirmati ».
— Quintanadvenas autem obligationem pa-

rochi limitat: « Nisi ex usu aut statuto ab epi-
scopi notario aliave persona scribi soleant aut

b) Et ita etiam declaravit, S. C. S. O. die
22 Junii 1892.

c) Tamburinius, *loc. cit.*, non dicit omitten-
dam esse admonitionem ; sed « expedit disce-
dere >, inquit, quando magnus concursus adest.

TRACTATUS TERTIUS
DE EUCHARISTIA

CAPUT I.
De Essentia Eucharistiae.

DUBIUM I.
Quid sit Eucharistia.

189 *In quo constituatur sive consistat essentia Eucharistiae.* — 190. *Vide resolutiones apud Busenbaum circa rationem specificam et numericam hujus sacramenti.* — 191. *Qu. 1 An tota ratio specifica Eucharistiae salvetur in alterutra specie. Qu. 2. Unde sumatur unitas numerica Eucharistiae.* — 192. *Qu. 3. An Eucharistia sit necessaria ad salutem necessitate medii.* — 193. *Qu. 4. An Eucharistia sit necessaria adultis ad vitam spiritualem conservandam.*

Eachin-
ttu quid.

189. - « Resp. Est sacramentum Cor-
« poris et Sanguinis Christi sub speciebus
« panis et vini, ad spiritualem animae re-
« lectionem divinitus institutum. — Ita
« communiter scholastici.

« Unde resolves sequentia:

« Γ. Tam species consecratae quam
« Corpus et Sanguis Christi intrinsece et
« essentialiter constituunt hoc sacramen-
« tum. — Adeoque falsum est quod docuit
« Waldensis, Corpus et Sanguinem Christi
« esse totum sacramentum. Ratio: tum
« quia Tridentinum docet Corpus et San-
« guinem contineri hoc sacramento; tum
« quia, quatenus continetur, non est sen-
« sibile. — Item falsum est quod docent
« Marsilius et Sotus % solas species con-
« stituere hoc sacramentum: tum quia
« Eucharistia est cibus coelestis; tum quia
» adorari debet latria, ut docet Tridenti-
« num b» ».

Hic praenotandum quod in omnibus
sacramentis tria distinguuntur, nempe sa-

cramentum tantum, res tantum, et sacra-
mentum ac res. *Sacramentum tantum* est
illud quod significat; *res tantum* est id
quod significatur, sive effectus sacramenti;
sacramentum ac res simul est id quod
significatur ab uno, et significat aliud. —
In hoc autem Eucharistiae sacramento,
sacramentum tantum sunt species con-
secratae, quae tantum significant animae
refectionem; *res tantum* est ipsa refectio;
res et sacramentum est Corpus Christi,
quod significatur a speciebus, et gratiam
significat.

Hinc magna oritur Quaestio inter do-
ctores, nempe: *In quo consistat essentia
Eucharistiae?* — Plures sunt sententiae;
sed duae sunt magis receptae:

Prima sententia, quam tenent Gonet *,
Petrocorensis *; et Salmant.⁸ cum Soto
Gonzalez, Henriquez c>, etc., dicit quod
essentia sive ratio sacramenti consistit
in recto in solis speciebus; Corpus au-
tem Christi pertinet ad sacramentum tan-

Essentia
Euchari-
stiae sita
est:

Juxta a-
lias, in spe-
ciebus in
recto; in
Corpore
Christi ia
obliquo.

In quovi-
ucraaento
tri* dUtin-
pantar.

Waldensls, de Sacram., cap. 21. n. 1. — Trid., sees. 13,
de Eschar., can. 1. — Marsi!., in 4, qu. 6, art. 2, not. 2. —

• Man., tr.4, de Euchar., cap. 1, § I, v. Responds breviUr-
• De Euchar., cap. 1, qu. 2. — • Tr. 4, cap. 1, n. 18 et 43.

189, - a) Sotus, in 4, dist. 8, qu. un., art. 1,
ita tenet secundum quod accipitur sacramen-
tum tantum.

b) Tridentinum, loc. cit., can. 6, dicit Chri-

stum in Eucharistia adorandum esse cultu
latriae.

c> Auctores isti citantur a Salmant pro
ea parte qua negatur sacramentum hoc in

turn in obliquo, id est tamquam quid extrinsece connotatum. — Probant Γ. Ex cap. *Cum Marthae, de celebr. miss.*, ubi sic dicitur: *Forma* (id est species) *est panis et vini; veritas, carnis et sanguinis; virtus, unitatis et caritatis. Primum* (id est species) *est sacramentum, et non res. Secundum* (id est Corpus Christi) *est sacramentum ei res. Tertium* (id est effectus) *est res et non sacramentum.* Cum igitur textus dicat species esse sacramentum, et distinguat sacramentum a re simul et sacramento, quod ait esse Corpus Christi: ergo (ut dicunt) totam rationem sacramenti textus refundit solis speciebus. — Probant 2°. Ex Tridentino ' , ubi habetur: *Si quis negaverit in SS. Eucharistiae sacramento contineri vere, realiter et substantialiter Corpus et Sanguinem... Domini Nostri Jesu Christi..., anathema sit.* Ergo si Corpus Christi continetur in sacramento, sequitur quod species sint sacramentum tantum continentes Corpus Christi, ne dicatur Corpus Christi contineri in seipso.

juxta A *-
ito», aequ
buipe' i
corpor"
r,“

Secunda vero sententia, quam tenent cum “usen'5aum Suarez*, Contin. Tournely ; item Vasquez, Coninck, Valentia, etc., apud Salmant.4, dicit sacramentum Eucharistiae consistere in recto sive essentialiter aequae in speciebus ac in Corpore Christi. — Ratio, quia ex Corpore Christi aequae ac speciebus unum fit sacramentum. Christus autem continetur in sacramento tamquam pars in toto, ut anima in homine; non vero tamquam aliquid extrinsecum a ratione sacramenti. Et sic respondetur textui, quem opponunt, Tridentini. Haecque ratio confirmatur a D. Au-

gustino, relato in can. *Hoc est 48, dist. ?*, de consecr., ubi docet hoc sacramentum duobus constare, visibilibus elementorum specie, et invisibili Domini N. Jesu Christi Carne et Sanguine...; sicut Christi Persona constat... ex Deo et homine. — Ad textum autem in cap. *Cum Marthae*, respondet Lugo8 (qui diversam sustinet sententiam, nempe quod essentia Eucharistiae in recto consistat in Corpore Christi, et in obliquo tantum in speciebus) quod Pontifex, dicendo species esse sacramentum, non intendit dicere quod solae species sint sacramentum, sed quod species in Eucharistia non habent aliud munus quam sacramenti; significant enim et non significantur: ad differentiam Corporis Christi, quod est sacramentum simul et res, nempe quod significat gratiam et significatur a speciebus; non autem textus excludit quod Corpus Christi pertinet ad essentiam sacramenti.

Utraque sententia est probabilis.

Utnq«

« 2°. Usus sive sumptio Eucharistiae bxbiiu.

« non est proprie ipsum sacramentum, “
« neque aliud sacramentum ab eo distin- Jur^“e”
« ctum, ut vult Gabriel^; nec pars illius,
« sive essentialis, sive integralis, ut Aureo-
« lus*V sed tantum applicatio, sive con-
« ditio ut sacramentum operetur ».

Omnia alia sacramenta (ut sub initio hujus *Libri VI, n. 6, Not. II*, notavimus) tramées dicuntur *transeuntia*; quia tum solum sunt sacramenta cum conficiuntur et applicantur. — Hoc tantum Eucharistiae sacramentum dicitur *permanens*, quia consistit Jti^nech”^ in re permanente. Et sic Corpus Christi, nroiptn“ post consecrationem existens sub speciebus panis, est vere et proprie sacra-

' Sw. 13, de Euchar., can. 1. — Diip. 42, »ect. 3, n. 2. — De Euchar., pan. 1, cap. 1, art. 1, concl. 2. — Vasq., di*p. 167, cap. 5. — Contnck, de Sacram., qu. 73,

n. 20. — Valent., in 3* Part., diip. 6, qu. 1, punct. 3. — 4 Tract. 4, cap. 1, num. 29. — 4 De Euchar., di>p. 1, num. 27.

recto supponere pro Corpore et Sanguine Christi. Et profecto Sotus, ut superiori nota habetur, dicit species constituere hoc sacramentum, secundum quod accipitur sacramentum tantum, et addit: «Sicut ablutio continens virtutem sanctificandi est sacramentum, ita species continentes Corpus et Sanguinem ». — Henriquez vero, *lib. 8, de Euch., cap. 6*, negat sacramentum hoc dicendum esse Corpus Christi in recto et species in obliquo; sed species ait esse sacramentum tantum; Corpus

vero Christi, sub speciebus contentum, rem esse et sacramentum.

d> Gabriel Biel, in 4, dist. 8, qu. 1, art. 3, dub. 2, consecrationem vult esse proprie sacramentum, et subdit: « De usu sacramenti scilicet ejus perceptione, videtur similiter dicendum...; nam ista perceptio sacramenti est quoddam signum significans gratiam, ad spirituale nutritionem suscipienti collatam ex opere operato, et hoc ex institutione divina ».

Aureolus, in 4, dist. 8, qu. 1, art. It

mentum, sive sumatur sive in sacrario servetur; ut habetur definitum in Tridentino ubi: *Si quis dixerit, peracta consecratione, in admirabili Eucharistiae sacramento non esse Corpus et Sanguinem D. N. Jesu Christi, sed tantum in usu..., anathema sii.*

Unitu et
multipli-
tate sacri-
secu.

190. - « 3°. Etsi quaelibet species, immo « quaevis pars speciei, sit integrum et « essentialiter perfectum sacramentum, « adeoque sacramentum Eucharistiae, sub « speciebus panis et vini, physice et ma- « terialiter specie differat; moraliter ta- « men et in ratione sacramenti est unum « specie infima sacramentum: tum quia « est unum signum rei sacrae, tum quia « ordinatur ad unum specie infima finem. « — Vide S. Thomam ».

« 4°. Etsi, physice loquendo, tot sint « numero sacramenta quot numero spe- « cies, vel etiam partes specierum: mo- « raliter tamen unum numero sacramen- « tum est, quod per modum unius propo- « nitur et sumitur; quia id ad unum finem, « scilicet ad unam refectionem spiritua- « lem, refertur.

« 5°. Hostiae in diversis altaribus recte « concipiuntur ut distincta sacramenta. — « Contra vero, si sacerdos unam hostiam « in plures partes dividat, vel plures ho- « stias simul sumat (eadem est ratio plu- « rium specierum diversae rationis), non « ideo dicitur accepisse plura numero sa- « cramenta ».

Praesentia
lotius Chri-
sti sub utra-
que «pede.

Super his, ante omnia praenotandum in quod habetur in Tridentino⁸: *Corpus... (exsistere) sub specie panis, et Sanguinem sub vini specie ex vi verborum; ipsum autem Corpus sub specie vini, et Sanguinem sub specie panis, Animamque sub utraque, vi naturalis illius connexionis*

¹ Se». 13, de Euchar., can. 4. — ² 3 PM qu. 73, art. 2. — ³ Se». 13, de Euch., cap. 3. — ⁴ Se». 21, de Communionem, cap. 3. — ⁵ De Euch., lib. 4, cap. 22. — ⁶ Tr. 4, cap. 2, dub. 1, n. 16. — ⁷ De Euch., disp. 2, aet. 1, num. 9. —

et concomitantiae... Divinitatem porro, propter... ejus cum Corpore et Anima hypostaticam unionem. - Item habetur⁴: *Quamvis Redemptor noster... hoc sacramentum in duabus speciebus instituerit..., tamen fatendum esse, etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi; ac propterea, quod ad fructum attinet, nulla gratia necessaria ad salutem eos defraudari qui unam speciem solam accipiunt.*

191. - Sed quaeritur Ie. *An tota ratio specifica hujus sacramentisalvetur in sola specie panis aut vini, seorsim sumpta?*

Prima affirmat: quam tenent Bellarminus⁸; et Gonzalez, Nufiez et alii, apud Salmant.⁴. — Ratio, quia quaelibet species rationem habet integri convivii; cum per concomitantiam Sanguis veniat sub speciem panis, et Corpus sub speciem vini. Idque arguunt ex illis verbis Tridentini, ut supra: *Sub altera tantum specit verum sacramentum sumi.*

Secunda vero probabilior sententia dicit totam rationem specificam sacramenti non salvari, nisi in utraque specie. Ita Lugol,* Tournely' ac ejus Continuator*; et Salmant.¹⁰ cum Ledesma, Cornejo, etc. — Ratio, quia, licet per concomitantiam Corpus Christi veniat sub speciem vini, et contra (quod sufficit quidem ad totum assequendum fructum sacramenti, ut docet concilium); hoc tamen per accidens evenit, quia nunc sanguis non potest a Corpore separari, sed non per se: nam si in triduo Passionis Apostoli célébrasent, utique Sanguis non venisset sub speciem panis. Unde, cum sub altera tantum specie vi verborum et per se ponatur tantum Corpus vel Sanguis; non potest per se significari per alterutram speciem tota

Tota ratio
• peciHca.
juxta alioa,
■ alvatur in
alter atra
specie.

Probabi-
bus. ooaai-
si ia utra-
que.

• Praelect. de Euch., qu. 4, art. 1 — • De Euch., parc 1, cap. 1, art. 1, coach 4. — » Tr. 4, cap. 2, n. 17 et 10. • Pr/ras de Led., de Each., cap. 1, concl. IX • Cornejo, tom. 2, tr. 4, qu. 73, art. 2, diip. 1, dub. X

prop. 3, affirmat sumptionem esse partem essentialem hujus sacramenti. Et addit *vers. fin.* Eucharistiae sacramentum integratum esse « ex speciebus, verbis et usu, quantum ad ejus essentialem totalitatem ».

191. - a) Nufiez male hic a Salmant. allegatur; nam, *in qu. 73, art. 2, resp. ad 1 princip. arg.*, oppositam opinionem tuetur, scri-

bens: « Dico continere quidem speciem panis id quod requiritur ad veram rationem sacramenti, non tamen quod requiritur ad totalem rationem sacramenti, quia non significat gratiam ut aliquid perfectum et totale, scilicet ut totaliter reficientem animam, sed ut partem refectionis ». Et paulo inferius idem aliis verbis repetit.

refectio cibi et potus, in qua consistit ratio specifica hujus sacramenti. — Et pro hac sententia videtur expresse esse D. Thomas cum ibi sic dicat: *Panis et vitium materialiter quidem sunt plura signa, formaliter vero et perfective unum, in quantum ex eis perficitur una refectio.* Ergo formaliter, seu quoad rationem specificam sacramenti, non perficitur in ratione significandi refectio, nisi in utraque specie.

Quaeritur 2°. *Unde sumatur unitas numerica hujus sacramenti?*

de°uni2°
aomeric*

Alii dicunt sumi ab unitate Corporis Christi; ut Lugo et Suarez. — Alii, a physica continuatione partium ipsarum spederum: et ita dicunt tot esse sacramenta quot sunt species panis vel vini physice discontinuae; ut Vasquez, etc. — Alii, a morali conjunctione specierum inter se; ut Salmant.* cum Soto et Bellarmino. Qui tenent quod plures species consecratae, etsi discontinuae, et licet physice sint plura sacramenta, moraliter tamen unum sunt sacramentum ex morali conjunctione quam habent, dum per modum unius proponuntur aut sumuntur. Et haec sententia videtur probabilior, cum Busenbaum (ut supra, n. 190).

i.ufVÎli"
tur*moraii
conjunctio*
ne specie*
,Lm

Utraque
apeciet effi-
cit unum
ucr»tne-
tum

Quoad species igitur hujus sacramenti, concludendum quod, licet quaelibet species sit materialiter diversa; moraliter tamen utraque constituit unum sacramentum, cum utraque significet unum convivium ex cibo et potu constans.

Numerus
«emitur
ex numero
•umptio-
num

Quoad numerum vero, dicendum quod numerus sumitur ex multiplicitate summationum. — Unde, si una species vel una hostia distribuitur pluribus, vel eidem personae in diversis vicibus moraliter distinctis, diversa sunt numero sacramenta. E converso, si alicui eodem tempore ministrarentur ambae species vel plures partes ejusdem speciei, unum esset sacramentum. — Sic pariter, si diversae species consecratae eodem tempore et in eodem altari proponuntur, unum erit sa-

cramentum. Si vero eadem species dividuntur, et in diversis proponuntur altaribus, diversa erunt sacramenta.

192. - Quaeritur 3°. *An Eucharistia sit necessaria ad primam justificationem obtinendam?*

Supponitur ut certum cum S. Thomas, Eucharistiam esse ad salutem necessariam necessitate praecepti, non solum ecclesiastici, sed etiam divini, ex Luc. xxii: *Hoc facite in meam commemorationem.* — E contrario certum est non esse necessariam necessitate medii secundum realem susceptionem; ut asserunt Salmant.4 communiter, contra haereticos.

Eoetan
*U1, Ad U
lates at
cetiirii
praecepi)
divino

Dubium est: *An sit necessaria saltem in voto necessitate medii?*

Prima sententia negat cum S. Bonaventura, Suarez, Vasquez, Cajetano, Laymann, Bonacina, etc., apud Salmant. . — Ratio, quia hoc sacramentum non est institutum ad causandam primam gratiam. Et iueo concilium Tridentinum8 damnat dicentes praecipuum fructum hujus sacramenti esse remissionem peccatorum.

Non «ere
necetiui
medii in rt.

Juxti t-
Ito», neqie
necetiui
medii in
voto.

Secunda tamen probabilior sententia, quam tenent Concina T; Sotus, Ledesma et plures, cum Salmant. 8, docet, votum saltem virtuale et implicitum Eucharistiae, respiciens hoc sacramentum ut finem vitae spiritualis, esse necessarium necessitate medii ad salutem tam adultis quam parvulis. *Adulti* autem tale votum habent, dum sacramenta Baptismi aut Poenitentiae suscipiunt; voluntas enim ipsorum omnia praecepta implendi, hoc etiam praeceptum Eucharistiae saltem implicite comprehendit. *Parvuli* vero votum habent, non ex voluntate propria, sed ex voluntate implicita Ecclesiae, quae pueris applicatur, sicut applicatur voluntas suscipiendi Baptismum. — Et hanc docet S. Thomas., ubi ait: *Hoc sacramentum ex seipso virtutem habet gratiam conferendi. Nec aliquis habet gratiam ante susceptionem hujus sacramenti: vel nisi ex aliquo voto ipsius vel per se ipsum, sicut*

Probabi-
lius neco-
aria ia
voto saltem
implicito.

3 P. qu. 73. art. 2, ad 2. — £m<0. diip. 2, wt. 2, num. 15. — Suar., de Sacram., diap. acct. 4 — Vasq., di«p. 168 cap. 2. — Tr. 4, cap. 2. num 42 et 46. Sotus, in 4, dill. 8, qu. unie., arL 2. S<arm..de Euch., lib. 4, cap. 22 prop©. 4. — 1 3 P, qu. 80, art. 11. — 4 Tract. 4, cap. X num. 6. — S. Bouav., tn 4, dut- 12, part. 2, art. 2, qu. 1 - Smat., diip- 40, lect. 1, cood. 2. Vasqdiip. 16«,

cap 3 Cajetan., in 3 Part., qu. 80. art. 12, qu. I, v. His ilaqur prarmissis. Laym, lib. 5, tr. 4, cap. 5, num. 1. Bonar., de Euch., qu. 1, punct. X Tr. 4, cap. 3, n. 14. — Seta. 13. de Each., can. 5. — 1 De Each., diiiert. 1, cap. 9, num. 6. — Sotus, in 4, dial. 8, art. 3 Prtr. dr Ltdrsma, Sum., de Euch., cap. 2, cond 3. - Loc. dt., n. 16 et 21. — 3 P., qu. 79, art. 1, ad 1.

adulti; vel voto Ecclesiae, sicut parvuli.

— Et probatur primo, ex Joan, vi: *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis..., non habebitis vitam in vobis.* Probatur secundo ratione: quia sacramenta Baptismi et Poenitentiae, quae certe sunt necessaria necessitate medii, saltem in voto, ad primam gratiam obtinendam, non conferunt gratiam, nisi respiciendo ad Eucharistiam, ut ad finem omnium sacramentorum.

193. - Quaeritur 4°. *An Eucharistia in re vel in voto sit medium necessarium adultis ad vitam spiritualem conservandam?*

Negant Suarez, Vasquez, Durandus, etc., apud Salmant. *, dicentes ad hoc alia

adesse media. — Sed communius et verius affirmant Sotus, Gonzalez et Salmant., cum S. Thoma Ratio, quia, sicut vita corporis diu non potest conservari sine cibo materiali; ita vita animae sine hoc cibo spirituali, saltem in voto, et quidem explicito in eo qui necessitatem hujus sacramenti advertit.

Hinc tenent Salmant. * cum Cornejo etc., non excusari a peccato, etiam qui semel in anno Eucharistiam sumunt, si norint communionem tam raram eis non sufficere ad perseverandum, habita ratione propriae infirmitatis. — Vide dicenda n. 295, v. *Immo.*

In voto necessaria vitae spiritualis in adultis.

Corollario.

DUBIUM II.

Quae Materia Eucharistiae.

194. *Quae sit materia proxima hujus sacramenti.* — 196. *De obligatione consecrandi sub utraque specie. (Vide quae habentur apud Busenbaum).* — 196. *Dub. 1. An haec obligatio sit de jure divino, vel ecclesiastico. Dub. 2. An Papa possit in ea dispensare. Dub. 3. An sit valida consecratio unius speciei sine altera.* — 197. *An aliquando per accidens possit una species sine altera consecrari.*

De quaefini mileru afitur.

194. - « Nota. Sicut in aliis sacramentis « est duplex materia, proxima et remota; « ita etiam hic, sed ordine inverso. — Nam « in aliis, materia remota est res permanens; proxima vero ejus usus, qui transit. Hic vero, remota transit; et proxima manet, scilicet species panis et vini.

« Quaeritur ergo tantum de remota, illa « scilicet quae, facta consecratione, transit « in Corpus et Sanguinem Christi.

Materia Eucharistiae, panis et vinum tantum.

« Resp. Materia Eucharistiae est tantum panis et vinum. Est de fide, et probatur ex institutione Christi (Matth. xxvi « et Luc. xxii). Et quidem utraque materia, panis et vinum, est ita necessaria ad hoc sacramentum conficiendum, ut per « se nunquam licite possit una consecrari

« absque alia: quod patet tum ex facto « Christi (Luc. xxii) tum ex Tridentino.

« Unde resolves:

195. - « 1°. Consecratio utriusque speciei est juris divini; quia ratio sacrificii, « sine quo non fit, exigit utramque.

« 2°. Non licet alteram tantum speciem « consecrare, in necessitate etiam gravi, « v. gr. ut moribundo detur viaticum. — « Suarez, etc. communiter.

« 3°. Nec Pontifex in eo potest dispensare ullo casu. — Ita communiter Suarez a, etc., contra quosdam ».

Certum est necessarium esse de necessitate praecepti consecrare Eucharistiam sub utraque specie; ut docet D. Thomas 5 cum aliis communiter, ex can. *Com-*

Consecratio utriusque speciei est juris divini.

Suar., disp. 40, sect. 2, n. 4, v. *In hac re.* · *Vasq.*, disp. 169, cap. 3, n. 20. · *Durand.*, in 4, dist. 9, qu. 2. · 1 Tr. 4, cap. 3, n. 34. — *Petr. de Solo*, de Institut. sacerdot.,

de Euch., lect. 9. · 1 Loc. cit. n. 35 et 36. — 1 Loc. cit., n. 42. — 4 Ses. 22, de sacrific. Miss., cap. 1 — *Suar.*, disp. 43, sect. 4, conc. 2. — 13 P., qu. 80, art. 12, ad 1. Cfr. etiam ad 3

193. - a) Cum S. Thoma, qui in 3 P., qu. 80, art. 11, ad 2, affirmat in universum sacramentum hoc adultis esse necessitatis.

b) Cornejo enim, tom. 2, tr. 4, qu. 73, art. 3, disp. 2, dub. 2, ult. diff., haec scribit: « Realis usus hujus sacramenti est necessarius necessitate praecepti divini, quoties justus,

experiens suam debilitatem, sentit se non posse in vita spirituali diu conservari; quod praeceptum fundatur in ipsa necessitate medii ».

195. - a) Suarez, loc. cit., conc. 3, ita tenet ut verius et tutius; probabile tamen existimat Pontificem dispensare se propter causam publicam.

perimus, dist. 2, de consecr., et ex Tridentino (ut mox infra). Unde commune ac certum est apud omnes, nec etiam in articulo mortis licitum esse consecrare unam speciem ad viaticum infirmo porrigendum. — Vide Salmant.¹* Bonacina¹* et alios passim.

196. - Sed dubitatur Γ. *Utrum praeceptum hoc sit divinum an ecclesiasticum?*

Navarrus*; et Adrianus, Major, etc., apud Contin. Tournely*, dicunt esse ecclesiasticum. — Sed omnino tenendum esse divinum, cum Suarez*, Toumely*, Concina et Bonacina⁸*cum Cajetano, Soto a), Paludano, Reginaldo, Filliuccio et aliis communiter. Idque patet ex Tridentino', ubi dicitur Christus praecepisse sacerdotibus, ut Corpus suum offerrent non aliter quam sub utraque specie. En verba concilii: *Christus Corpus et Sanguinem suum sub speciebus panis et vini Deo Patri obtulit, ac sub earundem (nota) rerum symbolis Apostolis..., ut sumerent, tradidit, et eisdem eorumque in sacerdotio successoribus, ut offerrent praecepit per haec verba: Hoc facite in meam commemorationem; uti semper catholica Ecclesia intellexit et docuit.*

Dubitatur 2°. *An Pontifex possit in hoc praecepto dispensare?*

iiJ"pont"
(ei poteit
in hoc di-
■tenure

Affirmant plures graves DD., ut Azor, Alanus, Gabriel, Henriquez, etc., apud Salmant.¹⁰; idque probabile b) putant San-

¹ Tr. 4, cap. 4, num. 37. — · Di»p. 4, de Euch., qu. 2, punct. 3, n. 9. — · Man., cap. 25, n. 91. — Adrian., in 4, de Euch., qu. 6. § *Visa de impedimento*, v. *Pro rtspension**. - Major, in 4, dill 9, qu. 3, v. *Tertio*. · · De SacriC Mi..., cap. 3, art. 2, acct. X - · Diep. 43, sect. 3, concl. 3. — · PraelecL de Euch., qu. 8, art. 3. — ' De Sacrif Mivi., cap. 2, 4 2, num. 8. — · Di»p. 4, de Euch., qu. 2, punct. 3, n. 5. · *Cajttan.*, tn qu. 80, art. 12, qu. 1, v. *Ad 3 arg.*. - *Palud.,ia* 4, diet. II, qu. 1. art. 2, concl. 5. ¹ *Rr^in. Jib.* 29, n. 13. · *Fill.*, tr. 4, cap. 3, n. 64. — · Seas. 22, de Sacrii.

chezll; et Contin. Tournely « cum Ysambert O. Et probant ex Tridentino '8, ubi dicitur: *Hanc potestatem perpetuo in Ecclesia futsse, ut in sacramentorum dispensatione, salva illorum substantia, ea statueret vel mutaret, quae suscipientium utilitati, seu ipsorum sacramentorum venerationi... magis expedire judicaret.* — Sed negant communiter Suarez'', Lugo'', nitf''K Concina*); Salmant.'' cum Gonet, Cajetano ·), Soto a), Silvestro, Valentia, etc. Ratio, quia Ecclesia, etsi potest immutationes facere circa administrationem sacramentorum, ut loquitur concilium, non autem potest circa ea quae in sacramentis administrandis sunt de praecepto divino, prout est consecratio utriusque speciei, ut mox supra probavimus. Sed haec ratio non omnino convincit: nam (ut dicemus *de Matrim.*, n. 1119, v. *Secunda*), juxta plurium sententiam, probabiliter potest Papa etiam in praeceptis divinis dispensare cum justa causa in aliquo casu particulari, vel saltem tunc interpretari divinum praeceptum.

Hoc tamen non obstante, primam sententiam dico non posse in praxim deduci Quia (ut mox dicemus in sequenti *Dub. 3*) probabile est non fieri sacramentum, nisi in sacrificio, ad quod (juxta nostram sententiam, referendam n. 306, v. *Secunda*) necessario requiritur consecratio utriusque speciei. — Caeterum recte dicit ipse^

Mis., cap. 1. — *Aaor*, part. 1, Hb. 10, cap. 19, qu. 2. · *Gulielm. Alanus (Alltn)*, de Euch., Hb. 2, cap. 20. · *Gabr. Biel*, Exposit, can. Missae, lect. 53, dub. 3, i. f. - *Henriq.*, lib. 8, cap. 13. · “ *Loc. dt.*, n. 41. — « *De Matr.*, Hb. 8, disp. 6, n. 6. — “ *De Sacrif. Mis.*, cap. 3, art. 2, sect. 3, obj. 5. — u *Sets. 21, de Commun.*, cap. 2. — M *Disp. 43*, sect. 4, concl. 3. · *De Euch.*, disp. 19, a n. 106. — 14 Tr. 4, cap. 4, num. 44. - *Gonet*, Clyp., tom. 5, de Euch., disp. 3, art. 6, a n. 88. · *Silvest.*, v. *Eucharistia I*, n. 6, qu. 5. · *Valent.*, in 3°. *Part.*, disp. 6, qu. 10, punct. 4.

196. - a) Sotus id satis innuit, dum *in 4, dist. 9, qu. 1, art. 1*, non audet (ita ille) affirmare quod possit in hoc dispensari, « quia res nusquam audita est.. Haud enim tunc significatio integrae refectionis servaretur».

Quin etiam Sanchez hanc sententiam « veriolem » putat.

Ysambert, *in 3 Part.*, qu. 83, disp. 4, art. 2, hanc sententiam ut probabiliolem habet.

*) Concina, *loc. cit*, n. 8, videtur sic tenere; respondens enim objectioni, quod Christus in

oppido Emmaus solum panem consecraverit: « Quod Christus, inquit, suprema auctoritate praeditus peregit, non est in exemplum adducendum; sed quod in ultima coena faciendum praescipuit, impleri a nobis debet »; quibus subdit: « Dispensationes quas nonnulli referunt,... consecrandi sub una panis specie, fictitiae prorsus sunt et fabulosae ».

r) Cajetanus perspicue id significat, *in 3 P.*, qu. 80, art. 12, quaest. P, v. *Ad 3 arg.*, dicens consecrationem utriusque speciei cadere sub divino praecepto.

Contin. Tournely, quod Ecclesia in hoc praecepto nunquam dispensavit, nec unquam dispensabit. Communiter enim cum Suarez, Lugo, Concina, Salmant., etc., rejicitur id quod refert Volaterranus *, nempe quod Innocentius VIII dispensaverit cum Norvegis, ut possent consecrare panem, et calicem sine vino: quod utique incredibile est.

Consecratio unius
UBtUffl ipc*
aei txexsu,
ralda.

Dubitatur 3°. *An consecratio unius speciet sine altera sit valida?* Nemo dubitat quin valida sit, si id casu accidat; ut mox infra dicetur in casibus a Busenbaum allatis. Dubium igitur fit: *An valide consecret sacerdos qui positivam habet intentionem consecrandi unam tantum speciem sine altera?*

Ex intentione, JUXTA alien, invalida.

Negat Lugo />, quem sequitur Renzi f); quia (ut ait) ratio sacramenti nequit dividi a ratione sacrificii. Sacerdos enim non accipit potestatem conficiendi hoc sacramentum, nisi sacrificando; ut patet ex forma ordinationis: *Accipe potestatem offerendi sacrificium tam pro vivis quam pro defunctis*. — Unde, cum ad essentiam sacrificii pertineat consecratio utriusque speciei (juxta probabilior sententiam, quam infra afferemus n. 306, v. *Secunda*), sequitur quod qui sacrificium non offert, neque sacramentum conficit.

JUXTA A-
liai, valid*.

Alii vero communiter affirmant, ut

Contin. Tourn., de Sacrif. Miss., cap. 3, art. 2, sect. 3, v. *His 190*. — *Suar.*, disp. 43, sect. 4, v. *Tertio hoc*. — *Lu'o*, de Euch., disp. 19, num. 119. — *Concina*, de Sacrif. Miss., cap. 2, § 2, num. 8. — *Salmant.*, tr. 4, cap. 4, num. 49 et 50. — 1 Commentar, urban., lib. 7, cap. 4, Saxone», etc. — • Disp. 43, sect. 2, v. *Dico 2*. — 1 Part 2,

Suarez •, Sporer 3, Salmant. ♦ Diana •; Bonacina • cum Coninck • Filliuccio, Henriquez, Reginaldo, etc. Ratio, quia in omni Sacramento, semper ac minister formam profert super materia cum debita intentione, perficit sacramentum.

Haec sententia est quidem valde probabilis; sed ratio Lugonis non videtur improbabilis. Nec obstat auctoritas D. Thomae', quam affert Bonacina pro secunda sententia; nam ibi S. Doctor loquitur tantum contra eos qui dicerent non consecrari Corpus, nisi postquam consecratur Sanguis; quod certe falsum est

Secunda
opinio, va-
de probabi-
lis; print*,
non impro-
babilis.

197. — « Dixi 1°. *Per se*; quia per acci- dens et praeter intentionem, aliquando « unam posse solam consecrari absque « peccato, docet Tanner •, didtque esse « communem; v. gr. in his casibus:

Casa* v a -
lidAe conse-
crationis la
una specie

« 1°. Si quis aquam vel alium liquorem pro vino consecrasset, neque de- factum intelligeret nisi diu post; aut « postquam advertisset, non posset haberi « aliud vinum; vel quamvis haberet, non « posset tamen illo uti sine gravi scandalo « vel vitae periculo ». [Vel sine magno simili incommodo; ut Salmant. • cum Suarez % Bonacina Reginaldo a», etc.].

« 2°. Si, post consecratam hostiam, su- bitum mortis periculum ab hostibus vel « incendium immineat: secluso tamen

cap. 3, num. 190. — • Tr. 4, cap. 4, num. 3b. — • Part. 10, , resol. 62. — • Disp. 4, de Euch., qu. 2, punct. 3, num. 2. • *Fill.*, tr. 4, num. 63. • *Henriq.*, lib. 8, cap. 13, • *RefUn.*, hb. 29, n. 12. - ' 3 P., qu. 78, art. 6. — • Tom. 4, disp. 6, qu. 2, dub. 1, num. 26. — • Loc. cit., num. 38.

f) Lugo, *disp. 19, n. 103*, negat esse validam, *abstracte loquendo*, quando quis vellet consecrare hostiam solam et non offerre sacrificium, excludens sacrificii oblationem; et etiam *de facto*, quando quis, advertens non posse offerri sacrificium absque consecratione utriusque speciei, et praevidens non posse consecrari utramque, vellet nihilominus unam consecrare, excludens omnino voluntate efficaci intentionem offerendi etiam partialiter vel inchoandi sacrificium per talem consecrationem. *De facto* tamen omnes sacerdotes unam tantum speciem, sive per errorem, sive ex industria consecrantes, valide consecrant, juxta Lugo, quia voluntatem habent saltem implicitam inchoandi sacrificium, seu offerendi partialiter, ut quantum est ex se, possit compleri per calicis consecrationem, si apponatur. —

Et cardinalis de Lugo sententiae adhaeret Renzi, *de Euch.*, cap. 1, qu. 45.

κ) Coninck pro ratione adducta potius quam pro ipsa propositione citan videtur; illam enim, qu. 78, art. 6, expresse habet; hanc vero minime.

*) Ita profecto S. Thomas, *loc. cit.*; sed in 4, dist. 11, qu. 2, art. 1, sol. 1, ad 4, videtur tenere secundam opinionem; scribit enim: « Potius deberet desistere qui non haberet utrumque [panem et vinum], qui in conficere praeter morem Ecclesiae in una tantum specie; quamvis etiam si in una tantum specie consecraret, consecratum esset. Peccaret autem graviter... »

197. — a) Ipsi Salmant. loquuntur de simili incommodo; Suarez autem, *disp. 43, sed. 4, concl. 1*; Bonacina, *disp. 4, de Euch.*,

« scandalo et contemptu fidei. — Reginaldus 1 ». (Cum Salmant. 1).

« 3°. Si sacerdos, hostia consecrata, « moriatur, vel animo deficiens loquelam .perdat, vel in amentiam incidat; nec « sit alius qui possit sacrificium perficere. Suarez b», Vasquez % etc. — Si « autem alius supplere, et sacerdos infirmus communionem suscipere potest, debet hostia dividi, eique pars dari. Tam- burinius * ».

Vide Suarez⁴, Sporer⁴; Renzi⁴ cum Azor, Majore, Henriquez et Hurtado; Bonacina 1 cum Reginaldo, etc., qui fere

omnia haec confirmant. — Sed bene advertunt Salmant. ., Mazzotta . et Wiggandtl⁰ nunquam posse sacerdotem consecrare in una sola specie ob metum mortis ab extrinseco, sive ab alio incusso ad hunc finem ut sic consecret. Quia tunc ageret directe contra praeceptum divinum: quod est intrinsece malum.

« Dixi 2°. *Licite*; quia valide alterum « tram tantum consecrari, est certum: ut « patet tum ex facto Christi, qui panem « ante consecravit; tum ex praxi Ecclesiae, quae Corpus ante Sanguinem pro- « ponit adorandum ».

DUBIUM III.

Qualls debeat esse Panis in materia Eucharistiae.

198. *An solus panis triticeus sit materia apta.* — 199. *Non est ad Eucharistiam materia apta: 1. Panis ex oryza, leguminibus, etc. 2. Massa cruda aut frixa, sive elixa. 3. Panis subactus oleo, lacte, etc. Quid, si aqua non naturali. 4. Hostiae rubrae. 5. Panis corruptus.* — 200. *Quinam panis est materia dubia. An ex farre, siligine, amylo.* — 201. *Qui panis est materia valida, sed illicita: 1. Si modice alii rei permixtus. 2. Si mucidus.* — 202. *Valide etiam, sed illicite consecrant Latini in fermentato, et Graeci in azymo.* — 203. *Dub. 1. Quid, si Latinus transeat per Graeciam, vel contra. Dub. 2. An Latinus possit celebrare in fermentato ad dandum viaticum.* — 204. *De hostia fracta vel maculata.* — 205. *De figura hostiae consecrandae. Et an liceat celebrare cum hostia minori.*

Sola panis* triticeus. uia 1*, materia vahda.

198. - « Resp. 1°. Solus panis triticeus, « in conviviis communiter usitatus: qualis morali hominum iudicio tantum censetur ille qui ex farina triticea et aqua naturali mixtus, et igne tostus sive assus, atque, in sua specie incorruptus est; « quia hic solus simpliciter dicitur panis; « alius vero, nonnisi cum addito, v. gr. « hordeaceus.

« Unde resolves:

« Γ. Falsum est quod docuit Cajetanus .>, Eucharistiam posse consecrari « ex quovis pane cujusvis speciei, dum-

« modo sit aptus ad vescendum ». Idem docent D. Thomas n, Catechismus Romanus 13; et Salmant. 13 cum Lugo, Palao, Filiuccio, et alii communiter. — Et patet ex decreto Eugenii, ubi dicitur de Eucharistia: *Cujus materia est panis triticeus, et vinum de vite.* Confirmatur a missali Romano, ubi: *Si panis non sit triticeus..., non conficitur sacramentum.*

199. - » 2°. *Non est apta materia ad «validam consecrationem:*

« 1°. Panis ex oryza, avena, milio, pisis, « fabis, amygdalis aliisque leguminibus et

Panel qai sont invalida materia.

1 Lib. 19, n. 14. — 2 Tr. 4. cap. 4, n. 39. — 3 Method, celebrand. Minae, lib. 2, cap. 8, J 1. n. 4. — 4 Di. p. 43, lect 4, conci. 1. — » Part. 3, cap. 3, n. 133. — 5 De Euch., cap. 1, qu. 46. — 6 Ator. part. 1, lib. 10, cap. 19, qu. 2. — 7 Altor, in 4, dnt 9, qu. 3, v. Tirtw. 1 Htnriq., lib. 8, cap. 13, i. f. — 8 Gasp. Hurtad., de Sacrif. Mi., di. p. 4, di. S 13. — 9 Di. p. 4, de Euch., qu. 2, punct. 3, num. 8. —

Rtiçin., lib. 29, n. 14. — 10 Loc. cit., num. 40. — 11 Tr. 1, di. p. 1, qu. 1, cap. 4, v. Inferi 2*. — 12 Tr. 12, exam. 2, n. 16. — 13 3 P., qu. 74, art. 4. — 14 Part. 2, cap. 4, de Euch., n. 13. — 15 Tr. 4, cap. 4, n. 3 et 5. — 16 di. p. 4, sect. 1, n. 2. — 17 Palao, tr. 21, di. p. unie., punct. 4, n. 2. — 18 Fill., tr. 4, cap. 3, n. 76 et 77. — 19 Eu. en. IV, decret, ad Armenos. — 20 Aftssa/. Rom., de Defectib. III, n. 1.

qu. 2, punct. 3, num. 8; Reginaldus, lib. 29, num. 14, additionem istam silentio praetermittunt

b» Suarez, loc. cit., conci. 1, i. f.; Vasquez, disp. 223, cap. 3, n. 14, volunt ut in eo casu

alius sacerdos sacrificium perficiat; sed Suarez addit non semper inveniri eum qui possit per cere.

198. - a) Cajetanus, in qu. 74, art. 3, de spelta et amido disserens, ait: « Mihi videtur

« arborum fructibus, vel etiam ex hordeo
« confectus; quia haec omnia, communi
« usu et opinione, censentur specie distin-
« gui a tritico a». — Laymann, Bonacina,
« card, de Lugo ».

« 2°. Massa triticea cruda, vel non cocta
« per modum panis, sed frixa vel elixa,
« ut sunt placenta, libum; sive differant
« specie, sive non ». — [Salmant.4 cum
Filliuccio, Palao, etc.].

« 3°. Panis subactus aquis artificialibus,
« vel oleo, butyro, lacte vel ovis, saccharo
• aliove liquore qui aqua naturalis non
« sit, mixtus; quia non est panis usualis.
« Ita Laymann °. — Cajetanus b» tamen
« et quidam recentiores contrarium do-
« cent: quare est saltem materia dubia.
• Idque confirmat missale Romanum 4 et
« card, de Lugo6. — Unde qui hostias
« emunt, certi sint quod aqua naturali et
« non rosacea confectae sint.

« 4°. Similiter hostiae rubrae, quibus
« sigillantur litterae, non sunt materia
« valida, vel minimum dubia; quia per
« admixtionem cinnabaris notabiliter alte-
« rantur. Card, de Lugo6. — Quod Anto-
« nius Perez c» apud Diana' limitat, si
« multum cinnabaris sit mixtum: si autem
« sit valde parum, censet probabile quod

Laym., lib. 5, tr. 4, cap. 2, n. 3. — *Bonae.*, disp. 4, qu. 2, punct. 1, n. 2. — 1 *De Euch.*, diip. 4, n. 3. — ' Tr. 4, cap. 4, n. 11. • *Fili.*, tr. 4, cap. 3, n. 79. • *Palans*, tr. 21, punct. 4, n. 3. — 1 *Loc. cit.* — < Tit. de Defectib., HI, 2. — • *De Euch.*, disp. 4, n. 4. — • *Loc. cit.*, n. 4. — 1 *Part.* 7, tract. 12, resol. 6. — *Fa&nnd.*, de 3• Praec. Eccl., lib. 2,

« sit materia valida, illicita tamen ». [Vide dicta *de Baptismo*, n. 103, ad I. 5°].

« 5°. Panis substantialiter corruptus.

« 6°. Panis subactus aqua marina. Fa-
« gundez, — apud Diana •, ubi ipse contra-
« rium docet, eo quod illa sit naturalis
« aqua ».

Et cum Diana consentit Renzi '. Ac
revera nescio intelligere, cur panis con-
fectus aqua maris non sit verus panis;
cum aqua maris sit vera et naturalis aqua
(sicut diximus de Baptismo, n. 103, ad I,
et docet S. Thomas'°). — Secus vero qui-
dem dicendum, si farinae misceatur aqua
rosacea vel alius liquor; quia tunc non
esset verus panis usualis, ut didt idem
S. Doctor »».

200. « Panis ex farre sive spelta, item
« ex siligine, est *materia dubia*: quia alii
« dicunt, solis accidentibus, propter loci
« sterilitatem; alii, specie distingui a tri-
« tico. Ideoque non licet saltem uti pro
« sacramento, quia hoc exponeretur pe-
« riculo. — Vide auctores citatos ».

S. Thomas ", S. Bonaventura a», Cajeta-
nus b», etc., apud Croix “, dicunt *siliginem*
esse verum triticum; sed negant Concina^,
Palaus et plures. Unde Cardenas apud
Croix, et [Contin.] Tournely'4; Renzi

cap. 1, n. 14. — 1 *Part.* 9, tr. 9, resol. 58. — • *De Euch.*, cap. 1, qu. 18, dic. 1. — * 3 P., qu. 66, art. 4, ad L — u 3 P., qu. 74, art. 7, ad 3. — u 3 P., qu. 74, art. 3, ad 2. — u *Lib.* 6, part. 1, n. 421. — *Palans*, tr. 21, puna. 4, n. 2. — *Carden.*, di»ert. 2, n. 46. • *Cxoix*, loc. dt. — M *De Euch.*, cap. 3, art. 1, cond. 1, v. *Ex his*.

Pani* tub*
acta aqua
nuntu, va-
lida mate-
na-

Panes qui
sunt mate*
ria dubU-

dicendum... quod si panis confectus ex eo est
absolute panis, potest consecrari».

199. — Auctores citati non afferunt omnia
haec exempla in specie, praesertim Laymann
et Bonacina, qui tamen addunt vel signifi-
cant in generali non posse fieri consecratio-
nem nisi cum pane triticeo.

b) Cajetanus, *in qu. 74, art. 7*, dubitative
loquitur, et dicit de isto pane: « Experientia
comprobandum esset [utrum esset verus pa-
nis), videndo in quo differret ab aliis panibus;
nam si solo odore rosarum differre appareret,
crederem ipsum ejusdem esse speciei cum
aliis, cum aqua non sit pars essentialis panis,
sed materia transiens ejusdem ».

t) Antonius Perez his verbis a Diana alle-
gatur: « Si cinnabrium apponatur in notabili
quantitate, non essent materia consecrationis;
secus autem, si parum apponeretur; nam in
isto casu non irritaretur consecratio, quamvis
esset illicitum cum talibus hostiis consecrare.

Et ita hanc sententiam probabilem esse tenet
acutissimus et sapientissimus P. Antonius
Perez Societatis Jesu, de hac re a me con-
sultus ».

200. — a) S. Bonaventura, *in 4, dist. 11,*
part. 2, art. 1, qu. 4, dicit consecrationem
valide fieri cum pane ex frumento, sive sit
accidentalis sive specifica differentia, salva
tamen specie, illius panis.

b) Cajetanus, *in qu. 74, art. 3*, haec affert
ex D. Thoma, quem commentatur; ipse tamen
Cajetanus laxior est.

c) Concina, *de Euch.*, cap. 2, n. 10, dicit
siliginem significare duas res, scilicet triti-
cum selectum seu genus frumenti candidi, et
hanc validam esse materiam; vel secale, quod
negat valide adhiberi posse.

d) Renzi, *de Euch.*, cap. 1, qu. 9, distin-
guit pariter siliginem in eam (si quae sit) quae
ex semine tritici generatur, et eam in quam
convertitur triticum ex solo uliginoso post

cum Bonacina¹, recte docent esse mortale in siligine consecrare, prout in materia dubia. — Amylum autem certe non est materia apta. Croix ¹*; Salmant.³ cum S. Thoma, Lugo et communi; contra aliquos.

« Pane » am
« uoc valida.
• cd ilheta
materia.

201. - « 4°. *Valida, sed illicita* est materia:

« Γ. Si aliquot grana, vel guttae alterius speciei, cum tritico et aqua misceantur, ita ut triticum tamen et aqua plurimum praedominetur; quia si major pars non sit triticum et aqua, non erit materia valida: de quo monendi sunt illi qui hostias coquunt. Bonacina % Laymann a »). — (S. Thomas³ idem docet, dicens: *Si sit modica admixtio alterius frumenti ad multo maiorem quantitatem tritici, poterit exinde confici panis, qui est materia hujus sacramenti. Si vero sit magna permixtio, puta ex aequo vel quasi, talis permixtio speciem mutat; unde panis exinde confectus non erit debita materia.* Et sic etiam dicunt Salmant.⁴ communiter].

« 2°. Panis mucidus, qui ad corruptionem disponitur. Bonacina »). — (Hoc esset, si sapor aliqualiter mutaretur; et tunc esset mortale illo uti. Palaus et Coninck].

Azymus
vel fermentum». vjüi-
da materta.

202. · 5°. Perinde est ad valorem sacramenti, sive panis sit azymus sive fer-

1 Lib. 6, part. 1, n. 423. — · Tr. 4, cap. 4, n. 14. - S. Vtom., 3 P, qo. 74, art. 3, ad 4. — Luto, diip 4, n. 6.— · Loc. cit., art. 3, ad 3. — ‘ Loc. cit., n. 8 et 10. — Palaut, tr 21, punct 4, n. 3, — Coninck, de Sacram., qa. 74, n. 47. — · De Each., qa. 2, punct 1, num 8. 9 et 11. — · Tr. 4,

« mentatus, ut definivit Tridentinum
« Quia uterque est usualis et proprie dictus panis. — Interim, in suis ecclesiis, « Latini in azymo, et Graeci in fermentato conficere tenentur, sub praecepto « gravi et culpa mortali; a qua non excusat necessitas, v. gr. dandi viaticum. « Vide Bonacina 5, Filliuccium e, card, de « Lugo l »).

ScJ uv
vtfldai n
tu· pr». priut.

Et est commune cum Soto, Suarez, Laymann et Salmant⁸. Sic enim tradidit concilium Florentinum in decreto ad Armenos ^b»: *Definimus..., in azymo sive fermentato pane triticeo Corpus Christi veraciter confici. Sacerdotesque in altero ipsum Domini Corpus conficere debere, unumquemque scilicet juxta suae Ecclesiae, sive occidentalis sive orientalis, consuetudinem.* Hinc noster S. P. Benedictus XIV in constitutione super ritibus Graecorum, edita anno 1746: *Etsi pastoralis*, sub poenis perpetuae suspensionis a divinis confirmat prohibitionem, ne Latinus aut Graecus praeter proprium ritum celebret*).

203. - Sed dubitatur 1°. *An Latinus in locis Graecorum possit celebrare in fermentato, et Graecus in locis Latinorum in azymo?* — Conveniunt DD., quod si inter Graecos inveniatur ecclesia Latinorum, in qua latinus ritus servatur, sacerdos latinus debeat consecrare in azymo;

Latnasif»
terGraccta,
consecrct tn
nzvrao in
ecdeti* latina.

n 81, 82 et 84. — ‘ De Each., disp. 4. n. 7. — Sotus, in 4, diit. 9, art. 4. - Suar., diip. 44, sect. 3. v. Quarto dicitur. · Laytn., lib. 5, tr. 4, cap. 2, num. 4. · · Tract. 4, cap. 4, η 16, 17 et 19. — Bencd. X[V, comtit. Etsi pastoratis, § 6, n. 10.

tertiam arationem; hanc invalidam, illam vero validam materiam putat. Nec satis distincte citat Bonacinam, qui, *qu. 2, punct. 1, n. 2*, mortale esse asserit, cum *secali* consecrare.

201. - a) Bonacina, *loc. cit., punct. 1, n. 4 et 6*; Laymann, *lib. 5, tr. 4, cap. 2, n. 3*, de sola validitate loquuntur.

Bonacina, *loc. cit., punct. 2, n. 5*, de vino acescente loquitur, et dicit materiam validam quidem esse, sed illicitam; quin etiam mortale esse ait eo uti, si ita acescat, « ut sil dubium an sit vere acetum ». Et subdit: « Idem dicendum est de eo qui utitur hostia adeo corrupta, ut tormam panis amiserit ».

202. - Λ) Quidquid dicat Busenbaum, non Tridentinum, sed Florentinum concilium, id definivit in decreto unionis Graecorum, ab Eugenio IV dato, § *Item in asymo*; habetur

ap. Labbe, inter acta concilii Florentini *tom. 18, col. 526 et 1183*.

b) Habetur, non in decreto ad Armenos, sed in decreto *Unionis Graecorum*; apud Labbe, *loc. cit.*

c) Leo XIII, sua constitutione *Orientalium dignitas*, de die 30 Novemb. 1894, haec de eadem re statuit: « Ubi desit proprii ritus sacerdos cui patriarcha orientalis mandet spirituales suorum administrationem, ibi eorum curam suscipiat parochus alieni ritus, qui easdem atque ipsi species, azymum vel fermentatum, ad consecrandum adhibeat; anteferatur qui eas adhibeat ritu orientali. — Fidelibus autem sit facultas communicandi utrovis ritu, non eis tantummodo locis ubi nulla ecclesia nec sacerdos sui proprii ritus habeatur...; verum etiam ubi propter longinquitatem ec-

et sic e converso αλ — Ita Suarez Contin. Tournely', Holzmänn, Sporer*; et Salmant. 6 cum Sanchez, Bonacina, etc. communiter.

Dubium est, *quando Latinus transit per Graeciam (vel contra).*

Censet Ledesma b) apud Salmant. % celebrandum in fermentato. E contrario, Vasquez ·, Concina ' et Aversa 8 dicunt teneri celebrare in azymo. — Caeterum communiter et probabilissime Natalis Alexander', Antoine c), Suarez, Tournely, et omnes alii mox citati docent Latinum tunc posse celebrare sive in fermentato sive in azymo. In fermentato, juxta doctrinam D. Augustini '°, ubi sic ait: *Nec disciplina ulla est... melior gravi prudentique Christiano, quam ut eo modo agat quo agere viderit Ecclesiam ad quam forte devenerit.* Potest etiam celebrare in azymo: tum quia, etsi bene facit qui morem regionis ubi reperitur sequitur, ad id tamen non tenetur, ut advertunt Suarez '' et Glossa ''; tum quia Leo Papa l8 monet (uti refert Suarez), ut unusquisque juxta

suae Ecclesiae ritum celebrare sinatur, etiamsi in alieno solo versetur.

Dubitatur 2°. *An in casu necessitatis, ad praebendum viaticum infirmo, possit sacerdos latinus consecrare in fermentato?*

Affirmant Majoré» et Tannerapud Renzi Quia, ut dicunt, praeceptum divinum suscipiendi viaticum praevalere debet praecepto humano celebrandi in azymo. — Sed negat communis et probabilior sententia: quam tenent Navarrus % (Contin.) Tournely'', Antoine *»; Suarezl8 cum Soto, Gabriele, Ledesma, Victoria; item Diana '', Croix'8; Renzi '' cum Palao, Laymann, Tamburinio et Bonacina. Ratio, quia in hoc casu praeferenda est reverentia erga tantum sacramentum utilitati proximi, cui tale sacramentum non est simpliciter necessarium.

204. - Secluso autem scandalo, est tantum veniale sine rationabili causa consecrare hostiam fractam vel maculatam, nisi fractura vel macula esset enormis: tunc enim esset mortale; ut Croix80 cum

Ad viaticum infirmo dandum.

Latinus probabiliter nequit consecrare fermentatum.

Quid de hostia fracta vel maculata.

1 Disp. 44, sect. 3, v. *Illud vero.* — » De Euch., cap. 3, art. 1, cond. 2. — 1 De Euch., n. 242. — « Part. 2, cap. 3, η. 149. — 1 Tr. 4. cap. 4, η. 21. - *Sanch.*, de Matr., hb. 3, disp. 18. n. 20. · *Bonae.*, de Legib., disp. 1, qu. 1, punct. 6. n. 63. — · In 3 P., disp. 174, cap. 3, n. 28. — ' De Euch., cap. 3. n. 13» — · Qu. 2, de Euch., sect. 4. — · De Euch., cap. 1, art. 3, reg. 12. — *Suar.*, loc. cit. — *Contin. Tourh.*, de Euchar. cap. 8, art. 1, concl. 2. — * Lib. seu epist. 54, ad inquisitiones Januar, cap. 2, n. 2; ap. Migne, Patrol. lat», torn. 33, col. 200. — 11 Disp. 44, sect. 3, v. *Illud vero.* — 11 In can. *Quae contra*, dist. 8. — u S. Leo IX. epist. ad Mich. Caerular. cap. 29; ap. Labbe, tom. 11, col. 1336, et

ap. Migne, Patrol. Ut., lom. 143, col. 764 - *Suar.*, loc. cit. — u De Euch., cap. 3, art. 1, concl. 2, v. *Sed an licebit.* — u De Euch., cap. 1, qu. 2. — 11 Disp. 44, aect. 3, i. f. · *Sotus*, in 4, disc. 12. qu. 1, art. 8, ad 7 arg. · *Gabr.*, α SI *Vincent.*, de Euch., diip. 5, qu. 2. v. *Ex quibus infertur.* · *Martin.*, de *Ledesm.*, 1· 4', qu. 15, art. 4, dub. 2. (Citatur etiam *Petr. de Ledesma*, de Euch., cap. 4, concl. 12). · *Victor*, Sum., de Euchar., n. 63. — n Part. 10, tr. 16, rew. 39. — “ Lib. 6, part. 1, n. 431. — De Euch., cap. 1, qu. 4. · *Palao*, tr. 21. punct. 4, n. 5. · *Laym.*, lib. 5, tr. 4, cap. 2, n. 4. · *Tambur.*, Method. SS. Commun., cap. 2. § 9, η. 3 et 4. · *Bonae.*, qu. 2, punct. I, n. 11 — · Loc. du. n. 432.

clesiae suae, non eam possint, nisi cum gravi incommodo adire: de quo Ordinarii esto iudicium ».

203 - a) Casu scilicet quo in dicta ecclesia proprii ritus celebret, ut dicunt Suarez, Contin. Tournely, Sporer.

à) Salmant., loc. cit., n. 20, citant Martinum de Ledesma pro sententia docente sacerdotem graecum, qui per ecclesiam latinam transiret, teneri ad celebrandum in azymo. At Ledesma, in *Ia 4**, qu. 15, art. 4, dub. 2, § *Sequitur ex dictis*, scribit: « Presbytero latino in ecclesia graeca non licet conficere in azymo, nec graeco in ecclesia latina in fermentato, quia jam reputantur illius ecclesiae ».

¶ Antoine, de Euch., cap. 1, qu. 2, v. *Nota*, citat multos auctores docentes posse Latinum per Graeciam transeuntem celebrare in fermentato, et e converso. Eosque non reprobant,

immo videtur eos approbare, in quantum limitat hanc sententiam ad casum, quo non invenirentur in iis locis ecclesiae proprii ritus in quibus celebrent, si vero reperiantur, in iis tenetur unusquisque servare ritum propriae ecclesiae.

d) Renzi ita sane (ex Vidal), de Euch., cap. 1, qu. 4, auctores istos allegat; sed ipsi non sine haesitatione id asserunt. — « Forte satius est, ait Major, in 4, dist. 9, qu. 3, v. *Quinto*, tale frustum [fermentati panis] consecrare ». — Et Tanner, *toni. 4, disp. 5, qu. 2, n. 134.* negativam tutiorem appellat; sed «affirmativam. inquit, non ausim damnare secluso scandalo et perturbatione».

Navarrus, *Man.*, cap. 21, η. 53, alium affert casum, quem auctores passim simul et eodem modo solvunt ac praesentem, negat scilicet sacerdotem non jejunum posse celebrare ad viaticum moribundo ministrandum.

Quarto et Pasqualigo "λ — Si tamen fractura deprehendatur post oblationem, licite talis hostia consecrabitur, nisi scandalum populi timeatur. Croixl cum Gobat.

Apud Latmo-, figura hostis orbiculari v

205. - « Resp. 11°. Ex praecepto Ecclesiae, panis consecrandus debet esse « figura orbiculari (in Ecclesia latina) et « integra. — Dixi *latina*: quia Graeci « quadratam adhibent; et in particulis « triangularem, ut habet Arcudius fl».

Cdebrsrc cum hostia minore, licitum :

« Licere etiam in hostia minore, qualis « datur laicis (quando alia haberi non potest, et scandalum abest), celebrare privatim, immo si causa urgeat, etiam publice die festo, docet Marchant', Dianaa, « et Tamburinius b) et Aversa 6Z' eo quod « nullum sit praeceptum, neque constet « de consuetudine obligante sub praecepto ». (Id admittit Tamburinius 4, etiam causa devotionis; et consentiunt

Etiam ex sola devotione, remoto scandalo.

Quarti, Rabr. Minai., part. 3, tit. 10, n. 9, dub. 1. — 1 Lib. 6, part. 1, n. 432. · *Gobat*, tr. 3, n. 831 (edit. Monacho num. 832). — ' Résolut, pastor., de Euch., cap. 5, qu. 3, v. Srxlo. — · Part. 5, tr. 13, resol. 80; et part. 6, tr. 7, resol. 17. — 4 Method, celebrand Mias., lib. 2, cap. 8, § 8, n. 16. — · Tr. 16, qu. 1, de Euch., cap. 2, qu. 6, reap. 3. —

Roncagliaa cum Quarto e>; et Elbel · cum Gobat, si absit scandalum: quod potest praecaveri monendo populum. Immo addit Roncaglia quod teneretur sacerdos in hostia minori consecrare, si dandum esset viaticum infirmo]. « Quo casu, elevare « adorandam majorem ab alio praeconsecratam, licere vult idem Tamburinius7; contra Marchant et Diana"λ

« Non licet autem parvam sumere, et « majorem relinquere, (v. gr. ad exponendam in hierotheca), nisi ipse eadem Missa * etiam istam consecraverit; quia debet « communicare de suo sacrificio. Tamburinius8. — Quare male facit parochus, qui renovaturus Eucharistiam, hostiam ab alio consecratam ipse sumit, « et a se consecratam reponit in sacrario « vel hierotheca. Tamburinius ·, card, de « Lugo 10 ».

Celebris suait Usliao ii lp... couiterium

* Confer. 11, de Institut. Euch., num. 15. · *Gobat*, tr. 3, num. 47. — *Roncagt.*, de Euch., cap. 2, qu. 6, resp. 3. — 1 Method, celebr. Miss., lib. 2, cap. 8, § 8, num. 22. — *Jacob. Marchant*, Résolut, pastor., de Euch., cap. 5, qu. 3, i. f. — · Loc. dt., num. 17 et 18. — · Loc. cit., num. 19. — * De Euch., disp. 19, num. 76, v. *Deniquet*.

204. - a) Pasqualigo, *de Sacrif. Miss.*, qu. 220, dicit hostias ex consuetudine esse figurae orbicularis, candidas, absque macula et cum imagine crucifixi; et rubricam requirere ut fractae non sint Et Pasqualigo negat mutationem harum conditionum esse mortalem, « supposito quod non succedant aliae, quae sint contra reverentiam debitam; nam tunc si consurgeret gravis irreverentia, esset peccatum momie; veniale autem, si irreverentia esset levis ».

205. - °? Arcudius, in *Concord.*, lib. 3, de *Euch.*, cap. 38, dicit sacerdotes graecos in sacrificio consecrare hostias quadrangulares, et addit: « Graeci consecrant alias quoque particulas... in honorem Deiparae, Sanctorum, pro

vivis, pro vita functis, quae propter parvam quantitatem, neque rotundam, neque quadratam figuram praeseferunt, sed potius triangularem ».

b) Tamburinius, *Method, celebr. Miss.*, lib. 2, cap. 8, § 8, n. 16, non loquitur de die festo. — Aversa vero, qu. 11, de *Sacrif. Miss.*, sect. 12, expresse dicit posse fieri ex « sola devotione ».

c) Quarti, in *Quacst. prooeniial.*, sect. 5, punct. 4, dub. 3, in universum dicit condiciones esse solum sub veniali requisitas, quia non constat de praecepto adeo rigoroso.

Diana, part. 5, tr. 13, resol. 96, citat simpliciter Jacobum Marchant, quem nec probat nec reprobat

DUBIUM IV.

Quale vinum sit materia Eucharistiae.

206. *Quale vinum non est materia apta*: 1. *Sicera, etc.* 2. *Agresta.* 3- *Acetum.* 4- *Uvat.* 5. *Mustum decoctum.* — 207. *Quale est materia valida, sed illicita*: 1. *Mustum.* 2. *Vinum permixtum.* 3. *An acescens (vide infra, Qu. 1).* 4. *An congelatum (vide infra, Qu. 2).* — 208. *An sub praecepto gravi aqua miscenda esi vino. Et qualis aqua, et in quam quantitate. Et an mixtio facienda in calice.* — 209. *An aqua mixta vino immediate convertatur in Sanguinem.* — 210. *Quaenam quantitas aquae immiscenda in calice. Quid, si Sanguis cadat super altare, lintea aut corporale, etc.*

soumyi.
num vitii.
aneri*
lptl

206. - « Resp. F. Solum vinum vitis:
« ut docet fides, et definitum est in Floren-
« tino.

« Unde resolves:

« *Non est materia apta* ad validam
« consecrationem:

sittrud?
tiidie

‘ 1°. *Sicera*’ et Qu[^]cumQue Hquor ex
« moris, malogranatis, etc., sive dicatur vi-
« num sive non.

* 2°. *Agresta* sive omphacium, id est
« succus ex uvis immaturis expressus:
« quia non est vinum, sed in via ad vi-
« num, cujus naturam nondum induit;
« habetque se sicut massa cruda respectu
« panis. Laymann *. — Succum tamen ex
« uvis passis expressum, consecrabilem
« esse putat Franciscus Amicus a^o apud
« Diana *; eo quod verum sit vinum.

« 3°. *Acetum*, quod est vinum substan-
« tialiter corruptum. Ibid.8. — Quod si post
* sumptionem (immo etiam ante eam, post
« consecrationem calicis) dubium incidat
« fueritne acetum an vinum, esse praesu-
« mendum quod fuerit vinum docet Tam-
« burinius 4 ». [Sed vide mox dicenda in
subsequenti Adnotatione).

Concil. Florent., decret. ad Anneaoi, § *Tertium est*;
ap. Labbe, tom. 18, col. 548. — 1 Lib. 5, tr. 4, cap. 2, n. 5
et 6. — ■ Part. 7, tr. 12, resol. 8. — · *Laym.*, lib. 5, tr. 4,
cap. 2, n. 5 et 6. — 4 *Method, celebr. Mia**, lib. 2, cap. 8,

« 4°. *Uvae*, seu vinum intra uvas con-
« tentum, vel imbibitum in ofia panis.
« Tum quia non tam est potus quam ci-
« bus; tum quia succus ille non dicitur
« proprie vinum donec sit expressus; tum
« quia in eo statu non satis ad sensum
« demonstratur per formam. — Card, de
« Lugo⁸, Laymann, etc.

« 5°. *Sapa* seu defrutum, id est mustum
« ad dimidiam seu tertiam partem deco-
« ctum. Quia non est amplius vinum nec
« potus, sed cibus b^o. — Bonacina .

« 6°. *Lora*, id est aqua expressis ad-
« nis superfusa. — Filliucdus % card, de
« Lugo’ ».

Adverte quae de his habentur in ru-
brica Missalis : S» *vinum sitfactum pe-
nitus acetum, vel penitus putridum, vel
de uvis acerbis seu non maturis expres-
sum, vel ei admixtum tantum aquae, ut
vinum sit corruptum, non conficitur sa-
cramentum.* — Notandum autem quod vi-
num *de uvis acerbis* tunc est ineptum,
quando nullam habet spem vini; ut do-
cet D. Thomas ., ubi ait: *Agresta est in
via generationis, et ideo nondum habet*

§ 6, n. 6 — 1 De Boch., diip. 4, n. II et 12. — *Laym.*,
lib. 5, tr. 4, cap. 2, o. 6. — · Qu. 2, panct. 2, nam. 3. —
1 Loc. dt., nam. 9. — ■ Tit. de Defectib., rv, l. — » 3 P.,
qo. 74, art. 6, ad 3.

206. - aJ Amicus, tom. 7, disp. 16, n. 34,
hanc opinionem tenet; sed eam his verbis
limitat: «Secus, si ob nimiam siccitatem, opus
esset ad exprimendum humorem nimia copia
aquae, quia tunc amitteret rationem commu-
nis et usualis vini ». Quam limitationem notat
ipse Diana. — Et de hac materia S. C. S. O.,
die 7 Maji 1879, declaravit « licere » celebrare
cum uvis passis, « dummodo liquor extrahen-
dus a zibibo vel uvis passis, ex colore, odore
et gustu dignoscatur esse verum vinum ». Quod jam declaratum erat die 22 Julii 1706.

b) De hac re S. C. S. O., die 4 Maji 1887,
declaravit, ad vini corruptionis periculum eva-

dendum, posse vinum ebulliri usque ad sexa-
ginta quinque altitudinis gradus. Dummodo
tamen decoctio hujusmodi (si de musto aga-
tur) fermentationem alcoolicam haud exclu-
dat, ipsaque fermentatio naturaliter obtineri
possit, et de facto obtineatur, juxta idem S. O.,
die 5 Augusti 1896.

<) Filliuccius, tr. 4, n. 87, v. *Quinto*, id
habet de lora stricte sumpta, addens: « Si ta-
men pars aquae admisceretur, et ex uvis ex-
pressis multum etiam substantiae vini confer-
retur in hujusmodi mixtum, posset esse apta
materia. In dubio tamen esset peccatum grave
in eo consecrare ».

speciem vini; et propter hoc de ea non potest confici hoc sacramentum.

pOH °p. Quoad *vinum* autem *acetum*, si post consecrationem sacerdos prudenter dubitat un *vinum* fuerit verum *acetum*; dicunt Tamburinius¹ et Sporer², cui adhaerent Busenbaum (ut supra) et Mazzotta³, iudicandum fuisse materiam aptam. Tum quia possessio stat pro substantia vini; tum quia non est turbandum sacrificium sine certo fundamento.

Verumtamen Lacroix⁴ et Pasqualigo⁵ s et Aversa⁶ recte censent supplendam esse consecrationem illam, ne sacrificium relinquatur in periculo non integritatis, contra praeceptum faciendi sacrificium integrum. — Debiles autem sunt rationes oppositae. Quomodo enim possessio potest esse pro vino, quando dubitatur an tempore consecrationis *vinum* fuerit vel ne? Ex alia vice, ad discernendum an vere facta fuerit consecratio, hic non praesumptio, sed rei veritas attendenda est. Sacramentum autem non est quidem turbandum sine certo fundamento; sed dicimus jam certum existere fundamentum sive obligationem integrandi sacrificium, quando certum est dubium de consecratione peracta. — Puto tamen non esse aliud *vinum* certum rursus consecrandum absolute; quia tunc idem urgeret periculum faciendi secundum sacrificium mutilatum, si (orte prior materia fuerit vere apta. Dico igitur hanc secundam consecrationem fieri debere sub conditione, nempe si prior materia non fuerit consecrata;

s>d »ub
conditione.

* Method, celebr. Miw., lib. 2, cap. 8. S S, num. 6. — Part. 2. cap. 3, n. 157. — Tr. 5, dwp. 4, qu. 1, cap. 2, i 2. v. Tertio. — « Lib. 6. part. 2. n. 535. — De Sacrii Mi».. qu. 301. n. 6 et 8. — Qu. 11. »ect. 16, v. Secundo. —

207. — 0> Suarez, *disp. 45, sect. 1, v. Tertio*, nullum verbum faciens de necessitate excusante, dicit mustum adhibere esse peccatum ex genere suo grave.

S. C. S. O., die 5 Augusti 18%, declaravit posse ad vini conservationem aliquam spiritus quantitatem admisceri. Dummodo... spiritus extractus fuerit ex genimine vitis, et quantitas alcoolica adjungenda, una cum ea quam *vinum* de quo agitur, naturaliter continet, non excedat proportionem septemdecim vel octodecim pro centum, et admixtio fiat quando fermentatio tumultuosa, ut ajunt, defervescere inceperit: nihil obstare quominus

periculum enim non relinquendi sacrificium mutilatum, justa erit causa repetendi consecrationem sub praedicta conditione.

207. — « 2°. *Valida* quidem consecratio, « sed *illicita* est:

« 1°. In musto ». [In quo valide consecratur; ut ex communi, Salmant.⁷ cum Palao, Lugo, etc.]. — « Quia non est vi-

Qwudu

"«fidL'.Î

illint".

« num simpliciter, sed impurum, habens « admixtas faeces non consecrabiles. Ideo- « que obstat praeceptum Ecclesiae, obli- « gans secundum Suarez a) sub mortali, « saltem extra necessitatem, qualis esset « defectus vini veteris; et secundum quos- « dam, etiam devotio populi: quo modo « multi excusant (contra Suarez), quod in « quibusdam locis primitiae uvarum in ca- « lice exprimantur. — Vide Bonacina .

« 2°. In vino liquoribus aliis vel aro- « matibus ita modice permixto, ut natu- « ram vini retineat. — Si vero permixtio « sit immodica, erit materia dubia

• 3°. In vino acescente; quia adhuc « est *vinum*, sicut panis mucidus est pa- « nis ». — [Vide infra, *Quaer. I*].

« 4°. Probabilius etiam in vino conge- « lato (etsi a quibusdam propter negan- « tium auctoritatem dicatur esse materia « dubia). Tum quia adhuc retinet substan- « tiam et denominationem vini, estque na- « tura sua potabile; tum quia Christus sub « eo ante consecrato manet. Card, de Lu- « go ®. — Nec refert 1) quod aqua conge- « lata non sit materia Baptismi; quia hic « essentialiter consistit in ablutione, Eu- • charistia vero non in sumptione. Nec

' Tr. 4. §. 4, n. 30. • Palao, tr. 21, punct. 4, n. 7. • de Each., disp. 4, n. 9. — Suar., diip. 45, sect. 1, v. Terito. — Dt»p. 4, de Each., qa. 2, pancu 2, n. 8. — • De Each., disp. 4, n. 13.

idem *vinum* in Missae sacrificio adhibeatur ». — Atvero, responsum istud tamquam norma generalis haberi nequit. Pluries enim alias, nempe diebus 30 Julii 1890, 25 Junii 1891, 5 Augusti 1896, eadem S. C. praecepit ut « quantitas addita, cum ea quam *vinum* de quo agitur naturaliter continet, haud excedat proportionem duodecim pro centum ». Item, die 15 Aprilis 1891, negavit posse addi decem pro centum in quibusdam Hispanis vinis quae naturaliter duodecim pro centum continerent In responso autem praesenti, agitur de vinis Hispanis quae, ut erat assertum, « naturaliter plus minusve ad quindecim vis alcoolicae gra-

« refert 2) quod non sit proxime potabile; • quia est per accidens, et facile tolli potest: estque par ratio in pane indurato. « Non est autem idem in liquore nondum « ex uvis expresso, cum non sit vinum « simpliciter et per se, ac natura sua non « sit potabilis, sed comestibilis: quod vino « congelato non convenit; alioqui enim « jejunium frangeret. Bonacina¹». — [Vide infra, *Quaer.* 2°].

« Peccat tamen qui in congelato con- « secrat. Ideoque, si hyeme congelavit « calix, calore manuum aut halitus, aliove « modo solvendus est. — Filliuccius² Laymann³.

« 3°. Valida et licita est consecratio « in vino, sive albo sive rubro, etsi etiam « specie physica differant: cum utrumque « habeatur et sit simpliciter vinum de « vite. — Bonacina⁴, card., de Lugo⁵ ».

Quaeritur 1°. *An peccet mortaliter sacerdos qui consecrat in vino acescente?*

Dicunt Salmant.⁶; Palaus⁷ cum Suarez⁸ Victoria⁹, Vasquez¹⁰ Laymann¹¹, et Coninck¹²); ac Bonacina¹³ cum aliis tunc peccare mortaliter, quando vinum est proximum aceti naturae, ita ut dubitetur an qualitates vini jam amiserit.

Veneror auctoritatem tantorum doctorum. Sed nescio quomodo haec opinio sustineri possit; cum expresse adversetur rubricae¹⁴, ubi sic dicitur: *Si vinum coeperit acescere vel corrumpi, vel fuerit aliquantum acre, vel mustum de uvis tunc expressum, vel non fuerit admixta aqua,*

vel fuerit admixta aqua rosacea, seu alterius distillationis, conficitur sacramentum; sed conficiens graviter peccat. — Rubrica igitur damnat de mortali, non solum qui adhibet vinum aceto proximum, sed etiam vinum quod *coeperit acescere, vel fuerit aliquantum acre.* — Verum hoc principium acrimoniae, sive acescendae, intelligendum est juxta id quod docet S. Thomas¹⁵: *Potest tamen confici (sacrificium) de vino acescenti, sicut et de pane qui est in via ad corruptionem; licet peccet conficiens.* Itaque in vino acescenti diversi considerandi sunt gradus, alii extra, alii intra viam corruptionis. Hinc rubrica, juxta S. Thomam, intelligi debet, quando vinum vel panis jam ingressus est corruptionis limites, ita ut ad principium acrimoniae jam accesserit, id est *se già sia arrivato ad esser colla punta*, uti loquitur card. Lambertini¹⁶. Dicit praeterea idem Lambertini citans Meratum¹⁷ cum Quarti: *Si urgeat necessitas celebrandi, seu non possit sacerdos absque nota omittere sacrum (ut inter regulares contingit, qui secundum regulam celebrare tenentur), non est in eorum potestate aliud vinum habere, non peccant subditi eo vino utentes... Et quamvis tali vino uti sit contra reverentiam sacrificii; ea tamen irreverentia non imputatur celebranti, sed superiori vel ministro, qui est causa voluntaria illius.* — 2°. Praeterea quando vinum est ita proximum aceto, ut dubitetur an amiserit naturam vini, consecratio erit

¹ De Euch., diip. 4, qu. 2, punct. 2, n. 10. — ² Lib. 5, tr. 4, cap. 2, n. 6. — ³ Qu. 2, punct. 2, n. 2. — ⁴ Diip. 4, n. 18. — ⁵ Tr. 4, cap. 4, n. 26. — ⁶ Tr. 21, punct. 4, n. 9. —

⁷ Loc. cit., n. 5. — ⁸ Tit. de Defectib., it. 2. — ⁹ 3 P., qu. 74, art. 5, ad 2. — ¹⁰ Notii. 77, n. 2. — ¹¹ Part. 3, tit. 4, rubf. 2, Nor. Observ., n. 4. — ¹² Quarti, pArt. 3, tit. 4, dub. 12.

« dus pertingunt ». Ex quibus omnino patet, quantitatem spiritus quae possit addi, non unam esse pro quibuslibet vini speciebus; sed eam omnino pendere a conditionibus quae jam vino inesse deprehendantur.

Filliuccius, *tract. 4, cap. 3, num. 87, v. f.*, dicit vinum congelatum esse materiam sufficientem, « non tamen extra necessitatem debere in eo consecrari ». Et paulo inferius: « Non est conveniens, nisi in necessitate, propter dubium et actuale impotabilitatem ».

*) Suarez, *disp. 45, sect. 1, v. Quarto*, dicit « grave peccatum interdum [posse]... esse, in eo conficere, pro ratione dubii vel irreverentiae ».

f) Victoria, *Sum., de Euch., n. 59*; Vasquez, *disp. 175, cap. 2*; Laymann, *loc. cit., n. 5, v. f.*, de validitate tantum tractant; unde non satis accurate a Palao allegantur. — Vasquez tamen addit: « Quamvis ab eo abstinendum sit, quoad fieri potest ».

f) Coninck, *dc Sacram., qu. 74, n. 122*, « Peccat, inquit, ita consecrans (in vino acescente)... quia indecens est in tali sacramento materia quae incipit corrumpi, praesertim quando esset notabiliter acidum; secus esset, quando non esset notabiliter acidum, et esset aliqua necessitas tali vino utendi ».

Lambertini, *Notif. 77, n. 2*, haec utique habet quoad substantiam, sed verba hic citata sunt verba Merati.

Vinum Al-
boo vel ru-
tan, ma-
triciA vAlida
et Hau.

Cowecire
in vino a
cetaate, le-
thAle.

quidem dubia. At in rubrica hujusmodi consecratio habetur pro certa; cum ibi dicatur *conficitur sacramentum*.

Ergo juxta rubricam, et juxta sententiam quam tenent alii auctores, prout Abelly¹ et Mazzotta^{*}, omnino dicendum esse mortale consecrare in vino acescenti, non solum quando est materia dubia; sed etiam quando est certe valida, at reputatur illicita ob irreverentiam sacramenti. — Neque huic dissentit Suarez, citatus ab adversariis pro sua sententia; cum dicat posse in hoc graviter peccari *ratione dubii vel irreverentiae*. Et expresse id docet D. Thomas[·], ubi ait: *Potest... confici (sacramentum) de vino acescenti, sicut et de pane, qui est in via ad corruptionem; licet peccet conficiens*.

Probabiliter tamen dicunt Gobat⁴ et Sporer[»] et Croix[·], quod deficiente alio vino, liceat sine scrupulo (prout solent viri probi) adhibere vinum tantum parum acescens, sive non notabiliter acidum. — Adduntque Sporer et Mazzotta quod, urgente gravi necessitate, licitum esset uti vino adhuc notabiliter acescente, modo sit certe vinum.

Quaeritur 2°. *An vinum congelatum sit materia valida?* — Adsunt tres sententiae:

Vinum congelatum. Juxta alios materia invalida

Prima sententia negat: quam tenent Lessius¹, Concina[·]; item Armilla^{*}, Ledesma, Alanus, Henriquez⁰, etc., apud Renzi[·]; et probabilem putant Salmant.^{i>} — Ratio, ut dicunt, quia, sicut panis consecrandus debet esse aptus ad comestio-

nem, sic vinum ad potum; vinum autem congelatum non est potui idoneum.

Secunda tamen sententia verior affirmat. Et hanc tenent Sporer^{*}, Salmant.¹⁰, Anacletus¹¹; Renzi⁴ cum Pontio^{*}, Pasqualigo, Tamburinio, Leandro, etc.; et probabiliorum putat Holzmann[»], Suarez — Ratio, quia vinum congelatum, quamvis actu non sit potabile, est tamen potabile de sua natura, sicut est comestibilis panis durus. Idque clare probatur ex rubrica Missalis[»], ubi S. Pius V sic statuit: *Si in hyeme Sanguis congeletur in calice, involvatur calix pannis calefactis, etc., donec liquefiat*. Ergo supponit Pontifex per congelationem minime corrumpi species vini: alias ibi desineret esse Sanguis Christi. Vinum enim, cum semel suam amisit naturam, non potest amplius eam reacquirere; nam ex vulgari philosophorum axiomate, *a privatione ad habitum non datur regressus*. Ergo vinum congelatum est verum vinum. — Huic rationi nescio quomodo responderi possit.

Tertia vero sententia, quam tenent Palaus[»], Contin. Tournely¹⁷ et Salmant.[»], docet esse materiam dubiam, cum prima sententia non careat omni probabilitate.

Caeterum ego censeo nulli licitum esse consecrare in vino congelato, saltem propter reverentiam erga tantum sacramentum. — Sed si vinum fuerit congelatum, et postea liquefiat, valde probabile videtur cum Suarez, Salmant. et Coninck⁰, licite posse fieri in eo consecrationem. —

¹ De Euch., met. 3, n. 4. — [»] Tr. 5, disp. 4, qu. 1, c^op. 2, § 2, v. *Tertio*. — *Suar.*, ditp. 45, sect. 1. v. *Quarto*. — [·] 3° ?.. qu. 74. aru 5, id 2. — « Tr. 3, n. 51. — [·] Paru 2, cap. 3, §. 157. — [■] Lib. 6. part. 2, n. 546. — *Sparer*, loc. cit., n. 157. — ¹ In 8 P., qu. 74, art. 5, v. f. — [·] De Euch., cap. 4, n. 7. — *Mart, de Ldetm.*, 1° 4°, qu. 15, art. 5, dub. 1. — *Gulitlm. Alanus*, de Euch., Hb. 1, cap. 11. — [·] De Euch., cap. 1, qu. 36. — ^{*} Tr. 4. cap. 4, §. X^o el 33. — ^u Tr. 14, dist. 4,

n. 25. — ^M Loc. cit. — *Pasqual.*, Sacra mor. doctr., dlip. 91. •ct. 4, num. 26. — *Tambur.*, Method, celebr. Misa., lib. 2, cap. 8, § 8, n. 11. — *Ltand*, tr. 7, disp. 8, qu. 36. — ¹¹ De Euch., n. 247. — ^M Disp. 45, sect. 1, v. f., v. *Unde 3°*. — ^u Til. de Deiectib., x, 11. — ^{*} Tr. 21, punct. 4, n. 8. — ⁿ De Euch., cap. 3, art. 2, sect. 1, concl. 1, v. *Sed quid*. — “ Tr. 4, cap. 4, n. 34. — *Suar.*, disp. 45, sect. 1, v. *Et ex hoc*. — *Salmant.*, tr. 4, cap. 4, n. 35.

Mazzotta, tr. 5, disp. 4, qu. 1, cap. 2, § 2, v. *Tertio*, de vino acescente in universum loquitur

O Armilla, v. Eucharistia, n. 19; Henriquez, lib. 8, cap. 12, n. 3, dicunt « forte » esse invalidam materiam.

J) Salmant, tr. 4, cap. 4, n. 34, opinionem hanc « utcumque » probabilem putant.

Sporer, loc. cit., m. 159, scribit: « Valida est ergo materia consecrationis vinum

congelatum; attamen minime licita; immo ob contrariam opinionem multorum DD., aliquatiter dubia ». — Joannes Pontius videtur ejusdem esse sententiae, dum in suo *Theologiae cursu*, disp. 44, n. 22: « De vino congelato, inquit, etiam dubitari potest, sed verisimilius est quod sufficiat ». — Leander etiam scribit « probabilius... esse sufficientem » materiam.

Coninck, qu. 74, n. 127, negat esse improbabile.

At casu quo sacerdos illicitè consecras-
set vinum congelatum, tenendum est pro
vere consecrato, nec ille licite posset al-
terum vinum consecrare; quia puto pri-
mam sententiam nulla pollere solida proba-
bilitate.

Aqua vino
niicend*
ei prae-
cepto fnvi.

208. - « Resp. 11°. Vino consecrando de-
bet, non ex necessitate sacramenti, sed
«gravis praecepti, sub mortali obligan-
tis secundum card. de Lugo % misceri
« aqua ». [Cum Catechismo Romano *]. —
« Idque caeremonialiter et in ordine ad
« sacrificium. Est certum, ut constat ex
« Tridentino § ». [Et prius praescriptum
fuit in *can. 2, de consecr., dist. 2*].

Utrum vero *hoc praeceptum sit etiam
divinum?* Affirmant Valentia, Grana-
do, etc.; negant Suarez et Vasquez. Utra-
que est probabilis.

« An autem aqua ista immediate con-
vertatur in Sanguinem necne, disputant
« scholastici. Vide Coninck vel Praeposi-
tum hic, card. de Lugo § ». — [Vide mox
dicenda *n. 209*].

• Unde resolves:

« 1°. Si mixtio haec omittatur, valida
« tamen est consecratio, etsi illicita mor-
« taliter. — Ita omnes communiter.

Aqua na-
toralis et
nodicini-
m.

« 2°. Miscenda est aqua naturalis, ea-
« que modicissima (ut habet Florentinum),
« una scilicet vel altera gutta; ita tamen
« ut sit sensibilis, et saltem non excedat
« tertiam partem vini: alioqui in reddit
« materiam dubiam. Bonacina b) ex S. Tho-

1 Part. 2, cap. 4, de Euch., num. 16 (*al. num. 17*). —
• Seas. 22, de Sacrif. Miss., cap. 7 et can. 9. — Ka/rn/, in
3" Part., disp. 6, qu. 2, punct. 1. — *Gran.* in 3 P.,
controv. 6, de Euch., tr. 2, disp. 3, n. 9. — Swar., disp. 45,
sect. 2, concl. 3. — *Vasq.*, disp. 177, cap. 2. — *Contnek*, qu. 74,
art. 8, a n. 143. — *Praepes.*, qu. 74, art. 8, dub. unie. —

208. - a) Lugo, *de Euch.*, disp. 4, n. 18,
dicit esse de praecepti necessitate.

b) Bonacina, *disp. 4, de Euch.*, qu. 2,
punct. 4, num. 4: « Sufficit, inquit, quaeli-
bet guttula sensibilis ». — Et S. Thomas,
quem hic citat Bonacina, ait in *3 P.*, qu. 74,
art. 8: « Semper tutius est parum de aqua
apponere ». — Coninck autem, *quaest. 74*,
n. 140 et 141, communem mensuram esse
ait, ut ad minimum octies vel decies plus vini
adsit

c) S. Thomas, *qu. 74, art. 7, ad 3*, vali-
dam quidem consecrationem fore ait, sed pec-
catum esse. — Molanus autem, *Theol. pract.*

« ma6», Coninck \ etc. ». — [Vide dicenda
n. 210].

« Qui autem misceret rosaceam vel
« aliam artificialem, etsi in necessitate,
« etsi valide consecraret, peccaret tamen
« mortaliter. S. Thomas Molanus %
« Diana O; quia ageret contra praece-
« ptum et consuetudinem Ecclesiae in re
« gravi ». — [Est commune cum Sal-
mant. *>].

« Quam ob causam, etiam mortale cen-
« set Fagundez ', Persicus, etc., miscere
« calidam. — Quod tamen aliis quibusdam
« nimis durum videtur, apud Diana :: ubi
« addit ipse, si in frigidissima regione
« consuetudo id habeat, ne forte vinum
« congelascit, posse sine ullo peccato
« fieri /Z

« 3°. Mixtio illa facienda est, non in
« dolio vel ampulla, aliove vase, sed in
« ipso calice; neque domi, sed in ipso
« sacro, ut fit communiter, vel ante Offer-
« torium, vel certe immediate ante sa-
« erum, ut fit apud quosdam. Idque vel
« ab ipso sacerdote, ut in Missa privata;
« vel a subdiacono, ut in solemni: neque
« enim sufficit, si caupo illud diluerit. Bo-
« nacina · ». — [Cum S. Thoma T; quia, ut
ait, aqua permixta in dolio non sufficeret
ad significationem hujus sacramenti].

Mixtio la-
cienda in
calice et Ad
Altare.

« 4°. Si mixtio haec sit omissa, id-
« que notetur ante consecrationem calicis,
« adhuc facienda est; secus, si post. —
« Bonacina §.

• De Euchar., ditp. 4, sect. 3. 4 et 5. — *Condi. Floreni.*,
decret, ad Armenoi. § *Tertwn est*; ap. Labbe, tom. 18,
col. M8. — 4 De 3° Praec. Ecd, lib. 2, cap. 4. oum. 14. —
Pcr\$K., de primo Offic. tacerd., lib. 1, cap. 13, dub. 7, n. 55.
— • Part. 6, tr. 7, reaol. 18. — • Ditp. 4. qu. 2, punct. 4,
n. 4. — ' Qu. 74, art. 8, ad 3. — • Loc. dt.» n. 6.

compend., tr. 4, cap. 7, n. 39, scribit tantum:
« Non potest tamen aqua rosacea pro natu-
rali misceri ». At *n. 41* dicit admistionem
aquae « ad mysterium tantum et ad praece-
pti... necessitatem » pertinere.

d) Diana vult esse mortale. Quod autem
hic additur a Busenbaum, de necessitatis
casu, Diana id refert ex Persico, quem nec
probat nec reprobatur. Vide Diana, *part. 6, tr. 7*,
resol. 18, qu. 3.

f) Salmant., *tr. 4, cap. 4, n. 68*, dicunt
quidem esse mortale, nihil tamen de casu
necessitatis habent.

f) Idemque habet Persicus, *loc. cit.*

< 5°. Praeceptum hoc mixtionis non
« extenditur ad illam, quae fit post com-
« munionem, ad ablutionem oris et digi-
« torum. — Vide de his Missale Roma-
« num; item Bonacina *, Laymann * ».

209. - Quaeritur Γ. *Ati aqua vino per-
mixta convertatur in Sanguinem Chri-
sti; et an immediate?*

Probabi-
æ'n'trtltuî

Non est quidem de fide aquam in San-
guinem converti. Tantum enim Innocen-
tius III dixit in cap. *Cum Marthae, de
cel. miss.*, probabiliorē esse sententiam
affirmativam: quae revera hodie est com-
munis inter theologos; ut omnes docent
cum S. Thoma qui ait opinionem op-
positam subsistere non posse.

juxu *
Uoi, in i-
qaxm Uu
rt« Chritti.

Circa *modum autem conversionis*: alii
dixerunt quod, sicut vinum convertitur
in Sanguinem, ita aqua convertitur in
aquam quae fluxit e latere Christi. —
Sed idem S. Doctor 4 ait: *Nec hoc ratio-
nabiliter dici potest; quia secundum hoc
aqua seorsim consecraretur a vino, sicut
vinum a pane.*

Probabili-
«u,?nmvH
d'at'eVn
sanju.nrm.

Alii vero, ut idem S. Thomas Sco-
tus., Gonetl, Frassen ., et communis-
sime thomistae et scotistae, cum Cate-
chismo Romano ., dicunt aquam imme-
diate converti in vinum, et mediate in
Sanguinem Christi. Ratio, quia non con-
vertitur in Sanguinem, nisi materia con-
secrabilis: quae tantum est vinum de vite,
ex conciliis Florentino et Tridentino. Unde
aqua non potest converti in Sanguinem,
nisi prius convertatur in vinum. — Nec
obstare dicunt rubricam Missalis, quae
jubet ut, si ex oblivione non sit aqua im-
missa in calicem, apponatur statim ante
consecrationem: quo casu videtur non
posse tam cito fieri conversio aquae in
vinum; et tunc adesset periculum idolo-

latriae, quia adoraretur materia non con-
secrata. Nam respondent tunc adorari
contentum substantiale, quod per calicem
repraesentatur, id est Sanguinem Chri-
sti; non autem caetera, quae per calicem
non demonstrantur: prout non quidem
adoratur musca quae casu in calicem
cecidisset.

Alii tamen, ut Tournely 10 et ejus Con-
tinuator Laymann **, Toletus Lugo 18
cum Praeposito; Renzi 14 cum Alano V, cSSF**
Baronio ac Coninck (et probabile putat
Anacletus **), sentiunt aquam immediate
transire in Sanguinem Christi. — Et pro-
bant Γ. Auctoritate Patrum, qui dicunt
ex vino et aqua fieri Sanguinem. Sic enim
ait S. Hieronymus: *Formans Sanguinem
suum in calicem ex vino et aqua mixtum.*
S. Ambrosius: *Vinum et aqua in calicem
mittitur, sed fit Sanguis consecratione.*
Alios Patres videre potes apud Lugo **. —
Probant 2° Ratione: quia juxta recen-
tiores physicos negatur transmutatio ele-
mentorum, eo quod ipsa arte chimica
bene possunt separari (ut diximus *de Ba-
ptismo n. 104, Dub. 1, v. Secunda*). — Et
huic opinioni favere ajunt Innocentium
in diet. cap. *Cum Marthae*; cum Pontifex
ibi dicat probabilius esse, *aquam cum
vino in Sanguinem transmutari*. Non dicit
aquam conversam in vinum, sed *aquam
cum vino*; ergo ante consecrationem aqua
remanet aqua. — Nec obstare dicunt quod
non possit converti in Sanguinem alia ma-
teria quam vinum. Respondent enim quod
vinum mixtum cum modica aqua fit ve-
rum vinum usuale; unde fit tota materia
consecrabilis: sicut si in pane triticeo mi-
scetur modicum alterius frumenti, tota
materia consecratur: ut dictum est *n. 201*,
et docet D. Thomas n, quia (ut ait) *modica*

Aftaa/. Rom., Rubric, vu, n. 4; de Defectib., iv, n. 1, 2
et 7; Ritu. celebr., x. n. 5. — 1 Qu. 2, punct. 4, n. 1. —
• Lib. 5, tr. 4, cap. 2, n. 7. — • 3 P., qu. 74, art. 8, corp. —
• Loc. dt. — • Loc. at. — • In 4. disc. II. qu. 7, n. 2. — • Man.,
tr. 4, de Euch., cap. 2, v. *Circa hanc*. — • Tom. 11, tr. 2,
dttp 1, art. 1, sect. 2, qu. 3, cond. 2, v. *Prirx 3**. — » De
Euch. n. 17. — *Florm/.*, decret, ad Armeno., § *Tertium
eU*, ap. Labbe, tora. 18, coi. M8. — *TriAont.*, ne. 13, de
Euch. Sacram., cap. 1 et 4, et can. 2. — * De Euch., qu. 4,

art. 7, cond. 2. — u De Euch., cap. 3, arx. 2, «ci. 2,
conci. 3. — “ Lib. 5, tr. 4, cap. 2, num. 9. — 11 De Euch.,
diap. 4, n. 45. - *Prarpos.*, qu. 74, art. 8, n. 58. — u De Euch.,
cap. 1, qu. 39. • *Paron.*, Annal, cedes., ad an. 1188, η. 29..
Coninck, qu. 74, num. 144, — “ Tr. 14, dill. 4, num. 34. —
5. *Hieron.*, Comment, in Marc., cap. 14; ap. Migne, Patrol,
lat. tom. 30, col. 632. — S. *Ambros.*, de Sacram., lib. 4,
cap. 4, u. 19; ap. Migne. Patrol, lat., tom. 16, col. 442. —
• De Euchar., dlap. 4, n. 48. — » Qu. 74, art. 3, ad 1

209. - <0 Tolctus, *lib. 2, cap. 25, n. 3*, ait
vino miscendam esse aquam, «quae simul est
materia, sive conversa sit in vinum, sive non ».

b> Alanus, *de Euchar., lib. 1, cap. 13*,
dicit totum poculum converti in Sanguinem
Christi.

permixtio non solvit specient. Idem ergo dicendum de aqua mixta vino.

Utraque sententia est satis probabilis.

210. - Quaeritur 2°. *Quaenam quantitas aquae sit in calice immiscenda?*

Habertl dicit non esse probandos sacerdotes qui unam aquae guttulam infundunt. — Sed hoc sine scrupulo fieri posse censent Bonacina ·, Wigandt Anacletus ·. Et pro certo id habet Suarez 4, ex decreto Eugenii IV, qui dixit: (Vino) *ante consecrationem aqua modicissima admisceri debet*; et ex D. Thoma 8, ubi ait non requiri ut quantitas aquae sit magna, sed sufficere ut sit sensibilis.

E converso, Laymann ·, Palaus ' et Diana8 probabiliter dicunt sine scrupulo posse immitti aquam usque ad octavam partem; et Lugo ·, Viva °, ac CroLx ll cum Gobat b», contra Bernal, usque ad quintam partem. — Quia (ut ajunt) nulum vinum adeo debile creditur, ut tam modica aqua corrumpatur.

Immo Busenbaum (ut supra) et Sporer 18 putant sufficere ut aqua non excedat tertiam partem. Idque videtur pro-

bari ex cap. *Perniciosus 13, de cel. miss.*, ubi Honorius III tantum praescribit: *Plus* (in calice)... *de vino quam de aqua ponendum.* Et in concilio Triburiensi (apud Contin. Tournely ") sic dictum fuit: *Duae partes sint vini, ... tertia aquae.* — Verumtamen in praxi Escobar **. Viva 18 et Palaus · hanc opinionem tertiae partis non admittunt: nisi, ut dicunt Escobar et Palaus % vinum sit generosum.

Hic autem notandum id quod habetur in rubrica "": *Siper negligentiam aliquid de Sanguine Christi ceciderit, si quidem super terram seu super tabulam, lingua lambatur, et locus ipse radatur quantum satis est, et abrasio comburatur; cinis vero in sacrarium recondatur. Si vero super lapidem altaris ceciderit, sorbeat sacerdos stillam, et locus bene abluatur, et ablutio in sacrarium projiciatur. Si super linteum altaris, et ad aliud linteum stilla pervenerit; si usque ad tertium, linteamina ter abluantur... calice supposito; et aqua ablutionis in sacrario projiciatur.* Et idem ibi dicitur, si Sanguis cadat super corporale, vestes aut tapetum.

Quid, »i
S a n r u 11
Christi ce-
ciderit.

DUBIUM V.

Quae Conditiones ad Materiae Consecrationem requirantur.

211. *Ad validam consecrationem requiritur I. Ut materia sit moraliter et sensibiliber praesens.* — 212. *Hinc valide consecrantur hostiae in ciborio clausae, vel in tenebris, etc.* — 213. *Invalide tamen consecratur 1. Materia post tergum aut parietem. 2. Materia remota. 3. Materia valde modica.* — 214. *Requiritur II. Ut materia sit certa et determinata.* — 215. *An consecratur hostia in scio sacerdote. Et an guttae vini separatae.* — 216. *Valida est consecratio: 1. Si sacerdos determinet quoquo modo. 2. Si putet hostias esse minoris numeri. 3. Si, postquam intenderit eas consecrare, de eis obliviscatur.* — 217. *Quid, si ciborium ex oblivione relinquatur extra corporale.* - 4. *Si hostiae deferantur post oblationem.* — 218. *Quae requirantur ad licit^{tit} consecrationem.* — 219. *Quibus casibus peccet celebrans in consecrando.*

211. - · Resp. Γ. Ad *validam* consecrationem requiruntur duae conditiones:
« *Prima* est, ut materia sacerdoti con-
« secranti *moraliter et sensibiliber sit* prae-

• *sens.* Ita communiter; et est certum. —
« Ratio petitur tum ex institutione Chri-
« sti et verbis formae *Hoc* et *Hic*, quae
« non verificarentur, cum sint demonstra-

I Maic-
ii.i morali-
ter et sensi-
bilibiter prae-
jen»

1 De Each., pan. 1, cap. 7, qu. 2. — · Dixp. 4, qu. 2, punct. 4, n. 4. — · Tr. 14, dist. 4, n. 32. — · Disp. 45, sect. 3, v. *Secundo*. — ÆMjgrn. IV, decret, ad Armen., § *Tertium est*; ap. Labbe, tom. 18, col. 543. — · Qu 74, art. 8, ad 1. — • Lib. 5, tr. 4, cap. 2, n. 9, — · Tr. 21, punct. 5, n. 6 — *Part. 3, tr. 4, resol. 49. — · De Euch., disp. 4, n. 38. — · De Euch.,

qu. 4, art. 3, n. 3, — ll Lib. 6, part. 1, n. 439. — Bernat, disp. 28, n. 43 et 44 — ll Part. 2, cap. 3, n. 16J. — Concit. Tnbur. (anno 8^), can. 19; Labbe, tom. 11, col. 640. · ll De Euch., cap. 3, art. 2, sect. 1, conct. 2, v. *Quaeres*, R. ad 2. — · Lib. 20, de Euch., n. 2Ü8. — · De Euch., qu. 4, art. 3, n. 3. — MTr. 2L punct. 5, n. 6. — n Tit de Defect., x. 12.

210. - a) Wigandt, tr. 12, exam. 2, ft. 9: Modica debet esse aqua, inquit, « nimirum una et altera gutta sensibiliber admista ».

b) Gobat, tr. 3, ft. 62, ita habet de vino mediocri; si vero optimum fuerit vinum,

posse etiam quartam partem misceri; quin etiam (n. 61) tertiam partem alicui certo vino perrobusto.

f) Escobar et Palaus, *locis cit.*, hanc exceptionem perspicue innuunt, dicentes Tribu-

I'm pitt*
iq'tue luffi-
at, dammo-
do KMibi-
iii.

Optmont*
de mijori
quatiUte.

Ad vali-
das conte-
crallonem
requiritur:

« tiva; tum ex perpetua Ecclesiae praxi,
« nunquam consecrantis vel etiam bene-
« dicentis res absentes; tum etiam ratione
« sacrificii, quod requirit hostiam prae-
« sentem. — Vide Bonacina*, Laymann '. »

212. - « Unde resolves:

Coroii*ri«.

< 1°. *Valide* consecratur vinum in ca-
« lice cooperto, vase vel cantharo clauso;
« panis in canistro; hostiae in ciborio, vel
« in cumulo sub aliis latentes, aut aliter
« tectae, v. gr. sub corporali vel mappa,
« vel etiam in Missali: ut ex Suarez, Hen-
« riquez, Coninck e», docet Bonacina, con-
« tra Laymann b»: unde hoc postremum
« dubium videri potest; et saltem pecca-
« ret graviter qui sic tectas aut latentes
« consecraret. — Item valide consecran-
« tur hostiae praesentes, a caeco, vel alio
« sacerdote in tenebris». [Est communis
cum Salmant.a. Et sufficit si ex relatione
alterius certificatur de praesentia mate-
riae; ut Sotus, Henriquez, Praepositus, etc.,
apud Salmant. *].

« Ratio horum omnium, quia ad prae-
• sentiam et sensibilitatem non requiritur
« ut materia videatur, vel tangatur, vel
« feriat sonus verborum (unde commu-
« niter non probatur praxis eorum qui os
« proxime admovent, ut halitum in cali-
« cem et panem inspirent); dummodo vi-
« deri possit sive in se sive in alio, v. gr.
« in suo toto, vel continente, vel vase ad
• illam continendam destinato. — Vide
« Bonacina 5 ».

213. - « 2°. *Invalide* consecratur:

« Γ. Materia post parietem aut post ter-
« gum posita, vel clausa in tabernaculo;
« ut docet Filliuccius, Bonacina® et alii,—

1 Diip. 4, qu. 2, punct. 6 — • Lib. 5, tr. 4, cap. 2, n. 10. — Swar, disp. 43, sect. 5. — *Htnriq.*, lib. 8, cap. 14, n. 1. — *L. Bonae.*, disp. 4, qu. 2, punct. 6, η. 4. — • Tr. 4, cap. 4, n. 120. — *Satus*, in 4, dtst. 9, art. 2, ad 3. • *Henriq.*, loc. cit. • Proepos, qu. 74, art. 2, dub. 2, n. 12. • • Tr. 4, cap. 4, n. 120. — 1 Dtsp. 4, qu. 2, punct. 6, a n. 4. — *Fill.*, tr. 4, cap. 3, qu. 3, num. 66 et 69. — * Loc. cit., num. 6 et 9. — 1 Lib. 8, cap. 14 n. 2. — *Gabr. a S. Vincent.*, de Euch.,

« Ratio, quia moraliter censetur abesse;
« cum non possit demonstrari per το *Hoc*
« vel *Hic*; neque paries habeat se ut con-
« tinens aut tegens.

« 2°. Materia valde procul, v. gr. cen-
« tum passibus distans, etsi videri possit.
« Ratio est eadem. — Quanta autem pro-
« pinquitas sufficiat, dubium est, et ex
« morali prudentum iudicio pendet. Hen-
« riquez 7 docet viginti aut triginta pas-
« suuma>»: [Putant Lugo et Gabriel,
apud Salmant.8, consecrationem in viginti
passus esse certam] « quod Bonacina • et
« alii putant non esse certum. Vide scho-
« lasticos.

« 3°. Materia tam modica, ut sensu per-
« cipi non possit: tum quia non potest de-
« monstrari; tum quia sacramentum debet
« esse signum sensibile. Ita Suarez, Va-
« squez et alii; contra Sotum, Henriquez.
« — Quod intellige, si non sit in toto, sed
« extra illud; quia in toto, etiam minimae
« ejus particulae consecrantur: ut constat
« ex Tridentino *°. Bonacina 11 ».

214. - « *Secunda* conditio: ut materia
« sit certa, et a consecrantis intenttone,
« et tn individuo determinata. — Est com-
« munis apud Bonacina et alios: tum quia
« hoc requirunt pronomina *Hoc* et *Hic*:
« tum quia actiones sunt circa singularia,
« quae debent esse certa et determinata.
« Vide Bonacina *°.

« Unde resolves:

« Γ. *Invalide* consecraret qui vellet
« tantum consecrare tertiam vel mediam
« hostiae partem, eam non determinando;
« vel ex multis, v. gr. viginti praesenti-
« bus, tantum quatuor aut quinque, nui-

disp. 5, qu. 6, v. *His positus ... Dico* 2*. • • Loc. cit., num. 115. — • Disp. 4, qu. 2, punct. 6, n. 11. — • *Suar.*, disp. 43, sect. 7. — *Vasq.*, disp. 171, cap. 2, n. 12. — *Sotus*, in 4, dist. 9, art. 2, v. *Atvero versus*. — *Jfenruj.*, lib. 8, cap. 14, num. 4. — “ Sesi. 13. de Euch., can. 2 et 8. — “ Disp. 4, qu. 2, punct. 5, η. 1; cfr. qu. 3, punct. 5, n. 5. — *Bonac.*, loc. dt., qu. 2, punct. 5, num. 3. — ” Loc. cil.» num. 3.

riensis concilii statutum potuisse licitum esse pro conditione vini.

212 - »' Coninck, qu. 74, n. 23, non habet omnia exempla hic posita (idemque dicendum de ceteris auctoribus). Immo n. 22, negat posse valide consecrari panem latentem sub mappa vel corporali, vel clauso in tabernaculo. Male igitur ex parte citatur a Bonacina.

b> Laymann, lib. 5, tr. 4, cap. 2, n. 10, contradicit Bonacinae tantum pro hostia latente sub mappa aut corporali, quam Laymann negat posse valide consecrari.

213. - Henriquez viginti passus concedit

Lugo non bene citatur a Salmant.; nullam enim, disp. 4, n. 125, distantiam deter-

«las designando: quia non est ratio cur
« una magis quam altera consecraretur.
« — Item, qui ex multis hostiis intenderet
« illas consecrare, vel illas partes hostia-
« rum aut vini, quas Deus elegerit aut
« Titius désignant; aut partes illas quae,
« fractis speciebus, sunt mansurae in con-
« tinuo, non quae excident: quia non est
« materia definita. — Bonacina 1 ».

215. - « 2°. Non consecratur hostia, in-
« scio sacerdote posita sive in corporali
« (sejuncta tamen a cumulo), sive infra
« illud. Coninck a et alii. — Ratio, quia
« non est determinata in mente sacerdo-
« tis, cujus voluntas non fertur in inco-
« gnitum.

« Similiter non consecrantur guttae
« quae exterius calici adhaerent; quia non
« intenduntur. — Immo, ut probabilius do-
« cent Suarez, Reginaldus a, Laymann ',
« Coninck W, contra Tanner et Bonacina,
« nec eae guttae quae interius adhaerent;
« quia intentio Ecclesiae esse videtur, ideo-
« que et sacerdotis esse debet, consecrare
« id quod per modum unius continui est
« in calice Unde, ne opus sit de deter-
« gendis guttis sollicitum esse, bene faciet
« sacerdos, si semel pro semper intendat
« eas non consecrare; uti nec micas ho-
« stiis adhaerentes. Vide Diana 4, Esco-
« bar5: ubi docet, sacerdotem vi parti-
« culae Hic, tantum intendere id conse-
« crare quod per modum unius continui
« potabilis est in calice, ideoque guttulas
« illas non consecrari. Quae sententia pro-
« babilis c est, ex Reginald©, Suarez et
« Laymann . ».

1 Disp. 4, qu. 2, punct. 5, a n. 4. — Qu 74, n. 39. —
Suar., disp. 43, sect. 6, v. Srrf objiciet. — Lio. 5, tr. 4,
cap. 2, n. 15. — Tanner, tom. 4, ditp. 5 qu. 2, n. 78 et 79. —
Bonac., loc. dt., n. 7. — Part. 2, tr. 17, resol. 16; et part. 3,
tr. 4, resol. 32. — *Tr. 7, exam. 6, n. 53 (edit. Lugdun .d.;
at. n. 62). — Re^in., lib. 29, n. 19. — Suar., disp. 43, sect. 6.

minat: «Certe, inquit, ego nullam firmam
regulam invenio, nisi eam quae ex communi
modo loquendi hominum desumitur: illa ergo
praesentia requiritur, quae in modo stricto
loquendi sufficit ad demonstrandum aliquid
praesens per li hoc independentem a discursu,
a nutibus, a circumstantiis, etc. ».

215. - a) Reginaldus, lib. 29, n. 19, dicit
« eas probabiliter judicari non consecratas ».

b) Coninck, qu. 74, n. 43, distinctionem
adhibet, et putat consecrari eas vini guttas

Quaeritur: *an consecrentur guttae vini
quae sunt in calice separatae, quando sa-
cerdos nihil circa eas intenderit?*

Alii negant, ut Busenbaum. Alii affir-
mant, ut Croix ' cum Praeposito, Dica-
stillo, etc Alii denique affirmant de guttis
propinquis, negant de remotis. — Monet
Platel apud Croix . quod sacerdos, adver-
tens statim ante consecrationem tales
guttas, si sint vicinae, admisceat; si vero
remotae, vel abstergat (quod ait Tambu-
rinus apud Busenbaum in fine hujus
Dubii, n. 219, ad 3, haud expedire), vel
excludat ab intentione. Sed Croix dicit
etiam posse licite includere eas in inten-
tione, ne in calice sit vinum quod non
sit consecratum *A

Sic etiam dicit Croix (contra Busen-
baum) quod sacerdos debet consecrare
micas adhaerentes hostiis, non autem se-
paratas in patena vel corporali. Nec ob-
stat quod eas sumendo laederetur jeju-
nium; nam magis videtur tunc praeca-
venda irreverentia sacramenti quam lae-
sio jejunii. — Si vero micas sint in cibo-
rio, eas etiam (ait) intendat consecrare;
cum absit periculum eas perdendi.

216. - « 3°. Valida est consecratio:

« 1°. Si sacerdos intendat consecrare
• ex pluribus hostiis praesentibus tantum
« quinque, eas determinando; vel omnes,
« praeter infimam et supremam cumuli;
« vel omnes pares, v. gr. secundam, quar-
« tam, sextam, si sint ordine collocatae,
« et determinetur unde numerandi initium
« sumendum sit: quod tamen grave pec-
« catum erit. — Quod si autem hoc vel

Quid de
tactis in
calice «epa-
rati».

Casos ma-
teriae suA-
denter de-
terminatae.

v. Sed objiciet. — Lib. 5, tr. 4, cap. 2, n. Ib. — ' Lib. 6,
part. 1, n. 459. - Pratpos., qu. 74, art. 2, dub. 3, n. 14. •
Dicast, ir. 4, de Each., disp. 2, dub. 12, n. 223. — PlaUl,
de Each., num. 323. • Loc. cit., num. 459. — Tautbur.,
Method, celebr. Mis., lib. 2, cap. 1, § 3, n. 29. — Croix,
loc. cit., n. 459. — Croix, loc. dt.

quae proxime continuo liquori calici intrin-
secus adhaerent, nisi consecrans aliud ex-
presse intenderit; remotiores vero guttas non
consecrari.

c) Quin etiam Suarez et Laymann proba-
biliorem existimant

d) Quando scilicet calice jam discooperto
incipit verba consecrationis, uti dicetur infra
n. 219.

« Sed melius mihi videtur, ait S. Al-
phonsus in Exam. Ordinand., n. 99, id in-

« alio casu non consecratae misceantur
« consecratis, totus cumulus ad altare est
« deferendus, ut sacerdos intendat conse-
« crare non consecratas. — Vel potius to-
« tum cumulum consecret sub conditione,
« si non sint consecratae. Card, de Lugo¹ ».

Et hoc potius faciendum est. Quia in consecrando hostias non consecratas, deficit vera determinatio materiae, nec potest verificari verbum *Hoc*; unde debent consecrari omnes hostiae sub conditione, ut valide consequantur. Ita Lugo²; Salmant.³ cum Laymann a⁴, Dicastillo, Aversa b⁵, Leandro, Diana, etc. — Et hoc etiam licite fieri potest, ut dicunt Salmant.⁴ cum Laymann a⁵, Dicastillo, Diana, Leandro; contra Lugo e⁶ et de Afflicto 0.

» 2°. Etsi putet unam vel duas, vel sex
« hostias consecrandas adesse, cum sint
« plures, sive a se sive ab alio positae.
« Quia error speculativus et privatus non
« obstat intentioni practicae et absolutae
« consecrandi omnes praesentes: quam,
« tamquam Ecclesiae consuetudini con-
« formem, quisque censetur habere impli-
« cite; ut docent Silvester, Henriquez et
« Suarez». [Cum Navarro⁷, Bonacina,
Vasquez, Coninck, Lugo et communi *),
apud Salmant. — « Unde, si sacerdos

« advertat post consecrationem esse duas
« simul junctas, utramque ut consecra-
« tam sumet; ut habet missale. Si vero
« ante consecrationem postquam obtulit,
« advertat, alteram seponet, et post Mis-
* sam ipse vel alius sumat, tamquam pa-
« nem benedictum.

« 3°. Si quis plures hostias ad altare
« tulerit, aut rationabili modo adverterit
« ab alio adferri a se consecrandas, vel
« ante sacrificium monitus fuerit de con-
« secrandis in altari jam positis. — Ratio:
« omnes enim consecrantur, etsi dum con-
« secrat, earum non ita expresse memi-
« nerit, aut etiam ad oblationem non de-
« tegat, modo sint praesentes in corporali
« vel saltem in altari. Ita Reginaldus⁸,
« Laymann⁹, Bonacina¹⁰ et alii ab ipso
« citati; estque sententia in praxi tuta.
« Quia intentio praecedens, respectu illa-
« rum virtualiter perseverat ».

217. - Quando ciborium consecrandum positum est a clerico in corporali, te advertente, et illud jam intenderis consecrare, certum est quod consecras, licet postea ad illud non advertas. — Est communis sententia; ut ait Croix¹¹ cum Palao, Dicastillo¹² et Salmant.¹³ cum Gavanto et Suarez.

Quid de ciborio posito in corporali Advertente u¹⁴ ccdcte.

¹ De Euch., disp. 4, n. 199. — • Loc. dt. — • Tr. 4, cap. 4, n. 129. - *Dicait.*, tr. 4(de Euch., disp. 2, dub. 12, n. 227. • *Leand.*, tr. 7, disp. 8, qu. 78. • *Diana*, part. 9, tr. 8. resol. M. — • Loc. dt. - *Dicait.*, loc. dt. - *Diana*, loc. dt. - *Leand.*, loc. dt., qu. 79. — Si/ws/., v. *Eucharisita* 17, n. 8, qu. 6. — *Henriq.*, lib. 8, cap. 14, n. 5. — *Suar.*, disp. 43, sect. 6, v. *Sed objiciet.* — *Bonae.*, disp. 4,

qu. 2, punct. 5, n. 3. • *Kajç.*, disp. 171, cap. I, num. 2. • *Coninck*, qu. 74, n. 35 et 38. - *Lugo*, loc. cit., num. 140. - • Loc. cit., n. 128. — • Lib. 29, num. 19. — • Lib. 5, tr. 4, cap. 2, num. 14; cfr. etiam n. 10. — • Loc. cit., num. 6; cfr. etiam n. 8. — • Lib. 6, part. 1, n. 458. • *Bal/aus*, tr. 21, punct. 6, n. 3. — • Tr. 4, cap. 4, n. 125. - *Gavant.*, part. 3, lit. 7, η. 4. - *Suar.*, disp. 43, sect. 6, v. *Sed objiciet.*

tendere de guttis proximis fundo, non vero de remotis ».

216. - a) Laymann non recte citatur a Salmant; scribit enim *lib. 5, tr. 4, cap. 2, n. 12*:
• Si contingat formulas non consecratas cum consecratis hostiis confundi seu misceri, potest et debet totus cumulus ad altare deferri, ut sacerdos intendat consecrare illas tantum quae consecrationem non acceperunt. Etenim necvssc haud est, ut sacerdos omnes partes materiae consecrandae distincte ac sigillatim cognoscat et intendat »

bl Aversa pariter a Salmant. non satis accurate allegatur, qui, *qu. 2, sect. 2, v. Quarta conditio*, quaerit: • Si sacerdos determinet consecrare illud quod consecratum non est, an talis determinatio valeat et sufficiat ad conficiendum sacramentum?.. Videtur— valere et sufficere ».

¹ Lugo, loc. cit., n. 139, licitum esse ne-

gat, casu quo una tantum hostia non consecrata in cumulo consecrato reperirctur sed • aliud esset si e contra mille hostiis non consecratis admista fuisset una consecrata, nec posset discerni; tunc enim deberent omnes sub conditione consecrari ». — Silvester de Afflicto a Diana citatur, tamquam < Romae in sua Lectura sententiae Cardinalis » adhaeserit.

d) Navarrus, quamvis a Salmant. hic citetur, loco tamen citato a Salmant., scilicet in *Man.*, cap. 25, η. 91, de alio, licet simili, casu loquitur: « Qui multas hostias, inquit, consecrandas accipit, et memor tantum illius quam manibus tenet, verba consecratoria profert, omnes consecrat ».

« Et alii », inquiunt Salmant.

217. - Dicastillus, *tr. 4, de Euch., disp. 2, dub. 12, n. 216*: « Valere consecrationem omnium hostiarum, inquit, quas quis conse-

Neiobh Sed Dubium est: *Utrum censendum sil consecratum ciborium, ex oblivione extra corporale relictum?*

juu »■
lto. CCD«
«mit .

Prohibi
cooicera-
,w

Prima sententia cum Tanner et Praeposito (apud Croix qui probabilem vocat), aflirnat; quia, ut dicunt, voluntas consecrandi jam adfuit, et non fuit retractata. — *Secunda* tamen sententia communis et probabilior negat cum Suarez 'J, Diana, Palao Lessio *), etc. cum Croix *. Ratio, quia, cum intentio consecrandi extra corporale fuisset peccatum grave, illam tu habuisses non praesumeris.

«dam de
i h'le'iu“

Sed quia prima sententia non videtur probabilis, cum res sit dubia, rationabiliter ait Benedictus XIV *)¹, ciborium de novo consecrandum; vel, ut dicit [Contin.] Tournely a, in praxi illas particulas esse sumendas post Sanguinem: et ego addo post ablutionem, sed ante purificationem; quia reliquiae Sanguinis sunt certe sacramentum, sed hostiae illae in ciborio sunt dubie. — Censent autem Tournely f) et Croix «4 posse eas etiam consecrari in alia Missa sub conditione. Sed hoc mihi non placet; quia non videtur adesse justa

Pratpot., qu. 74, art 2, dub. 3, n. 19. - 1 Lib. 6, part. I, n. 458, — *Diana*, pari. 9, tr. 8. resol. (4, v. f.; cfr. pari. 3, tr. 6, resol. 103; part. 6, tr. 14, reiol. 19. - Tr. 21, punct. 6, n. 3. — 1 De Each., cap. 3, arL 2, lect. 1, v. *Quaeres* 3, i f. — « *Qa*. 11, iect. 12, v. *Quinta*. — *Gavant.*, part. 3. tit. 10, n. 19. - *Possev.*, de Offic. curati, cap. 2. n. 28. - - Part. 2, tr. 14, resol. 71. — - Method, celebr. Miss., lib. 2, cap. 5» § 2. n. 8. — - Loc. cit., n. 10 et 11. — *Gobat*, tr. 3, n. tft. -

crandas detulit ad altare, ibique habet consecrandas, etiamsi in actu consecrationis tantum illius recordetur quam prae manibus habet: censetur enim habere intentionem determinatam ad omnes hostias, quamvis non actualem, saltem virtualem, quatenus intentio praecedens censetur perseverare ».

b) Tanner, *disp. 5, qu. 2, n. 76*, sententiam affirmativam utique tuetur; sed *n. 77*, subdit: « Quae responsio, uti est probabilis, ita non videtur certa;... quomobrem... non omnino certa erit ejus [materiae] consecratio ».

Suarez et Palaus, *loc. cit.*, loquuntur de hostiis quae non sint *supra aratu*, positae.

«*) Lessius a Croix hic citatur absque loci indicatione; et revera apud cum id reperire nequivi; neque ab alio auctore nisi a Croix citatur.

Benedictus XIV, *de Sacrif. Miss.*, lib. 3, cap. 18, n. 6, (in edit, ital., *sessiunc* 2, cap. 6, § 2, v. *E quanto al secondo*) ita docet, quando pyxis est extra petram sacram.

/> Continuator Tournely, *loc. cit.*, id ha-

causa illas consecrandi sub conditione, cum jam sumi possint.

• 4°. Si parvae hostiae pro communi-
« cando populo afferantur sacerdoti paulo
« post factam oblationem (addit Aversa ♦
« ante coeptam praefationem), licite eas
« consecrari, suppleta oblatione mentali-
« ter, ex Gavanto et Possevino docent
« Diana ' et Tamburinius e ».

Et hoc, etiamsi canon sit inceptus; ut Tamburinius T; cum Gobat, Burghaber, Quarto % Diana *) et Possevino, apud Croix : saltem quando plures sine communione remanerent; et consentit Benedictus XIV *). — Si vero remaneret tantum unus, Gobat suadet potius dari illi partem hostiae magnae: quod licite jam fieri potest », ut ait Croix - cum S. Antonino, Silvestro, Bonacina, Sà, Tamburinio, etc. Et sufficit pro causa, si communicaturus diu exspectare deberet communionem.

218. - « Resp. II0. Ad *licitam* materiae « consecrationem requiritur: 1° Ut non sit « major quantitas quam tempore oppor- « tuno possit absumi; quia periculum esset « ne species computrescerent. Bonacina10

Quid, si
hostiae post
Offertorium
afferantur.

Requisiu
ad licitam
consecratio*
nem.

Burf^hab., centur. 2, cai. 28. - Pbssrv., de Off. curati, cap. 2, num. 28 - - Loc. cit., num. 460. — *Gobai*, tr. 3, num. 66. — - Lib. 6. part. 1, num. 808. - *S. Anton.*, part. 3, lit. 13, cap. 6, § 5. - *Silvest.*, v. *Eucharistia II*, nam. 15. v. *Septimum*. - *Bonae.*, de Each, qa. 5, pant. 1, n. 14. *Sd*, v. *Eucharistia*, n. 15. - *Tambur.*, Method. SS. Commun., cap. 6, num. 31 et 32. — - " Loc. at., qu. 2, punct. 5, num. 2.

bel casu quo multae sint ejusmodi particulae.

r) Quin etiam Croix, *loc. cit.*, n. 458: « Tales hostiae, inquit, erunt de novo in alia Missa sub conditione consecrandae »

h) Quarti et Diana male citantur a Croix. — Quarti enim, *part. 2, tit. 7, sect. I, dub. 3, if.*, scribit: « Non debent admitti novae particulae ad consecrandum, si deferantur ad altare, coepto jam canone ». — Et Diana, *loc. cit.*, dicit consecrari sc, si hostiae ad altare deterantur «non incepta praefatione».

Benedictus XIV, *loc. cit.*, n. 5, (edit ital., *loc. cit.*, v. *Quanto al primo*) consentit utique, sed «praefatione incepta». Si vero jam inceptus sit canon, Benedictus antea dixit communionem esse sententiam quae negat posse consecrari, etiam ad viaticum infirmo ministrandum.

1) Ex rationabili causa; sed S. Antoninus hanc causam assignat necessitatem viaticum infirmo ministrandi; ceteri vero minus ngide loquuntur.

« — 2°. Ut ab usu Ecclesiae, praesertim in
« missali praescripto, non recedat .

« Ex dictis resolves:

219. - « Peccat: 1°. Qui vas in quo ho-
« stiae consecrandae sunt non aperit.

« 2°. Qui consecrat materiam positam
« extra corporale.

« 3°. Qui intendit consecrare guttas ca-
« lici adhaerentes exterius: quod esset
« grave. De interius adhaerentibus est du-
« bium (quia non constat satis de mente
« Ecclesiae); ad quod evitandum Gavan-
« tus¹ jubet eas abstergi: quod consue-

« tudo probat. Qui tamen id omittit, eum
« non peccare docet Tamburinius»; immo
« nec expedire, si eas advertas, quando
« discooperto calice jamjam es consecra-
« turus, et elevationem populus exspectat.
« — Post consecrationem autem, nullo
« modo sunt abstergendae.

« 4°. Qui ante consecrationem ita sta-
« tueret: Nolo consecrare hostias apposi-
« tas, nisi tempore consecrationis vel sal-
« tem oblationis fuero memor. Ita Praepo-
« situs², Laymann³: — etsi Tamburinius'
« eo casu nullum peccatum agnoscat ».

DUBIUM VI.

Quae sit Forma Consecrationis Eucharistiae.

220. *Quae verba sint de essentia in consecratione panis, et quae, vini. - Et an verba sint proferenda simul recitative et significative. - 221. Quae forma sit illicita. Quae invalida. Et quae dubia. - 222. Qu. 1. An in consecratione panis praerequirantur verba: Qui pridie, etc. - 223. Qu. 2. An in consecratione calicis omnia verba sint de essentia. Qu. 3. Quid significant to Hoc et Hic. Qu. 4. An conficiatur Eucharistia si omittatur verbum Est - 224. Vide plura circa variationem verborum. - Quid, si sacerdos se distrahit in consecrando.*

**Forma
consecra-
tionis. du-
plex.**

220. - « Resp. Est duplex :

• Una panis, et est haec : *Hoc est enim*
« *Corpus meum.* — Ubi omnia sunt de
« essentia; praeter *to enim*, cujus omis-
« sio esset veniale ». [Cum Suarez, Co-
ninck, Bonacina, Palao a), etc., apud Sal-
mant [†] — Sed non improbabiler Ron-
caglia et Concina damnant de mortali.
Revera enim in re tam gravi non vide-
tur levis materia quaecumque levis mu-
tatio deliberate apposita |.

« Altera vini, er est haec: *Hic est enim*
« *calix Sanguinis mei, novi et aeterni Te-*
« *stamentum* [†] *mysterium fidei: qui pro vobis*
« *et pro multis effundetur in remissionem*
« *peccatorum.* — Ubi, etsi verior et com-
« muniior sit sententia S. Bonaventurae,

« Suarii, Bellarmini et aliorum (contra
« S. Thomam et thomistas), quod essentia-
« lia sint tantum haec: *Hic est calix San-*
« *guinis mei* (vel *Hic est Sanguis meus*,
« aut eis aequivalentia); graviter tamen
« peccaret qui aliqua ex reliquis omitte-
« ret vel mutaret.

« Debent autem formae proferri in per-
« sona Christi formaliter et significative, «
« sive assertive »; | Id est simul recitative e““v‘
et significative, scilicet referendo verba
Christi, et applicando eorum significatio-
nem ad materiam praesentem, nempe ad
panem et vinum quae sacerdos in mani-
bus habet, ut illa transmutet in Corpus
et Sanguinem Christi: ita Concina s; et
Salmant.® cum S. Thoma⁷ | « et non tan-

Proferre-

¹ Part. 2, tit. 7, num. 4, Ht G — ' Method, ctlebr
Mtw.. lib 2, cap. 1, § 3, num. 29. — ' Loc. dt . num. 22. —
Suar., di>p. W. «cet 1. v. Scd quaerri. - Conlnck, qu. 7H,
num. 37. - Boaac., qu. 3» punct. I, num. 10. * Tract. I
cap. 5, num. 18. — Concina, de Euch., aip 5, nom. lb. —

S. Bonav., in 4, dht. 8, part. 2. art. 1, qu. 2. — Suar.,
diip. 60, sect. 1. — Brllarni., de Euch., lib 4. cap. 12. 13
et 1t. ad 9 ar<. — S. Thom., 3 P., qu. 78. art. 3, - 1 De
Euch. cap. 5, num. 14. — ' Tract. 4, cap. 5, num. 51. —
' Qu. 78. art. 5.

219. - °) Praepositus, quidquid dicat Bu-
senbaum, casum hunc non habet, çw. 74, art 2,
dub 3, n. 15.

Laymann, lib. 5, tr. 4, cap. 2, u. 15
dicit: < Videtur peccare .

220. - Palaus, tr. 21, punct 7, n 1,
saltem veniale esse putat, si ex incuria vel

negligentia omittatur: . At si ex proposito
fiat, vix a mortali (Accusabitur ob virtua-
lem contemptum». Et fere idem docent Suarez et
Coninck.

*) Roncaglia, tr. 18, cap. 3t qu. 3, de eo
qui *to enim* omitteret, dicit: . Difficillime...
a gravi culpa excusarem ».

«turn recitative, sive historice; licet ea
. quae in canone praecedunt dicantur tan-
« tum recitative seu historice. — Vide
« Laymann *, Bonacina ·, card, de Lugo*».

« Unde resolves:

Malabo-
» noo io-
liJante»,
l illici-

221. - « 1°. *Valida*, sed *illicita* est con-
• secratio: 1°. Si consecrans dicat: *Hic*
« *cibus, hic potus, hic calix*; vel *haec res*,
« vel *contentum sub his speciebus, est Cor-*
« *pus meum* vel *Sanguis meus*. Bona-
« cina⁴. — 2°. Si dicat: *Hic calix est no-*
« *vum Testamentum in Sanguine meo* (ut
« habet S. Lucas, cap. χχπ). — 3°. *Hoc est*
« *Corpus meum, quod de Virgine sumpsi:*
« *hic est Sanguis meus infinitivaloris*. —
« 4°. *Hoc est meum Corpus, hic meus est*
• *Sanguis*; vel *Hoc est Sanguis meus*.

« Ratio horum, quia manet idem sen-
« sus, nec fit mutatio substantialis. — Bo-
« nacina 8.

Mutatio-
invati-

« 2°. *Invalida* erit consecratio, si di-
« cas: 1°. *Hic* (adverbialiter) *est Corpus*
« *meum*. — Si autem το *Hic* ponatur ma-
« sculine pro neutro, valet, etsi non se-
« eundum grammaticam. Escobar, Gra-
« nadius ». [Cum Suarez, Diana, Bonacina
et multis, apud Salmant. ·]. — « 2°. *Hoc*
• *Corpus est meum. Hic Sanguis est meus*.
« Fagundez “λ — 3°. *Ecce Corpus meum*.
« *Ecce Sanguis meus*. — 4°. *Hoc sit*, vel
« *hoc fit Corpus meum*; vel *Hic panis con-*
« *vertitur in Corpus meum*; vel *hic po-*
« *nitur Corpus meum*. — 5°. *Illud est*
« *Corpus meum: ille est Sanguis meus*. —
« 6°. *Hoc est substantia mea*; vel *Hoc est*
« *Corpus Christi*. — Bonacina ’.

Mutatio-
l dabine.

« 3°. Dubia erit consecratio: 1°. *Istud*
« *est Corpus meum: iste est Sanguis meus*.
« — 2°. *Haec est caro mea*: quam tamen
« Laymann b), contra Coninck, putat va-

1 Lib. 5, tr. 4, cip. 3. — 1 Qu. 3, punct. 2. — · De Euch.,
diip. 11, tect. 5. — · Loc. cit., punct. 1, n. 7. — · Loc. dt.,
punct. 1, n. 6; punct. 2. num. 5. — Escob., tr. 7, exam. 6,
cap. 5, n. 56, (edit. Lugdun. ■. d.). — Jacob. dt Granado,
in 3 P., contr. 6, de Each., tr. 8, diip. 5. n. 2. — Suar.,
diip. 69. sect. 2. · Diana, part. 6, tr. 14, resol. 77. - Bonae.,
qu. 3, punct. 1, n. 7. · · Tr. 4, cap. 5, n. 3. — 1 Loc. cit.,

« Iere. — 3°. Secundum quosdam, forma
« ex S. Luca primo casu allata. — Vide
« Bonacina ·, Reginaldum ’) ».

222. - Quaeritur 1°. *An in consecra-*
tione panis praerequirantur verba illa:
Qui pridie, etc.?

Ambrosius Catharinus (apud Habert*)
propugnavit consecrationem perfici per
preces antecedentes; verba autem Christi
ex praecepto historice tantum recitari. —
Sed haec opinio rejicitur a S. Pio V in
rubrica missalis ”, ubi (postquam dictum
fuitll quod forma Corporis sunt verba illa:
Hoc est enim Corpus meum) dicitur: *Sx*
autem, semiprolata forma Corporis, obiit
sacerdos, quia non est facta consecratio,
non est necesse ut Missa per alium sup-
pleatur. Ergo consecratio non fit nisi per
verba: *Hoc est, etc.* Idque confirmatur in
decreto Eugenii, ubi habetur: *Forma*
hujus sacramenti sunt verba Salvatoris,
quibus hoc conficit sacramentum; sacer-
dos enim in persona Christi loquens, hoc
conficit sacramentum. Ergo sacramen-
tum non conficitur, nisi per verba Chri-
sti, quae certe alia non sunt, nisi illa:
Hoc est, etc.

Verba
(fridte, etc ,
Juxta allot
non requi.
ita.

Scotus autemll non dubitat quin forma
consecrationis panis et vini utique sint
verba: *Hoc est Corpus, etc., Hic est calix*,
etc. Sed si haec sola verba proferantur,
praetermissis illis, *Qui pridie, etc.*, an fiat
consecratio dubitat; et dicit tunc sacra-
mentum sub conditione adorandum. Ratio,
quia verba: *Hoc est, etc.*, prolata sine
praecedentibus, per se non significant Cor-
pus Christi, sed corpus sacerdotis; unde
oportet ut per antecedentia verba signi-
ficetur quod sacerdos loquitur in persona
Christi. — Et hanc sententiam sequuntur

Juxta Sco-
tum, requi-
sita.

punct. 1, a η. II ad 16. — Coninch, qu. 78, n. 38. — · Loc.
cit., punct. 1, n. 8; et punct. 2, u. 7.— Catherin., Opuac.
Quibut verbU ChriUua, etc., i. f. · · De Euch., part. 1,
cap. 8, qu. 2, v. Verum. — · Tit. de Defectib., X, n. 3. —
ll Loc. dt., V, n. L — Eugen. IV, decret, ad Armenoa,
§ Tertium est; ap. Labbe, tom. 18, col. 649. — w In 4,
dist. 8, qu. 2, n. 4, 6 et 10.

221. - a) Fagundez, in 3 Eccl.praec., lib. 2,
cap. 6, n. 11, revera negat (ut probabilius) va-
lere hanc formam: *Meum est hoc corpus*; vel
saltem valde dubitat, quia ibi sensus variatur.
Et de forma calicis idem docet, cap. 7, n. 17.

b) Laymann, lib. 5, tr. 4, cap. 3, n. 2, v.

Quintum, validam putat esse consecrationem
his verbis factam: *Istud est corpus meum*.
At Coninck, loc. cit., putat invalidam esse for-
mam hanc: *Hoc est caro mea*.

c) Reginaldus, lib. 29, n. 33, nihil de hac
forma habet.

Angelus *, Dupasquier *. Atque Contin. Tournely * ac Frassen 4 dicunt non carere omni probabilitate "A

Prohibita
Intime non
requiritur.

Alii vero communiter, ut Juenin 6 Tournely ", Gonet ', Concina 8, Frassen * et Lugo '10 (qui ait opinionem Scoti ab omnibus rejici) docent ad consecrationem sufficere sola verba: *Hoc est*, etc. — Probatur ex decreto Eugenii, ubi dicitur consecratio non aliis fieri, nisi verbis Christi: *Forma hujus sacramenti sunt verba Salvatoris, quibus hoc conficit sacramentum; sacerdos enim in persona Christi loquens hoc conficit sacramentum*. Et ut sacerdos loquatur *in persona Christi*, sufficit quod Corpus Christi satis designetur ex institutione Christi et ex intentione sacerdotis. Prout si rex aliqua institueret verba, quae, quoties dicerentur a iudice, repraesentarent personam regis: hoc ipso quod a iudice proferuntur, regis personam repraesentant.

Non im-
probabili-
ter requi-
ritur.

Haec quidem sententia est communis et probabilissima. — Sed oppositam non audeo dicere improbabilem. Tanto magis, quia rubrica ", quando forma est repetenda ratione materiae dubiae b>, vel eo quod forma calicis fuerit semipro-lata, praecipit ut sacerdos incipiat ab illis verbis: *Qui pridie*, etc., et *Simili modo*, etc.

223. - Quaeritur 2°. *An in consecratione calicis, sola verba: Hic est calix Sanguinis mei, sint de essentia?*

' V *Eucharistia* 1, nam. 24. — • De Each., ditp. 2. qa. 4, conc. 2. — • De Each., cap. 4, art. 2, conc. 3. — • Tom 11, tr. 2, ditp. I, art. 1, sect. 3, qa. 3, conc. 1. — • Institut. de Each., qu. I, cap. 3, an. X — « Praellect. de Euch., qu. 4, art. 8, conc. 3. — ' Man. tr. 4, de Euch. cap. 8. — • De Euch., cap. 5, num. 7. — • Loc. cit. qa. 3, conc. 1. — • De Each. dup. 11, q. 3M. — » De Defectib., III. nam. 5; et X, n. 3. — " Loc. cit., cap. 8, v. *Existimo*. — ° Tr. 4, cap. 5, n. 25. S. Anton., pad. 3, tit. 13, cap. 5, 4 4 v. *Quantum ad secundum* Silvest., v. *Eucharistia* I, n. 7, qu. 6, v. *Quantum*. Pahid., in 4 diet. 8, qu. 3, art. 2, concl. 2. • Thom. Hurtad., Résolut, mor., tr. ult. rtaol. 8, § 2 et seqq. • Arauxo, in 3 P., qu. 78,

Prima sententia negat. Et hanc tenent Mu, Gonet"; et Salmant." cum S. Antonino, w» Silvestro, Paludano, Hurtado, Arauxo, Richardo, etc.; qui dicunt, omnia verba sequentia: *Novi et aeterni Testamenti, etc.*, ad essentiam pertinere. Et pro hac sententia videtur esse D. Thomas ", ubi ait: *Et ideo illa quae sequuntur sunt essentialia Sanguini, prout in hoc sacramento consecratur; et ideo oportet quod sint de substantia formae*. Ergo, ait Gonet, si verba illa sunt essentialia Sanguini, sunt etiam essentialia formae. — Ratio hujus sententiae est, quia Eucharistia non solum est instituta ad significandum Corpus et Sanguinem Christi per modum cibi et potus; sed etiam ad explicandam virtutem Passionis Christi, id est peccatorum remissionem, quae habetur per effusionem Sanguinis ex novo Testamento, etc. Ergo verba sequentia quae hanc exprimunt virtutem, dicendum est ad essentiam formae pertinere. — Censent veto Salmant.16, non omnia verba subsequenda esse essentialia: nam verbum *aeterni* virtualiter includitur in illis, *novi Testamenti*; et verba *Mysterium fidei* includuntur in illis, *qui pro vobis effundetur*, etc.

Secunda vero sententia communior, (J"x'»4 quam tenent Scotus a>, Petrocorensis ", Holzmann ", Juenin '8, Contin. Tournely *.; u,l" Lugo J0 cum Bellarmino; Sporer 81 cum S. Bonaventura et Suarez, ac plures ex thomistis, ut Sotus, Contenson, Wigandt

art. 6, dub. 1, num. 6. • Rich, de Mediavilla, in 4, did. 8, art. 3, qu. 2. — 14 In 4, did. 8, qu. 2, art. 2, solut. L id 3. • Gonet, Man., tr. 4, cap. 8, v. *Alterum*. — " Tr. 4, cap. 5, num. 31 et 39. — * De Euch., cap. 3, qu. 2. — " De Each., num. 264. • Institut., de Euch., qu. 1, cap. 3, art. 3. — " De Euch., cap. 4, art. 3, concl. 1. — * Disp. II, sect. 4, a num. 60. Bellarm., de Euch., lib. 4, cap. 12, 13 et 14. — " Part. 2, cap. 3, num. 183 et 186. S. Bonav., in 4, dial. 8, part. 2, art. 1, qu. 2. • Suar., disp. 60, tect. 1. — Sofas, in 4, dial. II, qu. 1, art. 3, v. *Sed tamen semper*. — Contenson, lib. 11, part. 2, dissert. 2, cap. 2, specul. 2, quaer. 2. — Wigandt, tr. 12, exam. 4, n. 24.

222. - a) Non carere omni probabilitate eam scilicet opinionem, quae negat valide consecrari, si omittantur verba praedicta.

Rubrica loquitur de materia invalida, ut esset hostia corrupta vel non triticea.

223. - •) Scotus, in 4, dist. 8, qu. 2, n. 7 et 8, rationes prioris sententiae affert, de quibus ait « Ista rationes non concludunt ». Sed

u. 9. « Non est nobis, inquit, traditum omnino certitudinaliter, an ad formam consecrationis Sanguinis pertineant aliqua verba post illud *Sanguinis mei*, vñ an aliquod illorum sequentium usque illic: *Hoc facite, etc.* Ideo periculosum est hoc asserere de quo sufficiens auctoritas non habetur: non est autem periculosum ignorare, quia videtur ignorantia invincibilis ».

et Concina, dicit sola verba: *Hic est calix Sanguinis mei*, esse ad formam essentialia. — Probant 1° ex verbis D. Pauli (I. ad Cor. xi): *Hic calix novum Testamentum est in meo Sanguine*. Unde dicunt non esse credibile quod Apostolus aliquid essentialia ad formam omiserit. Probant 2° ratione: quia haec sola verba significant praesentiam Sanguinis Christi sub speciebus vini; alia vero pertinent ad integritatem quidem formae, non autem ad essentialiam. — Et hanc fuisse mentem D. Thomae censent thomistae, qui hujus sunt sententiae: dum S. Doctor, quando loquitur de primis verbis % dicit ea spectare ad *essentialiam*; cum vero loquitur de sequentibus, inquit spectare ad *substantialiam* formae. Haec autem explicatio an vere sit juxta mentem D. Thomae non satis percipitur, unde bene ait Petrocorensis in hac quaestione sententiam Angelici esse valde dubiam.

Caeterum utraque sententia est speculative probabilis. — Sed in praxi certum est quod sacerdos graviter peccaret, si non proferret omnia verba quae in consecratione calicis habentur: et si forte tantum prima verba dixisset, deberet utique sub conditione integram repetere formam; ut recte advertit Natalis Alexander*. Et hoc omnes dicere debent, juxta rubricam *, ubi dicitur: *Si... obierit* (sacerdos) *semiprolata forma Sanguinis, tunc alter prosequatur Missam, et super eundem calicem repetat integram formam* (intelligit, sub conditione, si forte jam dixerit verba: *Hic est calix Sanguinis mei*) *ab eo loco*: Simili modo, etc. *Vel posset super alium calicem praeparatum integram formam proferre, et hostiam primi sacerdotis et Sanguinem a se consecratum sumere, et deinde calicem relictum semiconsecratum*.

Concina, de Euch., cap. 5. n. 11 et 13. — Petrocor., de Euch., cap. 3, qu. 2, reap. 1. — 1 De Euch., cap. 1, art. 4, icf. 3. v. f. — 1 De Defectib., X, n. 3. — * Diip 58. «cct. 7, v. Quinta. — * De Euch., cap. 4, art. 3. quacr. 1. — 1 De

Quaeritur 3°. *Quid significant verba Hoc et Hic?*

Resp. cum Suarez', Contin. Tournely4, Holzmann *, qui citat Scotum, Sporer et alios communiter, quod verbum *Hoc* vel *Hic* significant: *Hoc* ens, quod est cibus, *est Corpus meum*; *Hic calix*, sive hic polus, *est Sanguis meus*. Omnis enim propositio in fine prolationis habet suam veritatem et effectum.

Quaeritur 4°. *An conficiatur Eucharistia, dicendo tantum*: Hoc enim Corpus meum?

Affirmat Bernal, dicens quod verbum *Est* in latino idiomate sane subintelligitur. — At merito negant alii communiter, apud Croix *. Nam licet *to Est* ex aliis verbis adjunctis quandoque satis subintelligatur; tamen hic ex ipsa propositione absoluta minime percipitur, dum hic non habentur alia adjuncta quae denotent subaudiri verbum *Est*.

224. - Hic autem notandum, quoad mutationem verborum formae, id quod habetur in rubrica missalis': *Si quis autem aliquid diminueret vel immutaret de forma consecrationis..., et... verba idem non significarent, non conficeret sacramentum. Si vero aliquid adderet quod significationem non mutaret, conficeret quidem, sed gravissime peccaret*.

Valida est autem consecratio, si quis dicat: *Hoc est coipus meum*, vel *copus meum* Ita Croix § cum Suarez a-, Lugo et aliis communiter. (Pariter ac diximus n. !10, de Baptismo, ex can. *Retulerunt, dist. 4, de conster.*, ubi Zacharias Papa declaravit validum Baptismum collatum in nomine *Patria, Filia, etc.*). Ratio, quia voces ita constitutae sunt, ut si aliquando cum vitio proferantur, idem significant; sufficit enim ut verba formae ingerant sensum a Christo intentum. — Secus, si

Euchar.. num. 272. *Statut*, tn 4, dist. 8, qu. 2, art. 3. a concl. 10. - *Sparer*, part. 2. cap. 3. num. 188. — *Bernat*, disp. 6. n. 40. — * Lib. 6. part. I. n. 35. — * De Defectib., V, n. 1. — * Lib. 6. part. J. n. 3b.

Sentua
verborum
Hoc et Hic.

Omuaiio
verbi *Eli*
invalidae
convecratio-
nem.

Monita
mbneae de
mutationi-
bu* formae

Aliae mu-
ratione* ac-
cidentalae*
vel jubvan-
tialae*.

h) D. Thomas, 3 P., qu. 78, art. 3, corpus «Dicendum est..., inquit, quod omnia praedicta verba sunt de *substantia formae*; sed per prima verba, cum dicitur: *Hic est calix Sanguinis mei*, significatur ipsa conversio vini

in sanguinem...; per verba autem sequentia designatur virtus Sanguinis effusi in Passionem, quae operatur hoc sacramento».

224. - « Suarez non citatur a Croix; sed ipse, *disp. 2, sect. 4*, quamvis exempla ista

Uiraaac
«ntentia,
speculative
probabilia.

In prati,
omittere a
liqua. Ic-
thaie.

aliud sensum ingererent, ut si quis diceret: *Hic* (adverbialiter prolato) *est Corpus meum*; prout docet & Thomas

Valide etiam consecraret, qui adderet verba sensum non corrumpentia, v. gr.: *Hoc est Corpus meum reale*. — Secus, si diceret: *Hoc est Corpus meum figuratum*. Et ita pariter invalide consecraret, si quis diceret: *Hoc corpus est meum*, ut dicunt Bonacina ^e, Concina, Antoine et Elbel; quia per haec verba non significaretur transubstantiatio panis in Corpus Christi.

Dicunt Salmant.¹ cum Soto repellendum esse scrupulum, si quis vice *Corpus meum*, proferat *Corpus meum*. Pariter, si pro *Est* proferat *Es*; ut Diana² Si pro *Calix*, dicat *Calis*; ut Henriquez d). Si pro *Sanguinis*, proferat *Zanguinis*. (Et Sotus hoc excusat ab omni culpa, etsi omittatur diligentia ad proferendum; sed melius Diana, Leander, etc. excusant tantum a mortali, apud Salmant.³). — Ratio, quia in his remanet forma et significatio substantialis: cum communiter tunc *Calis* vere percipitur pro *Calix*; et sic de aliis.

Notandum quod si sacerdos se distrahit

in conficiendis sacramentis, vix fieri potest ut sacramentum reddatur invalidum ob distractionem ministri: nisi distractio esset totalis, ait Croix ⁸. — Sed hanc limitationem minime esse probabilem probavimus ^{num. 14, de Sacram, in gen.} In conficiendis aliis sacramentis minister voluntarie se distrahens non peccat plus quam venialiter; ut dicit Gobat ⁹) cum communi, apud Croix ⁴. Sed ibidem Tamburinius advertit quod in consecranda Eucharistia sacerdos voluntarie et advertenter se distrahens, ratione gravis irreverentiae graviter peccaret.

Advertendum autem quod verba consecrationis minime replicanda sunt, nisi ^{Qeu i*} ^{TM} *valde probabiliter* dubitet sacerdos aliquid omisisse; ut loquitur rubrica^{*} his verbis: *Si celebrans non recordetur se dixisse ea quae in consecratione communiter dicuntur, non debet propterea turbari. Si tamen certo ei constet se omisisse aliquid eorum quae sunt de necessitate sacramenti..., resumat... formam. Si vero valde probabiliter dubitet se aliquid essentielle omisisse, iteret formam, saltem sub tacita conditione.*

DUBIUM VII.

Quamdiu Christus maneat in Eucharistia.

225. *Infra quantum tempus species consummentur.* — 226. *Quando recipiatur gratia.* — 227. *Quid, si sacerdos se disponeret inter sumptionem.* — 228. *An recipiatur plus gratiae, si sumatur utraque species vel major materia.* — 229. *Quid, si vinum consecratum in aliud vinum aut liquorem injiciatur.*

Cbn»??o» " * RCSP. ^anet Sub sPec>cbus, « etiam divisus, et sub quavis earum min- « etiam divisus, et sub quavis earum min-
mtneAt «ab « etiam divisus, et sub quavis earum min-
•p«CT«btiv < njma parte, donec tanta earum fiat mu-
« tatio, ut consueta substantia panis et

Concina, de Each., cap. 5, n. 19 et 21. — *Antoine*, de Each., cap. 1. qu. 9, resp. 2. v. L — *Elbel*, confer. 12, de Mater. Connectât. n. 50. — Tr. 4, cap. 5, n. 16. — *Sotus*, in 4. diet. 1, qu. 1, art. 8. — *Sotus*, loc. cit. — *Diana*, part. 2, tr. 17,

« vini corrumpatur. — Ita communiter « cum S. Thoma. Et est certum ».

Certum est apud omnes, saltem inter spatium horae species in omnibus immu-
resol. 14. · *Lcand.*, diep. 9. qu. 20. · · Tr. 4, cap. 5, n. 17. —
• Lib. 6. part. 1. n. 85. — · Loc. cit. — *Tambur.*, lib. 1.
de Sacram. L f., cap. 2, § L num. 4. — · De Defectib., V.
n. 2. — S. *Thorn.*, 3 P., qu. 76, art. 3; et qu. 77, art. 4.

non afferat, rationem hic adjectam habet — Lugo pariter, *de Sacram, i. g., disp. 2, n. 108*, exempla tantum his similia proponit

b) S. Thomas, 3 P., qu. 60, art. 8, rationem dumtaxat affert, in qua fundatur haec assertio

Bonacina, qu. 3, punct. 1, n. 15, rationem affert hic expositam, sed relate ad aliud exemplum.

d) Duo priora exempla reperiuntur utique

apud Sotum; sed Diana, part. 2, tr. 17, resol. 14, habet casum quo dicitur «Calis»; et Henriquez, lib. 1, cap. 9, num. 5; «Zanguinis».

Gobat id sane docet, tr. 2, n. 202; sed subdit: «Speciatim tamen est in Confirmatione et Extrema Unctione periculum peccati mortalis ob periculum errandi graviter propter distractiones in eorum formis, utpote sat prolaxis ».

tari. Bene tamen advertit Tamburinius quod, juxta qualitatem stomachi, magis vel minus calidi aut validi, species consummentur. — Caeterum, generaliter loquendo, refert Lugo *, plures medicos a se Romae consultos putasse in laico species intra minutum corrumpi, et in sacerdote intra medium quadrantem: quod utrumque approbat Bernal apud Croix . Immo Arriaga ibid, censet, in laico consummari intra quinque *Pater* et *Ave*; et in sacerdote, postquam vestibus est exutus. Saltem post quadrantem a communione, etiam in sacerdote, tenet ut certum Lugo, et consentit Croix quoad sanos, species consummari.

« Unde resolves:

Quomodo
conferatur
mu*.

226. - « 1°. Gratia datur in prima manducatione etiam primae partis; cum sit totum sacramentum. *Manducatio* autem dicitur trajectio ex ore versus stomachum; etsi alii dicant gratiam tum primum dari cum pars aliqua est in stomachum recepta. — Diana⁴ ex Henriquez, Silvio a) et Fagundez. Item card, de Lugo '.

corroborari*.

« 2°. Species non sunt retinendae in ore tamdiu donec penitus pereant. Quia tunc non manducaretur Christus, nec gratia sacramenti conferretur; uti neque si moriaris, dum hostia adhuc est in ore. — Diana⁴ contra Becanum. Vide Bonacina 7 ».

1 Method, expeditae Commun., cap. 3, num. 4. — » De Euch., disp. 10, n. M. — Bernai, ditp. 38, n. 63. - Lib. 6, part. 1, num. 476. — Arriaga, de Sacram., ditp. 39, n. 25. — de Euch., disp. 10, num. 54. — Croix, lib. 6, part. 1, num. 476. — Part. 3, tr. 6, resol. 96. • /Bnriq., lib. 8, cap. 13, nûm. 1 et 2. • Fatund., de 3 Praec. EccL. lib. 4, cap. 1, n. 3 et 10. — Ditp. 12, a n. 27. — Loc. cit., resol. 96. — Becan., de Sacram., cap. 22, qu. 6, n. 2. — Disp. 4, de Euch., qu. 4, punct. 2, num. 2. — Tr 4, cap. 6, n. 10. - Suar., ditp. 63, sect 4. v. Circa quod •

226. - a) Silvius, in 3 P., qu. 79, art. 1: « Probabile... est, inquit, conferri, quando manducatur seu deglutitur ».

227. - a) Sotus, in 4, dist. 11, qu. 2, art. 1, affert Cajetani sententiam dicentis ita esse, etiamsi ipsa sacramenti perceptio sit mortalis: quam opinionem dicit « nonnihil absurditatis » prae se ferre; sed dist. 12, qu. 1, art. 12, idem Sotus scribit: « Si vero [sacerdos], dum sumebat Corpus, forte non erat digne dispositus ut gratiam susciperet, et dispositus est in sumptione Sanguinis, tunc eandem virtute Sanguinis simul et Corporis recipiet ».

b) Cajetanus, in qu. 79, art. 1, vult tem-

227. - « 3°. Si quis partem vini vel hostiae sumpsisset indispositus, et deinde se disposeret, acciperet adhuc gratiam in sumptione alterius partis ». [Ita Salmant. • cum Suarez, Coninck, Soto •), Cajetano b); contra Bonacina et Henriquez: quia adhuc tunc Eucharistia habet vim conferendi gratiam ex opere operato]. — « Quod etiam aliqui, ut Gabriel % Cajetanus b) et alii, probabiliter dicunt futurum, si se disponat antequam species consumantur in stomacho. Diana ') ex Nuftez. Vide card, de Lugo •, ubi illud posterius negat. — Vide Bonacina¹⁰ ».

228. - « 4°. Non videtur reprehendendus laicus qui desiderat esse sacerdos, ut possit communicare sub utraque specie, quod putet plus gratiae dari sub utraque quam sub una: quia id fieri non est improbabile a), ut docent Vasquez, Maeratus, card, de Lugo¹¹ et alii ». [Cum Alensi, Hurtado, Leandro, Palao et pluribus, apud Salmant. **; contra Bellarminum, Suarez, Soto, etc. — Ambas probabiles Salmant.¹¹ merito vocant].

« Uti nec carpenda devotio illius qui multum materiae sumit ad consecrationem, ea mente ne tam cito in stomacho species consumantur, et sic diutius secum Christus maneat, et saepius gratiam augeat. Quod fieri non est improbabile, si dispositio subjecti fiat me-

Coninck, qu. 79, n. 28 et 48. — Bonae., loc. dt., punct. 2, n. 6. - Henriq., hb. 8, cap. 43, n. X — NuUea, io 3 qu. 79, art. 1. — Disp. 12, n. 46, 62 et 64. — * Loc. dt., num. 6. — Vasq., disp. 215, cap. 2. — Jdaeral., de Euch., disp. 33, sect. 4. — Disp. 12, a n. 68. — Alens., Sum., part 4, qu. 11, membr. 2, art. 4, § 3. • Gasp. Hurtad., disp. 11, diff. 6. • Leand., disp. 11, qu. 25. • Palaus, tr. 21, punct. 9, § 1, n. 12. - 11 Tr. 4, cap. 6, n. 15. — Bellarm., de Euch., lib. 4, cap. 23. • Suar., disp. 63, sect. 6, v. Nihilominus, • Sotus, in 4, dist. 12, qu. 1, art. 12. — 9 Loc. dt., n. 15.

pus gratiam consequendi esse tempus sumptionis Eucharistiae, quod intelligendum esse ait « non illam solam morulam qua deglutitur, sed cum consequente temporis spatio quo Christi Corpus sacramentaliter in sumente perseverat ». — Gabriel Biel, quamvis a quodam auctore allegetur hic, lect. 85, Explic. Canonis Missae, ibi tamen nihil reperire potui quod huc referri possit.

Diana, part. 3, tr. 6, resol. 96, exponit dumtaxat sententiam Nuhez.

228. - *) Quin etiam Vasquez, Maeratus, Lugo, Leander et Palaus probabilius id existimant; et Hurtadus idem absolute tuetur.

« lior; ut docet Suarez, Coninck; item Fagundez⁵ et Becanus apud Diana ».

Idem sentiunt Gonet *, Lugo a; [Contin.] Tournely³ cum Cajetano; Holzmann⁴ cum Reginald©, Mastrio, Bosco et aliis. Item Suarez, Leander, etc. (contra Sotum et Vasquez), apud Salmant.⁵, qui merito id probabile putant. Ratio, quia, ut ait Florentinum, hoc sacramentum institutum est per modum cibi. Unde, sicut cibus toto tempore quo in stomacho manet corpus nutrit, ita pariter semper ac Eucharistia in corpore manet nutrit animam augendo gratiam. — Hic tamen notandum ex Dupasquier ^Λ quod Innocentius XI, post decretum S. Congregationis, damnavit abusum tradendi communicantibus plures particulas simul vel solito grandiores.

Quid de perC5om⁶ ium reje- « 5°. Species per vomitum rejectae, si * tales sint ut sub illis panis vel vinum , poSsit exsistere, vere sunt adorandae ; « et si iterum sumantur, iterum conferre « gratiam, docet card, de Lugo 7 ».

Swier., diip. 63. »cet. 7. v. *Dico 3*, - *Coninck*. qa, 79, n. ii - 1 Man., if. t. de Euch., cap. 9, v. *Quaeres 2*. — • Ditp. 12, n. 16 et ieqq. — • De Euch., cap. «. v. *Quaeret*. • *Cajetan.*, in qu. 7°. artic. 1, v. *tuitur effectus*. — « De Euch. » num. 2%. /tegin., lib. 29, num. 140. • *Mastrius*, Tbccl mor., dt>p. 18, qu. 1, η. 54. • *Bosco*, de Euch., disp. 4. <cet. 7, num. 3». — *Suar.*, disp. 63, aect. 7, v. *Dico 3*. « *Lcand.* disp. II, qu. 15. — *Solus*, in 4. dist. II,

bl Fagundez, de 3 Praec. Eccl., lib. 4. cap. 4, n. 10; Becanus, de Sacrant., cap. 22, qu. 6, n. 3, negant posse fieri ex opere operato; et Becanus concedit « torte ex opere operantis » fieri. Sed nec Diana, loc. cit., resol. 96, (quidquid asserat Busenbaum) citat Becanura; et videtur dtarc Fagundez pro sententia quam revera tenet: «Vide etiam adversus plures hostias vel majores sumentes Fagundez [†]

229. - a Lugo, disp. 10, a n. 41. id docet, etiam si mixtio fiat cum vino « sive specie, sive numero diverso, sive potentiori, sive debiliori ».

^h Suarez, disp. 54, sect. 2, v. *Dico 2*°,

229. - « 6°. Etsi, si modicum vini consecrati misceatur perfecte cum alio liquore, « ita ut non maneret substantia vini, desinat ibi esse Christus; non tamen desinit, « si misceatur cum vino alio, saltem ejusdem speciei. Card, de Lugo — Unde, « si gutta consecrata lapsa sit in dolium « vini ejusdem speciei, totum illud vinum • adhibendum tantum est pro sacrificio; « licet quidam dicant bibi posse a laicis ».

Dicunt tamen Suarez Dicastillus ^f, Arriaga et Bernal, apud Croix⁸, quod Christus desinit esse praesens, si guttula vini consecrati injiciatur in altero vino non consecrato potentiori; vel in altero liquore in quo species vini corrumpantur. — In dubio autem, dicit Croix • tenendum species non esse corruptas.

« 7°. Si species consecratae liquorem « specie diversum sibi permixtum convertant in vinum similis substantiae ei in « quo facta est consecratio, species prior res manent consecratae: non item posterior • steriores adjunctae ».

qu. 2, art. 1. • Fesq., disp. 203, cap. 2. num. 20. • • Tr. 4, cap. 6. num. 12 et 13. — *Concil. Florent.*, decret. ad Armenus, v. *Tertium*; ap. Labbe, tom. 18, col. 549. — • De Euch., disp. 5, qu. 4, concl. 2. v. *Inde sorte*. • *Innoc. XI*, decret. de quottd. Commun., 12 Febr. 1679. — 1 Disp. 12, num. 53. — *Arriaga*, disp. 39, eect. 2, num. 8 et 11. • *Bernai*, disp. 38, n. 53 et seqq. • • Lib. 6, part. 1, n. 474. — • Loc. cit.

ita sane tenet, modo alteratio tanta sit ut substantialiter corrumpatur vinum.

r) Dicastillus, tr. 4, disp. 7, n. 131, scribit. «Quia probabilius est non desinere esse substantiam vini propter admixtionem vel alterationem praedictam distinctae complexionis individualis; probabilius etiam est ibi perseverare Sanguinem Christi». Nihilominus, n. 135, scribit: « Posse ex permixtione diversarum specierum consecratarum diversorum vinorum fieri, ut in aliquibus vel in omnibus resultet de novo vinum, ac proinde desinant esse consecratae » ; factis scilicet quibusdam suppositionibus, quas n. 132 et seqq., exposuit, sed non adeo certas judicavit.

Quid n
v inoro a»
«ecrstSB
cum ilh
mhccatof.

Quid, «
miscemur
cum ille
liquore.

CAPUT II.
De Causis et Subjecto Eucharistiae.

DUBIUM I.
De Causis.

Min«trr
Eochsr!
«U»

« Ago hic tantum de efficiente, id est
« de ministro: in quo quid requiratur ad
« confectionem *validam*, constat tum ex
« dictis de sacramentis in genere, tum
« ex superioris Capituli Dubio V. — Quid
« ad *licitam* requiratur, patebit ex se-
« quenti Dubio, de Subjecto suscipiente
« Eucharistiam: quia omnes dispositiones

• quae ad digne suscipiendam sunt ne-
« cessariae, requiruntur etiam ad licitam
« confectionem; cum conficiens necessa-
« rio suscipere debeat.
• Hic ergo tantum quaeritur: ¶. Cujus
« sit dispensare Eucharistiam. 2°. Quid ex
« parte ministri requiratur ad licitam di-
« spensationem ».

ARTICULUS I.

AD QUEM SPECTET DISPENSATIO EUCHARISTIAE.

230. *An solis sacerdotibus liceat Eucharistiam ministrare.* — 231. *An soli sacerdotes va-
lide consecrent.* — 232. *Quid notandum de sacerdotibus consecrantibus simul unant
hostiam, sive cum episcopo.* — 233. *An parochus tempore pestis teneatur ministrare
Eucharistiam.* — 234. *An inferior sacerdote, ministrando incurrat irregularitatem*
— 235. *An sufficiat consensus pastoris.* — 236. *Quid, si ministrandum sit viaticum.* —
237. *Quaer. 1. Quando liceat diaconis ministrare. Qu. 2 An liceat clericis, aut etiam
laicis, in necessitate sumere Eucharistiam per seipsos. Qu. 3. An liceat laico, in
necessitate alteri viaticum ministrare.* — 238. *An sacerdos extra articulum mortis
possit seipsum communicare.* — 239. *An alii praeter pastores possint ministrari
Eucharistiam in articulo mortis et in Paschale.* — 240. *Quibus casibus liceat regu-
laribus tunc ministrare.*

E* t wlu<
Meerdot ju-
riidictio-
nem ha-
bitfl<

230. - « Resp. Eucharistiam dispensare
« ex officio potest solus sacerdos habens
« jurisdictionem ordinariam, delegatam,
« aut saltem rationabiliter praesumptam,
« vel privilegium. Ratio, quia pastorum
« proprium est pascere: quod praecipue
« fit per sacramenta. — Vide Bonacina *,
« card, de Lugo * ».

Solftt M-
cerdot vall-
dt con«e-
erat

231. - Fide certum est, solos sacer-
dotes valide consecrare Eucharistiam; ut
constat ex traditione et ex definitionibus
conciliorum Nicaeni 13, Lateranensis sub
Innocentio III 4, Florentini 8 et Triden-
tini e. — Infertque id Tridentinum ex
Matth. xxvi, et Luc. xxii: *Hoc facite in
meam commemorationem.* Quibus verbis

1 Dinp. 4. qu. 5. punct. 1, n. 4 et 7. — · De Euch.,
disp. 18, n. 36 et seqq. — ■ Can. 14; ap. Labbe, tom. 2.
col. 83. — 4 Decreta, cap. 1, up. Labbe, tom. 13. col. 930
— · Decret, ad Armenos. § *Tertium* ; ap. Labbe, tom. 18,
col. 549. — · Sess. 23. de Ordine, cap. 1 el can. I. —

tantum Apostolis et sacerdotibus succes-
soribus potestas consecrandi a Christo
collata apparet: merito enim ad tantum
ministerium ministros singulari modo con-
secratos esse oportebat.

232. - Notandum hic quod si plures
sacerdotes eodem tempore consecrent
unam hostiam, omnes quidem sacramen-
tum conficiunt; ut est commune cum Sal-
mant. ', ex Suarez et Filliuccio. — E con-
verso, si unus eorum ante alios formam
compleat independenter ab aliorum inten-
tione, jam conficit sacramentum; ita ut
alii frustra formam postea absolverent.

Hinc Salmant. 8 cum Suarez, Filliuc-
cio, Palao, Coninck, Dicastillo et aliis

1 Tr. 4, cap. 9. n. 3. · *Suar.*, disp. 61. sect. 4. v. *Dica* 3. ·
FUL., tr. 4, cap. 9, n. 219. — · Loc. cit., n. 5. · *Suar.*,
loc cit., sect. 4, i. L · *Fill.*, loc. cit.. n. 254. · *Palao*,
tr-21. punct. 17, n. 2. · *Coninck*, qu. 82, n. 13. · *Dirait.*, tr. 4,
de Euchar.. disp. 3, dub. 13. n. 242 et 243.

Quid,
plures si-
mul eam-
dem ho-
stiam con-
secrant.

231. - Tridentinum, sess. 23, *de Or-
dine, cap. 1*, ait: < Apostolis eorumque suc-
cessoribus in sacerdotio, potestatem traditam

consecrandi, offerendi et ministrandi Corpus
et Sanguinem ejus [Christi]... sacrae litterae
ostendunt ·.

pluribus, inferunt quod sacerdotes novi, qui cum episcopo consecrant, primo curare debent, quoad fieri potest, simul cum episcopo formam absolvere. Praeterea, habere debent intentionem consecrandi tunc tantum quando in eodem tempore cum episcopo formam absolvunt. Immo, ultra hoc, in consecratione calicis intendant etiam non consecrare, si panem forte ipsi non consecraverint °λ

Cum autem certum sit solos sacerdotes posse consecrare; hinc etiam certum est tantum ad ipsos pertinere ministratio- nem Eucharistiae.

233. - Quaeritur hic: *an parochus, tempore pestis, teneatur Eucharistiam ministrare cum periculo vitae?*

Juxta a-
ho». paro-
chu» tem-
pore pe-
titi
tenetur Eu-
ch<riiti«m
minutare.

Prima sententia valde gravis affirmat. Et hanc tenent Merbesius °, Concina °, Holzmann 8, Palaus4; et Contin. Tournely ° cum Suarez a°, Vasquez Tan- ner, Barbosa eZ Et eandem probabiliorē putat Silvius®, ubi ait: *Securior... et ve- risimilior est aliorum sententia parochum sub mortali... teneri administrare sacra-*

mentum Eucharistiae... parochianis, peste vel alio morbo contagioso infectis; etiam cum propriae suae vitae periculo: nisi per aliquem alium id fiat, et nisi quae- dam circumstantiae occurrant, propter quas merito possit excusari. Ratio, quia, licet hoc sacramentum non sit necessa- rium ad peccata delenda, est tamen mor- taliter necessarium ad perseverandum in justitia. — Excipit vero Silvius post Suarez et Barbosa *>. 1°. Si aliqui infirmi alias essent absque confessione morituri. 2°. Si sit grave parochus periculum, et ejus mors futura sit magna populi jactura; sicut, si ipse solus sit, nec facile habendus sit alius.

Secunda vero sententia negat: quam tenent Salmant.7 cum Dicastillo, Gabriele et Antonio a Spiritu S.; Diana °) cum Majore f), Villalobos et Molfesio °); item Gobat h) et Lohner, apud Croix °. Ratio, quia hoc sacramentum non est tantae necessitatis, ut parochus causa illud mi- nistrandi teneatur prodere vitam. — Et haec sententia est etiam valde probabilis ex declaratione Gregorii XIII, apud Fa-

Jnxtl l
lio°, eoe tt-
newr.

1 Sum., de Euch., quaestione. 19. — ° De Euch., cap. 7, num. 13. — 1 De Euch., n. 286, — ° Tr. 21, punct. 20, num. 2. — 1 Dt Euch., cap. 5, art. 2, quaer. 5, v. *Tota icitur.* ° Tanner, tom. 4. disp. 7, qu. i. n. 62. — ° In Suppi., qu. 32, art. 3, concl. 8. — *SiMns.* loc. dt. ° *Suar.*, de Poenlu, disp. 44, sect. 3, ° *Huc accedit.* — ° Tract. 4,

cap. 9, num. 30. ° *Dicast.*, tr. 4, de Euch., disp. 11, dub. 7, num. 123. ° *Gabr. a S. Vincent.*, de Euch., disp. 15, qu. 2, quaer. 2. ° *Anton a Spir. S.*, Director, confessor., tr. 6, num. 296. ° *Lohner*, Instruct., pract. 6, tract. 4, part. 3. cap. 3, art. 3. de Euch. ucram., qu. 5. ° ° Lib. 6, part. 1, num. 4&4.

232. - a) Haec ultima illatio non reperitur apud auctores citatos praeter Salmant.; et pro ea Salmant allegant dumtaxat Dicastillum, qui, *loc. cit.*, eam revera habet

233. - a) Suarez, *de Poenit.*, disp. 44, sect. 3, v. *Dico 3*, dicit ad hoc teneri parochum « cum ordinario periculo contagii..., etiamsi in particularibus casibus excusari possit, si periculum multum augeatur et proximi necessitas nimium diminuatur.

b) Vasquez, *Opusc. de Benef.*, cap. 4, ^2, art. 1, dub. 2, n. 135: «Tempore pestis, inquit, si ad juvandum spiritualibus remediis et sacramentis suis ovibus opus est praesentia pastoris, ille tenetur astare, nisi jam per alium ad tempus aeque bene posset illud praestare »

Barbosa, *dt Parochus*, cap. 17, n. 12 et 14, de administratione sacramentorum loquitur; sed notat ex alio quodam auctore parochum teneri pestiferis ministrare ea sacramenta quae sunt de necessitate salutis; cetera vero, non cum tanto vitae discrimine.

O Barbosa, *loc. cit.*, u. 15, scribit: «Cavere parochus debet, ne dum pestis tempore,

unius non graviter indigentis spirituali utilitati consulere intendit, plures alii ex ipsius occubitu, graviorem jacturam spiritualem patiantur: quare, si solus sit, non facile ministrare debet cum suae vitae periculo sacramenta, quae non admodum necessaria sunt vel secundum se... vel respectu personarum ».

<) Diana, *part. 3, tr. 4, resol. 174*, utique negat adesse hanc obligationem; sed addit ex Molfesio (qui revera ita tenet in *Sum.*, tr. 4, cap. 3, n. 51): « Nisi necessitas proximi magna esset, ut quia valde dubitaretur de illius salute, si absque viatico decederet ».

/> Major, *in 4, dist. 23, qu. 1*, v. *Quarto arguitur*, ita negat de Extrema Unctione, sed a paritate rationis idem dici posse videtur de Eucharistia; addit enim Major teneri ad Poenitentiam ministrandam, « quia stat crebro illam esse confitenti ad salutem necessaria ».

K) Villalobos, *part. 1, tr. 10. diff. 6, n. 7*, priori sententiae adhaeret, et ita a Diana allegatur.

Gobat, hic utique citatus a Croix, videtur tamen, *tr. 4, n. 414*, priori potius sententiae cum ejus limitationibus adhaerere.

gnanum V, ubi refert quod, instante S. Carolo Borromaeo, an parochi tenerentur ministrare sacramenta tempore pestis, praefatus Pontifex, die 12 Octobris anni 1576, approbens decretum S. C. Concilii, sic declaravit: *Parochum suis parochianis peste laborantibus teneri ministrare dumtaxat duo sacramenta ad salutem necessaria, nempe Baptismum et Poenitentiam; posse autem ministrare vel per se vel per alium idoneum, ut parochus possit audire confessiones sanorum; quia alias eum reformidarent, si viderent ipsum accedere ad pestilentes.* — Deinde Fagnanus refert quod idem Gregorius, die 26 Octobris 1576, archiepiscopo Florentino, qui decreverat parochos suae dioecesis teneri tempore pestis ministrare sacramenta, praecepit ei rescribi ab eadem S. C. Concilii: *Parochos teneri omnino ministrare* (tantum) *Baptismum et Poenitentiam.* Et sic de facto S. Congregatio A rescripsit, addito insuper verbo: *per alios.* Dixit enim S. Congregatio hanc fuisse mentem Pontificis, prohibendi scilicet, ne parochi per seipsos, etiam volentes, ministrent Baptismum et Poenitentiam: ad commodum parochianorum qui sani essent. Ita Fagnanus.

Pirocht
tidert lem-
porepud». Deinde hic sedulo notandum quod, cum circa idem tempus quaesitum fuerat: *parochi; tempore pestis tenerentur residere*, refert idem Fagnanus quod S. Congregatio die 6 Decembris 1576 decrevit teneri; sed hoc non per legem

1 In cap. *Clericos*, de cler. non resld.» a n. 41 ad n. 45. —

{) Fatendum est omnem hanc probationem quacumque vi destitui; res enim ita apud Fagnanum, in cap. *Clericos*, de cleric. non resident., n. 38, 39, 40, habetur. Die 11 Octobris 1576, S. C. censuit: Parochos tempore pestis... teneri... parochianis suis peste laborantibus ministrare dumtaxat duo sacramenta ad salutem necessaria, nempe Baptismum et Poenitentiam, seu Confessionem; die vero 12 Octobris, SSmus, audita sententia Congregationis, eam approbavit. Sed cum postea fuisset reperta decisio archiepiscopi Florentini [scii. S. Antonini in ejus Summa], his verbis: Eos quibus cura animarum imminet, de necessitate salutis suae oponet per se vel per alium idoneum, sacramenta ministrare, quantumcumque infectis peste; et dubitari posset quid agendum, cum hic Sanctus simpliciter

generalem statuendum, sed per litteras S. Congregationis significandum eidem praefato archiepiscopo, ut non omnes parochos cogeret, sed aliquos, partiendo opus, vel deputaret alios sacerdotes; cum Tabicna *), Armilla et Barbatia *) sentirent parochos excusari tempore pestis a residentia, et quia sani fugerent parochos, et quia parochi omnes morerentur. — Sed facta relatione, Pontifex decrevit: *Scribendas simpliciter litteras ad cardinalem S. Praxedis, quibus significetur... Sanctitatem Suam decrevisse, parochos tempore pestis teneri omnino residere in suis ecclesiis...; posse tamen per alium idoneum ministrare... sacramenta Baptismi et Poenitentiae: et si non resederint, contra eos procedendum esse, servata forma Tridentini*.*

Tandem dubitatum fuit a nonnullis ecclesiarum praelatis, quodnam sit proprium officium episcopi tempore pestis: *an scilicet teneantur residere, et etiam suis curatis ministrare sacramenta?* — Refert Fagnanus, Pontificem, die 18 Decembris 1576 sic declarasse: *Decretum factum in parochis multo magis... procedere in episcopis, qui magis obligati sunt; tamen posse episcopos in locis tutioribus manere, et inde providere.* Et hic observare oportet quod hoc decretum fuit proprium Pontificis, quo generaliter explicatum fuit officium episcoporum: revera enim, si episcopus in huiusmodi necessitatibus oves suas deserit, quis alius eis satis providere curabit?

• Sett. 23, de reform., cap. 1. — • Loc dt., n. 46 et 47.

sacramenta dicat, nec se restringat ad duo, res tota ad SSmum delata est. — Die 26 Octobris 1576,.... dictum archiepiscopi Florentini non haberi pro decisione necessaria, quia non doctor, non iudex, non alia auctoritate suffultus: Sanctitas Sua inclinavit in eam sententiam, ut littera scribenda indistincte dicat sacramenta, et decretum sic esse concipiendum: Teneri omnino ministrare Baptismum et Poenitentiam, et loco dictionis *dumtaxat*, apponendam dictionem *omnino*.

J) Haec ultima habentur in rescripto de quo infra super residentia parochorum.

Andreas Barbatia, *Consil.*, torn. 4, consil. 87, n. 3, haec utique de tempore pestis docet; sed Tabiena, v. Beneficium III, n. 8; Armilla, v. Beneficium, n. 62, de causa rationabili, ut essent capitales inimicitiae.

Ep.»copi

p0'' p**!'

« Unde resolves:

Mtnittrirr
Euchari*
itiatn nae
JaritdtcUo-
ne l<thaie.

Inferior
sacerdote
mtoittrane
ftt frrepibi
ria.

234. - * 1°. Peccat mortaliter, qui sine
« omni jurisdictione Eucharistiam di-
« spensat (Bonacina '): quia violat alterius
« jurisdictionem in re gravi. — Inferior
« autem sacerdote incurreret insuper irre-
« gularitatem; ut docet Coninck * ».

Idem docent Laymann ' cum Coninck;
Sporer⁴; Mazzotta⁵ cum Bonacina; et
Salmant. >, qui dicunt idem de clerico
ministrante Baptismum solemniter. — Ra-
tio, quia, cum horum sacramentorum so-
lus sacerdos sit minister, et diaconus non-
nisi ex commissione; ideo etiam diaconus
sine commissione ministrans haec sacra-
cramenta, cum ipsorum non sit minister
ordinarius, irregularitatem incurrit, ex
cap. 1, de cleric, non ordin. — Vide dicta
de Bapt., n. //6, v. Dubit. 2.

r hic lmi

m

ΓύΤη

MF

Hinc « religiosi etiam ipso facto in-
« currunt excommunicationem Papae re-
« servatam, si (scilicet sine licentia parochi
« et quidem speciali) praesumant clericis
« vel laicisdare Extremam Unctionem vel
• Eucharistiam, vel Matrimonia solemn-
• zare: nisi habeant privilegium; vel paro-
« chus absit, aut injuste nolit in articulo
• mortis. — A dicta tamen excommunica-
« tione excusare ignorantiam, etiam cras-
« sam, ex Praeposito, etc. notat Diana";
« idque propter verbum *praesumant* ».

Lurntu
ratioftitbtl-
ur pot

m/-

VSrT-

telam.

235. - « 2°. Licite ministrat Euchari-
« stiam qui praesumit rationabiliter pa-
« storem factum suum approbaturum esse.

* — Reginaldus ', Bonacina . ».

» Ditp. 1, qa. 6, ponet. I. n. 6. — ' Qu, 02, n. 29. —
' Lib. 5. tract. 4. cap. 7, num. 3. • Coninck, loc. cit. —
• Part. 2. cap. 5. num. y/λ — * Tract. 5, dhp. t, qu. 1.
cap. 3, § 2. * *Qnt Enchariitiam.* - *Bonae.*, de Irre<ul.,
qu. 3. punct. 6. num. 5 et 7. — *Praepotit.*, qu. 02. art. 3,
deb. 2. num. 17. — • Part. 5, tr. 8, re*ol. 51. — ' Lib. 29,
num. 9]. — • Dhp. 4. de Each., qu. 5, punct. l. num. 6 —
• Tr. 21, punct. 18, num. 4 — * Tr. 18, qu. 1. de Euch.,

Palaus . dicit, ex consuetudine com-
muniter praesumi consensum parochi,
quoties communio non fit ex obligatione.
Hinc recte ait Roncaglia 10 cum communi,
quod cui conceditur facultas celebrandi
intelligitur etiam concessa facultas Eu-
charistiam ministrandi. Et sic revera ubi
que usus habet. — Dicit tamen Palaus
hanc praesumptionem tantum locum ha-
bere, cum communio fit ex devotione;
non vero si ex obligatione. Sed Laymann"
illam admittit etiam in praecepto paschali,
si praesumptio sit rationabilis, puta si
persona frequenter communicet. — Caete-
rum Croix 13; et Lugo 14 cum Suarez a>,
Fagundez a>, Diana et aliis, recte dicunt
hanc praesumptionem in communione ex
obligatione non esse de facili habendam.
Immo merito addit Croix, non semper
sufficere quod certe parochus daturus es-
set licentiam si peteretur: si enim petere-
tur, jam recognosceretur ut pastor, et ipse
saltem confuse cognosceret ovem suam.

Non "

IA

236. - « 3°. Si infirmus sacro viatico
« muniendus sit, et proprius pastor absit,
« vel praesens non possit deferre Eucha-
« ristiam; quivis alius sacerdos, vel re-
« gularis vel saecularis (et hoc deficiente,
« etiam diaconus), ei conferre potest. Quia
« tunc praesumitur voluntas episcopi aut
« Papae. Ita Laymann ,a, Bonacina *, Sua-
« rez ». — | Etsi parochus renuat, sed inju-
ste. Salmant. " cum Toletio % Lugo, Sà,
Dicastillo. Et est commune apud Ronca-
glia 6>, cum S. Thoma ft>].

D»Scur<
propria^{p48}
,10«. *1,..

“J,

vum

cap. 4, qu. 2, re*p. 2 — u Loc. cit. — * Lib. 5, tract. 4,
cap. 7, num. 4. — u Lib. 6, part. I, n. 631. — H Diwp. 18,
n. 51. — *Croît*, lib. 6, part. I, n. 634. — Lib. 5. tr. 4,
cap. 7, num. 2. — w De Euch., qu. 5, punct. 1, n. 10. —
Suar, di<p. 72, uct. I; et tect. 2, v Sed *quarr**. —
n Tr. 4, cap. 9, num. 15. - *Im* ^o, di<p. IS. num. 53. • Sd,
v. *Euchariilia*, η. I. • *Dicait*., tr. 4. de Euch., dinp. II,
dub. 3, n. 25.

234. - a) Scilicet sine licentia, nisi iaciat
ex voluntate praesumpta pastoris, uti expli-
cat Bonacina.

b) Salmant., *tr. 2, de Bapt., cap. 4, n. 20*,
loquuntur de clerico inferiore solemniter ba-
ptizante. Sed, *tr. de Censuris, cap. 8, n. 74*,
dicunt clericum fieri irregularem, « si absque
ordine presbyteratus, ~ Missam dicat ahave
propria sacerdotum munia exercent ».

235. - Cardinalis de Lugo hos auctores
non citat pro assertionem ista, quam revera non
habent *locis cit*; sed contra pro sententia

docente aliquando posse praesumi ejusmodi
consensum: » Ceterum aliquando accidere po-
test ut praesumi possit consensus in his cir-
cumstantiis, et tunc licebit communicare in
ecclesia regularium, ut fatentur Suarez...»
disp. 72, sed. 2, § Sed inquires; bagundez,
3 Pracc. Eccl., lib. 1, cap. 5, n. 11; Diana,
[part. 3, tr. 2)],... *rcsol. 12, in fine* ..

236. - Toletus, *lib. 2, cap. 28, n. 1*, non
satis accurate a Salmant. allegatur: hoc enim
non habet.

" i Roncaglia, *tr. 18, qu. f de Euch., cap. 4*,

Qaid de
dACCDO et
Uico nioi-
itrante in
ntcewitAte.

237. - « Dixi in responsione : *Ex oflicio*.
« — Quia extraordinarie, in statu neces-
« sitatis, id potest diaconus ex commis-
« sione parochi (et secundum Quintanad-
« venas “1”, si absit, sine ea), v. gr. in magno
« festo, quo sacerdos confessionibus, con-
« cionibus, etc., est occupatus. — Diana 1
« ex Praeposito.

« In extrema vero necessitate, v. gr.
« articulo mortis, si non esset alius, etiam
• diacono, immo laico licere (secluso scan-
• dalo) et alios et seipsum communicare
« probabile est ; ut, contra Henriquez,
• Vasquez et Sà, docent Suarez, Coninck
• Laymann, Praepositus”: confirmatque
« Diana8 ex Aversa et Francisco de Lugo.
« Sed Amicus limitat ad casum quo
• moriturus, peccati mortalis conscius,
• aliud sacramentum suscipere non posset.
• Vide Diana4. — In praxi tamen id non
« facile faciendum, ob contrariam consue-
« tudinem Card, de Lugo5, Bonacina8 ».

Quaeritur hic 1°. *Quando diaconus possit Eucharistiam ministrare?* — Nulli dubium quod diaconus potest ministrare Eucharistiam in necessitate; ut habetur in Carthaginensi IV ’, ubi dicitur: *Diaconus,*

1 Part. 9, tr. 6, resol. 39. • *Praepos.*, qu. 82, art. 3, dub. 1, n. 10. — *Htnriq.*, lib. 8, cap. 54, n. 3. — *Vasq.*, diip. 219, cap. 1. — Sd, v. *Eucharistia*, n. 4. — *Suar.*, ditp. 72, sect. 1, et »ect. 3, i. f. — Aaym., lib. 5, tr. 4, cap. 7, num. 5. — • Qu. 82, art. 3, dub. I, n. II. — 1 Part. 8, tr. I, reaol. 48. • *Aversa*, de Euch., qu. 10, sect. 3, v. *Quinto*. • *Francise*, de Lugo, de Sacram., lib. 4, cap. 11, a n. 9, et n. 48 et W; cfr. etiam Opusc. de Sacram., i. cap. 2, qu. 7, n. 59. — *Anticus*, tom. 7, diip. 31, n. 30. — 1 Part. 9, tr. 6, reaol. 39. — • Dhp. 18, num. 22, 23, 24, 27 et 85. — • De Encbar., qu. 5, punct. 1, n. 6 — 1 Can. 38; celebratum fuit anno 3°8,

qu. 2, rersp. 2, commune esse ait cum S. Thoma, 3P., qu. 82, art. 3, quod diaconus possit Eucharistiam ministrare in urgente necessitate, puta in mortis articulo.

237. - a) Quintanadvenas, tr. 4, singul. 8, h. 4, scribit: « Diaconus... in magno festo, v. g. Nativitatis Domini aut Conceptionis B. Virginis, vel simili, si sacerdos absit, poterit c. sacrario Eucharistiam educere, et seipsum ac alios communicare.

h) Contradicunt scilicet Henriquez, Vasquez et Sà pro laicis; vel etiam (Henriq. et Vasq.) pro subdiaconis.

e) Coninck, qu. 82, n. 23, de opinione quod clericus diacono inferior et laicus possint eo casu *alii* Eucharistiam ministrare, dicit: « Nec damnare ausim..., nec etiam eam absolute ausim asserere». Quod autem laicus possit eodem casu *sibi* ministrare: « Non ita liquet...

praesente presbytero, Eucharistiam Corporis Christi populo, si necessitas cogat, jussus eroget.

Sed dubitatur: *an haec necessitas debeat esse extrema?*

Affirmat Contin. Tournely* cum Habert et Witasse, dicens requiri necessitatem praebendi viaticum dum abest sacerdos. Quia alias non vitaretur scandalum ; cum jam obsoleverit usus qui primitus in Ecclesia invaluerat (ut testantur Alensis, Sotus, Silvester, etc.), nempe quod diaconi universe Eucharistiam populo ministrabant. — Sed negant communiter Suarez’, Palaus “°, Lugo”, Laymann et Salmant. ’. cum Rodriguez, Dicastillo, Henriquez: qui dicunt sufficere necessitatem gravem, nempe cum nullus adsit sacerdos qui commode possit ministrare *D.* Et huic non dissentit Pater Concina, admittens sufficere ad id justam causam.

Immo Silvesterl4 ait satis esse praeceptum episcopi vel parochi, etiamsi nulla causa subsit. Et Quintanadvenas *O* apud Renzi tenet quod, absente sacerdote, etiam sine commissione et nulla urgente necessitate, possit diaconus ministrare. —

habetur ap. Labbe, tora. 2, coi. 1440. — • De Each., cap. ft, art. 2, conc. 2, v. *Obj. 2.* • *Habert*, de Eachar., part. 1, cap. 16, qu. 1, reap. 2. • *Witasse*, qa. 7, art. 2, asiert. 3 i. f. — *Alens.*, part. 4, qu. 11, membr. 2, art. 3. 2, quant. (3). — *Sotus*, in 4, dut. 13, qa. 1, art. 3. — *Sitvesl.*, v. *Dio c o m j u.* n. 4, v. *Duo 2*; cfr. v. *Eucharistia III*, n. 5. — • *Diip.* 72, sect. 1, v. *Dico 3* — “ Tr. 21, panct. 17, n. e. — n. *Diip.* 18, n. 27. — u. *Lib.* 5, tr. 4, cap. 7, n. 2. — B. *Tr.* 4, cap. 9, o. 1 • *Rodrig.*, Quacit. rerui., toro 1, qu. 56, art. 8. • *Dteast.*, tr. 4, de Euch., diip. 11, dab. 5, n. 71. • *Henriq.*, lib. 8, cap. 54, n. 2. — *Concina*, dr Euch., cap. 7, n. 6. — u. *V. Diaconus*, n. 4.

Maxima tamen pars doctorum id negat, quibus in re morali difficile est repugnare »

(*) Pro laico scilicet qui Eucharistiam ministraret; eademque limitationem habet Francise de Lugo, de Sacram., lib. 4, cap. 11, n. 7 et 48.

e) Scilicet communionem non facile a laico vel a clerico non diacono ministrandam. Quin etiam Bonacina probabilius existimat id non posse fieri.

f) Ad hoc nempe ut diacono possit committi officium Eucharistiam ministrandi. Praeterea Suarez et Rodriguez addunt illud raro extra gravissimam necessitatem esse commitendum.

Renzi utique, de Eucharistia, cap. 3, qu. 2, citat Quintanadvenas ex Diana; sed vide in nola a, quibus verbis utatur Quintanadvenas.

Jaxca a-
hoa, requi-
ritur nece-
sitas eXtre-
ma

Safficie
eeccetiiLa-
gravia.

Diaconat
licite mini-
strant in ne-
cessitate.

Sed merito has duas opiniones rejicit Pater Suarez.

In cure-
st, point
et débet mi-
tutirare vi-
ne commi-
none.

Omnes vero conveniunt quod in necessitate extrema, absente sacerdote, diaconus poterit et tenebitur viaticum ministrare, adhuc sine commissione. — Ita Toletus *, Holzmann *, et Laymann · cum Soto, Victoria, Henriquez, Miranda etc.

Diaconus autem, dum Eucharistiam ministrat, debet esse indutus superpelli-
ceo·; et stola transversa; ut bene advertunt Holzmann Croix⁵ et alii.

Quaeritur^{2°}. *An liceat clericis aut etiam laicis in necessitate sumere Eucharistiam per seipsos?*

Juxta a-
lios cleri-
cus et lai-
cas in ne-
cessitate
illicite sibi
ministrant.

Prima sententia negat. Et hanc tenent Lugo * (qui vocat communem), Gonet *, Contin. Tournely⁴; Bonacina cum Henriquez, Sà», Victoria Silvestrô *, Paludano *, Possevino², etc.; ac Salmant. ¹⁰ cum Vasquez, Soto Fagundez et Dicastillo. — Ratio, quia laicus non potest Eucharistiam sumere, nisi de manu sacerdotis vel saltem diaconi. E converso hoc sacramentum non est necessarium ad salutem.

Justa a-
hoi, Hate.

Secunda vero sententia affirmat: quam tenent Suarez¹¹, Cajetanus¹¹, Filliuccius¹³,

Snar, ditp. 72, »ect. 1, v. Dico 3; et v. Difficultas vrrro. — » Lib. 2, up. 28. — » De Each., n. 280. — » Lib. 5, tr. 4, cap. 7, n. 2. — Soms, in 4, dial 13, qu. 1, art. 3. — Victor., Sum., n. 89. Henric., Hb. 8, cap. M, n. 2. — » Loc. at. — » Lib. 6, part. 1, num. 489. — » Ditp. 18, n. 24. — » Cyp., tom 5, tr. 4, de Euch., diip. 10, n. 19. — » De Euch., cap. 5, an. 2, concl. 4. — » Diip. 4, de Euch., qu. 3, punct. 1, n. 6. Henric., loc. dt., n. 3. — » Tr. 4, cap. 9, n. 11. — Vasq., ditp 219, cap. 1. Fa^und., de 3 Praec. Eccl., hb. 3, cap. I, n. 10 et 13; et cap. 3, n. 8. — Dicastl.,

Valentia ">>, Escobar Diana Et probabilem putant Lugo, et Coninck "λ—Ratio, quia in tali casu necessitatis, puta in articulo mortis, urget praeceptum divinum communicandi. E converso, nullo praecepto divino vel ecclesiastico id apparet prohibitum; immo notum est quod olim fideles laici Eucharistiam in suas domos deferebant, et seipsos propriis manibus communicabant: et hoc quidem propter necessitatem permittebatur. Cur autem, eadem necessitate occurrente, aliquando permitti non poterit °)?

Deinde hic quaeritur ^{3°}. *An liceat laico in necessitate ministrare viaticum moribundo?*

Negat D. Thomas », ubi, postquam dixit licere laico tangere Corpus Christi in necessitate, puta ut extrahat Eucharistiam e loco immundo, subdit: *Sed non est simile de dispensatione sacramenti; quia receptio hujus sacramenti non est necessitatis*. Et idem sentiunt Lugo, e, Petrocorensis et [Contin.] Tournely ²⁰ cum Contenson, Gonet, Henrico a S. Ignatio et Henno. — Ratio: tum quia hoc esset contra universalem Ecclesiae consuetudinem; tum quia hoc sacramentum non

Lajew
licet, jaxu
alio», vim
cum dart ia
Decessiuti

tr. 4, de Euch., disp. 11, dub. 5, num. 98. — » Diap. 72, »ecL 3, in fine. — » Comment, in Matth., xxvj, 26. — « Tr. 4, cap. 9, n. 285. — M Lib. 20, n. 456. — u Part. 3, tr. 4, resol. 47. — M Disp. 18, num. 23. — » In 4, dist. 13, qu. 1, art. 3, aolut. 1, ad 3. — « Loc. cit., n. 22. — » De Euch., cap 8, qu. 4. — » De Euch., cap. 5, art. 2, concl. 4, quaer. 1. — » Content., lib. 11, part. 2, disiect. 3, cap. 1, specui. 3. v. An autem laici. — » Gonet, Cyp., tom. 5, tr. 4, diip. 10, n. 18. — » Henric. a S. J^n., tom. 3, lib. 4, cap. 60, n. 776. — » Henno, de Euch., diip. 7, qu. 3, concl. 4.

*1 Miranda, *Man. praelator., tom. 1, qu. 42, art. 8*, non satis accurate allegatur a Laymann; dicit enim: « Jam ex usu et consuetudine Ecclesiae diaconi hoc nullo modo possunt efficere, nisi existente gravissima causa et interveniente necessitate (ut est mortis articulus) et de mandato episcopi sive presbyteri ».

O Holzmann et Croix dicunt: « alba ».

J) Sà, v. Eucharistia, n. 32, scribit: « Posse et laicum itidem quidam putant, alii negant ».

*7 Victoria, *Sunt., n. 89*; Silvester, v. Eucharistia III, n. 5; Paludanus, in 4, dist. 13, qu. 1, art. 4, concl. 3 et 4 (n. 18), loquuntur de Eucharistia a clericis inferioribus vel a laico aliis ministranda. — Sotus vero, in 4, dist. 13, qu. 1, art. 3, v. *Tertium autem*, tractat de administratione in genere.

O Possevinus, *de Offic. curati, cap. 8, n. 24*, refert factum reginae Scotiae quae sibi, ut fertur, Eucharistiam ministravit, quibus subdit Possevinus: « Quod tamen factum forsitan de Summi Pontificis licentia processisse ».

991) Valentia, in 3 P-.disp. 6, qu. 10, punct. 1, v. f., loquitur de administratione Eucharistiae faciendae a laicis in genere; quin etiam potius id videtur intelligere de administratione moribundo faciendae; dicit enim: « Id facere potarunt, ut periculo et necessitati proximi succurrant ».

n) Coninck, qu. 82, n. 27, adducit Suarez, qui dicit esse probabile: sed vide hic superius in nota c, quid ipse Coninck sentiat.

°) Huic S. Alphonsi doctrinae conformis est responsio a S. C. de Prop. Fide, die 10 Augusti 1841 data, qua declaravit licere perse-

est tantae necessitatis, ut mox supra dictum est; tum demum, quia in can. *Pervenit* 29, de consecr., dist. 2, expresse prohibetur sacerdotibus committere laico ministrationem hujus sacramenti. — Excipit Tournely P) solum casum quo infirmus non posset aliud sumere sacramentum, et dubitaret de perfecta contritione; quia tunc Eucharistia fit sacramentum necessitatis.

Affirmant vero Suarez⁷; ac Cajetanus i), Filliuccius r), Valentia, Escobar, cum Diana⁸; ac valde adhaeret Laymann⁹. Ratio, quia nulla fit sacramento injuria, si in tali necessitate monenti ministratur Eucharistia a laico. — Nec obstat textus in cit. can. *Pervenit*; quia ille loquitur de sacerdote, qui ministrationem committebat laico etiam extra casum necessitatis. Neque obstat contraria consuetudo; cum enim hic casus rarissime accidat, consuetudo contraria minime probari potest. — Hanc sententiam tenet etiam Habert⁴, ubi dicit quod, occurrente necessitate, nempe tempore pestis, bene pote-

rit iudicio episcopi etiam laicis permitti Eucharistiam ministrare.

238. - « Probabile est, etiam extra s,«rdo. «mortis articulum, ex gravi causa licere mû'im « sacerdoti, praeciso scandalo, sacram ho- i0m'm« « stiam sumere ex sacrario, vel a dia- “u « cono allatam sibi ipsi dare, v. gr si in «longo morbo diu non communicasset; « ut, contra Suarez a) et Coninck a), docent « Fagundez Praepositus c), Escobar *), « Bonacina d>».

Immo Croix a) cum Suarez a', Bonacinarf), Lugo, etc.; Roncaglia*; Salmant. cum Silvio, etc., dicunt, sola devotionis „oñ*.d'vo' causa sacerdotem semper posse seipsum communicare; quia, praeciso scandalo, nulla est irreverentia, nec ullibi est vetitum, nisi adsit alius sacerdos. Et id non improbable putat Concina *). — Ibique addit cum Vasquez, Dicastillo et Leandro, hoc permitti etiam diacono />, quia ex concilio Nicaeno' id ei conceditur. Tandem concludit disciplinam hodiernam in hoc spectandam esse.

1 Disp. 72, sect. 1, v. *Ultimo dicendum*. — Valent., in 3 P., disp. 6, qu. 10, punct. 1, v. f. — Escob., lib. 20, n. 431 (a Diana non citatus). — 1 Part. 3, tr. 4, resol. 47. — ' Lib. 5, tr. 4, cap. 7, nu. 5, v. f. — 1 De Each., part, 1 cap. 16, qu. 2. — Lhro, disp. 18, n. 20, num 33 et seqq. —

• De Euch., cap. 4, qu. 4. — • Tr. 4, cap. 9, num. 16. - Silvius, in 3 P., qu. 82, an 4, v. f. — Vasq., diip. 219, cap. 1, num. 17. — Dicast., tr. 4, de Euch., diip. II, dub. β, num 103 et 110. — Leand., dtip. 4, qu. 16. — 1 Concil. Nicaen. I, can. 14. anno 325, ap. Labbe, tom 2, col. 53.

cutionis tempore ut fidei confessores ad mortem damnati, et quibus in carcere defertur SS. Eucharistiae sacramentum, occulte possint illud accipere suis manibus et sese occulte communicare, ne sacerdos illos more ordinario communicans cognoscatur etprehendatur, dummodo tamen nullo irreverentiae aut alii periculo tantum sacramentum exponatur.

P) Continuator Tournely, loc. cit., v. *Limitant*, ex aliis affert exceptionem istam; de ea autem sic ipse loquitur: « Quia Eucharistiae per laicum quocumque in casu deportatio eo usque jam insolita est..., praxim illam nec suadere nec tolerare ausim ».

Q) Cajetanus, loc. cit., de laico seipsum communicante tractat.

r) Filliuccius, loc. cit., n. 25<tf, ait secundum communem fieri non posse, « etsi exempla aliqua antiqua faveant parti affirmativae ».

238. - °) Suarez et Coninck male citantur a Busenbaum — Suarez enim, disp. 72, sect. 3, v. f, concedit sacerdoti ut possit seipsum communicare etiam devotionis causa; sed addit non debere facile fieri, « nisi ubi unus tantum esset sacerdos, qui non posset sacrificare ». Idemque habet Croix, lib. 6, part. 1, n. 481. — Et pariter Coninck, qu. 82, n. 24, negat id

ordinarie licere extra casum necessitatis; existimat tamen probabile posse sacerdotem devotionis causa seipsum communicare.

b) Fagundez, de 3° pracc. Eccl., lib. 3, cap. 3, num. 7, affert sententiam id concedentem sacerdoti etiam devotionis causa; neque eam reprobatur, sed solum his verbis limitat: « Existimo tamen, si adesset diaconus, non posse tunc sacerdotem seipsum communicare, cum jam adsit minister ex privilegio competens ».

<J Apud Praepositum, qu. 82, art. 3, dub. 1, η. 11, id repcrire non potui.

*) Escobar, tr. 7, exam. 6, n. 37, (edit. Lugdun. s. d.; al. n. 62, v. med.); Bonacina, disp. 4, qu. 5, punct. 1, n. 13, id sacerdoti concedunt etiam solius devotionis causa.

') Concina, de Euch., cap. 7, n. 12, quod diaconus etiam idem possit, scribit: « Quae opinio non est improbabilis », et immediate subdit: « Sed disciplina hodierna spectanda est ». Quoad sacerdotem vero, dicit communio sententiam esse, quod possit seipsum communicare.

/> Vasquez id diacono concedit extra articulum mortis; Leander, extra urgentem necessitatem.

Privilegium re-
rum Eucharistiam
minutran-
di.

Excepto
PftKhAte et
monn Artl*
Colo.

Nui in
quibaidam
CMlbiU.

239. - « Dixi II. *Vel privilegium*. — « Quale habent religiosi mendicantes, et « nominatim Societatis Jesu, ex Pauli III « bulla et aliorum, ut scilicet in suis tem- « plis, per se vel per alios sacerdotes illic « celebrantes, communicare possint quos- « cumque Christi fideles. — Praeterquam « in mortis articulo (in quo tamen, si ur- « geat necessitas, praesumitur rati habitio « Papae, etiam invito paracho, ut habet « Bonacina *), et festo Paschatis». (Et prae- « terquam, si episcopus rationabiliter alicui « communionem prohibeat]. « Vide card, de « Lugo ».

« Porro per festum *Paschalis*, Pontifi- « ces hic videntur intelligere et prohi- « bere communionem illam qua satisfit « praecepto annuae communionis; ut do- « cet SA, Filliuccius et communiter. — « Per *mortis articulum* intelligitur tempus « quo vel mors proxime instat, et moraliter « certa et inevitabilis est; vel quo est mor- « tis periculum, id est probabile dubium « de vitae conservatione tali casu, quo « valde frequenter mors solet accidere. « Suarez⁸ et alii ».

240. - « Ex dictis resolves, quod regu- « lares licite dent Eucharistiam in *arti- « culo mortis*, uti et in *Paschale*, sequen- « tibus casibus:

- I. Si extrema sit necessitas: ut si
- periclitetur de salute aeterna.

« 2°. Si sit gravis necessitas, id est pro- « babile mortis periculum, et parochus « nolit vel non possit dare. Card, de Lu-

Pum/mi III, bulUCwm *inter cunctas*, de die 3 Jan. IMS, habet in Institut S J — I Dwp. 4, de Euch., qu. 5 (punct. 1. n. 10. — I Di* p. 18. n. 38 49 et %eqq. — *Sd*, v. *Eucharistia*, n. 10 — *Fil!*, tr. I, cap. 9 n. 261 et 'A5. — * De Poenit., <h>p. 2>. sect. 4, n. 2; et de Relig., tr. 8, lib. 2 cap. 19. n. 12 et 13. — 4 De Euch. diip. 18, n. 53. — » De Each., cap. 1 qu. 2. resp. 2. *Henriq.*, lib. 8. cap. K — *Kavar.*,

240. - « Filliuccius, *tr. 4, cap. 9, n. 264 et 265*; Bonacina, *disp. 4, de Euch., qu. 5, punct. 1, H. 12*, id asserunt de eo qui jam satisfecit praecepto paschali — Sed Filliuccius videtur etiam idem intendere de eo qui satisfactorius creditur, cum dicat diem Paschatis (in quo prohibentur religiosi ne communionem ministrent) verius formaliter intelligi seu pro communione ex praecepto.

b) Anacletus, *tr. 10, dist. 3, n. 40*, de alio casu disputat, de peregrinis scilicet, vagis, et iis qui tempore paschali citra parochiam existunt, quosque ait posse Eucharistiam tem-

« go 4 ». — [Cum Roncaglia 6 et pluribus, contra aliquos].

« 3°. Si a Pontifice vel episcopo ha- « beant privilegium: quale hoc tempore « habent religiosi aliqui quibusdam locis « ab episcopis dandi communionem pa- « schalem.

« 4°. Si quis in Paschate non possit in « sua parochia communicare, nec petere « veniam a paracho.

« 5°. Si, ratione communionis pascha- « lis, parochiae suae ante satisfecerint, « aut postea satisfacturi putentur; quia « tunc parochis nihil decedit, cum ipso die « Paschae abstinere a communione pos- « sint — Sic, contra Henriquez et Navar- « rum, docent SA, Filliuccius⁰; [Ita etiam Suarez*, Palaus 1, Anacletus*] cum com- « muni] « et Laymann, qui addit e>: nisi con- « staret parochum esse invitum, ac ratio- « nabiliter id prohibere (v. gr. quod alias « rationem communicantium habere in sua « parochia non possit); tunc enim ad pa- « rochiam esse rejiciendos. — Card, de « Lugo», Bonacina ».

Refert noster Summus Pontifex Bene- dictus », declarasse S. Congregationem, non posse regulares die Paschatis mini- strare Eucharistiam ex devotione com- municantibus. — Sed Roncaglia¹⁰ et Wi- gandt¹¹ in hoc constantem ajunt esse con- suetudinem in contrarium, quae jurisdi- ctionem praebet.

« 6°. Si aegrotus necdum pervenerit « ad eum statum, ut ex praecepto tenea-

cap. 21, n. 52. — -Sd, v. *Eucharistia*, n. 10. — • Diip. 72, •ect. 2. v. *Dub.*, 2- — ' Tr. 21. punct. 19, n. 3. — *Laytn.*, Hb. 5. tr. 4, cap. 7, num. 1. — • Loc. cit., num. 50. — • De Synodo, lib. 9. cap. 16, num. 3. Cfr. cliara Pallottini, v. *Sacram Euch.*, § I, n. 1 et teqq., et Thesaur. Résolut. S. C. C. tom. 7. fol. 162 et 181. — ** Loc. cit., qu. 2, resp. 2. — 11 Tr. 12, exam. 4. num. 48.

pore paschali recipere in ea parochia in qua degunt.

*) Laymann scribit: «Sin autem existime- tur contrariam esse parochi voluntatem, ut contentus non sit paschali tempore communio- nem conferri parochianis suis, iis nimirum de quibus praesumi non potest in parochia etiam communicasse aut communicaturos, tunc con- fessarius severius praecipere debet poeniten- tibus omnibus, ut in parochia communicent paschali tempore; deinde, quantum fieri po- test, ipso dominico die Resurrectionis absti- nere debent a parochianis communicandis ».

« tur ad communionem; etsi tunc maneat
« obligatus suscipere communionem ex
« manu parochi in articulo mortis.

« 7°. Si aegrotus satisfecerit praecepto
« de viatico, cum intentione illud implendi;
« quia administratio Eucharistiae tantum
« est vetita regularibus quando praece-
« ptum communionis obligat. — Nunquam
« tamen, sine licentia episcopi vel parochi,
« licet religiosus publice Eucharistiam de-
« ferre per plateas; cum id juri paro-
« chorum consuetudine obtento deroget.
« Proinde eo casu in aegroti oratorio aliove
« honesto domus loco, de licentia Ordi-
« narii, privatim facto Sacro, Eucharistia
« est danda. — Ita Suarez; vide Dianal.

« 8°. Quibusdam qui frequenter com-
« municant apud religiosos, nec possunt
« adduci ut communicent in parochia.
« Idque ex tacito et praesumpto consensu:
« quem Laymann d) putat facilius posse
« praesumi in militibus praesidiariis; item
« in aulicis, studiosis, aliisque academi-
« cis, etc., qui frequenter communicantes
« extra suspicionem esse solent. — Vide
« Laymann ».

« 9°. Si in Paschate sint vagi, pere-
« grini et advenae; secundum senten-
« tiam probabilem multorum, ut San-

« chez a, Fagundez ♦ card, de Lugo »,
« Diana® ».

Huic adversantur [Contin.] Tournely
et Roncaglia · cum Barbosa et Passe-
rine, dicentes quod advenae debent su-
mere communionem paschalem de manu
parochi loci; quia iste tunc censendus est
proprius eorum pastor. — Sed cum Bu-
senbaum communissime oppositum docent
Sanchez, Suarez¹⁰, Lugo¹¹ (qui vocat fere
communem), Viva Anacletus Pa-
laus¹⁴; et Salmant. · cum Navarro¹⁵,
Soto¹⁶, Cajetano, Azor etc. Ratio, quia
peregrini et vagi non habent proprium
pastorem. Et favet declaratio Eugenii IV
apud Sanchez, qui concessit peregrinis ut
possint in parochiae hospitiiis communi-
care; non autem coegit, sed reliquit eos
dispositioni juris communis.

« 10°. Si sint famuli vel domestici vel
« familiares eorum qui circa tales habent
« privilegium. — Vide Compendium Pri-
« vilegiorum Societatis¹⁴, et Diana¹¹ ».

Bonacina¹⁸ refert quamdam declara-
tionem S. C. Concilii (apud Sà), qua di-
ctum fuit, famulos saeculares monaste-
riorum teneri sumere communionem pa-
schalem in parochia. — Hoc autem, ait
Bonacina, non intelligendum de iis qui

Quid de
tanah re-
pUriuo.

Speciali-
ter pro va-
ti» et pere-
(nnii.

Suar., de Relig., tr. 10, Hb. 9, cap. 3, n. 12 et 13. —
1 Part. 4, tr. 4, resol. 14; et part. 9, tr. 9, resol. 63. —
• Lib. 5, tr. 4, cap. 7, n. 4. — 1 De Matr., lib. 3, disp. 23,
n. 17. — 4 De 1. Praec. EccL, Hb. 1, cap. 8, n. 5. — • De
Each., diip. 18, num. 50. — • Part. 3, tr. 2, resol. 12. —
1 De Each., cap. 5, art. 2, quacr. 2, v. Circa illud., 6. —
• De Euch., cap. 4, qu. 2, resp. 2. • Passer., de Statib.,
qu. 187, art. I, n. 979. — • Loc. cit. — M Disp. 72, sect. 2,

v. f. — u Loc. dt., num. 60. — « De Each., qu. 4, Art. 9,
num. 2. — “ Tr. 10, dist., 3, n. 40. — u Tr. 21, punct. 19,
n. 7. — u Tr. 4, cap. 8, n. 31. • Cajeta*, Sum., v. Abso-
luto ex parte absolventis, § Libertas. • Sanches, loc. dL,
n. 17. — M V. Familiares, § 2. — w Part. 3, tr. 2, resol. 12.
— “ Disp. 4, de Euch., qu. 7, punct. 2, num. 10. Cfr. etixm
Pallottini, v. Sac. Euch., § 1, n. 16 et 17. — Sd, v. Eucha-
ristia, n. 9. — Bonae., loc. dt., n. 10.

d) Quidquid asserat Busenbaum, id Lay-
mann, loc. cit., n. 4, non habet.

f) Barbosa, de Parocho, cap. 19, n. 16, qui
locus utique citatur a Roncaglia, non de com-
munionem loquitur, sed de confessione: «Va-
gum debere confiteri parochus illi in cujus
parochia reperitur tempore perceptionis sa-
cramenti ». Sed n. 15, (a Ronc. non citat.) de
peregrinis et advenis loquens, scribit: «Hodie
ex tacita Ordinariorum voluntate per consue-
tudinem confirmata, non solum possunt ad-
venae et peregrini cuicumque approbato sa-
cerdoti confiteri, sed etiam S. Eucharistiae
sacramentum, etiam tempore paschali, susci-
pere, si ad propriam parochiam facile acce-
dere nequeant ».

1) Sotus, in 4, dist. 18, qu. 4, art. 2, quam-
vis a Salmant. hic citetur, contrariam tenet
sententiam, referendo declarationem Euge-

nii IV, juxta quam viatores in Paschate cen-
sendi sunt tamquam incolae loci, quoad sa-
cramenta Poenitentiae et Eucharistiae. — Na-
varrus autem, qui a Salmant ex Castropalao
citatur, tractat in cap. Placuit, de poenit.,
dist. 6, num. 80 et seqq., de sacramento
Poenitentiae, quod vagabundus juxta ipsum,
non solum a parochus loci, sed a quocumque
alio sacerdote accipere potest De cetero affert
n. 65, vivae vocis oraculum Eugenii IV, quo
viatores censendi sunt incolae illius loci in
quo reperiuntur quoad sacramenta Poeniten-
tiae et Eucharistiae.

s) Azor, pariter a Salmant citatus, con-
trarium tenere videtur, dicendo, part. 1, lib. 7,
cap. 30, qu. 8, posse peregrinos in parochia
in qua degunt, praecepto satisfacere.

h) Est vivae vocis oraculum, quod repe-
ritur in Compend. privilégier. Mendicantium,

degunt in monasteriis vel in locis exemptis a cura parochorum: et idem sentiunt Anacletus I cum communi (ut asserit), Roncaglia Palaus³; et Salmant. 4 cum Dicastillo.

Attamen Wigandt et Benedictus XIV⁶ sentiunt oppositum. Nam (ut ait praefatus Benedictus) tantum illi servientes monasteriis sunt exempti a jurisdictione sui Ordinarii, qui (ut habetur in Tridentino) *actu serviunt et intra eorum septa ac domo resident, subque eorum obedientia vivunt*. Unde, ut ait, non eximuntur ab obligatione communionis paschalis in parochia, famuli monasteriorum, nisi vivant intra ipsam clausuram, et sub obedientia praelatorum regularium. — Et huic con-

formia esse refert idem Benedictus plura decreta S. Congregationis, et signanter illud editum 22 Novembris 1721, ubi dictum fuit teneri recipere communionem in parochia, famulos monialium degentes in domibus sitis in atriis monasteriorum, muro circumvallatis, quae sunt contigua monasteriis, cum janua quae clauditur.

Sed, hoc non obstante, refert Croix⁷, Societati Jesu expressum privilegium concessum fuisse, ut famuli domestici, intra septa religiosa habitantes, possint satisfacere communioni paschali communicando in templis Societatis. — Sed adnotat ibi Pater Zaccaria pluries decrevisse S. Congregationem hoc privilegium non extendi ad alias religiones.

ARTICULUS II.

QUID REQUIRATUR IN MINISTRO, AD LICITAM ADMINISTRATIONEM EUCHARISTIAE.

241. *An Eucharistia deferenda ad infirmum cum stola, superpelliceo ac lumine. Quid de Extrema Unctione.* — 242. *An in necessitate liceat currere.* — 243. *An, deferre Eucharistiam in equo. Et an, tantum ad eam adorandam.* — 244. *An liceat dispensare vel celebrare posterioribus digitis. Et an, medio instrumento tempore pestis.* — 245. *Quando peccet dispensans ob defectum ritus Ecclesiae.* — 246. *Quibus subjectis non liceat porrigere communionem.* — 247. *An autem communio porrigenda reis capite damnatis. Et an semifaluis et obsessis.* — 248. *Quomodo pastor debeat asservare Eucharistiam. Et an Eucharistia asservanda et deferenda semper sit cum lumine.* — 249. *An ministranda communio in Missa de Requiem.* — 250. *Quid faciendum, si hostia decidat in terram.* — 251. *Quid faciendum de fragmentis hostiarum.* — 252. *Qua hora et qua die possit dari communio.* — 253. *Quoties parochus teneatur ministrare communionem.* — 254. *Quid notandum circa communionem quotidianam.*

Reverentia
MrandAEu.
charinla

241. - ■ Resp. 1°. Ut minister circa Eucharistiae distributionem non peccet, « praeter gratiam, etiam reverentiam in eo tum ratio tum canones requirunt; ita ut praestet hoc sacramentum omitti (cum ejus susceptio saepe non sit necessaria ad salutem), quam admitti positivam irreverentiam.

• Unde resolves:

i.umiM et
* « 1°. Eucharistia non est deferenda ad infirmum nisi cum habitu decenti, id est cum stola et superpelliceo, ac praecedente lumine. (Secus est de Extrema

• Tr. 10. diM. 3, n. 10. — • De Euch. cap. 4. qu. 2, re»p. 2. — • Tr. 21. ponet. 15. n. 10. — • Tr. 4. cap. 8, n. 30. • *Dicati.*, tr. 4, de Euch. di»p. 10, dub. 7, n. 173. — 4 Tr. 12, exaxn. 4, n. 48. — * NotiL 55, n. 7. — 1 Sets. 24, de reform.,

1 Unctione, cujus materia, cum non sit sacramentum, non requirit tantam venerationem) ». — [Ita etiam Mazzotta cum Croix a) et communi].

• Putant tamen quidam, si habitus haberi non possit, aut sit tempestas, aut iter faciendum, non fore irreverentiam si sacerdos Eucharistiam in pyxide vel corporali involutam in sinu suo clam deferat. Quod certius videtur licere in locis haereticis, ubi etiam in necessitate, et clam praeciso scandalo, poterit porrigere sine stola et superpelliceo; etsi

cap. 11. — *Bened. XIV*, loc. cit., n. 8; cfr. Thesaur. résolut. S. C. Cone., 23 Nov. 1721, et 17 Sepi 1722. — • Lib. 6. part. 1. n. 635. — *Zaccarta*, in Croix, lib. 6, part. 1, n. 624. — .Woaa/Za, tr. 5. disp. 4, qu. 1, cap. 3, § 2, n. 1.

v. Absolutio I, quoad sacculaies, n. 5; sed signatur o parva, qua vivae vocis oracula non authentica indicantur

241. - a) Croix, lib. 6, part. I, n. 489, de sola Eucharistia loquitur, et concordat; sed addit: « Attamen in necessitate pro viatico,

« nullo modo celebrandum sit sine vestibus sacris ob viaticum dandum. — Bonacina ».

Ministrare Eucharistiam sine lumine et solita confessione reputatur tantum veniale; ut communiter dicunt Suarez Roncaglia § cum Quarto; Croix § cum Gobat; et Salmant.⁴ cum Filliuccio, Granado et Fagundez; ac Mazzotta cum communi, ut asserit. — Ministrare autem sine stola et superpelliceo, communiter censent DD., esse mortale ex genere suo; ut Suarez § et Roncaglia ·, ac Filliuccius \ — Omissa tamen tantum stola, dicit Roncaglia pluribus videri solum veniale.

Utrum autem *in necessitate liceat ministrare viaticum sine lumine et vestibus sacris?* — Negat Bonacina *CJ* cum Silvestro et Possevino; quia (ut ait) praestat potius reverentiam servari tanto sacramento quam infirmum communicare. — Sed communius et satis probabiliter affirmant Croix § et Mazzotta ·, Gobat °, Elbelll; et Renzi *O* cum Filliuccio Aversa ·), Granado *), etc. Ratio, quia non rationabiliter praesumitur quod Christus, qui hoc sacramentum ad subsidium ani-

marum instituit, et Ecclesia quae tam benigna est mater, voluerint moribundos tanto bono privari, ne praescriptae caeremoniae omittantur *ſ*.

Deferre autem Eucharistiam ad aliud altare sine vestibus sacris, dicit Croix cum Diana et communi, non excedere peccatum veniale. — Censet etiam Pasqualigo apud Croix *4 quod episcopus potest dispensare, ut deferatur viaticum cum pileolo in villis et pagis.

242. - « 2°. Praestat aegrum non communicatum mori quam sacerdotem in habitu cum sacramento per publicum currere; etsi festinare valde debeat, ut dicit Quintanadvenas¹⁸ ». [Sed probabile est posse sine irreverentia currere in necessitate; ut Croix ¹⁴ cum Gobat; item, contra Salmant.¹⁸ cum Bonacina “>]. — « Secus est in Baptismo et Poenitentia, si probabiliter timeretur ne aegrotus decederet in mortali. Tunc enim currere esset; ut habet Bonacina ex S. Thoma Possevino et aliis ».

243. - « 3°. Ad infirmum longe distans licere parochi Eucharistiam deferre in equo mansueto, ita ut non sit peri-

la nece-
sitaie. ia-
cerdo vu-
licum defe-
rens potest
currere.

Poteit
quandoque
uti equo
nussutto.

1 Disp. 72, sect. 4, v. *Tertio*, — · De Euch., cap. 4, qu. 3, resp. 2. · *Quarti*, part. 2, tit. 10, sect. 3, dub. 3, diff. 3, v. *Dico* /· et 2*. — · Lib. 6, part. J, num. 489. · Gobat, tr. 4, n. 382. — ‘ Tr. 4, cap. 9, n. 24. - *Fill*, tr. 4, cap. 9, n. 270. · *Jacob*, dt *Granado*, in 3 P., conirov. 6, de Euch., tr. 12, disp. 3, num. 2. · *Fagund.*, de 3· Prnec. Ecd., lib. 3, cap. 3, n. 9. — *Afauotta*, tr. 5, disp. 4, qq. 1, cap. 3, § 2, n. 1. — 1 Disp. 72, sect. 4, v. *Tertio*. — · De

Euchar., cap. 4, qu. 3, rtsp. 2. — 1 Tr. 4, cap. 9, n. 270. — *Rancari*, loc. dt. — *Fatsro*.. de Off. curati, cap. 5, n. 38. — · Lib. 6, pan. 1. num. 489. — · Tr. 5, disp. 4, qu. 1, cap. 3, § 2, u. 1. — “ Tr. 4, b. 413. — n De Euch., n. 63. — M Loc. dt. — “ Tr. 4, ataful. 8, n. 2. — u Loc. du, n. 614. · *Gobai*, loc. du, n. 416 (edit. Monach., n. 406). — “ Tr. 4, cap. 9, num. 23. — “ Disp. 4, de Euch., qu. 5, punct. 2, n. 9. · Possev., de Offic. curati, cap. 5, n. 37.

si alioquin negligeretur, posset deferri et dari sine ulla ejusmodi veste, itemque sine lumine ».

b) Bonacina, *disp. 4, de Euch., qu. 5, punct. 2, n. 8*, habet primum assertum Bunsenbaum.

c) Bonacina, *loc. cit., n. 8*, loquitur (sicut et Possevinus) de deferenda Eucharistia, addens secus esse de Extrema Unctione, quae « non indiget tanta veneratione quanta adhibenda est SS. Eucharistiae sacramento ». Ex quibus colligi potest ratio quam Bonacinae S. Alphonsus tribuit.

a) Silvester non satis accurate a Bonacina ex Possevino allegatur; nam v. Sacramentum, n. 3, ut notat Possevinus, docet viaticum non esse absolute necessarium; hinc concludit Possevinus, posse non deferri potius quam sine lumine et vestibus sacris deferatur.

Renzi, *de Euch., cap. 3, qu. 15*, adhaeret sententiae negativae, pro qua etiam citat Filliucdum, Aversam, Jacobum de Granado. Et certe ii auctores non tenent affirmativam.

/> Et S. C. de Prop. Fide, die 20 Decembris 1739 et 9 Decembris 1822, huic sententiae affirmativae adhaesit, declarans id in casu necessitatis licere. Idemque declaravit S. R. C.; vide ejusdem *Decreta authentica*, n. 3234, *dub. 1, qu. 1 et 3*.

s) Diana, *part. 10, tr. 13, resol. 34*, id refert ex alio auctore, quem nec probat nec reprobatur.

*) Pasqualigo, *de Sacrif. Miss., qu. 833, n. 3*, asserit episcopum posse dispensare, < si adsit justa causa > ; et subdit hanc esse praxim in villis, ut sic utatur pileolo. Et ita etiam Pasqualigo citatur a Croix, *loc. cit., n. 614*.

242. - a) Bonacina, *qu. 5, punct. 2, n. 9*, scribit: « Parochum non teneri Eucharistiam ad infirmum morti proximum deferre, si timeat fore ut eam non possit administrare infirmo, nisi valde festinanter currat; nam cursus nimis festinus videtur repugnare reverentiae Unto sacramento debitae ».

*) & Thomas citatur a Bonacina pro sola

i"
r'uitic'um
nie"ornu-

« culum lapsus, docet Quintanadvenas * ». [Idem tenet Elbel * cum Gobat, si fiat causa tempestatis vel distantiae, vel quia periculum est in mora. Idque concessit S. Carolus <>]. « Sed negant Possevinus b » et Barbosa, nisi loci consuetudo permit-
tat. Adduntque non licere pyxidem dare « portandam laico, quantumvis pastor sit « fatigatus; sed potius ex collo suspen-
dendam bursam.

Euchari-
non de-
iendA ae-
ftOto vene-
rationi*
on tum can-

« 4°. Eucharistia non est deferenda ad « aegrum, venerationis tantum causa, ut « adoret vel osculetur, si sumere non « possit. Quod etiam prohibuit Congre-
gatio cardinalium: quae tamen non vi-
detur prohibere ut venerationis causa « deferatur ad lectum, si in domo cele-
bretur ».

In hoc attendendum omnino decretum S. C. Concilii, in sess. 13, can. 7, (apud Lugo.), ubi sic declaratum fuit: *Non licet sanctam Eucharistiam ad aegrotantes deferre, qui morbi gravitate impediti sumere eam non possunt, sed venerationis gratia solent eam deosculari. Et si forte aliquo in loco talis est consuetudo, ea prorsus est tollenda, quod Pius V prohibuit*

1 Tr. 4, tingul. 8*. n. 2. — • Confer. 13, de Miniitro Each., num. 74. • Gobat, tr. 4, num. 415 (edit. Monach., num. 106). — Barbosa, de Parocho, cap. 20, num. 51. — ' Reap, moral lib 1, dub. 11, num X Cfr. etiam Rituale Rom, tit. de Commun, infirmorum. — • Diip. 4, qu. 5. punct. 2, num. 10. — Poasrv., cap. 5. num. 49. — • Tr. 5. di<p. 4, qu. 1, cap. 3, § 2, num 3. — • Lib. 6. part. 1,

244. - « 5°. Non licet dare Euchari-
« stiam aliis digitis, si indice et pollice
« ob chiragram dari non possit; ut docent
« Bonacina 4 et Possevinus: — contra To-
« letum aJ, cujus sententia tuta videtur, si
« alias aeger sine viatico esset moriturus:
« praesertim si tunc detur duobus indi-
« cibus ».

Adhibe-
allotdipt>
rraettff p
licem et b
dicem, tU
atam.

Quaeritur: *an qui laborat chiragra, possit aliis digitis quam pollice et indice ministrare Eucharistiam?*

Affirmant Mazzotta.; et Croix 4 cum Arriaga b>, Leandro et Gobat c>; quia, licet soli primi digiti sacerdotis inungantur, tamen tota manus consecratur. — Proba-
bilius vero negant Diana 7, Renzi •; et Bo-
nacina • cum Possevino. Ratio, quia, etsi tota manus sit consecrata, attamen index et pollex ex ritu Ecclesiae ad hoc mini-
sterium deputantur.

Eui
Mer chin
gra labe
tat.

Et quamvis communiter admittant cum Busenbaum, Diana et Renzi 10; item Con-
cinat, Salmant. “, Tournely t et Ronca-
glia t, contra Bonacina, posse ministrari Eucharistiam posterioribus digitis in casu extremae vel gravissimae necessitatis: — pariter tamen communiter dicunt Palaus,

num. 490. — Leander, is est Emrnan. a Conception, Summa novem partium Leandri, num. 370. — ' Part. 10, tr. 11, resol. 40; et tr. 16, resol. 30. — • De Euchar., cap. 3, qu. 16. — • Loc. cit., n. 10. • Possev., loc. cit., n. 49. — Diana, part. 10, tr. 16, resol. 30. — • De Euch., cap. 3, qu. 16. — 11 Tr. 4, cap. 9, n. 26. — Bonac., disp. 4. de Euch., qu. 5, punct. 2, n. 10. — 11 Tr. 29, disp. 6, punct. 11, n. 3.

ratione qua fulcitur ultimum hoc assertum: quemlibet scilicet teneri vitam suam prodigere in extrema spirituali necessitate proximis. At vero Angelicus, loco a Bonacina allegato, nempe in 2« 2a', qu. 155, art. 5, dicit tantum pastorem non posse gregem deserere propter quodeumque periculum imminens, ubi ejus corporalis praesentia necessaria est proximi saluti spirituali.

243. - ° S. Carolus, in Actis Mediolan., part. 4, Instr visit, infirmor., § De communione, v. SSmmum Sacramentum, nullam mentionem de hoc facit

b) Possevinus male hic a Busenbaum allegatur, nam, cap. 8, n. 41 et 42, vult ut loci consuetudini se conformet, addens: « Et si nulla sit consuetudo, nullum est peccatum equo ferre, nisi equus esset indomitus et praecps ».

244. - •) Ita sane citatur Tolctus a Bonacina. Sed Possevinus, a quo Bonacina videtur citationem accepisse, dicit loc. cit., totam qui

dem manum esse consecratam; consuetudinem tamen declarare solos pollices et indices esse convenientes, et addit: « Tolet., Instit., lib. 1, cap. 58, h. 2, licet ibi loquatur non de administratione, sed de sola celebratione, hoc concedit ». At re vera Toletus, cap. 63, n. 2, (non autem cap. 58), irregularem esse ait qui pollice et indice careret.

b) Arriaga, de Euch., disp. 48, n. 11, habet solum rationem qua utuntur auctores hujus opinionis, nimirum: « Sacerdos habet., vi ordinis et consecrationis potestatem tangendi Venerabile...; ad id enim muneris specialiter ei consecrantur manus ».

Gobat, tr. 4, n. 391 et 422, id concedit « in vera necessitate ».

d) Concina, de Euch., cap. 7, n. 15; Contin. Tournely, de Euch., cap. 5, art. 2, v. Quaes-
res 5; Roncaglia, de Euch., cap. 4, qu. 3, resp. 2, dicunt posse id fieri in casu necessitatis, quod ipse Concina intelligit expresse de gravi et rationabili causa.

et Laymann 1*, Bonacina · cum Suarez, Molina, Sayro, Avila, Filliuccio et Reginaldo, quod si quis haberet pollicem ita infirmum, ut non posset cum eo hostiam frangere, non posset quidem celebrare *Λ Idque infertur ex *cap. ult., de corp, vitiat.*, ubi dictum fuit, tum tantum permittendum alicui sacerdotio initiari, cum habet pollicem aptum ad frangendam hostiam. — Regula autem generalis est, id quod est impedimentum ad suscipiendum Ordinem, post susceptionem exercitium Ordinis impedire. Vide Salmant. ·.

Et idem dicunt Bonacina *, Viva 6*et Mazzotta e, de sacerdote qui indicem haberet ineptum ad usum /Λ

« 6°. Non licet tempore pestis porri-
« gere Eucharistiam medio aliquo instru-
« mento (multo minus deponere alicui in
« scutella, ut ab ipsomet aegro sumatur);
« sed manu danda est, ut docet Bonacina,
« ex Suarez > et aliis. — Quamvis Pos-
« sevinusA>non improbabiler dicat posse,
« praeciso scandalo et periculo lapsus in
« terram, instrumento ad id rite confecto
« dari ». [Putat in cochleari. Id tamen ne-
gant Diana *; et Renzi 8*cum Fagundez 0
et concilio Mediolanensi V, ubi id vetitum
fuit. Sed merito putant non improbabiler

licitum in tali necessitate, cum Busen-
baum, Bonacina ·; item Mancinus et Mar-
chant, apud Croix 10; et Salmant11 cum
Gavanto», Leandro, etc.: quia necessitas
satis videtur excusare a solito ritu Eccle-
siae]. — « Quod in praxi, pro aegroto,
« qui non potest trajicere hostiam (ut sci-
« licet ei detur Eucharistia, imposita par-
« tucula hostiae cum vino in cochleari),
« admittit Praepositus11 et Escobar 18 Dia-
« na 14 ». [Vide dicenda n. 288, v. *Dicunt*].

« 7°. Sacerdos podagra laborans potest
« deferri ad altare, ut ibi Eucharistiam
« administret; seclusa tamen alia prohibi-
« tione. — Ita Possevinus *», Bonacina18 ».

245. - « Resp. II0. Requiritur praeterea
« ut eam dispenset ritu Ecclesiae con-
« sueto: deinde, ut eam neget (per se lo-
« quendo) indispositis animo vel corpore;
« denique, si pastor sit, ut ministret eam
« ovibus, quoties rationabiliter petunt —
« Bonacina >.

« Dixi 1) *Ritu Ecclesiae*; quia legiti-
« mus Ecclesiae ordo sub peccato obligat.
« Unde resolves:

« Peccat, 1°. Qui Eucharistiam dat sub
« utraque specie, locis vel personis qui-
« bus a Pontifice non est concessum. —
« Item, si morituro, qui ob linguae aridi-

EachAH-
• tia mini.
• trandAHt*
Ecclesiae.

Sub «pede
v ini, nun*
quam liQU
Illicis «edu-
• o privUe-
fio.

1 Lib. 1, tr. 5, part. 5, cap. 7, n. 1. — 1 Diip. 7, de Irregul., qu. 2, punct. 2, num. 16. - *Suar.*, de Censur., diip. 51, iect. 2, n. 17, v. *Quinio potest.* · *Molina*, tr. 3, diip. 70, num. 3. - *Sayr.*, de Censur., lib. 6, cap. 9, num. 2 et 4. - *Avila*, part. 7, diip. 3, dub. 1. - *Fill.*, tr. 19, cap. 6, num. 178. · *Regin.*, lib. 30, tr. 2, num. 53. — · Tr. 10, cap. 7, num. 2. — 4 Disp. 7, de Irre^ul., qu. 2, punct. 2, num. 16. — 4 De Irregul., qu. 9, art. 4, num. 15. — 4 Tr. 8, diip. 5, qu. 2, cap. 5, num. 1. — ' Part. 5, tr. 3, reaoL 60; cfr. part. 4, resol. 114. — 4 De Euchar., cap. 3, qu. 16. - *Concil. Mtdiol. V*, part. 2 constitui, cap. 15, v. *Atvero*. —

• Diip. 4. de Euchar., qu. 5, punct. 2, num. 10, i. f. — *Mancin.*, Pmctica visitandi infirmos, prier. 8, dub. 19. · *Jacobus Marchant*, Candelabr. myit., tract. 6, de Extr. Unct., iect. 3, v. *Austeriores*. · * Ub. 6, part. 1, n. 486. — u Tr. 4, cap. 9, num. 27. · *Leand.*, diip. 4, qa. 20. — « Qu. 80, art. 8, dub. 2, num. 42. — “ Tract. 7, exam, 6, n. 88, (edit. Lugdun. i. d.; at, n. 62, v. C). — M Part. 4, tr. 4, resol. 104. — “ Diip. 4, de Euchar., qu. 5, punct. 2, num. 11. — 14 Loc. dt., punct. 1, num. 15; cfr. panel. 2, num. 7; et diip. 1, qu. 6, punct. 4, et diip. 4, qa. 6, punct. 2.

1) Scilicet ii auctores dicunt ejusmodi infirmos digitis esse irregulares.

f) Viva sic loquitur: «Qui parte etiam pollicis aut indicis caret, et qui laborat debilitate digitorum, ita ut notabiliter impediatur frangere Eucharistiam illamque tractare », est irregularis. Et ita etiam Bonacina.

*) Suarez, licet a Bonacina hic citetur; id tamen, *dc Pocnit., disp. 44, sed. 3, n. 17*, v. *Dico 3°*, non habet.

Possevinus, *dc Ofic. curati, cap. 5, n. 35*, de iis qui doctrinam hanc tenent scribit: « Forte possent sustineri »; sed postquam rationes hujus opinionis exposuit, concludit: « Ego tamen consulo non recedendum a communi usu Ecclesiae, qui est ministrare imme-

diate manu; et qui aliter ageret, praeter peccatum, posset etiam... puniri. An autem mortaliter peccaret, dubito, quia contraveniret gravi caeremoniae Ecclesiae universalis».

O Fagundez, *de 3° praec. Eccl., lib. 3, cap. 1, n. 13*, licitum esse ait tempore pestis, Eucharistiam in loco decenti deponere, ut peste infectus possit eam ore vel manu sumere.

J) Gavantus, *Man. Episcoporum*, v. Pestis, n. 6, negat posse ministrari mediante aliquo instrumento; et n. 7, subdit solum: « Alii concedunt cum cochleari argenteo ».

Possevinus, *cap. 5, n. 49*, observandam esse ait universalem consuetudinem, quae est ut minister accedat et non portetur: « Tamen

Quid de
usu intru-
ntflunmi-
oiitraodA
Euchiri-
»tii.

« tatem non potest hostiam trajicere, det
« species vini »: [Ut communissime dicunt
Tamburinius ' cum Fagundez et Diana
item Croix cum Suarez, Lugo, Dica-
stillo, etc., contra Ochagavia e], etc.; quia
praeceptum viatici non obligat, quando
nequit sumi debito modo et Ecclesiae ritu]
« licet talem a mortali excusare conetur
« Amicus apud Diana ', Bonacina d', San-
«chez, Possevinus d', Barbosa, contra
• ipsum Diana βλ

Omittere
veatei
era» et lu-
mina illiciti-
tum.

Item, da*
re laico
majorem
hostiam.

Quando
liceat dare
pariem ma-
jori» ho-
mme.

« 2°. Qui dispensat sine veste sacra vel
« lumine, aut praevia confessionis gene-
« ralis formula ». — [Vide dicta n. 24Λ.
« 3°. Qui laico dat hostiam majorem.
« — In necessitate tamen, vel in casu ma-
« gnae devotionis, licet ex majore parti-
« culam defractam dare »; [Id si fit sine
causa non est licitum, sed non excedit
veniale; ut recte ait [Contin.] Tournely
cum Passerino. Sufficit autem ad illud ex-
cusandum, si communicandus sit infirmus,
vir nobilis, famulus, vel alius qui sine in-
commodo exspectare non potest, etiamsi
tantum ex devotione communicet >]; ut
dicunt communiter idem [Contin.] Tour-
nely 4*et Concina *; Salmant.4 cum Dica-

stillo, Diana, Granado, etc.; ac Elbel'
cum S. Antonino, Silvestro et Bonacina] —
« vel etiam in defectu minorum, plures
« majores consecrare; easque deinde in
« minores partes (non tamen adeo parvas,
« ut honeste dari non possint) divisas di-
« stribuere. — Ita Sà f), Bonacina f) ».

246. - « Dixi 2°. *Per se neget*: quia Esam
« alias cooperabitur peccato. Per accidens ncpSi *
« tamen saepe dare potest, v. gr. si sine
« scandalo, aut gravi damno suo vel poe-
« nitentis, negari non possit. — Vide Bo-
« nr.cina ., Possevinum '.

« Unde resolves:

« 1°. Peccat: Γ. Qui dat pueris ante Po»m
« annum discretionis (nisi in articulo mor-
• tis) qui forte circa annum decimum in-
« cipit». — [Vide infra n. 30/].

« 2°. Qui dat amentibus, quando nun-
« quam sunt usi ratione. Si vero usi sint,
« potest et debet illis dari in articulo mor-
« tis, si possit sine periculo irreverentiae,
« et non constet incidisse in amentiam
« in statu peccati mortalis. Laymann 10 ». —
[Vide dicenda n. 302],

« 3°. Qui dat peccatori publico, v. gr. P(«»w,
« histrioni turpes comoedias cum mortali poWiCT.

1 Method. SS. Commun., cap. 5, num. 3. - *Fagund.*,
de 3 Proec. Eccl. lib. 3, cap. 4, n. 20. • *Suar.*, de Euch.,
di»p. 71, eect. 3. • f. • *Lu^o*, Reap. moral., lib. 1, dub. 10,
num. 2 et 8. - *Dicast.*, tr. 4, de Euch., disp. 10, dub. 11,
cum. 228. — *Amicus*, tom. 7, di»p. 29, n. 108. • Part. 8,
tr. 1, retol. 24. — *Barbosa*, de Parocho, cap. 20, o. 45. —
• De Euch., cap. 5, art. 2, quaer. 8. • *Passer.*, de Statib.,
qu. 187. art. 1, num. 959. — • Loc. ch. — • De Euch.,
cap. 7, η. IX — • Tr. 4, cap. 9. num. 19. • *Dicast.*, tr. 4,

disp. 11, dub. 6, num. 113 et 117. - *Diana*, part. 5, tr. 3,
reabl. 54; cfr. part. 1, tr. 14, reaol. 37. • *Jacob*, de *Gra-*
nado, in 3 P., contrav. 6, de Euch., tract. 12, disp. 3,
num. 3 et 4 — • De Eucharistia, num. 59. • *S. Anton.*,
part. 3, tit. 13. cap. 6, § 5. - *Silvast.*, v. *Eucharistia II*,
num. 15, § *Septimum*. • *Bonac.*, disp. 4, qu. 5, punct. 1,
num. 14. — • Diap. 1, de Sacramentis in genere, qu. 6.
punct. 4. — • Cap. 5, n. 21. — • Lib. 5, tract. 4, cap. 4,
num. 4 et 3.

citra scandalum, inquit, cum non possit ha-
beri alius, credo non peccare mortaliter cu-
ratum qui dicto modo ca (sacramenta) admi-
nistraret. Melius ageret, si faceret recipientem
sacramenta accedere, et ipse curatus deinde
sacramentum administraret, et hoc maxime
quadrat in Eucharistia ».

245. - a) Diana, *part. 5, tr. 3, resc. 34*.
utramque opinionem affert, neque ipse as-
serit quamnam amplectatur. Unde inferius
male adducitur a Busenbaum, quasi sil contra
hanc sententiam. Cfr. etiam *part. 8, tr. 1*,
resc. 24.

• V Croix, *lib. 6, part. 1, n. 611*, negat eo
casu teneri viaticum sub specie vini sumere.
Sed in tine approbat Tamburinium, qui dicit:
« Melius esse dare minimam paniculam spe-
cierum panis cum vino vel juscule, quam spe-
cies vini ».

<)Ochagavia nempe,dc *Euch..tr:2,qu. 18*,

n. 9, vult, ut probabilius, moribundum eo casu
« teneri » ad susceptionem speciei vini.

<*) Doctrinam hanc apud Bonacinam, San-
chez aut Possevinum reperire nequivi.

*) Contin. Tournely, Dicastillus, Granado,
Bonacina non loquuntur de eo qui ex sola de-
votione communicaret; plerique tamen ex iis
id satis innuunt negando, ut Dicastillus, requiri
gravissimam causam; vel dicentes satis esse
rationabilem causam. — S. Antoninus tamen
loquitur de eo qui est infirmus « ad mortem ».

f) Emmanuel Sà, v. Eucharistia, n. 15,
haec dumtaxat scribit: « Potest sacerdos com-
municaturo dare partem suae hostiae, si alia
non est ». — Bonacina vero, *disp. 4, de Euch.*,
qu. 5, punct. 1, n. 14, asserit sacerdotem
posse, « si adsit rationabilis causa », partem
suae hostiae dare quando aliam non habet.

246. - <U Aut « praesumi debeat », subdit
Laymann.

« repraesentanti, usurario, meretrici, con-
« cubinario : de quibus vide Filliuccium¹ ». — [Vide dicta m. 47, v. *Sed hic.*] — « Dixi
« publico. Quia si occulte tantum scias
« esse indispositum, occulte quidem, non
« tamen publice petenti est neganda: nisi
« indispositio ex confessione sit nota; tunc
« enim extra eam ne licet quidem mo-
« nere, ut docet Sanchez, Bonacina, Lay-
« mann ·, card, de Lugo · ». — [Vide dicta
m. 49 et 50).

Non est
neganda at-
pice plecten-

247. - « 2°. Peccat idem qui negat reis
« morte plectendis (quibus etiam potest
« dari aliquot, immo una hora ante mor-
« tem, ut habet Sà : danda vero est, si fieri
« potest, non in carcere, vel alio loco inho-
« nesto), etiam ob crimen sagarum captis,
« dummodo poenitentiam prae se ferant:
« etiamsi crimen negent, et violenta duret
« suspicio. — Tanner 4 ».

Negat Contenson a) posse dari com-
munionem capite damnatis: nisi diu prius
poenitentia sua crimina expiaverint —
Sed recte affirmat laudabilius posse dari
dispositis per confessionem Pater Con-
cina et Juenin c), ut usus habet in Ita-
lia et Germania (secus in Gallia et Hispa-
nia), et etiam una hora ante mortem, si
necessitas urgeat, ut admittit Concina d).
Ex concilio enim Nicaeno praescribitur
quod Eucharistia danda est omnibus qui
ad vitae exitum veniunt *).

Raro dan-
da lemifa-
tail et »imi-
libua.

• 3°. Recte facit: Γ. Qui raro, v. gr. in
« Paschate, dat communionem semifatu-
is,

¹ Tr. 4. cap. 9, num. 276. — *Sanh.*, de Matr., lib. 3,
disp. 16. n. 8 et 4. — *Rottac.*, disp. 1, de Sacr. i. g., qu. 6.
punct. 4, n. 4. — ² Lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 10; cfr. tr. 6.
cap. 14, n. 9. — ³ De Sacram. i. g., disp. 8, n. 189; cfr. de
Poenit., disp. 23, num. 126 et 130. — «Stf, v. *Eucharistia*,
num. 2. — 4 Tom. 3, disp. 4, qu. 5, dub. 4, nom. 108. —

247. - a) Contenson, *lib. H, part. 2, dis-
sert. 4, cap. 1, specui. 3, § Corollaria*, v. *In-
fertur 7*: «Reos morti adjudicatos, inquit.
Eucharistiae esse capaces, si modo vere poe-
niteant, et peccata confessione sacramentali
eluerint ». Hinc non dissentit a sententia quam
ipse S. Alphonsus tenet.

b) Concina, *de Euch.*, cap. 8, n. 5, dicit
• rite dispositis »; quod jure S. Alphonsus in-
terpretatur de dispositione per confessionem,
cum reus capitis censeatur esse in mortali.

c) Juenin, *Comment, de Sacram.*, *dis-
sert. 4, qu. 6, cap. 4, concl. 2 et 3*, comme-
morat dumtaxat usum italicum et germanicum,
et contrarium usum gallicum et hispanicum.

« et qui debilem habent rationis usum, si
« saltem hunc cibum a profano distin-
« guere norint; ut habent Henriquez f) et
« Possevinus />. — Idem fere dicendum
« est de surdis et mutis a nativitate. Vide
« Laymann 6.

« 2°. Qui dat obsessis a daemone : dum-
« modo sine irreverentia possint sumere.
« Ita Suarez, Bonacina, Reginaldus ». —
[Vide dicenda n. 303, in fine].

248. - « Dixi 3) Sx *pastor sit*. — Unde
resolves:

» Γ. Talis peccat graviter contra justi-
« tiam et caritatem si subditis in periculo
« mortis, licet peste infectis, non det ». —
[Vide dicta n. 233]. — « Alius vero sacer-
« dos, qui in tali casu, absente vel nolente
« parrocho, nollet dare, peccaret tantum
« contra caritatem : etsi, secundum Cha-
« peauville 4, mortaliter.

« 2°. Pastor, ut Eucharistiam opportune
« petentibus possit ministrare, tenetur eam
« asservare cum lumine in ecclesia (nec
« licet alibi, ne in sacellis quidem nobi-
« lium, vel choro monialium, aut inter
« septa monasterii earum, ut habet Tri-
« dentinum T, nisi cum facultate in so-
« lemni festo) in pyxide; quae non neces-
« sario est consecrata: licet, si consecrata
« non sit, debeat interius vestiri vitta linea
« ex tela consecrata; ut ex S. Thoma a)
« docent Vasquez, Azor e) et Reginal-
« dus ». — [Vide de hoc dicenda n. 424,
v. *Hic ultimo loco*].

Pastor ne-
ga n» Eu-
charistiam
a abditia,
qa ali ter
peccet.

Euchart*
• lia, ubi-
nam aer-
vanda.

Concit. Meas*. I, can. 13; ap. Labbe, tom. 2. coi. 46. —
• Lib. 5, tr. 4, cap. 4. nam 5. — *Suar.*, disp. 69, sect. 2,
v. *Quarto*. — Bonac., disp. 4, qa. b, punct. 1, n. 6. — *Rrgix.*,
lib. 29, n. 80. — • De Necoait. et Modo ministrandi sacram,
tempore pestis, cap. 4, qu. 87, n. 2. — ' Set*. 25. de regular.,
cap. 10. — *Vasq.*, disp. 233, cap. 4, n. 35 et 36.

d) Concina. *loc. cit.*, scribit: « In ipso mor-
tis exitu ».

e) Et sane S. C. de Prop. Fide, die 5 Ju-
lii 18° 11, declaravit, posse, et quidem per mo-
dum viatici, capite damnatis deferri SS. Sa-
mentum pridie vel ipso die eorumdem exe-
cutionis.

f) Henriquez, *lib. 8, cap. 42, num. 3*;
Possevinus, *cap. 8, num. 9*, id concedunt
citra irreverentiam, quod Henriquez (de pue-
ris loquens) hoc modo interpretatur: « Dum
nesciunt, inquit, hunc cibum discernere a pro-
fanis ».

248. - a) Auctores isti non satis accurate
citantur a Busenbaum; Azor enim, *part. I,*

fLameeco-
riitia «rdr'
" dtb"

« 3°. Si ob graviter culpabilem negli-
« gentiam parochi, vel ejus cui ista cura
« commissa est, integro die, vel aliquot
« integris noctibus, lumen non ardeat ante
« venerabile Sacramentum, peccare eum
« mortaliter (secus, si per horam tantum)
« docet Quintanadvenas *, item Diana ‡:
« — licet Marchant · obligationem et con-
« suetudinem tam universalem neget: uti
« et de lumine praeferendo, quando de-
« fertur Sacramentum foras; atque ex
« causa id posse omitti, ut cum defertur
« ad aegrum longe distantem, nec com-
« mode fieri potest cum lumine ». — [Vide
dicta hic, n. 241, v. *Ministrare*].

249. - Plura quaesita diversa et utilia
ad praxim hic sunt resolvenda.

Quaeritur 1°. An in Missa *de Requiem*
possit dari *communio*? — Hic tria dubia
occurrunt.

Dubitatur 1°. An liceat *communione*
ministrare intra Missam?

Communio
Intra Mis-
sam defun-
ctorum

Negat Gavantus *, et Croix 5* ex de-
creto S. C. Rituum, edito die 22 Januarii
1701. — Sed affirmant merito Pignatelli⁸,
Quarti et Merati⁸ cum Castaldo et aliis
pluribus. Probatur ex Tridentino ·, ubi di-
citur: *Optaret... sacrosancta synodus, ut in*
singulis Missis fideles adstantes... Eucha-
ristiae perceptione communicarent. (Nota
in singulis Missis; ergo etiam in Missis
defunctorum). Item, quia in canone etiam
missalis defunctorum dicitur: *Ut quotquot*
ex hac altaris participatione sacrosan-
ctum Filii tui Corpus et Sanguinem sum-
pserimus, etc. Deinde ibidem inferius post
communione celebrantis, sic habetur: *S/*
qui sunt communicandi, eos communicet
antequam se purificet. Refertque Merati
haec verba inserta fuisse in missali defun-
ctorum tempore Urbani VIII, qui haec

praescripsit inter caetera: *Comunicando*
fra la Messa de Requiem, si faccia lo
stesso; nè si dia alcuna benedisione.

Nec obstat decretum oppositum anni
1701. Nam asserit idem Merati invenisse
adnotatum in Directorio Ecclesiae Ge-
nuensis anni 1715, quod, licet anno 1701
a S. Congregatione vetita fuisset com-
munio fieri in Missis defunctorum, tamen
ab eadem S. Congregatione ex novis mo-
tivis prohibitum fuit extra dari copiam
praedicti decreti. — Deinde refert idem
auctor quod die 21 Martii 1711, repropo-
sito hoc dubio, eadem S. Congregatio cen-
suit praefatum decretum anni 1701 suspen-
dendum esse. Hinc hodie ubique viget
usus *communione* dispensandi intra Mis-
sam *de Requiem*; immo hodie certum est
licere ex decreto mox referendo.

Dubitatur 2°. An in Missa *defuncto-*
rum liceat dare communione ex parti-
culis praeconsecratis in alia Missa?

Affirmant Pater Merati ¹⁰ et Benedi-
ctus XIV “, dicentes opinionem oppositam
aliorum nullo modo esse admittendam,
prout noviter adinventam; cum omnes
auctoritates et rubricae nunquam de hac
limitatione verbum faciant. Nec refert
quod particulae praeconsecratae non spe-
ctent ad idem sacrificium; nam ad totum
fructum sacramenti percipiendum, sufficit
ut fideles de eadem victima participant.
— Supposititium autem pro certo reputat
Merati quoddam decretum in contrarium,
quod refertur in quodam Calendario anni
1736. Dicit enim ipse omnem diligentiam
adhibuisse in evolvendis regestis S. Ri-
tuum Congregationis, in quibus nunquam
potuit tale decretum invenire.

Sed his non obstantibus, die 2 Septem-
bris 1741, novum prodiit decretum S. C. Ri-

Ex
ctüll pm.
comecnu-

1 Tr. 4, tinf. 1, num. 2 et 3. — 2 Part. 9, tr. 6,
reaol. 34 — 3 Résolut, pastor., tr. 4, cap. 5, qu. 3, n. 4.
— 4 Part. 2, tit. 10, nam. 6, Ht. r. — 5 Lib. 6, paru 1,
n. 492. — 6 Tom. 9, comull 90, n. 38 et 39. — 7 Part. 2,
tit. 10, num. 6. in expile, literal. v. Tertio. — 8 Part. 2,
liL 10, rubr. 6, Nov. Obecrv, num. 28. 9 Costald., Prax.

sacr. caeremoniar, lib. 2, sect. 14, cap. 7, num. 9. —
• Sess. 22, de Sacnf Miss., cap. 6. — Merati, loc. cit.,
num. 28, v. Aliis etiam. — Merati, loc. cit., v. Nonnulli
contra. — w Part. 2, tit. 10, rubr. 6, Nov. Observ., n. 30. —
“ De Sacrii Miss., lib. 3, cap. 18, n. 12. — Merati, loc. cit.,
v. Poiiquam hare.

lib. 10, cap. 27, qu. 7, negat dumtaxat pyxi-
dem esse consecrandam; Reginaldus, lib. 29.
ft. 201, negat eandem consecrandam esse
chrismatis unctione, et satis esse ait benedi-
ctionem Neuter vero loquitur de vitta lineae. —
Ad S. Thomam quod attinet, ipse non directe

a Vasquez citatur; citatur autem Sotus, qui,
in 4, dist. 13, qu. 1, art. 3, v. *Appendit au-*
tem D. Thomas, negat esse necessariam py-
xididis consecrationem, sed Sotus ipse, non
Doctor Angelicus, quem commentatur, haec
habet.

tuum in *Aquensi*, quo dictum fuit: *In Missis defunctorum, quae in paramentis nigris celebrantur, non ministratur Eucharistia per modum sacramenti, scilicet cum particulis praeconsecratis, extra-hendo pyxidem a custodia. Potest tamen ministrari per modum sacrificii, prout est quando fidelibus praebetur communio cum particulis infra eandem Missam consecratis.* — Hic autem notandum, quod antea, die 21 Junii 1670, in *Urilana*, aliud fuit decretum emanatum, nimirum: *Missae defunctorum non possunt celebrari, nisi cum colore nigro vel saltem violaceo.*

His positis, nempe quod tantum in paramentis nigris prohibetur Eucharistia ministrari, et alias permittitur celebrare Missas *de Requiem* in violaceis: infertur, licite posse in Missis defunctorum quae celebrantur in violaceis, ministrari Eucharistiam cum particulis praeconsecratis; et insuper ministrari posse tam ante quam post Missam.

Dubitatur 3°. *An communio possit ministrari a celebrante ante vel post Missam defunctorum ?*

Communio
pn.t' Mi-
“wumion

Merito id negat Merati. — Quia extra Missam nunquam in paramentis nigris est distribuenda communio: cum juxta Rituale Romanum praescribatur in administratione Eucharistiae utendum esse stola coloris officio illius diei convenientis; vel saltem coloris albi, ut censet idem Merati cum pluribus doctoribus: quod etiam approbavit S. Carolus.

Caeterum certum est ex Rituali Romano, intra Missas *vivorum* communio-

Merati, part. 2, tit. 10, rubr. 6, Nov. Ohenr., n. 31. — *Merati*, loc. cit. — 1 Condi, provinc. MedioUn. V, tit. 10, *Quae ad SS. Euch. sacram. pertinent.* — *PasquaL*, de Sacrii. Mi», qu. 311, n. 8. . . Lib. 6, part. 1. n. 494. — De Each., num. 287 cl 288 — *Gobai*, tr. 3, num. 798. - *Pettier*, de Moninlib., cap. 10» num. 241. - *Tambur*, Method, celebrand. .Mi», Hb. 2, cap. 8, § 8. num. 3. .

249. - a) Rituale Romanum *de Euch., Ordo administrandi*; et Benedictus XIV, *loc. cit.*, cap. 18, n. 9, concedunt posse Eucharistiam ministrari « post Missam » ex rationabili causa. — Quidquid vero sit de antiquis praescriptionibus circa hanc materiam, hodie ex decretis S. R. C., communio dari potest tum ante, tum intra, tum post Missam defunctorum; omissa tamen ante vel post Missam

nem populi statim post sacerdotis sumptionem fieri debere: nisi justa causa suadeat fieri ante vel post Missam, uti si plurimi interessent, et suspicio esset quod aliqui eorum Missae longioris taedio caperentur; ut docet noster Pontifex Benedictus XIV “A

250. - Quaeritur 2°. *Quid faciendum casu quo decidat hostia?*

Primo tegendus est locus panno lineo mundo, et postea abluendus, ut praecipiant rubricae: quae tamen non obligant sub gravi, ut notat Pasqualigo apud Croix; Holzmann, qui addit cum Gobat, Pellizzario, Tamburinio et Lohner, apud Croix *, ordinarie omitti posse ablutionem vestis aut barbae, ad evitandam turbationem populi. — Locus vero ubi incidunt species vini, semper debet ablui, cum ipsae imbibantur, etsi non sit opus eas comburere. — Si hostia decidat super ubera mulieris, non debet sacerdos ipse auferre; sed ipsa mulier manu abstrahat, et reponat in ciborio °). Croix 5 cum Gobat, Pasqualigo et Lohner.

251. - Quaeritur 3°. *Quid faciendum de fragmentis hostiarum ?*

In rubrica missalis sic habetur: *Si deprehendat (sacerdos) post sumptionem Corporis et Sanguinis, aut etiam post ablutionem reliquias aliquas relictas consecratas, eas sumat, sive parvae sint sive magnae; quia ad idem sacrificium spectant.* — Et hoc, non solum immediate post Missam, ut commune est apud Croix “V sed etiam si sacerdos sit in sacristia, adhuc tamen indutus vestibus sacris, ut dicunt ibid. Gobat b), Granado,

Lohner, Instruct. I de Mim. part. 2, tit. 26, num. 7. . 1 Lib. 6, part. 1, n. 48M. — . Loc. dL, num. 496. . *Gobat*, tract. 3, num. 799. . *PasquaL*, de Sacerif. Mi», qu. 315, num. 3. - *Lohner*, loc. cit. — . Tit. de Defectib., vn, num. 2. — *Ibid.*, ap. Croix, loc. cit., n. 496. - *Jacob*, de *Granado*, in 3 P., contr. 6, de Euch., tract. 10, disp. 8, num. 11.

benedictione. Vide decreta authent, n. 1711 ad 2, et n. 3177.

250. - Nisi tamen modeste et decenter per sacerdotem ipsum accipi possit, ut dicunt Gobat et Lohner.

251. - (*) Quod Croix, lib. 6, part. 1, n. 496, dicit commune, ad aliud assertum referendum esL

Gobat, tr. 3, n. 422, non satis accu-

Qeid
\$2.“* *

Framen-

raerMia-

Diana%etc.(ac consentit BenedictusXIV¹⁾), contra Lugo *.

Quid. »
lnt reli-
quiae alias
taciðal.

Idque posse fieri dicunt Tamburinius O et Marchinus⁴; etiamsi fragmenta illa sint reliquiae alterius sacrificii; quia (utajunt) omnes Missae censentur unum specie sacrificium: et hoc probabile putat Tournely *).

Sed melius id negant communiter Cajetanus, Silvester, Navarrus, Vasquez et Bonacina/;, apud Tournely; item Lugo³; ac Croix/; cum Suarez et Tanner: nisi adsit periculum irreverentiae. Alias non licebit: tum quia ex rubrica (ut supra), sacerdos non potest sumere reliquias post ablutionem, nisi eas tantum quae *ad idem sacrificium spectant*; tum quia sumptio reliquiarum alterius sacrificii non pertinet ad illius perfectionem, sicut sumptio reliquiarum ejusdem sacrificii.

Dictum est: *adhuc indutus*. Nam si sacerdos jam se exuerit vestibus sacris, tunc censet praefatus Benedictus XIV ⁴ cum clero Patavino, reliquias, vel reponendas in tabernaculo, si adsit, vel reservandas alteri sacerdoti celebraturo eodem mane; alioquin ab eodem qui celebravit esse sumendas.

¹ De Sacrif. Mi»,., lib. 3. cap. 17, num. 5 (*al.*, sez. 2, cap. 6, § 1). — ¹ De Euch., di«p. 15, num. 82. — *Cajrlan.*, Optuc. tom. 2. tr. 3. qu. 1. - *Silwsl.*, v. *Eucharistia III*, n. 10. qu. 8 · *Navar.*, Man., cap. 25, n. 89, v. *Vigesimo tertio*. · *Vasq.*, diip. 211, cap. 5, num. M et 56. - *Contin. Tourn.t* de Each., cap. 6, art. 2, sect. 1, dub. 1, in prindp. — ¹ De Euch., diip. 15, n. 81. — *Saar.*, diip. 68, sect. 6, ad 1. · *Tanner*, tom. 4, ditp. 5, qu. 8, n. 101. — « De SacriC Mik., lib. 3, cap. 17, num. 5 (*al.*, tezione 2, cap. 6, § 1). ·

Hic autem advertendum 1°. Quod si sacerdos deferat communionem infirmo coBa.ti» in valetudinario, et remaneant reliquiae neisáfBi in patena vel calice, poterit sacerdos eas sumere, si adhuc sit sacris indutus vestibus; ut ajunt Palaus*;, Tamburinius*; et Burghaber, apud Croix⁵. — Bene vero poterit etiam eas dare infirmo statim post particulam ipsi traditam; quia tunc censetur moraliter una communio: prout recte dicunt iidem Tamburinius, Burghaber cum Marchino⁴, et Lugo⁷, qui testatur sic usum ferre, ut post communionem aegri ablueatur pyxis, et ablutio ipsi tradatur.

2°. Item advertendum id quod additur Qui4« in praedicta rubrica⁸: *Si vero relictæ sit hostia integra consecrata, eam in tabernaculo... reponat; si hoc fieri nequit, sequenti sacerdoti ibi celebraturo... sumendam... relinquat; vel si neutrum horum fieri possit, in ipso calice seu patena decenter conservet... Quod sinon habeat quomodo honeste conservetur, potest eam ipse met sumere*. — Particulae autem inventae extra corporale, in dubio an sint consecratae, sumendae sunt etiam post ablutionem *;, ut dicunt Bonacina, Henriquez et Gobat, apud Croix’.

Cicr. Patav., scii. *Deris. Patav.*, anni 1708, a P. Andrea Zuccherio S. J. select, et compii; Decembr. cam. 1, dub. 2, n. 27 et 29. — *Burghaber*, Center. 3, cas. 37. · * Lib. 6, part. 1, num. 496. — *Tambur.*, Method. SS. Commun., cap. 2, num. 13. · *Burgh.*, loc. cit. - · De Ordine, tr. 3, part. 3, cap. 3, num. 18. — ‘ De Euch., diip. 15, n. 80. — · Tit. de Defectib., vñ, num. 3. — *Bonac.*, diip. 4, de Euch., qu. 6, punct. 2, num. 16. · *Henriq.*, lib. 9, cap. 39, n. 8. - *Gobat*, tract. 3, n. 420. - · Lib. 6, part. 1, n. 498.

rate citatur a Croix; id enim concedit, etiamsi sacerdos jam sacris vestibus exutus sit, modo tamen non possent asservari, nec sit alius sacerdos qui Sacrum faciat

c) Diana pariter non recte a Croix citatur; negat enim per se fieri posse; et alio loco iterum adhaeret huic negativae « tamquam communiori et probabiliori». Et solum dicit de sententia affirmativa: « Non damnarem tamen de peccato supradictam sententiam Granadi sequentem». Vide Diana *part. 5, tr. 14, resol. 43; part. 6, tr. 6, resol. 17; et part. 3, tr. 4, resol. 45*

d) Tamburinius et Marchinus perperam a Croix, *loc. cit.*, h. 496, allegantur; Tamburinius enim, *Method. SS. Commun.*, cap. 2, η. 40; Marchinus, *de Ordine, tr. 3, part. 3, cap. 3, η. 20*, expresse negant posse reliquias alius sacrificii sumi a sacerdote, postquam hic ab altari discessit

Contin. Tournely, *de Euchar.*, cap. 6, art. 2, sect. 1, dub. 1, v. *Haec opinio*, loquitur dumtaxat de sumptione « post ablutionem », et dicit non solum probabile, sed tutum; quin etiam tutius, eo « quod plus sacramenti reverentiae consulat ».

f) Plerique ex auctoribus allegatis innuunt, et quidem perspicue, negativam sententiam, potius quam eandem expresse tueantur; unde Contin. Tournely dicit: « Adhaerent ». — Quin etiam Bonacina dicit « melius » esse; et Croix, « rectius », ut asserventur ejusmodi reliquiae, si id possit fieri absque irreverentia.

Palaus et Tamburinius falso a Croix citantur pro praesenti casu, quem revera praetermittunt

In *Horn, apost.*, tr. 15, n. 18, i. f., S. Doctor addit: « Et melius (dico) esset cum ipsa ablutione ».

252. - Quaeritur 4°. *Quatiam hora possit dispensari communio?*

Quahbet
hora pocett
dan com-
munio.

Respondetur: Per se loquendo, qualibet diei hora dispensari potest; quia circa hoc nulla adest prohibitio. Ita communiter docent Palaus¹, Roncaglia²; Salmant³ cum Angelo, Coninck et Fagundez; ac Bonacina⁴ cum Silvestro, Sà, Tabiena, Azor, Possevino, Henriquez; et Suarez⁵ ubi affert S. Ambrosium dicentem, suo tempore fuisse consuetudinem celebrandi et dandi communionem⁶ circa finem diei.

Non tamen
noctu rel
tub ve«pe-
rii.

Diximus: *per se loquendo*. Nam, ut dicunt omnes ^b auctores citati, non licet Eucharistiam ministrare noctu vel sub vespere (id est in extrema diei parte); tum propter scandalum, tum propter hodiernam Ecclesiae consuetudinem: — contra Aversa (apud Croix [.]), qui dicit esse quidem congruum ut communio fiat mane, sed licere etiam vespere. Sed hoc tantum admittunt Palaus⁷ cum Coninck⁸; Tamburinius⁹ cum Sà¹⁰ et Suarez¹¹; ac Jordanus apud Croix¹², si accedat aliqua specialis causa: et hoc probabile videtur si fiat sub vespere. Nam intempesta nocte

Limitatio.

¹ Tr. 21, punct. 16, num. 3. — ¹ De Each., cap. 4, qu. 6, reap. 1. — ² Tr. 4, cap. 8, n. 38. ³ *An^{el}*, v. *fucAa-ristia III*, n. 35. — ⁴ Coninck, qu. 60, num. 85. ⁵ *Fagund*, de 3 Praec. Eccl., lib. 3, cap. 7, num. 13. — ⁶ Ditp. 4, de Euchar., qu. 7, punct. 1, num. 14. — ⁷ Silvest., v. *Eucharistia III*, n. 17, v. *Quintum*. ⁸ Sà, v. *Eucharistia*, n. 19. ⁹ *Tabien*, v. *Missa*, n. 6. — ¹⁰ Aor, part. 1, lib. 10, cap. 25, qu. 7. ¹¹ Possrv., cup. 8. n. 8. ¹² *I/rnriq.*, lib. 8, cap. 53, n. 5, i. f. — ¹³ Diip. 80, sect. 4, v. f.; et diip. 69, acci. 4, v. *Tandem*. ¹⁴ S. Ambros., aerm. 8, n. 48, in *Ptalm*. 118;

puto cum Salmant. et Bonacina, non licere nisi in solo casu necessitatis.

Sic etiam non licet dare communionem ^{q o i d in} in Missa *Nativitatis Domini* quae dicitur *media nocte*¹³): ex decretis S. C. Rituum, ^{^te Domi-} apud Benedictum XIV¹⁴. ^{n'}

Nec in die *Parasceves*: ex decreto ejusdem S. Congregationis, die 19 Febr. 1622, ^{in d.,} apud Gavantum ^{no}. Et licet hoc decretum in registris non reperiri testetur Merati, tamen S.C. Concilii, die 12 Febr. 1679, apud Benedictum XIV ^u, mandat Ordinariis, *ut circa communionem in feria sexta Parasceve, missalis rubricae et Ecclesiae Romanae usus serventur*. — Ex quo recte infert noster Pontifex vetitam esse tali die communionem: tum quia in rubrica missalis Feriae V dicitur, debere asservari quasdam particulas pro infirmis, et sic sani excluduntur; tum quia juxta Romanam consuetudinem, Feria sexta non distribuitur Eucharistia.

In die autem *Sabbati Sancti* nullum ^{s*bb«o} adest decretum prohibens communionem — At Macrus ^{mu<u0} ait: *In Missa Sabbati Sancti haec atitiphona* (Communio) *ideo noti*

ap. Miffne, *Patrol*, iat, tom. 15, coi. 1314. — *Aversa*, qu. 8, icct. 3, post pnneip. — ¹⁵ Lib. 6, part. 1, n. 493. — ¹⁶ Tr. 21, punct. 16, n. 3. — *Jordan*, lib. 3, tit. 3. n. 36. ¹⁷ ¹⁸ Loc. dt. — *Salmant*, tr. 4, cap. 8, num. 38. — *Bonac*, diip. 4, de Euchar., qu. 7, punct. 1, n. 14. — ¹⁹ De Sacnf. Min., lib. 3, cap. 18, n. 13 (*at*, actione 2, cap. 6. § 8). Ctr. etiam Decreta auth. S. R. C., n. 752 et 781. — ²⁰ Part. 4. titL 9, n. 25. — *Merati*, part. 4, tit. 9. Nov. Oteerv., η. 78. — “ Loc. cit., num. 14 (*al*, loc. cit.). Eit decretum Inuoc. XI circa firequentem communionem. — “ Hierolexic., v. *Communio**

252. - a) In diebus scilicet jejunii.

b) Seu rectius: aliquot ex citatis auctoribus.

c) Coninck, *qu. 80, n. 85*, id non concedit «extra necessitatem».

d) Tamburinius, *Method, expedit. Commun.*, cap- 6, § 1, n. 5, concedit «extra mortis necessitatem». Et ibi citat Sà, v. *Eucharistia*, n. 19; et Suarez, *disp. 69, sect. 4*, v. *Tandem*, ubi revera auctores isti asserunt communionem posse dari qualibet diei hora. Sed Tamburinius addit non esse facile concedendum propter populi admirationem. — Quaesitum est a S. R. C.: «An die magni concursus ad indulgentiam plenariam vel jubilaum possit ministrari sacra Eucharistia fidelibus aliqua hora ante auroram et post meridiem». Et S.C., die 7 Septemb. 1816, respondit: «In casu de quo agitur, *affirmative*, a tempore ad tempus quo in illa ecclesia Missae celebrantur; vel ad formam rubricae, vel ad formam in-

dulti eidem ecclesiae concessi. Decret. Authent, n. 2572, ad 23.

r) Seu clarius, uti liquet ex allegatis decretis, id prohibetur non quidem in Missa solemni quae media nocte Nativitatis Domini decantatur; sed in Missis privatis, quae ceteroquin et ipsae secluso speciali induito, illa nocte celebrari vetantur.

Novissime tamen, per S. C. S. O., die 1 Augusti 1907, SSmus D. N. Pius divina providentia PP. X, «motu proprio, benigne indulgere dignatus est, ut in omnibus et singulis sacrarum virginum monasteriis clausurae legi subjectis aliisque religiosis institutis, piis domibus et clericorum seminariis, publicum aut privatum oratorium habentibus cum facultate Sacras Species habitualiter ibidem asservandi, sacra nocte Nativitatis D. N. J. C. tres rituales Missae, vel etiam pro rerum opportunitate, una tantum, servatis servandis, posthac in perpetuum quotannis celebrari, sanctaque commu-

dicitur, quia communio populo non fit. Itaque abusus etiam censendus est illorum qui communionem concedunt in hac die. Haec tamen ratio non suadet: nam perdoctus Pater Merati cum Grancolas, Moretto *f)* et aliis, satis probat quod olim in Missa Sabbati Sancti omnes communicabant, non solum parvuli, sed etiam reliqui fideles; ut patere dicit ex quodam antiquo *Ordine Romano*, ubi legitur inter caetera: *Omnes communicent.* Additque cum Gavanto, Grancolas et Durando, non ob aliud hodie omitti *communionem* et *postcommunionem*, nisi quia loco earum suffectae sunt Vesperae; quae gratiarum actio potius dicendae sunt quam officium Vesperarum. — Non habemus igitur, ubi vetita sit communio in tali die. Unde ait Viva ¹, quolibet die permitti susceptionem Eucharistiae, excepta feria sexta Parasceves. Immo notum est quod in pluribus ecclesiis regni et urbis Neapolis, ac praesertim in ejus cathedrali, communio post Missam solemnem populo ministratur «A

253. - Quaeritur 5°. *Quoties parochus teneatur ministrare Eucharistiam suis ovibus?*

Aliqui dixerunt parochum teneri tantum tempore praecepti et in articulo mor-

» P*ri. 4. Ut. 10. rubr. 40, No». Obwrv., n. 67, v. *Vesperum.* - Grancolas, in Breviar. Rom., lib. 2, cap. 71. v. *Ad hanc* - Gavant., p. 4, tit. 10, rubr. 38. hl. o. - Grancolas, loc. cit., v. *Ex eo quod omittit*, i. l. - Durand., Rational, divinor., offldor., lib. 6, cap. 20, d. 7 et 8. - De Each., qu. 4, art. 9, num. 1. - Sitor U, v. *Confessor I*, num. 14,

nio omnibus pie petentibus ministrari queat. Devotam vero hujus vel harum Missarum auditionem omnibus adstantibus ad praecepti satisfactionem valere, eadem Sanctitas Sua expresse declarari mandavit».

f) Morettus, *de Ritu variandi chorale indumentuni*, n. 14, loquitur sane de neonatis, sed ex contextu liquet verbum istud intelligendum esse de renalis per Baptismum, seu neophytis.

Quin etiam, Sabbato Sancto inter Missarum solemnia, sacra Eucharistia fidelibus distribui potest: et per hanc communionem adimpleri potest praeceptum paschalis communionis, ex decreto S. R. C. Vide *Decret., authent.*, n. 256L

253. - De confessione loquentes.

b) Sotust *in 4, dist. 12, qu. 1, ari. 6, conclus. 2*, § *Sententia auctoris*, dicit praelatum teneri ministrare sacramentum subdito, «non solum tempore quo subditus obligatur com-

tis. Ita Silvester et Richardus. — Sed communiter hi rejiciuntur ab aliis, qui docent teneri ministrare quoties oves rationabiliter et opportune petunt. Ita communiter, cum Busenbaum (n. 245), Sotus % Suarez, Filliuccius, Palaus, Dicastillus, Vasquez ¹), Azor² et alii, cum Salmant.⁸ Ratio, quia pastori incumbit providere, non solum ut oves adimpleant praecepta, sed etiam ut habeant ea quae valde prosunt suo profectui »).

254. - Quaeritur 6°. *Quid sentiendum de usu quotidianae communionis?*

Male quidem locuti sunt aliqui, qui dixerunt communionem quotidianam suadendam, immo praecipendam esse omnibus illis qui sunt in gratia. Licet enim S. Ambrosius dixerit: *Accipe quotidie, quod quotidie tibi prosit*; subjungit tamen: *Sic vive, ut quotidie merearis accipere*. Hinc dicit S. Thomas⁴: *Requiratur ut cum magna devotione et reverentia... accedat... Sed quia multoties in pluribus hominum multa impedimenta hujus devotionis occurrunt..., non est utile omnibus hominibus quotidie ad hoc sacramentum accedere.* — Unde merito damnata fuit ab Innocentio XI, propositio 56, quae dicebat: *Frequens confessio et communio, etiam in his qui*

qu. 18. - Richard. *de Mediavil.*, in 4, dist. 18, art. 2, qu. 3. — Suar., disp. 72, sect. 3. - *FUI.*, tr. 4, cap. 9, n. 268. - Palaus, tr. 21, ponet. 20, n. 3. - *Dicast.*, tr. 4, de Euch., disp. 11, dub. 7, n. 119 et 120. - Tr. 4, cap. 9, n. 29. — 5. *Ambras.*, de Sacram., lib. 5, cap. 4, n. 25; ap. Mipne, Patrol, lat., tom. 16, coi. 452. — 3 P., qu. 80, art. 10.

municare, ... verum etiam quando ex sua devotione vellet illud suscipere».

Vasquez, *disp. 209, n. 52*: «Parochus, inquit, non solum debet audire confessionem et Eucharistiam ministrare tempore praecepti, sed extra illud: siquidem profectui ovium invigilare debet». Et *disp. 213, n. 13*, de confessione tractans, dicit parochum debere subditorum confessiones audire, non solum tempore praecepti; < sed etiam alias, prout ipsi voluerint ob majorem sui spiritus profectum ».

d) Azor, *part. 1, lib. 2, cap. 17, qu. 10*, sic docet de confessione a paracho audienda.

•J Suarez, Filliuccius, *locis cit.*; et Palaus, *loc. cit.*, n. 4, hanc suam opinionem limitant: Nisi parochus renuat «propter rationabilem occurrentem causam, vel certe quia habet alios coadjutores, ad quos possunt oves sine ullo dispendio vel difficultate accedere». Verba sunt Suarez.

genliūter vivunt, est nola praedestinationis. Melius dicere debebant: *Est nota reprobationis.*

Nimis rigore e converso alii sentiunt de quotidiana vel frequenti communione, qui ab illa animas arcent, si hae valde extraordinaria puritate et fervore non polleant. Damnata enim fuit propositio 23 ab Alexandro VIII, quae dicebat: *Similiter arcendi sunt a sacra communione, quibus nondum inest amor Dei purissimus et omnis mixtionis expers.* — Nec mirum si aliquis magister antiquus cum rigore de hoc sit locutus; tunc enim temporis, usu vigeat talis rigor qui hodie non viget.

Ideo super hoc puncto sedulo attendendum est ad decretum S. Congregationis editum anno 1679, et approbatum a Pontifice Innocentio XI (prout in extensum refertur a Croix *): ubi inter alia primo loco dicitur usus frequens vel quotidianus Eucharistiae semper fuisse in Ecclesia approbatus a SS. Patribus; sed, ratione diversitatis conscientiarum, nihil de ipso constitui posse. Deinde pronuntiatur sic: *Frequens... accessus (ad Eucharistiam) confessoriorum... iudicio est relinquendus, qui ex conscientiarum puritate et frequentiae fructu et ad pietatem processu, laids negotiatoribus et conjugatis, quod prospicient eorum saluti profuturum, id illis praescribere debebunt.* — Postea additur: *In hoc igitur pastorum diligentia potissimum invigilabit, non ut a frequenti aut quotidiana... sumptione, unica praecepti formula aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituentur. Sed magis, quid singulis permittendum, per se, aut*

S. Congregationis Concilii, decretum Cunt ad aures.

254. - a) Haec S. Alphonsi doctrina, sicut ea quam exponit in *Praxi Confessarii*, loc, cit., hodie immutanda vel explicanda est, juxta normas a S. C. Concilii die 20 Decembris 1 traditos et praescriptos, nimirum: « 1. Communio frequens et quotidiana, utpote a Christo Domino et a catholica Ecclesia optatissima, omnibus christifidelibus cujusvis ordinis aut conditionis pateat; ita ut nemo qui in statu gratiae sit et cum recto piaque mente ad sacram mensam accedat, prohiberi ab ea possit. — 2. Recta autem mens in eo est ut qui ad sacram mensam accedit, non usui aut vanitati, aut humanis rationibus indulgeat, sed Dei placito satisfacere velit, ei arctius ca-

parochos seu confessorios, sibi decernendum putet (loquitur de episcopo); *illudque omnino provideat, ut nemo a sacro convivio, seu frequenter seu quotidie accesserit, repellatur.* — Denique concluditur quod episcopi, *in quorum dioecesibus viget hujusmodi devotio* (id est usus frequentis communionis)..., *pro illa gratias Deo agent, eamque ipsi, adhibito prudentiae et iudicii temperamento, alere debent.*

Quoad hoc pontificium decretum notandum est Γ. Praecipi ibi quod episcopi, et tanto minus parochi, quamvis possint alicui ex suis ovibus in particulari taxare communionem, minime tamen generaliter pro omnibus dies communionis praescribere possunt Immo providere debent omnino ut nemo repellatur a frequenti vel quotidiana communione: cujus usum ipsi, juxta prudentiae regulas, potius alere tenentur.

Notandum 2°. Ibi praecipi ut talis usus frequentis sive quotidianae communionis (etiam pro negotiatoribus et conjugatis) relinquatur arbitrio confessoriorum: qui juxta conscientiarum puritatem et profectum communionem praescribant. — Hinc dicendum quod confessorius, praesertim ex fructu frequentiae et ex desiderio poenitentis, regulam sumere debet augendi vel minuendi usum communionis °λ (Vide quae de hoc puncto fusius dicemus in *Praxi Confessar.*, Cap. ix, § iv).

An autem dispensans Eucharistiam in mortali peccet mortaliter? — Vide ». 35, ubi sententiam affirmativam amplexi sumus.

dici 12 FebruATti 1697. · 1 Lib. 6, part. 1, num. 666.

ritate conjungi, ac divino illo pharmaco suis infirmitatibus ac defectibus occurrere.—3. Etsi quam maxime expediat ut frequenti et quotidiana communione utentes, venialibus peccatis saltem plene deliberatis corumque affectu sint expertes, sufficit nihilominus ut culpis mortalibus vacent, cum proposito se nunquam in posterum peccaturos; quo sincero animi proposito fieri non potest quin quotidie communicantes a peccatis etiam venialibus ab eorumque affectu sensim se expediant. — 4. Cum vero sacramenta Novae Legis, etsi effectum suum ex opere operato sortiantur, majorem tamen producant effectum quo majores dispositiones in iis suscipiendis adhi-

DUBIUM II.

De Subjecto, seu suscipiente Eucharistiam.

ARTICULUS I.

QUAE REQUIRATUR IN EO DISPOSITIO ANIMAE.

255. *De praecepto praemittendi confessionem ad communionem.* — 256. *Qu. 1. An hoc praeceptum sit divinum vel ecclesiasticum.* — 257. *Qu. 2. An qui post confessionem recordatur mortalis teneatur ante communionem illud confiteri.* - *Qu. 3. An teneatur conteri.* — 258. *Quid, si sacerdos dubitat de peccato commisso. (Remissive ad n. 474, de sacramento Poenitentiae).* — 259. *Non excusat a confessione celebritas, devotio aut paupertas.* — 260. *Excusat vero 1. Periculum mortis, et necessitas mini-strandi viaticum. 2. Scandalum aut nota infamiae. Quid, si deferatur viaticum in-firmo qui nequit tam cito explere confessionem.* — 261. *Quid, si populus aut ipse sacerdos deberet carere Missa vel communione paschali.* — 262. *Quid, si sacerdos inter celebrandum graviter peccet, vel recordetur peccati praeteriti, an teneatur con-fiteri si possit (Vide ibid. Dub. 1).* - *Et an teneatur Missam deserere, si nequeat confi-teri (Vide Dub. 2).* — 263. *Quid, si laicus recordetur mortalis in scamno communi-cantium.* — 264. *Quando censeatur deesse copia confessarii. Et quae distantia con-fessarii excuset. Quid, si non adsit nisi sacerdos simplex, vel confcssarius excommu-nicatus, etc.* — 265. *Qu. 1. Quid, si sacerdos habeat peccatum reservatum, ct desit confcssarius habens facultatem. Qu. 2. An tunc teneatur confiteri mortalia tam reservata quam non reservata. Qu. 3. Quid, si habeat excommunicationem reser-vatam.* — 266. *Qu. 4. Quomodo intelligendum praeceptum confitendi quamprimum. Qu. 5. An ad illud teneatur sacerdos celebrans sacrilege.* — 267. *Qu. 6. An celebrans confessus, et oblitus peccati. Qu. 7. An sacerdos non confessus, qui meminit peccati post consecrationem.* — 268. *Qu. 8. An praeceptum confitendi quamprimum obliget etiam laicos.* — 269. *Effectus Eucharistiae.* — 270. *Quaer. 1. An accedere ad Eucha-ristiam cum veniali habituali sit novum veniale.* - *Qu. 2. An communicans cum veniali actuali peccet venialiter et fructum amittat.*

mortalis te- netur pfmē- mittere con- ta^ionetn	255. - « Resp. Qui est in mortali, te- netur sub mortali ante sumptionem Eu- « charistiae confiteri: nisi sit necessitas ce-	« lebrandi vel communicandi, et confessa- • rius desit ». [Utrumque enim concurrere debet ad excusandum a confessione, ex

beantur, idcirco curandum est ut sedula ad sacram communionem praeparatio antecedit, et congrua gratiarum actio inde sequatur, juxta uniuscujusque vires, conditionem ac officia. — 5. Ut frequens et quotidiana commu-nio majori prudenUa fiat uberiorique merito augeatur, oportet ut confessarii consilium in-tercedat Caveant tamen confessarii ne a fre-quenti seu quotidiana communionemquemquam avenant, qui in statu gratiae reperiatur et recta mente accedat. — 6. Cum autem per-spicuum sit ex frequenti seu quotidiana S. Eu-charistiae sumptione unionem cum Christo augeri, spiritualem vitam uberius ali, animam virtutibus effusius instrui, et aeternae feli-citatis pignus vel firmitus sumentis donari, idcirco parochi, confessarii et concionatores, juxta probatam Catechismi Romani doctrinam (*Part, 2, cap. 4, η. 60*) Christianum populum ad hunc tam pium ac tam salutarem usum crebris admonitionibus multoque studio coh-or-tentur — 7. Communio frequens et quotidiana praesertim in religiosis institutis cujusvis ge-neris promoveatur; pro quibus tamen firmum sit decretum *Quemadmodum* diei 17 mensis Decembris 1890, a S. C. Epp et Regg. latum.

Quam maxime quoque promoveatur in cle-ricorum seminariis, quorum alumni altaris inhiant servitio; item in aliis Christianis omne genus ephebeis. — 8. Si quae sint instituta sive votorum solemnium sive simplicium, quorum in regulis aut constitutionibus vel etiam calendariis communionem aliquibus die-bus affixae et in iis jussae reperiuntur, hae normae tamquam mere *directivae*, non tam-quam *praeceptivae* putandae sunt. Praescri-ptus vero communionum numerus haberi de-bet ut quid minimum pro religiosorum pietate. Idcirco frequentior vel quotidianus accessus ad eucharisticam mensam libere eisdem pa-tere semper debebit, juxta normas superius in hoc decreto traditas».
Decretum autem *Quemadmodum*, quod jubetur firmum remanere, haec circa com-munionem monialium et religiosorum viro-rum professione ac regimine penitus laico-rum, statuit: «Monentur... omnes ut ad sa-cram synaxim curent diligenter se praeparare et accedere diebus in propriis regulis statu-tis; et quoties ob fervorem et spiritualem ali-cujus profectum confessarius expedire judica-verit ut frequentius accedat, id ei ab ipso

Tridentino]. · Ita Tridentinum¹, ubi con-
« trarium docentes » excommunicantur de
« facto. Fundatur autem in illo I. Cor. xi:
« *Probet autem seipsum homo, etc.* — Et
« parum refert ad praxim, utrum tantum
* sit praeceptum ecclesiasticum an tan-
« tum divinum: quod est probabilius b), ut
« docent Suarez, Filliuccius et alii com-
« muniter.

Secui.con-
kūi venu*
lu tantum.

« Dixi 1°. *In peccato mortali*; tum quia
« Eucharistia delet venialia ex opere ope-
« rato; tum quia venialia (esto comitentur,
« immo reddant venialiter malam ipsam
« sumptionem) non ponunt obicem gra-
« tiae sanctificanti. Quod si tamen multa
« sint, et intra genus suum gravia, de qui-
« bus nulla poenitentia concipitur, actua-
« lem devotionem et fructum majorem
« impediunt. — Suarez, Laymann et alii ».

256. - Quaeritur 1°. *An hoc praeceptum
praemittendi confessionem ad communio-
nem sit divinum, vel ecclesiasticum?*

Prnece-
piom Tri-
dientini de
rrAcmten-
da co nie b
»iene.

In Tridentino* sic habetur: *Praeser-
tim, cum illa plena formidinis verba apud
Apostolum legamus*: Qui manducat et
bibit indigne, iudicium sibi manducat et
bibit, non dijudicans corpus Domini. *Quare
communicare volenti revocandum est in
memoriam ejus praeceptum*: Probet... seip-
sum homo. *Ecclesiastica autem consue-
tudo declarat eam probationem necessa-
riam esse, ut nullus sibi conscius peccati
mortalis, quantumvis sibi contritus vi-
deatur, absque praemissa sacramentali
confessione ad sacram Eucharistiam ac-
cedere debeat.*

Super autem his verbis, alii, ut Na-
varrus *, Medina a), Palacios, apud Pa-

¹ Sess. 13, de Euch., cap. 7, et can. 11. — *Suar.*,
diip. 66, tect. 3, v. *Dico* 3. — *FUI.*, tr. 4, cap. 8, n. 211.
— *Suar.*, disp. 63, sect. 8, v. *Dico* 1, et resp. ad obj. —
Laym., lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 1 et teqq. — · Ses». 13, de
Euch», cap. 7. — *Mich. de Palae.*, in 4, dist. 7, disp. 10,
ad 1 arg. - ■ Tr. 21, punct. 12, n. 2. — · Disp. 66, sect. 3,
v. *Dico* 3. — 1 Loc. cit., num. 3 — · De Euch., disp. 14,
n. 69, 73 et seqq. — 1 De Euch., cap. 11, § 1, n. 2. — · De

laum ·, dicunt praeceptum confessionis a iu <n-
esse tantum ecclesiasticum; idque infe- praeceptum
runt ex verbis illis: *Communicare volenti Sj, ”[*]””*
revocandum est in memoriam ejus (nempe
Apostoli) *praeceptum*. Ergo concilium non
agnovit praeceptum illud esse Christi, sed
Apostoli.

Communis tamen et vera sententia, Ewrerem
quam tenent Suarez 4, Palausft, Lugo · divinum,
Concina *, Contin. Tournely · et Salmant ·
cum aliis, docet praeceptum hoc esse di-
vinum. — Ratio: quia ex una parte con-
stat quod ex praecepto Christi praemit-
tenda est probatio; dum Apostolus testa-
tur illud a Domino accepisse. Ex alia parte,
ex eodem concilio clare patet quod haec
requisita probatio sit confessio; nam licet
to *ejus praeceptum* referatur ad Aposto-
lum (ut probabilius intelligit Lugo): tamen
concilium non dixit hoc praeceptum con-
fessionis ab ecclesiastica consuetudine in-
troducendum fuisse, sed per eam tale prae-
ceptum fuisse declaratum; unde ex prae-
cepto divino confessio jubetur. — Neque
huic obstat quod dicatur praeceptum Apo-
stoli; quia revera est praeceptum Christi
per Apostolum promulgatum.

257. - Quaeritur 2°. *An, si quis post
confessionem recordetur alicujus peccati
mortalis inculpabiliter obliti, teneatur ante
communione illud confiteri?* — Et casus
est, quando per dolorem universalem pec-
catum jam sit indirecte remissum.

Oblitu»
peccati in
cuafenione:

Prima sententia, inter doctores commu-
nissima, affirmat. Et hanc tenent Lugo °,
Suarez °, Palaus **, Bonacina °, Concina u,
Natalis Alexander *, Tamburinius *, Dia-
na °, Croix 18; et Salmant. 19 cum Co-

Tenetui
confiteri
ante com-
munionem,
juxta filioa.

Euch., cap. 6, art. 3, cond. 4, v. *Atque hinc*. — · Tr. 4,
cap. 7, n. 25. — *Lugo*, de Euchar., dijp. 14, n. 72. — * Loc.
cit., n. 126. — 11 Disp. 66, *ect. 4, § Scx/a causa, v. 3rd *hujus
occasions*. — ° Tr. 21, punct. 12, n. 4. — ° Disp. 4, de Euch.,
qu. 6, punct. 1, n. 17. — H De Euch., cip. II, n. 6. — A De
Euch., cap. 5, art. 2, § 1, n. 2, v. *Rogabis* 2*. — * Method,
exped. Commun., cap. 1, § 8, num. 62. — Pan. 9, tr. 3
resol. 4. — 11 Lib. 6, part. 1, n. 539. — ° Tr. 4, cap. 7, n. 30.

confessario permitti poterit. Verum qui licen-
tiam a confessario obtinuerit frequentioris ac
etiam quotidianae communionis, de hoc cer-
tiores reddere superiores teneatur; quodsi
hic justas gravesque causas se habere reputet
contra frequentiores hujusmodi communionem,
eas confessario manifestare teneatur, cujus
iudicio acquiescendum omnino erit ».

255. - *>Seu rectius docere praesumentes.
Suarez et Filliuccius absolute ita tenent,
et non ut probabilius tantum.

256. - Quidquid asserat Palaus, Navarrus,
Man, cap. 21, if. 49, hoc non habet; Joan.
Medina, *Cod. de Confess.*, tr. 2, qu. 14, cas. 4,
(edit. Ingolstadt. 1581: in aliis vero expunctum
est) negat ullo praecepto humano aut divino

ninck *), etc. — Ratio, quia id videtur expresse praeceptum in Tridentino lex verbis illis supra relatis: *Ut nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumvis sibi contritus videatur, absque praemissa sacramentali confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat*. Ergo qui ante communionem est conscius peccati obliti, debet ex praefato praecepto illud ante communionem confiteri. Tanto magis, quia tale praeceptum sic explicatur ab universalis Ecclesiae praxi. — Excipiunt tamen communiter, ut dicunt Concina *, Tournely b>; Bonacina l cum Suarez, Coninck b>, Reginald©, etc.; ac Tamburinius ') cum Henriquez et Victoria, casum, si sine periculo scandali vel infamiae quis non possit confiteri; puta si celebret, vel sit jam in scamno communicantium, a quo non valeat recedere sine nota. Hic tamen sedulo advertendum cum Bonacina 4, quod *scandalum* tunc dicitur quando datur occasio detrahendi vel temere judicandi; non vero quando datur solum occasio admirationis

juxta a
lio». non te-
nttur nft
com munio-
ne«.

Secunda vero sententia negat. Et hanc tenent Garcia % Praepositus § (qui saltem speculative loquendo eam enixe tuetur),

1 See*. 13, de Each., cap. 7. — • De Each., cap. 11, § 1, n. 18; cfr. idem cap. 11, init., n. 6. — • Disp. 4, de Euchar., qu. 6, punct. 1, n. 18. • *Suar.*, disp. 66, jecu 4, >, 4 et 6- cauta. • *Rndn.*, lib. 29, n. 105. — *ffenriq.*, lib. 8, cap. 46, n. 3. • *Victoria*, Sum., num. 79, — • Loc.

Hieronymus Ferrantinus •; item Honoratus Fabris apud Croix7; ac probabilem putant Cornejo et Reginaldus f), apud Diana 8. Atque mordicus eam novissime tuetur perdoctus Contin. Tournely® cum Arriaga Gibert h> et Pontas O; dicens primam sententiam nulla niti ratione probabili. — Scio Dianam, licet in seligendis sententiis ut plurimum in benignam partem declinet (et non raro declinat plus quam par est), tamen in praesenti quaestione, suae benignitatis oblitum, hanc secundam sententiam omnino improbabilem vocare; refertque jussu Inquisitionis Hispanicae expunctam eam fuisse ab operibus Patris Cornejo. — Sed hoc non obstante, spectato intrinseco fundamento, haec sententia (salvo meliori sapientiorum omnino pb- b4tu ' judicio, quibus me submitto) mihi videtur cum Contin. Tournely omnino rationi consentanea. Ratio, quia qui confessionem communioni praemisit, jam implevit praeceptum confessionis; vi cujus peccatum oblitum jam est indirecte remissum, et poenitens jam probatus existit. Quamvis autem teneatur ipse peccatum illud deinde clavibus subjicere ante mortem, vel quando urgebit praeceptum confessionis; mi-

di., n. 18. — • Qu. 80, art. 5, dub. 3, n. 15. — • Disp. de Scandat, qu. 80. — 1 Lib. 6, part. 1, num. 539. — *Cornejo*, tr. 4, qu. 80, art. 4, dub. 3, v. *Quaeres* 2. - • Part. 9, tr. 3, resol. 4. — • De Euch., cap. 6, art. 3, post conci. 4, quaer. 2. — *Diana*, loc. cit.

obligationem hanc colligi; et ait satis esse contritionem ad servandum dictum D. Pauli.

267. Coninck a Salmant. utique citatur, sed citatio non est ad rem: « Quando celebrans (ita Coninck, qu. 80, art. 4, dub. 2, n. 16), post consecrationem recordatur peccati mortalis non confessi..., non tenetur ante communionem confiteri.... Quodsi vero sacerdos recorderetur se esse in peccato mortali ante consecrationem, teneri confiteri, si sine nota possit».

b>Continuator Tournely, de Euch., cap. 6, art. 3, post coud. 4; Coninck, qu. 80, art. 15, haec habent in universum de causis quae excusant a confessione eum qui accedit ad communionem.

*) Tamburinius, *Method expedit. Commun.*, cap. 1, n. 63, ita scribit: « Solum eos liberandos a praemittenda confessione talis peccati obliti censeo, qui vel actu celebrant, vel ante altare ad lintheum communicaturi exspectant: hos enim etiamsi nullam notam infamiae incurrant, non obligo ad recedendum, quamvis brevi reversuros».

d) Idemque notant Suarez, Coninck et Reginaldus, *locis cit.*

•) Hieronymus Garcia, *Suma moral*, tr. 3, diff. 5, *duda 1*, *punio 5*, n. 51; et Honoratus Fabri, *Apologetic*, (edit. Colon. 1672), part. 1, dialog. 17, de *Controv. pertinent*, ad *sacr. Poenit.*, n. 299 et seqq., sententiam hanc negativam probabilem esse dicunt; sed Garcia oppositam existimat probabiliorem.

f> Reginaldus male citatur a Diana; tenet enim, lib. 29, n. 105, priorem sententiam cum exceptionibus expositis.

Arriaga, de *Sacram.*, disp. 46, n. 21 et 27, hanc ut speculative probabilem agnoscit; sed *ibid.*, n. 27 et n. 28, omnino standum esse putat priori sententiae.

Gibert his verbis a Contin. Tournely citatur: « Quam (sententiam)...ceui indubiam habebat vir clarissimus P. Gibert, a me ante annos facile viginti ea de re consultus ».

') Pontas a Contin. Tournely pro opposita sententia citatur, sed falsa est allegatio; siquidem, v. Confessio, cas. 41, a Contin. Tour-

nime tamen constat ex Tridentino adesse praeceptum, ut statim ante communionem de illo confiteatur.

Dices: In concilio jubetur ut conscius peccati non communicet nisi praemissa confessione, quantumvis sit contritus; ergo qui recordatur peccati obliti ante communionem, debet necessario illud confiteri. — Sed respondetur quod in Tridentino ibi tantum praecipitur ut poenitens accedat ad communionem justificatus non per solam contritionem, sed etiam per confessionem; at hic jam est etiam per confessionem justificatus, ideoque non tenetur statim ante communionem iterum confiteri.

Praxis autem fidelium quae opponitur, non est habenda ut regula certa obligationis; sed potius ut pius et laudabilis usus, quem ego etiam quam maxime, praecis circumstantiis, suadendum puto. Nihilominus illustrissimus et doctissimus magister meus D. Julius Torni et alius theologus, examinatus synodalis in urbe Neapoli, in re morali valde versatus, cum aliis doctis recentioribus a me consultis, mihi affirmarunt hanc secundam sententiam esse valde probabilem.

Quaeritur 3°. *An talis poenitens qui recordatur peccati mortalis, inculpabiliter*

1 Disp. 14, num. 121. — Part. 2, tr. 14, resol. 48. — Loc. cit. — 4 Lib. 20, n. 289. — Disp. 14, num. 122. — De Praec. Eccl., num. 69. — 1 Lib. 20, n. 290 et 291. — Pratpos., qu. 80, art. 5, dub. 8, num. 15. — Gran., in 3 P.,

obliti in confessione, et qui confiteri vel nequeat, vel nolit (juxta mox allatam sententiam in praecedenti Quaestione), *teneatur ante communionem actum contritionis elicere?*

Affirmat Medina», apud Lugo 1; et a Diana 1 citantur pro hac sententia etiam Reginaldus, Suarez» et Graffius». Sed dicunt Lugo et Escobar⁴ nequaquam invenisse loca ubi auctores praefati hanc sententiam docuerint. — Alii vero, ut Lugo 5, Holzmann ; Escobar cum Praeposito et Granado; ac [Contin.] Tournely cum Silvio et Quarto, primam sententiam communiter rejiciunt; hac quidem nixi ratione, quia homini integre justificato (ut supponitur) sufficit justificatio sua. Nec ullum apparet fundamentum, unde et ad quid haec contritio requiratur: non ex praecepto, quia hoc nullibi invenitur praescriptum; non ad delendum peccatum, quia hoc jam delatum est per confessionem antea factam.

« Unde resolves:

258. - « Qui dubitat an peccarit mortaliter, vel an mortale sit rite confessus, tenetur ante communionem confiteri. Ita Bonacina », ex Sanchez », Reginaldus », « Suarez » et aliis ». — (Sed vide dicenda de Sacram. Poenit., ex n. 473].

controv. 6, de Euch., tr. 10, disp. 7, n. 14. — De Euch., cap. 10, art. 3, post conci. 4, quaer. 3. — SiMus, in 3 P., qu. 80, art. 4, qoJier. 2, § PeUs pratterta. — Quarti, part. 3, tit. 8, sect. 3, dub. 4, 3 causa, v. Colligitur 3.

nely allegato, Pontas non loquitur de praesenti casu.

1) Joannes Medina, *Cod. de Poenit., tr. 1, qu. 3*, v. *Ex dictis sequitur*, non in ordine ad communionem, sed in universum docet: « Si peccata prius oblita postmodum memoriae occurrant, de illis esse necessario dolendum ». — Idemque omnino docent Reginaldus, *lib. 5, cap. 3, sect. 3, n. 55*, Jacobus de Graffiis, *Dccis. aur., part. 1, cap. 5, n. 26*. — Ad cujus praecepti impletionem non satis esse virtuale poenitentiam, docet Suarez, *de Poenit., disp. 9, sect. 1, n. 11*; et ita etiam a Reginaldo citatur. Unde minus recte istos auctores a Diana allegantur.

258. - a) Bonacina, *disp. 4, qu. 6, punct. 1, n. 11*, haec docet, « si [dubitans] magis propendeat in hanc partem, ut credat se mortaliter peccasse vel mortale peccatum confessum non fuisse ». Et ibi citat Sanchez et Suarez. Bonacina, *n. 12*, addit ad idem teneri « eum

qui aequaliter dubitat se mortaliter peccasse vel mortale peccatum confessum fuisse ». Et citat Sanchez contra Suarez et Reginaldum. — At re vera Sanchez, *in Decal., lib. 1, cap. 10, n. 66, 71 et 72*, loquens de obligatione confitendi in universum (non in ordine ad communionem) scribit teneri ad confessionem cum qui dubitat, etiam si magis propendeat in partem qua peccatum non commiserit, vel rite jam illud confessus fuerit. — Reginaldus autem, *lib. 29, n. 99*, dicit « teneri praemittere [confessionem contra unioni], cum magis declinat in partem contra se facientem, non autem cum est in aequali dubio ». — Suarez denique, *de Poenit., disp. 22, sect. 9*, loquens sicut et Sanchez supra, de obligatione in universum confitendi mortalia dubia, dicit dubitantem teneri ad confessionem, quando magis propendet in partem qua peccaverit; itemque quando nequit pro alterutra parte judicium probabile ferre.

Necesse
excaiat a
e o d fessioae
poem luen-
da.

259. - « Dixi II. *Nisi sit necessitas.*
* — Non quaecumque, v. gr. festi cele-
« britas, vel magna devotio; ut quidam
« volunt »; [Et ita sentit Armilla; sed op-
positum tenendum cum Busenbaum; et
Salmant. l cum Suarez, Ledesma, Filliuc-
cio, Bonacina et communissima. Sicut
neque excusat paupertas sacerdotis cele-
braturi, nisi esset valde gravis; ut ait
Croix '] — « sed gravis sive urgens, qualis
« esse censetur in sequentibus casibus,
« praemissa tamen semper contritione:
« ad quam tunc teneris, nisi de peccato
« quod occurrit fueris ante contritus a ».
« Praepositus, card, de Lugo⁸ ».

Periculare
monii.

260. « 1°. Periculum mortis, vel ut con-
« secretur hostia pro morituro "A Suarez,
« Coninck, card, de Lugo⁴ ». — [Cum Con-
cina⁴ et [Contin. l Tournely ·, et Antoine *].

Periculum
ctodaii vel
infamiae.

« 2°. Si sacrificium vel communio non
« possit omitti absque gravi infamia vel
« scandalo. — lidem auctores ».

Angustiae
temporii.

Cum Concinal et [Contin.] Tournely
modo confessarius desit. — Vel si con-
fessio ob angustiam temporis perfici non

Armilla, v. *Communio*, n. 27. — 1 Tr. 4, cap. 7, n. 44. ·
Suar., de *Each.*, diip. 66, icet. 4, i. f. · *Petrus dt Ledesma*,
de *Each.*, cap II, concl. 8. · *Fill.*, tr. 4, cap. 8, n. 218. ·
Bonae., de *Each.*, qu. 6, punct. 1, num. 26. — 1 Lib. 6.
part. I, n. 535. — *Praepos.*, qu. 80. art. 5, dub. 3, n. 15
et 18. — · De *Euchar.*, diip. 14, num 119 et 132. — *Suar.*,
diip. 66. lect. 4. v. *Prima er/fo*. — *Coninck*, qu. 90, n. 15.
— 4 Loc. dt., n. 107. — 4 De *Euchar.*, cap. 11, § 1, n. 18. —
· De *Euchar.*, cap. 6, art. 3, concl. 4, v. *Dico 2*. — 1 De

possit; ut Tamburinius' cum Granado fa
Quo casu recte ait Tournely quod si
infirmus sit in imminente periculo mor-
tis, tunc confessarius audiat peccata gra-
viora, et illum absolvat, imposita illi obli-
gatione perficiendi confessionem si con-
valuerit. — Si vero absit tale periculum,
tunc censet Tournely, quod sacerdos co-
netur ut infirmus eliciat contritionem, et
det communionem, si sine infamia non
possit communio omitti. Sed melius dicunt
Roncaglia ·) et Sporer ·), et Tamburinius
probabile putat, posse tunc dimidiari con-
fessionem, sub eadem obligatione illam
postea perficiendi.

261. - « 3°. Si parochus debeat celebrare
« ex oficio, ut populus Sacrum audiat.
• Ibid. 10 ». — [Nec adsit alius qui celebret,
ut notant recte Palaus ", Antoine 18 et Sal-
mant. "]; et non possit parochus omittere
celebrationem sine infamia].

owit*
celebrandi
cio@00.

« Ob quam causam etiam alteri qui
« non est parochus, id licere putat Diana 14
« cum aliis undecim %' — contra Palaum,
« Aversa, etc. » [Qui verius contradicunt w

Euchar., cap. 11, § 1, num. 18. — 1 Loc. cit.. v. *Dico 2**,
num 2. — ' Method, expedit. *Commun.*, cap. 1, n. 36. —
* Id est *Suar.*, diip. 66, sect. 4, v. *Ultima causa*; *Comuck*,
qu. 80, num 15; *Lugo*, de *Euchar.* diip. 14, num. 114. —
11 Tr. 21. panel. 12. n. 7, v *Quarta*. — ' De *Euchar.*, cap. 2,
qu. 3, reip. 2, v. *Dixi*... M Tr. 4, cap. 7, num. 52. —
' Part. 9, tr. 3, reiol. 9. — *Palaus*, tr. 21, punct. 12, n. 7,
v. f. - *Aversa*, de *Euchar.*, qu. 8, sect 6, § *Sexto*, v. *Quodsi*
eodem.

259. Limitationem hanc omittit Lugo;
Praepositus vero η. 15, dicit intelligendam
esse nisi jam confessus sit post peccatum pa-
tratum.

260. - a) Scilicet: periculum mortis sive
sacerdotis sive alius.

Antoine, de *Euchar.*, cap. 2, qu. 3, resp. 2,
ait censeri urgentem necessitatem, « quando
morituro viaticum dare debet et deest hostia
consecrata ».

·) Jacobus de Granado, quamvis hic a Tam-
burinio citetur, ipse tamen casum praesentem
non habet.

Contin. Tournely, loc. cit., concl. 4,
quat 1, de casu quo infirmas in imminente
periculo est scribit: « Eliciendum est ab eo
quidquid poterit, praesertim quoad graviora ·.
Si vero infirmus sat virium et temporis habet,
ut deinceps plene confiteri valeat, sed non
possit aliquo legitimo praetextu Eucharistia
differri. « conabitur sacerdos, ut in eum plen-
nam contritionem accendat et Eucharistiam
porriget, denique, ab aegro sub aliquo solatii

praetextu revocatus, integram, ut poterit, con-
fessionem ejus excipiet et absolutionem lar-
gietur ».

Roncaglia, tr. 19, de *Poenit.*, qu. 3,
cap. 3, qu. 1, resp. 2; Sporer, part. 3, cap. 2,
η. 466, id habent non de infirmo solum, sed
de quocumque, cui per tempus non liceat in-
tegram confessionem communioni praemit-
tere, absque infamiae nota.

f) Tamburinius, *Method, expedit. Comrn.*,
cap. 1, n. 36, de infirmo loquitur, et dicit
quodsi periculum imminens sit, breviuscula
confessio accipiat, ea tamen lege, ut infir-
mus promittat se, si convaluerit, confessionem
perfecturum; si vero nec periculum sit adeo
imminens nec mora sufficiens ad integram
confessionem, eliciat contritionem et commu-
nicet sub eadem conditione ac supra: « Haec
probabiliter », ait Tamburinius.

261. - a) Diana adducit octo dumtaxat au-
ctores, qui hanc sententiam propugnent.

b) Scilicet secluso infamiae aut notae pe-
riculo.

cum Salmant.¹* Lugo' et Roncaglia.; quia populus Sacrum non audiendo, tunc minime peccaret].

JUXTA
quidam,
praeceptum
communio-
nis vel Mis-
sae

• 4°. Si urgeat praeceptum de annua «communione: ut docet Henriquez, et «probabile putat Praepositus. Vel si sacerdos non possit audire Missam, nisi «celebret; ut habet Henriquez, et Sotus % Diana⁴* nec improbat card, de «Lugo &. — Probabilius tamen videtur «docere Coninck Sà % Suarez *f*) et «alii, cessante scandalo et infamia, praestare tunc Sacrum et communionem «etiam paschalem intermittere, eo quod «haec praecepta non obligent quando «non possunt impleri convenienter juri «divino ».

S. Alphonsus
necat
Maueprae-
ceptum pro
«acerdote
excusare.

Quoad *Missam* audiendam, licite posse sacerdotem celebrare tenent Silvester et Paludanus ac probabile putant Suarez, Lugo et Filliuccius, apud Salmant. . — Sed melius contradicunt [Contin.] Tournely 7, Lugo⁸* Concina® cum Suarez, Laymann et Bonacina; quia praefendum est praeceptum divinum ecclesiastico.

1 Tract. 4, cap. 7, num. M. — 1 De Euch., disp. 14, num. 114. — * Tract. 18. de Euch., cap. 5. qu. 3. resp. 4. — *Henriq.*, lib. 8. cap. 46, n. 4, — *Prea^os.*, qu. 80, art. 5, dub. 3, num. 19, § 7. Coroll. — *Henriq.*, loc. cit., num. 5 — 4 Part. 2, tr. 14, reaol. 63. — * De Euchar., disp. 14, n. 114. — *Suar.*, disp. 66, sect. 4, v. f.; v. *Major.* - loc. cit., num. 114. · *Fill.*, tr. 4, cap. 8, n. 217. — · Tr. 4, cap. 7, num. 54. — · De Euch., cap. 6, art. 3, concl. 4, v. *Dico* 2*, n. 3, ad 1. — · Loc. cit., n. 115. — · De Euch., cap. 11, § 1, n. 26. - *Suar.*, disp. 66, sect. 4, v. f. · *Laynt.*, lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 6. - *Bonac.*, disp. 4, qu. 6, punct. 1,

Quoad *communione* vero, Palaus ° cum Soto% Paludano, etc.; et Lugo || cum Coninck, Henriquez et communi (ut asserit), affirmant posse fieri communionem sine confessione. — Sed negant Tournely; et Salmant. ,s cum Suarez et Reginald®; quia praeceptum annuae communionis non obligat, quando nequit impleri debito modo. — Utraque est probabilis.

262. - « 5°. Si sacerdos post consecrationem committat mortale, vel ante commissi recordetur, tenetur elicita contritione sacrificium proseguere.

Quoad
praeceptura
communio-
nis, utrum
que probabile.

Quid, u in
ip*a Mista
committat
mortale, vel
eju» recor-
detur.

« Si vero id fiat ante consecrationem, « et praesertim ante canonem, debet confiteri, si absque nota infamiae potest, « vel recedere; ut docent Silvester, Navarrus, Diana et alii; — contra Sotum « et Henriquez, qui negat teneri, ob honoris sacrificii; putatque practice esse « probabile Laymann et Bonacina .), eo « quod vix sine omni nota confessio decenter fieri posset: nisi forte in Missa solemni, sub cantu vel concione: quo casu tenebitur confiteri, ut notat Silvester. — Quod si vero nec contritionem

num. 25. — w Tr. 21, punct. 12, n. 7, v. *Quarta.* · *Palud.*, in 4, dist. 9. qu. 4, art. 1, cond. 10, num. 14; cfr. etiam dist. 9, qu. 2, art. 1, concl. 7. — || De Euchar., disp. 14, n. 116. - *Coninck*, qu. 80, n. 17 * *Henrtq.*, lib. 8, cap. 46, n. 4. — *Contin. Tourn.*, de Euch., cap. 6, art. 3, rond. 4, v. *Dico* 2*, n. 3. ad 2. — || Tr. 4, cap. 7, num. 56. · *Suar.* disp. 66, sect. 4, v. *Major.* - *Rtftn.*, lib. 29, num. 104. — *Sf/vrsf.*, v. *Eucharistia II*, n. 9. qu. 7. — *Navar.*, Man., cap. 25. n. 76. — *Diana*, part. 9, tr. 3, resol. 7. — *Sotus*, in 4, dist. 13, qu. 2, art. 6, v. S» *auUm.* — *Henriq.*, loc. cit., n. 3. — *Laynt.*, lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 5. — *Sit^oest.*, loc. cit.

c) Sotus hanc utique doctrinam tenet in 4, dist. 12, qu. 1, art. 4, cas. 3; subdit tamen: « Tametsi profecto tertium hunc casum, non tamquam regulam ubique generalem asseruerim... Quocirca in his ratio scandali consulenda est.; si autem citra scandalum potest communionem excusare, satius est abstinere a communione etiam occurrente tempore praecepti. Nam tunc, si non potest facile haberi copia praelati, nullum erit peccatum non communicare, vel si potest haberi, forsitan minus erit peccatum transgressio praecepti audiendi Missam in die lesto, vel communicandi in Paschate, quam ad sacramentum accedere cum laici peccato ».

d) Coninck, qu. 80, n. 17, distinguit: « Consultius esse die dominico omittere Sacrum.... Melius tamen credo facturum qui in Paschate celebraret concepta contritione ». Et ratio distinctionis est, quia praeceptum Missam au-

diendi minus strictum est quam praeceptum communicandi.

*) Sà loquitur de praecepto paschali, v. Eucharistia, n. 13: « Quod si caret confessore, inquit, et sequeretur scandalum, si tunc aut alio tempore non communicaret aut celebraret, potest cum sola contritione et proposito quam primum possit confitendi, communicare... et celebrare ».

f) Suarez, disp. 66, sect. 4, v. *Major dtjiv cultas*, ita sane docet, et dicit id securius esse et regulariter consulendum; contrarium tamen probabile etiam esse et posse in praxim deduci.

K) Silvester, v. Eucharistia II, h. 9, qu. 7; et Paludanus, in 4, dist. 9, qu. 4, art. 1, concl. 10, n. 14, dicunt sacerdotem posse celebrare propter necessitatem. Non ergo satis accurate a Salmant. adducuntur.

262. - °) Bonacina, disp. 4, qu. 6, punct. 1, videtur hoc probabile existimare, quatenus contrarium probabilius tantum reputat.

« possit elicere, secundum communem sententiam esset confitendum, vel desistendum: licet Vasquez [*et Hurtadus * putent probabile esse saltem non peccatum mortaliter, quando non potest sine nota recedere; intellige, si conatus sit elicere vel fecit quod potuit. (Vide • Diana ', card, de Lugo4; ubi idem docet). » Notat autem Diana ex Praeposito, satis esse si quis bona fide putet se esse contritum, licet subdubitet ».

Hic dubitatur ¶. *An sacerdos qui inter celebrandum recordatur peccati mortalis, teneatur ante consecrationem, et praesertim ante canonem, interrompere Missam, accersendo confessorium ut confiteatur, si possit sine nota ?*

Alii nt
Cant confi-
tendum ii
recordetur
in Mima.

Negant Leander et alii, apud Diana s, et dicunt sufficere ut conteratur; quia praeceptum praemittendae confessionis intelligendum videtur ante communionem inchoatam: non enim decet sacrificium inceptum abrumpere.

S. Doctor
dhtin^uil

Sed melius distinguunt cum Busenbaum, Suarez®, Lugoà>; Palaus cum Vasquez et Bonacina *); et Salmant.7

1 In 3 P, diip. 207, c*p. 1. n. 3. — ' De Euch., diip. o, diff I, in prlneip. — • Part. 4, tr. 4, rewl. 98. — • De Sacram, i. g.. diip. 9, num. 8. Diana, part. 9. tr. 3, resol. 19. - Pratpos., qu. 80, art 5, dob. 3, η 15. — Lnni a SS. Sacr., de Euch., diip. 7, qu. 16. - • Part 3, tr. 4. reaol. 77. — • Diip. 66, aect. 4, \$ Quinta et gravis, v. Di-

cum Coninck et aliis multis. Et dicunt quod si sacerdos recordetur peccati *post* consecrationem, tunc Missa non est interrompenda; ut docet etiam D. Thomas., et expressum habetur in rubrica . — Si vero recordetur *ante* consecrationem, et praesertim ante canonem, tunc debet confiteri si possit; quia, cum talis pars sit extrinseca sacrificio, bene potest Missa interrumpi ob hanc rationabilem causam, uti fieri solet etiam ob concionem vel oblationes populi.

Dubitatur 2°. *An sacerdos eo casu ante consecrationem, si nequeat confiteri, teneatur etiam Missam deserere?*

Negant Palaus 10, Suarez 11 cum S. Bonaventura, Victoria, etc.; ac Navarrus", ubi ait quod sacerdos peccatum *adver-*
tens post inchoatam (Missam) *non debet.. desistere, etiamsi absque scandalo posset.* Ratio, quia, licet illa prior pars non sit de substantia sacrificii, est tamen ex institutione conjuncta sacrificio per modum unius actionis sacrae; et ideo, postquam est inchoata debet absolvi. — Sed probabilius affirmant Lugo *); et Tournely D

Si r</
detur po
cotumfe
DCS) III
COOItt
dum.
Si BBlt
COWtTIL-z
nem αβi
tenduew
pottit.

si »>
pomi.
>eqoe.4i
,uw

ficultas. — 1 Tr. 4. cup. 7, n. 49 et 50. - Coninck, qu. 80, n. 16. — • 9 P., qu. RJ. art. 6, Rd 2. — ' Tit. de Defectib., vin, n. 4. — * Tr. 21, punct. 12. n. 7, v. Tertia. — 11 Dhp. 66, •ect. 4, v. Difficultas vero. • S. Bonav., in 4, dist. 13, dub. L • Victoria, Sum., de Euch., num. 79. — 11 Man., cap. 25, n. 76.

b) Lugo, *de Euch., disp. 14, n. 113*: « Semper .. judicandum est, inquit, non tenon ad confessionem, quando absque nota confiteri non potest. Non est ergo recurrendum ad Missam jam inchoatam ». Et paulo inferius addit « Si tunc (post consecrationem] posset absque nota confiteri ante communio nem, deberet id facere; atque ideo in tantum potest progredi absque confessione, in quantum non potest absque nola accersere confessarium».

c) Palaus, *tr. 21, punct. 12, n. 7, v. Tertia*, scribit: • Rectius... alii hanc excusationem non admittunt, casu quo absque nota possit celebrans confessarium vocare, eique ad altare accedenti breviter confiteri.... Sic Vasquez.... Bonacinx., praecipue cum ex variis causis maxime ante consecrationem soleat sacrificium interrumpi ». — At Vasquez, *disp. 208, cap. 2, n. 11*: « Qui positus jam in altari, inquit, ad celebrandum, alicujus peccati mortalis recordatur..., non debet discedere ab altari, neque vocare confessarium, etiamsi copiam illius habeat, ut ibi eum audiat; et hoc

sine exceptione credo servandum esse, quia vix ullus accidere potest casus, in quo si id faceret, sacerdos notam aliquam infamiae non incurreret. Nec vero (h. /2] ad hoc opus est distinguere tempus Missae ante consecrationem vel postea ».

Bonacina, *qu 6, punct. 1, n. 15*, dicit eum teneri vocare confessarium, si commode et sine scandalo possit, et subdit: « Addo confessionem faciendam esse, etiam si forte sacerdos... post consecrationem vel recordetur alicujus peccati mortalis antea commissi ».

Lugo, *disp. 14, n. 113*, ut superius notatum est, negat recurrendum esse ad rationem Missae jam inceptae, et sic prosequitur: « Si enim Missa incepta ante consecrationem posset discedere ad confitendum, deberet id facere; si posset item post consecrationem accersere sacerdotem, cui confiteretur, deberet id facere; quia vero neutrum potest vix fieri unquam absque nota, non obligatur».

/> Contin. Tournely, *de Euch., cap. 6, art 3, concl. 4, v. Dico 2, resp. 2*, ita docet

cum Silvestro <>, Silvio >, etc.; ac D. Thomas ubi dicit hanc opinionem esse tutiorem. Idque confirmat rubrica ·, ubi sic habetur: *Sf in ipsa celebratione Missae sacerdos recordetur se esse in peccato mortali...* (aut) *se esse excommunicatum vel suspensum, aut locum esse interdictum... Ante consecrationem... si non timeatur scandalum, debet Missam inceptam deserere*. Dixi *probabilius*, non certe; nam certum non est an rubrica sub verbo *debet* imponat praeceptum grave.

Caeterum bene advertunt Tournely; et Palaus h) cum Vasquez V et Laymann *), quod eo casu vix nota infamiae vitari poterit.

263. - « 6°. Si in scamno communicantium recordens peccati mortalis quod * oblitus es confiteri, nec sine nota aut * scandalo gravi possis recedere; ut habet « Navarrus, Filliuccius, card, de Lugo a « et alii ». — [Cum Salmant. * et communi. Vide dicta *n. 258*].

« Porrigenti autem Eucharistiam confiteri non expedit nec decet: quo casu, « etiamsi ne possis quidem elicere contritionem, excusat a peccato Hurtadus6 ». — [Modo coneris conteri; ut Vasquez Lugo a>, etc., apud Croix "Λ Sed vide dicta hoc *Lib. VI, n. 33*).‡

1 3 Part.» qu. S3, art. 6, ad 2. — · TiL de Defectib., tui, n 4 et 5. — Cbftlfa. *Tourn.*, de Each., cap. 6, art. 3, cocci. 4, v. *Dico 2*·, r«p. 2. — *Xavar.*, Man., cap. 21, n. 49. i. f. — *Fiii.*, tr. 4, cap. 8, n. 215. — ■ De Each., diip. 14, a. 112. — 4 Tr. 4, cap. 7, num. 47. — · De Each., diip. 9. difl. 1. — *Henriq.*, lib. 8, cap. 46, nam. X — * Method, expedit.

de eo qui in sacello vel in ecclesia coram uno aut altero Missam celebrat.

*) Silvester et Silvius male citantur a Contin. Tournely. — Silvester enim, v. Eucharistia II, *qu. 7*, scribit quod si ante consecrationem recordetur, « prosequi debet Missam inchoatam, etiam si sine scandalo posset dimittere ». — Silvius pariter, *qu. SO, ari. 4, quaer. 2, cas. 3*: « Si absque nota confiteri nequit., potest., sacerdos Missam coeptam perficere ».

Palaus, ut superius dixit S. Alphonsus, negat teneri Missam deserere; sed hic *loc. cit.*, dicit ex Vasquez et Laymann vix excusari posse a nota et infamia, si sacerdos ab altari descendat ut quaerat confessarium. — Et Laymann, *lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 5, i. f.* « Vix unquam decenter et sine omni sacerdotis nota et confusione, interrupta Missa,

• Immo, quidam DD. apud Henriquez « excusant laicum ante confessum, etiam « praecisa nota et scandalo, non recedentem; eo quod is dicatur justificatus et « probatus per confessionem. Quam sententiam probat Tamburinius*; potestque « servire pro scrupulosis. Vide Reginaldum Bonacina ·, Escobar · ». — [Vide dicta *n. 257*].

264. - « Dixi III0. *Et desit confessarius*. • Deesse autem censeatur (non ut quidam « volunt, si absit is cui solet et cuperet « confiteri, vel cui devotius aut utilius « confiteretur: neque etsi religiosus non « possit nisi saeculari confiteri peccata « gravia, cum aliqua infamia religionis. • Amicus Diana 10); sed in sequentibus « casibus:

« Γ. Si nullus sit praesens; ad absentem vero sine magna difficultate (spectata tum debilitate, aetate et negotiis « personae, tum aliis circumstantiis, ut « aeris, brevitatis temporis) adire non « possis. — Bonacina “, ex Suarez, Coninck, etc. ».

Hinc quodcumque *grave incommodum* excusat. Salmant.** cum Palao, Vasquez » et aliis passim. — Excusare etiam *distantiam* confessam, causa itinens duarum horarum, dicit Gobat cum Marchant *);

Quando censeatur derote confectus.

Si adire nequeat tamen raagnadiiicultate.

Qualis distatur ***

Commun., cap. 1, η. 6X — · Lib. 29, η. 106. — · Diip. 4, qu. 6, punct. 1, n. 17. — · Tr. 7, exam. 6, o. 84, (edit. Lagd. ·. d.; al, n. 62, poet iaiu). — · Part. 9, tr. 3. reaoL 13. — u Ditp. 4. qu. 6, punct. 1, n. 30. · Sbor., diip. tà. sect. 4, v. *Ex kts içiur et xtmiahMi*. - *ConincJt*, qu. 80. n. 33. — “ Tr. 4, cap. 7, n. 32. · *Palaus*, tr. 21. punct. 12, n. 6.

sacramentalis confessio interponi posse videtur — De Vasquez vero vide supra notam c, ad num. praesentem.

263. - Vasquez, *in 3 P., disp. 207, cap. 1, n. 3*; Lugo, *de Euch., disp. 14, n. 3*, hoc non dicunt, quamvis a Croix, *lib. 6, part. 1, n. 517*, citentur, ut loquentes de eo qui contritionem elicere non potest, « quantumvis conatus sit ».

264. - <*) Amicus, *toni. 7, disp. 26, n. 14*, non loquitur de religioso; in reliquis vero concordat.

Juxta Vasquez, *disp. 208, cap. 2, n. 9*; « Haec... unica (causal tantum esse potest, nempe impotentia eundi ad illud oppidum, proveniens aut ex defectu virium, aut ex defectu temporis necessarii pro reditu ad celebrandum ».

Auctores isti citantur profecto a Croix uti asserit S. Alphonsus; re tamen vera Go-

Rhodes c), unam leucam, id est tria miliaria; Canus c) autem ait sufficere iter quinque quadrantium. Ita apud Croixl: qui recte ait cum Aversa et Dicastillo, hoc judicandum ex circumstantiis. Unde ait Palaus * quod aliquando, spectata imbecillitate sacerdotis et brevitate temporis in quo celebrare debet, poterit excusare adhuc distantia quinquaginta passuum.

Ignaro»
ling ie c-
rent jaritdi*
ctione. ex
communi-
OKU*.

« 2°. Si non adsit, nisi ignarus idioma-
« tis, vel carens jurisdictione, vel excom-
« municatus, vel non approbatus; vel cui
« non possis confiteri sine gravi damno
« tuo vel alieno; vel si habeas peccatum
« tantum reservatum, nec pateat aditus
« ad superiorem; vel superior, semel ite-
« rumque per pium confessorium rogatus,
« negaverit potestatem absolvendi. Tam-
« burinius · ex Fagundez. — Limitat au-
« tem Diana 4, si absque gravi nota prae-
« terminare non possis. Ita Silvius et alii.

« Requiritur tamen in his etiam casi-
« bus contritio et propositum confitendi.
• Immo, ex praecepto Tridentini, sacer-
« dos qui in tali casu celebravit, tenetur

1 Lib. 6, part. 1. num. 534. - Aversa, de Euch., qu. 8, sect. 6, v. DHndr pro. · Dicast., tr. 4, de Euch. disp. 9, dub. 6, num. 106. — · Tract. 21, punct. 12, num. 6. — · Method, expedit. Commun., cap. 1, n. 18. — Faund., in 3 Priée. Eccl., lib. 3, cap. 9, num. 22 et seq. (edit. Lugdun. 1626). — « Part 9, tr. 3, resol. 15. — Silvius, qu. 80, art. 4, qu. 2, v. 5. — Navar., Man., cap. 2, n. 10. — Fagund., de 3 Praec. Eccl., lib. 3, cap. 8, num. 9. — Silvius, loc. cit., quaer. 2. — Diana, part. 9, tr. 3, resol. 27

bat, tr. 3, n. 431, scribit excusare distantiam « duarum horarum in itinere, totidem in reditu: saltem in hyeme ». At tr. 4, n. 242, ait de distantia duarum leucarum: « Certe saltem in hyeme, ego te non obligarem ». — Marchant, Résolut, pastor, de Sacram., tr. 4, cap. 2, qu. 1, n. 2: « Unius vel duarum leucarum distantiam puto frequenter sufficere, si quis praecedenti nocte in peccatum mortale ceciderit, et matutino tempore oporteat celebrare ». — Rhodes, de Euch., qu. 4, sect. 1, § 2, v. Alterum caput: « Si leuca integra incommodissimo itinere confici deberet, ut adiri posset ·, tunc censetur non adesse confessarii copia. — Canus denique, Relect. de Poenit., part. 6, § Ad tertium, censet non habere confessarii copiam, eum qui est in oppidulo, quod a civitate distet « tribus miliaribus ·, si vero in eadem civitate commoretur confessarius, · quamlibet longo intervallo distet, debet poenitens ad ipsum accedere ».

« prima occasione confiteri. — Quod prae-
« ceptum extendendum non videtur ad
« laicos, vel sacerdotes communicantes
« tantum; ut (contra Navarrum et Fa-
« gundez) docet Silvius, Diana et Bona-
« cina & ».

265. - Hic plures oportet Quaestiones enucleare.

Quaeritur 1°. Ah qui habet peccatum reservatum, et non habet copiam confessarii habentem facultatem, teneatur confiteri apud inferiorem, ut possit communicare?

Hibeti
ptCOP.A R
serviti id
confciu
riuae tik-
plicerc:

Si iste nullum aliud mortale habeat nisi reservatum, conveniunt DD. non teneri ad confessionem; sed sufficere ut conteratur. Ita Lugo ·, BonacinaT, Palaus ·, Elbel ·; Suarez 10 cum Paludano a), Armilla et Adriano a); ac Salmant. 11 cum Coninck, Reginaldo et Ledesma Censent tamen Lugol); et Bonacina'' cum Suarez, Coninck % Nufiez et Reginaldo, quod eo casu sacerdos, advertens se non habere contritionem, sed solum attritionem, tunc tenetur confiteri venialia quae habet, vel mortale alias

Si toll pec
cati rwer
vau, titia
ettcoottn

Quid, at
nequeat
conteri.

et 28. — » Diip. 4, d« Euch., qu. 6, punct. 1, n. 37 et 40. — • De Euch. ditp. 14, n. 87, i. f. — 1 Loc. dt., num. 31. — 1 Tr. 21, punct. 12, num. 6. — · Confer. 14, de Subj. Euch., n. 102. — 11 Diip. 66, sect. 4, v. Quartus casus. — 11 Tr. 4, cap. 7, n. 36 et 37. · Coninck, qu. 80, n. 21. · Rtgin., Kb. 29, n. 108. — · De Euchar., disp. 14, n. 87. — u Disp. 4, de Euchar., qu. 6, punct. 1, n. 31. - Suar., disp. 66, sect. 4, v. Tertius casus, i. f. · Regin., lib. 29, num. 108.

265. - a) Auctores isti a Suarez non diserte pro hoc casu citantur. Et addo citationem fieri a Suarez ex Armilla; apud Armillam vero reperies S. Antoninum, minime vero Adrianum.

Petrus de Ledesma, quamvis hic a Salmant. citatus reperiatur, silet tamen, de Euch., cap. 11, conci. 8, v. Quaeres, de praesenti casu.

c) Coninck non loquitur de eo qui advertit se esse dumtaxat attritum, sed absolute scribit loc. cit.: « Credo tamen etiam eo casu melius facturum, si sua peccata reservata una cum venialibus confiteretur, ut posset ab illis saltem indirecte absolvi, quia sic securior esset quod communicaret in gratia ». Idemque notant etiam Salmant

Δ) Nufiez male citatur a Bonacina; scribit enim, in 3 P., qu. 80, ari. 4, v. Circa primum autem: « Aliqui dicunt quod tenetur iste talis, si non habeat alia peccata mortalia, confiteri de venialibus, quia sic fiet de attrito

confessum *), ut sic a reservato saltem indirecte absolvatur, et in statu gratiae communicet. (Et hoc probabilius est juxta sententiam mox dicendam). — Immo docet Lugo l quod hoc poterit semper fecere, etiamsi habeat contritionem, ut securius Eucharistiam recipiat.

Sed quid, *si hic habeat simul mortalia reservata et non reservata*?

st hibeat
retervatA
et non re-

probabl-
lêncircon"
iteri

Prima sententia negat teneri ad confessionem, et dicit posse hunc communicare, praemissa tantum contritione. Ita Vasquez *, Contin. Tournely *. Item Gersonius /> et Alensis A, apud Lugo4; Silvius et Richardus *) apud Diana 6; item Armilla *4 Praepositus, Trullench O, etc., apud Viva *. Et merito hanc probabilem vocant Suarez 7; Palaus et Filliuccius, apud Viva *. — Ratio, quia confessio illa apud inferiorem esset invalida; cum fieret iudici non competenti, qui ob peccata reservata, quibus gravatur poenitens, caret

* Diip. 14, n. 103 et 98. — In 3 P., qn. 91, art. 3, dub. 9, n. 9 et 22. — 1 De Euch., up. 6, art. 3, conci. 4, v. *Hinc* 2. — “De Euch., diip. 14, n. 86. — *Silvius*, in Suppi., qu. 20, art. 2, quaer. 3, v. *Petes quid igitur*. — Part. 3, tr. 4, reaol. 104. — *Praeflos.*, qu. 80, art. 5, dub. 3, n. 17. — De Euch., qu. 4, art. 7, n. 6. — Diip. 66, iect. 4, v. *Quartus*. — *Palaus*, tr. 21, punct. 12, n. 6. — *Fili.*, tr. 4,

omni potestate super illo: unde, sicut non potest dividi a iustitia ad remittendum unum peccatum sine alio, ita nec confessio.

Secunda vero sententia, probabilior et communissima, quam tenent Suarez APA- laus *, Viva10, Concina **, Lugoll (qui communem vocat); et Salmant. 18 cum Coninck, Reginaldo, Ledesma et communi (ut etiam asserunt), docet hunc omnino teneri ad confessionem. — Ratio, quia, cum urgeat praeceptum divinum praemittendi confessionem communioni, debet fieri confessio saltem formaliter integra, si non possit fieri integra materialiter.

Quaeritur 2°. *An hic, praemittendo confessionem, teneatur confiteri tam mortalia non reservata quam reservata?*

Prima sententia affirmat. Et hanc tenent Suarez 14, Viva li, Concina *, Bonacina * < et Salmant. cum Filliuccio O, Nufiez Soto **); et hanc esse satis

Et. juxu

cap. 8, n. 213. — Loc. du, n. 6, i. C — Loc. dt., n. 6. — rt Loc. dt., nom. 6. — “De Euch., cap. 11, \ 1, n. 32. — “De Euchar., diip. 14, n. 87. — “Tr. 4, cap. 7, n. 36. — *Coninck*, qu. 80, n. 21. — *Refin*, lib. 29, n. 108. — *Petr. de Ledesma*, de Euch., cap. 11, conci. 8, v. *Quaeres*. — M Diip. 66, tect. 4, v. *Quartus*. — u De Euchar., qu. 4, art. 7, n. 6. — “De Euchar., cap. 11, § 1, n. 32.

contritus, atque adeo securius accedet ad Eucharistiam; sed mihi probabilius videtur quod non sit talis obligatio, quoniam peccata venialia non obligant ad confessionem, et tunc de nullo mortali tenetur homo confiteri ».

·) De peccato mortali alias confesso auctores citati non loquuntur: licet aequiparandum videatur peccatis venialibus in praesenti argumento.

f) Gersonius et Alensis citantur a Lugo pro sententia quae docet teneri confiteri non reservata dumtaxat Quod profecto plane significant auctores citati. — Alensis enim, *part. 4, qu. 18, membr. 4, art. 5, § 2, resp. ad obj. ult.*, tenet in universum posse dividi confessionem casu quo quis habens simul peccata reservata et non reservata, confiteatur confessario potestatem habenti in sola non reservata. — Et Gersonius, *Opusc. super absolvendi potestatem, i. f.*; et *Serm. de Poenit. in Coena Domini, consid. 4, § Quaeritur de peccatis reservatis*, negat adesse obligationem confitendi reservata illi qui in eadem jurisdictionem non habet

K) Richardus a Mediavilla, *in 4, dist. 17, art. 2, qu. 8, ad 2*, non est ad rem, licet hic citetur a Diana.

Armilla, v. Communio, n. 28, scribit:

« Imminente communione paschali, si aliquis vult communicare, et habet casum reservatum superiori, ad quem non potest pro tunc accedere, potest communicare contritus vel ratione scandali vel infamiae ».

·) Trullench, *de Sacram., lib. 4, cap. 10, dub. 8, n. 5*, perperam citatur a Viva; oppositum enim expresse docet, dicens illum « teneri... confiteri peccata non reservata, et etiam reservata, habentia etiam excommunicationem ».

i) Suarez, *disp. 66, sect. 4, v. Quartus*, dicit: « Videtur teneri ad confessionem praemittendam .. Quod explicat de confessione tum reservatorum tum non reservatorum; denique enuntiata sua sententia, sic concludit: « Securius est, et omnino consulenda, et in rigore videtur probabilior ».

Bonacina, *qu. 6, punct. 1, n. 31*, dicit solum praemittendam esse confessionem: at *de Poenit., qu. 7, punct. 5, § 3, n. 8*, dicit « posse » confiteri tum reservata tum non reservata.

·) Salmant., *loc. cit., n. 36*; Filliuccius, *loc. cit., n. 213*, ita tenent ut securius et consulendum.

"> Nufiez, *in addit, ad 3 P., qu. 9, art. 2, part. 2, dub. 3*; Sotus, *in 4, dist. 18, qu. 2*,

communem fatetur Lugo *. Nullam tamen praefati auctores rationem pro hac sententia praebent. Sed videtur haec assignari posse, nempe, quia confessarius debet agnosci totam poenitentis conscientiam, ut debitum formet iudicium an ille sit capax absolutionis vel non, forte quia est recidivus in reservatis.

Secunda vero sententia, non minus probabilis, immo forte probabilior, negat hunc teneri per se ad confessionem reservatorum. Et hanc tenent Palaus *, Elbel-; item Gersonius Alensis Castropalaus, apud Lugo⁴; qui probabilem censet cum Majore, Petro Soto, S. Antonino ^o), Ledesma ^f) et Salas W. — Ratio: tum quia alias hic teneretur bis peccata illa reservata confiteri, primo inferiori, deinceps superiori; tum quia, ut supra dictum est, nulla videtur esse obligatio confitendi peccata illa, super quibus confessarius nequit esse iudex, cum nullam super eis jurisdictionem habeat. — Dixi: *per se*. Non dubito enim quin talis poenitens aliquando, puta (ut diximus) si sit recidivus in reservatis, vel in occasione proxima recidendi, teneatur etiam reservata inferiori aperire, ut confessarius de

Quando-
oden» e
'vk'u r',tr'

¹ Diip. 14, n. 87. — · Tr. 21, punct. 12, num. 6. — ¹ Confer. 14, de Subj. Euch., n. 102. — *Castropal*, tr. 4, dt>p. 4, punct. 3, § 6, n. 2 et 4. - < Loc. cit., n. 86. · *Major*, in 4, diit. 17, qu. 5, § *Contra istud arguitur*. · *Pctr. dt Solo*, de Confess., lect. 10, v. *Secundo*. — *Sotus*, in 4, diit. 12,

art. 5, v. *Unde ad argumentum*^ sic tenent in universum de casu quo quis habens r s3 vata et non reservata, inferiori confessario confitetur.

n) Pro Alensi et Gersonio, vide hic supra notam /.

o) S. Antoninus, *part. 3, tit. 14, cap. 19*, § 6, clare innuit, dicens contrariae sententiae rationem non esse demonstrativam, sed solum probabilem.

Martinus de Ledesma, in universum loquens, videtur probabilem existimare hanc sententiam, quia *in 2a 4i, qu. 8, art. 2, dub. 4*, affert rationes utriusque sententiae.

9) Silvester, Covarruvias et Rosella ita sane a Lugo citantur; re tamen vera Silvester, v. Excommunicatio III, *n. 1*, v. *Primo*: « Excommunicatus privatur Ecclesiae sacramentis, nec sic ligatus est alicujus eorum susceptibilis sine peccato mortali ». Sed loco citato a Lugo et Henriquez, scilicet *ibid.*, *cas. 3*, negat solum excommunicatum posse « cum aliis intéressé divinis, vel cum eis in ecde-

sua dispositione recte possit judicare. Sed hoc esset quidem per accidens, non autem per se, sive ex obligatione integritatis confessionis; cum eo casu bene sufficiat integritas formalis.

Quaeritur 3°. *Quid, sipoenitens habeat excommunicationem reservatam?*

Alii, ut Sotus, Silvester Covarruvias et Rosella v-ç apud Lugo a, dicunt hunc extra mortis articulum nunquam posse communicare. — Sed communiter contradicunt Suarez ·, Lugo¹ et Coninck ·; ηίαθίοΓά ac recte censent eum bene posse Eucharistiam recipere, urgente scandalo vel nota infamiae. Ratio, quia praeceptum Ecclesiae prohibens excommunicatis suscipere sacramenta, non obligat concurrente praecepto naturali vitandi scandalum, vel non obligat cum tanto incommodo perfrendi infamiam.

Sed Dubium superest: *An excommunicatus possit tunc confiteri non habenti facultatem super excommunicationem?*

Prima sententia negat. Et hanc tenent Vasquez r) et Silvius, apud Lugo·; item Sotus *), Canus s) et Ledesma s), apud Suarez «λ Ac probabilem putant Lugo °, Salmant.11; et Diana Ocum Paludano S. An-

qu. 1, art. 4, post 4 cas. -- De Euch., disp.14, n. 99. — · De Poenit., disp. 31, sect. 3, n. 6, v. *Hinc vero*. — · Loc. cit., n. 100. — 1 Disp. 8, n. 107. — *Silvius*, in Suppl.» qu. 20, art. 2. qnaer. 3. v. *Petes quid icitur*. · · De Euch., disp. 14, n. 101. — * Loc. dL., n. 103. — ” Tr. 4, cap. 7, n. 38.

sia orare absque mortali.... etiamsi excommunicatio sit occulta. — Covarruvias, *in cap.* Alma mater, *part. 1, § 2, n. 11*, prohiberi ait excommunicatum, etiam occultum, a perceptione sacramentorum, quamvis ex hac omissione scandalum sequatur. — Rosella pariter, v. Excommunicatio 1, *init.*, dicit in universum excommunicatum excommunicatione majore excludi a participatione sacramentorum.

r) Vasquez, *in 3 P., qu. 91, art. 3, dub. 9, n. 8*, sic docet in universum, et non in ordine ad communionem tantum.

Sotus, *in 4, dist. 18, qu. 2, art. 5, solut. 1*; Canus, *Relect. de Poenit., part. 6, conci. 3*; Martinus de Ledesma, *2a 4', qu. 8, art. 2, dub. 5, conci. 7*, negant inferiorem confessarium posse *licite* (ut expresse Canus et Ledesma dicunt) eo casu absolvere. Et ita etiam a Suarez, *loc. cit.*, *n. 1*, allegantur.

t) Diana, *part. 3, tr. 4, resol. 104*, negat reum teneri eo casu ad confitendum, et citat auctores. — Sed Paludanus, *in 4, dist. 17*

tonino O, Silvestro ·), Gabriele O et Megalio — Hunc dicunt posse quidem communicare praemissa contritione, licet habeat alia peccata mortalia non reservata; non posse tamen confiteri, cum sit innodatus excommunicatione, quae ipsi interdicat a susceptione sacramenti Poenitentiae. — Haec est probabilis.

probabi
lio- potest

Sed probabilior est *secunda* sententia affirmans, quam tenent Lugo¹, Sanchez Suarez * cum Angelo *); et Salmant. · cum Coninck. Ratio, quia eo casu excommunicatio, sicut non privat susceptione Eucharistiae, ita nec Poenitentiae, quae debet suscipi cum possit, ut servetur divinum praeceptum praemittendae confessionis ad communionem. — Recte autem probant Suarez⁴, Sanchez Lugo · et Salmant. valide posse aliquem a peccato absolvi, non praemissa absolutione a censura: ratio, ut bene ait Suarez, quia prohibitio Ecclesiae ne excommunicatus sacramenta recipiat, non potest irritare sacramenti valorem, qui pendet a jure divino. In tantum enim excommunicatus invalide reciperet sacramentum Poenitentiae, in quantum, stante prohibitione Ecclesiae, accederet indispositus; sed quando urget necessitas, haec bene ipsum eximit pro illo tunc a prohibitione Ecclesiae: unde valide tunc et licite Poenitentiam suscipit

266. - Quaeritur 4°. *Quomodo intelligendum praeceptum illud a Tridentino*

¹ De Euch., disp. 14, num. 102. — · Disp. 31, sect. 3, n. 6. — 1 Tr. 4, cap. 7, n. 38. - *Coninck*, disp. 8, n. 107, — 4 Loc. cit. — · Decal.i lib. 2, cap. 8, num. 5. — · Loc. cit. — · Loc. cit. · *Suar.*, loc. dt. — · Ses. 13, dc Euch.,

qu. 6, art. 1, conci. 2, n. 5 et 7; S. Antoninus, *part. 3, tit. 14, cap. 19, § 4*, cas. 5; Silvester, v. Confessor III, *η. 12, qu. 8*; Gabriel Biel, *in 4, dist. 17, qu. 1, art. 3, dub. 2, cas. 2 ex parte poenit.*, negant generaliter posse excommunicatum a peccatis absolvi ab eo qui nequit absolvere ab excommunicatione, et videntur loqui dc validitate; quin etiam Gabriel expresse dicit eo casu irritam fore confessionem et suo effectu carere.

Megalius, *1 P., lib. 5, cap. 19, n. 7, i. f.*, ita sane tenet, sed eo dumtaxat casu, quo excommunicationi annexum est peccatum Romano Pontifici reservatum. In ceteris vero casibus, in quibus sola adest reservata excommunicatio, posset nihilominus, quin etiam teneretur confiteri.

sacerdotibus impositum confitendi quamprimum?

In concilio Tridentino* sic habetur. *Nullus sibiconsciuss mortalis peccati, quantumvis sibicontrituss videatur, absque praemis-sa sacramentali confessione, ad sacram Eucharistiam accedere debeat. Quod a Christianis omnibus, etiam ab ŪS sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, haec s. synodus perpetuo servandum esse decrevit, modo non desit illis copia confessoris. Quod si, necessitate urgente, sacerdos absque praevia confessione celebraverit, quam primum confiteatur.* Damnata autem fuit ab Alexandro VII propositio 38, quae dicebat: *Mandatum Trideniini, factum sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali, confitendi quamprimum, est consilium, non praeceptum.*

Posito igitur hoc praecepto concilii, dubitatur quomodo illud *quamprimum* intelligendum? — Damnata quidem fuit v.,i« 0- ab eodem Alexandro VII propositio 39, tensu prae- ubi dicebatur: *Illa particula quamprimum c'p"*. *intelligitur cum sacerdos suo tempore confitebitur.*

Alii vero, ut Molfesius, etc., apud Diana ', dicebant intelligi, cum primum talis sacerdos celebraverit. — Sed haec opinio est omnino improbabilis, ut bene ajunt Escobar¹⁰, Croix “ et Diana *; quia tunc ipse ratione ipsius celebrationis teneretur ad confessionem: sed Tridentinum, prae-

cap. 7. — *Molfes.*, Sum., parc. I, tr. 3, cap. 10, n. 28. · · Pari. 9. tr. 3, resol 23; et part. 2, tr. 14, resol 60. — * Lib. 20, n. 312 — u Lib. 6, part. 1, n. 545. — « Part. 9, tr. 3, resol. 23. Cfr. tamen part. 2, loc. dt.

Sanchez, *Decal., lib. 2, cap. 8, η. 5*, universim docet posse aliquem a peccato absolvi quando sola excommunicatio (et non peccatum) reservata est; absolutionemque eo casu validam fore. — Angelus, u Confessio V, *n. 10*, pariter de casu quo excommunicatio reservata est: < Potest absolvi, inquit, a peccatis, et postea mitti ad superiorem ut absolvatur ab excommunicatione ».

Quoad haec omnia sedulo notanda sunt decreta S. Off. diei 23 et 30 Junii 1886 et 16 Junii 1897, quae in casibus vere urgentioribus, vel etiam ubi valde durum est poenitenti in gravi peccato permanere per tempus necessarium ad petitionem et concessionem facultatis necessariae, concedunt simplici confessario facultatem absolvendi, et quidem directe, a

Praecep-
tum Tri-
dent < n i
quam pri-
mum confi-
tendi.

cisa celebratione, praeceptum confitendi quamprimum imponit.

Alii autem e converso censent intelligi statim ac cesset necessitas, et sacerdos commode possit ad confessarium accedere, adhuc in ipsa die celebrationis. — Ita Wigandt », Concina⁷; et Sanctius, apud Diana⁸; hancque opinionem uti tutiorem amplectitur Contin. Tournely^{*}.

Melias in*
telliritarde
eon ii tendo
intra tri-
dium.

Sed melius Pater Milante⁶ cum communi doctorum (ut ait), Lugo⁷; Diana⁷ cum Garcia «J, Coninck et Candido; Escobar⁸ cum Zerola⁹»; Viva^{*} cum Trul^{*} lench et Bassaeo; ac Croix¹⁰, qui affert de hoc S. Congregationis declarationem, dicunt sufficere, si sacerdos intra triduum confiteatur. — Pariter ac in cap. *Eos qui, de sentent, excom., in 6°*, praecipitur ut ii qui in articulo mortis absolventur ab excommunicatione reservata, teneantur cum convaluerint se praesentare ad superiorem, *quam cito commode poterunt*, alias reincident in eandem censuram: et hoc non obstante (ut ajunt Lugo, Milante et Garcia), non judicantur reincidente, si intra triduum se praesentant. Sic etiam Sanchez “ cum Ugolino et Sayro dicit praeceptum deferendi libros haereticorum ad inquisitores non violare graviter eum qui per biduum illos retinet. — Ratio autem intrinseca mihi vi-

detur: quia, cum hoc praeceptum sit tantum ecclesiasticum, ut bene probat Suarez^{**}, non censetur Ecclesia velle ad illud obligare cum tanto rigore. Unde illud *quamprimum* moraliter debet intelligi: prout intelligitur in aliis legibus humanis, nempe in *l. fin. C. de judic., et l. fin. C. de err. advoc.*, ubi verbum *statim, quamprimum, continuo*, aut simile (ut interpretantur Baldus, Felinus, Mandosius, apud Milante) bene extenditur ad spatium trium dierum.

Communiter tamen dicunt Lugo^a, Viva¹⁴, Milante^{*}; et Diana¹⁵ cum Garcia et Candido^d), quod aliquando per accidens ex tali praecepto sacerdos ille teneretur confiteri eadem die, et forte eadem hora: puta si tunc confessarium haberet, quo postea per plures dies carebit; vel si cras eadem necessitas urgeret celebrandi, nec posset confiteri.

Quaeritur 5°. *An teneatur confiteri quamprimum sacerdos sacrilege celebrans qui non habet necessitatem; vel qui, stante necessitate, habet tamen copiam confessorii?*

Affirmant Silvius et alii, apud Croix¹⁶.

Sed communissime et verius negant Suarez¹⁸. Lugo¹⁹: Diana²⁰ cum Granado²¹, Filliuccio, Nuflez, etc. Item Vasquez, Sayrus, Marchant, Dicastillus, Aversa, Go-

Qui.-l
qoe per k
eidem, o-
lim obh
r>t.

Sacnlqt
celebria»
Mneneet»
utt, vel is
neceiiutt
»ed hibe=i
confeni
rium:

verin
non tefitta
quampri-
teri,

1 Tr. 11, exxm. 4, num. 99. — • De Eachar., cap. 11. § 1. num. 33.— Joan. Sanctius, Select, qu. 32, num. 14. — • Part. 9, tr. 3, resol. 23. — « De Each., cap. 6, art. 3, concl. 4, v. *Quaeres 6.* — 1 Exercit. 33, »up. propos. 99 Alex, t u, v. *Collino 4.* — • Di*p. 14, n. 163. — ' Part. 9, tr. 8, resol. 23. - *Candid.*, de Each., disquait. 2, art. 22, dab. 56, q. 63. — • Lib. 20, nam. 312. — • In propos. 39 Alex, vtr, q. 5. * *Trull.*, de Sacram., lib. 3, cap. 6, dub. 4, num. 26. • Bass., v. *Communio sacra*, n. 39. — Lib. 6, part. 1, n. 545. — *Lu^o*, loc. dt. — *Milante*, loc. dt. — *Garcia*, Sum. mor., tr. 3, dill. 5, dad. 1, panto 7, n. 89. — II Decal., lib. 2, cap. 10, n. 55. • *Sayr.*, de Censur., lib. 3, cap. 5, num. 16. — De Euch., disp. 66, sect. 6 et sect. 7 init — *Bald.*, in I. ün. C. de Judidis, num. 1. - *Ftlin.*, in cap. *Veniens*, de testibus, n. 15. I. t • *Mandas.*, de Monitor.,

qu. 31, q. 8. • *Milante*, exercit. 83, sup. propos. 39 Alex. VII, v. *Colligo 4.* — “ De Euch., disp. 14, n. 162 et 163. — .. In propos. 99 Alex. VII, n. 6. — » In eamd. propos., v. *AUa-mtn.* — * Part. 9, tr. 3, resol. 23, v. *Et hanc sententiam.* • *Garcia*, Sama moral, tr. 3, diff. 5, duda 1, panto 7, n. 89. — *Silvius*, in qu. 80, art. 4, quaer. 2, v. *De illo autem.* • " Lib. 6, part. 1, n. 546. — “ Disp. 66, sect. 7, v. *Tertio.* — “ De Euch., disp. 14, n. 150. — - Part. 9, tr. 3, resol. 26. - *Jacob*, de *Granado*, in 3 P., controuv. 6, de Each., tr. 10, disp. 7, num. 15. • *Fill.*, tr. 4, cap. 8, num. 223. • *NuHes*, in 3 P., qu. 80, art. 4, diff. 4, concl. 3. — *Vasq.*, disp. 208, cap. 3, num. 19. • *Sayr.*, de Sacram., lib. 2, cap. 7, qu. 3, art. 2, num. 8. • *Jacob. Marchant*, Résolut, pastor., tr. 4, cap. 2, qu. 2, n. 4. • *Dicast.*, tr. 4, de Euch., disp. 9, dub. 9, n. 156. • *Aversa*, de Euch., qa. 8, sect. 7, v. *Quinto.*

casibus etiam spedali modo Romano Pontifici reservatis. Vide infra n. 585, noUm a.

266. - *) Hieronymus Garcia, *Sunt mor., tr. 3, diff. 5, dud 1, punt. 7, n. 89*, differri posse ait usque ad duos dies. — Coninck vero, *disp. 23, n. 6*, dispuUns de sponsalium dissolutione, in universum scribit: « Statim autem dicitur fieri, quod intra triduum fit».

b) Zerola male citatur ab Escobar, nam in *Praxt Pocnit., cap. 10, quaer. 32, v. Dico 2*,

auctor iste ait: «Sufficit usque ad mane sequens exspectare, antequam secundo celebret, quia sumus in moralibus, ubi iu ad amussim et punctualiter non proceditur».

c> Ugolinus, *de Censur. Papae reservat., part. 2, cap. 1, vers.* Aut retinentes, § 1, v. *Secundo*, non affert hanc determinationem; nec pro ea adducitur a Sanchez.

d> Candidus, *loc. cit.*, non apponit has limitationes, pro quibus nec a Diana citatur.

bat, Pellizzarius, etc., apud Croix 1; et fere communis sententia, ut testatur Moya'λ — Ratio, quia praeceptum Tridentini ordinatum est ad metum incutiendum iis qui praetextu necessitatis differunt confessionem; non autem sacrilege celebrantibus, quibus praeceptum hoc valde raro esset profuturum : illi enim qui, contempto praecepto divino, audent in peccato scienter celebrare, facilius ecclesiasticum contemnent praeceptum. — Bene autem docet Lugo * quod in praeceptis positivis non valet argumentum de minori ad majus, quando minus in majori non continetur, prout est in nostro casu, in quo praecepta sunt disparata.

Recte tamen advertit Lugo 8 quod si talis sacerdos ex necessitate, omissa contritione, celebraret, utique teneretur ad se confitendum quamprimum; quia praeceptum Tridentini minime distinguit inter sacerdotem habentem, vel non habentem contritionem, sed loquitur de quocumque sacerdote ex necessitate celebrante. — Hoc vero puto intelligendum (quidquid dicat Croix4) tantum de eo qui ante celebrationem non habuit copiam confessarii; nam si habuerit, primus quidem recurrit casus, in quo ille vere sacrilege et sine necessitate celebraret.

Gobat, tr. 3, n. 440. · Plli*, tr. 6, cap. 1, n. (fl. · 1 Lib. 6, part. 1, num. M6. — 1 De Euchar., diip. 14, num. 150. — ' Loc. dt. — 4 Lib. 6. part. 1, num. 546. — Dkatf., tract. 4, de Euch. ditp. 9. dub. Q, num. 150. — Lu^o, de Euch., diip. 14, num. 151. * Dicit, loc. dt.,

f) Moya, tr. 4, qu. 6, n. 4, affirmat « esse communem ».

267. - a) Suarez, disp. 66, sect. 7, v. Secundo, quaerit de sacerdote, « qui solum propter oblivionem celebrat absque confessione praemissa »; quem negat teneri ad confitendum quamprimum, « quando oblivio durat donec sacramentum sumptum sit; nam si quis ex oblivione accedat ad celebrandum, et in ipsa actione ante sumptionem sacramenti recordaretur sui peccati, et nihilominus sacramentum sumeret sine confessione...., in eo casu obligaretur hac lege, quia manifeste comprehenditur verbis ejus; tunc enim communicat sine confessione propter urgentem necessitatem et cum conscientia peccati ». Et pergens, quaerit: « Sed quid, si prius esset confessus, et tunc recordaretur unius peccati in confessione obliti? Respondetur etiam teneri ex vi hujus legis, quia juxta supradicta, tenebatur illud confiteri ante communionem ex divino praecepto, et solum

267. - Quaeritur 6°. *An teneatur confiteri quamprimum celebrans post confessionem, in qua inculpabiliter oblitus est alicujus mortalis?*

Resp. Si meminerit post celebrationem, utique non tenetur; ut recte docent Suarez a>; et Marchant % Gobat et Dicastillus apud Croix 8A Immo hoc probabiliter admittunt Bonacina Aversaet Leander8; etiamsi in Missa post communionem recordetur mortalis; quia revera nec iste celebrasset conscius peccati, ut loquitur Tridentinum.

Si vero meminerit ante celebrationem, sed post confessionem, dicunt teneri tunc ad praeceptum confitendi quamprimum, Suarez"J, et alii plurimi cum Lugo, Dicastillo, Pellizzario, etc., apud Croix8 — Sed Croix b> merito oppositam sententiam putat probabilem; quia hic revera non potest dici celebrasse conscius peccati sine praevia confessione. — Vide omnino de hoc dicta n. 257.

Quaeritur 7°. *An sacerdos, qui post consecrationem recordatur peccati obliti, nulla praemissa confessione, teneatur confiteri quamprimum?*

Affirmant^ Suarez.; etBonacina, Reginalds, Molfesius, Megalius, etc., apud

n. 160. · PllU., tr. 6, cap. 1, n. 69. · · Loc dt, η. M7. — · Diip. 66, sect. 7, v. Secundo, — Bonae., diip. 4, qa. 6, ponet. 1, num. 39. - /tefin., lib. 29, nom. 110. · Molfis.. Sum , part. 1, tr. 3, cap. 10, num. 28. Metal., I P., Ub. 5, cap. 4. n. 2.

illud omittit sine peccato ob necessitatem urgentem ».

b) Croix, loc. cit., n. 547, auctores hoc modo allegat: « Si praemissa confessione celebravit immemor alicujus mortalis, quod tamen commiserat, probabile est cum Marchant non teneri statim post confiteri, quia non celebravit absque praevia confessione sibi conscius peccati mortalis; ex quo inferunt Marchant, Gobat., quamvis non praemisisset confessionem, si tamen celebravit immemor mortalis, etiam non teneri, etiamsi in Missa post communionem recordetur mortalis, uti habent Bonae., Aversa..., Leander ». — Et ita sane tenent, uti refert Croix, Marchant, Resol. past., tr. 4, cap. 2, qu. 2, n. 2 et 3; Gobat, tr. 3, n. 443; Bonacina, disp. 4, qu. 6, punct. 1, n. 39; Aversa, de Euch., qu. 8, sect. 7, v. Sexto. — Leander vero, id est Emmanuel a Concept., Sum. novent partiunt Leandri, n. 385: « Non ligantur, inquit, qui in ipsa actione sacrificandi peccati recordantur ».

1) Si nempe post consecrationem, sed ante

Oblitu· in·
ulpabiliter
mortali* in
confewione:

Non tene-
tur quam-
primam
confiteri «i
Cost cele-
rationem
recordetur.

Probabi-
liter nec te-
netor, ti
ante cele-
brationem
recordetur.

Rn'ord.tr»
post vunic
crationem
peccatam
non confes-
suro:

Quid, si
celebret In
necessitate
omissa con-
tritione.

Diana, ut refert Lugo ». Ratio, quia tunc vere accidit casus in quo urget praeceptum Tridentini; tunc enim sacerdos jam celebrat conscius peccati in necessitate et sine confessione. — Sed negant Vasquez d, Diana «0 et Praepositus, apud Lugo*; ac Pellizzarius apud Croix ■; et mērito probabile putat Lugo *. Quia in rubrica * dicitur quod sacerdos qui ante Missam recordatur peccati, et celebrat ex necessitate non habens copiam confessarii, tenetur postea confiteri cum primum. Sed de eo qui meminit peccati post consecrationem Eloquens, rubrica" dicit: *Conteratur cum proposito confitendi*, absque eo quod adjungatur: *cum primum*.

268. - Quaeritur 8°. *An praefatum praeceptum Tridentini, confitendi quamprimum, obliget etiam laicos?*

Prima sententia affirmat; ethane tenent Navarrus apud LugoConcina , et Contin. Tournely' cum Azor, Hennquez et Sà. Quia, ut dicunt, eadem ratio valet in laicis quam in sacerdotibus: ubi enim eadem ratio currit, eadem currit legis dispositio.

Secunda vero sententia, communissima et satis probabilis, negat. Et eam tenent a) Suarez 10, Lugo 11 (qui asserit oppositam communiter rejici), Wigandt ", Milante ", Palaus u, Elbel " (qui asserit communem); Roncaglia " cum Candido, Aversa et Diana; Escobar" cum Vasquez, Coninck, etc.;

Diana, part.2, Lr. 14, reaol. 61.. | De Euchar., disp. 14, nam. 140. — *Praepes.*, qu. 60, art. 5, dub. 4, num. 21. - • Loc. cit. n. 141. — • Lib. 6. part. 1, n. 548. — « Loc. du, n. 144 et 146. — • Tit. de Defectib., vur, η. X — • Loc. dt., n. 4. — *Navor.*, Man., cap. 2, num. 10, ▼ .£. . Disp. 14, n. 138. — • De Euch., cap. 11, § 1, η. IX — • De Euch., cap. 6, ari. 3, concl. 4, quaer. 5. • *Axar*, part. 1, lib. 10, cap. 31, qu. 9. • *Hcnriq.*, lib. 8, cap. 45, num. 4. • *Sd*, v. *Confessio*, n. 5; et v. *Eucharistia*, n. 24. — * Disp. 66, sect. 7, v. *Primum*. — 11 Disp. 14, num. 138. — " Tr. 12, eaam. 4. n. 32, reap. 5. — " Exerdt. 33. tup. propos. 39 Alex. VH, v. *Ex dictis* — * Tr.21, punct. 12, num. 9.-

sumptionem, sacerdos peccati recordetur, uti dicunt Suarez, Bonacina, et Diana alios citans.

«J Vasquez, *disp. 208, cap. 3, n. 19*; Diana, *loc. cit.*, *resol. 61*; Pellizzarius, *tract. 6, cap. 1, η. 70*. id negant, si sacerdos recordetur in ipsa actione celebrandi, sive demum sit ante sive post consecrationem, ut expresse notat Pellizzarius, cui ceteri auctores citati consentire videntur, dum distinctionem hanc omitunt.

<>«In ipsa celebratione Missae», ait rubrica.

item Laymann, Bonacina, Filliuccius, etc., apud Concina — Ratio: tum quia praedicta regula ex paritate rationis currit quidem in correlativis, aequiparatis vel connexis, non autem hic, tanto magis quia sumus in odiosis (juxta dicta *Lib. I, de Legib.*, n. 200, v. *Dubium fit.*); tum quia differt ratio sacerdotum et laicorum. In sacerdotibus enim qui (generice loquendo) frequentius communicant quam laici, facilius occurrit necessitas communicandi sine confessione; ideoque facilius praetextu hujus necessitatis sacerdotes praetermissa confessione celebrarent. — Idque confirmat Wigandt auctoritate S. Thomae qui didt, in eo cui deest copia confessarii, et communis necessitas urget, requiri propositum confitendi et satisfaciendi; nihil addens de obligatione statim postea confitendi.

Ex quo recte inferunt idem Wigandt, et Lugo " cum Suarez, etc., quod si sacerdos in necessitate sine confessione more laicorum communicaret, non teneatur statim confiteri. — Secus vero (addunt), si deberet complere sacrificium ab alio inceptum: vel si Officium perageret die Parasceves; quia, etsi tunc non diceret proprie Missam, diceretur tamen simpliciter celebrare, ut loquitur rubrica misalis de illo die.

269. - Hic ultimo refert adnotare quinam sint effectus Eucharistiae.

u Confer. 14, de Sub). Euchar., nam. 106. — M De Euch., cap. 5, qu. 5, reap. 2. • *Candid.*, de Euch., disquisiu 2, an. 22, dub. 57, - *Aversa*, de Euchar., qa. 8, secL 7, v. *Nona*. - *Diana*, coordin., tom. 1, tr. 3, resol. 186; cfr. ipsum Diana, part 9, tr. 3. resol. 27. — M Lib. 20, n. 92; et n. 302 et 303. • *Vasq.*, disp. 208, cap. 3, n. 23. • *Coninck*, qu. 80, num. 24. — *Laym.*, lib. 6, tr. 4, cap. 6, num. 7. • *Bonac.*, disp. 4, de Euch., qu. 6, punct. 1, n. 37. - *Fill.*, tr. 4, cap. 8, n. 223. - M De Euchar., cap. 11, § 1, n. 13. — *Wigandt*, tr. 12, rxam. 4. n. 32. — *Wigandt*, loc. cit. — * Disp. 14, num. 138 et 139. - *Suar.*, disp. 66, sect. 7, v. *Primum*.

268. - a) Palaus, *tr. 21, punct. 12, n. 9*; sicut et Escobar *n. 92*, loquuntur de sacerdote, qui more laicorum communicat.

6J Wigandt id sane confirmat auctoritate S. Thomae, *3 P.*, *qu. 83, art. 6, ad 2*; sed bona pace illius auctoris, confirmatio nimis probat; nam S. Thomas, *loc. cit.*, loquitur de sacerdote celebrante: «Sacerdos, post consecrationem inceptam, inquit,,, si recordetur se peccatum aliquod commisisse, debet poenitere cum proposito confitendi et satisfaciendi ».

Augmen-
tum rru*
II*c. et
quandoque
colhlio pri-
ma gr<*
nae.

Effectus Iu. praecipuus est *conferre augmentum gratiae*; ut patet ex concilio Florentino et Tridentino “A — Et aliquando per accidens conferre etiam *primam gratiam*, nempe si quis, ignorans esse in peccato mortali, vel credens habere contritionem, accedit ad communionem cum sola attritione; tunc de attrito fit contritus Ita S. Thomas¹, Roncaglia*; et Salmant.³ cum Scoto, Suarez, Toletus et fere communi (contra Lugo, Vasquez, etc.). Quia de ratione generica sacramentorum est, ut gratiam conferant supernatural! dolore dispositis, et obicem non ponentibus. — Vide dicta in hoc *Lib. VI, n. 6, v. Hoc tamen*.

Kenusio
icaülum.

Effectus 2U» Eucharistiae est *remittere venialia*; ut docet S. Thomas⁴ cum communi, ex Tridentinos, ubi dicitur hoc sacramentum esse *antidotum quo liberemur a culpis quoidianis, et a peccatis mortalibus praeservemur* — Et dicunt Salmant.⁴ cum S. Thoma Palao, Bonacina, Coninck, Comejo, remitti venialia (modo non habeatur de eis complacentia) ex vi hujus sacramenti, non solum mediante actu caritatis quem hoc sacramentum excitat; verum etiam immediate ex opere operato, per infusionem gratiae nutrientis, et restaurantis damna quae ex venialibus nobis sequuntur.

Pro hac sententia Salmant. citant D. Thomam *qu. 79, art. 4*; sed non bene. Nam ibi S. Doctor sic ait: *Res autem* (scilicet effectus) *sacramenti est caritas, non solum quantum ad habitum; sed etiam quantum ad actum, qui excitatur in hoc sacramento, per quem peccata venialia solvuntur*. — Unde melius ait Tournely hoc sacramentum non immediate, sed tan-

Florentin., decret, ad Arrocnos, § *Tertium est*; ap. Iuibbc, tom 18. col. M9. — 1 3 P., qu. 72, art. 7, ad 2. — • De Euch., cap. 7, qu. 1. — • Tr. 1, de Sacram. 1. g., cap. 5, n. 12. • Scot., in 4, dist. 9, qu. 1. • Suar., disp. 63. sect. 1, v. *Dico 3*; et sect. 2, v. *Dico 1* et 2. • Tolct., lib. 2, cap. 29, n. 1. — *Lu^o*, de Euch., disp. 12, a n. 3. • *Vasq.*, disp. 206, cap. 4. — 4 3 Pan., qu. 79, art. 4. — • Seaa. 13, de Euch., cap. 2 — • Tr. 4. cap. o, num. 23. • *Palaus*, tr. 21, punct. 9, § 2. num. 2. • *Bonae.* de Euch.,

269. — Tridentinum, srss. 13, de Euch., cap. 2, ait: • Sumi autem voluit (Christus) sacramentum hoc tamquam spiritualem animarum cibum, quo alantur et confortentur viventes vita illius qui dicit: *Qui manducat me et ipse vivet propter me*.

tum mediate per actum caritatis remittere venialia.

Effectus 3ω est *praeservare a mortalibus* per auxilium gratiae sacramentalis, qua excitatur devotio, fortius resistitur tentationibus, fugantur daemones, etc.; ut docet S. Cyrillus. — Immo asserunt Salmant.⁷ cum Montesino, Eucharistiam conferre *divinam etiam externam protectionem*, qua Deus non permittet ut homo versetur in occasionibus, in quibus praevidet Deus illum casurum.

Effectus i" est *remittere poenam temporalem* debitam pro peccatis. Hoc autem non directe, sed indirecte, ratione actuum caritatis qui per sacramentum exciuntur; ut docet S. Thomas⁴, cum Salmant.⁹ et Concinal⁰.

Effectus 5° est *actualis dulcedo spiritalis*: qui effectus est quidem infallibilis, si non impeditur ex parte subjecti. Consistit autem haec suavius in promptitudine voluntatis ad res divinas hilari animo peragendas.

Effectus 6° est unio specialis cum Christo et membris ejus; ex Joan, vi: *In me manet, et ego in illo*.

Effectus 7tt est adeptio gloriae: *Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum*.

Alios etiam effectus habet hoc sacramentum erga corpus (ut tenent Lugo, Palaus et Suarez, cum Salmant. “), scilicet diminuendi fomitem concupiscentiae, excitandi bonas imaginationes, ipsum corpus sanctificandi, corpori tribuendi resurrectionem et gloriam. — Valde autem probabile est, species consecratas, quamdiu sunt in stomacho, majores gratias causare, majori dispositione accedente; ut Croix¹⁴

qu 4, punct 1, n 5 et 6. - Coninck. qu 7°. n. 54 et 56. Cornejo, tr 4, qu. 79, art. 4. — 5. (Vrill Alexanâr., In Ioan, vi, 57, lib. 4, cap. 2 (al. cap. 17). Ctr. Migne, Patrol, graeco-lai., tom. 73, col. 585-566. — • Tr. 4, cap. 6, n. 90. — • 3 P., qu. 79, art. 5. — • Loc. cit.. n 31 — * De Each., cap. 10, num. 7. — Lu^o, de Euchar., disp. 12, sect. 5. • Palaus, tr. 21, punct. 9, § 2» n. 7, 8 et 10. • Suar. disp. 64, sect. I, v. *Dico 2*; et sect. 3. - 11 Tr. 4, cap. b, num. 37 et seqq. — M Lib. 6, part 1. n. 524.

S. Thomas non bene citatur a Salmant; vide infra apud ipsum S. Alphonsum.

«*) Continuator Tournely, quamvis, de Euchar., cap. 8, concl. 3, asserat Eucharistiam « directe per se et ex opere operato » venialia remittere; at postea, in adnotandis n. 3, magis

RetnxMio
pcvnir (ea
poralU-

Actnsbi
dulcedo api-
ntiiaüM.

Unio spe-
cialis cum
Chrucio.

Adeptio
glorie-

ALii qui-
dam effe-
ctus erga
corpus.

cum Coninck, Suarez, Cajetano, Valentia, Lugo. Vide dicta n. 227.

270. - Quaeritur 1°. *An accedere ad Eucharistiam cum peccato veniali habituali sit novum veniale?*

Quid de
communi-
cance cum
veniali ha-
bituali.

Affirmant Laymann *aJ*; et Coninck ac Dicastillus apud Salmant. *. — Probabiliter vero negant Sotus *O*, Sà, Vasquez, etc. cum iisdem Salmant. a. Ratio: tum quia haec potius esset deficientia perfectae reverentiae quam positiva irreverentia; tum quia ipsa voluntas recipiendi Eucharistiam et ejus effectum est quaedam virtualis venialium detestatio, qua culpae removentur, ita ut ipsae minime sacramenti fructum impediant *O*.

Quid, cum
veniali ac-
tualis.

Quaeritur 2°. *An qui communicat cum peccato veniali actuali, peccet venialiter, et fructum sacramentiamittat?* — Quando culpa afficit ipsam communionem, puta cum quis communicat ob inanem gloriam vel alium finem venialem, nemo dubitat quin venialiter etiam peccet; ut dicunt tamquam certum Salmant. 3 et Tamburinius ♦

Coninck, qu. 79, num. 47. - Suar., diip. 63, »ect. 7, v. *Dico 3.* Cajrtem., in qu. 79, art. 1. • Valent., disp. 6, qu. 7, punct. 1. • *Quod autem.* • Lugo, disp. 12, n. 46. — 1 Tr. 4, cap. 7, num. 20. — Sd, v. *Eucharistia*, num. 22. • Vasq., disp. 207, cap. 2. • 1 Loc. cit., num. 21. — ' Tr. 4, cap. 7, num. 22. — ♦ Method, expd. Commun., cap. 1, num. 9. — Vasq., disp. 207, cap. 2. • Sd, v. *Eucharistia*,

Dubium est: *An peccet venialiter qui communicat cum actuali vel virtuali affectu peccandi venialiter; vel cum veniali concomitante*, puta cum voluntaria distractione, vel proferendo verba otiosa et simili?

Negant Vasquez, Sà, Leander etc., apud Croix⁶; et probabile putat Tamburinius⁶. — Verius tamen affirmant cum communi Suarez⁷, Lugo⁸; Salmant.⁹ cum Filliuccio et Reginald¹⁰; ac Croix¹⁰ cum Laymann, Tanner, Rhodes¹¹ Gobat, etc.; ex D. Augustino relato in can. *Quotidie, de consecr., dist. 2*, qui dicit: *Nam habentem adhuc voluntatem peccandi, gravari magis dico Eucharistiae perceptione quam purificari*. Ratio, quia talis communicans positivam irrogat injuriam sacramento. — Hoc quoad *culpam*.

Quoad *fructum* vero sive effectum sacramenti, alii dicunt quod accedens sine actuali dispositione (quae consistit in exclusionem culpae venialis in actu communionis, et in aliquo pio devotionis motu),

num. 22. - 1 Lib. 6, part. 1, num. 522. — • Loc. cit., n. 11. — 1 Diep. 66, nect. 1, v. *Dicendum*, — 1 De Euch., diip. 14, num. 24. — • Tr. 4, cap. 7, n. 23. • *Fili.*, tr. 4, cap. 8, num. 206. • *Rtgin.*, lib. 2^a, num. 100. — 10 Lib. 6, part. 1, num. 522. • *Laym.*, lib. 5, tr. 4, cap. 6, num. 3. • *Tiaun.*, tom. 4, diip. 5, qu. 8, num. 61. • *Gobat*, tract. 4, n. 219 et 221.

distincte loquitur, dicens: « Eucharistiam delere venialia aliquando immediate, aliquando mediate tantum ».

270. - a) Laymann, lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 3, dicit peccata venialia istiusmodi non raro animum gravare et devotionem impedire, ut S. Eucharistia « minus reverenter ac fructuose suscipiatur ». — Et pariter Coninck (licet a Salmant. pro hac prima opinione afferratur), scribit, qu. 79, n. 59, peccata illa causam esse « cur minus bene dispositi et cum minore fructu communicemus ».

b) Dicastillus, tr. 4, de Euch., disp. 9, dub. 3, n. 55, haec scribit: « Communicare cum peccato aliquo habituali sine actuali, non est peccatum veniale ». Sed, n. 56, addit: « Probabilissimum mihi apparet esse aliquam venialem irreverentiam in accedendo ad Eucharistiam cum multis venialibus gravibus, intra venialis gravitatem ».

c) Sotus non sine quadam formidine ab omni peccato excusat; negat enim, in 4, dist. 12, qu. 1, art. 4, v. *Ad rent*, lethale peccatum esse, • quamquam sit nonnulla irreverentia, immo quamvis hoc non tam certo asseruerim quam Major-. forte neque est veniale ».

<0 Doctrina S. Alphonsi hie (num. 270) et in seqq. quaesitis (num. 272 et seqq.) de immunitate a peccato veniali requisita ad communionem, reformanda est juxta normas decreti S. C. Cone, relati supra, num. 254, nota a.

e) Leander, scilicet Emmanuel a Conceptione, Sum. novem partium Leandri, n. 380, quamvis a Croix, n. 522, pro hac sententia citetur, tenet tamen, et quidem aperte, oppositam, scribens: « Est., probabilius, si in aliquo actuali [peccato veniali] communicat, quod novum veniale committat ».

f) Non veniale solum, sed etiam mortale (quod Croix non advertit) ab istiusmodi communicante committi perhibet Rhodes, de Euch., qu. 4, sect. 1, § 3, v. *Tertio accedere*: « Si (peccatum veniale in communione! actuale sit, communio est peccatum saltem veniale...; immo peccatum illud ex se veniale, propter circumstantiam tamen sacramenti videbitur omnino esse mortale ».

e) Canon iste non est & Augustini. Desumitur ex libro de Ecclesiasticis dogmatibus, cap. 23; opus quidem a multis S. Augustino adscriptum; ab aliis vero Gennadio tribu-

nullum recipit fructum sacramenti. Et ita tenent S. Thomas *, Cajetanus ·, Petrocorensis³; item S. Bonaventura, S. Antoninus, Alensis et Durandus, apud Contin. Tournely*. Idque probant: tum ex D. Augustino ®, ubi: (Non justificat Deus) *non... quasi dormientes, non quasi ut non conemur, non quasi ut non velimus... Qui... fecit te sine te, non te justificat sine te*. Tum propter experientiam, qua observantur plures sacerdotes quotidie celebrare in statu gratiae, et tamen nihil proficere. — Sed alii communius ajunt talem non privari omni fructu; ut Suarez®, Gonet[†],

¹ In 4, diit. 12, qu. 2, art. 1, solui. 8. — · In qu. 79, art. 1, § *De tempore vero*; et § *Tertius attulit sensus*, v. *Superest*, — · De Sacram, i. g., cap. 4, qu. 1, v. *Praenot.* 2. — S. Bonav., in 4, diit. 12, part. 2, art. 1, qu. 1, cond. et num. 1. · S. Anton., part. 3. tit. 13, cap. 6, § 10. · Durand., in 4, dist. 12, qu. 4, ad 2. · « De Euch., paru 1, cap. 8. concl. 3, v. *Tota igitur quaestio*. — 1 Serm. 169,

Tournely³; et Lugo* cum Silvio, Soto, Vasquez, Ledesma et aliis communiter (ut asserit). Nec dubitandum quin D. Thomas mutaverit sententiam in 3 P., qu. 79, art. 8, ubi expresse docet quod, licet qui communicat cum veniali concomitante communionem, v. gr. cum voluntaria distractione, non recipiat actualem refectio- nem spiritualis dulcedinis; tamen recipit *augmentum habitualis gratiae vel caritatis*.

Haec sententia est quidem longe communior; sed prima non videtur impro- bilis.

cap. 11. n. 13; ap. Migne, Patrol, lat., tom. 38, coi. 922et 923. — · Diip. 63, sect. 3, v. *Dico 1 et 2* — · Cyp., tom. 5. tr. 4, de Each., disp. 8, n. 47, v. *Dico 2*. — · PradecL de Each., qu. 7, cond. 3, quær. 1, resp. 3. — · De Each., diip. 14, »ect. 3, n. 36. · Silvius, in qa. 79, art. 8. · Solus, in 4, dist. 11, qu. 2, art. 8, cond. 3. · Vâsq., disp. 206, cap. 2. · Martin de Ledesm., 1· 4, qu. 20, art. 1, dub. 4; et art. 8. dub. 1.

turn. Vide Migne, Append, ad opera S. Augustini, *Patrol, lat., tom. 42, col. 1211 et seqq.*

Alensis propendit in eam sententiam quae S. Alphonso videtur magis probari. Quamvis enim, *part. 4, qu. 10, membr. 8, art. 3, § 2, resol.*, dicat hoc sacramentum effi- ciam habere in probe et devote accedenti- bus tantum, qui scilicet «cum devotione et reverentia » accedant; *in resp.* tamen *ad ult.*,

haec addit: «Justus accedens ad communio- nem sacram, licet negligens fuerit in praepa- rando se modo debito et sufficienti, dummodo non cadat a justitia, assequitur aliquo modo effectum principalem hujus sacramenti, scili- cet unionem firmiorem cum capite et cum membris, et ex unione illa firmiori fortior efficitur contra tentationes. Hoc opinando dico, non asserendo ».

ARTICULUS IL

QUAE REQUIRATUR DISPOSITIO CORPORIS.

271. *An pollutio et actus conjugalis impediunt a communione.* — 272. *Qu. 1. Quid, si pollutio fuerit voluntaria: et quid, si involuntaria.* — 273. *Qu. 2. An semper sit veniale accedere ad Eucharistiam post copulam conjugalem.* — 274. *Qu. 3. An conjux rediens debitum teneatur ea die abstinere a communione.* — 275. *An macula externa, ut lepra, etc., impediat a communione, et an a celebratione. An menstrua. An latio armorum.* — 276. *An sacerdos communicans extra Missam debeat esse stola indutus.* — 277. *De jejunio naturali ad communionem praerequisito (Vide resolutiones apud Busenbaum).* — 278. *Praenot. 1. hoc non esse de praecepto divino. Praenot. 2. non dari in eo parvitatem materiae. Praenot. 3. tria requiri ad solvendum hoc Jejunium, ex tribus regulis, videlicet: — 279. Regula I. Ut res sumatur ab extrinseco. - Dub. 1. An frangat jejunium voluntaria trajectio reliquiarum cibi. - Dub. 2. An guttulae aquae commixtae cum saliva, aut jusculi degustati. An saccharum ante mediam noctem in ore immissum. An aqua hausta a lapso in flumen. An sanguinis haustus e digito. Quid, si defluat e capite. — 280. Regula II. Ut res sumatur ad modum comestionis aut potationis. - Dub. 1. An frangat jejunium pulvis tabaci sumptus per nares. - Dub. 2. An fumus tabaci. - Dub. 3. An tabaci folia, vel aromata dentibus contrita. — 281. Regula III. Ut sumatur res habens rationem cibi aut potus. - Hinc quaeritur an solvat jejunium comestio capillorum, lanae, ligni, chartae, lapillorum, cretae, et similia. — 282. An liceat sequi ultimum inter horologia. Et quid, si quis deglutiat cibum post primum ictum. An in dubio soluti jejunii liceat communicare (Vide hic, et Lib. I, n. 39). — 283. An sit peccatum, sumere cibum, vel exspuere statim post communionem. — 284. In quibus casibus possit quis communicare non jejunus. — 285. An liceat iterum dare viaticum infirmo non jejunato. Dub. 1. Quanto tempore una communio debeat ab alia distare. Dub. 2. An qui communicaverit paucis ante diebus ex devotione, teneatur, adveniente periculo mortis, sumere viaticum. Dub. 3. An, qui mane communionem receperit. Dub. 4. An sacerdos possit aliquando omittere verba: Accipe viaticum, etc. — 286. An sacerdos possit celebrare non jejunus, ad dandum alteri viaticum. An, ad dandum sibi ipsi. — 287. An liceat communicare post cibum, ne Eucharistia pereat aut male tractetur. An, ad vitandum scandalum. — 288. An, ad perficiendum sacrificium vel communionem. — 289. An, ad vitandam mortem. - An liceat communicare ante somnum vel digestionem.*

corpora-
« non
COtnmunio-

271. - « Resp. 1°. Nulla corporis macula per se impedit susceptionem Eucharistiae; cum parum faciat ad bonitatem vel malitiam moralem. Potest tamen aliquando per accidens impedire, propter effectus secutos. — Ita communiter.

« Unde resolves:

FoUuno

« 1°. Non impedit pollutio involuntaria, immo nec voluntaria per poenitentiam expiata: — nisi effectum malignum,

« v. gr. turpem recordationem ac deletionem, vel distractionem et perturbationem animi relinquat: eo enim casu (uti et semper post culpabilem) praestat, ac secundum sententiam communem sub veniali debet differri: nisi aliud suadeat justa aliqua causa, v. gr. magnus fructus festivitatis, regula ordinis; vel si a daemone excitata putetur, ad communionis frequentiam impediendam. — Sanchez a), Bonacina *, card, de Lugo

* Disputai. 4, de Eucharistia, quaeat. 6. punct. 2,

num. 3 et 4.

271. - a) Sanchez, de Matr., lib. 9, disp. 13, loquitur de copula conjugali; sed n. 15, videtur eadem intendere de simplici pollutione, scribens: Existimo certam moram praescribi minime posse. Quia cum mentis evagatio et hebetudo ex pollutione aut ex copula consurgens, impedimenti illius Eucharistiae suscipiendae causa sit, alii autem tardius alii citius, ea expulsa sese colligant, ad pristinam-

que mentis tranquillitatem redeant, ea potius regula statuenda est, ut quandiu mentis illa evagatio perseverat, duret impedimentum et indecentia, cessanteque illa, cesset... Credo tamen nunquam transacto 24 horarum spatio, immo si nocte praecedenti non habita sit copula, hac ratione abstinendum esse ab Eucharistia». In reliquis vero concordat.

6 Lugo, de Euch., disp. 15, h. 10, de iis

Actui con-
jopli».

« 2°. Neque actus conjugalis impedit :
« etsi decens et consilii sit, abstinuisse
« saltem nocte proxime antecedente, si
« raro communicet. Ita Filliuccius et
« Sanchez ', Escobar Intelligit, si de-
« bitum petium ex necessitate reddidit,
« nec ullam inde animi perturbationem
« aut affectum ad res venereas patitur.
« — Si vero voluptatis causa fecisset, eo
• die abstinendum esse (praesertim si ma-
« lignus effectus subsecutus fuisset) docet
• Reginaldus ', Laymann ., Martinus Pe-
« rez 4, addens esse tantum veniale; immo
« indecentiam justa causa posse resar-
« cire ». [Vide dicenda hic w. 273, et *de*
Matrim., n. 922].

« 3°. Similiter, etsi decens et consilii
« sit, sumpta communione, abstinere eo
« die a copula; licita nihilominus est ex
« bono fine, v. gr. ex amore prolis, ad
« evitandum incontinentiae periculum, vel
« ad debitum reddendum. — Tamburinius
• ex Sanchez et Marchino».

272. - Quaeritur Γ. *Am pollutio sem-
per impediat a communione?*

Hic distinguendum inter pollutionem
voluntariam et involuntariam.

* De Matr., lib. 9, disp. 13. — • Lib. 29, n. 117. — • Lib. 5,
tr. 4, cap. 6, n. 15, v. *Dicendum* 2*. — 4 Di>p. 49, eect. 3,
n. 10. — 4 .Method, expedit. Commun., cap. 3, η. 8. • 4 De
Matr., lib. 9, diip. 13, n. 17, • *Marchin.*, de Ordine, tr. 3,
part. 3, cap. 2, num. 16 et 17. — *Navar.*, Man., cap. 21,
n. 60 (edit. Vend. 1573). • *Lrand+r.*, de Euch., di>p. 6,
qu. 2. — ' Diip. 15, eect. 1, num. 1. - *Navar.*, loc. cit.,
num. 51 (edit. Antverp. 1579; Rom. 1590). — 4 De Euch.,

Si fuerit *voluntaria*, dicunt Navarrus
et alii apud Leandrum, esse peccatum
mortale, statim post illam ad Eucharistiam
accedere, quamvis contritio et confessio
praecesserint “Λ — Sed id negat commu-
nis sententia, cum Lugo 1 (ubi refert Na-
varrum in posteriore editione mutasse
sententiam), Habert Natali Alexandro.,
Concina • et aliis passim.

Caeterum, quidquid dicant Azor, Co-
ninck et Trullenck apud Diana % com-
muniter docent DD., saltem sub veniali
teneri huiusmodi poenitentem abstinere
ea die a communione propter reveren-
tiam tanto sacramento debitam. — Ita
Lugo 10 (qui oppositam opinionem vocat
falsam), Concina “, Salmant. Bonacina,**
Viva ex D. Thoma u, qui docuit: *Non
esset consulendum alicui, quod statim post
peccatum mortale, etiam contritus con-
fessus, ad Eucharistiam accederet 1 sed
deberet nisi magna necessitas urgeret, per
aliquod tempus propter reverentiam absti-
nere*. Et patet etiam ex can. *Testamen-
tum 1, dist. 6*, ubi D. Gregorius, scribens
ad Augustinum, Anglorum episcopum, et
loquens de tali poenitente, dicit: Eum a

Quid de
voluntaria
pollutione.

cap. 5, arx. 2, § 2, n. 11. — • De Euch., diasert. 1, cap. II,
§ 3, η. 18. — .4>or, pari. 1, lib. 10, cap. 31, quacr. 14. •
Coninck, qa. 80. art. 7, n. 42, — • Dtap. 15, acct. 1, d. 4. -
11 Loc. cit., n. 18.— u Diip. 4, de Euch., qu. 6, panel. 2,
n. 3. - “ De Euch., qa. 4, art. 8, a. 3. — 14 In 4, dut. 9,
qu. 1, art. 4, aolut. 2, ad 2. — D. *Gregor.*, Epiat. lib. 11,
epiat. 64, ad interrog. Augustini, ad 11; cfr. Migoe, Patrol,
lat., tom. 77, col. 1199.

qui voluntarie sese polluerunt, regulariter ve-
niale esse asserit si accedant ad communio-
nem, « nisi forte ratio specialis dictet esse
accedendum ». Iis vero qui sine culpa pro-
pria, saltem gravi, pollutionem passi sunt,
afficiuntur tamen ejusmodi voluptate, et ma-
net in eis vel memoria vel delectatio sensi-
bilis, quae mentem a spiritualibus avocat,
« regulariter non peccabunt venialiter acce-
dendo; saepe tamen laudabilius illa die absti-
nebunt, saepe laudabilius accedent » Et causas
assignat

c) Filliuccius, *tr. 4, cap. 8, n. 231*, ita
sane docet; si tamen cum bona intentione
• reddendo tantum debitum., tunc liberum
est facere quod quis velit».

d) Escobar, *tr. 7, exam. 6, n. 83, (edit. Lu-
gdun. s. d.; al. n. 62, post init.)*, quaerit utrum
sit veniale ad Eucharistiam accedere ipso die
habita copulae a conjugatis; et respondet:
« Suadendum illis quidem ut tunc a copula

abstineant, non tamen ut non accipiant Eu-
charistiam, posito quod non abstinerint».

272. - a) Navarrus limitat: « Nisi saltem
magna aliqua causa excusat».

b) Habert, *de Euch., part. 1, cap. 20, qu. 1*,
v. *Ex his facile*, sententiam hanc potius insi-
nuat quam aperte et expressis verbis tueatur.

c) Trullenck, *de Sacram., lib. 3, cap. 6*,
dub. 5, n. 4, dicit probabile esse quod nullum
sit peccatum. Sed ipse tenet cum S. Al-
phonso veniale esse, et concludit ita tenen-
dum esse. Praeterea auctores hic allegati non
citantur a Diana, sed contra, omnes et ipse
Diana citantur a Trullenck. — Diana tamen,
part. 3, tr. 4, resol. 30, solum exponit utram-
que sententiam.

d) Salmant., *tr. 4, cap. 7, n. 59*, veniale
esse dicunt, « quamcliu effectum malignum
reliquerit, v.g. turpem recordationem vel com-
motionem carnis, evagationem mentis et animi
perturbationem... ».

sacro mysterio ea die abstinere oportet. — Hoc tamen intelligendum, ut dicunt Salmant*, Viva*; et Bonacina⁸ cum Henriquez, Granado, Reginaldo, Ledesma, Nuflez et aliis passim, nisi scandalum vel alia justa causa exigat communionem, prouti prudenti confessario videbitur; ut dicitur in rubrica missalis*^Λ

Hic autem notanda est prop. 22 damnata ab Alexandro VIII, quae dicebat: *Sacrilegi sunt judicandi, qui ius ad communionem praetendunt, antequam condignam de delictis suis poenitentiam egerint.* — Hoc tamen non obstante, bene poterit confessarius, si expedire iudicabit, magno peccatori aliquando susceptionem Eucharistiae differre, sicut etiam disposito potest quandoque differre absolutionem, ut constantiam ejus experiatur, vel ad horrorem incutiendum adversus aliquod enorme peccatum; ut recte ajunt Viva⁴, Roncaglia⁶; et Holzmann* cum Michel et aliis. — Immo addit Roncaglia' bonum esse suadere tali peccatori, ut antequam ad communionem accedat, curet operibus delere reatum poenae; sed hoc esse tantum consilii (juxta dicenda ^Λ *de Poenit.*, n. 599).

* Tr. 4, cap. 7, n. 59. — • De Euchar. qu. 4, art. 8, n. 3. — • Ditp. 4. de Euch., qu. 6. punct. 2, n. 3. - *Htnriq.*, lib. 8, cap. 51, num. 3. • *Granad.* (nor dtatur a Bonae.), in 3 P., contrav. 6. de Euch., tr. 10, ditp. 9, n. 10. • *Rc^in.*, lib. 29, num. 115. • *Petrus* dr Lrdrsm., Sum., de Euch., cap. 13, conci. 3. • *NuHts*, qu. 80. arx. 7. diff. 2, v. *Tertia sententia*, — < In propos. 22 Alex. VIII. n. 7. — » De Euch., cap. 5, rtf. in praxi, n. 2. — • De Praec. Bedta., n. 81. v. *fmno etiam*. • *Midi.*, de Euch., part. 2, § 6, sect. 2. n. 2, — ' Loc dt. — • In 4, ditt. 9, qu. 1, art. 4, toiut. 2, corp. — • Lib. 5. tr. 4, cap. 6, n. 14. • *S. Ronav.*, in 4,

Si vero pollutio fuerit *involuntaria*, Ota* dicit D. Thomas ⁸ quod si illa frequenter Uu.0111

accidat ex operatione daemonum, non impedit a communione. — Secus, si proveniat ex alia causa, adhuc sine ulla culpa. Tunc enim ait hominem teneri sub veniali a communione abstinere propter decentiam; tum ratione foeditatis a corpore contractae, tum ratione perturbationis quae pollutionem consequitur

Alü vero communiter et rectius dicunt quod si pollutio habita nullam perturbationem relinquit, ea minime a communione impedit h), sola enim corporalis macula non obligat ad abstinendum ab Eucharistia. Ita Laymann⁹ cum S. Bonaventura, Gersonio, Gabriele, Victoria V, Navarro et Vasquez; ac Suarez¹⁰ cum Soto, Alensi, Paludano, Adriano, Majore^, etc.; et Salmant. n. Ratio, quia externa macula, cum jam sit praeterita, ad moralem honestatem non pertinet. — Et hoc, etiamsi pollutio proveniat a causa venialiter culpabili. Tunc enim tantum ex consilio abstinere hortantur Sanchez¹⁸ cum Covarruvias, etc.; Palaus¹⁰ cum Vasquez; et Salmant.» cum Suarez», Coninck Henriquez O et Filliuccio. — Idque pro-

diit 12, part. 2, art. 2. qu. 3. - *Gerson.*, de Praepar. ad Minam, comid. 7. • *Gabr. Biel*, in canon. Mite., lect. 10. • *Navor*, Man., cap. 21, num. 51, (in poiterior. edit.). • *Vasq.*, disp. 210, n. 19.— » Diip. 68, sect. 2, v. *Dicol.* • *Sotus*, in 4, dist. 12, qu. 1, art. 7, concl. 1 et 2. - *Alens.*, part. 4, qu. 11, membr. 2, art. 2, § 3. • *Poind.*, in 4, dite. 9, qu. 3, art. 1, concl. 2 (n. 11 et 12). - *Adrian.*, in 4, de Euch., qu. 6. v. *Restât jam*. — “ Tr. 4, cap. 7, num. 62. — " De Matr., lib. 9, ditp. 13, n. 3. - *Covar.*, in clem. *Si furiosus*, part. 3. ink., num. 7. — u Tr. 21, punct. 13, n. 2. • *Vasq.*, diip. 210, n. 24 et 25. — *Fill.*, tr. 4. cap. 8, n. 229 et 290.

Rubrica missalis, *tit. de Defect.*, IX, 5, abstinendum esse statuit, « nisi aliud confessario videatur ».

f) Locus citatus *de Poenitentia* non est ad rem.

i) Monet tamen S. Thomas: « Et quia non ita de facili potest percipi ex qua causa contingat, ideo tutius esse semper abstinere, nisi necessitas incumbat ».

k) Negant impedire *ex necessitate* Laym., Suar., Sotus, Alensis, Adrian.; et insinuat idipsum Paludanus.

O Victoria, *Summ., de Euch.*, n. 81, negat impedire, etiamsi pravum effectum reliquerit. — Idemque significat Major, in 4, dist. 9, qu. 2, v. His praemissis, *concl.* 6.

J) Salmantⁿ *loc. cit.*, n. 60, negant esse peccatum, si pollutio illa nullum effectum re-

liquerit, vel si homo negligens non fuerit in eo repellendo, et ibi citant auctores. Addunt tamen ipsi Salmant: « Oportebit tamen poenitentia deleri culpam illam pollutionis venialem, ut ita macula illa prorsus extergatur, quamvis id non sit praeceptum ». — Suarez vero, *loc. cit.*, v. *Ex hac enim*, tractans de pollutione quae habita est « seclusa culpa mortali », si reliquerit magnam divagationem, « consultius erit, inquit, abstinere »; si autem nullum effectum relinquat, non est cur abstineat.

Coninck, *qu. 80, art. 7, n. 41*, negat pollutionem venialem impedire ex necessitate; « sed tamen ex quadam decentia abstinendum esse a communione; et esse quandoque peccatum veniale tunc communicare ».

O Henriquez, *lib. 8, cap. 51, n. 3, i. f.* • « Nu-

batur 1) ex D. Gregorio in cit. can. *Testamentum*, ubi Pontifex ait quod si pollutio provenit ex superfluitate cibi vel potus, haec *a perceptione sacri mysterii prohibere non debet m*, sed (homo) *ab immolatione sacri mysterii abstinere, ut arbitror, humiliter debet*. Ubi Glossa l* dicit: *Ergo est consilium; bene enim potest celebrare si vult*. Probatur 2) ex rubrica missalis ·, ubi sic praescribitur: *Si dubium est an in praecedenti cogitatione fuerit peccatum mortale, consulitur abstinendum, extra tamen casus necessitatis. Si autem certum est non fuisse in illa cogitatione peccatum mortale, vel nullam fuisse cogitationem, sed evenisse ex naturali causa aut ex diabolica illusionem, potest communicare et celebrare: nisi ex illa corporis commotione, tanta evenerit perturbatio mentis, ut abstinendum videatur*.

Omnes autem DD. conveniunt, esse veniale accedere ad Eucharistiam cum praedicta perturbatione, orta ex delectatione habita, vel ex turpi imaginatione pollutionem concomitante; saltem usque dum perdurat mentis evagatio: nisi homo conetur eam repellere, faciens quantum in se est ut devote accedat; ut dicunt Salmant.·, Palaus⁴, Holzmann ·, Laymann ·, Suarez ubi affert S. Justinum

1 Ad ·. *Humilior*. — · Tit. de Delectib., ix, 5. — · Tr. 4, cap. 7, n. 60. — · Tr. 21, punct. 18, n. 2. — · De Praec. Ecclei., n. 81, ·. *Dixi*. — · Lib. 6, tr. 4, cap. 6, n. 15. — · In 4, dist. 9, qu. 1, art. 4, solut. 2, Corp. — «S. Htorou., Serm. de esu A^ni, inter opera tuppoeititia S. Hieronymi;

Ium tamen videtur peccatum, inquit, si quis communicet post pollutionem inculpatam aut venialem-».

·*) * Si tamen dormientem turpi imaginatione illusio non concusserit », ut addit idem textus.

") Suarez, *disp. 68, sect. 2, v. Ex hac*, dicit esse veniale; et revera citat textum allatum S. Justini, *qu. 21, ad orthodoxos*. Hoc tamen opus inter S. Justini spuria opera recensetur. Cfr. Migne, *Patr. graeco-lat., tom. 6, coi. 1241 et seqq.*

°) Sanchez, *de Matr., lib. 9, disp. 13, n. 15*, dicit impedimentum tantum durare donec perseveret mentis evagatio; et ibi citat auctores. Et sane Gersonius, *loc. cit.*, ita tenet; Gabriel Biel pariter, *loc. cit., post propos. 4, v. Tertium ostenditur*, veniale esse ait quamdiu durat ille effectus; et Major, *loc. cit., qu. 2, v. Hactenus*: · Non celebret », inquit.

dicentem: *Non est aequum propter hanc involuntariam passionem abstinere a mysteriis*; et Sanchez cum Gersonio % Gabriele °J et Majore °Λ — Vel nisi aliqua justa causa necessitatis aut devotionis aliud expostulet; ut dicunt praefati auctores, et docet idem D. Thomas ·, dicens: *Si necessitas immineat vel devotio exposcat, talis non impeditur*.

273. - Quaeritur 2°. *An copula conjugalís impediat ab Eucharistia?*

Alii absolute putant non excusari a culpa veniali conjugem copulam habentem die communionis. Ita Alensis ·>, Sotus a>, Sà a), etc., apud Sanchez ·>.

Idque inferunt ex *can. Sciatis, caus. 33, qu. 4*, ubi S. Hieronymus scripsit: *Quicumque uxori debitum reddit..., nec de carnibus Agni comedere debet*. — E converso, alii nullam in hoc culpam agnoscunt; ut Navarrus et Philarchus apud Sanchez *), dicentes tantum esse de honestate ut a communione abstineat.

Sed dicendum cum communi doctorum, esse veniale accedere ad communionem eodem die quo habita est copula *causa voluptatis*; quia id excusari non potest ab aliqua indecentia. Ita S. Thomas ·, (Contin.] Tournely ·, Salmant.,⁰; et Sanchez n cum S. Bonaventura S. Anto-

Quid de
copula coa-
Jagall

Copula ha-
bita causa
voluptatis.

cfr. Mifoc, *Patrol. Ut.*, tom. 90, coi. 224. Habetur etiam inter tuppodtitia S. Aufuitini; vide Mifoe, tom. 40, coi. 1201 et teqq. — · 3 P., qu. 80, irt. 7, ad 2. — · De Euch., paru 1, cap. 6, art. 2, sect. 2, concl. 1 — * Tr. 9, de Matr., cap. 15, n. 59. — “ De Matr.. lib. 9, diip. 18, n. 7.

273. - ‘J Sanchez, *de Matr., lib. 9, disp. 13, n. 2*, citat ad hanc sententiam auctores qui loquuntur de conjugē *petente* debitum; et ita tenent Alensis, *loc. cit., § 3, qu. 3*; Sotus, *in 4, dist. 32, art. 3, post 2 concl., v. Unum tamen hoc*; Sà, v. Debitum conjugale, *n. 19*. Quin etiam Sotus addit: « Immo illo exigente, deberet alter petitionem honestis precibus et excusationibus repellere ».

Navarrus, *Man., cap. 21, η. 51, i. f*; Philarchus, *torn. 1, part. 2, lib. 3. cap. 27 (ult.), i. f*, dicunt ejusmodi conjugēs impediri a communione ex honestate tantum; vel si peccant, peccant dumtaxat venialiter. Et ita etiam a Sanchez *loc. cit., num. 3*, citantur.

r> S. Bonaventura, *in 4, dist. 12, part. 2, art. 2, qu. 3, ad 2*, sententiam hanc perspicue innuit, scribens: « Si autem solum reddendo debitum, non credo quod debeat retrahi

nino, Suarez, Silvestro, Ledesma O, Lopez et aliis pluribus. Et probatur ex can. *Vir cum propria* 7, *causa* 33, *quaesi.* 4, ubi D. Gregorius ait: *Cum vero non amor procreandae sobolis, sed voluptas dominatur in opere commixtionis, habent conjuges etiam de sua commixtione quod defleant.* Recte autem dicunt Sanchez', Antoine', et Salmant.³ cum aliis, quod a praedicta indecentia excusare valet quaevis honesta causa: puta solemnitas occurrens, scandalum vitandum, periculum notae, jubilaum sive indulgentia lucrandae, specialis devotio, etc.

**Copula
habita »»ne
peccato.**

Si vero copula fiat *sine peccato*, puta primo causa generandae prolis, tunc certum est apud omnes quod, licet congruum sit abstinere illa die a communione (ut docet D. Thomas⁴); hoc tamen est tantum consilii sine obligatione. — Ita Lugo^e, Sanchez*, Salmant., Concina⁷; Petrocorensis *D* cum Glossa / in diet. can. *Sciatis*, et Glossa in can. *Omnis, de consecr., dist.* 2, et alii communiter; ex D. Gregorio, qui in cit. can. *Vir cum propria*, sic scripsit ad Augustinum: *S/ quis... sua*

S. Anton., pari 3, tit. 13, cap. 6, § 12. Suar., ditp. 68, MCt. 2, v. f. *Si/fes/.*, v. *Eucharistia III*, n. 13, qu. II. « *Ludov. Lof*?*, Instruct. nov. part. 2 de Euch., cap. 76, v. *Porro quoniam* - *S. Gregor.*, cpiitolar lib. 11, cpht. 61, ad interrog. Augustini Anglorum episcopi, ad 10, v. f.; Migne, Patrol, lat., tom. 77, coi. 1197. — 1 *Dc Matr.*, lib. 9,

conjuges, non cupidine voluptatis captus, sed solummodo liberorum creandorum gratia utitur, ipse profecto... de sumendo Corporis Dominici... mysterio, suo est relinquendus iudicio; quia a nobis prohiberi non debet accipere: ubi Glossa explicat ibi *tò prohiberi*, id est *dissuaderi*. — Ratio autem hujus communis sententiae est, quia finis procreationis, cum sit omnino honestus et a Deo volitus, satis reparat quamdam illam indecentiam quae adest in communicando post copulam. — Nec obstat textus in cit. can. *Sciatis*; nam respondet D. Thomas⁸ ex Magistro Sententiarum, ibi sermonem fieri tantum de Ecclesiae ministris conjugatis, quales sunt Graeci, quibus interdicitur celebrare die qua accedunt ad uxores.

274. - Quaeritur 3°. *An conjux rediens debitum teneatur illa die a communione abstinere?*

Affirmant Cajetanus a Ledesma b>, Manuel b>, etc., apud Sanchez'. — Quia (ut ajunt) adhuc redditio relinquit mentis hebetationem.

Sed communiter S. Antoninus °; et

disp. 13, n. 8. — * *Dc Euch.*, cup. 2, qu. 3, resp. 4. — 1 *Tr.* 4, cap. 7, n. 63. — « 3 *P.*, qu. 80, art. 7, itd 2. — · *Loc. cit.*, n. 4 et 5 — · *Loc. cit.*, n. 63. — 1 *Dc Euch.*, cap. 11, § 3, n. 21. — *S. Gregor.*, ad interrog. Augustini, ad 10, v. f. — · *In* 4, dist. 32, qu. 1, art. 1, ad 1 — · *Dc Matr.*, lib. 9, disp. 13, n. 11. — w *Part* 3, tit. 1, cap. 20, § 7, v. f.

(a communione] nisi de congruo, vel etiam causa prolis.

O Martinus de Ledesma, in *la* 4*, qu. 21, *ari.* 7, *post dub* 3, v. *Sed an concubitus*, scribit solum: « Debet illa die abstinere ». — Idemque dicit S. Thomas: « Prohiberi debet ne accedat ad sacramentum ».

Lugo. *disp* 15, n. 14' · Aliquando... erit culpa venialis, inquit, accedere eadem die; aliquando, minor reverentia absque peccato. Aliquando tamen accedendum erit eodem die, vel propter notam aut aliam causam similem el quidem minor causa requiritur quando copula non fuit ex voluptatis appetitu, sed ex desiderio prolis».

/; Petrocorensis, *dc Euch.*, cap. 7, qu. 8, resp. 2, magnae congruentiae esse ait, ut conjugati ab usu matrimonii abstineant eo die quo communicaturi sunt, el addit: · Hanc tamen regulam consilii el directionis, non praecepti fuisse interpretatur Glossa supr. a citatum caput *Omnis homo*. Supra tamen caput *Sciatis*, jam citatum, dicit quod peccat qui petit, non qui reddit ». Et citans can. *Sciatis*, ubi dicitur quod si causa voluptatis pe-

tierunt, « habent conjuges etiam de sua commixtione quod defleant », addit Petrocor.: « Et in hoc casu a communione abstinendum esse indicat ». - Glossa tamen in can. *Sciatis*, ad v. *Non potest*, expresse ait: « Propter reverentiam sacramenti; vel intellige cum causa saturandae libidinis commiscetur ei, vel consilium est alias, cum ex necessitate tenetur reddere ». In can. *Omnis homo*, ubi statuitur abstinendum esse eo die ab uxore, Glossa addit · Quantum in se est ut non exigit; exactus tamen reddere debet quolibet tempore...; non enim est praeceptum quod hic continetur ».

274. - Cajetanus a Sanchez citatur, quasi videatur ita sentire, *Sum.*, v. Matrim. usus, cap. ult., § Primus est, *i. f.* At pace tanti viri, Cajetanus, *loc. cit.*, haec tantum habet: « Nisi ergo rationabile impedimentum adsit, peccat mortaliter negans debitum, etiam si dies Paschae fuerit, in quo debeant communicare ».

h) Martinus de Ledesma, *2a* 41, qu. 66, art. 1, v. *Dubitabis tamen*; Manuel Rodriguez, *Sum.*, part. 1, cap. 65, n. 2. veniale esse ajunt ad communionem accedere post

Redden*
debitum
non tenetur
a commu-
nionem abiti-
nere.

idem Sanchez¹ cum D. Thoma, D. Bonaventura, Alberto Magno, Cartusiano, Suarez, Soto, Paludano, Silvestro, Turrecremata et aliis pluribus, docent abstinentiam tunc esse men consilii, non autem obligationis; quia bonum justitiae satisfaciendi debito bene evagationem illam compensat et cohonestat. — De hoc autem puncto loquens, S. Franciscus Salesius⁸ inquit, conjugem qui debitum exigit, indecenter quidem ad communionem accedere, non vero arcendum esse qui reddit; dicens quod in veteri lege vetabatur ne diebus festis debita exigerentur, non autem ut solverentur. Et huic congruit id quod scripsit D. Augustinus⁹: *Etsi non exigis, redde: pro sanctificatione perfecta Deus tibi computabit, si non quod debet exigis, sed reddis quod debetur uxori.* — Ratio, quia cum redditio debiti sit actus virtutis, non est cur hominem a communionem impediatur.

Et idem procedere censet Sanchez⁴ cum Gersonio et Majore, si copula sit ad incontinentiam vitandam f>; quia amor continentiae, et non voluptatis, causam satis cohonestantem praebet. — Recteque hic advertunt Salmant.⁶; et Sanchez · cum

¹ De Matr., lib. 9, disp. 13, num. 12. · D. Thom., 3 P., qu. 80, xrt. 7. ad 2. - D. Bonav., in 4, dnt 12, part. 2, art. 2, qu. 3, ad 2. · Albert. Magti., in 4, diti. 32, art. 12, ad 1. · Dionys. Cartusian., in 4, dist. 32, qu. unie., i. (· Suar., disp. 68, sect. 2, v. f · Sotus, in 4, dist. 12, qu. I, art. 7, v. f. · Palud., in 4, dist. 9, qu. 3, art. 2. concl. 2 (num. 14). Silvest., v. Eucharistia III, n. 13, qu. 11. · Turrecr., in can. Quia vero, dist. 6. ad prtmum, ad 2 argum — 1 Introd, ad vtiam devol., part. 2, cap. 20. —

copulam maritalem; nec distinguunt inter petitionem et redditionem debiti. — Rodriguez tamen contrarium docet in alio loco, scilicet cap. 241, n. 18, ubi dicit ex congruentia abstinentium esse a communionem post copulam maritalem.

c) Sanchez loquitur de petitione debiti, sicut et Major; Gersonius autem in universum loquitur, negans peccare si ad communionem conjuges accedant, « quando... incontinentiae vitandae causa commixti sunt, nec obstaculum aliud est».

4) Sanchez, de Matr, lib. 9, disp. 13, n. 9, affert Lopez, qui ex Soto dicit *debere* conjugem, antequam reddat, petitionem honestis ac moderatis precibus et excusationibus repellere; quod revera Sotus habet in 4, dist. 32, art. 3, v. Unum tamen hoc. Sed ipse Sanchez addit: « Non tamen existimo ad id teneri; immo aliquando non erit sanum consilium,

Cajetano, Suarez, Soto, Alensi, Paludano, etc., quod conjux, ratione Eucharistiae suscipiendae, minime eximitur ab obligatione reddendi debitum. Tantum poterit, ut ait Sanchez cum Soto honestis precibus resistere, non autem importunis.

Quid autem *confessorius respondere debeat si interrogetur a conjuge an reddere teneatur debitum die communionis?*

Sapienter Laymann^{*4} Sanchez « et Suarez docent respondendum quod si conjux frequenter communicare solet, v. gr. omnibus festis, eum obligari ad reddendum: ne periculo exponatur peccandi contra justitiam vel caritatem. — Si vero non frequenter communicet, sed tantum in praecipuis festivitatibus; tunc illi suadeat ut roget alterum conjugem abstinere in honorem communionis. Modo non incurrat in illius indignationem; tunc enim, si rogatio non proficit, poterit communicare: nisi patiatur ex redditione insolitam distractionem, nec conetur, ut diximus, eam repellere.

Die autem qua conjux jam communicavit, debitum reddere nullam esse culpam dicunt Alexander de Nevo /Jet An-

Communio
recipienda
non excusat
a reddendo
debito.

Reddere
debitum
post commu-
nionem.

¹ In paalm 140. num. 15. — · De Matr., lib. 9, diip. 13, n. 6 · Gerson., de Praeparat, ad Mio., consider. 8. τ. f · Major, in 4, dist. 32, qu. I, v. Contra tertiam... Tertio arguitur — » Tr. 4. cap. 7, η. M. — · Loc cit. num. 9. · Cajetan., Sum., v. Matrim. usus, § Primus esi, 1. f. SuO*, loc. dt. - Petr. de Solo, de Mair., lect. 16, § Sequuntur circumstantiae, i. f. · Aiens., part 4, qu. II, membr. 2, art. 2, § 3. qu. 3, v. Ad illud. - Palud., loc. dt, concl. 3, n. (14 **).

quod circumstantiae occurrentes docebunt quando expediat necne».

« Auctores isti non loquuntur de confessorio; sed Laymann dicit, lib 5, tr. 4, cap. 6, n. 14, mulierem quae frequenter communicat, peccare mortaliter si marito serio et constanter petenti neget, « teste Sanchez, fib. 9, disp. 2, n. 16, juncta disp. 13, n. 9 »; et revera Sanchez, disp. 2, n. 10, scribit: « Si conjuge se excusante, quando causa non excusaret prorsus a redditione debiti..., alter conjux valde instaret petens, esset mortale non reddere ». Et disp. 13, n. 9, negat conjugem ab obligatione reddendi eximi, ex eo quod intendat illa die Eucharistiam recipere. — Suarez, pro eadem sententia citatus a Laymann ac Sanchez, utique negat, disp. 68, sect. 2, v. f., excusari a redditione debili propter communionem recipiendam.

f) Alexander de Nevo, Rubr. de Spons.,

tonius, apud Sanchez — Petere vero censent esse veniale ibid., S. Antoninus, Silvester, Paludanus, Turrecremata, Angelus, etc. Sed Navarrus <>/ et Sanchez cum Victoria ac Tabiena dicunt abstinentiam a petendo esse tantum consilii, non obligationis *Λ

275. - Pertinet etiam quodammodo ad dispositionem corporis accedere ad Eucharistiam corpore mundo, sine aliqua macula notabili, quae sit externa et debilis: nam si esset occulta, non obest, neque si esset perpetua, ut lepra, fistula et similis; prout dicunt communiter Suarez *, Palaus ' et Laymann "Λ — Sacerdos vero lepra infectus, vel alio morbo horrorem afferente, prohibetur celebrare in publico, ex cap. *Tua ho s, de clerico aegrot.*, ubi dicitur: *pro scandalo et abominatione populi b*. Inde in secreto potest celebrare. Palaus 4 et Salmant..

An vero *mulieres tempore menstrui possint communicare?*

Sentit Suarez · quod si ipsae commode communionem differre possunt, tenentur differre sub veniali; ex D. Dionysio Alexandrino, qui dicit tales feminas *non debere sic affectas attingere Corpus et Sanguinem Domitu*. — Sed communius et probabilius censent Palaus ', Salmant..; et Laymann' cum Alensi ac Paludano, hoc esse

Abstinere
mcn/traï,
uinuæ'ôn'
(lii).

Anton. Butrtus, Rubric, de Sponwdib., num. 16. · 1 De Mxtr., lib 9, disp. 13, nom. 16. — S. Anton., part. 3, tit. 13, cap. 6, § 12. - Silvester, v. *Eucharistia III*, quaer. U- Patud., in 4, dist. 9, qu. 3, art. 2, concl. 3 (n. 14 *). · Turrecr., in can. *Sciatis, eau*. 33, qu. 4, n. 11. · v. *Eucharistia III*, n. 44. — Sanch., loc. cit., n. 17. · Victoria, Sum., de Euchar., n. 81, i. f. - *Tablena*, · *Communicare*, n. 43, qu. 37, I. f. — 1 Di»p. 68, acct. 2, v. *Dico igitur*. — 1 Tr. 21, punct. 13, n. 1 — < Loc. du — · Tr. 4, cap. 7, n« 56. — · Disp. 68, sect. 2, v *Dico igitur*. · Dionys. Alex., epiit. ad Basilidem episc., can. 2; cfr. Migtot. Patrol graeco-Ut., tom. 10, col. 1281-1282. — 1 Tr. 21,

tantum de consilio; ex D. Gregorio (apud Laymann ,0) qui in epistola ad Augustinum, loquens de muliere menstruata, sic scripsit: *Si... ex veneratione magna percipere non praesumit, laudanda est; sed si perceperit, non judicanda. Bonarum quippe mentium est etiam ibi... culpas... agnoscere ubi culpa non est.*

Debent autem mulieres ad communionem modeste accedere, pectore cooperto et sine vano ornatu: unde, si quae nimis immodeste accedat, huic neganda est communio. — Vide Concina

Congruum etiam est accedere ad Eucharistiam depositis armis. Caeterum communicare gladium nulla lege est vetitum per se loquendo: nam per accidens potest esse veniale ratione scandalie), ut dicunt Wigandt '·; et Holzmann 18 cum Gobat, Tamburinio et aliis. — Milites vero S. Joannis Hierosolymitani omnino decet cum gladio accedere; quia hoc signo ipsi profitentur zelum pro tuenda fide. Vide Holzmann 14.

tceduu
cuo srau

276. - Insuper hic notandum quod sacerdos, quando Eucharistiam suscipit more laicorum, ut dicit Croix '·), debet esse stola

c*n»
induendw*

punct. 13, n. 1. — · Tr. 4, cap. 7, n. 67. — · Lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 14. - Alens., pari. 4, qu. 11, membr. 2, art. 2, § 3. quæsi. 4. - Palud., in 4, dist. 9, qu. 3, art. 3, conci. 2 (n. 16).— 5. Gregor. Magn., epittolar. lib. 11, epiit. 64, ad Augustinum Anglor. episa., ad interrog. 10; Migne, Patrol 1st., torn. 77, coi. 1196; cfr. can. 4, dist. 5. - w Lib. 1, tr. 1, cap. 6, i. f. — 11 De Euch., cap. 11, § 3, n. 24. — “ Tr. 12, exam. 4, n. 45. — u De Praec. Eccl., n. 74. · Gobat, tr. 4, n. 350. - Tambur., Method, expedit Commun., cap. 2, η. 12. — M Loc cit. — u Lib. 6, part. 1. n. 556. · Condi. Brachar. III, can. 3. Apud Labbe, Brachar. IV, can. 4; celebratum eat anno 675; Labbe, tom. 7, cot. 581.

η. 28, concordat, < quando non potest inducere exigentem ad differendum ».

<> Navarrus, in *Man.*, cap. 21. n. 51, (edit. VeneL 1573) negat conjuges peccare nisi venialiter, < si post communionem eodem die camaliter sese cognoscant ».

h) < Petere vero post communionem, alii dicunt esse veniale, et quidem probabiliter, nisi justa subsit causa; sed communius... sentiunt id esse tantum consilii ». Ita S. Doctor, in *Horn apost.*, tr. 15, w. 57, i. f.

275. - Laymann, lib. 5, tr. 4, cap. 6, h. 14, negat corporalem maculam per se im-

pedire; si vero mox et facile tolli possit, < interdum erit quaedam irreverentia et peccatum veniale ita immundum corpore accedere ». Sin autem aliquandiu duret, « consultum quidem est ob reverentiam sacramenti exspectare », si commode differri possit communio; sed nulla erit culpa tunc communicare.

b) Integer textus est: « Pro scandalo et abominatione populi ab administrationis debet officio removeri ».

c) Wigandt, tr. 12, exam. 4, n. 45, non loquitur de scandalo.

quisque percepit in consecratione honoris, hoc retineat et in oblatione vel perceptione... salutis, scilicet ut, cum sacerdos ad solemniam Missarum accedit, aut per se sacrificium oblaturus, ac sacramentum Corporis et Sanguinis Domini nostri Jesu Christi sumpturus, non aliter accedat quam oratio utroque humero circumseptus.... Si quis autem aliter egerit, excommunicationi debitae subiaceat.

Dicunt vero Azor ¹ cum Turrecremata, et Tamburinius ², praefatum decretum concilii Bracharensis hodie per consuetudinem videri abrogatum; unde excusant etiam a veniali sacerdotem, qui sine stola extra Missam communicaret. — Sed verius et communiter Suarez ³, Gavantus ⁴ Bonacina ⁵ cum Reginald ⁶ et Graffio ⁷; item Barbosa, Henriquez, et Gobat, apud Croix ⁸, quamvis id excusent a peccato mortali, quia res non est admodum gravis, vel quia ex communi usu non videtur sub gravi recepta; merito tamen non excusant a veniali ⁹. Tanto magis quia hoc praecipitur a Rituali Romano, ubi dicitur: *Sacerdotes vero aini stola communicent.* Et Glossa ¹⁰ dicit idem servandum esse si sacerdos est communicaturus in aegritudine.

277. - ¹ Resp. II°. Ex praecepto Ecclesiae tenetur communicaturus, sub mortali regulariter esse jejunos jejunio naturalis; id est, ut a medio noctis nihil

¹ Part. I, lib. 10, cap. 28, quaer. 12. *Turrecr.*, in can. *Ecclesiastica*, diit. 23, num. 5. — ² Method, expedit. Commun., cap. 2, n. 10. — ³ Disp. 68, sect. 1. — « Part. 4, tit. 8, num. 7. — » De Euch., qu. 6, punct. 2, num. 2. — *Re^in.*, lib. 29, num. 112. — *Graff.*, Decr., aur., part. 1, lib. 2, cap. 41, n. 3. — *Barb.*, de Parocho, cap. 20, n. 26. — *Henriq.*, lib. 8, cap. 44, num. 3, lit. m. — *Gobat*, tr. 4, num. 47. — ⁴ Lib. 6, part. I, n. 566. — *Ritual. Rom.*, de Euch., cap. 2, Ordo ministrandi, num. 4. — ⁵ In can.

276. - Auctores isti utique negant esse mortale; hinc videntur significare esse veniale, tanto magis quod aliqui decretum Bracharense ut legem agnoscunt, ut Suarez; vel dicunt *teneri* stolam induere, ut Bonacina; vel morem obtinere ut stolam induant, ut Gobat. — Barbosa tamen a Croix non satis accurate citatur; absolute enim negat videri peccare, quia decretum Bracharense « contraria consuetudine videtur abrogatum ». — Henriquez, pariter a Croix citatus, scribit tamen: « Deberet... habere stolam ad collum, ... sed revera non tenetur ».

« omnino per modum cibi, potus aut medicinae sumpserit. — Ita communiter. « Et est certum ex conciliis, quae vide « apud Filliuccium, Laymann, Bonacina, « card, de Lugo ⁸ ».

« Unde resolves:

• 1°. Etsi parvitas materiae non excuset hic, non obstat tamen communioni:

« 1°. Reliquias ciborum inter dentes « haerentes trajicere casu (negant enim « Praepositus, Vasquez et alii, si fiat de « industria; contra Tanner a), Coninck b), « et Diana, qui contrarium probabile affirmant): licet eas exspuere omnino de- « ceat. Diana .i. Vide Escobar ¹⁰ et card. « de Lugo .ii. — Ubi notat, sententiam « istam Tanneri et Dianae ad hoc servire, ut studiose dentes ante expurgare, ne quid forte casu decidat, non « tenearis.

« 2°. Sanguinem, vel alium humorem « ex capite defluentem, et guttulam aquae « aut vini, casu per ablutionem oris, vel « guttulam jusculi dum sapor exploratur, « per modum salivae cui mixta est, vel « culicem inter respirandum trajicere. — « Ratio, tum quia haec aut non sumuntur, scilicet ab extrinseco, aut non per « modum cibi aut potus. Vide Fagundez « card, de Lugo .iii.

« 3°. Si aromata, vel folium tabaci ex « causa ori imponas, mastices, vel quid « aliud gustes: modo nihil transmittas.

Ecclesiastica, ad v. *Corporis*. — *Fill.*, tr. 4, cap. 8, a num. 232. — *Laym.*, lib. 5, tract. 4, cap. 6, num. 17. — *Bonae.*, de Euch., qu. 6, punct. 2, num. 5. — ¹⁰ Diep. 15, num. 16. — *Praepos.*, qu. 80, art. 8, dub. 1, num. 40. — *Vasq.*, disp. 211, cap. 3, num. 30. — *Diana*, part. 3, tr. 4, reaol. 37; et part. 4, tr. 4, reaol. 104. — ¹¹ Part. 3, loc. cit. — ¹² Tr. 7, exam. 6, num. 69. — ¹³ Loc. cit. num. 30. — ¹⁴ De 3° Praec. Ecd. lib. 3, cap. 5, n. 14 et 15. — ¹⁵ Disp. 15, num. 23.

277. - a) Tanner, *tom. 4, disp. 5, qu. 8, dub. 4, n. 79, i. f.*, affert Tabienam negantem reliquias cibi frangere jejunium, etiamsi ex intentione trajiciantur; quod revera videtur ut probabile admittere, dum addit solum: « Sed tutius est exspuere cum deprehenduntur, ut recte Suarez ».

b) Coninck, nullam distinctionem ponit inter casum et intentionem; sed absolute, *qu. 80, n. 47*, scribit: « Etsi deglutiantur, non impediunt communionem, quia pertinent potius ad manducationem praecedentis diei quam praesentis.... Decet tamen omnino ejusmodi

Ejusd omitt*
tere. vertu-
venule.

Jejunium
naturale
tub rravi
requiritur.

Ca i u i a
quibo cen-
etur non
violari.

« Praepositus c>, card, de Lugo * Idem de
« fumo tabaci docet Granado — licet
« indecens valde id videatur, nisi justa
« ex causa fiat — et Escobar *, ubi de
« ejusdem pulvere per nares attracto idem
« colligit ex Suarez et Fagundezf). Idem
« tenet Diana³ et card, de Lugo 4.

« II". Probabile est, non impedire com-
« munionem, si frustulum ligni, chartae,
« unguium, vel lapillum deglutias; quia
« non habet rationem cibi vel potus. Ita
« Diana & ex Ledesma et Sanchez; — con-
« tra Henriquez, Reginaldum, Laymann
« et alios, quorum sententia tutior est.
« Vide card, de Lugo et Escobar.

« 111°. Non licet communicare his ca-
« sibus:

« 1°. Si saccharum, liquorem glycyrr-
« rhizae ore solutum cum saliva trajicias.
« Si vero dubium sit num quid deglutive-
« ris, vel an factum sit post duodecimam,
« probabiliter docet Laymann * (contra
« Sanchez Fagundez) non impedire com-
« munionem vel sacrificium. Vide Diana '.

1 Reip. mor., Hb. L dub. 9, num 5. — Tract. 7,
exam. 6, num. 67; (edit. Lugdun. κ d.; al. exam. 6, i. f.).
— Part. 8, tract. 7. retol. X — Resp mor., loc. cit.,
num. I. — 1 Part. 9. tr. 4. rewol. 38; et part 2, tr. 14,
retol. 52. - Petr. de Ledesm., Sum., de Each., cap. 13,
concl. 4, v. Quaeres. · Joan. Sanch., Select, disp. 42,
num. 23 — Henriq., hb 8, cap. 49, n. 2. · Aegiw., lib. 29,
num. 118. — Lm<o. de Euch., disp. 15, num. 32. — Euob.,

« 2°. Si vesperi decumbens, aliquid ori
• contra raucedinem imposueris: nisi cer-
« tus sis, post medium noctis te nihil
« transmisisse. Ita Suarez Filliuccius,
« card, de Lugo et alii. Licitum autem
« est, inter horologia dissonantia quodvis
« sequi, etiam ultimum, modo non con-
« stet errare; quia habet se ut auctor
« bonus, faciens opinionem probabilem;
« ut habet Sanchez⁸, Fagundez, Joannes
« Sanctius, de Lugo ®, Diana 10 ». [Vide
infra, n. 282\.

« 3°. Si aliquid sumpseris, licet mox
« rejeceris.

« 4". Si tabaci fumum in stomachum
« trajeceris, ut docet Praepositus AZ· etsi
« alii merito dubitent. Tanner 'A — Gra-
« nadoO autem negat.

« 5°. Si sacerdos nocte Nativitatis in
« prima Missa, ablutionem, vel lambendo
« digitos, modicum aquae aut vini sum-
« pserit. — Vide Bonacina 11 ».

278. - Ut haec omnia diligenter discu-
tiantur, praenotandum est 1°. Jejunium

tr. 7, exam. 6, cap. 5. v. f. {al. num. 89, v. f.). — Lib. 1,
tr. 1, cap. 5, num. 36. — Thom. Saneh., de Matr., lib. 2,
dixp. 41, n. 40. · Fagund., de 3 Praec. Eccl., lib. 3, cap. 5,
n. 18. — ' Part. 3, tr. 4, reaol. 29. — Fil!, tr. 4, cap. 8,
n. 236, v. Quinto. — Loc. cit. — Fagund., de 4 Praec.
Eccl., lib. 1, cap. 10, n. 3. — Joan. Sanet., Select, disp. 42,
n. 18. — De Euch., disp. 15, n. 45. — * Part. 3, tr. 4,
retol. 36, — 11 Disp. 4, de Each., qu. 6, punct. 2, n. 6.

res omnes exspuere quantum commode fieri
potest ».

c) Praepositus perspicue id insinuat, qu. 80,
art. 8, dub. 1, n. 39 ct 40, scribens: « Impe-
ditur^ communitio per sumptionem tabaci,
quando per os sumitur et in stomachum
transmittitur ».

d> Granado. in 3, P. t. contr. 6, de Euch.,
tr. 10, disp. 8, n. 4, in universum scribit
• Si dum quis respirat, attrahit vaporem ali-
quem, etiam in quantitate quae sufficiat ad
aliqualem nutritionem, potest ad Eucharistiam
accedere ».

Suarez et Fagundez ab Escobar pro
asserti ratione adducuntur. — Et profecto,
Suarez, disp. 68, sect. 4, v. Quaeres rursus,
scribit' « Si per modum respirationis attra-
hatur aliquid quod possit nutrire vel alte-
rare... non violat jejunium naturae ». — Fa-
gundez, loc. cit., n. 14, intelligendum esse
ait aliquid per modum cibi vel potus sumi,
quando per os sumitur et in stomachum vi-
tali quidem actione comestiva et potativa
trajicitur

/> Laymann, lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 18,

affert sane opinionem quae vult res istas fran-
gere jejunium; utrum vero eam amplectatur
dubium videtur; nam in fine ait: « Vide ta-
men quae scribit Toletus, lib. 6 Sum., cap. 1 ». Toletus vero, loc. cit., definit jejunium natu-
rale: « Perfecta abstinencia ab illis tribus gu-
stabilibus, cibo, potu, medicina... a principio
diei computatione facta ».

Suarez, disp. 68, sect. 4, v. Dices ergo,
requirit « ut tota manducatio per se et ex
intentione absolvatur praecedenti die ». —
Lugo pariter, de Euch., disp. 15, n. 37, ait
jejunium vigilari, « si totum non luit ante
mediam noctem liquefactum ».

Praepositus, quidquid hic dicat Busen-
baum, haec non habet de fumo tabaci; scri-
bit enim, qu. 80, art. 8, dub. 1, n. 39: « Im-
peditur etiam communitio per sumptionem to-
baci, quando per os sumitur et in stomachum
transmittitur, quia sumitur per modum cibi,
sive nutriat sive non, et non transmittitur for-
tuito seu casu ».

O Tanner pariter male citatur a Busen-
baum; non enim loquitur de fumo tabaci,
torn. 4, disp. 5, qu. 8, dub. 4, n. 78 et 79.

Casat m
quibu» cen-
*etur vio
Uri.

Jejontum
ad communem
nionem re-
quiritar
jure eccle-
siastico.

In eo non
datur par-
vitas male-
rite.

Tria re-
quiritur ad
cui fractione-
ne».

naturale ad communionem praerequisi-
tum non esse quidem de jure divino; sed
tantum ecclesiastico, ex cap. *Ex parle,
de celebr. miss.*, et variis conciliis, prae-
sertim ex concilio Constantiensi. (Vide
dicta *Lib. I, n. 38, v. Alii*). — Praenotan-
dum 2°. Quod in fractione hujus jejunii,
etsi hoc praeceptum est de jure ecclesia-
stico, non datur tamen parvitas materiae:
quia praeceptum non jam est accedendi
ad Eucharistiam jejunos, sed non acce-
dendi post cibum aut potum; qui autem
communicat post quamcumque minimam
partem, jam communicat post cibum aut
potum. Ita omnes DD., quidquid dicant
Gibert et Pasqualigo, qui non sunt au-
diendi. — Praenotandum 3°. Quod ad hoc
jejunium frangendum, juxta communem
sententiam tria requiruntur, nempe 1°. Ut
quod sumitur sumatur ab extrinseco. 2°. Ut
sumatur per modum comestionis aut po-
tationis. 3°. Ut res sumpta habeat ratio-
nem cibi aut potus.

De hac materia tractant Suarez *, Lay-
mann 2, Contin. Tournely8, Palaus4, Bo-
nacina6, Lugo e, Concina7, Escobar", Holz-

Concil. Constant., h m. 13, § *In nomine S. Trinitatis*,
— *Gibert*, Consultations canoniques.... sur l'Eucharistie,
part. 2, consult. 14. — *Pasqua!*, Decia, mor. 335, a η. 9. —
1 Disp. 68, sect. 4. — · Lib. 5. tr. 4, cap. 6, a num. 17. —
1 De Euch., cap. 6, art. 2. sect. 1, concl. 2. — 4 Tr. 21,
punct. 13, a n. 5. — 4 De Euch., qu. 6, punct. 2, n. 5 et *eqq.
— · Disp. 15, sect. 2, — ' De Euch., cap. 11, § X — · Lib. 20,
n. 96 et seqq.; et n. 329 et seqq. — · De Praec. Eccl., n. 73.
— · In 3 Praec. Eccl., cap. 4. — M Tr. 4, cap. 7, a n. 65
ad num. 82. — 11 Tr. 12, exam. 4, n. 44. — u De Euch.,
cap. 2, qu. 4, resp. 2. — 14 De Euch., cap. 5, qu. 6, 7 et 8.
— u De Euch., qu. 4, art. 8, n. 4 et seqq. — 14 Method.

279< - a) Suarez, *disp. 68, sect. 4, v. Tertio*,
ita sane docet, loquens in universum de ejus-
modi reliquiarum deglutitione. Sed inferius,
v. *Dico ergo*, ubi de voluntaria trajectione dis-
putat, ut probabile admittit per eam impediri
communionem; his tamen verbis concludit:
< Quamvis ergo non sint scrupuli injiciendi,
tamen semper securior pars eligenda est. Et
ideo consulendum est ut in hujusmodi casu,
hae particulae exspuantur potius quam traji-
ciantur ».

b) Coninck, *qu. 80, art. 8, n. 47*, absque
distinctione scribit: « Etsi deglubantur, non
impediunt communionem, quia pertinent po-
tius ad manducationem praecedentis diei quam
praesentis ». Ex qua ratione ipse Palaus con-
cludit non impedire, etsi ex proposito deglu-
bantur.

Diana, *part. 3, tr. 4, resol. 37*, proba-

mann ', Renzi'', Salmant. “, Wigandt ”,
Antoine ”, Roncaglia ”, Viva ”, Tamburi-
nius ”, Croix ”, Sporer ”, Elbel ”. — His
locis videre poteris praefatos auctores,
cum infra invenies citatos.

279. - Juxta autem regulam I^o. Ad
frangendum jejūnium requiritur *ut ali-*
quid sumatur ab extrinseco. — Hanc tra-
dunt Croix **, Elbel ", Viva ”, Sporer “ et
Pater Suarez’’; ex D. Thoma, qui” dicit
quod omne quod ab intrinseco provenit
et ore non sumitur ab extrinseco, non vere
comeditur, et ideo non tollit jejunium na-
turale.

Sed dubitatur Γ. *An voluntaria traje-*
ctio reliquiarum cibifrangat jejunium?

Prima sententia negat. Et hanc tenent
Suarez a), Elbel ”, Quarti ’’; Palaus ” cum
Coninck b) et Henriquez; Diana c) cum
Tabiena. Et probabilem putant Tambu-
rinus’’; Escobar30 cum Molfesio4), Ocha-
gavia d), Petigiano d), etc.; item Tanner
Leander d) et Gobat d), apud Croix 8l. —
Ratio, quia reliquiae cibi pridie sumpti,
cum non recipiantur ab extrinseco die
communionis, moraliter reputantur partes

i. Vt quid
sumatur ab
extrinseco.

a h, ne-

TM i m u t u

α° Γ «'

ronl c, bi-

expedit. Commun., cap. 2, § b. — * Lib. 6, part. I, n. 560
et «eqq. — “ Pari. 2, cap. 6, a num 466. — Confer. 14
de Subj. Euch., num. 88 et seqq.; et num. 99 et seqq. —
• Loc. dt., num. 560. — n Loc. at., num. 91. — * Loc
dt., num. 4. — ■ Loc. dt., nam. 406. — w Loc. cit.,
v. *Quaeres*. — “ In 4, dist. 8, qu. 1, art. 4. solat. 2,
ad X — · Confer. 14, de Subj. Euch., n. 99. — A Part. 3,
itu 9, sect. 1, dub. 2, diff. 1. — ■ Tr. 21, punct. 13,
num. 8. · *Henriq.*, lib. 8, cap. 50, n. 4. lit. u. — *Tabiena*,
v. *Communicare*, n. 40. — · Method, expedit. Commun.,
cap. 2, n. 25. — · Lib. 20, num. 341. — B Lib. 6, part. I,
num. 567.

bilem appellat hanc sententiam, sed: « His non
obstantibus, consulendum est dictas reliquias
quantum commode licet potest exspuere ». Ita
concludit, sicut et ipse S. Alphonsus inferius.

d) Molfesius, *tr. 3, cap. 10, n. 13*; Ocha-
gavia, *de Euch., tr. 2, qu. 12, n. 7*; Petigianus,
in 4, dist. 8, qu. 3, art. 3, sententiam hanc
plane tuentur, nec solum probabilem agno-
scunt; et ita etiam ab Escobar allegantur. —
Gobat pariter, *tr. 4, n. 268*, eodem modo eam
tenet; et Leander, id est Emmanuel a Con-
ceptione, in *Sum. novem partium Leandri*,
n. 373, ut probabilior.

Tanner a Croix citatur, quasi defendat
opinionem istam ut probabilem; at re vera,
torn. 4, disp. 5, qu. 8, dub. 4, n. 79, id vi-
detur tantum innuere, dum scribit: « Tutius
est exspuere cum deprehenduntur, ut recte
Suarez ».

comestionis praecedentis diei; unde quamvis ex industria trajiciantur, moraliter non constituunt novam comestionem, sed praeteritam perficiunt. Addit aliam rationem Suarez: quia tales reliquiae non sumuntur per modum cibi, sed per modum salivae. — Nec videtur haec sententia difformis esse rubricae Missalis *, ubi sic dicitur: *Si reliquiae cibi remanentes in ore transglutiantur, non impediunt communionem; cum non transglutiantur per modum cibi, se(l per modum salivae.*

Communiu« affirmator.

Secunda vero sententia communior affirmat; et hanc tenet D. Thomas⁴, ubi dicit: *Reliquiae... cibi remanentes in ore, si casualiter transglutiantur, non impediunt sumptionem hujus sacramenti.* Ergo, si transglutiantur ex proposito, impediunt. Et ita censent *f)* etiam Cabassutius⁸, Filiuccius⁴, Roncaglia⁴, Laymann^{Tamburinius}⁴, Bonacina⁷, Viva⁸, Antoine⁴; Contin. Tournely¹⁰ cum Vasquez et Silvio. — Ratio, quia hujusmodi reliquiarum trajectio, cum ex industria fit, videtur nova comestio.

Prima tententia. probabilis; leconda probabilior et comalendi.

Distinctio et opinio S. Alphonsi.

Prima sententia non videtur improbabilis. Sed haec secunda est probabilior et omnino consulenda; ut recte dicunt Suarez, Salmant. et Gavantus⁸. licet in hoc non sit scrupulose agendum, ut sapienter advertit Pater Suarez. — Unde libenter sequor sententiam Lugonis¹¹, quam amplectitur etiam noster Pontifex Benedi-

Suar., diip. 68. iect. 4, v. *Tertio*. — De Defectib., ix, 3. — 1 3 P. qu. 80, art. 8. ad 4. — Lib. 3, cap. 5, n. 7. — 4 Tract. 4, cap. 8, n. 236, v. *Quarto*. — * De Each., cap. 5, qu. 6, reap. 2. — 4 Method. SS. Com., cap. 2, n. 8. — 1 De Each., qu. 6, puoct. 2, num. 6 et 7. — De Each., qu. 4, art. 8, n. 6. — De Euch., cap. 2, qu. 4, v. *Obterva* 2, i. t. — De Euch., cap. 6. art. 2, MCL 1, cond. 2,

ctus⁴, nempe, quod reliquiae a dentibus divulsae, quae sensibilibus in lingua percipiuntur, equidem sunt exspuendae. Non vero est obligatio adhibendi diligentiam ad reliquias illas ex dentibus extrahendas; etiamsi praevideantur deglutiendae, si non extrahantur, et cum saliva deglutiantur: alias enim haec obligatio esset innumeris scrupulis et perplexitatibus obnoxia, ad quod certe non praesumitur Ecclesia voluisse obligare.

Dubitatur 2°. *An guttulae aquae cum saliva immixtae, aut jusculi degustati, si ex proposito deglutiantur; frangant jejunium?* Gotniu X!"!"|

Si praedictae guttulae *casu* trajiciuntur, certum est eas non frangere jejunium: modo non sint in magna quantitate. — W^{ira} Ita omnes cum D. Thoma¹⁰, ubi ait: *Et eadem ratio est de reliquiis aquae vel vini, quibus os abluatur; dummodo non trajiciantur in magna quantitate, sed permixtae salivae, quod vitari non potest.* sicuo^

Dubium est igitur *si ex proposito deglutiantur.*

Sentiunt non frangere jejunium Coninck⁰ et Henriquez[%] apud Croix¹²: modo sint immixtae salivae. Et idem sentire videntur Lugo¹⁴ et Tamburinius¹⁴, dum dicunt quod, cum non sit potatio deglutire salivam, ideo nec violat jejunium has guttulas per modum salivae trajiciens. — Sed omnino affirmandum cum sententia ii ex p[er]«p» 6«°«.

v. *Quaeres* /. Vasq., diip. 211, cap. 3, n. 30. · *Silvius*, in qu. 80, art. 8, v. *De reliquiis*. — *Suar.*, loc. cit., v. *Dico er**o. — *Salmant.*, tr. 4, cap. 7, n. 67. — *Suar.*, loc. cit. — M De Euch., diip. 15, num. 36. — 11 De Sacrii. Mil., lib. 3, cap. 12, n. 6; (a/, tez. 2, cap. 4, § 2). — 11 3 P., qu. 80, art. 8, ad 1. — 11 Diip. 15, num. 33. — “ Method, expedit. Commun., cap. 2, n. 23.

f) Cabassutius et Bonacina eodem modo loquuntur ac S. Thomas.

*) i^{aymann}, lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 18: « Fortasse autem, inquit, si ex proposito id fiat, impedire debet a sacra communione... Quare decet omnino ejusmodi reliquias exspuere, sicuti notavit Suarez ».

Gavantus, *part. 3, tit. 9, n. 3*: Si « ex certa scientia deglutiat, violat jejunium naturae necessarium ad communionem...; exspuantur igitur potius quam trajiciantur ».

i) Coninck et Henriquez a Croix, lib. 6, *part. 1, n. 566*, citantur utique pro hac sententia, ex Aversa, ut dicit Croix; sed bona hujus auctoris pace, Aversa, § *Quinto*, loquitur

de ciborum reliquiis ex coena praecedente remanentibus; at § *Quarto*, ubi de casu praesenti tractat, non citat Coninck nec Henriquez. — Et profecto Coninck, *qu. 80, art. 8, n. 48*, de nostro casu disputans, innuit potius oppositam sententiam, negans frangi jejunium, « quando quis abluens os, aut gustandi causa aliquem humorem ori imponens, quem statim exspuit, parvum aliquid *per imprudentiam* déglutit, quia hoc non per se, sed per modum salivae cui permiscetur, sumitur ».— Henriquez vero universim, lib. 8, cap. 50, n. 4, *Ut u*, scribit: « Dum aqua aut vino abluatur os, si effluxit parum et imperceptibile in guttur siccum, non impedit communionem ».

Omnino communi, quam sequuntur Suarez», Holzm^{ann} *»; Contin. Tournely [* cum Silvio; et Salmant. ' cum Palao, etc. communiter. Et hanc docet idem D. Thomas^{8*} ubi, postquam dixit reliquias cibi non frangere jejunium, si casualiter transglutiantur, dicit eamdem rationem esse *de reliquiis aquae...*, *quibus os abluitur*, ut mox supra relat^{um} est. Confirmatur ex rubrica⁴, ubi sic habetur: *Idem dicendum*{sjz\X\ceX.,uou. frangi jejunium), *si lavando os deglutiat^{ur} stilla aquae praeter intentionem*. Ergo, si ex intentione, frangitur.

hem. Mc- Idem dicendum, si quis noctu immittit saccharum in ore, et post mediam noctem aliquid trajicit; ut docent Lugo[·], Palaus°, Filliuccius', Salmant.'; et Renzi[·] cum Coninck, Vasquez, Bonacina, Reginaldo, etc. communiter, quidquid dicant aliqui, apud Diana¹⁰.

Ratio, quia non est illa reliquia comestionis praecedentis diei, sed est continuata comestio.

hem. «qu* Sic etiam frangit jejunium qui sumit de «utnpt*. aquam, beet involuntarie, vel quia labitur in flumen, vel quia alius per vim illam in os ejus infundit; ut dicunt Concina¹¹; et Croix¹¹ cum Lugo, Tamburinio et aliis communiter, contra Bosco^{1A}

Ita etiam, si quis sugeret sanguinem

1 De Euch., cap. 6, art. 2, sect. 1, conci. 2, quaer. 1. · *Silvius*, in qu. 80, art. 8, v. *Porro si inter*. — · Tr. 4, cap. 7, n. 67. · *Palaus*, tr. 21, punct. 13, n. 8. — · 3 P., qu. 80, art. 8, ad 4. — 4 De Defectib., tx, n. 3. — · De Euch., diip. 15, n. 37. — 1 Loc. cit. — ' Tr. 4, cap. 8, n. 296, v. *Quinto*. — • Tr. 4, cap. 7, n. 68. — · In 3 Praec. Eccl., cap. 4, qu. 3. · *Coninck*, qu. 80, n. 48. · *Vasq.*, diip. 211, cap. 3, n. 30 et 31. · *Bonac.*, qu. 6, punct. 2, n. 7. · *Begin.*, lib. 29, n. 119. — ••Part. 2, tr. 14, resol. 51. — u De Euch., ap. 11, § 3, num. 6. — 11 Lib. 6, part. 1, n.568. · *Lugo*, loc. dt., n. 33 et 35. · *Tambur.*, Method, expeditu Common., cap. 2, num. 24. — u De Euch., qu. 4, art. 8, num. 4. — M Tr. 5, diip. 4, qu. 1, cap. 4, § 3, v. *Tertio*. — u Lib. 6, paru 1, num. 565. · *Lugo*, diip. 15, num. 32. · *Tambur.*, loc. dt., n. 22. — M Disp. 68, »ect. 4, v. *Quaeres*. — 11 De Euch.,

1) Suarez, perspicue hanc insinuat sententiam, negans, *disp. 68, sect. 4*, v. *Tertio*, impediri communionem, « si quis eluendo os, casu deglutiat guttam aquae aut vini salivae admistam ». Idemque iudicium ferendum esse ait de guttulis jusculi quod quis praegustavit.

k) Holzm^{ann}, *de Praec. Eccl.*, n. 73, v. *Dixi* 3, primam opinionem potius tenet, negans ex Croix jejunio obesse, · si quid salivae inseparabiliter permixtum... una cum illa in stomachum trajiciatur: ut si quis inter eluendum os, unam alteramve guttam salivae mixtam deglutiat ».

ex digito, vel lacrymas ex oculis manantes »*», ut dicunt communiter Viva », Maz-zotta»; et Croix» cum Lugo et Tamburinio.

Secus vero dicendum, si quis déglutit sanguinem defluentem e capite vel gingivis, aut saniem ex pustula oris emanantem, etiam ex industria; ut communiter docent Suarez », Cabassutius Habert », Elbel», Antoine», Concina¹⁰, Roncaglia¹¹, Laymann», Bonacina», et Salmant.» cum communi, contra [Contin.] Tournely».

Ratio, quia, ut supra dictum est ex D. Thoma, quidquid ab intrinseco provenit, non vere comeditur, nec solvit jejunium.

280. - Regula autem II* est, quod ad frangendum jejunium requiritur, w/ *su-* *maur aliquid per modum comestionis aut potationis*. — Hanc regulam tradunt communiter Suarez », Laymann », Lugo », Bonacina», Silvius¹⁰ et alii passim.

Sed dubitatur 1°. *An solvat jejunium pulvis tabaci sumptus per nares?*

Affirmant Antonius de Leon et Lezana, apud Lugo »; et valde dubitat Contin. Tournely».

Sed communiter negant alii, etiamsi aliquid in stomachum transmittatur; quia, licet tabs materia sit nutritiva, tamen non

part 1, cap. 20, qu. 2, v. *Dixi* 2. — “ Confer. 14, de Subj. Euch., num. 99. — u De Euch., cap. 2, qu. 4. v. *Ob-serva* 2. — · De Euch., cap. 11, § 3, n. 6. — n De Euch., cap. 5, qu. 6, reip. 2. — *■ Lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 18. — ■ Qu. 6, punct. 2, qum- 6. — M Tr. 4, cap. 7, num. 67. — • De Euch., cap. 6, art. 2, iecL 1, concl. 2, qu. 1, v. *Ve-rum eae*. — 5. *Thom.*, in 4, dut. 8, qu. 1, art. 4, solut. 2. ad 3. — * Disp. 68, sect. 4, v. *Dico* 2. — ” Lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 18. — · De Euch., diip. 15, n. 28. — · Qu. o, punct. 2, n. 6 — · In qu. 80, art. 8. — *Anton, de Leon*, Question mor. si el chocolate quebranta el ayuno, part. 2, § 4, num. 10, i. C · *Lesana*, Sum., v. *Eucharistia*, num. 16, in fine. · “ Reep, mor., lib. 1, dub. 9, num. 1. — ■ De Euch., cap. 6, art. 2, sect 1, concl. 2, qu. I, v. 3. *Quoad tabacum*.

t) Bosco, *de Sacram. Euch., disp. 4, sect. 11, n.33*, negat solvi jejunium ab eo qui aquam naribus attraheret eamque in stomachum trajiceret; vel (*n. 38*) os lavando, aliquot aquae guttas, etiam ex intentione deglutiret.

".) Viva, Lugo et Tamburinius loquuntur dumtaxat de sanguine qui ex digito manaret

Cabassutius, *lib. 3, cap 5, n. 7*, negat impediri communionem sanguine, « qui ex cerebro vel gingivis salivae permixtus in stomachum defluit, *neque consulto deglutitur* ».

item, «*n-
iſrÿ'
““iiX001

Secui, un-
ffuta «X ca>
pile. ginci-
vil, etc., eexi
ex propoxl-
to xunutor.

»· tn »n
modum co-
meidoni
aut potatio-
nt*'

«■»* 'um
ptut. pro-
battii».ime
non xolviL

sumitur per modum comestionis, sed attractionis. Ita Suarez ·>, Holzmann *, Roncaglia ·. Lugo ·, Concina †, Elbel⁴; Croix & cum Aversa; Renzi ·, Escobar⁷; et Diana⁸ cum Marchant, Machado, Pasqualigo et Leandro. — Haec sententia est quidem probabilissima: tum ob allatam regulam; tum ob universalem consuetudinem, qua undique permittitur praefatus tabaci usus ante Missam, ut docet Papa Benedictus XIV ·. Ubi obiter refert, olim ab Innocentio X et XI emanatam fuisse excommunicationem in eos qui sumerent tabacum per nares in Vaticano <), idemque praescripsisse Urbanum VIII in ecclesiis dioecesis Hispalensis; sed deinde hanc prohibitionem abstulisse Benedictum XIII. Unde sic concludit: *Hodie tamen a communi consuetudine (est) adeo cohonestatus (usus tabaci), ut nulli... scandalum praebeat.*

Idem autem quod dictum est de tabaco, dicunt de aqua casu trajecta per nares, Suarez^a, et Fagundez apud Viva; Tamburinius⁰; et Bartholom. a S. Fausto apud Diana.

Limutio bi. id tamen non admitterem, si quis ex proposito tabacum vel aquam per nares in stomachum trajiceret; quia id non sumeret tunc per simplicem attractionem, sed per voluntatem directam trajiciendi,

• De Praec. Eccles. n. 82. — • De Euchar., cap. 5, qu. 7. — • Reip. mor., lib. 1, dub. 9, n. 1. — 4 Confer. 14, de Subj. Euch. num. 92, — • Lib. 6, part. 1, num. 570. — Aversa, de Euch. qu. 8, sect. 8, v. Tertio et Sr/o. — • In 3 Becl. praec., cap. 4, qu. 7. — 1 Tr. 7, exam. 6, n. 67 (edit. Lu(dun. s. d.; at. exam. 6, i. f.). — • Part. 8, tr. 7, resol. 3, cfr. part. 5, tr. 13, resol. 1. • Jacob. March., RésoluL pastor., tr. 4, cap. 2. Append. — Machad., Perfeto Confess., tom. 1. lib. 2, part. 4, tr. 8. docum. 4, num. 3 et 4. — Pasqual, Decret. moral. 333. — Leand., de Euch., disp. 5, qu. 10. — • De Synodo, lib. 11, cap. 13. n. X -

quod nullo modo videtur permissum ab Ecclesia. — Sed dices: Actio attractiva non est potativa vel manducativa. Respondetur quod, licet haec actio non sit a natura ordinata ad trajiciendum in stomachum potum vel cibum, tamen ad id ordinatur ab ipso attrahente: et ideo ex tali intentione induit moraliter rationem potationis sive comestionis, cum interveniat debita materia et actio apta ad finem trajectionis in stomachum.

Idem dicendum de illo qui pulverem lun.p.» aut pluviam, floccum mvis, culicem, sive ki.«c muscam deglutiret. Nam si hoc accideret casu per respirationem, utique non solveret jejunium; ut communiter docent Suarez % Lugo ", Habert Tournely V, Concina'% Salmant.18, Roncaglia ,a; Renzi 14 cum Navarro †, Bonacina et aliis passim. Quia talis actio non est comestio, sed respiratio, quam Ecclesia noluit quidem prohibere; quis enim posset effugere ne aliquid pulveris cum vento deglutiat? — Secus vero esset (ut recte docet Lugo ·), si quis ex proposito vellet culicem aut pulverem trajicere; quia haec non esset mera respiratio, sed voluntaria deglutitio.

Et idem dicendum merito ait Lugo ,e, si quis deglutiret aliquid, puta uvam ab altero in os ejus immissam, etiamsi ipse id non adverteret, et casu respirando traji-

Innoc. X, motu proprio Cum sicut, 8 Januar. 1660. • Urban. VIII, constitui. Cum Ecclesiae, de die 30 Januar. 1642. • Bened. XIII, motu proprio Avendo la felice, 10 Januar. 1725. — Fa^und., de 3• Praec. Eccles., lib. 3, cap. 5, n. 14. • Viva, de Euch. (qu. 4, art. 8, n. 7. — ** Method, expedit. Commun., cap. 2, n. 23. — Barthol., a S. Fausto, de Euch., lib. 1, qu. 382. * Diana, part. 5, tr. 13, resol. 1. — u De Euch., disp. 15, n. 34 et 36. — » Tr. 4, cap. 7, n. 68. — w De Euch., cap. 5, qu. 6. resp. 2. — 14 In 3 Eccl. praec., cap. 4, qu. 5. — Bonae., disp. 4, de Euch., qu. 6, punct. 2, n. 6. — u De Euch., disp. 15, n. 36. — M Loc. cit., n. 35.

280. — a) Suarez, loc. cit., v. Quacres rursus, in universum haec habet, quae apte in tabaci sumptionem quadrare videntur: «Si per modum respirationis attrahatur aliquid, quod possit nutrire vel alterare, hoc... non violat jejunium naturae».

Concina, loc. cit., n. 6: «Sumptionem tabaci per nares, inquit, negant communiter jejunium frangere».

Q Scilicet in Basilica Vaticana, ut dicit Innocentius X. Quamvis autem Benedictus XIV citet etiam Innocentium XI; at certe in revocatione tacta a Benedicto XIII, nulla mentio habetur nisi de Innocentio X.

*) Habert, de Euch., part. 1, cap. 20, qu. 2, v. Dixi 2; Contin. Tournely, loc. cit., qu. 1, v. 2. Nec solvit; Concina, loc. cit., n. 6, negant jejunium frangi, si haec per respirationem, seu per modum respirationis, seu media respiratione in stomachum immittantur.

> Navarrus, licet a Renzi hic citetur, at tamen, in Man., cap. 21, n. 53, de casu analogo dumtaxat loquitur: «Deglutire... aliquam aquae guttam (ita Nav.), aut particulam alterius rei, lavando os, aut gustando jus, vinum aut aliud simile, absque proposito edendi, tamquam salivam, non impedit communionem nec celebrationem».

ceret. — Quia noluit quidem Ecclesia impedire communionem, ob sumptionem rerum quae per respirationem cum aere attrahuntur; sed earum quae non deferruntur cum aere.

Dubitatur 2°. *solvat jejunium junctas tabaci aut similis?*

Affirmant pariter Lezana et Antonius de Leon, apud Salmant. — Quia (ut dicunt) fumus etiam aliquo modo nutrit.

Negant vero communiter et probabilius Holzmann¹⁸, Sporer³; Croix^{*} cum Aversa et Boudevyns; Viva⁶ cum Trullench, Tamburinio, Praeposito^{ft}; et Salmant.^{*} cum Suarez Diana ac Villalobos «^Λ Eamdemque sententiam sequitur Benedictus XIV, testans, hanc communium doctorum consensu hodierno die confirmari — Ratio, quia fumus tabaci neque est cibus aut potus, neque sumitur per comestionem vel potationem; alias dicere deberemus, frangere jejunium etiam eos qui in culina ciborum fumum exciperent. Et hoc currit, etiamsi fumus voluntarie immitteretur in stomachum ut probabiliter dicunt Escobar⁷; Viva^{*} cum

Praeposito />/ Sporer[.], Renzi,⁰ Diana["], Tamburinius^{1*}; et Marchant et Burghaber, apud Croix^{*3}, contra Salmant.¹⁴ cum Hurtado, etc., qui dicunt, sed minime probant, hanc esse veram comestionem.

Dubitatur 3°. *An solvat jejunium qui sumit folium tabaci vel aroma, ut dentibus conterat, et phlegmata exspuat?*

Affirmant idem Antonius de Leon apud Salmant.^{'*}; et Henno apud [Contin] Tournely^{*.} Quia (ut dicunt) semper trajicitur aliquid in stomachum, et propter hoc phlegmata ejiciuntur. — Sed negant Lugo[”], Holzmann Bonacina^{'.}, Sporer^Λ, Viva³¹; Escobar[”] cum Pasqualigo; Renzi["]; et Diana^{**} cum Coninck, Tamburinio, Praeposito/>, Trullench, etc. Et merito id probabile putant Salmant.["] cum Bonaespei^{jj}. Ratio, quia ad phlegmata ejicienda, non requiritur ut succus in stomachum descendat; sed sufficit tabacum ad os applicare, ut virtutem exspuendi ad stomachum immittat per nervos qui ad stomachum respondent. — Et hoc, etiamsi deglutatur, sed praeter intentionem, aliquid modicum succi, salivae inseparabiliter

Tabaci
n3A>ucauo.
juxta alio^o,
volrit jejunium

Probabiliter non »oL
vii.

Lesana, Sura., v. *Eucharistia*, n. 16. *Anton. de Leon*, Question moral si el chocolate, etc., part. 2, 4 4, n. 10 et 12. · 1 Tr. 4, cap. 7, n. 71. — 1 De Praec. EccL., n. 82. — · Part. 2, cap. 6, n. 467. — 4 Lib. 6, part. 1, n. 570. · *Aversa*, de Euch., qu. 8. sect. 8. v. *Tertio*. · *Boudev.*, Ventiiabr. medico-thcolof., part. 2, qu. 17, v. *Ad 5 ar^um*. — * De Euch., qu. 4, art. 8, num. 7 · *Tru/L*, de Sacram., lib. 3, cap. 6. dub. 5, num. 14 et 16. · *Tambur.*, Method expedit. Commun. cap. 2, num. 23 — · Tr. 4, cap. 7, n. 71. · *Diana*, part. 5, tr. 13, resol. 1, — ’ Lib. 20, num. 338 — · De Euch., qu. 1, art. 8. n. 7. — 1 Part. 2, cap. 6, num. 467» — w In 3 Praec. EccL., cap. 4, qu. 7. — 11 Part. 5, tr. 13. resol. 1. — ’ Loc cit.. n. 23. — *Jacob. March.*, Résolut, pastor., tr. 4, cap. 2, append. *Bur^h.*, centur, 3, cas 45. · “ Lib. 6, part 1, n 569. — 14 Tr. 4,

cap. 7, n. 471. · *Hurtad. Thom.*, Resol. mor., tr. 11, cap. 4, resol. 2. — *Anton, de Leon*, Question moral, etc., loc. dt.. n. 10. · w Tr. 4, cap. 7, n. 72. — *Henno*, de Euch., disp. 8, qu. 2, art. 1, resol. 6. “ De Euch., cap. 6, art. 2, sect. 1, conc. 2, qu. L § Serf *quid de iis*, v. *Resp. ad /.* — 11 Resp. mor., lib. L dub. 9, n. 5 et seqq. — ’ De Praec. Eccles., n. 82. — - Diip. 4, de Euch., qu. 6, punct. 2, num. 9. — • Part. 2, cap. 6, num. 467. — ■ De Euch., qu. 4, art. 8, n. 7. — ■ Lib. 20, n. 338. · *Pasqua/.*, Decis. mor. 333. n. 5; cfr. etiam decis. 329 et 330. — ■ In 3 Praec. Bed., cap. 4, qu. 7. — 44 Part. 5, tr. 13, resol. 1. v. *Verum modo*. · *Coninck*, qu. 80, art. 8, n. 48. · *Tambur.* (non dtatus a Diana), Method expedit. Commun., cap. 2, num. 26. · *Tru/L*, (non cit. a Diana), de Sacram., lib. 3, cap. 6, dub. 5, n. 14. — ■ Tr. 4, cap. 7, n. 72.

/) De Praeposito vide notam c ad n. 277 supra

Suarez et Villalobos a Salmant. allegantur pro casu simili, quem Salmant. ad probationem adhibent: scilicet non trangi jejunium naturale, si quis respirando, pulverem, fumum, culicem aut muscam casu et praeter intentionem attrahit; et re vera Suarez, *disput. 68, sect. 4*, v. *Quaeres*; et Villalobos, *part. I, tr. 7, diff. 39, u. /*, v. *f.*, negant in univ ersum violari naturale jejunium, si quid per modum respirationis attrahatur.

h) Seu potius Benedictus XIV, *dc Sacrif. Missae, append. 9, n. 2 et 3*, negat violari jejunium per tabaci fumum, et hunc usum ita esse hodierna et communi consuetudine co-

honestatum, ut nulli prorsus scandalum aut admirationem afferat

O Praeter Renzi et Diana, qui, *locis cit.*, doctrinam hanc expressis verbis tenent, ceteri eamdem innuunt tantum, dum absolute et sine ulla distinctione negant violari jejunium per fumum tabaci.

J) Francisais Bonaespei, *de Euch., disp. 7, ft. 28*, negat per aromata frangi jejunium, « si aromata ad aerem pestilentem vitandum oh imponantur, sed ante communionem perceptibiliter non resolvantur ». Idemque tenet de Labaco dentibus contrito, de quo tamen addit: - Semper cavendum, ne per folia ista in tantum saliva alteretur, quantum succo glyciriscae...; nam si talis saliva,

Fumut ta*
bad proba*
biliui non
•okit Jejunium.

Euh vo-
luntarie im-
mil ta lur
in itoma-
cbum.

admixti; ut dicunt Lugo ., Tamburinius ., Viva* et Escobar⁴, cum Tanner et Fausto apud Diana. Quia, si casu id deglutitur, non per modum cibi, sed per modum salivae trajicitur.

Immo Lorchius apud Diana excusat, etiamsi casu granum deglutiatur. Sed hoc recte non admittunt Bonacina et Tamburinius; quia illud tunc videtur potius sumi per modum cibi Hoc tamen intelligendum, si granum, non autem si aliqua minima pars deglutiatur, quae insensibiliter cum saliva sit immixta; quia haec vere per modum salivae trajicitur.

Omnes vero conveniunt, hujusmodi masticationem esse indecentem ante communionem. Unde puto eam non excusari a culpa veniali, nisi aliqua causa subsit.

281. - Regula III*. est, quod ad frangendum jejunium requiritur, *ut res sumpta habeat rationem cibi aut potus*. — Hinc Dubitatur: *an comestio capillorum, unguium, vel ligni, papyri, lapillorum et similium impediatur communionem?* — Ad sunt tres sententiae:

Prima sententia universe negat; quia omnia haec non habent rationem cibi, vel saltem quia usu non habentur ut comestibilia. — Ita Diana., Renzi⁴ cum Joanne de la Cruz a), Ludovico de S Joanne, etc. Et probabile putant Busenbaum (ut supra, h. 277, ad 2)\ et Ledesma b) apud Salmant. '.

Secunda sententia e converso universe affirmat; quia (ut dicunt) reverentia ad Eucharistiam requirit, non solum ut nihil cibi comedatur, sed etiam ut nihil ad modum cibi deglutiatur. — Ita Laymann., Roncaglia ", Salmant. .0, Wigandt Pa-laus ". Et pro hac sententia citant etiam D. Thomam *, ubi dicit: *Nec refert utrum aliquid hujusmodi nutriat vel non nutriat..., dummodo sumatur per modum cibi vel potus*.

Tertia vero sententia communis docet, minime frangi jejunium si edantur res omnino indigestibiles, ut sunt capilli, ungues, metallum, vitrum, fila ex serico aut lana, ossicula fructuum omnino depurata; quia haec nec nutriunt, nec rationem habent cibi: Ecclesia autem tantum prohibet ne sumatur Eucharistia post cibum aut potum, ut patet ex concilio Tolitano VII *, ubi dicitur: *Nullus post cibi potusve quamlibet minimum sumptum Missas facere... praesumat*. Et ex concilio Matisconensi, ubi: *Injustum est enim ut spiritali alimento corporale praeponatur*. Idem dicit S. Augustinus *Placuit Spiritui Sancto ut in honorem tanti sacramenti, in os Christiani prius Dominicum corpus intraret quam caeteri cibi*. — Ita Concina ", Contin. Tournely Viva ", Sporer ", Holzmann 30, Escobar 81; et Lugo M cum Henriquez^, Nuftez c) Villalobos '), Reginaldo e), etc. — Neque huic

Limitatio
S. Alphonsi

Ma s H e a -
Ho itta in-
decent et
v enialit.

9. Requi-
Filer ut re-
hâtaït fa-
tiooem dbi
aut potus».

Capilli,
unguet, li-
founi, etc,
ixta aho-
non toi-
vont

* Reap. nwr, lib. 1, dub. 9, n. 7. — . Method, exped. Comm., cap. 2, n. 26. — . De Euch., qu. 4. art. 8, n. 7. — . Lib. 20, n. 338. — Tann., tom. 4, diip. 5, qu. 8. dub. 4. n. 79. . Barthol a S. Fausto, de Euch., lib. 1, qu. 381. . Diana, part. 5, tr. 13, root 1, v. Verum modo. — Lorch, Thesiar, v. Mina, n. 21, v. Unde . Diana, loc. cit. — Bonae., diip. 4, de Euch., qu. 6. punct. 2, n. 9. — Tambur., loc. cit. num. 26 — . Part. 3, tr. 4, resol. 38. . In 8 Ecd. praec., cap. 4, qu. 4. - Ludov. a S. Joan., Lux de «acerdotes. part. 1. de Euch., qu. 7, art. 10, dub. 3, dirt k — 1 Tr. 4. cap. 7. n. 70. — . Lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 18.

— » De Euch., cap. 5, qu. 8. — * Loc. dt. — u Tract. 12, exam. 4, num. 44. — *. Tr. 21, punct. 13, num. 7. — u 3 P., qu. 80, art. 8, ad 4. — M Cap. 2, v. i. (anno 684); ap. Labbe, tom. 6, coi. 1695. — ConcU. Matiscon. II, anno 585, can. 6; ap. Labbe, tom. 6, coi. 675. — u Lib. 1, teu epiit. 54, ad inquit. Januarii, cap. 6. num. 8; ap. Migne, Patrol. lat., tom. 33, coi. 203. — w De Euch., cap. 11, § 3. num. 6. — n De Euch., cap. 6, art. 2, >ect. 1. concl. 2, qu. 1. v. Sed quid si. — M De Euch., qu. 4, art. 8. n. 5. — *. Part. 2, cap. 6, n. 467. — . De Praec. Eccl., n. 73, v. Dixi 1, — " Lib. 20, n. 331 et 335. — . De Euch., disp. 15, n. 28 et »eqq.

uti hic, deglutiretur, fracturam jejunium vix dubito. »

281. - A) Joannes de la Cruz, Director, consc., part. 2, de Euch., qu. 5, dub. 4, cond. 2, hanc sane opinionem tenet; affirmat tamen violari jejunium a mulieribus quae « terram aut aliud simile », ob delectationem vel ut colorem minuant, comedunt. Quam etiam sententiam probabiliorum putat S. Alphonsus, in fine hujus numeri.

Petrus de Ledesma, de Euch., cap. 13,

conci. 4, v. Quaeres, probabilem putat sententiam quae negat violari jejunium ab eo, qui . pauxillum papyri, vel quid aliud simile non comestibile, casu et inadvertenter in stomachum trajecerit »

Henriquez, lib. 8, cap. 49, n. 2, Iit n et o; Nuftez, in qu. 80, art. 8; Villalobos, part 1, tr. 7, diiff. 39. n. 1, Reginaldus, lib. 29, n. 118, secundam sententiam tuentur, ut notat Lugo, illam nimirum quae universe affirmat communionem impediri.

sententiae adversatur D. Thomas *. Nam oportet integrum textum animadvertere S. Doctoris, qui sic ait: *Et ideo neque post assumptionem aquae vel alterius cibi aut potus, vel etiam medicinae..., licet hoc sacramentum accipere; nec refert utrum aliquid huiusmodi nutriat vel non nutriat.* Nota $\tau\omicron$ *aliquid huiusmodi*. Ergo illud *nutriat vel npn nutriat*, D. Thomas refert solum ad res mox a se recensitas *cibi aut potus*; inter quas etiam numerat medicinam, quae multoties non est nutritiva. Praeterea posset accidere quod cibus illico evomatur, et sic non nutriret; et ideo dixit *aliquid huiusmodi* impedire communionem, sive *nutriat* sive *non nutriat*.

Secus vero dicendum cum praefatis auctoribus de rebus digestibilibus, quae a stomacho alterari, et in substantiam hominis converti possunt; prout sunt charta, palea, filum ex lino, pulvis medicinalis, cera (cum cera iere semper retineat aliquid mellis admixtum). Ita Tamburinius », Viva ., Concina 4 et Mazzotta ., contra Diana et Bernal — Idem dicunt probabilius Croix ., Lugo .), Escobar ', Viva . et Mazzotta ., Wigandt '°, de terra seu creta,

1 8 P., qu. 80, art. 8, ad 4. — ■ Method, exped. Commun., cap. 2, n. 19 et 20. — ■ De Each., qu. 4, art. 8, n. 5. — 4 De Each., cap. 11, § 3, n. 6. — · Tr. 8, diip. 4, qu. 1, cap. 4, § 3, v. *Primo*. — · Lib. 6, part. 1, num. 562. — ' Lib. 20, n. 335. — · De Euch., qu. 4, art. 8, n. 5. — · Loc. dt. — " Tr. 12, exam. 4, n. 44. — *Mrrolla*, disp. 3, cap. 3, coroll 11, num. 139. · *Salas*, in 1· 2·, tr. 8, sect. 25, num. 2M. · « Part. 4, tr. 3, resol. 19. — « De Matr., lib. 2, disp. 41, num. 40. — » Part. 8, tit. 9, sect. 1« dub. 3, diff. 2. — M Part. 3, tit. 9, rubr. 1, Nov. Observ., n. 1, v. *Rursus*. — u Part. 4, tr. 3, resol. 19. — " Part. 2, cap. 6, n. 471. —

d) Id est Cotonius, in *Summa Diana*, v. Communionis dispositio, *num. 43*; Bernal, *disp. 43, n. 7*, negant violare jejunium qui ceram comederet.

') Lugo, *de Euch., disp. 15, n. 32*, non ita a lute loquitur, sed: « De terra etiam dubito, inquit, [quod nempe jejunium non frangat], et quando a feminis comeditur ob delectationem, sive ad diminuendum colorem, dicit violare jejunium Joannes de la Cruz..., cui consentit Diana ».

282. - a) Holzmann, *de Consc.*, n. 180, in universum et generaliter scribit: « Si probabiliter credas te esse jejunum, licite accedis ad S. Synaxim, etsi tutius esset abstinere. · Quam doctrinam communem esse asserit.

b) Idemque advertunt *locis cit.*, Quarti, Merati, Salmant., Pasqualigo, Gabriel a S. Vincentio et Antonius a Spiritu Sancto.

quam mulieres edere soient; cum in ea aliquid inveniatur a stomacho alterabile et nutritivum.

282. - Utrum autem *inter plura horologia dissonantia, liceat alicui ultimum sequi ad communionem accipiendam?*

Negant Merolla et Salas, apud Diana

Sed communissime affirmant Sanchez ", Quarti ", Merati ", Diana ", Sporer ", Holzmann "> cum communi (ut asserit), Croix "; Lugo " cum Fagundez, Sanctio et Villalobos; Escobar " cum Trullench; et Salmant.¹⁰ cum Pasqualigo, Gabriele et Antonio a Spiritu S. Dummodo de errore non constet; ut bene advertunt W Lugo et Escobar. Vel modo (addo cum Croix) horologium non sit de illis quae ut plurimum errant *O*; quia haec praesumuntur semper errare.

Num autem *possit communicare qui cibum déglutit post primum ictum, sed ante ultimum?*

Affirmant Salmant." cum Trullench O, Bressero .>, etc.; ac Gobat .> apud Croix Quia (ut dicunt) ultimus ictus moraliter eandem complet horam, ita ut omnes ictus pro unico computentur. — Sed me-

n Lib 6, pxxL 1, nuo. 581. — " De Euch., diip. 15, n. 45. · *Fagund.*, de 4· Praec. EccL, lib. 1, cap. 10, n. 3. · *Joan. Sanet.*, Select, disp. 42, n. 18. · *VUalob.*, part. 1, tr. 1, diff. 21, n. 7, v. *L* — · Lib. 20, nuo. 352 et 353. · *Trull.*, Decal., Lib. 3, cap. 2, dub. 4, num. 8. — " Tr. 4, cap. 7, n. 69, i. t · *Pasqual.*, Deci. mor. 339. · *Gabr. a S. Vincent.*, de Euch., di«p. 14, qu. 6, v. *Sed quid.* - *Anton, a Spir. S.*, de Sacram., tr. 7, diip 4, num. 114 — *Lu^o*, de Euch., diip. 15, a. 45. · *Eseob.*, lib. 20, n. 352. — *Croix*, lib. 6, part. 1, n. 581. — ■ Tr. 4, cap. 7, n. 69. — ■ Loc dt., n. 580.

c) Et idipsum notant Sporer, Villalobos, Trullench, *locis cit.*

«t) Trullench, quamvis a Salmant. ita simpliciter citetur, non tamen sine distinctione id affirmat; loquens enim, *Decal., lib. 3, cap. 2, dub. 4, n. 8, v. f.*, de horologiis quae quadrantes pulsant, scribit verum videri in rigore theologico, eum qui manducavit pulsato jam quadrantis ictu, sed ante primum ipsius horae ictum, non posse communicare; et hanc sententiam tenent etiam Lugo et Escobar. Nihilominus subdit Trullench: « Probabiliter existimo dici posse non violari jejunium usque ad primum pulsum horae majoris. » At de horologiis quae solam majorem horam pulsant cum ipso S. Alphonso consentit, inquires: « Si quis post primum pulsum biberit, sine dubio communicare non poterit. ».

Bresserus, *de Conscient.*, lib. 4, cap. 11,

Secui, re-
di(eat i bi-
les

(nty 5°
rolo-la dx<*
u
uiumum? '

Umtsuo

c>b0m<fc-
flatten·
po!t pn
mum ictum
pou.t com
"xü'iüiZ

Mei.o»« lius id negant Lugo [Contin.] Tournely *, Sanchez', Escobar⁴; et Croix' cum Coninck, Sanctio et communiori. Ratio, quia ad primum horae ictum media nox jam expleta est, ut mihi etiam confirmavit peritissimus horologiorum faber. — Sentio autem tamquam certum tenendum, quod tempus mediae noctis non moraliter, sed physice accipiendum est. Nam si moraliter posset accipi, cur non deberet admitti opinio Caramuelis, qui dicit non impediri a communione illum qui cibum prius sumptum déglutit parum post ultimum horologii ictum? Sed hoc communiter a DD. et ab ipsis Salmant. * rejicitur.

Utrum autem *in dubio negativo, an transacta vel ne sit media nox, possit aliquis communicare?*

Dubin»
negative de
media nocte
potest com-
muniore.

Valde probabilis est, immo forte probabilior, sententia affirmativa: quam observa in *Lib. I, n. 39*, cum Busenbaum, Laymann, Palao, Sporer, etc.; quibus adde hic Cardenas', Diana., Gobat.; Elbell¹⁰ cum Herincx, Illsung, etc. — Quia, cum hoc praeceptum sit negativum (ut proba-

¹ De Euch., diip. 15, n. 37. — ¹ De Euch., cap. 6. art. 2, ^{ect.} 1. qu. 3. ^{v.} Quoad horologia. — ⁹ De Matr., lib. 2, disp. 41, n. 40, i. t. — ¹ Lib. 20. n. 353. — ¹ Lib. 6, part. 1, n. 560. — ¹ Coninck, de Sacram., qu. H0, n. 49. — ¹ Joan. Sanet., Select, disp. 42, num. 19. — ¹ Caram., Theol. regular., in Regul. S. Benedicti, disp. 101, n. 1328, v. *Tertio*. — « Tr. 4, cap. 7, n. 09, v. (. — ¹ Busenb., lib. 1. tr. 1, cap. 2, dub. 3, retolv. 6. — ¹ Laym., lib. 1. tr. 1, cap. 5, n. 36. — ¹ Palaus,

vimus *Lib. I, n. 38*) de non accedendo ad Eucharistiam post comestionem, non teneris ab illa abstinere, quamdiu non es certus, et tanto magis si nullam habeas rationem probabilem te comedisse: tunc enim adhuc manes in possessione tuae libertatis /A

283. - « 4°. Non est peccatum, per se « loquendo, cibum sumere (vel exspuere, « Tamburinius¹¹) statim a comunione, ut « ex S. Thoma docent Azor, Sanchez'', Bo- « nacina 'i Unde eum qui paulo ante me- « dium noctis coenasset in dominica pri- « die Nativitatis Domini, posse nihilomi- « nus statim post mediam noctem cele- « brare, docent Diana l3 et alii tres b» ». [Vide n. 289, v. *Hic*]. — « Etsi ob sa- « cramenti reverentiam consilii sit absti- « nere, donec species sint consumptae: « quod saltem intra dimidium quadran- « tern in laico (in sacerdote, intra qua- « drantem) fieri, certum videtur cardinali « de Lugo c), ex judicio medicorum a se « consultorum. Tamburinius autem ex « Joanne Sanchez notat citius a valido « quam debili stomacho; regulariter tamen

Quid la
cibem u
menie poa
comtBitk
nem.

tr. 1, di>p. 3, punct. 8, n. 8 et 9. — ¹ Spor., part. 2, cap. 6, p. 474. — ¹ Cri», di>p. 26, n. 87. — ¹ Part. 3, tr. 4, re»ol. 29. — ¹ Tr. 4, num. 280. — ¹ De Euch., n. 101. — ¹ Herincx, de Euch., diip. 6, n. 59. — ¹ Ills., tr. 6, di»p. 4, num. 122. — ¹ Method, expedit. Commun., cap. 3, § 2. — ¹ S. Thom., ft P., qu. 80, art. 8, ad 6. — ¹ A»or, part. 1, lib. 10, cap. 30, qu. 2, v. *Sed, ut constat*. — ¹ Disp. 4, qu. 6, punct. 2, n. 25. — ¹ Part. 3, tr. 4, resol. 44.

w. 107, id probabile putat; et Gobat, tr. 4, n. 277, dictum Bresseri approbat, sed addit: « Xollem tamen recedere a sensu communi ».

f) Omnes auctores hic citati loquuntur simpliciter *de dubitante*; Gobat tamen loquitur de eo qui dubitat « ob rationes occurrentes utrinque. » Et hunc dicunt posse communicare, quod Laymann non improbabile putat. Idemque videtur sentire Palaus, appellans num. 9, contrariam sententiam magis probabilem. — Busenbaum tamen, lib. 1, loc. cit., videtur forte adhaerere potius sententiae, quae negat eum posse communicare. — Quoad hoc jejunium sedulo notandum est responsum S. Poenit., die 29 Nov. 1882, quo declaravit: « Fideles, in jejunio naturali servando et in officio divino recitando, sequi tempus medium posse, sed non teneri. » Atque hoc idem jam antea, id est 18 Jun. 1873, S. Poenit. declaraverat, dicens posse quidem sed non teneri fideles Neapoli, in servando naturali jejunio aliisque obligationibus, sequi horologia horas indicantia juxta tempus medium Romanum. Et

pariter S. R. C. declaravit, pro jejunio naturali ante communionem praescripto, horologiis publicis stari posse, *Decr. auth., n. 3365, ad 9*.

283. - a) Omnes isti auctores videntur a Busenbaum citari ex Bonacina; sed bona pace illius, nec Sanchez a Bonacina hic allegatur, nec tenet hanc sententiam

b) Diana haec sane docet, sed solummodo cum Henriquez, quidquid dicat Busenbaum.

c) Lugo, *de Euch., disp. 10, n. 54*, ex consilio medicorum affirmat; — Particulam communem, quae laids ad communionem dari solet, regulariter et de mediocri stomacho loquendo, alterari et corrumpi in horae minuto, hoc est in sexagesima horae parte... Unde, loquendo de sacerdote, qui majorem hostiam accipit et vini species, dicebant in semiquadrante horae species non continere amplius Corpus et Sanguinem Christi. Quam doctrinam si quis ad quadrantem velit extendere, videtur jam extra omne prorsus dubium aut periculum se constituere».

A) Tamburinius, loc. cit., 4, n. 4, haec

« ab omnibus intra horam consumi; refert-
« que infirmum quemdam post mediam
« horam species integras rejecisse ».

Quid de "κ "A' esse ut communicantes per aliquod tempo-
munionera. intervallum abstineant ab exspuendo.

Dicunt tamen Holzmann *, Wigandt ' et Croix § nullum esse peccatum exspuere post communionem, si nullum hostiae fragmentum remanserit in ore.

An autem *liceat edere vel bibere statim post communionem?*

Olim ·) praecipiebatur jejunium post communionem usque ad Sextam; sed hoc praeceptum jam diu est abrogatum, ut docuit adhuc ex suo tempore D. Thomas *. Unde dicit Holzmann § hodie nullo modo peccare qui comedit statim post communionem. — Sed hoc rectius non comedere admittit Croix f) cum Suarez f), Aversa f), Quarti f) et Dicastillo f): nisi adsit aliqua communio- *e causa; puta si religiosus post Missam, dato signo debeat ad mensam accedere. Alias, talis comestio, dum adhuc in stomacho perseverant species consecratae, ob aliquam irreverentiam non excusatur a culpa ve-

niali; ut dicunt auctores citati, ex D. Thomas *, qui docet: *Debet... esse aliqua mora inter sumptionem hujus sacramenti et reliquos cibos.*

Quanto autem tempore perdurent in stomacho species consecratae? — Vide dicta n. 225.

284. - « Dixi in responsione: *Regulor riter.* — Quia non jejunus licite communicat in sequentibus casibus (si quidem « jejunus non possit sine notabili incom-
« modo, ut monet Coninck et Bonacina, « apud Diana *):

« 1°. In periculo mortis: sive illud sit « ex morbo, vulnere, veneno; sive ex sen-
« tentia judicis δλ — Et quidem in eodem « morbo, etsi non tenearis, potes tamen
« post aliquot, v. gr. sex, septem, vel « etiam, ut putat Laymann % duos dies
« (etsi quoad hoc, potissimum attenden-
« dum esse ad consuetudinem, moneat
« card, de Lugo) repetere viaticum non
« jejunus. Dummodo nequeas jejunus su-
« mere, et periculum mortis recurrat, ut
« docetur communiter; vel, etsi maneat,
« ut (contra Vasquez, Praepositum et alios)

Non jejunus quandoque licite communicat.

In periculo mortis, et pluribus in eodem.

1 De Praec. Eccl., n. 76. — 1 Tr. 12, exam. 4, n. 45. — Lib. 6, part. 1, n. 654. — 1 3 P., qu. 80, art. 8, ad 6. — 1 De Praec. Eccl., num. 76. — 3 P., qu. 80, art. 8, ad 6. — Coninck, qu. 80, art. 8, n. 51. · Bonae., diip. 4, qu. 6,

punct. 2, n. 22. · 1 Part. 9, tr. 6, resol. 42. — Card, dt Lm&o, de Euch., diip. 15, num. 66. — Vasq., diip. 211, cap. 4, num. 38 et 39. — Praepes., qu. 80, art. 8, dub. 2, num. 43.

omnia habet; sed adducit Joannem Sanchez solum pro ea parte qua docet species sacras regulariter digestas esse post horam, quod revera tenet Sanchez, *Select. disp. 38, n. 2, v. f.*

*) Can. Tribus 23, de consecr., dist. 2t haec sanciebat: « Si... mane dominica portio editur, usque ad Sextam jejunent ministri, qui eam consumpserunt; et si tertia vel quarta hora acceperint, jejunent usque ad Vesperam ».

f) Croix, lib. 6, part. 1, n. 559, ita scribit: « Post communionem, non statim bibendum aut comedendum, quia reverentia erga spiritualem cibum videtur hoc postulare... Attamen... docent Suarez, Aversa... Quarti..., si adsit causa aliqua, ne quidem esse veniale. » Et affert postea exemplum religiosi, quod memoratur infra a S. Alphonso, et pro quo adducit Dicastillum. — At re vera Suarez, disp. 68, sed. 4, i. f.; qu. 8, sed. 8,

L Quarti, part. 2, tit. 12, dub. 5, i. f., absolute negant esse praeceptum in hoc, et solum dicunt expedire regulariter propter decentiam et ex congruitate, aliquo tempore post communionem abstinere a communi cibo et potu. — Dicastillus vero, tr. 4, de sacr. Euch., disp. 9, dub. 17, append., n. 413, dicit licitum

esse manducare aut bibere statim post communionem; addit tamen aliquos velle, ut abstineat quis a communi cibo aliquantum temporis ob majorem reverentiam: « Verum (ita prosequitur), si rationabilis adest causa, nulla est indecentia, paulo post ire ad prandium: id quod saepe locum habere potest in communitatibus, maxime religiosis ».

284. - a) In casu damnati ad mortem aut infirmi in mortis periculo.

Circa hoc periculum, S. Alphonsus in *Hom. apost., tr. 15, n. 46*, haec notat: « Dictum est *periculo*, quia ad recipiendum viaticum non est necesse, nec laudabile est [non è necessario nè è bene], exspectare tempus, quando nulla amplius spes vitae subest; sed sufficit ut adsit periculum probabile mortis ».

c) « Quinimmo, ait Laymann, lib* 5, tr. 4, cap. 6, h. 20, existimo ob justam causam, puta si aliquis, assuetus frequenter communicare aut sacrificare, propter devotionem ac desiderium difficile abstineat, permitti ipsi posse, ut altero statim die, iterum S. Eucharistiam e manu sacerdotis accipiat non jejunus, dummodo mortis periculum instare videatur ».

« docent Navarrus*, Toletus >, Reginal-
« dus />, Suarez, card, de Lugo '.

« Immo, etsi non liceat aegro ex sola
« devotione communicare, fracto jejunio;
« si tamen morbus esset diuturnus, nec
« posset dari communio nisi post medi-
« cinam, probabile esse id licere, docent
« Armilla c>, Toletus % Coninck Regi-
« naldus/>, Henriquez l, SuarezEsco-
« bar etc. — Quorum aliqui exigunt
« longum intervallum, v. gr. triginta die-
« rum; ut Navarrus » et Villalobos Alii
« octo vel decem dies; ut Suarez *, Hen-
« riquez *, Fagundez A Alii septem; ut
« SilviusA Alii sex; ut Armilla O, Zam-
« branus *, Possevinus et Filliuccius m>,
« quos sequitur Diana '. Alii permittunt
« toties quoties sano posset dari jejuno:
« ita Escobar a ex Hurtado. Alii deni-
« que, posse sequenti statim die dari ob
« justam causam, ut si propter consuetu-
« dinem, et desiderium aut devotionem

Suar., di>p. 68, »ect. 5, dub. 1. — 1 De Euch., düp. 15, n. 64 et 65, — *Possrv.*, cap. 8, n. 21 et 22. • * Part. 2, tr. 14, reaol. 77. — 1 Tract. 7, exam. 6, cap. 5, num. 88 (edit. Lufdun. a. d.; al. n. 62, v. med.). • *Gasp. Hurtad.*, de Euch., dup. 9, diff. 16, i. f. — • Lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 20. — * De Euch., di>p. 15, n. 66 et 66. — ' Dup. 68, tea. 5, dub. 1. — ' Loc. cit., n. 20. — » De Euch., cap. 9,

« difficulter abstineat, et moraliter videat-
« tur instare periculum mortis. Sic Lay-
« mann 4. — Verum ea in re loci consue-
« tudo spectanda est: quae nunc saltem
« videtur permittere, ut quando morbus
« et periculum diu protrahitur, post se-
« ptem vel octo dies iterum detur com-
« munio non jejuno. Vide card, de Lugo * ».

285. - Quaeritur: *an liceat communio-
nem iterum ministrare infirmo nonjejuno,
quijam viatico munitus est?*

Quidquid dicant aliqui, vera et com-
munis est sententia affirmans: quam te-
nent Suarez-, LaymannT, Concina ·, Holz-
mann ·; (Contin.] Tournely10 cum Toletu,
Silvio, Witasse, etc.; ac Lugo11 cum Sà, Ar-
millà, Soto Coninck, Victoria a> et aliis
passim. Testaturque Benedictus XIV *
nullum theologum alicujus nominis hanc
sententiam negare. — Ratio est, quia hoc
sacramentum aegrotis non datur prae-
ad satisfaciendum praecepto, sed in prae-

iB6rau

J«J.

Navarrus, *consil. 41, de poenit. el remis-
sion.*, negat fieri posse regulariter, nisi quis
• diu aegrotaret. • At in *Man.*, cap. 21, n. 53:
« Infirmitas, inquit, sequentem diem exspectare
commodum non valens, communicare potest »
post sumptionem cibi vel potus.

*) Toletus, *lib. 6, cap. 15, n. 2, i. f.*, com-
munionem infirmis non jejunis ita concedit:
• Infirmitas per modum viatici potest conferri
etiam non jejunis; et in eadem infirmitate
potest saepe conferri etiam non jejunis, si
per aliquot dies pericula mortis evadant, sal-
tem per octo post praecedens viaticum ».

D Reginaldus, *lib. 29, n. 120*, id tantum-
modo permittit, si aegrotus post sumptum
viaticum, in vita « perseveret diutius, ut ad
octo vel decem dies », et « moraliter loquendo,
non possit jejunos » communicare.

e) Armilla, in mea saltem editione, dicit,
v. Communio, » 18: « Infirmitas semel pro
viatico communicatus, si supervivat, potest
iterum communicari pro viatico, etiam non
jejunos, imminente casu... Et devotione etiam
jejunos, pluries potest communicare in eadem
infirmitate. — Coninck, *loc. cit.*, n. 52 et 53,
id tantummodo concedit in periculo mortis,
sicut et ipse Suarez, *loc. cit.*

Henriquez, *lib. 8, cap. 50, n. 1*, dicit

num. 16. — • De Praec. Eccles., num. 73, v. *Dixi* 5. —
• De Euch., cap. 6, art. 2, sect. 1, qu. 4, v. *Dico* 3, § *Duo*
hic. • *ToUt.*, lib. 6, cap. 15, n. 2, i. f. • *Silvius*, in qu. 80,
art. 8, v. *CacUrur.* • *Wilasse*, de Euch., qu. 9, art. 1,
v. *Quatrts* 5. — » De Euch., disp. 15, n. 64. • *Sà*, v. *Eueha-*
rtUio, n. 5. • *Armil.*, v. *Communio*, num. 18. • *Coninck*,
qu. 80, art. 8, n. 53. — 11 De Synodo, lib. 7, cap. 12, n. 4.

posse dari viaticum infirmis non jejunis, « nec
tantum semel, sed ei qui non jejunos ante
hebdomadam communicavit, licebit iterum
atque iterum non jejuno Eucharistiam dare,
cum semper habeat rationem viatici. »

O Escobar, *tr. 7, exam. 6, cap. 5, n. 88*,
(al. n. 62) v. *Quonammodo*, id habet ex Hur-
tado, quem non reprobatur.

J) Nec Navarrus, *loc. cit.*, hanc determi-
nationem habet; nec Villalobos, *part. 1, tr. 7*,
diff. 39, n. 8, eidem adhaeret.

Suarez, *loc. cit.*; Fagundez, *dc 3 Pracc.*
Eccl., lib. 3, cap. 5, n. 20; Silvius, *qu. 80*,
art. 8, v. *Caeterum*; Zambranus, *Decis. cas.*
tempore mortis, cap. 3, de Euch., dub. 5,
n. 4, loquuntur de casu quo adest mortis pe-
riculum. — De Henriquez, vide notam h.

O Armilla, *loc. cit.*, hanc determinationem
non habet

Filliuccius, *tr. 4, cap. 8, n. 238*, dicit
quidem infirmum non jejunum posse commu-
nicare pluries, « et si quidem sit in eodem
casu infirmitatis, hebdomada saltem debet
interponi... Quodsi sit diversus casus infirmi-
tatis, intra pauciores dies potest communi-
care ».

285. - °) Quamvis Lugo hic citet Sotum
itt 4, dist. 12, qu. 1, art. 8, coud. 2; Victo-

sidium contra tentationes quae tempore mortis magis urgent.

hoc non solum si novum recurrat periculum, sed etiam si idem perduret; ut dicunt Silvester Elbel O - qui testatur hanc esse communem praxim Ecclesiae - et Suarez*, Laymann*; Holzmänn 3 cum Soto <.), Toletus d>, etc. Idemque docet Benedictus XIV⁴, ubi sic addit: *Episcopus... parochis insinuet posse et debere.... viaticum in eadem infirmitate iterum et tertio administrari, praesertim si ipsimet aegrotantes iterum coelestem illum panem esuriant; et si velit, poenam etiam in parochos decernat qui post plurimum temporis, Eucharistiam ad eundem infirmum, eam devote efflagitantem, falsis quibusdam et emendicatis praetextibus denuo deferre obstinate detrectant.* — Neque huic adversari Vasquez dicit idem Benedictus (ut male asserunt Busenbaum et Lugo). Nam Vasquez tantum loquitur de obligatione praecepti, cui censet satisfieri per unicam perceptionem Eucharistiae «A

Sed dubitatur 1°. *Quanto tempore debeat distare una communio ab alia?*

1 Diip. 68, icet. 5, dub. 1. — 1 Lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 20. — 1 De Praec. Eccl. n. 73, v. *Dixi* 5. — De Synodo, lib. 7, cap. 12, n. 5, v. f. — 1 De Euch., cap. 9, n. 16. — De Euch., cap. 6, art. 2, sect. 1, qu. 4, dico 3, v. *Quoto autem*, — 1 Tr. 4, cap. 7, n. 76. — Lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 20. — Lib. 20, n. 965. — * De Euch., cap. 6, qu. 4,

ria, *Sum., de Euchar., n. 83*; attamen tam Sotus quam Victoria hanc sententiam de viatici iteratione omittunt.

b) Silvester, v. Eucharistia III, n. 8, qu. 6, haec dumtaxat habet: «Aliquo tamen casu licet non jejuno communicare, ut quando infirmus exspectare non potest propter periculum mortis vel phrenesis».

c) Elbel, *de Euch., n. 129*, casum praesentem ex Laymann utique affert; sed communem esse ait sententiam, juxta quam, «si diutius decumbat, illudque [sacramentum] ad animae suae salutem ac solatium postulet, debet illud saepius administrari..., tametsi nequeat illud sumere ut jejunos».

d) De Toletus vide notam e ad num. praecedentem.

*) Quidquid dicat Benedictus XIV, *loc. cit., n. 4, i. f.*, Busenbaum, et Lugo, *disp. 15, n. 62*, recte citant Vasquez contra hanc sententiam; nam Vasquez, *disp. 211, n. 38 et seqq.*, plane et expressis verbis eidem adversatur: «Existimo igitur, inquit, aegrotum post sumptam Eucharistiam ut viaticum, sive jejunos sive non jejunos illam sumpserit, in eadem aegritudine

Communior sententia censet distare debere octo diebus circiter. Ita Busenbaum (ut supra, *n. 284, in fine*), Concina *, [Contin.] Tournely ., ex antiquo Rituali Romano; Escobar f) cum Silvio et Filliuccio /); ac Salmant. * cum aliis. — Sed non improbabiler Laymann ., Escobar .; et Roncaglia¹⁰ cum Hurtado <4 dicunt quod infirmus assuetus saepius ex devotione communicare, bene possit altero die statim post viaticum sumptum suscipere communionem non jejunos. — Idque in singulis diebus admittunt Palaus**; et Armilla ac Dicastillus, apud Croix **; et probabile putat Tamburinius *.

Dubitatur 2°. *An, si quis communicaverit paucis ante diebus ex devotione, teneatur sumere viaticum superveniente periculo mortis?*

Prima sententia communior negat, etiamsi communio praecesserit octo circiter diebus. Hanc tenent Laymann **, Lugo ” cum communi (ut asserit), Roncaglia .>; Bonacina * cum Coninck, Angelo J), Filliuccio *>, Tabiena Henriquez,

re<p. 3. — 11 Tr. 21, punct. 13, n. 14. — Dicast., tr. 4, de Euch., diip. 9, dub. 17, n. 331. - “ Lib. 6, part 1, n. 613. — u Method, expedit. Commun., cap. 5, num. 24. — M Lib. 5, tr. 4, cap. 5, num. 4. — u De Euch., diip. 16, num. 39. — H Disp. 4, de Euch., qu. 7, punct. 1, num. 2. — Coninck, qu. 80, art. 11, n. 98. - Henricq., lib. 8, cap. 4, n. 2, i. f.

non solum non debere, sed etiam non posse non jejunum hoc sacramentum iterum sumere».

f) Escobar, *lib. 20, n. 365*, amplectitur, ut ait, sententiam Filliuccii et Silvii, septem dierum interstitium requirentium. — Silvius autem, *in 3, P., qu. 80, art. 8. v. Ceterum*, septem aut octo dies requirit; Filliuccius vero, *tr. 4, cap. 8, n. 238*, unam saltem hebdomadam interponendam esse dicit.

x¹ Vide supra in textu Busenbaum, *n. 284, v. f.*, quid dicat Hurtadus.

Armilla, quidquid referat Croix, hoc non dicit, v. *Communio, n. 18*.

O Roncaglia, *de Euch., cap. 6, qu. 4, resp. 1*, ita tenet de eo qui «tres aut quatuor dies ante periculum mortis communicaverit». Sed addit: «Secus, si e. g. fluxerint octo vel decem dies a communione peracta».

J) Angelus utique citatur a Bonacina; sed, v. Eucharistia III, § *Tertio*, haec solum scribit: «Tenetur quilibet in articulo mortis constitutus [sumere Eucharistiam]... Unde credo peccat mortaliter, qui in tali articulo contemnit sumere corpus Christi».

Filliuccius, *tr. 4, cap. 2, n. 48*; Tabiena,

«i-
tero die post
viaticum,

Qvipaio
& it com.
manica»!.,
o'dn » 'r
cum

Molfesio; Suarez l (qui cum Soto et Paludano eam tenet si communio triduo antea sit suscepta). Et probabilem putant Palaus* et Salmant.8. — Ratio: tum quia praeceptum communionis jam in substantia impletum est per communionem prius perceptam; tum quia ideo tenetur homo communicare in articulo mortis, ut hoc sacramento se praeparet ad transitum ex hac vita: sed jam censetur satis se praeparasse qui paulo ante communicavit. — Haec sententia est satis probabilis, saltem, ut dicunt Suarez et Lugo m>, si periculum mortis naturaliter accidat; quia tunc in illo brevi tempore antecedenti jam moraliter coepit imminere, quamvis fuerit ignoratum.

Opinio probabilis. ai periculum mortis naturaliter accidat

Probabilis. Hua tenetur.

Secunda vero sententia probabilior affirmat: quam tenent Vasquez⁴, Palaus⁵, Concina"; [Contin.] Tournely' cum Habert; Diana cum Hurtado Turriano Ochagavia etc. Et huic magis adhaerent Salmant . . — Ratio, quia hoc divinum mandatum ex interpretatione Ecclesiae praecise obligat instante periculo mortis, ut contra hostes hoc divino prae-

Molfts, tr. 8, cap. 8, num. 96. — 1 Diip. 69, sect. 3, v. *Rotabis*. - *Sotus*, in 4, dist. 12, qu. 1, art. 11, v. *Ex his erfo*. - *Paiud.*, in 4 sent., diet. 9, qu. 1, art. 1, Dubium (n. 17). — • Tr. 21, punct. 14, n. 7. — • Tr. 4, cap. 8, n. 5» cum n.7, — 1 In 3 P., dinp. 214, cap. 2, n. 13 et 14. — • Tr. 21, punct. 14, n. 7. — • De Each., cap. 9, n. 14. — • De

sidio muniamur; ergo non impletur per communionem ex devotione susceptam. Sicut enim non potest satisfieri debito priusquam contrahatur, ita nec satisfieri praecepto antequam ejus urgeat obligatio.

Nec obstat dicere quod qui paulo ante communicavit, jam sufficienter se munierit; unde jam satisfecit fini praecepti. Nam si hoc valeret, qui pridie Palmarum communicasset, nec teneretur ad communionem paschalem: sed hoc nemo dicet. Vide dicta n. 297, v. *Dicit autem*.

Dubitatur 3°. *An qui mane communicavit ex devotione, teneatur aut possit viaticum sumere*. — Adsunt tres sententiae:

Prima sententia affirmat *teneri*; quia tunc suscipiendum est viaticum ad implendum praeceptum divinum. Hanc tenet Diana® cum Hurtado, Turriano Ochagavia n>; et cum Pellizzario % Leandro Dicastillo °), etc. — *Secunda* sententia dicit non teneri, sed *posse* communicare. Sic tenent Roncaglia 10; Gobat et Marinus, apud Benedictum XIV n. Et

Qui eodem die misei devotioic commun!-civit, join alios tene-tur ad viaticum.

Juti l'lio*, noo te netur, led potest réopéré vian cam.

Each., cap. 7, art. 2, sect. 2, v. *Quaeres 1 an viatici*. - *Habert*, de Each., cap. 22, qa. 4. — • Tr. 4, cap. 8, n. 7. — • Part. 5, tr. 3, resol. 33. - *Gasp*, *Hurtad.*, de Each., disp. 10, diff. 2, v. *Unde*. — * De Each., cap. 6, qa. 4 resp. 1. — *Marin.*, tr. 21, disp. 9, sect. 1, num. 13 et 15. • u De Synodo, lib. 7, cap. 11, n. 2, v. f.

v. Communicare, n. 16, ita tenent casu quo paulo ante periculum communicaverit.

O Quin etiam Suarez id dicit, si octo aut decem diebus antea communicaverit Et adducit Paludanum id significantem, et Sotum clarius loquentem, ut ait. Sed revera Paludanum, *loc. cit.*, id concedit expresse, si « hebdomada vel quindena » transierit a communionem; Sotus vero negat solum teneri ad viaticum suscipiendum eum qui « paulo ante sumpsisset » Eucharistiam.

⁹⁹⁹¹ Suarez, *disp.* 69, *sed.* 3, v. *Rogabis*, rationem hic a S. Alphonso allatam dumtaxat habet, quod utique satis innuit sermonem ibi esse de periculo naturaliter accidente.—Lugo, *disp.* 16, n. 53, omnia haec asserit; sed loquitur de eo qui cum jam aegrotaret, eodem die ex devotione communicavit

") Diana, *part.* 5, *tr.* 3, *resol.* 33, a fortiori censetur haec innuere, cum loquatur de casu de quo inferius *dub.* 3 disputabit S. Alphonsus; et ait teneri ad communionem iterum accipiendam, qui eodem die ex devotione jam communicavit — Et idipsum tenet

Gasp. Hurtadus, *de Euch.*, *disp.* 10, *diJJ.* 2, v. *Unde*. — Turrianus autem et Ochagavia, licet hi a Diana citentur, generalius Limen loquuntur: «Non satisfit huic praecepto, inquit Tur., *Sum. Theol. mor., part.* 2, *cap.* 58, *dub.* 2, n. 3, si ante articulum mortis quis sumat Eucharistiam». — Pariter Ochagavia, *de Euch.*, *tr.* 2, *qu.* 14, n. 7: « Cui praecepto Eucharistiae non satisfacit ille qui proxime ante articulum mortis recipit Eucharistiam, sive tunc valeret, sive aegrotus esset, dum tamen non esset constitutus in periculo mortis ».

°) Diana, *part.* 10, *tr.* 11, *resol.* 40, dicit *posse* iterum communicare. — Et Peliizzarius dicit posse, sed negat teneri, *tr.* 5, *cap.* 3, n. 70. — Leander vero, *de Euch.*, *disp.* 2, *qu.* 6: « Aequè probabiliter respondeo: posse, immo et debere. » — Dicastillus denique, *disp.* 10, *dub.* 3, n. 56, probabile esse ait quod possit iterum communicare, licet n. 48 id negaverit.

p) Gobat, *tr.* 4, n. 175, utique negat teneri; sed etiam, ut probabilius, negat posse, quam* vis concedat « esse nihilominus probabile quod liceat. »

probabilem putat Anacletus<>ac Diana r> cum Hurtado r>, Bressero % etc., ac testatur deductam fuisse in praxim a Patribus Societatis Jesu Panormi, anno 1638. —

Juio a*
liot, nec te-
nelur net.
poiesi.

Tertia sententia, quam tenent Suarez Laymann *, Concina **, ac Coninck, Granadus et Fagundez, dicit *nec teneri nec posse* communicare. Quia, cum praeceptum divinum obliget ex intentione Ecclesiae, praxis Ecclesiae est ut nemo bis in die communicet: neque hic casus sine necessitate excipi debet. Dubitat tamen Concina an posset communicare qui, ferventi amore succensus, viaticum postulare.

Omnes has tres sententias probabiles putat noster Pontifex Benedictus XIV 47 sic dicens: *In tanta opinionum varietate doctorumque discrepantia integrum erit parocho eam sententiam amplecti, quae sibi magis arriserit.*

Probabilius distin-
gue n d u i
morbis natu-
ralis a
violento.

Caeterum probabilior mihi videtur sententia Lugonis8, qui distinguit inter morbum naturalem et violentum. — Et ait quod si quis fuerit *vulnere* percussus vel ex alto ceciderit, potest communicare.) (immo tenetur, juxta nostram sententiam in praecedenti Dubio, v. *Secunda*, alia-

1 Disp. 69, sect. 3, v. *Rogabis*, i. f. — 1 Lib. 5, tr. 4, cip. 5, n. 5. — 2 De Euch., cap. 9, n. 15. — Coninck, qu. 80, art. 11, n. 100, — Jacob, dt. *Granado*, in 3 P, contr. 10, de Euch., tr. 10, disp. 3, n. 9. — Faund., de 3 Praec. Eccl., lib. 1, cap. 3, n. 7. — Concina, cap. 9, n. 15. — 4 De

tam); quia hic revera non accepit viaticum in mortis articulo constitutus. — Secus vero, si quis jam in *aegritudine* positus mane ex devotione communicaverit; tunc enim bene potest dici moraliter in periculo mortis communicasse, cum morbus ille jam erat in se periculosus, etsi non adhuc notus. Et idem puto dicendum cum Suarez contra Lugonem, si morbus fuerit repentinus, puta apoplexia, vel quid simile; nam hujusmodi morbi judicantur jam prius in suis causis dispositi exsistere, licet ignorentur.

Hic autem sedulo notandum cum Salmant. ., Viva et aliis, quod si infirmus facile possit jejunus sumere viaticum in sequenti die, tenetur utique exspectare. Secus tamen, si adsit periculum mortis, vel si non possit commode exspectari, puta si deberet differri medicina opportuna, vel esset deferenda Eucharistia intempesta nocte; ut dicit Viva cum Coninck — De reliquo, bene ajunt Salmant. cum Soto Navarro «U, Filiucdo et Victoria in hoc non esse scrupulose procedendum, cum in concilio Constantiensi simpliciter infirmi excipiantur a lege jejunii v).

Si viali
curr. poMit
differri at a
jejuno *a
nuitur, dif-
ferendum

Non ewe
taxnea «cru-
p a l o * e a-
fendum.

Synodo, lib. 7, cap. 11, n. 2, i. f. — 1 Disp. 16, n. 53 et 54. — *Lucy*, loc. cit., n. 54. — 2 Tr. 4, cap. 7, n. 74. — 3 De Euch., qu. 4, a h. 8, num. 9. — PfeM. loc. cit. — Coninck, qu. 80, art. 8, n. 51 — 4 Tr. 4, cap. 7, n. 74. — *Fili.*, tr. 4, cap. 8, n. 238 — 5 Sess. 13, § *In nomine S. Trin.*

<i) Anacletus, tr. 10, dist. 3, n. 36, affert totam doctrinam Georgii Gobat, cujus expresse approbat primam partem, negantem scilicet teneri.

r) Diana, part. 6, tr. 6, resol. 13, absolute hanc sententiam tenet, sed auctores quos citat: Gasparum Hurtadum, loc. cit.; Bresserum, de Conse., lib. 3, cap. 8, n. 100, asserunt infirmum hunc teneri ad communionem iterum percipiendam.

*) < Apparentius dici posset, (sunt verba cardinalis de Lugo) quod posset iterum communicare. Sed. n. 55, addit: « Etiam in eo [vulneris].... casu, haec pars [quod scilicet non possit] videtur in hoc rerum statu vera, dum legitima consuetudo contraria contrarium non introduxerit ».

t) Suarez, loc. cit., v. *Rogabis*, videtur sane hoc tenere, dum asserit contra omnes doctores videri et contra Ecclesiae consuetudinem quod < si quis communicavit sine ulla viatici intentione aut mortis cogitatione, et vespere incidat in mortis periculum, debeat

iterum eodem die communicare per modum viatici ».

..) Sotus, in 4, dist. 12, qu. 1, art. 8, concl. 2, adducit tantum rationem generalem: infirmos scilicet excipi a lege jejunii. — Navarrus autem, Man., cap. 21, n. 53, dicit infirmum non jejunum posse communicare, si nequeat commode exspectare sequentem diem. — Victoria pariter, Sum., n. 83. « Si hoc [scii, dari communionem infirmis jejunis] commode fieri non potest, detur illis etiam post cibum sine scrupulo ».

v) Hic pro infirmorum communione sedulo notandum est decretum S. C. Concilii, diei 7 Decembris 1900, quo SSihus Dftus Noster Pius PP. X benigne concessit ut infirmi, qui jam a mense decumberent absque certa spe ut cito convalescant, de confessarii consilio SSiham Eucharistiam sumere possint semel aut bis in hebdomada, si agatur de infirmis qui degunt in piis domibus, ubi Sanctissimum Sacramentum adservatur, aut privilegio fruuntur celebrationis Missae in ora-

Dam-uti
mertem.
quaniopw
-oe jejum

Damnati autem ad mortem bene pos-
sunt communicare non jejuni, si judex
nolit tamdiu exsecutionem mortis differre,
ut jejuni communicare possint; ut recte
dicunt Salmant. * et Wigandt .

Dubitatur 4°. *Ah sacerdos ministrans
viaticum possit aliquando omittere verba
illa in Rituali praescripta: Accipe via-
ticum, etc.?*

dam'tnicne
X'bà“n^“r
rer vut>-
«■»m, t c

Negant Clericatus3; et Tamburinius v
Quarti x) ac card- Brancatius, apud de Ale-
xandris4. — Tum quia (ut dicunt) prae-
jjcta ver|Ja sunt va|(je proficua) utpote
ab Ecclesia ordinata: tum quia Rituale
Romanum facit jus quoad ea quae in ipso
praescribuntur, cum Paulus V in sua
bulla dixerit: *inviolata observent*.

Prout»
hur Hdte
omittuntur
in magna
triMina in
6nni'

Probabiliter vero affirmant ipse de Ale-
xandris y>, et Tonelliū » ex P̄asqualigo ».
casu quo infirmus magna animi tristitia
communione per modum viatici sit su-
scepturus. Ad satisfaciendum enim prae-
cepto viatici non requiritur intentio satis-
faciendi; sed sufficit ut ponatur opus prae-
ceptum (juxta dicta *de Horis can., Lib. IV,
n. 176, ad 7, v. Sed probabilis*): aut sal-
tem sufficit intentio interpretativa satis-
faciendi obligationi quae magis urget. —
Quoad illa autem verba in Rituali prae-
scripta, respondet de Alexandris cum Pi-
gnatelli ‘, quod non omnia in Rituali prae-

Diftraui
tibui «li>.
ftt

scripta cadunt sub praecepto. Sed quae-
dam ibi praecipiuntur sub obligatione
aliunde proveniente; quaedam vero prae-
scribuntur tantum de decencia: nec Pon-
tifex extrahit ea ab ordine suo, sed solum
efficit quod intra ordinem suum recte
procedant. Verba enim bullae haec sunt:
*Quapropter hortamur... episcopos..., vica-
rios..., parochos, etc., ut in posterum....
constituto Rituali in sacris functionibus
utantur; et in re tanti momenti, quae ca-
tholica Ecclesia, et ab ea probatus usus
antiquitatis statuit, inviolate observent*.
Ergo to *inviolata observent* tantum respi-
cit *ea quae* (aliunde) *Ecclesia et probatus
usus antiquitatis statuit*.

Caeterum, quidquid sit de hoc puncto,
etiamsi omnia in Rituali caderent sub
praecepto, nullo modo potest dici quod
praeceptum proferendi illa verba inducat
gravem obligationem; verba enim quae
substituuntur: *Corpus Domini nostri Jesu
Christi, etc.*, reipsa idem significant et
operantur. — Ad excusandum vero a pec-
cato veniali, in casu nostro bene sufficiens
erit causa mutandi illa verba, ne infirmus
magno moerore afficiatur.

286. - « Denique, licet probabile vi-
« deatur Filliuccio § et cardinali de Lugo
« id quod docet Major % Fernandez de
« Heredia T, etc. (Laymann vero § limitat

Quid dē
non
celebrasti
ad dandae
alteri vian»
cum

1 Tr. 4, cnp.7, num. 82 — · Tr. 12, exam. 4, n. 49. —
■ De Euch.. deci». 19, num. 11 — *Francise. Brancat.*,
opukl de Sacro Viatico, lol. 156 (edit Rom. 1672). · · Con-
iei&ar. Monial., cap. 11, § 6, qu. 24. — *Paul. V*, bulla
Apostolicae Sedi, 17 Jun. 1614, in *Ritualis Rom. inacta*. —

De Alex., loc. cit., qu. 24, v. f. - * Tom. 9 consultat. 166,
v. f, v. *Neque*. — · Tract. 4, cap. β, num. 242. — *Lufo*,
disp. 15, num. 67. - 1 De Sacram. Euch., part. 8, de Su-
scipientib., dub. 2, num. 8. — · Lib. 5, tract. 4, cap. 6,
num. 21.

torio domestico; semel vero aut bis in mense
pro reliquis, etsi aliquid per modum potus
antea sumpserint... > Et cum dubium de
sensu hujus decreti exortum esset, ab eadem
S. C. quaesitum fuit: « An nomine infirmo-
rum qui a mense decumbunt... intelligantur
solummodo infirmi qui in lecto decumbunt, an
potius comprehendantur quoque qui, quam-
vis gravi morbo correpti et ex medici judi-
cio naturale jejunium servare non valentes,
nihilominus in lecto decumbere non possunt,
aut ex eo aliquibus horis diei surgere queunt ».
Et S. C., die 6 Martii 1907, respondendum
censuit; *Comprehendi, facto verbo cum San-
ctissimo ad cautelam*. Quam resolutionem,
SSffius, die 25 Martii, « ratam habere et con-
firmare benigne dignatus est et publicari man-
davit ».

*) Tamburinius, *Meth. celebr Miss., lib. 2,*

cap. 5, § 1; Quarti, *Quaest. prooemial., sect. 5*,
non hunc casum, sed rationem qua fulciri
potest, afferunt; et ita a Brancatio allegantur:
nimirum, quasdam esse ceremonias in admi-
strandis sacramentis et in lilurgicis actioni-
bus, quae absque peccati labe praetermitti
nequeunt.

y) De Alexandris, *loc. cit.*, adducit To-
nellium, qui ex Pasqualigo, ut ait de Alexan-
dri, dicit in allato casu omittenda esse haec
verba. At Tonellius, *Sacr. Enchirid., lib. 1,
cap. 1, § 12, n. 6*, asserit expedire ut omittan-
tur — Pasqualigo autem a Tonellio citatur
pro alia quaestione, quidquid dicat de Ale-
xandris.

286. - «0 Major non satis accurate citatur
hic a Busenbaum (sicut nec inferius a cardi-
nali de Lugo); scribit enim in 4, dist. 9,
qu. 3, v *Quinto*: « Puto licere sacerdoti clan-

• ad casum necessitatis, quo moriturus
 • aliud sacramentum suscipere non pos-
 • set, et scandalum cessaret), posse non
 « jejunum celebrare ad dandum alteri
 • viaticum, eo quod hoc sit juris divini,
 « jejunium vero ecclesiastici tantum (ideo-
 « que non tantum posse, sed etiam teneri
 « dicat Granado *): — id tamen merito
 « communiter rejicitur. Tum quia contra-
 • rium probat praxis; tum quia major est
 « habenda ratio sacramenti, quam aliqua-
 • lis necessitatis proximi; tum quia prae-
 • ceptum viatici non obligat quando non
 « potest rite dari. Ita Bonacina ex Coninck;
 • Hurtadus », Suarez Vasquez, etc., com-
 « muniter; docetque Card, de Lugo esse
 • probabilius. Vide Diana ».

« Sacerdos autem morti (sive naturali
 « sive violentae) vicinus, celebrare sine
 « dubio potest non jejunus, ad dandum
 « sibi viaticum, si illud aliter haberi non
 « potest; quia non plus est celebrare quam
 • communicare sumpto cibo. — Card, de
 • Lugo 4, Laymann \ Diana ».

Quaeritur: *Utrum sacerdos ad viati-
 cum ministrandum possit celebrare non
 jejunus?*

Prima sententia affirmat, et tenet Pa-
 ter Concina⁷; item Major % Fernandez

* In 3 P., contr. 6, de Euch., tr. 10, disp. 8, n. 12. —
 bonae,, disp. 4, de Euch., qu. 6, punct. 2, n. 24. • Coninck,
 qu. 80, n. 66. — 1 De Euch., disp. 9, dtff. 17, v. t, v. Tan-
 tUm. — Vasques, disp. 211, cap. 5, n. 62. — * Logo, disp. 15,
 n. 68. — • Part. 3, tr. 4, resol. 33. — • Disp. 15, n. 69. —
 • Lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 20. — • Part. 5, tr. 3, resol. 3b. —
 1 De Euch., dissert. 1, cap. 11, § 3, n. 7. — Fernand., de
 Sacr. Euch., part. 8, de Suscipient., dub. 2, n. 8. • • Loc.
 cit., n. 67. — • Lib. 20, n. 3b8. — * De Euch., qu. 4, art. 8,

et Zambranus c), apud Lugo . . Et proba-
 bilem vocant Escobar ', Viva 10, Diana rf<
 et Lugo 11 cum Filliuccio; et [Contin |
 Tournely 11 earn non audet redarguere.
 — Ratio: tum quia hoc casu praeferen-
 dum est praeceptum divinum ecclesia-
 sticum; tum quia idem praeceptum eccle-
 siasticum, cum permittat moribundo com-
 municare non jejuno, etiam permittere
 censetur sacerdoti non jejuno celebrare,
 ut infirmus communicet.

Secunda vero sententia, communis et
 probabilior, negat. Et hanc tenent (cum
 Busenbaum, ut supra, qui asserit oppo-
 sitam communiter rejici, sed hoc imme-
 rito), Suarez [Contin.] Tournely Sal-
 mant.¹⁴, Renzi *.; et Lugo ** cum Navarro,
 Silvio, S. Antonino, Soto, Coninck *), Sil-
 vestro, Armilla, Victoria, Henriquez et
 Vasquez, qui contrariam improbabilem
 vocat. — Ratio, quia, licet praeceptum
 sumendi viaticum sit divinum, et prae-
 ceptum non celebrandi post cibum sit
 tantum ecclesiasticum; tamen hoc in sub-
 stantia etiam est divinum, propter reve-
 rentiam sacramento debitam, quae non
 excusatur eo casu ob utilitatem mori-
 bundi, cum sacramentum hoc non sit tan-
 tae necessitatis. Et sic respondetur ad

Communi-
 ter et pro-
 babilius ne-
 fatur.

Quidum
 dicunt licite
 ien.

n.9. — “ Loc. dU, n. 67. Fili tr. 4, e. IC. — “ De Euch.,
 cap.6. art. 2. tect.1, v. Ad 3 negant. — w Loc dt, resp ad 2,
 v. Ad 3 negant. — M Tr. 4. cap.7, n.77. — “ In 3 Praec. Eccl.,
 cap. 4, qu. 11. — u Disp. 15, n. 68. • Jfavar., Man., cap. 21,
 n. 53. • Sitytns, qu. 80, art. 8, v. A* sacerdos. • S. Anion.,
 part. 3. tit. 13, cap. 6, § 10. • Sotns, in 4, dist. 12, qu. 1, art. 8,
 v. f. • Si/tvsl., v. Euehartslia IIJ, o. 8, qu. 6. • Armil.,
 v. Jtfissa, n. 25. • Victoria, Sum. n. 83. • Ilcnriq., lib. 8,
 cap. 46, n. 1; cl cap. 50, n. 1. • Vasq., disp. 211, cap. 5, n. 62.

culum ecclesiam adire post meridiem (id est
 non jejuno, ut habet in ipso quaesito), et
 hostiam consecrare solum in secreto dicendo
 verba consecrationis, et Eucharistiam ad infir-
 mum deferre; sed non dicat Missam nec ve-
 stes sacerdotales induat propter scandalum ».

b) Suarez, disp. 68, sect. 5, dub. 2, pra-
 babilem putat priorem sententiam, sed addit:
 « Nihilominus auctores frequentius censent
 hoc non licere ». Quod fuse probat, conclu-
 dens tamen: « Nihilominus..., si constituatur
 casus, in quo revera sequatur scandalum ve-
 rum et grave, quod aliter vitari non possit,
 non dubito quin propter illud vitandum, ces-
 set obligatio hujus praecepti ».

¶ Zambranus, Decis., cas. tempore mortis,
 cap. 3, de Euch., dub. 6, u. 3, ait: « Credo
 rarissime posse esse locum huic sententiae....

Remitto tamen saniori consilio an id possit
 in casu, in quo moriens non posset recipere
 aliud sacramentum, cessante omnino scan-
 dalo ». Et adducit rationes probantes fieri
 posse; et jam in dubii summario dixerat:
 « Non caret probabilitate etiam tunc
 celebrare non jejunum, quando alter pericli-
 tans, nullum aliud sacramentum posset reci-
 pere, cessante scandalo » Citatur tamen a
 Lugo, quasi simpliciter affirmet id esse li-
 citum

< ' I > iana, part. 8, tr. I, resol. 78, adducit
 cardinalem de Lugo existimantem id esse
 probabile; non tamen explicat quid ipse de
 hac opinione sentiat.

r l Coninck, qu. 80, u. 56, sententiam hanc
 utique tenet, eam tamen his verbis limitat:
 • Nisi alias grave scandalum oriretur ».

Réponde- primam rationem oppositae sententiae. — Respondetur autem ad secundam : quod ideo permittitur moribundo non jejuno communicare, quia in eodem concurrunt tam praeceptum ecclesiasticum de jejuni-
nio, quam divinum de sumendo viatico, quod eo casu praeferri debet.

Secus vero est de sacerdote: cum ipse unico tantum praecepto obstringatur, scilicet non celebrandi nisi jejunos; nec ipse potest illud violare, ut moribundus suum adimpleat praeceptum, ad quod eo casu nec etiam moribundus tenetur, cum per ipsum non stet. — Neque obstat dicere quod sicut potest sacerdos conscius mortalis celebrare sine praevia confessione ad dandum viaticum; ita etiam sine jejuni-
nio. Tunc enim ex Tridentino ipsa necessitas ministrandi viaticum excusat; cum possit sacerdos per contritionem se dispo-
nere, et sic obicem auferre. Sed non jejunus, cum non possit deinde tollere obicem violati jejunii, non potest irreverentiam evitare; juxta dicta in simili casu, *h. 262, Dubit. 2.*

Prior opi-
nio, proba-
bili; altera,
f>r obabi-
ior

Limitatio
posteriori.

Non jeju-
nui licite
celebrat ad
ibi dan-
dum viati-
cum.

Primam sententiam probabilem puto. — Sed haec secunda probabilior mihi vi-
detur. Nisi, ut recte dicunt Laymann ', Viva* et Escobar⁸, moribundus non po-
set sacramento Poenitentiae vel Extremae Unctionis muniri; nam eo casu, Eucha-
ristia poterit esse sacramentum necessi-
tatis, ut ille ex attrito fiat contritus.

Secus vero dicendum, si sacerdos, cum esset morti proximus, deberet celebrare ad dandum *sibi* viaticum. Quia tunc bene poterit celebrare non jejunos, ut praecepto

Trident., ae. 13. cap. 7. i. l. — 1 Lib. 5, tract. 4, up. 6, num. 21. — 1 De Euch., qu. 5, art. 6. num. 3. v. f. — 1 Lib. 20, num. 368. — « Diep. 15, nam. 69, 1. f. — * Loc. cit., n. 20. — 1 In 3 Priée. Eccl., cap. 4, qu. 11. — 1 Tract. 4, cap. 7, num. 77, i. t. — 1 Loc. dt., num. 78. — 1 Part. 1, lib. 10, cap. 33, quaer. 2. — « Dt«p. 1, qu. 6, punct. 2, num. 19. *Htnriq.*, lib. 8. cap. 50, num. 3. -

f) Suarez, *disp. 68, sect. 5*, non expressis verbis ita docet; sed videtur innuere quatenus *initio* dicit praeceptum jejunii eucharistici naturale non esse, sed positivum et ecclesiasticum; et deinde *dub. 2* quaerit < an liceat sacerdoti communicare post cibum et potum propter similem necessitatem (dandi viatici) non suam, sed alterius, id est ut confidat hoc sacramentum ad communicandum aegrotum qui est in probabili periculo mor-

viatici satisfaciat; tunc enim in eadem persona concurrunt praeceptum ecclesiasticum, et divinum, quod praeferendum est. — Ita communiter cum Busenbaum, Suarez^f), Lugo⁴, Laymann ', Renzi', et Salmant.[†] cum aliis passim.

287. - « Π°. Si periculum sit ne Eucharistia pereat vel male tractetur, potest « sumi a non jejuno, etiam laico, si alius « desit », [Est commune apud Salmant.']. Vide dicta *n. 86, Not. II*]. — « Immo « probabiliter potest etiam a praesente « sacerdote laicus accipere; ut docent « card. de Lugo Suarez et Va-
« squez c ».

• 111°. Si grave scandalum sit oriturum « ex omissione sacrificii vel communionis. « — Quod tamen quidam putant vix fieri « posse; eo quod occurri possit scandalo, « dicendo sacerdotem casu aliquid sum-
« psisse, ideoque impedi ».

Si sacerdos recordatur post consecrationem se non esse jejunum, certum est non teneri nec posse Missam deserere; cum praeceptum divinum perficiendi sacrificium praeponderet ecclesiastico communicandi jejunus. Vide Azor ' et Bonacina 10, qui cum Henriquez, Rodriguez, Reginaldo et aliis communiter id docent.

Si autem recordetur soluti jejunii *ante* consecrationem, et praesertim ante canonem, debet utique desistere a Missa, si possit sine infamiae nota aut scandalo; ut etiam communiter dicunt Lugo'', Pal-
laus'', Bonacina'', Concina'', [Contin.] Tournely'', Roncaglia'; et Salmant. ''

Rodri*, Sum., part. 1, cap. 66, num. 1. - 7?rgi>i., Hb. 29, num. 122. — « Diip. 15, num. 70. — * Tr. 21, punct. 13, num. 22. — ' Qu. 6, punct. 1, num. 16. — N De Euch., diiaert. 1, cap. 11, § 3, nom. 10. — u De Eucharistia, cap. 6, art. 2, icct. 1, qu. 4, v. *Quid autem*. — « De Eucharistia, cap. 5, qu. 9, reap. 3. — '' Tract. 4, cap. 7, num. 79.

tis». Quasi supponat licitum id esse propter propriam necessitatem.

287. - Lugo, *disp. 15, n. 87*, id habet de casu quo uterque, sacerdos scilicet et laicus, non sunt jejuni.

Suarez, *disp. 68, sect. 6, i. 1*, de solo sacerdote loquitur.

c) Vasquez, *disp. 211, cap. 5, n. 57*, ait sumi posse eo casu a sacerdote non jejuno, « immo etiam a laico, si nullus sacerdos luerit ».

Eochv>-
ui> licite
•urniir i
non jejun
in pencub
profaaitk
nii.

hera, is
pericol-
rraviuam
Lit.

Poil coût
craiioccta
recordati
wluii Jela-
nii, leotvr
protegni.

Antecoe
•ecratio-
nem Cene-
tur deaille
re, nisi in
owdalon

cum Suarez Laymann V, Gabriele % etc., ex D. Thoma *, ubi ait: *Tutius reputarem maxime in casu manducationis...., quod Missam inceptam desereret, nisi grave scandalum timeretur.* — Censet autem S. Bonaventura /> apud Bonacina /> (et probabile id putant Sotus Angelus *J, Reginaldus etc. ibid.) propter hanc rationem scandali nunquam desistendum esse a Missa inchoata; quia fere nunquam sine scandalo illa omitti posset. E converso dicit Concina, raro in hoc posse scandalum accidere. — Melius sentio dicendum cum Tournely, semper scandalum posse timeri: nisi celebrans sit notae aut saltem praesumptae probitatis.

« Dixi: *Scandalum.* Quia turbationem « vel incommodum aliquod secuturum, « v. gr. si celebraturus Primitias aliquid « sumpsisset, non sufficere notat Praepo- « situs ». — [Nisi adessent graves circumstantiae. Croix a cum Gobat. — Vide n. 257, v. *Prima*, in fine].

288. - « IV°. Si perfectio sacrificii vel « communionis urgeat. — Quod fieri po- « test quinque modis:

1 3 P., qu. 83, art. 6, ad 2. — *Concina*, de Euch., dissert. 1, cap. 11, § 3, n. 10. — *Contin. ToMrn.,âc Each.*, cap. 6, art. 2, sect. 1, qu. 4, v. *Quid autem.* — 1 Lib. 6, part. 1, num. 583. • *Gobat*, tr. 3, num. 411. — ■ *Method*, celebr. Missae, lib. 2, cap. 8, § 5, num. 4. — 4 De Euch.,

« 1°. Si pro speciebus vini sumpsit « aquam, quam si advertat dum habet in « ore, non est expuenda ob periculum « ejiciendi fragmentum hostiae, et irre- « verentiam; sed deglutienda. Tamburi- « nius., card, de Lugo* ». [Etidem recte dicit Concina .]. — « Tunc enim tenetur « denuo consecrare » [utramque mate- « riam]. — « Quod fieri etiam potest con- « secrando et offerendo statim, sine nova « hostia ». [Ut Sotus % Suarez, Lay- mann, etc., apud Croix . At rubrica Mis- salis ' utramque sententiam, nempe quod debeat consecrare novam hostiam, vel possit tantum vinum, docet esse probabilem, si in publico celebretur]. « Vide « apud Suarez.

« Quod si id post Missam conclusam « advertas in sacristia, omittas ». [Cum Salmant., Coninck % Laymann b), etc.]. — « Si autem intra Missam post sumptio- « nem, vel etiam ante eam, post conse- « crationem tamen, dubites an fuerit vi- « num; pro vino praesumendum esse, et « pergendum ait Tamburinius ». [Cum Gobat 'J apud Croix': qui tamen cum

Euchstia licite
• urotur a
non jejuno
u r r e n t e
perfectione
• sacrificii
vel commu-
nionis.

disp. 15, num. 75. — • Diss. 1, cap. 11. § 3, num. 9. — *Snar.*, disp. 85, sect. 1. • *Laym.*, Itb. 5. tr. 5, cap. 7, n. 3. • • Lib 6, part. 2, n. 545. — ' De Defectib., tit. iv, num. 5. - *Suar.*, loc. cit.—: • Tr. 4, cap. 7, n. 80. — *Tambur.*, Method celebr. Missae, lib. 2, cap. 8. § 5. n. 5. — • Lib. 6, part. 2. n. 535.

«*) Suarez, quamvis a Salmant. hic citetur; attamen, *disp. 68, sect. 6, v. Primus casus*, tutius esse ait, sed non necessarium. — Laymann vero, *lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 21, v. f.*: « Tutius esse, inquit, a Missa abstinere, si sine gravi scandalo possit: quod omnino faciendum est, si Missa privatim celebretur ». — Aliqui tamen ex allegatis auctoribus innuunt tantum sententiam hic a S. Alphonso expositam, in quantum scilicet dicunt sacerdotem posse Missam prosequi, si ex omissione sequatur scandalum.

Gabriel a S. Vincentio, *de Eucharistia, disp. 14, qu. 7, v. Quintus casus*, universaliter dicit posse non jejunum communicare « ob vitandum scandalum vel infamiam ».

f) S. Bonaventura, *in 4, dist. 13, dub. 1*, non dicit istud de praesenti casu; nec proinde satis distincte citatur a Bonacina, *disp. 4, qu. 6, punct !, n. 16*.

Sotus, *in 4, dist. 13, qu. 2, art. 6, v. Secundo arguitur*; Angelus, v. Eucharistia II, n. 6; Reginaldus, *Hb. 29, n. 122*, ita simpliciter tenent, quamvis a Bonacina, *loc. cit.*,

n. 16, citentur pro sola hujus opinionis probabilitate.

h) Scilicet Praepositus, *qu. 80, art. 8, dub. 2, n. 49*, negat admirationem sufficere « Unde [concludit] sacerdos propter similem admirationem, non potest primitias celebrare, soluto jejuniis naturali». De alio autem incommodo non loquitur.

288. - a) Sotus, *in 4, dist. 13, qu. 2, art. 6, defect. 4, v. Quodsi arguas*: «Licet ubi homo privatim coram uno vel duobus celebrat, consultius sit opinionem S. Thomae servare [consecrando novam hostiam]; tamen ubi in publico, et praesertim coram aliquo magnate celebraretur, ad evitandum scandalum et turbationem populi, forte non esset absurdum, ut sacerdos secreto fingens lotionem sumere, vinum tunc infunderet, et consecraret, et sumeret ».

b) Nec Coninck, *qu. 80, art. 8. n. 67*; nec Laymann, *lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 22*, id habent; sed alia quaedam, quae simul a Salmant. ponuntur.

'J Gobat, *tr. 3, n. 775*, opinionem hanc probabilem esse existimat.

Pasqualigo et Aversa dicit consecrandum esse aliud vinum quando prudens adest dubium nisi diu alia materia esset expectanda. Vide dicta n. 206, v. *Quoad*].

« 2°. Si celebrans post consecrationem
« deliciat. — Tunc enim tenetur alius,
« etiam non jejunus, si jejunus haberi ne-
« queat, perficere.

« 3°. Si post consecrationem etiam unius
• speciei recordetur se non esse jejunum :
« tenetur enim pergere. — Immo etiam
« potest pergere, si ante consecrationem
« recordetur, et absque scandalo et nota
• non possit desistere, v. gr. in solemnibus
« Sacro ; ut docent Suarez, Coninck, etc.
« Si tamen privatim celebret, et commode
« possit abrumpere, tenetur; uti ex S. Tho-
ma docetur communiter». — Vide
dicta n. 262, *Dubit. 1*).

« 4°. Si post ablutionem sumptam, licet
• diu communionem distribuerit sumen-
« dae sunt reliquiae etiam grandiores con-
« secratae eodem Sacro . [Ut Salmant.]
cum Coninck, Suarez, Palao, Laymann *],
Bonacina, Vasquez, etc. Vide dicta n. 251].
— « Quod addo, quia non licet tunc su-
« mere particulas alterius sacrificii quae
« sunt in ciborio, ad illud expurgandum;
« ut docent Suarez », card, de Lugo '
« cum communi (licet contrarium proba-
« bile dicat Tamburinius § ex Marchino ') :
• uti nec ejusdem sacrificii, si illud plane

sit absolutum, et ab altari recesseris.

Sed debent servari, donec sumantur a
*« jejuno (Escobar 4, Fagundez, etc.); quia
« convivium jam finitum est. — Nisi ta-
• men aliud suadeat periculum indecen-
« tiae, v. gr. si plures Missae eodem die
« istic futurae non essent, et Sacramen-
« tum asservari non soleret: tunc enim
« minore irreverentia sumeret, quam as-
« servaret. Immo card, de Lugo-U et Gra-
« nado non damnant sacerdotem, qui prius-
« quam sacras vestes exuat, particulam in-
« ventam absumit, eo quod non sit com-
« munio nova, sed complementum prae-
• cedentis. Vide Bonacina, card, de Lugo §,
« Escobar .

« 5°. Si pars hostiae, post ablutionem
« sumptam, calici aut palato adhaereat
« (quae decentius nova ablutione quam
« digito propellitur, ut docet Bonacina ex
« Filliuccio et aliis; quamvis Missale etiam
« permittat ut digito attrahatur ad labium
• calicis, et sumatur ante ablutionem). —
• Quomodo etiam ii excusantur, qui ex
« devotione hostiam in ore diu retinen-
« tes, casu praemittunt aliquid ablutionis:
« sponte tamen id non licet, nisi bona
• fides et sancta simplicitas excuset.

« Ratio horum omnium est, quia talis
« sumptio moraliter censetur completio
« unius sacrificii. — Reginaldus ', Bona-
« cina § ».

Pasqual., de Sacrii Mi., qu. 901. num. 5 et b. •
Aversa, qu. II, sect. 16. v. *Secundo*. — *Suar.*, diip. 68,
sect. 6. v. *Primus casus*. — *Coninck*, qu. 80, art. 8. n. 64.
— 1 Tr. 4, cap. 7, n. 80. *Coninck*, loc. cit., n. 66 et 66. •
Smolz., loc. cit., v. *Secundus casus et seqq.* § *Palao*, tr. 21.
punct. 13, num. 19 et 20. • *Bonae.*, diap. 4, qu. 6. punct. 2,
num. 13 et 14. *Vasq.*, diip. 211, cap. 6, a num. 50 ad
num. 56. — 1 Method. expedit. Commun., cap. 2, num. 38. •

• Tract. 3, pari. 3, cap. 3, num. 19. — • Tr. 7, exam. 6
cap. 5, v. *Post Afissam*, (al. n. 75). • *Fa&uidd.*, de 3^a Praec.
Ecd., lib. 3, cap. 5, num. 30. — *Jacob*, de *Granado*, in
3 P., contr. 6, de Euch., tr. 10, disp. 8, num. 11. —
Bonac., disp. 4, qu. 6, punct. 2, num. 13. — • Disp. 15,
n. 82. — • Loc. dt. — *Bonac.*, loc. dt., n. 12. • *Fill.*,
ir. 4, cap. 8. n. 239. — 1 Lib. 29, n. 123. — • Disp. 4, qu. 6.
punct. 2.

Pasqualigo id dicit de casu quo « valde
probabiliter » dubitatur.

• Limitationem istam ponit Croix n. 536;
Pasqualigo autem eandem habet *loc. cit.*, sicut
et Aversa, *loc. cit.*, v. *Quinto*.

f) Ex S. Thoma, qui, 3 P., qu. 83, art. 6,
ad 2, absolute scribit: • Tutius reputarem ...
quod Missam inceptam desereret, nisi grave
scandalum timeretur •.

O Salmant non loquuntur de casu quo
communionem diu distribuerit, licet auctores
ab iis citati, Laymann excepto, id habeant.

Laymann, lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 22,
limitat. • Si facile asservari non possint».

' Suarez, disp. 68, sect. 6, v. *Ad primum*

respondetur; Lugo, disp. 15, n. 81, negant
id fieri posse *regulariter*; secus vero esse
ajunt, si decenter servari nequeant illae par-
ticulae.

J) Lugo, *loc. cit.*, n. 82, ita scribit: « Illices:
ergo sacerdos poterit etiam finita Missa, et re-
versus ad sacristiam consummare adhuc idem
sacrificium, et sumere particulas vel frag-
menta quae remanent ex iis quae consecra-
vit. Respondeo: si fragmenta illa non possint
commode servari nec dari alteri sacerdoti
celebraturo qui eas sumat, posse quidem ab
eodem accipi propter reverentiam sacramenti:
alias non posse, quia jam censetur finita prior
actio ».

Licite datur aegro particula cura ablutione.

Item etiam sano, qui nequit de fleire

Dicunt Suarez, Silvester *), Angelus et Filiuccius, apud Salmant. 1; et Croix * cum Tamburinio, licitum esse dare aegro minimam particulam simul cum ablutione, si ob siccitatem nequeat illam deglutire; immo Pater Zaccaria apud Croix · refert hanc luisse consuetudinem monachorum Cluniacensium. Praeterea, licite datur etiam sano ablutio aquae aut vini, ut possit deglutire particulae fragmenta quae ori haeserint, ut tradit Benedictus XIV 4, utque pluribus in locis mos habet: eo quod, ut communiter docent Lugo », Paulus ·, Holzmann⁷, Croix»; et Salmant. · cum Suarez, Vasquez, Coninck, Laymann *O* et Bonacina, quamvis ablutio prius deglutiatum quam hostia vel hostiae fragmenta, hoc non obstat jejuniū. — Ratio, quia violatio non censetur moraliter communionem praecessisse: praeceptum enim jejunii est, ut ante Eucharistiae sumptionem nihil sumatur; quando autem una cum ablutione simul sumitur Eucharistia, tunc totum illud ex ablutione et particulis sumitur unica sumptione: unde bene verificatur violationem jejunii communionem non praecessisse. Et ideo in die Parasceves instituit Ecclesia ut simul cum vino sumatur particula consecrata in die praecedenti; atque in rubrica Missalis 10 dicitur, si particula haereat calici,

Suar., diip. b8, acet. 6, v. *Secundus casus*. - Fill., tr. 4, cap. 8, n. 23% i. f. - 1 Tr. 4, cap. 7, num. 81. — * Lib. 6, part. 1, nom. 611. * *Tambur*, Method, expedit Common., cap. 5, n. 21. — ' Lib. 6, part. 1. n. 600. — 1 De Sacrif. Miss., Lib. 2. cap. 22, num. 1; (*al.*, aezione 1. cap. 21). — 1 Diap. 15, num. 79 et 83. — 1 Tr. 21, punct. 13, n. 21. — ' De Praec. Ecd., n. 75. — · Loc. cit., n. 573. — · Tr. 4, cap. 7, num. 81. · Suar., diip. 68, sect. 6, v. *Secundus casus*. Vasq., disp. 211, cap. 5. n. 49 et 58. · Coninck,

posse vinum infundi, et eam sumi; adduntque Lugo 11 et Salmant. ”, posse iterum vinum infundi usquedum particula sumatur.

Ex quibus omnibus, Lugo vocat falsam, opinionem illorum qui dicunt hujusmodi sumptione frangi jejuniū. — Saltem omnes concedunt, hanc fractionem non obstat jejuniū ab Ecclesia praecepto.

289. - « Unus casus est in metu mortis: ad quam evadendam, sicut sine altari, vel calice consecrato, aut vestibus sacris; ita etiam non jejuniū posse celebrare docet Diana ” cum Silvestro, etc.: « dummodo celebratio non exigatur in contemptum religionis, Ecclesiae vel ejus praeceptorum ».

Quod ob metum mortis liceat *post cibum* celebrare, secluso contemptu, plures DD. admittunt. Praeter Silvestrum et Diana (ut supra), id concedunt etiam Viva ”, et Salmant.¹⁵ cum Ochagavia.

Sed celebrare *sine vestibus sacris* vel *sine altari* ¹⁾, verius id nunquam est licitum; cum sit intrinsece malum, ob irreverentiam quae sacrificio inferretur (vide dicenda n. 377, *Dubit. 2.*); neque ad dandum viaticum; ut recte docent Benedictus XIV ”; et Lugo ac Dicastillus apud Croix ” contra Jordanum ^{e)}. — At dices: cur propter metum mortis licebit cele-

qu. 80. num. 66 et 66. · Bonac., diip. 4, qu. 6, punct. 2, n. 12. — * De Defectib., tit. x. n. 8. — ” Diip. 15, n. 86. — ' 1 Tr. 4, cap. 7, nura. 81. — “ Part 3, tr. 6, reaol. 48. v. *Secundo*. et part. 5. tr. 3. resol. 39. · *Silvest.*, v. *Eucharistia II*, n. 10, v. *Quantum vrrro ad txcomnt.* — M De Euch., qu. 4, art. 8, n. 9. v. *Quarius*. — ** Tr. 4, cap. 7, n. 82. *Ochatav.*, de Euch., tr. 2, qu. 12, n. 15. — " De Sacrif. Mim., lib. 3, cap. 7. η. I. — *Dicasi.*, tr. 4, de Euch., diip. 9. dub. 16, n. 329. * " Lib. 6, part. 1. n. 611.

k) Silvester, v. Eucharistia II, qu. 9, § *Octavum*; Angelus, v. Missa, n. 20, non loquuntur de aegrotante, quidquid dicant Salmant., sed de casu simili, scilicet de sacerdote celebrante, quando particula in calice remansit.

t) Laymann, lib. 5, tr. 4, cap. 6, w. 22, asserit sacerdotem posse, quamdiu sistit in altari, sumere sui sacrificii reliquias, quia hoc ad unum idemque sacrificium pertinet; quod his verbis denique confirmat. « Ex eo quod neque calicem totum a sacerdote omnino jejuno hauriri contingat, cum in prima ablutione semper aliquid remaneat vini consecrati, quod una cum non consecrato bibitur ».

289, - a) De altari non loquitur Benedictus XIV.

Lugo, disp. 20, n. 67, negat Pontificem unquam licentiam concedere ad sacrificandum sine altari consecrato. Et n. 98, de vestibus sacris disserens, quaerit: « An... in casu necessitatis liceat celebrare absque aliquo ornamento ex levioribus, vel cum eo non benedicto....; negant plures; alii affirmant., qui quoniam multi sunt, non audeo condemnare eum qui ita faceret ».

c) Jordanus plane cum ceteris tenet, quidquid dicat Croix; nam, lib. 3, tit. 3, n. 34, ait: « Sublimita 2, ut non liceat sacerdoti non jejuno conficere *ad effectum communicandi infirmum* ». Et w. 35: « Sicut etiam nec sine vestibus sacris adhibendis in celebratione, juxta consuetum Ecclesiae morem ».

Metu mortis.

Metu mortis. Udiora celebrare pœc abam.

Secui. celebrare une vestibui iacrii vel Altan

u.

n
1

brare sine jejunio, et non licebit sine vestibus sacris? Procul dubio huic difficultati non inveni responsionem omnino adaequatam. Tantum responderi posset quod praeceptum celebrandi cum vestibus sacris est adeo rigore acceptum ab Ecclesia, ut in nullo casu dispensasse sciatur; et propterea vestes reputantur ut quid intrinsecum cultui tanti sacrificii O. Praeceptum autem jejunii non ita rigore accipitur; cum in pluribus casibus Ecclesia permittat communicare non jejunis, prout dictum est *ex n. 284.*

Pom cibun. non requintar »omnus nec digeMio,

Hic ultimo advertendum, quod si quis post comestionem non dormierit vel non sit digestus, respectu ad praeceptum jejunii bene potest communicare; ut dicunt Suarez¹, Juenin²; et Bonacina³ cum Navarro, Soto, Reginaldo, Filliuccio, Henriquez et aliis communiter (contra Panor-

mitanum⁴, etc. apud Concina⁴). Caeterum Linm. quandoque convenit talem a communione "eÎtî" abstinere propter animi torporem; ut recte dicunt [Contin.] Tournely⁶ et Concina⁷, ex D. Thoma⁸, ubi sic docet: *Nec refert utrum post cibum vel potum assumptum dormierit, aut etiam digestus sit, quantum ad rationem praecepti. Refert autem, quantum ad perturbationem mentis quam patiuntur homines propter insomnietatem vel indigestionem: ex quibus si mens multum perturbetur, homo redditur ineptus ad sumptionem hujus sacramenti.* — Hoc tamen puto non procedere, si vigilia vel indigestio provenerit ex causa naturali, aut rationabili et honesta; nec si homo conetur turbationem illam repellere faciens quantum in se est, ut devote accedat: prout diximus de eo qui pollutionem est passus. Vide *n. 272, in fine.*

ARTICULUS III.

QUAE ET QUANTA SIT OBLIGATIO SUMENDI EUCHARISTIAM.

290. *An communio in adultis sit necessaria necessitate medii (Vide etiam dicta n. 192).* — 291. *An et quando quisque in periculo vitae teneatur sumere communionem.* — 292. *Quid agendum in periculo vomitus, vel in casu delirii.* — 293. *An pueris ministrandum viaticum (Vide alia notanda apud Busenbaum).* — 294. *De obligatione communicandi.* — 295. *Quando obliget praeceptum divinum, et quando ecclesiasticum.* — 296. *Dub. 1. Quomodo computandus annus obligationis.* — 297. *Dub. 2. An qui non communicavit in Paschate teneatur communicare quamprimum. Quid, si quis ad implendum praeceptum paschale, praevidens impedimentum, communionem anticipavit.* - 298. *Dub. 3. An qui non potest communicare in Paschate teneatur praevenire.* - 299. *Dub. 4. An teneantur fideles tollere impedimentum, ut communioni paschali satisficiant.* 300. *De obligatione communicandi in parochia.* - *An eximantur sacerdotes, peregrini, famuli religiosorum An alii, ex consensu pastoris* 301. *De obligatione puerorum communicandi in Paschate.* - *Qu. 1. An pueri teneantur aut possint communicare statim post usum rationis. Dub. 1. Qua aetate censeantur obligati ad communionem Dub. 2. An infantibus sit danda communio in articulo mortis.* — 302. *Qu. 2. An possit ministrari communio amentibus.* — 303. *Qu. 3. An semifatuus, mutus, surdis et obsessis.*

Eucharia, necet wrui nece itate praecepti divini.

290. - « Resp. Γ. Sumptio Eucharistiae « fidelibus adultis est necessaria neces- « sitate non medii »; [At vide dicta *n. 192,*

v. Secunda) — « sed praecepti divini, obli- « gantis tum in articulo mortis per mo- « dum viatici, tum etiam saepius in vita;

¹ Di>p. te. sect. 4. v. *Std quid.* — 1 Initut., de Euch. qu. 1, cap. 8. Ait. 2, quaer. 3. — 1 Disp. 4, qu. 6, punct. 2, η Π *tfavar.*, Man., cip. 21. n. 53. *Solui*, in 4. dist. 12 qu. 1, art. 8. arf. 5. lib. 29, η. 119, not. 4. *Fill.*,

tr. 4, n. 237. *Hcnrtq.*, lib. 8, cap. 49, i. f. — *De Euch.* dissert. 1. cap. 11, § 3, η. 15, — * *De Euch.*, cap. 6, art. 2, sect. 1, paulo ante qu. 2, η. 3. — *De Euch.*, dissert. 1, cap. 11, § 3, n. 15. - 1 3 P., qu. 80, art. 8, ad 5.

* ¹ Attamen S. C. de Propaganda Fide facultatem, ad decennium duraturam, die 30 Novembr 1828 concessit vicariis apostolicis Sinensibus, ut possent missionariis sibi bene visis licentiam dare celebrandi sine solitis utensilibus et sine sacris vestibus, vel cum aliqua tantum ex magis necessariis, ubi cete

rac haberi non possent; idque praesertim ubi necessitas urgeret Eucharistiam populo aut infirmis dispensandi.
r> Panormitanus citatur quidem simpliciter a Concina; sed revera, in *cap.* Ex parte, h. 4, *de celcbr. Missar.*, distinguit somnum a digestionem: « Quis dicitur jejunos post dige-

«ut docent Suarez, Vasquez, Laymann, « Fagundez et alii communiter. Pro- « bantque, tum ex Scriptura, tum ex con- « cilio Nicaeno et Tridentino b), tum ex « praxi Ecclesiae; tum quia Eucharistia « est instituta per modum cibi, cujus usus « saepius est necessarius. — Bonacina '.

« Unde resolves:

In peri-
odo mortis.

291. - « Quisque fidelis in periculo vitae, « quod praevidet vel merito timet, v. gr. « in gravi morbo, ante conflictum, vel « puerperium, praesertim primum, ante « navigationem, etc., tenetur sub mortali « communicare. Suarez, Vasquez * ». [Ita Elbel⁸, Antoine⁴; et Roncaglia⁸ cum Tam-
burinio et communi]. — « Nisi tamen « paucis, v. gr. octo diebus ante commu- « nicasset. Talis enim communio cense- « retur habere rationem viatici; ut docent « Suarez, Reginaldus, Filliuccius: contra « quosdam, ut Gasparum Hurtadum ., etc. « (apud Escobar), qui dicunt eum qui mane « communicavit, si a prandio incurrat pe- « riculum vitae, teneri iterum sumere com- « munionem, tamquam viaticum ». [Vide dicta n. 285, *Dubit.* 3). — « Immo Sà et « Silvester T, Fumus, etc., et Cajetanus ., « putant non esse saltem mortale com- « munionem omittere: dummodo in Pa- « schate sumpseris ». [Vide dicenda n. 297, *in fine*, v. *Dicit*].

Suar., diip. 69, sect. 3. — *Vasq.*, disp. 214, cap. 2; et cap. 3, init. — *Laym.*, lib. 5, tr. 4, cap. 5, n. 2. — » *Dijp.* 4, qu. 7, punct. 1, n. 8. — *Suar.*, loc. du, v. *Dico I*, et probat. — 1 Loc. cit., cap. 1 et 2. — 1 Confer. 15, de Sumpt. Euch., num. 131; cfr. n. 106 et 107. — 4 De Euch., cap. 2, qu. 1, reap. 1, ad 2. — . De Euch., cap. 6, qu. 3, reap. 1. - *Tambur.*, Method, expedit. Commun., cap. 5, § 1, η 2. — *Suar.*, disp. 69, sect. 8, v, *Rogabis*, . *Rcgin.*, lib. 29, n. 66, v. *Secundum fit.* — *Fili.*, tr. 4, cap. 2, n. 48, i. f. —

292. - « 2°. Si in aegro esset periculum Quid «er « vomitus, docet Sanctius apud Diana ., umori" « posse ei parvam particulam dari, quae « stomachum alteratura non putetur; aut « si de hoc ipso dubium sit, securitatis causa « prius dari particulam non consecratam : « quam si rejiciat, nullo modo dandam * consecratam; secus, si retineat. Si vero « independenter a cibo perpetuo evomat, « nullo modo dandam: nisi forte per sex « saltem horas liber a vomitu fuisset ») ».

In dubio an sumens sit particulam re- vomiturus, probabilius dicit Croix¹⁰ cum aliis communius, non esse licitum com- municare, contra Tannery Gobat % etc.; quia reverentia sacramenti praeferrī debet utilitati infirmi. — In casu autem delirii censent Salmant.¹¹ cum Zambrano, esse optimam praxim, ut detur infirmo ante- cedenter particula non consecrata ad ex- periendum si decenter possit inde sumere Eucharistiam.

Si vero aeger tussi vexetur, potest communicare. Quia, licet phlegma quod ejicit, plerumque e pectore ascendat, non est tamen periculum rejiciendi sacras species: cum via per quam sputa tus- siendo excutiuntur non sit oesophagus (seu via cibi et potus ad stomachum), sed est aspera arteria (seu via respirationis ad pulmones). Ita Croix¹¹ cum Palao

Ta»»u
'mp*

• De Euch., diip. 10, dtff. 2, v. . *existimamus.* - *Escob.*, tr. 7, exam. 6, cap. 5, v. . *Quartam modo (al., n. 88).* — Sd, v. . *Eucharistia*, n. 1. — f V. *Eucharistia III*, η. I, v. f. — *Fumus*, Annii., v. *Communio*. n. 4. — . Sum., v. *Communio*, § *Utrum auUm.* — *Joan. Sanctius*, Select. di*p. 38, num. 2. . . Part. 5, tr. 3, resol. 56. — ■ Lib. 6, part. 1, n. 562. — 11 Tr. 4, cap. 8, n. 14. - *Zambr.*, Deci- ca«. tempore mortis, cap. 3, de Euch., dub. 4, num. 5. — M Lib. 6, part. 1, n. 164.

stum cibum: ideo necessario non requiritur dormitio. Potest ergo sacerdos celebrare de mane, licet nocte praecedenti post coenam non dormierit, dummodo digestio sit perfecta ».

290. - Fagundcz, *de 3° pracc. Eccl., lib. 1, cap. 3, n. 4 et 6*, asserit hoc praeceptum « obligare saltem in articulo mortis etiam ju- stos ».

bJ Concilium Nicaenum, *cati. 13*, (apud Labbe, *tom. 2. col. 46*); Tridentinum, *sess. 13, de Euch., cap. 6*, jubent ut infirmi sacra Eu- charistia reficiantur.

292. - “) Si vomitus per sex horas cessa- verit, judicabit medicus an possit dari Eucha- ristia; si vero medicus non adsit, posse dari

viaticum, juxta Joannem Sanchez; et ita etiam a Diana refertur ejus doctrina.

b) Tanner citatur utique a Croix uti refert S. Alphonsus; re tamen vera, *disp. 5, qu. 8, dub. 4, n. 67*, negat tantum ullo morbo com- munionem impediri, « nisi qui sit conjunctus cum morali et probabili periculo vomitus». — Gobat autem, *tr. 4, n. 163*, vult primo fa- ciendum esse experimentum in dubio, dando scilicet hostiam non consecratam; et « si omni- bus consideratis adhuc dubites, utrum sit necne revomiturus species sacramentales, praebe nihilominus».

c) Palaus videtur a Croix citari pro alio quodam asserto, quod Palaus habet *tr. 21*,

et Gobat. — Modo tamen, bene advertit Croix particula possit in stomachum descendere: nam si tussis esset ita assidua, ut id non permetteret, abstinendum est a communione; uti habetur in Rituali Romano >.

Puero doli
capaci dan-
dum viali-
cum.

293. - « Pueris doli capacibus, qui « sciunt distinguere Eucharistiam ab alio « cibo, probabilius est in periculo mortis « eam esse dandam pro viatico; ut con- « tra Vasquez a' insinuat Laymann % et « expresse docet Suarez h; confirmatque « card, de Lugo l » [Cum Salmant. Pa-
lao Diana, etc.]: — « et addit contra « Sanchez c), si de capacitate pueri sit « dubium, posse nihilominus dari; etsi non « sit necesse » [Cum Diana et Possevino d>, apud Salmant. *].

Peccant
post viat>
cum non le-
netur ite-
rum tume-
re

« 4°. Qui post viaticum sumptum pec- « cavit mortaliter, non tenetur denuo com- « municare. Ita Reginaldus, Filliuccius,

Gobat, tr. 4, n. 171. — Disp. 13, n. 37 et seqq. — Diana, pari. 5, tr. 3. resol. 44. — Diana, loc. dt. . . Tr. 4, cap. 8, n. 13, i. i. — Re^in., lib. 29, n. 65. — Fill., tr. 4, cap. 2, n. 52. — Lu*o, disp. 16, n. 46. — ' Dissert. 1, cap. 9, num. 16. — Loc. dt., num. 9. - Suar., disp. 69, sect. 3, v Steundum modum. Conineh, qu. 80, art. 11, n. 100.

punct. 13, n. 10: nimirum decens esse ut, si post communionem quis exspuerit, sputum recipiat in linteo.

Croix, loc. cit., negat periculum esse ejicendi sacras species, « dummodo ad stomachum descenderint».

r> Rituale Romanum, de Commun, infirmorum, n. 4, v. Potest quidem: Diligenter curandum est, inquit, ne iis tribuatur, a quibus..., ob assiduam tussim...!, aliqua indecentia cum injuria tanti sacramenti timeri potest ».

293. - a) Vasquez, disp. 214, cap. 4, n. 42, scribit: « Ut... teneatur praecepto annuae communionis, sufficit ut inter hunc cibum et communem discernat: ergo eodem prorsus tempore obligatur puer ad annuam communionem ex praecepto divino, determinato ab Ecclesia, et ad communionem in articulo mortis ex eodem praecepto, absque determinatione ». — Laymann autem, lib. 5, tr. 4, cap. 4, n. 3, pro regula generali in articulo mortis statuit: • Quod cui sacramentum Poenitentiae conceditur, neque Eucharistiae sacramentum negari debet si desideret ».

bJ Suarez, disp. 70, sect. 1, i. f.; Salmant, loc. cit., n. 12 et 13; Palaus, tr. 3, disp. 1, punct. 24, § 2, n. 7, volunt Eucharistiam in articulo mortis dandam esse pueris doli capacibus et ad confessionem sacramentalem aptis.

« card, de Lugo et alii ». — [Cum Concina 3 et Salmant. 4, Suarez, Coninck, Bonacina, etc. Ratio, quia nullibi talis obligatio praescribitur, cum sufficiat tunc sola confessio. — Est tamen contra Sotum Tabiena >) et Armilla >), apud Salmant. *4

« 5°. Qui non communicavit in periculo mortis, non tenetur postea sup- « plere. — Ita Bonacina 5, ex Henriquez, « Reginaldo, etc.

Qui oß M
viâlicia
non l«e:w
suppleri
tr*n»ici»
periculo

« 6°. Judex tenetur, per se loquendo, « reis concedere tempus communicandi, « ut docent Suarez />, Bonacina * et alii « communiter, contra Navarrum. — Quod « si reus noluerit, potest judex procedere. « Filliuccius ».

Quid pfo
tervirdta
erra rtn
mortis

Alias daretur reis ansa non communicandi. Sotus >, Bonacina, Reginaldus, cum Salmant.T. (Vide alias dicta, n. 247). — Quibus adde, S. Pium V, ut fert Roncaglia >, improbasse consuetudinem non mi-

Bonae., disp. 4, qu. 7, punct. 1, n. 3. — Loc. dt., n. 4. Htnriq., Hb. 8, cap. 5, num. 3, i. f. Rtgin., lib. 29, n. 76. i. f. — Disp. 4, qu. 7, punct. 1, n. 5. — Navar., Man., cap. 25, n. 23. — Bonae., qu. 7, punct. 1, num. 7. Rr^in., lib. 29, num. 71, v. Prima tit. - Tr. 4, cap. 8, num. 11. — * De Euch., cap. 6, qu. 3, resp. 1.

<) Scilicet contra rationes generales in materia de voto aut lege a Sanchez, Decal., lib. 4, cap. 1, n. 14 et 15; et lib. 1, cap. 10, num. 34, expositas.

d) Possevinus, dc OJfic. curati, cap. 8, n. 10: « In dubio.... de sufficienti discretione in morte, inquit, expedit communicare ».

f) Auctores isti, quamvis a Salmant, loc. cit., n. 9, citentur ut asserit S. Alphonsus; non tamen concordant perfecte in hac enuntianda sententia. Etenim Sotus» in 4, dist. 12, qu. 1, art. 11, v. Ex his ergo primum, videtur eam valde obscure innuere; Tabiena, v. Communicare, n. 16, magis perspicue innuit teneri iterum ad communionem; Armilla autem, v. Communio, n. 18, asserit eundem posse iterum communicare.

f) Suarez, disp. 69, sect. 3, i. f., ait esse dandum viaticum iis qui morte plectuntur.

Filliuccius, tr. 4, cap. 8, n. 238, v. f., scribit: « Neque.... reprehendimus morem aliqujus provinciae negantis Eucharistiam damnatis ad mortem; quia pridie si detur, periculum est ne se occidant; si eodem die, in aliquibus periculum est ne eam evomant, exspuant, conculcent, ut si fuissent haeretici, magi, lamiae, etc. ».

h> Sotus citatur utique hic a Salmant.; sed de Just., lib. 5, qu. 1, art. 2, ad 2, de casu dumtaxat simili loquitur, inquiens: Si «judex aut princeps indicis conjicit, si reum suppli-

nistrandi Eucharistiam damnatis ultimo supplicio. — Et debet, si oportet, ministrari etiam non jejunis. Vide dicta *n.* 285, *Dubii. 3*, v. *Damnati*.

Extra periculum
morti», Ec-
clevia de-
terminavit
trapu»

294. - « Resp. II0. Etsi Christus tem-
« pus communionis, extra periculum mor-
« tis, non praeceperit; Ecclesia tamen pro
« ea determinavit tempus paschale, quod
« communiter numeratur a dominica Pal-
« marum usque ad dominicam in Albis
« inclusive. Alicubi tamen totam quadra-
« gesimam comprehendit; alibi extendi-
« tur ex consuetudine vel induito. Po-
« testque confessarius ex justa causa ex-
« tendere; ut docent Sà et alii. — Vide
« Bonacina ».

« Unde resolves:

« Γ. Praeceptum hoc impletur etiam
« per communionem sacrilegam; ut habet
« communis, contra Durandum β> et Sil-
« vium. Et patet, quia Ecclesia tantum
« praecipit actum externum; nec finis
« praecepti cadit sub praeceptum ». (Hoc
tamen damnatum est in proposit. 55 ab
Innocentio XI, quae dicebat: *Praecepto
communione annuae satisfit per sacrile-
gam Domini manducationem*). — « An

¶Sd, v. *Eucharistia*, n. 8. — 1 Diip. 4, qu. 7, punct. 2, num. 6 et 6. — *Silvius*, in 3 P., qu. 80, art. 11, quaer. 2. — ' Diip. 70, sect. 2, v. *Dico ergo*. — *Lugo*, diip. 16, num. 65 et ieqq. — *Fagund.*, de 3 Praec. Eccl., lib. I, cap. 6, num. 3. — 1 Part. 1, lib. 7, cap. 30, qu. ult. —

vero qui non satisfecit teneatur postea implere, utrinque probabiliter defenditur; etsi affirmativa videatur probabilior. Bonacina β>, Suarez *, Coninck β>, card, de Lugo, etc.

* 2°. Non tenetur praevenire qui praevidet tempore paschali se impediendum; ut contra Vasquez c), Silvium et Fagundez, probabiliter docet Azor ., Suarez, etc. — Qui vero sic praevenisset, et postea tolleretur impedimentum, teneretur rursus communicare, secundum Laymann4, card, de Lugo*; quia non satisfecit praecepto obliganti ad communionem et ad illud tempus. Negat tamen Diana, citans Fernandez et Suarez d> ».

Nemo te-
netur prae-
venire

295. - Quaeritur: *quonam tempore fideles obligentur communicare?* — Duplex quidem de hac obligatione adest praeceptum, divinum et ecclesiasticum.

Divinum habetur ex illo Joan, vi: *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis*. Et ex hoc praecepto tenemur Eucharistiam suscipere, non solum in periculo mortis, ut ait Busen-

Praecep-
tum divi-
num, quan-
do obliget

Suar., loc. at., v. *Tertium dub* — . Lib. 5, tract. 4, cap. 5, num. 9. — . Diip. 16, num. 78. — *Diana*, part. 3, tract. 4, reaol. 42. . *Fernand, de Heredita*, de Sacra* mento Eucharistiae, part. 8, de Suacipiendb., dub 1, num. 10.

cio afficiat, perditum eum iri in infernum; si autem ei ign t, mentem mutaturum, progressurumque adeo per viam salutis... Nihilominus tamen... non est illi indulgendum. Alioqui facile cuicumque esset illa uti vafrie, ut se impenitentem fingeret».

294. - a) Durandus, in 2, dist. 28, qu. 4, quaerit universaliter utrum sine gratia possit quis implere divina praecepta, et respondet: « Sine gratia, quae est specialis acceptatio divina, potest homo implere praecepta juris naturalis, non autem illa quae sunt juris supernaturalis, ut de suscipiendis sacramentis... Secundum patet, quia ubi habere gratiam cadit sub praecepto, ut materia praecepti, ibi praeceptum non potest sine gratia impleri: sed sic est in susceptione sacramentorum: ergo... ».

b) Bonacina, disp. 4, qu. 7, punct. 2. n. 13, probabilem existimat negativam; valde probabilem, affirmativam. — Coninck, qu. 80, n. 109, utramque satis probabilem putat.

Vasquez et Silvius non sine distinctione contradicunt. — Vasquez enim, de Poenit.,

qu. 90, art. 3, dub. 2, n. 13 et 14: « Qui existimaret se non habiturum toto anno copiam Eucharistiae, tenebitur meo iudicio praevenire tempus... Secus, si tantum timeretur non habiturus copiam eo tempore paschali, bene tamen postea; sic enim excusaretur nec teneretur anticipare ». — Silvius panter, loc. cit., quaer. 3, scribit: « Si ejusmodi praevideat quod poterit communicare non post longum tempus a paschali, probabile est non teneri ad praeveniendum... Si vero praevideat quod non poterit communicare nisi multo tempore post Pascha, videtur obligari ad praeveniendum ».

«*) Suarez probabilem utique putat negativam; sed ipse, quidquid dicat Diana, adhaeret affirmativae. Etenim, loc. cit., v. *Tertium dubium*, postquam adduxit rationes quibus negativa probatur, concludit: « Licet hic discursus probabilis etiam sit, non tamen auderem excusare ab obligatione co mTh unicandi in Paschate eum qui sic antidpasset communionem, si postea nihilominus communicare posset tempore praecepti ».

baum), sed etiam saepius in vita; ut communiter docent Suarez », (Contin.j Tournely ; Escobar⁸ cum Soto, Coninck, Bonacina et aliis passim, ex D. Thoma — Ratio, quia, sicut oportet saepius sumere cibum terrenum ad conservandam vitam corporalem; ita cibum coelestem, ad conservandam vitam spiritualem. Immo recte dicunt Salmant.⁴ cum Lugo, Valentia, Petro de Soto, Filliuccio, etc., quod aliquando per accidens tenetur homo ex hoc divino praecepto ad communicandum forte etiam saepius in anno, si hoc censeret necessarium ad superandam aliquam gravem tentationem. Hoc tamen dicit Suarez rarissime evenire posse, cum ad hoc sufficere possint alia remedia, orationes, poenitentiae, etc. — Eo casu autem quo communio esset necessaria, homo illam omittendo non peccaret contra illius praeceptum; sed contra virtutem adversus quam tentationem patitur. — Caeterum, certum est apud omnes quod huic praecepto, per se loquendo, quisque satisfacit communicando semel in anno.

Praeceptum ecclesiasticum oblipt semel in anno.

Praeceptum autem *ecclesiasticum* habetur ex concilio Lateranensi IV. — Licet enim erat olim obligatio communicandi saltem ter in anno, nempe in Paschate, Pentecoste et Natali Domini (ut statuit

Fabianus Papa c) in *can. 16, de consecr., dist. 2*), tamen ex praefato concilio, fideles hodie obligantur ad communicandum tantum semel in anno, tempore paschali, ut patet ex cap. *Omnis, de poenit. et remiss.*, ubi dicitur: *Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit..., saltem semel in anno... confiteatur..., suscipiens reverenter ad minus in Pascha Eucharistiae sacramentum: nisi forte de proprii sacerdotis consilio, ob aliquam rationabilem causam, ad tempus ab hujusmodi susceptione duxerit abstinendum. Alioquin et vivens ab ingressu ecclesiae arceatur, et moriens Christiana careat sepultura.* Haec autem poena non incurritur nisi post sententiam; ut dicunt Palaus 6, Viva 8 et alii communiter: idque colligitur ex eodem textu citato.

296. - Dubitatur Γ. *Quomodo computandus sit annus obligationis hujus annuae communionis?*

Alii a) censent computandum esse a Januario ad Decembrem; ut sentit Lugo⁹; et Palaus 8 cum Vasquez. — Sed ex communi DD. sententia et consuetudine undique recepta, tempus computatur a Paschate ad Pascha; quia hic censetur annus ecclesiasticus. Ita Suarez e, Laymann¹⁰, Roncaglia 11; Bonacina 18 cum Azor, Hen-

1 Diip. 69, iect. 1; et iect. 3, v. *Dico* 2. — • De Each., cap. 7, art. 2, iect. 2, conc. 1, et resp. ad I. — • Lib. 20, num. 401 et 402. - *Satus*, in 4, dist. 12, qu. 1, art. 11, conc. 1; et v. *Protinus autem ex hac*, post conc. 2. - *Bonae.*, disp. 4, qu. 7, punct. 1, num. 8. - *Coninck*, qu. 80, n. 101. — • Tr. 4, cap. 8, n. 16. - *Lu^o*, disp. 16, n. 25. • *Valent.*, disp. 6, qu. 8, punct. 4, v. *Secundo tempus*. • *Petr. de Soto*, de Euch., iect. 9, v. *De hoc icitur*. • *Fit!*, tr. 4, cap. 2, n. 61. — *Suar.*, disp. 69,

• cct. 3, v. *Dico* — 1 Tr. 21, punct. 15, num. 14. — • De Sacram., Poenit., qu. 4, art. 3, num. 1 et 9. — 1 Diip. 16, num. 69. — • Tr. 23, punct. 20, § 2, num. 10. • *Vasq.*, de Poenit., qu. 90, art. 3, dub. 1, num. 15. — • De Poenit., diip. 36, iect. 3, num. 8, v. *Quartus modus*. — w Lib. 5, tr. 6, cap. 5, num. 8. — u Tract. 19, de Sacram. Poenit., qu. 8, cap. 1, qu. 4, reap. 1. — 11 Disp. 5, de Poenit., qu. 5, sect. 2, punct. 4, n. 19. - *Azor*, part. 1, lib. 7, cap. 28, qu. 6, v. i.

295. - °) Et expresse ipse Busenbaum, *supra*, n. 290, ait praeceptum hoc obligare tum in articulo mortis, tum saepius in vita, quidquid hic n. 294, minus clare dixerit.

b) S. Thomas enim, 3 P., qu. 80, art. 11, scribit: « Frustra... esset votum, nisi imple-retur quando opportunitas adesset; et ideo manifestum est quod homo tenetur hoc sacramentum sumere, non solum ex statuto Ecclesiae, sed ex mandato Domini ».

Gratianus utique canonem *Etsi non* tribuit Fabiano Papae; sed revera desumitur quoad suam priorem partem ex concilio Turonensi III, anno 813 sub Leone III celebrato, et est ejusdem concilii canon quinquagesimus. Vide Labbe, *tom. 9, col. 357*. Quoad ultimam vero partem, in qua decernitur ter in anno

communicandum, videtur desumi ex canone 18 concilii Agathensis, anno 506 sub Symmacho Papa celebrati; apud Labbe, *tom. 5, col. 524*. Cfr. editionem *Corporis juris canonici* a Richtero illustratam, in can. *Etsi non*.

296. - a) Plerique auctores in hoc dubio citati loquuntur de praecepto annuae confessionis; et sunt Palaus, Vasquez, Laymann, Roncaglia, Bonacina, Azor, Salmant., Sà. — Suarez vero, *de Poenit., disp. 36, sect. 3, n. 8*, v. *Quartus modus*, pariter computandum esse ait quoad confessionem a quadragesima ad quadragesimam, sed addit: « Comprehendendo omnes illos dies, in quibus potest praeceptum communionis impleri ». — Idemque notant Filliuccius et Reginaldus. — Praeterea, Suarez, *in 3 P., disp. 70, sect. 2*,

riquez, Silvestro f>; et Salman*..* cum Sà, Filliuccio, Reginaldo et aliis communiter.

Tempus autem paschale incipit a dominica Palmarum, et terminatur dominica in Albis; ex declaratione Eugenii IV, in bulla *Fide digna*, anno 1440. — Ex consuetudine tamen, necessitate vel privilegio plus temporis conceditur; ut [Contin.] Tournely ', Lugo a, Palaus *, Salmant. * et Roncaglia .

Qni orna it 297. - Dubitatur 2°. *An qui in Paschate communionem omisit teneatur quamprimum communicare?* — Adsunt tres sententiae:

s 4 "bon* *Prima* sententia communior, cui subscribo, et quam tenent Navarrus T, Suarez 8, Lugo a>, Gonet °, Palaus *°, [Contjn j Tournely **, Benedictus XIV **], Antoine 18; Elbel bJ cum Henno b->; Salmantl4 cum Laymann, Coninck O, Bonacina c> et Vasquez; ac Croix *8 cum Azor, Silvio, Hurtado, Aversa, etc., absolute affirmat, tum ex praecepto ecclesiastico, tum divino. — Ex praecepto *divino*. Quia, licet Christus hoc praeceptum communionis non determinaverit, reliquit tamen determinandum Ecclesiae, quae postea servandum esse determinavit saltem semel in

Henriq., lib. 4, cap. 4, n. 1, lit. / — 1 Tr. 6. de Poenit., cap. 7, n. 38. • Sd, v. *Confessio*, n. 4. *Fili.*, tr. 7, cap. 3, n. 53. † *Re^in.*, lib. b, n. 36. — *Eugen. IV*, bulla *Fide digna*, § 2, de die S Julii 1440, in Bultar. Rom. Mainardi. — 1 De Praec. Eccl., cap. 5, qu. 2. — • Diip. 16, n. 62. — 4 Tr. 21, punct. 15, n. 2. — • Tr. 4, de Euch., cap. 8, num. 17. — • Tract. 18. de Euch., cap. 6. qu. 5, reap. 1. — 1 Man., cap. 21, num. 45. — ■ De Euch., diip. 70, sect. 2, v. *Dico ergo*. — • Man., tr. 4, de Euch., cap. 10, v. *Praeter*, — * Tr. 21, punct. 15, num. 7. — 11 De Praec. Eccl., cap. 5, qu. 3. — 11 Notif 45, n. 13. — M De Euch., cap. 2, qu. 1, resp. 2, num. 8. — M Tr. 4, cap. 8, n. 21. • *Laym.*, bb. 5, tr. 4, cap. 5, num. 8. - *Vasq.*, de Poenit., qu. 90, art. 3. dub. 2, n. 13. — w Lib. 6, part. 1, n. 644. • *Aeor*, part. 1,

anno; ut dicunt Suarez Gonet", Palaus **, Bonacina ", Lugo " [Contin.] Tournely «*, Croix ", Antoine a et Salmant.14. Ex praecepto *ecclesiastico*. Tum quia tempus paschale non est ab Ecclesia assignatum ad finiendam obligationem, sed ad eam sollicitandam; unde, quando obligatio jam contracta nondum impleta est, quamprimum impleri debet. Tum quia, ut dicunt Gonet ®, Lugo M, Palaus 17, [Contin.] Tournely "°, Salmant. "°, etc., Ecclesia circa communionem duo imposuit praecepta, unum communicandi infra annum, alterum communicandi in Paschate; ut colligitur ex citato cap. *Omnis* et ex Tridentino80, ubi dicitur: *Si quis negaverit omnes.... fideles.... teneri singulis annis saltent in Paschale, ad communicandum juxta praeceptum S. Matris Ecclesiae, anathema sit*. Nota: *singulis annis saltent in Paschate*: ergo, si communio in Paschate fuit omissa, debet quamprimum impleri antequam terminetur annus.

Dicit autem Lugo 31; et Bemal apud Croix "°, quod si quis omisit communicare in Paschate, non peccat quoties data oportunitate communionem differt; sed tantum, si intra annum communionem omittit. Quia tunc praeceptum communicandi

lib. 7, cap. 30, qu. 5. • Si7w k j, qu. 80, *rt. II, qu. 4. - *Gasp. Hnrtad.*, de Euch % dup. 10, diff. 3» i. t. - *Aversa*, qu. 8, nect. 3. v. *Quarto*. — u Dup. 70, »ect. 1. v. *Quaeres fondent*, et »ect. 2. — n Man., tr. 4, cip. 10. — * Tr. 21, panct 15, num. 1. — w Disp 4, qu 7, punct. 1, n. 9. — • Disp. 16, num 29 et 67. — ° De Euch.. cap. 7. Art. 2, •ect. 2, v. *An autem pluries*. — « Lib 6, part. 1, n. 599. — ■ De Euch., cap. 2, qu. 1. resp. 2, n. 9. — M Tr. 11, de Lcpb., cap. 2, num. 16A — ■ Man tr. 4, cap. 10. — • Disp. 16. num. 65 et 69. — r Tr. 21, punct. 15, num. 7. — ■ De Praec. Eccl , cap. 5, qu. 3. — • Track 4, cap 8, num. 21. — • Ses». 19, de Euch., can. 9. — • Disp. 16, num. 69. — *Bernal*, di«p. 44, num 76. - ■ Lib. 6, part. 1, num. 644.

v. *Dico ergo*, scribit: « Illud verbum *semel in anno* aequè cum utroque actu confitendi et communicandi conjungi».

b) Silvester de confessionis et communionis praecepto videtur hanc explicationem supponere, dum, v. *Confessio* I, qu. 2, i. f., *it* fert et rejicit opinionem eorum qui docent cum qui « post confessionem et communionem in Paschate » alicujus peccati obliti reminiscitur, teneri statim confiteri, nec posse «exspectare futuram quadragesimam ».

297. a) Lugo, *disp. 16, num. 65 et seqq.*, eum sane obligat ad communionem, sed infra annum, percipiendam, ut recte nota-

bit S. Alphonsus hoc eodem numero inferior.

Elbel, *confer. 15, de Sumpt. Euch.*, n. 127, ad communionem obligat quamprimum percipiendam, cum qui « toto anni tempore non communicavit ». — Idemque ait Henno, *de Euch.*, *disp. 9, qu. 2, conci. 1, resol. 3*; et Henno, *resol. 2*, negaverat teneri ad communicandum statim moraliter post Pascha, eum qui paschalem communionem omisisset; teneri tamen communicare ante finem anni, si ante Pascha non communicassel.

c) De Coninck et Bonacina, vide notam b, ad n. 294,

in Paschate non potest amplius observari: unde remanet sola obligatio alterius praecepti, communicandi saltem semel in anno. — Sed probabilius contradicunt [Contin.] Tournely¹ cum Azor, Suarez, etc.; ac Croix^a cum Vasquez, Aversa, etc. Quia (ut communiter dicunt auctores hujus primae sententiae) hoc praeceptum communicandi in Paschate non est datum ad finiendam, sed ad sollicitandam obligationem.

Alii distinguunt malitiam et impotentiam.

Secunda sententia, quam tenent Armilla et Tabiena apud Suarez², et Renzi⁴, distinguit. Et dicit quod si quis omiserit communionem ex *malitia*, non tenetur quamprimum communicare; quia jam transgressus est praeceptum, quod tempori paschali affixum est. — Tenetur vero, si ex *impotentia* fuerit impeditus; quia tunc praesumitur Ecclesia consensisse in dilationem, sed noluisse ab obligatione communionis hominem eximere.

Alii omnino negant teneri.

Tertia autem sententia absolute negat teneri illo anno ad communionem, qui omisit sive ex malitia sive ex impotentia. — Hanc tenent plures graves auctores, prout Sotus⁵, Sà⁶, Toletus¹; item Silvester, Valentia, Medina, Victoria et Ledesma, apud Diana⁸. Et probabilem putant Palaus⁷, Busenbaum (ut supra, n. 294, ad 1); Bonacina cum Henriquez⁹) et S. Antonino: qui eam absolute docet^f), ubi loquens de hoc casu, sic ait: *Non.... videtur teneri ex necessitate, ita*

¹ De Praec. Eccl., cap. 5, qu. 3, v. f. - Aaor, part. 1, lib. 7, cap. 30, qu. 5. - Suar., diip. 70. aect 2, v. *Dico ergo*. — Lib. 6, part. 1, num. 644. - Vasq., de Poemt., qu. 90. an. 3, dub. 2, num. 13. - Aversa, qu. 8, aect. 3. v. *Addit tamen* — Armilla, v. *Communio*, num. 6. - Tabiena, v. *Communicare*, num. 10, qu. 7. - Diip. 70. sect. 2, v. *Alii vero*. — In 3 Praec. Eccl., cap. 2, qu. 3. — In 4, diit. 18, qu. 1, an. 4. i, f. — V. *Eucharistia*, n. 7. —

*quod non faciens peccet mortaliter. Quod patet ex similibus.... Omittendo jejunium Ecclesiae..., quis dicit quod adhuc teneatur supplere in alia die?... Et idem de violatione festorum, de omissione Missae et aliis. Hoc enim si verum esset, quod teneretur de necessitate.... quousque suppleat, multa... mortalia committeret faciendo... contra unum praeceptum; et sic Ecclesia laqueos injiceret animabus: quod cavet can. De viduis [cows.] 27, qu. 1. Ratio hujus sententiae est, quia praeceptum communionis est affixum tempori paschali, sicut praeceptum jejunii et audiendi Missam est addictum vigiliis et festis. Unde, sicut quis non tenetur jejunare aut Missam audire transacto die vigiliae aut festi; ita nec communicare elapso tempore paschali. Nisi (certe excipiendum) fuerit impeditus a communione de consilio confessarii; ut tenent Salmant.¹⁰, Palaus¹ et alii communiter: hoc enim expresse cautum est in cap. *Omnis*, supra allato.*

Negant autem auctores hujus sententiae adesse hoc duplex praeceptum, nempe communicandi in anno et communicandi in Paschate; sed unicum tantum praeceptum dicunt Ecclesiam imposuisse, affixum tempori paschali: quo transacto, nulla remanet obligatio communicandi. — Negant pariter exstare praeceptum divinum communicandi semel in anno; nam licet adsit obligatio

¹ Lib. 6, cap. 18, num. 2. — Stivest., v. *Eucharistia III*, num. 17, § *Tertium*, v. Valent., disp. 6, qu. 8, punct. 4, v. *Quartum est* Barthol., Medina, Instruct. Conie*, Hb. 1, cap. 14, § 42, v. *Quintum*, v. Victoria, Sum., de Confess., num. 148. - Martin, de Ledesma, 2. 4', qu. 7, art. 5, dub. 2. - Part. 3, tr. 4, resol. 41. — Tract. 21, punct. 16, num. 6. — Tr. 4, cap. 8, num. 18. — Loc. cit., n. 3.

d) Ex auctoribus hic allatis, solus Victoria de utraque omissionis causa loquitur; de ceteris vero alii, ut Sotus, Sà, Toletus, Silvester, Medina, vel perspicue insinuant vel aperte dicunt de culpabili omissione; Ledesma autem loquitur de inculpabili omissione. Auctores denique hic a Diana citati, ab eo allegantur pro sententia quae absolute et absque distinctione negat illum debere communicare, qui tempore paschali communionem omisit.

*) Bonacina, qu. 7, punct. 2, n. 13, existimat probabilem esse sententiam quae ne-

gat illum teneri, nisi forte distulerit communionem de consilio confessarii; aut nisi lata sit excommunicatio, vel nisi exstet lex aliqua particularis vel consuetudo contra non communicantes elapso Paschatis tempore». — Quam etiam sententiam tenet Henriquez, hb. 8, cap. 5, n. 1.

f) In textu hic relato, qui habetur in part. 2, tit. 9, cap. 9, § 3, S. Antoninus loquitur de eo qui omisit communionem in Paschate ex negligentia.

k) virtualiter saltem; quod tamen expresse habet Valentia.

communicandi saepius in vita, praeceptum tamen communicandi semel in anno dicunt esse mere ecclesiasticum. Non secus ac praeceptum saepius colendi Deum est quidem de jure etiam divino: sed obligatio audiendi Missam in dominica, prout praescripsit Ecclesia, est tantum de jure ecclesiastico; ut fuse tuentur ipsimet Salmant. l cum Soto, Cajetano, S. Antonino, Azor, Navarro, Suarez, Palao, Bonacina et aliis communissime, ex D. Thoma ubi ait: *Dicendum quod observantia diei dominicae in nova lege succedit observantiae sabbati; non ex vi praecepti legis, sed ex constitutione Ecclesiae et consuetudine populi christiani.* (Vide alia dicta *Lib. III, n. 265*). — Apud auctores secundae sententiae neminem reperi, qui huic paritati adaequate respondeat. Unde hanc *tertiam* sententiam non contemnendam puto: saltem, quia ex neutro praecepto, divino aut ecclesiastico, constat haec obligatio communicandi transacto tempore paschali. — Hoc tamen non obstante, nolo recedere a *prima* sententia.

Haec tentia, non contemnenda.

S. Doctor a prima non recedit.

Pracvidens impedimentum, communi* cans ante tempus:

Dicit autem Tamburinius *7 cum Diana, quod si quis communicaverit ante tempus paschale praevidens impedimentum communicandi in Paschate, cum intentione satisfaciendi praecepto illius anni; adhuc cessante postea impedimento, non tenetur in Paschate communicare. — Sed

1 Tr. 23, cap. 1, n. 38. · Sotus, de Just., Ub. 2, qu. 4, art. 4, ad 2. · Cajetan., in 2. 2., qu. 122, art. 4, v. *Et quoniam ambiguitates.* · S. Anton., part. 2, tit. 9, cap. 7, v. *Succedit.* · Asor, part. 2, lib. 1, cap. 2, qu. 2. · tfavar., Man., cap. 13, num. 1. · Suar., de Reli., tr. 2, lib. 2, cap. 4, n. 8. · Palaus, tr. 9, punct. 1, num. 4. · Bonac., diip. 5, de 3* Praec., num. 4. · 2. 2., qu. 122, art. 4, ad 4. — Diana, part. 3, tr. 4, reaol. 42. — · Ditp. 16, n. 77 et 78. — 4 Tr. 21, punct. 16, n. 8. — · Tr. 4, cap. 8, n. 22. — · De Euch., cap. 2, qu. 1, reap. 2, n. 9. — · De

hoc recte non admittunt Lugo', Palaus*, Salmant.s et Antoine*. Quia intentio non potest efficere ut actus positus tempore quo nondum coeperit obligatio, sit satisfactorius: sicut qui praevidet die dominico se impeditum fore, audiendo Missam die praecedenti ex intentione satisfaciendi crastinae obligationi, certe non satisfacit. Id confirmatur ex Rituali Romano ubi sic dicitur: *Aegrotis quoque parochialibus, etiamsi communionem extra praescriptos paschales dies sumpserint, in paschalibus diebus illam* (parochus) *deferet ac ministrabit.*

298. - Dubitatur 3°. *An qui non potest communicare tempore Paschatis teneatur praevenire ?*

Prima sententia negat; et hanc tenent Suarez ·, Holzmann ·, Busenbaum (ut supra, *n. 294, ad 2*), Tamburinius Bonacina 10 cum Coninck, Filliuccio, Reginaldo, Molfesio b>; et Renzill cum Azor, Vasquez etc — Ratio est eadem quae adducta est ab auctoribus tertiae sententiae in praecedenti quaestione, nempe, quia hoc praeceptum addictum est tempori paschali: quo non incepto nulla est obligatio.

Secunda vero sententia, quam tenent Laymann ", Lugo ", Palaus ", Habert ", Elbel Croix " et Antoine ", Salmant. ·), [Contin.] Tournely ", dicit quod si com-

Adhuc tenetur iofin tempus paschale.

pediendus non (enetur raeTentre ixta alios.

Juxta alioa tene-tur, si ccm munio ultra annum differenda esset.

Commun. paschal. i. t — · Disp. 70, sect. 2, v. *Tertium dub.* — · Dt Praec. Eccl., n. 57. — · Disp. 4, de Euch., qu. 7, punct. 2, n. 15. · Coninck, qu. 80, o. 108. · FUI., tr. 4, cap. 2, n. 59. · Rt^in., lib. 29, n. 76. — u In 3 Praec. Eccl., cap. 2, qu. 5. · Asor, part. 1, lib. 7, cap. 90, qu. ult. — M Lib. 5, tr. 4, cap. 5, num. 9. — “ Diip. 16, num. 75 et 76. — 14 Tr. 21, punct. 15, n. 8. — “ De Euch., part. 1, cap. 22, qu. 5. — “ Lib. 6, part. 1, n. 642. — M De Euch., cap. 2, qu. 1, resp. 2, num. 9. — “ De Praec. Eccles., cap. 5, qu. 4.

Tamburinius (qui Dianam non citat) probabilem existimat hanc sententiam, *Method. expedit. Commun., cap. 4, η. 38*.

298. - oJ Tamburinius, *Method. expedit. Commun., cap. 4, η. 37 et 38*, hanc opinionem existimat probabilem.

b) Molfesius, *Sum., part. 1, tr. 3, cap. 8, n. 28*, forte rem insinuat, negans satisfacisse praecepto eum qui alio anni tempore communicavit.

c) Vasquez non satis accurate a Renzi allegatur; tenet enim secundam sententiam, quae S. Alphonse multo probabilior videtur. Cfr. notam c ad *n. 294*.

d) Elbel, *confer. 15, de Sumpt. Euch., n. 127*, non videtur ad rem citari; scribit enim: « Is qui praevidet *initio temporis paschalis* se non habiturum deinceps tempus vel occasionem sumendi S. communionem, tenetur illam statim sumere».

*) Salmant., *tr. 4, cap. 8, n. 22*, innuunt utique hanc opinionem; sed eam non expresse propugnant: « Quia, inquiunt, in ea lege duo praecepta.... continentur; alterum, communicandi semel saltem in anno; alterum, communicandi in Paschate; et praeveniendi communionem adimpletur illud praeceptum communicandi semel in anno: dicendum est ex

munio non sit differenda ultra annum ab ultima communione facta, non teneris praevenire; cum antecedens illa communio non sit impletiva praecepti paschalis, et eamdem obligationem relinquat. — Secus vero, si ultra annum differri deberet. Quia tunc teneris communionem anticipare: tum ex praecepto divino communicandi semel in anno, modo quo ab Ecclesia est determinatum; tum ex praecepto ipsius Ecclesiae, quae duas obligationes imponit, nempe communicandi infra annum, et communicandi in Paschate, ut supra dictum est. Unde, si obligatio communicandi in Paschate nequit impleri, saltem implenda est obligatio communicandi semel in anno.

Haec secunda sententia in se spectata valde probabilior mihi videtur. Sed advertendum quod ipsa procederet tantum juxta opinionem illorum qui dicunt obligationem hujus annuae communionis incipere a Januario et terminari ad Decembrem. — At, quia communis est sententia aliorum et universali usu fidelium comprobata (ut diximus *n. 296*), quod hujusmodi obligatio urgeat a Paschate ad Pascha; hinc dicendum videtur, nullam ei esse obligationem praeveniendi, qui praevidet non posse communicare tempore paschali, quia (ut bene advertit Pater Suarez *) talis communio non esset adimpletiva praecepti: tempore enim quo fieret, non adhuc inceptum esset tempus obligationis, cum nondum inceperit tempus annuae communionis. — E converso certum est quod, incepto tempore paschali, si quis impediendum a communione se praevidet, tenetur illico eam accipere; ut communiter docent Suarez, Sà/> et Bonacina, cum Salmant. *.

1 Dinp. 70, nect. 2, v. *Trrttum dub.* — *Suar.*, loc. cit. • *Bonae.* disp. 4, de Each., qu. 7, punct. 2, n. 15. • 1 Tr. 4, cap. 8, num. 23. — • De Euch., diip. 16, n. 17. — • Lib. 6, part. 1, num. 626. — • Method, expedit. Commun., cap. 4, n. 40. — • Tr. 10, de Censur., cap. 3, num. 74. — • Part. 6, tract. 9, resol. 88. — • De Euch., qu. 4, art. 2, num. 10, v. *Eofand.* 4. • *Laym.*, lib. 1, tr. 5, part. 2, cap. 2, n. 3. — • Method, expedit. Com., cap. 1, n. 40. — • Loc. cit. —

hac parte teneri cum communionem praevenire, non autem ex vi solum alterius praecepti communicandi in Paschate». *f)* Sà. u Eucharistia, *i.f.*; seu rectius Victo-

299. - Dubitatur 4°. *Ah teneamurfideles tollere impedimenta, ut praecepto antinae communionis satisfaciant?*

Communiter dicunt Lugo °, Croix °, Tamburinius 5, Salmant. °, Diana °; et Viva * cum Laymann, quod *excommunicatus* tenetur oblinere absolutionem, ut possit praeceptum implere; quia communio valde confert ad animae salutem. Unde ipsius praeceptum rigide obligat ad auferenda mala spiritualia quae obstant.

Censent vero Tamburinius" et Viva¹⁰, *carcere detentos* non teneri ad quaerendam libertatem ut communicent. — Sed probabilius contradicunt Salmant.¹¹; cum probabilius sit hoc esse praeceptum divinum, juxta dicta *n. 297*.

300. - « Resp. IIP. Tenetur quis communionem paschalem sumere in parochia a pastore suo: nisi hujus licentia, « privilegio aut consuetudine eximatur. « Navarrus, Suarez Iâ, etc. ». — [Ex cap. *Omnis, de pocnit. et remiss.* Vide dicta *n. 295*).

« Unde resolves: « 1°. Sacerdos, ubivis celebrando, satisfacit. Bonacina l8 ». — [Ut communiter ex consuetudine dicunt Wigandt °, Roncaglia °, Antoine °¹¹; et Salmant. ° cum Sà, Palao, etc. Intellige si celebret; alias tenetur communicare in parochia, ut alii laid).

« 2°. Eximuntur peregrini et vagi, qui « parochiam non habent aut ab ea absunt. « Bonacina ° » ». — [Et ita absunt ut commode ad illam accedere nequeant. Nec tunc tenentur communicare in ecclesia matrice oppidi illius, neque in parochia in qua transeunter commorantur; ut Sanchez °, Salmant. °. — Vide dicta *n. 240*, v. 9. *Si in Paschate*, et seq.].

° Tr. 10, de Censor», cap. 3, num. 74. — *Navar.*, Man., cap. 21, n. 52. — 11 Disp. 72, sect. 2, v. *Secundum dub.* — w Disp. 4, qu. 7, punct. 2, n. 7, v. f. — e Tr. 12, exam. 4, num. 48, v. *Nota.* — u De Euch., cap. 6, qu. 7, i. f. — Tr. 4, cap. 8, n. 29. • Sd, v. *Eucharistia*, num. 11. • *Palao*, tract. 21, punct. 15, num. 10, i. f. — * Loc. dt., num. 8. — ° De Matr., lib. 3, disp. 23, n. 17. — » Tr. 4, cap. 8, n. 31.

relli, in *Addit, ad Sà, loc. cit.*, prius dumtaxat membrum hujus distinctionis habet. 300. - «) Antoine, *cap. 2, qu. 1, resp. 2, n. 3, t. f.*: • Sacerdotes tamen saeculares,

Exan
muilciu
teneatir
impdittt*
ta tollere.

hem. ar-
cere detn
ti.

Coast-
nio puch
H. a prt
prio plai-
re acope-
da.

Sactria
ubirii «le
bret, u m
facit

Quid fe
peregrini
et ragw

Quid dt Mitrio"* « 3°. Non eximuntur laici inservientes « religiosos; ut habet Sà °. Nisi, ut dicit t Bonnin, degant in monasteriis, aliis- « que locis a cura parochorum exemptis. • Vide Sanchez b» ». — [Vide dicta *n. 240*, v. 10. *Si sint.*).

* 4°. Non satisfacit huic praecepto, qui « in Paschate extra parochiam sine con- « sensu paston's communicat; ut habent « Navarrus, Azor et alii communiter. — « Nisi tamen communicet in cathedrali « ecclesia: hunc enim satisfacere prae- « cepto censet Bonacina*; sed negat card. « Lugo °, nisi episcopus expresse vel ta- « dte consentiat ». [Sed opinio Bonacinae nescio an sit probabilis: nisi adsit in aliquo loco communis usus, qui consensum episcopi praesumere faciat >]; oves enim a proprio pastore agnosci debent]. — « Vide supra, *cap. 2, dub. 1, art. 1, cas. 7, < 8 et 9*.

Nitide «Dixi: sme *consensu pastoris*. Quia puton» « cum consensu Summi Pontificis vel episcopi, sive ordinarii aut ejus vicarii generalis, vel parochi (hi enim omnes intelliguntur nomine pastoris), extra parochiam

1 V, *Eucharistia*, n. 9. — *Bonae.*, diip. 4, de Euch., qu. 7, punct. 2, n. 10. — *Novar.*, Man., cap. 21, n. 62. — *Azor*, part. 1, lib. 7, cap. 30, qu. 6. — • Loc. cit., n. 11. — • Reap, mor., Hb. 1, dub. 15, num. 4. — 4 Tr. 4, cap. 6, tu 34. — 1 Method, expedit. Commun., cap. 4, num. 43. — • Theol. mor., part. 1, tr. 5, qu. 19, quaestione. — *Beja*,

licentia parochi certo praesumpta. Ita inquit, ex consuetudine satisfaciunt celebrando in ecclesia, cui addicti sunt per suas functiones ».

b) Sanchez, *de Matr., lib. 3, disp. 23, n. 12*, ubi loquitur de acquirenda parochia relate ad sacramenta, ratione habitationis, quando haec brevis temporis non est.

1 Et S. C. C., in *Amerina*, die 10 Sepe 1803, declaravit observandum esse decretum quo episcopus jusserat ut communio acciperetur non in cathedrali, sed a proprio parochoad satisfaciendum praecepto paschali, non obstante immemorabili consuetudine Vide *Thesaur. Résolut., torn. 69, fol. 209 et seqq.*

«) Suarez, hic a Salmant. citatus, loquitur *disp. 72, sect. 2, v. Hinc igitur*, de administratione hujus sacramenti, ad quam requirit jurisdictionem; sed ait excusari ab omni culpa saltem mortali, « si intercedat bona fides et interpretativa seu praesumpta voluntas pastoris probabili causa

Lugo, *disp. 18, n. 51*; Tamburinius, *loc. cit., cap. 4, n. 49*, ajunt difficiliter prae-

« communicando satisfieri praecepto do- « ctore concedunt. — Et quidem suffi- « cere consensum interpretativum, sive « praesumptum », [Modo adsit certitudo moralis de voluntate parochi; ut Salmant. 4 cum Suarez °], Lugo »], Diana *f)* et Tamburinio °] « notat Tamburinius *. — Immo « Bauny °, Beja et quidam alii (apud Tam- « buriniuml et cardinalem de Lugo >], « item Diana*) putant posse satisfieri prae- « cepto communionis paschalis (praeser- « tim extra diem Paschae) apud mendican- « tes, ex privilegio Nicolai V °, Pii IV ° « et Pauli IV certis concesso, quod eae- « teri participant. Verum hoc alii com- « muniter negant Vide Aversa* ».

Cum Diana (ut supra) sentiunt Beja, Rodriguez, etc., apud Escobar °, bene fideles satisfacere praecepto communicando in ecclesiis regularium, vi privilegiorum a praedictis Pontificibus concessorum monasteriis D. Hieronymi. — Sed communiter et merito id reprobant Croix¹¹; et Salmant. ° cum Lugo °, Fagundez % Tamburimo O et aliis, qui dicunt neminem posse in ecclesiis regularium prae-

Respons. cas , part. 4, cai. 4. — ° Method, expedit. Commun., cap. 4, num. 51 et 52. — • Part. 2, tr. 14, root 73; et part. 6, tr. 7, resol. 58. — ° De Euch . qu. 10, sect. 4. — *Beja*, loc. dt. • *Huron. Rodri^.*, Corpend., resol. 127, n. 3. ° Lib. 20, cum. 441. — n Lib. 6, pan. 1, n. 635. — M Tr. 4, cap. 8, n. 34. —

sumendum esse consensum parochi, paschali quam alio tempore.

f) Diana, *part. 3, tr. 2, resol. 12, i.f.*, loquitur de religioso ministrante Eucharistiam die Paschatis, negans eum peccare, si id faciat cum licentia certo praesumpta et moraliter certa parochi ».

e) Lugo, *de Each., disp. 18, n. 49*, adducit auctores qui affirmant mendicantes posse Eucharistiam ipso Paschatis die ministrare.

Nicolaus V, in sua bulla *Scimus populos*, de die 15 April. 1448, fratribus de Observantia facultatem concessit « in omni, praeterquam in die Resurrectionis..., sacratissimi Corporis Dominici communionem dandi ». Quod privilegium confirmavit Paulus IV, bulla *Ex clementi Sedis Apostolicae*, de die 1 Julii 1555; et Pius IV, bulla *Ex clementi Sedis*, de die 27 April. 1561. Bullae istae habentur apud Rodriguez in Bullario Regularium.

O Fagundez, *de 3° praec. Eccl., lib. 1, cap. 5, n. 11*, dicit posse fieri, quando circumstantiae sunt tales, « ut arbitrio prudentis viri, credatur parochus fore contentus ».

esi
contenta s
certo prAe-
•Tioptm

Coonan-
exes in ec-
clesia reflu-
Urtotn acu
tatxsfircit-

ceptum communionis implere, nisi cum licentia parochi certo praesumpta; ita etiam Suarez », Bonacina »; et Escobar ' cum Villalobos », Nuflez, Fagundez 9, etc., qui refert declarationem S. Congregationis anni 1586 (apud Farinacium '), ubi dictum fuit minime satisfacere praecepto communicantes in ecclesiis regularium. Nec obstant praefata privilegia (quorum meminit Busenbaum). Nam, ut ajunt auctores* citati, cum Pontifices saepe declararint, quoad communionem obligatoriam semper servandum esse illaesum jus parochorum, tam praedicta monasteria D. Hieronymi quam aliae religiones nunquam illis privilegiis usae sunt, nisi pro suis familiaribus.

Unde Escobar 3 censet oppositam opinionem non esse practice probabilem. — Et revera nostra sententia a communi consuetudine videtur approbata.

Pueri rationis im-
pôtet, et a-
mentes.
Percipiunt
ructum
Each ari-
ttiae

Ecclesia
Jauna vetat
dari parvu-
li.

301. - Pueri baptizati rationis impotes, et perpetuo amentes, Eucharistiam sumendo, vere gratiae augmentum percipiunt; quia sufficit hoc sacramentum in gratia suscipere, ad ejus effectum sane percipiendum. Ita Suarez, Vasquez, Coninck, Palaus, Laymann, cum Salmant. '. — Ob majorem tamen reverentiam hujus sacramenti, Ecclesia latina merito illud parvulis dari prohibuit; ut habetur ex communi sensu Ecclesiae, juxta S. Thomam, Catechismum Romanum et Rituale Romanum '.

Sed quaeritur 1°. *Ah pueri, statim ac habent usum rationis, possint ac debeant communicare?*

Prima sententia affirmat; et hanc tenet S. Antoninus ., ubi ait: *Cum* (puer) *est*

' Ltb. 20, num. 442 et 443. - *NuUes*, in 3 P., qu. 82, Ait. 3, cond. 5. — ' Ad mas. 13, oui. 9, dedar. 23 Ja* nuar. 1586. Cfr. et alla » limite » declarationes Apud Pallottini, v *Sacram. Euchar.*, § 1, num. 6, 7, 16 et teqq. — ' Loc. dt., num. 443. — *Suar.*, diip. 62, sect. 4. ' *Vdsq.*, diip. 212, cap. 2, n. 11. * *Contuet*, qu. 80. Art. 9, n. 77. ' *Palaus*, tr. 21, punct. 10, num. 6. * *Laym.*, lib. 5, tr. 4, Ap. 4, n. 2. - ' Tr. 4, cap. 7, n. 6. — ' 3 P., qu. 80, art. 9, ad 3. — ' De Euch., n. 62, (al., num. 67). — ' De SS. Euchar. Sacram., n. 11. — ' Part. 3, til. 14, cap. 12, § 5. — ' b est *Joan. Sanches*, Select, diip. 26. — *Palud.*, in 4, diil. 12, qu. 1, art. 5. coocl. 1, i. f. (n. 25, i. C). *Philip, de la Crus*, Tbsaur. Ecd., tr. 1, § II, n. 3. - ' Lib. 20,

» Suarez, *de Relig.*, tr. 10, lib. 9, cap. 3, n. 6; Bonacina, *de Euch.*, qu. 5, punct. 1, n. 12; Villalobos, *part. 1, tr. 7, difl. 47, n. 3 fl 4*, non afferunt hanc sententiam.

doli capax, cum scilicet potest mortaliter peccare, tunc obligatur adpraeceptum de confessione, et per consequens de comunione, quae simul dantur. Idem dicunt Sanchez'; et Paludanus ac de la Cruz, apud Escobar 10; probabilemque putat Diana " cum Tabiena βλ — Ratio, quia, cum tales pueri jam sint capaces committendi peccatum mortale, et se disponendi ad absolutionem per debitum dolorem, etiam capaces fiunt communionis, ad quam minor requiritur rationis discretio.

Secunda vero sententia, communissima et probabilior, negat teneri. Et hanc docent Suarez *■, Navarrus *8, Laymann Escobar ,s, Palaus Antoine IT, Croix Is; Salmant. " cum Vasquez, Soto, Filliuccio, Dicastillo, etc.; ac Diana 20 cum Toletto, Coninck, Comitolo Tanner, Salas et communi (ut asserit). — Ratio, quia communis usus Ecclesiae sic interpretatus est obligationem hujus praecepti: tum ut pueri cum majori reverentia et fructu Eucharistiam suscipiant; tum ne ipsi facile exponantur periculo transgressionis. Et quamvis obligentur ad confessionem, non ideo tamen tenentur suscipere Eucharistiam, quae est majoris excellentiae et non tantae necessitatis. — Nec obstat cap. *Omnis 12, de poenit.*, ubi dicitur quod omnis fidelis, *postquam ad annos discretionis pervenerit*, tenetur non tantum ad confessionem, sed etiam ad communionem. Nam anni discretionis intelligendi sunt respective ad rationem materiae, nempe cum quis pervenerit ad discretionis annos pro confessione, confi-

Pstn,
joiu dm
teoetif
cotntaiv
art tuite
ac ratlfet
potissiw

Protah
liaincQtu
lim inc
tur.

num. 243. — II Part. 3, tr. 6, resol. 70, i. f. — II Diip. 70, sect. 1, v. *Sed txtpeclandum*. — u Man., cap. 21, η. 57. — « Tr. 4, cap. 4, num. 3. — » Lib. 20, num. 244. — » Tr. 21, punct. 10, num. 11. — M De Euch., cap. 2, qu. 1, resp. 2, num. 1. — " Lib. 6, part. 1, num. 646. — w Tr. 4, cap. 7, num. 16. ' *Vasq.*, disp. 214, cap. 4, num. 40, v. *Deinde cum Navarro*. ' *Sotus*, in 4, dill. 12, qu. 1, art. 9, i. et art. 11, v. *Quod si quaeras*. ' *Fill.*, ir. 4, cap. 7, n. 192. ' *Dicast.*, tr. 4, de Euch., disp. 10, dub. 5, n. 103 el seqq. — ' Part. 3, tr. 6, reset 70. ' *Told.*, lib. 6, cap. 15, n. 1. - *Coninet*, qu. 80, n. 102. ' *Tann.*, tom. 4, disp. 5, qu. 8, dub. 5, n. 114. ' *Salas*, de Leffib., disp. 14, sect. 13, num. 127.,

Interpretatio ista desumitur ex Escobar. 301. - a) Tabiena, v. Communicare, n. 6, sententiam hanc plane defendit Comitulus, quamvis a Diana dtetur, non

teatur, quando ad discretionis annos pro communione, communicet. Sed notandum quod ex hujus sententiae fautoribus alii, ut Vasquez c), Hurtadus Praepositus *), Granada etc., apud Escobar *, censent tales pueros nec teneri nec posse communicare; quia (ut dicunt) Eucharistia non potest dari eis qui non sunt capaces digne

ponunt communicandi. — Alii vero, ut Suarez l EuVh'arr cum Soto et Laymann, Palao, ac Croix a,

* probabilius dicunt quod esto pueri non leneantur communicare statim post adeptum usum rationis, non tamen prohibentur ad Eucharistiam accedere, semper ac sciant discernere hunc coelestem cibum a profano. Tunc enim, ut inquit D. Thomas 4: *Quando jam pueri incipiunt aliqualem usum rationis habere, ut possint devotionem concipere hujus sacramenti, tunc potest eis hoc sacranentum conferri.*

l Lib. 20, n. 242. — · Di»p. 70, aect. 1, v. Dtinda. - Sotus, in 4, di*t. 12, qu. 1, art. 11, v. f. · Layrrt., lib. 5, tr. 4. cap. 4, n. 3. · Palaus, tr. 21, punct. 10, n. 11. — · Lib. 6. part. 1,

Idque confirmatur in *cap.penult., caus. 26, qu. 6*, ubi dicitur: *Cui Poenitentiae sacramentum conceditur, neque Eucharistiae sacramentum negari debet, si desideret/*.

Sed hic dubitatur 1°. *Quando censeantur pueri obligati ad communicandum?*

Sotus apud Suarez *, et Corduba «J apud Palaum ·, sentiunt hanc obligationem incipere a duodecimo anno; quia (ut ajunt) in ea aetate pueri tenentur ad leges ecclesiasticas. Sed hoc communiter rejicitur, prout diximus *de Leg., lib. 1, n. 155.* — Hinc communiter dicunt doctores, regulariter loquendo, pueros non obligari ad communionem ante nonum vel decimum annum; nec differendam eis esse communionem ultra duodecimum (ut sentiunt Palaus *); et Salmant. ' cum Lugo << Dicastillo», Amico J), etc.), vel saltem ultra decimum quartum, ut Suarez Lay-

n. 646. — · 3 P., qu. 80, art. 9. ad 3. — Sotus, in 4, diat. 12, qu. 1. artic. II, v. Sr</ < qua/rar. · · Diip. 70. »ect. 1. v Dtndt. — · Tr. 21. punct. 10, η. 11. — 1 Tr. 4, cap.7, η. 1β.

ReguUn*
ter ooa te
nentor acte
nonum an-
num.

Non diffe-
rendum ni-
tra duode-
cimum vel
decimam
quartum.

loquitur tamen in *Respons. mor., lib. 1, qu. 17*, de communione.

c) Vasquez videtur sane id insinuare, dum » *disp. 214, cap. 4, n.43*, negat ministrandum esse hoc sacramentum pueris « qui sufficienti usu rationis carent » *et hoc praecepto non tenentur* ». — Jacob, de Granada pariter videtur hanc sententiam insinuare, dum in 3 P., *controv. 6, de Euch., tr. 10, disp. 3, n. 11*, rationem afferens cur non teneatur, scribit: « Quia Ecclesia declaravit tunc non habere discretionem sufficientem, ut ea, *qua par est*, reverentia et devotione Eucharistia suscipiatur ». Quod aliis verbis » *disp. 4, n. 2*, sic reddit: « Major enim dignitas Eucharistiae petit majorem reverentiam in suscipiente et majorem discretionem ».

d) Gaspar Hurtadus male citatur ab Escobar pro hac sententia; tenet enim oppositam » scribens, *dc Euch., disp. 10, diff. 4, v. Pueri ergo*: « Nihilominus puero permittendum est communicare, quamvis ad eam discretionem [in qua tenetur praecepto annuae communionis] non pervenerit, si prudenter judicetur pervenisse ad perfectum usum rationis sufficientem ad peccatum mortale, si confessarius prudenter praesumat esse sufficienter dispositum ».

Praepositus, *qu. 30, ari. 11, dub. 1, n. 56*, negat quidem teneri. « Advertunt aliqui, inquit, quod pueri non statim obligentur communicare cum primum possunt et tenentur confiteri, sed aliquanto majorem rationis usum requiri, quod non est improbable, et confirmat communis praxis pastorum ». At,

n. 58, videtur etiam negare eos posse communicare statim ut habent usum rationis ad confessionem sufficientem: « In pueris... paulo major aetas et rationis usus requiritur, ut teneantur singulis annis hoc sacramentum sumere, quam ut teneantur confiteri, ut scilicet majori cum reverentia ad hoc sacramentum accedant... In genere loquendo pueri videntur plerumque capaces hujus sacramenti anno duodecimo vel decimo quarto ».

f) Rectius: Canon Agnovimus, *penult., caus. 26, qu. 6*, jubet ut poenitentia concedatur morientibus, qui eam cupiunt; et Gratianus, transitionem faciens ad *canonem 14 ult.*, scribit: · Cui autem poenitentia non negatur, nec reconciliatio sibi deneganda est ».

«Λ Corduba, *Sum., qu. 60, in med.*, hanc obligationem incipere ait 12 aut 13 anno in feminis; in viris autem, anno 14 aut 15; et ita etiam a Palao allegatur.

Palaus, *tr. 21, punct. 10, n. 11*: * Regulariter, inquit;-, nemo ante decimum annum obligari censendus est ».

O Lugo, *disp. 13, n. 33*, de discretionem requisita scribit: « Communiter solet advenire a decimo usque ad decimum quartum annum ».

1) Dicastillus, *tr. 4, disp. 10, dub. 5, n. 108*; Amicus » *tom. 7, disp. 29, n. 61*, non determinant tempus.

Suarez, *loc. cit.*, tempus assignat « a decimo usque ad decimum quartum aetatis annum ». — Idemque significant Laymann, *tr. 4, cap. 4, n. 3*; Wigandt, *tr. 12, exam. 4, n. 46*, ubi dicunt in aliis citius advenire signa

mann Wigandt k), Antoine * et Croix '. Hicque notandum id quod praescripsit S. Carolus Borromaeus": *Parochi... illos... qui decennium attigerint, hebdomadae Septuagesimae initio accersant, et singillatim instruant atque erudiant ad cognitionem cultumque sanctissimi sacramenti Eucharistiae, doceantque quam humiliter, religiose reverenterque ad eam sumendam accedant.*

Dictum est: *regulariter*; nam, ut advertunt auctores, citius possunt obligari pueri qui ante talem aetatem perspicaciores conspiciuntur. Unde recte reprehendit Roncaglia⁴ parochos qui indiscriminatim non admittunt ad communionem nisi pueros in certa aetate constitutos. — Dicunt autem Navarrus *O* et Croix⁵ quod, licet pueri anno decimo possint ad communionem admitti, non tamen ipsi ad illam tenentur; sed tum solum cum a paracho vel parentibus moniti fuerint *).

¹ Dt Each., cap. 2, qu. 1, reap. 2, num. 1. — • Lib. 6. part 1, n. 646. — » Synod dioec. xi, tit. 3, Monita quoad Sacram — 4 De Euch., cap. 1, re<. in praxi, n. 5. — • Loc. at.] n. 646. — 4 Qu. 80, art. 9, ad 3, cum corp. — Suar., diip. 62, sect. 4, i. f.; et disp. 69, sect. 2, v. *Nihilominus*. • Palans, 21, punct. 10, num. 6. - Laym., lib. 5, tr. 4, cap. 4, num. 2, cum num. 3 et 4. • 1 Tr. 4, cap. 7, n. 7. —

Dubitatur 2°. *An in periculo mortis communio tribuenda sit pueris qui rationis sunt impotes?*

Respondetur negative: tum quia idem iae«. adest periculum irreverentiae, tum quia {k'ii'rU talis est usus Ecclesiae Romanae. Ita communiter S. Thomas"; item Cajetanus % BMi“- Suarez, Palaus, Laymann, Bonacina % Lugo etc., cum Salmant.⁷

Et qui aliter ageret graviter peccaret, ut notant Salmant." cum Ledesma: qui ait, hujusmodi usum universalem Ecclesiae quippe aequivalere ac si esset prohibitio.

Pueris vero qui jam sunt compotes rationis, in articulo mortis non solum communio dari potest, ut dicunt Navarrus'; "“A' Cajetanus apud Wigandt¹⁰; sed etiam debet, ut communissime docent Suarez n, Lugo ", Laymann Palaus ", WigandtM, Holzmann ", Antoine ", Escobar ¹¹; et Salmant. " cum Henriquez r); et idem docet

• Tract. 4, cap. 7, num. 8. - *Peir. de Ledesma*, de Euch., cap. 13, concl. 8, (edit, hitpan. Salmant. 1602). — • Man., cap. 21, n. 57. — w Tr. 12, exam. 4, n. 46, v. *Resp.* 3. — » Disp. 70, sect. 1, If. — ■ De Euch., ditp. 13, n. 37 et 39. — “ Tr. 21, punct. 10, n. 11. — 14 Loc. cit., n. 46. — “ De Praec. Eccl., n. 43, 1. f. — u De Euch., cap. 2, qu. 1, resp. 2, n. I, v. f. — « Lib. 20. n. 244. — » Tr. 4, cap. 7, n. 15.

discretionis, anno scilicet nono aut decimo; in aliis vero tardius, anno decimo quarto.

O Navarrus, *Man.*, cap. 21, n. 57, universaliter scribit eos « qui aliena cura gubernantur et eomm monitionem exspectant, non peccare donec moneantur».

m) S. C. C., die 15 Martii 1851, de hac materia declaravit: « Nulla canonica lege sanatum est ne communio ministretur pueris ante duodecimum aetatis annum ». Posse tamen episcopum, attentis locorum ac temporis circumstantiis, aetatem determinare qua pueri ad primam communionem admittantur, uti declaravit eadem S. C. in *Annecien.*, die 21 Julii 1888. — Praeterea, de puerorum frequenti communione S. C. C., die 15 Septembris 1906, haec decrevit: « Sacrae communionis frequentiam commendari juxta articulum primum decreti (de quotidiana communione, 20 Decembris 1905, relati supra nota a, ad n. 254] etiam pueris qui ad sacram mensam juxta normas in Catechismo Romano, cap. 4, n. 63, semel admissi, ab ejus frequenti participatione prohiberi non debent; sed potius eos ad id hortari, reprobata praxi contraria alicubi vigente ».

"> Cajetanus, *Sum.*, v. Communionis minister, f. m.; Lugo, *disp.* 13, n. 32, negant

absolute et in universum communionem dari posse pueris ante discretionis annos.

°) Bonacina, *disp.* 4, qu. 6, punct. 1, n. 5, loquitur de perpetuo amentibus, de quibus eodem loco Salmant. disputant.

P) Cajetanus, *Sum.*, v. Communionis minister, i. m., disserens de certis quibusdam peccatoribus, regulam hanc generalem, ut ait Wigandt, tradit: « Quandocumque et ubicumque, et quibuscumque potest dari sacramentum Poenitentiae, potest etiam dari, si in articulo mortis est, viaticum».

Laymann, *lib.* 5, tr. 4, cap. 4, n. 3, de pueris in mortis articulo constitutis, hanc statuit regulam: « Cui sacramentum Poenitentiae conceditur, neque Eucharistiae sacramentum negari debet, si desideret».

'>) Henriquez, videtur hanc sententiam implicite enuntiare, dum, *lib.* 8, cap. 42, n. 4, haec scribit: « Si pater et parochus in mortis articulo... communicare puerum non permittat, excusatur, quando est dubium de sufficienti discretionem ». Et n. 3, in universum scripserat « Qui habent usum rationis, sed debilem et imperfectum, ut Aethiopes, et quidam, et semiatui, secluso irreverentiae periculo, admittendi sunt ad communionem praeccepti in Pascha et mortis articulo ».

Benedictus XIV '. — Ratio, quia ex una parte pueri, in tali periculo constituti, tenentur ex praecepto divino communicare; ex alia, utilitas Eucharistiae tunc maiorem dispositionem non exposcit.

302. - Quaeritur 2°. *An communio sit ministranda amentibus?*

Perpetuo
uncn it bo l,
communio
neptndi

Perpetuo amentibus omnino est neganda; ut omnes dicunt cum S. Thoma ·, et Rituali Romano 8, ubi dicitur: *Amentibus... seu phreneticis communicare non licet; licebit tamen si quando habeant lucida intervalla, et devotionem ostendant dum in eo statu manent, si nullum indignitatis periculum adsit.*

Non perpe*
too amend*
but. quando
it danda in
mortis arti*
culo.

Aliis vero amentibus qui non semper caruerunt usu rationis, sed nunc carent, censet Gobat a) quod in articulo mortis absolute potest eis dari communio. — Sed in hoc sequenda est doctrina D. Thomae ·, ubi sic ait: *Siprius, quando erant compotes suae mentis, apparuit in eis devotio huius sacramenti, debet eis in articulo mortis hoc sacramentum exhiberi: nisi forte timeatur periculum vomitus vel exspuitionis.* Idem fere docuit Catechismus Romanus 8, dicens: *Amentibus praeterea qui tunc a pietatis sensu alieni sunt sacramenta dare minime oportet; quamvis, si, antequam in amentiam inciderint, piam...*

1 De Synodo, lib. 7, cap. 12, num. 9. — · 3 P.f qu. 80, art. 9, corp. — · De SS. Euch. Sacram., n. 10. — · Loc. cit. — 1 De Euch., num. 64, (al. num. 69). — · Tr. 21, punct. 10, n. 7. — 1 De Praec. Bed., num. 46. — · Tr. 4, cap. 7, n. 9 et 10. - Ccninch, qu. 80, art. 9, n. 73 et 74. ·

302. - a) Gobat, tr. 4, n. 135, ait illis dandum esse sacramentum; « quia censendi sunt illud petivisse hoc ipso quod aliquandiu pie vixerint, modo non constet fuisse in statu malo, quando correpti sunt hoc malo ».

*) Suarez, disp. 69, sect. 2, dub. 3, illos ait petivisse explicite vel implicite. Et v. *Ad fundamentum ergo*: « Quacumque probabili fide credatur, inquit, esse bene dispositus, id satis est ». Et paulo inferius: « Sufficit... implicita petitio, quae in ipsa contritione et signis ejus includitur, quatenus includit voluntatem implendi omnia praecepta; immo, dum contrarium non constat, nullus est qui non velit ut Ecclesia ei in necessitate subveniat remediis ad salutem tam opportunis et quasi necessariis ».

c) Vasquez, disp. 212, cap. 3, n. 26, ait dari eis posse Eucharistiam, « etiamsi expresse illam non petierint..., dummodo nulla suspicio

animi voluntatem prae se tulerint, licebit eis infine vitae, ex concilii Carthaginensis decreto, Eucharistiam administrare: modo vomitionis vel alterius indignitatis et incommodi periculum nullum timendum sit.

Hinc sufficit quod talis aeger pie vixerit; ut recte dicunt Palaus ·, Holzmann ·; et Salmant. · cum Suarez Vasquez Coninck, Laymann, Bonacina, Filliuccio *), Hurtado, etc. Ratio, quia ex una parte praesumitur is interpretative communionem petere; ex altera, huic Eucharistia adhuc necessaria esse potest, nempe si incidisset in amentiam e istens in peccato mortali, de quo solum attritus fuerit. — Excipiunt tamen doctores (apud Salmant. ·) si certo praesumatur in amentiam incidisse penitus impenitens

Extra tamen articulum mortis, nullo modo Eucharistia amentibus est concedenda; ut Salmantl0 cum Suarez, Laymann et communi

303. - Quaeritur 3°. *Quando concedenda sit Eucharistia semifatuis, mutis et obsessis?*

Respondetur quod *semifatuis*, semper ac sciant distinguere hunc coelestem cibum ab aliis, tantum in articulo mortis et tempore praecepti communio danda est. — Holzmann IX, Laymann a), Wigandt ·);

Semifa*
tuis, «ardis
et matis
3uxndo sit
xnds.

Laym.t lib. 5, tr. 4, cap. 4, num. 4. · Bonae.t disp 4, qu. 6, punct. I, n S. · Gasp. Jfurtad., de Euch., disp. 9, diff. 20. — · Loc. dt., n. 11. — “ Tr. 4, cap. 7, n. H, i. f. * Suar., disp. 69, sect. 2, dub. 3. - Laym., Hb. 5, tr. 4, cap. 4, n 4. — “ De Praec. Eccl., n. 45.

alicujus mortalis peccati de illis habeatur,...., quoties de illorum vita praeterita recte colligi potest eos petituros pro tempore amentiae hoc sacramentum, si illud considérassent ».

d) Filliuccius, tr. 4, cap. 7, n. 189, censet debitam esse dispositionem: « vel quia ante eam petierint formaliter, aut virtute petendo confessionem, vel quia, si mali fuisse non probentur, praesumendus quisque sit bonus ».

·) Quam exceptionem aliis verbis ponunt Palaus et Holzmann, dicentes requiri ut non constet in amentiam peccato mortali gravatum incidisse. Et omnes isti, Salmant, Palaus, Holzmann, requirunt etiam ut non sit spes moralis illum ante mortem rationem recuperaturum; et ut absit periculum irreverentiae.

303. - “J Laymann, lib. 5, tr. 4, cap. 4, n. 4, admittendos esse vult « *minimum...* in Paschate, multoque magis in mortis articulo ». — Wigandt pariter, tr. 12, exam. 4, n. 36,

et Salmant.¹ cum Palao, Hurtado, Diana Henriquez ^{b>}; — contra Sinctium et Leandrum ^l, qui concedunt toties quoties.

Idem agendum est cum *mutis* et *surdis* a nativitate; modo ex signis constet eos discretionem habere; ut Laymann d[>], Palaus et Salmant. *. Immo recte ait Holzmann ³ quod si isti sint praediti non qualicumque discretionem, saepius possunt communicare.

Epilepti. Verum mutis, surdis et simul caecis
tis nectar a nativitate, omnino neganda est com-
pârDoilT?æon munio: cum Wigandt⁴. *Epilepticis* autem
negatur communio tantum in paroxysmo;

' Tr. 4, op. 7, n. 12. · Palaus, tr. 21, punct. 10, n. 8. · Gasp, Hurtad., de Euch., di«p. 9, diff. 20. · Diana, pari. 2, tr. U, resol. 79. — Joan Sanet., Select., disp. 26, num. 6; et disp. 38, n. 9. — Palaus, tr. 21, punct. 10, n. 9, — 1 Tr. 4,

ut Holzmann³; Elbel · cum Laymann/-* et Palao *f*).

Idem agendum cum *obsessis* a daemone, quando non sunt sui compotes. — Caeterum Salmant.¹ cum Suarez Soto ^{ot>>}», Bonacina <*, Laymann *O* et aliis, ex »000 dl,-4 doctrina S. Thomae *4 recte ajunt Eucharistiam pluries in anno, juxta prudentiam confessarii istis concedendam esse; cum sit speciale remedium ad daemones arcendos. Hinc ait Cassianus ·: *Communione... eis* (qui ab immundis vexantur spiritibus).... *a senioribus.... nunquam mentinimts interdictam*.

cap 7, n. 13. — ' De Praec. Eccl., n. 60. — « Tr. 12, exam. 4, n. 38. — * Loc. cit., n. 48. — · Confer. 14, de Subj. Euch., n. 98. — ' Loc. dt., n. 14. — · Collât. 7, cap. 30; ap. Mifnc, Patrol, lat., tom. 49, coi. 709 et 710.

admittit eos « raro, ut in Paschate et jubileo ».

b) De Henriquez, cfr. notam *r* ad *n. 301* supra.

() Leander, *de Euch., disp. 6, qu. 14*, satis probabilem hanc sententiam existimat; contrariam tamen putat probabiliorē.

d) Laymann, *loc.cit., n. 5*, ait communionem surdis ac mutis a nativitate posse dari « saltem paschali tempore et in mortis articulo ».

*) Wigandt dicit < ordinarie ».

f) Laymann, *loc. cit., n. 6*; Palaus, *tr. 21, punct. 10, n. 10*, de solis obsessis (non de epilepticis) disputant.

K) Suarez, *disp. £9, sect. 2, v. f.*; Bonacina, *qu. 6, punct. 1, n. 6*. ajunt illud relinquendum esse prudenti arbitrio sacerdotis.

k) Sotus, *in 4, dist. 12, qu. 1, art. 9, arg. 2*; S. Thomas, *3 P., qu. 80, art. 9, ad 2*, de his idem esse dicendum volunt ac de ceteris amentibus. Afferunt tamen verba Cassiani, qui verbis a S. Alphonso relatis haec alia addit: < Quin immo, si possibile esset, etiam quotidie eis impartiri eam debere censebant ».

O Laymann, *loc. cit., n. 6*, negat eis esse denegandam communionem; et adducit Cassiani sententiam, ejusque rationem ex eodem Cassiano his verbis reddit: « Magis namque ac magis inimicus insultabit obsessio cum eum a caelesti medicina viderit segregatum ; tantoque durius et frequentius attentabit, quanto eum a spirituali remedio longius senserit abdicatum ».

CAPUT III.

De Eucharistia ut est Sacrificium.

DUBIUM I.

Quid sit Missa, et quae obligatio sacerdotum circa illam.

304. *Definitio sacrificii Missae. - Not. 1. Quomodo definiatur sacrificium in genere. Not. 2. Quomodo distinguantur sacrificia. Et quomodo sacrificium Eucharistiae omnia illa contineat. Et in quo differat a sacrificio crucis. Not. 3. An Missa sit verum sacrificium. — 305. In quo consistat essentia sacrificii Missae. — 306. An ad essentiam sacrificii requiratur consecratio utriusque speciei. — 307. Quinam sint offerentes in sacrificio Missae. — 308. Pro quibus possit offerri Missa - 309, Dub. 1. An pro excommunicatis. Dub. 2. An pro infidelibus. — 310. Dub. 3. An pro defunctis. — 311. Effectus sacrificii Missae sunt quatuor; 1. Remissio peccatorum. 2. Remissio poenarum. 3. Augmentum gratiae. 4. Impetratio bonorum. — 312. De valore et fructu Missae. - An Missa habeat valorem infinitum. Et an fructus Missae pendeat a probitate celebrantis. — 313. De obligatione celebrandi, quam habent sacerdotes. - Dub. 1. An ipsi ex praecepto gravi teneantur aliquando celebrare. - Dub. 2. Quoties in anno teneantur celebrare simplices sacerdotes. Quoties parochi. Et quoties episcopi. — 314. De Missa conventuali quotidie celebranda. — 315. De obligatione dicendi tempore debito Missas pro accepto stipendio. — 316. Quatenam praenotanda circa originem stipendii. — 317. Qu. 1. An liceat sacerdoti diviti accipere stipendium pro Missis. Et an peccet graviter qui principaliter celebrat pro stipendio. - Qu. 2. Quomodo peccet sacerdos differendo celebrationem. Et quae dilatio censeatur modica. Quid, si Missae tradantur communitati. - Qu. 3. An peccet graviter sacerdos omit- tens Sacrum promissum pro parvo stipendio. - Qu. 4. Quid, si Missa sit gratuito promissa. — 318. An liceat accipere stipendium pro applicatione fructus specialis- simi. - Et an, accipere plura stipendia pro una Missa. — 319. A quo et quomodo taxandum sit stipendium. — 320. Dub. 1. An regulares teneantur servare taxdm episcopi. - Dub. 2. An episcopus possit prohibere, ne accipiatur stipendium majus taxa. - Dub. 3. An, ne accipiatur stipendium minus. An autem qui acceperit minus possit minuere numerum Missarum. - Dub. 4. An liceat pacisci de stipendio. - Dub. 5. Quomodo taxandum stipendium Missarum quas reliquit testator. — 321. Non licet celebrare per alium, retenta parte stipendii. - Exceptio 1. Si stipendium detur intuitu personae. Exceptio 2. Si alter sacerdos vere sponte condonet partem. Exci- pitur 3. Beneficiarius, capellanus, et sacerdos obligatus ex legato sibi relicto sua vita durante. — 322. Dub. 1. An qui retinet partem stipendii, teneatur ad restitu- tionem. Et cui restituendum. - Dub. 2. Quid de procuratore, vel exsecutore testa- menti. - Dub. 3. An colligens eleemosynas possit partem retinere pro suo labore. - Dub. 4. An possint commutari Missae majoris stipendii cum Missis minoris. Dub. 5. An administratores ecclesiarum possint aliquid retinere pro expensis. — 323. De obligatione beneficiatorum et parochorum applicandi Missas. — 324. Qu. I. Cui debeant applicare Missas bénéficiait, et capellani monialium aut confraternitatum. Quid, si capitale foundationis beneficii aut capellaniae sit infructiferum. Et an possit dari praescriptio ab obligatione Missarum. - Qu. 2. Quibus diebus parochi teneantur celebrare pro populo. — 325. Vide sancita a Bened. XIV, super Missa parochorum. — 326. Super Missa conventuali. — 327. De obligatione celebrandi Missas votivas pro- missas sub stipendio. — 328. De obligatione celebrandi, loco et tempore designato a fundatore. — 329. Quid, si episcopus dispenset. — 330. De obligatione beneficiarii celebrandi Missas praescriptas, et celebrandi per seipsum. — 331. De reductione Mis- sarum. - An episcopus possit eam facere. Et an moderari Officia et eleemosynas anniversariis annexa. — 332. An beneficiarius possit aliquando celebrare pro suis propinquis aut amicis, vel omittere Missam propter reverentiam. — 333. An capel- lanus aegrotans teneatur per alium satisfacere Missis. - De triginta Missis Grcgo- rianis. - An liceat stipendium accipere pro prima Missa quam neo-presbyter celebrat cum episcopo. (Remissive ad n. 329, v. An autem).*

Mina
qoid.

304. - « Resp. Missa est sacrificium, consistens in consecratione panis et vini: estque actus latrine, qui fit in recogni-

tionem supremi dominii Dei et signum nostrae servitutis. Quod non obstat quin secundo possit etiam ad alium finem

« partialem offerri, ut ad agendas gratias, « vel impetrationem beneficii, ad remis- « sionem peccatorum, ad Sanctos hono- « randos, etc. ».

sacrifi-
asm, quid.

Notandum est 1°. Quod sacrificium in genere est: *Oblatio facta Deo per immutationem alicujus rei, in signum supremi dominii, ex legitima institutione.* — Ita communiter Suarez, Palaus, Laymann, Concina et alii.

Dicitur *Oblatio*: pro genere, in quo cum aliis oblationibus convenit. — *Facta Deo*: quia soli Deo, non Sanctis, sacrificium offertur. — *Per immutationem alicujus rei*: immutatio enim distinguit sacrificium ab aliis oblationibus. — *In signum supremi dominii*: nam tali signo significamus, ita a Deo tamquam supremo Domino nos et nostra destrui posse, sicuti res oblata immutatur. — *Ex legitima institutione*. Haec autem institutio tria requirit: ut sacrificium fiat publica auctoritate, fiat nomine totius populi, et fiat a sacerdote tamquam legitimo ministro.

Sacrifi-
ciam. qao-
taplex ex
parte mate-
riae

Notandum II0. Sacrificium dividi ex parte materiae, formae et finis.

Ex parte *materiae*, distinguitur in *victimam* seu *hostiam*, in qua aliquod animatum offertur: in *immolationem*, in qua offertur aliquod inanime, sed solidum: in *libamen*, in qua offertur aliquod liquidum.

Ex parte
formae.

Ex parte *formae*, distinguitur in *holocaustum*, in quo totum quod offertur per ignem consumitur: *hostiam pro peccato*, in qua id quod offertur partim consumitur per ignem, partim per sacerdotem: *hostiam pacificam*, in qua id quod offertur partim consumitur per ignem, partim per sacerdotem, partim per illum qui donat.

fin»

Ex parte *finis*, distinguitur in *latreulicum*, quod offertur mere in obsequium Dei: *eucharisticum*, in gratiarum actionem; *propitiatorium* seu *expiatorium*, in

Suar, in 300 Part., dtip. 73, lect. 1 et 2. — *Palaus*, tract. 8, dtxp. 2, panct. owe., num. 1 — *Laym.*, lib. 5. tract 5, rap 1, nam L — *Concina*, de Sacrificio Minae,

remissionem culpaе vel poenae: *impetratorium*, ad obtinenda bona a Deo.

Sacrificium autem Eucharistiae in lege gratiae institutum (quo omnia antiqua sacrificia cessarunt) omnium rationes illorum perfecte continet. Est enim *holocaustum* in recognitionem divinae excellentiae: *eucharisticum* in gratiarum actionem: est *impetratorium* gratiarum per merita Christi: et *expiatorium* peccatorum, quia per illud Deus ad misericordiam movetur. Estque Missae sacrificium incruentum idem profecto ac sacrificium cruentum crucis: non solum quia eadem Persona offertur; sed etiam quia eadem est formalis ratio sacrificii, cum offeratur in protestationem supremi dominii quod habet Deus vitae et mortis. — Sacrificium igitur altaris, ut ait Tridentinum, non quidem essentialiter differt a sacrificio crucis; sed tantum accidentaliter quoad modum offerendi, nempe quia 1°. In illo crucis intercessit mors realis; in hoc intervenit mystica. 2°. Illud oblatum fuit per ipsum Redemptorem in ara crucis; hoc offertur ministerio sacerdotum. 3°. Illud fuit meritum, quia ibi solutum fuit pretium nostrae redemptionis; hoc vero non est meritum, cum hic tantum applicentur merita Christi.

Notandum III0. Certum esse et de fide, quod Missa est vere et proprie sacrificium, et a Christo institutum quoad id quod pertinet ad essentiam sacrificii: per consecrationem enim et per sumptionem, ut infra dicitur, mystice mactatur Christus; et sic habetur immutatio ad sacrificium requisita. — Ita in Tridentino.

305. - Quaeritur hic 1°. *In quo consistat essentia sacrificii Missae?* — Magna haec est quaestio inter doctores: plures enim adsunt sententiae:

Prima sententia dicit consistere in sola *sumptione*; quia in illa tantum reperitur destructio sive immutatio victimae.

Et ita tenent Pignatelli a); et Alber-

rap. 1, num. 2. — *Concil. Trident.*, sesa. 22, de Sacrificio Minae, cap. 2. — 1 Sen. 22, de Sacrificio Minae, rap. I, et can. 1 et 3.

305 - *) Fabricius Pignatelli, *de Monte propitiator*, lib. 3, qu. 5, n. 1, non perspicue tenet hanc opinionem, sed scribit: « Sacrifi-

cium Missae consistere [essentialiter] in oblatione Corporis et Sanguinis, terminata ad ipsorum «onsumptionem.

n.
Utffioi
rea.

CMtatiL
ter «b?
fidts m
dt

Divtnc
icddux
ter.

vert et p
prie wml
ciue

Hoi, met
tia Mime
conàtit it
«oli na
ptiooe.

tus Magnus h>, Ledesma () et alii, apud Suarez

Secunda sententia dicit consistere in *oblatione*; cum sacrificium nihil aliud sit quam oblatio. — Ita Azor⁴-'; et Sotus ·) ac CovaiTuvias «>, apud Dicastillum *>; et Gobat f), Eckius f, etc., apud Croix /A

Tertia sententia communior docet consistere in sola *consecratione*. Et ita tenent Suarez Gonet ', Contin. Tournely 4, Petrocorensis 6, Habert ·, Juenin ', Frassen ·, Concina Holzmann ·, Roncaglia ,0, Croix "'; et Salmant.14 cum Antonio, Lugo,

' Dup. 75, sect. 4, v. *Prima sententia*. — 1 Loc. dt-, sect. 5, v. *Dico 1* et *Dico 3*. — · Man., tr. 4, de Euch., cap. 12, § 2. — « De Euch., part. 2, cap. 3, art. 2. sect. 2, concl. 6. — 1 De Euch., cap. 10, qu. 2, v. *Resp. iattten*. · • De Euch., part. 2, cap. 5, resp. 3. — ' Institut., de Euch., qu. 2, cap. 2, concl. 4. — · Tom. 11, tr. 2, disp. 1,

Albertus Magnus, a Suarez citatur pro opinione negante consecrationem esse de essentia sacrificii. Et profecto in 4, dist 13, art. 24, dicit Christum quotidie immolari, « licet quotidie non conficiatur, quia etiam in Parasceve immolatio fit absque consecratione ». Sed in re videtur potius tenere opinionem aliam; scribit enim art. 23: « I oblatio nostra non tantum est repraesentatio, sed immolatio vera; id est rei immolatae oblatio per manus sacerdotum: unde duo dicit, scilicet rem occisam et oblationem, quia immolatio proprie est oblatio occisi ad cultum Dei ». Et ad *quaestiuncul.*, dicit immolationem « secundum significationem propriam sonare actum oblationis ex parte rei oblatae et occisae; sacrificatio autem dicit eundem ex parte effectus ».

c) Martinus de Ledesma, *la 4.*, qu. 23, art. 4, i. f, aperte insinuat opinionem hanc, affirmans sumptionem esse de essentia, « licet sacerdos offerat antequam sumat, quia offert quod nondum est perfectum sacrificium ». Et subdit consecrationem non esse de essentia, quia die Parasceves, inquit, vera Missa habetur, et tamen non fit consecratio.

d) Azor, *part. 1, lib. 10, cap. 19*, v. *Quare*: « Probabilior mihi videtur eorum sententia qui docuerunt totam evangelic! sacrificii rationem in duabus actionibus, aut summum in tribus constitui: nempe vel in consecratione^ et oblatione, aut in consecratione et oblatione et sumptione: has enim tres actiones aut certe duas, consecrationem et oblationem, omnino ratio sacrificii et natura postulat: praeterea nihil ».

') Covarruvias et Sotus a Dicastillo, *tr. 5, de Sacrif. Missae, disp. 1, dub. 8, n. 142*, citantur quasi affirmant oblationem secundam esse de essentia. — Et re quidem vera Sotus, in 4, dist. 13, qu. 2, art. 1, v. *Quo ergo*, dicit

Palao, Vasquez et aliis. — Ratio, quia in consecratione omnia adsunt requisita ad sacrificium: nempe oblatio, quae jam fit in actu exercito, prout Christus quoque tum in coena, tum in cruce, non verbis sed facto, Deo Patri se obtulit: adest etiam destructio seu immutatio victimae, dum vi verborum jam Corpus a Sanguine Christi separatur. — Haec sententia est quidem valde probabilis et communior.

Sed probabilior mihi videtur *quarta* sententia (licet *Lib. III, n. 310, Qu. 2*, tertiae adhaeserim), quam tenent Bellar-

art. 3, Append., qa. 3, concl. 1. — · De Euch. n. 306. — * Tr. 18, qu. 2, de Sacrii. Misa-, cap. 1, qu. 2. — u Lib. 6, part. 2. n. 13. — 11 Tr. 5, de Sacrii. Miss., cap. 1, a. 14. - Anton. a Spir. S., tr. 7, dup. 2, n. 12. · Lm^o, de Euch., disp. 19. n. 73. · Palaus, tr. 22, punct. 2. n. 2. · Vasq., disp. 222, cap. 5.

rationem sacrificii in oblatione consistere; at v. *Sed rogas*, ait: « Numquid in sola oblatione tota ratio sacrificii posita est? Respondetur non prorsus; nam cum id quod offertur sil Corpus et Sanguis, fit ut eorum consecratio, quae ut offerantur fit, sic sit forma sacramenti, ut pariter ad sacrificium pertineat ». Et subdit « Et sumptio Corporis et Sanguinis potissimum ad sacrificium attinet. Quocirca si post consecrationem, sacerdos sacramenta non sumeret, sacrificium relinqueretur truncum et imperfectum ». Et *qu. 1, art. 4*, probat sacerdotem consecrantem teneri sumere Eucharistiam, « quia hoc sacramentum est sacrificium.... Ratio namque sacramenti in sola consecratione consistit....; sed tamen quia ratio sacrificii consistit in repraesentatione Passionis Christi, fit ut dum a sacerdote sumitur, tunc quasi Christus imoletur, morsque ejus et sepultura designetur ». — Covarruvias, *Variar. resol. lib. 4, cap. 22*, dicit per vocem *Missa* significari passim « summum sacrificium in quo adhibita oblatione, verum Christi Corpus consecratur et usus sacramenti perficitur ».

J) Gobat et Eckius a Croix, *lib. 6, part. 2, n. 12*, allegantur pro sententia quae docet essentiam consistere in secunda oblatione, ea scilicet quae consecrationem immediate sequitur. — Sed revera Gobat, *part. 1, tr. 3, n. 14*, scribit: « Sacrificium essentialiter consistere in sola consecratione utriusque speciei, quamvis ad integritatem ejusdem spectet consumptio etiam utriusque speciei ». — Eckius vero, *lib. 3, de Sacrif. Miss., cap. 9*, videtur perspicue tenere sententiam quae ipsi a Croix tribuitur.

*) Concina, *de Sacrif. Miss., cap. 2, § 2, n. 6*, affirmat consecrationem esse de essentia sacrificii; sed *n. 7*, quaerens utrum communio sit etiam de essentia, an solum de inte-

Haec «n-
dTpwtabi-

„^0^““

Prot*bi- minus¹, Tournely²* Sotus % Bonacina *>,
s^i^ôâ* et alii apud Dicastillum ·Λ Haec sententia
'icHncM- dicit essentiam Eucharistiae consistere
pYmmTn partialiter in *consecratione*, et partialiter
ranptiooe jn *sumptione*: in consecratione enim po-
nitur victima, et in sumptione consumi-
tur. — Ratio Γ. Quia verum et reale sa-
crificium veram requirit et realem de-
structionem rei oblatae: quae non habetur
nisi per sumptionem sacerdotis, qua de-
struitur sacramentalis existentia Christi.
Nec obstat dicere quod in consecratione
jam habeatur mors mystica, et in tantum
non habetur mors realis, in quantum pro-
pter naturalem concomitantiam, nequeunt
Christi Sanguis et Anima a Corpore se-
parari. Nam respondetur quod si conco-
mitantia illa naturalis impedit mortem,
impedit etiam sacrificium, quod sine vera
et reali destructione non consumitur. —
Ratio 2®. Quia si destructio non fieret per
sumptionem, sequeretur quod sacrificium
fieret in coelo, non in altari; nam ut in
altari fiat sacrificium, opus est ut prius
ibi victima ponatur integra, et deinde de-
struatur. Cum autem in consecratione
panis vi verborum veniat tantum Corpus
a Sanguine separatum, sequitur praesup-
poni destructio jam facta in coelo ubi
Christus integer manet. Nec obstat dicere
quod, licet per se vi verborum Corpus
veniat separatum a Sanguine; ratione ta-
men concomitantis Christus integer ve-
nit, ac proinde mystice destruitur. Nam
respondetur quod hoc esset per accidens,
non per se: sed cum sacrificium (ut sup-
ponunt auctores tertiae sententiae) fiat

¹ De Each., lib. 5, cap. 27, propos. 7 et 8. — · Prae-
lect., de Sacrii. Mi*., art. 2. concl. 4 et 5. — ² De Defectib.,
Ut. X, num. 3. — 4 3 P., qu. 83, art. 6, ad 1. — Ysambert,
in 3 P., qa. 83, disp. 3, art. 9. — 1 De Each., qa. ait.,

per se vi verborum, ratione separationis
Sanguinis a Corpore, necesseest ut etiam
per se vi verborum ponatur integer Chri-
stus, priusquam destruat. — Caeterum
ipsi adversarii dicunt quod sumptio, quam-
vis non spectet ad essentiam sacrificii, spec-
tat tamen ad ejus integritatem, ut sa-
cerdos participet de re oblata. Quapropter
rubrica Missalis a sic monet: Si sacerdos
graviter infirmetur aut moriatur *post con-
secrationem Corporis tantum, ante con-
secrationem Sanguinis, vel utroque con-
secrato...*, *Missa per alium sacerdotem
expleatur ab eo loco ubi ille desiit; et in
casu necessitatis, etiam per non jejunum.*
Et idem docet S. Thomas 4, ex concilio
Toletano VII, in can. *Nihil, cans. 7, qu. 1.*

306. — Quaeritur 2°. *An de essentia
sacrificii requiratur consecratio utrius-
que speciei?*

Prima sententia negat; quam tenent
Contin. Tournely a) cum Majore b), Adria- utr n><
no b^j Ysambert, etc.; ac Bonacina⁶ cum
Henriquez, Pitigiano, Nuñez, etc.; pro- “ηH[†]
babilemque putat Croix*. — Ratio: tum
quia per ipsam consecrationem unius spe-
ciei totus Christus ponitur et offertur, si-
mulque jam repraesentatur mors Christi;
cum vi verborum ponatur tantum Corpus
sine Sanguine vel Sanguis sine Corpore,
quo mors Christi designatur. Tum quia,
ut alii dicunt, in consecratione et sum-
ptione unius speciei jam habetur oblatio
et mactatio victimae: quod satis est ad
essentiam sacrificii.

Secunda vero sententia, communior et , Preut.
probabilior, affirmat; et hanc tenent Sua- e<ntu

punct. 2, num. 7. — *Hrnrq*, lib. 9, cap. 9, num. 1, lit. b,
in comment. — *Piligian.*, in 4, diet. 13, qu. 2, de Sacrif.
Missae, art. 3. · *Nuftci*, in 3 P., qa. 83, art. 1, part. 2
dab. 1, concl. 2. — · Lib. 6, part. 2, n. 15.

gritate: « Disputant, inquit, in utramque par-
tem theologi. Omnes affirmant esse partem,
ut minus integram, sacrificii: et commu-
nior sententia propugnat partem esse essen-
tialem».

Bonacina, *de Euch., qu. ult., punct. 2*,
partes essentielles sacrificii ait esse consecra-
tionem, oblationem et sumptionem. Per obla-
tionem vero illam intendit n. 6, quae fit post
consecrationem.

O Dicastillus, *tr. 5, de Sacrif. Miss., disp. 1,
dub. 9, n. 155*, auctores citat, tenentes sum-
ptionem ad essentiam sacrificii pertinere; non

vero eos allegat pro sententia quae docet Mis-
sae essentiam consistere partim in consecra-
tione, partim in sumptione.

306. — a) Continuator Tournely, *de Euch.,
part. 2, cap. 3, art. 2, sect. 3, concl. 2*,
scribit: « Haud... certo requiritur utriusque
speciei consecratio ad essentiam sacrificii».

b) Major, *in 4, dist. 9, qu. 3, v. Tertio
arg.*; Adrianus, *in 4, qu. de Euch., § Viso
de impedimento, v. Pro responsione, i. f.*,
hanc sententiam plane insinuant, dum dicunt
utriusque speciei consecrationem esse de jure
dumtaxat humano.

rcz *, Tournely ', Lugo 3 cum communi (ut asserit), Palaus ' Et favet D. Thomas ., ubi dicit: *Repraesentatio Dominicae Passionis agitur in ipsa consecratione..., in qua non debet Corpus sine Sanguine consecrari.* — Ratio igitur est, quia sacramentum altaris debet esse rememorativum sacrificii cruenti a Christo in cruce peracti; ut declarat Tridentinum e, ubi docet quod Christus obtulit Corpus et Sanguinem suum sub speciebus panis et vini, *ut... suae Ecclesiae visibile... relinqueret sacrificium, quo cruentum* (nota) *illud semel in cruce peragendum repraesentaretur.* Unde, si una tantum species consecraretur, etsi vi verborum poneretur Corpus exsanguie, vel etsi per sumptionem haberetur mactatio, non tamen exprimeretur Sanguinis effusio: quod non fit nisi per utriusque speciei consecrationem, per quam proprie significatur separatio Sanguinis a Corpore, juxta dictum S. Cyrilli: *Gladio verborum Sanguis separatur a Corpore.*

Hic autem advertendum id quod habetur in rubrica MissalisT: *Si materia quae esset apponenda, ratione defectus vel panis vel vini, non posset ullo modo haberi, si id sit ante consecrationem Corporis, ulterius procedi non debet. Si post consecrationem Corporis aut etiam vini, apprehenditur defectus alterius speciei, altera jam consecrata, tunc si nullo modo haberi possit, procedendum erit, et Missa absolvenda; ita tamen ut praetermittantur verba et signa quae pertinent ad spectem deficientem. Quod si exspectando aliquamdiu haberi possit, exspectandum erit, ne sacrificium remaneat imperfectum.* — Hinc notant Gavantus 8 et Azor . quod,

1 Diip. 75, «ect. 6, v. Dica 2. — . Praelect., de Sacrif. Mi», art. 9. — . De Euch., diip. 19, num. 104 et 105. — 4 Tr. 22 punct, 2, n. 6. — 1 3 P., qu. 80, art. 12, nd 3. — • Se». 22, de Sacrif, Mi»«, cap. 1. — ' De Defectib., tit iv, num. 8. — ■ Part 3, tit 4, num. 8. lit. 11 — . Part. 1, lib. 10,

308. - <v Gap. A nobis 28, *de sent, excom.*, quaerit an pro excommunicato, qui decessit cum signis poenitentiae, sed cui tempus defecit absolutionem obtinendi, sit recipienda eleemosyna et a fidelibus sit orandum. Et respondet: . Quantacumque poenitentiae signa praecesserint, si tamen morte praeventus, absolutionis non potuerit beneficium obti-

si difficillime haberi possit species deficiens, et notabilis inde oriretur offensio populi, Missa absolvi debet; quia jus naturale vitandi scandalum praevalet juri divino positivo integrandi sacrificium.

307. - Est autem de fide quod Christus Dominus sit praecipuus sacerdos offerens in sacrificio Missae; ut communiter doctores cum S. Thoma^o, ex Tridentino¹.

Post Christum, ministri hujus sacrificii sunt sacerdotes, qui soli potestatem habent consecrandi et offerendi Corpus et Sanguinem Christi; et consecrant etiamsi sint haeretici, degradati, etc.: ex Tridentino — Tota Ecclesia etiam dicitur offerre sacrificium per sacerdotem, ut multi dicunt apud Croix

Post sacerdotes, omnes fideles offerunt sacrificium mediate per sacerdotum manus, tribus utique modis: 1°. Modo generali, nempe per sacerdotes, qui, offerendo sacrificium ut publici ministri, pro quocumque fidei dicuntur etiam offerre. — 2°. Modo magis speciali, procurando ut sacerdotes celebrent pro seipsis. 3°. Assistendo sacrificio.

308. - Certum etiam est, posse offerri hoc sacrificium pro omnibus fidelibus baptizatis vivis, etiam infantibus, vel energumenis, vel peccatoribus non excommunicatis, quoad fructum tantum impetrationis.

Pro excommunicato vitando tamen licite sacerdos potest offerre Missam privatim, quatenus est opus proprium suae privatae personae; non autem nomine Ecclesiae, vel ut minister Christi, ex *cap. 28 de sent, excom. a*. — Quamvis, si offerret tamquam Christi minister, valide quidem, sed illicite offerret; ut Croix b!; Salmant.¹⁴ cum Suarez, Navarro c), Dicastillo, etc.

cap. 33. qu. 6. — * Qu. 83, art 1, ad 3. — 11 Se». 22, de Sacrif. Mit», cap. 2. — “ Se». 23. de Ordine, cap. 1 et 4, et can. 4. — “ Lib. 6, part. 2, n. 19. — 14 Tr. 5, cap. 2, n. 14. Suar., de Centur , diip. 9, «ect. 4, n 3. - Dica!.. tr. 5. de Sacrif. Mis», disp. 2, dub. 3, n. 61 et 64.

nere, quamvis absolutus apud Deum fuisse credatur, nondum tamen habendus est apud Ecclesiam absolutus».

Croix, *lib, 6, part, 2, n. 32*, illicitum plane esse ait, et addit incertum esse utrum sit validum,

ONavarrus a Salmant. minime citatur; sed Laymann citatur, et adamussim concordat,

Chrutui, praecipua» lacerdo»; deinde sacerdotes.

Quomodo fidele» di* cantur offerre.

Pro quibus offeratur Mitia

Quomodo pro excommunicato vitando.

Quid, ii matena de- 6dat intra Mimm.

309. – Sed dubitatur 1°. *Ah licite sacerdos possit orare aut offerre Missam, nomine Ecclesiae vel ut minister Christi, pro excommunicato tolerato?*

Negant Suarez, Bonacina, Sotus⁰ et alii, cum Salmant.¹; quia Ecclesia, ut dicunt, excludit excommunicatos omnino a communicatione suffragiorum; concilium enim Constantiense (in extravagant! Martini V *Ad evitanda*) nihil ipsis induisit; sed tantum favorem praebuit aliis, ut cum excommunicato tolerato communicare possent. — Sed probabilior est oppositasententia quam tenent Lugo²; Croix³ cum Sanchez ^b, Navarro, Coninck, etc. Ratio, quia in dicta extravagant!, quamvis nihil indulgeatur excommunicatis toleratis, conceditur tamen fidelibus communi-

Suar., de Ceniur., disp. 9, sect. 4, n. 3 et 6, cum sect. 2, n. 17 et 20. · *Bonae.*, de Censur., disp. 2, qu. 2, punct. 1, § 1, n. 1; et § 3, n. 3 et 5. — 1 Tr. 5, cap. 2, n. 16. — *Concil. Constant.*, extrav. *Ad evitanda*, inter Concordata Martini V et Germanicae nationis, sub n. 7; apud Hardoum Concil., torn. 8, col. 892« — ' De Euch., disp. 19, n. 187. — 1 Lib. 6, part- 2, n. 34. · Afavar., Man., cap. 27, n. 36. v. *Ad secundum*, · *Coninck*, disp. 14, de Excom., dub. 6,

lib. 5, tr. 5, cap. 2, n. 7. — Et pariter Dicastillus, qui tamen, *n. 65.* addit incertum esse an valide offeratur pro eo excommunicato qui sacerdotem inducit ad offerendum pro se.

309. – a) Sotus, *in 4, dist. 22, qu. 1, art. 4, v. In hoc ergo*, loquitur de excommunicatis, «cujuscumque generis sint.» Cfr. etiam *dist. 11, qu. 2, art. 7, v. f., ad 2*, ubi de excommunicatis in universum loquitur.

b) Sanchez male citatur a Croix; quin etiam videtur, *de Matr., lib. 7, disp. 9, n. 13* ut dicit Lugo, contrarium supponere loquens de benedictione nuptiali, et dicens excommunicatum excludi a precibus quae nomine Ecclesiae funduntur.

c) Scilicet quoad vim impetrationis, ut notant Lugo, Suarez, Laymann, vel pro conversione infidelium, ut ait Sà.

(*) De oblatione Missae pro infidelibus et schismaticis (quibus aequiparandi videntur haeretici), non pauca habentur Sanctae Sedis responsa. Et quidem a S. C. de Prop. Fide quaesitum est utrum liceat eleemosynam pro Missa ab infideli accipere, haneque applicare juxta mentem seu intentionem infidelis, qui Missam eo fine petit ut a morbo sanetur, a carcere vel a morte liberetur; et S. C., die 11 Martii 1848 respondit: «*Affirmative*». — Atvero S. C. S. Off., interrogata «Utrum possit aut debeat celebrari Missa ac percipi eleemosyna pro graeco schismatico, qui enixoret atque instet ut Missa applicetur pro ipso,

care cum illis, etiam in divinis, juxta dicenda *de Censur.*, n. 139 et 164.

Dubitatur 2°. *An possit offerri Missa pro infidelibus?*

Negant Vasquez, Sotus, Leander, Palaus, etc., apud Salmant⁴. Effectus enim sacrificii (ut dicunt) non est communicandus iis quibus non possunt communicari sacramenta. — Probabilius tamen affirmant⁵ Lugo⁵; et Bellarminus, Suarez, Sà, Laymann, etc., cum Salmant.⁶ Turn quia in lege veteri, Judaei soliti fuerunt sacrificare pro Gentibus (ut in Lib. I Machab., cap. χπ, pro Spartanis, ubi: *Memores sumus vestri in sacrificiis quae offerimus*[^] tum quia sic celebrans magis conformatur Christo, qui pro omnibus se obtulit ^d).

num. 40. — Fa*:, disp. 227, cap. 3, init., et num. 15. · *Sotus*, in 4, dist. II, qu. 2, art. 7, v. f., ad 2. · *Lcand.*, tr. 8, de Sterif. Miss., disp. 2, qu. 6. · *Palaus*, tr. 22, punct. 5, num. 4. · 4 Tr. 5, cap. 2, num. 18. — * Disp. 19, num. 173. — *Bellarm.*, de Euch. (Miss.), lib. 6, cap. 6. · *Suar.*, in 3 Part., disp. 78, sect. 2, v. *Dico 3.* · *Sci. v. Missa*, n. 40. · *Laym.*, lib. 5, tr. 5, cap. 2, num. 9. · · Tract. 5, cap. 2, num. 19.

sive in ecclesia adstante, sive extra ecclesiam manente»; die 19 Aprilis 1837, respondit: «*Juxta exposita*, non licere, nisi constet expresse eleemosynam a schismatico praeberi ad impetrandam conversionem ad veram fidem». Postea tamen idem S. Officium, ad quaesitum: «Utrum liceat sacerdotibus Missam celebrare pro Turearum aliorumque infidelium intentione, et ab iis eleemosynam pro Missae accipere», die 12 Julii 1865 respondit: «*Affirmative*, dummodo non adsit scandalum, ac nihil in Missa specialiter addatur, et, quoad intentionem, constet nihil mali aut erroris aut superstitionis in infidelibus eleemosynam offerentibus subesse ». Et in Instructione huic responso addita, S. C. declarat eo sensu, ea scilicet restrictione, data fuisse responsa negativa a se non semel de eodem argumento prolata.

Haec quidem de vivis dicta sunt; verum pro defunctis sive infidelibus, sive haeticis, Missam offerre omnino illicitum esse. Etenim cum S. C. de Prop. Fide, interrogata fuisset utrum Christianis liceat «sacrificium facere Domino Deo nostro pro suis defunctis, qui in sua infidelitate ab hac vita discedunt», Qualificatores S. Off. (ad quod dubium delatum erat) «consuerunt si vere in sua infidelitate decedunt, omnino non licere». 12 Septembr. 1645. — Pariter a S. Off. quaesitum est: «1 An liceat Missam offerre pro illis qui in manifesta haeresi moriuntur, praeser-

Offeritur haie et utiliter prodefunctis» in purgatorio detenti».

310. – Pro defunctis autem existentibus in purgatorio, certum est quod licite et utiliter offertur Missa; ut docet D. Thomas '. — Et constat ex Tridentino*, ubi dicitur quod sacrificium Missae *non solum profidelium vivorum peccatis, poenis, satisfactionibus et aliis necessitatibus; sed et pro defunctis... rite juxta Apostolorum traditionem offertur*. Et rursushabetur: *Si quis dixerit Missae sacrificium..., vel soli prodesse sumenti; neque pro vivis et defunctis, pro peccatis..., offerri debere, anathema sit*.

Rogabis Γ. *An Missa prosit defundis ex infallibili promissione Christi?*

Negant Canus a¹, Sotus et Corduba, apud Salmant.⁴ — Sed verius et communius affirmant Šuarez ⁵; et ipsi Šalmant⁵ cum Azor, Navarro, Henriquez, Dicastillo, petro goto ^b† Fagundez, Philiberto, etc. Ratio, quia, cum sit de fide (ut vidimus ex Tridentino) Missam utiliter offerri pro defunctis, id non potest fieri nisi ex opere operato, id est ex promissione Christi, quae utique habetur in verbis illis Matth. xxvi, 28: *Hic est... Sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur* (in textu graeco legitur: *effunditur*) *in remissionem peccatorum*. Confirmatur ex verbis formae qua ordinantur presbyteri: *Accipe potestatem offerre sacrificium Deo, Missasque celebrare tam pro vivis quam pro defunctis, in nomine Domini. Arnen*.

Rogabis 2°. An Missa de Requiem prosit defunctis magis quam Missa de Sanctis?

1 Supplem., qu. 71, art. 9. — · Sess. 22, de SacriL Mis»,., cap. 2, i. i. — · Loc. cit., am. 3. — *Sq/us*, in 4, dist. 13, qu. 2, art. 1, v. *Tertie assequuntur*. · *Cordub.*, Quaest. theol., lib. 1, qu. 3, v. *Ideo quarta opinio*. · 4 Tr. 5, cap. 2, num. 24. — · Diip. 79, sect. 10, v. *Nihilominus*. — · Loc dt., num. 24 · *Aaor*, part. I, lib. 10, cap. 22, qu. 10. · *Navar.*, de Jobclaeo. notab. 22, a n. 18. · *Henriq.*, lib. 9, cap. 16, n. i. · *Dic astr.* 5, de Sacrif. Mis»,., diip. 2, dub. 4, num. 112. · *Fofund.*, de 1° Praec. Eccl., lib. 3, cap. 11, num. 3. · *PMHb. Sfarekin.*, tr. 8, part. 2, cap. 9, num. 11. — 1 Supplem., qu. 71, art. 9,

tim quando hujusmodi applicatio nota esset? 2. An liceat etiam in casu quo hujusmodi applicatio tantum sacerdoti et illi qui dat eleemosynam nota esset ». Et S. CM die 17 Aprilis 1875, respondit: «Ad 1 et 2. *Negative* ».

310. – a) Canus, *de Locis theol., lib. 12, cap. 12, v. Qui vero solant*, non sine formidine id negat; postquam enim dixit Missae sacrificium vivis prodesse ex opere operato,

Respondet S. Thomas dicens: *Ex parte... sacrificii oblati... aequaliter prodest defuncto, de quocumque dicatur...; sed ex parte orationum, magis prodest illa in qua sunt orationes ad hoc determinatae: sed tamen iste defectus recompensari potest per majorem devotionem, vel ejus qui dicit Missam, vel ejus qui jubet dici, vel iterum per intercessionem Sancti cujus suffragium in Missa implo-*

311. – De effectibus sacrificii Missae. 10» effectus est remissio peccatorum. — Circa quam,

Quaeritur: *an hoc sacrificium remittat peccata mortalia per se immediate in homine attrito, instar sacramenti Poenitentiae?*

Affirmat Casalius '. — Sed oppositum est tenendum, nempe Missam non habere virtutem remittendi mortalia per se immediate, sed solum impetrandi auxilium ad poenitentiam, qua remittantur; ut communiter docent Bellarminus ', Tournely¹⁰, Suarez ", Holzm ann **, Roncaglia *, Concina ¹⁴; ac Salmant.¹⁵ cum Navarra, Gonet, Azor, Palao et aliis passim: ex D. Thomas¹, ubi ait quod Missa *peccata mortalia... delet, non sicut causa proxima, sed in quantum gratiam contritionis... impetrat*. Et probatur ex Tridentino **, ubi dicitur: *Hujus... (sacrificii) oblatione placatus Dominus, gratiam et donum poenitentiae concedens, crimina et peccata etiam ingentia dimittit*. Ergo Deus intuitu

ad 5. — · De Sacrii. Misa., lib. 2, cap. 13 et 14. — 2° De Euch. (Miss.), lib. 6, cap. 4, propos. 2. — · Praelect. de Sacrif. Miss., art. 5, v. *Dico 1.* — 11 Disp. 79, »ect. 3, v. *Dico 2* el »cqq.; et »ect 4, v. *Dico 2*. — “ De Euch., num. 390. — u De Sacrif. Mi»,., cap. 1, qu. 3, resp. 1. — u De Sacrif. Mts»,., cap. 3, n. 8 — “ Tr. 5, cap. 3, n. 8. · *Pctr. Navar.*, de Restit., lib. 2, cap. 2, num. 354. · *Ganet*, Clymp.. di>p. 11, de Sacrif. Min., art. 4, v. *Dico 2.* · *Asor*, part. 1, lib. 10, cap. 20, qu. 2 et qu. 9. · *Palaus*, tr. 22, punct. 6, num. 3. — “ In 4, dist. 12, qu. 2, art. 2, solut. 2, ad 4. — 11 Sess. 22, de Sacrif. Miss., cap. 2.

addit loquens de defunctis: «Sicut merita Christi per indulgentias, nonnisi ad modum suffragii perveniunt, ita forsan nec sacrificii vis, nisi orationis et suffragii locum habet.».

b) Petrus de Soto, *de Euch., lect. 7, v. Secundum*, universaliter scribit: «Hujus sacrificii valor efficaciter quidem et certo solis illis prodest, qui per fidem et caritatem huic sacrificio sunt uniti ».

Quomodo

«^{TM}

clU

I. Effectu» Mimae remiuiio peccatorum.

Noa per »e et immediate, Kd vi impetrat'ionis.

hujus sacrificii immediate placatur, et deinde movetur ad poenitentiae donum concedendum, per quam immediate delentur peccata. Confirmatur ratione: quia sacrificium Missae offertur a Christo summo sacerdote, qui nunc non potest satisfacere, cum non sit viator, et ideo nequit mereri, sed tantum ipse impetrat nobis gratias interpellans pro nobis. Idemque dicendum de culpis venialibus, cum S. Thomas¹, ac Holzmann, Roncaglia, Concina; Suarez, Coninck, Laymann, Palao, Vasquez et Salmant.² (contra Canum³ et Valentia, qui volunt venialia remitti per se virtute sacrificii). — Quia, cum venialia sint quaedam maculae animae propria voluntate contractae, non tolluntur sine pia animi actione quae venialibus illis repugnet.

item pro

2. immc-
mittto poe-
jutto.

2° effectus hujus sacrificii est per se immediate *remittere poenas peccatorum* hominibus justis pro quibus offertur. — Ita communiter Suarez³, Palao⁴, Concina⁵, Wigandt⁶; et Salmant.⁷ cum Gonet, Coninck, Petro Navarra, Laymann, Gabriele, etc.: ex D. Thoma⁸, ubi ait quod hoc sacramentum, *in quantum... est sacrificium, habet vim satisfactivam*. Et patet ex Tridentino⁹, ubi habetur: *Animas... in purgatorio detentas fidelium suffragiis, potissimum vero acceptabili altaris sacrificio, juvari*. Alia autem via defuncti juvari non possunt quam immediata poenarum remissione.

ni æ'Vf".
tiw.

effectus est (tinentum gratiae. — Circa quod,

Quaeritur: *an sacrificium Missae de*

¹ In 4, loc. dL, solui. 1, ad 1. — *Holam.*, de Euch., n. 333. — *Ronca¹*, de Sacr. Mi., cap. 1, qu. 3, reap. 1. — *Concina*, de Sacr. Mi., cap. 3, n. 10. — *Suar.*, disp. 79, sect. 5. — *Coninck*, qu. 83, art. 1, n. 136. — *Laym.*, lib. 5, tr. 5, cap. 1, n. 5, v. f. — *Palaut*, tr. 22, punct. 6, n. 6. — *Vasq.*, dtp. 228, cap. 3, n. 17, 18 et 20. — Tr. 5, cap. 3, n. 8 et 10. — *VaUnt.*, in 3^a Part., disp. 6, qu. 11, punct. 1. § 22, v. *Videtur aulm.* — Disp. 79, sect. 6. — Tr. 22, punct. b, num. 7. — Loc. dt., cap. 3, n. II. — Tr. 12, eaarn. 8, num. 81, v. *Rcip.* 4. — Tr. 5, cap. 3, n. 11. — *Gonct*, Clyp., disp. 11, de Sacr. Mias., ari. 4, num. 88, v. Dico 3. — *Coninck*, qu. 83, art. 1, num. 141, — *Petr.*

311. — a) Canus videtur utique insinuare peccata venialia directe per sacrificium Missae deleri: nam, *de Loc. theol. lib. 12, cap. 12*, v. *Errant deinde*, scribit: « Errant., isti in culpis venialibus, quas hoc omnino sacrificio deleri testes sunt et scholae theologi et ve-

se ex opere operato conferat hoc augmentum?

Affirmant Leander, Corduba et Machado. — Sed negandum cum Suarez¹⁰, Palao¹¹; et Salmant.¹², qui citant Vasquez, Lugonem, Hurtadum, Bonacina et alios communiter, quia de hoc nullibi fundamentum habetur. — Verius ergo dicendum, per Missam impetrari auxilia ad perficiendos actus, quibus gratia accrescit.

40° effectus est *impetratio bonorum spiritualium*; et etiam *temporalium*, quatenus ista animae prosint: ex Tridentino¹³. Vide Salmant.¹⁴ »*.

312. — « Principalis fructus Missae ex opere operato est independens a probitate sacerdotis: a quo pro omnibus, seu vivis seu defunctis, etiam accepto stipendio, applicabilis est. — Estque actu tam intensive quam extensive finitus. Mt^o Etsi enim hostia ipsa et principalis offerens, id est Christus, infinite sit Deo gratus, atque ita Deus per hoc sacrificium infinito honore afficiatur; videtur tamen Christi esse voluntas, ut offeratur et prosit tantum ad certum et finitum effectum. Quod etiam patet ex usu et sensu Ecclesiae, dum Missae pro eadem re repetuntur: quod signum est non habere infinitum effectum. — Vide Bonacina¹⁵ ».

Notandum 1°. Alium esse valorem, alium fructum Missae. — *Valor* est emcacia illa quam habet Missa ex dignitate offerentis et rei oblatae, ad conferenda bona offerenti et iis pro quibus offertur.

Navar., de Restit., lib. 2, cap. 2, n. 352. — *Laym.*, lib. 5, tr. 5, cap. 1, num. 5. — *Gabr. a S. Vine.*, de Mi., Sacrif., disp. 2, qu. 2, v. *Quaeres* 3. — 3 P., qu. 79, artic. 5, corp. — Sew. 25, decree, de Purgatorio. — *Leander*, tr. 8, de Sacrif. Miu., disp. 3, qu. 5. — *Cordub.*, lib. 1, qu. 3, dub., v. *Srd utrum do condigno*. — *Machado*, Perfeto Confessor, lib. 4, part. 1, tr. 12, docum. 2, n. 5. — Disp. 79, sect. 4, v. *Dico J.* — Tr. 22, punct. 6, n. 5. — Tr. 5, cap. 3, n. 13. — *Vasq.*, disp. 228, cap. 3, num. 17 et 19. — *Lu¹⁰*, de Euch., disp. 19, n. 150. — *Gasp. Hurtad.*, de Sacrii. Miss., disp. 3, diff. 3. — Seta. 22, de Sacrif. Min., cap. 2 — M Tr. 5, cap. 3, n. 15. — De Each., qu. ult., punct. 4.

teres etiam sancti.,. Ut aperte Christi erga nos providentiam et benignitatem intelligas, qui gravioribus morbis graviolem poenitentiae curationem adhibuit, leviores autem faciliiori sacrificii medicamento curavit».

*) Bonacina a Salmant. allegatur ex Lean-

Fructus autem sunt bona ipsa quae intuitu sacrificii Deus confert. — Unde valor a fructu differt, velut causa ab effectu.

Fructus
Missae,
quod duplex.

Notandum II°. Fructum Missae distinguimus ex triplici capite. — Distinguitur enim 1°. Ex parte causae, id est ex opere operato et opere operantis. Fructus *ex opere operato* est ille qui confertur intuitu meritorum Christi et ejus promissionis: fructus vero *ex opere operantis* est ille qui confertur intuitu meriti et devotionis celebrantis. — Distinguitur 2°. Ex parte rei, in meritorium, satisfactorium et impetratorium; juxta dicta «. *praeced.* 311. — Distinguitur 3°. in generalem, specialem et specialissimum. Fructus *generalis* obtingit omnibus fidelibus vivis et defunctis. *Specialis* (ab aliis dictus *medius* vel *ministerialis*) obtingit tam eis pro quibus applicatur, quam assistantibus et concurrentibus ministrando paramenta, luminaria, hostias, etc. *Specialissimus* demum obtingit soli sacerdoti.

Hic autem magna occurrit Quaestio, valde inter DD. controversa: *An sacrificium Missae infinitum habeat valorem?* — Duplex adest sententia:

Juxta alios, valor, intensus et extensus, actu finis.

Prima dicit habere valorem actu tam intensive quam extensive finitum, ita ut pluribus applicatum, minus prosit singulis quam si uni tantum applicetur. — Ita cum Busenbaum (ut supra) tenent Scotus¹, S. Bonaventura*, Roncaglia*); item Paludanus, Richardus, Major, Barbosa, Covarruvias et Fagundez, apud Salmant. . Idemque expresse docet Sotus 4, ubi ait: *Intentioni* (sacerdotis), *quia est de essentia sacrificii, etiam ex opere operato respondet certus et taxatus gradus satisfactionis; et ideo quanto in plures illud distribuatur, tanto minus singulis obvenit.*

Diversa autem auctores hujus sententiae ratione utuntur. — Alii: quia valor Missae non sumitur ex re oblata, sed ex

ipsa oblatione, sive ex actione sacerdotis offerentis, quae certe non potest esse infiniti valoris. Dicunt enim in sacrificio Missae Christum non esse proprie offerentem, sed tantum remote, quatenus illud per sacerdotes offerendum instituit. — Sed haec ratio communiter rejicitur, et merito. Tum quia, sicut sacrificium oblatum a sacerdote malo, non perinde ab ejus malitia inquinatur (ut docet Tridentinum²), ita neque ab offerente limitato limitationem recipit. Tum quia certum est quod in hoc sacrificio Christus est simul victima et principalis offerens; ut patet ex concilio Lateranensi IV³, ubi dictum fuit: *In qua* (Ecclesia) *idem ipse sacerdos et sacrificium Jesus Christus*. Et clarius ex Tridentino 7, ubi habetur: *Una enim eademque est hostia, idemque nunc offerens sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in cruce obtulit, sola offerendi ratione diversa.*

Alii vero hac ratione utuntur: quia, licet Missa in se et quoad sufficientiam sit infiniti valoris: tamen quoad effectum, hic est limitatus ex voluntate Christi, qui hoc sacrificium instituit, ut ex opere operato (independenter ab hominum dispositione) determinatum produceret effectum, sive satisfactionis gradum: quamvis ex opere operantis possit crescere, juxta majorem devotionis offerentis vel ejus pro quo offertur.

Et huic sententiae videtur favere Divus Thomas⁴, ubi ait: *Quamvis virtus Christi, quae continetur sub sacramento Eucharistiae, sit infinita; tamen determinatus est effectus ad quem illud sacramentum ordinatur.* Hinc S. Doctor infert, minus esse probabilem opinionem asserentem quod suffragia pro uno facta non magis ei prosint, quam aliis qui magis digni sunt, sic dicens: *Si ergo suffragium pro multis factum tantum valeret singulis ac si pro uno tantum fieret, vi-*

¹ Quaeil. quodlibet., qu. 20, n. 20. — ² In 4, dist. 45, art. 2, qu. 3, Ad ult. — *Palud.*, in 4, dist. 45, qu. 2, art. 2, conci. 4 (n. 18). — *Richard.*, in 4, dist. 45, art. 2, qu. 3. — *Major*, in 4, dist. 45, qu. 2. — *Barbosa*, de Offic. et Potest. episc., alleg. 24, num. 7. — *Covarr.*, in cap. *Alma mater*, part. I, § 5, num. 6, i. f. — *Fagund.*, de Praec. Eccles.

lib. 3, cap. 2, a. n. 7; cap. 6, n. 8; cap. 8, n. 10. — Tr. 5, cap. 3, n. 38. — ³ In 4, dñt. 13, qu. 2, art. 1, conci. 2. — ⁴ Sess. 22, de Sacrii. Miss., cap. I. — ⁵ Cap. 1, poet. med., (anno 1215 celebrat.); apud Labbe, tom. 13, col. 929. — ⁶ Loc. cit., cap. 2. — ⁷ In 4, disc. 45, qu. 2, art. 4, solut. 3, ad 2. — ⁸ Loc. cit. art. 4, qu. 2, v. *Sed contra.*

dro; sed quidquid dicat Leander, Bonacina in meis saltem editionibus, *de Euch.*, qu. ult., punct. 3, n. 3, hoc plane omittit.

312. — a) Roncaglia, *de Sacrif. Missae*, cap. 1, qu. 7, resp. 2, ita sane docet « in ordine ad satisfactionem. » Sed resp. 3, scribit: Fructus

detur quod Ecclesia non debuit instituisse ut pro aliquo singulariter Missa vel oratiofieret, sed quod semper diceretur pro omnibus fidelibus defunctis: quod patet esse falsum. — Ratio hujus sententiae probatur ex prohibitione Ecclesiae, quae vetat ne pluribus Missam petentibus uno sacrificio satisfiat. Hinc sacerdos qui a pluribus stipendia accepit, nequit unicam Missam pro illis offerre. Quod utique facere posset, si Missa aequae omnibus ac uni prodesset: sed hoc fuit proscriptum ab Alexandro VII in propos. 10, quae dicebat: *Non est contra justitiam pro pluribus sacrificiis stipendium accipere, et sacrificium unum offerre.*

Secunda vero sententia, a recentioribus hodie communissime recepta, docet valorem Missae esse intensive et extensive infinitum quoad sufficientiam, ratione infinitae dignitatis Christi, qui in hoc sacrificio est victima et principalis offerens. — Dicitur: *Intensive infinitum*; quatenus potest causare fructum majorem et minorem, juxta mensuram dispositionis hominis. *Extensive* autem, quatenus potest infinitos effectus producere, et juvare ita uni soli ac infinitis hominibus. Et ratio

TritUnl., sess. 22, de Sacrif. Mits., cap. 2. — 1 Man., tr. 4, de Euch., cap. 12, § 2, v. *Ex ki**. — 1 De Euch., part.2, cap. 10, v. *Verior vidrtur.* — 1 De Monte propitiator.»

medius « bene dici potest infinitus quoad impetrationem. Ratio est, quia impetratio non innititur pacto aut promissioni sicuti satisfactio, sed divinae misericordiae et liberalitati, quae de se non habent a quo limitentur. ».

b) Juenin, *Institut, de Euch., qu. 2, cap. 5, concl. 4*, haec dumtaxat scribit: « Valor sacrificii Eucharistiae est infinitus secundum sufficientiam, finitus vero secundum efficaciam ».

c) Petrocorensis, *de Euch.. cap. 11, qu. S*, exponit hanc secundam sententiam; et adductis pro ea rationibus, concludit dicens: « Ex hoc solidissimo sane principio inferunt sacrificii fructum non decrescere ex eo quod pro pluribus offertur ». Quibus utique verbis huic sententiae adhaerere videtur.

Concina, *de Sacrif. Miss., cap. 3, η. 3 et seqq.*, dicit valorem Missae infinitum esse quoad virtutem et sufficientiam; finitum vero quoad effectum; et *n. 5* addit: « Quid quod si sacrificium Missae reipsa effectum infinitum produceret, aequae prodesset omnibus et singulis ac uni vel alteri...? Praeterea injuste sacerdos applicaret sacrificii fructum uni animae, si aequae omnibus prodesset ».

est, quia (ut docet Tridentinum) Missae sacrificium idem est, etsi modo diverso oblatum, cum crucis sacrificio, quod fuit infiniti valoris. — Quoad *effectum* vero, dicitur hoc sacrificium esse finitum, non jam ex sua institutione, (nempe, ut ait prima sententia, quia fuit a Christo in eo determinatus certus gradus satisfactionis); sed ex finita capacitate hominum pro quibus offertur, quorum unusquisque uberiorem percipit fructum, juxta suam et offerentis dispositionem. Pariter ac etiam fuit sacrificium crucis, quod, esto in genere satisfactionis fuerit infiniti valoris, nullum tamen actu effectum in nobis infinitum operatur; cum se habeat per modum causae universalis supernaturalis, quae operatur juxta subjectorum dispositionem: prout operantur etiam sacramenta, quae, licet infinitam virtutem habeant, actu tamen limitate operantur.

Unde, juxta hanc sententiam, Missa aequae prodest singulis pluribus applicata, ac si uni applicetur. — Ita tenent Gonet', Habert *, Juenin b), Petrocorensis^, Pignatelli3, Tournely 4 et ejus Continuators, Concina r), Holzmänn >), Wigandta, Bonacina D; Croix cum Suarez h), Vasquez,

lib. 4, qu. 9 et 10. — 4 Praelect., de Sacrif. Mi»,., art. 6. — • De Euch., part. 2, cap. 6. — • Tr. 12, n. 78. — *Vatq.*, di«p.230, cap. 2. init., et cap. 3, n.9; et disp. 231, cap. 3»

'J Holzmänn pariter, *de Euch., n. 321*, contrariam sententiam tuetur, inquires: « Christi... sacrificio Missae, alioquin infinite digno, merita et satisfactiones suas in certa tantum quantitate annectere voluit; quae proinde quantitas in eo minores proportiones dividitur, quo pro pluribus sacrificium offertur ». Quod his verbis iterum confirmat: « Si valor sacrificii esset... infinitus, sequeretur sacerdotem non peccaturum contra justitiam, si pro pluribus sacrificiis accipiens stipendium, offerret unum dumtaxat sacrificium, cum unum prodesset aequae, seu tantum quantum plura; atqui sequela est improbabilis...».

f) Bonacina, *de Euch., qu. ult., punct. 4, n. 5*, dicit valorem generalem Missae ita esse extensive infinitum, ut non tam multis prosit, quin possit pluribus prodesse; sed *n. 6*, valorem medium finitum esse affirmat.

r/ Croix, *lib. 6, part. 2, n. 47*, effectum sacrificii finitum esse ait: « Et inde etiam est., quod sacrificium plus prosit uni pro quo solo offertur, quam prodesset singulis, si pro multis offerretur ».

Suarez, *disp. 79, sect. 12, propos. 1*, ait

Flint, (querid d Cio*

n incuit*. M. ' >

Silvestro h>; et Salmant. ' cum Cano Cajetano^ Navarra et aliis plurimis.

Et pro hac sententia clare est etiam D. Thomas ', ubi sic ait: *Quamvis... haec oblatio ex sui quantitate sufficiat ad satisfaciendum pro omnipoena, tamen fit satisfactoria.... illis pro quibus offertur, vel etiam offerentibus, secundum quantitatem suae devotionis et non pro tota poena*. Nec sibi contradicit S. Doctor in locis supra citatis; nam ubi dicit Missam habere effectum determinatum, sane intelligi debet de determinatione non ex parte Christi, sed subjecti, juxta mensuram suae dispositionis. Ubi autem dicit quod Missa pluribus applicata, minus prodest singulis, non quidem loquitur de Missa uti sacrificio, sed uti suffragio ab Ecclesia instituto, quod effectum certe finitum habet, et ideo quo pluribus illud applicatur, eo minus singulis juvat. Certum enim est quod preces Missae ab Ecclesia institutae magis prosunt alicui, si singulariter ei quam si pluribus a sacerdote applicentur; ut patet ex concilio Constantiensi, ubi damnatus fuit hic articulus Wiclefi: *Speciales orationes applicatae uni personae per praelatos vel religiosos, non plus prosunt eisdem quam generales caeteris paribus*.

Nec obstat Γ. prohibitio Ecclesiae accipiendi plura stipendia pro una Missa. — Nam respondetur 1) quod stipendium non datur ut pretium fructus Missae, sed pro sustentatione ministri (ut diximus *de Simonia, Lib. III, n. 55*). Unde, semper ac minister suam habet sustentationem, deficit titulus quo aliud stipendium possit accipere. — Respondetur 2) quod, cum

¹ Tract, 5, cap. 3, num. 40 et 43. · *Petr. Jifavar.*, de Reaütut.. lib. 2, cap. 2, nom. 268. — · 3 P., qu. 79, art. 5, corp. — *Concilt. Conflant.*, sessione 8, **Width** artic. 19;

singulos offerentes, quando plures offerentes cum sacerdote concurrunt, integrum fructum accipere; quando vero non adsunt illi offerentes, effectus respondens oblationi sacerdotis ut sic, si pro pluribus offeratur, minuitur in singulis, *concl. 2*: effectus tamen impetrationis, si aequae specialiter offertur pro omnibus, aequae prodest singulis ac si pro uno tantum sacrificium esset oblatum, *concl. 3*. — Silvester, v. Missa I, *quacr. 9*, Missam negat prodesse singulis aequaliter, si offeratur « immediate pro multis sive primo »; secus vero, si « immediate sive primo pro singulis ».

sententia opposita non sit improbabilis, non potest sacerdos pro stipendio certo incertum Missae fructum applicare.

Neque obstat 2°. quod si haec sententia valeret, frustra Ecclesia Missas multiplicaret — Nam respondetur (ut diximus) quod fructus sacrificii non percipitur juxta suum proprium valorem, sed juxta dispositionem illius cui applicatur; et ex hoc evenit quod quo pluries pro uno repetuntur sacrificia, eo pluries fructus participatur.

Haec *secunda* sententia, speculative loquendo, videtur probabilior. At, quia *contraria* adhuc est probabilis, non licet quidem sacerdoti, dum accipit stipendium ab uno, applicare Missam pro illo in generali cum aliis; nisi saltem sub conditione, nempe modo ille non defraudeturA

Notandum hic quod sacrificium Missae, in quantum pertinet ad *fructum principalem*, tam prodest si offeratur a bono sacerdote quam a malo: cum valor Missae sit ex opere operato pendens a meritis Christi. — In quantum autem pertinet ad *fructum precum* quae in Missa dicuntur, ipsae etiam valent factae a sacerdote peccatore, quatenus hic orat nomine Ecclesiae, quia Ecclesia semper est Deo grata; secus, quatenus orat nomine proprio. Ita S. Thomas ·. Hinc dixit Alexander Papa4: Sacerdotes, *quanto digniores fuerint, tanto facilius pro necessitatibus pro quibus clamant exaudiuntur*.

Censet autem D. Thomas * quod si celebrans est excommunicatus, *quia esi ab Ecclesiae unitate separatus, orationes*

■p. Labbe, tom. 16, col. 120. — 1 3 P., qu. 82, Artic. 6. — 4 Can. *If*i 91*, mu*. 1, qu. 1. — · Loc. dt., artic. 7, ad 3.

•J Canus, *de Locis thco!., lib. 12, cap. 12*, v. *Decimum vero*, idem tenet ac Suarez hic superius nota *h*. — Oijetanus, *in qu. 79, art. 5*, ait Missam habere valorem infinitum; et sic si pro pluribus ad satisfactionem offeratur, aequae valere ac si pro uno dumtaxat offerretur.

1) Postea tamen, anno scilicet 1769, tum in opusculo *dc Caeremoniis Missae, pari. 3, de Abusibus in accipiendis Missis, n. 26 28*, tum *in Trid.*, sess. 22, n. 22, S. Doctor communioem vocavit et propugnavit priorem opinionem.

S*cuc<Li tentent*, pecalsUive probabilior, rrirci probabilj.

Differentia quoad fro cum. Ms* %le boni et reali <sacer doli*.

Juxta recentiores, vator infinitas quoad sufficientiam.

ejus efficaciam noti habent. Et hoc puto verius dicendum, loquendo de excommunicato *vitando*; cum Roncaglia *, Sporer * et Laymann 8 (contra Holzmann 8; et Croix 8 cum Soto *), Gabriele O, Dicastillo "», etc.). — Probabiliter vero dicit Laymann cum Avila et communi, secus esse de excommunicato *tolerato*; quia Ecclesia, permittendo quod fideles postulent Missas ab eo, consequenter etiam permittit ut omnino ipsae fructuosae sint postulantis. Vide *n.* 309.

« Unde resolves:

Obligatio
celebrandi
aliquoties.

313. - « 1°. Sacerdotes ordinarie peccant
« graviter, si non aliquoties in anno, sal-
« tem ter vel quater, solemnioribus festis
« celebrent: nisi legitime sint impediti.
« Ita Silvester, Reginaldus a), Suarez b),
« Coninck et alii communiter: — contra
« Angles, Bonacina^, Diana8; item card.
« de Lugo O et Tamburinium T, qui excu-
« sant saltem a mortali: dummodo com-
« municent in Paschate, absitque contem-
« ptus et scandalum. — Immo ubi Tri-
« dentinum est receptum, tenentur ex

1 De Sacrif. Mill., cap. 1, qu. 3, reap. 2. — • Part. 2, cap. 5, n. 322. — • Lib. 5, tr. 5, cap. 1, n. 12, v. *Dico* 2. — • De Euch., n. 324, reap. 2. — • Lib. 6, part. 2, n. 49. — *Laym.*, loc. cit. - *Avila*, pan. 2, cap. 6, diap. 4, dub. 5, v. *Dico* /. — *Silvest.*, v. *Missa* I, qu. 7, § *Quartum*. — *Coninck*, qu. 83, art. 2, num. 206 et 207. — *Angles*, Flor., de Euch., qu. 7, de Ministro Euch., diff. 10, concl. 2 et 3. — • Part. 2, tr. 14, resol. 19. — • Method, celebrand. Mita., lib. 1, cap. 6, § 2, num. 1, — • 3 P.t qu. 82, art. 10. — • Disp. 80, acct. I, v. *Hacc rts dubia*. — * Lib. 5, tr. 5,

< mandato episcopi, sub gravi culpa, ce-
« lebrare saltem dominicis et festis; excu-
« santur tamen, si episcopi nullum man-
« datum exstet ».

Dubitatur hic 1°. *An sacerdotes teneantur sub culpa gravi aliquando celebrare?*

Prima sententia communior, quam Cer> tenent D. Thomas 8, Suarez ., Laymann '°, X, l' Bonacina ", Juenin ", Holzmann '8, Contin. Tournely u, Elbel *5, Habertl8 Concina et Palaus l8 cum Vasquez, Navarro, Valentia, Azor, etc., docet teneri tam ex praecepto divino quam ecclesiastico. — *Divinum* praeceptum probatur 1°. ex illo Apostoli (ad Hebr. v): *Omnis namque pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis quae sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis.* Probatur 2°. ex verbis Christi (Luc. xxii): *Hoc facite in meam commemorationem.* Quae verba declarat Tridentinum l9 continere verum praeceptum, dicens: *Apostolis... eorumque in sacerdotio successoribus, ut offerrent, praecepit per haec verba:* Hoc facite, etc. — Praeceptum

cap. 3, n. L — “ De Euch., qu. ult., punct. 7, n. 1. — “ Inidit., de Euch., qu. 2, cap. 6, art. 1, conci. 1 et 2. — u De Euch., n. 338 et 339. — u De Euch., part. 2, cap. 9, art. 2, sect. 1, concl. L — “ Confer. 18, de Oblig. celebrandi, n. 195. — l° De Euch., part. 2, cap. 11, qu. 9. — ll De Sacrif. Misa., cap. 8, n. 1, 3 et 6. — • Tr. 22, punct. 12, n. 1. • *Vasq.*, disp. 232, cap. 1. • *Novar.*, Man., cap. 25, num. 88 v. *Vt^tismo primo*. - *Valent.*, disp. 6, qu. 10, punct. 3. • *Asor*, part. 1, lib. 10, cap. 24, qu. 1. — • Se«. 22, de Sacrif. Miss., cap. 1.

k) Sotus non sine formidine id docet; sensit enim *in 4, dist. 13, qu. 1, art. 8, v. De precibus*: « Orationes sacerdotis peccatoris in Missa, quatenus est minister Ecclesiae, esse fructuosas, non videtur praecisos comprehendere. Qui autem dicere vellet quod Ecclesia praescindendo haereticos, degradatos et alios, non potest facere quin si sacrificent, ejus utantur potestate, etiam in fundendis precibus, quamvis peccent, glossare potest dictum S. Thomae, quod eorum preces nullius sunt efficaciae, quatenus ex eorum devotione promanant; secus, quatenus eas in potestate Ecclesiae offerunt Tametsi prior solutio gratius litterae S. Thomae arrideat ».

O Gabriel Biel, *lect. 27, in canon. Miss., lit. H, v. Sed adhuc restat*, loquitur de excommunicato in genere, « quem Ecclesia manifeste prohibuit ne tali legationis officio fungeretur », de quo tamen scribit: Hoc non obstante, vi suae indelebilis ordinationis, « nuntius est Ecclesiae ejusque personam gerit ».

TM) Dicastillus, *tr. 5, de Sacrif. Miss., disp. 3, dub. 8, n. 211*, omnino probabile esse ait, hujus excommunicati orationes efficaciam habere; licet negativam sententiam non improbabilem *n. 215*, esse asserat.

313. - Quin etiam Reginaldus, *lib. 29, n. 167*, mortale esse pronuntiat, si absque legitimo impedimento, « vix ter aut quater in anno celebretur ».

b) Suarez, *disp. 80, sect. 1*, ait rem dubiam et incertam sibi videri; et probabile quidem esse non teneri sub mortali, etsi contraria opinio, « magis pia est et securior et in praxi consulenda, quia revera, et est magis consentanea rationi, et praeterea vix potest sine magno scandalo contrarium fieri ».

c) Bonacina, *de Euch., qu. ult., punct. 7, n. 1*, videtur id probabile existimare; sed *n. 1 et 2*, priorem sententiam probabiliorē esse affirmat.

d) Lugo, *disp. 20, n. 2*, negat utique argumenta, quibus probatur esse mortale, sibi

autem *ecclesiasticum* probatur ex *cap. Dolentes 9, de celebrat. Miss.*, ubi Innocentius III sic dixit: *Dolentes referimus quod non solum quidam minores clerici, verum... aliqui ecclesiarum praelati, circa comessiones superfluas... fere medietatem noctis expendunt.... Sunt et alii qui Missarum sollemnia vix celebrant quater in anno, et quod deterius est, interesse contemnunt: et si quando, dum haec celebrantur intersint... intendunt exterius collocationibus laicorum.... Haec igitur et similia sub poena suspensionis penitus inhibemus, districte praecipientes in virtute obedientiae, ut... officium nocturnum, pariter et diurnum..., studiose celebrent pariter et devote.*

Ratio autem hujus sententiae, quam affert D. Thomas, est: *Quia unusquisque tenetur uti gratia sibi data, cum fuerit opportunum, secundum illud* (II. ad Cor. vi): *Exhortamur ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. Opportunitas autem sacrificium offerendi non solum attenditur per comparisonem ad fideles Christi, quibus oportet sacramenta ministrari; sed principaliter per comparisonem ad Deum, cui consecratione hujus sacramenti sacrificium offertur.* — Hinc referunt Palaus 1

D. Thorn., 3 Part., qu. 82, art. 10. — 1 Tr. 22, punct. 12, num. 1, l. f. — *De Euch., part. 2, cap. 9, art. 2, sect. 1, concl. 1, v. *Confirm. litrum.* — 1 In 4, dist. 12, pan. 2, art. 2, qu. 1. — Pfortor/e, Sum., de Eucharistia, n. 94. -

et (Contin.] Tournely*, opinionem Cajetani¹J, sentientem non peccare graviter sacerdotes qui nunquam celebrant, jussu S. Pii V expunctam fuisse ex ejus commentario.

Secunda vero sententia, quam tenent S. Bonaventura 8 et Cajetanus *;> item Alensis^f) et Victoria, apud Palaum⁴; ac probabilem putant Suarez, Palaus et Laymann dicit, secluso scandalo, sacerdotem praecise ex sua ordinatione non teneri ad celebrandum. Et huic valde adhaeret Lugo ^{a ih ne}, dicens rationes primae sententiae nequaquam convincere. — Ratio hujus secundae sententiae est, quia non constat de praecepto. Non de divino; nam praeceptum illud: *Hoc facite, etc.*, non est datum singulis sacerdotibus, sed ipsorum communitati, nempe ut curent ne in Ecclesia Dei desit oblatio hujus sacrificii In textu autem Apostoli: *Omnis namque pontifex*, exprimitur tantum potestas quam singuli sacerdotes habent sacrificandi, non autem obligatio. — Ad praeceptum vero suppositum in cap. *Dolentes*, respondet Lugo Γ. Quod poena suspensionis respicit solummodo colloquentes in choro.^{2°} Quod poena illa non inducit peccatum grave; cum non sit latae, sed ferendae senten-

• Tract. 22, punct. 12, num. 2. — Shot., disp. 80. sect. 1, v. //aer rts. — Palaus, tnut. 22, punct. 12, num. 2. — • De Eucharistia, disp. 20, num. 2. — Lu^o, loc. dt., num. 6.

esse convincentia; sed addit hodie, ratione scandali « vix posse » excusari a mortali sacerdotem nunquam in anno celebrantem.

Et sane, in editione Romana anni 1570 operum S. Thomae Aquinatis, in 3 P., qu. 82, art. 10, desideratur opinio Cajetani de hoc quaesito; et solum in ejus commentario habetur, sacerdotem peccare si totaliter a celebrando absteineat. In editionibus vero vetustioribus, ut est editio anni 1533 (Venetiis, in aedibus Luceantonii Junte Florentini, in fol.) Cajetanus aliam movebat quaestionem: « Altera difficultas est, inquiebat, an peccatum hujusmodi omissionis sit peccatum mortale. Et est ratio dubii, quia nec omne praeceptum affirmativum, nec omne praeceptum negativum obligat ad mortale; nec apparet quare ratione caritati contrarietur talis ommissio, quamvis appareat quod contrariatur fervori caritatis; ex negligentia enim quadam, quae in tepore caritatis consistere videtur, talis provenit ommissio. — Breviter apparet mihi pec-

catum hoc esse secundum se veniale, utpote oppositum non ipsi caritati, sed ejus fervori. Attestatur autem huic sententiae diversitas opinionum de licita vel illicita hac omissione: parum enim a licito discedere videtur quod creditum est a doctoribus esse licitum ».

f) /Mensis, part. 4, qu. 11, membr. 2, art. 4, § 1, Quaest., in resp. ad 4, negat peccare mortaliter cum, qui ob reverentiam a celebratione omnino cessaret, nisi contrarium ipsi a superiore injungeretur. Sed in corp., discursum ita concludit: « Nec omnino est desistendum, neque ab immolatione neque a communione; neque sine magna sui probatione et dijudicatione est ad hoc accedendum ».

Laymann, lib. 5, tr. 5, cap. 3, n. 1, videtur utique hanc secundam sententiam ut probabilem agnoscere, cum dicat eam esse « gravium etiam auctorum ». — Et his auctoribus qui probabilem reputant, accensendus est etiam Azor, loc. cit.

tiae. 3°. Quod ibi textus circa Missarum celebrationem loquitur tantum de praelatis ecclesiarum.

Ad rationem autem D. Thomae responderi posset, ex ea non inferri praeceptum, sed tantum consilium, juxta verbum Apostoli *exhortamur*. Et ideo plures ex hujus sententiae auctoribus non eximunt sacerdotem, nunquam celebrantem in anno, saltem a culpa veniali, propter bonum quo privat se et Ecclesiam; eximunt vero a mortali. — Dicit autem Palaus * S. Pium expunxisse opinionem Cajetani, non ut falsam, sed ut minus probabilem et contrariam sententiae D. Thomae.

His tamen non obstantibus, ego cum Salmant. *h) primae* sententiae, ut longe communiori et tutiori, me subscribo. Tanto magis quia ipse Lugo § ait, sacerdotem negligentem celebrare in anno, hodie non posse 0 excusari a peccato gravi ratione scandali; quia hoc esset signum malae conscientiae. Immo Suarez§ hoc merito sentit etiam de sacerdote non celebrante per diuturnum tempus, puta per sex vel octo menses; ut dicunt Palaus4 et Salmant. §. Ex quo tandem concluditur sententiam oppositam, saltem propter scandalum, vix esse practice probabilem.

Dubitatur 2°. *Quoties in anno teneatur sub gravi quisque sacerdos celebrare?* In hoc doctores valde discrepant.

D. Thomas 4 sic ait: *Unde sacerdoti, etiamsi non habeat curam animarum, non licet omnino a celebratione cessare;*

1 Tr. 22, punct. 12, num. 2. — De Euch., ditp. 20, n. 13. — 1 Diip. 80, aect. 1, v. *Haec riti*. — 4 Loc. cit., n. 3. — 1 Tr. 5, cap. 5, n. 44. — 3 P., qu. 82, art. 10. — Sotus, io 4. diet. 13, qu. 1. art. 10, v. *At vero cum sit*. — 1 De Sacrif. Mit., Hb. 3, cap. 1, num. 6 (*at.*, «zione 2, cap. 1. § b v. *Passando ai ^iorni*. — Institut., de Euch., qu. 2, cap. 6, art. 1, concl. 2. — 1 Sum., pari. 3, de Sacrii. Miw., qu. 21, concl. 2. — H De Each., pan 2, cap. 11, qu. 10, reap. 1.— H De Sacrif. Min., cap. 8, n. L — H Setr. 23,

Salmant., *tr. 5, cap. 5, it. 43*, de prima sententia dicunt: « Magis pia, securior et tn praxi consulenda ».

O Lugo ait: « Vix posse ab istiusmodi gravi peccato excusari.

J) Richardus de Mediavilla, *in 4, dist. 13, art. 2, qu. 2*, obligat ad celebrandum *aliquoties*; quod ita explicat: Qui « loco et tempore debito et convenienti, habita opportunitate et dispositione, non vult uti, sed notabiliter negligit, peccat».

sed saltent videtur quod celebrare teneatur in praecipuis festis, et maxime in illis diebus itt quibus fideles communicare consueverunt. — Haec autem praecipua festa explicat Sotus apud Benedictum XIV ' intelligi de Nativitate Domini, Paschate et Pentecoste, in quibus ait olim fideles consuevisse communicare. Sed Juenin § his addit festa Ascensionis, Corporis Christi, Nativitatis Beatae Virginis Mariae, Annuntiationis, Purificationis et Assumptionis

Immo Merbesius ' et Habertl0 sentiunt obligari ad celebrandum singulis dominicis et festis, praesertim solemnioribus. Et idem sentit Pater Concina ", dicens: *Qua lege fideles urgentur intéressé sacrificio, eadem sacerdotes tenentur offerre* Id colligunt ex Tridentino ", ubi habetur: *Curet episcopus, ut ii* (sacerdotes) *saltem diebus dominicis ac festis solemnibus..... Missas celebrent*. [Contin.] Tournely§ autem sic ait: *Gravis peccati suspectos esse tot sacerdotes, qui semel in anno.... celebrant*.

Alii tandem cum sententia longe communiori sentiunt, sacerdotes non teneri ad celebrandum, nisi ter vel quater in anno, in festis solemnioribus. Ita Busenbaum (ut supra) et Navarrus 14; Laymann 18 cum Soto, Richardo», Paludano, Silvestro et Valentia; ac Elbel18 cum Scoto i>, Gobat et Anacleto. — Immo Suarez17, Lugo 1"J, Bonacina18 et Holzmann dicunt sufficere, si celebrent ter vel quater in anno quibuslibet diebus. Et non immerito

de reform., cap. 14. — u De Euch., part. 2, cap. 9, art. 2, aect. 1, concl. 1, v. *Ex his colliers*. — M Man., cap. 25, n. 68, v. *Vicesimo primo*. — " Lib. 6, tr. 5, cap. 8, num. 1. — Sotus, in 4, dist. 13, qu. 1, art. 10, v. *Atvero cum sit*. — Palnd., in 4, dist. 13, qu. 2, art. 1, concl. 1, (n. 4). - Siivtf., v. *Mista 1*, qu. 7, v. *Quartum*, — Valent., disp. 6, qu. 10, punct. 3. — " Confer. 18, de Oblig. celebrandi, num. 195. — Attach Retffenst., tr. 14, dist. 5, num. 82. — n Disp. 80, sect. 1, v. f. — u De Euch., qu. uLL, punct. 7, num. 2.

*) Elbel allegat Scotum, sed videtur esse mendum pro Soto; nusquam eniin apud Scotum id reperire potui.

') Gobat, *tr. 3, n. 482*, obligat ad celebrandum «aliquoties in anno».

mJ Lugo, *de Euch., disp. 20, n. 13*, id habet, « retenta sententia de obligatione celebrandi ».

") Holzmann, *de Euch., n. 343*, rigidius loquitur dicens: « Mortaliter peccatum sa-cerdotem qui, cessante legitimo impedimento.

id probabile putant Salmant. * cum Soto Tolet0), Vasquez, Azor, Henriquez, Gavanto, Hurtado, etc. : modo servetur debita distantia prout dictum est in fine primi Dubii. Et haec sententia est conformis decreto S. C. Concilii, edito mense Novembr. 1696 (apud Monacelli8), ubi dictum fuit: *Qui sine justa causa ter vel quater in anno non celebrafet, cum peccet mortaliter, posset ab episcopo... puniri t)*.

Dicunt tamen Salmant.8 cum Tamburinio et Garcia, quod *sacerdotes religiosi* tenentur saltem singulis mensibus celebrare; quia omnes religiosi sive moniales (ut praecipitur in clem. 1. *Ne m agro*, § *Sane, de statu monach.*; et idem dicitur de monialibus in Tridentino 4) tenentur in singulis mensibus confiteri, et prima dominica mensis communicare, nisi abstineant ex judicio praelati vel confessarii. — Sed ex hoc textu video induci obligationem tantum communicandi semel in mense, non autem celebrandi. Praeterea quod non improbabiler docet Suarez 5, haec decreta non exprimere clare praeceptum, sed dumtaxat consilium, dum ibi tantum dicitur: *Ad confessionem.... accedant...., et.... communicent*. Unde Tridentinum § (ubi in margine notatur praefata Clementina) sic ait: *Attendant diligenter episcopi et caeteri superiores mo-*

1 Tr. 5, cap. 5, n. 44. — Sotus, in 4, dial. 13. qu. 1, art. 10. col. penult. — Vasq., di«p. 232, cap. 1, num. 11. — A»or, part. 1, lib. 10, cap. 24, quaer. 1, i. t — Henrjq., lib. 9, cap. 23, n. 2. — Gavant., part. 3, tit. 12, num. 6. — Gasp. Hurtad., de Sacrii. Mi., disp. 4, diff. 1, v. So/ms vero el § eeq. — Fonnular., part. 1, tit. 5, formal, 9, n. 15. — Tr. 6, cap. 5, n. 44. — Akaq. Tambur., de Jure abbat., tom. 2, diip. 5, qu. 5. num. 3. — Micron Garcia, SumA moral, tr. 3, diff. 2, dud. 1, n. 20. — 4 Sen 25, de regular., cap. 10. — D»p. 70, aect. 2. v. *Dico 1*, i. f. — Loc. dt., — ' De Euch., part. 2, cap. 11, qu. 10, reap. 2, l. f. — • Man., cap. 25, n. 134. — De Euch., qu. ult., punct. 7. '

non saepius ac quater per annum celebraret ». Si tamen saepius celebret, « quibuscumque tandem diebus id faciat », non peccabit mortaliter.

o) Toletus non satis accurate a Leandro, *de Sacrif. Miss., disp. 5, qu. 2*, (a quo Salmant. citationem mutuati sunt) allegatur; scribit enim: « Plures sunt doctores et graves, qui tenent quod ter aut quater in anno celebrare debet, saltem festis solemnibus, quibus solent fideles communicare: et oppositum facere est peccatum mortale».

r) Utrum vero authentica sit ista deela-

nasteriorum sanctimonialium, ut in constitutionibus earum admoneantur (nota) *sanctimoniales, ut saltem singulis mensibus confessionem peccatorum faciant, et sacrosanctam Eucharistiam suscipiant*. Unde concludit Suarez: *Nisi speciale votum intercedat, aut nisi ex instituto religionis constet constitutiones....obligare sub mortali, nulla talis est rigorosa obligatio*.

Parochos autem dicit Habert ' teneri celebrare non quotidie, sed saepius quam dominicis et festis. — Sed communiter et verius dicunt alii teneri ad celebrandum tantum diebus festis, in quibus tenentur parochiani Missam audire; cum hae obligationes sint correlativae: in quibus enim diebus tenetur populus Missam audire, tenetur parochus illam celebrare^A Ita Navarrus ., Bonacina ', Azor 10; et Barbosa 11 cum Graffio, Homobono, Molfesio, Villalobos, Diana, Fagundez, Philiberto Marchino, etc.; ex concilio Tridentino 18, ubi dicitur: *Si autem curam habuerint animarum, tam frequenter ut suo muneri satisfaciant, Missam celebrent*. Salis igitur munus suum implent, si sacrificant quoties populus Missam audire debet. Et hujus sententiae est etiam Benedictus XIV «.

Quoad autem *episcopos*, dicit Habert '4, ex *cap. ult. de privil., in 6e*, eos non de-

num. 4. — M P<rt. 1, Hb. 10, cap. 24, qu. 2. — u In Trid., ica» 23, cap. 14, num. 4; et de Off. et Poteat. epiae., alle^ 24. n. 22. — Jacob. de Grafflis, Dect», aur., part. 1, lib. 2, cap. 39, n. 7. — Homobon., de Exam, eccles., tom. 3, tr. 13, cap. 1, qu.5, reaal. 2. v. f. — Molfee., tr. 8, cap. 14, n. 5 et 14. — Villafob., part. 1, tr. 8, diff. 14, n. 4, i. f. — Diana, part. 2, tr. U, resol. 26. — Fa^und., de 1' Pracc. Eccl., lib. 3, cap. 15, n. 8. — Pkilib. March., tr. 3, part. 2, cap. 30, num. 1. — H Se»». 23, de reform., cap. 14, v. f. — M De Sacrif. Mita., lib. 3, cap. 3, num. 3; (*al.*, iexione 2, cap. 1, | 2, v. *Æ quantnnqna*. — 14 De Euch., part. 2, cap. 11, qa. 10, resp. 3, l. L

ratio in Tot /o m ph., ut ait Monacelli, mihi dubium est; reperio enim apud Pallotùni, v. Missa, § 7, *n. 39*, hanc aliam, et quidem contrariam declarationem: « Verum sacerdotes legitime non impexiiti non possunt cogi ab episcopo per censuras vel alias poenas ad celebrandum, sed tantum hortari».

In citata scilicet Clementina. r) Haec sententia intelligenda est *per se*, scilicet seclusa alia obligatione aut praecepto, uti non pauci ex citatis auctoribus explicant Praeterea, Barbosa et Graffius dicunt parochum teneri celebrare *saltem* diebus festis.

S Doctor priori -entendre adhaeret.

Quoitea in anno celebrandum.

Probiy liter uni celebrat'eraut'au ter csikt libet lit ba».

?*rnchi letwe do e'

cp9^p^<e

cere ullam diem transigere sine Missa, remota rationabili causa. — Sed advertendum quod textus non loquitur absolute de celebratione, sed vel de celebratione, vel de auditione Missae.

314. - * 2°. Etsi in ecclesiis cathedralibus collegiatis et conventualibus (ubi est competens sacerdotum numerus) « quotidie debeat una saltem Missa privata celebrari et altera cantari, peccentque mortaliter dictarum ecclesiarum rectores "J, si in hoc deficient (Suarez, Coninck, Laymann, Marchinus, etc.): — non esse tamen mortale (praescindendo a peculiari obligatione talis ecclesiae) semel vel bis in hebdomada omittere alterutram, docet Tamburinius¹; uti neque si in ecclesiis collegiatis die festo cadente in feriam privilegiatam (v. gr. vigiliae, quatuor temporum, quadragesimae vel rogationum) Missa sollemnis de feria post Nonam canenda semel omittatur. — Ibid. b², ex Abbate b², Marchino b², etc. ».

Circa Missam conventualem, vide sancta a nostro Pontifice Benedicto XIV, n. 326.

Quomodo Jippîc«n" Jén? MH-
“““

« 3°. Peccat graviter qui tenetur pro alio offerre Missam, fructum tamen principalem applicat aliis. Quia id alii est « fraudi in re gravi ».

315. - « 4°. Graviter peccat: 1°, Qui ad Sacrum ex justitia obligatus, illud « jdiu differt; quia magno fructu alterum

¹ Method, celebr. Mi., lib. 1, cip. 6, § 2, num. 4. — • Method celebr. Mi., Hb. 3, cap. 1, § 9, n. 10. — hb. 23, n. 236. — • Exam., part. 3, cap. 5, § 9, n. 4. — • De Euch., qu. ull, punct. 7, § 2, n. 1. — • De Matr., lib 1,

314. - a) Ita sane docent Suarez, disp. 80, sect. 2, v. Dico 2; Coninck, qu. 83, art. 2, n. 203 et seqq.; Laymann, lib. 5, tr. 5, cap. 3, n. 5; Marchinus, tr. 3, part. 2, cap. 30, n. 5 et 6, de obligatione procurandi ut Missa celebretur quotidie in dictis ecclesiis, si sacerdotum numerus id permiserit: nullus tamen ex his auctoribus, quidquid dicat Busenbaum, obligat ad duas quotidie Missas ibidem celebrandas.

b) Thomas Tamburinius, quidquid dicat Busenbaum, hos auctores non citat pro opposita sententia, sed solum pro opinione quae vult adesse obligationem cantandi in dictis feriis utramque Missam; quam quidem obligationem gravem esse dicunt Ascanius Tamburinius, de Jure abbatum, tom. 2, disp. 5,

privat (Silvester a), Reginaldus <0, Fernandez etc.): multoque magis, si plane « omittit; teneturque hoc casu ad stipendii restitutionem. Tamburinius. — Si « quis accipiat plura stipendia, quibus non « nisi post longum tempus possit satisfacere. Ratio eadem est. Silvester Reginaldus, Fernandez &. — 3°. Qui Sacrum « animo se obligandi promisit et non praestat (Bonacina 4): etsi probabile sit, hoc « non esse mortale, ut habet Sanchez. Vide Diana e, ubi citat Cajetanum < Vasquez *0, Hurtadum etc., affirmantes « quod, qui pluribus Missam gratis promisit, possit unica satisfacere: quod tamen alii communiter negant ».

316. - Quoad stipendium Missae, refert aliqua praenotare sapienter tradita « ipau ab eruditissimo nostro Pontifice Benedicto XIV in suis Operibus de Synodo, de Missa, etc. — Olim fideles sacerdotibus offerebant panem et vinum pro sacrificiis: in quibus quod supererat, in usum cedebat ipsorum sacerdotum et clericorum. Deinde permissum fuit offerri etiam oleum, spicas, uvas et similia. Demum permissum etiam offerri pecunias, quae prius non applicabantur sacerdotibus, sed mittebantur in arcam, distribuendae in sustentationem ministrorum et pauperum; sed successu temporis traditae sunt ipsis sacerdotibus, ut pro offerentibus Missas applicarent. Quod alias merito approbavit Ecclesia, contra Wiclefistas, qui id im-

disp. 5, n. 17 et 25. — • Part. 2, tr. 17, resol. 9; part. 4, tr. 4, resol. 196; part. 5, tr. 14, resol. 81. • Gasp. Hurtado de Sacrii. Miss., disp. 4, diff. 15, v. Quod autem sacrificium. — Bened. XIV, & Synodo, Hb. 5, cap. 8; de Missa, Hb. 3, cap. 21.

qu. 9, n. 37; et Marchinus, loc. cit., n. 7; dum contra Thomas Tamburinius, loc. cit., n. 6, negat mortale esse si id omittatur, quia manifeste non constat, inquit, de tam rigoroso praecepto.

315. - (*) Silvester, v. Missa I, qu. 10, i. f., habet id quod sub 3 ponitur a Busenbaum; Reginaldus autem, lib. 23, n. 236; et Fernandez de Moure, Exam., part. 3, cap. 5, § 9, n. 4, quod sub 2.

*) Cajetanus et Vasquez, non a Diana, sed ab Hurtado, disp. 3, diff. 8, citantur, et quidem pro ratione tantum hujus sententiae: quod scilicet Missa pro pluribus oblata tantum singulis prosit ac si pro uno offerretur; et ita sane tenent Cajetanus in 3 P., qu. 79, art. 5; Vasquez, disp. 231, cap. 3.

probant; nam, ut docet D. Thomas 1: *Sacerdos non accipit pecuniam quasi pretium consecrationis Eucharistiae....: hoc enim esset simoniacum; sed quasi stipendium suae sustentationis*. Et hoc est juxta illud Apostoli I. Cor. ix, 13: *Nescitis quoniam qui in sacrario operantur, quae de sacrario sunt edunt; et qui altari deserviunt, cum altari participant?*

Sed quamvis res ita se habeat, hinc tamen erupit avaritia sacerdotum, qui propter hoc lucrum pluries in die celebrabant: propterea id prohibuit Innocentius III . — Sed huic prohibitioni alia successit nequitia; etenim sacerdotes in eadem Missa tot hostias consecrabant, quot erant eleemosynam offerentes. — Alii vero Missam diei legebant ter vel quater, usque ad offertorium; deinde tot secretas iterabant, quot orationes legebant; et tandem sub uno canone Missam perficiebant, tot repetitis collectis in fine, quot initio recitaverant: et sic pro numero repetitionum accipiebant stipendia; vocabanturque hae Missae *bifaciatæ* et *trifaciatæ*. Sed ipsae adhuc fuerunt eliminatae.

Postea alii plures errores in medium irrepserunt, qui ab Alexandro VII fuerunt proscripti in propos. 8, 9 et 10, quas referemus n. 318 et 321.

1 2. 2'', qu. 100, art. 2, ad 2. — . Cap. *Consuluisti* 3, de celebrat. Minar. — *Sih*si.*, v. *Simonia*, qu. 3, § *Tertia recula*, i. f. . *Jacob, de Graff.*, Decii, aur., part. 1, lib. 2, cap. 96. num. 82. . . Lib. 21» de Sacrii. Mi»,., η. 590. — . Diip. 86, sect. 3. — . De Each., diip. 21, η. 18. — . De Sacrii. Mi»,., cap. 6, § 2, n. 4. — ' De Euch., part. 2, cap. 9,

317. - °) Cajetanus, in *2am 2at*, qu. 100, art. 2 et 3, dub. 1, v. f., et v. *Patet* 3, cum duplici distinctione loquitur. Et primo quidem de *stipendio sustentationis*, de quo negat posse pacisci sacerdotem divitem; sed posse accipi ait, si gratuito detur vel ex auctoritate superioris: deinde de stipendio *ex operarunt locatione*, quod absque ulla distinctione pauperis aut divitis, accipi posse ait, non quidem ratione ipsius celebrationis, sed ratione circumstantiarum, quae celebrationi sunt annexae.

b) Gersonius, Thomassinus et Navarrus manifeste rem innuunt. — Gersonius enim, *de Vita spir.*, lect. 4, coroli. 14, propos. 6, absque ulla pauperis aut divitis distinctione, licitum esse ait accipere stipendium pro sustentatione, quia nemo tenetur suis stipendiis militare. — Et Thomassinus, *Vetus et nova Eccles, disci-*

317 - Quaeritur 1°. *An sacerdotes divites possint pro Missis stipendia accipere?*

Negant Cajetanus a), Silvester et Gralfius, apud Escobar; quia stipendium traditur in sustentationem celebrantium: divites autem jam habent unde alantur. — Sed communiter et recte affirmant Suarez 4, Lugo., Concina.; Contin. Tournely 7 cum Gersonio et Thomassino *); Salmant. ., Palaus .; et Escobar 10 cum Navarro b), Soto, Coninck, Bonacina, Reginaldo et aliis passim; et favet D. Thomas^ . Ratio: tum quia hodie id permittitur a consuetudine universalis Ecclesiae; tum quia quisque operarius (sive dives sive pauper) dignus est mercede sua, et, ut inquit Apostolus: *Quis militat suis stipendiis unquam?* (I. ad Cor. ix). — Vide dicta *Lib. III, n. 55, Qu. 5*.

Utrum autem sit simonia celebrare principaliter ob stipendium? — Probabilius negatur. Vide dicta *ibid.*, *Quaer. 6*.

Quaeritur 2°. *Quomodo peccet sacerdos, differendo celebrare Missas accepto stipendio?*

Utique graviter peccat, si diu differt; ut habetur in decretis S. C. Concilii editis die 21 Junii 1625, ex auctoritate Urbani VIII illi specialiter attributa; et ab Innocentio XII, in sua bulla quae incipit: *Nuper, etc.*, confirmatis. — Omnia haec in

art. 2, sect. 4, qu. 1. — . Tr. 5, cap. 5, num. 2. — . Tr. 22, punct. 14, n. 3. — * Lib. 21, n. 591 et 592. † *Sotus*, de Juit. et Jure. lib. 9, qu. 6, art. 1. - *Coninck*, qu. 83, art. 1, n. 198. . *Bonae.*, de Euch., qu. ult., punct. 8, n. 7. - *Rtgin.*, lib. 23, n. 232, v. f. — *Innoc. XII*, bulla *Nuper*, de die 23 Decembr. 1697, § 7, et § 14, ad 11» in Bullar. Rom. Mainardi.

Sacerdos
divea licite
acipit sti-
pendium.

Diu differ-
re celebra-
tionem, ac-
cepto sti-
pendio, le-
thaie.

plina, part. 3, lib. 3, cap. 4 et seqq., ait beneficiatum qui patrimonium habet posse nihilominus beneficii fructus percipere. — Navarrus denique, *Man.*, cap. 23, num. 102, v. *Sexto*, negat in universum simoniam esse, aliquid dare vel accipere pro ministri sustentatione, . quod procul dubio, inquit, procedit in sustentatione necessaria quoad utrumque forum, et etiam *in non necessaria*, quoad forum conscientiae ».

c) S. Thomas, *Quodlib. 6, art. 10*, utique (avet, dum de decimis loquens: « Quamvis sacerdos sit dives, inquit, nihilominus pauper tenetur ei decimasolvere ». Sed in *2a2ar*, qu. 100, art. 2, ad 2, licitum esse ait aliquid accipere pro Missae celebratione, « quasi stipendium suae sustentationis, ut dictum est ». At in corpore articuli id concesserat . tamquam stipendium necessitatis».

extensum affert Pater Lacroix ‘; et signanter * legitur decretum, ubi sic sancitum fuit: *Eleemosynas... manuales et quotidianas ita demum...* (sacerdotes) *accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeant; alioquin omnino abstineant*. Sed cum inde quaesitum fuisset, an qui non satisfecerint oneribus susceptis, possint nova onera suscipere; eadem Sacra Congregatio, auctoritate ejusdem Urbani (vide apud eumdem Croix 3) declaravit decretum non intelligi absolute, sed sacerdotes *posse... nova etiam onera suscipere...*, dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

Sed hic Dubium fit: quantum temporis spatium intelligatur per illud *modicum tempus* ?

Certum est 1°. Peccare sacerdotem, si petitam Missam pro aliqua urgente gratia impetranda, puta pro felici partu, evadendo periculo, lite vincenda, etc., ille omittat celebrare intra tempus celebrationi aptum. Ratio, quia (ut bene ait Lugo 4) circumstantia temporis tunc pertinet ad substantiam rei petitae; unde, transacto eo tempore, merito ajunt Roncaglia 5 et [Contin.] Tournely -, quod sacerdos teneatur stipendium restituere, etiamsi postea

‘ Lib. 6, par.: 2, n. 63. — ‘ Loc. dt., n. 68. — 1 Loc. at., n.96. — ‘ De Euch., diip. 21, n.45. — ‘ De Sacrii. Mim., cap. 7, qu. 10, resp. 2. — ‘ De Euch., part. 2, cap. 9, art. 2, sect 4, qu. 9. — ‘ pc Euch., diip. 21, n. 45 — S. C C., in bulla *Nh/kt*, loc. dt., ad 12. — ‘ Tom. 2, declarat, ad comitit. 9 Urbani VIII, ad 10. — *Arriaga*, de Sacram.,

d' Sporer, *part. 2, cap. 5, n. 355*, in univ ersum scribit de eo « qui Sacrum ex justitia debitum omisit, aut certe ejus fructum non applicavit ». Et negat satis esse restitutionem ignoranti tactam fuisse: ‘ Obligatur ergo aut restituere scienti, monendo Missas non esse lectas ; aut illo stipendio curare alias Missas ejusdem intentionis pro ipso celebrari ». Quod si Missa pro urgenti necessitate petita fuisset, resarcienda etiam esse damna, aliis orationibus ad illum finem ordinatis.

‘) Quin etiam Lugo dicit regulariter satisfieri posse, « celebrando die sequenti, vel infra, vel etiam post octavam ».

1' Pasqualigo, *de Sacrif. Miss., qu. 965, n. 8*, spatium trium mensium ut modicum habet, quando Missae committuntur celebrandae, « non solum absque determinatione temporis, sed absque ulla instantia celcrita

celebraverit. Immo recte addit Sporer^ non sufficere si stipendium restituatur; sed monendum esse insuper eum qui stipendium dedit de Missis tempore apto omissis. — Certum est 2°. quod si quis tibi det eleemosynam ut celebres pro ipso in festivitate hodierna, peccas si postea Sacrum facias; quamvis admittat b^ Lugo ‘ posse illud facere die crastina -). — Certum est 3°. te non peccare differendo, si dans eleemosynam, audito impedimento, consentiat in dilationem; ut explicavit Sacra Congregatio.

Praecisis autem his casibus, laxè dixit ,^r Peyrinus8, modicam esse dilationem trium annorum ; vel sex mensium, ut censuit Arriaga. — Necnon nimiam puto dilationem trium mensium, quidquid dicant Pasqualigo f^, Renzi - et Tamburinius 10: qui male citat pro hac opinione Lugonem 11 cum Ledesma et Villalobos. — Nam ibi Lugo approbat doctrinam praefatorum auctorum, dicentium spatium tantum duorum mensium esse modicum ; et sic etiam sentiunt Garcia, Philibertus, Ripa h), Corbulus h^, etc., apud Salmant. *. Idque colligunt ex can. *Praesentium, caus. 1, qu. 1*, ubi pastor, absens a sua ecclesia per duos menses, non dicitur suae ecclesiae defuisse 0; et ex Tridentino 18 ubi spatium

di*p. 56, num. 15, i. C — ‘ De Euch., cap. 4, qu. 50. — ‘ Method, celebr. Mitt., lib. 3, cap. 1, § 9, n. 4. — u *De Euch., disp. 21, num. 34. - Villal., part. 1, tr. 8, diff. 18, num. 2. — Micon. Garcia, Suma moral, tr. 3, diff. 10, dud. 8. n. 4. - Philth. Marckin., tr. 3, part. 2, cap. 31, n. 5. - » Tr. 5, cap. 5, n. 57. — u Sett. 23, de reform., cap. 1.*

lis in celebrando, et veluti ad commoditatem celebrantis » ; si vero simpliciter absque temporis determinatione, censet, *n. 7*, bimestre esse modicam dilationem.

Petrus de Ledesma, *Sum., de Euch., cap. 18, concl. 17*, arbitrio prudentis relin^ quendum esse ait, addens sancte et religiose sanciri in Praedicatorum ordine, ne ultra quinquaginta Missarum numerum religiosos ullus admittat

h) Ripa, *in leg. Si insulam, n. 36, ff, de verbor. obligat.*;Corbulus, *de Emphyt., Causa privationis 15, limit. 41, n. 25*, assignant bimestre ut modicum spatium ad purgandam moram in emphyteusi.

Si nempe ex manifestae aegritudinis causa id fuerit Unde non videtur ad rem, ut scite notat S. Alphonsus; sicut neque Tridentinum, quod habet duos vel *ad summum tres menses*, ut modicum tempus.

Pro defunctis dilvlio uni m mensi», gra-ni.

Quid de Miuis dati» communi-on.

duorum mensium modicum reputatur. Istae paritates mihi non satisfaciunt: nihilominus probabile videtur id quod dicit Lugo J), nempe nequaquam peccare sacerdotem, qui dicit Missam promissam infra duos menses. Et hanc sententiam approbat etiam [Contin.] Toumely », asseritque esse communem, sic dicens: *Potest quis Missarum stipendia ad menses duos acceptare ; prout cum communi diximus Tom. 1, de Orat., pag. 615, v. Censuit*.

Unde rationabiliter putat Pater Concina dilationem duorum mensium non esse modicam, ex declaratione S. Congregationis ejusdem Concilii, edita 17 Julii 1655 (quam refert Benedictus XIV8), ubi immo dictum fuit, *modicum tempus non reputandum spatium duorum vel trium mensium, sed intelligi infra mensem*.

In Missis autem pro *defunctis*, dilationem unius mensis merito gravem reputant Salmant.4, Palaus 6, Escobar -. Et ab hac sententia non dissentiunt Sporer Roncaglia *), Tournely et Croix1: dum dicunt Missas pro defunctis citius celebrandas quam pro vivis.

Advertit autem [Contin.] Tournely8 quod, cum Missae traduntur celebrandae alicui communitati plurium sacerdotum, tunc praesumitur qui dat eleemosynam pro multis Missis, velle citius eas celebrari. Hoc tamen non intelligendum quod omnes sacerdotes illius communitatis debeant se occupare in satisfaciendis hujus-

1 De Euch., part 2, cap. 9, art 2, sect. 4, qu. 9, v. *Quae anfrm.* — ‘ De Sacrif. Miw., cap. 6, § 2. num. 24 (non tamen citat declarationem S. C.). — ‘ Noliucat. 56, num. 14. Cfr. etiam Pallottini, v. *Missae*, § 2, n. 3, ubi S. C. pluries idem declarasse refertur. — ‘ Tr. 5, cap. 5, num. 57. — 1 Tr. 22, punct. 14, num. 11, i f. — ‘ Lib. 21,

1) Lugo, *disp 21, n. 45*, ait modicam esse dilationem: « Si mense sequenti celebrentur Missae utriusque mensis; erit tamen veniale, nisi intercedat rationabilis causa, quae poterit etiam a veniali excusare».

k) Sporer, *part 2, cap. 5, n. 354*, vult in hoc spectandam esse voluntatem rationabiliter praesumptam offerentium, quia animae in purgatorio detentae « sexaginta dies non dicunt esse modicum tempus ». — Roncaglia, *de Sacrif. Miss., cap. 7, qu. 9, resp. 2*: « Optarem etiam, inquit, Missas pro defunctis celarius celebrari ». — Continuator Tournely, *de Oral., cap. 2, art. 7, qu. 4*, id non habet, quidquid investigare conatus sim.

modi Missis; sed quod non debeant tamdiu differre, quamdiu oporteret si Missae illae uni committerentur.

Hinc dico tunc posse totum numerum distribui in singulos communitatis, vel saltem in majorem ejus partem, si illa numerosior sit: et hac distributione facta, tota communitas poterit intra tantum temporis satisfacere, quantum concederetur unicuique communitatis pro sua rata satisfacienda. Bene enim ait Holzmann -, quod has numerosas Missas committentes facile praevidere possunt quod communitas alias habeat obligationes ‘l.

Quaeritur 3°. *An sacerdos omittens celebrare Missam peccet graviter, si stipendium pro ilia acceptum non sit materia gravis?*

Prima sententia negat ; et hanc tenent Palaus ^, Sporer^, Elbel ^», Renzil8; et Salmant.18 cum Herincx, Pellizzario, Sanctio "J, Fagundez etc. — Ratio, tum quia gravitas materiae hic non est pensanda ex fructu spirituali Missae (alias omittens quamlibet orationem promissam graviter peccaret), sed ex damno illato, quod in hoc casu per se non censetur grave, cum illud levi stipendio redimi possit; tum quia hujusmodi damnum spirituale non videtur grave in aestimatione hominum, cum ex omissione unius Sacri promissi non reputentur homines gravem injuriam pati.

num. 161. — 1 Lib. 6, part. 2, n. 156. — ‘ De Ora., cap. 2, art. 7, i f, v. *Censuit.* — ‘ De Euchar., n. 381, v. f. — * Tr. 22, punct. 14, n. 2. — 11 Fari. 2, cap. 5, n 353. — “ De Euch., cap. 4, qu. 40 — 11 Tr. 5, cap 5, num 39 ‘ */ferinae*, diap. 6, de Sacrif. Miss., n. 1n0. ‘ *Pillu.*, tr. 5, cap. 9, n. 20.

U S. Cong. Cone., decreto *Ut debita*, diei 11 Maji 1904, aliisque subsequentibus declarationibus, terminos, intra quos Missae manuales vel ad instar manualium celebrandae sunt, determinavit. Decretum istud et relativas declarationes lector reperiet adnexa velut appendicem huic tractatui de Eucharistia, post *num. 424*.

Elbel, *confer. 18, de Oblig. celebrandi, n. 217*, ita profecto docet, « si is qui praebuilt stipendium fuit saltem mediocriter dives ».

Thomas Sanchez, *de Matr., lib. 1, disp. 5, n. 24 et 25*; Fagundez, *de 1 Praec. Eccl., lib. 3, cap. 8, n. 11*, loquuntur de Missa amice et liberaliter promissa, et negant

Si »stipendi ara e fl leve, omisio Mime levi% laxu iU103.

Probabi-
liu* IUOC O-
tnhaio Mis-
sje gravn.

Secunda vero sententia probabilior affirmat: et hanc tenent Holzmannl; Croix « cum Aversa; Roncaglia® cum Passerino; et Petrus Navarra, Stephanus ac Bonaespei, apud Salmant.4. — Ratio, quia gravitas materiae probabilius hic est mensuranda, non in ordine ad stipendium, sed ad fructum Missae quo privatur eleemosynam tradens, cui ex huiusmodi privatione certe grave damnum infertur. Prout si, v. gr. dato exiguo stipendio, tu fossorem conduceres ut tibi aditum aperiat ad aquam pluviam in tuum agrum inducendam, non levis damni causa ille tibi erit, si operam suam ponere negliget. — Nec valet dicere quod tale damnum levi stipendio redimi potest. Nam redimi utique posset, si alter qui stipem tradidit, certior fieret de omissione Missae; alias, si manet inscius, certe non poterit damnum illud redimere. Quod autem tale damnum in aestimatione hominum leve reputetur, hoc non satis probatur; interim de se grave est.

Quaeritur 4°. *An aident peccet graviter omittens dicere unicum Missam gratis promissam?*

Affirmant Concina®; Navarrus% Ledesma P) et Bonacina, apud Renzi*: ob

1 Dt Each., n. 366. — · Lib. 6, p<rt. 2, num. 1M. *Aversa*, qu. II, tect. 18, v. *Canteturque*. — · De Sacrif. Miis., cap. 7, qu. 10, reip. 1. · Passrr., de Stalib., qu. 187, art. 4, num. 1263. — *Petr. Navarr.*, de Restitut., lib. 2, cap. 2, num. 382. · *Stophan. a S. Paulo*, tr. 5, diip. 4, dub. 12, num. 72. · *Francise. Bonaespei*, de Euch., disp. 9, num. 97. - < Tr. 6, cap. 5, num. 39. — * De Sacrif. Miss., cap. 6, § 2, n. 9. — *Bonae.*, de Contract., disp. 8, qu. 12, punct. 2, num. 8, v. *Addit Sanchea*. - · De Euch., cap. 4, qu. U). — 1 Lib. 3. part. 2, num. 776, cum lib. 6, part. 2, num. 154. — · Confer. 18, de Oblig. celebrandi, num. 218. — · De Matr., lib. I, disp. 5, num. 25. — “ Part. 2, tr. 17,

eamdem rationem, ut supra, quia per talem omissionem grave damnum spirituale promissario infertur.

Sed probabiliter negant Croix', Elbel·, Roncaglia Sanchez·, Diana10; Sporer" cum Cajetano Molina r) et Suarez ac Renzi*. cum Fagundez, Portello ac Pellizzario. — Ratio est: vel quia simplex promissio non obligat sub gravi, ut hic dicunt Elbel et Sporer (juxta sententiam allatam *Lib. III, n. 720, n. Tertia*, (\wsm tenent Cajetanus, Bafiez*), Salmant. et Lugo *: saltem, ut ait Lugo, nisi promittens expresse sub gravi se obliget). Vel quia, ut ajunt Sanchez, Roncaglia, Busenbaum >), Croix et Elbel, promittens unam Missam non censetur gravem obligationem sibi imponere.

Omnes autem conveniunt, peccare graviter qui omittit Missam debitam ex voto, aut praecepto praelati; quia nemo dubitare potest hanc esse materiam gravem in voto vel praecepto. — Vide Salmant. “.

318. - « 5°. Si quis det justum stipendium (id a consuetudine vel lege taxatum esse debet; aut si non est, secundum « Sotum a) et Cajetanum a), est frugalis «victus unius diei: quod Suarez, Lay-

resol. 9, v. f. — 11 Part. 2, cap. 5, n. 352. — ” De Euch., cap. 4, qu. 40. · *Fa&und.*, de 1· Praec. Eccles., lib. 3, cap. 8, num. 11. · *Portai.*, Dub. regular., v. *Missae*, n. 10 (edit. Venet. 1611). - *Pallia.*, tr. 5, cap. 9, n. 19. — *Elbel*, loc. dt., n. 218. — *Spor.*, loc. dt. — *Cajetan.*, in 2— 2·, qu. 113, artic. 1, ad 4 dub. — *Salmant.*, tr. 14, cap. 4, a num. 82. — u De Jmt. et Jure, diip. 23, n. 90. — *Sanche.*, de Matr., lib. 1, diep. 5, num. 25. — *Roncari.*, de Sacrtf. Miss., cap. 7, qu. 10, resp. 3. — *Croix*, lib. 3, part. 2, n. 776. — *Elbel*, confer. 18, de Oblig. celebrandi, n. 218. — 14 Tr. 5, cap. 5, num. 39, i. f. — *Suar.*, diip. 86, sect. 2, v. *Dico* 3.

esse mortale si omittatur; quia stipendium unius Missae non est sufficiens ad inducendum peccatum mortale in promissione.

°) Navarrus, *Man.*, cap. 25, n. 92, ita docet, si promittens non applicat totam illam ejus partem quam debet applicare, nisi ille cui promisit tacite aut expresse consentiat. Non igitur satis accurate citatur a Renzi.

P) Martinus Ledesma pariter male citatur a Renzi: nam *2a 4., qu. 16, art. 14, v. f.*, v. *Seb dubitatur si*, loquitur in universum de obligatione privata « qua sacerdos astringitur ad agendum Sacrum pro isto vel illo, et nihilominus sacerdos applicat sacrificium pro alio vel aliis ». Et hunc dicit peccare.

i) Roncaglia, de *Sacrif. Miss.*, cap. 7, qu. 10, resp. 3, concordat, nisi sese gratis

obligaret alteri ad celebrandam Missam, ad quam iste teneretur « ex voto vel altera gravi obligatione ».

r) Cajetanus et Molina non videntur hic citari nisi pro ratione, quae scilicet petitur ex promissionis natura. — Suarez vero, *disp. 86, i. pr.*, dicit promissionem in hac materia obligationem inducere sicut in aliis.

Baftez non satis accurate citatur a Salmant., vide notam g ad citat, *lib. 3, n. 720*.

O Busenbaum, n. 315, hic supra, probabile esse ait non peccari lethaliter; sed *lib. 3, tr. 5, cap. 3, dub. 2, n. 2*, asserit promissionis obligationem communiter ab intentione promittentis dependere.

318. - λ) Cajetanus, in 2°". *2a*, qu. 100, art. 3, dub. 1*, dicit posse pacisci de stipendio

Oaih
Mnwc,
tn pro
MCJUUI
Uoi.piu
PreUs
liter up
tor.

Hur;< I

tlipcodiis.

« mann et alii reprobant, putantque suffi-
« cere mediam vel tertiam partem susten-
• tationis diei), ut pro se dicatur Missa,
• non potest secundum accipi ab alio,
• et pro duobus una tantum Missa dici.
« Card, de Lugo ». — Secus, si ambo di-
« midium tantum iusti darent; uti, contra
• Vasquez, Reginaldum et alios, proba-
« biliter docent Sotus, Henriquez, Filliuc-
« cius, Coninck e», card, de Lugo d>: quod
« tamen jam est prohibitum per bullam
« Urbani VIII. — Vide Bonacina, Diana * ».

Propolino
ne* damna-
ne.

Hic autem ante omnia advertendae sunt duae propositiones damnatae ab Alexandro VII. — Prima, *n. 8*, dicebat: *Duplicatum stipendium potest sacerdos pro eadem Missa licite accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus ipsimet celebranti correspondentem; idque post decretum Urbani VIII.* Ratio damnationis est, quia applicatio fructus specialissimi valde incerta est. Nam licet Filliuccius 8 et alii plures (ut ait Croix 4, qui id probabile putat cum Aversa et Sporer 8) dicant valde probabiliter posse applicari fructum specialissimum, attamen id negant Laymann ., Lugo ', Tam-
burinius 8; item Suarez, Vasquez Tur-

Laym., lib. 5, tr. 5, cap. 1, n. 13, v. *Justum au/rm*, — • *De Euch.*, disp. 19, n. 258. — *Vos^.*, diip. 234, cap. 3, n. 15 et 19. — *Sotus*, de Juet. et Jure, lib. 9, qu. 3, an. 1, dub. 3; et in 4, diit. 13, qu. 2, art. 1. — *Henriq.*, lib. 9, cap. 22, n. 4, v. f. — *Fitl.*, tr. 5, cap. 6, n. 188. — *Urban*, VIII, in bulla *Nuper* Innoc. XII. sub n. 4. — *Bonae.*, de Euch., qu. ult., punct. 7, § 2, n. 8. — • *Part. 2*, tr. 14, reaol. 7. — • *Tr. 5*, cap. 6, n. 181. — « *Lib. 6*, part. 2, n. 50. • *Aversa*, qu. II. sect. 9, v. f., v. *Dicendum tamen*. • • *Part 2*, cap. 4, η. 256. — • *Lib. 5*, tr. 5, cap. 2. num. 18. — ' *De*

rianus et alii, apud Sporer⁸; quia sicut ex institutione Christi fructus generalis non potest alteri applicari, ita neque hic specialissimus. — Secunda propositio damnata, *n. 10*, dicebat: *Non est contra iustitiam pro pluribus sacrificis stipendium accipere, et sacrificium unum offerre: neque etiam est contra fidelitatem, etiamsi promittam, promissione etiam iuramento firmata, danti stipendium, quod pro nullo alio offeram.*

319. - Circa taxam autem iusti stipendii communiter dicunt DD. (vide Suarez °, Viva °, Croix 18 et Salmant. 18 ex decreto S. Congregationis), stipendium iustum Missae non esse quidem victum unius diei, ut dixerunt Sotus *) et Cajetanus a': nam sacerdos praeter actionem sacrificandi potest in reliquo diei se occupare in concionando, docendo, et similibus exercitiis licitis, ut lucretur integram sustentationem; sed esse illud quod taxatum est ab episcopo, vel a consuetudine, vel saltem a viro prudenti % si deest taxa a consuetudine vel ab episcopo facta. — Ita Suarez u, Concina Tam-
burinius »; et Bonacina" cum Coninck, Filliuccio, Reginald© et communi; ex de-

Si pen-
dium ju-
*tom, qua-
le.

Euch., diip. 21, n. 33 — • *Method celebr. Mit.*., hb. 3, cap. 1. § 3, n. 68. — *Suar.*, difp. 79, »ect. 9. L L. v. AiM-lominus. • • *Part. 2*, cap. 5. o. 363. — w *Di»p.* 80, sect. 2. v. *Dico 3*. — 11 *De Each.*, qu. 5, art. ult., n. 2. — 11 *Lib. 6*, pari 2, n. 126. — “ *Tr. 5*, cap. 5, n. 4. • *S. C. C.*, 21 Junii 1625, in bulla *Nuper* Innoc. XII. — M *Diip.* 86, sect. 2. v. *Dico t* et 2. — “ *De Sacri. Mim.* cap. 6, § 2, n. 2. — u *Method celebr. Mi**, lib. 3, cap. 1, § L nuo 2. — n *De Euch*, qu. ult., panct. 8, n. 8. • *Coninck*, qu. S3, n. 192. • *Fili*, tr. 5, n. 178 et 179. • *Rc^tn.*, lib. 23, n. 232.

sustentationis, sine quo minister non potest salva sui status honestate divina exercere officia; sed sustentationis nomine intelligit non solum cibum et potum, sed quidquid est necessarium ad victum et vestitum sui, et eorum quorum sibi cura incumbit. — Sotus vero, *dc Just, ct Jure*, lib. 9, qu. 3, art. 1, dub. 3, ait posse saltem duplam percipi, « ubi non est in usu eam pro una Missa elemosynam erogari, quae diario victui sufficiat »; dum tamen latius non se haec licentia proferat, « quoniam status apparatus non licet sacerdotibus hac ratione sustentare, sed pauperem vitam ducere ».

b) Reginaldus, *lib. 23, n. 234*, loquitur dumtaxat de iusto stipendio.

O Coninck, *qu. 83, n. 192*, exponit hanc sententiam; sed *n. 193*, ait: « Quamquam...

haec sententia non sit improbabilis ob auctoritatem doctorum, non videtur tamen passim admittenda, nisi ubi rationabilis causa et gravis sacerdotis inopia (qui se nulla alia ratione posset nutrire) id exigeret».

d) Card, de Lugo, *disp. 21, n. 26*, ait sententiam hanc communiter a doctoribus teneri; « sed Congregatio illis decretis gravissime prohibuit ne ullus sacerdos hoc laceret ».

') Vasquez, *disp. 231, cap. 6, n. 36*; Turrianus, *Select, disp., part. 2, disp. 31, dub. 16*, negant simpliciter posse duplex stipendium pro una Missa accipi.

319. - °) Vide notam a superioris numeri.

b) Concina loquitur de solo episcopo; Tam-
burinius, Coninck et Reginaldus, dumtaxat de superiore et consuetudine.

claratione S. C. Concilii (apud Benedictum XIV'), edita die 15 Nov. 1698, ubi dictum fuit, *attendendam esse consuetudinem loci vel legem synodalem, quatenus adsit; sin minus, statuendam esse per episcopum eleemosynam competentem ejus arbitrio*.

320. - Dubitatur hic 1°. *An regulares teneantur stare taxae episcopi sub gravi obligatione*.

R<XuUre%
lenentur
•Uh ffTAVt
t4X^ epitco-
pi.

Negat Navarrus apud Tamburinium*. — Sed omnino affirmandum: ut dicunt Pater Concina 3; Viva' cum Vasquez b), Molina b¹ et aliis communiter, ex decreto S. C. Concilii sub die 15 Januar. 1639, quo sic sancitum fuit: *Eleemosynam pro qualibet Missa, per regulares celebranda in eorum ecclesiis, esse taxandam arbitrio Ordinarii juxta morem regionis*. Ita apud eundem Benedictum XIV 6.

Dubitatur 2°. *An episcopus possit prohibere ne detur eleemosyna pinguior taxa?*

F ideler<
fxmunt da>
re majut, ci
«acerdotes
ac ci pe r e
minuft.

Certum est Γ. Quod lex episcopi vel consuetudo taxans stipendium, non prohibet quominus fideles possint dare majus,

* Notifie. 56, n. 10. Cfr. etiam Pallotti™, v. *Missa*, § 4, n. 105. — 1 Method, celebr. Miis., lib. 3, cap 1, § 3, n. 99. — * De Sacrii. Miss., cap. 6, § 2, η. 3. — • De Each., qu. 5, art. ull., num. 2. — 1 Notif. 56, η. 10. Cfr. ctiafn Pallott., loc. dt., n. 114. — *Suar.*, disp. 66, aect. 2, v. *Sed circa*. - *Vasq.t* disp. 234, cap. I. 0.6. *Harb.*, de Offic et Potest, epise., allejj. 24, num. 9 et 10. « Tr. 6. cap. 5. n. 5. —

et sacerdotes recipere minus, si velint; ut docent communiter Suarez, Vasquez, Barbosa, etc., cum Salmant. . — Certum est 2°. Non posse sacerdotes tale stipendium excedens exigere; quia hoc magna pareret scandala. Ita etiam communiter SuarezT; et Bonacina H cum Corduba, Reginaldo et aliis. — Caeterum episcopus id non potest prohibere, si eleemosyna sponte offeratur; ut docent Lugo*, Suarez °, Lessius e>; et Bonacina O cum Reginaldo % Possevino O, etc. Et ita decusum fuit a S. C. Concilii, die 16 Januar. 1649 (apud Benedictum XIV “) contra episcopum Pistoriensem, qui promulgaverat edictum hoc prohibens; sed S. C. respondit: *Prohiberi non posse, ideoque moderandum decretum*.

fccuil
ntqiu
eit(-j
u»

Dubitatur 3°. *An episcopus possit prohibere ne sacerdotes accipiant stipendium minus justo?* — (Nota quod inferius stipendium in Italia est argenteus, sive carolenus in nostro regno).

Negant Sotus12, Navarrus13 ex D. Thoma — Sed probabilius affirmant Suarez e>, Roncaglia 14; Bonacina f) cum Re-

1 Loc. cit., v. *Sed circa*. — • De Euch., qu. ult., punct 8, num. 9 et II. • *Cardub.*, lib. 1, qu. 4, dub. 4, punct 2. • *Rctiu.*, lib. 23, n. 232. — • Resp. mor., lib. 5, dub. 18, num. 5. — • Loc. dt — 11 Notif. 56, num. 11; dr. etiam Pallouini, loc dt., num. 122. — 11 De Just, et Jute, lib. 9, qu. 6, art 1, ad 2. — u Man., cap. 23, num. 106. — 11 De Sacrii. Mhs.. cap. 7, qu. 1, resp. 3.

320. - a) Navarrus a Tamburnio citatur in simili, uti ipse loquitur; hanc enim quaestionem ait similem esse illi: « An ecclesiastici teneantur sure taxis ct metis in pretio rerum, quas principes saeculares legitime taxant: ita enim ecclesiastici non sunt principibus saecularibus subditi, sicut exempti non sunt subditi episcopis ». — Et profecto Navarrus, *consil.* 3, *dc constitution.*, n. 4 et 5, negat clericos teneri legibus principis civilis, quae prohibeant extrahi equos extra regnum.

b) Vasquez ct Molina eodem modo citantur a Viva pro simili, quam Navarrus a Tamburinio. — Et revera, Vasquez in *Iat9t 2a*<, *disp.* 167, *cap.* 4, n. 28; et Molina, *de Just.*, *tr.* 2, *disp.* 31, n. 15, asserunt clericos teneri legibus quae rerum pretium statuunt. — Vasquez tamen, n. 32, idem asserit de religiosis, eos nempe subjectos esse illis legibus synodalibus vel episcopi, quae non adversentur regulari observantiae, et sint « pro bono communi », seu • in omnibus actionibus communibus ».

f) Lessius, *lib.* 2, *cap* 4, n. 37; Bonacina,

loc. cit., n. 11; Reginaldus, *loc. cit.*; Possevinus, *de Offic. curati*, *cap.* 2, n. 25, hanc partem omittunt.

<*) S. Thomas enim, *in 2a 2ae*, qu. 100, art. 3, *ad 2"m*, scribit: < Illicita esset ordinatio, si in aliqua ecclesia statueretur quod non ficret processio in funere alicujus, nisi solveret certam pecuniae quantitatem, quia per tale statutum praecluderetur via gratis officium pietatis aliquibus impendendi ».

Suarez, *disp.* 86, *sect.* 2, v. *Sed circa*, sententiam D. Thomae approbat, < maxime si respectu singularum personarum talis lex fieret ». Sed « respectu alicujus communitatis illa statuta non sunt semper mala: immo sunt in usu multarum ecclesiarum....; nunquam tamen intelligendum est per haec statuta prohiberi, quominus si misericordiae vel pietatis ratio postulaverit ut hujusmodi suffragium sine tali stipendio fiat, id licite fieri possit, saltem ex voluntate et consensu eorum ad quos tale jus pertinet ».

/) Bonacina, *dc Euch.*, qu. ult., punct. 8, n.10, priorem sententiam tuetur, sicut pariter

EptKopui
prohibere
poteit ne
acci pl a
tar minus
justo.

ginnldo Λζ Corduba /4 etc.; ac Benedictus XIV ex declaratione S. C. Concilii die 16 Julii 1689, ubi dictum fuit bene posse episcopum prohibere, et imponere poenam celebrantibus pro minori quantitate taxae. Ratio, quia alias quodammodo vilesceat Missae sacrificium. Quapropter casu quo episcopus id prohibet, omnino sacerdotes tenentur ei obedire: certum enim est subditos teneri obedire superiori praecipienti cum opinione probabili (ut diximus *Lib. I, n. 98, v. Quid in dubio*). Opinio autem nostra non solum est probabilis, sed etiam probabilior auctoritate et ratione.

Quid autem, si ex hac prohibitione sacerdos grave pateretur incommodum? — Vide dicta *Lib. IV, n. 47, v. Limitant*.

Accepto
stipendio,
illicitum
est minuire
Mimi.

Casu autem quo sacerdos jam acceptarit exiguum stipendium pro Missis celebrandis ab uno vel a pluribus (quidquid dicat Busenbaum, ut supra *n. 318*, cum Soto, Coninck <4 Lugo etc.), non potest numerum Missarum minuire, nec unam Missam applicare pro duobus, qui singuli dimidium dederint stipendium; prout sancivit Innocentius XII in bulla citata, incipiente: *Nuper, etc.* (vide apud Croix *), ubi confirmavit decretum S. Congr. Con-

* Notif. 56, n. 11; cfr. ctiara PaUottini, v. *Missae*, § 4, n. 119. — *Sotus*, de Just, et Jure, lib. 9, qu. 3, art. 1, dub. 3; et in 4, dist. 13, qu. 2, art. 1. — Bulla Au/wr, § 4 - Lib. 6, part. 2, n. 64. — De Eucb., part. 2, cap. 9, art. 2, sect. 4,

Reginaldus, *lib. 23, n. 24/*; et Corduba, *Quaestionar., lib. 1, qu. 4, dub. 4, punct. 2*, qui tamen addit tale statutum lidtum esse, si alicubi lites, fraudes, sive tyrannides ut plurimum sequerentur ex libertate remittendi stipendium, « dummodo etiam tunc non specialiter prohibeatur ea remissio quae omnino liberaliter et virtuose fieret, puta per viam eleemosynae, pauperibus veris, non fictis, aliquid remittendo, aut etiam pro ipsis et pro divitibus omnino gratis et pure lioraliter sine stipendio, sine ulla fraude celebrando. Et si id statutum generaliter fieret, ita esse intelligendum ».

r) De Coninck, vide ad *n. 318*, notam c; et de Lugo, *ibid.*, notam d.

h) Si tamen moneri possit stipendii largitor, monendum esse volunt Contin. Tournely et Passennus; aut si alius reperiri possit sacerdos qui minori stipe contentus sit, ei transferendam esse Missam iidem asserunt

O Roncaglia, Laymann et Barbosa non apponunt hanc distinctionem; Roncaglia tamen, *de Sacrif. Missae*, cap. 7, qu. 4, resp. 2,

cilii editum jussu Urbani VIII, quo sic fuerat statutum: *Ubi pro pluribus Missis.... celebrandis stipendia quantumcuntque... exigua, srve ab uno, sive a pluribus personis collata fuerunt aut conferentur in futurum sacerdotibus, ecclesiis..., S. Congregatio sub obtestatione divini iudicii mandat..., ut absolute tot Missae celebrentur, quot ad rationem attributae eleemosynae praescriptae fuerint*. — Hoc tamen sane intelligendum, quando sacerdos scienter acceptavit pro tali stipendio tot Missas celebrare. Secus, si ignoranter *; ut recte dicunt [Contin.] Tournely; et Roncaglia O cum Laymann Barbosa et Passerine.

Sacerdos autem qui promisit haeredi quam cito celebrare Missas pro testatore defuncto, credito stipendio in posterum solvendo, tenetur quidem celebrare ante stipendii solutionem ut fidem servet, prout bene ajunt Salmant. ' cum Tapia J), Villalobos, etc.

Dubitatur 4°. *An licitum sit pacisci de Missarum stipendio?*

Negat absolute Pater Concina., eo quod canones prohibent omnia pacia et conventiones circa stipendium Missae, ut

qu. 4. i. f. — *Passeri**, de Sutib., qu. 187, art. 4. Q. 969. — Tr. 14, de Contract., cap. 5, n. 157. - *Villa!*, part. 2, tr. 30, diff. 36, num. 7. — * De Sacrif. Misa., cap. 6, § 2, num. 6.

eamdem adumbrasse videtur, scribens: « Eo ipso quod acceptaverit, intelligitur se obligasse ad eas celebrandas ». — Laymann pariter, *lib. 5, tr. 5, cap. 1, n. 13, v. Caelorum*, dicit probabile esse quod possit pro pluribus conjunctim, juxta stipendii proportionem, celebrare, nisi specialis promissio expressa vel rationabiliter praesumpta praecesserit dicendi Missas pro singulis divisim, quamvis diminutum stipendium offerentibus».

j) Tapia, *tom. 2, lib. 5, qu. 21, ari. 15, n. 4*, salis rem innuit; monet enim eos qui Missas pro defunctis admittunt, ne eas notabiliter differant et evadant rei gravis injustitiae; et addit: « Nec excusantur eo quod non statim recipiunt stipendium. Ipsi enim viderint quando eas dicendas admittunt et obligantur. Si enim non intendunt adimplere obligationem donec accipiant stipem, melius excusabuntur non acceptando eas; si autem acceptent ne priventur ea eleemosyna seu stipe futura, injuste differunt adimpletionem, et crudeliter agunt cum animabus purgatorii.

Modo toen-
ter accepta*
tum sit sti-
peadtaxo.

Quid de
Miam pro-
missa. cre-
dito stipen-
dio.

ex *cap. fin. de pactis*; cap. *Tua nos, de sintonia*.

•
sitpenato
jc«°. lici-

Affirmant vero communiter Lessius * Palaus *, Sanchez a; Roncaglia * cum Laymann et Gutierrez; ac Salmant.4* cum Maldero, Sanchez, Soto, Villalobos, Ledesma, etc. Et hoc probabile videtur, si pactum sit de justo stipendio secundum taxam vel consuetudinem, prout diximus *Lib. III*, m. 55. Ratio, quia, licet stipendium non detur ut pretium Missae, attamen cum tribuatur ex iustitia pro sustentatione sacerdotis (ut docet D. Thomas, supra n. 316), nihil obstat quod possit in pactum deduci. — Neque obstant canones citati: eo quod ipsi vel usu abrogati fuerint, ut dicunt Lessius et Sanchez; vel quia intelligi debent de pactis illicitis, ut melius ait Roncaglia cum Glossa ., quae dicit: *In spiritualibus... omnis pactio illicita... cessare debet*. Et haec sola pacta circa celebrationem Missarum reprobantur a Tridentino T, ubi sancitur quod episcopi *importunas atque illiberales eleemosynarum exactiones, potius quam postulationes... prohibeant*. Ergo (bene ait Lugo 8*, loquens de hoc textu concilii) non postulationes justae, sed exactiones illiberales et importunae (scilicet excedentes) prohibentur, quae utique avaritiam sapiunt. — Caeterum in huiusmodi pactionibus, quantum fieri potest, scandala caveri debent.

Dubitatur 5°. *Quomodo laxandum sit stipendium Missarum, quas reliquit testator?*

taxa°“dîr
him*. * t.
cur

testator taxaverit,tribuendum est juxta taxam. Sin autem, recte censet Roncagliataxandum esse ab episcopo juxta morem loci; ut declaravit S. C. Concilii, *ad 5* (vide apud Croix °): habita ratione, ut ait Roncaglia, haereditatis pinguis vel tenuis.

321. - « 6°. Qui pecuniam ab alio accepit, ut pro illo celebret aut fieri curet; « per se loquendo, potest curare Missam

« per alium bonum sacerdotem dici, minus dando quam accepit.

« Dixi 1°. *Per se*; quia Urbanus VIII « ob speciem turpis quaestus id fieri vetuit. — Dixi 2°. *Bonum*; quia si per malum curet, perditur fructus qui est ex opere operantis. Vide card, de Lugo, r ».

In decreto S. C. Concilii approbato ab Urbano VIII, et confirmato ab Innocentio XII (vide apud Croix **), sic sancitum fuit: *Omne damnabile lucrum ab Ecclesia remove volens, prohibet sacerdoti qui Missam suscepit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eamdem Missam alteri, parte ejusdem eleemosynae sibi retenta, celebrandam committat*. — Post hoc decretum aliqui etiam contendebant licitum esse retinere partem eleemosynae, celebratione alteri commissa, asserentes non fuisse hoc decretum acceptatum. Ideo praefatus Alexander VII proscripsit proposit. 9, quae dicebat: *Post decretum Urbani, potest sacerdos, cui Missae celebrandae traduntur, per alium satisfacere, collate illi minori stipendio, alia parte stipendii sibi retenta*. Hinc noster Summus Pontifex Benedictus XIV, in sua epistola encyclica emanata die 30 Junii 1741, quae incipit: *Quanta cura*, ut metu facilius ab huiusmodi turpi quaestu fideles amoverentur, praecepit Ordinariis, ut per edictum notum facerent, *quemcumque* (verba sunt epistolae) *qui... stipendia majoris pretii pro Missis celebrandis, quemadmodum locorum consuetudines vel synodalia statuta exigunt, colligens, Missas, retenta sibi parte... stipendiorum acceptorum, sive ibidem, sive alibi, ubi pro Missis celebrandis minora stipendia... tribuuntur, celebrari fecerit; laicum quidem praeter alias arbitrio vestro irrogandas poenas excommunicationis poenam, clericum vero, sive quemcumque sacerdotem, poenam suspensionis ipsos facto incurrere: a quibus nullus per alium quam per Nos*

1 Lib, 2, cap. 35, num. <8. — Tract. 17, dbp. 3, punct. 9, num. 1. — Consil. mor., lib. 2, cap. 3, dub. 11, nom. 8. — Tr. 7, de Praec. decal., qu. 3, de Simonia, cap. 2, qu. 2, reap. 1, i. f. — Loyrn., lib. 4, tr. 10, cap. 8, § 2, n. 15. — Gutter., Quaest. canon., lib. 1, cap. 29, n. 8 et seqq. — Tr. 19, de Simonia, cap. 2, n. 22. — Mulder., de Just., tract. 9, cap. 3, dub. 6, v. *Est nihilominus*, Sanzh, Conail. mor., lib. 2, cap. 3, dub. 11, n. 8. — Sotus, de Just., lib. 9, qu. 6, art. 1. — Villal., part. 2, tract. 37, dfff. 9, n. 8 et 9. — Petr. de Ledesm., Sum., part. 2, tr. 12,

de Simonia, concl. 15. — S. Thont., 2* 2*, qu. 100, art. 2, ad 2. — Less., lib. 2, cap. 35, num. 49. — Sanch., Conail. mor., lib. 2, cap. 3, dub. 11, n. 8. — Roncagl., loc. cit., de Simon., cap. 2, qu. 2, reap. 1, j. f. — In cap. *Pactiones*, de pact., v. Cessarr. — Seas. 22, decret., de obaervand. etc., in celebrat. MHsae. — Reap, mor., lib. 5, dub. 18, n. 7. — De Sacrif. Misa., cap. 7, qu. 2, reap. 1. — w Lib. 6, part. 2, n. 93. — Ronca^l., loc. cit. — De Each., ditp. 19, n. 232 et aeqq. — S. C. Condi., in bulla *Nuper*, § 6.

“ Lib. 6. part. 2, n. 66. — Encyclica *Quanta cura*, § 5.

ipsos, seu Romanum Pontificem pro tempore existentem, nisi in mortis articulo constitutus absolvi possit a).

Niti majus
detur «ti-
pendi um
ratione per-
sonae.

Ab hac tamen prohibitione excipiunt G. Roncaglia | cum Passerino W; Tamburinius *; Salmant. 3 cum Dicastillo et Diana; item Pasqualigo ac Mendo, apud Croix 4 (et probabile putat Viva ») casum quo aliquis daret maiorem illam stipem, non tam intuitu Missae quam amicitiae, paupertatis, gratitudinis, propinquitatis, etc. Potest enim tunc sacerdos excessum retinere, committendo alteri Missae celebrationem.

Hoc vero non admittit Croix · cum Stephano, nisi dans eleemosynam hunc suum specialem affectum verbis expresserit. Sed haec limitatio superflua videtur, si ex circumstantiis moraliter constet eleemosynam praestitam fuisse intuitu personae.

Vel nisi ce-
tebfans con-
donet omni-
no «ponte.

Excipiunt 2°. Contin. Tournely ' Roncaglia ", Viva' et Tamburinius¹⁰, casum quo sacerdos cui committitur celebratio, liberaliter et omnino sponte tibi condonet excessum illum; tunc enim licite posses retinere; sicut enim ille potest totum remittere, sic et partem. — Verumtamen hoc minime admittendum, si tu indices majus pretium acceptum, et sacerdotem roges ut remittat; vel ab eo quaeras an consentiat ut tu partem retineas: tunc

Limitatio
ciceptionis.

1 De Sacrif. Mis., cap. 7, qu. 8, reap. 2, v. *Secundo*. — · Method, ccelebr. Miw., lib. 3, cap. 1, § 5, num. 13. — ' Tr. 5, cap. 5, num. 15. · *Dicast.*, tr. 5, de Sacrii. Mm., disp. 4, dub. 20, n. 376. · *Diana*, part. 2, tr. 14, resol. 12. — *Pasqua!*, de Sacrif. novae legi., qu. 976. · *Mendo*, Statera, dissert. 13, n. 80. - · Lib. 6, part. 2, num. 133. — * In propos. 9 Alex. VII, n. 8. — · Loc. dt., num. 133. - *Sieph. a S. Paulo*, tr. 5, disp. 4, dub. 12, num. 71, i. f. — ' De Euch., part. 2, cap. 9, art. 2, sect. 4, qu. 7. — · De

enim nequis eam retinere, etiamsi ille annuat. Nam hoc *) in praefata bulla Benedicti XIV asseritur tamquam execrabilis abusus, vetitus a pluribus Pontificibus, qui *decretum voluerunt* (verba bullae) *nimirum a quolibet sacerdote, stipendio seu eleemosyna majoris pretii pro celebratione Missae... accepta, non posse alteri.... stipendium.... minoris pretii erogari; etsi eidem sacerdoti... celebranti et consentienti* (nota) *se majoris pretii... eleemosynam accepisse indicasset*.

Excipitur 3°. Beneficiarius, qui bene potest committere alteri sacerdoti celebrationem Missae debitam pro beneficio, tradito stipendio congruo juxta morem loci; sine eo quod tradat totam ratam fructuum correspondentem celebrationi illius diei. — Ita communiter Croix Roncaglia ", Viva ia, Suarez “, Palaus ,s; et Salmant. ' · cum Sà d>, Vasquez d>, Laymann, Bonacina et aliis. Et patet ex decreto S. Congregationis, approbato ab Innocentio XII in sua bulla *Nuper* (ut diximus), ubi dictum fuit decretum Urbani *non habere locum, sed satis esse, ut rector beneficii, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat sacerdoti celebranti eleemosynam congruam, secundum morem civitatis vel provinciae; nisi in fundatione... beneficii aliud cautum fuerit*. Vide Croix

Exdpüur
etiam brne-
ùdxnuA.

Sacrif. Miu., cap. 7, qu. 8, resp. 2, v. *Hacc* — · In propos. 9 Alex. VII. n. 7. — * Method, ccelebr. Miu., hb 3, cap. I, § 5, n. U. — *Bennd. XIV*, encyd. *Quanta cura*, § 3. — ' · Lib. 4, n. 820. — ” De Sacrif. Mm., cap. 7, qu. 8, resp. 2, v. *Tertio*. — “ In propos. 9 Alex. VII, num. 9. — ••Disp. 86, sect 3, i f.— “ Tr.22, punct. 14, n. 9, v. *Secundo*. — » Tr. 5, cap. 5, n. 13. *Laym* , lib. 5, tr 5, cap. 1» n. 13. v. *Qu. 3.* · *Bonae.*, de Euch., qu. ult., punct. 8, n. 18. — S. C C, in bulla *Nuper*, ad 8. — » Lib. 6, part. 2, n. %.

321. - Hodie ex constitutione *Apostolicac Sedis*, quicumque *colligunt* eo modo Missarum stipendia, ex iis lucrum captantes, sive sint clerici sive laici, plectuntur excommunicatione Romano Pontifici simpliciter reservata; suspensio in clericos sublata est. — Cf. Limen infra, post n. 424 decretum *Ut debita*, ubi, n. 12, nova poena plectuntur tum laici tum clerici imminuentes stipendium Missarum

b) Favet Passerinus, ut ait Roncaglia; Passerinus enim, *de Statib.*, qu. 187, art. 4, n. 1014, dicit tradendum esse integrum stipendium, « quotiescumque quod datur, ut purum stipendium Missae datur, etiamsi detur

pingue stipendium amicissimo, nisi constet quod datum non est datum ut purum Missae stipendium, sed ut liberale donum ».

’) Scilicet relinere sibi stipendii partem, et curare ut Missae ibi celebrentur ubi stipendium minus habetur.

«*) Sày v. Missa, n. 45, male a Salmant. dtatur; nam non loquitur de beneficiario; sed generatim, idque non recte, scribit: « Cui datur certa summa pecuniae pro Missis a se dicendis, potest alios pro minori pretio conducere qui adjuvent et reliquum sibi retinere; secus est, si accepisset ut curaret dicendas per alios ». — Vasquez, pariter a Salmant citatus, idem tenet, *disp. 234, cap. 4, n. 30*, ac Emmanuel Sà.

Idem licet capellano amovibili; ut dicunt Viva \ Roncaglia, Lugo 3, Holzm^{ann} a cum aliis passim. Et die 15 Martii 1745, confirmatum fuit a S. C. Concilii, per decretum quod egomet observavi, ubi dictum fuit id licere, *modo pro capellania certi redditus sint annuatim constituti, et perpetuo capellano assignati; secus vero, si hujusmodi capellano pro qualibet Missa celebranda certa detur eleemosyna.* — Idem licet illi cui commissa est celebratio Missae perpetuae; ut dicunt Viva *»; Croix 4 cum Gobat et Pasqualigo. — Et idem dicunt Tamburinius 5 cum Riccio et Roncaglia * cum Passerino 10, Antonio de Spiritu S. r) et aliis, de sacerdote cui commissa est celebratio ex pingui legato ad vitam ipsi relicto cum onere Missarum.

Ratio omnium horum est, quia decreta prohibentia retinere partem stipendii, tantum loquuntur de Missis manualibus.

Hic autem bene advertunt Croix *, Pasqualigo* et Concina*, quod si tradatur eleemosyna pinguior sacerdoti singularis pietatis fama praedito; is, nec etiam tradito eodem stipendio, poterit alteri committere Missam, nisi similis probitatis habeatur, vel nisi aliqua causa

1 In proput. 9 Alex. VU, n. 9. — *Roncag!.*, de Sacrif. Miv»,., cap. 7, qu. 8, re»p. 2, v. *Ttrio*. — · De Euch., dup. 21, n. 30. — · De Euch., n. 363. v. *Dixi I*, l. 1. t. — · Lib 6, part. 2, num. 131. · *Paxqual.*, de Sacrif. novae legu, qu. 773, num. 1 — · Method, celebr. Mis»,., Ub. 3, cap. 1, § 5, n. 10. — · Loc. dt., v. *TrrUo*. — · Loc. cit., n- 132. — · Qu. 976, o. 1. — · De Sacrif. Mi»,., cap. 6, § 2, n. 15. — *Concina*, loc. dt. — *Croix*, loc dt. — “ Dup. 86, •ect 3, v *Hac vero*. — u Tr. 22, punct. 14, n. 9, v. *Tertio*. — “ De Euch., qu. uLL, punct. 8. num. 18. - *Fill*, tr. 5, cap. 6. ¶ 166 · *Pourv.*, cap. 2, o. 19. *Rodrig* , Sum.,

’I Viva, loc. cit., n, 9, habet casum sequentem, scilicet sacerdotis cui commissa est celebratio ex pingui legato ad vitam.
f) Gobat, tr. 3, n. 572, casum hunc non habet.

O Riedus, *Decis. aur.,parl.2,dccis. 209, n. 3*, non satis accurate allegatur a Tamburinio; loquitur enim de legatario pingui, sed non dicit de legato relicto ad vitam. — Idemque notandum venit de Antonio a Spiritu S., *Direct, confessor, tr. 7, disp. 6, n. 263 et 264.*

h) Passcrinus, *qu. 187, art. 4, n. 1004* (citata Roncaglia) tractat de capellano, beneficiario et ecclesiis quae habent onera perpetua Missarum At, *num. 1005*, loquitur de haerede vel altero, cui committitur onus procurandi

excuset. — Hoc tamen ait Concina, non videri esse mortale; quia major devotionis fervor tanti communiter non est, ut variatio celebrantis gravem inducat culpam. Sed melius dicit Croix id quidem non facile damnandum de mortali; sed aliquando bene posse accidere, aliquem graviter ferre quod Missa per alium celebretur: et tunc erit mortale.

322. - Dubitatur 1°. *An qui relinet partem stipendii(pxxXa.* propositionem damnatam, ut supra *n. 321) non solum peccet, sed etiam teneatur ad restitutionem?*

Prima sententia negat. Et hanc tenent Suarez10, Palaus11; et Bonacina” cum Lamp Sà a>, Navarro b>, Vasquez a>, Filliuccio, netu rv Possevino, Rodriguez, Reginaldo^ et aliis; JgJ*3 eamque probabilitate non carere dicit Viva 13 Ratio, quia accipiens stipendium jam acquirit illius dominium; et licet acquirat cum onere dicendi Missam, huic tamen bene per alium jam satisfacit.

Secunda vero sententia tenenda; quam o· prius docuerunt Diana u; et Escobar15 cum JS'

Majore, Aragon, Ledesma, etc.; et post propositionem damnatam, recentiores communiter tenent, ut Vidal e, Corella n, Croix18, Sporer 19, Concina 33 Holzm^{ann}”, Contin. Tournely22, Mazzotta23; haneque

part. 1, cap. 250, ¶ 9, i. f. — “ In propo». 9 Alex. VII, n. 6. — 14 Pan. 2, tr. 14, resol. 10. — “ Lib. 21, n. 621 et seq., et nam. 625. *Major*, in 4, dist. 45, qu. 3, dub. 2. · *Aragon*, in 2· 28·, qu. 85, art. 3, v. L, dub. uLL · *Ptir. de Lfdesm.*, Sum., de Euch., cap. 18, concil. 13, v. *Sed circa*. — M In propos. 9 Alex. VII. — n Tr. 17, Explic. propos. damn. ab Alex. VII, propos. 9, n. 64. — w Lib. 6, part 2, n. 135. — 13 Part. 2, cap. 5, ¶ 369 et 370. — - De Sacrif. Miss., cap. 6, § 2, ¶ 10. — ° De Euch., nam. 363 et 366. — - De Euch., part. 2. cap. 9, art. 2, sect. 4, qu. 7. — ■ Tr. 4, disp. 2, qu. 1, cap. 2, § 3, qu. 2, n. 2.

Missarum celebrationem, qui si pius sit et capax possidendi patrimonium Christi, satisfacit suo officio (auctore Passerino), si Missas celebrandas procuret per manualia stipendia.

322. - a) De Sà ct Vasquez, vide notam d, ad num. praeced.

b) Navarrus, *Man., cap. 25, ¶ 91, v. f.*, negat peccare mortaliter, « quando qui dat pecuniam dat plus quam ad salaria ordinaria sufficit, cum voluntate saltem tacita ut quod superest, retineat sibi pro cura et industria quam ei rei impendit ». Idemque ait de eo qui ex officio stipendia colligit (et idipsum asserit Vasquez); si vero non sit persona quae habet id officium, cui lex aut consuetudo aliquid pro sua cura concederet, nequit sibi

ad minus probabiliorē putat Viva ', contra Bordonum. — Ratio 1“ deducitur ex ipsa propositione damnata. Cum enim ipsa dicebat posse sacerdotem per alium satisfacere parte stipendii sibi retenta; sequitur veram esse propositionem contradictoriam, nempe quod non possit satisfacere. Satisfactio autem non solum respicit honestatem actus, sed etiam iustitiam; qui ergo non satisfacit obligationi iustitiae, tenetur ad restitutionem. — Ratio 2*, quae fortius urget, est, quia, tametsi sacerdos eleemosynam accipiens acquirat ejus dominium, illud tamen non aliter acquirit, nisi iuxta voluntatem dantis. Voluntas autem dantis est, non solum ut Missa celebretur, sed ut celebretur tali stipendio; cum enim pinguem tradit stipem, ea intentione dat, ut uberiores fructum ex Missa celebranda percipiat. Ergo qui, tradito minori stipendio, per alium celebrare facit, peccat contra iustitiam, non quia defraudat fructu Missae dantem eleemosynam (fructum enim jam hic percipit ex sua ante habita pia dispositione), sed quia non exsequitur dantis intentionem, qua vult ut illa Missa, unde percipit fructum, tali stipendio celebretur; et quia hujusmodi intentio intrat in substantiam contractus, ideo, si sacerdos partem stipendii retinet, injuste contra dantis voluntatem retinet.

Cui autem *eo casu fieri debeat restitutio?* — Croix * cum Pasqualigo dicit posse fieri vel danti eleemosynam, vel sacerdoti celebranti. Sed communius et probabilius censent [Contin.] Tournely8, Holzm^{ann} c) et Sporer 4, restitutionem fa-

Et quidem probabilia» celebranti.

1 In propos. 9 Alex. VII, n. 6. — *Bordott.*, Vanar, résolut, part. 1, resol. 25, n. 28. — · Lib. 6, part 2, n 135. — 1 De Each., part. 2, cap. 9, art. 2, sect. 4, qu. 7. — 4 Part. 2, cap. 5, n. 369. — * Method, celebr. Min., lib. 3, cap. 1, § 5, n. 15. — · De Sacrif Mias., cap. 6, § 2, n. 12. —

absque injustitia aliquid retinere. — Reginaldus, *lib. 23, m. 240*, Navarri doctrinam affert eique videtur adhaerere.

c) Pasqualigo male citatur a Croix; scribit enim *qu. 969, n. 6*, faciendam esse restitutionem; non tamen dicit cuinam sit restituendum, sod solum: · Laedit... jus duplicis personae, nempe illius in quem transfertur obligatio celebrandi; siquidem dum assumit talem obligationem, acquirit etiam jus ad in-

ciendam esse celebranti; quia, translato in eum onere, etiam jus ad integrum stipendium juxta voluntatem domini transfertur.

Dubitatur 2°. *An procurator vel executor testamenti, faciens celebrare alibi Missas sibi commissas, ubi minor est taxa, possit excessum sibi retinere?*

Affirmat Tamburinius 8; quia excessus ille erit fiructus suae industriae. — Sed merito communiter reprobant Concina ·, Viva ', Renzi Diana 8; Roncaglia · cum Passerino. Ratio : tum quia talis procurator turpem faceret quaestum ex eleemosynis; tum quia nullum is titulum habet, quo lucrum illud sibi retineat, cum nunquam dominium illarum eleemosynarum acquisierit.

Dubitatur 3°. *An sacerdos colligens eleemosynas pro celebrandis Missis, possit aliquid retinere pro suo labore, si Missae non tradantur ipsi ut ab ipso celebrentur?*

Negat Concina10, dicitque hoc vetitum esse a bulla Benedicti XIV (ex verbis supra citatis *num. 321, v. Ih decreto*). — Affirmat tamen Viva ", si talis sacerdos moderatam retineat mercedem juxta rationem sui laboris. Idque non videtur improbabile, si ille ad hoc munus sit destinatus, et suus labor vere mercedem mereatur; tunc enim hujusmodi merces ei debetur ex naturali aequitate et ex voluntate ipsorum eleemosynas offerentium. Pontifex autem censetur tantum eos damnare voluisse, qui ex industria eleemosynas colligunt, ut ex eis turpem faciant quaestum, nempe colligendo stipendia

Exaecucor testamenti nequit retinere partem stipendii.

Colligens Missas quandoque potest quid retinere pro Labore

praescripta in uno loco, et alibi Missas curando celebrari, ubi eleemosynae sunt minoris pretii, quam illic ubi excipiuntur

Dubitatur 4°. *An sacerdos, cui hodie offeruntur tres julii ut celebret, possit procurare ut alius celebret pro ipso, promittens die crastina celebrare pro illo qui pro sua crastina Missa accepit unum julium?*

Affirmant Croix¹ et Mazzotta*; quia hoc non esset retinere partem pretii (quod Pontifex damnavit), sed tantum permutare Missas et dies. Recte vero negat Concina², quia hoc non posset excusari a

¹ Lib. 6, part. 2, num. 134. — ² Tr. 4, diep. 2, qu. 1, cap. 2. § 3, qu. 2. n. 2, i. f. — ³ De Sacrii Miw., cap. 6,

specie turpis mercimonii. Merito tamen id non audet damnare de peccato gravi; et an paupertas possit ab omni culpa excusare, se remittit prudentum iudicio.

Dubitatur 5°. *An administratores ecclesiarum ex eleemosynis datis propter Missas, possint aliquid retinere pro expensis altarium, inservientium, luminum, etc.?*

S. C. Concilii in decreto confirmato ab Innocentio XII (vide apud Croix *), sic respondit: *Permittendum non esse ut... loca pia, seu illorum administratores, ex eleemosynis Missarum celebrandarum ul-*

§ 2, num. 16. — « Loc. cit., num. 96. · S. C. C., in bulla *Nuper*, ad 7.

celebrioribus sanctuariis tradere solent, aliquid detrahere, ut eorū decori et ornamento consulatur, quando praesertim ex propriis redditibus careant. — Et eadem S. C. Concili die 25 Maji 1893, suo decreto *Vigilanti*, declarationes istas hac opportuna sanctione munivit: « Si quis ex sacerdotali ordine contra enunciata decreta deliquerit, suspensioni a divinis S. Sedi reservatae et ipso facto incurrendae obnoxius sit, clericus autem sacerdotio nondum initiatus eidem suspensioni quoad susceptos ordines similiter subjaceat, et inhabilis praeterea fiat ad superiores ordines recipiendos; laici demum excommunicatione latae sententiae episcopis reservata obstringantur ». — Sed die 11 Maji 1904, S. C. Concilii, suo decreto *Ut debita*, novas easque severiores normas tradidit, et signanter *n. 8*: « Vetitum cuique omnino esse Stissarum obligationes et ipsarum eleemosynas a fidelibus vel locis piis acceptas tradere bibliopolis et mercatoribus, diariorum et ephemeridum administratoribus, etiamsi religiosi viri sint, necnon venditoribus sacrorum utensilium et indumentorum, quamvis pia et religiosa instituta, et generatim quibuslibet, etiam ecclesiasticis viris, qui Missas requirant, non laxative ut eas celebrent sive per se sive per sacerdotes sibi subditos, sed ob alium quemlibet, quamvis optimum, finem.... Quapropter in posterum quilibet hanc legem violare praesumpserit, aut scienter tradendo Missas, ut supra, aut eas acceptando, praeter grave peccatum quod patrabit, in poenas infra statutas incurret — 9. Juxta ea quae in superiore articulo constituta sunt, decernitur pro Missis manualibus, stipem a fidelibus assignatam, et pro Missis fundatis aut alicui beneficio adnexis (quae ad instar manualium celebrantur) eleemosynam juxta sequentes articulos propriam nunquam separari posse a Missae celebratione, neque in alias res commutari aut imminui, sed celebranti ex integro et in specie

*lam utcumque minimam portionem retineant, ratione expensarum... in Missarum celebratione, nisi.... alios non habeant redditus quos in usum earundem expensarum erogare licite possint; et tunc quam portionem retinebunt nullatenus debere excedere valorem expensarum, quae pro ipsomet tantum Missae sacrificio necessario sunt subeundae. — Et hic adverte aliud decretum ejusdem S. Congregationis, editum die 6 Julii 1726 (ut habetur apud Benedictum XIV »), ubi statutum fuit: *Archipresbyterum non teneri ministranda utensilia... iis qui celebrant in sua ecclesia ex obligatione beneficii sive capellaniae. Quoad Missas adventitias, teneri ad dictam subministrationem, quatenus permittat eas in sua ecclesia celebrari; nec teneri ad has Missas adventitias admittendas, nisi solutis utensilibus per celebrantes.**

Beneficium 323. — « 7°. Bénéficiât!, etiam curati, ad « Missas obligati, possunt pro iis accipere « stipendium, et applicare cui volunt; quia „ non semper habent obligationem applicandi ad certam intentionem: nisi tamen « contrarium constet, ut de Missa conventuali docet Bonacina. Ita card. de « Lugo¹, ex Suarez, Vasquez, etc: — contra tra Gavantum² a³, Barbosa⁴ et Diana⁵ « qui negant de parochio; refertque Diana⁶ a⁷, determinasse Congregationem card. « dinalium quod ei non liceat pro Missa • accipere eleemosynam manualement, quando tenetur celebrare. De Missa tamen « conventuali! (contra Bonacina, etc.) ipse « affirmat⁸ 4, ex aliis tribus ».

¹ Notii. 56, num. 13; cfr. etiam Thesaur. résolut, in *Divi thotftt*, 6 Julii et 28 Sept. 1726. — *Bonae.*, de Euch., qu. ult., punct. 7, § 2, n. 7. — ² Diip. 21, n. 21. ³ *Sunr.*, disp. %, sect. 1, v. *Srrf circa*; et «ect. 3, v. *Drro Z*. ⁴ diip. 231. cap. 4. num. 25, i. f. — ⁵ Part. 4, It. 4. retol. 232; cfr. etiam Pallottini, v. *BarocMus*, § 6, num. 07

sua esse tradendam, sublati declarationibus, induitis, privilegiis, rescriptis, sive perpetuis sive ad tempus, quovis titulo, forma vel a quolibet auctoritate concessis, el huic legi contrariis. — 10. Ideoque libros, sacra utensilia vel quaslibet alias res vendere aut emere, et associationes, uti vocant, cum diariis et ephemeridibus inire ope Missarum, nefas esse atque omnino prohiberi. Hoc autem valere non modo si agatur de Missis celebrandis, sed etiam si de celebratis, quoties id in usum et habitudinem

324. — Quaeritur 1°. *An qui alicubi teneatur celebrare sine expressa obligatione applicandi Missas, possit aliud stipendium recipere?* — Respondetur:

Si in fundatione beneficii vel capellaniae expressum sit non esse obligationem applicandi pro fundatore, certe poterit aliud stipendium accipere; prout habetur ex decreto S. C. Concilii, edito die 13 Julii 1630 (apud Benedictum XIV^B), ubi sic dictum fuit: *Quando in fundatione beneficii seu capellae expresse cautum est, non teneri celebrantem ad applicationem sacrificii, eo casu poterit celebrans accipere novum stipendium, et unica Missa satisfacere obligationi beneficii seu capellae, et item danti novum stipendium.* Et huic simile decretum affert Merati¹, editum 13 Febr. 1638.

Secus vero dicendum (contra Busenbaum et alios, ut supra), si in fundatione nihil fuerit expressum; ut habetur ex decreto ejusdem S. C., approbato ab Innocentio XII (apud Croix T), ubi dicitur: *Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione beneficii seu capellae, legati aut salarii, si eleemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa utrique obligationi satisfacere.* Et (quidquid respondeat Lugo²) decretum hoc clarius explicatum fuit alio decreto ab eadem S. Congregatione, die 18 Martii 1726 (apud Benedictum XIV³), ubi decisum fuit teneri celebrantem applicare pro anima testatoris, semper ac in fundatione nulla sit adjecta declaratio, ad cujus suffragium applican-

et 70. — *Bonae.*, loc. cit. — 4 Part. 5. tr. 13. resol. 51. — • Notif. 56, n. 8; cfr. Pallottini, v. *Mhao*, 4 4. num. 22. — * Part. 3. tit. 12. Nov. Observ. n. 1 — S. C. C., bulla *Nuper*. ad 4. ² Lib. 6. part. 2, n. 92. — ³ Disp. 21. n. 22 et 23. — ⁴ Nmit 56, ⁵ i. C; cfr. Pallottini, v. *Missae*, 4 I. n. 13 et seqq.» ubi plures simile declaratione referuntur.

cedat, et in subsidium alicujus commercii vergat. Deinde decretum poenas decernit contra eos qui has normas perfringere ausi fuerint; eas reperies in calce hujus tractatus, post n. 424, ubi decretum ex integro referemus. 323. — Scilicet Gavantus, *pari. 3, tit. 12*, § 5, negat parochum, diebus festis, in quibus tenetur Missam celebrare, posse manualement eleemosynam recipere. — Idemque tenent Barbosa, *tic Parochio, cap. 11, §. II*. Diana, *part. 2, tr. 14, resol. 30*.

Quid de permutante Ni«sai inae- quali- «ci- pendii.

Qitxta potit re nerifne

si d<e>t

**†

Steon, ?aando la nodatione nihil ex-pretium est.

dum sit sacrificium. — Et idem declaratum fuit ab eadem S. C., 6 Febr. 1627 (vide apud eumdem Benedictum) de capellanis *confraternitatum et monialium, qui celebrant ut confratres vel moniales satisfaciant praecepto audiendi Missam.*

Hic autem notandum aliud decretum eJus^em S. Congregationis, emanatum 7 Junii 1686 (vide apud Pittonium *), ubi dictum fuit quod capellani et bénéficiât! celebrantes pro capellaniae seu beneficii fundatore, non tenentur Missas celebrare tempore quo capitale dotis assignatae est otiosum et infructiferum sine eorum culpa. Et novissime hoc idem confirmatum fuit die 8 Augusti 1705 (apud eumdem Pittonium).

Fit Dubium: *An circa onera Missarum et conditiones in fundatione appositae possit dari praescriptio ?*

A^irrnant Laymann * cum Navarro; nem Tamburinius .: et apud Croix ., Pellizzarius, Hurtadus, Pasqualigo % et Gobat cum Romanil(m (ibidem) testatur Tuschus^, Ratio, quia praescriptio

* De P*.rochh, n. 1740. - *Paton.*, loc. dt.; et habetur tuam tn fol. S. C. C. in *Noftopolilana.* — . Lib. 3, tr. 1. cap 8, nam 17. *Navar.*, conul. 1, de praescriptionib., num. 3 et 7. — 1 Method, celebr. I M , Ub. 3, cap. 7. i I, num. 1. — . Lib. 4, n. 852. v. *Nihilominus.* . *Petile.*, tr. 6, cap, 9, num. 93. . *Thom. Hurtad.*, de Residentia,

324. - a) Benedictus XIV, *loc. cit.*, n. 8, affen quidem hanc declarationem; sed n. 9, de ejusdem authenticitate dubitat, cum dicat se nullum de hac re documentum habere in notis ac decretis quae maximo studio, diligentia et incredibili labore collegit. Et sane apud Pallottini, v. Missa, § 1, n. 51 *ct seqq.*, n. 58 *et seqq.*, plures declarationes contrariae habentur, et praecipue n. 51, ubi refertur una qua S. C. C. declaravit non obligari capellanum ad applicandam Missam pro anima testatoris, quando capellania praescripta fuit cum expressione verborum indicantium potius commoditatem populi quam suffragium animae Pariter n. 58, refertur responsio, data in *Mantuana* die 19 Nov. 1718, qua decisum fuit, quando ex verbis fundatoris colligitur ipsum demandasse Missae celebrationem pro comodo monialium, celebratio tantum, non vero applicatio censetur praescripta. Cfir. etiam S. R. C. decree authentic., n. 2892, *ad l.* — Hoc tamen limitandum est nisi ex aliis argumentis et conjecturis constet fundatorem non tam ad populi vel ecclesiae commodum, quam ad animae suae suorumque suffragium spectavisse, ut constat

legitima valet contra quaecumque jus; nec exceptio reperitur in jure, quod circa onera Missarum non detur praescriptio, — Ex his autem auctoribus, alii, ut Tam bunnius, etc., requirunt ad praescribenda praefata onera, spatium viginti annorum cum titulo, et triginta sine titulo. Alii, ut Pasqualigo, Tuschus, etc., apud Croix, dicunt requiri quadraginta annos; cum agatur contra bona Ecclesiae (juxta dicta *Lib. III, n. 510*).

Sed quidquid sit de hoc, verius videntur nullo modo posse praescribi onera Missarum et conditiones a fundatoribus requisitae Tum quia (ut ait Corradus6) primaeva fundatio majorem habet vim, quam consuetudo; tum quia in beneficiariis difficulter praesumi potest bona fides, cum ipsi facile praesumantur ex fundatione cognovisse leges beneficii; tum denique (et haec ratio est potior) quia in Tridentino sic sancitum fuit: *Quando igitur ex beneficioram quorumcumque erectione seu fundatione, aut aliis constitutionibus qualitates aliquae requiruntur,*

lib. 6, resol. 6, § 4, n 9 et 10. *Gobat*, tr. 3, num. 514. — *Tambur.*, loc. dt., num. 2. — *Pasqual.*, qu. 1193, n. 5 et 6, qu. 1194. - *Tusck.*, Pract. cond., lit. *P*, cond. 556 et 562 . *Croix*, lib. 4, n. 852. v. *Nihilominus.* — . Prax. beneficiar., lib. 2, cap. 10, n. 90. — . Sesa. 25, de reform., cap. 5.

ex pluribus S. C. C. declarationibus apud eumdem Pallottini, *loc. cit.*, n. 72 *et seqq.*

b) Pasqualigo, *qu. 1192*, concordat quidem quoad onera et numerum Missarum; sed *qu. 1195*, negat praescribi posse a beneficiatis, capellanis, et eis qui recipiunt annuum salarium; item negat posse praescribi fructus applicationem ab iis qui manuales Missas recipiunt

c) Quidquid dicat Croix, *loc. cit.*, Tuschus, *Pract. conclus.*, lit. S, *conclus. 429, n. 9*, non allegat Rotam,

d) Et hanc sententiam, quam tuetur S. Alphonsus, S. C. C. constanter retinuit, ut ex pluribus declarationibus constat, quarum meminit Pallottini, v. Missa, § 2, n. 47 *et 48*, ct quibus S. C. negavit praescriptione etiam centenaria. Missarum onera ac beneficiorum fundationes immutari posse — Nihilominus, si quis bona fide emerit fundum oneri Missarum subjectum, et per sexaginta annos pacifice possederit, liber omnino declaratur, salvo tamen jure favore causae piaae contra haeredes institutoris pro indemnitate, ut constat ex declaratione S. C. C. in *Imolen*, die 26 Februarii 1858, apud Pallottini, v. *Missa** § 5, n. 36.

seu certa illis onera sunt injuncta in beneficiorum collatione, seu quacumque alia dispositione, eis non derogetur. Ergo qualitatibus requisitis ex fundatione, et oneribus injunctis, sive in collatione, sive in quacumque alia pia dispositione, statuit concilium nunquam derogari posse. — Accedit bulla Pii IV qua, confirmans Tridentinum, irritat quidquid contra illud factum fuit. Clausula autem decreti irritantis ligat etiam ignorantes, et in causis beneficialibus inficit titulum et possessionem; ut dicit Croix l cum Garcia, Nicolarts et aliis communissime. — Accedit bulla Innocentii XIII *Apostolici ministerii* (ampliata a Benedicto XIII per totum orbem alia bulla *In supremo*), ubi dicitur quod quaecumque praescriptio, etiam centenaria et immemorabilis, non datur contra ea quae inconcilio Tridentino praescripta sunt.

Quaeritur 2°. *Quibus diebus teneatur parochus applicare Missam pro populo ?*
^nte sanctionem Summi nostri Pontificis Benedicti XIV, de qua mox infra dicemus n. 325, olim plures adfuerunt sententiae.

Prima sententia dixit teneri quotidie, si redditus sint pingues; si vero tenues, teneri tantum diebus festis. Ita Roncaglia *; et probat ex pluribus decretis S. C. id decernentibus; et hoc etiamsi parochus non habeat congruam. — Nec satisfieri, ait

l Lib. 4, n. 657. - *Nicol. Garda*, de Benefic., part. 6, cap. 1, n. 407 et »eqq., n. 427. . *Nicol.*, Prax. b n fici r., tit. 1, dub. 2, § 5; tic. 3, dub. 2, § 9. — *Innoc. XI* (1. bulla *Apostolici ministerii*, de die 23 Maji 1723. § 29. — «De Sacrif. Mit., cap. 2. qu. 8. — *Ronca**!, loc. cit. — *Pi**naie!., tom. 1, consult. 821. — 1 Tr. 5, cap. 5. fl. 50. . *Barb.*, de Offic. et Poteat, episc., alleg. 24. n. 23. — 4 Se*,. 23. de reform , cap. 1. — 4 Tr. 5, cap 5, n. 51 *Suar.*, disp. 86.

f) Benedictus XIII in fine suae bullae *In supremo militantis*, de die 23 Sept. 1724, praecepit suo nuntio in Hispania, episcopis, archiepiscopis, patriarchis et clero saeculari et regulari « eorundem regnorum », id est Hispaniae, ut huic suae constitutioni obediant.

f) Passerinus, *qu. 187, art. 4, n. 991*, exprimit tantum rationem hujus sententiae, negando posse unica Missa geminae obligationi satisfieri.

Pignatelli adducit glossam in hoc cap., ad probandum adesse in ecclesiis cathedralibus et collegiatis obligationem quotidie cantandi Missam conventualem.

Laymann, Coninck et Barbosa a Sal-

Roncaglia cum Passerino />, si applicetur pro populo Missa conventualis; cum haec sit applicanda absolute pro benefactoribus, ex cap. *Cum creatura, de celebrat. Miss.* cum Pignatello.

Secunda vero sententia dixit 1°. Nul- lum esse dubium, quod aliquoties in anno teneatur parochus jure divino celebrare pro populo; ut Salmant.8 cum Laymann*', Barbosa, Coninck *» et communiter. Et infertur ex Tridentino 4, ubi: *Cum praecepto divino mandatum sit omnibus quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, etc.* Dixit 2°. E converso non teneri parochum de se quotidie pro populo Missam applicare: nam sic teneretur quotidie celebrare, quod nullibi praeceptum est. Ita Salmant.8 cum Suarez, Vasquez, Barbosa, Bonacina, etc. — Immo, praeciso pacto, consuetudine aut synodo in contrarium, dicunt Navarrus .), Suarez, Barbosa et alii, cum Salmant., nec omnibus festis teneri pro populo celebrare: tantum aliquoties in anno, arbitrio prudentum, ut Salmant.*; vel in praecipuis festis Domini et diebus dominicis, aut saltem semel in hebdomada, ut Bonacina.

Tertia sententia dixit quod ex vi parochiae non tenetur parochus applicare fructum Missae specialiter pro ovibus. Ita Palaus 8 cum Navarro », Suarez *8, Vasquez, Coninck, Naldo, etc.; item Lugo, Re-

»ecl. L v. *De beneficiis.* . *Vasq.*, dup. 234, cap. 4, n. 27. v. *Vera tamen.* » *Barb.*, loc. dt. . *Bonac.*, de Euch., qu. ult., punct. 7, num. 5. — *Suar.*, loc. cit. - *Barb.*, loc. dt. . . Tr. 5, cap. 5, n. 52. — ' Loc. dt., n. 53. — *Bonac.*, loc. dt., n. 5, L t — . Tr. 22, punct. 13. n. 7. . *Va**q», disp. 234, cap. 4, n. 27, v. *Vera tamen.* . *Coninck*, qu. 83, art. 1, num. 199. - *Nald.*, v. *Parochus*, num. 19. — *Lu**o, dl»p. 21, n. 19.

manL citantur pro ratione quam ipsi Salmant. afferunt, caritatem scilicet et aequalitatis rationem suadere, ut pastores animarum aliquando pro suis ovibus Missae sacrificium offerant. Quod revera habent Laymann, *lib.5, tr.5, cap. 3, n.3, f.l.*;et Coninck, *qu.83,art. 1, n. 199.*

Navarrus hoc non habet in *Man ,cap.25, n. 92*, quidquid dicant Salmant

i) Navarrus hic pariter a Castropalao male citatur; id enim, *Man., cap. 25, n. 92*, (ut citat Palaus) silentio plane praetermittit in meis saltem editionibus; Suarez vero citat n. 140; Laymann, n. 135; sed neque in his locis Navarri assertum reperire potui.

Suarez, quamvis hic a Palao citetur,

ginaldus Stephanus et Gobat, apud Croix *, qui probabile putat. Ratio istorum, quia officium curati est pascere oves verbo, exemplo, sacramentorum administratione et sacrificii dispensatione; hoc autem dixerunt fieri, si illud generali tantum applicatione pro omnibus fidelibus, et praecipue interessentibus applicatur: et ita censuerunt intelligendum esse Tridentinum. — Hinc intulerunt, pro omnibus illis Missis posse quotidie parochum accipere stipendium: nisi tamen ex foundatione aut consuetudine, vel praelati praecepto alias teneatur pro populo sacrificare.

Hodie parochus tenetur diebus pro populo celebrare.

325. - Verum hodie, ex epistola encyclica Summi nostri Pontificis Benedicti XIV, edita die 19 Augusti 1744, quae incipit *Cum semper*, sancitum habemus, omnes parochos teneri applicare Missam pro populo, saltem in diebus festis, etiamsi congruam non habeant; his verbis: *Itaque meus nostra et sententia est, sicuti etiam pluries a praeclaudatis congregationibus iudicatum fuit ac definitum, quod omnes et singuli qui actu animarum curam exercent, et non solum parochi aut vicarii saeculares, verum etiam... regulares .. aequae teneantur Missam parochialem (omnibus diebus festis ut infra) applicare pro populo., ipsorum curae commisso.*

Et quia alii allegabant non habere congruos redditus, alii dicebant contrariam

alicubi esse consuetudinem: *Nos autem* (sic praescribit et loquitur Pontifex) *ad praecedentes praedictae Congregationis Concilii resolutiones nostram approbationem et confirmationem extendimus; et quatenus opus sit, auctoritate apostolica iterum tenore praesentium decernimus et declaramus quod, licet parochi seu alii, ut supra..., congruis... redditibus destituantur, et quamvis.... immemorabili consuetudine in ipsorum.... parochiis obtinuerit* (ut Missa pro populo non applicaretur), *eadem nihilominus omnino in posterum ab ipsis debeat applicari.*

Et quamvis (additur)... *alias a Congregatione Concilii responsum fuit parochum nempe pinguibus redditibus dotatum quotidie pro populo celebrare et applicare debere, etc.: cum tamen.... Nobis perspectae sint... controversiae super hoc ipso exortae...; idcirco opportunum censemus... declarare, Nobis abunde satisfactum fore, vobisque proinde satis esse posse, dum ii qui animarum curam exercent, sacrificium Missae pro populo celebrent atque applicent in dominicis aliisque per annum diebus festis de praecepto.*

Item declarat ibi Pontifex, hoc valere etiam pro ns locis et diebus in quibus populus Missae interesse debet, at aliunde servilibus operibus vacare potest 'MA

Steph. a S. Paulo, tr. 5, di>p. 4, dub. 11, nutu. 66

Gobat, tr. 3, nom. 492. · · Ltb. 3. part. 1, num. 762.

negat tamen, loc. cit., v. *De beneficiis*, solum obligationem pastoribus inesse ratione beneficii, « saltem ad sacrificandum *quotidie* pro ovibus »

O Reginaldus, qui hic citatur a Croix et Barbosa, perspicue tamen contrariam sententiam innuit Quærit enim, lib. 23, n. 238, « an obligatio quam parochus habet celebrandi pro sua parochia, impediatur quominus stipendium taxatum possit pro celebratione accipere ». Et respondet: « Eo die quo *de jure* *rr/ de consuetudine pro sua parochia celebrare tenetur* », eum non posse eleemosynam accipere ad celebrandum pro fidelibus alterius parochiae, posse tamen pro fidelibus suae parochiae.

Animarum pastores Missam pro populo applicare tenentur « tum omnibus dominicis aliisque diebus qui ex praecepto adhuc servantur, tum illis etiam qui, ex hujus Apostolicae Sedis indulgentia, ex dierum de praecepto festorum numero sublatis ac translatis

sunt, quemadmodum ipsi animarum curatores debebant, dum memorata Urbani VIII constitutio in pleno suo vigore vigeat, antequam festivi de praecepto dies imminuerentur et transferrentur... Id unum excipimus, ut scilicet quando *una cum solemnitate* divinum officium translatus fuerit in dominicam diem, una tantum Missa pro populo sit a parochis applicanda ». Ita Pius IX, constit. *Amantissimi Redemptoris*, de die 3 Maji 1858. — Si vero sola solemnitas transferatur, Missa pro populo applicari debet *ipso die*, quo praefatorum festorum officia communiter in ecclesia recitantur. — Sunt autem illa festa (juxta laudatam Urbani VIII constitutionem *Universa per orbem* anni 1642) praeter dominicam: Circumcisionis, Epiphaniae, Purificationis B. M. V., S. Mathiae apostoli, S. Joseph, Annuntiationis B. M. V., dies 2 et 3 Paschalis et Pentecostes, sanctorum Philippi et Jacobi, Inventionis S. Crucis, Ascensionis, Festum Corporis Christi, S. Joannis Bapti-

Quid de Proinde casu quo aliquis parochus sit
J/apete. ° adeo pauper, ut vivere cogatur ex eleemosynis Missarum, facultatem concedit episcopis cum eo dispensandi, ut ipse possit etiam diebus festis Missam applicare pro eleemosynam offerentibus, modo intra eandem hebdomadam Missas omissas pro populo applicet. — Et quoad oeconomos qui deputantur ad curam animarum vacante ecclesia parochiali, tribuit episcopis facultatem assignandi illis congruam portionem ex fructibus parochiae, pro onere celebrandi pro populo diebus festis ; licet ipsi fructus ad Cameram apostolicam pertineant, et quamvis portio jam eis sit assignata % juxta constitutionem S. Pii V, sed non sit sufficiens.

Miucon-
vtnlualh
applicanda
benefactori-
bat in fe-
nere.
Limltitio.
326. - Deinde decrevit Pontifex sua apostolica auctoritate, ut... *Missam conventuales, quae singulis diebus canitur a clero praedictarum ecclesiarum, pro earundem benefactoribus in genere quotidie applicetur.... Etenim hujusmodi debitum non quidem respicit singulares aliquos benefactores, sed benefactores in genere cujuslibet ecclesiae.* Et hoc, quavis consuetudine non obstante. Nisi autem alicubi adsit consuetudo applicandi pro benefactoribus ecclesiae primam et etiam secundam Missam conventualem, declarat non esse obligationem applicandi secundam: modo in *Memento* secundae Missae pro defunctis fiat ipsorum commemoratio.

In fine autem hujus bullae loquitur Pontifex de obligatione canonicorum ca-

S. Pii V, conwtit. *Ad exstinguendum*, 1 Nov. 1567. § 2,

stae. sanctorum Petri et Pauli, S. Jacobi apostoli, S. Annae, S. Laurentii, Assumptionis et Nativitatis B. M. V., S. Bartholomaei, S. Matthaei, S. Michaelis archangeli, sanctorum Simonis et Judae, Omnium Sanctorum, S. Andreae, Immaculatae Conceptionis Beatae Mariae Virginis (hoc festum postea additum est), S. Thomae apostoli, Nativitatis Domini, S. Stephani protomartyris, S. Joannis evangelistae, Sanctorum Innocentium et S. Silvestri. Praeterea festum principale patroni provinciae et loci, quod de praecepto servatur.

Benedictus XIV, § 9, haec de oeconomis egenti dicit, « qui exigua hujusmodi certorum fructuum assignatione, paucisque incertis proventibus gaudeat ».

°) Hoc ultimum refertur a Benedicto XIV,

nendi aut psallendi in choro, alias restituendi fructus praebendarum et distributionum, si tantum assistant, et non psallant aut canant: quo improbabilis redditur opiniones oppositas. — Vide de hoc dicto *Lib. III, n. 675, Dubit. 3.*

Postquam autem haec notavi a), alia insurrexit Quaestio, quam apud nullum auctorem usque adhuc discussam neque indicatam inveni, scilicet: *An parochus infirmus, sive episcopus* (nam quod dicitur de parcho, fortius dicendum est de episcopo), *si non possit celebrare pro populo per seipsum, teneatur celebrare per alium ?*

Plures doctos super hoc dubio consului. Alii negarunt, dicentes hanc obligationem celebrandi pro populo includi in obligatione orandi pro populo, quam habet parochus; at cum obligatio haec orandi sit mere personalis, sicut parochus impeditus orare pro populo non tenetur per alium orare, ita impeditus celebrare nec tenetur celebrare per alium. — Sed ego cum aliis oppositum censeo omnino tenendum λλ — Ratio, quia parochus non solum tenetur celebrare pro populo, sed etiam Missam populo applicare; ut idem Papa Benedictus declaravit anno 1744 in eadem bulla *Cum semper*, Idque procedit juxta effata S. Pauli (Hebr. v, 1): *Omnis namque Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis quae sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis.* Et deinde idem

in Baltar. Rom. MainArdi.

§ 10. non jam ad oeconomos, sed ad illos « qui tamquam vicarii sive perpetui sive ad tempus constituti, animarum curam administrant, quae apud alios habitu residet.

326. - a) Haec additio usque ad finem numeri 326, est ex octava operis editione, anni scilicet 1779.

h) Et ita etiam declaravit S. C. C., die 14 Decembr. 1872: parochum scilicet, utcumque legitime impeditum ne Missam celebret, teneri eam die festo per alium celebrari et applicari facere pro populo in ecclesia parochiali: quod si ita tactum non fuerit, quamprimum poterit, Missam pro populo applicare debere. — Parochum vero die festo a sua paroecia legitime absentem satisfacere suae obligationi, Missam applicando pro populo suo in loco ubi degit, dummodo ad necessariam

Parochus
vel episcopus
morbo
impeditus:

Omnino
tenetur per
alium cele-
brare pro
populo.

confirmat (vers. 3), dicens : *Et propterea debet, quemadmodum pro populo, ita etiam et pro semetipso offerre pro peccatis.*

obliquo Obligatio autem pastoris orandi pro
MhsetreM. populo est equidem personabs; sed obii-
gatio applicandi populo fructum Missae
simul est personalis (quia si potest cele-
brare per seipsum nequit celebrare per
alium), et etiam realis, cum sit una ex
obligationibus muneri pastoris annexis;
prout dictum fuit in concilio Tridentino¹,
ubi mandatum fuit sacerdotibus curam
animarum habentibus, Missas celebrare,
tam frequenter ut suo muneri satisfa-
it « *cianl.* — Onus autem hoc offerendi Mis-
divino. sas pro populo est ex praecepto divino;
ut idem concilium expressits, ubi dici-
tur: *Cum praecepto divino mandatum sit*
omnibus quibus animarum cura commissa
est, oves suas agnoscere, pro his sacrifi-
cium offerre, verbique divini praedica-
tione, etc. Illud autem praeceptum divi-
num habetur apud Joan, xxi, 17: *Pasce*
oves meas. Sicut igitur tenetur pastor suas
oves pascere praedicatione, sacramento-
rum administratione, correptione, etc.:
sic etiam tenetur pascere applicando eis
fructum sacrificii. Quapropter, sicut pa-
stor impeditus praedicare vel sacramenta
administrare, tenetur praedicare et admi-
nistrare sacramenta per alium ; ita impe-
ditus applicare per seipsum populo Mis-

¹ Sew. 23, de reform., cap. 14. — Sen. 23, de reform ,

sam, tenetur per alium applicare sacrificii
fructum : quod est pabulum utilius quo
populum juvare potest.

Si autem parochi, et omnes quibus ^{ta,}
cura animarum commissa est, tenentur ^{iUdea da}
in dominicis et festis de praecepto Mis- ^{bViuwx}
sam celebrare et applicare pro populo; ^{y/}
tanto magis ad id tenentur *episcopi*, tam-
quam principaliores animarum pastores^{fl} —
Non autem ad hoc tenentur quotidie;
quidquid dicatur in cap. *Quoniam, de pri-*
vil., in 6°. Nam eodem cap. dicitur quod
divina celebratio Missae vel auditio (quoad
episcopos) est tantum de decentia, non
vero de obligatione : *Quoniam* (verba
textus) *episcopi eorunique superiores se*
habent diversis ex causis a suis eccle-
siis et dioecesibus absentare frequenter,
nec semper possunt commode ad ecclesias
accedere pro Missa celebranda vel au-
dienda in ipsis, sine qua eos transire
non decet (nota : *non decet*) *absque causa*
rationabili ullam diem: praesenti consti-
tutione indulgemus eisdem, ut altare pos-
sint habere viaticum, et in eo celebrare
ac facere celebrari, ubicumque absque in-
terdicti transgressione illis permittitur
celebrare vel audire divina.

327. – « 8°. Qui stipendium pro Sacro ^{jgnamnia}
• accepit, tenetur dicere Missam pro de- ^{lebme u-}
• functis, vel votivam, vel in hoc aut isto ^{pten , M(}
« altari, prout pecuniam offerens petivit ^{rfndlDm}

cap. 1.

populi commoditatem alius sacerdos in ec-
clesia parochiali celebret, et verbum Dei
explicet

O Animarum pastores, quibus haec obli-
gatio incumbit, sunt Ie. *Episcopi* (post adeptam
sedis possessionem, ut constat ex declaratione
S. R. G., Decret authn n. 2682, ad 22), admi-
nistratores, vel alii quocumque titulo insigniti,
qui actu praesunt dioecesi canonice erectae.
2°. *Abbates* jurisdictionem quasi episcopalem
in clerum et in populum cum territorio sepa-
rato habentes, ex constit *In suprema* Leo-
nis XIII, de die 4 id Jun. 1682. — 3°. *Pa-*
rochi sive saeculares sive regulares, sive a-
movibiles sive inamovibiles; *administratores*
etiam ad tempus (ex declaratione S. C. de
P. F., 8 Nov. 1882); *omnes pastoris vice fun-*
gentes, ut sunt vicarii curati, oeconomi, va-
cante parochia. Immunes vero sunt ab hac
obligatione episcopi titulares, vicarii genera-
les, vicarii capitulares, sede vacante (S. R. C.
Decr. auth., n. 2682, ad 23), sacerdotes qui

curam tantum secundariam seu subsidiariam
habent (S. R. C. Decr. auth., n. 2892, ad 2) ut
sunt capellani seu cooperatores parochi, ca-
pellani monialium, nosocomiorum, collegio-
rum aliorumque ejusmodi locorum; item vi-
carii apostolici et missionarii, dummodo non
agatur de locis in quibus sedes episcopalis ac
paroeciae canonicae erectae jam sint, atque ad
eas vicarius apostolicus et missionarii missi
sint ut legitimorum pastorum vices gerant». ^{ta,}
S. C. de P. F. 23 Mart. 1863 et 18 Aug. 1866. — ^{iUdea da}
Istud tamen inter episcopos et abbates et pa- ^{bViuwx}
rochos discrimen existit: episcopos scilicet et ^{y/}
abbates huic officio satis esse facturos per ce-
lebrationem et applicationem unius Missae pro
universo populo sibi commissio, etiamsi duas
vel plures dioeceses et abbatias aequae prin-
cipaliter unitas regant (Leo XIII, const. *In*
suprema, 4 id. Jun. 1882); parochos vero duas
aut plures paroecias regentes, teneri sive per
se sive per alium ad tot Missas celebrandas
quot sunt paroeciae. S. C. C., 3 Febr. 1884.

« (quantum tamen rubricae permittunt: « quibus neglectis, Ecclesiae ordinem in- « vertere ob alterius devotionem non con- « venit); quia ob ejus devotionem et spe- « ciales orationes, major fructus provenire « solet. Si tamen aliter faciat, non erit « grave; immo nullum, si fiat justa de « causa. — Vide Diana ¹, card. Lugo ² ».

Quomodo
peccet ct-
kbnai non
utilifadcoi
Yolontati
fuedalorii.

328. - « 9°. Is qui quoad locum, tem- « pus, intentionem, qualitatem Missae, non « satisfacit, sine justa causa, voluntati fun- « datoris, peccat: et quidem graviter, si « saepe faciat, esto consentiant haeredes ».
« cum ii in hoc voluntati testatoris non « possint derogare, ut docent Silvester, Na- « varrus, Azor, etc. — Episcopus tamen « potest in hoc dispensare ex causa; ut « habent Henriquez, Silvester et Tanner.

« Quod si quis quoad locum impedia- « tur, tenetur in alio, ut habet Azor ³ et « Sà ⁴, Diana ⁵. ubi docet (ex Navarro, « Rodriguez, Fagundez et Azor), esse mor- « tale celebrare in alio templo vel altari « quam quis tenetur. Quod negat card. de « Lugo, si raro et ex causa fiat ⁶; immo « nec esse veniale, si obligatus quotidie « celebrare, raro et ex rationabili causa « celebret alibi. — Similiter Tamburi- « nius ⁷ excusat a mortali eum qui uno « alterove die singulis mensibus alibi ce- « lebrat: nisi tamen teneatur celebrare in « altari privilegiato. Notatque posse sa- « cerdotem contra hoc onus Missarum,

¹ Part. 2, tr. 14, resol. 29 et 31. — ² De Euch., diip. 21, num. 35. — ³ *Sihvsf.*, v. *Missae I*, qu. 7, § *Quintum*, et qu. 10, l. f. — *Navar.*, Man., cap. 25, num. 134; cfr. etiam de Orat., cap. 5, num. 2 et 12. — *Azor*, p-art. 1, lib. 10, cap. 24, qu. 7 et 8. — *Htnriq.*, lib. 9, cap. 22, num. 6. — *SUvest.*, v. *Legatum IV*, qu. 11. † *Tann.*, torn 4, disp. 5, qu. 10, n° 80. — ⁴ Loc. cit., qu. 8. — ⁵ V. *Missae*, n. 47. — *Navar.*, Man., cap. 25, n. 134. ⁶ *Rodrig.*, Sum., part. 1, cap. 247, num. 10 (edit. Hispan.: cap. 244, num. 9, v. (.)). ⁷ *Fagund.*, de 1° Praec. Eccl., lib. 3, cap. 9, num. 7. ⁸ *Azor*, part. 1, lib. 10, cap. 24, qu. 8. — ⁹ Vide n. 3b. — ¹⁰ Method, celebr. Mi., lib. 3, cap. 2, 4 1, n. 2; cap. 7, § 1, n. 2. — ¹¹ Loc. cit., n. 3b. — ¹² Tr. 13, disp. 1, punct. 6,

« v. gr. certum earum numerum, prae- « scribere annis triginta, si adsit posses- « sio, titulus et bona fides ».

329. - Notandum igitur 1°. Circa *locum* celebrandi, quod si capellanus celebret in alia ecclesia, vel altari, vel hora quam a fundatore est constitutum, peccat mortaliter. Ita communiter Lugo ¹, Palaus ², [Contin.] Tournely ³; Salmant¹⁰ cum Navarro, Azor, etc. — Modo id faciat saepius, aut sine causa, aut sine dispensatione; et modo fundator altare illud destinaverit ob gravem causam.

Non cele-
brare loco
vel hori
praescri-
pte, lethali-

Dixi: *saepius*. Nam peccabit tantum venialiter si faciet raro, puta si semel vel bis in mense; et facilius, si mutabit unum altare et non ecclesiam.

Modo o-

Item dixi, *sine causa*. Nam minime peccabit, si celebrabit alibi ex justa causa, puta si altare sit exsecratum; vel quia egressus a sacristia, viderit illud ab alio occupatum. — Lugo Salmant. ac Elbel ¹¹ cum Herincx, etc.

CMMU »>0«

Item dixi: *sine dispensatione*. Nam bene potest episcopus dispensare ut celebretur in alio loco ex rationabili causa, ob utilitatem propriae ecclesiae, applicationem studii, infirmitatem, aut negotium, aut nimiam molestiam adeundi ecclesiam, et similia; ut dicunt cum Busenbaum, Palaus ¹², Concina ¹³; Croix ¹⁴. cum Pasqualigo ¹⁵; Salmant. ¹⁶ cum Henriquez, Barbosa, Antonio a Spiritu S.; Roncaglia ¹⁷.

»«i»ine
dx^pcnatio-
ne «pikopi;

num. 26. — ¹ De Euch., part. 2, cap. 9, art. 2, sect. I, concl. 4. — ² Tr. 5, cap. 5, n. 17. ³ Vrvr., Man., cap. 25, n. 134; de Orau, cap. 5, n. 2 et 12. ⁴ *Azor*, part. 1, lib. 10, cap. 24, qu. 8. — ⁵ De Euch., disp. 21, n. 38. — ⁶ Tr. 5, cap. 5, n. 18 et 20. — ⁷ Confer. 18, de Obli<. celebrandi num. 216. - Z/cHncx, disp. 8, num. 185 et 18b. — ⁸ M Tr. 13, disp. 1, punct. 6, num. 27. — ⁹ De Sacrif. Misa., cap. 6, § 2, num. 28. — ¹⁰ Lib. 6, part. 2, num. 120. — ¹¹ n Tr. 5, cap. 5, num. 19. ¹² 7/ewri^., lib. 9, cap. 24, num. 4. ¹³ *Barb.*, de Ofic. et Potest, eptsc. alleg. 24, num. 36. ¹⁴ *Anton a Sfnntu S.*, Director, confessa/., tr. 7, disp. 6, num. 283. — ¹⁵ u De SaciiL Mim., cap. 8, qu. 6, resp. 2, v. Trrbo.

328, - a) Haeredem praetermittunt Silvester, Navarrus et Azor, in reliquis vero concordant.

b) Diana, *part. 2, tract. 14, resol. 29*, id dumtaxat habet quod sequitur, non vero quod antea positum est.

329. - a) Pasqualigo utique haec docet de loco celebrationis in universum, *de Sacrif. ηov. legis, qu. 1187 et 1170*; sed *qu. 1142*,

de loco ia specie disputans, asserit episcopum posse quidem dispensare quoad altare, sed in eadem ecclesia, ideoque, *n. 5*, eum non posse dispensare « cum absente, si absentia sit longa, ut celebret in loco ubi reperitur. ^, et proinde non posse concedere licentiam, ut capellanus absit, studiorum causa, a loco ubi tenetur celebrare, e; celebret ubi studet et non suppleat per alium ». Quod a Croix hic non advertitur.

cum Passerinoè>et Riccio;Tamburinius', Mnzzotta *, qui vocat communem. — Ratio, quia in tali dispensatione voluntas testatoris tantum in accidentibus omittitur, et altiori bono compensatur. Licet enim Tridentinum3 prohibeat mutari qualitates foundationum ; istas tamen episcopi, voluntates testatorum interpretando, bene reducere possunt ad aequitatem : ita Mazzotta 4, et Croix3 cum Pasqualigo. Tanto magis quia idem concilium 6 expresse concedit praelatis in quibusdam casibus, etiam omnino commutare ultimas voluntates.

Recte tamen Croix et Pasqualigo dicunt in nostro casu non posse dispensare episcopos, si testator, designando ecclesiam vel horam in fundatione, specialiter respexerit commoditatem populi audituri Missam.

Praeterea dixi: *modo fundator altare illud destinaverit oh gravem causam*, puta ob memoriam vel commodum familiae aut populi, vel ob specialem cultum Sancti, et similia. Nam si nullum habuerit specialem finem, vel si causa cessaverit (nempe si familia sit exstincta vel alibi moretur), tunc sacerdos, mutando altare,

Kua, Prax. aur., pari 4, resol. 101. n. 2. — 1 Method, celebr.Miae., lib. 3, cap. 2, § 2, num. 1. — · Tr. 5. diip. 4, qu. 2, cap. 3, § 5, qu. 1 — * Sex», 23. de reform., cap. 5. - · Loc cit. — · Lib. 6, part 2 n 120. · *Pasqua!*, de Sacrif. nov. 1eJ., qu. 1187, num 4 et 5. — · Sew 25, de reform., cap 4. — *Croix*, lib. 6. part. 2, num 120. — ' De Euch., ditp. 21, n. 36 et 37. — · De Euch., part. 2. cap. 9, art. 2,

h) Passerions, *qu. 187, art. 4, n. 1182*, distinguit, et dicit « quod si tam de jure quam de facto Missa potest celebrari in loco a fundatore praefixo, non potest episcopus se intro-mittere; sed solius Summi Pontificis est pias voluntates commutare.... Si vero de jure vel de facto sit impossibile celebrare in altari a fundatore electo; tunc., si impossibilitas sit manifesta, non est opus episcopi auctoritate, quae tamen in dubio est necessaria, quia tunc subrogare aliud altare, in quo celebrari debeat, proprium est episcopi ».

() Pasqualigo a Croix citatur uti refert S Alphonsus; tamen, *qu. 1187, i. f.*, non loquitur de loco, sed de hora vel die.

Dummodo testator in designando primo altari non respexisset ad causas supra enumeratas, ut limitant Lugo et Collet

*) Anacletus, seu rectius Kresslinger, in *Addit, ad Reijfenst., tr. 14, dist. 5, n. 94:* o Difficile mihi... videtur, inquit, similem qui

tantum venialiter peccabit: et ne venialiter quidem, si celebrabit in altari privilegiato quia ibi melius consulet fundatori. — Ita Lugo 7 et [Contin.] Tournely '.

Caeterum advertendum, apud Patrem Ferraris ' reperiri plura decreta S. C. Concilii, quibus dicitur pro hujusmodi dispensatione semper adeundam esse Sedem Apostolicam.

Notandum II°. _Quod si quis, stipendio accepto, deberet Missam celebrare in altari privilegiato, et in alio celebraret, non jam teneretur ad restitutionem stipendii, sed tantum ad lucrandas indulgentias applicabiles pro defunctis. Ita Elbel ¹⁰ cum Anacleto et Babenstuber; Sporer/> ac Roncaglia <>. qui addit non esse quidem obligationem restituendi, si eleemosyna data sit ordinaria; secus vero, si pinguis. — Non autem satisfacit qui celebrat in alio altari non privilegiato, applicando indulgentias calculi benedicti, imaginis, etc.; quia hae indulgentiae non sunt tam certae quam indulgentiae altaris privilegiât! : ut dicunt Salmant. " cum Navarro **, Azor h), Bonacina, Diana et Dicastillo. Et idem censent Lugo13 et Salmant.13 cum

sect. I, concl. 4. — · Bibboth., v. *Caprllania*, n. 14. — w Confer. 18, de Oblif. celebrandi, n. 210. · *Babeus!*, de Sacrif. Mi*., di»p. 5, art. 3, n. 16 cl 17. — “ Tr. 5, cap. 5, num. 21. - *Bonac.*, qu. ult., punct. 7, § 4, n. 5. · *Diana*, part. 2, tr. 14, resol. 29. *Dicast.*, tr. 5, de Sacrif. Miss., diip. 4, dub. 21. n. 390. — M Disp. 21. n. 39. — 11 Tr. 5, cap. 5, n. 22.

tales Missas in altari privilegiato legendas *bona fide* alibi celebravit, ex integro condemnare ad resarcilionem et repetitionem ipsarum Missarum ». In reliquis vero cum Elbel concordat

D Sporer, etsi ab Elbel hic citatur, non loquitur tamen, *part. 2, cap. 5, η. 355*, de altari privilegiato.

Roncaglia, *dc Sacrif. Missae, cap. 7, qu. 7, resp. 2:* < *Suaderem*, inquit,.... ut aliis operibus satisfactoriis, et praecipue lucrando indulgentiam plenariam pro defunctis, pro quibus debebat in altari celebrare, compensaret damnum spirituale illis irrogatum, ad quod etiam teneri aliqui docent ». In reliquis concordat.

h) Navarrus et Azor a Salmant. non bene citantur; nam neque apud Navarrum, *Man., cap. 25, η. 134*; neque apud Azor, *part. I, hb. 10, cap. 24, qu. 8*, hoc assertum reperire potui.

aliis communiter (contra Diana O, Pasqualigo, Megalium, etc.) de calculo benedicto cum indulgentia ad liberandam animam purgatorii in celebratione Missae ».

33Q. . < io<\ Beneficiatus ex justitia « obligatur sub mortali et poena compensationis, ad eum numerum Missarum, « per se, vel (prout mens fundatoris ex « verbis colligenda permittit) saltem per * a^ura *» — [Nisi exprimatur in institutione capellaniae quod capelianus per seipsum celebret, semper per alium celebrare potest. Sic recte docent Salmant. † cum Dicastillo; et Diana *, qui cum Campanili testatur ita declaratum a S. Congregatione. Et sic etiam fuit decisum a S. Rota Romana, apud Pittonium.: qui4 affert aliam declarationem S. Congregationis editam 17 Sept. 1683.] — « quem « numerum litterae fundationis requirunt. « Eum vero numerum ex justa causa, ut « v. gr. si reditus jam non sufficientes « respondeant, potest minuere episcopus «in synodo: quam potestatem Bonacina « restringit ad Missas defunctorum, et «quidem post Tridentinum impositas βλ « Vide Bonacina 3 ».

331. _ Reductio Missarum hodie tantum a Sede Apostolica, non ab episcopis neri potest; ut patet ex decreto S. Congregationis Concilii, edito jussu Urbani VIII, et confirmato ab Innocentio XII (vide

Pasqua!, Decii, moral. 427. · *Afr^a!*, Var. rcaolul. 187, num 20. — 1 Tr. 5. cap. 5, n. 33. · *Dicas!*, loc. dt., n 411 — · Pari. 4, tr. 4, resol. 87. · *Campa**, Divertor. June canon., rubr. 7, cap. 6, num. 13. — *Rota Rom.*, deci», 2*», coram Carpineo, num. 12. (Recentior. part. xv). · 1 De Parochis, num. 1171. — « Loc. dt., num. 1514. Cfr. etiam

O Diana, *part. 4, tr. 4, resol. 40*; et *part. 6, tr. 6, resol. 12*, docet utique hoc modo satisfieri, modo tamen petens Missam nullum altare particulare determinasset, ut limitat, *part. 4, loc. cit.*

i) Nihilominus S. C. Indulg., die 2 Maji 1852, declaravit eum qui quacumque ratione indulgentiam altaris privilegiati non lucretur, non posse satisfacere applicando aliam indulgentiam plenariam defunctis, pro quibus ad altare privilegialium celebrare debuerat. Decreta auth. S. C. Ind., *h. 357*. Et haec quidem declaratio servanda est, quidquid alias, die 22 Februarii 1847, responderit eadem S. C. pro casu quodam particulari tantum, uti explicuit die 24 Julii 1885. — Praeterea, ad lucrandam indulgentiam pro defunctis, tenetur

apud Croix °), ubi sic dicitur : *Districte prohibet ne episcopi in dioecesana synodo, aut generales in capitulis generalibus, vel alias quoquomodo reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut post idem concilium imposita, aut in limine fundationis; sed pro his omnibus reducendis aut moderandis vel commutandis ad Apostolicam Sedem recurratur, etc. Alioquin reductiones, moderationes, commutationes hujusmodi, si quas contra hujus prohibitionis formam fieri contigerit, omnino nullas atque inanes decernit.* — Facultas autem, ut clare explicat idem decretum (quidquid dicant Salmant.7), data per Tridentinum e episcopis et aliis, tantum fuit pro reducendis Missis ante concilium relictis, et non impositis in limine fundationis “λ — E converso, in ipsomet decreto Urbani (apud Croix ·) declaratum fuit bene posse episcopos reducere Missas si testator expresse hanc ipsis dederit facultatem.

Causae autem ex quibus Sedes Apostolica solet Missas reducere sunt: paucitas sacerdotum, stipendii tenuitas vel augmentum stipendii currentis, extenuatio reddituum monasterii, vel majores expensae necessariae ad victum, etc.; denique si urgeret necessitas fratrum, vel fabricae ecclesiae aut monasterii.

Ita Palaus10, Wigandt11; et Salmant.3

Palloll., v. *Captila****, § 3, n. 123 et 143 (18 »ept. 1633), num. 146 et »eqq. — 1 De Euch., qu. uLL, punct. 7, § 2, n. 10. — · Lib. 6. pari. 2. n. 63. v. *Ac primo*. — ' Tr. 15. de Siam relif.i cap. 7, num. 148. — · Seas. 25, de reform., cap. 4. — ■ Lib. 6, part. 2, n. 89. — * Tr. 22, punct. 15, n. 2 et 3. — u Tr. 12. n. 80. — “ Tr. 15, cap. 7, n. 144.

sacerdos uti paramentis nigris diebus non impeditis.,Deer. auth. S. C. Ind., *a. 281,339 et 357*. Et S. R. C. prohibuit alium colorem in Missis defunctorum praeter nigrum; violaceum uimcn esse posse die 2 Novembris, si fiat e.ipositio SS. Sacramenti pro oratione XL Horarum. Decr. auth. S. R. C., *n. 3177 et 3864*.

330. - Λ) Seu rectius: Bonacina restringit hanc facultatem ad Missas « ex defunctorum dispositione » relictas, et quidem *ante* Tridentinum impositas.

331. - a) Et haec potestas reducendi Missas in synodo intelligi tantum *de prima synodo post idem concilium celebrata*, ac de oneribus Missarum celebrandarum ante idem concilium impositis, ut declaravit & C. C., et habetur apud Pallottini, v. Missa, § 11, n. 5.

&nc6dà-
(tu rx juin-
ti» tenetur
Ad n U 13 c-
n>a Mim-
tSeTequ/.

branim
tari pm.
2^""^

Reductio
xhuxruID a
wus.sede
LXI potest,

c »u mc
ductioni»

cum Azor, Philiberto, Barbosa, Lezana et aliis.

Dubitatur Γ. *An episcopus possit minuere Missas quarum onus non est qui suscipiat ob eleemosynae tenuitatem* ?

Episcopus acquiritur Mi»
«tmo»vnit
KuKipere.

Affirmat Croix l cum Pasqualigo et Tambunimo. — Sed negandum cum Patre Concina; ex decreto S. Congregationis Supra citat0(ufcj declaratur nullo

modo posse episcopos onera Missarum reducere vel moderari. Idque expressius declaravit eadem S. C. in alio decreto (quod refert Concina *), iterum confirmato per aliud decretum, editum die 20 Junii 1682 — Sed hocintelligendum procedere ait Fagnanus b) cum Felino b), quando antea hujusmodi onera Missarum de jure vel de facto adimpleri poterant. Sed casu quo redditus a principio fuerint sufficientes, et postea ita imminuantur, ut nullo modo sufficiant ad onera ferenda; tunc dicit Fagnanus b) non videri sublatam episcopis facultatem, quam habent de jure communi, Missas moderandi vel commutandi: ex cap. *Nos quidem, de testam.*, et ex Tridentino*, ubi conceditur episcopis, ut una cum haerede vel exsecutore possint ultimas voluntates in alium pium usum commutare

Aaor, pari. 3, lib. 12, cap. 6, qu. 5. • *Philib. Marchin.*, U. 3, pari. 2, cip, 19, num. 26. • *Barbos.*, de Ofic. et Poteit. epita, alief. 29, n. 8 • *Luana*, Sum., • *Miisa*, n. 30. — l Lib. 6, part. 2, tu 119. • *Posqwa.*, de Sacrif. aov. legia, qu 1169. num. 6. • *Tambur.*, Method, celebr. Mi»u, lib. 3, cap. 1, § 2, n. 9 et 10. — *Concina*, de Sacrii. Mim., cap. 6. i 2, n. 42. • De Sacrii. Mias., cap. 6, § 2, n. 12; cfr. Pallettini, • *Musa*, §11, n. 8. — l Se». 25, de reionn , cap. 8. — 4 Lib. 4, n 856. — • Method, celebr. Muui, lib. 3. cap. I, § 2, n. 2; et § 3, n. W. — • De Sacrii. Mi», cap. 8, qu. 8. » *Pasqual*, qu 1075, n. 2 et aeqq. •

Fagnani sententia clarius exponenda videtur. Dicit ergo in *cap.* Ex parte, *de conslit*, n 21, Missarum reductionem ad Romanum Pontificem spectare, nisi tamen (n. 23) proventus hereditatis non sufficiant ad omnia onera injecta; limitationem tamen istam locum non habere quoad onera beneficii in eorum fundatione injecta (w. 24). — Deinde vero (n. 25 et seqq), disputans de casu quo a principio erant quidem sufficientes, sed postea imminuti sint, adeo ut non sufficiant ad onera supportanda, tunc forte poterit episcopus moderari quoad haerodem, in quantum redditus ad eum spectant; quoad beneficiatum vero respectu eleemosynarum, quas ipse benefidatus tenetur aliis sacerdotibus erogare

Dubitatur 2°. *An possit capellanus ex se minuere numerum Missarum si deficiant redditus*?

Si deficient in totum sine ipsius culpa, certum est non teneri Missas celebrare; ut communiter dicunt Croix*, Tamburinius*; Roncaglia * cum Pasqualigo et Passerino; ac Escobar ' cum Bordono et Aversa. Idque declaratum fuit a S. Congregatione (ut dixi) us n. 324, v. *Hic autem*). — Si vero redditus deficient in parte, etiam videtur certum cum Escobar®, posse capellanum minuere Missas, casu quo testator congruam eleemosynam designaverit, v. gr. tarenum pro qualibet Missa. Quia tunc, sicut augendus esset numerus Missarum, si redditus augerentur; ita minuendus est, si redditus diminuuntur.

Major difficultas est: *An possit capellanus minuere Missas, si testator designaverit numerum Missarum, et deficit stipendium adhuc ordinarium*?

Negant Tamburinius •, Diana l0, Mazzotta 77, Palausl®; et Salmant.l8 cum Azor, Gavanto, Philiberto, Pellizzario et Lezana. Hi dicunt pro hac moderatione omnino a u u d.m s & dūaioi." fuit: *Pro his omnibus reducendis aut mo-*

Passtr., qu. 187, art. 4, num. 1037. — ' Lib. 21, num. 637. • *Bordon.*, reaol. 25, n. 31. • *Avrrsa*, qu. 11, sect. 18, § *Trrlto*, • *Quod si post.* — • *Loa* cit., n. 638. — • Method, celebr. Miss., lib 3, cap. I, § 2, n. 1 et 2. — ' Part. 10, tr. 16, resol. 66. — u Tr. 4, disp. 2, qu. 1, cap. 2, § 3, qu. 1, n. 5. — ll Tr. 13, disp. 1. punct. 6, num. 23. — u Tr. 15, cap. 7, num. 150 ct seqq. • *Aaor*, part. 2, lib. 6, cap. 24, qu. 6; ct part. 3, lib. 12, cap. 6, qu 4. • *Gavant.*, Manual, episcopor , v. *Missa*, q. 55. • *Philib. Marchin.*, tr. 3, pan. 2, cap. 19. num. 1. • *Pellur*, tr. 6, cap. 3, num. 42 • *Leiana*, v. *Missa*, n. 37.

pro Missis celebrandis, poterit similiter episcopus ea onera moderari. Et ibi citat cap. *Nos quidem*; Trident., *cap. 8, sess. 25*; et Felinum, in *cap.* Cum accessissent, *num. 19, de constitui.*: respectu vero Missarum quas beneficiatus per seipsum celebrare tenetur, etiamsi redditus beneficii postea diminuti fuerint, non videtur episcopus ullam facultatem habere illas reducendi.

c) S. C. Cone declaravit episcopum non posse reducere onera perpetua Missarum nondum accepta, absque beneplacito Apostolico, etiam recusantibus locis piis ea acceptare absque praevia reductione; nec posse episcopum reducere onera Missarum beneficio in fundatione imposita, etiamsi redditus ita sint

Toulnc
deheieatf
red)ta nt<
culp», a
pelliaii
no& tecmr
celebran.

in parte, p
test ffilM-
rt Miuu «
iiipoxher
•it tau
tum.

St nos*
ru» Mini
rum iit de
tennixuta.
et deficiat
stipendior

derandis... ad Apostolicam Sedem recuratur; tum ex alio decreto (vide apud Croixl), ubi ad quaesitum: *Qtitd, si legatum sit ita tenue ut non sit qui velit onus illi injectum subire; et, si recurrendum sit ad Sedem Apostolicam pro moderatione oneris, totum aufere totum insumendum sit pro expensis ad id necessariis?* sic declaratum fuit: *Etsi legatum sit adeo tenue, nihilominus pro reductione oneris, ut supra impositi, ab iis ad quos pertinet Sedem Apostolicam esse adeundam: quae, absque ulla impensa, id statuet quod magis in Domino e re esse judicaverit.*

Viii di-
«Krcm de-
His tamen non obstantibus, affirmant cum Busenbaum d), ut supra *num. 330*, Franciscus de Lugo ®, Escobar •; item Bordonus apud Croix *; et Pasqualigo ac alii apud Roncaglia », qui • id probabile putat.

Ratio horum est, quia id censetur esse juxta mentem ipsius testatoris: qui non praesumitur voluisse gratis, aut stipe minori justo, cogere capellanum ad celebrandum, vel ad supplendum stipendium ex propriis bonis si vellet per alium celebrare; alioquin voluntas testatoris esset injusta, quae servari non debet. At, quia in hoc facile intervenire posset periculum hallucinationis, advertit Roncaglia, generaliter loquendo, recurrendum esse ad judicium episcopi (quod necessario requirunt Croix ' et [Contin.] Tournely®), vel saltem viri docti et pii, qui non auctoritative, sed tamquam justus arbiter numerum Missarum moderetur. Ad decreta autem praefata respondet Roncaglia cum Pasqualigo •), in tali casu hanc non esse proprie reductionem aut moderationem stabilem, quam Sedes Apostolica sibi reservat; sed esse cessationem de jure,

• Lib. 6, part. 2, num 89. — • De Sacram , lib. 5, cap. 12, q. 98. — • Lib. 21, q 638. — *Bordon.*, resol. 25, num. 37. - • Loc. cit., q. 118. — *Pasqual*, qu. 1077, n. 4. • • De Sacrif. Mim.» cap. 8. qu. R. — • Loc. cit., reg. in praxi. n. 3. • ATonca</, loc. cit. — l Lib. 4 num. 8\5. — • De Euch., part. 2, cap. 9, art. 2, Meet. 4, qu. 13. —

diminuti, ut non sufficiant pro cis supportandis. Vide Pallottini, v. Missa, § *II*, n. 8 ct seqq.

A) Verba Busenbaum vide supra, n. 330.

<) Id est. Pasqualigo, *qu. 1077, n. 4*, a p u d Roncaglia, *loc. cit., qu. 8*.

S. Al pho x bi. *Opera moralia.* – Tom, III.

obligationis pro rata redituum deficientium. Decreta enim loquuntur juxta mentem Tridentini •, ubi sermo est, non jam de redivbus diminutis, sed de tenui eleemosyna ab initio designata pro Missis, quas non facile reperiatur qui velit celebrare, et de illis, re integra, ob tenuitatem stipendii, vel paucitatem sacerdotum fieri vellet reductio. — An autem haec opinio sit probabilis, judicio sapientiorum remitto.

Caeterum, si staret haec sententia, omnino servandum esset id quod advertit Tamburinius °, nempe, quod si capellanus per annos praeteritos acceperit stipendium majus solito, tenetur compensare f), eumdem numerum Missarum celebrando: qui enim ante stetit comodo deinde stare debet incommodo.

Dubitatur 3°. *An episcopus possit moderari officia, preces et eleemosynas anniversariis annexas*?

Negat Tamburinius, apud Croix77. — Sed affirmat Pasqualigo, ibid., quia prohibitio non loquitur de his, sed tantum de Missarum reductione. Uti etiam nec de illis Missis, ad quas aliquis sacerdos se obligasset sine congruo stipendio: id enim esset in praejudicium ecclesiae et successorum. Sed hoc ultimum nullo modo admittendum; quia esset contra decreta relata supra, in *Dub. 1*.

332. - « lΓ. Qui ratione beneficii tene- Benefic»
« tur quotidie celebrare, tenetur etiam nam quoti*
« Missam pro fundatore (nisi de hujus p'leo'ωηδΓ
• intentione contraria constet) applicare. tore
« Bonacina et alii quatuor cum Diana
« qui tamen concedit posse eum pro se- umtuuio
« ipso quater aut sexies in anno »; [Vel
pro valde sibi conjuncto, aut carissimo
amico, aut benefactore: sic enim praesu-
mitur consensisse fundator; ut Salmant.ll

• Sees. 25, de reform., cap 4. - * Method, celebr. Miss., lib. 3, cap I. 6 3, n. 96. • *Tambur.*, loc. dt., § 2. n 5. ll Lib. 6, part. 2, n 121. — *Patqua*/, qu 1171, n. 4 et 5. *Bonac.*, disp. 4, dr Euch., qu. ult., punct 7, 6 2, num 13 et 14 • • Part. 6, tr. 6, resol. 13; part. 2, tr. 14, rcsol.28; ct part. 10, tr. 14, resol. 37. — « Tr. 5. cap. 5. n. 36.

f) Tamburinius obligationem absolutam capellano non imponit; sed dicit: « Non posse statim diminui Missas »; et addit congruum esse hujus anni defectum compensare ex praetitorum excessu.

S. Doctori»
monitum de
probabilita*
te et u«u *e-
eundae opi-
mon»*.

e Pi»cc

cum Lezana, Diana, Stephano, Homobono Naldo, Philiberto, etc. passim. Modo non accipiatur stipendium; ut recte advertunt Holzmann a>; et Elbell cum Pasqualigo et Gobat; ac Salmant. cum Bonacina c>, Gavanto c>, Diana et communi; contra Vidal fA' quia hoc esset contra mentem fundatoris] « et in die Commemorationis omnium defunctorum, pro particulari defuncto celebrare. [Vide infra, n. 338],

« Item, quavis hebdomada unam Missam omittere devotionis et reverentiae causa; idque ex praesumpta intentione fundatoris. — Quod Tamburinius * ex Gavanto d> limitat: nisi de contraria fundatoris voluntate constet, vel sit onus ecclesiae aut monasterii curare Missam quotidianam. Vide Tamburinium ·, Diana 4.

« Idipsum limitat card, de Lugo B, si obligatio dirigatur ad ipsum sacerdos tem, v. gr. si dicatur: *Qui debet quotidie celebrare*: quo casu concedit ». [Ita etiam Salmant. · communiter cum Suarez, Bonacina, Azor, Leandro, Silvestro, x e cap. *Significatum, de praebend.*, ubi

Lesana, Sum., v. *Missa*, nom. 4L · *Diana*, part. 4, tr. 4, re°ol. 86; dr. part. 2 et part. 10, loci> dt. · *Steph, a S. Paulo*, de Sacram ·, tr. 5, diip, 4, num. 74. · *Homob.*, Exam, cedes., tr. 14, cap. 1, qu. 3, 2· part, résolut. · *Raid.*, Sum., v. *Missa*, num. 7, v. i. · *Philib. Marchin.*, tr. 3, part. 2, cap. 23, q. 4. — > Confer. 18, de Obliff. celebrandi, num. 215. I. f. · *Gobat*, tr. 3, num. 584 et 585. — 1 Method, celebr. Mis*, lib. 3, cap. 3, § 1, num. 5 el 6. — · Loc dt. — 4 Pan. 2, tr. 14, resol. 28; part. 4, tr. 4, read 86; part. 5, tr 5, read. 23, et tr. 13, resol. 51, —

332. - a) Holzmann, *de Euch.*, n. 351, v. Z/ negat eum, qui tenetur quotidie celebrare, si quando ex rationabili causa vacet, posse pro aliis non sibi valde conjunctis celebrare, sive dein ab istis stipendium accipiat sive non.

b) Pasqualigo non videtur recte ab Elbel citari; nam, *qu. 1130*, ubi dicit capellanum, obligatum ad celebrandum quotidie, posse aliquoties in anno celebrare pro se aut sibi valde conjunctis aut amicis intrinsecis et benefactoribus, silentio plane praetermittit stipendium. Et *qu. 1131, n. 4*, dicit capellanum, qui semel vacat in hebdomada, posse iis diebus quibus vacat, pro se vel pro quo liberit, celebrare, « praescindendo ab eo quod possit capellanus accipere vel non accipere stipendium ».

Salmant., *loc. cit.*, n. 38, loquuntur de casu huic valde affini, de eo nempe quo capellanus, majoris honestatis causa Missam semel in hebdomada omittit; negantque contra

dicitur capellanum teneri quotidie celebrare, salva honestate et debita devotione. Advertit tamen Roncaglia ' quod nullo die capellanus poterit vacare, si in fundatione expresse cautum sit ut Missa celebretur per seipsum vel per alium: ex declaratione S. Congregationis, die 30 Maji 1699). — « Si vero dirigatur ad « celebrationem in tali loco, v. gr.: *Volo « ut in tali ecclesia celebretur quotidie « Missa*, teneri eum pro se alium sub- « stituere eo die quo ipse non celebrat ». [Ita Salmant.8 cum aliis communiter].

333. - « 12°. Qui non potest fundationi « satisfacere propter morbum, non tene- « tur, si brevis sit (v. gr. quindecim die- « rum, ut docet Bonacina; aut etiam unius « alteriusve mensis, ut probabiliter docet « card, de Lugo '), substituere alium aut « compensare; cum tam stricte ne domini « quidem honesti cum famulis agant. — «Secus tamen, si sit diuturnus morbus: « nisi reditus sint nimis tenues, aut in « morbum absumantur; ut contra Silve- « strum b) et Azor *) docet Bonacina ex « Rodriguez. — Impeditus vero aliis ne-

1 Resp. mor., lib. 5, dub. 9, num. 8. — · Tr. 5, cap. 5, num. 37. · *Suar.*, disp. 86, sect. I, v. *De beneficiis*, i. f. · *Bonac.*, qu. ult., punct. 7, § 2, n. 17. · *Azor*, part. 1, lib. 10, cap. 24, qu. 7. · *Leand.*, de Sacrif. Miss., disp. 5, qu. 14. · *Silvest.*, v. *Missa I*, qu. 7, § *Quintum*. — ' De Sacrif. Mim., cap. 8, qu. 3, resp. 1; cfr. etiam Pallottini, v. *Capellanus*, § 3. num. 143. — ■ Tract. 5, cap. 5, num. 37. — *Bonac.*, qu. ult., punct. 8, n. 17. — · De Euch., disp. 21, n. 49. — *Bonac.*, Joe. cit. · *Rodri*^., Sum., part. 1, cap. 250, concl. 3.

Vidal, eum posse pro alio celebrare ab coque stipendium accipere. — Quod pariter et in eodem casu negant Bonacina, *loc. cit.*, *punct. 7, § 2, n. 16*; Gavantus, *part. 3, tit. 12, q. 17*; Diana, *part. 10, tr. 14, resol. 37*. — Contrarium tenet Vidal, *Arca vital., de Justit., inquisit. 1, (n. 28)*. — Sed S. C. C. in *Collen.*, 18 Sept. 1633, declaravit capellanum, die vacationis non posse celebrare pro se vel pro alio, accepto stipendio. Vide Pallottini, v. Capcllanus, § 3, n. 142.

d/ Gavantus, etsi a Tamburinio non allegatur pro limitatione, eam tamen aperte in sinuat, *part. 3, tit. 12, ».* 17 et 18.

333. - a) Bonacina limitationem istam tacitus praetermittit, sicut et Rodriguez.

Silvester, v. *Missa I, loc. cit.*; Azor, *loc. cit.*, ajunt quando quis, ex institutione quae se referat non ad personam, sed ad ipsam Missam celebrandam, quotidie celebrare debet: si sit impeditus, debet alium subrogare. Ita Sil-

« gotiis, licet justis (cum haec non de- « beant obesse fundatori), debet satisfa- « cere per alium, vel compensare postea; « praesertim si fiat saepius. Ita Bona- « cina l ».

Quaeritur: *An capellanus aegrotans teneatur interim alteri dare stipendium ut Missas celebret?*

Commune est (contra Henriquez) non teneri, si infirmitas sit brevis; ut cum Busenbaum (hic) tenent Lugo'; Salmant.' cum Dicastillo, Diana, Lezana, etc.: nisi fundator voluerit non deficere Missam in tali loco, etc.

Quaenam *autem sit infirmitas brevis?* — Alii dicunt, si durat per decem dies;ut Barbosa, Molfesius, Graffius, etc. — Alii extendunt ad quindecim dies; ut Bonacina et Diana; item Elbel c> cum Anacleto Et de hoc habetur declaratio S. C. Concilii, edita die 17 Nov. 1695 (apud Pittonium4), ubi dictum fuit non teneri capellanum per alium supplere, tempore infirmitatis non excedentis quindecim dies. — Alii, ad mensem: ut Laymann ·; Sal-

* Qu. ult., punct. 8, n. 17. · *Henriq.*, lib. 9, cap. 24, n. 4. — 1 De Euch., disp. 21, n. 48. — * Tr. 5, cap. 5, n. 34. · *Dicast.*, tr. 5, de Sacrif. Mis*, disp. 4, dub. 21, n. 411. · *Diana*, pari. 2, tr. 14, resol. 27. · *Lesana*, Sum., v. *Missa*, nom. 40. — *Barb.*, de Offic. et Potest, episc., allée. 24» num. 31, v. f. · *Molfes.*, part. 1, tr. 6. cap. 1, num. 79. · *Jacob, de Graffii*, tom. 2 Consilior., lib. 3, de praebend., conii. 1, diff. 2, n. 4 et 5. — *Bonac.*, de Euch., diip. 4, qu. ult., punct. 8, num. 17. · *Diana*, loc. cit., resol. 27. — ' De Parochis, n. 1605. — · Lib. 5, tr. 5, cap. 3, n. 7. —

vester et Azor, quos Bonacina citat pro opinione docente esse eo casu supplendum per alium, aut restituendum.

c> Elbel, *de Euch.*, n. 214; Anacl. Reiffenstuel, *tr. 14, dist. 5, n. 88*, afferunt etiam opinionem quae extendit usque ad mensem, a qua non videntur dissentire.

f) Philibertus Marchinus, *tr. 3, part. 2, cap. 23, h. 5*, adducit etiam opinionem quae concedit bimestre; et videtur omnes opiniones reputare ut probabiles.

c> Salmant., *loc. cit.*, h. 35, solum Antonium a Spiritu Sancto allegant pro sententia quae hanc opinionem probabilem esse affirmat; Dicastillum vero et Petrum Navarra, quasi camdem simpliciter teneant; Palaum vero non nominant,

f) Benedictus XIV, postquam dc Missis

mant.4 cum Hurtado et concilio Mediolanensi VIII, ubi: *Qut tamen per annum saltem illud munus* (celebrandi Missam quotidianam ex mercede) *obierint,possint, si vere per mensem infirmitate fuerint impediti, episcopijudicio, integram eleemosynam percipere*. — Alii denique extendunt ad duos menses; ut Lugo · cum Navarra; item Philibertus d>, Dicastillus, Naldus, Leander et Antonius a Spiritu Sancto, apud Salmant. *. et adhaeret Concina °. Ac probabile putant Busenbaum (ut supra); ac Dicastillus c>, Palaus % Navarra ·), etc., apud Salmant. *». — Omnes autem hae opiniones videntur esse probabiles.

Nota hic obiter id quod advertit Benedictus XIV prohibuisse Sacram Con-

gregationem triginta Missas Gregorianas, utpote rebus non convenientibus refertas f).

An autem liceat accipere stipendium pro prima Missa, quam neopresbyter celebrat cum episcopo? — Vide dicenda », 829, v. *An aulem*.

· Tr. 5, c*p. 5, n. 35. · *Gasp. Hurtad.*, de Sacrif. Mim ·, diip. 4, diff. 1, i. f. · ' Tit. de Musii, v. *Sacerdotes*. — · De Euch., disp. 21, num. 49. · *Petr. Novar.*, de Restit. lib. 2, cap. 2. num. 210. — *Dicast.*, tnct. 5. de Sacrif. Miss., disp. 4, dub. 21, num. 411. · *Nald.*, Sum., v. *Missa*, num. 11. · *Leand.*, de Sacrif. Mis., disp. 5, qu. 19. · *Anton, a Spiritu S.*, Director, cooffessar., tr. 7, disp. 6, num. 269. · ' Tr. 5, cap 5, num. 35. — · De Sacrif. Mis*, cap. 6, 4 2, num. 31. — u De Sacrif. Mt*, lib. 3, cap. 33, num. 3.

S. Gregorii juxta consuetudinem tractavit, haec subdit: < Interjecto aliquo tempore, triginta Missas prorsus ineptas et rebus haud convenientibus refertas, quidam sine ulla facultate temere confecit, easque a S. Gregorio appellavit.^ Sacra igitur Rituum Congregatio easdem Missas celebrari omnino vetuit, non vero piam consuetudinem a S. Gregorio inductam, ut per triginta dies continuos totidem sacrificia Deo offerantur pro illius expiatione qui e vivis decedit ». Et re quidem vera in *Dccr. auth. S. E. C, n. 460, ad 4*, et *u. 555, § Missas*, prohibitae tantum habentur ineptae illae Missae; non vero illae Missae numero triginta institutae pro defunctis a S. Gregorio in *Dialogor. cap. 55*, ut expresse declaravit eadem S. R. C. die 28 Oct. 1628. *Dccr. auth., n. 477, i.f.*

DUBIUM II.

Cujus sit applicare Fructum Sacrificii.

334. *An quo applicandus sit fructus Missae. - An religiosus valide Missam applicet contra voluntatem praelati. - 335. Applicatio debet fieri ante celebrationem. - Qu. 1. An sufficiat applicatio habitualis. - Qu. 2. An, si quis accepit stipendia a diversis, sufficiat applicare Missas pro eis in confuso. - 336. Quid, si applicatio nulli fiat vel incapaci. - 337. An valeat applicatio conditionata. - Et an applicatio facta pro primo offerente sit illicita et invalida. - 338. An in die mortuorum possit applicari Missa pro particularibus ex stipendio. - 339. De altari privilegiato. - Qu. 1. An ad tales indulgentias lucrandas requiratur Missa de Requiem. - Qu. 2. Quomodo intelligenda est clausula: modo in ecclesia quotidie dicantur septem Missae. - Qu. 3. Quomodo clausula: modo in ecclesia non sit aliud altare privilegiatum.*

Seim one-
ren* valide
Miuamap-
phcai.

334. . « Resp. Solus sacerdos offerens
«valide id facit per suam intentionem;
« quia est actus potestatis sacerdotalis. —
« Ita communiter Suarez, card. Lugo ', etc.
« Unde resolves:
« G. Is valide applicat, etsi peccet sa-
« crificando, vel applicet contra volunta-
« tem superiorum. Ita Suarez, Laymann,
« Diana, card. de Lugo *: — contra Na-
« varrum a», Ledesma et alios, quorum
« sententiam probabilem dicit Diana 3 ».

Quaeritur: *An religiosus valide ap-
plicet Missam contra voluntatem praelati?*

rini"re7i-
pcKsm ap
rltcare va»
■k contr*

Prima sententia negat: quam tenent
Scotus b», Gavantus ; item Gabriel b»,
/Xrmilla l» et alii, apud [Contin.] Tour-
nely4; ac Corduba et Ledesma, apud
Diana8, qui probabilem putat. — Ratio,
quia voluntas religiosi subditur voluntati

Suar., dUp. 79, icel. 9, init, et v. Alit nihilominus. —
• Dt Euch., disp. 19, num. 211. — *Suar.*, loc. cil., v. *Alit*
nihilominus. — Laym., lib. 5, tr. 5, cap. 2, num. 11. —
Diana, pari 2, tr. 14, resol. 73. — 1 Loc. cit. — *Mart*
Ledcim., > 4', qu. 16, ari 14, v. Serf *dubitatur ri.* —
• Loc. cit. — 4 De Sacrii. Mim., cap. 9, art. 2, sect 9,
quaer. 6, v. *Grave. — Lcdtsm.*, loc. cit. - * Part. 2, tr. 14,
resol. 72 — • Disp. 79, sect. 9, v. *Alit nihilominus. —*

334. - Navarrus videtur hic ex typo-
graphi incuria irrepsisse pro Gavanto, qui a
Lugo et Diana citatur, totaque citatio videtur
a Busenbaum ex his auctoribus desumpta.
Gavantus igitur, *part. 3, tit. 12, n. 28*, ait
religiosum hunc peccare graviter; et addit
Eraxincllum (quem non reprobat) docere ap-
plicationem hanc a praelato irritari posse; et
tunc sacrificium prodesse ei cui praelatus ap-
plicuerit.

h) Scotus, *Quodlibet. quaest. 20, n. 16*;
Gabriel Biel, *lect. 26 in Canon. Miss.*, lit. G,
dicunt invalidam forte esse ejusmodi appli-
cationem»

c) Armilla, quem Collet allegat absque

superioris; unde, sicut superior potest
irritare contractus et vota subditi, ita
etiam applicationes Missarum.

Secunda vero sententia, communior et
probabilior, dicit talem applicationem sub-
diti esse quidem illicitam, sed non inva-
lidam. Et hanc tenent cum Busenbaum,
Suarez 8 Laymann 7, Lugo 8 (qui ait op-
positam rejici fere ab omnibus recentio-
ribus), Salmant. ., Anacletus °, Sporer *;
[Contin.] Tournely l2 cum Vasquez; et
Elbel l3 cum Mastro, Croix et Gobat. Ra-
tio, quia subditus, ubi utitur potestate Or-
dinis (ut est in hoc casu), minime subji-
citur voluntati praelati. — Limitat Marchan-
tius u, si sacerdos applicationem faceret
ex vi pacti initi cum offerente; quia si-
cut pactum sine voluntate praelati est
nullum, ita et applicatio. Hoc tamen sane

' Lib. 5, tr. 5, cap. 2, num. 11. — 1 De Euch., disp. 19,
n. 211. — ' Tr. 5, cap. 3, n. 25. — 10 Tr. 14, dist. 5, n. 72. —
« Part. 2, cap. 4, n. 289. * De Sacrif. Miss., cap. 9, art. 2,
sect. 9, quaer. 6, v. *Probabilior tamrn.* • *Vasq.*, disp. 231,
cap. 6, n. 31 et seqq. — w Confer. 17, de Valore Sacrificii,
n. 100. *Mastr*Theol. mor., disp. 19, n. 71. • *Croix*, lib. b,
part. 2, n. 214, • *Gobat*, tr. 3, n. 161.— 11 Tribun., torn. 2,
tr. 2, part. 2, lit. 4. qu. 2, § 2, dub. 4, resp. 2.

loci indicatione, haec dumtaxat scribit, v. Mis-
sa, n. 36: • Sacerdotes qui sunt de aliquo
collegio, debent celebrare secundum inten-
tionem praesidentis, qui est dispensator one-
rum et commodorum, et potest dare licentiam
alicui ut celebret pro aliquo amico suo ex ra-
tionabili causa ».

d Corduba, *lib. 1, qu. 3, notab. 5*, distin-
guit, et negat valere applicationem a sacer-
dote (actam « contra applicationem jam factam
per superiorem aut contra praeceptum ejus...
maxime si applicatio aliter per sacerdotem
facta irritatur ipso lacto. Nam si non irrita-
tur, credo quod valet ei cui sacerdos de facto
applicat ».

intelligendum, quando subditus ita alliga-
ret applicationem pacto, ut absolute in-
tenderet non applicare, si non satisfac-
ceret obligationi contractae (quod bene
ait Sporer in facto raro accidere). Quan-
do tamen absolute applicat, non restrin-
gendo intentionem ad satisfactionem pacti;
tunc valide applicat ex potestate generali
quam ipse habet applicandi sacrificium
cui vult, etiamsi errore ductus Missam ap-
plicaret pro obligatione contracta.

335. - « 2°. Sacrificium, quod neque
« formaliter, neque virtualiter ulli appli-
« catum est, vel ante, vel in ipsa conse-
« cratione, saltem secundae speciei, non
« potest postea ulli applicari, saltem adae-
« quate; quia producit effectum quando
« existit, neque is suspenditur. Ideoque
« nec licet accipere stipendium pro Missa
« praeterita. — Vide Laymann .

« Dixi: *vel ante*; quia non requiritur
« ut applicatio fiat in ipso sacrificio; suf-
« ficitque si pridie facta sit, etsi ipso die
« de ea non cogitet. — Bonacina 8 ex Sua-
« rez et Diana 4, contra Vasquez ».

Quaeritur 1°. *An ad applicandam Mis-
sam sufficiat applicatio habitualis, nempe
aliquando habita et non revocata?*

Negant Vasquez8; et Abelly8 cum
Ysambert: dicentes quod, sicut ad conse-
crandum requiritur ministri intentio actua-
lis vel saltem virtualis, sic etiam requiritur
ad fructum Missae applicandum.

Sed verius et communiter affirmant
Suarez T, Bonacina 8; Lugo • cum Molfe-
sio a» et Diana; item Contin. Tournely °,
Holzmann u, Elbel u, Mazzotta l8; Spo-

1 Pari. 2, cap. 4, num. 290. — • Lib. 5, tr. 5, cap. 2,
n. 12. — 1 Ditp. 1, de Sacram, i. gr., qu. 3, punct. 2, § 3,
num. 11. *Suar.*, di)p. 13, acct. 3, v. *Dico* 2. — 4 Part. 2,
ir. 14, reool. 47. — *Vasq.*, in 9 Part., di)p. 138, cap. 6,
num 74. — 1 Loc. cit. — • De Sacrif. Mita., § 5, n. 5. •
Yiamb., in 3 Part., qu 83, di)p. 7. art. 13, dub. 1. —
1 Disp. 13, sect. 3, v» *Dico* 2. — • Diip. 1, de Sacram, i. g.t
qu. 3, punct. 2, § 3, n. 11. — * De Sacram, i. g., di)p. 8,
n. 93. • *Diana*, part. 2, tr. 11. retol. 47. — w De Sacrif.

335. - «) Molfesius male a Lugo hic ci-
tatur; etenim *part. 1, tr. 3, cap. 4, n. 13*, hanc
profecto sententiam affert sicut et opposi-
tam; sed non asserit quamnam ipse ample-
ctatur.

h) Id est Sporer.

Coninck citatur utique a Croix, attamen
non clare loquitur: • Debet sacerdos, ita ille
qu 83, n 167.habercsaltem virtualem aut im

rer l4 cum Gobat, quib» testatur hanc esse
omnium praxim; et Croix l8 cum Co-
ninck *», Tamburinio et Pasqualigo. El ab
hac doctrina in substantia non est diffor-
mis Pater Concina '. Nam, licet requirat
intentionem virtualem; tamen virtualis
illa (modo quo ipse explicat) coincidit cum
nostra habituali: dum inquit, quod si quis
acceperit viginti eleemosynas, et hodie
celebrationem incipit cum voluntate se-
quentibus diebus celebrandi pro offerente,
tunc sufficere primam intentionem; etiam-
si ceteris singulis diebus alio distractus
illam non renovet. — Ratio nostra est,
quia applicatio Missae se habet per mo-
dum donationis verbalis, quae, semel facta,
valet donec expresse revocetur. — Re-
spondetur autem ad rationem oppositam,
quod in sacramentis ideo requiritur in-
tentio actualis vel virtualis, quia intentio
efficit sacramentum, seu actualiter influit
in ejus confectionem. Sed in applicatione
Missae, intentio non efficit fructum illius,
dum adhuc sine applicatione de se oritur
fructus ex celebratione Missae; et ideo
sufficit applicatio aliquando facta, per
quam fructus fuit alicui donatus.

Quaeritur 2°. *An, si quis accipit sti-
pendium a decem personis pro decem
Missis, satisfaciat applicando primas de-
cem Missas quas legit pro ipsis in con-
fuso ?*

Negat Silvester apud Bonacina et
Concina *. — Sed melius videtur sic di-
stinguendum: Si singula sacrificia appli-
cantur pro singulis indeterminate, non
videtur satisfieri (quidquid dicant Aversa f)

Mi»,., cap. 9, art. 2, tert. 9, qu. 6. — u De Sacram, i. g.,
n. 22 v. *Dicet. Ad valide applicandum*, — 14 Confer. 17,
de Valore Sacrificii, n. 174. — ** Tr. 5, di)p. 4, qu. 2, esp. 2,
v. *Ut sacrificium.* -- • Port. 2, cap. 5, n. 340, • *Gobat*,
tr. 3, n. 165 et 166. — “ Lib. 6, part. 2, n. 2@. • *Tambur.*,
Method, celebr. Mi»,., lib. 2, cap. 2, § 10. *Pasqua!*,
qu 162, n. 7. — M De Sacrif. Mi»,., cap. 6, § 2, n. 36 et 37. —
M Dt)p. 4, de Euch., qu. ult., punct. 7, § 3, n. 1. — “ De
Sacrif. Mi»,., cap. 6, § 2, n. 38.

plicitam voluntatem applicandi alicui hunc
iructntn dum celebrat; alioqui frustra eum
postea conatur applicare.

Silvester, v. Suffragium, n. S, hoc sensu
negat: « Non perfecte solvit qui simul debi-
tum pluribus solvit, sicut debens triginta Mis-
sas triginta animabus, singulo dic dat trigesi-
mam partem unius Missae singulis ».

• Aversa, *qu. 11 sect. 17, v. Hinc infe-*

Accipiens
stipendium
a decem per-
sonis pro
decem Mit-
tis:

Non Miis*
Ucit appli-
cando inde
terminate
pro decem.

et Diana apud Croix ’). Ratio, quia ad satisfactionem requiritur intentio applicandi fructum determinatae personae ut illi prosit. Unde, sicut non consecraret, qui decies proferret formam consecrationis super decem hostias, cum intentione consecrandi unaquaque forma unam hostiam ex eis in confuso ; ita qui applicat decem Missas indeterminate. — Si vero sacerdos unamquamque Missam intenderet applicare omnibus illis decem personis, singulis applicando decimam partem uniuscujusque Missae, non videtur ratio cur non satisfaciat; cum nemo dubitet quin fructus sacrificii sit divisibilis. Et ideo jam tribuitur unicuique quod debetur: unusquisque enim in singulis Missis decimam partem accipiendo, in celebratione decimae Missae jam totum suum fructum percipit.

Et ita tenent Bonacina *, Roncaglia Tamburinius⁴. Item Aversa, Henao et alii, apud Croix ‘, contra Pasqualigo et Possevinum *f*).

336. - « 3°. Si nulli applicetur, vel incapaci paci, fructus manet in thesauro Ecclesiae » siae, ut docet Suarez; — vel cedit ipsi « sacerdoti, vel illis pro quibus tenetur »specialiter offerre: quod ita implicate « censeatur intendisse. Ita Laymann . « Vide card, de Lugo⁷ ».

Si fructus sacrificii applicetur incapaci, tunc ille remanet in thesauro Ecclesiae. In praxi autem, quando dubitatur an is pro quo offerimus sit vel ne capax fructus, consultum est in Missis *gratuitis* illas applicare vel nobis ipsis vel alteri sub conditione, si persona cui applicantur non sit capax. In Missis vero *debitis ex stipendio*, quia probabiliter fructus cedit in beneficium propinquorum offerentis ex

¹ Lib. 6, part. 2, num. 209. — . Diip. 4, de Euch., qu. ult., punct. 7, § 3, n. 1. — 1 De Sacrii. Mi»,., ap. 7, qu. 9. reap. 2. — 1 Method, celebr. Mi»,., lib. 2, cap. 2. \ II, n. 4. — Averta, qu. 11, »ect. 17, v. Hinc inferunt. - Henao, de Scientia media, parergon 29. . Loc. cit., n. 210. — Patqual., qu. 961, num. 3. — Suar., diip. 79, »ect. 9, v. Tertia. — . Lib. 5, tr. 6, cap. 2, num. 11. — ’ De Each., diip. 19, n. 225 el teqq. — . De Euch., n. 194. — . Part 2,

run/; Diana, *part. 11, tr. 7, resol. 26*, non satis recte dtantur a Croix; tenent enim posterioriorem dumtaxat distinctionis partem.

¹⁾ Apud Possevinum, *de Offic. curati*, id reperire nequivi.

ejus implicita voluntate, ideo tunc non possumus cui velimus fructum applicare, nisi sub conditione, ut praejudicium non fiat cui obligatio adsit applicandi. — Ita Elbel⁸, et Sporer . cum Marchant.

337. - « 4.° Applicatio sub conditione «jam impleta, est valida; v. gr. ad intentionem quam habuit hodie superior. « Non autem sub conditione futura contin- « gente, v. gr.: Applico illi cui Titius in- « terrogatus voluerit; vel ei qui prius mo- « rietur; vel qui primo stipendium offeret. « Ita Suarez¹⁰, Laymann ‘, Diana card. « Lugo ¹⁸ (contra Bonacina *⁴, qui tamen « ipse in praxi dissuadet).

« 5°. Non satisfecit qui te mortuum pu- « tans, Missas quas pro defuncto teneretur « celebravit.

« 6°. Sacerdotes Societatis non satisfaciunt, celebrando pro defunctis per anticipationem: nisi tamen jam mortui « sint, etsi postea promulgentur. — Laymann ¹⁵ ».

Dicunt Lugo ^a et Palaus ¹⁸ applicationem Missae factam pro primo offerente esse validam; sed illicitam ex prohibitione Clementis VIII, quam promulgavit Paulus V die 15 Nov. 1605, vetans hanc consuetudinem, *tamquam pluribus nomini-bus periculosam, fidelium scandalis obnoxiam, atque a vetusto Ecclesiae more nimium aberrantem*. — At probabilius (ut recte ait Croix *) talis applicatio non solum erit illicita, sed saepe invalida. Quia saepe accidet quod Missa tunc dicatur pro causa quae adhuc non existit (puta si stipendium offerens postulabit Missam pro liberatione a carcere, ab infirmitate, etc.); quae causa, cum nunc non adsit, effectus Missae suspensus remanere deberet: quod non videtur credibile. — Bene tamen ad-

cap. 4, n. 234. . Petr. Marchant, Tribun., tom. 2, tr. 2, part. 2, tit. 4, qu. 2, § 2, dub. 2, propou. 2 (ubi de Mluis ex itipendio debitiu loquitur). — * Diip. 79. »ect. 9, v. Ex dictis collide. — 11 Lib. 5, tr. 5, cap. 2, n. 13. — w Part. 2, tract. 14, resol. 16. — “ De Euch., diip. 19, num. 209. — M Diip. 4, qu. ult., punct. 7, § 6, num. 3. — “ Loc. cit., n. 14. — " Tract. 22, punct. 6, n. 18. — ” Lib. 6, part. 2, num. 222.

337. - Lugo, *de Poenit., disp. 13, n. 137*, dem sententiam tenet quam ipse Croix hic infra, nimirum: applicationem Missae hoc modo factam, non solum illicitam, sed saepe etiam invalidam fore.

^a TM)» *i»t”“d’ Dic commemoratio- ali defun- oora, nul” h obligatio applican- di defun- ct’.

cti«isu,

““j”

Applica

»Λ’Δη iuleitl

ProbeN liui siept etiam ion* lidi.

ri?Mimm

j« Reqaie.

Umiuiio.

vertit (Contin.I Tournely* cum Vasquez, Aversa et Quarti, quod si sacerdos praevideat quod postulabuntur Missae pro aliquo defuncto b), bene potest eas nunc offerre, et deinde stipendium percipere; quia hoc casu jam offerrentur pro persona determinata.

338. - « 7°. Non omnes sacerdotes tenentur die animarum applicare Missam « pro omnibus defunctis. — Tamburinius ’; « contra Fraxinellum et Gavantum § ».

De hoc adest decretum S. Congregationis (apud Merati *), editum die 4 Aug. 1663, ubi dictum fuit: *In die Commemorationis omnium fidelium defunctorum, sacrificia possunt a sacerdotibus celebrantibus applicari ad libitum, scilicet, vel pro omnibus fidelibus defunctis, vel pro aliquibus tantum*. — Hoc decreto posito, bene ait [Contin.] Tournely § nihil obesse quin pro talibus Missis accipi possit stipendium.

339. - « 8°. Missa celebrata in altari « privilegiato pro defunctis non suffragatur illis, nec satisfit induito, nisi sit de « *Requiem*. — Diana ., ex declaratione « cardinalium ».

Hoc privilegium altaris in hoc consistit, ut ex indulgentiis, sive fructibus qui sunt in thesauro Ecclesiae, liberetur a purgatorio anima pro qua Missa in illo altari applicatur. Et hoc, vi potestatis clavium, quam habet Papa applicandi indulgentias, vivis quidem per modum absolutionis, defunctis vero per modum suffragii sive solutionis.

Quaeres 1°. *An, ad lucrandam indulgentiam altarisprivtlegiati, semper requiratur ut celebretur Missa* de Requiem ?

Resp. Negative. Nam, licet olim, anno 1601 die 1 Junii, respondisset S. Congregatio affirmative (ut fert Diana ?); attamen Alexander VII, die 12 Januar. anni 1667, in decreto incipiente: *Credita*e Nobis, de-

¹ De Sacrif. Mi»,., cap. 9, an. 2, sect. 4, quaer. 8. - Vatq., disp. 234, cap. 3, n. 23. - Aversa, qu. II, sect. 18, v. Sexto. . Quarti, Append, de SacriL, qu. 4, punct. I, diff. 5. — . Method, eclebr. Mi»,., lib. 3, cap. 3, § 1, n. 10. — fraxine!., de Sacerdot. obligat., sect. 4, conc. 4. § 22. . 1 Part. 4, tit. 16, n. 18. — 4 Series decretor. a SS. Pontiffe., n. 411. (Et habetur inter Decr. authent. S. R. C., n. 1275, ad 9). — . De Sacrii. Mis., cap. 9, art. 2, sect. 4, quaer. 11. — . Part. 4. tr. 4, reaol. 233; et part. 9, tr. 2, reaol. 8. —

^{b)} Videlicet pro defuncto qui, dum Missa celebratur, jam tunc defunctus est.

claravit quod in iis diebus, quibus non licent Missae *de Requiem*, Missae de festo currente easdem habent indulgentias quas habent Missae *de Requiem*: idque extendit ad altaria privilegiata etiam non perpetua, et pro aliquo die in hebdomada. Deinde Innocentius XI, die 4 Maji anni 1688, declaravit id valere etiam in diebus dominicis et diebus infra octavas Paschalis, Pentecostes, Corporis Christi, et aliis annuis diebus quibus Missae *de Requiem* non possunt celebrari. Demum haec omnia decreta confirmavit Clemens XI, die 29 Septembris anni 1714. — (Vide decreta praefata apud Merati .).

Ex his omnibus colligitur quod Missae in altari privilegiato, aut perpetuo, aut ad tempus concesso, suffragantur defunctis, sive dicantur *de Requiem*, sive de die currenti, quando non liceat eas *de Requiem* dicere. — Si vero currat festum semiduplex, omnino debet did *de Requiem* in altari privilegiato; alias non acquiritur indulgentia, etiamsi in ecclesia solemnitas celebretur: ex declaratione S. Congregationis, quam refert Pater Zaccharia apud Croix .

Cum autem privilegium conceditur ad tempus, declaravit S. C (in decreto quod affert Croix >.) quod tempus indpit, non a die publicationis brevis, sed a die concessionis.

Quaeres 2°. *Quid, si in ecclesia*, ubi concessum est altare privilegiatum per aliquod tempus, *non dicantur septem vel quinque Missae, juxta clausulam quae in induitis apponi solet?*

Silvius (apud Croixu) putat privilegium etiam suffragari, si bis vel ter Missae non legantur — Sed verius oppositum docet Benedictus XIV ’’, ex decreto S. C. Concilii, edito die 11 Sept 1694, et

’ Part. 4, tr. 4, resol. 233. — Aïex. VII, decret. CredUae nobis, § 2, in BuUar. Rom. Mainardi. — Innoc. XI, brave Alias poUquam, in Bullar. Rom. Mainardi. — Clem. XI, decret. 20 S. R. C. in BuUar. Clem. XI. — . Series decretor., n. 623 et seqq. — . Lib. 6, part. 2, n. 509. Cfr. Theaaur. résolut. S. C. C, die 9 Februar. 1726, in Homana. — w Loc. cit., num. 625; cfr. decret. authenL S. C. Indulg., num. 37. — Silvius, opusc. 6, Résolut var., v. Indulgentiae I. — u Loc. dt., n. 522. — “ Notifie. 56, n. 16.

339. - *) Silvius id concedit si fiat « semel et iterum in anno, idque per accidens*.

Nulli vel incapaci applicata, manet in thesauro Ecclesiae.

Quid con* ulendum in dubio de capadtate.

Nili occurrat festilli emidupkx.

Quid de clausula re- galrente quinqaavel septem Mi-

approbato ab Innocentio XII, qui mandavit publicari. Ibi dictum fuit, *celebrationem Missarum induitis praefatis praefinitarum, omnino necessariam esse singulis diebus in eadem ecclesia.*

Declaravit tamen eadem S. C. die 30 Julii 1706, alio decreto (inserto in Bullario Clementis XI *), quod pro tempore quo religiosi vel sacerdotes saeculares per aliquot dies vel menses propter absentiam non celebrant Missas praefinitas, indulgentiae non amittuntur, sed pro illo tunc suspenduntur. Insuper declaravit quod si Missae non legantur ob sacerdotum infirmitatem, vel quia religiosi occasione festivitatis vel funerum alibi celebrare debeant ex jussu praelati, si raro id fiat, indulgentiae etiam suffragantur. — Vide praedicta decreta apud Benedictum XIV *, et apud Sporer ·, qui illa in extensum affert.

Quaeres 3°. Quomodo intelligenda clausula: *Si in ecclesia aliud altare privilegiatum non est erectum?*

Probabiliter respondent Sporer4 et Go-

DUBIUM III.

Quando et quoties liceat celebrare.

340. *Ab possit dici Missa ante auroram vel post meridiem.* — 341. *A quo tempore incipiat aurora. An tempus tam aurorae quam meridiei moraliter accipiendum.* — 342. *Quid de privilegiis regularium* — 343. *Casus in quibus licet celebrare ante auroram vel post meridiem. An in nocte Nativitatis omnes tres Missae dici possint ante auroram.* — 344. *An liceat anticipare Missam vel postponere ob festivitatem, vel causa itineris, vel ex dispensatione episcopi.* — 345. *An peccet graviter qui celebrat ante auroram vel post meridiem.* — 346. *Quaenam in hoc sit parvitas materiae.* — 347. *Quale peccatum sit celebrare ante Matutinum.* — 348. *Quid, si esset Missa convenlualis et solemnis.* — 349. *An liceat celebrare (et ministrare communionem) in quolibet anni die.* — 350. *An in die Coenae Domini et Sabbati sancti liceat privatim celebrare.* — 351. *An et quando liceat celebrare pluries in die.* — 352. *An aliquando liceat interrompere Missam vei de novo incipere.* — 353. *An, si superveniat princeps vel turba peregrinorum; vel si sacerdos recordetur alicujus impedimenti.* — 354. *An, si urgeat necessitas propria vel aliena.* — 355. *Quomodo Missa interrupta supplenda sit ab alio sacerdote.*

Tempo- 340. - « Resp. 1°. Ordinarie non licet
nLe TM °o « celebrare post meridiem, sed debet in-
choari ante duodecimam. — Nec ante

* Decr 2 S. C. Cenc — · Notif. 56, n. 17. — > Suppi. Sacram., cap. 3, n. 18L — 4 Loc. dt., n. 133. — 1 Quinar, tr. 4, cap. 26, num. 519. — · Btbliolh., v. *Indulgentia*, in

340. - (<) Reginaldus, *lib. 29, n. 173*, ait aurora intelligi primam solis irradiationem, (< quod mtellige moraliter, non autem mathematice, ita ut illidtum non sit tale initium praevenire aliquantulum, ut unoquadrante horae »
Henriquez, *lib. 9, cap 24, n. 5*, ait Ec-

bât6, intelligendam esse, quod si altare privilegiatum antea concessum fuerit generatim pro quibuscumque defunctis, idque in secunda petitione non sit expressum, posterior concessio, etiam generatim facta, nihil valet; secus vero, si concessio fiat pro aliquibus particularibus personis. — Et sic pariter videtur dicendum, si prima concessio fuerit particularis, et secunda generalis.

Notandum hic 1°. Privilegium altaris privilegiât! non esse communicabile per generalem communicationem privilegiorum, ex decreto S. C. Indulgentiarum, dato die 5 Febr. anni 1748, et approbato a Benedicto XIV die 2 Martii ejusdem anni. Ita refert Pater Ferraris ·. — Notandum 2°. Quod Clemens XIII, praevio voto ejusdem S. Congregationis, die 19 Maji 1759, induisit omnibus ecclesiis parochialibus altare privilegiatum quotidianum ad septennium; quo expleto, praecepit omnibus episcopis, abbatibus vicariisque capitularibus, pro suis paroeciis confirmationem ejusdem privilegii ad septennium petere. Vide Ferraris T.

«auroram: quam ante solis ortum, Reginaldusa» quadrantem horae, Henriquez h» et Coninck c» mediam horam,

Append., num. 15. Cfr. etiam Decr. auth. S. C. Indulg., n. 171. · · Loc cil.; et etiam tom. 8, decret. S. R. C., n. 1624 Cfr Decr. auth. S. C. Indulg., n. 215.

clesiam prohibere ne Missa celebretur ante lucem, et addit « Dicitur lux quando incipiunt signa orituri solis per aliquam aeris illustrationem, vel paulo ante per dimidium horae».

f) Coninck, *qu. 83, n. 217*, dicit: « Sesqui-hora aut circiter ante ortura solis ».

CUum
·i in teu
ahthxlg
tire prie»
fines aa
«il ertetm

Prtilt
gtun All»

£
Jr'inV
«3it°°]*

Ab .uro-
n id men-
ixd».

« Azor horam cum quadrante, Suarez et Fernandez, et Possevinus sesquihoram comprehendere dicunt. Et consequenter cum (secundum Henriquez % Suarez et alios) Missa possit inchoari tanto ante auroram, ut sub ejus initium finiatur, licet duabus horis ante solis ortum incipere. Ita Rodriguez et alii. — Unde ulterius inferunt quidam cum Suarez, religiosi habentibus privilegium celebrandi hora ante diem, licere tribus horis ante ortum solis incipere: quod card, de Lugo! non improbat; etsi Laymann d» tantum permittat horis duabus cum dimidia, Diana vero duabus horis post mediam noctem. Card, de Lugo *.
« Quacumque autem hora licite (sive ex, sive sine privilegio) celebrent, eadem etiam (atque adeo in Missa quae nocte Nativitatis, caeterisque quae post illam cele' rantur) licere iis Eucharistiam aliis ministrare, contra Bordo-num ·) docet Diana 3 ». — [Sed hoc veritum nunc est. Vide de hoc dicta n. 252, v. *Sic etiam*].

341. _ in rubrica Missalis habetur: *Missa privata, saltem post Matutinum et Laudes, quacumque hora ab aurora usque ad meridiem dici potest.* Non licet igitur celebrare ante auroram: quae non jam intelligitur ortus solis, sed tempus illud quod est medium inter noctem et diem. Hinc dicunt Salmant.4, licitum esse inchoare Missam fere per duas horas ante ortum solis. Sed melius ajunt CroixJ, [Contin.] Tournely 8 et Benedictus XIV ·,

Aaor, part. I, lib. 10, cap. 25, qu. 4. — *Suar.*, dUp. 80, °cet. 4, v. *Secundo inifui*, — *Fernand de Moure*, Exam., part. 3, cap. 5, § 14, num. 3. — Possrv., de O@c. curati, cap. 8, n.28. — *Suar.*, loc, dt — *Rodri*^, Sum., part. I, cap. 248, num. 1. — *Suar.*, loc. dt., v. *Tertia txcptio* — 1 De Euch., disp. 20, num. 32. — *Diana*, part. 2, tr. 14, resol. 33. — 1 Loc. dt. — 1 Part 9, tract. 7, resol. 43. — *Rubr. MU* XV. I. — « Tr. 5, cap. 4, n. 33, ▼ .(-.- Lib. 6, part. 2, n. 226. — · De Sacrif. Miss., cap. 9, art. 2, acct. 5,

d) Laymann, *lib. 5, tr. 5, cap. 4*, haec non clare dicit; sed *num. 3, iv*, improbat sententiam Suarii: (< Ego vero puto, inquit, hanc extensionem esse nimiam, praesertim tempore aestivo in septentrionalibus partibus». Sed dicit regulares posse Missam incipere « una hora ante..., tempus illud quo aliis communi jure sacrificare licet ». Et inferius negat communi jure et per se licere celebrare duabus horis ante solis ortum.

auroram computandam esse ex temporum varietate, juxta tabellas quae Directoriis officii divini apponi solent. Idcirco asserunt Croix et Tournely, in mense Junii auroram incipere fere duabus horis cum quadrante ante ortum solis: mensibus Februarii et Septembris, hora cum dimidia: in mense Martii hora cum quadrante: in reliquis vero mensibus, hora et tribus quadrantibus circiter.

Omnes autem conveniunt a» cum Lugo ·, [Contin.] Tournely \ Wîgandt î0, Bonacina et Salmant. u (qui citant Suarez, Navarrum, Sa, Henriquez et alios), quod nulla sit culpa Missas terminare in aurora, et eas incipere parum ante meridiem. Ratio, quia tempus tam aurorae quam meridiei (de qua infra dicemus, *ex n. 345*) non mathematice, sed moraliter accipiendum. — Et quamvis olim (ut fert Benedictus XIV “) Clemens XI secus praeceperit in quodam suo edicto, ubi sic dixit: *Comandiamo che le Messe non pos-sano tncominciarsi prima dell'aurora, e che a mesBOgiorno debbano essere dei tutto terminate*; nihilominus postea, cum hoc punctum rursus examini mandatum fuisset, Benedictus XIII annuit posse tolerari latitudinem tertiae partis horae, tum ante auroram tum post meridiem. Idque per edictum publicatum fuit sub Clemente XII (apud Benedictum 14).

342. - Circa autem religiosos, affert Priyieci* Lugo l5 plura privilegia, quibus regularibus conceditur celebrare duabus horis post mediam noctem. Item Salmant.14 af-

qu. 1. — · Notifie. 13, n. 12. — *Croix*, loc. dt — *Contin. Touru.*, loc. dt. — · De Euch., diip. 20, num. 37. — · Loc. dt., qu. 2. — w Tr. 15, num. 52. — u De Buch., qu. uLL, punct. 9, num. 2. — 11 Tract. 5, cap. 4, num. 33 et 42. · *Suar.*, diip. 80, °cet. 4. - Aboar-, Man., cap. 25, n. 85. - SJ, v. *Muto*, num. 27. » *Ifenriq.*, Ub. 9, cap. 24, num. 6. — u Notificat. 13, num. 3. — 14 Notificat. 13» num. 4. — A De Euch., diip. 20, num. 27. — » Tract. 5, cap. 4, num. 32.

Bordonus, *Variar. résolut. 56, n.161*, de nocte Nativitatis tantum loquitur, negans in ea communionem posse fidelibus ministrari.

341. - Omnes quidem (Navarro forte excepto) in eo conveniunt, vel implicite vel explicite, quod aurora aut meridies accipienda sint moraliter; sed non omnes de hoc principio corollarium colligunt quod hic exponitur.

Idque iterum publicatum fuit sub Clemente XII»

i ic\10m
terminare
m aurora et

m'rwle'n-

Priyieci*
dro horam

ferunt privilegium Eugenii IV, celebrandi tertia hora post meridiem ex justa causa.

An autem *hujusmodi privilegia fuerint revocata per Tridentinum* ?

Affirmat Fagundez cum aliis, apud Lugo¹; quia in praefato concilio² sic praecipitur: (Ordinarii) *caveant ne sacerdotes aliis quam debitis horis celebrent...*, *non obstantibus privilegiis...* quibuscumque. At negant Wigandt³; Lugo⁴ cum Rodriguez, Salas, Diana et aliis pluribus; et id probabile putat Roncaglia⁵ a) cum Tamburinio a). Ratio, quia Tridentinum ibi tantum imponit episcopis, ut praedicta curent observari: ergo, ubi episcopi non repugnant, non est cur regulares suis privilegiis frui nequeant. — Sed hoc non obstante, oppositum omnino tenendum ex decreto Clementis XI, edito 15 Decembr. 1703 (in extensum relato apud Croix⁶), ubi Pontifex declarat privilegia regularibus concessa circa Missarum celebrationem omnino revocata esse per concilium Tridentinum⁷. Et quamvis Clemens ibi tantum loquatur de privilegio altaris portatilis b); tamen hac declaratione procul dubio ostendit pariter revocatum esse privilegium celebrandi extra debitas horas:

¹ *Fagund.*, de 1° Praec. Eccl., lib. 3, cap. 17, num. 3. · ² Disp. 20, n. 28. — 1 Sets. 22, de observand... in celebr. Miu — · Tr. 15, n. 52. — · Loc. cit., num. 29. · *Rodri**, Quiest. regal., tom. 1, qu. 43, art. 5. · *Salas*, in 3 Part. D. Thom., qu. 83, de ritu hujus sacram., hoc est de Sacrif. Mim., art. 2, dub. 3 (Mm. Salmant., fol. 290 »). · *Diana*, part. 10, tr. 12, resol. 25. — *Clem. XI*, decl. S. C. Cone., n. 1, in Bullar. Clem. XI. · ³ Lib. 6, part. 2, num. 258. — · Ses., 22, de observand... in celebr. Mita. — *Sotus*, in 4,

342. - “) Scilicet Roncaglia, *de Sacrif. Miss., cap. 5, qu. 8, resp. 2*, « non improbabiler · doceri ait hanc sententiam, quam tenet Tamburinius in *Method. celebr. Miss., lib. 1, cap. 6, § 4, n. 16 et 24*.

Scite notat S. Alphonsus decretum Clementis XI in hac parte de altari portatili dumtaxat loqui. Sed ex ibi dictis de altari, S. Doctor idem colligit de hora celebrationis. Quanti vero valeat haec illatio, idem S. Doctor indicat, cum ipse postea ab hac sententia recessisse videatur. Quae enim hic leguntur, jam scripserat anno 1755 in secunda hujus Operis editione. Postea vero, in prima scilicet editione Operis *Istrueione e Pratica, cap. 20, de' Privilegt, n. 122*, anno 1757, quod rursus quarta editione Theologiae moralis (anno 1760) et posterioribus inserendum curavit, *lib. 1, append. II. de Privilegiis, n. 122*, sententiam quae negat hujusmodi privilegia a Tridentino

quas concilium expresse servari jubet ab omnibus sacerdotibus, non obstantibus (ut supra) privilegiis quibuscumque.

343. - « Dixi: *Ordinarie*. Quia ante-
« vertere licet sequentibus casibus, in qui-
« bus etiam paulo post meridiem, v. gr.
« uno vel altero quadrante, inchoari po-
« test, uti etiam secundum Sotum et Pa-
« ludanum, ex quavis rationabili causa,
« v. gr. ob supplicationem, vel concionem
« publicam protractam ultra meridiem,
« ob funus principis; vel quia sacerdos
« dio festo propter iter fuit impeditus:
« quo casu, etiam integra hora post, licere
« inchoare dicunt. Vide Laymann Fer-
« nandez: »

« 1°. In necessitate, v. gr. ut morituro
« detur viaticum: quo casu, licere media
« nocte celebrare ait Diana¹ ex Lay-
« mann, etc. ». — (Cum Lugo¹⁰, et Sal-
« mant.¹¹ cum Vasquez, Palao, Dica-
« stillo a), Hurtado, etc. communiter].

« 2°. Ubi est mos rationabilis, ut opi-
« fices et famuli summo mane possint au-
« dire Sacrum. Laymann¹² ex Navarro,
« etc. Vide Diana^{6A} — Non tamen id-
« circo post meridiem licebit.

<3°. Ex privilegio: de quo supra.

dist. 13, qu. 2, art. 2, v. *Propter causam*. — *Palud.*, in 4, dist. 13, qu. 2, art. 2, concl. 3. — ¹ Lib. 5, tr. 5, cap. 4, n. 4. — · Exam., part. 3, cap. 5, § 14, n. 1. — · Part. 2, tr. 14, resol. 33. · *Laym.*, loc. cit., n. 3. — * De Euch., disp. 20, n. 26. — M Tr. 5, cap. 4, n. 27. · *Vasq.*, disp. 232, num. 29. · *Palau*s, tr. 22, punct. 7, n. 13, v. *Secundo*. · *Gasp. Hurtad.*, de Sacrif. Miss., disp. 4, diff. 4, i. f. — « Lib. 5, tr. 5, cap. 4, n. 3, v. f. · *Navar.*, Man., cap. 25, num. 85.

revocata esse, fusius exposuit, neque cam, ne uno quidem verbo, reprobavit. — Quidquid sit de hoc et de antiquis privilegiis, hodie ex privilegio concesso Congregationi Puritatis Neapoli erectae, regulares semper et ubique celebrare possunt duabus horis ante auroram et post meridiem. *Compend. Privil. Piorutn Operar., part. 2, cap. 5, § 7*. Pariter Gregorius XVI, suo rescripto diei 13 Maji 1838, concessit ut Praepositus Generalis Societatis Jesu facultatem dare possit Missionaries « ut sive itineris causa sive causa devotionis, pro se vel pro populo, sive causa dandae Communionis fidelibus exspectantibus, hora secunda post mediam noctem celebrent». Vide *Compend. Privil. Soc. Jesu, n. 410*.

343. - «) Dicastillus, *tr. 5, de Sacrif. Miss., disp. 4, dub. 4, n. 73*, opinionem hanc refert neque eam reprobat.

«) Diana scilicet, *pari. 2, tr. 14, resol. 34,*

Quiafe V
C=M Ctu
bran tut
MI pilt
tempi*

|

|

Nocte n »-

ioon

«te «oro-

« 4°. In nocte Nativitatis: in qua omnes
« tres Missas ante auroram dici posse pro-
« habiler docent Suarez, Coninck, Lay-
« mann O, Diana¹; contra Silvestrum, Fer-
« nandez et alios ». [Lugol, Salmant.²,
contra Fagundez et Nuflez].

Quaeres: *an liceat in nocte Nativita-
tis Domini legere omnes tres Missas ante
auroram* ?

Affirmant Suarez⁴, Lugo⁵, Salmant.⁶; Diana⁷ cum Vasquez, Laymann⁸, Coninck, Molfesio, etc. Quia (ut dicunt) in can. *Nocte sancta, de consecr., dist. 1*, absolute conceditur quod in nocte Nativitatis, *Missas celebrent presbyteri*. — Sed verius id negandum cum Holzmann⁸, Concina⁹ et Elbel¹⁰. Ratio, quia hoc esset contra expressam rubricam Missalis, ubi notatur: *Prima* (Missa) *dicitur post mediam noctem...*; *secunda in aurora...*; *tertia vero in die*. Et hodie adest decretum S. C. Rituum, editum die 8 Dec. 1702 apud Holzmann et Elbel, ubi dicitur: *Non licet in media nocte Nativitatis Domini celebrare successive alias duas* (Missas), *et communionem sacram exhibere*.

Suar., di>p. 80, »ect. 4, v. *Ttriio*. — *Coninck*, qo. 83, n. 218. — 1 Part. 4, tr. 4, resol. 236. — *Siknst.*, ·. Missa *I*, qa. 6, 4 *Primum*, i. f. — *Fernand*, de Moure, Exaro · part. 3, cap. 5, § 7, q. 3. — · Disp. 20, q. 25. — 1 Tr. 5, cap. 4, q. 26. — *Faund.*, de 1° Praec. Eccl., lib. 3, cap. 16, num. 3. · *Nufiee*, qu. 83, art. 2, v. *Sed est dubium*. — · Disp. 80, sect. 4, v. *Tertio*. — · Loc. cit., n. 25. — · Loc. cit., num. 10 el 26. — 1 Part. 2, tr. 14, resol. 85. · *Vasq.*, disp. 232, cap. 3, num. 31. · *Coninck*, qu. 83, nun. 218. · *Molfis.*, part. 1, tr. 3, cap. 10, num. 22. — · De Euch., n. 372. — · De Sacrif. Min., cap. 7, n. 4. — · Confer. 1°, de Temp, sacrifie., n. 230.— *Rubr, Miss.*, Rubric, general., XV, 4. — *Holem.*, loc. cit. · *Elbel*, loc. cit. — *Concina*, de Sacrif. Miss., cap. 7, n. 4. — « Tr. 15, n. 52. — « Tr. 5,

asserit Missam celebrari posse « usque ad meridiem inclusive ». Deinde opiniones plures affert de tempore requisito ad materiae gravitatem, si quis post meridiem Missam inchoaret

c) Laymann, *lib. 5, tr. 5, cap. 4, n. 2*, opinionem istam ex aliis refert et exponit, quam ipse nec reprobat neque amplectitur.

d) Decretum istud, quod Elbel et Holzmann ad 8 Decembr. 1702 referunt, in decretis S. R. Congr. authenticis non reperitur; sed plura alia ibidem habentur ejusdem tenoris, et quidem sub numeris *752,781,1584,1683,1761*. Sed vide supra in nota e ad num. 252, concessionem motu proprio SSmi Domini Nostri Pii PP. X, factam pro oratoriis monasteriorum, piorum institutorum, seminariorum.

Si autem quis unam Missam celebrare vellet in tali die, nulla apparet ratio, ut recte ait Pater Concina, cur primam potius quam alias celebrare debeat.

344. - Adde 5°. Posse celebrari Missam privatam post solemnem in festivitate, si solemnis protrahatur ad horam et amplius post meridiem a); ut probabiliter dicunt Wigandt¹; et Salmant.² cum Laymann, Palao, Suarez, Rodriguez, Ledesma, Villalobos, etc. — Immo probabiliter Suarez, Vasquez, Filliuccius, Rodriguez, Possevinus et alii, apud Bonacina³ ” (qui tamen non facile id concedit sine licentia episcopi), admittunt, etiam post duas horas posse celebrari, ne magna pars populi Missa careat.

Adde 6°. Ex causa itineris, per horam post meridiem b) - vel ante auroram -; ut cum Busenbaum dicunt communissime Concina⁴*, Wigandt⁵; et Salmant.⁶ cum Soto, Suarez, Palao, Laymann et aliis citatis. — Sic etiam ex causa funeris alicujus magnatis; ut Busenbaum, Concina; et Salmant.⁷ cum Laymann, Henriquez, etc. — Ex causa concionis: Busenbaum et Wi-

cap. 4, n. 35. · *Laym.*, lib. 6, tr. 5, cap. 4, n. 4. · *Palau*s, tr. 22, punct. 7, n. 14. · *Saar.*, disp. 80, sect. 4. · *Quoarea*. · *Rodrig.*, Sum., part. 1, cap. 348, n. 2. · *Petr, de Ledetm*, de Euch, cap. 19, i L · *Villal.*, pan. 1, tr. 8, diff. 22, n. 5. — *Saar.*, loc. cit. · *Vasq.*, disp. 232, cap. 4, n. 37. · *FtLL*, tr. 5, cap. 4, n. 113. · *Rodrig.*, Sum., part. 1, cap. 243, n. 2. · *Possev.*, de Off. curati, cap. 8, n. 28. · “ Disp. 4, de Each., qu. uIU, punct. 9, n. 7. — M De Sacrif. Miss., cap. 7, n.2. — “ Tr. 15, n.52. — “ Tr. 5, cap.4, n.36. · Sotos, in 4, dist. 13, qu. 2, art. 2, v. *Propter causam*. · Smot., disp. 80, sect. 4, ·. *Quocirca*. · *Palau*s, tr. 22, punct. 7, n. 14, i. f. · *Laym.*, lib. 5, tr. 5, cap. 4, n. 4. — *Concina*, de Sacrif. Miss., cap. 7, n. 2. — 11 Tr. 5, cap. 4, n. 41. · *Laym.*, lib. 5, tr. 5, cap. 4, n. 4. · *Henriq.*, lib. 9, cap. 24, n. 6.

344. - *) Quin etiam Wigandt et Villalobos concedunt posse duabus horis post meridiem incipi; Ledesma in idem propendet, etsi valde haesitanter loquitur; condudique his verbis: « In his et similibus casibus consultius ac securius foret licentiam ad hoc ab episcopo postulare », — Filliuccius usque ad nonam concedit — Vasquez vero et Possevinus male citantur a Bonacina; Possevinus enim non disputat de casu praesenti; Vasquez autem plane dissentit, scribens *loc. cit*:-: « Absoluta... jam Missa solemni [in diebus solemnibus] et hora duodecima, nullam aliam nisi paulo post inchoari posse ».

b) Non unius sententiae sunt auctores citati pro sententiis sub hoc n. 6 expositis. Plerique enim de sola Missa inchoanda post meridiem loquuntur; pauci vero de Missa ante

Alti c&mi

gandt. — Ex causa publicae supplicationis: Busenbaum et Concina. — Item, quando episcopus confert ordines: Laymann I; et Salmant. * cum Soto % S. Antonino, Paludano, Henrique/, etc. Ex his enim causis Missa potest anticipari, ut supra, vel postponi per horam.

Adde 7°. Si episcopus dispenset in aliquo casu particulari ex rationabili causa; juxta quam facultatem, possunt episcopi secum etiam dispensare. Ita Lugo ·, Wigandt4; et Salmant.4 cum Navarro, Laymann, Palao, Coninck, etc. — Et recte dicit Croix ° eamdem facultatem habere omnes superiores, secluso privilegio, erga suos religiosos; cum sint eorum Ordinarii.

345. - «Unde resolves:

Sc c I q s a
Q*U CAQM
celebrare
extra tern-
pit, leth-

« Γ. Graviter peccat qui sine aliqua
« harum, aut saltem justa causa, citius
« mane, vel serius post prandium celebrat:
« ubi Azor, tertiam horae partem; Lay-
« mann a), mediam horam; Bonacina
« tres quadrantes; Silvius horam requi-
« rit, ut differendo peccet mortaliter. —
« Vide Diana ', ubi notat, religiosos ex

« suis privilegiis posse celebrare usque ad
« tres horas post meridiem; post tertiam
« vero, nullo modo. Vide Bonacina § ».

Quaeritur: *an sit cuique licitum celebrare Missam sub hora notia, scilicet hora tertia post meridiem?*

Affirmant Scotus, S. Antoninus Paludanus Navarrus, Vivaldus, Durandus, etc., apud Palaum⁹ et apud Escobar¹⁰, qui cum Lessio * id probabile putat; quia (ut dicunt) sacrificium altaris correspondere debet sacrificio crucis, quod hora nona fuit consummatum. — Nec ob stare ajunt Ecclesiae contrariam consuetudinem; quia haec est tantum introducta ob fragilitatem hominum non valentium tamdiu jejuna re: unde non censetur obligationem induxisse, sed potius favorem, cui quilibet potest renunciare.

Sed hodie oppositum omnino tenendum; ut docent Suarez¹¹, Laymann¹², Bonacina¹³, Palaus¹⁴ (qui opinionem contrariam merito improbabilem vocat); et Salmant.¹⁵ cum Vasquez, Coninck, et alii passim. — Ratio eruitur tum ex Tridentino¹⁶,

Witandl, tr 15, n 52. — Concina, cap. 7, num. 2. — Lib. 5, tr. 5, cap. 4, n. 4, i. f. — Tract 5, cap. 4, n. 40. S Anton., part. 3, iit. 13, cap. 6. § 6, post med. Palud., in 4. diit. 13. qu. 2, art. 2, concl. 2 (num. 9). Henriq., lib. 9, cap. 24, num. 6. — De Euch., dliip. 20. num. 27 et 42. — 4 Tr. 15, num 52. — Tract. 5, cap. 4, num. 28 et 37. Novar., Man., cap. 25, num. 85. Laym., lib. 5, tr. 5, cap. 4, num 3. Palaus, tr. 22, punct. 7, num. 13, v. Quarta, et n. 14. Coninck, qu. 83, n. 217. — 4 Lib. 6, part. 2, n. 225. — Asor, part I. lib. 10, cap., 25, qu 5. Laynt., lib. 5, tr. 5, cap 4, num. 4. — i Part. 2, tr. 14.

resol. 34. — 4 Dixp. 4, de Euch., qu. ult., punct. 9, num. 7. — Scotus, in 4, dial. 13. qu. 2, v Tertium principale. Navar., Man., csp. 25, num. 85. Vivatd., de Euch., cap. penult., de Praeparatione, num. 60, (al., cap. 151). Durand., Rational., lib. 4, cap. 1, n. 20, (vel Durand., S. Portion., in 4, diit. 13. qu. 2. ntt. 2). Tr. 22, punct. 7, n. 14. * Lib. 21, n. 354. — « Diip. 80, sect. 4, v. Dico 2, el v. Sed quaeres. — u Lib. 5, tr. 5, cap. 4, n. 4. — Qu. ull., punct. 9, n 7. — 11 Tr. 22, punct. 7, n. 14. — 14 Tr. 5, cap. 4, n. 34. Vasq., diip. 232. cap. 4, n. 36. Coninck, qu. 83, num. 219. — 14 Sess. 22, de Obiervand.. in celebr. Mis.

auroram. Convenit quidem inlei omnes posse post meridiem inchoari Missam; at pauci tempus determinant. Denique, qui de itineris causa loquuntur disputant de die festo.

*1 Solus, in 4, dist. 13, qu. 2, art. 2, haec utique habet, loquens de Sabbato sancto: « Ad datur illic (in quodam canonel quod in Sabbato sancto, circa noctis initium Missarum solemnina celebrarentur, quia illo die longius protrahebatur jejunium. Item et ratione ordinum quae illo etiam die celebrantur, et propter aliorum officiorum prolixitatem ».

345. - a) Laymann, lib. 5, tr. 5, cap. 4, n. 4. Ex quacumque justa occasione, inquit, potent Missa post meridiem, puta uno vel altero quadrante inchoari; quia res hujusmodi morales moraliter et non mathematice accipi debent, ut supra de anticipatione dictum est ».

b) Bonacina, disp. 4, qu. ult., punct. 9, u 7, protrahit usque ad unam horam post

meridiem, utquis Missam *perficere* possit citra mortale. Aurora vero, n. 2, intelligi dicit primam solis irradiationem, « vel paulo ante per quadrantem aut per dimidiam horam ».

c) Silvius, in 3 P., qu. 83, art. 2, qu. 4, v. Post meridiem, ait: « Qui ex causa... paulo post meridiem celebraret, non graviter esset arguendus; immo ne arguendus quidem, si horae spatium non excederet, ac omnis offensio abesset ».

â) S. Antoninus, part. 3, tit. 13, cap. 6, § 6; Paludanus, in 4, dist. 13, qu. 2, art. 2, concl. 2, (n. 9), id concedunt diebus juniorum.

Lessius, de Euch., qu. 83, n. 75, uegat Navarri sententiam esse improbabilem; quam ceteroquin non satis accurate refert; adducit enim Navamim quasi asserat id fieri posse ob aliquam rationabilem causam, dum revera Navarrus id concedit absolute, neque ullam ad hoc causam requirit.

ubi sic habetur: *Decernit sancta synodus, ut Ordinarii.... edicto et poenis propositis caveant ne sacerdotes aliis quant debitis horis celebrent.* Tum ex universali Ecclesiae consuetudine: quae utique nunc servanda est, cum sit praescripta a rubrica Missalis (ut supra, n. 341), et insuper expresse approbata a S. Pio V in sua bulla quarta, incipiente: *Sanctissimus in Christo Pater*, ubi Pontifex prohibet *in virtute sanctae obedientiae et sub indignationis suae ac perpetuae suspensionis a divinis poena...., ne deinceps Missas vespertino tempore.... celebrare, vel celebrari facere praesumant.* Ergo celebratio sub vesperis non poterit excusari a culpa gravi; cum talis celebratio praesumptio a Pontifice declaretur et expressa inobedientia.

346. - Communiter autem doctores in hoc admittunt parvitatem materiae quae excuset a mortali; et cum causa, etiam a veniali, nempe si Missa terminetur parum ante auroram, et incipiatur parum post meridiem. — Sed valde discrepant in assignanda tali materia. Azor assignat pro materia gravi tertiae horae partem; Laymann a, mediam horam. — Communius vero et probabilius Silvius *), Palaus *, Bonacina c), Roncaglia 8; Viva (apud Concina 4, qui non reprobatur), et Salmant. cum Gabriele et aliis, censent non esse materiam gravem, nisi incipiatur Missa hora ante auroram, vel hora post meridiem J).

Item, valde probabiliter dicunt hic Suarez -, Bonacina 3, Merati 8 et Filliuccius * cum aliis, privilegium celebrandi hora

post meridiem vel ante auroram, intelligi una hora ante vel post tempus *), ut supra a doctoribus concessum etiam non privilegiatis; alioquin privilegium parum prodesset.

Circa autem praedictam parvam materiam (id est minus quam hora, ut supra) in celebrando post meridiem, dixit quidam recentior, non sufficere ad excusandum a veniali causam differendi celebrationem usque ad illud tempus; sed insuper requiri justam causam eo tunc celebrandi, puta si sit dies festus, vel ut alii audiant Missam, et similia: alioquin dicebat, celebrationem non excusari a culpa veniali. — Sed haec distinctio sive opinatio a nullo auctore tradita est, et videtur omnino insubsistens (ut mihi et aliis doctis visa est); quia eadem causa quae permittit dilationem, permittit etiam celebrationem eo tunc fieri.

347. - « 2°. Non est peccatum celebrare « ante dictam Primam, vel, etsi ob infirmitatem non possis Horas dicere » [Ut docent etiam Salmant. 10 * cum communi]; « vel etiam ante Matutinum, si causa sub- « sit: sine qua erit veniale, ut docent Fil- « liuccius, Laymann et alii. — Videtur- « que sententia tuta, contra multos dicen- « tes esse mortale ».

Quaeritur: *quale peccatum sii celebrare Missam ante recitationem Matutini?* Ad- sunt tres sententiae:

Prima dicit esse mortale. Et hanc tenent S. Antoninus -, Antoine Juenin -, et alii cum Gavanto u, quamvis Merati 8 dicat Gavantum postea alibi suam tem-

rubr. I, v. *Privilegali*. — Tr. 5, cap. 4, num. 112. — H Tr. 5, cap. 4, n. 43 et 14. — *Fili.*, tr. 5, cap. 5, n. 142. — *Laym.*, lib. 5, tr. 5, cap. 4, num. 5. — M Part. 3, tit. 13, cap. 4, § 4, v. C; et cap. 6, § 6, i. f. — “ Tr. de Virtute Relic., rap. I, qu. 4. r < p. 2, v. f. — “ Inuit., de Euch., qu. 2, cap. 7, art. I, quaer. I. — M Part. 2, tit. 1, n. I, Utt. b. — u Paru 3, tit. 11, Nov. Obeerv., n. 7, v. *Denique*.

illo autem qui auroram praeveniret dicit: « Quodsi addatur dimidia hora pro parvitate materiae secundum aliquos, vel unus quadrans secundum alios, quod verius videtur, poterit sine mortali Missa celebrari tribus horis cum quadrante ante solis ortum ».

Suarez, *disp.* 80, *sect.* 4, v. *Tertia exceptio*: et Filliuccius, *tr.* 5, *cap.* 4, *n.* 112, loquuntur de eo qui auroram praevenit.

la hoc dA*
tar parvi-
tii mate-
rut.

Quali* cen-
itatur levia
catena.

Celebrare
ante Hora*,
licitum.

Celebrare
ante Ma cu'
unum alit
dicunt mor-
tale

5. *Pius V*, bulla *Sanctissimus*, de die 29 Mart 1566, S 2, in Bullar. Rom. Mainardi. — 1 Part. I, lib. 10, cap. 25, qu. 5. — Tr. 22, punct. 7, num. 14. — De Sacrif. Mil., cap. 5, qu. 8, resp. 1. — Ffra, de Euch., qu. 5, art. 6, n. 4.. ‘ De Sacrif. Mitt., cap. 7, n. 2. — Tr. 5, cap. 4, n. 34. ‘ *Gabr. a S Vincentia*, de Sacrif. Miw., diap. 3, qu. 2 i. f. — Diip. 60, sect. 4, v. *Tertia exceptio*. — 1 Qu. ult., punct. 9, num. 7. — Id c>t *Garanties*, part. I. lit 15,

346. - De Laymann, vide notam a, ad numerum praecedentem.

h) Vide notam c ad num. praec.

c) Vide notam b ad num. praec.

Palaus et Salmant., *locis cit.*, non loquuntur de eo qui auroram praevenit. - Gabriel a S. Vincendo, *loc. cil.*, scribit: « Puto sine privilegio non posse Missam inchoari ultra unam fere horam post meridiem ». De

perasse opinionem — Hanc sententiam auctores praefati probant ex quadam constitutione Innocentii IV, edita 1254, et relata apud [Contin.] Tournely³, ubi dicitur: *Sacerdotes.... Missam celebrare, priusquam Officium matutinale compleverint, non praesumant*. Item ex rubrica Missalis⁴, ubi legitur: *Sacerdos celebraturus Missam...., saltem Matutino cum Laudibus absoluto, etc.*; item⁵, ubi videtur hic numerari inter defectus graviores.

Alii, omnino licitum.

Secunda autem sententia nullam in hoc culpam agnoscit: et hanc tenent Tamburinius⁴; Holzmann⁸ cum Gobat⁹ et Cherubino¹⁰; item Marchant et Quarti, apud Croix¹¹. Ratio istorum, quia nulla apparet lex sub culpa hoc praecipiens: et rubrica est tantum de consilio, non de praecepto.

Innoc. IV, bull* *Sub catholicae*, diei 6 Mart. 12M. § 8, in Ballar. Rom. Malnardi — 1 De Relig., part. 2, cap. 2, art 8, »ect 4, qu. 6. — 2 Part. 2, tit. 1, de Praeparat. sacerdotum — 3 De Defectib., x, 1. — 4 Method. celebr. Mi», lib. i, cap. 7, 4 2. num. 3 et »eqq. — 5 De Praec. partie., n. 469. *Cherub. Mayr*, Triemegist. doctr. christ. continuât, dist. 2, cap. 1, n. 136. — *Petr. Marchant*, Tribun., tom. 2, tr. 2, part 2, lit. 4. qu. 2, § 1, Append. 6 *Quarti*, part. 2, tit. 1, sect. 1, dub. I, v. *Tertia sententia*. — 7 Lib. 6, part. 2, num. 230. — 8 Lib. 2, cap. 37, n. 8L — 9 Tr. 6, de Horn canon, dist. I. n. 75. — 10 De Horis canon., cap. 9, § 8, num. 11 et 12. — 11 Confer. 19, de Temp. sacrific., n. 238. — 12 Part. 3. lit. 11, Nov. Observ., num. 7. — 13 De Sacrific.

Tertia vero sententia, communior et probabilior: quam tenent Palaus¹², Lessius¹³ Anacletus¹⁴, Concina¹⁵, Elbel¹⁶, Merati¹⁷ [Contin.] Tournely¹⁸ cum Soto, Silvestro, Tolet¹⁹, Navarro²⁰, Bellarmino²¹, Henrico a S. Ignatio; Croix²² cum Valentia, Sanchez, Vasquez, Bonacina, Victoria et aliis; Salmant.²³ cum Suarez, Laymann, Filliuccio, Barbosa, etc. — Haec sententia docet contra primam id nequaquam esse mortale. Tum quia nulla adest connexio inter Officium et Missam; ac ideo recitatio Matutini non videtur necessaria dispositio ad celebrandum, cum sacerdos aliter orando possit etiam se disponere: tum quia huiusmodi gravis obligatio neque exprimitur in rubrica, neque communiter sub gravi est recepta. Docet autem contra secundam sententiam f) non excu-

Pr&ta
Ita- in
eue soir»
lt, wd tt
niik.

Mis., cap. 9, art. 2, sect. 8, qu. 2. 2 *Solus*, de Just., lib. 10, qu. 5, art 4, concl. 2; et in 4, dist. 13, qu. 2, art. 2, i. f. 3 *Silvest.*, v. *Missa I*, qu. 6, v. *Quantum*. — 4 *Tolet.*, lib. 2, cap. 1, n. 3, v. *Alterum*. 5 *Henric. a S. Ignat.*, Ethica amor., tom. 2, lib. 10, n. 144 et 150. — 6 Lib. 6, part 2, n. 230. 7 *Valent.*, in 2— 20, disp. 6, qu. 2, punct. 10, § 5. — 8 *Sanch.*, Consil., lib. 7, cap. 2, dub. 38. 9 *Vasq.*, opusc. de Benefic., cap. 4, num. 65. — 10 *Bonac.*, de Horis canon., disp. 1, qu. 3, punct. 4, num. 11; et de Euch., qu. ult., punct. 9, n. 8. — 11 Tr. 5, cap. 4, n. 45 et seqq. 12 *Suar.*, disp. 82, sect. 1, v. *Dico I*. 13 *Laym.*, lib. 5, tr. 5, cap. 4, num. 5. — 14 *Fill.*, tr. 5, cap. 5, qu. 2, num. 139 et seqq. 15 *Barb.*, de Offic. et Potest. episc., alleg. 24, n. 15.

347. - o) Gavantus scilicet, *loc. cit.*, dixerat esse mortale; sed suam sententiam temperasse videtur, cum *part. 3, lit. 11, n. 5*, dicat hanc rubricam dumtaxat « prope » esse praeceptivam.

b) Gobat, *tr. 5, n. 667*, negat esse peccatum etiam veniale, per se loquendo; addit tamen *n. 668*, recitationem hanc esse optimam praeparationem ad Sacrum, et simul praescrvationem ab errore quoad qualitatem Sacri, quibus dictis, sic concludit: « Ideo censeo non esse absque causa satis rationabili practicandam mitiorem sententiam ».

e) Palaus, *tr. 22, punct. 10, n. 14*, ait: « Venus existimo nullum esse peccatum vel tantum esse veniale¹. Quinimo culpa quae in hac parte esse potest desumi non debet ex eo quod Missa non recitatis Matutinis dicatur, sed ex eo quod Matutinum dictum non fuerit hora consueta ». Sed, *tr. 7, disp. 2, punct. 4, n. 6*, veniale esse dicit, quia ita est consuetudo recepta, et quia Matutinum hora consueta et ab Ecclesia praescripta non est dictum ».

*) Navarrus et Bellarminus perperam citantur a Collet; Navarrus enim, *Man, cap. 25, n. 83 cum n. 68*, et de *Oratione, cap. 21, n. 30*, expresse dicit esse mortale, nisi ex

justa causa fiat. — Bellarminus pariter, de *bonis Operib.*, lib. 1, cap. 18, v. *De ordine*, probabilem utique sibi videri ait sententiam quae habet nullum esse ordinem essentialem inter Missam et Horas canonicas. Sed, v. *Quia tamen*, concludit: « Quia tamen communis sententia et consuetudo fidelium id habere videtur, ut peccato mortali se obstringere censeatur, qui absque gravi necessitate Missam celebrare praesumit matutino officio non expicto,... sine dubio tutius est hoc sequi, quam propter probabilem aliquam rationem peccandi periculo se exponere ».

.) Victoria citatur quidem a Croix; sed ex Fagundez, qui eum, in *1 Eccl. praec.*, lib. 3, cap. 17, n. 23, ex Henriquez allegat; Henriquez vero, lib. 9, cap. 24, n. 7, cum citat sine ulla loci indicatione, neque istud assertum apud eum reperire potui.

/J Omnes quidem (praeter eos de quibus supra aliud notatum est) negant esse mortale; Anacletus tamen, Silvester, Vasquez et Laymann non dicunt expresse veniale esse; quin immo Barbosa dicit veniale posse esse « defectu debitae devotionis, ut si recitet Matutinum tardius quam par sit ». — Idemque tenet Suarez, *loc. cit.*, v. *Ex his vero*.

sari a culpa veniali: quia in rubrica id jam inter defectus numeratur. Ea enim quae inter defectus computantur, non amplius possunt dici esse de consilio, et ideo nequeunt ab aliqua culpa esse immunia. — Hanc nostram sententiam amplectitur etiam noster Pontifex Benedictus XIV, in suo doctissimo Opere *de Sacrificio Missae*.

Ab hujusmodi autem culpa veniali (ut recte dicunt [Contin.] Tournely *, Croix., et Salmant.⁴) excusabit quaelibet mediocris causa rationabilis; puta, si dans elemosynam postulet ut statim celebretur, si exspectet populus aut aliqua persona gravis, si superior praecipiat, tempus celebrandi transeat, vel instet commoditas studii, itineris, et similia.

348. - An vero sit mortale canere Missam conventualem et solemnem antequam Matutinum in choro dicatur?

Negat Sanchez . — Sed Palaus ., Bonacina T, Merati ., Benedictus XIV .; et Salmant.¹⁰ cum Navarro *), Soto b), Silvestro^, Laymann, Garcia, Suarez et aliis, communiter et verius affirmant esse mortale: nisi intercedat justa causa (et gravis et publica, ac sine scandalo, ut addit Suarez). Ratio, quia talis est consuetudo recepta in omnibus ecclesiis, ubi preces publicae dicuntur: ita ut, aliter agendo, graviter laederetur publicus Dei cultus, bonum commune et conveniens regimen Ecclesiae, praeter scandalum populi.

1 Lib. 3, cap. 13, num. 4, (a/., eex. 2, cap. 4, § 3, i. f.).
• De Offic. div., cap. 2, artic. 8, sect. 4, qu. 6, reop. 1. Cfr. de Sacrific. Miss., cap. 9, art. 2, sect. 8, qu. 2. —
• Lib. 6, part. 2, n. 230. — 4 Tr. 5, cap. 4, n. 16 et 47. —
• Comil., lib. 7, cap. 2, dub. 39. — • Tr. 22. punct. 10, num. 14. — 1 De Euch., qu. 14, punct. 9, num. 8. —
• Part. 3, tit. 11, Nov. Observ., n. 7. — • De Sacrific. Miss., lib. 3, cap. 13, num. 4. (al., sex. 2, cap. 4, § 3, v. f.). —
H Tract. 5, cap. 4, num. 48. - Laym., lib. 6, tract. 5, cap. 4, n. 5, • Iheron. Garcia, Sura* moral, tr. 2, diff. 5, dud. 4, num. 1. • Suar., disp. 82, sect. 1, v. Ultimo, — Suar.,

349. - « Resp. II0. Per se loquendo, v»t*tnr
« quotidie licet celebrare. — Dico: *per se*. 1Λ A 'p*.
« Quia praecepto obligante sub mortali, r“““ve.
« prohibemur *die Veneris sancto* »; [Ex
can. *Sabbato, de consecr., dist. 3*, ubi dicitur: *Isto biduo penitus non celebrari*;
et respectu ad hoc biduum certe manet in observantia apud omnes, id est die Veneris et Sabbati sancti] « non tamen Eucharistiam sumere vel aliis praebere, ut
« habent Hurtadus n, Quintanadvenas ex
« Suarez, Vasquez, Tanner, etc. (licet, super
« positis declarationibus cardinalium
• non licere ministrare nisi solis infirmis,
« velit Dianall ex Barbosa, Gavanto, etc.) ».

Notandum hic decretum pro communionem quotidiana, approbatum ab Innocentio XI (relatum a Croix *), in quo dicitur: *Curent etiam* (episcopi et parochi) *ut, circa communionem in feria vi Parasceve, Missalis rubricae et Ecclesiae Romanae usus serventur*. — Ex quo recte infert Cardenas apud Croix *) (quidquid dubitet Leander), nunc graviter prohiberi communionem, etiam privatim, in illa die.

«In *Caena Domini* vero, etsi ex consuetudine, uno celebrante, reliqui communicare debeant; plures tamen ex causa licite privatim celebrant: non tamen post finitam Missam solemnem et sacrarium reconditum (ut vult Palaus'), licet alii id non admittant apud Diana'.

loc. cit. — u De Sacrific. Mio., disp. 4, diff. 2. — *Quintanadv.*, tr. 4, «ingul. 6. • Suar., disp. 80, sect. 2, v. *Sr-eundus dies*. • Vasq., disp. 232, cap. 2, n. 22. • Tanner, tom. 4, disp. 5, qu. 10, dub. 4, n. 57. — • Part. 9, tr. 7, resol. 24. • Barb., de Parocho, cap. 20, n. 10. — *Gavant.*, part. 4, tit. 9, n. 24 et 25. — *Innoc. XI*, decret. S. C. C., *Cum ad aures*, 12 Febr. 1679. • “ Lib. b, part. 1, n. 665. — *Carden.*, Cris., disp. 66, cap. 6. • 14 Lib. 6, part. 1, num. 493. — *Leander*, Id est *Emman. a Concept*, Sum. novem partium Leandri, num. 444. — “ Tr. 22, punct. 7, n. 2 et 5. — M Part, 11, tr. 5, resol. 32.

348. - a) Navarrus, *de Oral.*, cap. 21, n. 30, loquitur generatim de celebratione Missae ante Matutini recitationem, sive Missa sit conventualis sive privata.

*) Sotus, *de Just.*, lib. 10, qu. 5, ari. 4, *conci. 2*: « Per se antiquitus, inquit, sua habebant stata tempora saltem Missa solemnis, quam majorem appellant, scilicet diebus festis post Tertiam;.... et in profestis post Sextam;.... et in diebus jejunii post Nonam ». Quod si haec conferantur cum eis quae dicit ibidem de

Missis privatis, quae si celebrentur ante Matutinum absque causa, « forsitan ob consuetudinem venialis esset culpa », satis perspicue videtur innuere mortale esse Missam conventualem ante Matutinum celebrare.

c) Silvester, v. Missa I, qu. 6, § *Quartum*, hanc sententiam ait habere « aliqualem apparentiam ».

349. - *) Barbosa et Gavantus, *locis cit.*, afferunt S. Rit. C. declarationes, quae tamen non reperiuntur inter authentica decreta.

Cinere
lfaura con*
tntaillem
et «olera*
Mem ante
Mitutinum,
kthilc.

s*bbaiο « *De Sabbato Sancto* alii negant licere, ut Vasquez, etc. — Alii probabilius affirmant, ut Suarez, Fagundez, Diana, Gaspar Hurtadus *; Palaus qui non vult fieri ante inchoatam Missam solemnem; et card, de Lugo ·, qui addit non esse tunc legendas prophetias, quia non sunt pars Missae; neque benedictionem cerei, immo nec litanias, quia est ratio eadem. Vide Lugo 8 et Bona4, ubi notat quod usus id vix habeat. Vide etiam Diana5, ubi cum Mercero contra alios permittit eo die ante Missam solemnem celebrare de «Sancto incidente, vel votivam».

350. - Quaeritur: *an liceat celebrare privatim in Coena Domini et in Sabbato Sancto?*

Ai>i dicunt Affirmant Viva ·, Mazzotta Diana1; Croix 9 cum Suarez, Navarro, Vasquez et Lugo; item Sotus, Henriquez, Coninck, Laymann, Palaus, Barbosa, etc., apud Salmant. °, qui huic opinioni adhaerent. — Ad decreta autem opposita Sacrae Congregationis respondent praefati auctores, ea vel non esse ubique publicata, vel non ubique recepta.

Eidem sententiae olim etiam ego adhae-

Vasq., disp. 232, cap. 2, n. 23 et 24. — *Suar.*, diip. 80. »ect. 2, v. *Tertius dūs.* — *Fagund.*, de 1° praec. Eccl., Hb. 8, cap. 15, n. 17. — *Diana*, part. 9, tr. 7, rewL 24. — 1 Dt Sacrii. Mia. diip. 4, diff. 2. — · De Euch., diip. 20, n. 18. — 1 Loc. cit., n. 21. — · De Euch., qu. 7, punct. 2, num. 18. — · Part. 4, tract. 4, retol. 237. — · De Euch., qu. 5, art. 6, n. 1. — · Tr. 5, diip. 4, qu. 2, cap. 4, 5 1, qu. 2. — 1 Part. 6, tr. 6, reaol. 19; et part. 4, tr. 4, rttoL 237, i. L — · Lib. 6, part. 2, num. 231. - *Suar.*, diip. 80, »ect. 2, v. Superes/. · *Navar.*, Man., cap. 25, nuru 88. - *Vasq.*, diip. 232, cap. 2, n. 14 et leqq. · Δμ <ο, loc. cit., n. 14 et 18. — Soimj, in 4, diil. 13, qu. 2, art. 2.

b) Palaus, *loc. cit.*, h. 4 et 5, probabilem esse ait hanc sententiam (licet contrariam probabiliorē existimet); sed stante probabilitate hujus sententiae, non licere Missam celebrare antequam Missa solemnis incepta sit

°) Id est card, de Lugo.

*) Mercerus non citatur a Diana pro hoc asserto, sed Gaspar Hurtadus, qui revera hoc habet, *de Sacrif. Miss.*, disp. 4, diff. 2, i f.

350. - Hic adhibenda est distinctio: omnes enim citati auctores concedunt Missam Feria V privatim celebrari posse; sed non una est omnium sententia de Sabbato Sancto. — Mazzotta enim, *loc. cil.*; et Croix, n. 234, videntur magis propendere in sententiam negativam. — Navarrus, *loc. cit.*; Vasquez,

si. Sed nunc, cum alia decreta novissime edita observassem, dico omnino tenendum non licere; ut sentiunt Holzmann11, Contin. Tournely,a, Antoinel8 et Benedictus XIV1·. — Nam die Sabbati Sancti adest decretum S. C. Rituum (apud Monacellils), editum die 11 Martii 1690, ubi sic dictum fuit: *Nec licitum est Missas celebrare in die Sabbati Sancti in qiiibuscumque ecclesiis et oratoriis, non obstante quacumque contraria consuetudine*: prout, Papa approbante, suo decreto generali statuit eadem S. Congregatio. Quoad diem autem Jovis sanctum, adest aliud decretum prohibens, relatum a Pittonio *. — Sed, quod magis refert, haec omnia decreta fuerunt expresse confirmata a Papa Clemente XI (ut legitur apud Benedictum XIV ° et apud Pittonium *8), per decretum proprium ipsius Pontificis, emanatum die 15 Martii anni 1712, ubi sic habetur: *Dichiarandoper ultimo che colla suddetta proibizione per 10 Venerdl santo, noti intende la Santità Sua di permettere che nei giornt di Gloved) e Sabbato santo si celebrino Messe private, ma solo la conventuale, seconde 11 rito della S. Chiesa, e i replicati decreti della S. C. de' Ritib>*. Hocque decretum

verit. *Hic primum.* · *Henriq.*, lib. 9, cap. 24, num. 3, Coninck, qu. 83. num. 210 et 211. - *Laynt.*, lib. 5, tr. 6, cap. 4, n. 8 et 9. · *Palaus*, tr. 22, punct. 7, n. 3 et 5. · *Barb.*, de Parocho, cap. 11, n. 49 et 50. · ° Tr. 5, cap. 4, num. 2 et 7. — « De Euch., n. 311. — ° De Sacrif. Min., cap. 9, arL 2, aeci. 2, concl. 3. — u De Euch., cap. 3, qu. 4, resp. 1. — 14 Notitie. 38, num. 9. — w Formulai., part. 2, tit. 15, form. 3, n. 17. Cfr. etiam S. R. C. decreta authent., n. 1822, 1873, 1890. ad 6. — » De Rtlibu», n. 1703 (edit. Venet. 1740), cfr. S. R. C. decreta aulh.. num. 9*) et 2466. — *Cicitt. XI*, edict. 17 Cardin. Vicani, in Bullar. Clem. XI. - ° Notii. 38, n. 9. — Loc. cit.

loc. cit., n. 23, expresse negant licitum esse eo die privatim celebrare; Henriquez, *loc. cit.*, non concedit nisi ad communicandos mord vicinos. — Laymann, *loc. cit.*, quamvis dicat probabile esse quod sit licitum, at tutius esse ait non celebrari nisi ex rationabili causa. — De Palao, vide notam b ad num. praeced. — Sotus denique, *loc. cit.*, sive Feria V, sive Sabbato Sancto celebrationem concedit « saltem ex facultate praelati ».

h) Id est: Declarando denique quod ex praedicta prohibitionē pro die Parasceves, Sanctitas Sua non intendit concedere ut Feria V et Sabbato Sancto Missae privatae, praeter conventualem tantum, celebrentur, juxta ritum S. Ecclesiae et pluries iterata S. R. C. decreta.

confirmatum fun ab Innocentio XII' , ut refert Meratil,* et ab ipso Clemente XIs, a quo statutum fuit quod, occurrente festo SS. Annuntiationis vel S. Josephi in die Cocnae Domini, tantum aliquae privatae Missae celebrentur, juxta iudicium episcopi. Ergo sacerdotes extra hunc casum nequeunt tali die celebrare. — His igitur stantibus decretis, non video quomodo opinio contraria hodie sustineri possit.

Vokl. *.
xcurrat fv
tram S.)»
»tph vel
Uaunna
lieu*

Occurrente vero festo S. Josephi et Annuntiationis B. Virginis in Coena Domini, episcopus curabit ut aliquae Missae privatae ante solemnem celebrentur. — Si autem festum B. Virginis occurrat Sabbato Sancto, non possunt celebrari Missae privatae; et festum transfertur ad feriam secundam post dominicam in Albis, juxta decreta S. Congregationis (apud Merati *),

Saepio* in
tie cttebn
irvfdmAtic
il'Mium.

351. - « Resp. 111°. Saepius in die celebrare non licet ordinarie: quod addo, « quia, si sis jejunus, licitum est sequen- « tibus casibus, bis vel etiam ter (requi- « sito tamen, si facile haberi possit, epi- « scopi iudicio, praeterquam in primo):

Excipnui
ir*lum Nā
uriliti i «
Domini,

« Γ. Nocte Nativitatis: qua tamen non • tenetur, ne parochus quidem, celebrare « tres Missas, sed potest aliquam pro ar- « bitrio omittere. Diana ♦ — Neque ter « communicare; vel semel communicare « et bis celebrare. Diana “Λ

Vel u pa-
cor habeat
4aar paro-
tin».

« 2°. Si pastor habeat duas parochias « dissitas. — Filliuccius, card, de Lugo &*,.

Modo non sit alius qui commode possit in altera celebrare; ut Salmant. * cum

communi. Et hoc juxta decretum nostri Pontificis Benedicti XIV, editum die 16 Martii 1746' ubi prohibetur parochi, adhuc ratione paupertatis, bis in festo celebrare; et tantum id conceditur, si alius non sit sacerdos qui in alia parochia celebrare valeat. Idem dicunt Salmant. · cum Dicastillo, etc., de sacerdote simplici, si ibi desit alius sacerdos. Et hoc licere etiam in die feriali, ne populus (sufficiens in numero) privetur Missa, dicunt Suarez, Palaus, Leander, Diana. In hoc tamen vero dicunt Salmant. · cum Ledesma, etc., standum esse consuetudini; alias videtur id absque scandalo fieri non posse. Idque omnino reprobatur Benedictus XIV¹⁰ cum declarafione S. Congregationis.

S«< u.
»om m fe
«0.

Refert autem idem Benedictus XIV “ opinionem aliquorum, affirmantium posse parochum in die festivo celebrare secundam Missam pro defuncto, praesente cadavere bl, ex cap. *Consuluisti, de celebr. Miss.*, ubi dicitur; *Excepto die Nativitatis Dominicae, nisi causa necessitatis suadeat, sufficit sacerdoti semel in dic.... celebrare.* Et Glossa ll dicit: *Si celebravit de die, et postea etiam moriatur aliquis..., potest nnam celebrare de die et aliam pro defunctis.* Et hanc opinionem admisit Benedictus XIIIIs, modo sacerdos sit jejunus, et non sit alius qui pro defuncto celebret. Attamen idem Benedictus XIV deinde in induito celebrandi tres Missas, etc., incipiente: *Quod expensis*, dato sub die 26 Augusti anno 1748 u, declaravit, stante quod parochus potest aliquando

1 Serie: Décréter. SS. Pohtif., num. 501. — 1 BulUr. Clem. XI, S. R. C. decret. 24. — · Loc. cit., n 501. 504 et 632; cfr. S. R. C. decreta nuthent., n. 1822. — · Part. 4, tr. 4, resol. 236. — *Fill.*, tr. 5, cap. 4, num. 109. — » De Euch., di«p. 20, num. 46. — · Tr. 5, cap. 4. num. 12. — ' Brev. *Declarasti, \ Hate sunt* et ieqq. — · Loc. cit. · *Dicast.*, tr. 5, de Sacrif. Min., diip. 4, dub. 3, num. 39. — *Suar.*, disp. 80, sect. 3, v. f. — *Palaus*, tr. 22, punct. 7, n. 9,

v. *Primum*, *Lrandtr*, tr. 8, disp. 5, qu. 38. · *Diana*, part. 10. tr. 16, resol. 22. — · Loc. dt., t. 14. *Petr.*, de *Ledesm.*, de Euch., cap. 19. concl. 7. dico 6, v *Oppositum*.

De Sacrif. Miss., lib. 3, cap. 5, n. 4 · S. C *Eptscop.*, et *Rff^ul.*; cfr. etiam Fagnanum in cap. *In erdtando*. de stmonia. n. 37. — ll Notide. 36, n. 15. — u In v. *Necrssi tatis*. — “ Serm. de Purgator., Trigea. 2, term. 6, n. 17. — § *Nova haec*.

<) Non quod Innocentius XII decreta Clementis XI confirmaverit, fuit enim Clementis decessor; sed decretum Clementis confirmationem accipit ex hoc quod S. R. C. sub pontificatu Innocentii de Festo S. Joseph decreverat, 13 Sept. 1692, quod decretum refertur a Merati /oc. cit.; et habetur etiam inter decr. auth. S. R. C., it. 1883; et de festo Annuntiationis die 10 Januar. 1693. (S. R. C. auth. decret.. n. 1890, aii 6, et n. 2240).

351. - < Quin etiam Diana, *part. 8, tr. 1, resol. 87*, v. *At superest*, negat id fieri posse.

b) Seu clarius: Benedictus XIV affert opinionem eorum qui, praetermissa omni distinctione, affirmant licere, si quis, post Missam de die jam celebratam, moriatur, aliam Missam pro hoc defuncto celebrare; quam opinionem Benedictus XIII ad certos limites et ad dies festos reduxit.

Missam pro populo in dominica celebrandam transferre in diem infra hebdomadam, amplius non permittit duo Sacra in eadem dominica peragere. Haec sunt verba Pontificis: *Neque vero haec in praesentia Nobis commemorantur, quasi nunc etiam praesente cadavere duae Missae ab eodem sacerdote celebrari possint; cum juxta hodiernam disciplinam liceat presbytero, relicta Missa de die, Missam pro defuncto, si praesens sit corpus, cum cantu celebrare* *).

« 30. Si concursus populi sit tantus «ut ecclesia non capiat (ut habet Laymann et vide card, de Lugo*): etsi « tunc potius expediat celebrare extra ». — (Cum Salmant.3, Suarez, Coninck, Palao, etc. >].

« 4°. Si ante ablutionem moneatur de

1 Lib. 5, tr. 5, cap. 4, num. o, r. *Casus vero.* — 1 De Euch., diip. 20. n. 46. — ' Tr. 5, cap. 4, n. 22 - *Suar.*, di>p 80. >ect. 3, L. i. · *Coninck.* qu. 83. n. 213, v. *Dectumum*; et n. 216, v. (. *Palaus*, tr. 22, punct. 7, n. 9, — *SOvest.*, v. *Mit*a I*, qu. 7, v. *Tertio.* — *Mavar.*, Man., cap. 25. num. 87, v. *t.* — < Loc. dt., n. 44. — · Loc. dt., num. 16. — *Thom. Hurlad.*, Résolut, mor., tr. 2, cap. 7,

' i « Nisi tanta fuerit diei solemnitas quae Missam pro defunctis omnimode excludat ». Qui scilicet dicunt posse bis celebrari, si concursus populi sit tantus, ut ecclesia illum non capiat.

S. Antoninus, allegatus a Salmant ex Thoma Hurtado, hoc non habet, *part. 3, tit 13, cap. 6, § 7.*

1 Vasquez, *disp. 232, cap. 5, n. 48*, de persona nobili loquitur; et negat co casu posse bis celebrari.

De facultate Sacrum eadem die iterandi seu binandi, el de locis et causis quibus haec facultas in usum deduci valeat, alia sunt addenda. Et primo quidem, ea quae lusenbaum hic sub *n 1* et 2 habet, jam conceduntur ipso jure communi, ut notat Benedictus XIV in const *Declarasti Nobis*; et pro eis non requiritur indultum S. Sedis, ut advertit Instructio S. C. de Propaganda Fide diei 24 Maji 1870. Sed in his casibus, juxta doctrinam Benedicti XIV in dicta const *Declarasti*, relatam a S. Alphonso in *Exam. Ordin.*, n. 127, semper impetranda est facultas ab episcopo, etiamsi necessitas intercedere videatur Circa quod S. C. C. in sua Instr, diei 14 Octobr 1843 declaravit: « Ordinarium esse de re cognoscere et perpendere num revera necessitas urgeat, ut sacerdos duas Missas celebrare cogatur, nec aliter utendum concessa hac iteratione, quam juxta conditiones ab ipsis (Ordinariis] apponendas,

« communicando infirmo, et suam jam ho- si uu
« stiam sumpserit, nec sit alius sacerdos. mī.'X,
« Silvester, Navarrus. — Sed casum esse
« metaphysicum, dicit card, de Lugo 4 ». "'nI'
[Aut vix practicum, ut Salmant. »).

« 5°. Si die festo adveniant personae, siiiiefe
« quas non deceat Sacrum omittere, v. gr. piiOUtn
« rex aut princeps »; [Aut episcopus, ut tenent S. Antoninus ·), Hurtadus, Dicastillus, etc., apud Salmant.: contra Coninck, Vasquez /> et Lugo, qui probabilius quoad omnes hoc negant] « quamvis « hic ultimus dicatur non esse in usu. « Vide Bonacina ', card, de Lugo8 et « Laymann ', Coninck, Diana '°: ubi recte « monet, in his omnibus attendendum ad « loci consuetudinem, quae fere omnes « nunc sustulerit ». [Ut etiam Salmant.11 « cum Bonacina et aliis s].

resol. ait., n. 427. · *Dicast.*, tr. 5, de Sacrif. Mist., diip. 4, dub. 3, n. 47. · · Tr. 5, cap. 4, n. 19. — *Coninck*, qu. 83, num. 214. · *Lu^o*, disp. 20, n. 45. — ' De Euch., qu. ult., punct. 7. 6 5. n. 10. — · Loc. dt., n. 45. — 9 Lib. 5, tr. 5, cap. 4, n. 6. — *Coninck*, loc. dt., num. 214. — ¶ Part. 2, tr. 14, resol. 56, i. f. — 11 Tr. 5, cap. 4, num. 19, i. f. · *Ilonac.*, qu. ult., punct. 7, § 5, n. 10.

habita locorum, populorum et paucitatis sacerdotum, ac proinde verae necessitatis ratione.... Ipsorum vero conscientia oneratur stricte ». — Hanc autem Ordinariorum facultatem quibusdam limitibus coarctavit S. C. C. Quaesitum enim fuit: « 1°. Utruni liceat episcopo licentiam binandi concedere presbytero, unam Missam celebrando in oratorio suburbano vel rurali, aliam vero in civitate vel loco ubi etiam adsint alii sacerdotes Sacrum facientes? 2°. Utrum liceat hujusmodi licentiam concedere presbytero ambas Missas celebraturo m diversis ecclesiis ejusdem civitatis vel loci in quo et alii sacerdotes celebrant, et hoc etiam si una ex Missis celebranda sit, in qua et alius sacerdos sacrosanctum sacrificium eadem die litat ». Et ad haec S. C. C., dic 10 Maji 1897, respondit: « *Non licere*; et Ordinarius quatenus m aliquo ex cnunciatis casibus necessarium judicet ut Sacrum iteretur, recurrat ad Apostolicam Sedem ». Neque sufficientes visae fuerunt S. C. rationes et causae quae allatae fuerant, nimirum: «paucitas sacerdotum; convenientia distinctae celebrationis horis distinctis, ut commoditati fidelium fiat satis; necessitas celebrandi Missam parochialem in paroeciis et conventualem in monasteriis ».

Haec tamen dicta sint de jure communi et per se; verum, vi specialis indulli quod non pauci episcopi, vicarii apostolici et praefecti missionum a Sancta Sede accipiunt, fa-

352. - « Quaes: *An aliquando liceat « interrompere Missam ?*

ymiiue « Resp. Etsi abrumpere essentialiter, « sive unam tantum speciem consecrare • nullo casu liceat (ut dictum est supra, « *cap. 1, dub. 2*); accidentaliter tamen « abrumpere vel etiam interrumpere, ali- « quid interponendo, licet his casibus »:

Notandum hic quod mutilare sacrificium ex proposito nunquam licet, etiam ad mortem evitandam. Verum mutilare

Laym · lib. 6, tr. 5, cap. 7, num. 1. — 1 Ditp. 3, de Sutpensionib. in partie, qu. 3, punct. 2. — 1 Tr. 22, panct. 11, num. 2. — 1 Tr. 5, cap. 4, num. 103. · *Micron.*

cultas Ordinariorum latius patet; indultum enim speciale ne mutile efficiatur, aliquid operari debet quod jure communi non contineatur.

Et quamvis in ea formula moneatur Ordinarius ne hac facultate « aliter quam ex gravissimis causis et rarissime utatur, in quo graviter ejus conscientia oneratur », proindeque in praefata Instr. S. C. de Prop. Fide, *n. 6*, statutum fuerit: « Interdicta est Missae iteratio in eorum commodum, qui vellent praecepto audiendi Missam satisfacere in suis privatis cappellis »; nihilominus S. C. de Prop. Fide non semel declaravit terminos indulti mitiori sensu accipiendos esse. Hinc rationes quae ad Missae iterationem per se sufficientes non essent, ex circumstantiis peculiaribus, in quibus praecipue habenda est ratio conditionis et status fidelium, sufficientes evadent. Sic v. g., quamvis S. R. Inquisit. declaraverit satis non esse ad iterandum Sacrum numerum quindecim vel viginti personarum, quae secus Missa privarentur; attamen S. C. de Prop. Fide, die 5 Octobr. 1688, tractans de servis qui ob ipsorum conditionem, peculiarem indulgentiam merebantur, rem decidendam reliquit caritati et conscientiae vice-praefecti, etsi in balneo praesentes non essent plures quam decem aut quindecim. Idemque iterum respondit praefecto apostolico Missionis Tuneti, die 16 Novembr. 1688. Pariter, episcopo S. Ludovici, in Statibus Arnericae Foederatis, qui postulabat « utrum quoties triginta aut quinquaginta fideles periculo exponuntur Missam de praecepto non audire, bis celebrare valeant » sacerdotes, litterae datae sunt die 13 Martii 1828, jussu Leonis XII, quibus prudentiae et conscientiae episcopi committebatur, ut judicaret « quibus in casibus, ratione habita adjunctorum dioecesis..., graves adesse causae censendae » essent.

Item, quamvis Benedictus XIV, in laudata const. *Declarasti*, ut refert S. Alphonsus in *Exam. Ordin.*, *η. 127*, adverterit hunc solum binandi casum in usu esse, nimirum quando

per accidens et indirecte, licet aliquando, puta irruente incendio, vel hoste ad necandum : tum enim posset sacerdos su mere hostiam consecratam vel secum ferre, calicem non consecrando; quia tunc non mutilat sacrificium, sed excusatur a perficiendo illud. — Ita Laymann, Bonacina Palaus *, et Salmant.3 cum Garcia, Arauxo et communiter.

« 1°. Ob concionem post Evangelium vel processionem excipiendam ».

Garcia, Sam* moral, tr. 3, diff. 8, dud. 16, punt ult. num. 28. · *Arauxo*, in 3 P., qu. 74, art. 2, dud. 1, num. 14, v. *Tertium.*

parochiae dissitae sunt, S. C. de Prop. Fide, interrogata utrum recte concederetur facultas binandi, licet parochia vicinior non distaret ultra spatium mediae leucae, vicario apostolico Limburgensi, die 31 Julii 1851 respondit: « Deficiente presbyterorum copia, aliisque omnibus circumstantiis mature perpensis, prudenti judicio superioris definiendum, utrum eo in casu concurrant gravia rerum adjuncta, quae tradunt doctores necessitatis causam efficere..., in quo dispensationi a praecepto uni versali de non iterando sacrificio ab eodem presbytero eademque die locus fiat et binandi facultati tribuendae, qua parce omnino illum uti debere, ex apostolici ipsius indulti verbis apprime perspicitur ». Et S. Off., 20 Junii 1860, declaravit: « Missam ab eodem sacerdote facultatem S. Sedis habente bis in die celebrandi, gravissima causa urgente, in eodem vel in diverso loco et in quacumque distantia celebrari posse».

Hinc necessitatem quae requiritur ad licitam binationem S. C. de Prop. Fide non adeo stricte accipiendam esse declaravit, ut constat ex quodam responso dato die 8 Maji 1848, ad episcopum in Statis Foederatis Americae, videlicet: · Necessitatem hujusmodi, de qua sermo est, *veram quidem sed moralem intelligi; non autem absolutam*: de qua proinde dijudicare in singulis casibus pendet a prudenti judicio, inspectis circumstantiis ». Notatu dignior est declaratio 13 April. 1828 ad quemdam praefectum apostolicum in Antillis : « Talis existimatio est virtutis et prudentiae tuae, ut SS. Dominus Noster jusserit omnem deponere te debere anxietatem animi; et si existimaveris *necessarium* esse, vel fidelibus *vehementer utile*, ut sacerdotes bis Missam eodem festo die celebrent, verborum quibus rescriptum contineri videtur, rigore commo veri te non debere ».

Denique S. C. de Prop. Fide suam Instructionem de hoc argumento (*n. 18*) his verbis concludit: « Quamvis... sapienti Ordinariorum missionum arbitrio hac in re deferri soleat,

353. - « 2'. In gratiam supervenientis
« principis vel turbae peregrinorum die
« festo, quo alias Missam audire non pos
« sent, vel simili justa causa. — Ex qua,
« si non sit facta oblatio, posse incipere
« de novo, ut totum Sacrum audiant »,
[Cum Laymann, Azor, Navarro a], Palao,
Dicastillo etc., apud Salmant. *. Et idem
posse fieri in adventu episcopi, cardinalis,
aut processionis populi: doctores citati]
« etsi non teneamur, docent varii aucto-
• res cum Sà *, apud Bonacina qui bene
• monet, consuetudini locorum standum.
« Henriquez autem docet id tantum licere
« finita epistola vel evangelio. Tamburi-
« nius plane improbat.

< 3°. Si ante canonem sacerdos recor-
« detur alicujus impedimenti, v. gr. se non
« esse jejunum vel in gratia, vel irregula-
« rem, vel excommunicatum »; [Ita etiam
Salmant ', cum S. Thoma et communi.
Modo possit relinqui Missa sine scandalo
aut gravi nota; ut bene advertunt Sal-
mant. ' cum Coninck et Palao. Vide dicta
». 262] — « vel excommunicatus non to-
« leratus praesumat interesse, nec possit
« expelli ».

354. - « 4°. Si urgeat gravis necessitas,
« v. gr. morbus; vel proximi, ut si moritu-
« rus sit baptizandus vel absolvendus.
« Trullench, Diana*». — In aliis tamen

Laym., lib. 5. tr. 5, cap. 7, n. 2, i. (. Aior, part. 1.
lib. 10, cap. 32, qu. 3. • Palaus. tr. 22, puoct. II. n. 4. •
Dicas!.. tr. 5, de Sacrif. Mi*», ditp. 4, dub. 3, n. 47; et
dub. 13, n. 253 et 251. • I Tract. 5, cap. 4, n. HI. — * De
Euch., qu. ult.. punct. 7, t 5, num. 10. — Henriq., lib. 9,
cap. 30, num. X — Tarnhur., Method, celebr. Mi», hb. 2.
cap. 7. § 8. — ' Loc. cit., n. 106. • S. Thorn., 3 P., qu. 83.
art. 6. ad 2. — * Tr. 5, cap. 4, num. 106, i. f. • Coninck.

« sacramentis non ita necessariis, non de
« cet inter consecrationem et sumptionem
« interrompere: nisi moriturus esset in
« propinquo, nec opus esset vestes exuere,
« vel nisi Poenitentiae sacramentum ob
« phrenesim suscipere non possit. Lay-
« mann, Tamburinius 8. — Revertens au-
« tem ad sacrificium sacerdos, si fuerit
« ante facta consecratio, incipiet ubi desie-
« rit; uti etsi facta non fuerit, et parva
« mora intercesserit (v. gr. minor quam
« unius horae); si autem longior, ordietur
« ab initio *Λ Tamburinius e.

355. - Quomodo *ab uuo sacer-
dote interrupta, ab alio sit supplenda ?*

Si deficiat sacerdos *ante consecratio-* Dto.,™
nem, nihil per alium suppleri debet; ut ""1^,
Croix ' cum S. Thoma, Aversa, Pasqua- "0"0A"
ligo, contra alios. — Si vero deficiat *post*
consecrationem, etiam unius tantum spe-
ciei tunc supplere debet sacerdos jeju-
nus, si adsit; alias, etiam non jejunus, cum
urgeat majus praeceptum de integritate
sacrificii. Ita Salmant. 8 cum aliis et Croix®.
(Omnia haec habentur in rubrica Missa-
lis °, ex can. *Nihil*, [cimas.] 7, qu. f). Et
etiam sacerdos excommunicatus atque ir-
regularis supplere debet, si alii desint, et
ipse possit sine gravissimo incommodo h>;
ut ait Croix " cum Pasqualigo, contra So-
tum Sà % etc.

qu. 83, n. 272. Palans, tr. 22, punct. II, n. 4. — Trull..
de Sacram., lib. 3, cap. 8, dub. 24, n. 22. — Laym., lib. 5,
tr. 5, cap. 7, n. 2. — § Method, celebr. Mia», lib. 2, cap. 7,
§ 7. — « Method, celebr. Mias., lib. 2, cap. 7, § 7, n. 6. —
' Lib. 6, part. 2. n. M7. • S. Thorn., 3 P., qu. 83. art. 6, ad I.
/{versa, qu. 11, sect. 16, v. f., v. Quare. • Pasqual., qu. 324.—
■ Tr. 5, cap. 4, n. 107. — • Loc. cit., n. 547. — * De Defectib.,
x, 3, — II Lib. 6. part. 2. n. M9. • Pasqual., qu. 333.

attamen-, apparet quanta cautela ipsi uti de-
beant, quum semper conscientia onerata ma-
neat in legitimo hujusmodi extraordinariae
facultatis exercitio. Nihilominus repetere haec
juvabit quod S. Congregatio, anno 1832 ad
episcopum Nicopolitanum in Bulgaria rescrip-
sit: clausulas in formulis adhibitas intelli-
gendas haud esse in extremo rigore, habito
prae oculis principio, Sedem Apostolicam di-
ctam facultatem concedere in bonum spiri-
tuale fidelium, desiderio ut omnes praecep-
tum ecclesiasticum adimplere facile possint ».

353. - a) Navarrus, a Salmant. ex Lay-
mann citatus, hoc non habet in *Man.*, cap. 25,
num. 86.

Sà, quamvis non allegetur a Bonacina,
scribit tamen, v. Missa, num. 21: • Coeptum

Sacrum potest ex causa omitti et ab initio
repeti, nisi esset jam facta oblatio».

354. - Diana, *part. 5, tr. 3, resol. 70*,
citatur Zambranum id asserentem; quod ipse
nec probat nec reprobat.

b) Rectius: Tamburinius assignat ut mo-
ram magnam, si fuerit « plus quam una hora »;
parvam vero, si « non plus quam una circi-
ter hora » transierit.

355. - a) De consecratione *unius tantum*
speciei nec Salmant. nec rubrica loquuntur,
sed certe per se intelligitur.

h) Pasqualigo non loquitur de gravissimo
incommodo; in reliquis concordat.

O Sotus nempe, in 4, dist. 13, qu. 2,
art. 6, v. *Perplexior*, negat sacerdotem con-
cubinarium teneri ad perficiendum sacrifi-

Si autem deficiat *post sumptionem* so-
lius Corporis Christi, Bonacina putat cali-
cem posse sumi in alia Missa. Sed com-
munius contradicunt Croix \ Aversa, Pa-
squaligo et alii; et ajunt tunc ab alio
calicem esse sumendum. — Dicit Tam-
burinius, quaerendum esse qui suppleat,
post septem etiam horas. Sed probabili-

ter Gobat, cui adhaeret Pasqualigo apud
Croix *, ait, non esse ultra quaerendum
quam per unam circiter horam; alias non
censetur unum sacrificium. — Si vero sa-
crificium posset suppleri ab eodem sacer-
dote, melius hoc esset quam suppleri ab
alio, etiam si ille non esset jejunus. Croix
cum Gobat.

DUBIUM IV.

Quo loco celebrandum sit

350. *An et in quali necessitate liceat extra ecclesiam celebrare. Et an in mari.* — 357. *An et quando liceat celebrare in oratoriis ex dispensatione episcopi. Licet* 1. *In oratoriis benedictis.* 2. *In oratoriis communitatum.* 3. *In oratoriis erectis in palatiis episcoporum.* — 358. *An episcopi possint celebrare in domibus privatis.* — 359. *An possint dispensare ut aliquando in illis celebretur* Not. 1. *Pm ilcigium non perit per mortem Papae vel episcopi.* Not. 2. *Quid, si privilégians mutet habitationem.* Not. 3. *Quibus diebus non liceat celebrare in oratoriis privatis. Et an regulares vel episcopi possint celebrare in domibus privatis, praeter Missam in induito concessam.* — 360. *An religiosi possint ex privilegio celebrare in quocumque altari portatili.* — 361. *An semper peccent mortaliter celebrantes in ecclesia violata. Et an aliquam poenam incurrant.* — 362. *An polluantur oratoria non benedicta. Et an sacristiae, cryptae, etc.* — 363. *A quibus ecclesia debet reconciliari.* — 364. *Quomodo crimen, per quod polluitur ecclesia vel coemeterium, oporteat esse notorium. Quando ecclesia polluitur per homicidium. An ecclesia violetur, si vulnus intra eam infligatur, et mors sive effusio sanguinis) sequatur extra.* — 365. *Quando ecclesia polluitur per effusionem sanguinis vel seminis.* — 366. *Quando, per sepulturam excommunicat!, infidelis vel haeretici.* — 367. *Quando, per destructionem ecclesiae.* — 368. *Quomodo fiat exsecratio rei consecratae, nempe ecclesiae, altaris, calicis et vestium. Et vide de exsecratione ecclesiae.* — 369. *De exsecratione altaris, et i. Si lapis removeatur. 2. Si frangatur. 3. Si spoliatur sepulcrum.* Dub. 1. *An reliquiae Sanctorum sint necessariae ad consecrationem altaris.* Dub. 2. *Quid, si frangatur sigillum, vel removeatur sepulcrum.* — 370. *De exsecratione calicis.* Dub. 1. *An exsecretur calix, si destruat inauratio.* Dub. 2. *An calix de novo inauratus, nova indigeat consecratione.* Dub. 3. *An liceat celebrare in calice nunquam inaurato.* — 371. *De exsecratione vestium.*

350. — « Resp. Communiter non licet
celebrare, nisi in ecclesia, eaque conse-
crata vel saltem benedicta, et non vio-
lata vel exsecrata, nec interdicta. Patet
ex Tridentino *.

« Dixi 1°. *Communiter*. Quia in decenti
loco, et ait.iri portatili (quod semper
sub mortali requiritur) cum licentia epi-

scopi, si adsit, vel sine ea, si absit»,
[Ut advertunt etiam Salmant. * cum Lugo]
« licet *sequentibus casibus*: extra quos si
« fiat, esse mortale docent Filliuccius,
« Laymann et alii communiter », [Cum
Lugo n', Sanchez a), Laymann, Suarez et
Salmant. * cum communi) « contra Sotum
« et Sà.

Bonae., de Euch. qu. ult., punct. 10, n. 22. — Lib. 6.
part. 2, n. MS. Aversa, qu. 11. «cct. Io. v. L, v. *Quart*
Panqual., qu. 325. — *Tambur.*, Method. celebr. Min. lib. 2.
cap. 5, lib. 1, num. 7. — *Gobat*, tr. 3, num. R06. *Patqual.*,
qu. 32. — Lib. 6. part. 2, n. — Loc. cit. n. 552 —
Gobat, loc. cit. — Sen. 22, de observand. etc. in celebrat

Mlm — * Tr. 5. Citp. 4. n.54. — *Lufo*, de Euch., diip. 20.
num. 4\$. » *Fill.*, tract. 5. cap. 4, num. 115. — *Laym.*,
lib. 5. tract. 5, cap. 5. num. 2. — *Laym.*, loc. cit. — *Suar.*,
diap. «I, »ect. 3. — Loc. cit.. num. 49. — *So/ms*, in 4,
din. 13, qu. 2, art. 3. v. Circa hoc ergo, — *Sd*, v. *Mwa*,
num. 20.

cium, nisi quandoque sequeretur grave scan-
datum, maxime in periculo corruptionis spe-
cierum Sanguinis. Sà, v. Missa, n. 33,
negat excommunicatum, suspensum aut irre-
gularem teneri ad Sacrum perficiendum.

356. — a Lugo a Salmant ex Leandro
citatus, id non habet, *disp* 20, n. 35; et idem
notandum est de Sanchez, *de Matr.*, hb. 9,
disp. 15, n. 24 et 36, qui a Salmant. ex Palao
allegatur.

Excipiar
1' Neer «Mi-
ta*.

« Primo. Si sit *Necessitas*, qualis esse
« censetur :

« 1°. Si ecclesiae dirutae sint ». [Et alias
populus careret Missa. — Et sic concedi-
tur * in can. *Concedimus, de cons., dist. 1.*
Salmant. '].

« 2°. Si populum in solemni festo tem-
« plum non capit ». — [Lugo *, Bene-
dictus XIV Salmant. 3 cum Palao,
Laymann, Vasquez, Dicastillo, Coninck,
Suarez].

« 3°. In castris pro exercitu ; sed festis
« tantum diebus. Fagundez O, card, de
« Lugo, etc. Licet Pasqualigo apud Dia-
« na ', etiam non festis censeat posse per-
« mitti generalibus et primariis ducibus
« in suis tentoriis ». [In his tamen et si-
milibus casibus impetranda est semper
ac potest licentia Ordinarii; ut Lugo ·; et
Salmant. · cum Palao ·), Laymann ·> et
Vasquez fJ].

« 4°. In portu pro appulsu navis ». [Ne
navigantes, qui navem deserere nequeunt,
Missa in die festo priventur. Palaus, Lay-
mann f', Lugo. Dicastillus, cum Salmant. ' .
— Et quamvis in can. *Sicut, de consecr.,*
dist. 1, dicat Pontifex non licere extra

ecclesiam celebrare, *nisi summa coegerit*
necessitas; attamen respondent Salmant."
cum Vasquez, Coninck, Palao et aliis, mi-
norem necessitatem sufficere ex consue-
tudine jam recepta, ut est in praedictis
casibus. Quibus addunt Lugo'; et Sal-
mant. 10 cum Palao, Laymann, Suarez et
Sà, Coninck, etc., casum, si quis per loca
deserta peregrinans diu cogatur Missa
carere, nisi extra ecclesiam celebret].

« Non tamen in flumine vel mari, pro-
« pter periculum effusionis Sanguinis; ut
« communiter docetur apud Bonacina <».
* Contrarium tamen dicitur jam habere
« praxis Lusitanorum euntium in Indiam,
« ex permissione Clementis VIII et Pauli V:
« ex qua licite nunc fieri docet Fagundez,
« Granado; nec improbat card, de Lugo “.
« — Limitat autem Diana ” cum Hurta-
« do*-l, Mercero *>, Trullench *>, etc., si
« magna sit tranquillitas sine ullo tempe-
« statis indicio, adsitque praeter celebra-
« tem sacerdos alius, qui post consecra-
« tionem firmiter teneat calicem. Cum qua
« cautione, etiam episcopum posse ad
« hoc concedere facultatem in necessitate
« (v. gr. ne magna multitudo non audiat

in «.>

1 Tr. 5, cap. 4, n. 52. — · Disp. 20, n. 48 — · Loc cit.,
n. 53. · Palam, tr. 22, punct. 8, n. 4. · Laym., Hb. 5, tr. 5,
cap. 5, n. 3. · Vasq., diip. 233, cap. 1, n. 4. · Dicast., tr. 5,
de Sacrif. Mi*, diip. 4, dub. 6, n. 88. · Coninck, qu. 83,
num. 224. Suar., diip. 81, tit. 3, v. *Tertia exceptio*,
r. f — Lmio, de Euch., diip. 30, n. 4M. — Pasqual, Deci-
mor 167, n. 4. — † Part. 9, tr. 1, reaol. 44. — · Loc. cit. —
· Tr. ', cap. 4, n. 54. · Palaui, tr. 22, punct. 8, n. 4.
Lu^o, diip. 30, num. 48. · Dicati., tr. 5, de Sacrif. Mim.,
diip. 4, dub. 6, n. «8. · ' Loc. cit. — · Loc. at., n. 55. —

Vasq., diip. 233, cap. 1, n. 4. · Coninck, qu. 83, n. 224. ·
Palaus, tr. 22, punct. 8, n. 4, i. f. — · Diip. 20, n. 48. —
w Tr. 5, cap. 4, n. 5L † Palaus, loc. cit., n. 4. · Laym., lib. 5,
tr. 5, cap. 5, num. 3. · Suar., diip. 81, sect. 3, v. *Tertia*
exceptio. — Sd. v. *Missa*, n. 20. · Coninck, qu. 83, n. 224.
— Fafund., de 1 praec. Eccl., lib. 3, cap. 10, num. 15. —
Jacob, de Granado, in 3 P., contrav. 6, de Euch., tr. 14,
diip. 13, num. 2 et ieqq. — n Disp. 20, n. 80 et seqq.
” Part. 5, tr. 3, reaol. 40; cfr. part. 9, tr. 1, resol. 45,
v. *Sextus casus*.

Canon *Concedimus*, revera concedit
posse celebrari extra ecclesiam, si haec di-
ruta sit; non vero addit hanc alteram con-
ditionem: Et alias populus Missa careret.

<) Benedictus XIV, *de Sacrif. Miss., lib. 3,*
cap. 6, n. 7, exemplum istud tacitus omittit.

** Fagundez, *de 1°. praec. Eccl., lib. 3,*
cap. 13, m. 1 < id utique concedit, non tamen
ad dies festos restringit.

< Palaus et Vasquez hic a Salmant. non
citantur. — Et sane Palaus, *punct. 8, n. 5*, silet
de hoc. Vasquez autem, *disp. 233, cap. 1,*
n. 5, negat requiri episcopi dispensationem.

Laymann denique, quamvis a Salmant.
non citetur, tomen, *loc. cit., cap. 5, n. 3, v. f.*,
ait « decens esse ab episcopo licentiam petere,
si praesens sit ·, uti recte notat inferius S. Al-
phonsus, n. 359.

f) Laymann, *loc. Cit., de hoc* silet, quam

vis a Palao (a quo Salmant. allegationem mu-
tuati sunt) citetur.

Rectius: Bonacina, *de Euch., qu. till.,*
punct. 9, n. 12, negat posse in mari celebrari,
· ubi periculum imminet effusionis Sangui-
nis ·. « Si vero periculum non adsit », Bo-
nacina adducit aliquos concedentes celebrari
posse; sed « contrarium, inquit, videtur susti-
nendum, nisi aliter consuetudine vel privile-
gio concessum sit », et citat aliquot auctores.

h Gaspar Hurtadus et Trullench a Diana
citantur pro sententia, quae docet licitum esse
in mari celebrare, non vero pro allatis limi-
tationibus. — Et profecto Hurtadus, *de Sacrif.*
Miss., disp. 4, diff. 6; Trullench, *de Sacr.,*
lib. 3, cap. 8, dub. 14, n. 3, dicunt licere
cessante periculo effusionis. Eosque vide-
tur sequi Mercerus, ut ait Diana, dum *qu. 83,*
art. 3, propos. 1, v. Secunda, negat licere ob

• Sacrum, vel moribundus decedat sine . viatico) docet Granado apud Diana l : . contra Coninck et Turrianum »), (Immo approbat Lugo *] . qui soli Papae eam • reservatam volunt. Vide etiam Diana a, • ubi adducit declarationem Cardinalium, « qua jubentur episcopi id prohibere ».

Et de hoc non videtur dubitandum (ut mox dicemus num. seq.) ex Tridentino, ubi omnino vetitum est episcopis concedere usum altaris portatilis, et licentiam celebrandi extra ecclesiam. Caeterum certum est cum facultate obtenta a Pontifice licere celebrare in mari ; non solum ob concessionem Clementis VIII et Pauli V (ut supra); sed etiam ob indultum Clementis XI, ut referunt Benedictus XIV 4 et [Contin.] Tournely &, quo concessum fuit equitibus Hierosolymitanis anno 1706 celebrare in mari; hac tamen lege, Γ. ut adsit longa distantia a littore; 2°. ut mare sit tranquillum ; 3°. ut assistat alius sacerdos vel diaconus, qui si quis concitetur motus, calicem firmum teneat.

357. - * Secundo. Ex dispensatione episcoporum, ob rationabilem causam; etsi « in Tridentino . id permittere prohibean- • tur, nisi ex justa causa, in oratoriis priva- • tisdivino cultui destinatis, licet non bene- • dictis. Verum etiam hanc potestatem illis • nunc esse ademptam, docet Gavantus' et « Dianae. — Eo tamen non obstante, posse « eos in aliquo casu particulari ex justa « causa permittere ut celebretur extra « ecclesiam in altari portatili, docet idem « Diana . ex Marchino, Garcia, Hurtado, « card, de Lugo, Aversa, Persico, etc. ».

Gran., de Euch.. tr. 14. disp. 13. n. 6. . 1 Part. 5, tr. 3, resol. 40, v. A'o/a *tamen*. — *Coninck*, qu. R3, num. 226. — ' Dtp. 20. n. 86. 1 Part. % tr. 1, mol. 45. — « De Sacrif. Mía , lib. 3. cap. 6. n. 11, (*al.*, scx. 2, cap. 1. § 2, v. i.). — • De Sacrif. Misa., cap 9, art. 2, sect. 6, qu. 1. Habetur etiam in Dullar. Rom. Mainardi, Induit. *Exponi nobis*, diei 22 Mart. 1706. — • Sees. 22, de obtervand. etc. in celebr Miss. — ' Part. 1, tit. 20, lit. *tn*. — • Part. 9. tr. 1, resol. 42. v. *Nota tamen*. — • Loc. cit., resol. 43. - *Marchin.*, tr. 3, part. 3 cap. 9, n. 11. • *Htercn. Garcia*, Snma moral, tr 3, diff. 8, dud 2. punt. 2, num. 18 *Gasp, Murtad.*,

Quaeritur; *in quibus oratorns episcopi possint dare licentiam celebrandi?*

Olim episcopi poterant hanc licentiam ubique impertiri, ex *can. Missarum* !2, *de consecr., dist. 1*, ubi habetur: *Missarum sollemnia non ubique, sed in locis ab episcopo consecratis, vel ubi ipse permiserit, celebranda esse censemus*. — Verum haec facultas adempta fuit episcopis circa domos privadas, ex Tndenlino 10, ubi sic dictum fuit: *Ne...patiantur privatis in domibus, atque omnino extra ecclesiam, et ad divinum tantum cultum dedicata oratoria, ab eisdem Ordinariis designanda et visitanda, sanctum hoc sacrificium a saecularibus aut regularibus quibuscumque peragi*.

Hoc igitur decreto *non fuit vetitum* episcopis dare licentiam celebrandi Γ. in oratorio benedicto et designato ad usus sacros, in quo est janua habens ingressum per viam publicam, etsi sit janua privata affixa domui alicujus saecularis ; illud enim non dicitur privatum, sed publicum oratorium a>; ut recte dicunt Viva u; et Croix 11 cum Aversa, Quarti, Naldo 6, Homobono et Diana. Qui addit cum Pasqualigo, posse in tali oratorio nihilominus celebrari januis clausis: non enim praecipitur ut publice celebretur, sed ut in publico oratorio. — Advertit etiam Croix ” non esse opus quatuor muris qui oratorium separent ab aliis locis; sed posse pro quarto muro aptari telam, quae aperiatur ad commoditatem audientium Missam. Quapropter qui ibi pranderet, vel in alios usus profanos adhiberet per

Ohm epi
*copi enner
debant la
C u l i a t c m
celebrandi
ubique-

Aderopu
Uculuar
ca doaoi
pHVAIAS-

Non cirai
oratoria
publica.

de Sacrif. Min-, disp. 4, diffl. 6. v. *Unde episcopi*, et v. *Addimus dictam* . Lu^o, de Ench., disp. 20. num. 49 - *Aversa*, qu. II, sect. 14, v. *Multo minus*. • *Persic.*, de Offic. lacerdot. quoad Minam, lib. 1, dp. 6. num. 26. — ' Sen. 22, de observand. etc., in celebr. Miss. — u De Euch., qu. 5, art. 6, n. 5. — 11 Lib. 6, part. 2, n. 2tô. • .4vrrM, qu. II, sect. 14. r. *Quinto* • *Quarti* part. 3. tit. 10. n 1, sect. 3, dub. 5. dtff. 5. • *Homob* , de Modo addiscendi et docendi mor. theol., sect. 2. qu 12. ad 2. • *Diana*, part 9. tr. 1, resol. 21 • *Pasqual.*, Decis. mor. 173, num 3. — “ Loc. dt., n. 266.

periculum effusionis, addens: « Quodsi absit, docent licere Sà et Graffius ».

OTurrianus, Snm., />fir/.2,ca/>. 70, dub. 1, concl. 4, dicit Papam posse hanc licentiam concedere, quasi innuat praelatum Papa inferiorem non posse.

357. - * Assertum utique tenet Viva, sed omittit hanc rationem.

Naldus a Diana adducitur, quasi afferat doctissimos, qui id asseruerint; sed in mea editione, Naldus, v. Missa, n. 31, minime hoc habet.

modum habitus, peccaret mortaliter, quia oratorium illud est vera ecclesia; venialiter tamen, si aliquando et sine necessitate, ut dicunt DD. apud Bonacina¹ et Suarez²A

Nec arci
oratoria re-
palarium
aut alius
communita-
IK.

Neque 2°. in oratoriis erectis in domibus regularium vel alterius communitatis; ut recte ait Tamburinius³ cum Lezana. — Hinc bene potest episcopus dare licentiam celebrandi in oratoriis hospitalium, seminariorum et conservatoriorum, ut praxis habet: hae enim domus non dicuntur privatae. Et idem ait Croix⁴ cum Quarti et Diana, de capellis erectis in publicis carceribus: dicit enim Illsung⁵ rf apud Croix d', prohibitionem Tridentini respicere tantum oratoria privata laicorum vel clericorum saecularium. Hinc Fagnanus⁶ refert, S. Congregationem pluries declarasse huiusmodi oratoria carcerum, confraternitatum, hospitalium et communitatum non comprehendi in prohibitione concilii; quia haec sunt oratoria fixe ad divinum cultum dedicata. Et propterea in huiusmodi oratoriis quicumque audientes Missam satisfaciunt; et a quocumque sacerdote possunt utique Missae celebrari, ac omni die etiam ex solemnioribus; ex declaratione S. C. R. 3 Sepi. 1661 (apud Merati⁷), ubi sic dictum fuit: *Missae sacrificium peragi potest in publico oratorio extra aliquod oppidum constructo, de licentia episcopi in diebus solemnioribus anni..., dummodo habeat omnia requi-*

In bu qui*
vit potem
celebrare et
MtHfacere
prxcepto.

¹ Method celebr Mtss. lib. I, cap. 4, § 3. num. 2. - *Uaana*, v. *A/tart*, n. 13 et 14. — ² Lib. 6, part. 2. n. 261. ³ *Quant*, pari. 3 lit. 10. § 1. icet. ⁴ dub. 3, diff. 3. - *Diana*, part. 9. tr. 1. rewl. 35. - ⁵ In cap. *In hit 30*, de privileg., num. 23. — ⁶ Sene* décréter.. num. 392. Cfr. etiam Decret. Auth. S. R. C., num. 28X' — ⁷ Part. I. tit. 20. lit. nt. —

sita ad ecclesiam vel....ad publicum oratorium constituendam.

Neque 3°. in oratoriis erectis in palatiis episcoporum; ut dicunt communiter Gavantus⁸, Merati⁹, Renzi⁷ et Croix¹⁰. In talibus enim oratoriis omnes possunt celebrare, et praecepto Missae satisfacere; ut declaravit S. C. Concilii die 22 Sept. 1640 (apud Diana¹¹). — Ratio, quia domus episcopi non censetur privata; cum ipsa gaudeat immunitate ecclesiastica, ex *canone 36, cans. 17, qu. 4*, ubi dicitur: *Id constituimus observandum, quod ecclesiastici canones decreverunt, et lex romana constituit, ut ab ecclesiae atriis, vel domo episcopi reos abstrahere omnino non liceat*. Unde docet Benedictus XIV¹² cum Brancatio¹³ et Clericato¹⁴*, huiusmodi oratoria episcoporum et cardinalium, quoad celebrationem Missarum, gaudere fere iisdem privilegiis quibus ecclesiae consecratae.

cultu ωα
or.toru
Ut it ep,v
[Mil]

Et idem dicunt Viva¹⁵, Tamburinius¹⁶ et Diana¹⁷ de domo rusticana quam haberet episcopus extra dioecesim, adhuc sine licentia Ordinarii, et adhuc absente ipso episcopo, ut dicit Viva: modo talis domus alteri non locetur. — Idque videtur admitti ab eadem declaratione S. Congregationis (apud Diana, ut supra) ubi dictum fuit, interessentes sacrificio Missae in privato episcopi sacello satisfacere praecepto ecclesiastico, tam in dioecesi quam extra¹⁸.

• Pari I, Ut. 20, Nov. Obaerv., num. 3. — ¹ De Euch., cap. 4, qu. 31. in fine. — ² Lib. 3, part. 1, num. 626. — ³ Part. 6. tr. 8. resol. 40, v. *Hic*. — ⁴ De Euch., qu. 5. art. 6, num. 5. — ⁵ Method, celebr. Miss., lib. 1, cap. 4. § 2. num. 12. — ⁶ Part. 6, tract. 8, resol. 40. — ⁷ Pui, loc. cit.

¹ Licet ista livrent in ecclesia consecrata, negat Croix esse mortale, ¹ uti habent doctores apud Bonacina et Suarez¹⁹; et revera id dicit Bonacina, rfc *I. praec. decal. disp. 3, qit 6 n. 14*, v. *Quinto*, cum Suarez, qui idem perspicue insinuat, *de Rclig. tr. 2, lib. 3, cap. 6, n. 7*.

² Croix, *hb. 3, part. 1, n. 626*; et apud illum, Illsung. *tr. 5, n. 163*, negant facultatem satisfaciendi praecepto dominico extendi ad oratoria privata laicorum et clericorum saecularium.

³ Benedictus XIV, *de Sacrif. Miss. lib. 3, cap. 6, n. 6*, tal. sez. 2, cap. I. § 2, v. m.); itemquv Clericatus, *de Euch., decis. S. >t.20*,

conclusionem istam silentio praetermittunt, quae tamen per se fluit ex privilegiis assertis; sed revera dicunt omnes celebrare posse et praecepto Missae satisfacere. Quod pariter tenet Franciscus Brancatius in sua dissertatione *de Privilegiis quibus gaudent Cardinales in propriis cappellis*; hic tamen auctor rationem hanc addit, nimirum quod huiusmodi cappellae habentur veluti parochialis ecclesiae loco, vel sunt ad instar ecclesiae. Haec privilegia confirmata sunt decreto S. R. C. diei 23 Januarii 1899. *Dccr. aulhent. n. 4007*.

/J Et pariter ex decreto S. R. C., omnes episcopi, sive diocesani sive titulares, in ora-

358. - Sed dubitatur 1°. «*episcopi possint celebrare, vel celebrari facere in domibus ubi reperiuntur, extra domum propriam habitationis?*

Er*vr> Respondetur affirmative, ex cap. ult., y-arc'y'd de priv., in 6°, ubi sic habetur: *Quoniam* ▶ SriinX *episcopi eorumque superiores se habent* "r'r'i? *diversis ex causis a suis ecclesiis et dioecibus absentare frequenter, nec semper possunt commode ad ecclesias accedere pro Missa celebranda vel audienda in ipsis (sine qua eos transire non decet, absque causa rationabili, ullam diem, praesenticonstitutione indulgentiis eisdem, ut altare possint habere viaticum, et in eo celebrare ac facere celebrari ubicumque absque interdicti transgressione.* Et quamvis causa concessionis hic sit sola absentia episcopi a sua ecclesia; tamen advertit recte Tamburinius concessionem esse universalem, sine limitatione distantiae in textu expressae. — Neque obstat decretum Clementis XI, editum die 15 Decembr. 1703 (relatum apud Croix *), ubi haec facultas episcopis ablata fuit, his verbis: *Episcopis et his majoribus praelatis, etiam cardinalatus dignitate fulgentibus, neque.....ullo modo licere extra domum propriae habitationis, in domibus laicis, etiam in propria dioecesi... erigere altare, ibique.... Missae sacrificium celebrare sive celebrari facere.* Nam ipsis talis facultas restituta fuit ab Innocentio XIII die 23 Maji 1723, in bulla *Aposlohci ministerii*, ubi dictum fuit: *Hujusmodi prohibitio* (scilicet facta episcopis non celebrandi sive non faciendi celebrari) *intelligenda non est de domibus etiam laicis, in quibus dicti episcopi forte occasione visitationis*

vel tineris hospitio excipiuntur ut nec etiam quando episcopi in casibus a jure permissis, vel de speciali Sedis Apostolicae licentia, absentes a domo propriae, ordinariae habitationis, moram idcirco faciunt in aliena domo per modum similis habitationis. Ita apud Merati . Haec bulla confirmata fuit a Benedicto XIII die 23 Sept. 1724, in constitutione habita in synodo Romana .

Bene tamen advertit Tamburinius 4 ex Portello quod, cum tale privilegium sit personale episcopi, non poterunt alii sacerdotes eo absente in talibus domibus privatis celebrare.

359. - Dubitatur 2°. *An episcopi possint aliquando dispensare ut celebretur in oratorio domus privatae?*

Jure ordinario non permittitur, nec unquam permissum fuit sacerdotibus Missam celebrare, nisi in locis ab episcopo consecratis vel saltem benedictis; uti habetur ex can. (Felicis Papae) *Sicut Il, dist. 1, de consecr.* Sed excipitur primo casus *necessitatis*, uti exprimitur in eodem textu. — Casus necessitatis sunt: 1°. Si ecclesia sit diruta, ut dicitur in can. *Concedimus 30, dist. 1, de eous.* 2°. Si quis sacerdos longam peragat peregrinationem per loca deserta vel infidelium, ut habetur in eod. can. *Concedimus.* 3°. Quando ecclesia non est capax populi, ita ut multi Missa carerent. 4°. Si exercitus inveniatur in castris, aut navigantium multitudo in littore maris. — Ita communiter DD. apud card. Petra⁴ et apud Salmant. . Et in his casibus quilibet sacerdos celebrare potest extra ecclesiam in altari portatili. Advertit tamen Laymann ' cum Suarez a

Jure nidi-
nano ne-
queunt ton-
cedere cete-
brationem
nui in locis
consecrat*
vel benedi-
clia.
Exceptio-
ne*.

* Method, celebr. Mi», lib. 1, cap. 4. § 2, num. *. -
• Lib. 6, part. 2. num. 238. Habetur etiam in Bullar. Clem. XI. inter decreta S. C. Cone., n. 1. — Inttoc. XJII. 24, — • Senet décréter. Summer. Pontif., num. 649. Cfr. etiam Bullat Rom. Mainardi. - Brntd. XIII, con-

titit. In tufirftno. § 22. (al., m Bullar. Nom. Mainardt. § 20). — • Loc cit.. 2, n. 10 — • Comment, m constitui, ipost, tom 4, const. 2. Urbani V, num. 21. — • Tract. 5, cap. 4. num. 51 et aeqq. — ' Lib. 5, tr. 5. cap. 5, num. 3, vers hnero.

toriis propriae habitationis aut super ara portatili, ubicumque degunt. Missam celebrare aliamque in sui commodum permittere valent; atque fideles omnes alterutram ex illis Missis audientes, quoties opus fuerit, Ecclesiae praeceptum implere possunt *Decr. auth., it. 3906.*

358. Scilicet in constitutione, quae reperitur in appendice ad Acta synodi Romanae, sub n. 16.

h) Quin etiam Portellus, *Respons., part. 3, cas. 20, u 6*, negat sacerdotes alios, posse, absente episcopo, celebrare in oratorio palatii aut villae episcopalis Quae profecto sententia plane singularis videtur, neque est admittenda.

359. - a) Suarez, *disp. b'l, sect. 3, v. Tertia exceptio*, scribit: « Non esse praetermittendam episcopi facultatem, si commode fieri juxta ».

qt Soto quod si episcopus sit praesens, decet ut ab ipso obtineatur licentia. — Item advertit Castropalaus⁷ quod cum cibus necessitatis dubius foret, episcopus bene dispensare valet; juxta dicta *Lib. I, u. 192*, utque dicemus *Lib. VI, n. 902*, v. *Caeterum probabiliter*.

El OUM
in casu par*
liculm con-
cedam cele-
brationem
eitra eccle-
siam

Praeterea excipitur, cum episcopus in aliquo casu particulari, ob justam causam dispensat ut extra ecclesiam celebretur. — Nam episcopi, licet hodie facultate careant permittendi ad sui libitum, ut in privatis domibus Sacrum fiat, quam olim habebant; sicut apparet ex can. *Missarum, dist. I, de consecr.*, ubi permitti dicitur celebrare *in locis ab episcopo consecratis, vel ubi ipse permiserit*. Et ex can. *Hic ergo*, ubi: *In... locis... in quibus episcopus propius jusserit*. Et melius expressum fuit in cap. *In his 30, de privil.*, ubi decrevit Honorius III, quod Fratres Minores et Praedicatores, propter eorumdem privilegium apostolicum, celebrare poterant in altari portatili absque licentia episcopi loci; et rationem adduxit, quia alias inutile ipsis fuisset privilegium, cum absque illo jam celebrare valuissent extra ecclesiam, accedente Ordinarii permissione. *Cum autem* (verba sunt Pontificis) *nihil eis conferret memorata indulgentia, sine qua id praelatis annuentibus liceret*. Unde probe animadvertit Pater Suarez^{*} cum Silvestro, Soto et Navarro, episcopos non caruisse antiquitus hac facultate permittendi celebrationem assidue et absque ulla necessitate; quia illa (ait Suarez) non erat dispensatio, sed usus propriae potestatis. — Deinde tamen facultas haec ablata fuit episcopis per Tridentinum.

p»» mo
um *uu'

Hoc tamen non obstante, communiter sentiunt doctores hoc intelligendum esse de licentia perpetuo celebrandi per modum habitus, juxta facultatem quam episcopi prius habebant; at minime est eis vetitum hujusmodi concedere licentiam *per modum actus* pro aliquo tempore, si justa adsit causa. — Ita Pater Suarez[†],

ubi postquam necessitatis casum exceperit, ait: *Item.... facultas haec est per modum dispensationis; concilium autem non abstulit ab episcopo potestatem rationabiliter dispensandi, quam habet in hujusmodi rebus, maxime cum revera sit moraliter necessaria*. Et subdit: *Tandem usus hoc confirmat, quia ita fit sine ullo scrupulo*. Idem dicit Bonacina⁵, ubi: *Negandum... non videtur quin episcopus possit in aliquo casu particulari, justa concurrente causa, dispensare ut Missa extra ecclesiam in loco honesto celebretur*. Et citat Reginaldum, Beja et Cenedo. Et deinde Bonacina se refert ad id quod alibi⁵ scripsit, ubi sermonem faciens de opinione ab aliquibus doctoribus defensa, et a nobis relata *Lib. I, n. 191, in fine*, (quae quidem Bonacinae non arridet, neque nobis, nempe quod episcopus dispensare valeat in omnibus canonicis legibus, in quibus non est ipsi ab Apostolica Sede expresse reservata dispensatio), inquit hanc sententiam habere saltem locum in iis quae saepe accidunt, et dispensationem requirunt; vel si occurrat aliqua gravis necessitas vel gravis utilitas, et non pateat facilis ad Sanctam Sedem recursus. — Idem tenet Tamburinius⁷, qui eamdem rationem affert, nempe quia cum hujusmodi casus frequentes sint, episcopis est necessaria moraliter haec potestas dispensandi; juxta dicta *Lib. I, n. 192, in fine*. — Idem docet Barbosa⁸, dicens: *Concilium loquitur de communi modo celebrandi; non vero abstulit episcopis potestatem rationabiliter dispensandi... stante necessitate vel justa causa*. Idem scribit Escobar⁹, dicens: *Talis autem dispensatio cum rationabili causa non debet inter abusus recenseri; unde non obstat Tridentinum qui ita possit episcopus concedere hujusmodi facultatem (celebrandi extra locum sacrum)... etiam quando persona nobilis, praesertim ratione senectutis vel infirmitatis, diu non communicavit vel Missam audivit, vel ob simile impedimentum ecclesiam adire nequit, ut aliquando Missam audiat et Eu-*

So/mj. in 4, dist. 13, qu. 2, art 3, v. *Circa hoc ergo* —
1 Tr. 22. punct 8 n. 5 — • Disp 81. sect 3. v. *Secundo*.
StlveU . v. Misse /, qu M *Tertium*. Solui, in 4, dm. 13,
qu 2. art. 3, v. *Circa hoc ergo*. Navar., Man., cap. 25.
η 81. — • Seas. 22, de obuervand etc. in celebr Min.
• Loc- at. — • De Each qu. ult., punct. % nam IL

Begin., lib. 29. num. 176. • Beja, part. 4, can. 33. - Petr.
Cenedo, Pract. canon, quaest. 14, n 6, v. *Scare* tamen*
— • Disp. 1. de Legib., qu. 2, punct. 1, num. 17. —
Method celebr. Miss., lib 1, cap. 4, § 2, num. . —
• De Offic et Potest, episc , alleg 23, num 9. — • Lib. 21,
num. 85.

charistiam recipiat. — Idem tenet Laymann¹: *Nō h videtur.... ablata potestas* (episcopis) *occurrente casu necessitatis dispensandi, ut semel aut saepius, quatenus rationabilis causa suaserit in loco honesto, sed profanis usibus destinato, super altari sacrato... Missae sacrificium celebrare liceat.* Idem ait Holzmann*: *Excipiendus praeterea est casus quo episcopus rationabili ex causa dispensat, ut in privatis aedibus, v.gr. alicujus infirmi, super altari portatili celebrari possit.* — Idem dicunt Salmant. §, Elbel⁴; et Lacroix § cum Coninck, Rodriguez, Pasqualigo, Quarti, Diana, Marchino, Hurtado et Fagundez. — Igitur supradicta sententia merito communis dici potest.

Et notetur quod quando a supra citatis doctoribus vocatur *necessitas*, loquendo de dispensatione, non intelligitur necessitas celebrandi; quia haec dispensatione non indiget (ut superius in priori exceptione observatum est); sed intelligitur necessitas qua dispensatus celebrandi vel ad ecclesiam pergendi, ut Missam audiat, impos efficitur, et justa concurrat causa dispensandi.

Nec doctrinae traditae obstat decretum Clementis XI (quod opponit Paler Mazzotta): sicuti nec etiam obstant decreta Pauli V et Urbani VIII, in quibus vetatur episcopis hujusmodi dispensationem concedere. Quia decreta intelliguntur juxta Tridentini sanctionem (ut ajunt Escobar; Salmant. cum Philiberto, Hurtado, Novario, Quintanadvenas, Diana, Fagundez), scilicet de dispensatione per modum *habitus*; sed non per modum

actus, ad tempus pro aliquo casu particulari, quando rationabilis causa dispensandi habeatur — Et quoniam post Tridentini decretum non defuerunt auctores, uti Sotus et Emmanuel Sà, qui dixerunt non esse peccatum grave extra ecclesiam celebrare, si in loco honesto celebretur; immo Sotus scripsit (ut refert Pater Suarez*), nullam in hoc agnoscere culpam, semper ac secreto celebraretur⁷ et scandalum abesset: ideo fortasse memorati Pontifices hoc prohibere episcopis urgentioribus clarioribusque decretis judicantur.

Dubitatur deinde: *quoties concedi possit hujusmodi dispensatio?*

Salmant. § dicunt semel vel bis. — Sed ahi, ut Suarez, Laymann, Bonacina, Escobar % Holzmann, et Elbel cum Pasqualigo etc., indefinite loquuntur; et intelligunt concedi posse durante infirmitate vel alia causa accidentali. Et merito indefinite loquuntur: nam prohibitio dispensandi est strictae interpretationis ac intelligenda est (ut superius vidimus) tantum pro dispensationibus continuis permanentibus; non vero pro iis quae ad tempus conceduntur, respectu alicujus causae transeuntis. — Accedit his declaratio (quam refert Gallemart⁸, ubi dictum fuit: *Ordinarii arbitrio permittit Pontifex, necessitate personarum et infirmitatis qualitate pensata, ut pro infirmorum commoditate, etiam in privato oratorio vel altari ad hoc deputato facultatem celebrandi concedat.* Idem admittit card. Petra⁹, dicens bene licere episcopo potestatem facere, ut in alicujus insignis viri morbo

¹ Lib. 5, tr. 5. cap. 5, n. 4. — · De Euch., n. 370. — · Tr. 5. cap. 4, n. 56. — * Confer 19, de Temp. Sacrific., num. 233. — · Lib. 6, part. 2, num. 263. Coninch, qu. 83, n. 225. · Rodri*, Quac«t. regul. tom. 1. qu. 43. art. 6. - Pasqua!., de Sacrif. nov. legia. qu. 451, num. 3. · Quarti, part. 3, til. 10, num. 1. dub. 5. diff. 4. · Diana, part. 9, tr. 1, reaol. 44; cfr. reaol. 43. · March., tr. 3. part. 3, cap. 9, num. II. Gasp. Hurtad., de Sacrif. Mita., difp. 4, diff. 6. v. Unde episcopi. · Fa^und., de I* praec. Eccl., lib. 3. cap. 13, num. 14. Maaaotta. tr. 3. disp. 4. qu. 2, cap. J. § 4, qu. I. — Escob., lib. 21, n. 86. · Tr. 5. cap. 4, n. 58. · Philib, Marchin., tr. 3. part. J. cap. 9. num. II. Gasp Hurtad., de Sacrif. Misa., disp. 4. diff. 6, v. Addimus

didam Novar., Sum. Bullar. pari. I, comment 80, num. 3. · Quintanadv, tr. 7, tingul 32, nam. 6. · Diana, part. 9, tr. 1, rewl 43 et 44. - Fa^und., de I* praec. Ecclev lib. 3. cap. 13, num. 12. — So/mj, in 4, dt»l. 13, qu. 2, ari. 3, v. Quinimmo. — Sd, v. Missa, num. 20. — Scdus, loc. at. - l Ditp. 81, tect. 3. — · Tr. 5. cap. 4, n. 56 et ·eqq. Suar., loc dt., v. Secundo. — Laym., lib. 5, tr. 5, cap. 5, n. 4. — Bonae., de Euch., qu. uli., punct. 9, num. II. — Holam., de Euch., n. 370, v. Exci pirndus praeterea — Elbel, confer. 19, de Temp. sacrific. num. 233 et 249, i. f. — · In Trident, 22, decret, de ob^ervand., etc., declar. 6. — * Comment, in constitui. aposL, tom. 4, in conittl. 2 Urbani V. n. 21, v.

h) Eamdemque interpretationem profecto patietur decretum S. R. C. diei 20 Sept. 1749, in Taurinen. Dccr. auth., n. 2404, ad 5.

f) Sotus non requirit ut secreto celebre-

tur, sed ait vix posse contingere morule, « ubi nullus sit contemptus vel scandalum ». — Idemque tenet Sà.

*) Escobar, loc. cit.; et Pasqualigo, loc. cit.,

labor.inlis domo Missae sacrificium peragatur. ut et Sacro ille intersit, et sacra reficiatur communione. — Accedit etiam quod Honorius III *. verba faciens de licentiis celebrandi, fassus est in hac materia *benignam potius interpretationem faciem dam esse.*

Ibre di«
renijtio
cofxrdt po
tCgi Meer
<k>libu«

Atque si haec licentia concedi potest ab episcopis pro saecularibus infirmis, ne Missam audire priventur (ut supra dictum est); tanto magis concedi valet sacerdotibus qui saepe habent quamdam celebrandi necessitatem, prout colligitur ex Tridentino*, ubi dicitur: *Curet episcopus ut ii* (id est sacerdotes) *saltem diebus dominicis et festis solemnibus.... Missas celebrent.* — Quapropter nescirem a culpa levi excusare sacerdotem illum, qui quotidie celebrare posset (una hebdomadis die excepta ob reverentiam), et sine ulla justa causa, sed tantum ob desidiam a celebrando abstineret. Sacerdos enim non solum pro se celebrat, sed etiam pro bono totius Ecclesiae populiue Christiani, cujus minister et intercessor est constitutus; juxta illud Apostoli: *Omnis... pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis quae sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis* (Hebr. v, 1). Hinc oritur (prout dicebam) quaedam necessitas quam sacerdos habet celebrandi; et ideo facilius episcopi con-

Let Her
peccaret m
cerdo* ab
«linens a ce
le bra 11 o
ne ob deti.
diam

1 Cap. /h his 30, de pnvileg. — * Se*», 23, de reformatio., cap U. — · Lib. 6, part. 2. n. 267. — · Loc. cit. n. 2<A · Bottai , de Legib., qu. 3, de Privilef.. punct. 6, ¶ I. · Barb, de Jure ecclat., lib. 2. cap. 8. n. 10 Pelliz., tr. 8.

cedere possunt sacerdotibus celebrandi licentiam in ipsorum domibus, durante eorumdem infirmitate.

Notandum 1°. Quod indultum oratorii privati a Papa concessum durat usque ad mortem privilegiât! tantum. Nec perit mortuo Papa vel episcopo qui illud designavit; quia gratia semel facta non expirat morte concedentis. — Vide Croix’.

iea«ur«

r«l oiqr

***“.

Notandum II°. Quod si privilegiatus mutet domicilium in aliam dioecesim, non amittit privilegium oratorii; quia, cum sit personale, personam sequitur: quamvis requiratur nova approbatio episcopi et nova inspectio loci. Croix * cum Silvestro [*], Bonacina, Barbosa, Pellizzario, Tamburinio, etc. — Quae inspectio requiritur etiam dum mutatur habitatio in eodem oppido; ut bene ait Croix5 cum Tamburinio, contra Diana /’ et Quintanadvenas.

Quid

Utrum autem *privilegiatus possit duo oratoria habere, unum in oppido, alterum in villa?*

Negat Croix ibid. — Sed affirmat Pasqualigo (apud ipsum), cui non dissentio, si privilegiatus non sit ibi per modum transitus, et locus sit ab Ordinario jam approbatus <4

vu.d

ju o o ia ii»

Notandum III°. Id quod habetur in decreto emanato a Clemente XI, die 15 Decembr. 1703 (quod in extensum affert

1»X1&»

vjX’,rn

cap. 2. num. 152. Tatnbur., Method, celebr Miis., lib. 1. cap. L § 4, n. ? et 7. — » Loc. cit.. num. Tambur , loc cit., num. 6 et 7. Qiintatiadv., tr. 7, dngul. 32, num. 4. — PasquaL, qu, 6.0.

</u. 45/, n 3, (etsi a Croix citatur ut asserit S. Alphonsus) suam propositionem explicant de licentia «semel aut iterum celebrandi.

•3 Silvester, v. Dispensatio, n 1/, citatus a Croix ex Diana, et a Diana ex Bonacina. non videtur ad rem facere.

// Diana a Croix citatur, quasi videatur consentire dictis Antonii Quintanadvenas; re tamen vera Diana, part. 9, tr. 1, resol. 12, nil aliud habet quam ipsa verba Quintanadvenas, quem nec probat nec reprobat. Quod hic in not, 2, S. Alphonsus affirmat, privilegium scilicet oratorii permanere, etsi privilegiatus mutat domicilium in aliam dioecesim, hoc dictum est juxta antiquam S. Do doris opinionem id enim jam reponebatur in 2* Operis editione (1752-1753). Sed postea, m 4a nimirum editione anni 1760, S. Doctor opinionem istam abjecit In hac enim editione,

lib. 3, n 319, ubi primum explicat clausulas adhiberi solitas in induito oratorii privati, adhaeret sententiae quae dicit privilegium cessare, translato domicilio in aliam dioecesim; quia, inquit, in hodiernis exemplaribus indulli, nomen dioecesis non solum applicatur personae, sed etiam ipsi oratorio; unde sicut limitatur privilegium circa personam, sic etiam limitatur circa locum.

< Hic, uti de se liquet, quaestio movetur non de habendo dumtaxat oratorio, sed de usu duplicis oratorii ad Missam celebrandam. Et Pasqualigo, n. 1, negat posse aliquem duobus oratoriis, ruri scilicet et in oppido, simul uti; sed n.3, dicit posse successive, sciiicet uti posse oratorio quod ruri habet, dum ibi commoratur, ita tamen ut interim non utatur eo quod est in civitate. Et in probatione satis indicat conditionem quam ipse S. Alphonsus apponit

Croix '), ubi sic dicitur: *Nonnulli episcopi... et complures regulares sub praetextu privilegiorum..., ea sibi licere putant quae... prohibita (sunt)... Regulares... in quibusdam... nobilium personarum privatis oratoriis, quae certis quandoque ex causis a S. Sede Apostolica concedi solent, celebrare audent, vel plures Missas quam in ipsis.... sit indultum, vel absque praesentia personarum quarum contemplatione... concessio emanavit, vel extra debitas horas et post meridiem, vel illis etiam diebus quibus per constitutiones dioecesanis, aut etiam per decreta S. C. Concilii celebrari prohibetur, aut quae in ipsismet induitis apostolicis excipiuntur.* Deinde declaratur: *In oratoriis privatis quae per S. Sedem concessa fuerint, non licere regularibus cujusvis ordinis.... aut aliis quibuscumque sacerdotibus, etiamsi essent episcopi, in iis celebrare in diebus Paschatis..., Pentecostes, Nativitatis Domini Nostri Jesu Christi aliisque anni festis solemnioribus, ac diebus in induito exceptis. In reliquis vero diebus, praedictis regularibus seu sacerdotibus quibuscumque, etiam episcopis, in praefatis oratoriis celebrare non licere, ubi etiam tutica Missa quae in induito conceditur, celebrata fuerit: super quo celebraturus teneatur diligenter inquirere, et de eo se optime informare. Atque illa etiam in casibus permissis celebrari nequeat post meridiem: demandando... ulterius... in omnibus hujusmodi casibus, personas quas-cumque dictas Missas audientes nullatenus Ecclesiae praecepto satisfacere, etc.*

Ex quo deducitur Γ. Prohiberi in oratoriis privatis celebrari, non solum die

1 Lib. 6. part. 2, num. 258. Habetur etiam in Bullar. Clementi XI, inter decreta S. C. C., sub num. 1. — Senes decretor. nom. 74. — L. b. 6, part. 2, num. 27]. — 4 Loc. cit. — Loc. cit. n. 392. — Nolit 34, n. 8. —

de commoratione quae non sit per modum transitus; et η 7, expresse requirit ut utrumque sit approbatum.

h) Seu rectius: Ista quae in decreto S. R. C. statuuntur, confirmantur in decreto Clementis XI. Et iterum, die 10 April. 1896, S. R. C. declaravit dies solemniores quibus vetantur Missae in privatis oratoriis, eos esse qui describuntur in Caeremoniali episcoporum, lib. 2, cap. 34, § 2, et de praecepto servantur. Decr. auth., n. 3896.

Paschatis, Pentecostes, Natalis Christi Domini (ut exprimitur in decreto): sed etiam in die Epiphaniae, feriae quintae in Coena Domini, Annuntiationis, Ascensionis, Assumptionis Beatae Mariae Virginis, festo SS. Petri et Pauli et Omnium Sanctorum; juxta decretum S. C. Rituum, editum die 17 Nov. 1607 (apud Meratil), cujus meminit Clemens XI in decreto supra citato *). — Advertendum tamen cum Croix ., 1°. quod ubi tale oratorium concessum est propter infirmitatem, potest omnibus diebus, etiam exceptis, ibi celebrari; et sic decrevit S. Congregatio (ut refert Pater Zaccaria apud Croix ♦), decernens insuper quod in die Nativitatis Domini una tantum Missa ibi celebretur ♦. — Advertendum 2°. quod hoc procedit tantum in oratoriis privatis: non vero publicis, de licentia episcopi benedictis, ut supra diximus; in quibus omni die etiam solemniori celebrari potest, ut patet ex decreto S. C. Rituum, 3 Sept. 1671 (apud Merati6).

Deducitur 2°. quod si in induito dicatur ut una Missa quotidie celebretur, nequit sub mortali a quibuscumque sacerdotibus, etiam episcopis et regularibus sub praetextu privilegiorum, praeter illam Missam alia celebrari; ut recte inquit Benedicius XIV ., et Quarti apud Croix .; et Tonellius8 cum communi: — contra Marchant ., qui censet non vetari plures Missas celebrari, nisi dicatur in induito, *ut una Missa celebretur*, vel *una tantum*: quia, ut ait, ro una non est particula taxativa; prout si in foundatione dicatur, *volumus ut quotidie una Missa celebretur iti tali altari*, non ideo plures prohibentur

Quarti, pari. 3. tit. 10, num. 1, sect. 3, dob. 6. . ' Lib. 6. part. 2, num. 268. — . Sacr. Enchirid. lib. 1, cap. 2. § 2, num. o. — . Pitr. Marchant, Notabil. résolut, varior, cas., cas. mtMzell. 3.

→ Declaratio S. C. Cone, melius explicanda est. Et quidem, cum in quibusdam induitis quae dantur infirmis, non solum non excipiuntur dies solemniores, sed expresse conceditur ut, diebus exceptis et signanter die Nativitatis Domini, Missa celebrari possit in privatis oratoriis, a S. C. C. quaerebatur « an in oratorio privato, in quo ex causa infirmitatis a Sede Apostolica conceditur, ut Missa die Nativitatis Domini celebretur, tres Missae ab eodem sacerdote celebrari possint,

otutn»die-beatur'cele-

'."■

propter m
nSm'iu
'xc''l"ur

Sicut ne
gor in era
lorih publi-
ci*.

Lbt un*
Mm* con*
cediur, ce
lebra re a*
h*m. letha-
le

Missae. — Haec tamen opinio videtur omnino improbabilis. Nam privilegia sive concessionem adversus aliquam legem prohibitivam stricte sunt accipienda; unde particula *una* idem importat ac *unica*; et quod pro una vice conceditur, non potest ad plures vices extendi (prout si quis pro una vice concedat alicui transire per suum agrum, non posset ille pluries transire). Et hoc patet clare ex citato decreto, ubi reprobantur *regulares qui in privatis oratoriis celebrare audent plures Missas quam in ipsis... sit indultum*. Cum autem in induito sit una Missa expressa, qui plures Missas celebrarent, jam audent celebrare ultra concessionem in induito expressam. — Nec valet paritlis adducta foundationis; nam ibi non vetatur aliunde plures Missas celebrari nec fundator prohibere posset. Sed in oratoriis privatis non potest celebrari alia Missa, nisi quae in induito exprimitur, cum aliunde sit generaliter prohibitum ibi celebrari; unde idem est cum in induito dicitur *unica Missa*, quam *una quae in induito conceditur*: in utraque enim dictione mens Pontificis est, secundam Missam non posse celebrari.

Dices pluries celebrari non prohibetur respectu celebrantium, sed respectu audientium, qui in aliis Missis, prima concessa celebrata, non satisfacerent praecepto. — At respondeo quod prohibitio est non solum respectu audientium, sed etiam celebrantium: primo, quia omnibus vetitum est celebrare in oratoriis cultui divino non destinatis per consecrationem vel benedictionem episcopi; secundo, quia in decreto praefato Clementis duo quidem se junctim per se prohibentur, et sacerdo-

tibus alias Missas praeter unam concessam celebrare, et audientibus in iis praecepto satisfacere. Primum habetur ex illis verbis: *Regularibus aut quibuscumque sacerdotibus, etiam episcopis in praefatis oratoriis celebrare non licere, ubi etiam unica Missa quae iu induito conceditur, fuerit celebrata*. Alterum: *Demandando... ulterius... in omnibus hujusmodi casibus personas quascumque dictas Missas audientes, nullatenus praecepto Ecclesiae satisfacere*. — Post haec scripta inveni bullam nostri Summi Pontificis Benedicti XIV *Magno*, die 2 Junii 1751, qua lis finita est. Nam Pontifex declarans ibi quomodo intelligenda sint hujusmodi induira, dicit: *Haec... pro lege statuta fuerunt, quemadmodum ex formulis litterarum in forma brevis, quae conceduntur colligere licet... Nec plures in die, sed unica tantum Missa in oratorio celebretur*. Ergo prohibitio non tantum respicit audientes, sed praecipue celebrantes, cum in privato oratorio pluries celebrari vetetur.

Quaeres hic: *an liceat in oratoriis privatis ministrari Eucharistiam sine licentia episcopi?* — Certum est posse episcopum prohibere ministrationem communionis in oratorio privato; ut declaravit Benedictus XIV in bulla *Magno*, edita die 2 Junii 1751.

At si non adsit prohibitio, affirmat Clericatus*, politus ratione, quia per Tridentinum optatur ut in singulis Missis fideles adstantes sacramentaliter communicent. Nec dissentit Portellus (apud Diana*), dicens quod susceptio Eucharistiae in oratorio privato nullam paracho injuriam infert quando non fit de praecepto — Negant vero i' Diana Quartiet Giribal-

XIV, encyti. j 12. Btiui. XIV. tneyd. Müfno, § 23 ci 24. — 1 De Euch., dec».». 8. η. M.

— Portet, Reipon»,. part. 3, cas. 39. . . Part. 4. tract. 4, lesol. 14.

vol unica tantum Missa sit celebranda in casu? S. C. respondit: «Ad primam dubii partem *affirmative*, ad secundam *negative*». Et habetur etiam in *Thesaurio resolut.* S. C. Cone., tom. 3, in *Dubio oratorii privati*, die 13 Januarii 1725. Quae declaratio data est non obstante discursu secretarii S. C. Prosperi Lambertini, qui inclinabat in sententiam vetantem lres Missas celebrari.

J) «Communi», ut addit S. Doctor in *Exam. Ordinandor.*, n. 114.

Diana non satis accurate citatur a Benedicto XIV; nam, *part. 4, tr. 4, resol. 14*: et *part. 9, tr. 1, resol. 9*, (Coord., torn. 4, tr. 2. resol. 44 et 45), concedit posse ministrari Eucharistiam absque episcopi licentia, sed suadet ne hoc fiat cum displicentia episcopi. At, *part. 9, loc. cit., resol. 9*, loquens de sacerdote qui virtute cruciatae eligitur, dicit eum probabiliter posse eam ministrare, sed probabilius non posse, et sic esse consulendum. Et haec ultima resolutio non citatur

dus, apud Benedictum XIV': qui refert Innocentium XIII olim Romae negasse cuidam nobili matronae licentiam communicandi in oratorio privato, excepto casu infirmitatis. Negant etiam Pignatelli *, Pasqualigo § et Pater Gatticus 4; quia ministratio Eucharistiae pertinet ad jurisdictionem Ordinarii, cum sit actus pascendi oves: et ideo regulares, ut Eucharistiam ministrarent, specialibus indiguerunt privilegiis. — Hinc idem Papa Benedictus XIV, in encyclica ad episcopos regni Poloniae, edita eadem die 2 Junii 1751, prohibuit dari communionem in privatis oratoriis iis qui intersunt, absque licentia episcopi.

Quoad sacramentum autem *Poenitentiae*, certum est non esse licitum illud ministrare sine justa causa in oratorio privato; ut habetur in Rituali Romano 5, ubi dicitur: *In ecclesia, non autem in privatis aedibus (sacerdos) confessiones audiat nisi ex causa rationabili; quae cum inciderit, studeat tamen id decenti ac patienti loco praestare*. Idque confirmatum fuit in citata bulla *Magno* *.

Quinam autem satisfaciant audiendo Missam in oratoriis privatis? — Vide dicta *Lib. III, n. 319*.

360. - « Tertio. Ex *privilegio*: quale « dicuntur habere Minores et qui cum iis « participant. Quod esse revocatum a Tridentino 7 licet multi velint, negant tamen Diana 7], Joannes de Salas, Rodriguez, etc.: idque secundum card, de

« Lugo ', probabiliter; et Tamburinium', « probabilius. Vide Barbosa 10. — Item re- « ligiosi Societatis Jesu, a Gregorio XIII, « ut possint tum in Missionibus, cum facultate superioris, in quovis loco decenti; tum in domibus suis in loco honesto, a provinciali designato, Missas dicere: in quo idem licebit aliis ».

Hanc sententiam, nimirum quod privilegium regularium circa oratoria privata non fuerit revocatum a Tridentino, tenent Roncaglia et alii. — Sed haec sententia hodie non est amplius probabilis post decretum Clementis XI editum die 15 Decembr. 1703 (apud Croix 4), ut bene docet Holzmann 18 cum Anacleto, Elbel et aliis communiter. In praefato enim decreto sic declaratur: *Privilegia concessa nonnullis regularibus in cap.* In his, de privileg., *et per aliquos Summos Pontifices aliis regularibus communicata, utendi dicto altari portatili, in eoque celebrandi absque Ordinariorum licentia in locis in quibus degunt, omnino revocata esse per idem... concilium* (Tridentinum).

Et idem declaravit Benedictus XIV in citata bulla *Magno* *.

Dicit autem Pater Mazzotta 14 hoc tantum intelligendum de domibus privatis, non vero de domibus ipsorum religiosorum. — Sed hic advertenda constitutio Innocenti XIII, edita 23 Maji 1723, quae incipit: *Apostolici ministerii* (apud Merati u), ubi sic habetur: *Cumque circa Missarum celebrationem in privatis ora-*

Privilegia
regulorum
in hoc re-
vocata in
a Tridentino

Poenitentia
acquiri
in oratorio
privato ex
privilegio

3. Potent
etiam in
oratorio
privato ex
privilegio

Giribald., de Sacrif. Mi*., tr. 5, cap. 8. § 8, n. 47. • Notif. 34, n. 11 et 12. — I Tom. b, contuli. 98, n. 86. — I Qu. 644. — • De Orator, domestic., cap. 29. num. 6. — *Bened. XIV*, encycl. *Magno*, § 23 et 24. — • Tit. 3, cap. 1, Ordo ministr. sacram. Poenit. n. 7. — • § 20. — • Se*s. 22, decret. de observand. etc., in celebr. Mis*. — *Rodrig.*, Quacsl. regul., tom. I, qu. 43, art. 4 et 5. — • De Euch., diip. 20, n. 51. — • Method, celebr. Miss., lib. 1. cap. 4,

§ 3, n. 10. — * In Trid., sess. 22, de Sacrif. Mi*., cap. 8, n. 19. — *Gregor. XIII*, brev. *De cetero Romanum Pontificem*, de die 3 Maji 1575, in Iniiu S. J. — II Lib. 6, part. 2. num. 256. — 14 De Euch. num. 370. • *Anael. ReiffensL*, Jus canon., lib. 3, lit. 41, num. 5. • *Elbel*, confier. 19, de Temp, el loco sacrificie., n. 235. — II § 29. — M Tr. 5, diip. 4, qu. 2, cap. 3. § 4, i. L — α Series décréter., n. 648. Cfr. in Bullar. Rom. Mainardi, bullam *Apostolici ministerii*, § 24.

a Benedicto XIV. — Quarti adhuc infelicius a Benedicto XIV citatur; diserte enim *part. 3, tit. 10, η. 1, sect. 3, dub. 9*, aflirmit sacerdotem saecularem, nisi expresse a parochio prohibeatur, posse ibi « Eucharistiam extra Pascha » ministrare; idemque posse regularem de licentia saltem tacita suorum superiorum, nisi episcopus prohibuerit.

360. - °) Diana non satis recte citatur a Busenbaum; nam, *part. 3, tr. 2, resol. 80*; el *part. 4, tr. 4, resol. 106*, duas contrarias opiniones exponit, et de neutra suum judi-

cium proferit. Sed *part. 9, tr. 1, resol. 34*, (quam Busenbaum non allegat) Diana negat regulares posse nunc suo privilegio uti in domibus saecularium.

h) Roncaglia non videtur sibi consentire; scribit enim, *de Sacrif. Miss., cap. 5, qu. 2, resp. 1*: « A Tridentino... sublatum esse regularibus quodeumque habuerint privilegium celebrandi in altari portatili, in locis quibus degunt »; sed paulo inferius *resp. 3*, dicit regulares privilegium habere deputandi oratoria privata in suis monasteriis, grangiis,

torus..., a r. nt. Clemente Papa XI... decretum promulgatum fuerit..., episcopi dent operam ut omnia ibidem statuta... servantur:.... addita etiam prohibitione, ne in privatis regularium cellis sive cubi culis erigatur altare pro re sacra ...fa- cienda..., remotaque quacumque contraria consuetudine.

In cede*»a
vtoUtA ne*
q»H cele-
brArl «me
nrccttiue.

361. - « Dixi 11°. *Non violata*. Quia in « ecclesia interius violata, nisi prius re- « concilietur non licet sub gravi peccato • (ut Laymann * ex Navarro, Suarez, Co- « ninck, etc.), nisi in necessitate, cum ve- « nia episcopi (si is adiri possit, alioqui • sine ea, ut habet card, de Lugo ·) cele- « brare aut mortuos sepelire ». [Ita etiam Salmant. ' cum Lugo et Philiberto].

Necessitas autem sufficiens censetur, si populus non habet aliam ecclesiam, ubi Missam audiat. Si vero ecclesia polluitur incepto canone, sacerdos utique Missam prosecui debet. — Palaus, Suarez, Co- ninck, Laymann cum Salmant.4.

Quaeritur: *an celebrans in ecclesia polluta incurrat aliquam poenam ?*

Celebran*
«η delectla
pollutA:

Silvester 5, Azor ·; et Graffius, Nal- dus, etc., apud Escobar ', dicunt incurrere suspensionem ab ingressu ecclesiae; ex cap. *Episcoporum, de privil., in 6°*, ubi celebrantes in locis interdictis (ut ibi di- citur) *ingressum ecclesiae sibi naverint interdictum*. — Sed negant probabilius Suarez ·, Laymann ·, Lugo 10, Benedi- ctus XIV **, Salmant. ** et Escobar *. Ra-

Probabi
Hui nullam
poenam in-
currit.

1 Lib 5, tr 5, cap. 5, n. 7, uteri. 2. · Aavar., Man., cap 25, η. 83 Suar , disp. 81, «ect. 4, v. *His positis*. · Conindt, qu. 83, n. 237. — · De Euch., disp. 20, n. 63. — · Tr. 5» cap. 4, n <4. Lu^o, loc. dt. PMlib. Marchin., tr. 3, part. 3, cap 10, η 2. — Palaus, tr. 22, punct. 8. niun. H. Suar., loc. dt.. sect. 4, i. f. · Couinck, qu. 83, num — Laym., lib. b. tr. 5, cap. 5. n 13, v. *Addert dum quarta*. - « Loc dt., n. 61 — 1 V. *Consecratio II*, qu. 9. — · Part. 1. lib. 10, cap. 26, qu. 16. — Graff., Dtos. Ur., past. I, lib. 2, cap. 48. n. 28. * Nald., Sum., v. *Ecclesia*, num. 25. * 1 Lib. 21» num. 3b6. — * Disp. 81,

tio, quia textus non loquitur de celebra- tibus in templo polluto, sed interdicto per interdictum generale: differt autem tem- plum esse interdictum et esse pollutum. Tanto minus incurreret irregularitatem, ut recte ajunt Escobar '4, Salmant. 16 et Be- nedictus XIV 10 (contra Hostiensem); quia violatio ecclesiae non est censura, per cujus violationem incurratur irregula- ritas.

362. - < Addo 1°. *Ecclesia* : quia ora- • toria, etsi deputata ad cultum divinum, « cum tamen benedicta non fuerint, nisi « in ipsis exstet altare ad facienda divina « (ut Bonacina *), non sunt capacia viola- « tionum. — Quod etiam consequenter de « hospitalibus docent Navarrus °), So- « tus a), etc. ; sed probabilius contrarium « docent alii cum card, de Lugo ,e.

« Addo 2°. *Interius*: quia quod fit in β «1«1> » turri, sacnstia, supra tectum vel forni- lBf, .. « cem, in crypta, sub pavimento (nisi sit '""«r « sepultura, aut singulariter benedicta), « non violat ecclesiam ». — [Cum Sal- mant.,e cum Dicastillo, etc.].

363. - * Addo 3°. *Nisi reconcilietur*. quomodo eccioii condikm « quod fien debet ab episcopo, vel sacer- < dote ex privilegio Papae (quale supe- « riores regularium pro suis templis ha- « bere, ex Avila notat a» Diana), si fuit « consecrata » [Modo adhibeatur aqua be- nedicta ab episcopo, vel a seipsis, si distet episcopus duabus dietis, ut ait Ronca- glia20 cum aliis]: «quod praesumendum

sect. 4. v. *Std quaeret*. — · Lib. 5, tr. 5, cap. 5, n. 7. — “ Dup. 20. num. 52. — 11 De Sacrif. Mias., lib. 3. cap. 7, num. 4, (aL, sex. 2, cap. I, § 2. v. f.). — 11 Loc. dt», num <4. — “ Lib. 21, n. 368. — « Loc. dt. — “ Tr. 5, cap. 4, num. 64. — “ Loc. dt.. num. 4. — I/osiistis., m cap. ult., de consecr. eccle*, num. 7; et in cap. *Clarsci*, de clerico excorn., n.2. — n De Matrim., qu. 4. punct. ult.. num. 9. — “De Euch., dup. 20, n. 60. — · Tr. 5, cap. t, num. 67 et 69. · Dteast., tr. 5, de Sacrif. Mis», disp. 1, dub. 7. num. 115 — * De Sacrif. Mias., cap. 5. qu 1>, resp. 1.

villis ubi recreationis causa degunt; item, pro infirmis in eorumdem cellis, aut si in saecu- rium domibus infirmantur.

362 - *) Nec Navarrus nec Sotus id ex- presse dicunt, sed id videntur sentire. — Na- varrus enim, *Man., cap. 16, η. 32*, opinatur peccatum committi ab eo qui conjugalem co- pulam habet in loco sacro, sive consecrato sive tantum benedicto. — Atque hoc idem sentit Sotus *in 4, dist 32, art 3, conci. 3*,

addens ex hac copula locum sacrum indigere reconciliatione; « nomine autem loci sacri, in- telligitur corpus ecclesiae consecratae vel be- nedictae». Cum autem hospitalia nec conse- crata nec benedicta sint, videntur ex dictis non indigere, juxta hos auctores, ulla recon- ciliatione.

363. - *) Diana, *part. 4, tr. 4, resol. 91*, af- tert hanc sententiam pro quibuscumque eccle- siis et non pro ecclesiis regularium tantum;

• est si celebretur festum dedicationis.
« — Si vero tantum fuerit *benedicta*, potest fieri reconciliatio a simplici sacerdote aspersione aquae benedictae » [Debet tamen praecedere episcopi delegatio; ut notat Palaus et habetur in Rituali Romano *. Aqua autem potest benedici ab ipso sacerdote; ut Salmant. .; et Palaus cum Barbosa, Henriquez O, Laymann, etc., contra Toletum. Immo Benedictus XIV 4 ait: *Si (ecclesia) simpliciter benedicta fuerit, tunc idem Gregorius IX, in cap. Si ecclesia, de consecr. eccles., statuit, nulla praeobtentata delegatione, per simplicem sacerdotem, adhibita aqua benedicta, quam sanctam sive lustralem vocant, posse ecclesiam pollutam reconciliari*], « cum facultate episcopi, vel sine « ea secundum Dianaß. — Censeri etiam « reconciliatam, si sacrificium in ea peractum fuerit, docet Tamburinius d ex « Henriquez d), Sà et Diana *», esse probabile. Negat autem card, de Lugo" ». [Et cum de Lugo idem merito sentiunt Navarrus i), Laymann 7, Palaus 8 cum

* Th. 8, cap. 28, Rit. reconcil. eccles. violat. — 1 Tr. 5, cap. 4, n. 66. — Tr. 22, panel. H, n. 14. - *Barbos.*, de Otf. et Potest. epiK., alleg. 28. n. 57. - *Laytn.*, lib. 5, tr. 5, cap. 5, n. 12. — *ToUL*, lib. 5, cap. 8, n. 9. — 4 De Synodo, lib. 13, cap. 15, n. 2. — Part. 4, tr. 4, resol. 91. — *Sà*, v. *Etfisia*, n. 19. — Disp. 20, n. 62. — Lib. 5, tr. 5,

Azor «», quia nullibi habetur celebrationem succedere loco reconciliationis *λ Vide dicenda η. 380, v. J/ts].

364. - « Porro ecclesia, uti et coemeterium, violantur seu polluantur sequentibus casibus (non tamen nisi postquam res evulgata fuerit. Laymann *) ».

Nisi factum publice constat, ecclesia non censetur polluta, etiam respectu ipsius delinquentis. Salmant.¹⁰ et communiter. — Putat autem Elbel¹¹ (et citat Diana^a), Moya^a et Laymann^e cum aliis), quod ad ecclesiae pollutionem requiratur non solum notorietas lacti, sed etiam juris per sententiam declaratoriam iudicis. Sed hanc opinionem non censeo esse tutam; cum sit contra communem, quam tenent ipse Laymann^a, Palaus^a Salmant.⁴, Mazzotta⁸, Sporer^{le}, Croix⁷, Roncaglia⁸, qui omnes dicunt sufficere ad pollutionem notorietatem sive juris sive facti. Et hoc patet clare ex cap. *Significasti, de adult.*, ubi ob notorietatem tantum facti fuit declaratum ecclesiam esse reconciliandam. — Et ex eodem textu manifeste pariter de-

Ad pollutionem ecclesiae requiritur notorietas.

Sati^e c^t notorie facti.

cap. 5. n. IX — Tr. 22. punct. S, n. 14. — Lib. 5, tr. 5, cap. 5, n. 8. — Tr. 5, cap. 4, n. 67. — n. Decalof., part. 2, conter. 18, de Sacrilegio, n. 578. — « Loc. cit. — Tr. II, punct. 1, n. 2. — 14 Loc. dt., n. 67. — Tr. 5, diap. 4, qu. 2, cap. 3, § 2, qu. 2. — Part. 2, cap. 6, n. 441. — « Lib. 6, part. 2, n. 289. — De Sacnf. Miis., cap. 5, qu. 4, resp. 2.

sed eam non videtur amplecti. Nec pro hoc asserto citat Avilam.

b) Palaus, *tr. 22, punct. 8, n. 14*, hoc non habet

c) Henriquez id sane insinuare videtur, dum, *lib. 9, cap. 27, n. 6*, dicit ecclesiam, si solum benedicta sit, reconciliari per sacerdotem.

d) Tamburinius, *Method, eelebr. Miss., lib. 1, cap. I, § 4, n. 5*, probabile esse ait; sed contrarium vocat probabilius. — Henriquez autem, quem dtat, dicit tantum, *loc. cit., n. 6*: « Quidam ajunt ad reconciliationem sufficere quod bona fide sit semel celebratum in illa ecclesia polluta ».

e) Diana, *pari. 2, tr. 14, resol. 69*, id asserit, si bona fide ibi sit celebratum.

f) Navarrus, *Man., cap. 27, η. 256*, id non habet, etsi etiam a Laymann pro hac sententia allegatur.

r) Azor male citatur a Palao; hoc enim non habet, *part. 1, lib. 10, cap. 26, qu. 15*.

h) Et huic S. Alphonsi aliorumque sententiae accedit declaratio S. R. C., quae die 19 Aug. 1634 negavit ecclesiam pollutam per Missae celebrationem reconciliari. *Decr. auth.*,

η. 611, ad 2. — Ceterum de reconciliatione ecclesiae pollutae, haec ex decretis S. R. C. notanda sunt: Ie. Reconciliatio ecclesiae consecratae debet committi proprio episcopo, vel eo absente, alii episcopo: nec potest reconciliari nisi per episcopum, vel a simplicid sacerdote, de commissione Papae, aqua per episcopum benedicta Si vero ecclesia non sit consecrata, potest et debet lavari per presbyterum aqua exorcizato, quae in dies benedicitur a presbyteris. *Decr. auth., n. 246, 411 et 2612*. — Ecclesia autem reconciliata ab episcopo qui jurisdictionem non habet in loco, didtur bene reconciliata. *Ibid., n. 611 ad 3*.

364. - a) Auctores isti ab Elbel his verbis allegantur: « Juxto receptom DD. opinionem, videndam apud Laymann..., Dianam..., Moyam... et alios ». — Et revera Diana, *part. 6, tr. 6, resol. 27*, affert tantum aliorum opinionem; sed, *part. 11, tr. 2, resol. 59*, tuetur sententiam ipsius S. Alphonsi, dicens speculative probabile esse quod requiratur iudicis sententia, sed oppositum probabilius esse et in praxi sequendum. — Moya, *tr. 3, disp. 3, qu. 4, cap. 2, n. 6*, aliorum sententiam exponit. — Laymann denique, *loc. c/Z*, didtre-

ducitur, ut dicunt etiam Lessius *; et Escobar ' cum Navarro, Sanchez, Azor, etc., quod, cum crimen etiam secretum fuerit, si tamen postea fit publicum, sine nova culpa ecclesia censetur violata.

Qoonarn
homicidio
polluatur
eade«ia

« Γ. Per factum in ea homicidium
• mortaliter malum, seu injuriosum, sal-
« tem immunitati ecclesiae; quale etiam
« est, quod alias justum esset per senten-
« tiam judicis, nisi tamen reipublicae per-
« turbator aliter capi non posset. — Non
« est autem tale, 1°. quod fit casu vel ab
« amente; 2°. quod in sui defensionem;
« 3°. cujus causa data est extra ecclesiam:
• quia requiritur ut vulnus sive causa phy-
« sica fiat intra ecclesiam. — Vide card.
« de Lugo^a ».

Quaeritur: *an violetur ecclesia, si in-
fertur vulnus lethale sine sanguinis effu-
sione intra ecclesiam, et mors extra eam
contingit?*

Si vulnat
infertur in
ecclesia
et mors ne-
cidu'e xini:

Negant Suarez⁴, Azor⁴; et Diana⁴
cum Praeposito et Reginaldo b⁷; quia in
cap. *Proposuiti, de consecr. eccl.*, requi-
ritur (ut dicunt) quod mors intra eccle-
siam sequatur.

i. uir^uai.
cur tccu

probabilius affirmant Lugo l cum
communi, Laymann⁹, Salmant⁷; et Esco-
bar ¹⁰ cum Navarro, Coninck et Mar-
chino. Tum quia textus non exprimit
requiri mortem intra ecclesiam; cum ibi
dicatur tantum: *Homicidia contingunt
feri..., et aliquando vulnera inferuntur;*
et tunc requiri reconciliationem: ergo ex
textu nequaquam requiritur mors intra
ecclesiam secuta. Tum quia sufficit ad

1 De Jutt. el Jure. lib. 4. cap. 3. n. 86. — • Lib. 21.
n. 398 et W. • Aititur., Man., cap. 16, n. 32. i. f. • Sanch.,
de Matrim., lib. 9, diip 15, n. 11. • Aor, part. 1, lib. 10.
cap. 2b, qu. 13. v. *Quinta*. — ' De Euch., diip. 20, n. S3
et M. — • Diip. 81. acct 4 — • Loc. cit., qu. 13, v. *Quaeres*.
— • Part. 6. tr. 6, reiol. 26. • *Praepos.* qu. 83. ari. 3,
dub. 2, n. 152. — ' De Euch., dnp. 20. n. S3. — • Lib. 5.
tr. 5. cap. 5, num. 8, il. — » Tract. 5, cap. 4, num. 68. —
• Lib. 21 n. 371. - *Novar.*, Man., cap. 27, n. 256. • *Coninck*,
qu. KJ. n. 227. v. *Nota tecundo*, cum n. 229. - *Marchin.*,

quin notitiam juris vel facti. — Addo prae-
terea Elbe! non satis sibi constare; nam licet,
loc cit., requirat notorietatem facti el juris;
tamen *Sacram., part. 1, confer. 19, de Tem-
pore ct loco sacrif., n. 237*, dicit ecclesiam
pollui « per mortaliter peccaminosam ct no-
toriam (*site* notorietate juris, *sive* facti) hu-
mani sanguinis effusionem in ipsa ecclesia
lactam »

violationem ecclesiae, ut causa mortis
physica intra ecclesiam data sit (dicimus
physica; nam bene ajunt Escobar ll et
Lugo ”, non sufficere causam moralem,
nempe mandatum sive consilium homi-
cidii datum in ecclesia).

Et sic etiam violatur ecclesia, ut di-
eunt Lugo ”; et Escobar l4 cum Suarez, iV.cik (»
Graffio, Silvestro, Azor, Navarro, Tolet,
Avila, Reginaldo et Sayro (contra Diana c), “,n
et Persicum e) apud Escobar .&), si vulnus
fiat intra ecclesiam et sanguis fundatur
extra; quia ecclesia polluitur non tam per
sanguinis effusionem, quam per actionem
injuriosam qua causatur effusio. In textu
autem cap. *Sieccles., de consecr. eccl.* (qui
mox infra adducetur, ubi dicitur per san-
guinis effusionem ecclesiam violari), non
requiritur effusio intra ecclesiam: unde
semper ac adest percussio injuriosa cum
sanguinis effusione, violatur ecclesia. —
Idem dicendum, si aliquis existens extra
ecclesiam sagitta vel sclopo alterum occi-
dat; ut Salmant.,e.

Secus vero dicendum, ut bene ait Lu-
go ”, si vulnus infligatur extra, et intra
ecclesiam mors eveniat aut sanguis ef-
fundatur; quia tunc abest injuria in ec-
clesia.

365. - « II0. Per mortaliter malam ef-
« fusionem proprii vel alterius sanguinis
« vel seminis, causatam vel factam in tem-
« pio, licet non in templum. — Unde non
« violat:

« 1°. Si pauculae guttae effluent; quia
« non est effusio ». — [Ut dicunt etiam

tr. 3, part. 3. cap. 10, n. 7. — n Loc. cit. — ll Loc. dt.,
n. 53. — u Loc. cit. — 14 Loc. dt., n. 377. - *Suar.*, disp. 81.
sect. 4, v. *Secundo violafur.* - *Graff.*, *Deda. aur.*, part. 1,
lib. 2, cap. 48. num. 23. • *Silvest.*, v. *Consecratio II*.
qu. 5. § *Secundus*. • *Astor*, part. 1, lib. 10, cap. 26, qu. 13.
v. *Quaeres*. • *Navar.*, loc. dt., num. 256. • *Tolet.*, lib. 5,
cap. 8, num. 7. *Avila*, part. 5, disp. 7, dub. 1, concl. 2.
Pe^in., lib. 29. n. 181. - *Sayr.*, de Censur., lib. 5, cap. 16,
n. 5 et 8. — Lib. 21, n. 375. — « Tr. 5, cap. 4, n. 68. —
” Disp. 20, num. 53.

Quali tu*
gumii «at
eminu ef-
fatione pol-
luatur ec-
clewa.

h) Reginaldus, *lib. 29, n. 180*, loquitur
de casu plane simili, de illo scilicet qui ve-
nenum in calicem immisit, ex quo postea sa-
cerdos domi moritur.

c) Diana, *part. 6, tr. 6, resol. 47*, proba-
bilem quidem existimat sententiam quae ne-
gat eo casu pollui ecclesiam; « sed his non ob-
stantibus (concludit), quia video affirmativam
sententiam.... esse inter doctores communem,

communiter Benedictus XIV Elbel cum Felice Potestà; et Salmant.' cum Dicastillo, Philiberto et aliis. Idque patet ex cap. S» *ecclesia 10, de consecrat, eccl.*, ubi dicitur: *Si ecclesia non consecrata cujuscumque semine fuerit aut sanguinis effusione polluta, aqua protinus exortisata lavetur.* Nota τὸ sanguinis effusione, quae copiam significat].

« 2°. Si ex percussione vel vulnere levi, • v. gr. narium in rixa puerorum, etiamsi « copiosus sanguis effluat ». [Ita etiam Elbel*, Lugo; quia in hoc communiter non adest peccatum mortale. — Immo Sà4, Diana5; et Sotusc), Victoria, Fagundez, Marchinus ac Graffitis apud Escobar ., id extendunt etiam ad adultos; quia sanguis e naribus effluens non dicitur proprie effluere e vulnere, cum e naso facile soleat sanguis emanare. Sed probabilius Bonacina d>; et Escobar' cum Silvio, Coninck et Francisco Lugo, putant violari ecclesiam, si talis effusio accidat cum peccato mortali; quia tunc jam adest effusio graviter in ecclesiam injuriosa].

« 3°. Si fiat ex sectionae venae.

Felix Potest., tom. 1, n. 571. — ' Tr. 5, cap. 4, n. 69, • *Dicast.*, tr. 5. de Sacrif. Mi», diip. 4, dub. 7, n. 116. - *Philib. Marchin.*, tract. 3, part. 3, cap., 10, num. 8. — 1 Decal., part. 2, confer. 18, de Sacrilegio, num. 578. — 1 De Euch., diip. 20, n. 54. — 4 V. *Ecclesia*, num. 13. — 1 Part. 6, tr. 6, resol. 24. — *Victoria*, Sum., n. 99. - *Fa* fund.*, de 2' praec. Ecd., lib. 4, cap. 4, n. 18. • *Marchin.*, tr. 3, part. 3, cap. 10, n. 8. • • Lib. 21, n. 372. — ' Loc. cit., num. 374. • *SiMus*, qu. 83, art. 3, qu. 1, num. 2. • *franc. de Luro*, de Sacram., lib. 5, cap. 6, n. 50 et 51. —

non audeo ab ea recedere ». — Persicus pariter ab Escobar male dtatur; diserte enim, *de primo Offic. sacerdotis, lib. 1, cap. 7, n. 27*, tenet eodem casu ecclesiam pollui.

365. - a) Benedictus XIV, *de Sacrif. Miss.*, lib. 3, cap. 7, n. 4, (al., see. 2, cap. 1, § 2, v.f), requirit magnam copiam sanguinis humani; unde liquet, juxta eum, non satis esse ut pauculae guttae effluant.

b) Elbel, *Decal.*, part. 2, confer. 18, de *Sacrilegio*, η. 578, negat censi pollutam ecclesiam, si mulieres in ea rixantur, et una ab altera percussa, copiosum sanguinem e naribus effundat. Atque hoc etiam asserit Potestas, qui ceteroquin sententiam tenet quam S. Alphonsus ei tribuit.

c) Solus non satis accurate ab Escobar (ex Fagundez tamen) allegatur; loquitur enim, *in 4, dist. 13, qu. 2, art. 3*, de rixa puerorum. — Jacobus de Graffiis autem, *Decis.*

« 4°. Actus conjugal, quando excu- « satur a sacrilegio ». [Vide dicta de hoc, *Lib. III, n. 458*, v. *Tertia*].

« 5°. Fornicatio facta ab amente.

« 6°. Pollutio inculpata. Vide card, de « Lugo' ».

366. - « III0. Per sepulturam excommu- « nicati non tolerati vel infidelis (quo no- « mine hie non comprehendi haereticum « docet card, de Lugo'), etiam infantis; « ut ex can. *Ecclesiam, de consecr., dist. 1*, « docet Praepositus a). Quamvis, si pueri « parentes sint fideles negat Sayrus. — « Vide Bonacina ° ».

367. - « IV0. Per destructionem eccle- « siae ex toto vel majore parte »: [Parietum vel crustae. Palaus Salmant. « cum Suarez, Laymann, et Busenbaum infra n. 368, ad 2] « quamquam eo casu dica- « tur potius exsecrari quam pollui. — Non « autem, si solum tectum, vel si successive « per partes modicas destruat et refi- « ciatur ». [Etsi ecclesia tota renovetur. Palaus °; Salmant.14 cum Navarro, Barbosa, etc. Notant Salmant.15 cum Gabriele quod polluta ecclesia, polluitur etiam coemeterium; sed non contra]. —

Poltaitor per tepul-
foran ex-
communi*
can ritandi
vel infide-
lis.

Per de-
structionem
eccletiae.
saltem ex
nijori par*
te.

* De Euch., diip. 20, n. 54 et 55. — 1 Loc dt., n. 57. — Sayr., de Censur., lib. 5, cap. 16. n. 25. — “ De Matnm., qu. 4, punct. ult., n. 23. — ° Tr. 22, punct. 8, o. 13. — “ Tr. 5, cap. 4, n. 74. • *Suar.*, disp. 81, sect. 4. cas. 6. * *Laym.*, lib. 5, tr. 5, cap. 5, num. 15. — u Loc du num. 15. — 14 Loc dt., num. 76. * *Novar.*, Man., cap. 27, num. 257. v. *Sextus*, (al., n. 258). - *Barb.*, de Offic. et Potest. episc. alleg. 27, num. 19. — “ Tr. 5, cap. 4, num. 76. • *Gabr. a S. Vincent.*, de Mtssac Sacrif., disp. 3. qu. 3, v. *Terha polluitur*.

aur., part. 1, lib. 2, cap. 48, n. 25, scribit: « Etiamsi multum sanguinis exiret de naso (quod facile fit in rixa puerorum), non violaretur ecclesia ».

d) Bonacina, *de Matr.*, qu. 4, punct. ult., n. 20, haec dumtaxat habet: « Imo Graffius..., Coninck... et alii putant non sufficere emissionem sanguinis e naso, ut accidit in rixa puerorum, saltem quando non sufficit ad peccatum mortale». Quod ipse nec probat nec reprobat.

Coninck non sine formidine id asserit, scribens, qu. 83, n. 228: « Sed si deliberate inter majores fiat, non ausim hoc certo asserere», scilicet non pollui ecclesiam.

366. - a) Joannes Praepositus, *in qu. 83, art. 3, dub. 2, n. 158*, scribit: « Intelliguntur vero [hi canones] de infideli nato ex utero, non vero de eo qui adhuc latet in utero materno ».

« Neque etiam per desolationem, exerci-
tium haereticum, spurcitas hominum
« vel animalium istic stabulatorum, etc.;
« etsi deceat et praxis habeat, ut per epi-
scopum, vel saltem per sacerdotem cum
« aliqua caeremonia reconcilientur et ab-
« luantur: quod in simili casu intellige de
« altari. Laymann! ».

368. - « Quaeres: *Quid sit et quando
« fiat exsecratio seu resecratio?*

« Resp. Exsecratio dicitur, cum res
« sacra perdit suam consecrationem, ita
« ut de novo consecrari debeat: quod fit
« quando ita destruitur, ut formam et
« usum suum perdat.

« Unde resolves:

« 1°. Polluta ecclesia, polluta etiam sunt
« altaria ejus fixa. — Non tamen exsecrata
« ecclesia, exsecrantur altaria; nec contra.

« II0. Ecclesia exsecratur, 'si parietes
« secundum majorem partem destruantur,
« vel omnis eorum crusta, aut major sal-
tem pars simul auferatur. — Secus au-
tem, si una post alteram. Vide card.
« Lugo * ».

Et hoc etiamsi per intervalla hebdo-
madarum vel dierum ecclesia tota nova
fiat; ut Suarez-, Laymann4; et Palaus 6
cum Silvestro, Sà a) et Barbosa. Quia
quaecumque pars accedens manet conse-
crata; cum magis dignum trahat ad se
minus dignum. — Idque procedit etiamsi

1 Lib. 5, tr. 5, cap. 5. n. 14. — * De Each., diip. 20, num. 64 et neqq. — · Dtp. 81, sect. 4, cas. 6. — · Loc. dts» n. 16. — » Tr. 22, punct. 8, n. 15. · SUwst., v. Consecratio II, qu. 4, v. Tertius ci/. · Barb., de Offia et Potest, epise., allej. 27, n. 19. — · Loc. cit., num. 15. — 1 Lib. 5, tr. 5, cap. 5, n. 15. — · Loc. cit, cap. 6, n. 3. — · Tr, 22, punct 9. n. 9. - Vasq.t disp. 233. cap. 2, n. 13. -

368. - Sà, v. Ecclesia, n. 18, dicit eccle-
siam exsecrari, « si major pars parietum si-
mul corruat ».

h) Navarrus, Man., cap. 27, n. 257, y. Se-
xtus; Suarez, loc. cit.; Barbosa, loc. cit., ita
sentire videntur eo quod absolute negant
nova consecratione indigere ecclesiam, si pau-
latim et successive liat reparatio; nec men-
tionem laciunt de illa intentione.

1 De hac re S. R. C. declaravit nova
consecratione non indigere ecclesiam in qua
nova incrustatio interna ex materia marmo-
rea superinducta est, et prior incrustatio in
qua depictae erant cruces per totum inter-
num ecclesiae spatium decussa luit, et id qui-
dem insimul non successive; sed iterum de-

adsit animus totam ecclesiam destruendi;
ut ait Palaus 0 cum Navarro b), Suarez bl,
Barbosa b), etc. Quia intentio illa non offi-
cit quin consecratio perduret

« Non autem si tectum corruat; quia
« consecratio est in parietibus. — Vide
« Laymann 7 ».

369. « IIIe. Altare exsecratur:

1°. « Si, cum fixum est, lapis conse-
cratus removeatur ab inferiore strue-
tura ».

Ita ex cap. Ad haec et cap. Ligneis,
de consecr. eccl. Intellige hoc de mensa
totaliter consecrata, ita ut in qualibet ejus
parte possit sacrificari. — Non exsecratur
tamen altare, si aliqui tantum lapides
structurae dimoveantur; ut docent Sua-
rez b), Laymann -, Palaus °. Immo Vas-
quez et Suarez, apud eumdem, dicunt non
exsecrari altare, si tota mensa cum lapidi-
bus quibus inhaeret, alio transferatur;
quia textus non loquuntur de separatione
a loco, sed de separatione a structura.
Haec de altari fixo. Sed altare portatile
minime exsecratur, si ara moveatur a li-
gnis, sive a capsula, ubi ara est inclusa.
Capsula enim illa non pro forma, sed ad
custodiam et ornatum tantum instituta
est; ut recte dicunt Suarez °, Laymann II;
et Palaus 14 cum Sà, Silvestro, Vasquez,
Abbate et Coninck, contra Paludanum et
Angelum Textus autem prohibentes

Suar, disp. 81, sect. 5, v. Tr/r/id. — ° Dtp. 81, sect. 5, v. Tertio. — II Lib. 5, tr. 5, cip. 6, num. 3. — II Tr. 22, punct. 9, num. 10. · Sd, v. Altare. · Silvest., v. Altare, n. 6. - Phsc., dtp. 233, c*p. 2, n. 15. - Abb. Panorm., in cap. 1 de consecrat, ecclct. vel altar., n. 3, v. Unde sciat. · Coninck, qu. 83, num. 239, — Palud., in 4, ditt. 13, qu. 2, art. 4, conc. 2, n. 16.

pingendas et apponendas esse cruces in parie-
tibus, in testimonium peractae consecrationis.
Decr. auth., n. 3545; cfr. etiam n. 3651,
ad 1 et 2.

369. - Et habetur in decr. auth. S. R. C.,
n. 2599, 3198, 3504, ad 1. Non tamen re-
quiritur ut altare loco dimoveatur. Etenim
S. R. C. declaravit altare fixum, cujus tota
mensa c suis stipitibus est sublevata, quamvis
non omnino dimota fuerit, exsecratum esse,
nec satis esse ut novo caemento ipsis stipitibus
firmetur et conjungatur; sed omnino nova
consecratione indigere. Ibid., n. 3605, ad 7.

Suarez, disp. 81, sect. 5, v. Tertio, hunc
casum tacitus omittit.

Angelus, v. Altare, n. 2, ait exsecrari

Altct
fixum a
ecrittr
remotio

Utramque
exsecratur
(Mrai i frx
rtione

Secui Yero
poruttk

Ara ne-
c3H Seri ex
bai la*
pdibus.

separationem loquuntur tantum de al-
tari fixo.

Nota hic autem decretum S. C. Rituum,
editum die3Decemb, 1661 (apud Merati °),
ubi sic dictum fuit: *Habens indultum a
Sede Apostolica erigendi oratorium pri-
vatum in propria domo, si quis voluerit
ibi aedificare altare ligneum, non indiget
facultate apostolica; dummodo altare li-
gneum cum sacro lapide parieticolligatum
amovibile non sit, et altaris portatilis ima-
ginem non prae se ferat.* — Vide n. 424,
ad 13.

« 2°. Si ita frangatur (sive fixum sive
portatile sit), ut in nulla ejus integra
« parte calix cum patena possit consi-
stere ».

Secus, si in aliqua parte calix et pa-
tena cum hostia consistere possit ut
Salmant. * cum Lugo, Palao, etc.; item
[Contin. I Tournely -, ex cap. 3, de consecr.
eccles., ubi praecipitur altaris tabula de-
nuo consecrari, si... enormiterfractafue-
rit, saltem ex majore ipsorum parte, ut
ait Tamburinius 4.

Au autem ara possit fieri ex duobus
lapidibus conjunctis? — Affirmant Hur-
tadus et Pasqualigo, apud Croix -. — Sed

1 Series décréter., n. 3P3. Habetur inter decreta auth. S. R. C., n. 1219. — · Tr. 5, cap. 4, n. 79. - Lugo, disp. 20, num. 67. - Palaus, tr. 22, punct. 9, n. 7. — · De Sacrif. Mm., cap. 9. art. 2, sect. 7, qu. 7, resp. 3. — · Method, celebr. Misa.» lib. 1. cap.5, § I. n. 12. — Thom. Hurtad., Résolut mor., tr. 2, cap. 6, resol. 23, num. 257 et 258. · Pasqual., de Sacrif. nor. legis. qu. 694. - · Lib. 6, part. 2, num. 314. — · Tr. 5, cap. 4, n. 80. — · De Sacrif Miss., cap. 9, art. 2, sect. 7, qu. 2. — * Method, celebr. Miss., lib. 1, cap. 5, § I, num. 6. — Lugo, dtp. 20, num. 75. — · V Altart, n. 1. — ° Part. 1, lib. 10, cap. 27, qu. 8. —

altare portatile, si amovetur a ligno, « quando
lapis est ita parvus quod non potest continere
calicem cum hostia, co modo quo debet super
ipsum poni ad celebrandum ».

Salmant., Lugo et Collet haec habent
de altari portatili; sed Lugo dicit id intelli-
gendum ita esse, non · ut totus pes calicis et
tota patena debeant esse super partem lapi-
dis, sed tanta pars utriusque, ut sufficiat ad
sustentanda illa ne cadant». — Idemque dicit
Tamburinius, ut refert S. Alphonsus, nempe
altare portatile exsecrari, « quando ita fran-
gitur, ut illi non valeant superponi calix et
patena, saltem cx majori parte ipsorum ».

Et ita declaratum est a S. R. C., die
17 Junii 1843 in una Fatten. De quodam al-
tari fixo cujus « mensa non ex integro lapide,
sed ex parvis sex lapidibus ad formam unius

communissime et rectius negant Sal-
mant. ·, (Contin.] Tournely', et Tambu-
rinius · cum aliis ·).

« 3°. Si spolietur sepulcrum. — Quod
« tamen quidam negant, ut Lugo, Tambu-
rinius D ».

Dubitatur hic 1°. An reliquiae Sancto-
rum sint necessariae ad consecrationem
altaris?

Prima sententia affirmat: quam tenent
Silvester*, Azor10, Habert11, (Contin.]
Tournely ·; Armilla, etc., apud Escobar °.
— Probatur 1e. ex can. Placuit, de consecr.,
dist. 1, ubi praecipitur everti altaria quae
carent reliquiis: et idem habetur in con-
cilio Carthaginensi V, can. 14. Probatur 2°.
can. 7, (sess. <§] concilii Nicaeni II, ubi
dicitur nullum templum consecrari sine
Sanctorum reliquiis. Probatur 3°. ex con-
suetudine Ecclesiae, quae satis indicatur
per orationem illam quae dicitur in Missa:
*Oramus te, Domine, per merita Sanctorum
tuorum, quorum reliquiae hic sunt, etc.*

Secunda vero communior sententia
negat reliquias esse necessarias. Et hanc
tenent Suarez '4, Laymann Lugo ·; Pa-
laus 17 cum Panormitano M, Vasquez et
Coninck, Viva', Elbel ·; ac Escobar*

u De Euch., part. 2, cap. 13, qu. 3. — · De SacriL Mm., cap. 9t art. 2, sect. 7, qu. 5. — Armil., v. Altarr, n. 5. · u Lib. 21, num. 420. — Concil. Cartag. V nomine (ord. tempor. III), anno 398, ap. Labbe, tom. 2, col. 1456. — Concit. Nicos*. II, anno 787. apud Labbe, tom. 8, col. 1251. — 14 Disp. 81. sect. 5, v. Tertio additur. — * Lib. 5, tr. 5, cap. 6, num. 8. — “ Disp. 20, num. 75. — n Tr. 22, punct. 9, n. 5. · Vasq , disp. 233, cap. 2, n. 16. · Coninck, qu. 83. n. 241. — u De Euch., qa. 5, art. 6, a. 9. v. Notandum /-. — ” Confer. 20, de Altari, etc., n. 259. — • Lib. 21. n. 422.

unitis constructum » erat, quaerebatur utrum
censendum esset consecratum. Et S. C. re-
spondit: · Reiterandam esse altaris consecra-
tionem, dummodo mensa ex integro lapide
constituatur; alioquin si hoc commode fieri
non possit, parvus lapis medius collocatus,
consecratur ad instar altaris portatilis ». Decr.
auth. S. R. C., n. 2862, ad 1.

f) Tamburinius, loc.cit., n. 15, utique negat
violari altare, si reliquiae amoveantur; sed
subdit: « Haec scripsi in prioribus editionibus;
sed invenio nunc contrarium fuisse declara-
tum a S. C. RiL., quae vult aram subreptis reli-
quiis, etiam si fracta non fuerit, debere iterum
consecrari ». Ita apud me in edit Veneta 1726.

1c) Panormit., >1 cap. 1, de consecr. eccl.,
n. 2, videtur potius priorem sententiam am-
plecti, quidquid dicat Palaus.

cum Angelo *, Astensi k), etc.; et probabilem putant Croix et Merati i). Ratio, quia (ut dicunt) nullibi habetur de reliquiis apponendis expressum praeceptum. — Illud enim quod exstat in citato can. *Placuit*, et can. 14 Carthaginensis ajunt non esse alicujus concilii generalis. Illud autem quod habetur in concilio Nicaeno, dicunt intelligi de reliquiis requisitis in ecclesia, non autem in omni altari; saltem tale praeceptum (ut censent), si unquam adfuit, per contrariam consuetudinem est abrogatum. Ad orationem autem illam Missae: *Quorum reliquiae, etc.* respondent intelligi sub conditione si adsint.

Pnm* *««
lentia, te
ncrid*

His tamen non obstantibus puto non recedendum a prima sententia. Tum propter universalem contrariam consuetudinem: quam non immerito Tournely censet firmatam ex eo quod (ut advertit cum Silvio) in antiquo Missali praecipiebatur omitti praedicta oratio in Missa, si desint reliquiae; at posteriora Missalia hanc exceptionem abstulerunt. Tum propter decreta S. C. Rituum mox infra adducenda, ubi declaratur exsecratum altare a quo removentur reliquiae vel frangitur sigillum. Unde satis probatur reliquias esse necessarias ad altaris consecrationem. — Et clarius hoc declaratum fuit alio de-

Contin. Toitm., de Sacrif. MitK, cap. 9, art. 2, sect. 7, qu. 5. - *SiMui*, qu. 83, art. 3, qu. 5. — » Confer. 20, de Altari, etc., n. 259. • *Anacl. Reiffenit.*, Jua can., lib. 3, tit. 40, n. 3» et 40. — • Lib. 21, n. 426. • *Franc. Lugo*, de Sacraro., hb. 5, cap. 7, n. 25. • *Coninck*, qu. 83, n. 240. • • Lib. 6, pari. 2, n. 306. — • Lib. 5, tr. 5, cap. 6, n. 9. — 1 De Euch. n. 371, reap. 3. — • Part. 2, cap. 6, n. 376. — ' De

creto 19 Januar. 1614 apud Croix *), ubi dictum fuit permitti altare portatile ligneum, *dummodo habeat reliquiarum repositorium*.

Dubitatur 2°. *Au altare amittat consecrationem, si frangatur sigillum, vel removeatur sepulcrum cum reliquiis?* — Nomine *sepulcri* intelligitur locus ille in quo reliquiae reconduntur: nomine vero *sigilli* intelligitur parvulus ille lapis quo sepulcrum clauditur.

Prima sententia negat. Et hanc tenent Suarez 'f Elbell cum Anacleto; et Escobar ' cum Francisco Lugo et Aversa "«*¶* item Sotus Vasquez 'J, Coninck, Tamburinius apud Croix a: qui probabilem putat cum Laymann⁴. Utuntur eadem ratione qua supra, nempe quia non constat de praecepto quod reliquiae sint necessariae ad consecrationem altaris.

Secunda tamen sententia communior affirmat. Et hanc tenent Holzmann @, Sporer⁴; [Contin.] Tournely ' cum Pontas, Habert; Laymann⁸ cum Silvestro, Angelo, Durando, Henriquez % etc. communiter (ut asserit); item Bonacina, Sà, etc., apud Palaum '. Ratio, quia (ut ait Laymann) talis est consuetudo ecclesiarum, ut altaria, fracto sigillo vel amoto sepulcro, iterum consecrentur. — Et hanc sententiam

Sacrif. Miis., cap. 9, art. 2, »ect. 7, qu. 7, resp. 3, v. *Au excretur*. • *Pontat*, v. *Altare*, cas. 7. • *Habert*, de Euch., part. 2, cap. 13, qu. 3. — • Lib. 5, tr. 5, cap. 6, n. 9. - *Stlvest.*, v. *Altare*, n. 6, qu. 8, v. *Quarto*. • *Angel.*, v. *Altare*, n. 2. • *Durand.*, Rational., lib. 1, cap. 6, num. 34, — *Bonac.*, de Euch., qu. uh., punct. 9, num. 15. • *Sri*, v. *Altare*, n. 1. • • Tr. 22, punct. 9, n. 6. — *Laym.*, loc. cit., v. *Nthilonunui*.

Qaid ».
«epulcrus
et sigiller?

Fritlo »
gilks rd r?
moto Hpti-
ero, alun
non exit-
eratur >
xta alio».

Sentenlia
jfiirmiBi
tenendi.

Angelus, v. Altare, n. 3; Astensis, *Suffi.*, lib. 6, tit. 29, art. 1, i. l., ita docent de altari portatili.

Croix, hb. 6, part. 2, n. 306, hanc sententiam probabilem existimat, eam videlicet quae negat amitti consecrationem si sepulcrum removeatur aut frangatur.

i) Merati, part. 2, tit. 4, Nov. Observ., ft. 3, supponit potius quam expresse dicat: quaerit enim utrum sit omittenda particula orationis *Oramus te, Domine*, « si ex dispensatione apostolica vel ex incuria, nullae in altari conserventur reliquiae Sanctorum ».

* Quamvis Croix, lib. 6, part. 2, n. 2055, deer 143, ita referat decretum istud; attamen in decretis authent., n. 303, nulla prorsus tit mentio de reliquiis, sicut nec in tit. 20 rubricarum generalium Missalis, ad quem remittit decretum istud.

O Suarez, disp. 81, sect. 5, v. *Tertio*; Sotus, in 4, dist. 13, qu. 2, art. 3, v. *Sexto*; Vasquez, disp. 233, cap. 2, n. 16 et 17, ita sane videntur tenere, in quantum negant reliquias ad consecrationem altaris requiri.

"O Aversa, quamvis citetur hic ab Escobar, videtur potius contrariae sententiae adhaerere; scribit enim, qu. 11, sect. 13, v. *Deperditur*, altare portatile consecrationem amittere, • quando taliter frangitur, quod non remaneat pars, praesertim illa in qua est sigillum seu sepulcrum quod dicitur reliquiarum, apta ad sacrificium, id est capax calicis et patenae ».

»0Tamburinius hic utique citatur a Croix; sed vide notam d supra.

Henriquez, lib. 9, cap. 28, n. 1, altare portatile in capsula lignea inclusum negat exsecrari, • nisi esset in caelatura sigillum et reconditorium reliquiarum ».

tenendam censeo ex decretis S. C. Rituum ^f Nam die 5 Martii 1603 sic declaravit: *Altare portatile tunc consecrationem amittit, quando frangitur vel loco movetur repositorium reliquiarum* (apud Pittonium ¹). Item, die 5 Martii 1633 decrevit: *Celebrari non potest super altare, a quo furtim, non amota nec fracta mensa, subtractae fuerunt reliquiae a militibus, nisi altare de novo consecratur* (apud eundem Pittonium ²). Item, die 21 Junii 1710 sic respondit: *Si... (altare) fuit consecratum ad modum altaris portatilis, non exsecratur in quavis remotione; sed tantum quando frangitur sepulcrum reliquiarum* (apud Pittonium ³).

Attamen dicunt Tournely et Sporer quod, urgente necessitate, non erit illicitum in tali altari celebrare.

Hic obiter notandum aliud decretum S. Congregationis, editum die 10 Nov. 1599 (apud Pittonium ⁴), ubi dictum fuit: *Si sub altari, vel sub ejus gradibus, humata sint defunctorum cadavera, non est ibi celebranda Missa donec alio transferantur* i). Idemque confirmatum fuit die 15 Junii 1635 (apud Pittonium ⁵). — Notat tamen Croix ⁶ quod si cadavera sint humata pro-

funde in cella aliqua, sub alio fornice constructa, non videtur prohiberi super illam dici Missam: tunc enim cadavera videntur satis separata ab altari; neque tunc super ea cadent verba: *quorum reliquiae hic sunt*.

370. - ⁷ IV0. Calix exsecratur si notabiliter frangatur; vel ita ut fiat inutilis ⁸ ad usum sacrificii, v. gr. si foramen sit in fundo, licet minutissimum »; [Non vero si foramen sit in loco superiori, ita ut calix bene possit sacras species retinere. Roncaglia ⁹ cum Diana] « vel si figura destruat. — Non tamen si in tornatili pes separetur a cuppa; quia in tornatili consecratur sola cuppa. Bonacina ¹⁰ ex Suarez, etc. ». — [Vide infra hic, *Dubit.* 4j.

« Neque exsecratur si pereat inauratio. ¹¹ Unde licet communiter calix et patena, post novam inaurationem, quoad eam partem qua Christi Corpus vel Sanguinem contingunt, denuo consecrentur; id tamen necessarium non esse docent Durandus, Coninck et alii (contra Suarez, Bonacina et alios): etsi deceat ut abluantur aqua benedicta. Ita Diana ¹² et Laymann hic; item card. Lugo ¹³ ».

¹ De Ritib., n. 178 (in 2^a edit., n. 184). — ² De Ritib., num. 649. — ³ De Ritib., num. 1687. (edit. Venet. 1740). — *Contin. Tourn.*, de Sacrif. Miss. cap. 9, art. 2. ⁴ect. 7, qu. 7, reip. 3. — *Spor.*, part. 2, cap. 6, num. 376. — ⁵ De Ritib., n. 95. (in 2^a edit., n. 100). — ⁶ De Ritib., n. 672. — ⁷ Lib. 6, part. 2, num. 2067. — ⁸ De Sacrif. Mitt., cap. 6, qu. 4. ⁹ Diana, Coord., tom. 2, tr. 1, resol. 176. Cfr. ipsum

Diana, part. II, tr. 8, resol. 31. — ¹⁰ De Euch., qu. ult., punct. 9. num. 20. — *Suar.*, disp. 81, sect. 7. v. *JRur\$ns tnqirt.* — *Durand.*, Rational., lib. I, cap. 6, o. 35 et 36. — *Coninck*, qu. 83, num. 240. — *Sttar.*, loc. dt., v. *Aha aultn.* — *Bonac.*, loc. OU, num. 19. — ¹¹ Part. 2 tr. IS, resol. 3. — *Laym.*, lib. 5, tr. 5, cap. b, n. 7, — ¹² Diip. 20, n. 91 et 95.

¹⁴ S. R. C. plura de hac re edidit decreta. Et primo quidem quoad altare fixum, declaravit S. Congregatio illud indigere nova consecratione si lapis pro sigillo sepulcri inserviens, ob defectum calcis sepulcro non haerens, manu amotus et sublevatus ac postea repositus est. *Dccr. auth.*, n. 3106; et n. 3162, ad 5. Exsecrari pariter altare fixum, cujus mensa lapidea scissa est in duas partes fere aequales, ita tamen ut hujusmodi scissura maxime afficiat sepulcrum reliquiarum, etsi ambae partes non sint sejunctae gradibus superioribus altaris ipsius aut a stipitibus suppositis (*Ibid.*, u. 3497, ad 1). — Quoad altare portatile, affirmat eadem S. C. illud exsecrari, « si fractum sit sepulcrum vel ejus operculum, aut etiam solummodo si hoc amotum fuerit ». *Dccr. auth.*, u. 2391 ad 1; non vero si fractum fuerit sigillum episcopi cerae scilicet impressum, quod ceteroquin apponi non debet. *Ibid.*, ct u. 3726, ad 3. Pariter altare portatile non exsecrari si sepulcrum non fuit

apertum, sed tantummodo novo caemento firmatum. *Ibid.*, u. 3379. Neque exsecrari altare portatile cujus sepulcrum non fuit apertum sed rimula quaedam cernitur inter sepulcrum ipsum et ejusdem operculum; et episcopus cum maltha benedicta operculum firmet. *Ibid.*, u. 3504, ad 2. Censeri tamen exsecratum altare portatile, cuius lapis sepulcri aliquas habet scissuras, etsi illae ita inter se adhaereant, ut nullimode dubitari possit de reliquiarum authenticitate. *Ibid.*, n. 3497, ad 2.

9) Et haec habentur etiam in decretis, auth. S. R. C. 508.1030, 1333. ad 5; 2479.3339. Quenam autem distantia intercedere debeat inter altare et cadavera quae in coemeteriis vel ecclesiis sepulta sunt? Ad hoc quaesitum S. R. C., die 12 Jan. 11^W respondit: Cadavera ab altare tribus cubitis distare debere, et tres cubitos esse lere unum metrum longitudinis, atque hanc distantiam sepulcrorum ab altari sufficere ». *Dccr. auth.*, n. 3944, ad 2.

Quid de
cadaver:
bai «pulli»
prope alu»
re.

s. p««*i
inauratio.

Dubitatur 1°. *An exsecretur caltx si pereat inauratto?*

Ahi dKont
ettecran.

Affirmant Azor »), Paludanus b», etc., apud Escobar *. Quia tollitur subjectum immediatum consecrationis; cum tota unctio in superficie calicis fiat. — Negant vero probabilius cum sententia communi Lugo3, Sporer3; [Contin.] Tournely4 cum Suarez, Laymann, Silvestro, Angelo et aliis passim (ut asserit); et Escobar8 cum Coninck, Bonacina,Filliuccio, Armilla, etc. communiter, ut ait. Ratio, quia, licet unctio non fiat nisi in superficie, tamen tota moles calicis consecratur. Et patet quia, si calix non sit tornatilis, et ejus pes frangatur, etiamsi cuppa integra maneat, calix erit exsecratus, ut omnes communiter dicunt; ergo non in sola superficie consistit consecratio, sed in toto calice.

Dubitatur 2°. *An calix qui de novo inauratur, nova indigeat consecratione?*

De n a o
inaurato»
indiget no
crtione'il-
ita alio-.

Affirmant Suarez8, Azor7, Bonacina8; item Vasquez, Silvester, Angelus, Tabiena, etc, apud Salmant. . . — Quia calix consecratur propter contactum Sanguinis Christi; unde quando illius superficies non est consecrata, necessario requiritur ut calix dc novo consecratur.

Negant vero probabilius Laymann °, Lugo °, Elbel Tamburinius l8; Escobar ° cum Durando et Diana; item Coninck, Sà et Gabriel, apud .Salmant.l8 Et probabile putat Palaus *, atque valde adhaeret (Contin.] Tournely n. — Ratio, quia, cum sit communis doctrina (ut mox supra vidimus), quod calix amittendo inaurationem non amittit consecrationem; ita

pariter consecrationem non amittit si de novo inauretur. Prout, si ecclesia consecrata de novo dealbetur, nova non indiget consecratione, ut communiter DD. sentiunt; aut si corporali lacero aliqua exigua pars assuatur, haec etiam manet benedicta; ut clare infertur ex *cap. unie., de consecr. eccles. in 6°*, ubi dicitur magis dignum trahere ad se minus dignum.

Objiciunt: Licet calix remaneat consecratus, non est tamen consecrata superficies illa aurea quae sola immediate tangit Sanguinem Christi: pari modo ac si intra cuppam calicis alia subtilior cuppa poneretur, ista non fieret sacra. Ita Suarez et Vasquez. — Sed facile respondetur cum Lugo: Superficies illa per conjunctionem ad calicem consecratum, bene fit etiam sacra: sicut dealbatio ecclesiae et pars corporalis fiunt sacrae per adjunctionem, ut diximus. Item, si oleum non consecratum in minori parte consecrato immisceatur, ex ipsa mixtione consecratur; ut patet ex cap. *Quod in dubiis 3, de consecr. eccl.*, ubi dicitur: *Non negamus quin oleum non consecratum, consecrato possit oleo commisceri*. Alia autem est ratio cuppae in aliam immissae, quae utique est vas distinctum: alia, superficiei aureae, quae fit pars ejusdem calicis, et facit unum cum illo.

Omnibus tamen his praedictis non obstantibus, cum melius rem perpenderim c), judicavi quod, nova peracta inauratione calicis, denuo ipse est consecrandus. Ratio, quia tunc superficies calicis, quae imme-

S. Doctor
tenet w
tmetam »i
firmantem.

v. *Caltx*, n. 2. . Tr. 5, cap. 4. n. 90. — * Lib. 5, tr. 5, cap. 6, num. 7. — u Di»p. 20. num. 95. — * Confer. 20, de Altari, etc., n. 281. — ,f Method, celebr. Mise., lib. 1, cap. 1, §5. n. 6. — ° Lib. 21, n. 472 et 473. . *Durand.*, Rational., lib. 1, cap. 6, num. 36. . *Diana*, part. 2, tr. 15, resol. 3. — *Coninck*, qu. 83, n. 246. . Sd, v. *Calix*, n. 2, (edit, genuina). . *Gabr. a S. Vincent.*, di.tp. 3, qu. 3, y. *Fequiritur prar. créa.* . . Loc. cit., n. 90. — Tr. 22, punct. 10, n. 12. — ° De Sacrif. Mi'., loc. dt., v. *Major ut.* . *Suar.*, dhp. 81, °ect. 7, v. *Alia autem* — *Vasq.*, diip. 233, cap. 4, n. 33. — *Lugo*, dhp. 20, n. 95.

« Si sit conflatu[s] [calix] et in massam redactus totaliter, et iterum fiat, iterum benedici necesse est».

Haec additio est ex editione octava anni 1779; et concordat cum *Elencho II qu. reform.*, n. 26, dictae editioni adnexo.

diatum contactum habet Sanguinis Christi, sine consecratione remanet; tanto magis quod (ut testantur Barbosa et alii plurimi) talis est praxis Ecclesiae et recepta consuetudo calices denuo consecrandi, cum denuo inaurantur °). — Casu autem quo per longum usum inauratio deperdatur, puto probabilius dicendum cum Silvio et Ferraris non requiri novam consecrationem ad celebrandum cum hujusmodi calice; quia tunc viget ratio, quod calix semel consecratus, totus deinde per modum unius consecratus remanet. — Cum vero nova fit inauratio intervenit aurum de novo additum, quod non est consecratum, immediate Sanguinem tangens.

Dubitatur 3°. *An liceat celebrare in calice nunquam deaurato?*

c < - >> Affirmat Tamburinius!; quia (ut ait) ita usus obtinuit. Sed haec ratio saltem hodie non videtur subsistere; cum undique hodie usus sit in contrarium. — Id autem probabile censet Croix *D* cum aliis passim (ut asserit), forte alia ratione ductus, nimirum quia, etsi in rubrica ° dicatur: *Calix debet esse vel aureus vel argenteus, aut saltem habere cuppam argenteam intus inauratam, et simul cum patena itidem inaurata*; attamen in alia rubrica8 sic habetur: *Calicis cuppa debet esse aurea vel argentea, vel stannea; non aerea vel vitrea*, nulla mentione facta de inauratione: ex quo infertur, illius deficientiam non esse inter defectus computandam. Et in prima rubrica dici posset, requiri inaurationem tantum de congruitate et ad majorem decentiam; cum ibi simul

SiMus, qu. 83, art. 3, qu. 6, v. *Quaeritur 2.* — *Ferraris*, v. *Calix*, n. 16. — ! Method, celebr. Mise., Hb. 1, cap. 1.

d) Allegatio Barbosaе videtur desumpta a Ferraris, v. *Calix*, n. 14, sed falsa est; nam Barbosa, *loc. cit.*, id est *dc Offic. ct Potest, episcop.*, alleg. 27. »t. 38, id non habet.

*) Et ita declaravit S. R. C., calicem scilicet et patenam per novam inaurationem exsecrari et indigere nova consecratione. *Decret. auth.*, n. 2889, et 3082 ad *L*

f) Croix videtur probabilem existimare hanc sententiam, lib. 6, part. 2, n. 346, eo quod, si calix sit stanneus, non reprobatur opinionem eorum qui negant necessario esse inaurandum.

K) Contin. Tourn., *de Sacrif. Miss.*, cap, 9,

expresse requiratur calix aureus, vel saltem argenteus, et nihilominus, in secunda rubrica etiam stanneus admittitur.

Alii vero, ut Toumely *r*) et Lugo «■, dicunt non eximi a culpa veniali consecrantem in calice non inaurato, nisi paupertas excuset. Et hoc videtur probabilius; cum in prima rubrica dicatur quod calix *debet.... saltem habere cuppam argenteam.... inauratam, etc.* Idque confirmatum est ex communi consuetudine. — Nec obstat secunda rubrica, ubi permittitur calix stanneus; haec enim intelligi debet juxta textum in can. *Ut calix 45, de consecr., dist. 1*, ubi permittitur consecrare in calice stanneo, tantum ratione paupertatis: nec putandum est rubricam in hoc voluisse textui derogare. Unde, ne dicatur rubricam sibi contradixisse, dicendum est quod prima rubrica intelligenda est juxta secundam, nempe requirere calicem argenteum, nisi excuset paupertas; et sub eadem limitatione intelligi debet, cum requirit inaurationem.

Hic autem obiter notandum quod rubrica permittit calicem stanneum, sed non *aereum*. — Verum dicit Holzmann4 in hac rubrica non prohiberi calicem ex aere vel aurichalco inauratum; nam in citato textu *Ut calix*, in tantum talis calix vetatur, in quantum hic *ob vini virtutem aerugmem parit, quae vomitum provocat*; sed calix aereus inauratus aeruginem non parit. Et ideo ait Holzmann hoc usitari in Germania pro ecclesiis pauperculis *A

Dubitatur 4°. *An calix amittat consecrationem, si cuppa separetur a pede?* —

1, nuru. 3. — . Ritu» tervanda», Ut. 1, de Praeparatione, n. 1. — . De Defectib., iit. 10, n. 1. — ° De Each., n. 373.

Quid de
calice ae-
neo.

art. 2, sect. 8, qu. 6, resp. ad 1, dicit « sub gravi praeceptum » esse ut calix cum patena, si non ex auro, saltem ex argento fiat, nisi aliud ferat « gravissima locorum paupertas, quae etiam ab inauranda cuppa excusare potest». — Lugo vero, *disp. 20, n. 90*, affert auctores negantes rubricam obligare sub gravi, subdens: « Et ita videtur usus habere, quando fiunt ex argento ».

h) Holzmann dicit < omnino tolerari..., et adhiberi » posse et solere « in ecclesiis pauperculis », modo sint inaurati. Et addit in Germania invenire esse plures calices cupreos, bene Limen inauratos.

370. - «■ Azor,' part. 1, lib. 10, cap. 28, qu. 6. exsecrari calicem putat, si aurum ex toto simul decidit »,

Paludanus, *dist. 13, qu. 2, art. 5, concl. 2, n. 19*, quidquid dicat Escobar, non citatur ad rem, de alio enim casu tractat et dicit

Si cunp
Mupdfitxi.
ex«*ennur
«eparata a
pedi.

Si pr« «h
lomatilt-
separata
cuppa non
cx«ceratur

Quomodo
cateb sa-
crae CISC
crentur.

Si cuppa est *fixa pedi*, certum est apud omnes amittere consecrationem. Si vero pes sit *tornatilis*, etiam affirmant S. Antoninus*; et Paludanus, Silvester -, etc., apud Escobar *; quia calix per separationem jam formam amittit. — Sed communiter negant Suarez8, Bonacina *, Lugo *, Roncaglia *; et Escobar 7 cum Filliuccio, Aversa, Henriquez et aliis. Ratio, quia per talem separationem calix revera formam non perdit; cum ejus partes sine novo artificio jungi possint. 371. - « V' Vestes sacrae exsecrantur, « quando ita destruuntur ut perdant suum « usum; ut si cinguli parte te non amplius « cingere possis, vel si manica ab alba « separetur, etiamsi postea reparetur. — « Non perdunt autem, etsi attritis pars • aliqua assuatur; vel cinguli parti, aptae • adhuc ad cingendum, altera annectatur: • quia tunc accessorium sequitur princi- • pale. Card. Lugo, Tamburinius8 ». Ita dicunt etiam [Contin.] Tournely *, Salmant.10 cum communi, Tamburinius11; Elbel11 cum Laymann, Gavanto, et alii passim. Unde dicunt Suarez ’’, Bonacina ’’, Laymann ’’, [Contin.] Tournely et Palaus 17 cum Navarro ai et Coninck, quod *corporale* tum amittit benedictionem, cum redditurineptum diminutione vel fractione ad decenter continendum calicem cum patena *alba*, cum ab ea manica abscinditur: *cingulum*, cum ita rumpitur, ut neutra pars cingere possit: *stola*, cum non potest humeros operire; et idem dicendum, si aliqua ejus pars scinditur,

1 Pari 3. Ul 13, cap. 6 4 7. v. *Item nota.* — *Palud*, in 1 dist. 13 qu 2 ari. 5, concl 2, (n. 19). • • Lib 21. nara. <74 — 1 Diap. 81, MCI. 7, v *Rursus inquiri.* — • Dt Euch. qu ull. punct 9, n 20. — * Diip 20, num °3 — • De Sacrif Mita., cap 6, qu 4, —1 Lib. 21, n. 475 et 1/0. • *FitL*, tr. 5, num 132. qu II, eeci. 13, v. *Djbenl haec.* *Henriq.*, hb 9, cap. 29. n. 2. *Luito*, diap. 20, num. 99 • Method, cekbr. Mm., lib 1 cip. 3. 4 3, num. 1 el 2 — • De Sacrif. MIn, cap 9, irt 2, wtt 9, v. *Dico 5*, — “ Tr 5, cap 4, num 94. — ” Loc cit. — u Coaler. 20. dr Altari etc. n. 282 • *Laym*, lib 5, tr. 5. ap. 6. n 5, i. f *Gavunt.*, pan. 2 tit. 1, n. 2, lit r. —

0 Silvester, i Calix, *qu 2*, limitat, nisi scyphus esset taliter fabricatus, quod eo solo posset quis uti in celebrando et praeterea esset separatim a pede velut calix consecratus.

quamvis statim sarciatur, quia jam suam formam amisit. « Similiter, si stola vel casula duplicata, • facili separatione fiant duae, quarum » utraque apta sit ad sacrificium, non per- « dunt benedictionem. Tamburinius 18 ». [Ita communissime doctores cum Suarez ’’, Salmant.20; et SA apud Palaum 31]. « VI0. Partes avulsae a re consecrata, « destructa ejus forma, desinunt esse sa- « erae; v. gr. ligna et lapides ecclesiae « dirutae vel altaris. Ob respectum ta- « men ad rem sacram cujus sunt reliquiae, « non possunt applicari ad usus profanos « aut divendi sine licentia Papae. Statuae « autem sacrae et imagines templi de- « structi debent in alio collocari, et in « loco ecclesiae crux erigi. — Lacera « etiam paramenta aut vetustate consum- « pta debent igne absumi, et non adhi- beri ad usus profanos; ut habetur in can. *Altaris, de consecr., dist. 1*. Vide Suarez et Sà ’’, et Lavmann Tamburinius 34 tamen ex Palao, item Diana ’’, docent probabile esse quod non sit saltem mortale si mutata forma ad profanos usus applicentur, v. gr. calix confractus, alba dissoluta, frustula corporalis, etc. Vide supra *lib. 3, tr. 1, cap. 2, dub. 2* ». [Vide dicta *Lib. 3, n. 41*. Quibus adde id quod habetur in can. *Ligua, de consecr., dist. 1*, ubi Hyginus Papa sic statuit: *Ligua ecclesiae dedicatae non debent ad aliud opus jungi, nisi ad aliam ecclesiam; vel igni sunt comburenda, vel ad profectum in monasterio*. Advertunt tamen Salmant.w cum aliis communiter,

“ Diap. 81, MCI. 6, v. *Secundo.* — • De Euch., qu ull., punct. 9. num. 27. — u Loc. cit. — M De Sacrif Misa., up. 9 art.2, sect. 8, qu 11, rexp 4; et qu, 12. *Dico 5*. — 11 Tr. 22, punct. 10, n. 12. • *Coninck*, qu. 83. num, 251. — » Method, celebr. Miu«, lib. 1, cap. 9, § 3, num. 5. — ” Disp. 82, »sect. 2, i. f. — • Tr 5, cap. 4, n. 94. — Sd, v. Aftsse, n. 11. • “ Tr. 22, punct 10, num. 8. — *Suar.*, disp. 81. sect 8. v. *Ultimo pertinet.* — β V. *Sacra*, n. 4. — B Lib. 5, tr. 5, up. 6 n. 20. — M Method, celebr. Him., lib, 1, cap. 2, § 3, n. 2. • *Palaus*, tr. 8, disp. 1. punct. 6. n. 25.— • Part 5. tr. 13, resol. 76. — • Tr. 21, de Praec. decal., up. 10, q. 1<6.

371. - a) Non omnes hic citati auctores ponunt omnia haec exempla; et Navarrus, *Man., cap. 25, η 84*, nullum ex his habet, quamvis a Palao citetur. b) Quin etiam Tamburinius el Palaus nul-

Pane* a
vulsae da.
num cut
laciae.

Quid dt
illu (bo h
dum.

ReruUre*
eequutu ni
Admittere
extraneo»
Ad celebra-
tionem pro-
iSech.
*copo.

hujusmodi ligna non debere consumi in religiosorum coquina. — Praeterea dicit Silvester ’, lapides ecclesiae dirutae in religiosorum aedificiis collocandos esse; sed hoc nemo dicit eorum quos observavi, nec ullo textu video probatum]. Quaeres hic: *an liceat saecularibus sacerdotibus celebrare in ecclesiis regularium contra prohibitionem episcopi?* Videtur obstare Tridentinum ’, ubi: *Singuli* (episcopi) *in suis dioecesibus interdicant, ne cui vago et ignoto sacerdoti Missas celebrare liceat*. Sed responderi potest ibi dici *in dioecesibus suis*; sed

’ V. *Benedictio*, qu. 7. — • Sea-. 22, decr. de Observ.

lum in eo existimant esse peccatum, aut levissimum, ut addit Palaus. b) Et apud Pallottini v. Missa, § 8, *n. 27, 28 ct 29*, tres reperiuntur de hac re declarationes S. C. C. Prima est de die 29 Nov. 1670, qua significatur posse regulares permittere extraneo sacerdoti, habenti litteras dimissorias sui Ordinarii, Missam celebrare in eorum ecclesiis absque licentia episcopi dioecesani, nisi constet de ejusdem prohibitione. — Al-

ecclesiae regularium sunt exemptae a jurisdictione episcoporum: unde quasi loca extra dioecesim sita reputantur (ut probabiliter dictum est *Lib. I, n. 157*, v. *An vero*). Verumtamen refert Lezana -, S. Congregationem Concilii, sub die 2 Junii 1620 declarasse, non licere regularibus in suis ecclesiis ad celebrandum admittere presbyteros saeculares contra prohibitionem episcopi b). An autem hujusmodi declarationes obligent ut leges? Vide dicta *Lib. I, n. 106, Qu- 2*.

in celebr. M1». — 1 Sum. quaest, reful., cap. 12, n. 41, ad 12.

tera, anni 1594, juxta quam • episcopus..... prohibere potest regularibus ne in eorum ecclesiis, sacerdotes exteros saeculares divina officia celebrare permittant, nisi prius ab ipso episcopo visis litteris commendatitiis admissi fuerint -. — Tertia denique, de die 26 Julii 1626, quae statuit: « Non potest tamen [episcopus] prohibere regularibus peregrinis, necelebrent absque ejus licentia in ecclesiis suorum ordinum ».

DUBIUM V.

Quae sint requisita ad Missam.

372. *Praenotantur quae sunt praescripta in rubrica.* — 373. Γ. *Requiritur Akare consecratum.* — 374. II0. *Mappa triplex.* — 375. *Dub. 1. An sufficiant duae mappae, vel una duplicata. Dub. 2. An mappae debeant esse benedictae. Dub. 3. An tam mappae quam corporale debeant ex lino confici.* — 376. IIIIt. *Vestes sacrae et mundaе.* — 377. *Dub. 1. An sit mortale celebrare sine stola, manipulo aut cingulo. Dub. 2. An ob metum mortis liceat celebrare sine ulla veste sacra.* — 378. *Dub. 3. An praelati regulares possint sacras vestes benedicere. Dub. 4. An episcopi possint aliis delegare licentiam benedicendi vestes.* (Vide etiam n.381). *Dub. 5. An color vestium sit dc praecepto.* — 379. IV°. *Calix et Patena consecrata.* — 380. *An calices, vestes, etc., remaneant consecrata vel benedicta, st quis in eis celebret.* — 381. *An abbates possint benedicere calices, paramenta, etc., etiam pro ecclesiis alienis.* — 382. *Quibus sit licitum tangere vasa sacra, corporalia et vestes.* — 383. *Dc pyxide et materia ejusdem vel calicis.* — 384. *Dub. 1. An pyxis debeat consecrari.* — 385. *Dub. 2. An debeat benedici.* — 386. V". *Corporale benedictum.* — 387. *Quibus liceat lavare corporalia. Et an aqua lotionis omnino mittenda sit in sacrarium.* — 388. VI°. *Palla linea. - An sit mortale celebrare sine palla, vel ea non benedicta. Et an liceat duas pallas adhibere.* — 389. VII0. *Purificatorium. - An hoc debeat esse benedictum.* — 390. VIII0. *Missale.* — *An liceat in necessitate celebrare sine missali, vel cum missali de ritu diverso.* — 391. IX°. *Minister masculus. Dub. 1. Quale peccatum sit celebrare sine ministro.* — 392. *Dub. 2. An peccet graviter sacerdos celebrans ministrante vel respondente femina.* — 393. X°. *Crucifixus. - Dub. 1. An sit mortale, celebrare sine cruce aut crucifixo. - Dub. 2. An, manente in altari magna imagine crucifixi, aha crux requiratur. Et an crux et altae imagines Sanctorum debeant esse benedictae.* — 394. XΓ. *Candelae ex cera. - Dub. 1. An liceat celebrare cum candelis ex sebo vel oleo. - Dub. 2. An, cum uno lumine cereo. Et an cum quatuor candelis.* — 395. XII°. *An tipendium, pulvillus, bursa, velum et manutergium.* — 396. XIII°. *Capitis nudatio.* — 397. *Dub. 1. An sit mortale celebrare capite cooperto. Quid, si adsit causa sic celebrandi* — 398. *Dub. 2. An liceat celebrare cum caesarie fida.* — 399. *An rubricae Missalis sint directivae vel praeceptivae.* — 400. *An sit mortale omittere caeremonias leviores in notabili parte. Et quantum temporis sit in celebratione insumendum. Monitum.* — 401. *An omnia decreta S. C. Rituum rigore obligent.* — 402. *An liceat celebrare nudis pedibus, aut cum baculo, etc.* — 403. *De omissione partium Missae; et an repetenda omissa.* — 404. *De partibus ordinariis omissis.* — 405. *Quae omissio sit mortalis, et signanter in canone.* — 406. *Quae vero sit tantum venialis.* — 407. *Quae mutilatio sit mortalis.* — 408. *Dc purificatione calicis facienda.* — 409. *Dc partibus extraordinariis omissis: et etiam de lotione manuum.* — 410. *Dub. 1. Quomodo peccent regulares, nominantes in canone nomen generalis vice episcopi. Et quinam episcopus nominandus. Dub. 2. An peccet omittens orationes ante vel post Missam. Dub. 3. An peccent omittentes orationes ad vestes. Dub. 4. An peccet sacerdos non recitans in Missa solemm quae cantantur a choro. Dub. 5. Quomodo peccet celebrans voluntarie distractus.* — 411. *Quomodo peccet sacerdos addens aliqua in Missa.* — 412. *An liceat dicere Missam ante Matutinum et Laudes. Remissive ad n. 347.* — 413. *De iis quae voce alta vel submissa dicenda sunt.* — 414. *Dub. 1. An peccet ita submisso celebrans ut nec seipsum audiat.* — 415. *Dub. 2. An peccet recitans submisso quae alte dicenda sunt.* — 416. *An sit mortale alte dicere quae submisso sunt recitanda.* — 417. *An et quando liceat mutare Missam.* — 418. *In quibus diebus prohibentur Missae votivae.* — 419. *In quibus vero permittuntur. Et an tunc pro arbitrio passim dici possint.* — 420. *Qu. 1. An sit mortale dicere Missam votivam in diebus vetitis.* — 421. *Qu. 2. Ob quas causas in dictis diebus possint dici Missae votivae: 1. Ob necessitatem publicam. 2. Si milla ecclesia celebretur festum duplex. 3. Si exponatur SS. Sacramentum. 4. Si praesens sit cadaver, vel dicenda sit Missa anniversaria.* — 422. *Qu. 3. An obligatus dicere Missam votivam, satisfaciat si dicat currentem.* — 423. *Qu. 4. Quaenam sint advertenda circa modum dicendi Missas votivas. Et 1. De numero orationum. 2. De Missis habentibus introitum particularem, etc. 3. De Missis Beatorum concessis alicui ordini vel loco 4. De Missa SS. Trinitatis, Angelorum, Spiritus Sancti, B. V. Mariae et de Requiem, etc.* — 424. *Afferuntur aliqua decreta magis notabilia circa Missarum celebrationem. Quaeritur hic obiter quanam ex causa liceat exponere SS. Sacramentum.*

Rebrica
d* altari «
exornat»,

372. - Ante omnia hic refert praenotare rubricam Missalis, quae facit ad ea quae infra membratim dicenda sunt. —

In rubrica sic habetur: *Altare in quo SS. Missae sacrificium celebrandum est, debet esse lapideum et ab episcopo... con-*

secralum; vel saltem ara lapidea, similiter ab episcopo.... consecrata, in eo inserta, quae tam ampla sit ut hostiam et majorem partem calicis capiat. Hoc altare operiatur tribus mappis seu tobaleis mundis, ab episcopo vel alio habente potestatem benedictis: superiori saltem oblonga, quae usque ad terram pertingat; duabus aliis brevioribus, vel una duplicata. Pallio quoque ornetur coloris, quoad fieri potest, diei festo vel officio convenientis. Super altare collocetur crux in medio, et candelabra saltem duo cum candelis accensis, hinc et inde in utroque ejus latere. Ad crucis pedem ponatur tabella, secretarum appellata: in cornu epistolae, cussinus supponendus Missali; et ab eadem parte epistolae paretur cereus ad elevationem Sacramenti accendendus, parva campanula, ampullae vitreae vint et aquae cum pelvicula et manutergio mundo in fenestella, seu in parva mensa ad haec praeparata. Super altare nihil omnino ponatur, quod ad Missae sacrificium vel ad altaris ornatum non pertineat.

373. - « Resp. Haec sequentia:

Requiritur
dure con-
tritum.

« 1°. Et quidem sub gravi sacrilegio » [requiritur] « Altare consecratum ab episcopo vel abbate (hunc enim altaria, « calices et campanas posse consecrare, « etiam ad usum alienarum ecclesiarum, « docet Diana * cum Barbosa tt) et aliis « quatuor, ex declaratione cardinalium « et privilegio Innocentii VIII), vel sacer- « dote privilegiato, stabile vel portatile: « utrumque tamen ex integro lapide, quan- « tum ad superiorem mensam quae con- « secratur; debetque esse tanta, ut possit « capere calicem cum patena.

Hotliae
toper ara
manere de-
bent toto
sacrificii
ut in pore.

« Non sufficit tamen hostias esse in ara « consecrata dum consecrantur: verum • etiam debent (tam parvae quam ma- « gnae) in eadem relinqui tempore sacri- • ficii, et non alibi (licet supra aliud cor- « porale) deponi, v. gr. propter loci an-

Part. 3. tr. 2, resol. 15. — *lunae. VIII*, bulla *Kxpo scit tuae*, 5 id. April. 1489, in *Bullar. regu*. Rodriguez. — • Method, celebr. Miss., lib. 1, cap. 5, § 1, num. 4. — ■ Tr. 5, cap. 4, n. 79. • *fwgo*, disp. 20, n. (fi. — < Lib. 6, part. 2, n. 310. - *Aversa*, qu. 11, sect. 13, v. *Super hunc*. — *Vasq.*, diip. 233, cap. 4, n. 36. — • Loc. dt. — • Loc. cit.,

«gustias»; [Non igitur licet ante communionem ponere particulas consecratas extra aram; ut communiter Tamburinius*, Salmant. cum Lugo. Secus vero, post communionem; ut Croix 4 cum Aversa et communi, contra Vasquez.] « quia omnes « sunt unica victima, et per modum unius « offeruntur. — Quapropter rubricae Mis- « salis eas supra corporale, ante vel post « calicem, poni volunt.

« Hinc etiam minus recte faciunt qui, « consecratione facta, mox hostias minores « a se consecratas dant alteri sacerdoti di- « stribuendas populo. Quia, sicut sacerdos « non debet de sua hostia dare priusquam « ipse sumpserit; sic nec de aliis: cum « sint una victima et hostia, omnesque « orationes, oblationes et benedictiones « sequentes non minus spectent ad par- « vas hostias quam ad magnam, neque « ante sumptionem sacerdotis perfecte et « integre sacrificata sit victima. Card, de « Lugo . — Eum tamen qui contrarium « fecerit, a peccato saltem mortali; immo, « si necessitas fuit expediendi commu- « nem populi, ab omni excusat Tambu- « rinus . ».

374. - « IF. Ma ppa *linea triplex*. Etsi R«t«intor « enim secundum quosdam una duplicata; ne» mpitx. « immo, secundum Sà, Angelum, Azor T « et Laymann ., una simplex sufficiat in « necessitate: Missale tamen Romanum, « auctoritate Clementis VIII et Pii V « editum, expresse tres requirit .; uti et « Gavantus. Vide card, de Lugo. — Ut « ea benedicta sit non est omnino neces- « sarium; ut habet Silvester. Unde in ne- « cessitate vulgaris adhiberi potest, et aliis « usibus reddi. Laymann 10 ».

Repetamus hic ea quae in rubrica Mis- salis, ut supra, circa mappas praescri- buntur: *Hoc altare operiatur tribus map- pis seu tobaleis mundis, ab episcopo vel alio habente potestatem benedictis: supe- riori saltem oblonga, quae usque ad ter-*

lib. 2. cap. 5, § 2, num. 13. — *Sà*, τ. *Missa*, η. 7 (in edit, genuina). — *An^cl.*, v. *Missa*, η. 37. — ' Part. 1, lib. 10, cap. 28, qu. 8, v. *Quaeres*. — • Lib. 5. tr. 5. cap. 6, n. 17. — • De Defectib., til. x, num. 1. — *Gawnt.*, part. I, tit. 20, lit. r — *Lugo*, disp. 20, n. 76. — *Silvesl.*, v. *Benedicto*, num. 5. — * Lib. 5, tr. 5, cap. 6, η. II.

373.- Barbosa, *de Offic. et Potest. episc.*, *alleg.* 27, n. 36t quem Diana citat, nec de

campanis nec de altaribus loquitur, sed de calice, vestibis ceterisque paramentis.

ram pertingat (quod tamen hodie non est in usu), *duabus aliis brevioribus, vel una duplicata*.

375. - Sed dubitatur 1°. *Ati sufficient duae mappae vel una duplicata?*

Celebrare
aimduabui
vel un* du*
plicata, ve-
ntile.

Affirmant Suarez Laymann *, Holzmann ·; Palaus⁴ cum Sà, Azor; item Bonacina, Henriquez et Gobat, apud Croix 4: etiamsi hae duae mappae totum altare non tegant. Ratio, ut dicunt, quia sic usus habet. — Attamen puto a rubrica non recedendum; ut sentiunt Lugo ·, [Contin.] Tournely Gavantus⁸ (ubi ait contrariam opinionem non esse tutam), Roncaglia · et Escobar¹⁰, qui cum Angelo et Aversa miratur quomodo aliqui DD. hanc obligationem non advertant post praefatam rubricam praescriptam a Clemente VIII. Tanto magis quod rubrica “inter alios hunc enumerat defectum: si altare non sit tribus mappis ornatum. — Probabiliter tamen ajunt Escobar, et Roncaglia cum Pasqualigo, id culpam venialem non excedere b>.

Celebrare
line ulla.
lethale.

Celebrare autem *sine ulla mappa* non excusatur a mortali; ut communiter docent DD. apud Roncaglia ·, cum Patre Concina *: qui addit e converso nullam committi culpam, si adsit gravis necessitas sic celebrandi.

Dubitatur 2°. *An mappae necessario debeant esse benedictae?*

1 Diip. 81, neci. o, v. *Dico 1.* — · Lib. 5, tr. 5, cap. 6, num. 11 assert. 11, sub i et ii — · De Euch., num. 371, v. *Resp.* 2. — · Tr. 22, puna. 10, n. L · Sà, v. Aima, n. 7. · Æsor, part. 1, lib. 10, cap. 23, qu. 8, v. *Quaeres.* — *Bonac.* de Euch., qu. ult., punct. 9, num. 25. *Henriq.*, lib. 9, cap. 28, q. 3. · *Gobat*, tr. 3, n. 289. · Lib. 6, part. 2, n. 332. — · Disp. 20, n. 76. — · De Sacrii Misa., cap. 9, an. 2. tea. 7, qu. 9. — · Part. 1, til 20, Ht. r. — · De Sacrif. Mim., cap. 6, qu. 5. — * Lib. 21, n. 438. · *An^el.*, v. Mum, num. 35 · *Aversa*, qu. 11, sect. 13, v. *Rursus requiruntur.* — » De Defectib., til. 10, q. I. — *Escob.*, loc. dt. — *Poncogl.*, loc. dL · *Pasqual.*, qu. 712, n. 8. — “ Loc. dt. — “ De Sacrif. Mio., cap. 9, n. 19. — M Disp. 81, sect. 6, v. *Dico 1.* — · Lib. 5, tr. 5, cap. 6, n. 11, i. f. —

Negant Suarez⁴, Laymann⁵; et Palaus⁶ cum Sà; item Tamburinius⁷; et consentit Wigandt *, dicens benedictionem fieri tantum de decentia. Ratio, quia (ut ajunt) nullo jure id cavetur nec consuetudine observatur. — Haec sententia non videtur improbabilis propter auctoritatem horum auctorum, praesertim Suarii, qui testatur consuetudinem esse in contrarium.

liter Cj ;
pleno- »
cenuna W
neâceUr

Hoc tamen non obstante, magis adhaereo sententiae oppositae, quam tenent Azor ie, Bonacina “, [Contin.] Tournely c>; Roncaglia “ cum Pasqualigo; Gavantus “; Escobar cum Silvestro, Aversa et Gabriele. Ratio, quia in rubrica (ut supra) ita praescribitur; et²³ numeratur eodem modo pro defectu adhibere vestes non sacras, ac mappas non benedictas.

S.
tenet em
benedice»
di».

Talis vero defectus, ut probabiliter dicunt Escobar, et Roncaglia d> cum Pasqualigo, non excedit culpam venialem. Unde recte docent Azor Bonacina ·, Escobar⁸⁴; et [Contin.] Tournely⁸⁷ cum Gavanto, Silvestro et Quarti[^] nullum esse peccatum uti mappis non benedictis in necessitate, puta, ut ait Escobar />, si adsit dies festus, et non possint haberi benedictae. Sed minorem causam sentio excusare; cum ad excusandum a veniali sufficiat quaevis causa rationalis.

Uti tni;
pii noa te
nedicth
veniile.

Quievi»
aiuM ratio-
nibiliti ex
cuut.

* Tr. 22, punct. 10, n. I. · *Sd*, v. *Missa*, n. 7. — w Method. celebr. Miss., Hb. 1, cap. 5, § 2, n. 2. — “ Tr. 15, num. 63. — » Part. 1, lib. 10, cap. 28, qu. 8, v. *Porro*, — · De Euch., qu. ult., punct. 9, n. 25. — “ De Sacrif. Mio., cap. 6, qu. 5. · *Pasqual.*, qu. 709. — “ Part. 1, tit. 20, lit. s. — *Escob.*, lib. 21, n. 443 el U4. · *SiKest.*, v. *Benedictio*, n. 5. · *Aversa*, qu. 11, sect. 13, v. *Pursus*. · *Gabr. Biel*, in canon. Miss., lect. 13, lit. Af. — · De Defectib., tit. 10, num. 1. — *Escob.*, loc. cit., n. 4M. — *Pasqual.*, qu. 709, n. 4. — M Part. 1, Hb. 10, cap. 28, qu. 8. — · De Euch., qu. ulu, punct. 9, num. 25. — “ Lib. 21, n. 444. — ” De Sacrif. Miss^ cap. 9, art. 2, sect. 7, qu. 9. · *Gavant.*, part. 1, tit. 20. lit. s. · *Silvest.*, v. *Benedicito*, qu. 5; (cir. v. *Corporalia*, q. I).

375. - a> Escobar scilicet de hoc miratur; Angelus vero el Aversa negant salis esse duas mappas.

M Escobar dicit rubricam hanc obligare « saltem » sub veniali. — Roncaglia vero ei Pasqualigo dicunt veniale esse cum una dumtaxat tobalea celebrare

< Contin. Tournely, *de Sacrif. Miss.*, cap. 9, art. 2, sect. 7, qu. 9 adducit Gavantum et alios, qui asserunt licere uti mappis non be-

nedictis, si id suadeat necessitas: quibus non contradicit.

d) Roncaglia, *de Sacrif. Miss.*, cap. 6, qu. 5, id non habet.

f) Quin etiam Quarti, quem Contin. Tournely citat, scribit *part. 1, til 20, dub. 8, diff. 3*: « Decens omnino esse ut sint benedictae: hoc tamen non cadere sub praecepto ».

/> Escobar, *loc. cit.*, n. 444, scribit: « Die testo, quin etiam profesto ».

Dubitatur 3°. *An mappae et corporale debeant ex lino confici vel sufficiat esse ex cannabe?*

Mappfte, jaxu quoidim. omnino con fi- dendae ex boo.

Tournely Suarez Filliuccius l* dicunt omnino debere confici ex lino. Et probant ex can. *Consulto 46, de consecr., dist. I*, ubi sic dicitur: *Sacrificium altaris non in serico panno* (scilicet corporali, ut explicat Glossa), *aut tincto quisquam celebrare praesumat, sed in puro linteo ab episcopo consecrato, terreno scilicet lino procreato*. Et ex can. 27, *dist. 2, de cons.*, ubi mappae vocantur *lintheum*, nempe ex lino confectae. — Sed probabilius et communissime sufficere esse ex cannabe tenent Bonacina⁸; et Croix⁴ cum Gobat; item Azor et Quarti, apud [Contin.] Tournely⁵; ac Armilla, Tabiena et Reginaldus, apud Escobar[·]. Ratio, quia cannabidis et linum juxta communem usum indifferenter sumuntur

Probabilis confici poaunt ex canaibe.

Requiruntur iobrrn ri renew uttae.

376. - « III°. Sub gravi sacrilegio Vestes sacrae; hoc est, benedictae ab episcopo, vel sacerdote habente privilegium (ut habent mendicantium saltem superiores sive praelati. Vide Tamburinium[·]). — Quarum tamen colores non esse praecepti, sed directionis, notat Homobonus apud Diana⁸.

« In gravi autem necessitate, etsi praestet, si sine scandalo fieri possit, Mis-

1 Di«p. 81, sect 6, v. *Dico* — * Tr. 5, cap. 4 n. 124. — 1 De Euch., qu. ult., punct. 9, n. 24. — · Lib. 6, part. 2, n. 333, (cfr. etiam n. 323). · Gobat, tr. 3, n. 314. — Aaor, lib. 10, cap. 28, qu. 8. · Quarti, part. 1, tit. 20, dub. 8. diff 1, v. *Dico* 2. · De Sacrif. Min., cap. 9, art. 2, sect. 7, qu. 9, resp. ad 3, — Armil., v. *Missa*, n. 6. · Tabiena, v. *Mitsa*, n. 10, qu. 9. — lib. 29, n. 195. - « Lib. 21, n. 446. — 1 Method, celebr, Mita., lib. 1, cap. 3, § 2. — Homobon.,

« sam (cujus audiendi vel faciendi obligatio tunc cessat) omittere; licere celebrare sine stola, vel manipulo, vel etiam « uti cingulo non benedicto, vel si fractum sit, rursus connectere, vel stola « pro manipulo, et manipulo pro stola, « docet Laymann[·], Diana «A· contra Filliuccium[·]), qui tamen concedit in necessitate sine una vel altera ex minoribus, v. gr. stola vel cingulo, celebrare « non esse mortale. — Vide Diana°, ubi, « contra Filliuccium ex Henriquez^b et « aliis sex, docet esse probabile quod ex « parvitate materiae excusari possit a mortali qui (secluso scandalo et contemptu) « aliquam harum citra necessitatem omit- « tit, v. gr. qui celebrat cum cingulo non « benedicto, vel ejus loco utitur alia re.

« Denique metu mortis aut gravissimi « damni, licere aliquando celebrare sine « sacris vestibus et altari (dummodo non « fiat in contemptum religionis), ex Azor^{ll} « docet Escobar Navarrus, Hurtadus, etc. « — Limitat autem Tamburinius^{**}, ita ut « permittat sine aliqua etiam ex gravioribus, non tamen sine omnibus fieri, « ob scandalum et irreverentiam. Vide « Diana⁴.

« Porro, hujusmodi sacras vestes conficere ex profanis, v. gr. planetam ex veste serica muliebri, non est prohibi-

Exam cedet., tr. 4, cap. 13, qu. 144. v. *Notandum* - • Part. 2, tr. 14, resol. 67. — · Lib. 5, tr. 5, cap. 6, n. 17. — w Part. 5, tr. 5, resol. 62. — “ Part. 1, lib. I, cap. 11, qu. 1. - ll Tr. 1, exam. 11, num. 85; (al., n. 95, v. f.). De vestibus loquitur. — Navor., Man., cap. 25, num. 84. — Gasp, Hurtad., de Sacrif. Miss., disp. 4, diff. 11. — “ Method. celebr. Miss., lib. 1, cap. 3, § 1, n. 6. — u Part. 3, r. 6. resol. 48, v. *Secundo*; et part. 5, tr. 3, resol. 39.

Contin. Tournely, *de Sacrif. Missae*, cap. 9, art. 2, sect. 7, qu. 9, resp. ad 3, asserit mappas ex lino conlici debere; sed subdit: « Fatentur tamen Azor..., Quarti..., tobaleas ex tenui cannabe confici posse ». Nec reprobatur Collet

h) Et ita decrevit S. R. C. die 15 Maji 1819; tobaleas nimirum, amictus, albas, corporalia, pallas et purificatoria debere esse ex lino vel cannabe; confecta vero ex gossypio prohiberi. *Dccr. aulh*, u. 2600.

376.- a) Diana, *part. 2, tr. 14, resol. 57*, quaerit an liceat (in gravi necessitate) celebrare sine stola, manipulo aut cingulo, vel illis non benedictis uti. Sed refert dumtaxat aliorum sententias; et adducit Filliuccium di-

centem posse omitti aliquod ex dictis paramentis. - Deinde, *resol. 68*, adducit Filliuccium dicentem mortale esse celebrare sine cingulo benedicto, cui contradicit Diana, dicens veniale tantum esse, si citra necessitatem fiat; nullum vero peccatum, si ex necessitate. — At revera Filliuccius, *tr. 5, cap. 5, u. 149*, negat licitum esse vestes omnes omittere, etiam ob periculum mortis, « si saltem adjungatur contemptus fidei »; sed « in necessitate sine una vel altera, praesertim ex minoribus, ut stola vel cingulo, non esset mortale ».

b) Filliuccius, *tr. 5, cap. 5, n. 150, dmt*: « Ex materiae levitate, vix potest excusari a mortali ». — Henriquez vero, *lib. 9, cap. 29*,

« tum. Suarez, Palaus, Tamburinius qui
« monet! cavendum ne sint valde attri-
« tae; ut et ne reliqua supellex sacra sit
« valde immunda: in quo graviter pec-
« cari potest Suarez, Laymann, Tambu-
« rinius ». ».

Uti para-
menti val-
de immun-
dis, lethali,
«ecu», ve-
niale.

In cap. *Relinqui, de custod. Euch.*, sic
habetur: *Praecipimus... ut oratoria, vasa,
corporalia et vestimenta... munda et nitida
conserventur.* Notat autem Tamburinius⁴
ex Suarez, illud *valde sive enormiter im-
munda* difficulter evenire. — Uti vero
corporali et aliis paramentis non enormi-
ter immundis esset tantum veniale, immo
nullum peccatum, si alia haberi non pos-
sint: ut Croix⁴ cum **Suarez**et Gobat.
Additque [Contin.] Tournely^e, non pec-
care qui uteretur corporali etiam nota-
biliter immundo in necessitate, nempe si
ipse vel alii deberent alias omittere Sa-
crum de praecepto.

Excusat
neceMit.

Uti vestibus sacris etiam attritis, ad
usus profanos^h est mortale; ut dicunt
Suarez^l, Sporer⁸ et Wigandt^l, ex *can. 39
et 43, de consecr., dist. 1.* — Vestes tamen
sacrae in usibus profanis adhibitae non

Suar., diap. 81, »ect. 8, v. *Sed quaeres.* — *Palaus*, tr. 8,
dlap. 1, punct. 6, n. 26. — l Method, celebr. Miis^l, lib. 1,
cap. 2, l 4, n. L —>1 Loc. dt., cap. 8, § 1, n. 1. — *Suar.*,
diap. 81, aect. 6, v. *Ultima pars.* — *Laym.*, lib. 5, tr. 5,
cap. 6, n. 15. — · Loc. dL, cap. 3, § 1, n. 1. — 4 Loc. at. ·
Saar., loc. dL, aecl. 6. — · Lib. 6, part. 2, n. 336. · *Gobat*,
tr. 3, n. 381. — · De Sacrif. Mik., cap. 9, art. 2, eect. 8,
qu. 11, retp. 5. — 1 Di»p. 81, aect. 8, v. *Ultimo pertinet*,
et v. *Quarto addendum.* — · Part. 2, cap. 6, n. 414. —
· Tr. 15, n. 62. — “ Loc. dt., n. 414. — n la eat *Valafridus*

n. 5, in coni., Iit *b*, probabile esse ait cele-
brare absque manipulo benedicto, praesertim
ex causa, non esse mortale, quia est materia
levis. Et *liti b, in coni.*, de benedictione cin-
guli scribit: « Revera est materia levis ».

c) Suarez, quidquid dicat Croix, non habet,
sect. 6, conditionem: si alia haberi non possint.

d) Suarez et Sporer dicunt vix posse a
mortali excusari, si adhibeantur ad profanam
repraesentationem vel ludum seu comoediam.

·) Wigandt, *loc. cit.*, hoc plane omittit.

f) Calmct, *Dictionary histor. S. Script.*,
v. *Penula*, scribit: « Penulae forma iere ve-
teres casulas referebat, quibus nullis manicis
instructis, et in superiori tantum parte aper-
tis, totum corpus ambiebatur ».

377. - a) Canon iste dicit solum: « Vesti-
menta ecclesiastica, quibus Domino ministrat-
ur, et sacrata debent esse et honesta, quibus
aliis in usibus non debent frui quam in eccle-
siastics et Deo dignis officiis ».

amittunt benedictionem. Sporer¹⁰ et Wi-
gandt⁸.

Censuit Walafridus^l, prihiis tempon-
bus Missas lectas fuisse a sacerdotibus in
communi indumento: et Honorius^{III} fert
S. Clementem usum sacrarum vestium de-
crevisse. — Sed Baronius, Raynaud, Bona,
Waldensis, etc., apud Benedictum XIV⁸,
sentiunt etiam Apostolos usos fuisse pec-
uliaribus vestibus in sacrificio; atque ex
hujusmodi vestibus putant ibid. l4 Cal-
met^f), Visconti, etc., fuisse *penulam*,
quam memorat D. Paulus (II Tim. iv, 13).

377. - Certum est autem apud omnes,
mortale peccatum esse celebrare sine ullis
vestibus sacris *a)*, ex can. *Vestimenta, de
consecr., dist. i*, et praesertim procul dubio
sine casula vel alba. (*Vide dicta n. 289*).

Sed dubitatur *Γ. An peccet mortaliter
celebrans sine stola aut manipulo, aut
cingulo?* — Negant Paludanus Silve-
ster^O, Henriquez^{dI} ac Richardus, apud
Escobar^{l4} (quid id probabile vocat); quia
censent hanc non esse gravem materiam.

Sed loquendo de *stola et manipulo*,
verius affirmandum cum communi sen-

Strabo, de Rebus ecclaeix^l, ap. 24; Migne, Patrol. Lat.,
tom. 114, coi. 952. — · I· est *Honorius Au^usloduu.*,
Gemma animae, lib. 1, cap. 89; Migne, Patrol. lat., tom. 172,
coi. 573. — *Baron.*, Annal, eccl., anno 58, n. 68 et 69. ·
Raynaud, de Prima Missa, sect. 2, cap. 3, v. *Adhibitam*
essr et »eqq. · *Bona*, Rerum liturgie, lib. I, cap. 24, n. 1. ·
Walden., tom. 2 de Sacramental., cap. 29, q. 7. · M NotiC 21
(al. 20), q. 4. — M *Benec. XIV*, loc. dt., n. 6. · *Visconti*,
de Missae apparatu, lib. 2, cap. 28 et 29. — *Richard, a
Mediavil.*, in 4, dist. 13, art. 3, qu. 4. · u Lib. 21. n. 483.

*) Paludanus, quamvis hic ab Escobar pro
manipulo et cingulo citetur, scribit, *in 4,
dist. 13, qu. 2, ari. 6, conci. 2, num. 22*:
« Missa sine sacratis vestibus non debet ce-
lebrari..., specialiter sine manipulo et stola....
Et idem est de alba, amictu et cingulo et cas-
sula, quia ista sex benedicuntur. Unde vide-
tur de necessitate praecepti ». Et *dist. 24,
qu. 5, art. 1, conci. 8*, de stola dicit: « Sine
qua qui celebrat,... graviter excedit ».

Silvester perperam ab Escobar citatur;
nam, v. Missa I, *qu. 2, § Tertium*, oppositum
expresse tenet; inter cetera enim requisita
ad celebrationem ponit vestes sacras, quae
« sunt sex, scilicet, amictus, alba, cingulum,....
manipulum, stola, planeta »; de quibus omni-
bus dicit: « Si sacerdos celebrando scienter
omitteret aliquid praedictorum, peccaret mor-
taliter ».

De Henriquez vide notam *b* ad num.
praeced.

tentia, quam tenent Suarez, Filliuccius^l,
Laymann[%] Bonacina^a, Tamburinius³,
Diana⁴; et Escobar⁶ cum Vasquez. Ra-
tio, quia, deficiente alterutra istarum ve-
stium, quae communiter majores aesti-
mantur, deficit cultus sacrificio debitus,
— idem dicendum cum eisdem auctori-
bus de celebrante cum stola vel manipulo
non benedicto. Probabiliter tamen excusat
gravis necessitas; ut docent Laymann⁴
et FilliucciusRoncaglia/- Wigandt⁸;
et Elbel⁸ cum Sporer et Rodriguez.

Va cum
rrfici-.

Bxcaitt

<< S
benedicti».

Idem quod de stola et manipulo cen-
sent de *cingulo* Filliuccius^o, Suarez^{**}
Navarrus^{κ<} item Vasquez, Villalobos,
Molfesius etc., apud Diana^{**} — Sed
probabiliter negant esse mortale sine cin-
gulo celebrare, vel non benedicto, Ron-
caglia^{l8} Silvester^{h>}, Sà^{l4}; et probabile
putant Lugo^{*4}, Salmant. > ; et Diana^{l4}
cum Scoto, Paludano-0, Henriquez, Fagun-
dez et Richardo. Et idem sentit Croix^{l7}
cum Pasqualigo de celebrante sine *amictu*,
saltem pro eis qui illo non utuntur ad
tegendum caput, sed tantum humeros. —

Suar., diip. 82, sect. 3. — 1 Tr. 5, cap. 5, n. 147 et seqq.
— * De Euch., qu. ult., punct. 9, n. 28. — l Method, celebr.
Miss., lib. 1, cap. 3, § 1, n. 3. — · Part. 2, tr. 14, resol. 57. —
l Lib. 21, num. 485. · *Vasq.*, disp. 233, cap. 4, num. 38.
— · Lib. 5, tr. 5, cap. 6, q. 17. — · Loc. dt., q. 149. —
l Tr. 15, q. 62. — · Confer. 20, de Altari, etc., q. 260. ·
Sportr., part. 2, cap. 6, q. 409. · *Rodrif.*, Sum., part. 1,
cap. 247, num. 24, cond. 23. — w Tr. 5, cap. 5, num. 147
et seqq. — « Disp. 82, sect. 8. — *Vasq.*, diep. 233, cap. 4,
num. 38. · *Vulal.*, part. 1, tr. 8, diff. 28, num. 6 et 8. ·
" Part. 2, tr. 14, resol. 68. — u De Sacrif. MUs., cap. 6,
qu. 3. — l4 V. *Missa*, num. 10. — u De Buch., §i 20,
num. 102. — “ Part. 2, tr. 14, resol. 68. · *Scotus*, in 4,
dist. 13, qu. 2, n. 9. · *Heurig.*, lib. 9, cap. 29, n. 5, v. f. ·
Rotund., de 1· praec. Ecd., lib. 3, cap. 23, n. 12 el 17. ·
Richard, a Mediavil., in 4, dist. 13, art. 3, qu. 4. v. f. —
ll Lib. 6, part. 2, num 327. · *Pasqual.*, qu. 810, num. 11. —

Laymann *lib. 5, tr. 5, cap. 6, n. 17*,
dicit posse celebrari sine stola aut manipulo
vel cingulo benedicto, si magna sit necessitas,
utputa quia frequens populus dimitti non
posset sine scandalo ac murmure; si vero
non sit tanta necessitas, quamvis adesset prae-
ceptum Ecclesiae celebrandi, « praestat tamen
intermittere, si stola, manipulus... haberi non
possit ».

f) Roncaglia, *de Sacrif. Miss., cap. 6,
qu. 3*, affert tantum sententiam Tamburinii.

K) Navarrus, *Man., cap. 25, q. 84*, requi-
rit ut cingulum sit benedictum; sed non dicit
sub quam obligatione. — Itemque Molfe-
sius, *part. I, tr. 3, cap. 12, n. 31*.

De Silvestro vide notam *c* hic supra.

S. Althoxii, *Opera moralia.* — Tom. III

Et consequenter probabile est, ut ait Tam-
bunnius^{l4} cum Diana, nullum esse pec-
catum celebrare *sine cingulo vel amictu*,
si desint, et adsit aliqua rationabilis causa
celebrandi, nempe fervor devotionis, vel
opportunitas eleemosynae sacerdoti non
diviti.

Dubitatur 2°. *An ob melum mortis liceat
celebrare Missam sine ulla veste sacra?*
Prima sententia affirmat, modo absit
contemptus. Et hanc (praeter Azor, Na-
varrum, Hurtadum, etc., ut supra, *n. 376*,
v. *Denique*, apud Busenbaum) tenent Lay-
mann^l, Quarti^A, Escobar^{**}; Silvius apud
[Contin.] Tournely[”]; Diana[”] cum Va-
lencia, Vasquez, Becano et Salas; item
Bonacina, Pasqualigo⁸, Gobat et Sporer,
apud Croix M. — Ratio, quia vestes sacrae
requiruntur tantum de Ecclesiae prae-
cepto, quod non obligat cum tanto di-
spendio.

Secunda vero sententia, quam sequi-
mur, negat. Eamque tenent Suarez[“]; Tam-
burinius⁸⁸ cum Fagundez et Marchino^{££}.
[Contin.] Tournely[”] cum Merati; Ron-

u Method- celebr. Miu., lib. 1, cap. 3, § 1, n. 4. · *Diana*
part. 2, tract. 14, reiöl. 68. — * Lib. 5, tract. 4, cap. 6,
num. 17. — · Port. 2, HL 1. sect. 4, dub. 6, v. *Tertia*
sententia. — @ Lib. 21, num. 489. — Si/wms, qu. 63, art. 6,
qu. 3, num. 6. · " De Sacrif. Miss., cap. 9, art. 2, sect. 8,
qu. 12, § *Dixi 2*, v. *Utrum.* — ■ Part. 3» tr. 6» resol. 48,
v. *Secundo.* · *Valent.*, in 1· 2·, dxsp. 7, qu. 5, punct. 6,
§ 4, v. *Unde caput.* · *Vasq.*, in I· 2·, disp. 161, cap. 3,
num. 151 · *Becan.*» part. 2, tr. 3, de Legib., cap. 6, qa. 4,
n. 8. · *Salas*» de Legib., disp. 11, secu J, num. 7 et 8. —
Bonae., de Peccat., disp. 2, qu. 8, punct. 2, n. 9. · *Gobai*,
tr. 3, num. 339 et 340. · *Spor.*, part. 2, cap. 6, num. 396. —
Lib. 6, part 2, n. 339. — · Disp. 82, »ecl. 3, v. *Secundo*
dicendum. — * Method, celebr. Min.» lib. 1, cap 3, § 1,
num. 6. · *Fa^und.*, de 1· praec. Ecd., lib. 3, cap. 23,
num. 19. — " Loc. dL · *Merati, pail.* 2, tit. 1, Nov.
Observ., n. 33.

O Salmant, *tr. 5, cap. 4, n. 92*, appro-
bant sententiam, quae excusat eum qui in
necessitatis casu sine cingulo vel cum cin-
gulo non benedicto celebraret

1) De Paludano vide notam *b* hic supra.

Pasqualigo, quidquid falso dicat Croix,
revera tenet secundam sententiam, cui adhae-
ret S. Alphonsus. Scribit enim, *qu. 813, n. 5*:
« Neque ad evitandum periculum mortis aut
quodeumque damnum gravissimum, licere
celebrare absque omni veste sacerdotali, cum
solo vestitu communi». At *qu. 701*, quam
citat Croix, dicit tantum *n. 11*, licere ob me-
tum mortis celebrare « absque... vestibus sa-
cris benedictis ».

O Marchinus, *tr. 3, part. 3, cap. 14, q. 5*,

caglia Concina*; item Cajetanus, Nufiez*, Palaus, Filliuccius etc., apud Croix*. — Ratio: tum quia celebrare sine ulla veste sacra vix potest accidere sine contemptu, ut fetentur ipsimet Laymann et Escobar (unde ait Croix cum Aversa), contrariam sententiam in praxi vix esse probabilem); tum quia id non potest fieri sine scandalo, aut saltem sine magna irreverentia: quapropter hic subintrat praeceptum naturale reverentiae in quocumque casu debitae sacrificio, a quo praecepto metus mortis non excusat.

Utrum autem ob talem metum liceat aliquando celebrare sine aliqua ex vestibus etiam ex majoribus, puta stola vel manipulo? Non improbabiler, secluso contemptu, affirmant Roncaglia et Tambunnus* cum Fagundez, fevetque Suarez: quia haec non videtur esse tanta irreverentia, ut celebratio cohonestari non possit ob metum mortis. Vide mox dicta n. 377, v. *Dubit. I.*

378. - Dubitatur 3°. *Au praelati regulares possint sacras vestes benedicere?*

Certum est apud omnes posse pro suis ecclesiis, ex pluribus privilegiis eis-

dem concessis. — Nam (ut refert Tamburinius) Innocentius VIII id cone vivae vocis oraculo Congregationi S. Iustinae de Padua, et consequenter aliis communicantibus. Item Leo X, per bullam hoc privilegium impertivit Fratribus Minoribus pro suo usu tantum; illudque confirmavit Sixtus IV, exceptis corporalibus. Sed Alexander VII, die 27 Sept. 1659, ut fert Benedictus XIV, per decretum quod incipit: *Sacrorum Rituum*, indefinite praebuit facultatem abbatibus benedicendi ecclesiasticam supellectilem, dumtaxat pro suis ecclesiis.

Dubium autem vertit inter doctores: *An praelati regulares possint etiam benedicere pro alienis ecclesiis?*

Prima sententia negat; et hanc tenent [Contin.] Tournely cum Barbosa; Gavantus, Merati* et Benedictus XIV, ex decreto S. C. Rituum die 24 Aug. 1609 (apud Gavantum), ubi dictum fuit: *Superiores regularium neque abbates posse benedicere paramenta ecclesiarum non sibi subditarum*. — *Secunda* vero sententia affirmat; eamque tenent Salmant. **, Holmann, cum Anacleto et Elbel, ex privilegio enuntiato Innocentii VIII. Idem-

1 De Sacrii. Miw., cap. 6, qa. 1, resp. 3. — De Sacrif. Mi., cap. 9, n. 13 et 15. — *Cajetan.*, in l. 2, qu. 1, art. 1. — *Palaus*, tr. 2, diip. 1, punct. 13, n. 9. — Lib. 6, pare 2, num. 339. — Aaym., lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 17. — *Escobbb.* 21, n. 486. — De Sacrif. Min., cap. 6, qu. 1, resp. 3. — Method, celebr. Mia., lib. 1, cap. 9, § 1, n. 6. — De l. praec. Eccl., lib. 3, cap. 23, num. 17. — 1 Diip. 82, sect. 3. — Method, celebr. Min., lib. I, cap. 3, § 2. — S. h. h. c. VIII, in compend. Privilegier. S. J. v. *Bcnrdierre*, § 3. — Lto X, bulla *Religioni* hontilas*, 3 Febr.

1514, in Bullar Rodriguez. — Notif. 21 (at, 20), num. 19. Habetur etiam inter Decreta amhent. S. R. C., num. 1131, § 18. — De Sacrif. Mias., cap. 9, art. 2, sect. 8, qu. 12, dico 3, v. *Porro*. — *Barbosa*, de Offic. et Potest. episc., illeg. 27, n. 44. — « Part. 4, tit. 19, § 22. — » Part. 4, tit. 19, Nov. Observ., n. 25. — « Loc. cit., n. 14 et 19. — *Gavant.*, loc. cit., n. 22. Cfr. etiam simile decret. de die 18 Aug. 1629, inter Decr. auth., num. 513; et aliud de dit 13 Mart. 1632, Decret. auth., n. 587. — M Tr. 5, cap. 4, n. 83. — De Euch., n. 374. — *Anact.*, Jus can., lib. 3, tit. 40, n. 52.

negat posse fieri etiam in casu necessitatis gravis, ut esset necessitas communicandi infirmum morti proximum.

...) Nuhez, tw qu. 83, art. 3, dub. 3, concl. 2, non loquitur de praesenti casu, sed de altari non consecrato, de quo disputat simul Croix.

H) Filliuccius, quamvis pro secunda sententia citetur a Croix, videtur tamen potius priori adhaerere, dum, tr. 5, cap. 5, n. 149, scribit: « Sine omnibus in nullo casu licet, etiam ob periculum mortis, si saltem adjungatur contemptus fidei ».

Seu rectius: Croix, loc. cit., à c. V. « Casum in praxi vix habere locum, quia vix aberit contemptus fidei vel religionis ». — Aversa pariter, qu. 11, sect. 13, v. *Sed dubium est*: « Vix posse, inquit, talem coactionem contin-

gere nisi in contemptum Ecclesiae, et ideo absolute did id non licere ».

378. - a) Recte: Leo X confirmavit privilegium istud Sixti IV. Sed non levis contradictio inter oraculum vivae vocis intercedit et bullam Leonis X; dum enim in oraculis vivae vods Sixti IV, n. 12, apud Rodriguez, excluduntur corporalia, Leo X contra asserit concessum esse a Sixto IV privilegium benedicendi paramenta et ornamenta ecclesiastica « ac corporalia », ac alia in quibus chrisma non intervenit. Et ipse confirmat privilegium praelatis ordinis Minorum, sic dicens: Ut « paramenta et ornamenta ac alia quaecumque ad divinum cultum et usum vestrum necessaria, in quibus chrisma non intervenit pro vestro usu tantum solemnem benedictionem benedicere possitis.

b) Elbel, confer. 20, de Altari, etc., n. 261,

Pqō.
replut-
pro ttiir
deuil p»
ait bm
dicere n
iUTU

Pro A»

joxmiiia
p0'''

que censet Tamburinius * cum Marchino, et Tamburinius * pro omnibus regularibus (ut ait) exceptis tantum superioribus Societatis et Fratrum Minorum, quibus a Leone X (ut supra) privilegium restrictum fuit. Nec obstare ait Tamburinius decretum S. Congregationis; quia constat de privilegio, non vero de ejus revocatione.

Staieo- Sed hoc non obstante, omnino tenenda
cnaino te est pma sententia, ex decreto praefato Alexandri VII (quod referunt Merati et noster Papa Benedictus .), in quo sancitum fuit: Praefati inferiores episcopis qui pontificalium usu fruuntur, *ecclesiasticam suppellectilem pro servitio dumtaxat suarum ecclesiarum vel monasteriorum benedicant*. Pariter ibi declaratum fuit: *Reliqua pontificalia extra loca ipsis abbatibus subjecta, vel pro servitio alienae ecclesiae, aut in subditos pariter alienos, etiam de licentia Ordinariorum, exercere non valeant: puta Campanarum benedictiones, calicum et similium, in quibus sacra adhibetur unctio, necnon minorum ordinum collationes*. — At quia praedicti praefati recurrebant ad privilegia pro benedicendis paramentis etiam aliarum ecclesiarum, S. Congregatio habita coram eodem Alexandro VII die 20 Julii 1660, mandavit *exhiberi indultum authenticum...*, et *interim abstinere*. Sed hoc indultum nunquam deinde exhibitum fuit «A

Dubitatur 4°. *An episcopi possint aliis delegare facultatem benedicendi sacra paramenta?*

Negant Tamburinius⁵; et Gavantus cum Tabiena ac Ugolino. Et Aversa apud

¹ is est *Thomas Tomber.*, Method, celebr. Mis., Hb. 1, exp. 3, § 2, n. 7. • *MarcMn.*, tr. 3, part. 3, cap. 12, n. 3. • *Asian. Tambur.*, de Jure abbat., torn. 1, disp. 22, qu. 2. — *Thom. Tambur.*, loc. cit., — 1 Serie decretor., n. 856. — 1 Notifie 21 (al. 20), n. 19 et 14. Habetur etiam in Decret, authent., n. 1181, ad cap. 18 et 19. — 1 Method, celebr. Mi., lib. 1, cap. 8. § 2, n. 4. — • Part. 4, tit. 19, n. 23. •

Croix ' affert de hoc decretum S. C. Rituum, die 14 Nov. 1615, ubi dictum fuit: *Nec episcopus potest absque licentia hanc benedictionem aliis delegare*. — Ratio, quia haec benedictio est de potestate Ordinis; unde ab episcopo non potest delegari sicut delegari potest potestas jurisdictionis.

Sed contradicit Nicolius ., dicens Ie. Quod de hoc decreto non constet authentice, 2°. Quod tale decretum non est usu receptum; praesertim Romae, ubi Rev. D. Vicesgerens passim auctoritate ordinaria quibusvis sacerdotibus hanc delegat facultatem. 3°. Quod haec benedictio non est Ordinis episcopalis, sed sacerdotalis; et ideo bene potest ab episcopo delegari. — Addit Monacelli . cum Pirhing °, episcopos rite posse delegare ea quae ipsis competunt ex privilegio speciali ratione dignitatis; cum enim facultas officio Sit annexa, transit in jurisdictionem ordinariam.

His tamen non obstantibus, huic opinioni non acquiesco ; cum nullibi audierim episcopos hujusmodi facultatem aliis delegasse. Immo (ut refert Gavantus) plurimi episcopi illam a S. Congregatione curarunt obtinere : et Benedictus XIV, cum erat archiepiscopus Bononiae, hanc facultatem ad quinquennium obtinuit, ut ipse testatur u.

Dubitetur 5°. *An color vestium sit de praecepto?* — (In rubrica Missalis de colore sic habetur: *Paramenta altaris, celebrantis et ministrorum debent esse coloris convenientis Officio et Missae diei, secundum usum Romanae Ecclesiae*).

Tabisna, v. *Abbas*, num. 12. • *Ufolin.*, de Poteet, etc. epbe., cap. 32. n. 5. — *Aversa*, qa. 11, tect. 13, v. *Srxfa*. — 1 Lib. 6, pan. 2, num. 353. — • *Lucubrat, juri* canon., tom. 2, lib. 5, tit. 33, num. 18. — • *Fonntdar.*, tom. 4, «uppletn. ad 1 tom., num. 2. • • *Ju* canon., lib. 1, tit. 29, num. M. — *Gavant.*, part. 4, tit. 19, num. 28. — M *Nocif*. 21 (al. 20), n. 10. — " *Rubr. gener.*, tit. 18, n. 1.

Juxta *lio., facultas benedicendi delegari nequit ab episcopo

» «*» p>>

Rubrica de Te'

id plane insinuat, scribens sine ulla distinctione aut restrictione: « Porro vestes sacerdotales... debent esse benedictae ab episcopo, vel alio habente speciale privilegium; quale habent superiores regulares in ordine ad benedicenda illa paramenta ecclesiastica, vel etiam vasa quae non indigent unctione chrismatis .

Seu melius: Declaratio S. C. relata fuit

Alexandro VII, qui eam approbavit, ut habetur in *Decr. authent. S. R. C., n. 1163*. Sed ignoramus, inquit Benedictus XIV, *Notif. 21*, (al. 20) n. 19, an tale indultum unquam exhibitum fuerit

d> Et recte quidem S. Alphonsus huic opinioni acquiescere renuit, cum S. R. C., die 16 Maji 1744, ad dubium: « An... episcopus, utendo ordinaria facultate, possit aliis in di-

Aliioegant
nw preece-
ptivaxn.

Probabiliai
eit pnuce
ptira. ted
per ae tab
levi.

Ex cum i
qaaevii ra-
tionabili*
causa.

Quid de co*
lore flavo.

Negant Tamburinius *, Quarti ·; Diana “ cum Homobono; item Suarez et Aversa, apud Croix 4; quia (ut dicunt) rubrica hoc praescribens est tantum directive. — Sed contradicunt Sporer 4 et Quarti *A Et hoc puto probabilius: juxta nostram sententiam (adducendam *num. 399*, v. *Quarta*), nempe quod omnes rubricae tractantes de rebus quae Missam concomitantur sint praeceptivae. Eo magis, quia rubrica dicit sic usum esse Ecclesiae Romanae.

Bene tamen censent Sporer et Quarti hanc rubricam non obligare sub gravi: nisi scandalum adsit, puta si in die Paschatis (ut ait Sporer), vel in quacumque Missa festiva (ut ait Roncaglia ·) celebraretur vestibus nigris. — Addit Sporer satius esse quocumque die facere Sacrum in quolibet colore quam illud omittere; hinc recte dicit a fortiori excusare omnem rationabilem causam, ut si concursui sacerdotum non sufficerent vestes debiti coloris.

Putant autem Quarti ' et Merati⁴ (contra Turrinum) quod color croceus sive

' Method, celebr. M»w., lib. 1, ap. 3, § I, num. 1. — • Part. I tit. 18, dub. L — • Part. 2, tr. 14, retol. 57. v. *Nota vero*. • Homob., Exam. ecd., tr. 4, cap. 15, qu. 144, i. f. — Suar., diip. 82, tect. 2, v. *Secundo est*. — Aversa, qu. II. *ect. 13, § *Quarto*, v. *Rursus in casu*. • * Lib. 6, part. 2, n. 340. — I Part. 2, cap. 6, η. 415. — Sporer, loc. cit. — *Quarti*, loc. cit. — Sporer, loc. cit. — • De Sacrif. Mia., cap. 6, qu. L reap. 2. — Sporer, loc. cit. — I Loc. cit., dub. 2. — • Part. 1, lit. 18, Nov. Obterv., η. L — *Turrin.*, Director.

flavus aequivalet omni colori; quia omnes ad illum concurrunt /A

379. — « IV°. Sub mortali requiritur « Calix et Patena *consecrata*. Si tamen « in nondum consecratis aliquis bona, « immo addunt Bordoni et Tamburinius, « mala fide celebrasset (licet sic cele- « brando peccasset mortaliter), probabile « esse quod hoc ipso censeantur conse- « crata, liceatque in iis celebrare, contra « card, de Lugo et Laymann docet « Diana 9 ex aliis octo. — Idemque de « sacris vestibus, item de corporali, pyxi- « de etc., quae immediate tangunt species, « censet Tamburinius 10 ».

380. — Quaeritur Γ. *An calices et alia remaneant benedicta, si quis in illis sacrificet nondum benedictis i*

Prima sententia communior negat, vmutn quam tenent Croix 11; et Salmant.¹⁴ cum Lugo, Laymann a), Azor b), etc. Et hanc probabilem vocat Tamburinius¹⁴ — Ratio (ut ait Tamburinius), quia licet per contactum specierum sacrarum res consecrentur, ut indicat S. Augustinus (apud

*acrificant., pari. I, sect 4, cap. 4, v. f. — *Bordon.*, part. 2, resol. 83, n. 5. — *Tatnbur.*, Method, celebr. Miss., lib. 1, cap. I, § 4, num. 2. — *Lu^o*, de Euch., diip. 20, num. 92. — • Part. 2, tract. 14, n. 69; part. 5, tract. 13, renol. 60; part. 9, tr. 7, resol. 18. — * Method, celebr. Miss., lib. 1, cap. I, § 4, num. 3 et 4. — II Lib. 6, part. 2, num. 352. — II Tr. 5, cap. 4, num. 96 et 90. • *Luro*, disp. 20, num. 92. — u Loc. dt., η. I. — S. August., in psalm. 113, term. 2, n. 6; ap. Migne, Patrol, lat., tom. 37, col. 1484.

gnitate constitutis delegare potestatem benedicendi sacra indumenta et alia, in quibus juxta Rituale Romanum sacrum chrisma non adhibetur... », respondit: « Non posse ». *Decr. auth.*, m. 2377, ad 4.

Nemini mirum esse debet quod S. Doctor citet Quarti pro utraque sententia; etsi enim Quarti, *loc. cit.*, dicat rubricam hanc directivam esse, non praeceptivam; addit tamen: « Posse nihilominus hic contingere culpam venialem..., si absque causa rationabili varietur..., ex negligentia e. gr. vel simili motivo ».

f) Quarti et Merati dicunt colorem aureum aequivalere coloribus omnibus, nigro et violaceo exceptis; Turrinus vero negat eundem adhiberi posse nisi pro viridi. Sed S. R. C. die 29 Mart 1851, ad quaesitum: « An sacra paramenta coloris aurei inservire possint pro coloribus albo, viridi, rubro ·, respondit: « *Negative* ». *Decr. auth.*, n. 2986, ad 5. — Cfr. etiam *Decr. auth.*, n. 2682, ad 50, ubi dicitur « Servetur strictim rubrica quoad colo-

rem paramentorum »; n. 2769, ad dub. 5; n. 2704, ad 4. — Posse tamen adhiberi telam auream et argenteam, juxta aliam ejusdem S. C. declarationem de die 20 Nov. 1885; quaesitum enim erat utrum in « paramentis tela aurea admitti » posset « pro coloribus tum albi, tum rubri, tum viridis ». Et S. C. respondit: « In casu potest adhiberi tela aurea, ratione pretiositatis ». Pariter: « Potestne permitti tela argentea pro paramentis albi coloris? ». Et respondit: « *Affirmative* ». *Decr. auth.* S. R. C., n. 3646, ad 2 et 3.

379. — a) Laymann, *lib. 5, tr. 5, cap. 5, n. 13*, de casu iorte simili disputat, nempe de celebrante in ecclesia violata, quam scilicet negat reconciliari per hujusmodi celebrationem, sive bona sive mala fide factam.

380. — °) Laymann, *loc. cit.*, de ecclesia violata loquitur, ut supra notatum est

b) Azor, etsi pariter a Salmant. citetur, de hoc tamen omnino silet, *part. 1, lib. 10, cap. 26, qu. 15*.

Quin etiam probabiliozem.

Tamburinium): *Vasa... ipso ministerio consecrata, sancta dicuntur*: attamen aliud est rem sacrari, aliud ad sacrificium deputari, quod oportet, quodque tantum fit per benedictionem.

**nent bene
et veitet** *Secunda* vero sententia cum Diana, Coninck, Peyrino ac aliis, apud Tamburinum (quam ipse pariter vocat probabilem), affirmat illa remanere benedicta, quia per contactum specierum jam aequivalenter, immo eminenter, talis deputatio habetur; et hoc evenire ait Tamburinus cum Sà V, tam si bona fide quam si mala fide celebretur.

Et idem probabile esse etiam pro vestibus sacris et ornamentis altaris ait Tamburinus a cum Gavanto et Diana; cum haec ab ipso ministerio sacro consecrationem recipiant.

**sententia
cegtas. te
««U** His non obstantibus, recte putant Sal-
mant.⁴ nullo modo recedendum a prima
sententia, dum asserit Lugo^{*7} contrariam
merito communiter rejici a Laymann.),
Navarro[»], Azor[»], etc. Ratio, quia nec
etiam est certum, immo omnino negatur,
quod per contactum sacramenti res re-
maneant consecratae: prout pavementum,
si ibi decidat sacramentum, nullo modo
remanet sacratum. — Quare secunda sen-
tentia non satis tuta apparet, ut bene ait
Escobar⁷: dum saltem videtur esse du-
biae probabilitatis M

An vero liceat celebrare cum calice non

Tambur., Method. celebr. Miss., lib. 1, cap. 1. § 4, num. 1, i. f. — Diana, part. 5, tr. 13, reach 60. — Coninck, qu. 66, n. 15. — Loc. cit., n. 1. — Loc. cit., n. 2. — Loc. cit., n. 4. — Gavant., part. 4, tit. 19, n. 21. — Diana, part. 2, tr. 14, resol. 69. — Tr. 5, cap. 4, n. 90. — Lib. 21, n. 467. —

(*) Sà, v. Ecclesia, n. 19, loquitur de ecclesia violata, quod non advertit Tamburinus.

Lugo, loc. cit., n. 92, refellit argumentum quo nititur sententia quae affirmat hoc modo calicem consecrari; nimirum, quod ecclesia violata reconcilietur per celebrationem bona fide in eadem peractam. Deinde concludit Lugo: « Unde merito illam doctrinam rejiciunt omnes alii. Navarrus et Azor, quos refert et sequitur Laymann ». Sed Laymann, ut notavimus nola a ad n. 379, de sola ecclesia violata loquitur; Azor vero, part. 1, lib. 10, cap. 26, qu. 15; et Navarrus, Man., cap. 27, n. 256, silent de dicto reconciliationis modo per solam celebrationem.

deaurato? Vide dicta h. 370, Dubit. 3. — Et an cum calice ex stanno vel auri-chalco? Vide ibid. Dubit. 3, in fine.

381. - Dicunt autem Gavantus, Aversa, Bordonus et Tamburinus[»], apud Croix^{*}, quod abbates exercentes pontificalia possunt benedicere calices et indumenta sacra: indumenta pro suis tantum ecclesiis, calices vero etiam pro alienis. — Sed adverte decretum Alexandri VII (allatum n. 378, Dubit. 3), ubi declaratum fuit, abbates tantum pro suis ecclesiis, non vero pro alienis, etiam de licentia Ordinariorum, posse benedicere calices, Campanas, etc., quibus adhibetur sacra unctio, necnon vestes sacras. Idque confirmatum fuit per aliud decretum noviter emanatum a nostro Pontifice Benedicto XIV, ad instantiam cardinalis Spinelli, archiepiscopi Neapolitani

382. - Quaeritur 2°. *Quibus sit licitum tangere vasa sacra, corporalia aut vestes?*

Nemo dubitat, exceptis sacerdotibus et diaconis, quin aliis sit mortale tangere vasa sacra, dum continent Eucharistiam; ut communiter dicunt (contra Ochagaviam et Gobat) Sporer⁷, Croix⁷; et Palaus⁷ cum Suarez, Filliuccio et aliis passim: ex can. *Non oportet* 26, dist. 23.

Difficultas est: *an liceat laicis sacra vasa tangere dum Eucharistiam h. h. continent?*

Gavant., Man. episcop., v. Abbas, n. 21 et 22. — Aversa, qu. 11, sect. 13, v. Sesto. — Bordon., Retol. 17, n. L. — Lib. o. part. 2, n. 353. — Gobai, tr. 3, n. 327. — Part. 2, cap. 6, nom. 403. — Loc. rit., n. 360. — Tract. 22, punct. 10, n. 13. — Snar., disp. 81, sect. 8. — Fill., tr. 5, cap. 4, n. 135.

/ Et sane S. R. C. declaravit paramenta pro Missae sacrificio nondum benedicta, quamvis bona fide jam adhibita fuerint, benedicenda esse. *Decreta authent., num. 3162, ad 7.*

381. - a) Immo etiam Ascanius Tamburinus, *de Jure abbatum, tom. 1, disp. 23, qu. 13*, dicit abbates exercentes pontificalia posse indumenta etiam pro alienis ecclesiis benedicere.

382. - a) Ochagavia, *de Euch., tr. 3, qu. ult., conci. 2*, id perspicue significat, scribens: « Sacerdos vel laicus, etiamsi contingant hoc sacramentum, non delinquant mortaliter, etiamsi in statu peccati mortalis illud contingam ».

Abbate»
pro iQli
tantam ec-
clesiis be-
nedico n t
vasa sacra
et restet.

Soli »a-
cerdoti et
diacono, li-
citur tan-
gere vasa
u m Eu-
charistiam
continent.

Affirmant Sotus, Henriquez et Fagundez *I*, apud Croix *.

Et perquam fuse id defendit Tamburinius I cum Soto, Bartholomaeo ab Angelo et Sà ·, qui sic ait: *Sacra tangi a laicis sine contemptu, aut nullum peccatum est, aut levissimum.*

Dum non continentia tangere laici reni*le

Sed communissima et verior sententia negat, quam tenent Suarez⁴, Bonacina ·, Laymann ·, [Contin.] Tournely ·, Holzmänn ·, Habert ·, Salmant. °, Antoinell; et Palaus II cum Vasquez, Sanchez et Cinck.

Limitatio,

Hi docent laicos tangentes sacra vasa peccare; sed non plus quam venialiter, cum non reputetur haec materia gravis; et minime, si adsit rationabilis causa, secluso scandalo et contemptu. Et probant ex can. *In sancta, de consecr., dist. 1*, ubi dicitur; *Indignum... valde est, ut sacra Domini vasa, quaecumque sint, humanis usibus serviant: aut ab aliis (nota) quam a Dominofamulantibus, eique dictis tractentur viris.* Pro hujusmodi autem sacratis viris intelliguntur non solum diaconi et subdiaconi, sed etiam acolythi; ut patet ex can. *Non liceat, dist. 23*, ubi: *Non liceat cuilibet ministeria tangere, nisi*

Quinam licite ea tangant.

Saltu, In 4, diil. 13, qn. 2. nrt 8. · · Lib. 6, jxrt. 2, n. 368. — · Method, eelebr. Min., lib. 1, cap. 2, § 1, n. 12. · *Solut*, loc. dt., v. Std circa hoc quaeritur. · Bartholom., Exam, confewir., dialog. 5, nom. 321, — * V. *Sacra*, num. 3. — · Diap. 81, tect. 8, · · Drindr. — · De Each., qu. ult., punct. 9, num. 31. — · Lib. 5, tr. 5, cap. 6, num. 19, — · De Sacrif. Mi», cap. 9, art. 2, aect. 8, qu. 8. — 1 De Buch., n. 875. — · De Buch., part. 2, cap. 13. qu. 2. — * Tr. 21, cap. 10,

subdiacono aut acolytho in secretario vasa dominica.

Insuper nunc possunt etiam ea tangere *tonsurarii*, ex consuetudine introducta; ut dicunt Suarez Tamburinius ·, Croix ·) cum Quarti, etc.; et idem docet Benedictus XIV M cum Pasqualigo. — Id quoque concessum est *laidis regularibus sacristis; ex privilegio Calixti III f)* et Sixti IV, apud Salmant. *. Necnon *mentalibus sacristis; ex* communicatione privilegiorum. Salmant. *. — Et hodie potest dici, ex consuetudine hoc licere etiam laicis oblati Congregationum sacerdotum saecularium sacristis, et omnibus qui *in habitu clericali* ecclesiis inserviunt; hi enim in ecclesia muneribus clericorum funguntur. Saltem, dico, hos a culpa excusari; quia dum officium sacristae exercent, semper adest aliqualis necessitas sacra vasa tangendi.

Et idem quod dictum est de tactu sacrorum vasorum, dicendum est de tactu *corporalium*; ut ait Merati cum Quarti[^], Pasqualigo et communi.

Ides M de corpora-libw.

Minime autem peccant laici tangentes vestes sacras aut alia non immediate attingentia Corpus et Sanguinem Christi;

Laidlknt taqpxit u cru toia.

n. 127. — II De Euch., cap. 3, qu. 6, n. 10. — “ Tr. 22, punct. 10, o. 13. · *Vasq.*, diip. 233, cap. 4, n. 37. · *Sonck.*, Decal., lib. 2, cap. 43, num. 27. · *Coninck*, qu. 83, num. 249. — u Method, eelebr. Mita., lib. 1, cap. 2, § 1, n. 9. — *Quarti*, part 2, tit. 1, aect. 2, dub. 5, — u Notif. 34, num. 18. · *Pasqual.*, qu. 837. n. 7 et 8. — *Sixtus IV*, ap. Confetti, n. 9, *Beatissime Pater*, · Tr. 21, cap. 10, n. 130 et 131. — u Loc. dt., n. 182.

b) Henriquez, lib. 9, cap. 28, n. 3, lit. y, *in comment.*, adducit Soti sententiam quinde ea iudicium proferat; sed in textu, lit. a inferius scribit: «Saecularis tangere non potest, etiam quando calix non continet Sanguinem».

c) Fagundez, de 1° praec. Eccl., lib. 3, cap. 21, n. 28, negat quidem posse laicos tangere corporalia et calices, sed negat etiam esse morule citra irreverentiam et contemptum ea Ungere. Et addit: «Quando doctores asserunt illicitum esse sacros calices..., corporalia et patenas ungere, intelligendi sunt cum contemptu et de tactu immediato, non de eo qui fit mediante aliquo velo serico aut instrumento».

*) Suarez, loc. cit., revera dicit: «Qui [usus] videtur hoc etiam extendere ad ordinatos Untum in prima tonsura». Sed continuo subdit: «Quamquam nostra Societas pri-

vilegium habeat, ut nostri laici possint ungere calices, si modo primam habeant tonsuram; quod est signum hoc non simpliciter licere omnibus».

·) Croix, lib. 6, part. 2, n. 357, id tonsuratis concedit, non obsUnte contraria, ut ait, consuetudine.

f) Callixtus III, oracul. vivae vocis, n. 3, apud Rodriguez, Bullar. regul., concedit hoc privilegium Ungendi vasa sacra laids regularibus generaliter, non limiUns illud ad aeditumos dumtaxat

Merati, part. 2, tit. 1, Nov. Observ., n. 16, veniale esse ait si corporalia a laicis tanguntur sine contemptu; immo addit, quamplures negare id esse peccatum si ex causa fiat. Et haec est ipsa sententia quam tenent Quarti, part. 2, tit. 1, sect. 2, dub. 6; et sect. 3, dub. 6; Pasqualigo, de Sacrif. novae legis, qu. 838, n. 1 et 3.

ut Palaus Suarez Coninck *», Laymann · et alii, ut supra: ex sententia (ut bene ait Palaus) in praxi recepta. — Nec obstat textus in can. *Altaris* et can. *Vestimenta, de consecr., dist. 1*, ubi hoc videtur vetitum. Nam dicit Suarez, nullum ibi de hoc esse praeceptum; vel saltem, inquit Suarez cum Glossa in can. *Nemo, de consecr., dist. 1*, v. *Et vela*, quod, si ibi aliquod adest praeceptum, hoc usu est abrogatum.

Quid de 383. - « Ac licet decens sit, ut etiam
?uq!Tev«î» « *pyxis* sive ciborium, et *luna* seu sphae-
!££«£■ * Hila hierothecae, et quodcumque vas
« continens et immediate tangens Eucha-
« ristiam, uti etiam (secundum Laymann ‘)
« vasculum chrisma continens, benedica-
« tur (benedicere autem, praeter ea in
« quibus unctio adhibetur, potest idem qui
« caetera ornamenta), cum in Rituali Ro-
« mano propria sit pyxidis benedictio; id
« tamen necesse esse negant Suarez, Hur-
« tatus a», Lugo, Tamburinius 6: nec esse
« necesse imponere pyxidi vas lineum be-
« nedictum benedictione corporalis.

liaicria « Porro calix et patena confecta esse
Xnie e’ « debent ex auro, argento vel stanno,
« saltem quoad cuppam (admittunt etiam
« aliqui ex plumbo); sed non ex acre.
« Can. *Ut calix, de consecr., dist. 1* ». (Vide

1 Tr.22. punct. 10. n. 13,— · Disp. 81. sect. 8. v. *Tertium*.
— · Lib. 5, tr. 5, cap. 6, n. 20. — *Palaus*, loc. at. — *Suar.*,
loc. dt. — 4 Lib. 5, tr. 5, cap. 6, n. 22. — *Suar.*, disp. 81,
«ct. 7, v. *Tertio obiter*. — *Lugo*, disp. 20. n. 96. — · Method,
eelebr. Mit», lib. 1, cap. 1, § 6, n. 1. — · Loc. cit., 4 1,
n. 3. · *Hturiq.*, lib. 9, cap. 28, num. 2. · *Fagund*, de 1-
praec. Eccles., lib. 3. cap. 21, n. 13. — *Granad.* in 3 P.,
controv. 6, de Euch., tr. 14, disp. 12, n. 3. — ‘ Loc. cit..

dicta n. 370, *Dubit 3, m fine*]. « Quam
« vis Tamburinius * cum Henriquez, Fa-
« gundez et Gavantus *» admittat etiam
« ex gemma, quae aequae pretiosa sit ac
« aurum vel argentum : modo species non
« imbibat, nec sit periculum ne eflringa-
« tur. — Ac, licet rubrica praescribat ut
« saltem cuppa et superior pars patenae
« sit deaurata, ea tamen non obligare sub
« mortali, Granado; immo nec sub veniali,
« propter usum contrarium, vult Tambu-
« rinus ’ ».

384. - Dubitatur 1°. *An pyxis debeat consecrari?*

Affirmat Trullench a), apud Croix ·. —
Sed verius et communiter negant Lay-
mann ·, Bonacina ,0, [Contin.] Tournely
Roncaglia “; et Croix l3 cum Gavanto,
Pasqualigo et aliis passim. Ratio, quia in
Pontificali Romano tantum habetur bene-
dictio de pyxide, nulla autem ibi mentio
fit de unctione chrismatis. Item in Rituali
Romano benedictio pyxidis adnotatur inter
eas quae non indigent unctione chris-
matis.

385. - Dubitatur 2°. *An pyxis debeat saltem benedici de praecepto ?*

Prima sententia affirmat. Et hanc te-
nent [Contin.] Tournely u cum Silvio; Sal-
mant.l6 cum Gavanto et Reginaldo. Item

no· non esi
consecran

Jaxta lito*,
de praece
pto benedr
cenda.

II. n. 3. — · Lib. 6. part. 2. num. 348. — · Lib. 5. tr. 5.
cap. 6. n. 22. — M De Euch. qu. nit., punct. 9. n. 23. —
II De Sacrif. Mio , cap. 9, art. 2. sect. 6, qu. 7. — ” De
Sacrif. Mio., cap. 6. qu. 4. — u Lib. 6, part. 2, n. 343. ·
Gavant., part. 2. tit. 2, n. 3, lit. /*. · *Pasqual.*, qu. 778,
num. 1. — M Loc. dt., qu. 7, · *Sihsus.* qu. 83. art. 3,
qu. 6. v. *Quaeritur 5* — “ Tr. 5, cap. 4. n. 99. · *Ftfin.*
lib. 29. n. 201.

h) Coninck, qu. 83, num. 249, de hoc diet

383. - a) Gaspar Hurtadus, quidquid dicat Busenbaum ex Tamburinio, oppositum omnino tenet; nam *disp. 4, diff. 10*, adducit opinionem quae negat pyxidem debere consecrari aut benedici, sed solum id de decentia esse; et hanc sententiam communem appellat, sed concludit: · Alii docent, *et merito*, debere benedici ».

Gavantus, *part. 2, tit. 1, tt.1*, lit./, nil aliud habet quam Valentiae sanctum ac venerationi haberi illum ex agatha calicem, « quo dicunt usum fuisse Christum in ultima coena », Et ita etiam a Tamburinio citatur.

384. - a) Trullench ita sane a Croix citatur; sed per consecrationem non videtur aliud intelligere nisi simplicem benedictionem, dicit

enim, *lib. 3, cap. 8, dub. 17, u. 4*, pyxidem consecrari debere, sicut et consecratur calix, patena et *corporale*. Sed corporale non proprie consecratur, sed solum benedicitur Et in fine dicit jura quae calicem consecrari praecipiunt, · virtualiter etiam praecipiunt hujus vasculi consecrationem, seu *benedictionem* ».

385. - a) Gavantus, quem Salmant. huc adducunt, scribit haec tantum, *loc. cit.*, lit. *p*: « Decet pyxidem benedici, saltem ut corporale ». — Escobar pariter, *lib. 21, n. 419*: « Equidem valde decet, inquit, pyxidem benedici... Assero tamen non esse necessariam hujusmodi benedictionem, quia non exstat jus illam praescribens... Ego monerem rubricam observari, quia obligare saltem sub veniali iudico ».

Durantus, Barbosa, Marchant et Dicastillus, apud Croix 1; item Benedictus XIV et Escobar e, — qui tamen putat omissionem hujus benedictionis non excedere culpam venialem. — Probatur ex rubrica Missalis, ubi dicitur: Sz (sacerdos) *esi consecraturus plures hostias pro comunione facienda...*, *locat eas super corporale ante calicem, aut in aliquo calice consecrato vel vase mundo benedicto*. Praeterea probatur ratione, quia hoc valde convenit: si enim corporale, in quo sacrae species ad modicum tempus manent, benedici debet, quanto magis benedicendum est vasculum in quo diu noctuque illae conservantur? Et ideo in Rituali assignatur specialis benedictio pro *tabernaculo* (ut ibi dicitur) *seu vasculo pro sacrosancta Eucharistia*. — Accedit doctrina D. Thomae, ubi, ad probandum quod pertineat ad sacerdotem dispensatio Eucharistiae, dicit: *In reverentiam hujus sacramenti a nulla re contingitur (sacramentum) nisi consecrata; unde et corporale et calix consecrantur, et similiter manus sacerdotis*.

a ut ne

Attamen *secunda* sententia negat. Et hanc tenent quamplures graves auctores, nempe Suarez, Azor, Filliuccius, Bonacina, Silvester, Sporer, cum Vasquez et Pasqualigo, item Sotus, Coninck, Tabiena ac Nuftez, apud Escobar. Et probabilem putant Diana ac Lugo 18 cum

Henriquez et Fagundez — Ratio, quia (ut ajunt) de hoc nullibi habetur expressum praeceptum. Nec Pontificale certos nos reddit; cum ibi assignentur benedictiones etiam pro campanis et thecis reliquiarum, quae tamen non de praecepto, sed tantum de congruentia benedicuntur.

Haec *secunda* sententia non videtur improbabilis, saltem ob tantorum DD. auctoritatem. — Sed *primam* probabiliorē puto, quia conformior est rubricae et rationi: et ideo in praxi est consulenda, ut recte dicunt Suarez, Filliuccius et Benedictus O.

Idem dicendum de circulo seu *lunula*, ubi reponitur hostia consecrata, cum exponitur in ostensorio fA

386. - « V°. Corporale *lineum* », [Vel ex cannabe, ut probat usus; vide dicta n. 375, *Dubit.* 3] « saltem quoad eam partem, qua hostiam vel calicem tangit, » can. *Consulto, de consecr., dist. 1*, (nam in extremitatibus potest esse sericum «auro elaboratum»), et *benedictum* ab episcopo vel privilegiato. Vide Compend. privilegior. Soc. Jesu. — Non tamen iterum benedicendum post lotionem nec nisi notabiliter rumpatur a S. Thomas, « Silvester, Bonacina », card. Lugo 18 et «Gavantus»: ubi addit ex S. a (et dicit « esse communem»), peccare mortaliter qui « utitur notabiliter immundo ». — Vide notam parvam n. 376, v. *Tn cap.*

Steph. Durantut, de Rilib. Eccles., lib. 1, cap. 16, n. 1. Barbosa, de Offic. et Potest. episc., aller. 27 n. 41. Petr. March., Tribunal, tom. 2, tr. 2. part. 2, tit. 4, qu. 2, § 4, dub. 6. Dicati., tr. 5, de Sacrific. Missae, disp. 4, dub. 9, n. 193. - Lib. 6. part. 2. n. 348. — Nrif. 21 (e). 20), n. 12. — Pan. 2, tit. 2. o. 3. — 3 P. qu. 82, art. 3, corp. — Disp. 81, sect. 7, v. *Tertio obiter*. — Part. 1, lib. 10, cap. 27, qu. 7. — Tr. 5, cap. 4, num. 133. — De Euch., qu. ult., punct. 9. n. 23. — V. *Eucharistia III*, qu. 4. — * Part. 2, cap. 6. num. 401. — Vasq., disp. 233, cap. 4,

num. 36, (cit. a Croix, n. 348). — Pasqual., qu. 778, n. 3, (cit. a Croix, loc. cit.). — Coninck, qu. 63, n. 246. — Tabiena, v. *Communicare*, n. 57. — Xuflee, qu. 63, art. 3, dub. 5. — Lib. 21, n. 417. — Part. 2, tr. 15, resol. 2. — Disp. 20, n. 96. — M Disp. 81, sect. 7, v. *Tertio obiter*. — M Tr. 6, cap. 4, n. 133. — M V. *Benedicere*, § 2. — S. Thom., 3 P., qu. 83, art. 3, ad 7. — Silvest., v. *Corporalia*, num. 3, qu. 2. — De Euch., qu. ult., punct. 9, n. 24. — w Disp. 20, num. 76. — Part. 2, tit. 1, num. 1, lit. q. — Sd, v. *Sacra*, num. 5.

h) Sotus, ab Escobar citatus ut referi S. Alphonsus, in 4^a dist. 13, qu. 1, art. 3, v. *Appendit autem*, negat necesse esse ut pyxis consecratur. — Henriquez idem dicit, lib. 9, cap. 28, n. 3, et etiam Fagundez (qui ceteroquin a Lugo non allegatur), de 1° praec. Eccl., lib. 3, cap. 22, n. 14; et Bonacina, loc. cit. — Loco Stephani Fagundez, Lugo citat Laymann, qui revera, lib. 5, tr. 5, cap. 6, n. 22, dicit solum valde decere ut pyxides benedicantur.

f) Benedictus XIV, notif. 21, num. 12,

immo dicit magis probabilem esse ac tenendam.

Ad dubium: « An et quando benedicenda sint pyxis, purificatoria, ostensoria vel saltem lunula, quae immediate inserviunt sacramento plus quam alia: quae habent in Missali propriam formam benedictionis? » S. R. C., die 16 Nov. 1649, respondit: « Servandas esse rubricas ». *Decr. auth.*, n. 926, ad 5.

386. - a) S. Thomas et Lugo dicunt debere esse lineum; Gavantus vero negat benedicendum esse post lotionem.

Seuil*
leateatii,
noo ibm.
b A blf]],
poor, prt
bibilior r.
cor » ?..<

«est
cefidue <
io mu.

Celebrare
uat cor
porali ve!
can non be
ntdkto, per
it kthale

Notandum Γ. quod celebrare sine corporali aul cum eo non benedicto nequit excusari a mortali, nisi gravis urgeat necessitas celebrandi. — Certum est apud omnes. Vide Suarez 1 et Croix '.

Corporalia,
a qubū 1*,
raada.

387. - Notandum 2°. id quod spectat ad lotionem corporalium. — In can. *Nento 40, de cons., dist. 1*, Clemens Papa duo statuit: *primum*, ut sacrae pallae tantum a diaconis laventur; *secundum*, ut lotio mittatur in sacrarium.

Quod ad *primum* pertinet, dicunt Suarez a, Merati b>; et Croix 4 cum Bonacina, quod, licet convenientius sit secundam et tertiam lotionem pallarum (id est, ut explicat Suarez corporalium, parvarum pallarum et purificatoriorum) fieri a persona sacrata; tamen nullum est peccatum si illae fiant a laicis. — Prima autem lotio omnino debet fieri a diaconis vel subdiaconis, quia hodie horum Ordo inter sacros numeratur et (ut communiter doctores ajunt) hoc est peculiare officium subdiaconi. Immo probabiliter dicit Croix s cum Suarez et Pasqualigo .), posse hanc primam lotionem fieri etiam a clerico tonsurato; dum in dicto can. *Nemo* dicitur: *Diaconi cum humilibus ministris lavent*. Hodie autem clerici tonsurati jam ex consuetudine inter inferiores clericos numerantur, ex qua eis permittitur sacra vasa tangere f).

Utrum autem peccaret mortaliter laicus qui hanc primam lotionem faceret?

' Diip. 81, oect. 6. v. *Srtundo*. — 1 Lib. 6, port. 2, num. 333. — . Di«p. 81, oecc. 8, v. *Quarto*. — . Loc. dt., n. 334. . *Bonae*., de Euch., qu. ult, punct. 9, n. 22. — 1 Loc. dt. — . Part. 1, tr. 8, diff. 29, n. 5. — *Quart*., part. 2, tit. 1. oect. 3, dub. 6, i. f. - *Parqua*!., qu. 796, n. 3. . 1 Part. 2,

387. - a) Cum humilibus ministris, ut notat ipse S. Alphonsus paulo inferius.

b) Merati, *part. 2, tit. 1, Nov. Observ.*, H. 16, de sola prima lotionem loquitur.

Suarez, *loc. cit.*, per pallas illas intelligit corporalia et purificatoria; sed *ibidem*, v. *Tandem*, dicit pallam esse veluti partem corporalis.

d) Suarez, *loc. cit.*, v. *Quarto* cum v. *Tertium*, haec dicit de secunda lotionem.

'J Pasqualigo, *qu. 794, n. 2*, quidquid dicat Croix, id concedit clericis qui minoribus ordinibus sunt initiati.

f) S. R. C., ad dubium: « Utrum moniales seu piae feminae vitam communem sub regula degentes possint cum licentia Ordinarii

— Affirmat Villalobos . Sed communius Croix «>; ac Quarti, Pasqualigo, etc., apud Merati ', censent id esse tantum veniale; et nullum, si justa causa fieret.

Quoad *secundum* vero, putat Croix Aqu» lo- cum Pasqualigo, nullum esse peccatum cTariVm si aqua lotionis non in sacrarium, sed in pr0*ideBdx- locum decentem projiceretur. — Sed omnino tenendum est oppositum cum Merati: dum in praefato textu *Nemo* expresse dicitur quod foras ejicere lotionem *erit operanti peccatum*. Et Silvester apud Suarez dicit quod huic nulla contraria consuetudine derogari potest Id tamen intelligitur tantum pro corporalibus, pallis et purificatoriis; licet epim in textu idem dicatur de lotionem albae et mapparum altaris, atamen recte ait ibi Glossa.: *Huic hodie derogatum est consuetudine generali*

388. - « VI°. Palla item *linea*, quae « parte calicem tegit (superiore enim parte « potest auro constare vel serico); quae « cum habeat communem cum corporali • benedictionem, utpote cujus pars anti- « quitus fuit, pro eodem servire posse « docet idem card. Lugo ., si sit satis • capax ».

Palla debet esse ex *lino*, ut requiritur in rubrica °; vel ex *cannabe*, ut diximus de corporali (n. 375, *Dubit. 3* \ — Unde bene advertit Merati a>, non bene agere qui adhibent pallam de papyro aut drappo serico. Immo, in decreto S. Congregationis die 22 Januarii 1706 apud (Contin.]

Requinlar
palla ex li-
no vel can-
nabe.

tit. 1, Nov. Ob»crv., n. 16. — *Croix*, lib. 6, part. 2, n. 334. . *Parqua*!., qu. 795, num. 9. — *Mrrati*, part. 2, tit. 1» Nov. Obaerv, n. 16. — *Sihvst*, v. *Corporalia*, qu. I. . *Suar*., diap. 81, ooct. 8, v. *Quarto*. — 1 In v. JD *utla*, lit. /. — • Diip. 20, n. 76. — » Part. 2, tit. 1, n. 1.

abluere corporalia, pallas et purificatoria? » respondit, die 12 Sept 1857: « Negative ». *Decr. auth.*, n. 3059, ad 26.

e) Croix, *loc. cit.*, u. 334, negat tantummodo esse mortale.

388. - al Merati, *part. 2, tit. 1, Nov. Observ.*, u. 15, istud non habet.

bl Decretum istud habetur in *Decr. auth. S. R. C.*, u. 2067, ad 6, sub die 22 Januarii 1701. Novissime tamen, die 17 Julii 1894, S. C. ab illa prohibitionem recessit, et declaravit pallam a superiori parte panno serico, aut ex auro vel argento et acu depicto coopertam «permitti posse; dummodo palla linea subnexa calicem cooperiat, ac pannus superior non sit nigri coloris, nec referat aliqua mor-

laquatum Tournely *, dictum fuit: *In sacrificio Mis-*
sac non est adhibenda palla a parte su-
periori drappo serico cooperta. Quamvis
 Pater Suarez * putat non esse vetitum
 adhibere pâllam tantum exteriori parte
 sericam vel auro elaboratam. Corporale
 vero dicit tantum in extremitatibus posse
 auro vel serico ornari; et hoc probabile
 est, cum in rubrica⁸ dicatur: *Corporale...*,
quod ex lino tantum esse debet, nec serico
vel auro in medio (nota) intextum, sed
totum album. — Palla autem *benedicenda*
 est cum corP^orali eadem benedictione;
 ut communiter docent Gavantus Sua-
 rez ^c; et Tournely cum Quarti et
 Vasquez % qui contrariam opinionem im-
 probabilem putant.

An vero *sit mortale celebrare sine*
palla, aut cum ea non benedicta?

Affirmant probabiliter Suarez ^f), Fil-
 liuccius», [Contin.] Tournely · cum Quarti ;
 et Escobar^l cum Vasquez Reginald©.
 Ratio, quia olim palla erat ipsum corpo-
 rale, quo calix operiebatur. Unde, licet
 hodie palla sit ab illo separata, tamen est
 aeque necessaria et benedicenda ac corpo-
 rale; et Ecclesia, separationem permit-
 tendo, nihil circa materiam et benedictio-

nem immutavit. — Non minus vero pro-
 habiliter negat Sotus ⁸; item Manuel et
 Moure apud Escobar ^{*>/ac Rodriguezk},
 apud Croix ·. Ratio, quia, tametsi Eccle-
 sia eadem benedictione statuerit benedici
 pallam ac corporale, eo quod illa mora-
 liter pars corporalis censetur; tamen, cum
 hodie palla sit separata a corporali, non
 eadem ratio reverentiae currit pro cor-
 porali quod immediate tangit sacras spe-
 cies, quam pro palla quae non tangit.

Dicunt autem Sporer^{l0} et Croix^{l1} cum
 Gobat, quod si palla desit aut per qua-
 drantem exspectari debeat, poterit loco
 ejus adhiberi aliud corporale, aut hoc
 deficiente, purificatorium aut bursa.

Dicit autem Gavantus quod illi qui
 adhibent duas pallas, unam pro calice,
 alteram pro hostia, non sunt quidem re-
 prehendi, sed non imitandi sine pontifi-
 cia facultate; haec enim esset additio ritus
 vetita a S. Pio V. Et huic opinioni adhae-
 rent Quarti et Megalius, apud Merati ·.
 Unde dicunt sacerdotes hanc facultatem
 a Pontifice non habentes non posse has
 duas pallas adhibere. — Sed Molfesius,
 Pasqualigo, Silos et Magius, apud Merati ^{*a},
 tenent quod non solum Theatini, quibus

^l Cap. 9. art. 2, tea. 8, qu. 10. — · Diip. 81, sect. 6,
 v. *Secundo*, cl v. *Tandem*. — · Part. 2, lit. 1, 0.1. — · Part. 2,
 ÜU1, n. 1, lit. q. — 1 Tr. 5, cap. 4, n. 125. — · Cap. 9. art. 2,
 ·ecu 8. qu. 10. · Quarti, part. 2, tit. 1. sect. 3, dub. 2. —
 · Lib. 21. n. 431 et 432. · Rrgin., lib. 29. n. 195. — · In 4.
 diet- 13. qu. 2, art. 5. — · Lib. 6, part. 2, n. 332. — · Part. 2.

cap. 6, n. 399. — “ Loc. cit. · Gobat, tr. 3. n. 316 et seqq. —
 Quarti, part. 2, tit. 1, sect. 3, dub. 4. · Met' ai.. Variar.
 résolut. 199. · “ Pan. 2, tit. 1, Nov. Observ. n. 13. — Melfes.,
 paru 1, cil. 9, cap. 11, n. 63. · Pasqual., qu. 793, a n. 3. ·
 Silos, Hist. clericor. regular., lib. 9, tom. 2, fol. 392. · Ma^ius,
 Galateus religios., disquis. 20, n. 6 et 8. — “ Loc. cit. n. 13.

lis signa ». *Decr. auth. S. R. C, n. 3832,*
ad dub. 4.

c) Suarez» *loc. cit.*, v. *Tandem*, dicit pallam
 esse benedicendam « sicut corporale, quia est
 veluti quaedam pars ejus».

Contin Tournely, *loc. cit.*, qu. ^lscri-
 bit: · Licet., eam velut quoddam corporale
 minus a majori separari permiserit Ecclesia,
 nihil tamen in reliquis circa materiam aut
 benedictionem immutavit ». — Et fere eadem
 habet Quarti, *part. 2, tit. 1, sect. 3, dub. 2.*

Vasquez, *disp. 233, cap. 3, n. 24*, ait:
 « Improbabile tamen existimo ex serico aut
 alia materia, quae non sit linum, eam fieri
 posse; nam parva palla qua calix operitur...
 censetur illa pars corporalis quae antiquitus
 plicabatur, ita ut jam palla corporalis in duas
 partes divisa sit: et in eam quae extenditur
 super altare, et in eam qua calix operitur ».
 — De benedictione pallae, S. R. C. die 4 Sepe
 1880 declaravit pallam posse benedici sepa-
 ratim a corporali; sed sive una sive plures

pallae, sive cum corporali, sive sine illo bene-
 dicantur, formulam benedictionis recitandam
 esse prout jacet. *Decr. auth., n. 3524, ad*
dub. 3.

f) Suarez, *disp. 81, sect. 6, v. Secundo*, id
 asserit, · supposito tamen quod corporale non
 sufficit ad cooperiendum calicem».

Vasquez non satis recte citatur ab Es-
 cobar; negat enim dumtaxat, *disp. 233, cap. 3,*
n. 24, pallam esse posse ex serico, aut ex alia
 materia quae non sit linum.

Manuel Rodriguez, *Sum., part. 1,*
cap. 247, η. 19, conci. 18; Fernandez de
 Moure, *Exam., part. 3, cap. 5, § 12, n. 10*,
 asserunt pallam posse esse ex serico aut ex
 alia materia quae linum non est; ex quo
 Escobar, *lib. 21, n. 430*, colligit juxta eorum
 sententiam, pallam non esse necessariam.

O Gavantus, *part. 2, tit. 1, η. 1, lit. m*,
 negat reprehendendos esse aut imitandos eos
 qui duplici palla utuntur, «approbante, ut
 ajunt, Summo Pontifice ».

Nrccsuru
 c» benedi-
 cenda pro-
 ba bi liter
 »ub moru-
 li

Aeq«f.

QnN u

Q“ld
 usu dspboi
 p«u«

hoc privilegium sive usus approbatus fuit a Clemente VII », sed omnes sacerdotes exteri possunt illis uti *», quia haec non est additio, sed potius quaedam accessio ad Romanum ritum ob maiorem decen-
tiam, utque commodius fragmenta colli-
gantur. Hinc censet Merati cum Pasqua-
lino, unumquemque posse hanc observan-
tiam sequi; refertque cardinalem Baro-
nium id suasisse alicui ad praxim.

Requiritor
purifica-
torium li-
neum.

389. - « VH'. Purificatorium item li-
neum: non tamen necessario benedictam,
« ut (contra Laymann) docent Suarez, Ga-
vantis et card. Lugo: neque ulla repe-
ritur in Ritualibus ejus benedictio ».

Quaeritur: *an purificatorium sit bene-
dicendum?*

Alii duunt
purifica-
torium be-
nedicen-
dum.

Affirmant Laymann 1; item Frandsen
Lugo et Fagundez », apud Escobar : qui
huic opinioni adhaeret tamquam tutiori,
licet contrariam etiam tutam vocet. —
Ratio 1*. quia, ut dixit D. Thomas, hoc
sacramentum a nulla re contingi debet,
nisi consecrata. Ratio 2*. quia rubrica
praecipit benedici mappas altaris; ergo
tanto magis benedicendum purificatorium,
quod forte potest tangere reliquias San-
guinis. — Nec obstat quod in benedictio-
nibus non reperiatur peculiaris benedictio
quoad purificatoria; nam pro iis sumitur
benedictio lintheaminum, mutata voce *al-*

tare in calicem, si separarim purificatoria
benedicantur.

Sed communiter et probabilius negant
Gavantis 4, Suarez », Palaus, Salmant, Lugo,
Croix, Bonacina¹⁰, Roncaglia¹¹ et
[Contin.] Tournely¹ cum Silvio qui», dicit
hanc benedictionem fieri tantum de con-
venientia. Ratio, quia in Rituali nulla
adest benedictio propria de purificatoriis,
sicut nec veli nec bursae. Gratis autem
asseritur eandem benedictionem quae
adhibetur pro mappis, aptandam esse pro
purificatoriis; cum pro his nullo modo
possint verificari verba orationis, quae
habentur in Rituali, nempe: *consecrare
digneris haec lintheamina ad tegendum
involvendumque altare Filii tui*. Hinc
non sufficit (ut ajunt contrarii) mutare
solam vocem *altare in calicem*; sed etiam
oporteret mutare verba *tegendum invol-
vendumque in abstergendum*: quod esset
potius novam orationem conficere quam
mutare. — Dicunt tamen Salmant. » quod,
licet non sit obligatio benedicendi purifi-
catorium, tamen ipsum licite benedici
potest.

Si autem purificatorium non facile
haberi possit, probabiliter dicunt Wi-
gandt 18; ac Suarez », Sporer, Aversa »
et Gobat, apud Croix *♦ licitum esse sine
eo celebrare; ejusque loco adhiberi posse

Probabi-
lius aHi ac-
rant.

Quid> M
dent punfl-
catornia.

Merati, loc. cit. num. 13. - Pasquali, qu. 793, num. 8.
— Laym., lib. 5, tract. 5, cap. 6, num. 12, ¶. — Suar.,
ditp. 81, tract. 8, v. Quarta. — Gavantis, part. 2, tit. 1,
num. 1, lit. t. — Lugo, disp. 20, n. 76. — 1 Loc. cit. —
Lu^a, de Sacram., lib. 5, cap. 7, qu. 4, num. 36. -
1 Lib. 21, num. 434. — 13 P., qu. 82, artic. 3, corp. —
1 Loc. cit. — 1 Loc. cit. — 1 Tract. 22, punct. 10, n. 2. —

1 Tract. 5, cap. 4, n. 85. — 1 Loc. cit. — 1 Lib. 6, part. 2,
num. 331. - * De Euch. qu. ult. punct. 9, num. 12. —
« De Sacrif. Miss., cap. 6, qu. 4, v. 1, § — “ Cap. 9,
artic. 2, sect. 8, qu. 9. - qu. 83, artic. 3, qu. 6.
v. Quantum. — u Tract. 15, num. 64. — Sparer, part. 2,
cap. 6, num. 400. - Gobat, tract. 3, num. 314. - M Lib. 6,
part. 2, n. 351.

J) Clemens VII, in bulla *Exponi nobis*, de
die 24 Jun. 1524, (Bullar. Rom. Mainardi) qua
approbat Congregationem Theatinorum, in
universum concedit § 4, ut possint statuere
quaecumque pro Missis celebrandis « licita
tamen et honesta, rationabilia et bonis mori-
bus et sacris canonibus non contraria ». Quae
cum Romano Pontifici exhibita fuerint, « Apo-
stolica auctoritate approbata et confirmata »
sunt.

Magius addit: In ecclesiis Theatinorum.

389. - a) Fagundez male citatur ab Esco-
bar; contrarium enim expresse tenet, *de
Prae. Eccl., lib. 3, cap. 21, n. 30*, scri-
bens: « Non opus est ut benedicta sint, sicut
opus est ut sint corporalia, quia non tangunt
Sanguinem Christi immediate ».

b) Scilicet Continuator Tournely.

9 Et hanc & Alphonsi sententiam am-
plexa est S. R. C., dum die 7 Sepe 1816, ad
quaesitum: « An purificatorium benedici de-
beat? » respondit: « Negative ». *Decr. auth.,
n. 2572, ad 12*.

d) Salmant., *tr. 5, cap. 4, n. 85*, id per-
spicue mnuunt, requirentes ad Missae celebra-
tionem purificatorium, « non tamen ex obliga-
tione benedictum ».

1) Suarez, *disp. 81, sect. 8, v. Quarto*, negat
tantum purificatorium de necessitate benedi-
cendum, et addit « prohibitum esse uti hujus-
modi rebus sacris ad communes seu profa-
nos usus ». — Et idem habet Aversa, *qu. 11,
sed. 13, v. Item ad*; et v. 5. *Ratione hujus*.
Et pro hoc tantum asserto citantur a Croix.

strophium mundum, quod postea ad profanum usum non adhibeatur.

Requiritur
Mtnale tub
ffnivi

VIII. Sub gravi peccato Mis-
«sale, canonem saltem continens; ut
« habet Bonacina et alii communiter. —
• Etsi Ledesma et Laymann doceant,
« in gravi necessitate lidtum esse cele-
« brare sine libro ei qui moraliter sit certus
« se non erraturum. Et sic cardinalis de
« Lugo cum Diana, etc., probabiliter excu-
« sat eum qui propter visus debilitatem
« legere non potest ». — Tabella autem
secretarum non requiritur ex praecepto
sed tantum ad maiorem celebrantium
commoditatem; ut bene ait Gavantus '.

Quaeritur: *an liceat unquam sacerdo-*
tibus celebrare sine Missali?

Juxta a-
lio, nun*
quam licet
line Miwdi
celebrare.

Prima sententia negat. Et hanc tenent
[Contin.] Tournely ·, Habert «; item Na-
varrus et Henriquez, apud Palaum·; ac
Coninck, Fagundez, apud Escobar·: etiam-
si aliquis firmiter sciat memoriter quae
dicenda sunt. Ratio, quia in re tam gravi
vitandum est omne errandi periculum,
quod recitando memoriter semper timeri
potest. — Idque videtur confirmari ex eo
quod S. C. Cone, (ut fert Benedictus XIV ')
licentiam impertiendo alicui sacerdoti cae-
cutienti celebrandi in festo duplici Missam
de B. Virgine, et die feriali Missam pro
defunctis, hanc solet clausulam apponere:
*Quod non sit omnino caecus et memoriter
non recitet.*

Secunda vero sententia communissima,
quam tenent Lugo ·, Laymann ·, Pa-

Bonae., de Euch., qu. ult., punct. 9. n. 30. — *Petr. de*
Ledeim., de Euch., cap. 20, concl. 8. v. *Hi* tamen.* —
1 Diip. 20, num. 78. *Diana*, part. 2, tr. U, retol. 46. —
' *Pan.* I, tit. 20. n. I, lit. >. — · De Sacrii. MU., cap. 9,
an. 2, Beet. 9, qu. 2. — 1 De Euch., part. 2, cap. 13, v. f.
v. *Denique.* — *Savar.*, Man., cap. 25. n. M. · *Henriq.*,
lib. 9, cap. 29, n. 7. · T. 22, punct. 10, n. 4. — *Coninck*,
qu. 83, n. 251, L L - *Fagund.*, de 1· praec. Eccl., lib. 3,
cap. 21, a. 23. - · Lib. 21, n. 462. — 1 Notif. 31, n. 5. —
• Diip. 20, n. 78. — · Lib. 5, tr. 5, cap. 6, n. 17. — » Loc.
dt, a. 4. — “ Diip. 233, cap. 3, n. 26 et 27. — ” Part. 2,

laus 'u, Suarez Vasquez n, Diana “; Conn,
Escobar l3 cum Aversa; Sporerl4; Sal-
mant. 16 cum Villalobos, Ledesma; et i"ri?,III
Croix '· cum Verjuys et Gobat, probabi- doli“f
liter dicit posse quandoque sacerdotem
celebrare sine Missali, si hoc facile non
posset habere, et ob praeteritam expe-
rientiam abesset morale periculum er-
randi. — Hinc probabiliter inferunt Lugo, Emaur
Palaus, Vasquez, Salmant. et Escobar, “.n”.TM”
licite celebrare sacerdotem, qui ob visus
debilitatem memoriter Missam recitat:
modo discernat calicem et hostiam quan-
tum sufficit ad evitandam irreverentiam:
et modo ad notam effugiendam habeat
Missale in altari vel alium librum loco
ipsius; ut ajunt Croix ” cum Gobat; et
Salmant. »* cum Lugo c) et Palao 'Z — Per
clausulam autem quae solet a S. Congre-
gatione apponi (ut supra), non satis pro-
batur hanc secundam opinionem tamquam
improbabilem rejici: tutius tamen semper
erit hanc facultatem a S. C. obtinere.

Certum autem est apud omnes, sacer- saccrim
doti penitus caeco illicitum esse cele-
brare: quamvis referat Benedictus *. die cdi bf*,i'
23 Augusti 1727 Sacram Congregationem
Concilii hanc licentiam concessisse cui-
dam parochi pauperi ex speciali gratia,
cum assistentia tamen sacerdotis.

Sacerdos autem ritus Romani graviter Q.id d
peccaret, si uteretur Missali regularium ““.uX
etiam in eorum ecclesiis, vel locorum qua r"u'
transit, dicendo Missam diversi ritus; ut
recte censet Croix cum Pasqualigo d>.

tr. 14, resol. 46. — u Lib. 21, n. 464. · *Aversa*, qu. 11,
•ect. 13, v. *Requiritur quoque.* — M Part. 2, cap. 6, n. 388. ·
u Tr. 5, cap. 4, n. 87. · Vi7/a/, part. 1, tr. 8, diff. 26, n. 5. ·
Petr. de Ledesma., de Euch., cap. 20, concl. 8, v. *His tamen.*
— u Lib. 6, part. 2, n. 363. · *Verjuys*, Pastoral., tr. 8, art. 7,
n. 6. · *Gobat*, tr. 3, n. 304. — *Lugo*, disp. 20, n. 78. —
Palaus, tr. 22, punct. 10, n. 4. — *Vasq.*, diip. 233, cap. 3,
n. 27. — *Salmant.*, tr. 5, cap. 4, n. 87. — *Escob.*, lib. 21,
n. 464. — « Lib. 6, part. 2, n. 364 - *Gobat*, tr. 3, n. 302. —
'· Loc. dt, num. 87. — ” Notif. SI, num. 5. Cfr. Theaaaur.
Résolut. S. C. C., anno 1727. · *Croix*, loc. cit., n. 367.

390. - Laymann, lib. 5, tr. 5, cap. 6,
K. 17, didt posse · in casu aliquo ».

b) Suarez, disp. 81, sect. 6, v. *Quarto*,
scribit: « An... in eo casu esset peccatum id
facere, aliorum judicio relinquo; nam ego
propter multorum auctoritatem licentiam dare
non audeo; et aliunde suffidenter rationem
peccati non invenio».

Lugo, disp. 20, H. 78, didt eos librum

habere « propter decentiam ». — Palaus vero,
tr. 22, punct. 10, n. 4, ex Vasquez, quem
non reprobatur; « Expedit librum Missalis prae-
sentem habere ».

d) Pasqualigo, qu. 207, n. 7 et seqq., ne-
gat sacerdotem ritus Romani posse uti ritu
regularium, nisi necessitas excuset; sed n. 4,
didt advenam posse sequi ritum proprium
alicujus ecclesiae diversum a Romano, modo

Quarti d) et Aversa O, contra Palaum » et Praepositum *, ex decreto S. C. 19 Novembr. 1622 apud Gavantum *. Hoc tamen intelligitur, si talis sacerdos posset ritum suum servare: nam alias, licite posset uti peregrinus ritu et Missali illius dioecesis in qua reperitur; ut probabiliter ait idem Croix cum Coninck />, Tamburinio f) et aliis communiter. — Olim Missalia habentia in canone *pro rege nostro*, erant suspensa; sed hodie recte dicit Croix * cum aliis recentioribus, in hoc non esse faciendum scrupulum ex consuetudine introducta.

Confessarii autem et capellani monialium possunt quidem dicere Missas Sanctorum de quibus ipsae recitant Officium, non tamen Missas proprias illius ordinis,

1 Part. 3, tit. 10, n. 16, v. *Intelii*^e. — ' Lib. 6, part. 2, n. 369. — ' De Sacri» Ritib.. n. 1369 (in 2° edit., n. 1768). — « Part. 2, tr. 14, resol. 43. — » Qu. 83, art. 6, dub. 1 v. *Dico tamen primo*. — ' Resol. pastor., tr. 4, cap. 5,

talis ritus proprius sit toti illi ecclesiae. — Et idem habent Quarti, *part. 1, tit. 14, dub. 2*; Aversa, *qu. 11, sect. 12, v. Decimo*. — Et ipse Croix consentit. — Quarti autem subdit de casu necessitatis: Si est modica diversitas in ritu regularium posse ei se accommodare; secus, si sit magna diversitas, et non possit facile et sine erroris periculo sese illi accommodare.

*1 Palaus scilicet, *tr. 4, disp. 1, punct. 5, § 4, n. 5 et seqq.*, loquitur de Missis quae conceduntur aliquibus regularibus; et si ejusmodi Missa sit propria, innuit neminem exterum posse eam celebrare; si vero sit votiva, longe probabilius esse ait quemlibet posse eam celebrare. — Praepositus, *qu. 83, art. 5, n. 190*, ait advenam posse in ecclesiis sive regularium sive saecularium earum se ritui accommodare.

f) Croix, *lib. 6, part. 2, n. 368*, haec scribit: « Peregrinus qui servat ritum Romanum, sive saecularis sive regularis, licite utitur ritu et Missali dioecesis in qua reperitur ». — Et ita etiam tenent Coninck, *qu. 83, n. 268*; et Tamburinius, *Meth. celebr. Miss., lib. 2, cap. 5, § 2, n. 19 et seqq.* Quibus Tamburinius addit celebrantem in ecclesia regularium, posse in casu necessitatis sequi Missale hujus ordinis, pensata gravitate causae, diversitate ritus magna an modica, scandalo, etc.

K) Decretum istud, quod reperiabatur apud Gardellini, *n. 3904*, expunctum est in editione authentica decretorum S. R. C. Hodie vero ex novissimo decreto ejusdem S. C. de die 9 Julii 1895, a Leone XIII, die 9 Decembr. ejusdem anni, approbato: « Omnes et singuli

sed cum Missali Romano et de communi. Ita S. C. Rituum *, annuente Clemente XI, die 1 Decembr. 1717, apud Pittonium .

391. - « IX°. Minister (secundum Navar-
« rum Fagundez-; et Zerola-J, sub mor-
« tali) et quidem *masculus*. — In necessi-
« tate tamen gravi, v. gr. diei festi vel dandi
« viaticum, posset quis sibi respondere,
« inquit Sâ % Bonacina O, et Diana⁴ ex
« aliis. In quo casu, etiam feminam adhi-
« beri posse docet Nuflez' et Silvius
« (idque quibusdam Belgii partibus con-
« suetudine inductum esse docet Mar-
« chant.): contra communem apud Lay-
« mann, Fernandez et Diana Tamburi-
« nium . et Marchinum ., qui vult id esse
« mortale. — Ministrante tamen circa al-
« tare viro qui nesciat respondere, mo-

Requiratur

qa. 10. — *Laym.*, lib. 5, tr. 5, cap. 6, n. 13. — FrrieoW. *de Moure*, Exara., part. 3, cap. 8, § 4, n. 7. — ' Part. 2, tr. 14, reaol. 44. — ' Method, celebr. Miss., lib. 1, cap. 7, § 5, n. 2 et 3. — ' Tr. 3, part. 3, cap. 15, n. 3.

sacerdotes, tam saeculares quam regulares, ad ecclesiam confluentes vel ad oratorium publicum, Missas quum Sanctorum tum Beatorum, etsi regularium proprias, omnino celebrent, officio ejusdem ecclesiae vel oratorii conformes, sive illae in Romano sive in regularium Missali contineantur, exclusis tamen peculiaribus ritibus ordinum propriis. — Si vero in dicta ecclesia vel oratorio, officium ritus duplici inferioris agatur, unicuique ex celebrantibus liberum sit Missam de requie peragere vel votivam vel etiam de occurrenti feria: iis tamen exceptis diebus, in quibus praefatas Missas rubricae Missalis Romani vel S. R. C. decreta prohibent ». *DCCR. auth., n. 3862*.

391. - a) Navarrus, *Consil., lib. 1, consil. 6, de corpore vitiatas*; Zerola, *Prax. episcop., torn. 2, v. Missa, § Tertio*, dicunt contra posse sacerdotem celebrare solum sine ministro. — Quod Fagundez, *de P. praec. Eccl., lib. 3, cap. 21, n. 5*, admittit et intelligit ex gravi causa et justa necessitate.

b) Sâ, v. Missa, *n. 18* (in edit genuina), absolute scribit: « Potest quis, si desit minister, ipse sibi respondere in Missa ».

Bonacina, *de Euch., qu. ult., punct. 9, n. 33*, id admittit ad viaticum infirmo ministrandum; sed *n. 34*, de die festo ut ipse sacerdos praeceptum impleat, « non facile admitterim », inquit.

d) Silvius, *qu. 83, art. 5, v. Sr autem femina*; et *Opusc. VI, v. Missa VI*, id concedit, modo femina procul ab altari respondeat, neque ad illud pro quacumque re accedat.

« niales ex choro respondere non esse
« prohibitum notat card. de Lugo et Tam-
• burinius *; ubi etiam cum Henriquez et
« Hurtado permittit celebranti, Missam
« coeptam prosequi sine ministro, si hic
« forte abiit, et aliquantulum exspectatus
« non revertatur ».

Dubitatur 1°. *Quale peccatum sit cele-
brare sine ministro?*

ne'm“r Certum est apud omnes esse mortale,
'uo' i" h" ex cap. *Proposuit 6, de filiis presb.*, ubi
k dicitur: *Non enim solus presbyter Mis-
sarum solemniam... potest sine ministri
suffragio celebrare.* — Verum communi-
ter dicunt DD. licitum esse celebrare sine
ministro, urgente necessitate ministrandi
viaticum. Ita Lugo l cum Suarez, Lay-
mann *, Fagundez; Diana' cum Squil-
lante/>, Villalobos et Pitigiano; item Ron-
caglia * cum Glossa»; [Contin.] Tour-
nely 5 et Silvius . Et idem concedunt
Tournely, Lugo et Diana, cum aliis ab
ipsis citatis, ut populus audiat Missam de
praecepto. Celebrantem autem, ut ipse so-
lus Missam audiat de praecepto, etiam
excusat Diana ' : et Tournely cum Silvio
non damnat, licet non approbet.

Mim iiciu Probabiliter autem dicunt, praeter Lu-
CB^“mir 8° Tamburinium, Henriquez et Hurta-
nitro dum, apud Busenbaum, [Contin.] Tour-

Lu^o, disp. 20, n. 103. — l Method, celebr Mis», lib. 1,
cap. 2 § 5, n. 3 et 6. · *Henriq.*, lib. 9, cap. 30, n. 5, lit. u. ·
Gasp, Hurtad., diip. 4, diff. 12. · *A.* — · Loc. dt. · *Suar.*,
diip. 87, wet. 1, L t · *Fagund.*, de 1° praec. Eccl., lib. 3,
cip. 21, n. 6. — · Part. 2, tr. 14, resol. 43. · Fi/M/., part. 1,
tr. 8, diff. 31, n. 2. · *PMfian.*, in 4, dist. 13, qu. 2, de Requilit.
ex parte tempor., art. 5, i. f. — 4 De Sacrif. Mi», cap. 6,
qu. 6, reap. 1. — · Cap. 9, art. 2, sect. 9, qu. 1, v. *Hine licit.*

Laymann, *lib. 5, tr. 5, cap. 6, n. 13*:
« In quibusdam locis apud nos, inquit, consue-
tudo viget, quae ab episcopis toleratur, ideo-
que damnari non potest, ut sacerdotes prae-
sertim in pagis, sine ministro respondente
celebrent». Sed notandum est cardinalem
de Lugo loqui de necessitate in universum.
f) Squillante, *dc Obligat, clericor., part. 2,*
prohib. 29, n. 69, non citatur recte a Diana;
affert enim sententiam Suarii id concedentis,
sed ipse Squillante subdit: « Aliter tamen vi-
detur in praxi observari, cum vix dari possit
necessitas ob copiam ministrorum ».

Glossa in cap. Quaesivit, *dc verbor.*
signif. v. *Eliam solus*, de casu alio loquitur,
scilicet de Extrema Unctione, quam sacerdos
etiam solus ministrare potest: « Hoc intellige,
ait Glossa, in necessitate quae legem non

nely ·; et Salmant.⁹ cum Dicastillo, quod,
coepta Missa, maxime si sit facta oblatio,
permittitur celebranti pergere sine mi-
nistro, si iste abscesserit, et de brevi non
revertatur.

Probabiliter etiam dicunt Salmant.¹⁰
quod celebrans non faciat scrupulum, si
minister male pronuntiet; nec facile cor-
rigat errores, ne turbet seipsum vel cir-
cumstantes, vel ordinem Missae: quam-
vis moneat Croix cum Gobat, quod cele-
brans suppleat omissa a ministro». —
Dicit autem ll cum Quarti, rubricas circa
ritum a ministro servandum, esse tantum
directivas, et non obligare ad culpam;
sed huic non acquiesco. — Rationabiliter
vero advertit Lugo, a minorem necessita-
tem sufficere ad celebrandum cum mini-
stro nesciente respondere quam sine mi-
nistro.

Illud autem quod habetur in *can. 61*,
de consecrat., dist. 1, ubi Soter Papa sic
ait: *Hoc quoque statutum est, ut nullus
presbyterorum Missarum solemniam cele-
brare praesumat, nisi duobus praesenti-
bus sibiue respondentibus, ipse tertius
habeatur; quia cum pluraliter ab eo di-
citur*, Dominus vobiscum, *et...* Orate pro
me, *aptissime convenit ut ipsius respon-
deatur salutationi*. Explicant D. Thomas “;

— « In qu. 83, art. 5, v. *Piles utrum.* · *Diana*, part. 2, tr. 14,
resol. 43. · *Cont, Tourn.*, loc. dt. — l Loc. dt. · *Contin.*
Tourn., loc. dt. · *Silvius*, in qu. 83, art. 5, v. *Petes utrum.*
— · Loc. dt. — · Tr. 5, cap. 4, n. 101. · *Dicas/.*, tr. 5, de
Sacrif. Mi», disp. 4, dub. 12, n. 296. — » Tr. 5, cap. 4, n. 101.
— *Croix*, lib. 6, part. 2, n. 990. · *Gobat*, tr. 3, n. 399 et 400. —
ll Loc. cit. · *Quarti*, Quaesit, prooem., sect. 2, punct. 2,
v. *Collino 5*. — « Disp. 20, n. 108. — “ 3 P., qu. 83, art. 5, ad 12.

habet », — Et Roncaglia citat etiam Glossam
in can. Hoc quoque 61, *de consecr., dist. 1*,
ad v. *Ipsae tertius*, quae habet: « Immo et
inclusus Missam solus cantare potest, hoc
intellige ubi cleri copia non suffragatur; alias
secus, ut *extra, dc verbor. signif., Quae-
sivit* ».

*) Lugo, *loc. cit.*, casum hunc non habet.
Auctores vero ab ipso, sicut a Diana, citati,
vel casum hunc omittunt, vel loquuntur po-
tius de casu sequenti, quo scilicet ipse sacer-
dos debeat audire Missam de praecepto.

O Lugo, *loc. cit.*, assertum istud silentio
omnino praetermittit

i) Quod Gobat intelligit de casu quo mi-
nister integrum versum aut sententiam plane
omitteret; secus vero, si unum alterumve
verbum.

In Minii
privati-
nui luffi-
dt

Celebrare,
aollere a
lonfo re-
ipondente.
licitum.

et Bellarminus »), Laymann, Sotus et alii
communiter, apud Escobar ‘, hoc intelligi
de Missa solemni — In Missis tamen *pri-
vatis* (ait D. Thomas) *sufficit unum habere
ministerium, qui gerit personam totius po-
puli catholici, ex cujus persona sacerdoti
pluraliter respondet*.

392. – Dubitatur 2°. *An sacerdos cele-
brans, respondente muliere, peccet gra-
viter?*

Affirmat Nuftez » apud Diana . —
Sed communiter negant Laymann 8, Sua-
rez «, Tournely »); et Diana *O* cum Mol-
fesio d>, Homobono d>, Zanardo Fer-
nandez, etc. — Hinc dicunt Wigandt5;
Tournely cum Lugo; et Laymann cum
Paludano et Henriquez, bene permitti ut
feminae quandoque respondeant a longe,
maxime si sint sanctimoniales: modo non
immediate ministrent in altari, porrigendo
urceolos, etc.; id enim non posset excu-
sari a mortali, ex cap. *l Inhibendum, de*

Laym., lib. 5, tr. 5, cap. 6, n. 13. · *Sotus*, in 4, diit. 13,
qu. 2, art. 5. arf. 12. · l Lib. 21, n. 640. — *D. Thom.*, qu. 83,
art. 5, ad 12. — l Part. 2, tr. 14, resol. 44. — · Loc. dt. —
l Diip. 87, tect. 1, · *Sed dubitari.* · *Fernand, de Moure*,
pare. 3, cap. 5, § 4, n. 10. — · Tr. 15, n. 64. — *Coni.*
Tourn., cap. 9, art. 2, »ect. 9, qu. 1, resp. ad 2, v. *Hine tn*

*) Bellarminus, *de Missa, lib. 6, cap. 10*,
obj. 9, dicit canonem hunc jubere « ut adsint
qui sacerdoti respondeant ». At *cap. 9*, ab
Escobar citato, ubi Bellarminus de privatis
Missis disputat, dicit, v. *Tertio probatur*, ex
concilii Nannetensis canone 30: « Jubentur
presbyteri non celebrare soli Missam, nisi
habeant saltem unum secum qui respondeat ».

392. – “ *J Nufiez, qu. 83, art. 6, dub.*
v. *Sed est dubium*, id forte innuit, negans
licere extra tempus gravis necessitatis.

f) Cont. Tournely, *cap. 9, art. 2, sect. 9*,
qu. 1, resp. ad 2, v. *Hinc in casu*, videtur
licentiam hanc ad casum necessitatis coar-
ctare.

l) Diana, *part. 2, tr. 14, resol. 44*, adhae-
ret potius contrariae sententiae; quaerit enim
an sacerdos in casu necessitatis possit fe-
minam in responsione Missae administram
habere. Et adducit sententiam negativam, dein-
de affirmativam, et denique concludit: · Sed
tu tene primam sententiam ».

d) Molfesius, *part. 1, tr. 3, cap 10, n. 40*;
Homobonus, *Exam., tr. 4, cap. 15, qu. 146*;
Michael Zanardus, *Director, theolog., part. 1*,
de Euch., cap. 14, i. f., negant feminam posse
ministrare; et Homobonus addit: Ne in neces-
sitate quidem posse.

f) Et S. R. C. de hac re declaravit cele-
brantem, urgente necessitate, ministerio mu-

cohab. cleric., ubi feminis omnino inter-
dicitur celebranti ministrare. Et ideo bene
advertit Laymann · quod urgente neces-
sitate satius est celebrare sine ministro,
quam cum femina ministrante ».

393. – « X°. Crucifixus (nisi sit expo-
situm Venerabile Sacramentum): non
« tamen sub obligatione gravi. Idem est
« de *velo*. — Card. Lugo ‘, Gavantus ».

In rubrica Missalis · hoc tantum habe-
tur: *Super altare collocetur crux in me-
dio, et candelabra saltem duo... hinc et inde
in utroque ejus latere*. Sed a S. C. Rituum,
in decreto edito die 14 Maji 1707 apud
Merati ·, dictum fuit: *Super altare in quo
SSrhum Sacramentum expositum est, crux
de more collocari debet cum imagine cru-
cifixi apposita*. Quod tamen intelligen-
dum est, ut ait Merati ‘, tantum dum
Missa celebratur <). Item in Caeremo-
niali Episcoporum » sic praescribitur:
Crux parva cum imagine crucifixi super

casu · *Luço*, diip. 20, n. 108. — *Laym.*, lib. 5, tr. 5, cap. 6,
nam. 13. · *Palud*, in 4, dist. 13, qu. 2, art. 1, coud. 2, l. f.
(n. 5, i. t). · *Heuriq.*, lib. 9, cap. 80, n. 1, L C — · Lib. 5,
tr. 5, cap. 6, n. 13. — ‘ Disp. 20, u. 79. · *Gavant.*, part. 1,
lit. 20, lit. n — l Part. 1, tit. 20. — · Series deemor ,
n. 601. — “ Part. 1, tit. 20, Nor. Obaerv., n. 7.

lieris pro responsis tantum uti posse, omni-
bus sibi prius commode dispositis, quae ad
sacrificium occurrere possunt, ne mulieres
inserviant altari. *Decr. auth., n. 2745, ad 8*;
4015, ad 6.

393. – <) Decretum istud, quod apud Gar-
dellini reperiebatur, nunc expunctum est,
quia S. R. C. haec, die 7 Sept. 1741, jam de-
claraverat: « Etsi aliquando praeceperit haec
S. R. C. quod in altari, ubi est publice expo-
situm SSthum Sacramentum, tempore sacri-
ficii, crux de more collocetur; non est tamen
in suo robore observantia talis praecepti. Et
sane patriarchales ecclesiae Urbis oppositum
servant; supervacaneam enim adjudicant ima-
ginis exhibitionem ubi prototypus adoratur.
Et hac de causa Instructio pro adoratione
XL Horarum ... sub silentio praeterit an lo-
canda removendave sit hujusmodi crux, re-
linquens quemlibet in sua praxi ». *Decr. auth.*,
n. 2365, ad 1.

6>Caeremoniale Episcoporum, *lib. 1, cap. 12*,
n. 11, ita loquitur: « In quorum medio (can-
delabrorum), locabitur crux ex eodem metallo
et opere praealta, ita ut pes crucis aequet
altitudinem vicinorum candelabrorum, et crux
ipsa tota superemineat cum imagine sanctis-
simi Crucifixi, versa ad interiorem altaris fa-
ciem ». Sed cfir. *Decreta auth. S. R. C.*,
n. 1270, ad 1.

Requiritur
cracifixiB
in Aluri

tabernaculum in quo asservatur SSmum Sacramentum in altari, non est sufficiens in Missa, sed poni debet alia crux in medio candelabrorum. Idque confirmatum fuit a Sacra Congr. die 16 Junii 1663 apud Merati '.

Sed dubitatur 1°. *An sil mortale celebrare sine cruce?*

Affirmant Renzi * et Aversa '); quia res est gravis, cum in sacrificio altaris repraesentetur sacrificium crucis. — **Celebrare** Ne-
nonlethsic, gant vero communissime Suarez³, Lay-
Md veniale. mann * [Contin.] Tournely §, Bonacina
Filliuccius', Merati.; et Escobar ' cum Vasquez et aliis pluribus. Quibus consentit Habert °, et Concina “ qui dicit crucem non esse tantae necessitatis ut sine ea non possit celebrari cum rationabili causa.

Caeterum nullo modo excusari potest saltem a veniali sacerdos qui celebrat sine cruce; ex decreto Benedicti XIV edito anno 1746, ubi dicitur: *Ut nullo modo (fiat sacrificium) nisi crucifixus inter candelabra ita promineat, ut sacerdos.... ac populus... eundem crucifixum facile et commode intueri possit: quod evenire nequit, si exigua solum crux minori tabulae defixa fidelibus exhibeatur.* Idemque praescribitur in Caereimoniali Episcoporum. Et S. C. Rituum decrevit, etiam in altari ubi expositum est Ven. Sacramentum,

collocandam esse crucem cum imagine crucifixi % ut habetur apud Merati et Lacroix *. — Crucifixus autem in altari non requiritur cum tanto rigore quo requiritur crux; nam per solam crucem jam habetur sacrificii cruenti repraesentatio. Ita Bissus apud Merati 18; et Suarez Vasquez d>, Dicastillus ^, etc., apud Croix *).

Dubitatur 2°. *An quando in altari est statua crucifixi requiratur alia crux?*

Affirmant Gavantus 14 et Wigandt *.; quia ex rubrica requiritur ut crux inter candelabra collocetur. — Sed negandum siinuun
requiri, ex Caereimoniali Episcoporum.), ^<<".
ubi dicitur: *At in altari, in quo adest magna statua SS. Crucifixi, non est necesse ut ponatur alia crux dum celebratur Missa.* Idque confirmatum fuit per decretum S. C. Rituum 16 Junii 1663 (apud Merati,e). — Et idem dicendum esse de imagine crucifixi depicta scribunt Pasqualigo f), Quarti et Giribaldi: ex decreto Sacrae Congregationis, ut refert Benedictus XIV in constit. *Accepimus*, sub die 16 Julii 1746 «7. “J

Crux autem non debet esse de prae- crax.»
cepto benedicta; juxta decretum S. C. “'ΛΓî.
12 Julii 1704 (apud Merati M). — Et idem pr8i”pt0
docet Pignatelli¹⁸ de omnibus imaginibus in altari collocandis, dicens eas posse, sed non debere necessario benedici.

1 Serie· décréter., num. 400. — 1 De Euch., cap. 4, qu. 17, i f. — · Di«p. 81, »ect. 6, v. *Quinto*. — « Lib. 5, tr. 5, cap. 6, n. 17, i. f. — 1 De Sacrif. Mi»,., cap. 9, art. 2, sect. 7, qu. 10. — · De Euch., qu. ult., punct. 9, n. 30. — ' Tr. 5, cap. 4, n. 127. — · Part. 1, tit. 20, Nov. Ob»erv., n.7, v. *Cat-trum*. — · Lib. 21, num. 461. - *Vatq.*, diip. 233, cap. 3, n. 26. — * De Buch., part. 2, cap. 13, v. f., v. *Dtniquit*, — 11 De Sacrif. Mi*., cap. 9, n. 19. — *Btntd. XJV*, decret. *Acctpimui*, de die 16 Jul. 1746, v. f. — *Cartrnt. Epitcop.*,

lib. 1, c*p. 12, n. 11. — *Mtrati*, Serie· décréter., n. (04. — • Lib. 6, part. 2, num. 321. — *Bits**», Hierurjia, lit. A, num. 284, § 2. · u Part. 1, tit. 20, Nov. Obaerv , num. 6 — 14 Part. 1, tit. 20, Ut. m, i. f. — “ Tr. 15, num. 63. — * Series decret., n. 400. · *Quarti*, part. 1, tit. 20, dub. 10, dabit. 3. · *Ginbatd.*, de Sacram., tr. 5, cap. 9, num. 20. — w Part. 1, tit. 20, Nov. Observ., num. 7. Cfr. etiam Deer, auth. S. R. C., n. 2143, ad 1. — “ Tom. 9, coneult. 186, v. *At hit*.

') Aversa, *qu. 11, sect. 13, v. Tertio*, affert primo sententiam quae negat crucem requiri sub moruli in Missa, vel etiam requiri in aluri ubi asservatur Corpus Domini, deinde addit: «Sed Gavantus... nout ibi etiam requiri, et iu magis communiter observatur».

d) In quantum scilicet Suarez, *disp. 81, sect. 6, v. Quinto*; Vasquez, *disp. 233, cap. 3, n. 26*; Dicastillus, *tr. 5, de Sacrif. Miss.*, *disp. 4, dub. 9, n. 162*, de sola cruce loquuntur. Et iu etiam a Croix, *lib. 6, part. 2, n. 318*, allegantur

</ In Caereimoniali Episcoporum id frustra quaesivi; habetur umen in *Decr. auth. S. R. C., n. 1270, ad 2*, diei 16 Junii 1663.

f) Pasqualigo ita profecto tenet, *qu. 716, n. 3*, quod Umen sic explicat: «Hoc autem iu accipi debet, ut crux iconis sit per se primo in ipsa icone, ita ut principali modo se habeat et non aliter, atque quod Uli modo siu sit, ut censeatur exposita pro adoratione». Hinc negat satis esse si depictus foret Christus deferens crucem ad Calvarium, vel cum actu affigitur cruci, nondum erecta cruce; vel si depingeretur B. V. M. ante crucem sedens cum suo divino Filio in genibus.

Benedictus XIV, in suo decreto *Accepimus*, v. *Secundo loco*, utique hoc dicit, et citat S. R. C.; atvero decretum istud est de magna statua SS. Crucifixi, quod superius relaturn est.

Requiratur 394. - « XI°. Candelae accensa duplex
« ex cera: et quidem, secundum Fagun-
« dez, Reginaldum, Vasquez et alios, sub
« mortali % contra Nufiez et Marchinum.
■ In necessitate tamen, praeciso scandalo,
« sufficit una, etiam ex sebo, vel lucerna
« aut lampas ex oleo. Vide Diana ', Lay-
« mann ', Azor '. — Sine omni autem lu-
« mine celebrare nunquam licet (card. Lu-
« go *): adeo ut, si exstingeretur ante
« consecrationem, et aliud haberi non pos-
« set, Missam esse relinquendam, etiam in
« necessitate consecrandi pro moribundo
« viaticum, dicat Fagundez 5 et Quinta-
« nadvenas b) ».

In rubrica sic habetur®: *Super altare collocentur.... candelabra saltem dico cum candelis accensis, hinc et inde in utroque ejus latere.* — Certum est apud omnes esse mortale celebrare sine ullo lumine; ex cap. *Litteras, ult., de celebrat. Miss.*, ubi graviter culpatur sacerdos qui *sine igne*, id est sine lumine celebrat. Et hoc, etiamsi urgeat necessitas ministrandi viatici; ut dicunt communiter Roncaglia ', [Contin.] Tournely 8 cum Bellarmino c>; item Lugo, Quarti, etc., apud Renzi.; et idem sentit Croix 10 (contra Pasqualigo, cujus tamen

opinionem ipse Croix probabilem putat). — Unde recte censent Roncaglia », [Con-
tin] Tournely », ac Tamburinius», Renzi* mir«
(contra Croix cum Gobat « et Lean-
dro rſ>. Lugo » autem et Sporer quos ipse citat, id minime dicunt, immo potius oppositae sententiae adhaerent), quod si ante consecrationem deficiat lumen, omnino desistendum est a celebrando. Secus, si post consecrationem: quo casu % si candelae statim possint reaccendi, dicit Pasqualigo apud Croixl* melius esse pergere, quia continuatio Missae pertinet ad unitatem sacrificii; et idem dicendum ll ait Quintanadvenas, si candelae non possint ita facile reaccendi, ut exspectandum sit ad quadrantem: ob eandem rationem.

Recitare autem evangelium S. Joannis extinctis candelis, nullum esse peccatum dicit Quarti l/ cum Croix f); quia tale evangelium non est pars Missae, nam dicitur post *Ite Missa est*. Sed probabilius ondetæ J'à.Td'»* las non debere exstingui nisi post evan- iùfn/m *- gelium, ut revera praescribit rubrica. Li- '•n<elia“- cet enim hoc evangelium olim ex arbitrio dicebatur, hodie tamen (ut advertit

Fa&und., de !• praec. Eccl., lib. 3, cap. 22, num. 15 et seqq. — *Rc^in.*, lib. 29, num. 196. — *Vasq.*, disp. 233, cap. 3, n. 25, — *Rufite*, qu. 83, art. 3, dub. 3, concl. 4 — *Marchin.*, tr. 3, part. 3, cap. 12, n. 4. — 1 Part. 2, tr. 14, resol. 45; cfr. etiam resol. 67. — • Lib. 5, tr. 5, cap. 6, n. 17, i. f. — ■ Part. I, lib. 10, cap. 28, qu. 15. — « Disp. 20, num. 77. — 1 De I• praec. Eccl., lib. 3, cap. 22, num. 19. — • Part. I, tit. 20. — 1 De Sacrif. Miss., cap. 6, reg. in praxi, n. 6. — • Cap. 9, art. 2, sect. 7, qu. 11. — *Lu^o*, loc. dt., n. 77. • *Quarti*, part. I, tit. 20, dub. 11, diff. 3,

concl. 1. • • De Eucharistia, cap. 4, qu. 17. — * Lib. 6, part. 2, num. 392. — *PasquaL.*, qa. 725. — u De Sacrif. Mis., cap. 6, reg. in praxi, nam. 6. — • Cap. 9, art. 2, sect. 7, qu. II. — “ Method, celebr. Miss., hb. 1, cap. 5, § 4, num. 1. — u De Euch., cap. 4, qu. 17. — u Disp. 20, num. 77. — *Pasqua!*, qu. 724, num. 9 et 10. • “ Lib. 6, part. 2, n. 3*4. — n Ap. *Croix*, loc. dt. - *QuintanaAv.*, de praec. Eccl., tract. 2, singul. 13, num. 5.— “ Part. 2, tit. 12, num. 6, lit. /•. • “ Part. 2, tit. 12, Nov. Observ., num. 9.

394. - °) Extra necessitatem scilicet, contra Nufiez et Marchinum, qui, *locis cit.*, negant esse mortale extra necessitatem unam tantum candelam adhibere.

Quintanadvenas, *tr. 4, singul. 1, n. 2*, adducit sententiam Fagundez, quam quidem non reprobatur. Sed (*r. 2, de Celebrat. Miss., singul. 13, n. 5 et 6*, vult proseguendum esse si lumen *post oblationem* ante consecrationem exstinguatur.

Bellarminus, *de Miss., lib. 6, cap. 14, § de Cereis*, quidquid investigare conatus sim, assertum istud non habet.

d) Contra Croix, qui scilicet, *loc. cit.*, n. 393, proseguendum esse vult si id accidat post offertorium, sed ante consecrationem; quod Leander probabile esse ait, *tr. 8, disp. 7, qu. 20*. — Gobat autem, *tr. 3, n. 293*, ex Fa-

gundez et Tamburinio, dicit abrumpendum esse Sacrum si lumen ante consecrationem exstinguatur, quamvis adsit necessitas conficiendi sacramentum ad viaticum ministrandum; sed addit: « Negarem hunc rigorem, si huic utrique classico doctore, haberem classicum, quem opponerem — Et idem omnino dicit Sporer, *part. 2, cap. 6, n. 381*.

Croix et Pasqualigo absolute loquuntur, non autem de solo casu quo post consecrationem id accideret.

f) Croix, *loc. cit.*, n. 397; Quarti, *part. 2, lit. 12, dub. 2*, negant esse peccatum si tunc una candela exstinguatur; veniale autem esse ajunt, si recitetur ultimum evangelium utraque candela exstincta. Unde non videntur adeo discrepare a sententia cui S. Alphonsus adhaeret.

Burium cum aliis communiter), dicitur ex obligatione ob mandatum S. Pii V. Non debet autem angi sacerdos, si, dum legit evangelium, minister candelas exstinguit.

NalU obii*
5xho accen-
eodi ter-
tiam cande-
lam

Item probabiliter ait Croix | cum Sporer, nullam esse obligationem accendendi tertiam candelam post *Sancitis*; sic enim hodie communis usus habet.

Dubitatur 1°. *An liceat celebrare eunt candelis ex sebo vel oleo?*

Celebrare
cam cande*
lu ex sebo
ve! oleo, lé-
thale.

Affirmat Toletus '. Sed communiter DD. docent id esse mortale; quia talis usus est indecentissimus, et prorsus alienus ab universali Ecclesiae consuetudine. Et hoc etiam in necessitate; ut sentiunt Suarez 8 (loquens hic de candelis sebaceis), et Escobar cum Villalobos et Fagundez «λ

Probabili-
ter excusat
necessitas.

Verum communiter et probabiliter Azor⁴, Wigandt¹", [Contin.] Tournely⁵; Sporer⁵ cum Tanner et Tamburinio; Filliuccius A[>]; et Bonacina⁷ cum Vasquez Reginald© *[>], Nuflez, Graffio dicunt licitum esse celebrare cum oleo vel sebo in necessitate: et probabile putat Esco-

Burim, Brev. notitia Romanor. Pontii., num. 235, %ub Pio V. — ' Lib. 6, part. 2, n. 398. - *Sporir*, part. 2. cap. 6, n. 384 — • Lib. 2, cap. 2, num. 6. — 1 Di*p. 81, sect. 6, v. *Tertio*. — « Part. I, lib. 10, cap. 28, qu. 15. — 1 Cap. 9, an. 2, sect. 7, qu. 11. — • Loc. dt., num. 382 et 383. • *Tann.*, tom. 4, disp. 5, qu. 10, n. 51. † *Tambur.*, Method, celebr. Miss., lib. 1, cap. 5, §4. n. 2. — 1 De Euch.,

bar*', modo, ut bene advertit, scandalum absit. — Non approbo autem id quod dicunt Pasqualigo, Gobat et alii (quibus consentit Suarez, loquendo de lumine ex oleo), nempe non esse illicitum celebrare cum candelis ex oleo vel sebo, etiam ex sola devotione, si aliae haberi non possint. Nam haec non videtur causa gravis sufficiens ad excusandum a mortali; ut supra dictum est>A

Non
(kV(X)Q

Dubitatur 2°. *An liceat celebrare cum uno lumine cereo?*

Fagundez k> apud Roncaglia 8 negat, et dicit hoc esse mortale. E converso, Filliuccius A Azor⁷; et Bonacina¹⁰ cum Suarez O, Vasquez "·>, Coninck, Reginald© etc., censent nullum esse peccatum, praeciso scandalo. — Sed probabilius et communius puto cum [Contin.] Tournely n, Tolet^o > et Escobar II, qui citat Franciscum Lugo, id esse tantum veniale: a quo puto proinde quamcumque causam rationabilem, adhuc solius devotionis, secluso scandalo, excusare.

Celtbare
cum unca-
rea, vena-
le.

qu. ait., punct. 9, n. 3L • *Nuiita*, qu. 83, art. 3, dub. 3, i. f. — *Paigual.*, qu. 726, n. 8. — *Gobat*, tr. 3, n. 292. — Swar., loc. cit. — • De Sacrii. Miss., cap. 6, qu. 5. — • Part. 1, lib. 10, cap. 28, qu. 15. — * *De Euch.*, qu. uh., punct. 9, n. 31. • *Coninck*, qu. 83, n. 243. — M Cap. 9, art. 2, sect. 7, qu. 11, resp. ad 3. - ” Lib. 21, n. 453. • *Franc.* Sacram., lib. 5, cap. 7. n. 45.

Escobar, *lib. 21, n. 458bii*, scribit: < Existimo ob causam, etiam non valde gravem, celebrari licere cum igne ardente in sebo, modo absit scandalum. Sed primae sententiae [quae negat licere] libenter magis adhaeserim •. Et h. 456, dicit oleum licere in necessitate, « quamvis non sil gravis necessitas ». — Villalobos autem, *part. 1, tr. 8, diff. 26, >i. 4*; Fagundez, *de lo praec. Eccl.*, lib. 3, cap. 22, n. 17, negant absolute licitum esse usum sebi, quamvis Villalobos, in aliquo casu; Fagundez vero, in gravi necessitate, oleum concedant Qui proinde non recte citantur ab Escobar, n. 457.

Λ[†] Wigandt, *tr. 15, n. 63*; Filliuccius, *tr. 5, cap. 4, h. .126*; Vasquez, *disp. 233, cap. 3, n. 25*; Reginaldus, *lib. 29, n. 196*, de solo oleo loquuntur.

O Jacobus de Graffiis, *Decis. aur.*, part. 1, lib. 2, cap. 43, u. 1, perperam allegatur a Bonacina; de necessitate enim non loquitur, et absolute scribit: « Quod lumen potest esse ex oleo vel ex candela sebacea; melius autem est ut sit cx cera...; et ita habetur in praxi ».

/i S. R. C. prohibuit candelas cx steanna pro usu sacro. *Decr. auth.*, n. 2865; *ct* 3376,

ad 3. Pariter prohibuit in ecclesiis usum candelarum ex sebo, abusumque in hoc indutum eliminari jussit *Ibid.*, *micui. 3063*. Concessit Limen Oceaniae missionaries, ut in Missae celebratione uterentur candelis quae ex oleo seu adipe ceti conficiuntur. *Ibid.*, h. 2985.

Fagundez male pro hac sententia a Roncaglia adducitur; etenim, *loc. cit.*, n. 18: • Dicendum est, inquit, unum tantum cereum sufficere in rigore praecepti; sed quia hoc minus decet, ideo communiter duo apponuntur lucernae •.

O Filliuccius, *loc. cit.*, h. 126, aN unam candelam in rigore praecepti sufficere, sed « communiter duae adhibendae sunt ». — Et ita etiam Suarez, *loc. cit.*, v. *Tertio*.

m> Vasquez, *loc. cit.*, n. 26, id silentio praeterit.

u) Reginaldus, *lib. 29, u. 196*, scribit: « Unam tantum candelam ceream habere accensam in Missa parum est: habere duas sufficit ».

«; Toletus, *lib. 2, cap. 2, u. 6*: « Sunt necessariae candelae accensae, sine quibus, vel saltem una, mortale esset celebrare ».

Qaibui n. «cal cclr-
ir»rt vum
2iwi"°r

Advertendum nutem hic, non esse licitum cuicumque, nec etiam vicarius generalibus, celebrare cum quatuor candelis; uti declaravit S. Congregatio die 7 Augusti 1627 apud Gavantum Et sic pariter id vetitum est aliis sacerdotibus: nisi sint cardinales, episcopi et abbates usum Pontificalium habentes, tum solum tamen, cum in ipsis celebrant W, ex decreto 9 Febr. 1675 apud Benedictum XIV *.

qai'liu »j

305. " * Requiritur etiam *anti-Pencium, pulvillus, candelabra, bursa, « velum, maniriergium*; sed non benedicta: « et si quid ex his desit, ex profanis congruenter mundis mutuo accipi, et deinde de priori usui reddi potest. Tamburinius³ ». — Recte dicit Busenbaum ista non benedici quia ipsa requiruntur tantum ad decentiam.

Cdrtwe F«d»o, ve-

Celebrare sine Antipendio putat Pasquahgo⁴ nullum esse peccatum, maxime si ob paupertatem omittatur. Sed Quartia apud Croix³ dicit esse veniale. Et hoc puto probabilius; cum antipendium requiratur ex rubrica¹, ubi dicitur: *Altare..... pallio quoque ornetur, coloris, quoad fieri potest, dieifesto vel Officio convenientis*. Excipienda tamen sunt altaria ex marmore; vel illa quae vulgo dicuntur *alia paolina*, quorum usus communissime hodie invaluit.

Kxcqxiio.

Requiritur etiam Pulvillus ex eadem rubrica: *cornu epistolae* (collocetur) *cussinus supponendus Missali*. Bene vero

¹ Pari. 1, lit. 20, lit. y. Cfr. Decr. auth. S. R. C. num. 441, 567, 1051. — Notif. 34, n. 17. Cfr. Decr. auth. S. R. C., num. 1530, 1131 ad 21. 2981. — • Method. celebr. Mio., lib. 1, cap. 5, § num. 3. — 4 Qu. 713. — • Lib. 6, part. 2, num. 326. — • Part. 1, tit. 20. — • Part. 2, tit. 1. n. 1. — • Part. 2, tit. 1. n. 1. lit. o. — • Lib. 6» part. 2.

Restrictio haec: *Tum solum tamen cum tu ipsis* [Pontificalibus] *celebrant*, referenda est non ad cardinales aut episcopos, sed ad abbates dumtaxat, quibus jubetur ut « in Missis privatis... duas... tantum candelas super altare adhibeant ». Decr. auth. S. R. C., //, //, //, ad 21.

395. - Quarti, licet eum Croix citet ut dicit S. Alphonsus» affert tamen, *part. 1, tit. 20, dub. 9*, exceptionem quam S. Alphonsus inferius adducit, et dicit esse veniale communiter, • si anterior pars altaris, in qua pallium apponi solet, sit deformis et rudis, ita ut inde resultet indecentia contra reverentiam tanto sacrificio debitam ». Si vero frons alta-

pro cussino licite subrogatur legile, vulgo *lettorino*. Item Manutergium cum pelvicula: (Parentur) *ampullae vitreae vim et aquae cumpelvicula et mamdergio mundo*.

De Velo et Bursa dicitur in rubrica¹: *Tegit* (sacerdos hostiam) *parva palla lineae, tum velo serico. Super velo pomt bursam coloris parametricorum, intus habentem corporale plicatum*. Unde non bene agunt qui extra bursam deferunt corporale; ut recte ait Gavantus², ubi refert S. Pium V dispensasse cum Hispanis, ut corporale extra bursam ferre possint. — Dicit autem Croix³ quod celebrare sine velo quando nullum habetur, non est peccatum; nam velum, manutergium, pulvillum, ait requiri tantum ob decentiam. Et idem censet de bursa cum Sporer.

396. - « XIII°. Operto capite celebrare Cdcbrw
« non licet, etiam in infirmitate, sine licentia (ut docent Fagundez⁴, Laymann⁵, Diana⁶), et quidem Summi Pontificis, ut ex declaratione cardinalium notat Gavantus et Tamburinius¹¹: « licet Laymann¹² et Scortia¹³ episcopis; « et cum regularibus, eorum praelatis permittant. Quod Tamburinius¹⁴ recte limitat ad casum necessitatis, in quo ad Papam difficilis sit recursus. — Qui tamen sine venia faceret, eum non peccare mortaliter (secluso contemptu et scandalo) vult Ledesma et Tamburinius¹⁵: quod Diana¹⁶ censet probabile, « si tempus canonis excipiatur ».

num. 330. *Spor.*, part. 2, cap. 6, num. 400. — • Tart. 2, tr. 14, root 58. — *Gara*¹⁷, part. 2, tit. 2, n. 2, tit. 1. — • Method. celebr. Miss., lib. 1, op. 7, J. 4, n. 2. — *Scortia*, de Sacrif. Mist., lib. 3, op. 4, n. 2. — “ Loc. cit., n. 3 — *Petr., de Ledesm.*, de Euch., cap. 21, concl. 6. — u Loc. cit., n. 4.

ris « sit ornatus lapidibus pretiosis, vel pictura vel simili modo, nullum erit peccatum in eo altari Sacrum facere sine pallio ».

396. - «U Fagundez, *de D praec. Eccl.*, lib. 3, cap. 21, n. 33, id concedit etiam sine licentia, si nempe causa non sit dubia. — Et Laymann videtur huic sententiae consentire, lib. 5, tr. 5, cap. 6, u. 16, scribendo: « Notant... doctores episcopum vel ordinis praelatum ob causam, v. g. infirmitatis, licentiam dare posse sacrificandi capite operto.. Immo, si causa ita celebrandi manifesta sit, non esse opus episcopi dispensatione docet Navarrus ». *f. Diana, loc. cit., resol. 58*, non excipit canonem.

397. - Dubitatur 1°. *An sit licitum celebrare capite cooperto.*

Certum est hoc non licere, ex can. *Nullus episcopus, presbyter aut diaconus... prae-sumat... velato capite altari Dei assistere.* Accedit praeceptum Urbani VIII, in Missali Romano appositum, in quo praescribitur: *Nemo audeat uti pileolo in celebratione Missarum sine expressa licentia Sedis Apostolicae, non obstante quacumque contraria consuetudine.* — Bene vero notat Croix ¹, hoc praecepto non obligari Chinenses, apud quos tegere caput est signum honoris, et detegere est irreverentia.

An autem *sit mortale facere Sacrum cum pileolo* vulgo dicto *berrettino*?

Celebrare cum pileolo, quale peccatum.

Affirmant Angelus ² et Armilla ³; quia hanc reputant materiam gravem cum graviter i epugnet reverentiae sacramenti. Negat vero Ledesma; et probabile id putant Diana et Sporer, apud Croix ⁴. — Sed non improbabilius Quarti⁵, Pasqualigo⁶; et Escobar⁷ cum Villalobos ⁸ et Francisco Lugo (praeter Tamburinium ⁹ et alios apud Busenbaum, ut supra) distinguunt: et dicunt esse mortale celebrare totam Missam cooperto capite; secus, si usque ad canonem, secluso contemptu et scandalo.

Et consequenter probabile est id quod dicunt Palaus¹⁰ cum Sâ, Vasquez, Azor;

¹ Lib. 6, pan. 2, n. 400. — ² V. *Missa*, n. 8. — ³ V. *Mista*, num. 7. — *Ledesma*, de *Each.*, cap. 21, conci. 6. — *Diana*, part. 2, tract. 14, resol. 58. — *Sporer*, parc. 2, cap. 6, n. 416. — ⁴ Loc. cit., num. 400. — ⁵ Part. 2, tit. 2, dub. 3, diff. 1, v. *Tertia sententia*. — ⁶ Qu. 25, n. 3; et qu. 826, n. 3. — ⁷ Lib. 21, num. 495, *Franc. Lugo*, hb. 5, cap. 8, num. 48. — ⁸ Tr. 22, punct. 10, num. 10. — ⁹ Sd, v. *Missa*, num. 17, (in edit, genuina). — *Vasq.*, disp. 233, cap. 4, n. 38. — *Azor*, part. 1, lib. 10, cap. 28, qu. 16. — ¹⁰ Lib. 5, tr. 6, cap. 6, n. 16. — *Novar.*, lib. 3, consil. 7, n. 6, de celebr. Minar. — *Sitvest*, v. *Musa I*, qu. 2, § *Primum*. — *Henric.*, hb. 9,

et Laymann ⁹ cum Navarro, Silvestro et Henriquez; ac Croix ¹⁰ cum Gobât et Dicastillo, nempe non esse illicitum sine dispensatione celebrare cum pileolo (excepto canone et praeciso scandalo) ex rationabili causa, si celebretur in loco privato; vel si causa ita celebrandi adstantibus sit manifesta, puta ob senectutem sacerdotis vel loci frigus, ita ut quis non posset celebrare capite nudo sine notabili incommodo «A Hinc ajunt [Contin.] Tournely ¹¹, Parisiis; et Vasquez apud Croix, in Polonia, tempore hiemali esse in usu celebrare cum pileolo usque ad secretas *D*. — Idque approbat Benedictus XIV ¹², saltem pro eo qui graviore laboraret morbo. Neque obstare dicit statutum Urbani VIII: non enim censendum, ait, Sedem Apostolicam in casu extremo, et in morbo minime diuturno, rem hanc illicitam declarare «A

Dicunt autem Suarez ¹³, Bonacina ¹⁴; Laymann cum Azor ¹⁵ et Sâ; item Sporer, Filliuccius ¹⁶, Rodriguez et alii, apud Croix ¹⁷, quod, accedente causa, v. gr. infirmitatis, potest episcopus vel praelatus ordinis dare licentiam celebrandi capite operto amictu vel pileolo. — Sed id ne-gandum cum Gavanto et Aversa apud eundem Croix, ex decreto allato Urbani VIII, ubi expresse omnibus prohibetur sacrificare cum pileolo sine dispensatione apostolica. Idque confirmatum fuit

soias»^

cap. 36, n. 3, lit. q. — ⁹ H Lib. 6, part. 2, n. 400. — *Gobat*, tr. 3, num. 302. — *Dicast.*, tr. 5, de Sacrif. Miss., disp. 4, dub. 10, n. 215. — ¹⁰ « Cap. 9, art. 2, sect. 9, qu. 3. — *Vasq.*, loc. cit., n. 38. — *Croix*, loc. cit., num. 400. — ¹¹ « De Sacrif. Miw., lib. 1, cap. 9, num. 3, *fat.*, aez. 1, cap. 4, § 2). — *Laym.*, hb. 5, tract. 5, cap. 6, num. 16. — ¹² I, loc. cit., num. 17. — *Sporer*, part. 2, cap. 6, num. 416. — *Rodri.*, Sum., part. 1, cap. 247, num. 14, concl. 13 (*al.*, cap. 244, n. 13). — ¹³ u Lib. 6, part. 2, n. 400. — *Gavant.*, part. 2, tit. 2, num. 2, lit. I. — *Aversa*, qu. 11, sect. 13, v. *Tandem*, — *Crotx*, loc. cit.

397. - a) Affirmant, si nimirum fiat absque rationabili causa.

b) Sporer hanc sententiam approbat, si fiat aliquali subsistente causa.

¹ Villalobos, *part. I, Jr. 8, diff. 28, n. 11*, assertum istud, uti scribit Escobar, innuit, dicens non fore peccatum grave, et forte nulum, si ex necessitate et privatim celebrando, caput coopertum usque ad canonem teneat

²) Tamburinius, *loc. cit.*, absque hac distinctione id concedit, si tamen ex causa fiat.

Non omnes auctores citati requirunt ut

celebretur in loco privato, vel ut causa sit adstantibus manifesta.

³ Cont. Tournely loquitur de amictu usque ad secretas; Vasquez vero, de pileolo usque ad consecrationem.

Benedictus XIV, *loc. cit.*, id refert ex Silvio quem non reprobatur.

b) Suarez, *disp. 82, sect. 3*; Bonacina, *de Euch.*, qu. ult., punct. 9, n. 29; Azor, *loc. cit.*, qu. 16; Filliuccius, *tr. 5, n. 152*, non loquuntur de huiusmodi facultate concessa episcopis aut praelatis regularibus.

a decreto S. C. Rituum die 24 Aprilis 1626, ubi dictum fuit: *Facultas concedendi usum pileoli in Missa spectat ad Papam*. — Item hic obiter notandum aliud decretum ejusdem S. Congregationis 23 Augusti 1695, ubi: *Parochis ministraturis SS. Sacramentum infirmis non est licitum de die neque de nocte uti parvo pileolo sub praetextu infirmitatis, absque speciali S. Sedis licentia*.

398. - Dubitatur 2°. *An liceat celebrare cum capillitio ficto*, vulgo dicto *perrucca*?

Adest decretum S. C. Rituum, editum 3 Augusti 1652, ubi dictum fuit: *Missa non potest celebrari cum caesarie ficta*. Dicit vero Pasqualigo ° licere ex rationabili causa celebrare cum illa. — Sed advertit Croix * hoc etiam hodie vetitum esse per decretum Innocentii XI promulgatum in dioecesi Coloniensi die 21 Martii 1689, ubi sancitum fuit, *non posse episcopos et nuntios apostolicos concedere licentiam sacerdotibus ejusmodi comas in actu celebrationis gestandi*; omnibus et singulis praescribens *, ob reverentiam tanto sacrificio debitam, ut *altari Dei non nisi detecto ac nudato capite assistere praesumant: idque sub poena suspensionis a divinis officiis*.

399. — « Plura de his omnibus vide » apud auctores citatos, Gavantum, Diana, Laymann, Bonacina, card. de Lugo, Escobar⁸: ubi notat, etsi gravis sit obligatio servandi ritum celebrandi prae-

« scriptum in rubricis Missalis, ideoque » grave sit omittere, v. gr. oblationem » hostiae vel calicis, vel infusionem » dicac aquae (Tamburinius 4); nihilomi- » nus levitatem materiae saepe excusare » a culpa mortali omissionem, etiam intra » canonem, monet Escobar » .

Quaeritur: *an rubricae Missalis sint tantum directivae*, sive de consilio ad instruendum; *vel sint praeceptivae obligantes ad culpam*? — Ante omnia, in hoc puncto praenotandum id quod habetur in bulla S. Pii V apposita in fronte Missalis, ubi sic dicitur: *Mandantes, ac districte omnibus et singulis... in virtute sanctae obedientiae praecipientes, ut, caeteris omnibus rationibus et ritibus ex aliis Missalibus... in posterum penitus omissis, Missam juxta ritum, modum ac normam, quae per Missale hoc a Nobis nunc traditur, decantent ac legant. Neque in Missae celebratione alias caeremonias vel preces quam quae hoc Missali continentur, addere vel recitare praesumant*.

Ad quaesitum autem quatuor adsunt sententiae doctorum, qui in hoc puncto valde confuse loquuntur.

Prima sententia, quam tenent Fagundez et Henno apud [Contin.] Tournely, dicit omnes rubricas esse *directivas*; cum ipsae non praecipiant, sed tantum consulant vel instruant. — Sed hanc sententiam merito rejiciunt Quarti et Victorianus.

Secunda sententia, quam tenent Suarez, Azor⁹; Bonacina cum Posse-

Praeceptum Pii V de sequendo Missali Remano.

Alii dicunt S. Pii V e. e.

Opinio nemerito rejiciunt Quarti et Victorianus.

Alii dicunt Suarez, Azor⁹; Bonacina cum Posse-

S. R. C., decretum 23 Aug. 1695; habetur in Decr. auth., num. 1931; cfr. etiam num. 1938. — 1 Lib. 6, pare. 2, num. 401. — Gavant, Thesaur. sacror., rituum, pasut. — Diana, part. 2, tr. 14. — Laym., lib. 5, tr. 5, cap. 6. — Bonae., de Eucharistia, qu. ult., punct. 9. — Disp. 20, sect. 4. — Tract. 1, exam. 11, cap. 4. — * Method, celebr. Mi., lib. 2, cap. 5, § 2. num. 7. — Loc. cit., cap. 4,

n. 40 et 41 (edit. Lujd. i. d. — Hrno, de Euch., disp. 11, qu. 15, concl. 1. — Cap. 9, art. 2, sect. 8. — Quaes. prooem., sect. 2, punct. 1, v. Hate tententia. — Victor Prcmoli, Memoriale clericor., part. 3, cap. 1, 7 et 8. — Disp. 83, sect. 3, el di*p 84, sect. 2. — M Pan. 1. lib. 10, cap. 29, qu. 6. — 11 De Eucharistia, qu. ult., punct. 7, § 3, num. X

398. - °) Pasqualigo, qu. 832, rationes quidem congerit ad liceitatem probandam; sed concludit: « Haec pro parte affirmativa deduci possunt, quae considerata relinquo, nihil decernens in hac nova difficultate ». — At inter Decreta auth. S. R. C., repertum unum, de die 4 April. 1699, quod negat praeposito et canonicis cathedralis Missas celebrantibus licere gestare fictitios capillos vulgo *parrucca*. Decr. auth., n. 2027 ad 5.

b) Vicarius scilicet generalis, qui rescriptum Innocentii ad apostolicum nuntium, in dioecesi promulgabat.

399. - Fagundez, quidquid dicat Cont. Tournely, non videtur tenere hanc absolutam sententiam; nam de 1° praec. Eccl., lib. 3, cap. 21, n. 7, scribit: « Regulas et praeceptiones Missalis, etiam quae litteris rubricatis notantur, communiter non obligare ad peccatum mortale ». Quibus verbis videtur sentire eas obligare sub veniali. Et u. 8, de rubricis circa defectus supplendos disputans, dicit eas esse directivas, sicut pariter n. 9, rubricas de precibus a sacerdote dum se vestit dicendis.

b) Possevinus, de Off. curat., cap. 2, u. 16,

item Coninck, Aversa, Lezana et Molfesius, apud Merati¹, dicit omnes rubricas esse *praeceptivas*, ex praefata bulla S. Pii². Unde censent omnes rubricas obligare sub gravi de genere suo, et tantum ratione levis materiae posse committi veniale.

a i.
praecepti-
n., alia«

Tertia vero sententia, quam tenent Gavantus³ Lugod), Concina⁴, Sporer⁴, Holzmann⁵, Elbel⁶, Diana⁷, Renzi⁸; Tamburinius⁹ cum Marchino (et probabilem putat Quarti¹⁰), censet alias rubricas esse praeceptivas, alias directivas. Dicunt enim esse *praeceptivas*, rubricas illas in quibus apponitur verbum *graviter peccat*; vel quae aliunde sunt praescriptae a jure vel a consuetudine, prout sunt rubricae circa integritatem sacrificii, materiam et formam, jejunium, vasa, vestes, etc. *Directivas* autem esse, v. gr. orare ante vel post Missam, numerum collectarum, lotionem manuum, genuflexiones, cruces, etc. — Ex auctoribus vero hujus sententiae, alii, ut Concina, Tamburinius et Sporer, dicunt praeceptivas obligare sub gravi, directivas autem sub levi¹¹. Sed pace ipsorum, haec doctrina non sibi congruit: repugnat enim dicere rubricas esse tantum directivas et obligare ad culpam; quia si obligant, revera potius praeceptivae quam directivae dici debent. Melius

Auctotot
hujus opt-
nionem non
tnter «.

Coninck, qu. 83, n. 266 et 267. Aversa, qu. II, icet. 12. v. Tertio. Ltaana, Sum, v. Missa, n. 58 et 59. Molfesius, part. 1, tr. I. cap. 7, n. 22, cum tr. 3, cap. 12, num. 26. Part. 3. tit. 11, Nov. Observ., n. 1. — Part. 3, tit. 11, n. 1 et seqq., et n. 13. — De Sacrific. Missae, cap. 10, n. 1. — Part. 2, cap. 6, n. 123 et 424. — De Euch., n. 376. — Sacram., part. 1. confer. 20. de Altari, etc. num. 268. — Part. 2, tr. 14, rev. l. 70; et part. 11, tr. 2, retol. 51.

igitur dicunt alii, ut Gavantus, Lugo/, Holzmann et Elbel, rubricas praeceptivas obligare quidem ad culpam; non vero directivas, cum hae sint tantum materia instructionis et directionis, non praecepti.

Quarta vero sententia, quam sequor, et tenent Merati «/, [Contin.] Tournely II et Quarti¹²», distinguit rubricas in eas quae servantur *intra* Missam, sive in actu celebrationis, et in eas quae servantur *extra* Missam. — Dicimus igitur rubricas *intra* Missam tantum esse *praeceptivas*, et has tantum obligare, et quidem sub gravi, nisi levitas materiae excuset. Probatur 1°. ex Tridentino¹³, ubi dicitur: *Si quis dixerit... approbatus Ecclesiae... ritus iit solemni sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a ministris pro libito omitti, aut in novos alios... mutari posse, anathema sit*. Certum autem est quod celebratio Missae etiam ad sacramenti Eucharistiae administrationem pertinet. Probatur 2°. et expressius ex enuntiata bulla S. Pii, ubi ita dictum fuit: *Mandantes, ac districte omnibus... in virtute sanctae obedientiae praecipientes, ut... Missam juxta ritum, modum ac normam, quae per Missale hoc a Nobis nunc traditur, decantent ac legant*. Deinde additur: *Neque in Missae celebra-*

— De Euch., cap. 4, qu. 14. — Method., celebr. Miss., lib. 2, cap. 5, § h. n. L. 3 «l. Marchin., tr. 3, part. 3, cap. 6. — Quaeent. prooem., icet. 2, punct. 1, v. *Tertia unientia*; et punct. 2, v. *Dico 2*. — Concina, loc. cit. — Tambur., loc. cit., n. 1. — Sporer., loc. cit. — Gavant., part. 3, lit. 11, init. — Holam., loc. cit. — Elbel, loc. cit., n. 268 et seqq. — n. Cap. 9, art. 2, acct. 8. — Quaesit., prooem., sect. 2, panel. 2. — Sets. 7, de Sacram., i. can. 13.

tutorem vocat istam sententiam; « sed non improbabilis, inquit, contraria, negans ista sub praecepto poni ».

«) Lezana, loc. cit.; et Suarez, disp. 85. sect. 1. v. *Ad primam confirm.*, excipiunt rubricas de supplendis defectibus, quas volunt esse tantum directivas.

O Lugo. disp. 20, n. 104 et seqq., valde obscure hanc sententiam, si modo eam teneat, tuetur. Praeterea addo auctores pro hac secunda sententia allegatos, in hoc quidem convenire, quod distinguunt rubricas in praeceptivas et directivas; non tamen omnes eodem modo diversis rubricis distinctionem applicant.

Tamburinius et Concina negant dumtaxat rubricas directivas obligare sub mortali.

1) Lugo pariter, loc. cit., n. 106, negat

rubricas de precibus dicendis dum sacerdos sese vestit, obligare sub mortali, quia illa non est materia praecepti, sed instructionis et directionis ».

X) Quacnam sit Merati sententia, non satis constare videtur; nam *pari. 3, tit. 11, Nov. Observ., n. 1, v. Noster tamen*, adducit sententiam Suarii dicentis omnes rubricas ex genere suo obligare sub mortali: deinde sententiam Quarti, qui distinguit rubricas quae praecipuntur in ipsa celebratione, quas vult obligare ex genere suo ad mortale, et alias quas dicit esse tantum directivas: deinde concludit: « Sententia Suarez, Quarti... aliis sententiis est praeferenda ». Sed cum duas et quidem diversas, Suario et Quarto sententias tribuat, non videtur sibi consentire.

Itone altas caeremonias vel preces... addere vel recitare praesumant. — Ex quo patet, falsam esse primam sententiam, necnon opinionem Pellizzarii* et Renzii dicentium hanc bullam non obligare sub gravi, eo quod in ipsa tantum vetetur inductio novi ritus, non autem mutatio aut variatio caeremoniarum vel precum. Nam bulla duplex quidem praeceptum continet, et utique grave (cum praecipiat *districte et in virtute sanctaeobedientiae*). unum, de non addendis aliis caeremoniis et aliis precibus non recitandis, praeter praescriptas in Missali: alterum, de celebrando juxta *ritum, modum* (nota) *ac normam* Missalis. Ad modum et normam quidem spectat, ne varientur caeremoniae in Missali praescriptae.

400. - Unde recte ait Croix | cum Pasqualigo, non excusari a veniali sacerdotem qui omittit benedictiones, inclinationes, genuflexiones, etc., uti praescribuntur in rubrica. Et idem sentio cum Concina *), de eo qui advertenter non genuflectit usque ad terram, vel tantum signat deosculari altare, vel perturbat benedictiones contra rubricae praescriptum. Item dicit Croix 4 cum Pasqualigo, esse veniale facere ea nimis celeriter vel nimis prolixè. — Praeterea rationabiliter addunt Concina ·, Wigandt J>, Croix 4 et Roncaglia⁴ posse esse etiam mortale, si quis has caeremonias, esto non ex gravioribus, omitteret in notabili parte.

Hinc probabiliter asserunt Roncaglia,

Rffui, cap. 4. qu. 14. — · Lib. 6, part 2, num. 422. - *Pasqual*, qu. 20ß, n 4. — · Lib. 6, part. 2. n. 422. · *Pasqua*!., qu. 208, n. 5. — · De Sacrif. Misa., cap. 10, n. 3. — 4 Loc. cit. — · De Sacrif. Miss., cap. 3, qu. 4, reap. 3. — *Roncaglia*, loc. cir, qu. 2. resp. 2. — · Part. 1, tit. 16, dub. 6. diff. 3. —

Pellizzarius, *tr. 8, cap. 2, n. 132*, videtur utique haec insinuare, licet non expresse nec satis perspicue.

O Concina, *de Sacrif. Miss., cap. 10, n. 2*, id silentio praetermittit.

J) Wigandt, *tr. 15, n. 75*, satis innuit id posse esse mortale, dicens: « Peccatum rx genere suo veniale est omittere caeremoniam minoris momenti ».

*I Pasqualigo, *qu. 229, n.5*, affert Verricelli tamquam huic opinioni patrocinantem, sed ipse eam non sequitur: « Verum, inquit, oppositum me docuit observantia... Et ideo hoc solum ex modo celebrationis dijudicari

Quarti" et Pasqualigo*' non excusari a Ab,oi»en. mortali sacerdotem absolventem Sacrum fofra qua- infra quadrantem: a quo non videtur dissentire Gobat ', dicens non posse intra quadrantem perfici Missam sine multis imperfectionibus. Unde merito ait Roncaglia cum Quarti et Pasqualigo, episcopos et praelatos regularium teneri sub gravi turpem ac scandalosam celeritatem exstirpare. Et ab hoc reatu non excusari, recte consequenter ait Concina f>, qui ex crassa negligentia non curat caeremonias addiscere. — Optime hinc docet Benedictus XIV · cum Quarti, Gobat "·), Cotonio "·>, Bisso Clericato, Roncaglia et communi, Missam non breviorē tnente, nec longiorem dimidia hora debere esse: quia breviori spatio non possunt omnia debito decore peragi; et longiori, taedio esset adstantibus.

Hinc dicimus difficulter posse excusari a mortali sacerdotem qui infra quadrantem Missam absolveret, etiamsi Missa sit ex brevioribus, vel de S. Maria in sabato; quia in tam brevi spatio committere debet duos graves defectus: alterum, *gravis irreverentiae* erga sacramentum, a» <rP ». alterum, *gravis scandal*i erga populum. îim^mor- — Et ne sine fundamento loqui videamur, ad trutinam utrumque vocemus, rem a suis principiis assumendo.

Nequit negari quod rubricae, in quantum pertinent ad caeremonias intra Missam servandas, omnes sint praeceptivae; ut probavimus *n. 399, v. Quarta*, cum

l Tr. 3, n 814. — *Rauca**!., de Sacrif. Miss., op. 3 qu. 2. reip 2. · *Quarti*, loc dt , dub.6, dlff. 4. · *Pasqual*., qu. 229. n. 7 — · Notif 31, n. 3Û. · *Quarti*, loc. cit., dub. 6, diff. 2, v. *Tertia recula*. · *Clerico*!.. Discord, foren*. crirain., part. 6. dt*cord. 40. n. S. *Ranca**!., loc. dt.. qu. 2, resp. 2.

potest ». Et addo Roncaglia et Quarti asserere communiter doceri mortale esse.

t) Concina, *toe. cit., cap 10, n 1*, id satis perspicue innuit, dicens negligentiam illam crassam non videri carere implicito saltem contemptu.

Gobat non satis recte a Benedicto XIV' hic citatur, sicut nec Cotonius nec Bissus. — Gobat enim, *tr. 3, n. 814*, dicit circiter semihoram impendendam esse; et *n. 815*, reprobat sacerdotes qui tres quadrantes impendunt. — Cotonius, *Controv. hb. 2, contr. 5, n. 104*: « Ego non probo, inquit, quod Missae celebrandae impendatur minus quam semihora,

ObhjarA
tub gravi,
nili æite-
rue leviui
eicox.

Omittere
jenaflectio
nei, benedi-
ctionei. In-
clinationes,
eu., le-
ve peccata-
tam.

Quicquid
omniun-
tint (raves.

*

Morui

«rrreveren

[Contin.] Tournely, Quarti et Merati "j ex Tridentino] et ex bulla S. Pii V, ubi praecipitur *districte... m virtute sanctae obedientiae..., juxta ritum, modum ac normam* in Missali praescriptam decantari ac legi. Ex quibus verbis *districte* et *m virtute, etc.*, non dubitandum quin tale praeceptum circa Missae caeremonias sit quidem grave. — Quamobrem, sicut qui omittit caeremonias in materia levi non excusatur a levi culpa: ita qui in materia gravi, a gravi culpa non excusabitur; ut diximus mox supra cum Croix, Roncaglia, Wigandt et Concina. Impossibile autem est Missam perfici infra quadrantem, quin omittantur aut verba aut caeremoniae, vel saltem quin notabiliter immineatur decentia et gravitas tanto sacrificio debita. Hoc sedulo animadvertendum: quis enim forte dicet quod ipse bene pronuntiat integra Missalis verba, et bene adimplet cunctas Missae caeremonias. Verum, licet detur aliquis ita lingua et motu expeditus, ut intra tale tempus satisfaceret omnibus Missalis verbis et caeremoniis; attamen saltem est moraliter impossibile quod iste celebret, quin notabiliter detrahat ex una parte reverentiae ab eo praestandae erga sacrificium, et ex alia, quin ipse sit causa ut populus assistens non deficiat in veneratione quae eidem sacrificio debetur.

rtnttaVr^i
Mixvun.

Porro, loquendo in primis de *reverentia* ab ipso celebrante erga Missam exhibenda, Tridentinum * ita nos instruit*. *Quanta cura adhibenda sit, ut sacrosanctum Missae sacrificium omni religionis cultu ac veneratione celebretur, quivis facile existimare poterit, qui cogilarit, maledictum in sacris Litteris eum vocari qui opus Dei facit negligenter. Quod si necessario fatemur, nullum aliud opus adeo sanctum ac divinum a Christifidelibus tractari posse, quam hoc ipsum tremendum mysterium..., satis etiam apparet omnem operam et diligentiam in eo po-*

nendam esse, ut quanta maxima fieri potest interiori cordis munditia et puritate atque exteriori devotionis ac pietatis specie peragatur. Proinde addit: *Cum igitur multajam, sive temporum vitio, sive hominum incuria et improbitate irrepsisse videantur, quae a tanti sacrificii dignitate aliena sunt: ut ei debitus honor et cultus ad Dei gloriam et fidelis populi aedificationem restituatur, decernit sancta synodus, ut ordinarii locorum episcopi ea omnia prohibere atque e medio tollere sedulo curent ac teneantur, quae vel avaritia (idolorum servitus) vel irreverentia, quae ab impietate (nota) vix sejuncta esse potest, vel superstitio (verae pietatis falsa imitatrix) induxit.* — Primo igitur concilium declarat maledictionem (a Jerem. XLvm) prolatam in negligenter exsequentes functiones cultui divino addictas, intelligi praecise fulminatam in sacerdotes celebrantes sine debita reverentia ac gravitate; subdens hujusmodi negligentiam eam invehere irreverentiam *quae ab impietate vix sejuncta esse potest.* Si autem caeremoniae in Missa ad eum quippe finem ab Ecclesia praescribuntur, ut debita praestetur reverentia erga tam venerabile mysterium, ipsas exhibendo cum eo decore et gravitate, quae majestati tanti sacrificii conveniunt; quomodo unquam levis censi poterit irreverentia Missae irrogata ab eo celebrante, qui tam celeriter illam solvendo, non poterit quidem celebrare absque plurimis defectibus, nimirum quin verba, benedictiones et genuflexiones mutilet, quin indecenter se moveat et convertat, et quod magis dedecet, quin verba cum caeremoniis complacet, aut ipsa contra rubricarum praescriptum anticipet vel postponat? Quae sic agendo non poterit non notabiliter detrudere intrinsecae decentiae debitae sacrificio, quod expostulat, ut non tantum caeremoniae persolvantur, sed persolvantur cum gravitate convenienti, quae intra

» Ses. 7, de Sacrxtn. i. j., can 13. — · Sew. 22. decret.

de observ. etc., in celebr. Missar.

sicut nec plus quam duo quadrantes cum dimidio, quando illi plures, praesertim saeculares, intersunt, ne taedio afficiantur». — Bissus denique, *Hierurgia, lit. B, n. 135*, scri-

bit: « Mediam... horam vel paulo minus esse in Missae celebratione impendendam ».

Dc Merati vide notam g, ad n. 399, ubi auctor iste parum dilucide loquitur.

spatium tarn breve sane adhiberi non potest. — Hoc quoad reverentiam ab ipso celebrante praestandam.

Setndxluni
ropuli

Respectu autem ad *venerationem ingerendam adstantibus* erga Missam, attende id quod tradit idem Tridentinum *: *Cumque natura hominum ea sit, ut non facile queat sine adminiculis exterioribus ad rerum divinarum meditationem sustolli; propterea pia mater Ecclesia ritus quosdam.. instituit. Caeremonias item adhibuit, ut mysticas benedictiones...., ex apostolica disciplina et traditione: quo et majestas tanti sacrificii commendaretur, et mentes fidelium per haec visibilia religionis et pietatis signa, ad rerum altissimarum quae in hoc sacrificio latent excitarentur.* Ergo, sicut concilium docet, ad hoc sacrae caeremoniae institutae sunt, ut per talia visibilia signa fideles sacrificii majestatem et mysteriorum in eo contentorum sublimitatem animadvertant. — Sed cum hujusmodi caeremoniae exhibentur nimis festinanter, sicut quidem oportet eas persolvere intra tempus tam breve; tunc ipsae non tantum minime ingerunt debitam venerationem erga Missam, sed insuper sunt causa ut in populo veneratio deficiat. Ideoque, cum graviter laedatur finis caeremoniarum, sacerdos ita celebrans non valet excusari a gravi culpa propter grave scandalum quod populo praebet. Ac propterea apposite concilium Turonense anno 1583, praecepit ut sacerdotes bene instruantur in Missae caeremoniis, *ne... populum* (verba concilii) *sibi commissum a devotione potius revocent, quam ad sacrorum et tremendorum mysteriorum meditationem... et debitam eis impendendam venerationem invitent.* Qui autem cum excessiva festinatione, et consequenter sine convenienti decencia Missam persolvit, non solum non invitat assistentes ad contemplanda mysteria, nec ad exhibendam eis debitam venerationem; sed potius invitat ad venerationem abjiciendam; immo potius adstantium mentibus tentationes adversus fidem ingerit, auferendo aut saltem imminuendo credulitatem quod ibi Christus Dominus reali-

ter adsit, dum spectant eum tam irreverenter a celebrante recognitum. Ex hoc quidem est illud scandalum et nocumentum quod a gravi culpa nequit excusari

Ita res se habet. Sed heu, quot sunt superiores isti, et quot sacerdotes, qui de hoc sibi scrupulum injiciunt! Exclamant concionatores, exclamant scriptores recte docentes, quod ingens divexatio caeremoniarum, et consequenter quod Missae absolutio infra quadrantem non potest excusari a culpa gravi; sed quot sunt ii qui curam habent haec vitandi? — Hujusmodi corruptela non quidem calamo, sed lacrymis esset persequenda: dum quotidie cernimus, non solum maximam partem sacerdotum saecularium hoc tremendum sacrificium peragere pejus quam tractant res temporales levioris momenti, ita oscitanter, ut nullam de tanto mysterio fidem habere videantur; sed (quod deplorabilius) etiam religiosi adhuc arctioris observantiae, qui in aliis rebus spiritualibus agendis magnam diei partem insumunt, Missam vero, quae omnium est divinissimum, non dubitant brevissimo tempore perficere: nec ipsi ab hoc detestabili abusu se abstinere, nec praelati eos corripere curant. — En quomodo de hoc conqueritur Ven. card. Bellarminus (relatus in bulla *Annus qui, etc.* nostri Summi Pontificis Benedicti XIV): *Aliud est etiam lacrymis uberrimis dignum, quod ob nonnullorum sacerdotum incuriam aut impietatem sacrosancta mysteria tam indecore tractentur, ut qui illa tractant videantur non credere majestatem Domini esse praesentem Sic enim aliqui sine spiritu. sine affectu, sine timore et tremore, festinatione incredibili Sacrum perficiunt, quasifide Christum Dommum non viderent, aut ab eo se videri non crederent.*

401. - Dicit autem Merati*, praeter rubricas Missalis quae considerantur tamquam regula proxima sacrorum rituum, adesse etiam decreta S. C. Rituum, quae censeri debent pariter ut regula proxima; cum haec S. Congregatio facultatem habeat declarandi omnia dubia quae circa ritus insurgunt, prout colligitur ex con-

A bu*us generalis».

Quid de decretis S. C. Rituum

1 Seu. 22, de Sacrii. Mit»,., cap. 5. — *Condi. Turon.*, tit. 8, de Sacrificio Missae, v. *El nr quod*; ap. Labbe, torn. 21, col. 817. — *Btilarm.*, de Gemitu columb., lib. 2,

cap. 5. — *Bcnrdid. XVI* bulla *Annus qui*, § 15, de die 19 Februar. 1749. — *Pan.* 3, lit. 11, *Novae Observai.*, num. 3.

stitutione Sixti V: et ideo ejus resolutiones habentur tamquam Pontificis oracula. — Notat vero non omnes ejus declarationes dici *decreta* rigorose sumpta; sed tantum ea quae emanant in forma rigorosa decreti vel saltem in fine habent aliquam decreti clausulam, puta, *ab omnibus servetur; servari ab omnibus mandavit, etc.* Si vero sunt *declarationes tantum dubiorum*, tunc, juxta nonnullorum opinionem censentur dumtaxat directivae; reputantur enim sapientissimorum viro- rum responsa. Verum ait Ursaja hujus- modi resolutiones praeferendas esse alio- rum doctorum opinionibus. — Hucusque Merati.

Idem sentit Eusebius Amort *. — In sequenti autem *qu. 10*, quaerit quid agen- dum, si in aliqua dioecesi vel ordine re- ligioso vigeat consuetudo contraria ru- bricis? Et sic respondet: *S. C. Rituum constanter tolerat consuetudinem, saltem immemoriam contrariam rubricis. Ita- que tuta conscientia, licet se conformare consuetudini dioecesanae, praesertim in rebus levioris momenti quae non... cedunt in deformitatem cultus publici.* Idque eruit ex pluribus decretis S. Congregationis apud Merati, ubi ait apparere non rejici consuetudines, nisi contineant positivam indecentiam, quae nequeat decenter to- lerari.

wbtuul
caicett
debet.

" Praescribit autem rubrica cele- brantem debere esse *calceatum*. — Ad hoc tamen sufficit ut sit indutus crepidis, vulgo

Stfx/Mj V, conitit. 74 in BulUr. Cherubini, (in Bullar. MninArdi, conti. 117) *Immenta*, de die 22 Januar. 1577, Concr. 5. — *Urtaja*, tom. 1, part. 1. diacept. 7, num. 22. — 1 De Sacrum. Ordini, § 25, qu. 9. — *Merati*, Serie- decrttor., nom. 2, 4, 5, 24, 26. — Lib. 6, part. 2, n. 399. — 1 Ditp. 82, aect. 3, v. f. — Lib. 5, tr. 5, cap. 6, n. 15, i. f. — Loc cit. — Diap. 20, n. 102. — Tr. 22, punct. 10, num. 9. — De Sacrif. Mbs., cap. 3. qu. 3. — De Euch.,

dictis *pianelle, seu pantofioie*; ut recte ait Croix *, et communis usus habet.

Commune autem est quod celebrare sine causa *nudis pedibus*, secluso con- temptu, non excedit veniale. Ita Suarez³, Laymann 4, Croix 5, Lugo e, Palaus ', Ron- caglia ., Bonacina®; et Salmant.¹⁰ cum Vasquez a>, Sà, Coninck a> et aliis passim; contra Silvestrum — Diximus: *sine* r.mus *causa*; nam ex necessitate aut rationabili causa, dicunt Croix 11 cum Sporer et Pa- squaligo; item Laymann et Philibertus apud Salmant. ", nullum esse peccatum.

Dicit etiam Croix 13 cum Vasquez, Di- castillo et Gobat, eum qui non posset ce- lebrare sine *baculo*, licite posse illo uti. Additque ibid. Gobat quod si quis nequi- ie| ret celebrare nisi utroque brachio super utroqJ altari innixio, licite sic celebraret priva- h «iw «u tim; non autem publice, nisi hoc faceret 'lu ex necessitate d). Hoc tamen puto non ex- cedere veniale: a quo videtur excusari posse qui ob infirmitatem nequiret rectus stare, et ex sua devotione vellet ce- lebrare, modo vitetur populi admiratio. — Dicunt etiam Croix 14 et Pater Concina ", to Qj"4* quod si quis non possit elevare hostiam, sed potest reliqua, potest celebrare pri- vatim; et etiam publice *), si adsit neces- sitas et populus moneatur. Sed puto sa- tis esse populum tantum monere si quis ex devotione celebret.

403. - « Unde veniale tantum erit: oeu»:" « 1°. Omittere orationes dici solitas, MiJT"1" < dum sacerdos se induit; ut (contra Na-

qu. ult., punct. 9, num. 29. — M Tract. 5, cap. 4, n. 100. · Sd, v. *Muta*, n. 15. — 11 Loc. cit. - *Spor.*, part. 2, cap. 6, n. 416. · *Patqual.*, qu. 824, n. 9. — *Laym.*, lib. 5, tr. 5, cap. 6, n. 15, i. f. · « Tr. 5, cap. 4, n. 100. — « Lib. 6, part. 2, n. 402. · *Vasq.*, diip. 233. cap. 4, n. 38. · *Dicati.*, tr. 5, de Sacrif. Mi., disp. I, dub. 10, n. 215. · *Gobat*, tr. 3, n. 385. — *Ibid.* ap. *Croix.* · *Gobat.*, tr. 3, n. 744 et 745. — M Lib. 6, part. 2, n. 427. — “ De Sacrif. Mi., cap. 10, n. 4.

402. - “) *VasqpeZ'disp.233tcap.4,n.39*, adducit Silvestrum dicentem id esse in prae- cepto. Quod non reprobatur nec probatur, licet Salmant eum citent pro opinione quae negat id veniale excedere. — Coninck, *qu. 83, n. 251*, scribit requiri ex honestate, et addit: « Aliqui tamen putant non esse grave peccatum, ces- sante scandalo, sine his celebrare ».

6) Silvester, v. Missa I, *qu. 2, § Secundum*: « Debet etiam omnia habere quae sunt de universali communi ritu celebrationis..., et

secundum Dire., calceamenta, licet de bene esse et non necessario benedicta ».

f) Philibertus Marchinus, *lr. 3, part. 3, cap. 14*, n. 3, pro hac limitatione a Salmant. citatus, eam revera silentio praetermittit.

Quod si necessitas illa, addit Gobat. « sit futura frequens, monito superiore legi- timo ». Quod Croix, *loc. cit.*, n. 402, non notavit

r) Concina loquitur de sola privata cele- bratione.

« varrum, Silvium d>et Azor) docent Laymann, Fagundez, Diana*. — Lotionem autem manuum ante vel post Missam, « etsi facile omitti non debeat, non videri « sufficientem materiam rigorosi praecepti, tenent Suarez et Tamburinius*.

• 2°. Omittere *Gloria* vel *Credo*, vel in « canone nomen alicujus Sancti, vel ea « quae tempore paschali interponuntur « inter *Communicantes* aut infra actionem. Diana § ex Filliuccio, Quintanadvenas, etc. — In Missa autem quae canitur, non legere evangelium submissa « voce, Diana 4 negat esse peccatum, ex « Sanchez et aliis decem : quod rubrica sit « tantum directive.

omiu» « Si quis autem in Missa advertat aliquid quid a se omisum, regulariter non esse « repetendum ait Suarez et Tamburinius. — Dicit: *regulariter*. Quia Γ. si « sit de substantia, v. gr. aliquid pertinens « ad consecrationem, certum est debere repeti. 2°. Si dum secreto orat, post pauca « verba certo advertat se aliquid notabile « omisisse, v. gr. die Paschae *Communicantes*, paululum regrediendum esse et « repetendum censet Tamburinius. Ita « Filliuccius, Diana I, Escobar ». — Ita communiter omnes cum Sporer: qui recte infert cum aliis, nullo modo esse repetenda *Gloria aut Credo*; aut praefationem, sive *Communicantes*, *Hanc igitur*, propria, si omissa fuerint; vel evangelium aut epistolam, si dicta est una pro alia.

Navar., lib. 3, cont. I. 3, n. 4, de celebr. Mil». — *Aeor*, part. 1, lib. 10, cap. 29, qu. 5. — *Laym.*, lib. 5, tr. 5, cap. 6, n. 12, i. f. — *Faund.*, de 1. praec. Eccl., lib. 3, cap. 21, num. 9. — * Part. 2, tr. 14, reaol. 41. — *Suar.*, diip. 82, procm. — * Method, celebr. Mias., lib. 1, cap. 7, § 7. — 1 Part. 2, tr. 14, reaol. 49 et 59; cfr. part. 9, tr. 8, reaol. 53. — *FUI.*, tr. 5, num. 155. — *Quintanadv.*, tract. 7, aingul. 39, n. 5. — 4 Part. 2, tr. 14, reaol. 42; cfr. part. 9, tr. 6, reaol. 19. — *Sanch.*, Conail, lib. 7, cap. 2, dub. 11 — *Suar.*, diap. 85, sect. 2, concl. 2. — 4 Method, celebr. Misa., lib. 2, cap. 5, § 2, num. 24. — • Loc. dt., num. 25 et 26. — *Fill.*, tract. 5, num. 156. — • Part. 2, tract. 14, reaol. 59. — *Escob.*, tr. 1, exam. 11, cap. 4, num. 40 (edit, Lucid. a. d.). — • Part. 2, cap. 6, num. 431 — • Diip. 83, sect. 3. —

404. - Quoad omissionem partium Missae, oportet distinguere partes ordinarias ab extraordinariis.

Partes *ordinariae* sunt illae quae semper dicuntur vel aguntur; et has omittere de se est peccatum grave, nisi levitas materiae excuset. — Hinc communiter DD. dicunt esse mortale omittere confessionem cum aliis in principio Missae, epistolam, evangelium, collectas principales, offertorium, fractionem hostiae et illius mixtionem in Sanguinem. Ita Suarez, [Contin.] Tournely °, Sporer ", Concina ", Mazzotta ", Roncaglia *4, Viva ", Tamburinius 14 et alii passim (licet non omnia haec reperiuntur apud omnes hos auctores). — Idem dicendum cum [Contin.] Tournely " de omissione praefationis.

405. - In canone autem mortale est omittere quamlibet orationem; vel ejus verba mutare ut sensus varietur; vel aliquod verbum omittere, quo sublato reliqua verba sensum non faciunt. Concina 18; et Croix 18 cum Diana e>, Filliuccio > et Aversa. — Idem dicendum de omissione *Pater noster* vel *Agnus Dei*: cum Mazzotta, Pasqualigo, Concina et Tournely (licet Croix 80 id vocet satis rigidum: sed immerito). — Idem cum Tournely de *Libera nos, Domine non sum dignus* et *Quotid rétribuant*. — Idem dicendum de purificatione patenae et calicis post summptionem. Pasqualigo 81 et [Contin.] Tournely ".

Omiliieie
parte» ord»,
nartaa, 1é-
thale ex ce-
nere suo
Causa par.
tKularev

* Cap. 9, art. 2, KCt» 8. v. Crirrw, et v. *Quod pertinet ad*. — n Loc. cit., n. 425. — " De Sacnf. Mia., cap. 10, num. 2. — u Tr. 5, diip. 4, qu. 2, cap. 5, § 2, qa. 1, reap. 2. — 14 De Sacrif. Mia., cap. 3, qu. 4, rap. 1. — * De Each., qu. 5, art. 7, n. 1. — * Method, celebr. Mia., lib. 2, cap. 5, § 2. — n Cap. 9, art. 2, iect. 8, v. *Ceterum*. — " De Sacril Misa., cap. 10, num. 2. — 1> Lib. 6, part. 2, non. 418. — *Aversa*, qu. II, iect. 12, v. *Quarto*. — *Maeootta*, tr. 5, disp. 4, qu. 2, cap. 5, § 2, qa. 1, resp. 2. — *Pasqual.*, qu. 202, num. 11. — *Co*d*a*, loc. dL, num. 2. — *Conf. Tour**, loc. cit., v. *Sed quid de its*. — • Lib. 6, part. 2, num. 419. — *Cont. Tour**, cap. 9, art. 2, acct. 8, v. SM *quid de Us*. — n Qu. 208, n. 1 et 3. — ■ Loc. dL, v. *Quod pertinet*.

403. - a) Silvius, in cu. 83, art. 6, qu. 3, n. 8, (edit. Antverp. 1622) videtur Navarro consentire, eo quod ilium non reprobatur. Sed edit. Antverp. 1667 et Veneta 1726, loc. cit., adducit etiam Navarri sententiam, quam dicit aliis duram videri, et addit: « Probabile ergo est non futurum mortale, si sine contemptu

omnes omittantur. Hic enim est sermo de omissione *omnium* illarum precum.

405. - a) Diana, part. 2, tr. 14, resol. 49, negat peccare mortaliter sacerdotem qui ex intentione omittit in canone nomen alicujus Sancti, « quia in hac materia datur etiam parvitas materiae ». — Et Filliuccius, tr. 5,

Idem dicendum, si quis omitteret decem vel octo nomina Sanctorum; ut verius censent Salmant.¹ et Diana⁷ (contra Bernal et Pasqualigo). — Putant autem Concina ^{bJ} et Nufiez apud Renzi⁸, esse etiam mortale omittere unius vel alterius Sancti nomen. Sed rectius et communiter id negant [Contin.) Tournely Roncaglia⁶, Salmant.⁴; Croix⁹ cum Filliuccio⁵ Aversa et Diana ^O; Elbel¹⁰ Sporer ^{f>}; Renzi⁸ cum Suarez et Granado. — Et probabiliter Quarti¹, Tournely et Roncaglia excusant a culpa gravi omittere tria vel quatuor nomina Sanctorum.

406 - *Veniale* autem est omittere *Kyrie eleison*, ut Roncaglia⁷, Diana ^{a>}, Wiggandt¹¹ et Elbel¹² — Idem dicunt Mazzotta¹³, Lugo^b et Tamburinius¹⁴, de evangelic S. Joannis; contra Roncaglia⁷, qui

• Tr. 5, cap. 4. o. 118. — ⁹ Part. 10, tr. 16, resol. 36. — *Btrnal*, de Sacram., dup. 6, n. 93. ¹ *Pasqual*, qu. 202, n. 8. — *NuUta*, qu. 83, art. 4, dub. 2, concl. 2. ¹ Cap. 4, qu. 16. — ¹ Cap. 9, ari. 2. ¹ sect. 8, v. *Quod spectat*. — ¹ De Sacrif. Misa. cap. 3; qu. 4, resp. 1. — ¹ Tract. 5, cap. 4, n. 118. — ¹ Lib. 6, part. 2, n. 418. — ¹ Cap. 4, qu. 16. ¹ *Suar.*, disp. 83, sect. 3. ¹ *Granad.*, in 3 P., contr. 6, de Euch., tr. 14, disp. 14, num. 3. — ¹ Quaest. prooem., sect. 3, punct. 3, ¹ *Dite 4*. — *Cont. Tourn.*, loc. cit. —

cap. 5, n. 155, veniale esse ait « si omittatur nomen alicujus Sancti, vel tempore paschali ea quae interponuntur in c. *Communicantes*, aut in actione *Hanc igitur oblationem*, etc.

b) Concina additus esse videtur ex amanuensis vel typographi oscitantia. Renzi enim, postquam exposuit sententiam dicentem esse veniale, addit: « Contrarium dixit Nugnus », ita ut loco verbi *Contrarium*, amanuensis vel typographus legerit et scripserit *Concina*. At vero Concina, *loc. cit.*, cap. 10, n. 2, sicut ipse S. Alphonsus, id dumtaxat veniale esse asserit

(¹) Filliuccius, *tr. 5, cap. 5, n. 155*; Aversa, *qu. 11, sect. 12, v. Quarto*; Diana, *part. 2, tr. 14, resol. 49*, dicunt esse veniale omittere aliquem Sanctum. Non igitur recte citantur a Croix. — Sporer autem, *part. 2, cap. 6, n. 426*, veniale esse ait omittere « unum et alterum verbum canonis, nomen unius Sancti in orationibus ante et post consecrationem ».

Elbel, *Sacram.*, part. 1, confer. 20, de Altari, etc., n. 283, veniale esse ait « si quis omitteret. . unum dumtaxat verbulum in canone ».

406. — a) Diana, *part. 2, tr. 14, resol. 59*, non loquitur de *Kyrie eleison*.

b) Lugo, *de Euch.*, disp. 20, n. 104, tacitus praetermittit evangelium S. Joannis. Suarez, *disp. 83, sect. 3*, non dtaiur a

non improbabiler ait cum Suarez <>, hujus omissionem esse mortale: saltem dico, si adsit scandalum. — Veniale est omittere unam vel alteram crucem super oblata, vel tunctionem pectoris, aut elevationem manuum Roncaglia¹⁴ et Diana — Idem ait Croix⁹ cum Quarti¹ de omissione psalmi *Judica*, signi crucis super aquam, ablutionis digitorum in Missa et similium.

Veniale etiam est omittere unam ex tribus collectis principalibus; ut communiter dicunt Tournely¹⁵, Concina¹⁶, Elbel¹⁷); et Croix¹⁸ cum Quarti¹. Immo Tamburinius¹⁴ putat nec etiam esse mortale omittere duas ex his orationibus; sed alii rectius contradicunt. Suarez¹⁹), Palaus²⁰), Concina²¹ Salmant.²² et Sporer²³ O: qui addit quod si omissa sit prima oratio, ipsa cum secreta est recitanda, non vero

Omittit
dost ex
principali-
oui colit
ctii, kiha
le.

Ronc., loc. dt. — ¹ De Sacrif. Miss., cap. 3, qa. 4, resp. 2. — ¹ Tr. 15, n. 75, resp. 3. — ¹ Sacr., part. 1, confer. 20, de Altari, etc., n. 283. — ¹ u Tr. 5, disp. 4, qu. 2, cap. 5, § 2, qa. 1, v. f. — « Method, eelebr. Miss., lib. 2, cap. 1, § 2, n. 5. — ¹ u Loc. dt., qu. 4, resp. 1. — ¹ M Loc. dt., qu. 4, resp. 3. — ¹ Part. 5, tr. 5, resol. 45. — ¹ Lib. 6, part. 2, n. 417. ¹ Quarti, qu. prooem., sect. 3, punct. 1, collig. 1; et part. 2, tit. 7, sect. 3, dab. 2 et 3. — ¹ De Sacrif. Miss., cap. 10, n. 3. — ¹ Loc. dt., n. 421. ¹ Quarti, part. 1, tit. 9, dab. 1.

Roncaglia, et videtur loqui de omissione primi evangelii; dicit enim: « Est ergo aliqua culpa, mortalis quidem, si notabilis pars omittatur ut v. gr. epistola, evangelium, vel alia similis quae sunt veluti membra principalia, ut sic dicam, unius corporis heterogenei ».

d) Licet S. Alphonsus in 2^a jam editione legerit *lavationem manuum*; attamen Roncaglia et Diana, quos citat, dicunt *elevationem* manuum, uti hic scribitur.

*) Cont. Tournely, *loc. cit.*, sect. 8, v. *Ceterum*, lethale esse negat < si omiserit tantum unam aut aliam collectam ». — Et idem dicunt Tamburinius, *loc. cit.*, n. 5; et Suarez, *loc. cit.* — Elbel autem, *loc. cit.*, n. 283, negat esse lethale omittere « solum... orationem ordinariam ».

f) Palaus, non loquens de collectis, scribit: *tr. 22, punct. 11, n. 1*, mortalem esse omissionem « cujuslibet partis integrae ex his quae pro omni sacrificio sunt ab Ecclesia institutae ».

t) Concina, *cap. 10, n. 3*, dicit venialem esse omissionem principalis collectae « uno tantum in loco »; mortalem vero omissionem, « iribus in locis ».

h) Salmant., *loc. cit.*, n. 112, id non habent. O Sporer, *n. 426*, veniale esse ait omittere « collectam vel commemorationem aliquam ». Et *n. 433* additionem affert quae ipsi a S. Alphonso tribuitur.

postea. — Ita de collecta propria: nam aliae orationes quae praeter eam adduntur in Missa, non erit mortale eas omittere; ut Palaus ¹*et Concina A.

^{<^J. «i} Si autem in Missali verba canonis sint ^{""rb. 'X'} detrita, et non possit aliud Missale haberi, ^{ûü»'nl d} nisi post longum tempus; illa omittere cum memoria non tenentur, nullum est peccatum. Mazzotta *; et Croix ^{8*} cum Pasqualigo et Verricelli *^λ — Id tamen intelligendum si sacerdos hoc prius non adverterit.

^{Quid de} 407. — Mutilare autem verba, aut syn- ^{attillatione} cope intermédiaire, salvo sensu et secluso ^{verborum,} scandalo, non est plus quam veniale. Croix ⁴ cum Pasqualigo et Quarti, ac Mazzotta ^{5*} qui probabiliter addit nullum esse peccatum, si id ex naturali defectu fiat.

^{In pariti-} 408. — Peccaret quidem sacerdos, si ^{“.} in purificatione calicis sola aqua uteretur: ^{uaqua.ve-} cap *gx parte 5,* *ceiebr. Missar.,* ubi dicitur: *Semper sacerdos vino perfundere debet, postquam totum acceperit Eucharistiae sacramentum.* Sed hoc non erit plus quam veniale; ut communiter dicunt Concina e, Pasqualigo [']; et Croix ⁸ cum Tamburinio: qui id etiam a veniali excusant, si sacerdos sit abstemius, contra Gavantum ^{"λ} — In ablutione autem digitorum, dicunt Pasqualigo W, Quarti., Gobat apud Croix; et Bissus apud Merati ¹⁰ nullum esse peccatum solam aquam adhi-

¹ Tr. 22, punct. II, η. I. — * Tract 5, disp. 4, qu. 2, cap. 5, § 2, qu. 2, resp. 2. — · Lib. 6, part. 2. num. 418. · *Patqual.*, qu. 202, n. 10. — · Loc. cit., n. 442. - *Pasqua!.*, qu. 232, n. 3 et 4. - *Quarti*, part. 1, tit. 16. dub. 4, v. *Dico 2.* — · Tr. 5. disp. 4, qu. 2, cap. 5, § 2. qu. 3, i. f. — · Cap. 10, η. X — · Qu. 209, n. 2 et 4. — · Loc. cit., n. 423. · Tam5wr., Method, eeiebr. Miss., lib. 3, cap. 9, n. 6 et 6. — · Quaest. prooem., sect. 3. punct. 6, i. f. — *Gobat*, tr. 3, n. 852. · *Croix*, loc. cit. — *Bissus*, Hierurgia, lit. A, num. 426. ·

J) Concina, *loc. cit.*, ita sane docet, « dummodo tot non omittantur, quae simul sumptae constituent materiam gravem ».

*7 Verricelli male citatur a Croix; etenim, *de apostol. Missionib.*, qu. 301, hoc assertum non habet.

408. - a) Gavantus scilicet, *pari. 2, iit. 10, n. 5*, lit. y, scribit: « Nec abstemii debent sine vino purificare calicem, Papa inconsulto, ex Romana praxi ».

b) Pasqualigo, *qu. 209, u. 7*: « Quod spectat, inquit, ad usum aliquorum solius aquae, an sit laudandus, remitto prudentum iudicio. Hoc pro certo habeo, quod melius sil servare

bere. Sed melius dicunt Concina “ ac Bonamicus e», Corsettus O et Arnaud [£]», apud Merati[^], id non excusari a veniali, si fiat sine dispensatione Pontificis. Excusabitur ^{“““*.} tamen (ut dicunt), si adsit rationabilis causa: pro qua puto quidem sufficere aliquem esse abstemium, vel vinum esse rubeum, quo purificatoria evaderent indecenter maculata.

Hic obiter advertendum decentius esse ^{Quomodo} ut Sanguis sumatur unico haustu, prout ^{Ya'}, communiter docetur. Permittunt vero Baul- ^{<u“} dry, Cabrinus, Arnaud et alii, apud Merati posse calicem secunda et tertia vice ad os admoveri, ut reliquiae Sanguinis absumantur; sed melius dicunt Tonellius, Castaldus et Crassus O, semel calicem ori admovendum, aliquantulum immorando, ut reliquiae omnes (quantum fieri potest) attrahantur. — Monuit autem ^{Qmgutu} S. Pius V in quadam epistola apud Gavantum ^{l8}, ut in calicem effundatur eadem ^{ee“ «»*...} vini quantitas in qua fuerunt species Sanguinis; et sumatur per eamdem partem qua sumptus est Sanguis.

Haec hactenus quoad partes ordinarias.

409. - Quoad vero partes *extraordi-* ^{omittere} *nanas*, scilicet quae non in omni Missa ^{reiSrtin»'} dicuntur, eas omittere non est nisi veniale: ita communiter omnes. — Nisi tot ^{J.Vnoub'} partes omittantur, quae simul sumptae ^{*“.}

“ Part. 2, tit. 10, rubr. 5, Nov, Obs., η. 21. — u Cap. 10, η. 3. — *Bauldry*, Man., part. 3, cap. 7, tit. 10*, nibr. 5, n. 2. · *Cabrift.*, Epitome SS. Rit., cap. 13. n. 18. · *Arnaud*, Epitome, tr. 1, part. 2. tit. 10, n. 9. · »' Loc. at., n. 20. — *Tont!.*, Enchirid., lib. 2, tit. 10, rubr. 5, η X — *Casiald.*, lib. 2, »ect. 8, cap. 7, n. 9. — S. *Pius* Γ, epiM ad archiep. Tarraconen., die 8 Januar. 1571; habetur etiam in Archtv. Vatic : S. Pius V, ad Princip. anno V, vol. 15, fol. 299 et 290. . ” Part. 2, lit. 10, n. 5. lit. y.

rubricas, nisi adsit causa in contrarium, quam non servare».

c) Bonamicus, *Osservas. ecclesiast., part. 1, osserv. 5, n. 13; et part. 2, n. 43*; Corsettus, *Prox. caeremon., tr. 2, part. 1, sect. 1, η. 69; et sect. 2, μ. 23*; Arnaud, *Epitome, tr. 1, part. 2, tit. 10, n. 10*, negant posse fieri ablutionem sine vino, inconsulto Pontifice. Fateor tamen eos auctores non pro hac parte a Merati, *loc. cit.*, n. 21, citari.

O Parisius de Crassis, *de Caeremon. Cardinal.*, lib. 2, cap. 4, v. f., non recte allegatur a Merati ex Gavanto; dicit enim: « Modeste capiat Sanguinem..., curans diligenter repetito

notabilem materiam constituerent; ut bene advertunt Concina¹ et Wigandt³, quidquid dicant Quarti et Pasqualigo, apud Croix ». Vide dicta w. 400.

Veniale autem tantum erit omittere *Gloria* aut *Credo*, sequentiam, collectas (praeter propriam Missae); tractum, praefationem, vel *Communicantes*, aut *Hanc igitur*, specialia αλ — Ita communiter Concina⁴ et Wigandt⁵, Palaus⁶, Roncaglia⁷, Mazzotta⁸; Elbel⁹ cum Henno; et Croix¹⁰ cum Lugo, Diana et Filliuccio.

Lotio manuum ante Missam debet fieri saltem sub veniali; et sub gravi, si manus sint valde immundae, propter reverentiam sacrificii: ut recte dicunt Roncaglia¹¹; et [Contin.] Tournely¹³ cum Quarti et aliis. — Omittere vero lotionem post Missam nullum erit peccatum, ut recte ait Croix¹⁸ cum Quarti.

410. - Dubitatur 1°. *An peccent mortaliter regulares qui in canone nominant nomen sui generalis vice episcopi?*

Affirmant Viva¹⁴, Renzi¹⁵ et Diana¹⁶ ex quadam declaratione S. Congregationis¹⁷, apud Rodriguez et Villalobos. — Sed negant Sporer, Rodriguez¹⁸, Tamburinius et Bordonus, apud Croix¹⁹. Quia, ut dicunt, haec non videtur gravis materia,

¹ De S&cnf. Mias., cap. 10, num. 3. — Tr. 15, n. 75, resp. 3. — Quarti, Quaesi, prooem. sect. 3, punct. 1, v. Collig. 4. — Patena!, qu. 200, n. 9. — Lib. 6, pari. 2, num. 430. — « Loc. dt. — Loc. cit., num. 75. — Tr. 22, punch 11, n. 1. — De Sacrii. Miss., cap. 3, qu. 4, resp. 2. — Tr. 5, diip. 4, qu. 2, cap. 5, § 2, qu. 1, rcip. 2. — Confer 20, de Altari, etc., n. 284. — Henno, de Each., disp. 11, qu. 15, resol. 2. — * Loc. cit., num. 420. — Lugo, disp. 20, n. 107. — Diana, part 2, tr. 14, resol. 59. — FUI, tr. 5, n. 155. — De Sacrif. Miss., cap. 3, qu. 1, resp. 2. — De Sacrif. Mbs., cap. 9, art. 2, sect. 8, qu. 4. — Quarti, part. 2, lit. 1. sect. 1, dub. 3. — Lib. 6, part. 2, n. 413. — Quart, part. 2, lit. 12, dub. 4. — u De Euch., qu. 5, art. 7, η. I, v. Sequitur 2. — Cap. 4, qu. 16, v. An autent. — H Part, 2, tr. 14, resol. 40. — Rodriç, Sum. (hispanj,

et de tali declaratione authentice non constat.

Notandum autem quod in canone debet nominari episcopus, non celebrantis (ut putat Croix¹⁸), sed loci; ut universalis usus habet (saltem apud nos), et cum communi sententia tenent Merati²⁰; et Gavantus, Gobat, etc., apud Croix¹¹⁰: ex declaratione S. Congregationis¹¹¹ — Et probatur clare ex rubrica¹¹², ubi dicitur quod si episcopus loci sit vita functus, omittitur nominari episcopus.

Dubitatur 2°. *An sit veniale omittere orationes ante vel post Missam?*

Affirmant Salmant.³² cum Fagundez et Leandro, loquendo tamen de illis quae post Missam assignantur. — Sed communiter negant Gavantus M, [Contin.] Tournely M, Antoine³³, Holzmann³⁴, Palaus³⁵ Tamburinius³⁹, Elbel³⁹ et Roncaglia M. Quia in rubrica non adest de illis praeceptum; sed tantum insinuatio, cum ibi in praeparatione Missae solummodo dicatur: *Orationes pro temporis opportunitate* (hoc est commoditate) *dicendae*. Quae de re Gavantus ait: *Inde patet nullum esse peccatum, si celebraturus eas omitat; et communius omittuntur... a sacerdotibus*. — Hoc tamen non obstante, sa-

tom. 4, cap. 51, num. 13. — Villa!, pari. 1, tr. 8, diff. 31, num. 3. — Sporer, pari. 2, cap. 6, n. 428. — Tambur., Method, celebr. Miss., lib. 2, cap. 5, § 3, n. 7. — Bordon., resol. 25, n. 23, — Lib. 6, part. 2, n. 436. — Loc. cit., num. 562. — Part. 2, tit. 8, rubr. 2. Nov. Obi., η. 5. — Gavant., part 2, til. 8, η. 2. lit. η. — Gobat, tr. 3, n. 749. — Loc. dt.. n. 562. — n Part. 2, lit. 8, n. 2. — Tr. 5, cap. 4, n. 95. — Fa^und., de 1. praec. Eccl., lib. 3, cap. 21, n. 9. — Leand., tr. 8, disp. 7, qu. 62. — Part. 2, tit. 1, num. 1. lit. c. — De Sacrif. Miss., cap. 9, art. 2, sect. 8, qu. 3. — De Euch., cap. 3, qu. 6, rcip. 2. — De Euch., n. 376, — n Tr 7, disp. 2, punct. 4, num. 6. — Method, celebr. Mis., lib. I. cap. 7. § I. num. 1. — Confer. 20. de Altari, etc., num. 268. — * De Sacrif. Mis., cap. 3, qu. 1, resp. 2. — Gavant., loc. cit.

haustu, ut totum Sanguinem cum particula bibat ».

409. - Id quod S. Alphonsus n.404 notavit, hic quoque notandum est, scilicet non omnia haec reperiri apud omnes citatos auctores.

410. - α) Declaratio illa S. R. C., quae est de die 12 Nov. 1605, dicit: « Animadversione dignos esse censuit [S. Cong.] eos religiosos qui, antistitis nomine tacito, ejus loco in precibus sive in canone, suae religionis superiorem nominant. Decr. auth., u. 194, — Cfr. Decr. auth., u. 924, ad 6: 1333, ad 9.

b) Rodriguez, loc. cit, negat sc condemna-

turum peccati mortalis, eum qui adderet aliquid in collecta, nesciens hanc declarationem, vel ignorans eam esse authenticam.

El S. R. C. declaravit die 8 April. 1690: • Nomen episcopi dioeccsani exprimendum est, juxta doctrinam Gavanti, part. 2, tit. 8, η. 2, lit tt, cl non aliorum ». Decr. auth., u. 1827, ad 1.

if) Affirmant « ad summum » esse veniale Salmant. et Leander. — Fagundez vero negat esse plus quam veniale, immo ne veniale quidem fore ait, si loco illarum precum aliae recitentur.

Celebrare
sine ulla
praeparatione
culpa

cerdos qui sine ulla praeparatione, saltern domi facta, ad sacrificandum accederet, puto ab aliqua culpa non excusandum.

Dubitatur 3°. *An omittere orationes in induendo vestes sit peccatum?*

Negant Suarez ·), et Burchardus apud Gavantum E converso Azor *, Navarrus ·, et Silvius apud Escobar *, censent esse mortale />, quia, ut dicunt (sed non satis probabiliter), sicut est mortale celebrare sine vestibus, ita sine orationibus ad vestes. — Tenendum igitur cum communi sententia hanc omissionem esse culpabilem, sed non plus quam venialem K>; ut reputant Lugo &, Bonacina ·, Laymann [Contin.] Tournely e, Salmant.9; Palaus 10 cum Henriquez et Pitigiano; et Escobar 11 cum Fagundez, Aversa, Manuele, Vega, etc. Aliter autem quidem sunt necessariae vestes sacrae ad reverentiam sacrificii, aliter orationes ad vestes.

Dubitatur 4°. *An peccet sacerdos, si in Missa solemni non recitet quae cantantur a choro?*

Negant Wigandt'', Navarrus 18, Dia-

Joan. Burchardus, Ordo Missae, n. 6, i. f. - 1 Part. 2, dt. 1, n. 2, lit. b. — · Part 1, lib. 10, cap. 29, qu. 5. - 1 Consil., lib. 3, consil. 3, n. 4, de celebr. Miss. — Silvius, in qu. 83, art. 6, qu. 3, n. 8. · « Lib. 21. η. & ũ5. — 1 Disp. 20, n. 106. — · De Euch., qu. ult., punct 9, n. 32. — ' Lib. 5, tr. 5, cap. 6, n. 12, i. f. — * Cap. 9, art. 2, sect. 8, qu. 12, dico 4. — · Tr. 5, cap. 4, num. 95. — ,e Tr. 22, punct. 10, num. 8. · Htnriq., lib. 9. cap. 24, i. f., et in corn., lit. Ç. · Piliğia H., in 4, dist. 13, qu. 2, de poenis eorum qui celebr. sine Arnot, impedim., art. 10, i. f. — 11 Lib. 21, n. 507. · Fo* jçwvd.» de 1· praec. Eccl., lib. 3, cap. 21, n. 9, . Aversa, qu. II, sect. 12. v. Septimo. - Afan. Rodriç., Sum., part. 1,

na 14; item Ledesma, Villalobos Vega, apud Escobar ac Pellizzarius, Tamburinius et Quarti n, apud Mazzotta '. Hi dicunt sufficere quod sacerdos attendat ad ea quae cantantur; ea enim quae ex utraque parte dicuntur, ad invicem communicantur, ut fit in Horis canonicis. Alii vero, ut Concina n, et Pasqualigo apud Mazzotta, dicunt teneri sub mortali, juxta quantitatem materiae; quia id jam praescribitur in rubrica '', — Alii tandem, ut Lugo > et Aversa '', non improbabiler dicunt teneri tantum sub veniali. Ratio, quia tunc revera non omittitur epistola vel evangelium in Missa; siquidem illa jam cantatur solemniter a ministris ad instructionem populi pro quo alte ea legi vel cantari instituta sunt. Unde lectio illa submissa magis videtur praescribi privatim pro ipso sacerdote quam pro populo. Potest ergo eadem materia omissa in se gravis fieri levis, si non a sacerdote, sed tantum a ministris dicatur; cum sacerdos et ministri in celebranda illa Missa faciant unum.

Non recitare In Missa to* lemnl quae cantantur A choro, licitam, juxta alio·.

Juxta alioa, letbale ■i quantitat ■It notabili·.

Non improbabiler, veniale tantum.

cap. 247, n. 13, eoad. 12 (al., num. 12, I. f.L * Alonso dt Vrge, Sum. nneva, pan. 2, cap. 41, c>. 8. — 11 Tr. 15, n. 75, v. Ao/a quod, poil reip. 3. — u De Horis canon., cap. 10, n. 45. — M Part. 2, ex. U, resol. 42. — Pttr. dt Ltdtsm., de Euch., cap. 24, conci. 5. - Fero, loc. dL, ca*. 7. · “ Lib. 21, nom. 511. — Ptluu., Man. regular., tr. 5, cap. 9, num. 35 et 36. - Tambur., Method, celebr. Miss., lib. 2. cap. 5, § 2, n. 6. - w Tr. 5, disp. 4, qu. 2, cap. 5, § 2, qu. 1. reap. 2. — ,T De Sacril Mie., cap. 10, num. 3. — Afaiatott., loc. dt., v. Secundo. — “ Part. 2, lit. 4. num 7; et tit. 5, num. 4. — “ Qu. 11, sect. 12, v. Srx/o... Item.

r) Suarez, disp. 82, in prooem., loquitur de orationibus ad praeparationem Missae assignais.

f) Azor et Navarrus loquuntur de omissione omnium illarum precum. Quam sententiam Silvius, loccz?, (edit. Amtverp. 1622) refert, et non reprobatur. Sed cfr. notam a ad n. 403.

r) Lugo et Bonacina negant esse mortale; sed Lugo hanc addit rationem: « Quia illa non est materia praecepti, sed instructionis et directionis » — Cont- Tournely dicit esse venialem omissionem illam, non quidem ex rubrica, quam negat esse praeceptivam, sed ratione negligentiae aut taedii spiritualium. — Escobar et Fagundez negant esse plus quam veniale, etiam si omnes omittantur.

A) Pierique ex auctoribus hic citatis loquuntur de illo qui non recitat epistolam et evangelium, quando in Missa solemni a diacono et subdiacono cantantur.

·) Villalobos non fideliter citatur ab Escobar; nam, part. 1, (r. 8, diff. 31, n. 4, dicit usum stare pro opinione quae tuetur obligationem eas partes recitandi.

J) Quarti, qu. prooem., sect. 3, punct. 7, diff. 3, sententiam hanc ut probabilem videtur reputare; sed dicit probabilius ea sub veniali recitanda esse.

>7 Pasqualigo non citatur a Mazzotta pro hac parte; et revera, qu. 212, n. 6, oppositae sententiae adhaeret, dicens: « Si celebrans non recitaret submissa voce quae cantantur a ministris vel a choro, posset excusari a peccato, quia adest opinio negans obligationem recitandi... Posset enim velle se conformare cum illa sententia. Aut ad summum damnandus esset tantum peccati venialis».

t) Lugo, disp. 20, n. 107, loquens de epistola et evangelio: « Facilius, inquit, posset Ione excusari a peccato gravi ».

Dubitatur 5°. *Ah sit mortale celebrare Missam cum notabili voluntaria distractione?*

voit. n-
ααα nota
«a»
ccio io Mfo-
ba. non le
thalit jaxtA
Alton.

Juxta S.
Doctorem
et Aliot, le-
ihAlit in ca-
ri o n e et
communio

Negat Croix 1 cum Diana et Bardi; ac probabile putat Mazzotta * Et hoc, etiamsi distractio esset sub consecratione aut sumptione; quia (ut dicunt) attentio interna in oratione non praecipitur sub gravi; juxta opinionem plurium doctorum (relatam *Lib. IV, n. 177, v. Tertia*). — Affirmant vero Concina 8, Roncaglia 4; et consentit Tamburinius quoad ea quae recitantur in canone, et signanter sub consecratione et communione. — Huic sfententiae potius ego adhaereo. Ratio, quia (praetermissa quaestione an attentio interna sit vel ne de essentia orationis, de qua dicto ». 177 satis locuti sumus) sacrificium, praeter rationem orationis, habet insuper rationem cultus excellentissimi religionis, cui gravem videtur ille irrogare irreverentiam qui, dum proficitur actu religioso Deum colere, voluntarie se distrahit.

Addere
aliquid leve
in Mitu,
veniale

411. - « 3°. Ex devotione leve aliquid • in Missa (etiam dum secreto orat) addere: v. gr. orationem dominicam vel « psalmum aliquem; vel in canone nominibus Sanctorum nomen patroni loci. « Tamburinius. — Dixi: *leve*; quia notabiliter addere esse mortale vult idem « Tamburinius⁷, ex Bonacina n » ».

Additio
ad introdu-
cendum no-
vum ritum,
lethalis.

Certum est apud omnes, esse mortale addere aliqua in Missa, animo introducendi novum ritum. Vide Suarez •, Pa-

1 Lib. 6, part. 2, num 443, • *Diana*, pan. 11. tr. 7, retol. 11. • *Bardi*, Select mor, lib. 6. qu. 6, num. 8. — 1 Tr. 5, diip 4. qu. 2, cap. 5, § 2, qu. 4. — • De Sacrif. Mim., cap. 10, num 13. — • De Sacrif. Mias., cap. 3, qu. 2, reip. 3. — 1 Method, celebr. Mim., lib. 2, cap. 3, n. 9. — • Loc. dr., cap. 5, § 3, n. 2. — • Loc. dt., lib. 2, cap. 5, § 2, o. 1; et § 3. n. 1. — • Diip. 83, sect. 1. — • Tract. 22, punct. 11, n. L — w De Sacrif. Mis., cap. 10, num. 5. —

411. - a) Bonacina, *de Eucharistia, qu. ult., punct 10, n. 19*, satis perspicue innuit non esse morule, si *secreto* nobile quid addatur: • Videntur, inquit, ... graviter peccare, saltem si materiam nobilem publice recitent, et non secreto Umquam privata persona ».

b) Non omnes auctores hic citati haec omnia habent

Gobat dicit posse addi ex causa peculiari in duplicibus. — Croix vero et Piscara loquuntur de collecta praescripta ob publi-

laum * et alios passim. Hinc recte Pater Concina 10 dicit peccare graviter qui adderet in Missa novas publicas preces. — Si vero ex importuna devotione addantur plures collectae ex eodem Missali, vel *Credo*, aut *Gloria*, *Pater*, *Ave*, vel quid simile, id non excedit culpam venialem b). Ita communiter Concina n, Sporer 18; Palaus 13 cum Coninck; et Mazzotta 14 cum Suarez et Gobat. — Rationabiliter tamen censet Aversa apud Croix •, esse mortale addere *Gloria* et *Credo* in Missa de *Requiem*; quia haec videtur satis gravis inordinatio.

Probabiliter autem dicunt Concina •, et Croix 11 cum Pasqualigo, quod, licet satius sit servare rubricam; non tamen est vetitum, ex aliqua causa vel ex devotione, addere unam collectam: adduntque Gobat et Piscara apud Croix 1β, hoc fieri posse etiam in festo secundae classis, si adsit peculiaris causa c). Collecta autem pro publica necessitate potest esse tertia ad libitum, vel addi pro quarta: Croix Communionis vero opinio est ibid., quod omittenda sit in festo primae et secundae classis. — Notandum hic ex decreto S. C. Rituum apud Croix 20 quod, cum expositum est SS. Sacramentum, adhuc in Missa duplici potest de eo fieri commemoratio; tunc tamen praefatio debet esse communis vel propriae illius Missae; ut ex aliis decretis ejusdem S. Congregationis apud Pittonium •*.

In Missis autem votivis pro re gravi

11 Loc. dt. — w Part. 2, cap. 6, num. 428. — u Loc. cit. • *Coninck*, qu. 63, n. 267. — M Loc. cit., cap. 5. § 2, qu. 2. • *Suar.*, diip. 83, sect. 3, dico 2. • *Gobat*, tr. 3, n. 747 et 748. — *Aversa*, qu. 11, »ect. 12, v. *Sexto*. — u Lib. 6, part. 2, n. 42*. — “ Loc. dt. — x’ Loc. cit. • *Paaqual.*, qu. 215, n. 0. — *Gobat*, loc. cit., n. 748. - *Piscara Castald.*, Prex. caeremon., lib. 2, »ect 8, cap. 3, n. 6. • “ Loc. cit., n. 451. — ” Loc. dt. — • Loc. cit., n. 452. — « De Ritib., n. 1214 et 1647.

cam necessiutem, quam volunt dici posse (immo et debere, ait Piscara) in duplicibus secundae classis.

d) * Sed omittendum in festis primae et secundae classis», ut addit S. R.C. in illo decreto de die 2 Decembr. 1684. *Decr. auth.*, n. 1743, ad 4; cfr. etiam n 2365, ad 1.

*) Decreta illa, prout habentur apud Pittonium et inter DecreU auth. S. R.C. n. 1743, ad 6, non videntur ad rem facere; de alio enim casu loquuntur.

et causa publica, semper dicitur *Gloria*. Croix*. — Et in Missa solemni pro re gravi aut causa publica, v. gr. quadraginta Horarum, dicitur etiam *Credo*. Croix*.

In Oratione *A cunctis* non vetatur nominari quivis Sanctus canonizatus, et etiam duo. — Sed non plures. Croix*. — Vetitum est vero addere in confessione, et tanto magis in canone, nomen alicujus Sancti; ut bene advertit Tamburinius ♦ — Et ita etiam vetitum est addere nomen aliorum Sanctorum in litanis publicis coram populo, ex decreto S. C. 8 Martii 1631 *i)* apud Gavantum*.

1 Lib. 6, part. 2, n. 464. — Loc. cit., n. 466. — 1 Loc. cit., n. 462. — 4 Method, celebr. Mi», lib. 2, cap. 5, § 3, num. 9. — * Man. Epiacop., v. *Litanto**, num. 5. — *Ator*, part. I lib. 10, cap. 28, qu. 17. — *Si/tvs/*, v. *Musa I*, qu. 6, v. *Quartum*. — *Valrnt.*, in 2° 2°, diip. 6, qu. 2,

412. - « 4°. Celebrare ante dictum Matutinum; ut contra Ázor et Reginaldum « docent Silvester, Valentia, Suarez, Vasquez, Lessius, Fagundez, Laymann, etc.; « quorum plerique tamen cum Palao * dicunt esse veniale, si fiat sine causa: « licet et hoc Tamburinius c) in dubium « vocet. » — De hac quaestione, an liceat celebrare ante dictum Matutinum et Laudes, vide dicta n. 347.

413. - « 5°. Quae alta voce dicenda praescribuntur, adeo submissa dicere, ut adstantes audire non possint Tamburinius « quidquid dicat Navarrus apud SæZ —

curatio
ante Matutinum,

Quaedam
"V-

punct. 10, § 5. — *Suar.*, diip. 62, »ect. 1, dko 1. — *Vasq.*, opusc. de Beoefic., cap. 4, n. 66. — *Lrss.t* lib. 2, cap. 37, num. 81. — *Fa^und.*, de 1° praec. Eccl., Itb. 3, cap. 17, num. 23. — *Laym*, lib. 5, tr. 5, cap. 4, n. 5. — 4 Method, celebr. Mim., lib. 2, cap. 9, § 1, n. 1.

f) Orationes Missae extraordinariae, quae in certis circumstantiis injunguntur, semper dicendae sunt post ordinarias orationes assignatas *de dic* vel *de tempore*, nulla ex his omissa, ne illa quidem quae *ad libitum* dicitur; ita S. R. C. 17 Augusti 1709. *Decr. auth.*, n. 2198, ad 2. Ad orationes extraordinarias pertinent: — a) Oratio ab episcopo vel superiore praescripta, quae in festis dupl. 1. cl. regulariter omittitur. Potest tamen episcopus praecipere collectam etiam in duplici primae classis sub unica conclusione, si revera sit pro re gravi. S. R. C. 7 Aug. 1875. *Decr. auth.*, n. 3365, ad 3. In festis vero dupl. 2. cl. dici aut omitti poterit in Missa privata, sed in solemni omittenda. S. R. C. 15 Maji 1819. *Dccr. auth.*, n. 2597 ad 2. In dominicis 1. et 2. classis non omittenda, exceptis dominica Palmarum et dominica 4. Advent., si in eam vigil. Nativitatis cadit. S. R. C. 20 April. 1822. *Decr. auth.*, n. 2618, ad 2. — b) Oratio de SS. Sacramento, quae e S. R. C. 23 Jun. 1736, *dicenda est in Missa cantata*, durante expositione sub unica conclusione, si duae tantum sint orationes; si plures sint, unienda est in fine aliarum commemorationum. *Decr. auth.*, n. 2323, ad 1; n. 2327, ad 1; n. 2461, ad 3; n. 2515, ad 1. Item in Missis privatis fieri poterit, dummodo expositio fiat pro publica causa, etiamsi in pyxide. S. R. C. 7 Maji 1746. *Decr. auth.*, n. 2390, ad 4 et 5. — In oratione *A cunctis*, ad litt. *N.* exprimi debet titularis ecclesiae in qua celebratur; et regulares possunt nominare S. Fundatorem, dummodo titularem non omittant. Si titularis sit S. Michael aut S. Joan. Baptista, horum nomina praeponenda sunt SS. Apostolis. Post invocationem B. M. V., et ante quoscumque alios Sanctos, exceptis S. Angelis et S. Joanne

Baptista, commemoratio S. Joseph facienda est *Decr. auth.*, n. 1332, ad 5; 1609, ad 8; 2769, ad 7, qu. 1; 2822, ad 3, qu. 2; 1333, ad 6; 3249, ad 3; 3502; 3758. — De litanis vero S. R. C., die 8 Mart. 1631, absolute statuit: « In litanis non posse apponi alios Sanctos praeter descriptos in ipsis litanis ». *Decr. auth.*, n. 562. Cfr. etiam Indicem decretorum auth. v. *Litaniae*. Praeterea eadem S. R. C. declaravit litanias illas tantum publice recitari posse in ecclesiis et oratoriis publicis, quae habentur in Breviario aut in recentioribus editionibus Ritualis Romani ab Apostolica Sede approbatis. *Decreta auth.*, n. 3820, ad 1. Et haec prohibitio complectitur quamlibet carum recitationem a pluribus conjunctim in ecclesiis vel oratoriis publicis, absque ministris Ecclesiae, qua talis, inventu. *Ibid.*, n. 3916. Cfr. etiam n. 3981.

412. a) Reginaldus, lib. 18, n. 167, scribit: « Ratio dictat talem ordinem regulariter servandum esse, non tamen sub mortali. Ceterum quidquid sit in speculatione, censuerim, cum in praxi res sit valde periculosa, nisi necessitas aperte urgeat, non esse utendum ea libertate: quin de mortali aut saltem de veniali valde gravi habenda est suspecta, propter virorum timoratorum communem sensum ».

De Palao, vide nolam c, ad n. 347.

c) Quin etiam Tamburinius, *Method, celebr. Miss.*, lib. 1, cap. 7, § 2, expresse dicit: « Acquiescere non possum », videlicet Palao dicenti veniale esse.

413. - °) Navarrus, quidquid dicat Tamburinius, non aliud dicit, *de Horis canon.*, cap. 20, n. 14; et cap. 16, n. 54, quam illum peccare. Et ita etiam a Sà, v. Missa, n. 50, citatur.

« Immonotatidem Tamburiniusexcard.de
« Lugo a timoratis passim sine scrupulo
«voce depressa legi ».

Ante omnia, hic notandum id quod
habetur in rubricaubi dicitur: *Sacerdos
autem maxime curare debet, ut ea quae
clara voce dicenda sunt, distincte et appo-
site proferat; non admodum festinanter,
ut advertere possit quae legit; nec nimis
morose* (notent qui in Missa indiscretam
devotionem protrahunt), *ne audientes tae-
dio afficiat; neque etiam voce nimis elata*
(et in hoc etiam plures errant), *ne per-
turbet alios qui fortasse in eadem ecclesia
tunc temporis celebrant; neque tam sub-
missa, ut a circumstantibus audiri non
possit; sed mediocri et gravi, quae et de-
votionem moveat, et audientibus ita sit
accommodata, ut quae leguntur intelligant.*
*Quae vero secrete dicenda sunt, ita pro-
nuntiet, ut et ipsemet se audiat, et a cir-
cumstantibus non audiat.*

414. - Dubitatur 1°. *An peccet qui ita
submisso pronuntiat verba, ut ne se ipsum
quidem audire possit?*

Iu iub-
mtac red-
Uu ut nec
se ipsum
Budut:

Tamburinius * ex Navarro a) dicit hunc
non peccare; quia ut oratio sit vocalis,
sufficit ut exterius proferatur. — Alii vero,
ut Croix·, Gavantus b>, Concina4, Palaus c>,
Suarez U et alii, dicunt hunc peccare mor-
taliter; quia verba quae non audiuntur
vocalem orationem non constituunt.

Non pec-
cat morta-
liter.

Attamen probabiliter sentit [Contin.]
Tournely * id non esse mortale, cum satis
sit probabilis opinio enuntiata, (nempe ad
orationem externam non esse necessarium
ut orans se audiat), quam tenent Lay-
mann, Azor, Silvius, Salmant., et alii plu-
res, quos adduximus *Lib. IV, n. 163*, cum
[Contin.] Tournely ·, qui hanc asserit esse

Tambwr., Method, celebr. Mim., lib. 2, cap. 9, § L a» L
— 1 Part. 1, lit. 16, n. 2. — · Loc. dt., lib. 2, cap. 9, § 2,
n. 2. — 1 Lib. 6, part. 2, n. 433. — · De Sacrii. Mi*, cap. 10,
num. 6. — * De Sacrii. Miw., cap. 9, art. 2, sect. 9, ante
qu. 6, v. VrrMFN. — *Laym., lib. 4, tr. 1, cap. 5, n. b i. f.* -
Aaor. part 1, lib. 10, cap. 11, qu. 4. · *SiMut, Opu»c.,*
Résolut. rar., v. Horae canonicae III. · Salmant., tr. 16,

communem. Et huc facit id quod habe-
tur in *Lib. L Regum, cap. 1*, ubi dicitur:
*Anna... oravit ad Dominum..., dicens: Do-
mine, etc.* En oratio vocalis; deinde ad-
ditur: *Porro Anna loquebatur in corde
suo, tantumque labia illius movebantur,
et vox penitus non audiebatur.* — Sed

Sed re
niAliter

recte Tournely ait in Missa hoc non excu-
sari a culpa veniali; cum in rubrica supra
allata expresse praecipiat ut celebrans
ita pronuntiet, ut... ipsemet se audiat.

In con*
critioar,
morulher

Bene vero dicit Quartil non excusari
a mortali qui sic proferret verba conse-
crationis. — Ratio, quia, cum opposita
sententia Palai et aliorum (ut supra) sit
etiam probabilis, exponeretur sacramen-
tum periculo nullitatis: quod certe illi-
citurum est ex prop, damnata ab Inno-
centio XI.

415. - Dubitatur 2°. *An peccet qui re-
citatur submisso quae alta voce recitanda
praecipiuntur?*

Videtur omnino negare Tamburinius ·:
dum asserit, a viris timoratis voce omnino
depressa Missam sine scrupulo recitari.
E converso Navarrus a> et Cajetanus
apud [Contin.] Tournely · dicunt id esse
mortale. — Sed melius sentio dicendum
cum [Contin.] Tournely °, id non esse
mortale, cum non videatur gravis mate-
ria; sed minime posse excusari a veniali,
cum oppositum expresse in rubrica prae-
cipiatur.

Reciuuu
submuie
quae alti
voce nat
dicenda

Peccat
non moru-
liter, aed
yenuliter.

Dicunt autem Roncaglia11, Croix1', Maz-
zotta 18 et Wigandt14 non peccare qui alte
dicenda submisso recitat, si excedat mo-
dum secretae recitationis. — Sed hoc nec
mihi satisfacit. Nam, juxta rubricam, non
semper sufficit excedere modum secretae
orationis: praeter enim ea quae in Missa

cap. 3, num. 5. — · Loc. cit. — *Coni. Tourn., loc. dt.* —
· Part. 1, tit. 16, dub. 2 — · Method, celebr. Miw., lib. 2,
cap. 9, § 1, num. 1. — * Cap. 9, art. 2, eecL 9. ante qu. 6,
v. *Re\$ p ad 2.* — 10 Loc. cit. — u De Sacrii. Mi», cap. 3,
qu. 2, reap. 1. — w Lib. 6, part. 2, num. ÀSR. — “ Tr. 5,
disp. 4, qu. 2, cap. 5, § 2 qu. 3. — u Tract. 15, num. 76,
resp. 7.

b) Lugo scilicet, *disp. 22, n. 19*, negat
requiri ad satisfaciendum praecepto, ut auri-
bus verba audiantur.

414. - o) Navarrus nimirum, *de Hor.can.,
cap. 19, h. 88, v. Sextum*, requirit lantum ut
« verba saltem secreto inter dentes et labia »
formentur

Gavantus, *part. 1, tit. 16, η. 1*, lit g,
de hoc silet.

O Palaus, *tr. 7, disp. 2, punct. 3, n. 6*;
Suarez, *de Relig., tr. 4, lib. 4, cap. 7, n. 6*,
tractant de officii divini recitatione.

415. - a) Navarrus, *de Hons can., cap. 20,*
η. 14, eos dicit peccare. — Cajetanus vero,

submissee dicenda sunt, alia recitanda sunt voce alta, et alia voce mediocri, et omnia haec ita elate recitari debent, ut a circumstantibus audiantur. Quamvis bene censeat Pater Concina¹, non jam oportere ut omnis populus vocem audiat, sed sufficere ut adstantes attenti, nempe qui prope sunt altare, percipere valeant quae leguntur.

416. - Dubitatur 3°. *Ah sil mortale alie recitare quae submissee dicenda sunt?*

Quid de
refilante
alta voce
<jaae iub-
musc <unt
dicenda.

Communiter dicunt DD. nullum esse peccatum, si verba a solis ministris audiantur. Ita Pater Concina a), Gavantus b), et Croix² cum Gobat. — E converso putant Gavantus b) et Quarti⁸ peccare mortaliter qui legit elata voce totum canonem, vel, ut addit Quarti, notabilem partem ejus aut aliarum precum quae submissee recitari debent. Ratio (ut dicunt), tum quia haec sacrosancta verba assiduitate aurium vilescerent; tum quia sacerdos sic verba proferens, videretur velle novum ritum inducere, ideoque facile ex hoc contemptu scandalum oriretur. — Et consentit Croix, quoad verba consecrationis; quia populus (ut ait), sciendo verba illa, postmodum temere et ad jocos eisdem uteretur. Deinde asserit communem esse sententiam, esse tantum veniale si praefata verba consecrationis audiantur tantum ad sex vel octo passus; mortale vero, si ad quadraginta. Sed ipse censet esse mortale etiam ad decem passus, si intra tale spatium magna pars populi adstet: quod tamen Pater Concina non audet approbare.

¹ De Sacrif. MIm., cap. 10, n. 6. — ² Lth. o, part. 2, n. 410. - Gobai, tr. 3, n. 69. — ³ Part. 1, tit. 16, dub. 1. —

iit 2at,t 2ac, qu.83, art. 12, sacerdotes illos « inexcusabiles » fore asserit

416. - a) Concina, *de Sacrif. Miss., cap. 10, n. 7*, de verbis consecrationis loquens, scribit: « Illud dico: cum peccare qui alta voce praefata verba pronuntiat. Quando autem contingat peccatum mortale necne, penitus ignoro ».

b) Gavantus, *part. 1, tit. 16, it. 1*, lit. g, quaesitum istud de eo qui alte recitat quae submissee dicenda sunt, silentio praetermittit.

⁹ Quarti addit: « Si id fiat vel animo inducendi novum ritum vel cum scandalo notabili aliorum ».

417. - *) Suarez, *disp. S3, sect. 3, concl. 1*, excludit omnem culpam, saltem regulariter et per se; scribit enim: « In posteriori [hac

Dicam circa haec quod sentio: — Nulli dubium non posse excusari a veniali qui alte in Missa profert quae submissee dicenda sunt; cum sit contra rubricam, quae (ut supra, n. 413, *in fine*) praescribit ut sacerdos *se audiat et a circumstantibus non audiat*. — Facile insuper assentirem posse peccare mortaliter qui verba consecrationis vel canonis in magna parte ita alte proferret, ut audiri possent ad quadraginta passus. Hic enim tunc deberet toto conatu vocem elevare, ut ad fere tercentos palmos audiat; et hoc videretur grave scandalum, sapiens revera aliquem contemptum verborum et ritus. Sed quis mente captus hoc facturus est? — Extra autem hunc casum, agnoscere non valeo in hoc grave peccatum; cum rationes allatae minimae convincant. Non enim video unde oriri possit in hoc grave scandalum, praesertim si celebrans devote verba proferat. Nec moveor ex eo quia verba illa vilescerent, aut audientes temere iis uterentur; nam si hoc esset, etiam evangelium S. Joannis quod dicitur quotidie, ne vilesceret, secreto dici deberet.

417. - « 6°. Mutare Missam, et die do-
« minico vel festo duplici, vel iis diebus
« quibus prohibetur fieri de festo duplici
« (v. gr. infra octavas Epiphaniae, Pascha-
« tis, etc., feria quarta Cinerum, infra hebdo-
« madam majorem, vigilia Nativitatis Do-
« mini) sine gravi causa legere votivam
« vel pro defunctis, vel de alio Sancto in
« numerum Sanctorum relato. Suarez a),

Quarti, loc. cit. — *Croix*, loc. cit. — *Concina*, de Sacrif. Mist., cap. 10, n. 7.

praesenti) mutatione non semper est culpa, dummodo in ea Missa quae dicitur integer ritus servetur, quia tunc revera in rigore non praetermittitur ritus dicendi Missam; neque videtur esse latum praeceptum proprie et in rigore de Missa dicenda de feria aut de festo... Quamvis enim non repugnet hujusmodi obligatio, tamen in praesenti neque ostendi potest, neque est ulla sufficiens necessitas et causa illius ». Excipit deinde Missas solemnes in parochiis vel conventuales, vel Missas debitas propter stipendium, capellaniam aliamve rationem. Et concludit: « lienique in universum loquendo, optimum *consilium* est non praetermittere etiam in hoc Missalis ordinem absque rationabili causa ».

Jaxta S.
DocCurem.
▼ cnialher
peccat

Quando
que, wd iere
nunquam,
mortaliter
in canone
v<l conse-
cratione.

Muuuq
Mtsxae.

« Diana card, de Lugo Escobar —
« contra Quintanadvenas ¹, qui putat in
« hebdomada sancta licere legere voti-
« vam e²: quod refutant Gavantus, Dianaa,
« ex declaratione cardinalium.

Qa*en*m
caasae ex-
cuieot.

« Oixi Γ. *Sine gravi causa*: talis autem
« censetur:

« 1°. Quae spectat ad bonum reipubli-
« cae vel principis; v. gr. necessitas plu-
« viae, ingruentis belli vel pestis, vel si-
« milis mali universalis »; [Ita etiam Spo-
« rer ³ et Tamburinius *.] « item sollemnis
« gratiarum actio; sollemnis expositio Eu-
« charistiae, v. gr. diebus anticineralibus,
« in oratione quadraginta Horarum. Tam-
« burinius ». [Vide de hoc dicenda infra
« n. 421, ad 3°).

« 2°. Quando cadaver praesens est in
« ecclesia; ubi usus obtinuit. — Gavan-
« tus ⁴

« 3°. Si quis celebret in ecclesia in qua
« agitur dies festus loci proprius: hunc
« enim non tantum posse, sed debere ex
« congruitate conformare se loco, notat
« Gavantus. Vide Tamburinium ⁵, qui ⁶
« addit, etiamsi sacerdos accepto stipen-
« dio, homini promiserit votivam vel pro
« defunctis, etiam in altari privilegiato,
« non solum posse, sed debere celebrare
« Missam currentem diebus quibus istae
« prohibentur». [Hoc intelligendum, quan-
« do Missa pro illa die promissa est. Cer-
« tum autem est hodie, post decretum allat-
« tum n. 339, v. *Qu. 1*, quod indulgentiae
« altaris privilegiât! bene etiam percipiun-

tur, quando dicitur Missa duplex diei cur-
« rentis. Hic quoque notandum quod, cum
« multae Missae votivae sint acceptae, et
« non sufficiant dies non impediti, possunt
« applicari Missae currentes; ut decla-
« ravit S. Congregatio 19 Maji 1614, ex
« gratia speciali Pontificis, apud Merati ⁷).
« Immo etsi Deo per votum tales Missas
« promiserit, non tamen ad eas obligari
« istis diebus; eo quod votum non obliget
« quando impedit bonum majus, quale esse
« dicit conformitatem officii cum Missa:
« secus, diebus aliis.

« Dixi 11°. *In numerum Sanctorum re-*
« *lato*. — Quia si sit beatificatus tantum,
« de quo certis sacerdotibus (v. gr. quo-
« rum ordinis fuit) concessum sit Missam
« legere, docet Granado ⁸, et Escobar con-
« tra Palaum, non licere aliis sacerdoti-
« bus, etsi nullum aliud sit festum, de eo
« legere: eo quod sic expresse determi-
« narit sacra Rituum Congregatio ⁹) apud
« Gavantum. Vide Escobar ¹⁰; et Tam-
« burinium u, ubi (Palaum sequens) dicit
« contrarium esse probabilius ac magis
« pium; immo de Sanctis Societatis cer-
« tum esse, si celebrent in templis ejus-
« dem Societatis: ex concessione Pontifi-
« cum. Idem tenet Quintanadvenas w.

« 7°. Si quis violet rubricam spectan-
« tem ad essentiam vel quasi essentiam
« Missae, vel si nullam plane servet, peccat
« mortaliter. — Escobar ex Fagundez ¹⁸ ».

418. — Sermo hic de *Missis votivis*,
nempe quando dici possint. — Ex rubrica¹⁴

¹ Tr. 7, lingul. 40, num. 2. — *Gavant.*, part. 1, tit. 4, num. 3, lit. o. — ² Part. 9, tr. 8, resol. 53. — ³ Part. 2, cap. 6, num. 430 — « Method, celebr. Mias., lib. 2, cap. 6, § 1, n. 4. — *Tambur.*, loc. dt. — ⁴ Part. 1, tit. 5, n. 2, lit. x. — *Gavant.*, part. 3, tit. 10, n. 16, v. *Non tamen*. — ⁵ Loc. dt., n. 14. — ⁶ Loc. dt., § 2, num. 2. — ⁷ Part. 1, tit. 4, rubr. 3, Nov. Observ., num. 13. — ⁸ In 2° 2*,

controv. 1, tr. 7, diip. 4, n. 14. — *Escob.*, tr. t, exam. 11, num. 42. — *Palaus*, tr. 4, diip. 1, punct. 5, § 5, num. 7. — *Gavant.*, Man. Epiicopor., v. *Missae ritus*, n. 1. — *Tr. 1, exam. 11, n. 42. — “ Loc. dt., § 8, n. 16. ⁹ *Palaus*, loc. cit. — M Tr. 7, tinfu. 7, num. 1. — *Escob.*, tr. 1, exam. 11, cap. 4, n. 79 {al., num. 96), v. *Sacerdos celebrans*. ¹⁰ u De 1° praec. Eccl., lib. 3, cap. 21, n. 7. — M Part. 1, tit. 4, n. 3.

b) Diana, part. 2, tr. 14, resol. 30; Lugo, disp. 20, n. 105; Escobar, tr. 1, exam. 11, cap. 4, n. 78 (al., n. 95), v. *Peccat qui die*, negant esse mortale.

f) Quintanadvenas id concedit speculative loquendo; ceterum n. 3: « Consultius et tutius in praxi est, inquit, ac fieri omnino suadeo, Missas votivas non celebrari in praedictis feriis tertia et quarta sanctae hebdomadae ».

Et de hoc S. R. C. novissime declara-
vit sacerdotem suae obligationi satisfacere,
Missam dicendo officio conformem, cum aliun-
de petitam Missam ritus diei non permittat,

dummodo applicet juxta intensionem dantis eleemosynam; sed consultius esse ut, quantum fieri potest, intentioni eleemosynam erogantis satisfiat per Missam vel de requie vel votivam. *Decr. auth.*, n. 4031, ad 4. Cfr. etiam n. 3922, § 4, n. 3. — Sed obligationi suae in eo casu non satisfacit Missam de die celebrans, diebus quibus celebrari possunt votivae vel de requie. *Decr. auth. S. R. C.*, n. 2461, ad 7.

¹ Sed vide supra in nota g, ad n. 390, novissimam S. R. C. declarationem, qua contrarium statuitur.

Redu&ü
Mina de
Sancto ci
nonuato.

VioUxt
rubrical it
eaientii,
vel nulljun
serrare, k-
thaie.

Quibus diebus prohibeantur Missae votivae.

Quibus diebus prohibeantur Missae votivae.

Quando et qua de ea celebrari ponitur Missae votivae et defunctorum.

Missae votivae prohibentur in dominicis et in omni festo duplici. — Item, intra octavas Epiphaniae, Paschatis, Pentecostes, in die Cinerum, Hebdomada majori, et in vigiliis Nativitatis Domini et Pentecostes; ex decreto S. C. Rituum, 28 Augusti 1627 apud Gavantum — Item infra octavam Corporis Christi; ex decreto ejusdem S. C. 21 Junii 1670, approbato a Clemente X, apud Croix . Idem tanto magis dicendum de Missis *defunctorum*. Quae insuper nec dici possunt in expositione SS. Sacramenti quadraginta Horarum .), et in ecclesia ubi celebratur de festo duplici, etiamsi illae ex praescripto testatorum essent celebrandae; ut in decreto 27 Aprilis 1697 apud Merati .

419. - Exceptis autem his diebus, semper dici possunt Missae *votivae* vel *de Requiem*.

Advertendum vero ¶. Id quod habetur in rubrica 4, ubi dicitur: *Missae... votivae... in Missis privatis dici possunt pro arbitrio sacerdotum quocumque die officium non est duplex aut dominica.... Id vero passim non fiat, nisi rationabili de causa, et quoad fieri potest, Missa cum officio conveniat*. — Nota tamen *nisi rationabili de causa*. Unde ait Merati ¶, non sufficere pro causa ad passim Missas votivas celebrandas, ut sacerdos cito se expediat, vel alia similis levis occasio. Verum sine dubio, petitio facta a dante eleemosynam alicujus Missae votivae, erit justa causa illam celebrandi. Necnon probabiliter etiam

1. Part. 1, tit. 4, n. 3, lit. o. Cfr. Decr. auth. S. R. C., n. 937, ad I, de die 19 Aug. 1651. — . Lib. 6, part. 2, n. 498; et n. 2065, decr. 19. Cfr. Decr. auth. S. R. C., n. 1403. — . Series decretorum, n. 511. Cfr. Decr. auth., n. 1967 et 3357; cfr. etiam n. 1110 ; 1714, ad 2 ; 8223, dub. 4. — . Part. 1, tit. 4, n. 3. — 1. Part. 1, tit. 4, rubr. 3, Nov. Observ., n. 12. — . Method, celebr. Mi», lib. 2, cap. 6, § 1, n. 11. — . De Sacrif. Mi», cap. 4, qu. 2, resp. 1. — . Part. 1, lit. 4, num. 3, lit. p. —

418. - a) Posse tamen Missam solemnem de requie pro defuncto cantari die tertio, septimo, trigesimo ac anniversario a die obitus vel depositionis defuncti, uti declaravit eadem S. R. C., die 19 Junii 1875. *Decr. auth.*, n. 3357.

420. - °) Angelus, v. Missa, n. 33, id significat pro festis de praecepto.

Bartholomaeus ab Angelo, *Exam, confess., dial.*, 5, § 466 et 467, refert quidem Angeli sententiam; sed ipse § 468, concludit absque ulla dierum distinctione: « Alii autem

censet Tamburinius * sufficientem esse causam specialem devotionem erga aliquod mysterium vel Sanctum; hoc enim (ut ait) faciunt viri timorati sine scrupulo. Immo Roncaglia' ex Gavanto . putat praefatam rubricam esse tantum de consilio et nullo modo obligare, ita ut etiam ad passim Missas votivas dicendas nulla causa requiratur; nam alias forte (didit) videretur rubrica sibi contradicere, cum antea dixerit Missas votivas celebrari posse *pro arbitrio sacerdotum*: arbitrium autem non limitatur ad causam. Huic tamen opinioni non acquiesco, si quis passim vellet sine ulla causa Missas votivas redtare: rubrica enim per illa verba *id vero passim non fiat*, restringit arbitrium, ita ut ipsae passim nequeant celebrari nisi adsit rationabilis causa.

Advertendum 2°. Quod Missae conventuales omnino semper debent concordare cum officio diei, ex decretis S. C. 16 Maji 1626 et 16 Januar. 1627, apud Merati . Alias canonici non lucrantur distributiones, ex decretis 25 Junii 1611 et 28 Januar. 1612, apud Gavantum °.

420. - Quaeritur 1°. *An sit mortale celebrare Missam votivam vel de Requiem in praefatis diebus vetitis?*

Affirmant Angelus et Bartholomaeus ab Angelo »A — Sed communiter negant, secluso scandalo et contemptu, Suarez u, Bonacina **, Lugo *, Filliuccius u, Roncaglia *; Sporer 14 cum Laymann et Tamburinio; Salmant. ” cum Granadoe>, Diana, e

. Series decretorum, n. 198 et 204. Cfr. Decr. aath. S. R. C., n. 404, ad 2. et n. 430. — . Loc. dt. Cfr. Decr. aoth., n. 292. u Disp. 83, sect. 3, eoad. 1. — M De Each., qu. u!1 , punct. 7, § 8, n. 2 et 3. — ■ Disp. 20, n. 106. — M Tr. 5, cap. 5, n. 154. — “ De Sacrif. Mi», cap. 4, qu. 2, reap. 2. — . Part. 2, cap. 6, num. 429. . Ixrym., lib. 5, tr. 5, cap. 1, num. 16. . Tambnr., Method, celebr. Mi», lib. 2, cap. 6, § 1. n. 6. — n Tr. 5, cap. 4, n. 114. . Diana, part. 2, tr. 14, reaol. 30.

dicunt quod non tenetur quis ex necessitate, sed ex congruitate celebrare Missam secundum officium quod illa die fit Et sic videntur sentire quod sacerdos non celebrando Missam de eo de quo illa die fit officium non peccet... Et hanc opinionem (quam veriore et rationabiliorem puto) sequuntur S. Anton...» Hinc potius adhaeret sententiae quae S. Alphonso placet.

*) Granado, in 3 P., *controv. 6, de Euch.*, tr. 14, disp. 14, n. 5, loquitur de Missis votivis.

Muu™

debet «m-

ed0,

^ceiebr>>>

tivxm vel

IV

Villalobos, Miranda, etc. ; ac Escobar' cum Soto ·% Silvestro, Henriquez, Medina et Reginaldo. Ratio, quia non videtur in hoc notabilis perversio ritus.

ne> Eurptio-

Verum Escobar in festis solemnibus (licet oppositum etiam putet probabile, ob doctorum auctoritatem) id censet mortale ; et idem sentit Roncaglia *A Saltem in Missa publica dicerem hoc difficulter excusari a gravi scandalo. — Item ait Roncaglia * non excusari a mortali dicere Missas *de Requieu* in diebus vetitis ; quia hoc districte prohibetur in decreto S. C. 5 Augusti 1662 apud Meratia, approbato ab Alexandro VII, ubi dicitur: *Districte praecipit ut Missas privatas.... de Requiem in duplicibus nullatenus celebrare audeant. Curentque ecclesiarum rectores, etc., ut hujusmodi decretum mviolare servetur.*

Caeterum omnes conveniunt posse celebrari Missas votivas vel *de Requiem* ob causas graves. — Quaenam autem hae sint, vide in sequenti Quaesito.

421. - Quaeritur 2°. *Quaenam sint causae ob quas possunt dici Missae votivae vel pro defunctis, etiam in diebus vetitis?*

Resp. 1°. Si urgeat publica necessitas ; ut supra dictum est apud Busenbaum (n. 417, ad 1°).

2°. Si in aliqua ecclesia celebretur festum duplex: quod facile accidere potest in ecclesiis regularium. Ibi enim debet sacerdos Missam festo conformem celebrare a> ; ut recte notant Gavantus 4 et

ViUal., part. 1, tr. 8, diff. 31, n. 5. · *Miranda*, Man., tom. 1, qo. 41, art. 21, cond. 2. — 1 Lib 21, n. 521 et 522. - *Sili*it.*, v. *Miasa I*, n. 4; et v. *Mis*a II*, § 4. - *Hrnriq.*, lib. 9, cap. 23, num. 5 et 6. · , lib. 29, num. 206. — *Etcob.*, loc. dt , num 522. — · *De Sacrif Mi».*, cap. 4, qu. 2. resp 3. — · *Series décréter* , n. 396. Cfr. Decr. auth.

d) Sotus, *in 4, dist. 13, qu. 2, art. 1*, v. *Tametsi*, dicit « reprehensione » non carere sacerdotes « qui, nullam rationem festi habentes, satis esse putant quocumque festo unam quamlibet aliam Missam dicere ». — Medina vero, citatus ab Escobar et Henriquez, dicit tantum, *Instr. confess., lib. 1, cap. 14, § 40*, satis esse diebus festis ad satisfaciendum praecepto quamcumque Missam audire, neque esse necessarium ut « Missa haec sit de *Requiem* aut alicujus Sancti.

<) Roncaglia. *loc. cit.*, *resp. 2*, dicit majorem rigorem adhibendum esse in Missa solemnī; pariter foret · non levis incongruentia » in magna solemnitate Missam valde dis-

Tamburinius ·. Et de hoc adest decretum S. C., 19 Nov. 1622 apud Croix *. — Declaravit autem eadem S. Congregatio, 24 Julii 1683 (apud Merati professionem religiosorum aut monialium numerari non posse sub re gravi, ita ut cantari possit Missa votiva sollemnis de Spiritu Sancto; et consuetudinem in contrarium abusum dixit.

3°. Si fit expositio SS. Sacramenti in oratione Quadraginta Horarum. — In illa autem servandum est quod statuit Clemens XII in constitutione nona edita 1 Sept, anni 1730 (apud Merati ·). Ibi Pontifex praescribit quod in altari ubi fit expositio Eucharistiae, celebretur Missa votiva sollemnis de SS. Sacramento cum *Gloria* et *Credo*, prout celebrantur Missae pro re gravi. Exceptis tamen dominicis et festis primae et secundae classis, necnon feria quarta Cinerum, et feriis secunda, tertia et quarta Hebdomadae majoris, diebus infra octavas Paschatis et Pentecostes, vigiliis Nativitatis Domini et Pentecostes, et die octavae Epiphaniae. In his enim diebus, statuit cantandam esse Missam communem cum oratione SS. Sacramenti sub unica conclusione; quam commemorationem voluit fieri etiam in Missis privatis ‘*h* quae si celebrantur de SS. Sacramento in diebus permissis, erunt votivae sine *Gloria* et *Credo*.

4°. In die obitus, praesente cadavere (etiāsi alicubi non esset usus contra Ga-

S. R. C., n. 1238. — 4 Part. 3, tit. 10, n. 16, v. *Non tamēn*. — · *Method*, celebr. *Mi».*, lib. 2, cap. 6, § 1, num. 14. — · *Lib. 6*, part. 2, n. 2066. deer. 263. — · *Part. 1*, tit. 4, Nov. *Observ.*, num. 14, v. Cfr. *Deer. auth. S. R. C.*, n. 1714, ad 5. — · *Part. 2*, tit. 14, Nov. *Observ.*, num. 1, v. *Istruaionr*, num. 10.

paratam celebrare. — Addo praeterea Tamburinium, Villalobos, Reginaldum, Escobar, ubi negant esse mortale, loqui de Missis privatis.

421. - a) Sed vide superius ad n. 390, not. g.

h) Constitutio nona, scii, edictum nonum Cardinalis Vicarii de die 20 Januarii 1705, quod habetur in Builario Clementis XI, et innovatum fuit a Clemente XII, seu melius ab ejus Cardinali Vicario, die 1 Septembris 1730. Reperitur in appendice tomi III Decretor, auth. S. R. C.; quae autem ex praefato decreto hic referuntur, ibi habentur sub § 12 et 17.

<> Sed vide infra notam b, ad n. 424.

vnntum et Busenbaum, ut supra n. 417, ad 2") potest dici Missa *de Requiem*, adhuc in dominicis et festis duplicibus; ex decreto S. C. 23 Maji 1603 (apud Meratil): exceptis vero festis primae classis, ex decreto 5 Julii 1698 *. — Cum autem primum habetur notitia de obitu alicujus personae procul defunctae, potest cantari Missa de die obitus, etiam in festo duplici, non tamen de praecepto: tunc enim differenda est ad sequentem diem; ex decreto 4 Maji 1 (apud Croix ·). — Haec autem omnia decreta intelligenda sunt de Missis solemnibus, non privatis; ex decreto 10 Januar. 1693 (apud Merati⁴): contra id quod dicit Wigandt ¹. Decreto vero quod affert Gavantus· die 1 Sept. 1607, ubi dictum fuit, *posse tolerari Missas de Requiem in duplici festo quod non est de praecepto, ut testatorum voluntates adimpleantur*, dicit Merati⁷ derogatum esse aliis decretis, et praesertim decreto edito 5 Augusti 1662 ·.

Insuper alio decreto 22 Nov. 1664· dictum fuit in festo duplici, etiam majori, non de praecepto, posse dici Missas anniversarias solemnes relictas ex dispositione testatorum, ut quotannis dicantur in die ipsorum obitus. Idem dicitur de die tertio, septimo et trigesimo: Missas vero privatas dicendas esse de die, et non differendas. — Item eadem S. C. Rituum 19 Junii 1700 ¹⁰ declaravit posse dici Missas canta-

tas *de Requiem* in festo duplici minori, si parochiani saepius petant per annum pro aliquo defuncto: dummodo hoc fiat in die anniversaria obitus. — Quod si accidat anniversarium vel dies tertius, septimus et trigesimus in festo de praecepto, debet transferri in sequentem diem; ex decreto 23 Maji 1603 “. Anniversarium autem tunc potest etiam anticipari ·); et tunc dicitur Missa prout in anniversario. Decretum 5 Julii 1698 “.

422. - Quaeritur 3°. *An obligatus dicere Missam votivam de B. Virgine Maria vel de Requiem, ratione eleemosynae vel capellaniae, in diebus permissis celebrari, satisfaciat celebrando Missam currentem?*

Negant Laymann ¹³ et Tamburinius a>; quia sacerdos tenetur exsequi voluntatem rationabilem praestantis stipendium.

Sed affirmant communissime et etiam probabiliter Suarez ¹·, Azor¹⁴, Bonacina », Croix ”; Palaus “ cum Navarro V, Henriquez V, Barbosa, eta; ac Salmant. »· cum Sà, Garcia, Dicastillo, etc. Ratio, quia, ’icet tunc Ecclesia permittat Missas votivas, decentius tamen est te conformari universali ejus praescripto; tunc enim preces Missae votivae satis compensantur ab Ecclesia eo die precibus praescriptis, et voluntas dantis eleemosynam compensatur executione voluntatis Ecclesiae (quam semper decet praeferrì) praescri-

Quid de obligato ratione eleemosynae vel capellaniae.

¹ Serice derrelor., num. lb. Cfr. Decr. auth. S. R.C., n. 1333, ad 2. — · Loc. cit., n. 525; cfr. Decr. auth., n. 3756, i. — 1 Lib. 6, part. 2, n. 2066, decr. 82. Cfr. Decr. auth., n. 2461, ad 6; et 3756, ut. — · Loc. cit., n. 516. — · Tr. 15, n. 60. — · Part. 1. tit. 5, π. ?, lit. a. — · Part. 1, lit. 5. Nov. Observ., n. 7. — · Mrrati, Series decretor., num. 39b. Deer. aulh., num. 1238. -- · Mtrati, Series decretor., num. 422. Decr. auth., n. 1307. 2482, ad 2. et n. 1238. — » Merati, loc. cit., n. 517. Decr. auth., n. 20V), ad 6. — » Mtrati,

loc. dt., num. 20. Cfr. Decr. auth., n. 3753, u et tn. — » Loc. dt., n. 529. Decr. auth., n. 2102, ad 11. — “ Lib. 5, tr. 5, cap. 1, n. 15. — H Diip. 83, sect. 3. — “ Part. 1, hb 10, cap. 32, qu. 5. — M De Euch., qu. ult., punct. 7, 4 3, r. 4. — · Lib 6, part. 2, n. 371. — “ Tr. 22, puna. 14, n. 10. · Barb., de Off. et Potest, episc., alleg. 24, n. 32. — · Tr. 5. cap. 4, o. 125. · Sà, v. Mā m, n. 48. · Hitran. Garcia, Stun. mer., tr. 3, diff. 11, dub. 4, n. 12. · Dicait., tr. 5. de Sterif. Misa., diip. 4, dub. 14, n. 283.

d) Gavantus, *part. I, tit. 5, ;/ 2, lit. r*, dicit Missam debere celebrari Sabbato sancto, ubi viget consuetudo nunquam sine Missa defunctos sepeliendi.

Idemque extensum est ad diem tertium, septimum et trigesimum, qui tam a die obitus quam a die depositionis computari possunt, S. R. C., dic 2 Decembr. 1891. *Decr. auth., n. 3753, III d IV.*

422. - a) Tamburinius, *Method, cctebr. Miss-, lib. 2, cap. 6, § 2, m. 3*, dicit celebrandam esse Missam currentem diebus permissis; sed n. 6, diebus quibus hanc mutationem

jxsitive vult Ecclesia, seu diebus concessis, « debet sacerdos votivam promissam omnino celebrare ».

A¹ Navarrus et Henriquez hic utique citantur a Palao; sed Navarrus, *Man., cap. 25, η. 134*, loquens de beneficio cui annexum est onus celebrandi quotidie Missam de B. V. M., scribit: « Non obligat ad Missam dicendam de illa omnibus [diebus], quibus missore tenetur ». — Henriquez, *lib. 9, cap. 23, n. 6*, priori sententiae adhaeret, scribens: « Si quis data pilantia peut Missas fieri de *Requiem* (festis non duplicibus), ita sunt dicendae, quia

bentis Missam assignatam βΛ Et ideo rubrica, loquens de Missis votivis, eas permittit; sed in fine subdit: *Quoad fieri potest Missa cum officio conveniat*. Necnon hoc valere dicunt Salmant.¹ cum Antonio a Spiritu S., etiamsi sacerdos expresse Missam votivam promississet. Et etiamsi — addunt Croix et iidem Salmant. d> cum Panormitano d>, Suarez d> et Garcia d> — sacerdos vovisset illa die Missam legere votivam; cum tale votum non sit de meliori bono.

Omnino tamen excipiendum est, si Missa dicenda sit in altari privilegiato: quae in diebus permissis necessario celebranda est *de Requiem*; ut diximus n. 339, v. *Quaeres* 1°.

423. — Quaeritur 4°. *Quaenam sint advertenda circa modum celebrandi Missas votivas?*

Modu. Advertendum 1°. Quod in Missis votivis non est opus dicere orationes impares numero ut ait Merati . — Omnino tamen dicendae sunt tres orationes in Missa privata; sed in solemni dicitur una tantum *). Merati ‘.

Advertendum 2°. Quod non debent dici Missae votivae, seu collectae Missarum Nativitatis Domini, Epiphaniae, Pa-

¹ Tr. 5, cip. 4, n. 135. · Anton. a Spirit. S., Director, confess., tr. 7, disp. 5, n. 225. — 1 Lib. 6, part. 2, n. 371. — Part 1, Ut. 4, Nov. Obeerv., n. 42. — · Loc. du, n. 44. — · Loc. dt., n. 17. Cfr. Decr. auth. S. R. C., n. 3922, § 3, n. 1. — Mtrali, loc. dt., n. 15. — · Part. 1, tit. 4, n. 18. — Gavant., part. 4, tit. 17, num. 13. · Guyet, Heortol., lib. 4, cap. 21, qu. 3. Cfr. Decr. auth., n. 8922, § 3, n. 1. — · Loc. dt., n. 15, v. Dr Sanctis. — Bellarm., de Sancto, beatific.

schatis, Assumptionis Beatae Mariae et omnium similium festorum, etiam Sanctorum, quae proprios habent introitus et collectas; ut declaravit Paulus V (apud Merati⁵). — In aliis vero Missis votivis, in quibus veritas et ritus verborum non violatur, nihil prohibet quin ipsae dici possint: licet melius sit dicere Missam votivam quae habetur in Missali. Ita Merati; qui * cum Gavanto, Guyet, etc., addit quod si possit omitti verbum *hodie* ubi reperitur, vel mutari in oratione verba *natalitia, festivitas, etc.*, dicendo *commemoratio* aut *memoria*, tunc Missa illa bene posset recitari.

Advertendum 3°. Quod bene possunt dici Missae votivae de quocumque Sancto, modo de ejus canonizatione constet ex Martyrologio vel aliunde. Vide Merati ex Gavanto e>, Bellarmino, etc. — Non vero de iis qui non coluntur publico et universali Ecclesiae cultu. Unde Missae de Beatis concessae alicui religioni aut loco non possunt celebrari ab aliis personis, ecclesiis et diebus, quam conceduntur in diplomate; ut (contra Palaum et Pasqualigo) recte tenent Escobar⁸ cum Molfesio, Aversa, Granado d> et Diana; ac Merati · cum Quarti, Bisso, Guyet et com-

et canonizat., lib. 1, cap. 7. Cfr. Decr. auth. (n. 3922, loc. dt. — Palaus, tr. 4, ditp. 1, punct. 5, § 5, n. 7. — Pasqual., qu. 277, a n. 3. — · Lib. 21, n. 524 et 525. · Molfes., part. 1, tr. 11, cap. 6, n. 51. · Aversa, qu. 11, iect. 12, v. Interdum. · Diana, part. 2, tr. 15, resol. 55; part. 4, tr. 4, resol. 231. — * Loc. dt., n. 16. — Quarti, part. 1, tit. 4, dub. 6, v. Secunda sententia. · Bissus, lit. M, n. 233, § 26. · Guyet, Heortol., lib. 2, cap. 19, qu. 11, i. f; lib. 4, cap. 21, qu. 2.

speciale officium est utilius et oratio magis directa, et immediate movet de se magis ad impetrandum a Deo »,

c) Attamen S. R. C. priorem sententiam amplexa est die 3 Martii 1761, declarans: « Diebus quibus dici possunt Missae votivae privatae vel defunctorum, sacerdos ad illas obligatus ratione foundationis vel accepti manualis stipendii, non satisfacit dicendo Missam de die occurrente: expressa enim voluntas testatorum vel postulantium, dummodo sit rationabilis, debet adimpleri ». Decr. auth., n. 2461, ad 7.

Salmant, loc. cit., n. 127, non loquuntur de Missa ex voto promissa; et citant Panormitanum, Suarez, et Garcia pro alio quodam asserto.

423. — ·) Rubrica tamen Missalis, Rubr. gen., tit. 9, n. 14 et 12 cum tit. 5, n. 4, jubet orationes did numero impares.

b) In Missa solemni, scilicet pro re gravi vel pro publica Ecclesiae causa, ut constat ex Rubr. gen., tit. 9, n. 14, et Decr. auth., n. 3922, § 2, n. 3; vel ex causa non gravi, sed quando celebrata est Missa conventualis. Decr. auth., loc. cit., § 4, n. 2. In ecclesiis vero quae ad Missam conventualem non tenentur, si de festo currenti prius alia Missa celebrata non fuerit, in Missa votiva solemni (sed non pro causa gravi) addantur tam oratio diei quam aliae occurrentes. Decr. auth., loc. cit., § 4, num. 2.

c> Gavantus, loc. cit., n. 13, de hoc silet.

Jacobus de Granado, in 2a* 2a', contr. 1, tr. 7, disp. 4, n. 14 et seqq., concordat; sed excipit casum quo in diplomate non addita est particula *tantum*, vel alia similis. Quod Escobar, loc. cit., valde probabile existimat.

muni: ex decreto S. C. edito die 10 Sept. 1652 *), et alio apud Croix '.

Advertendum 4°. Id quod praescribitur in rubrica, circa Missas votivas particulares.

Et 1°. In Missa votiva de SS. *Trinitate*, quando dicitur pro gratiarum actione, cum prima oratione dicitur alia oratio tantum: *Deus, cujus misericordiae, etc.* sub una conclusione. Hoc tamen procedit in Missa solemni pro re gravi vel publica causa Ecclesiae; non vero in privatis, in quibus secunda oratio erit diei, et tertia de gratiarum actione. — Ita Merati § cum Gavanto, Bisso, Guyet f), etc.

2°. In Missa *de Angelis* dicitur semper *Gloria*, quacumque die celebretur; secunda oratio erit diei, et tertia illa quae alioquin esset secunda in Missa corrente. — Si autem petatur Missa votiva *S Michaelis Archangeli*, poterit dici Missa ejus Dedicationis in die 29 Septembris; et sic etiam Missa *de Angelis Custodibus* in die 2 Octobris. Ita Merati 8.

3°. In Missa *de Spiritu S.* secunda oratio erit de die; tertia *A cunctis* vel *Concede*, pro temporum varietate. Merati * cum Quarti et Tonellio. Et sic etiam di-

1 Lib. 6, part. 2, n. 2066, decr. 227. - *Rubr. grn. Musal.*, tit. 9, n. 14 et 16; et *Rubr. ante Mittam votiv. pro gratiarum actione.* — ' Part. 1, tit. 4, Nov. Obeerv., n. 24. - *Gavant.*, part. 1, lit. 7, η. 7, lit. η. - *Biss.*, lit. M, η. 235. — ' Loc. cit., η. 24. Cfr. rubric, ante Miss, votiv. de SS. Trinitate, et post Miss, votiv. de Angelis, et in Missa SS. Angelor.

Decretum istud (non enim sunt duo sed unum tantum), quod factum est die 5 Octobr. 1652, et approbatum eodem anno die 16 Decembr., his conceptum legitur verbis: « Non potuisse nec posse tam saeculares quam regulares cujuscumque ordinis et instituti etiam Societatis Jesu, excedere limites verbales indultorum Sedis Apostolicae super beatificationibus, praesertim in celebratione Missarum et officiis cum octavis, nisi hoc expresse Sedes Apostolica eis induisent ». *Decr. auth. S. R. C.*, n. 942. Sed vide etiam *Decr. auth.*, m. 3862, quod exscripsi in nota g ad n. 390 supra.

f) Guyet, *Heortol.*, lib. 4, cap. 21, qu. 12, quidquid dicat Merati, non ita loquitur de Missis privatis; in his enim juxta ipsum: « Oratio pro gratiarum actione secundo semper loco dicitur ».

In quibuscumque scilicet Missis votivis solemnibus pro re gravi et publica Ecclesiae causa. Ceterum Missae votivae de B. M. V.,

cuntur Missa *de SS. Sacramento* (Merati 5), Missa *de Passione* et *de Apostolis*.

4°. In Missa *de B. M. Virgine* secunda oratio erit de die, tertia de Spiritu S.; et in ferialibus, secunda de Spiritu S.; tertia Ecclesiae vel pro Papa. — Hic notandum quod Missa votiva solemnis de R Maria potest celebrari cum *Gloria* et *Credo* ob publicam causam ratione concursus populi; ex decreto S. C., 8 Junii 1658 O apud Merati . — Item notandum quod si dicas Missam votivam de B. Virgine in festo aliquus Sancti semiduplici infra aliquam octavam B. Virginis; time non est dicenda Missa votiva communis de B. V., sed de ejus octava, sine tamen *Gloria* et *Credo* ex decreto apud Croix ' et apud Merati . — Si autem petitur Missa *de SS. Rosario* vel *de Monte Carmelo*, non potest dici Missa concessa Dominicains vel Carmelitis; ex decretis apud Merati . Sed bene potest dici Missa de die festo *). Merati 10.

5°. In Missa *pro defunctis* non dicitur psalmus *Judica*. Celebrans cum indpit introitum non signat se cruce, sed librum. Non dicit *Jube, Domine, benedicere*; non osculatur librum post evangelium. Non

Custod. die 2 Octobr. — 4 Part. 1. tit. 4, Nov. Obeerv., n. 28. - *Quarti*, part. 1, dL 4, dub. 1, v. *Quarto*. - *Tonoll*, *Sacr. Enchirid.*, lib. 2, cap. 40., *Miscell. ad Mio.*, n. 17. — • Loc. dt., n. 29. — 4 Loc. dt., n. 14. — ' Lib. 6 part. 2, o. 503. — ' Series décréter., η. 474. — 4 Loc. dL, η. 189 et 229. — ■ Part. 1, tit 4, Nov. Obeerv., n. 90.

illae etiam quae sive in cleri conventibus sive ex legato celebrantur; item Missae votivae ejusdem B. M. V. novendiales, utcumque solemnes, non admittunt *Gloria* nec *Credo*. *Decr. auth. S. R. C.*, n. 3922, § 1, n. 3 et § 5, w. 2 et 3. — In sabbato tamen dicendum est *Gloria in excelsis*. *Decr. cit.*, § 5, n. 2.

*) Nunc vero cum *Gloria* et *Credo*, ex *Decreto auth. S. R. C.*, n. 3922, § 5, n. 1 et 2; et S. C. jubet ut < infra octavas ejusdem B. V. celebretur Missa festivitatis aut de die infra octavam, tamquam non votiva sed festiva ». — Cfr. etiam pro obligatione celebrandi infra octavas B. M. V. Missam ipsius festivitatis, *Decr. auth.*, n. 2542, ad 2, et novissimum decretum diei 30 Aug. 1905.

O Ex recentioribus autem decretis S. R. C., Missa de Monte Carmelo et Missa SS. Rosarii nunquam possunt dici uti votivae. *Decr. auth.*, n. 3605, dub. 5, qu. 2; et n. 3924, dub. 2.

benedicit aquam; nec dicit *Gloria Patri* in psalmo *Lavabo*. Ad *Agnus Dei* non dicit *miserere*, sed *dona eis requiem*. Non dicitur oratio pro pace, nec *Ite Missa est*, nec *Benedicamus Domino*, sed *Requiescant in pace*; nec datur benedictio.

Quaedam
decreta id
celebratio-
nem perli-
nentia.

424. - Hic autem ultimo loco operae pretium est adnotare aliqua decreta S. C. Rituum majoris momenti, ad celebrationem Missae pertinentia, excerpta ex plurimis quae affert Croix *.

1°. Missa conventualis canenda est quotidie in collegiatis quarum clerus est numerosus et redditus non tenues. — 14 Januarii 1603.

2°. Tenentur omnino canonici ad cantandam Missam de die, ut lucrentur distributiones. — 28 Januar. 1612 βA

3°. Sacerdos qui celebrat Missam conventualem, in qua chorus tenetur cantare symbolum, non potest illam proseguire tempore quo a choro cantatur symbolum praedictum. — 17 Dec. 1695.

4°. Missae ad satisfaciendum eleemosynis alicui ecclesiae traditis, non sunt celebrandae per externos, ubi commode potest iis satisfieri per sacerdotem ejusdem ecclesiae. — 08 Januar. 1606.

5°. Inferiores episcopo non debent sumere de altari paramenta pro Missa. 7 Julii 1612. — *Hoc tamen intelligendum* (ut advertit Cavantus), *ne ponantur para-*

menta in medio altaris more episcoporum; nam si ponantur in angulo, id permittit ipsa rubrica *, ubi dicit: Si vero (sacerdos) sit dimissurus paramenta apud altare ubi celebravit, finito evangelio... ibidem illis se exuit. Saltem, ait Croix °, hoc permittendum ubi non est commoditas ea alibi deponendi.

6°. Altare portatile ligneum cum ara lapidea permitti debet, non obstante constitutione synodali: dummodo habeat solitum reliquiarum repositorium. — 19 Novembr. 1612.

7°. Solus episcopus potest habere fenestras in ecclesia, per quas in eam prospectus haberi possit. 19 Junii 1604.

8°. Non licet in ecclesiis, in quibus non asservatur SS. Sacramentum, celebratio Missae in Coena Domini; nec ejus asservatio in sepulcro. — 14 Junii 1659.

9°. Non permittitur ad altare majus celebratio Missae, dum dicuntur in choro Matutinum et Horae. — 15 Sept. 1664.

10°. Potest fieri commemoratio de SS. Sacramento, si expositum sit, etiam in Missa de festo duplici, quod non sit primae vel secundae classis. — 2 Decembr. 1684 ·>).

11°. Si in die commemorationis omnium defunctorum occurrerit dominica, officium cum Missa defunctorum transferatur in sequentem diem, etiam festo duplici impeditum. 5 Oct. 1688

1 Lib. 6, pxt 2, n. 2^65. — 5. C. Fpp. <t RR.t npud Croix, loc. dt. (et Merati, part. 3, tic. 11, Nov. Ob». iv, tub η 29, — S. Rit. Con#, 17 Dec. 1695, Decr. auth., n. 1936. — 5. RH. Coh ^.. 7 Julii 1612: decr. expunctum ex authent. collect.; ted plura decreta ejusdem tenoris ibidem habentur, et signanter 0.514, 563, 567, etc. — Gavant., part. 2, tit. 1, η. 2. — Part. 2, tit. 12, n. 6. — Lib. 6, part. 2, num. 2372. — S. Rtt. Cant., 10 Nov. 1612, D*cr. auth., n. 303. — S. Rit. Cong., 19 Jun. 1601; Decr. auth., n. 166. — S. Rit. Cong., 10 Jun. 1659; Decr. auth., n. 1120.

tur, et signanter 0.514, 563, 567, etc. — Gavant., part. 2, tit. 1, η. 2. — Part. 2, tit. 12, n. 6. — Lib. 6, part. 2, num. 2372. — S. Rtt. Cant., 10 Nov. 1612, D*cr. auth., n. 303. — S. Rit. Cong., 19 Jun. 1601; Decr. auth., n. 166. — S. Rit. Cong., 10 Jun. 1659; Decr. auth., n. 1120.

424. - A) Decretum istud expunctum est ex authentica collectione Decretorum S. R. C.; sed aliud ejusdem tenoris ibidem habetur, n. 292, et est de die 25 Junii 1611; sed eadem & C. declaravit intelligendum esse de illis diebus in quibus ex rubricis duae Missae conventuales cantandae sunt; in reliquis vero diebus sufficere Missam lectam de festo occurrente celebratam in aurora, dummodo tamen vera adsit consuetudo in memorabilis. Ibid., n. 333. Cfr. etiam n. 552, ubi non jam de Missa conventual! de die cantanda, sed de Missa conventual! cantanda necne, S. Rituum Cong. declaravit: « Missam conventualem omnino cantandam esse ad hoc ut licite distributiones percipi possint, non obstante quavis contraria consuetudine, quam abusum esse declaravit ». Dic 13 Januar. 1631.

Decretum de die 2 Decembr. 1684 expunctum est in editione authentica; at ibi, n. 2390, ad 4 et 5, declaratur commemorationem de SS. Sacramento in Missis privatis fieri posse, dummodo expositio sit pro causa publica. Cfr. etiam Decr. 3517; 2390, ad 5; item Decr. diei 20 Novembr. 1903. — Quando vero SS. Sacramentum expositum est occasione XL Horarum, posse fieri commemorationem in Missis privatis; sed omittendam in festis primae et secundae classis. Decr. auth., n. 1743, ad 4.

c) Decretum hoc non amplius repentur in collectione auth., sed n. 3864, decretum generale de die 9 Julii 1895 habetur, ubi sub η II statuitur: « Quod si die 2 Novembris occurrat dies dominica, vel alicubi festum aliquod cum feriatio celebrandum, aut duplex

12°. Sacerdos in sacrificio Missae congruentius utitur cingulo lineo quam serico. — 22 Januar. 1701.

13°. Habens indultum a Sede Apostolica erigendi oratorium privatum in propria domo, si quis voluerit ibi aedificare altare ligneum, non indiget facultate apostolica: dummodo altare ligneum cum sacro lapide parieti colligatum amovibile non sit, et altaris portatilis imaginem non prae se ierat. — 3 Dec. 1661 (apud Merati *). *7o autem colligatum late videtur intelligendum, ita ut altare parieti adhaereat, et nullum inter ipsum et parietem intercedat spatium; sic enim verificatur quod altari non prae se fert imaginem altaris portatilis; idque saltem sic usus interpretatus est.*

14°. Non potest prohiberi celebratio Missae in oratorio ruri aedificato per laicum, antequam celebretur Missa parochialis. — 31 Martii 1629 (apud Merati .).

15°. Sacra Congregatio saepius censuit, constitutiones synodales disponentes, ut diebus festis Missae celebrari non debeant in aliis ecclesiis, nisi celebrata Missa in ecclesia parochiali, esse observandas; ita tamen ut Missa in ecclesia parochiali hora opportuna celebretur. 25 Maji 1652 (apud Benedictum XIV .). — De rigore juris non posse prohiberi (scilicet a parcho) ut Missae non celebrentur ante Missam a parcho non celebratam. — 27 Junii 1641 (apud eundem Benedictum 4).

Refert hic ultimo loco aliqua obiter adjicere circa *Eucharistiae expositionis usum*; quem doctissimus Christianus Lupus jamdiu in Ecclesia fuisse probat; et magnopere ipse promovet, dicens, ex fre-

quenti hujusmodi Sacramenti expositione populum retrahi a vanis oblectamentis, concursum ecclesiarum augeri, et fideles magis ad devotionem excitari.

Verumtamen S. Carolus Borromaeus haec praescripsit: *Sanctissima Eucharistia, ne quavis causa, sed publica tantummodo caque gravi, exponatur, servatis omnino regulis praescriptis*; aliis vero de causis, orationem licebit instituere, sed non Sacramento aperte exposito. — Item Benedictus XIV ' refert S. C. Concilii die 17 Aug. 1630, in una *Neapolitana* sic praescripsisse: *S. C. censuit non licere regularibus, etiam in eorum propriis ecclesiis, SS. Eucharistiae Sacramentum publice adorandum exponere, nisi ex causa publica, quae probata sit ab Ordinario; ex causa autem privata posse, dummodo SS. Sacramentum e tabernaculo non extrahatur, et sit velatum, ita ut sacra Hostia videri non possit.* Idque confirmatum fuit a nostro Pontifice Benedicto XIV, per aliud decretum datum 16 Aprilis 1746., ubi dicitur: *Non licere exponi publice divinam Eucharistiam, nisi causa publica et episcopifacultas intervenerint.* — Ex his igitur omnibus decretis certum videtur non licere exponere SS. Sacramentum ob litis victoriam, ob valetudinem alicujus (nisi sit persona publica, cujus salus communis bono sit expediens); et sic pro aliis privatis causis.

Num autem *id liceat ob specialem devotionem alicujus particularis*? — Dubitat Pater Concina.

Ego dicam quid sentiam: Dico Γ. quod si quis privatus hanc expositionem fieri procurat ad publicam devotionem promo-

Pallottini, loc. at., n. 18. — Tom. 11, dissert. de sacris Procession., cap. 9 et eeqq. — Synod. II dioecf., Moait. quoad sacram. — Notitie. 30, n. 11. — Decr. *Accepimus*, § *IIJuA in prinus*. — Concina, de Each., dissert. I, cap. 6. § 5. n. 13.

5. Rit. CoHg.f die 22 Januar. 1701; Decr. auth., n. 2067 ad 7. — 1 Seriei decretor., n. 393; Decr. auth., n. 1219. — Loc. cit., n. 242; Decr. auth., num. 500. — 1 Notifie. 44, n. 11. Cfr. Pallottini, v. AftsM, §3, n. 29 et 31. Sunt enim declarationes S. Cong. Cone. — « Loc. du, n. 10. Cfr. etiam

primae classis quamvis sine feriacione, commemoratio omnium fidelium defunctorum transferatur in sequentem diem tertiam ejusdem mensis, similiter non impeditam; cujus pridie Matutini recitationem pariter ut supra (non solum privatim, sed etiam publice in choro] anticipari S. R. C. indulget ». Et III: « Si vero in aliqua ecclesia, die 3 Novembris, in quam transferenda sit eadem defunctorum commemoratio, festum duplex secundae classis occur-

rat, hoc festum transferatur in primam diem liberam juxta rubricas. De die vero octava, aut de festo duplici majori, minori vel semiduplici occurrentibus, sicut de alio festo translato, cui in calendario locus pro eo anno non suppetat, in praelata commemoratione omnium fidelium defunctorum officium fiat; sed Missae omnes, sola ubi dicenda est conventual! excepta, sint de requie ». Haec de Commemoratione omnium defunctorum.

Quid de
expositione
SS. Sacra-
menti.

Quid de
expolitione
ob specu-
lem devo-
tionera ali-
cujui pri-
vati.

vendam, tunc ista potius publica quam privata causa esse videtur. — Dico 2°. cum Concina, in boc spectandum an in illis lods in quibus fit expositio, devotio et cultus Sacramenti magis augeatur vel minuatur; et juxta hanc regulam censeo expositionem faciendam vel omittendam. Ubi enim viget devotio et cultus auge- tur (debita semper obtenta Ordinarii licen- tia), nescio, praesertim juxta praesentem nostrarum regionum frequentem usum, cur potius non sit laudanda quam impro- banda hujusmodi SS. Sacramenti expo- sitio: modo (exciperem) non sit nimis fre- quens; nimia enim frequentia esset qui- dem causa ut reverentia erga tantum sa- cramentum minueretur.

Hinc insuper notandum quod etiam respectu ecclesiarum saecularium adest decretum S. C. Episcoporum et Regula- rium, prohibens extrahi pyxidem a taber- naculo cum illa ob privatam causam expo- nitur, his verbis: Si' *quandocumque pri- vata ex causa sacrosancta Eucharistia exponenda videbitur, a tabernaculo nun- quam extrahatur; sed in pyxide velata, in aperto ejusdem tabernaculioستيو, cum assistentia alicujus sacerdotis,- stola et superpelliceo induti, et cum sex saltem lu- minibus cereis collocetur. Quod idem in ecclesiis saecularium servari mandamus.* Die 9 Dec. 1602. — Ita apud card. Lam- bertini *.

Benedictus XIV, in sua bulla *Cum ut recte nosti*, mentionem faciens de praefa- tis decretis, dicit quod pro causa privata nunquam potest extrahi pyxis, nec etiam ad populum benedicendum: *Si autem.....* (sunt ejus verba) *non debet a tabernaculo educi, facile intelligitur in designatis ca- sibus non esse illud afferendum ad eccle- siae januam, nec cum eodem benedictio- nem impertiendam.* — Hic vero obiter advertendum id quod in praedicta bulla

1 Notil 30, n. 21. — *Bened. XIV*, balla *Cum ut recte*, § 13 et 12 — · Sew. 7, de Sacram. l. can. 17. — 1 Part. 2, tit. 14, Nor, Obterv., post nam. 1, v. *Istrueione*, n n. Et habetor in append. Decretor, auth S. R. C. tom. 3, § 4, — 4 Series decretor., num. 523. — · Comment, ad constit. 1 Urbani IV, sect, uo., n. 15,16,29. · *Barb.*, in Trid., seas. 13,

(*) Cap. Permittimus 57, *de sent, excom.*, statuit tempore interdicti posse celebrari se- mel in hebdomada ad conficiendum Corpus

idem Pontifex subdit: *Neque enim fas cuique esse debet privata auctoritate.... novum ritum inducere.* Profert ibi ad hoc canonem Tridentini ', ubi vetitum fuit im- mutari consuetos ritus circa administra- tionem sacramentorum; et declarat cano- nem illum procedere etiam quoad cultum SS. Eucharistiae. Loquens autem de riti- bus alicubi jam introductis, sic inquit: *Et quoties aliquem ritum ejusmodi in- duci contigit, etsi nihil continentem pie- tati... oppositum, Apostolica Sedes eumdem ipsum interdicere non dubitavit, ex quibus- dam extrinsecis circumstantiis nullatenus praevisis vel neglectis ab eo qui ritum in- vexit.*

Notandum etiam quod, ex decreto Cle- mentis XII 1 Sept. 1730 (relato apud Me- ratì ·), prohibentur apponi statuae, reli- quiae Sanctorum ac imagines animarum purgatorii in altari ubi fit expositio. — Ad illud autem: *Panem de coelo, etc.*, non est addendum *alleluia; ex* decreto S. C. (apud Merati4).

Hic ultimo loco operae pretium est quaerere et videre *quibus in ecclesiis as- servari possit Eucharistiae sacramentum.*

Docet card. Petra 5 cum Barbosa, Ric- cio, Genuensi, etc., ac pluribus decisio- nibus S. Congregationis, certum esse tan- tum in *ecclesiis parochialibus* retineri posse; quia in hoc tantum Sedes Aposto- lica dispensare potest, non autem Ordi- narii. — Asservatur etiam in *cathedrali- bus*; quia ipsae primae dicuntur paro- chiae. Verum ibi non est asservandum in altari majori, sed in alia capella, pro- pter functiones pontificales, necessario peragendas ab episcopo retrorsum ad al- tare majus. — Permittitur etiam asser- vari Sacramentum in *ecclesiis regularium*, propter necessitatem praebendi ibidem communionem infirmis; ut dicunt Pelliz- zarius ·, Petra ' cum Glossa d). Idem per-

cap. 6, de Euch., n. 3; de Off. et Potest, episc., allejj. 22 num. 8. · *Rica*, Collectan., decis. 1216. · *Cenuen.*, Prai. archieptsc. curiae Neapol., cap. 110 *Cfr.* Deer, authent. S. R. C., n. 420; el 3335, ad 1; Pallottini, v. *Sacramentum Eucharistiae*, § 2, num. 13, 14, 16, 19 et seqq. — 4 Tr. 8, cap. 2, n. 137; cfr. tr. 3, cap. 6, n. 2 et 3. — ' LocdU, n. 18

Domini pro moribundis; in quod quidem de- cretum Glossa haec addit: « Et hoc idem facere debent religiosi ».

mittitur in *ecclesiis monialium* viven- tium in clausura; ex decreto S. C. Con- cillii in *Ulyssiponensi*, anni 1585 ·), apud Petra

Censuit etiam eadem S. C. in *Mexicana*, 15 Maji 1700, concedendum Patribus Ora- torii indultum asservandi Eucharistiam intra claustra, pro quatuor anni tempori- bus, in quibus fiunt exercitia ab ordi- nandis.

Non permittitur autem in collegiis so- lius Ordinarii auctoritate constitutis; ut sunt *conservatoria*, quae non approban- tur, sed tantum a Sede Apostolica tole- rantur, et in quibus jura parochialia prae- servantur parochο: ut decrevit S. C. Con- cillii in *Salernitana* 19 Aug. 1702, et in *Neapolitana* 2 Julii 1707, ubi specialiter declaratum fuit asservationem Eucharis- tiae non licere conservatoriis absque apo- stolica auctoritate. Vide Petra *. — Idem decrevit S. C. respectu *ad grangias* regu- larium ·. — Idem respectu ad ecclesias *collegiatas*: nisi asservatio Eucharistiae ibi esset pro servitio suarum parochia- rum4. — Idem, quoad ecclesias *confra- ternitatum f* et *hospitalium* ·. — Idem, quoad ecclesias *rurales* aut alias intra fines parochiae·: nisi esset aliqua eccle- sia filialis parochiae, et adesset ibi con- suetudo asservandi Sacramentum, ac ne- cessitas ad consulendum saluti anima- rum e), ut ait et probat Petra 1.

Tandem declaravit Benedictus XIV, in bulla *Quamvis justo, etc.*, data 30 Apri- lis 1749, jus retinendi Eucharistiam priva- tive pertinere ad Pontificem, *canonica* (ait)

1 Comm, ad const. 1 Urbani IV, sect, un., num. 19; cfr. Pallottini, loc. dt., n. 4 et 5. — 1 Loc. du, n. 20, 21, et 22; cfr. Pallott., loc. dt., n. 27 et 30. — · *Petra*, loc. cit., n. 23. — 4 *Petra*, loc. dt., n. 24; cfr. Pallott., loc. du, nam. 21; et Decr. auth. S. R. C., n. 875, ad 4. — 1 *Petra*, loc dt., num. 30; cfr. Pallottini. loc. dt., n. 23 et seqq.; et Decr. auth. S. R. C., n. 895, 2123, ad 26. — · *Petra*, loc. dt., n. 30; cfr. Pallottini, loc. dt., n. 21. — ' Loc. dt,

·) Si nempe monasterium sit canonice cre- tum; alias non licet, ut declaravit S. R. C. *Decr. auth* , n. 860.

f) Excipitur tamen casus consuetudinis immemorabilis vel centenariae, ut declaravit S. C. C. Vide Pallottini, *loc. cit., num.* 25. Quodsi adesset consuetudo quadragenaria, certioranda est S. C.: Pallottini, *loc. cit., num* 28.

docet disciplina, juxta quam sacrosancta Eucharistia in ecclesiis quae parochiales non sunt, retineri non potest absque prae- sidio apostolici induiti vel immemora- bilis consuetudinis (seu centenaria, non vero quadragenaria, ut probat Petra·), *quae hujusmodi indulti praesumptionem induat.*

Advertit autem Petra · quod, licet ad- sit immemorabilis consuetudo in aliqua ecclesia asservandi Sacramentum; ipsa tamen non suffragatur, si constet ab ini- tio fuisse asservatum ex sola licentia Or- dinarii: possessio enim illa minime valet, cum proveniat ex titulo infecto. Et ita decrevit S. C. Concillii in *Neapolitana*, 28 Julii 1708. — Insuper sciendum quod a Sede Apostolica hujusmodi licentia nun- quam conceditur pro oratoriis privatis et pro capellis ruralibus: nisi esset alicubi populi concursus et distantia a parochia. Ita Petra °.

Qui demum advertit jus retinendi cla- ves tabernaculi privative spectare ad pa- rochum ; idque non permittendum monia- libus neque laicis, etiam in feria quinta Coenae Domini, nisi adsit in aliquo loco immemorabilis consuetudo: quam tole- randam esse censet Pignatelli, et testa- tur sic servari in Hispania et in regno Siciliae ac etiam Neapolitano. — Vide Petra M.

Insuper notandum ex decreto S. C. Ri- tuum sub die 15 Sept. 1736 (apud Merati) quod in communione ministranda monia- libus non est danda benedictio cum py- xyde a fenestella, sed tantum cum dextera

num. 28. — *Bened. XIV*, balla gwamviJ *justa*, de die 30 April. 1749, § 24. — · Loc. dL, num. 31 et 35. — ' Loc. dt., nam. 32. — " Loc. dt., n. 37 et 38. Cfr. Decr. auth. S. R. C. Indicem g^ner., v. *Clavis*. — *Pinnatelli*, tom. 6, comult. 87, nam. 9 et 10. — 11 Loc. dt., n. 41 et teqq. — *Merati*, Series décréter., n. 696; et part. 2, titL 10, Nov. observ., n. 53, v. *Clausula pyxide*. Cfr. Decr. auth. S. R. C., n. 2543, 2725 ad 1.

Sed S. R. C, die 15 Nov. 1890, decla- ravit Sanctissimum Eucharistiae Sacramen- tum asservari non posse in ecclesiis filialibus seu oratoriis alicujus parochiae, ubi Missa ce- lebratur tantummodo dominicis, et quando viaticum ad aegrotos ferendum desumitur; nisi per aliquot diei horas aditus pateat fide- libus SSfhum Sacramentum visitare cupien- tibus. *Decr. auth., n. 3739, ad 1.*

lo quibus non liceat.

Solat pa- roche» te- nere debet clave ta- bernaculi.

Quid ser- vandam in danda com- munion e Monialibus

manu, etiamsi ibi sit praesens Sacramentum. — Item, quod sacerdos, descendendo ab altari cum pyxide, non per laterales gradus, sed anteriores, descendere debet *A

Clem. XIII, die 3 Januarii. 1759, Decr. auth. S. R. C.,

Praeterea advertendum quod regnans Pontifex Clemens XUI praecipit omnibus dominicis in Missa dicendam praefationem de Trinitate: modo non adsit praefatio propria illius diei.

*Doeitty
diceuli
praebibi,
Triniuit*

num. 2449.

Quod sacerdos descendere debeat per gradus anteriores, juxta decretum S. R. C. de

die 15 Sept. 1736: notandum hoc decretum expunctum esse ex editione authentica.

APPENDIX EDITORIS

AD TRACTATUM DE EUCHARISTIA

i.

Decretum S. Congreg. Concilii dici 11 Maji 1904, de observandis et evitandis in Missarum manualium satisfactione.

Ut debita sollicitudine Missarum manualium celebratio impleatur»eleemosynarum dispersiones et assumptarum obligationum obliviones vitentur, plura etiam novissimo tempore S. Concilii Congregatio constituit Sed in tanta nostrae aetatis rerum ac fortunarum mobilitate et crescente hominum malitia, experientia docuit cautelas vel majores esse adhibendas, ut piae fidelium voluntates non fraudentur, resque inter omnes gravissima studiose ac sancte custodiatur. Qua de causa Emi S. C. Patres, semel et iterum collatis consiliis, nonnulla statuenda censuerunt, quae SSmus D. N. Pius PP. X accurate perpendit, probavit, vulgarique jussit, prout sequitur.

Declarat in primis S. C. *manuales* Missas praesenti decreto intelligi et haberi eas omnes quas fideles oblata manuali stipe celebrari postulant, cuilibet vel quomodocumque, sive brevi manu, sive in testamentis, hanc stipem tradant, dummodo perpetuam foundationem non constituent, vel talem ac tam diuturnam, ut tamquam perpetuam haberi debeat. Pari-ter inter manuales Missas accenseri illas, quae privatae alicujus familiae patrimonium gravant quidem in perpetuum, sed in nulla ecclesia sunt constitutae, quibus Missis ubivis a quibuslibet sacerdotibus, patrisfamilias arbitrio, satisfieri potest. Ad *instar manualium* vero esse, quae in aliqua ecclesia constitutae, vel beneficiis adnexae, a proprio beneficiario vel in propria ecclesia hac illave de causa applicari non possunt; et ideo aut de jure, aut cum S. Sedis induito aliis sacerdotibus tradi debent ut iisdem satisfiat Jam vero de his omnibus S. C. decernit:

Γ. Neminem posse plus Missarum quae-
rere et accipere quam celebrare probabiliter
valeat intra temporis terminos inferius sta-
tutos, et per se ipsum, vel per sacerdotes sibi
subditos, si agatur de Ordinario diocesano
aut praelato regulari.

T. Utile tempus ad manualium Missarum
obligationes implendas esse mensem pro Mis-
sa una, semestre pro centum Missis, et aliud
longius vel brevius temporis spatium plus

minusve, juxta majorem vel minorem nume-
rum Missarum.

3°. Nemini licere tot Missas assumere qui-
bus intra annum a die susceptae obligationis
satisfacere probabiliter ipse nequeat; salva
tamen semper contraria offerentium volun-
tate, qui aut brevius tempus pro Missarum
celebratione sive explicite sive implicite ob
urgentem aliquam causam deposcant, aut lon-
gius tempus concedant, aut majorem Missa-
rum numerum sponte sua tribuant

4°. Cum in decreto *Vigilanti* diei 25 men-
sis Maji 1893 statutum fuerit < ut in posterum
« omnes et singuli ubique locorum bénéficiât!
< et administratores piarum causarum, aut
« utcumque ad Missarum onera implenda
« obligati, sive ecclesiastici sive laici, in fine
« cujuslibet anni Missarum onera, quae reli-
• qua sunt, et quibus nondum satisfecerint
« propriis Ordinariis tradant juxta modum ab
« iis definiendum »; ad tollendas ambiguitates
Emi Patres declarant ac statuunt tempus his
verbis praefinitum ita esse accipiendum, ut
pro Missis fundatis aut alicui beneficio adne-
xis obligatio eas deponendi decurrat a fine
illius anni intra quem onera impleri debuis-
sent: pro Missis vero manualibus obligatio
cas deponendi indpiat post annum a die su-
scepti oneris, si agatur de magno Missarum
numero; salvis praescriptionibus praecedentis
articuli pro minori Missarum numero, aut di-
versa voluntate offerentium. Super integra
autem et perfecta observantia praescriptio-
num quae tum in hoc articulo, tum in prae-
cedentibus statutae sunt, omnium ad quos
spectat conscientia graviter oneratur.

5°. Qui exuberantem Missarum numerum
habent, de quibus sibi liceat libere disponere
(quin fundatorum vel oblato-
rum voluntati quoad tempus et locum celebrationis Missa-
rum detrahatur), posse eas tribuere, praeter-
quam proprio Ordinario aut S. Sedi, sacerdo-
tibus quoque sibi benevisis, dummodo certe
ac personaliter sibi notis et omni exceptione
majoribus.

6°. Qui Missas cum sua eleemosyna pro-
prio Ordinario aut S. Sedi tradiderint ab omni
obligatione coram Deo et Ecclesia relevari.
Qui vero Missas a fidelibus susceptas, aut
utcumque suae fidei commissas» aliis cele-
brandas tradiderint, obligatione teneri usque
dum peractae celebrationis fidem non sint as-

sequuti; adeo ut si ex eleemosynae dispersione, ex morte sacerdotis, aut ex alia qualibet etiam fortuita causa in irritum res cesserit, committens de suo supplere debeat, et Missis satisfacere teneatur.

70. Ordinarii dioecesiani Missas, quas ex praecedentium articulorum dispositione coaccervabunt, statim ex ordine in librum cum respectiva eleemosyna referent, et curabunt pro viribus ut quamprimum celebrentur, ita tamen ut prius manualibus satisfiat, deinde iis quae ad instar manualium sunt. In distributione autem servabunt regulam decreti *Vigilanti*, scilicet: « Missarum intentiones » primum distribuent inter sacerdotes sibi subjectos, quos cis indigere noverint: alias « deinde aut S. Sedi, aut aliis Ordinariis committent, aut etiam, si velint, sacerdotibus » extradioecesanis, dummodo sibi noti sint « omnique exceptione majores », firma semper regula articuli 6° de obligatione, donec a sacerdotibus actae celebrationis fidem exegerint

80. Vetitum cuique omnino esse Missarum obligationes et ipsarum eleemosynas a fidelibus vel locis piis acceptas tradere bibliopolis et mercatoribus, diariorum et ephemeridum administratoribus, etiamsi religiosi viri sint, necnon venditoribus sacrorum utensilium et indumentorum, quamvis pia et religiosa instituta, et generatim quibuslibet, etiam ecclesiasticis viris, qui Missas requirant, non taxative ut eas celebrent sive per se sive per sacerdotes sibi subditos, sed ob alium quemlibet, quamvis optimum, finem. Constitit enim id effici non posse nisi aliquod commercii genus cum eleemosynis Missarum agendo aut eleemosynas ipsas imminuendo: quod utrumque omnino praecaveri debere S. Congregatio censuit. Quapropter in posterum quilibet hanc legem violare praesumpserit, aut scienter tradendo Missas, ut supra, aut eas acceptando, praeter grave peccatum quod patribit, in poenas infra statutas incurret

90. Juxta ea quae in superiore articulo constituta sunt, decernitur pro Missis manualibus, stipem a fidelibus assignatam, et pro Missis fundatis aut alicui beneficio adnexis (quae ad instar manualium celebrantur) eleemosynam juxta sequentes articulos propriam, nunquam separari posse a Missae celebratione, *neque in alias res commutari aut imminui*, sed celebranti ex integro et in specie sua esse tradendam, sublati declarationibus, induitis, privilegiis, rescriptis sive perpetuis sive ad tempus, ubivis, quovis titulo, forma vel a qualibet auctoritate concessis et huic legi contrariis.

10°. Ideoque libros, sacra utensilia vel quolibet alias res vendere aut emere, et associationes (uti vocant) cum diariis et ephemeridibus inire ope Missarum, nefas esse atque omnino prohiberi. Hoc autem valere non modo si agatur de Missis celebrandis, sed etiam si de celebratis, quoties id in usum et

habitudinem cedat et in subsidium alicujus commercii vergat.

11°. Item sine nova et speciali S. Sedis venia, (quae non dabitur nisi ante constiterit de vera necessitate, et cum debiti^o et opportunis cautelis) ex eleemosynis Missarum, quas fideles celebrantibus sanctuariis tradere solent, non licere quidquam detrahere ut ipso-
rum decori et ornamento consulatur.

12°. Qui autem statuta in praecedentibus articulis 8, 9, 10 et 11, quomodolibet aut quovis praetextu perfringere ausus fuerit: si ex ordine sacerdotali sit, suspensioni a *divinis* S. Sedi reservatae et ipso facto incurrendae obnoxius erit; si clericus sacerdotio nondum initiatus, suspensioni a susceptis Ordinibus pariter subjacebit, et insuper inhabilis fiet ad superiores Ordines assequendos; si vero laicus, excommunicatione latae sententiae episcopo reservata obstringetur.

13°. Et cum in constitutae *Apostolicae Sedis* statutum sit, excommunicationi latae sententiae Summo Pontifici reservatae subjacere « colligentes eleemosynas majoris pretii, et » ex iis lucrum captantes, faciendo eas celebrare in locis ubi Missarum stipendia minoris pretii esse solent »: S. C. declarat, huic legi et sanctioni per praesens decretum nihil esse detractum.

140. Attamen ne subita innovatio piis aliquibus causis et religiosis publicationibus noxia sit, indulgetur ut associationes ope Missarum jam initae usque ad exitum anni a quo institutae sunt protrahantur. Itemque conceditur ut indulta reductionis eleemosynae Missarum, quae in beneficium sanctuariorum aliarumve piarum causarum aliquibus concessa reperiuntur, usque ad currentis anni exitum vigeant.

15°. Denique quod spectat Missas beneficiis adnexas, quoties aliis sacerdotibus celebrandae traduntur, Emi PP. declarant ac statuunt, eleemosynam non aliam esse debere quam synodalem loci in quo beneficia erecta sunt. Pro Missis vero in paroeciis aliisve ecclesiis fundatis, eleemosynam quae tribuitur, non aliam esse debere quam quae in fundatione vel in successivo reductionis induito repentur in perpetuum taxata, salvis tamen semper juribus, si quae sint, legitime recognitis sive pro fabricis ecclesiarum, sive pro earum rectoribus, juxta declarationes a S. C. exhibitas in *Monacen.* 25 Julii 1874, et *Hildesien.* 21 Januarii 1898. In *Monacen.* enim. « attempto quod eleemosynae Missarum quorundam legatorum pro parte locum tenerent » congruae parochialis, Emi Patres censuerunt licitum esse parochi, si per se satisficere non possit, eas Missas alteri sacerdoti committere, attributa eleemosyna ordinaria « loci sive pro Missis lectis sive cantatis ». Et in *Hildesien.* declaratum est, « in legatis » Missarum aliqua in ecclesia fundatis retineri posse favore ministrorum et ecclesiarum inservientium eam reddituum portionem

• quae in limine foundationis, vel alio legitimo « modo, ipsis assignata fuit independenter ab opere speciali praestando pro legati adimplimento ».

Denique officii singulorum Ordinariorum erit curare ut in singulis ecclesiis, praeter tabellam onerum perpetuorum et librum in quo manuales Missae quae a fidelibus traduntur ex ordine cum sua eleemosyna recensentur, insuper habeantur libri in quibus dictorum onerum et Missarum satisfactio signetur. Ipsorum pariter erit vigilare super plena et omnimoda executione praesentis decreti: quod Sanctitas Sua ob omnibus inviolabiliter servari jubet, contrariis quibuscumque libet minime obstantibus.

II.

Dubia circa praecedens decretum et responsiones S. Congreg. Concilii.

1. An Missae quae ex onere perpetuo inhaerent ecclesiae, monasterio, confraternitatibus, aut locis piis quibuscumque, sed in nulla ecclesia sunt constitutae, ita ut a quolibet sacerdote pro administratorum arbitrio ubique applicari possint, accenseri debeant inter fundatas vel potius inter manuales ad effectum decreti 11 Maji 1904.

2. An sacerdotes quibus a rectoribus seu administratoribus ecclesiarum committitur satisfactio unius aut plurium legatorum Missarum, in ecclesia fundatorum, possint pro suo arbitrio committere earum Missarum celebrationem aliis sacerdotibus cum minori eleemosyna etiam extra ecclesiam propriam.

3. An sacerdotes fruantes capellaniis fundatis, sive ecclesiasticis sive laicalibus, possint aliis sacerdotibus Missas suarum capellaniarum celebrandas committere, statuta eleemosyna pro suo arbitrio.

4. An episcopus possit sub censuris latae sententiae compellere sacerdotes, beneficiatos et administratores locorum piorum in fine cujuslibet anni ad sibi tradendas Missas quibus infra annum non satisfecerint, et sub iisdem poenis illis prohibere ne mittant extra dioecesim.

Et S. C., die 19 Decembr. 1904, respondit:

Ad 1. Habendas esse ad instar manualium.

Ad 2. Non posse.

Ad 3. Negative, et servandas esse dispositiones articuli IX decreti.

Ad 4. Contra transgressores articuli IV citati decreti, episcopum procedere posse in particulari, servatis de jure servandis, etiam cum censuris.

Alfa dubia.

1. In dioecesi (Bredana), vicarii (adjutores parochorum) in domo parochi tamquam ejus familiares degunt communi utentes victu. Parochis pro vicarii victu et servitio salarium modicum ex ecclesiae redditibus solvitur, quod

ferendis his expensis impar est Unde consuetudine introductum est ut pro victu et servitio, vicarii parochis in cumulo cedant fructus Missarum pinguiorum et vicanis tribuatur stipendium ordinarium Missae lectae, unius florem. In casu stipendii ordinarii augmentum solvitur parochis pro victu et servitio, ita tamen ut ex stipendiis pinguioribus non plus retineatur quam honesta compensatio postulat.

2. Ad providendum honestae et suae sustentationi, parochi in pluribus dioecesis locis Missas non in determinata ecclesia fundatas, anniversaria, nec non alias Missas manuales, quae per annum a fidelibus offeruntur, quaeque parochi eorumve vicarii celebrare nequeunt, e suggestu publicant et alibi celebrari curant, retenta sibi parte stipendii pro administratione et publicatione Ita v. g. pro Missis, quae ad S. Congregationem quovis mense mittuntur ad f. 0,60, a fidelibus saepe offertur stipendium unius floreni. Quoad Missas fundatas et anniversaria, quae per annum offeruntur, haec praxis fere communis est, ac populo haud raro nota. Quoad alias Missas manuales hic usus solummodo viget in parochiis ubi cum consensu Ordinarii e suggestu publicatum est partem stipendii, nisi fideles obstant, retentum in pro sustentatione parochi, Missasque aliis sacerdotibus dicendas traditum iri.

3. Una alterave adest parochia, ubi vicarii omnes fere Missas ad intentionem parochi celebrare debent, qui eis praestet victum et servitium, dum ipsi ex aerario ecclesiae determinatam obtinent pensionem.

Dubitatur num triplex haec consuetudo a decreto S. C. Concilii diei 11 Maji 1904 *De observandis etc.*, sit reprobata.

S. C. die 25 Februarii 1905 respondit:

Attentis omnibus, Ad 1. et 3. consuetudinem sustineri. — Ad 2. Non sustineri; et ad mentem. Mens est ut quoad consuetudines, de quibus sub num. 1. et 3, episcopus vigilet ne excessus sit in modo, aut alius abusus oriatur, quia tum consuetudo non sustineretur. Et quoad 2. dubium Emi Patres censuerunt retentionem quadraginta pro centenis esse excessivam. Si tamen episcopus judicet parochos hoc subsidio egere pro honesta eorum sustentatione, aut expensis cultus, aut alia urgenti necessitate, posse recurrere pro gratia. Sed in casu gratiae ponendas esse tabellas in visibili ecclesiae loco, quibus moneantur fideles de detractione partis stipendii Missarum. Interim autem parochos ex eleemosynis deducere posse quod stricte necessarium est pro expensis administrationis et expeditionis juxta normas a probatis doctoribus traditas.

Postrema dubia.

1. An ad art. 7 decreti *De observandis etc.* dic 11 Maji 1904, sub nomine *Ordinariorum* veniant quoque praelati regulares pro suis respectivis subditis.

2. An episcopi dioecesani et praelati regulares, qui aliis episcopis seu praelatis regularibus Missas cum sua eleemosyna celebrandas tradiderint, ob omni obligatione coram Deo et Ecclesia relevati censeantur; an potius obligatione teneantur usque dum peractae celebrationis fidem sint assequuti.

3. Mos invaluit in dioecesi (S. Deodati) ut vicarii apud parochos in domo curiali degentes pensionem non argento exsolvant, sed Missae suae quotidianae, sive lectae sive cantatae, eleemosynam parochi dimittant. Quaeritur utrum mos ille licite possit retineri?

4. Vigore plurium indultorum idem episcopus orator concedere potest sacerdotibus suae dioecesis facultatem recipiendi eleemosynam vel pro secunda Missa, pro Missis dierum festorum in Gallia suppressorum, *dummodo supradicta eleemosyna pro suae dioecesis operibus piis applicetur*. Porro vestigiis trium suorum antecessorum inhaerens, idem orator episcopus concessit sacerdotibus ut, quaecumque sit eleemosynae quantitas, ad cancellariam episcopalem non mittatur nisi eleemosyna synodalis, idest libella l. 50. Quaeritur an haec episcopi concessio sit legitima?

5. An juxta art 2, termini persolutionis statui possint usque:

ad 10 Missas	1 mensis
20 »	2 »
40 »	3 »
60 »	4 »
80 »	5 »
100 »	6 »

et ita porro pro quibuslibet 20 Missis unum mensem addendo.

6. An hi termini intelligantur seorsim quoad quemlibet stipendium offerentem, vel etiam intelligi possint cumulative quoad omnes aliqua occasione, v. g. in aliqua solemnitate offerentes: ita ut si tunc stipendia offeruntur a 100 oblatores, a quolibet pro una Missa, omnes hae Missae in termino sex mensium persolvi debeant

7. An in casu art. 7 pro sacerdotibus qui ab Ordinario stipendia accipiunt, termini currant non a die quo primarii offerentes stipendia dederunt, sed ex concessione Apostolicae Sedis a die quo Ordinarius ipsis stipendia tribuit

8. An ista stipendia, etsi primario a pluribus offerentibus data, tamen in casu art. 7 tamquam ab uno scilicet Ordinario oblata censenda sint

9. An liceat Ordinario omnibus his Missis communem generalem intentionem (ad intentionem dantium) praescribere, etsi a primariis offerentibus speciales intentiones praescriptae fuerint

S. C. Concilii, die 27 Febr. 1905 propositis dubiis ita respondit:

Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Affirmative ad primam partem, negative ad secundam.

Ad 3. Affirmative, dummodo et quousque excessus in modo, aut alius abusus non oriat, super quo Ordinarii erit vigilare.

Ad 4. Negative.

Ad 5. Rem relinqui discreto iudicio et conscientiae sacerdotum juxta decretum, et regulas a probatis doctoribus traditas.

Ad 6. Affirmative ad primam partem; negative ad secundam.

Ad 7. Affirmative, id est obligationem incipere a die quo sacerdotes Missas celebrandas ab Ordinario recipiunt.

Ad 8. Episcopus curet, ut quantum fieri potest, Missae a pluribus receptae a pluribus sacerdotibus tempore debito satisfiant

Ad 9. Sufficere ut sacerdotes celebrent juxta mentem Ordinarii, qui tamen intentionem pro singulis offerentibus efformare debet juxta regulas a probatis theologiae moralis auctoribus traditas. Melius tamen esse si patefiant sacerdotibus intentiones praescriptae.

III.

Decretum ejusdem S. C. C. « sub gravi conscientiae vinculo » servandum, diei 22 Maji 1907.

L Ut in posterum quicumque Missas celebrandas committere velit sacerdotibus, sive saecularibus sive regularibus extra dioecesim commorantibus, hoc facere debeat per eorum Ordinarium, aut ipso saltem audito atque annuente.

II. Ut unusquisque Ordinarius, ubi primum licuerit, suorum sacerdotum catalogum conficiat, describatque Missarum numerum, quibus quisque satisfacere tenetur, quo tutius deinceps in assignandis Missis procedat.

IV.

De Missis in Orientem mittendis.

Quoad Missas ad antistites aut presbyteros ecclesiarum quae in Oriente sitae sunt, mittendas, haec a S. C. C. die 9 Sept 1907 declarata sunt: *Γ. Mitti possunt ad Delegatos apostolicos Missarum intentiones cum relativa eleemosyna, « ut eas distribuunt dumtaxat praelatis et sacerdotibus delegationis suae ».*

2°. Item, superiores ordinum et institutorum religiosorum Missarum intentiones cum relativa eleemosyna directe mittere possunt ad suos subditos in Oriente commorantes, sed « taxative pro religiosis subditis suis, non vero pro ceteris ».

Denique, die 10 Martii 1908, SSmus Dfius Noster « benigne indulgere dignatus est ut, cum agitur de antistitibus habentibus jurisdictionem ordinariam episcopalem in Oriente, Missarum intentiones cum relativa eleemosyna, ab episcopis et sacerdotibus ad ipsos antistites directe mitti possint, pro necessitatibus sacerdotum dumtaxat eis subjectorum ». Epist S. C. Cone. 18 Martii 1908.

TRACTATUS QUARTUS
DE SACRAMENTO POENITENTIAE

CAPUT I.

De Essentia hujus Sacramenti.

DUBIUM L

Quae sit ejus Materia et Forma.

425. *De materia et forma hujus sacramenti (Vide quae de his habentur apud Busenbaum).* — 426. *Monitum ad confessarios.* — 427. *De Materia remota.* - Dub. 1. *An mortalia commissa in susceptione Baptismi sint materia hujus sacramenti.* - Dub. 2. *An peccata alias confessa sint materia sufficiens hujus sacramenti.* — 428. *De Forma.* Qu. 1. *An forma hujus sacramenti consistat in verbis, et possit proferri in absentem.* — 429. *Et quaenam praesentia moralis poenitentis requiratur.* — 430. Qu. 2. *Quaenam forma in hoc sacramento sit proferenda.* - Dub. 1. *In quibus verbis consistat essentia formae. Et an necessarium sit verbum Te.* - Dub. 2. *An verba: A peccatis tuis.* - Dub. 3. *An verba: In nomine Patris, etc. Et an preces adjunctae.* - Dub. 4. *An per verba: Te absolvo possit sacerdos absolvere simul a peccatis et a censuris.* — 431. Qu. 3. *An possit valide et licite dari absolutio sub conditione.* — 432. *Causae justae absolvendi sub conditione.*

Materia remota et necessaria Poenitentiae.

425. - « Resp. 1°. Materia *remota* et necessaria est omne peccatum mortale, « post Baptismum commissum, et non confessum ». (Dicitur vero commissum post Baptismum, contra propos. 19 inter damnatas ab Alexandro VIII, quae pro peccato originali perpetuam agendam poenitentiam asserebat). — « Materia *sufficiens*, « etsi non necessaria, est omne veniale « post Baptismum commissum, vel etiam « mortale alias rite confessum.

Materia factici.

Materia proxima.

« Materia *proxima* sunt actus poenitentis, *contritio*, *confessio* et *satisfactio*; « quarum ultima est integratis tantum (ut « patet in infirmo, qui, si ratione destituitur, solet absolvi absque satisfactione): « duae priores sunt essentiales; ut communiter docetur contra Scotum, qui totam

Scotui, in 4, diat. 16. qu. I, n.7. — 1 Lib. 5, tr. 6, cap. 3, n. 5 et 6. — 2 Seaa. 14, de Poenit., cap. 4 et ft. — 3 Part. 3, tr. 4, mol. Bo. — 4 De Poenit., diip. 16, n. 56. — Victor., Sum., num. 1(6. 5 Martin, dt Ledtsm., 2» 4*. qu. 8, art. 2,

« essentiam ponit in absolute. Porro « peccata sunt tantum materia *circa quam*; « actus vero poenitentis, materia *ex qua*. « — Laymann *, ex communi.

« Unde resolves:

« 1°. Etsi peccatum mortale remissum « quomodocumque sit, teneris tamen confiteri si non fecisti. — Tridentinum .

« 2°. Omitti possunt venialia, vel omnia « vel aliqua; item mortalia semel rite confessa, v. gr. in confessione generali, ut « docent Diana ., card, de Lugo ♦ contra « Victoria, Ledesma et alios “A — In qua « etiam non esse necessarium addere peccato mortali, quod post ultimam confessionem sit commissum, docent Bonacina *, Diana ., card, de Lugo†, ex Sanchez et Coninck. Quod est probabile:

Halem afficiens potest omitti.

dub. 15. — 1 Dipp. 5, de Poenit., qu. 5, sect. 2, punct. 2, § 3. diff. 4, n. 5. — 2 Part. 3, tr. 4. resol. 62; et part. 4, tr. 3, resol. 65. — 3 Loc. cit., num. 47. 4 Sanch., Decal., lib. 1. cap. 10, n. 71. 5 Coninck, diip. 7, n. 67, concl. 4.

425. - “) Victoria scilicet et Ledesma dicunt mortale esse non confiteri in generali confessione, omnia peccata jam confessa, modo

tamen poenitens sacerdoti dixerit se velle totius vitae peccata confiteri; secus vero, si non decipiat confessorem.

« nisi circumstantia aliqua, v. gr. speciem
« mutans, vel reservatio casus, vel pro-
« xima peccandi occasio aliud requirat
« et poenitentia sufficiens imponatur. Card.
« de Lugo, Tamburinius *. — Tutius tamen
« est nova ab antiquis secernere.

Imperfe-
ctiones non
sunt mate-
ria certa.

« 3°. Ponenda semper est materia certa:
« qualem esse negat Sanctius? (apud Dia-
« na ■), quod quis non responderit divinis
« inspirationibus, non fecerit bonum quod
« potuit, et similes imperfectiones. In qui-
« bus tamen exponendis, non tenetur con-
« fessarius impedire poenitentem, ut docet
« card, de Lugo 4 contra Sanchez —
« Quod si haberi certa non possit, pro
« ratione dubii danda est absolutio; ut
« sub dubio, si materia prorsus dubia sit:
« vel absoluta, si certa videatur. Ita Sua-
« rez, Laymann 5 et alii communiter.

Quid, si
matenacer-
ta haberi
nequeat.

Forma Poe-
nitentiae.

« Resp. II0. Forma sacramenti Poeni-
« tentiae sunt verba absolutionis: *Ego te*
• *absolvo a peccatis tuis* (ubi licet de es-
« sentia tantum sit *Absolvo te*, debent ta-
« men addi reliqua, praesertim in articulo
• mortis, secundum quosdam sub mortali,
« secundum alios sub veniali, ut vide Gra-
« nadum), voce prolata in praesentem. —
« Absentem enim Clemens VIIabsolvi pro-
« hibuit, sub poena excommunicationis.
« Unde resolves:

Omnino
proferenda
voce et in
praesen-
tem.

« 1°. Invalidum est absolvere nutu, si-
« gno aut scripto. Item absolvere absen-
« tem: quod docuit Alensis†, Medina
« et alii; sed vetitum nunc, ut modo
« dictum.

disp. 16, n. 46 et 47. — 1 Method, confers., lib. 2,
cap. I, [1], n. 3. 1 Joan. Sanctius, Select. disp, 7, n. 10. •
• Part. 3, tr 4, resol. 52. — • Loc. cit., n. 103. — S'war., de
Poenit., disp, 18, sect. 1, v. *Dubitan.* — • Lib. 5, tr. 6, cap. 3,
n. 5. — *Jacobus de Granado*, in 3 P., contr. 7, de Poenit.,
tr, 1, disp. 6, num. 9. — *Clem. VIII*, decr. *SSmus DRus*

b) Circumstantiam pravae consuetudinis
m hoc casu Lugo et Tamburinius negant esse
necessario confitentam *per se*.

c) Joannes Sanctius, *Select, disp. 1, n. 4,
et seq.*, asserit aequum esse confessariis mo-
nere poenitentes ne sacramentaliter velut
absolvendas imperfectiones, quae peccata non
sunt, narrent Et adducit Silvestrum, dicen-
tem confessarium teneri superflua in confes-
sione resecare.

Alensis, *Sum., part. 4, qu. 18, membr. 4,
art. 5*, § 9, negat eum qui habet usum sen-
sum et copiam sacerdotis posse per nuntium
confiteri: • Quod non per nuntium ex parte

« 2°. Valida est absolutio, si reverentiae
« causa dicas: *Absolvo dominationem, ex-*
• *cellentiam*, vel *majestatem vestram, etc.*;
« quia non mutatur essentialiter, et sunt
« verba aequivalentia. Aversa. (Vide su-
« pra, *tract. 1, cap. 1, dub. 2*). Non valet
« autem, si dicas: *Absolvat te Deus*, vel
« *Absolvat te Christus*. Aversa •.

m ex,
JTin¹

« 3°. Orationes praeviae et subséquentes
« formam, ut *Misereatur tui, etc.* et *Passio*
« *Domini, etc.* (quae secundum Tridenti-
« num laudabiliter adduntur), non sunt ne-
• cessitatis; et ex causa rationabili omitti
« possunt, v. gr. si breves sint confessiones
« vel multi confitentes (ut vide Diana ');
« tunc enim sufficit dicere: *Absolvo te a*
« *peccatis tuis in nomine, etc.*, vel si ti-
« meatur censura: *Absolvo te a vinculo*
« *excommunicationis; deinde a peccatis*
« *tuis, etc.* — Vide Sà •.

ont»-,
l
'''.

« 4°. Elevatio manus ejusque impositio
« in caput, item formatio crucis, est libera:
« etsi debeat servari consuetudo. — Ita
« Laymann9, ubi idem dicit de apertione
« capitis.

Form, u
h,b",h

« Forma autem Clementis VIII (ut tra-
« dit Sà et Rituale Romanum) est haec
« qua omnes utantur suadet Paulus V •),
« ideoque omnibus tenenda memoriter:
« *Misereatur tui omnipotens Deus, et di-*
« *missis peccatis tuis, perducatur te ad vi-*
« *tam aeternam. Arnen.* Deinde elevata
« manu pergit: *Indulgentiam, absolutio-*
• *nem et remissionem peccatorum tuorum,*
« *tribuat tibi omnipotens et misericors Do-*

Roster, de die 20 Julii 1602; in Bullar. Rom. Mainardi.—
Aversa, qu. 12, sect. 2, i. f. v. *Sufficeret.* — • Loc. cit.,
v. *Secundo.* — *Trid.*, sets. 14, de Sacr. Poenit., cap. 3. —
• Part. 3, tr. 4, resol. 97. — • V. *Absolutio*, num. 1. —
• Lib. 5, tr. 6, cap. 3, n. 8. — Sd, loc. cit. • *Rituale Rom.*,
lit 3, de Sacr. Poenit., cap. 2, /Xbsolutioni* forma.

sacerdotis, inquit, quia absolutio debet fieri
praesenti et non absenti ». — Joannes Medina,
Cod. de Confess, qu. 15, concl. 4, (edit. In-
golstad. 1581), ait: Si poenitens confessorem
adire nequeat, « probabile est posse per inter-
nuntium et per litteras absenti confiteri, et
ab eodem per litteras sacramentaliter ab-
solvi ». Haec autem quaestio decima quinta
in edit. Brixicn. 1606 tota expuncta est.

•) Scilicet et clarius: Sà et Rituale Roma-
num tradunt formam absolutionis. — Pau-
lus V in brevi *Apostolicae Sedi*, diei 17 Junii
1614, quo Rituale Romanum promulgat, ait:
« Hortamur in Domino.. [omnes] ad quos

Simia be-
DipdU» et
nimia »eve-
nui vitan-
dae.

« minus. *Anien. Dominus noster Jesus*
• *Christus te absolvat, et ego auctoritate*
« *ipsius te absolvo ab omni vinculo ex-*
• *communicationis, suspensionis*(quae vox
• circa laicos omittitur) *et interdicti, in*
• *quantum possum et tu indiges. Deinde*
• *ego te absolvo a peccatis tuis, in no-*
• *mine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti.*
• *Arnen. Passio DomininostriJesu Chri-*
• *sti, merita B. Mariae Virginis et omnium*
• *Sanctorum, quidquid bonifeceris et mali*
« *sustinueris, sint tibi in remissionem pec-*
• *catorum, augmentum gratiae, et prae-*
« *mmm vitae aeternae. Anien.* ».

426. - Acturi de hoc Poenitentiae sa-
cramento, quod Christus Dominus ad hu-
manae imbecillitatis remedium instituit,
ante omnia monitum velim confessarium
ut suas agnoscat partes, nempe *judicis*,
patris et *medici* ad munus suum aequa
lance exercendum. Sicut enim nimia be-
nignitas iniquitatum fomentum est, sic
nimia severitas fit pluribus via ad despe-
rationem. — Hinc Christus Dominus de-
claravit non esse spiritus sui, eos qui ni-
mis rigide cum peccatoribus agunt. Et
SS. Patres non solum invehunt in eos qui,
falsa pietate ducti, indebite peccatoribus
indulgent, sed etiam in eos qui indiscretum
rigorem cum poenitentibus adhibent; ut
conqueritur S. Ambrosius *, dicens: *Sunt*
etiam in nobis, qui habent timorem Dei,
sed non secundum scientiam, statuentes
duriora praecepta quae non possit humana
conditio sustinere. Qua de re sapienter ad-
vertit S. Bonaventura: *Cavenda est con-*
scientia nimis larga et nimis stricta. Nam
prima generat praesumptionem, secunda
desperationem....: prima saepe salvat da-
mnandum, secunda e contra damnat sal-
vandum. Immo Honorius III, in cap. *Ex*
parte, de transact., dixit, caeteris paribus,
magis inclinandum in rebus dubiis ad be-

1 Serm. 5, in PmUia. 118, n. 37; Migne. Patrol. lat.,
loin 15, col. 12M. — S. þokav., Compend. theol. vent.,
lib. 1, cap. 52. — * De Bapt., disp. 28, Beet. 5, v. *Dico* 3 —
* De Sacr. Poenit., n. 4M. — 4 Lib. 14, de Poenit., n. 18
et 50. * Tract. 6, de Sacr. Poenit., cap. 4, num. 15. —
• Sacram., part. 2, confer. 1, de Natura Poenit., n. 8.

spectat, ut in posterum.... constituto Rituali in
sacris functionibus utantur ». Quod vero forma
hacc sit Clementis VIII nullibi repen

nignitatem quam ad rigorem. Cum enim
ibi ageretur de modo procedendi contra
quosdam, quorum aliqui celebrabant in
ecclesiis interdictis, alii furtive sacris ini-
tiabantur, etc., sic inquit: *In his vero,*
super quibus jus non invenitur expres-
sum, procedas (aequitate servata) semper
in humaniorem partem declinando, secun-
dum quod personas et causas, loca et
tempora videris postulare.

Non dubito quin majori quidem detri-
mento semper in Ecclesia fuerint confes-
sarii nimis indulgentes; cum major homi-
num pars ad vitia proni sint. — Sed non
modice etiam animarum saluti obsunt,
qui per nimiam austeritatem poenitentes
ita deterrent, ut ipsi vel peccata sua re-
ticeant, aut sic arctati jugum disciplinae
abjiciant, laxisque habenis in vitiorum coe-
num miserabiliter deinde se immergant.

Aggrediamur opus ad hunc Tracta-
tum de sacramento Poenitentiae expo-
nendum: cui utique omni studio prae cae-
teris materiis sedulo incumbendum, cum
in ipso totius theologiae moralis summa,
et quaestiones magis ad praxim spectan-
tes contineantur. Et ideo ego labori non
peperci, ut desiderio lectorum satisfacere-
m, utque ipsi omnia scitu necessaria
hic reperiant.

427. - In hoc *Dubio*, primo loco agi-
tur de materia remota et forma hujus
sacramenti. — Quod ad Ma t e r i a m perti-
net, ad ea quae supra dixit Busenbaum,
duo tantum dubia addere occurrit.

Dubitatur 1°. *An mortalia commissa*
in ipsa susceptione Baptismi sint materia
hujus sacramenti?

Affirmant communissime Suarez •,
Holzmann •; Escobar4 cum Vasquez.1'et
Henriquez •; Salmant.5; ac Elbel • cum
S. Bonaventura, Scoto, Mastrio, etc.; ex
D. Thoma ', et ex S. Augustino, relato

Quid de
mortalibus
commissi*
in susce-
ptione Ba-
ptismi.

S. Nuhuv., in 4, dist. 4, part 1. artte. 2, qu. 3, ad 1
Scolus, in 4, dist. 4, qu 5. *Mastr dt Melnta* in 1.
ditp. 2, qu. 6, num 146 et *cq q - ' 3 P., qu n0, art. 10.
corp el ad 2. 5. .4mema/., cfr de Bapt. contr a Donal%tas.
lib. 1, cap 12, num 18; ap Migne, Patrol lat., tom. 13,
col 119.

427. + Vasquez, disp 160, cup 2. n IS et
seq • Henriquez, lib. 2. cap. 27, n 2, affirmant
peccatum fictionis ipso quo tantum ab Esco-

in can. *Tunc valere 42, de consecr., dist. 4*, ubi ait: *Tunc valere incipit ad saltitent Baptismus, cum illa fictio veraci confessione recesserit*. Ratio, quia haec peccata, licet sint tempore simul cum Baptismo, natura tamen sunt ipso posteriora. — Ita auctores praefati.

Sed ratio quam adducunt videtur non convincere. Saltem solummodo probare videtur pro peccatis quae Baptismum suscipiens post Baptismum patrare vellet; sed non pro peccato fictionis, nempe si ille susciperet Baptismum exsistens in mortali sine dolore. — Nec D. Thomas * dicit peccatum fictionis esse materiam sacramenti Poenitentiae; sed tantum ait quod illud per poenitentiam removetur: per poenitentiam autem ibi S. Doctor profecto non intelligit confessionem, sed dolorem de peccato. — Nec obstat textus D. Augustini: nam, ut explicat Glossa b), per illud *veraciconfessione* intelligit *contritionem*.

Dubitatur 2°. *An sint materia sufficiens hujus sacramenti peccata alias confessa?*

Dubium posset fieri ex eo quod videtur non posse esse materia sacramenti Poenitentiae peccatum jam remissum; cum culpa deleta non possit amplius deleri. — Sed sententia affirmativa est certa apud omnes; prout docet D. Thomas', quem communiter sequuntur Suarez *; Palaus4 cum Laymann; et Salmant. 6 cum Coninck, Filliuccio, et alii passim. Et clare patet ex *extrav. I, de prtivil., § Verum, in fin.*, ubi Benedictus XI dicit: *Licet... de necessitate non sit iterum eadem confiteri peccata; tamen... ut eorumdem peccatorum iteretur confessio, reputamus salubre*. Idque confirmatur ex communi praxi fidelium. — Nec obstat dicere peccatum

Peccata
jam
altas
con
fessa
sunt
mate
ria
suffi
ciens.

1 3 P., qu. 69. art. 10. — 1 In 4, dist. 17, qu. 3, art. 3, quaeitiunc. 5. sol. 5, ad 4; et diet. 18, qu. 1, art. 3, quae stiunc. 2, sol. 2, ad 4. — 2 De Poenit., diip. 18, sect. 4, v. *In alio vero*, et v. *Tertius modus*. — 3 Tr. 23, punct. 6, n. 5. 4 *Luym.*, lib. 5, tr. 6, cap. 3, n. 5. — 5 Tr. 6, cap. 4, n. 22. 6 *Coninck*, diip. 4, n. 27. 7 *Fill.*, tr. 6, cap. 3, num. 59. — 8 3 P., qu. 84, art. 3, ad 3; cfr. art. 4, ad 3. — 9 Lib. 5, tr. 6, cap. 3, n. 8. — 10 De Poenit., disp. 13, n. 2 et 6. —

bar citantur) subjici clavibus. Quamvis Vasquez, *disp. 159, cap. 3, n. 22*, dicat per sacramentum Poenitentiae remitti fictionis peccatum, ac proinde saltem per accidens cetera

deletum non esse amplius peccatum; peccatum enim, etsi remissum, semper peccatum est commissum; sufficit autem ut sacramentum habeat effectum in actu primo, nempe quod praebeat gratiam deletivam peccati, quamvis per accidens in actu secundo peccatum non debeat.

428. – Quoad Formam vero hujus sacramenti, plures hic Quaestiones discutere oportet.

Quaeritur 1°. *An forma hujus sacramenti essentialiter in verbis consistat?*

Resp. Affirmative; cum forma non aliter quam voce, non autem scriptura aut aliis signis, exprimi possit. Ita commune et certum est apud omnes cum D. Thoma 1, quem sequuntur Laymann 1, Lugo e, Bonacina 2, Elbel 10; et Salmant. 11 cum Cajetano, Coninck, Suarez, Valentia, et alii passim.

Hinc Clemens VIII, in constitutione edita die 20 Julii 1602, proscripsit propositionem hanc ut falsam et temerariam: *Licere per litteras seu internuntium confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, et ab eodem absente absolutionem obtinere*. Praecepitque sub excommunicatione sibi reservata, et ipso facto incurrenda, ne haec propositio *unquam tamquam aliquo casu probabilis defendatur... aut ad praxim quovis modo deducatur*. — Ex quibus verbis recte inferunt Salmant. 12 quod absolutio absenti in quocumque casu non solum datur illicite, sed etiam invalide. Nam si Pontifex tantum illicitam eam intendisset declarare, ipsa aliquando, urgente necessitate, et valide et licite dari posset; cum leges ecclesiasticae non possint obligare cum gravissimo damno, et tanto magis si illud est spirituale. Unde, si Pontifex voluit hujusmodi absolutionem

Fofnu H
lentialite
coñtalt n
verbi.

Abwluue
data ibv-
ti nunquam
est valida

• De Poenit., qa. 4, punct. 6. — w Part. 2, confer. 2, de Forma Absolut., num. 27. — 11 Tr. 6, cap. 3, num. 30. 12 *Cajetan.*, Sum., v. *Confusio sacram.*, condit. 11. 13 *Coninck*, diip. 4, num. 66. 14 *Suar.*, disp. 19, sect. 1, n. 3. 15 *Valent.*, in 3 P., disp. 3, qu. 1, punct. 2, v. *Ratio hujus*; et diip. 10, qu. 1, punct. 6, 7. 16 *In aliis vero*. — *Clem. VIII*, decr. SSmiu *Dnus Noster*, de die 20 Julii 1602. — 17 Loc. cit., num. 25.

peccata sive praecedentia sive concomitantia Baptismum; quod, *disp. 160, loc. cit.*, de concomitantibus negat.

b) Glossa» in can. *Tunc valere*, v. *Ad sa-*

in nullo casu esse licitam, consequenter declaravit in nullo casu esse validam. — Paulus autem V, die 14. Julii 1605 1), insuper damnavit interpretationem aliquorum in praefatum decretum, dicentium posse absolutionem absenti conferri, modo confessio in praesentia praecessisset: explicavit enim bullam Clementis esse disjunctive, non copulative intelligendam b).

Qualis
praesentia
requiratur
et sufficiat.

429. – Requiritur igitur ut forma a confessario voce proferatur, et ut poenitens ibi tunc moraliter sit praesens. — Haec autem moralis praesentia reputatur illa intra quam homines communi voce, quamvis altiori, loqui possunt et solent; ut dicunt Sporer *, Tamburinius * Holzmann 2, et Elbel 4: qui cum Sporer et aliis addit talem praesentiam posse extendi ad viginti circiter passus, praesertim ubi poenitens nondum est egressus ab aspectu confessarii. — Recte vero advertit Sporer 5 cum Reginaldo, Gobat, etc., revocandum esse poenitentem quando commode revocari potest. Caeterum censet cum Gobat et Bonacina, sine scrupulo absolvi poenitentem qui recessit e confessionali, si certo scitur esse adhuc intra paucos passus.

Merito autem Tamburinius non approbat Leandrum, qui dicit satis esse ad praesentiam moralem, si sacerdos videat poenitentem aut alio sensu percipiat: praesentia enim pro absolutione majorem propinquitatem requirit quam pro audienda concione vel Missa. Unde censet Tamburinius 6 quod si quis aliquando non posset nisi a longe absolvi, puta si rueret e tecto, tunc absolutio sub conditione

Paulus V, in S. C. S. O. — 1 Part. 3, cap. 5. 2 q. 610. — 3 Lib. 5, de Sacr. Poenit., cap. 2, § 1, q. 11. — 4 De Poenit., n. 573, v. *Dixi*. — 5 Confer. 2, de Forma Absolut., n. 29. 6 *Sporer*, loc. cit., — 7 Part. 3, cap. 5, num. 615. 8 *Re^in.*, lib. 8, n. 32. 9 *Gobat*, tr. 7, num. 288. — *Gobat*, loc. dt. 10 *Bonac.*, de Poenit., qu. 7, punct. 6, num. 2. — *Tambur.*, lib. 5, de Sacr. Poenit., cap. 2, § 1, num. 11. 11 *Leand.*, tract. 5, disp. 2, qu. 30. — 12 Loc. cit., num. 13. — 13 De

ludem, dicit peccatorum remissionem consequi < non propter Baptismum » sed propter cordis contritionem »a

428. – o) Aliter: die 14 Junii 1605.

b) Hinc invalida foret absolutio data per *telephonium*; quia, licet voce expressa, ad absentem tamen dirigeretur.

429. – Sporer non habet vocabulum *praesertim*; sed absolute dicit placere sibi

danda esset. — Ait Holzmann 1 quod si confessarius, ob periculum infectionis vel ob aliam causam, non posset intrare in cubiculum ubi est infirmus, potest a janua eum absolvere.

Recte autem advertunt Sporer b), Croix b); Elbel 6 cum Stoz, non esse opus ut poenitens verba absolutionis audiat, et tanto minus ut eadem intelligat; sufficit enim ut sacerdos illa vere proferat. — Quinimo sapienter dicit Croix consultum esse ut in praesentia aliorum poenitentium praefata verba submisce dicantur, ne si aliquis dimittatur sine absolutione, id alii percipiant

Coram
ahis, expe-
dit voce
inbntnisia
absolvere.

Addit Tamburinius, bene posse absolvi poenitentem qui antea sua peccata in scripto legenda dederit, et deinde praesenti confessario dicat: *De his me accuso*. — Quod tamen advertunt Salmant. 7 cum Cano, Palao, Vasquez, Coninck et aliis, non permittendum nisi ex gravi causa: nempe, si quis ob angorem gutturis, impedimentum linguae, aut si puella supra modum verecunda in explicando voce sua peccata, valde gravem difficultatem sentiat. Rationem adducunt Holzmann w et Sporer 11: quia, licet confessio nullo jure praecepta sit fieri vocaliter; tamen, cum communi Ecclesiae usu sit receptus modus sic confitendi, hic nunc obtinet vim praecepti, et proinde sine gravi causa foret illicita confessio aliter facta.

430. – Quaeritur 2°. *Quaenam forma in hoc sacramento proferenda sit?*

Plures graves auctores tenent quod olim Ecclesia usa fuerit forma deprecatoria

Forma
deprecato-
ria est inva-
lida.

Poenit., num. 573, in fine. — 1 Loc. dt., num. 29. 2 *Stoa*, lib. 2, num. 100, v. f. — *Croix*, lib. 6, part. 2, num. 652. — *Tambur.*, lib. 5, de Sacr. Poenit., cap. 2, § 1, num. 8. — 3 Tr. 6, cap. 7, q. 11. 4 *Cano*, Relect. de Poenit., part. 6, v. *At exsistit hinc*. 5 *Palaus*, tr. 23, punct. 8, num. 8. 6 *Vasf.*, de Poenit., qu. 91, art. 4, dub. 4, n. 6 et 7. 7 *Coninck*, disp. 6, n. 3. — 8 De Poenit., n. 558. — 9 ParL 3, cap. 2, num. 488.

sententiam quae praesentiam usque ad viginti passus extendit, «si (ut ait) adhuc videatur vel aliquo sensu percipiatur »

b) Sporer, *loc. cit.*, n. 610; Croix, *lib. 6, part. 2, n. 1201*, hoc assertum silentio praetereunt.

c) Quin etiam Croix absolute dicit melius esse ut se assuefaciat ad absolutionem sub missa voce dandam.

(*Absolvat te Deus*) usque ad medium saeculum xiii, et quod etiam hodie haec sit in usu apud Graecos. Ita Tournely¹; et Morinus, Martene et Witasse, apud Concina * — Sed id negant Baronius, Gonet et Nicolai, apud eumdem Concina. Immo communissime nostri theologi morales, ut Suarez, Sotus, Lugo, Cajetanus², Vasquez, Valentia et alii plurimi, cum Salmant.³ et Croix ⁴, censent formam deprecatoriam esse invalidam, ex eo quod Christus Dominus hoc sacramentum instituens (Joan, xx), expressit sententiam proferendam esse a sacerdote uti iudice, dicens: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*. Unde compertum videtur necessarium esse ut peccata ab ipsis sacerdotibus tamquam Christi vicariis remittantur, nec sufficere quod ipsi Deum, ut remittat, deprecentur.

Sed quidquid sit de hoc, hodie certum est et de fide, debitam formam esse formam indicativam; ut declaravit Tridentinum ⁵ his verbis: *Docet... s. synodus sacramenti Poenitentiae formam, in qua praecipue ipsius vis sita est, in illis ministriverbis positam esse*: Ego te absolvo, etc.; quibus quidem, de Ecclesiae sanctae more, preces quaedam laudabiliter adiunguntur. — At super hac forma plura occurrunt Dubia.

Dubitatur ^{1º}. *In quibus verbis haec forma consistat? Certum est apud omnes,*

¹ Pmelect. de Poenil., qu. 9, art. 1, concl. 3. — Morin., de Adminiitr. ucr. Poenit., hb. 8, cap. 8 et 12. - *Marient*, de antiqui Eccl. Ritib.. lib. 1, cap. 6, art. 5, num. 12. - H¹/disr, de Poenit., qu. 6, de Absolut., art. 1. - ² De Sacr. Poenil., lib. 2, dissert. 3, cap. 1, q. 1. — *Vincent. Baron.*, Theol. mon, part. 2, diep. 2, sect. 3, art. 5, § 2, (edit. 2^a). - *Gonet*, Clymp., de Poenit., disp. 12, art. 2. - *Nicol.*, in D. Thom. 3 P., qu. M, art. 3, not. 4. - *Concina*, loc. cit. num. 1. — *Suar.*, diip. 19, sect. I, v. *Grea hoc*. - *Sotui*, in 4, dilt. 14, qu. 1, art. 3, v. *Eit nihilominus*. - *Lugo*, de Poenit., disp. 13, n. 92. - *Vasq.*, qu. 84, art. 3, dub. 3, ri. 5. ³ *Valent.*, in 3 P., disp. 7, qu. 1, punct. 3, v. ⁴*Fima opinio*. - ⁵ Tr. 6, cap. 3, num. 17. - ⁶ Lib. 6,

verba *Te absolvo* ad essentiam formae pertinere.

Sed sentiunt Lugo § et Wigandt⁷ quod si dicatur: *Absolvo a peccatis tuis*, non est necessarium ad valorem formae verbum *Te*; cum hoc satis exprimatur in verbo *Tuis*. Attamen communissime huic opinioni contradicunt Suarez b), Bonacina ^c, Holzmann b², Concina ⁹; et Palaus b³ cum Vasquez — Prima opinio, speculative loquendo et spectata ratione, probabilior videtur. Sed quia haec secunda est etiam probabilis, saltem ob auctoritatem doctorum, in praxi haec omnino sequenda est; ex proposito. ^{1*} damnata ab Innocentio XI.

Dubitatur 2º. An, dicendo '*Ego te absolvo*, requirantur verba: *a peccatis tuis*?

Negant communissime Pater Milante ^{1º}, Concina ^{2º}, Holzmann ^{3º}, Roncaglia ^{4º}, Sporer ^{5º}, Palaus ¹⁵; et Lugo ^{6º} cum S. Antonino, Silvestro, Cajetano, Navarro, etc.; ex D. Thoma n, et Catechismo Romano ^{7º}, ubi dicitur: *Est autem forma: Ego te absolvo*; et nihil aliud ibi additur. Omnes tamen hi auctores dicunt quod, licet *to a peccatis tuis* non sit necessarium ad essentiam formae; esset tamen mortale haec verba omittere, cum sit contra consuetudinem Ecclesiae.

Alii vero tenent ipsa pertinere ad essentiam, eo quod cum Christus dixerit: *Quorum remiseritis peccata, etc.*; sicut, quia dixit *quorum*, explicandum est *te*; ita,

pari. 2, num. 639. — ¹ Sew. 14, de Poenit., cap. 3. — a De Poenit., disp. 13, n. 26. — ² Tr. 13. exam. 1, n. 5, v. *Re^{ap}*, ad 2. — ³ De Poenit., qu. 4, punct. 1, q. 1; cfr. punct. 2, n. 10. — ⁴ De Sacr. Poenit., lib. 2, dits. 3, cap. 1, n. 5. — w Exercit. ¹ »up. prop. ¹ Innoc. XI, § *Quaeres igitur* /-/. — ¹¹ Loc. cit., n. 5 et 6. — ¹² De Poenit., n. 482, v. *Dices 4*. — u Tr. 19, qu. 1, de Poenit., cap. 2, qu. 3. — N Part. 3, cap. 5, n. 594. — u Tr. 23, punct. 5, n. 2 et 3. — w Disp. 13, n. 17. - 5. Anton., part. 3, tit. 17, cap. 21, § 1, - *Sitvest.*, v. *Absolutio VI*, num. 2, § *Quartum*. - *Cajetan.*, Sum., v. *Absolutio a peccatis*. - *Novar.*, Man., cap. 26, q. 11, et in cap. 1, de poenit., dist. 6, a n. 9, n. 18. — ¹¹ 3 P., qu. 84, art. 3. — ¹² Part. 2, cap. 5, de Sacr. Poenit., n. 14.

f) Vasquez, qu. 84, art. 3, dub. 4, pro alio quodam asserto citatur a Palao, nimirum pro illo quo negat verbum *Ego* necessarium esse; jam enim sufficienter includitur in verbo *Absolvo*; quod utique Vasquez, loc. cit., dicit sicut et de verbis: *A peccatis tuis*.

h) Excepto Lugo et auctoribus ab eo citatis, qui silent de peccato quod admitteret ille qui verba haec omitteret.

quia dixit *peccata*, explicandum est *a peccatis* ¹. Sic Croix ¹ cum Majore et Pasqualigo; ac Mazzotta ¹ cum Gabriele, Aversa, Gormaz, etc.; item Paludanus, Petrus Soto et Gabriel, apud Salmant. ¹. — Nec obstare dicunt quod ex circumstantiis satis determinantur verba *Ego te absolvo* ad significandam etiam absolutionem a peccatis. Nam, si hoc valeret, posset adhuc retinere verbum *Te*, quod ex circumstantiis satis etiam percipitur.

Brima opinio est probabilior. Sed in praxi nec recedendum a secunda, cum etiam sit probabilis; ut bene advertunt Elbel ¹, Salmant.⁵, Holzmann ¹ et Roncaglia¹.

Dubitatur 3º. An verba: *In nomine Patris, etc.*, sint de essentia?

Affirmant Durandus /¹ Major ^f), etc., apud Lugo ¹. — Sed communis et vera sententia negat; cum in institutione huius sacramenti nullam mentionem Christus fecerit de hac invocatione SS. Trinitatis, sicut fecit in sacramento Baptismi. Ita Lugo ¹ (qui dicit oppositam ab omnibus rejici), Roncaglia ^{2º}, Sporer ^{3º}; Bonacina ^{4º} cum Coninck, Vasquez, Suarez, etc.; Croix ^{5º} cum Arriaga et Bosco; ac Salmant. ^{6º} cum Soto, Navarro et Cajetano.

¹ Lib. 6. part. 2, n. 633. - *Major*, in 4, dist. 14, qu. 2. - *Pasqual.*, Sacra mor. doct., disp. 81, sect. 2, nom. 10.— » Tr. 6, disp. 2, qu. 4, cap. 1, v. *Dico 2*. - *Gabr. Bid*, in 4, dist. 14, qu. 2, art. 1, v. *Dicitur in diffinitione* - *Aversa*, qu. 12, sect. 3, v. *Pottius tamen*. - *Gormae*, tr. de Poenit., part. 2, a n. 165. — *Palud.*, in 4, diit. 22, qu. 3, art. 2, (n. 5). - *Petr. Soto*, de Confeaa., lect. 4, v. *Secundum*. - *Gabr.*, loc. cit. - ² Tr. 6. cap. 3. n. 2. — ³ Confer. 2, de Forma Absolut., num. 25. — ⁴ Loc. cit., n. 2. — ⁵ De Poenit., n. 482, i. f. — ⁶ Tr. 19, qu. 1, de Poenit.» cap. 2, qu. 3» — ⁷ Disp. 13, n. 11. — ⁸ Loc. cit., n. 12. — ⁹ Loc. cit., qu. X — « Part. 3, cap. 5, q. 596 — ¹⁰ De Poenit., qu. 4, punct. 1, q. 2. - *Cbninch*, disp. 4, num. 30. - *Vasq.*,

¹ Nota hic S. Alphonsus omittere verbum *tuis*; nam licet omnes auctores citati requirant verba *a peccatis*, multi tamen ex eis omittunt verbum *tuis*.

D Durandus a S. Portiano, in 4, dist. 22, qu. 2, v. *Quantum ad 2*, haec verba requirit probabiliter, vel alia quae significant sacerdotem auctoritate Dei aut Christi absolvere Et favet Major, loc. cit., verba haec includens in forma, et addens: « Reliqua autem verba ponuntur loco orationis».

Roncaglia, loc. cit., cap. 2, qu. 3, hoc omittit. h) Jacobus de Granado, in 3 P., contro. 7,

Hanc autem omissionem putant Roncaglia et Granado ¹, apud Croix ^{2º}, esse mortalem. — Alii vero, ut Sotus, Valentia Oapud Bonacina ^{3º}, censent nullum esse peccatum, secluso scandalo et contemptu. Sed haec opinio non videtur satis probabilis; cum talis invocatio sit juxta consuetudinem Ecclesiae. — Hinc melius alii iere communiter dicunt esse tantum veniale; ut Bonacina ^{4º}, Elbel ^{5º} (qui dicit ⁶) esse satis commune), Palaus ^{7º}, Salmant. et Platel, Bosco et alii, apud Croix ^{8º}, qui absolute asserit id esse commune ⁹.

Verba autem *Dominus... Jesus Christus, etc.*, putat Concina ¹ non posse omitti sine culpa. — Verba autem *Misereatur, Indulgentiam, et Passio Domini nostri, etc.*, dicit posse omitti Et huic videtur favere Rituale Romanum ², dicens: *In confessionibus autem frequentioribus et brevioribus omitti potest* Misereatur, etc.; *et satis erit dicere*, Dominus noster Jesus Christus, etc.... *usque ad illud*, Passio Domini nostri, etc. *Urgente vero aliqua gravi necessitate in periculo mortis, breviter dicere poterit*: Ego te absolvo ab omnibus censuris et peccatis, in nomine Patris, etc. — Sed communiter DD. dicunt omnes has preces posse omitti sine ullo peccato.

qu. 84. art. X dub. 4, num. 9. - *Suar.*, disp. 19, sect. 1, n. 19, v. *Secunda*. — ² Lib. 6, part. 2, n. 629. - *Arriaga*, de Poenit., diip. 49, num. 15. - *Basco*, de Sacr. Poenit., disp. 7, sect. 3, n. 8. — ³ H Loc. dt., num. X - Sofas, in 4, dilt. 14, qu. 1, art. 3, v. *Similiter Durand*. - *Novar.*, in cap. 1, de poenit., dilt. 6, q. XI. - *Cajetan.*, Sum. ⁴ *Absolutio a peccatis*. — ⁵ Lib. 6, part. 2, num. 637. — *Sotus*, loc. at. - ⁶ De Poen., qu. 4, punct. 1, num. 2. — n Loc. cit., n. 2. — ⁷ Confer. 2, de Forma Absolut., num. 25. — ⁸ Tr. 23, punct. 5, n. 3. — ⁹ Loc. dt., n. 3. — *Plate!*, de Poenit., n. 301. - *Bosco*, loc. dt., n. 7. - ¹⁰ Lib. 6, part. 2, n. 637. — ¹¹ De Poenit., lib. 2, diss. 3, cap. 1, num. 10. — ¹² De Sacr. Poenit., cap. 2, Absolut, forma, n. 4 cl 5.

dc Poenit., tr. 1, disp. 6, n. 9, scribit: « Vix excusarem a mortali ».

O Valentia, in 3 P.: *disp. 7, qu. 1, punct. 3, opin. 2*, v. *Sed contra*, affert Soti sententiam, quam utique non reprobat.

J) Elbel dicit: « Hodie satis communiter fatentur DD. [non esse mortale], etsi nonnulli venialis saltem noxae condemnent omittentes sine causa ».

Croix scribit: « Absolute dicunt esse veniale tantum Bosco, Platel alique communiter ».

i) In frequentioribus scilicet et brevioribus confessionibus.

Omittere pfecti antecedentes, et subieque nte», nullum peccatum.

Convenienter tamen adiunguntur.

Per verba Tr abwhn valide absolvantur peccata et censurae.

Sed est veniale.

Exceptio.

Ita Lugo l cum Navarro; Holzmann * cum Sporer; Viva., Mazzotta4; item Sà m», Bosco, Dicastillus et Gobat, apud Croix . Hocque videtur verius; dum Tridentinum " dicit quod hae preces tantum *laudabiliter adiunguntur*: verbum enim *laudabiliter* nullum utique videtur importare praeceptum. — Nemo tamen dubitat quin convenientius sit, saltem in confessionibus longioribus, huiusmodi preces adijcere: maxime illas quae sequuntur: *Passio Domini nostri, etc.*; cum probabile sit cum D. Thoma, S. Antonino et aliis, prout infra dicemus agendo de satisfactione, quod per verba illa elewantur omnia bona opera poenitentis ad satisfactionem sacramentalem; saltem consulit Holzmann ut ea verba dicantur dum poenitens recedit.

Dubitatur 4°. *An per verba* Te absolvo, *possit sacerdos valide absolvere poenitentem tam a peccatis quam a censuris?*

Communiter affirmant Palausf, Bonacina ., Roncaglia ., Salmant. l0, Viva Holzmann '. Ratio, quia nihil prohibet quin verba illa ex intentione sacerdotis dirigantur ad absolutionem tam a censuris quam a peccatis. — Merito tamen advertunt Roncaglia *, et Salmant.l4 cum Granado et Leandro; item Sotus Coninck ") et Avila id non excusari a culpa veniali; cum sit contra usum Ecclesiae. — Probabiliter vero Holzmann ', et Viva °) cum Granado id omnino excusant, si nulla

1 Diip. 13, n. 9. · /Aroer., in cap. 1, de poenit., disc. 6. nam. 30. — · De Poenit., n. 491. · Spar., part. 3, cap. 5, n. WO. — · De Sacr, Poenit., qu. 7, art. 1, n. 3. — 4 Tr. 6, diip. 2, qu. 4, cap. 1, v. *Infers* 3. — *Bosco, de Sacr. Poenit.*, diip. 7, iect. 3, n. 6. · *Dicast.*, tr. 8, de Poenit., dtp. 5, n. 24. · *Gobat*, tr. 7, n. 160. · · Lib. 6, part. 2, num. 638. — · Sesa. 14. de Poenit., cap. 3. — *D. Thorn.*, Quodlib. 3, art. 28. — *S. Anton.*, part. 3, lit. 17, cap. 21, 4 1. — *Holam.*, de Poenit., nom. 491, i. f. — · Tr. 23,

*) Sà, v. Absolutio, *n. 1*, id satis innuere videtur, dicens sequendum esse agendi modum sapientium qui has preces recitant.

*) Sotus non ita clare, sed *in 4, dist. 22, qu. 1, art. 1, v. Postremum tandem*, mortale esse ait absolvere aliquem a peccatis priusquam a censuris absolvatur, nisi forte poenitens esset morti adeo vicinus, ut fieri non posset; quem casum contingere posse negat, < cum unico verbo possit fieri absolutio ab utroque... Immo verbum *absolvo* cum intentione absolvendi ab utroque sufficeret ». —

adsit probabilis suspicio quod pocnitens aliquam censuram incurrerit.

Caeterum, recte ait Pater Concina ", peccare mortaliter sacerdotem qui contra prohibitionem Ecclesiae vellet poenitentem absolvere prius a peccatis, et deinde a censuris.

Quamvis satis communis sit sententia, quod valide possit poenitens absolvi (si ipse sit in bona fide) a peccatis, non praemissa absolutione a censuris; ut docent SuarezlT, Sanchez ", Lugo " et Salmant. 0 Ratio, quia prohibitio Ecclesiae nequit invalidare sacramentum, cujus valor pendet a jure divino, cum omnia ad illud requisita essentialia concurrunt.

431. — Quaeritur 3°. *An possit valide et licite dari absolutio sub conditione?*

Omnes conveniunt (ut diximus *de Sacrant. in gen., n. 26.*), validam quidem esse absolutionem quae datur sub conditione de praeterito vel praesenti. — E converso, communiter dicunt doctores invalidam esse, si conditio sit de futuro; et hoc, etiamsi dicatur: *Absolvo te, si Deus cognoscit quod restituēs*, aut simile (ut tenuimus *n. 26.*).

Difficultas est, *an sit licitum absolvere sub conditione de praesenti vel praeterito*. Resp. Affirmative cum communi doctorum, contra aliquos (juxta sententiam aliatam *n. 28.*): dummodo justa adsit causa; nempe si, negata absolutione, notabile detrimentum immineret animae poenitentis.

punct. 5, n. 2. — · Qu. 4, punct. 1, n. 10. — 1 De Poenit., cap. 2, qu. 3. — w Tr. 6, cap. 3, num. 11. — n Loc. cit., num. 3 et 4. — 11 Loc. dt., num. 482, Dices 3, v. *Instabis: Rituale*. — u Loc. dt — 14 Loc. dt, n. 11. · *Gran.*, in 3 P., controuv. 7, de Poenit, tr. 1, diip. 6, n. 2. · *Leand.*, de Sacr. Poenit, diip. 2, qu. 39 — Loc. cil., num. 491. — M De Poenit., lib. 2, dix. 3, cap. 9, n. 9. — " De Poenit., diip. 31, tecL 3, n. 6, v. *Hinc vera*. — 14 Decal., lib. 2, cap. 8, n. 5. — * Disp. 16, n. 613. — 40 Tr. 4, de Euch., cap. 7, n. 38.

Coninck, *disp. 14, n. 31*, approbat Sotum dicentem in imminente mortis periculo absolvendum esse ab utroque dicendo *Ego te absolvo, quamvis* < consultum » sit addere verba: *a censuris et peccatis*. — Avila denique, *de Censuris, part. 2, cap. 7, disp. 3, dub- 3*, sufficere ait in confessione formulam consuetam a censuris absolvendi.

°) Viva, *loc. cit., n. 3*, affert sententiam Jacobi deGranado; sed addit: < Quamvis omitti non debeat [a censuris absolutio] juxta consuetudinem Ecclesiae, ad hoc ut, si pocnitens

Atatari priai a pe exili, da» de a avv rü, ledLt iced villi dum.

A Solats» ab ead tione de prieicau vel prxete rito.villidi.

Sub conditioe de futuro, invalida.

Goxxndoib solutio tub conditioe sit Udda

432. " Causae autem justae, secundum doctores infra citandos, videntur hae:

1°. Si sacerdos prudenter dubitet an absolverit vel ne. — Ita Lugo * Croix * Sporer., Roncaglia4; Bonacina» cum Suarez a), Filliuccio b), Molfesio, Reginaldo; et Salmant. · cum Vasquez, Graffio Dicastillo, etc.

2°. Si confessarius dubitet an habeat jurisdictionem in poenitentem. Ita Sporer . — Sed hoc non admitterem, nisi poenitens diu deberet carere absolutione Et in hoc casu, censeo teneri confessarium patefacere poenitenti qui confessus sit mortalia, quod ipse tantum sub conditione absolutus sit: ut, si postmodum forte notum fiat quod confessarius revera carebat jurisdictione, poenitens iterum confiteatur peccata illa, ut debet.

3°. Si urgeat necessitas suscipiendi Eucharistiam; ut dicunt Mazzotta · et Sporer^ . — Sed hic obiteradvertendum quod, licet aliquis posset in huiusmodi necessitate sub conditione absolvi, quia talis necessitas sufficientem praebet causam

1 Disp. 13, n. 107. — · Lib. 6, pari. 2, num. 1770. — · Part. 3, cap. 6, num. 622 — 4 Tr. 16, de Sacr. in fen., cap. 4, qu. 6, reap. 3. — · De Poenit., qu. 4, punct. 3, num. 1. · *Molles.*, part. 1, tr. 7, cap. 5, n. 34. · *Retfn.*, lib. 8, num. 7. — 4 Tr. 6, cap. 3, n. 22. · *Vasq.*, qu. 84,

sit immemor alicujus peccati habentis annexam censuram, prius ab illa absolvatur, ut possit sacramentum suscipere».

432. — a) Suarez, *de Sacr. i. g.f disp. 13, sed. 3*, v. *Dico 3*, rationem generalem hujus asserti affert, nimirum conditionem in sacramentis non esse facile adhibendam sine causa, vel necessaria vel probabili.

Filliuccius, *tr. 6, n. 72 et seqq.*; et Jacobus de Grafiis, *Decis. aur., part. 1, lib. 1, cap. 32, n. 2*, casum hunc praetermittunt

c) Et poenitens esset in mortali, ut addit S. Doctor in *Horn. Apost., tr. 16, n. 6*, qui prudenter haec alia subdit: « Hoc ceteroquin debet intelligi in solo dubio facti; quia si jurisdictio est positive dubia de jure, id'est si probabilis est ob DD. auctoritatem, bene potest absolute conferri; nam tunc supplet Ecclesia, semper ac gravis adest causa ».

d) Sporer, *loc. cit., n. 622*, exemplum hoc non habet.

·) Cfr. *Horn. Apost., tr. 16, n. 6*, ubi eadem fere habet S. Doctor. Quin etiam, *ibid., tr. 15, n. 34*, negat posse ad communionem accedere, si dubitat dubio positivo de validitate absolutionis: « Si quis, inquit, est certus de peccato commisso, tunc non potest communi-

confessario absolvendi sub conditione; poenitens tamen non posset accedere ad communionem, nisi certo dispositus ad illam (vel saltem probabiliter, juxta alios citandos infra, *n. 475.*), ad hoc ut servet praeceptum Apostoli, quod omnes accedant probati. Unde, in mero dubio negativo suae dispositionis, nemo potest communionem suscipere ».

4°. Si dubitetur an poenitens sit rite dispositus per verum dolorem et propositum. Ita Sporer ., Mazzotta l0 et Palaus " cum Vasquez *D*, etc.

Sed huic doctrinae sic generaliter traditae nec valeo acquiescere. Nam dico 1°. Non posse absolvi sub conditione peccatorem recidivum in culpas lethales, qui non probetur dispositus per signa extraordinaria (prout infra dicemus, *ex n. 459.*): nisi esset in periculo mortis; vel nisi, excipit Schildere apud Croix «>, prudenter timeatur quod peccator ille non amplius ad confessionem redibit, et in peccatis suis tabescet.

Dico 2°. Idem dicendum esse de recidivo in venialia, qui sufficientem habet

art. 3, dub. 5, n. 1. · *Dicast.*, de Poenit., diip. 5, n. 81. — 1 Pari. 3, cap. 5, num. 622. — · Tract. 6, diip. 2, qu. 4, cap. 2, v. *Dico 2.*— * Part. 3, cap. 5, num. 622. — a Tr. 6, disp. 2, qa. 4, cap. 2, v. *Dico 2*. — u Tract. 23, punct. 5, num 9.

care, nisi certus sit se per confessionem probatum fuisse, quia tunc certe possidet in eo praeceptum probationis; unde ille cum dubio negativo aut positivo an recuperaverit necne amissam gratiam (v. g. cum dubitat an confessio fuerit nulla ex defectu dispositionis aut jurisdictionis, aut si dubitat de contritione in casu necessitatis communicandi), non potest communionem recipere; quia tunc agit contra praeceptum, quod requirit probationem non solum probabilem, sed etiam certam, sicut fuit certum peccatum ». Secus vero foret in dubio sive negativo sive positivo quo quis dubitaret utrum peccatum lethale admisisset necne; tunc enim communicare posset non praemissa confessione, ut ibidem ait S. Doctor.

f) Vasquez, *qu. 84, art. 3, dub. 5, n. 2*, affertur a Palao pro ratione qua nititur assertum: quod scilicet non fiat sacramento injuria si conditio non subsistat

Croix, *lib. 6, part. 1, n. 110*, casum hunc habet; sed Schildere, *de Principiis conscient., tr. 6, n. 2*, principium generale solum, nempe licitum esse sacramentum sub conditione conferre, quando adest magna causa illud recipiendi, et non potest conferri nisi cum dubio de valore.

usum rationis. — Quia, cum possit hic confessarius de brevi certum se reddere de poenitentis dispositione per experimentum emendationis ei differendo absolutionem, non videtur adesse sufficiens causa absolvendi illum sub conditione.

Quid de
rueit vel
«miuiuu

Dico 3°. Probabiliter posse absolvi puerum vel semifatuum sub conditione, quando dubitatur de ipsorum dispositione. — Et quidem si urgeat periculum mortis vel praeceptum paschale, communissime dicunt doctores cum Lessio *», Lugo 0 et aliis, tales esse absolvendos sub conditione, si dubie sint dispositi; maxime si confessi sint aliquod dubium mortale; quo casu ait Lugo 0 non videri de hoc dubitandum. — Idque puto omnino dicendum, contra Lessium etiam extra tempus mortis vel praecepti; ut verius dicunt Sporer¹, Mazzotta», et Laymann², qui ait saltem posse *» absolvi: in eo enim casu non solum adest justa causa utilitatis, ne poenitens privetur gratia sacramentali, sed etiam necessitatis, ne ille forte maneat in mortali. In tantum autem alii usu rationis praediti non debent absolvi, cum de ipsorum dispositione dubitatur, quia adest via et spes quod dilata absolutione, brevi illi

certo dispositi redeant, et absolvantur: sed quoad hos semifatuos et pueros nondum perfecte rationis compotes, deest haec via et spes quod brevi afferant hanc certam dispositionem. — Immo non improbabiler dicunt Sporer Mazzotta m»; et Gobat, Diana et Schildere³, apud Croix⁴, posse absolvi sub conditione hujusmodi pueros, etiamsi afferant peccata tantum levia: ne diu priventur gratia sacramentali, et ne maneat in mortali, si forte habeant, ut loquitur Lugo⁵).

Dico 4°. Probabiliter posse sub conditione absolvi (ut censet Bonacina 4) poenitentem pium, qui aliquas tantum imperfectiones confitetur, de quibus dubitatur an pertingant ad venialia. Hoc tamen non admitterem saepe W, neque si ille posset materiam certam de vita anteacta praebere. — Caeterum, cum poenitens non dat materiam certam, non tenetur confessarius eam exquirere ut absolvat. Et casu quo exquisierit, et non repererit certam materiam, ait Sporer *», non tenetur absolvere sub conditione; cum poenitens tunc nullum jus certum habeat ad illam, quando non affert materiam certam aut saltem dubie necessariam.

F0''!''
qui confitetur
«er unur.
i m perle-

¹ Part 3, c*p. 5, n. 622, — Lib. 5, tr. 6, cap. 5, n. 7. — Gobat, tr 7, n. 451 et 452. · Diana, part. 4, tr. 3, resol. 53. ·

¹ Lib. 6, part. 2, n. 1797. — « De Poenit. qu. 4, punct. 3. num. 1.

Lessius, *Auctar.*, v. Confessarius, cas. 6: « Si dubitetur, inquit, potest illis dari bona precatio et benedictio, quae magni est aestimanda Nec est quod sacerdos hic se implicet aut vexet».

» Lugo, *disp.* 17, n. 22, loquitur de puero, de quo dubitatur an rationis usu polleat, et qui confitetur aliquod veniale, quem dicit absolvendum esse non solum in articulo mortis, sed etiam extra illud. Et quidem, quando urget praeceptum Ecclesiae « de confessione », non videri dubium quin sit absolvendus, si confiteatur aliquod mortale dubium, sed videri etiam absolvendum si solum veniale confessus sit.

1) Mazzotta, *loc. cit.*, v. Dico 2, absolvendos esse ait « tempore praecepti paschalis ».

x Scilicet absolvi posse sub conditione, saltem animo retenta, ut ait Laymann.

7 Sporer, *loc. cit.*, u 622, de hoc non loquitur, sed dicit posse et debere absolutionem dari sub conditione, quando poenitens affert sola dubia peccata in materia mortali, nec ullum certum explicare potest Sed *cap. 1*, h 56, dicit universaliter, non vero de pueris in specie « Si poenitens sola venialia dubia afferat, nullumque certum exponat, extra

saltem periculum mortis, non erit absolvendus, nec sub conditione quidem ».

») Mazzotta, *loc. cit.*, sententiam hanc ultimo loco affert; unde videtur eam amplecti.

n) Schildere male hic citatur a Croix; etenim, *tr. 6, cap. 5*, ? *n. 36*, v. *Extra illos casus*, scribit: « Quando puer non affert nisi peccata levissima venialia, praesertim sub dubio, et signa doloris sint dubia, difficile est dicere quod sub conditione absolvi possit, quando absolutio commode differri potest, cum sacramentum non possit sub conditione conferri sine justa causa ».

o) Lugo, *disp.* 17, n. 22, ita sane loquitur, sed tractat de tempore praecepti.

Scilicet solum semel in mense, ut ait S. Doctor in *Hom. apost.*, *tr. 16, u. 6*. Ceteroquin Bonacina addit etiam: « Melius tamen est in tali eventu curare ut poenitens aliquod anteactac vitae peccatum exprimat ».

91 Sporer, *part. 3, cap. 1, n. 56*, dicit absolvendum esse sub conditione, si necessitas imminet, et peccata sub dubio proposita sint gravia (nisi poenitens ex malitia nollet certa confiteri); si vero sint levia, extra periculum mortis non esse absolvendum, ne sub conditione quidem.

DUBIUM II.

Qualis contritio requiratur.

433. Vide quae habentur apud Busenbaum de Dolore et Proposito.

DE QUAESTIONIBUS AD DOLOREM PERTINENTIBUS.

434. *Quid sit poenitentia ut virtus; et quid, ut sacramentum.* — 435. *Qu. 1. An contritio consistat in dolore vel in detestatione.* — 436. *Qu. 2. Ex quo motivo elicienda sit contritio.* — 437. *Qu. 3. Quando obliget praeceptum contritionis.* - *Dub. 1. An obliget extra periculum mortis. Et an ejus dilatio sit speciale peccatum.* - *Dub. 2. An qui in articulo mortis confessus sit cum attritione teneatur deinde elicere contritionem.* - *Dub. 3. An praeceptum contritionis obliget in diebus festis.* — 438. *Qu. 4. An ad justificationem requirantur singulae contritiones ad singula peccata.* — 439. *Qu. 5. An in confessione requirantur explicite actus fidei et spei.* — 440. *Qu. 6. An in sacramento sufficiat attritio sine amore praedominante.* — 441. *An quaelibet contritio deleat peccatum extra sacramentum.* — 442. *Et an peccatum possit consistere cum caritate praedominante, si sit remissa. Solvuntur objectiones, ubi probatur amorem inchoatum includi in attritione.* — 443. *Qu. 7. An sufficiat attritio ex metu poenarum temporalium.* — 444. *Qu. 8. An sacramentum Poenitentiae possit esse aliquando validum et informe.* — 445. *Qu. 9. An dolor debeat praecedere ad confessionem.* — 446. *Qu. 10. Per quantum temporis actus doloris moraliter perseveret.* — 447. *Qu. 11. An poenitens debeat elicere actum doloris cum intentione confitendi.* — 448. *Qu. 12. An qui confitetur peccatum oblitum statim post absolutionem, teneatur novum elicere dolorem.* — 449. *Qu. 13. Quomodo eliciendus sit dolor in confessione venialium.* - *Dub. 1. An sit mortale confiteri venialia sine ullo dolore.* - *Dub. 2. An in confessione venialium sufficiat dolere de uno peccato sine alio.*

§n.

DE QUAESTIONIBUS AD PROPOSITUM.

450. *Qu. 1. An sufficiat propositum virtuale sive implicitum* — 451. *Qu. 2. Quae sint conditiones requisitae ad verum propositum.* - *Et sunt:* 1. *Ut sit firmum. Quid, si poenitens credat certo se relapsurum.* 2. *Ut sit universale. An requiratur universale propositum de mortalibus.* 3. *Ut sit efficax.* — 452. *Qu. 3. Quomodo se gerere debeat confessarius cum iis qui sunt in occasione peccandi.* - *Dub. 1. Quotuplex sit occasio, et quotuplex periculum peccandi. Et quae occasio vitari debeat.* — 453. *Dub. 2. An possit absolvi qui non vult amovere probabilem peccandi occasionem.* — 454. *Dub. 3. An qui est in occasione proxima voluntaria, possit semel vel iterum absolvi.* — 455. *Dub. 4. An possint absolvi qui sunt in occasione proxima necessaria. Praesertim causa suae artis vel officii.* — 456. *Sententia tenenda circa absolutionem his differendam.* — 457. *Dub. 5. An possit absolvi, qui in occasione necessaria, adhuc remediis adhibitis, eodem modo fuerit relapsus.* — 458. *Adnotatur doctrina s. Caroli Borromaei.* — 459. *Qu. 4. Quomodo se gerere debeat confessarius cum consuetudinariis ex intrinseca fragilitate; et quomodo cum recidivis. An recidivus possit pluries absolvi sine signis extraordinariis.* — 460. *Quae sint signa extraordinaria.* — 461. *Quae certitudo dispositionis poenitentis sufficiat ad eum absolvendum.* — 462. *An liceat differre absolutionem poenitenti disposito sine ejus consensu.* — 463. *An expediat vel ne saepius differre absolutionem.* — 464. *Cur potius differenda est absolutio iis qui sunt in occasione extrinseca, et non recidivis ex fragilitate intrinseca.*

qQidnIriliO'

^33. “ . Suppono quod *contritio* in com-
muni sit dolor ac detestatio peccati com-
missi, cum proposito emendandi; ut habet
« Tridentinum Ubi eam dividit in per-
fectaniam quae absolute sic dicitur; et

Perfecta
e^impcrfr

« in imperfectam, quae *attritio* dicitur. —
« *Perfecta* est quae elicitur ex motivo ca-
« ritatis propter Deum summe dilectum:
« et haec ex se sola mox justificat, etsi cum
« voto et ordine ad confessionem, quam

1 Scii. 14, de Poenit., cnp. 4.

« deinde facere teneris. *Imperfecta* est quae
« ex inferiore motivo, supernatural! tamen,
« concipitur.

Ad ucramentam
wffidt attritio.

« Resp. Ad sacramentum hoc sufficit
« et requiritur saltem attritio formalis, supernaturalis, efficax et universalis (re-
« spectu mortalium), concepta in ordine ad
« confessionem vel saltem absolutionem.
« — Est communis. Vide Bonacina¹ et
« scholasticos; ac colligitur ex Tridentino^{*}.

« Unde resolves:

« 1°. Non requiritur contritio existimata;
« mata; ut voluit Gabriel.

Quaenam non
«uffl-
dat.

« 2°. Non sufficit: 1° Attritio existimata
« tantum, licet inculpabiliter; quia vera
« attritio est pars essentialis. — 2°. Nec
« desiderium absolutionis sine affectu ad
« peccata: idque, etiamsi tantum confitearis venialia, ut habet sententia communis;
« contra Angles et quosdam alios, quos sequitur Tamburinius^o. Vide
« Diana[«].

« Unde peccat graviter qui etiam sola
« venialia, vel sola mortalia alias confessa
« sine omni formali dolore confitetur; quia
« non ponit materiam sacramenti, et saltem
« periculo sacrilegii se exponit. Ita card., de
« Lugo^{*}, etc. communiter. Vide Diana[·],
« Bonacina⁷. — Non tamen est necesse
« ut dolor se extendat ad omnia venialia
« quorum sibi poenitens est conscius. Suarez,
« Laymann, Lugo. — Immo notat
« Tamburinius⁸ satis esse de uno veniali
« dolore formaliter; etsi plurium sis con-

Quum Ij» dolor venia*
hum requiratur.

¹ De Poenit., qu. 5, sect. L punct. 3, n. 3. — · Se». 14, de Poenit., cap. 4. — *Gabr. Biti*, In 4, dist. 14, qu. 2. art. 1, coroll. 4 et seqq. — · Method. Confess., lib. 1, cap. 3, n. 1. — · Part. 9, tr. 9, resol. 31. — · Diip. 14, sect. 8. — · Part. 3, tr. 4, resol. 116; cfr. part. 9, locdL — · Dt Poenit., qu. 3, punct. 2. num. 8. — *Suar.*, de Poenit., diip, 20, sect. 6, n. 7. — *Laym.*, lib. 6, tr. 6, cap. 4, n. 19. — *Lu*o*, loc.

sciis, de quibus nec dolorem nec propositum emendandi habeas, sive ea confitearis sive non.

« 3°. Non absolvitur qui dolet, licet intensissime, tantum propter infamiam, damna aliasve poenas temporales praecise, etsi ex inculpabili ignorantia; quia non est dolor supernaturalis. Nec ignorantia aut bona fides potest supplere defectum essentialem. Bonacina⁹, etc. — Limitat tamen Reginaldus cum Tamburinio¹⁰, nisi doleas propter istas, ut a Deo inflictas vel infligendas.

« 4°. Ad attritionem non requiritur ulla intensio vel duratio temporis; ut vult Durandus^{b)}.

5°. « Etsi debeat esse de omnibus peccatis mortalibus, non requiruntur tamen singuli dolores de singulis, ut vult Angles[^], sed sufficit unus actus de omnibus simul sumptis, etiam oblitis. Ideoque peccat graviter, qui, sciens prudens, non atteritur universaliter de omnibus mortalibus nondum remissis. — Bonacina^{*)}, etc.

« 6°. Non sufficit dolere quod non doleas (ut habent Navarrus et Sà), nec velleitas non peccandi. Ratio utriusque: quia non est dolor de peccatis commissis, cum quo affectus ad ea stare potest. Henriquez, Vasquez, Bonacina⁷. — Ubi recte notat, cum actu quo quis dolet senor dolere de peccatis, plerumque conjunctum esse dolorem de peccatis, etsi poenitens eum non dignoscat.

Dobf p>
plet
nai
rale» «κ
non η. «iα

Non requiruntur m
guli dolores
de tirpli
peccant.

Non «af-
ficit doltr
quod not

dL, n. 118. — * Method, confess., lib. 1, cap. 3, η. 5 et b. — · Qu. 5, tect. 1. punct. 3, nura. 3 et 6. — *Ærg/w.*, lib. 6, n. 40. · w Loc. du cap. 1, n. IL — *Navar.*, Man., cap. 1, n. 20, L L; et n. 18. — Sa, v. *Contritio*, n. 5. — *Htnriq.*, lib. 4, cap. 26, num. 6, i. f.; cfr. cap. 24, num. 3. — *Vasq.*, qu. 92, art. 1, dub. 3, num. 6. — II Qu. 5, sect. L punct. 3, n. 7 et 9.

433. - a) Angles scilicet, *de Poenit.*, qu. 1, art. 4, diff. 2 et 7, negat requiri poenitentiam formalem ad venialis peccati remissionem.

b) Durandus nempe, *in 4, dist. 17, qu. 1, art. 3*, dicit attritionem praecedere justificationem natura et tempore, contritionem vero natura quidem praecedere justificationem, sed tempore simul esse.

ci Angles, *de Sacr. Poenit.*, qu. 2, de *Contrit.*, art. 2, diff. 6, conci. 3, ait debere esse tot contritiones < quot sunt confessionis actus », ut si quis uno actu plura peccata v. g. blasphemiae confiteatur « singulis actibus et non sin-

gulis peccatis singulae contritiones respondere debent Verum si confiteatur peccata singulatim ut singula peccata ejusdem speciei, tunc tenetur habere singulas singulorum peccatorum contritiones ».

d) Bonacina, *loc. cit.*, sect. 1, punct. 5, n. 1, negat requiri singulas contritiones ad singula peccata; et *punct. 6, n. 4*, dicit eum justificari qui unius peccati recordatur et de illo conteritur; sed subdit: « Tutius agere si non solum doleat de peccato cujus recordatur, verum etiam de aliis si forte commisit: sic enim eligit viam tutiorem et certiore ».

Dolor d« « 7°. Etsi dolor hie debeat esse sum-
nmam'ar « mus appretiative, ita ut nihil magis
prttutive t detesteris quam peccatum, malisque
« omnia mala huius mundi perpeti quam
« mortaliter contra Deum peccare; non
« tamen opus est, immo non expedit, par-
« ticulares facere collationes (v. g. mal-
« lem hoc vel illud malum subire quam
« mortaliter peccare): quia periculosae
« sunt ».

coiutio-
net pani-
«uret non
(iciendae).
Et hoc est commune apud omnes cum
S. Thoma. S. Bonaventura. etc., apud
Croix \ nempe, non expedire compara-
tionem explicitant inter peccatum et alia
mala, se determinando, potius quam pec-
catum, eligere haec mala in particulari:
et tanto minus eligere infernum, quia, se-
cundum praesentem Dei providentiam,
cum infernus sit destinatus iis qui sunt
firmati in peccato per aeternum odium
erga Deum, incongrue homo ad vitandum
peccatum eligeret infernum, in quo non
posset manere sine peccato.

Noien« « 8°. Qui non vult occasiones proximas
cilione- « peccandi a se amohn, vel non remittere
«c°\n”nCTt « ex animo, vel non restituere aut satis-
* fecere quibus debet; vel non habet for-
« male (licet probabiliter cum card. Lugo*,
« Laymann, Diana, aliqui dicant virtuale
« in contritione universali inclusum suffi-
« cere, saltem quando non occurrit cogi-
« tatio de peccatis vitandis) propositum
« peccata mortalia (quando talia confite-
* tur) vitandi efficax, id est, cum quo non
« possit consistere affectus actualis erga
« aliquod mortale: non est sufficienter
« attritus. Ratio, quia non est dolor et de-
« testatio efficax, quippe cum quo possit
« stare voluntas peccandi; nec is se ex
« toto corde convertit ad Deum, detestans
« peccatum super omne detestabile. Sua-
« rez, Fernandez, Laymann ', Diana4, etc.
* communiter. — Et licet sola venialia
« confitearis, teneris tamen, sicut dolorem,
« ita etiam propositum, saltem virtuale,
« circa illa habere. Card, de Lugo 6* et alii.

« 9°. Redire saepe cum eodem mortali,
non est certum indicium deesse attri-
tionem: etsi sit magna praesumptio, prae-
sertim in iis qui coguntur confiteri a
parentibus, magistris, etc.; item in iis
qui aliquoties moniti concubinam non
separant aut restitutionem non faciunt:
quibus proinde absolutio differenda est,
nisi id actu praestent. Quamquam pos-
sint esse alia signa veri doloris, v. gr.
si media praescripta sint adhibita, oc-
casiones vitatae, si numerus peccatorum
imminutus, si poenitens omnino asserat:
cui plerumque credi debet, cum ipse sit
sui accusator, defensor et testis. Qua in
re, opus est magna prudentia confes-
sarii, ne poenitentem severitate avertat,
neque etiam lenitate seducat, et peccet
pereatque cum illo. Suarez ., Sanchez ',
card, de Lugo . — Contra quorum alio-
rumque communem sententiam, docent
apud Diana Vivaldus et Joannes San-
cius ., posse toties quoties confitetur ab-
solvī, etiamsi nullus appareat profectus;
eo quod sine illo possit esse verum propo-
situm: sicut est in iis qui venialia semper
afferunt eadem. Verum id probare non
ausim» (ob damnatas ab Innocentio XI
repositiones 60 et 61); « nec videtur esse
par ratio. Vide Coninck 10, Diana n.

« 10°. Absolvendi sunt ii qui ex officio,
domo vel negotio, in quo propinquum £
peccati periculum imminet, discedere
nolunt, eo quod sine maxima difficultate
non possint, parati interim media prae-
scribenda adhibere. Ratio, quia occasio,
etiam propinqua, non necessitat ad pec-
catum, ideoque stare potest cum propo-
sito peccata vitandi. Nec refert quod
quis putet vel timeat se unum vel plura
peccata non vitaturum; quia propositum
est actus voluntatis; existimatio autem
illa est actus intellectus, qui ex illo pro-
posito, ob humanae voluntatis mutabi-
litate, non necessario consequitur. In-
terim qui certus est impossibile sibi esse

S. Thom, Suppi., qu. 3, art. I. ad 4. . «S. Bonav.,
in 4, dint. 16, part. I, art. 2, qu. 1. * 1 Lib. 6, part. 2,
num. 731. — ' Disp. 14, num. 52. — Laym., lib. 5, tr. 6,
cap. 4, num. 6. — Diana, part. 3, tr. 4, rei. 119. — Suar.,
disp. 4, »ect. 3; et diip. 20, sect. 4, num. X et 33. —
nantira de Moure. Exam., part. 3, cap. 6, 4, num. 2. —
1 Loc. cit., a num. 6. — . Loc. cit. — * Ditp. 14, sect. 8,
num. 1(»); et »ect. 9, num. 127. — . Ditp. 32, sect. 2. —

' Decal., lib. 2, cap. 32, num. 45; et lib. 3, cap. 5, a
num. 16. — 1 Ditp. 14, num. 166 et 169. — Diana, part. 1,
tr. 7, resol. 56; et part. 2, tract. 16, resol. 45. . Vivald.,
Candelabr. aor., tit. de Absolut., § Caxui episcopia reserv-
vati, num. 43 (a/, de Absolutione, num. 92). . Select,
diip. 9, n. 6; et diap. 10, num. 16. — H Diip. 3, dub. 14,
n. 130, i. f. — 11 Part. I, tr. 7, reaol. 56; et part. 2, tr. 16,
rewl. 45.

« in tali occasione peccata vitare, debet
« eam deserere, nisi velit perire D. — Ita
« Laymannl, card, de Lugo’.

Non re
quincurdo
ior lemitt-
“*

« n0. Non requiritur dolor sensibilis;
« sufficit enim intellectivus: qui, cum sit
« internus ac spiritualis, scrupulosi non
« facile debent angi, quasi sine dolore ac-
« cedant ad sacramentum, eo quod nullum
« sentiant.

refer «nd»
ad .aera
mentum.

* Is «IU” cogitans de confes-
« sione, attritionem elicit, non referens
« eam ad sacramentum, non potest sine
« novo dolore ad id accedere; quia pars
• debet referri ad compartem. Ita Suarez 3,
« Bonacina † — Contrarium tamen vide-
« tur docere card, de Lugo/A- quod non
« est improbable. Tamburinius5.

Dolor ve
quem attri-
tionem
non «ufficit.

« 13°. NOn sufficit ad sacramentum dolor
« qui sequitur absolutionem ; immo, secun-
« dum sententiam saltem tutiorem, quam
« docet Laymanne et Coninck, debet an-
« tecedere etiam confessionem (etsi con-
« trarium etiam probabiliter doceant Vas-
• quez, Filliuccius, Fagundez, card, de
« Lugo 7 et Gaspar Hurtadus -, apud Diana
« et Escobar*). — Unde poenitentes initio
« ad dolorem excitandi; aut, si post pecca-
« torum narrationem fiat, repetant verbo
• confessionem, dicendo se dolere de pec-
« catis expositis. Vide Laymann10.

Vuid de
eo qui pau-
io «me con

« 140 Probabile est, eum qui paulo ante
« confessus, iterum confitetur vel eadem
« peccata, vel quae exciderant, de qui-
« bus ante (explicite et in particulari)
• non doluit, non teneri elicere novum do-
« lorem <A Card, de Lugo Diana — Et
• consequenter potest moribundus propter
• periculum instantis mortis absolvi, au-

1 Lib. 5, tr. 6, cap. 4, n. 8 et 9. — • Diip. 14, n. 152. —
• Di*p, 20, iect. 4, n. 28, v. *Secundo est certum.* — 4 De
Poenit., qu. 3. punct. 2, n. 17. — 1 Method, confess., lib. I,
cap 2, num. X — • Loc. cit., num. 4. — *Coninck, disp.* 4,
dub. o. — His?., 9U 92, 2, num. 17; et qu. 84, art. L
dub. 3, n. 21. • *Fill.*, tr. 7, cap. 6, n. 158. - *Fagnnd.*, de
2- Eccl. praec., lib. 2, cap. 6, n. 10, • 1 Disp. 14, n. 13. •
• De Poenit., diip. 6, diff. 10. - *Diana*, part. 4, tract. 4.
reool. 19X • • Tract 7, exam. 4, num. 96 (edit Lugdun,

r)Ultimum assertum apud auctores citatos
loc. cit., non repentur.

i) Quin etiam Lugo, *disp. 14, n. 37*, post-
quam retulit opinionem quae requirit ut con-
tritio ad sacramentum referatur, concludit:
« Oppositum... videtur verum ».

<7 Quod tamen Diana, *part. 11, tr. 5*,

«dito tantum uno alterove peccato; et
• deinde si superstes maneat, auditis re-
« liquis, iterato absolvi in virtute doloris
« praecedentis. Tamburinius».

Hic plures occurrunt Quaestiones ma-
gnopere scitu necessariae ad praxim, tum
ad *dolorem*, tum ad *propositum* in con-
fessione requisitum, pertinentes. Unde di-
stincte de iis agere oportet.

§ I. - *De Quaestionibus circa Dolorem.*

434. - Ante omnia oportet advertere
quod *poenitentia* duplici sensu accipitur;
nempe ut virtus, et ut sacramentum. —
Ut *virtus* definitur: *Virtus tendens in de-
struc'ionem peccati in quantum est Dei
ojjensa, medio dolore et satisfactione.* —
Ut *sacramentum* vero definitur: *Sacra-
mentum consistens in actibus poenitentis,
et sacerdotis legitime absolventis in mo-
dum iudicii.*

Poenitentia quidem ut *virtus* fuit omni
tempore necessaria necessitate medu ad
salutem. — In lege autem evangelica, ut
sacramentum, est pariter necessitate me-
dii necessaria omnibus lapsis in mortale
post Baptismum, saltem in voto, si non
possit suscipi sacramentum in re.

435. - Quaeritur Γ. *An contritio con-
sistat m dolore vel in detestatione?*

Alii dicunt consistere in dolore qui prae-
supponat detestationem; ut Gonet13, etc.
apud Croix *. — Alii vero dicunt consistere
in detestatione quam sequitur dolor. Et
haec sententia est satis communis, et ve-
rior videtur cum Suarez 1#, Sporer ', Holz-
mann 7;ac Navarroe>,Cajetano, Reginaldo,

a. d.J. — w Lib. 5, tr. 6, cap. 4, num. 4. i. f. — 11 Diip. 14,
a num. 24. — n Part. 9. tr. 3, reaol. 5; part. 3, tr. 4,
resol. 115 (*al. 116*); part. 11, tr. 5, rem1. 21. — *Tambur.*,
Method. Confess., lib. 1, cap. 2, § 5. — “ Clyp., tract. 6,
de Poenit., disp. 7, num. 6.— 14 Lib. 6, part. 2, num. 667.
— u Diip. 4, sect. 1, num. 4 et 7. — M Part. 3, cap. 2,
num. 67. — M De Poenit., num. 493. — *Cajetan.*, tom. 1
opusc., tr. 4, qu. 1, v. *Quoad prtmum.* • *Regin.*, lib. 5,
num. 1 et 2.

resol. 21, admittit solum quando remanet phy-
sice vel moraliter idem dolor; et idem dicit
Lugo de casu quo peccata jam confessa ite-
rato confiteris.

435. - *1 Navarrus, *Man., cap. 1, n. 1*
et2,àmt: « Contritio est poenitudo voluntaria
cum dolore». Et «quoad suam essentiam pro-

p«r.

Vinus-

juxu i

tioconxiwt
n Joh,t

v «h »i
COMilit II
deteuxti.
***

Dolor et
detcitatio
In contri-
tione requi-
rantur.

Perfecta
con tritio
probabili-
ter est ex
motivo ca-
fairii attri-
buti divini.

Probabil-
liai est <<
»olo motivo
caritatis.

Gobat, etc., apud Croix 1; ex D. Thoma »,
ubi docet: *Exigitur... ad remissionem pec-
cati mortalis... ut... homo actualiter pecca-
tum mortale commissum detestetur.* Ratio,
quia non quidem dolor est causa detesta-
tionis, sed detestatio est causa doloris; et
dolor ideo est utilis, quia procedit a pec-
cati detestatione, quae principaliter est
abolitio culpaе, cum sit velle non peccasse.

Caeterum, ut recte dicunt Frassen
cum Vega et Holzm ann 4, Sporer 5, ac
Croix- cum Coninck, non dubitandum
quin in contritione utrumque requiratur,
tam dolor quam detestatio, et quod re-
vera in uno alterum exercite contineatur
Qui enim suum detestatur peccatum ne-
cessario de ipso dolet; et contra, qui de
peccato dolet illud necessario detestatur.

436. - Quaeritur 2°. *Ex quo motivo de-
beat elici actus perfectae contritionis?*

Prima sententia, quam tenent plures,
dicit posse elici ex motivo cujuscumque
attributi divini offensi, justitiae, sapien-
tiae, misericordiae, etc. Et merito hanc
probabilem putant Suarez et Lugo “λ —
Ratio, quia ille qui diligit divinam justi-
tiam vel misericordiam propter Deum,jam
Deum diligit, cum misericordia et justi-
tia divina sint ipse Deus. Ergo, qui dolet
de peccato ob Dei misericordiam vel ju-
stitiam offensam, non jam ex motivo con-
cupiscentiae, sed propter Deum dolet.

Secunda vero sententia, communis et
probabilior, quam tenent Suarez7, Vas-

Gobai, tr. 6, n. 38 et 99. • 1 Lib. 6, part. 2, n. 657. •
* 3 P., qu. 87, art. 1, corp. — • Tora. 10, tr. 1, diip. 2, art. 8,
iect. I, qu. 1, concii. 2, v. *Pete*». — 4 De Poenit., n. 492. —
• Part. 3, cap. 2, num. 64. — • Lib. 6, part. 2, num. 667. •
Coninck, diip. 1, n. 10. — 1 Diip. 4, iect. 2, n. 14. — • Qu. 85,
art. 2, dub. un., num. 45. — • Lib. 6, part. 2, num. 722. •
Arriaga, diip. 6. oect. 3. - *Dicast.*, de Poenit., diip. 2,
num. 112. — M Seas. 14, de Poenit., cap. 4. — 11 Tract. 6,
cap. 1, num. 34. — • De Poenit., qu. 5, iect. 1. punct. 2,

prie est poenitentia seu poenitudo, et actus
poenitendi seu nolendi peccasse».

b) Andreas Vega, *deJustif., lib.13,cap.25*,
prop. 10, contra asserit detestationem absque
ullo dolore aut tristitia sufficere ad justifica-
tionem; quamvis ut plurimum dolor sequatur
detestationem. Et ita etiam a Frassen citatur.

c) Etsi auctores citati (Vega excepto) re-
quirunt utrumque; non tamen omnes expli-
cite ajunt unum in altero exercite contineri.
436. - *) Suarez, *disp. 4, sect. 2, ft. 13*,
v.*Majus dubium* /Lugo, *disp.5,n.3et 4*, non

S. Al pt io mij, *Opera moralia.* — Tom. III,

quez- (qui vocat oppositam erroneam),
et Croix ’ cum Arriaga, Dicastillo et aliis
passim, docet contritionem debere omnino
procedere ex solo motivo caritatis, nempe
divinae bonitatis offensae, quatenus haec
complectitur omnes Dei perfectiones. —
Ratio, quia ex Tridentino10 requiritur ut
contritio sit caritate perfecta, id est infor-
mata; objectum autem caritatis (ut com-
muniter docent doctores, utque diximus
Lib. II, n. 24, v. *Objectum*) est Deus qua-
tenus est infinita bonitas, nempe radix et
aggregatio omnium perfectionum.

437. — Quaeritur 3°. *Quando obliget
praeceptum contritionis?*

Per se loquendo, certum est apud
omnes obligare in articulo mortis. — Vide
Salmant.11 et alios passim.

Per accidens vero, communiter dicunt
doctores obfligare T. Quando aliquis esset
in mortali, et deberet sacramenta mini-
strare!1 vel aliquod sacramentum vivorum
suscipere. Ita Bonacina 11 cum Vasquez,
Valentia et Filliuccio; ac Salmant.cum
Palao et Laymann, etc. communiter. —
2°. Quando quis graves pateretur tentatio-
nes, quas vitare non posse putaret, nisi
actum contritionis eliceret. Laymann et
Salmant.15 cum Cano, Palao, Filliuccio,
Medina, etc. — 3°. Quando quis tenetur
elicere actum caritatis erga Deum; tunc
enim, occurrente memoria peccati, tene-
tur suum peccatum detestari, ut recte ait
Holzm ann

num. 6. - *Vasq.*, qu. 86, art. 2, dub. 6, num. 7. • *Valent.*,
in 3 P., diip. 7, qu. 8, punct. 4, aiaert. 5. • *Fill.*, tr. 6,
cap. 8, num. 213. — " Tr. 6, cap. 1, num. 31. *Palans*,
tr. 23, punct. 3, n. 5. - *Laym.*, lib. 5, tr. 6, cap. 2, n. 4. —
14 Loc. cit. — “ Loc. dt., n. 32. • *Cano*, Relect. de Poenit.,
part. 4, post cond. 4, ad 4, v. *Ad testimonium vero
D. Gregarii.* • *Palaus*, loc. dt., num 5. • *Fill.*, loc. dt.,
num. 213. • *Joan. Medina*, tr. 1, de Poenit., qu. 6» v. *Ad
primum.*

de motivo cujuscumque *attributi divini* lo-
quuntur, sed de motivo quod petitur a virtute
quae non sit caritas, v. g. ex motivo justitiae,
ut ait Suarez; vel, ut ait Lugo, ex motivo obe-
dientiae, vel religionis, vel poenitentiae.

437. - a) Salmant, Palaus et Laymann
addunt « ex officio ».

*) Holzm ann, *de Poenit., num. 518*, dicit
in amore Dei super omnia virtualiter in-
cludi contritionem: «Siquidem amor Dei su-
per omnia est adeo perfectus et efficax, ut
ex vi illius moveretur homo ad formalem

1η«0»1>ρ«
seobhgxtm
<orte.

Qa*odo
oblige*
aedita*.

Dubitatur 1°. *Ab extra periculum mortis obliget unquam praeceptum contritionis, et ejus dilatio sit speciale peccatum?*

Obhnt *Prima* sententia affirmat: quam tenent Juenin ¹, Roncaglia¹, Antoine²; Concinal cum Cardenas, Witasse et Merbesio; item Alensis et Gabriel, apud Salmant.⁴ Probatur 1° ex illo: *Non tardes converti ad Dominum, et ne differas de die in diem: subito enim veniet ira illius.* (Eccli. v.). Probatur 2° ex praecepto caritatis, quod sine dubio obligat per se saepius in vita; ergo etiam saepius obligat praeceptum contritionis. — *Secunda* vero sententia negat. Et hanc tenent Navarrus ³, Bonacina⁷; item Cajetanus et Durandus, apud Palaum^{*}, qui probabilem putat.

juxt» a-
Hoi, non
obiirw.

Censeo autem has sententias facile Posse conciliari. — *Per se loquendo*, peccator differens poenitentiam extra periculum mortis, probabiliter non committit speciale peccatum: cum secunda sententia. Ratio, quia praecepta affirmativa, ut docet D. Thomas ³, debent habere tempus determinatum, in quo debeant impleri; nullibi autem constat quale tempus sit determinatum ad huic praecepto contritionis satisfaciendum. Unde idem S. Doctor ¹⁰ dixit impoenitentiam finalem non esse peccatum speciale, his verbis: *Impoenitentia, non quidem eo modo quo dicit permanentiam in peccato usque ad mortem..., sic non esset... speciale peccatum, sed quaedam peccati circumstantia, etc.* Id tamen sane intelligendum praeciso praecepto positivo: nam, ex praecepto annuae

confessionis ab Ecclesia praescriptae, quisque procul dubio tenetur ad poenitendum, saltem semel in anno. Hoc tamen est per se loquendo. — Sed *per accidens*, puto nullo modo excusari a mortali, qui existens in mortali, per notabile tempus differret poenitentiam. Tum quia peccaret contra praeceptum caritatis erga Deum, quod saltem pluries in anno quemcumque obstringit (juxta dicta *Lib. II*, n. 8.). Tum quia hic insuper peccaret contra caritatem erga seipsum, cum se exponeret proximo periculo novarum culparum, tentationibus succumbendo: ratio patet ex eo quod docet D. Thomas “ (quem sequuntur Gonet et Roncaglia), ubi ait: Sine gratia justificante, *quod diu maneat absque peccato mortali, esse non potest.* Unde et D. Gregorius¹¹ dixit: *Peccatum... quod* (citius) *poenitentia non diluit,... suo pondere mox ad aliud trahit.*

Quale autem sit hoc notabile tempus?

Valde doctores discrepant. Concina putat esse hebdomadam ^e. Idem videtur sentire Roncaglia, dicens esse spatium multorum dierum. — Sed Salmant.^u; Palaus¹⁴ cum Laymann⁵; et Elbel,^e cum Lugo, Henno^d, etc., putant excusari qui satisfacit confessioni annuali: et huic opinioni videtur adhaerere D. Thomas ¹A Sed ego non omnino acquiesco: spatium enim anni satis notabile mihi videtur, ut quis, per tantum temporis existens in mortali, possit vitare periculum in alia facile relabendi. Nec valet dicere quod Ecclesia pro omnibus indistincte determinaverit tempus

¹ Istit., de Poenit., qu. 3, cap. 2, coocL 4. qu. 1. — ² De Poenit., cap. 1, qu. 3, resp. 2. — ³ De Poenit., cap. 1, art. 1. qu. 4. — ⁴ « De Sacr. Poenit., lib. 1, dias. 1, cap. 7, a n. 5. Carden., die. 6, cap. 3, art. 2, a n. 52. — Witas., de Poenit., qu. 3, art. 2. i»en 4. — Merges., de Poenit., qu. 12, v. *Primum Umfiut*, l. f. — Ahns., part. 4, qu. 17, membr. 2, art. 2, § 2, Resol. — Gafr. Biel, in 4. dial. 14, qu. 3, art. 3, dub. 2. — Tr. 6, cap. 1, n. 46. — ⁵ Man., cap. 1, n. 27. — ⁶ Qu. 5, sect. 1, punct. 2. n. 5, v. *Dixi in.* — Cajetan., Sum., v, *Contritio*, § *Ttmfius auirm* — Durand., tn 4,

dist. 17, qu. 10, art. 1. — Tr. 23, punct. 3. n. 9. — ⁷ In 4, dist. 17, qu. 3, art. 1, quaestiunc. 4, sol. 4. — ⁸ 2* 2°, qu. 14, art. 2, corp. — ⁹ « 1° 2°, qu. 109, art. 8, corp. — Genet, Clymp., de Poenit., disp. 7, arc. 5, n. 117. — Roncaglia, de Poenit., cap. 1, qu. 8, resp. 2. — “ Moral., lib. 25, cap. 9, num. 22; ap. Migne, Patrol. lat., tom. 76, col. 334. — Concina, de Poenit., lib. I, diss. 1, cap. 7, n. 6. — Roncaglia, loc. cit., resp. 2. — ■ Tr. 6, cap. 1, n. 54 et 66. — ¹⁰ Tr. 23, punct. 3, n. 10. — Laym., lib. 6, tr. 6, cap. 2, n. 6. — ¹¹ Confer. 3, de Contrit., n. 54. — Lugo, de Poenit., disp. 7, n. 243.

detestationem peccatorum, si id menti occurreret ».

¹) Haec opinio < mihi videtur nimis rigida >, ait S. Doctor in *Hom. Apost.*, tr. 16, n. 10

O Henno, quidquid dicat Elbel, huic opinioni adversatur, scribens de *Poenit.*, disp. 4, qu. 5, concl. 3: < Non videtur excusandus a peccato gravi qui contritionem seu poeniten-

tiam differret ultra quatuor aut quinque menses a commisso peccato. » Et in *resp. ad obj. 1*, negat sequi non teneri saepius ad contritionem quam ad confessionem.

S. Thomas, in 4, dist. 17, qu. 3, art. 1, quaestiunc. 4, sol. 4, dicit hominem teneri ad propositum confitendi quoties tenetur ad contritionem, quia huic est annexum, « scilicet quando peccata memoriae occurrunt,

anni: nam Ecclesia hoc tempus solum determinavit ad obligationem confessionis, non autem poenitentiae.

Non nego tamen quod peccatores, praesertim rudis, ab hoc peccato dilatae poenitentiae ob inadvertentiam ut plurimum, imo fere semper excusari possunt.

Dubitatur 2°. *An qui in articulo mortis suscepit sacramentum Poenitentiae cum attritione* (supposito quod attritio sine caritate praedominante sit sufficiens dispositio, juxta dicenda n. 440.), *teneatur insuper elicere actum contritionis?*

Prima sententia affirmat. Et hanc tenent Suarez¹, Sanchez², Bonacina³, Concina⁴, Antoine⁵; et Valentia, Filliuccius, etc., apud Salmant.⁵ — Ratio, quia ex lege caritatis quilibet in articulo mortis tenetur tutiora quaerere remedia, ut ab omni periculo se liberet aeternae damnationis.

Secunda vero sententia negat. Et hanc tenent Lugo¹, Laymann⁸, Palaus⁹, Roncaglia¹⁰, Sporer¹¹, Holzmann¹², Escobar¹³; et Salmant.¹⁴ cum Coninck¹⁵, Becano, Salas, Fagundez, Turriano et aliis pluribus; valdeque probabilem putat Suarez¹⁶ — Ratio, quia, posito quod sit moraliter certa sententia, quod simplex attritio sufficiat in sacramento ad gratiam

consequendam, nullum in hoc adest morale periculum salutis: homo autem quocumque tempore, sive vitae sive mortis, non tenetur nisi ad eligenda media salutis tuta, non autem tutiora.

Utraque sententia est probabilis. — Sed prima omnino est consulenda; cum agatur de summo salutis negotio, cujus periculum est irreparabile¹⁷. Immo dico esse omnino sequendam ab eo qui esset in actuali articulo mortis: tunc enim quisque tenetur elicere actum caritatis (ut tenendum cum Suarez¹⁵, Holzmann¹⁴, et Sporer¹¹ cum Marchant, etc.), cui nemo potest satisfacere, si occurrente memoria peccati, ex eodem caritatis motivo peccatum non detestetur.

Dubitatur æ. *An in diebus festis obliget praeceptum contritionis?*

Affirmant Marsilius, Petrus Soto, etc., apud Salmant.¹⁸; quia observantia festi ideo instituta est, ut animae sanctificentur¹⁹. — Sed negant communiter Canus, Dominicus Soto, Armilla, Suarez, Vasquez, Bonacina, Reginaldus, etc., cum Salmant.¹⁸; quia finis praecepti non cadit sub praecepto. Vide dicta *Lib. III, n. 264*.

Dubitatur 4°. *An votum confessionis in contritione debeat esse explicitum?*

Select, diiput., part. 1, diip. 21, dub. 2. — “ Loc. du, n. 18. — M De Virtutib. theoi., num. 141. — « Tr. 2, in Dead., cap. 5, n. 35. • Petr. Marchant, Tribun., tom. 2, tr. 2, tit. 4, iect. I, qu. 2. — Marsil., in 4, qu. 12, an. 1, part. 5, dub. 3. • Petr. Soto, de Poenit., lect. 13, v. Additur ultimo. - “ Tr. 6, cap. 1, num. 49. — Canus, Relect. de Poenit., part. 4, coocl. 3. • Dom. Soto, in 4, dist. 17, qu. 2, art. 6, concl. 3. • Armil., v. Contritio, n. 2, i. L. • Suar., disp. 15, sect. 6, nom. 11, v. Verumtamsn. • Vasc., qu. 86. art. 2, dnb. 6, num. 4 et 5. • Bonac., de Poenit., qu. 5, sect. 1, punct. 2, num. 7. • Begin., lib. 5, num. 22. • Tract. 6, cap. 1, nom. 49.

1 Diip. 15, tect. 4, n. 18, v. ZXco /amrw. — • Decal., lib. 1, cap. 9, n. 84. — • De Poenit., qu. 5, sect. 1, punct. 2, n. 5, cum tr. de Legib., ditp. 3, qu. 4, punct. 2, n. 2. — • De Poenit., lib. 1, dii. 1, cap. 8, n. 5. — • De Poenit., cap. 1, art. 1, qu. 4, reip. 2. — Valant., in 3 P, diip. 7, qu. 8, punct. 4, v. Huc accedit. - Fili., tr. 6, cap. 8, n. 197. • Tr. 6, cap. 1, n. 35. — 1 Diip. 7, n. 263. — • Lib. 5, tr. 6, cap. 2, n. 7. — • Tr. 23, punct. 3, n. 3. — * De Poenit., cap. 1, qu. 4. — u Part. 3, cap. 2, num. 174. — “ De Poenit., n. 546. — u Lib. 14, n. 130. — M Loc. dt., n. 89. - Becan., de Sacram., cap. 85, qu. 7, n. 3. Salas, in 1. 2., tr. 8, iect. 10, n. 93. • Façund., àe 2. praec. Eccl., lib. 2, cap. 4, n. 13. • Turr.,

cum praecipue in periculo mortis existit, aut in aliquo articulo, in quo sine peccati remissione peccatum oporteat eum incurrere ».

/J Coninck, qui hic citatur a Salmant (ex cardinali de Lugo tamen, disp. 7, n. 262), oppositam sententiam tenet, disp. 3, n. 5 et 6, quae scilicet dicit teneri ad contritionem; nihilo minus refellit argumenta quibus alii eam probant, et concludit: « Ex quibus satis probabiliter concluditur talem, quantum potest, debere eniti ad dolorem omnino perfectum sive contritionem, ut saltem attritionem certo obtineat ».

e) Suarez, loc. cit., n. 17, priorem sententiam valde probabilem appellat

h) Et ita etiam videntur tenere plures ex

auctoribus citatis pro secunda sententia; ut Laymann, qui dicit valde suspectam esse attritionem, nisi homo conetur elicere contritionem; quod et SalmanL ajunt etiam n. 45. Quin etiam Palaus et Sporer tenent secundam sententiam speculative tantum; sed « regulariter », ait Palaus, « existimo te obligatum esse contritionem procurare ut saltem attritionem attingas ». — Et Sporer, pari. 3, cap. 2, n. 175: « Hanc sententiam [quae obligat ad contritionem].²⁰ tamquam practice tutiorem in praxi omnino sequendam, consulendam, et a confessoriis apud moribundos practicandam censeo ».

t) Marsilius sententiam hanc ut mitiorem agnoscit; Petrus de Soto, ut tutiorem.

Utraque probabilis; prima, consulenda;

Omnino sequenda in actuali articulo mortis.

Contritio non obtinet in diebus festis.

loadver-
tentia fere
Ktnper ex-
CUiat

Recipient
Poeniten-
tiam cum
attritione
in articulo
mortis:

Juxta a
lio, tenetur
insuper ad
contritio
nem.

Juxta a
lio, non te-
netur.

Peccati
remissio re-
quirit vo-
tum sacra-
menti.

Certum est ex Tridentino * peccata non remitti nisi ex voto sacramenti Poenitentiae.

Dubium est *an hoc votum explicite sit habendum.*

Juxta a-
requiri-
tur explici-
tum.

Probabi-
litate Si

Affirmant Canus A et Tournelyl; quia illa quae de necessitate medii sunt necessaria, explicite proponenda sunt ab eis quibus lex jam est manifestata. — Negant vero communiter et probabilius Bonacina, Gonet⁴; et Salmant. cum Scoto⁵, Suarez, Soto, Navarro, Alensi⁶, Adriano, Filliuccio, Medina et aliis. Ratio 1^a, quia ex ipso Tridentino habetur, votum hoc includi in contritione; dum ibi sic dicitur: *Reconciliationem* (quae per contritionem perfectam obtinetur) *ipsi contritioni, sine sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam.* Quod in alio includitur, implicitum est, non explicitum. Ratio 2^a, quia illi qui habet notitiam confessionis, non est necesse ut dum conte-

ritur confessionis recordetur, sed sufficit ut illam non excludat; ergo ad contritionem non est essenziale ad remissionem peccati quod votum confessionis sit explicitum.

438. - Quaeritur 4°. *An ad consequendam justificationem requirantur ad singula peccata singuli actus doloris?*

Affirmant Silvius⁷, et Angles⁸ apud Busenbaum (ut supra n. 433, ad 5.). — Alii autem, ut Sotus, Canus et Medina, apud Suarez, dixerunt saltem requiri unum actum doloris, qui detestetur omnia peccata distincte cognita.

Verum omnino tenendum oppositum cum sententia communi, quam tradunt Suarez T, Laymann⁹, Concina¹⁰, Juenin Cajetanus, Holzmann¹¹, Sporer¹², Croix et Elbell¹³ cum Scoto, Mastrio et aliis passim. Omnes hi docent, non esse quidem opus adhibere ad singula peccata singulos actus doloris (quod Cajetanus

¹ Set. 14^a de Poenit., cap. 4. — ² Pracle de Poenit., qu. 4, ar. 4. — ³ De Poenit., qu. 2, punct. 3. num. 8. — ⁴ Cyp., tr. 5, de Poenit., ditp. 1, n. 83. — ⁵ Tr. 6, cap. 2, n. 23. — ⁶ Suar., diip. 17, tect. 3, n. 9, v. *Contraria*. — ⁷ Sotus, in 4, diit. 14, qu. 1, art. 5, v. *Quodsi*. — ⁸ Navor., Man., cap. 1, n. 11. — ⁹ Adrian., in 4, de Sacram. Confess., qu. 1, v. *Ristat nunc...* ad 2. — ¹⁰ Fill., tr. 6, cap. 2, num. 49. — ¹¹ Trid., loc. cit. — ¹² Sotus, in 4, disc. 17, qu. 2, ortie. 3, concl. 3 et inferius. — ¹³ Canus, Relect. de Poenit., part. 3,

¹⁴ *Ultimum vero*, concl. 1 et 3. — ¹⁵ Joan. Medina, tr. 1, de Poenit., qu. 3, v. *Noto tamen*. — ¹⁶ Ditp. 4, sect. 6, n. 4. — ¹⁷ Loc. cit., n. 7 et ieqq. — ¹⁸ Lib. 5, tr. 6, cap. 4, num. 3. — ¹⁹ In 1^a 2^a, qu. 113, art. 5, ad 3; et in 3^a P., qu. 87, art. 1, ad 1 dub. — ²⁰ De Poenit., num. 499. — ²¹ Part. 3, cap. 2, n. 89 et teqq. — ²² Lib. 6, part. 2, n. 737. — ²³ Confer. 3, de Contrit., n. 79. — ²⁴ Scot., in 4, dñt. 15, qu. 1, § *Ex hoc patet* (n. 9). — ²⁵ Mastr., Theol. mor., diip. 21, num. 36. — ²⁶ Cajetan., in 3 P., qu. 87, art. 1, ad 1 dub.

J) Canus, *Relect. de Poenit., part. 5, concl. 3*, videtur utique favere huic opinioni; non tamen eandem absolute tuetur.

k) Alensis, *part. 4, qu. 18, membr. 2, art. 1*, v. *Ad hoc quod objicitur: quod si contritus*, negat votum confessionis debere esse explicitum, « si vehementia doloris sit causa, vel quia subito sit praeventus ». Secus vero, si non cogitet de confessione propter negligentiam vel occupationem circa alia. — Scotus autem et Joan. Medina hic ex Vasquez allegantur, *de Poenit., qu. 86, art. 2, dub. 1*, qui eos citat pro sententia docente aliquem quandoque justificari solo dilectionis actu, absque poenitentia et dolore formali, casu nempe quo memoriae peccata non occurrant. Et ita revera tenent Scotus, *in 4, dist. 14, qu. 1, art. 3*, v. *Ex his ad solutionem* (n. 17); et Medina, *CW. de Poenit., tr. 1, qu. 2*, v. *Quarto arguitur et seq.*; *qu. 5*, v. *Nec etiam videtur*; et *qu. 7*, v. *Corollarie sequitur*.

438. - Silvius, *Suppi., qu. 2, art. 6, concl. 1 et 3*, tenet secundam sententiam. Licet enim *concl. 1* scribat: « Ad justificationem regulariter et per se non sufficit contritio de universis peccatis generatim et confuse, sed

requiritur specialis et distincta singulorum peccatorum, tam quod numerum quam quoad spem; ita scilicet ut singula recogitari debeant, et de illis sic recogitatis formari una contritio ». At *concl. 3*, mentem suam explicat dicens: « Quamvis salubre consilium sit de singulis saltem speciebus peccatorum distinctos dolores concipere, non est tamen id necessarium; sed satis est ut, postquam peccator omnia et singula peccata sua juxta eorum species et numerum, quoad potest, collegerit, unam contritionem condpiat, quae feratur super omnia sigillatim recogitata ».

b) De Angles vide supra notam c, ad n. 433.

c) Concina, *de Poenit., lib. 1, diss. 1, cap. 9, n. 7*, scribit: « Contritio debet esse universalis, seu ad omnia peccata quae post maturum examen memoriae occurrunt se extendere debet. Et generatim de omnibus, etiam de iis quae, aut per oblivionem memoriae non occurrunt, aut per ignorantiam non cognoscuntur ». Et dat Gatechismum Romanum, ut ipse S. Alphonsus.

Juenin, *Comment. de Sacram. Poenit., qu. 4, cap. 2, art. 4, concl. 2*, potius adhaeret secundae sententiae.

dicit fore ridiculum), nec nequiri ut dolor referatur ad peccata distincte recogitata; sed sufficere de omnibus universaliter poenitere. — Et hanc sententiam D. Thomas (licet alibi contrarium, ut infra dicemus, videatur indicare), tamen in *Op. de Veritate*¹ expresse docet, sic dicens: *Omnia peccata conveniunt in aversione a Deo, ratione cujus gratiam impediunt; unde ad justificationem non requiritur quod in ipso justificationis momento aliquis de peccatis singulis cogitet; sed sufficit quod cogitet de hoc quod per culpam suam est aversus a Deo. Recogitatio autem singulorum peccatorum debet vel praecedere vel saltem sequi justificationem.* Intellige in ordine ad justificationem ut recte explicant Suarez, Croix et alii. — Idem docuit Catechismus Romanus*, ubi, quamvis antecederet hortetur ut peccator sua crimina singulim detestetur, tamen ibidem sic subdit: *Is enim (Deus), cum nostrae salutis cupidissimus sit, nullam moram adtribuendam nobis veniam interponit, sed peccatorem paterna caritate complectitur, simul atque ille se collegerit, et universe peccata sua detestatus, quae deinde alio tempore (si facultas erit) singula in memoriam reducere (id est ad confitendum) ac detestari in animo habeat, ad Dominum se converterit.*

Probatur
haec ten-
tentia.

Haec sententia probatur 1°. Ex illo: *Impietas impii non nocebit ei, in quacunque die conversus fuerit* (Ezech. xxxm). — Unde dixit S. Leo.: *Apud... (Deum) nullas patitur veniae moras vera conversio.* Et S. Joannes Chrysostomus.: *Deum quantulamcumque, quamlibet brevi tempore gestam, poenitentiam non respuere.*

Probatur 2°. Rationibus. *Ratio prima* est illa quam supra affert D. Thomas, nempe: cum peccata consistant in aversione a Deo, sufficit ad gratiam recuperandam ut peccator per unum contritionis actum convertatur ad Deum; si enim peccator per primam conversionem gratiam

non recuperaret, sequeretur quod eodem tempore ipse esset conversus et aversus. Praeterea, cum peccator per primum actum se convertit ad Deum, nihil ei obstat quin veniam saltem illius peccati consequatur: peccata autem mortalia nequeunt remitti unum sine alio; unde necesse est ut ad primum actum una simul omnia remittantur. — *Ratio secunda.* Quia magnis peccatoribus, qui habitualiter per multum temporis versati fuissent in peccatis, impossibile esset statim converti ad Deum; cum impossibile sit brevissimo tempore singula peccata detestari aut singula in memoriam revocare. Sed oppositum constat ex Scripturis: nam plures peccatores, etsi multis peccatis gravati, tamen subito justificati fuerunt; ita accidit Magdalenae, Latroni, Paulo, et praesertim Davidi, cui statim ac dixit: *Peccavi Domino*, respondit propheta: *Dominus quoque transtulit peccatum tuum.* (H. Reg. xn, 13). — *Ratio tertia.* Quia alias quisque a peccatis occultis non posset per dolorem universalem mundari; sed Tridentinum* docet oppositum, dicens: *Reliqua autem peccata quae diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eadem confessione iuclosa esse intelliguntur, pro quibus fideliter cum propheta dicimus: Ab occultis meis munda me, Domine.* Si ergo dolor universalis valet delere peccata occulta, cur non delebit etiam peccata non singulim detestata? — *Ratio quarta* et intrinseca est: quia (ut bene docet Pater Suarez) cum quis dolet de suis criminibus ex motivo universali, quod pugnat cum omni peccato, tunc virtualiter peccata sua singula detestatur; actus enim ille doloris ad omnia et singula se extendit. Et haec ratio est ejusdem D. Thomae*, ubi dicit: *In illo contritionis motu subitaneo, quamvis non actualiter distinctio... inveniri possit: tamen invenitur... secundum quod singula peccata ordinem habent ad illud, de quo in illa contritione generali contrito dolendum*

¹ Qa. 28, Art. 5, id 4, — *Suar.*, diap. 4, sect. 6, n. 14. — *Croix*, Hb. 6, part. 2, nam. 737. — · De Sacr. Poenit., n. 30. — · Epi<t 108, ad Theodorum, cap. 4; ap. Migne, Patrol. Ut., tom. 54, coi. 1018. — · Ad Theodor. lap<um,

Hb. I, nam. 6; cfr. Mtgne, Patrol, graeco lat., tom. 47, coi. 284. — · Se<. 14. de Poenit., cap. 5. — *Suar.*, disp. 4, sect. 6, nam. 9. — · In 4, dist 17, qu. 2, artic. 3. sol. 3, ad 2.

<9 Potius quam: In ordine *ad justificationem*, dicendum est: In ordine *ad confies-*

sionem, uti explicant auctores citati, et sensus postulare videtur.

occurrit, scilicet offensa Dei. Unde addit quod sicut qui aliquam communitatem diligit, virtute singulos diligit; ita qui dolet de omnibus peccatis, de singulis dolet.

Nec obstat illud quod dicit D. Thomas ubi quaerens utrum peccatum veniale possit remitti sine poenitentia, respondet: *Exigitur autem ad remissionem peccati mortalis perfectior poenitentia, ut scilicet homo actualiter peccatum mortale commissum detestetur quantum in ipso est, ut scilicet diligentiam adhibeat ad rememorandum singula peccata mortalia, ut singula detestetur.* Etenim sapienter Cajetanus explicat eo loco, quomodo intelligendus sit S. Doctor: *Hoc potest, inquit, dupliciter intelligi: vel quod... quot fuerunt peccata, tot oporteat esse detestationes..., et hoc est ridiculum asserere...; vel quod quodlibet peccatum terminet detestationem..., et hic est sensus litterae; ita quod sicut in confessione, dum peccator dicit, peccavi millies in fornicatione, iste unicus confessionis actus terminatur actualiter ad singulas mille fornicationum; ita quoad actus interiores, dum peccatori displicent mille fornicationes, actualiter detestatur singulas illo uno et eodem actu.* — Illud autem quod dicit D. Thomas: *Diligentiam adhibeat ad rememorandum singula peccata mortalia, ut singula detestetur,* necessario intelligi debet de rememoratione necessaria ad confessionem; nam non bene detestaretur peccata, qui illorum sigillatim non curaret reminisci ut ea confiteretur. Id enim patet ex alio textu ejusdem S. Doctoris supra allato, ubi, loquens de remissione peccatorum extra sacramentum, dicit: *Recogitatio autem singulorum... debet vel praecedere*

13 P., qu. 37, art. 1. corp. — *Cajtan.*, in diet. loc. — ‘ De Poenit., diM. I, cap. 9, num. 7, l. f. — ‘ Method. Confess., lib. 1, cap. 1. n. 5. — ‘ De Poenit., dias. 3, cap. 1, nam. 14. — ‘ Loc. dt., cap. 2, § 4, n. 29 et 30. — ‘ Is est *Gasp. Hurtad.*, de Poenit., disp. 6, diff. 8, ‘, *Addimus.*

439. - a) Torres scu Turrianus, in *2ant 2at, disp. 25, dub. 2*, loquitur de justificatione in universum, pro qua ait requiri aliquem actum fidei, nec satis esse fidem implicitam. — Et idem noto etiam in contraria sententia, scilicet sermonem esse de justificatione in universum apud Bonacina, Azor et Malderum. — Praeterea, Bonacina loquitur de solo actu

vel saltem sequi justificationem. Si igitur recogitatio singulorum peccatorum potest sequi justificationem, consequenter non est necessaria ad ipsorum remissionem; sed tantum ad confessionem, in qua singulatim cum detestatione peccata explicari debent.

Caeterum, bene advertit Pater Concina s consultum esse peccatorum deformitatem meditari, ut facilius detestationem concipiamus: exceptis tamen peccatis luxuriae, ut omnes admonent, ne eorum foetor maleficus animam inficiat. — Dicit autem Tamburinius § non esse inculcandum peccatori, ut specialiter doleat de peccato cui magis adhaeret, ne ex inductione ad illud magis detestandum, poenitentem periculo exponat ad illi magis adhaerendum. Sed merito ait Concina hanc doctrinam non esse sanam; quia poenitens qui majori passione afficitur erga aliquod peccatum, nisi inducatur ad specialem illius detestationem, remanente affectus radice, de facili ad vomitum redibit.

439. - Quaeritur 5°. *An ad consequendam gratiam in sacramento Poenitentiae, praeter dolorem requirantur etiam explicite actus fidei et spei?*

Affirmant Concina§, Hurtadus§, et Torres et alii; quia ex Tridentino peccatores se parant ad justificationem, *credentes vera esse quae divinitus revelata et promissa sunt..., fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore.* — Negant vero Bonacina †, Azor§; et Escobar § cum Filliuccio et Maldero; quia (ut dicunt) nulla sufficienti ratione probatur actus fidei et spei in confessione explicite requiri. — At ipse Escobar et Lugo*-|

— *Tridnt.*, sess. 6, de Justifie., cap. 6. — ‘ Disp. 3, de 1. praec. Decal., qu. 2, punct. 2, num. 9. — 1 Part. 1, lib. 8, cap. 7, qu. 6. — ‘ Lib. 14, num. 103. - *FUI.*, tr. 22, cap. 8, num. 256. - *MalcUr.*, de Fide, qu. 2, art. 7, v. *Sexto.*

fidei, sicut et Malderus et Azor; hic ultimus tamen dicit actum poenitentiae conjunctum esse cum actu spei. — Filliuccius denique de solo actu spei loquitur.

b) *Nescio* ubinam Escobar et Lugo id dicant; sed Escobar, *lib. 14, 105*, scribit peccatorem accedere ad Poenitentiae sacramentum « cum actu expresso contritionis; ergo etiam

Endk
déferai-
uira ne
cati media
ri.

recte dicunt (has sententias optime concijanci) Quod, cum quis accedit ad confessionem vere poenitens, necessario elicit explicite (non jam reflexe, sed quidem exercite) actus fidei et spei. Cum enim accedit ad recipiendam remissionem suorum peccatorum, procul dubio explicite etiam credit virtute sacramenti illa sibi remittenda; et explicite sperat per sacramentum Deum remissurum sibi peccata propter merita Christi.

440. - Quaeritur 6°. *An ad rite suscipiendum sacramentum Poenitentiae requiratur contritio; vel an sufficiat attritio?* — Certum et commune est apud DD., non requiri contritionem perfectam, sed sufficere attritionem.

Quaestio magna est: *An sufficiat attritio, sine amore inchoato qui oriatur ex caritate praedominante, quamvis remissa?*

Prima sententia negat; et hanc tenent Juenin’, Merbesius§, Morinus§, Habert†, Antoine§ et Concina* cum aliis. — Rationes hujus sententiae patebunt ex objectionibus ad secundam sententiam, quam sequimur.

Secunda sententia fere communis affirmat. Et hanc tenent Canus7, Gonet., Petrocorensis* (qui asserit illustriores ex antiquis theologis huic adhaesisse), Tournely10, Frassen11, Wigandt18; Cabassutius 18 cum Valentia, Viguerio, Toletto et Navarro; Suarez ’4, Laymann §, Abelly18 (cum communi, ut ait), Lugo17 (qui dicit

1 Instil., de Poenit., qu. 3, cap. 4, art. 2, § 1 et 2. — ‘ De Poenit., qu. 10, consec. 2 et X — ‘ De Disdpl. in admin. S. Poenit., lib. 8, cap. 4. — «De Poenit., cap. 8, § 4. — » De Poenit., cap. 1, art. 1, qu. 6, resp. 2. — ‘ De Poenit., dis. 2, Praeloq., n. 1; cfr. cap. 7, § 2 et seqq.; et cap. 8, n. 2 et § seqq. — ‘ Relect. de Poenit., part. 6, v. *Triude ftiam.* — ‘ Man., tr. 5, cap. 4, § 4. — ‘ De Poenit., cap. 6, qu. 2 et 3. — ‘ PraelecL de Poenit., qu. 8, art. 3, cond. 1 et 2. — 11 Tom. 10, tr. 1, disp. 2, art. 3, sect. 1, qu. 4, concl. 3. — “ Tr. 13, n. 45. resp. 4 et 5. — n Theor. et Prax. juris. Hb. 3, cap. 9, num. 6 et seqq. - Pie/rw/., in 3 P., disp. 7, qu. 8, punct. 2. ‘ . *Mihi primwm*, et v. *Si igitur ex; ctr.* punct. 1. ‘ *Viguer.*, Instil., cap. 16, § 4, ver. 10. - *Totet.*, lib. 8. cap. 4, num. 4; cfr. cap. 10,

cum actu fidei et spei implicito accedit in illo actu expresso contritionis contento ». Et hoc satis esse ait, ut sacramentum non solum sit validum, sed etiam formatum ac fructuosum ». Et w. 103: « Certe, inquit, quando tenetur quis gratiam amissam recuperare, lenctur actum fidei et spei explicitum vel im-

contrariam post Tridentinum non esse amplius probabilem), Palaus18, Bonacina ’’, Anacletus *, Holzmann n (qui vocat moraliter certam), Roncaglia ‘‘, Elbel B, Salmant. **, Viva ‘‘ et Croix88 cum aliis innumeris. Hi dicunt sufficere attritionem, quae oriatur ex motivo honesto et supernaturali: nempe ex metu gehennae aut amissionis aeternae beatitudinis, aut ex consideratione turpitudinis peccati lumine fidei cognitae, non sine tamen aliquo initiali Dei amore, absque eo quod sit praedominans. — Huic sententiae aperte favet D. Thomas r, ubi, postquam dixit quod per solam contritionem dimittitur peccatum antequam absolvatur, addit: *Quandoque contingit quod aliqui, non perfecte contriti, virtute clavium gratiam contritionis consequuntur.* Distinguit ergo S. Doctor, prout pariter distinguit Tridentinum (ut mox videbimus), inter contritionem perfectam, quae extra sacramentum justificat; et imperfectam, quae justificat in sacramento: et haec non alia quidem debet intelligi quam *attritio*, sicut inteUigitur et appellatur a Tridentino.

Probatur Γ. Ex eodem Tridentino ‘‘, ubi sic dicitur: *Docet praeterea, etsi contritionem hanc aliquando caritate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare priusquam hoc sacramentum actu suscipiatur: ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni, sine sacramenti voto, quod in illa includitur, non*

n. 5. v. *Tertius casus.*, ‘ *New.*, Man., cap. 1, n. 35. — u Disp. 5, sect. 1 et 2; disp. 15, sect. 4, n. 13; disp. 20, sect. 1, n. 10 et seqq. — ‘ Lib. 5, tr. 6, cap. 2. num. 2; cfr. cap. 1, n. 9. — ” De Poenit., sect. 10, n. 2, 6 et 7. — 11 Disp. 7, num. 273; cfr. disp. 5, num 130 et seqq, usque ad 143. — “ Tr. 23, punct. 7, n. 1 et 2. — Disp. 5, de Poenit., qu. 5, sect. 1, punct 3. n. 3, 4 et 11. — ” Tr. 14, dist. 6, n. 41, 42 et 47. — ■ De Poenit., n. 535 et 537. — ■ De Contrit., cap. 2, qu. 1; cfr. cap 1, qa. 1, resp. 2. — - Confer. 3. de Contrit., n. 60; cfr. n. 58. — * Tr. 6, cap. 1, num. 22; cfr n. 16 et 17. — - De Poenit., qu. 3, art. 2, n. 7; cfr. n. 1 et seqq. — ” Lib. 6» part. 2, n. 873 et seqq. — .. Quodlib. 4, art. 10, corp. — - Sesi. 14, de Poenit., cap. 4.

Probatur
ex Tridenti-
no.

esse adscribendam. Illam vero contritionem imperfectam quae attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennae et poenarum metu communiter concipitur, si voluntatem peccandi excludat cum spe veniae: declarat non solum non facere hominem hypocritam et magis peccatorem, verum etiam donum Dei esse et Spiritus S. impulsus, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum moventis, quo poenitens adjutus, viam sibi ad justitiam parat. Et quamvis sine sacramento Poenitentiae per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in sacramento Poenitentiae impetrandam disponit.

Objection. Objiciunt adversarii quod concilium (ut refert card. Pallavicini) post magnam disceptationem delevit verbum *sufficit*, antea in decreto positum, et substituit verbum *disponit*. Ideo dicunt attritionem sine caritate disponere quidem, sed non sufficere ad gratiam in sacramento suscipiendam.

Tridentini ^{nnm} Sed respondetur primo cum Gonet quod *ud disponit idem significat ac *sufficit*. Nam ea dispositio non potest intelligi de dispositione remota; cum attritio etiam sine sacramento, quatenus est Dei donum, remote quidem disponat ad gratiam (sicut disposuit Ninivitas ad impetrandam remissionem poenae, ut dicit concilium): ergo necessario intelligenda est de dispositione proxima ad gratiam in sacramento recipiendam. Et hoc patet, ut recte advertit auctor theologiae pro usu seminarii Petrocorensis, ex illis verbis ut supra: *Et quamvis sine sacramento per se ad justificationem perducere nequeat, etc.* Ergo cum sacramento bene perducit: alias, si concilium intellexisset de sola dispositione remota, incongruenter et inepte protulisset quod attritio, quamvis sine sacramento nequeat justificare, tamen cum sacramento ad justificandum disponit; sed potius dicere debuisset quod attritio, licet sine sacramento non disponat ad gratiam impetrandam,

Pallavic. Hiltor. cond! Trid., tib. 12, ap. 10, n. 26 et 32. — 1 De Poenit., ap. 5. qu. 2, v. *Harum doctrinam,*

disponit tamen cum sacramento. Verum patet Tridentinum hic loqui de dispositione proxima, dum distinguit duplicem dispositionem ad gratiam recipiendam: unam extra sacramentum, quae est contritio perfecta, et de qua prius meminit; et aliam in sacramento, quae est attritio, et de qua posterius loquitur. Si ergo concilium assignat contritionem perfectam ut proximam dispositionem ad gratiae consecutionem extra sacramentum, pariter assignat hic attritionem pro dispositione proxima ad gratiam in sacramento obtinendam. — Praeterea, concilium distinguit inter attritionem *extra* sacramentum, et hanc dicit esse donum Spiritus Sancti viamque parare ad justitiam, ac consequenter esse dispositionem remotam ad gratiam (sicut est quivis actus bonus), licet non sufficiat ad justificationem; et inter attritionem *intra* sacramentum, et hanc vocat dispositionem ad gratiam in sacramento recipiendam: ergo hanc supponit dispositionem proximam, alias inutiliter distinxisset. Praeterea, contritionem, quae est animi dolor ac detestatio de peccato commisso, Tridentinum dicit esse materiam vel quasi materiam hujus sacramenti. Deinde, licet hanc contritionem in perfectam et imperfectam dividat; attamen cum utrique competat contritionis definitio, et utramque ut materiam assignet, sequitur quod etiam contritio imperfecta proxime disponat ad gratiam consequendam.

Id confirmatur patenter ab eodem concilio, ubi post relata verba statim subditur: *Quamobrem falso quidam calumniantur catholicos scriptores, quasi tradiderint, sacramentum Poenitentiae absque bono motu suscipientium gratiam conferre.* — Nequaquam autem haeretici calumniabantur scriptores catholicos illos qui dicebant sacramentum Poenitentiae gratiam conferre contritis; sed eos tantum qui dicebant conferre attritis, eo quod ajebant hos poenitentes non carere bono motu ac sufficienti dispositione ad gratiam in

et v. *Videant qui hoc opponunt.* — *THdnl.*, na. 14. de Poenitentia, cap. 4.

440. — *) Gonet, *Man. t. tr. 5, cap. 4, ^4*, aperte hoc significat, cum dicit attritionem

sufficere, et addit Trident, idem videri sentire, citans postea textum Trid. relatum.

sacramento impetrandam. Sic enim Lutherus loquebatur (apud Frassen ¹): *Tristitia ob foeditatem peccatorum, amissionem aeternae beatitudinis, etc., facit hypocritam, imo magis peccatorem; et tales indigne absolvuntur*. Et deinde ibidem improbabat eos *quivocant attritionem hanc proxime disponentem ad contritionem*. Verum sancta synodus declarat falso his scriptoribus ab haereticis calumniam inferri: ergo horum sententiam concilium consequenter, aperte ab illorum calumniis vindicando, approbavit. — Hinc testatur noster SS. Papa Benedictus XIV ², post Tridentinum omnes scholas nostram sententiam plausu excepisse. Quapropter, non immerito Cardenas, Salmant., Viva; et Croix cum Tanner, Coninck, Praeposito, Prado, Salas % Suarez, Lessio, Raynaud, Palao, Sporer, Filliuccio et aliis, eam vocant moraliter certam; et oppositam, post concilium dicunt omnem probabilitatem amisisse.

Hic autem advertendum quod Alexander VII, die 5 Maji 1667, prohibuit sub excommunicatione Sedi Apostolicae reservata, ne quis audeat *alicujus theologiae censurae alteriusve injuriae aut contumeliae nota taxare alteram sententiam: sive negantem necessitatem aliqualem dilectionis Dei in... attritione ex metu gehennae concepta, quae hodie inter scholasticos communior videtur; sive asserentem dictae dilectionis necessitatem*. — Hoc tamen decreto non prohibetur quominus patroni alterutrius sententiae vocent suam veram sive certam: imo dicunt Lugo³, Cardenas⁴; Croix⁸ cum Hurtado; Viva⁸ et Holzmann T, non prohiberi quin opposita possit dici improbabilis et falsa; quia improbabilitas et falsitas non sunt censurae theologiae. — Praeterquam quod

Lulkrr., Sermo 2 de Poenit. (ubi textui non parum quoad verba discrepat). · 1 Tom. 10, tr. I, diip. 2, art. 3, sect. I, qu. 4, cond. 8. v. *Dtmqut.* — · De Synodo, lib. 7, cap. 13. n. 6 et 7. — *CartUn.*, dis 2, n. 61. — *Salmant.*, tr. 6, cap. 1, n. 42. — *Viva*, Quaest. prodrom. ad propos. damn., num. 20. — *Croix*, lib. 6, part. 2, n. 873 et seqq. · *Tann.*, disp. 6, qu. 6, n. 66, 75 et 78. · *Coninck*, disp. 3, n. 5; et qu. 62, num. 33, i. l. · *Pratpos.*, de Sacr. Poenit., qu. 2, dab. 5, num. 56. · *Prado*, disp. scholast. et mor. de Poenit., qu. 3, dub. 2, § 3 et 4. · *Suar.*, disp. 20, sect. I.

Pontifex, dicendo sententiam negantem dilectionis necessitatem in attritione esse communiorem inter scholasticos, videtur (ut apposite advertit Pater Viva⁸) quod non solum illam toleravit, sed etiam quodammodo approbavit, saltem magnum pondus ipsi utique tribuit. Cum enim ageretur de sententia quae pertinet ad valorem sacramenti, et testetur Alexander scholasticos eam communius excepisse; consequenter testatur in scholis ipsam communius haberi pro moraliter certa; neminem enim latet in materia sacramentorum illicitum esse sequi opinionem quae non sit vel tutior vel moraliter certa. Saltem Pontifex, si aliter intendisset, id simpliciter asserendo, magnam dedisset ansam errandi in re tam gravi et ad praxim spectante, prout est materia proxima hujus sacramenti, unde tot animarum pendet salus.

Probatur 2°. Ratione, quia sacramenta id quidem efficiunt, et actu efficiunt, quod significant. Cum autem hoc sacramentum ex Christi institutione sit sacramentum *mortuorum*, et per se primam valeat conferre gratiam, oportet (ut docet D. Thomas⁸) ut sacerdos, poenitentem absolvens, ostendat illum absolutum non solum significative, sed etiam effective, id est ut, ipso proferente formam absolutionis, verba illa non solum significant, sed etiam efficiant remissionem peccati. Hinc dicimus quod si attritio ad remissionem non sufficeret, et requireretur contritio, quae extra sacramentum hominem justificat, omnes poenitentes deberent justificati accedere ad hoc sacramentum. — Nec valet dicere quod, etiamsi poenitentes semper justificati accederent, semper vi clavium peccata remitterentur; cum doceat Tridentinum contritionem caritate perfectam

n. 10 et 13. · *Ltss.*, Addit. ad S. Thom., qa. 1, dab. 5. · *Rayn.*, Heteroclita spiritual., sect. 1, punct. 3, nam. 21. · *Palao*, tr. 23, punct. 7, num. 1. · *Spor.*, part. 3, cap. 2, num. 272. · *Fill.*, tr. 7, cap. 6, num. 144. — · De Fide, diip. 20; num. IN. — · *Cris.*, disp. 9, n. 297. — · *Lib.* 1, num. 199; dr. lib. 6, part. 2, n. 875. · *Prtr. Murtad.*, in 2^{ca} 2^{ca}, de Fide, diip. 81, § 46. — · In prop. 15 Alex. VID, num. 33, in fine. — · De Poenit., num. 542, v. *Dixi.* — · la propos. 15 Alex. VIII, num. 33. — · 3 P., qa. 84, art. 3, ad 5.

Probator
ratione.

*) Salas, *tn 1^{ca}. 2at, tr. 8, sect. 10, n. 93*, dicit: «Si veropoenitens arbitretur attritionem

illam esse contritionem, vel esse certam dispositionem ad gratiam, ut ego cum aliis sentio».

non justificare sine sacramenti voto (intelligere explicito vel implicito). Nam respondetur quod si hoc esset, nunquam velificaretur sacramentum Poenitentiae actu efficere quod significat, scilicet absolutionem peccatorum. Praeterea respondetur ex can. *Sipresbyter 12* et can. *Agnovimus 13, cans. 26, qu. 6*, quod Julius et Coelestinus Papae dicunt, sacerdotem negantem absolutionem morienti eam postulanti causam esse illius damnationis; ergo supponunt Pontifices quod, esto moriens haberet votum sacramenti, et dispositus esset ad absolutionem, tamen ob ejus negationem damnaretur: ergo absolutio actu peccata remittit.

Objectio
Adversario-
rum.

441. - Hoc non quidem negant ipsimet adversarii. — Sed dicunt (et signanter Silvius ¹) quod peccatum extra sacramentum remittitur tantum per contritionem perfectam, nempe quae oritur ex caritate intensa; non autem per contritionem quae oritur ex caritate remissa, sive per attritionem ortam ex amore inchoato, qui, licet sit praedominans, sit tamen remissus βλ

Respon-
detur: dolor
ex caritate
predomi-
nante justi-
ficat extra
sacramen-
tum.

Sed respondetur quod omnis dolor qui oritur ex caritate praedominante est contritio justificans hominem extra sacramentum; ut communiter docent DD. citati, ex D. Thoma, qui pluribus in locis id non obscure docet. Etenim* sic ait: *Contritio (ut saepe dictum est) habet duplicem dolorem. Unum rationis, qui est displicentia peccati commissi: et hic potest esse parvus adeo quod non sufficiat ad rationem contritionis, ut si minus displiceret ei peccatum, quam debeat displicere separatio a fine; sicut etiam amor potest esse ita remissus, quod non sufficit ad rationem caritatis. Alium dolorem habet in sensu: et parvitas hujus non impedit rationem contritionis; quia non se habet essentialiter ad contritionem, sed quasi ex accidenti ei adjungitur; et iterum non est m*

potentia nostra. Deinde sic concludit: *Sic ergo dicendum quod quautumcumque parvus sit dolor, dummodo ad contritionis rationem sufficiat, omnem culpam delet*. — Ergo, ex D. Thoma, ille cui displicet separatio a fine jam habet contritionem sufficientem ad peccatum delendum; ille autem qui habet contritionem ortam ex caritate praedominante, jam ei magis displicet peccatum, quia est separatio a fine; ergo jam hic consequitur remissionem peccati.

Nec valet dicere quod S. Doctor loquatur hic de dolore requisito in sacramento Poenitentiae. — Quamvis enim hic loquatur de partibus hujus sacramenti; tamen, loquendo de contritione, generaliter de ipsa loquitur tamquam virtute, prout faciunt auctores, qui agendo de dolore requisito ad sacramentum Poenitentiae, agunt etiam de contritione in genere. Unde S. Thomas ibi proponit quaestionem: *Utrum parva contritio sit sufficiens ad deletionem magnorum peccatorum?* Et inde resolvit: *Quaelibet contritio est gratia gratum faciente informata; ergo, quautumcumque sit parva, delet omnem culpam*. Nullum hic neque in toto articulo verbum facit S. Doctor de sacramento Poenitentiae; cur ergo ipsius doctrina est restringenda ad contritionem in sacramento? — Deinde, quod ipse loquatur de contritione in genere, patet ex quaestionibus quas antecederet proponit, nempe: *An contritio sit dolor pro peccatis assumptus cum proposito confitendi? An sit actus virtutis? An contritio debeat esse de peccato originali? An lota vita sit tempus contritionis? An in alia vita animae conterantur de peccatis?* Subjecta horum Dubiorum reduci quidem non possunt ad contritionem uti materiam sacramenti.

Praeterea, quod S. Thomas fuerit pro hac sententia, nempe quod omnis contri-

* In Suppi. D. Thom., qu. 5, art. 1, v. *Responso verier fuit*, (edit. Antverpien. 1622). — ¹ Suppi., qu. 5, art. 3. —

S. Thom., Suppi., qu. 5, Art. 3; qu. 1, art. 1 et 2; qu. 2, art. 2; qu. 4, Art. 1 et 3.

441. - Silvius, in citata editione de tali imperfecta, sed vera contritione, dicit: «Potest aliquando habere conjunctam remissionem peccatorum sine sacramento re suscepto; sed id neque est ordinarium, neque admodum frequens; ignotum autem esse arbitramur, quando

id fiat». De illa autem contritione perfecta «quae est valde acris, vehemens et incensa», dicit: «Non raro habet conjunctam illam remissionem». Et solum de contritione perfecta «quae informatur caritate diffusa in cordibus per Spiritum Sanctum», dicit: «Omnis per-

tio deleat peccatum extra sacramentum, patet ex illo quod dicit ', ubi: *Si...displiceret ei illud peccatum, quia est contra Deum super omnia dilectum: quod requiritur ad rationem verae poenitentiae*. Item, ex textu supra allato *, ubi (ut retulimus) ait *quod per solam contritionem dimittitur peccatum..., sed si, antequam absolvatur, habeat hoc sacramentum in voto..., jam virtus clavium operatur in ipso, et consequitur remissionem culpae*.

Ergo, semper ac loquitur S. Doctor absolute de dolore qui ad rationem contritionis pertingit, semper intelligit per ipsum remitti peccatum extra sacramentum.

exPTridènr
uno. ' "

Quod autem quaevis contritio orta ex caritate praedominante, licet remissa, deleat peccatum, probatur 1°. ex Tridentino⁸, ubi dicitur: *Etsi contritionem hanc aliquando caritate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc sacramentum actu suscipiatur, etc.* Ergo dolor caritate perfectus jam peccatorem justificat ante susceptionem sacramenti. — Adversarii tamen legunt contritionem, non *caritate perfectam*, sed *caritatem perfectam*; ex quo inferunt concilium loqui de caritate intensa. Sed ego et Petrocorensis, Frassen ac Lugo, legimus in pluribus exemplaribus *a) caritate perfectam*. Et sic verosimilius legendum videtur: nam *to perfectam* respicit proprie, non caritatem, sed contritionem; cum hic dividat concilium contritionem in perfectam et imperfectam, prout legenti patet. Immo, esto *to perfectam* respiceret caritatem, non sequitur quod concilium ad justificationem extra sacramentum requirat caritatem intensam; nam caritas praedominans, adhuc remissa, etiam est perfecta caritas, quamvis intensa sit perfectior; perfectio enim aut imperfectio caritatis (ut bene ait Tournely⁴) non sumitur ex intensione aut remissione, sed

¹ 3 P., qa. 86, art. 3, corp. — ' Qaodlib. 4, art. 10, corp. — ' Seas. 14, de Poenit., cap. 4. — *Pttroc.*, cap. 5, qa. 3, v. *At tuques*. — *Frassen*, tom. 10, tr. 1, disp. 2, art. 3, sect. 1, qu. 4, v. *Non denique*, ante concl. 1. —

ex motivo a quo oritur: hinc perfecta caritas est quae oritur ex motivo bonitatis Dei, imperfecta autem ex motivo boni a Deo consequendi. Ergo, si concilium dixisset *caritatem*, non *caritate*, utique vocasset *caritatem perfectam* ad distinctionem imperfectae sive inchoatae, quae (ut infra dicemus) non pertingit ad caritatem praedominantem. — Hinc facultas Parisiensis anno 1560, ut refert Toumejy *, damnavit hanc propositionem: *Per contritionem, non adhibito realiter sacramento..., non dimittitur peccatum extra casum martyrii aut necessitatis*. Itera clerus Gallicanus, in comitiis generalibus anno 1700, apud eundem Tournely *, declaravit: *Haec duo ex s. synodo Tridentina monenda et docenda esse: primum, ne quis putet, in... sacramento requiri ut praeviam, contritionem illam quae sit caritate perfecta, et quae cum voto sacramenti antequam actu suscipiatur, hominem Deo reconciliat*. — Item eadem facultas Parisiensis anno 1638, notavit censura librum cujusdam Claudii Seguenot, dicens: *Quae tradit auctor de attritionis insufficientia, et contritionis ex perfecta caritate absoluta necessitate ad recipiendum sacramentum Poenitentiae, et quae addit... de absolutione, quod nihil aliud sit quam declaratio... peccati jam remissi. damnavit... facultas, et censuit has propositiones esse... praxi Ecclesiae contrarias, efficaciae sacramenti Poenitentiae imminutivas, et insuper temerarias et erroneas*. Ut autem notat Tournely ', praedictus auctor non jam loquebatur de contritione intensa, sed tantum de remissa ex motivo caritatis, cum hanc distingueret a dolore ex motivo gehennae.

Quod autem omnis contritio deleat peccata, probatur 2°: quia actus contritionis est formalis actus caritatis erga Deum, sive intrinsece conjunctus cum caritate; ut communiter docent Salmant.' cum

Probator
“nuitu*
Di”

de Poenit., diip. 5, num. 102 et 124. — « Praelect., de Poenit., qu. 4, art. 1, concl. 2. — » Loc. cit., art. 2, concl. — ' Loc. dt., artic. 3, concl. — ' Loc. dt., qu. 4, an. 3, concl. — ' Tr. 6, cap. 1, n. 13.

fecta contritio habet conjunctam remissionem peccatorum, quia caritas infusa non comparatur secum aliquod peccatum mortale».

442. - o) Scilicet in textu Tridentini, quem auctores isti referunt, legitur: *caritate perfectam*.

S. Bonaventura, Scoto, Paludano, Alensi, etc.; et Croix ' cum Lugo, Aversa, Bosco et Gormaz, ex D. Thoma . — Nec videtur id posse dubitari; nam peregre loquitur Pater Frassen ., dicens quod in substantia contritio non est imperfectior caritate: utraque enim tendit in Deum, sed diverso modo. Caritas tendit in Deum per modum consecutionis, ut summum bonum; contritio vero, per modum fugae, quatenus homo detestatur peccatum ut summum malum, utpote Deo oppositum. Caritas tendit immediate in Deum, et mediate in odium peccati; contritio autem immediate in odium peccati, et mediate in amorem Dei. Unde concludit quod contritio sit actus formalis caritatis; cum propter Dei dilectionem homo oderit peccatum. — Praeterea, cum contritio ex solo motivo caritatis oriatur, non potest contritio existere, nisi praecedat simulque coexistât caritas. Nam contritio nihil aliud est quam dolor de peccato, quatenus offensa Dei summe dilecti: unde qui conteritur, necesse est ut exercite, etsi non reflexe, actum caritatis eliciat; et ideo S. Thomas⁴ dixit: *Actus... et habitus caritatis simul sunt tempore cum actu et habitu poenitentiae.* — Posito igitur quod contritio sit etiam vera caritas, sive necessario cum caritate conjuncta, necessario etiam dici debet quod remittat peccatum.

Patet nimis luculenter ex divinis Scripturis, quod qui Deum diligit jam particeps est amicitiae Dei; prout Prov. vii: *Ego diligentes me diligo.* Joan, xiv: *Qui... diligit me, diligitur a Patre meo.* I. Petr. iv: *Caritas operit multitudinem peccatorum.* I. Joann, iv: *Omnis qui diligit, ex Deo*

S. Bonav., in 4, diit. 16, part. 1, artic. 1, qu. 2; cfr. etiam art 2, qu. t. · Scot., in 4, dial. 14, qu. 2, n. 20, ad ult., · Palud., in 4, diit. 17, qu. 1, art. 1, conci. 2 (n.9); et art. 4, conci. 1, (n.22), · Alens., part. 4, qu. 17, membr. 2, art. 1, § 3. reaol. — * Lib. 6, part. 2, n. 726. Lu^o, diip. 1, num. 30 et 31; et diip. 5, num. 92. · Averta, de Poenit., qu. 3, sect. 7. v. Dico tamen /- · Bosco, de Poenit., diip. 6, · ect. 2, n. i17 et 118. · Gormaa, de Poenit., part. 1, n. 263. - · 3 P., qu. 85, art. 6; et qu. 86, art. 3. — 1 Tom. 10, tr. 1,

natus est. — Hinc D. Augustinus* dixit: *Timor medicamentum, caritas sanitas.* Et *>. *Caritas efficit filium Dei.* Item: *Deum non vides: ama, et habes.* Et, agens de caritate[†], dicit: *Quam cum habere coeperit* (homo), *Spiritus S. habebit.* — S. Joan. Chrysostomus: *Ubi caritas est, omnia sublata sunt mala.*

Et apertius id docet S. Thomas., ubi ait: *Caritas... non potest esse cum peccato mortali.* Et quod hic S. Doctor non loquatur de caritate intensiva, sed de sola caritate praedominante, patet ex eo quod ipsemet dixit qu. 24, art. 12, ad quam se remittit, ubi inquit: *Quilibet... actus peccati mortalis contrariatur caritati secundum propriam rationem, quae consistit in hoc quod Deus diligatur super omnia.* — Unde immerito Pater Concina ^e) dicit quod S. Doctor illam caritatem intelligit non posse esse cum peccato, quae est in gradu intenso, cum dicat S. Thomas .: *Amor potest esse ita remissus, quod non sufficit ad rationem caritatis.* Nam respondetur quod hic D. Thomas nihil aliud vult intelligere, nisi quod si amor est ita debilis, ut nondum attingat objectum caritatis, scilicet nondum diligat Deum super omnia, haec non est vera caritas, sed initium caritatis; si vero sufficit ad rationem caritatis, quae consistit in dilectione Dei super omnia (ut supra explicavit, dicta qu. 24, art. 12, ubi: *Quilibet, etc.*) haec, quantumcumque sit remissa, est vera caritas, et hanc dicit non posse esse cum peccato mortali. Et ratio evidens est: quia sicut quaecumque aversio a Deo tamquam a fine ultimo, etiam in gradu remisso, sufficit ad amittendam Dei ami-

Hic est sensus, non verba S. Augustini, *Contra duas epist. Pelagian., lib. 1, cap. 2, n.5; zp.* Migne, Patrol, lat., tom. 44, col. 552. Cfr, *Opus imperf. contra Julian., lib. 3, n. 106*, ap. Migne, tom. 45, col. 1292.

ditp. 2, art. 3, iect. 1, qu. 1, conci. 3, v. *Ad secundam.* — · 3 P., qu. 85, art. 6. — · In epiit. 1 S. Joan, (ad Parthos), tr. 9, n. 4, i. f; ap. Mipie, Patrol, lat., tom. 35, coi. 2043 — · Sermo 31, cap. 3, n. 5; ap. Migne, tom. 38, coi, 211. — · Tract. 9, in Joan, evang., num. 8; ap. Migne, tom. 35, coi. 1462. — S. Joan. Chrysos./., in epiit. n ad Timoth., homil. 7, num. 3; ap. Migne, Patrol, graeco-Ut., tom. 62, coi. 640. — · 2· 2*, qu. 45, art. 4, corp. — · Suppl., qu. 5, art. 3, corp.

c) Concina, *de Poenit., lib. 1, diss. 2, cap. 5, § 1, n. 3*: < Audit impius, inquit, in scelerum coenodemersus sibi eloquenti oratione repraesentari immensam Dei bonitatem, ejusque infinitae amabilitatis praerogativas, illius ju-

citiam; ita quaecumque vera conversio sufficit ad eam recuperandam; ex illo: *Convertimini ad me..., et convertar ad vos.* (Zach. i); et alio: *Impietas impii non nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit.* (Ezech. xxxiii). — Unde Bellarminus 1 ait: *Actus dilectionis (Dei) super omnia opponitur peccato..., et expellit illud efficienter... Itaque sine miraculo non potest... post actum dilectionis (Dei) super omnia manere peccatum.*

CooSnn*.
tar ex dam-
na t i o n e
Baji.

Id clare confirmatur ex prop. 32 Michaelis Baji, damnata a Gregorio XIII, quae dicebat: *Caritas illa quae est plenitudo legis, non est semper conjuncta cum remissione peccatorum.* — Certum est apud omnes quod caritas requisita ad implendam legem non oportet ut sit intensa; sed sufficit si pertingat ad diligendum Deum super omnia. Quidquid enim dicat Juenin *, requirens caritatem intensam ad implendum praeceptum amoris, ex illo: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, etc.*; communiter tamen theologi oppositum tenent cum D. Thoma ., qui, explicans illud *ex toto corde* quomodo sit intelligendum, sic ait: *Cum mandatur quod Deum ex toto corde diligamus, datur intelligi quod Deum super omnia debemus diligere.* Et ibidem 4: *Ad veram caritatem satis esse quod habitualiter aliquis totum cor suum ponat in Deo, ita scilicet quod nihil cogitet vel velit quod divinae dilectioni sit contrarium: et haec perfectio est communis omnibus caritatem habentibus.* Ergo perfectio caritatis in hoc consistit, quod homo diligat Deum super omnia, et nihil velit contrarium divinae dilectioni; ut patet ex illo I. Joan, n. 5: *Qui... servat verbum Christi* (scilicet legem implet), *vere in hoc caritas Dei perfecta est.* — Hinc certum est caritatem

praedominantem, licet remissam, legem implere; ut communiter cum D. Thoma (ut supra) docent Suarez &, Sanchez .; Bonacina ' cum Valentia et Reginaldo. Et ipse Habert ., esto ipse sit contrariae sententiae quoad sufficientiam attritionis; hoc tamen non negat, nempe sufficere ad impletionem praecepti caritatem remissam, modo sit praedominans, cum nullum sit praeceptum (ut ait) de intensione caritatis; nam alias Deus praeciperet rem impossibilem, cum non sit in nostra potestate intensam caritatem habere: nisi dicere velis cum Contin. Tournely ., quod quisquis habet amorem Dei praedominantem, necessario habet etiam amorem intensivum (rationalem, non jam sensitivum) praedominantem, qui bene sufficit ad implendum praeceptum. Sed si intensio amoris sic intelligatur, quaestio est tantum de nomine. — Caeterum certe praeceptum implet qui habet caritatem appetitive praedominantem. Et hanc caritatem dicebat Bajus posse esse conjunctam cum peccato; et hoc damnatum est. Aiebat enim Bajus: *Caritas illa quae est plenitudo legis non est semper conjuncta cum remissione peccatorum.* Ergo, ut recte dicit magister meus, illustrissimus et doctissimus episcopus Tomi, propositio opposita tenenda est: *Caritas illa quae est plenitudo legis semper est conjuncta cum remissione peccatorum.* — Nec valet dicere quod propositio fuerit proscripta respectu ad caritatem habitualement, nempe cum quis est in gratia; non vero respectu ad caritatem actualement: nam bene respondet Lugo 10 quod Bajus loquebatur de caritate quae est plenitudo legis, et de qua loquebatur Apostolus ad Rom. x u l Hinc non dubitandum quin Bajus locutus fuerit, non de habitu caritatis sive de gratia justificante,

1 De Juitificat., bb. 2, cap. 16, v. *Ex his ad rationes...* Ad P~. — Grrjcor. *XfII*, bulla *Provisionis nostras*, 4 Kal. Eebruar. 1579. — 1 Initii., de *Virtudb. iheol.*, qu. 3, cap. 4, art. 3. S I. — 1 2· 2*, qu. 44, art. 8, ad 2. — « 2· 2*, qu. 24, art. 8, corp. — · Disp. 4, sect. 4, n. 7. — · Decal., Ub. 2, cap. 35, num. 2. — ' Diep. 3, de 1· Pracc., qu. 4, punct. 1,

n. 2. · *Valsnt.*, in 2· 2·, ditp. 3, qu. 4, punct. 2, v. *Ntqut tamsn.* · *Jtttfft.*, Ub. 17, n. 97. — · De Caritate, cap. 1, qu. 6. — · De praec. Decal., cap. 1, art. 3, acct. 4, punct. 1, cond. I; et darios, v. *Ntqtts nostra.* — *Jutius Torni*, Annor ad Ettiom, in 4, dht. 17, | 3, annot. d. — *. De Poenit., ditp. 5, n. 101.

stitiam, munificentiam et incredibilem clementiam; affici se experitur erga Deum super omnia diligibilem, atque in eodem sibi complacet. Dilectio isthaec est veluti quoddam primum imperfectissimae divinae dilectionis

lineamentum, quod rationem caritatis forte non attingit, quia S. Thomas, in *SuppUm.*, *quaest. 51 artic. 3*, inquit: *Amor potest esse adeo remissus quod non sufficiat ad rationem caritatis.* Et ita quidem Concina.

sed de actu dilectionis; per solum enim habitum non impletur lex, sed per actum: cum lex non habitum praecipiat, sed actum caritatis (ut doctores communiter dicunt), quia habitus non cadit sub praecepto, et praecepta non implentur nisi per actus.

Id confirmatur ex propos. 70 damnata ejusdem Baji, quae dicebat: *Homo existens in peccato mortali... potest habere veram caritatem; et caritas etiam perfecta potest consistere cum reatu aeternae damnationis.* — Bajus igitur hic distinguebat caritatem veram a perfecta; per *to etiam perfecta* (nota sedulo illud additum *etiam*) utique intelligebat caritatem intensam, et per *to veram*, caritatem remissam, quae sine dubio vera caritas est, cum majus et minus non variant speciem: et utraque pars propositionis damnata est. — Nescio quomodo his responderi possit.

Concludi- Ex his omnibus congestis patet oppo-
Mnun- sitam sententiam, quae dicit contritionem
prohibi- cum caritate remissa non justificare extra
sacramentum, esse omnino improbabilem et falsam. — Unde dicit Lugo', eam ab omnibus theologis communiter rejici. Immo (apud ipsum Coninck vocat erroneam; Vasquez, contra sententiam catholicam; Alphonsus Curiel, parum tutam in fide; alii vero, temerariam et scandalosam: temerariam, quia in re gravissima discedit ab omnibus theologis et communi sensu SS. Patrum; scandalosam vero, quia removet homines a saepius procuranda contritione. — Et ideo testatur Gonet' quod Silvius licet prius oppositam sententiam tutatus fuisset, postea tamen se retractavit -A- Cum ea (ait Gonet)... *variis Scripturae, conciliorum et SS. Patrum testimoniis... apertissime contradicat.*

Prima obje- Objiciunt autem 1°. contra nostram sen-
aaaiuuca tentiam de sufficientia attritionis: Pecca-
ruatia. tor aversus a Deo non potest ad Deum

converti, nisi per caritatem formalem et actualem.

Respondetur: Hoc siquidem requiritur *taF extra* sacramentum; et 'ratio est, quia, w' sicut per peccatum, quod est actualis contemptus Dei, homo avertitur a Deo, ita per amorem actualem debet se ad Deum convertere. — Aliud vero dicendum de remissione peccatorum *intra* sacramentum: quia, cum sacramentum virtutem habeat delendi peccatum, et non nisi per infusionem gratiae, quae est ipsa caritas habitualis, sufficit ad gratiam obtinendam, ut peccator per attritionem sit dispositus ad sacramentum recipiendum, virtute cujus sine caritate actuali convertitur ad Deum; prout extra sacramentum per caritatem converteretur. Et sic intelligitur quomodo peccator ex attrito fit contritus, nempe, quia virtute clavium aequivalenter contritus redditur; prout dicunt fautores nostrae sententiae communiter ex D. Thoma*, ubi docuit: *Aliqui non perfecte contriti virtute clavium gratiam contritionis consequuntur.*

Objiciunt 2°. Qui dolet de peccato propter poenam, magis odit poenam quam imuffi peccatum; unde si non habeat caritatem, non potest Dei gratiam adipisci. poenm.

Respondetur distinguendo: Qui actu ^{^“p* 4*} magis odisset poenam quam culpam ex timore qui dicitur serviliter servilis, adeo ut ille peccare vellet, si non esset poena puniendus; hic non solum non eliceret actum bonum, sed positive malum, quia non excluderet a suo dolore voluntatem peccandi. — Qui vero odit culpam propter poenam, et excludendo omnino voluntatem peccandi, dolet offendisse Deum propter metum inferni; iste jam elicit actum bonum, qui oritur ex caritate ordinata erga seipsum (ut declaravit Tridentinum, et confirmavit Alexander VIII damnando propositionem 15, quae dice-

1 Diip. 5, n. 99. — • Loc. dt., oum. 115. • Conindt, qu. 66, n. 30. • Fasq., in 3 P., diip. 152, num. 3. • Alph.

Curiel, in !-« 2°, qu. 112, art. 3, dub., § 2, concl. 1. — 1 Ctyp., tr. 5, diep. 3, n. 27. — « Quodlib. 4, art. 10, corp.

*) Et sane apud me editio Antverpiensis 1622 propugnat priorem sententiam cum iis distinctionibus quae in nota a, ad n. 441, expositae sunt; sed in aliis recentioribus editionibus, ut est apud me Veneta anni 1726, Silvius, loc. cit., videlicet in *Suppi. D. Thom.*,

in eamd. quae 5, art. 1, diversimode quaestionem exponit et solvit, et pro *concl. 2t* hanc statuit: < Recte dicitur quod omnis contritio semper habeat conjunctam remissionem peccatorum, si nomine contritionis intelligatur ea contritio quae est caritate perfecta, cujus

bat: *Attritio quae gehennae et poenarum metu concipitur sine dilectione benevolentiae Dei propter se, non est bonus motus ac supernaturalis*); et ideo jam se dispositum reddit ad gratiam in sacramento consequendam.

K^{ca}uio
r^quir'it
Objiciunt 3°. Ad quamcumque justificationem omnino requiritur saltem principium dilectionis; prout declaravit Tridentinum *, ubi dixit quod peccatores, dum ad justificationem disponuntur, *Deum... tamquam omnis justitiae fontem diligere incipiunt, ac propterea moventur adversus peccata per odium aliquod et detestationem*.

piidtur.
Respondetur: Non negamus ad justificationem requiri initium amoris; nec negamus illud requiri etiam in sacramentis mortuorum, dum concilium ibi agit praesertim de justificatione per Baptismum. Sed qualis, quaeso, amor a concilio requiritur? Numquid perfecta caritas? vel an tantum initium caritatis? — Hic refert advertere id quod testatur card. Pallavicini ·), nempe quod aliqui Patres concilii, vice *rov diligere incipiunt*, contendebant quod adderetur: *per actum caritatis*; sed huic concilium restitit, et confirmavit ut poneretur tantum: *diligere incipiunt*. Cur restitit? nisi quia judicavit non requiri ad justificationem in Baptismo (sive in sacramento Poenitentiae, haec enim sacramenta pari passu procedunt) actum perfectae caritatis.

, Hoc autem initium amoris, ut bene docent Gamachaeus ·, Frassen ·, Petrocorensis * et Tournely *, jam habetur in attritione quam supra descripsimus: Primo per timorem divinae vindictae; juxta illud Eccli. xxv, 16: *Timor Dei initium dile-*

edonis ejus. — Secundo per spem veniae; cum in ipso Tridentino · dicatur quod bene disponuntur ad gratiam, qui Deum incipiunt diligere *tamquam omnis justitiae fontem*, id est, tamquam justificationis omnium auctorem. — Tertio per spem beatitudinis aeternae; cum doceat D. Thomas ', loquens de spe theologica, eam esse quidem initium amoris erga Deum, his verbis: *Ex hoc... quod per aliquem speramus nobis posse provenire bona, movemur in ipsum, sicut in bonum nostrum, et sic incipimus ipsum amare*. Unde idem S. Doctor* inquit: *Perfectus quidem amor est, quo aliquis secundum se amatur...; imperfectus..., quo quis amat aliquid..., sed ut illud bonum sibi ipsi proveniat*. — Haec autem omnia (ut dicunt auctores citati et alii) necessario in attritione includuntur: dum qui cum illa et spe veniae ad sacramentum accedit, jam Deum ut suum liberatorem, justificatorem et glorificatorem diligere incipit

Nec valet dicere quod ille qui diligit Deum propter bonum suum, seipsum diligit non Deum. — Nam sapienter respondet S. Franciscus Salesius *, dicens quod si quis diligeret Deum propter suum bonum, et ita affectus esset, ut si a Deo nihil speraret, eum nullo modo diligeret, hic utique peccaret, quia positive excluderet caritatem; tunc enim non se converteret ad Deum, sed revera ab illo se magis averteret, cum perverse ordinaret Deum ad seipsum tamquam ad finem ultimum. Qui vero amat Deum tamquam sibi summum bonum, et excludit omnem voluntatem peccandi, tunc elicit actum bonum supematuralem; et licet non habeat caritatem perfectam, illam tamen non

1 Sets. 14, de Poenit., cap. 4. — · Sum. theol., in S P., de Poenit., cap. 9, v. *Secundo distinguitur*, et v. *Rursus vero*. — » Tom. 10, tract. 1. diip. 2, art. 3, iect. 1, qu. 4, concl. 1, L L; et concl. 2, v. *Vel dico*. — · De Poenit.,

cap. 5, qa. S. — · PrtelecL, de Poenit., qu. 5, art. 3, cond. 1, et 2. — · Seaa. 6, de Ju«ibc., cap. 6. — 2°, qu. 40, art. 7, corp. — · 2° 2° qu. 17, art. 8, corp. — · De Amore Dei, lib. 2, cap. 17 et 19.

videlicet motivum immediatum est Deus ut est in se summe bonus, seu divina bonitas propter se diligenda».

f) Pallavicini, *Hist. cone. Trid., lib. 8, cap. 13, n. 13*, factum istud his verbis narrat: « Per tenorem decreti prius dclineati, nullam fieri dilectionis mentionem, sed [aliquos]... admonuisse ut aliquis caritatis actus insereretur; cumque id ad omnium Patrum judicium re-

latum fuerat cum aliis praecipuis notis,... viginti tres ex ipsis diserte illud comprobasse, adeoque insertum decreto, sed postea aliis haud probatum, verum a theologis strenue propugnatum et per haec verba retentum. Non est sermo eo loco de habitu caritatis, sed cum in particula quae loquitur de poenitentia, nulla fiat mentio amoris, visum est cum fide et spe jungere aliquem dilectionis actum ».

excludit, eamque jam incipit habere, et aliquo modo ad Deum se convertit.

Caeterum, quis negat esse omnino expediens ut poenitentes pro viribusconentur elicere actum contritionis perfectae, utque confessarii studeant semper eos ad illam excitare, ut tutius illi divinam gratiam consequantur? — Verum nostra sententia utique proderit, ut si quis accedat cum sola attritione, non se retrahat ab hoc sacramento, et confessarius eum non rejiciat tamquam indispositum.

443. - Quaeritur 7°. *Ah in confessione sufficiat attritio ex metu poenarum temporalium prout infliguntur a Deo?*

Prima sententia affirmat. Et hanc tenent **Lugo** Suarez', Sporer', Anacletus⁴, Viva', Elbel % qui cum Gobat "1 vocat moraliter certam; item Granado, Reginaldus, Moya, Aversa, etc., cum Croix', qui vocat probabilissimam. — Ratio, quia Tridentinum 1, inter motiva attritionis ad sacramentum sufficientis, dicit: *ex gehennae et poenarum metu*. Ubi per 10 *gehennae* intelligitur poena aeterna, per 10 autem *poenarum* videtur intelligi poena temporalis, cum ibi concilium adducat exemplum poenitentiae Ninivitarum, quae con-

cepta fuit ob metum excidii suae civitatis: sicut enim Deus comminatur poenas aeternas, sic temporales ad peccatores absterrendos.

Secunda vero sententia negat. Et hanc tenent Concina⁸, Canus*⁴ item Hurtadus¹¹, Vasquez, apud Diana'. Et Cardenas dubitat an prima sententia sit moraliter certa. — Ratio, quia, licet Tridentinum dicat ex metu *gehennae et poenarum*, non tamen distinguit gehennae vel poenarum. Unde probabiliter ponit utrumque pro eodem; cum enim poena peccati mortalis sit aeterna, de malo aeterno poenitens timere debet.

Prima sententia videtur probabilior; nam gehenna cunctas complectitur aeternas poenas: et ideo, dicente concilio *et poenarum*, aliquid aliud praeter poenam aeternam intelligendum est. — At cum secunda non careat sua probabilitate, saltem extrinseca, puto tutius in praxi eam servandam esse.

444. — Quaeritur 8°. *An possit dari sacramentum Poenitentiae validum et informem?* — Casus esset, nempe si quis duo mortalia commiserit, unum furti, alterum perjurii; deinde memor tantum furti, de

qu. 11, sect. 5, v. *Secundus modus*; et qu. 2, sect. 14, v. *Rursus hac attritio*, . . . Lib. 6, part. 2, num. 884. — 1 Scsi. 14, de Poenit., cap. 4. — . De Poenit., lib. 1, dits. 3, cap. 1, n. 11.— *Vasques* (non tamen pro hoc asserto a Diana citatur), qu. 92, art. 1, dub. 3. . . Part. 9, tr. 9, resol. 51.

dispositum, sacramentum non carebit effectu, ut dicit idem Canus, § *seq.*

c) Gaspar Hurtados non citatur a Diana pro hoc asserto; et profecto, *disp. 6, diff. 5*, Hurtados tuetur priorem sententiam. Scribit enim: « Aegidius... et Ochagavia... docent, *et merito*, attritionem et dolorem peccatorum ob malum temporale cum respectu ad Deum, a quo immissum aut immittendum est in poenam... sufficere ad effectum sacramenti Poenitentiae; non vero ob malum temporale, ut aliunde eveniens aut eventurum absque respectu ad Deum ».

<0 Quin etiam Cardenas in opere suo posthumo, *in prop. 1, diss. 2, η. 72*, scribit: « Haec opinio [quae docet huiusmodi metum sufficere]... est minus tuta; nam si coram Deo non est vera, sacramentum Poenitentiae frustratur... Itaque huic opinioni non remanet probabilitas practica, ut quis advertenter confiteatur cum illa sola attritione », nisi post lactum. Cardenas tamen non videtur satis sibi in hoc constare; etenim *part. 3, disp. 71*,

ipso dumtaxat confitetur, dolens non ex motivo universali, sed ex motivo speciali turpitudinis supernaturalis quam habet furtum. Quaeritur an hic, licet gratiam-non recipiat, valide tamen confiteatur: ita ut sacramentum, sublato obice, nempe detestato peccato oblito, reviviscat ad causandam gratiam; nec postea sit obligatio repetendi peccatum jam confessum, sed solum omissum.

Prima sententia negat. Et hanc tenent Elbell, Concina*; Felix Potestas* cum Scoto; Holzmann⁴ cum Bosco, Sporer, Mastrio, San-Gallensi et scotistis communiter (ut asserit); item Vasquez, Laymann, Coninck, Sà, etc., apud Croix *. — Ex istis autem alii (ut Vasquez, Potestas et Elbel) dicunt tale sacramentum esse validum et formatum, id est cum effectu gratiae. Ratio, quia, cum poenitens doleat ut divinam recuperet amicitiam, licet doleat ex speciali motivo turpitudinis furti, tamen ejus dolor virtualiter se extendit ad omnia mortalia oblita, utpote opposita reconciliationi cum Deo intentae; ac proinde, si dolet de turpitudine specifica, debet etiam dolere de generica, quae talem reconciliationem impedit. — Alii vero e converso (ut Holzmann, etc.) dicunt tale sacramentum esse non solum informe, sed etiam

invalidum. Ratio, quia in Tridentino* habetur quod dolor dicitur pars huius sacramenti, quatenus operatur remissionem peccatorum; ergo, si dolor ille particularis remissionem non causât, nunquam erit materia apta ad sacramentum, ac proinde sacramentum erit semper invalidum.

Secunda vero sententia probabilior affirmat. Et hanc tenent Lugo', Suarez'; item Toletusa>, Valentia, Filliucci, Bonacina *⁴Tanner, Escobar, etc., cum Croix'; ac Gonet¹⁰ cum aliis thomistis communissime, ex D. Thoma'', cujus verba retulimus n. 87. — Hi enim auctores dicunt talem poenitentem *non consequi gratiam*: quia ex una parte, unum mortale non potest remitti sine alio; et ex altera, cum peccator doleat tantum ex motivo particulari turpitudinis furti, non potest obtinere remissionem perjurii, cujus non meminit nec dolet. — Dicunt tamen huiusmodi sacramentum esse *validum*; quia nulla deest pars essentialis ad valorem: non confessio, cum fiat integra eorum peccatorum quae memoriae occurrunt; non dolor, cum jam adsit circa peccatum confessum: nec absolutio, ut supponitur. Unde nihil obstat quominus tale sacramentum validum dici possit.

Probabv
lim
potest
ene.

1 Confer. 3, de Contrit., num. 82. — 1 Lib. 1, di>. 4, ap. 11, η. 3. — 1 Exam., tom. 1, num. 3082. - Scot., in 4, dist. 1, qu. 5, n. 7, v. *Contra istam opinionem*. — . De Poenit., n. 506. - Bosco, de Sacr. Poenit., disp. 7, sect. 4, n. 48 et seqq. . *Spor.*, part. 3, cap. 2, a n. 263. - *Mastr.*, Theol. mor., disp. 21, num. 136; et in 4, disp. 5, qu. 14. - *San^all.*, Curs. theol. monaster. Su Galli, de Poenit., qu. 3, dub. 2, v. f., concl. 2. — *Vasq.*, qu. 92, art. 2, a n. 13. - *Laym.*, lib. 5, tr. 6, cap. 9. . *Coninck*, disp. 4, dub. 5, n. 40 et 41; et dub. 11, n. 71. . Sd, v. *Confessio*, n. 6. *

1 Lib. 6, part. 2, nara. 672. — *Vasq.*, loc. dt. — *Potest.*, Exxm., torn. 1, nara. 3087 et teqq. — *Elbel*, confer. 3, de Contrit, n.82, l. f. — *Holem.*, de Poenit., n. 506. — . Se>. 14 de Poenit., cap.3. — 1 Ditp. 14, 1 η. 66, et η 88. — * Dûp 20, sect. 5, η. 7, v. *Nihilominus tamen*. — *Valent.*, ditp. 7, qu. 11, punct. 2. . *Fili.*, tr. 7, cap. 6, qu. 11, n. 166. - *Tann.*, tom. 4, ditp. 6, qu. 7, n. 113 et teqq. - *Escob.*, tr. 7, exam. 4, cap. 5, η. 41; edit. Lugdan. a. d. (al., n. 28). . * Loc. at., m. 672. — ■ Clyp., tr. 5, ditp. 10, n. 3 et 12. — u Suppl., qu. 9, art. 1; et in 4, dût. 17, qu. 3, arL 4, tolut. 1.

n. 2, scripserat: « Dolorem peccatorum qui elicitur ex timore malorum temporalium, quatenus a Deo infliguntur in poenam peccati, non elici ex motivo humano: id enim motivum est supernaturale. Et ideo attritio habita ex eo motivo sufficiens est ad valorem et effectum sacramenti Poenitentiae ».

444. - <1> Toletus, *lib. 3, cap. 10, n. 5*, scribit: « Cum... aliquis existimat se sufficienter dispositum (quamvis non vere sit; immo, quamvis sit taliter dispositus quod non consequatur gratiam absolutione, immo peccabit accedendo), si tamen ipse putet illam attritionem sufficientem esse, confessio non est iteranda...; sed cum illi constiterit male accessisse, quia dolebat de peccato et habebat pro-

positum, sed imperfecte et insufficienter: tunc sufficiet hoc confiteri, sed non est opus peccata iterum exprimere».

b) Bonacina, *dc Poenit., qu. 3, punct. 2, n. 12*, revera dicit sacramentum fieri validum et informe, casu quo quis inculpabiliter accederet cum dolore naturali tantum. Citatur tamen a Dicastillo, *dc Poenit., disp. 6, dub. 5, n. 84*, pro casu de quo S. Alphonsus disputat; et hoc ipsum Bonacina forte innuit si hunc locum n. 3, (ubi Bonacina negat satis esse ad percipiendum sacramenti fructum dolorem naturalem, aut inefficacem, aut particularem) conferas cum n. 12, ubi affirmat sufficientem esse ad sacramenti essentiam naturalem dolorem.

Ad primam autem rationem respon-
detur quod ille virtualis dolor qui suppo-
nitur quoad perjurium oblitum (inclusus
in illa detestatione specifica furti confessi)
non est sufficiens materia sacramenti; cum
nullo modo tunc fiat sensibilis, neque per
confessionem neque aliunde. — Ad secun-
dam rationem respondetur quod concilium
loquitur de eo quod per se et ordinarie
contingit, non autem de eo quod per ac-
cicens et raro evenit.

Caeterum, semper consultum est ut dol-
lor eliciatur ex motivo generali; immo et
necessarium, casu quo homo advertit posse
habere in anima alia mortalia oblita.

445. – Quaeritur 9°. *An actus doloris
debeat praecedere non solum absolutio-
nem, sed etiam confessionem?*

Prima sententia affirmat; et hanc tenent Laymann *, Palaus *; item Coninck
et Bonaespei, apud Concina8. — Ratio:
tum quia dolor tamquam materia hujus
sacramenti debet esse sensibilis, nec alias
nisi per confessionem sensibilis efficitur:
ergo, si confessionem subsequitur, non est
materia apta. Tum quia confessio non de-
bet esse simplex narratio, sed accusatio
dolorosa, directa ad remissionem peccati
obtinendam; et ideo oportet ut sit a do-
lore informata.

Secunda vero sententia communior
negat. Eamque tenent Suarez4, Bonacina8,
Lugo8, Navarrus7, Holzmann8; item Di-
castillus, Toletus, Filliucci, Major
Henriquez, Fagundez, etc., apud Salmant.7; et
Concina10 valde probabilem putat. Fa-

1 Lib. 6, tr. 6, cap. 4, num. 4. — Tr. 23, punct. 7,
q. 11. — Coninck, disp. 4, dub. 6, n. 44. · Bonaesp., de
Poenit., disp. 6, n. 12 et seqq. · * Lib. 1, dta. 3, cap. 1,
n. 3. — Disp. 20, sect. 4, n. 29, v. *Altera vero*; et n. 30,
v. *Hinc vero*. — 1 De Poenit., qu. 3, punct. 2, n. 18. —
• Disp. 14, n. 13. — 1 Man., cap. 1, q. 22. — De Poenit.,
num. 508. — Dicast., diip. 6, dub. 9, num. 131 et seqq. ·
Tolet., lib. 3, cap. 5, n. 2. · FUL, tr. 7, cap. 6, n. 158. ·

445. – *) Major citatur a Salmant ex
Leandro, qui eum revera addudt in 4, dist. 13,
qu. 3, licet ibi non de hac materia tractet;
sed in dist- 14, qu. 2, post definit., coroll. 5,
Major haec scribit: «Contritio non est pars
poenitentiae integratis poenitentiam compo-
nens: contritio enim nihil aliud est quam poe-
nitentia virtus, quae est accidens in anima,
poenitentia autem sacramentum est aeddens
in aere. Nec est pars subjectiva secundae in-
tentionaliter, sed est pars poenitentiae ad hunc

vetqueRitualeRomanum u, dicens: *Audita
confessione*, (confessarius)... *ad dolorem...
efficacibus verbis adducere conabitur, etc.*
Ex hoc videtur Rituale supponere quod
bei n sufficit dolor post confessionem eli-
citus.

Sed rede ajunt Salmant.7 quod haec
secunda sententia, sensu quo eam expli-
cant Suarez et Dicastillus, a prima non
discrepat. Laymann enim, Coninck et Pa-
laus nihil aliud exigunt, nisi quod con-
fessio non sit mera peccatorum narratio,
sed sit accusatio sui ipsius ad absolutio-
nem obtinendam. En verba Laymann
(quem sequitur Palaus): *Requiritur ut dol-
lor... aliquo modo antecedat confessionem...;
quia externa peccatorum confessio... debet
procedere ab interna poenitentia, eamque
significare: quandoquidem materia sacra-
menti... non est mera peccatorum expli-
catio, sed accusatio sui ipsius tendens ad
absolutionem..., ut... explicat Coninck.* Dein-
de ipse Laymann cum Palao, sententiam
Suarii sectando, addit; *Adhoc vero* (nempe
ut confessio sit sacramentalis)... *necessa-
rium est ut dolor animi, post peccatorum
narrationem habitus..., aliquo signo de-
claretur, saltem humiliando se coram sa-
cerdote, et absolutionem petendo seu ex-
spectando; tale enim signum, relatum
ad peccata paulo ante explicata..., veram
rationem sacramentalis accusationis habet.*
— Non igitur hae sententiae sunt duae,
sed una. In tantum enim Laymann cum
aliis requirunt ut confessio sit dolorosa,
sive quod dolor confessionem praecedat,

Henriq., lib. 4, cap. 28, num. 3. · Fagund., de 2- Eccl.
praec., Hb. 2, cap. 6, nam. 10. · Tr. 6, cap. 5, num. 24.
— M Lib. 1, dit. 3, cap. 1, num. 3. — II Ordo admin.
Sacr. Poenit., num. 17, v. *Demum*. — II Tr. 6, cap. 5,
num. 26. — Suar., diap. 20, aect. 4, num. 90. — Dicast.,
diip. 6, dub. 9, n. 133. — Laym., lib. 6, tr. 6, cap. 4, n. 4. —
Conindt, disp. 4, dub. 6, n. 44. — Palaus, tr. 23, punct. 7,
n. 11.

sensum, quod poenitentiae praesupponitur ad
hoc ut poenitentia sacramentum suum effec-
tum causet, puta gratiam, non sicut causa
proprie dicta, sed sicut causa sine qua non,
et sic participat conditiones partium; totum
enim nequit esse sine partibus, sed eas prae-
supponit; et quia sunt *priores natura toto*, sic
poenitentia sacramentum contritionem, con-
fessionem in volo pariter et satisfactionem
praerequirir in peccatore, qui satisfacere
habet».

Coodo2<
tur c?>*
ne*

Quanto
tempore dol-
lor praece-
dena perse-
verare po*.
ML

in quantum exposcunt ut confessio non
sit mera peccatorum narratio, sed habeat
rationem accusationis sacramentalis; et
ad hoc sufficit ut confessio fiat animo ob-
tinendi absolutionem, et deinde dolor ma-
nifestetur saltem per petitionem seu ex-
spectationem absolutionis: sic etenim con-
fessio bene sacramentalis evadit.

Addunt vero Salmant. quod tantum ad
sedandos scrupulos solent confessarii, si
de interna dispositione poenitentis dubi-
tent, excitare illum ad dolendum de pec-
catis paulo ante explicatis: quod fit si di-
catur: *De peccatis narratis doleo et me
accuso.*

446. – Quaeritur 10°. *Per quantum tem-
poris spatium actus doloris moraliter per-
duret ad valide suscipiendum sacramen-
tum?*

Suarez a>, et Escobar| cum Soto*>, Hur-
tado et Candido, censent sufficere dolorem
qui longo tempore confessionem praeces-
serit, modo non sit retractatus. Sed me-
rito hos non approbat Pater Concina*. —
Alii autem, ut Cardenas<, Holzmann8;
et Diana cum Praeposito et Granado ·),
dicunt sufficere dolorem praecedentem
per unum diem, modo fuerit elicitus in or-
dine ad confessionem : cum enim conlessio

Salmant., tr. 6, cap. 5, n. 26. — 1 Lib. 14, n. 120 et
121. · Gasp. Hurtad., de Sacram, i. g., diap. 1, diff. 11,
v. *Inter ea autem*. · Candidus, diaq. 24, art. 6, n. 2. —
• Lib. 1, dioert. 3, cap. 1, n. 4. — De Poenit., n. 510. —
Praepos., de Poenit., qu. 2, dub. 1, num. 30. — 4 Tr. 19,

446. – a) Suarez, disp. 20, sect. 4, n. 28,
v. *Secundo est*, ita sentire videtur, ex eo quod
nullam temporis limitationem assignat.

Sotus, ab Escobar citatus, uti refert
S. Alphonsus, dicit tantum, in 4, dist. 17,
qu. 2, art. 3, v. fi: «Poenitendum usus non
est nisi in principio habere contritionem ge-
neralem, quae sufficit ad gratiam; et deinde
peccata investigare ad confitendum».

c) Cardenas, in propos. 1, diss. 2, q. 88,
satis esse ait dolorem conceptum « uno vel
duobus diebus » antea.

Diana, part. 5, tr. 14, resol. 67, huic
utique opinioni adhaeret; sed probabilem
etiam vocat priorem.

·) Jacobus de Granado, in 3 P., contr. 7,
de Poenit., tr. 3, disp. 3, n. 8, ait dolorem
virtualiter perseverare «quandiu, si poeni-
tens interrogetur cur doluerit, possit sine nova
deliberatione respondere se doluisse ut con-
fiteatur, et non retractasse dolorem, quia vult
confiteri ».

sit effectus illius doloris, dolor virtualiter
perseverat. Consentit Roncaglia ', etiamsi
dolor praecesserit per aliquot dies: dum-
modo (ut hic auctor ait) virtualiter per-
severet in aliquibus mediis, puta si poe-
nitens ex vi concepti doloris perstiterit
in frequenti oratione, fuga occasionum,
poenitentiis, etc.

Sed Croix8 sentit quod si post dolo-
rem elicitum poenitens ad diversa se con-
verterit, vel per moram notabilem animo
ad alia se distraxerit, in praxi breviter
dolor sit renovandus. — Hoc tamen vide-
tur potius ut consilium sequendum quam
ut praeceptum; cum communiter doceant
DD. cum PatreConcina, bene esse aliquam
analogiam inter forum civile et sacramen-
tale. Unde bene potest intercedere aliquod
spatium inter discussionem causae et sen-
tentiam; sed non tanta quanta in foro ci-
vili D.

447. – Quaeritur 11°. *Ah, ut dolor sit
materia apta, debeat esse elicitus cum in-
tentione confessionis?*

Negant Lugo8; item Sporer a>, Moya,
Gobat, etc., apud Concina7; ac probabile
putat Tamburinius8>. — Ratio: tum quia
ex Tridentino8 illa attritio dicitur dispo-
nere ad impetrandum gratiam in sacra-

qu. 2, cap. 3, qu. 2, reap. 2. — 1 Lib. 6, pan. 2, n. 706. —
Concina, loc. cit., num. 4, v. L — 4 Diap. 14, num. 37. —
Moya, tr. 3, disp. 5, qu. 9, n. 14. Gobat, tr. 6, num. 156
et 156. · Loc. du, cap. 1, n. 2 — Sei*, 14, de Poenit.,
cap. 4.

f) De hac eadem re, ita S. Doctor in
Horn, apost., tr. 16, n. 20: «Ego vero... non
dubito asserere, quoties confessio derivat ex
peccatorum dolore, semper virtualiter perse-
verare dolorem saltem per unum aut alte-
rum diem, dum illa confessio est doloris ef-
fectus. Secus autem, si quis ex mera devotione,
aut ad votum, aut poenitentiam implendam
confiteretur».

447. – Sporer a Concina hic utique cita-
tur; sed part. 3, cap. 2, q. 288 et 289, op-
positam sententiam tenet, scribens q. 288:
«Necessarium omnino videtur ut dolor ante
confessionem elicitus aliquo modo virtua-
liter ad confessionem referatur». Et in tine
num. 289, postquam retulit Gobatum negan-
tem se velle sequi respectu sui doctrinam
oppositam, concludit: «Sic ille, sic ego, sic
et tu ».

b) Quin etiam Tamburinius, Method. Con-
fess., lib. 1, cap. 2, q. 3, plane hanc senten-
tiam tuetur.

Juxta a-
lio*, dolor
non nece*
sario eli-
ciendus In
ordine ad
confessio-
nem.

Dolor, Ju-
xta alioi,
debet prae-
cedere con-
fessionem.

Communi-
tatu nepi-
tur.

mento, quae voluntatem peccandi excludit, cum spe veniae: quae omnia verificantur in casu nostro. Tum quia tunc dolor, licet non fuerit ordinatus ad confessionem relatione antecedenti, ordinatur tamen relatione consequenti, eo quod tunc adhuc verificatur dolor patefieri per confessionem.

juxta a-
sario eh-
ciendus in
ordine ad
confesso-

Affirmant vero Busenbaum (supra, n. 433, ad 121 Bonacina \ Concinaa. (Citatur etiam pro hac sententia Pater Suarez; secj Lugo⁴ ostendit quod Suarez est potius pro sua sententia). — Ratio, quia, sicut minister, aut etiam suscipiens alia sacramenta, debet per intentionem ordinare materiam ad sacramentum (prout ablutionem ad Baptismum, vel tactum materiae ad Ordinationem); ita etiam suscipiens sacramentum Poenitentiae debet ad illud ordinare dolorem, qui est hujus sacramenti materia.

Prima opi-
nio probabi-
lior, secun-
da, proba-
bili» ante
factura se-
quenda.

Prima sententia est probabilior; sed cum secunda etiam sit probabilis, ante susceptionem sacramenti[^] tutius docet Girdenas s hanc esse sequendam.

448. - Quaeritur 12°. *Ah, si quis statim post absolutionem confitetur peccatum oblitum, teneatur novum elicere dolorem?*

Confessio
obliti sta-
tim post ab-
solutionem.
Juxta alio»
non requi-
rit novum
dolorera.

Prima sententia communior negat. Et hanc tenent Lugo¹, Anacletus¹; Viva⁸ cum Perez, Henriquez et communi; Roncaglia^{*} (qui vocat moraliter certam), Sporer²; Elbel¹ putat probabilissimam % cum Gobat, Dicastillo, Henriquez, Bosco

¹ Qu 3, punct. 2, n. 17. — • Lib. 1, di». 3, cap. 1, n. 2. — ■ Disp. 20, sect. 4, n. 28. — ‘ Disp. 14, n. 37. — • In proposit. 1, diis. 2, num. 87. — • Disp. 14, num. 27. — 1 Tr. 14, dist. 6, num. 62. — • De Poenit., qu. 3, art. 8, num. 8. - Mart. Pert», de Poenit., disp. 19, sect. 4, n. 3 et seqq. • Henriq., lib. 4, cap. 26, num. 7. — • Tract. 19, qu. 2, cap. 3, qu. 3. — w Part. 3, cap. 2, num. 298. —

c) Cardenas absolute vocat tutiorem, et non solum ante susceptionem sacramenti.

448. Scilicet Elbel citat auctores ut qui hanc teneant sententiam, quam ipse probabilissimam appellat.

b) Croix, lib. 6, part 2, n. 707, auctores istos allegat pro casu huic forte simili, quo nempe quis iterato peccata jam confessa confitetur. — Et ita sane tenet Petr, de Ledesma, Sum., de Poenit., cap. 4, concl. 8, dub. 2. Escobar tamen, lib. 14, n. 117 et 118; et Moya, tr. 3, disp. 5, qu. 8, n. 4 et 7, de eodem etiam casu loquuntur de quo S. Alphonsus, cl concordant — Quod autem Moya apud omnes indu-

etc.; item apud Croix b», Ledesma b», Salas h», Escobar b» et Moya b», qui dicit esse indubitatum apud omnes, sed immerito, ut videbimus. — Ratio, quia prior dolor se extendit etiam ad peccata oblita, quae dum poenitens immediate confitetur, fit unum moraliter. Recte enim potest una materia proxima partialis plura constituere sacramenta; unde, sicut cum una aqua plures possunt fieri Baptismi, ita cum uno dolore qui adhuc perseveret (ut hic supponitur) plura possunt constitui sacramenta Poenitentiae.

hanc tenent J Bonacina², Vasquez², Fil- dt. ”
liuccius⁴. — Ratio, quia per primam absolutionem jam completum est judicium; ergo si impertienda est nova absolutio, nova requiritur materia proxima. Et quamvis dolor in se moraliter perseveret, non tamen perseverat in ordine ad secundam absolutionem; ut enim supra diximus (in praecedenti Quaest. 11.), probabiliter ad valorem sacramenti requiritur ut dolor non solum sit elicited, sed etiam elicited in ordine ad absolutionem. — Cum ergo s«wi»
haec secunda sententia sit probabilis, imo probabilior, in praxi omnino sequendam esse dicunt Croix² et Concina saltem tutius censeo tenendam dl.

449. - Quaeritur 13°. *Quomodo elicendus sit dolor in confessione venialium?*

Certum est quod, etsi extra sacramentum sufficit aliquis motus gratiae vel ca- dn. d.i.r
vemxlicn

u Sacram., part. 2, confer. 3, de Contrit., num. 75. - Gobat, tr. 6, n. 166. • Dicast., di»p. 6, dub. 12, n. 160. • Henriq., loc. cit. • Bosco, de Sacr. Poenit., di»p. 7, iect. 4, num. 138. — 11 Qu. 4, punct. 4, num. 1. — 11 In 3 P., qu. 92, artic. 8, dub. 5, num. 10. — • Tract. 6, cap. 3, num. 77. — 11 Lib. 6, part. 2, num. 712. — 11 Di»». 3, cap. 1, num. 5.

bitatum esse asserit qu. 8, n. 4, hoc est, nempe: moribundum, qui propter instantem mortem non potest omnia sua peccata lethalia confiteri, posse quolibet audito absolvi, et deinde confessionem prosequi, novas recipiendo absolutiones novis expressis peccatis: nec ullum esse, inquit, qui novum doloris actum ad singulas absolutiones requirat. — Salas denique a Croix citatur ex Moya, a Moya autem ex Lugo, disp. 14, n. 34; sed allegantur manuscript de Poenit., qu. 84, art. 10, quae reperire nequivi.

De casu nimirum quo quis peccat jam confessa iterum confiteatur.

d) Addit S. Alphonsus in Horn, apost.,

ritatis ad ejus remissionem, (ut docet D. Thomas'): tamen in sacramento omnino requiritur dolor formalis, nec sufficit virtualis; ut communiter docent DD. cum Roncaglia *, Concina 8 et Croix * (contra paucos), ex D. Augustino ., ubi scripsit: *Nec quemquam pules... a quocumque, seu magno, seu parvo peccato ad correctionem sine poenitentia posse transire.*

Sed dubitatur 1°. *An sit mortale confiteri venialia sine ullo dolore?*

Negant Natalis Alexander., Juenin@' et Genettus '. Et dicunt non esse nisi veniale suscipere sacramentum sine certo dolore, quando materia tantum levis affertur in confessione, et abest animus profanandi sacramentum ; quia (ut supponunt) frustrare sacramentum in materia levi, non est nisi levis irreverentia. — Sed per quantum huic opinioni acquiescere conatus sim, non potui; cum haec sententia opposita sit communi theologorum, ut videre est apud Croix ., Antoine . et Lugo'', qui primam sententiam vocat omnino falsam. Et ratio nimis urget: nam tota malitia culpa in hoc casu consistit in injuria quae irrogatur sacramento, illud suo effectui frustrando. Sive ergo sacramentum frustretur ex materia gravi sive ex levi, nihil refert; quia semper eadem irreverentia sacramento infertur.

Dubitatur 2°. *An in confessione venialium sufficiat dolere de uno peccato sine alio?*

1 3 P., qu. 87, art. 2. — . Tr. 19, qu. 2, cap. 2, qu. X — * Dim. 3, cap. 1, n. 6. — 4 Lib. 6, part. 2, n. 682. . Epist. 93, cap. 13, n. 53; ap. Mtgne, Patrol, lat., tom. 33, col. 347. — • De Poenit., cap. 5, art. 7. reg. 20. — ' De Sacr. Poenit., cap. 6, qu. 8, v. *Std obijcüt.* — 1 Lib. 6, part. 2, n. 681 et 682. — ' Cap. 1, art. 1, qu. 7. — M Disp. 14. n. 108 et vqq. — 11 Diip. 20, sect. 6, n. 7. — 11 Loc. dt. — 11 Dis». 3,

Negant aliqui apud Suarez ''. — Sed oppositum est tenendum cum communi sententia, quam docent Suarez'', Concina'', Antoinell; Lugo'' cum Henriquez et Fagundez; et Escobar'' cum Hurtado et Diana b). Hinc sufficit de uno tantum veniali poenitere et proponere; cum venialia non sint materia necessaria, sed tantum sufficiens..

Dicunt autem Lugo'', Tamburinius et Pallavicini e) ac Sporer, apud Croix'', sufficere etiam si quis doleat de multitudine aut frequentia venialium, etsi non doleat de singulis in particulari; quia, ut dicunt, sicut quis potest dolere de excessu distractionis in precibus, vel comestionis, ita de multitudine venialium. Et videtur favere D. Thomas "", ubi dicit sufficere *propositum se praeparandi ad... venialia minuenda*. Ergo sufficit dolor de ipsorum multitudine: propositum enim dolorem sequitur. — Contradicunt tamen Arriaga 4) et Dicastillus 4< apud Croix 4', dicentes dolorem et propositum non tantum debere esse circa multitudinem emendandam, sed etiam circa ipsa venialia quae frequentiam constituunt. — Sed hae sententiae facile videntur posse conciliari: cum impossibile sit dolere de multitudine et non dolere saltem de illis posterioribus culpis per quas constituitur multitudo; quia circumstantia haec excessus abstrahi non potest a culpis ipsis: tunc enim in obliquo saltem doleres de culpis; in recto et principaliter, de excessu.

cap. 1, num. 7. — 14 Cip. 1, art. 1, qu. 7. — Disp. 14, n. 118. . *Htnriq.*, lib. 4, cap. 26, nam. 7. . *Fa^und.*, de 2' praec. Eccl., lib. 2, cap. 1, n. 13. — " Lib. 14, n. 166. . *Gasp. Hurlad.*, disp. 6, diff. 7, v. *Sfcunda*. — IT Disp. 14, n. 133. — " Method. Confess., lib. 1, op. 3, n. 10. — Spärer, pan. 3, cap. 2, n. 97. . » Lib. 6, part. 2, n. 910. — - 3 P., qu. 87, art. 1, ad 1.

Saffidt
dotor de ano
veniali ilne
alio.

Dolor de
sola multi-
tudine ve-
nialium.

tr. 16, n. 22: «Intelligitur tamen hoc ante sacramenti susceptionem, quia postquam illud susceptum est, probabiles jam sunt omnes sententiae oppositae trium [hic n. 445, 446, 447] quaesitorum antecedentium ; unde post factum recte eas amplecti possumus».

449. - a) Juenin contra, *de Sacram.*, diss. 6, qu. 4, cap. 2, art. 6, § 2, sententiam tenet quae ipsi S. Alphonso probatur: «Probabilis est, inquit, eorum scholasticorum opinio, qui contendunt justum, qui sola venialia confitetur, peccare graviter si de nullo conteratur».

b) Diana, *part. 11, tr. 7, resol. 38*, hanc

suam sententiam ita explicat, ut neget esse mortale, si venialia, de quibus non dolet, non explicet ut ab eis absolvatur: mortale vero esse ait, si ea explicet, ut ab eis, sicut ab aliis absolvatur.

Pallavicini Sfortia, *Assert, theol.*, lib. 7, cap. 29, n. 289, loquitur de proposito vitandi omnia venialia.

d) Haec desumuntur ex Croix, *loc. cit.*, n. 910; et revera Arriaga, *disp. 38, n. 20 et 21*; Dicastillus, *disp. 6, dub. 16, a n. 301*, contradicunt sicut refert S. Alphonsus, non tamen rem eodem modo exponunt.

il0jBXronfi.
teri' veni*-
lia une alio
dolore non
kth4le.

s. Doctor
lethaie.

Dotor de
délibératif
et «csideH»

Recte etiam addit Croix l cum Suarez et Tanner (contra B̃osco % etc.), quod bene quisque potest dolere de venialibus deliberatis, et proponere omnia illa vitare; de semideliberatis autem sufficit dolere quod ea commiserit, et in posterum velit attendere ad ipsa vitanda quantum humanae fragilitati permittitur.

Et haec sunt juxta doctrinam D. Thomae *, qui sic ait: *Poenitentia de peccatis mortalibus requirit quod homo proponat abstinere ab omnibus et singulis... Sed ad poenitentiam peccatorum venialium requiritur quod homo proponat abstinere a singulis, non tamen ab omnibus, quia hoc infirmitas hujus vitae non patitur. Debet tamen habere propositum se prae-parandi ad venialia minuenda.*

§ II. - De quaestionibus pertinentibus ad Propositum.

450 - Quaeritur 1°. An in sacramento Poenitentiae sufficiat propositum virtuale sive implicitum, inclusum in dolore?

• Lib. 6. port. 2, n. 913. - Suar., disp. 4, sect. 3, n. 5. • Tanu., tom. 4, disp. 6, qu. 6, n. 20 - * 3 P., qu. 87, art. 1, ad I. - 1 De Poenit., lib. 2. cap. 6 et 7. - 4 Lib. 1, dits. 3, cap. 1, n. 16. - Toittui, Mb. 3, cap. 4, num. 2, v. Quinta fiari. • Lib. b, part. 2, n. 894. - • Ses 14, de Poenit., cap. 4. - 1 Disp. 14, num. 52. - • Dits. 2, num. 80. - • Lib. 5, tr. 6, cap. 4, n. 6. - w Tr. 14, dist. 6, n. 49. -

•) Hic apud Croix sermo est de proposito omnia venialia deliberata vitandi, quod haberi posse affirmat; contra quemdam, qui, apud Bosco, de Sac. Poenit., disp. 7, sect. 4, n. 202, negat posse venialia omnia perfecte deliberata vitari. Et huic sententiae adhaeret Bosco n. 230, quamvis addat posse, non obstante hac impossibilitate, haberi efficax propositum vitandi omnia hujusmodi venialia.

450. - a) Revera Suarez, disp. 20, sect. 4, n. 32, v. Dicendum, et n. 33; Bonacina, qu. 5, sect. 1, punct. 3, n. 9 (cfr. tamen punct. 8, n. 2); Reginaldus lib. 5, n. 8, cum n. 57 et 58; Henriquez, lib. 4, cap. 24, n. 2, tenent tertiam sententiam, licet duo ultimi a Croix pro prima sententia allegentur.

h) Scotus utique a Concina hic citatur; sed in 4, dist. 14, qu. 4, n. 9, v. Ad secundum, dicit requiri propositum vel simpliciter, vel « secundum quid, scilicet ut habeat aliqualem displicentiam de peccatis et propositum cavendi de cetero ». At, dist. 17, qu. unie., n. 22, dicit peccatorem confiteri debere, « cum displicentia peccati commissi et cum proposito abstinendi a peccato ».

Cajetanus pariter non recte dLaiur a

Prima sententia negat. Et hanc tenent Suarez a), Bellarminusa, Bonacina a); IXi-.' Concina 4 cum Scoto h), Cajetanor), CanofJ, etc.; item Valentia dJ Toletus, Réginalduse), Henriquezetc., apud Croix qui ait oppositam non esse certam. - Ratio, quia, licet dolor includat necessario propositum; tamen Tridentinum requirit propositum formale, dicens: *Cum proposito non peccandi de caetero.*

Secunda sententia affirmat, dummodo dolor eliciatur ex motivo universalis. Et hanc tenent * Lugo 7, Cardenas8 (qui vocat moraliter certam), Laymann B, Anacletus °, Viva °; Elbel u cum Mastrio, Sporer, Gobat, etc.; ac Salmant.18 cum Navarro, Filliuccio, Villalobos, etc. - Ratio, quia concilium 14 subdit quod attritio, si voluntatem peccandi excludit cum spe veniae, disponit hominem ad impetrandam gratiam in sacramento; ergo quoties has requisitas condiciones habuerit attritio, jam sufficienter disponit ad sacramenti valorem.

* De Poenit., qu. 3, art. 4, n. 1, v. Quando, - ° Confer. 4, de Proposito, num. 87. - Sfastrua, diip. 21, qu. 2, art. 1, num. 31 et 32. • Sfia., part. 3, cap. 2, num. 318 et 319. • Gobat, tr. 6, num. 203 et 206. - u Tr. 6, cap. 5, n. 54 jfavar., Man., cap. 1, num. 6. • Fit!, tr. 7, cap. 6, n. 160 et 161. - Villa!, part. 1, tr. 9, diff. 19, n. 7 et 8. - " Loc. cit., cap. 4.

Concina; nam in Opusc. torn. 1, tr. 4, qu. 1, v. Quoad secundum, requirit sane propositum formale ad contritionem, non vero ad attritionem. - Canus vero, Rlect. de Poenit., part. 1, v. Sed illud tamen... conci. 1, loquitur de requisitis ad poenitentiam ut est virtus.

Valentia, disp. 7, qu. 8, punct. 6, v. Postremo, non satis recte adducitur a Croix; quamvis enim scribat: • Eodem praecepto quo tenetur aliquis veram poenitentiam agere, obligari etiam ut habeat propositum explicitum non peccandi de caetero »; inferius tamen subdit: « Non requiri expressum istud propositum necessitate etiam medii ad justificationem; sed quandoque posse peccatorem cum implicito tantum ejusmodi * proposito, quod ipsa videlicet detestatione peccati praeteriti contineatur, justificari, nempe extra tempus praecepti, vel etiam praecepti tempore, si tum aliquis subitaneo casu praepediatur, quominus de futuro cogitare possit ».

Ex auctoribus pro hac secunda sententia citatis, non pauci tenent revera, vel saltem perspicue innuunt tertiam opinionem; et hi sunt Anacletus, Elbel, Mastrius, Sporer,

Jtxia a*
lio i non
inffidit io
cor iUnte
delutato.

Terlta vero sententia, quam tenet Holzm¹ann (asserens hanc esse communem cum Suarez, Bellarmino/> et Bonacina), dicit quod si poenitens cogitet de vita futura, debet formaliter proponere emendationem; quia (juxta Tridentinum) quisque per poenitentiam debet novam inchoare vitam: unde non videtur satis poenitere, qui, cogitans de vita futura, expresse non proponit emendari. Neque huic obstat dicere cum Viva quod concilium tres tantum partes sacramenti assignat, scilicet contritionem, confessionem et satisfactionem; unde, si requireretur etiam propositum formale, partes non tres, sed quatuor essent. Nam bene respondet Pater Concina quod contritio duobus constat, nempe dolore et proposito explicito.

Secus, ei
non corite-
tar de futuro.

— Secus vero, si poenitens nihil cogitet de futuro, puta si quis sit in extremo vitae constitutus; revera enim in quocumque dolore propositum necessario continetur, patetque quod taciti et expressi eadem est efficacia.

Duae ulli*
nue senten-
tia proba-

Hae duae ultimae sententiae sunt quidem probabiliores. — Sed quia prima non

¹ De Poenit., n. 501, · Suar., diip. 20, aeci. 4, n. 32, v. *Dicendum*; el n. 33; cfr., disp. 4, sect. 3, n. 3. · Bonae., qu. 5, sect. 1, punct. 3, num. 9. v. f. — *Trid.*, se». 14, de

caret sua probabilitate, in praxi ante factum tutius sequenda est; ut recte dicunt Bonacina*, Croix*.

Dico: *Aulefacium*. Nam dicunt Croix O, Viva Elbel <>, Gobat *>; et Bonacina cum Bellarmino *), Suarez *>, Vasquez k>, Reginald© Henriquez h>, quod si bona fide cum vero dolore confessus fueris sine proposito formali, non teneris confessionem repetere. Quia, esto communius non liceat sacramentum suscipere cum opinione quae non sit moraliter certa, ne sacramentum exponatur periculo frustrationis; tamen non teneris repetere confessionem, si probabiliter valide es jam confessus, cum praefatum periculum tunc non amplius adsit. — Nihilominus, nec etiam valeo huic sententiae acquiescere. Ratio, quia, cum prima opinio sit sufficienter probabilis, poenitens qui gravem culpam et certam perpetravit, tenetur de ea confessionem explere non tantum probabiliter, sed etiam certe validam Λ.

Primi
firoha bt«
i; imo. »·
qnenda an
te fretum

Quid, poat
fictum.

451. - Quaeritur 2°. *Quaenam sint condttiones necessario requisitae ad propositum?* — Hic ante omnia adverten-

PoeniL, cap. 4. — *Viva*, de Poenit.» qu. 3, art. 4, n. L — *Cancina*, lib. 1, di». 3, cap. 1. n. 17 — ¶ Qu. 5, sect. I. punct. 0, num. 2. — · Lib. 6, part. 2, n.

Gobat, Salmant., Navarrus, Filliuccius, Vilalobos.

f) Bellarminus, *loc. cit.*, primam sententiam tenet; et revera Holzm¹ann eum citat solum pro parte qua tenet propositum formale et explicitum requiri ad peccati remissionem per se loquendo. Alteram vero partem doctrinae Holzm¹ann, de eis qui subita mone praeveniuntur nec cogitant de futuro, Bellarminus, *cap. 7, ad 6 obj.*, dicit: « Non facile concedo posse contingere ».

Croix, *lib. 6, part. 2, n. 680*; Viva, *h_h propos. 65 Innoc. XI, n. 10*; Elbel, *confer. 3, de Contrit., n. 84*; Gobat, *tr. 6, n. 179*, haec dicunt de confessione valida quidem; sed informi, propterea quod facta est cum dolore particulari tantum.

Bonacina, *loc. cit., n. 2*; Suarez, *disp. 2G, sect. 4, n. 33*, v. *Ultimo vero*; Vasquez, *qu. 86, art. 2, dub. 4, n. 3*; Reginaldus, *lib. 5, n. 58*; Henriquez, *lib. 4, cap. 24, num. 2*, id plane innuunt, dicentes sacramentum susceptum absque formali proposito ex eo quod ad illud non adverterit poenitens, validum existimari.

O Bellarminus, *loc. cit., lib. 2, cap. 6, i. f.*, id non habet, quidquid dixerit Bonacina.

J) In hanc S. Alphonsi doctrinam (quae pri-

mum in edit. 6a anni 1767 habetur, ad cuius normam proinde reformandus est *Homo apost.*, *tr. 16, n. 26.*), prudenter notat cl. P. Haringer: « In casu nostro dubium cadit super propositum, quod ad contritionem pertineret cum illa unam partem essentialem materiae proximae efformat Dubium igitur in ipsam materiam proximam Poenitentiae cadit, et in materia sacramenti Ecclesia supplere non potest. Quapropter S. Alphonsus recte dicit confessionem probabiliter validam non sufficere, sed certe validam peragendam esse. Id pro theoria. — In praxi confessarius, juxta diversitatem conscientiarum *judicium moraliter certum sibi efformabit*. Cum poenitentibus scrupulis agitatis, largus erit, nec permittet ut propter dubium propositi confessionem repetant. Sic pariter faciet cum animabus vitam vere Christianam agentibus, vel qui post confessionem de qua dubitant in peccata gravia non sunt relapsi, aut saltem multo rarius. Quodsi vero poenitentes accedunt in peccatis habituati, qui post confessionem non se emendaverunt, facile persuasum habebit, defecisse in antcactis confessionibus dolorem et propositum, et confessionem repetere jubebit ».

Difficiliū
propos'd in
cornuetudi-
narii».

dum, rem valde difficilem esse quod peccatores, frequenter ex consuetudine in mortalia labentes, cum vero proposito ad confessionem accedant; quapropter in hoc confessarius sedulo incumbere debet, maxime si poenitens alicui vitio magnam habuerit adhaesionem.

Tres autem sunt conditiones veri propositi, nempe, ut sit *firmuni*, *universale* et *efficax*.

Proposi-
tum debet
eue fir-
mum.

Γ. Propositum *firmum* importat ut poenitens habeat voluntatem omnino deliberatam non recidendi; et sit animo ita dispositus, ut nullius mali timore et nullius boni cupidine, peccatum in posterum admittere velit.

Sed hic Dubium fit: *Ah prudenter credi possit quod firmum habeat propositum poenitens, qui asserit nolle amplius relabi, sed certo credit se relapsurum?*

Certitudo
rchipui,
jUXU Ali01,
non obeat
firmitati
propofiti.

Prima sententia affirmat. Et hanc tenent Navarrus*, (qui asserit communem), Laymann*, Sporer a, Palaus4; item Suarez % Silvester a», Coninck % Henriquez1; Beja°, Dicastillus, apud Salmant.5. — Ratio, quia propositum voluntatis non relabendi bene consistere potest cum iudicio intellectus de lapsu futuro ex cognita fragilitate.

S. Doctor
omnino te-
"Tôπ>0η'Γ*

Sed pace tantorum doctorum, omnino sequendam puto oppositam sententiam, quam tenent Busenbaum b), supra, n. 433, ad 10; Concina5 et Croix'. — Non nego quod, speculative loquendo, bene posset consistere firmum propositum voluntatis cum cognitione relapsus. Sed cum quis

certo credit se relapsurum, practice certam suspicionem praebet propositum suae voluntatis non esse satis firmum; impossibile est enim ut quis firmiter proponat se emendare, sciens quod Deus suam gratiam coadjuvantem non denegat facienti quantum in se est, et his non obstantibus credat certo se ad sua peccata rediturum. — Unde recte ait Croix5 quod talis poenitens priusquam absolvatur, disponi debet ut speret, non per vires suas, sed per Dei auxilium a peccatis liberatum iri.

Secus vero dicendum, si poenitens ex sua praeterita fragilitate *timeret* relapsum, Communiter enim dicunt DD. cum Navarro°, Croix° et aliis, quod ad serium propositum non requiritur ut credatur nullus relapsus secuturus; sed satis est nunc adesse seriam voluntatem non relabendi: nam bene potest consistere voluntas resipiscendi cum timore lapsus ex mutatione voluntatis. — Hinc recte inquit Gersonius 11 quod poenitens confessorio interroganti: *Credis tu quod... nunquam cades in tale peccatum? Pespondeal: ego fragilis formido lapsum, non tamen volo nunc... casum; defuturo, misericordiae Dei me commendo, deprecatis ut me custodiat a peccato; quod si ceciderit fragilitas mea, deprecor, adjiciat ut resurgat.*

2°. Requiritur ut propositum sit *universale* circa peccata mortalia.

Quidquid enim dicant Aversa, Dicastillus, Hurtadus c) et Platel c), apud Croix'',

1 Man., cap. 9, n. 18. — · Lib. 5, tr. 6, cap. 4, n. 8. — ' Part. 3, cap. 2, num. 310. — « Tr. 23, punct. 2, num. 15. — Dicast., disp. 6, dub. 14, num. 246. · · Tract. 6, cap. 5, num. 53 — · Lib. 1. diu. 3, cap. 2, § 4, num. 3. — 1 Lib. 6. part. 2, n. 1822, v. *Obje.* — · Loc. dt. — · Man.,

cap. 8, nam. 13. — w Loc. dt., num. 1732, v. *Ut poenitens.* — 11 Sup. *Magnificat*, tract. 8. part. 3, ante med. — Aversa, qu. 14, sect. 6, v. *Objiciet tandem.* · Dicast., diip. 6, dub. 14, num. 240 et seqq. · 11 Lib. 6, part. 2, n. 898.

451. - a) Suarez, *disp. 4, sect. 3, num. 5*; Silvester, v. Confessio 1, *qu. 21, num. 25*; Coninck, *disp. 2, dub. 6, n. 59*; Henriquez, *lib. 4, cap. 24, num. 3, i.f.*; Beja, *part. 3, cas. 9, v. Accedit*, non tenent hanc sententiam; imo, adhaerent illi quae S. Alphonso arridet; negant enim requiri ut poenitens credat se perseveraturum, ut Suarez, Silvester, Henriquez et Beja; vel dicunt, ut Coninck, posse probabiliter timere futurum ut adhuc aliquando peccet mortaliter; et hunc timorem consistere posse cum firmo proposito non relabendi.

Busenbaum, *loc. cit.*, negat denegandam esse absolutionem, si · quis putet vel timeat se unum vel plura peccata non vitaturum» Quibus sic dictis addit in fine: «Interim qui certus est impossibile sibi esse in tali occasione peccata vitare, debet eam deserre, nisi velit perire ».

c) Gaspar Hurtadus, *disp. 6, diff. 7, v.f.*; et Platel, *de Sacr. Poenit.*, n. 145 et 146, concordant quidem; sed Hurtadus addit (quod non notavit Croix): «Nihilominus, quia res haec est magni momenti, et securius est propositum non peccandi mortaliter... extendi ad

asserentes quod, sicut sufficit dolor particularis, ita etiam particulare propositum, modo excludat positivam peccandi voluntatem; — oppositum tamen omnino est tenendum cum sententia communi, quam docent Laymann », Palaus *, Lugo ·, Concina⁴, Mazzotta ·; et Croix · cum Navarro, Coninck, Tamburinio, Escobar et aliis passim, ex D. Thoma', ubi ait: *Poenitentia de peccatis mortalibus requirit quod homo proponat abstinere ad omnibus et singulis*. Ratio, quia, licet dolor particularis, puta, si concipiatur ex turpitudine speciali (ut diximus *n. 444*) aliqujus criminis, satis sit ad valorem confessionis, cum dolor respiciat tantum peccata commissa quae poenitens detestari debet; non tamen sufficit propositum particulare, cum quisque teneatur absolutam et positivam habere voluntatem omnia mortalia vitandi. Unde Tridentinum ·, loquens de contritione in genere, didt: *Animi dolor ac detestatio est de peccato commisso*; non dicit de omnibus peccatis. Loquens vero de proposito, didt: *cum proposito non peccandi de caetero*; particula autem *non* utique importat propositum universale vitandi omnia mortalia.

Secus vero est de proposito circa venialia; in his enim sufficit (ut docet idem D. Thomas ·) quod poenitens proponat abstinere ab aliquo, absque eo quod proponat abstinere ab omnibus.

^eclu'r*tur ut propositum sit *efficax*, id est aptum efficere quod proponitur. Et ideo oportet quod poenitens non solum proponat peccatum vitare, sed etiam media adhibere ad peccatum vitandum, et signanter occasiones proximas peccandi; ut communiter docent doctores. Vide Sporer ,0. — Non semper autem verum

est, tunc solum propositum esse *efficax*, quando efficitur id quod proponitur; alias, quoties poenitens recideret, toties teneatur repetere confessiones. Relapsus enim non semper est signum propositi infirmi, sed saepius tantum signum est mutatae voluntatis; nam bene potest accidere quod quis verum habeat amorem Dei praedominantem et firmum propositum nunquam peccandi, et nihilominus statim peccet: prout D. Petrus vere proposuit potius mori quam Christum negare, et tamen ad primam ancillae vocem negavit Id sane probatur ex D. Gregorio “, qui dixit: *In quorundam... corda venit (Deus), et mansionem non facit...; adperpetranda peccata redeunt, ac si haec minime planxissent*. Confirmatur ex Rituali Romano, ubi dicitur: *In peccata facile recidentibus, utilissimum fuerit consulere ut saepe, puta semel in mense vel certis diebus solemnibus, confiteantur et, si expediat, communicent*.

Principalis autem efficacia propositi (ut supra innuimus) consistit in avellendis occasionibus proximis peccandi, aut in mediis debitis adhibendis, ut ipsae, si sint necessariae, ex proximis fiant remotae. — Unde hic diligenter de his agere oportet.

452. - Quaeritur 3°. *Quomodo se gerere debeat confessorius cum iis qui sunt in occasione peccandi?*

Et hic dubitatur 1°. *Quotuplex sit occasio, et quotuplex periculum peccandi?*

Occasio distinguitur 1°. in proximam et remotam.

Occasio *remota* est illa, in qua horni-nes constituti regulariter ut plurimum ^{remota} ^{o«·iβ} ^{quid.} non peccant.

Occasionem vero *proximam* alii, ut Navarrus¹, Bonacina², Laymann ·, Con-

1 Lib. 5, tr. 6, cap. 4, num. 20. — 1 Tr. 23, punct. 2, n. 16. — > Diip. 14, n. 52. — « Lib. 1, diw. 3, cap. 2, § € n. 10. — · Tr. 6, diip. 1, qu. 3, cap. 4, § 1, n. 3. — · Lib. 6, part. 2, n. 898. - Navar Man., cap. 1, n. 9. · Contnch, diip. 2, dub. 14, num. 130. - Tambur., Method. Contas.* lib. 1, cap. 3, n. 15. · lib. 14, n. 172. — ' 3 P., qu. 87,

art. 1, ad 1. — ■ Se». 14, de Poenit., cap. 4. — · Loc. dt. — w Part. 3, cap. 2, n. 313. — u Homil. in Evanf., lib. 2, homil. 30, n. 2. ap. Miçne, Patrol, lat., tom. 76, coi. 1221. — RU. Rom., Qràò administr. Sacr. Poenit., n. 19, v. Quare curti. — “ Man , cap. 3, num. 14. — “ De Matr.. qu. 4, punct. 14, n. 11.

omnia mortalia, absolute conandum est ad id, et persuadendum est poenitentibus, praesertim in confessione quae creditur futura esse ultima ». — Idemque insinuat Platel, *n. 146 cum n. 149*.

452. - a) Laymann, *lib. 5, tr. 6, cap. 4, n. 9*, scribit occasiones seu pericula proxima ea esse, « quae, spectatis omnibus circumstantiis, difficulter et vix aliquis evitaturus putatur ».

Qeonam

propowti.

net; vel jam alii id animadverterunt, et tunc famam potius recuperabit quam amittet.

ordinarie non »b»on-vendi ver- uintesinoc- auiocepro- ianñiùT0'

Ex his omnibus concludo quod ordinane loquendo nunquam absolvi debet poenitens qui versatur in occasione proxima voluntaria, etiamsi extraordinaria signa doloris afferat, antequam occasionem removeat. Occasio enim extrinseca (praesertim ubi agitur de vitio turpi), quando praesens est, ita mentem excaecat ut omnia proposita e memoria deleat; et ad peccata ita impellit, ut aliquis, etiamsi certam suam damnationem ab illo crimine secuturam cognosceret, adhuc a peccato non desisteret. — Vide mox infra, m. 454, v. *Ratio potior*.

453. - Dubitatur 2°. *An absolvipossit qui se exponit probabili periculo peccandi?*

Affirmant Mendo, Gobat et Caramuel a», apud Viva l; et Hozes, Lumbier b», etc., apud Croix'; et consentit Sporer3, modo adsit rationabilis causa. Quia (ut ajunt), cum probabile sit quod ille peccabit, et probabile quod non peccabit, potest sibi formare conscientiam certam, et proinde judicium practicum non fore peccatu-

Mtndo, Epitome, v. *Occasio*, num. 5. · Gobat, tr. 7, n. 526. · · Io prop. 41 Alex. VII, n. 15. — /foies, Explie, propo-. 63 Innoc. XI. n. 4. · · Lib. 5, n. 257. — ■ Part. 3, cap. 2. n. 324. — Croix, loc. cit. · ElUalde, lib. 8, qu. 15,

453. - «⁸) Caramuel, *Thcol. regul., disp. 70, n. 1056*, distinguit. Si certum est periculum et probabilis lapsus, negat fas esse illi se exponere; si periculum non est certum, sed tantum probabile, dicit licere illi se exponere, et lectorem remittit ad *disp. 6, n. 57*. Sed idem Caramuel, in *Theol. fundant., n. 511*, absolute dicit: « Eum qui probabili mortaliter peccandi periculo se exponit [libere], peccare non jam probabiliter, sed certo mortaliter ».

b) Lumbier, *Sum.* dicta de Arana, tom. 3, *Observ. in prop. Innoc. XI, post num. 2010, init. § 3* (edit. laL, num. 596), ut probabilem habet hanc opinionem; sed contrariam probabiliorem esse existimat.

r) Busenbaum, *loc. cit.*, Cardenas, *Cris. 1, disp. 18, cap. 6, n. 57*, et *Cris. 4, diss. 40, cap. 3, art. 3*, negant licere sine necessitate tali periculo sesc exponere.

Ó Suarez, loco citato a Palao, id est *de Carit., disp. 9, sect. 2, num. 3*, loquitur de periculo vitae corporalis; quod, ut patet, ad

rum. — Sed hanc opinionem jam refutavi-mus *Lib. V, h. 53*, cum Busenbaum^, Croix, Cardenas c», Elizalde, etc. Hic addo auctoritatem D. Thomae 4, ubi id expresse re-probat, dicens: *Infirmi infide, de quorum subversione probabiliter timeripossit, prohibendi sunt ab infidelium communione*. Ratio est quia, cum adsit probabilitas labendi, jam adest formale periculum lapsus, quod (ut diximus) omnino est fugiendum, quando occasio est voluntaria; secus vero, si necessaria (ut diximus *Lib. V, n. 63*, de medico et paracho).

Immo recte sentiunt Palaus5 cum Suarez et Sotus ·», Baflez f), apud [Contin.] Toumely8; item Salmant., Valentia*·- et Azor citati *Lib. II, n. 26, v. Pariter*, quod in necessitate extrema spirituali proximi non solum potes, sed teneris illi succurrere cum tali periculo probabili; quia tunc necessitas efficit ut periculum evadat remotum: unde si potes, teneris. Idque docet idem D. ThomasI, ubi, postquam dixit prohibendos esse a communionem infidelium eos de quorum salute probabiliter timetur, addit: nisi urgeat necessitas.

Dicit tamen (Contin.) Toumely· cum

§ 3. — 4 2· 2·, qu. 10, art. 9, corp. — · Tract. 2, diip. 2, punct. 9, § 3, n. 9. — · Decal., cap. 1, art. 3, de Carit., sect. 4, punct. 1, post concl. 2, v. *Major est*. — Salmant., tr. 21, cap. 6, num. 28. — ' Loc. cit. — · Loc. cit., v. *Contrarium*.

rem non facit; sed revera, *ibid., sect. 1, n. 8*, scribit: « Nemini licere propter aliorum salutem exponere se morali periculo peccandi mortaliter...; quod maxime verum est, quando periculum est in determinata materia, in qua aliquis fragilem se expertus est ». Quibus subdit: « Si vero in confuso, non potest certa regilla tradi, sed pro ratione periculi et necessitatis, pensanda res erit ».

·I Sotus, *de Just., lib. 5, qu. 1, art. 6, ante concl. 3*, licitum esse ait vitam spiritua-lem periculo objicere pro salute animarum.

f) Baflez, quamvis a Collet hic citetur, rem Limen, in *2an' 2ae, qu. 26, art. 5, concl. 2*, silentio praetermittit.

t) Valentia, in *2am 2a', disp. 3, qu. 4, punct. 3, assert. 5*, de periculo vitae corporalis loquitur; sicut pariter Azor, *part. 2, lib. 12, cap. 4, qu. 3*; immo etiam Azor, *qu. 2, v. Dicendum existimo*, ait: « Ordo... caritatis... requirit ut vita et salus animae non sit obji-cienda periculo pro vita amici spirituali servanda ·. Male igitur allegantur a Salmant.

Sc o»

bili ptm lo pernu bob ihd

ex post ■e prope neceniu tea ipin ta&lespn. xind.

prupotitio- nes damna- uc auri»' cuwtu <».

Silvio quod si periculum sit tale, ut probabiliior sit lapsus, tunc nullo modo potes nec debes illi te exponere; quia quisque plus suam quam aliorum salutem respi-cere debet. — Sed huic responderi posset quod in tali casu extremae necessitatis, modo lapsus non sit moraliter certus, licet sit probabilior, tenereris te fortius prae-munire orationibus et operibus piis, et deinde fidere de majori auxilio Dei: ratio-nabiliter enim tunc esset sperandum quod Deus augebit auxilium ubi major urgebit necessitas.

454. - Dubitatur 3°. *An poenitens qui versatur in occasione proxima volunta-ria possit unquam absolvi?*

Hic ante omnia oportet animadvertere quatuor propositiones proscriptas in hac materja. — p prop0Sit0 4i(damnata ab

Alexandro VII, dicebat: *Non est obligan-dus concubiniarius ad ejiciendam concubi-nam, si haec nimis utilis esset ad oble-ctamentum concubinariï (vulgo regalo), dum, deficiente illa, nimis aegre ageret vitam, et aliae epulae taedio magno concubinarium afficerent, et aliafamula nimis difficile inveniretur*. — 11°. Propos. 61, da-mnata ab Innocentio XI, dicebat: *Potest aliquando absolvi qui in proxima occa-sione peccandi versatur, quam potest et non vult omittere, qtinimo directe et ex proposito quaerit, aut ei se ingerit*. — III0. Propos. 62, ab eodem Innocentio da-mnata: *Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis aut honesta nonfugiendi occurrit*. — IV0. Pro-

I De Poenit., disp. 32. sect. 2, n. 3. — I Tr. 2, disp. 2, punct. 9, § 3, n. 18. — · Part. 3, cap. 2, n. 325. — 4 Con-fer. 4, de Proposito, num. 108. — · Tr. 6, disp. 2, qu. 4, cap. 3, § 3, v. *Infers 2*. — · In propo-. 41 Alex. VII,

h) Silvius a Collet quidem dtatur; sed *in 2at" 2a*, qu. 26, art. 4, qu. 1, concl. 1, f., in universum dumtaxat negat licitum esse se periculo peccandi exponere pro spiri-tuali proximi salute, si probabilior sil lapsus quam perseverantia

454. - °) Milante citat solum Cajetanum, quem negat tenere hanc sententiam. — Caje-tanus tamen, *Sum.*, v. Restitutio, *cap. 6i i. f.*, negat absolvi posse ante restitutionem realem, si jam absolutus, restitutionem omiserit. Sed, v. Concubinatus, dicit: « Ad sui veram poeni-tentiam exigit non solum omissionem actus carnalis, sed recessum a tali statu ». — Cor-

pos. 63: *Licitum est quaerere directe occa-sionem proximam peccandi, pro bono spi-rituali vel temporalï nostro vel proximi*.

Sed Dubium fit: *An qui non adhuc occasionem proximam removerit possit prima vel secunda vice absolvi?*

Prima sententia affirmat. Et hanc te-nent plures auctores, prout Suarez ', Pa-laus », Sporer ·, Elbel4, Mazzotta 5 Viva · (citans Cajetanum et Corduba; sed Pater Milante negat hos auctores a- esse pro hac sententia); et Holzmann ' cum Tamburi-nio ac communiori (ut asserit); et consentit Roncaglia pro prima vice, casu quo poe-nitens nondum adverterit ad obligationem removendi occasionem. — Ratio, quia, ut ajunt, talis poenitens potest esse bene dispositus ad absolutionem, etiam non-dum occasione dimissa, si vere proponat dimittere.

Sed hic distinguendum cum S. Carolo Borromaeo ·, inter occasiones quae *sunt in esse*, prout cum aliquis concubinam domi detinet, vel cum aliqua famula peccat cum hero quoties ab eo tentatur: et inter occasiones quae *non sunt in esse*, utpote si quis ludendo prolabitur in blasphemias, aut versando in cauponis prorumpit in rixas et ebrietates, aut convivando cum sociis ruit in verbis et cogitationibus ob-scoenis, etc. — In occasionibus hujus se-cundae speciei, quae *non sunt in esse*, recte docet S. Carolus quod si poenitens firme proponat ab eis cavere, potest per unam, aut duas, etiamque tres vices ab-solvi^ . Quod si postmodum emendatio

num. 16. — *MilanU*, exerat. 36, in propo-. Innoc. XI, v. *Verum non satis*. — I De Poenit., n. 584. · *Tambnr.*, Method. Confess., lib. 3, cap. 3, n. 10. — ■ Actor, part. 4, Instruct. Confess., v. *Essendo dunqtu*.

duba autem, *Trat. de cas., qu. 4, coroll. 1*, con-cedit non solum posse iterum absolvi, sed etiam tertia et quarta vice, antequam occa-sionem dimittat

b) Roncaglia, *tr. 19, qu. 5, cap. 4, qu. 2*, veram utique reputat hanc opinionem, « ma-xime, ut ait, in casu quo poenitens ostende-ret specialia signa doloris ». Sed continuo subdit: « Ego nihilominus nunquam ad pra-xim reducerem, quando commode differri pos-set absolutio; ct interim obligarem poeniten-tem ad occasionem removendam ».

c) S. Carolus concedit absolvi posse in hoc casu, semel et iterum dumtaxat

Qui non-dum remo-vit occasio-nem prox-i-mam potest, juxta ihos. Absolvi se-mel velbts.

Di«un-furndxe oc-casioned 1A tjjr et occa-siones non in tat.

non apparet, differri ei debet absolutio donec ille cum effectu occasionem derelinquat.

occas*onibus ver0 prioris speciei quae *sunt in esse*, ait S. Carolus poenitentem neque prima vice absolvendum (quascumque promissiones proferat), nisi prius occasionem amoveat. — Et hanc sententiam censeo (saltem ordinarie loquendo) omnino sequendam. Eamque tenent ¹J Cardenas | cum Bonacina, Villalobos et Candido; [Contin.] Tournely*, Concina³, Pater Segneri⁴; auctor libri cui titulus: *Istrusione per li confessorinovelli*. Item Navarrus⁵, ubi ait: *Concubinarius cohabitans concubinae adeo peccat, ut non debeat absolvi antequam ab ea separetur*. Coninck⁶, ubi: *Eos qui vivunt in concubinatione, nullo modo, extra casum gravis necessitatis, expediret absolvi antequam de facto separentur*. Azor⁸: *Resp... non posse licite eum absolvi antequam ab ea* (scilicet concubina) *separetur* ⁹. Item Rodriguez ¹⁰, Silvester ¹¹, Fernandez, Margarita, etc., apud Palaum ¹²; ex D. Augustino¹⁰, ubi sic dicit: *Satisfactio poenitentiae est peccatorum causas excidere, nec earum suggestionibus aditum infulgere*. — Ergo tenetur poenitens ante absolutionem occasionem auferre; alias suggestionibus aditum non praecluderet.

Ratio 1^a hujus sententiae (ut ait Cardenas) videtur esse, quia prima sententia videtur damnata in praefata prop. 61 ab Innocentio XI. — Sed haec ratio non convincit: nam aliud est posse absolvi qui occasionem *non vult omittere* (ut dicebat propositio); aliud, qui, licet non velit omittere ante absolutionem, bene tamen vult omittere statim post absolutionem.

¹ In propos. 61, dits. 40, η. 75 et seqq. · Bonac., de Matr., qu. 4, punct. 14, num. II et 12. · Villa¹., part. 1, tr. 9, diff. 25, n. 4. · Candid., disquis. 24, art. 27, dub. 5, v. *Dico sexto*. — · De Peccat., part. 1, cap. 2. Append., reg. 1. — · De Poenit., lib. 2, dits. 3, cap. 7. § 3; et § 4, num. 1 et 2. — 4 II Confédéré htruilo, cap. 5, v. *Non t furrô meno*. — » Part. 1. cap. 10, n. 227. — · Man., cap. 16, n. 20. — · Disp. 8, n. 133. — · Part. 3, lib. 3, cap. 6, qu. 2. —

Ratio 2a, quia praeceptum tollendi occasionem voluntariam est negativum, id est non permanendi in occasione (prout est praeceptum non retinendi alienum): et hoc obligat semper et ad semper. Unde qui potest occasionem statim remove et non removet est in actuali transgressione praecepti, et ideo indispositus. — Sed haec ratio neque omnino satisfacit; vel saltem intelligenda est in solo casu quo poenitens nolit statim post absolutionem tollere occasionem, et tantum promittat auferre in futurum. At, si poenitens in actu confessionis firme proponeret occasionem remove statim ac domum redit, non video cur dicendus esset hic indispositus et quod praecepto contraveniat.

Ratio potior et verti haec mihi videtur esse: Ablatio occasionis est res magno pere ardua; et non fit nisi quis magnam viri sibi inferat, ut avellatur ab illa occasione, ad quam, propter praeteritam sui animi adhaesionem, remanet valde propensus. Et ideo, si occasio non aufertur ante absolutionem, poenitens de facili post absolutionem se decipiet, falso sibi suadendo quod tentationibus resistet; et sic, occasione non dimissa, profecto redibit ad vomitum. — Qua de re, si talis vellet absolvi antequam occasionem deserat, esset indispositus; quia se constitueret in probabili periculo infringendi propositum. Ac propterea confessarius qui eum absolveret, ipsum relinquendo in tali periculo, utique peccaret tam contra officium iudicis, quia absolveret indispositum, quam medici, non applicando illi remedium suae salutis necessarium.

Dices: Poenitens qui habet pro se opinionem probabilem debet absolvi; quia, cum sit dispositus, habet jus ad absolu-

Anton. Fernandes, Instruction de Confetores, part. 1, docum. 8, n. 6. · Margar. Confetors., part. 1. v. *Sciendum quod quando confessor*, fol. 21. · · Tr. 2, disp. 2, punct. 9, §3, num. 18. — MCan. Satisfactio 3, de poenit., dist. 3. Cfr. Opusc. de ecclesiast. dogmatibus, cap. 24 (at. 54), inter S Augustini supposition opera, ap. Migne, Patrol. lat., tom. 42, col. 1218. Opus Gennadio tributum. — Carden., in propos. 61, diss. 40, η. 108.

Scilicet de eo qui versatur in occasione in esse.

Azor haec scribit de publicis concubinariis.

¹⁰ Rodriguez, Sum., part. 2, cap. 49, η. 16, (al. cap. 47, n. 17); Silvester, v. Concubinarus, quaer. 2, male citantur a Palao; non enim requirunt ut concubinam relinquat

tionem (juxta dicenda μ . 604). Ergo si quis efformaret sibi conscientiam probabilem juxta primam sententiam, teneretur confessarius eum absolvere. — Respondetur 1°. quod illicitum est (ut diximus mox supra, *num.* 453, *Dubit.* 2) se voluntarie exponere probabili periculo peccandi. Unde peccat poenitens qui vult absolutionem recipere, antequam occasionem dimittat, cum se immittat in probabile periculum infringendi propositum; et ideo, tamquam indispositus, nullum jus habet ad absolutionem. — Respondetur 2°. Dato et non concesso quod poenitens possit absolvi semel vel iterum ante dimissam occasionem; tamen (ut communiter dicunt DD., et ipsi adversarii concedunt) poenitens non habet jus ut statim absolvatur. Et propterea bene potest (et si potest, tenetur confessarius, ut partes sui muneris recte agat) tamquam medicus differre illi absolutionem, usquedum occasionem auferat.

Dixi tamen: *ordinarie*. — Nam merito excipiendus est 1° cum Lugo <>, Holzmänn et Sporer >), casus quo poenitens afferat extraordinaria signa doloris; quia tunc propter hujusmodi signa confessarius prudenter potest judicare non adesse in poenitente periculum illud proximum infringendi propositum: signa enim illa indicant poenitentem uberius recepisse gratiam, qua magis constanter se geret in occasione removenda. — Nihilominus ait Roncaglia quod ipse etiam in hoc casu absolutionem differret, usquedum occasio auferatur, si absolutio commode differri posset. Et ita etiam ego agerem.

Excipiendus 2° cum Viva l casus quo poenitens, si absolutio differatur, non possit ad confessarium redire, vel non nisi post longum tempus. Tunc enim, si ille

jam fuerit confessus peccata sua, et confessarius prudenter judicare valeat eum firmam habere voluntatem tollendi occasionem statim ac poterit, tunc potest et debet ipsum absolvere; quia tunc poenitens habet jus ut statim absolvatur. — Nec obstat dicere quod ipse tunc remaneret in eodem periculo (ut mox dictum est) infringendi propositum. Nam respondetur quod hoc casu tale periculum de proximo fit remotum. Sicut enim ratione gravis damni (ut infra dicetur) non tenetur poenitens occasionem auferre, eo quod periculum per se proximum, ratione illius necessitatis evadit remotum; ita in casu nostro, periculum illud infringendi propositum fit remotum ratione magni oneris quod poenitens deberet subire iterum repetendi confessionem apud alterum: tunc enim est constitutus in morali necessitate recipiendi absolutionem, antequam occasionem dimittat. — Hoc tamen non admitendum, si poenitens ab alio confessario jam fuerit admonitus de occasione tollenda et non abstulerit; quia tunc habetur tamquam recidivus, et minime est absolvendus, nisi forte afferat extraordinaria signa doloris, ut supra.

455. — Dubitatur 4°. *An possint absolvi qui sunt in occasione proxima necessaria?*

Ut supra innuimus, illa quidem dicitur occasio *necessaria* quae non potest relinqui vel physice vel moraliter. — *Physice*, nempe si quis esset in carcere aut triremi, a quo discedere non posset; vel si esset in articulo mortis, in quo non haberet tempus vel modum expellendi amicum. *Moraliter* vero, nempe si occasio tolli non posset sine scandalo. — In his casibus bene absolvi potest, occasione non sublata; cum non teneatur poenitens tunc illam auferre.

ab alio loco
ad
aolum sic.

Occasio
necessaria
physice vel
moraliter.

Roncaglia, tract. 19, qu. 5, cap. 4, qu. 2, v. f. —

1 In propo. 41 Alex. VII, n. 16,

ante absolutionem, nisi forte id intendat Silvester dicens: «Si nullum est scandalum aut recidivi periculum, absolvi potest».

Lugo, *disp.* 141 n. 151, loquitur de eo qui non vult occasionem deserere, quem nihilominus absolvi posse ait, «quando habet extraordinarium dolorem et propositum; haec enim faciunt jam illam non esse occasionem proximam, quia homo sic armatus fortior

multo est quam erat prius, atque adeo probabilem possumus de ipso sperare victoriam tenuationum, a quibus antea semper superabatur».

h) Holzmänn, *de Poenit.*, n. 586; Sporer, *part.* 3, *cap.* 2, η . 325, tractant de eo qui, semel et iterum jussus occasionem relinquere, eam tamen non deseruit; et dicunt eum posse adhuc absolvi, si afferat specialia doloris signa.

Bxdpitar
ouuisiguo-
ruai extra-
ordinario-
rum

Bxdpitar
caut quo
pocoiten-
redire ne-
quit.

Sed hic Dubium fit: *Ah possid quis manere in occasione proxima, si aliter deberet pati notabile detrimentum temporale in vita, fama aut fortunis?*

Negat Merbesius¹*, dicens pro nullo damno temporali aliquem excusari a dimittenda occasione proxima. Et in parte consentit Wigandt ubi ait esse obligationem auferendi occasionem, etiamsi infamia sit subeunda.

Notable
d a m q a m
temporale
excuaat a
removenda
occasione,

modo me-
dia prae*
acripu ad-
hibeantur.

Communiter tamen affirmant doctores non teneri poenitentem occasionem dimittere, si aliter grave damnum temporale passurus sit: dummodo interim sit paratus uti mediis praescriptis. Ita Navarrus⁸*, Sanchez⁴, Lug⁶ cum communi, Palaus⁷, Tournely⁹, Analectus Holzmann¹⁰, Bonacina¹¹, Viva¹⁰, Elbel¹², Laymann¹³, Renzi¹⁴, Sporer¹⁵ u (qui tamen¹⁵ cum Palao non excusat aliquem mediocriter divitem, qui ne patiatur damnum centum ducatorum, occasionem non vellet deserere). Et consentit Concina¹⁶, si poenitens ex dimissione occasionis deberet pati infamiam aut gravissimum detrimentum. — Ratio, quia occasio peccandi non est in se peccatum neque affert necessitatem peccandi; quapropter bene potest cum ea consistere vera detestatio peccatorum et firmum propositum non relabendi ac adhibendi debita remedia. Et quamvis praeceptum vitandi occasionem proximam per se obliget ad non permanendum in occasione; tamen illud intelligendum est obligare cum quis voluntarie in occasione persistit: non vero si maneat ex necessitate. Moraliter autem haec necessitas intervenit, quando sine magno detrimento aut incommodo nequit occasio dimitti; etenim

tunc periculum formale et proximum, opportunis adhibitis mediis ad non relabendum, fit materiale et remotum. Non enim qui est in periculo, sed *qui amat periculum* (ut dicitur in Eccli. m.), *in illo peribit*: non autem amat periculum qui invitatus subit. Hinc optime S. Basilius⁶ dixit: *Qui urgenti aliqua causa et necessitate, se periculo objicit vel permittit se esse in illo, cum tamen alias nollet, non tam dicitur amare periculum, quam invitatus illud subire: et ideo magis providet Deus ne illo pereat.* — Idem satis confirmatur ex cap. *Laudabilem, defrig, et mal.*, ubi sic habetur: *Quod si ambo* (sermo est de conjugibus ab initio impotentibus) *consentiant simul esse, vir eam, etsi non ut uxorem, saltem habeat ut sororem.* Ergo (ut notat Sanchez), ne ipsi infamiam patiantur, bene eis permittitur simul habitare cum periculo tactuum.

Remedia autem pro his qui reperiuntur in occasione proxima praesertim peccati turpis sunt, videlicet: major oratio, frequentior usus sacramentorum, quotidie ante imaginem crucifixi renovare promissionem non amplius peccandi, vitare ne versetur solus cum sola, fugere ab aspectu complicitis, et similia.

Hinc dicunt Sporer¹⁷ cum communi, Busenbaum (ut supra, n. 433, ad. 10) Mazzotta¹⁸; Palaus¹⁹, e cum Graffio, Fernandez, etc.; Laymann²⁰ cum Navarro²¹*, Sanchez, Sà, Henriquez, Cajetano et Philiarcho, quod ii qui ab officio, negotiatione, aut domo in qua peccant discedere nolunt, quia sine magna difficultate non possunt, absolvendi sunt, si sint parati remedia

¹ De poenit., qu. 48, c. 4, reg. 2, 5 et 6. — ¹ Tr. 5, n. 50, reap. 3. — ¹ Man., cap. 3, n. 20. — ⁴ Decal., lib. 1, cap. 8, num. 3. — ⁷ Diip. 14, num. 152. — ⁷ Tr. 2, diip. 2, punct. 9, § 3, num. 8. — ⁷ Tr. 14, diit. 8, num. 46. — ⁷ De Poenit., n. 580, v. *Dixi*. — ⁷ De Matr., qu. 4, punct. 14, o. II. — ⁷ De Poenit., qu. 3, art. 4, n. 6 et 7. — ⁷ u Confer. 4, de Proposito, num. 104. — ¹¹ Lib. 5, tr. 6, cap. 4, n. 9. — ¹² De Poenit., cap. 2, sect. 1, qu. 15. — ¹⁴ Part. 3, cap. 2, n. 126. — ¹⁵ u Loc. dL, n. 328. — ¹⁶ Palaus, loc. cit., n. 14. — ¹⁷ De Poenit., lib. 1, diss. 3, cap. 2, § 4, n. 27. — ¹⁸ Sanch.,

Decal., lib. 1, ap. 8, n. 3. — ¹⁹ w Part. 3, cap. 2, n. 322. — ²⁰ Tr. 6, diip. 2, qa. 4, cap. 3, § 2, qu. 1. — ²¹ Tr. 2, diip. 2, punct. 9, § 3, n. 12 et 17. — ²² Graff., Decit. aur., pari. 1, Hb. 1, cap. 28, n. 23. — ²³ Anton. Fernandez, In»truedon de Confesorea, part. 1, docum. 8, num. 3. — ²⁴ Lib. 5, tr. 6, cap. 4, num. 9. — ²⁵ Man., cap. 3, num. 21. — ²⁶ Sanch., loc. cit., n. 3. — ²⁷ Sd. v. Absolutio, num. 12, (in edit, genuina, num. 13). — ²⁸ Jicnrtq., lib. 4, cap. 24, num. 4. — ²⁹ Cajetan., Sum., v. Periculum, — ³⁰ Phtliarch., part. 2, lib. 2, cap. 32, concl. 3.

455. - a) Contin. Tournely, *de Peccat., part. 1, cap. 2, Append., reg. 3*, monct ut co casu absolutio differatur, si possit, usque ad certa emendationis signa; si vero non possit,

et poenitens alia remedia lubenter accipiat, absolvatur.

S. Basilius ita a Sanchez, *Decal., lib. 1, cap. 8, n. 3*, citatur; sed citatus textus non est

adhibere eA — Idem dicit Viva' de chirurgis qui in medendis mulieribus, et de parochis qui in excipiendis earum confessionibus, pluries peccant, si aliter ipsi non possent vivere juxta suum statum. Vide dicta *Lib. V, n. 63, v. Diximus*.

456. - Hae sententiae probabilissimae sunt. — Verum, in praxi, omnes conveniunt expedire ut us qui versantur in occasione proxima, etiam necessaria, differatur absolutio.

Immo, ut ego quid sentiam in hac re, ingenue dicam: Nunquam absolverem qui est in occasione proxima extrinseca (nam de intrinseca aliter infra loquar), praesertim si occasio sit de materia turpi, semper ac absolutio commode differri posset. Censeo enim quod confessarius tamquam medicus tenetur aptare suo poenitenti remedia opportuniora, ut ille suam faciat salutem; reorque nullum aliud aptius antidotum ministrari posse ei qui est in occasione proxima, quam dilationem absolutionis: dum experientia docet quod poenitentes, postquam absoluti discedunt, ut plurimum negligunt media praescripta adhibere, et sic facillime recidunt. Cum e converso, quando ipsis absolutio denegatur, vigilantius satagunt remedia exsequi et tentationibus obsistere, impulsique quidem a timore ne cum ad confessarium redibunt, iterum sine absolutione dimittantur. Et casu quo poenitens prius admonitus ab alio confessario media praescripta neglexerit, et eodem modo fuerit relapsus, dico omnino dimittendum esse sine absolutione: nisi forte extraordinaria signa doloris exhibeat. Et etiam huic adhuc extraordinaria compunctione donato, ordinarie loquendo, absolutionem denegarem, quando commode absolutio posset differri.

1 De Poenit., qu. 3, art. 4, n. 9. — Disp. 14, n. 156 et 157. — 1 Tr.2, disp. 2, punct. 9, § 3, n. 17. — De Poenit,

Fortasse alicui, haec tradens, nimis rigidus videbor; sed ego, cum poenitentes offendissem huiusmodi occasionum laqueis irretitos, sic semper egi et semper agam. Hac enim via incedens, non me rigidum, sed maxime erga eos benignum esse puto: quandoquidem nullus isto aptior modus mihi videtur, ut ipsi a peccatis et ab aeterna damnatione eripiantur. Et e contrario crederem quod, si benigne agendo absolutionem quam petunt eis praestarem, causa essem ut misere in vitiis marcescerent.

Quisque in suo sensu abundet. Utinam vero omnes confessarii cum huiusmodi poenitentibus ita se gererent! multo quidem minora crimina committerentur, et longe plures animae perditionem vitarent.

Ego sentio et dico quod ubi agitur de liberando poenitente a peccato formali, licet permittatur manere in materiali, tunc confessarius curare debet, in quantum Christiana prudentia concedit, uti opinionibus benignioribus, gravi tomen fundamento roboratis. — Ubi vero opiniones benignae propinquius admovent ad periculum peccati formalis, ut accidit in hac materia occasionis proximae, dico quod confessario uti expedit sententiis rigidioribus: sic enim magis consulet suorum poenitendum saluti.

457. - Dubitatur 5°. *An qui in occasione necessaria, etiam adhibitis remediis semper eodem modo retabitur, possit absolvi, nisi prius occasionem deserat?*

Prima sententia, quam tenent Lugo, Palaus, Holzmann; item Gobat, Fabri, Pallavicini et alii, apud Croix* (et probabilem putat Tamburinius), dicit posse eum absolvi toties quoties: modo habeat

Eodem modo temper re labatur» in occasione necessaria, etsi adhibet remedia: Potest semper absolvi, juxta alios, non remota occasione.

num. 583. Gobat, Quinar., tr. 5, cap. 33, n. 77 et seqq. Lib. 5, n. 261. — Method. Confess., lib. 3, cap. 3, n. 10.

S. Basilii; forsitan est commentarium in ejus Constitutiones monasticas, cap. 5.

¶ Non omnes hic citati auctores dicunt istiusmodi poenitentes esse absolvendos aut posse absolvi; sed quidam ex iis (quod sane eodem reddit) negant teneri occasionem deserere: et sunt Sanchez, Cajetanus et Viva.

d) Honoratus Fabri, *Opusc.* Anonymus advers. Anonymum, cap. 3; et Pallavicini,

Assert, theolog., lib. 7, cap. 29, n. 292, principium generale adducunt, quo nititur dei sententia, hoc est: Posse poenitentem remanere in occasione proxima peccandi, si eam absque gravi incommodo deserere non potest. Et ita auctores duntur a Croix, *loc. cit.* «Etiam in ordine ad mortalia (sunt verba Pallavidni) licet aliquando non recedere ab occasionibus proximis, quando ille recessus est adeo diffi-

sufficientem dolorem et propositum. — **Limutio.** Advertit tamen Lugo¹ quod, cum aliquis semper immediate post confessionem facile recidit, is censetur carere vero dolore et proposito, et ideo non absolvendus

Venu» ne-
quitabsolvi
niai occasio*
nem de«.

Secunda tamen verior sententia, quam tuentur Busenbaum², supra, n. 433, ad 10, Roncaglia [Contin.] Tournely³ 8;

Viva⁴ cum Suarez, Navarro et Reginald⁵; Mazzotta⁶ (qui vocat communem); item Cajetanus, Tanner, Cardenas et alii, cum Croix⁷ (qui vocat veram), tenet hunc non posse absolvi, nisi occasionem deserat, cum jactura adhuc vitae si opus sit, quando nulla emendatio nec probabilis spes emendationis appareat — Ratio, quia homo tenetur cum omni jactura vitare periculum proximum peccati formalis. Et licet aliquando ob justam causam possit permitti periculum peccati, nunquam tamen potest permitti peccatum; cum autem nulla spes apparet emendationis, periculum utique fit formale et a peccato sejungi non potest: et ideo omnino est vitandum cum quocumque damno temporali, etiam vitae. Hic enim currit illud Mare, ix, 46: *Si oculus tuus scandalisai te, ejice eum: bonum est tibi luscum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis.* Et aliud Matth. xvi, 26: *Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur?*

Dices cum Lugo: Ergo iste neque prima vice poterat absolvi; cum idem ad-

fuerit periculum. — Respondeo quod dispar est ratio: nam, cum occasio est necessaria, ope mediorum periculum materialiter proximum fit formaliter remotum; at cum, adhibitis remediis, non adest spes emendationis, periculum evadit formaliter proximum, et ideo omnino vitandum cum quocumque incommodo. *Sin autem* (ait S. Carolus h⁸), loquens de puella quae domi haberet occasionem necessariam) *post similes praecautiones comperiat confessorius poenitentem in illud peccatum relabi, deneganda prorsus est absolutio, donec deseruerit proximam peccandi occasionem, quidquid tandem evenire debeat.* Hinc in can. *Falsas* 6, depoen., dist. 5; et can. *Fratres* 8, ib., dicitur debere dimittere sua officia milites, negotiatores, curiales, etc., qui norint illa non posse exercere sine peccato. Sic enim loquitur S. Gregorius VII in cit. can. *Falsas*: *Ideoque quicumque miles, vel negotiator, vel alicui officio deditus, quod sine peccato exerceri non possit (difficultas notatur, advertit Glossa, non impossibilitas), si culpis gravioribus irretitus ad poenitentiam venerit..., recognoscat se veram poenitentiam non posse peragere..., nisi negotium derelinquat vel officium deserat.* Idem clarius confirmat Innocentius II in diet. can. *Fratres*, dicens: *Falsa etiam fit poenitentia, cum poenitens ab officio, vel curiali, vel negotiali non recedit, quod sine peccato agi nulla ratione praevallet.*

Secus vero dicendum cum Holzmann¹,

¹ Diip. 14, n. 160. — Tr. 19, qu. 5, cap. 4, qu. 3. — De Peccat., part. I, cap. 2, Append., reje. 3. — 4 In propos. 41 Alex. VII, n. 17. — Suar., diip. 32, lect. 2, i. i. — Navar., Man., cap. 3, n. 21. — frglH., Ub. 8, n. 19, l. i. — Tr. 6, disp. 2, qu. 4, cap. 3, § 3, v. Quaerti. — Cajetan., Sum., v, Periculum, v. f. — Tann., tom. 4, diip. 6, qu. 9,

n.112. — Cardert., Cri*, part.4, diu.40, n. 146 et 150.. Lib.5, n. 261; cfr. n. 268. — Lugo, diip. 14, n. 158. — S. Gregor. VII, cfr. Migne, Patrol. Ut., tom. 148, coi. 801; et ap. Labbe, torn. 12, col. 621, condi. Rom. V, can. 5, anno 1078 celebratum. — h h o c. II, cfr. ap. Labbe, tom. 12, col. 1506, concil. Lateran. II, can. 22, anno 1139 celebr. — 1 De Poenit., n. 683.

diis, ut obligatio recedendi plus peccatorum inferret per violationem sui, quam impediret per sui observationem».

¹) Idemque fere notant Palauset Holzmann.

f) Busenbaum, loc. cit., sic loquitur: «Qui certus est impossibile sibi esse in tali occasione peccata vitare, debet eam deserere, nisi velit perire».

K) Aliqui ex citatis auctoribus non expresse loquuntur de discrimine ipsius vitae; hoc tamen insinuant, dum loquuntur de maximo detrimento, de quocumque incommodo, de incommodo quantumvis gravi. Attamen Contin. Tournely loquitur solum de «bono-

rum, famae et status jactura»; Suarez, de «gravi temporali nocumento», sicut et Navarrus. — Reginaldus autem absolute dicit negandam esse absolutionem, nulla facta de nocumento mentione. — Denique notandum est Mazzotta et Tanner, requirere ad absolutionem hoc casu concedendam, non quidem ut occasio jam derelicta sit, sed propositum eandem deserendi.

S. Carolus, Instr. Confess., v. *E se dopo questa diligenda*, loquitur de quocumque qui domi occasionem necessariam habeat; et concordat, excepto tamen quod in fine non addit: *quidquid tandem evenire debeat.*

Niti adsint
extraordi-
narii tñna.

Laymann 1; et Sporer 0 cum Sanchez 0, Navarro 0 et aliis communissime, si in praesenti huiusmodi poenitens afferat extraordinaria signa doloris; tunc enim jam effulget spes emendationis.

Doctrina
S. Caroli de
occasioni-
bus exter-
nis et inter-
nis.

458. — Hic pro complemento huius puncti, refert adjicere ea quae tradidit D. Carolus Borromaeus ubi, distinguens inter occasiones proxime de se inductivas ad peccatum (ut est domi retinere concubinam) et occasiones proximas peccandi ob pravum habitum alicujus, sic dixit: *Poenitentem in aliqua ex his occasionibus versantem, si urgens sit illa occasio, ut qui concubinam aleret, non debet sine dubio confessor absolvere* (intellige ne prima quidem vice), *nisi hanc occasionem antea sustulerit.* — *Pro aliis vero occasionibus* (minus impellentibus) *quales sunt aleae vacatio, aspectus minus pudici, colloquia, gestus, etc., non absolvatur, nisi eas dimittere poenitens polliceatur. Quod si jam alias pollicitus sit nec emendatus fuerit, absolutio differatur donec emendationem agnoverit.*

Et quia potest contingere ut poenitens, cum his omnibus a confessore propositis, occasionem non possit dimittere sine periculo (intellige damni, vitae, famae vel bonorum) *aut scandalo, debet adhibere remedia; et primo differatur absolutio* (intelligendum etiamsi poenitens ille prima vice confiteatur peccatum), *donec emendationis signa dederit.* — *Quod si inde infamiae periculum poenitenti acciderit* (nempe si incurrat infamiam, nisi tunc communicet), *et confessor talia contritionis in eo signa perspexerit* (ut prudenter dispositum judicet), *debitamque ad excipienda remedia dispositionem observaverit, tunc poterit absolvere.* — *Quod si tamen non emendatus poenitens fuerit* (scilicet etiam adhibitis remediis), *non absolvatur donec occasio illa sublata fuerit.*

• Lib. 5, tr. 6, cap. 4, num. 10. — • Instr. Confessor., v. *Emundo dunqur tnvoMo.* — • Lib. 6, part. 2, n. 1820. —

•) Sporer, *pari.* 3, cap. 2, n. 325, loquitur de occasione libera, quam poenitens semel aut iterum admonitus non deseruit; et tamen cum posse absolvere dicit, si « nunc., evidentiora signa mutatae voluntatis serioque praescierat, ut ejus promissio acceptari... possit».

Deinde haec addidit: *De operibus quae ad malum inclinant, ut saltationum publicarum, improborum hominum, cauponarum frequentatio, et alia huiusmodi, quorum occasione st homo peccare consueverit, nequaquam debet absolvere, nisi primum eam omnino dimiserit.* — *Quod si confessori visum fuerit ex prima aut secunda poenitentis pollicitatione, et non amplius, ipsum occasionem hanc dimissurum, poterit eum absolvere; absolutionem autem differat si promissis non steterit, donec amandatam omnino fuisse occasionem agnoverit.*

459. - Quaeritur 4°. *An possint absolvere illi qui in peccatis sunt consuetudinarii, aut recidivi?*

Distinguendum est inter consuetudinarium sive habituum, et recidivum.

Consuetudinarius intelligitur hic qui prima vice suum pravum habitum confiteatur. — Et iste bene potest absolvere, etiamsi nulla emendatio praecesserit, modo eam serio proponat; ut cum sententia communissima dicit Croix Ratio, quia talis poenitens ex una pane non est praesumendus malus, ita ut velit indispositus ad sacramentum accedere; ex alia, bene praesumitur dispositus, dum peccata sua confitetur, cum ipsa spontanea confessio sit signum contritionis, nisi obstet aliqua positiva praesumptio in contrarium: omnes enim conveniunt quod dolor per confessionem manifestatur. Vide Juenin 4, Salmant.* — Nec valet dicere quod eadem prava consuetudo est signum indispositionis; nam, licet pravus habitus reddat peccatorem propensorem ad peccatum, non tamen dat praesumptionem suae infirmiae voluntatis. Attende quae docet Catechismus Romanus: *Si..., audita confessione, judicaverit* (sacerdos) *neque in enumerandis peccatis diligentiam, nec in detestandis dolorem poenitentem omnino de-*

Coataetudina-
rius, qui; point
absolvi.

• Instil., de Poenit., qu. 4, cap. t. — a Tr. 1. de Sacram. i. f., cap. 1, n. 11. — • De Sacram. Poenit., n. 60.

At vero n. 326, citat Sanchez et Navarrum pro alio quodam asserto, nimirum pro sententia quae docet recidivum ex occasione proxima, quam devitare vel dimittere nequeat sine gravi incommodo, posse nihilominus, positis certis conditionibus, in ea relinqui ad

fuisse, absolvi poterit. Nota: omnino defuisse.

Recidi*
v u», qaii.

Recidivus autem est ille qui post confessionem in eadem peccata relapsus est.

Hic dubitatur *au possit absolvi*. — Ad sunt tres sententiae:

Juxta a-
Ho., potest
Absolvi to-
ties quoties.

Prima, quam tenent Silvestre¹, Henriquez², Tanner³ Sanctius⁴ etc., apud Salmant.⁵, dicit hunc absolvendum esse toties quoties confitetur, nisi ex aliqua circumstantia judicetur indispositus; alias semper dispositus est censendus, utque talis jus habet ad absolutionem. — Sed haec sententia falsa est, ut infra dicemus.

Opinio
ai».

Secunda sententia omnino opposita, quam tenent Merbesius⁶, Juenin⁷ et Ge-

¹ Tr. 17, de Voto et Jura., cap. 2, n. 169. — ² De Poenit., qu. 48, cas. 5, reg. 2 et 3. — ³ Initie., de Poenit., qu. 6, cap. 5, art. 1, concl.; et v. *Quatres* 3. — ⁴ De Poenit.,

nettus⁸, dicit nunquam peccatorem habituum censendum esse dispositum ad absolutionem, nisi diu conversionem suam per emendationem probaverit. Et idem sentit Pater Concina; quamvis alibi⁹ sic in praxi temperet suam doctrinam, dicens: *Et ut errandi periculum declines, si vides bma vel trina absolutione teposse infirmum curare, esto in misericordia dives. Emendatio peccatoris securior omnibus regulis est norma, vel impertiendi, vel denegandi absolutionem.*

Tertia sententia communis, quam sequimur, et tenent Sanchez¹⁰, Palaus¹¹, Bonacina¹², Lugoe, Petrocorensis¹³, Sporer¹⁴, Azor¹⁵, Viva¹⁶, Laymann¹⁷, Holz-

cap. 7, qu. 15. — ⁸ Lib. 2, diu. 3, cap. 10, num. 24. — ⁹ Disp. 14, n. 166. — ¹⁰ Part. 3, cap. 2, n. 330 et seqq. — ¹¹ Lib. 5, tr. 6, cap. 4, n. 10.

tempus durantis necessitatis, et a confessario absolvi.

459. — a) Salmanticenses auctores istos allegant pro sententia quae docet *η. 167*, semper dandam esse absolutionem ei « qui saepius admonitus, in eodem semper statu permaneret, nihil ex parte sua curae apponendo, ut ad meliorem frugem redeat ». — At vero Silvester, Confessor III, *qu. 12*, scribit tantum, absolvendum esse poenitentem etsi confessarius praevidet eum « non expicturum... quod promisit ». Sed haec subdit: « Cautius tamen esset, quando facultas adest, inducere cum prius ad satisfactionem: quod tamen si commode non potest, sufficit si satisfacere disponat quam primum poterit ». — Henriquez autem, *lib. 4, cap. 24, num. 4*: « Consuetudo, inquit, qua saepius absolutus relabitur in mollitiem, cujus occasio expelli non potest, non cogit negare, sed aliquando differre absolutionem ut firmiori proposito melius disponatur ad gratiam; propter fragiles enim et male habentes curandos septuagies septies... instituta est medicina Poenitentiae ». — Tanner, *tom. 4, disp. 6, qu. 9, dub. 5, n. 113*, dicit confessarium teneri absolvere cum quem potest licite et valide absolvere; sed *n. 114*, addit: utiliter et licite nonnunquam differri absolutionem illi qui licite posset absolvi; et « exemplum est in eo qui in peculiari quidem aliqua peccandi occasione non haeret, simulque propositum emendationis et satisfactionis prae se fert, sed tamen in poenitentiis ad peccati emendationem injunctis negligens, parum se emendat in consueto crimine ». — Quod attinet ad Joannem Sanctium, ipse, *Select, disp. 9, n. 12*, negat posse absolutionem denegari disposito, « quantumcumque peccandi consuetudini dedito », nisi de ipsius consensu; et *n. 13*, reprobatur eos qui differen-

dam esse ajunt absolutionem ei qui consuetudinem jurandi habet, si ter aut saepius admonitus, nihil curae adhibuerit ad depellendam pravam consuetudinem.

b) Haec dicunt de consuetudinario Merbesius et Juenin; hinc a fortiori idem sentiunt de recidivo formali, ut ipse Merbesius innuit — Concina autem, *lib. 2, diss. 3, cap. 7, § 4*, huic sententiae videtur adhaerere quatenus rejicit primam, et dicit recidivos esse absolvendos si vera emendationis signa exhibeant Cfr. etiam *cap. 10, n. 13, 16 et 19*, ubi de simplici consuetudinario tractat

c) Sanchez, *Decal., lib. 2, cap. 32, η. 45*, adducit quidem opinionem istam; quid vero ipse sentiat inferius exponit, dicens absolvendum esse statim, si aliquid curae adhibuit ad evellendam pravam consuetudinem; si vero nil curae apposuit, posse nihilominus absolvi si vere doleat et firmiter emendam proponat; pendereque a confessoris prudentia an sit consilium differre absolutionem. Cfr. etiam *lib. 3, cap. 5, n. 18*. — Et Sanchezii sententiam Palaus amplectitur, *tr. 14, disp. 1, punct. 9, n. 6*, sicut et fere etiam Bonacina, *disp. 4, de 2° Praec., qu. 1, punct. 13, n. 7*.

d) Petrocorensis hanc tertiam sententiam satis insinuat, dicendo, *de Poenit., cap. 7, qu. 9, resp. 2, v. fis autem*, negandam esse absolutionem illis prave habituatibus, « in quibus post aliquas confessiones, nullum emendationis vestigium apparet ».

Azor pariter, *part. 1, lib. 11, cap. 3, qu. 4*, differendam esse absolutionem, si nihil in ea re studii et operae posuerit Cfr. etiam *lib. 9, cap. 28, qu. 18*. — Viva, *de praec. Decal., qu. 7, art. 7, n. 4*: « Si nunquam propositum servet, inquit, non est deinde [saltem post quartam vicem] absolvendus ».

mann *, Anacletus />, Pater Milante Wi-
gandt ’; et Salmant. * cum Suarez *4
Sayro *>, Hurtado *>, Prado *>, Rodriguez,
Lopez, etc., docet quod peccator recidi-
vus rediens cum eodem habitu pravo non
potest absolvi: nisi afferat extraordinaria
signa suae dispositionis.

Protutur
mip*n.

Prima pars est contra primam sen-
tentiam dicentem quod recidivi debent
absolvi semper ac ad sacramentum acce-
dunt. Et probatur ex prop. 60, damnata
ab Innocentio XI, quae dicebat: *Poeni-*
tenti habenti consuetudinem peccandi con-
tra legem Dei, naturae aut Ecclesiae, etsi
emendationis spes nulla appareat, nec est
neganda nec differenda absolutio: dum-
modo ore proferat se dolere et proponere
emendationem. — Ratio est, quia, ut con-
fessarius possit poenitentem absolvere,
debet esse moraliter certus de ejus dispo-
sitione. Unde, quamvis peccator prima
vice confitens censendus sit dispositus,
eo quod (ut diximus) nulla ei obstat prae-
sumptio in contrarium; tamen, quando
jam in alia confessione ipse fuit admo-
nitus et eodem modo cecidit, nullo adhi-
bito conatu, et nullo impleto ex mediis
a confessario praescriptis, frequens ille
relapsus signum praebet vel saltem pru-
dentem dat suspicionem quod sua poeni-
tentia non sit vera. Qui enim firme pro-
ponit (bene ait Lugo⁴) rem sibi moraliter
possibilem, non ita facile sui propositi obli-
viscitur, sed saltem per aliquod tempus
perseverat, et difficilior aut rarius cadit. —

¹ De Poenit, num. 589. — • Tr. 13, num. 98, v. *Nota tamen.* — 1 Tr. 17, cap. 2, n. 168 et 170. - *Rodrig.*, Sum., part. 1, cap. 191, nam. 11 et 13. - *Ludav. Lopee*, Instruet, conte., part. 1, cap. 25, v. *Secunda dicimus* et seqq. — • Diip. 14, num. 160. — • Sentential, lib. 2, cap. 13, n. 7; ap. *Migue*, Patrol, Ut., tom. 63, col. 615. • 5. August.,

Hinc S. Isidorus⁴ sic ait: *Ille poeniten-*
tiam digne agit, qui sic praeterita mala
deplorat, ut futura iterum non committat.
Et S. Augustinus (apud eundem Isidorum)
sic optime scripsit: *Qui tundit pectus et*
non corrigitur, solidat peccata, non tollit.
Ideo S. Carolus Borromaeus⁴ bene docuit:
Proroganda est absolutio eis qui a multis
annis in eisdem peccatis perseverarunt,
nec ut emendarentur laborarunt.

Et hoc ait Lugo ’ accidere posse etiam idem *c
in confessione *venialium* in quibus poe-
nitens sit habituatus. — Nam, licet com- ” *4 j,l.0 °l
muniter dicant DD. quod facilius absolvi
possint qui in eadem recidunt venialia,
quia ipsorum occasiones sunt frequentio-
res, quas evitandi non adest obligatio tam
stricta; tamen merito dicit Elbell, saepe
timendum esse ne sint nullae et sacrile-
gae confessiones illorum qui propositum
de praedictis venialibus vitandis nimis ge-
neraliter concipiunt. Unde bene advertit
cum Sporer • quod huiusmodi poenitentes,
potius quam se vexent ut omnia sua ve-
nialia exacte confiteantur, attendant ad
illa clavibus subjicienda de quibus nove-
rint verum habere dolorem et itum.

Dicunt vero Sanchez‘, Laymann*0, Lu-
go U, Palaus U, Viva **, Sporer ** cum aliis,
quod, his non obstantibus, bene poterit
absolvi recidivus usque ad tertiam vel
quartam vicem, etiamsi eodem modo re-
lapsus fuerit et nullum adhibuerit reme-
dium. — Veneror tantorum doctorum auc-
toritatem: sed ego eorum opinioni nun-

Senno de disdplitu chnstiana, cap. 10, dud. 11; ap. Mi*
gne, Patrol. llt., tom. 40, col. 675. — • Instruet Confess.,
v. Si differisca anca. — ’ Loc. dt. — • Confer. 4, de Pro-
posito, num. 112 et 113. — • Part 3, cap. 2, num. 399. —
w Lib. 5, tr. 6, cap. 4, n. 10. — ° De praec. Decal., qu. 7,
art. 7, n. 4, i. £ — a Loc. dt, n. 333.

f) Anacletus, tr. 14, dist. 8, n. 51, dicit
differendam esse absolutionem, si longo jam
tempore admonitus, nihil omnino profecerit

t) Milante, exercit. 35, sup. propos. 60
Innoc. X/, severior S. Alphonso videtur, dum
haec didt etiam de consuetudinario, qui prima
vice ad confessarium accedit, si nempe con-
suetudo longo jam tempore duraverit

Salmant loquuntur de consuetudinario
recidivo in peccatis perjurii vel blasphemiae.
Praeterea dtant Suarez, de Relig., tr. 5, lib. 3,
cap. 8, i.f; Sayrum, Clav., lib. 5, cap. 5, n. 8;
Thomam Hurtadum, tr. 1, cap. 6, resol. 21, a

n. 206, tamquam patronnantes sententiae
quae docet posse absolvi istiusmodi recidi-
vum etiam pluries admonitum. — Prado au-
tem, cap. 32, qu. S, n. 22 et seqq., differendam
absolutionem ait, si bis vel ter admonitus no-
luerit a prava consuetudine desistere, nisi
tamen scandalum adsit, « aut aliqua causa,
ob quam statim debeat a peccatis absolvi».

Ō Sanchez, Decal., lib. 3, cap. 5, n. 18; et
Palaus, tr. 14. disp 1, punct. 9, n. 6, dicunt
posse absolvi, etsi « saepe » jam admonitus
sit — Lugo autem, n. 166, quamvis dicat
posse absolvi « post multas confessiones » si

quam acquiescere potui. Etenim cum poenitens jam fuerit in alia confessione admonitus, et eodem modo reinciderit, nullumque ad se emendandum conatum adhibuerit; eadem suspicio utique recurrit, qua fit ut confessarius non possit habere de ejus dispositione moralem certitudinem sufficientem respective ad hoc sacramentum (ut infra explicabitur *n. 461.*).

Secunda vero *pars* est contra secundam sententiam: quae cum intolerabili rigore dicit nunquam absolvi posse consuetudinarium, nisi per longam experientiam constet de ipsius emendatione. — Ratio nostrae sententiae est, quia relapsus, tametsi praebeat aliquam suspicionem, non tamen certum exhibet signum indispositionis; bene enim contingere potest quod poenitens vere habuerit firmam voluntatem non relabendi, et tamen vi pravi habitus sit relapsus, ut advertit S. Anselmus *, dicens quod consuetudinarii, *pravo usu irretiti...*, *nolentes in eadem vitia dejiciuntur*. Unde, quoties poenitens affert signa extraordinaria doloris, per ea tollitur suspicio illa de indispositione; et tunc confessarius prudenter judicare poterit suum poenitentem satis esse dispositum. Unde recte ait Pater Milante (in prop. 60 damnatam ab Innocentio XI, supra relatam), quod ibi *non excluditur absolute consuetudinarius utcumque talis, sed qui nullam dat emendationis spem*. Igitur... *consuetudinarius qui dat aliquam emendationis spem, modo solida et fundata haec sit..., potest absolvi*. — Tot autem auctoritates SS. Patrum quas adducunt adversarii, nihil aliud probant quam magnam illam difficultatem quae adest in exstirpando pravo habitu; sed bene docet Lugo* cum Suarez, Sanchez, Reginaldo^, Henriquez et aliis communiter, quod *dispositio sufficiens est dolor et propositum praesens,*

non emendatio futura; atque ita (poenitens) *poterit absolvi, licet judicetur relapsurus*.

Nec verum est quod sola temporis probatio unicum sit signum mutatae voluntatis. Nam voluntatis mutatio pendet a divina gratia, quae tempore non indiget, sed in instanti operatur; et ideo non solum per experimentum temporis, sed etiam per alia quidem signa patefieri potest. — Immo, aliquando alia signa praesentis dispositionis multo melius manifestant mutationem voluntatis quam experientia temporis. Nam signa illa directe indicant dispositionem poenitentis; experientia vero, tantum indirecte: adeo ut non raro evenire possit quod aliquis etiam a longo tempore se a vitiis pro mundi hujus honestate contineat (ut ait D. Gregorius), et nihilominus non sit rite dispositus

Propterea, quoties poenitens affert vera signa doloris et propositi, toties bene absolvi poterit; ut clare colligitur ex can. *Septies 23, de poen., dist. 3*, ubi D. Hieronymus sic inquit: *Septies cadit justus... Si cadit, quomodo justus? Si justus, quomodo cadit? Sed justus vocabulum non amittit, qui per poenitentiam semper resurgit. Et non solum septies, sed septuagies septies delinquenti, si convertatur ad poenitentiam, peccata donantur*. Et D. Joan. Chrysostomus⁸ scripsit: *Temporis moram non quaero, sed animae correctionem; hoc itaque fac demonstres, sintne compuncti, sintne in melius immutati, et res tota confecta est*. — Hinc auctor libri Romae editi, cui titulus: *Istrus. per li novelli confessori*⁴, sic inquit: *Se la ricaduta nasce dalla propria fragilità, sens'altra causa estrinseca volontaria, è quasi temerità il dire che ogni ricaduto sia indispostok*. Ac ideo⁸ dicit quod peccator relapsus propter mali habitus vim statim

n. 2; ap. Migne, Patrol. lat., tom. 76, col. 1124. — *SI Hieron.* epiat. 123, ad Ruiticnm, de poenit., n. 3; ap. Migne, Patrol. lat., tom. 22, col. 1044. — *Homil.* 14, in epiit. 2 ad Cor., n. 3; Migne, Patrol. graeco-lat., com. 61, col. 602. — *4 Gior-danini*, part. 1, cap. 15, n. 356. — *Part.* 1, cap. 9, n. 213.

lib. 4, cap. 24, n. 4, haec dicta non habent; et profecto Lugo plura asserta simul congerit, et auctores allegat indiscriminatum.

k) Id est: « Si relapsus oriatur ex propria

absolvendus est, si firmam habeat voluntatem adhibendi media ad se emendandum; additque: *E giudichiamo che ilfare altrimentisia troppo rigore; e che il confessore, facendolo, s'allontanerebbe dal vero spirito della Chiesa... e del Signore..., e dalla natura dei sagramento, il quale non solamente è giudisio, ma medicina... salutare* >).

460. – Sed rogabis: *Quaenam sint haec signa extraordinaria doloris*, cum quibus recidivus statim possit absolvi?

Plura hujusmodi signa traduntur ab auctoribus supra allatis, locis citatis, quae sunt videlicet:

Γ. *Major dolor, patefactus per lacrymas, suspiria aut cordialia verba* a) Ita Lugo, Laymann, Milante, Holzmann, Croix, Tamburinius, Lohner, Renzi et Salmant. '. — Dicit autem Genettus *bl*, non esse saepe credendum lacrymis peccatorum; nam saepe lacrymae proveniunt ab humano affectu. Vice *non saepe* melius hic auctor dixisset *non semper*; nam revera (ut bene ait Pater Milante) hujusmodi lacrymae, praesertim in mulieribus et rudibus, non semper sunt signa verae poenitentiae: quandoque enim proveniunt ex aliqua passione quam poenitentes exponunt; vel ex motivo negatae absolutionis, vel damni passi aut imminentis. — Caeterum, lacrymae poenitentium ut plurimum oriuntur ex compunctione cordis, maxime si effundantur post auditam concionem, vel mo-

Lugo, diip. 14, n. 166. — *Laym.*, Ub. 6, tr. 6, cap. 4, n. 10. — *Milante*, exerd. 35, in prop. 60, ad IV, v. Dico quod tunc. — *Holam.*, de Poenit., n. 589. — *Croix*, lib. 6, part. 2, n. 1733 et 1821. — *Tambur.*, Method. Conica., Ub. 3, cap. 3, n. 6 et 11. — *Lohner*, Imtruct. de Confessaionib. expdiend., part. 1, cap. 3, obUg. 9, qu. 3. — *Renat*, de Sacr. Poenit., cap. 2, sect. 1, qu. 16, v. t — *Tr.* 6, cap. 5, n. 66. — *Milante*, exerd. 35, in prop. 60 Innoc. XI, v. Dico quod tunc. — *l Epiit.* 108 ad Theodor., cap. 4; ap. Migne, Patrol. lat., tom. 64, col. 1013. — *Busenb.*, cap. 1, dub. 2, n. 9. — *Wig.*, tr. 13, exam. 5, num. 98, v. Nota

fragilitate sine alia causa extrinseca et voluntaria, quasi temerarium est dicere omnem recidivum esse indispositum».

O Latine: «Et judicamus alium agendi modum nimie rigorosum esse; et confessarium sic agentem a vero spiritu tum Ecclesiae tum Domini recedere, necnon a natura hujus sacramenti, quod non solum est iudicium, sed et medicina salutaris».

460. – a) Non omnes auctores omnia haec signa habent; sed alii unum, alii vero alia.

ditionem confessarii praebentis aliquod compunctionis motivum. Hinc S. Leo ' sic docuit: *In dispensandis... Dei donis non debemus esse difficiles, nec accusantium se lacrymas gemitusque negligere, cum ipsam poenitendi affectionem ex Dei credamus inspiratione conceptam*. Nota: *cum credamus*; quapropter ordinarie (nisi aliunde percipiatur oppositum) credendus est poenitens ex inspiratione Dei lacrymas effundere. Hic etiam facit illud quod attulimus D. Joan. Chrysostomi (mox supra), ubi dixit compunctionem signum esse veri doloris.

2°. *Minor numerus peccatorum* ; ut dieunt Busenbaum, Wigandt, Laymann, Sporer, Anacletus, Pater Segneri, Lohner, Gobat, Mazzotta, Tamburinius et Renzi. — Hoc tamen intelligendum cum poenitens fuerit in eisdem occasionibus et tentationibus peccandi; aut si ille post ultimam confessionem diu se continuerit (v. gr. per viginti vel triginta dies), cum antea assuetus fuerit prolabi pluries in hebdomada; vel si relapsus fuerit post magnum conflictum: ut recte ajunt **Croix** et Anacletus >).

3°. *Studium adhibitum ad emendationem*. Lugo, Laymann, Sporer, Salmant, Mazzotta. — Aut si poenitens adhibuerit *jejunia, eleemosynas, orationes et Missas*, ut bonam faceret confessionem et ad absolutionem se disposeret. — *Fuga spontanea occasionum*. Croix et Mazzotta. —

tamen 2. — *Laym.*, lib. 5, tr. 6, cap. 4, n. 10, i. — *Spor.*, part. 3, cap. 2, a. 331. — *AnacL.*, tr. 14, diit. 8, n. 49. — *Segneri*, II Confess. iitruite, cap. 4, § *Fàcri di simili*, num. 5. — *Lohner*, loc. dt. — *Gobat*, tr. 7, num. 524. — *Hanot.*, tract. 6, diip. 2, qu. 4, cap. 3, § 8. — *Tambur.*, Method. confeM., lib. 3, cap. 3, u. 11. — *Renai*, de Sacram. Poen., cap. 2, iect. 1, qu. 16. — *Lugo*, diip. 14, n. 166. — *Laym.*, lib. 5, tr. 6, cap. 4, num. 10, π. — *Spor.*, part. 3, cap. 2, n. 331. — *Salmant.*, tr. 6, cap. 5, n. 66. - *Hanot.*, loc. dt., § 3. — *Ouïr*, lib. 6, part. 2, n. 1821. — *Hanot.*, loc. dt.

Quin etiam Lugo, Tamburinius et Renzi, etsi aliqua specialia doloris signa, vel majorem dolorem requirant, nullum tamen ex signis hic allatis assignant

b) Genettus, *dc Poenit., cap. 5, qu. 21*: «Non... sunt certa illius [contritionis] indicia^.; nam saepe proveniunt ab humano prorsus affectu, vel ex imaginatione objecto aliquo insolito commota».

<9Croix *lib. 6, part. 2, n. 1733*, ait signum esse contritionis, si poenitens dicat « se diu

ePrS^dI
J>lr».un

Minor no-

studium

* Id est *Eadmer*, Optuc. de Similitudinibus S. Anselmi, cap. 190; ap. Migne, Patrol. lat., tom. 159, col. 701. — *Jf/lan-te*, exerd. 36, v. *Et hic ponderanda*. — ' Disp. 14, n. 166. · *Suar.*, de Relig. tr. 5, Ub. 3, cap. 8, i. f. · *Sanch.*, Decal., lib. 3, cap. 5, o. 18. — *D. Gregor.*, bomil. 13 in Evangel.,

Impletio mediorum praescriptorum a confessario. Wigandt, Busenbaum et Mazzotta.

Qaiaido
Tel promi*
no remedio
rum.

4°. Si poenitens *quaerat media ad se emendandum*. Laymann*), Lugo^S, Salmant. Mazzotta, Wigandt, Holzmann, Milante, etc. — Aut *sipromittat remedia adhibere*, vel antea praestita melius exsequi. Lugo, Segneri, Croix et Mazzotta.); maxime si nunquam (ait Lugo) admonitus fuit de mediis adhibendis. Sed hujusmodi promissionibus puto non omnino fidentium: cum poenitentes facile promittant, ad absolutionem obtinendam, omnia exsequi quae confessarius imponit, sed non raro postea negligunt.

Sponunea
confetiio.

5°. *Spontanea confessio*; ut dicunt Laymann, Pater Segneri, Tamburinius et Mazzotta. Dummodo poenitens non confiteatur ex obligatione praecepti paschalis, vel impulsus a parentibus, paedagogo aut domino, nec propter quemdam usum confitendi in aliquibus festis, nempe Nativitatis Domini, Assumptionis Mariae, etc.; sed accedat omnino sponte et vere a lumine divino inspiratus, ad solum finem adipiscendi Dei gratiam. — Praecise haec spontanea confessio signum esset dispositionis, si poenitens, ut accederet ad sacramentum, notabilem conatum adhibuit, scilicet longum iter est aggressus, abstinit a lucro illius diei, magnum conflictum internum sive externum superavit, et similia.

Motlvum
extraor-
dinarium
confeiii-
nii.

6°. Si accedit *ductus ab aliquo extraordinario motivo*, nempe concionis auditaе, mortis alicujus amici; vel ex timore terraemotus, alluvionis, pestis, etc. — Pater Milante et Croix.

Wigandt, tr. 13, exara, δ, η. 96. v. *Nota tamtn* 2. — Busonb., cap. 1, dub. 2, n. 9. — Maxoot., tr. 6, diip. 2, qu. 4, cap. 3, § 8. — Maooot., loc. dt. — Wi^afult, tr. 13, exam. 6, n. 96. v. *Nota tamen...* 3. — Nolxm., de Poenit, n. 689. — Milante, exercit. 35, in propo. 60, ad IV, v. Dico quod, v. f. — Lu^o, diip. 14, aura. 166. — Scjwrri, Confeat. iitruito, cap. 4, § *Fuori di simili*, n. 5. — Croix, lib. 6,

7°. Si poenitens confiteatur *peccata prius culpabiliter omissa*. — Croix.

MailφΦ*

8°. Si poenitens, priusquam accedat, *restituerit ablatum vel reparaveritfamam* proximi laesam. — Milante.

Rexitrai
praecdту

9°. Addo cum Milante/, si post peccata, poenitens, ad monitionem confessarii significet adeptum fuisse novam cognitionem suae iniquitatis vel periculi suae damnationis.

No t io
fddo ill*
qdtillii rd
ptricui

Addit Croixl esse etiam signa extraordinaria, si poenitens dicat se poenituisse statim post peccatum, si cupiat satisfacere, si magnam poenitentiam bono animo acceptet, si protestetur ex seipso malle mori quam relabi. — Haec signa dico saltem deservire posse ad alia signa dispositionis adjuvanda.

Haec autem signa dispositionis recidivorum auctores praefati non casu tradiderunt, sed experientia docti. Unde puto nequaquam errare eum qui se dirigit cum sentiis communiter receptis ab hujusmodi doctoribus non humilis notae. — Dicere autem quod ipsi scripserunt ea passione affecti, ut suae ipsorum doctrinae cum plausu exciperentur, vel propter aliquid hujusmodi, non videtur carere aliqua labe temeritatis. Quod si hoc non est censendum, non debet credi hos tam graves doctores a Deo lumine suo fuisse destitutos in re quae directionem respicit conscientiarum totius populi christiani; tanto magis quod circa tales sententias nulla Ecclesiae proscriptio intercessit,— Nec officit quod plures opiniones quae circumferuntur non sunt ab Ecclesia damnatae, et tamen ab aliis communius ut

Non emi
leqaenicp
nioneeeo»
manet u
donna pi
vicm.

part. 2, nam. 1821. — Luro, loc. cit. — Laym., lib. 5, tr. 6, cap. 4, n. 10, v. f. — Segneri, loc. dt. — Tambur., Method. Confess., lib. 3, cap. 3, nom. 11. — Maxxot., loc. dt. — Milante, loc. dL — Croix, lib. 6, part. 2, num. 1733, 1. — Croix, loc. dt., num. 1733, 2.— Milante, excrdt. 35, in propo. 60, ad IV, v. Dico quod, — l Loc. dt., n. 1733.

proposuisse confiteri, et post magnam luctam tandem resolvisse». — Anacletus, *tract. 14, dist. 8, n. 49 et 51*, haec non habet.

Signum istud non repentur apud Laymann, Lugo et Salmant.

.) Mazzotta, *loc. cit.*, signum hoc assignat: « Si petat efficaciora remedia, desideret aut alacriter acceptet magnam poenitentiam ».

f) Milante, *loc. cit.*, < Qui audita mis-

sione seu concione, inquit, illustrati errorem cognoscunt, et crimina in quibus aliquando in-sorduerunt abominantur, parati cum novitate vitae, quam suscipere promittunt, etiam acceptare poenitentias et medicinas salutare». Praeterea inferius addit signa de quibus antea locutus est, ex variis causis procedere posse, « vel ex novo lumine in concione ad cor habita, vel in exhortatione pii directoris ».

laxae reputantur. Nam Ecclesia non omnes opiniones quae casus particulares respiciunt damnat, quamvis non approbet; sed sententias quae universalitatem conscientiarum spectant Ecclesia nec approbat nec tacet, ut dixit S. Augustinus 1* *Ecclesia Dei... multa tolerat, et tamen quae sunt contra fidem vel bonam vitam non approbat nec tacet.*

461. - Caeterum, ut ad propositam materiam redeamus.

Certum est 1°. Quod confessarius teneatur differre absolutionem, usquedum fiat moraliter certus de dispositione sui poenitentis, saltem per experimentum temporis vel mediorum, si poenitens sufficiens nondum praebeat signum suae dispositionis. Vide Salmant.*. — Attamen notandum est (prout diximus *de Sacram., in gen., n. 57.*), quod in aliis sacramentis, cum materia sit physica, physica requiritur certitudo; sed in hoc sacramento Poenitentiae, cum materia sit moralis, prout sunt actus poenitentis, sufficit certitudo moralis sive respective. Sic enim docuit D. Thomas : *Nec oportet quod omnis mensura sit omnino infallibilis..., sed secundum quod est possibile in genere suo.* Et 4: *Certitudo non est similiter quaerenda in omnibus, sed in unaquaque materia secundum proprium modum: quia vero materiae prudentiae sunt singularia contingentia, circa quae sunt operationes humanae, non potest certitudo prudentiae tanta esse quod omnino sollicitudo tollatur.*

Unde, quod ad nostrum propositum spectat, sufficit quod confessarius habeat prudentem probabilitatem de dispositione poenitentis, et non obstat ex alia parte

prudens suspicio indispositionis. Alias, vix ullus posset absolvi: dum quaecumque signa poenitentium non praestant nisi probabilitatem dispositionis; ut recte docet Pater Suarez*, ubi ait quod oportet (et sufficit) ut confessarius *prudenter et probabiliter judicet poenitentem esse dispositum.* Et hoc videtur satis exprimi in Catechismo Romano, ubi dicitur: *Si..., audita confessione, (sacerdos) judicaverit, neque in enumerandis peccatis diligentiam, nec in detestandis dolorempoenitenti omnino defuisse, absolvi poterit.* Ergo, semper ac confessario positive non innotescit, poenitenti omnino defuisse dolorem, ipsum absolvere potest — Hinc auctor supra citatus (*Istrue. per li novelli Confessoril*) cum Esparza* sic loquitur: *Donde noi fermiamo qui per ultimo una conclusione, la qual'è la ckiave di tutta questa materia: non ricercarsi altro... per amministrare la penitensa che un giudiaio prudente e veramente probabile della disposizione dei pentente... Onde..., se le circostanze non fondano un dubbio prudente, ch'egli non sia sufficientemente disposto, non dee il confessore inquietare se stesso nè il pendente per averne l'evidenza che non è possibile* Et huic conducit textus in cap. A nobis 28, *de sent, excom.*, ubi dicitur: *Judicium Dei verdati, quae non fallit nec fallitur, semper innititur; iudicium autem Ecclesiae nonnunquam opinionem sequitur, quam et fallere saepe contingit et falli.*

462. - Certum est 2°. et commune apud omnes, quod possit confessarius differre absolutionem poenitenti etiam disposito, et etiam sine ejus consensu), semper ac

Absolutio quandoque potest differri etiam disposito.

1 Lib. 2, aeu episu M, nd inquit. Januarii, cap. 19, d. 36; ap. Migne, Patrol, lat., tom. 33, coi. 221 et teq. — Tract. 6, cap. 5, num. 66 et 67. — 1. 2., qu. 91, art. 3,

ad 3. — « 2. 2., qu. 47, art. 9, ad 2. — 1 Difp. 32, eect. 3, n. 1. — De Sacr. Poenit., n. 60. — 1 la est Giordattixi, part. 1, cap. 16, n. 360.

461. a) Esparza, *Curs, theol., lib. 10, qu. 88, ad 3*, ab auctore adducitur pro quadam asserti ratione, quae hic a S. Alphonso omittitur, nimirum confessionem esse actum proprium hominis Christiani, qua Christianus est et ex fidei luminé operatur.

*1 Quod latine sic vertitur: « Ex his tandem deducimus hanc conclusionem quae est clavis totius hujus argumenti: ad ministrandam poenitentiam, nil aliud requiri quam prudens et vere probabile iudicium de di-

spositione poenitentis. Unde, si circumstantiae non ingerunt prudens dubium de insufficienti ejus dispositione, confessarius nec se ipsum nec illum perturbare debet ut evidentiam consequatur, quod possibile non est ».

462. - *) Holzmann, Roncaglia, Croix, Suarez, Sà nullam faciunt mentionem de poenitentis consensu; unde S. Alphonsus cum Cardenas colligit non esse (juxta hos auctores) necessarium hujusmodi consensum. — Sanchez vero dicit differri posse absolutionem,

Differenda absolutio donec habeatur certitudo moralis dispositioni*.

.- ĨΓηΐ prob.bijituo dūŋe noo' «iid»-ttjr prudco-d lofpidoDt.

prudenter judicet dilationem esse utilem ejus emendationi. Ita Salmant. Lugo *, Holzmann*, Roncaglia⁴, Croix®, Viva*; Cardenas⁷ cum Suarez, Sà, Sanchez et aliis passim, contra paucos. — Ratio, quia poenitens, quamvis habeat jus ad absolutionem ratione confessionis peractae, non tamen habet jus ut statim absolvatur. Confessarius enim, cui non solum iudicis, sed etiam medici competit munus, bene potest, immo meo iudicio (ut supra dixi) tenetur differre absolutionem, quando iudicat tale remedium esse necessario utile saluti sui poenitentis.

463. – Magnum Dubium quod vertit est: *An hoc remedium dilatae absolutionis saepius expediat adhibere vel ne poenitentijam sufficienter disposito ad absolutionem sine ejus consensu?*

Non diffi-
cultati
«u o foto-

^Γ>'''Γ
mu''* n

Commune est apud doctores nullo modo expedire absolutionem differre, quāvis diutius magis ob futura quam pro futura censetur. Ita Viva * et Salmant. », Lugo ‘°, Sanchez ’’ et Mazzotta ’’ cum a, ‘‘s comrauniter: ~ Idem dicendum, cum ex dilatione absolutionis poenitens pate- retur notam infamiae Ita Croix ¹³ et Mazzotta ‘⁴; cum Sanchez, Palao, Tour-

¹ Tr. 6, cap. 5, n. 68. — · Diip. 14, n. 169 et teqq. — · De Poenit, nam. 587. — 4 Qu. 5, cap. 4, qu. 5, reap. 1. — · Lib. 6, part. 2, num. 1764. — · In prop. 60 Innoc. XI, q. 13. — 1 In prop. 60, diu. 39, nam. 26. · Suar., diip. 32, tecl. 2, l. l. · S3, v. *Absolutio*, n. 12 (edit, genuin., n. 13). · Decal., lib. 2, cap. 32, n. 45. — · Loc. dt., n. 9. — · Tr. 6, cap. 6, n. 67. — · Diip. 14, n. 168. — · Loc. dt. — w Tr. 6, diip. 2, qu. 4, cap. 3, § 3, v. *ut frs l.* — u Lib. 6, part. 2, num. 1764. — u Loc. dt., v. *Infers* 2. — *Sanch.*, Decal, lib. 1, cap. 8, num. 3. · *Palao*s, tr. 2,

si «poenitens id non multum aegre ferat». — Salmant., Lugo et Viva expresse negant requiri consensum.

463. – a) Aliqui auctores hic citati insinuant tantum absolutionem tunc esse differendam, negando urgere eo casu obligationem deserendi statim occasionem, uti S. Alphonsus, *n. 455*, citavit.

b) Contin. Tournely, *de Pccc., part. 1, cap. 2, Append., reg. 3*, id sane docet, nisi tamen poenitens adhibitis jam mediis, semper relabatur; tunc enim deneganda est ei absolutio donec occasionem dimiserit, «etiamsi ab ea recedere nequeat sine bonorum, famae et status iactura». — Concina, *lib. 1, diss. 3, cap. 2, § 4, n. 27*, negat obligationem esse eo casu deserendi occasionem; si tamen (*n. 28*) media praescripta poenitens neglexerit, neganda est eidem absolutio.

nely b», Concina *), Anacleto, Laymann, Bonacina, Holzmann, Sporer et aliis, quos attulimus *n. 455*, v. *Communiter*.

Extra autem hos casus sentit Hurta- dus c», semper expedire differre absolutionem consuetudinariis. Immo Concina¹, ac Juenin¹ et Merbesius¹⁷ dicunt tele remedium ipsis esse necessarium ut ipsi operibus suam conversionem comprobent. — Quinimmo Juenin ’’ sic rigidissime loquitur: *Qui mortaliter peccarunt ex consuetudine non debent absolvi, nisi multo, ad viri prudentis iudicium, tempore conversionem operibus probaverint... Toti... antiquitati persuasum fuit contritionem non esse diei unius opus, sed multorum mensium, immo et nonnunquam annorum.* Et¹⁹ addit hoc servandum esse etiamsi poenitens semel patraverit ali- quod enorme peccatum, ut perjurium, adulterium, homicidium et similia. Loquens vero de peccatore habituato, inquit nunquam ipsum censi disposi- tum ad absolutionem, nisi diu conversionem per emendationem probaverit.

Alii vero, ut Busenbaum (infra, *n. 603, ad l.*), Viva >, Dicastillus />, Croix *), Salmant. <), etc., dicunt raro expedire

ditp. 2, punct. 9, § 3, n. 8 et 13. · *Anael.*, tr. 14, diit. & num. 46. · *Laym.*, lib. 6, tr. 6, cap. 4, n. 9. · *Bonat.*, de Matr., qu. 4, punct. 14, num. 11. * *Holam.*, de Poenit., num. 580, v. *Dixi*. · *Spor.*, part. 3, cap. 2, num. 326. — “ Lib. 2, dUi. 3, cap. 10, num. 19. — M Comment, de Sacram., dias. 6, qu. 7, cap. 4, artic. 7, cond. — n De Poenit., qu. 48, cas. 5, v. *Isla sanctissimi*, et reg. 3. — “ Loc. dt., art. 7, init., et num. 1, i. f. — * Instill., de Poenit., qu. 6, cap. 5, art. 2, cond. 2. — *Juen.*, Comment, de Sacram., loc. dt., art. 7.

c) Scilicet Thomas* Hurtadus, *tr. 1, cap. 6, resol. 21, n. 206*, absolute haec docet, neque ullam restrictionem apponit suae doctrinae, neque casus commemorat quos hucusque S. Alphonsus exposuit, et in quibus absolutionem differri non expedit.

d) Scilicet, ait Juenin: «Statim post confessionem absolvi non debent *ordinarie*, si debito tempore ad viri prudentis iudicium oratione aliisque pietatis operibus contritio- nem obtinere non curaverint».

f) Viva, *in prop. 60 Innoc. XI, n. 13*, negat expedire absolutionem differre poeni- lenti invito.

f) Dicastillus, *disp. 10, dub. 29, n. 575*, ita plane docet, « nisi forte (ut addit, *n. 578*) quando per breve tempus differatur abso- lutio ».

Croix, *loc. cit.*, *num. 1768*, negat expe-

quod poenitenti disposito differatur abso- lutio.

Melius dicendum quod certa regula in hoc statui non potest; sed confessarius ex circumstantiis occurrentibus se diri- gere debet, et postquam Deo se commen- davit, ut erit a Deo inspiratus absolutio- nem differat vel impertiatur. — Unde sa- pienter episcopi Belgii, Bruxellis congre- gati, in decreto ad suos, anno 1697, sic statuerunt: *Confessarius a quibusvis pec- caloribus gravibus, etiam recidivis, stata lege non exigat ut per notabile tempus praevis exercuerint opera poenitentiae; sed cum SS. Patribus expendat, Deum in conversione peccatoris non tam conside- rare mensuram temporis quam doloris.* Vide apud Croix

Ut autem hic meum proferam judi- cium, dico quod si poenitens relapsus sit ob causam seu fragilitatem *intrinsecam* (ut accedit in peccatis pollutionis, dele- ctationis morosae, odii, blasphemiae et similibus), raro puto differendam esse ab- solutionem recidivo sufficienter disposito per signum extraordinarium. — Et casu quo dilatio videtur expedire (quidquid di- cant Juenin et Merbesius, requirentes di- lationem per menses et annos), verius dicendum absolutionem non differri de- bere plus quam ad octo vel ad decern dies; prout dicitur ab auctore libelli cui titulus: *IstruB. per li confessori di terre e viliaggi* ·, approbati Neapoli a doctissimo et illustrissimo episcopo D. Julio Tomi

¹ Lib. 6, part. 2, n. 1823. — /****, Comment, de Sacr., loc. dt. — *Mtrbts.*, loc. dt., re< 3. — · D> est *Jerio*, cap. 1, § 4, init. — · Part. 1, cap. 9, q. 215. — *Btnd. XIV*, encycl.

dire semper, quia *saepe* plus juvat absolutio, et concludit: «Unusquisquesecundum lumen sibi datum, Poenitentiae administret sacra- mentum ». — Salmant, *tr. 6, cap. 5, n. 68*, fatentur nihil certi determinari posse abstra- hendo a circumstantiis; et probant magis sae- pius prodesse frequentiam confessionis et fre- quens absolutionis beneficium.

Habert citatur quidem a Jorio; sed, *Prax. Sacr. Poenit.*, *tr. 4, v. Illi vero*, ita rem explicat, ut ejus opinio eodem recidere videatur ac sententia Merbesii.

i) Sanchez, *Decal., lib. 2, cap. 32, n. 45*, dicit hunc posse adhuc in rigore absolvi; posse tamen differri absolutionem, si id poe- nitens non aegre ferat et putetur profuturum.

(ibique dtatur Ludovicus Habert), et ab alio auctore jam dtato libri *Istrue. per li novelli Confessoril*. Hi censent dilationem mensis esse excessivam et periculosam; quia post tantum temporis difficile poeniten- tes redibunt Et huic favet noster Summus Pontifex Benedictus XIV in sua epistola encyclica quae indpit: *Apostolica*, ubi alloquens confessarios qui ex justa causa differunt poenitentibus absolutionem, sic hortatur: *Illos ut quantocius revertan- tur invitent; atque animos addant, ut ante reditum ea omnia quae illis agenda praescribuntur rite perficiant, ex quofiet ut ad sacramenlale forum regressi, ab- solutionis beneficio donentur.* Ad summum dico absolutionem differendam usque ad quindecim dies.

Dixi Ie. Si poenitens sit relapsus ex causa *intrinseca*. — Nam si reinciderit *ex occasione extrinseca*, dico absolutio- nem omnino differendam esse usquedum tollatur occasio, si sit *voluntaria*; si vero *necessaria*, donec periculum recidendi ex proximo fiat remotum. Et ad hoc, ordi- narie loquendo, certe non sufficiet dilatio decem vel quindecim dierum. (Vide quae diximus de hoc puncto supra, *num. 452, Quaest. 3.*)

Dixi 2°. *fiaro*. — Nam regulariter cen- seo non discedendum a sententia com- muni, quam tradunt Sanchez Lay- mann J), Lugo *, Filliucciis », Abelly >), Di- castillus *, Navarrus l>, Croix⁷ cum com- muni (ut asserit), Salmant. ·, Sporer *),

Apostolica, de die 26 Junii 1749, § 22. — 4 Ditp. 14, n. 166. — 1 Tr. 7, Instruct., cap. 3» ·. *Dico secunde*. — · Diip. 10, dab. 29, n. 578. — · Loc. dL, n. 1822. — · Tr. 6, cap. 5, n. 68.

O Laymann, *lib. 5, tr. 6, cap. 4, n. 10*, id concedit bis vel ter tantum, si poenitens nullum emendationis conatum adhibuerit.

Abelly, *dc Poenit.*, *sect. 20, num. 3*, ita sane docet; sed *n. 4*, addit non esse at- tendendum solum quod absolute fieri possit, sed quid poenitenti expediat, num scilicet frequens absolutio sit ei nociva, an vero sit potius remedium.

t) Navarrus, *Man.*, *cap. 3, n. 21*, loqui- tur de iis qui ex occasione necessaria peccant, quos dicit posse absolvi toties quoties; ipse tamen (addit) non absolveret si animadverte- ret post repetitas confessiones nullam fuisse emendationem neque ejusdem inchoationem. Sporer, *part. 3, cap. 2, n. 330*, con-

Toletus *, nempe non esse differendam absolutionem poenitenti qui relapsus est ex *intrinseca* fragilitate; quia in tali poenitente magis sperandum profuturam fore gratiam sacramenti quam dilationem absolutionis.

objectio. **464.** - Sed dices: Cur differenda est absolutio poenitenti qui est in occasione extrinseca, et non illi qui relapsus est ex prava consuetudine, cum eodem modo impellat ad peccandum occasio extrinseca ac prava consuetudo?

Æ 'ion' Respondetur: Alio quidem longe diverso modo ad peccatum impellit occasio extrinseca quam pravus habitus. — *Occasio* enim per objecti praesentiam, quae vividas excitat cogitationes, vehementer movet sensus pronos ad peccandum, affectumque ad peccatum reddit intensiorem. Et ideo poenitens maximam sibi vim inferre debet, non solum ad superandam tentationem; sed etiam ad conandum ut periculum, per fugam familiaritatis cum persona complicitis, ex proximo fiat remotum. — *Prava* autem *consuetudo*, cum non habeat objectum extrinsecum praesens, non ita utique sicut occasio ad peccandum impellit; unde fit ut poenitens minorem vim sibi inferre debeat ad abstinendum a peccato. Praeterea, cum pravus habitus sit quid intrinsecum et inseparabile a persona, extirpatio habitus minus quam remotio occasionis pendet a propria voluntate; et ideo magis sperandum quod Deus bonam voluntatem per majora auxilia adjuvabit ad perseverandum.

His positis, imprudenter agit confessarius, si absolvit eum qui est in *occasione extrinseca*, saltem antequam experiatur quod ille per fugam reddat periculum remotum. Nam alias eum relinquit in probabili periculo infringendi propositum; eo quod talis poenitens post obtentam absolutionem facile negliget fugam necessario adhibendam, et sic sine dubio relabetur.

E converso, prudenter absolvitur recidivus ex causa intrinseca, si vere est dispositus per signum extraordinarium doloris. Quia periculum in eo infringendi propositum est magis remotum: cum ex una parte, non adsit causa extrinseca ad peccatum impellens; et ex alia, majora Deus praebebit auxilia poenitenti ad extirpandum pravum habitum, qui ipsi nolenti ac detestanti inest. Hinc magis sperandum, quod ille emendabitur per auxilium gratiae in sacramento susceptae, quam per dilationem absolutionis. — *Saepejuvat*, ait doctus Pater Lacroix, qui egregie tractat de hoc sacramento Poenitentiae, (relapsis) *absolutio... tum ob auxilia gratiae quae confert sacramentum, et quibus potest melius muniri absolutus; tum quia pia exercitia ab efficacitate sacramenti habebunt majorem vim, eruntque Deo gratiora et efficaciora, utpote facta ab amico Dei, et ex Christi institutione inerit eis major vis satisfactoria; tum etiam quia spes est usurum ferventius mediis praescriptis: nam dilatio multos offendit, qui non redeunt, sed redduntur obdurati*. Idque expresse approbatur a D. Thoma, ubi inquit: *Dicendum quod majus remedium praebetur contra peccata vitanda ex gratia, quam ex assuetudine nostrorum operum*. Hinc recte dicunt Salmant.⁸: *Cur de peccatore... non habente gratiam... ante... absolutionem, quam de... constituto in amicitia Dei per absolutionem... melius sperandum est?* — Et praesertim quoad peccatum pollutionis, Toletus⁴ sic inquit: *Vix puto esse aliud efficax remedium, nisi frequentissimam confessionem cum uno eodemque confessario...: est enim hoc sacramentum maximum fraenum; et ") qui hoc non utitur, non sibi promittat emendationem, nisi per miraculum*. Hocque remedio frequentis confessionis pro recidentibus in tale vitium legimus D. Philippum Nerium maxime usum fuisse. — Et huic doctrinae

¹ Lib. 5, cap. 13, n. 6. — froir, lib. 6, pari. 2, n. 1768. — ¹ Suppl., qu. 25, art. 1, ad 4. — Tr. 6, cap. 5 n. 68,

I, t — ¹ Lib. ft. cap. 13, num. 6. — S. Philipp. Nfriui, cfr, Bacd, Vita di S. Filippo, lib. 2, cap. 6, n. 2.

cordât, sed n. 332, limitat: Nisi post plures confessiones nulla foret emendatio; quo casu requirit signa specialia, qualia nunquam ante poenitens exhibuerit

n) Verba: *Et qui hoc non utitur non sibi promittat emendationem, nisi per miraculum*, tribuuntur Toletu a Sporer, sed non sunt illius auctoris.

alludit id quod habetur in Rituali Romano', ubi: *In peccata facile recidentibus utilissimum fuerit consulere, ut saepe... confiteantur, et si expediat, communicent.* Ergo Rituale, dum dicit remedium frequentis confessionis utilissimum esse facile recidentibus in peccata, supponit pravum habitum ab eis non adhuc esse avulsum; sed, hoc non obstante, docet gratiam sacramenti multum conferre ad emendationem.

Quidam rigiditatibus addicti, qui per unicum rigoris tramitem animas conducunt, nimis generaliter loquentes, asserunt omnes recidivos perversiores fieri, cum absolvuntur antequam emendantur. Sed hos magistros meos rogarem: numquid recidivi, cum sine absolutione dimittuntur, gratia sacramenti carentes, omnes validiores fiunt et emendantur? Quot miseros ipse cognovi, qui ob denegatam absolutionem se dejecerunt in desperationem, et per plures annos a sacramentis aversi aberrarunt? — Caeterum unusquisque in hoc puncto impertiendae vel differendae absolutionis dirigere se debet juxta lumen a Deo sibi donatum. Hoc certum est, quod in hac materia tam errant qui aequo sunt faciliores, quam qui aequo rigidiores sunt

in absolvendo. Utrumque extremum perniciosum: multi enim confessarii, ob nimiam facilitatem absolvendi, in causa sunt ut plures animae in perditionem abeant; sed alii, ob nimiam rigiditatem, non minoris sunt detrimenti. Unde haud sdo utrum confessario minori scrupulo debeat esse indispositos absolvere, quam dispositos dimittere.

Tandem, ut meae conscientiae dictamen exponam, sic concludo: Aliquando poterit alicui recidivo prodesse dilatio absolutionis. Semper quidem proderit deterere hujusmodi relapsos ex intrinseca fragilitate, negationem absolutionis minando. Ordinarie vero loquendo, magis proderit eis absolutionem impertiri, cum dispositi accedunt per signum extraordinarium doloris. Utinam dico, et omnes confessarii absolverent recidivos tum solum, cum signa extraordinaria illi afferunt! Sed, quod dolendum est, maxima pars confessariorum undique, nullo prorsus signo extraordinario exhibito, indiscriminatim, sine ulla admonitione nulloque praestito remedio, hujusmodi relapsis semper absolutionem impertiuntur: et hoc est unde ruina tot animarum emanat

DUBIUM m.

Qualia Confessio requiratur.

ARTICULUS I.

AN DEBEAT ESSE INTEGRAM MATERIALITER-

465. *Quae sit integritas materialis.* — 466. *Quantum extendatur numerus, dicendo plus minus. Et quomodo exquirendus numerus in consuetudinario.* — 467. *An sint necessario explicandae circumstantiae aggravantes.* — 468. *Qu. 1. Quot sententiae sint in hac quaestione. An in furto explicanda sit quantitas (Vide hic in fine.).* — 469. *Qu. 2. Dub. 1. An incestus cum consanguineis differat specie ab incestu cum affinibus.* — 470. *Dub. 2. An in peccato incestus cum consanguineis explicandi sint gradus consanguinitatis.* — 471. *Plura notanda circa examen conscientiae et integritatem confessionis.* — 472. *An peccata mortalia dubia necessario sint confitenda.* — 473. *Dub. 1. An teneamur confiteri mortalia positive dubia.* — 474. *Dub. 2. An mortalia negative dubia.* — 475. *Quid, si quis velit Eucharistiam recipere.* — 476. *Quid, si quis sit scrupulosus vel timoratae conscientiae.* — 477. *Dub. 3. An teneatur quis confiteri aliquod mortale in dubio an illud sit confessus.* — 478. *Dub. 4. An qui confessus est mortale uti dubium, teneatur repetere quando certum agnoscit. Quid, si poenitens post confessionem sciat materiam sui peccatifuisset gravem, sed ipse nullo modo id noverit tempore quo peccatum commisit.*

Requiri*
tur integri*
tate materi-
aliter.

465. - « Resp. Ad confessionem, per se
« et ordinarie, requiritur integritas mate-
« rialis, sita in eo ut, postquam diligen-
« tius te excusseris et conscientiae tuae

« sinus et latebras (ita loquitur Tridenti-
« num *) exploraveris, confitearis omnia
« mortalia memoriae occurrentia nondum
« confessa, eorumque numerum et circum-

1 Ordo adminhtr. Poenit., n. 19, v. *Quart curtt.* —

• Seat. 14, de Poenit., cap. 5.

« stantias quae speciem mutant. — Patet
« ex Tridentino *, et est certum. Ratio,
« quia alias nec iudicium sacramentale
« recte administrari, nec aequitas in poe-
« nis statuendis servari potest.

Per se et
ordinarie.

« Dicitur 1°. *Per se et ordinarie*: quia
« per accidens et extraordinarie sufficit
« integritas formalis. Vide Dub. sbq.

Explican-
dus nume-
rus quan-
turn heri po-
test.

466. - « Dicitur 2°. *Numerum*, intellige
« certum: qui si non constet, dic proba-
« bilem, addendo *plus minus*. Quod si dein-
« de deprehendas te errasse, non teneris
« iterum confiteri, nisi notabiliter fuerit
« major. — Fagundez, Sanchez Hurta-
« dus; contra Reginaldum % Filliuccium
« et Sà, qui dicunt verba illa *plus minus*
« tantum extendi ad unum vel duo supra
« numerum indicatum ».

Lugo', Cabassutius⁸, Tamburinius et
Roncaglia dicunt illud plus minus sic su-
mi: circa ter, intelligi bis vel quater: cir-
ca decem, intelligi 8 vel 12: circa triginta,
27 vel 33: circa centum, 95 et 105: circa
mille, 950 et 1050

« Sed quamvis hoc sit verum in nu-
« mero parvo, denario v. gr.; non tamen
« in aliis, v. gr. centenario, millenario, etc.,
« quia verba illa non habent sensum ab-
« solutum, sed respectivum ad numerum
« cui adduntur. Qui quanto fuerit major,
« tanto etiam major verbis illis intellige-
« tur, dummodo tamen sit parvus respectu
« alterius cui adjungitur: quod prudentis
« arbitrio aestimandum est. Ita Diana⁴,
« ex Navarro etc.; item card, de Lugo⁵.

1 Ses. 14, de Poenit., cap. 5. — *Faⁿndes*, dc 2. praea
Eccl., lib. 3, cap. 4, n. 9. — *Gasp Hurt.*, disp. 9, diff. 5. —
Fill., tr. 7, cap. 4, n. 82. — *Sd*, v. *Confessio*, n. 32 (in edit,
genuina, n. 33). — *Diip.* 16, n. 96 et 97. — *Lib.* 3, cap. 10,
n. 8. — *Tambur.*, Method. Confess., lib. 2, cap. 1, n. 23. —
Roncaglia, tr. 19, qu. 3, cap. 2, qu. 4. — *Part.* 3, tr. 4,
resol. 94. — *Disp.* 16, n. 94. 96 et 97. — *Tr.* 7, n. 82. —

466. - a) Joannes Sanchez, *Select*, disp. 2,
n. 13, dicit istud plus minusve extendi « usque
ad duo vel tria », tantum, quia tunc error non
est notabilis.

b) Reginaldus, *lib.* 6, n. 126, quidquid
dicat Busenbaum, non restringit ad duo vel
tria; immo dicit eum qui confessus fuerit se
decies peccasse, et postea inveniet fuisse vi-
cies, teneri supplere; secus, si invenerit fuisse
duodecies. — Et similiter Filliuccius et Sà
minime restringunt ad duo, quamvis exem-
plum afferant hujus numeri.

« — Quod si autem nec probabilis haberi
« potest, dicenda est consuetudo peccandi,
« tempus et frequentia in die, septimana,
« mense vel anno. Vide Filliuccium ·, Dia-
« na', Gasp. Hurtadum 8, card. Lugo · ».

Bene hic advertit Sporer ¹⁰, confessa-
rium non debere esse nimis anxium circa
exquirendum numerum peccatorum in
poenitente consuetudinario, quia saepe est
impossibile talem numerum certum ha-
bere: plures enim ad importunitatem con-
fessarii solum divinando respondent cen-
ties, millies; sed quis prudens eis fidem
praestabit? — Unde melius faciet confes-
sarius, si diligenter statum conscientiae
exquirat, et exinde interrogando poeni-
tentem de lapsibus plus minusve in die,
vel hebdomada, vel mense, saltem in con-
fuso numerum peccatorum apprehendat
durante consuetudine commissorum; quin
certum iudicium faciat cum periculo er-
randi.

467. - « Dicitur 3°. *Quae speciem mu-*
« *tant*. Quia, etsi probabile sit quod do-
« cent Suarez, Coninck et alii, etiam eas
« quae notabiliter *in eadem specie* aggra-
« vant (hoc est, quae juxta cujusque con-
« scientiam excedunt ordinarium peccandi
« modum) esse explicandas, ob rationem
« allatam in responsione: *contraria* tamen
« sententia, quam ex D. Thoma, Silvestro,
« Navarro, docent Vasquez, Reginaldus,
« Bonacina, Lugo », etiam probabilis est
« et tuta: — saltem si *excipias* F. Gradus
« consanguinitatis in incestu. 2°. Quantita-

enacooM
tudiuna.

ExpBolT
dse arra-
• tantlie
■ pecica
matinta.

Quid de
drcunutia
(iis sepa
vantitai.

1 Part. 3, tr. 4, resol. 89. — ■ Disp. 9, diff. 5. — · Disp. 16,
q. 574. — * Part. 3, cap. 3, n. 451. — *Snar.*, disp. 22, sect. 3,
n. 5. — *Coninck*, disp. 7, dub. 3, n. 13. — *D. Thom.*, in 4,
dist. 16, qu. 3, art. 2, solut. 5. — *Silvest.*, v. *Confessio* 1,
qu. 9. · *Novar.*, Man., cap. 6, n. 6. · *Vasq.*, qu. 91, art. 1,
dub. 2, n. 6. — *Reⁿ*, lib. 6, n. 135. · *Bonac.*, de Poenit.,
qu. 5, sect. 2, punct. 2, § 3, diff. 3, n. 5. — || Disp. 16, sect. 3.

O Non omnes auctores hic allegati singula
haec exempla proponunt Praeterea Lugo ait
centum plus minusve, comprehendere centum
et decem; quod recte in secunda operis editione
retulerat S. Doctor. — Cabassutius autem et
Roncaglia ajunt triginta comprehendere etiam
triginta quatuor.

Navarrus, *in cap.* Consideret, *dc poenit.*,
dist. 5, n. 42, haec scribit: « Non oportet con-
fitemini nimium esse anxium in exacte con-
fitendo numero; sed sufficit bona fide expri-
mere certum, si recolit; alioqui, verisimile,

« tcm furti, injuriae, etc., quae egent satisfactione. 3°. Quando uno actu plures sunt occisi vel infamati, vel apud plures. 4°. Odium diuturnum; quia tunc solent plures actus fieri. Vide Reginaldum l. ». [Odium diuturnum, sicut etiam concupiscentia carnalis in mulierem, necessario sunt exprimenda in confessione, non tam ratione circumstantiae aggravantis, quam propter numerum peccatorum quae in illa diuturna mora replicantur; ut dicunt Salmant. * et alii communissime: vide dicta *Lib. V, de Peccat., num. 37, ad l.j.* 5°. Peccatum inter confessarium et poenitentem. Vide Filliuccium §. 6°. Si circumstantia invehit censuram vel reservationem; vel ad necessariam poenitentis directionem a confessario prudenter interrogetur ».

468. - Quaeritur 1°. *An circumstantiae peccatorum mortalium notabiliter aggravantes sint necessario confitendae?* — Ad sunt tres sententiae, omnes valde probabiles.

Notabiliter
M v»'
iHΓ°£pH.
“ndâe

Prima sententia affirmat. Et hanc tenent Suarez⁴, Sotus⁵, Sanchez⁶, Gonet⁷, Juenin⁸, Genettus⁹, Concina¹⁰, Croix¹¹, Antoine¹², Wigandt¹³. Item Estius, Canus, Henriquez, Fagundez, apud Salmant.¹⁴; et Alensis, Silvius, Cajetanus, Major, Coninck et alii, apud Diana¹⁵. — Probatur Γ. ex Rituali Romano¹⁶, ubi dicitur: *Sipoeiutens numerum, et species, et circumstan-*

« Lib. 6, n. 137. — Tr. 6, ap. 8, n. 14. — Tr. 10, part. 2, cap. 5, num. 187, v. *Si vero extra.* — Disp. 22, sect. 3, n. 5. — I In 4, dist. 18, qu. 2, art. 4, concl. 6 et 7. — Decal., lib. 4, cap. 11, n. 24; dr. lib. 2, cap. 32, n. 39. — I Man., tr. 5, cap. 5, § 4, v. *Haec duo sunt.* — Instit., de PoeniU, qu. 4, cap. 4, art. 2, § 2. — De Poenit., cap. 6, qu. 8. — *. Lib. 1, dita 4, cap. 6. — II Cap. 1, art. 2. qu. 3, resp. 3. — u Tr. 3, n. 26, reap. 2. — *Estius*, in 4, dist. 17, § 9. • *Canus*, Relect, de Poenit., part. 6, v. *At contra* wn et seqq. • *Henriq.*, lib. 5, cap. 7, num. 4. • *Fa^und.*, de

tias... explicatu necessarias non expresserit, eum sacerdos... interroget. Ergo non solum sunt explicandae circumstantiae speciem mutantes, sed etiam notabiliter aggravantes; hoc enim significant verba illa *species et circumstantias*. Id confirmatur ex Catechismo Romano¹⁷, ubi dicitur circa mortalia explicandas esse circumstantias *quae pravitatem valde augent vel minuunt*. Probatur 2°. ratione: quia eadem ratio, quae suadet circumstantias speciem mutantes esse confitendas, urget etiam pro circumstantiis notabiliter aggravantibus; cum utraeque iudicium confessarii notabiliter mutant. — Nec officit quod Tridentinum¹⁸ tantum primas docuerit confitendas. Nam respondet Pater Suarez quod concilium tantum voluit definire id quod certum erat; hanc vero quaestionem in opinione theologorum indecisam reliquit.

Secunda sententia, quam tenet Sporer¹⁹, citans pro se Laymann et Suarez²⁰, adhaeretque Busenbaum, dicit necessario esse confitendam circumstantiam *quid*, quae scilicet attingit integritatem substantialem peccati in individuo, prout est quantitas furti. — Ratio, quia alias confessarius non poterit efformare debitum iudicium de substantia peccati.

Tertia sententia, mihi probabilior, negat esse obligationem confitendi circumstantias aggravantes. Et hanc tenent S. An-

Valde probabiliter
sola circumstantia

Pn>babiliter
llai non necessario
explicandae.

2° pracc. Ecd., lib. 4, cap. 2, a num. 10. • “ Tr. 6» cap. 8, num. 16. — *Alens.*, part. 4, qu. 18, membr. 4, art. 3, §2. • *SiMus*, Suppl., qu. 9, art. 2, qu. 1, v. *Opinio quae dicii.* • *Cajetan.*, Sum., v. *Confessio sacramental.*, condit. 15. • *Major*, In 4, dist. 17, qu. 4. • *Conindt*, disp. 7, dub. 3, num. 13. - u Part. 1, tr. 7, reset 1. — ■ Ordo administr. Sacr. Poenit., v. *Sipotnilens.* — “ De Sacr. Poenit., n. 47. — ” Seas. 14, de Poenit., cap. 5. — *Soar.*, loc. dt, n. 7. — • Part. 3, cap. 3, num. 410. • *Laym.*, Hb. I, tr. 2, cap. 10, num. 3.

puta viginti plus minus duo, vel centum plus minus decem ». Ex quibus verbis Diana colligit suam generalem regulam.

468. - a) Croix, *lib. 6, part. 2, n. 977* ait utramque sententiam fulciri rationibus gravibus; sed rationes pro affirmativa graviores videri. Et *n. 975*, jam dixerat; « Utrunque ferme aeque probabiliter » disputari. — Pariter Henriquez et Silvius (edit Venet. 1726), quamvis sententiam affirmantem probabiliorrem appellent; at sane probabilem (quin etiam valde probabilem et in quibusdam casibus in praxim reduci posse, ut ait Henriq.) contra-

riam existimant. Silvius tamen in prioribus editionibus, ut est apud me edit. Antverpian. 1622, *loc. cit.*, v. *De circumstantiis*, scribebat; « Verius videtur etiam illas quae notabiliter aggravantes necessario confitendas ». Neque ullum iudicium profert de probabilitate contrariae opinionis. — Praeterea Concina et Antoine dicunt confitendas circumstantias mortaliter aggravantes; quod et Genettus videtur significare per circumstantias notabiliter aggravantes, « quaeque tribuunt illis [peccatis] malitiam quasi alterius speciei ».

*) Suarez, *disp. 22, sect. 3 et sed. 4*, non

toninus', S. Bemardinus Senensis', S. Bonaventura', Scotus⁴; Cabassutius⁸ (asserens hanc esse graviolem et communio-rem) cum Paludano, Navarro⁷, Vasquez, Valentia, etc.; Palause, Bonacina⁷, Toletus', Holzmann', Salmant. ^o, Roncaglia¹¹ (qui a prima sententia se revocavit); Lugo¹⁸ cum Scoto, Navarro — Gabriele V, Adriano, Reginald©. Et probabilem putant Suarez⁷, Abelly⁴, et plurimi alii cum Diana

pÂ°T^r
m»

Probatur 1°. ex D. Thoma ^s, qui sua auctoritate magnum quidem pondus huic sententiae praestitit; oportet autem hic ejus textum integrum transcribere, ut pateat S. Doctorem pro hac sententia certe fuisse. Ibi sic docet: *Quidam enim dicunt quod omnes circumstantiae quae aliquam notabilem quantitatem peccato addunt confiteri necessitatis est, si memoriae occurrant. Alii vero dicunt quod non sint de necessitate confitendae nisi circumstantiae quae ad aliud genus peccati trahunt, et hoc probabilius est; sed addendum est, quae ad aliam speciem mortalis trahunt: cujus ratio est, quod venialia non sunt de necessitate confessionis, sed solum mortalia, quae quantitatem infinitam quodammodo habent; et quia circumstantiae aggravantes quae aliam speciem peccato non tribuunt, vel quae tribuunt quidem, sed non mortalis peccati, non sunt de necessitate confessionis: tamen eadem confiteri perfectionis est, sicut et de venialibus dictum est.* — Communiter conveniunt auctores

* Pan. 3. tit. 14, cap. 19, § 7. — » Tom. 8, tract. Confessionis. — » In 4, dist. 17, part. 3, art. 2, qu. 3. — « In 4, dist. 17, qu. unie., art. 2, (num. 20), v. *Mullae aulem.* — • Lib. 3, cap. 10, nam. 14. - *Palud.*, in 4, dht. 16, qu. 3, art. 3, (num. 17). • qu. 91, art. 1, dub. 2, num. 6. - *Valent.*, in 3— part., ditp. 7, qu. 11, punct. 1, v. *Quinta assertio.* — • Tr. 23, punct. 9, n. 4. — ' De Poenit., qu. 5, •cet. 2, punct. 2, § 3, dilt. 3, n. 5. — • Lib. 3, cap. 7, i. f.

D. Thomam in hoc loco nostram sententiam tenuissejet signanter Canus^e, ubi ait: *B. Thomas... expresse tenet solas circumstantias quae speciem mutant esse confitendas.* Idem sentit S. Antoninus, ut infra videbimus. Idem Sotus apud Juenin⁷, ubi dicit: S. *Thomas... sententiam mutasset, si vitam usque ad finem suae Summae perduxisset*!^ Haec tamen prophetia est Patris Soto, non vero sententia D. Thomae.

Attamen Pater Concina¹⁸ aliter explicat praefatum textum: et dicit quod S. Doctor non loquitur ibi de circumstantiis quae adjiciunt malitiam constituentem peccatum n^o mortale, sed de iis quae confinia peccati venialis non transiliunt; idque deducit ex ratione quam S. Thomas ibi subdit: *Cujus ratio est, quod venialia non sunt de necessitate confessionis, sed solum mortalia, quae quantitatem infinitam quodammodo habent.* — At venia tanti viri, non videtur haec interpretatio locum habere. Nam respondetur quod quaestio quae a D. Thoma ibi proponitur, est signanter de circumstantiis quae aliquam notabilem quantitatem peccato addunt. Illud autem notabilem quantitatem non potest quidem intelligi circa peccatum veniale, sed circa mortale. — 1°. Quia nullus unquam de hoc dubitavit; quis enim dixit aut censi potest dixisse circumstantias peccati venialis esse necessario confitendas: cum apud omnes compertum sit ipsa venialia non esse de necessitate confitenda? — 2°. Quia D. Thomas ibi loquitur de circumstantiis

— • De Poenit., n. 471. — “ Tr. 6, cap. 8, n. 23. — u Tr. 19, qu. 3, cap. 2, qu. 6. — 11 DKp. 16, n. 106 et >eqq. • Scot., loc. dt. • Adrian., in 4, de Confess., qu. 4, v. *Venio nunc.* • Re^in., lib. 6, num. 136. — “ Diip. 22, sect. 3, n. 4, i. f. — M De Poenit., sect. 14, n. 4, v. *Quaeres.* — * In 4, dist. 16, qu. 3, artic. 2, solut. 5. — M Relect. de Poenit., part. 6, v. *Quibus argumentis.* — 11 Initii, de Poenit., qu. 4, cap. 4, an. 2, § 2, objic. 2. — “ Lib. 1, disa. 4, cap. 6, n. 4.

restringit ad hanc circumstantiam; sed dicit etiam confitendas esse circumstantias aggravantes. — Et Sporer dicit communius doceri quod confitendae sunt tum circumstantia quid tum circumstantiae notabiliter aggravantes.

c) Navarrus, *Man.*, cap. 6, § 6, concordat per se loquendo; sed in cap. Consideret, de poenit., dist. 5, n. 6, plures exceptiones ponit. — Reginaldus etiam exceptiones affert, sicut et Valentia, Toletus, Holzmann; et idem insinuat Roncaglia.

O Gabriel Biel, in 4, dist. 17, qu. 1,

art. 2, conci. 4, negat esse necessario confitendas circumstantias quae « non aggravant mortaliter ». Et idem significat S. Antoninus.

r) Scilicet plurimi alii apud Dxm^part. 1, tr. 7, resol. 1, sententiam hanc tenent, quam ipse Diana probabilem existimat

f) Haec sunt Jucnini verba; paulo aliter apud ipsum Sotum, in 4, dist. 18, qu. 2, art. 4, conci. 7, arg. 8: « S. Thomas, licet sic fuerit locutus in 4 cum communi opinione, fortasse in Summa, quae suum erat postremum testamentum, sententiam mutasset ».

quae notabilem quantitatem peccato addunt: haec autem notabilis quantitas necessario debet intelligi de circumstantia peccati mortalis, non autem venialis. Et quod ita sit, clare patet ex ratione illa quam subdit S. Doctor, *quod venialia non sunt de necessitate confessionis*: quae quidem ratio non jam respicit suam principalem sententiam (ut intelligit Pater Concina), nempe quod non oporteat confiteri circumstantias notabiliter aggravantes, utpote quia sunt venialia; sed respicit illud: *Addendum est* (quod immediate praecedit), *quae ad aliam speciem mortalis trahunt*. Quibus verbis aperte D. Thomas significat quod circumstantiae peccati mortalis mutant speciem certe sunt confitendae, quia hae quantitatem infinitam quodammodo habent; non vero circumstantiae peccati venialis, etiamsi sint diversae speciei: et de hoc rationem reddit, *quod venialia non sunt de necessitate confessionis*. Deinde id clarius confirmat addens: *Et quia circumstantiae aggravantes, quae aliam speciem peccato non tribuunt, vel quae tribuunt quidem, sed non (nota) mortalis peccati, non sunt de necessitate confessionis*. Ergo S. Doctor distinguit inter circumstantias quae tribuunt aliam speciem, sed non peccati mortalis: et inter circumstantias quae non tribuunt novam speciem (id est peccati mortalis, ut sine dubio intelligendum; alias comparasset peccatum veniale cum veniali): et utrasque circumstantias dicit non esse necessitate confessionis.

Hinc S. Antoninus¹, D. Thomam sequens, dicit: *Et illas quidem circumstantias quae trahunt peccatum in aliam speciem de necessitate oportet confiteri, secundum Thomam... Alias circumstantias confiteri, cum sint venialia, perfectionis est, et non necessarium*. Deinde, postquam alias species circumstantiarum exposuit, inquit: *Tertiae sunt quae important inconvenientiam ex suppositione, ut furari multum, puta, prout inferius addit, furari cen-*

tum florenos, mullo gravius est quam furari unum: et istas, quia peccatum aggravant, confiteri est perfectum...; sed quia non mutant speciem, nec aggravant in infinitum, non est necessarium eas confiteri, secundum Thomam; additque, Petrum de Palude V asserere hanc esse communem sententiam. — Unde concludit S. Archiepiscopus, confitendas tantum circumstantias quae mutant speciem et aggravant in infinitum, adducens exemplum de furto in loco sacro.

Probatur 2°. rationibus. — Ratio 1*. Quia in Tridentino¹ sic dicitur: *Eas circumstantias in confessione explicandas... quae speciem peccati mutant: quod sine illis peccata ipsa neque a poenitentibus integre exponantur, nec iudicibus innotescant, et fieri nequeat, ut de gravitate criminum recte censere possint, et poenam quam oportet pro illis poenitentibus imponere*. Ex quibus verbis videtur non obscure concilium excludere obligationem confitendi alias circumstantias quam mutant speciem: quia has sufficere satis innuit ad hoc ut confessarius rectum efformet iudicium de gravitate criminum et de poena imponenda.

Ratio 2*. Quia alias poenitentes semper inter angustias fluctuarent; cum semper dubitare possent de integritate suarum confessionum in determinando quae circumstantiae sint vel ne notabiliter aggravantes. Et ideo dicit D. Thomas: *Determinata quantitas peccati non potest sacerdoti innotescere, quia nec ipse peccator scit; unde sufficit quod cognoscat quantitatem quae ex specie peccati consurgit*. — Unde hujus sententiae Lugo assignat rationem a priori, dicens quod Christus nihil aliud praecepit quam confessionem peccatorum: qui autem explicat circumstantias mutant speciem peccati, jam vere confitetur et explicat essentiam peccati, cum peccati quidditas sive essentia tantum sumatur ex ipsius ratione specifica.

¹ Part. 3, tit. 14, cap. 19, J 7. — · Se*». 14, cap. 5. — · In 4,

dut. 16, qu. 3, art 2, iolut. 6, ad 2. — L^m ^q, disp. 16, n° 113.

Petrus de Palude ita sane refertur a S. Antonino, *loc. cit.*; sed ipse Paludanus, *in 4, dist. 16, qu. 3, art. 3*, negat quidem cir-

cumstantias aggravantes esse necessario confitendas, non tamen addit hanc esse communem sententiam.

Ratio 3*. Quia, si teneremur manifestare circumstantias notabiliter aggravantes, teneremur etiam confiteri notabiliter minuentes, nempe si quis peccavit ex ira, metu, intensiori passione, ex inductione aliorum, et similibus: quam obligationem etiam adversarii negant.

Ratio ultima et potior, quam tradunt doctissimus Cabassutius V, Lugo, Salmant. et Roncaglia, est, quia nemo tenetur servare legem dubiam; ut fuse probatum est in *Morali Systemate (Lib. I, n. 58 et seq.)* cum communi doctorum, ex S. Isidoro in cap. *Erit autem, dist. 4;* et cap. *Cum in jure 31, de off. et pot. judic. deleg.;* et ex D. Thoma *, ubi ait: *Nullus ligatur per praeceptum aliquod, nisi mediante scientia illius praecepti.* Scientia autem, ut certum est apud omnes, et docet idem D. Thomas *, est certa notitia alicujus rei. Unde, cum lex confitendi circumstantias aggravantes sit valde dubia, ad illam non tenemur: et ideo (bene ait Lugo) Tridentinum non explicavit hanc obligationem illas confitendi, quia non satis concilium id colligere potuit ex Christi verbis et sacramenti institutione.

Reiponde-
ctioni ex
c.tTchi'
''''.

Nec obstat 1°. *Rituale Romanum*, dicens esse obligationem confitendi *species et circumstantias... explicatu necessarias.* — Nam resp. quod aliquando etiam adest obligatio confitendi circumstantias notabiliter aggravantes, ut recte dicunt Lugo et Salmant. *: quando scilicet inducunt censuram vel reservationem; aut quando (ut diximus) confessarius interrogat, putatque necesse id scire ad medicinam vel restitutionem imponendam.

Quoad auctoritatem *Catechismi* oppositam, videtur quod illa nimis probat: nam videtur imponere obligationem explicandi circumstantias, non solum aggravantes, sed etiam minuentes: quod non est credibile. Quis enim unquam dixit quod si

Lugo, diip. 16, n. 109. — Salmant., tr. 6, cap. β, n. 25. — Roncaglia, tr. 19, qu. 3, cap. 2. qu. 6. — S. fsidor.; cfr. Etymologtar. lib. 5, cap. 21, ap. Mtgne, Patrol, lac., torn. 82, col. 203. — i De Vent., qu. 17, ari. 3, corp. — * Part. 1, qu 1, art. 5. — Luga, diip. 16, n. 109. — Diip. 16, n. 121 et ieqq. — « Tr. 6, cap. 8. n. 12 et 27. — Lugo, loc.

Cabassutius, lib. 3, cap. 10, n. 14, rationem istam perspicue insinuat, dicens: «Frustra et indebite requiruntur ad hoc sacra-

quis confiteretur homicidium, et taceret illud commisisse ex vehementi passione vel in rixa, sacrilegam faceret confessio-nem? Unde debemus fateri hic mentem Catechismi non satis intelligi.

Non obstat 2°. dicere quod circumstan-tiae notabiliter aggravantes debeant explicari, ut confessarius debitam poenam imponat. — Nam bene respondet Lugo, in poenitentia injungenda non requiri omnimodam, sed tantum quamdam aequalita-tem: quae utique servari potest, si manifestetur species peccati, licet non explicentur circumstantiae aggravantes. Hinc D. Thomas5, ubi hanc quidem objectionem sibi eflormat, sic respondet: *Sufficit quod* (sacerdos) *cognoscat quantita-tem quae ex specie peccati consurgit.*

Non obstat 3°. dicere quod prima opi-nio saltem est tutior, et ideo omnino ser-vanda in matena sacramenti, ex propos, « l. damnata ab Innocentio XI. — Nam bene respondent Cardenas5 et Croix ' quod qui sequitur secundam sententiam non expo-nit sacramentum periculo nullitatis; cum ad valorem sacramenti sufficiat confessio formaliter integra, quae jam probabiliter habetur in confessione peccatorum, etsi non explicentur circumstantiae aggra-vantes.

Unde etiam infertur quod quaelibet opinio probabilis negans aliqua peccata differre specie, non subjacet damnationi; quia si forte ante Deum est falsa, nihilo-minus jam adest confessio formaliter in-tegra. — Hinc probabiliter dicunt S. An-toninus., Lugo'; et Salmant.10 cum Pa-lao et Dicastillo, quod, per se loquendo, poenitens non tenetur quantitatem furti explicare. Dicitur: *per se loquendo;* nam aliunde, quia ut plurimum confessarius inquirere debet de quantitate furti, ad hoc ut sciat quomodo se gerere debeat circa absolutionem impertiendam et obli-

di., n. 120. — In 4, dLt. 16, qu. 3, *rt. 2, solui. 6, ad 2. — * In propos. 1, din. 2, η. 107 el 113. — ' Lib. 6, part. 2, n 978. — Part. 3, tit. 14, cap. 19, J. 7. — » Diap. 16, n. 121 el 123. — ■ Tr. 6, cap. 8, n. 28. · Palam, tr. 23, punct. 9, n 7 (non dtatur pro hoc a Salmant.). Dieast., disp. 9, dub. 8, n. 199 et 200 (pariter a Salmant. hie non dtatur).

mentum, ut necessariae, conditiones, de quibus nullum exstat aut usquam exstitit sive Christi sive Ecclesiae praeceptum».

gationem restitutionis imponendam, ideo ut plurimum tenetur poenitehs confiteri in furto circumstantiam quantitatis.

469. - Quaeritur 2°. *Utrum qui commisit incestum explicare debeat qualitatem atque gradum?* — Duo igitur hic vertunt Dubia:

Dubitatur Γ. *An incestus cum consan-guineis differat specie ab incestu cum af-finibus?*

Affirmant Lessius ', Salmant. *, Ron-caglia a, Croix a> et alii. — Ratio, quia (ut dicunt), licet omnes incestus eamdem reverentiam sanguini debitam offendant, diversa tamen difformitate eam laedit ince-stus cum consanguineis, quam incestus cum affinibus. Nam inter consanguineos conjunctio provenit ex vinculo intrinseco, id est ab identitate ejusdem sanguinis per generationem accepti; conjunctio autem inter affines provenit ex vinculo extrin-seco, nempe ex copula habita cum ipso-rum consanguineis.

Alii tamen probabilius negant differre incestum cum consanguineis ab incestu inter affines; ut Lugo *, Sanchez5; Tambu-rinius 5 cum Megalio, Soto et Cajetano '. — Ratio, quia (ut ait Lugo) materia-liter se habet quod conjunctio oriatur ex sanguine aut ex matrimonio; cum ex eo-dem motivo prohibeatur copula cum con-sanguineis quam cum affinibus. Et pro hac sententia sine dubio est D. Thomas ., ubi sic docet: *Persona affinis jungitur ali-cui propter personam consanguinitate con-junctam; et ideo, quia unum est propter alterum, ejusdem rationis inconvenientiam facit consanguinitas et affinitas.*

Bene tamen excipiendum puto ince-

Juxta i-
lio., ince-
itui cam
consangui-
nei specie
differt «b
incestu cum
affinibus.

Probabi-
liat nega-
tur.

Exceptio-
net.

1 Lib. 4, cap. 3, n. 79. — Tr. 26, de 6- Praec., cap. 5, n. 28 et 30. — ' Tr. 12, de 6- Praec., cap. 5, qa. 2. — Diip. 16, n. 313 et 316. — a De Matr., lib. 7, diip. 67, num. 7 et 8. — * Method. Confess., lib. 2, cap. 7, η. 48. · Mega/, Instil, confessor., part. 1, lib. 5, cap. 12, n. 10 (edit. Mutinen. 1619). · Sotus, in 4, dist. 18, qu. 2, art. 4, concl. 7, arg. 7. · ' In 2· 2·, qu. 154, art. 9, v. Ad 2 object. — loc. dt., n. 313. — ■ 2· 2·, qu. 154. arL 9, ad 2. — Tr. 26, cap. 5, n. 81. — " Diip. 16, num. 316 et 319, — 11 Man., cap. 7, n. 4, i. f. — Suar., diip. 22, sect. 4, num. 7, v. Ad hone;

469. - a) Croix, lib. 6, part. 2, n. 1073, dicit hanc opinionem esse valde probabilem; sed probabilem edam ait esse negativam.

Dicunt scilicet incestus istos specie di-stingui ab incestu in aliis affinitatis gradibus.

stum inter privignum et novercam, inter-que socerum et nurum b>; ut dicunt Sal-mant. ., et indicat Lugo“. — Ratio, quia debitum reverentiae, quod est motivum speciale prohibendi congressum parentum cum filiis, est etiam prohibendi copulam inter novercam et privignum, vel soce-rum et nurum.

Incestus autem cum affinibus, extra primum gradum, commune est inter do-ctores, esse ejusdem speciei.

470. - Dubitatur 2°. *An in confessione sint explicandi omnes gradus incestus commissi cum consanguineis usque ad quartum gradum?*

Prima sententia affirmat cum Na-varro 11; et Angelico >, Vasquez a>, Sua-rez, etc., apud Salmant “. Ratio, quia est specialis reverentia inter unum gradum consanguinitatis et alium. — Idem tenent Bonacina “ cum Laymann, Coninck, Va-lentia, sed alia ratione ducti: quia alias non explicaretur substantia sive indivi-duum peccati.

Secunda sententia docet solum ince-stum cum consanguineis in primo gradu, tam lineae rectae quam transversalis, specie differre ab ahis gradibus. — Quoad primum gradum lineae rectae, haec sen-tentia videtur omnino tenenda (contra Tamburinium), tamquam communis cum Salmant. Cajetano, Lugo, Roncaglia, etc. Ratio, quia cuique patet hujusmodi ince-stum longe esse diversum ab aliis; immo recte Lugo15 et [Contin.] Toumely ' do-cent, explicandum an pater peccarit cum filia, vel cum matre filiis, cujus culpa habet diversam malitiam ratione specialis reverentiae matri debitae.

Juxta a-
liotincestui
peae dif-
fert lecun-
dum gradus
conita-
guinitath.

Probabi-
liter, %ola«
incestu» ia
primo gra-
da recto vel
transTersa-
11.

Sententia
omnino te-
renda pro
linea recta.

cfr, etiam sect. 3» n. 12. · “ Loc. dt., nam. 33. — u De Matr., qu. 4, panct. 16, n 7. · Laym., lib. 1. tr 2, cap. 10, n. 3. v. · Coninck, disp. 7, n. 13 et 21. · Valent., in 2° 2**, diip. 9, qu. 3, punct. 3. v. Atque ut notat; et in 3 P , diip. 7, qu. 11, punct. 1, asseri. 5, v. Ex hoc item. — Tambur., Method. Confesa., lib. 2, cap. 7, n. 48. — u Tr. 26, cap. 5, num. 28 et 36. * Cajetan., in 2· 2·, qu. 154, art. 9, v. Ad evidentiam horum. - Lugo, diip. 16, n. 314. RoncagL, tr. 12, cap. 5, qu. 2, v. Tertio. — Diip. 16, num. 314. — “ De 6- Praec., art. 4, concl. 2, ct reap. 2 ad obj., v. f.

470. - a) Angelicus Doctor, 2* 2a', qu. 154, art. 9, corp, et ad 2; Vasquez, qu. 91, art. 1, dub. 4, uunt. 15 et 16, non videntur tenere hanc sententiam; nec citantur pro ea a Sal-mant

An autem differat incestus in primo gradu lineae rectae ab aliis ejusdem lineae gradibus?— Affirmant Croix¹ cum Bonaespei; sed negat probabilius Lugo*.

Majus Dubium est: an incestus cum consanguineis in primo gradu lineae transversalis, nempe cum fratre aut sorore, differat specie ab aliis gradibus? — Affirmant Lessius⁸ Lugo⁴, Salmant.¹, Roncaglia¹, Croix¹ et Sanchez¹. Ratio, quia reverentia quae debetur fratribus vel sororibus est diversae rationis ab ea quae debetur aliis consanguineis; coitus enim cum sorore videtur ab ipso jure naturae interdictus. — Quoad caeteros vero gradus consanguinitatis, dicunt Lessius¹, Roncaglia¹ et Salmant.¹, non differre specie incestum; sed gradum propinquiorem inducere circumstantiam tantum aggravantem.

Probabiliter in omnibus aliis gradibus non differt specie.

Tertia sententia, quam tenent Cajetanus², Bonacinad¹, Palaus², Pontius¹⁸; Tamburinius¹ cum Megalio¹, Diana¹, etc.; item Paludanus, Gabriel, Victoria, Navarrus, Armilla, Vega, Henriquez, Ledesma, Scotus, Abulensis, Sotus ac alii

¹ Lib. b, part. 2, num. 1074. • *Francise. Bonaespei*, de Actib. hum., disp. 5, n. 19. — • Disp. 16, num. 315. — • Lib. 4, cap. 3, n. 79. — • Disp. 16, n. 143. — 1 Tract. 26, cap. 5, n. 28 et 36. — * Tr. 12, de 6° Praec., cap. 5, qu. 2, v. *Tertio*. — 1 Lib. 6, part. 2, num. 1074. — 1 Loc. dt., n. 80. — • Loc. dt., qu. 2, l. 1. — H Loc. dt., n. 36; et tr. 6, cap. 8, num. 31. — 11 In 2° 2°, qu. 1M, art. 9. — * Tr. 28, disp. 4, punct. 7, n. 11. — “ De Matrim., lib. 7, cap. 32, num. 3. — *Palud.*, in 4, dist. 38, qu. 4, art. 4. — *Gabriel Biel*, Suppl., dist. 41, qu. unie., artic. 3, dub. 2 et 3. • *Victoria*, Relect. 7, de Matr., part. 2, sect. 2, n. 8,

multi, apud Sanchez M (qui cum Filliuccio vocat valde probabilem), censet omnes incestus inter consanguineos, excepto tantum primo gradu in linea recta, esse ejusdem speciei¹ Ratio 1^a. Quia, excepto dicto primo gradu lineae rectae, alii gradus tantum constituunt circumstantiam aggravantem, quam explicandi valde probabile est (ut vidimus supra, num. 468, v. *Tertia*), non esse obligationem. — Ratio 2^a, quam affert Cajetanus, est, quia commixtio conjugalis inter consanguineos, praeterquam cum parentibus, est tantum vetita ab Ecclesia, non vero de jure naturali; olim enim jam licitum fuit filiis Adam suis sororibus copulari.

Nec obstat dicere quod, sive malitia talium incestuum oriatur ex lege naturali, sive ex prohibitione Ecclesiae, semper hujusmodi incestuosi peccant contra reverentiam quae conjunctis debetur. Ecclesia enim, cum aliquid praecipit, ponit materiam praeceptam in ea specie virtutis, ratione cujus illud praecipit: Ecclesia autem, propter eandem reverentiam sanguini debitam, jubet ab his congressibus

v. *Secundo dico*. • *tfavar.*, contil., lib. 4, de spontalib., consil. 14, n. 8, v. *Alterum peccatum*. • *Armil.*, v. *Dispensatio*, num. 9 et 10. • *Vega*, Sum. nueva, part. 2, cap. 34, cas. 127; cas. 129, not. 3; et cat. 165. • *Henriq.*, lib. 12, cap. 9, n. 4. • *Barthol. Ledesma*, de Matrim., diff. 38. • *Scot.*, in 4, dist. 40, qu. unie., art. 2. • *Abulen.*, in lib. 1 Rej., cap. 8, qu. 149, 151 et 176. • *Sotus*, in 4, dist. 40, qu. unie., art. 4, v. *Verumtamen*; cfr. de Just., lib. 2, qu. 3, art. 8, ante resp. ad 5. • u De Matr., lib. 7, diip. 52, num. 10. • *Fill.*, tr. 30, cap. 5, n. 97. — *Cajetan.*, in 2^a 2^a, qu. 1M, art. 9.

*²) Croix, n. 1074, postquam retulit opinionem aliquorum qui negant incestum in uno gradu differre ab incestu in alio quocumque gradu, addit: « Sed multi alii... longe probabilius contradicunt; tum quia incestus in primo, aut forte etiam in secundo gradu, repugnat juri naturae, non item in aliis gradibus...; tum etiam quia alia debetur reverentia matri quam nepti, hinc infert Bonaespei, n. 19, debere explicari an fuerit cum avia, matre, sorore... Non est tamen opus dicere an fuerit cum proavia, quia similis tantum videtur huic et aliis consanguineis deberi reverentia ». — Et revera Francisais Bonaespei, loc. cit., explicandum esse ait an incestus fuerit cum matre, etc., et addit: « Idem dic de peccato neptis cum avo... Licet specie non distinguatur peccatum neptis cum avo ab ejusdem peccato cum proavo, quia utrobique peccatur contra reverentiam causae parentis neptis debitam ».

c) Sanchez, de Matrim., lib. 7, disp. 52, n. 11, sententiam hanc manifeste innuit, dum affirmat matrimonium in primo gradu lineae transversalis irritum esse jure naturae; secus autem in ceteris remotioribus gradibus.

d) Bonacina, de Matrim., qu. 4, punct. 16, n. 6; Tamburinius, Method. Confess., lib. 2, cap. 7, n. 48; Megalius, part. 1, lib. 5, cap. 12, n. 9; et Diana, part. 1, tr. 7, resol. 31, ne primum quidem gradum in linea recta excipiunt — Diana tamen, part. 7, tr. 12, resol. 16, commune esse ait et probabilius, incestum in primo et secundo gradu specie differre ab aliis, quamvis opposita sententia non careat probabilitate.

Auctores citati a Sanchez dicunt solum matrimonium in primo gradu lineae rectae absolute et indispensabiliter jure naturae irritum esse; non tamen ita absolute prohiberi matrimonium inter fratres et sorores.

fideles abstinere. — Nam respondetur quod, licet Ecclesia, prohibendo commixtionem propinquorum usque ad quartum gradum, elevaverit huiusmodi abstinentiam ad virtutem pietatis naturaliter debitae sanguine junctis; non per hoc tamen effecit quod propinquitas horum graduum induceret diversitatem specificam naturalem. Naturalis enim diversitas specifica graduum tantum est desumenda ex difformitate per se naturali, quae probabiliter non adest inter gradus consanguinitatis (praeter primum lineae rectae, ut diximus); magis enim et minus non variant speciem.

Confirmatur ex D. Thoma et D. Aufutino.

Et pro hac sententia videtur indubitanter esse (ut non dubitat Contin. Tournely, licet hic auctor sit pro contraria sententia) etiam D. Thomas¹, ubi sic ait: *In commixtione personarum conjunctarum aliquid est quod est secundum se indecens et repugnans naturali rationi: sicut quod commixtio fiat inter parentes et filios, quorum est per se et immediata cognatio; nam filii naturaliter honorem debent parentibus... Aliae vero personae quae non conjunguntur secundum se ipsas, sed per ordinem ad parentes, non habent ita ex seipsis indecentiam; sed variatur circa hoc decencia vel indecentia secundum consuetudinem et legem humanam vel divinam, id est positivam de jure divino.* — Et idem videtur docere D. Augustinus/-l apud D. Thomam', dicens: *Commixtio sororum et fratrum, quanto fuit antiquior compellente necessitate, tanto postea facta est damnabilior, religione (id est Ecclesia) prohibente.*

Prima sententia est minus probabilis; *secunda* et *tertia* aequae probabiles videntur.

Coh/ih. Tour*, de 6° Praec., art. 4, cond. 2, obj. et reap. 2. — 1 2° 2°, qu. 154. art. 9, ad 3. — * Loc. dt. — 1 De Poenit., qu. 5, sect. 2, punct. 2, (L η. 1 et icqq. — 4 Lib. 5,

« Unde resolves:

471. - « 1°. Ad integritatem confessionis praerequintur diligens examen pro capacitate poenitentis, temporis mora, et caeteris circumstantiis. Ad id autem sufficit diligentia mediocris, qualem vir prudens in arduis negotiis adhibet, vel qualem, moraliter loquendo, docti et timorati adhibere solent; etiamsi quis putet majore diligentia plura se reperit, Bonacina *, Laymann *. — Post mediocrem autem istam diligentiam non tenetur de anteacta vita ulterius cogitare; et si quid occurrat quod videatur non esse in confessione explicatum, potest sibi persuadere cum caeteris id memoratum fuisse. Diana », ex Sanctio ». (Animadverte tamen propositionem 11 inter proscriptas V ab Alexandro VU).

Requiri-
tordiHigen-
examen, di-
lame-
aioSc

« 2°. Examen hoc a confessario potest « suppleri. Quod tamen Suarez reprobatur « in confessionibus longis diligentiorum, « eo quod impossibile fere sit ut quis re- « pente rogatus omnia recordetur; et tan- * tum admittit in rudibus »: [Adverte id quod habetur circa hoc in Catechismo Romano*, ubi: *Si sacerdos huiusmodi homines prorsus imparatos cognoverit, humanissimis verbis a se dimittet, hortabiturque ut ad cogitanda peccata aliquod spatium sumant, ac deinde revertantur. Quod si forte affirmaverint se in eam rem omne studium... contulisse, quoniam sacerdoti maxime verendum est ne semel dimissi amplius non redeant, audiendi erunt; praesertim si emendandae vitae studium aliquod prae seferant, adducique possint ut neUgentiam suam accusent, quam se alio tempore... accurata meditatione compensaturos promittant]*

« quos « etiam, monet SàT, bona fide confessos

Quando
poolic rap-
ni<ri a «n-
“.”’.

tr. 6, cip. 8, n. 5. — 4 ParL 3. tr. 4, rcsol. 107, L L · Sancti*, Select. diip. 41, n. 18. — S*ar., diip. 22, iect. 11, i. f. — · De Sacr. Poenit., n. 60. -y ' V Ccnfe»»io, n. 40, in edit, correct.

f) Ita sane refertur D. Augustinus aS. Thoma; sed genuinus textus in op. *de Civit, Dei, lib. 15, cap. 16*, sic sonat: « Viri sorores suas [in principio] conjuges acceperunt: quod profecto, quanto est antiquius, compellente necessitate, tanto postea factum est damnabilius, religione prohibente». Migtte, *Patrol, tat., toni. 41, coi. 457 ct seq.*

471. - a) Ampliationem hanc silentio praetermittit Laymann.

Propositio 11 ab Alexandro VII damnata, et ad quam remittit antiquus editor Hermann Busenbaum, sic sonat: « Peccata in confessione omissa seu oblita ob instans periculum vitae aut ob aliam causam, non tene-mur in sequenti confessione exprimere ».

Scribe-
re peccata,
non necea-
unam red
contalen-
dam.

Innorantia
vel negli-
genti* gra-
viter culpa-
bili facit
confeiiio-
nem inva-
lidam.

Quid de
confl tente
mortalia
uni: deinde
venialia al-
teri.

Quaenam
circumatan-
liae mi-
nuente-
confitendae.

« non nimis rogandos de confessionibus
«praeteritis, nisi intelligatur aliquid ne-
« cessarium defuisse. Vide Fagundez, Dia-
« na ³ ». [Vide dicenda w. 505].

« 3°. Non est necessarium peccata seri-
« bere ne memoria excidant; ut (contra
« Bonacina) docent Suarez, Vasquez ^o et
« alii. Immo Sotus dicit id non consulen-
« dum, ob periculum evulgationis. Melius
« tamen Laymann Coninck et alii as-
« serunt suadendum esse: dummodo vi-
« tetur anxietas nimia, propter quam scru-
« pulosis prohiberi potest.

« 4°. Invalida est confessio non integra,
« ex ignorantia vel negligentia mortaliter
« culpabili; ut verius docent Suarez et
« alii communiter, contra Sotum *) et Ca-
« num^V quia Tridentinum requirit dili-
« gens examen.

« 5°. Non officit integritati, per se lo-
« quendo, si quis subinde gravius lapsus,
« id alteri prius confiteatur, et deinde ordi-
« nariosuo venialia tantum (qui impruden-
« ter id aegre feret, prohibebit aut repre-
« hendet). Nisi tamen ea occasione maneat
« in mortali occasione peccandi, aut ideo
« circumeat ut liberior peccet; tunc enim
« graviter peccabit, et ob defectum attri-
« tionis confessio erit nulla. — Ita Filliuc-
« cius, Laymann *, card, de Lugo/A

« 6°. Ex circumstantiis minuentibus,
« illae tantum explicandae sunt, quae vel
« omnino tollunt malitiam, vel ex mortali

Fa^und., de 2° praece. Eccl., lib. 3. c^op. 2, num. 5; et cap. 4, n. 10. — 1 Part. 3, tr. 4, retol. 8el, v. f. — Bonacina, de Poenit., qu. 5. sect. 2, punct. ult., n. 7, i. f. — Suar., di^op. 22, «ect. II, n. 4. — Sotui, in 4, disc. 18, qu. 2, art. 4, i. l. — Coninck, di^op. 7, dub. 9, num. 72. — Suar., loc. dt., n. 2. — Trident., ietJ. 14, de Poenit., cap. 5, — FUI., tr. 7, cap. 4, n. 75. — · Lib. 6, tr. 6, cap. 8, n. 14. — · Diep. 22,

«) Licet Vasquez, *qu. 90, art. 1, dub. 4, n. 22*, nihil dicat de scribendis peccatis, per-
spicue tamen insinuat non exsistere hanc obli-
gationem, dicendo: « Divinum praeceptum
non est ut studeamus memoria retinere pec-
cata; sed cum imminet tempus confessionis,
confiteamur ea quorum memoriam habemus
aut tunc habere possumus, diligenti, humano
tamen, examine adhibito». Et *n. 25* negat
teneri poenitentem « diligentiam specialem
adhibere ne obliviscatur».

d) Laymann, *hb. 5, tr. 6, cap. 6, a n. 3*,
hoc non habet.

’) Sotus, *in 4, dist. 18, qu. 3, art. 3, v. Sed
est hic tamen*, distinguit, et dicit confessio-

« faciunt venialem, ut parvitas materiae,
« indeliberatio, etc. (v. gr. si die Veneris
« ignorans comedisset carnes); vel alioqui
« notabiliter mutant iudicium confessarii,
« saltem quoad speciem ».

472. – « 7°. Ad servandam integritatem
« confessionis, peccata mortalia dubia, ut
« dubia (loquendo de dubio proprie dicto)
« sunt aperienda; ut docet Suarez⁸, San-
« chez, Diana, card, de Lugo ⁴, Bonacina ⁸
« et alii communiter, contra Coninck “A
« Ratio: tum quia peccata quae sunt in
« conscientia debent manifestari; at dubia,
« ut dubia sunt in conscientia. Tum quia
« in negotio salutis et medio ad hanc ne-
« cessario non tam habet locum illud axio-
« ma : *Melior est conditio possidentis*, quam
« hoc: *In dubio tutior pars eligenda est*.
• (Excipiuntur tamen scrupulosi, et ii qui-
« bus diu post patratum peccatum subo-
« ritur aliquod dubium, si alias soliti sint
« sollicite confessionem instituere; quia
« non est dubium prudens).

« Quod si postmodum accipiat noti-
« tiam certam, idem rursus esse confiten-
« dum tamquam certum, docet Turria-
« nus et Sanchez⁸. Dubitat tamen card.de
« Lugo T, suadetque id ut securius. Vide
« Diana ⁸.

« Si vero peccatum confessus sit ut
« certum, et postea de eo dubitet an fe-
« cerit, non tenetur iterum confiteri ut du-
« bium —Lugoet Tamburinius⁷; qui idem

•ect. 9. — *Sanch., Dead., lib. 1, cap. 10, n. 66 et ieqq. — Diana, part. 3, tr. 4, resol. 60. — « Disp. 16, num. 63. — 1 De Poenit., qu. 5, »ect. 2, punct. 2, § 9, diff. 4. — Turrtan., de Poenit., diip. 29, dub. 6, v. Deinde docent. — · Dead., lib. 1, cap. 10, n. 69. — 1 Di^op. 16, n. 92. — · Part. 8, tr. 4, resol. 60 et 107; cfr. etiam resol. 91. — Lu&o, loc. cit., n. 77. — · Method. Confess., lib. 2, cap. 1. q. 19 et 20.*

nem invalidam esse si nulla prorsus diligen-
tia adhibeatur; sed validam, quamvis infor-
mem, si adhibeatur diligentia quae poenitenti
videatur sufficiens, licet revera non sit. — Et
idem admittit Canus, *de Poenit., part. 6, pro-
pos. 3 et 4*, pro hominibus piis dumtaxat; im-
pios vero, quos nulla animae cura tangit, nulla
ratione a mortali excusat, etiamsi existiment
idoneam se adhibuisse diligentiam.

1) Lugo, *disp. 16, n. 57*, negat esse contra
valorem sacramenti, neque ullam affert limi-
tationem.

472. – a) Coninck doctrinae expositae con-
tradicit, *disp. 7, dub. 8, n. 69*, eo dumtaxat
casu quo dubium in id moveatur utrum fe-

« censent, etsi postmodum certo compe-
« riat se non fecisse.

« Monent autem Suarez et Tamburi-
« nius \ si quis sola peccata dubia confi-
« teatur, monendum ut addat aliquod cer-
« tum ex alias confessis. — Quod si id ha-
« beri non possit, absolvendum sub con-
« ditione ».

473. – Quaeritur igitur: *an sit obliga-
tio confitendi peccata mortalia dubia, vel
in dubio an fuerint confessa?* — Tres
Quaestiones hic occurrunt discutiendae,
valde scitu necessariae ad praxim.

Dubitatur 1°. *An teneantur confiteri
mortalia positive dubia*, nempe si utrinque
adsint rationes probabiles, quod peccatum
mortale fuerit vel non fuerit commissum ?

Prima sententia affirmat. Et hanc ten-
nent Merbesius ·), Habert Concina⁸ et

Suar., diip. 22, aect. 9, propo^o. 3. —1 Method. Conic^o., lib. 2, cap. 1, q. 18. — 1 Lib. 1, diiaert. 4, cap. 8, q. 10. — · Decal., lib. 1, cap. 10, n. 76. — « Loc. du, n. 6. — · V. Con- fessio IT, qu. 2. — · Supplem., qu. 6, art. 4, quaer. I. — · Tr. 19, qu. 3, cap. 2, qu. 7, rap. 1. — · Tr. 14, dial. 7, n. 56. — · Lib. 15, n. 26. — “De Euch., qu. 6, punct. 1, n. 12. — “ De Poenit., n. 458. — “ De Euch., qu. 4, art. 7,

cerit quod credit esse mortale. Si vero poeni-
tens dubitat utrum sit mortale id quod fecerit,
ait illum teneri ad confitendum

473. – a) Merbesius, *de Euch., qu. 18, quae-
sttunc. 5*, ait confessionem necessariam esse
illi qui dubitat de peccato mortali non con-
fesso; at conscientiam esse vere dubiam, < cum
neque in ajentem neque in negantem partem,
ne opinative quidem, inclinatur, id est, ita sus-
pensa est, ut existimet quidem rem aliquam
tali vel tali modo se habere, sed cum formi-
dine de opposito». — Habert autem *de Poe-
nit., cap. 9, § 5, qu. 6*, satis innuit sermonem
esse de dubio positivo; dicit enim peccata du-
bia esse in confessione aperienda, < si dubium
sit cum fundamento... Qui enim dubitat absque
ratione probabili dubium suum deponere
debet ».

b) Ex auctoribus pro hac secunda senten-
tia allegatis, aliqui omittunt probabilitatem
quae sit ex utraque parte, et negant simpli-
citer obligationem confitendi peccata de qui-
bus probabilis est opinio ca non fuisse com-
missa, vel jam esse confessa. Et ii sunt
Silvester, Silvius, Roncaglia, Anacletus et
Salmant

Filliucciis, *tr. 7, cap. 4, n. 109*, non
adeo adhaeret huic secundae sententiae, sed
ita distinguit: Si pro una parte adsint rationes
probabiles; ex altera, formido tantum, sequen-
da est pars pro qua stant probabiles rationes;
si in utraque parte sint probabiles rationes,

alii antiprobabilistae; qui dicunt in opi-
nionibus aequae probabilitibus tutiorem se-
quendam esse.

Secunda vero sententia communissima
negat. Eamque **tenent** Sanchez⁸, Sua-
rez ⁴ (ubi hanc tuetur, etiamsi probabilius
sit peccatum esse commissum), Silvester ⁷,
Silvius⁴, Roncaglal, Anacletus⁸, Esco-
bar⁸, Bonacina⁷, Holzmant⁷ cum com-
muni, Viva [“] (pariter asserens esse com-
munem), Tamburinius [”] (dicens hanc
esse certam apud omnes), Filliucciis
Diana ⁴, Sporerl⁸; et Salmant.¹⁴ cum Ger-
sonio *), Henriquez, Dicastillo, et alii pro-
babilistae communiter. — Ratio, quia quis-
que potest licite se conformare opinioni
vere probabili *)A

Recte vero advertunt Holzmant lT; et
Vival⁸ cum Sanchez, Henriquez et aliis,

n. 9; et de Poenit., q^o. 2, art. 2. n. 2. — ■ Loc. dt., b. 9. — M Part. 4, tr. 3, retol. 5; cfr. part. 3, tr. 4, reaal. 107. — u Part. 8, cap. 3, b. 389. — “ Tract. 4° de Each., cap. 7, n. 29. - *Henriq.*, lib. 5, cap. 4, n. 5. · *Dicast.*, tr. 4, de Sacr. Each., disp. 9, dab. 8. a. 134. — ” De Sacr. Poenit., n. 463. — ■ De Poenit., qu. 2, art. 2. n. 5. · *Sanch.*, Decal., lib. 1, cap. 10, n. 77. · *Henriq.*, lib. 5, cap. 4, b. 5° L L

sed probabiliores se teneant ex parte qua
judicat peccatum adesse, secundum aliquos
poenitens tenetur ad confessionem, sed secun-
dum alios potest etiam sequi iudicium minus
probabile; si denique pro utraque parte sint
rationes probabiles, et remaneat inter utram-
que suspensus, tenetur dubium confiteri « ex
communi ».

d) Gersonius, *Sermo de Poenit. in Coena
Domini, consid. 4, qu. de dubiis*, scribit:
« Aut_ credit magis quod peccaverit morta-
liter..., et sic tenetur confiteri vel deponere
conscientiam. Aut dubitat ex aequo, et sic si-
militer obligatur. Aut credit magis quod non
peccavit, cum dubio tamen de opposito.[^], et
pro hoc dubio non tenetur».

Hanc utique rationem afferebat S. Doc-
tor jam in prioribus sui operis editionibus;
sed postea, in sexta nempe editione operis
Istrusione e Pratica, cap. 16, n. 30, alteram
hanc, et quidem suo systemati conformiorem
tradit: Communiter nempe negari obligatio-
nem confitendi peccata positive dubia « ex
universali ratione quod licite possumus sequi
opiniones aequae probabiles... Aptius tamen
hic respondetur, sicuti inferius ad quaesitum
secundum de peccatis negative dubiis respon-
debimus; ratio enim quam ibi daturi sumus,
eadem valet pro peccatis positive dubiis ». Et
dicta ratio habetur *n. 31*, et est: « Quia... ne-
quit obligatio certa ex lege dubia imponi. Ule
quidem qui de peccato suo certus est, lege te-

Moruii

conflitend*.

Coomanu-
dne Mfi-
tnr.

Q«^ f*
▼enitc la
»n̄i<<t·
mord^o.

quod in articulo mortis, si quis dubitet an peccatum grave patrauerit vel an illud confessus sit, sciens nunquam sacramentum Poenitentiae post tale peccatum suscepisse; tunc, ad effugiendum damnationis periculum, teneretur, non jam peccatum illud positive dubium confiteri, sed vel absolutionem sacramentalem suscipere, vel saltem actum contritionis elicere.

At hic dices: contritio necessario includit votum confessionis; unde, cum possit fieri confessio, non sufficit contritio. Respondet Holzmann¹ quod contritio revera ex se habet vim delendi peccatum, et in tantum non delet mortalia certa sine voto confitendi, in quantum, cum adsit praeceptum divinum illa confitendi, non vere contereretur qui, cum posset, hanc obligationem nollet implere. Sed hoc currit ubi peccatum mortale est certum, et ideo materia necessaria confessionis; non vero si peccatum est dubium: tunc enim, cum illud non sit materia necessaria, sicut contritio sine voto confessionis delet venialia, ita et mortalia dubia.

474. - Dubitatur 2º. *An teneamur confiteri mortalia negative dubia?*

Prima sententia communior affirmat, Et hanc tenent Busenbaum (ut supra, 472. \ Sanchez¹, Suarez³, Lugo⁴; Palao cum Navarro a), Silvestro et Lay-

mann V; Anacletus ., Diana ., Escobar ., Tamburinius B, Laymann b), Roncaglia », Sporer Salmant¹; ex D. Thoma », ubi sic ait: *Et similiter se periculo committit qui de hoc quod dubitat esse mortale negligit confiteri. Non tamen debet asserere illud esse mortale, sed cum dubitatione loqui, et iudicium sacerdotis exspectare, cujus est discernere inter lepram et lepram.* — Ratio 1a est, quia in Tridentino » sic habetur: *Oportere poenitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri.* Si ergo ex concilio confitenda sunt omnia mortalia, quorum conscientia habetur; etiam sunt confitenda mortalia dubia quorum dubia habetur conscientia. Ratio 2*, quia lex confessionis est in possessione; unde, in dubio peccatum est confitendum. Ratio 3*, quia haec videtur universalis et inveterata praxis fidelium; et ideo supponitur emanasse ex Christi institutione, et per traditionem usque nunc fuisse observatam.

Secunda vero sententia negat: quam tenent Merbesius », Habert⁵ (ubi sic ait: *Qui... dubitat absque ratione probabili, dubium... deponere debet*), Coninck», Holzmann », Marchant », Sà », Mazzotta “. Et probabilem vocant Laymann ”; Viva ”, citans S. Antoninum, Paludanum d), Les-

1 De Poenit., n. 462. — . Decal., lib. 1, cap. 10, n. 65 et seqq. — . Di>p. 22, tecl. 9, n. 7. — « Dñp. 16, eect. 2, § 3, n. 59 et teqq. — . Tr. 23, punct. 9, n. 16 et 17. . *SUvosL*, v. Cbx/rasio //, qu. 2. — . Tr. 14, diit. 7, n. 54 et 56. — * Part. 10, tr. 12, retol. 2. v. Sr<f Ais. — . Lib. 15, q. 176. — . Method. Coofeaa., Ub. 2, cap. 1, num. 15. — * Tr. 19, qu. 3, cap. 2, qu. 7, reap. 1. — u Tr. 6. cap. 8, num. 33 at 35. - ll In 4, diit. 21, qu. 2, art. 3, ad 3. — “ Seas. 14, de Poenit., cap. 5. — . De Each., qa. 18, qtKcidanc. 5. — © De Poenit., cap. 9, § 5, qu. 6, i. f. — M Dñp. 7, num. 69. — n De Poenit., n. 459. — “ Tribun., tom. 1, tr. 4, iit. 6, qa. 5, cond. 4 et 5. — " V. *Eucharistia*, n. 23; cfr. v. *Confessio*, n. 7. — ■ Tr. 1, diip. 1, qa. 3, cap. 5. — ” Lib. 1, tr. 1, cap. 5, num. 37, v. i. — ■ De Poenit., qu. 2, art. 2, num. 7. . S. Anton., part. 3, tit. 13, cap. 6, § 9; cfr. part. 3, tit. 14, cap. 19. § 8.

de pocnitente qui in confessione omittit mortale, vel «quod probabiliter ipse dubitabat an esset tale ».

b) Laymann, *lib. 1, tr. 1, cap. 5, n. 37*, adhaeret quidem huic sententiae; non tamen sibi satis constat; nam postea dicit quod si alia peccata, quorum conscientiam habet, confessus fuerit, « tunc probabile apparet non incumbere ejus [dubii peccati] confitendi obligationem... Verum in hac re nihil determino, sed aliorum iudicio committo»:

c) Sporer, *part. 3, cap. 3, q. 392*: « Vera omnino practice, inquit, atque ad praxim omnimodis consulenda sententia affirmativa».

d) Paludanus, *in 4, dist. 9, qu. 2, art. 1, concì. 7, v.f.*, loquitur de accedente ad com-

sium, Tabienam, Praepositum Amicum, Haunoldum, etc.; item Bossius, Henriquez, Ferrantinus, De Januario, etc. (apud Guimenium); ac Croix ., qui vocat probabilio- rem ex rationibus intrinsecis.

Et revera, licet prima sententia sit valde probabilis et magna auctoritate roborata, haec tamen secunda non videtur sua probabilitate destituta f). Ratio 1a. Quia Tridentinum . non obligat poenitentes, nisi ad confitenda *omnia peccata mortalia quorum... conscientiam habent*. Non dicit: uti sunt in conscientia (nempe vel ut certa vel ut dubia), sed *quorum... conscientiam habent*, quod importat habere notitiam certam peccati; conscientia enim (ut ait S. Bernardus) nihil aliud est nisi *cordis scientia* et iudicium practicum de peccato commisso. Conscientia autem dubia neque est scientia neque iudicium, sed suspensio iudicii; unde minime dici potest habere conscientiam peccati qui nullam rationem habet quod illud commiserit. Et sic respondetur primae rationi oppositae. Id confirmatur ex eodem Tridentino⁸, ubi additur: *Constat enim nihil aliud a poenitentibus in Ecclesia exigi, quam ut, postquam quisque diligentius se excusserit..., ea peccata confiteatur quibus se... Deum suum mortali- ter offendisse meminerit: reliqua autem peccata quae diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eadem confessione inclusa... intelliguntur*. Ergo, sicut poenitens non tenetur confiteri venialia, ita nec peccata dubia; cum dicat concilium poenitentem nihil aliud confiteri

debere nisi mortalia quorum meminit: dubitare autem non est quidem meminisse, immo potius est non meminisse. — Ratio 2*. Quia non est pro delicto dubio onus certum imponendum: nec in dubio an lex exsistat adest legis obligatio, ut sapienter ait Benedictus XIV . . Nam, licet sit lex confitendi certa mortalia; et ideo qui certus est de mortali commisso et dubitat negative (nam si dubitet positive mox infra dicemus) tenetur confiteri; non tamen exsistit certa lex confitendi mortalia dubia. Et sic respondetur secundae rationi oppositae.

Nec obstat auctoritas D. Thomae al- lata. — Ibi enim S. Doctor revera non loquitur de eo qui post diligentiam effor- mat sibi iudicium quod peccatum suum sit dubie mortale, et ideo dubium deponit ex regula praefata, nempe quod non datur certa obligatio ubi delictum est dubium; sed loquitur de eo qui certus est de sua actione mala, et nescit discernere an fuerit vel ne mortalis; hic utique tenetur diligentiam adhibere ut dubium deponat; unde, cum nescit illud deponere, tenetur stare iudicio confessarii, cujus est discernere inter lepram et lepram. Neque obstat praxis fidelium, ut opponitur. — Nam respondent Holzmann, et Elbel cum Herincx, quod merito dubitatur an fideles confiteantur mortalia dubia ex persuasionem obligationis, vel an ob majus conscientiae levamen; propter hoc enim fideles adsolent confiteri etiam peccata dubia positive, quorum confessionis obligationem ipsi etiam adversarii fere omnes

Loss., AucUir., v. *Confessio*, cas. 7, n. 10. . *Tabisn.*, v. *Communicaro*, n. 35, v. L; cfr. v. *Confitslo II*, a. 12. . *Amic.*, tom. 8, ditp. 13, n. 65. - *Haunold.*, Theol. ipcuUt., lib. 4, tr. 4, cap. 8. — *Boss.*, Moral, v&r., tom. 1, n. 1754 et 1757. - *Honriq.*, lib. 8, cap. 45, n. 3, liu p. . *Forrantin.*, de Scandalo, qa. 77, a num. 17 et a nam. 81. . *Josoph. do Januario*, Résolut. mor., tom. 1, resol. 20. — *Guimon.*, Opaac. Theol. mor., tr. de PoenitL, propos. 2, nam. 1 et

seqq. — 1 Lib. 6, part. 2, n. 609. — 1 Sena. 14, de PoenitL, cap. 5. — S. *Bernard.*, de Interiori domo, cap. 11, Inil (inter «uppoaititia S. Bernardi opera; cl eat incerti an# ctoria). Mifne, PatroL UL, tom. 184, col. 517. — 1 Sena. 14, de Poenit., cap. 5. — . Notit 80, n. 19. — *Holsm.*, de Sacr. Poenit., n. 461. — *Elbel*, Sacrament., part. 2, confer. 7, de PeccaL dub., n. 146. . *Heri*cx*, de PoenitL, disp. 3, qa. 4, num. 48.

munionem, et dubitante utrum sit in mortali; et dicit deponendum esse dubium, si credit se esse in mortali ex conscientia scrupulosa et temeraria; si vero credat ex probabili conjectura, conteratur et confiteatur. Praeterea, *dist. 21, qu. 2, art. 3, concì. 3(n. 14)*, loquens de peccatis dubiis in universum, obligat ad confessionem.

f) Praepositus, *dc Poenit., qu. 5, dub. 3,*

n. 119, dicit hanc sententiam esse «speculative» probabilem; sed *n. 120*, addit: «Dixi... videri speculative probabilem, quia non iudico in praxi recedendum a priori opinione».

1) Quin etiam postea, in *Horn, apost., tr. 16, n. 31*, probabilio- rem et ipse S. Alphonsus appellavit hanc secundam sententiam. Cfr. *Istrusione e pratica, cap. 16, n. 31*.

t) Holzmann absolute negat praxim fido

Moruii-
negative
dobia, vai-
ilteTcoia-
lcnda

Diffren-
titibe, M
ti.it.

non agnoscunt. Item ait Holzmänn, quod praefata praxis forte est continuata ex errore, qui non potest inducere consuetudinem obligatoriam.

475. – Hinc inferunt Henriquez †, Sà †; et Granado, Leander V et alii, apud Guimenium †, non teneri ad confessionem qui vult communicare, et negative dubitat an peccaverit mortaliter. Tum quia non magis urget praeceptum praemittendi confessionem ad communionem, quam praeceptum servandi integritatem confessionis; utrumque enim est de jure divino. Tum quia praeceptum Tridentini⁴ praemittendae confessionis non obligat nisi eum qui est *sibi conscius mortalis peccati*; nequit autem dici conscius de suo peccato qui de illo dubitat.

Sed huic obstat magna difficultas, nempe quod accedens ad communionem cum mortali negative vel †positive dubio se exponit periculo frustrandi effectum sacramenti. Huic difficultati aliquis respondere posset cum Sanchez, Pontio, Vasquez,

Holam., de Sacr. Poenit., n. 461. — † Lib. 8, cap. 46, n. 3, lit. p. — † V. *Eucharistia*, nam. 23. — *Granad.*, in 3 P., contr. 6, de Each., tr. 10, disp. 7, nam. 13. † 1 De Each., propos. 3, n. 2. — † Sets. 13, de Each., cap. 7. — *Sanch.*, Decal., lib. 1, cap. 9, num. 83 et 34, † *Pontius*,

Perez, Hozes et aliis (citatis *Lib. I, n. 51*, v. *Secunda*), non esse illicitum suscipientibus sacramenta uti opinione probabili; ad differentiam sacramenta conferentium, qui nequeunt ea ministrare nisi cum sententia tutiori vel saltem moraliter certa: sufficit autem ad sacramenta suscipienda ut quis accedat probabiliter dispositus. — Si quis autem nolit hac responsione uti, debet dicere cum Holzmänn oportere quod eo casu communicaturus conteratur, vel absolutionem sacramentalem recipiat (quamvis peccatum illud reticeat), ut obicem auferat peccati illius si forte adfuit.

476. – Caeterum, in praxi (ordinarie loquendo) omnino suadenda est poenitentibus confessio mortalium tam negative quam positive dubiorum; cum id ordinarie prosit ad conscientiae tranquillitatem. — Dixi: *ordinarie*. Nam *scrupulosi* omnino eximi debent ab obligatione confitendi peccata dubia; ipsi enim tantum confiteri tenentur certa mortalia, et de quibus certe

de Matr., lib. 4, cap. 25, n. 8 et 9. † *Vasq.*, in 1-2, diip. 63, cap. 3. † *Anton. Perta*, Laurea Salmant., certam. 10, cap. 13, n. 65. † *Hoacs*, Explic. propos. 1 Innoc. XI. n. 9 et 23; cfr. etiam qu. 2, append., n. 8 et seqq. — *Holam.*, de praec. Eccl., n. 71.

sit in Opere», scilicet in Theologia morali. Et citato *tr. 15, n. 34*, (*Istrus. e Pratica, cap. 15, n. 34*) quaerit utrum possit communicare ille qui dubitat utrum, necne, sit in gratia; et scribit: «Huic dubio respondimus in Opere quod (per se loquendo) qui dubitat an sit in peccato, non potest communicare. Nihilominus, melius re perpensa, mihi videtur respondendum cum majori distinctione. Unde sic dicimus: si quis dubitat an graviter peccaverit necne, tunc licite, non praemissa confessione, potest ad communionem accedere, sive dubium sit negativum, sive positivum, (cum satis ipsi sit ad fructum sacramenti tutius percipiendum ut praemittat contritionem), quia praeceptum Apostoli *Probet autem se ipsum homo*, vi cujus intelligitur praeceptam esse confessionem, ut declaravit Tridentinum, ligat tantum eos qui sunt conscii, nempe certe sciunt se mortale commisisse quod nondum confessi sunt, ut idem Tridentinum declaravit, *sess. 13, cap. 7*, dicens: *Ut nullus sibi conscius peccati mortalis ad Eucharistiam accedere debeat*. Itaque praeceptum probationis non incipit possidere, nisi postquam homo jam factus est conscius sui peccati». Cfr. etiam *Confessore diretto, cap. 14, n. 13*.

Item ex-
cipiatur
«moraliter
coincidentia.

Up™,
«†i* i

EidP»

nunquam sint confessi (vide mox dicenda *n. 477, in fine*), ut communiter docent Sanchez †, Laymann †; et Croix † cum Busenbaum (*num. 472*), Coninck, **Aversa**, Stoz, Cajetano, Medina, Henriquez, **Navarro**, Rodriguez, etc.

Item eximi debent ab obligatione confitendi peccata mortalia dubia ii qui sunt timoratae conscientiae, et non solent deliberate lethaliter peccare: hi enim in dubio rationabiliter, imo moraliter certo, credere possunt non consensisse; quia praesumptio sumitur ex communiter contingentibus. Ita Croix⁴, Bonacina †, jetSayrus, Reginaldus, Bosco et Herinex, apud Croix †, ac Habert ubi sapienter ait: *Sic vir probatae... pietatis, anxius tamen num consenserit delectioni venerae..., moraliter certus esse debet se non consensisse quia moraliter fteri nequit ut voluntas tam firma... in proposito vitandi omne peccatum praesertim lethale, mutetur, quin conscientia dilucide advertat*. Idem docent Salmanticensesscholastici, dicentes: *Qui habet animum satis firmum in bono, proindeque nunquam aut raro in aliquid grave consentit, ipsique sensualitatis motus fastidio illi sunt: non est cur ex qualibet permissione aut non resistentia... statim consensus pertimescat, quippe ea animi dispositio videtur sufficienter periculum auferre*.

Ratio hujus a priori est, quia is qui habitualiter Deo adhaeret et valde timet ne divina gratia privetur, si contingat aliquando ab eo averti, magnam sibi vim inferre debet ut remorsum conscientiae contemnat et in peccatum deliberate se projiciat. Id autem non potest agere nisi certo advertat malum quod amplectitur; nam, ut ait doctissimus Pater Alvarez (apud Croix †): *Plenus consensus in mortali est tanta iniquitas, ut celari aut igno-*

rari non possit, sed in recenti facile agnoscitur. Hinc Dominus dixit S. Tere-
riae: *Nemo me amittit, nisi certo id cognoscat*.

Ad praesumendum autem quod non adfuerit plenus consensus in homine pio, maxime prosunt hae sequentes conjecturae quas tradit Croix † nimirum: si talis serium et saepe repetitum propositum habuerit nunquam peccandi mortaliter, et nesciat illud certo revocasse; si cum advertit malum, terreatur et illico tentationem repellat, statimque dubitet an consen-

si nesciat an in vigilia vel somno aliquid egerit vel cogitaverit: si enim fuisset vigilans jam id advertisset et sdret. E converso, oppositum est censendum de eo qui est assuetus de facili in peccata mortalia prolabi; quia in dubio praesumitur iste consensisse: si enim obstetisset, utique recordaretur conatus illius quem sibi intulisset ad tentationem repellendam. — Unde recte concludit Croix † quod vix unquam in hujusmodi hominibus, tam primi quam secundi generis, datur dubium mere negativum. Praesumptio enim (ut ait cum Soto, Sanchez, Moya, etc.) probabilitatem fundat consensus praestiti vel dissensus.

477. – Dubitatur 3°. *An teneatur quis confiteri aliquod peccatum mortale certe commissum, in dubio an illud fuerit vel ne confessus?* — Respondetur:

Si dubium est *negativum*, equidem tenetur illud confiteri; ut communiter docent Sanchez †; et Navarrus, Suarez, Di-
castillus ac alii passim cum Salmant. †.

Contra vero, si dubium est *positivum* (ita ut ille probabiliter credat peccatum illud jam confessum fuisse), adest sententia non teneri ad illud confitendum; et hanc tuentur Suarez, Navarrus, Silve-

Conjectu-
rae do aon
praestito
000'

Negative
dubia» de
coafeatione
lethalli te-
neteri confi-
teri.

Pomtive
dabiu», ju-
sta alio»,
non tene-
tur.

† Decal., lib. 1, cap. 10, n. 85. — † Lib. 1, tr. 1, cap. 5, n. 37. — † Lib. 6, part. 2, n. 611. † Corine A, disp. 7, n. 68. † Avrrsu, qu. 10, sect. 3, † *Drniqua*. - Stair, lib. 1, part. 5, n. 207. - *Cajatan.*, Sum., v. *Scrupulosorum medicina*; et †. *Cor/t wio*, condit. 5. † *Borthol. Medina*, in 1* 2*, qu. 19, art. 6, i. f. † *Hanriq.*, lib. 5, cap. 3, n. 4. † *Atoor.*, in can. *Si quis aulam*, n. 77, de poenit. dūt. 7. † *Rodrif.*, Quaett. regni., tom. 3, qu. 66, art. 3. — † Lib. 6, part. 2, n. 612. — † *Diip.* 2, de Peccat., qu. 2, punct. 3, n. 19. — *Sayr.*, Clav., lib. 8, cap. 7, n. 6. † */?egfR.*, lib. 15, n. 76. † *Bosco*, de Poenit., diip. 7, »ect. 8, n. 104. † *Harincx*, de Peccat., diip. 7, n. 41, † *Quinio*. † † Lib. 1, num. 546. —

† De Conic., cap. 2, qu. 13, †. — † Tr. 13, di»p. 10, n. 193. — † Lib. 1, num. 547. Cfr. *Jacob. Afauraa*, Opera, tom. 2, hb. 1, part. 3, cap. 12, § 5, v. *Mutiorum ac divvrsorum*. — * Lib. 1, n. 547. — n Lib. 6, part. 2, num. 612, i. i. — *Solus, de Juit.*, lib. 7, qu. 3, art. 2, †. *Bic taro*. † *Sanch.*, Decal., lib. 1, cap. 10, num. 13. † *Moya*, tr. 3, dūp. 1, qu. 5, n. 23. — † Decal., lib. 1, cap. 10, n. 71. — A'atar., in can. *A quis aulam*, n. 77, de poenit., dūt. 7. † *Swr*, diip. 22. »ect. 9, n. 2 et 7. † *Dictui.*, diip. 9, dub. 7, num. 291. † a Tr. 6* cap. 8, num. 34. — *Suar.*, dxiip. 22, beet. 9, n. 6. — *Nmr.*, in can. *Si quis aulam*, n. 77, de poenit., di»l. 7.

ster Bonacina, Lugo, Salmant., Croix, etc. — Verum 6), sicut mihi probabilis minime visa fuit opinio (alibi relata) eorum aucto- rum qui dicebant non esse obligationem implendi vota quae probabiliter impleta sunt: ita nec valeo hanc approbare sen- tentiam quoad peccatum probabiliter con- fessum; cum obligatio confessionis sit certa, et satisfactio dubia.

Non autem reprobo id quod iidem ci- tati auctores tradunt, nempe quod ille qui diligens fuit in suis peccatis confitendis, si postea dubitat an aliquod peccatum omiserit, postquam multum elapsum sit tempus a quo illud patravit, non tene- tur ad confitendum; cum possit credere eo casu moraliter certe jam de illo con- fessum fuisse. — Et subiungit Pater Con- cina l quod si quis prius ex prava consue- tudine in plura peccata lapsus fuerit, et postea sit vere conversus per constantem vitae integritatem : si tunc dubitet an omi- serit in confessione generali vel particu- lari, facta cum debita diligentia, aliquod peccatum vel circumstantiam, confessar- ius prohibeat illi ne recogitet quidem de praeterita vita; sed potius imponat ut piis meditationibus tempus impendat.

Scrupulosi autem minime tenentur pec- cata praeterita confiteri, nisi certi sint quod illa nunquam confessi fuerint ut communissime dicunt Cajetanus, Navar- rus, Medina, Henriquez^, Becanus, Regi- naldus, etc., cum Croix *. — Adduntque

Bonae, qa. 5, «ecc 2. paact. 2, § 8, dirt. 4, nam. 4. — Lngo, diip. 16, a. 56. — Salmant., tr. 17, de Voto, cap. 1, n. 145. — Croix, lib. 6, part. 2, n. 602. — l Lib. 1, dim. 4, cap. 8, nam. 43. — Cajttan., Sam., v. Scrupulosorum medicina; et v. Confessio, condit. 5. v Navor., in can. Si qnh autem, de poenit., diit. 7, n. 77. v Bartkol. Medina, In 1. 2M, qa. 19, art. 6, l. f. v Becan., part. 2, tr. 1, cap. 4, qo. 10, nam. 3. v Begin., lib. 2, n. 131. v Lib. 6, part. 2, n. 611. — Stas, lib. 1, part. 5, n. 207. — Method. Confes., lib. 2, cap. 1, nam. 24. — 4 De Sacram. Poenit., n. 489. —

477. - a) Silvester, v. Confessio II, qu. 2, negat in universum ad confessionem teneri eum qui probabiliter opinatur aliquid non esse mortale.

b) Correctio ista primum repentur in quinta operis editione, anno 1763.

c) Id fere asserunt Cajetanus, Navarrus, Medina, Reginaldus, dicendo habendam esse pro certitudine probabilitatem, qua scrupulo- sus ductus opinatur se peccatum jam esse con- fessum. — Henriquez autem (Croix enim

ibid. Sà Stoz et alii, scrupulosum non teneri confiteri nisi quae potest jurare fuisse mortalia et nunquam dixisse. (Vide dicta de hoc, Lib. I, n. 16).

478. - Dubitatur 4°. Ati qui confessus est aliquod peccatum mortale uti dubium, teneatur postea illud repetere quando uti certum agnoscit.

Prima sententia negat. Et hanc tenent Tamburinius8, Holzmann 4; Sporer* cum Arriaga, Pellizzario, etc.; Escobar v; El- bel l cum Bosco, Stoz, Herincx, etc.; et huic patrocinator Lugo 8. — Ratio, quia, peccatum illud jam explicatum fuit, uti erat in conscientia tempore confessionis, jamque directe absolutum fuit.

Secunda vero sententia communis (quam sequimur) affirmat. Et hanc te- nent Busenbaum ut supra, n. 472, Bo- nacina v, Sanchez °, Roncaglia ", Conci- na °, Viva °, Diana l4 cum aliis commu- niter; Cardenas°, qui vocat oppositam improbabilem; et Lugo°, quamvis pri- mam sententiam tutatus fuerit, tamen sic concludit: Caeterum, quia in re morali non est facile recedendum a communi sensu..., nolo ego in hoc puncto aliquid definire, sed securiorem partem consulere. — Ratio hujus sententiae est, quia, licet peccatum fuerit directe absolutum, non tamen fuit expositum uti erat in conscien- tia, (prout praecipit Tridentinum), nec explicata fuit substantia peccati, quae con- sistit in ejus cognita gravitate; ideoque

• Pari. 3, cap. 3, nam. 397. v Arriaga, de Poenit., diip. 31, •ect. 6. v Petile., tr. 5, cap. 3, n. 56. — v Lib. 15, n. 179. — v Confer. 7, de Peccat, dub., n. 167. v Bosco, de Poenit., diip. 7, iect 8, num. 138. v Stoe, lib. 1, part. 5, num. 170. v Herincx, de Poenit., diip. 3, n. 50. — v Disp. 16, n. 78 et seqq. — v De Poenit., qa. 7, punct. 4, § 2, n. 15. — H Decal., lib. 1, cap. 10, num. 69. — l Tr. 19, qu. 3, cap. 2, qu. 8. — “ Loc. dt., cap. 8, n. 39. — “ De Poenit., qu. 2, art. 3, n. 3. — M Part. 10, tr. 16, resol. 79. — l Cris., diip. 51, n. 6 et ieqq. — w Diip. 16, n. 92.

citat Henriquez non Hurtadum), lib. 5, cap. 3, n. 4, scribit: «Scrupulosus... non est admit- tendus, ut saepe repetat ea de quibus irrepit scrupulus ».

Δ) Quin etiam SA, v. Dubium, n. 5, vide- tur prohibere hanc confessionem : « Ne con- fiteatur. inquit, nisi quae potest jurare et fuisse peccata mortalia, et se nunquam illa fuisse confessum ».

478. - <v> Textum Hermannii Busenbaum vide supra n. 472.

uCeSa°
actuk i
XII illtt
aot iet
lor lum
cocum l
farni «f
tus.

Juxta
mes* ti
S. Doct
rem, mt
tur.

ad supplendam integritatem confessionis, opus est illud ut certum manifestare.

Nec obstat id quod opponit Sporer, nempe quod si quis confiteretur fornica- tum fuisse decies plus minus, si postea certo adverteret undecies peccasse, tene- retur iterum confiteri. Nam respondetur cum Roncaglia, Diana *v>et aliis, quod dis- par currit ratio inter primum et secundum casum. — In hoc enim secundo casu non ita notabiliter iudicium confessarii varia- tur sicut in primo. Nam hic error numeri moraliter non est circa substantiam ; quia, juxta humanum modum loquendi, in nu- mero decimo, addita illa dictione plus minus, moraliter includitur undecimus: et ideo sic habet communis praxis fide- lium, qui non putant se esse obligatos ad explicandum modicum numerum, quando illum cum incertitudine, dicendo plus minus, exposuerint. — In primo vero casu,

quando quis confessus est peccatum ut dubium, et deinde certum agnoscit, error est circa substantiam ; quia in accusatione dubia nullo modo includitur certa, nec humano modo unquam dubia accusatio delicti tamquam certa accipitur.

Probabilissime autem dicunt Sanchez ', Bonacina °; et Salmant. v cum Suarez, Co- ninck, Nuflez, Dicastillo, Valero, Corduba, Victoria, etc. communissime, quod si quis confitetur peccatum quod nec ipse nec confessarius sciebat esse mortale, et postea novit e mortale ex genere suo, non tenetur iterum illud confiteri v.

Ratio, quia hoc casu jam poenitens exposuit confessario suum peccatum uti in sua conscientia erat tunc, et nunc est; et in praesenti nihil novi occurrit, nisi quod cognoscat nunc materiam il- lius peccati esse gravem, quod prius ne- sciebat.

ARTICULUS II.

QUANDO SUFFICIAT CONFESSIO INTEGRA FORMALITE*.

479. Quae sit integritas formalis ; et quis censeatur physice impotens ad integritatem mate- rialem: — 1. Mutus. An hic teneatur confiteri scripto aut per signa. 2. Surdus, 3. ignarus idiomatis. An hic teneatur confiteri per interpretem. 4. Moribundus, — 480. An absolvendus moribundus qui dat signa doloris sacerdoti praesenti, quin possit ullum peccatum explicare. — 481. An absolvendus infirmus sensibus destitutus, qui per testimonium adstantium ostendit desiderium absolutionis. An tunc absolutio danda sit absolute vel conditionate. — 482. Quid, si nullum dederit signum poeni- tentiae. — 483. Quid, si fuerit destitutus in actu peccati. — 484. Quando sufficiat inte- gritas formalis ob periculum mortis. — 485. An in periculo contagii possit confes- sarius absolvere audito uno peccato. — 486. An, tempore confictus vel naufragii. — 487. Quis censeatur moraliter impotens. Et quid, si peccatum non possit explicari sine violatione sigilli. — 488. Quinam igitur excusentur ab integritate materiali. — 489. An sit obligatio confitendi peccatum, si non possit dici sine infamatione com- plicis. — 490. Ex quibus causis liceat manifestare complicem confessario qui eum noscit. — 491. Bulla Benedicti XIV prohibens exquirere a poenitente nomen compli- cis peccati. — 492. Sententia auctoris, quod hoc nullo casu erit licitum.

Quando-
que «afficit
interrita-
formali».

479. - « Resp. Etsi ad hoc sacramen- tum requiratur semper aliqua confessio, non tamen semper opus est ut ea sit

Sporer, pan. 3, cap 3, num. 448. — Roneagl., tr. 19, qu. 3, cap. 2, qu. 8. — l Decal., lib. 1, cap. 10, n. 69. — • De Poenit., qu. 7, punct. 4, § 2, n 15. —l Tr. 6, cap. 9, n. 27. v Suar., diap. 28, aect. 2, n. 17. v Coninck, diap. 6,

b) Diana part. 10, tr. 16, resol. 79, mino- rem diligentiam ait requiri in aperiendo nu- mero quam in explicanda substantia peccati» ad quam refertur peccatum mortale, certum vel dubium.

c) Sanchez, Salmant., Coninck, Nuflez, Va- leras et Corduba hanc sententiam ita limi-

« integra materialiter: modo sit talis for- « maliter seu moraliter, id est quantum « moraliter loquendo hic et nunc potest

dub. 5» num. 18. v Nnnc, Suppl., qu. 8, art. 5. dab. 4. v Dicast., diap. 10. dub. 12. n. 353 et 354. v VaUr., v. N^i litas, dtfler. 6, num. 1 et 2. v Cordub., Sum. au., qa. 9. v Victor., Sum., de Coale». n. 168.

tant, videlicet: Nisi aliunde irrita esset con- fessio, ut si ex industria quaesierit ignarum ac insufficientem confessarium. — Idemque indicat Suarez, disp. 22, sect. 6, n. 5. — Vic- toria autem eamdem sententiam hoc modo limitat: Nisi ignorantia esset de iis quae a paucis ignorantur.

Si post
confessio*
neto nosca-
tur et mor-
tale, non
itrrm con-
fitendum.

« fieri; etsi postea debeas, st possis, sup-
« plere defectum, non statim, sed quando
« rursum confiteri obligaberis aut voles.
« Porro, quando talis confessio sufficiat
« sequentes regulae docent:
* PRIMA. Quandocumque quis ad ma-
« terialiter integre confitendum physice
« est impotens, sufficit integritas forma-
« lis; quia praeceptum divinum non obli-
« gat ad impossibile. — Unde possunt in
« sequentibus casibus absolvi:
« 1°. *Mutus*; etsi unum tantum vel al-
« terum peccatum per nutus significave-
« rit: nisi tamen scripto possit confessario
« exhibere, ad quod tunc eum teneri pro-
« babilius est; ut communiter docetur,
« contra Cajetanum ¹, Navarrum et alios ».
Quaeritur: *an mutus teneatur confiteri*
per scripturam, si aliter non possit?
Prima sententia negat; et hanc tenent
Palaus¹; et Sotus, Navarrus, Ledesma,
Victoria, Valentia, Barbosa, etc., apud
Salmant. *. Quia, ut dicunt, modus sic con-
fitendi semper est obnoxius periculo ma-
nifestationis.
Secunda vero sententia, probabilior et
communior, affirmat. Et hanc tenent Lu-

¹ *Navor.*, Man., cap. 21, num. 36. — ¹ Tr. 23, ponet. 8, n. 11. — *Sotus*, in 4, *dist* 18, qu. 2, art 6, v. *Secundum membrum*, et v. *His autem*. · *Navor.*, loc. dt. · *Martin*, *dt Ldesm.*, 2. 41, qu. 8, art. 3, dub. 3. · *Victor.*, Sum., de Confem., n. 173. · *Valent.*, in 3— Part., diip. 7, qu. 11, punct. 1, v. *Praeterea asserimus* 3°. · *Barbas.*, tn cap. *Quem poenitet* M, num. 3, de Poenit., dist. 1. · ¹ Tr. 6, cap. 7, n. 17. — ¹ Diip. 16, num. 87. — « Lib. 6, part. 2, n. 1194. — · De Poenit., qu.5, sect. 2, punct. ult., n. 6. — · Confer. 5, de Confess. sacram., num. 134. · *Henno*, de Poenit., diip. 5, qu. 6, cond. 1. · *Clerical.*, de Poenit., dedi. 22, n. 13. — ¹ Tr. 19, qu. 3, cap. 1, qu. 7, resp. 2. —

go ⁸, Croix ⁴, Anacletus W, Bonacina ·; El-
bel e cum Henno, Clericato; et Roncaglia,
cum Fagundez <); et Salmant. · cum Va-
squez, Becano, Turriano, Hurtado, Hen-
riquez Granado, etc., ex D. Thoma ·.
Ratio, quia qui tenetur ad finem tenetur
etiam ad media non difficilia. — Id tamen
intelligendum (ut bene advertunt Bona-
cina, et Salmant. cum Dicastillo), si in tali
confessione perscripturam moraliter absit
manifestationis periculum aut grave in-
commodum extraordinarium.

Mutus autem non solum in periculo
mortis tenetur sic confiteri, sed etiam
tempore praecepti paschalis; ut merito
docent Palaus⁴, Laymann¹ Roncaglia¹⁰;
et Salmant.¹¹ cum Cajetano “¹, Navarro ⁴<
Toleto Soto⁴», Sà⁴», etc.

« 2°. *Surdus* qui non potest omnia ex-
« plicare *^Λ — Laymann
« 3°. *Ignarus idiomatis*, tempore prae-
« cepti vel alterius necessitatis, etsi non
« integre intelligatur: si neque confessa-
« rius linguae gnarus neque interpret
« haberi possit; imo etsi adsit interpres:
« non enim tenetur per eum confiteri (ut
« docent Suarez, Vasquez, Diana), nisi

· Loc. dt., num. 16 et 17. · *Vasq.*, qu. 91, art. 4, dub. 6, num. 2. · *Becan.*, de Sacram., cap. 37, qu. 7, num. 2. · *Turrian.*, de Poenit., disp. 32, dub. 2, v. f. · *Gasp. Hurlad.*, diip. 8, diff. 4. · *Gran.*, in 3 P., contrrov. 7, de Poenit., tract. 1, diip. 9, num. 4. · · In 4, dist. 17, qu. 3, art. 4, solui. 3, ad 2. — *Bonac.*, de Poenit., qu. 5, sect. 2, punct. ult., nom. 6. — *Salmant.*, tr. 6, cap. 7, num. 17. · *Dicast.*, diip. 7, dub. 14, num. 240. — *. Tract. 19, qu. 3, cap. 1, qu. 7, reap. 2. — ¹¹ Loc. dt., num. 17. — · Lib. 5, tr. 6, cap. 8, num. 9. — *Suar.*, diip. 36, sect. 6, num. 3 et seqq. — *Vasq.*, qu. 91, art. 4, dub. 3. — *Diana*, part. 3, tr. 4, resol. 129.

pore praecepti annui et in articulo mortis, eo
quod hanc ultimo loco ponit *n. 10*, et respon-
det h. *11* argumentis contrariae opinionis.

d) Palaus, *loc. cit.*, *n. 10*; Laymann, *lib. 5*,
tr. 6, cap. 6, n. 4; Navarrus, *in can.* Fratres,
n. 89, de poenit., dist. 5; Toletus, *lib. 3, cap. 6*,
v. *Primo*; Sà, v. Confessio, *num. 13*, obligant
mutum ad confitendum nutibus tempore prae-
cepti annui. — Petrus de Soto, *de Confess.*,
lect. 11, de Ratione secreti in Confess., di-
cit mutum videri obligatum ad confitendum
scripto, si id potest absque periculo revela-
tionis; sed addit non esse gravandum, « ma-
xime in extremo periculo ».

·) Intelligitur hoc de omnino surdis, quia
« surdastri debent adduci in aliquem remotum
locum, ut eorum confessiones audiantur ». Ita
S. Doctor in *Horn, apost., tr. 16, n. 35*.

« forte in periculo mortis, in quo aliqua mi-
« nora confiten sufficiet. Vide card, de
« Lugo ¹ ».

Sed etiam tempore mortis, probabile
est eum non teneri *f*), ut Salmant. * cum
Cajetano, Soto, Palao, etc. Nisi infirmus
dubius sit de contritione; ut Viva ·. Suf-
ficit tamen tunc dicere unum veniale. Sal-
mant.⁴ et Viva cum communi. — Quid,
tempore pestis vel contagii? vide *n. 485*.

« 4°. *Moribundus* usu linguae subito
« destitutus, si petat absolvi ac det signa
« doloris, vel ante dederit coram aliis:
« modo id fecerit in ordine ad sacramen-
« tum, quod de quovis in eo statu prae-
« sumendum videtur. — Quo casu, si (sal-
« tem coram ipso infirmo) sive ab uno
« sive a pluribus mediatis vel immediatis
« testibus detur testimonium, sacerdotem
« non tantum posse, sed probabiliter etiam
« teneri absolvere (saltem sub conditione)
« docent Diana, et Lugo °, etc. ex multis
« aliis; item Bonacina, citans declarationem
· cardinalium pro se, et Praepositus ·, etc.:
« eo quod sic et aegri necessitati, et re-
· verentiae sacramenti consulatur. — Di-
« xi: *saltem*; quia Tamburinius · citans
« Coninck >», Praepositum et Lugonem,
« docet posse et debere absolvi absolute,
« etsi sit absens qui de signo coram se
· dato testatus fuit.

« Denique, si nullum signum dederit,
« nullo modo absolvendus est; cum actus
« judicialis non exerceatur nisi praeces-
« serit accusatio. Licet enim recentiores
« quidam, ut Tamburinius °, citans Ho-
« mobonum et Molfesium; item Philip-

¹ Diip. 15, n. 61 et seqq. — ¹ Tr. 6, cap. 7, o, 21. · *Cajetan.*, v. *Confessio*, condit. 11. · *Sotus*, diet. 18, qu. 2, art. 6, v. *IBs autem*. · *Palaus*, tr. 23, punct. 8, n. 13. — · De Poenit., qu. 4, art. 3. n. 10. — 4 Tr. 6, cap. 7, n. 23. — *Viva*, de Poenit., qu. 4, art. 3, n. 10. — *Diana*, part. 3, tr. 3, resol. 7. — · Diip. 17, num. 84. — *Bonac.*, qu. 5, sect. 2, punct 2, § 4, n. 10. — · De Poenit., qu. 4, dub. 6, n. 88. — · Method. Confess., lib. 2. cap. 10, num. 13. · *Praepos.*, loc. dt., n. 91. · *Lufo*, diip. 17, sect. 5, a n. 84. — ¹ Loc. cit., num. 11. *Homob.*, Exam, cedes., tr. 7, cap. 18, qu. 84, v. *Propterea*. · *Molfes.*, part. 1, tract. 7, cap. 5, n. 48 et 49. — · Amie, fidei., part. 3, cap. 1, resol. 6. — “ Sum., part. 1, cap. 35, n. 7. — *Barthol. a S. Fausto*,

1) Ratione nempe praecepti divini, ut no-
tant Salmant. et Palaus.

* > Coninck, *tl//sp.7, dub. 10, n. 99*, quidquid
dicat Tamburinius, loquitur dumtaxat de casu
quo testis praesens est.

pus Servius ·, Antonius de Litteratis,⁰,
Bartholom. de S. Fausto, etc. censeant
imo debere absolvi sub conditio-
ne, dummodo alias probe et Christiane
vixerit, eo quod praesumi possit interius
eliciuisse contritionem, idque Diana ¹¹
ex aliis duodecim judicet probabile: —
ab aliis tamen merito rejicitur, ut Sua-
rio, Vasquez, Coninck, Mercero, card, de
Lugo “, Maldero, etc., ipsoque Dian¹¹
et aliis duodecim apud Aversa; quia
deest omnis externa confessio, quam
esse partem essentialem hujus sacra-
menti constat ex Tridentino ·, et ex
nullo signo rationabiliter praesumi po-
test, ut suppono. Vide card, de Lugo ·,
Aversa ·, — ubi notat, absolutionem,
quae iis qui inscripti sunt in societatem
Rosarii solet in infirmitate impendi sine
omni confessione, non dari tamquam
sacramentalem, nec in ordine ad confi-
dendum sacramentum, sed ad indulgen-
tiam et remissionem poenae consequen-
dam ».

430. Circa at lutionem moribundo
impertiendam plura sunt notanda.

Et primo certum est quod moribun-
dus qui signa dat poenitentiae sacerdoti ΓōΓixer-
praesenti absolute est absolvendus. Et «u/aSw-
expedit illum toties absolvi, quoties nova
ipse praestat signa doloris β^Λ — Tambu-
rinus ”, et auctor *de Officiis Confessarii*
(insertus in opere Lacroix) cum Laymann
et Lugo.

Objidunt Sotus b>, Canus b> ac Lede-
sma °J, et dicunt: Si deficit materia, ubi
cadet absolutio? Non cadet quidem (ut

d« Poenit, lib. 4, qu.204. — “ Part. 4, tr. 4, reaoU 92; et part. 9, tr. 6, resol. 20; cfr. part. 3» tr. 3, resol. 8. — Smot., diip. 23, sect 1, num. 13, v. *Est tamen*. — *Vasq.*, qu. 91, art. 2, dub. 1, n. 1. — *Conindt*, diip. 7, n. 96, v. , *sententia*. · *Merter.*, Suppl, qu. 9, art. 2» dub., v. *Dices* S. — ” Diip. 17, num 99, v. *Merito*. — *Malder.*, de Sigillo Confess., cap. 18, v. *Coronidis loco*. — Part. 4, tr. 4, resol 92 · *Aversa*, qu. 10, sect. 18. v. *Ex adverso*. – 14 Sess. 14, de Poenit., can. 9. — · Diip. 17, sect. 3. — “ Qu. 10, sect 18. — n Method. Confess., lib. 2, cap. 10, num. 7. — *Auctor anonym*, *de Offic. Confess.*, sect. 1, qu. 31. · *Laym.*, lib. 5, tr. 6, cap. 8, n. 4. · Lugo, disp. 17, n. 24 et seqq.

480. –^Λ) Ultimum hoc notatum apud Tam-
burinium dumtaxat reperitur.

Sotus, *dist. 18, qu. 2, art. 5*, v. *In aliquid extremum*/Canus, *Relect. de Poenit., part. 6*,
v. *At inhaerendo*; Martin, de Ledesma, *2a 4*,

ajunt) directe super peccata infirmi, alias ipse non teneretur postmodum ea confiteri; non indirecte, cum nullum peccatum explicetur et directe absolvatur. — Resp. quod absolutio cadet *directe* super omnia peccata illius sub ratione generica peccati (ut accidit in naufragio, bello, etc.); talis autem confessio in casu nostro satis habetur in illo signo praestito doloris sive in petitione absolutionis; his enim actibus infirmus jam se peccatorem fatetur: *indirecte* autem super peccatis particularibus, et ideo poenitens tenetur postea illa in particulari explicare. — Falsum autem est dicere quod absolutio tunc ferretur causa incognita; quia potius dicendum quod eo casu fertur causa cognita meliori modo quo potest, licet non plene cognita, ut ait Croix ¹. Et hoc est certum ex mox dicendis.

4-81. – Dubitatur ¹o. *An possit impertiri absolutio moribundo sensibus destituto, qui per testimonium adstantium desiderium ostendit absolutionis, dando signum doloris vel absolutionem postulando?*

Negant pariter Canus a), Ledesma % et Alvarez, Tamburinius, etc. apud Diana*.

Sed oppositum omnino affirmandum cum sententia communi: quam tenent Suarez³, Toletus ⁴ Laymann *, Lugo -, El-

bel Concina -, Holzmann -, Moya ⁵, Auctor apud Croix ¹¹; Salmant.¹¹ cum Bellarmino ¹², Silvestro, Paludano ¹³, Toletus, Lugo, Valentia, Suarez, Vasquez, Laymann, Sà'O, Gonet et aliis pluribus communiter. — Id tenent etiam Scotusa apud Ludovicum Caspensem »4 et S. Thomas *, ubi sic ait: *Si... infirmus quipetit Untionem amisit notitiam vel loquelam antequam sacerdos veniret ad eum...*, *ungat eum sacerdos; quia in tali casu debet etiam baptieari et a peccatis absolvi*. Idem sentit S. Antoninus, cujus verba referuntur in Sacerdotali Romano (apud Lugo¹⁴), uoi dicitur: *Infirmus...*, *etiamsi malus et jbstinatus diu perseverans in peccatis... et diu non confessus, si petiit sacerdotem ut confiteretur, ostendit se velle facere omnia quae debet, et interea factus est mutus vel phreneticus, et periculum est in mora, debet praesupponi contritus, et faciente aliquo confessionem generalem pro eo...*, *sacerdosfaciat absolutionem ab omni sententia et peccato*.

Probatur ex concilio Arausicano¹⁵, ubi sic habetur: *Subito obmutescens... poenitentiam accipere potest, si voluntatis aut praeteritae testimonium aliorum verbis habeat, autpraesentis in suo nutu*. — Item, ex concilio Carthaginensi III *, ubi: *Aegro-*

punct. 1, assert. 6, v. *Primus casus*. - *Suar.*, diip. 23, sect. 1, n. 12 et IX * *Vasq.*, qu. 91, art. 2, dub. 1, a n.3; et in 1-- 2--, diip. 62, cap. 7, n. 40. - *Laym.*, lib. 5, tr. 6, cap. 8, n. 4. - *Gone*l, Clymp., de Poenit., diip. 12, a n. 74. — “ Oputc. 66, § de Sacr. Untionis, i. f. — ¹⁴ Disp. 17, n. 36, cfr. Sacerdotale Roman. 1579, tract. de Poenit., cap. 26; cfr. etiam S. Anton. Confessionale seu Sum. *Defecerunt*, part. 3 Interrogator., cap. 17, de Infirmis. — u Condi. Arautic. I, anno 441, cap. 12, ap. Labbe, tom. 4, coi. 703 et »eq.; cfr. Deer. Gratiani, can. *Qui recedunt* 7, caus. 26, qu. 6. — M Condi. Carthag. nomine III. (ordini- tempore secundum), anno 397 celebratum, cap. 31, ap. Labbe, tom. 2, coi. 1404.

Paludanus, *in 4, dist. 21, qu. 2, art. 2, concl. 2, n. 9*, pariter a Salmant. ex Dicastillo hic allegatus, de peccatis oblitis dumtaxat loquitur: «Confessio generalis, inquit, valet ad dimissionem culpae mortalis oblitae..., sed tunc oportet quod sit sacramentis .. Cfr. etiam *dist. 17, qu. 2, art. 1, n. 8*, ubi eadem tenet

dJ Sà, v. Absolutio, *n. 11*, (in edit genuina), idem habet ac Bellarminus.

Scqtus, *m 4, dist. 17, § Ad argumenta*, v. *Adahud*, id non habet; nec reperire potui apud Caspensem, *de Poenit., disp. 4 sect. 22*, ejus allegationem.

tantes, si per se respondere non possunt, cum voluntatis eorum testimonium, hi qui sui sunt, periculo proprio dixerint, baptizentur. Similiter et de poementibus agendum est). Rursus, concilium Carthaginense IV ¹ sic statuit: *Is qui poenitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit vel in phrenesim versus fuerit, dent testimonium qui eum audierunt, et accipiat poenitentiam. Et si continuo creditur moriturus, reconcilietur per manus impositionem et infundatur ori ejus Eucharistia*.

Probatur etiam ex S. Leone Papa -, ubi sancivit: *Si aliqua vi aegritudinis ita fuerint aggravati, ut, quod paulo ante poscebant, sub praesentia sacerdotis significare non valeant, testimonia eisfidelium circumstantium prodesse debebunt, ut simul et poenitentiae et reconciliationis beneficium consequantur*.

Probatur etiam ex Rituali Romano⁸, ubi: *Quod si inter confitendum vel etiam antequam incipiat confiteri, vox et loquela aegro deficient, nutibus et signis conetur, quoad ejus fieri poterit, peccata poenitentis cognoscere; quibus utcumque vel in genere vel in specie cognitis, vel etiam si confitendi desiderium sive per se sive per alios ostenderit, absolvendus est*. — Perperam autem opponunt adversam hoc Rituale Romanum fuisse ab aliquo privato doctore confectum, etsi approbante Pontifice; unde dicunt non excedere privatam auctoritatem, cum non habeat auctoritatem, sed tantum approbationem pontificiam. Verum recte eos confutant Lugo⁴ et Dianus. Nam Paulus V in bulla expri-

mit hoc Rituale auctoritate Sedis Apostolicae prodiisse, his verbis: Postquam *Pius Papa V... Breviarium.. et.. Missale... edenda censuit...*, *restabat, ut... sacri et sinceri catholicae Ecclesiae ritus_ Apostolicae Sedis* (nota) *auctoritate prodirent*. Deinde subdit: *Quapropter hortantur m Domino... episcopos..., parochos, etc., ut in posterum, tamquam Ecclesiae Romanae filii, ejusdem Ecclesiae, omnium matris ct magistrae auctoritate constituto Rituali in sacrisfunctionibus utantur; et in re tanti momenti, quae catholica Ecclesia et ab ea probatus usus antiquitatis statuît, inviolate observent*.

Hancque nostram sententiam probabiliter ait Croix⁴ cum Lugo, Dicastillo, etc., locum habere, etiamsi adsit unicus testis et mediatas, testans signa data ab infirmo; per tale enim testimonium satis fit sensibilter nota confessario confessio infirmi.

Neque obstat decretum Clementis VIII, ubi damnavit confessionem factam absenti per epistolam vel nuntium. — Nam, ut refert Coninckius ⁷ ex testimonio Petri Lombardi et cardinalis Bellarmini, idem Clemens, interrogatus postea de praedicto casu moribundi, respondit minime voluisse eum comprehendere; sed talem moribundum omnino absolvendum esse. Idemque testatur Suarez*-' apud Tanner⁸, ex ore ipsius Clementis VIII et Pauli V. Idem dicit Elbel*.

Utrum vero tunc absolutio danda sit *absolute vel conditionate?*

Communius censent doctores, absolute; quia tunc (ut ait Tamburinius ¹⁰) sacerdos ex assensu probabili recte opera-

Ab eo tunc vendus, eat adeit uni* cui testis et mcdatui.

N<»ob»ut decretum Clementi» VM

Communia» docent absolvendum Absolute.

¹ Concil. Carthag. IV, nno 3^o8. Cap. 76, Ap. Labbe, loc. cit., coi. 1443; cfr. can. *Is qui S*, caun. 26, qu. 6. — ^{Epiit.} 108 (a/ 83), ad Theodor, cap. 6, i. f.; ap. Migne, *Patrol.* IAT., tom. M, coi. 1013 et »eq. — * Tit. 3, de Sacr. Poenit., cap. 1, § Ordo ministrandi, n. 24. — 4 Diip. 17, num. 48. — * Part. 3, tract. 3, reeol. 4, v. *Ad tertium*. — *Paulus* I, brev. *Apostolicae Sedi*, de dic 17 Junii 1614. - - Lib. 6, part. 2, n. 1157 et 1159. - Lugo, disp. 17, n. 81

f) Ultima verba: *Similiter et de poententibus agendum est*, quamvis habeantur in can. Aegrotantes 77, *de consecr., dist. 4*, non tamen reperiuntur in cap. 34 concilii Carthaginensts, edit. Mansi; sed adduntur in editione Harduini, ex Gratiano tamen, ut ex nota marginali colligere licet.

et *eqq. - *Dicati.*, disp. 9, dub. 9, num. 843 et 815. — *Clem. VIII*, conii. 87 SS^{ms} Djimi *nosier*, de dic 20 Junii 1602, in Bullar. Cherubini; in Bullar. vero Mai^o nardi, const» 282. — 1 Diip. 7, num 108; et Respon-. ad dissert, impugn, abwlutioncm moribundi »entib. destit., num. 67 et post num. 71. — - Tom. 4, disp 6, qu. 9, dub. 1, num. 16. — - Confer. 8, de Integrit. Contes., in monbund . q. 207. — H Method. Confess, lib. 2, cap. 10, n. 8.

tur. Ita etiam Lugo *; Sporer * cum Vasquez, Filliuccio, etc. Et idem sentit Viva ·, dicens quod in casu necessitatis (alias semper quaerenda est certitudo moralis) sacramenta absolute sunt administranda, semper ac habetur probabilitas de materia: conditionate vero, ubi habetur tantum dubium prudens. — Sed Croix, quamvis idem asserat⁴, scilicet quod absolutio danda est absolute cum habetur probabilitas de materia; in praesenti tamen casu *, dicit absolutionem dandam esse conditionatam. Et idem censent Wiggandt ·, Bonacina T; et Suarez · cum Angelo Silvestro % S. Antonino O et communi (ut ipse asserit). Et hoc tutius videtur, praecipue ubi prudenter de signis datis dubitatur, ut de facili dubitari potest, praesertim si infirmus sit rusticus.

482. - Dubitatur 2°. *Quid, si nullus adsit testis de signo poenitentiae praestito ab aegroto, et aeger sensibus destitutus nullum pariter det signum; an hic absolvi possit?*

Prima sententia negat; et hanc tenent e> Busenbaum (ut supra, num. 479, ad 4, v. *Denique*), Lugo ·, Suarez °, Petrocorensis “, Abelly *, Laymann ”, Roncaglia l4; et Diana ” cum Henriquez,

Naldo, etc. — Ratio brevis, sed valde urgens, est: quia tunc deest materia sacramenti, quae debet esse sensibilis.

Secunda vero sententia communior affirmat posse et debere absolvi, dummodo infirmus Christiane vixerit b>. Et hanc tenent Merbesius ”, Morinus Genettus ”, Holzmann ”, Sporer °, Elbel ”, Viva “ Salmant.*3, Tamburinius*4; Croix** cum Cardenas. Et probabilem putat Concina^{l4} cum Salmeron % Juenin, Pontio, Vanroy, Raynaud c), Henrico a S. Ignatio, Machado, Pellizzario, etc., quos citat. — Idem docet D. Antoninus, cujus verba adducuntur in citato Sacerdotali romano (apud Lugo ”), ubi dicitur: *Infirmus qui amisit loquelam vel usum rationis, si bene vivebat..., quamvis non petierit sacramenta, quia ex insperato talia acciderunt..., debet praesupponi contritus; et... sacerdos faciat absolutionem ab omni sententia et peccato* ·; — Id clare confirmatur a D. Augustino », ubi habetur: *Catechumenis... in hujus vitae ultimo constitutis, si morbo seu casu aliquo sic oppressi sint, ut... petere... Baptismum... non possint, prosit eis quod eorum in fide Christiana jam nota voluntas est, ut eo modo baptizentur quo... baptizantur infantes, quorum voluntas nulla*

1 Diip. 17, n. 90. — · Part. 3, cap. 5, n. 610. · Vasq., qa. 91, art. 2, dub. 1. n. 1, 3 et 99. · Fill., tr. 7, cap. 5, num. 121. — ■ Append, ad propos, damn., § II, v. *Dicendum* 3°. — * Lib. 6, part. 2, n. 1769. — · Loc. dt., n. 1156. — · Tr. 13, n. 93, v. *Resp.* 5. — 1 Qu. 5, sect. 2, punct. 2, i 4, n. 8. — · Disp. 23, sect. 1, n. 12. — · Diip. 17, n. 99. — “ Loc. dt., n. IX — u De Poenit., cap. 7, qu. 10. — “ De Poenit., sect. 15, n. 2. — “ Lib. 5, tr. 6, cap. 8, n. 4. — M Qu. 3, cap. 3, qu. 7. — u Part. 3, tr. 3, reaol. 8, v. *Verum his.* · *Henric.*, lib. 6, cap. 10, n. 9. · *Nald.*, Sum., v. *Confessarius*, n. 32. — l4 De Poenit. qu. 85, concl. 1 et 2. — n De Dbcipl. in admin Sac. Poenit., lib. 10, cap. 10 et 11. — “ De Sac. Poenit., cap. 12, qu. 5. — ” De Sac. Poenit., n. 594. — · Loc. dt., n. 645. — ll De Poenit., num. 208. —

” Append, ad propos, damn., § 11, v. *Dicendum* 5°. — • Tr. 6, cap. 8, num. IM et 157. — M Method. Confess., lib. 2, cap. 10, num. 11. — · Lib. 6, part. 2, num. 1162. · *Carden.*, Cui. 1. disp. 48, num. 5. — * De Poenit., lib. 1, diss. 4, cap. 10, num. 4 et 15. · *Juen.*, Comment, de Sacram., dias. 6, qu. 7, cap. 4, art. 4, § 3, l. f. · *Joan. Pont.*, diip. 46, concl. 6. · *Vanroy*, de Poenit., cap. 9, qu. 3. · *Henric. a S. Ign.*, lib. 5, de Poenit., cap. 197, a n. 2401, · *Machado*, lib. 2, part. 4, tr. 5, docum. 5, n. 4 el 5. · *Pellie.*, tract. 5, cap. 3, num. 60; et tract. 8, cap. 3, n. 114. — S. Anton., Sum. *Defecerunt*, 3 P. Interrogator., cap. 17, de Infirmis. - n Disp. 17, n. 36. — · De Conjug. adult., lib. 1, cap. 26, n. 33; ap. Migne, Patrol, lat., tom. 40, col. 469.

O Angelus, Silvester et S. Antoninus a Suarez allegantur pro ilia tantum parte qua docetur absolvi posse.

482 - *) Multi ex auctoribus hic citatis, iam pro prima quam pro secunda sententia, non loquuntur ae testis carentia, sed absolute quaerunt de eo qui nulla signa dedit poenitentiae.

b) Conditionem istam non requirunt Merbesius, Morinus, Holzmann, Elbel, Cardenas, Pontius.

c) Raynaudus, quidquid dicat Concina, tenet oppositum in *Heteroclit. spiritual.*, sect. 1,

punct. 9, n. 17; et in *Diss. de Confess. cpistol.*, cap. 10. — Salmeron autem his verbis dtatur a Molfesio, *Sunt.*, part. 1, tr. 7, cap. 5, n. 48, a quo allegatio desumpta videtur: « Et hanc opinionem, ut mihi retulit noster D Gabriel Lottherius, vir magnae eruditionis, Romae secuti fuerunt ipse, ac Erandscus Suarez et Pater Salmeronus Societatis Jesu, et Pater Lupus Capucinus».

d) Textus iste hic desumitur ex Lugo; in *Sacerdotali vero Romano, de Poenit.*, cap. 26, et apud S. Antoninum fere concordat, et paulo dumtaxat diversus legitur.

ntat docnt

btrt M
vi. «i dn
■liane n
iit

stnoiiium
cnutr^ lni

adhuc patuit... Etiam si voluntas ejus incerta est, multo satius est nolenti dare quam volenti negare, ubi velit an nolit sic non apparet. Deinde pergit S. Doctor', et docet eandem rationem esse habendam Baptismatis et Poenitentiae, dicens: *Quae autem Baptismatis, eadem reconciliationis est causa, si forte poenitentem finiendae vitae periculum praeoccupaverit; nec ipsos enim ex hac vita sine arrha suae pacis exire velle debet Mater Ecclesia.*

Sed dices: Ubi hic habetur materia sacramenti (nempe confessio et contritio) quae debet esse sensibilis?

Respondent Genettus et Juenin quod si in peccatore moribundo, ut diximus, signum simplex doloris datum efficiat ut ipse praesumatur dispositus, quanto magis id efficiet bona vita anteacta? — Sed haec responsio non satisfacit. Nam ad imperiendam absolutionem non sufficit praesumptio doloris interni, sed requiritur externa manifestatio peccatorum: qua deficiente, deficit materia sacramenti. — Nec satisfacit alia responsio Juenin, nempe quod actus poenitentis, juxta scotistas et alios, non sunt materia *ex qua* constat sacramentum Poenitentiae, sed tantum materia *circa quam*, hoc est dispositio ad recipiendum sacramentum; dispositio autem non debet necessario esse sensibilis. Nam huic obstat quod hoc sacramentum fuit a Christo Domino (ut docet Tridentinum) institutum in modum judicii; unde omnino requiritur peccatorum accusatio saltem generica, ut sententia absolutionis proferri possit.

Melius igitur respondent Viva'; et Salmant.8 cum Aversa, Molfesio et aliis, quod

' Loc. cit., cap. 28. n. 35.; ap. Migne, loc. dt., coi 470. — Genett., de Sac. Poenit., cap. 12, qu. 5, v. *Et ratio est.* — Juen., Instil., de Poenit., cap. 5, ari. 6, qu. 1, v. *Proferunt tertio.* — Jncn., loc. dt., v. *Proferunt quarto*; et Comment, de Sac. diu. 6, qu. 7, cap. 4, art. 4. § 3, v. f. — Trident., neas. 14, de Poenit., cap. 2. — ' Append, ad propos, damnat. § 11, v. *Dicendum quinto.* — 1 Tr. 6, cap. 8, n. 154 et 155. — *Alerta*, qu. 10, sect 18, v. *At in catu.* — *bfolfes.*, part. I, tr. 7, cap. 5, num. 48 et W. — Genet., loc. cit., cap. 12. qu. 6. — *Petroeor.*, de Poenit., cap. 7, qu. 10, i. f. — *Satinant.*, loc. cit., num. IM, 156

') Navarrus, />/ cap. Inter verba, coroll.53, ft. 599 (al., Jtunt. 135)\ ct Solus, dc Secreto,

eo casu bene adest prudens dubium quod moribundus vel ante destitutionem noverit suae damnationis periculum, vel post destitutionem ad illud advertat in aliquo lucido intervallo: in quo praesumitur velle et petere absolutionem signis vere sensibilibus, nempe per suspiria, motus corporis, saltem per anxiam respirationem; quamvis tunc ista signa confessarius non percipiat. Sufficiunt enim talia signa in tanta necessitate, saltem ex prudenti dubio praesumpta, ad dandam absolutionem *sub conditione*. (Quidquid dicat Genettus dandam esse absolute; cum enim nullum signum certum adsit, bene advertunt Petrocorensis et Salmant., Sporer, Holzmann, Croix, Elbel, Viva, etc., absolutionem omnino praestandam esse sub conditione, quae sacramenti injuriam reparat, si forte desit materia sacramenti). — Haec sententia est satis probabilis, non solum extrinsece ex auctoritate tot gravium auctorum, sed etiam intrinsece, saltem ob rationem quia in casu extremae vel urgentis necessitatis licitum est uti materia dubia, ex principio maxime apud theologos probato, ut ait Juenin Hoc casu enim possumus uti opinione adhuc tenuis probabilitatis; ut recte ajunt Sanchez1, Viva et Croix' cum Gobat; et fuse probat Cardenas' cum Navarro % Soto et Filguera. Ratio, quia necessitas efficit ut licite possit ministrari sacramentum sub conditione in quocumque dubio; per conditionem enim satis reparatur injuria sacramenti, et eodem tempore satis consulitur saluti proximi.

Et maxime hic advertendum quod sacerdos, quando potest, tenetur sub gravi absolvere infirmum; ut dicunt Mazzotta;

et 157. — Sporer, part. 3, cap. 5, n. 6W et 641. — Holam., dc Poenit., num. 594 — Oouc.'i t 6, part. 2, n. 1163. — Elbel, dc PoeniL, n. 208. — V»ui,loc. at. — ' Instil. de Poenit., qu. 6» cap. 5. art. 6, qu. 1, v *Proferunt quarto.* — ' Dc Mate., lib 2, disp. 96, num. 8; et Decal., lib. I, cap. 9. n. 25. — ' Loc. dL, § 11, v *Patio.* — ' Loc. dt., num. 1162. ' Gobat, id est *Ixassler*, Vindiciae Gobat., part. 2, propos. 1, num. 27. — ' Cria.» part. 4, dits. 4, n. 48. ' *Filguera*, Lucerna décrétai., in prop. 3Innoc. XI, v. *Hec coincidit.* — ' Tract. 6, disp. 1, qu. 4, cap. 7, § 2. v. *Dico tamen.*

niembr. 3, qu. 2, concl. 3, hoc asserunt in materia de judiciis.

Sed absol-
vendu» tub
conditione.

Sententia
satis proba-
bilis etiam
intrinsece.

et Suarez, Vasquez, Coninck, Silvius, Cajetanus /> cum communi, apud Vival; utque colligitur ex can. *Si presbyter*, ubi dicitur: *Si presbyter poenitentiam mortentibus abnegaverit, reus erit animarum.* — Bell6 tamen advertit hic Roncaglia' non esse saepius absolvendum moribundum [sensibus] destitutum intra breve spatium temporis sine novo signo certo, nisi bis vel ter, servata proportionata distantia; quia revera tunc cessat necessitas quae adfuit in antecedentibus absolutionibus praestitis. Secus vero dicendum, si destitutio perseverat per longum tempus «λ 483. - Dubitatur 3°. *An possit absolvi qui fuerit sensibus destitutus in actu peccati, puta adulterii, duelli?*

■it *°d0 — «enubo-, bS°d!mi' Negant Genettus % Habert3, Juenin 4 tuitur in et Concina3.

em: Sed affirmant Holzmann e, auctor *de Officiis Confessoris'* (apud Croix); et probabilem putat Elbel8 cum Pontio Cardenas, Gormaz et Stoz. — Hi dicunt tamen infirmum etiam absolvendum esse sub conditione: modo constet fuisse catholicum). Hacque opinione dicunt Merbesius et Dupasquier », quemlibet sacerdotem posse uti, saltem apposita conditione; probatque Merbesius auctoritate D. Augustini °, qui dicit: *Ego non solum alios catechumenos, verum etiam ipsos*

Suar , de Poenit., disp. 23, *ect. 1, num. 15, v. *Quod auitm*, . de Poenit., qu. 91. art. 2, dub. 1, n. 38. . Coninck, disp. 7, n. 106. - Silvius, Suppi., qu. 9, art. 2, qu. 4 (edit. Antverp. 1622). - 1 Append, ad propos. damn., J H. °. *Dicendum ultimo.* — Can. *Si presbyter 12*, caus. 36, qu. 6. — ° Qu. 3, cap. 8, ref. in praxi, num. 5. — ° De Poenit., cap. II. §3, qu 4. — ° Instil., de Poenit., qu. 6, cap. 5, art. 6. concl. 2. — 1 De Poenit., lib. 1. diw. 4. cap. 10, num. 16 et 17. — ° De Poenit, num. 594, v. i. —

f) Cajetanus non dtatur hie a Viva. Scilicet posse absolutionem repeti, v. g. ter aut quater in die, stante actuali mortis periculo, ut dicit S. Doctor in *Istrus. e Practica, cap. 16, n. 37*. Cfr. *Horn, apost., tr. 16, n. 37*. 483. - a) Genettus a fortiori hoc negare debet, cum *cap. 12, qu. 5 et 6*, neget posse dari absolutionem moribundo sensibus destituto, qui luxuriose nimiaque licentia semper vixerit. »? Joannes Pontius, *Curs. theol., disp. 46, n. 95*, loquitur de eo « qui ante scelerate viveret », de quo eodem loco tractat Elbel. () Hanc conditionem S. Alphonsus appo-

qui viventium conjugii copulati relinent adulterina consortia... si desperati et intra se poenitentes jacuerint, nec pro se respondere potuerint, baptieandos puto... Quis enim novit, utrum fortassis adulterinae carnis illecebra usque ad Baptismum statuerant detineri?... Quae autem Baptismatis, eadem reconciliationis est causa, si forte poenitentem finiendae vitae periculum praeoccupaverit.

Objicit Petrocorensis S. Doctorem Io- κβπιχ qui hic de eo tantum qui signum dederit *** poenitentiae: quod infert ex illis verbis: *si intra se poenitentes jacuerint*; unde (dicit) supponitur quod tales poenitentes jam aliquod suae poenitentiae signum dederint, alias quomodo possent nosci intra se poenitentes? — Recte respondet Merbesius quod illud *intra se poenitentes* non debet intelligi absolute, sed dubitanter, nempe si forte poenitentes jacuerint: et hoc fit manifestum ex verbis sequentibus S. Doctoris: *Quis enim novit utrum fortassis adulterinae carnis illecebra usque ad Baptismum statuerant detineri?* Cum ergo D. Augustinus dixerit: *Quis enim novit*, supponit hujusmodi peccatores nullum conversionis signum praebuisse; alias jam notum esset ipsos statuisse adulterina consortia non detinere.— Et haec sententia satis probabilis mihi est ob eamdem ra-

° Sect. 1, qu. 34, v. *Ex dictis collide.* — ° Confer. 8. de Integrit. Confer, in moribund., num. 211. - Cardm., diip. 48, num. 68 et seqq. ° Gorm., tr. de Poenitentia, part. 2, num. 216. ° Stoa, lib. 2, num. 97. — ° De Poenitentia, diip. 4, qu. 9, quacre° 2. — ° De Conjugiio adulter., lib. 1, cap. 28, num. 35; ap. Migne, Patrol, lit., tom. 40, col. 470. — *Petrocor.*, de Poenitentia, cap. 7, qu. 10, v. *Praeterea* — *Merbesius*, de Poenit., qu. 86, concl. 2, v. *Primo vult.*

nit ex Holzmann, ut inferius patebit ex ipso textu S. Doctoris. d) Merbesius, *de Poenit, qu 85, concl. 2, v. Summa*, id dicit de Christianis ° non admodum bonis, id est devinctis vel uno lethali flagitio, vel pluribus, nondum Lunen in propatulo positio-. Ceterum *concl. 6*, in nostro praesenti casu negat posse dari absolutionem. De his verbis, quae in editione Maurina operum S. Augustini desiderantur, editores scripserunt: ° Hic °, post *tamen si desperati* in iis [editis] legebatur *ct intra se poenitentes*; quae verba veterum librorum auctoriL-ite expunximus». Vide Migne, *Patrol, lat, tom. 40, coi. 470*.

tionem quae adducta est in praecedenti Dubio. — Si enim licite absolvi potest et debet aegrotus sensibus destitutus qui nullum dederit poenitentiae signum, si christiane vixerit, eo quod de ipso prudenter praesumi potest quod in extremo vitae, si aliquod lucidum intervallum habet, velit absolutionem sacramentalem recipere; sic etiam potest et debet absolvi (intellige semper sub conditione) homo catholicus, eūamsi in actuali peccato sensibus destituatur: pro hoc enim etiam merito praesumi potest quod ipse, in proximo periculo suae damnationis constitutus, cupiat omni modo suae aeternae saluti consulere.

Dixi: *homo catholicus*; nam secus dicendum de *haeretico*, ut recte advertit Holzmannl. Haeretici enim, etiamsi in eo casu dent signa poenitentiae, non debent absolvi, nisi expresse absolutionem petant; quia tales nunquam prudenter praesumi valent ea signa praebere in ordine ad confessionem, a qua summopere abhorrent.

inminente pnculo vi- ue. lumcit foraiiii.*°

434.. — « Secunda. Quando vel poenitenti, vel confessario imminet periculum vitae, quod nec illum integre confiteri, nec hunc audire patiatur, sufficit intergritas formalis. Ratio, quia tunc materialis non est possibilis moraliter. — Quod valet sequentibus casibus: « 1°. Si poenitens, v. gr. infirmus, uno alterove peccato dicto, deficiat, vel sit grave periculum ne deficiat. « 2°. Si infirmus volens confiteri, dum ei fertur viaticum deprehendatur multas confessiones fecisse invalidas, et gravis morbi non patiatur dilationem absolutionis. Granada a), Zambranus, Diana*-°». [Vide dicta n. 260]. « 3° Si ipse sacerdos in periculo con-

° De Poenit., num. 594, i. f. — *Zambran.*, Deci°, com. tempore mortis, cap. 4, de Poenit., dub. 6, n. 6. — 1 De Poenit., lib. 1. diu. 4, cap. 9, num. 2. — ° Tr. 13, num. 102. v. *Resp. 3*, sub η. 6. — ° De Poenit., sect. 15, num. 3. —

484. - a) Jacobus de Granada, *ht 3 P. contrai*). 7, *de Poenit., tr. 9, disp. 5, n. 20*: «In articulo mortis, inquit, si prudenter timeatur defuturum tempus ad omnia peccata confitenda, satis esse dicere aliqua, ut statim poenitens absolvatur; tunc autem declaran-

stitutus, videatur ante moriturus quam «poenitens absolvatur».

485. - « 4°. Si tempore pestis prudenter tum iudicio moraliter certum periculum sit ne confessarius inficiatur: qui si tamen totam audire velit, tenebitur ad eam poenitens ».

Similiter docet Concina», Wigandt», Abelly 4; Bonacina » cum Vasquez, Coninck, etc., quod, quando infirmus laborat morbo contagioso, et confessarius nequit absque periculo, etiam a longe, ipsum audire diutius immorando; tunc confessarius, audito aliquo peccato, potest eum statim absolvere. — Sic etiam probabiliter excusat Roncaglia4a confessione materialiter integra, si haec sit valde prolixa cum gravi nota poenitentis, dum urgeat necessitas communicandi vel celebrandi, et non suppetat tempus. — Caeterum, minime quidem est excusandus is de quo ob prolixitatem confessionis facile alii suspicarentur ipsum multis esse culpis gravatum.

486. - « 5°. Si immineat conflictus, vel sit multitudo moribundorum (v. gr. in naufragio), nec possint omnes audiri. In quo casu possent etiam omnes simul, dicto uno peccato quod minus infamat (vel etiam secundum quosdam, si aliter fieri non possit, dicendo in genere se esse peccatores) absolvi, dicendo: *Ego vos absolvo, etc.* Vide Sà' et Coninck°. — (Non erit autem impotentia sufficiens, si multus fuerit ad eundem confessarium concursus; ut volebat propositio 59, inter damnatas ab Innocentio XI).

487. - « Tertia. Quando ex confessione ne certi peccati vel circumstantiae time- tur merito grave damnum proprium vel alienum, sive confessarii sive alterius, corporale vel spirituale, potest id reti-

1 Qu. 5, sect. 2, punct. 2, §4, n. 13. « qu. 91, art. 2, dub. 2, num 2. - *Coninck*, diip. 7, num. 75, °. *Quinto* — ° Tr. 19, qu. 8, cap. 3, qu. 1, resp. 2. v. *Plura affenud.* — ° V. *Absolutio*, n. 9 (*at.* n. 10). — 1 Diip. 7, dub. 9, n. 74.

dum est aliquod saltem mortale, quia est materia necessaria confessionis; sed non est obligatio declarandi culpas graviiores». b) Diana, *part. 5, tr. 3, resol. 75*, aliorum opinionem solum recitando exponit; nec vero eam amplectitur.

« ceri. Ratio, quia praeceptum divinum
« de integritate non obligat cum tanto
« incommodo: quod tantum esse posset,
« ut peccares confitendo, v. gr. — Γ. Si
« sacerdos certum peccatum sit revela-
« turus (intellige cum Coninck, card, de
« Lugo *, quod poenitens ipse non tenea-
« tur revelare). — 2°. Si sciat v. gr. mu-
« lier, ex certo peccato sibi vel confessa-
« rio fore periculum ruinae. — 3°. Si poe-
« nitenti inde immineat grave damnum
« vel periculum vitae vel famae.

« In his tamen casibus videtur requiri
« necessitas confitendi, v. gr. ob commu-
« nionem annuam, vel si longo tempore
« alioqui esset differenda». | Dicunt Lu-
« go a), Herincx a), etc., apud Salmant. *,
sufficientem etiam habere necessitatem
dimidiandi confessionem qui esset in pec-
cato mortali et deberet per duo vel tres
dies alium confessarium exspectare]. —
« Vide Filliuccium³, card, de Lugo⁴: ubi
« monet talia damna aut pericula non fa-
« cile fingenda esse; et quidem in reli-
« gioso vix posse locum habere b).

« Quarta. Si quis aliquod peccatum
« vel circumstantiam non possit confiteri
« sine violatione sigilli; v. gr. si invalide
« absolvisset simoniacum, nec posses con-
« fiteri nisi illi qui facile inde posset con-
« jicere quisnam ille esset».

488. - « Ex omnibus supra dictis se-
« quitur excusari etiam sequentes ab inte-
« gritate materiali :

« Γ. Qui habent casum reservatum : de

Conine*, diip. 7, n. 75; et diip. 9. dab. 2, n. 33, i. f. —
» Diip. 16, n. 526 — ' Tr. 6, cap. 8, nom. 123. — ' Tr. 7,
cap. 5, n. 124. — « Diip. 16, n. 528. — ' Lib. 5, tr. 6, cap. 8,
n. 10, v. *Quartui cash*; et op. 12, num. 8 et 10. — ' De
Poenit., n. 560, ad 9. — ' Confer. 6, de Integrit. confess.,

« quo infra, et Laymann § ». — [Sed circa
hoc, vide n. 265, v. *Qu.* 2).

« 2°. Scrupulosum qui perpetuo angit-
« tur de oblitis ». — [Ita etiam Holzmann *
cum communi, et Elbel cum Laymann,
Illsung et Stoz].

« 3°. Quem sacerdos absolvit ante finem,
« nolens omnia audire; ut habet Bonacina.

« 4°. Quem fallit memoria, ita ut dicat
« se scire in genere quod peccaverit mor-
« taliter, non occurrere autem speciem
« peccati: etsi tunc veniale aliquod addere
« sit consultum. — Ita Coninck* et I-ay-
« mann °, contra Sotum et Medina "A
« 5°. Eum qui extreme rudis vel sim-
« plex dicit se dolere de peccatis, nullum
« tamen in specie, ne veniale quidem, sciat
« dicere: qui, etsi speculative loquendo
« posset absolvi, practice tamen non expe-
« dit; sed data benedictione permittatur
« communicare. — Ita Laymann »,

« 6°. Qui aliquod peccatum non potest
« confiteri sine complicitis infamatione, v. co=ria
« gr. si peccasses cum matre vel sorore,
« quam confessarius nosset: tunc enim,
« si alium confessarium non potes habere
« (quem alias adire tenereris), sufficeret,
« immo deberet dici quod animo cum ea,
« vel in genere cum aliqua fornicationem
» vel incestum commisisses, reticendo gra-
« dum primum vel secundum, quoad lice-
« bit sine manifestatione complicitis, cum
• proposito confitendi integre sacerdoti
« alteri proxima occasione. Ita probabili-
« ter Navarrus u, Baftez c), Canus % Va-

n. 150, f. • Laym., lib. 1, tr. 1, cap. 6. n. 2, vi.. *Ills.*, tr. 6,
disp. 6, n. 123. • Slot, lib. 1, part. 1, n. 5 (qui tamen ab Elbel
non citantur pro hoc asserto). — • Qu. 5, sect. 2, punct. 2,
§ 4, n. 4. — • Disp. 7, n. 97; cfr. n. 6. — Lib. 5, tr. 6, cap. 8,
n. 7. — • Lib. 5, tr. 6, cap. 8, n. 8. — M Man., cap. 7, n. 3.

487. - a) Lugo, *disp. 16, num. 416*, grave
utique ait esse « per triduum esse in statu
peccati »; minime tamen dicit satis id esse
ad dimidiandam confessionem, quidquid hic
asserant Salmant. — Herincx autem, *disp. 3*,
n. 54, affert opinionem negantem bidui dila-
tionem esse causam sufficientem dimidiandi
confessionem; sed dicentem nimiam esse si
ultra biduum differatur.

*) De religioso hic non loquitur Lugo.

488. - Sotus, *dist. 18, qu. 2, art. 5*,
v. *In aliud extremum*; Joan. Medina, *tr. 2*,
de Confessione, qu. 39, eo sensu doctrinae
expositae contradicunt, quod confessionem ge-

neralem, nullo peccato in specie declarato,
negant esse sacramentalem confessionem.

b) Laymann scribit: « Extra mortis peri-
culum absolvere eum non debet ».

c) Baftez, *in 2am 2af, qu. 33, art. 8, dub. 8*,
part. 1 et 3, ita sane docet; sed limitat nisi
famae jactura minima esset secundum per-
sonae qualitatem — Et idipsum tenet Canus,
de Poenit., part. 6, v. Sed enim *et seqq.*, qui
et aliam limitationem affert, scilicet: in arti-
culo mortis, nonobstante fama jactura, nisi
foret gravis et magna, ut mors vel infamia
publica, explicandam esse complicitis circum-
stantiam.

Si ex con-
fessione
violatur si-
cilium.

AIU ce-
porticu-
Ure*.

« lentia, Praepositus Gamaz etc. Ratio est, quia quando duo praecepta divina concurrunt, naturale et positivum, quae simul servari non possunt, praefendum est naturale; quia strictius obligat. Etsi probabilius contrarium doceant Filliuccius, Suarez, Vasquez, Lessius, card, de Lugo, Hurtadus, Coninck et alii communiter. — Unde talis saltem non tenebitur tacere id peccatum, ne complicem infamet, nisi commode possit (quod card, de Lugo extendit etiam ad non complicem, sine cujus manifestatione peccatum explicari non potest). Ideoque confessario curandum ne nominentur personae, nisi ad poenitentis directionem opus esset; tunc enim infamia ista non tanti aestimatur, eamque sibi imputet qui peccavit. Conferendum ta-

Valent., in 3° Part. I., disp. 7, qu. 11, punct. 1, Assert. 6, v. *Quartus casus*. — Qu. 5, dub. 6, n. 130 et 131. — *Fill.*, tr. 7, n. 343. — *Suar.*, disp. 34, sect. 2, num. 3. — *Vasq.* qu. 911 art. 2, dub. 3, n. 13. — *Less.*, lib. 2, cap. 11, dub. 11. — 1° Disp. 16, num. 394 et 395. — *Gasp. Hurtad.*, disp. 9, diff. 11. — *Coninck*, disp. 7, num. 89. — *Lu^o*, loc. cit.,

« men est commodum directionis cum infamia.

« Ratio supradictorum omnium, quia in his casibus moraliter non potest fieri confessio materialiter integra. Laymann, Fagundez * — Vide Diana 4, Lessium, Tamburinium *: ubi docet probabile esse quod talis poenitens, propter solam consolationem quam sentit ab amico vel docto confessario, possit ei confiteri, etsi alium haberi possit ».

489. - *An sit obligatio confitendi peccatum mortale quod non possit explicari sine manifestatione complicitis?*

Prima sententia negat. Et hanc (praeter Navarrum et alios, apud Busenbaum, ut supra n. 488 ad 6) tenent Hostiensis et Innocentius ac Diana cum Soto et Pitigiano. — Ratio, quia (ut dicunt)

n. 420 et seqq. — 1° Lib. 5, tr. 6, cap. 8, n. 2. — * Part. 1, tr. 7, resol. 49; part. 3, tr. 4, root. 64 et 131. — * Loc. cit. — * Method. Conie., lib. 2, cap. 9, n. 8, 12 et 11 — *Hostkn.*, m cap. *Omnis 12*, n. 5, de poenit. et remissa. — 1° Part. 1, tr. 7, resol. 49, et part. 3, tr. 4, resol. 64. — *Pitigian.*, in 4. diit. 21, qu. 2, art. 8, concl. 1, v. *Ex hac concl. sequitur*.

(*) Quisnam sit ille Gamaz quem allegat Busenbaum plane nescio. — Quodsi vero loco Gamaz legendum sit Gormaz, citatio falsa erit. Gormaz enim, de *Poenit.*, part. 2, disp. 2, n. 124, diserte contrarium docet, scribens: « Licet, quando quis facile potest adire confessarium non cognoscentem personam complicitis, teneatur id facere, si aliquae causae non excusent, de quibus statim dicemus; attamen si non adsit confessarius cui manifestari possit peccatum nisi revelato complice, teneris, non obstante illo detrimento complicitis, confiteri peccatum, nec potes confessionem facere dimidiatam. Ratio est, quia praeceptum caritatis et jus naturale complicitis ad suam famam solum se extendit ad casum in quo bonum manifestationis non praevalet bono suae famae; secus autem, ad casum in quo praevaleat bonum manifestationis in quo poenitens habet jus ». Et causas recenset n. 126: « Si utilius sit poenitenti confessario noto complicitis personam declarare ob consolationem quam sentit aut expectat a confessario pio, amico et docto, vel si dubitans de sua contritione, velit se cum Deo reconciliare et alium confessarium non habeat, nisi cui persona complicitis nota est ». Et n. 127, addit: « Si tunc poenitens non faceret confessionem integram, peccaret mortaliter; quia dum poenitens confitetur, tenetur facere confessionem integram, si licite potest ».

) Fagundez utique rationem hanc insinuat, de 2° pracc. Eccl., lib. 3, cap. 3, n. 5,

ubi loquitur de damno gravi quod poenitens sibi vel alii timet; minime tamen admittit omnes casus hic a Busenbaum relatos; et signanter, lib. 5, cap. 1, n. 8, ut probabilius tenet adesse obligationem fatendi circumstantiam complicitis, quamvis confessarius complicitem cognoscat.

489. - a) Innocentius, in cap. *Omnis 12*, n. 5, de poenit. et remiss., ait confitendum esse generaliter crimen, sed non circumstantiam ex qua aliquod malum provenire potest, et addit: « Propter solam autem indiscretionem sacerdotis, non dimittet quin sibi confiteatur ».

*) Sotus et Bonacina, quidquid dicant Diana et Mazzotta, potius adhaerent secundae sententiae, quae & Alphonso probatur. — Sotus enim, in 4, dist. 18, qu. 2, art. 5. ad 4 argum., negando posse talem circumstantiam revelari, id negat pro eo tantum casu quo timetur periculum « mortis vel notabilis infamiae ». Si vero nullum huiusmodi periculum timeatur, « sed hoc tantum quod confessarius sciet personam, quam novit, deliquisse, servabit tamen secretum, tametsi deinceps non tanti aestimabit personam illam; tunc hoc non obstante, explicanda est circumstantia ». — Bonacina pariter, de *Restit.*, disp. 2, qu. 4, punct. 4, num. 2, dicit per se loquendo et regulariter explicandam esse ejusmodi circumstantiam; per accidens vero poenitentem excusari, quando ex manifestatione probabiliter timet sibi, vel complici, vel

praeceptum naturale servandi famam proximi praeferendum est positivo servandi integritatem confessionis. Et hanc probabilem putat Busenbaum; et Mazzotta¹ cum Bonacina ^b, Medina, etc.

Secunda vero sententia communis, quam sequimur, affirmat. Et hanc tenent Gonet^l, Palaus⁸* Concina*, Juenin *; et Salmant.* cum S. Bonaventura, S. Antonino, Cajetano, Suarez, Lugo, Laymann, Silvestro, Tolet^o, Vasquez, Angelo, Coninck, Pontio^c et aliis plurimis: ex D.Thoma I, qui sic ait: *Si... speciem peccati* (poenitens) *exprimere non possit, nisi exprimendo personam cum qua peccavit, puta si cum sorore concubuit; necesse est ut, exprimendo peccati speciem, exprimat personam. Sed sifieri potest, debet quaerere talem confessorem qui personam sororis... non cognoscat.* Et idem docet S. Bernardus -, dicens: *Dc nullo sinistre loquaris..., nisi in confessione..., ubi non potes aliter manifestare peccatum tuum.* — Ratio est, quia praeceptum iniegre confitendi servari debet semper ac licite servari potest; satis autem licite in casu nostro servari potest, cum manifestatio

alieni criminis non sit illicita quando fit ex rationabili causa,(ut docet idem D.Thomas*); ergo servari debet. Et sic respondetur rationi oppositae primae sententiae. — Ultraquam quod complex, consentiendo in peccato, jam amisit jus ad suam famam in ordine ad confessionem illius peccati. Diximus: *peccatum mortale.* — Nam, ob peccatum veniale explicandum, aut mortale alias confessum, non licet grave crimen alterius manifestare ut recte dicunt Lugo^{l0}, Viva⁷, Tamburinius⁷; et Roncaglia ⁷, contra Renzi et Verricelli.

Tenetur vero poenitens, quando commode potest, alium petere confessarium, cui incognita sit persona complicitis, ut ejus fama servetur. — Nec satis probabilis videtur opinio, quam tenent Tournely^{l*}; Renzi^{l6} cum Fagundez (qui citat Suarez, sed non bene, ut mox videbimus); item Medina ^c) et Gersonius, apud Lugo nempe quod hoc sit tantum de consilio. Nam communiter hoc esse de praecepto dicunt Suarez n, ubi: *Sipoenitens possit... ei confiteri qui non cognoscat personam complicitis..., tenetur id facere: et in hoc omnes conveniunt*; Laymann ⁷ cum com-

pie eeū religiose vivendi, num. 1 (inter opera suppoilitM S. Bernardi, ap. Migne, Patrol, hit., tom. 184, col. 1173). - ¹ 2- 2-., qu. 73, art. 2. — * Diip. 16. num. 411 et leqq. — ⁷ De Poenit., qu. 5, art. 7, n. 5, v. *St tamen.* — ¹¹Method. Conicis., lib. 2, cap. 9, num. 15. — u Tr. 19, qu. 8, cap.3, qu. 3. resp. 1. — *Fenei, de Poenit.*, cap. 2, sect. 2, qu. II. ^c Verricti., Quaesi, mor. et legal., tr. 8, qu. 19. — ¹⁴ Praelect. de Poenit., qu. 6, irt. 4, qu. *An necesse sit aperire in confess. personam compl.* concl. 1, v. *Dixi.* — M Loc. cit., qu. 10. ^c Fagund., de 2- praec. Eccl., lib. 5, cap. I, n.3. — *Gerson.*, term, de Poenit. in Coena Domini, confid. 4, v. *Quaeritur de circumstantia personae.* ^c M Diip. 16, num. 392. — ⁷ Disp. 34, icet. 2, num. 1. — “ Lib. 5, tr. 6, cap. 8, n. 12.

fessarium observatio praecepti de integritate confessionis, etiamsi praeceptum positivum sit. Sed de hoc late dixi in tractatu de Confessione ».

d) Nisi tamen ex confessione talis peccati aliud magnum bonum poenilenti obveniret, vel ob petendum consilium aut quid simile, ut notant auctores citati; vel etiam, ut ait Tamburinius, si adsit ratio consolationis spiritualis.

«^c Joan. Medina, *tr. 2, dc Confess., qu. 9*, dicit quidem «sati^{us} » esse alium *confessor^{em}* quaerere; sed quidquid dicat Lugo ex Vasquez, hoc non de consilio, sed de praecepto intelligendum est, cum addat: « Alioqui confessio hujusmodi facta confessori tertiam personam cognoscenti, *culpabilis erit.*»

muni, Antoine », Roncaglia Viva ⁸ (qui habet ut certum); ac Lugo* cum Vasquez et Coninck.

490. - Dixi: *quando commode potest.* — Nam, juxta plurimorum sententiam, excusant poenitentem ab exquirendo alium confessarium sequentes causae, nempe:

1°. Si urgeat periculum mortis aut praeceptum annualis confessionis vel communionis. — Ita Sporer⁸ et Viva^c.

2°. Si poenitens, non celebrando vel communicando, incurreret infamiae notam. — Ita Suarez^c“J, Lugo^c, Roncaglia^c et Renzi ⁷“λ

3°. Si quis existeret in peccato mortali, et deberet expectare ultra biduum; ut Suarez ^c, Viva ^c“; et Renzi ¹¹ cum Fagundez. — Sed mihi videtur durum esse ei qui est in mortali, manere sine absolutione etiam per diem. Et huic non videtur dissentire Antoine ^b, ubi dicit absolute non teneri ad expectandum qui est in statu culpae mortalis. Et Lugo¹¹ putat talem minus obligari ad differendam confessionem; licet postea sic subdat: *Non parum faciet, si... per biduum differat confessionem.* Et Herincx^f ac alii apud Salmant. ⁷, nimiam putant dilationem bidui vel tridui.

4°. Si credatur complex cessisse juri suae famae, puta, si frater peccavit cum

¹ De Poenit., cap. I, art. 2, qu. 6, in prine. — ^c Tr. 19, qu. 3, cap. 3, qu. 3, reap. 2. — ^c De Poenit., qu. 5, art. 7, n. 5. — ⁴*Diap. 16, n. 392. ^c Vasq., qu. 91, art. 2, dub. 3, n. 1. ^c Coninck, diip. 7, n. 88. — ¹ Part. 3, cap. 3, q 472. — ^c Loc. cit., num. 5. — ^c Disp. 16, num. 416. — ^c Loc. at., resp. 1. — ^c Disp. 34, sect. 2, n. 13 — * Loc dt., n. 5.— ¹¹ De Poenit., cap. 2, sect. 2, qu. 10. ^c Façund., de 2- praec Eccl., lib. 5, cap. 1, num. 8. — M Diip. 16, num. 416. —

490. - a) Suarez, *loc. cit.*, n. 13; Renzi, *loc. cit.*, qu. 10, non loquuntur de nota infamiae, sed de praecepto communicandi vel de obligatione celebrandi.

b) Antoine, *de Poenit., cap. 1, art. 2, qu. 6, in princ.*, ita scribit: « Non tamen tenetur differre per longum tempus, praesertim si sit in peccato mortali ...; quae dilatio ex prudenti judicio definienda est».

() Hcrincx male citatur a Salmant.; nam *disp. 3, n. 54*, adducit sententiam negantem « dilationem per diem aut biduum... esse nimiam »; ct postea sententiam, quae « censet dilationem ultra biduum saltem esse nimiam ».

Lessius, *lib. 2, cap. 11, dub. 11, n. 70*, negat videri id affirmandum universaliter. — Azor pariter, *part. 3, lib. 13, cap. 6, dub. 5*,

sorore, quam scit sejungi non posse a comitatu matris ut alium adeat confessarium. — Roncaglia^{l*}.

5°. Si alicui solito quotidie celebrare vel communicare, grave esset omittere celebrationem vel communionem. — Lugo ⁷.

6°. Si quis difficulter alteri quam consueto confessario conscientiam aperiret. — Roncaglia⁷.

7°. Si alias privaretur jubilaei vel indulgentiae beneficio. — Renzi ⁷ cum Con-tonio; et Fagundez apud Lugo⁷.

8°. Saepe excusantur matres et uxores, manifestantes peccata filiorum et virorum confessario qui hos novit; id enim communiter faciunt ad consilium petendum vel ad leniendum dolorem; alioquin ipsis nimis durum foret novos confessarios adire. — Croix ⁷.

9°. Si quis, propter consolationem quam sentit ab amico vel docto confessario, nollet alium quaerere; cum plures DD., ut Navarrus, Lessius Azor^O, Cajetanus et Tanner^{-l} (vide dicta *Lib. III, n. 973*, v. *Sed.*) dicant non esse plus quam veniale manifestare crimen proximi uni vel alteri viro probo. — Unde ait Tamburinius, satis excusari ab hujusmodi culpa veniali, qui ob praefatam causam crimen complicitis cogniti confessario prudenti patefaceret.

¹⁴ Tr. 6, cap. 8, nam. 123. t. C — ¹⁴ Tr, 19, qa. 3, cap. 8, qu. 3, resp. 2. — u Diip. 16, n. 416. — “ Loc dt. — n De Poenit., cap 2, sect. 2, qu. 10. ^c Coton., lib. 2. coatrov. 6, n. 38. — *Fainnd.*, de 2- praec. Eccl., lib. 5, cap. I, n. 2. ^c “ Loc. cit. — » Lib. 6, part. 2, n. 1145. — *Novar.*, Matl., cap. 18, num 33. — *Cajetan.*, in 2- 2M. qu. 73. art. 2, post princ. - *Tatnbur.*, Method. Confie^c., lib. 2, cap, 9, num. 13.

probabilem ait esse hanc sententiam, « nisi quando contigerit duos vel unum, cui peccatum refertur esse viros graves, apud quos famam amittere esset grave damnum, et praeterquam in casu, quo is cujus peccatum detegitur, magni aestimat, si ipsius fama apud illos servetur illaesa».

Tanner, *tom. 3, disp. 4, qu. 8, n. 138*, existimat haec « non omnino improbabiliter » dici, licet ipse oppositum teneat, dicens: < A mortali non excusatur nec le, qui occultum et infame crimen personae notae, uni vel duobus etiam fidissimis, qui nullo modo obfuturi putentur, etiam sub secreto temere narrat, quia si judicium temerarium unius de allero graviter laedit existimationem, cur non etiam unius apud unum detractio tamam?»

S. Doctor
a (II r ma t
confiten-
dam. etsi
complex in-
fametur.

q. «rendo
Allo contev

poeahtu
flette
IQStth
uriift. l:
conectfi
poter

Prohibitio exquirendi nomen complici».

491. - Hic autem sedulo advertenda est bulla nostri summi Pontificis Benedicti XIV, incipiens: *Ubiprimum*, ubi Pontifex rigorose prohibet confessariis ne exquirant a poenitenibus nomen complicitis peccati. — Ibi enim maxime detestatur praxim illorum *qui a... poenitentibus* (verba bullae) *complicis nomen... exquirerent, atque ad illud sibi revelandum, non inducere modo suadendo conarentur, sed quod detestabilius est, denuntiata quoque, nisi revelarent, absolutionis sacramentalis negatione, prorsus adigerent atque compellerent*. Deinde Pontifex contravenientibus sequentes poenas imponit, dicens: *Statuentes insuper..., ut quicumque... ausus... fuerit docere licitam esse hujusmodi praxim, prout ea in relato nostro brevi... reprobatur; vel scribere aut loqui praesumpserit in ejusdem damnatae praxis defensionem; vel ea quae in dicto brevi contra eamdem praxim decreta sunt impugnare, aut in alienos sensus temere detorquere seu interpretari: incidat ipso facto in excommunicationem, a qua non possit..., nisi a Nobis vel pro tempore existente Romano Pontifice, absolvi*. Loquens autem de confessariis exquirentibus nomen complicitis, *eidem poenitenti, si manifestare renuerit, sacramentalem absolutionem denegando*, dicit: *Noverint sese, ultra peccati lethalis incursum, suspensioni ab officio audiendarum confessionum aliisque etiam gravioribus poenis fore subjiciendos*. — Et inferius addit Pontifex quod quicumque non ex confessione sua, sed aliunde aliquem noverit confessarium exquirentem nomen complicitis cum denegatione absolutionis, tenetur illum intra solitum terminum denuntiare sub poenis consuetis. Excipit tamen casum quo confessarius ex simplicitate hoc faceret, dicens: *Quamvis imprudens et malus, simplex tamen quidam*

Bened XIV. bulla *Ubi primum*, diei 2 Junii 1746. — 1 Lib. 2, di». 3, cap. 9, § 1. num. 21. — * Ia eet *Pfiliip, dt Carboneano*, ad tract, de Poenit., cap. 1, art. 2, qu. 6. Nota, v. *Quod alituri ad printam*. — · Tr. 0, diip. 1, qu. 4.

491. - a) Quidquid asserat Mazzotta, haec apud Dianam reperire nequivi. — Aversa autem, loc. cit a Mazzotta, scilicet, *qu. 18, sect. 7, v. Verum haec*, vult poenitentem mo-

et nudus actus fuerit, id est iis circumstantiis destitutus, quae de prava credulitate vel de mala adhaesione ad praxim in... nostro brevi reprobata, tamquam ad licitam, eundem confessarium suspectum reddant.

Recte autem dicunt Pater Concinal et auctor Commentarii apud Antoinel, quod hic Pontifex tantum damnavit illorum abusum confessariorum qui *tum procurandae complicitis* (ut loquitur bulla) *correctionis aliorumque bonorum.. specioso praetextu colorare, tum emendicatis quibusdam doctorum opinionibus defendere non dubitarent*. — Caeterum confessarii bene possunt et tenentur ad integritatem confessionis servandam exquirere circumstantias necessarias, nempe vel quae speciem mutant, vel quae exquirendae sunt ut poenitentis conscientiae consulatur; puta si confessarius exquirat an persona complicitis sit in primo vel secundo gradu, si ligata voto, si sit ancilla, si habitet in eadem domo: licet veniat in cognitionem complicitis.

Praeterea, ultra necessitatem explicandi circumstantias peccati, Mazzotta', ex Lugo, Soto, Armilla, Diana *q̃ Aversaa*», etc., loquens de praefata bulla, sic ait: *Si... gravia damna timerentur a complice, quae solus confessarius posset impedire, esset ei manifestandus* (complex). Auctor autem citatus Commentarii in Antoine4 sic dicit: *Accidere interdum potest ut adigendus sit poenitens ad revelandum complicem, cum nempe agitur de gravibus malis vitandis, quae in perniciem reipublicae vergere possunt... Ut impediatur malum, sifieripotest, obligatur poenitens ad exquirendum consilium confessarii qui, pro sua prudentia, aut per se aut per ipsum poenitentem remedia conquirat, nisi revelare velit poenitens, minime est absolutendus; nam ex lege non minus justitiae*

op. 7. § I, num. I, i. i. · Lugo, diip. 16, num. 432, 433 et 435. · Sotus, dist. 18, qu. 2, artic. 5, ad 4, v. *Imo addit. Armii, v. Circumstantia*, num. 11. — « Loc. dt., Nota, n. 10.

nendum esse a confessario, ut corripiat complicem non emendatum si speret correctionem, et addit: « Si confessarius timeat ne poenitens postea suam obligationem [non]

Eqsre dieofru IUUU» celunnu ·d ietep. utea.

Ad aver-tendumgr*·ve damnum complex maniicitandoi.

ConieiMO debet este vocxlit tub Snvi.

Ciuuc ex· COMIUM

quam caritatis tenetur ille pro virili curare ut in tuto sit publica salus. De damno vitando quod privatae alicui personae imminere potest non loquor; nam fere semper, suppressis compileum nominibus, consilium praebere potest sacerdos. — Ita praefati auctores.

492. - Hic tamen, quid de hoc sentiam mihi lubet exponere.

Nulli dubium quod aliquando tenetur poenitens complicem manifestare ad aliquod grave damnum impediendum. — Sed, spectata tam rigorosa (ut vidimus) Pontificis prohibitione, ad finem vitandi proximi infamiam, sacramenti injuriam, sigilli violationem, scandalum, etc. (prout exprimitur in bulla), non est licitum confessario nomen complicitis exquirere ad

finem faciendae correctionis. Unde, casu quo poenitens vere teneatur complicem patefacere, tantum poterit confessarius poenitenti imponere in genere ut complicem revelet alicui qui scandalum possit impedire; sed nunquam licebit confessario dicere: *revela mihi*. — Si vero poenitens ex se et sponte sua rogaret confis-sarium ut complicem corrigeret, tunc confessario multa prudentia opus est; nam, ordinarie loquendo, non expedit ut se immittat in hujusmodi rem: ipsi enim tantum incumbit curare damnum sui poenitentis, non alienum, et solummodo intra confessionem, non extra; et ex alia parte confessarius difficulter assumet hoc munus corrigendi sine periculo scandali et offensionis sacri ministerii

Quomo do coofeffit^riaiwgerc. re debeat.

ARTICULUS III.

QUAE SINT RELIQUAE CONDITIONES CONFESSIONIS.

493. *Confessio debet esse vocalis*. — *Quando liceat, aut sit obligatio confitendi scripto*. — 494. *Debet esse secreta*. — 495 *Debet esse vera*. — 496. *Quando mendacium in confessione sit veniale*. — 497. *Quando mortale*.

493. - « Resp. Praeter integritatem, «sunt hae tres:

« Pr ima, ut sit *vocalis*, scilicet ordinarie; idque propter usum et praxim Ecclesiae graviter obligantem "λ — Nisi « subsit justa causa, ut impotentia, sive « physica sive moralis: quae si adsit, potest fieri nutu, scripto aliove signo; v. « gr. si quis obanxietatem loqui non possit, « aut puella supra modum verecunda aliter se non possit explicare quam scripto, « quo a confessario lecto, addat voce: *De his me accuso* b). Suarez, Vasquez, card. « de Lugo, Laymann ' ». — Ita etiam Salmant. ' cum Vasquez, Cano, Palao, Coninck, etc. Idque expressum habetur in

Suar., diip. 21, tect. 3. n.6. — *Vasq.*, qu. 91, art. 4, dub. 4, n. 7. — *Lugo*, diip. 15, num, 79 et 80 — 1 Lib. 5, tr. 6, cap. 6. n. 3. — 1 Tr. 6, cap. 7, q. II. *Vasq.*, loc. cit. · *Canus*, Relect. de Poenit., part. 6. v. *4/ extslit kiuc*. · *Palaus*, tr. 23, punct. 8, n. 8. · *Conineck*, diip, 6, dub. I, num 3. — *Tambur.*, de Sacr., lib. 5, de Sacr.

adimpleat, et non appareat alius idoneus minister ad tale officium, poterit confessarius obligare poenitentem ut tunc sibi licentiam concedat, seu extra confessionem rem communice

extrav. *Inter cunctas, de priv.*, ubi dicitur: *Nisi articulus necessitatis occurrat, sacerdotifacienda* (est) *oris confessio*.

Idem dicunt praefati auctores de eo qui ob impedimentum linguae valde gravem difficultatem confitendi voce experitur.— Idem sentit Tamburinius de scrupuloso qui putat scripto melius se explicare.

« Imo, qui aliter non potest, tenetur, «juxta communem sententiam, confiteri « per nutus aut scriptum tempore praecepti: etsi id quoad scripturam non admittant Navarrus, Toletus, Sotus, Valentia, « Diana, extra articulum mortis ». [Vide dicta n. 429, *infine*; et n. 479, *ad l.*] « Vide « card, de Lugo . — Similiter suadendum

Poenit., cap. 2. § 1, q. L — Aîk», Man., cap. 21, q. 36. — *ToM.*, lib. 3, cap. 6, v. *Quarto*, — *Satus*. dill 18, qu. 2, art. 6, v. *Secundum membrum; et v. His autem*. · *Valent.*, in 3·· Part , diip. 7, qu. 11, punct. 1, V. *Quarto asserimus* — *Diana*, part 3, tract. 4. reiol 129. — 1 Diip. 15, num 87,

493, - a) Lugo, Salmant., Palaus mortale esse ajunt confiteri absque ullis verbis. Vasquez vero et Laymann non dicunt esse grave. b) Haec additio apud Palaum non reperitur.

Debel ewe secreta.

Debet vera. *ub X ra v i n materia ne ceMaria.

Secu». tn materia li-bera.

« esse *surd*is ut confiteantur scripto (licet « ad id non teneantur), ne ab aliis audian- « tur: eamdemque ob causam eos non in- « terrogandos, nisi de plane necessariis, « ex Possevino docet Diana ‘.

« Unde resolves hunc casum : « Is qui extra necessitatem totam con- « fessionem facit nutu vel scripto, morta- « liter peccat, ac consequenter non absol- « vitur. — Diana * ex Silvio. Vide Filliuc- « cium8, Coninck4, Suarez8».

• 4. - « Sbeunda conditio, ut sit *secreta*, « id est ut fiat soli sacerdoti: non quidem « ex necessitate, sed usu Ecclesiae. — « Publica autem, qualis in naufragio, prae- « lio, hospitali, ubi alii adjacent, vel per « interpretem fit, non obligat (saltem re- « spectu peccatorum occultorum) nisi ex « caritate sui eum qui in articulo mortis « dubitat de contritione; ac tum adhuc « sufficit ea confiteri quae minorem pa- « riunt infamiam. — Ita Suarez, Fagun- « dez, Diana8, etc. ».

« Unde resolves: « Si quis peccata in prioribus confes- « sionibus oblitus esset, non tenetur etiam « in articulo mortis ea confiteri publice « vel per interpretem: quia peccatorum « oblatorum confessio tantum obligat ex « praecepto positivo divino, quod hoc « in casu cessat. — Vide Laymann % « Diana7 ».

495. - « Tertia conditio, ut sit *vera*. « Quod requiritur essentialiter in materia « substantiali et *necessaria*; quia alias in « re gravi decipietur iudex, neque esset « confessio integra, ideoque irrita. Non « tamen in materia *libera*: tum quia fal-

Po m v., de Poenit., cap. 7, num. 15. - 1 Part. 5, tr. 6, reol. 5. — 1 Part. 3, tr. 4, rtaol. 127. - *SiMus*, Suppl., qu. 9, art. 3, concl. 2. — 1 Tr. 7, n. 14. — 1 Diap. 6. n. 3. — • Diap. 21, aecl 3, n. 6. — *Suar.*, disp. 36. aect. 6, n. 4 et 5. — *Fa^uud.*, de 2° praec. Eccl., lib. 1, cap. 6, a num. 6. — • Paru 3. tr. 4, reaol. 129. — 1 Loc. cit. — *Navar.*, Man., cap. 21. n. 37. — *Suar.*, disp. 22, aect. 10, a n. 4. — 1 In 2°. 2^o4, qu. 69, art. 1. i. t. — 1 Cap. 2, sect. 2, qu. 3. —

494. - a) Laymann, *lib 5, tr 6, cap. 6*, prindpium supra expositum utique habet; casum vero praesentem dc peccatis oblitis praetermittit.

496. - a) Armilla, v. Confessio sacramenta- lis, n. 5, ita docet, modo poenitens intendat confessionem de hoc veniali instituere.

b) Doctrina haec de peccato mortali jam

« sitas signi in accusatione circa mate- « riam accessoriam non facit sententiam « irritam; tum quia talis tantum peccat « venialiter, cum non sit graviter injurius « sacerdoti nec sacramento. — Ita Na- « varrus, Suarez, etc. ».

« Unde resolves: 496. - * 1°. Non est mortale nec irri- « tat sacramentum :

« Γ. Si in confessione mentiaris leviter « circa res non pertinentes aut non ne- « cessarias ad sacramentum: v. gr. si hi- « storiā falsam narres; vel si neges ve- « niale, vel mortale quod non teneris « confiteri ».

An peccet *graviter qui negat confes- sario peccatum aliquod veniale commis- sum, aut mortale alias confessum?*

Affirmant Cajetanus8, et Armilla^ apud Renzi9; quia (ut dicunt) hic videtur gravem irreverentiam sacramento irro- gare. Et de hoc valde dubitat Pater Con- cina ‘°, ex D. Thoma qui ait: *Si confiteri noluit veritatem quam dicere tenetur, vel si eam mendaciter negaverit, mortaliter peccat*. Unde Pater Concina non excusat a mortali qui hoc advertenter faceret, eo quod se exponeret periculo gravis culpae.

Sed omnino tenendum oppositum cum sententia communi: quam tenent Busen- baum (ut supra), et Lugo18, Laymann ‘’, Antoine ‘4, Anaclethus 18 Holzmann *, Ron- caglia n, Renzi18; et Bonacina 19 cum Sua- rez, Sanchez, Reginaldo, et alii passim. Ratio, quia, cum illa non sit materia ne- cessaria sacramenti, tunc minime deci- pitur confessarius in re gravi *Λ — Ad textum autem D. Thomae clara est re-

“ De Poenit., lib. 1, dit. 4, cap. 3, n. 6. — 11 2° J^o., qu. 69, art. 1. — *Concina*, loc. cit. — * Disp. 16, n. 96. — “ Lib. 5, tr. 6. cap. 8, n. 15. — 11 Cap. 1, art. 2. qu. 13, re»p. 2. — “ Tr. 14, dit. 7, n. 17. — « De Poenit., n. 565. — “ Qu. 3, cap. 5 qu. 5, re.p. 1. — “ Loc. cit., qu. 3. — ‘ De Poenit., qu. 5, «ect 2, punct. 2, j 3, n. 8 et 13. • *Suar.*, diip. 22. wct 10, num. 4. † *Sanch.*, Conail., lib. 6, cap. 3, dub. 33, q. 1 (non citat, a Bonac.) • *Rr^in.*, Ub. 6, n. 68 et 70.

confesso sub limitatione quadam accipienda est; nam < aliquando poenitens tenetur ape- rire peccata confessa ad manifestandum habi- tum contractum..., ut confessarius possit se dirigere ad impertiendam aut differendam absolutionem ». Ita S. Doctor, in *Hom. Apost., tr. 16, n. 28*. — Et idipsum indicant Lugo et Antoine, *locis cit.*

Misito levuiioi feuixt

Nqis coafciur; norultjie contenu aut vaux

Nm F* at <rin ter.

rui?»““x «n ‘

sponsio; ibi enim S. Doctor tantum loqui- tur de nolente in iudicio civili fateri ve- ritatem quam dicere tenetur. Sed in foro sacramentali, certum est ex Tridentino nullam esse obligationem confitendi ve- nialia; unde negatio venialis commissi vel mortalis jam confessi non excedit ma- litiam simplicis mendacii.

« 2°. Si falso te accuses de veniali; « quod tamen mortale grave erit, si id « facias non dando aliam materiam, cum « sic formam reddas irritam et sacramen- « tum: nisi tamen facias ex scrupulo, per « turbatione^ . — Ita Suarez, Filliucciuss, « Laymann 8, Diana8 ».

4-97. " * H^o. Sacr^leg>um est et abso- « lutio nulla: 1°. Si mortale quod confi- « ten teneris et putas esse, neges aut te- « gas ne intelligatur. — 2°. Ut communiter

« docetur, contra Silvestrum ·}, si mortale « tibi falso imponas, nisi tamen fiat ex « simplicitate, scrupulo, etc. — 3°. Si ne- « ges vel mentiaris circa peccata alias « rite absoluta, quando confessarius, ut « iudex vel medicus, de iis aliquid, ut ne- « cessarium ad praesentem confessionem, • interrogat. Card. de Lugo4, Tamburi- « nius8. Secus, si ad praesentem confes- « sionem non faciat Ibid.8».

Si quis affirmat peccatum mortale quod non fecit, vel negat fecisse quod fecit, du- plex mortale committit; unum, sacrilegii contra virtutem religionis, ob reveren- tiam sacramento debitam; alterum, men- dacii sibi graviter perniciosi contra vir- tutem veracitatis.

Ita recte Holzmann ‘ et Sporer8 cum aliis passim.

ARTICULUS IV.

QUANDO CONFESSIO SIT INVALIDA ET QUOMODO ITERANDA.

498. *An valeat confessio apud confessariunt excommunicatum.* — 499. *An apud surdum, indoctum, etc. An, apud non audientem aliquod peccatum.* — 500. *De iudicio pecca- torum ejformaiido a confessario.* — 501. *Quando confessio sit invalida ex parte pos- nitentis.* — 502. *Quomodo iteranda confessio facta eidem confessario.* - *Quid, si con- fessarius recordetur factum in confuso.* - *Dub. 1. Quid, si confessio fuerit invalida.* - *Dub. 2. Quid, si recordetur tantum poenitentiae injunctae.* - *Dub. 3. Quid, si tantum quod poenitens sit confessus.* — 503. *Quid si peccatum sit inculpabiliter omissum. An ob magnum concursum possit confessio dimidiari.* — 504. *Quid de rusticis qui nun- quam explicarunt species neque numerum.* — 505. *Non est obligatio repetendi con- fessiones, nisi constet de ipsarum nullitate.*

~ * ResP. I* M contingit ex du- « plici capite: « *Primo*, ex parte *confessorii*, si juris- « dictionem non habuit, vel certe impedi- « tam per censuram »; [Semper ac per ipsam sit vitandus; secus, si sit tolera- tus. Salmant. 9, Roncaglia 10 et alii pas- sim) « vel si formam substantialiter vitia-

Trid., im. 14, de Poenit., cap. 5. — Sfeor., diep. 22, •ect. 10. num. 6. — 1 Tract. 7, cap. 4, num. 112. — 1 Lib. 5, tr. 6, cap. 8. n. 15, i. £ — 1 Part. 3» tract. 4, reol. 96. — • Disp. 14, num. 173 el «eq.; et diap. 16, num. 98. —

<) Filliuccius et Diana omittunt hanc limi- tationem.

497 - a) Quidquid dicat Busenbaum, Sil- vester non est contra communem sententiam; scribit enim, v. Confessio I, n. 9, v. *f. i* mor- tale esse, < si quis se accuset in speciali de mortali in casu certo... Non autem esset mor-

« vit, vel non intendit absolvere, vel pec- « catum nullum intellexit».

499. - * Dico: *nullum*; quia si ob sur- « ditatem, somnum vel distractionem, « aliqua, licet mortalia, non intellexerit « sine culpa poenitentis, probabilius est « valuisse absolutionem, ac postea tantum «repetenda esse non audita; ut contra

• Method. Conies., lib. 1 cap. 10, § 2, num. 38. — • *Tam- bur.*, loc. cit., n. 44. — 1 De Poenit., n. 554. — • Part. 3, cap. 3. num. 482. — • Tr. 6, cap. 9, num. 18. — • Qu. 3, cap. 5, qu. 1.

Confer- nu nullum peccatum intclUgeo» sine culpa poenitentis.

tale se accusare peccatorem magnum in ge- nere, nec se accusare de veniali non com- misso in specie, imo nec de mortali in casu dubio ad consulendum conscientiae, dummodo non asseratur certe, sed dubie vel probabi- liter, etiamsi quis plus justo aliqualiter se ag- gravet ad tutamen conscientiae».

« Silvesti um "J, S. Antoninum % Navar-
« rum et alios, docent Henriquez, Lay-
Excuipta « mannDiana*. — Addo: *sine culpa;*
pocmtenti- « *semi(jormientj mala fl(je COnfi.*

« tearis, peccas, et confessio est invalida,
« ideoque repetenda » [Tamburinius '].
« Denique addunt aliqui cum Toletu, si
« confessarius indoctus non potuit discer-
« nere mortale et veniale, invalidam esse.
« Verum id Suarez, Laymann et alii
« passim rejiciunt, et quidem etiamsi con-
« fessarius putasset esse veniale quod fuit
« mortale, ideoque confessionem bona fide
« tali factam non esse opus repetere. Ita
• et Henriquez, Sanchez4, Diana8; contra
« Vasquez. — Dixi: *boua fide;* quia, si
« mala fide, v. gr. quia quaesivisti talem
« confessarium qui tibi mederi non possit,
« debes repetere: cum enim actu pecca-
« veris dum confitereris, non fuisti rite
« dispositus, ideoque nec absolutus. Tam-
« burinius8».[Tunc igiturdebet repeti con-
fessio ob ignorantiam confessarii, quando
poenitens jam novit eum insufficientem;

Henriq., lib. 5, cap. 14, n. 5. — 1 Lib. 5, tr. 6, cap. 9, num. 5. — 1 Part. 4, tr. 4, resol. 198. Cfr. part. 3, tr. 4, reaol. 109. — • Method. Confen., lib. 2, cap. 10, § 2, n. 52. — *Told.*, lib. 3, cap. 10, num. 4. — *Suar.*, disp. 22, sect. 6, n. 5. — *Henriq.*, lib. 5, cap. 14, n. 5. — • Decal., lib. 1, cap. 10, n. 69. — • Part. 3, tr. 4, resol. 121.— *Vasq.*, qu. 93, art. 3, dub. 2, n. 2. — • Method. Confess., lib. 2, cap. 10, § 2, o. 51. —1 Tr. 6, cap.9, n. 28 et 29. — • Disp. 28, sect. 2,1, f. —

499. - a) Busenbaum non videtur satis diligenter citasse Silvestrum et Navarrum; loquuntur enim de casu quo id ex culpa poenitentis accidit: « Eadem tenetur confiteri, qui scienter confessus est mortale sacerdoti non inteUigenti, vel quia confessio non fuit nuda propter obscuritatem verborum, vel quia dormiebat et hujusmodi». Ita Silvester, v. Confessio I, qu. 3, v. *Tertio*. — Navarrus pariter, *Man., cap. 9, n. 14*, scribit: « Nihil valet confessio quae non est integra..., eo quod data opera et studiose confessus est lethalem culpam alicui sacerdoti a quo non bene intelligebatur..., vel quia confessarius dormitabat ». — Indiligentius adhuc citatur S. Antoninus, qui, *part.3, tit.17,cap. 15*, loquens de mortali quod confessarius non intelligit « aut ex dormitione aut ex distractione mentis ad alia applicatae, vel simili causa», negat ex Joanne Neapol. « de illo peccato » esse confessionem, et per consequens negat de illo impendi absolutionem; sed subdit: « Et secundum hoc, tenetur dicere illi quod iteret confessionem. Si tamen non facit, confessus qui de hoc non perpendit, *absolutus est coram Deo*, nec tenetur ite-

vel quando clare videt confessarium non percipere gravitatem sui peccati'). — Salmant.7, Suarez8; et Lugo' cum Gabriele, Henriquez, Medina '), Silvio, Hurtado, etc.].
« Denique, si finita confessione intel-
« ligas confessarium aliqua non percepisse,
« sive propter somnum sive distractio-
« nem, nescias autem quae sint illa, te-
« neris repetere confessionem, si brevis
« fuerit; quia de singulis prudenter potes
« dubitare. — Si autem longa fuerit, ait
« Tamburinius10 non teneri, ob rationem
« contrariam; et satis esse confiteri quod
« dubites an aliquod ex tuis peccatis con-
« fessor perceperit». — [Sic etiam tenent Salmant.'1 cum Dicastillo et Leandro,qui dicunt Christum Dominum non praesumi imposuisse praeceptum integritatis cum tanto onere, scilicet omnia peccata repe-
tendi in tali casu. Et idem docet Lugo *
cum Sanchez etc. communiter].
500. - Recte notant Salmant.18 cum
Lugo et Palao, quod confessarius non
tenetur de singulis peccatis certum for-

• Diip. 16, num. 602. • *Gabr, Biti*, in 4, dist. 17, qu. I, art. 3, dub. 2, eas. 2. • *Henriq.*, loc. cit., n. 6. • *StMus*, Suppl., qu. 8, art. 5, qu. 7. *Gasp. Hurtad.*, disp. 10, diff. 15, v. f. — • Loc. dt., n. 53. — » Tr. 6, cap. 9, n. 24. • *Dicast.*, disp. 8, dub. 4, num. 99 et 100. • *Leand.*, disp. 5, qu. 86. — '' Disp. 16, n. 607 et seqq. — M Loc. cit., cap. 12, n. 4. • *Lugo*, disp. 21, n. 70 et 71. • *Palaus*, (a Salmant. non cit.) tr. 23, punct. 16, n. 3 et 6.

rare, quousque nescit illum non percepisse seu intellexisse peccata sua».
b) Laymann, *loc. cit.*, n. 5, dicit tantum: « Si confessarius ob surditatem, animi distra-
ctionem, etc, peccata mortalia non intellexit., si poenitens bona fide sua peccata aperuit, et culpa in solo confessario resedit, arbitror datam absolutionem validam et fructuosam esse ».
c) Clarius loquuntur Salmant. et Suarez: dicunt enim poenitentem teneri ad repetendum in solis duobus casibus: « Primo, quando novit illum [confessarium] esse ita imperitum (sunt verba Salmanticcnsium), ut suam conscientiam dijudicare non sufficeret, et nihilo-
minus illi confessus est. Secundo, quando *in ipsa confessione* intellexit sufficienter confessarium non percipere gravitatem delicti, et nihilominus simpliciter et sine ampliori instructione confessus est».
Joan, de Medina, *tr. 2, de Confess., qu. 21*, aliam scientiam in confessore non requirit ad validitatem, nisi eam » qua scilicet sciat qua forma uti debeat, ut vere absolvat ». Sanchez, *loc. cit.*, n. 72, casum simili-
lem habet, quem Lugo ad suae doctrinae con-

mare iudicium, sed tantum de obviis et claris. Et idem ajunt Tamburinius cum Silvestro; et Holzmann l cum Sporer et communi. — Deinde dicunt Salmant. 2 cum Suarez, Lugo, etc., quod si poenitens confiteatur peccatum quod nec ipse nec confessarius noverit esse mortale, si postea noverit certo fuisse mortale, non tenetur iterum confiteri. Vide dicta *n. 478, in fine*.
Eodem loco docent Salmant. cum Soto, Suarez, Coninck, Lugo, Palao, Bonacina, etc., non esse similiter iterandam confes-
sionem factam bona fide confessario nescienti discernere species et numerum, neque inter mortale et veniale, etiam in casibus obviis/>. Ratio, quia, etsi debita poenitentia non imponatur, absolutio utique valida est, dum ex utraque parte concurrunt jam requisita ad valorem sacramenti. Sic enim censendum est Christum Dominum hoc sacramentum instituisse, cum tales defectus passim contingant. — Hoc tamen dico intelligendum : nisi constet numerum vel species explicatas non fuisse. Alias, integritas confessionis certo supplenda est; ut recte advertunt cum communi Lugo8, Elbel4; et iidem Salmant. 8 cum Gabriele et Dicastillo. Quia, licet prior confessio fuerit valida, confessio tamen praesens facienda est cum debita integritate.
501. - *Secundo*. Invalida est ex parte
< *poenitentis*: si fuit excommunicatus (de
« quo infra); si mortale tacuit vel de eo

Confessio
bona fide
facta con-
{nor.nii*
wn iteran-

Niti no-
merm et
«pedet non
not expli-
ata.

Confessio
invalida ex
parte poem*

Tambur., de Sacram., lib. 5, cap. 6, n. 4 et *ieqqet*
n. 12. • *Silvest.*, (non citat, a Tamb.) v. *Confesser III*,
n. 2, v. *Quantum vero*, et qu. 9. — 1 De Poenit., n. 72»
et 727. • *Spor.*, part. 3, cap. 6, n. 783. — • Tr. 6, cap. 9,
num. 27. • *Suar.*, diip. 28, acci. 2, num. 12 et 17. *Lugo*,
(a Salmant. non citaL) diip. 16, n. «U. — *SahnantL*, tr. 6,
cap. 9, num. 26. *Petr. Sot.*, de Confess., l.ect. 6, v. *De*
scientia, • *Suar*, disp. 22, sect. 6, n. 5, et disp. 28, sect. 2,
num. 12. — *Coninck*, diip. 6, num. 18. • *Lugo*, disp. 16, a
n. 603. • *Palaus*, tr. 23, punct. 12, num. 3, v. *Quinto*. •

firmationem adhibet; illum nempe poeniten-
tem teneri ad repetendum, qui certo confessus
est, sed dubitat an confessio fuerit valida.
/J Ampliatio ista de casibus obviis expli-
cite habetur dumtaxat apud SalmanL, Sotum
et Lugo.
602. - O Laymann et Diana, *locis cit.*, di-
cunt: Dummodo confuse recordetur statum
poenitentis, *ut* convenientem illi poeniten-
tiam imponere possit.
b) Jacobus de Granado, *de Poenit., tr. 9*,

«se falso accusavit; si mortaliter negli-
« gens fuit in examinanda conscientia.
« Item, si non fuit attritus (quod patere
« solet inde si sponte quaesierit confes-
« sarium surdum, indoctum, caecum, etc.:
« vide Sanchez4; si nolit tollere occasio-
« nes, etc- vide Diana '). — Quibus addi
« potest ut plurimum, si peccatum car-
« nale confessus sit suo complici». [Hoc
hodie certum est ex bulla Benedicti XIV,
sub poena excommunicationis in absol-
ventem Papae reservatae. Vide decretum
Benedicti XIV ; et vide dicenda *ex n. 553*].
502. - « Resp. 11°. Si confessio apud
« eundem confessarium iteretur, sufficit
« uno verbo in communi se accusare de
« peccatis ante illi cognitis: dummodo is
« eorum recordetur saltem in confuso, aut
« status ac vitae hominis in communi,
« aut poenitentiae a se impositae % ut
« docent Vasquez, Toletus, Laymann, Sà,
« Diana8. — Imo si nihil horum, sed tan-
« tum quod sibi confessus fuerit recorde-
« tur, valide, etsi illicite, absoluturum pu-
« tant Laymann et Diana8 Idem absolute
« docet Granado 8» et Mercerus»l». cum
« quibus, Diana 8», se retractans, probabile
« censet quod etiam licite possit absol-
« vere ».
Quaeritur: *an sit repetenda confessio*,
si sacerdos oblitus fuerit peccata audita,
antequam absolutionem impertierit?
Commune est apud DD., non esse re-
petendam confessionem factam eidem con-

Confessio
q uo ra odo
iteranda a-
pud earn-
drn confir-
«annm.

disp. 12, n. 5, satis esse ait, si poenitens in
generali se accuset de peccatis quae in con-
fessione invalida jam confessus est, quamvis
confessarius neque illorum neque poeniten-
tiae recordetur. Ex cujus rationibus Diana,
part. 5, tr. 14, resol. 51, probabilem esse pu-
tat opinionem quae docet licite etiam eo casu
absolvi. — Mercerus a Diana non allegatur;
sed *in Suppi., qu. 9, art. 1, v. Ex parte confes-*
soris, scribit: « Licet faceret mutilum sacra-
mentum, esset validum».

Quomodo iteranda, ai confessus aut oblitus sit peccata.

fessario, quando illa fuit prolixa aut absolutio fuit dilata, et confessarius recordatur saltem in confuso status poenitentis. — Ita Navarrus¹, Silvester etc., quos citat et sequitur Suarez Laymann Coninck² Bonacina³, Croix⁴ cum communi.

Dubium Ium est: *An repetenda sit confessio apud eundem confessarium, quando confessio fuit invalida?*

Quando defuit pars essentialit, probabiliter tota confessio iteranda

Prima sententia probabilis, quam tenent Suarez³ et Coninck⁴, distinguit, et dicit quod si confessio fuit nulla defectu alicujus partis essentialis in sacramento, nempe quia defuit dolor aut integritas in poenitente, aut jurisdictio in confessario, tunc tota repetenda est. Ratio, quia eo casu confessio non fuit sacramentalis. Et huic sententiae consentiunt in parte Paludanus, Adrianus, Moya et Illsung, apud Croix⁵, scilicet casu quo confessio fuit irrita defectu jurisdictionis in confessario; quia tunc fuit facta non judici. — Secus vero, si confessio fuit invalida ex parte confessarii ratione tantum sui muneris; nempe quia ipse non bene pronuntiaverit formam vel non habuerit intentionem absolvendi. Et hoc est commune apud omnes (ut ait Croix⁶), modo confessarius reminiscatur status poenitentis.

Secus, si invalida ex parte confessorii ratione muneris.

Secunda vero sententia, communior et non minus probabilis, quam tenent Navarrus⁷, Lugo⁸, Tamburinius⁹, Diana¹⁰ cum communi; Laymann¹¹ cum Sà, S. Antonino, Silvestro, Medina, Vasquez; item Bonacina, Valentia, Aversa et alii, apud Croix¹² — dicit quod undecumque defectus evenierit: sive ex parte confessorii, quia defuit jurisdictio; sive ex parte

1 De Poenit., qu. 5, lect. 2, punct. 3, n. 16. — 2 Lib. 6, part. 2, n. 1216, i. f. — 3 Disp. 22, sect. 6, n. 8. — 4 Disp. 7, num. 100. — 5 Palud., in 4, dist. 17, qu. 5, art. 3, (n. 21). — 6 Adrian., in 4, de Confess., qu. 4, § St petas, v. Notat autem. — 7 Moya, tr. 3, disp. 4, qu. 1, n. 10. — 8 Ills., tr. 6, disp. 6, n. 153. — 9 Lib. 6, part. 2, n. 1216. — 10 Loc. cit. — 11 Man., cap. 9, num. 19. — 12 Disp. 16, num. 638. — 13 Method. Confess., lib. 3, cap. 2, n. 9. — 14 Part. 3, tr. 4, resol. 123. — 15 Lib. 5, tr. 6, cap. 9, num. 6. — 16 Sd, v. Confessio, num. 8. —

c) Navarrus, Man., cap. 9, n. 19; Silvester, v. Confessio I, qu. 3, v. Primo; Laymann, lib. 5, tr. 6, cap. 9, n. 6, loquuntur de casu quo confessio fuit nulla et sacrilega; quamvis Silvester et Laymann loquantur etiam de

poenitentis, quia defuit dispositio aut integritas, non est opus repetere confessionem; sed sufficit si confessarius recordetur status poenitentis vel resumatur notitiam ejus in confuso, et poenitens in communi se accuset de omnibus prius confessis. — Ratio, quia, licet prima confessio non fuerit sacramentalis, utpote sacrilega vel facta non judici; tamen ratificatio illius, dum poenitens deinde in generali se accusat de culpis confessis, conjuncta cum notitia antecedenter habita a confessario, bene sufficiens reputatur. Item, quia (ut probabiliter censet Croix¹³) talis confessio, cum facta fuerit in ordine ad absolutionem recipiendam, sufficienter dicitur etiam sacramentalis, quatenus ipsa etiam ad sigillum sacramentale obstringit.

Non autem placet sententia Luginis¹⁴, quem sequitur Aversa apud Croix¹⁵, nempe quod si poenitens ex mera narratione dixerit confessario peccata sua, et postea de illis in communi se accuset, tunc pariter sufficiet quod confessarius de ipsis in confuso recordetur. — Sed verius dicendum cum Croix¹⁶ et tunc omnino repetendam esse confessionem. Ratio, quia nulla confessio tunc adfuit sacramentalis, nec prima nec secunda. Non prima, quia peccata non fuerunt manifestata in ordine ad absolutionem, ita ut de illis confessarius non teneretur ad sigillum sacramentale: non secunda, quia peccata non sunt sigillatim confessa, ut requiritur in Tridentino, ubi dicitur quod in confessione sacramentali debent explicari omnia et singula peccata

Dubitatur 2º. *Quid, si confessarius ne confuse quidem recordetur status poeni-*

S. Anton., part. 3, tit. 14, cap. 19, § 4. — Silvest., v. Confessio I, qu. 3, v. Primo. — Joan. Medina, tr. 2, de Confess., qu. 24, dub. 2. — Vasq., qu. 92, art. 3, dub. 3. — Bonac., qu. 5, sect. 2, punct. 3, num. 15. — Valent., in 3ª Part., disp. 7, qu. 11, punct. 3, v. Alitrum est. — Averta, qu. 10, sect. 20, v. Alii ergo communiter. — 17 Lib. 6, part. 2, n. 1216. — 18 Loc. dt. — 19 Disp. 16, num. 638. — Aversa, loc. dt., v. Atque ita quidem. — 20 Loc. dt., num. 1217. — 21 Loc. cit. — 22 Trident., sess. 14, de Poenit., cap. 5.

casu quo absolutio dilata fuit. — De Suarez et Coninck, vide apud ipsum S. Alphonsum dub. 1, quaenam sit eorum sententia.

¶ S. Alphonsus, in Hom. apost., tr. 16, n. 44, addit: «Tantum hoc [sententia card, de

n, ^

Item sufficit, si confessus aut oblitus sit peccata.

St recordetur tantum ita poenitentiam, non tu.

Si non impoerit et non recordator statim poenitentiam, illic, de ed valit.

Defectu ex parte confessorii raro obest.

tentis, sed tantum poenitentiae injunctae?

Hoc sufficere ad absolvendum dicunt Navarrus¹, et Busenbaum (ut supra) cum Vasquez, Toletus, Laymann², Sà³, etc. — Et ratio videtur esse: quia ex ipsa notitia poenitentiae poterit confessarius efflurare iudicium de statu poenitentis.

Dubitatur 3º. *Quid, si confessarius nec meminerit status poenitentis nec poenitentiae injunctae, sed tantum quod poenitentiam imposuerit?*

Adhuc hoc casu dicunt Suarez et S. Antoninus, Silvester, Paludanus, apud Croix¹, sufficere si memoretur imposuisse poenitentiam. — Sed huic non acquiesco; quia sacerdos, dum sententiam profert, debet efformare iudicium saltem de statu conscientiae poenitentis.

Casu vero quo confessarius non imposuisset poenitentiam, nec haberet nunc notitiam saltem confusam status poenitentis, non poterit quidem licite absolutionem impertire; ut recte dicunt Lugo², Croix⁴ et Laymanns cum aliis supra citatis: quia tunc non posset convenientem imponere poenitentiam.

Si tamen tunc absolveret, facta confessione in communi, valide absolveret; ut Laymann⁵; et Croix⁷ cum Aversa, Illsung et Diana.

503. — « Resp. IIIº. Raro obest defectus « ex parte confessorii, si poenitens eum « inculpabiliter ignorat; quia in confessione sequenti absolvetur etiam ab iis a « quibus se bona fide absolutum putabat.

1 Man., cap. 9, n. 19. — 2 Vasq., qu. 92, art. 3, dab. 3. — 3 Tolet., lib. 3, cap. 10, n. 6. — 4 Suar., disp. 22, sect. 6, n. 8. — 5 S. Anton., part. 3, tit. 14, cap. 19, § 4. — 6 Sitvest., v. Confessio I, qu. 3, v. Primo. — 7 Palud., diet. 17, qu. 5, <rt. 3. — 8 Lib. 6, pArt. 2, n. 1216. — 9 Disp. 16, a. 641 et 642. — 10 Loc. dt., n. 1218. — 11 Lib. 5, tr. 6, cap. 9, n. 6, I. f. — 12 Loc.

Lugo] posset admitti si confessarius, dum poenitens se accusat de peccatis narratis, distinctam eorum haberet notitiam».

Laymann et Sh non satis diligenter citantur a Busenbaum; non enim loquuntur de praesenti casu.

503. — a) Sanchez, Decal., lib. 1, cap. 16, n. 33, v. f.: « Reperiri multos, inquit, invincibiliter ignorantes... pollutionem esse peccatum. Quod maxime in pueris contingit». — Vasquez, qu. 92, art. 3, dub. 1, n. 7 et 8, scribit: « Poenitens ex ignorantia excusari

« Unde resolves:

« Is qui a puero peccatum aliquod grave, v. gr. mollitiam, inculpabiliter omisit, vel quia putavit leve esse vel nullum, non ideo tenetur repetere alia peccata (vel confessiones intermedias), sed hoc tantum; ut docent Bonacina, Sanchez «o, Vasquez², Sancius³», Laymann⁴: — addens, si simplex rusticus, qui tota vita tantum fecit confessiones generales, nihil confitens in specie, nec aliter instructus sit, etsi valide is sit absolutus, cum onere, ut cum melius cognoverit, omnia subiciat clavibus; si tamen veniat, quando ingens est copia poenitentium, ut tunc disponi non possit ad omnia repetenda, posse eum absolvi, auditis tamen peccatis ab ultima confessione factis, cum obligatione ut melius faciat. Ita Laymann⁵. Vide Diana¹⁰: — ubi addit ex Navarro Silvestro Beja⁷, Vasquez, Reginaldo et Joanne Sancio, quod, etsi ex errore culpabili mortaliter peccatum tale, v. gr. mollitiei (vel numerum aliamve circumstantiam necessariam) omiseris, non ideo teneris repetere confessiones intermedias bona fide et legitime factas (in quibus ex naturali oblivione defectum illum non fueris confessus); cum validae fuerint et maneant validae».

Opinio supra enuntiata apud Busenbaum, nempe quod possit dimidiari confessio ob copiam poenitentium (quamvis Laymann⁶ hanc non absolute teneat) est proscripta ab Innocentio XI in prop. 59,

dt. — 1 Lib. 6, part. 2, num. 1218. — 2 dvrrsA, qu. 10, sect. 20, v. S» ergo. — 3 Ills., tr. 6, disp. 6, n. 152. — 4 Si autem confessarius. — 5 Diana, part. 3, tr. 4, resol. 123. — 6 Bonac., qu. 5, sect. 2, punct. 3, n. 6. — 7 Loc. dt., cap. 9, n. 4. — 8 Lib. 5, tr. 6, cap. 9, n. 4. — 9 Part. 3, U. 4, resol. 108. — 10 Vasq., qu. 92, art. 3, dab. 1, a. 9. — 11 Joan. Saucius, Select, diip. 41, n. 19,

poterit a confessione alicujus peccati, quod tamen ipse commisit ex ignorantia culpabili; idque accidere si « homo eo tempore judicet non fuisse peccatum prudenti ratione». — Ubinam vero Joannes Sancius hoc argumentum tractet reperire nequivi.

b) Quidquid dicat Busenbaum, Navarrus, Silvester, Beja et Reginaldus non citantur a Diana pro hoc asserto.

c) Laymann, n. 4, sic ait: « Interdum..., si magna appareat hominis ruditas..., praesertim si aliorum poenitentium copia existat».

quae dicebat: *Licet sacramentaliter absolvere dimidiate tantum confessos, ratione magni concursus poenitentiam, qualis v. gr. potest contingere in die magnae alicujus festivitatis aut indulgentiae.*

504. - Quod autem ad confessionem rusticorum pertinet:

Dicit 1°. Tamburinius¹ cum Hurtado βλ quod rustici et puen qui bona fide confessi sunt, omittendo explicare species et numerum suorum peccatorum, non sunt cogendi ad confessiones repetendas.

Sed hoc omnino est improbable. Quia, — licet hujusmodi rustici non teneantur repetere integre confessiones praeteritas, cum illae satis fuerint validae, ut dicunt communiter et merito Palaus*; et Salmant. b) cum Suarez, Silvio, Soto, Lugo, Coninck, Adriano, Bonacina, Gabriele, Dicastillo, Praeposito, Hurtado, Filliuccio, Villalobos, etc. (quidquid dicant Vasquez, Turrianus, etc. ibid.), quia ad tales confessiones jam adfuerunt omnia essentialiter requisita; formalis enim confessio est de essentia, non materialis; — tenentur tamen explicare species et numerum omissum, ut saltem confessionem praesentem integram faciant. Ita Lugo³, Bonacina⁴; et Salmant.⁴ cum Silvestro c), Navarro Vasquez % Reginaldo, et alii passim.

Dicit 2°. Pater Segneri., citans Perez et Lugonem (sed hunc non bene, ut infra videbimus), quod si rusticus in confessionibus praeteritis dixerit peccata sua modo rudium in confuso, non debet confessarius eum obligare ut confessiones repetat; quia peccata illa jam fuerunt directe absoluta. — Sed neque hoc placet. Nam, quamvis confessiones illae fuerint validae ob integritatem formalem, et peccata directe absoluta fuerint; tamen ipsae fue-

runt deficientes quoad integritatem materiale, quae semper supplenda est. Et Lugo ' dicit huic difficultati difficulter responderi posse. Tantum ibi ait quod ob solam probabilitatem extrinsecam posset quis opinionem contrariam sequi, utendo sententia illorum auctorum qui dicunt non esse obligationem iterum explicandi peccatum prius confessum ut dubium, si postea noscatur ut certum. — Sed hanc opinionem jam reprobavimus cum comuni, n. 478.

Dicunt 3°. Salmant.³ cum Henriquez, Fagundez, Diana et Dicastillo, quod rustici qui sine culpa omiserint explicare numerum peccatorum, non tenentur repetere confessiones, casu quo uniformem rationem vivendi tenuerint in praeteritis annis, ita ut ex confessione unius anni confessarius possit alias conjicere. — Hoc ita generice assertum neque satisfacit. Nam id tantum censeo posse admitti, quando *in principio confessionis* poenitens patefecerit confessario praesenti, quod in annis praeteritis semper confessus sit male, numerum omittendo, et confessarius ab initio, confessionem excipiendo illius anni, efformet simul iudicium de annis praeteritis.

Secus vero dicendum, si confessarius *post confessionem* exceptam illius anni advertat poenitentem omisisse numerum explicare in superioribus annis. — Tunc enim, si ex confessione praesenti habeat distinctam notitiam peccatorum, poterit quidem (quin repetantur priores confessiones) formare simul distinctum iudicium de annis praeteritis. — Sed si ex confessione praesenti habeat tantum confusam notitiam de culpis confessis, ut saepius accidit in confessionibus longioribus et implicatis; eo casu (ut bene ait Lugo.)

¹ Di.p. 16, n. 585. — ² Tr. 6, cap. 9, n. 13. - *Hnriq.*. Ub. 5, cap. 3, num. 10. - *Fa^und.*, de 2° praec. Eccl., lib. 3, cap. 2, num. 5; et cap. 4, num. 10. — *Diana*, part. 3, tr. 4, reaol. 09. v. f. — *Dicast.*, disp. 9, dub. 2, n. 57. — ³ Diip. 16, num. 640.

¹ Method. Confew., lib. 2, cap. 1, n. 29. — ² Tr. 23, punct. 12, n. 3, v *Quarto*. — ³ Diip. 22, n. 77. — ⁴ Qu. 6, sect. 2. punct. 3, n. 6. — ⁵ Tr. 6, cap. 9, n. 13; et cap. 12, lib. 6, n. 153. — ⁶ II Confewore iitruito, cap. 2 ⁷ *Anton. Prrti*, de Poenit., diip, 5, nnn. 104. —

504. - a) Gaspar Hurtadus non citatur hic a Tamburinio, sed alio loco et pro alio casu. à) Salmant, *tr. 6, cap. 9, n. 13*, hunc casum utique habent; sed *n. 25 et 26*, ubi auctores relatos citant, disputant, sicut pariter auctores ab ipsis allegati, de casu quo confessarius

nescit discernere circa materiam confessionis inter mortale et veniale, inter species peccatorum et inter eorum unitatem et pluralitatem in casibus frequenter occurrentibus. c) Silvester, Navarrus et Vasquez non satis accurate citantur a Salmant.; de alio enim

tenetur sumere distinctam notitiam specierum et numeri omissi in confessionibus praeteritis, nec sufficit tunc ad absolvendum notitia illa confusa status poenitentis de annis praeteritis, cum ex una parte, teneatur poenitens aliquando peccata sua confiteri sigillatim, quod nunquam fecit; et ex altera, tenetur confessarius aliquando distinctum efformare iudicium de peccatis.

5Q5 _ Caeterum, hic sedulo advertendum non esse cogendos poenitentes ad repetendas confessiones, nisi moraliter certo constet eas fuisse invalidas; ut recte dicunt Croix¹, Gobat', Holzmänn³, Mazzotta⁴; et Elbel⁵ cum Filliuccio et comuni (contra Antoine., qui inter rigidos auctores nostri temporis non infimum habet locum). Ratio, quia possessio stat pro valore confessionum praeteritarum, quamdiu de earum nullitate non constat.

Dices: Quando extat praeceptum et dubitatur de ipsius impletione, possidet obligatio praecepti; ergo in dubio de valore confessionum praeteritarum, possidet obligatio eas repetendi. — Sed respondetur quod regula praefata tum currit, cum adest praeceptum, et dubitatur an actus impletionis fuerit positus vel ne; cum vero talis actus jam bona fide fuerit positus, et postea dubitatur an fuerit validus vel invalidus, tunc ille ut validus

reputandus; tunc enim currit aliud principium, nempe quod in dubio standum est pro valore actus; ut communiter tradunt doctores cum Laymann⁷ ex Glossa ., Croix *, Sporer *, Mazzotta ¹¹ (qui asserit commune), et Navarro **, ubi dicit: *Praesumptio pro actus valore praeponderat aliis* *).

Et quoad obligationem repetendi confessiones *recidivorum*, de quarum valore i^*“ñi.Γ° corou* saepe dubitari potest, hanc regulam optime tradit Habert'', sic dicens: (Si) *poenitens aliquamdiu post confessionem dignos poenitentiae fructus fecerit, hoc est strenue adversus tentationes et peccandi occasiones pugnaverit*, (confessarius iudicabit validam fuisse confessionem. Secus, si) *paulo post confessionem, seu data prima occasione, lapsus fuerit*. — Tunc enim (ego addo) revera moraliter certum est confessiones fuisse nullas; nam ille qui in confessione vere dolet et proponit emendationem, saltem per aliquod tempus a peccato se abstinere, saltem aliquem conatum adhibere ante relapsum; unde, qui post suas confessiones ut plurimum cito et sine aliqua resistantia iterum cedit, certe censendus est nullum vel nimis tenuem habuisse dolorem vel propositum. — Aliter vero dicendum, si per aliquod tempus perseveraverit, vel ante casum aliquam saltem resistantiam praestiterit.

¹ Lib. 6, part. 2, n. 1221. — ² Tr. 7, n. 275. — ³ De Poenit., num. 663, l. i. — ⁴ Tr. 6, diip. 1, qu. 4, cap. 5, v. *At si poenitens*. — ⁵ De Poenit., n. 273. - *FUL.*, tr. 7, cap. 6, n. 151 et 154. — ⁶ Cap. 1, an. 2, qu. 12. — ⁷ Lib. 1,

tr 1, cap. 5, n. 32. - ⁸ In l. */n contrahenda*, ff. de rtf. jur. — ⁹ Lib. 1, n. 91. — ¹⁰ Tr 1. cap. 1, n. 78. — ¹¹ Tr. 1, dup. 1, qu. 3, cap. 5, v. *Dtce primo*. — ¹² rt Man., cap. 77, n. 287. — ¹³ De Poenit., cap. 11, § 3, qu. 2, ¹⁴ . *Ac quidem*.

casu disputant Navarrus tamen, *Consil., lib. 5, de poenit. et remission., constl. 12*, casum praesentem habet.

505. - a) Circa doctrinam quam revera tenet S. Alphonsus in praesenti, cfr. notam *k*, ad *lib. 2, n. 2*.

DUBIUM IV.

De Satisfactione.

ARTICULUS 1.

QUAE EJUS NECESSITAS ET QUANTITAS.

506. *Quomodo satisfactio sit necessaria. Et an sit venialis ejus omissio in culpis venialibus.* — 507. *Quibus casibus possit imponi levis poenitentia. Et an possit minui propter illud:* Quidquid boni feceris, etc. — 508. *Quando licite imponatur poenitentia minor justo. Quanta debeat esse juxta Tridentinum.* — 509. *An sit justa causa minuendi poenitentiam prudens timor ut poenitens eam impleat.* — 510. *Auctoritates circa hoc punctum.* — 511. *An possit injungi pro poenitentia ingressus religionis aut susceptio status conjugalis.* — 512. *An et quando possit vel debeat imponi poenitentia publica.* — 513. *Dub. 1. An possit injungi opus alias debitum. Dub. 2. An poenitentia mox ante imposita.* — 514. *An possit imponi opus internum. Et an opus pro defunctis. An cessatio ab aliquo bono opere. An poenitentia possit imponi post absolutionem.* — 515. *Sub qua obligatione poenitens teneatur acceptare et implere poenitentiam.* — 516. *Dub. 1. An poenitens teneatur sub gravi acceptare et implere poenitentiam justam. Quid, si sit gravior justo.* — 517. *Dub. 2. Quid, si sit imposita pro venialibus aut mortalibus confessis.* — 518. *Dub. 3. An confessarius pro culpis gravibus possit dare poenitentiam gravem sub obligatione levi.* — 519. *Dub. 4. An tempore jubilaei vel indulgentiae plenariae confessarius possit omittere impositionem poenitentiae.* — 520. *Dub. 5. An, si poenitens oblitus sit poenitentiae, teneatur repetere confessionem ut eam recipiat.* — 521. *Poenitens implens poenitentiam in mortali. - Quae dilatio sit mortalis in implenda poenitentia.* — 522. *Dub. 1. An existens in mortali possit satisfacere poenitentiae.* — 523. *Dub. 2. An peccet satisfaciens in mortali.* — 524. *An possit imponi poenitentia sub conditione si relabatur.* — 525. *An transacto tempore praescripto desinat obligatio implendi poenitentiam.* — 526. *An poenitentia possit impleri per alium.* — bin. *An poenitentia sil implenda ante communionem.* — 528. *Quis et quomodo possit commutare poenitentiam.* — 529. *Dub. 1. An poenitens teneatur eo casu repetere confessionem. Dub. 2. Quid, si poenitentia fuerit imposita pro peccatis reservatis. Dub. 3. An confessarius possit commutare poenitentiam extra confessionem.* — 530. *Adnotantur principaliores canones poenitenliales.*

506. - « Resp. 1º. Satisfactio, seu poenitentia a confessario data, est necessaria non sacramenti, sed praeepti. — Ideoque a confessario regulariter imponenda est: secundum Suarez et Reginaldum ', sub mortali. Cardinalis tamen de Lugo? concedit ex parvitate materiae posse venialiter peccari, v. gr. si ob peccata venialia levis poenitentia esset injungenda; ejus enim voluntariam omissionem venialem tantum esse ». [Et probabilem putant Salmant. cum Dicastillo, etc.]. « Ita etiam Diana '. — Et quidem proportionata tum peccatis tum facultati poenitentis. « Ratio prioris est, quia est pars sacramenti, non essentialis, sed integralis

« tantum, habens effectum ex opere operato, et majorem vi sacramenti quam sine eo. — Ratio posterioris: tum ex Tridentino ; tum quia sacerdos tenetur curare integritatem sacramenti, et tam vindicare quam mederi. Bonacina .

« Unde resolves:

507. - « 1º. Excusatur aliquando confessarius, si levissimam (vel etiam nullam) poenitentiam injungat, v. gr.:

« 1º. Si poenitentem vehementissime contritum aut aliter satisfecisse advertat. Cajetanus, Navarrus, Suarez, Reginaldus, Bonacina ', Escobar '. — Cum vero id raro vel nunquam constare satis possit, tutius est » (Imo necessarium, ex Salmant.* cum Palao et Coninck)

Stair., difp. 38, «ect. 3. — 1 Lib. 7, n. 12. — 1 Diip. 25, n. 49. — Tr. 6, cap. 10, n. 19. - *Dicait.*, dup. 14, dub. 2, n. 12. — 4 Part. 6, tr. 6, moi. 44. — Se». 14, de Poenit., cap. 8. — Loc. dt, qu. 5, «ect. 3, punct. 2. — *Cajeta**, Sum., v. *Satisfactio*. — *Navar.*, Man., cap. 26, num. 21. —

Suar., disp. 89, «ect. 3, v. *Dico* 3. — *Reni**, lib. 7, n. 11. — Qu. 5, sect. 3, punct. 2, n. 4. — Tr. 7, exam. 4, cap. 6, n. 81 (al. n. 34), v. *Terteturne*. — Tr. 6, cap. 10, n. 22. - *Palaus*, tr. 23» punct. 21, § n. fi. - *Coninck*, diip. 10, dub. 8, num. 63.

njun poenitentiam imponere pro Peccati» «Moi., II-

Claite inqonradi leriNiBM poeoliti-dam.

« aliquam semper injungere; ut recte monet card, de Lugo "A
« 2º. Si poenitens sit mentis impos aut aliter impotens, aut morti proximus, aut valde debilis. Cui tamen prudenter injungi levem saltem poenitentiam, v. gr. percussionem pectoris, invocationem nominis Jesu (saltem corde) aliosve pios motus, vel ut per haeredes sacrificia, eleemosynas et similia opera pia curet, monent Suarez, Laymann et Bonacinal; et Navarrus, qui addit posse injungi ut patienter ferat infirmitatem: quod tamen Bonacina' non probat; cum fieri possit ut id valde angat infirmum, timentem se non rite satisfacere ». [Nota hic quod habetur in Rituali Romano: *Aegris non esse injungendam gravem... poenitentiam, sed indicendam tantum illam quam, si convaluerint, opportuno tempore peragant.* Et idem dicitur in can. *Ab infirmis*, [caus.] 26, qu. 7. Dicunt autem Salmant. et Dicastillus4 quod si infirmus potest satisfacere per eleemosynas, hae imponendae sunt a confessario].
« 3º. Quando scrupulosus saepius intra eandem horam reddit cum novis culpis; quia supponitur satis imposita in praecedentibus. — Tamburinius* ex Fagundes.
« II0. Etsi confessarius peccet (ex communi), si pro magnis peccatis valde parvam poenitentiam imponat; excusari tamen eum posse putat Diana , si addat

« illud: *Quidquid boni feceris, etc.* — Verum haec regula universaliter admitti non potest, ut bene notat card, de Lugo ', Coninck b), Tanner b), Palaus, etc. (contra quos Diana pro se citat Bauny et Leandrum), et ab aliis non immerito rejicitur; eo quod verba, utpote mere deprecatoria, non habeant vim elevandi omnia opera bona ad efficaciam sacramentalem. — Aversa».

Utrum per illa verba: *Quidquid boni feceris, etc.*, eleventur ad effectum satisfactionis sacramentalis omnia bona opera poenitentis, licet non imposita?

Negat Viva!0; quia vinus clavium tum elevat poenitentis opera cum ligat: quapropter, cum verba illa ad nihil obligent in particulari, non ligant, et consequenter nec opera elevari possunt. — Sed longe probabilius et communius ex D. Thoma affirmant Navarrus Filliuccius u, Salmant.l., Elbel ", Sporerl*; Holzmannel4 cum Reginald© et Stoz;et probabile vocat ipse Viva ". Ratio, quia Ecclesia non frustra, sed ad hoc quidem verba illa proferri praescripsit, ut omnia bona opera poenitentis, quamvis ex ejus electione fiant, ad satisfactionis sacramentalis meritum eleventur. Id omne docet D. Thomasl., ubi sic ait: *Et haec quae praeter injunctionem expressam* (poenitens)*facit, accipiunt majorem vim expiationis culpaepraeteritae ex illa generali injunctione qua sacerdos dicit:* Quidquid boni fece-

Per verba: *Quid*

Omnia bona opera eleventur ad Hualactioem aacraoeaulem-

Suar., disp. 38, sect. 3, v. *Dico* 3. — *Laynt.*, hb. 5, tr. 6, cap. 15, n. 13. — 1 Qu. 5, sect. 3, punct. 2, n. 2. — *Navar.*, Man., cap. 26, n. 21; et in cap. A q/w/a de poenit., dist. 7, n. 31. — Loc. dt. — *Rit. Rom.*, de Sacr. Poenit., § Ordo ministrandi, i. f. — Tr. 6, cap. 10, n. 21. — 4 Disp. 14, dub. 2, n. 14. — Method. Confess., lib. 4, cap. 1, n. 5. - *Fa^tind.*, de 2. praec. Eccl., lib. 9, cap. 3, n. 9. — Part. 3, tr. 4, resol. 97; cfr. part. 6, tr. 7, resol. 5. — Disp. 25, n. 57. — *Pal.*, tr. 23, puncu21, § 3, n. 13. — Part. 6, loc. cit; et part. 9, tr. 9, resol. 54. - *Bauny*, Theol. mor., part. 1,

tr. 4, qu. 11, de Satisfrect. - *Leander*, de Sacram., tr. 5, disp. 9, qu. 109. — Qu. 13, sect 7, v. *Tertio*. — ■ De Poenit., qu. 6» art. 1, n. 3. — S. *Tkom.*, Quodhb. 3, art. 28. — u Man., cap. 26, num. H et 23; cfr. edam in cap. *Qui vult*, de poenit., dist. 6, num. 36 et 37; et In cap. *Falsas*, de poenit., disc. 5, num. 11. — " Tr. 8, cap. 2, num. 47. — " Tract. 6, cap. 10, num. 35. — u De Poenit, n. 248. — " Part. 3, cap. 4, n. 569. — " De Sacr. Poenit., n. 610. - *Retin.*, lib. 7, num. 23. - *Sloe*, lib. 2, num. 115. — w Loc. cit, n. 3. — - Loc. dt

507. - a) Quamvis Lugo, loc. cit., n. 48, notam hanc non habeat, quidquid dicat Busenbaum, sed solum asserat hoc raro vel nunquam posse constare; attamen totum assertum habent Suarez, Reginaldus et Bonacina, locis cit.
) Coninck et Tanner a Diana allegantur tamquam negantes ea verba communia *Quidquid bonifeceris, etc.*, efficere ut omnia opera bona postmodum facta, ex opere operato remittant poenas pro peccatis debitas. At falsa

est allegatio; Coninck enim, disp. 10, dub. 8, n. 64, non loquitur de illa deprecativa formula, et negat solum in universum sacramentalem esse poenitentiam quae imponitur per modum consilii. — Tanner autem, disp. 6, qu. 8, dub. 1, n. 30, omnino cum ipso Diana consentit, scribens: « Probabile videtur ob precationem illam sacerdotis: *Passio*», et *quidquid boni...*, omnia bona opera poenitentis induere rationem satisfactionis sacramentalis ».

ris, etc.... *Et quantum ad hoc, talis satisfactio est sacramentatis, in quantum virtute clavium est culpa commissae expiativa.*

Cao. ae
minuendi
poeniten-
tiam

508. – « III°. Minor justo licite datur ex « causa; qualis v. gr. est: 1°. Magna con- « tritio ». [Nisi poenitentia sit necessaria ad medicinam]. « 2°. Fragilitas animi vel « corporis, ob quam timetur majorem non « impleturus. 3°. Tempus jubilaei vel in- « dulgentiae plenariae. — Ita Suarez, Hen- « riquez, Laymann ».

Per *e
loquendo,
de poeni-
tenti 7 ec-

Certum est confessarium teneri, ut judicem et ut medicum, imponere poenitentibus satisfactionem, per se loquendo,

rna.

peccatis condignam: ut judici enim, incumbit infligere poenas delictis commensuratas; et ut medico, praescribere pharmaca idonea tam morbis contractis curandis quam in posterum vitandis. Ita ex Tridentino¹, ubi dicitur: *Debent ergo sacerdotes Domini, quantum spiritus et prudentia suggererit, pro qualitate criminum et poenitentium facultate salutare et convenientes satisfactiones injungere: ne, si forte peccatis conniveant et indulgentius cum poenitentibus agant, levissima quaedam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem prae oculis ut satisfactio quam imponunt non sit tantum ad novae vitae custodiam..., sed etiam ad praeteritorum peccatorum vindictam et castigationem.* — Ergo tenetur poenitens, tam ad integrandum sacramentum, quam ad satisfaciendum divinae justitiae exigenti reparationem injuriae sibi illatae, poenalem satisfactionem Deo exhibere.

Hinc bene advertit Catechismus Romanus¹: *Ut... poenitentes suorum scelerum gravitatem magis agnoscant, operae pretium erit eis interdum significare, quae poenae quibusdam delictis, ex veterum canonum praescripto (qui poenitentiales vocantur) constitutae sint.*

509. – Diximus: *per se loquendo*. Nam per accidens confessarius minuet poeni-

Suar., diap. 30, iect. 3, n. 4; «ct. 4, n. 4; et «ct. 10, n. 10. — *Htnriq.*, Hb. 7, cap. 17, n. 1; et lib. 5, cap. 21, num. 2. — *Laym.*, lib. 6, tr. 6, cap. 15, n. 12. — ¹ Seat 14, de Poenit., cap. 0. — ² De Sacram. Poenit., num. 79. — ³ Suppl., qu. 18, art. 4, corp. — ⁴ Diip. 88, «ct. 4, n. 4. — ⁵ Man., cap. 26, num. 22. — ⁶ Tract. 14, dñt. 10, num. 25. — ⁷ Lib. 3, cap. 11, num. 5, v. *Trrtio*. — ⁸ De Poenit., «ct. 25, n. fl. — ⁹ Sacram, part. 2, confer. 9, de Satisfact.,

tentias propter justas causas, mox supra Xiimi- a Busenbaum descriptas, et signanter Γιζ'ή,' (prout communiter DD. docent) propter animi infirmitatem qua laboret poenitens, et ob quam censeatur satisfactionem proportionatam non impleturus. Ita D. Thomas § (cujus verba inferius referentur), Suarez⁴ cum communi, Navarrus⁸, Anacletus⁸, Toletus⁷, Abelly⁸, Elbel⁷, Laymann¹⁰, Palaus⁷, Salmant.¹⁸; ac alii passim etiam rigidioris sententiae sectatores, ut Habert¹⁵, Petrocorensis¹⁴ et Natalis Alexander¹⁸. Ratio, quia, tametsi juxta divinae justitiae rationem exigatur satisfactio peccatis adaequata; tamen, ex divina clementia, habenda est ratio virium poenitentium tam corporis quam animi. Ideo dicitur in Tridentino: *Divinam clementiam decet ne ita nobis absque ulla satisfactione peccata dimittantur*. Nota illud absque ulla satisfactione; ergo Deus non omnimodam satisfactionem, sed aliqualem ex sua clementia tantum exposcit. Et huc facit id quod dixit D. Thomas¹⁸: *Si contingat quod sacerdos minorem satisfactionem imponat..., nihilominus poenitens ad aliquid ulterius obligatur; quod si in hac vita non perficiet, in purgatorio exsolvet.*

Nec obstat quod in Tridentino¹⁷ praescribatur poenitentia injungenda esse pro qualitate criminum. — Nam ibidem simul dicitur (ut supra relatum est) ut satisfactiones imponantur, *quantum spiritus et prudentia suggererit, pro qualitate criminum et poenitentium facultate salutare et convenientes*. Nota *pro poenitentium facultate*, id est spectata illorum infirmitate corporis et animi: et nota *tò salutare et convenientes*. — Unde recte ait auctor *de Officiis confessarii*¹⁸ apud Croix: *Salutares... non s«w/(satisfactiones) quibus prae gravitate... vix pares esse poenitentes videantur..., adeoque ut... in eorum... perniciem... vertant*. Sic etiam explicat Abelly¹⁸ verbum illud *salutares*:

n. 248. — ■ Lib. 5, tr. 6, cap. 15, num. 12. — « Tr. 23, punct. 21, § 8, num. 10. — « Tr. 6, cap. 10, num. 46. — “ De Poenit., cap. 10, § 7, qu. 2, v. *Adduxit*. — « De Poenit., cap. 6, qu. 2 et 3. - “De Poenitentia, cap. 6, art. 6, re., 6,7,8 et 9. — *Tridnttl.*, loc. cit. — “ Quodlib. 3, art. 28. — ” See. 14, de Poenit., cap. fl. — “ Sect. 1, qu. 50, v. *Dicitur 3*. — “ De Poenit., eect 25, num. 3, in fine.

Id est (ait) utiles... ad salutem poenitentium. Quod ut praestet confessarius, debet., hoc solum ob oculos habere..., ut poenitentis saluti consulat.

510. – Apposite etiam Antoine, quamvis hic auctor merito enumeretur inter scriptores rigidiores nostri temporis, tamen¹ sic dicit: *Satisfactiones vindictivae..., ut sint salutare et convenientes, debent esse proportionatae, non solum multitudini et gravitati peccatorum, sed etiam facultati, conditioni et dispositionibus poenitentis... Neque enim salutare sunt poenitentiae tam graves ac diuturnae, ut, spectata poenitentis fragilitate, periculum sit ne eas omittat; nam tunc in ejus exitium verterentur. In hoc autem sacramento magis intenditur emendatio et salus poenitentis quam satisfactio pro poena. Si ergo expediat ad bonum spirituale poenitentis, potest imponi levior poena quam mereatur... Quare S. Antoninus § ait: Debet confessor dare talem poenitentiam quam credat verisimiliter illum (poenitentem) implere, ne ipsam violando deterius ei contingat... — Confessarius igitur poenitentem interroget an possit poenitentiam sibi injunctam peragere; alioquin eam pro sua prudentia immutet aut minuat, ait Rituale Parisiense. Ita Antoine.*

Idem sentit Gonet⁸, ubi inquit: *Ex rationabili causa potest interdum confessarius leviozem poenitentiam injungere, ut, si poenitens gravi morbo sit oppressus..., vel si sit periculum quod a confessione deterreatur, aut poenitentiam injunctam non adimpleat. — Unde Gersonius⁴ dicit; Tutius est cum parva poenitentia, quae sponte suscipitur et verisimilius adimplebitur, ducere confessos in purgatorium, quam cum magna non implenda praecipitare in infernum. — Et Cajetanus⁷ ait; Debiliter... dispositis detur satisfactio par-*

¹ Cap. 1, art. 3, qu. 1, retp. 2, n. 3. — ² Part. 3, tit. 17, cap. 20. - *Ritual. Parisian.*, de Sacr. Poenit., init., § *Ubi turn*. — ³ Man., tr. 5, cap. 7, v. *Celli*°. 2. — « Re<. mor., n. 138. (de Poenit.). — ⁴ Sum., v. SoHs/ar/ro. — ⁵ In 4, diet. 15, qu. 1, n. 14, v. *Quia rr*°o. — ⁶ Ordo ministrandi Sacr. Poenit., v. Por/remo, num. 18. — ⁷ Lib.), dis. 5,

510. – a) Haec verba desumpta sunt ex Scoto, in 4, dist. 15, qu. 1, n. 14, v. *Quia*

vula, et parvulus ignis foveatur apposita palea, et non suffocetur apposisis magnis lignis desuper.

Item Scotus⁷, loquens de poenitente qui animo est infirmus, ait: *Si adeo est delicatus quod non velit jejunium adimplere, imo si nullam poenitentiam vult recipere, absolvendus est et non respuendus, ne cadat m desperationem*. Et sic demum concludit: *Illud sibi imponendum quod libentius recipit et quod creditur impleturus ah*

Idque confirmatur ex Rituali Romano⁷, ubi dicitur: *Postremo (confessarius) salutarem et convenientem satisfactionem, quantum spiritus et prudentia suggererint, injungat, habita ratione status, conditionis, sexus et aetatis, et item dispositionis poenitentium*. Nota *tò dispositionis*.

S. Carolus Borromaeus (apud Concina⁸) sic praescripsit: *Canonum poenitentias, ut tempora ferunt, pro caritate et prudentia sua (sacerdos) minuet, prout peccatorum circumstantiae requirent, in quibus rationem habebit contritionis- Nec vero putent sua peccata levia esse, quia parva illis poenitentia data est; sed hoc factum esse, ne eam quae pro culparum ratione injungenda erat (nota) deserant cum periculo salutis suae. Proinde poenitentes ideo hortandi erunt ut, praeter opera imposita, plura etiam alia praestare conentur. — Additque idem S. Archiepiscopus: Talem imponet (poenitentiam) qualem ab eo (poenitente) praestari posse judicet. Proinde aliquando, si ita expedire viderit, illum interroget an possit anve dubitet poenitentiam sibi injunctam peragere; alioquin eam mutabit aut minuet.*

S. Joannes Chrysostomus⁸ sic ait: *Etsi erramus modicam poenitentiam imponentes, nonne melius est propter misericordiam rationem dare quam propter crudelitatem ?* Item¹⁰: *Si enim fascem super hu-*

cap. 6, nom. U. Cfr. S. Carol. Borrom. Instruct. Poenit., § De modo impon. pocnit. — S. Corvi. Barrot°, Instr. Poenit., § De Modo impon. pocnit. — ⁷ Opus impert. bomU. 13, ex cap. 23 Maith., ad V, 4. (Inter opera tpuria S. Chrysaai. ap. Mi<ne, Patrol. paecn-Ut., tom. 56, col. 878). — ⁸ Loc. dL

ergo, cujus mentem revera praeseferunt, licet non totum textum exhibeant.

Micros adolescentis quem non potest bajulareposueris, necesse habet ut aufascem abjiciat, aut sub pondere confringatur: sic et homini (nota) *cui grave pondus poenitentiae ponis, necesse est ut aut poenitentiam tuam rejiciat, aut suscipiens, dum sufferre non potest, scandalizatus amplius peccet.* Idque confirmat S. Doctor ex eo quod scribit Apostolus (II. Cor. n, 6 et 7): *Sufficit illi qui ejusmodi est objurgatio haec, quae fit a pluribus: ita ut e contrario magis donetis et consolemini, ne forte abundantiori tristitia absorbeatur qui ejusmodi est.* Unde Chrysostomus¹ sic prosequitur: *Ex ea re docemur quod non solum ad peccatorum naturam, verum etiam ad mentem habitumque peccantium oporteat moderari poenitentiam.*

Confirmat D. Thomas* (cujus regulam dicit Concina · servandam esse in imponendis poenitentiis), dicens: *Poenae satisfactoriae in canonibus determinatae non competunt omnibus, sed variandae sunt secundum arbitrium sacerdotis.... Sicut ergo medicus aliquando prudenter non dat medicinam ita efficacem, quae ad morbi curationem sufficiat, ne propter debilitatem naturae majus periculum oriatur; ita sacerdos, divino instinctu motus, non semper totam poenam quae unipecato debetur injungit, ne infirmus aliquis ex magnitudine poenae desperet et a poenitentia totaliter recedat.* Et quod hic S. Doctor non solum loquatur de imbecillitate corporis, sed etiam animi poenitentis, patet ex contextu ejusdem articuli. — Et clarius⁴, ubi dicit: *Videtur autem salis conveniens, quod sacerdos non oneret poenitentem gravipondere satisfactionis. Quia, sicut parvus ignis a multis lignis superpositis de facili extinguitur; ita posset contingere quod parvus affectus contritionis in poemtente nuper excitatus, propter grave onus satisfactionis extingueretur, peccatore totaliter desperante. Unde melius est quod sacerdos poenitenti indicet quanta poenitentia esset sibi pro peccatis injungenda, et injungat sibi nihominus aliquid quod poenitens tolerabiliter*

ferat: ex cujus impietione assuefiat, ut majora impleat quae etiam sacerdos sibi injungere non attentasse!. Et haec quae praeter injunctionem expressam facit, accipiunt majorem vim expiationis culpae praeteritae ex illa generali injunctione qua sacerdos dicit: Quidquid bonifeceris sit tibi in remissionem peccatorum. — Et idem Angelicus*, postquam dixit: *Sacerdos... non imponat poenitentiam ita gravem..., ut poenitens totum dimittat...; nec ita levem..., ne... contemnat peccatum;* deinde addit: *Tamen tutius est imponere minorem debito quam majorem: quia melius excusamur apjd Deum propter multam misericordiam quam per nimiam severitatem..., quia talis defectus in purgatorio supplebitur.*

Idem fortius insinuat S. Antoninus*, ubi ait: *Est autem satis rationabilis causa non dandi hujusmodi poenitentias indispositio poenitentium, etiam quia aliquando non sufficeret tempus vitae; nam (ut dicunt Raymundus et Hostiensis) debet confessor dare talem poenitentiam quam credat verisimiliter illum implere: ne, ipsam violando, deterius eicontingat. Quod si magna peccata commisit, et dicit se poenitere, sed non posse aliquam duram poenitentiam agere, animet eum ad hoc confessor, ostendendo ei gravitatem peccatorum, et per consequens poenarum...; et sic tandem injungat ei poenitentiam quam libenter suscipiat. Et si sacerdos non potest gaudere de omnimoda purgatione ejus, saltem gaudeat quod liberatum a gehenna transmittit ad purgatorium. Itaque (ut inquit Hostiensis) confessor nullo modo debet permittere peccatorem desperatum recedere a se...; sed potius imponat ei unum Pater noster vel aliud leve, et quod alia bona quae fecerit et mala quae toleraverit sint ei in poenitentia: concordat Thomas. Hoc tamen sane intellige, videlicet quia si alias ipsum poenitet, et paratum dicit se facere quod debet, sed onus poenitentiae dicit non posse sufferre; tunc propter hoc, quantumcumque deliquerit, non debet dimittere sine absolutione, ne*

¹ Hotnil. 4 in epitt. n ad Cor., num. 4. (cfr. Mifne, Patrol, craeco-tat., tom. 61, coi. 422). — · Sopp!.. qo. 18, art. 4 — · Lib. I. diu. 5, cap. 6, n. 12. — · Quodlib. 3, art. 28. — · Opuac. 65, de Offic. aacerdot., § De cautela in

confeai. habenda. — · p*rt. 3, tit. 17, cap. 20. - S. Raymundat, Sum., lib. 8, tit 34, J4. · HoUitnt., Sum , lit. de poenit. et remiu., n M, v. Quid dd opfribut. — Hoititns., loc. dt.

desperet. Hucusque S. Antoninus. — Ex quo sequitur quod confessarius non debet permittere ut poenitens recedat sine absolutione, eo quod nolit acceptare debitam poenitentiam; sed potius imponat satisfactionem quam ille libenter suscipiat et verisimiliter impleat.

Hinc probabiliter dicunt Salmant *, Croix ' et Lugo ex D. Antonino (ut supra) quod est causa etiam satis justa minuendi poenitentiam, ut poenitens majori amore afficiatur erga hoc sacramentum. — Sic pariter loquitur auctor Petrocorensis : *Studendum maxime est ut* (poenitentes) *necessarias poenitentias sine magno incommodo et absque confusione adimplere possint; experientia quippe quotidiana docemur, importunas et nimis onerosas satisfactiones poenitentium animos frangere et ab earum executione remove.* Et card, de Lugo⁴ sic ait: (Poenitentia) *debet esse salutaris et conveniens: hoc est, primo loco attendi debet ad utilitatem... poenitentis, ne scilicet laquei ipsi injiciantur, ut nova peccata committat. Et ex hoc potissimum capite excusari potest hodierna praxis, quae leves poenitentiae imponuntur pro gravissimis peccatis; id enim saepe fit propter spiritualem infirmitatem poenitentium, qui gravioribus poenitentiis scandalizantur, et vel confessionem fugient, vel certe confessorios ineptos adibunt.... Monendi tamen sunt poenitentes de insufficientia satisfactionis injunctae.* — Quapropter sapienter advertit S. Thomas de Villanova *: *Hoc judicio meo ita perficies, si facilem unam* (poenitentiam) *injunxeris et acriorem alteram... consulueris.* Optima praxis.

Ex his omnibus colligitur quam imprudenter se gerant confessarii illi qui magnas imponunt poenitentias, quas praevident poenitentes non impleturos. O quam plures confessarii indocti inveniuntur (loquor, experientia doctus in missionibus,

in quibus fere triginta annos sum versatus), qui non dubitant absolvere eos qui vel sunt in proxima occasione peccandi, vel recidivos indispositos; et insipienter putant ipsos curare graves eis imponendo poenitentias! Ex quo fit quod illi, etsi poenitentiam acceptent ut absolutionem carpent; tamen post absolutionem obtentam, quia nullum eis remedium praescribitur quo praeserventur, brevi misere relabuntur, poenitentiam non implent, et ab ejus gravitate deterriti, deinde a confessione abhorrent, et sic in peccatis diutius tabescunt. — Caeterum, hic animadvertendum puto quod (extra casum gravissimae infirmitatis aut vehementissimae contritionis, ut supra dictum est *num. 507*). non bene ageret confessarius, si pro culpis mortalibus injungeret poenitentiam per se levem, quae levem inferat obligationem. Licet enim, si expedierit, imponatur opus quod respective ad peccata sit leve; tamen regulariter semper injungenda est aliqua poenitentia gravis, quae gravem inducat obligationem.

511. - «Non potest injungi Ie. Ingressus religionis, ut docet Sā4; quia id nimis durum videtur. 2°. Poenitentia pu-blica, si sit periculum revelandae confessionis; alias interdum pro publico peccato potest et expedit».

Quod ad primum spectat, commune est apud DD. non posse imponi in poenitentiam ingressum in religionem. — Ita

Laymann ' ; et Escobar · cum Navarro, Sā, Silvestro el Henriquez ·-'; ex D. Thoma*.

An autem possit alicui imponi ut recipiat sacramentum Matrimonii? Affirmat Leander¹⁰ cum quibusdam, casu quo confessarius noverit matrimonium esse illi remedium necessarium. Sed melius hoc reprobant Laymann ", et Escobar l⁸ cum Fagundez; quia matrimonium omnimodam requirit libertatem.

in cap. *Consideret*, n. 14, de poenit., dirt. 5. · Sā, v. Sa-At/ac/ro. n. 3. · St/urrt., v. Cba/eas/o I, qu. 28. · l Ia 4, dirt. 16, expodt. text. — · Tr. 5, diip. 9, qu. 35. — u Lib. 5, tr. 6, cap 15. n. H. — Il Lib. 17, n. 167. - de 2· praec. Ecd., lib. 9, cap. 5, n. 4, l f.

511. - <·) Henriquez, quamvis ab Escobar hic citetur, haec tantum, *lib. 5, cap. 21, num. 1*, scribit: « Ne addat conditionem,

Minui potrit ut poenitem me* hui afficiatur er; a ia* crimen · tua.

Imprudenter ttnponatur poenitenti ae non impleo die.

p«r«i«-pΛ. l'Atū J7c<Au«

Quale» poenitea· ii ae nequeant imponi.

Nequit imponi in-jTe»ui ia"u<<oeail·

Nam·

ten'l²p0e2i
biica pro coito.

“ Qu°d ad secundum spectat, poenitendam publicam certum est non posse pro peccato occulto imponi; ut ajunt communiter Palausl, Croixl, Elbel' et alii passim. Quia, ut docent S. Thomas ·), Navarrus, Suarez, Vasquez, etc., apud Elbel, per hoc indirecte revelaretur sigillum: idque expresse prohibet Rituale Romanum, dicens: *Pro peccatis occultis, quantumvis gravibus, manifestam poenitentiam non imponent.*

Pro peccato autem publico, dubitatur an possit publica imponi poenitentia.

Negant Navarrus, Sà Reginaldusf4 et Beja, apud Palaum4; quia haec esset manifestatio confessionis et violatio sigilli-

secui, pro peccato publico.

Sed communiter posse affirmant Palaus ·, Suarez ·, BonacinaT, Croix ·, Roncaglia ·, Antoine °, Salmant. ", Holzm ann **, Elbel ll; et Escobar 14 cum Coninck, Vasquez et Henriquez. Idque expresse docuit D. Thomas", ubi dixit oportere *ut peccatum publicum publicam habeat medicinam.* — Probatur ex cap. *Manifesta 1, de poenit. et remiss.*, ubi dicitur: *Manifesta peccata non sunt occulta correctione purganda.* Et ex Tridentino ", ubi: *Huic* (id est publico peccatori) *condignam pro modo culpa poenitentiam publice injungi oportet.* (Et in hoc loco loqui concilium etiam de foro sacramentali intelligunt plurimi ex auctoribus citatis; contra Navarrum, qui intelligit, non sine quidem aliquo fundamento, ut mox infra dicitur, de foro externo). — Nec

• Tr. 23, punct. 21, § 3. num. 5. — · Lib. 6, part. 2, n. 1266. — 1 Confer. 9, de Satisfact., nam. 236. — *Navor.*, Man., cap. 8, n. 10. · *Suarditp.* 38, sect. 6, n. 3. † *Vasq.*, qu. 94, art. 2, dub. 2, n. 8. · *Elbel'*, loc. dt. — *Rit. Rom.*, de Poenit., ÇOrdo miniitrandi, v. *Pro peccatis*, n. 21. — *Navor.*, loc. dt.; et in cap. pen. *Sacerdos*, n. 87 et teqq., de poenit., dial. 6. - *Beja*, Reap, cat., part. 3, cas. 1, v. *Infertur praeterea.* — 4 Loc. cit., n. 5. — 1 Loc. dL — · Diip. 38, sect. 6, n. 8. — 1 De poenit., qu. 5, sect. 3, punct. 2, n. 14. — · Lib. 6, part. 2, n. 1264. — » Tr. 19, qu. 4, de Satiif., cap. 1, qu. 7. — “ Cap. 1, art. 3, qu. 4,

ut intret religionem etiam invitus, si reciderit ».

512. - ·) S. Thomas non recte pro hac ratione ab Elbel (ex aliis auctoribus tamen) allegatur; eam enim non proponit

Sà, v. Satisfactio, n. 12, id ex Navarro habet, cujus sententiam recitative tantum exponit

obstat dicere quod talis publica poenitentia esset manifestatio confessionis. Nam, cum illa imponatur de consensu poenitentis necessario praestando si vult absolvi, manifestatio illa potius provenit ex libera actione poenitentis quam ex praeepto confessarii.

Hinc dicunt Palaus n, Salmant. ", Roncaglia " et Escobar80 ex D. Thoma ", confessarium non solum posse, sed etiam aliquando teneri hanc publicam poenitentiam imponere. Hoc tamen recte advertunt Roncaglia92, et Salmant.“cum Coninckd) et Aversa, locum habere in solo casu quo aliter non posset, nisi per illam publicam poenitentiam, scandalum reparari, puta publice restituendo honorem alicui publice dehonorato. — Caeterum, si publica poenitentia non sit ita necessaria, merito dicunt praefati auctores, non debere confessarium illam imponere reluctanti; cum aliter possit salus obtineri poenitentis et scandalum reparari, nempe per publicam frequentationem sacramentorum, visitationes ecclesiarum, auditionem Missarum, ingressum in aliquam Congregationem, ubi pietatis opera exercentur, et similia. — Hinc Fagnanus94 refert quod sacra Congregatio noluit declarare an in foro sacramentali pro publicis peccatis publicae poenitentiae essent imponendae.

513. - « 5°. Etsi possit, et aliquando ob « fragilitatem poenitentis etiam expediat, « injungi opus alias debitum seu praeeptum, v. gr. Missae auditionem die

reip. 2. — u Tr. 6, op. 10, n. 39. — ll De Sacr. Poenit., n. 609. — « Confer. 9, de Satiifect., n. 238. — M Lib. 17, n. 153 et 154. † *Coninck*, diip. 10, dub. 8, n. 74. · *Vasq.*, qu. 94, art. 2, dab. 2, n. 2. · *Henriq.*, lib. 5, «cap. 21, n. 6. — “ In 4, diet. 14, qa. 1, art. 5, bo lo L 1. — “ Sew. 24, de reform., cap. 8. — *Navar.*, Man., cap. 8, n. 10. — ll Tr. 23, punct. 21, § 3, n. 5. — “ Tr. 6, cap. 10, n. 39. — ll Tr. 19, qu. 4, de Satiifact., cap. 1, qu. 7. — - Lib. 17, n. 154. — " In 4, dbt. 14, qa. 1, art. 5, lolat. I. — - Loc. cit., cap. 1, ref. in praxi, n. 6. — “ Loc. dt., n. 39. - *Aversa*, qu. 13, eect. 3, v. *Quarto.* — * la cap. *Manifesta*, n. 19.

c) Reginaldus male hic allegatur a Palao; nam, *lib. 7, n. 32*, disputat dumtaxat de peccatis occultis.

d) Coninck, *disp. 10, dub. 8, n. 74*, negat posse poenitentiam publicam imponi pro peccatis occultis, et addit: · Pro peccatis tamen publicis, quando cum aliorum scandalo facta sunt, non modo licite, sed aliquando etiam

Alii nefint pouctepoffi pro poenitentii.

Merito affirmatur pone.

opJ ^

« festo, etc., ut docent Suarez, Vasquez, « Laymannl et alii (Unde, si scrupulo- « sus saepius redeat ad confessarium, « Intra breve tempus semper nova confi- « tendo, non semper necesse est impo- « nere poenitentiam novam, cum opus < ante debitum possit injungi. Bonacina, « Henriquez, card, de Lugo, Diana "; con- « tra Suarez ·), Reginaldum ·) et Bauny): « — si tamen confessarius non exprimat, « censetur imperasse opus liberum; ut « docent iidem et Diana ·. Vide Coninck4 « et Diana4 ».

Dubitatur igitur 1°. *An possit pro poenitentia imponi opus alias debitum ?*

Negant Paludanus, Scotos, Capreolus, etc., apud Renzi ·. Et consentit AntoineT, ubi dicit semper esse imponendum ali- quod opus supererogatorium; quia opus aliunde praeceptum praestandum est a poenitente, etiamsi non confiteatur.

Sed communiter et merito affirmant Lo- go·, Sanchez ·, Suarez ", Bonacina ", Ana- cletus", Holzm ann", Laymann", Elbel", Escobar", Sporer"; Diana " cum Vasquez, Turriano, Suarez, Filliuccio, eic.; Palaus " cum Navarro, Soto, Henriquez; Ronca- glia90 cum Coninck et Candido; et Sal- mant. 9l cum Aversa, Victoria, etc. — Ra-

Suar., disp. 38, sect. 6, n. 5. — *Vasq.*, qa. 94, an. 1, dab. 6, nam. 6. — 1 Lib. 5. tract. 6, cap. 15, nam. 10. — *Bonac.*, qu. 5, aect. 8. punct. 2. n. 3. — *Henriq.*, tib. 5, cap. 20, n. 6. — *Lsc'o*, disp. 25, n. 50. — 1 Part. 6, U. 7, resol. 6. — *Banny*, Theol. mor., part. 1, tr. 4, qn. 25, v. *Dico 2° da Satisface.* — · Part. 3, tr. 4, resol. 84. — 4 Diip. 10, dab. 8, n. 68. — 1 Part. 4, tr. 4, resol. 241. — *Palud.*, (n 4, diit. 15, qa. 1, art. 2 (num. 8). ° *Scot.*, in 4, diet. 15, qa. 1, v. *Respondeo.* · *Capreol.*, in 4, diilL 15, qa. ante., art. 8, ad 4. · · Cap. 2, sect. 8, qu. 5. — ' Cap. 1, art. 8, qu. 8. — · Diip. 25, n. 67. — · Decal., lib. 1, cap. 14, n. 5. — * Diip. 88, sect. 6, n. 5. — “ Qu. 5, iect. 8, punct. 2, n. 11. — « Tr. 14, diet. 10, n. 29. — “ De Poenit.. n. 607. ll Lib. 5. tr. 6, cap. 15, n. 10. — u Confer. 9, de SatiifacL, n. 246. — - Lib. 17, n. 179. — « Part. 8, cap. 4, n. 561. — ■ Part. 3, tr. 4, resol. 84. · *Vasq.*, qu. 94, art. 1. dub. 6, n. 8. · *Turr.*, de Poenit., disp. 37, dub. 2. · *Suar.*, disp. 38,

necessario (ut quando alias scandalum non cessaret\ poenitentiae publicae confitentibus injunguntur, ut ea ratione scandalum emendetur ».

513. - a) Suarez et Reginaldus a Diana citantur, ut qui *videantur* negare eamdem poenitentiam secundum imponi posse poeni- tenti qui intra breve tempus redit; et forte Suarez, *disp. 38, sect. 3, n. 4*; et Reginaldus, *lib. 7, n. 12*, id insinuant, cum inter casus

do, quia opus illud jam praeceptum, cum sit satisfactorium, bene potest per claves elevari ad meritum etiam satisfactionis sacramentalis. Unde, sicut qui die festo audit Missam, etiam ex voto debitam, du- plex habet meritum; ita qui implet opus alias praeceptum, injunctum simul in poe- nitentiam. — Hoc tamen non faciendum bene advertunt Suarez99, Laymann" et Sporer94, nisi spectata fragilitate poeni- tentis ·A

Communiter autem dicunt doctores quod, nisi expresse confessarius imponat opus alias praeceptum, intelligitur impo- situm opus supererogatorium. Vide Pa- laum ", qui citat Sanchez *O* et Bonadna «A Si vero confessarius imponat auditionem Missae per mensem, non est obligatio audire duas Missas in festo; ut satis com- muniter docent Coninck *, Laymann O, Sanchez ", Palaus ", Croix ", Elbel ", Spo- rer et Salmant. “ cum Bonacina, Mer- cero et Diana.

Dubitatur 2e. *An, si poenitens statim post absolutionem deferat aliud peccatum, sufficiat illi eamdem imponere poeniten- tiam?*

Affirmant Bonacina" et Croix": ex eadem ratione, ut supra. — Sed merito

sect. 6» n. 5. - *Fill.* tr. 8, cap. 2, n. 46. — ■ Tr. 23, punct. 21, 5 1, n. 10. · *Novar.*, Maa., cap. 26, n. 23. · *Soins*, in 4, diilL 19, qu. 2, art. 1, v. *Eadem rationis serie.* · *Henriq.*, lib. 5, cap. 19, a. 5. — - Tr. 19, qa. 4, de Satiifact., cap. 1, qu. 6, resp. 2. · *Coninck*, disp. 10, dub. 4, n. 31 'st dub. 8, n. 68. · *Candid.*, de Confess. sacrum, ditquis. 24, art. 31, dab. 9. — ■ Tr. 6, cap. 10, n. 28. · Actrie, qu. 13, sect. 3. v. *Secundo* et ieqq. · *Vidor.*, Sum*, de Satiifact., n. 205. — ■ Diip. 88, sect. 6, n. 5. — ■ Lib. 5, tr. 6, cap. 15, n. 10. — * Part 3, cap. 4, num. 566. — - Tr. 23, punct. 21, § 1, n. 10. — “ Decal., lib. 1, cap. 14, n. 6. — " Tr. 3, diip. 1, punct. 19, n. 4. —ll Lib. 6, part. 2, cam. 1281. — · Con- fer. 9, de Satiifact.. num. 235. — ■ Loc. dL, num. 564. — • Tr. 6, cap. 10, n. 30. — *Bonac.*, qu. 5, iect. 8, punct. 2, n. 12. · *Mercerll* qu. 83, art. 4, dub. 4, reip. 2, v. *Notan- dum 4.* · *Diana*, part. 3, tr. 6, resol. 86. — ■ Qu. 5, sect. 3, punct. 2, n. 3. — ■ Lib. 6, part. 2, n. 1289.

quibus possit omitti poenitentiae impositio hunc non recenseant.

b) Seu accuratius: Posse quidem semper fieri, et saepe expedire ob poenitentis fragili- tatem.

Sanchez, *Decal., lib. 1, cap. 14, n- 6*; Bonacina, *qu. 5, sect. 3, punct. 2, n. 12*, ad- dunt: Vel nisi aliter, sdlicet ex circumstan- tiis, constet de mente confessant

Coninck, *disp. 10, n. 69*; Laymann,

Limitatio.

Cemetur impositio la- pcrerogatio- riam, nil coaieua- rtui contra- riera expri- mit.

Deferen-
ti novum
peccatum
wtatim post
absolutio-
nem, impo-
nenda no-
va poeni-
tentia.

Communi-
ter debet e*.
se opus ex-
ternum et
afflictivum.

Quodcum-
que opus bo-
num valet
pro opere
afflictivo.

id reprobant Palaus¹ et Roncaglia cum Candido. Nam, licet opus alias praeceptum bene possit injungi in poenitentiam (ut supra dictum est), non tamen opus praeceptum eodem titulo satisfactionis sacramentalis.

514. - « 6°. Etsi etiam possit injungi « opus internum, uti (contra Maeratium «et alios) docent Coninck, Hurtadus et « Diana²; communiter tamen debet esse « externum et afflictivum, v. gr. oratio, « jejunium, eleemosyna. Nam avaris eleemosyna, luxuriosis afflictio corporis con- venit. — Utrum vero licite imponantur « preces recitandae pro defunctis, dubitari « potest. Vega³ et Joannes Sancius⁴ ne- « gant; affirmant probabilius Turrianus⁵, « card, de Lugo⁶. Vide Diana⁷ ».

Advertendum hic quod tam oratio quam eleemosyna et quodcumque aliud bonum opus injunctum in sacramento Poenitentiae valet pro opere poenali et afflictivo; prout communiter docent doctores. Quia respectu ad nos, per naturae lapsae statum, quaecumque virtuosa actio rationem habet poenae; ex eo quod, amissa originali justitia, omnes ad terrena et propria commoda proni sumus. Ita Valentia⁸, Castropalaus⁹, Laymann¹⁰, Pitigianus¹¹, et Salmant.¹¹ cum aliis, et Busenbaum (ut supra). — Idem scripsit novissime doctus auctor libri cui titulus: *Istruzione*

per li n&velli confessori³, ubi dixit: *Ma qm si avverta che not non chiamiamo nl stimiamo inutile la penitenza, qualunque ella sisia, che s'ingiunge nel sacramento; essendo certo che anche tin sentplice segno di croce, congiunto con esso sacramento, è efficace per soddisfare; tanto più che nello stato presente della natura caduta, ogni opera bttona... è in qualche modo afflittiva e penale a*. — Id bene confirmatur a S. Francisco Salesiou, ubi: *L'uno ha della pena a digiunare, Paltro a servire gl'infermi..., confessare, predicare, assistere agit sconsolati, fare oratione e simili eserciai. Questa pena* (id est orandi, etc.) *vale più che quelialtra* (id est jejunandi); *perciocch?, oltre che ugualmente doma il corpo, essa fa frutti molto più desiderabili*. Praesertim confirmatur a S. Thoma **, qui dicit: *Oratio habet rationem satisfactionis, quia quamvis habeat suavitatem spiritus, habet tamen afflictionem carnis; quia, ut dicit Gregorius^{TM}, dum crescit in nobis fortitudo amoris intimi, infirmatur procul dubio fortitudo carnis*.

Dubitatur hic Γ. *An possit imponi opus internum?*

Negant Sancius et Alensis ac Almainus, apud Suarez quia poenitentia, cum sit pars sacramenti, debet esse sensibilis. Sed merito cum communi sententia affirmant Suarez *, Lugo^{ao}, Pontius b), Lay-

pm m »
£tersus

¹ Tr. 23, punct. 21, § 2, n. 10. — *Candid.*, de Conicis, sacram., disquls. 24, art. 31, dub. 3. — *Murat.*, de Poenit., disp. 42, sect. 3. — *Coninck*, disp. 10, num. 67. — *Gasp. Hurlad.*, disp. 14, diff. 7. — *Part. 4*, tr. 4, resol. 241, v. *Nota 5*. — *1 Sum.* nueva, part. 2, cap. 64, cas. 4, — *1 Select*, disp. 16, n. 1. — *De Poenit.*, disp. 37, dub. 4. — *Disp. 25*, n. 62. — *Part. 3*, tr. 4, resol. SI. — *In 3 Part.*, disp. 7, qu. 14, punct. 3, v. *Porro hoc*. — *Tr. 23*, punct. 21, **P**, n. 1, — * *Lib. 5*, tr. 6, cap. 15, num. 9. —

* *In 4*, diet. 14, qu. 4, part. 1, arL 3, concl. 1 et 2, et resp. ad 3. — *Tr. 6*, cap. 10, n. 26. — *u Part. I*, cap. 16, n. 373. — *11 Introd.*, alia vita divota, part. 3, cap. 23. — * *Suppl.*, qu. 15, art. 3, ad 1. — “ *In Ezechiel.*, lib. 2, hotnil. 2, n. 13; ap. Migne, Patrol, lat., tom. 76, col. 955. *11 Select*, diip. 16, n. 1. — *Aims.*, part. 4, qu. 24, membr. 2, art. 1. — *Almain.*, in 4, dist. 15, qu. 1, de Satisfact., v. *De secundo principali*. — *M Diip.* 83, sect. 6, n. 2. — *w Loc. cit.* — *Disp. 25*, n. 67.

loc. cit., n. 10, casum hunc silentio praetereunt

·) Roncaglia, loc. cit., resp. 2, negat in universum posse eamdem poenitentiam, etsi nondum impleta sit, pro duabus confessionibus imponi. — Bonacina autem (In prima sententia); Palaus et Candidus (in secunda), loquuntur de scrupuloso qui intra eamdem horam redit, et nova semper peccata confitetur.

514.- °) Textus iste sic latine redditur ab ipso S. Alphonso in *Horn, apost.*, tr. 16, m. 53. « Hic advertendum nos haud dicere nec inutilem reputare poenitentiam illam, quaecumque illa sit, quae injungitur in sacramento,

cum certum sit quod etiam signum crucis cum sacramento conjunctum est efficax ad satisfaciendum, tanto magis quia in statu praesenti naturae lapsae omne opus bonum est quodammodo affligens et poenale ». — Textus vero S. Francisci Salesii, ibidem a S. Alphonso sic vertitur: « Alius patitur in jejunando, alius infirmis inserviando, audiendo confessiones, condonando, orando, et similibus actibus. Haec poena (orandi) praestat alteri poenae (jejunandi); etenim oratio, praeterquam quod domat corpus, aflert fructus desiderabiliores ».

b) Basilius Pontius, *de Matr.*, lib. 1, cap. 7, n. 4, in universum id insinuat, negando esse

mann Bonacina^{*}; Escobar[·], Sporer⁴; et Salmant.⁴ cum Coninck, Reginaldo, Hurtado, Aversa, etc. Ratio, quia tale opus jam per se est meritorium, et satis fit sensibile per impositionem sacerdotis ac acceptionem poenitentis, prout contritio fit sensibilis per confessionem. Et sic respondetur rationi oppositae.

Dubitatur 2°. *An possit imponi opus applicandum pro defunctis.*

lien» pn>-
#dura pU'
detaocii».10

Negat Sancius[·] et Vega[']; quia tunc opus non proderit poenitenti ad satisfaciendum pro seipso, ut tenetur. — Sed comrnun,us affirmant, et probabilius Paulus[·]; Lugo[·] cum Turriano; Anacle-tus°, Sporer°, Elbel°,* Holzmann°; Salmant.¹⁴ cum Aversa, Hurtado, Busenbaum, etc.; ex Catechismo Romano, ubi dicitur; *Igitur universae satisfactionis modum culpae ratio temperabit. Sed ex omni satisfactionum genere, maxime convenit poenitentibus praecipere ut certis aliquot et definitis diebus orationi vacent, ac pro omnibus, et praesertim pro iis qui ex hac vita in Domino decesserunt, preces Deo faciant.* Ratio, quia quaelibet elemosyna est vere meritoria; et licet satisfactio illius operis tunc applicetur defunctis, satisfactio tamen bonae voluntatis poenitentis qua opus applicat, ipsimet cedit.

« 7°. Potest etiam aliquando injungi ces-

« satio ab aliquo bono opere (v. gr. nimia c«»»tio »
« corporis afflictione), vel abstinencia ali- p««°îS'
« qua vice a communione: ad promoven- 52icuo“
« dum majus bonum poenitentis, si pru-
« dens confessarius ad eum finem expedire
« judicet. — Salazar, card, de Lugo, Dia-
« na, etc. cum Aversa contra Joannem
« Sancium c>».

Dubitatur: *an possit imponi cessatio ab aliquo bono opere*, nempe a communione, jejunio, etc.?

Negat Sancius° quia hoc non esset opus meritorium. — Sed communiter recte affirmant cum Busenbaum et aliis, Lugo°; Sporer° cum Suarez et Salmant.° cum Molina Rodriguez % Gabriele, etc. Ratio, quia hujusmodi cessatio bene potest aliquando esse actus virtutis, saltem ad servandam obedientiam confessarii.

Recte vero advertit Lugo regulariter non expedire hujusmodi poenitentiam imponere; imo nec posse imponi, quando omissio illius operis sit forte occasio aliis judicandi quod a confessario in poenitentiam fuerit injuncta (juxta dicta *n. 512*).

« 8°. Etsi possit immediate post absolu-
« tionem adhuc injungi »; [Ut communis-
sime dicunt Salmant⁰; Viva l cum Diana;
et Sporer^{**} cum communi] « debet tamen
« fieri ante, ut servetur ordo judicii. —
« Vide Diana ubi/>, *ex.cap.fin.de cens.*,
• in 6° et Ochagavia, docet, etsi consue-

RefuUri
ter non ex-
pedit.

Qaxndo
imponi de-
beat poem

• Lib. 5, tr. 6, cap. 15, n. 9. — • Qu. 5, sect. 3, punct. 2, n. 10. — • Lib. 17, num. 148. — • Part. 3, cap. 4, n. 543 — • Tr. 6, cap. 10, n. 27» - Cow/nrÀ, diip. 10. n. 67. - Rc^in., lib. 7, n. 22. • Gasp. Hurtad., dtip. 14, diff. 7. • Avtrsa, qu. 13, sect. 3, v. Ttrtio. — ■ Select, diip. 16, n. 1. — Stun, nueva. part. 2, cap. M, cas. 4. — • Tr. 23, punct. 21, § 3, n. 3. — • Diip. 25, num. 62. - Tmff., de PoeniL, disp. 37, dub. 4. — » Tr. 14. ditl. 10, n. 30. — “ Part. 3, cap. 4, n. 570. — “ Confer. 9, de Satiifact., n. 246. — “ De Sacram. Poenit., n. 608. — M Tr. 6, cap. 10, n. 37. - Aversa, qu. 13, sect 4, v. Drim/r, - Gasp. Hurtad., disp. 14, diff. 6,1, f. — CaUch.

Rom., part. 2, cap. 5, l. f., n. 79. — Ftr/tinand. Qmrin. dt Salaaar, Pratica de la frequenda de la BX<r. coatmioo, cap. 14, § 1. • Lm^o, diip. 25, num. 66. - Diana, part. 3, tr. 4, resol. 115. • - Qa. 13, tree. 3, v. Std quU inUrdam, et ieqq. — “ Select, diip. 33, a a. IS. — ll Diip. 25, n. 66. — • Part. 3, cap. 4, n. 575. — " Tr. 6, cap. 10, n. 36. • Gabr. a S, VincnL, de Poeait,, disp. 12, qu. 3, diff 4. — loc. dt. — • Loc. dt., n. 4L — c De Poenit., qu. 6, art. 1, num. 5. • Diana, part. 3, tr. 4, resol. 136, L et part. 5, tr. 13» resol. 36. — ■ Part. 3, cap. 4, n. 576. — ■ Loc. dt. • OcMaiav., de Poenit., tr. olL, qu. 10, n. 7.

universim negat esse inconveniens. « si partialis materia non sit per se sensibilis».

¶) Dum Lugo et Diana de sola communione loquuntur, Sancius de omissione cujuscumque boni operis tractat; et negat hujusmodi omissionem posse imponi pro poenitentia sacramentali; sed *num.* 25, addit quod si magis quandoque expediret poenitenti ab iis bonis operibus abstinere quam iisdem vacare, probabiliter posset sustineri opinio ista, nimirum: actum illum obedientiae circa abstinentiam ab iis posse poenitenti pro poenitentia imponi.

d) Suarez *disp.* 38, *sect.* 6, *n.* 2, de alio argumento disputat; non igitur recte allegatur a Sporer.

f) Antonius Molina et Rodriguez non videntur satis diligenter citari a Salmant. Licet enim Molina, *de Instr. sacerdot., tr.* 7, *cap.* 5, § 4; et Rodriguez, *Sum., part.* 1, *cap.* 65, *n.* 6, dicant communionem a confessario posse negari poenitentibus, non tamen id asserunt in ordine ad sacramentalem satisfactionem.

f) *Cap. fin. de censtb. in 6°* a Diana al-

Poenitentia communiter acceptanda et rapienda sub gravi.

« tudo habent ut ita fiat, illam tamen non « induxisse obligationem ».

515. - « Resp. II0. Poenitens communiter tenetur sub gravi obligatione poenitentiam, si rationabilis sit, acceptare « et implere; ut habet communis, contra « Cajetanum, Silvestrum, Navarrum. Quorum sententia ad hoc saltem serviet, ut « neminem non absolutum dimittas, si vel « levissimam subire velit; ut notat Sotus » et Reginaldus *. Vide Diana 1 ». [Sed huic non acquiesco, juxta id quod dixi n. 510, in fine].

Exceptio. DC.

« Dixi 1°. *Communiter*. — Quia probabile est quod docent Laymann ', Suarez « et Diana4 (contra Coninck, Henriquez « et alios), poenitentiam sub veniali tantum obligare sequentibus casibus:

« Γ. Si imposita sit pro solis venialibus. — Ita citati, contra Henriquez et « Fagundez.

« 2°. Si pro mortalibus alias confessis.

* 3°. Omissionem partis non gravis in « confessione mortalium; vel etiam omissionem totius, si levis sit, v. gr. unum

« *Miserere*. Coninck, Reginaldus, Fagundez cum Diana 6 ». [Leve esse omittere unum *Miserere*, dicunt etiam Palaus* et Lugo†. Rosarium vero B. Virginis, etsi quinque decadam, minime dici potest materia levis].

« 4°. Si confessarius noluit obligare sub « mortali. Quia, cum possit imponere poenitentiam libere et sine omni obligatione, « ut probat Suarez ', Henriquez, Filliucius, Fagundez, Tanner b), Coninck « (contra Turrianum et Vasquez), potest « etiam sub levi tantum imponere». — (Et sic insinuat agendum Pater Segneri ' ac Croix Δ), si poenitens non acceptaret poenitentiam impositam */). — « Vide « Diana 0.

« 5°. Eum qui lucratur indulgentiam « plenariam liberari ab onere poenitentiae (nisi sit medicinalis) docet Dianall « ex Tanner, Granado, Lugo, etc.; contra « Valentia, Marchant et Aversa ». — [Vide de hoc, n. 519].

• Dixi II0. *Si rationabilis sit*. — Quin, « si iusto sit gravior ac difficilior, nec con-

Cajetan.. Sum., v. Satisfactio sacramentatis. — Silvest., v. Confessio I, n. 29 et 30. — Navar., Man., cap. 26, num. 20. — 1 Lib. 7, num. 15. — ' Pan. 2, tr. 15, reol. 52; tt part. 3, tract. 4, resol. 51. — 1 Lib. 5, tr. 6, cap. 15, num. 7. — Suar., diip. 38, aect. 7, num. 5. — 1 Part. 3, tr. 4, resol. 136. — Coninck, diip. 10, n. 81. — Henrtq., lib. 5, cap. 20, num. 3. — Henriq., loc. cit. — Fagund., de 2° praec. Eccl., lib. 9, cap. 3, num. 13. — Coninck, disp. 10, num. 80. — Regin., lib. 7, n. 77, v. Quartum. — Fagund., loc. cit., n. 14. — Loc. cit., resol. 102; cfr. etiam resol. 136. — 1 Tr. 23, punct. 21, J 4, η. II. — 1 Diip. 25, num. 74. — 1 Disp. 38, sect. 7, num. 5. — Henriq., lib. 5,

c<p. 21, n. 5. — Fi!/, tr. 8, cnp. 2, n. 37. — Fagund., de 2° praec. Eccles., lib. 9, cap. 3, nam. 11. — Turr., de Poenit., diip. 35, dub. 2. — Vasq., qu. 94, art. 2, dub. 1, n. 10. — 11 Confessore iitruito, cap. 3, i. f. — 1 Pari. 3, tr. 4, resol. 82; et part. 4, tr. 4, resol. 241, v. Not. 3, — 1 Part. 5, tr. 12, resol. 3; et paru 9, tr. 6, resol. 36, v. Sic etiam. — Tann., tom. 4, diip. 6, qu. 8, dub. 4, n. 76. — Gran., in 3 Part., controuv. 12, de Indulg., tr. 2, diip. 4, n. 5 et 13. — Lugo, diip. 27, num. 22. — Valent., in 3 Part., diip. 7, qu. 20, punct. 3, v. Sunt autem. — Petr. March., Tribun., tr. 4, tit. 7, qu. 5, v. f. — Aversa, qu. 13, >ect. 9, v. Dicendum tamen.

legatur, non pro eis quae de consuetudine dicuntur, sed solum pro asserto principali, nempe satisfactionem imponi posse post absolutionem; in dicto autem capite haec tantum statuuntur: « Potest... archiepiscopus, dum visitat, confessiones subditorum sufraganeorum audire, ac absolvere poenitentes, et ipsis poenitentias injungere salutes».

515. - a) Sotus id non habet; sed Diana, ex quo Busenbaum videtur allegationem sumpsisse, Sotum citat ut qui dicat esse probabilem opinionem, quae negat poenitentem teneri ad acceptandam poenitentiam; et revera Sotus, in 4, dist. 20, qu. 2, art. 2, ante concl. 2, scribit eam « non prorsus omni... probabilitate destitutam. Ex qua quidem Soti sententia, tamquam corollarium colligitur apud Diana, part. 3, loc. cit., hoc aliud assertum, videlicet absolvendum esse poenitentem, etsi nolit poenitentiam acceptare.

b) Tanner, disp. 6, qu. 8, num. 7, dicit interdum posse sub consilio tantum imponi poenitentiam, saltem ex parte; totam vero probabilius non posse; et n. 14, i. f., addit: « Certum videtur ex arbitrato confessarii, supposita gravitate materiae, non pendere ut haec ommissio sit venialis».

c) Coninck non recte allegatur a Busenbaum; nam, disp. 10, num. 64, omnino tenet oppositum, negans poenitentiam posse imponi per modum consilii; et n. 65, negat confessarium posse gravem poenitentiam injungere solum sub veniali ».

Croix, lib. 6, part. 2, n. 1249, id asserit in universum, et sine ulla mentione de poenitentis dispositione.

Scilicet: Posse tunc sub levi imponere poenitentiam. Nam quod confessarius possit imponere poenitentiam sine ulla obligatione, id S. Doctor roprobat infra, n. 518, i. f.

Poenitentia (ravior) oīto, non neceīario acceptanda.

« fessarius eam moderari velit, non peccabit graviter poenitens, si sine absolutione discedens, alterius sacerdotis iudicio peccata submittat; ut docet Suarez, Coninck, Laymann. — Imo ad eam non obligabitur, si omnino injustam esse constet, aut si poenitens eam non possit implere vel illius sit oblitus Nec tunc ad aliud quidquam tenetur; etsi expectat ut is qui sive culpabiliter sive sine culpa oblitus est, in sequenti confessione similem sibi injungi petat. Ita Coninck *f*), Laymann, Diana/>>: contra Richardum et Silvestrum, qui putant talem confessionem esse repetendam: quod, praeter citatos, negat etiam card. de Lugo ex Vasquez, docens talem satisfacere, si confiteatur illud peccatum oblivionis culpabilis ».

516. - Hic plura Dubia occurrunt discutienda.

Dubitatur Ie. *An poenitens teneatur acceptare justam poenitentiam quam imponit confessarius?*

Tres sunt sententiae:

Prima negat: quam tenet Cajetanus¹, et probabilem putant Sporer* et Tamburinius⁴; quia non tenetur acceptare qui vult eam solvere in purgatorio.

Secunda sententia, quam tenent Navarrus[·]; item Scotus, Medina, Gabriel, apud Lugo[·]; et Sotus a>, Zerola, Villalobos a>, etc., apud Renzi dicit posse non

Suar., diip. 38. sect. 7. n. 4. — *Coninck*, diip 10, n. 80. — *Laym.*, lib. 5, tr. 6, cap. 15, n. 6. i. f. — *Laym.*, loc. dt., n. 17. — *Richard. a Mediav.*, In 4, dist. 17, art. 2, qu. 8, ad 4. — *Silvest.*, v. *Confessio I*, n. 6, v. *Secundo*; et n. 29. — > *Diip.* 25, n. 87. — *Vaiq.*, qu. 94. art. 2, dub. 4. — ■ *Sum.*, v. *Satisfactio sacramentalis*. — 1 Part. 3, cap. 4, n. 543, v. *Contraria tamen*. — · *Method confess.*, lib. 4, cap. 2, n. 7. — · *Man.*, cap. 26, n. 20 et 21, cum cap. 21, n. 43; et *Comment*, in cap. *Consideret*, de poenit., dist. 5, § *Ponat*, n. 11. — *Seol.*, in 4, dist. 19, qu. 1, v. *Sed numquid*. n. 27. — *Joan. Medina*, tr. 2, de Confess., qu. 41. — *Gabr. Biel*, in 4, diit. 16, qu. 2, art. 3, dub. 5. — · *Disp.* 25, n. 68. — *Zerola*, Pract. poenit., cap. 25, qu. 9, v. *Dico* 5. —

J) Coninck, *disp.* 10, n. 86, ita sane docet de oblivione inculpabili; sed si poenitens sua culpa oblitus sit poenitentiam, addit eum teneri ad confitendum hoc peccatum, aut etiam si forte oblivio acciderit statim post poenitentiam datam, et crederet sacerdotem adhuc memorem, teneretur, si posset, ab eo petere quid injunxisset, praesertim si poenitentia foret gravis. — Et idipsum tenet Diana, *part.* 4, *tr.* 4, *resol.* 241.

acceptare; sed si acceptet, teneri ad eam exsequendam.

Tertia sententia, communis et vera, quam tenent Suarez[·] (qui oppositas vocat temerarias), Lugo[’] (ubi nostram sententiam vocat certam, cum Vasquez et Victoria, qui post Tridentinum dicunt esse de fide), Elbel[“]; et Salmant.^{||} cum S. Thoma, Paludano et Petro Soto, dicit peccare qui poenitentiam non acceptat vel non vult implere, et absolutionem vult recipere. — Ratio, quia (ut docet Benedictus XIV ») sicut confessarius justam tenetur injungere poenitentiam, ita poenitens tenetur illam acceptare.

Probabile tamen est quod si poenitenti videatur poenitentia illa justo gravior, aut nimis onerosa respectu ad suam imbecillitatem: tunc, si confessarius nollet eam moderari, posset saltem sine culpa gravi discedere absque absolutione, et alium adire confessarium; ut dicunt cum Busenbaum et Coninck (supra, n. 515, v. *Dixi* 2), Suarez^{*}, Laymann^w, Elbel[—] Holzmann^M et Sporer^w. — Hoc tamen intelligendum, si poenitentia illa vere sit irrationabilis vel impar debilibus viribus poenitents. Nam si contra poenitentiam facile posset ab eo impleri, et nollet ex mera desidia illam acceptare, ac cum levi absolvi vellet; non videtur posse excusari a peccato gravi. Quia (ut bene ait Lugo[·]) sicut peccaret sacerdos imponendo levem poeni-

Poenitensi tenetur acceptare jo> «tacn poeni*

Poenitenti Ua vere ir- π η Ιο ο λ ΜΗι potesc oon acceptari.

’ Cap. 2, sect. 3, qu. 12, v. L — · *Disp.* 38, sect. 7, n. 2. — • *Loc. cit.*, num. 68. — · *Vasq.*, qu. 94, art. 2, dub. 1, n. 6 et seqq. — · *Victor.*, *Sum.*, de Satisfiut., n. 209. — · *Trident.*, sees. 14. de Poenit, cap. 8 et caa. 15. — ■ Confer. 9, de Sathfact., n. 227 — » Tr. 6, cap. 10, n. 52. — · *S..Tkom.*, in 4, dist. 18, qu. 1. art. 3, solut 3. — · *Palud.*, in dist. 20, qu. 2, art. 3 (n. 5). — · *Petr. Sot.*, de Satisfact., lect 2, propos. 2 et 3. — || *Bulla Inter praeteritas*, § tt, dI die 3 Decembr. 1749. — *Coninck*, disp. 10, u. 8II. — — *Diip.* 38, sect. 7, num. 4. — M *Lib.* 5, tr. 6, cap. 15, num. 6, l. f. — “ Confer. 9, de Satis&ct, n. 228. — * De Sacr. PoeniL, n. 601, v. *Dixi*. — < *Pan.* 3, cap. 4, n. M0. — “ *Disp.* 25, num. 69.

516. - ·) Solus et Villalobos a Renzi ex Diana citantur, ut existimantes probabilem priorem sententiam; et ita revera tenet Villalobos, *part.* 1, *tr.* 9, *dipl.* 78, n. 4. — Sotus vero, in 4, dist. 20, qu. 2, art. 2, concl. 1, i. f., post seni. Cajet., quamvis eam sententiam neget esse omni prorsus probabilitate destitutam, ipse tamen docet poenitentem teneri acceptare subindeque adimplere poenitentiam.

528		LIB. VI. - TRACT. IV. DE SACRAMENTO POENITENTIAE.	
tentiam sine justa causa pro gravibus cul- pis; ita peccaret poenitens, volens sine causa recipere absolutionem cum poeni- tentia justo leviori.		Mazzotta ”; Tamburinius “ cum Henri- quez^; et Croix·l cum Soto5, Paluda- no Filliuccio c>, Ledesma et Aversa. — Ratio, quia hoc casu materia satisfa- ctionis impositae non est necessaria in quantum est gravis; unde, sicut confes- sarius non tenebatur, imo nec poterat illam imponere sub gravi, ita nec poenitens sub gravi adimplere. — Nec valet dicere quod poenitentia non est commensuranda cum peccato, sed cum poena temporali ob pec- catum debita. Nam respondetur 1° quod si hoc esset, utique deberet pro quolibet veniali gravis imponi poenitentia; cum uniquique veniali gravis, imo gravissima, debeatur poena. Respondetur 2° quod ex Tridentino poenitentia injungenda est <i>pro qualitate criminum</i> , non autem poenae.	
Commune est quod si injungatur poe- nitentia levis; non est obligatio illam implendi sub gravi, etiamsi tota omit- tatur. Palaus Lugo *, Renzi8, Suarez 4; Croix5 cum Aversa et aliis passim. Ra- tio, quia materia levis non est capax gravis obligationis. — Nec obstat quod sacramentum maneat incompletum; nam illud jam est completum essentialiter: completio autem integralis per materiam levem non obligat nisi leviter secundum materiam.		Sentio tamen dicendum cum Roncaglia (cui consentit etiam Laymann “), quod si per accidens peccata illa venialia valde disponerent poenitentem ad mortale, tunc posset confessarius gravem ei imponere poenitentiam, ut ipsum removeat a peri- culo peccandi mortaliter; et tunc tenebi- tur poenitens, si velit absolvi, illam acce- ptare et adimplere^, Praeterea censeo quod si poenitens pro mortalibus confessis condignam non egerit poenitentiam: tunc si iterum eadem peccata clavibus subji- ciat, bene poterit confessarius gravem inungere poenitentiam; et poenitens, si acceptet, tenetur eam implere.	
Dubium vertit, <i>quando materia poeni- tentiae est gravis</i> .		An autem <i>circumstantias poenitentiae impositae teneatur poenitens implere sub mortali</i> , nempe ad recitandam coronam	
Tr. 23, punct. 21, § 4, n. 11. — · Diip. 25, n. 74. — • Cap. 2, ict. 3, qu. 14. — ‘ Diip. 38, ict. 7, num. 5. — 1 Lib. 6, part. 2, n. 1278. · Aversa, qu. 13, xect. 6, v. <i>Tertio</i> , — · Ditp. 25, nuro. 74. — 1 Loc. dt. — · Qu. 5, sect. 3, punct. 4, o. 4. — · Tr. 19, qu. 4, cap. 2, qu. 2, resp. 2. — “ Lib. 1, dits. 5, cap. 10, n. 11 et 12. — » Tr. 6, cap. 10, n. 62. — “ Lib. 17, nom. 206 et 206. · <i>Henriq.</i> , lib. 5, cap. 20, num. 3. · <i>Coninck</i> , disp. 10, num. 81. - <i>Fa^und.</i> , de 2· praec. Eccl., lib. 9, cap. 3, num. 13. · <i>Nunn</i> , in		Suppl., qu. 13, art. 2, diffC 2, concl. 4. — u Man., cap. 21, n. 43, i. f. — m Disp. 38, sect. 7, n. 5. — u Lib. 5, tr. 6, cap. 15, n. 7. — “ Part. 3, tr. 4, resol. 136. — ” Part. 3, cap. 4, n. 549, ad 4. — “ Disp. 25, n. 76. i. f. — « Tr. 6, disp. 1, qu. 5, cap. 2, r. <i>Dico</i> 2. — - Method. Confess., lib. 4, cap. 2, n. 4. — “ Loc. dt., n. 1279. · <i>Aversa</i> , qu. 18, sect. 6, r. <i>Non oportet</i> , — <i>Trident.</i> , sess. 14, de Poenit., cap. 8. — <i>Ronca^t.</i> , tr. 19, qu. 4, cap. 2, qu. 2, resp. 2. — • Lib. 5, tr. 6, cap. 15, n. 7.	
517. - a) Henriquez, <i>lib. 5, cap. 20, ft. 3</i> , quidquid dicat Tamburinius, non vocat pro- babilem hanc sententiam.		parva potest esse poenitentia, ut parvi referret vel non acceptare vel acceptam non adim- plere, ct sic esset peccatum veniale >.	
) Paludanus, <i>in 4, dist. 20, qu. 2, art. 3</i> , (<i>n. 5</i>); Martin. Ledesma, <i>2a 4, qu. 11, art. 3</i> , <i>dub. 5</i> , (locis citatis ab Aversa, a quo Croix allegationem mutuatus est), id non habent. — Sotus vero, <i>in 4, dist. 20, qu. 2, art. 2</i> , <i>concl. 2, explicat.</i> , nil aliud habet nisi: « Tam		Filliuccius, <i>tr. 8, cap. 2, n. 54</i> , non so- lum probabilem existimat, sed simpliciter tenet hanc sententiam.	
d) Et quidem sub gravi tunc tenetur ac- ceptare et adimplere, ut notat S. Doctor in <i>nom. apost.</i> , <i>tr. 16, n. 56</i> .		d) Et quidem sub gravi tunc tenetur ac- ceptare et adimplere, ut notat S. Doctor in <i>nom. apost.</i> , <i>tr. 16, n. 56</i> .	
Circum- stantiae sa- lutarioris obligat*nt sub kvl. Quandoque etiātn sub gravi.		Hexis genibus, brachiis extensis, et si- milial?	
Resp. Nulli dubium quod omissio cir- cumstantiae erit saltem venialis. Quando vero erit vel ne mortalis, pendet ex mo- lestia levi aut gravi quam affert circum- stantia, vel per se, vel respective ad poe- nitentem, prout significaverit confessarius poenitentiam imponens. — Ita communi- ter Sanchez *, Lugo ‘, Viva ·, Renzi *, Tamburinius4; et Croix 5 cum Dicastillo, Aversa, etc.		518. - Dubitatur 3°. <i>An confessarius pro culpis gravibus possit imponere poe- nitentiam gravem, sed sub obligatione levi?</i>	
Prima sententia negat: quam tenent Renzi5; et Bonacina· cum Coninck et Nuflez. — Ratio, quia, licet possit legisla- tor in materia gravi obligare tantum sub levi; tamen in hoc sacramento confessa- rius non reputatur ut legislator, sed ut simplex minister, cum ibi agat nomine Dei. Unde non potest materiam per se gravem sub levi imponere.		Secunda sententia communior affirmat; quam tenent Busenbaum (ut supra, <i>n. 515</i> , v. <i>Dixi</i> 1°.) cum Henriquez a> et Fagun- dez a); Suarez 5, Filliuccius ·, Pater Se- gneri10, Tamburinius 11; Dicastillus5> apud Croix b); et probabilem vocat Viva 15 cum Medina et Diana — Ratio, quia revera (ut ipsi adversarii concedunt, ut- que dictum est <i>Lib. I, num. 143.</i>) quili- bet legislator potest gravem materiam praecipere sub levi. — Nec obstat ra- tio opposita. Nam confessarius in hoc sacramento non tantum fungitur vicibus	
1 Disp. 25. n. 93. — 1 De Poenit., qu. 6. art. 2, n. 4. — • Cap. 2, sect. 3, qu. 16. — « Method. Confess., lib. 4, cap. 2, num. 14. — · Lib. 6, part. 2, n. 1280. · <i>Dicacst.</i> , disp. 14, <i>dub. 5</i> , n. «0 et 81. · <i>Aversa</i> , qu. 13, sect. 3, v <i>Et quando confessarius</i> , v. f. — · CAP. 2, sect. 3, qu. 14. — 1 Qu. 5, sect. 3, punct. 4, n. 4, v. f. · <i>Coninck</i> , disp. 10, num. 66,		i. t. · <i>NuRtd</i> , in Suppi , qu. IX Art. 2, diff. 2. cond. 4. — • Disp. 38. veet 7, num. 5. — · Tr. 8, cap. 2. num. 54. — M 11 Confess. Utruilo. cap 3, 1. f. — M Method. Confm , lib. 4, cap. 5, num. 6. — u De Poenit., qu. 6, art. 1. n. 2. · <i>Joan. Medina</i> , tr. 2, de Confess., qu. 41, v. L, v. <i>Aliud dubium</i> .	
*) Sanchez, <i>Decal., lib. 4, cap. 12, n. 8</i> , id in simili, nempe in materia voti, asserit; quod a cardinali de Lugo et Dicastillo appli- catur poenitentiae sacramentali.		*) Dicastillus, <i>disp. 14, dub 3, n. 41 et 42</i> , probabile esse ait, posse poenitentiam imponi partira sub praecepto, partira sub consilio. Et ita etiaara a Croix, <i>lib. 6, part. 2, num. 1249</i> , allegatur.	
Diana, <i>part. 3, tr. 4, resol. 82</i> , id po- lion ratione videtur insinuare, cum ibi loqua- tur de poenitentia, quae possit imponi libere, eam scilicet relinquendo arbitrio poenitentis.			
S. /N1 t m o x m. O/X-iii <i>moratia</i> . — Tora. 111.		34	

Poenitentia nequit injungi tunc obligatione

Medina apud Suarez *V*, et alii apud Busenbaum (ut supra, *ll. 515, ad 4°*), nempe quod confessarius possit aliquando injungere poenitentiam sine ulla obligatione. — Hoc, dico, est omnino improbabile. Nam legislator potest ferre et non ferre legem; sed si ferat, non potest quidem eam ferre sine obligatione, cum lex debeat necessario, saltem sub levi, obligare: lex enim quae non obligat non est lex, sed consilium.

519. - Dubitatur 4°. *Ah tempore jubilaei vel indulgentiae plenariae possit confessarius absolutionem impertiri nulla injuncta poenitentia?*

veV'indilrentis» pteat, juxta alim,omitti injunctio p.oeniten-

Prima sententia affirmat; et hanc tenent Lugo a¹, Suarez %- Palaus l cum Tolet^o et Sà: Viva*. (Limitant tamen Salmant. et viva: nisi poenitens indigeat al¹gUa poenitentia medicinali). Et idem docuit D. Thomas¹, ubi, ad objectionem quod non possit sacerdos remittere poenitentiam, cum haec sit pars sacramenti, respondet: *Pro eo faciens indulgentias, solvit poenam quam debuit de bonis Ecclesiae communibus*. Subdit vero: *Tamen consulendum est eis qui indulgentias consequuntur, ne propter hoc ab operibus poenitentiae injunctis abstineant*. — Ratio hujus sententiae est, quia poenitentia principaliter imponitur pro satisfacienda poena temporali, quae jam tota remittitur per indulgentiam.

¹ Tr. 23, punct. 21, § 2, n. 9. [†] Sd, v. *Satiifadio*, n. 2. — ¹ De Poenit., qu. 6, art. 1, n. 1, v. *Quinto*. — Prvo, loc dt. — ¹ Suppl., qu. 25, art. 1, ad 3 et 4. — ¹ Lib. L diu. 6, cap. 9, n. 6. — ¹ Bulla *Inter praetentos*, § 66. — ¹ Man.,

d) Medina a Suarez, *disp. 38, sect. 7, n. 5*, non citatur pro hoc asserto, quod ceteroquin non habet, *tr. 2, de Confess., qu. 41, v. f*, v. *Aliud dubium*.

519. - a) Lugo, *disp. 27, n. 22*; Suarez, *disp. 38, sect. 10, n. 10*; Toletus, *lib. 6, cap. 23, v. f*, dicunt poenitentem eo tempore eximi ab impleione poenitentiae sibi a confessario impositae; et Suarez dicit etiam superiorem per concessionem indulgentiae posse poenitentiam injunctam relaxare.

b) Seu potius Salmant., *tr. 6, cap. 10, n. 45*, negant confessarium teneri imponere poenitentiam ex hoc solum capite satisfactionis: «Tenebitur tamen (addunt) injungere ut sit praeservativa in futurum: illam nimirum, quam pro qualitate infirmitatis, et attentis

Sed his non obstantibus, tenendum est oppositum cum Concina⁴, Roncaglia¹.;et Croix c) cum Filliuccio Rodriguez⁰, Dicastillo d). Et hodie non est amplius de hoc dubitandum: dum noster Summus Pontilex Benedictus XIV⁶ sententiam contrariam tamquam laxiorem reprobat, dicens non posse putari verum poenitentem qui indulgentias consequi cupit, si hujus praetextu se vult eximere a poenitentia sacramentali adimplenda. — Ratio 1^a, quia, ut poenitens posset per indulgentias liberari a poenitentia certe debita, certus esse deberet illam lucrari: sed patet hoc valde incertum esse; unde non potest debito certo satisfacere per incertam solutionem. Ratio 2^a. quia, licet certo quis indulgentias lucraretur, debet tamen semper aliquam poenitentiam (quae est integralis pars sacramenti) implere, ne sacramentum mutilum maneat.

Orixi¹ aliquam poenitentiam. Nam communiter et probabilissime, praeter auctores citatos pro prima sententia, dicunt Navarrus e, Toletus ¹, Sporer⁸, Elbel ¹, Holzm¹ann l⁰; et Laymann l¹ cum Soto¹>et Henriquez, causa indulgentiarum bene posse a confessario poenitentiam diminui: modo aliqua imponatur. Quia per eam jam integratur sacramentum; et contra, per indulgentias probabiliter satisfit poenae temporalis de bonis communibus Ecclesiae, ut docet D. Thomas Ji.

cap. 26, § 22. — ¹ Lib. 3, cap. II, n. 6. — ¹ Part. 3, cap. 4, n. 645. — ¹ Confer. 9, de Satisfact., n. 248, sub 3. — M De Sacr. Poenit., n. 612. — l¹ Lib. 5, tr. 6, cap. 15, n. 12. ¹ *Henriq.*, lib. 7, cap. 17, n. 2. — ¹ Suppl., qu. 25, art. 1, ad 3.

omnibus circumstantiis, spiritus et prudentia in medelam suggesserit».

c) Roncaglia, *loc. cit., cap. 2, qu. 8*; Croix, *lib. 6, part. 2, n. 1273*, dicunt poenitentem in praxi teneri eo etiam tempore ad implendam poenitentiam sibi a confessario impositam.

d) Auctores isti non citantur diserte a Croix; pro hoc asserto et sane Filliuccius, *tr. 8, cap. 7, n. 174 et 175*, dicit poenitentem eo tempore eximi ab obligatione implendi poenitentiam, in quantum haec satisfactoria est; Rodriguez autem, *Sum., part. 1, cap. 56, § 4*, de hoc argumento non disputat; Dicastillus denique, *disp. 14, dub. 2, n. 19*, priorem sententiam cum adjecta limitatione amplectitur.

f) Laymann non citat Sotum, sed Suare-

*«.

>g>.

oblitu-
tia&njuxiâ
tur iterare
'>ra*««'j0

inn* cera-
q u n c ni i
mune-
pAbtinobit-

Sds

520. - Dubitatur 5°. *An si poenitens oblitus sit poenitentiae injunctae teneatur repetere confessionem, ut aliam poenitentiam accipiat?*

Prima sententia, quam tenent S. Antoninus¹; et Bonacina* cum Silvestro et aliis, dicit hunc teneri saltem praecipua repetere peccata % ut condigna poenitentia sibi imponatur. Quia poenitens curare debet, quantum commodè potest, ut sacramentum fiat integrum; qui enim tenetur ad finem tenetur etiam ad media. *Secunda* vero sententia communis, quam tenent Lugo¹, Palaus⁴, Sporer¹ cum communi, Croix¹, Roncaglia¹, Holzm¹ann ¹, Viva ¹, Diana l⁰; Elbel¹ cum Navarro, Soto, Aversa; et Salmant.¹ cum Suarez, Vasquez, Laymann, Coninck, Victoria, Candido, Vivaldo, etc., negat obligationem hanc (etiamsi poenitens culpabiliter oblitus fuerit poenitentiam; ut specialiter notanti Salmant, Sporer, Holzm¹ann, Elbel, Lugo cum Vasquez; et Croix cum Navarro, Soto et aliis).

Ratio: quia, ex una parte, non tenetur amplius ad poenitentiam, cum illius impletio facta sit ei impossibilis; ex altera, non videtur extare hanc obligationem repetendi confessionem ut integretur sacramentum, cum nemo videatur teneri repe-

¹ Part. 3, Cit 14, cap. 19, §19. — ¹ Qu.5, iect.3, ponet.3, n. 9 et 10. ¹ *Sitvest.*, r. *Confessio I*, qu. 3, num. 6, v. *Seuundo*. — ¹ Diip. 25. n. 87. — ¹ Tr. 23, punct. 21, § ult., n. 19. — ¹ Part. 3, cap. 4, num. 552. — ¹ Lib. 6, part. 2, n. 1275. —l Tr. 19, qu. 4, cap. 2, qu. 7. — ¹ De Sacr. Poenit., n. 617. — ¹ De Poenit., qu. 6, art. 2, n. 6. — ¹ Part. 4, tract. 4, retol. 241, v. *Notandum*. — l¹ Confer. 9, de Satiifact., num. 244. ¹ *Novar.*, Man., cap. 9, num. 17. ¹ *Sotus*, in 4, disc. 20, qu. 2, art. 2, ad 3. ¹ *Aversa*, qu. 13, iect. 6, v. *Quinto*. — M Tract. 6, cap. 10, n. 83. ¹ *Suar.*, diip. 32, ¹ect. 7, n. 5. ¹ *Vasq.*, qu. 94, art. 2, dub. 4. ¹ *Laym.*, lib. 5, tr. 6, cap. 15, n. 17. ¹ *Coninck*, diip. 10, n. 86. ¹ *Victor.*, Sum., de Confess., n. 167. ¹ *Candid.*, disquis. 24, art. 32, dub. 4. ¹ *VivaId.*, Candelabr. aur., de Confess., quando iteranda, num. 17 (>eu in edit. 1590, de Confess., n. 76). — *Salmant.*, tract. 6, cap. 10, num. 83. — *Spor.*, part. 3,

zium, cujus tamen doctrina latius patet, uti notatum est nota a.

520. - S. Antoninus et Silvester absolute loquuntur, et non solum de praecipuis peccatis. — Bonacina vero sententiam hanc tenet pro casu quo confessarius ipse poenitentiae non meminit.

Vel perspicue indicant, ut Vasquez et Navarrus.

c) Sed in *Istrusione e Pratica* (edit. 6*)

tere sua peccata, semper ac ipsa directe fuerint remissa: hoc enim gravissimum esset onus.

Utraque sententia est probabilis e¹. Merito autem advertunt Coninck u, Palaus M, Dianal¹, Elbell¹, Sporerl¹; et Salmant.l¹ cumCajetanoO.Soto'O.Navarro't'et Medinar¹>.quod talis poenitens teneretur utique, d¹.. td«m cum commodè posset, adire confessarium suum,si putaretillum adhuc memorem esse poenitentiae quam injunxit; tunc enim ejus impletio est ei adhuc moraliter possibilis.

521. - « Unde resolves:
« 1°. Is qui poenitentiam implet in « statu peccati mortalis, probabiliter qui- « dem satisfacit praecepto, cum impleat « ejus substantiam. — Peccat tamen, sed « venialiter, ut docet Suarez, Laymann, « Diana ¹); quia sacramenti partem su- « scipit indigne, et obicem ponit effectui, « scilicet remissioni poenae (quem tamen, « obice remoto, recuperari docent Navar- « rus, Toletus, Cajetanus, Diana *, Fagun- « dez, Suarez, etc.): unde,quamprimum est « implenda. — Potestque graviter etiam « peccari nimium differendo: quod ex va- « riis circumstantiis judicandum. Vide Dia- « na M. — Non esse autem grave seu mor- « tale, si non differat ultra octiduum, docet « Hurtadus apud Diana b».

u<r>»ue

Qa«ndo-

Quid de implente poenitentiam inmortali.

q o *h » di-

η'κΤiαι

<TITU-

cap. 4, n. 562. — *Holem.*, de Sacr. Poenit., n. 617. — *£/-bet*, confer. 9, de Satisfact., n. 244. — Zugo, diip. 25, n. 87. ¹ *Vasq.*, qu. 94, art. 2, dub. 4. — *Croix*, lib. 6, part. 2, n. 1275. ¹ *Navar.*, Man., cap. 9, n. 17. ¹ *Sotos*, in 4, diiu 20, qu. 2, art. 2, ad 3. — ¹ Diip. 10, dub. 9, n. 86. — ¹ Tr. 23, punct. 21, § ult., num. 18. — ¹ Part. 4, tr. 4, resol. 241, v. *Notandum*. — ¹ Confer. 9, de Satiifact., num. 244. — « Part. 3, cap. 4, n. 562. — ■ Tr. 6, cap. 10, n. 83. — *Snar.*, diip. 38. sect. 8, i. f., n. 7. ¹ *Laym.*, lib. 5, tr. 6, cap. 15, n. 15. — *Navar.*, in cap. l *Qui vult*, num. <8, de poenit, din. 6. — *Tolet.*, lib. 3, cap. 11, n. 3, ¹ r. f. — *Cajetan.*, Sum ¹, v. *Satisfactio sacram.*, § *Quantum vero ad caritatem*; et Opuic., tom. 1, tr. 6, qu. 2, corp. — ¹ Bart. 3, tr. 4, resol. 85. — *Fagund.*, de 2^a praec. Eccl., Hb. 9, cap. 4, n. 9, v. *Tertia sententia*. — *Suar.*, disp. 38, sect. 8, num. 5. — ■ Part. 2, tr. 15, retri. 53» i. l.; et part. 5, tr. 13, reset 38.

cap. 16, § 59, S. Alphonsus secundam sententiam probabiliorē vocat.

d) Cajetanus, Sotus, Navarrus et Joan. Medina non satis distincte citantur a Coninck (a quo suam allegationem mutuati sunt Salmant.); de hac enim obligatione non loquuntur.

521. - a) Diana, *part. 4, tr. 4, resol. 241*, negat illum peccare mortaliter.

b) Gaspar Hurtadus male refertur a Busenbaum; nam, *disp. 14, diff 1, i.f*, negat

« Imo, posse differri per annum (hoc est « quamdiu non tenetur ad novum sacramentum Poenitentiae), vult ipse Diana * ex Amico, Leandro, etc.: nisi tamen poenitens dubitet an postea possit implere; eo enim casu teneri quamprimum commode potest ».

Hoc merito communiter rejicitur cum Salmant., Tamburinio , et Croix4: qui probabiliter tamen excusat a mortali, si dilatio sit ad mensem, si poenitentia sit tantum vindicativaA — Roncaglia vero damnat de mortali si differatur poenitentia per quindecim dies. Sed hoc videtur nimis rigidum; non reputatur enim gravis dilatio, quae non affert grave praedictum rei praeceptae, ut ait Lugo5: qui addit@ dilationem, ut sit gravis, debere esse ad longum tempus. Renzi7 autem cum Cotonio et Glossa8, dicit non esse gravem dilationem infra sex menses; sed hoc videtur nimis benignum.

« Similiter non esse mortale, si obligatus jejunare feria sexta differat in diem sequentem: vel obligatus communicare singulis mensibus differat ad sex vel octo dies, affirmat Diana9 ex Palao: praesertim ex causa aliqua, tametsi levi ».

Dicunt Salmant. esse mortale differre

1 Part. 9, tr. 6, resol. 57, i. f.; cfr. part. 2, tr. 15, resol. 53; et part. 10, tr. 12, resol. 42. - Amicus, tom. 8, disp. 16, num. 18 et 59. - Leand., tr. 5, disp. 9, qu. 89. - * Tr. 6, cap. 10, num. 15. — 1 Method. Confess., lib. 4, cap. 2, n. 9. — Lib. 6, part. 2, num. 1288, — Roncag., tr. 19, qu. 4, cap. 2, qu. 6, resp. 1, v. f. — Disp. 25, n. 91. — Loc. cit., num. 92. — * Cap. 2, sect. 3, qu. 17, i. f. - Coton., lib. 2, contr. 10, n. 42, i. f. - In Uk. tin. C. de censib. — Part. 9, tr. 6, resol. 57, v. A'o/n. * Palaus, tr. 23, punct. 21, § 4, n. 12 et 13. — w Loc. cit., n. 12. —

videri nimiam dilationem ultra tertium diem, imo nec ultra octavum diem » (et ita etiam £ Diana, part. 5, tr. 5, resol. 15 citatur); quod tamen Hurtadus limitat, addendo: Nisi quando poenitentia injuncta esset valde gravis et commode impleri posset.

c) Et in Horn, apost., tr. 16, n. 57, S. Alphonsus scribit: « Neutiquam peccat qui poenitentiam per mensem differt, modo poenitentia non sit medicinalis..., et modo in posterum posset eam adimplere ».

d) Accuratius in prima editione, coi 738, lit. G, S. Doctor scripserat: « Sine causa vero [Salmant.] putant non esse grave differre per quatuor dies confessionem mensilem ». Et profecto Salmant., tr. 6, cap. 10, num. 65, scribunt: « Non fore gravis culpa reum,

communione per quatuor dies, nisi justa causa excuset. — Sed communius Palaus10, Sporer11; Holzmann12 cum Suarez % Coninck'J et aliis, censent non esse mortale differre communionem per sex vel octo dies, quando quis tenetur communicare per singulos menses. Et consentit Roncaglia 13: modo (recte monet) poenitentia non sit medicinalis; ita ut illa dilata periculum sit relabendi. — Putat autem Croix 14 cum Gobat et Stephano, quod ex decem communionibus omittere unam non sit mortale. Sed huic non acquiesco.

522. - Dubitatur 1º. An qui existit in mortali, possit implere poenitentiam impositam?

Prima sententia negat; et hanc tenent Tabiena % Alensis, Archidiaconus, apud Salmant. 15. Et citant pro se D. Thomam 16, qui sic ait: Oportet... quod opera satisfactoria sint Deo accepta: quod dat eis caritas. Et ideo sine caritate operafacta iio h sunt satisfactoria. Ratio hujus sententiae est, quia peccator injuriam irrogat sacramento; dum obicem ponit satisfactioni in sacramento impositae.

Secunda sententia, quam tenent Tourneley 17, Juenin 18, Antoine 19, etiam negat implere, si impleat habens actualem affe-

11 Part. 3, cap. 4, n. 577. — 11 De Poenit., n. 605, l. f. — * Loc. cit., qu. 6, resp. 2. — 11 Lib. 6, part. 2, num. 1277. - Gobat, tract. 4, de Euch., num. 56. - Steph., a S. Paulo, tr. 5, disp. 5, num. 176, i. f. - Alens., part. 4, qu. 24, membr. 4, art. 1 et 2, § 1. - Archidiacon., in Decret., de poenit., dut. 3, § ult. i. i. - u Tr. 6, cap. 10, num. 69. — » Suppl., qu. 14, art. 2, corp., in fine. — 11 Praelect. de Poenit., qu. 7, artic. 2, quaer. 6, resp. 2 et 3. — “ Instit., qu. 5, cap. 3, ait. 3, concl. 2 et 3. — * Cap. 1, art. 3, qu. 9.

illum qui, singulis mensibus obligatus confiteri, differret id per tres vel quatuor dies ultra mensem, praesertim si ex rationabili causa id faceret

*J Suarez, disp. 38, sect. 7, n. 6; et Coninck, disp. 10, dub. 9, n. 84, i. f., non satis diligenter ab Holzmann citantur; dicunt enim mortalem esse dilationem, quae « iudicio prudentis confessoris (sunt verba Suarezii) esset nimia »; sed non afferunt exemplum de communione.

522. - a) Tabiena, v Satisfactio, n. 9, distinguit, et negat esse iterandas poenitentias ex quibus aliquid permanet: ut in jejuniis, corporis debilitatio; in eleemosynis, diminutio substantiae; illas vero quaesunt simpliciter transeunt, ut oratio, actus interior, vult esse

ctum ad peccatum mortale; secus, si tantum exsistat in mortali. Ita praefati auctores. — Ratio, quia ad satisfaciendum Deo non requiritur status gratiae sanctificantis; sed sufficit voluntas Deum placandi: quae contra deest in eo qui habet actualem affectum ad peccatum.

Tertia sententia, communis et probabilior, universe affirmat. Et hanc tenent Suarez *, Navarrus Salmant. *, Concina 1, Roncaglia5; Lugo6 cum Paludano, Cajetano, Soto, Silvestro; et Bonacina7 cum Sà, Toletio, Valentia, Vasquez, Coninck, Filliuccio, etc. — Ratio, quia ad implendum praeceptum satisfactionis sufficit ponere opus praecepti, licet praecepti finis non obtineatur. — Respondetur autem ad textum D. Thomae, quod ibi S. Doctor non loquitur de adimplitione satisfactionis injunctae, sed tantum de ejus merito, quod non potest haberi sine caritate.

523. - Dubitatur 2º. An peccet qui implet poenitentiam impositam existens in mortali?

Conveniunt doctores hunc non peccare mortaliter. — Alii vero, ut Lugo 8; ac Aversa, Dicastillus, Stephanus, etc., apud Salmant. 9 (qui putant probabile), dicunt nullo modo peccare; quia, ut ajunt, nulla est culpa obicem ponere soli remissioni poenae. — Alii tamen probabilius tenent peccare venialiter; quia ponere obicem effectui partiali sacramenti non

1 Dtp. 38, sect. 6, n. 1. — 1 Man., cap. 3, n. 6 et 7. — 1 Tract. 6, cap. 10, num. 69. — 1 Lib. 1, diss. 5, cap. 2, n. 3. — Loc. cit., cap. 2, qu. 5. — Dtp. 25, num. 30. - Palud., in 4, dist. 15, qu. 1, art. 3, concl. 3 (num. 12). - Cajetan., Opuse. tom. 1, tr. 6, qu. 2, concl. - Solus, in 4, diit. 19, qu. 1, art. 4, ad 3. - StiveU., v. Satisfactio, 7. — Qu. 5, sect. 3, punct. 4, n. 15. - S.J., v. Satisfactio, n. 7. - Tolet., lib. 3, cap. 11, num. 3, l. (. - Valent., in 3. * Part., disp. 7, qu. 14, punct. 3, v. Son est tamen negandum. - Vasq., qu. 94, art. 2, dub. 5, a n. 8. - Coninck, dtp. 10, dub. 11, n. 95. - Fill., tr. 8, cap. 2, n. 57. — 1 Diip. 25, num. 32. — Aversa, qu. 13, sect. 6, v. Statuendum tamen. et seq. - Dleast., disp. 14, dub. 10, num. 160. - Steph., a S. Paulo, tr. 5, diip. 5, n. 178. - Tr. 6, cap. 10, n. 70. —

iterandas, si factae sint in mortali. Quod Salmant. non notaverunt; allegationem tamen suam ex Aversa desumpserunt

523. “J Bonacina, loc. cit., n. 16 et 17, tenet priorem sententiam, scilicet effectum haberi, sublato obice.

525. - a) Henriquez, lib. 5, cap. 22, n. 7, loquitur de poenitentia imposita in honorem determinati festi; et negat poenitentem teneri

potest ab aliqua culpa excusari. Ita Suarez 10, Laymann 11, Wigandt 12, Bonacina et Salmant. “ etiam probabile censent.

Dicunt autem Wigandt, Salmant. et Antoine, quod, recedente fictione, tunc poenitentia habet effectum satisfactionis: — contra Scotum, Medina, Bonacina et Vasquez, qui censent habere effectum cum impletur.

524. - « 2º. Poenitentiam (etiam medicinalem) impositam sub conditione hac, « si iterum labatur, nec teneri acceptare nec implere, eo quod confessarius nec judex sit nec medicus peccatorum committendorum, docet Diana 13 ex Palao, Trullench, etc. — Sed contrarium probablius cum Suarez tenet Aversa 14; quia non imponit eam pro peccatis committendis, sed commissis sub conditione « reincidentiae ».

Et sic tenendum cum Suarez 15, Laymann 16, Bonacina 17, Salmant. 18. cum Aversa et aliis. — Id tamen intelligendum, modo imponatur proportionata poenitentia pro peccatis confessis.

525. - « 3º. Qui non implevit intra tempus praescriptum, non ideo deobligatur ».

Dicit Henriquez 19 apud Renzi 20 quod si assignetur dies ad poenitentiam implendam, transacto illo, non est amplius obligatio implendi. Sed omnino tenendum est oppositum cum Busenbaum et Diana 21, Renzi 22; ac Croix 23 cum Aversa 24 et Men-

* Diip. 38, tect. 8, num. 7. — u Lib. 5, tract. 6, cap. 15, n. 18. — Tr. 13, n. 129. — u Qu. 5, tect. 3, punct. 4, num. 15. — u Loc. cit., num. 70. — Wigandt, loc. cit. — Salmant., loc. cit., n. 69, i. l. — Antoine, cap. 1, art. 3, qu. 9. — Scot., in 4, disc. 15, qu. 1, art. 4. (num. 16 et 17). - Joan. Med., tr. 2, de Confess., qu. 42, v. Esto igitur, et v. Tertio falsum. - Vasq., qu. 94, art. 2, dub. 5, num. 11 et 12. — “ Part. o, tract. 7, reset 49. - Palaus, tract. 14, diip. 1, punct. 9, num. 7. - Trull., Decal., lib. 2, cap. 1, dub. 30, num. 10. — Suar., de Relif., tr. 5, lib. 3, cap. 8, num. 7. - Qu. 13, sect. 4, mit. — Loc. cit. — Lib. 5, tr. 6, cap. 15, n. 11. — Qu. 5, tect. 3, punct. 2, n. 6. — Tr. 6, cap. 10, n. 38. - Aversa, loc. cit. — * Part. 5, tr. 13, resol. 37. — ■ Cap. 2, sect. 3, qu. 18.

eam adimplere, si eo die « per impotentiam » excusatur. Et ita etiam a Renzi citatur, cap. 2, sect. 3, qu. 18.

b) Croix, lib. 6, part. 2, n. 1290, loquitur de casu quo dies statuta erat non ad terminandam, sed ad urgendam obligationem. — Et ita etiam Aversa, qu. 13, sect. 6, v. Si vero confessarius, et seq. — Mendo autem, Statera, diss. 10, n. 97, negat amplius teneri, si poc-

Poenitentia (U tub con* ditione. A (terum /a* batur, probabiliat *cceptAltda et implenda.

Tranucto (em port os- ignito.

do*'. — Dicunt autem ibid.l Sporer, Coninck et Gobat, quod si alicui sit injunctum jejunium die sabbati in honorem B. Mariae Virginis, transacto eo die non tenetur in alio. Sed haec opinio nec mihi arridet: tum quia semper principaliter intenditur a confessario jejunium, et accessorie dies; tum quia, quando materia est divisibilis, qui non potest implere totum, tenetur ad partem

526. - « 4°. Potest satisfacere per alium, «cui confessor id concedit: vel qui per « se non potest, ut docent Reginaldus, « Filliuccius, Fagundez, Diana § »; (Sed adverte hic prop. 15 damnatam ab Alexandro VII, quae dicebat: *Poenitens propria auctoritate substituere sibi alium potest, qui loco ipsius poenitentiam adimpleat*) « hic tamen non tenetur, nisi confessor id voluerit. — An vero satisfaciens pro alio, simul pro se possit, «alii ajunt, alii probabilius negant, ut « habet Sà8 ».

527. - « 5° Non necessario impletur « ante communionem ».

Hic advertantur quatuor propositiones damnatae ab Alexandro VIII, nempe: Prop. 16: *Ordinem praemittendi satisfactionem absolutioni induxit, non politia aut institutio Ecclesiae, sed ipsa Christi lex et praescriptio, natura rei idipsum quodammodo dictante.* — Prop. 17: *Per illam*

1 Ap. Croix, loc. Cîl, n. 1290. - Spar., paru 3, cap. 4, n. 577, i. f. - Coninck, disp. 10, num. 85. - Gobat, tr. 7, n. 767. — Re^in., tr. 7, n. 81. — FUL, tr. 8, cap. 2, n. 58, — Fa^und., de 2° praec. Ecd., lib. 9, cap. 4., num. 12. — Part. 4, tr. 4, reaol. 241, v. Nota 4. — V. Satisfactio, n. 10 (edit, genuin.). — Soins, in 4, diat. 20, qu. 2, art. 3, v. In calce. — Fernand, ds Cordova, Intrudcon de Confessorea. part. 1. docum. 9, § 2, num. 5, i. f. — Htnriq.,

nitentia imposita crat in honorem talis diei; sed addit communiter praesumendum esse substantiam operis fuisse praecipue injunctam, ct ideo etiam, elapso tempore, semper urgere obligationem, nisi confessarius sufficienter contrarium innuisset.

*) Scilicet: quolibet sabbato per totum annum, uti dicunt auctores citati.

<0 Circa modum adimplendi poenitentiam, addit & Doctor in *Hom. apost., tr. 16, n. 57*, eam posse impleri eodem tempore quo alii praecepto satisfit, v. g. Rosarium pro poenitentia impositum poenitens recitare potest dum Sacro interest dic festo. Cum tamen confessarius imponit duas audire Missas eodem die, hae successive, non eodem tempore, audien-

praxim mox absolvendi ordo poenitentiae est inversus. — Prop. 18: *Consuetudo moderna quoad administrationem sacramenti Poenitentiae, etiamsi eam plurimorum hominum sustentet auctoritas, et multi temporis diuturnitas confirmet, nihilominus ab Ecclesia non habetur pro usu, sed abusu.* — Prop. 22: *Sacrilegi sunt fudi candi qui jus ad communionem percipientdam praetendunt, antequam condignam de delictis suis poenitentiam egerint.*

528. - « Quaeres: *Quis poenitentiam « possit commutare, et quomodo?*

« Resp. 1°. Ex justa causa, quivis sa- « cerdos id potest, si de novo ei confitea- « tur, ut habet communis sententia con- « tra Sotum et Vasquez al: saltem si pec- « cata non sint reservata: immo etiam « probabiliter, etiamsi talia fuerint, ut ha- « bet Fernandez.

« Resp. 2°. Sine nova sacramenti admin- « stratione potest id solus sacerdos qui « injunxit: si adhuc recordetur statum « poenitentis, et hic ad eum recurrat tern- « pore tam brevi ut moraliter idem judi- « cium censi possit, v. gr. intra hebdo- « madam. Henriquez et alii quatuor. (Immo, « etsi post longius intervallum. Card, de « Lugo, Aversa et Diana4; contra Palaum, « etc.). Ratio, quia judex, incognita causa, « non potest *ferre* sententiam. Ita *) Sil- « vester, Suarez, Coninck, Laymann, Fil-

lib. 5, cap. 21, i. f.; et lib 7, cap. 17. num. 1. — diip. 25, num. 112. — Aversa, qu. 13, sect. 8, v. *Requirere tamen soient.* — 4 Part. 6, tr. 6, retol. 46; part. tract. 6. retol. 57. — Palaus, tract. 23, punct. 21, § ult., num. 14. — Silvest., v. *Confessio 1*, qu. 27, — Suar., diip. 38, sect. 10, num. 4 ct aeqq. — Coninck, diip. 10, dub. 12, num. 100 et 101. — Laym., lib. 5, tr. 6, cap 15, n. 16, v. *Dico 3.*

dae censentur. Non tamen requiritur intentio actualis aut virtualis satisfaciendi; sed satis est ut opus injunctum ponatur ex intentione habituali, semel habita et non retractata, poenitentiae satisfaciendi: et quisque in quolibet opere satisfactorio quod ponit, semper intendit voluntate generali satisfacere prius operi debito quam operi supererogatorio. *Ibid., n. 58-*

528. - a) Vasquez, *qu. 94, art. 2, dub. 3, n. 8*, veriolem putat Soti sententiam; probabilem tamen existimat opinionem oppositam, quae dicit poenitentiam posse commutari ab alio confessore iterata peccatorum confessione; ct « in praxi... tutum erit illam sequi ut probabilem auctoritate doctorum».

b) Quin etiam, auctore Silvestro, *loc. at.,*

• liuccius, Reginaldus, Fagundez et card. « de Lugo: — contra Navarrum, Henriquez, Toletum, Sà, Rodriguez, Beja, Valerum, Dianal, qui dicunt etiam alium « posse non repetitis peccatis. Quae sententia, etsi non ex ratione, ex principio « tamen extrinseco videtur esse in praxi « probabilis (Diana enim l pro ea adducit « quatuordecim e» auctores, dicitque esse « usum sive praxim confessoriorum); et « confessariis posse servire, quando poenitens difficulter adduci potest ad repetenda peccata vel tempus id non fert; « praesertim si ex confessione (nam in ea, « et non extra, debet fieri) aliorum peccatorum et ex praesenti statu poenitentis ipsiusque testimonio habeant aliquam « confusam notitiam peccatorum praeteritae confessionis. Ita Fagundez -, card. « de Lugo4.

« Resp. 3°. Ipse poenitens non potest « commutare poenitentiam, etiam in evincender meliorem; ut docent Sanchez8, « Coninck -, Reginaldus et alii. — Etsi

Fili., tr. 8, cap. 2, n. 50. — Re^in., lib. 7, n. 93. — Fa^und., de 2° praec. Eccl., Ub. 9, cap. 4, n. 15 et 22. — Lugo, disp. 25, sect. 6, n. 107. — Afiroor., Man., cap. 26, n. 22. — Htnriq., lib. 5, cap. 22, n. 1. — Tolet., Ub. 3, cap. 11, n. 5. — Sd, v. Satisfactio, n. 5. — Rodri^., Sam., part. 1, cap. 56, n. 8. — Beja, part. 1, cas. 15. — Valor., Different, utriusq. fori, v. *Jurisdictio*, differ. 1, n. 8. — Part. 2, tr. 15, resol. 53; part. 3, tr. 4, resol. 53, v. *Sed circa.* — Part. 2, tr. 15, resol. 53; v. *Sed e^o.* — 1 De 2° praec. Eccl., lib. 9, cap. 4, n. 22. — 4 Disp. 25, n. 109. — 4 Decal., lib. 4, cap. 11, num. 36. — 4 Disp. 10, dab. 12, num. 103. — Part. 3, tr. 4, resol. 53; part. 2, tr. 15,

requiri videtur ut idem etiam confessarius iterum audiat peccatorum confessionem, pro quibus principaliter injuncta est poenitentia.

Quin immo Diana allegat quindecim auctores.

Reginaldus, *lib. 7, n. 85*, haec utique docet, sed duos casus excipit, in quibus ait locum dari interpretationi, et opus non esse commutatione: ¶ scilicet quando a principio injusta est poenitentia: 20 quando juste quidem imposita est, postea tamen facta est impossibilis, vel accidit causa ab ea excusans.

*) Scilicet Portellus et Villalobos absolute dicunt posse poenitentiam commutari ab ipso poenitente in opus evidenter melius; quod Diana probabile existimat

529. - «J Elbel *confer. 9, de Satisfact., n. 243*, distinctionem adhibet; et quidem si poenitens petit commutationem poenitentiae eo quod haec «justo gravior videatur », necesse esse, juxta communioem et probabiliorrem, repetere confessionem; si vero poeni-

« contrarium probabile dicat Diana ' ex « Portello et Villalobos*/ Sed hoc Turrianus, temerarium; card, de Lugo8 « communi theologorum et fidelium sensui repugnare dicit ».

529. - Dubitatur le. *An poenitens optans poenitentiam injunctam sibi commutari teneatur confessionem factam repetere?*

— Resp. Si confitetur eidem confessario non erit opus eam repetere: dummodo confessarius adhuc confuse recordetur status ejus conscientiae.

Si vero *confitetur alteri*, duplex est sententia:

Prmma sententia affirmat esse obligationem repetendi. Et hanc tenent Laymann ', Lugo M, Palaus Concina u, Roncaglia '8, Holzmann "", Croix Elbel -), Sporer*-', Tamburinius18; et Salmant.11 cum Suarez, Soto *, Silvestro, Vasquez b), Coninck, Reginaldo, Molfesio, etc. — Ratio l'. Quia confessarius non potest poenitentiam commutare, nisi in judicio sacramentali; hoc autem judicium non potest

resol. 53. - Porto!., Dub. regul., v. *Poenitentia sacrament.*, nam. 6. - Villal., part. 1, tr. 9, diff. 79, nam. 1. - Tarr., Select, diip., part. 2, diip. 31, dub. 62. — 1 Diffp. 25, nam. 96. — Lib. 5, tr. 6, cap. 15, nam. 16. — * Loc. dt. nam. 107. — u Tr. 23, punct 21, § ult, nam. 13. — Lib. 1, diu. 5. cap. 10, num. 20. — Tract 19, qu. 4, cap. 3, qa. 3. — u De sacr. PoeuIL, n. 616. — Lib. 6, part. 2, num. 1295. — Method. Confesa., lib. 4, cap. 3, n. 22. — II Tr. 6, cap. 10, n. 79. - Soar., diip. 38, «et. 10, a num. 4. - Sifast., τ. Confessio 1, qu. 27. - Coninck, diip. 10, n. 101. - Retin., lib. 7, n. 93. - Molfes., part. 1, tr. 7, cap. 25, n. 71.

tens allegat non quidem injustitiam, sed solum importunitatem, incongruitatem; et aliunde difficulter repeteret, nec tempus suppeteret, probabile esse, juxta quosdam, non requiri novam confessionem; sed « consultum omnino esse, ut poenitens interrogetur vel de peccatis gravioribus propter quae altera poenitentia eidem prius fuit impoeita; vel saltem an prius habuerit similia peccata iis de quibus nunc se accusavit ». — Sporer, *part. 3, cap. 4, n. 588*, fere ut Elbel; dicit enim probabilius esse et commune quod requiritur ut poenitens confessionem repetat; verissimamque hanc opinionem esse, quando poenitens, petens commutationem, allegaret non suam imbecillitatem, sed poenitentiae injunctae iniquitatem, excessum, etc. Sed boc secluso, probabile est, inquit *n. 589*, non requiri ut confessio iteretur.

*J Sotus, *dist. 20, qu. 2, art. 3, v. In calce*, requirit utique confessionem, sed eo fine ut confessarius possit declarare poenitentem non

Quando postit impleri per alium.

Non necesse. Nario implenda ante communicio nem.

Proponi o net damnatae de tatiifactione.

Nm iteranda confessio, si peantr commutatio ab eodem confessario.

sipeumr xta X

exercere, nisi poenitens sua deferat crimina. Ratio 2*. Quia poenitentia, ut docet Tridentinum, non solum debet esse punitiva, sed etiam medicinalis, nempe ut non tantum sit in vindictam vitae anteactae, sed etiam in custodiam futurae; nequit autem confessarius convenientem medicinam poenitenti applicare, nisi culparum suarum notitiam habeat.

situ r »-
iin'itei b»
dM-
Secunda vero sententia satis probabilis negat esse hanc obligationem. Eamque tenent Navarrus *, Toletus ', Bonacina a, Sà 4; Diana 4 cum Henriquez, Villalobos, Rodriguez, Victoria, Vivaldo, Portello, Valero, etc. Et hanc probabilem putant Busenbaum (ut supra *11.528, Resp. 2*), Lugo6, Anacletus T Sporer c», et Laymann a, Salmant. ., Holzmann ac Tamburinius lo. — Ratio, quia in hac secunda confessione non agitur de iudicio ferendo super culpis delatis in confessione praecedenti, ubi iudicium jam fuit efformatum; sed tantum agitur de poenitentis impotentia sive imbecillitate ad poenitentiam implendam. Et sic respondetur ad primam rationem.

Difficilius est respondere ad secundam. Sed responderi potest quod confessarius, commutando poenitentiam in aequalem vel minorem, bene potest praebere medicinam peccatis alias confessis, vel impo-

Trident., seas. 14, de Poenit., cap. 8. — 1 Man., cap. 26, n. 22. — 4 Lib. 3, cap. 11, num. 5. I. f. — 1 Qu. 5, sect. 3, punct. 3, num. 8. — 4 V. *Satisfactio*, num. 5. — 1 Part. 2, tr. 15, resol. 53. 1 *Henriq.*, lib. 5, cap. 22, n. 1. 1 *Villa.*, part. 1, tr. 9, diff. 79, num. 5. 1 *Rodn*^, Sum., part. 1, cap. 56, n. 8. 1 *Victor.*, Sum., de Satisf., n. 211. 1 *Vivald.*, Candelabr., de SattsL, num. 37, concl. 1 et 3 (at. num. 29 et 31). 1 *Perlet.*, Dub. recul., v. *Poenitentia sacrament.*, n. 8. 1 *Vater.*, Differ. utriusq. fori, v. *Jurisdicatio*, differ. 1, n. 8. — 1 Disp. 25, n. 109. — 1 Tr. 14, dist. 10, num. 17. — 1 Lib. 5, tr. 6, cap. 15, n. 1b, v. f. — 1 Tr. 6, cap. 10, n. 79. — 1 Method. Confess., lib. 1, cap. 3, n. 22. — 1 *Pataus*,

teneri poenitentia ab alio imposita. — Et Vasquez, *loc. cit.*, veriore[m] putat Soti sententiam. Cfr. tamen notam a, ad k. 528, supra.

c) De Sporer, vide notam a hic supra.

Holzmann, *loc. cit.*, num. 616, adducit plures auctores qui id ut probabile habent.

1) Dc Elbel, vide notam a.

f) Molfesius, *part. 1, tr. 7, cap. 25, n. 70*, non recte citatur a Salmanticcensibus (ex Diana tamen, a quo citationem mutuati sunt); etenim, *loco citato*, oppositam sententiam ex Vasquez tenet: postquam enim dixit n. 69,

nendo poenitentiam aequivalentem, vel poenitentiam datam minuendo juxta dispositionem poenitentis.

Caeterum, iidem auctores primae sententiae (ut Palaus, Salmant., Roncaglia, Elbel .) et Croix) fatentur eo casu non esse opus singula peccata repetere, sed tantum praecipua, quantum sufficit ad notitiam confusam habendam status poenitentis. — Adduntque probabiliter Navarrus11 Sporer u et Tamburinius13 quod si confessarius advertat poenitentem non implevisse poenitentiam nec facile impleturum, etiam eo non petente poterit ei illam commutare.

Dubitatur 2°. *Au confessarius inferior possit commutare poenitentiam a superiore impositam ob casus reservatos?*

Prima sententia communior negat. Et c ., hanc tenent Gonet u, Suarez *6, Lugo lß, rwiM Holzmann n, Sporer i8, Concina19, Renzi50; item Coninck, Valentia, Reginaldus, Beja, Molfesius/>, etc., apud Salmant.21. — Ratio, quia accessorium sequitur naturam principalis. Sicut ergo reservatum erat superiori iudicium in causa principali, scilicet in absolvendis reservatis; ita reservata manet impositio poenitentiae, quae ad idem iudicium pertinet.

Secunda vero sententia affirmat. Eam- j»»»-. que tenent Palaus M; et ElbelM cum San- .*41

tr. 23, punct. 21, § ult., num. 13. — *Salmant.*, loc. dt., num. 79. — *Ronca*^L, qu. 4, cap. 3, qu. 3. — *Croix*, lib. 6, part. 2, n. 1296. — 11 Man., cap. 26, num. 22. — 1 Part. 3, cap. 4, n. 589. — 1 Loc. cit., n. 23. — 14Clyp.« tr. 5, disp. 13, n. 56. — u *Disp. 38, sect. 10, n. 14.* — 1 Disp. 25, n. 104 et 105. — 1 De Sacr Poenit., n. 616, v. *Dixi.* — 1 Loadt., n. 585. — 1 Lib. 1, diss. 5, cap. 10, n. 16. — 1 Cap. 2, sect. 3, qu. 27. — 1 Conine^, disp. 10, n. 100. 1 *Valent.*, in 31 part., disp. 7, qu. 14, punct. 4, v. *Utrum au/em.* - *Refin.*, lib. 7, n. 91. 1 *Beja*, part. 3, cas. 1, v. *Haec tamen opinio.* 1 1 *Tr.* 6, cap. 10, n. 72. — w Tr. 23, pnnet. 21, § uh., n. 7. — 1 Confer. 9, de Satisfact., n. 242.

commutationem fieri posse sive a superiore sive ab inferiore, dicit contrarios nihil solidi contra hoc assertum afferre; quemlibet enim confessarium in hoc foro esse independentem ab alio, exceptis reservatis in quibus inferiores nihil possunt, et addit: «Et sic in effectu etiam ipse Vasquez tenete, ut etiam locum habeat in poenitentiis impositis in casibus reservatis, quia satis est ut sublata sit reservatio, et tunc poenitentia injuncta remanet ordinaria, seu in potestate cujuslibet confessarii...; et sic satis est ut in actu sacramenti poenitentiam mutet. Etiam quia nullibi legitur ut

chez, Bonacina et Henriquez ac probabilem vocant Sporer *; et Salmant.1 cum Vasquez, Navarro <>, Sà *», Dicastillo *», Gabriele *», Fernandez *», etc. — Ratio, quia, cum peccata jam fuerint a superiore absoluta, est omnino ablata reservatio, et remanent illa peccata communia: unde, si poenitens illa iterum subjiciat inferiori, potest hic novum de eis formare iudicium, ac proinde poenitentiam commutare. Nec obstat, ut dicunt, quod inferior potestatem non habeat in sententiam superioris; nam quando sublata est reservatio, uterque eamdem habent potestatem.

His tamen non obstantibus, prima sententia mihi arridet. Nam, licet inferior hic et nunc possit novum formare iudicium super illa peccata, si rursus ei deferantur; tamen nullam ipse habet facultatem mutandi sententiam superioris in iudicio prius ab eo lato: principium enim certum est quod inferior nihil potest in legem superioris. — Probabile autem puto id quod dicunt Bonacina .); et Renzi8 cum Sua-

Joan. Sanches, Select, disp. 14, n. 13. 1 *Bonae.*, qu. 5, sect. 3, punct. 3, n. 6. — 1 Part. 3, cap. 4, n. 585. — 1 Tr. 6, cap. 10, n. 73. 1 *Vasq.*, qu. 94, art. 2, dub. 3, n. 9. — 1 Cap. 2, sect. 3, qu. 27. v. f. 1 *Suar.*, disp. 88, sect. 10, n. 15, v. *Ad dunt viro.* 1 *Henriq.*, lib. 5, cap. 22, n. 1. 1 *Joan. Medina*, tr. 2, de Confess., qu. 41, v. *Ex dictis oritur.* 1 *Fa*^und.,

poenitentiae impositae a majoribus tolli nequeant ab inferioribus confessants».

r) Henriquez non satis accurate citatur ab Elbel; nam, *lib. 5, cap. 22, n. 1*, potius tenet sententiam quae S. Alphonso arridet; dicit enim posse commutari, «quando non est facilis recursus ad superiorem, et difficile potest poenitens implere, aut periculum est male implendi ex fragilitate ipsius». — Navarrus pariter male allegatur a Salmant; in *Manuali* enim, *loc. cit.*, contrarium tenet; et licet in *consil. 3, de voto*, dicat quemlibet confessarium posse commutare poenitentiam injunctam a superiore; at sane in *consil. 25, de poenit. et remiss.*, dicit inferiorem posse commutare poenitentiam pro reservatis impositam, «ob necessitatem vel utilitatem».

Sà, v. Satisfactio, n. 5, etsi hic a Salmant. allegatur, attamen simpliciter dicit alium confessarium posse poenitentiam commutare, «etiamsi prior fuerit episcopus aut Papa». — Et Dicastillus, *disp. 14, dub. 8, n. 120 et 123*; Gabriel a S. Vincentio, *disp. 12, q. 5, v. Unum dubium*; Fernandez de Cordova, *Instruction de Confesores, part. 1, docum. 9, § 2, n. 5*, simpliciter tenent hanc

rez, Henriquez, Victoria», Medina, Fagundez, etc., quod secunda sententia posset locum habere si gravis accederet causa et non esset facilis accessus ad superiorem; quia tunc inferior licite posset poenitentiam commutare ex praesumpta superioris conniventia.

Dubitetur 3°. *An confessarius possit commutare poenitentiam extra confessionem.*

Certum est quod *alter* confessarius nequit extra confessionem mutare poenitentiam, etiam injustam, a primo impositam; ut cum communi sententia dicunt Diana4 (contra Valentia et Victorellum), Salmant5; et Croix4 cum Lugo, qui merito oppositam vocat improbabilem. Si vero sit *idem* confessarius qui poenitentiam imposuit, censet Coninck 1 eum posse poenitentiam commutare extra confessionem, sed non ultra quam infra eundem diem. Sporer vero cum Soto*- et Valentia *», extendit ad infra biduum. Busenbaum, et Diana* cum Henriquez, LedesmaO, Vivaldo etc., extendunt ad hebdomadam.

de 21 praec. Ecd., lib. 9, cip. 4, o. 21. — 1 P<rt. 2, tr. 15, retoL 53. v. Srrf *contrariam.* — *Valent.*, ta 311 disp. 7, qa. 14, puact. 4, t. f. 1 *Victoreit.*, in Notis sdSd, T. *Satisfactio*, n. 6. — 4 Loc dt., n. 74. — 1 Lib. 6, part. 2, n. 1293. 1 *Lu*^o, disp. 25, n. 110. — 1 Disp. 10, dub. 12, n. 102. — 1 Part. 2, tr. 15, resol. 53. 1 *Heuriq.*, hb. 5, cap. 21, i. i

sententiam, nec solum eam probabilem existimant

O Bonacina, *loc. cit, punct. 3, n. 6*, didt poenitentiam impositam pro reservatis, posse ab inferiore commutari, «justa interveniente causa, qualis est pia utilitas poenitentis, vel necessitas, vel magna difficultas in perfidenda poenitentia» Non tamen requirit impotentiam adeundi superiorem.

J) Victoria a Renzi citatur ex Fagundez, sed silet de hoc argumento,

Sporer, *part. 3, cap. 4, n. 586*, dicit: «aut saltem intra triduum»; sed non dtat Sotum nec Valentia pro hoc asserto, quamvis Sotus, *dist. 20, qu. 2, art. 3, v. Tandem ipse*, admittat id posse fieri, si quis «hodie vel heri quempiam absolvit, (et) poenitens recurrit «cras vel postridie».

1) Martinus de Ledesma a Diana ex Henriquez dtatur; sed Henriquez eum allegat pro alio quodam asserto.

Vivaldus, *de Satisfact, n. 37, concl. 2*, (al. n. 30\ hanc et alias refert opiniones, et quidem recitative tantum: 1 Si poenitens, inquit, intra breve tempus recurrat ad eundem confessorem, potest commutare vel mi-

Poeniteff
nequit
commutari
ab alio ex-
tra confes-
sionem.

Ab eodem
potest extra
confessio-
nem.

Sed dum-
urapoit.b-
Mimtonm.

Immo Lugo, Antonius, Gabriel, etc., apud Salmant.1, id permittunt adhuc per lon-
Hus intervallum. — At verius puto dicen-
dum cum sententia communion, quam
tenent Bonacina »(Concina ·; et Salmant.4
cum Suarez Navarro % Silvestro
Beja Reginaldo *¶, Praeposito et Di-
caslillo "J, id tantum posse admitti, si Hat
statim post absolutionem antequam poeni-
tens discedat; quia tunc tantum videtur
moraliter perseverare idem iudicium °Λ

Antiqui
canonei
poeniten-
tia!et.

530. - Cum autem valde proficuum
possit esse poenitentibus, ut facilius indu-
cantur ad maiorem poenitentiam acce-
ptandam et fortius a peccatis absterrean-
tur, eis indicare poenitentias quae olim
in *canonibus poenitentialibus* erant prae-
scriptae pro aliquibus criminibus (ut mo-
nent Catechismus Romanus, D. Antoni-
nus et D. Carolus Borromaeus); ideo hic
operae pretium duxi adjicere aliquos prin-
cipaliores ex dictis *canonibus* secundum
ordinem decalogi, videlicet:

Circa I Praeceptum. 1. Qui a fide de-
sciverit, poenitentiam aget annis decem. —
2. Qui auguriis et divinationibus servierit,
quive incantationes diabolicas fecerit, poe-
nitens erit annis septem. — 3. Respiciens
furta in astrolabio, poenitens erit annis
duobus. — 4. Si quis ligaturas aut fasci-
nationes fecerit, poenitens erit duos annos.
— 5. Qui magos consuluerit, in poeniten-
tia erit annos quinque.

Circa II Praeceptum. 1. Quicumque
sciens pejeraverit, quadraginta dies in
pane et aqua, et septem sequentes annos
poeniteat, et nunquam sit sine poeniten-
tia; et nunquam in testimonium recipia-
tur: et post haec, communionem percipiat.
— 2. Qui perjurium in ecclesia fecerit, poe-
nitentiam aget annos decem. — 3. Si quis

Lm^o, disp* 25, n. 112. · *Anton. a Sfur, S., Director. Confess., tr. 5, disp. 21, num. 1632.* · *Gabr. a S. Vine., disp. 12. qu. 6. quaer. 2. · ' Tr. 6, cap. 10, num. 75. — • Qu. 5, sect. 3, punct. 3, num. 7. — ' Lib. 1, diss. 5,*

nuere poenitentiam.., Sotus dicit intra tri-
duum ; Mantius, intra octo dies, immo quamvis
plures transierint, si modo censeatur idem
iudicium et moraliter praesens*.
")Omnes isti auctores citantur a Salmant.
pro alio quod addunt asserto; quamvis Dica-
stillus, *loc. cit., n. 129*, hoc plane nostrum
habeat; et fere etiam Praepositus, *qu. 12*,

Deum vel B. Virginem vel aliquem San-
ctum publice blasphemaverit, prae foribus
ecclesiae diebus dominicis septem in mani-
festo dum Missarum solemnna aguntur stet,
ultimoque ex illis die sine pallio et calcea-
mentis, ligatus corrigia circa collum; se-
ptemque praecedentibus feriis sextis in
pane et aqua jejunet, ecclesiam nullo modo
ingressurus. Singulis item illis septem die-
bus dominicis, tres aut duos aut unum pau-
perem pascat si potest; alioquin alia poeni-
tentia afficiatur. Recusanti ecclesiae in-
gressus interdicatur, et in obitu ecclesia-
stica careat sepultura. — 4. Qui votum
simplex violaverit, poeniteat tribus annis.

Circa III Praeceptum. 1. Qui opus ali-
quod servile die dominico festove fecerit,
poenitentiam aget tres dies in pane et
aqua. — 2. Si quis jejunia a S. Ecclesia
indicta violaverit, poenitentiam aget dies
viginti in pane et aqua. — 3. Qui in qua-
dragesima jejunium violaverit, pro uno
die poenitentiam aget dies septem. — 4. In
quadragesima carne sine inevitabili neces-
sitate vescens, in Pascha non commu-
nicet; ac praeterea a carne abstineat.

Circa IV Praeceptum. 1. Qui parenti-
bus maledixerit, quadraginta dies poeni-
tens sit in pane et aqua. — 2. Qui paren-
tes injuria affecerit, tres annos. — 3. Qui
percusserit, annos septem. — 4. Si quis
contra episcopum, pastorem et patrem
suum insurrexerit, in monasterio omni-
bus diebus vitae suae poenitentiam aget.
— 5. Si quis episcopi aut ministrorum ejus
vel parochi sui praecepta contempserit
vel irriserit, poenitentiam aget dies qua-
draginta in pane et aqua.

Circa V Praeceptum. 1. Qui presbyte-
rum occiderit, poeniteat duodecim annis.
— 2. Si quis patrem aut matrem, fratrem

cap. 10, num. 17. — « Loc. cit., num. 75. — *Calceck. 7?om.1 part. 2, cap. 5. qu. ult, num. 79, — D. Anion., part. 3» tit. 17, cap. 20. — D. Carol, Borrow., Instruct. Poenit., S De modo imponendae poenit.*

dub 9, num. 117, dicens posse poenitentiam
commutari, « quando moraliter censetur in
eodem actu iudicii perseverare, ut si poeni-
tens petat paulo post absolutionem».

°J Et subdit S. Doctor in *Hom. apost., tr. 16, num. 61, i. f.:* «Facta commutatione,
semper potest poenitens eligere primam poe-
nitentiam ·.

aut sororem occiderit, toto vitae suae tem-
pore non suscipiat Corpus Domini nisi in
obitu, abstineat a carne et vino dum vi-
xerit; jejunet secunda et quarta et sexta
feria. — 3. Si quis hominem occiderit, ad
januam ecclesiae semper erit, et in obitu
communionem recipiet. — 4. Qui homi-
cidii auctor fuit ob consilium quod dedit,
poenitentiam aget quadraginta dies in
pane et aqua cum septem sequentibus
annis. — 5. Si qua mulier sponte abortum
fecerit, poenitentiam aget annos tres; si
nolens, quadragesimas tres. — 6. Qui no-
lens filium oppresserit, poenitentiam aget
dies quadraginta in pane et aqua, oleri-
bus ac leguminibus: abstinebit ab uxore
dies totidem. Deinde poenitens erit tres
annos per legitimas ferias: tres praeterea
quadragesimas in anno observabit. —
7. Qui sceleris occultandi causa filium ne-
cavit, poenitentiam aget annos decem. —
8. Si quis per iram subitam aut per rixam
hominem necarit, poenitentiam aget annos
tres. — 9. Si quis aliquem vulneraverit
vel ei aliquid membrum praeciderit, poe-
nitentiam aget unum annum per legiti-
mas ferias. — 10. Si quis ictum proximo
dederit nec nocuerit, tridui poenitentiam
aget in pane et aqua.

Circa VI Praeceptum. 1. Si laicus so-
lutus cum femina soluta concubuerit, poe-
nitens erit tres annos. — 2. Qui turpiloquio
aspectuque polluitur negligens,... poeni-
tentiam aget viginti dies. — 3. Qui cum
uxore sua turpiter concubuerit, poeni-
tens erit quadraginta dies. — 4. Qui cum
duabus sororibus fornicatus fuerit aut fi-
liam spiritualem violaverit, perpetuam
poenitentiam aget. — 5. Qui incestum fe-
cerit (non ita enormem) poenitens erit
duodecim annos. — 6. Qui monialem vio-

laverit, poenitens sit annos decem. —
7. Si qua mulier cerussa aliove pigmento
se oblinat ut aliis viris placeat, poeniten-
tiam aget annos tres. — 8. Si presbyter
cognovit filiam suam spiritualem, quam
scilicet baptizavit vel quae sibi confessa
fuit, debet poenitentiam agere duodecim
annis. Et si crimen sit manifestum, debet
deponi; et peregrinando duodecim-» an-
nos poeniteat: et postea monasterium in-
tret, tota vita sua moraturus ibidem. —
9. Pro adulterio septennii et decennii poe-
nitentia imponitur. Pro osculo seu amplexu
impudico triginta dierum poenitentia sta-
tuitur.

Circa VII Praeceptum. 1. Si quis fur-
tum de re minori... fecerit, poenitentiam
aget annum unum. — 2. Qui furatus est
aliquid de ecclesiae suppellectili vel the-
sauro, vel pecuniam ecclesiasticam obla-
tionesve ecclesiae factas, poenitens erit
annos septem. — 3. Qui decimam sibi reti-
nuerit aut dare neglexerit, quadruplum
restituat et poenitentiam aget dies viginti
pane et aqua. — 4. Qui usuras accipit,
rapinam facit..., poenitentiam aget annis
tribus, uno in pane et aqua.

Circa VIII Praeceptum. 1. Qui falso
testimonio consenserit, poenitens erit an-
nos quinque. — 2. Falsarius in pane et
aqua poenitentiam agat quamdiu vivit. —
3. Si quis de proximo facile detraxerit,
poenitens erit dies septem in pane et
aqua.

Circa IX et X Praeceptum. 1. Rem alie-
nam nefarie concupiscens avarusque poe-
nitens erit tribus annis. — 2. Si quis con-
cupiscit fornicari: si episcopus, poenitens
erit annos septem; si presbyter, quinque;
si diaconus vel monachus, tres; si cleri-
cus aut laicus, annos duos.

530. - Aliter in Corp. Juris et apud
S. Carolum *Instruct, pastor., Append.:* Si cri-

men sit manifestum, debet deponi, · et pere-
grinando quindecim annis poeniteat».

ARTICULOS II.

de satisfactione per indulgentias.

Quid sit Indulgentia, et quid ad cam requiratur.

531. *Quid sit indulgentia.* — 532. *Quae causa requiratur ad indulgentiam lucranda*m. — 533. *Quae requirantur conditiones.* — 534. *Vide resolutiones.* - *Et signanter n. 9. An omnia opera Jieri debeant in gratia.* - *Et n. 10. An requiratur status gratiae ad lucranda*m indulgentiam pro defunctis. - *Et n. 19. An peccatum veniale non remissum impedi*at lucrari indulgentiam quoad alia remissa.

Indulgentia, quid.

531. - « Resp. 1º. Indulgentia est gratia qua, certo aliquo opere quod concedens praescribit praestito, debita Deo « poena temporalis (non autem culpa) « extra sacramentum, sacrificium et martyrium, per applicationem satisfactio- num Christi et Sanctorum remittitur: « idque, vel per modum absolutionis erga «subditos Ecclesiae; vel nudae solutio- nis erga non subditos, ut defunctos et catechumenos ꝑꝑ', quibus proinde tantum dantur indulgentiae per modum suffragii. — Suarez, Coninck, Filliuccius, Sanctarellus, Bonacina l ».

Ad valorem indulgentiae requiritur CAUSA pini et FORTISSIMA.

532. - « Resp. II0. Ad valorem indulgentiae requiritur causa pia et rationalis; eaque (ut habet sententia communior Suarii et aliorum) proportionata effectui et quantitati indulgentiae, saltem « secundum concedentis prudentem aestimationem, petendam, non ex operis tantum difficultate, sed fine intento et operis ad ipsum utilitate. Ratio desumitur « ex natura dispensationis bonorum, quae « sine causa ab inferiore facta non valet, « et est dissipatio. — Ita auctores citati ».

Communis est sententia concessionem indulgentiarum sine causa esse illicitam et invalidam. — Vide Lugol et Wigandt ».

Suar., diºp. 49, kc i. 4, — *Contuck*, disp. 12, dub. 2 et 3. — *Fill.*, tr. 8, num. 10 et acqq.; num. 202 et seqq. — *Saturarel.*, de Jubilaeo, cap. 3, dub. 5. — 1 Disp. 6, de Indulg., qu. 1, punct. 1; cfr. punct. 6, num. 6 et 7. — *Suar.*, disp. M. sect. 3, n. 8 et seqq. — 1 Disp. 27, n. 135

531. - «) Suarez, Coninck, Filliuccius, Bonacina, *locis citand.*, negant indulgentias prodesset catechumenis.

532. - a) S. Thomas, *in 4, dist. 20, qu. 1, art. 3, solut. 2. corp.*, negat causam indulgentiae esse devotionem, laborem, eleemosynam aut id pro quo fit indulgentia « Unde

An vero *causa debeat esse proportionata* ?

Negant aliqui apud Suarez4. — Sed verius affirmant Suarez6; et Lugo “ cum Adriano, Cajetano et communi. Nec obstat D. **Thomas**quem contrarii prose laudant; nam ibi S. Doctor negat requiri aequalitatem operum cum poena debita culpis, non autem proportionem cum culpa. Idem sentit Bellarminus7. Sed bene advertit non esse subditorum judicare utrum causa justa sit vel non; debent enim simpliciter existimare justam esse.

533. « Resp. IIIº. Ad lucrandas indulgentias requiruntur hae conditiones: « 1º. Ut sit baptizatus. « 2º. Ut sit subditus concedentis. « 3º. Ut non sit ligatus excommunicatione majore (ut habet communis); quia « haec privat communione bonorum spiritualium.

«4º. Ut sit in gratia, saltem tunc quando « opus praescriptum completur; quia poena « non remittitur ante culpam ». — [Vide infra, *u. 534 ad 9*, apud Busenbaum).

« 5º. Ut opus injectum moraliter totum et integre impleatur.

« 6". Ut opus praescriptum sit honestum, saltem ex objecto: nam sufficit

et 139.— 1 Tract. 14, num. 91. — 4 Disp. 54, sect. 3, n. 1. — » Loc. cit., n. 8. — 1 Disp. 27, n. 141. 1 *Adrian.*, in 4, de CUvib., de Indulg., concl. 2 et «eqq. - *Cajeta*º, Opusc., torn. 1, tract. 9, qu. 1. — 1 De Indulg., Hb. 1, cap. 12.

non oportet ad aliquod horum proportionare quantitatem remissionis, sed ad merita Ecclesiae, quae semper superabundant». Et *ad 1*: • In arbitrio dantis indulgentiam, inquit, est taxare quantum per indulgentiam de poena remittatur; si tamen inordinate remittat, ita quod homines quasi pro nihilo ab operibus

Cium l betewcp» poruouu

Condiuotfl reqoinue ad locrum ddd tenth@.

injuigen- tiaenooex- piranemor- tecoDCden- tu.

« vitiatum ex fine inhonesto veniali vel ex « alia circumstantia prava, ut docent Sua- « rez et alii communiter, contra Coninck % « saltem si nihilominus conducat ad finem « Pontifici propositum, ut limitat Laymann. « — Ratio prioris est, quia illud opus ple- « rumque complet causam indulgentiae, « quae debet esse pia. Ratio posterioris: « quia ratio injecti operis est assecutio « finis intenti a Pontifice. — Vide Lay- « mann, Bonacina l ».

Alii distinguunt, ut Mazzotta1; et Bonacina3 cum Navarro, Valentia ^, Coninck ^, Reginaldo, etc. communiter, quod si culpa venialis afficit substantiam operis, puta si quis oret vel det eleemosynam ob vanam gloriam d>, tunc non lucratur indulgentiam (vide *n. 536, ad 18*). — Secus, si non est circa substantiam, ut si quis oret distracte. Ita Mazzotta4 cum Suarez *, etc., ut supra communiter; contra Wigandt6, qui id negat, si indulgentia sit data ad Deum placandum.

534. - « Unde resolves: « 1º. Indulgentiis etiam frui potest qui eas concessit.

« 2º. Non expirant morte concedentis*”, «cum sint gratiae; nec (ut habet Sà) « ante notitiam revocationis.

« 3º. Etsi intelligendae sint ut sonant^;

Suar., diip. 52, sect. 6, n. 2. — *Laym.*, lib. 5, tr. 7, Cap. 6, n. 4. — *Laym.*, lib. 5, tr. 7, cap. 6, n. 1 et «eqq. — 1 Diip. 6, de Indulg., qu. 1, punct. 5. — 1 Tr. 1, Append., cap. 3, v. f. — 1 Loc. cit., punct. 5, n. 15. 1 *Xavar.*, de Indulg., notab. 19, n. 6; et notab. 32, n. 45. 1 JfrgOj., lib. 7, n. 188. — 4 Loc. cit. — 1 Tr. 14, n. 92 et 93. — Sd, v. *Imittit-*

poenitentiae revocentur, peccat faciens tales indulgentias; nihilominus quis plenam indulgentiam consequitur».

533. - Quidquid dicat Busenbaum, Coninck, *disp. 12, dub. 8, v. f.*, idem tenet ac Suarez. Si finis operis esset venialis, « probabile... esset, inquit, talem lucraturum indulgentias. Quod multo verius est de illo qui simpliciter tacit opus ob finem bonum, sed interim ex alia occasione peccat venialiter, quia hoc non impedit quin opus absolute sil bonum ».

b) Valentia, quamvis hic a Bonacina citetur, aliam tamen distinctionem adducit, *disp. 7, qu. 20, punct. 5*, v. *Ego vero*, negans requiri ut opus sit bonum secundum omnes circumstantias, si sit opus externum; si vero sit opus internum seu spirituale, asserit necesse esse ut sit bonum saltem moraliter

« cum tamen sint gratiae, large sunt in- « terpretandae (nisi sint de poenitentiis b>d>« « injectis, ut ex Henriquez, etc., notat « Amicus *), servata tamen verborum pro- « prietate. — Unde censendae sunt perpe- « tuae, si datae sunt sine temporis restri- « ctione.

« 4º. Etsi data pro articulo mortis, se- Q«a d« >n- < eundum Sà, expiret quando semel est g™*”]† « accepta; contrarium tamen est proba- ur’4“

« bile, ob rationem datam. « Illa autem non requirit applicationem « confessarii aut alterius ministerium. «Quintanadvenas7. — Expediet tamen « moribundos ad invocationem nominis « Jesu et Mariae saepius excitare, simul- « que in memoriam revocare intentionem «lucrandi istas indulgentias.(Ibid.3).Pro- « babile enim est, si habeat plures ima- « gines, grana, rosaria, etc., benedicta, pos- « se (sive intuitu ejusdem concessionis sive * diversarum) toties lucrari quoties nomen « Jesu repetierit, vel praestiterit opus re- « quisitum. Ibid. ex Suarez, Granado, etc. « Sufficit autem ad eas lucrandas quod- « vis tempus in quo verificatur mortis arti- « culus, etsi pluribus diebus ab ipsa morte « absit. — Ibid. °.

« 5º. Possunt moribundi plures indul- « gentias plenarias, ob plures titulos con-

genita, n. 9. — *Henn*^, Hb. 7, Cap. 30, n. 3 1 Dt»p. 20, de Indulf., «cct. 4, n. 77. — 5º1, loc. cit., o. 5. — 1 Append., tr. 9, dub. 3, n. L — 1 Loc. cit., dub. 4, n. 5. — 1 Loc. cit., dub. 6, n. 8. 1 *Suar.*, disp. 52, sect. 8, n. 10, v. *Legendo*. 1 Gz a h , comrov. 12, de Indulg , tr. 6, disp. 2 num. ». — w Loc. cit., dub. 5, n. 6.

« undequaque, ut *per se* saltem placeat aliquo modo Deo».

Coninck non satis accurate citatur a Bonacina; vide notam *a*.

Si videlicet ob *solant* vanam gloriam fiat, ut habent Mazzotta et Bonacina.

Suarez non citatur pro hac parte a Mazzotta; et re vera, *disp. 52, sect. 6, n. 3*, negat impediri indulgentiam, quamvis quis peccet in operando per aliquam irreverentiam aut distractionem; quin etiam, quamvis habeat cum intentione lucrandi, aliam intentionem peccaminosam, «quae non solum concomitanter se habeat, sed etiam influat in actum, ita ut communicet illi malitiam».

534. - a) < Nisi adsit clausula: *Ad beneplacitum nostrum* », ut limitat S. Doctor in *Horn, apost., tr. 16, n. 62*.

Error enim, licet communis, non sup-

« cessas, simul lucrari; v. gr. quia habent
« plura rosaria vel grana, cruces imagi-
• nesve, quibus sunt applicatae; vel titulo
«suae religionis, confraternitatis, etc.:
« dummodo non requirant certa opera pro
« speciali necessitate applicanda. Quinta-
« nadvenas '. — Idque, etiamsi eas vel
« earum aliquas ignorent aut non recor-
« dentur. Ibid. ', ex Lugo Diana et aliis
« sex; contra Rodriguez, Trullench, etc.
« 6°. Requiritur autem ut moribundus
« crucem, granum, imaginem, etc., secum
« habeat in articulo mortis, ut ratione
« illius lucretur: et quidem, ut tutius ac
« certius obtineat, ejus habeat dominium
« seu possessionem et apud se teneat. —
« Non tamen est necesse ut collo appensa,
« brachio obvoluta, manuve apprehensa
« sint (etsi aliquo horum modorum habere
« sit tutius); sed sufficit esse in lecto vel
« juxta moribundum; licet ipse nec videat
« nec tangat, nec sciat aut recordetur se
« habere (nisi aliud exprimatur). — Suffi-
« ciet etiam habere commodata, seu quoad
« usum (praesertim si id in ipso induito
« exprimatur, ut in Caroli Borromaei et
« quinque Sanctorum fit). — Neque ne-
« cesse est retinere donec expiret (etsi et
« hoc sit tutius); sed sufficit in aliquo mor-
« tis articulo habere, in eoque nomen Jesu
« (si hoc requiritur) invocare. — Ibid.·.

?. Concessae vivis non possunt ap-
« plicari defunctis, nisi id exprimatur; quia
« pendent a voluntate concedentis.

« 8°. Probabile est concessam pro certo
« tempore posse saepius obtineri repe-
« tendo opera praescripta, v. gr. eadem
« die (nisi addita sit restrictio); quia favo-

1 Append., tr. 9, dub. 4, num. 1. — 1 Loc. cit., num. 1
et 2. · Diana, part. 4, tr. 4, resol. 24. — Rodri^, in bull.
Cruciat., c 8, n. 9. · Trutt., in bull. Cruciat., lib. I, § 6,
dub. 2, num. 6. — · Loc. cit., dub. 6, num. 4 et seqq. —
Henriq., lib. 7, cap. II, n. 1. — Rodrig., in bull. Cruciat.,
§ 8, num. 15. — * Disp. 27, num. 96. — Cafetan., Opuic.
de Indulg., tr. 15, cap. 9. · Comitol., Reap, mor., lib. I,

plet praescriptae conditionis defectum, juxta
S. Doctorem in Horn. apost., loc. cit.
c) Ita sane docet Lugo, disp. 27, sed 6,
n. 82, quamvis pro hac ampliatiōe a Quin-
tanadvenas non citetur.
d) Ita profecto prius docuerat Navarrus,
de Indulg., notab. 17, num. 11; et notab. 19,
num. 7 et seqq., ut ipse dicit; sed postea,
notab. 19, num. 17, doctrinam suam limitavit,

« res sunt ampliandi. Ita Henriquez et Ro-
« driguez. — Contrarium tamen videtur
« probabilius, ob voluntatem concedentis
« contrariam rationabiliter praesumptam.
« Vide card, de Lugo4.
9°. « Etsi consultum sit ut opera omnia
«fiant in gratia; id tamen non videtur
«simpliciter necessarium. Laboranduml"l ·
« tamen est concionatoribus et confessa-
« riis, ut, cum Indulgentiae promulgan-
« tur, populum ad seriam confessionem
« excitent ».

Quaeritur: an ad lucrandam indulgen-
tiam omnia opera debeant fieri in statu
gratiae ?

Affirmant Navarrus Cajetanus et
Comitolus, apud Croix ·A — Alii vero, ut
Bellarminus 5 et Wigandt, distinguunt:
affirmant, si indulgentia est indicta ad
Deum placandum;secus,siadalium finem,
puta ad subsidium pauperum, aedificatio-
nem templi. — Alii tandem communius
et probabilius dicunt sufficere, si ultimum
opus fiat in gratia. Ita ConcinaI cum com-
muni, Suarez ", Palaus ', Croixl0; et Viva"
cum Bonacina, Bossio, etc. Ratio, quia ta-
lia opera saltem disponunt ad Deum pla-
candum, et vim habent saltem de congruo.
Et huic sententiae adhaesit noster Pon-
tifex Benedictus XIV in sua constit. Inter
praetentos, ubi dixit: A fructu indulgen-
tiae minime excludendos illos existima-
vimus, qui, non praemissa confessione, vi-
sitationem... incipiunt...,dummodo, quando
opus ultimum perficiunt..., in statu gra-
tiae sint.

« 10°. Ut quis lucretur pro defunctis,
« probabiliter non requiritur ut sit in gra-

qu. 37, num. 2. — · De Indulge, lib. I, cap. 13, v. Alii
tamen. — · Tr· 14, num. 92. — ' Lib. 1, di». 5, cap. II,
n. 34. — · Dfap. 52, Beet. 5, num. 9. — · Tr. 24, punct. 8,
n. 3. — * Lib. 6, part. 2, n. 1410. — II De JabiL, qu.6, art. 2,
n. 4. · Bonae., diip. 6, de Indulge., qu. 1, punct. 5, n. 10. ·
Boss, de Jubil., sect 4, cas. 11, num. 12. — Bened. XIV,
con»l. inter praeteritos, diei 3 Decembr. 1749, § 76,

dicens salis esse ad jubilaеum lucrandum, ut
opus principale in statu gratiae peragatur,
v. g. visitatio ecclesiarum, licet iter peractum
esset in peccato; praeterea, si pars operis in
gratia peragitur, partem proportionatam in-
dulgentiae haberi, ex voluntate praesumpta
Pontificis.

Auctores isti citantur, non apud Croix,
sed apud Viva, de Jubil., qu. 6, art. 2, n. 4.

«tia; quia tantum ponit opus tamquam
• conditionem: quo posito, Pontifex appli-
• cat defuncto indulgentiam, sive satisfa-
• ctiones Christi et Sanctorum. Ita Esco-
• barl ex Suarez />, et Praepositus ·. —
« Contrarium tamen docet card, de Lu-
« go ·, requirens statum gratiae, saltem
« in fine operis: quae sententia tutior est ».

Et haec verior mihi videtur cum Wi-
gandt 4; quia nemo potest alteri applicare
indulgentiam, nisi prius eam fecerit suam.
— Hic autem notandum cum eodem Wi-
gandt 6 quod, licet effectus indulgentia-
rum pro vivis sit infallibilis, non est ta-
men infallibilis pro defunctis, cum pro eis
nulla adsit promissio; unde Deus ipsas
acceptat tantum ad suum beneplacitum.

« 11°. Opus praescriptum dum fit, debet
« esse utile ad finem a concedente inten-
« tum; qualis est v. gr. eleemosyna prae-
« Scripta pro redemptionecaptivorum;etsi
« fiat cum aut in peccato (modo aliud opus
« ei injectum et praescriptum in gratia
« fiat; vide card, de Lugo·); non autem
« oratio praescripta ad placandum Deum,
« si ipsamet sit peccatum ex mala circum-
« stantia; uti nec jejunium, si te inebries;
« item nec visitatio ecclesiarum sine ulla
« devotione. — Ita Laymann, Bonacina
« et alii.

« 12°. Possunt uno et eodem opere plu-
« res indulgentiae, diversis viis conces-
« sae, lucrificari, si opus sit aeque utile ad
« finem utriusque indulgentiae, nec sit ite-
« rabile intra idem tempus, v. gr. jejunium
« vel communio. — Ita Praepositus et Lay-
« mann.

« 13°. Non lucrantur indulgentias: 1°. Qui
« ex impotentia vel ignorantia sive totum

· Tr. 7, exam. 5, n. 45. — · Qa. 14, dub. 10, n. 93. —
· Diip. 27, num. 75 et 76. — 4 Tr. 14, nam. 96, reip. 3. —
1 Loc. dt., n. 97. — · Diip. 27, n. 84. — Laym., lib. 5,
tr.7, cap. 6, num 4. — Bonae., diip. 6, de ladulf, qu. 1,
punct. 5, n. 15. — Praepes., qu. 14, dub 10, n. %. — Laym.,
loc. dt., num. 6. — ' Loc. dt., nam. 16, 17, 20 et 21. —

/> Suarez, quamvis ab Escobar non cite-
tur, tenet tamen hanc sententiam, disp. 53,
sed. 4, n. 6.

r) Henriquez et Cajetanus a Bonacina non
citantur pro hac propositione; quamvis Hen-
riquez, lib. 7, cap. 10, n. 3 et 4, eam revera
teneat.

Suarez et Sanchez non citantur a Bo-

pus praescriptum sive notabilem ejus
partem omittunt; v. gr. si puer vel
enex non jejundet: nisi tamen ob gra-
vem difficultatem hoc opus ei in aliud
sit commutatum. — Henriquez*,l, Caje-
anus *», BonacinaI. 2°. Qui opera injun-
cta in alio loco, tempore vel ordine per-
fecit quam praescriptum est; vel per
alium, qui fuerit causa principalis, ut si
per alium jejunarit, ecclesias visitarit.
— Navarrus, Reginaldus·, Bonacina·.
3°. Qui famulo tradidit eleemosynam ero-
gandam, quam is retinuit; ut habet Bo-
nacina ex multis, contra Sà. 4°. Qui ali-
quid omittit quod, secundum senten-
tiam probabilem vel probabiliorem, non
est necessarium, si tamen sit necessa-
rium re ipsa; quia communis error non
supplet defectum. — Ita Bonacina w ex
Suarez *», Sanchez et aliis.

« 14°. Non obstat effectui indulgentiae:
1°. Etsi ex opere requisito modicum quid
omittatur, v. gr. caeremonia in Sacro;
vel si parum comedas in jejunio; quia
opus ponitur moraliter integrum. 2°. Si
opus requisitum praestes per alium ha-
bentem se ut instrumentum,v. gr.in elee-
mosyna danda. — Bonacina n. 3° Si elee-
mosynam des exiguum: nisi tamen in
bulla exprimatur o dandam esse pro
cujusque facultate; tunc enim major
danda est a divite quam alio. — Ita Fil-
liuccius, Suarez, Sà et alii. 4°. Si Eccle-
siam visitandam non is ingredi ob
hominum multitudinem; dummodo ora-
tio fiat ante fores vel in coemeterio. —
Bonacina. 5°. Etsi in opere praestito non
habueris intentionem consequendi indul-
gentias; ut docent Salas Bonacina » et

Navat., de Roaario, miscell. 14, n. 2. — · Lib. 7, n. 183. —
Loc. dt., n. 24. — Bonae., loc. dt., n 22. — SJ, v. Indui-
entia, num. 4. — · Loc. dL, n- 27. — II Loc. dt, u. 21
t 24. — Fili., tr 8, cap. 6, aura. 166. — Suar., disp. 52,
sect. 5, nam. ¶ — Sà, v. Indulfnba. n. 4. — Bonae.,
disp. 6, de IndulffenL, qu. 1, punct. 5, a. 26.

nacina pro hac sententia; nec toe. cit., id
habent

O Limitatio ista non reperitur apud Sua-
rez neque apud S1

» Salas, de Legib., disp. 17, sed. 5, n. 31,
perspicue rem innuit, dicens ignoratam in-
dulgentiam lucrificari posse. — Bonacina vero,
dc Legib., disp. 1, qu. 1, punct. 10, num. 9,

Stata» gra-
tiae ventu»
requiritur
ad lucran-
dam pro de-
functis».

Opo» prae-
teri i piam
debet eue
able ad fi-
nem inten-
tam.

Prot»^.

i"®·',

Ominio-
n-» impe-
diente» in
dulptiim.

OmiMio-
nes» noe ob-
stante» in-
dulfnüa».

« alii, contra Suarez. — Et videtur certum, «saltem si habueris interpretativam; ut « habet Laymann ». [Et Wigandt ‘, Viva */ Croix *] cum Lugo, Molina 2], Pellizzario, Gobat, etc]. «6°. Etsi opera fuerint aliunde « debita, v. gr. ex praecepto Ecclesiae. — « Ita Laymann.

Commune operi potest fieri feniōnenr
« 15°. Quando datur potestas commu-
« tandi opera praescripta in aha, Id non
« necessario fit in confessione et a con-
« fessario qui audit confitentem; sed po-
« test fieri extra et ab alio idoneo. — Ita
« enim declarat Gregorius XIII (uti et in
« bulla indulgentiae, nomine confessarii
« intelligiquemvisapprobatum),apudHen-
« riquez2 et Praepositum8.

Poenen. partem operi nihil iocentur.
« 16°. Probabilius est eum qui tantum
« partem opens praescripti facit, non lu-
« crari partem indulgentiae: nisi tam pa-
« rum desit, ut censeatur moraliter inte-
« grum. — Ita Bonacina 4 ex Navarro, Sua-
« rez, Coninck, etc.

Quomodo alyria videri possim.
« 17°. Dum praescribitur ut visitentur
« aliquot altaria, sumcit ad illa se orando

Suar., disp. 52, sect. 6, n. 5. — Laym., lib. 5, tr. 7, cap. 6, n. 5. — 1 Tr. 14, n. 95. · Lugo, disp. 27, n. 81. · Pllliiaar., tr. 8. enp. 5, n. 220. · Gobat., Quinar., tr. 4, de Indulg., cap. 14, n. 165. — Laym., loc. cit., cap. 8. n. 13. — · Lib. 7. cap. 10, n. 8. — · Qu. 14, dub. 10, n. 88. — « Disp. 6, de Indulg., qu. 1, punct. 5, num. 20. · Xavar., de Jubil. et Indulg., notab. 19, n. 17, v. f. · Suar., disp. 52, sect. 5,

negat requiri ad satisfaciendum praecepto, ut opus praestetur cum intentione satisfaciendi.

Viva, de Jubil., qu. 6, art. 4, num. 1, videtur sic tenere; hanc enim opinionem ultimo loco ponit et affert ejus probationes. Sed in fine addit: « Pro praxi certe consultius est in indulgentiis lucrandis, intentionem habere actualem vel virtualem». — Croix pariter, lib. 6, part. 2, n. 1325, declarat satis esse intentionem interpretativam, sed subdit: « Pro majori tamen securitate expedit mane expresse intentionem formare obtinendi per opera istius diei quidquid per illa obtineri potest ».

1) Molina ita citatur a Portello (Addit, ad dubia regul., v. Indulgentia, n. 7), ex quo desumpta est allegatio: Lucrifieri scilicet indulgentiam etsi ab ignorante, « quia, inquit, sic audiui ex ore proprio quondam a P. Molina. magistro meo ».

III) Suarez, quidquid dicat Busenbaum, de altaribus non loquitur, sed de ecclesiis tantum, disp. 52, sect. 1, n. 7.

*) Rodriguez male citatur a Busenbaum; nam, in bull. Cruciat., § 3, n. 12, negat posse lucrari indulgentiam illum qui corde tantum

«convertere ex eodem loco; ut habent « Sà, Bonacina, Suarez Rodriguez « Diana — Limitat autem card, de Lu- « go * si sit tali loco et situ, ut moraliter « censeri possit orare ad illa altaria.

« 18°. Cum confessio praescribitur, nisi « in bulla exprimatur venialium, probabi- « hus est non requiri ut conditionem sine « qua non, sed ut dispositionem ad sta- « tum gratiae W. — Bonacina ·.

« 19°. Nemo consequitur plenariam in- « dulgentiam peccatorum omnium, nisi « omni culpa, etiam veniali, liber sit. quan- « do u'timumopusexplet.Undeconsultum « est ut communio sit ultimum. — Vide « Laymann ».

Certum est, peccatum veniale non remissum quoad culpam non posse remitti quoad poenam. — Ita S. Thomas ‘, quem sequuntur Vivae, Sporer · et alii passim.

Illud tamen veniale non impedit quominus remittatur poena debita aliis peccatis jam remissis. Viva 10 et Sporer", ac Wigandt12; et Renzil3 cum Laymann et

n. 3. · Contuet, diip. 12. dub. 7, n. 38. — Sà, v. ffràut- gentia, n.6. — Bonae., qu. 1, punct. 5, n. 23. — ‘ Diip. 27, n. 98. — · Loc. cit., n. 7. — Laym., lib. 5, tr. 7, cap. 6, n. 2. — 1 Suppi., qu. 27, art. 1. — ¶ De Jubil., qu. 6, art. 2, num. 2. — · Suppi. saetam., cap. 3, num. 8. — K Loc. cit, n. 2. — « Loc. cit., n. 8. — · Tr. 14, n. 93. — » Cap. 2, sect. 4, qu. 17. · Laym., loc. cit., n. 2.

altaria visitat, nisi populi multitudine impediatur ne ea corpore visitet. Diana tamen, loc. cit., asserit Rodriguez postea mutasse sententiam.

o) Diana, part. 1, tr. 11, resol. 102, refert tantum hanc opinionem, nec iudicium de ea profert.

P) Contra istam opinionem extat decretum S. Congr. Indulg. diei 19 Maji 1759, (ut notat S. Alphonsus infra) quo statuitur « confessionem sacramentalem, quando in Brevibus apponitur pro indulgentiarum consecutione, peragi omnino debere, etiam ab iis qui sibi lethalis peccati conscii non sunt ». Satis tamen esse, ex alio decreto diei 9 Decembr. 1763, confessionem hebdomadariam, ad lucrandas quascumque indulgentias (exceptis indulgentiis jubilaei sive ordinarii sive extraordinarii, aliisque ad instar jubilaei concessis), nisi post ultimam confessionem aliquod lethale commissum fuerit. Novissime vero, per decretum 14 Februarii 1906, SS. D. N. Pius PP. X indultum istud ampliavit, et « omnibus christifidelibus, qui in statu gratiae et cum recta piaque mente quotidie sancta de altari libare consuescunt, quamvis semel aut iterum per

Pellizzario. — Nec obstat indulgentiam plenariam concessam fuisse suo ratione totalis remissionis, ita ut si poenam non tollat illius venialis non remissi, nullam tollat. Nam respondetur quod, sicut non repugnat culpam alicujus venialis remitti quin remittatur culpa aliorum: ita et poena. Pontifex autem, concedendo indulgentiam plenariam, non praesumitur velle eam restringere tantum ad eos quibus remittuntur omnia venialia, sed potius illam concedere juxta capacitatem subje-

cti, ut remittatur saltem poena venialium illorum quorum culpa remissa est.

Notandum hic quod ad indulgentias lucrandas requiritur confessio peccatorum etiam venialium, si in diplomate legatur: Qui vere poeniientes, confessi, etc. Ita ex decreto S. C. Indulg., approbato a Clemente XIII, qui publicari mandavit die 19 Maji 1759. — Declaravit autem S. Congregatio confessionem posse etiam expleri in vigilia festivitatis. Sic refert Pater Ferraris ‘.

§II.

Quotuplex Indulgentia, et quomodo differat a Jubilaeo.

535. Vide quae habentur apud Busenbaum — 536. Advolantur sancita a Bened. XIVcirca jubilaеum. — 537. Qu. 1 An ad lucrandum jubilaеum omnia opera perfici debeant in una hebdomada - Qu. 2. An per confessionem invalidam in jubilaеo auferatur reservatio censurarum et peccatorum. - Qu. 3. An peccet graviter qui, absolutus a reservatis, postea alia opera non impleat. - Qu. 4. An qui confessus est in jubilaеo et oblitus sit peccati reservati, possit deinde a quocumque absolvi. Et an obtinere commutationem votorum. - Qu. 5. An confessus animo lucrandi jubilaеum maneat absolutus a reservatis oblitis, si postea non lucretur. - Qu. 6. An possit absolvi qui commisit peccatum reservatum in confidentiam jubilaеi. - Qu. 7. An possit dari absolutio ante satisfactionem partis vel juramentum ejusdem. - Qu. 8. Quinam casus et censurae possint absolvi in jubilaеo. Dub. 1. An possint absolvi publice excommunicato. Dub. 2. An possit dispensari in irregularitate. — 538. Qu. 9. Qui veniant nomine infirmorum, captivorum et itinerantium. - Qu. 10. An sufficiat ad jubilaеum lucrandum oratio mentalis aut modica vocalis. - Qu. 11. An modica eleemosyna. - Qu. 12. An satisfaciat pro jejuniis injunctis implens jejunia alias debita.

p°«nl»anl°*

535. — « Resp. 1°. Indulgentia alia est totalis sive plena, plenior, plenaria, plenissima: quae non tantum poenitentiam « injunctam per confessarium vel canones, aut secundum hos injungi debitam, « sed etiam omnem purgatorii poenam « tollit. — Nec differt a jubilaеo, nisi accidentaliter, privilegiis quibusdam: ut « quod in jubilaеo licita sil dispensatio « in certis votis, absolutio a reservatis « et censuris, et quod confessarius quivis « approbatus possit eligi. — Vide Sà *, Bonacina ·.

* IntulKent*a alia est partialis: qualis « est unius vel aliquot annorum; item « septenae, quadragenae, carenae, etc.;

Pflia., de MonlL. cap. 9, num. 40, v. Axsrro 2. — 1 Biblioth., tom. 8. Decret S. R. C., nam 1623. Cfr. etiam

hebdomadam a communione abstineant, praefato... induito frui posse concedit, absque hebdomadariae illius confessionis obligatione,

« item tertiae partis peccatorum. Per quas « non significatur tolli tantam durationem « purgatorii, sed tantam poenam remitti, « quanta deleretur per jejunium unius aut « aliquot annorum, aut quadraginta dierum in pane et aqua, secundum canones olim imponi solitum. — Porro, quando « indulgentiis plenariis adduntur aliquot « anni vel remissio tertiae partis peccatorum: id (secundum diversas sententias) « vel ad diversos concedentes referendum « est; vel facit ad cautelam, ut si forte « causa indulgentiae non fuerit sufficiens, « saltem valeat ad illos annos lucrandos; « vel ut adjuncta concedatur pro alio ternopore, actione et loco; vel denique, ut

DecretA Aulh. S. Indulg. Cong , num. 214. — · V. Multitia, n. 10 et — 1 Qu. 1, punct. 2, n. 1 et 5.

quae ceteroquin ad indulgentias eo temporis intervallo decurrentes rite lucrandas necessaria extaret ».

« ea per modum suffragii possit aliis ap-
« plicari. — Vide Bellarminum ¹.
*) ResP. R^o. Circa *jubilaeum* notanda
« sequentia:
« Γ. Anno jubilaei in Urbe durante,
« soient tantisper extra Urbem
« omnes indulgentiae plenariae, quoad vi-
« vos, etiam in carceribus (non tamen in
« periculo mortis constitutos, ut, contra
« Laymann a, docet Bonacina ³ ex decla-
« matione Urbani VIII facta anno 1625 a),
« neque quoad defunctos): itemque aliae
« facultates, v. gr. absolvendi a casibus
« bullae Coenae, commutandi vota.dispen-
« sandi, etc., concessae in ordine ad lu-
« crandas plenarias indulgentias.
« Non suspenduntur autem indulgen-
« tiae personis particularibus aut ab alio
« quam Papa concessae, nec privilegia
« religiosorum, v. gr. absolvendi a reser-
« vatis, etc.; quia tantum suspenduntur
« facultates concessae in ordine ad in-
« dulgentias. Ita Sanchez, Henriquez, etc.,
« apud Diana⁴; Filliuccius, Bonacina⁵,
« Benzoni⁶, et denique card. de Lugo ⁷,
« ex declaratione Urbani VIII *b*) anno 1625.
« — Similiter neque suspenditur facultas
« concessa episcopis per Tridentinum
« absolvendi et dispensandi cum suis subdi-
« tis in omnibus casibus Sedi Apostolicae
« reservatis; item, nec dispensandi in irre-
« gularitatibus, in impedimentis matrimo-
« nii aut petendi debitum, etc., quae ex
« jure communi illis competunt. Zerola⁸,
« Quintanadvenas⁹.

¹ De Indulf.» lib. I, cap. 1. — * Lib. 5, tr. 7, cap. R, n. 8. — * Qu. 1. punct. 8, n. 2. — Decal., lib. 4, cap. 54, n. 62. *Hrnriq.*, lib. 7, cap. 28, n. 7. el cap. 31, n. 5, comment., lit. s. * Part. 1, tr. 11. resol. 100. — *Fili.*, tr. 8, cap. 10, n. 254. — * Loc. cit. n. 2. — *Brnron.*, de Anno jubil., lib. 4, cap. 8, dub. 3 ec 5. — 4 Dhp. 20, n. 145. — * Sets. 24. de reform., cap. 6, *Lierai.* — * Prax., part 2,

535. - U Viva voce, ut habet Bonacina.
b) Lugo dicit Urbanum de hac re interro-
gatum sic declarasse.
c) Navarrus, *de Jubil., nolab. 32, n. 47*,
scribit indulgentiam anni sancti posse plu-
ries lucrificari.
*) Bonacina ait: « Ut patet ex jubilaeis
jam ter aut quater a SSmo Domino Nostro
Paulo V concessis ».
*) Scilicet Bonacina, *disp. 6, de Indulg.,
qu. 1, punct. 2, infine.*
f) Bonacina, *de Indulg., qu. 1, punct. 5,
n. 6*, de indulgentiis in universum haec scri-

« 11°. Etsi probabile sit quod docet Na-
« varrus ¹), saepius lucrificari posse indui-
« gentias intra jubilaenum extensum ad ⁱⁱTf'
« duas septimanas: contrarium tamen ve-
« rius est, quod Congregatio Cardinalium ^{lwii'}
« declaravit ut habet Bonacina ²), ex
« Suarez, Sanchez. — Qui ³) tamen affirmat,
« in anno sancto posse obtineri toties quo-
« ties opera praescripta praestantur: idque
« ex declaratione Urbani VIII.
« 111°. Satisfacere tunc:
« 1°. Qui sabbato ante primam domini
« cam confitetur; ut habet Lavmann, Bo-
« nacina ⁴) et praxis fidelium. Item, qui ⁵illt
« confitetur et communicat ultima domi-
« nica claudente jubilaenum.
« Caetera tamen opera debere fieri
« ante, et quidem intra unam hebdoma-
« dam, docet cardinalis de Lugo⁶ll, con-
« tra Bonacina «A
« 2°. Qui ordinem intra opera praescri-
« pta non servavit.
« 3°. Si quis intra illud tempus coepe-
« rit confessionem, quam materialiter im-
« perfectam oporteat differri longius, po-
« test tunc absolvi a reservatis, et com-
« mutari vota: postea vero, extra tempus
« jubilaei, absolvi ab omnibus, etiam quae
« oblitus est, reservatis, ac in oblitis etiam
« dispensari: imo potest postea omnia fa-
« cere confessor finita confessione, quae
« ante; quia, coepta causa, manet potestas
« delegati, donec finiatur. — Ita Sà, Les-
« sius⁷H, Bonacina ⁸)a Laymann⁹l", San-
« chez ¹⁰), Diana ¹¹), 4.

v. *Annus sanctus*, ad 3. — * Append., tr. 8, dub. 16, n. 1.
— * De Poenit., ditp. 5, qu. 7, punct. 5, § 2, num. 17. *
Suar., de Relig., tr. 6, lib. 6, cap. 16, n. 17. * *Sanch.*, Decal.,
lib. 4, cap. M, n. 30. — Laym., lib. 5, tr. 7, cap. 8, n. 6.
ll Disp 27, num. 106. — Sd, v. *Indulgentia*, num. 14 (edit,
genuin.) — M Lib. 2, cap. 40, n. 109. — * Decal., lib. 4,
cap. '4, n. 39. — M Part. 2, tr. 16. resol. 9.

bit: * Non est necesse... confiteri eo dic vel
tempore, quo suscipienda est indulgentia ».
Bonacina «late probare conatur » con-
trarium, ait Lugo; et re vera Bonacina, *de
indulg., qu. 1, punct. 5, n. 34*, nullas ratio-
nes congerit ad probandum necesse non esse
omnia praescripta opera praestare in una et
eadem hebdomada; sed quamvis haec senten-
tia «probabiliter», ut ait idem Bonacina, su-
stineri possit, attamen postea addit: «Oppo-
sitam in praxi, praecisa aliqua necessitate vel
rationabili causa censeo consulendam ».
") Bonacina, *de 2" praec Decal., qu. 2,*

Clausulae
et condilio-
net jubilaei
ex benedi-
cto XIV.

« IV®. Qui neglexit lucrari jubilaenum
in patria, potest alibi, dum ibi durat, lu-
« crari. Sanctarellus, Ugolinus, Dianal.
« — Immo etiam in patria, si tempore
« publicationis ex invincibili ignorantia
« notitiam illius non habuit. Bottonus,
« Diana a.
« V°. Quando duobus diebus immedia-
« tis occurrunt duo jubilaea, quorum sin-
« gula confessionem et communionem re-
« quirunt, non opus est bis confiteri et
« communicare, dummodo perseveres in
« gratia; alia tamen opera repetenda sunt
« — Turrianus³. Vide Diana⁴».
536. - Ante omnia refert hic adnotare
sancita a nostro Summo Pontifice Bene-
dicto XIV in sua constitutione *Interpraete-
ritos*, edita 3 Decembr. 1749 pro jubilaeo
anni sancti: de qua praecedenter locutus in
allocutione consistoriali, habita die 5 Maji
eodem anno, sic dicit: *Difficultates* (circa
facultates jubilaei) *iu unum congerere,
et... quaestiones omnes de medio tollere
non praetermitteremus*. Addens ibi: Ideo
doctores constitutiones aliorum Pontifi-
cum falso interprétasse, quia non bene
verba ipsarum perpenderunt "A
Deinde in praedicta constit. *Ititer prae-
teritos*, sic sancivit:
Γ. Per verba: *Vere poenitentibus et
confessis*, intelligi debet actualis confessio.
— (In dicta constit. *Inter praeteritos*, § 7).
2°. Omnes visitationes ecclesiarum de-
bent perfici uno die, incipiendo diem a
media ad mediam noctem vel a vespera ad
vesperam. — § 13.
3°. Per clausulam: *Ad beneplacitum
nostrum et Sedis Apostolicae*, non cessant
indulgentiae morte Pontificis. Secus, si
tantum dicatur: *Ad beneplacitum nostrum*.
— § 18.
4°. Circa suspensionem indulgentia-
rum, quando in induito dicitur: *omnes et
singulae*, etiam plenariae suspenduntur.

Sauciaret., de Jubil., cap. 7, dub. 1. — *Ugo*lM., de
Offic. et Potest, episc , cap. 41, § 4. n 5. — 1 Part. 3, tr. 4,
resol. 151, v. *Vcrunt* — *Bolton.*, Osservaxioni sopraiGiu*

punct. 7, ^3, n. 14; Laymann, *lib. 5, tr. 7,
cap. §, n. 9*, excipiunt commutationem voto-
rum quam quis tempore jubilaei ex oblivione
petere omisit.

5°. Indulgentiae pro vivis non possunt
applicari pro defunctis. — § 23.
6°. Tempore jubilaei anni sancti ma-
nent suspensae facultates regularium
absolvendi a casibus bullae Coenae et
reservatis Sedi Apostolicae et vota com-
mutandi, sive sint concessae intuitu indui-
gentiarum sive ob alias causas. — § 26
et 32.
7°. Vi jubilaei nequit absolvi haeresis
externa. — § 38.
8°. Quando dicitur: *Commutatio voto-
rum fiat dispensando*, principaliter debet
attendi ad commutationem, ita ut mate-
ria subrogata non sit exorbitanter minor.
Secus, si dicatur: *Dispensatio fiat com-
mutando*. — § 45.
9°. Facultas dispensandi non includitur
in facultate commutandi. — § 47.
10°. Quod ad irregularitates pertinet
(quidquid sit de controversia num sub no-
mine censurae irregularitas ex delicto
comprehendatur), datur facultas dispen-
sandi ab occulta irregularitate ob violatio-
nem censurarum dumtaxat — § 50.
11°. Facultas commutandi pia opera
non intelligitur data circa confessionem
et communionem (praeterquam cum pue-
ris) aut orationem necessariam in visita-
tione. Nec commutatio fieri potest ad
opera aliunde debita. Nec jubilaenum acqui-
ri potest per opus alias debitum (puta si
quis ex legato teneatur dare eleemosy-
nam pauperi): nisi qui indulgentiam con-
cedit nominatim dicat quod per praedi-
ctum opus acquiri possit; id enim saepe
contingit, cum inter injuncta opera trium
dierum jejunium praescribitur, dies nomi-
natim indicando, ex. gr. dicitur quod esse
debeant tres dies quatuor temporum Se-
ptembris. § 53. — Item, commutatio fieri
debet in opera ejusdem naturae. — § 53.
12°. Praeter excommunicationem ma-
jorem Pontifici reservatam in constit. *Apo-
stolid muneris* impositam sacerdoti com-

bilet, hb. 2, cap. 5, pag. 131. — * Loc. cit., resol. 151, i. f
— * Select, dupai., part. 2, ditp. 31, dub. 61. — * Part. 4,
tr. 4, resol. 166. — *Blned. XIV*, AUocul cotmstor , | 5.

536. - u)Textus Benedicti XIV sic habetur
« Quod sane [quaestionum agitatio] non con-
tigisset, si legentes hujusmodi facultates accu-
ratus earundem verba perpenderent qui-

plici in peccato turpi, qui extra mortis articulum confessionem excipit poenitentis eumque absolvit; vel qui in articulo mortis absolvit cum alius sacerdos non desit; sive, cum alius sit sacerdos, sibi fingit quod si poenitens illi confiteatur, infamia aut scandalum inde oriturum sit, et ideo confessionem ejus excipit aut absolvit: imponitur hic inhabilitas in quocumque jubilaeo absolvendi complicem poenitentem. — § 59 et 60.

13°. Cum omnes quae tribuuntur facultates ad jubilaei consecutionem directae ac veluti ipsius praeparatio sint; clare inde sequitur illarum usus minime locum esse, nisi cum eo qui, et ad consequendum jubilaicum praeparatus sit, et certum habeat propositum adimplendi opera injuncta. — § 62.

14°. Confessarii tantum in foro sacramentali et ecclesiis designatis possunt absolvere, et vota commutare. — § 61 et 63.

15°. Tempore jubilaei vel indulgentiarum omnino imponenda est poenitentia a confessario, ne mutilum maneat sacramentum. — § 65.

16°. Nomine *partis laesae* non intelligitur iudex, sed qui damnum est passus. § 66. — Et itidem declaratur non posse commutari vota in praejudicium tertii, sicut votum perseverantiae in aliqua Congregatione, quod naturam assumat contractus et reciprocae obligationis inter voventem et Congregationem.

17°. Si quis post confessionem prolabitur in lethale, debet iterum confiteri, ut ultimum opus fiat in gratia. — § 73 et 79.

18°. Opera facta in peccato valent ad lucrandum jubilaicum: modo fiant animo exhibendi honorem Deo, non autem ex fine vano; et modo ultimum opus impleatur in gratia. — § 75 et 76.

19°. Nomine *incolae* veniunt omnes qui sunt Romae, animo ibi morandi per majorem anni partem; et omnes qui Romae alicujus muneris aut negotii causa morantur. Confessio est necessaria ad lucrandum jubilaicum, etiamsi quis habeat sola venialia. — § 72 et 77.

bus usi fuerunt Summi Pontifices in illis tradendis ». Ita citata allocutio consistorialis *Jam vobis*, dici 5 Maji 1749, § 5.

20°. Pro aliis vero indulgentiis % si confessio praecipitur ut dispositio, non requiritur confessio venialium; secus, si injungitur ut opus praescriptum. — § 78.

21°. Si quis post confessionem labatur in mortale, licet non teneatur iterare visitationes, tenetur tamen iterum confiteri. — § 79.

22°. Non est opus in visitatione basilicarum ad indulgentiam consequendam ingredi aut egredi per portas sanctas; licet hujusmodi ingressus pro opere supererogationis aestimandus sit. — § 81.

23°. Si quis ante publicationem indulti visitavit basilicas, et compleat visitationes ipso die publicationis, potest gaudere jubilaeo: modo aliam visitationem quatuor basilicarum totam illo die perficiat.—§ 82.

24°. Satis est oratio vocalis: qui autem sola mente orare voluerit laudandus est, aliquam tamen vocalem orationem adjungat. — § 83.

25°. Potest quis iterum lucrari jubilaicum, si reiteret opera injuncta; verum tantum prima vice potest facultatibus gaudere. § 84. — Hoc tamen non intelligendum pro lucranda indulgentia concessa iis qui praescriptis diebus ecclesiam visitaverint; tunc enim unica tantum indulgentia acquiri potest. (Ibid.).

26°. In concessione facultatis absolvendi a censuris bullae Coenae non includitur facultas absolvendi ab haeresi externa. — § 85.

27°. Qui facta confessione est absolutus a censuris, et alias gratias votorum recepit, si mutat propositum implendi reliqua, manet dispensatus a votis, nec reincidit in censuras. — § 86.

Hic addendum quod in constit. *Celebrationem* edita die 1 Januar. 1751, § 11 idem Benedictus XIV declaravit, facultatem prius datam monialibus et earum novitiis (in constit. *Benedictus Deus*, emanata 25 Decembr. 1750) § 4, eligendi sibi tempore jubilaei quemcumque confessarium, intelligendam esse de quolibet confessario approbato ab Ordinario loci pro quocumque monasterio loci illius.

6! Seu rectius, ut apud Benedictum XIV habetur: Quando : pro jubilaei consecutione : confessio praecipitur ut dispositio.

Demum hic notandum quod tempore jubilaei regulares possunt confessionem explorare apud quemcumque sacerdotem approbatum ab Ordinario etiam saecularem; ut declaravit Gregorius XIII, et Alexander VII in constit. *Unigenitus*. Ita refert Pater Ferraris'. — Possuntque absolvi ab illo etiam a casibus in eorum ordine reservatis.

537. - Quaeritur 1°. *An ad lucrandum jubilaicum debeant omnia opera perfici in una hebdomada?* — Ad respondendum, refert hic prius adnotare verba solita aponi in hujusmodi induitis,quaesunt: *Qui processioni interfuerint, vel ecclesias designatas visitaverint, et feria quarta, sexta ac sabbato alterius ex duabus hebdomadis jejunaverint, pariterque sua peccata confessi, et ss. communionem refecti fuerint, eleemosynamque tribuerint, etc.* — Hoc posito.

Negative respondent ad quaesitum Palaus ., Bonacina “J; item Praepositus et Naldus, apud Renzi.; ac Rodriguez6!, Sâ6!, Diana6!, Lohner6!, apud Croix6!. Et Dicastillus 6! et Graffius b>; et consen-

• Bibliothb., v. *Approbatio*, art. 2. n. 21 et 22, — . Tr. 24, punct. 12. § 3. n. 19. — *Pratpot.*, qu. 14, dub. 10. o. 87. . *Nald.*, Sum., v. *Indulgentia*, n. 14. . ■ C°p. 2, 5, qu. 1 — . Disp. 27, n. 1®. — ° Suppi, sacram., cap. 3. n. 173. — • De Jubil., qu. 8, art. 2, n. 3. . *Utolin.*, de Offic. et Potest.

537. - 'O De Bonacina vide notam g ad h. 535. — Palaus pariter, etsi negativam hanc sententiam ut veriore tenet, addit tamen de contraria, cui S. Alphonsus adhaeret: ‘ Ut securior consulenda » csL

Auctores isti, praeter Dianam, non d-lantur a Croix pro hac sententia h. 1450; Diana vero, quem Croix allegat *num. 1409*, quamvis non satis diligenter,probabilem hanc sententiam existimat,*part. 3, tr. 4, resol. 153; et part. 5, tr. 12. resol. 24.*

c) Laymann, *cap. 8, n. 10*, probabilem existimat, « *praesertim* ex rationabili aut necessaria causa ».

d) Sanchez (quem sane Bonacina etiam hic citat quasi ex parte hanc sententiam teneat), ita scribit, *Decal., lib. 4, cap. 54, n. 28*: « Cum lucrantibus priori hebdomada concedat jubilaicus communionem impleri vel illa hebdomada vel quacumque die sequentis, totum id spatium duplicis illius hebdomadae erit ipsi terminus obtinendi jubilaei ».

Reginaldus, quamvis hic citetur a Viva, haec tamen non habet, nisi forte *lib. 7, m. 173*, ubi asserit cum qui remittit confessionem et

tit Laymann O, si adsit causa. — Ratio, quia, cum dicatur in induito opera implenda esse in altera ex duabus hebdomadis, non est cur impletio restringi debeat ad unam hebdomadam.

Secunda vero sententia, cui adhaereo, omn>· ope-affirmat. Et hanc tenent Sanchez-!, Lu- !£«!«>“ di go4 (qui contrariam falsam vocat), Spo- g^mat^ rer ., Viva4 cum Ugolino, Reginaldo *) et Fausto; Holzmann ’ cum Henriquez, Gobât!/ et aliis passim (ut asserit); Renzi* cum Nuftez«! et Sanctarello. Ratio: tum quia haec est praxis communis fidelium, ut fatetur etiam Laymann *!; tum quia id patet ex verbis relatis indulti, ubi non dicitur utriusque hebdomadae, sed *alterius ex duabus*: quod importat opera implenda esse vel in prima vel in secunda hebdomada.

Et idem sentio dicendum de confessione et communionem, cum Lugo V, Holz- iô’« «2- mann >!, Renzi et aliis mox supra citatis, m0““o contra Palaum et alios auctores primae sententiae, qui dicunt quod is qui in prima hebdomada absolvisset opera praescripta, posset tamen in secunda absolvi

eptsc., cap. 41, § 4. a. 3. . *Bankol, a S. Fkuto*, de taerb Indulg. et Jubil., hb. 4, de Jubb. exiraord., qu. 6L — ’ De Sacram Poenit., o. 669. . *Htnriq.*, lib. 7, cap. 11, n. 2. — • Cap. 2, sect. 5, qa. 1. . *Sancterdt.*, de Jubil., cap. 7, dub» I. — *Rttn*, loc dt. — *Palatu*, tr. 24, punct. IX § 3, n. 6.

communionem ad dominicam sequentem, lucrari indulgentiam, ‘ si cetera omnia per bullam requisita impleverit ».

f) Gobat, *Quinar., tr. 3, cap. 28, n. 212*, ita tenet de jejuniis.

« J Nuhez, *m Suppi., qu. 27, art. 3, dub. 5, i. f.*, id innuere videtur, dum scribit optimum esse consilium, ‘ quando signantur duae hebdomadae ad lucrandas indulgentias jubilaei, in utraque facere diligentias, quia possibile est quod non adimpleatur proportio in prima hebdomada et adimpleatur in secunda; et sic in prima hebdomada tantum obtinet homo partem indulgentiae, in secunda vero integram; praeterquam quod potest contingere quod homo non sit in gratia in prima hebdomada, et sit in secunda ».

Vel rectius: . Ita in praxi observandum », habet Laymann, *loc. cit.*

O Lugo, *disp. 27, n. 105*, de communionem loquitur-

i) Holzmann, *loc. cit.*, ut rectius habet S. Alphonsus infra, concedit communionem et confessionem « peragi posse uno vel altero die ante jubilaicum ». Quin etiam addit con-

a reservatis. Sed opposita apparet verior ex verbis illis quae adduntur in induito: *pariterque peccata sua confessi, etc.*; ergo, sicut jejunia debent impleri in una hebdomada, ita pariter confessio et communio. — Nec valet dicere cum Palao quod illud *pariter* respicit obligationem operum, non temporis; nam revera particula *pariter* importat annexionem operum, non solum quoad substantiam, sed etiam quoad circumstantiam temporis.

Probabilissime autem dicunt Lugo ¹, Bonacina² et Holzmänn³, quod si quis impleverit alia opera in prima hebdomada, bene poterit ex consuetudine communi perficere *communione* dominica immediate sequenti. Et idem de *confessione* probabiliter dicunt Diana⁴, et Lugo⁵ cum Soto, Navarro, Sà, Henriquez, Reginaldo et aliis communiter: qui dicunt hoc olim declaratum etiam fuisse a Gregorio XIII. Ex quo sequitur (ut bene notat Holzmänn), dominicam mediam esse communem, et pertinere ad utramque hebdomadam.

Quaeritur 2°. *An per confessionem invalidam m jubila eo absolvantur censurae reservatae et auferatur reservatio peccatorum?*

Si confessio fuerit *culpabiliter nulla* (quidquid dicant Cajetanus, Henriquez, etc., apud Croix ⁶), omnino negandum cum

Lugo ⁷ et Viva ⁸ (qui merito id negat, contra Lugo, etiamsi quis in illa confessione habuerit animum postea valide confitendi). — Ratio est: tum quia nulli sua fraus patrocinari debet; tum quia facultates conceduntur in confessione, ut per illam fideles jubila eum lucrentur. Unde, qui sacrilege confitetur, cum revera nolit per talem confessionem jubila eum lucrari, non potest facultatibus gaudere. — Et de hoc hodie non videtur amplius dubitandum, post declarationem nostri Pontificis Benedicti XIV, ut supra notavimus *n. 536, ad 13*.

Si autem confessio fuerit *nulla defectu doloris*, et *bona fide* fuit facta, idem sentiunt Bonacina ⁹ cum Rodríguez ¹⁰; et Croix⁹ cum Tamburinio Reginaldo, Aversa, etc. Ratio: tum quia facultates in jubila eo non conceduntur absolute, sed pro veris poenitentibus: qui autem invalide confitetur non est vere poenitens. Tum quia facultas absolutionis concessa est sub conditione lucrandi jubila eum: quod utique acquiri nequit deficiente confessione valida. — Alii vero censent per hujusmodi confessionem inculpabiliter nullam tolli reservationem. Ita Lugo ¹⁰, Viva ¹¹ cum Coninck, Henriquez et Comitolo; item Dicastillus et Gobat, apud Croix ¹² (qui ¹³ id probabile putat). Ratio, quia, ut

cap. 16, n. 5. ¹ Lib. 6. part. 2, n. 1449. — ² Disp. 20, n. 109. — ³ De Jubil., qu. 11, art. ult., n. 2. - *Lugo*, loc. cit., n. 113. — ⁴ Loc. cit., n. 1449. *Regin.*, lib. 8, n. 63. *Aversa*, qu. 17, sect. 8, v. *At vero*. — ⁵ Disp. 20, n. 110 et seqq. — ⁶ De Jubil., qu. 11, art. ult., n. 3. *Coninck*, disp. 8, dub. 12, n. 91. - *Henriq.*, lib. 6, cap. 16, n. 5. *Conuto!*, Resp. mor., lib. 1, qu. 30, num. 2. — *Dicast.*, disp. 11, dub. 10, n. 175. *Gobat*, Quinar., tr. 3, cap. 34, n. 265. ⁷ ⁸ Lib. 6, part. 2, n. 1449.

gular., tom. 1, qu. 21, art. 7, loquens de confessione culpabiliter invalida sive ob defectum doloris, sive ob defectum integritatis, tenet eandem sententiam ac Bonacina; dum contra in *Sum., part. 1, cap. 183, n. 14, etsi* probabile ait esse quod tollatur reservatio peccati habentis annexam censuram, contrarium tamen putat securius, ideoque peccatum illud reservatum manere.

O Tamburinius a Croix citatur ut asserit S. Alphonsus; sed revera, *lib. 5, tr. de Casib. reserv., cap. 9, § 5, n. 4*, loquitur de eo qui invalide confessus est, non quia « dolose » peccatum tacuit, sed « ob alia capita, ob defectum v. g. doloris seu propositi ».

fn) Croix, loc. cit., n. 1475, id probabile

dicunt communiter (loquendo vero extra tempus jubila ei) ipse Bonacina ¹, Palaus²; et Salmant.⁸ cum Suarez, Cajetano, Lugo ³), Coninck, Dicastillo et aliis passim, peccata reservantur ut in confessione deferantur habenti jurisdictionem in illa, sive ordinario sive delegato, utque ipse judicet imponendo poenitentiam et absolutionem ferendo: quod jam fit in casu nostro; unde, ad hoc ut confessarius possit reservationem auferre, sufficit ut poenitens habeat verum animum lucrandi jubila eum.

Sed, his non obstantibus, probabilior mihi videtur prima sententia. Quia, cum Pontifex concedat facultatem absolvendi a reservatis, ut fideles jubila eum lucrentur; non praesumitur illam concedere pro iis qui nequeunt cum illa confessione jubila eum lucrari. — Idque videtur confirmari ex verbis Benedicti XIV in dicta const. *Inter praeteritos*, ubi dicit facultates veluti praeparationes ad consecutionem jubila ei; ergo non praesumitur velle ut facultatibus fruatur ille cui facultates non sunt praeparatio ad jubila eum lucrandum.

Quaeritur 3°. *An peccet graviter qui, postquam est absolutus a reservatis, h o u implet postea opera injuncta?*

Prima sententia affirmat; quam tenet Viva ⁴ cum Suarez, Vasquez ⁵ et Filliuc-

¹ De Poenit., qu. 7, punct. 5, § 5, n. 9. — ² Tr. 23, punct. 15, § 6, n. 2. — ³ Tr. 10, cnp. 19, num. 41. *Suar.*, disp. 31, sect. 1, n. 9. *Cajetan.*, Sum., v. Casia *reservati*, i. i. - *Coninck*, diip. 8, dub. 12, n. 91 et 92.. *Dicast.*, dup. U, dub. 8, n. 124. — ⁴ De Jubil., qu. 11, art. 5, n. 2. *Suar.*, loc. cit., n. 5. — ⁵ Decal., lib. 4, cip. 51, n. 54. *Henriq.*, lib. 6, cap. 16, n. o. i. f. — ⁶ 4 Tr. 24. punct. 12, § 3, n. IX — ⁷ De Poenit., qu. 7, punct. 5, § 3, num. 18. — ⁸ Disp. 20, n. 100. — ⁹ Tr. 6, cap. 13, n. 57. *Diana*, part. 3, tr. 4,

videtur existimare, eo quod contrarium probabilius tantum dicit

Lugo male hic a Dicastillo (ex quo Salmant. citationem sumpserunt) allegatur; hanc enim rationem *disp. 20, n. 106*, non habet.

o) Vasquez utique hic a Viva citatur, itemque a Bossio, *sect. 1, cas. 33*; sed quaesitum istud omnino praetermittit loc. cit., id est *de Poenit., qu. 91, art. 3, dub. 6, n. 7. P>* Filliuccius, *tr. 7, cap. 10, n. 309, hunc* ait esse peccatum; et rationes quas adducit videntur inducere mortale peccatum.

q) Loquens in *const.* Inter praeteritos, § 86, de absolutione a censuris vel dispensationibus aut commutationibus.

r) Sporer, *Suppi, sacram., cap. 3, n. 215*,

cio *P*). Et hanc sententiam dicit Benedictus XIV *t*) fultam esse subsistenti ratione; quia in materia gravi ille contraveniret intentioni Pontificis, qui facultates concessit tamquam medium ad jubila eum lucrandum. — Sed negant communius Sanchez¹ cum Henriquez; Palaus⁴, Bonacina ² Lugo³, Sporer ⁵ et Salmant. ⁶ cum Naldo⁷), Diana, Portello, etc. Ratio, quia hujusmodi obligatio non inspicitur imposita neque ex natura jubila ei neque ex Pontificis aut confessarii praecepto; et in dubio de praecepto nemo ad illud tenetur.

Communiter autem dicunt Navarrus, Vasquez, Laymann, Henriquez, etc., apud Croix¹⁰ (contra Ugolinum), talem poenitentem qui negligit opera complere, minime reincidere in reservationem vel censuras. Hocque definitum est ab eodem Benedicto XIV «^λ

Quaeritur 4°. *An, qui confessus est tempore jubila ei, et oblitus fuerit confiteri peccata reservata, aut cum causa illa ornerit, possit deinde a quocumque confessorio ab eis absolvi?*

Omnes affirmant, si tempore jubila ei confessarius habuerit expressam intentionem absolvendi etiam a reservatis.

Si vero hanc non habuerit, negant Bonacina ¹¹ cum Vasquez ¹²); et Silvester, Rossella ac Sayrus, apud Sanchez ¹³), cum Sà

resol. 143, v. (i. *Porte* L. Dub- recul., v. *Indulgentia*, Addit., num. 20. — Atoar., Couit., lib. 5, de poenit. et remiss, cotuii 19. *17uq.*, qu. 91, art. 3, dub. 6, n. 6. *Laym.*, lib. 3, tr. 7, cap. 8, n. 9. *Henriq.*, loc. cit.; et lib. 7, cap. 11, n. 4. ² Lib. o. port. 2, n. 1448, — *igol.*, de Censur., tab. 1, cap. lu, § 4, n. 4. I. C. ³ De Poenit., qu. 7, punct. 3, § 5, num. 3. — *Sitvest.* v. *Confessio* 1, num. 7. *Rosella.* v. *Confessio* II, q. 9.. Sqyr., de Cenur., lib. 7, cap. 14, n. 9, v. *Primo*. ⁴ u De Matr., lib. 8, diip. 15, n. 17.

videtur utique hanc sententiam tenere, cui principalem locum tribuit, licet expresse eam non amplectatur.

Naldus, *Sum.*, v. Indulgentia, *num. 4*, hoc non habet, quidquid asserat Diana, a quo Salmant. suam allegationem mutuati sunt.

Vasquez male citatur a Bonacina, et ipse tenet sententiam quae probabilior S. Alphonso videtur; nam, *qu. 91, art. 3, dub. 5, u. 39*, dicit eo casu peccata oblita remanere non reservata, si absolvendi facultas facta sit confessori favore poenitentis: quod utique in jubila eo locum habet.

&t, v. Indulgentia, *n. 14* (edit, genuin.); Henriquez, *lib. 7, cap. 11, num. 4*, cum ipso S. Alphonso affirmant tolli reservationem, et

et Henriquez Palaus "A — Sed probabilius affirmant Busenbaum (ut supra, *n. 535, ad 3.*), Sanchez *, Suarez *; et Viva * cum Reginaldo, Navarro % Gabriele et Diana; Croix * cum Aversa, Pellizzario, Dicastillo, etc. Ratio: turn quia poenitens vi jubilaei jus acquisivit ad favorem Pontificis, ut ex eo tempore a quolibet confessario possit absolvi; tum quia primus confessarius praesumitur per suam absolutionem velle conferre suo poenitenti omne beneficium quod potest: unde, sicut indirecte absolvuntur peccata illa oblita, ita indirecte tollitur reservatio.

Omnes autem conveniunt quod si quis coepit confessionem intra jubilaum, possit deinde absolvi ab omnibus reservatis. Ita Navarrus -V; Laymann x) cum PaludanoV, Henriquez, Rodriguez, Bonacina-V,- et alii passim. — Et hoc probabiliter extendunt Sanchez» et Viva cum Bossio et communi, etiam ad illa reservata quae poenitens committat transacto tempore

Item, qui in cepit confessionem in Jubilaeo.

Eui reactiva committat transacto Jubilaeo.

1 De Matr., lib. 8, disp. 15, n. 17. — 2 Disp. 31, sect. 4, n.20, v. Quartum punctum. — 3 De Jubil., qu. 11, art. 1, n.2. — 4 Lib.8, n. 99. — 5 Diana, part. 1, tr. 11, resol. 19, v. f. — 6 Lib. 6, part. 2, n. 1449. — 7 Aversa, qu. 17, sect. 8, v. Communior et seqq. — 8 Pettie., tr. 6, cap. 2, n. 71. — 9 Dicast., ditp. 11, dub. 10, n. 163. — 10 Henrig., lib. 7, cap. 11, n. 3. — 11 Rodrig., Sum., part. 1, cap. 183, q. 13. — 12 Viva, de Jubil., qu. 11, art. uh., num. 3, v. Ex dictis. — 13 Ross., de Jubil., sect. 1, cas. 99, n. 5 et 6 (licet pro hoc asserto non citetur a Viva). — 14 Lib. 5, tr. 7, cap. 8, num. 9. — 15 Suar., de

ita a Sanchez citantur; nullam tamen mentionem faciunt de intentione confessarii. — Idemque notandum venit de Palao, *tr. 24, punct. 12, § 3, n. 9.*

«9 Navarrus et Gabriel Biel perperam hic citantur a Viva; Navarrus enim, *Man., cap. 26, q. 13*, perspicue innuit primam sententiam dicens: «Qui confitetur habenti auctoritatem absolvendi ab omnibus peccatis et censuris per viam confessionalis, bullae jubilaei vel aliam, prudenter facit curando ut modo supradicto generaliter ab omnibus excommunicationibus et peccatis absolvatur...; quia si postea in mente venerint, satisfaciet confitendo peccata, nulla obtenta absolutione a censuris. — Gabriel Biel eamdem priorem sententiam diserte tenet *in 4, dist. 17, qu. 1, art. 3, dub. 2, nota ult., v. Et est hic*, ubi scribit: «Si primus confessor habeat auctoritatem absolvendi ab omni excommunicatione et casibus, et sic intendebat absolvere eum cum confessus fuerat: licet peccatum oblitum tali modo esset casus reservatus aut excommunicatio, poterit nihilominus secun-

jubilaei; quia pro eo perseverat adhuc idem favor facultatum.

An autem *qui confessus fuerit tempore jubilaei, possit postea a quocumque confessario obtinere commutationem votorum?*

Negant Laymann a; et Suarez, Bonacina ac Filliuccius, apud Croix*. Ratio, quia absolutio facta virtute jubilaei non potuit comprehendere vota, quorum commutatio tunc non fuit quaesita. — Sed communius affirmant 10 LessiusPalaus8, Viva8; Sporer 10 cum Gobat, Portello et Sanctarello; idemque tenet Sanchez 11, etiamsi poenitens tempore jubilaei memor fuerit sui votin»A Ratio, quia (ut dictum est) poenitens, vi jubilaei lucrati, jus adeptus est ad talem commutationem.

Utraque sententia est probabilis. — Recte autem advertunt Suarez 13 et Holzm ann 13 cum communi quod pro commutatione praefata votorum non requiritur specialis causa; sed sufficit causa illa

Qtail YOUpMfi coasaiur iriaiKu jubilm

Colatu lio ia Jih bUOOMn goirrit cn

Reliff., tr. 6, lib. 6, cap. 16, num. 14 et 15. — 2 Bonac., de 2o pracc. Decal., qu. 2, punct. 7, § 3, n. 14. — 3 Fill., tr. 8, cap. 10, num. 279. — 4 Lib. 6, part. 2, n. 1473. — 5 Lib. 2, cap. 40, n. 109. — 6 Tr. 24, punct. 12, § 3, n. 9. — 7 De Jubil., qu. 12, art. ult., n. 3. — 8 Suppi, sacram., cap. 3, n. 237. — 9 Gobai, tr. 3, cap. 32, n. 243, v. Dico 3 et 4. — 10 Porte!, Dub. regul., v. Indulgentia pro Jubil., n. 18. — 11 Sanctare!, de Jubil., cap. 13, dub. 1. — 12 De Matrim., lib. 8, disp. 15, n. 18. — 13 u Loc. cit., cap. 19, n. 10. — 14 De Sacr. Poenit., n. 645.

dus confessor cum absolvere, quia cum jam a primo confessore est absolutus a confessis, et hoc modo ab oblitis, similiter ab excommunicatione etiam in foro poenitentiali Ecclesiae, non mansit excommunicatio nec casus reservatus, sed simplex peccatum solum... Quod bene notandum est, et valet pro illis qui confitentur eis quos eligunt virtute confessionalium, quibus conceditur facultas absolvendi ab omnibus censuris et casibus reservatis: *dummodo* Laies intendant confitencles absolvere ab omnibus censuris et peccatis confessis et oblitis juxta facultatem sibi concessam ».

x) Omnes in hoc conveniunt, praeter Navarrum, Laymann, Paludanum et Bonacinam, qui hoc praetermittunt.

yl Sanchez, *loc. cit., n. 17*, dicit posse al) solvi a reservatis « usque ad jubilaei tempus » admissis.

Si tamen ille omnia opera praescripta ad jubilaei consecutionem praestiterit.

aa) Idemque tenent Lessius, Sporer, Gobat, Portellus, *locis citat.*; et Sanctarellus, *dub. 3.*

communis ob quam Pontifex motus est :ul jubilaum indicendum.

Quaeritur 5°. *An, si poenitens tempore jubilaei confessus sit cum intentione illud lucrandi, et postea non lucretur, eo quod non implet opera requisita, an tunc pro oblitis tollatur reservatio?*

Negat Concina ' cum Vasquez; et probabile putat Suarez Ratio, quia privilegia conceduntur ad jubilaum lucrandum; et ideo, donec illud non sit obtentum, poenitens non potest illis gaudere. — Sed probabilius affirmant Suarez bb), Sanchez ' cum Manuele. Ratio, quia tempore jubilaei conceditur facultas absolvendi a reservatis omnes qui habent animum illud lucrandi; et patet ex dictis *n. 536, ad 27.* Unde, cum confessarius absolutionem impertitur, tunc reservatio absolute aufertur, non vero dependenter ab eventu futuro; nam in jubilaeo nihil conceditur sub conditione futuri eventus. Et ideo, cum ablatio reservationis jam sortita fuerit effectum suum, poenitens non reincjdit in eam, si postea opera non compleat.

Quaeritur 6°. *An possit absolvi a reservatis qui peccatum commisit spe obtinendi absolutionem vi jubilaei?*

Prima sententia valde probabilis negat; et hanc tenent Covarruvias, Lopez et Menochius, apud Palaum4: quia non praesumitur Pontifex velle fovere iniquitatem. — Idque confirmatur ex illo Tridentini ', ubi statuitur quod habens copulam cum consanguinea spe obtinendi dispensationem, difficilius ei concedetur, et ipse debet Pontifici exprimere crimen patrasse cum hac confidentia.

Reter valuelue comit sam tpe AbBOIQHOfliit valdc probabiliter nequit ibKlivi in JobiUeo.

1 Lib. 2, diss. 2, cap. 6, § 2, num. 17. — 2 Vasq., qa. 91, Art. 3, dab. 5, num. 40. — 3 De Poenit., diip. 31, sect. 4, q. 23. — 4 Decal., lib. 4, cap. 54, n. 45; de Mate., lib. 8, disp. 15, n.21. — 5 Emma*. Rodrig., Sum., part. 1, cap. 183, n. 16 (a/, n. 15). — 6 Covar., Variar. résolut, lib. 2, cap. 20, n. 15, v. Vigesimo sexto. — 7 Ludov. Lopes. Instruct, conic., part. 1, cap 27., v. Srd addtl. — 8 Mtnoth., lib. 5, Praesumpt. 10, n. 6. — 9 Tr. 24, punct. 12, § 3, n. 15. — 10 Sen. 24, de reform. Matr., cap. 5. — 11 Decal., lib. 4, de Voto, cap. 54, n. 18. — 12 Loc cit., n. 16. — 13 Htnriq., Jib. 7, cap. 9, n. 4. — 14 Graff., Deat. aur., part. 1, lib. 1, cap. 13, n. 59. — 15 Btya,

bb) Suarez, *loc. cit., n. 24*, de ista affirmativa sententia dicit: « Nihilominus non videtur... ita improbabilis, quin possit quis probabiliter ei adhaerere ». Et profecto ipse

Secunda vero sententia, communior et satis probabilis, affirmat; eamque tenent Sanchez*; et Palaus' cum Henriquez, Grafio, Beja, Rodriguez, etc. Ratio, quia facultas generaliter concessa non est limitanda. — Nec obstat dicere quod Pontifex sic foveret iniquitatem. Nam si hoc esset, Christus, sacramentum Poenitentiae instituens, adhuc diceretur iniquitatem fovisse: non autem dici debent fovere iniquitatem remedia quae a superioribus peccantibus praeparantur.

Quaeritur 7°. *An, vi facultatis concessae in jubilaeo absolvendi a censuris occultis propter damnum alicui datum incursis, sub conditione ne poenitentes absolvantur, msi satisfacta parte, vel saltem praestito juramento satisfaciendi, possit dari absolutio ante satisfactionem vel juramentum?*

Si poenitens *possit*, statim satisfacere debet; alias illicite et invalide absolvetur. Ita Suarez* Sporer*; et Viva10 cum Vasquez, Gobat, Coninck et Filliucdo: contra Avila, Bonacina, Bardi, Diana, etc. 11, qui negant id fieri invalide; cum illa sit potius monitio quam conditio. Sed verior mihi videtur sententia Suarii et aliorum (ut supra); quia illa est vera conditio, qua non impleta, facultas non conceditur.

Dicit autem Frater Theodorus a Spiritu Sancto sufficere ad absolvendum satisfactionem fidejussoriam aut juratoriam, semper ac confessarius judicet quod absolutio proderit poenitenti, nec eum retardabit a satisfaciendo. — Verum haec opinio magis speculative quam practice est probabilis. Hinc verius dicendum cum

pro-

It) ababsolutioe a etatuturi- propter damnum tertio datum :

Si poeaiten» potest satisfacere, ante satisfactionem, absolutio nulla.

Resp. cas., part. 2, cas. 2 (al. ou. SB.). — 2 Rodng., in boll. Cruciat. § 9, num. 97. — 3 De Ceaiur., diip. 7, sect. 5, n. 42, v. Srd quid. — 4 Suppl. «aeram., cap. 3, a. 214. — 5 De JubtL, qa. 10, art. 2, n. 9. — 6 Vasq., de Excooi, dab. 20. — 7 Gobat, tract. 3o cap. 35, nom. 271. — 8 Cbnineb, diip. 14, dub. 16, n. 211. — 9 Fill, tr. 11, cap. 9, ntua. 296. — 10 Avila, de Censur., part. 2, cap. 7, diip. 3, dub. 9, conch X. — 11 Bonac., de Censur., disp. 1, qu. 9, punct. 9, o. 3. — 12 Bardi, «u bull. Crudat., part. 2, tr. 6, cap. 2, sect. 7, n. 62 et »eqq. — 13 Diana, part. 1, tract. 11, resol. 22. — 14 Ap. Viva, loc. cit.

videtur eam amplecti, « si oblivio fuit inculpabilis et absolutio valida». Quod ultimum requirit etiam Sanchez.

Theodorus a Spiritu Sancto, *dt.Jubil.*,

Croix' et Viva', non posse eo casu ab-
solutionem a censuris impertiri, nisi rea-
liter praemittatur satisfactio. Idque ex-
pressum est a Benedicto XIV in constit.
Convocatis, ubi dicitur: *Ab occultis cen-*
suris ob partem laesam incursis (con-
fessarii) *non prius absolvant quam parti*
laesae poenitens satisfecerit; vel, si prius
poenitens nequeat, non eum absolvant
nisi juret se satisfacturum cum primum
poterit.

Recte tamen dicunt Croix8; et Viva 4
cum Sanchez, Henriquez, Bossio et aliis,
bene censeri satisfactum parti, si absol-
vendus ita rem disponat, ut satisfactio sit
certo moraliter implenda: prout si poeni-
tens det confessorio, aut deponat apud
alium quod restituere debet. — Et idem
ait Viva si poenitens ex consensu partis
obtineat dilationem. — Antequam autem
satisfiat fisco vel judici, bene potest imper-
tiri absolutio; ut dicit Tamburinius, Sua-
rez, apud Croix4.

Si vero poenitens sit *impotens ad*
satisfactendum, tunc valide et licite ab-
solvi potest: cum venon et communiore
sententia, quam tenent Sporer ", Fr. Theo-
dorus7; Renzi 8 cum Filliuccio; et Vi-
va * cum Suarez, Laymann, Bonacina
et aliis (contra Sotum, Navarrum et Cor-
duba, qui dicebant non esse absolvendum
qui satisfacere non potest; cum satisfac-
tio sit conditio sine qua non). — Ratio
nostrae sententiae est, quia non praesu-

1 Lib. 6, part. 2, n. 1453. — ' De Jubil., qu. 10, art. 2,
n. 9. — *Bened. XIV*, conitit. *Convocatis*, § 27, de die 7
kal. decembr. 1749. — · Loc. dt., n. 1453. — · Loc. dt.,
n. 3. · *Sanches*, Decal., lib. 2, cap. 20, n. 18. · *Henriq.*,
lib. 13, cap. 28, n. 4. · *Boss.*, de Jubil., sect. 1, ca. 21, § 8
- *Viva*, loc. dt., o. X — *Tambur.*, de Sacram., lib. 5, tr. de
Calib. reavrv., cap. 12, § 4, n. 13. · *Suar.*, de Censur., disp. 7,
sect. 5, n. 47. 1 Lib. 6, part. 2, n. 1453. — · Suppi. sacr.,
cap. 3, n. 214. — 1 De Jubil., cap. 9, § 4, n. 3. — · Cap. 2,
vect. b, qu. 24. · *Fitt.*, tr. II, cap. 9, n. 295. — ' De Jubil.,
qu. 10, art. 2, n. 4. · *Suar.*, loc. dt., n. 41. · *Laym.*, lib. 1,
tr. 5, part. 2, cap. 6, q. 8, v. *Dico 4. · Bonae.*, de Censur.,
disp. 1, qu. 3, punct. 9, num. 4. — *Sotus*, in 4, dist. 22,
qu. 2, art. 3, cond. 2. · *Atoor.*, Consil., lib. 3, de statu

cap. 9, § 4, n. 3, haec sane docet, sed · ubi...
hanc [realem satisfactionem] implere poeni-
tens non possit, juxta conditionem personae
aliasque circumstantias».

Suarez contra, *de Censur.*, disp. 7,
sect. 10, n. 3, cautiones istas etiam in foro
interno quandoque requirit.

'.) Viva non videtur a Croix discrepare;

mitur Pontifex impossibilem conditionem
postulare.

Nec tunc requiri fidejussionem vel pi-
gnerationem autjuramentum dicunt Spo-
rer° et Viva", eo quod (utajunt Suarez rf'
et Navarrus, Laymann, Henriquez, Bos-
sius, etc., apud Viva) istae cautiones solum
exiguntur pro foro externo. — Sed juxta
verba Pontificis supra relata, tunc omnino
saltem exigendum estjuramentum de satis-
factione implenda; cum praecipiatur con-
fessariis: *Non eum absolvant nisi juret se*
satisfacturum. — Recte vero dicunt Tam-
burinius et Bellegambe, apud Croix ", non
esse opus tali juramento, si poenitens re-
vera esset perpetuo impotens ad satis-
faciendum.

Praefatus autem Fr. Theodorusl3 sub-
dit damnificantem absolvi posse:

Γ. Si pars laesa acceptet satisfactio-
nem vel eam remittat, licet adfuerit dam-
num publicum ; ut dicit Glossa '4. Hinc si
quis percusserit clericum, sufficit ei se
submittere, vel quod offensus injuriam re-
mittat, aut ita se gerat ut prudenter prae-
sumatur omnem offensam remisisse. —
Recte vero advertit Croixl4 cum Bonacina
et Filliuccio, contra Viva Tamburinium,
Diana etc., non sufficere remissionem
monachi offensi, si injuria in totam redun-
daverit communitatem: et hanc testatur
Filliuccius esse praxim S. Poenitentiariae.

2°. Si pars renuat justam satisfactio-
nem oblatam; quia tunc per ipsum non

monachor., condi. 3, dub. 11, n.36. Cfr. tamen Man., cap. 27,
q. 48, i. f. · *Cordub.*, Quae^tionar., lib. 5, qu. 43, dub. 3.
v. *Nota etiam*. — III Suppi. sacram., cap. 3, n. 214. — «De
Jubil., qu. 10, art. 2, n. 6. · *Navar.*, Man., cap. 27, q. 278,
v. *Sexto*. · *Laym.*, loc. cit., v. *Dico 4. · Henriq.*, lib. 7,
cap. 13, n. 2, lit. i, in comm.; et cap. 28, n. 3, lit. a, in
comm. - *Boss.*, de Jubil., sect. 1, cat. 21, § 5, n. 59. · *Viva*,
de Jubil., qu. 10, art. 2, n. 6. — *Tambur.*, de Sacra., lib. 5,
tr. de Casib. reavrv., cap. 12, § 4, num. 16. · *Betleg.*, de
Jubil., part. 3, sect. 11, qu. 5. · II Lib. 6, part. 2, n. 1451. —
u De Jubil., cap. 9, § 4, n. 4, ad 1. — u Glo x m in cap. *Quant-*
vis, de pact, in 6°. — u Loc. cit., num. 1456. · *Bonac.*, de
Cen«ur , disp. 2, qu. i, punct. 5, n. 24. *FBI.*, tr. 15, cap. 1,
qu. 10. — *Tambur* , loc. cit., § 4. n. 14. — *Fitt.*!, loc. cit.

nam, *loc. cit.*, n. 2, negat ut probabilius satis-
faciendum esse abbati vel monasterio, · nisi
forte aliquando, v. g. ex percussione mona-
chi damnum aliquod secutum sit monasterio
in expensis faciendis ». — Diana vero, *part. I,*
tr. II, resol. 23, probabilem existimat et opi-
nionem quae negat, et eam quae asserit satis
esse condonationem monachi.

sut. — Ita praefatus auctor ' cum Can-
dido.

3°. Si poenitens praestet partem quam
potest, et pignus aut juramentum de re-
liquo.

4°. Si debitor non possit tunc satisfa-
cere nisi cum magno damno aut incom-
modo: nisi pars laesa idem damnum ex
dilatione subiret. — Ita idem auctor cum
Navarro et Avila: qui addit quod, cum
creditor sit distans, potest absolvi debitor
si deponat pecuniam in loco tuto.

Utrum autem *absolutus a censuris sub*
promissione satisfaciendi, reincadat in eas
si postea non satisfaciat?

Affirmant Navarrus,RodriguezetVega,
apud Viva '. — Sed probabilius negant
Sporer3; et Viva4 cum Sà, Gobat, Bossio
et paSqUaIjg0; qUja ex cap ^*d reprimen-*
dam, de off.judic. ordin., reincidentia non
incurritur nisi in jure exprimatur.

Quaeritur. 8°. *A quibus casibus et cen-*
suris possint confessarn absolvere tem-
pore jubilaei?

Communiter dicunt Suarez 4, Holz-

1 De Jubil., cap. 9, § 4, n. 4, ad 2. - *Candid.*, disquit. 22,
Art. 53, dub. 3, dico 8. — *Theod. a Spir.* Szloc. dt., ad 4. ·
Navar., Man., cap. 27, n. 48. - *Avita*, part. 2, cap. 7, disp. 3,
Jub. 5. — *Navar.*, consil. 3, de «tatu «eonach., dub. 12
num. 39. · *Bodrig.*, in bull. Cruciat., § 9, n. 58. · *Vega*,
Sum. nueva. part. 2, cap. 7, cas. 5. · · De Jubil., qu. 10,
Art. 2, n. 7. — ' Suppi. aacr., cap. 3, n. 214. — 1 Loc. dt. · Sd,
v. *Absolutio*, n. 18 (at. n. 17). · *Gobat*, tr. 3, cap. 35, n. 270. ·
Boss., de Jubil., »sect. 1, cas. 21, §7, n. 85. *Pasqual* , Prix
jubil., qu. 257» num. 4. — · De Censur., disp. 7, sect. 5,
n. 14. — · De Sacr. Poenit., num. 638. - ' Loc. dt., cap. 3,
n. 208 et 212. — · De Jubil.» qu. 11, art. 2, n. 1. — *Laym.*,
lib. 1, tr. 5, part. 1, cap. 7, n. 5. · *Begin.*, hb. 8, n. 57. ·
Diana, part. 3, tr. 4, resol. 149. · · Lib. 6, part. 2, n. 1451. —

Ji) Vasquez, *qu. 91, art. 3, dub. 10, v. j.*,
haec tenet loquens non quidem de jubileo,
sed de privilegio, Mendicantibus et aliis qui-
busdam societatibus concessio, absolvendi a
casibus Papae reservatis.

Henriquez a Croix utique sed ex Diana
citatur; at *lib. 6, cap. 14, n. 9*, loquitur dum-
taiat de casibus qui Papae simul et episcopo
reservantur.

De blasphemia haereticali non loquun-
tur, saltem expresse, Lugo, Gobat, Sanchez.
Henriquez, Bossius, Azor, Rodriguez. — Prae-
terea Diana hic disputat de privilegio bullae
Cruciatae. — Denique Suarez loquitur tantum
de haeticorum fautore, quem dicit posse
absolvi per concessionem generalem absol-
vendi a casibus bullae Coenae.

•0 Henriquez, *lib. S, cap. 60, n. 4*, ita

mann ·, Sporer Viva ·; item Vasquez/D, ce* J**?4
Laymann, Henriquez ">, Reginaldus, Dia- ,b4e'' 'u'
na et alii, apud Croix ·, in jubileo, quando '' °o

conceditur facultas absolvendi a reservatis
Pontifici, dari etiam facultatem absolvendi
a reservatis episcopo, quamvis id non ex-
primatur. — Item, licet nequeant absolvi
haeretici, absolvi tamen possunt proferen-
tes blasphemiam haeticalem **> et fauto-
res aut receptatores haeticorum: necnon
legentes,retinentes vel imprimentes libros
haeticos. Ita Croix °o cum Lugo, Gobat,
Diana et Bellegambe; ac Viva " cum Sua-
rez, Sanchez, Henriquez et Bossio (contra
Azor, Rodriguez et alios). — Ratio, quia
hujusmodi crimina, esto concernant, non
tamen sunt proprie haeresis formalis.

Sed hic dubitatur Γ. *An possint absol-*
vi publici percussores clericorum, ei alii
nominatim excommunicati vel suspensi?

Affirmant communius Sporer ", Holz-
mann ", Viva!4; et Croix!4 cum Sanchez,
Henriquez w>,Sà ü), Sayro, Lezana, Diana, Xomei-
Gobat, etc., contra Vasquez Coninck et
Avila MA Ratio, quia, cum indultum non

• Loc. dL - *Lugo*, de Fide, dup. 23, num. 106. · *Gobat*,
tr. 3, cap. 33, n. 250. · *Diana*, pan. 1, tr. 5, rtsoL 7; et
tr. II, resol. 29. · *Belleg.*, pan. 3, ject. 10, qu. 1. — M De
Jubil. qu. 11, Art. 1, num. 6. · *Suar t* de Fide, disp. 24,
sect. 1, q. 11. · *Sonck.*, Decal.» hb. 2, cap. 12, nus. IX
Henriq., lib. 6, cap. 16, n. 2, lit. I. · *Boss.*, sect. 1, cas. 8,
n. 4. — *Asor*, part. 1, lib. 8, cap. 19, qu. 2. · *Bodng.*, in
bull. Cruciat., § 9, n. 66. — II Suppi. sacram., cap. 3, n. 213.
— u De Sacr. Poenit., n. 610. — M De Jubil., qu. 11, art. 1,
n. 5. — u Lib. 6, part. 2, n. >457. · *Sanck.*, Dead., hb. 6,
cap. 17, n. 4X · Ssyrr., de Censor., lib. 2, cap. 20, a. 29. ·
Letana, Sum., v. *Bulla Cruciatiae*, a. 25. · *Diana*, part. 1,
tr. II, resol. 26. *Gobat*, tr. 3, cap. 33, a. 252 — *Coninck*,
diip. 14, dub. Io, num. 207.

sane docet; sed *lib. 13, cap. 28, n. 2*, negat
notorium clerici percussorem, licet impoten-
tem, in jubileo absolvi posse cum sola cau-
tione juris, nisi judex aut pars longe absint
et adsit causa absolvendi.

II) Sà, v. Absolutio, h. 17 (al. n. J8\ haec
dumtaxat scribit: « Absolutus per bullam, ut
fit, ab excommunicatione ad aliquem efle-
ctum cum reincidentia, non reinddit nisi in
foro externo, si res est manifesta; alioquin
in omnibus potest se gerere ut absolutum ».

Vasquez, *de Excom.*, dub. 20, num. 8,
(sicut pariter in prima sententia Sanchez, Le-
zana et Diana) loquitur de bulla *Cruciatae*
et privilegiis religiosorum, et negat his privi-
legiis dari facultatem absolvendi ab excom-
municatione lata nominatim a judice.

Avila, *part. 2, cap. 7, disp. 3, dub:10*,

distinguat inter publicas et occultas censuras, non est restringenda facultas ad solas occultas. — Idque expresse concessit noster Summus Pontifex Benedictus XIV in constitutione *Cowwcaris* in jubila eo anni sancti, dicens absolvi posse poenitentes *a... censuris in jure latis, etiam Sedi Apostodcae reservatis; quamvis publicae in partibus sint, quamvis deductae autnominatim declaratae ac denuntiatae in iisdem partibus sint per locorum Ordinarios aut alios...judices*. Additur vero ibi *A censura ab homine, seu a quocumque judice de partibus nominatim lata, absolute valeant ad effectum dumtaxat indulgentias praesentis jubilaei consequendi, etc.* — Et de hujusmodi censurae absolutione, prohibetur ibidem dari a confessorio ullum testimonium.

Dubitatur 2º. *An in jubila eo possit dispensari in irregularitatibus?*

Affirmant mm) Baflez et Salon, apud Viva; et probabile vocant Henriquez, Salas, Rodriguez, Diana et Bossius. Et consentiunt Soto « cum Medina quoad irregularitates ex delicto; quia tales irregularitates habent rationem censurae. — Sed negant communius Suarez, Molina, Holzmann cum communi (ut asserit); et Viva cum Filliuccio, Trullench, Reginaldo et Moya, qui censent nomine censurae non venire irregularitates; sed de hac quaestione fusius agemus infra, in Tract. *de Censur., n. 341.* — Caeterum, Benedi-

§ 5. — § 6. — *BaUca*, qu. 64, art. 8, v. in pan. 4, cood. 1. · *Salon*, in 2º 2º, qu. 64, art. 8, contr. 4, concl. 1. · *De Jubil.*, qu. 10, art. 1, num. 1. — *Henriq.*, Hb. 7, cap. 13, n. 6. · *Salas*, de Legib., disp. 15, sect. 1, n. 16. · *Rodrt**, in bull. Cruciat., § 9, num. 63. · *Diana*, part. 1, tr. II, resol. 27. · *Boss.*, sect. 1, cas. II, n. 4. — I In 4, dist. 22, qu. 3, art. 1, v. *Secundum discrimen.* · *Bartko*l. *Medina*, in 1º 2º, qu. 96, art. 4, v. *Ad ar**. ; et Sam., lib. 1, cap. 11, §9, v. f. — · *De Censor.*, disp. 1, sect. 3, num. 5 et 6; cfr. disp. 40, sect. 3, num. 3. — · *De*

concl. 4, loquitur pariter de absolutione per bullam aut privilegium; sed quidquid dicat Croix, ipse asserit absolutionem validam esse, at non semper licitam, si censura sit ab homine; si vero sit a jure, libere absolvi posse affirmat.

Auctores omnes pro hac sententia citati loquuntur de irregularitate quae est ex delicto. — Praeterea Bafiez, Salas, Rodriguez, Diana, Sotus et Medina disputant de bulla Cruciatæ. — Denique Henriquez admittit ut probabile, quod virtute jubilaei possit dispen-

ctus XIV, in dicta constit. *Convocatis*’, loquens de irregularitatibus (praescindendo ab hac quaestione), tantum induisit dispensari posse super occulta irregularitate ob violationem censurarum dumtaxat.

538. - Quaeritur 9º. Qui veniant nomine *infirmorum, captivorum* et *itinerandum*, quibus vi jubilaei possunt commutari *aliqua ex* operibus injunctis?

Dicitur: *aliqua*. Quia confessio et communio nunquam commutari possunt, ut communiter dicunt DD. cum Lugo v: et certum est ex relata constit. *Inter praeteritos* **.

Nomine *infirmorum*, veniunt omnes valetudinarii, qui absque notabili detrimento aut difficultate nequeunt opera illa praestare. Et tales existimantur etiam senes. Ita Holzmann l8 et Viva — *Captivi* autem dicuntur qui contra propriam voluntatem alicubi detinentur: his conceditur commutatio vel prorogatio operum ad lucrandum jubila eum. Holzmannl4 et Viva — Demum *Itinerantibus* prorogantur opera injuncta usque ad redditum; et non tenetur quis suum iter differre (intellige si commode differre nequit). Ita Holzmann *, cum Gobat a; et Croix ’, qui recte id extendit etiam ad illum qui prima hebdomada non est jubila eum lucratus, et potuit lucrari. Dicit etiam Lugo l8quod si quis in itinere perveniat ad locum ubi jubila eum promulgatur, poterit illic incipere opera et prosecui in itinere.

Juat. et Jure, tr. 3, disp. 80, num. 6. — ‘ *De Sacr. Poenit.*, n. 641. — · *De Jubil.*, qu. 10, art. 1, n. 2. · *Fill.*, tr. II, cap. 1, n. 9. · *Trull.*, in bull. Cruciat., lib. 1, § 7, cap. 2, dub. 17, num. 4 et 7. · *Reçin.*, Hb. 30, tr. 2, num. 24. · *Moya*, tr. 5, qu. 5, num. 2 et 15. — · § 12. — *. *Disp.* 27, n.118. — ll § 53. — “ *De Sacr. Poenit.*, n. 663. — “ *Loc. cit.*, qu. 7, urtic. 2, num. 2. — ll *Loc. cit.* — “ *Loc. dL*, qu. 7, artic. 2, num. 1. — ‘ *De Sacramento Poenitentiae*, num. 663. — ” *Lib. 6*, part. 2, num. 1434. — “ *Disp.* 27, num. 126.

sari super irregularitate ex delicto: «si urgente casu, non esset facilis recursus ad episcopum aut nuntium ».

Molina, Holzmann, Filliuccius, Trullench, Reginaldus loquuntur de quavis irregularitate, et etiam de illa quae est ex delicto, Suarez autem, Viva et Moya tractant de irregularitate ex delicto.

538. - «J Gobat, *tr. 3, cap. 13, n. 90* *VII*, negat tantum teneri ad differendum iter ad aliud tempus. Et pro hac dumtaxat parte citatur ab Holzmann.

Qtiu. èt,,"

Qs 4 *

Quaeritur 10º. *An ad implendas preces in jubila eo injunctas sufficiat oratio mentalis, et vocalis modica?*

Communior sententia apud Croixl et Holzmann § requirit orationem vocalem; quia Ecclesia, cum sit sensibilis et externa, quando injungit suo nomine orare, externam intendit orationem. — Sed probabiliter dicunt sufficere mentalem Mazzotta ; et Viva4 cum Navarro, Filliuccio, Trullench et communi (ut asserit); et probabile putat Lugo v: quia oratio mentalis est vera oratio; et licet Ecclesia nequeat praecipere actus mere internos, potest umen eam injungere ut medium ad jubila eum lucrandum.

Utrum autem *sufficiat modica oratio vocalis?*

Affirmant Suarez’; et Mazzotta’ cum Filliuccio b; item Bossius, Diana et Leander, apud Concina: quia quaelibet oratio jam satis est ad implendam conditionem indulgentiae. — Sed probabilius Concina, ac Holzmann l0 et Vivall dicunt requiri aliquam orationem notabilem: nempe quinque *Paler* et *Ave*, ut ait Mazzotta ’t; vel sex cum *Credo* et *Gloria*, ut dicit Sporer d; vel septem *Pater* et *Ave*, ut vult Holzmann ’’. Attende insuper id quod super his protulit noster Pontifex Benedictus XIV in relata constitutione’’, sic

l *Lib. 6*, pari. 2, n. 1421. — ‘ *De Sacr. Poenit.*, n.648, — l *Tr. I*, Append., cap. 3, qu. 2. — · *De Jubil.*, qu. 8, art. 5, n. 7. · *Mavar.*, de *Jubil.*, notab. 32, n. 48. · *Fili.*, tr. 8, cap. 10, n. 257. · *Trull.*, in bull. *Cruciat.*, lib. 1, §5. dub. 1, n. 5; et § 6, dub. 2, n. 7. — l *Disp.* 27, n. 111. — * *De Poenit.*, disp. 52, sect. 8, n. 5. — l *Loc. dt.*, qu. 2. — *Bois.*, de *Jubil.*, sect. 4, cas. 17, num. 20. ‘ *Diana*,

Filliuccius a Mazzotta citatur absque loci indicatione; at revera, *tr. S, num. 166*, quaerit: «Quando imponitur opus indefinite, ut eleemosyna, qui minimam lacii lucraturne totam ?» Et affirmative respondet, «supposito quod adsit sufficiens causa indulgentiae etiam in minima ». Quae sane applicari posse videntur et orationi.

c) Mazzotta, *loc. cit.*, qu. 2, hanc quantitatem *consultit* dumtaxat.

d) Scilicet: Sporer, *Suppi. sacr., cap. 3, m. 174*, dicit: « Sex *Pater* et *Ave* cum totidem *Gloria Patri*, et unum *Credo* ».

*) Suarez, *de Poenit.*, disp. 52, sect. I, n. 7, ait attendenda esse verba concessionis, ideoque si visitationem solum praecipiant, « videtur id sufficienter fieri absque ingressu

dicens: *Licet... oratio brevis cum sensu ferventis pietatis adhibita... satisfacere possit, plerumque tamen orationis brevitatis ex modico pietatis studio... proficisci solet. Nos itaque... declaravimus, vocalem orationem pie adhibitam ad consequendam indulgentiam (jubila ei) sufficientem esse; laudandum eum quispiritu ac mente orat, dummodo... vocales aliquas preces orationi illi adjungat*. Unde videtur Pontifex admittere, cum fit oratio mentalis, satis esse adjicere orationem vocalem, etsi per se non notabilem.

Hic autem notandum id quod docent plures graves auctores, nempe quod pro visitatione ecclesiae praescripta sufficit ad lucrandam indulgentiam orare ante ostium vel in coemeterio, si prae hominum multitudine illam nequeas ingredi. Ita Suarez et Bonacina l4 cum Rodriguez, Corduba t), Graffio/J, etc. Immo addunt Mazzotta «, et Croix w cum Lugo sufficere si ores ante ostium ecclesiae, quando illud est clausum.

Quaeritur 11º. *An pro eleemosyna injuncta in jubila eo sufficiat dare quamlibet summam?*

In hoc praecipue attendenda sunt verba indulti. Nam si in eo dicatur: *Quantum pro sua cuique facultate visum fuerit*; tunc quantitas oportet proportionali cujus-

part 5, tr. 12, resol. 33. · *Ltand.*, tr. 5, disp. 14, qu. 66. · * *De Sacr. Poenit.*, lib. 1, due. 5, cap. 11, n. 38. — · *Loc dt.* — M *Loc dL*, nom. 648. — u *De Jabil.*, qu. 8, art. 5, n. 7. — “ *Loc. dt.* — u *Const. InUr praslrrrios*, § 81 — M *Disp.* 6, de *Induit*. qu. 1, punct. 5, num. 26. · *Radn**, Sum., part. 1, cap. 183, num. 6. — ■ *TractL* 1, Append., cap. 3, qu. 1.

corporali ». Si vero praecipiant orationem in ecclesia; probabile etiam idem esse, « maxime quando homo facit quod in se est ad ingrediendum, et impeditur ob populi frequentiam. Adde denique in hujusmodi concessionem coemeterium etiam nomine ecclesiae comprehendendi ».

f) Corduba, *Quaestionar., lib. 5, qu. 31, propos. 1, v. Nota 2*; Jacobus de Graffiis, *Append. ad Decis. aur., lib. 2, cap. 5, n. 57*, quamvis hic a Bonacina citentur, loquuntur tantum de casu quo aliqua indulgentia conceditur iis qui divinis officiis intersunt

r) Croix, *lib. 6, part. 2, n. 1433*, ita profecto tenet, « si praescribatur tantum visitatio templi ». Atvero Lugo, quem Croix citat pro se, non loquitur de ostio clauso; sed solum,

Nisi tdda tor orationi mentali.

Quando saut sic orare ante ostiuet ecclesiae vel in coemeterio.

Quo nullo elcemoerrequi- «ita.

que facultatibus: unde sufficiet pauperi dare obolum, non diviti. — Si vero dicitur: *Prout unicuique suggeret devotio*, vel: *Quantum quisque pro arbitrio judicaverit*; tunc Pasqualigo dicit eleemosynam erogandam juxta cujusque facultates. Sed Fr. Theodorus a Spiritu S.^a tenet sufficere quamlibet etiam modicam quantitatem. — Si tandem dicitur simpliciter: *Qui dederit eleemosynam*, distinguendum: Si Papa eam postulet tantum ad exercendam misericordiam in pauperes, tunc sufficit, ut dicit praefatus auctor cum Suarez ^{*4} Corduba et Leandro ^h, dare quamlibet summam; secus, si eleemosyna exposcitur in subsidium alicujus operae piae. Idem auctor cum Passerino, ex D. Thoma⁸, ubi expresse id docet.

Dubitatur hic ¹°. *An pauperes adjubilaum lucrandum teneantur facere eleemosynam?*

Negant Navarrus, Henriquez et Leander, apud eundem auctorem⁴. — Sed probabilius affirmant idem auctor; et Viva⁴ cum Bossio, Gobat ⁻), Pasqualigo, etc.; quia nemo est tam pauper quin saltem obolum dare possit.

Pro *religiosis vvco, filiisfamilias, uxo*

¹ Prax. Jubilaei, qu. 133, num. 4 et 5. — f De Jubil., cap. 6, § 5, n. 2. — *Passerini*., de Indulg., qu. 70, n. 486. — ¹ Suppl., qu. 25, art. 2, ad X — *Navor*., dt Orat., mitcell. 94, n. 2, i. f. — *Heuriq.*, lib. 7, cap. 10, n. 6. lit. *u*, in comment. — *Leand.*, u. 5. disp. 14, qu. 53. — ⁴ Loc. cit., n. 4. — ^{*} De Jubil., qu. 8, art. 6, num. 2. — *Boss.*, de Jubil., *ecu 4, cas. 21, n. 3. — *Pasqual.*, op. cit., qu. 127, n. 5. — ^{*} Disp. 27, num. 115 et 117. — ¹ Loc. cit., n. 2, v *//inc.* — ^{*} Suppl. sacr., cap. 3, n. 180. — *Boss.*, loc cit., cas. 21, num. 14. — *Diana*, part. 5, tr. 12, resol. 31, v. *Dico* 3.

disp. 27, n. 97, dicit satis esse visitare ecclesiam extra portam, quando propter populi concursum impossibile est eam ingredi.

Suarez, Corduba et Leander a Theodoro citantur pro sententia quae dicit diviti satis esse quamcumque eleemosynam erogare, quando eleemosyna indefinite praescribitur. Et re vera Leander, *tr. 5, disp. 14, qu. 50*, ita tenet. — Suarez, *disp. 52, sed. 8, n. 5*, idem tenet, modo praescribatur eleemosyna indefinite verbis et re, ct modo eleemosyna, quae est causa indulgentiae, sit adaequata tali effectui. — Quod ultimum habet etiam Corduba, *Quaestionar., lib. 5, cap. 29, init.*

¹⁾ Gobat, *tr. 3, cap. 29, n. 214*, id videtur innuere, negando eos qui « absolute » eleemosynam facere nequeunt, teneri ad aliud opus.

rthus et *servis*, sufficit ut ab eorum superioribus detur eleemosyna ipsis scientibus. Ita Lugo⁰, Viva⁷ et Sporer^{*}. — Quod si superior nolit dare, dicunt Bossius et Diana, apud Viva, posse subditum clam ab eo surripere; sed melius censet Viva tunc petendam esse commutationem Λ

Dubitatur 2°. *An lucretur jubilaum qui dat eleemosynam distribuendam, si postea non distribuatur, vel distribuatur post tempus jubilaei?*

Negant Lugo ^{*}, Sporer ^{*)}; et Viva¹⁰ cum Bonacina, Corduba, Rodriguez, etc.; quia deficit opus injectum, vel non impletur intra tempus praescriptum. — Sed affirmant S^{all}; et Vega, Lezana ac Pasqualigo apud Viva; quia ex aequitate praesumitur Pontifex contentum esse ut ille talis abjecerit a se, quod ad se pertinebat, dominium rei datae. — Concedunt autem Lugo¹⁸ et Sporer¹³, non fraudari ab indulgentia qui dederit eleemosynam pauperi ficto.

Quaeritur 12°. *An satisfaciat jubilaeo qui implet jejunia injecta alias debita ex voto?*

Affirmant Sporer¹⁴, et Lugo ^s, (cum communi, ut asserit; sed immerito, ut mox

Viva, loc. cit., n. 2. — *Viva*, loc. dc. — ^{*} Disp. 27, n. 112. — ^h De Jubil., qu. 8, art. 6, n. X *Bonae.*, disp. 6. de Indulf.. qu. 1, punct. 5, n. 22. — *Corduba*, Quaestionar., lib. 5, qu. 26, v. *Verum est.* — *Bodrig.*, in bull. Crudat., § 8, num. 14. — ¹¹ V. *Indulgentia*, num. 4. — *Vega*, Sum. nueva, part. 2, cap. 7, cas. 24. — *Leeana*, v. *Jubilaum*, num. 14. — *Pasqual.*, Prax. Jubilaei, qu. 136, num. 3. — *Viva*, loc. dt., n. 3. — ¹¹ Disp. 27, n. 113. — ^{**} Suppl. sacr., cap. 3, num. 181. — ¹ Loc. dt., num. 178. — ⁻ Disp. 27, num. 110.

^{J)} Et id ipsum monent Bossius et Diana, tamquam melius, ut dicit Bossius; vel tutius, ut Diana.

^{k)} Sporer, *loc. cit., n. 180*, ita sane videtur tenere; videtur tamen etiam existimare probabile contrarium; scribit enim: « Satisfacit dominus si det eleemosynam per famulum..., modo famulus vere eroget eleemosynam a suo domino deputatam; si enim famulus non erogaret, dominus non lucraretur jubilaum... Ratio est, quia dare eleemosynam est transferre dominium illius in pauperem; atqui si famulus eleemosynam a domino deputatam non eroget in pauperem, non transfert ejus dominium in pauperem: ergo dominus non dedit eleemosynam. Haec tamen ratio non evincit (ait Gobat...) quominus practice probabilis et tuta sit opinio... tenentium oppositum;

videbimus); quia eodem opere potest satis fieri duplici praecepto. — Sed communius negant Sanchez % Silvester¹, Tabienal, Armilla³ et Viva \ Fr. Theodorus¹ et Passerinus ⁻. Ratio, quia una solutione

nequit satisfieri duplici debito oneroso, prout est opus sive conditio apposita in induito. Et sic hodie tenendum ex dictis a nostro Pontifice Benedicto XIV in constit. pluries citata. (Vide supra, h. 536, ad II.).

^{*} V. *Indulgentia*, n. 18, qa. 6, v. TrrhKM. — ¹ V. */r. dnl^entia*, n. 12, qu. II, i. f. — ¹ V *Indulgentia*, n. 16. — [<] De Jubilaeo, qu. 8. art. 1, n. 2. — ^{*} De Indulgentiit»,

pan. I, cap. 10. ante 6. — ^{*} Dr Indulgentiit, qn. 41. num. 330 — X/V.CMMtilwt. *Inter praeter(oi, die» 3 Decembr 1749. § 83.*

eo quod, quantum est ex pane domini, jam dederit tradideritque eleemosynam^{*}.

Zl Sanchez, *Dccal., lib. 1, cap. 14*, n. 6, tractat de sacramentali poenitentia.

Etiam pau-
Krea pro-
bilis» te-
nentur Ali
eumosp
nam.

Satae
deecrc
dlUhu
ppptn.

QHä
tkftty!
COBHU
till tu
DO: tl<
qom.

i. Mt

jabilMO
p0o utMt
per)e) u-
mum Jam
debitum

*7 '

VA

a

l

</*

il

1*

CAPUT II.

De Ministro Sacramenti Poenitentiae.

DUBIUM I.

Quis sit Minister.

539. *Confessarii indigent approbatione et jurisdictione.* — 540. *An in casu necessitatis sit obligatio confitendi laico vel clerico.* – *An vero clericus vel laicus, in articulo mortis, deficiente sacerdote, possit absolvere a censuris.* — 541. *Nullus autem sacerdos valide absolvit, nisi sit approbatus vel parochus.*

Minister Poenitentiae, sacerdos approbatus et habens jurisdictionem,

539. – « Resp. Est sacerdos approbatus « ab episcopo (saltem respectu saecularium) et habens jurisdictionem. — Est « certum.

« Ratio *primae* partis sumitur ex « Joann, xx: *Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis, etc.*

« Ratio *secundae* sumitur ex Tridentino *, ubi decernit nullum posse audire « confessiones saecularium, nisi habeat « beneficium parochiale vel approbationem ab episcopo ». (Hanc ad rem facit damnatio inflicta ab Alexandro VII duabus propositionibus, scilicet 13 et 16). « Ad « didi: *respectu saecularium*: quia circa « confessiones regularium, concilium nihil « videtur mutasse: unde ii cuivis, etiam « non approbato, quem praelatus prae- « fecerit, possunt confiteri (intellige, quantum est ex vi concilii: quia Gregorius XV « statuit ut monialium confessarius ab « Ordinario approbetur). — Ratio *tertia* « partis, ex Florentino et Tridentino: « quia absolutio est actus judicialis, qui « requirit subditos ».

1 Sess. 23, de reform., cap. 15. — *Gregor. XV*, connu. *Inscrutabili*, de die 5 Februar 1622. § 5; in Bullar. Rom. Mainardi. *Florent.*, decret ad Armenos. *, *Quantum*; ap, Labbe, lom 13, col. 549. — * Sess. 14. de Sacr. Poenit., cap. 6 et 7. — * Lib. 4, dist. 17, n. 5. — « Suppli., qu. 8, art. 2, ad 1 — 1 Tr. 13, n. 62. — * Lib. 5, tr. 6, cap. 10, n. 1. — * Tr. 6, cap. 11, n. 3. — * Lib. 6, part. 2, n. 1482 — S. *Anton.*, part. 3, tit. 17, cap. 4, cas. 7. * *Antfl.*, * *Abse-*

540. – Petrus de Ledesma. *Sum. de Sacram., de Censur., cap. 8, dub. 4, Dico* 2°, hanc opinionem ut longe probabiliorē tenet; Joannes de La Cruz, *Director, cose.*, part. 2, de *Excom.*, n. 12, pariter absolute eam tenet

540. – « Unde resolves:

« 1°. Nullo casu vel dispensatione, hoc « sacramentum valide administratura non « sacerdote ».

Dixit Magister Sententiarum quod in casu necessitatis debet fidelis confiteri laico. Et huic adhaesit D. Thomas, dicens: *Quando necessitas imminet, debet facere poenitens quod ex parte sua est, scilicet conteri et confiteri cui potest: qui quamvis sacramentum perficere non possit..., defectum tamen sacerdotis Summus Sacerdos supplet.* — Hoc tamen intelligendum est non esse de praecepto, sed de consilio, ad excitandam contritionem, vel ad solatium sive consilium capiendum; ut dicunt Wigandt, Laymann, Salmant., Croix et alii passim.

Tenent autem S. Antoninus, Angelus, Henriquez, Candidus, Panormitanus, Ledesma, etc., apud Salmant. 8; et probabile putant Sanchez 2°, Croix 11; et Diana cum Ledesma a J, Valero La Cruz a, etc., quod clericus absente sacerdote, et laicus absente clerico, in articulo mortis ex prae-

lutio III, n. 17. * *Henriq.*, lib. 13, cap. 24, n. 1, lit. c, in comment. * *Candid.*, disquis. 22, art. 66, dub. 2, dteo 6. *Panornt.*, in cap. *Pastoralis*, § *Praeterea*, num. 2, de off. ordinar.; et in cap. *A nobis* 28, n. 10, de sent, excom. * *Martin. Ledesm.*, 2° 41, qu. 26, art. 1, v. *Sed haesitabis rursus.* * Tr. 10, de Censur., cap. 2, n. 47. — * Decal., lib. 2, cap. 13, n. 13. — * Loc. dt., n. 1483. — « Part. 3, tract. 4, resol. 133.

Itemque Valerus, *Differ. utriusq. fori*, v. Absolutio, *differ. 13, n. 2 et seq.*, pro foro interno. Et revera isti tres auctores a Diana allegantur tamquam absolute patronnantes huic sententiae.

sumpta concessionē Ecclesiae possit absolvere a censuris, ne infirmus privetur sepultura et suffragiis.

Sed probabilius hoc negant communiter tam de laico quam de clerico b. Ita Concina », Lugo 8, Croix 8; Salmant. * cum Avila, Palao, Sayro, Cornejo et Villalobos; item Laymann, Coninck, Suarez, Sotus, etc., apud Diana. Ratio, quia id nullo jure nisi sacerdotibus conceditur, et nunquam contrarium in Ecclesia fuit consuetudine introductum. Tanto magis quod eo casu (ut in Rituali habetur), si excommunicatus decesserit cum signo poeni-

tentiae, poterit ejus cadaver absolvi ab habente facultatem super illa excommunicatione.

541.- « 2°. Ubi Tridentinum est receptum (secus alibi), nullus sacerdos, etiam « regularis, valide absolvit nisi sit approbatus vel parochus: cui non solum intra, « sed etiam extra dioecesim suam valide « delegatur jurisdictio potestque eligi in « confessarium ab omni habente potestatem eligendi, quamdiu tamen retinet « parochiam. Ita Filliuccius 8, Fagundez, « Suarez, Diana 8 ». — [Sed de hoc vide dicenda n. 544 et 565).

Solui Approbat u « et parochus valide abtohic.

DUBIUM II.

Quid sit Approbatio, et a quo petenda.

542. *Quid est approbatio.* — 543. *An liceat sacerdoti simplici excipere confessionem venialium.* — 544. *Dub. 1. An parochus possit adsciscere cooperatorem alium parochum alterius dioecesis. Dub. 2. An ejusdem.* — 545. *Debet eligi approbatus aut parochus. An sufficiat approbatio sine examine et sine judicio interno.* — 546. *An sufficiat approbatio petita et negata.* — 547. *A quo episcopo habenda sit approbatio.* — 548. *Resolvitur quaestio ex bulla Innocenta XII.* — 549. *An religiosi approbati in una dioecesi possint audire confessiones in alia.* — 550. *Alia notanda apud Busenbaum.* — 551. *An injusta revocatio approbationis sit invalida.* — 552. *An episcopus ex justa causa possit approbatos iterum examinare, aut approbationem revocare vel restringere.* — 553. *Sancita a Bened. XIV circa confessionem complicitis de peccato turpi.* — 554. *Quid veniat nomine peccati turpis. An peccata interna. An dubia.* — 555. *An absolutio complicitis sit invalida quoad omnia peccata.* — 556. *Qu. 1. An incurrat censuram papalem qui confessionem complicitis tantum audit, et non absolvit. Qu. 2. An episcopus vel ejus delegatus, ex facultate Tridentini in cap. Liceat, possit absolvere confessarium qui complici in peccato turpi absolutionem impetierit.*

542. - « Resp. F. Approbatio non est « collatio jurisdictionis, sed tantum publicum iudicium de aptitudine personae « ad audiendas confessiones, essentialiter « praerequisitum (supposito jure Tridentini) ad jurisdictionem recipiendam. — « Ita Sanchez ' et alii.

«Unde resolves: « 1° Etsi doctores et licentiati, hoc « ipso quod promoventur, censeantur (se- « eundum quosdam) approbati a Papa, ut « notat Sà 8; — probabilius tamen est « quod ipsi etiam egeant approbatione » : [Et hoc hodie certum est ex bulla & Pii V,

Quid de doctoribus et licentiatis.

1 De Poenit., hb 2, dise. 2, cap. 1, n. 10. — * Disp. 18, n.7. — * Lib. 6, part. 2, n. 1483. — * Tract. 10, cap. 2, n. 48. * *Avila*, part. 2, cap. 7, disp. 1, dub. 3, concl. 1. - *Palao*, tr. 29, dhp. 1, punct. 11, § 3, n. 5. *Sayr.*, de Censur., lib. 2, cap. 21, num. 3. * *Cornejo*, de Censur. generatim, disp. II, dub. 4. - *Villa!*, part. 1, tr. 16, diff. 20, n. 18. — *Laym*, lib. 1, tr. 5, part. 2, cap. 6, num. 2, v. *Porro*. * *Coninck*, disp. H, dub. 16, num. 236 et 237. * *Suar.*, de Censur. disp. 7, sect. 6, n. 6 et seqq. * *Sotus*, in 4, dise. 18,

qu. 4, art. 4, *. *Utrum vero.* *Diana*, pari. 3, tract. 4, resol. 133. — *Rituat. Rom.*, lit. 3, cap. 4, Ritui absoolv. excom. jam mortuum. — * Tr. 7, cap. 9, n. 257. — *Fagund.*, de 2° praec. Eccl., lib. 7, cap. 2, n. 35 et seqq. — *Suar.*, de Poenit., disp. 28, sect. 4, n. 18 et 20. — * Part. 3, tr. 4, resol. 146, i. f. — 1 De Matr., lib. 3, disp. 29, n. 14 et 15. — * V. *CoHfmer*, n. 4 (edit, genuin.). — S. *Pius V*, bulla *Romani Pontificis*, de die 6 Aug. 1571. § 2; in Bullar. Rom. Mainardi.

Oinnes quidem auctores hid citati negant hanc facultatem laico; non tamen omnes

eamdem denegant simplici clerico, saltem expressis ac disertis verbis.

S. Alfhorsi. *Ofra moralia.* — Torn. III.

apud Salmant. etiam quoad praelatos regulares.] — « licet non deceat ut ipsi vel « lectores in theologia examinentur ..[Mo- do legerint moralem].

« 2°. Etiam parochus qui reliquit bene- ficiū parochiale debet approbari, si « velit audire confessiones.

543. – « 3°. Non requiri hanc approba- tionem ad auditionem venialium, docet « Diana a⁹ ex Valero. — Et ratio esse vide- tur quod approbatio tantum requiratur « in ordine ad jurisdictionem ; hanc autem « quivis sacerdos pro venialibus (uti et « mortalibus, a quibus rite quis est abso- « lutus) habeat collatam ab Ecclesia in « ipsa ordinatione, ideoque ab iis absol- « vere possit; ut habet Bonacina*, Vas- « quez, Suarez, card, de Lugo3: — ubi « docet, ab Ecclesia (in Tridentino) non « approbatum, reddi incapacemjurisdic- tionis, tantum in ordine ad mortalia non « prius confessa .

Quaeritur: *an confessio venialium fa- cta simplici sacerdoti sil illicita et inva- lida?*

Quod sit *illicita*, hodie certum est ex decreto Innocentii XI de communione quotidiana (hoc decretum affertur per extensum apud Bonacina ⁊), edito an- no 1679, 12 Febr.: ubi non solum vetitum fuit episcopis ne *permittant ut venialium*

1 Tr. 6, cap. 11, num. 94. — Valtrus, v. Nullitas, differ. 5, v. Nono. — Disp. 5, de Poenit., qu. 7, punct. 1. num. 8. — Vasq. qu. 93, art. 1, dub. 6, n. 5 et seqq., et n. 10. — Suar., de Poenit., disp. 26, sect. 5, n. 5 et 6. — Disp. 18, sect. 3; et disp. 21, n. 1. — Innoc. XI. faM S. C. C. Cum qu aurtis, de die 12 Februar. 1679. - 4 In princip. torn. 1 — Tr. 6, cap. 11, n. 8. — 4 De Sacram. Poenit., n. 681. — De Poenit., qu. 8, art. 1, num. 7. — Tr. 23, punct. 13, n. 5. — Lib. 6. part. 2. n. 1489, — Disp. 18, n. 41,— Disp. 26, sect. 5, n. 2. — Htrincx.

543. -<O Seu rectius: Valerus apud Diana, part. 2, tr. 16, resol. 44.

b) Elbel, part. 2, confer. 12, de Jurisdict. confess., n. 329, ita sane docet; addit tamen Ecclesiam posse hanc facultatem restringere; et quia de facto Innocentius XI id prohibuit, hinc « sacerdotes simplices non se immisceant audiendis confessionibus venialium ». — Ma- strius autem, quamvis citetur ab Elbel ut as- serit S. Doctor, videtur inclinare potius in secundam sententiam; utramque enim, Theol. mor., disp. 21, qu.8, n. 202, exponit, sed pro- bationes secundae tantum affert.

c) Paludanus, a Lugo ex Vasquez, sed mi- nus diligenter citatus, scribit quemlibet sacer-

confessio fiat... sacerdoti non approbato ab episcopo; sed etiam fuit interdictum ipsis sacerdotibus, his verbis quae immediate sequuntur: Si... quicumque... sacerdotes secus egerint, sciant Deo... rationem red- dituros esse.

Utrum autem talis confessio sit inva- lida?

Prima sententia communissima negat. Et hanc tenent Salmant.6 cum communi (ut asserunt), Holzmanne, Viva7, Palaus⁹, Croix Lugo 10, Suarez ⁊; et Elbel b⁹ cum Mastrio b⁹, Herincx, etc. — Sed unde ha- beant sacerdotes simplices hanc jurisdi- ctionem auctores discrepant. Nam Pa- ludanus, Capreolus⁹, Canus, Ledesma et Vasquez (apud Lugo) dicunt habere a Christo Domino, eo quod peccata venia- lia non sunt materia necessaria; ergo cre- ditur Christus non subdividisse eorum abso- lutionem potestati Ecclesiae. — Alii vero dicunt jurisdictionem accipere ab Eccle- sia; ut Viva ⁊, Roncaglia18; et Lugo ⁊ cum Suarez, Bonacina 1), Coninck et Henriquez.

Secunda vero sententia, quam tenent Concina's, et Platel cum aliis, apud Croix1⁹, affirmat. — Et hanc satis probabilem pu- to¹⁹. Quia, posito quod simplices sacer- dotes non habeant jurisdictionem a Chri- sto, sed ab Ecclesia (ut supra); hodie, post decretum Innocentii, non praesumitur Ec-

diip. 5, num. 17. — Canus, Relect. de Poenit., part. 6, v. Itaque sacerdos simplex; cfr. pari. 6, v. Ad argumen- tum vrrro. Martin. Ledesma, 2⁹ 4, qu. 22, nrt. 1, ante concl. 5, v. Secundo. Vasq., qu. 93, art. 1, dub. 6, n. 5 et 8. Lugo, diip. 18, n. 42. — De Poenit., qu.8, art. 1, n. 6. — Tr. 19, qu. 5, cap. 1, qu. 3, resp. 2. — Diip. 18, n. 44. Suar., disp. 26, iect. 5, n. 5. Coninck, disp. 8, dub. 2, n. 17. Henriq., lib. 6, cap. 5, n. 4 et 8, i. f. — u Lib. 2, dissert. 2, cap. 4, num. 11. — Platel, de Poenit., n. 394. — Lib. 6. part. 2, n. 1489.

dotem posse a venialibus absolvere, « quia de his [homo] nulli homini est obligatus ». Ita ille, in 4, dist. 19, qu. 2, art. 3, v. Quantum ad secundum; quem Capreolus, in 4, dist. 19, qu. unie., art. 3, v. Ad objecta contra 3 concl., refert et approbat.

d) Bonacina non satis accurate citatur a Lugo; dicit enim disp. 5, qu. 7, punct. 1, n. 8, facultatem hanc esse « ab Ecclesia vel a jure divino, ut docet Vasquez... et alii DD. ci- tandi ».

r⁹) Et in Horn, apost., tr. 16, n. 77, S. Do- ctor hanc sententiam valde probabilem existi- mat; et in Confess, diretto, cap. 15, n. 29, eam absolute et unice docet.

lesia velle eis conferre jurisdictionem, cum ipsis expresse prohibeat uti tali juris- dictione.

544. – « 4°. Parochi non possunt adsei- scere cooperatores nisi parochos vel • approbatos; ut habet Fagundez⁹, San- « chez, etc., ex declaratione cardinalium: « contra Ledesma et alios. — Vide Diana8 « et Bonacina8 ».

Hic dubitatur Γ. An parochus possit advocare parochum alienae dioecesis, ad excipiendas confessiones suorum subdi- torum?

Prima sententia affirmat. Et hanc ten- ent Palaus ⁊, Lugo ⁊, Concina e, Viva ⁊, Wigandt8; item Suarez, Vasquez, Aversa, etc., apud Croix e. — Ratio, quia parochus censetur approbatus pro tota Ecclesia; ut supponunt inferri ex Tridentino10, ubi dicitur: Nullum... posse confessiones... au- dire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium, etc., obtineat. Hinc colligunt parochiale beneficium poni a Tridentino pro approbatione universali

Secunda vero sententia, cui mihi libet adhaerere, negat; eamque tenent Barbo- sal⁹, noster Summus Pontifex Benedi- ctus XIV⁹; et Croix b⁹ cum Laymann, Garcia, Homobono et Piasecio. Ratio, quia parochus minime approbatur ab Ecclesia universali, sed tantum ex dispositione Tri-

1 De 2⁹ praec. Eccl., Hb.7, cap.2, n.43. — Sanch. Joan., Select. diip. 48, n. 51. — Petr. Ledesm., Sam., de Sacr. Poenit., cap. II, concl. 5, Dub.— Part. 3, tr. 4, reol. 146. — Disp. 5, qu. 7, punct. 4, § 1, n. 12. — 4 Tr. 23, punct. 17, § 2, n. 8. — Diip. 21. num. 8. — Lib. 2, din. 2, cap. 4, n. 3. — In prop. 16 Alex. VII, n. 11. — Tr. 13, n. 68, v. Resp 12. — Suar., diip. 28, iect. 4, num. 18 et aeq. - Vasq., qu. 93, art. 3, dub. 4, num. X - Aversa, qu. 16, eect. 7, v. Secundo. - Lib. 6. part. 2, n. 1537. — Sesa. 23 de reform., cap. 15. — u Nolif. 86, num. 7. — Laym., lib. 5, tr. 6, cap. II, n. 9. - Nicol. Garcia, de Benefic., part. 5, cap. 8, n. 87, ad 4 dub. Homobon., Exam, eccles., tr. 13,

544. - °) Barbosa, in loc. cit. Trid., cap. 15, n. 19, ita docet, loquens de parochus alienae paroeciae ejusdem dioecesis; sed loquens de parochus alienae dioecesis, adducit tantum con- trarias opiniones. Quin etiam, de OJJ. et Pot. episc., alleg. 25, n. 19, de hoc ultimo expres- se tenet primam sententiam: quaerens enim utrum parochus sit eligibilis ad confessiones audiendas « extra dioecesim... ex licentia alio- rum parochorum », respondet: «Affirmant, et merito, Valudus..., Henriquez...» etc.

b) Croix, loc. cit., n. 1537, dicit primam opinionem esse communiorem; «sed proba-

dentini a suo episcopo, pro sola ejus dioe- cesi, et juxta ejus voluntatem. — Et haec sententia magis firmata fuit ex declara- tione S. C. Concilii (apud Pittonium ⁊*) die 19 Januar. 1641, ubi⁹ dictum fuit: Pa- rochus unius dioecesis non potest confes- siones audire in alia dioecesi sine licen- tia episcopi dioecesani. Et ex alia decla- ratione (apud Monacelli ⁊) die 3 De- cembr. 1707, ubi, ad quaesitum: An curati unius dioecesis, vocati a parochis alienae dioecesis, possint in ista audire confes- siones... absque licentia episcopi? S. Con- gregatio respondit: Affirmative quoad sub- ditos, negative quoad alios.

Dubitatur 2°. An parochus vocatus ab alio parochus ejusdem dioecesis possit in ejus parochia confessiones audire?

Praeter auctores citatos, id affirmant Bonacina et Croix “ cum communiore ⁊”; immo Palaus ⁊ et Mazzotta ⁊ communem sententiam vocant.

Sed oppositam sententiam tenet Bar- bosa 18 cum Homobono ⁊) et Piasecio “; ex alia declaratione ejusdem S C. Concilii (quam referunt Barbosa “ et Piasecius ⁊), ubi, ad quaesitum: An provisus de paro- chiali per concursum, censendus sit ap- probatus idoneus minister ad audiendas confessiones in illa dioecesi in qua illam parochialem obtinet? S. Congregatio re-

ap. 2, qa. 9⁹, assert. 3, et consecar. Piasec., Prax. episcop., part. 2, cap. 1, art. 2, n. 4 (abi inclinat in banc lententism). — w Decisiones... pro parochis, nam. 814. — Formulât., lupplem. ad 1 tom.. n. 172. Habetur etiam in Thesaur. resciat. S. C. C. poat an. 1740, fol. 168. — Diip. 5, qu. 7, punct. 4, § 1, n. 23. — Lib. 6, part. 2, num 1536. — Tract. 23, punct. 17, § 2, n. 7, — n Tr. 6⁹ disp. 2, qu. 1, cap. 2, § 1, qa. 1. — In Trid., iem. 23, de reform., cap. 15, nom. 19. — Prax. episc., part- 2, cap. 1, art. 2, n. 4. — Loc. dt. — Loc. dt. Et haec declaratio habetur etiam ap. Palloctini, v. PanxMüs, § 2, num. 72.

biliter, inquit, contradicunt» auctores quos citat

Declaratio haec utique habetur apud Pittonium; sed apud Pallottini, v. Parochus, § 2, n. 73, ita legitur: < Neque, dimissa pa- rochia, confessiones potest audire in altera dioecesi absque illius dioecesis Ordinarii li- centia ».

d) Croix, n. 1537, communiorem vocat opinionem quae dicit parochum censi appro- batum pro tota Ecclesia, etiam extra propriam dioecesim.

Homobonus, (quidquid hic dicat Barbosa),

Qaid de parochis di- is i tien te parochiam.

Approba- tio relate ad renialia

in UH |rn ifti

rM

Confessio venialium facta aim- plid «acer- doti, illici* ta.

H f-

Pinxhm MsciKcot ptrechoe as jttxt dioe- <tv>.

uu iltoi, poiet eos deluere d coofei BCU.

S. Doctor effit posse.

Quid de pa- rocho xile- aae paro- chiae ejua- dem dioece- tia.

spondit: *Censeri, ad audiendas confessiones dumtaxat in ea civitate vel oppido ubi sita sit parochialis, non autem passim per totam dioecesim.* — Et ratio hujus sententiae est, quia (sicut diximus) parochus non approbatur ab Ecclesia pro Ecclesia universali; sed tantum ab episcopo juxta episcopi voluntatem. Unde, nisi constet aliunde de diversa voluntate episcopi, parochus censetur approbatus tantum pro parochia ad quam eligitur: potest enim episcopus aliquem judicare idoneum pro uno loco, et non pro alio.

Recte vero dicunt Bonacina /> Clericatus | (idque admittit Benedictus XIVJ), quod sententia opposita locum habere potest in iis locis ubi talis adsit consuetudo, quae jurisdictionem bene conferre valet. — Immo Wigandt3 primam opinionem approbat *ex praxi* (ut asserit) *variarum dioecesium.*

545 - « 5°. Qui habet potestatem eligendi « confessarium, non potest eligere nisi ap- « probatum vel parochum.

« 6°. Ad approbationem non necessario « requiritur examen, modo adsit iudicium « prudens de sufficientia. Coninck, Lay- « mann ». — [Et quamvis episcopus interne reprobet, valet externa approbatio ad juris- dictionem conferendam. Salmant.'l].

546 - « 7°. Non sufficit approbatio pe- * tita et negata; ut docetur communiter, • contra Navarrum11, Henriquez.et Dia

1 De Poenit., dect. 37, η IX — * Notif. 80, num. 11. (edit, hal., tom. 4, nouf. 19, v. f). — • Tr. 13, n. 8u. — Cofdwrà, diip, 8, dob 7, n 13 et 49. — Laym., lib. 5, tr. 6. cap. II. n. 1 et 2. — • Tr. 6. cap. II. n. 91.— Laym., loc. at . n 4. — Trui., k m. 23, de reform., cap 15. Urban. FIII,

loquitur de parochio alienae dioecesis, quem. Exam, eccl., tr. 5, cap. 3, qu. 15, dicit posse adscisci tempore jubilaei ad audiendas confessiones in alia dioecesi, « cum eo ipso quod beneficium parochiale obtinuit, sufficienter approbatus censeatur».

f) Bonacina, disp. 5, qu. 7, punct. 4, ^1, η. 12, videtur id tenere, negat enim posse jurisdictionem a parochio conferri alii parochio, quidquid alii sentiant de consuetudine. Et exponit hanc consuetudinem, quam videtur probare.

546. *) Scilicet Navarrus, Man., cap. 27, η. 264; et Henriquez, lib. 6, cap. 6, n. 4, id habent de Mendicantibus praesentatis a suis praelatis, et quibus injuste denegatur approbatio Et ita etiam citantur a Diana, part 3,

« na αΛ — Etsi probabiliter cum prae- « dictis docuerint Coninck b) et Laymann, « regulares Mendicantes, si ab episcopo « repellantur, cum manifeste idonei sint, « et a praelatis suis praesententur, posse « nihilominus pro confessionibus saecula- « rium exponi; ut habetur Clementina Du- « dum, § Si vero Udem. — Istis tamen pri- « vilegiis Tridentinum et Urbanum VIII « anno 1628 derogasse notat card, de « Lugo5 ».

Ideoque opinio Laymanni et Coninck hodie improbabilis est; maxime post prop. 13 damnatam ab Alexandro VII, quae dicebat: *Satisfacit praecepto annuae confessionis qui confitetur regulari episcopo praesentato, sed ab eo injuste repro- bato.* Privilegium autem loquitur quando injuste negatur jurisdictio: non autem si injuste negetur approbatio, quae de jure novo Tridentini hodie necessario requiri- tur; ut recte dicunt Salmant.8 cum Lugo.

547. - « Resp. 11°. Approbatio petenda Ap^u < est ab episcopo, et quidem proprio, sci- *b « licet sacerdotis, ut intelligunt Suarez, proprK « Coninck, Reginaldus, Filliuccius et alii; « vel, ut probabiliter vult Vasquez poe- « nitentis. Ratio, quia est actus jurisdi- « ctionis, vel saltem auctoritativa decla- « ratio; ergo debet fieri a superiore. — « Porro, nomine *episcopi* etiam intelligun- « tur praelati habentes jurisdictionem epi- « scopalem, ut quidam abbates, et capituli

brev. Cum sicut accepimus, de die 12 Sepe. 1628. § I, m BulUr. Rom. Mainardi. - • Dt«p. 21, n. 29, 51 et seqq. — • Loc. cit., n. 95. Lu^o, disp. 21, n. 53. — Suar., disp. 28, sect. 6, n. 6, 7 et 10. — Coninck, disp. 8, n. 50. Rifin., lib. I, n. 184. — Fili., tr. 7, cap. 9, o. 260.

tr. 2, resol. 24, qu\ opiniones refert, nec suum sensum de ista opinione manifestat

b) Coninck contrariam sententiam expresse tenet; quaerit enim < utrum is cui injuste negatur approbatio, hoc ipso censeatur approbatus», et respondet: « Quidam enim hoc asserunt... Sed contrarium dicendum est. Primo, quia Tridentinum absolute requirit approbationem non obstantibus quibuscumque privilegiis quibus verbis videtur derogare Clementinae Dudum..., quatenus hac in re Mendicantibus favere videbatur». Ita ille, n. 58.

547. - Rectius: Vasquez, qu. 93, art. 3, dub. 4, vult approbationem petendam esse ab episcopo loci in quo quis confessiones audit; quae est ipsius S. Alphonsi sententia, uti videre est infra, n. 548.

Quid de tu- benle pote- lUtem eh l'endi con- et«Artum.

Ad appro- bationem non requi- ritur exa- men.

Approba- tio externa inflleat.

Approba- tio petita ied necata oon mfficit.

• lum sede vacante; non autem provin-
• ciales aut generales ordinum ».

Episcopus confirmatus, etsi nondum consecratus, recte potest approbare; quia jam habet jurisdictionem. Secus, si sit tantum electus, et non confirmatus, vel qui episcopatum renunciavit; quia tunc jurisdictione caret. — Salmant.¹*cum Lugo, et Croix*.

548. - Quaeritur: *α quonam Ordinario habenda sit approbatio?* — Tres sunt sententiae:

Prima sententia docet habendam esse
“ ”.Yb ab @r^*nar*^o *poeiitentis*; quia ad illum
ordiurio spectat, cui vult suas oves committere,
et erga ipsas jurisdictionem concedere.
Ita Vasquez ·), apud Busenbaum hic, qui
probabile vocat; et ita plurimi doctores
apud Suarez, ut testantur Salmant. ·. Hinc
Salmant.⁴*tenent confessarium approbatum
ab episcopo poenitentis posse excipere
ejus confessionem in alia dioecesi, si ibi
peregrinetur, sine loci Ordinarii approba-
tione. — Hanc Croix* vocat non impro-
babilem, saltem (ut ait) pro parochio, vel
confessario magnatum, qui respectu isto-
rum habetur pro parochio. Sed quoad *pa-
rochum* respectu subditorum, recte affir-
mant Salmant. · ex communi, et ex de-
creto S. Congregationis (relato *n. 544, Dubit. 1*). — Quoad *delegatum* vero, etiam
dicunt ex Lugone, Suario, etc., posse
istum absolvere subditos delegantis ubi-
cumque eos reperit. Et ita etiam tenet Bu-
senbaum (Dub. III sequenti, *n. 566, ad 2*)
cum Suarez, Henriquez, Sanchez et aliis.

¹ Tr. 6, cap. II. n. Mo. · Lugo, di«p. 21, sect. 2, n. 27.
— ¹ Lib. 6, part. 2, num. 14%. — Smaf., disp. 28, sect. 6.
η. 5. — ² Loc cit., η 99. — · Loc cit.. num. 100, v. f. —
· Loc. dt», n. 1516. — · Tr. 6, cap. It, num. 55. — *Lu^o*,
disp. 19, n. 8. — *Suar.*, disp. 25, sect. 1, n. 17. — *Suar.*,
loc. dt. · *Henriq.*, Hb. 6, cap. 7, n. 1. — *Sanch.*, de Matr.,
lib. 3, disp. 34, n. 2. — ³ Qu. 7, punct. 4, § 1. num. 15. —
· De Poenit.. qu. 8, art. 3, n. 3. · *Coninck*, disp. 8. n. 50.
— *Suar.*, disp. 28, sect. o, n. 6 et 10; et sect. 7. n. 3 et 8. ·

548. - « ¹ De Vasquez vide notam supe-
riorem.

h) Quidquid dicat Viva, Lugo, *disp. 21, seel. 2, h. 35*, tertiam sententiam tenet, eam-
dem scilicet quae S. Alphonso probatur. Quam-
vis enim dicat requiri approbationem Ordi-
narii ipsius confessoris; at «debeL.. intelligi
Ordinarius, inquit, juxta subjectam materiam,
non ille cui ratione domicilii aut originis, sa-

Secunda sententia docet requiri appro-
bationem ab Ordinario *sacerdotis*. Ita Bo-
nacina⁷* Viva· cum Coninck et Lugo·-’, “rdoti’
etc.; et ita Suarez et Palaus apud Croix ·.
Ratio, quia approbatio, cum sit actus juris-
dictionis, nequit exerceri nisi in subdi-
tum. — Sed Bonacina et Viva¹⁰ recte ex-
plicant hanc sententiam cum Palao apud
Salmant.¹¹: et dicunt ad hoc satis esse si
sacerdos approbandus, quamvis exterus,
subditus fiat episcopi approbantis, ratione
domicilii, vel saltem habitationis pro illo
tempore. Ita etiam Busenbaum (m. 550,
ad 2). Et talis revera est praxis univer-
salis.

Tertia sententia, quam probabiliorem Joxuxbo.
putant Croix ” et Cardenas cum Navarro, no iod obi
Barbosa et pluribus aliis apud Salmant. *, exdpi"*.¹⁰
docet, ex communi praxi fidelium appro-
bationem petendam esse ab Ordinario *loci*
ubi confessiones excipiuntur. — Nec ob-
stat dicere quod jurisdictio erga poeni-
tentes non conceditur nisi ab ipsorum
episcopis. Nam, hoc ipso quod quis vult
confiteri in aliquo loco, quoad hoc subdi-
tus fit Ordinarii illius; vel saltem hoc
valet ex consensu universali, sive con-
niventia episcoporum, r quibus data prae-
sumitur jurisdictio erga proprias oves ob
bonum ipsarum, cuicumque sacerdoti ap-
probato ab episcopo loci ubi confessio fit.
Ita Viva ⁴, Salmant. *.

Et haec ultima sententia hodie est U”4ecoul-
omnino tenenda cum Roncaglia,e, ex bulla nio omnino
Cum sicut Innocentii XII, edita anno 1700, lenend>
die 19 Aprilis (relata per extensum apud

Palans, tr. 23. punct. 17, § 3, num. 4. * Lib. 6. paru 2,
n. 1516. — *Bonacina*, qu. 7, punct. 4. § 1, n. 10. — ² De
Poenit., qu. 8, art. 3, n. 3. · *Palaus*, tn 23, punct. 17, § 3,
num. 4. · ¹¹ Tr. 6, cap. II, num. 99. — ¹¹ Lib. 6, part. 2.
num. 1516 — *Carden.*, Cri.. part. 4, diss. 2, n. 266, 267
et 271. · *Navar.*, Man., cap. 27, n. 266, v. *Sexlhm*, *Bar-*
bosa, de Off. el Potest, episc., alleg. 25, num. 30. — u Loc.
cit., num. 99. — M De Poenit.. qu. 9. artic. 3, num. 5. —
“ Tr. 6. cap. II, n. 99. — M Qu. 5, cap. 1, qu. 6.

cerdos subest, sed cui subest in ordine ad hoc
ministerium audiendi confessiones talium per-
sonarum... Unde licet sacerdos peregrinus ap-
probatus sit ab Ordinario sui domicilii, non
tamen est approbatus a suo Ordinario, si non
approbatur ab Ordinario hujus loci; quia Or-
dinarius suus, in ordine ad confessiones hujus
dioecesis audiendas, est solus ille cui in or-
dine ad hoc munus subditur».

Salmant. *), ubi sic sancitum fuit: *Confessarii tam saeculares quam regulares, quicumque illi sint, in vim... bullae Cruciatæ, nullatenus confessiones... audire valeant sine approbatione... episcopi... loci in quo ipsi poenitentes degunt et confessorios eligunt... Nec ad hoc suffragari approbationem, semel vel pluries ab aliis Ordinariis aliorum locorum et dioecesium obtentam, etiamsi poenitentes illorum Ordinariis, qui confessorios electos approbassent, subditiforent*. Deinde Pontifex declarat alias confessiones fore invalidas, et confessarios suspensos, etc., reprobata tamquam falsa et temeraria, quacumque contraria opinione. Et constat ex eadem bulla Pontificem locutum fuisse ex cathedra; ut ostendunt Salmant.'). — Bullam Innocentii nuper confirmavit Summus Pontifex Benedictus XIV per aliam bullam quae incipit: *Apostolica, etc.*

objecti-
“f. ’ “

Scribit Mazzotta³ has praefatas bullas *) minime elidere probabilitatem primae sententiae Suarii, etc. (ut supra). Ait enim bullam Innocentii emanatam fuisse ob querelas episcoporum Portugalliae, eo quod sui subditi sine ipsorum licentia confessarios eligebant per alios Ordinarios approbatos, etiamsi iidem alieni Ordinarii

¹ Tr. 18, de Privilegiis, cap. 4, n. 80. Habetur etiam in Dollar. Rom. Mainardt. — Tr. 18, de Privilegiis, cap. 4, num. 81. — *Bened. XIV*, bulla *Apostolica indulta*, de die 5 Aug. 1744, § 5 et 6. — Tr. 6, diip. 2, qu. 1, cap. 3, § 1,

répugnassent vel approbationem revocassent. Hinc dicit minime reprobata fuisse sententiam, quod confessarius saecularis approbatus in aliquo loco possit absolvere subditos illius in alia dioecesi peregrinantes. — Sed huic opinioni non acquiesco. Nam in primis invenio titulum illius bullae Innocentianae fuisse sic descriptum (apud Salmant. *): *Sanctissimi Domini nostri Innocentii Papae XII declaratio..., cum damnatione opinionis asserentium facultatem huiusmodi habere locum, etiamsi confessarius non fuerit approbatus ab Ordinario loci in quo confessiones excipi contigerit**). Nota: *loci in quo, etc.* Deinde ex ipsa bulla legitur (ut supra) Papam nullas declarasse confessiones quae fiunt *sine approbatione episcopi loci in quo ipsi poenitentes degunt*. Quid clarius? Si autem adhuc cum privilegio bullae Cruciatæ requiritur approbatio ab episcopo loci, quanto magis sine privilegio *D.*

Verum Salmant.⁶ contra Roncaglia e dicunt oppositam sententiam non esse hac bulla damnatam, si quis privilegium haberet generis diversi quam Cruciatæ, puta jubilaei, vel simile. — Sed huic obstat bulla Benedicti XIV quae incipit: *Bene-*

dub. 2. — 4 Loc. dt., n. 88. — Tr. 18, cap. 4, num. 111. — Qu. 6, cap. 1, qu. 6. — *Bened. XIV*, bulla *Benedictus Deus*, § 4. Cfr. etiam encycti. *Celebrationem*, de die 1 Januar. 1751, § 11.

c) Mazzotta loquitur tantum de brevi *Cum sicut*.

d) Seu potius, ut dicit Mazzotta, eo quod « absque sua licentia sui subditi in sua dioecesi, vi bullae Cruciatæ... eligebant in confessarium sacerdotem per quemcumque alium Ordinarium approbatum, et extra dioecesim eligebant regularem semel tantum ab ipsis approbatum, etiamsi ipsi repugnassent vel approbationem revocassent ».

Ita sane apud Salmanticenses; sed in Bullario Romano Mainardi, sic descriptus habetur titulus* « Declaratur facultas eligendi confessarium ab Ordinario approbatum, in bulla Cruciatæ concessa, cum damnatione opinionis contrariae ».

f) Pro iter maritimum agentibus speciales facultates concessae sunt; et primo quidem decretum S.O. diei 23 Aug. 1906 edixit: « Sacerdotes quoscumque maritimum iter accipientes, dummodo vel a proprio Ordinario ex cujus dioecesi discedunt; vel ab Ordinario portus in quo in navim conscendunt; vel etiam ab

Ordinario portus cujuslibet intermediarii, per quem in itinere transeunt, sacramentales confessiones excipiendi, quia digni scilicet atque idonei recogniti ad tramitem concilii Tridentini..., facultatem habeant vel obtineant: posse toto itinere maritimo durante, sed in navi tantum, quorumcumque fidelium secum navigantium confessiones excipere, quamvis inter ipsum iter navis transeat, vel etiam aliquandiu consistat diversis in locis diversorum Ordinariis jurisdictioni subjectis ». Quod decretum ampliatum est die 13 Decembr. 1906, et « sacerdotes navigantes de quibus supra, quoties durante itinere, navis consistat, confessiones excipere posse, tum fidelium qui quavis ex causa ad navem accedant, tum eorum qui, ipsis forte in terram obiter descendentes confiteri petant, eosque valide ac licite absolvere posse, etiam a casibus Ordinario loci forte reservatis, dummodo tamen, quod ad secundum casum spectat, nullus in loco vel unicus tantum sit sacerdos approbatus, et facile loci Ordinarius adiri nequeat ».

dictus Deus, ubi dicitur quod datur facultas in jubileo tam saecularibus quam regularibus eligendi sibi confessarium, modo sit ex approbatis ab Ordinario loci. Moniales vero ex eadem possunt sibi eligere confessarium, sed non nisi ex approbatis ad confessiones monialium in illo loco, quamvis pro aliis monasteriis.

549. - « Unde resolves:

« 1°. Religiosi, etiam exempti, debent approbari ab episcopo loci in quo degunt; quia illius, quoad hunc actum, « sunt subditi ».

Et hoc certum est ex brevi Innocentii X (apud Salmant. *), ubi Pontifex sic statuit: *Regulares in una dioecesi approbatos, nequaquam posse in alia confessiones audire sine approbatione episcopi dioecesani.* — Et idem statuit Innocentius XIII in bulla *Apostolici ministerii* (confirmata a Benedicto XIII, per aliam bullam appositam in calce concilii Romani), ubi dicitur: *Declaramus, sacerdotes tam saeculares quam regulares, qui ab episcopis obtinuerint licentiam audiendi confessiones, limitatam vel quoad locum, vel quoad genus personarum, vel quoad tempus, non posse Poenitentiae sacramentum administrare extra tempus, vel locum, vel genus... praescriptum; quocumque privilegio, etiam in vim bullae... Cruciatæ..., nullatenus suffragaturo.*

550. - « 2°. Episcopus in sua dioecesi « non potest approbare sacerdotem alienum, nisi sub conditione quod tempus.

1 Tr. 6, cap. 11, n. 97. Cfr. etiam in Bullar. Rom. breve *Cum stui accepimus*, de die 14 Maji 1663, § 4, v. *Nono.* — *Innoc. XIII, torcv. Apostolici ministerii*, ac die 23 Maji 1723, § 19. — *Bened. XIII*, brev. *In supremo*, de die 23 Sept. 1724, in calce concilii Romani, vel etiam in Bullar. Rom. — *Suar.*, disp. 28, sect. 7, n. 19; et aect. 8, n. 8. *Vasq.*, qu. 93, art. 3,

550. - °) Navarrus, *Man.*, cap. 4, n. 10 et 11, rationem tantum affert qua nititur haec sententia, et ita citatur a Suarezio.

b) Bonacina, *qu. 7, punct. 4, § 1, n. 16*, loquitur de revocatione approbationis, quam dicit fieri posse ex justa causa. — Vasquez autem, *qu. 93, art. 3, dub. 5, n. 5*, ait injustam denegationem approbationis religioso, videri quid injustum, quamvis et hoc non videatur adeo certum ».

c) Thomas Sanchez a Lugo allegatur pro regula quadam generali, quam ipse Lugo adhibet ad confirmationem probationis; nimirum quod « non solum regularis, sed saecu-

« 3°. Episcopus potest approbare per se vel vicarium generalem, vel alios quoscumque deputatos; quia non est « actus Ordinis, sed jurisdictionis ». — [Vide n. 558].

« 4°. Approbatio potest fieri cum restrictione ad certum genus personarum, locum, tempus, etc. — Navarrus ·), Suarez, Vasquez; contra Vega.

« 5°. Episcopus peccat, si sacerdoti (praesertim regulari) idoneo, sine causa « sufficienti neget approbationem. — Bonacina⁶ Vasquez^b, card. de Lugo*, Sanchez^c, etc. ».

551. - « 6°. Approbatio semel absolute concessa, non tantum non exstinguitur morte concedentis, sed nec revocari potest sine justa causa: ex causa tamen, v. g. mutatione morum, iudicii, etc., potest; ut docent Suarez, Filliuccius et alii.

« Quod si fiat absque causa rationabili, Coninck, Suarez^a et quidam alii censent revocationem esse nullam »: [Et hanc vocant satis probabilem Lugo ·, Palaus^b, et Salmant.⁴ cum Dicastillo^b]. Ratio, quia, ut dicunt, episcopus non videtur posse auferre sine justa causa jus jam acquisitum a confessario. — Excipit Fagundez apud Palaum, si episcopus approbet pro suo beneplacito. Sed Palaus hoc non admittit; quia intelligendum semper est de beneplacito justo. At hanc opinionem vix in praxi probabilem censeo; quia injustitia revocationis deberet esse clarior, et abesse quodeumque halluci-

Episcopus approbatur per se vel per alios.

Approbatio fieri potest cum restrictione.

Negans approbationem idoneo peccat.

Approbatio absolute concessa non potest revocari sine causa.

Alias revocatio est nulla, juxta quosdam.

Opinio haec vix probabilis in praxi.

dub. 5, n. 4. — Vrc. Sum. nueva, part. 1, cap. 62, au. 7. — Disp. 21, n. 54. — *Suar.*, disp. 38, sect. 8, n. 3 et seqq. — *Fill.*, tr. 7, cap. 9, num. 266. — *Coninck*, disp. 8, n. 59. — Disp. 21, n. 64. — Tr. 6, cap. 11, n. 107. — *Fagund.*, de 2* praec. Eccl., lib. 7, cap. 2, num. 63. *Palaus*, tr. 23, punct. 17, § 4, n. 6. — *Palaus*, loc. cit. i. L

laris etiam, quem episcopus sine causa nollet approbare, posset ad metropolitanum appellare, juxta regulam generalem quod negligente episcopo, jurisdictio devolvitur ad archiepiscopum, quam cum aliis late probat Thomas Sanchez». Et sane regulam istam habet Sanchez, *de Matr.*, lib. 3, disp. 10, n. 20 et seqq.; et disp. 28, n. 3 et 4.

551. - °) Suarez, *disp. 28, sect. 8, n. 7*: « Probabile esse, inquit, talem revocationem sine causa esse nullam, quamvis res sit dubia et timenda ».

V Palaus, *tr. 23, punct. 17, § 4, n. 6*, veriore appellat hanc sententiam; et Dica-

nationis periculum: sed hoc vix accidere potest, cum innumerae possint esse causae justae apud episcopum revocandi approbationem, quae ignorentur a confessorio.] — « alii illicitam tantum. Filliuc-
• dus'A — In dubio autem an ex justa
« causa revocatio sit facta, praesumendum
« esse pro praelato, docet card. de Lugo' ».
«ta canta, 552. - « 7°. Ex justa causa possunt, prae-
iare« po« « scribitur a successore episcopo, ad exa-
min*re7' * men revocari, non tantum saeculares,
« sed etiam regulares. — Docent tamen
« quidam, Mendicantes habere privile-
« gium, ut non possint revocari ab eodem
« a quo ante sunt approbati. Sed contra-
• rium docet Suarez et card. de Lugo*-' ».

ad appro-
bante.

Et haec sententia hodie omnino tenenda, cum Alexander VII (ut refert Cabassutius') in causa Andegavensis episcopi et regularium Societatis Jesu et aliorum ordinum, sequentem propositionem die 30 Januar. 1659, tamquam temerariam et erroneam damnarit, quae dicebat: *Noti possunt episcopi limitare seu restringere approbationes, quas regularibus concedunt ad confessiones audiendas, neque ulla ex parte revocare.* — Nec tenetur de tali revocatione episcopus ulli rationem reddere; ut statutum refert Cabassutius a

a rege christianissimo cum consilio status regni, die 4 Mart, anni 1669 ri.

Et cum ab episcopo approbatio limitatur quoad locum, tempus aut personas, confessorius, sive saecularis sive regularis, nequit alio modo uti illa ob quodcumque privilegium, etiam bullae Cruciatæ. — Ita declaratum fuit in bulla *Apostolici ministerii*, edita ab Innocentio XIII, per Hispanias, et confirmata postea a Benedicto XIII, per totum orbem; ut refert Benedictus XIV in bulla *Apostolica indulta*

« 8°. An approbatus ab uno episcopo, Qo.h <
« possit in alia dioecesi, sine nova appro- mŭi'i
« batione, recipere jurisdictionem, contro-
« vertunt doctores: ac, licet utraque sen-
« tentia olim videri potuerit probabilis,
« post decretum tamen Urbani VIII an-
« no 1628 (apud card. Lugo⁴) negativa
« omnino tenenda est ». [Item hoc certum
ex brevi Innocentii X, et ex bulla Inno-
centii XIII, juxta dicta num. 549]. —
« Vide Aversa 5 ».

Item advertendum quod S. Pius V in constit. *Romani* dixit quod regulares approbati ab episcopo antecessore poterunt iterum examinari a successore, et*¹ si minus idonei reperti fuerint, reprobari. —

¹ Diip. 2i, num. 67. — ' Lib. 1, cap. 10, num. 13. —
¹ Loc dt., nuru. 14. Cfr. Conference d'Angers sur le
Sac. de Pénit, avril 1718, qa. 1. — ⁴ Disp. 21, num. 29.
Cfr. etiam in Bullar. Rom. Mainardi breve *Cum sicut*

accepimus, de die 12 Septembri¹ 1628, § 1. — * Qu. 16,
• ect. 8, v. f. — S. Pius V, bulla *Romani Pontificis pravi-
diruia*, de die 6 Augusti 1571, 6 2, i. f., in Bullar. Rom.
Mainardi.

stillus, disp. 10, dub. 10, n. 299, eandem simpliciter tenet.

c) Filliuccius, tr. 7, cap. 9, n. 267, de licetate non loquitur, sed, sicut Suarez supra, dicit: « Si Limen revocaretur [sine causa] esset res timenda et dubia, quia rationes pro ejus nullitate non sunt evidentes* ».

552. - a) Suarez, disp. 28, sect. 8, h. 5, non negat absolute, sed solum pro casu quo regulares non habent privilegium, ut possint *semel* examinari, vel casu quo approbati sunt sine examine.

*)) Lugo, disp. 21, n. 61, 62 et 65, tractat de revocatione ipsius approbationis.

O Et Clemens X, bulla *Superna*, anno 1670 data, § 5, ait: « Regulares vero ad ejusmodi confessiones audiendas praevisio examine simpliciter et absque ulla temporis praefinitione ab ipsomet episcopo (secus autem si ab ejus vicario aut ab antecessoribus episcopis) approbati, non posse ab eodem qui sic approbavit iterum examinari, aut ab eisdem confes-

sionibus audiendis suspendi, seu licentias illis concessas revocari, nisi nova superveniente causa, quae ipsas confessiones concernat. De qua tamen haud necessarium esse ut in actis constet; nec eam teneri episcopum ipsis regularibus significare, sed Sedi Apostolicae duntaxat, ubi eam sibi aperiri postulaverit* ».

*) Benedictus XIII, brevi *In supremo*, videtur confirmasse per totum orbem breve Innocentianum, eo quod inseruit illud actis concilii Romani. Et Benedictus XIV, in sua bulla *Apostolica indulta*, de die 5 Aug. 1744, § 4, postquam retulit Benedictum XIII decreLa Innocentii « in omnibus et per omnia perpetuo » approbasse et confirmasse atque innovasse; eadem et ipse confirmat absque ulla restrictione regnorum aut regionum.

f) Consectarium istud in bulla S. Pii V non habetur; sed, uti Suarez ait, cum examen illud non sit mera caerimonia, episcopus poterit approbationem revocare, si constiterit aliquem esse minus idoneum.

Qcid de
norio a-
pialari.

Hinc inferunt Silvester, Miranda, Fagundes et alii, apud Patrem Ferraris, quod vicarius capitularis nequit regulares revocare ad examen, nec eos privare facultate excipiendi confessiones: nisi facultas data sit ab episcopo *ad nostrum bene placitum*; tunc enim morte episcopi illa exspirat /A

SaaU
it itoltj-
tie»* com
pileii i n
peoato tor-
II

553. - Notanda hic ultimo sunt duo decreta Summi Pontificis nostri Benedicti XIV: *Sacramentum* et *Apostolici muneris*, quibus declaratum fuit, confessarium omnino carere jurisdictione ad absolvendum peccatum complicitis turpe contra sextum praeceptum, atque excommunicationem papalem incurrere, si confessionem complicitis excipere audeat. Excipitur tantum casus extremae necessitatis, nimirum articuli mortis, in quo pei mittitur ei absolvere complicem: modo deficiat quicumque alius, etiam simplex sacerdos, qui absolutionem impertiri possit; nisi nequeat alius ille sacerdos vocari vel accedere sine gravi infamia aut scandalo: tenetur tamen confessarius complex talia pericula infamiae aut scandali avertere, si potest, sub eadem poena excommunicationis, licet tunc valide absolveret si non averteret.

Pctaium
turpe eit
giodlibet
Crirc ex-
(traaa con-
tticatom.

554. - Circa tale decretum, adverte 1°. Quod nomine *peccati turpis* venit omne peccatum externum grave contra sextum praeceptum, licet sit solus tactus sive colloquium; ut certe dicendum sentio cum pluribus doctis, quos consului super hoc iudicio, ab aliis immerito in dubium revocato. Et idem sentiunt Salmant. contra aliquos, qui dicebant bullam intelli-

Sifast., v. *Confmor II*, n. 4, qu. 4. · *Miranda*, Man., lom. 1, qu. 45. art. 7, i. f. - *Fa^und.*, de 2° praec. Eccl., lib. 7, cap. 2, n. 28 et 29. · *Ferrar.*, v. *Approbatio*, art. 1. n. 51. — 1 Tr. 6, Append, de bulla Cruciat., cap. 6, n. 282. —

f) Hoc tamen ultimum dictum non videtur conforme responso, quod S. C. Ep. et Reg., die 19 Junii 1806, vicario capitulari S. Miniati, dedit, in quo de confessariis regularibus haec habentur: Quando isti ab episcopo defuncto approbati (uerunt praevio examine et sine temporis limite vel etiam cum clausula *ad beneplacitum nostrum*, nequeunt a capitulo neque a vicario capitulari puniri poena suspensionis, etiamsi adsint justae causae. Posse tamen hanc poenam irrogari confessariis saecularibus eodem modo approbatis. Et habetur

gendam tantum de copula consummata. — Ratio nostra est: 1°. Quia verba generalia generaliter accipienda sunt. 2°. Quia leges, etiam poenales, sunt in sensu proprio et naturali interpretandae; et in sensu naturali verba bullae: *Iu peccato turpi atque inhonesto contra sextum praeceptum*, quaecumque peccata turpia sine dubio comprehendunt 3°. Quia finis legis hujus est quidem remove occisiones, non tantum copulae, sed omnis turpitudinis a sanctitate tribunalis Poenitentiae eA

Contra vero, non comprehenduntur peccata venialia inhonestatis, sive sint ex parvitate materiae, sive ex defectu advertentiae aut consensus; quia venialia non sunt de obligatione in confessione manifestanda. Ita Salmant. *. — Idem recte dicunt etiam de mortalibus mere internis, vel non plene exterius significatis; quapropter peccatum non erit reservatum, quam visinterius fuerit grave, si etiam exterius grave non fuerit, ut ajunt ♦ — Addunt 5 ex Suarez, Dicastillo et Anacleto, nec reservata esse mortalia dubia ex dubio facti vel juris; quia non videntur superiores velle reservare dubia, nisi expresse declarent: et hoc est juxta communem sententiam, quam proferemus infra n. 600, v. *Qu. I.* — idem censent Salmant., si adsit dubium an poenitens graviter peccaverit, licet confessarius certum mortale commiserit; quia bulla intelligenda est de complici formali in peccato mortali turpi, ut ipsi antecederent dixerunt.

555. - Adverte 2°. Quod absolutio a confessario complici impertita irrita est (ut sentio) etiam quoad mortalia quae

· Loc dt., n. 277. — · Loc. dt., n. 278. — 4 Loc. du, n. 279. — *Loc. dt., n. 280. · *Suar.*, de Censor., diip. 40, sect. 6, n. 5. * *Dicast.*, disp. 11, dub. 6, n. 91. · *Anaei.*, (r7 14, dist. 9, n. 4. — ♦ Loc. cit., n. 280. — ' Loc. dt., n. 241.

responsum istud apud Bizzarri, *Collectan.*, fol. 451 et 452, edit. 1863. Quae quidem supponunt approbationem eo modo datam non cessare morte episcopi concedentis. — Potest tamen vicarius capitularis vocare ad examen confessarios etiam regulares expositos absque praevio examine ab episcopo defuncto, supposita notitia eorum imperitiae, uti liquet ex S. C. C. declaratione, relata a Pallottini, v. Vicarius capitularis, § 2, n. 52.

554. - o; Et hanc S. Alphonsi sententiam amplexa est S. C. S. O, die 28 Maji 1873, de-

Noc v«ro
ve n i Ali a
nec mere
laterua aut
dabiA.

Nec dubia
ex parte
poem tentis.

Cires quae-
nam pecca-
ta absolutio
complicitis
nt irrita.

complex, qui nondum ab alio de peccato turpi fuerit absolutus, ipsi confiteatur. Hoc infero ex verbis ejusdem bullae, ubi dicitur: *Adeo... ut absolutio... nulla atque irrita omnino sit.* — Secus vero censeo, si de peccato turpi ille jam fuerit absolutus; quia tunc cessat dispositionis suspicio, ob quam Pontifex jurisdictionem confessario abstulisse videtur. Addunt Salmant. Idem dicendum de peccato mortali commissio et legitime confesso ante expeditionem bullae; quia lex non respicit retro, ut docet Pater Suarez.

556. - Quaestio autem fit 1°. *An incurrat hanc excommunicationem sacerdos qui complicem non absolvit, sed tantum in confessione audit?*

OaiA dt Super hoc dubio consului Sacram Poenitentiam, quae die 9 Julii 1751, respondit absolute: *Non vitari excommunicationem a praedicto confessario per fictionem absolutionis.* Et huic sententiae ego jamdudum adhaesi. — Sed postea, cum percurrissem constitutionem ejusdem Pontificis Benedicti XIV *Inter praeteritos* pluries citatam, oppositum satis declaratum reperi, ut patet ex sequentibus verbis: *Non minus sacerdoti complici, qui vel extra mortis articulum confessionem excipit poenitentis, BUMQUE absolvit, vel qui in articulo mortis absolvit cum alius sacerdos non desit..., excommunicationis majoris poena a Nobis in citatis constitutionibus imposita fuit*).*

Quaeritur hic 2°. *An episcopus ex concessionem Tridentini in cap. Liceat 6, sess. 24,*

possit absolvere confessarium qui complici in peccato turpi absolutionem impertierit?

Videtur ex una parte negandum: nam si episcopus vel alius ab eo delegatus possent hunc casum, quando est occultus, absolvere, reservatio Pontificis evaderet inutilis et elusoria: casus enim hic non potest nisi occulte accidere. Cum autem aliqua lex posterior, ut recte ait Fagnanus* cum Oldrado⁶⁴ non potest habere effectum, nisi derogetur privilegio ab eodem superiore prius concessio; per ipsam necessario intelligi debet facta generalis privilegii derogatio, ne lex frustratoria reddatur. Et idem sentit Diana³ cum aliis, sic dicens: *Cum clausula (vel aliqua lex) generalis... nequeat vera reddi, nisi in eo solo casu, contra concilii prohibitionem, debet haec generica derogatio reputari pro specifica et expressa; alias nullius esset momenti.*

Attamen probabiliter videtur posse dici quod, etiam salva facultate episcopis a concilio impertita absolventi hunc casum, quando est occultus, reservatio Pontificis non omnino redderetur inutilis et elusoria. Tum quia, licet ordinarie hic casus occultus sit, tamen aliquando potest accidere quod sit publicus: tum quia lex reservationis saltem Romae locum haberet, et in omnibus aliis locis ubi Tridentinum non est receptum, et ubi nequeunt quidem episcopi praefata facultate uti (ut docent communiter Suarez⁴, Sanchez®; Salmant.® cum Alterio; et Castro-

¹ Tr. 6. Append, de balla Crucial., cap. 6, n. 277. — Suar. *2ac* Legib., Hb. 3, cap. 14, n. 6. — Btnd. XIV, conslit *Inltr pratttritoi*, § W. — ' In cap. Nonnulli, de

rescript., n. 46. — Part. 7, tr. 2, resol. 21. — 4 De Censor., di>p. 41, Beet. 2, n. 6. — Decal., Hb. 2, cap. 11, n. 3. — Tr. 6, cap. 13, n. 30. — Aitor., de Suspens., disp. 8, cap. 3, concl. 4.

clarans in hac censura «comprehendi nedum tactus, verum omnia peccata gravia et exterius commissa contra castitatem, etiam illa quae consistunt in meris colloquiis et aspectibus qui complicitatem important».

556.—e) Nihilominus S. Poenitenliaria, die 1 Mart. 1878, iterum declaravit confessarios simulantes absolutionem complicis in peccato turpi non effugere excommunicationem reservatam: quod confirmatum habetur etiam a S. C. S. Off., die 5 Decembr. 1883. Et quamvis non incurrat excommunicationem ille, qui complicem quidem absolvit, sed complicem qui complicitatis peccatum in confessione non declaravit; privationem enim jurisdictionis

hic et excommunicationem «esse in ordine ad ipsum peccatum turpe, in quo idem confessarius complex fuit», uti habetur ex declaratione S. Poenit. diei 16 Maji 1877; attamen eadem S. Poenit., die 19 Februarii 1896, declaravit «excommunicationem reservatam in bulla *Sacramentum Poenitentiae* non effugere confessarios absolventes vel fingentes absolvere eum complicem, qui peccatum quidem complicitatis, a quo nondum est absolutus, non confitetur, sed ideo ita se gerit, quia ad id confessarius poenitentem induxit sive directe sive indirecte».

b) Oldradus, *Consil*, 326, n. 4, haec habet de rescriptis apostolicis, non vero de iis quae

palausl* cum Barbosa et Garcia); quia nobiscum sentiunt Salmant. ·; ibique pro hac sententia plures citant auctores qui super constitutionem *Sacramentum* supra citatam recenter scripserunt <).

DUBIUM IIL

Quid et quotuplex sit Jurisdictio Confessarii, et unde eam habeat

567. *Quid est jurisdictio, et quis habeat ordinariam.* — 558. *An habeat vicarius generalis contradicente episcopo. Et qui possint eam delegare.* — 559. *An delegatio exspiret morte delegantis.* — 560. *An haeretici et excommunicati vitandi valide absolvant in articulo mortis.* — 561. *An omnes sacerdotes possint absolvere tam in articulo quam in periculo mortis. Et quale censeatur hujusmodi periculum.* — 562. *An simplex sacerdos possit absolvere praesente approbato.* — 563. *In quibus autem casibus possit licite absolvere. Dub. 1. An quivis confessarius possit absolvere moribundum a reservatis, etiam praesente superiore. Dub. 2. An in morte, ad absolvenda reservata Papae, adeundus sit episcopus. Dub. 3. An teneatur moribundus petere absolutionem a superiore, saltem per litteras aut nuntium.* — 564. *An excommunicatus toleratus possit absolvere a venialibus. An regulares possint absolvere sine approbatione episcoporum. Et an omnes sacerdotes ab episcopo approbatipossint confessiones audire sine licentia parochi.* — 565. *Qui et quomodo possint eligere sibi confessarium. Dub. 1. Quomodo episcopi et alii praelati. Dub. 2. Quomodo cardinales. Et an parochi.* — 566. *Quando habens potestatem delegatam possit eam subdelegare. Et quid de delegato ad universitatem causarum.* — 567. *An absolutus in morte a reservatis, teneatur postea se sistere superiori.* — 568. *Vide alia.* — 569. *A quo possint absolvi scholares, milites, peregrini, etc.* — 570. *An sufficiat facultas praesumpta excipiendi confessiones.* — 571. *Quando liceat absolvere jurisdictione dubia vel probabili.* — 572. *Qu. 1. An error communis det jurisdictionem.* — 573. J2«. 2. *An liceat ministrare sacramentum cum jurisdictione tantum probabili.* — 574. *An sit obligatio confitendi parochi.* — 575. *An regulares itinérantes possint confiteri cuicumque sacerdoti.* — 576. *An moniales petentes extraordinarium, et non obtinentes, possint cuique confiteri.* — 577. *Plura notanda de confessoriis monialium.* - *Qu. An capellani exercitus possint absolvere milites degentes in praesidiis.*

Mmdictm
<«it “r”
557. - « Resp. Est auctoritas aliqua in
« alium ut subditum, in quem, in foro in-
« terno accipit potestatem, distinctam a
« potestate Ordinis. Haec enim datur per
« sacramentum Ordinis, et omni sacer-
• doti, nec tolli potest; illa, per externam
« concessionem Ecclesiae, nec omnibus
« sacerdotibus, potestque ab iis tolli, ac
« nisi adsit, invalida est absolutio; ex Tri-
« dentino8.

j.rudictio
cdttini

« Est autem duplex: ordinaria et dele-
« gata.

< Ordinaria est quam habent ii qui
« ex vi propni omen curam animarum

1 Tr. 4, diip. 4, punct. 3, § 1, n. 2. — Barbosa, de Off. et Potest, epise., alleg. 99, n. 3. · Nicot. Garcia, de Benefic.. part. 7, cap. II, n. 23. — · Tr. 6, Append., cap. 6, n. 300. — · Sets. 14, de Poenit., cap. 7. — Sotus, in 4, dist. 18,

« habent, ut Papa, episcopus, parochus
« (huc revocantur archiepiscopi erga sub-
« ditos suorum episcoporum, tunc tantum
« quando actu visitant), archipresbyteri,
« archidiaconi, praelati religionum, vica-
« rius perpetuus episcopi vel etiam pa-
« rochi ».

558. - Quaeritur: *an vicarius genera-
lis episcopi habeat jurisdictionem ordina-
riam etiam in Joro sacramentali, ita ut
possit confessiones audire, et aliis audien-
di potestatem concedere?*

Prima sententia negat; et hanc tenent
Sotus, Ledesma, Archidiaconus et alii pauci

qu. 4, art. 3, v. Circa concessio***. - Petr. rfr Ledesma, Sum., de Sacram. Poenit., cap. 11, conch 4. · De vica-rio, - Archidiac., in cap. 5· episcopus, de poenit. et remiss. in 6·.

in concilio generali sanciantur, quod falso illi tribuit Fagnanus.

c) Sed post constitutionem *Apostolicae Sedis*, negativa prorsus tenenda est,

siquidem laudata constitutio haec decernit:
« Firmam tamen esse volumus absolvendi facultatem a Tridentina synodo episcopis concessam, sess. 24, cap. 6, de reform., in quibus-

Vicaria> (apud Salmant.'). Hi dicunt vicarium in
 solis causis civilibus jurisdictionem habere
 ordinariam; in spiritualibus vero, delega-
 tionem ab episcopo. — Hocque probant
 ex eo quod, mortuo episcopo, cessat juris-
 dictio vicarii. Probant 2° ex Tridentino,
 ubi statuitur nullum posse audire confes-
 siones nisi approbatum ab episcopo.
Secunda tamen sententia, communior
 et venior, affirmat. Eamque tenent Azor3,
 Silvester4, Fagnanus*7; Salmant.4 cum
 Granado, Aversa, Villalobos, Dicastillo,
 Bossio; et Sanchez5 cum Hostiensi, Na-
 varro, Angelo6, Henrico, Palacio, Lopez,
 etc. — Ratio, quia vicarius generalis, sup-
 posita nominatione episcopi, jurisdictionem
 habet ordinariam tam in civilibus
 quam in spiritualibus, non jam ab episcopo,
 sed a canone, cum laciatur ipse unum tri-
 bunal cum episcopo; ut habetur ex *cap. 2,
 de consuetud., in 6°*, et *cap. Romana, de
 appellat., in 6°*. Et confirmatur ex Triden-
 tino, ubi, cum voluit concilium exclu-
 dere vicarium a facultate absolvendi ab
 haeresi, id expressit, dicens: *Eis tantum*
(id est episcopis) non eorum vicariis, sit
permissum. Ergo supponit Tridentinum
 facultates episcopi, nisi expresse a jure re-
 stringantur, intelligi communicatas etiam
 vicariis. — Ad 1. autem respondetur quod
 mortuo episcopo cessat jurisdictione vicarii,
 non quia ejus jurisdictione non sit ordinaria;

sed quia deficiente episcopo, desinit ipse
 esse vicarius. Ad 2. respondetur quod
 ibi nomine *episcopi* comprehenditur etiam
 vicarius, qui (ut diximus) unum facit tri-
 bunal cum episcopo.

« *Delegata* » (jurisdictio] « dicitur quae
 « legitime datur ab habente ordinariam,
 « idque vel tacite vel expresse; ut a Papa
 « pro tota Ecclesia, ab episcopo pro dioe-
 « cesi, a parochia pro parochia: hoc di-
 « scrimine quod Papa possit dare invitis
 « episcopis et parochis; non contra. — Ac
 « licet exterior jurisdictione exspirat morte
 « delegantis, non tamen haec interior, nisi
 « successor revocet; ut docet Sanchez,
 « Suarez, Navarrus7, Coninck (contra Sil-
 « vestrum et Vasquez). Vide Laymann1».

559. - An delegatio *exspirat morte de-
 legantis?*

Distingue delegationem generalem a
 particulari.

Delegatio *generalis a Papa*, communis
 est sententia et praxis quod non exstin-
 gitur per ipsius mortem, ex *cap. 9, de
 offic. et potest. jud. delegati, in 6°*. Ita Sal-
 mant.1, Concina2 et alii passim. Nisi con-
 cessio facta fuerit hoc modo: *Usque ad
 beneplacitum nostrum; vel: Ad arbitrium
 nostrae voluntatis*, et simili. Salmant.10. —
 Delegatio *generalis* autem *ab episcopo*, alii
 sentiunt quod ejus morte exstinguatur, si
 nondum confessio coepta sit; ut Vasquez,

* Tr. 6, cap. II, n. 42. — · Sess. 23, de reform., cap. 15.
 — 1 Part. 2, Hb. 3, cap. 43, qu. 5, et qu. 7, v. *Si quaeras*. —
 · Loc. cit., n. 43 - *Granad.*, in 3 Part., contr. 7, de
 Poenit., tr. 10, diip. 2, num. 7. - *Averta*, qu. 16, sect. 4,
 v. *Secundo cr/fo*. · *Villal.*, part. I, tr. 9, diff. 47, n. 7. ·
Dicati., diip. 10, dub. 5, n. 110. · *Bots.*, de Jubil., sect. 3,
 cat. 2, § 3, n. 60. — · De Matr., lib. 3, disp. 29, n. 15. ·
Hosiitn., in cap. *Omnis utriusque*, n. 22, de poenit. et
 remisi. · *Mavar.*, in cap. *Placuit*, de poenit., dite. 6, n. 61,
 v. *Inferitur 3* · *Ifennens Bedch*, in cap. *Omnis utriusque*.

o. 28. (Ec ita etiam *Henrtquee*, lib. 6, cap. 13, n. 3, lit. *m*, in
 comment, et ipse cit. a Sanchez). *Michaelde Palacios*, in 4.
 diit. 17, disp. 7, · *Praeter haec eximit*, · *Gregor. Lopes*,
 part. I. (H. 4, leg. 21, v. *f*. v. *Otro su periodo*. — · Sess. 24,
 de reform., cap. *Liceat*. — *Sanch.*, de Matr., lib. 8, diip. 28,
 n. 72. — *Suar.*, de Poenit., diip. 26, sect. 3, n. 7, 9, 10. —
Coninck, disp. 8, dub. 10, n. 72. · *Silvesf.*, v. *Confessor II*,
 qu. 3, v. *Quintus*. · *Vasq.*, qu. 93, art. 2, dub. 2, n. 1. —
 · Lib. 5, tr. 6, cap. 10, n. 22. — · Tr. 6, cap. 11, n. 78. — · Lib. 2,
 di. 2, cap. 4, n. 25. — w Loc. cit., n. 85. — *Vdsq.*, loc. cit.

cumque censuris Apostolicae Sedi hac Nostra
 Constitutione reservatis, iis tantum *exceptis*,
*quas eidem Apostolicae Sedi speciali modo
 reservatas* declaravimus».

558. - a) Silvester, v. Confessor I, *qu. 1*,
 dicit vicarium generalem episcopi proprium
 sacerdotem esse, qui · audire potest omnes
 de dioecesi». — Idemque habet Angelus,
 v. Confessio III, w. 3.

*JFagnanus, in *cap. Quod nobis, de eland,
 despons.*, n. 45, non loquitur de confessione,
 -cd generaliter ait de vicario episcopi: - Etsi
 ab episcopo deputetur, dicitur tamen Ordina-

Silvester, etc. Alii censent non exstingui
 donec revocetur a successore, vel prae-
 fixum tempus labatur; ita communius et
 probabilius Sanchez1, Palaus2, Concina3;
 et Salmant.4 cum Coninck, Suarez, Lugo,
 Dicastillo et aliis. Et hoc firmatur ex praxi
 et regula generali, quod gratiae factae
 non exspirant finita jurisdictione conce-
 dentis.

vero delegatio fuit *in particulari*,
 scilicet audienda alicujus tantum confes-
 sione, recte Salmant.5 cum Sanchez, Lugo,
 etc., contra Ledesma etc., tenent quod
 exspirat morte concedentis, nisi confessio
 jam fuerit incepta

560. - « Porro, hujusmodi potestatem
 · delegatam absolvendi quemcumque a
 « quibuscumque peccatis, in articulo seu
 « periculo mortis (haec enim pro eodem
 « sumuntur in jure, ut vide Diana ·) ha-

Stivest., v. *Confessor II*, § *Quintus*. — 1 De Matr.,
 lib. 8, dup. 28, n. 72. — · Tr. 3, disp. 4, punct. 16. 4 4, n. 3. —
 · Lib. 2, diu. 2, cap. 1, n. 26. — * Tr. 6, cap. 11, n. 80. - C°
 mnfl. disp. S, dub. 10. n. 72. · *Suar.*, de Legib., lib. 8 cap. 31.
 n. 3; et cap. 32, n. 9. · *Lu^o*, disp. 19, sect. 2, § 2, a n. 37. ·
Dicast., disp. 10, dub. 6, n. 136 et seqq. — * Loc. at., n. 84,
 cfr. etiam n. 69. · *Sanch.*, de Matr., lib. 8, disp. 28. B. 73;
 cfr. etiam Decal., lib. 2, cap. 13, n. 15. · *Lu^o*, loc. cit.,
 disp. 19, n. 38 et n. 24 — · Part. 3, tr. 4, resol. 57 et 71. —

559. - Petrus de Ledesma, quem sane
 Salmant. citant tamquam qui habeat ut satis
 probabilem contrariam sententiam, loquitur,
Sum., de Poenit., cap. 11, post 5 concl., v. *Se
 eundum dubium, de* alio quodam, forte simili,
 casu, nempe de eo qui dum jurisdictionem ad
 tempus haberet, alicujus confessionem audi-
 vit et absolutionem distulit; et ait valde sibi
 probabile videri quod possit absolutionem
 impertiri, elapso jam tempore quo jurisdic-
 tionem habebat; maxime tamen probabile et
 securius esse quod requiratur nova jurisdic-
 tio; denique concludit: « Utraque tamen sen-
 tentia potest teneri tuta conscientia».

h) Huc veniunt notanda duo decreta S. C.
 S. OiT. de transmissione potestatis delegatae:
 primum scilicet de die 24 Novembris 1897, quo
 S. C. declaravit « facultates omnes speciales
 habitualiter a S. Sede episcopis aliorumque
 locorum Ordinariis concessas, non suspendi
 vel desinere ob eorum mortem vel a munere
 cessationem, sed ad successores Ordinarios
 transire ad formam et in terminis decreti a
 Sup. hac Congr. editi die 20 Februarii 1888,
 quoad dispensationes matrimoniales». Alter-
 rum vero de die 3 Maji 1899, quo sensus praece-
 dentis ita explicatur, ut « sub illis verbis *facul-
 tates omnes speciales* habitualiter a S. Sede
episcopis aliorumque locorum Ordinariis

« bel ex jure communi quivis sacerdos,
 « etiam excommunicatus et degradatus,
 « si alius desit ». — [Ut etiam ait Sanchez7
 cum Zambrano et pluribus. Sed vide mox
 dicenda].

Quaeritur 1°. *An haeretici, schismatici
 et excommunicati vitandi possint absol-
 vere in articulo mortis, si alius desit?*

Prima sententia affirmat; et hanc te-
 nent Navarrus ·, Sanchez ·; et Salmant.10
 cum Suarez, Vasquez, Paludano, Lugo,
 Soto a), Silvestro % etc. — Et probant ex
 Tridentino “, ubi didtur: *In... Ecclesia Dei
 custoditum semper fuit, ut nulla sit re-
 servatio in articulo mortis; atque ideo
 omnes sacerdotes quoslibet poemententes a
 quibusvis peccatis et censuris absolvere
 possint*.

Secunda vero sententia sequenda ne-
 gat. Et hanc tenet S. Thomas11, ubi loquens

T Decal., lib. 2, cap. 13, n. 5 et 7. · *Zombran.*, Deos. cis.
 temp. moru», cap. 4, de Poemu, dub. 4, n. 20. — · Man.,
 cap. 27, n. 272, v. *Sexto* et v. *Septimo*, cfr. etiam cap. 36,
 n. 36. — · Decal., lib. 2, cap. 13, num. 5 et 7. — “ Tr. 6,
 cap. 11, n. 20. · *Suar.*, disp. 3b, secL 4, n. 5. · *Vasq.*, qu. 93,
 art. 1, dub. 4. · *Palud.*, in 4, dist. 20, qu. 1, art. 2, (n. 6
 et 7); dist. 24, qu. b, xrt 2, (n. 8); dist. 23, qu. 1, art. 3,
 <n. 15). · *Luro*, disp. 18, sect. 2, n. 18. — u Sess. 14, de
 Poenit., cap. 7. - w 3 P., qu. 82. art. 7, ad 2.

concessas, comprehendantur facultates omnes
 speciales a S. Sede Ordinariis concessas, qui-
 bus utuntur quoties voluerint, licet ad praefi-
 nitum tempus, cujusmodi sunt facultates *de
 Poenitentiaria* dictae, reductionis Missarum
 etc...; comprehendantur etiam facultates, qui-
 bus dumtaxat uti valent pro determinato
 casuum numero, ut sunt facultates dispensan-
 di a sacrae ordinationis titulo, pro definito
 ordinandorum numero».

560. - Sotus et Silvester (sicut et Palu-
 danus) non citantur a Salmant. — Et profecto
 Sotus, in 4, dist. 18, qu. 4, art. 4, dicit quem-
 libet sacerdotem *catholicum* posse absolvere
 in articulo mortis; quis vero sit sacerdos ille
 catholicus, explicat v. *Atvero nonnihl*, di-
 cens ex Silvestro esse etiam excommunica-
 tum, suspensum, degradatum aut irregularem,
 non vero haereticum et apostatam; et con-
 cludit: «Nihil asseverare ausim, tamen vide-
 tur mihi opinio haec valde probabilis». —
 Silvester vero, v. Confessor I, n. 16, qu. 20,
 ait quemlibet sacerdotem posse absolvere in
 articulo mortis; si autem sit praecisus, ut hae-
 reticus, schismaticus, excommunicatus, alii
 negant, alii affirmant, quos recenset et explicat;
 non tamen dicit quid ipse de hoc sentiat.

It) S. Alphonsus ex oblivione scribit esse
 sequendam hanc opinionem; expresse enim

de praedictis abscissis a communione Ecclesiae, dicit: *Possunt licite baptizare in articulo necessitatis; in nullo autem casu licite possunt Eucharistiam consecrare vel alia sacramenta conferre*. Nec obstat quod S. Doctor dicat, *in nullo... licite*; non autem invalide. Nam *illicite* in nostro casu idem est ac *invalide*; si enim posset excommunicatus vitandus infirmo in articulo mortis valide ministrare sacramenta, teneretur utique ea ministrare (praesertim sacramentum Poenitentiae) ex praecepto divino et naturali, cui non posset ob stare praeceptum humanum Ecclesiae. — Idem dicunt Fagnanus », Petrocorensis*, auctor (apud Croix) *de Officiis Confessarii*'), Concina⁸ (qui hanc probabiliorē vocat, licet contrariam putet non improbabilem), et alii plures ut infra, qui scripserunt ante concilium: quo tempore, ipse Navarrus⁴ fatetur nostram sententiam fuisse communem. — Ratio, quia (ut dicemus n. 562, v. *Id clarius*) concilium minime loquitur de simplicibus sacerdotibus, sed de carentibus jurisdictione in casus reservatos, qua non carere declarat in articulo mortis; tum quia Tridentinum (ut ibidem probabimus) ibi non condidit jus novum, sed tantum jus antiquum Ecclesiae approbavit: ante autem concilium (ut probat Fagnanus, et ipse Navarrus fatetur) communis erat sententia, quod praecisi ab unitate Ecclesiae absolvere non possent.

Et ita declaravit S. C. generalis Concilii (apud Fagnanum⁸), ubi sic habetur:

¹ In cap. *Non tsi vobis*, de «poaial.— · De Poen., cap. 7, qa. 8. — ■ Lib. 2, di». 2. cap. 6, § 2, n. 21. — 1 Man., cap. 27, v. Srp/jmo. — Trid., «c». 14, de Poen., cap. 7. — Faⁿ, loc. du, n. 4. - Navar., loc. de. — · Loc. du, n. 2. — S. Thom.,

in *Elencho 2 Quaestion. reform.*, editioni 6*® (1767) inserta, qu. 17 (in edit. 9% qu. 19), eam expresse retractavit: «An sacerdos, inquit, ab Ecclesia abscissus, uti si esset haereticus, schismaticus aut excommunicatus vitandus, possit eos absolvere qui sunt in periculo mortis, si alius desit? L. 6, n. 560, v. *Quaer. 1*, probata fuit sententia negativa: sed nunc probamus contrariam cum Silvio, Collet, Silvestro, Cano, etc ». Cfr. etiam *Horn, apost., tr. 16, n. 92*, a secunda edit (1763); et *Istruz. e Pratica, cap. 16, n. 92*, (6* edit Neapol. 1765).

*) Auctor iste, *sect. 1, cap. 1, v. Dico 2*, videtur utique primo intuitu sic sentire, sed

Quaesitum fuit ab episcopo Yalenlensi an poenitentes in articulo mortis possit a casibus reservatis absolvere quilibet sacerdos excommunicatus et denuntiatus? S. Congregatio generalis censuit non posse; quia communis videtur illa sententia, quod tales excommunicati non possint absolvere, etiam in hoc casu necessitatis: ita Magister Sententiarum d), S. Thomas, Richardus d), S. Antoninus d), Scotusd), Durandus d), Turrecremata, etc., contra Paludanum, Silvestrum a) et Sotum a). Nec obstat caput 7, de casuum reservatione; quia debet intelligi de omnibus sacerdotibus in unitate Ecclesiae viventibus: referendumque (nota) ad eos sacerdotes de quibus eodem cap. 7. in prima et secunda parte agitur, qui habent vel ordinariam vel delegatam potestatem. Hucusque verba declarationis. — Unde ait Fagnanus quod doctores post concilium ideo oppositam sententiam tenuerunt, quia ignorarunt praefatam declarationem S. C. Concilii.

His tamen non obstantibus, recte dicit Contin. Tournely, quod in hoc casu bene poterit sacerdos haereticus vel excommunicatus vitandus (absente alio) absolvere moribundum sub conditione^J; quia in extrema vel urgenti necessitate, ex communi sententia doctorum (ut diximus n. 482, v. *Melius*, cum Juenin, Sanchez, Cardenas, Soto, Navarro, Croix et aliis), licitum est uti opinione adhuc tenuis probabilitatis.

Immo dicit praefatus Continuator Tournely · quod, sicut olim communis erat se-

3 P., qu. 82, art. 7, ad 2; et in 4, dist. 19, qu. 1, art. 2, sol. 3. — Turner., in cap. *Qui aultm*, ad 2, de poen., dist. 6. — Palud., locis dt. - Fagnanus. loc. dt., n. 3. - Coniin. Tourn., de Poen., pare. 2, cap. 8, n. 663. — · Loc. dt., n. 682 et 663.

revera contrarium tenet, cum v. *Objicies*, dicat: « Indubitatum est in casu necessitatis posse quemlibet sacerdotem etiam non approbatum, aut censura irretitum et degradatum, valide absolvere. Resp. *Fateor*; sed nego id voluisse concilium in capite laudato definire ».

Magister Sententiarum, lib. 4, dist. 19, n. 5; Scotus, in loc. cit. *Sentent.*, art. 4, obscure loquuntur; Richardus vero, in 4, dist. 18, art. 9, qu. 3; S. Antoninus, part. 3, tit. 14, cap. § 17; Durandus, in 4, dist. 19, qu. 2, ad 4, perspicue insinuant hanc sententiam.

Contin. Tournely non loquitur de conditione.

eunda sententia, hodie communis est inter doctores prima affirmativa. Quamvis enim concilium *loco citato*, novam legem non condidisset; tamen ex aliis verbis quae ibi leguntur: *Ne hac... occasione aliquis pereat*, satis eruitur intentio Ecclesiae, quod in casu necessitatis bene possit vitandus moribundum absolvere: alias, jam aliquis perire poterit. — Idem sentit Silvius* cum Cano f), Silvestro a) et Angelo. Respondetque ad doctrinam S. Thomae, sic eam intelligi, nempe quod sacerdos excommunicatus in casu mortis solum Baptismum licite ministrat: tunc enim non operatur ut minister Ecclesiae ad id deputatus, sed ut quilibet homo qui in necessitate baptizat; sed in aliis sacramentis, eo quod debet illa ut minister conferre, ideo debet ea ministrare in gratia manens.

Praeterea citatus auctor (Contin. Tournely) addit id quod refert cardinalis Albidus', nempe quod declaratio supra relata non reperitur in registro S. Congregationis; signum quod illa vel foras non exierit vel quod in desuetudinem abierit; tamquam communi sententiae opposita. — Item refert quod cum huiusmodi dubium ad Innocentium XI delatum fuisset, Pontifex praecepit non amplius dubitandum de veritate primae sententiae affirmativae. Et hanc sequitur etiam Ferraris ., innixus auctoritati praedicti cardinalis Albitii.

561. - Quaeritur 2°. *An quilibet sacerdos possit absolvere a quibuscumque peccatis et censuris, non solum in articulo, sed etiam in periculo mortis?*

1 In Suppl., qu. 8, art. 6. Cfr. in 3 P., qu. 82, art. 7. - Xngr/., v. *Confessio III.* n. 2. — *Cont. Tourn.*, loc. cit., n. 682. — 1 De inconst. in fide, cap. 18, n. 39. — 2 V. *Menbundus*, a n. 83, et n. 39. — 3 RelecL de Poenit., part. 5, v. *Ac profecto non ambigo*. — *Sotus*, in 4, dist. 18, qu. 4, arL 4, v. *Quaeris autem*. — *Cavar.*, in cap. *Alma mater*, part. 1, § 11, n. 8. — *Graff.*, Decis. aur., part. 1, lib. 1, cap. 13, n. M et 85. — *Petr. Ledesma*, Sum., de Sac. Poenit., cap. 12, dub. 3. — 1 Tr. 6, cap. 11, n. 23. — 2 Disp. 26, sect. 4, n. 8. — 3 Decal., lib. 2, cap. 13, n. 1. — 4 Tr. 23, punct. 13, n. 7. — 5 Loc. cit., n. 24. — *Navar.*, Man., cap. 27, n. 272, v. *Septimo*; et cap. 26, n. 31. — *Silvest.*, v. *Confessor I.*

f) Canus, *Relcct. de Poenit.*, part. 5, v. *Ac profecto non ambigo*, ita sane tenet de excommunicato vitando, et inclinatur etiam in eandem sententiam pro alteris praecisis; sed v. *Unde ad 3*, concludit: «Ex his duabus utra sit opinio deligenda, prudentiorum ego et doctiorum arbitrio derelinquo».

Negant Canus⁴; et Sotus, Covarruvias, Graffius et Ledesma, apud Salmant.⁴

Sed verius et communius affirmant Suarez⁴, Sanchez¹, Palaus .; et Salmant. ' cum Navarro, Silvestro, Lugo, Bonacina, Paludano, Vasquez, Villalobos, Trullench et aliis. — Ratio, quia in hac materia pro eodem accipitur articulus et periculum; ut patet ex can. *Si quis suadente 29, caus. 17, qu. 4*, ubi: *Nullus episcoporum illum praesumat absolvere, nisi mortis urgente periculo*. In tali enim periculo, quisque existens in mortali eodem modo tenetur confiteri ac si esset in articulo. — Consentit Concina “, modo tale periculum sit adeo grave, ut vix distingui certo possit ab articulo. Sed verius sufficere videtur quod adsit prudens timor mortis ex illo periculo eventurae.

Tale autem periculum censetur adesse in praelio, in longa navigatione, in difficili partu, in morbo periculoso, et similibus; ut Sanchez *, Salmant. **. — Idem de eo qui est in periculo probabili incidendi in amentiam *. — Idem de captivis apud infideles cum exigua spe libertatis, si credantur nullos alios sacerdotes habituri ⁴.

562 - Quaeritur 3°. *An sacerdos simplex possit poenitentem absolvere moribundum, etiam praesente confessario approbato?*

Prima sententia communissima negat. Et hanc tenent Sanchez l&, Suarez **, Molina *, Azor <>, Bonacina *, Cardenas *, Antoine *, Palaus «; Lugo “ cum Silvestro b), Soto b), Armilla »), Covarruvias b), Ro-

Quilibet sacerdos ab» solvit etiam in periculo mortis

Quando censeatur adesse mortis periculum.

Comma* nmime negatur tUDplicem sacerdotem posse absolvere praesente approbato.

qu. 6, v. *Septimo*. — disp. 18, n. 21 et seq. — *Bonae.*, de Poenit., qu. 7, punct. 1, n. 10. — * *Palud.*, in 4, dist. 20, qu. 1, art. 2, cond. 1 et 3, (n. 7 et 8). — *Vasq.*, qu. 93, art. 1, dub. 5, n. 2. — *Villal.*, part. 1, tr. 9, diff. 44, n. 8. — *Trull.*, in Decal., lib. I, cap. 3, dub. 7, n. 3. — * *Lib. 2*, diss. 2, cap. 4, n. 15. — « *Decal.*, lib. 2, cap. 13, num. 1. v. f. — > Tr. 6, cap. It, num. 23. — “ *Salm.*, loc. cit., num. 27 — « N. 28. — 2 Loc. cit., n. 7. — “ Disp. 26, sect. 4, n. 4. — De Just, el Jure, tr. 3, disp. 63, n. 2. — * De Poenit., qu. 7, punct. 1, n. 10. — ■ In prop. 1, diss. 2, n. 424. — • De Poenit., cap. 3, art. 2, qu. 3, resp. 3. — n Tr. 23, punct. 13, n. 8. — “ Disp. 18, n. 24 et 34.

562. - a) *Kzqt. part. 1, tib. 8, cap. 19, qu. 5*, loquitur de haeretico morti proximo, et quaerit utrum a quolibet sacerdote absolvi possit, respondetque affirmative, « si episcopus et fidei inquisitores desint».

Auctores isti a Lugo citantur pro sententia quae negat simplicem sacerdotem posse

sella % Gratfio etc.; Mazzotta * cum Vasquez, Coninck et Laymann, ac Salmant.s cum pluribus aliis. — Probatur ex Tridentino’, ubi dicitur: *Pte admodum, ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum semperfuit ut nulla sit reservatio in articulo mortis: atque ideo omnes sacerdotes quoslibet poenitentes a quibusvis peccatis et censuris absolvere possint: extra quem articulum, sacerdotes, cum nihil possint in casibus reservatis, id unum poenitentibus persuadere nitantur, ut ad superiores legitimos iudices pro beneficio absolutionis accedant.* Ex quibus verbis duplex colligitur ratio pro hac sententia. — Prima, quia cum ibi dicatur: *in Ecclesia Dei custoditum semper fuit*, infertur concilium non constituisse jus novum, sed tantum antiquam Ecclesiae consuetudinem declarasse et approbasse, nempe quod sacerdotes simplices tunc solum absolverent, quando deest copia confessarii approbati. Hancque antiquam consuetudinem probant auctores citati ex can. *Presbyteri*, cans. 26, qu. 6; extrav. *Inter cunctas*, § *Incendia-*

rios, deprivil., et aliis textibus. — Secunda ratio: quia ideo Ecclesia in articulo mortis omnibus sacerdotibus facultatem praebet absolvendi a quibusvis peccatis, quia tunc extrema urget necessitas, et Ecclesia eis jurisdictionem confert *ne aliquis pereat*; at haec ratio cessat quando adest sacerdos approbatus. Et Molina * testatur ita declaratum fuisse a Gregorio XIII.

Secunda vero sententia affirmat. Et hanc tenent Sà ’, Sayrus., Navarrus7; Barbosa ’ cum Vega, Ledesma, Reginaldo, Valero, HomobonoC’, Bossio c), etc.; item Comitulus, Henriquez, Villalobos, Angles Conradusr), Diana, Marchinus, etc., apud Lugo9. Atque probabilem putant Viva ’, Sporer u, Elbel’’; et Lugo ’’, ubi improperat Turrianum, qui vocat eam improbabilem, et damnatam a Gregorio XIII. Nam ait Lugo quod de enuntiata declaratione non constat authentice; et proinde sic loquitur: *Certe sententia, quam tot et tam graves DD. tenent, negari non potest quin probabilis sit; praesertim cum fundetur in verbis TrideaUni, quae nonfacile explicari possunt ab adversariis.* — Ratio igi-

AUi «fir.
“astpoHi

tur hujus sententiae est: quia a concilio videtur indistincte concessa omnibus sacerdotibus potestas absolvendi tempore mortis, ad salutem animarum faciliorem reddendam, verbis illis: *Atque ideo omnes sacerdotes quoslibet poenitentes a quibusvis peccatis et censuris absolvere possint.* Ubi autem lex non distinguit (commune axioma est), nec nos distinguere debemus. Neque ex ullo textu dicunt compertum haberi quod ex antiqua consuetudine prohiberentur simplices sacerdotes absolvere moribundos praesente approbato: textus enim oppositi (ut ajunt) non loquuntur de absolutione sacramentali, sed de reconciliatione publicorum poenitentium cum Ecclesia; aut sane id asserunt de absolutione censurarum reservatarum, quae (ut infra dicetur) nequeunt utique absolvi ab inferiore praesente superiore.

His tamen non obstantibus, puto non recedendum a prima sententia, ob auctoritatem Ritualis Romanil, ubi sic dicitur: *Sed si periculum mortis immineat, approbatusque (nota) desit confessarius, quilibet sacerdos potest a quibuscumque censuris et peccatis absolvere.* Possunt igitur simplices sacerdotes absolvere, *si desit approbatus confessarius; ergo* non possunt, si adsit approbatus. — Quo insuper Rituale clare videtur adstruere hanc fuisse priscam Ecclesiae consuetudinem; dum Paulus V in sua bulla, per quam hoc Rituale approbat, dicit: *Restabat, ut uno... volumine comprehensi sacri et sinceri catholicae Ecclesiae ritus, qui in sacramentorum administratione... servari debent... Apostolicae Sedis auctoritate prodirent.* Deinde asserit se *receptos et approbatos catholicae Ecclesiae ritus, suo ordine digestos* conspexisse. Tandem sic concludit: *Hortamur in Domino... patriarchas, archiepiscopos et episcopos..., parochos, etc., ut in posterum, tamquam Ecclesiae Romanae filii, ejusdem Ecclesiae... constituto Rituali in sacris functionibus utan*

1 De Sacr. Poenit., num. 1. — Paul. V, brev. *Apostolicar Still*, de die 17 Jun. 1614. — De Sacr. Poenit., num. 56. — In cap. *Non tsI* toMs, de «pontal., num. 3. —

illam facultatem Ecclesia concedit, nisi quando sacerdos proprius haberi non potest, ut jam dictum est».

tur; et in re tanti momenti, quae catholica Ecclesia, et ab ea probatus usus antiquitatis (nota) statuit, inviolate observent. Ergo hoc quod praescribitur in Rituali de absolutione moribundi, satis declarat Pontifex a probato usu antiquitatis statutum fuisse.

Accedit Catechismus Romanus *, ubi ait concilium docere, quemlibet sacerdotem posse absolvere ab omni peccato et censura, *si mortis periculum imminet, et proprii sacerdotis (nota) facultas non datur.*

Id clarius et fortius probatur ex eo quod praefata verba Tridentini: *Atque ideo omnes sacerdotes quoslibet poetulentes a quibusvis peccatis et censuris absolvere possint* (ut recte dicunt Fagnanus ’, Petrocorensis4, et auctor, apud Croix, *de Officiis Confessarii* ·) non jam referuntur ad quoscumque sacerdotes, sed ad eos tantum de quibus antecederent loquitur concilium, nempe de illis qui *ordinariam aut subdelegatam* (habent) *jurisdictionem.* Et hoc declaravit S. C. generalis Concilii (apud Fagnanum *), ubi dixit: *Caput 7 Tridentini de casuum reservatione... referendum... ad eos sacerdotes... qui habent vel ordinariam ve! delegatam potestatem.* — Ergo omnino dicendum est concilium in hoc puncto non condidisse jus novum, sed tantum antiquam Ecclesiae consuetudinem declarasse, nempe quod *nulla sit reservatio in articulo mortis*, respectu ad solos sacerdotes qui ordinariam vel delegatam potestatem absolvendi habent.

Quod autem simplices sacerdotes (exceptis *O* excommunicatis vitandis, haereticis et schismaticis, ut diximus *n. 560*), possint valide et licite absolvere in articulo mortis ab omnibus peccatis et censuris: id non habetur ex Tridentino, sed aliunde, nempe ex can. *Presbyter*, [ca/rs.] 26, qu. 6; item ex Rituali Romano, et ex declaratione ejusdem S. C. Concilii (apud Fagnanum ’), et ex communi Ecclesiae consuetudine *f*).

• De Poenit., cap. 7, qu. 8. — * Sect. I, cap. I. v. *Dico* 2. — Loc. cit., n. 2. — 1 In cap. *Non rsI vobis*, de «poncial., num. 8.

«9 Sed vide notam *b* ad dictum n. 560, *f*) Hic addendum est S. C. S. O., die 29 Julii 1891, declarasse non esse inquietandos qui

1

1e

absolvere in articulo mortis, praesente *proprio poenitenlis sacerdote*; et ila sane tenent vel perspicue innuunt Sylvester, u Absolutio I, *n. 10*, et v. Confessor I, w. 6, § *Septimo*; Sotus, *in 4, dist. 18, qu. 4, art. 4*; Armilla, v. Absolutio, *n. 12*, Covarruvias, *in cap. Alma mater, part. 1, § 11, n. 8*, v. *Quod si*; Rossella, v. Absolutio I, *n. 131*; Jacob, de Graffiis, *Dccis. aur., part. 1, lib. 1, cap. 13, n. 85.*

Bossius utique, in *tr, de Jubil., sect. 1, cas. 12, n. 22*, hanc sententiam videtur tenere; et in *Oper. moral., part. 3, tit. 7, n. 58*, dicit utramque sententiam valde probabilem esse, sed addit priorem esse tutiorem, proindeque · consulte faciet qui, praesente suo paracho vel superiore, ab eo prius quam ab alio se absolvi curabit; et quia etiam est magis communis et videtur probabilior ac rationi conformior, ideo ea retenta erit servandus debitus ordo». — Homobonus, *Consuit, et re-*

spons., part. 4, super Censur., resp. 83, quaerit: «An valeat absolutio data in mortis articulo constituto, super excommunicationem et casum reservatum, etiam si superior pro facultate impetranda adiri potuisset?» - «Respondi, inquit, ex probabili multorum sententia absolutionem valere».

d) Angles, quamvis hic a Lugo (ex Diana) citetur, videtur tamen oppositum sentire, *Flor., de Confess., art. 8, diff. 9, concii*, 2, ubi dicit quemlibet sacerdotem simplicem, etiam excommunicatum et denunciatum, posse absolvere a reservatis in articulo mortis, idque ex Tridentino probari, sed addit: «Quod est intelligendum caute, scilicet deficiente sacerdote non impedito». — Conradus, pariter a Lugo ex Diana citatus, videtur perperam citari; nam in *Resp. cas., part. 1, qu. 12*, quamvis dixerit concilium hanc facultatem sine ulla exceptione concedere, concludit tamen his verbis; «Neque

Valrr., v. Excommunicatio, differ. 23, n. 1; et v. *Potmi tentia*, differ. 9, n. 2. — *Comito!*, Reap, mor., lib. 1, qu. 22, num. 2. · *Henriq.*, lib. 6, cap. 11, n. 4, lit. *u*, num. 6 et 8; cap. 12, n. 1 · *Villa!*, part. 1, tr. 27, claus. 9, § 2, num. 7; cfr. etiam tr. 9, diff. 44, num. 9. · *Diana*, part. 1, tr. 5, resol. 5; et part. I. tr. 4, resol. 161. · *Marchin.*, de Peste, part. 3, cap. 3, n. 10 et seqq. · Disp. 18, n. 23 et 24. — > De Poenit., qu. 8, art. 2, n. 5. — 11 Part. 3, cap. 6, n. 723. — ” Conf. 12, de Jurisd. confess., n. 328. — u Loc. dL, num. 23 et 24. · *Turrian.*, Select, disp., Centura theol., centur. 2, dub. 77.

loita
S. Docto*
ces.oon re*
erirxlum a
priori «n-
testia.

Quando
simplex sa-
cerdos pov
«it absolve-
re praesen-
te approba-

563. - Probabiliter tamen simplices sacerdotes possunt absolvere tempore mortis etiam praesente confessario approbato, in sequentibus casibus:

1°. Si approbatus nollet vel non posset audire confessionem; quia tunc idem accideret ac si deesset. Ita communiter Sanchez Lugo 9, Renzi et Salmant. 8 cum Aversa.

2°. Si approbatus sit nominatim excommunicatus vel suspensus; quia tunc praeferendus est simplex sacerdos. — Sanchez Suarez 10; Renzi cum Hurtado; et Mazzotta cum Bonacina. Et hoc est certum, juxta dicta n. 560, v. *His tamen*.

3°. Si approbatus esset alienae dioecesis; quia iste, respectu ad infirmum, minime dicitur approbatus. — Ita probabiliter Lugo 10; Salmant. 8 cum Trullench; item Henriquez 11, Aversa et Diana, apud Croix 12 (contra Suarez 10 et Sanchez 11 cum Zambrano).

4°. Si moribundus ita horreret manifestare sua crimina confessario approbato, ut esset in periculo confitendi sacrilege. Tunc enim sacerdos simplex bene posset eum absolvere adhuc praesente approbato; quia hoc valde consonum videtur benignitati matris Ecclesiae, *ne hac... occasione aliquis pereat*, ut dicitur in Tridentino. (Forte enim poterit accidere quod appro-

batus sit inimicus, consanguineus, aut objectum peccati; et tunc non censetur Ecclesia, in tanta necessitate velle infirmum obligare ad ei tantum confitendum). Ita probabiliter Mazzotta 18 cum Croix 10, ex D. Thoma 13; et Sporer 14. — Qui idem censet prooedere, si infirmus non posset confiteri approbato sine magna difficultate aut incommodo; vel si ille simplex sacerdos esset ei manifeste magis idoneus ac utilis futurus quam parochus rusticus.

5°. Si confessarius approbatus superveniat jam incepta confessione cum sacerdote simplici; quia tunc compleri debet iudicium jam inceptum. Ita communiter Sanchez 10, Lugo 10, Mazzotta 18, Renzi 18; Croix 18 cum Silvio; et Salmant. 19 cum Granado, Henriquez, Diana, Aversa, Praeposito, Trullench, etc. — Hinc probabiliter dicunt Sanchez 10, Renzi 21; et Salmant. 99 cum Lugo, Diana et Aversa, quod si confessio facta sacerdoti simplici fuerit invalida, etiam superveniente approbato, bene poterit infirmus primo sacerdoti confiteri; quia revera ille habuit jurisdictionem ad priorem confessionem, quae non censetur finita, cum invalida fuerit absolutio impertita.

6° et ultimo. Casu quo sacerdos approbatus fuisset complex infirmi in pec-

1 Decal., lib. 2, cap. 13, n. 8. — 2 Diip. 18. n. 32. — 3 Tr. 6, cap. 11, n. 33. 4 Aversa, qu. 16, sect. 3, v. *Si tamen adesset*. — 4 Loc. cit., n. 10. — 5 De Sacr. Poenit., cap. 4, sect. 2, qu. 11, v. *Secundus*. 6 Petr. Hurtad., de Fide, diip. 84, iect. 8, § 145. — 7 Tr. 6, disp. 2, qu. 1, cap. 1, dub. 1. 8 Bonac., qu. 7, punct. 11. 9 Loc. cit., n. 37. — 10 Loc. cit., n. 40. 11 Trull., in bull. Cruciat., lib. 1, § 7. 12 cap. 2, dub. 5, n. 4. 13 Aversa, loc. cit., v. *Si rursus adsit*. 14 Diana, part. 5, tr. 3, resol. 60. — 15 Lib. 6, part. 2, n. 1563. — 16 Disp. 26, sect. 4, n. 4. — 17 Loc. cit., n. 10. 18 Zambran., Decis. cat. tempore mortis, cap. 4, de Poenit., dub. 4, n. 16. 19 Tr. 6, disp. 2, qu. 1, cap. 1, dub. 1. — 20 Part. 3, cap. 6, n. 7A. — 21 Decal., lib. 2, cap. 13, n. 15. — 22 Disp. 18,

n. 33. — 23 Loc. cit. — 24 De Sacr. Poenit., cap. 4, sect. 2, qu. 12. — 25 Lib. 6, pari. 2, n. 1562. 26 Silvius, in Suppi., qu. 8, art. 6, v. *Advertendum*; et Opusc. VII, oratio 4, § *Confirmatur*. — 27 Tr. 6, cap. 11, num. 34. 28 Gran., in 3 P., contr. 7, de Poenit., tr. 10, diip. 4, num. 12. 29 Henriq., lib. 6, cap. 11, num. 8. 30 Diana, part. 5, tr. 3, resol. 66. 31 Aversa, qu. 16, sect. 3, v. *Si tamen adesset*. 32 Praefios., qu. 7, dub. 5, n. 4L. 33 Trull., in bull. Cruciat., lib. 1, § 7, cap. 2, dub. 5, n. 5. — 34 Loc. cit., n. 16. — 35 De Sacr. Poenit., cap. 4, sect. 2, qu. 13. — 36 Tr. 6, cap. 11, n. 35. 37 Lugo, disp. 18, n. 33. 38 Diana, part. 5, tract. 3, resol. 66. 39 Aversa, qu. 16, sect. 3, v. *Si tamen adesset*.

tenent validam esse absolutionem in articulo mortis concessam a sacerdote non approbato, etiam quando facile advocari seu adesse potuisset sacerdos approbatus.

563. - a) Renzi, *de Sacr. Poenit., cap. 4, sect. 2, qu. 11*, de casibus sequentibus tractat, non vero de praesenti.

à) Suarez, *disp. 26, sect. 4, n. 4*, id potius insinuat quam expresse asserat, scribens: «Existimo, si adsit sacerdos excommunicatus vitandus seu suspensus aut praecisus, non posse absolvere, si adsit simplex sacerdos tole-

ratus, etiamsi antea jurisdictionem non haberet».

c) Henriquez, quamvis a Croix citetur, id non habet.

H) Croix utique citatur a Mazzotta, sed apud ipsum, *n. 1561 et seqq.*, sententia ista reperiri nequit.

I) D. Thomas, *in 4, dist. 17, qu. 3, art. 3, solut. 4, ad 5*, dicit in universum quod si probabiliter poenitens sibi vel confessori timeat periculum ex confessione, debet licentiam petere confitendi alii confessario; quod

cato turpi, tunc omnino debet praeferri sacerdos simplex; juxta dicta *n. 553*.

Excipitur
(ilBI tx-
cimaunl-
atioxii re
territAe.

Recte tamen Lugo¹ et Renzi²; ac Salmant. · cum Aversa excipiunt casum quo moribundus esset innodatus excommunicatione reservata. Tunc enim deberet, quamvis confessionem inceperit, prius obtinere absolutionem a censura, si superior sit praesens, et postea confessionem perficere.

Item hic advertendum quod si poenitens jam receperit absolutionem a simplici sacerdote, et postea recordetur aliqujus peccati, superveniente approbato, tenetur huic confiteri; cum illa sit nova confessio. Ita communiter Sanchez⁴ cum Zambrano; Suarez/4 Salmant.⁴; Renzi⁴ cum Trullench, Diana et aliis.

Dubitatur 1°. *Ah, praesente superiore, possit quivis confessarius moribundum absolvere a peccatis et censuris reservatis?* — Sic distinguendum:

Ponente
»aperlore,
csITIX con-
ieiiar i ui
poerit xb-
niverem m-
nbor.dum x
peaxtts re-
leottlt.

Quoad *peccata* reservata, verius puto cum Antoine⁷ et auctore *de Officiis Confessorii* apud Croix⁸, etc., contra Rongaglia ·, bene posse inferiorem ab eis absolvere; quia in articulo mortis omnis cessat reservatio, *ne hac... occasione aliquis pereat*, ut declaravit Tridentinum. — Ex quo recte inferunt Lugo¹⁰, Suarez¹¹, Sanchez¹² cum Zambrano; et Salmant.¹⁴ cum Aversa, quod si infirmus habeat peccata reservata, et adsit confessarius approbatus, non poterit eum absolvere sacerdos simplex. Nam, licet confessarius ille non habeat facultatem super reservatis extra articulum mortis; in articulo ta-

meri bene habet, quia tunc (ut diximus) omnis reservatio cessat.

Secus vero dicendum censeo quoad *censuras* reservatas, quia poenitenti ipsis innodato tenetur confessarius carens facultate imponere, ut elapso periculo mortis, se praesentet superiori (juxta dicenda *n. 567*). Ergo, si infirmus potest illi tunc ante absolutionem se sistere superiori, utique tenetur prius absolutionem a censuris obtinere, ut deinde possit a peccatis absolvi. — Utrum autem teneatur eo casu adire superiorem per litteras vel confessarium? Vide in Dubio sequenti 3.

Dubitatur 2°. *An occurrente periculo mortis, in casibus Pontifici reservatis, si non possit adiri Pontifex, adeundus sit episcopus?*

Prima sententia, quam tenent Suarez¹³, Molina¹⁴; et Sanchez¹⁴ cum Henriquez¹⁵, distinguit. Et dicit quod si casus sit *occultus*, tunc omnino adiri debeat episcopus; quia episcopi jure ordinario (ut recte probat Sanchez,¹⁶) possunt absolvere a reservatis occultis, ex concessione Tridentini¹⁷. — Secus vero, si casus esset *publicus*. Quia tunc, excepta percussione clerici ex cap. *Ea noscitur* et cap. *De caetero 11, de sent, excom.* (ubi expresse praecipitur adeundum esse episcopum, si nequeat adiri Pontifex), in aliis vero casibus non est obligatio adeundi episcopum; eo quod in reservatis Pontifici, episcopi nihil possunt: e converso, cum in morte omnis cesset reservatio, tunc aequales sunt episcopus et quivis alius confessarius.

Sed contradicunt communius Navar-

Seem «
censuris re-
servatis

Juxta alio-
in periculo
mortis
deundui e-
piscopus
pro ouibus
papalibu-
occultis.

Secus, pro
publici

¹ Diip. 18» n. 33. — ² Cap. 4, tect. 2, qu. 12. — ³ Tr. 6, cap. 11, n. 36. · *Avtrsa*, qu. 16, aect. 3, v. *Si vero poent- Uns.* — ⁴ Decal., lib. 2, cap. 13, n. 15. · *Zambr.*, Decii, cas. temp, mortis, cap. 4, de Poenit., dub. 5, n. 2. — ⁵ Loc. cit., n. 37. — ⁶ De Sacr. Poenit., cap. 4, iect. 2, qu. 13. · *Trull.*, in bull. Cruciat., lib. 1, 57, cap. 2, dub. 5, n. 5. ⁷ *Diana*, part. 5, tr. 3, resol. 66. — ⁸ Cap. 3, art. 2, qu. 3, v. *Porra*. — · Sect. 1,

c»p. 1, qu. 35, v. *Dito* ⁹ Qu. 5, cap. 1, qu. 3, re»p. 1 — “ Di.p. 18, n. 38. — ° Disp. 30. «ct. 3. n. 4. — “ Loc. dt.. n. 10. · *Zambr.*, loc. dt., dob. 4, n. 16. — “ Tr. o, cap. 11, n. 39. · *XvrrM*, q» 16, xect. 8» v. *5/ autem aJsil.* — u Ditp. 30, «ct. 3. n. 4. — u De Just, et Jure, tr. 3, disp. 63. n. 2. — “ Decal., lib. 2, cap. 13, n. 9. — ” Decal., lib. 2, cap. 11, n. 23; et cap. 13» n. 9. — “ Se« 24, de reform., cap. 6, *Licol.*

si vero superior id nolit concedere, · idem est judicium quod de illo qui non habet copiam sacerdotis».

f) Suarez, *disp. 23, sect. 1, n. 2*, rationem dumtaxat hujus sententiae habet: videlicet hanc confessionem esse novum sacramentum a priori distinctum.

t) Henriquez, *lib. 6, cap. 11, n. 5*, liL *d*, ait episcopum in periculo mortis praeferendum esse etiam pro censura occulta, quia est

potior jure; sed subdit in comment.: « Haec ratio non militat in articulo mortis, in quo quilibet sacerdos,... habet jurisdictionem, ut directe absolvat ab omni peccato in gratiam poenitentis ·.

Clarius: omnes isti auctores dicunt generaliter episcopum (quin etiam Palaus addit: proprium sacerdotem) posse absolvere a censuris Papae reservatis eum qui impeditur ne Romam petat, quia quod dicitur de clerici per-

joxuatio», rus’; Palaus* cum Sayro, Ugolino, Hurtado et communi (ut assent); ac Salmant.3 cum Coninck, Avila, Cornejo, etc., etiam communiter. Quia (ut ajunt) praefatus textus in cap. *Ea noscitur* extenditur ad absolutionem cujuslibet censurae Papae reservatae; cum eadem ratio urgeat. — Unde, praesente episcopo nequit confessarius absolvere a casibus Papae reservatis; quia omnes casus a Papa reservantur propter censuram, et censurae reservatae nequeunt ab inferiore absolvi praesente superiore, ut mox supra probavimus in Dubio praecedenti.

Sed, hoc non obstante, non puto improbabilem primam sententiam. — Dixi: *praesente episcopo*; nam si absit, vide dicenda in Dubio sequenti.

Dubitatur 3°. *An quilibet confessarius possit absolvere moribundum a censuris reservatis, si possit petifacultas a superiore per litteras vel internuntium?*

Prima sententia negat; ethane tenent Bonacina4 cum Zambrano; et Croix 0 cum Suarez 0, Lugo0 et Aversa’Z — Ratio, quia, cum hujusmodi infirmus bene satis-

facere posset suae obligationi, impetrando absolutionem per procuratorem aut litteras (quod enim quis per alium facit, censetur per seipsum facere), ad id tenetur.

Secunda vero sententia, communior et probabilior, affirmat. Et hanc tenent Azor*, Sporer ., Viva ’; Sanchez8 cum Henriquez, Valentia et Corduba J); Coninck *, Diana10, Palaus 11; Salmant.18 cum Cornejo et Avila; item **Cardenas**Tamburinius), Dicastillus et Stoz, apud Croix13. Ratio: tum quia in hoc adest manifestationis periculum, quod non videtur tam remotum, ut supponunt adversarii; cum plures possint accidere casus, quibus notitia peccati patefieri potest. Tum quia in cap. *Quamvis, de sentent, excomnt.*, dicitur impeditus, quicumque *quolibet impedimento canonico* retrahitur, quominus Romanum Pontificem possit adire.

Hinc Navarrus14; item Henriquez, Ugo- linus et Sayrus, apud Sanchez, dicunt reputari legitime impeditum qui personali- ter superiorem nequit adire, etiamsi per procuratorem valeat. — Et auctor apud Croix *de Officiis Confessarii* eodem modo

dub. 16, n. 241. — ‘ Part. 5. tr. 9, resol. 6. — ” Tr. 29, diip. 1. punct. It, § 5, n. 6. — > Tr. 10, de Ceniur., cap. 2, n. 65. · Cornejo, de Excomm., disp. 11, dub. 2, quaer. 2, v. *Secundo nota.* · Avila, part. 2, cap. 7, disp. 1, dub. 6, concl. 3, v. *Secuudo nota.* — *Dicast.*, disp. 11, dub. 16, n. 270. · Stox, lib. 2, n. 68 et 69. · u Lib. 6, part. 2, n. 1697. — 14 Man., cap. 27, n. 90, v. *Ad quintant.* · *Htnriq.*, lib. 6, cap. 9, n. 7; et lib. 13, cap. 29, n. 3. · *Ugolin.*, de Censor., tab. 1, cap. 4, § 5, n. 13; et de Censor. Pontif. reserr., part. 3, cap. 2, v. *Nisi in mortis articulo*, §4. n. 1, v. *Item locum sibi.* · Sayr., de Ceniur., lib. 2, cap. 16, n. 13. · *Sanch.*, Decal., lib. 2, cap. 13, n. 14.

« cum *non adest* alioqui confessarius jurisdi- ctionem in ea habens ». — Et Corduba pariter, *Sum., qu. 18, punct. 2*, dicit quemlibet sacer- dotem posse in articulo mortis absolvere a cen- suris Papae reservatis, si non potest commode haberi aliquis qui jurisdictione potiatur, aut episcopus.

k) Cardenas, *disp. 80, n. 47*; Tamburi- nius, *lib. 5, de Casib. reseru., cap. 12, § 2, n. 32 et seqq.*, quamvis a Croix citentur, non loquuntur de recursu per epistolam vel nun- tium.

O Auctor iste, *sect. 1, cap. 1, qtt. 25, Dico 1, § At e contra*, absolute loquitur et dicit: < In- ferior saltem sacerdos, seu is qui ordinariam aut delegatam habet aliunde jurisdictionem, potest a reservatis in mortis articulo absol- vere, etiam cum adest aut facile conveniri potest superior vel ejus delegatus». Et inter

excusat infirmum, eo casu, ab accersendo superiorem, si in hoc sua fama periclita- retur

Qumoo 564. — < Ex consuetudine, quivis tole- < ratur absolvere potest a venialibus, et « mortalibus alias confessis ». — [Sed hoc hodie reprobatum est, ut vidimus *n. 560*].

Qwnxm, « Ex privilegio, religiosi mendicantes < r, ‘ ‘ « quosvis fideles absolvere possunt; juxta « tenorem suorum privilegiorum ». — Mo- do tamen non sint revocata per concilium Tridentinum *, ubi sancitum fuit nullum regularem posse confessionem saecula- rium, etiam sacerdotum, audire: nisi ab episcopis approbationem obtineat, privile- giis et consuetudine non obstantibus aZ Hinc damnata fuit prop. 36 ab Alexan- dro VII, quae dicebat: *Regulares possunt in foro conscientiae uti privilegiis suis quae sunt expresse revocata per conci- lium Tridentinum.*

Quiram. < Ex concessione Ordinarii directa, < quicumque sacerdos approbatus, cui id « **ille commjtfjt** »

Unde fideles libere possunt confiteri cuicumque confessario approbato. Ita com- muniter Pittonius9, Mazzotta3; et Bona- cina 4 cum Suarez, Coninck, Valentia et communi; idque fuse probat Benedi-

‘ Sesi. 23, de reform., cap. 15. — 1 Decis. pro Confess., num. 370. — 1 Tr. 6, disp. 1, qu. 1, cap. 3, num. 6. — 4 De Poenit., qu. 5, sect. 2, punct. 4, num. 35. · *Suar.*, disp. 2b, sect. 1, n. 12. · *Coninck*, disp. 8, dub. 9, n. 66. · *Valent.*, in 3-” Part., disp. 7, qu. 10, punct. 2, v. *Tertio sequitur.*

alias rationes cur absolute tollatur reservatio in illo articulo, hanc assignat: «Periculum revelationis in accersendo delegato aut con- veniendo superiore».

”O S. Off., die 29 Julii 1891, declaravit in- quietandos non esse qui tenent validam esse absolutionem in articulo mortis concessam a peccatis reservatis, sive simpliciter sive cum censura, per sacerdotem non habentem juris- dictionem in reservata, etiamsi advocari seu adesse facile potuisset sacerdos habens prae- dictam jurisdictionem.

564. — De regularibus, qui non solam approbationem, sed jurisdictionem (ut hodie fieri solet) ab episcopis acceperunt, haec etiam notanda veniunt. Quaesitum nempe est a S. C. Ep. cl Reg. T: · An religiosus non approba- tus juxta leges proprii ordinis a suo superiore, vel ipso invito, cum sola facultate Ordinarii valide accipiat confessiones saecularium? - 2; An superiores regulares jurisdictionem

ctusXIV*.Et hoc,etiam tempore paschali, et invito parochob), ut dicunt Mazzotta et Papa Benedictus. — Illud enim quod dicitur in *cap. Omnis, etc., de poenit. et rem.*, quod fideles debeant confiteri semel in anno *proprio sacerdote*, intelligendum (ut ait Glossa % et Fagnanus* ac Cabas- sutius 7) omni sacerdoti qui ab Ordinario est approbatus. Et hoc, saltem ex prae- senti universali consuetudine, hodie cer- tum est; quidquid antiqui aliter dixerint. Hinc S. C. Episcoporum, die 3 April. 1584 (apud Pittorum ·) sic resolvit: *Decretum episcopi, in quo habetur quod nullus con- fessarius, etiam ab Ordinario approbatus, possit tempore paschali confessiones ali- cujus audire sine licentia proprii curati, nullo modo est observandum; cum satis valde faciat obligationi suae poenitens deferendo parocho fidem confessionis au- ditae a persona approbata.*

565. - « Denique ex indirecta, is qui « audit eum qui habet potestatem eligendi « confessarium; quales sunt:

« 1°. Ex jure, episcopi omnes, etsi sint « tantum titulares; item superiores episco- « pis, ut archiepiscopi, etc.; item praelati « iis inferiores exempti, ut abbas exemptus «(non tamen abbatissa), generalis, pro-

Quitum eu conces- sione.

— k Notif. 18, n. 5 et seqq. — *MaaaaUa*, tr. 6. dtsp. 1, qu. 1, Up. 3, n. 6. — *Bencd. XIV*, loc. cit —” In cap. *Omnis utriusque, de poenit. et remiss.*, n.57 et seqq. — ’ Lib. 3, cap. 5, n. 9. — · Decis. pro Confess., n. 361. Cfr. etiam Pallottim. v. *Sacramentum Poenitentiae*, n. 37 et 38.

habentes possint suos subditos suspendere ab audiendis confessionibus saecularium etiam ex informata conscientia? Et quatenus affir- mative. - 3°. An valeat suspensio oretenus et absque scripto enunciate? - 40. An absolutio impertita ab eo qui tali suspensione est inno- datus sit valida? Et quatenus negative. -5°. An qui hujusmodi absolutionem attentat irregu- laritatem incurrat» ? Et S. C. Ep. et Reg., re discussa, die 2 Martii 1860, respondere cen- suit: Ad 1. *Affirmative.* - Ad 2. *Affirmative; ita tamen ut religiosus suspensus illicite, non vero invalide, confessiones excipiat.* - Ad 3. *Affirmative*, cum feratur per modum *praecepti particularis.* Ad 4. *Affirmative.* - Ad 5. *Provisum tn praecedentibus*^.

*) Benedictus XIV dicit: *Etiam sine paro- chi licentia*; quod satis innuit posse fieri, eo etiam invito.

c)Glossa in cap. *Qwtis* utriusque.v. J/few *sacerdote*, id non habet.

Juxta S. Docto- rem, prima teotentix non impro- babili*.

Si iacultA< potest peti a superiorr per littera*

Juxta iv liotiimpltx confetiA- riui non ab- *olvt(mori- bundum a retervali' censorii.

« vincialis, prior (salvis tamen privilegiis ordinum). — Vide Diana
« 2e. Ex consuetudine, cardinales (qui etiam domesticis de confessore provi-
« dere possunt); item pastores, imo multis
• locis, etiam caeteri sacerdotes saecula-
« res, ut docent Valentia, Sàe, Suarez §
« (Religiosi tamen tenentur eligere tales
• quales illis permittunt statuta); item re-
« ges et principes (quorum tamen privi-
« legiu'n ad familiam non extenditur); de-
« nique domestici Pontificis.
« 3°. Ab homine eam habent, quibus
« sive Pontifex, sive episcopus, sive paro-
« chus concessit ». — (Sed vide dicta
num. 544].

Dubitatur hic 1°. *Au episcopi possint
eligere sibi in confessarium quemcumque
sacerdotem?*

Videbatur olimaffirmandum ex cap. fin.
Ne pro dilatione, de poett. et rem., ubi di-
citur: *Permittimus episcopis et aliis su-
perioribus, uecnon minoribus praelatis
exemptis, ut etiam, praeter sui superioris
licentiam, providum et discretum sibipos-
sint eligere confessorem.* — Sed declara-
vit S. Congregatio apud Fagnanum§, id
tantum intelligi quod episcopi (intellige
quoad episcopos, si sint extra dioecesim:
nam intra, possunt quidem cuique sacer-
doti facultatem impertire), et alii ut supra,
possint sibi eligere sacerdotem subditum,
aut parochum, aut alium approbatum a
proprio Ordinario: — nota *proprio*, id est
ab Ordinario domicilii sacerdotis, ut expli-

1 Pa/t. 4, tr. 4. root. 1 et 2.— Valent., in 3— Part.,
dup.7, qu. 10, punct. 2, v. *A consuetudine.* — • Diip. 27,
wt. 3, n. 2 ct 8. — • In cap. Ac *pro dilatione*, n. 62. —
• Loc. cit — » Decia, pro Coafesaar., n. 350. — • Diip. 27,
sect. 2, nom. 8. — • Diip. 19, num. 4. — • Part. 3. tr. 2,
resol. I. — • In 2 praec. Eccl., cap. 4, qu. 10. — Diana,

565. - •) Sà, v. Confessor, *n. 1*, id conce-
dit parochis.
* Lugo, *disp. 21, n. 39 et 42*, id expli-
cat de Ordinario loci in quo confessiones
audiuntur.
• Alphonsus de Leone, *de Potest. Con-
fessae, part. 2, recoil. 4, n. 91*, de cardinalibus
in aliena dioecesi scribit: « Non solum ipsi
cardinales possunt eligere confessarios..., sed
etiam in articulo mortis et in vita, neque sub-
sunt parochus quoad sacramenta.. ; et ita dice-
rem de ejus familia, cujus ipse est proprius
sacerdos. Et *recoli. 6, n. 154, 156 ct 157*,

cat Lugo 6A — Et idem postea confirma-
vit Gregorius XIII, 1 Decembr. anni 1582,
ut referunt Fagnanus 4 et Pittonius*. No-
mine autem *praelatorum exemptorum* ve-
niunt referendarii, auditores Rotae, pro-
tonotarii apostolici et alii praelati curiae
Romanae, uecnon praelati regulares et ab-
bates et alii superiores locales immediati.
— Ita Suarez4, Lugo1, Diana§ et Renzi '.

Dubitatur 2°. *Au cardinales possint eli-
gere confessarium sibi etfamiliae?*
Affirmant generaliter Alphonsus de
LeoneO et Diana, ex Lugo(apud Renzi'0). ShX'T-
— Sed hoc admittendum est tantum in £i'ue'r
Urbe. Nam extra non possunt: cum non
alio gaudeant quam privilegio episcopo-
rum mox supra declarato; ut recte pro-
bat Fagnanus". Nec censendum tenere
oppositum Lugo ^ et Suarez ibi enim
nihil aliud asserunt, nisi quod cardinales
comprehendantur in citato *cap. fin.* —
Concedit autem Fagnanus§ quod cardina-
les possint secum conducere confessa-
rium approbatum in Urbe; et idem dicit
de episcopis u, cum Hostiensi
An autem *parochi possint sibi eligere
confessarium?*

Omnino negandum ex prop. 16 damnata
ab Alexandro VII, quae dicebat: *Qui be-
neficium curatum habent, possunt sibi di-
gere in confessarium simplicem sacerdo-
tem non approbatum ab Ordinario*, —
Dicunt tamen Wigandt10, Sporer,e et El-
bel 17 quod parochi ex consuetudine pos-
sint confiteri sacerdoti curato vel appro-

part. II, tr. 4, resol. 13, qu. 2. • Lugo, diip. 19, n. 5. •
w Loc. dt. — 11 Loc. dt., num. 53 et 65. — u Diip. 27,
sect. 2, num. 6. — “ In cap. *Ne pro dilatione*, num. 66. —
11 Loc. dt., num. 30. — u Tr. 13, num. 79. — M Part. 3,
cap. 6, num. 706. — n Confer. 11, de Miniitro Poenit.,
num. 299.

dicit cardinales posse sibi eligere confessa-
rium.et de lacto eligere etiam non approbatum
ab Ordinario.
d) Lugo tamen, *loc. cit.*, dicit etiam: < De
cardinalibus qui episcopi non sunt, dicendum
est breviter eos, saltem ex consuetudine, posse
eligere sibi confessarium, immo et dare facul-
tatem suae familiae eligendi confessarium».
Hostiensis rem plane insinuat dicens
in *Sum., de poenit. et remiss.*, ^ *Cui patriar-
cha*, privilegium quo gaudet episcopus eligen-
di sibi confessarium, non exspirare etiamsi
quis ad Romanam curiam accedat.

bato, etiam alienae dioecesis f>. Et hoc
quidem non videtur reprobandum, ubi re-
vera adest talis consuetudo; quia tunc
adest tacitus consensus episcoporum.

566. - * Unde resolves:
« 1°. Qui habet potestatem delegatam
« non potest eam subdelegare alteri; cum
« diversa -sit potestas utendi jurisdictione
« et eam delegandi. Excipitur 1°. Nisi hoc
« ipsum concessum sit. 2°. Nisi sit delega-
« tus ad universitatem causarum, ut v. gr.
« si cui committeretur officium parochi
« absentis vel minorennis: talis enim ali-
« qua exercitia jurisdictionis alteri, ex
« praesumpta voluntate Ordinarii, subde-
« legare posset, non tamen integrum offi-
« cium. — Vide Laymann ' ».

Generaliter igitur loquendo, nequit de-
legatus subdelegare nisi id expresse sibi
sit concessum.

Excipitur 1°. Si quis esset delegatus a
principe. Sed hoc intelligitur (ut explicant
Laymann§ et Castropalaus '), cum dele-
gatio facta est tamquam per officium; non
vero, si eligitur persona propter suam pe-
ritiae, aut si ei committitur alicujus cau-
sae executio.

Excipitur 2°. Si quis est delegatus ad
universitatem causarum, quamvis non a
principe. Sed in hoc etiam oportet distin-
guere cum Laymann*,duplici modo posse
alicui delegarijurisdictionem ad universi-
tatem causarum. — Primo modo, cum ei
committitur aliquod officium, cui annexa
est jurisdictio. Idque currit, etiamsi offi-
cium non sit proprium, sed vicarii, v. gr.

1 Lib. 5, tr. 6, cap. 10. n. 12 et teq. — • Loc. cit., n. 12,
v. *Excipitur /.* — • Tr. 23, punct. 13, n. 15. — 4 Loc. at.,
num. 12, v. *Duobus.* — • De Matr., lib. 3, diip. 31, num. 2
et 15. • *Silvest.* » v. *Delegatus*, qu. 8, n. 12, v. *Tertium.* -
Cotar., Variar. lib. 3, cap. 20, num. 11. • *Ludov. Lopee*,
Instruct. nov., part. 1, cap. 281, v. *Praeterea disceptari.* •
Abbas, in cap. *Cum Bertoldus*, n. 20, de lent, ct re judic. —

/> Solus Wigandt expresse loquitur de pa-
rocho vel approbato alienae dioecesis. — El-
bel tamen id etiam perspicue innuit Post-
quam enim locutus est de parochis qui, in
confinibus diversarum dioecesium constituti,
tempore festivitatum solent concurrere et sese
mutuo adjuvare in audiendis confessionibus,
tametsi in illa dioecesi non sint approbati;
hocque praticari ex consuetudine tacite ap-
probata ab episcopis, addit: « Idipsum sentien-
dum est de praxi qua vicini parochi ad invi-

viceparochi seu vicerectoris, pro parochus
absente aut non adhuc sacerdote. Hujus-
modi vicarius bene potest jurisdictionem
suam subdelegare, non quidem totam, sed
pro una vel altera causa (ut communiter
DD. docent); quia tunc non tantum huic
commissum est exercitium parochi, sed
etiam parochi officium, cui competit non
solus usus, sed adhuc delegatio jurisdictio-
nis. Ita Sanchez§ cum Silvestro, Covar-
ruvias, Lopez, Abbate, etc.; Laymann4;
Palaus' cum Henriquez*” et aliis, ex
D. Thoma§, ubi ait: *Vicarius non potest
totam suam potestatem committere, sed
potest partem.* — Secundo modo, cum ali-
cui delegatur non officium, sed jurisdictio,
velut privilegium perpetuo annexum suo
officio aut dignitati; tunc enim talisjurisdi-
ctio reputatur tamquam ordinaria, prout
est facultas impertita episcopis a Triden-
tino .

Dicunt autem Rodriguez % et Viva10
cum Navarro O, Peyrino, Naldo, Bordono,
etc., quod si episcopus concederet alicui
confessario facultatem absolvendiab omni-
bus casibus reservatis, posset hic confes-
sarius subdelegare illam facultatem alteri
in aliquo particulari casu. — Sed melius
Laymann” et Castropalaus1§ cum Coninck
id in eo solo casu admittunt quo talis fa-
cultas conceditur ratione officii, v. gr. pa-
rochi aut viceparochi (ut supra dictum
est); sed non cum facultas datur alicui
ratione suae peritiae aut probitatis: facul-
tas enim subdelegandi tantum competit
illi cui officium committitur, sed non ei

• Lib. 5, tr. 6, cap. 10, num. 13. — ' Tr. 23, punct. 13
n. 16. — • Quodlib. 12, art. 31. — ■ Sess. 24, de reform.,
cap. 6. — * De Poenit., qu. 8, art. 1, n. 13, v. C • *Peyrin.*,
in comt. 10 Urbani VIII, num. 14. • *Nald.*, Sum., v. *De-
legatus*, n. 8 et 14. • *Bordon.*, Decia. miiclt. 75. — u Loc.
ciL, n. 13. — ” Loc. cit., n. 16. • *Coninck*, diip. 8, dub. 4,
n. 26 et 27.

cem, vel cooperatores unius parochiae vicino
parochus confitetur».
566. - °) Henriquez a Palao simpliciter
utique citatur, attamen, *lib. 6, cap. 7, n. 3*,
et comment., Iit *n.* non limitat subdelegandi
facultatem ad unam alteramve causam.
b) Rodriguez, *Quaest. regul., tom. 1, qu. 21*,
art. 9, loquitur de guardianis, quibus provin-
ciales suos casus committunt
c) Navarrus, *Man., cap. 27, η. 45*, id clare
innuit, dicens: «Simplex ministerium absol-

Quotnam
con fena-
rio- cpitco-
pi potlint
tibi digere.

Quotus
parochi

hem, de*
tam- ad
■alrcnha*
:«a QUM-
riv: quo*
to00.

cui committitur solus usus sive exercitium jurisdictionis.

la^.'îbdi0 * 2°. Cum jurisdictio respiciat subditos, u» .binam < exerceri in eos potest, tam a delegato « quam Ordinario, quocumque loco fuerit; « ut docent Sanchezd», Henriquez, Sua- « rez' et alii». — [Sed hodie hoc reprobatum est. Vide dicta m. 548, v. *Tertia*].

(o» Abwiiu in arti- cuimorui. quaaao te- neater*esi. η"Γ.,opt 567. - « 3°. Probabile est quod absolutus < jn articulo mortis non teneatur se postea « sistere superiori, vel alten pro reser- « vatis (nisi haec habeant annexam cen- « suram), ut docent Navarrus, Suarez, « Mercerus, Filliuccius *, Bonacina 3; quia « directe absolutus fuit*: (Ita verius tenent Salmant.4 cum Sanchez, Hurtado, Praeposito, Navarro, etc. Vide de hoc dicenda de Censur., Lib. VII, η. 9/.) — « contra « Hurtadum. Vide Diana6».

Improbi u» vel in- satia pro Srn sacer oti- non dal jurisdi- ctionem al- ien Limitatio- nes. 568. - « 4°. Improbitas aut inscitia pro « prii sacerdotis non dat jurisdictionem « alteri: ideoque in tali casu expectandum « est, aut ad superiorem recurrendum. — « Si tamen ignorantia esset tanta, ut con- « fessio illi facta foret invalida aut illicita, « neque esset alius privilegiatus aut ha- « bens jurisdictionem, licere alteri confi- « teri docent Navarrus ·), Vasquez b», Hur- « taduse.Vide Diana7.Idem licere,quando « quis proprio non potest confiteri sine « gravi periculo, docent Toletusf», Silve- « ster et Medina: qui idem concedit, quan- « do proprius non vult aut non potest

« audire, vel injuste negat facultatem con- « fitendi alteri, v. gr. parochus concubinae. « Diana ·, ex Henriquez et aliis quatuor'O. « — Verum ista communiter refutantur « ab aliis». [Sed vide n. 564j.

« 5°. Etsi graviter peccare possit pro- « prius, si neget suis facultatem adeundi « alterum, modo praesumere possit eos « juste petere; si tamen injuste neget, pro- « babilius videtur eos invalide ab alieno « absolvi, ut docent Sotus, Suarez, Lay- « mann: — etsi non improbabiliter Silve- « ster, Henriquez, Major, Paludanus, Ri- « chardus, Toletus et Diana ·, putent « quod valide, praesertim si sine periculo « salutis, famae vel simili, non liceat suo « proprio ». — [Sed vide m. 564, v. *Ex concessione*].

569. - « 6°. Cum jurisdictio acquiratur « ratione domicilii vel quasi domicilii, vel « etiam actualis habitationis: hinc ii qui « duobus locis habent domicilium vel qua- « si, possunt utrobique absolvi, ut scho- « lares, milites, mercatores. Item vagi et « peregrini possunt absolvi a paracho loci « in quo versantur. — Vide Laymann °, « Vasquez, etc. ».

Communiter docent doctores peregrinos, spectata consuetudine et tacito consensu episcoporum, posse confiteri cuilibet approbato in loco ubi reperiuntur. Ita Palaus u, Lugo °, Concina °, Salmant.14; Bonacina 18 cum Suarez, Vasquez, etc. — Limi-

Nepu: iacttliitn adcaoa il temo soi dat hculu tes.

Haben duo dottxi Ha Atehvtor uiroti que.

Perecr. ni Doma: confiteria, probato o m dedunt.

Henriq., Hb. 6, cap. 7, n. t, text, et comment., lit. d. — 1 Disp. 25. sect. I, n. 17. — Akvar., Man., cap. 26, η. 26. — di»j». 30, sect. 3, η. 6 et 7. — Mercer., Suppl., qu. 8, art. 6, n. 6. — · Tr. 7, cap. 10, n. 288. — · De Poenit., qu. 7, punct. 1, η. IX — · Tr. 6, cap. il. n. 21. Sanch., Decal., lib. 2, cap. 13, n. 24. · Peir. Hurtad., de Fide, disp. 84, sect. 8. § 130 · Praepos., qu. 7, dub. 5, n. 42. Hdiur., loc. cit. — Gasp. Hurtad., de Poenit, disp. 11, diff. 13, v. Addi* mus. — · Part. 4, tr. 4, resol. 199; cfr. etiam part. 5, tr. 3, reaol 66. — Id est Gasp. Hurt., disp. 10, diff. 11. — · Part. 4, tr. 4, resol. 201; part. 8. tr. 1, resol. 86, v. St x/mj c'ums. Ex can. Placuit, de poenit., dist. 6. — SUvest., v. Confes- tor 1, qu. 6. — Joan Medina, tr. 2, de Confess., qu. 33.

v Sed quoniam, — · Part. 3, tr. 4, resol. 79. · Henriq., lib. 6. cap. 13, n. 4. — Sotus, in I, diat. 18, qu. 4, art. 2, v. f., v. Dicendum er^o. — Suar., disp. 27, sect. 4, cond. 2. — Laym., Hb. 5, tr. 6, cap. 13, η. X — Silvest., loc. cit. — Henriq., loc. cit. — Major, in 4, dist. 17, qu. 2, ubi explicat v. Proprio sacerdoti. — Palud., in 4, dist. 17, qu. 3, art. 3, cond. 1 (n. 19). — Richard. a Mediavit., in 4, dist. 17, art. 3, qu. 7. — · Part. 3. tr. 4, resol. 79. — “ Loc. cit, cap. 10. n. 5 et *eqq. — Vasq., qu. 93, art. 2, dub. 4, n. 4 et aeqq. — 11 Tr. 23, punct. 13, n. 12. — 11 Disp. 19, n. 7. — “ Lib. 2, dias. 2. cap. 4, n. 20. — « Tr. 6, cap. 11. n. 53. — 11 Qu. 7, punct. 2, n. 5 et 6. - Suar., disp. 25, sect. 2, n. 7 et 8. · Vasq., loc. cit.

vendi potest delegari etiam a delegato Ordinarii et a subdelegato delegati Papae, quamvis non possint delegare suas jurisdictiones ».

Sanchez, de Matr., lib. 3, disp. 19, n. 18, id concedit paracho, quem asserit posse in aliena dioecesi subditorum confessiones audire.

568.-<0 Navarrus, in cap. Placuit, n. 75, de poenit., dist. 6, scribit: In casu ignorantiae sacerdotis, < nolente paracho, ipsius parochia-

nus alteri confiteri potest ». Nec magis rem determinat

b) Vasquez, in 3 P., qu. 93, art. 2, dub. 3, n. 5 et 8, loquitur solum de casu quo ignorantia confessoris redderet confessionem invalidam.

c) Toletus, lib. 3, cap. 13, n. 8, ita sane docet, addens post Trident requiri, « ut confiteatur... habenti facultatem aliquam confitendi».

d).Praeter Toletum et oilvestrum, quos etiam citat Diana.

tant tamen praefati doctores, dummodo ipsi peregrini ex industria non discedant e proprio domicilio, ut extra confiteantur. Sed Tamburinius *, Renzil* et Mazzotta 3 cum Pontio, Filliuccio et aliis, verius dicunt quod praedicta limitatio non est necessario servanda: ex illa regula generali juris, quod nullus videtur fraudulenter agere qui utitur jure suo; nec autem aliunde habetur quod Ordinarii in praedicto casu signum aliquod unquam dederint sui dissensus. Hasque sententias recte dicunt praefati auctores e) valere etiam pro implenda confessione praecepti paschalis. (Vide dicta n. 564, v. *Ex concessione*). Et hoc hodie non est amplius dubitandum, ex praesenti consuetudine universali.

Per bullam tamen Clementis X, vetitum est poenitentibus accedere ad alienam dioecesim pro confessione in fraudem reservationis suarum culparum. — De hoc vide dicenda infra «. 589.

570. - « 7°. Valide absolvit is qui audit confessiones, praesente vel sciente, « et non contradicente Ordinario, v. gr. « episcopo vel parochus, cui constet eum « aliunde non habere jurisdictionem, quia « tunc praesumitur tacite eam dare. — « Sufficit enim, ut recte docet Filliuccius « et Fagundez *, facultas interpretativa et « praesumpta: modo praesumptio fundetur in signis quae indicent consensum « praesentem, ut fit in casu positoa-»); [Quare consensus mere internus non sufficit. Salmant.5* ex communi.] « uti etiam « v. gr. si parochus, qui jam absens est,

« alias significaverit id sibi gratum esse. « — Nam existimatio de futuro consensu « vel ratihabitione (quod scilicet quando « resciverit, futurus sit contentus) non sufficit; quia consensus futurus non dat « jurisdictionem pro tempore praesente « quo datur absolutio. Vide Diana *, SanchezT, Becanum, Coninck: qui addit « peccare, si de consensu dubitans incipiat audire ».

571. - « 8°. Peccat qui absolvit cum jurisdictione dubia: nisi necessitas urgeat, qualis est v. gr. quia poenitens diu non est confessus, vel debet communicare, nec alius adest: tunc enim « licite absolvit cum conditione hac, si « possum, et cum onere (etsi Salas * hoc « onus non agnoscat) alias iterum confitendi habenti jurisdictionem certam. Expedit autem tunc veniale aliquod adjicere a quo directe, et a caeteris indirecte « saltem absolvatur. — Ita Reginaldus, « Suarez, Coninck' ».

Dicunt probabilius Holzmann °; et Elbel II cum Babenstuber, sufficere ad absolvendum cum jurisdictione dubia sequentes causas: 1. Si urgeat periculum mortis. 2°. Si urgeat praeceptum annuae confessionis. 3°. Si poenitens deberet celebrare vel communicare, et alias infamiae notam incurreret. 4° Addunt Salmant. II si sacerdos teneretur celebrare ex obligatione. (Vide dicta n. 28.).

Probabiliter autem censent Suarez et Salmant.14 cum Aversa (contra Salas et Cornejo), in iis casibus poenitentem non teneri ad confessionem, sed tantum

1 Lib. 5, de Poenit., cap. 4, §3, n. 11 et 12. — 2 Cap. 4, Kct. 1, qu. 14, i. f. — 3 Tr. 6, diip. 2, qu. 1, cap. 2, § 2, num. 2. — Pontius, de Matr., lib. 5, cap. 9, num. 6. — Fill., tr. 7, cap. 7, num. 196, l. f. — Clem. X, bulla *Superna*, diei 21 Junii 1670, § 7, in Bullar. Rom. Mainardi. — Fill., tr. 7, cap. 9, n. 241. — 4 De 2° praec. Eccl., lib. 7, cap. 2, n. 71. — 1 Tr. 6, cap. 11, n. 66. — 5 Pari. 3, tr. 4, resol. 68. — 6 De Matr., lib. 3, disp. 36, n. 20 et seqq. — Becan., de Sacram., cap. 38, qu. 8, num. 3. — Coninck, disp. 8,

dub. 5, num. 34 et seqq. — 7 In 1* 2°, tr. 8, iect. 27, n. 283. — Retin., lib. 1, n. 102. — Suar., diip. 26, n. 6, n. 2 et 4. — 8 Diip. 8, dub. 6, n. 43 et 47. — 9 De Sacram. Poenit., num. 682. — 10 Confer. 12, de Jurisdict. confess., n. 336. — Babensl., tr. 8, part. 6, disp. 6, art. 3, n. 9. — 11 Tr. 6, cap. 11, n. 72. — 12 Loc. cit., n. 3 et 4. — 13 Loc. cit., n. 72. — Aversa, qu. 16, sect. 5, v. *Seclusa vero*. — Salas, loc. cit., n. 284. — Cornejo, in 1° 2°, tr. 8, diip. 4, dub. 2, i. f.

569. — Scilicet Filliuccius et Pontius. Sed idem insinuant Palaus, Salmant, n. 52, Condna, Renzi et Tamburinius

570. - «) Seu clarius: Filliuccius habet principium hoc generale; Fagundez vero, casum positum dumtaxat.

*) Coninck, n. 36, ait « graviter peccare qui ita confessionem audire incipit, etsi spe-

ret pastorem mox superventurum, et ita approbaturum ipsius factum».

571 - Elbel et Babenstuber silent de periculo mortis, et quidem recte, cum eo casu jurisdictio alioquin dubia, certa fiat. Adde etiam auctores istos et Holzmann, ubi de periculo infamiae loquuntur, alium casum exponere, scilicet, si confessio praeter consue-

Quando, jardiicu'o-ne proba hili

ad contritionem, qua semper eget etiamsi confiteatur 6A

« Quod si tamen ex probabili ratione « dubium resolvat (nimirum habere se • jurisdictionem), etsi cum formidine oppo- « siti, absolute absolvit licite, ut docet « Suarez et Praepositus, card, de Lugo * « tum quia tunc practice et moraliter est « certus, tum quia Papa eo casu dat ia- « cultatem. — Uti et in sequentibus casi- « bus: 1°. Quando communi errore, v. gr. « ob titulum coloratum, putatur aliquis « esse pastor, seu habere jurisdictionem, « qui non est, ob censuram vel alium de- « fectum. Bonacina Diana3. Quod etiam, « si desit titulus coloratus, probabile esse « docet Diana 4 ex Pontio, Molfesio et « Sanctio; itemf, si quis bona fide tali « confiteatur: verum id communiter ab « aliis negatur. — 2°. Cum quis ex con- « suetudine, praescriptione aut bona fide « absolvit, aut nescit potestatem suam re- « vocatam ‡; ut habent Silvester, Navar- « rus, Henriquez, Malderus6, Sanchez., « Salas, Vasquez. Vide Diana7. — 3°. Quan- « do secundum probabilem sententiam ju- « dicatur quis habere jurisdictionem, et « sacerdos sequitur favorabilem (Bonaci- « na.); quia, quando communis est error, « Ecclesia dat jurisdictionem propter pu- « blicam utilitatem. Vide Suarez, Diana', « card, de Lugo10 ».

Suar., disp. 26, sect. 6, n. 5 et seqq. — Praepos., qu. 7, dub. 5. n. 35. — 1 Disp. 19, n. 29 et seqq. — 1 Qu. 5, sect. 2. punct. 3. n. 11. — • Part. 3, tr. 4, resol. 122. — • Loc. cit. • Pontius, de Matr., lib. 5, cap. 20, n. 2 et 6. • Molfes., part. I. tr. 7, cap. 13, n. 21 (quamvis a Diana pro hoc casu non cite- tur). • Joan. Sanctius, Select, disp. 44, n. 3, i. f. — Silvest., e. Confessor I, n. 15, qu. 19. — A < nvjr., Man., cap. 9, o. 11. — Henriq., hb. 5, cap. 14, n. 3 et 4. — • In 1° 2°. qu. 19. art. 5 et 6, disp. 86, v. Dico 6. — • Decal., lib. 1, cap. 9. n. 35 — Salas, in 1° 2°, tr. 8, sect. 10, n. 100; et sect. 27, n. 285 et seqq. — Vasq., in 1° 2° disp. 156, cap. 4, n. 29. — • Part. 2,

tudinem [Babenst: aut] cum aliqua nota in- famiae differenda esset»

b) Nempe: Quando celebrare debet vel communicare, et confessarium habet cum dubia tantum jurisdictione, etiamsi tunc con- fiteatur, eo casu ad contritionem semper te- netur

e) Diana, part. 2, tr. 16, resol. 43, quam citat Busenb., dicit probabile esse quod suffi- ciat error communis sine titulo; sed part. 3, tr. 4, resol. 122, dicit valide absolvi cum falsa licentia Ordinarii, quia adest error communis et bona fides poenitentis.

572. — Hic quaeritur 1°. Utrum, stante errore communi, suppleat Ecclesia juris- dictionem in sacramento Poenitentiae?

Si error communis est cum titulo co- lorato sive putativo, certum est apud omnes ab Ecclesia conferri jurisdictionem. Ita Sanchez ", Concina '‡ Antoine ‡, et Cardenas14 cum Cajetano, Paludano, Soto, Armilla 'V, Angelo, Silvestro, Navarro et communi. — Et probatur ex leg. Barba- rius, ff., de offic. praetor»' qui textus, etsi civilis, tamen, cum non sit reprobatus a jure canonico, vim habet etiam in illo; ut habetur in cap. 1, de novi oper. nun- tiat. (utque fuse diximus Lib. I, n. 106, in fine, v. Dicendum III.). — Probatur etiam ex can. Infamis, [ct i w s.] 3, qu. 7, ubi dicitur: Si servus (qui est incapax ju- risdictionis), dum putaretur liber, ex de- legatione sententiam dixit, quamvis po- stea in servitutem depulsus sit, sententia ab eo dicta rejudicatae firmitatem tenet. Ratio, quia, ex benigna interpretatione, praesumitur eo casu pia mater Ecclesia ad bonum animarum supplere jurisdi- ctionem.

Bene tamen advertit Sanchez16 quod, ut Ecclesia suppleat, non sufficit titulus fictus; sed requiritur titulus, qui, licet sit tantum putativus (quia forte est ex ali- qua causa invalidus), tamen sit revera col- latus a legitimo superiore: etsi huic veti- tr. 13, retol. 2. — • De Poenit., qu. 5, iect. 2, punct. 3, num. 11. — Suar., diip. 26, sect. 6, num. 7. — • Loc. dt. — "Diip. 19, n. 29. — • De Matr., lib. 3, diip. 22. n. 5 et 13. — 11 Lib. 2, diu. 2, cap. 4, n. 29. — M Cap. 3, art. 1, qu. 2. — M In propos. 1, diss. 2, n. 149 et 160, • Cajetan., Sum., v. Confessionis iteratio, § Ex parte confessoris; et v. Ab- solutionis impedimenta. - Pallid., in 4, diet. 17, qu. 6, art. 2, opin. 6, (n. 22). • Petr. Soto, de Cont, iect. 6. v. Quod vero. • An^el., v. Confessio IV, n. 12. • Silvest., v. Confessor I, n. 15, qu. 19. • Navar., Man., cap. 9, n. 11; et in cap. Placuit, de poenit., diilL 6, n. 179. — u Loc. cit., n. 5, et n. 54, ad 2.

d) Vel melius: Silvester, Navarrus et Hen- riquez dicunt sacerdotem posse absolvere, ubi jurisdictionis privatio non est notoria; Malde- rus et Sanchez, posse absolvere cum juris- dictione probabili: quod Salas negat, nisi ur- geat necessitas aliqua.

572. — o; Armilla, v. Absolutio, n. 30, id videtur innuere a contrario, scilicet negando satis esse errorem communem sine titulo; scribit enim: « Cum intruso,... sine superioris auctoritate gesta non tenent; nec communis error per eum acta sustinet, ex quo deficit possessio juridica».

Uerrw recount COS IIIII colonieK desii cot- fert jinu ctiooea

Koa »iS cit thtta 6cto».

tum sit aliunde titulum illum conferre, ut sancitur in novella 44, cap. 1, Auth. de ta- bellionibus.

Majus Dubium fit: Ah ex solo errore communi, sine titulo, Ecclesia suppleat jurisdictionem?

Prima sententia affirmat. Et hanc te- nent Lugo‡ Sanchez3, Pontius @, Palaus b>, Suarez % Lessius ‡, Bonacina ‡, Diana4 cum Molfesio et aliis. Item, apud Car- denas '4 Villalobos ·), Malderus ·), Gra- nado ‡, Turrianus ‡, Henriquez % et Mar- tinez Item Hostiensis I), Innocentius I), Felinus D, etc., apud Sanchez f). — Ratio, quia, cum adest error communis, recur- rit eadem ratio legum quas supra retu-

• apqni thnio. rtifl «p-

b) Palaus, tr. 1, disp. 2, punct. 5, n. 9, utrumque requirit, errorem scilicet vulgi et titulum praesumptum; nihilominus, tr. 28, de Sponsat., disp. 2, punct. 13, § 10, n. 9, « probabile» esse ait « et rationi consonum, solum communem populi errorem sufficere ad juris- dictionem concedendam».

Suarez, loc. cit., n. 7, de utroque, errore scilicet et titulo colorato, loquitur: scribit enim: • Est hoc principium jure receptum, ut qui communi existimatione et opinione magistratum gerit, licet in re ipsa munus illud vero titulo non obtineat, nihilominus gesta ejus va- leant propter commune bonum..., et inde fit ut excommunicatus occultus, et is qui paro- chus communiter reputatur, vere tamen non est, quia simoniace obtinuit beneficium, nihi- lominus validam absolutionem conferat: quia Ecclesia tunc dat jurisdictionem ne communis ignorantia populo noceat».

Lessius omnino contrarium tenet, et utrumque requirit, videlicet titulum coloratum et errorem communem, lib. 2, cap. 29, n. 65, y. Notandum; et n. 67, v. Sexto sequitur. Et ita etiam Bonacina, de Matr., qu. 2, punct. 8, n. 27 et 28.

•) Cardenas, in propos. 1, diss. 2, n. 143, auctores citat pro opinione, quae asserit Ec- clesiam supplere jurisdictionem « ubi adest vera probabilitas circa jurisdictionem confes- sarii... propter utilitatem fidelium, scilicet ex errore communi». Et ita sane tenent Villa- lobos, part. 1, tr. 1, diff. 13, n. 5; Malderus, in 1° 2°, qu. 19, art. 5 ct 6, disp. 86, v. Dico 6°; Granado, in 1° 2°, 2ar, control). 2, tr. 12, disp. 4, sect. 4, n. 38; Turrianus, Select, disp., part. 1, disp. 21, dub. 2; Hen- riquez, lib. 5, cap. 14, n. 3 et 4; et Gregor.

limus, nempe quod Ecclesia pro bono fidelium praesumitur jurisdictionem sup- plere: cum eadem adaequata ratio com- munis boni valeat pro solo errore com- muni, et pro titulo colorato; propter quem nulla est ratio specialis cur magis provi- deatur bono publico quam per solum er- rorem communem.

Secunda vero sententia communior negat sufficere solum errorem sine titulo. Et hanc tenent Busenbaum, ut supra, n. 571, v. Quod si (qui asserit primam communiter rejici), et Silvester ·, Ange- lus ‡ Concina 7 Roncaglia Holzmann ‡, Sporer h>, Elbel h>; et Sanchez ·, sibi con- trarius O, cum Navarro, Armilla, Tabiena,

dita. 2, alp. 4, n. 31. — 1 De Matr., lib. 3, diip. 22, n. 49. • Navor., Ma a., cap. 9, n. 11. ia cap. Placuit, n. 177, 178 et 180; et Cotuil., lib. 5, de poenit et remita., coniti. I. - Armilla, v. Absolutio, n. 30. • Tabiena, v. Absolutio I, n. 62.

Martinez, in Ia, H 2at, qu. 19, art. 6, dub. 6, concl. 7. Sed, uti liquet, quaestio haec diversa est et latius patet casu nostro, qui est de er- rore facti tantum; et revera de isto casu Villalobos, loc. cit; et tr. 9, diffi. 46, n. 6; et Henriquez, loc. cit., n. 4; et lib. 6, cap. 6, n. 2, lit. e, et cap. 7, n. 2, requirunt etiam titulum praeter errorem communem.

I) Hostiensis, Innocentius et Felinus citan- tur a Sanchez, de Matr., lib. 3, disp. 22, n. 48, pro hac sententia in simili dumtaxat, scilicet pro validitate actuum gestorum a tabellone qui communiter reputabatur talis, et revera non erat; et ita Hostiensis, in cap. Scriptu- ram 1, de fide instrum., n. 2; et Sum., lib. 2, de fide instrum., n. 3; Innocentius, in cap. 1 de fide instrum., n. 2; et Felinus, in cumd. loc., n. 18. Sed de casu nostro contrarium tenent Innocentius, in cap. Qualiter, de elect, et electipot., et in cap. Nihil est, eod., n. 3 et 4; et Felinus, in cap. Cum dilecta, de rescr., n. 3; quod etiam notavit Sanchez, n. 49.

t) Roncaglia, qu. 5, cap. 1, qu. 3, resp. 3, priorem sententiam tenet, quam tr. 15, qu. 2, cap. 1, qu. 3, sibi valde probabilem esse affir- mat.

h> Holzmann, de Sacr. Poenit., n. 684, non absolute negat, et probabilem existimat priorem sententiam; sicuti Sporer, part. 3, cap. 6, n. 714; et Elbel, confer. 12, de Juris- diet., n. 313, qui negant repetendas esse confes- siones tali confessario factas extra mortis pe- riculum, propter probabilitatem prioris sen- tentiae.

O Utrum revera Sanchez m. 49, sibi sit contrarius, non satis mihi constat: in priori enim opinione potius videbatur loqui de er- rore juris; hic vero de errore facti.

Comma- "****

Covarruvias Cajetano, Lopez, Gabrielio, Ugolino, Henriquez, Palacio, Aragon, etc. — Ratio, quia, cum deest titulus coloratus, minime praesumitur Ecclesia velle supplere jurisdictionem; eo quod, si Ecclesia cum solo errore communi jurisdictionem conferret, majus proveniret damnum fidelibus quam utilitas: plures enim sacerdotes impii ex hoc occasionem sumerent simulandi se confessarios, et sic plurimos errores et haereses possent disseminare, fideles seducendo. — Sed haec ratio non omnino convincit. Nam, dato quod Ecclesia jurisdictionem hujusmodi impiis sacerdotibus denegaret, neque impediretur quominus ipsi, qui damnationem suam jam nihili faciunt, suos errores disseminarent; et versa vice fideles ob invaliditatem suarum confessionum, evidenti periculo perditionis exponerentur.

Prima wntentia. probabilis.

Unde merito primam sententiam probabilem putant Cardenas⁷, Viva^a, Tamburinius⁸ et Roncaglia⁴, Sporer⁵, Holzmann⁸; ac Elbel⁷ cum Henno^k, Gobat, Herincx^k et Stoz^k. — Et ideo probabi-

Cajetam, Sum., v. *Confessionis iuratio*, § *Ex parte confessoris*; et v. *Absolutionis impedimenta*, - *Ludov. Lopee*, Instruet, consc., part. 1, up. 38. v. *Iteranda est*, - *Anton. Gabriel*, Commun, concl., lib. Leonel. 8, n. 21, M. 60. v. *Utolin*, de Censur., Ub. 1, cap. 2, § 22, num. 1 et 2. *Henriq.*, lib. 6, cap. 6, num. 2, lit. e; et cap. 7, n. 2. *Mich. Palac.*, in 4, disl. 17, disp. 7*, v. *Simihier quoque*. *Aragon*, in 2— 200. de Jost, el Jure, qu. 00, art. 6, v. *Sed major difficultas*, et v. *Est aliud dubium*, — *In prop.*, I, diss. 2, n. 151. — *De Poenit.*, qu. 8, art. 1, n. 16. — * *Lib. 5*, de *Poenit.*, cap. 4, § 7, n. 17 et 18. — *Qu. 5*, cap. 1, qu. 3, resp. 3. — *Part. 3*, cap. o, n. 714. — * *De Sacr. Poenit.*, n. 6&1 — *Confer.* 12, de *Jurisdict. confessor.*, n. 313. *Gobat*, tr. 7. uil. 3, n. 111. — *Lib. 2*, de *Sacr. Poen.*, dissert. 2, cap. 5, n. 2. — *Cap. 3*, art. 1,

liter dicunt non esse obligandos fideles ad repetendas confessiones bona fide factas apud sacerdotem qui ex communi errore confessarius reputabatur.

573. - Quaeritur 2°. *An liceat administrare sacramentum Poenitentiae cum jurisdictione tantum probabili?* — Adsunt tres sententiae:

Prima sententia negat; et hanc tenent Concina⁸, Antoine[·] et Elizalde^{βΛ} — *Ra- mti».* *tio*, quia, ex prop. 1 damnata ab Innocentio XI, in administratione sacramentorum non licet uti opinione probabili, ne sacramentum exponatur periculo frustrationis.

Secunda vero sententia communis docet licitum esse absolvere cum probabili jurisdictione: modo opinio sit vere probabilis, gravi fulcita ratione et auctoritate. — Ita Sanchez°, Lugo°, qui putat tutissimam^{b)}, Bonacina°, Palaus°, Lessius°, Coninck^{c)}, Filliuccius°, Croix°; Tamburinius^{*7}, Viva°, Cardenas¹⁹; item Hozes⁹⁰, Filguera^{ai}, Corella^w et Lumbier³³; et Salmant.³⁴ cum Turriano, Villalobos, Re-

qu. 5. — 10 *De Matr.*, lib. 3, disp. 22, n. 65; *Decal.*, lib. 1, cap. 9, n. 35. — 11 *Disp.* 19, n. 30 et seqq. — *De Poen.*, qu. 7, punct. 5, § 4, n. 4. — *u Tr.* 1. disp. 2, punct. 5, n. 9. — *« Lib. 2*, cap. 29, n. 68. — *u Tr.* 7. cap. 8. n. 227. — * *Lib. 6*, part. 1, num. 117, et 118, v. *Ut opinio*. — 11 *Method*, conf., lib. 3, cap. 7, § 1, n. 1; cfr. etiam lib. 5, de *Poen.*, cap. 4, § 8, n. 3 et 9. — “ *In propos.* 1 *Innoc. XI*, num. 20; et de *Jubil.*, qu. 3, art. 2, num. 4 et 5. — *In propos.* 1, diss. 2, n. 160. — » *Explic. prop.* 1 *Innoc. XI*, num. 9 et 23; cfr. etiam qu. 2, *Append.*, num. 8 et seqq. — “ *Lucerna decretalis*, in prop. 1 *Innoc. XI*, v. *Circa autem*. — *u Tr.* 10. num. 18. — *In propos.* 1, observ. 3, num. 30 et 33. — *M Tr.* 6. cap. II, num. 74. *Turr.*, *Select disp.*, part. 1, disp. 21, dub. 2. *VillaL.*, part. 1, tr. 1, did. 13, n. 5.

J) Covarruvias, *Pract. Quaesi.*, cap. 19, n. 9, loquitur de simili, scilicet de tabellionibus; nec plane concordat, et significat satis esse communem errorem, nisi probetur titulus defuisse.

Henno his verbis ab Elbel citatur: « Vi- de... Henno°; et sane hic auctor, de *Poenit.*, disp. 8, qu. 5, resp. ad obj., v. *Dices* 2°, utrumque requirit; et eo solo casu quo titulus sit fictus, « inclinor, inquit, illo casu in favorem poenitentium » — Herincx autem (ab Elbel sine loci indicatione citatus), disp. 5, n. 30, loquitur de solo casu quo concurrunt simul error communis et titulus coloratus. — Stoz pariter, lib. 1, part. 5, n. 118, de solo errore communi loquitur; sed lib. 2, n. 53, continuator operis (germanus frater auctoris) tractat de casu quo cum errore communi

adest etiam titulus coloratus, et videtur utrumque requirere.

573. - a) Elizalde de hac materia non tractat; sed Concina ejus doctrinam et verba adducit ad explodendum unum ex argumentis, quibus utuntur auctores tenentes licitum esse uti jurisdictione probabili: argumentum videlicet petitum a benignissima pietate matris Ecclesiae. Et profecto Elizalde, part. 2, lib. 5, qu. 15, (revera qu. 16), § 2, contra probabilistas in universum ostendit pietatem matris Ecclesiae minime obstare quin nobis leges etiam difficiles, imponat, imo obligare possit negligentes et ex negligentia ignorantes

b) Lugo vocat eam tutissimam extra mortis articulum, et dicit eam videri etiam licitam in ipso mortis articulo.

c) Coninck, disp. 8, n. 22, hanc senten-

ginaldo'ri, Aversa, Salas¹, Dicastillo, Herincx, Bonaespei; et Salmant. scholasticil cum Maldero, Granado, Henriquez et Gabriele. Et eam vocant moraliter certam Sanchez, Tamburinius et Cardenas¹; ac Dicastilhis, Illsung'¹AGormaz, Stoz /< etc., apud Croix.

Ratio 1^a. Quia error communis, etiamsi non adsit titulus coloratus, praebet jurisdictionem, modo opinio ab omnibus teneatur ut probabilis; nam si alii sapientes dubitarent de probabilitate, et coram Deo falsa esset, error esset, sed non communis. — Verum haec ratio non convincit. Nam, licet praefata opinio (quod existente errore communi, Ecclesia supplet jurisdictionem) non sit improbabilis, ut diximus in Quaestione praecedenti; tamen non est certa, uti requiritur ad licite ministrandum sacramentum.

Ratio 2^a. Quia, cum quilibet sacerdos habeat potestatem directam super venialia, poenitentes qui bona fide confitentur sacerdoti habenti jurisdictionem tantum probabilem, jam valide absolvuntur eo casu, directe a venialibus, et indirecte a mortalibus. — Sed opinio illa, quod confessio venialium apud simplicem sacerdotem sit valida, nec etiam est certa (ut diximus m. 543, v. *Secunda*). Unde nec etiam haec ratio convincit.

Jtrrsn, qu. 16, «ect. 5, v. *Tertio* «t wqq. · *Dicact*, diip. 10. dub. 8. num. 193. · *Herincx*, diip. 5, num. 30. · *AVrtiisr. Rotaespei. de Poen.* diip. 9, n. 39. — * Tr. 21. diip. 12. dub. 7. n. 80. · *Matder.*, in 1* 2*, qu. 19, diip. 86. v. *Rico* 6, · *Gianad.*, in 1* 2*, contr. 2, tr. 12, diip. 4, n. 38. · *Henriq.*, lib. 5, cap. 14, n. 3. · *Gabr. a S. Vine.*, diip. 9, qu. 2, v. *Quaeres* 9. — *Sanch.*, locis at. — *Tambur.*, lib. 5, de Poen., cap. 4, § 8, n. 3. — 1 Loc. cit., n. 165. — *D/cns.*, disp. 10, dub. 8, num. 196 et 199. · *Gornn.*, de

Ratio 3a. Quia Ecclesia supplet jurisdictionem ex ratihabitione de praesenti, cum videat sic communiter practicari, et ob bonum animarum annuit.

Ratio 4^a et potior est, quia in Ecclesia adest universalis consuetudo fere omnium confessoriorum absolvendi cum jurisdictione probabili; ut testantur communiter Suarez¹, Lugo⁴, Cardenas⁵, Arriaga⁴, Diana⁷, Croix¹, et omnes*/ alii auctores citati pro hac secunda sententia. Communis autem sententia doctorum fundat moralem certitudinem de praefata consuetudine. Et licet contrarii illicitum putent absolvere cum jurisdictione probabili, praescindunt tamen, nec possunt negare hanc consuetudinem adesse, saltem apud partem longe majorem confessoriorum. — Posita igitur ut certa hac consuetudine, certum est licitum esse sacramentum ministrare cum jurisdictione probabili; cum ipsa consuetudo jurisdictionem praebet, prout docent Suarez*, Navarrus, 0 (ubi ait AA. *Hanc jurisdictionem magna ex parte introductam vel auctam esse consuetudine, quae vint habet dandi jurisdictionem*), Barbosa n, Cardenas', Quaranta 15, Pellizzarius¹⁴ Idque probant ex cap. *Cum contingat 13, de foro compet.*, ubi dicitur: *Nisi forte hi quibus delinquentes ipsi deserviunt, ex indulgentia vel consuetudine speciali*

Sacr. (n gen., di<p. 5» n. 331 et 332. · Croix, lib. 6, part. 1, n. 117. — · Diip. 26. »ect 6, n. 7. — · Disp. 19. n. 33. — * Dist. 2, n. 165 et seqq. — · De PoemL, disp. 39, sevt. 5, subsect. 2, num. 43. — ' Part. 3. tract. 2, resol. 3. i. f. — • Lib. 6, part. 1. num. 117. — · De Relig., tr. 8. lib. 2, cap. 9. n. 3. — * De Regular., comment. 3, q. 52, v. f. — 11 De Off. et Potest, episc., part. 1, tit. 4. n. 36 — “ Diss. 2, n. 161. — u Sum., v. *Archiepiscopi auctoritas*, n. 25. — '« De Momahb., cap. 10, n. 42.

tiam non habet; sed w. 42, dicit sacerdotem licite absolvere, quando est quasi moraliter certus se habere veram jurisdictionem in omnia poenitentis peccata, etiam si de aliquibus paululum dubitet.

d) Reginaldus et Salas tertiam tenent sententiam, quam S Alphonsus amplectitur. — Reginaldus enim, lib. 1, n. 103, dicit posse ministrari hoc sacramentum cum opinione probabili de jurisdictione, sed addit: «Nisi gravis rationabilisque causa urgeat..., utendum semper esse illa meliori ac tutiori via, ut confessarius certam aut probabiliorem habens jurisdictionem praeferatur dubiam aut minus probabilem habenti». — Salas pariter, in *la9n 2a*, b. 8, n. 100, usum illius probabilis

jurisdictionis non concedit, nisi urgeat causa gravis; et n. 285 idem repetit, «etiam si de jurisdictione sit opinio probabilior». — Dicastillus vero citat Salas, *de Legib.*, cap. 12, lforte *disp. 12] sect. 6, n. 24*; sed allegatio hacc non est ad rem.

«9 Illsung, tr. 1, disp. J, n. 77. ait esse communissimam sententiam, quod Ecclesia «certissime» supplet defectum.

f) Stoz, lib. 2, num. 53, hanc sententiam utique simpliciter tenet; non tamen eam vocat moraliter certam, quidquid affirmet Croix.

Rectius: *multi* ex auctoribus citatis.

Verba haec sunt Suarezii; sed sunt juxta mentem Navarri.

jurisdictionem hujusmodi valeant sibi vindicare. Ubi Glossa ait: *Quod consuetudo dat jurisdictionem*.

Nec obstat prop. I damnata. — Etenim respondent Viva I et Wigandt8 cum Gonet: Propositio loquitur de opinionibus circa ea in quibus nihil potest Ecclesia, id est circa materiam et formam; non vero circa jurisdictionem, quae bene ab Ecclesia suppleri potest, et moraliter certo praesumitur suppleri in hoc casu ob bonum animarum. Unde confessarius absolvendo, non absolveret cum sola opinione probabili, sed moraliter certa, non directa, sed reflexa.

Tertia sententia, quam amplector, et tenent Suarez O, Holzmann8, Marchant4, GobâtX*, Wigandts, Sporer8; et Elbel' cum Bardi **, Sancio et Babenstuber, dicit licitum quidem esse ministrare hoc sacramentum Poenitentiae cum jurisdictione probabili; sed non nisi quando adest causa gravis necessitatis aut magnae utilitatis, ut ajunt Elbel et Wigandt; vel causa rationabilis, ut inquit Suarez V et Sporer O. — Ratio hujus limitationis est, quia, licet Ecclesia eo casu ob bonum animarum bene censi possit jurisdictionem supplere; tamen non praesumitur, nulla justa causa accedente, velle connivere merae libertati sacerdotum.

Hujusmodi autem causa (ut censent

Gloss. in cap. cit., ad v. *Pe/ consuetudine*. — I De Poenit., qu. 8, art. 2, n. 2. — Tr. 13, n. 91. · Gonet, Clys., de Poenit., diip. 9. n. 46. — De Sacr. Poenit., n. 683. — Ti eil Petrus Marchant, Tribunal., torn. 1, tr. 2, tit. 3, qu. 4. — Tr. 13. n. 91. — Part. 3, cap. 6, n. 717. — I De Poenit., n. 311. · Sancijs, Select diip. 44, n. 10. · Babenst., tr. 8. part. 6, diip. 6, an. 3, num. 8 et 9. —

O Suarez, disp. 26, sect. 6, n. 6, suadet tantum hanc sententiam: «Semper tamen, inquit, ego admonerem tam ministros quam poenitentes, ut certiori vel saltem probabiliori via uterentur, nisi aliqua causa gravis vel rationalis urgeat».

I) Gobat utique, tr. 7, n. 115, sub gravi per se requirit ut «prudenter credat talem absolutionem esse non ingrati ipsi poenitenti, aut alia peculiaris ratio suadeat sectionem mitioris». Sed, n. 116, ita explicat verba per se loquendo, ut videatur recidere in secundam sententiam, et absolute licitam eam reputare: Per accidens fit, inquit, ut Deus talem administrationem non reputet in peccatum, quia scilicet permulti DD. pro-

Sporer8 et Holzmann8) accidit: 1°. Quando poenitens indigeat auxilio sive consilio illius confessarii. — 2°. Si complex peccati poenitentis sit notus apud confessarium, qui certa pollet jurisdictione, et ignotus apud confessarium habentem solam probabilem. — 3°. Si confessarius qui habet jurisdictionem probabilem, prudenter timeat poenitentem non facturum confessionem integram apud eum qui certam habet. — 4°. Addit Sporer: ne poenitens incidat in aliquam aversionem vel damnosam suspicionem confessarii certi. — 5°. Si urgeat praeceptum confessionis, aut singularis indulgentia lucrandae; vel quia diu quis non poterit confiteri "V.

574. - « 9°. Nemo tenetur unquam parochio confiteri, ne quidem in Paschate. — «Lugo10, etc. cum Dianall.

« Quare parochi frustra nolunt ut « p. irochiani confiteantur Mendicantibus, «etiam in Paschate; cum habeant privilegium pro omnibus christifidelibus. Sua « rez, Coninck, Henriquez, Reginaldus, « Zerola **, et communiter apud Bonaci- « na 13 ». [Et ita pariter nequit prohibere parochus ne sui subditi confiteantur confessario approbato ab Ordinario loci; vide dicta num. 564, v. Ex concessione]. — « Adeo ut qui docent confessos regularibus, (etiam in Paschate) teneri iterum « eadem confiteri suo parochio, fiant su-

Elbel, loc. cit., i. 7 · Wigandt, loc. cit., v. Resp. 2, i. f. — Loc. cit. — Sporer, loc. cit. — Diip. 19, nom. 27. — Part. 8, tr. 1. resol. 88. — Suar., diip. 26, sect. 1. n. 12, et sect. 2. · Coninck, diip. 8, dub. 9, n. 66. — Henrig., lib. 4, cap. 4, n. 3. — Regin., lib. 1, n. 27 et 67. — Prax. Poenit., cap. 16. queer. 2. — u De Poenit., qu. 5, teci. 2, punct. 4, n. 35.

tabilissime negant intervenire ullum hic delictum; atqui non peccat coram Deo exercens actionem, quam probabilissima sententia negat esse peccaminosam, seu asserit esse licitam, omnibus consideratis».

k) Bardi non videtur recte atari ab Elbel: refert enim dumtaxat hanc opinionem, in bull. Cruciat., tr. 5, cap. 1, n. 186; et quamvis probabilem appellet secundam sententiam, n. 187, primam tamen amplectitur.

O Et ita etiam Marchant, loc. cit. Holzmann vero, loc. cit., dicit: «Necessitas aliqua saltem congrua».

Auctoribus qui hanc tertiam opinionem sequuntur accensendi sunt etiam Salas et Reginaldus, ut dictum est in nota d.

Qu&b
COBllft!

Kciiipw»
Ipb011GAt1
rbt.nt

Nteon
netar
ten pire
cho.

Reiipci

««

< specti de haeresi. Diana I et alii. > [Joannes XXII damnavit opinionem Joannis Poliaci, dicentis confessiones factas regularibus repetendas apud curatum. Deinde Clemens VIII, anno 1592; et Clemens X, in constit. *Superna*, decreverunt, bene satisfacere confessioni annuae qui confitentur religionis simpliciter approbatis. Vide Benedictum XIVe].

« Vi tamen hujus privilegii, non possunt absolvere eos religiosos aut rehgiosas, quae non habent facultatem extra suum ordinem confitendi; ut ex communi notat Rodriguez et Compendium Privilegiorum Societatis8, et ex his Laymann, hic. Quia privilegio generali non censetur derogari consuetudini vel statuto particulari, nisi id exprimatur ». — [Clarius id explicat Palaus4 cum Suarez, Laymann, etc.; quia omnes religiones privilegium habent ab Innocentio IV et aliis Pontificibus, ne religiosi extra ordinem aliis confiteantur sine consensu suorum praelatorum].

575. - < Usus tamen fert ut regulares peregrinantes ex praesumpta voluntate superiorum, si ordinis socium non habent, a quovis alio, etiam saeculari absolvantur, exceptis reservatis; in quae si religiosi Societatis extra domicilium incidant, videant ordinationes praepositorum generalium5 et Laymann, hic ».

I Part. 4, tr. 8, resol. 102. — Joan. XXII, Bxlrav. corn, Vas electionis, de haeret. — Cletn.X, conii *Superna*, diei 21 Jan. 1670, § 5, in Dollar. Rom. Mainardi. — Notif. 18, n. 5, 7 et 8. — Rodrig., Quaesi, regul., torn. 1, qu. 62, art. 4. — V. *Absolutio*, § 1, i. f. — Laym., lib. 5, tr. 6, cap. 10, n. 20. — Tr. 23, punct. 14, n. 11. · Suar., de Relig., tr. 8, Hb. 2, cap. 16, n. 12 et seqq. · Laym., loc. cit. — Cap. 6, n. 6. — Laym., loc. cit. — Qu. 5, cap. 1, qu. 8. resp. I. — Lib. 6, part. 2, n. 1524. — Tr. 13, n. 83, v. Resp. 3. — Cap. 3, art. 1, qu. 3, n. 4. i. f. — w De Poenit., lib. 2, di. 2, cap. 3, n. 14. — Part. 8, Relig., tr. 8,

575. - a) Laymann, loc. cit., dicit videri esse receptum in omnibus ordinibus, «si plures ejusdem ordinis religiosi peregrinantur, quod unus alteri, qui sacerdos est et confessiones [nota] audire solet, confiteri possit ».

b) Tamburinius, hb. 5, de Poen., cap. 5, § 2, n. 16, id innuit dicens concedi solere religionis iter agentibus, ut possint confiteri sacerdoti saeculari, «si sacerdote sui ordinis carent ».

Salmant., tr. 18, de Prruileg., cap. 4, n. 125, quaerunt: «An religiosi itinerantes...

Religiosi peregrinantes, si habent socium sui ordinis, debent ipsi confiteri; ut dicunt communiter Laymanna», Roncaglia 8, Tamburinius Croix ', Salmant. — qui bene addunt: modo socius ille sit idoneus; et sic etiam Laymann sentire videtur. — Et patet ex verbis Innocentii VII, ut infra. — Si vero desit socius, vel alius confessarius idoneus sui ordinis, bene possunt ex praesumpta licentia praelati confiteri alteri sacerdoti idoneo, regulari vel saeculari. Et in hoc omnes conveniunt.

Sed Dubium est: *Utrum hic sacerdos debeat esse ad confessiones approbatus?* Affirmant Wigandt8 et Antoine*; et Concina 10 cum Vasquez etc.

Alii vero communissime et verius negant, ut Suarez “, Sporer”, Escobar Palaus ·), Elbel “, Mazzotta “, Roncaglia”, Tamburinius”; et Salmant.” cum Rodriguez, Bordono, Antonio a Spiritu S., Portello, etc. — Et probatur ex concessionibus Sixti IV, et praesertim Innocentii VII (ut ferunt Palaus “, Escobar ” et Salmant. “), qui dixit: *Nos igitur...fratribus hujusmodi, quos itinerari et per eorum superiores mitti contigerit, ut si aliquem presbyterorum idoneum ex professoribus dicti ordinis habere non possint, quemcumque alium presbyterum idoneum et discretum, religiosum vel saecularem...*,

lib. 2, cap. 17, n. 6 et 7. — u Part. 3, cap. 6, n. 685. — “ De Poenit., n. 319. — u Tr. 6, disp. 2, qa. 3. cap. 3, § 3, v. f., v. *Denique*. — “ Qu. 5, cip. 1, qu. 8, reap. 1. — “ Lib. 5, de Poenit., cap. 5, § 2, n. 17. — Tr. 18, de Privil., cap. 4, num. 125. · Rodrig., Quaesi, regul., tom. 1, qu. 62, art. 5. · Bordon., Varior. resol. 2, n. 24; et resol. 34, n. 2. · Anton, a Spir. S., Director Religiosor., tr. 2, disp. 2, n. 12. · Portet., Dubia regul., v. *Confessor erga fratres*, n. 14. — Sixtus IV, bres. *Supplicari*, diei 2 Aug. 1479, in Bullor. Rodrig. — Jnnoc. VII, bullo *Protemi*, diei 17 Oct. 1405, ibid. — “Loc.dt., n. 12. — “Lib. 16, n. 26. — Loc. cit., n. 125.

non habentes sui ordinis confessarium idoneum, possint confiteri cuicumque simplici sacerdoti saeculari, vel regulari alterius ordinis? Respondetur affirmative, dummodo statutum in contrarium non habeant».

d) Vasquez, qu. 93, art. 2, dub. 5, a n. 2, disputat in universum de iis qui facultatem habent, ex concessione generali, eligendi sibi confessarium: quos negat posse sibi eligere aliquem, qui ab episcopo non sit approbatus.

Escobar, Itb. 16, n. 26; Palaus, tr. 23, punct. 14, n. 12, silent de approbatione requisita.

Deficiente socio, possum confiteri cudibet idoneo, etsi non approbato.

eligere valeant, qui confessiones eorum audire... licite possit..., indulgentiis. Ubi ap-
posite notant Salmant. cum S. Antonino f>, Silvestro/-l et Soto Z-ζ quod per τò idoneum
sacerdotem, reputatur quilibet simplex sa-
cerdos aptus ad excipiendas confessiones,
etiamsi a nullo praelato sit approbatus;
quia olim ante Tridentinum, jam quilibet
poterat confiteri cuique simplici sacerdoti.
— Praeterea dicunt praefati auctores quod
praelati regulares, praebendo licentiam
peregrinandi aut alibi morandi, tacite con-
cedunt suis religiosiis licentiam confitendi
cuicumque sacerdoti idoneo; et hanc esse
testantur consuetudinem religionum, vi-
dentibus et non contradicentibus superio-
ribus.

Nec obstat Tridentinum *: ibi enim
concilium requirit confessarium approba-
tum ab episcopo tantum ad confessio-
nem saecularium, non vero regularium.
— Neque obstat breve Benedicti XIV
Quod communi, etc. sub die 30 Mar-
tii 1742, ubi concessum fuit Fratribus Ca-
puccinis, ut in itinere confiteri possint cui-
cumque confessario, modo ab episcopo
loci esset approbatus; tale enim breve
loquitur tantum de Capuccinis, qui parti-
cularem habebant constitutionem non con-
fitendi nisi propriis confessariis. Unde per-
peram Contin. Tournely8 affert praefa-
tum breve tamquam commune respectu
omnium regularium.

Salmant., tr. 18, cap. 4, n. 125. — l Sets. 23, de reform.,
cap. 15. — ' Brev. *Quod communi*, § 2; in Bullar., tom. 1,

f) S. Antoninus, *part. 3, tit. 17, cap. 7*;
Silvester, v. Confessor I, *qu. 5*; Sotus, *in 4, dist. 18, qu. 4, art. 3, v. Postremum dubium*,
a Salmant. citantur pro ea parte qua docent
ante Tridentinum idoneum confessarium fuisse
pro saecularibus, sacerdotem simplicem qui
non fuerit nec suspensus neque excommuni-
catus. Quod revera dicunt Silvester et Sotus,
loc. citatis.

1) De religiosiis extra claustra commo-
rantibus, haec a S. C. Ep. et Reg. declarata
sunt; et primo quidem, die 27 Aug. 1852:
«Regulares etiam ad tempus saecularizatos
debere exomologesim suam iacere penes con-
fessarios approbatos ab Ordinario loci, a qui-
bus in actu sacramentalis confessionis absolvi
poterunt etiam a censuris et casibus reserva-
tis in ordine, si in dioecesi reservata minime
sint». Iterum, die 4 Julii 1862: «Religiosos

Advertendum cum Busenbaum quod
facultas praedicta, quam habent religiosi
itinérantes confitendi cuicumque sacer-
doti idoneo, non habet locum respectu
casuum reservatorum «λ

576. - « 10°. Quod si superiores regu- «««ito
«Iarium monialibus sibi subjectis (idem cipua»
«est de monialibus subjectis episcopo) non ., 'X i
«concedant aliquoties in anno alium con- Mri«
«fessarium, potest et tenetur illis eum
«dare episcopus: quod si nec is faciat,
«ipsae eligere possunt. — Quintanadve-
«nas *, ex declaratione cardinalium, apud
«Barbosa °»».

Idem dicunt Paludanus et sex alii, qUMH
apud Diana bJ; quia licentia (ut ajunt) jure
petita et injuste negata, videtur a jure
concessa, aut saltem a Pontifice ex ejus
praesumpta voluntate.

Sed haec sententia, ut recte dicit de
Alexandrie8, minime est admittenda. —
Primo, quia videtur reprobata ex pro-
pos. 13 damnata ab Alexandro VII, quae
dicebat: *Satisfacit praecepto annuae con-
fessionis qui confitetur regulari, episco-
po praesentato, sed ab eo injuste repro-
bato.* — Praeterea videtur reprobata ex
cap. *Omnis utriusque sexus, de poenit. et
rem.*, ubi habetur quod si quis voluerit
alieno sacerdoti confiteri, etiam cum justa
causa, non possit ab illo absolvi nisi li-
centiam prius obtineat. — Tunc autem
licentia injuste negata habetur pro con-

n. 49. — ' De Poenit., part. 2, cap. 8, η. 619. — < Tr. 3, sin-
gui. 26, η. 8 et 9. — * Confessor, monial., cap. 6, § 7, qu. 9.

suppressorum conventuum, qui hac de causa
in communitate non vivunt, posse sibi eligere
in confessarium quemcumque presbyterum,
sive ex clero saeculari sive ex clero regulari,
dummodo sit ex approbatis ad excipiendas
confessiones ab Ordinario loci». Utraque de-
claratio habetur apud Bizzarri, Collectanea,
fol. 140 et 169, edit. 1863.

576. - a) Barbosa, *in Trid., sess. 25, de
regul., cap. 10, n. 5*, dicit tantum: «Monia-
libus, etiam exemptis, in certis casibus dandum
esse per episcopum loci confessarium extra-
ordinarium, decisum refert Galet...».

b) Scilicet Diana, *part. 3, tr. 4, resol. 79*;
et Paludanus, *in 4, dist. 17, qu. 3, art. 3, concl. 1 (n. 19)*, non loquuntur de monialibus,
sed in universum de casu quo proprius sa-
cerdos suo subdito injuste denegat facultatem
alteri confitendi.

cessa, quando ipsa requiritur tantum ad
exsecutionem actus, pro quo faciendo jam
obtenta sit facultas; non vero, quando ex
ipsa licentia facultas ad actum concedi-
tur (ut Pignatellus '). In nostro casu autem
non supponitur facultas obtenta, cum haec
dependeat ab approbatione episcopi. —
Ex his omnibus apparet quod sententia
Busenbaum saltem est valde dubia, et ideo
non est tuta in praxi.

Idque videtur confirmatum ex bulla
Pastoralis nostri Summi Pontificis Bene-
dicti XIV, edita 5 Aug. 1748, ubi § 5, sic
statuitur: *Quia si episcopus... in hac re ne-
gligens esset, ut monialibus suis bis terve
in anno extraordinarii confessarii copiam
facere praetermitteret...; tunc volumus...,
Majorem Poenitentiarium, statim ac pro
parte monialium... requisitus fuerit..., ex-
traordinarium confessarium, ex eorum
tamen numero, qui ad excipiendas monia-
lium confessiones ab ipso Ordinario loci
approbatifuerint, cum omnibus necessa-
riis... facultatibus concedere et deputare.*
— Ex quo infertur quod si episcopus ne-
gligit dare extraordinarium, nihil aliud
monialibus conceditur, quam ad Poeni-
tentiarium recurrere.

In eadem bulla sancitur quod monia-
les, etsi non teneantur extraordinario con-
fiteri, tenentur tamen ei se sistere ad
audienda monita salutaria. — Item, quod
episcopi hoc idem observent cum con-

l Tom. 6, consult. 98, n. 41. — ' Confetsar. monial., cap 6, § 6, qu. 1.

c) De confessario extraordinario haec sta-
tuit S. C. Ep. et Reg. suo decreto *Quemad-
modum, dñt* 17 Decembris 1890 dato: «Firmo
remanente quoad confessarios ordinarios et
extraordinarios communitatum, quod a sacro-
sancto concilio Tridentino praescribitur in
sess. 25, *cap. 10, de regular.*, et a s. m. Bene-
dicti XIV statuitur in constitutione quae in-
cipit *Pastoralis curae*, Sanctitas Sua prae-
sules superioresque admonet ne extraordi-
narium denegent subditis confessarium, quo-
ties ut propriae conscientiae consulant, ad id
subditi adigantur, quin iidem superiores ullo
modo petitionis rationem inquirant aut aegre
id ferre demonstrent. Ac ne evanida tam pro
vida dispositio fiat, Ordinarios exhortatur, ut
in locis propriae dioeceseos, in quibus mulie-
rum communitates existant, idoneos sacerdotes
facultatibus instructos designent, ad quos pro
sacramento Poenitentiae recurrere eae facile
queant».

S. ÁLPHOMIL, *Opera moralia.* — Tom. III.

servatoriis. — Item, quod in articulo
mortis, cuilibet moniali postulanti conce-
datur ab episcopo confessarius particula-
ris. Et si monasterium sit exemplum, non
concedente praelato regulari, assignetur
ab episcopo; vel recusante etiam episcopo,
a Poenitentiario Majori, si tempus suppe-
tat. — Item, quod si aliqua monialis re-
nuat confiteri confessario ordinario, depu-
tetur ei alius ab episcopo pro certis vici-
bus; et si monasterium sit exemptum, a
praelato regulari, et ipso recusante, con-
cedatur ab episcopo vel Poenitentiario
Majori. — Hortatur autem Pontifex epi-
scopos ne sint difficiles ad peculiaribus
monialibus extraordinarium confessarium
aliquando petentibus concedendum. —
Demum statuit quod praelati monialium
regulares teneantur bis vel ter in anno
assignare extraordinarium, ex probatis ab
episcopo ad confessiones monialium, qui
saltem semel in anno sit vel saecularis
vel alterius ordinis; alias deputet illum
episcopus; et eo tempore ordinarius nul-
lius, neque abbatissae neque novitiarum,
audiat confessiones <).

577. - Insuper, quoad confessarios mo-
nialium plura sunt hic advertenda.

Notandum Γ. Quod omnes confessarii
monialium indigent speciali electione et
approbatione episcopi loci a); ex decreto
S. Congregationis, apud de Alexandras 8.
— Si vero moniales sint exemptae, con-

Contestaru
monialium
speciali ap-
probatione
episcopi in-
digent.

577. - a) Modo tamen agatur de monialibus
quae in proprio monasterio confitentur; si
enim extra monasterium confiteantur, non
requiri specialem episcopi approbationem.
S. C. Ep. et Reg. de hac re plura decreta
edidit, et primum quidem, die 27 Augu-
sti 1852: «Aliquando moniales aut ratione sa-
nitatis aut alia causa obtinent veniam egre-
diendi ad breve tempus ex earum monasterio,
retento habitu; quaeritur an in tali casu pos-
sint exomologesim suam facere apud confes-
sarios approbatos pro utroque sexu, quamvis
non approbatos pro monialibus?— Resp. *Affir-
mative*, durante mora extra monasterium». —
Aliud simile decretum pro sororibus Con-
gregationum votorum simplicium, quae clau-
surae non subjiciuntur, et in ecclesia paro-
chiali sacramenta percipiunt, datum est, die
22 Aprilis 1872, his verbis: «Sorores de qui-
bus agitur, posse peragere extra piam pro-
prium domum sacramentalem confessionem

lessarii earum praesentantur a propriis praelatis, sed etiam ab episcopo approbantur; ex constit. Gregorii XV *Inscrutabili*: quam confirmavit Benedictus XIII in bulla *Pastoralis* anno 1726, die 27 Martii. Et hoc etiam pro confessione culpae tantum venialium; ut decrevit S. C., apud de Alexandrasl.

Notandum 2°. Quod confessarii monialium, elapso triennio, declarantur suspensi ab audiendis ipsarum confessionibus, nisi licentiam S. Congregationis obtineant; ex pluribus declarationibus S. C. apud de Alexandras3. Et hoc valet etiam pro confessants conservatoriorum b); ex alio decreto8. — Putat tamen probabiliter de Alexandris quod si aliquis confessarius eligitur pro supplemento, bene potest confirmari per aliud triennium post tempus supplementi; quia prohibitio de non eli-

Ad triennium lan-
ium eliren-
du

Limitatio*

Grrror. XV, coast. *Inscrutabili*, diei 5 Februar. 1622, § 5. — *Bened. XIII*, brev. *Pastoralis*, § 8. — 1 Cap. 6, § 6, qu. 2. — Loc. cit., qu. 3. Cfr. etiam Bizzarri. Collect., fol. 13, 14 et 26 (edit. 1863); et Pallottini, 7. *Sacramentum*

gendo confessario ultra triennium, prout odiosa, stricte accipienda est de electione ordinaria, non extraordinaria.

Advertit etiam de Alexandria* quod episcopi in aliquibus locis, ratione deficientiae confessariorum idoneorum, sinunt ipsos durare ultra triennium CA

Advertit idem de Alexandria5 cum Bordono, quod aliquando moniales posunt recusare confessarium ab episcopo deputatum, ex justa causa, nempe si confessarius sit inimicus propinquorum aliquarum monialium, vel si sit nimis rigidus, etc.

Notandum 3°. Quod prohibentur eligi in confessarios d) monialium vicarii generales, parochi (si cura notabiliter laederetur), omnes regulares; ex pluribus decretis S. C., apud de Alexandris8. Item canonici poenitentiarum; ex alia declaratione

Poenitentiae, n. 191 et 192. — Loc. cit. — Loc. cit., qu. 4. — 1 Loc. cit., qu. 5. - *Bordon.*, Miscell. decU. 166. — 1 Loc. dt., qu. 6. Cfr. Bizzjuri, op. et edit, cit., fol. 316, 357, 368. 371, 424 et 437.

supra ultra triennium, absque dispensatione S Sedis, ad quam exclusive pertinet eandem concedere, secum non fert absolutionum sacramentalium nullitatem, sed tantum illicitum exercitium istius sacri ministerii».

c) Cum aliquando ex peculiaribus rerum adjunctis evenire possit, ut confirmatio ad aliud triennium non solum utilis, sed necessaria sit, hinc eadem S. C. Ep. et Reg., audito Ordinario et sanctimonialibus capitulariter per secreta suffragia, in casibus particularibus confirmationem indulget ad secundum, ac etiam ad tertium triennium, ea tamen conditione, ut pro confirmatione ad secundum triennium, consensus duarum ex tribus partibus monialium concurrat; et pro confirmatione ad tertium triennium, omnium consensus accedat. Ita Bizzarri, op. et edit. ciL, fol. 14. Porro vox illa *capitulariter* intelligenda est de iis sororibus *tantum* « quae ordinarie capitulo intersunt ». — Praeterea, in illis domibus quae non sunt perfecte sui juris, sed sub regimine congregationis generalis detinentur, in quibus nullum unquam habetur capitulum proprie dictum, sed si quaedam occurrunt definienda, haec omnia semper referunt ad superiorissam generalem, in iis domibus, vox illa *capitulariter* intelligenda est « de iis sororibus quae praelatas domos inhabitant tum, quum triennium confessarii completur, et vocem habent in capitulo ». Ita declaravit S. C. Ep. et Reg., die 22 Aprilis 1872.

d) Scilicet: ordinarios, ut constat ex pluribus declarationibus S. C. Ep. et Reg. Cfr. *Ana-*

S. C. Concilii. Sed bene posse eligi, si episcopus aliter judicaret, sentit de Alexandris l.

Notandum 4°. Quod ex declaratione S. C. apud de Alexandris *, praecipitur confessionalia monialium amoveri a sacristie vel aliis locis occultis, sed collocari in exterioribus ecclesiae. — In necessitate tamen licet audire confessiones in alio loco, modo vitetur aspectus confessarii et monialis; ut advertit de Alexandris.

Notandum 5°. Stipendium confessarii non posse excedere duos julios pro quo-

1 Cap. 6, § 6, qu. 7. — 1 Loc. cit., qu. 8; cfr. Pallottini, v. *Sacramentum Poenitentiae*, num. 196. — *De Alex.*, loc. dt. — 1 Loc. dtM qu. 9. — *Diana*, part. 1, tract. 6,

leda juris pontificii, ser. 4, coi. 1282 et seqq.

*) Scortia, quamvis a Diana hic citetur, attamen in *Pontif. Constit., epitome 158, theorem. 395*, generaliter tantum loquitur: « Comuni usu, inquit, medicis, advocatis, capellanis..., pro bono famulatu et diligentia in suis officiis, ultra consuetam mercedem, statis temporibus aliquid donari vel tradi solet ».

libet die; ut ex declaratione S. C., apud de Alexandris'. Sed ipse ait hoc videri non esse in usu. — Et Diana ac Scortia > dicunt quod si confessarius inserviat cum magna patientia et assiduitate, possit abbatissa aliquid amplius ei dare ultra stipendium taxatum/λ

Nota hic ultimo quod capellani exercituum nequeunt absolvere milites degentes in praesidiis sine facultate Sedis Apostolicae aut licentia Ordinarii; ex pluribus declarationibus S. C., quas refert Pater Zaccaria apud Croix*.

re»ol. 17. — Lib. 6, part. 2, num. 1518. Cfr. etiam Theaur. Résolut. Sacr. Congr. Cone., tom. 2, fol. 104 et 158.

/> Denique notandum venit de monialium confessario quod declaravit S. C. Ep. et Reg. die 4 Martii 1597. nempe: «Abusus declaratur quod confessarius monialium sit constitutus ad vitam vel plurium monasteriorum ». Et Benedictus XIV, in constitutione *Pastoralis curae*, dicit: «Unus tantum confessarius pro quolibet monasterio deputandus ».

Qaiddeo-
«idraanT

DUBIUM IV.

**Quid sit Reservatio Casuum,
et quis habeat potestatem reservandi et absolvendi ab iis.**

578. *Quid est reservatio.* — 579. *Qu. 1. An sit licita et valida reservatio facta sine causa.* — 580. *Qu. 2. An ignorantes reservationem casuum papalium ab ea excusentur.* — 581. *Dub. 1. An excusentur ignorantes casus reservatos ab episcopis.* *Dub. 2. Quid, si casibus episcopalibus sit annexa excommunicatio.* — 582. *Dub. 1. An possint reservari peccata venialia.* — *Dub. 2. An peccata mere interna,* — *Dub. 3. Quid, si peccatum fuerit externe leve et interne grave.* — 583. *An regulares possint reservare casus, et quos. An novitii et familiares sint exempti a casibus reservatis.* — 584. *Vide quae sunt apud Busenbaum.* — 585. *Quando possit simplex confessarius absolvere a reservatis.* — *Dub. 1. An si impedimentum sit perpetuum, possit directe absolvere.* — *Dub. 2. An tunc poenitens teneatur confiteri ut possit communicare.* (*Remissive ad n. 265, Qu. 1.*) — *Dub. 3. An tunc debeat manifestare etiam non reservata.* (*Remissive ad eundem n. 265, Qu. 2.*) — 586. *Quid, si superior neget facultatem absolvendi.* — 587. *A quo possint absolvi peregrini.* — 588. *Dub. 1. Quid, si peccatum est tantum reservatum in loco confessionis.* — 589. *Dub. 2. Quid, si est tantum reservatum in patria. Et quid, si quis discedat a patria in fraudem. Et quomodo intelligendum tò in fraudem.* — 590. *Dub. 3. An peregrinus possit absolvi a censura reservata in patria.* — 591. *Dub. 4. An peccans in aliena dioecesi, ubi casus est reservatus, incurrat reservationem. Et an excommunicationem annexam.* — 592. *Dub. 5. An peccans in monasterio exempto vel in aliena dioecesi possit absolvi in patria a simplici confessario.* — 593. *Dub. 6. An episcopi possint absolvere peregrinos a casibus papalibus occultis, et cum eis dispensare in irregularitatibus. An eandem facultatem habeant vicarii capitularis, et alii praelati habentes jurisdictionem quasi episcopalem.* — *Not. 1. An episcopi possint tollere reservationem extra sacramentum.* *Not. 2. Quid, si episcopus inciderit in crimen reservatum.* *Not. 3. Quando intelligatur crimen esse occultum. An autem episcopus possit dispensare in votis cum peregrinis. Et in irregularitatibus, etc., cum impeditis.* (*Remissive*). — 594. *Dub. 7. An facultas in cap. Liceat sit pro casibus tantum ante concilium reservatis.* — *Dub. 8. An episcopi absolvere possint moniales quae ad malum finem occulte clausuram frangunt.* — *Dub. 9. An episcopi possint absolvere a reservatis ab aliis episcopis.* — *Dub. 10. An episcopi possint hanc facultatem generaliter committere.* — *An possint absolvere a casibus bullae Coenae.* (*Remissive*). — 595. *An superior possit aliquando absolvere a reservatis, et pro aliis mittere poenitentem ad inferiorem.* — 596. *An absolutus ab habente potestatem possit a quocumque accipere absolutionem de reservatis.* — *Qu. 1. An, si poenitens confiteatur bona fide vel obliviscatur reservati, valide et licite absolvatur a simplici confessario.* — 597. *Qu. 2. An confessus superiori, et oblitus reservati, possit a quocumque absolvi.* — 598. *Qu. 3. An per confessionem inculpabiliter invalidam tollatur reservatio.* — *Qu. 4. Quid, si confessio fuerit sacrilega.* — 599. *Qui possint absolvere a reservatis.* — *An poenitentiarii.* — *An Mendicantes possint absolvere a casibus episcopis vel ab episcopis reservatis.* — 600. *Qu. 1. Utrum in dubio an poenitens incurrerit casum reservatum, possit a quocumque absolvi.* — *Qu. 2. Quid, si postea poenitens cognoscat peccatum ut certum.* — 601. *Qu. 3. An, qui peccavit in confidentiam licentiae.* — *Qu. 4. An licentia valeat pro peccatis etiam post illam commissis.* — 602. *Qu. 5. An moniales subjaceant reservationi factae ab episcopo.* — *Qu. 6. An subjaceant moniales exemptae.* — *Qu. 7. An episcopus quoad clausuram possit casus monialium reservare.*

Ræservatio casuum
44U.

57g — § Resp. 1°. Reservatio haec est
« negatio jurisdictionis circa aliquod pec-
« catum.

« Ac certum est in Ecclesia potesta-
« tem esse quaedam peccata reservandi,
« a quibus inferiores confessarii non pos-
« sint absolvere: ut sic subditi melius diri-
« gantur et absterreantur a peccatis, quo-

« rum difficilem remissionem vident. Quam-
« quam, nisi graves causae sint, non de-
« beat quivis, neque qui potest, quidvis
« facile reservare, neque difficulter veniam
« dare absolvendi a reservatis: ne alioqui
« cedat in destructionem, quod debebat in
« aedificationem. — Porro, etsi quivis Or-
« dinarius potestatem habeat reservandi,

« in parochis tamen consuetudo eam abro-
« gavit. Vide Suarez a), card, de Lugo ».

Adverte hic decretum S. C. Concilii
(apud Fagnanum ¹), nempe quod praelati
habentes jurisdictionem quasi episcopa-
lem bene possunt casus reservare.

579. - Quaeritur hic Γ. *An sit valida
reservatio facta sine justa causa?* — Com-
muniter affirmant *peccare* lethaliter supe-
riores, si sine rationabili causa casus re-
servant. Vide Holzmann ³.

An autem *invalidè reserventur* a>?

Affirmant Petrus Soto*, Ledesma*-',
Henriquez, etc., apud Escobar³; quia ex
concilio Trid.⁴ episcopis datum est reser-
vare casus *in aedificationem* (ut ibi dici-
tur)..., *non in destructionem*. — Negant
tamen communius et verius Lavmann ³
Holzmann⁸, Suarez', Lugo⁸, Ciera.; et
Escobar¹⁰ cum Silvestro, Fagundez, etc.
Ratio, quia tota jurisdictio emanat ab epi-
scopo: qui, sicut potest confessariis suis,
etiam parochis, non concedere facultatem
absolvendi aliquem casum; ita poterit re-
servare: in omni autem dubio standum
pro potestate superioris qui eam possidet.
Limitant vero Lugo¹¹ et Ciera¹³, reser-
ctu parochorum: nisi tanta sit reservatio,

ut moraliter non possent suum officium
exercere; tunc autem illa reservatio tan-
tum esset nulla, quae esset posterior et
excedens.

580. - Quaeritur 2°. *An ignorantes re-
servationem alicujus casus ab ea excusen-
tur?* — Hic distinguendum inter casus
reservatos a Papa et reservatos ab epi-
scopo.

Si casus sit *papalis*, commune est in-
ter doctores (contra Concina¹³) ignoran-
tes a reservatione excusari. — Ita Sua-
rez'', Sanchez l&, Molina*, Laymann'',
Viva¹⁸, Wigandt ³, Ciera³⁰; Croix ³¹ cum
.Aversa, Gobat et Stoz; Tamburinius³¹,
Abelly°, Diana M; Palaus³⁵ cum Vasquez*¹,
Coninck et Henriquez; ac Salmant³⁸ cum
Trullench, Vidal, Moya, Cajetano a>, Du-
rando.), Hurtado, Granado, etc. Et pro-
babilem putant Lugo b); et Mazzotta'' cum
Bonacina e>, Fagundez (Quarti*), etc. —
Ratio, quia casus papales principaliter re-
servantur propter censuram, a qua certe
excusat ignorantia, juxta dicenda *Lib. VII,
n. 43*, utque patet ex *cap. 2, de constit.,
in 6°*, ubi dicitur: *Ut animarum periculis
obvietur, sententiis per statuta quorum-
cumque Ordinariorum prolatis ligari no-*

ignoranti,
reervatio

¹ In cap. *Cum dim*, de praescription., n. 24, i. f. —
¹ De Sacr. Poenit., n. 690. — *Henriq.*, lib. 6, c* p. 14, n. 3. ·
Lib. 16. num. 470. — « Sets. 14, de Poenit., cap. 7. —
* Lib. 5, tr. 6. cap. 12. n. 5. — « Loc. cit. — I Disp. 29,
sect. 4, n. 8. — · Disp. 20, n. 36. — · De Casib. reserv.,
diss. 1. n. 13. — w Loc. cit., n. 471 et 472. · *SihMit.*, v. Com-
fissor IIJ, n. 5, i. f. · *Fa^und.*, de 2* praec. Ecd, hb. 8,
cap. 1, n. 25. — '' Loc. cit. n. 37. — » Loc. cit., n. 14. —
II De Poenit., hb. 2. diss. 2. cap. 6, § 2, n. 20. — '« Disp. 29,
sect. 2. n. 11. — u Decal., lib. 2, cap. 8, n. 5, i. f.; cap. 11,
n. 1; et de Matr., hb. 9, disp. 32, n. 18. — M De Just, et Jure,
tr. 2, disp. 92, n. 11. — " Lib. 5, tr. 6, cap. 12, n. 2. — u De

Jubil., qu. 11, art. 1, n. L — *. Tr. 14, n. 56. — · De Caiib.
reerv., dis». I, n. 29. — n Lib. 6, paxL 2, n. 104. · *Aversa*,
qu. 17, sect. L v. *Quinto*. *Gobat*, tr. 7. n. 360. *Sia*, hb. 2.
n. 60. — e Lib. 5. de Poenit. tr. de Cxiib. reserv., cap. 5.
§ 1. n. 7. — ■ De Poenit., sect. 17, n. 2. — M Part. 9, tr. 6,
resol. 13. — · Tr. 23. punct. 15, § 2, n. 1. · *Coninck*, disp. 8,
n. 82. · *Hennq.*, lib. 6, cap. 14, n. 1. — ■ Tr. 18. de PriviL,
cap. 4. n. 9. *Trull.*, de Sacr., lib. 4, cap. 10, dub. 2, n. 2, i. L ·
Vidai, Arca vital, de Censur, inquûiL 3, n. 113. · *Moya*,
tr. 3. disp. 8, qu. 2, n. 6 et 7. · *Gasp Hurtad.*, de Poenit.,
disp. 11, dñT. 3, i. i · *Granado*, m 3 P., contr. 7, de Poen.,
tr. 10, disp. 6, n. 2. — r Tr. 6, disp. 2, qu. 3, cap. 2, qu. 2.

578. - Suarez el Lugo, locis a Buscn-
baum citatis: scilicet Suarez, *disp. 30, sect. 5*;
Lugo, *disp. 15, sect. 6, § 3, a u. 100*, dispu-
tant de *facultate absolvendi* a reservatis cum
onere comparandi.

579. - a> Quaestio movetur non de reser-
vatione facta a Papa» quam auctores semper
validam esse dicunt; sed de reservatione facta
ab episcopis vel praelatis regularibus absque
causa, et quidem respectu pastorum inferio-
rum ordinariam jurisdictionem habentium,
sive sint parochi sive praelati locales aut pro-
vinciales.

*) Escobar utique citat Petrum de Soto;
sed locus citatus congruit Dominico Soto, et
recte quidem; hic enim auctor, *iu 4, dist. 18,
qu. 2, art. 5*, v. *Quod si obiter*, hanc primam

sententiam tenet. — Martinus de Ledesma
male citatur ab Escobar; nam in *2a 4., qu. 8,
art. 2*, de potestate reservandi casus utique
tractat; sed minime dicit invalidam esse re-
servationem, quae fieret sine causa.

580. - Vasquez, *qu. 91, art. 3, dub. 1,
u. 15*, Cajetanus» *Sum.*, v. *Casus reservati*;
Durandus, *in 4, dist. 17, qu. 15, u. 13*, po-
tius insinuant hanc sententiam quam aperte
et expresse tradant.

h> Lugo, *disp. 20, n. 11*, disputat de re-
servatione poenali, et inter diversas senten-
tias quas probabiles appellat, recenset eam
quae a reservatione excusat eum qui invinci-
biliter ignorat peccati reservationem; sed non
loquitur de reservatione papali in specie.

f) Bonacina, Fagundez et Quarti a Maz-

ReurvAliO
iticaum.
reccatum

Venu* Li-
«tauliJx.

Ltaitiuo
fetpectupx-
rxborum.

litmus ignorantes, dum tamen eorum ignorantia crassa non fuerit aut supina.

Et licet in casibus papalibus non reservetur tantum censura, sed etiam peccatum, ut verius et communius docent Sanchez ', et Suarez ' cum D. Thoma dī PaludanoO, Gabriele d), Majore d), Navarro d), etc., contra Cajetanum d), Durandum et Trullench (nam alias, haereticus qui bona fide confiteretur suum peccatum cui-cumque confessario, maneret ab eo absolutus, nec teneretur postea illud superiori confiteri: quod non videtur probabile): — attamen, quia in casibus Papae reservatis immediate reservatur censura (cum in bullis dicatur *sub poena excommunicationis Nobis reservatae*), et mediate peccatum quod est censura ligatum; ideo, cum peccatum sit indivisibile a censura, reservata censura, etiam peccatum manet reservatum. Contra vero, cum censura sit medium quo reservatur peccatum, sublato medio id est censura, non remanet reservatum peccatum.

ritīrtōta autem aliquis, sciens censuram, retervatio ignorabat esse reservatam, Bonacina ·) et ahi apud Mazzotta 3 excusant eum a reservatione. Sed melius dicit Mazzotta cum Quarti, non excusari; quia is jam consentit in poenam censurae, adeoque implicite in ejusreservationem et in omnes alios effectus ejusdem, licet ignoratos.

ρ*ΓiΓ·1« Diximus quod casus papales ut plurimum reservantur cum censura. Sed excipienda sunt duo casus, qui sunt Pontifici

1 Decal., lib. 2, cap. 8, num. 5. — f Diip. 29, sect. 4, o. 8. · Durand, in 4, dist. 17, qu. 15, η. IX · Trull-, de Sacr., lib. 4, cap. 10, dub. 2, n.2. — · Tr. 6, disp.2,qu 3, cap. 2,qa.2, resp 1, i f.— Mawtta, loc. cit. · Quarti, de Casib. reserr.. sect. 2. cap. 3, qu. 6, v Colliditur quid. — Bencd. XIV, const. Sacramentum, § 3. — 4 Part. 2, cap. 15. η. 306. —

zotta allegantur pro alio quaesito, ut habetur inferius *dub.* 2, ap. S. Alphonsum.
d) D. Thomas, in 4, dist. 17, qu. 3, art. 4, qu 2, solut. 2, ad 4; Paludanus, in *eumd.* loc., qu. 5, art. 1, opin. 5, (n. 11); Gabriel Biel, in *eumd.*, qu. 1, art. 3, dub. 2; Major, in *eumd.*, qu 5; Navarrus, *Man.*, cap. 27, n. 261, potius insinuant hanc sententiam. — Cajetanus pariter, v. Casus *reservati*, indicat, non vero diserte tenet contrariam sententiam.
·) Bonacina utique hic a Mazzotta citatur sine loci indicatione. Sed in *tr. de Censur. in*

reservati sine censura. Casus primus est: si quis falso accusat sacerdotem innoxium de sollicitatione apud iudices ecclesiasticos, sive per seipsum sive procurando ut per alios calumnia inferatur. Ita ex constit. Benedicti XIV, quae incipit *Sacramentum*. — Casus secundus est, ut fert auctor libri cui titulus: *Istrusione per li novelli Confessori1*; si quis accipiat dona a regularibus utriusque sexus, nisi prius totum restituerit, si dona valeant pluris decem scutorum romanorum; vel si valeant minoris, saltem partem ad arbitrium Poenitentiarii. — An autem ab his duobus casibus incurrendis excuset ignorantia? Vide mox dicenda *n. seq.*

Praeterea excipiunt Sanchez /J et Coninck 5 casum simoniace promoti vel promoventis ad Ordines; ex bulla Sixti V. De hoc tamen casu loquens Sanchez", dicit illud non incurrī ab ignorante; quia haec reservatio fuit imposita in meram poenam delinquentium. Sed melius dicendum cum Palao7, non incurrī, quia in *extrav. 2, de simon.*, huic crimini postea imposita est excommunicatio papalis.

581. - Sed dubitatur 1º. *An ignorantes invincibiliter reservationem excusentur ab incurrendis casibus etiam ab episcopis reservatis?* — Adsunt tres sententiae:

Prima universe affirmat. Et hanc tenent Ciera ·; item Paludanus".», Graffius^, exeant l Quintanadvenas, etc., apud Salmant. ·; ῥTαiη item Reginaldus "J, Naldus", Bresserus epiKe," Coriolanus%etc.,apud Mazzotta ,0:ac pro-

• Diip. 8, dub. 11, n. 82. · Sixtus V, bulla *Sanctum et salutare*, de die 5 Januar. 1589. — 4 De Matr., lib. 9, diip. 32, n. 18. — 1 Tr. 23, punct. 15, § 2, η. 1. — · De Casib. reserv., dits. 1. n. 31. — Quintan., tom. 1, tr. 3, singul. 11, η. 1; et tom. 2. tr. 4, singul. 8. η. 1 et 2. · · Tr. 18. cap. 4. n. 13. — 14 Tr. 6, diip. 2, qu. 3, cap. 2, qu. 2, v. *Tertio*.

comm., disp. 1, qu. 2, punct. 1, n. 13, dicit ignorantiam censurae ab ea incurrenda excusare, et subdit Navarrum (cui subscribere videtur) idem extendere ad alias quascumque poenas exorbitantes et extraordinarias. Praeterea, de *Sacr. Poen.*, disp. 5, qu. 7, punct. 5, § 4, η. 1, scribit, relate tamen ad alium casum, reservationem odiosam esse et poenalem; qua profecto ratione nititur praesens opinio.
/J Sanchez, de Matr., lib. 9, disp. 32, n. 18, exceptionem hanc non ponit.
581. - "J Jacobus de Graffiis et Paludanus citantur a Salmant. pro sola ratione hujus opi-

babilem putat Lugo Ratio, ut ajunt, quia reservatio habet rationem poenae, a qua excusat ignorantia. — Hanc sententiam probabilem quoque putant Salmant.6» et Roncaglia * (et idem sentiunt Elbel '), Gobat · et Sporer 4 cum aliis, dum inquirunt ignorantem pro prima vice posse absolvi). Verum Salmant. et Roncaglia diversa ratione utuntur. Fatentur enim reservationem non esse meram poenam, sed dicunt quod habet rationem poenae medicinalis, ut illius timore retrahantur homines ab atrocioribus peccatis: at nullo modo retrahi possunt a peccando per reservationem qui eam ignorant; unde, cessante fine adaequato reservationis in ignorantibus, cessat etiam reservatio.

Secunda sententia, quae parum differt a prima, et quam tenet Josephus de Januario"; et probabilem putant Viva", et Diana ' cum Graffio et Navarro d), distinguit; et dicit incurrī quidem reservationem factam ab episcopo per praeceptum particulare; secus vero, si facta fuerit per legem generalem aut statutum synodale, prout sunt casus reservati qui adnotantur in tabella. — Ratio, quia in primo casu reservatio habet rationem medicinae, et directe respicit confessarios; in secundo

1 Diip. 20, n. U. — · Tr. 19, qu. 7, de C*asib.* reserv., cap. 2, qu. 4. — ' Tr. 7, n. 361. — 4 Part. 3. up. 6, η. 735. — 1 De C*asib.* reserv., part. 2, resol. 73, n. 22. — · De Poenit., qu. 9, art. 3, n. 2. — 1 Part. 10, tr. 14. resol. 63. - *Graff.*, Pract. 5 casuum Sum Pont, reservator*, lib. 2,

nionis,scilicet quod omnis reservatioest poena, ideoque restringenda; quod utique habet Graffius, *Consil., tom. 1, lib. 5, dc adulter., consil. 3, n. 26*. — Idemque notandum venit de Reginald©, *lib. 1, n. 137*; Naldo, *Sum., v. Casus, n. 3*; Bressero, *de Conse., lib 4, cap. 18, n. 198*; Coriolano, *dc Casib. reserv., part. 1, sect. 1, art. 5, η. 4*, quos Mazzotta cx Diana allegat. — Sed Paludanus, loc. dt a Salmant, scilicet in 4, dist. 34, qu. 2, art. 1, nihil habet quod ad rem praesentem faciat.
b) Salmant., loc. cit.,n. /3, simpliciter adhn t rent huic sententiae; sed n. 11, probabile esse ajunt ignorantiam a qualibet poena immunem reddere.
c) Elbel, *confer. 13, de Casib. reserv., n. 346*, hanc sententiam utique affert, et videtur ei adhaerere, haec solum addendo expositioni sententiae: « Consultius tamen videtur suaviter hujusmodi poenitentem inducere, ut vel statim vel saltem in proxima confessione,

autem casu, cum reservatio fiat in statuto, habet rationem poenae, et directe respicit poenitentes.

Tertia vero sententia communior, cui subscribo, universe negat posse absolvi ignorantes reservationem. Et hanc tenent Sanchez ·), Palaus ·), Holzmann ·, Wiggandt9, Tamburinius f), Antoine10, Concina ", Viva *. et Croix l3 cum aliis communissime. — Ratio, quia *reservatio* non est quidem poena respiciens poenitentes, sed *restrictio jurisdictionis respiciens confessarios*. Et de hoc non videtur dubitandum; nam Tridentinum14, ad ostendendum quod *sacerdotes... nihil possint in casibus reservatis* (ut ibi in fine declarat), haec verba praemittit: *Nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam sacerdos in eum profert in quem ordinariam aut subdelegatam* (nota) *non habet jurisdictionem. Magnopere vero ad Christianipopulidisciplinam pertinere, SS. Patribus nostris visum est, ut atrociora quaedam... crimina non a quibusvis, sed a summis dumtaxat sacerdotibi- absol-verentur*. Ideo igitur nihil possunt sacerdotes in reservatis, quia carent jurisdictione super illis, cum episcopi, ob publicum bonum, quorumdam granorum cri»

cap. 40, n. 29. — · De Sacr. Poenit., n. 687. — · Tr. 14, num. 58, resp. 1. — · De Poenit., cap. 3, art. 2, qu. 1. — 11 De Poenit., lib. 2, diss. 2, cap 6, § 1, a n. 2. — " Loc. cit. — " Lib. 6, part. 2, n- 1608, additis n. 1602 et 1607. — 14 Sess. 14, dc Poenit., cap. 7.

velit idem peccatum confiteri alicui habenti potestatem directam in peccata reservata ».
O Navarrus a Graffio (ex quo Diana videtur desumpsisse allegationem) citatur pro certa quadam casus extensione, de qua non habetur hic mentio apud S. Alphonsum.
) Sanchez, de Matr., lib. 9, disp. 32, n. 18, distinguit, negans incurrī reservationem ab eo qui eam ignorat, si reservatio imponitur in odium peccati illius; secus vero, quando reservatio fit ob bonam gubernationem Ecclesiae. — Eamdemque distinctionem adhibet Palaus, *tr. 2, disp. 1, punct. 17, n. 8*, addens: « Tunc autem intelligi debet reservari ob commune bonum praecise quando per se et ratione sui reservatur, nulla speciali constitutione peccatum illud prohibente; at quando reservatur constitutione aliqua specialiter prohibitiva et punitiva delicti..., non contrahitur ab ignorante talem poenam ».
f) Tamburinius ita sane docet, *lib. 5, de*

Quia tamen ignorantia non excusat a reservatione casus episcopalis.

minum iudicium sibi reservent. — Patet ergo quod reservatio directe respicit confessarios, non poenitentes.

Obiectio.

Nec obstat dicere quod, licet reservatio respiciat confessarios, eorumque limitet jurisdictionem; finis tamen reservationis directe respicit poenitentes, cum tantum ad poenitentium remedium reservatio instituta sit, ut nimirum a culpis atrocioribus retrahantur: unde, cessante fine adaequato reservationis in eam ignorantibus, cessat etiam reservatio. — Nam respondetur quod finis reservationis non est tantum ut fideles a culpis gravioribus absterreantur, sed etiam (prout recte dicit Fagnanus cum aliis) ut recipiant a superioribus poenitentias et monita ac remedia opportuniora, quae nonnisi a prudentioribus applicari expedit; ergo, cum in ignorantibus non cesset adaequate finis reservationis, reservatio non cessat.

Obiectio-
ni Mtiifui

Si censura
Bit annexa,
ignorantia
ab ea excu-
ut,

Dubitatur 2°. *Ah ignorantes excusentur a casti reservato ab episcopo, si casui est annexa excommunicatio?* Certum est quod ignorantia excusat ab excommunicatione.

Dubium est: *an tunc excuset etiam a reservatione casus?*

Prima sententia affirmat; et hanc tenent Wigandt*, CieraJ;et Fagundez*-, Bonacina *», Quarti, Aversa et de Janua-

* Tr. 14, n. 58. — 1 De Casib. reserv., dis*, I, n. 31. — Quarti, de Cxsib. reserv., sect. 3, cap. 3, qa. b, v. *Difficultas est.* · Avena, qu. 17, sect. 1, v. *Quinto...* Satis la-
"ten. · Tr. 6, disp. 2, qu. 3, cap. 2, qu. 2, v. *Secundo.* —

Poenit., tr. de Casib. reserv., cap. 1, n. 2; sed n. 3 et 4, excipit casum quo «expresse ex tenore legis poenam esse significetur*.

Fagnanus, in cap. Omnis, de poen. et remiss., n. 90, scribit: «Inter alias causas, ob quas episcopi casus sibi reservant, una est sacerdotum imperitia, propter quam in arduis casibus volunt ad se haberi recursum».

Fagundez, dc 2» praec. Eccl., lib. 8, cap. 1, n. 3 et 5, dicit tantum quod qui facultatem habet absolvendi a censura, habet etiam absolvendi a peccato. — De Bonacina vide notam e ad n. 580 — Josephus de Januario, loc. cit., n. 21 et 22, videtur quidem ita tenere, sed non expresse, et nonnisi sub distinctione allata in dubio praecedenti, v. *Secunda sententia.*

O Tamburinius, dc Casib. reserv., cap. 5, n. 7, ita docet esse «fere semper»; scilicet, uti ipse n. 9 explicat, si ex verbis vel ex cir-

rio *», apud Mazzotta 3. — Ratio, quia, cum adnectitur casui excommunicatio, reservatio fit indivisibilis; unde qui non incurrit excommunicationem, nec etiam incurrit peccati reservationem.

Secunda verior sententia negat; et hanc tenent Tamburinius O, Suarez», Laymann», Croix 4 cum Stoz; et Mazzotta4 cum Merolla, Bossio» et aliis. — Ratio, quia in hoc differunt casus papales ab episcopalibus: in *papalibus* enim (ut diximus) principaliter et indivisibiliter reservatur censura. In *episcopalibus* vero, principaliter et per se reservatur casus, eique adnectitur censura, ad hoc ut peccantes fortius ligentur et per duplicem reservationem a peccando absterreantur; et ideo in tabella casuum reservatorum ab episcopis sic illi adnotantur: *Casus reservati quibus est annexa excommunicatio.*

582. - « Unde resolves:

« Γ. Cum non sit obligatio confitendi « venialia, ea frustra reservantur (etsi for- »«*<·1«1
« tasse possint, saltem a Papa). — Ideo-
« que sola mortalia, eaque nonnisi externa
« graviora, opere consummata, prudenter
« reservantur ».

Hinc incestus vel sodomia extra vas non reservatur; vide Mazzotta °. Insuper, peccata reservata debent esse perfecta in sua specie: unde sodomia imperfecta, v.gr.

4 Lib. 6, part. 2, n. 1614. · Stos, lib. 2, n. 01. — 1 Tr. 6, disp. 2, qu. 3, cap. 2, qu. 2, v. *Secundo.* · Merolla, disp. 1, n. 642. — · Tr. 6, Append, de Casib. reserv., cap. 2. § I. n. 9; et § 2, n. 2.

cumstantiis constaret delictum illud fuisse ab episcopo reservatum ratione excommunicationis: tunc excusatus a censura propter ignorantiam, excusaretur etiam a reservatione; sed quando id neque ex verbis neque ex circumstantiis colligi potest, (n. 9) praesumendum esse peccatum esse immediate reservatum, et sic ignorantem censuram non effugere peccati reservationem.

J) Suarez, de Censuris, disp. 7, sect. 4, n. 12 et 14, id innuit dicens casus reservatos et censuras reservatas episcopo, distincta esse, neque inter se esse connexa. Idemque tenet dc Poenit., disp. 29, sed. 3, n. 7. — Item Laymann, lib. 1, tr. 5, part. 2, cap. 6, η. 10, dicens: «Episcopi non tantum censuras, sed etiam ipsamet peccata secundum se absolutioni suae reservare... solent ». — Et fere etiam idem dicit Bossius, in suo opere de Jubil., sect. 1, cap. 2, η. 1.

maris cum femina, non intelligitur reservata; ut Tournely cum Azor⁶, Silvio, Bonacina, etc., ex D. Thoma », ubi ad sodomiam requirit accessum ad indebitum sexum.

Hic dubitatur 1°. *An possint reservari peccata venialia?*

VtCIII
A
ftierviri
pusnt.

Negat Vasquez apud Croix'. — Sed communissime affirmant Holzmann³, Concina⁴, Ciera⁴; et Croix * cum Suarez, Lugo, Coninck, Filliuccio, Dicastillo et Aversa. Ratio, quia, licet non sit obligatio confitendi venialia, tamen ipsa non possunt remitti per sacramentum Poenitentiae, nisi ex vi jurisdictionis dependentis ab Ecclesia, quae bene potest negare vel limitare.

Dubitatur 2°. *An possint reservari peccata mere interna?*

Videtur negandum; cum peccata interna, utpote occulta, non subjiciantur iudicio Ecclesiae, quae non iudicat de occultis. Sed communiter et recte affirmant Elbel⁷, Viva⁸, Antoine⁹; et Croix¹⁰ cum Suarez, Vasquez, Bonacina^c, Soto^f, Silvio^e, etc. Ratio, quia omnia peccata, etiam interna, absolvuntur vi jurisdictionis, quae ab Ecclesia (cujus est dare jurisdictionem) bene potest restringi. Unde Ecclesia, reservando peccata interna, non iudicat de illis, sed de absolutione ab illis: quae est actus externus. — Advertit ta-

hem, pee
uta mere
iMcna.

Silvius, in 2° 2°, qu. 154. ari. 12, n. 1. *Bonae.*, de Malr., qu. 4, punct. 11, n. 5. · 2° 2°, qu. 154, art. 11, corp. — l'asc., qu. 91, arL3, dub. 2. · ' Lib. 6, pari. 2, n. 1604. — 1 De Sacr. Poen., n. 692. — 4 Lib. 2, diu. 2, cap. 6, n. 2. — 1 Dim. 1, n. 63. — · Lib. 6, part. 2, n. 1604. - *Suar.*, diip. 29, sect. 3, n. 2. · *Logo*, diip. 20, n. 12. · *Coninck*, di»p. 8, dub. II, n. 80. - *Fili.*, tr. 7, cap. 10, n. 271. - *Dicasl.*, disp. 11, dub. 4, n. 26. · *Aversa*, qu. 17, sect. 2, v. *Constat primo*, — ' Confer. 13, de Casib. reserv., n. 342. — · De Poenit., qu. 9, art. 2, n. 1. — · Cap. 3, art. 2, qu. 1. — " Loc. cit., n. 1605. · *Suar.*, disp. 29, sect. 3, n. 3. -

582 - a) Contin. Tournely, de 6° *Praec.*, cap. 3, art. 6, sect. 2, v. *Etsi vero*, propendit in contrariam sententiam, ut ipse ait; sed subdit: <Non ausim redarguere confessarios qui, seclusa speciali locorum lege, maritum aut alium quemvis muliere hac in parte abutentem, non remiserit ad majorem Poenitentiarium »

b) Azor, qui citatur a Contin. Tournely ex Silvio, negat m universum, part. 3, lib. 3, cap. 19, qu. 3; et cap. 20, qu. 4, poenas latas contra sodomitas incurri ab eo qui imperfectam sodomiam commiserit. Sed Azor et Bo-

men Tamburinius " Ecclesiam nunquam consuevisse hujusmodi peccata interna reservare

Dubitatur 3°. *An cadat sub reservationem peccatum externe leve, si interne sit grave?*

Affirmat Turrianus ". — Sed alii verius et communiter negant, ut Lugo¹⁸, Suarez¹⁴; ac Ciera¹⁸ cum Granado, Bonacina, Henriquez, Sanchez et aliis. Ratio, quia, licet actus externus imbibat totam malitiam actus interni, et totam mereatur poenam aeternam; tamen quoad reservationem diversa currit ratio, quia superiores non intendunt reservare peccata, nisi graviter exterius consummata, cum non soleant reservare interna.

583. - « Unde Clemens VIII statuit ut « praelati religionum, si quidem velint, « undecim tantum casus reservare possint, « nec plures sine consensu capituli generalis pro toja religione, vel capituli provincialis pro provincia. — Quod tamen « de culpa tantum, et non de censuris intelligendum est; potest enim praelatus « aliquid praecipere sub excommunicatione sibi reservata ».

Sed communius et probabilius negant doctores, posse praelatos imponere censuras super aliquem casum (ita Lugo¹⁸, Sanchez¹⁷, et Holzmann " cum Diana); quia hoc esset indirecte velle reservare et elu-

qu. 91, an. 3, dub. 3. — n De Casib. reserv., cip. 4, n. 13, — 11 Select, disp., pArt. 2, disp. 31, dub. 61. — u Disp. 20, n. 15. — u De Relig , tr. 8, Ub. 2, cap. 18, n. 12. — u Loc. cit., n. 69. · *Gran.*, in 2° 2°, contr. 1, tr. 15, disp. 13, n. 14. · *Bonae.*, de Poenit., qu. 7, punct. 5. | I, n. 4. · *Henriq.*, lib. 6, cap. 14, n. 6. - *Sanch.*, Decal., lib. 2, cap. 8, n. 7 et 17. — *Clam. VIII*, decret. S. C. Ep. et Rej. diet 26 Maji 1593, in Bull Rom. Mainardi, inter acta Urbani VIII, et ap. Bixsarrt. — H Disp. 20, n. 47. — n Decal., lib. 6, cap. I, n. 16. — " De Poenit., n. 668, v. *L · Diana*, part. 3, tr. 2, resol. 49.

nacina citantur a Silvio pro distinctione dumtaxat quae intercedit inter sodomiam perfectam et imperfectam.

c) Sotus et Silvius a Croix *n. 1549*, citantur pro ratione hujus sententiae, quod scilicet jurisdictionis omnis ab Ecclesia dimanat: et ita sane Silvius, *opusc. VII, orat. 3*, v. *Ceterum etsi*. — Bonacina vero non citatur a Croix, licet *de Poen.*, qu. 7, punct. 5, § 1, h. 3; sicut et Sotus, in 4, dist. 18, qu. 2, art. 5, v. *Utrum vero possint*, dicant peccata interna posse reservari.

d) Et id ipsum animadvertunt etiam ceteri auctores citati.

De tecto
internA non
retervan-
tor.

Externe
levia, sed
abavia in-
terne, non
reservan-
tur.

Quosnam
casus pos-
sint reser-
vare prae-
lati regula-
res.

dere prohibitionem Clementis. — Et de hoc Contin. Tournelyl profert decretum S. C. Episcoporum sub die 7 Julii 1617.

« Casus autem Clementis sunt sequentes: 1°. Apostasia a religione, etiam re-tento habitu. 2°. Nocturna ac furtiva egressio monasterio. 3°. Veneficia, incantationes et sortilegia. 4°. Proprietas contra votum paupertatis, quae sit peccatum mortale. 5°. Furtum mortale de rebus monasterii. 6°. Lapsus carnis voluntarius, opere consummatus. 7°. Juramentum falsum in judicio legitimo. 8°. Procuratio, consilium vel auxilium ad abortum fetus animati, etiam effectu non secuto. 9°. Occisio vel vulneratio, seu gravis percussio cujuscumque personae. 10°. Falsificatio manus vel sigilli officii monasterii. 11°. Malitiosum impedimentum, retardatio aut apertio litterarum a superioribus ad inferiores, vel contra ».

notan< lum quod religiosi exempti non subjacent reservation! episcopi, nec eorum novitii (Mazzotta neque ipsorum familiares, ut habetur ex bulla Clementis X *Superna**); modo (ut ibi dicitur) *inibi sint vere de familia, et continui comme-sales* Ad extendit Bordonus ad alumnos monasteriorum. — Si vero novitius inciderit in casum reservatum ante ingressum, non poterit quidem absolvi a quolibet confessorio saeculari, sed poterit a confessario religionis, ob privilegium religioni concessum Mazzotta' cum Sanchezb), Tamburinio et aliis.

584. - « 2°. Is qui confitetur reservatum « mittendus est ad superiorem. Suadebit

1 De Poenit.. part. 2, cap. 8, n. 549. Habetur etiam apud Bizurrl Collectio., edit. 1863, fol. 276. — Tr. 6, diip. 2, qu. 3. cap. 2, qu. 5. — Bordon., Retol. 6, n. 27. — Loc dt., qu. 5. - Tambur., de Calib. reiers., cap. 3, num. 7. — 4 Method, confess., lib. 3, cap. 9, num. 13. — Petr, Sotus, de Confess., lect. 10, v. Secundo. - Gabriel Bkt, in 4, diet. 17, qu. 1, art. 3, dub. 2. — Palaus, tr. 4, diip. 4 punct. 3, § 6, n. 2. — 1 Part. 3, tr. 4, resol. 104. — De Euch., diip. 14, n. 86. — D. Thom., in 4, diit. 17,

583. - *) Bulla Clementis X *Superna*, dici 21 Junii 1670, haec habet § 4, non quidem loquens de casibus reservatis, sed in generali statuens in quosnam familiares praelati regulares jurisdictionem habeant.

b) Sanchez, *Decal., lib.6, cap. 10, n. 11*, dicit novitios gaudere religionis privilegiis; et videtur citari tantum pro hoc generali principio.

« tamen caritas, immo aliquando coget ut o..c, « ipse confessarius, tacita persona et casu, «m'J « a superiore veniam petat absolvendi . [Ordinarie tamen loquendo, consultum est rta- ut confessarius a subeundo tali onere se abstineat; ut Tamburinius4]. — « Quod si « superior adiri non possit, et sit causa Wt. idut an' Bφd. « urgens, v.gr. timor infamiae vel scandali, « ex omissione confessionis vel commun-ionis, tunc potest inferior absolvere a « reservatis, cum onere ut poenitens se po- « stea superiori sistat ». (Vide *de Censur., Lib. VII, n. 91*]. — « Quod etiam verum • est, quamvis casus censuram reservatam «annexam habeat». [Immo hoc est certum ex cap. *De caetero*, et cap. *Ea no-scitur, de sent, excomm.* Vide *Lib. VII, n. <95*]. — « Porro, eo casu, peccata non « reservata tantum confiteri sufficere pu- « tant probabiliter Sotus, Corduba *» et Ga-briel, Antoninusb), Palaus, Diana'; et « card, de Lugo ' non improbat. D. Tho- « mas tamen, Suarez et alii communiter « docent omnia esse confitenda : quod « tutius est ».

585. - Quando igitur adest impedimen-tum, et urget gravis causa confitendi, qui-vis confessarius potest indirecte absolvere a casibus reservatis ab episcopo (et etiam reservatis a Papa, si episcopus non possit adiri, ut diximus *n. 563, Dubit. 2 et 3*). Ita communiter Laymann7, Suarez', Palaus*, Concina10, Wigandt11, Vival', El-bel Bonacina14 et Ciera '»; Salmant.1' cum Coninck, Rodriguez -), Henriquez, etc. Et hoc, etiamsi peccatum sit reservatum cum excommunicatione; ut dicunt Suarez Filliuccius 18, Salmant. '»; Ciera 80 cum

qu. 3, «rt. 4, quaeitiunc. 2, ad 4. — Suar., diip. 31, sect. 3, n. 8 — ' Lib. 5, tr. 6, cap. 12, n. 10. — Loc. cit., n. 3. — • Tr. 23, punct. 15, § 7. n. 6. — « Lib. 2, dlw. 2, cap. 6, § 2, n. 10. — " Tr. 14, n. 75. — " De Poenit.. qu. 9, art. 2, n. 9. — u Confer. 14, de Absolut, a reserv., n. 372« — M De Poenit., qu. 7, punct. 5, § 3, n. 5. — 14 Diti. 1. n. 74 — 14 Tr. 6, cap. 13, n. 74. • Conittek, diip. 8, dub. 13, n. 106. • Henriq., lib. 6, cap. 15, n. 1. — n Loc. cit., n. 6. — MTr.7, cap. 10, n. 361. — ' Loc. dt., n. 75. — w Diisert. 1, n. 74.

584. ->) Apud Corduba hanc sententiam reperire nequivi.

b) S. Antoninus videtur hanc sententiam probabilem existimare, eo quod, *part.3, tit. 14, cap. 19, § 6*, contrariam vocat probabilem tantum, sed negat demonstrari posse.

585. - Rodriguez, *Quaest. regular., torn. 1, qu. 21, art. 5*, (ut citat Palaus, a quo

Lugo; et Bonacina b) cum Vasquez b), Canob) et Ledesma^,-contra Navarrum b), Sà *), etc. (Vide dicta «. 265, *Qu. 3*).

Diximus Γ. Si adsit *gravis causa*: nem-pe si nequeat adiri superior sine scandalo aut nota infamiae, ut ajunt Concina^ et Wigandt; vel sine magna difficultate, puta si habens facultatem longe distet, ut dicunt Laymann, Elbel et Bonacinad), et ex alia parte urgeat necessitas communi-candi vel implendi praeceptum annuae confessionis; aut ne diu poenitens maneat in peccato mortali, ut dicunt communiter omnes praefati auctores.

Diximus 2°. *Indirecte*. Unde (juxta sen-tentiam probabiliorē, allatam *n. 265*,

Lu^o, de Euch., disp. 14. a n. 99, n. 102. — Laym., I . 5, tr. 6. cip. 12, n. 10. — Elbel, de Poeetu, u. 372.

Salmant. allegationem mutuati sunt) de casu forte non assimili disputat, videlicet de casu quo superior injuste denegat facultatem absol-vendi.

Bonacina, *loc. cit., n. 8*, ubi hoc quae-situm diserte tractat, nullum ex his auctori-bus citat, excepto Vasquez, quem contra se allegat. Sed *n. 5*, ubi citat auctores ut asserit S. Alphonsus, negat inferiorem posse, « prae-cisa necessitate vel rationabili causa, absol-vere poenitentem a non reservatis ipsumque mittere ad superiorem pro reservatis ». Et pro-fecto omnes auctores hic allegati ex Bonacina negant poenitentem absolvi posse, si peccato annexa sit excommunicatio: Vasquez, *qu. 91, art. 3, dub. 9, n. 21, 22 et 26*; Canus, *Re-lect. de Poenit., part. 6, concl. 3*; Martinus Ledesma, *2a 4', qu. 8, art. 2, dub. 3, concl. 7*; Navarrus, *in cap. 1, § Cautus, n. 13 et 24, de poenit., dist. 5*; Sà, v. Absolutio, *n. 25* (al. *n. 24*).

c) Concina, *loc. cit., n. 10*, dicit: « Si quis absque vel infamia vel gravi scandalo non posset omittere celebrationem Missae, vel dif-ferre confessionem ». — Et ita etiam fere Wi-gandt, *loc. cit., n. 75*.

d) Bonacina, *loc. cit., n. 6*, hanc explica-tionem non habet.

f) De iis qui innodati aliqua censura, superiorem adire nequeunt, plura exstant re-centiora decreta. Et primum quidem S. R. et U. I. dici 23 Junii 1886, quo statutum est: « In casibus vere urgentioribus, in quibus absolutio differri nequeat absque periculo gravis scandali vel infamiae, super quo con-fessariorum conscientia oneratur, dari posse absolutionem, injunctis de jure injungendis, a censuris etiam speciali modo Summo Pon-tifici reservatis, sub poena tamen reinciden-tiae in easdem censuras, nisi saltem infra mensem per epistolam et per medium con-

Qu. 1), tenetur poenitens confessario non habenti facultatem in reservata confiteri alia mortalia non reservata, ut directe ab his absolvatur, et indirecte a reservatis; ac deinde tenetur, cessante impedimento, reservata confiteri confessario habenti po-testatem (juxta dicenda in *Dub. seq.*, et *de Censur., Lib. VII, n. 91*). — Et sic pa-riter, si non habeat aliud mortale non reservatum et dubitet de contritione, ur-gente praecepto confessionis, tenetur con-fiteri saltem aliquod veniale vel mor-tale alias confessum -). (Vide dicta *dicto n. 265*).

Dubitatur 1°. *An, si impedimentum adeundi superiorem sit perpetuum, possit*

fessarii absolutus recurrat ad S. Sedem ». De-cretum autem istud extensum est alio ejus-dem S. O. decreto diei 16 Junii 1897, ita ut « in casu quo nec infamia nec scandalum est in absolutionis dilatione, sed durum valde est pro poenitente in gravi peccato permanere per tempus necessarium ad petitionem et con-cessionem facultatis absolvendi a reservatis, simplici confessario liceat a censuris S Pon-tifici reservatis *directe* absolvere, injunctis de jure injungendis; sub poena tamen rein-cidentiae in easdem censuras, nisi saltem in-fra mensem per epistolam et per medium con-fessarii absolutus recurrat ad S. Sedem ».

Verba autem « *sub poena tamen reinci-dentiae etc.* », referuntur non solummodo ad absolutionem a censuris et casibus *speciali modo* R. P. reservatis, sed etiam ad absolutio-nem a censuris et casibus *simpliciter* reser-vatis, uti declaravit S. R. et U. L die 17 Junii 1891 *ad 2*. Et in hoc differunt hujusmodi im-pediti ab iis qui in articulo mortis absoluti sunt a quolibet confessario a quibusvis cen-suris quomodocumque reservatis; his enim imponenda est obligatio se sistendi superiori recuperata valetudine, solummodo si agatur de absolutione a censuris speciali modo Papae reservatis. Ex eodem decreto, *ad 3*, et decreto 30 Martii 1892, *ad 4*.

Quod attinet ad recursum infra mensem (iiciendum, S. O., die 9 Novembr. 1898 decla-ravit: « Quando neque confessarius neque poe-nitens epistolam ad S. Poenitentiariam mite-tere possunt, ct durum sit poenitenti adire alium confessarium, in hoc casu liceat confes-sario poenitentem absolvere etiam a casibus S. Sedi reservatis absque onere mittendi epistolam ». Ut autem onus scribendi cesset, non requiritur ut impedimentum attingat poenitentem simul et confessarium, sed suffi-cit « quod poenitens scribendi impar, eidem

tunc inferior directe absolvere peccatum reservatum sine censura, ita ut poenitens deobligetur in posterum ab adeundo superiore, si postea cessabit impedimentum?

Affirmant Sanchez¹ et Salmanta; quia ut dicunt) nullo jure cavetur adesse onus se praesentandi ad superiorem pro peccatis sine censura reservatis, quae supponuntur eo casu directe absoluta. — Sed verius docent Suarez², Laymann³ et Ciera⁴ cum communi, quod extra articulum mortis nullus inferior sacerdos potest directe absolvere a reservatis: *Extra quem articulum* (dicit Tridentinum⁵) *sacerdotes* (nihil posse) *in casibus reservatis*.

Hoc vero procedit in casibus *episcopalibus*. — Nam in *pontificiis*, regula juris est, ut bene ait Suarez⁶, quod quoties non patet aditus ad Pontificem, potest poenitens directe absolvi ab episcopo, vel, cum etiam adsit impedimentum adeundi episcopum, a quolibet confessario; cum onere in posterum se praesentandi ad Pontificem, quando poterit, si impedimentum non est perpetuum: nam si est perpetuum, omnino liberatur, juxta dicenda *Lib. VII, n. 88*. — De absolutione autem horum casuum papalium, pro eis qui sunt impediti Pontificem adire, vide alia dicenda, *de Censur., Lib. VII, ex n. 84*.

¹ DecAl., lib. 2, cap. 13, n. 24. — ² Tr. 10, de Censur., cap. 2, n. 46. — ³ Disp. 30, sect. 3, n. 0. — ⁴ Lib. 5, tr. 6,

confessario, a quo vi decreti 1886 et 1897 absolutus fuerit, se presentare nequeat, et ipsi durum sit alium confessarium adire, licet confessarius absolvens pro poenitente epistolam ad S. Sedem mittere posset». Decr. S. O. 5 Sept. 1900.

Denique in casu absolutionis vi decreti 1886 concessae, quaesitum est: «1. Utrum sufficiat... recursus ad episcopum facultate absolvendi instructum; et quatenus affirmative; 2. Utrum sufficiat etiam in casu eodem recursus ad vicarium generalem episcopi tamquam ad Ordinarium, facultatum episcopalium absolvendi de jure participem; 3. Utrum generatim sufficiat recursus ad quemlibet sacerdotem habitualiter subdelegatum ab Ordinario ad absolvendum ab his papalibus reservatis, a quibus poenitens fuerit accidentaliter, ut supra, vi decreti S. Off. 1886 absolutus? Quibus S. O., die 17 Decembris 1900 respondit: «Ad 1 et 2, *affirmative*; ad 3, *negative*».

Absolutio autem data in terminis decreti 1886 est directa; quaesitum est enim a S. O.:

Dubitatur 2°. *Utrum habens peccatum reservatum, si desit confessarius qui habet facultatem, teneatur confiteri apud inferiorem, urgente necessitate communicandi?*

Quamvis negativa sententia non sit improbabilis, communior tamen et probabilior est affirmativa; quia ante communionem fieri debet confessio, saltem formaliter integra, quando materialiter fieri nequit. — Vide dicta *n. 265, Qu. 1*.

Dubitatur 3°. *Utrum hujusmodi poenitens, volens confiteri apud inferiorem, teneatur tunc manifestare tam mortalia reservata quam non reservata?*

Vide *ibid., Qu. 2*, ubi diximus probabilem esse sententiam negativam: nisi manifestatio reservatorum sit necessaria ut confessarius possit recte judicare de dispositione poenitentis et opportuna remedia praescribere. — Unde, si confessarius interroget, tenetur omnino poenitens etiam reservata manifestare. Nam (ut bene ait Lugo⁷), esto poenitens per se aliquando non teneatur aliqua manifestare; debet tamen ea patefacere si interroget confessarius, qui jus habet agnoscendi statum ejus conscientiae, tam uti judex, ut recte possit judicare de dispositione, quam uti medicus, ut remedia salutaria queat ap-

cap. 12, n. 10. — ⁸ Dies. 1, qu. ult., n. 164. — ⁹ Se*s 14, de Poenit., cap. 7, i. f. — ¹⁰ De Poenit., di*p. 16, n. 123.

«3. An absolutio data in casibus urgentioribus a censuris etiam speciali modo S. Pontifici reservatis in sensu decreti S. Officii (30 Junii 1886) sit directa vel tantum indirecta»? Cui respondit die 17 Junii 1891: «Ad 3. *Affirmative ad primam; negative ad secundam partem*».

Quid vero importet obligatio standi mandatis Ecclesiae de qua in litteris *Apostolicae Sedis*, declaravit S. O., die 19 Aug. 1891: «Ad 2. Obligationem standi mandatis Ecclesiae importare onus sive per se, sive per confessarium recurrenti ad S. Pontificem ejusque mandatis obediendi, vel novam absolutionem petendi ab habente facultatem absolvendi a censuris S. Pontifici speciali modo reservatis».

f) Suarez, *loc. cit., n. 8, i. f.*, haec duntaxat scribit: «Quoties non patet aditus ad Summum Pontificem vel legatum aut delegatum ejus, nisi cum magna difficultate et mora, posse peccatorem absolvi ab inferiore sacerdote, cum onere comparendi coram Pontifice».

In impedimento perpetuo Absolvit indirecte a reservatis j i episcopo.

Quid in reservatis Rom. Pontifici.

Qbi i i
oeceiiiUt'
coasin
CAfidi

CoiMo
inleruf
non le-*/;
numfoun
refitnm.

Ltfllililix

plicare. Et huic videtur collimare id quod docet D. Thomas', ubi ait: *Etiam si sacerdos non de omnibus possit absolvere, tamen tenetur poenitens ei omnia confiteri, ut* (nota) *quantitatem totius culpae cognoscat.*

586. - « 3°. Si superior injuste neget « facultatem absolvendi a reservato, pos- « se ab alio confessario etiam directe ab- « solvi, affirmant Henriquez a» et Diana « esse probabile. — Sed rectius negant « Laymann ', card, de Lugo³ ».

Et hanc tenendam puto cum communi, quam tuentur Lugo⁴, Laymann⁶, Salmant.⁷; et Ciera' cum Suarez bJ, Soto, Alensi⁶, Medina % etc. — Ratio: tum quia ex Tridentino (ut supra) sacerdotes inferiores nihil possunt in reservatis; tum quia, sicut valida est injusta reservatio, ita etiam injusta denegatio facultatis.

« 4°. Peccant superiores, si sine justa « causa difficiles se praebeant in conceden- « dis licentiis pro absolutione reservato- « rum. Quintanadvenas ⁱ, ex Fagundez, Co- « ninck et aliis decem. — Et si ex negatione « timeatur grave subditi detrimentum, « peccant contra caritatem et justitiam. « Lugo, Diana' ».

Unde ait Ciera¹⁰ cum Suarez, ex D. Tho- ma % superiorem regulariter non debere

¹ Suppi., qu. 9, art. 2, ad 4. — ⁱ Lib. 5, tr. 6, cap. 13, n. 3. — ⁱ Disp. 20. n. 148. — « Loc. dt. — ⁱ Lib. 5, tr. 6, cap. 13, n. 3. — « Tr. 6, cap. 13, n. 62. — ⁱ Diⁱ. 1, qu. 14, n. 126. ⁱ Solus, in 4, dist. 18, qu. 4, art. 2, ⁱ. Dicendum erfo. — * Tr. 3, sinful. 13, n. 5. - Fagund., de 3ⁱ praec. Eccl., lib. 3, cap. 9, n. 17. ⁱ. Similiter, i. f. (edit. 1626). — Coninck, disp. 8, n. 109 et seqq. ⁱ Lugo, disp. 20, sect. 10, n. 237. — ⁱ Part. 6, tr. 6, resol. 56. — w Dissert 1, qu. 14,

esse difficilem in concedenda facultate; ac proinde peccare si eam neget, casu quo sciat poenitentem nullo modo posse induci ad ipsum adeundum.

« 5°. Si superior confessario regularium « ad hoc deputato neget facultatem absol- « vendi, confessarius autem judicet debere « concedi, potest is pro ista vice absol- « vere. Aversa ⁱ, Lugoⁱ referens sic decla- « rasse Clementem VIII, haberique in quar- « to tomo Bullarii, bulla²⁶ Urbani VIIIIO»; [Ita etiam communiter Salmant. ⁱ cum Ga- briele, et Viva¹⁴: qui notat quod τὸ *pro ista vice* intelligitur toties quoties inter- ciderit. Et de hoc Contin. Tournely ⁱ pro- fert decretum S. Congregationis, de con- sensu Urbani VIII.] — « et Quintanadve- « nas ⁱ, dicens non esse dubium ea de re. « Additque ex aliis septem probabile esse « idem posse, si viro religioso, pio, docto « et prudenti (licet /> non ex designatis de « facto) neget. Diana ⁱ, ex Pellizzario (qui « vult idem esse, si poenitens ipse petat) « et aliis.

« Immo Quintanadvenas¹⁵ censet pro- « babile quod idem fieri possit, si superior « adiri nequeat, et urgeat tempus celebra- « donis vel communionis; v. gr. quia sine « nota non potest abstinere, cum alii omnes « communicent. Ibid. ⁱ ex Trullench et

num. 1(0. ⁱ Suar., disp. 30, sect. 4. num. 9. — u Qa. 17, sect. 4, v. *Speciali*. — u Diip. 20, num. 40. — u Tr. 6, cap. 13, n. 63. ⁱ Gabriel a S. Vine., diip. 9, qu. 5, diff. 5. — ⁱ De Poenit., qu. 9, artic. 4, nom. 7. — “ Tract. 3, sinful. 11, num. 4 et 6. — “ Part. 3, tract. 2. resol. 126; part. 6, tr. 6, resol. 56; part. 9, tr. 3, resol. 15. - Ptilia., tr. 8, cap. 2, num. 59 et 60. — n Loc. dt., num. 7 *. — * Loc. dt.

586. - n) Henriquez, lib. 6, cap. 13, n. 4; et Diana, part. 3, tr. 4, resol. 79, disputant de casu simili, scilicet de eo qui a proprio sacerdote petit licentiam alteri confitendi, quam- que iste injuste denegat.

bl Idemque notandum venit de Suarez, disp. 27, sect. 4, concl. 2; Alensi, part. 4, qu. 21, membr. 3, art. 2, § 1; Joanne Medi- na, tr. 2, de Confess., qu. 30.

c) S. Thomas, in 4, dist. 17, qu. 3, art. 3, solut. 4, ad 6, loquitur de proprio sacerdote a quo peteretur facultas alii confitendi.

â) Declaratio haec non est Clementis, sed Urbani VIII, teste Bizzarri, Collectan., fol. 275, edit. 1863. Et habetur in Bullario Cherubini allegato a Lugo; item, in Bullar. Mainardi, bulla 77 Urbani, in fine decreti

super casuum reservatione a praelatis regu- laribus.

Ita sane loquitur Contin. Tournely, de Poenit., part. 2, cap. 8, η. 547; sed errat; nam auctores quos citat, expli^{frt11} t ipsi in eo sensu verba decreti; sed nullam de hac re declarationem afferunt

f) Ampliatio ista est ipsius Busenbaum, non vero auctorum quos allegat

e) Trullench, quamvis ita citetur a Quinta- nadvenas, dicit tamen dumtaxat, in but. Cru- ciat., lib. 1, § 7, cap. 2, dub. 2, n. 5, quemcumque approbatum posse a reservatis saltem indirecte absolvere, justa intercedente causa, «quando ipse episcopus commode adiri non potest. Cau- sae autem justae censentur. 1°. Si adsit pericu- lum scandali aut infamiae. 2°. Necessitas com

Quid, .i
confesMirjo
refuUrt ne-
fet facult*-
tero.

lijaite ne
pu Unil-
tiU non
à:if Jariv

Sapehor
liiicile
iL-A tau!
titetn in re-
itmtapec-
CEL

« aliis sex. — Denique Dianal notat ex
« Suarez regulares semel sine licen-
« tia suorum superiorum posse absolvi
« a reservatis: puta eos qui adhuc, et
« quatenus hoc privilegium commune ha-
« bent cum Fratribus Minoribus: quo-
« rum id esse testatur Emmanuel Rodri-
« guez .
« 6°. Nihilominus certum est posse ali-
« quando superiorem justis de causis ne-
« gare facultatem, et cogere subditum ut
« ad se veniat. Card, de Lugo *. Nam si ex
« casu reservato grave scandalum vel
« damnum communitatis timeatur, potest
« superior negare absolutionem, donec
« poenitens, per se vel confessarium, supe-
« riori det sufficientem notitiam ad illud
« evitandum: alias, non est satis tutus nec
« dispositus ad absolutionem.
« Quare, si confessarius eo casu ur-
« geat absolutionem, debet is attendere
« ut poenitens obligationi suae satisfa-
« ciat in adhibendo remedio communi
« malo vel damno, si sit ejus periculum:
« quia, nisi hoc faciat, non potest absolvi,
« non ex defectu jurisdictionis, sed quia
« non est dispositus. Ad hoc tamen re-
« quiritur ut et obligatio poenitentis certa
« sit et alia remedia adhiberi non pos-
« sint. — Suarez6».
« 7°. Peregrinus, quoad reserva-
« tionem, judicandus est juxta dioecesim
« in qua versatur: in qua, quae reservata

«sint, discant pastores ex *Agendis* aut
« consuetudine ».
Quaeritur igitur: *an peregrinus disce-*
dens in aliam dioecesim possit ibi absolvi
a casibus reservatis?
Si peccatum in utraque dioecesi est
reservatum, commune est apud omnes
non posse absolvi a quolibet confessario.
Ita communiter Suarez6, Navarrusa, Lu-
go T, Bonacina § et alii passim. — Posse
vero absolvi a confessario habente facul-
tatem in reservata, dicunt Suarez7, Bo-
nacina 10 et Lugo b), et Pater Milante 11 ac
Viva16 cum communiore. Quia (ut ait Sua-
rez) talis poenitens judicandus est quoad
confessionem tamquam incola illius dioe-
cesis.
588. - Sed dubitatur 1°. *An possit ab-*
solvi a simplici confessario peregrinus
habens peccatum quod est reservatum in
illa dioecesi, sed non in patria?
Prima sententia affirmat: quam tenent
Fagundez et Stoz, apud Croix13, ac Sotus8
apud Viva7 (qui probabilem putat), et
alii apud Suarez 16. — Ratio, quia pere-
grinus debet judicari juxta leges supe-
rioris sui, ex cujus tacito consensu con-
fessarius loci eum absolvit.
Secunda vero sententia negat. Et hanc
tenent Suarez 16, Lugo 1T, Bonacina7,
Concina7, Wigandt Ciera90; et Sal-
mant. 81 cum Villalobos, Diana, Aversa et
Dicastillo f; ac probabilem etiam putat

1 Part. 3, tr. 2, resol. 126, v. *Nota rfiam.* — De Relig.,
tr. 8, lib. 2, cap. 19, n. 7. — Quaei, regul., tom. 1, qu. 62,
art. 6. — Diip. 20, n. 41. — De Relig., tr. 10, lib. 8,
cap. 5, n. 10. — De Poenit., diip. 30, sect. 1, n. 6. —
Diip. 20, num. 69. — De Poenit., qu. 7, punct. 5, § 2,
n. 10. — Loc. dt., n. 5. — * Loc. dt., n. 10. — 11 Exerdt. 12,
sup. propo. 12 Alex. VII. — De Poenit., qu. 9, art. 3,
n. 5. — Suar., loc. dt., n. 5. — Fa^und., de 2^a praec. Eccl.,

municandi ex statuto religionis... 4. Utilitas
maxima communicandi aut celebrandi in fe-
stis quibus solet ex speciali devotione . —
Addo quinque tantum praeter Trullench, non
vero sex auctores, a Quintanadvenas citari.
587. - a) Navarrus, *Man., cap. 27, n. 261*,
videtur hanc partem innuere, in quantum di-
cit posse absolvi ab eo qui habet jurisdictio-
nem in reservata.
b) Lugo, *disp. 20, n. 69*, partem hanc omittit
588. - "J Sotus, quamvis hic citetur a Viva
ex Fagundez (uti videtur), attamen opposi-
tam sententiam, eam videlicet quae S. Al-
phonse probatur, omnino tenet *in 4, dist. 18*,

Hb. 8, ap. 8, n. 21. - Sio*, lib. 2, n. 64. - " Lib. 6, part 2,
n. 1631. — u Loc. dt., art. 3, n. 4. — u De Poenit., diip. 30,
■ecu 1, n. 6. — " Loc. cit. — " Diip. 20, n. 72. — " De
PoeniU, qa. 7, punct. 5, § 2, n. 11. — u Lib. 2, diM. 2,
cap. 6, § 2, n. 4. — - Dim. 1, qu. 8, n. 61. — n Tr. 6, cap. 13,
nam. 26. · *Vital.*, part. 1, tr. 9, diff. 59, num. 4. · *Diana*,
part. 2, tr. 17, resol. 56. *Avrrsa, qu. 17, iect. 3, v. Sid*
stmi/er.

qu. 4, art. 2, v. *Est hic tamen*, dicens: « A
casibus enim qui illic [in loco ubi confessio
auditur] reservati sunt episcopo non possunt
absque ejus licentia absolvi ».
b) Wigandt, *tr. 14, n. 58*, v. *Resp.* 2, plane
rem innuit, modo tamen « tanto saltem tem-
pore morentur in eo loco, quantum requiritur
ad observantiam illorum praeceptorum quo-
rum transgressio est casus reservatus ».
c) Dicastillus, *disp. 11, dub. 16, n. 242*,
hoc utique tenet sub quadam restrictione; si
nempe « ille confessarius habeat jurisdictio-
nem saltem delegatam in illo episcopatu in
quo non est reservatio, potest absolvere prae-

Viva'A—Ratio: tum quia peregrinus debet
se conformare legibus loci in quo se subji-
cit judicio sacramentali; tum quia, sicut
talis poenitens sentit commodum ut pos-
sit a quolibet confessario absolvi de pec-
catis reservatis tantum in sua patria (prout
dicemus in Dubio sequenti), ita debet sen-
tire incommodum ut non possit absolvi
a peccatis reservatis in loco confessionis.
Et sic resolvit S. C., 19 Novembr. 1616
(apud Pittonium7). Haec sententia est
quidem communior et longe probabilior.
Quia peregrini, stante hodierna consue-
tudine (ut mox infra dicetur), nempe quod
absolvuntur ubique a quocumque confes-
sario approbato, hodie non amplius absol-
vuntur ex voluntate suorum episcoporum;
sed ex voluntate Ecclesiae, quae talem
consuetudinem approbando tribuit facul-
tatem ut habeantur ipsi tamquam incolae
loci ubi confitentur. Cum autem reser-

1 De Confessariis, n. 620. — *Vfga*, Sum. silva, lib. 2,
eas. 326. · *Comito/.*, Resp. mor., Hb. 1, qu. 28, n. 2. - *NriUa*,
in Suppi., qu.8, art. 5, dub. 11. · « Part. 2, tr. 17, resol. 56. —

dictum poenitentem, etiam si casus sint re-
servati in episcopatu in quo est dum con-
fitetur; potest enim illum absolvere, utens
jurisdictione quam habet in episcopatu domi-
cillii poenitentis ».
d) Viva, *loc. cit., art. 3, n. 4*, v. *Equidem*,
non hanc, sed priorem sententiam probabilem
appellat, scribens: « Est... probabilis sententia...
docentium posse peregrinum absolvi a reser-
vatis, quae sint tantum reservata in ea dioecesi
in qua confitetur, et non in sua patria; quia reus
judicandus est juxta leges superioris sui »
·) Hanc S. Alphonsi opinionem confirmat
responsum S. Poenitentiariae. Expositus enim
erat casus sequens: Titius sacerdos, ad tribu-
nal Poenitentiae accedens, peccata exponit par-
tim simpliciter reservata, partim etiam cum
censura episcopali *in dioecesi confessarii*. Do-
let se hic, et humaniter admonet fratrem ut
se sistat habenti facultatem; sed ille instat
pro absolutione, et dicit quod confessor, cum
non sit iudex opinionum, potest et debet ab-
solvere poenitentem qui vult sequi opinionem
non solum probabilem, sed etiam communis-
simam inter theologos antiquos et viventes.
Confessor firmus in sua sententia non acquie-
scit, et inabsolutum dimittit poenitentem. —
Quaeritur Ie: Utrum confessor bene se gessit
2°. Potest semper in casu ita se gerere?... Et
« S. Poenitentiaria, consideratis expositis, re-
spondet...: *Ad utrumque affirmative* ». Die
21 Novembr. 1873.
589. - «) Auctor iste, *sect. 1, cap. 1, qu. 18*,
distinctionem adhibet, negans posse peregri-

vatio (ut probavimus *n. 581*, v. *Tertia*)
respiciat confessarios, non poenitentes,
confessarius loci nequit absolvere eos a
peccato in quo sibi limitata est jurisdictio
a suo Ordinario ·).
589. - Dubitatur 2°. *An possit absolvi*
peregrinus irretitus peccato quod est tan-
tum in sua patria reservatum?
Prima sententia negat. Et hanc tenent
auctor *de Officiis Confessarii**) apud Croix;
item Vega, Comitulus, Nufiez et Mega-
lius b), apud Diana ·; et Sotus e), Fagun-
dez cl, Graffius, etc., apud Salmant. ·. —
Ratio, quia, cum peregrinus absolvatur
ex licentia sui episcopi, non videtur cre-
dibile quod episcopus, qui in sua dioe-
cesi casum reservat, non reservet edam
extra.
Secunda vero sententia, communissima
et verior, affirmat. Eamque tenent Lugo ·;
Suarez 6 cum Cajetano S. Antonino
Graff., *Dedt.* aor., part. 1, Hb. 1, cap. 13, n. 46. · 1 Tr. 6,
cap. 13, n. 23. — · Diap. 20, a. 71. — · Diip. 30, iect. 1,
n. 4 et 6.
num illum absolvi a sacerdotibus saeculari-
bus vel regularibus non privilegiatis, sed
asserens posse absolvi a regularibus privile-
giatis.
b) Quidquid dicat Diana, Megalius, *Insht.*
confessar. et poenit., part. 1, lib. 1, cap. 13,
n. 31, oppositam sententiam tenet, eam nempe
quae S. Alphonse probatur. Quaerit enim
utrum peregrinus qui habet peccatum in
patria reservatum, et versatur v. g. Muti-
nae, ubi idem peccatum non est reservatum,
possit ibi a communi confessario absolvi,
et ait: « Affirmative... respondendum eriL_;
et ratio est: nam cum absolvatur in alieno
episcopatu, judicandus est ut incola illius
dioecesis in qua versatur et juxta forum
ejus; sed in dioecesi Mutinensi peccatum non
est reservatum; ergo absolvi potest a prae-
dicto sacerdote, quamvis auctoritatem super
reservata episcopo Mutinensi non habeat Et
hujus rationis ratio est: nam peccata reser-
vata ideo a communibus sacerdotibus absolvi
non possunt, quia jurisdictionem super illa
non habent; sed ubi peccata aliqua non sunt
reservata, communes sacerdotes supra illa
jurisdictionem habent Ergo ab illis hujus-
modi poenitens absolvi potest».
«) Sotus, *in 4, dist. 18, qu. 4, art. 2*, v. *Est*
hic tamen, negat posse absolvi, nisi de licen-
tia episcopi loci illius in quo confitetur. —
Fagundez autem, *de 2° praec. Eccl., lib. 8,*
cap. 8, n. 20, negat posse absolvi a confes-
sario non habente facultatem in reservata.
d) Auctores isti non videntur satis recte

Habeat
reservatam
■dam in pa-
tria:

Juxta
alie* nequit
absolvi abi
venatur a
· Imp lici
confEMario.

Verio· po-
test absob
v].

et Paludano d> Concina », Roncaglia ., Maz-
zotta®, Croix4; Cabassutius 5 cum Va-
squezet Bonacina; ac Salmant.® cum
Praeposito, Gabriele, Henriquez, etc. —
Ratio, quia sic habet universalis consue-
tudo, ut peregrini quoad confessionem re-
putentur uti incolae loci ubi versantur.
Haecque consuetudo approbata est con-
sensu praelatorum, et maxime Eugenii IV,
qui (uti ferunt Lugo7 et Salmant.®) ap-
probavit quod ii qui in alieno episcopatu
bona fide versantur, se gerant in ordine
ad confessionem sicut incolae illius loci /A
— Valde autem rationabilis est talis con-
suetudo: alias confessarii vix possent ul-
lum peregrinum absolvere; cum saepis-
sime accidat quod neque poenitentes ne-
que confessarii sciant casus in aliena dioe-
cesi reservatos.

Idque confirmatur ex bulla *Superna*
Clementis X, edita 21 Junii 1670 (relata
in extensum apud Croix 7), in qua sic di-
citur: *Posse autem regularent confesso-
rem in ea dioecesi in qua est approbatus,
confluentes ex alia dioecesi a peccatis in
ipsa reservatis, non autem in illa ubi*

1 Lib. 2, di* 2, esp. 6, § 2, n. 4. — 2 Qu. 7, cap. 2,
qu. 1. revp. 2. — 3 Tr. 6, diip. 2, qu. 3, cap. 3, § 2, v. Srx/o.
— 4 Lib. 6, pari. 2, n. 1631. — 5 Lib. 3, cap. 12, q. 1. 1.
Bonae., qu. 7, punct. 5, § 2, n. 9. — 6 Tr. 6, cap. 13, n. 24. 1.
Pratpos., qu. 7, dub. 7, n. 56; et qu. 9. dub. 3. n. 23. 1.
Gabr. a S. Vine., disp. 9, qu. 3, dub. 6. 1. Henriq., lib. 6.

citari a Suarez. — Cajetanus enim, *Sum.*,
v. *Absolutio ex parte absolventis*, scribit tan-
tum de viatoribus tempore paschali: «Pos-
sunt tunc ab illis confessoribus, a quibus in-
colae absolvuntur, absolvi, etiam a casibus
episcopalibus, prout episcopus loci disponit».
— S. Antoninus vero, *part. 3, tit. 17, cap. 4,*
5 *Quartus casus*; Paludanus, *in 4, dist. 17,*
qu. 3, art. 3, concl. 4, (n. 22), concedunt
posse at Ivi a reservatis in propria dioecesi,
si tamen de licentia episcopi peregrinentur.

7) Vasquez, quidquid dicat Cabassutius,
alio modo distinguit, *qu. 93, art. 2, dub. 4,*
n. 6, et dicit poenitentem hunc posse absolvi
de licentia episcopi loci illius in quo confi-
tetur, dummodo non peregrinetur eo fine ut
confiteatur alieno sacerdoti: tunc enim requi-
reretur licentia propni.

f) Et haec videtur esse Eugenii declaratio,
de qua mentionem facit Cajetanus, v. *Abso-
lutio ex parte absolventis*, ubi haec scribit:
«Memini alias me legisse, Eugenium quar-
tum concessisse seu declarasse vivae vocis
oraculo, viatores ubi se invenerint in Paschate,

*idem confessor est approbatus, absolvere;
nisi eosdem poenitentes noverit in frau-* Uxiun
*dem reservationis ad alienam dioecesim
pro absolutione obtinenda migrasse.* Quae
limitatio valet non solum pro confessa-
riis regularibus, sed etiam (immo tanto
magis) pro saecularibus; ut recte dicunt
Croix «A Viva 10 et Roncaglia », ex decla-
ratione S. Congregationis apud Diana *λ
Quomodo autem intelligendum illud 7)
in fraudem reservationis, multum docto- "«?«>.
res discrepant.

Pater Concina 19 dicit intelligi, si non
fiat bona fide; et in hoc revera conve-
niunt omnes. — Sed sic non explicatur
ubi consistat fraus: quod est punctum
difficultatis.

Alii vero, ut Pater Mazzotta13 cum Tam-
burinio Oet aliis, explicant *to in fraudem*,
si casus deductus sit ad forum contentio-
sum; secus, si occultus. — Sed haec expli-
catio non videtur congrua; cum Pontifex
non loquatur de foro externo, sed tantum
de sacramentali.

Alii, ut Pater Milante 14, cui consentit
Wigandt», sic explicat: *Tunc enim dici-*

cap. 14, n. 8. — 7 Di>p. 20, n. 70. — 8 Loc. cit., n. 24. —
Cltm. X, bulla *Superna*, § 7; in Bullar. Rom. Mainardi. —
9 Lib. 6, part. 2, n. 1502 et «cqq. — 10 De Poenit., qu. 9, art. 3,
n. 4, v. *Equidem*. — 11 Qu. 7, cap. 2, qu. 1, reip. 2. — 12 Lib. 2,
diaa. 2, cap. 6, § 2, n. 4. — 13 Tr. 6, di>p. 2, qu. 3, cap. 3,
§ 2, v. *Sexto*. — 14 Exercit. 12, »up. propos. 12 Alex. VII.

censendos tamquam adeptos incolatum quoad
sacramenta Poenitentiae et Eucharistiae».

e) Croix, *loc. cit.*, n. 1631, rem satis indi-
cat, dicens posse ibi «a quovis approbato ab-
solvi...», uti declarat Clemens X..., qui tamen
excipit casum, nisi eosdem poenitentes nove-
rit in fraudem reservationis ad alienam dioe-
cesim pro absolutione obtinenda migrasse ».

h) Declaratio haec, apud Dianam *Coord.*,
torn. 1, tr. 5, resol. 49, non loquitur de sae-
cularibus, sed verbis tantum generalibus uti-
tur. Quin etiam apud Barbosa, *Apostol. decis.*,
v. Regularis quoad confessiones, *num. 19*, de
solis regularibus loquitur. Sed noto hanc de-
clarationem (si modo authentica est) tribui
19 Nov. 1616, dum bulla Clementis data est
die 21 Junii 1670; quae proinde nequit expli-
cari declaratione antecedente.

O Tamburinius, *de Poenit.*, *cap. 4, § 31*
n. 12, rationem tantum affert: illum nempe
non agere in fraudem legis qui utitur jure suo.

1) Wigandt, *tr. 14, n. 60*, videtur utique
consentire, dum dicit posse a reservatis ab-
solvi religiosum ob negotia migrantem ad

*tur poenitens in fraudem reservationis
alio migrare, quando peccavit in confi-
dentiam absolutionis obtinendae, ubi pec-
catum reservatum non erat. Si vero post-
quam crimen commisit, ut facilius absol-
vatur, alio divertit, non censetur per frau-
dem operari; quia nullo intercedente dolo,
sed causa majoris facilitatis a sua dioe-
cesi abscedit: non secus ac si accederet
ad aliam dioecesim, in qua idem crimen
foret reservatum, sed plures adessent poe-
nitentarii a quibus possit absolvi.* Et ita
sentit etiam Palaus 1 cum Basilio de Leo-
ne 2 a quibus adhaerent Salmant. O, dum
dicit habentem casus reservatos posse
peregrinari ea intentione ut cum alio con-
fiteatur. — Sed huic explicationi, nempe
quod illud *in fraudem* intelligatur de pec-
cato in confidentiam, neque acquiescere
valeo; cum Pontifex prohibeat absolvi,
non qui peccant in fraudem, sed qui in
fraudem migrant ad alienam dioecesim.

Alii, ut Passerinus 3, et auctor libri
*IstruB. per li novelli Confessori*3, et Cam-
pioni4, dicunt poenitentem tunc migrare
in fraudem, si ad solum finem obtinendi
absolutionem alio discedat, sine alio ra-
tionabili motivo.

1 Tr. 3, diip. 1, punct. 24, § 5, n. 4, i. C. — 2 De Homin.
Sutib., qu. 187, art. 1, n. 470. — 3 Part. 2, cap. 22, q. 503.
— 4 Instruct. ad confessaar., part. 1, cap. 18, n. 18. — 5 Qu. 7.

alium conventum vel provinciam (ubi casus
non sunt reservati), migrantem, inquam,
«etiam eo fine ut ibi a casibus non censuratis
absolvatur a confessario alias rite exposito»,
et negat in hoc committi dolum aut fraudem.

Basilius Pontius de Leone, *de Matr.*,
lib. 5, cap. 9, n. 6, non loquitur de reservatis,
sed generaliter ait peregrinum posse confi-
teri parrocho loci in quo invenitur, «etiam si
quis animo solum confitendi illi parrocho eo
accedat, et a sua domicilii parochia recedat ».

t) Salmant, *tr. 11, de Legib.*, *cap. 3, n. 63*,
videntur profecto adhaerere; negant enim ab-
sentes a suo territorio teneri legibus illius,
etsi a propria patria exirent ex intentione exi-
mendi se a lege; quia praeceptum non obligat
inde non exire, sed quod ab existentibus in illo
loco observetur; et addunt: «Et hinc infert Ba-
silius..., et ex eo Palaus..., habentem casus re-
servatos, vel alia causa nolentem parrocho
domicili confiteri, posse peregrinare ea inten-
tione ut cum alio confiteatur, quia utitur jure
sibi concesso tempore peregrinationis». Sed
tr. 6, de Poenit., *cap. 13*, plane videtur con-
trarium tenere; dicunt enim *n. 24*, peregri-

Alii tandem probabilius, ut Lugo 5
cum Fagundez m>, Roncaglia8; et Viva®
cum Platel explicant *to in fraudem*, quan-
do quis alienam petit dioecesim ob princi-
palem finem obtinendi absolutionem vi-
tandique iudicium proprii pastoris. — Ra-
tio, quia fraus dicitur intervenire ubi lex
redditur elusoria; ut ait Barbosa7. Elude-
retur autem hic reservationis lex, si poe-
nitens alio migraret ex principali motivo
petendi absolutionem. — Unde bene ipse
absolvi poterit, si abscesserit ad aliquam
dioecesim ob aliquem honestum finem,
puta negotii agendi vel indulgentiae lu-
crandae; vel ut confiteatur cum minori
incommodo, aut citius confessionem expe-
diat; vel ut confessarium incognitum aut
prudentiorem inveniatur, qui melius eum
dirigat et tranquillitati suae conscientiae
consulat, et similia. — Secus (ut diximus),
si ibi accederet ex principali fine ut effu-
giat iudicium sui superioris, vel ut faci-
lius absolvatur. Neque tunc proderit huic
poenitenti quod bona fide credat hoc ei
non esse vetitum; nam, licet tunc ipse
non migraret cum fraude, revera tamen
migraret in fraudem reservationis. — Et
hoc dicit Roncaglia 8 procedere, etiamsi

cap. 2, qu. 1, resp. 2. — 6 Qu. 9, art. 3, n. 4, v. *Equidem*. -
Platel, Synop., de Poenit., n. 412. — 7 Axiom. juris 102,
n. 4. — 8 Qu. 7, cap. 2, qu. 2.

num posse absolvi a simplici confessario, si
peccatum sit reservatum in loco habitationis
et non in loco confessionis; sed ad rationem
sententiae quae negat fieri posse, quod nimi-
rum praesumitur illum poenitentem in frau-
dem se alio contulisse, ut fugeret reservatio-
nem peccati commissi, sic respondent *n. 25*:
«Dicendum in foro intemo cessare omnes
praesumptiones: quare, si poenitens certo scit
se non eo animo discessisse ab alio loco, ne-
que in fraudem, sed propter alia negotia, ne-
quit habere locum praesumptio illa». Et his
quidem verbis satis indicant non posse absolvi
a reservato, si in fraudem alio se contulit.

**) Fagundez, *de 2° Praec. Eccl.*, *lib. 8,*
cap. 8, n. 20, negat posse absolvi a reservatis
suo episcopo, in alia dioecesi in qua non sunt
reservata, quia talis praesumitur in fraudem
reservationis discessisse. — Et Lugo, haec
allegans *disp. 20, n. 69, sic* respondet *n. 70*:
«In foro interno cessare omnes praesumptio-
nes: quare si poenitens certo scit se non eo
animo discessisse ab alio loco, neque in frau-
dem, sed propter alia negotia, quomodo po-
test habere locum praesumptio illa?»

poenitens accederet aliquo ad confessarium habentem facultatem absolvendi a reservatis; quia tunc etiam eadem fraus interveniret.

Idemque ait Mansi (cui adhaeret Roncaglia *) de eo qui in fraudem reservationis peccatum reservatum in patria, extra committeret, ad hunc finem obtinendi ibi postea absolutionem.

Sed huic ego non adhaereo; quia hic non jam migraret in fraudem reservationis (tonis pro absolutione obtinenda, ut habetur in bulla Clementis (ut supra, v. Idque confirmatur), sed migraret alio ne incurreret reservationem.

590. - Dubitatur 3°. An poenitens extra dioecesim possit absolvi a censura quae tantum in patria est reservata ?

Affirmant Passerinus* et alii. — Sed melius negant Wigandt4 et Roncaglia*. Ratio, quia tota facultas simplicis confessarii absolvendi a censuris habetur ex cap. Nuper, de sent, excom. Ibi autem dicitur simplex confessarius non posse absolvere a censuris quando sunt reservatae: quapropter in censuris reservatis, confessarius simplex nihil potest.

591. - Dubitatur 4°. An peregrinus, peccando in alia dioecesi, ubi casus ille esi reservatus, incurrat reservationem, et nequeat ibi absolvi nisi a facultatem habente ?

Prima sententia negat; et hanc tenent rellizzanus e», Diana et alii, apud Mazzotta *, qui probabilem putat. — Quia peregrini (ut asserit ex Sanchez, Azor, Coninck, etc.) non tenentur legibus loci in

quo versantur, nisi ibi saltem quasi domicilium habeant.

Secunda tamen sententia probabilior affirmat: quam tenet idem Mazzotta',et m Aversa*. — Ratio: tum quia, licet peregrinus probabilius (ut diximus de Legib., Lib. I, n. 156, Dubit. 2) non subjaceat legibus loci per quem transit, tamen ratione delicti illo tunc quo peccat fit subditus; tum quia, et fortius (ut diximus n. 588, in fine) confessarius, quem respicit reservatio, non potest absolvere peregrinos, nisi juxta limites jurisdictionis quam habet a suo Ordinario.

Incurrat igitur iste peregrinus casum reservatum.

Non tamen incurrat excommunicationem illi annexam; ut venus dicunt Coninck -, Suarez b»; Salmant.10 cum Silvestro, Avila b», Covarruvias^/ac Mazzotta *) cum Sayro b»; contra Abbatem b», Grafium*-l, etc. Idque probant ex cap. A nobis 21, de sent, excomm., ubi sic dicitur: Solos subditos comprehendi sub excommunicatione lata ab episcopo pro futuris delictis. Ratio est, quia excommunicatio non potest ferri nisi in subditos et contumaces. Peregrini autem, quamvis constituentur subditi ratione peccati; tamen, cum ante peccatum non fuerint subditi, nequeunt dici contumaces. — Et hoc, sive excommunicatio sit inflicta per modum sententiae particularis, sive per modum statuti generalis; quia alienigenae non subjacent his censuris, nisi contraxerint domicilium vel quasi in loco ubi illae sunt latae: ut probabilius dicunt Salmant.11 cum

de Sacram., qu. 74, num. IU. — 1 Loc. cit., qu. 4. — • Qu. 17, »ect. 3, v. Sed iimiliUr. — • Di»p. 13, dub. 7, num. 58. — * Tr. 10, de Centur., cap. 1, num. 117. • v. Excommunicatio IT, n. 10. — u Tr. 10, de Censur., cap. I, n. 116 et 117.

statutum ita spectet bonum commune territorii, ut ejus transgressio per se damnum inferat illi communitati); Sayrus, de Censur., lib. 1, cap. 7, n. 22; Abbas, in cap. A nobis 21, de sent, excom., n. 7; Jacobus de Graffiis, Decis. aur., part. 1, lib. 4, cap. 2, n. 16 et 17; male igitur isti duo auctores citantur a Mazzotta. — Denique Avila, part. 2, cap. 3, disp. 2, dub. 3, concl. 3, negat peregrinum ligari, si excommunicatio teratur per modum sententiae generalis.

Sanchez % Lessio r», Silvestro, Bonacina, Candido, Sayro % Avila b» et Covarruvias — Vide dicta Lib. I, n. 156, v. Hic refert. — Excipit Mazzotta l excommunicationes quae feruntur per statutum respiciens commune bonum territorii, etc. Vide dicta Lib. I, num. 156, v. Limitatur.

592. - Dubitatur 5°. An peccans intra dioecesim, sed in monasterio exempto, incurrat casum reservatum ?

Prima sententia negat; et hanc tenent Baucius et Henriquez % apud Diana *, qui probabilem censet. — Ratio, quia (ut dicunt) non incurritur reservatio, quando committitur peccatum ubi nulla est reservatio.

Secunda vero sententia communior, quam amplectimur, affirmat. Eamque tenent Suarez b), Coninck b», Palaus -, Filiuccius b», Concina 4; et probabilem putant Bonacina et idem Diana d» cum Bordono d), Salas d», Pasqualigo d), Vidal d», etc. — Ratio (ut dicunt), quia monasteria regularium, esto sint exempta quoad personas, non tamen sunt exempta quoad locum. Sed haec ratio non omnino suadet; quia (ut diximus Lib. I, n. 157, v. An vero) probabiliter hujusmodi monasteria etiam quoad locum sunt exempta, dum Tridentinum8 appellat tam personas quam loca exempta. — Ratio mihi potior est: quia

Sith*il, v. Excommunicatio II, n. 10. • Bonae., de Censur., disp. I, qu. 1, punct. 11, n. 21. • Candid., disquis. 22, art. 25, dub. 2; et art. 28, dub. 3, 5, 7 et 10. — 1 Tr. 8, disp. 1, qu.), cap. 4, § 3, v. Diutunut. — Baucins, Mitcell. casuum conic . tr. 2, opusc. 3, qu. 269, v. Sed f*tes. -1 Part. 10, tr. 14, resol. 7. — 1 Tr. 3, disp. 1, punct. 24, § 5, n. 30. — • Lib. 2, dits. 2, cap. 6, § 2, q. 5. — * Sew. 14, de reform., cap. 5. —

c) Sanchez, de Matr., lib. 3, disp. 18, n. 6 et 16, loquitur generaliter de legibus et consuetudinibus propriis illius loci.

«*) Lessius pariter, lib. 4, cap. 2, dub. 7, n. 49, loquitur de legibus localibus in universum, dicens probabile esse peregrinos transeunter alicubi manentes illis legibus non teneri; verius tamen n. 50 esse oppositum.

592. - Henriquez, lib. 13, cap. 26, n. 2, non de casu reservato, sed de excommunicatione loquitur.

b) Suarez, de Censur., disp. 5, sect. 4, n. 5 et 6; Coninck, loc. cit., n. 63; Filliuccius, tr. 11, cap. 5, n. 149, dicunt censuras incurrere, nisi locus sit plene exemptus.

c) Bonacina, disp. 1, de Censur., qu. 1,

casuum reservatio (ut diximus n. 581, v. Tertia) non jam respicit poenitentem, sed confessarium, cui limitatur jurisdictio. Unde confessarius, qui absolutionem non ex alia impertire potest huic poenitenti quam ex facultate sui episcopi, nequit illum absolvere, cum ab eodem episcopo facultas sit ei limitata.

Et ob eandem rationem, idem dicendum cum Roncaglia -, Concina ', Salmant. «», Lugo - et aliis, si talis poenitens peccatum quod est reservatum in sua patria commiserit in dioecesi ubi reservatum non est: is quidem non poterit in propria dioecesi absolvi a simplici confessario.

593. - Dubitatur 6°. An episcopi possint absolvere peregrinos in sua dioecesi versantes a casibus papalibus, et cum eis dispensare in irregularitatibus et suspensionibus Papae reservatis ?

Quod ad hanc dispensationem pertinet, decisum est a Gregorio XIII (ut refert Fagnanus -), nihil posse episcopum cum alienigenis; etiamsi hi, fungentes officio praetoris aut medici, in ejus dioecesi commorentur.

Quoad absolutionem vero casuum, commune est apud DD. quod episcopus bene potest absolvere peregrinos a casibus papalibus, modo sint occulti; ex facultate Tridentini10. Ita Suarez", Sanchez", Bo-

• Qu. 7, cap. 2, qu. 1, resp. 1. — 1 Lib. 2, di«-. 2, cap. 6, § 2, num. 5. — • Disp. 20, num. 72. — • In cap. Dilichu, de temp. ordin , n. 36. Cfr. etiam Pallouini, v. Episcopos, § 14, n. 51 et 52. — * Sess. 24, cap. 6 Lierai. — » De Poenit., disp. 30, sect. 2, num. 3; et de Censur., disp. 41, sect. 2» n. 12. — ” Decal., hb. 2, cap. 11, n. 8 et seqq.; et de Mair., lib. 3, disp. 23, n. 12.

punct. 11, n. 8, negat excommunicationem incurrere, si lata sit per statutum; secus vero, n. 14, si per sententiam.

«b) Diana, loc. cit., resol. 7, ita tenet cum Salas, de Legib., disp. 14, sed 6, n. 85; sed contrariam vocat probabilem, quam tenent, inquit, Bordonus, resol. 7, n. 4; Pasqualigo, Quaesi, can., qu. 176, n. 2; Vidal, Arca vital., tit. de Censur., inquis. 1, n. 36; et revera isti auctores tenent monasteria esse plene exempta ab episcopi jurisdictione, proindeque (ut didt Vidal) in illis exiscentes, etiam saeculares episcopi subditos, non teneri servare leges episcopales.

Salmant, tr. 6, cap. 13, n. 26. casum praesentem non habent.

Epucopu»

JTîâîiuiŕe

p*ll

Abeolvit peregrinos a casibm pspali bos occultu.

nacinal; et Barbosa 4 cum Henriquez a), Zerola, Garcia, Naldo, Duardo, Novario, Bossio, Marchino, Trullench, Homobono, etc. — Nec obstat quod concilium hanc facultatem episcopis concesserit tantum erga *delinquentes... sibi subditos*. Nam, uti recte dicunt auctores praefati, subditi etiam dicuntur tales peregrini, qui in foro sacramentali subji-ciuntur episcopo dioecetano. Idque refert Suarez § declaratum fuisse a S. Congregatione: quae respondit, posse absentem a sua dioecesi absolvi ab episcopo illius dioecesis in qua moratur, non autem a suo; rationem reddens, quia concilium in dicto cap. *Liceat* loquitur de absolutione sacramentali in foro conscientiae, quae requirit praesentiam.

Eamdem autem facultatem habent vicarii capitulares sede vacante, ut dicunt communiter Sanchez 4, Croix5; et Salmant.6 cum Bonacina, Henriquez et Avila

An autem *eamdem facultatem habeant abbates et alii praelati habentes jurisdictionem quasi episcopalem?*

Negant Concina7; Barbosa § cum Garcia, Gavanto, Ledesma, etc.; item Suarez ·, ex quadam declaratione S. Congregationis, ubi dictum fuit: *In hoc decreto Trident. non comprehenduntur... habentesju-*

1 Disp. I. de Censur., qu. 3, punct. 2, n. 6. — 1 In Trid., ses-s. 24, de reform., cap. 6, § 13. · Zerola, Prox. episcop., v. Vicarius, § 16^, dub. 5. · Garcia, de Benefic., part. 11, cap. 10, n. 139. - Maldut, v. Absolutio a peccatis, n. 9. · Duard., in bull. Coenae, lib. 3, § 2, qu. 11, n. 19. · Novar., Singular, juris can., concl. 2, n.2. - Boss., de Jubil. sect. 1, cas. 10, n. 156 et 156 · Marchin., tr. 1, part. 9, cap. 1, diff. 5, n. 1 et »eqq. · Trull., Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 4, n. 6. - Hontabort., Exam, ecd., tr. 12, cap. 4, qu. 16, resol. 4, v. Sjurro. — · De Ceneur., disp. 41, sect 2, n. 10; cfr. Pallottini, v. Episcopus, § 14, § 51 et 52. — 4 Decal., lib. 2, cap. 11, n. 4 et 23. — · Lib 7, n. 135; cfr. n. 25. — · Tr. 10, cap. 2, § M, i. f. · Bonac., dbp. 1, de Censur., qu. 3, punct. 2, n. 1. · Henriq., lib. 6, cap. 16, n. 1. — · De Poenit., lib. 2, dist. 2, cap. 6, § 2, n. 7. — · In Trid., sess. 24, cap. 6, de reform., n. 7. · Nicol. Garcia, de Benefic., part. 7, cap. 11, n. 13 et 17. · Gavant., Man. episcopor., v. Abolutio, n. 5;

593. - a) Henriquez, lib. 14, cap. 20, n.5, loquitur de facultate dispensandi cum scholaribus.

b) Avila, part. 7, disp. 10, dub. 6, loquitur de dispensatione irregularitatis. Ceteroquin asserit facultatem quoad hoc, in cap. *Liceat* episcopis concessam, competere capitulo, sede vacante.

↳ Croix, lib. 7, n. 141, utramque sententiam dumtaxat refert.

◁0 Fagnanus. in cap. Accedentibus 12, de

risdictionem ordinariam et quasi episcopalem, sed tantum episcopi privative quoad omnes alios. Ratio, quia talis facultas specialiter episcopis est concessa; et in concessionibus stricte interpretatio facienda est. — Affirmant vero Sanchez 10, Croix O; Salmant.11 cum Henriquez et Avila; Fagnanus d>; item Sayrus, Duardusf4 Palaus, Portel, Trullench, Bossius, etc., apud Barbosa Ratio: tum quia (ut probat Fagnanus) nomine *episcoporum* veniunt etiam praelati qui habent jurisdictionem quasi episcopalem privative ad episcopos; tum quia, quando concessio facta est in jure, habet rationem legis, quae extendi debet ad omnes casus, ubi eadem ratio currit. Eadem autem ratio procul dubio currit pro episcopis quam pro hujusmodi praelatis; quia alias eorum subditi non haberent ad quem recurrerent pro absolutione praedictorum casuum. — Neque obstat, ait Sanchez, declaratio S. Congregationis: quia de ea non constat authentice, neque illi (ut ait) necessario standum est.

An *praelati regulares hanc habeant facultatem in subditos?* — Affirmant Sanchez 18 etc., apud Barbosaf4, ob bullam S. Pii V. — Sed negat Croix15 cum Dica-

et v. Censura, n. 2. · Petr., Ledesin., Sum., part. 2, tr. 1, cap. 6, concl. 21 (ult.), dub. 2. — · De Poenit., diip. 30, sect. 2, n. 6. Habetur etiam ap. Pallottini, v. Episcopus, § 14, n.32. — · Decal., lib. 2, cap. 11, n.5; et de Matr., lib. 8, diip. 2, n. 12. — n Loc. dt., n. 54. · Henriq., lib. 6, cap. 16, n. 1, lit. g. · Avila, part. 7, diip. 10, dub. 6, v. Tertio. — Sayr., Clav., lib. 6, cap. 11, n. 83. · Palaus, tr. 4, diip. 4, punct. 3, § 1, n. 4. · Portel, Dub. regni., V Praelatus, n. 30; cfr. v. Ordines sacri, n. 14. - Trull., Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 4, n. 8. - Boss., de Jubil., sect. 1, cos. 10, n. 210 et 211. · ” In Trid., seas. 24, cap. 6, de reform., num. 7. — Sanches, de Matr., lib. 8, diip. 2, num. 10. — u De Matr., lib. 8, disp. 2, num. 13; et Decal., lib. 2, cap. 11, num. 7. — 14 De Offic. et Potest, eplsc., Rleg. 39, num. 18. - S. Pius V, brer. Romani Pontificis, de die 21 Julii 1571, § 3; in Dollar. Rom. Mainardt. — u Lib. 7, num. 141.

excess, praelator., n. 20,28 et seqq., loquitur de casu forte non absimili, scilicet de causis matrimonialibus et criminalibus, quae juxta Trident, committuntur tantum episcopis; quo non obstante, posse etiam committi abbatibus jurisdictionem quasi episcopalem habentibus, qui <veniunt appellatione dioecetani etiam in materia nova et praejudiciali>.

’I Duardus non satis accurately citatur a Barbosa; nam in bull. Coenae, lib. 3, § 2, qu. 11, n. 18, ubi de casu nostro expresse dis-

stillo f>, ex decreto S. C.; et Mendo con-futat dictam bullam.

Hic autem notandum 1° ex praefata declaratione S. C., contra id quod dicunt Salmant.1 cum Suarez h>, Sanchez, Bonacina etc., decisum esse quod episcopi extra sacramentum Poenitentiae non possunt absolvere a praedictis casibus papalibus. Idque fert Fagnanus 1 declaratum fuisse etiam a Gregorio XIII.

Notandum 2° declaratum quoque esse a S. C. (apud Fagnanum 3), quod si episcopus inciderit in aliquod crimen, de quo fit mentio in dicto cap. *Liceat*, poterit deputare proprium ipsius confessarium, esto sit extra suam dioecesim, ad se absolvendum cum eadem facultate qua ipse posset alios sibi subditos absolvere.

Notandum 3° ab eadem S. C. Concilii declaratum fuisse (apud Fagnanum4), non esse tutum in conscientia qui absolveretur aut dispensaretur a proprio episcopo in casibus, sive irregularitatibus aut suspensionibus, contractis ob crimen patra-

S. C. Cone., ap. Pallottini, v. Episcopus, § 14, n. 32 et 33. — 1 Tr. 10, cap. 2, n. M. · Sanch., de Matr., lib. 8, disp. 31, n. 29. — * In cap. Dilectus 15, de temper, ordinat., n.36. Cfr. Pallottini, v. Episcopus, § 11, n. 51 et 52. — · Loc. cit., n. 34. Cfr. Pallottini, loc. dL, n. 35 et 36. — 4 Loc. dL, n. 37 et 38. Cfr. Pallottini, loc. cit., n. 21 et 22; et v. Absolutio, § 3, n. 62. — Gra/p., Decis. aur., part. 1, lib. 1, cap. 13, n. U. · Garcia, de Benefic., pari. 7, cap. 11, n. 46. · Arinendar., Addit, ad Recopilat. legum Navor., lib. 1, tit. 18, leg. 7, de Irregular., n. 25. · · In Trid., sesa. 24, cap. 6, n. 25. — 4 De Poenit., diep. 30, sect. 2, n. 2. — · De Matr., lib. 8, diip. 34, n. 55. — · Disp. 1. de Censur., qu. 3, punct. 2, § 1, v. Quarto. · Avila, port. 2, cap. 7, disp. 1, dub. 11, concl. 2; cfr. etiam part. 7, disp. 10, dub. 6, cond. 2. · Begin., lib. 1, n. 135. — · De Censur., part. 1» cap. 5, art. 1, qu. 2, resp. 4, v. Possunt episcopi; et de Carit., »ect. 6, punct. 4, v. Haec tria. · Sayr., de Censur., lib. 4, cap. 17, n. 21. — · Tr. 10, cap. 2, n. 59. · Palaus, tr. 3, disp. 6, punct. 15, § 1, n. 9. · Henriq., lib. 14, cap. 20, n. 4. ·

putat, scribit: « Bene verum est, quod stante supradicta cardinalium declaratione, non videtur recedendum a sententia Suarez ».

f) Dicasillius, de Censuris, disp. 3, n. 71, negat utique praelatos regulares hanc facultatem habere vi Tridentini; sed eamdem habere affirmat n. 72, vi brevis S. Pii V; quod etiam notavit Croix.

t) Mendo, Statera opinion., diss t, qu. 4, a n. 56, negat breve S. Pii V concedere facultatem absolvendi ab haeresi

h) Suarez (quidquid dicant Salmant.), de Censur., disp. 41, sect. 2, n. 10, et Bonacina, disp. 1, de Censur., qu. 3, punct. 2, num. 1, v. Tertio, non docent haec de absolutione

tum coram duobus vel tribus testibus; quia Tridentinum utitur termino *occultis*, quod proprie loquendo est illius quod probari non potest. Et ita etiam sentiunt Graf-fius, Garcia et Armendariz, apud Barbosaf5, asserentes dici *occultum* quod non potest probari. — Sed alii communiter dicunt illud esse *occultum* quod non est notorium, et quod potest aliqua tergiversatione celari, etiamsi per aliquos testes probari possit. Ita Suarez ·, Sanchez 7; Bonacina ’ cum Avila, Reginaldo; Azor ·; Contin. Tournely * cum Sayro; Salmant *” cum Palao, Henriquez, Pellizzario, etc. Item Barbosa 11 cum Molina, Comitolo, Fagundez, Gavanto, Vivaldo, Vega, Sà, Gutierrez », Piasecio, Ugolino, Duardo, Marchino, Bossio et aliis innumeris ex Glossa (apud Tournely), quae ait: *Quandoque dicitur occultum quod potest probari*. — Hinc docent Sanchez, Tournely; Bonacina cum Avila, Azor et Reginaldo *>; ac Salmant.11 cum Pellizzario, Henriquez, Palao, etc., tunc crimen dici

Pellio., tr. 8, cap. 3, n. 69. — u In Trid., sess. 24, cap. 6, a. 26. - Molina, de Just, et Jure. tr. 3, disp. 79, n. 8» · . Sr* eundo. · Comito!., Respons. mor., hb. 6. qu. 44. n. 2 - Fagund., de 2° pracc. Ecd., lib. 8, cap. 8, n. 23. · Gavant., Man. Episcopor., v. Absolutio, n. 11. * Vivaldi, de Irregularit. dispens., n. 315 (al., tit. de Irregul. de dispensat episcopo reserv., n. 2). · Vega, Sum. nueva, part. 1 cap. 49, cas. 16. · Sd, r. Manifestum, n. 4; et v. Episcopus, n 35. · Puisée., Prox, epise., part. 1, cap. 1, art. 10, § 2. · UgoImus, de Potest, episc., cap. 57, 2. n.5. · Duard . in bull. Coenae, lib. 3, § 2, qu. 11 a n. 4. · Marchin., tr. 1, part 5», cap. 1, diff. 2, n. 2. · Boss., de Jubtl., sect. 1, cos. 10. n.26. — Glossa, in can. Manifesta, cans. 2, qu. 1. - Cont. Taur., de Censur., port. 1, cap. 5, art. 1, qu. 2, resp. 4, v. Possunt episcopi. — Sanch., loc. at. — Coni. Tourn. loc. at.— Bonac., loc. dt., v. Quarto. · Avila, loc. at., port. 7, disp. 10, dub. 6. cond. 2. — u Tr. 10, cap. 2, n. 5*. · Petlu., tr. 8, cap. 3, n. 69. · Henrtq., hb. 14, cap. 20, n. 4. · Palaus. tr. 3, disp. 6, punct. 15, § 1, n. 9.

peccatorum; sed Suarez, de dispensatione irregularitatis; et Bonacina, de absolutione a censura.

O Azor, part. 1, lib. 8, cap. 10, qu. 9, scribit sane occultum eo loco sumi, ut a notorio et publico distinctum; sed ibidem admittit factum notorium esse, quod testibus probari potest

» Gutierrez, Quaest. canon., lib. 1, cap. 13, n.3, dicit hoc esse pene occultum; et n. 27, negat haereticum ab haeresi pene occulta, quae « uni vel paucis » nota est, posse absolvi ab episcopo vigore hujus cap. *Liceat*. Non igitur satis recte allegatur a Barbosa

Azor et Reginaldus, locis citatis, hoc non habent, quidquid dicat Bonacina.

Atalolio Mqail dari tIIMMCta-srfillutn.

Epuopui iNoln po-un 4 pro lto conte» uno

Quid sit «vultum in pernent.

4.

K

publicum, quando scitur a majori parte oppidi, vicinia vel collegii: modo (ut ajunt Sanchez, Salmant. et Tournely) saltem ibi sint decem personae.

Utrum autem episcopus possit cum peregrinis dispensare in votis? Et an cum impeditis adire Pontificem, urgente necessitate, possit etiam dispensare in irregularitatibus et impedimentis matrimonii?

Vide dicta *Lib. I, de Legib., u. 158*; et *Lib. III, de Voto, n. 262, et n. 332, v. Au autem.*

594. - Dubitatur 7°. *An facultas concessa episcopis a Tridentino, absolvendi ab excommunicationibus et irregularitatibus Papae reservatis, intelligatur data pro solis casibus ante concilium reservatis?*

Ita sentit Fagnanus * et aliqui alii. — Sed communissime alii DD. docent facultatem datam fuisse pro casibus occultis, etiam *post* concilium a Pontificibus reservatis. Ratio, quia concilium indefinite concedit episcopis facultatem absolvendi *in quibuscumque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicae reservatis*: ubi autem lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. Ita Sanchez · cum Sorbo Bonacina ·, Delbene 4; Renzi 8 cum Suarez, Mazzotta b»; Diana · cum Bossio ac Beja. Adde Collet, Continuatore[m] Tournely

Sanch., de Matr., Hb. 8, diip. 34, n. 56. — *Salmant.*, tr. 10, cip. 2, num. 59. — *Contin. Tourn.*, loc. dt. — 1 In cap. *Dilectus*, n. 30 et leqq., de temper, ordinat. — 1 Decal., Hb. 6, cap. 15, n. 76. — · De Clauura, qu. 1, punct. 5, n. 1; cfr. de Ceaiur., diip. 1, qu. 3, punct. 2, n. 1. — 1 De Immun, ced., cap. 19, dub. 28, n. 1 et eeqq. — · De Sacram., tr. 5, cap. 4, aeci. 3, qu. 4. · *Suar.*, de Poenit, disp. 30, sect. 2, n. 12 et »eqq. — 4 Part. 7, tr. 2, resol. 20 et 22. · *Boss.*, de JuHl., sect. 1, cas. 10, q. 149. · *Beja*, Resp. cas., part. 4, cas. 37, v. *El si quadras*. — S. *Pius V*, bulla *Decorì et honssiati*, dlel 24 Janoar. 1570, § 2, in Dollar. Rom. Mai*

594. - ·) Sorbo non citatur a Sanchez pro hoc asserto, neque illud habet *in Comp. privilegior.*, v. Ingredi monasteria, *Annot. Capuee.*, cap. 2, v. *Primo*.

b) Mazzotta, *tr. 6, disp. 2, qu. 3, cap. 3, § 1, n. 2*, id satis innuit dicendo episcopum probabilius non posse absolvere ab occultis bullae Caenae, praesertim ab haeresi.

·) Collet, *de Censur.*, part. 1, cap. 5, art. 1, quaer. 2, resp. 4, id videtur innuere scribens: · De monialibus, quae... censuram incurrerent clausuram violando ... Etsi enim

et Cuniliati'ri, ubi asserit hanc sententiam esse communem doctorum.

Dubitatur 8°. *An episcopi absolvere possint moniales, quae ad malum finem occulte clausuram frangunt*, — stante bulla S. Pii V quae subjecit moniales frangentes, necnon comitantes, et licentiam concedentes, etc. excommunicationi: a qua (dixit), *praeterquam a Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, absolvi nequeant?* — Hinc, tempore Gregorii XIII disceptatum fuit (ut refert Fagnanus!) a h episcopi, ex concessione Tridentini in cap. Liceat, *possint absolvere montaient ab excommunicatione contracta ob occultam fractionem clausurae, stante reservation hujus casus a S. Pio peracta?*

S. Congregatio censuit non posse, attempta clausula in bulla S. Pii apposita: *nisi in mortis articulo*. Et hanc sententiam Gregorius XIII declaravit esse tenendam.

Ex hac autem declaratione scripsit Fagnanus§ episcopos non posse absolvere a casibus Pontifici reservatis, etiam occultis, si in bulla réservations adsit clausula: *nisi in mortis articulo*. Et hanc opinionem secuti sunt etiam Sanctarellus ·, Matthaeuccius!0 et alii pauci. — Sed fere communissime contradixere Navarrus ", Diana!8, Sanchez ", Suarez Bonacina!4 (ubi late de decreto Tridentini), Thesaurus ", Tamburinius ", Pellizzarius ", Pigna-

nardi. — 1 Loc. dt., n. 32. Cfr. Pallottini, v. *Episcopus*, § 14, n. 15 et 16. — · In cap. *Dilectus*, de (emp. ordinat., n. 90. — · De haereii, cap. 5, dub. 1, q. 1. — 10 Official, curiae, cap. 11, n. 21. — u Condi., lib. 5, tit. de privikf., condi. 10, q. 1. — 11 Part. 7, tr. 2. reaol. 22. — u Decal., Hb. 6, cap. 15, n. 76. — 14 De Clauura, qu. 1, punct. 5, q. 1; cfr. de Censur., diip. 1, qu. 22. punct. 2, num. 2. — “ De Poenli eccleiiatit., part. 2, v. *Clausura*, cap. 8, v. *Absolvere*, — 11 De Jure Abbatiiar., diip. 19, qu. 5, num. 1. — ” De Monialib., cap. 5, iect. 2, num. 28 (edit, fenuin.).

censura haec Apostolicae Sedi reservata sit per bullas Pii V et Gregorii XIII, praevaluit tamen diuturna in regno Galliae consuetudo, ut moniales etiam exemptae, ab ea, tametsi publica et notoria, per episcopos absolvi possint ».

Cuniliati, *tr. 14, de Poenit.*, cap. 4, § 11, num. 5, communem esse ait eam sententiam quae docet episcopos posse absolvere a casibus Papae reservatis extra bullam Coenae.

J Suarez, *de Censur.*, disp. 41, sect. 2, n. 10 et 12, hoc non habet.

telli ', Monacelli8, Felix Potestas8, Rodriguez/>, Toletus*-', Vincentius Candidus Magister sacri Palatii <>, Donatus ', Lezana ·, et plurimi alii apud Patrem Ferraris 8. Omnes hi sentiunt quod si casus sit occultus, bene potest absolvere episcopus, aut alius ab eo facultatem habens absolvendi, ex citato cap. *Liceat*: tum quia de decreto allato S. Congregationis et declaratione Gregorii XIII non constat authentice; tum quia testantur auctores relati in praxi oppositum servari, dum revera episcopi passim absolvunt ab hujusmodi reservatis excommunicationibus si casus sit occultus*/.

Dubitatur 9°. *An episcopi possint absolvere a casibus occultis, reservatis ab aliis episcopis etiam cum censura?*

Quia de Respondent affirmative Bonacina ' et alii· ab Pater Cutillus 0. — Ex eo quod m dicto cap.ZZceafTridentinidiciturconcedi omnibus episcopis facultas absolvendi *delinquentes in quibuscumque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicae reservatis*. Ex qua particula etiam satis ostenditur comprehendi facultas absolvendi a casibus et excommunicationibus adhuc ab aliis episcopis reservatis.

Hanc opinionem olim probabilem cen-

1 Tom. 6, comult. 86, n. 271. — 1 Formulai., part. 1, Append, ad bullam *Decorì*, Adnotat., num. 4. — ' Exam, confes*., tom. 1, n. 3511. — 4 Prax., tom. 4, tr. 4, qu. 8, num. 7 et 9. — 1 Sum., v. *Clausura*, num. 20. — · V. *Moniales*, art. 3, q. 20 et 21. — ' Diip. 1, de Ceniur., qu. 3,

1) Apud Rodriguez, *Quaest. regul., torn. 1, qu. 24, art. 17*, id reperire nequivi.

e) Toletus, *lib. 1. cap. 41, n. 7 et §*), Candidus, *torn. 1, disquis. 3, art. 28* (sicut et Navarrus supra), perspicue rem insinuant, dicentes episcopum posse absolvere a casibus post Tridentinum reservatis, nisi sit clausula derogatoria concilio.

») Rationes istae ex Ferraris sunt desumptae; sed pauci ex auctoribus relatis eas tradunt. — Haec S. Alphonsi sententia affirmativa plane confirmatur a constitutione *Apostolicae Sedis*, quae ex una parte violationem clausurae ponit inter excommunicationes R. P. simpliciter reservatas; ex altera vero parte, firmam vult remanere potestatem concessam episcopis cap. *Liceat*, exceptis tantum censuris quae *speciali modo* R. P. reservantur.

Textus horum dubiorum 7 et 8 desumptus est ex editione septima Operis. Licet enim editiones 8* et 9* referant alium textum editionis sextae; attamen textus septimae magis

suimus. — Sed postmodum negativam coacti fuimus tenere [>, ex duplici declaratione S. C. Concilii, sub die 24 Jan. 17H et die 29 Nov. 1710. Sed maxime ex declaratione emanata a Benedicto XIV, die 21 Augusti 1752, quae incipit: *Pias Christifidelium, etc.* Cum enim in civitate Jenuensi concessum fuisset privilegium cuiusdam confraternitati sub invocatione S. *Mariae de Succursu*, ut confratres eligere possent quemlibet confessarium ab Ordinario loci approbatum, cum facultate absolvendi eos in articulo mortis, et bis in vita a casibus *etiam Sedi Apostolicae* reservatis; Pontifex declaravit, per enuntiatum privilegium, *absolvendi facultatem.. non vero etiam Ordinariis locorum reservatis... per Nos in praecitatis nostris Litteris concessam fuisse; et consequenter, absolutiones... contra praesentis declarationis nostrae tenorem forsán de praeterito impertitas aut in posterum impertiendas, nemini suffragari potuisse sive posse, decernimus et declaramus*. Vide Bullarium Benedicti XIV ·, et eundem *de Synodo*

Dubitatur 10°. *An episcopus hanc facultatem Tridentinipossit generaliter aliis sacerdotibus committere?*

punct. 2, num. 6. — · Addition, ad *Mancini Proche. vèitandi infirmat*, de Caib. reicerr., pract. 3, dub. 33. — 5. C. *Cane.*, Thesaur. résolut., tom. 1, fol. 3º72. — · Deciaratio: *Piat christifidelium*, § 3, v. f. — * Lib. 5, cap. 5, num. 9.

concordat cum postremis editionibus *Horn, apost.. tr. 20, cap. 3, n. 36*. Ibi enim, cum in tribus prioribus editionibus sententiam negantem tenuisset, in tertia tamen editione, post materiarum indicem monitum quoddam subjunxit, quod deinceps, in quarta scilicet (anni 1777) et in quinta editione (anni 1782), in ipso textu, *loc. cit.*, inseruit, et his quidem verbis: « Sic alias scripseram; sed postea, rematurius perpensa, inveni id communius ab aliis non approbari. Quapropter hic expono ambas sententias, quae adsunt super hoc punctum ».

V Quid tandem de hoc quaesito tenuerit S. Alphonsus, difficile dictu videtur, sententiam enim negativam, quam hic propugnat, tenere incepit in editione quarta; eamdemque tenebat in *Append., de Prtvil., n. 35*. Deinde vero, nimirum in editione octava, in dieu Append, de Privil., *loc. cit.*, S. Doctor attulit Untum sententiam affirmantem, neque ullam mentionem amplius fecit de negativa

Facula · Negant Henriquez, Menochius[^] et Corduba[^], apud Sanchez': qui dicunt posse tantum delegare in casibus particularibus, non vero generaliter. Idque inferunt ex verbis concilii in dicto cap. *Liceat*, ubi conceditur episcopis facultas absolvendi *per se ipsos aut vicarium ad id specialiter deputandum*. — Sed probabilius et communissime affirmant posse episcopum generaliter committere vices suas quoad absolvendos casus papales occultos; quia hoc modo jam alii sacerdotes reputantur specialiter deputati. Ita Sanchez *, Suarez®, Barbosa *, Laymann *.>, Croix⁵; et Salmant. · cum Navarro, Granado, Vega, etc. Ratio, quia facultas haec competit episcopis jure ordinario, cum ipsa sit annexa dignitati episcopali; et ideo bene potest alteri generaliter delegari.

ProiMbi
hui potest.

Hinc recte ait Sanchezl* cum Navarro⁷, vicarium episcopi non habere potestatem absolvendi ab his casibus ex generali commissione vicariatus, nisi specialiter ab episcopo committatur.

item, fa-
spcnundi.l

Hoc quoad *absolutionem* casuum. — Quoad facultatem autem *dispensandi* in irregularitatibus et suspensionibus, in eodem cap. episcopis impertitam, dicunt Sanchez · ex Suarez; et Barbosa * cum aliis (contra Marium Alterium), etiam posse ab episcopo illam delegari generaliter cuicumque sacerdoti cui episcopus suam facultatem committat; hocque, ex potestate ordinaria quam episcopi habent.

Henriq., lib. U, cap. 19, 1. f.; et lib. 6, cap. 14, n. 7, liL o. · 1 De Matr., lib. 2, disp. 40, n. 17. — * De Matr., lib. 2, disp. 40, n. 17; et Decal., lib. 2, cap. 11, n. 23. — · De PoeniL, ditp. 30, sect. 2, n. 9. — 4 In Trid. seas. 24, de reform., cap. 6, η. 45. — · Lib. 7, η. 135. — · Tr, 10, cap. 2, n. 54. · *Novar*, comiL 1, qu. 48, n. 88, de constitut. · *Granad.*, in 2*· 2·, contrav. 1, de Fide. tr. 15, disp. 14, n. 7. · *Veja*, Sum. nueva, part. 2, cap. 15, cat. 2. — 1 De Matr, loc. at., n. 17. — · Decal., loc. dL, n. 25. · *Suar.*, de Cernur., disp. 41, sect. 2, n. 8. — · Loc. dL, num. 45. —

Utrum autem episcopi possint absolute ab haeresi et ab aliis casibus bullae Coenae?

Vide dicenda *de Censur.*, Lib. VII, ex num. 82, ubi negativam sententiam tuebimur.

595. — « 8°. Superior, auditis solis re- «servatis, potest ab ns absolvere, et reli- diaiduu
«qua inferiori committere, ex causa ur-
«gente: qualis tamen non est multitudoa)
«negotiorum, ut docent Suarez, Fernan-
«dez et Filliuccius, sed alia gravior: tum
«quia etiam occupatissimus potest dare
«facultatem adeundi alterum, cum onere
«postea comparendi; tum quia integritas
«confessionis est de jure divino ».

Certum est quod nulla multitudo negotiorum potest esse sufficiens causa ad non esta:
dimidiandam confessionem; ut recte ait didiJu.:*
Croix¹⁰ cum Suarez, Laymann b), Vasquez,
et alii passim: maxime hodie post prop. 59
damnata ab Innocentio XI, quae dicebat: *Licet sacramentaliter absolvere dimidiate tantum confessos, ratione magni concursus poenitentium; qualis v. gr. potest contingere in die magnae alicujus festivitatis aut indulgentiae*.

An autem possit superior absolvere poenitentem a reservatis, et pro aliis eum remittere ad inferiorem?

Alii universe affirmant, ut S. Antoninus ”; et Paludanus, Cajetanus, Sà et Henriquez, apud Laymann quia dicunt hanc esse Ecclesiae consuetudinem. — Alii vero,

Mar, Alter., de Censur., tom. 2, disp. 8, de Suspens., cap. 3, cond. 4, v. *Secundo quaeri*. — *Suar*, de Poenit.* disp. 81, sect. 1, n. 7. — *Fernand, de Moure*, part. 3, cap. 6, § 9, n. 22, v. *Dico sextum*. — *FUL.*, tr. 7, cap. 10, n. 301. — " Lib. 6, part. 2, n. 1154. · *Suar.*, loc. dt. · *Vasq.*, qu. 91, art. 3, dub. 10, n. 4. — « Part. 3, tit. 14, cap. 19, § 6. — *Palud.*, in 4, diet. 17, qu. 5, art. 1, *Quintus modus* (n. It). · *Cajelan.*, v. *Confessio sacram.*, conditio 10, · Sd, v. *Absolutio*, n. 24 (al. 25). · *Henriq.*, lib. 6, cap. 15, n. 4. · » Lib. 5, tr. 6, cap. 12, n. 8, v. f.

i) Menochius, quidquid dicat Sanchez, non videtur citari ab Henriquez pro hoc asserto, neque illud habet in *consil. 18, it. 12*. — Corduba non satis accurate a Sanchez citatur; nam in *Sum.*, qu. 8, id negat de sola haeresi.

Laymann, lib. 1, tr. 5, part. 2, cap. 5, h. 2, loquens de haeresi occulta ejusque absolutione, scribit: « Nihil obstat quominus episcopus vicario suo vel alteri idoneae personae talem facultatem specialiter commit-

tat — Et Croix, Navarrus et Vega, loquentes sine limitatione, dicunt item episcopum posse delegare facultatem absolvendi, haeresi excepta.

O Navarrus, quamvis hic citetur a Sanchez, attamen, *consil. 11, de privileg.*, n. 3, hoc dicit de sola absolutione ab haeresi.

595. — (*) Scilicet, ut ajunt Suarez et Filliuccius: *communis* negotiorum multitudo.

V Laymann, lib. 5, tr. 6, cap. 12, n. 8, v. f. hoc non habet.

Quando
superior
ponit ab
hi reserva-
u> remit-
tmadiofe*
nxem pro
xlrv

ut Suarez¹, Navarrus^{e>}; et Laymann · cum Adriano^{e>}, Silvestro^{e>} et Cano^{e>}, negant hanc consuetudinem; et dicunt id tantum licere in casu gravis necessitatis, puta, si superior non posset se expedire ab aliquo gravissimo negotio, et contra, necessarium judicaret personaliter audire peccatum reservatum. — Idque admittunt Lugo[·], Salmant.[·], Croix^{Λ>}; et Palaus⁶ cum Vasquez^O et Coninck: sed in casu rarissimo; addito quod poenitens esset in necessitate communicandi, et nollet eadem peccata bis confiteri. Hoc ultimum non videtur improbabile, posito casu cum omnibus his conditionibus (vide dicta *n. 484 et 487*).

Abwlu-
ta* a sape-
rwrc, dein-
de i quovis
itoolvitur.

596. - « 9°. Qui a superiore absolutus est « a reservatis potest ab iisdem postea « absolvi a quovis: quia non sunt amplius « materia necessaria confessionis.

Oaid de
confilente
bona bde
soa biben-
ti Uculu-
les.

« 10°. Qui bona fide confitetur, nesciens « suum casum esse reservatum, vel sacer- « dotem carere potestate circa illum; va- « lide quidem absolvitur, cum onere ta- « men comparendi. Praepositus ». (Juxta dicenda, *Lib. VII, n. 91*). — « Similiter, si « confessarius probabiliter credit non esse « reservatum, esto revera sit, valet abso- « lutio. Lessius^{a>}, Diana^{a>} ». [Cum Lugo^{*>}, Dicastillo^{b>} et Salmant. Et potest absolvere, etiamsi dubium sit negativum; vide dicenda *w. 600*].

¹ De Poenit., disp. 31, sect. 1, n. 6 et 8. — 1 Lib. 5. tr. 6. cap. 12, n. 8. — · Disp. 20, n. 78. — < Tr. 6. cap. 8, n. 134. — ‘ Tr. 23, punct. 15, § 5, n. 3. · Coninch, disp. 7, dub. 9, n. 81 et 83. — *Pracpos.*, qu. 9, dub. 7, n. 38. — · Qu. 9, dub. 4, n. 24. — ‘ De Poenit., disp. 30, sect. 3, v. *At hic rx occasions.* — · Part. 4, tr. 4, resol. 124. — *Vasq.*, qu. 91, art. 3, dub. 9,

¹) Navarrus, *Man.*, cap. 26, it. 6; Adrianus, *in 4, de Confess.*, qu. 4, v. *Sed dubium videtur*; Silvester, v. Confessio I, qu. 19; Canus, *Reled. de Poenit.*, part. 6, concl. 2, negant dumtaxat hanc consuetudinem.

d> Croix, *lib. 6, part. 2, η. 1154*, negat ordinarie dari causam rationabilem dimidiandi, « nisi forte in raro casu, v. g. impossibilitatis audiendi reliqua ». — Vasquez pariter, qu. 91, art. 3, dub. 10, n. 4, supponit esse casum rarissimum, et ait occupationem superioris esse legitimam causam, « quando ita magnae essent occupationes et nullus alius esset presbyter, cui committeretur integra illius poenitentis confessio et absolutio sacramentalis ».

¹) Salmant., Palaus et Coninck hanc conditionem silentio praetermittunt

« 11°. Qui confitens habenti potestatem « ordinariam delegatamve in reservata, « oblitus est inculpabiliter reservatum, « potest illud postea confiteri etiam infe- « riori et absolvi. Quod etiam valet (saltem « si prior habuerit potestatem ordinariam), « etiamsi prior absolutio, ob indispositio- « nem vel alium defectum poenitentis, « invalida fuisset. Ratio, quia is intendit « absolvere quantum potuit; ergo saltem « sustulit reservationem : quod fieri potuit « absque sacramento. — Vide Praeposi- « tum[·], Maeratium[’], Diana[’] ».

Quaeritur 1°. *Ah in casibus altatis a Busenbaum, nempe si poenitens bona fide confiteatur peccatum reservatum non habenti potestatem, vel si inculpate peccati illius obliviscitur, aut de eo confiteatur urgente necessitate, confessarius simplex valide et licite ipsum absolvat?*

Negat Antoine^{’1}: et, per se loquendo, ejus sententia satis est probabilis. — Ut enim diximus (*n. 265, Qu. 1, v. Prima*), probabile est cum Vasquez, Tournely, Armilla^{d’}, Gersonio^O, Trullench^{dJ}, etc., confessarium simplicem omni carere jurisdictione in habentem reservata, cum non sit suus competens iudex: ideo neque a non reservatis potest eum absolvere.

Secunda vero sententia, communis et probabilior, affirmat: quam tenent Suarez, Palaus, Lugo, Concina, Salmant. et alii

Quid de
oblito Incul-
pabiliter re-
servatum.

Probabt-
lias valide
absolvun-
tur.

n. 26. · Contin. Tourn., de Each., part. 1, cap. 6, Art. 3, conci. 4. v. *Ifine 2.* — *Suar.*, de Each., diip. 66, sect. 4, v. *Quartus casus*; et de Poenit., disp. 31, sect. 3. · *PaJaus*, tr. 21, panct. 12, n. 6. - *Lu^o*, de Each., diip. 14, a. 67. · *Concina*, de Each., d1», 1, atp. 11, § 1, a. 32. - *SaJtnanf.*, tr. 4, de Each., cap. 7, a. 36.

596. - Lessius, *Addit, ad S. Thom.*, de *Poenit.*, qu. 9, n. 30; Diana, *part. 9, tr. 9, resol.*, 29, casum hunc non habent; Diana, tamen, *part. 4, tr. 3, resol. 4*, idem dicit de confessore qui dubitat utrum peccatum sit reservatum

b> Scilicet Lugo, *disp. 20, sed. 2, n. 16, 18 et 20*; Dicastillus, *disp. 11, dub. 6, n. 91*; Salmant, *tr. 6, cap. 13, n. 15*, ita loquuntur de casu quo quis dubitat an commiserit peccatum quod est reservatum; vel, si commiserit, dubitat an sit mortale.

c) Antoine, *cap. 3, art. 2, qu. 5*, videtur hanc sententiam tenere, eo quod eam ultimo loco ponit ejusque probationes affert.

■riDe Armilla, Gersonio et Trullench, vide notas/, Λ et i, ad dictum *n. 265* supra.

allati dicto *n. 265.* — Ratio, quia, licet confessarius non possit sine rationabili causa absolvere a non reservatis, non absolvendo a reservatis in quae potestate caret, non per hoc tamen caret potestate in non reservata. Unde, quando bona fide confitetur poenitens vel habet necessitatem confitendi, tunc bene potest directe absolvi a non reservatis, et indirecte a reservatis. — Et cum haec sententia sit communis (ut fatetur ipse Antoine) et valde probabilis, imo certe probabilior, ut diximus, bene potest deduci in praxim; nam (ut probavimus *n. 573*) est moraliter certum quod cum opinione probabili Ecclesia supplet jurisdictionem.

597. - Quaeritur 2°. *An, sipoenitens confessus sit superiori, et inculpabiliter sit oblitus peccati reservati, poterii deinde cuilibet illud confiteri et absolvi?*

Prima sententia communissima affirmat. Et hanc tenent Busenbaum, ut supra (m. 596, ad 11), Lugo l (ubi vocat communem), Sanchez *, Palaus ·, Holzmann », Ciera », Viva ·, Salmant. ' (qui etiam asserunt communem); et Escobar· cum Cano, Filliuccio e» et Adriano b), Covarruvias»-l et Ledesma»A Ratio, quia praesumitur superior poenitentem recte dispositum velle liberare ab omni vinculo peccatorum a quo potest; idque videtur confirmari verbis illis quae ad absolutionem praemittuntur: *In quantum possum et tu indiges, etc.* — Et hoc admittunt Palaus ·,

Antoine, cip. 8, art.2, qu. 5.— l Diip. 20, o. 85 et 89.— ' De Matr., Hb. 8, diip. 15, n. 21. — l Tr. 23, punct. 15, § 6. n. 3. — ' De Sacr. PoeniL, n. 697. — l DI·. 1, qu. 11, n. 90. — · De Poenit., qu. 9. art. 4, n. 4. — l Tr. 6, de Poenit., cap. 18, n. 43. — · Lib. 16, n. 510. · Canus, Relect. de Poenit., part. 6, v. *Id vero*, poet concl. 3. — » Tr. 23,

597. - (-)Filliuccius, quamvis hic citetur ab Escobar, distinguit tamen, *tr. 7, cap. 10, n.312*, affirmans tolli reservationem si confessio fiat « speciali quodam modo, cum intentione scilicet consequendi absolutionem a reservatis ·; secus vero, si fiat « modo ordinario, scilicet absque intentione speciali reservatorum tam ex parte poenitentis quam confessoris».

b) Adrianus, *in 4, de Conf.,qu. 4, § Si petas, v Exhoc sequitur*, videtur supponere poenitentem irretitum esse pluribus reservatis,quorum unum obliviscitur; itemque Covarruvias, *in cap. Alma mater, part. 1, § 11, n. 12*: loquitur enim de eo qui omisit « unum vel duo ex reservatis.. — Quod Martinus de Ledesma

et Salmant. l0 cum Coninck et Aversa (contra alios), etiamsi confessio fiat apud inferiorem delegatum; quia adhuc censetur superior velle per illam reservationem auferre.

Secunda vero sententia negat. Eamque tenent Suarez e», Concina *O*, Antoine item Silvester d», Angelus d», Rosella et Gabriel'^, apud Lugo*»: *et forte probabilio*rem vocat Holzmann. — Hi dicunt non tolli reservationem, sive confessio fiat superiori sive delegato. Ratio est valde urgens: quia ad auferendam reservationem requiritur ut peccatum subjiciatur iudicio superioris, eo quod finis reservationis est (ut probavimus *n. 581*, v. *Tertia* in fine), nedum ut poenitentes a peccato absterreantur, sed etiam ut convenientem medicinam et poenitentiam recipiant. — Unde non censetur ablata reservatio, nisi ex aliquo positivo indicio habeatur praesumptio, voluisse superiorem reservationem auferre, ut recte dicit Concina; vel nisi poenitens (ut ait Suarez'') ad hunc finem adiverit superiorem vel habentem facultatem, ut ab omnibus reservatis absolvatur, et hanc suam intentionem illi manifestaverit. Necnon, bene excipit Suarez '' , quando privilegium fuerit concessum in favorem poenitentis, prout est privilegium jubilaei et bullae *Cruciatae*.

Caeterum (praecisis istis tribus exceptionibus), hanc *secundam* sententiam probabilio

punch 15, § 6, n. 5. — M Tr. 6, cap. 13, n. 45. · Coninck diip. 8, dub. 12, n. 94. · Aversa, qu. 17, sect. 8, v. *Demum non ictum*, — ll Cap. 3, art. 2, qu. 6. — M Diip. 20, n. 85. — *Hotem.*, de Sacr. Poenit., n. 697, v. *Dices. 2.* — *Concina*, de Poenit., lib. 2, dite. 2, cap. 6,§ 2. n. 14. — u De Poenit., diip. 31, iect. 4, n. 15, — ll Loc. cit., n. 20.

expressius dicit in *2a 4', qu. 8, art. 2, dub. 8*, scribens de eo qui inculpabiliter · oblitus unius reservati, confessus est alia reservata superiori ».

Suarez, *de Poenit.,disp.31, sect. 4, n. 13 et 18*, Concina, *de Poenit., lib. 2, diss. 2, cap. 6, § 2, n. 14*, hanc sententiam tenent cum exceptionibus a S. Alphonso inferius adductis.

d) Silvester, v. Confessio I, n. 7, qu. 4; Angelus, v. Confessio I, n. 12; Rosella, v. Confessio II, n. 9; Gabriel Biel, *in 4, dist. 17, qu. 1, art. 3, dub. 2, nota ult.*, asserunt tolli reservationem, si absolvens intendebat absolvere ab omnibus peccatis et censuris. Et ita etiam citantur a Lugo.

Jaxtiila
DM pcttK

Ltmiut»
ne».

iJurni*

Pruebb tur etiam probabilis: tum ob auctoritatem doctorum, qui, ut fatetur ipse Concina, communiter eam docent (et hanc Silviusl tenet ut veram cum Silvestro, Angelo, Adriano, Navarro, Covarruvias, Bonacina, Sâ, Coninck et aliis pluribus, quibus consentit Pontas' et adhaeret Contin. Tourneley·); tum quia probabiliter potest praesumi superior consentire ut auferatur reservatio semper ac poenitens confitetur apud habentem potestatem /A

Omnino tamen dicendum puto, reservationem non auferri, quando adesset positiva praesumptio quod, si superior audivisset peccatum reservatum,absolutionem distulisset.

598. - Quaeritur 3°. *An per confessionem inculpabiliter invalidam tollatur reservatio?*

Negat Pater Concina4: sive confessio fiat ordinario sive confessario delegato.— Ratio, quia superior non tollit reservationem» nisi sacramentaliter absolvendo: unde, quando confessio est invalida, non aufertur reservatio. Inferior contra, cum nihil possit in reservata extra sacramentum, quoties sacramentum est nullum, peccata manent reservata.

Sed communis sententia et probabilior affirmat. Et hanc tenent Suarez ·, Wiggandt ·, Lugo T, Palaus », Holzmann ·, Ron-

Concina, de Poenit., lib. 2, diu. 2, cap. 6» § 2, n. 14. — ' In Suppi., qu. 20, art. 2, qu. 3, v. *Caeterum.* · *SUveiL.* v. *Confessio I*, n. 7, qu. 4. · *Anget.*, v. *Confessio I*, n. 12. · *Adrian.*, in 4, de Confeci., qu. 4, § *Si petas*, v. *Ex hoc sequitur.* · *Navar.*, Man., cap. 26, num. 18. · *Covar.*, In cap. *A/ma mater*, part. 1. § 11, n. 12. · *Eonac.*, de Ceniur., diip. 1, qu. 3, punct. 6. n. 8. · *Sd*, v. *Casus reservatus*, n. 7. · *Coninck*, disp. 8, dub. 12, n. 95 et aeqq. — · *V. Casus reservati*, caa. 26. —l De Poenit., part. 2, cap. 8, n. 576 et ieqq. — « Loc. dt., n. 16. — · De Poenit., diip. 31, iect. 4, n. 9. — · Tr. 14, n. 77. — ' Diip. 20, n. 106. — · Tr. 23, punct. 15, § 6, n. 2. — · De Sacr. Poenit., n. 696, r.*Resp.* 2. —

·! Silvius hanc tenet ut veram si confessio facto fuerit confessario, « qui habuerit (sicut ordinarie supponitur habere) voluntatem absolvendi, inquantum ipse potest, et poenitens indiget. — Idemque dicunt fere omnes auctores a Silvio citati.

f) Hinc in 2* *Elencho quaest. reform., qu. 18*, S. Alphonsus negat se reprobare posse primam sententiam: · An si poenitens confessus sit superiori, et inculpabiliter sit oblitus peccati reservati, poterit deinde a quolibet confessario de illo absolvi? *Lib. 6, n. 597*, probavimus sententiam negativam; sed nunc

caglia'', Viva ", Croix ''; Bonacina '' cum Vasquez, Filliuccio Reginald©, Nuflez, Rodriguez, etc.; ac Salmant.l4 cum Silvestro, Cajetano et Coninck. — Ratio, quia reservatio principaliter ordinatur ut peccata deferantur superiori, utque ipse super ea ferat iudicium, praebendo monita salutaria ac poenitentiam imponendo: unde, semper ac subditus suum peccatum subjicit iudicio superioris, vel alius habentis facultatem, jam obtinetur finis reservationis. — Nec valet dicere quod tam ordinarius quam delegatus non tollunt reservationem nisi per absolutionem sacramentalem: quae hic deest, cum confessio sit nulla. Nam respondetur quod superior bene potest sine absolutione sacramentali (ut fatetur ipse Concina) reservationem auferre. Esto autem inferior non possit tollere reservationem nisi per sacramentalem absolutionem, attamen, cum subditus peccatum ei defert, tunc superior ipse, cum jam consequatur finem reservationis, censetur illam auferre vigore consuetudinis (ut dicunt Salmant.), communi doctorum auctoritate firmatae.

Quaeritur 4°. *An tollatur reservatio per confessionem culpabiliter nullam?*

Prima sententia negat. Eamque tenent Concina '', Holzmann '', Viva *), *Croix*!*; eamque absolute veram vocat Roncaglia''

H Qu. 7, c*p. 3, qu. 6, reep. 2. — u De Jubil., qu. H, <rt. ult., u. 2 et 8. — ll Lib. 6, part. 2, n, 1695. — “ Diip. 5, de Poenit., qu. 7. punch 5, § 5, n. 9. · Vojq., qu. 91, art. 3, dub. 5, n. S3 et »eqq. · *Refin.*, lib. 8, n. 61 et ieqq. · *Mi-Hes*, in Suppi., qu. 9, art. 2. dub. 4. · *Rodrig.*, Quaeit. repii., torn. 1, qu. 21, ari. 7; et Sum., part. I cap. 55, n. 7, (at. n. 6). — M Tr. 6. cap. 13» n. 4L · *Silvest.*, v. *Confessio I*, qu. 19, n. 21. · *Cafetan.*, Sum., *Casus reservati.* * *Coninck*, diip. 8, dub. 12, n. 91. — *Concina*, Hb. 2, dial. 2, cap. 6, § 2, n. 16. · *Salmant.*, tr. 6, cap. 13, n. 4L — “ Loc. dt. — « De Poenit., n. 696. v. *Resp. I.* — « Qu. 7, cap. 3, qu. 6, reip. 3.

ex auctoritate *Pontos*, *Colet* et signanter *Silvii*, qui affirmativam, cum *Silvestro*, *Navarr.*, *Adrian.*, *Angel.*, *Covarr.*, et pluribus aliis pro certo habet, eam reprobare non possumus».

598. - “J Filliuccius non satis diligenter citatur a Bonacina; limitat enim hanc sententiam, *tr. 7, cap. 10, n 311*: Nisi confessio facta fuerit, non ipsi superiori, sed ejus delegato; tunc enim maneret (inquit) peccatum reservatum.

*! Viva, *loc. cit.*, n. 2; Croix, *loc. cit.*, n. 1475, negant tolli reservationem, loquentes de confessione in jubilaeo facta.

Haec opinio poieudeduci in pmiim.

Confessus» superiori et inculpabiliter oblitus reservati:

Juxta altos, potest a quovis absolvi.

Caipib»n taide*pro* noVtoiu"

citans Lugtfnem et Salmant.(sed non bene, nam isti omnino oppositum tenent). Ratio, quia non praesumitur superior velle quod subditus ex sua iniquitate commodum reportet. — Haec sententia est quidem valde probabilis.

Longe com-
munitu c t
proxbi l-
ter tollit.

Sed contraria est longe communior, nec caret sua probabilitate. *Secunda* igitur sententia affirmat; et hanc tenent omnes auctores allati pro secunda sententia in Quaestione praecedenti exceptis citatis in Quaestione praesenti. — Ratio, quia pro confessione sacrilega currit eadem ratio ac pro inculpate nulla. Alius enim est finis confessionis, alius reservationis. Finis *confessionis* est ut remittatur peccatum, finis autem principalis et directus *reservationis* est ut hujusmodi peccata reservata committentes subjiciantur iudicio superioris. Ergo, cum subditus peccatum suum superiori defert et poenitentiam ab eo impositam acceptat, etiamsi sacrilege confiteatur, jam obtinetur finis reservationis, quamvis non remittatur peccatum. — Quod autem peccator ex tali iniquitate commodum reportet, hoc per accidens evenit. Nam, licet [superior] ex voluntate interpretativa nollet auferre reservationem, si sacrilegium agnosceret, tamen ex voluntate actuali tunc jam vult auferre. Recte vero excipiunt Wigandt, et Lugo cum Suarez et Vasquez *O*, si poenitens culpabiliter reticeat ipsum peccatum reservatum; vel si (ut ait Lugo) in illa sacrilega confessione inculpabiliter obliuiscatur confiteri peccatum reservatum. Quia minime praesumitur superior in tali sacrilega confessione velle auferre reservationem peccati sibi non delati. — Item excipit Suarez, si poenitens habuerit animum non vitandi in posterum peccatum illud reservatum vel non implendi poeni-

Exceptio-
ne< secun-
dae lenten
Uac.

Wigandt/, tr. 14, n. 77. — Lugo, disp. 20, n. 106. — Suar., de Poenit., disp. 31, sect. 4, n. 9. — Lugo, loc. cit., n. 106. — Suar., loc. cit., n. 10. — 1 Decis. pro confess., n. 881 et 882. Cfr., quoad hanc declarationem et alias plures similes, Pal-

tentiam impositam; dicit vero tolli reservationem, si animum mutet. — Item recte addit Bonacina d) semper teneri poenitentem, etiamsi postea ab inferiore de illo peccato reservato absolvatur, implere poenitentiam a superiore impositam. — Item excipienda est (ut diximus n. 537) confessio invalida, sive culpate sive inculpate, facta in jubileo. Quia ibi, cum Pontifex non praebeat facultatem absolvendi reservationem, nisi ad finem ut fideles lucrentur jubilaum, non censetur velle auferre reservationem, si illi jubilaum non lucrantur. (Vide dicta w. 537, Qu. 2).

599. — «Resp. 11°. A reservatis absol-
« vere potest: 1°. Ipse reservans. 2°. Ejusin
« spirituali jurisdictione superior. 3°. Cui
« ipse delegavit. 4°. Sacerdos inferior,
« quando superior adiri non potest; v. gr.
« a reservatis Papae absolvere potest epi-
« scopus eos qui Romam ire non pos-
« sunt ».

Poenitentiarii majores cathedralium, quamvis habeant potestatem ordinariam absolvendi, non possunt tamen absolvere a reservatis episcopo vel ab episcopo, et tanto minus eam delegare; ut habetur ex declaratione S. C. Concilii, die 6 Julii 1647 (apud Pittonium *). Idque tenent Viva *, Roncaglia³, Barbosa⁴ et Diana: qui reprobant contrariam consuetudinem (si forte alicubi adest) tamquam irrationalibilem.

« Resp. 111°. Extra periculum mortis
« (de quo vide dicta Dubio superiore),
« nullus inferior per se et directe absol-
« vere potest: nisi ex jure vel privilegio
« concedatur.

« Dicitur 1°. *Per se*: quia de indirecta
« et per accidens colligitur ex dictis. —
« Dicitur 2°. *Nisi, etc.*: quia a casibus
« papalibus absolvere potest episcopus,

Ioltini, v. *Canonicatus*, § 7, a n. 148 ad n. 162. — De Poenit., qu. 9, art. 4, num. 1. — Qu. 7, cap. 3, qu. 1, reap. 2. — 4 Decia, a post, collect., ded. 563, n. 24; cfr. de Offic. et Poteest, epiwc., aile 56, n. 23 et 24. — Part.9, lr.8, resol. 11.

c) Vasquez, qu. 91, art. 3, dub. 5, h. 35, ita videtur loqui, ut ait Lugo; dicit enim tolli reservationem ex hoc quod satisfactum est fini praecipuo reservationis, qui est ut iudicio superioris aut delegati poena debita et medicina applicetur; « unde ex quo factum est hoc, jam non vult peccatum amplius reservari ».

d) Seu rectius: Vasquez apud Bonacina, loc. cit., n. 9, in quantum scilicet Vasquez dicit, qu. 91, art. 3, dub. 5, n. 37, poenitentem teneri in confessione quam postea facit inferiori explicare sibi impositam fuisse hanc poenitentiam pro reservatis, ut confessarius eam iterum imponat virtute clavium.

« perse vel vicarium, quando sunt occulti;
« ut docet Navarrus¹.

« Unde resolves:

Rf(uUrr<
et vi juris
ctarunii

« Mendicantes ex vi juris communis
« non possunt absolvere a reservatis epi-
« scopo: quia ut sic non habent potestatem
« majorem parochis, et privilegium quod
« circa hoc habuerunt, sublatum est de-
« creto Urbani VIII anno 1628 ». (Hoc etiam
confirmatur ex propos. 12 inter damnatas
ab Alexandro VII). — « Excipit tamen
« Aversa cum Diana⁸ eos casus qui epi-
« scopis a jure tantum reservantur. —
« Imo Quintanadvenas⁸ affirmat regula-
« res adhuc posse absolvere, sicut ante
« decretum, eo quod hoc in provinciis
« non sit promulgatum. Quod Diana⁴ non
« audet probare, nisi ad episcopum non
« pateat recursus; tunc enim ab ipsi re-
« servatis posse absolvere, sicut possent
« a Papae reservatis. Granado, Diana⁸.
« Vide etiam Praepositum a⁹ ».

RrfnUfct
atqoeunt
ibtolvere λ
rmmcli
ibepitcipo.

Certum est quod regulares nequeunt
absolvere a casibus reservatis ab episco-
pis; ut communiter dicunt cum aliis Sal-
mant. ., Viva⁷ et Cabassutius⁸, ex bulla
Gregorii XIII^b) *Cum a sacra*. — Et hoc,
sive casus sint reservati ab episcopo sive
ab ejus synodo, ut recte ait Croix⁸ cum
Viva (quidquid dicat Pellizzarius). Nam id
quod agitur a synodo, principaliter ab
episcopo agitur, qui est caput illius.

Probabi-
lici potunt
a CATibui
>re reter-
nui epi-
cupo.

An autem regulares possint absolvere
a casibus episcopis a jure communi reser-
vatis? — Vide infra, *Lib. VII, n. 99*, ubi
dicemus probabilius esse quod possint:
exceptis tamen sex casibus a Clemen-
te VIII reservatis, nimirum, percussio

Exceptio-
e»,

¹ Man., op. 27, n. 194. — *Urbanus VIII*, decret. S. C. Ep. et Reg.; habetur apud Jordnnum Pacem, Lucubrat., tom. 1, lib. 3, tit. 4, n. 10; et commemoratur in Thesaur. Resol. S. C. Cone., torn. I. fol. 3^o2. — *Aversa*, qu. 17, sect. 6, v. *Admitti tamrn*. . . Part. 8, tr. 7, resol. 71. — ' Tr. 3, «ingul. 15, n. 3. — 4 Pari. 9, tr. 6, resol. 51, v. *Srd noto*. — *Gran.*, in 3 P., contr. 7, de Poenit., tr. 10, disp. 7, n. 12. — . Part. 5, tr. 14, resol. 68. — . Tr. 6, cap. 13, n. 52. — 1 In propos. 12 Alex. VII. n. 13 et 14. — . Lib. 1, cap. II, n. 5. — . Lib. 6, part. 2, n. 1628. . *Irw*, loc. cit., n. 14. —

599. - a) Praepositus, *qu. 9, dub. 1, n. 7 et 8*, negat episcopum posse casus reservare respectu Mendicantium, nisi hoc sit ipsi concessum speciali constitutione pontificia, qualis fuit constitutio Clementis VIII pro Italia.

b) Forte legendum est: Decret. Clemen-

clerici, duellum, violatio immunitatis ec-
clesiasticae, violatio clausurae monialium
ad malum finem, simonia realis et simonia
confidentialis; facultas enim a praedictis
casibus absolvendi expresse a Clemente
fuit regularibus adempta (Vide *Lib. VII*,
m. 95). — Probabiliter igitur absolvere pos-
sunt procurantes abortum fetus animati;
cum hic casus non fuerit a Clemente re-
servatus. Vide citat, *n. 99, in fine*.

600. - « Resp. 1V^o. Si confessarius du-
« bitet an poenitens lapsus sit in mortale
« reservatum, si quidem dubium sit posi-
« tivum, potest (sequendo opinionem pro-
« babilem, et judicando probabiliter non
« esse reservatum) absolvere. — Si vero
« dubium sit negativum “J, posse absolvere
« negant aliqui, ut Armilla, Corduba, etc.
« Probabilius affirmant Suarez, Filliuccius,
^Henriquez, Hurtadus, Bonacina, card.
• de Lugo ‘^o ».

In dubio
de reserva-
clone:

Quaeritur 1°. *Utrum, in dubio an poe-
nitens incurrerit casum reservatum, pos-
sit illum absolvere simplex confessarius?*

1°. Si dubium est *facti*, nempe si poeni-
tens dubitet an peccaverit graviter vel
non, communis est sententia quod possit
absolvi a quolibet confessario; quia reser-
vatio est strictae interpretationis, unde
debet intelligi de peccatis certe gravibus.
— Ita Concina¹¹, Suarez¹⁸, Lugo¹⁸, San-
chez¹⁴, et doctores mox infra citandi cum
aliis passim (contra Wigandtl¹⁸).

In dubio
tecti, quivi-
con fessa-
riu» potest
absolvere.

2°. Si vero dubium est *juris*, nempe si
quis dubitaret an aliquod peccatum sit
reservatum.

Ia dubio
juris, qui-
d a m ne-
eant.

Negant Concina¹⁸ et Wigandtl¹, item
Armilla a) et Antoine¹⁸. — Ratio, quia, cum

Pellis., tr. 6, cap. 2, n. 59. — *Clem. VIII*, dedar. 26 N>
vembr. 1602. ap. Biuarri, fol. 18, edit. 1863. — *Armilla*,
v. Gmh s, n. 13. — *Corduba*, Sup. refutem FF. Minor., cap. 7.
qu. 4, cas. 5. — *Suar.*, de Censur., disp. 40, sect. 6, n. 5; et de
Relif., tr. 6, lib. 4, cap. 5, n. 15. — FV//., tr. 21, cap. 4, n. 172, —
Henriq., lib. 6, cap. 26, n. 7. — *Gasp. /lurtad.*, de Poenit.,
disp. 11, diff. 6. — *Bonae.*, qu. 7, punct. 5, § 4, n. 1 et 3. —
*Disp. 20, n. 18. — “ *Lib. 2. diu. 2*, cap. 6, § 1, n. 15. — 11 *Lo-
ci*» cit. — “ *Loc. cit.* — M *Decal.*, lib. 1, cap. 10, n. 74. — “ *Tr. 14*,
n. 57. — M *Loc. cit.* — n *Loc. cit.* — “ *Cap. 3*, art. 2, qu. 2.

tis VIII» *Sacra Congregatio*, diei 9 Janua-
rii 1601, quod reperitur apud Bizzarri, fol. 1,
edit. 1863.

600. - °) Plerique auctores hic citati lo-
quuntur de dubio simpliciter; et signanter
Armilla dicit: « Sacerdotes... in dubiis [circa

dubitatur an peccatum sit reservatum, dubitatur etiam an confessarius facultatem habeat absolvendi: unde confessarius, dubiam tantum habens facultatem, non potest absolvere.

Sed pariter communiter affirmant DD., ut praeter Suarez b>, Lugo Sanchez docent Filliuccius b), Bonacina l; Escobar cum Sà <); Anacletus ', Tamburinius -, Elbel4, Viva», Diana f-); Sporer - cum Gobat et Quintanadvenas; et Salmant. b) cum Aversa % Portello, Dicastillo b>, Lezana, Henriquez Hurtado b) et aliis. Et hoc, sive dubium sit positivum, sive negativum; quia in utroque eadem ratio currit. — Ratio autem est: tum quia (ut diximus) reservatio stricte interpretatur; tum quia melior est conditio possidentis: unde, licet dubitetur an peccatum sit reservatum, certum tamen est confessarium suam possidere facultatem absolviendi. Praeterquam quod, cum haec sententia sit communis et certe probabilis, certum etiam est Ecclesiam jurisdictionem supplere (juxta dicta m. 573): et sic respondetur rationi oppositae. — Neque obstat (ut objicit Concina) quod Clemens VIII prohibuerit omnibus confessariis, etiam privilegiatis, absolvere a casibus etiam dubiis in bulla... Coenae... contentis; et in extravag. Perlectis declaretur percussio clericici esse reservata Papae, etiam quando dubitatur num sit levis vel gravis. Nam hujusmodi prohibitiones magis firmant no-

⁴ Qu. 7. punct. 6. § 4, prooem. — · Tr. 14, diit. 9, n. 4. — · Lib. 5, tr. de Casib. reserv., cap. 4, num. 7. — · Confer. 13, de Casib. reserv., n. 343. — 1 De Poenit., qu. 9, art. 2, n. 4. — · Part. 3, cap. 6, n. 733. - Gobat, tr. 7, cas. 8, n. 356. · Quintan., tr. 3, singul. 11, n. 1. · Portfl., Dub. recul., v. Casus reservati, n. 7. · Leeana, Sum.. · Casus reservati, n. 14. — Concina. lib. 2, dial. 2, cap. 6, § 1, n. 15 — Extrav. Perlectis, ap. Navarr., Man.,

reservata] securiorem partem teneant». — Henriquez. < Si poenitens dubitat de quibusdam an fuerint... reservata,... in dubio casus non praesumitur reservatus».

b) Suarez, Lugo, Sanchez, locis cit.; Filliuccius, tr. 21, n. 172; Escobar, lib. 16, n. 447; Salmant., tr. 6, cap. 13, num. 15; Dicastillus, disp. 11, dub. 6, n. 91; Hurtadus, loc.cit., loquuntur tantummodo de dubio facti.

c) Emmanuel Sà, v. Casus reservatus, n. 5, in universum scribit: <Casus in dubio non praesumitur reservatus». — Eodemque modo loquitur Diana, part. 4, tr. 3, resol. 4. —

stram sententiam, quod confessarius in aliis casibus possit absolvere qui sunt dubie reservati: exceptio enim firmat regulam. Hic autem sciendum quod Clemens, ut referunt Roncaglia et ipse Antoine^, anno 1602 decretum illud moderavit, de medio auferens verba illa: dubie reservatis.

Limitant vero hanc sententiam Bonacina l et Sanchez -; ac Bonaespei-' et Alphonsus de Leone, apud Salmant. - (atque probabile putat Diana l0) si crimen in foro externo habeatur ut certum; quia tunc idem iudicium formandum est pro foro interno. — Sed verius refutant hanc limitationem omnes auctores pro nostra sententia citati, et signanter /> Salmant., Lugo, Escobar Sporer et Tamburinius. Ratio, quia in foro externo non creditur poenitenti; quia nemo in causa propria testari potest. Aliud tamen est in foro interno, ubi omnino credendum est poenitenti; cum ipse tantum possit esse suae conscientiae testis.

Quaeritur 2°. An qui confessus est inferioripeccatum dubie reservatum omnino liberetur a reservatione, etiamsi postea illud cognoscat ut certum?

Negat Concina"; quia, licet peccatum dubie reservatum ob dubietatem facti possit absolvi a quolibet confessario, tamen quando de illo poenitens postea certe recordatur, tenetur adire superiorem: confessio enim peccati dubie reser-

cap. 27, n. 91 (quam tamen aliqui negant eate authenticam). — Roncaglia, tr. 19, qu. 7, cap. 1, qu. 3, reap. 2.— · Qu. 7, punct. 5, § 4, n. 1. — · Decal., lib. 1, cap. 10, n. 74. — Alph. de Leone, de Offic... confeat., recoli. 15, n. 25. · · Tr.6, cap. 13, n. 14. — “ Part.4,tr.3, resol.4. — Salmant., loc. cit., n. 15. — Lugo, diip. 20, n. 19. — Sporer, part. 3, cap. 6, n. 733. — Tambur., tr. de Caaib. reserv., cap. 4, n. 8 et 9. — ll Loc. cit., § 1, n. 16.

Aversa denique, qu. 17, sect. 2, v. Merito tamen, negat peccata dubia includi in reservatione simplici et ordinaria.

d) Antoine loc. cit., non refert hanc moderationem.

Franciscus Bonaespei, de Poenit., disp. 10, a n. 8, hoc non habet, nec pro eo asserto citatur a Salmant

/> Exceptis Salmant, Lugo, Sporer et Tamburinio, lère nullus ex allegatis loquitur de hac juris praesumptione.

Escobar, loc. cit., hoc silentio praetermittit.

vati non officit quin peccatum illud sit reservatum.

Sed communiter alii affirmant, ut Lugo Escobar -, Sporer -; Viva 4 cum Bardi, ex Sanchez *4' et Salmant.4 cum Dicastillo, Aversa et aliis. Ratio, quia, cum peccatum dubie reservatum est confessum, jam directe est absolutum (ut ipse Concina· concedit); ac proinde manet directe ablata reservatio. Unde, quamvis teneatur poenitens, cum recordatur peccati certi, prius confessi ut dubii, illud iterum tamquam certum confiteri (ut ad suppleendam integritatem illud exponat uti erat in conscientia, ejusque cognitam gravitatem confessario manifestet, juxta dicta n. 478)', tamen non tenetur amplius se sistere superiori pro ablatione reservationis, quia, ablato peccato, ablata est etiam reservatio.

601. - Quaeritur 3.º An absolvi possit a reservatis qui peccavit in confidentiam licentiae?

Videntur negare Covarruvias et alii, apud Lugo°. — Sed affirmandum cum communi sententia: quam tenent Sanchez·, Filliuccius a>; Lugo ' cum Villalobos, Ledesma, etc.; ac Salmant.10 cum Bonacina, Molfesio, Aversa, Gabriele, etc. Ratio, quia, esto concedens licentiam nolit ut peccatores propter ipsam facilius peccent; non tamen excludit quominus ii qui occasione

1 Di>p. 20, n. 20 et teqq. — 1 Lib. 16, n. 448 et 451. — * Παπ. 3, cap. 6, n. 734. — * De Poenit., qu. 9, art. 2, n. 4, v. f. · Bardi, de Conic., discept. 6, cap. 11, pan. 4, § 5. — · Tr. 6, cap. 13, n. 16. - Dicast., diip. 11, dub. 6, n. 99. · Aversa, qu. 17, sect. 2, v. Merito tamen. — · Lib. 2, dita. 2, cap. 6, 5 1, n. 15. — Covarr., Variar. lib. 2, cap. 20, n. 15, v. Vigesimo sexto. · · Diip. 20, n. 129. — 1 Decal., lib. 4, cap. 54, n. 18. — · Loc. dt., n. 130. · Villal., part. 1, tr. 27, clau. 9, § 2, n. 19. · Petr. Ledesm., Sum. (edit, hitpanic.), part. 1, del Sagr. de la Penitenda, cap. 13, dub. 10. — w Tr. 6, cap. 13, n. 40. · Bonac., de 2º praec. Decal., diip. 4, qu. 2, punct. 7, § 3, n. 12. · Molfes., pan. 1, tr. 7, cap. 16.

Ex Sanchez, qui videlicet, Decal., lib. 4, cap. 44, n. 10, loquitur de dispensatione voti reservati sed dubii, et negat corruiere dispensationem bona fide datam, si postea veritas in contrarium detegatur.

601. - a) Filliuccius satis innuere videtur, dum, tr. 8, cap. 10, n. 262, quaerens « an peccans spe lucrandi jubilaum, sit aptus ad illum consequendum», respondet: «Si contratur de ejusmodi peccato et confiteatur, potest jubilaum consequi; nam qui peccat spe veniae, non gravius peccat quam qui sine illa ».

ejus peccaverint possint absolvi, si vere proponant illud vitare.

Quaeritur 4º. An licentia data de absolvendis reservatis extendi possit ad peccata post ipsam commissa?

Distinguendum: Si concessio facta fuit praecise pro peccatis narratis vel per tot vices commissis, tantum pro eis valere potest. — Secus vero, si licentia est concessa indefinite. Ita communissime et valde probabiliter Lugo11 cum Bonacina -> et Praeposito b>; Roncaglia l4 cum Passerino, Mansi et Gabriele a S. Vincentio; ac Salmant. 11 cum Aversa, Leandro, Dicastillo, etc. Dummodo, recte limitant, non interponatur magna distantia (puta ultra mentem, ut ait Roncaglia cum Mansi) inter concessionem licentiae et commissionem novarum culparum: intellige, si pro quodam particulari poenitente sit tantum impertita licentia. Item bene advertit Roncaglia praefatam sententiam non procedere, si licentia impertita fuerit intuitu alicujus festivitatis

602. - Hic addenda sunt aliqua circa reservationem casuum respectu monialium.

Quaeritur igitur 5º. An moniales subiaceant casibus et censuris ab Ordinario in dioecesi generaliter reservatis?

Negant Cespedes et alii, apud de Alexandris l4; quia (ut dicunt) moniales,

n. 47. · Aversa, qu. 17, tect. 7, · . Septimo. - Gabr. a S. Vine., diip. 9, qa. 5. diff. 2. — “ Diip. 20, n. 122. 124 et 126. — u Qu. 7, cap. 3, qu. 7. - Passerini., de Homin. Statib., qu. 187, artic. 1, num. 542 et teqq. · Manse, de Casib. reserv., part. 1, qu. 1. num. 47 et 49. · Gabr. a S. Vine., diip. 9, qu. 5. diff. 2. — u Tract. 6, cap. 13, num. 39. · Aversa, qu. 17, sect. 7, · . Sexto. · Leander, tr. 5, disp. 12, qu. 46. * DicasL, disp. 11, dub. 20, n. 345. — Roncagl., qu. 7, cap. 3, qu. 7. · Mansi, de Caaib. reserv., pan. 1, qu. 1, n. 49. — Roncagl., loc. dL — Cespedes, de Exempt, regul., cap. 23, dub. 347, n. 3. - u Cap. 6, § 2, qu. 9.

b) Bonacina, de Legibus, disp. 1, qu. 3, punct. 7, § 1, n. 11; Praepositus, qu. 9, dub. 3, n. 22, absque distinctione dicunt posse absolvi (quod notat Lugo); nisi tamen, auctore Bonacina, aliud de mente concedentis colligatur. Et per hanc limitationem, Bonacina videtur insinuare distinctionem a S. Alphonso inductam.

c) Nimirum Roncaglia negat facultatem hanc extendi ad peccata commissa transacto festo.

602. - Cespedes dicit moniales huic reservationi! « forte » non subjacere.

Communiter et certe probabiliter Affirmatur.

Quando licentia extendatur Ad commista poet ipsam.

Ccanuniter diditur wMita re-Mivatio.

Quodu limiUbt,

Veriti Hater l utio

Peccant in co&fidentina liceo- •AeRFa

Si Men tam debit reetrwta fit cerreo po't codet ifionera.

Juxti quendi-, manet ri- lenatce.

Moniale», cum indigeant speciali directione episcopi, juxta regulas ipsarum, non comprehenduntur legibus conditis ad directionem universalem populi. Addunt: quia verba quae possunt accipi in genere et in specie, in materia odiosa (ut est reservatio) in specie sumi debent; ut per Seraphinum. — Affirmat vero subjacere communis sententia cum Diana, Bordonio et de Alexandris. Quia, quando verba generalia concurrunt cum verisimili mente legislatoris, tunc omnes comprehenduntur qui in lege non sunt expresse excepti. Et haec est verior.

Quaeritur 6°. *An praedictae reservationi subjaceant etiam moniales exemptae?*

Affirmat probabiliter Tamburinius. Quia in constitut. *Inscrutabili* Gregorii XV, statuitur quod confessarii monialium exemptarum omnino approbandi sint ab episcopo loci. Episcopus igitur (ait Tamburinius), sicut potest his confessariis limitare in approbatione tempus, locum et personas, sic etiam potest limitare casus.

Negant vero adhuc probabiliter Pellizzarius et Quintanadvenas, apud Tamburinium*, ac Pater de Alexandria cum communi (ut asserit). Quia monasteria exempta sunt prorsus extra jurisdictionem episcopi, ac si essent extra territorium; ut communiter ibi dicunt Bonacina, Bordonius, etc. Et quamvis episcopus debeat approbare earum confessarios quoad idoneitatem, non potest tamen ipse limitare eos approbare: cum expresse in constitut. Clementis X *Superna* dicatur posse ab episcopo limitari tempus, locum et personas; sed nihil dicitur de peccatis

quae aliunde a praelatis regularibus monialibus exemptis jam reservantur.

Quaeritur 7°. *An episcopus circa clausuram, ut delegatus Sedis Apostolicae, possit reservare casus quoad moniales exemptas*, v. gr. si ostio aperto loquantur cum saecularibus?

Affirmat de Alexandris cum Baucio. Ratio, quia (ut dicunt), stante delegatione concessa a Tridentino episcopis, respectu ad clausuram habentur moniales tamquam non exemptae; ita ut in casu transgressionis, ipsae non jam a praelato regulari, sed ab episcopo sunt absolvendae. Hocque colligunt ex decreto Clementis VIII, ubi prohibetur regularibus ne absolvant vi cujuscumque privilegii a casibus Ordinario specialiter reservatis. Sed haec ratio non satis probatur. — Un Je non videtur improbabilis sententia opposita Dianae et Pasqualigo (apud de Alexandris), qui dicunt delegationem praedictam concessam episcopis respicere tantum forum externum. Verba autem Tridentini haec sunt: *Bonifacii VIII constitutionem... renovans s. synodus, universis episcopis... praecipit ut in omnibus monasteriis sibi subjectis, ordinaria, in aliis vero, Sedis Apostolicae auctoritate, clausuram sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter restitui... procurent*.

Hic ultimo notandum cum Roncaglia¹⁰, quod ex decretis a S. Congregatione emanatis, anno 1601 et 1602 auctoritate Clementis VIII, et anno 1617 auctoritate Pauli V, quicumque confessarii praesumentes praetextu alicujus privilegii absolvere a casibus reservatis Papae vel episcopis, incurrunt ipso facto excommunicationem Papae reservatam e).

1 Draf. *Rotat*, coram Seraphino, dedi. 863, a. 7. — *Diana*, part. 10, tr. 13, resol. 52, v. *Verum*; vel *Coord.*, tom. 7, tr. 1, resol. 317, n. 3. — *Bordon.*, Decia, miicell. 419. — Cap. 6, § 2, qu. 9. — Tr. de Caiib. reserv., cap. 8, n. 4. — *Gregor. X V*, conallt. *Inscrutabili*, diei 5 Febr. 1622, § 5, in Bullar. Rom. Mainardi. — *Tambur.*, loc. dt., n. 4. — *PetHa.*, de Monialtb., cap. 9, qu. 15, n. 24. — *Quintan.*, tr. 9, in gul. 26, n. 1. — 4 Loc. dt., n. 3. — Cap. 6, § 2, qu. 10. — Apud de Alexandria, loc. dt., qu. 10. — *Bonae.*,

de Censur., diip. 1, qu. 1, punct. 11, num. 8. — *Bordon.*, resol. 7, num. 4 et 106. — *C/em*, X, conitit. *Superna*, I 4. — Loc. cit., qu. 12. — *Baucius*, Miicell. casuum conic., tr. 2, opusc. 3, qu. 269, petes 2. — Sets. 25, de regular., cap. 5. — *Diana*, part. 10, tr. 13, resol. 52; vel *Coord.*, tom. 7, tract. 1, resol. 817. — *Pasqua!*, Quaeat. canon., qu. 161, n. 2. — Loc. cit., qu. 12. — * Quaest. 7, cap. 3, qu. 9, reap. 1. Cfr. Bixzarri Collectan., fol. 17 et seqq. et fol. 23, edit. 1863.

b) Et addit Trident: < Inobedientes atque contradictores per censuras ecclesiasticas aliasque poenas, quacumque appellatione postposita, compescentes, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis ».

c) Nunc tamen, ex constitutione *Apostolicae Sedis*, plectuntur excommunicatione reservata Romano Pontifici illi qui absolvere praesumunt sine debita facultate a casibus *speciali modo* eidem Romano Pontifici re-

Επίκορβι
jtxu qwi
dare, potes
reiterran
cubi ara
clameras
raoioialiaa
exempti
rum

Contran»
non eat tn
probabile

Poenae ib
aolreatie-
a reacrritii
tine facul-
tate.

DUBIUM V.

Quid sit officium et obligatio Confessarii.

003. *Quid est officium confessant. Quando autem possit aut debeat confessarius differre absolutionem (Remissive ad n. 461 et seq.). — 604. Qu. 1. An possit confessarius negare absolutionem ei qui adhaeret sententiae probabili. - Quid, si adhaereat sententiae /alsae, sed probabili putatae. — 605. Qu. 2. An expediat confessario uti sentiis rigidioribus vel benignioribus. — 606. Quos confessarius possit vel nequeat absolvere. — 607. Quomodo confessarius teneatur rudiores interrogare. — 608. Quomodo eos instruere et disponere quantum potest. Monitum ad confcssarios. — 609. Quomodo debeat eos monere de suis obligationibus. — 610. Quid, si praevidet monitionem non profuturam — 611 Inf. 1°. Quid, si advertat poenitentem invalide contraxisse matrimonium cum bona fide. — 612. Quid, si matrimonium sit contrahendum. — 613. Quid, si accedant sponsi cum omnia sunt parata. — 614. Inf. 2*. An debeat semper monere de restitutione facienda. Inf. 3°. Quid, si timentur scandala aliorum. — 615. Excip 1. Quando damnum est contra bonum commune. — 616, Excip. 2. Quando pocnitens interrogat Excip. 3. Quando brevi speratur fructus. Utrum autem in dubio de fructu et nocu-mento fieri debeat monitio. — 617. Confessarius ministrans debet esse in gratia. Quo modo autem peccet qui plures praebeat absolutiones in mortali successive (Remissive ad Lib. V, n. 50). - Quid, si in mortali tantum audiat confessionem. (Remiss, ad hunc Lib. VI, n. 36). - Et quid, si urgeat necessitas absolvendi. (Remissive ad n. 33, ibid). — 618. Quomodo teneatur confessarius reparare defectus a seipso commissos. — 619. Dub. I. Ad quid tenetur, si erravit circa valorem sacramenti. — 620. Dub. 2. Ad quid, si error fuit circa integritatem confessionis — 621. Dub. 3 Ad quid, si deobligavit a restitutione facienda. Et an teneatur ad restitutionem, si co-gnito errore, non moneat. Quid, si culpabiliter deobligavit cum poenitens erat dispo-situs, et postea poenitens renuat parere monitioni. Quid, si tantum omittat monere — 622. Dub. 4. An possit monere poenitentem de his defectibus, sine ejus licentia, extra confessionem. — 623. Quae et quanta sit obligatio confessarii audiendi poer- tentes. — 624. An confessarius non parochus teneatur cum periculo vitae absolvere peccatorem moribundum. — 625. An tutus sit in conscientia sacerdos simplex qui renuit munus confessarii exercere, si populus est in gravi necessitate spirituali*

Menu»
iGofetiarrii,
taie.

603. - « Resp. Γ. Munus confessarii
« est absolvere dispositum, et non aliū;
« item curare rectitudinem istius iudicii,
« praesertim quando coeptum est; et reos
« juvare ac monere, cum prudentia tamen.
«— Ratio primi, ne sit injurius poeni-
« tenti. Ratio secundi, ne fiat sacrilegus.
«Ratio tertii est eadem; et quia debet
« curare ut absolutio sit efficax.

« Unde resolves:

Qu.ndo
îitiîltGe.
§.1)

« 1°. Etsi interdum utiliter differatur
* absolutio, etiam ejus qui potest licite
« absolvi, id tamen raro, nec fere nisi de
«poenitentis consensu faciendum; quia
« potest vergere in grave ejus periculum

1 Part. 1. tr. ", resol. 55. — * Lib. 2, diis. 3, cap. 9, § 3,
n. 1 et teqq. — Fa%n., in cap, Nr innitaris, de conilit.,

servatis: * Absolvere autem praesumentes
sine debita facultate; etiam quovis praetextu,
excommunicationis vinculo Romano Pontifici
reservatae innodatos se sciant, dummodo non
agatur de mortis articulo».

604. - a) Dubium movetur de casu quo
poenitens capax est sibi formandi conscien-

« vel damnum. Vide Diana l ». — [Quando
confessarius teneatur vel possit differre
absolutionem, vide dicta ex n. 461].

604. - « 2°. Absolvendus est qui adhae-
« ret sententiae probabili; quia est dispo-
« situs ».

Quaeritur Γ. An possit absolvipoem-
tens qui vult sequi opinionem contrariam
ilii quam tenet confessarius a' ?

Prima sententia negat. Et hanc tenent
Concina*; item Fagnanus, Baronius% Eli-
zalde, Gonzalez, etc., apud Croix '. —
Ratio, quia poenitens tenetur stare judi-
cio confessarii, qui est iudex; alias erit
indispositus ad absolutionem.

d.306. · Eliraide. part. 1, lib 3, qu. 15, § 2. · Thy» s. Gonzalez,
dc Recto usu opin probab , diis 14, n 129. ■ Lib. 1. n.445

tiam rectam. Si vero est indoctus, adeo ut ne-
queat sibi formare conscientiam rectam de
probabilitate illius opinionis, certum est tunc
eum non posse absolvi. Ita S. Doctor, in Horn
ap., tr. 16, num 118.

bl Vincntius Baronius, Theol. mor. ad-
versus laxiores probabit., disp 2, sect. 3.

AdhAereru
opinion
probabili,
absolven-
dus.

Eui oppo
*lr*pro2-
S&rioC°B' *Secunda* vero sententia, communis et sequenda, docet non solum posse, sed etiam teneri sub gravi confessarium absolute poenitentem qui vult sequi opinionem probabilem; licet opposita videatur probabilior confessario c). — Ita Suarez ¹, Sotus ², Azor ³, Holzmann ⁴, Salmant.⁵, Roncaglia ⁶, Palaus ⁷, Croix ⁸, Sporer ⁹, Viva ¹⁰, Laymann ¹¹ cum Vasquez, Medina, etc.; Sanchez¹² cum Henriquez, Salon, Salas, Valentia, Sayro, Manuele, Polanco et aliis multis. — Et in hoc consentiunt adhuc plures auctores rigidioris sententiae, scilicet Pontas et Victoria, quorum loca et verba retulimus *Lib. I, ».* 25; et praesertim Cabassutius ¹³, qui cum Silvio sic inquit: *Quivis confessarius absolvere debet... poenitentem qui non vult ab opere abstinere, quod, secundum probabilem piorum et doctorum aliquot hominum non reprobata in Ecclesia auctoritatem, est licitum: quamvis juxta probabilem pariter aliorum auctoritatem, quam ipsemet sequitur confessarius, habeatur minus probabilis.*

Idem docet card. Toletus ¹⁴, ubi ait:

1 Di>p. 32, xct. 5. — · In 4. dilt. 18, qu. 2, art. 5, ad 5, v. *Atvero.* — 1 Part. 1, lib. 2, cap. 17, qu. 10, v. *opinio.* — « De Sacr. Poenit., num. 740. — · Tr. 6, cap. 12, n. 44. — · Tr. 1, qu. 1, cap. 2, reg. in praxi, num. 4. — · Tract. 1, diip. 2, punct. 4, num. 2, 3 et 6. — · Lib. 1, num. 445 et 452. — · Tr. 1, cap. 1, num. 47. — w De Poenit., qu. 7, art. 2, num. 6. — II Lib. 1, tr. 1, cap. 5, num. 10. - *Vasq.*, in 1· 2·, diip. 62, cap. 7. · *Barthol. Medina*, In 1· 2·, qu. 19, art. 6, r. *Est alia quaestio*, concl. 3; et Sum., lib. 1, cap. 8, l. f. — » Decal., lib. 1, cap. 9, n. 28 et 29. - *J/enriq.*, lib. 6, cap. 26, n. 5 et 6. - *Salon*, in 2· 2·, qu. 62, art. 2, contr. 4, concl. 3, obterv. 3. · *Salas*, in 1· 2·, tr. 8, sect. 9, n. 82 et 83. · *Valent.*, in 2· 2·, disp. 5, qu. 7, punct. 4, i. f. - *Sayr.*, Clav., lib. 1, cap. 9, n. 13. · *Man. Rodrig.*, Sum., part. 1, cap. 62, n. 11. · *Polanc.*, Director. Confess., cap. 1. § de Prudentia. — M Lib. 3, cap. 13, n. 13. · *Silvias*, in 1— 2·, qu. 19, art. 5, quaer. 9, cond. 4. — M Lib. 3, cap. 20, v. f. — “ *Man.*, cap. 26, n. 4. · *Adrian.*, in 4, de Confess., qu. 5, dub. 7, i. f., v. *Ad rationes.* — *Suar.*, disp. 32, sect. 5. — *Sanch.*, loc. dt., n. 29. — *Aaor*, loc. cit. — *Salmant.*, tr. 6, cap. 12, num. 44. — *Croix*, loc. dt., n. 452.

art. 3, § 2, dicit solum *ministros* sacramentorum et in specie confessarios teneri semper sequi opiniones probabiliores et tutiores.

c) Ex auctoribus citatis, aliqui innuunt solum confessarium teneri sub gravi hujusmodi poenitentem absolvere; aliqui, ut Valentia, Rodriguez, dicunt dumtaxat posse absolvere; Vasquez et Polancus distinguunt; et dicunt posse quidem; sed si est confessarius delegatus, non teneri saltem sub mortali. — Et S. Alphonsus ipse, in *Horn, apost.*, tr. 16, n. 118, opinionem quae tenet obligationem hanc gravem esse, limitat: « Saltem si confessio facta fuerit de materia gravi ».

¶ Quae loca et verba S. Alph. hic dicit relata, in praesenti editione desiderantur, cum tractatum de conscientia integrum in posterioribus editionibus immutaverit; reperiuntur vero in prioribus, a secunda scilicet, anni 1753, usque ad quintam, anni 1757, sunt-

Cum aliquid est sub opinione...., si casu accadat confessarium esse opinionis... esse illicitum, et poenitentem esse licitum; potest poenitens obligare confessarium ut ipsum absolvat in sua opinione. Et concludit quod tunc confessarius potest *utramque in conscientia.... sequi...., quamvis ipse unam illarum probet.* — Idem dicit Navarrus ¹⁵, ubi: *Si sint contrariae doctorum opiniones, quarum alteram confessarius et alteram poenitens sequitur, et confessarius credit evidenti se textu vel ratione niti, poenitentem autem dubia; non debet eum absolvere. At si confessarius non adeo forti ratione nititur, vel poenitens nititur pari velfere pari, et habet aliquem pro se doctorem clarum; poterit eum absolvere, ut post Adrianum.... tenuimus in cap.* Si quis autem, *de poenit.*, dist. 7, n. 66 et 67. Ita Navarrus, non distinguens inter parochum ad audiendum obligatum et alium, qui (ut ait) *potest audire et non tenetur, ut nec Adrianus distinxit.* — Et in hoc recte conveniunt Suarez, Sanchez, Azor, Salmant., Croix et alii communiter. Nam, licet alii confessarii non teneantur

que haec: « Pontassus, ... v. Confessarius I, cas. 2, sic loquitur: *Fatendum tamen, quod si vere confessario foret persuasum opinionem sui poenitentis... esse probabilem, tunc ei absolutionem posset impertiri, quandoquidem tunc.... contra conscientiam suam non afferet....* Idem tenuit Victoria, Sum., de Confess., n. 177, sic inquiens: *Sed quid facit (confessarius) quando ambae opiniones sunt probabiles et habent proprios assertores? Respondeo quod sive sit ejus proprius sacerdos sive non, tenetur eum absolvere in tali casu.... Probatur aperte: talis poenitens est in gratia, et confessor habet probabilitatem quod sit in gratia, quia scit esse probabilem ejus opinionem: ergo nec debet ei negare absolutionem.* — Sed cfr. etiam praesentem editionem, lib. f, n. 83, ubi S. Doctor explicat limites quibus hanc secundam opinionem circumscribit

absolvere poenitentes, antequam eos audiant; postquam tamen audierint, tenentur absolvere dispositos.

Idem docet S. Antoninus ¹, ubi dicit: *Caveat... confessor ne sit praeceps ad dandum sententiam de mortali, quando non est certus et clarus; et ubi in aliqua materia sunt variae opiniones quamplurimum et solemnum doctorum, utrum sit licitum vel illicitum... Consulat... quod tutius est, scilicet quod a talibus absterneant* (Extra, de spons, juv.): *non tamen condemnet contrarium facientes, seu contrariam opinionem tenentes, nec propter hoc (nota) deneget absolutionem; sed (ut dicit Gulielmus) dicat confessor quod illud faciendo non est tutum, sed dubium, et ideo sibi bene provideat. Si autem omnino* (id est evidenter) *conscientia confessoris dictaret illud esse mortale, nec posset conscientiam deponere* (id est per iudicium reflexum, nempe quod poenitens, cum sit dispositus, efformando sibi conscientiam de honestate actionis, jus habeat ad absolutionem), *quod tamen deberet ad consilium sapientum; nullo modo debet facere contra conscientiam, quia peccaret mortaliter, caus. 28, qu. 1, can.* Omnes deinceps, § Ex his, *juncta Glossa. Sed cum illud tale esset contra communem opinionem doctorum, et communiter sic servatur a sapientioribus; quamvis aliquem doctorem audiret contrarium tenere, non de levi* (id est sine solida ratione) *debet illi adhaerere.* — Idem confirmat clarius S. Antoninus ², dicens: *Sr'.... credit* (confessarius) *quod sit peccatum, debet ei conscientiam facere, quod confitens diligenter se informet de illo facto, utrum sit peccatum. Sed dato quod ille non vellet cognoscere illud esse peccatum, nihilominus, ex quo est ordinarius, tenetur eum absolvere, nec reputare eum inhabilem ad absolutionem; quia ex ratione et non protervia haec opinio est.*

Adde his S. Raymundum, qui scribit*: *Unum tamen consulo: quod non sis nimis pronus judicare mortalia peccata, ubi tibi non constat per certam Scripturam...: alias.... possent induci homines cito in*

desperationem. — Idem docet doctissimus Silvius ³ loquens de superfluo ornatu mulierum, ubi: Si... (confessarii) *non possint clare percipere utrum ibi sit mortale an solum veniale, persuadeant, quoad possunt, ut poenitens abstineat. Si tamen nolit, non ei faciant conscientiam de mortali, ne deinceps mortaliter peccet ubi alioquin non peccaret; neque absolutionem negent.*

Ratio autem valde urgens hujus sententiae est, quia poenitens, lacta confessione, cum sit dispositus, habet strictum jus ad absolutionem: quam denegando, confessarius gravem illi injuriam irrogaret, tum quia privaret eum gratia sacramenti, tum quia obligaret ad magnum onus subeundum, nempe ad repetenda apud alterum sua gravia peccata. — Nec valet dicere quod poenitens non est dispositus, cum sequi non vult iudicium confessarii. Nam respondetur quod confessarius non est iudex *opinionum* quas poenitens sequi teneatur, sed tantum *dispositionis* sui poenitentis; ut patet ex Tridentino ⁴ (cujus verba retulimus *Lib. III, n. 669, v. Nec obstat*), ubi sacerdotes ad hoc tantum dicuntur iudices a Christo Domino constituti, ut ad eos deferant fideles peccata sua, et ipsi absolutionem eis impertiantur vel denegent juxta eorum dispositionem, debitamque pro modo culpa poenitentiam imponant. Dispositio autem poenitentis consistit tantum in habendo verum dolorem de peccatis confessis, et firmam voluntatem non peccandi in posterum. Ergo iudicium confessarii circa dispositionem poenitentis in hoc tantum consistit, nempe in cognoscendo quod poenitens veredoleat de suis culpis, et vere proponat eas non iterare. Quod vero poenitens velit hanc vel illam opinionem sequi, hoc impertinenter se habet ad iudicium confessarii: nisi hic iudicet opinionem poenitentis esse evidenter falsam.

Qua de re, quoad opiniones illas quae versantur circa praefatam *dispositionem poenitentis*, vel etiam circa *administrationem sacramenti*, puta si confessarius

Coninaaria« non sat iudex opinionum, sed dispositio- ni».

¹ Part. 3, iit. 17, cap. 16, § 2. — *Guliclm. Rheden., Glcm. in Sum. S. Kayraundi de Poenit., lib. 2. tit. de Raptoribus, praedon., etc., § 16, lit. n, in T. Si scitur vrl*

creditur. — ² Loc. cit., cap. 20, i. f. — ³ Sura., lib. 3. tit. 34, § *Quid de venialibus*, i. f. — ⁴ In 2. 2. qu. 169, art. 2. — ⁵ Ses. 14. de Poenit., cap. 5.

judicet se non habere jurisdictionem; poenitens debet stare iudicio confessari, et confessarius tenetur proprium sequi iudicium: nam alias, absolvendo sine debita jurisdictione, vel quem ipse iudicat indispositum, peccat agendo contra propriam conscientiam. — Quoad vero alias opiniones quae versantur circa *obligationem poenitentis*, nempe circa ea quae a poenitente agenda aut vitanda sunt, confessarius non est iudex: nec potest obligare ad sequendam opinionem suam poenitentem qui vult sequi contrariam, quam ipse putat non sine fundamento licite posse teneri; ut optime tradidit Adrianus¹ dicens: *Si a pluribus... doctoribus contrarium teneatur, non adeo de se praesumere debet, ut totum velit in suam opinionem (quae forsitan erronea est)... coarctare*. Hinc, quando ex una parte poenitens sibi efformat iudicium de honestate alicujus actionis, et alias confessarius non habet certitudinem evidentem de illius falsitate, tenetur illum absolvere, utpote sufficienter dispositum. Et tunc potest, imo tenetur permittere quod poenitens suam sequatur opinionem, si nequit abducere ab ea sequenda; quia (ut diximus) confessarius non est controversiarum iudex. Alioquin, si v. gr. poenitens esset doctior confessario, et vellet sequi opinionem quam ipse non sine fundamento reputaret probabilior aut etiam certam, posset confessarius denegare illi absolutionem, si teneret opinionem contrariam, quae esset forte in se erronea; sed hoc nullo modo videtur posse dici, cum dici nequeat quod eo casu poenitens peccet sequendo opinionem suam; at si non peccat, jam est dispositus, utque talis jus habet ad absolutionem.

Adde quod si confessarius non posset absolvere eos qui volunt sequi opinionem minus probabilem, contra suam quam ipse putat probabilior, multa videntur inconvenientia sequi. — Ponamus enim casum quod aliquis simoniace pecuniam acceperit. Iste secundum aliquos, tenetur restituere pretium acceptum ei qui dedit; secundum vero alios, ecclesiae vel pauperibus. Si forte hic ad duos confessarios

accederet, quorum unus obligaret ad restituendum danti, putans primam opinionem probabilior; alter, ad restituendum ecclesiae, quia contrariam tenet sententiam: quaero, in hoc casu, cui poenitens parere deberet, cum teneretur utriusque sui confessarii iudicio se conformare? Et si forte paruerit primo, et postea confitetur secundo, num bis restitutionem fecere debet? — Praeterea, si quilibet poenitens teneretur sequi opinionem probabilior suam confessarii, sequeretur quod vix ullus confessariorum vel theologorum (adhuc rigidioris sententiae) posset absolutionem sacramentalem recipere; nam vix unquam casus posset accidere quod horum aliquis inveniat confessarium, qui non habeat ut improbables, aut saltem minus probabiles, plures opiniones, quas tamquam probabiles ille tenet. Hinc alterum excogitemus casum: Duo confessarii habent duas opiniones contrarias, quarum cuique sua apparet probabilior; si unus velit alteri confiteri, deberet hic (juxta sententiam Fagnani et sociorum) suam deponere opinionem captivando intellectum, ut confessario, suo iudici constituto, pareat. Contra vero, si alter postea huic confiteatur, deberet hic secundus confessarius suam resumere opinionem, quae sibi probabilior apparet; tunc enim deberet iudicare secundum suum proprium iudicium et deberet illum obligare ut deponat opinionem quam sibi prius sequendam imposuit. Et en comedia risu digna, quae quotidie inter confessarios eveniret. Quis putabit Christum Dominum ad haec onera in sacramento Poenitentiae confessarios et poenitentes voluisse obligare? — Praeterea, facile sequeretur quod, cum accederet aliquis confessarius ad recipiendum hoc sacramentum, deberet ille qui ejus confessionem excipit inquirere de omnibus opinionibus quas poenitens tenet et quibus dirigit suos poenitente²: ad hoc ut, si inveniat eum habere aliquam opinionem quae videtur sibi minus probabilis, obliget ad illam deponendam. Et merito videretur confessarius teneri sic inquirere; quia prudenter dubitare debet quod ille inter tot millia opinionum, facile plu-

¹ In 4 venient., de Con(e)*none. qu. i. dub. 7, in fine, v. *Ad rativnet*

res opiniones habet quas confessarius putat minus probabiles et ideo deserendas.

Ex his omnibus concluditur quod confessarius non est quidem iudex opinionum quae versantur circa obligationem poenitentium, modo illae non appareant ipsi evidenter falsae; sed tantum est iudex dispositionis eorum, nempe quod doleant et proponant Deum non offendere, et credant tuta conscientia ac non temere aliquam opinionem sequi. — Unde Cabasutius *, quamvis hic auctor rigidioris disciplinae sit fautor, verum loquens de confessariis qui compellunt suos poenitentes ad deponendas proprias opiniones ut suas sequantur, sic ait: *Praescribat sibi quisque quascumque libuerit austerarum vitae leges; caveant tamen tetrici isti censors aliorum apud Deum licitam libertatem tyrannice opprimere.*

offeren- na citer- Xn. 'n' Sed dices: Iudex fori externi debet judicare juxta opinionem probabiliorum unius partis, quamvis altera pars opinionem probabilem pro se habeat; ergo confessarius non potest absolvere poenitentem qui vult sequi opinionem probabilem contra suam probabiliorum. — Respondetur: Longe dispar est ratio inter iudicem fori externi et sacramentalis. In foro enim externo cum agatur de veritate rei (nimirum an ager sit unius vel alterius partis), iudex, qui tenetur unicuique jus suum tribuere, debet quidem rem adjudicare ei qui jus probabilius habet; nec potest certe adjudicare alteri qui pro se opinionem habet minus probabilem: istius enim probabilitas non potest efficere quod res probabilius revera non sit illius qui jus probabilius habet, et per consequens injuste ageret iudex si ipsi rem non adjudicaret. — Confessarius vero, quoties sua opinio non est evidenter certa, non potest (ut diximus) obligare poenitentem ad illam sequendam. Unde tunc non solum potest,†

sed etiam tenetur eum absolvere, permittendo ut ille opinionem suam sequatur, semper ac poenitens cum illa opinione efformat sibi conscientiam de honestate actionis; quia tunc jam satis est dispositus, et jus habet ad absolutionem per confessionem peractam.

Et hanc sententiam dicunt Laymann ^{R«iariiur} Lugo ^{ac opinio} ^{poenitenti»} ^{terprnabi-}, Busenbaum 4; Sanchez 5 cum Valentia et Manuele *; ac Croix A cum Suarez f), Cardenas f), etc., locum habere, *etiamsi confessarius opinione poenitentis uti falsam teneret.* Nam, si opinio illa haberet aliquam existimatam probabilitatem, puta (ut ait Sanchez) si probabilis reputaretur inter doctores probatae auctoritatis, et poenitens vere censeret illam esse probabilem; tunc non poterit confessarius ei denegare absolutionem. — Idem docet Sotus ¹, ubi sic ait: *Quamvis sacerdos existimet opinionem poenitentis esse falsam, non tamen inde existimare debet sibi non licere ipsum absolvere: siquidem propter probabilitatem excusatur ille a culpa.*

Hoc vero tum solum admittendum puto, cum opinio poenitentis aliqualem habet probabilitatem, ita ut confessarius, esto eam non habeat ut solide probabilem, tamen non reputet omnino falsam. — Nam contra, si confessarius habet pro sua opinione principium certum, cui nullum videt patere responsum, et clare cognoscit opinionem poenitentis (quamvis aliqui doctores eam tueantur) niti falso fundamento, ac rationes illius procedere ex fallaci aequivocatione; tunc dico cum Navarro ² et S. Antonino ³, confessarium non posse poenitentem absolvere, quem videt pertinaciter velle sequi opinionem evidenter erroneam.

Utrum autem confessarius teneatur monere poenitentem qui in bona fide velit uti aliqua opinione improbabili, si prae-

¹ Lib. 8, cap. 13, n. 13. — ² Lib. I, tr. I, cap. 5, n. 10. — ³ Disp. 22, num. 45 et 46. — ⁴ Lib. I, tr. I, cap. 2, dub. 2, n. 3. — ⁵ Decal., lib. I, cap. 9, n. 30. — ⁶ Valent., in 2^a 2^a,

di»p. 5, qu. 7, p. 4, i. f. — *Sancho*, loc. cit. — ⁷ In 4, diit. 18, qu. 2, *rt. 5, v. *Unde*. — ⁸ Un., cap. 26, n. 4. — ⁹ Part 3, lit. 17, cap. 16, * 2.

f) Emmanuel Rodriguez allegatur a Sanchez contra hanc sententiam; et sane, *Sum., part. I, cap. 62, n. 11*, scribit: « Si accadat in confessione aliquis casus circa quem sunt diversae sententiae doctorum, quorum aliquos

sequatur confessarius, alios poenitens, et confessarius crecat suam opinionem esse evidentem, et illam poenitentis esse frivolum et dubium, non debet in hoc casu absolvere».

¹ Croix, lib. I, n. 445, id refert ex Diana,

videt monitionem non profuturam? - Vide dicenda h. 610.

Caeterum, cum vertamur in hoc dubio, ubi alii (sed pauci) dicunt peccare confessarium, si absolvat poenitentem qui vult sequi opinionem minus probabilem; alii vero auctores gravissimi et quamplurimi, tam ex antiquis quam ex recentioribus, dicunt peccare si non absolvat: - stante hac communi sententia, tot auctoritatibus et rationibus roborata, non video quomodo possit confessarius tuta conscientia absolutionem denegare volenti sequi opinionem quae ipsi poenitenti probabilis apparet, imo forte probabilior, si non directe, saltem reflexe; ut communiter sentiunt auctores probabilistae, qui sequendo opinionem probabilem in concursu probabilioris, existimant amplecti sententiam reflexe probabiliolem, utpote gravioribus fundamentis et communissima doctorum auctoritate firmatam.

605. - Quaeritur 2°. *Ah in delectu opinionum expediat confessario uti opinionibus rigidioribus aut benignioribus?*

Recte ait Croix¹, quod si poenitens ostendat se paratum ad sequendum id quod est tutius, tenetur confessarius (per se loquendo) eum dirigere secundum sententias tutiores; quia, cum hoc sit majoris perfectionis, tenetur quidem confessarius incumbere majori profectui sui poenitentis. — Spectat autem ad prudentiam confessarii deinde perpendere, utrum tutioris vel minus tutae sententiae usus suo poenitenti sit profuturus. Ideo dixi: *per se*

¹ Lib. 6, jurt. 2, n. 1736. — 1 De Vita spirit, animae, lect. 4, coroll. 11. — 1 Serm. in festo S. Andreae, n. U; inter opera suppositilia S. Bernardi; est Nicolai Clarae-

loquendo; quia, licet id per se sit tutius et perfectius, tamen periculosius erit pluribus imponere obligationem operandi semper secundum rigidiores sententias. Unde Gersonius¹ scripsit: *Fit... ut per tales assertiones publicas, nimis duras. .. et stridas, praesertim in non certissimis, nequaquam eruantur homines a luto peccatorum, sed in illud profundius, quia desperatius, immergantur.*

Idcirco in praxi, confessarius potius (quoad fieri potest) debet esse benignus quam rigidus cum poenitentibus. Unde S. Gregorius Nazianzenus sic dixit: *Hortamur sacerdotes ut cum poenitentibus leniter agant; ex illo Apostoli ad Galat. v/: Instruite in spiritu lenitatis.* — Et S. Bernardus⁸, loquens de confessario, inquit: *Habeat... in voluntate compati et liberare eum, et nitatur aliquid detrahare severitati, imitans dulcedinem Domini sui.* Ad-ditque⁴: *Mallem aliquando tacuisse et dissimulasse quod agi perperam deprehendi, quam ad tantam reprehendisse perniciem.* — S. Odilo Abbas, apud Ribadencira^b, reprehensus de nimia benignitate in administrando sacramento Poenitentiae, respondit: *Etiam si damnandus sim, malo tamen de divina misericordia quam ex duritia damnari.* — B. Humbertus, Generalis Patrum Praedicatorum dixit salutem animarum pluries impediri per nimiam austeritatem opinionum, sic loquens: *Terrentur enim homines ex hoc in tantum ut salutem negligerent: idcirco relaxanda est quantum fieri potest aust-*

vallia; Migne, Patrol, lat., tom. 184, col. 1061. — 1 Serm. in Cantica 12, num. 4; ap. Migne, Patrol, lat., tom. 183, col. W.

pari. 2, tr. 13, resol. 11, quem non reprobatur. Sed non citat Suarez, neque (ut videtur) Cardenas pro ista ampliatione.

605. - Verba haec non sunt S. Gregorii, sed fere repenuntur apud Croix; S. Gregorius vero, *Orat. 32* (ai. 26) n. 29, loquitur de quocumque Christiano, proximum corripiente. « Hanc rationem tene, inquit, ut illum [fratrem tuum] quidem corrigas, idque leniter et humane, non ut hostis nec ut durus et rigidus medicus ». *Migne, Patrol, graeco-lat., tom. 36, col. 207-208.*

b) Haec desumpu sunt ex Croix; sed apud Ribadencira, *Flos sanctor., Vi a S. Odilon., 1 Januar.*, S. Abbas non loquitur de admi-

nistratione sacramenti Poenitentiae, sed de modo subditos dirigendi.

c) Textus ille tribuitur B. Humberto, etiam a Croix, *lib. 6, part. 2, n. 1741*, et a Nidcr, *Consolator., part. 3, cap. 11*; sed revera habetur inter « Declarationes super diversos passus constitutionum Ord. Praed. recollectae exactis capitulorum generalium per Revmum P. Sacrae Theologiae professorem Magistrum Vincentium Bandellum de Castronovo, totius Ord. praelati generalem magistrum », in *Prolog. Constit. Ord. Praed., Ut. i*, edit Veneta 1507: « Terrentur enim homines ex hoc in tantum, ut salutem propriam negligerent; quapropter... relaxanda est quantum fieri potest

ritas, et agendum benigne, quia sic melius trahuntur ad salutem, cum sententiae mitiores tenentur. — S. Bernardinus Senensis¹ scripsit. *Secundum... Scotum et Hostiensem, quando sunt diversa jura et opiniones, quae tamen non sunt contra Deum et bonos mores* (nempe quae scandalum aliquod vel periculum afferant formaliter peccandi), *caeleris paribus, humanior praeferenda est.*

Bcnifnior
itquend a
ubi avertit
i peccato.

Secui, ii
ttedocit ad
pectitum.

Sapienter autem dicit Holzmann³ quod confessarius in delectu opinionum tunc debet benigniores sententias sequi, quando illae potius inducunt poenitentem ad vitandum peccatum. — Secus vero, si illae potius manuducant ad legis transgressionem, prout sunt (ut bene advertunt Roncaglia[•] et Sporer⁴) opiniones illae quae, licet speculative videantur probabiles, tamen in praxi sunt valde periculosae: sicut in materia sexti praecepti sunt opiniones aliquae de tactibus, osculis, choreis, comediis, de reprimendis motibus sensuabilibus, et similibus. Item, in materia simoniae et usurae, ubi plura videntur excusari ratione liberalis gratitudinis, sed in praxi magnum periculum involvunt. Item, quando agitur de compensatione facienda, vel de accusatione prosequenda contra offensores, ubi facile est periculum iniustitiae aut vindictae.

Moraliter
coastarc de-
bit de di-
«politione.

Qalmm
BMtint ab*
Klvendi.

606. - « 3°. Moraliter ei constare debet «de bona dispositione poenitentis; alias « absolvendo peccabit mortaliter ». (Vide dicta n. 459, v. *Prima pars*).

I « 4°. Non licet absolvere: 1°. Qui nullo modo praebet materiam: qualis tamen non est, qui post absolutionem mox confitetur, cujus erat oblitus ». [Vide dicta h. 448, v. *Secunda*, ubi oppositum tenuimus “>]. — « 2°. Qui, cum possit, non est « paratus restituere, et proximas peccandi « occasiones fugere. Vide Navarrum s,

¹ Tom. I, nrm. feriae 2 post domin. Quinquages., art. 3. exp L — * De Poenit., n. 740. — • Tr 19. qa. 5, cap. 2, qu 3. — 4 Tr. 1. cap. 1, n. 48 et 49. — • Man., cap. 17, n. 59; cfr. cap. 26, n. 5 et cap. 3, num. 14. — • Di»p. 33, sect. 2, num. 3. — *Rii. Rom.*, de Sacr. Poenit., Ordo ministrandi,

rigiditas et austeritas in consiliis; et benigne tractandi sunt homines ». Neque ulla ibi habetur mentio de B. Humberto.

606. - <0 At loco citato, S. Alphonsus loquitur tantum de dolore eliciendo, et requirit

« Suarez •. — 3°. Ignorantem ea quae « omnes scire tenentur, v. gr. decern praecepta, et quae ad fructuosam confessionem et communionem spectant: unde « talis communiter prius est instruendus, « vel alio mittendus ad instructionem ». (Vide dicta *Lib. II, ex h. 2, v. Notant*, et in *Praxi Confessar.*, n. 22].

607. - « 5°. Rudiores ordinarie juvandi Rudiores.. « sunt ». (Ex cap. *Omnis, de poenit.*, ubi javxndi dicitur: *Sacerdos... sit discretus..., diligenter inquirens et peccatoris circumstantias et peccati*. Item in Rituali Romano habetur: *Sipoenitens numerum et species, et circumstantias peccatorum explicatu necessarias non expresserit, eum sacerdos prudenter interroget. Sed caveat ne curiosis... interrogationibus quemquam detineat, praesertim juniores..., de eo quod ignorant imprudenter interrogans, ne... peccare discant*]. — « Nisi sint incapaces « instructionis; vel ob poenitentium multitudine fieri non possit, nec videatur • expedire ut dimittantur; vel sint peregrini, qui mox communicare et abire « debeant. Tunc enim, si alioqui bona fide « agant, et temporis angustiae vel poenitentium multitudo longum examen vel « instructionem non permittat, sufficere « aliquando integritatem formalem docet « Laymann⁷: qua scilicet auditis aliquibus peccatis absolvantur, cum onere redeundi ad confessionem plenioram ». [Sed haec opinio videtur expresse damnata ab Innocentio XI®].

Notamus autem hic plura ad praxim Quinam «i utilia, quoad interrogandos poenitentes rusticos: 1°. Rustici, qui putantur non di- satis examinati, communiter non sunt dimittendi ad se melius examinandum. Ita Salmant. • cum Lugo, Vasquez, Diana, Dicastillo; et Pater Segneri¹⁰ oppositum merito putat intolerabilem errorem. — Hinc

n. 15 et 16. — • Lth. 5. tr. 6. cip. 13, n. 10. — • Propos, damn 59. — • Tr. 6, cap. 12, n. 26. • Lugo, diip. 22, n. 20. • Pastf., qu. 93. art. 3, dub. 7, n. 5. • Diana, part. 10, tr. 14, resol. 31. *Dicast.*, disp. 10, dub. 36, n. 498. — * II Confessore tstruito, cap. 2, v. C

ut si quis statim post absolutionem confitetur peccatum cujus primo oblitus erat, novum doloris actum elidat Quod vero peccatum, cujus quis oblitus erat sit materia apta confessionis, res certissima est

recte ait Sporer 1; Laymann 1 cum Suarez; et Holzmann 3 cum Babenstuber et aliis passim, quod confessarius examinare debet ordinarie rusticos. Nam, licet isti dimittantur ut se melius praeparent, vix tamen paratiores unquam redibunt; imo absterriti a difficultate examinandae conscientiae, facile a confessione se retrahent. — 2º. Non est obligatio interrogandi eos qui videntur satis instructi, et diligentes in dicendis peccatis cum suis circumstantiis a). Salmant. * cum Aversa. — 3º. Confessarius non sit nimis anxius in interrogando; sed interroget tantum de iis quae probabiliter poenitenti conveniunt juxta suam conditionem. Salmant. l cum Suarez. Alias, ut ait Suarez, interrogatio erit onerosa poenitenti. — 4º. Melius est examinare singula quae poenitens dicit, quam omnia in finem reservare. Ita recte Salmant. 8 cum Lugo et Dicastillo. — 5º. Cavere debet confessarius ne acriter reprehendat poenitentem dum ille confitetur, ne forte deterritus alia peccata reticeat. Unde sic advertit Rituale: Confessarius, *audita confessione, perpendens peccatorum... magnitudinem..., opportunas correptiones.... adhibebit.* — Non tamen erit incongruum, si intra confessionem aliquando humaniter gravitatem criminum poenitenti exponat: dummodo illico animum ei praebeat ad reliqua confitenda.

608. - « 6º. Si confessarius notet poenitentem ignorare aliqua necessaria ad hoc sacramentum, tenetur eum instruere « et admonere » [ratione sui] « officii, quantum fieri potest; v. gr. si nesciat illa quae necessitate medii sunt ad salutem » necessaria, debet ea docere; item obligatos ad ponendum odium, ad restitutionem honoris, famae aut bononim, aut « ad occasionem peccatorum tollendam, « aut amovenda vel reparanda scandala « aliave damna illata; aut ad corripiendos

Prudenti*
hendendo.

Noaen-
necessaria
lacra-
mentum in-
erendus

1 Part. 3, cap. 6, nam. 791. — 1 Lib. 5, tr. 6, cap. 13, n. 10, v. *Dko* 3º. 1 *Suar.*, diip. 32, sect. 3, n. 7. — 1 De Poenit, n. 731. 1 *Babtnsl.*, tr. 8, part. 6, diip. 6. art. 6, n. 10. — 4 Tr. 6, cap. 12, n. 23. - *Avarsa*, qu. 16, sect. 12, v *Tfuffur, inquam.* - 1 Loc. cit., n. 21. 1 *Suar.*, diip. 32,

607 - < Aversa hoc modo loquitur: « Sua sponte ultro paratos».

« delinquentes, juvandos indigentes, ad « denuntianda delicta vel delinquentes in « praejudicium communitatis vel innocentium. — Et denique, si quam censuram « incurrerint, etc., tenetur ea de re monere et hortari ad satisfactionem, quam « si recuset, negare absolutionem; quia « alioqui se ipsorum criminum participem, « et sacrilegii reum faciet. — Aversa 1 ».

Hic adverte cum Busenbaum, cui consentiunt Sporer 1, et Laymann 9 cum Suarez et Llamas *), quod confessarius tenetur quantum potest ad disponendum suum poenitentem qui indispositus accedit. — Quocirca nescio quomodo a culpa excusari possint desides illi confessarii, qui, statim ac noverint poenitentem non satis dispositum, dimittunt, nulla aut valde modica praemissa diligentia ad eum curandum. Dico enim quod confessarius tenetur ex rigorosa obligatione caritatis eum disponere quantum valet, exponendo ipsi deformitatem peccati, valorem divinae gratiae, periculum damnationis, et similia, etiamsi multum temporis in hoc impendere debeat. — Nec ei curae esse debet quod alii poenitentes expectent. Nam tunc confessarius non tenetur attendere ad bonum aliorum, sed tantum sui poenitentis: pro quo tantum illo tunc, non vero pro aliis, rationem est Deo redditurus.

609. - « 7º. Tenetur monere eum qui « ex ignorantia vincibili et mortaliter cuius « pabili est in malo statu: quia alias, nec « ipsi nec sacramento consulat, cum poenitens sit indispositus.

« Si vero ignorantia sit invincibilis, b « v. gr. si bona fide teneat rem alienam « aut sit in matrimonio irrito, tenetur qui « dem monere et instruere, quando spectatur fructus nec timentur incommoda « graviora. — Quae si prudenter metuantur aut fructus non speretur, non tenetur, « imo non potest (excipit card, de Lugo 10,

tect. 3, n. 3 et 5. — 1 Loc dt., n. 25. 1 *Lu^o*, diip. 22, n. 15. 1 *Dkalt.*, diip. 10, dab. 26, n. 496. — *Rit. Rom* , Ordo ministr. Sacr. Poenit., n. 17. — 1 Qu. 16, sect. 12. — 1 Part. 3. cap. 6, n. 790. — 1 Lib. 5, tr. 6, cap. 13, n. 10, v. *Corollarium.* — * Diip, 22, n. 30.

608. - «J Suarez, *disp. 32, sect. 3, ft. 7; Llamas, Method., part. 2, cap. 1, § 2*, loquun-

« nisi silentium officiat bono communi); « quia debet bonum poenitentis procurare: « ac consequenter licite etiam suadet ut « secundum suam ignorantiam operetur, « v. gr. Cajae, ut reddat debitum Titio, « quem invincibiliter credit suum esse « maritum, cum non sit. Vide Sanchez l. — « Nec ob stare, etiamsi sit in praejudicium « tertii particularis, ait card. Lugo et Tamburinius *. — Hinc, si confessor praevidet poenitentem non restitutum, si « ipsi detegatur nullitas tituli quem pro « se esse putet, non esse illi talem nullitatem a confessario non interrogato detegendam.

« Quod si tamen poenitens ipse dubitet « ac roget, tenetur dicere veritatem (quia « tacere esset errorem approbare): prudenter tamen, non plus dicendo quam « rogatur. V. gr. si roget Titius an post « votum simplex castitatis matrimonium « contractum valeat, possitque ac teneatur reddere debitum, respondeas quod « sic, tacendo obligationem non petendi « debiti. — Vide Laymann 8 et card, de Lugo *.

« 8º. Quando confessarii principum, « praelatorum aliorumque magnatum « sciunt ipsos non satisfacere officio, v. « gr. circa collationem beneficiorum, electionem ministrorum, subditorum gubernationem, circa eleemosynas ex bonis « ecclesiasticis faciendas, etc., regulariter « tenetur confessarius monere poenitentem de sua obligatione: alias, si absolvit, « suis humeris peccata illa imponit, et « caecus caecum ducens, ambo in foveam « inferni cadunt. Ratio, quia in talibus raro « est ignorantia invincibilis: raro item « contingit ut illa secum non afferant « scandalum in subditis existimantibus

1 De Matr., lib. 2. disp. 38. num. 9. — *Lu^o*, disp. 22, n. 26. — 1 Method, confess., lib. 3, cap. 4, n. 5. — 1 Lib. 5, tr. 6, cap. 13, num. 6. — « Disp. 22, num. 29. - 1 Loc. du, n. 87. — 1 Method, confess., lib, 3» cap. 4, n. 7. — 1 Loc.

tur de adjuvandis iis qui nesciunt integre confiteri. Et pro hoc a Laymann citantur.

610. - a) Adrianus, *in 4, dc Confess., qu. 5, dub. 7*, ita docet, sed fere cum distinctione allata a S. Alphonso, scilicet confessarium teneri monere, si ignorantia sit circa praecepta juris divini; pariter teneri, si sit circa

• illa licere; vel certe non afferant damnum commune. — Si tamen videat ignorantiam esse invincibilem, neque ex illa sequi scandalum aut damnum commune; contra vero, admonitionem fore « in majus damnum poenitentis, aut allaturam scandala vel incommoda: potest, « secundum paulo ante dicta, dissimulare, « nisi interrogetur. — Ita card, de Lugo 1.

« 9º. Si etiam poenitens teneretur (licet « sub peccato mortali) ad aliquid adeo « difficile, ut non crederetur tunc aequo « animo accepturus, et alia vice melius « suscepturus; posset prudens confessor « tunc illum relinquere in bona fide excusanté a peccato, et monitionem differre « in tempus opportunius: ne territus a « confessione abstineat, graviusque detrimentum incurrat. Tamburinius *, cardinalis Lugo l.

« 10º. Minus recte dispositus excitan- « dus est ad dolorem et propositum emendationis, proposita peccati foeditate, bonitate Dei et periculo damnationis, etc. « Item, remedia opportuna praescribenda « contra peccata futura ».

610. Quaeritur: *An confessarius, praevidens monitionem poenitenti non esse profuturam, teneatur nihilominus eum monere?* — Certum est teneri, si ignorantia sit culpabilis, vel sit circa aliquod medium ad salutem necessarium: alias poenitens esset certe indispositus.

Dubium igitur vertit: *An monitio facienda sit circa alia quae non sunt de necessitate medii, et cum ignorantia est inculpabilis ?*

Prima sententia affirmat; et hanc tenent Adrianus apud Suarez 1); item Wigandt 8 et Concina 1. Idem tenent Gonzalez et Elizalde apud Croix 1º, si ignorantia sit invincibilis et de non necessariis necessitate medii :

du, n. 27. — 1 Tr. 2, n. 32. — 1 Lib. 2, dus. 3. cap. 9, § 2. — *Thyrs. Gonial.*, de Opin. prob., diss. 14, cap. ult. 1 *Et iM*, lib. 6, qu. 20, § 3 el seqq. 1 - Lib. 6, part. 2, num. 1758.

jus humanum et de iis quae communiter fideles scire tenentur; si autem ignorantia sit de iis ad quorum scientiam communiter homines non obligantur, confessarius debet dissimulare, si imminet scandalum aliis vel ipsi poenitenti. Et ita etiam a Suarez, *disp. 32, sect. 4, n. 5*, citatur.

Limitatio.

Quando-
que monitio
pocoitentu
ad tempus
apport u*
nias diffe-
renda.

Minus re-
cte dispositus,
dispo-
nendus.

Si monitio
praevideatur
non profutura:

Facienda,
si ignorantia sit
vincibilis vel
circa media
necessaria ad salutem.

Si ignorantia sit
invincibilis
et de non
necessariis
necessitate
medii :

rantia sit circa praecepta juris divini; secus, si juris humani »λ — Rationes hujus sententiae patebunt ex objectionibus ad secundam sententiam.

Non e. t. facienda. it fructu- non .pereur
Secunda tamen sententia, communis et vera, docet quod si poenitēns laborat ignorantja inculpabili (sive sit juris humani sive divini), et non speratur fructus, imo prudenter judicatur monitio fore magis obfutura quam profutura; tunc confessarius potest et tenetur eam omittere, relinquendo poenitentem in sua bona fide. — Ita cum Busenbaum, Suarez | cum Petro Solo ') et Corduba; Laymann|, Sanchez 3, Lugo ', Navarrus Bonacina 3, Canus ', Anacletus Palaus 9 cum Vasquez et Coninck; Roncaglia-, Sporer|0, Tamburinius|1, Elbel|2, Vival3; Escobar|4 cum Henriquez, Gutierrez, Medina; Holzm ann |3 cum Marchant; Croix|9; et Salmant.|7 cum Pontio, Aversa, Villalobos, Diana, Gabriele, etc. — Et idem docet Habert|8 (rigidioris disciplinae fautor), ubi, loquens de matrimonio nullo propter aliquod impedimentum, dicit: *Si adversum malum occultum et invincibiliter ignoratum nulum appareat remedium, et gravia incommoda praevideantur....., dissimulandum est* (a confessario) *impedimentum, et illa* (conjux) *bona fide relinquenda*. Idem sentit Antoine |0 (recentior inter rigidos auctores), ubi ait: *Si.....probabile periculum sit ne ex admonitione sequatur peccatum formale poenitentis vel grave scanda-*

' Diip. 32, sect. 4, n. 4. · Corduba, Quaestionar., lib. 1, qu. 11, i. f — · Lib. 8, tr. 6, cap. 13, n. 5. — | De Matr., lib. 2, disp. 38, n. 7 et 10. — · Diip. 22, n. 24. — | De Matr.» qu. 3, punct. ult., n. 7. — · Relect. de Poenit., part. 6, v. *Hinc vero facile* et teq. — ' Tr. 14, dist. 8, n. 52. — · Tr. 23, punct. 18. § 2, n. 7. · Vasq., qu. 93, art. 3, dub. 9. · *Contuet*, disp. 8, dub. 17, n. 137. — *Tr. 19, qu. 5, cap. 3, qu. 4, resp. 2. — H Pari. 3, cap. 6, n. 7%. — II Method. confess., lib. 3, cap. 4, n. 3. — f Confer. 10, de Obligat. Confessar. n. 471. — “ De Poenit., qu. 8, art. 5, n. 4. — ' Lib. 16, n. 633. · *Henrtq.*, lib. 6, cap. 27, n. 4. · *Gutter.*, de Matr., cap. 48,

Haec distinctio non habetur apud Gonzalez neque apud Elizalde.
Petrus de Soto male citatur hic a Suarez; nam *de Confess., lect. 10, v. Circa haec omnia*, tenet expresse oppositum, saltem circa ca quae sunt juris divini; dicit enim: «Crediderim de his quae certo juris sunt divini, semper admonendum et docendum esse poenitentem, cum sacerdos quacumque ex causa judicat illum ignorare. Neque quod ajunt.

him, etc., differenda est monitio...., et pendenda dispensatio.

Id probant Γ. Ex cap. *Si quis 4, de poenit., dist. 7*. Sed hic textus revera non facit ad casum: nam ibi loquitur S. Augustinus tantum de peccatore qui vult differre poenitentiam usque ad finem vitae; et ideo sic dicit: *Si scirem tibi nihil prodesse, non tibi darem* (id est poenitentiam). *Item, si scirem, tibi prodesse* (nempe dilationem poenitentiae), *non te admonerem, non te terrerem... Ergo, tene certum, dimitte incertum*. Quid igitur hic textus refert ad rem?

Probant 2°. Ex cap. *Quia circa, de consang.*, ubi Innocentius III, consultus de quibusdam qui ex subreptitia dispensatione contraxerant, sic respondit episcopo interroganti: *Dissimulare poteris..... cum ex separatione....grave videas scandalum imminere*. Sed hic alius textus nec etiam satis probat; quia saltem non est certum quod Papa sic respondens nolisset dispensare in illo impedimento (quamvis [Contin.] Tournely 20 cum pluribus intelligit ibi nullam adfuisse dispensationem); tanto magis quod aliquando potest Pontifex, ex urgentissima causa, etiam deobligare ab obligatione praestandi novum consensum, prout Clemens XI, 2 April. 1705 egit cum quibusdam populis Indiarum (ut refert Benedictus XIV “).

Potius igitur nostra sententia firmatur

n. 4. · *Joan. Medina*, tr. 2, cod. de Confess., qu. 19, dub. 2, v. *Coro!arte sequitur*. — » De Conic., n. 60. · *Petr. March.*, Tribun., tom. 1, tr. 5, tit. 3, qu. 7, reg. 2. — “ Lib. 6, part. 3, num. 540. — n Tract. 6, cap. 12, num. 34. · *Pontius*, de Matr., lib. 5, cap. 35. · *Aversa*, qu. 16, sect. 12, v. *At vero*. · *ViHal.*, part. 1, tract. 9, diff. 70, num. 4. · *Diana*, part. 3, tract. 4, resol. 80. · *Gabr. a S. Vine.*, diip. 9, qu. 8, v. *Dico 2*. — * De Poenit., cap. 11, § 3, qu. 3, resp. 2. — * Cap. 3, artic. 3, qu. 3, v. f. — » De Poenitentia, part. 2, cap. 8, num. 717 et 719. — ” Notif. 87, num. 80.

timet nihil utilitatis luturum, puto posse contingere; nec est hoc ulla ratione de alio judicandum; quod si postea hoc ostenderetur, quod ille scilicet repugnaret doctrinae, non puto esse absolvendum ‘.

Navarrus, *in can.* Si quis autem, *de poenit., dist. 7, n. 67, 71 et 72*, tractat de ignorantia juris humani.

Textui juris magis consonabit, si obreptitia dicatur dispensatio.

ex auctoritate D. Bernardi, qui sic ait: *Mallem aliquando tacuisse et dissimulasse quod agi perperam deprehendi, quam ad tantam reprehendisse perniciem*. Conqueritur ergo S. Doctor, per suam monitionem cognovisse majorem evenisse ruinam, quam si dissimulasset reprehendere id quod cognovit male agi. — Maxime autem sententia probatur ex illa validissima ratione, scilicet quod de duobus malis minus est permittendum ut majus evitetur. Unde, in concursu peccati materialis et formalis, magis praecavendum est formale, quod solum punit Deus, cum ex solo peccato formali reputet se offensum. Ratio haec magis patefiet ex responsionibus ad objectiones quas mox recensemus.

Objicitur 1°. illud Ezech. cap. xxxm, v. 8: *Si me dicente ad impium: Impie, tuorte illorieris; non fueris loquutus Ut se custodiat impius a via sua; ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem ejus de manu tua requiram*. — Sed quis non videt hic sermonem fieri de impio qui est in mala fide, et quem tenetur utique confessarius corripere ut resipiscat? Et sic intelligendi alii textus Scripturae ac SS. Patrum qui in contrarium afferuntur.

Objicitur 2°. Confessarius est doctor; ergo, ex vi sui officii, tenetur omnino instruere ignorantes et legem manifestare. — Respondetur quod confessarius non solum est doctor, sed etiam medicus: unde, ut medicus, cum praevidet monitionem vergere in ruinam poenitentis, debet ab ea abstinere. Et licet sit etiam doctor, attamen cum munus confessarii sit munus caritatis, a Christo Domino tantum institutum in bonum animarum, debet quidem tradere doctrinam, sed illam tantum quae est proficua, non quae nociva est poenitentibus. Alias, si, ex munere doctoris, de omni veritate teneretur instruere poenitentes, deberet ab eis removee ignoran-

tiam invincibilem adhuc juris humani, etiamsi praevideret monitionem obfuturam: sed hoc vel nemo dicet vel nimis improbabiliter dicet.

Objicitur 3°. Quod in eo casu ignorantia poenitentis non est invincibilis, sed vincibilis. — Idque sic probant: Tunc adest vincibilis ignorantia, quando aliqui vel occurrit dubitatio de praecepto, vel aperta est via praeceptum addiscendi; sed huic ignoranti jam aperta est via, quandoquidem confessarius paratus esset ad instruendum, si praevideret monitionem profuturam: ergo confessarius tenetur monere talem poenitentem, utpote vincibili ignorantia laborantem.

Sed respondetur: Ad constituendam ignorantiam vincibilem, non solum requiritur ut pateat via ad veritatem praecepti assequendam, sed etiam omnino requiritur ut occurrat dubitatio de praecepto; alias ignorantia semper esset invincibilis: ignorantia enim invincibilis (ut definitur a D. Thoma *) est illa quae *studio superari non potest*. Cum autem dubitatio de aliquo praecepto non occurrit, ignorantia studio superari certe non potest: quomodo enim studium quis adhibere potest ad inquirendum praeceptum de quo nullam notitiam, ne confuse quidem, per dubitationem habet? Unde recte cum aliis communiter supponit P. Segneri *D* tunc utique adesse ignorantiam invincibilem: *Quando la persona non ha principio di dubitare, conseguentemente non ha ni anche maniera di vincere il suo errore*. — Concludendum igitur quod cum alicui non occurrit dubitatio, ignorantia est quidem invincibilis: licet enim, per se loquendo, adsit via sciendi aliquam obligationem, illa tamen non patet ei, cui de obligatione nulla occurrit dubitatio. Alias, si talis poenitens censendus esset laborare ignorantia vincibili, deberet dici quod, etiamsi ipse non confiteretur, et etiamsi poenitens monitus resipisceret, sed confessarius, pro-

Objectioni ex tuppots. ta invincibili ignorantia respondetur.

| In Cantica termo 42, n. 4; ap. Migne, Patrol, lat., tom. 183, coi. 989. — · 1· 2°, qu. 7b, art. 2.

f) Haec verba, quae ceteroquin apud P. Segneri, *Confessore istruito, cap. 7*, non repertiuntur, sic latine redduntur apud ipsum S. Alphonsum, *Horn, apost., tr. 16, n. 111*: Tunc

ignorantia invincibilis est, « cum personae principium dubitandi non suboritur, et consequenter nullus ei modus offertur ut errorem suum vincat ».

pter inscitiam vel oblivionem, non adverteret ad eum monendum, adhuc poenitens damnaretur, quia adhuc esset in mala fide, et in peccato formalis: sed hoc non videtur ab ullo unquam posse dici. — Quod autem confessarius advertat vel non ad faciendam monitionem, hoc mere per accidens se habet quoad poenitentem: a cujus sola cognitione et voluntate pendet quod ignorantia sit vincibilis aut invincibilis.

Objection. Objiciunt 4°. Quod talis poenitens qui, si moneretur non acquiesceret doctrinae confessarii, haberet voluntatem obfirmatam in errore; unde tamquam indispositus nequit absolvi.

Sed respondetur et quaeritur qualisne dispositio in poenitente attendi debeat ut ei absolutio denegetur? Num indispositio praesens sive actualis; vel futura seu interpretativa, scilicet quod si ille in tali occasione poneretur peccaret? Non quidem interpretativa; alias plurimi absolvi non possent, qui hic et nunc de aliquo peccato, puta de neganda fide non cogitant, sed, persecutione adveniente, facile illam negarent. Item dicere debemus cum Pelagio (cujus error damnatus est ab Ecclesia) quod Deus, in poenam peccatorum futurorum, aliquos infantes non sinit ad Baptismum pervenire, et aliquos pervenire vult, in praemium bonorum quae operaturi essent, si vixissent. — Quare minime dici debet quod poenitens est indispositus, eo quod si moneretur non pareret confessario; sed quod esset indispositus si moneretur. Sed confessarius non debet attendere ad indispositionem interpretativam quam poenitens haberet, sed ad actualem quam nunc habet. Et ideo, sicut non licet proximum exponere in occasione in qua positus ille sue-

1 Lib. 5, tr. 6, cap. 13, n. 5, i. f. — 2 De Matr., lib. 2, diip. 38, n. 8. — 3 Disp. 22, n. 24. — 4 Tr. 6, cap. 12, n. 34. — 5 De Conte., n. M. — 6 Di Poenit., cap. 11, § 3, qa. 3, resp. 2. — 7 Cap. 3, art. 3, qu. 3. — 8 Concina, Apparat., lib. 2, dita. 1, cap. 4, n. 47 et 43. — 9 Loc. cit., n. 6. — 10 Tr. 23 punct. 18, § 2, n. 9. — 11 Loc. dt., n. 36. — 12 Palaus, loc. dt., n. 9. — 13 De Matr., qu. 3, punct. ult. n. 6. — 14 Sotus,

611. - 1) Palaus, tr. 23, punct. 18, § 2, n. 8, loquitur in generali de ignorantia mali status. b) Corduba, Sum., qu. 189, punct. 5, non satis accurate citatur ab Escobar hoc enim non habet.

cumberet; ita confessarius, cum praevidet ex monitione ruinam poenitentis, tenetur ab ea abstinere, esto poenitens relinquendus sit in peccato materiali: eo quod unum peccatum formale omnibus praeponderat materialibus peccatis.

611. - Ex his infertur 1.º cum Laymann Sanchez a, Lugone a, Salmant. ♦ Holzmann *, Palao a>, Haberte, Antoine 7 et aliis communiter (contra Concina), quod si confessarius noverit poenitentem invalide contraxisse matrimonium ob aliquod impedimentum occultum, et periculum sit infamiae, scandali aut incontinentiae, si nullitatem manifestet; tunc debet omittere monitionem, et illum relinquere in bona fide donec obtineatur dispensatio. Nisi dispensatio (ut recte ajunt Laymann 1, Palaus 9 et Salmant., 10) de facili et statim obtineri possit ab habente facultatem et etiam ab episcopo (recte dicit Palaus), ut liberetur poenitens a peccato materiali. — Vide dicenda de Matrim. n. 1123.

Utrum autem eo casu possit confessorius obligare conjugem negantem debitum ad illud reddendum. — Negat Bonacina 11 cum Soto et Hurtado; quia id esset consulere fornicationem: tantum (ut ait) poterit in genere dicere quod conjuges tenentur reddere debitum. — Affirmant vero communius et probabilius Lugo 12 et Sanchez a, Filliuccius u, Croix 13; et Escobar e cum Coninck, Henriquez, Ledesma et Corduba Ratio, quia stante persuasione conjugis quod matrimonium sit validum, tenetur ille reddere ut dictamen suae conscientiae sequatur e>.

612. - Quid, si matrimonium sit contrahendum?

Holzmann 17 ait omnino tunc monitionem esse faciendam, etiamsi certe non sit

ia 4, diet. 18, qu. 2, art. 4, v. 4xstf/mth. 1 Gasp. Hurtad., de Poenit., disp. 10, diff. 23. — 2 Diip. 22, n. 25. — 3 Loc. dL., n. 8 (aL. n. 9). — 4 Tr. 10, cap. 3, n. 98. — 5 Lib. 6, part. 3, num. 545. — 6 M Lib. 16, num. 629 et 630. 7 Coninck, diip. 8, dub. 17, n. 199. 8 Htnriq., lib. 6, cap. 27, nam. 5. 9 Martin. Ltidasnta, 2> 41, qu. 8, art. 4, dub. 10, r. f. — 10 De Conte., n. 61.

e> Haec jam scripserat S. Doctor in 2* Operis editione (1753-1755); quin etiam in 1* editione (1748), de Sacr. Poenit., cap 2, dub. 5, nota E. Postea tamen, nimirum in Istrue. e Pratica (1757) et in Horn, apost. (1759), tr 16,

profutura et certe obfutura; quia magis praecavenda est nullitas sacramenti quam peccatum aut infamia poenitentis. Holzmann citat etiam Sporer pro hac sententia. Sed Sporer 1 loquitur (et recte) tantum de casu quo aliquis vellet ducere consanguineam >.> tum quia tunc revera abest infamia; tum quia poenitens post matrimonium facile poterit cognoscere ejus nullitatem, et sic facile incidere in peccata formalia, praeter alia pericula relinquendi filios illegitimos, etc. — E converso Sanchez 4 et Lugo 3 absolute dicunt adhuc in eo casu omittendam esse monitionem, quando ipsa probabiliter censetur non profutura.

Probabilius tamen mihi videtur dicendum cum Palao 4 et Salmant. 1, quod, regulariter loquendo, omnino monitio tunc facienda est: tum quia ex matrimonio nullo frequenter plura inconvenientia oriuntur; tum quia saepe post tale matrimonium ignorantia cessare solet, et tunc facile adest periculum peccandi formaliter. Unde bene ait Laymann * quod eo casu monitio facienda est, si aliqualis saltem spes adsit profectus. — Et idem quod de matrimonio nullo dicit Sporer 7 de contractu illicito ineundo.

Si Vero confessarius certo moraliter desereret de fructu 1 tunc merito dicit Croix b> cum Aversa b>, quibus jam videntur adhaerere Palaus, Salmant. et Laymann b>, quod omittere debeat monitionem, donec obtineat dispensationem; quia melius est permittere peccatum materiale quam praebere occasionem certi peccati formalis. — Nec obstat ratio Holzmanni:

1 Tr. 1, cap. 1, n. 29. — 2 De Matr., lib. 2, diip. 38, n. 7. — 3 Diip. 22, n. 24. — 4 Tr. 23, punct. 18, § 2, n. 9. — 5 Tract. 6, cap. 12, num. 35. — 6 Lib. 5, tr. 6, cap. 13, n.6. — 7 Tr. 1, cap. 1, n. 29. — 8 Palans, loc. dt., n. 9. — 9 Saintant, loc. cit., n. 34 et 35. — 10 Sanch., Decal., lib. 1, cap. 9, num. 33. — 11 Pontius, de Matrim., lib. 4, cap. 25, num. 9. - 12 Vasq., in 1 ♦ 2>, disp. 63, cap. 2, n. 5. 13 Salas,

n. 113, dixit tutiorem sibi videri priorem sententiam. 612. - a) Et de hoc casu etiam loquitur Holzmann, cum hac tamen differentia quod Sporer dicit faciendam esse monitionem tum dumtaxat cum res adhuc est integra; Holzmann vero, sive res sit integra, sive non. Croix, lib. 6, part. 3, n. 540; Aversa, de Matr., qu. 21, sect. 3, v. Si demum; Lay-

nam (ut dicunt Sanchez, Pontius, Vasquez Salas, Salon e> et alii, citati Lib. I, n. 51, v. Secunda) sacramenta non exposcunt majorem reverentiam quam praecepta divina. Unde, si in praeceptis divinis permitti potest materiale peccatum (ut ipse met Holzmann admittit >), cur non poterit permitti materialis irreverentia sacramenti in tanta necessitate, ut peccatum formale vitetur?

613. - Sed hic discutiendus est casus valde facilis eventu, et difficilis solutione. Rogatur: Quid agendum, si sponsi accedant ad ecclesiam ad contrahendum matrimonium, et alter eorum manifestet confessario impedimentum occultum dum omnia suat parata, et non possit sine scandalo et infamia matrimonium differri?

Sanchez., Bossius 10; et Bonacina n, cum Gutierrez suadent ut poenitens votum emittat castitatis ad tempus, puta ad mensem. Sed hoc remedium (ut ajunt Roncaglia 14 et auctor Instruet, pro novis Confessor 29) merito videtur esse periculosum, propter suspicionem quam facile apud alios ingerere potest; tanto magis quod passim apud casuistas tale remedium praescriptum invenitur. — Unde Lugo 14 et praefatus auctor Instruet, etc. dicunt tunc consultius esse quod confessarius relinquat sponso in bona fide, et sinat nuptias contrahere. Et huic consentit Laymann a>, si omnino desperetur de fructu monitionis.

Communissime vero alii DD., et probabilissime, docent in eo casu posse episcopum dispensare b>. Ita Sanchez **, Bo-

in 1> 2> tr. 8, sect. 10, num. 89 et 96. — 2 De Conic., n. 60. — 3 De Matr., lib. 2, diip. 40, n. 7. — 4 Moral, vox., tom. 1, n. 1273. Cfr. de Matrim. contractu, cap. 7, n.222. — 5 De Matr., qu. 3, punct. 15, n.6. 6 Gutter., de Matr., cap. 49, n. II. — 7 Tr. 21, de Matr., qu. 5, cap. 1, qu. 2. — 8 Part. 2, n. 31. — 9 M Disp. 22, n. 24. 10 Auctor Istrui., loc. cit. — 11 Loc. du, n. 7.

mann, loc. cit., n. 6, disputant de matrimonio jam contracto. c) Salon, in 2am 2a<, qu. 63, art. 4, contr. 21 concl. 4, ad 3, de alio objecto loquitur. 613. - a) Laymann, lib. 5, tr. 6, cap. 13, n. 6, hoc innuit, dicens faciendam esse monitionem, « si aliqua spes sit » fructus. b) Non omnes auctores citati loquuntur diserte de nostro casu; et aliquot ex eis genera-

Si detecmenwTÎlc-™',n>>.

<nmoninm;

Remedium ut periculosam.

Probabilissime episcopo potest dispensare.

nacina *, Cabassutius *, Pignatellus 8, Suarez 4, Sporer ., Concina e, Pontius T, Diana ., Palaus ., Salmant.”, Viva II; Elbel” cum Gobat, Filliuccio, Mastrio ; et Croix “ cum Vasquez c), Silvio d), Barbosa d), Hurtado, Reginaldo, Villalobos, Salas, Bassaeo, Molfesio, Machado et aliis plurimis cum Cardenas, qui dicit esse sententiam moraliter certam; et Pyrrho Corrado, qui testatur ita declarasse Sixtum V *A Et communem vocat Benedictus XIV ”, (contra rigidissimum Fagnanum ”, qui negat, etiamsi id oporteat ad legitimandam prolem in articulo mortis: adversus communem doctorum cum Pignatello ”, qui l2 ex aliis id extendit, etiamsi impedimentum fuerit publicum). — Ratio: vel quia tunc praesumendus est Pontifex delegare episcopo facultatem dispensandi, quam requisitus certe ei non denegaret; vel quia (ut ratiocinatur Sanchez ') episcopus potest in sua dioecesi quidquid potest Pontifex in tota Ecclesia, nisi aliquid Pontifex sibi reservavit*f)*, juxta id quod plures dicunt de Matrimonio; vide infra *n. 980, Dubit. 1.* Unde, si episcopus dispensare nequeat in iis impedimentis, id ex eo provenit quia Pontifex reservat ; sed cum reservatio fiat

propter caritatem et ob bonam reipublicae gubernationem, non est verisimile Pontificem dispensationem sibi reservare in casu tantae necessitatis, quando aliter scandala vitari non possent: hoc enim esset contra caritatem. Ergo in eo casu intelligitur cessare reservatio; et ideo episcopus ex sua potestate ordinaria potest tunc dispensare: sicut potest in aliis legibus pontificiis, quando aditus ad Papam non patet.

Et eo casu probabiliter, dicunt iidem Sanchez ”, Elbel20; Bonacina 2l cum Valentia *), Vasquez «A Salas Henriquez ac Salmant.2l cum Coninck *), Palao, Basilio AA etc., quod episcopi legitime possunt praedictam facultatem dispensandi delegare aliis, etiam generaliter pro omnibus casibus occurrentibus; quia haec facultas conceditur episcopis ratione dignitatis, unde accipit conditiones potestatis ordinariae. — (Vicarius autem episcopi, ratione sui officii, hanc facultatem certe non habet; prout notant Salmant.22).

Imo addit Pignatellus”, ibique fuse probat, quod eo casu censetur omnino cessare lex qua prohibetur tale conjugium contrahi. Omnis enim lex (ut ait) ordinatur ad bonum publicum ; ut revera est

cliaS «kk
rarer»
ioiuûi

Viari»
epiacop.n
lioot ofiai.
caret α h
culuu.

Imo,
cata l(t
centetir
omaioo c'i
tare.

Si epiwo
poi idiri
atquii, infe-
rior poteit
declarare
lftwnimpe-
daentinon
oHipse.

n. 6. - *Salas*, de Legib., disp. 20, sect. 3, n. 27. - *Bass.*, v. *Matrimonium IX*, n. 3. - *Molfts.*, part. 1, tr. 4, cap. 12, n. 35. - *Machad.*, lib. 4, part. 6, tr. 16, docum. 11, n. 5. - *Cardanos*, disp. 79, n. 3, 4 et 14. - *Pyrrh. Corrad.*, Prax. dispensat., lib. 8, cap. 4, n. 41. — u De Synodo, Hb. 9, cap. 2, n. 2. — “ In cap. *Nimis*, de filiis presbyt., n. 34 et 35. — 14 Tom. 3, consult. 33, n. 3 et 4. — n Loc. cit., n. 8. — “ De Matr., lib. 2, disp. 40, n. 3 et 7. — « De Matr., lib. 2, disp. 40, n. 14 et 17. — De Matr., confer. 20, de Impetrand. dispensat., n. 493 et 494. — “ De Matr., qu. 3, punct. 15, n. 6. — ■ Tr. 9, cap. 14, n. 12. - *Palaus*, tr. 28, diBp. 4, punct. ult., § 1, n. 13. — ■ Loc. cit. — * Tom. 3, consult. 33, num. 5.

liter tantum dicunt episcopum posse dispensare in casu urgentissimae necessitatis, in quo non patet recursus ad Pontificem.

c) Vasquez, qui hic a Croix ex Cardenas citatur, loquitur in *I ^ 2 ^*, disp. 178, cap. 2, n. 16, non de contrahendo, sed de contracto matrimonio.

d) Silvius, in *Suppi.*, qu. 50, art. unie., quaer. 2, cas. 2; Barbosa, de *Offic. et Potest. episc.*, alleg. 35, n. 5 et 6, (sicut pariter Sanchez, Bonacina, Cabassutius, Viva), ita sane docent; sed id admittunt casu quo non possint, etiam per votum castitatis ad tempus emissum, incommoda vitari.

f) Non satis constat utrum Pyrrhus Corradus alleget Sixtum V pro contrahendo an pro contracto matrimonio.

g) Valentia, in *3a ^ part.*, disp. 10, qu. 5, punct. 5, v. *Quinta*; Vasquez, loc. cit.; Salas, loc. cit., n. 15 et 24, id non habent. — Elbel, loc. cit., non habet nisi rationem allatam hujus asserti. — Henriquez autem, lib. 12, cap. 3, n. 2, dicit utique episcopum posse delegare in casu particulari, sed loquitur de matrimonio jam contracto.

h) Coninck, disp. 33, n. 33; Basilius Pontius, de Matr., hb. 8, cap. 13, n. 5, loquuntur de matrimonio jam contracto; sed dicunt epi-

scopum posse delegare, quia facultas ista dispensandiest ordinaria: quae profecto est ratio adducta in praesenti casu.

commune apud omnes, ex *cap. 2, de observ.jejun.*, ubi dicitur quod necessitas careat lege; et ex *can. 2, dist. 4*, ubi S. Isidorus ait : *Erit autem lex honesta...., possibilis secundum naturam...., loco temporique conveniens...., utilis, manifesta quoque, etc.* — Unde, quando lex evadit perniciosa, utique non obligat; ut docent D. Thomas I (ubi dicit quod cum aliquid est contra commune bonum, *malum est sequi legem positam*)) item Cajetanus3, Navarrus *), Sotus8; Pignatelli4 cum Covarruvias, LedesmaI) et aliis passim; item Salmant. 6, et Palaus * qui probat cum Suarez, Bonacina, Vasquez et Salas, quod lex bono communi non conveniens, non est lex neque obligationem inducit. — Et ideo ait Pignatellus, tunc alium inferiorem legislatore posse declarare quod lex impedimenti cesset et non obliget ; cum in eo casu, si adhuc Pontifex vellet legem obligare, talis voluntas respiceret malum, quia esset causa scandali: quod non est praesumendum.

Unde dicit k) RoncagliaI (cujus opinionem, ait auctor *Instruet, pro novis Confessar.* 8, ex Jordano l) et Pignatello l) ut supra, non esse rejiciendam tamquam improbabilem et non tutam in praxi), quod

12. 2*, qa. 120, art. 1, corp — In loc. cit. D. Thom. — •De Juit.ct Jure.lib.I.qu.6, art. 8.concl.1 et2.— 4 Tom 3, consult. 83, n. 5. + Covarr., de Matr., part. 2, cap. 6, § 9, n. 8. — Tr. 11, de Legib., cap. 1, n. 15. — Tr 3, disp. 1, punct. 1, n. 4. • Suar., de Legib.. lib. 1, cap. 7, n. t et 9. - Bonac., de Legib., disp. I, qu. 1, punct. 1. n. 9 et II. - Vaig., in 1• 2•, disp. 151, cap. 2. - Salas, de Legib., disp. 1, sect. 8, n. 50. — Pi^natch., tom. 3, consult. 33, num. 5 et 7. — Tr. 21, de Matr., qu. 5, cap. 1, qu. 2. — • Part. 2, n. 32. — Tr. 11, cap. 4, n. 6. — » Lib. 5, tr.6, cap. 13, n. 5. — u Disp. 22, n. 26. — 11 Tr. 19, qu. 5, cap. 3,

scopum posse delegare, quia facultas ista dispensandiest ordinaria: quae profecto est ratio adducta in praesenti casu.

O Navarrus, *Man.*, cap. 16, n. 37, id non habet; neque alibi, quidquid investigare conatus sim.

J) Martinus de Ledesma, in 2A 4., qu. 17, art. 3, ubi de jejunio loquitur, aperte contradicit; sed qu. 18, art. 5, dubitat., v. *Ut tamen expressius*, concordat. Et utrumque locum pro se citat Pignatellus.

Nec sine fundamento, ut ait S. Doctor in *Hom. apost.*, tr. 16, n. 114.

O Scilicet Jordanus Pax, lib. 9, n. 262; et Pignatellus, loc. cit., n. 5, tenent hanc sententiam, quam ipse auctor *Istrucone* negat esse rejiciendam, etc.

si aliquando nec etiam ad episcopum aditus pateret, et nullo modo aliter vitari posset gravissimum periculum infamiae aut scandali, posset parochus vel alius confessarius declarare quod lex impedimenti eo casu non obligat; quia eadem ratio (ut supra) tunc urget, nempe quod cessat lex quando potius est nociva quam utilis. Et licet hic non cesset finis legis in communi, sed in particulari; cum tamen cessat finis legis in contrarium, lex etiam cessat, ut omnes conveniunt cum Salmant. . — Notant tamen praefati auctores quod, esto tunc permittatur con-

trahi matrimonium; tamen quantocius (saltem ad majorem securitatem, et ad salvandam reverentiam legibus Ecclesiae debitam) recurri debet ad S. Poenitentiarium ut ab illa dispensatio obtineatur

614. - Infertur 2°. Quod ubi non speratur fructus, omittenda est monitio etiam de restitutione facienda; ut dicunt Laymann ”, Lugo ”, Roncaglia ”, Sporer ”, Viva”; Elbel” cum Tamburinio ; Sanchez” cum Cano, Henriquez, Ledesma, Medina, ait Corduba ; Holzmann cum Henno et communi; ac Salmant. ” cum Vasquez b), Suarez, Coninck b), Pontio b), Villalobos, Aversa, etc. (Contra Con-

Nempe Roncaglia, loc. cit.; Pignatellus, loc. cit., n. 3 et 16; auctor operis *Istrusione, loc. cit.*

Pro parochis hodie omnis fere evanescit difficultas. Episcopi enim facultatem habent inter quinquennales, dispensandi super impedimentisalfinitatisexcopula illicita,etiam in matrimoniis *contrahendis*, dispensandique facultatem subdelegandi, etiam habitualiter, parochis propriae dioecesis». Quae facultas plerumque sufficiet in praxi, quia in hoc sane impedimento casus plerumque occurrit

614. - °) Holzmann, de *Conse.*, disp. 1, qu. 4, concl. 3, corollarium istud silentio plane praetermittunt.

b) Vasquez, de *Poenit.*, qu. 93, art. 3,

Quantoau..

da» pat«

rUra

Momuo,

°'nàonĩ°£i
J“.

cina’, Habert § et Antoine3: qui duo ultimi, in assignanda ratione circa monitionem de matrimonio nullo et de restitutione facienda aperte sibi contradicunt).

Ratio est, quia confessarius, cum praevidet quod monendo de restitutione, poenitens non parebit et in peccatum formale incidet, magis praecavere debet ejus spirituale damnum quam damnum alterius temporale. Bene tamen advertunt Viva et Roncaglia non facile judicandum quod poenitens, cognita veritate, monitioni non obtemperabit.

Infertur 3°. Omittendam esse monitionem etiam quando timentur scandala aliorum, infamiae, rixae et similia. Ita Suarez « Sanchez 6, Laymann e, Lugo Palaus ’, Roncaglia et Salmant.10 cum Vasquez, Coninck, Covarruvias, Dicastillo et Granado. — Quia semper praestat vitare mala formalia aliorum quam materialia poenitentis.

615. _ Excipiendum est tamen 1.º quando damnum redundaret contra bonum commune. Licet enim confessarius teneatur ratione sui officii principaliter incumbere bono poenitentis; nihilominus, cum ipse sit pars reipublicae et in bonum reipublicae Christianae minister constitutus, tenetur praeferre bonum publicum bono privato poenitentis. — Ita cum Busenbaum (ut supra *n. 609, ad 7*), Lugo ’’, Roncaglia *; Salmant.13 cum Aversa, Dicastillo et aliis communiter.

Hinc omnino monendus est parochus qui erronee, etsi ex ignorantia invincibili, circa mores populum instrueret. — Item, monendus qui bona fide putaret se sacerdotem, cum non esset: ob sacramenta

1 De Poenit., lib. 2, dis. 3, cap. 9, § 2, num. 4. — 1 De Poenit., cap. H, § 3, qu. 3, reap. 2. — 1 De Poenit., cap. 3, art. 3, qu. 3, retp. 2, «ub. 2. — Viva, de Poenit., qu. 8, art. 5, num. 6. — *Roncagl.*, tr. 19, qu. 5, cap. 3, qu. 4, retp. 2 — 4 De Poenit., di>p. 32, sect. 4, n. 3 et 4. — 1 De Matr., lib. 2, disp. 38, num. 10. — Lib. 5, tr. 6, cap. 13, n. 5. — 1 Disp. 22, n. 27. — Tr. 23, punct. 18, § 2, n. 8. — Loc. dt. — * Tr. 6, cap. 12, n. 34. · *Vasq.*,

dub. 9; Coninck, *disp. 8, dub. 17, n. 137*; Pontius, *de Matr, lib. 5, cap. 35, n. 1*, imprudenter hic citantur a Salmant.; non enim loquuntur de hoc casu.

615. °) Lugo dicit hos monendos esse « regulariter »; ipseque et Salmant. ac Busenbaum

quae invalide conferret. — Item, ignorans nullitatem matrimonii, si de illa publica sit fama.

Item bene addunt Salmant.’4, cum Busenbaum (*num. 609, ad 3*) ex Lugone” (cujus doctrinam, uti saluberrimam, confessariis sequendam proponit Pontifex in bulla mox citanda) confessarium °) debere admonere episcopos, praelatos, principes, gubernatores, confessarios et similes, qui ex ignorantia invincibili perperam se gerunt circa collationem beneficiorum, electionem ministrorum, subditorum gubernium, largitionem eleemosynarum de superfluis beneficiorum, administrationem sacramenti Poenitentiae, etc. Ratio, quia raro contingit hujusmodi ignorantiam esse inculpabilem, vel non esse perniciosam aliis, qui facile licita sibi putant quae a superioribus fieri observant. Imo, bene advertit noster Summus Pontifex Benedictus XIV, in sua bulla *Apostolica*”, edita 26 Junii 1749, monendum esse poenitentem, *cum... in it's versetur facti circumstantiis, quae, confessario dissimulante, peccatorem in pravo opere obfirmant, non sine aliorum scandalo; cum quis arbitretur ea sibi licere, quae ab iis qui Ecclesiae sacramenta frequentant, impune exerceri animadvertit*. Praeterea bene addit Lugo quod si confessarius rationabiliter dubitat an hujusmodi poenitentes suo debito satisfaciant, tenetur eos de illo interrogare.

616. - Excipiendum 2.º si poenitens interroget. Tunc enim confessarius tenetur detegere veritatem, nec potest dissimulare; quia, cum ille jam incepit laborare ignorantia vincibili, dissimulatio confessarii esset erroris approbatio. Ita Sua-

de Poenit., qu. 93, nrt. 3, dub. 9. · *Conineck*, disp. 8, n. 137. · *Covar.*, de Mntr., part. 2, cap. 6, § 10, num. 29. · *Dicast.*, diip. 10, dub. 28. n. 532. · *Granad.*, in 3 P., contrrov. 7, de Poenit., tr. 10, disp. 9, n. 14. — 11 Loc. cit., n. 30. — M Tr. 19, qu. 5, cap. 3, qu. 4, resp. 1. — Tr. 6, cap. 12, n. 37. · *Aversa*, qu. 16, sect. 12, v. *Atiero*. · *Dicast.*, disp. 10, dub. 28, n. 543. — 14 Tr. 6, cap. 12, n. 40. · Diip. 22, n. 37. — « 5 20. — *Lugo*, diip. 22, n. 37.

dicta limitant ut, si confessarius videat ignorantiam esse invincibilem, neque ex illa sequi scandalum autdamnum commune; contra vero, admonitionem in majus poenitentis damnum futuram, vel scandala allaturam aut alia supra enuntiata incommoda, possitetiam dissimulare.

rez ’, Laymann ·, Palaus ·, Lugo 4, Salmant. 4 et alii communiter cum Sanchez ·. — Qui excipit, si poenitens non interrogaret cum dubio, sed ex scrupulo; quia tunc (ut ait), dissimulante confessario, ille etiam remaneret in bona fide. Sed hoc merito non admittunt Lugo »», et Salmant.1 cum Soto, Ledesma, Lopez, etc.; quia, stante interrogatione facta, poenitens faciet postea auctoritate confessarii quod antea faciebat ex ignorantia.

Recte vero dicunt Sanchez Suarez ·, Laymann ’ et Sporer ’°, quod cum poenitens interrogat, confessarius non plus respondere debet quam ab ipso interrogatur. Ex. gr., si quis obstrictus voto castitatis interroget, an matrimonium propter votum fuerit validum, et an teneatur uxori reddere debitum: confessarius affirmet utrumque, tacens de obligatione non petendi, etiamsi noverit matrimonium ob aliquod impedimentum dirimens esse nullum.

Excipiendum 3°. si poenitens brevi sit monitioni obsecuturus, quamvis in principio non acquiescat. Sic enim sapienter loquitur Laymann’’: Confessarius *considerare debet quantum etquam diuturnum incommodum ex monitione timeatur ; fieri enim quandoque solet ut poenitens, initio conturbatus animo, salutarem admonitionem respuat, postea vero, mente sedata, eamdem cum fructu recipiat*. — Imo dicit Lugo 11 cum Adriano, Medina, Cano et Corduba, monendum esse poenitentem, etiamsi scandalum sit passurus, quando scandalum quod timetur brevi mansurum putatur, et spes sit quod monitio postea

1 Di«p. 32, »ect. 4, n. 2. — Lib. 5, tr. 6, cap. 13, n. 6. — Tr. 23, punct. 18, § 2, n. 10. — 4 Dftp. 22, n. 29. — » Tr. 6, cap. 12, n. 36. — De Matr., lib. 2, diip. 38, n. 14. — Loc. cit., n. 36. · *Sotus*, in 4, dist. 18, qu. 2, art. 4, v. *Atvero non*. · *Darthot. Ledesma*, de ·Sacrana. Poenit., diff. 13, concl. 2. · *Ludov. Lopee*, Instruct, conic., part. 1, cap. 27, v. *Ad prudentiam quoque*. — Loc. cit., n. 2. — Lib. 5, tr. 6, cap. 13, num. 6, v. *Caeterum*. — * Part. 3, cap. 6,

616. - a) Lugo non satis sibi consentit; negat enim, *loc. cit.*, confessorem posse tacere, et dicit cum debere veritatem aperire etiam in casu scrupuli; deinde vero addit: « Posset quidem confessarius in illo casu fingere se non audisse, vel non attendisse, vel oblitum fuisse respondere, ut sic remaneat poenitens

S. Alzowoit, *Opera moralia*. — Tom III.

brevi habebit effectum suum. Sed hoc melius intelligendum locum habere prout tradit Benedictus XIV in praefata bulla *Apostolica*, casu quo, ut ait, *dissimulante confessario, peccator in pravo opere obfirmaretur cum scandalo aliorum ; vel quando quis in proxima peccati occasione versatur, sin minus in externis actibus, saltem in pravis cupiditatibus ac morosis delectationibus, quibus assentiri consuevit*.

Utrum autem facienda sil montio in dubio an sit profutura vel obfutura ? Resp.

Si non timetur de damno, omnino quidem fieri debet. Si vero dubitatur tam de damno quam de fructu secuturo: tunc confessarius pensare debet damnum et utile, item gradum timoris damni ac spei utilitatis, et eligere id quod judicat praeponderare. Ita Lugo ’’, et Salmant.14 cum Dicastillo et Aversa. Caeterum, in dubio regulariter mihi videtur dicendum quod mala formalia potius evitanda sunt quam materialia. Hinc loquens Pater Concina de correctione fraterna ’’, dicit quod in dubio an correctio sit profutura vel nocitura, omitti debet; quia (ut ait) imprudenter agit qui dubius operationi morali se committit.

617. - « Resp. II0. Ut confessarius licite « hoc sacramentum administret, debet esse « in gratia: alioqui peccabit mortaliter ». [Vide dicta *n. 3/*]. - « Item debet esse « talis, ut per hoc non exponatur proximo « periculo peccandi mortaliter.

« Pars prior constat ex dictis de sacramentis in genere. An vero audiens « plures una quasi vice morali tot numero « peccata committat, alii negant, ut Ro-

n. 796. — u Lib. 5, tr. 6, cap. 13, n. 5. — 1f Dftp. 22, n. 30. · *Adrian.*, in 4, de Coofea., qu. 5, dub. 7. 4 *Ad rationes*, v. *Ad 3 dico*. · *Joan. Medina*, Cod. de Conf., qu. 19, concl. 3, v. *Corollarie sequitur*. · *Canus*, Relect, de Poenit., part. 6, v. *Idvero intetligendum*. · *Corduba*, Sum., qu. 189, punct. X — ° Diip. 22, n. 31. — u Tr. 6, cap. 12, n. 39. · *Dfras/.*, disp. 10, dub. 28, n. 544. · *Aversa*, qu. 16, »ect. 12, v. *Quod si confessarius*. — “ Lib. 1, in Decal., dits. 7, cap. 3, n. 9. »

in eadem bona fide quam prius habebat, non tamen ipsius auctoritate confirmata ».

b) Sanchez, *loc. cit.*, *n. 10*, id non habet; Suarez vero ito docet, si res pertinet ad factum; Laymann denique sic tenet in casu quo confessarius fructum secuturum non speret.

C/ Seu, ut clarius loquitur S. Alphonsus

Qnd m monitio “h

L obfutura”.

Confewariu» in peccato mortali Absolvent. peccat lethA Uter.

« driguez; alii affirmant, ut Bonacinal ». [Vide dicta *Lib. V, n. 50, Qu. 6*, ubi id omnino negatur ⁂). — « Pars posterior « patet.

« Unde resolvitur hic casus:

« Confessor, conscius sibi peccati mor-
« talis, tenetur, antequam audiat vel sal-
« tem absolvat poenitentem », (Vide dicta de hoc, *Lib. VI, u. 36]* » ipse confiteri vel
« conteri de suo peccato. — Si tamen vo-
« catus improviso ad moribundum, recol-
« ligere se tam subito non possit ad con-
« tritionem eliciendam, vel bona fide putet
« se eliciisse, non peccat absolvendo.
« Praepositus, Lugo, Tamburinius2». [Vi-
de dicta *n. 33]*,

618. - « Resp. III0. Si male absolvit,
« committendo defectum essentialem, v.
« gr. si non protulit formam, vel absolvit
« a reservatis, vel non subditum, tenetur
« inducere ad repetendam confessionem,
« si sine scandalo, infamia, fractione sigilli
« et nocumento suo possit: sin minus, non
« tenetur. — Si non absolvit a censura,
« potest ab eadem (si vel quando habue-
« rit potestatem) absolvere absentem ». [Vide dicenda *de Censur., n. 117.*] « Bo-
« nacina⁹ ex Suarez, Filliuccius *, Regi-
« naldusa», Navarrus, Rodriguez.

« Si non interrogavit sufficienter nu-
« merum, speciem vel alias circumstan-
« tias, regulariter ad nihil tenetur, nisi ad
« poenitentiam agendam; monere enim
« extra confessionem non debet, cum judi-
« cium sit finitum. — Si tamen redeat ad

^{Rodri}^[.] Sum., part. 1, op. 247. π. 27 (*al.*, cap. 244, η. 26). — 1 De Poenit., qn. 6, iect 2, punct. 2, § 3, diff. 2, n. 7. — *Praepas.*, in 3 P., qu. 61. art. 6, dub. 1, n. 34. — *Lu*⁹^o, de Sacram. i. g., diip. 8, n. 161. — ⁙ Method. Con- feta., lib. 3, cap. 5, § 3. — ⁙ Diip. 1, de Cemur.. qu. 3, punct. 4, num. 4. — *Suar.*, de Cemur., diip. 7, sect. 7,

in *Hom. apost., tr. 16, n. 115*, doctrina haec cardinalis de Lugo ita intelligenda est, ut lo- cum obtineat in casibus de quibus Benedi- ctus XIV loquitur in citata bulla § 20, cujus sensum et fere verba hic refert S. Doctor.

617. - “J *Id omnino negatur*, nimirum ne- gatur et reprobatur opinio quae dicit unum tantummodo peccatum admittere qui plures confessiones successive et una quasi vice mo- rali audit

618. - ⁙) Reginaldus, *lib. 9, n. 39*, utique asserit posse absolvi absentem ab excommuni- catione; sed *n. 40*, addit consuetudinem obti-

confessionem idem poenitens, debet mo- neri de defectu commisso; quia alioqui laec confessio non erit integra, cum quaedam non sit debite confessus.

« Dixi: *Si non interrogavit*; quia si positive dixit non teneri confiteri nume- rum, speciem, etc., debet monere, si sine gravi scandalo et detrimento potest; quia est causa quod alter praeceptum grave (scilicet confitendi illa peccata) violet. — Card, de Lugo⁹.

« Si neglexit monere de restitutione, q.⁹; moneat, si quidem commode potest (vel ⁙osert dt in confessione; vel extra, obtenta prius ḡΓi““l; ab ipso venia: ea vero negata, ad nihil ultra teneri docet Tamburiniuse ex Sanchez, contra Suarez); quia tenetur ex caritate. — Si non commode potest, Deo commendet. Laymann *bl*, Henri- quez Suarez b⁹, Silvester b⁹, Merce- rus *bl* Diana b⁹.

« Quod si tamen (ex gravi seu mortali in)⁹ ⁘ culpa contra jus alterius) dixisset eum non teneri ad restitutionem; vel aliter (v. gr. opinionem falsam persuadendo) esset causa efficax cur non restituat, vel aliunde detrimentum accipiat ipse vel alius: tenetur ipsemet restituere, nisi moneat tempestive, priusquam poe nitens fiat impotens; quia actione sua fuit injusta causa damni. — Si vero sine gravi culpa id fecit, tenetur nihilominus monere poenitentem, si commode potest: alioqui ipse obligabitur, sicut casu priore. Si non commode potest, excusabitur. —

num. 4. — ⁙ Tr. 11. cap. 10, num. 324. — *Navar.*, Min., cap. 26, η. 14. — *Rodri*^[.], Sum., pari. 1, cap. 83, n. 14, concl. 13. — 1 Diip. 22, num. 73, 75 et 77. — ⁙ Method. Confess., lib. 3, cap. 8, n. 6. - *Satick.*, de Matr., lib. 3, disp. 16, num. 3, — *Suar.*, de Poenit., disp. 33. sect. 6, num. 3.

nuisse ut non per litteras absolvatur, sed committatur sacerdoti facultas absolvendi a peccatis et censura. Quod profecto non est absolvere absentem.

b) Omnes isti auctores: Laymann, *lib. 5, tr. 6, cap. 9, n. 5* (uti citat Busenbaum); Hen- riquez, *lib. 5, cap. 14, n. 5*; Suarez, *disp. 22, sect. 7, n. 4*; Silvester, v. Confessio I, *qu. 3, n. 6*, Mercerus, *in 3 P., qu. 9, art. 1*, (uti citat Busenbaum); Diana, *part. 4, tr. 4, re- sol 198; et part. 3, tr. 4, resol. 109* (quas pariter citat Busenbaum), de alio argumento tractant.

«Vide Suarez, Coninck', Bonacina, Dia- «na⁹, card, de Lugo⁙; et supra, lib. 3, « tract. 5, cap. 2, dub. 2, casum 12 ».

619. - Hic distinguere oportet plura Dubia quae hoc punctum concernunt.

Dubitatur Γ. *Ad quid tenetur confes- sarius. si erravit circa valorem sacra- menti?*

Si erravit *sine culpa*, conveniunt omnes non teneri cum gravi incommodo famae vel honons monere poenitentem de er- rore! ⁙ta Lugo ⁙ Salmant. ⁙, Sporer ⁙, y|va i, Ejbd e et aljj passim. Ratio, quia tunc confessarius tenetur ad monitionem tantum ex caritate, quae non obligat cum gravi incommodo. Hoc tamen valet pro confessario delegato. — Aliter enim vide- tur dicendum de parochus (juxta dicta *Lib. II, n. 40*, v. *Strictius*), eo quod pa- rochus tenetur ex justitia reparare grave damnum spirituale subditorum. — Recte autem addunt praefati auctores quem- XtnSio cumque confessarium teneri advertere •“t" «5- poenitentem de nullitate absolutionis ei collatae, si ille sit in articulo mortis vel in gravi periculo non amplius confitendi.

confessarius cum culpa gravi erravit circa valorem sacramenti, tunc teneatur monere cum gravi suo damno?

Prima sententia negat. Et hanc tenent Bonacina⁹; Suarezl0 cum S. Antonino<⁙), Silvestro, Navarro et Corduba a⁹; et pro-

Suar., diip. 32, *ect. 6, num. 9. — ⁙ Diip. 8, dub 17, n. 144. — *Bonae.*, de Restit.. diip. 1, qu. 2, punct. 11, n. 15. — ⁙ Part. 2, tr. 16, resol. 1. — 1 Diip. 22, n⁹ 61 et 62. — « Loc. cit., n. 58. — ⁙ Tr. 6, cap. 12, n. 56. — ⁙ Pan. 3, cap. 6, n. 803. —1 De Poenit., qu. 6, art. 5, n. 10, v. *Dico* /- . — 1 De Poenit., confer. 17. de Modo examin. poenitentem, n. 437. — ⁙ De Poenit., qn. 7, punct. 6, n. 4. — * Disp. 32, *ecu 6, n. 7. ⁙ *Silvest.*, v. *Con/svr III*, η. 1. — u Tr. 6,

619. - <⁙) S. Antoninus, *part. 3, tit. 17, cap 21, § 3*, loquitur de confessario qui in his erravit, « aut ex ignorantia vel ex verecundia, festinatione et hujusmodi ». — Corduba pari- ter, *Sum., qu. 7*, loquitur de confessario, qui ex negligentia erravit. — Denique Gaspar Hur- tadus, *de Poenit., disp. 10, diiff. 22*, silentio praetermittit utrum necne culpabiliter erra- verit confessarius.

⁙) Navarrus, *in cap.* Qui vult, *n. 60, de poenit., dist. 6*, uti citatur a Suarez, loquitur de absolutione a censuris. In *Manuali* vero, *cap. 26, n. 14*, pariter a Suarez citaL, de abso- lutione a peccatis disserit, et negat poeniten-

babilem censent Salmant.ⁱⁱ cum Vasquez, Hurtado % Aversa, etc. — Ratio: tum quia tale praeceptum non videtur obli- gare cum tanto dispendio; tum quia, sicut ipse poenitens non teneretur cum unto incommodo sua peccata confiteri si mo- nitus esset, ita nec confessarius. — Excipit tamen Pater Suarez si confessarius de- ceperit poenitentem, relinquendo illum in occasione proxima peccandi.

Secunda vero sententia quam sequimur, j⁹»u s .d o affirmat. Et hanc tenent Lugo Viva“, Sporer l⁹etElbelⁱ⁴; itemTamburiniusl.,ac y"»)*§*** Leander apud Salmant. *. — Ratio, quia, licet confessarius ex cariate onus susce- perit audiendi confessionem poenitens; tamen, postquam audivit, tenetur ex offi- cio et ex quasi contractu cum poenitente inito, rite ipsi ministrare sacramentum. Unde, si invalide ministraverit ex sua culpa, tenetur utique etiam cum gravi suo damno (petita licentia) illum de errore monere. Et sic respondetur primae rationi oppositae. — Respondetur item secundae, quod poenitens, si monitus esset, posset sine confessione aliter sibi providere eli- ciendo actum contritionis; at confessarius non potest ipsum inscium relinquere in tanto gravi suo damno carentiae gratiae sacramentalis.

Diximus: *petita licentia*. Nam probabi- p<t>u m- lius (contra alios) dicunt Coninck, Bona- ufl cina et Sporer, apud Croix quod si ex

cap. 12, n. 56. ⁙ *Vasq.*, qu. 98. art. 3, dub. 8, n. 7 et 8. ⁙ *Aversa*, qu. 16, »ect. 13, v. *autem*. — u De Poenit., qu. 8, art. 5, n. 10. — “ Part. 3, cap. 6, η. 803. — M De Poenit., confer. 17, de Modo examin. poenitenu, n. 437. — u Method. Confea., lib 3, cap. 8, n. 5. — “ Loc. ciL. n. 56. — *Comnel.*, ditp. 8, dub. 17, n. 143. ⁙ *Bonae.*, de Poenit.. loc. dt., n. 4, v. *Sī vera.* - *Spot.*, part. 3, cap. 5. η. 616. — ” Lib. 6, paru 2, η. 170.

tem posse vocari ut moneatur, « quia raro id sine scandalo fiet ». Denique notandum est Navarrum silentio praetermittere utrum cul- pabiliter necne confessarius erraverit.

ⁱⁱ) Suarez, *loc. cit., n. 8*, exceptionem hanc ponit, loquens de casu « quando absolutio non fuit nulla, licet inique data ». Et si confessarius forte deceperit poenitentem in re pertinente ad salutem animae, unde maneret in occa- sione peccandi, monere tenebitur «juxta regu- lam caritatis et prudentiae, vitando scanda- lum quoad fieri possit ».

<0 Lugo ita sane docet, *disp. 22, n. 58*; sed doctrinam suam hoc modo limitat: Nisi « de-

monitione gravis sequeretur offensio poenitentis, non tenetur tunc confessarius nec potest monere; quia sigillum laederetur (juxta dicenda *n. 622*, v. *Secunda*).

Item probabile videtur cum auctoribus primae sententiae, quod si poenitens iterum alteri confessus fuerit, tunc non tenetur confessarius cum gravi incommodo eum monere de nullitate primae confessionis. Ratio, quia tunc jam moraliter certo poenitens supponitur justificatus; et ideo, sicut ille non tenetur cum gravi dispendio procurare integritatem confessionis, ita nec confessarius. — Et idem potest dici, si poenitens Eucharistiam deinde suscepit; quia (ut diximus *de Sacram, in genere, n. 6*, cum D. Thoma et aliis communiter) Eucharistia cum attritione et bona fide suscepta, per accidens primam gratiam confert.

620. – Dubitatur 2°. *Quid, si error non fuerit circa valorem, sed circa integritatem confessionis*, nempe si confessarius neglexit interrogare de speciebus et numero peccatorum? Respondetur:

Si confessarius in hoc *negative* se habuit non interrogando, tunc non tenetur monere de errore, nisi intra confessionem; ut cum Busenbaum (m. 618, v. *Si non*) dicunt Lugol, Sporer8; item Suarez» et Arriaga apud Croix a». Et hoc, etiamsi confessarius culpabiliter interrogare neglexerit. Ratio, quia obligatio faciendi confessionem integram directe afficit poe-

nitentem, non confessarium. Unde, licet confessarius teneatur intra confessionem interrogare poenitentem de speciebus et numero peccatorum, ut efformet iudicium de statu causae et poenitentis; finito tamen iudicio, cessat in confessario hujusmodi obligatio.

Si vero ipse *positive* induxit poenitentem ne explicaret ille species sive numerum: — tunc, si *cum culpa gravi* id fecerit, tenetur, etiam extra confessionem cum licentia poenitentis, eum monere de errore; sed sine scandalo et sine gravi suo damno (ut bene ajunt Lugo8 et Sporer4); nam, sicut grave damnum excusat poenitentem ab integritate confessionis, ita etiam confessarium. — Quod si confessarius in hoc *non graviter peccaverit*, tunc multo minor causa sufficiet ad eum excusandum a monitione facienda. Hinc recte ajunt Lugo8; Tamburinius4 cum Filliuccio b); ac Suarez et Arriaga c), apud Croix e), quod confessarius qui bona fide deobligavit poenitentem ab explicanda specie sive numero, regulariter non tenetur admonere extra confessionem; quia regulariter (imo dico semper) sine incommodo et rubore id facere non potest.

621. – Dubitatur 3°. *Ad quid tenetur confessarius, si positive deobligavit vel non monuerit poenitentem de restitutione facienda?* — Respondetur:

Si illum positive deobligavit *cum sua culpa gravi*, omnes dicunt teneri ad mo-

cit., n. 804. — 4 Disp. 22, n. 74. — Method. Confeis., lib. 3, cap. 8, n. 8.

sive non, si potest sine scandalo et gravi detrimento. — Arriaga autem, non distinguens inter culpabilem et inculpabilem omissionem, neque intra aut extra confessionem, absolute, *disp. 44, n. 23*, scribit: «Longe probabilius esse... per se loquendo, nullam esse tunc obligationem in confessario..., nisi plane confessarius dixisset *non esse obligationem explicandi eas circumstantias* ».

b) Filliuccius non satis accurate hic citatur a Tamburinio; scribit enim tantum, *tr. 7, Brev. instruct., cap. 4*, v. *Dico 2*: «Quando fuit tantum cum peccato, regulariter ad nihil aliud tenetur, praeterquam ad dolorem de peccato facto ».

c) De Suarez et Arriaga, vide notam a; ceteroquin non citantur a Croix *n. 1779* pro praesenti asserto.

monitionem etiam cum gravi incommodo: vel intra confessionem, si poenitens brevi «d confitendum redeat: vel extra, petendo licentiam, si non redeat βλ Alias, non monendo, vel monendo postquam poenitens factus sit impotens, tenebitur ipse confessarius ad restitutionem : casu quo (intelligendum) poenitens jam restituisset, si fuisset monitus. Ita communiter Lugo1, Palaus8, Bonacina ·, Viva4, Elbel *, Sporer4; et Salmant.1 cum Granado, Gabriele, Bonaespei et aliis passim. — Ratio, quia confessarius suo injusto consilio jam fuit causa damni.

Si vero *sine culpa gravi* poenitentem deobligavit, non tenetur jam cum gravi suo incommodo illum de restitutione monere. Tenetur vero, si commode potest, ut dicunt Salmant.8 cum Aversa et Dicastillo. — Imo tenetur etiam cum aliquali suo incommodo; ut recte ajunt Lugo8 et Elbel 10, Viva11 ac Sporer18 Quia ex caritate quisque tenetur cum levi incommodo reparare grave damnum proximi.

An autem *confessarius, si tunc omit-tat monere, cum possit sine gravi suo*

· Disp. 22, n. 61. — · Tr. 23. puoct. 18, § S, n. S. — ' De Poenit., qu. 7, punct. 4, § 2, n. 22. — · De Poenit., qu. 8, art. 5, n. 10, v. *Dico 2*. — · De Poenit., n. 439. — · Part. 3, cap. 6, n. 806. — ' Tr. 6, cap. 12, n. 50. · *Gran.*, in 3 P., contr. 7, de Poenit., tr. 10, diip. 10, n. 2. · *Gabr.* a S. *Vine.*, disp. 9, qu. 8, v. *Si confasanns*. · *Bonatsp.*, de Poenit., disp. 12, n. 53. — · Loc. du., n. 51. · *Xtxrs.*, qa. 16, sect. 13, v. *Sidtmum*. · *Dicast.*, disp. 10, dub. 27, n. 520 et 521. — · Disp. 22, n. 66. — * Loc. dt., n. 439. —

621. – Non omnes auctores citati loquuntur de gravi damno, saltem expresse, nec de modo faciendi monitionem: scilicet *extra* vel *intra* confessionem.

b) Cajetanus apud Sanchez, *Consil. mor., loc. cit., n. 2*, dicit: «Si data opera docuit falsum, tenetur docere verum vel aperire falsitatem lege justitiae; si vero docuit falsa, putans esse vera, non tenetur lege justitiae». Et Sanchez addit: «Idem Navarrus ». Et sane verba relata mentem Cajetani (non vero textum) referunt *Sum., v. Restitutio, cap. 7, i.f.* — Et Petrus Navarra, *de Restit., lib. 2, cap. 2, v. Secundo mihi videntur*, dicit: « Qui falsam docuit doctrinam, tenetur revocare proximum ab errore lege justitiae... Neque vero satis mihi videtur damna inde secuta rescirere, sed... si errorem docuit, revocare ».

c) Dicastillus, *disp. 10, dub. 27, n. 521*, dicit eum qui omittit monitionem in eo casu, peccare contra justitiam, « tunc tantum quando sua omissione aut dissimulatione, pensatis cir-

incommodo, teneatur ipse ad restitutionem?

Negat Sanchez ut eo quod confessarius (ut ait) tunc non tenetur ex justitia monere, cum non sit causa positiva damni, sed tantum negativa, tacendo scilicet manifestare poenitenti ejus cognitam obligationem; tenetur ergo ad monendum tantum ex caritate, quae non obligat ad restitutionem. Et consentit huic opinioni Cajetanus6', ubi sic dicit: *Si data opera* (confessarius) *docuit falsa, putans esse vera, non tenetur lege justitiae*. Et idem ait Navarra b) apud Sanchez14. — Sed communius et verius affirmant Lugo18, Sporer14 Elbel », Viva18; et Salmant.18 cum Aversa, Dicastillo % etc.; item Aragon et Salon, apud Sanchez. Ratio, quia, licet confessarius sine culpa, saltem gravi, poenitentem deobhgaverit a restitutione debita; tamen, cum suum consilium pergat influere in damnum creditoris, cognito errore, tenetur ipse ex justitia causam damni auferre, si commode potest: alias obligatur restituere, cum hic et nunc ipse sit causa damni *A Prout si quis sine culpa

n Loc. Cit., v. *Qusdsi hMjMsmadi*. — 11 Loc. du., n. 806. — " Coaxil mor., lib. 1. cip. 3, dub. 5, n. 2. — M Loc. dt. — ' Dup. 22, a. 62. — M Part. 3, cap. 6, n. 806. — n De PoentU, confer. 17, de Modo examix poeeuu. nam. 439. — M De Poenit., qu. 8, an. 5. a. 10, r. *Qnadsj hujusmodi*. — * Tr. 6, cap. 12, n. 51. · *.4oer**>, qo- 16, lect. 13, ·. Si deiRMm. — *Satan*, io 2— 2-4. qu 62, art. 7, coatrov. 6, ·. *Ex ehctis pout*, cura art. 2. contr. 2, coecl. 3. - *Sanch*, loc. dL., n. 1.

cumstantiis, putetur adhuc perstare in sua sententia et approbare datum a se consilium »; ac propterea tunc etiam, *n. 520*, ad restitutionem teneri, si omittat monere.

d) Aragon, in *2at, qu. 62, art. 7*, v. *Ad tertium argumentum*, loquens de consilio quod inculpabiliter quidem datum est, sed tamen est causa damni, ut ferebat objectio, dicit de confessariis aliisque, quibus ex officio incumbit consulere; « Tales in consulendo debent prius dare operam, quatenus recte et salubriter consulant Alioqui, si damnum inde alicui subsequatur, illis imputabitur ».

Non omnes auctores adeo expresse loquuntur; sed perspicue rem significant, ut Lugo, Elbel, Salmant et Aversa. — Sporer tamen scribit tantum: « Si... bona hde processisti et sine gravi culpa tua, adhuc teneris monere aliquo tuo incommodo, etsi non tanto sicut si mala fide fecisses; alioquin excusaberis et ab admonitione et a restitutione, cum nullum adsit tuum delictum grave, neque tu

Niti poenitent potest Mea confessione tit.

Vel Eucharistiam suscepit.

Confessarius non interrogando non tenetur monere extra confessionem.

Etsi culpabiliter interrogare neglexit

S. Thom., 3 P., qu. 79, art. 3. — 1 Di*p. 22, n. 75 et 77. — ' Part. 3, cap. 6, n. 801. — · Loc. cit., n. 73. — · Loc.

gravi accendit ignem in segetem alienam, tenetur postea (si commode potest) ex justitia illum extinguere. Vide dicta *Lib. III, n. 994*.

Bene autem advertunt Busenbaum (ut supra, *n. 618*, v. *Quod si*), Lugo¹ et Bonacina², quod, cum confessarius jam monuerit poenitentem, priusquam ille fieret impotens, tunc ad nihil tenetur, etiamsi culpabiliter antea eum deobligaverit a restitutione. Quia consilium tunc solum influebat ex auctoritate confessarii: unde, revocato consilio, cessat sua auctoritas influere.

Sed quid, si *poenitens tempore confessionis erat dispositus ad restitutionem, si monitus fuisset; et postea, mutato animo, nollet monitus restituere, cum posset?*

Antoine³ dicit quod tunc confessarius ad nihil tenetur; quia tunc confessarius sua monitione jam aufert causam damni, et ideo si poenitens non restituit, id ex ejus malitia provenit. — Sed merito sapientissimus Lugo⁴ non excusat confessarium eo casu a restitutione. Ratio, quia, esto is qui auctoritative dat pravum consilium, revocato consilio ad nihil amplius teneatur (ut communiter docent DD., *Lib. III, n. 559*, v. *Secunda*): hoc tamen procedit quando damnum non est adhuc factum; non vero cum ex consilio damnum est jam illatum alteri. Quando autem confessarius positive et culpabiliter deobligat poenitentem dispositum ad restituendum, tunc ipse est causa, ut actu damnum creditori inferatur; cum alias, si non deobligaret, jam actu fieret restitutio. Unde, si damnum jam actu infertur, confessarius, etiamsi postea quaerat inducere poenitentem ad restituendum, si ille renuet, non

excusabitur ipse a restitutione; cum ipse fuerit causa damni illati.

Hoc, si confessarius *positive* restitutionem impedivit.

Si vero *negative* se habuit, *negligendo* si *monere poenitentem de restitutione*, tunc distinguendum: — Si *inculpabiliter* id egerit, non tenetur quidem cum gravi suo incommodo monere poenitentem; sed tenetur cum aliquali (ut diximus), quia caritas obligat quemquam ad reparandum cum levi suo incommodo grave nocumentum proximi. Et in hoc advertit Lugo⁵ et Elbell⁶ teneri cum majori suo incommodo ad monitionem faciendam.

An autem, *omittendo hanc monitionem, teneatur ipse restituere?* — Si *inculpabiliter* omittit, conveniunt omnes ad nihil teneri.

Sed dubium est, *si culpabiliter omittat: an teneatur ad restitutionem?*

Prima sententia absolute affirmat. Et hanc tenent Navarrus⁷, Filliuccius⁸; item Petrus Navarra, Molina⁹ c), Sayrus, Medina¹⁰), Aragon, etc., apud Bonacina¹¹). — Quia (ut ajunt) confessarius ex officio tenetur poenitentem docere de sua obligatione; alias, non docendo, ipse est causa damni.

Secunda sententia, quam tenent Lessius¹² et Antoine¹³), censet confessarium delegatum non teneri; — teneri vero parochum, quia parochus ex officio obligatur impedire ne sui subditi damnum aliis inferant.

lib. 3, cap. 4, n. 125. · Sayr., *Chir.*, Ub. 10, tr. 2, cap. 14 n. 16 et 17. · Aragon, in 2us 2us, q. 62, art. 7, v. *Althi ex his*, coroll. L. · · Diip. 1, de Reatit., qu. 2, punct. 11, n. 16 — * Lib. 2, cap. 13, n. 77 et 78. — u Cap. 3. art. 3, qu. 10, resp. 3.

dicit: «Eum solum censeri culpam indirectam damni proximo injuste illati, ac proinde teneri id ei restituere, qui ex officio, aut ex speciali alia obligatione quae non esset ex sola caritate, tenebatur illud impedire, nec impedivit cum posset». — Et fere idem habet Joan. Medina, *Cod. de Restit., qu. 9*. Igitur auctores isti non satis bene citantur a Bonacina.

Comma-
tairoc ct
»w i ne
pur de de-
kpto ct de
pjocho.

Tertia vero sententia communissima, quam tenent Suarez¹⁴, Palaus¹⁵, Sanchez¹⁶, Cabassutius¹⁷, Azor¹⁸, Elbell¹⁹, Salmant.²⁰; Croix²¹ cum Valentia; Dianal²²; Bonacina²³ cum Sâ, Valentia et Reginaldo; Lugo²⁴ cum Coninck, Filliuccio, Maldero et comuni (ac probabilem putat ipse Lessius²⁵), docet confessarium, sive delegatum sive parochum, non teneri ad restitutionem. — Ratio, quia delegatus tenetur ad monitionem ex sola caritate, quae non obligat ad restitutionem. Parochus autem, cum ipse sit constitutus tantum pro bono spirituali subditorum, tenetur quidem ex suo munere damna ipsorum spiritualia impedire, non autem temporalia aliorum. — Et hoc verius puto dicendum (quidquid confuse dicat Croix²⁶), etiamsi confessarius studiose negligat monere poenitentem ut ipse non restituat. Quia adhuc tunc deest positivus influxus in damnum aliorum: qui influxus omnino requiritur ad obligationem restitutionis; ut fatetur idem Croix²⁷, et communiter docent doctores, juxta dicta *Lib. III, n. 584*, v. *Secunda*.

Itum
aooctes
illqian
cosmli
properu»
U13.

El m con»
fenarius
uodiosc ne-
fligat mo-
eerc.

Si alp
biliur. u
netor at
mijon il
cannal?

Oaitm
tunc KA
tiosea b
calpabib

teacar.

Omitiei
culpiliU
ter. jixu
*lia, mt-
tar reiti-
taert.

JutMI! a
-oloi pf
chu- (at-
tar.

622. - Dubitatur 4°. *An confessarius possit loqui extra confessionem cum poenitente de defectu commissio in confessione, sine ipsius licentia?*

Prima sententia dicit non solum posse, sed etiam teneri. Et hanc tuentur Suarez²⁸ Petrocorensis²⁹, Sporer³⁰; et Filliuccius, Turrianus, Hurtadus, Moeratus³¹ Lohner³², etc., apud Croix³³; et probabilem putant Laymann³⁴, Palaus³⁵, Escobar³⁶, Bonacina³⁷ et Salmant.³⁸. — Ratio, quia talis monitio supplet et perficit eamdem confessionem inchoatam, quae imperfecta manserat. Unde, etiamsi poenitens licentiam negaret, poterit « confessarius ei manifestare defectum, cum esset tunc ille irrationabiliter invitus.

Secunda vero sententia, cui subscribo, id negat. Eamque tenent Sanchez³⁹, Lugo⁴⁰ f) (qui ait contrariam repugnare communi sensui theologorum); et probabiliorum censent Croix⁴¹, Palaus⁴²; Escobar⁴³ cum Soto, Victoria⁴⁴, Fagundez, Rodriguez, Philiarcho⁴⁵; et Salmant.⁴⁶ cum Silvio, Valentia, Bonacina, Reginaldo,

Centena-
ria- extra
confeasio-
nem. tunc
licentia poe-
nitenti-, Ju-
xta alie- u-
netor no-
nere de de-
fectu com-
mltao.

S. Docto-
rem et Allot,
non potest.

Gasp. Hurtad., diip. 12, diff. 11. · 14 Lib. 6, part. 2. n. 1776 — · Lib. 5, tr. 6, cap. 14, n. 15. — * Tr. 23, punct. 18» § 3, n. 6; dr. eliam punct. 19, § 3» n. 16 — n Lib. 16, n. 675 —

— » Lib. 6, pan. 2, n. 1776. — » Tr. 23, punct. 19, § 3, n. 15. — · Lib. 16, n. 674. - So lms, de Ratione tegendi et detegendi secret., membr. 3, qu. 4, concl. 5. dub. 4. · *Fagund.*, de 2^a praec. Bed., Ub. 6, cap. 4, n. 33. · *Rodrig.*, Sum., part. 1, cap. 56. n. 16, concl. 12 (*al.* n. 15). — ■ Tr. 6, cap. 14, n. 44. · Sitota, tn Suppl., qu. 6 art. 5, quaer. 8, concl. 2. · *Vate* Lt* in 3° part., diip. 7, qu. 13, punct. 3, v. *Quarto sequitur.* · *Bonac.*, de Poenit., qu. 6, sect. 5, punct. 4, n. 8, v. *trro.* - *Refin.*, lib. 8, n. 30.

Elbel, *de Poenit., confer. 17, de modo examini. poenitentem, n. 440*, affert « multorum opinionem », q. dicunt ex justitia « aut certe ex caritate » confessarium teneri suum errorem corrigere.

t) Croix, *lib. 6, part. 2, n. 1781*, non satis clare loquitur; at certe dicit utramque opinionem probabilem esse.

622. - ·) Petrocorensis, *de Poenit., cap. 4, qu. 6, num. 3*, insinuat id posse fieri, uum negat ex hoc odiosam reddi confessionem; quin etiam addit hac monitione perfici confessionem.

b) Sporer, *pari. 3, cap. 6, n. 803*, dicit confessarium ad nihil teneri, si poenitens neget licentiam; at *cap. 7, n. 822*, dicit: «Eo [scii, poenitente] etiam invito, errorem aperiendum; et, si possit, emendandum esse»; et concludit: «Utrumque probabile».

() Moeratus et Lohner male citantur a Croix; nam Moeratus, *disp. 32, sect. 3, quacst. 5*, approbat eos qui negant id posse fieri; Lohner autem, *Instr. pract. de Confessionib., part. 1, cap. 3, oblig. 10, de Sigillo, qu. 5*, affert hanc primam sententiam, sed non explicat quid de ea sentiat.

d) Bonacina id non habet, quantumvis diligenter investigare conatus fuerim

*) Et re vera, Filliucdus, Escobar, Salmant. solum dicunt *posse* fieri.

I) Lugo, *disp. 23, n. 130*, hoc dicit de opinione quae concedit confessario ut possit, « ad bonum spirituale poenitentis promovendum » cum ipso loqui de auditis in confessione absque alia licentia.

e) Victoria, *Sum., de Confess., n. 185*; Philiarcus, *part. 2, lib. 2, cap. 26*, v. *Sacerdos*, hanc sententiam perspicue innuunt, di-

Aversa, Gabriele, Megalio.Graffio etDiana. — Ratio potissima: quia, licet monitio illa fiat ad reparandum defectum praeteritae confessionis; attamen, cum non sit cum illa conjuncta et iudicium jam fuerit completum, evadit illicita, eo quod esset quaedam peccati exprobratio, et ideo odiosam confessionem redderet. Hoc tamen intelligendum, si confessarius iudicium jam perfecerit, absolutionem impertiendo. — Nam, si non absolverit, vel quia oblitus fuerit absolutionem dare, vel quia eam male protulerit; tunc valde probabiliter dicit Croix l cum Stoz et Arriaga, bene posse confessarium, non petita licentia, dicere poenitenti eum non absolvisse: tunc enim revera nulla intervenit peccati exprobratio.

623. — « Quaeres: *Quae et quanta sit * obligatio confessarii audiendi poenitent• tes?*

• Resp. 1°. Quivis sacerdos (etiam simpliciter, quando non est alius paratus) « tenetur in extrema necessitate, v. gr. in t periculo mortis, audire et absolvere vocationem lentem confiteri.—Ratio est lex caritatis.

Aversa, qu. 18, tect. 6, i. f. ■ *Gabr. a S. Vine.*, diip. 10, qu. 4, v. *Imo etiamsi daretur.* • *Me%al.*, part. 1, Hb. 1, cap. 16, n. 22. • *Graff*, Deds. aur., part. 1, lib. 1, cap. 23, num. 23 • *Diana*, part. 2, tr. 15, resol. 12; part. 3, tr. 4, resol. 87, part. 5, tr. 11, resol. 18. — l Lib. 6, part. 2, n. 1776. • *Sloe*, lib. 2, n. 182. • *Arriaga*, disp. 46, n. 50. —

centes posse sic loqui, si poenitens dederit facultatem. — Addo praeterea auctores citatos ab Escobar et Salmant. absolute tenere hanc sententiam, quam Escobar probabiliozem, Salmant. veriozem appellant.

Et « recte », ut ait S. Doctor in *Hom. apost.*, tr. 16, n. 124.

623. – “) Nulla hic interest oppositio inter Suarez et Bonacina, quidquid dicat Busenbaum; quin imo tum Suarez, tum Bonacina et Aversa idem plane docent — Suarez enim, *disp. 32, sect. 1, n. 5*, v. *Secundo*, negat utique peccare mortaliter parochum qui semel vel iterum renueret vel differret, sed limitat: «Nisi gravis aliqua causa urgeret, ut v. g., quia subditus gravi aliqua tentatione aut difficultate premitur, vel quia longum et difficile iter aggredditur, vel *certe quia est tempus jubilaei, et privaretur magna utilitate* si non confiteretur ». — Et Bonacina, *qu. 7, punct. 4, § 2, n. 23*, dicit profecto se difficiliter admittere quod parochus excusetur a mortali, si semel aut iterum neget rationabiliter petenti; sed addit: • Probabiliter censeo excusari posse parochum qui, praecisa poenitentis necessi-

« Resp. 2°. Parochus et quivis sacerdos « curatus tenetur audire confessionem sui « subditi, non tantum in casu necessitatis, « aut praecepto confessionis urgente; sed « etiam (saltem per se vel alium) quoties « poenitens id rationabiliter petit, v. gr. « si sit in gravi aliqua difficultate spi- « rituali vel velit promereri jubilaeum, etc. « Quia tenetur ejus bonum spirituale pro- « movere. Suarez, Vasquez, Lugo, etc. — « Si tamen nimis frequenter vel intempe- « stive peteret, excusaretur. Aversa ’. — « Quod si etiam semel tantum vel bis ne- « garet aut differret, non peccaturum gra- « viter ob levitatem materiae, docet Sua- « rez“4 contra Bonacinaa»; admittitque « Aversa al, si non petat ex urgenti occa- « sione, v. gr. solemnisi festi, etc. ». [Vide dicta hoc *Lib. VI, num. 58*, v. *Excusabimur*].

« Resp. 3°. Quotiescumque poenitens « ex mera devotione vult confiteri, paro- « chum teneri illum audire, contra Silve- « strum, Reginaldum etc., docent « Azorcj, Suarez, Coninck, Bonacina, Moi- « fesius, Lugo V, etc. — Sed recte limitat

Suar., de Poenit., disp. 32, sect. 1, num. 4 et 5. — *Vasq.*, qu. 93, art. 3, dub. 6, n. 3. — *Lugo*, disp. 22, sect. 1. — • Qu. 16, sect. 11, v. *Tertie.* — *SHvest.*, v. *Confessor I*, n. 14, qu. 18. — *Suar.*, disp. 32, sect. 1, n. 6. — *Coninck*, disp. 8, dub. 17, n. 129. — *Bonae.*, qu. 7, punct. 4. § 2, n. 23. — *Molfcs.*, part. 1, tr. 7, cap. 22, n. 36.

tate aut magna utilitate, semel aut iterum negat aut differt sacramentum conferre », — Idipsumque admittit Aversa, *qu. 16, sect. 11, v. Quarto*, scilicet non esse mortale « aliquantum differre » citra occasionem urgentem, « ut jubilaei aut solemnisi festi aut solitae diei ».

v) Reginaldus, *lib. 1, n. 81*, negat utique teneri sub mortali extra praeceptum confessionis jure divino vel humano; sed, *n. 82*, ait esse veniale extra hos casus, idque nonnunquam grave, « ut cum lucrandum esset jubilaeum, aut subditus ostenderet se pati aliquam indigentiam spiritualem, opportunoque tempore peteret, nec rationabilis negandi causa adesset ».

c) Azor, *part. 1, lib. 2, cap. 17, qu. 10*, dicit parochum teneri, quando subditi justa causa petunt. « Justa autem causa est, cum peccator resipiscens, divinam gratiam sibi conciliare desiderat, et ob id studet sacerdoti sua crimina confiteri ».

d) Lugo, *disp. 22, n. 7*, id sane docet, sed non absolute;et dicit considerandum esse hoc onus, non « seorsim respectu singulorum, sed

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

u?‘rdo’’»
lenen

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

Qsima»
nutu itu
tW qe«ut
tabdhuirv
tionabiliter
petitL

«Aversa*, si non adsint alii confessarii « delegati, et parochus non legitime im- « pediatur.

* Resp. 4°. Reliqui sacerdotes, per se « loquendo, non tenentur audire confes- « siones. — Si tamen audire coeperint, te- « nentur absolvere (nisi quid obstet), ne- « que possunt remittere ad alium; quia « poenitens eo ipso habet jus ad absolu- « tionem, nec potest fructu et gratia sa- « cramenti privari. Aversa’ ».

624. – Rogatur 1°. *An confessarius non parochus teneatur cum periculo vitae absolvere moribundum existentem in mortali?*

Prima sententia negat teneri. Et hanc defendunt Navarrus., Coninck4; item Sotus, Malderus et Sà, apud Lugo ., qui probabiliena putat. Ratio, quia, dum proximus potest absolute a periculo damnationis se liberare, eliciendo actum contritionis, non est in tanta necessitate, ut alter teneatur ei succurrere cum periculo vitae. — Limitat vero Coninck., si talis infirmus sit in extrema necessitate, nempe si ignoret contritionem esse sibi necessariam, vel nesciat eam elicere % quod revera censeo in rudibus ut plurimum accidere.

Secunda tamen sententia, quae mihi magis arridet % affirmat; eamque tenent Suarez7, [Contin.] Tournely.; et Valen-

l Qu. 16, sect. 11, v. *Et da.* — • Loc. dt.; et aeci. 12, v. *Quinto deinde.* — • Man., cap. 24, q. 9, v. *Tertio.* — • De Carit., disp. 25, dab. 7, nam. 89. — *Sotus*, de Secreto, roembr. 2, qa. 2, poet concl. 6. • *Holder.*, in 2.* 2**., qa. 26. art. 5, & Mert. 2. • *Sd.*, v. *Charitas*, n. 4; cfr. n. 2 et 3. • l Disp. 22, num. 12. — • Loc. du, num. 90. — l Disp. 32, sect. 1, n. 1; et de Carit., disp. 9, sect. 2, n. 2 et 3. —

l Qu. 16, sect. 11, v. *Et da.* — • Loc. dt.; et aeci. 12, v. *Quinto deinde.* — • Man., cap. 24, q. 9, v. *Tertio.* — • De Carit., disp. 25, dab. 7, nam. 89. — *Sotus*, de Secreto, roembr. 2, qa. 2, poet concl. 6. • *Holder.*, in 2.* 2**., qa. 26. art. 5, & Mert. 2. • *Sd.*, v. *Charitas*, n. 4; cfr. n. 2 et 3. • l Disp. 22, num. 12. — • Loc. du, num. 90. — l Disp. 32, sect. 1, n. 1; et de Carit., disp. 9, sect. 2, n. 2 et 3. —

respectu totius communitatis, a qua tota accipit stipendium ad inserviendum communitati; quare debet considerari stipendium quod accipit, non a singulis, sed a communitate, et obsequium quod praestat, non singulis, sed toti communitati. Unde si essent multi qui frequenter vellent confiteri absque necessitate et peccato mortali..., et stipendium tenue, reputaretur illud onus gravius; si vero in communitate sint pauci qui ita frequenter confiteantur, non est grave onus, nec superat obligationem ».

624. – A) Etiam Navarrus, Lugo. Sotus et Malderus excipiunt extremam necessitatem.

*) Et quam S. Alphonsus,in *Hom. apost.*, tr. 16, n. 125, veriozem appellat

Seu. ut dicunt Verricelli et Contin. Tour-

tia ac Lorea, apud Lugo . — Ratio, quia, esto in rigore loquendo posset moribundus per contritionem sibi providere; tamen non potest negari quod magno periculo exponatur ille suae aeternae salutis, si absque absolutione relinquatur. Et sicut, cum certa est damnatio proximi si non absolvatur, teneris certam mortem subire; ita dico, cum proximus est in probabili periculo damnationis, teneris ei subvenire cum probabili periculo mortis: ex lege caritatis, quae obligat in pan periculo exponere vitam temporalem ad salvandam vitam proximi spiritualem. — Si tamen sacerdos nesciat eum esse in mortali % non tenetur absolvere cum periculo vitae; ut dicunt Toletus ‘l et Verricelli, apud Tournely, qui non reprobat.

625. — Rogatur 2°. *An simplex sacerdos qui degit in oppido, ubi talis esset penuria confessoriorum*, ut incolae gravi laborarent necessitate spirituali; *utrum hic tutus sit in conscientia, si negligat confessiones excipere, vel, cum possit, ad eas excipiendas se habilem reddere?*

Apud nullum auctorem de re morali tractantem hoc Dubium inventi discussum. — Tantum ad manus mihi pervenit quidam libellus, cui titulus: *Parroco di villa*, et cujus auctoris doctrinam ac pietatem varia ejus opuscula satis comprobant “

l De Poenit., part. 2, cap. 8. art. 6, n. 890. — *Valent.*, in 2.“ >«, diip. 3, qu. 4. punct. 3. poet aaaert- 5, v. *Quartus casus.* - *Lorea*, in 2.“ 2**., sect. 3, disp. 28, n. 32. - • Diap. 22, q. IX — *Verricel.*, de ApoeU mlaaioaib., qa. 62, n. 3, v. *Quartus.* • *ConL Toum.*, Decal., cap. 1, art. 3, sect. 4, part. 1, v. *Hic quaedam.* — *Parroco di villa*, cap. 1, § 2.

nely: Si nesciat eum esse inveteratum peccatorem.

d) Toletus, *lib. 4, cap. 10, n. 3*, rationem adjectam tantum habet, non ipsam propositionem; negat enim obligationem adesse exponendi vitam pro necessitate proximi, nisi haec sit extrema.

625. – Auctor hujus operis est Josephus Jorio, ut ipse & Alphonsus, in *Hom. apost.*, tr. 16, n. 126, dicit Et verba hic relata ita latine vertuntur: « Qui ingenio ad audiendas confessiones pollet, et observat in suo oppido confessionum defectum, et videt aut non frequentari aut male tractari hoc sacramentum, tenetur illud administrare. Et si aetate non multum processit, tenetur in conscientia ut se, meliori quo potest modo, idoneum reddat ».

Quid de sacerdote simplici in oppido Ube-
rante ma-
<oa pen oria
eoo «Mario*
rum.

Ibi haec habentur: *Chi ha talento per confessore, e vede nella sua terra la man- causa della confessione..., e conosce che o non si frequenta, o si strapassa, è tenuto ad amministrare tal sacramento. E se... non è delà molto avansata, è tenuto in coscienza ad abilitarsi come pub il meglio.* Affert idem auctor auctorita- tem Patris Pavone, Societatis Jesu, viri admodum docti et pii, qui in suis operi- bus sic scripsit: *L'obbligo, come sacerdote, è di ubbidire al mio prelato, quando mi comanda che confessi, e non ho legittimo impedimento ; perché il prelato pub coman- darmi, ed io non ho ragione di tenere osioso U talento... Di più, ho obbligo di offerirmi al vescovo, e di chieder gli facoltà di confessore, quando io mi accorgo essere in grave bisogno il popolo, per manca- mento di confessori*

Breviter dicam super hoc puncto quid sentiam. — Certum est quod sacerdotes sunt a Deo constituti ut saluti animarum incumbant: sicut enim divinus Pater misit Filium suum ut salvaretur mundus per ipsum, ita Christus Dominus misit sacer- dotes ut in suum officium succederent, et pro eo legatione fungerentur; ut ait Apo- stolus (II. Cor. v.) et ipse Christus Domi- nus (Joan, xx, 21.): *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos.* Ideo concilium Triden- tinum ꝑ requirit ut promovendi ad pre- sbyteratum, *ad populum docendum ea quae scire omnibus necessarium est ad salutem, ac ad ministranda sacramenta... idonei comprobentur.* — Praecipua autem sacerdotum obligatio est ministrare Eucha- ristiae et Poenitentiae sacramenta; ad hoc enim sacrificandi et absolvendi a peccatis confertur eis duplex potestas. Imo spe- cialiter ad hoc munus absolvendi Chri- stus Dominus Spiritum Sanctum infudit; ut ipse testatus fuit (Joan, xx, 21-23), di-

Pavoni, Meditar, per apparecchio alla Mea«a, medit. 3, punct. 5, n. 3 et 4 (ubi fere concordat textus). — ꝑ Ses., 23, de reform., cap. 14. — *Corndl. a Lap.*, in Matth. xxv, 13. —

Quae quidem latine sic redduntur: «Mu- nus meum, qua sacerdos sum, me cogit ut praelato meo paream, cum mihi imponit ut confessiones excipiam et legitimo impedi- mento non praepedior; quia praelatus potest id mihi praecipere, ct ego nullam rationem

cens: *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos. Haec cum dixisset, insufflavit: et dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum: quo- rum remiseritis peccata, remittuntur eis.* Ergo si Christus misit sacerdotes prae- cipue ad salvandas animas, absolvendo eas a peccatis; sequitur hoc esse proprium sacerdotum munus, ac consequenter ipsos teneri saltem in gravi populorum neces- sitate suam potestatem exercere, et ad hoc se habiles reddere, ne dicatur quod in va- cuum gratiam Dei receperint (II. Cor. vi).

His positis, non video quomodo sacer- dotes illi qui ob desidiam ab hoc onere se subtrahunt, possint esse tuti in con- scientia, et excusari ab exprobratione Do- mini, ac a supplicio damnationis inflictio servo illi otioso qui talentum abscondit, ut habetur Matth. xxv, 18. Quem textum interpretes (ut Cornelius a Lapide, Cal- met et Tirinus cum S. Augustino) proprie explicant de eis qui possunt sua opera procurare animarum salutem, et negli- gunt: *Notent hoc* (ait Cornelius) *qui inge- nio, doctrina, prudentia aliisque dotibus sibi a Deo datis non utuntur ad suam aliorumque salutem, ob desidiam vel me- tum peccandi...; ab his enim eorum ratio- nem... reposcet Christus in die judicii.*

Nec dicant hujusmodi sacerdotes satis suam obligationem explere, si alio modo animabus subveniant, nempe instruendo, corrigendo, orando, quin sacramentum confessionis ministrent. Nam illis tenen- tur subvenire in eo quo indigent ad prop- riam salutem. Si enim proximus indiget cibo, in cibo debes ei subvenire, non in vestibus. Saepe autem accidit in oppidulis, quod plures forte non egent instructione aut monitione, quia forte jam sunt salis instructi et parati ad confessionem; sed deest ipsis sacerdos qui eorum confessio- nes excipiat. — Nec valet dicere quod

Calmti, in eumd. loc. — *Tirimis*, in eumd. loc. ꝑ S. Enarr. in psalm. 99, n. 10; ap. Migne, Patrol, tat., tom. 37, col. 1276.

habeo ut talentum otiosum teneam, etc. In- super teneor meipsum episcopo exhibere, ut facultatem confessiones audiendi ab eo expo- stulem, cum animadverto in gravi necessi- tate esse populum ob confessariorum defi- cientiam ».

Ob des: dtamkkb t rihenit» xb hoc ote- re, nootuu in cetiKia lia.

sacerdos simplex, si teneretur confessio- nes excipere, teneretur tantum ex cari- tate: sed haec non obligat cum gravi in- commodo, prout esset labor insumendus ad acquirendam scientiam satis necessa- riam ad excipiendas conlessiones. Nam respondetur quod, licet exercitium con- fessiones excipiendi sit opus caritatis,

tamen non oritur ex simplici motivo ca- ritatis, sed ex proprio sacerdotis officio, cui ex Christi institutione haec obligatio est annexa, eique satisfacere debet sacer- dos, quando urget populi necessitas.

Haec mihi dicenda videntur: caeterum, sapientiorum judicio ea sedulius conside- randa relinquo.

DUBIUM VI.

Quae Scientia et Prudentia requiratur in Confessario.

626. *Dc obligatione intelligendi peccata poenitentis.* — 627. *De scientia confessarii ad de- bitum iudicium formandum de peccatis.* — 628. *Quando excusetur confessarius minus idoneus. An regulares teneantur intervenire congregationibus casuum conscientiae (ibid v. Nota).* — 629. *De prudentia confessarii circa interrogationes, et de obliga- tione interrogandi quoad peccata omissa.* — 630. *Quid, si ei constet peccatum quod poenitens negat. Et quid, si illud sciat ex confessione compliceis.* — 631. *Haec diligen- tius discutiuntur.* — 632. *De interrogationibus in materia castitatis.*

626. - « Resp. 1º. Ut sacerdos rite ab- solvat. debet, quantum moraliter fien ꝑ potest, omnia peccata poenitentis intel- ligere; quia alioqui is frustra teneretur recensere.

« Unde resolves: ꝑ Ꝓ. Peccat qui absolvit eum cujus peccata per negligentiam non satis in- tellexit; quia fert sententiam incognita causa. — Validam nihilominus esse abso- lutionem, sive propter somnum, etc. (ut dictum supra, cap. 1, dub. 3, art. 4.), sive ꝑ propter cantum, vel linguam impeditam poenitentis (sine hujus tamen culpa) ali- qua non intellexerit, docet Diana ꝑ. Item Laymann » ex Henriquez, Suarez, Silve- stroa»; Mercerus: eo quod essentia et effectus sacramenti consistere possit abs- que integra et specifica peccatorum ex- plicatione, si sine culpa poenitentis omit- tantur. Vide Diana †

ꝑ Part. 3, tr. 4, resol. 109; et part. 4, tr. 4, resol. 198. — ꝑ Lib. 5, tr. 6, cap. 9, num. 5. ꝑ J/rwrtý., lib. 5, cap. 14, n. 5. Star., disp. 22, sect. 7, n. 4. — ꝑ In Suppl., qu. 9,

626. - a)Silvester male allegatur a Busen- baum ex Laymann; Laymann enim citat Sil- vestrum pro opposita sententia; at re vera Sil- vester, v. Confessio I, qu. 3, n. 6, v. Tertio, dicit iterandam esse confessionem, si id «scien- ter » factum fuerit. « Quia confessio peccati importat apertionem morbi, id est revelatio- nem peccati, quae non potest esse nisi uno referente ct alio percipiente », Quae sane ra-

« 2º. Si tamen poenitens post confes- sionem intelligat unum vel plura mor- talia non fuisse intellecta, debet ea re- petere in sequenti confessione, sive apud eumdem sive apud alium confessarium. Laymann, Diana ». «3º. Confessarius absolvens ex igno- rantia quem absolvere non poterat, du- pliciter peccat: nimirum, ignorantia eo- rum quae ad officium suum spectant, et indebite absolvendo. — Tanner., card. de Lugo» > ».

627. - « Resp. IIº. Ut confessarius va- lide absolvat, requiritur et sufficit co- gnoscere peccata, saltem sub confusa ratione peccati.

« Ut vero licite, requiritur ea scientia, ut possit ferre prudens iudicium in hoc foro. — Ideoque debet scire ꝑ. Quae sint mortalia, quae venialia, saltem ex ge- nere suo ». (Nota hic ex Lugoꝑ, Sporer »,

art 1. v. Dmiqud. — ꝑ Locis cit. — Laym., loc. cit. — ꝑ Part. 3, loc. dL — ꝑ Tom. 2, disp. 4, qu. 9, dub. 1, n. 12 et 13. — ꝑ Disp. 21, n. 71. — ꝑ Part. 3, cap. 6, q. 783,

tio valet etiam in co qui bona fide id fecerit — Praeterea Busenbaum sibi ipse contradi- cit; nam cap. 1, dub. 3, art. 4, resp. 1, ad- ducit Silvestrum contra eamdem sententiam. pro qua hic illum citat

b) Lugo, disp. 16, n. 134, hanc profecto opinionem affert; sed n. 185, negat in rigore universaliter esse veram, quod sic explicat: « Fateor quidem aliquam ignorantiam secun-

Officium sacerdoti, incumbere xlud ani- marum.

Praecipue ministrare Euchar- sti- am et Poeniten- tiam

Scientia renaisiuxd valide ab- solvendam.

Ad licite absolven- dum.

Holzmann ', et Salmant. * cum Granado, non esse necessarium ut confessarius in omnibus iudicet quae sint peccata gravia vel levia; sufficit si sciat hoc iudicare in iis quae communiter occurrunt; reliqua autem audiat et absolvat. Insuper docent Salmant. · cum Suarez, Sanchez, Dicastillo, Coninck, etc., quod, licet in aliquo casu confessarius non discernat quae sint gravia aut levia, si poenitens bona fide dicit peccatum suum, confessio valet; et quamvis postea advertatur fuisse mortale, non est cur repetatur in alia confessione). — • 2º. Species et circumstantias necessario « explicandas. 3º. Spectantia ad restitutionem bonorum et famae. 4º. Casus reservatos et excommunicationes saltem communiore. 5º. Censuras et irregularitates communiore pro sacerdotibus. 6º. Requisitionem in poenitente ad bonam dispositionem. 7º. Remedia peccatis opportuna. « Circa quae omnia notantur haec tria: « *Primo* sufficere, si ea sciat mediocriter, ita ut saltem norit prudenter de omnibus dubitare, et doctiores se vel libros consulere ». — [Melius dicunt Salmant. 4 cum Suarez et communi, satis esse si confessarius intelligat quae frequentius accidunt, et de aliis sciat dubitare].

'Secundo, maiorem minoremque requiri « ac sufficere scientiam, pro diversitate locorum et poenitentium. — Bonacina ·.

« *Tertio*, graviter peccare, tum eum qui sine sufficienti scientia huic muneri se ingerit; tum eum qui talem sine necessitate constituit, aut, cum possit corrigere, tolerat. — Laymann ·, Bonacina ', « card, de Lugo ».

1 De Poenit., n. 727. — · Tr. 6, cap. 12, n. 4. · Gran., in 3 Part., contr. 7, de Poenit., tr. 10, disp. 5, n. 20. — · Loc. de. · Suar. diip. 28, accl. 2, n. 12 et 11. · Sanch., Decal., lib. 1, cap. 10, n. 69. · Dicast., diip. 10, dub. 12, n. 354. · Coninck, disp. 6, dub. 5, n. 18. — 4 Tr. 6, cap. 12,

628. - Excusatur tamen confessarius qui caret sufficienti scientia, si adsit necessitas, nimirum si aliter poenitentes deberent diu carere confessione, ut evenit in captivis βΑ Ita Lugo ·, et Salmant. · cum Suarez, etc. — Et idem dicunt Lugo ', et Aversa apud Salmant. u, pro parvis oppidis aut triremibus, ubi (ut ajunt), si haberi nequeunt docti sacerdotes, deputari possunt minus docti, quales possint haberi. Admonendi tamen hi sunt de obligatione discendi.

Caeterum, qui ad hoc munus excipiendi confessiones inhiant, non facile sibi suadeant quod satis idoneos ad tantum munus se reddere possint sine diuturno studio scientiae moralis: pro qua certe non sufficit aliquam percurrere summulam earum quae circumferuntur; nec satis est generalia principia hujus facultatis scire, ut quidam, qui (casuistas contemnentes) litteratorum arrogant sibi nomen, autumant. — Moralis enim scientia non solum valde necessaria est Christianae reipublicae, cum ex ea dependeat bonum regimen animarum; sed etiam est summopere difficilis. Tum quia ipsa generalem notitiam requirit omnium aliarum scientiarum, officiorum et artium; tum quia tot diversas complectitur materias inter se dissitas; tum quia in magna parte constat tot legibus positivis, quae nonnisi apud casuistas allatae inveniuntur, et maxime apud recentiores, cum hujusmodi leges in dies prodeant. Demum difficillima evadit propter innumeras casuum circumstantias, ex quibus resolutionum pendet variatio: nam ex circumstantiarum diversi-

n. 7. · Suar., diip. 28, accl. 2, n. 4. — · De Poenit., qu. 7, punct. 4, § 2, n. 8 et 9. — · Lib. 5. tr. 6, cap. 13, n. L — ' Loc. cit., n. 5 et 6. — ZMgo. disp. 21, n. 72. — · Loc. dt., n. 73. — · Loc. cit., n. 12. · Suar., loc. cit., n. 6. — · Disp. 21, n. 74. — Aversa, qu. 16, sect. 10, i. f. · 11 Tr. 6, cap. 12, n. 12.

logi committat peccatum aliquod diversum etiam specie a puro homicidio; quia nimirum per ignorantiam totius Decalogi, non solum se exposuit periculo homicidii, sed aliorum peccatorum contra Decalogum: quod idem de confessario et quolibet alio, ignorante quae ad officium suum pertinent, cum proportionem dicendum est; et tunc oportet explicare etiam malitiam ignorantiae».

628. - °J Scilicet: Captivi apud infideles, ut dicunt auctores citati.

»«■

Γ''Tie demilon

Rephres, qundo te-senior in-terti* coo-gregationt nizam

Neaium diatnrei tt d itigeitii SIOall

Quid de poenitente icien te r confitentc cnfeiiario inepto.

Prodentia, ia qoiban rtbui requiritur.

tate, diversa applicanda sunt principia; et in hoc difficultas consistit, cum nequeat id fieri sine magna discussione, vel plurium accurata lectione librorum qui res examinant et dilucidant.

Nota obiter hic quod episcopus non potest cogere confessarios regulares ad interveniendum in congregationibus casuum conscientiae; ex declaratione Sacrae Congregationis (quam refert Pater Zaccaria apud Croix '). — Sed contra, adest decretum S. C. Disciplinae respectu ad superiores regulares Italiae, datum 8 Novembr. 1752, et approbatum a Benedicto XIV, ubi provisum fuit ut in omnibus conventibus regularium, in quibus sunt confessarii ab episcopo approbati, omnino fiat lectio et conferentia casuum conscientiae, juxta decreta Clementis VIII; et ut ubi conferentia non fit, teneantur praedicti confessarii assistere conferendae casuum ab episcopo statutae.

« Unde resolves:

« 1º. Si poenitens advertat sacerdotem « non percipere peccati gravitatem, teneatur illum monere se peccasse mortale « liter ».

« 2º. Qui sciens prudens confitetur ei « quem scit suam conscientiam dijudicare « non posse, tenetur confessionem repetere apud penitorem; quia graviter peccavit sic confitendo ».

629. - « Resp. ΠΓ. Prudentia requiritur tum in instructione, monitione, curatione poenitentis; tum in interrogatione. « — Et quidem, si prudenter iudicet integre esse confessum, v. gr. quia bene instructus potest et solet adhibere diligentiam debitam », [Vel quia de brevi est confessus] « non tenetur quidquam « interrogare. — Alias tenetur, ut habet « communis. (Diana l tamen ex Navarro « et Valero, negat esse mortale non exa-

1 Lib. 6, part. 2, n. 1520; cfr. Thesaur. Résolut. S. C. C., tom. 1, pag. 30, in una *Aquifiendii*, de die 12 Mart. 1718, — *Bened. XIV*, Lettera circo.), de die 8 Nor. 1752, § 3. — *Clem., VIII*, decret. *Nullus omnino*, de die 25 Julii (ap. Bizzarri legitur 25 Junii) 1W9. § 1, in Bullar. Rora. Mainardi. — ■ Pari. 2, tr. 15, reaol. 7. · *Navar.*, Man., cap. 5, η. 2. · *Vater.*, v. *Judex*, differ. 6, n. 4. — · Diep. 22. 0ect. 2 — 4 Loc. cit., n. 15. — · V. *Confessor*, num. 12

629. - Toletus, *lib. 3, cap. 19*, dicit confessarium *posse* aliqua petere eo casu, quam-

« minare aliquam circumstantiam ex obli-vione). Vide etiam card, de Lugo *, quia, « tamquam iudex, debet curare integritatem iudicii; et tamquam medicus, ut « morbi et vulnera perfecte detegantur.

« Cavendo interim 1º. Ne examen sit « *curiosum* de non necessariis, unde confessarii existimatio, sacramenti dignitas « et poenitentis profectus minuatur. — « 2º. Ne sit *indiscretum*, v. *gr. de* iis quae « moraliter certum est a tali non solere « committi; vel ex quibus discat peccare «poenitens; vel de inverecundis invere-eunde; vel de numero nimis anxie, si « ex dictis probabiliter aestimari possit. — « 3º. Ne sit *intempestivum*; et sinatur prius « se explicare quantum potest, ne importunitate terreatur. Quod vero quidam « monent, expedire ut poenitens inter confitendum non interrumpatur, id card, de « Lugo 4 universim non probat, praesertim si confessio non sit brevis; quia facile aliqua excidunt e memoria ». [Vide dicta *n. 607, in fine*].

« Unde resolves:

« 1º. Si sacerdos advertat poenitentem, « etiam post sufficientem diligentiam, peccatum aliquod aut circumstantiam necessariam omittere, probabilius ac verius « est, per se loquendo, teneri interrogare. « — Etsi neget Sà 4 et Medina, docens, si « diligenter examinata conscientia, unius « sit oblitus, non teneri confessarium illud «revocare in memoriam, nisi cedat in « damnum proximi: quod Vasquez * videtur dicere esse probabile. Verum alii « rejiciunt. Vide card, de Lugo °». [Et recte quidem rejiciunt; ut tenendum cum communi sententia, quam docent Suarez ·, Laymann * et Palaus10 cum Toletio βΑ Navarro, Coninck, Graffio, Henriquez et aliis: ex cap. *Omnis* et ex Rituali Romano, al-latis *n. 607*.

Quid vitandum in examinai' do poenitentem.

Confessarii, advertenti poenitentem peccati oblivi-sci, tenetur Interrogare.

(a/, n. 13). — Joan. *Medina*, Cod. de Confer., tr. 2, qu. 19, dub. 1, v. *Circa hare* et seqq. — · Qu. 93. art. 3, dub. 7, n. 2 et 3 — ' Loc. dt., n. 16 et seqq. — · Disp. 32. 0ect. 3, n. 7. — · Lib. 5, tr. 6, cap. 13, n. 10» v. *Dice 3* et § »eq. — •Tr. 23. punct. 18. § 2, n. 3. · *Navar.*, loc. dt. · *Coninck*. diip. 8, dub. 17, n. 130. · *Graff.*, Deels. aur., part. 1, lib. 1, cap. 25, n. 2 et 8. · *Henriq.*, lib. 6, cap. 17, n. 5. — *Ritual. Roman.*, Ordo ministrand. Sacram. Poenit., n. 15.

vis Palaus eum citet pro sententia quae docet confessarium *teneri* ad petendum

Quid de confitear peccatum quod poenitent ncat

630. - «2°. Etsi confessarius, cui evi-
« denter constat peccatum poenitentis,
« quod tamen ipse negat, non debeat il-
« lum absolvere; quando vero ex aliorum
« relatione vel suspicione id habet, stan-
« dum sit poenitentis confessioni, cui in
« hoc foro tam *pro* quam *contra* se fides
« habetur (Suarez *, Fagundez °), citati a
« Diana ·): — in utroque tamen casu, pru-
« dentis confessarii est: 1°. Caute et a
« longe, tum propius interrogare. — 2°. Si
« nihilominus neget, prudenter judicare
« an non potuerit oblivisci, vel confessus
« esse alteri, vel putare non esse pecca-
« tum, vel simili de causa excusari, ita
« ut debeat absolvi. Diana§ ex Silvestro %
« Navarro b), Toletus b), etc. — 3°. Si pec-
« catum illud norit ex confessione com-
« plicis, non uti illa scientia nisi in genere,
« quaerendo an non aliud conscientiam
« gravet, et excitando ad majorem con-
« tritionem, ob periculum indirectae re-
« velationis; aut, etsi complex dederit
« veniam, ob periculum scandalı. Vide
« Laymann 4 ».

b31. - Diligentius hic videndum *quid*
debeat agere confessarius cum poenitente,
de quo sciat vel suspicetur aliquod pec-
catum quod ille non confitetur. — Distin-
guendum:

SI propria scientia et
conscientia debet
ijmiutio.

SI SCLt EXTRA CONFESSIOnEM, et noverit
ex Pr0PriA scientia, puta furantem aspi-
ciendo vel audiendo blasphemantem, sine
dubj0 non debet absolvere si ille negat:
modo non adsit prudens dubium an alteri
fuerit confessus, vel justam habeat cau-
sam tacendi. — Ita communiter omnes
cum Busenbaum, Laymann6, Suarez6,

1 Dıtp. 32, sect. 3, n. 9. — · Part. 3, tr. 4, retol. 106.
— · Loc. dL — 4 Lib. 5, tr. 6, cap. 14, n. 24. — · Loc.
dL, n. 25. — · Loc. dt. — · Dıtp. 22, n. 21 et 22. — · Lib. 2,
dio. 3, cap. 9, § 1, n. 23. — · Part. 3, cap. 6. π. 802. —
* Tr. 6, dıtp. 2, qu. 2, cap. 2, § 3, i. f. — 11 De Poenit.,

630,- ·)Fagundez, *de 2° praec. Eccl., lib. 6,*
cap. 4, n. 38, ait non esse absolvendum poe-
nitentem qui negat peccatum, « et tamen con-
lessanus certus est de publico aut secreto
concubinato poenitentis... ex publica notitia et
continuato sutu poenitentis*.
b) Silvester, v. Confessio III, *n. 8 et 10;*
Navarrus, *Man., cap. 8, η. 17, v. 21**; Toletus,
lib. 3, cap. 16, n. 5, non loquuntur de hujus-
modi causis excusantibus. Et profecto his ver-

Lugo T, Concina 8, Sporer e, Mazzotta °0,
Viva Elbel °, Holzmann 18 et alii passim.
Si vero confessarius id habet *ex suspi-*
done b), vel *ex aliorum relatione* t dicunt
etiam communiter Suarez 18, Laymann14, X1J*

Holzmann 16, Sporer 16 et Mazzotta 11 quod
post diligentem interrogationem regula-
riter debet absolvere negantem. Tunc
enim putare debet quod ille aut fuerit
peccati oblitus, aut alteri confessus, vel
quod habeat justam causam reticendi, aut
relatores deceptos fuisse; quia in hoc foro
(ut docent omnes cum D. ThomalB) omnino
poenitenti credendum est tam pro se quam
contra se. — Sed non alienum a ratione
mihi videtur id quod dicit Elbel °, nempe,
quod si confessarius notitiam habeat ali-
cujus peccati ex certa relatione aliorum,
tunc non posset absolvere poenitentem
illud negantem. Revera enim, si istius
crimen mihi referrent testes tam graves,
qui de eo me redderent moraliter certum;
et *f.x* alia parte certus essem quod poe-
nitens non potuerit oblivisci, nec ullam
causam reticendi habeat; tunc non aude-
rem huic absolutionem impertiri. Nam
regulam illam quod credendum sit poe-
nitenti, dico procedere quidem in re dubia,
non vero in re moraliter certa; moralis
etenim certitudo vera certitudo est.

Si autem confessarius noverit pecca-
tum ex confessione alterius, tunc utique
non poterit specialiter poenitentem de illo
interrogare, nisi expressam ab illo altero
licentiam habeat, sed tantum poterit ge-
neratim interrogare; (et in hoc dico quod
confessarius non sit nimius in interroga-
tionibus repetendis, quia in hoc etiam

confer. 17, de Modo examin. poenit., n. 454. — ° De Sacr.
Poenit., n. 721, i. f. — ° Loc. dt. — 14 Loc. dt., n. 25. —
° Loc. dt., n. 721, poet med. — ° Loc. dt. — n Loc. dt.,
§ 3, °. f. — ° Quodlib. 1, art. 12. — ° De Poenit., confer. 17,
num. 451

bis ciUntur a Diana: « Sed circa praesentem
quaestionem..., vide etiam Tqletum..., Navar-
rum..., Silvestrum*.

631. - a) Viva, *de Poenit., qu. 8, art. 5,*
n. 2 negat utique poenitentem istum absolvi
posse, sed non distinguit unde confessarius
peccatum resciverit.

b) Auctores ciuti de suspicione non lo-
quuntur; immo Sporer dicit: « Nullum hic lo-
cum habet propria suspicio ».

esset periculum revelationis). Ita commu-
niter Laymann, Sporer, Busenbaum, etc.
ut supra. Non improbabiliter tamen di-
cunt Navarrus1* cum Silvestro; et Lay-
mann 8, Sporer § ac Holzmann4, quod si
aliquod peccatum sit commune talibus
personis possit de eo speciatim inter-
rogare: prout in sponsis commune est
prolabi in tactus inhonestos, vel saltem
in pravas cogitationes.

autem Possrt confessarius, casu
quo complex confilens neget peccatum,
illum absolvere?

Affirmant posse et debere Lugo ·; Ana-
cletus 6 cum Gobat et Herinx, ac Diana
Elbel autem8 censet debere absolvere
sub conc^lt'one. — Sed melius, meo judi-
cio, sentit Croix ·, citans Suarez d), Dica-
stillum dI et lllsung, quod eo casu nullo
mo(jo absolvat, sed tantum aliquid oret

Laym., lib. 5, tr. 6, cap. 14, n. 24. — Spor., part. 3,
cap. 6, η. 802. — 1 Man., cap. 8, n. 17, v. 21°. - Sfvtsl.,
v. Conftuo III, n. 10, qu. 16. — · Loc. dt., n. 24. —
· Loc. dt. — 4 De Poenit., n. 721, v. Rtsp. 1. — * Dıip. 22,
n. 22. — · Tr. 14, dıit. 8, n. 42. - Gobat, tr. 7, n. 245. .
Herinx, disp. 5, n. 56. — · Part. 5, tr. 11, reaoL 21. —

<) Seu, quod eodem recidit, si soleant con-
fessarii de hoc interrogare.
*) Suarez male citatur ab lllsung, a quo
Croix mutuatus est citationem; nam *disp. 32,*
sect. 3, n. 9, scribit: « Quantumcumque con-

ad occultandam negationem absolutionis.
Et huic adhaeret Viva 10, dum dicit quod,
cum confessarius prudenter judicat poe-
nitentem sacrilege negare peccatum, non
debet eum absolvere.

632. - « 3°. Interrogationes in materia
« castitatis debent esse paucae et cautae:
« ne vel occasionem det investigandi aut
« traducendi confessionem, aut ignoran-
« tem doceat aut offendat, aut se vel il-
« lum periculo exponat. — Ac si haec
« timeat, potius pati debet aliquid deesse
« integritati materiali. Et quidem, si in
« hac materia negantur cogitationes, non
« opus est progredi ad opera; rudiores
« tamen cogitationes negant, verba et
« opera rogati fatentur, quod illas non
« aeque agnoscant aut advertant. Vide
« Laymann °, Coninck °, Fagundez °,
« Diana14 ».

· De Sacram., i. f., confer. 2, n. 44. — ° Lib. 6, part. 2,
n. 1969. · llls., tr. 6, disp. 6, n. 128. — » De PociL, qu. 8,
an. 5, n. 2. — ° Lib. 5, tr. 6, cap. 13, num. 7, v. Dico 2;
et n. 8, °. Dico 3. — 11 De Poenit., disp. 7, dub. 7, n. 56;
cfr. etiam disp. 8, dub. 17, n. 131.- u De 2° praec. Eccl.,
lib. 4, cap. 2, n. 8. — M Part. 3, tr. 4, resol. 99.

fessor sciat peccatum poenitentis ex aliorum
relatione, tenetur in hoc judicio magis cre-
dere ipsi poenitenti ». — Dicastillus autem,
tr 4, de Euch., disp. 9, dub. 21, n. 491, ab
lllsung pariter citatus, non facit ad rem.

Interroga-
tione: de
castitate,
paucae et
cautae.

Si ex v-
terius col-
fritioni
clat, o-
quit ipecu-
liter iflitr
ropire, nbi
ex lictotu.

SI propria
cientia et
conscientia
debet
ijmiutio.

CAPUT III.

De Adjunctis Poenitentiae.

DUBIUM I.

Quid sit Sigillum Confessionis, et qui ad illud teneantur.

633. *An in hac materia sigilli liceat uti opinione probabili.* — 634. *Quomodo servari debeat sigillum,* — 635. *Quot peccata committat qui sigillum violat.* — 636. *Non est obligatio sigilli ex confessione ficta, neque ex secreto commissio extra confessionem.* — 637. 1°. *Quid, si poenitens discesserit indispositus.* - 2°. *Quid in dubio an dixerit aliquid intra vel in ordine ad confessionem.* — 638. *In quibus casibus non frangatur sigillum.* — 639. *An confessarius possit et teneatur dare poenitenti non absoluto schedulam confessionis factae vel absolutionis acceptae.* — 640. *Quae cadant sub sigillo. Cadunt <».* Peccata poenitentis, etiam venialia. 2°. *Peccata complices. An liceat interrogare de complice (Remissive, ad n. 491).* — MI. *Dub. 1°. An liceat monere complicem ex licentia poenitentis.* - *Dub. 2°. Quomodo cadit sub sigillo etiam objectum peccati.* - 3°. *Cadit poenitentia imposita.* - 4°. *Cadunt peccatorum circumstantiae. An cadant virtutes et revelationes.* — 642. *An cadant defectus naturales poenitentis.* — 643. *Quid, si tales defectus per se pateant, nempe si poenitens sit blaesus, surdus, etc.* — 644. *Quid, si sit scrupulosus. Et quid, si confessarius advertat intra confessionem poenitentem esse surdum.* — 645. *Qui teneantur ad sigillum. Tenentur D, Confessarius.* — 646. *Quomodo debeat confessarius respondere, si interrogetur an audierit aliquod peccatum vel an absolverit.* — 647. 2°. *Superior requisitus pro licentia peccati reservati.* 3° *Interpres.* 4°. *Qui audit confessionem furtive aut casu; vel ex necessitate. puta in naufragio, etc. <>.* Is cui sacrilege revelatum est peccatum. 6°. *Confessarius fictus.* 7°. *Doctor consultus.* 8°. *Scriptor confessionis.* 9°. *Confessionem scriptam legens.* 10°. *Juxta aliquos etiam poenitens, sed hoc improbabiliter.* — 648. *Fusius discutitur. Quaestio 1. An doctor consultus a confessario de licentia poenitentis, teneatur ad sigillum.* — 649. *Qu. 2. An teneatur is quem consulit poenitens pro confessione facienda.* — 650. *Qu. 3. An, qui legit confessionem alterius scriptam.* — 651. *Quomodo debeat esse licentia data a poenitente ad loquendum.* - *Debet esse /.* Expressa. 2° *Libera.* 3° *Non revocata.* 4°. *Sufficit autem si detur voce.* 59. *Vel si detur facto, scilicet si poenitens incipiat loqui.* — 652. *An confessarius possit loqui de peccatis cum poenitente statim post absolutionem. An possit monere poenitentem de errore in confessione commissio (Remissive ad n. 622).* — 653. *An possit loqui intra confessionem de auditis in alia.* — 654. *An frangat sigillum confessarius, dicendo audivisse in aliquo loco tale peccatum.* - *Dub. 1. An violet sigillum manifestans peccata alicujus loci.* - *Dub. 2. Quid, si dicat religiosum alicujus conventus vel ordinis commisisse tale peccatum.* — 655. *An liceat uti notitia confessionis, ad externam gubernationem (Vide quae sunt apud Busenbaum).* — 656. *Dub. 1. An confessarius, ob peccatum a subdito auditum, possit eum amovere ab officio.* — 657. *Dub. 2. An possit negare suffragium ei quem ex confessione noverit indignum. Et an ad hoc possit uti aliquo praetextu. An confessarius possit uti notitia confessionis ad custodiendas res suas, aut diligentius invigilandum, aut ad alia.* — 658. *Dub. 3. An possit negare communionem aut Ordinem, aut assistentiatn in matrimonio, poenitenti sine absolutione dimisso.* — 659. *Dub. 4. An possit uti notitia confessionis ad se cavendum ab insidiis sibi paratis. An possit se celare a poenitente, quem per confessionem alias noverit in plura crimina solere prolabi, etsi alii celationem non advertant. Et an possit aufugere a poenitente indisposito, qui eum minis exterret si noti absolvat.* — 660. *Dub. 5. An possit celebrare in ecclesia quam ex confessione noverit pollutam.* *Dub. 6. An tenearis pergere ad confitendum ei quem sciveris ex confessione non esse confessarium.* — 661. *Confessarius noti tenetur cavere quascumque leves suspensiones aliorum.*

633 - Ante omnia, pro dilucidatione mentalis liceat uti opinionibus probabilibus.
 Quaestionum quae infra apponentur, videndum an in hac materia sigilli sacra- Lacroix | (ex Diana, Gobât et Stoz

In mate*
ru iifi lli
ion uten-
das niti o
piaionibui
cecti*.

citatis) tantum dicit expedire fl> quod se-
quamur sententias faventes sigillo. — Sed
melius Viva * ait neminem posse uti scien-
tia habita ex confessione, nisi certum sit
moraliter (aut saltem certe probabilissi-
mum) quod ex tali usu nulla eveniat con-
fessionis revelatio, et nullum poenitenti
gravamen. Ratio: tum quia hoc expetit
reverentia debita sacramento (sed haec
prima ratio non satis convincit; cum plu-
res et graves doctores, ut Sanchez, Pon-
tius, Vasquez, Salon et alii, citati *Lib. I, n. 51*, v. *Secunda*, doceant non esse obli-
gationem reddendi sacramentis, prout
caeteris praeceptis divinis, reverentiam
plus quam probabilem); tum quia aliter
probabile gravamen poenitenti inferretur,
ob quod confessio odiosa ei redderetur.
Et haec ratio quidem valde urget; ut
enim dictum est (*Lib. I, n. 52*), non est
licitum uti opinione probabili in praeju-
diciu juris certi quod alter possidet;
poenitens autem possidet jus ne occa-
sione suae confessionis ullum patiatur
gravamen.

Quidquid igitur alibi dixerim, re accu-
ratus perpensa, puto hic omnino dicen-
dum non licere uti opinionibus, ex qua-
rum usu certum non sit moraliter nullum
poenitenti gravamen inferri

634. - « Resp. 1°. Sigillum hoc est obli-
gatio juris divini strictissima in omni

1 Append, ad propos, damnaL, § 9, i. f., v. *His tamen.*
— *Sanch.*, Decui., lib. 1, cap. 9, n. 33. · *Pontius*, de Matr.,
Hb. 4, cap. 25, n. 9. · *Vasq.*, in 1° 2°. di»p. 63. cap. 3. ·
Salon, in 2° 2°, qu. 63, art. 4, contr. 2, concl. 4, ad X
— 1 Part. 5, tr. 11, resol. 2. - *Fagund.*, de 2° praec. Eccl.,

633. - a) Ita sane Lacroix; sed auctores
ab eo dtati absolute loquuntur. « Recte, inquit
Diana..., in hac materia semper a confessa-
riis in favorem sacri sigilli tenendum esse
puto ». — Et Gobât: « Ego defendo sententias
severiores in hac materia ». — Stoz: « In praxi
omnino semper esse affirmativae inhaeren-
dum »; scilicet opinioni quae sigillo favet

) Responsum istud est ex 3 Theologiae
moralis editione, anni 1757. In secunda autem
editione (1753-1755) n. 660, S. Doctor dixerat
sententiam, quam hic defendiLsibi non satis
probari, et tenuerat oppositam, sed «salvo
semper sapientiorum judicio, cui, inquiebat,
me subscribo ».

635. - e; Sporer, *part. 3. cap. 7, η. 812*,
tertiam malitiam per accidens tantum adesse
admittit « Accedit saepe, inquit, specialis ma-

< casu, etiam quo integri regni salus pe-
« riclitaretur, ad tacendum, etiam post
« mortem poenitentis, dicta in confessione
« (id est in ordine ad absolutionem sa-
« cramentalem) omnia, quorum revelatio
« sacramentum redderet onerosum vel
« odiosum.

« Unde resolves:

635. - « 1°. Violatio hujus sigilli dupli-
« cem habet malitiam: *sacrilegii*, contra
«reverentiam sacramento debitam; et
« *injustitiae*, ex pacto virtuali inter poe-
« nitentem et confessarium de secreto
« isto servando omni casu. Diana * ex
« Fagundez, Kellison, etc — Neque hic
« datur parvitas materiae. Diana l*ex Mal-
« dero, Baldelli, etc. ».

Melius dicendum quod triplicem habet
malitiam, nempe *sacrilegii* contra sacra-
mentum; *infidelitatis* gravis, cum ex parte
confessarii intercedat onerosa, quamvis
tacita, promissio secretum servandi; item
detractionis, si peccatum non sit publi-
cum. — Ita Sporer Roncaglia ·>, Croix '
et alii communiter.

636. - « IT. Non inducitur haec obli-
« gatio: 1°. Per confessionem iactam*ficte*,
« v. gr. ad furandum, illudendum, vel sa-
« cerdotem pervertendum »: (Vel ad se
conquerendum] « etsi hoc casu adhuc pru-
« denter tacendum sit. Vide Diana 4 ». [Est
commune cum Holzmann *, Concina · et

lib. 6, cap. 1, n. 6. - *Ktlliscn*, in Suppi., qu. 11, art. 1. —
■ Part. 5» tract. 5, resol. 8. · *Halder.*, de Sipillo, cap. 3»
v. *etiam.* · *Baldell.*, toni. 1, lib. 3» chip. 14, n. 13. —
• Part. 5, tr. 11, resol.26. — 1 De Poenit., n. 703. — 1 Lib. 2,
dita. 3, cap. 12, n. 4.

litia injuriae damnosae contra justitiam: quan-
do nimirum poenitens ex revelatione sigilli
etiam grave damnum incurreret vitae, famae,
fortuna, etc ». — Roncaglia fere idem docet.
quin etiam de duabus ultimis malitiis ita lo-
quitur. *tr. 19, qu. 6, cap. 1, qu. 2bt*, resp. 1*
« Ista autem duo ultima peccata non interve-
nient, quoties poenitens jus ad famam vel ad
secretum non haberet».

Croix videtur potius oppositum docere,
scribens n. 1937: « Licet fractio sigilli quoad
malitiam justitiae oppositam, posset esse pec-
catum veniale, si leviter tantum laedatur ta-
ma vel jus proximi; tamen, quoad malitiam
religioni oppositam, semper est mortale ». —
Hinc etiam notandum est communem non vi-
deri hanc S. Alphonsi sententiam, quamvis
expresse eam teneant Salmant., *tr. 6, cap. 14*,

Violatio,
duplex pec-
catum, Ju-
xta Boats-
baoin.

Triplex,
Juxta b. Do-
ctorem.

Sifi llum,
ex tola con-
iessiGne *a-
cramentali
et nen ficta.

SiftUum
ucramen*
ule est Ju-
ni divini.

aliis passim]. — « 2°. Si quis extra confessionem accipiat aliquid sub sigillo confessionis; quia tantum est obligatio secreti naturalis, gravior aut levior, pro rei exigentia ». [Ita etiam Concina¹ et Holzmann²; ac Navarrus³ cum Innocentio, Panormitano, Cajetano, Soto et communi].

Sigillum errandam, • tai poeniten» recedat indispositus.

637. - Nota hic 1°. Quod confessarius tenetur ad sigillum, etsi poenitens discedat indispositus: modo iste dixerit peccata ad obtinendam absolutionem. Ita S. Thomas⁴, Lugo⁵, Concina⁶, Roncaglia⁷, Holzmann⁸, Sporer⁹ et Salmant.¹⁰ ex communi. — Notandum 2°. Quod adhuc in dubio an aliquid sit dictum a poenitente in ordine ad confessionem, confessarius tenetur ad sigillum. Suarez et alii apud Salmant.¹¹ communiter; item Bonacina¹² cum Reginaldo, Graffio¹³, Suarez et aliis; item Renzi¹⁴, Tamburinius¹⁵, Mazzotta¹⁶; Croix¹⁷ cum Reginaldo et Schildere (contra Bardi). Ratio, quia alias redderetur odiosa confessio: dum alioquin plura peccata revera in confessione audita, ob defectum memoriae et hallucinationem confessarii, possent impune manifestari.

Item, in dabioan aliquid tit dictum in ordine ad confessionem.

Ca »u» in quibus Mi-rillam non frangitur.

638. - « III°. Non frangitur sigillum: « Γ. Si in genere dicas Titium tibi confessum esse venialia, aut esse probum, innocentem: modo non dicas in iis circumstantiis, ex quibus colligi possit alios esse nocentes vel confessos mortalia.

¹Cap. 12, n. 4. — ²De Poenit., n. 2 G. — ³1 Man., cap. 8, n. 18. — *Innoc.*, in cap. *Omnis*, de poenit. et cerni», n. 7. — *Fanorm.*, in id. cap., n. 25. — *Cajetan.*, v. *Confessor*, i. f., v. *Sed si non*. — *Sotus*, in 4, dist. 18, qu. 4, art. 5, concl. 5. — « In 4, dist. 21, qu. 3, art. 1, solut. 1. ad 1. — ⁴Diap. 23, n. 45. — ⁵Loc. dt., n. 3. — ⁶1 Tr. 19, qu. 6, de Sigillo, cap. 1, qu. 2, rewp. 2. — ⁷Loc. dt., n. 703. — ⁸Part. 3, cap. 7, n. 809. — ⁹Tr. 6, cap. 14, n. 15. — *Suar.*, ditp. 33, sect. 2, n. 6. — ¹⁰Loc. dt., n. 18 cum n. 11. — ¹¹De Poenit., qu. 6, sect. 5, punct. 2, n. 4. — ¹²frgOf., lib. 3, n. 7. — ¹³Suar., loc. dt. — ¹⁴De Poenit., cap. 5, sect. 3, qu. 6. — ¹⁵Method. Confess., Append.

« 2°. Si dicas N. tibi esse confessum; « etsi in certis circumstantiis hoc quoque « periculosum sit Laymann — Immo, « si poenitens verbo vel facto (v. gr. clam « accedendo) significaverit se nolle sciri « quod sit confessus, confessarium revelare sigillum volunt Reginaldus¹⁸), Navarrus¹⁹ et Mercerus, apud Diana¹⁸ ». [Et recte consentiunt Sporer¹⁸ et Holzmann²⁰ cum aliis]. « Quia poenitens, confitendo confessario extraordinario, venit in suspicionem gravioris criminis: « quod Tamburinius²¹ dubie confirmat, « asserens se vereri ne talis accedat ad « fractionem sigilli.

« 3°. Si peccata ita referas, ut, moraliter loquendo, persona innotescere non possit; neque communitas aliqua etiam parva infametur, ut quod ibi talia vitia regnent (vide Diana²²): id enim esset contra sigillum ». [Vide infra, n. 654]. — « Unde Turrianus²³ apud Diana²⁴ et Tamburinius²⁵ reprehendunt superiorem localem qui provinciali forte dicat in sua domo saepe postulari licentiam absolvere a reservatis, quia potest redundare in ignominiam et damnum domus. Etsi idem Tamburinius²⁶ dicat probabile esse quod non sit contra sigillum, si dictae licentiae petita fuerint extra confessionem.

« 4°. Si utaris notitia extra confessionem acquisita, imo ipsum peccatum

de Sigillo, cap. 3, n. 20. — w Tr. 6, diip. 2, qu. 5, cap. 1, v. *Septimo*. — ¹⁸Lib. 6, part. 2, n. 1946. — *Fefin.*, loc. cit. — *Schild.*, de Princip. Conscient., tr. 6, cap. 5, § 3, n. 49. — *Bardi*, de Conse., ditept. 6, cap. 11, part. 4, § 11. — n Lib. 5, tr. 6, cap. 14, n. 21. — *Mercer.*, Suppl., qu. 11, art. 2, v. f. — ¹⁹Part. 5, tr. II, reaol. 47. — ²⁰Part. 3, cap. 7, n. 825. — ²¹De Poenit., num. 708. — ²²Method. Confer., Append. de Sigillo, cap. 3, num. 1. — ²³Part. 2, tr. 15, resol. 18. — *Turrian.*, de Poenit., disp. 33, dub. 1, v. *Difficilius est*. — ²⁴Part. 5, tr. 11, resol. 45. — ²⁵14 Loc. dt., cap. 3, n. 2. — ²⁶Loc. dt., cap. 4, n. 2.

M. 3; Palaus, tr. 23, punct. 19, § 1, n. 2; et perspicue eandem insinuet Coninck, disp. 9, dub. 1, n. 1.

637. - Jacobus de Graflhs, *Decis. aur*, part. 1, lib. 1, cap. 23, n. 26, utique vult servandum esse secretum eo casu, non tamen ratione sacramentalis sigilli: « In re dubia, inquit, potius inclinandum est ad servandum secretum proximi quam ad prodendum: tum ad evitandum scandalum, tum etiam ad evitandum onus probandi se illud extra confessionem audisse ».

638. - a) Laymann dicit: « Revelare confessionem peccati factam esse... interdum licite fit ».

Reginaldus et Navarrus male citantur a Busenbaum; Reginaldus enim, lib. 3, n. 54, scribit: « Violaretur sigillum, si non confessionis, saltem naturae, ad quod confessionem audiens se astrinxit ». — Et Navarrus, in cap. pen. Sacerdos, de poenit., dist. 6, n. 72: « Posset tamen dici hoc casu confessarium teneri quidem sigillo secreti naturae..., non autem teneri ejusmodi confessarium sigillo secreti

« quod aliunde tibi innotuit aperias; modo
« nullam circumstantiam ex sola confes-
« sione notam, nec certius referas quam
« extra confessionem nosti: quo in casu
« opus est magna cautela et tutissimum
« est silere. — Laymann * ».

Dar,Ja ett
tchtdu l x
coafe»»io-
«Li. etlum
roe ateotu*
to.

639. - « 1V°. Quando plures, v. gr. stu-
« diosi vel aulici, etc., tenentur ferre te-
« stimonium confessionis, confessarium
« teneri id dare etiam iis quos non absol-
« vit, docet Coninck *, Fagundez et Dia-
« na. Tum ne id negando prodat aliquo
« modo sigillum et poenitentem; tum quia
« dando non mentitur, cum tantum teste-
« tur esse confessum. — Verum Bona-
« cina 4 et card, de Lugo 5 docent tali
« schedam negare non esse contra sigil-
« lum (idemque concedit Aversa ., si non
« constet poenitentem accessisse ad hunc
« confessarium). Tum quia nihil dicit, sed
« tantum non approbat testimonio positivo
« confessionem (ad quod non tenetur), nec
« quidquam facit, ex quo possint cognosci
« delicta poenitentis; tum quia alias via
« aperiretur fraudibus, et multi improbi
« parochos in Paschate deciperent; tum
« quia potest esse consuetudo ut scriba-
« tur absolutum esse: quod falsum erit,
« si scribat; et si omittat, sigillum fran-
« get; tum quia scandalosum erit et ini-
« quum publicae meretrici perseveranti
« (uti et occulto peccatori, sic pallianti
« suam iniquitatem) testimonium dare
« confessionis: neque confessario impu-
« tandum erit quod eum positive non
« defendat ».

1 Lib. 5, tract. 6, cap. 14, § 3. — Disp. 9. § 14. —
Fa^untl., de 2* praec. Eccl., lib. 6, cap. 4, num. 40. —
Part. 5, tr. 11, resol. 22. — 4 De Poenit., qu. 6, sect. 5,
punct. 4, num. 7. — Disp. 23, n. 87. — Qu. 18, sect. 2,
v. Sed aliter. — Lib. 5, tr. 6, cap. 14, n. 8. — Append,
qu. 3, v. Quaeret. — Tr. 19, qu. 6, cap. 2, qu. 4. —

confessionis ». Et ita quidem, et recte, Diana
eos citaverat.

639. - o) Sporer, part. 3, cap. 7, § 839,
refert quidem hanc sententiam; sed n. 840,
verius sibi videri ait confessarium non teneri
dare testimonium.

b) Laymann, loc. cit.; Elbel, 493; Stoz,
loc. cit., hanc sententiam limitant, ut non
procedat casu quo poenitens simulato animo
ad confessionem accedit Praeterea aliquam
causam non quidem negandi, sed differendi hoc
testimonium assignant Laymann et Auctor

Probabilius est et communius quod,
si in schedula scriptum sit poenitentem
tantum esse *conjessum*, schedula sit con-
cedenda; ut tenent Laymann', Auctor de
Officiis Confessarii (apud Croix), Sporer
et Roncaglia, Elbel, Croix; et Holz-
mann cum Stoz et Diana. Quia negare
schedulam idem esset ac indirecte reve-
lare eum non esse rite confessum b). —
Et hoc est contra Bonacina, qui ait ne-
gandam esse, et contra Lugo, qui cum
Henriquez dicit posse negari; quia, licet
confessarius non possit revelare peccatum,
non tenetur tamen testimonio positivo il-
lius confessionem approbare. Sed huic
rationi non acquiesco; quia, esto non te-
neatur cooperari ad approbationem illius
confessionis, tenetur tamen vitare indirec-
tam revelationem, quae, negata schedula,
vitari non potest.

Secus vero, si confessarius in schedula
deberet scribere poenitentem non solum
esse confessum, sed etiam *absolutum*.
Quia, cum mendacium sit intrinsece ma-
lum, nunquam proferri potest; ut commu-
niter docent doctores, Lugo; Palaus
cum Croix, Sporer, Roncaglia, Lay-
mann. — Si tamen schedulae essent jam
typis editae, ubi asseratur absolutio im-
pertita, videtur probabile (ut aliqui recen-
tiores dicunt) tradi posse confessis non
absolutis, saltem si publice petant; quia
tunc confessarius nullum profert aut scri-
bit mendacium, sed tantum materiale
actum operatur, talem schedulam tra-
dendo.

Modo in
ea scribatur
dumtaxat
esae confec-
tam.

Secui, si
scribatur
esae absolu-
tura.

Nisi sche-
dula sic ty-
pis edita, et
publice pe-
tatur.

“ De Poenit., confer. 19, de Sigillo confess., num. 492. —
u Lib. 6, part. 2, num. 1944. — “ De Poenit., § 706. —
Stoa, lib. 2, n. 235. — Diana, part. 5, tr. 11, resol. 22. —
u Loc. cit., punct. 4, num. 7. — M Disp. 23, num. 87. —
Henric., lib. 6, cap. 22, n. 4. — “ Loc. cit. — “ Part. 3,
cap. 7, n. 840.

de Officiis confessarii, scilicet: « Si res (sunt
verba Laymanni) moram patiatur, quia non
statim testimonium accipere aut exhibere ne-
cesse est; tunc illi cui absolutio negatur etiam
testimonium negandum fore, addita exhorta-
tione, ut se recte disponat ac postea redeat,
testimonium una cum absolutione receptu-
rus ».

Palaus, tr. 23, punct. 19, § 3, n. 5;
auctor ap. Croix, loc. cit., qu. 3, i. J; Ron-
caglia, loc. cit., qu. 4, i. f.; Laymann, loc. cit.,
n. 8, id perspicue significant. « Dixi: Testinuh

Sab ligil-
lam cadant
omnia pec-
cau poem*
tenti*

640. - «V0. Sub sigillum cadunt:
« Γ. Omnia peccata poenitentis, tam
« futura quam praeterita (si quidem haec
« animo se accusandi sint manifestata;
« secus, si per modum simplicis narra-
« tionis, vel ut confessarium ad simile
« peccatum induceret. Diana: ex Suarez
« et aliis octo).

« Ideoque peccat mortaliter qui, sive
« directe sive indirecte, aperit aliquod
« veniale in particulari, etiam leve Titii;
« quia materia sigilli parvitatem non ha-
« bet, ut est omnium fere sententia apud
« Diana a» et Tamburinium * ». — [Secus,
si confessarius dicat poenitentem confes-
sum fuisse materiam venialem, non autem
plura venialia Sporer 3, Laymann 4,
Holzmann6; et Salmant. ' cum Suarez,
Lugo, Navarro, etc.]. — « Vel, qui in ge-
« nere dicit, eum sibi confessum esse ali-
« quod mortale, vel casum reservatum,
« vel excommunicationem; vel non esse
« absolutum ob indispositionem. — Imo,

l Part. 5. tr. II, re*ol. 25. · Suor., diip. 33, tect. 3, n. 3
et 4. — l Method. Confers., Append, de Sigillo, cap. 8,
num. 2. — l Part. 3, cap. 7, num. 830. — 4 Lib. 5, tr. 6,
cap. 14, n. 6. — · De Poenit., n. 706, mb 2. — · Tr. 6,
cap. 14, num. 22. · Swar., diip. 33, tect. 3, num. 9. · Lu^o,
diip. 23, n. 60. · Novar., in can. Sacerdos, n. 68 et 69. —

nium confessionis concedendum esse poeni-
tenti, tametsi inabsolutum dimiseris: quia
in eo testimonio» cum non sit de absolutio-
ne, sed de confessione, quae facta est tametsi
inique, nullum adest mendacium ». Ita Palaus,
eodemque modo loquuntur ceteri auctores
citati.

640. - a» Diana, part. 5, tr. 5, resol. 8,
hanc profecto opinionem tenet, sed non dicit
esse fere omnium sententiam; aliquot tamen
auctores refert eidem patronnantes.

b» Omnes quidem auctores citati negant
esse mortale, si confessarius dicat poeniten-
tem confessum esse materiam venialem; sed
Laymann, Suarez et Navarrus non loquuntur
de eo qui diceret confessum esse plura ve-
nialia.

c) Parum videntur dissentire ab invicem
isti auctores. Suarez enim, disp. 34, sect. 4,
n. 16; et Fagundez, de 2° praec. Eccl., lib. 5,
cap. 2, n. 10, negant confessarium posse in-
terrogare de persona complicit in particulari,
nisi poenitens sua sponte illam declaret; ajunt
tamen posse in generali interrogare an com-
plex sit in periculo, vel ope ipsius poeniten-
tis seu correctione indigeat; et juxta respon-
sionem poenitentis, confessarius poterit illum
generaliter monere ut suae obligationi satis-

«confessorem qui dicat absolute: Ego
« Petrum non absolvi, frangere sigillum
« dicit Diana' ex Suarez et aliis novem.
« 2°. Etiam peccata complicit, sive pru- itm. p.
« denter sive imprudenter detecti. — Sua- “uroBr
« rez, Vasquez, etc. communiter, apud
« Diana ·.

« An vero liceat interrogare de com-
« plice, ad ejus correctionem faciendam,
« illamque ex licentia poenitentis facere?
« — Affirmant Suarez et Fagundez"
« (contra Bafiez^, Lorca, Nufiez^, et alios
« thomistes). Vide Diana ·, card, de Lu-
« go,0: ubi docet posse aliquando poeni-
« tentem a confessario obligari et cogi ad
« manifestandum complicem extra con-
« fessionem ». [De hoc vide omnino dicta
η. 49η.

641. - Dubitatur Γ. Ah possit confes-
sarius monere complicem de licentia poe-
nitentis ?

Prima sententia (sed non satis proba-
bilis) negat. Et hanc tenent Tamburinius a»

' Paru 6, tr. 11, reaol. 42. - Saar., disp. 33, iect. 6, η. 1.
— Swur., diip. 34, aect. 3, num. 2 et 3. - Vasq., qu. 93,
art. 4, dub. 5, a num. 5. · l Part. 3, tract. 4, resol. 111. —
Lorca, in 2· 2·, sect. 3, disp. 45, num. 20. — » Part. 3,
tract. 4, resol. 118. — 10 Disp. 16, num. 426 et seqq.; el
n. 432 et 433.

faciat, et addunt: «Unde secundo observare
debet (sunt verba Suarez) ne se statim invi-
tet ad correctionem faciendam, etiamsi intel-
ligat esse convenientem vel necessariam; pri-
mum ne scandalum aliquod praebeat poeni-
tenti, vel occasionem revelandi complicem
sine necessitate». — Fagundez, n. 2, dixerat
correctionem complicit fieri posse de licentia
poenitentis, sub certis quibusdam conditio-
nibus. — Bafiez autem, in 2ant 2a<, qu. 33,
art. 8, dub. 8, p. 1, concl. 4; et Nofiez, in
Suppi., qu. 11, art. 2, diffi. 2, dicunt · regu-
lariter » et communiter interrogandum esse
poenitentem de persona compilas ad corre-
ctionem faciendam; sed Bafiez addit: «Quodsi
in tales angustias res ipsa redacta fuērit ut
nulla alia persona inveniatur idonea, nisi ipse*
confessarius, tunc fateor quod non repugnat
secreto confessionis, ut confessarius obliget
poenitentem ut sibi revelet extra confessio-
nem tertiam personam corrigendam; hoc ta-
men semper intelligendum est., quando ex
tali modo procedendi non sequitur ignoran-
tium et pusillorum scandalum ».

641. - a) Tamburinius, Method. Confess.,
Append, de Sigillo, cap. 3, η. 7, cum Vasquez,
qu. 93, art. 4, dub. 5, n. 5, de alio casu lo-
quuntur, scilicet de revelatione complids ex

cum Vasquez a»; item Sotus, Paludanus,
Angelus, Tanner, etc., apud Croixl; ac
probabilem putat Diana — Ratio prima,
quia hoc esset etiam contra sigillum; cum
etiam peccata complicit sub sigillo cadant.
Ratio secunda, quia alioquin confessio
redderetur aliis odiosa, etsi non poeni-
tentibus.

Secunda vero sententia, communissima
et vera, affirmat. Eamque tenent D. Tho-
mas * (ubi docet non licere revelare in
confessione personam complicit, nisiforte
salvato correctionis ordine fraternae: ergo
ex licentia poenitentis potest confessarius
complicem corrigere); item S. Antoninus ·,
Suarez4, LugoPalaus, Roncaglia ·,
Diana b»; et Croixl cum Adriano, Gerso-
nior», Navarro, Henriquez, Dicastillo
Aversa et Illsung. Ratio, quia complex
ex confessione alterius complicit nullum
jus acquirit ad sigillum sacramentale: hoc
enim sigillum institutum est tantum in
favorem poenitentium, unde sequitur na-
turam aliorum sacramentorum, in quibus
jus secreti acquiritur ei soli qui illud com-
mittit. Et ideo, sicut solus poenitens si-
gillum ponere potest, ita ipse solus potest
auferre. Et sic respondetur primae rati-
oni. — Nec obstat dicere quod confessio
sic redderetur aliis odiosa. Nam revera
id tantum reddit odiosam confessionem
quod poenitentes a confessione retrahit:
et hoc quidem odium est omnino vitan-
dum ex hujus sacramenti institutione; non
autem quodeumque odium quod alii irra-
tionabiliter sumerent ex confessione poe-
nitentium.

Solus, in 4. diit. 18. qu. 2, ari. 5, ad 4. · Palud., in 4,
diil 21, qu. 3, art. 3, concl. 2. · An^cl., ·. Coufsssto 1,
n. 3. · Tann., tom. 4, diip. 6, qu. 9, n. 146 et 147. · 1 Lib. 6,
part. 2, n. 1959. — · Opute. 12, qu. 6. — l Part. 3, tit. 14,
cap. 19, § 11. — 4 Diip. 34, sect. 4, q. 4 et 5. — · Tr. 23,
punct. 19, § 3, n. 16. — · Tr. 19, qu. 6, op. 1, qu. 5, reap. 2.
— · Loc. cit., n. 1959. · Adrian., de Confess., dub. de Con-

poenitentis licentia; sed, η. 8, ubi Tamburi-
nius de praesenti casu disputat, omnino tenet
cum S. Alphonso secundam sententiam.

b) Diana, part. 5, tr. 11, resol. 24, loqui-
tur pariter de revelatione complicit; sed
part. 3, tr. 4, resol. 113, de praesenti casu
disputans, omnino tenet hanc primam senten-
tiam.

Lugo, disp. 23, n. 138; Dicastillus,
disp. 12, dub. 5, num. 80; Aversa, qu. 18,

Dubitatur hic 2°. Quomodo cadat sub
sigillo objectum peccati?

Respondeo quod cadit, nimirum si v. ot>j«uœ
gr. filius confiteatur odisse matrem ob qll^ndoqU
illius adulterium, vel non corripuisse fra-
trem de furto; adulterium enim illud et fur-
tum cadunt sub sigillo tamquam objecta
peccati. Ita Viva ·, Renzi *, Filliucciusl0,
Sporer u, Tamburinius “. — Probabiliter
verodicuntTamburiniusl et Sporerl4 quod MHΓη'οη
si poenitens confiteatur se gavisum de cadlt'

homicidio in publica platea commissio, non
teneretur confessarius ad sigillum; quia,
cum homicidium sit publice notum, et per
accidens lateat confessarium, non cense-
tur illud velle sigillo subjicere. — Caete-
rum, ubi nullum adest periculum revela-
tionis vel gravaminis poenitentis (juxta
dicenda n. 657, in fine), minime cadit sub
sigillo objectum peccati.

« 3°. Poenitentia imposita, si gravis sit, ,(
« hoc est quae consuevit injungi pro mor- imrenu.'l')
« tali ·), qualis nunc esset, ait Dianall, Co-
« rona B. Virginis, non vero Miserere. —
« Aversa *.

« 4°. Peccatorum circumstantiae, quas
« taceri poenitentis interest, etsi dictae
« sint post absolutionem; v. gr. si spurius
« sacros ordines susceperit, si nobilitatem
« jactaverit, etc. — Bona vero poenitentis,
« et caetera impertinentia quae per acci-
« dens interponuntur, nec odium sacra-
« mento pariunt, v. gr. propositum reli-
« gionis vel matrimonii, saepe quidem (si
« nimirum poenitens ea tecta velit) sub
• obligationem secreti naturalis, non ta-
« men sacramentalis, cadunt. Excipiunt

fessore. h Ad primum responds, v Ad S. · Novar., Man.,
cap. 7, n. 7. · Henrig., Ub. 5, cap. 10, n. 4. · [Us., tr. 6,
disp. 6, n. 265. — l De Poenit., qu. 10, art. 2, n. 3. — · De
PoenitL, cap. 5, sect. 3, qu. 2. — w Tr. 7, cap. 11, n. 321. —
» Part. 3, ap. 7, n. 835. — w Method. Confess., Append, de
Sigillo, cap. 3» η. 6. — “ Loc. dt., n. 14. — l4 Loc. dt. —
l4 Part. 5, tr. 11, resol. 31. — “ Qu. 18, sect. 4. v. Nona.

sect. 4, i. f., loquuntur de complicit revela-
tione.

Gersonius de Differ, peccator, veniat,
et mortal., consid. 19, videtur sic tenere; sed
Quaest. quaedam cum suis responsiontb.,
videtur contrarium amplecti.

Seu: «Melius dicendum, ut ait S. Doctor
in Horn, apost., tr. 16, n. 153, si non est de
minimis, quae plerumque solent imponi pro
venialibus levissimis».

Peccato-
rum cir-
ca q u an*
liae quxe-
dum.

Quid de
ceteru per
Acddeni in*
terpodtit.

4J

15

H"H

ix*~

¶ if

« Tanner et Coninck, nisi poenitens talia
« dixerit in ordine ad explicanda peccata:
« tunc enim sigillo sacramentali claudi
« tenent cum Diana

c t Vvri¹⁰A' * ^em de virtutibus et vitiis affirmat
qumdoqur « Granado contra Reginaldum et Mal-
“X, ub «derum/>, apud Diana⁹ ».

Loquendo de virtutibus et revelatio-
nibus, Sà 3, Bonacina⁴; et Navarrus
Henriquez, apud Lugo 5, negant omnino
eas cadere sub sigillo; cum non sint ma-
teria confessionis. — Sed melius Lugo",
Roncaglia T, Mazzotta ·; Croix 9 cum
Stoz; et Viva ¹⁰ cum Diana distinguunt.
Et recte negant, si virtutes aut revela-
tiones manifestantur in confessione, ut
status animae confessario innotescat A>;
secus vero, si dicantur ad explicandum
aliquem defectum vel propriam ingrati-
tudinem erga Deum.

Quid de Idem dicunt «de defectibus naturali-
naturaibut bus (v. gr. illegitime natum esse) et de
et .crupu e vj^s occu|tjs corporis Coninck, Hur-
« tatus et Kellisoncontra Granado O,
« Malderum O, etc., qui ea sub sigillum
« cadere absolute ajunt apud Diana u. —
« Item de iis quae alios concernunt et ta-

Tann., tom. 4, diip. 6, qu. 9, n. 136. — Coninck, disp. 9,
dub. 1. n. 13. — 1 Part. 5, tr. II, resol. 5. — Gran., in 3 P.
controv. 7, de Poenit., tr. II, disp. 3, n. 3 et 4. · 1 Loc.
cit., resol. 30. — · V. Con/etsor, num. 32; v. Dona Dti,
(edit, correct). — * Qu.6, sect. 5, punct. 2, n. 11. — Henriq.,
lib. 6, cap. 21. n. L - · Disp. 23, n. M. — · Loc. dt. —
1 Tr. 19, qu. 6, cap. 3, qu. 5. — · Tr. 6, disp. 2, qu. 5, cap. 1,
v. Quinio. — · Lib. 6, art. 2, num. 1947. · Stoa, lib. 2,
n. 233. i. f, et n. 191. — * De Poenit., qu. 10, art. 2, n. 2. -

« men peccata non sunt. Malderus et
« Diana

« Denique de scrupulis (contra Coninck
« et Granado, qui eos sigillo claudi abso-
« lute affirmant, et contra Marchant, qui
« absolute negat) idem tenet card, de Lugo,
« nimirum, si poenitens scrupulositatem
« confiteatur, aut ad declaranda peccata
« vel conscientiam aderat, ait cadere sub
« sigillum; quia est in obliquo saltem ma-
« teria confessionis. Secus, si non cogno-
« scatur ex poenitentis relatione, sed vi-
« deatur et percipiatur, v. gr. ex modo
« confitendi.

« Idem dicit de aliis defectibus natu-
« ralibus, v. gr. quod sit blaesus, rudis,
« hebetis ingenii, etc. Et sic excusat con-
« fessarium, qui de poenitente dixit quod
« impertinentiis et naeniis caput sibi fran-
« gat *. — Granado tamen id improbat;
« et Coninck (apud Diana¹⁴) ait esse peri-
« culosum, et posse facile frangi sigillum
« indirecte. — Denique Tamburinius i)
« doctrinae isti ne quidem ut probabili
« acquiescit, atque eam a Diana J) imme-
« rito vocari communem, cum Granado >),
« Hurtadus », Palaus », Bauny », etc. re-

Diana, part. 5, tr. 11, resol. 30. — Coninck, disp. 9, dub. 1,
n. 13. · Gasp. Hurtad., disp. 12, de Poenit., diff. 4. · Ktllis.,
in Suppi., qu. 11, art. 2, dub. 1. · n Part.5, tr. 11, resol. 29.
— Malder., de Sigillo, cap. 18. — · Loc. cit., resol. 38.—
Coninck, disp. 9, n. 11. · Gran., in 3· Part., contr. 7,
de Poenit., tr. 11, disp. 3, n. 2 et 3. · Jacob. March., Resol.
pastor., tr. 6, cap. 4, num. 8. — Lugo, disp. 23, n. 60. —
11 Lugo, loc. dt. — Gran., loc. dt. — Coninck, disp. 9,
dub. 1, n. 11. · 11 Part. 5, tr. 11, resol. 50.

/) Reginaldus et Malderus, quidquid dicat
Diana, non videntur differre a Granado; Re-
ginaldus enim, lib. 3, cap. 4, init, dicit sub
sigillo cadere « omnia, quae, etsi peccata non
sunt, (imo virtutes forte sint...) eis tamen de-
tectis, ille cui deteguntur posset directe vel
indirecte adduci in cognitionem, qua confes-
sum perpetrasset aliquod certum peccatum in-
telligent ». — Malderus autem, de Sigillo,
cap. 15, v. Dubitabit forte, negat virtutes
poenitentis sub sigillo cadere, sed addit: « Cer-
tum est earum relationem non reddere con-
fessionem odiosam, nisi forte ex virtutum nar-
ratione sternatur via directe vel indirecte ad
detegenda aliqua confessi vitia vel peccata ».
Auctores isti hic de virtutibus tantum, non
de vitiis, loquuntur.

<> Navarrus non satis accurate citatur a
Lugo; dicit enim, in can. Sacerdos, n. 51, de
poenit., dist. 6, cadere sub sigillo: «Omnia

quae peccata quidem non sunt, sed eis de-
tectis, directe vel indirecte adduci posset audi-
tor, quo agnosceret confessum aliquod certum
peccatum perpetrasse ».

ft) Quod fere semper contingit, ait Diana.

O Granado, loc. cit., n. 2; et Malderus,
cap. 15, init., non satis diligenter citantur;
non enim absolute dicunt cadere sub sigillo,
sed tantum si addantur haec ad melius decla-
randa peccata.

1) Busenbaum satis obscure hic loquitur;
et res clarius exponenda est. Sit igitur: Tam-
burinius, loc. cit., cap. 3, adducit sententiam
quae vult esse saltem indirecte contra sigil-
lum dicere poenitentem esse scrupulosum, et
n. 18 scribit: « Huic doctrinae... ut probabili
quidem acquiesco », sed immerito vocari com-
munem a Diana. At hoc falso additur a Tam-
burinio; Diana enim, loc. cit., resol. 50, com-
munem appellat sententiam quae negat esse

« fragentur. Aliterque limitans ipse ait:
« Si isti defectus, v. gr. esse blaesum, ru-
« dem, scrupulosum, etc., sint passim noti,
« non cadere sub sigillum; secus, si sint
« ignoti, quia confessio immunis esse de-
« bet ab omni odio ».

642. - Melius mox praedicta discu-
tienda sunt.

Quaeritur: *anfrangat sigillum confes-*
sarius qui propalat defectus naturales
suipoenitentis, nempe quod sit ignobilis,
pauper aut ignarus, surdus, et similia? —
Respondetur:

Si confessarius tales defectus noverit,
quatenus a poenitente fuerint manifestati
ad explicanda peccata, tunc certe cadunt
sub sigillo; ut communiter cum Busen-
baum docent Suarez¹, Palaus*, Lugo²,
Bonacina³, Concina⁴, Anacletus s, Spo-
rere⁵, Croix⁶ a), Mazzotta⁷ Roncaglia⁸; Sal-
mant. cum Dicastillo, Coninck, et alii
passim, contra Vasquez⁹ — Et hoc,
etiamsi manifestatio dictorum defectuum
nihil conferret ad explicationem peccati,
sed poenitens jam illos exponeret ad ple-
nius suam conscientiam manifestandam;
ut bene advertit Croix¹⁰ cum Lugo et
Stoz.

Secus vero, si confessarius noverit de-
fectus illos, quatenus poenitens incidenter
sive impertinenter ad confessionem eos
detexerit; ut etiam communiter dicunt

1 Di>p. 33, sect. 3, n. 5. — 1 Punct. 19, 4 2, n. 6. —
1 Qu. 6, sect. 5, punct. 2, n. 10. — ' Lib. 2, dia. 3, cap. 12,
n. 10. — * Tr. 14, dist. 9, n. 25. — ' Pan. 3, cap. 7, n. 841.
— 1 Tr. 6, disp. 2, qu. 5, cap. 1, v. *Secundo* — ' Qu. 6t
cap. 3, qu. 4. — ' Tr. 6, cap. 14, n. 23. ' *Dicast.*, disp. 12,
dub. 3, n. 51. ' *Coninck*, disp. 9, n. 13. — M Lib. 6, part. 2,
n. 1947. - Lugo, disp. 23, n. 59. - Stea, lib. 2, n. 191 et 231.
— " Tr. 7, cap. 11, n. 322. — Disp. 33, sect. 3, n. 10. —

contra sigillum. — Denique Granado, *loc. cit.*,
n. 2; Hurtadus, *loc. cit.*, *disp. 12, dijj. 4*; Palaus,
punct. 19, § 3, n. 9; Bauny, *Theol. mor.*,
part. 1, tr. 4, qu. 2, de Sigillo, v. *Tertio*, af-
firmant esse contra sigillum.

642. - a) Lugo, *disp. 23, n. 59*; Croix,
lib. 6, part. 2, n. 1947, haec dicunt de qui-
buscumque a poenitente narrantur ad ex-
plicanda peccata.

b) Vasquez, *qu. 93, art. 4, dub. 3, n. 3*,
negat esse contra sigillum revelare defectus
naturales, « quando nullum indicium esse pos-
sunt peccatorum aut peccati alicujus; sic enim
cum non pertineant, nec per accidens, ad con-
fessionem, nescio (inquit) quomodo sub illius
sigillo contineantur

Filliucci¹¹, et Suarez¹², Palaus¹³, Ron-
caglia¹⁴; Salmant. cum Dicastillo et Ga-
briele¹⁵; ac Bonacina¹⁶ cum Coninck, Re-
ginald¹⁷ Zerolar¹⁸ et aliis. — Et hoc est
valde probabile (quidquid opponat Renzi¹⁹
cum Soto, Valentia et Diana²⁰, quos citat).
Ratio, quia, cum poenitens tales defectus
ultra detegat, sine ullo ordine ad expli-
canda peccata, eos minime censetur subji-
cere, nec subicere posset, clavibus sigilli;
cum ad confessionem nihil pertineant.

643. - Idem dicunt Lugo²¹, Navarrus²²
et Mazzotta²³, Diana²⁴ (qui vocat com-
munem), ac Roncaglia²⁵ cum Aversa et
Fagundez²⁶ "J, si defectus illi innotescant
confessario ex actionibus ipsius poeniten-
tis, sive ex modo confitendi, nempe quod
sit blaesus, surdus, rudis, hebetis ingenii,
etc. — Ratio (ut ajunt), quia hujusmodi
defectus tunc non sunt materia, neque
pertinent ad materiam confessionis, cum
sacerdos eos non percipit ex relatione
poenitentis, sed ipsemet videt et apprehendit:
unde isti, sicut non dicuntur se-
creto, ita nec cadunt sub sigillo.

Et sic pariter dicit Lugo²⁷ quod si
poenitens ostendit se naturae molestae,
irresolutae, durioris ad credendum, omnes
hi defectus, quia non sunt materia con-
fessionis (cum non audiantur, sed in con-
fessione fiant), neque cadunt sub sigillo. —
Sed huic sententiae merito contradicunt

M Punct. 19, § 2, n. 6. — M Loc. du. cap. 3, qu. 4. — " Tr. 6,
cap. 14, n. 23, i. i. ' *Dicast.*, loc. dt.. n. 51, i. t. — * Qu. 6,
sect. 5, punct. 2, u. 10, ' *Coninck*, disp. 9, n. 13. — ' Cap. 5,
sect. X qu. X ' *Sotus*. in 4, dist. 18, qu. 4, art. 5, post concl. 1,
v. *Atqui rom solum*, ' *Valent.*, in 3. Part., dup. 7, qu. 13,
ponet. X ' *Secundo sequitur* — ' Dup. 23, n. 60. — " Tr. o,
disp. 2, qu. 5, cap. 1, v. *Secundo*. — * Loc. dt., cap. 3,
qu. 4. *Aversa*, qu. 18, sect. 4, v. *Octavo*. — " Disp. 23, n. 60

<) Gabriel a S Vincentio a Salmant. uti-
que hic citatur; sed *disp. 10, qu. 3, diff. 2*,
loquitur de casu inferius posito n. 643.

a) Reginaldus, *lib. 3, n. 35 et seqq.*; et
Zerola, *Prax. Poenit.*, cap. 20, qu. 10, non
citantur recte a Bonacina pro hac parte di-
stinctionis: eam enim plane omittunt.

') Diana tamen, quidquid dicat Renzi, ad-
ducit distinctionem a S. Alphonso positam,
et videtur eam approbare *part. 5, tract. 11,*
resol. 29.

643. - «j Navarrus, *Man.*, cap. 5, n. 12;
Diana, *loc. cit.*, *resol. 50*; Fagundez, *de 2°*
praec. Eccl., lib. 6, cap. 5, n. 17, loquuntur
de casu quo quis se scrupulosum prae-
bet in confitendo.

St noti ex
•olo modo
confitendi,
non odone
»ob sigillo.

Ddetectni
BitorAlc»,
euaifeitAli
idexpJicAn-
da peccxU,
udant iub
upllo.

Seaw. ii
detecti im-
pentnenier
id confer
uooeo

Paludanum, Sotum et Concina). Quia confessarius nullo modo scit peccatum scientia qua possit uti ad respondendum; unde juste asserit se nescire id quod sine injustitia nequit manifestare. Vide dicta *Lib. III, n. 153*.

Quid, *si insuper rogetur ad respondendum sine aequivocatione?* — Adhuc potest respondere cum juramento se nescire, ut probabilius dicunt Lugo¹; Croix¹ cum Stoz; et Holzmann³ cum Michel (contra alios). Ratio, quia tunc confessarius revera respondet secundum juramentum factum: quod semper factum intelligitur modo quo fieri poterat, nempe manifestandi veritatem sine aequivocatione, sed sine aequivocatione illa quae licite omitti poterat. Quoad aequivocationem vero necessariam, quae non poterat omitti absque peccato, nec alter habet jus ut sine aequivocatione ei respondeatur, nec ideo confessarius tenetur sine aequivocatione respondere.

Caeterum, ad hujusmodi interrogationes confessarius debet ab initio respondere: *„Jjas i., ierrOganOHes H0H essefaciendas.* — Item, si interrogetur an absolverit aliquem, respondeat: *Functus sum officio meo*; ut dicunt Concina[^], Antoine⁴, Lugo⁵; et Salmant.¹¹ cum Reginaldo⁴ Dicastillo et

Granado. Sed aliquando talis responsio adhuc posset non esse satis tuta; unde semper melius est respondere, objurgando interrogantem: *Quaenam interrogatio est ista quam facis?* — Si autem confessarius aliquem non absolverit, et dum Missam celebrat, interroget eum minister an ponat formulam pro communione illius poenitentis; respondeat confessarius: *Interroga ipsum an velit communicare*. Ita recte Salmant.⁷ cum Henriquez et Granado.

647. - « 2°. *Superior* cui se sistit absolutus a reservato a¹, vel a quo petitur « licentia absolvendi a reservato. Suarez, « card, de Lugo¹, etc. »; — (Item Concina¹, Antoine¹⁰, Holzmann¹¹, Elbel¹², Sporer¹³, Suarez¹⁴; et Salmant.¹⁵ cum Granado et aliis. Ratio: tum quia petitio illa est quaedam inchoata confessio, quatenus ordinatur ad absolutionem obtinendam; tum quia alioquin confessio redderetur odiosa. Ita verius auctores citati.] — « contra « Henriquez Vasquez^{*4} Coninck et « Palaum qui secreto tantum naturali « teneri volunt.

« 3°. *Interpres* ». — [Ita probabilius Palaus¹⁷, Lugo¹³; et Salmant.¹⁰ cum Suarez, Coninck, luiymann, Bonacina, Dicastillo, etc.: contra Sotum et Cajetanum (apud

• Lib. 2, diu. 3, cap. 12, n. 30. — H Cap. 4, qu. 8, n. 3. — 11 De Poenit., n. 713, v. *Quarta*. — 1° De Poenit., confer. 20, de Iu qui tenentur ad Sigill. n. 502, ad 4, — u Part. 3, cap. 7, n. 853. — 11 Diap. 83, sect. 4, n. 3. — M Tr. 6, cap. 14, n. 66. *Gran.*, de Poenit., tr. 11, diap. 4, n. 1. — * Tr. 23, punct. 19, § 4, n. 10. — n Loc. cil., n. 3. — “ Diip. 23, n. 21. — “ Tr. 6, cap. 14, n. 59. *Suar.*, diap. 33, aect. 4, n. 4. *Coninck*, diap. 9, dub. 3, n. 35. *Laym.*, lib. 5, tr. 6, cap. 14, n. 17. *Bonac.*, qu. 6, sect. 5, punct. 3, n. 5. *Dicast.*, Aip. 12, dub. 3, n. 26. *Cajetan.*, Sum., v. *Confessio*, condit. 11.

cum qui sese fingit sacerdotem, vel illum qui chartam invenit, < quod propius ad sigillum accedit... Sed adhuc arctius tenetur praelatus a quo licentiam petiit confessor aut reus pro casu reservato ». — Vasquez, *qu. 93, art. 4, dub. 2, mon. 10*, loquitur in generali de quocumque, ad cujus notitiam peccatum, de consensu poenitentis pervenit—Coninck denique, *disp. 9, dub. 3, n. 50*, dicit sententiam quae negat superiorem illum teneri sacramntali sigillo, videri « niti firmioribus rationibus »; sed de contraria scribit: « Est magis recepta et propter reverentiam sacramenti videtur in praxi communiter servanda ».

c) Sotus ita sane a Lugo citatur ex Suarez; atvero, *de Secreto, ntentbr. 3, qu. 4, concl. 4*,

Lugo >), qui dicunt interpretem teneri quidem ad servandum secretum arctissimum, sed non sacramentalej.

Fertive « 4°. Qui furtive vel casu aliquid audit, Juki. < licet inculcate ». — [Ita etiam communiter Palaus^{*} cum Adriano, Laymann, Bonacina, Coninck; Salmant.³ cum Dicastillo, Diana, etc.; ac Lugo⁴ cum Suarez et Vasquez, contra Sotum Et sic pariter tenentur ad sigillum adstantes, in quorum praesentia confessio fit ex necessitate, puta in naufragio, conflictu, etc. Salmant.⁶ cum Suarez et Bonacina; ac Palaus⁶ cum Adriano % Vasquez Coninck et Laymann — Secus vero, si poenitens tantum ad suam confusionem velit publice confiteri. Palaus⁷; et Salmant.⁸ cum Coninck, Dicastillo, etc.].

SySeniè: 1 5°. Omnes quibus aliquid sacrilege < revelatum est; unde de hoc nec inter se • colloqui possunt ». — [Ita communiter Holzmann[@], Sporer¹⁰, Concina^{**}, Salmant.¹³; Laymann¹³ cum Gabriele et aliis, contra Medina].

Uien.pro « 6°. Laicus qui pro sacerdote est habitus ». — [Ita etiam Suarez¹⁴, Roncaglia^{1&}, Concina¹², et Lugo¹⁷ cum aliis com-

muniter; contra Sotum /> et Vasquez *f>*, qui improbabiliter id negant].

« 7°. Doctor vel alius, qui cum venia « poenitentis consulitur; ut habet communior sententia »; — [Et probabilior, prout mox dicemus *n. seq. 648*, v. *Terlia*\ — « contra Vasquez. Vide Diana¹.

« 8°. Qui alterius rudis confessionem < SCnpSir scribes. « 9°. Qui scriptam invenit ac legit; ut nem ille- « docet Rodriguez, Fagundez, Malderus, He ^ (n¹ « etc., apud Diana¹; — contra Suarez, Bone» * « * » «. « nacina et Laymann, quorum sententia « probabilis est. Juxta quam, etsi talis te- « neatur secreto naturali, peccetque moraliter si gravia ac difflamantia vulget: « secus tamen, si sciens levia tantum esse, « ea legat ex curiositate. — Unde consequenter in casu gravissimae necessitatis, talem confessionem scriptam liceret « revelare. Excipit card, de Lugo¹, nisi « tamen per scripturam voluerit confiteri, « ut mutus, vel petere facultatem absol- « vendi a casu reservato.

« 10°. Etiam, secundum aliquos, ipse Poemtee, « poenitens. — Verum probabilius est, Siii accreto « eum tantum teneri secreto naturali, ra- “ ,ur> li-

1 Disp. 23, n. 20. — 1 Tr. 23, punct. 19, § 4, num. 5. • *Adrian.*, in 4, de Confess., qu. de Sigillo, § *Secunda pars.* - *Laym.*, hb. 5, tr. 6, cap. 14, n. 17, v. *Tertio*. • *Bonac.*, qu. 6, sect. 5, punct. 3, n. 6. • *Coninck*, disp. 9, n. 35 — 1 Tr. 6, cap. 14, n. 61. - *Dicast.*, disp. 12, dub. 3, n. 27. • *Diana*, part. 5, tr. 11, reaol. 16. — * Disp. 23, num. 39. • *Suar.*, disp. 33, sect. 4, num. 7. • *Vasq.*, qu. 93, art. 4, dub. 2, n. 3. — 1 Loc. Cit., n. 60. • *Suar.*, loc. dL, n. 7. - *Bonac.*, loc. dt., n. 6. — 1 Tr. 23, punct. 19, § 4, n. 4. — 1 Loc. dt., n. 9. — 1 Tr. 6, cap. 14, n. 62. • *Coutnck*, disp. 9, n. 46. • *Dicast.*, disp. 12, dub. 3, n. 27. — 1 De Poenit., n. 713, v. *Quinta*. — ** Part. 3, cap. 7, n. 851 et 853. — « Dits. 3, cap. 12, n. 30. — u Tr. 6, cap. 14, n. 64. —

“ Lib. 5, tr. 6, cap. 14, n. 17, v. *Quarto*. - *Gabr[^] Biel*, io 4, diat. 21, qu. unia, art. 2, coocl. 2. — *Joan, kiedina*, Cod. de Confess., tr. 2, qu. 46. i. t. — M Dup. 33. icet. 2, n. 3. — “ Qu. 6, cap. 1, qu. 2, resp. 2. — * Di», 3, cap. 12, tk 4. — ” Dup. 23, n. 40. — *Vasq.*, qu. 93, art. 4, dub. 2, n. 10. — * Part. 2, tr. 15, resol. 14. — *Rodri[^]*, Sum., part. 2, cap. 56, n. 4 (*al.*, cap. 53, n. 4). - *Fdfund.*, de 2° praec. EcclL lib. 6. cap. 6. n. 16. - *Malder.*, de Sigillo, cap. 13. *Quaeres an sa.* - 1 Paru 3, tr. 4, resol. 112; et part. 5, tr. 11, reaol. 27. *Suar.*, diap. 33, secl. 4, n. 5. • *Bonac.*, (licet non dut. a Diana), qu. 6, sect. 5, punct. 3, n. 7. - *Laym.*, lib. 5. tract. 6, cap. 14, num. 19. — 1 Disp. 33, num. 48.

scribit: « Quod [secretum] dum interpres violat, quacumque id causa faciat, quamvis non incurrat poenas canonis, committit tamen sacrilegium; quia cum illud sit verum sacramentum, violator est rei sacrae. Quare mori constringitur antequam violet».

*) Sotus, *in 4, dist. 18, qu. 4, art. 5, concl. 4*, v. *Per hoc*, distinguit; et negat teneri sub sacro sigillo si casu audiverit; si vero per injuriam aut fraudem, « ille profecto arctissime omnium teneretur ad sigillum, licet non sub censuris sacerdotei decretis ».

Auctores isti citantur a Balao uti refert S. Alphonsus; at sane Vasquez, *loc. cit.*, loquitur de eo qui « casu audivit » confessionem; et iu etiam Laymann, *loc. cit.*, n. 17, v. *Tertio*. — Coninck, *loc. cit.*, n. 35 et 46,

loquitur de eo qui « ex necessitate aut casu aliquo » audivit. — Adrianus denique, *loc. cit.*, tractat de laico cui ex deficientia sacerdotis aliquis in necessitate peccata sua confitetur.

f) Recte: Contra Sotum, qui, *apud Vasquez, loc. cit., dub. 2, n. 3*, id negat. — Et profecto Sotus, *in 4, dist. 18, qu. 4, art. 5, concl. 4*, v. *Per hoc*, dicit eum qui per fraudem vel injuriam sese ingerit ad confessionem audiendum arctissime omnium teneri ad sigillum licet non sub censuris sacerdotei decretis, graviter tamen foret puniendus, « praesertim si personam sacerdotis fingeret... tametsi ad gradum criminis nunquam pertingeret fractionis sigilli quod sacerdos committeret ». — Vasquez autem ipse, *loc. cit.*, n. 4

hem. etsi rogeiur ut respondent alne aequivocatione.

Quomodo dum ° n « i rojationi:

interpret.

« tione materiae, si ea id requirat, tacere
« audita a confessario. Vide Laymann,
« Diana * ».

Ita communiter et verius Laymann J, Palausa, Suarez⁴ (qui id asserit ut certum), Bonacina ·, Salmant. ·, Wigandt T, Holzmann § et alii passim. Quia sigillum institutum est tantum in favorem poenitentium, non confessoriorum: quapropter jus sigilli non confessariis, sed tantum poenitentibus confertur. — Verumtamen omnes cum Holzmann dicunt teneri poenitentem vinculo secreti naturalis de dictis a confessario, quorum propalatio ei damnum posset afferre. Mihique videtur teneri poenitentes huic secreto (quamvis naturali) strictius quam alii; alii enim voluntarie consilia praebent, sed confessarius tenetur praebere ex officio. Unde, cum confessarius obligetur necessario ad dandum consilium poenitenti, ut ille sibi caveat a damnis spiritualibus; ideo poenitens rigorosius tenetur cavere ne confessario damnum obveniat ob consilium sibi praestitum.

Laym., lib. 5, tr. 6, cap. 14, n. 20. — 1 Part. 5, tr. 11, reto! 8. — · Loc. dt., n. 20. — 1 Tr. 23, punct. 19, § 4, n. 18. — 1 Ditp. 33, »ect. 4, n. 2. — 1 Qu. 6, iect. 5, punct. 3, n. 2. — · Tr. 6, cap. 14, n. 67. — ' Tr. 13, n. 119, r. ÆrJp. 3. — • De Poenit., num. 715. — *Holam.*, loc. dt. — · Tr. 23,

648. - Sed quaeritur hic 1°. *Ah doctor consultus a confessario ex licentia poenitentis, teneatur ad sigillum sacramentale?* — Adest triplex sententia:

Prima, cum Joanne Medina a>; Palao' D*>>T« cum Coninck % Pesantio, Onuphrio et "uSi»| aliis; Vasquez¹⁰, Tamburinio l>; Diana 4 ü'âu cum Megalio ac Nuflez *», negat teneri f™ ² | ad sigillum sacramentale, sed tantum ad naturale.

Ratio: tum quia (ut loquitur Palaus) consiliarius notitiam illam non habet ex confessione, sed ex licentia data, vel ex manifestatione confessarii nomine poenitentis. Sicut enim (ait) non tenetur ad sigillum doctor consultus a poenitente. quia talis manifestatio non dirigitur ad petendam absolutionem a consultore; ita etiam neque tenetur consultus a confessario, per cujus medium poenitens ei se manifestavit. Tum quia (ut ait Tamburinius) poenitens, concedendo veniam confessario loquendi cum alio de suo peccato, censetur illud extrahere a finibus sigilli.

panel. 19, § 4, n. 8. · *Pisant.*, in Addit, ad 3 P., qa. 11, disp. 3, i. f. - *Onuphr.*, opuwc. de Sigillo. iect. 8, dub. 6, v. *Rtspondio ucundo*. — w Qu. 93, art. 4, dub. 2, n. 10. — ATrgo/ittj, part. 1, Hb. 1, cap. 16, n. 6. — *Palaus*, loc. cit. — *Tambur.*, de Sigillo, cap. 4, n. 4.

et 6, cum S. Alphonso tenet eum astringi sigillo sacramentali.

648. Joannes Medina, *Cod. de Confess.*, qu. 46, i.f. quaerit in universum: « SL. confessor confessionem alicui revelaret extra confessionem, sive occulte sive publice sine licentia confitentis, ille alius an teneatur celare auditum sicut et ipse confitens (confessarius)? Crederem quod non, quia ille non per viam confessionis illud scivit ex casu ».

• J Coninck, *disp. 9, dub. 3, n. 38 et seqq.*, late disputat de hoc quaesito, probationes afferens utriusque sententiae: illius scilicet quae affirmat, et illius quae negat teneri ad sacramentalesigillum; sed n.50: «Quaenam autem ex his duabus sententiis sit verior, inquit, satis est difficile dicere Nam secunda sententia (negans) videtur niti firmioribus rationibus: prior tamen est magis recepta, et propter reverentiam sacramenti videtur in praxi communiter servanda; ob quam rationem etiam auctores qui secundam tuentur, fatentur eos omnes, qui quovis ex dictis modis aliquid ad confessionem pertinens secreto cognoverint, teneri strictius illud secretum servare, quam qui illud quacumque alia via secreta novissent, aut etiam se secretum servaturos promisis-

sent. Unde etiam communiter asserunt nulla unquam ratione licitum esse, aliqua ex dictis cognitionibus uti in ordine ad accusationem et punitionem poenitentis, quia hoc fieret cum aliqua irreverentia sacramenti ».

c) Tamburinius, *de Sigillo, cap. 4, n. 4*, refert tres sententias; et hanc et ceteras probabiles existimat.

d) Diana, *part. 2, tr. 15, resol. 14*, utique hanc ut probabiliorē amplectitur. Sed *part. 5, tr. 11, resol. 11*, plane oppositum docet cum S. Alphonso; refert enim sententiam quae negat hunc teneri sigillo sacramentali: « Sed haec opinio, inquit, maxime mihi displicet ».

ⁱ) Nufiez a Diana citatur pro parte quae negat teneri ad sigillum sacramentale; at revera, *in Suppi.*, qu. 11, art. 1, v. *Utrum interpres*, Nuilez tenet sententiam a S. Alphonso secundo loco expositam. « De consiliario vero, inquit, quem consulit ipse confessarius ex licentia poenitentis... Videtur mihi quod non sit ibi proprie secretum sigilli, siquidem ibi non est confessio, et contingere potest quod ille non sit sacerdos; obHgatur tamen aequali secreto cum sigillo confessionis* ita ut in nullo casu possit illud revelare ».

Jiu «Ilot,
ai icere.
(I. MtU-
nte nullo
cira rete
ittUD.

Secunda sententia, cum Coninck *, Henriquez/- et cui adhaerent Sotus* ac Cajetanus * apud Lugo §- censet consiliarium non teneri ad sigillum; quia notitia peccati non manifestatur ipsi ad obtinendam absolutionem, sed ad instructionem confessarii (et hic notandum quod Lugo¹, licet ipse sit pro sententia opposita, attamen huic rationi consentit): sed bene teneri ad servandum secretum arctissimum, ita ut nullo casu possit illud revelare. — Ratio hujus valdeurgens est: quia, cum saepe hoc accadat quod confessarii alios consulant ex licentia poenitentium, redderetur utique odiosa confessio, si aliquo casu notitia confessionis posset manifestari.

Probabili
liti tenetur
Uitpllum.

Tertia sententia probabilior (quam idem Coninck fatetur communem fere omnium) docet teneri consiliarium aequae ac confessarium ad sigillum, semper ac notitia peccati manifestatur ei, ut confessarius bene se gerat circa munus suum. Ita Laymann*, Suarez § (qui eam tenet ut certam), Lugo⁴ (qui dicit omnino amplectendam) cum Navarro, Paludano, Petro de Soto, Viguerio*, item Silvius, Bonacina, Filliuccius, etc., apud Diana⁸; Sporer⁴. Idem tenent Croix, Mazzotta, Viva,

Roncaglia, Juenin'; Petrocorensis⁸ cum S. Antonino. Et idem expresse docet S. Thomas[^]. — Ratio habetur ex ipsa institutione sacramenti: ob quam creditur Christus Dominus imposuisse hanc obligationem sigilli non solum confessariis, sed omnibus aliis quibus immediate vel mediate pervenerit notitia peccatorum, occasione sive in ordine ad confessionem; alioquin non satis provisum esset reverentiae hujus sacramenti, nec satis odium confessionis amotum fuisset. Ex hoc autem principio communiter accepto, tenetur quidem ad sigillum doctor consultus ex licentia poenitentis; licet enim directe manifestetur ei notitia confessionis ad instructionem confessarii, indirecte tamen manifestatur etiam in ordine ad absolutionem impertiendam et ad sacramentum perficiendum. — Nec valet dicere cum Tamburinio et Roncaglia *i*), qui in hoc non bene sibi convenit, quod poenitens, concedendo veniam confessario loquendi cum alio de suo peccato, censetur illud extrahere a finibus sigilli. Nam respondeo cum Sporer et Croix, quod haec praesumptio est valde incerta; imo (ut addunt Sporer et Lugo) potius oppositum est fime praesumendum, nempe quod poeni-

• Diip. 23, n. 26. — ■ Lib. 6, tr. 6. ap. 14, n. >8, i. f. —
' Diip. 33, »ect. 4. n. 6. — < Disp. 23, n. 25. - *Navor.*, in
can. *Sacerdos*, de poenit., dist. 6, n. 42 et 43; Mju¹. cap. 8,
n. 7. • *Palud.*, in 4, dist. 21, qa. 3, art. 1, concl. 2 (n. 6). -
Petr. Sotus, de Confess., lect. 11, v. *Primum*, — *Sihrtus*,
in Suppi., qa. 11. art. 8, n. 3. - *Bonae.*, qu. 6, sect. 5.
punct. 3, n. 4. . £>//., tr. 7. cap. 11, n. 823, v. *Tertio*. •
• Pari 2, tr. 5, resol. 14. — • Part. 3, cap. 7, n. 854. —

Croix, hb. 6. part. 2, n. 1>7. — *Mmot.*, tr. 6, dup. 2,
qu. 5, ap. 2, v. *Quarto*. — *Viva*, de Poenit., qu. 10. art. 3,
n. 6. — *Ronca*[^]l., qu. 6, cap. 1, qu. 3. — T InatituL.
de Poenit., qu. 4, cap. 4, art. 2, § 5, v. *Quaeres* J. — • De
Pocait., cap. 4, qu. 6, nom. 5. • *5. Anton.*, part. 3, tit. 17,
cap. 22, § 1. — *Tambur*, de Sigillo, cap. 4, a. 4-----*Sparer*,
loc. dt., n. 855. — *Croix*, loc. dt., n. 1967. — *Sporer*, toe.
dt. — *Lufu*, disp. 23, n. 29.

1) Henriquez, *lib. 6, cap. 20, n. 3*, dicit cum teneri arctissimo secreto, «quod propius accedit ad sigillum», quam secretum ceterorum, praeter ipsum confessarium.

Sotus et Cajetanus a Lugo, *disp. 23, n. 20*, citantur pro interprete.

h) Viguerius non videtur satis accurate citari a Lugo (cx Suarez tamen); loquens enim de eo qui, cum non sit sacerdos, confessionem alicujus in necessitate audit, scribit *cap. 16, § 4, ver. 20*: «Participat de debito sigilli confessionis, sic quod revelando mortaliter peccet, licet proprie loquendo sigillum confessionis non habeat. Ideo Dflus de Palude dicit, quod is ad quem notitia peccatorum in confessione dictorum pervenit, licite vel illicite, mediate vel immediate, tenetur celare».

•) S. Thomas, *in 4, dist. 21, qu. 3, art. 1, solut. 3*, haec habet: «Sicut aliquis, qui non

est sacerdos, in aliquo casu participat aliquid de actu clavis (ut interpret, de quo in object, loquitur], dum confessionem audit propter necessitatem, ita etiam participat de actu sigilli confessionis et tenetur celare, quamvis *proprie loquendo sigillum confessionis non habeat*. Et *art. 2, ad 4*: «Ille ad quem notitia peccati devenit mediante sacerdote ex voluntate confitentis, participat in aliquo actum sacerdotis; et ideo simile est de eo et de interprete, nisi forte peccator velit quod ille absolute sciat et libere».

1) Roncaglia, *loc. cit, cap. 1, qu. 4* (recte 5), *resp. 1*, ita loquitur, quando licentia loquendi de auditis in confessione data fuit absolute; sed subdit: «Advertere tamen est quod si poenitens concedat confessario loqui de suis peccatis, in ordine tamen ad confessionem, ut si concederet licentiam manife-

tens det licentiam cum omni limitatione qua potest.

Notandum hic vero 1°. quod eo casu, non obstante sigillo, is doctor bene poterit pluries loqui cum confessario, et etiam cum aliis ad consilium ex eadem licentia convocatis, de casu disceptato, si iudicium a confessario nondum sit completum. Ratio, quia moraliter censetur licentia data esse a poenitente usquedum sacramentum perficiatur. — Notandum 2°. quod, licet dicat Lugo¹, quod si doctor consulitur circa idem a duobus confessariis, quibus poenitens seorsim confessus est, ipse loqui non poterit cum uno de auditis ab alio; oppositum tamen puto verum. Quia, cum poenitens licentiam praebebat secundo confessario, ut de suo peccato loquatur cum eodem consiliario, sicut certo creditur poenitens nolle aliud consilium nisi rectum; ita certo praesumitur velle quod ipse doctor libere loquatur de omnibus quae scit a primo confessario, et quae pertinent ad rectum consilium praestandum.

649. - Quaeritur *T. An is a quo petit consilium poenitens in ordine ad suam confessionem faciendam, teneatur ad sigillum sacramentale?*

Contuitui ab ipso poenitente ad sigillum tenetur, juxta alien.

Prima sententia affirmat; et hanc tenent Tamburinius*, Sporer², Antoine³, Concina⁴; et Croix⁶ cum Fagundez, Diana, Stoz et Gormaz^b. — Ratio, quia, cum saepe opus sit poenitentibus ante confessionem consilium ab aliquo acci-

pere, ut recte confiteantur: nisi alter obligaretur ad sigillum, confessio redderetur odiosa.

Secunda vero sententia probabilior negat; eamque tenent Suarez⁵, Palaus⁷, Henriquez⁸; item Aversa et Illsung, apud Croix*. — Ratio, quia (ut communiter docent DD.) obligatio sigilli oritur ex sola confessione sacramentali, in qua poenitens actu manifestat peccata ad absolutionem obtinendam. Ita ipse Pater Concina¹⁰; et Suarez, Coninck, Vasquez, Gabriel, Palaus, Henriquez et alii passim cum Salmant. “; cum D. Thoma¹¹, ubi expresse id tradit, dicens: *Sigillum confessionis non se extendit nisi ad ea de quibus est sacramentalis confessio*. Quapropter, ob manifestationem peccati, quae fit a poenitente apud consiliarium, cum ipsa non fiat in actu confessionis, neque ad obtinendam ab ipso absolutionem, tenebitur quidem consiliarius ad secretum naturale; non vero ad sigillum sacramentale, ad quod probabilius est poenitentem nullum jus acquirere, nisi in actuali confessione apud eum a quo absolutionem expectat. — Respondetur autem ad rationem oppositam, quod revelatio consilarii retraheret poenitentes ab accipiendo consilio, non vero a confessione faciendam; unde ex manifestatione illa redderetur odiosa, non jam confessio, sed consultatio ad confessionem. At nemo tenetur ullo casu alteri quam confessario detegere peccata sua, ut integre confiteatur; et ideo qui ultro

¹ Ditp. 23, n. 90. — ² De Sigillo, αψ. 4, n. 6 et 7. — ³ Part. 3, cap. 7, o. 856. — ⁴ Cap. 4, qu. 8, n. 5. — ⁵ a Lib. 6, part. 2, n. 1962. - *Fagund.*, de 2° praec. EccL, lib. 6, cap. 6, n. 5 et 23. - *Diana*, part. 5, tr. 11, resol. 44. - *Stoa*, lib. 2, n. 218. — ⁶ Ditp. 33, sect. 4, n. 6. — ⁷ Tr. 23, punct. 19, § 4, n. 8. — ⁸ Lib. 6, cap. 21, n. 4. — Aversa, qu. 18. icct. 5, v. *Tertio*, .. *Addunt.* - *Ills.*, tr. 6, diip. 6, n. 263. - ⁹ Loc.

du. num. 1952. — * *Lib.* 2, dias. 3, cap. 12, num. 3. — *Suar.*, diip. 83, tect. 2, num. 1 et 6. - *Coninck*, diip. 9, n. 4. - *Vasq.*, qu. 93, art. 4, dub. 2, n. 6 et seqq. - *Gabr. a S. Vine.*, diip. 10, qu. 3. - *Palaus*, tr. 23, punct. 19, § 2, n. 1. - *Henriq.*, Lib. 6, cap. 21, n. 4. - ¹⁰ Tr. 6, cap. 14, n. 11. — “ In 4, dilt. 21, qu. 3, art. 1, quaestione. 2, v. *Sed contra*.

standi... viro prudenti ad accipiendum consilium, isti, ex dictis supra, sigilli vinculo obstringerentur ».

649. - ^a) Concina, *lib. 2, diss. 3, cap. 12, n. 30*, videtur de alio casu tractare: « Consilarii, inquit, quibus ex necessitate manifestatur persona poenitens, ut instructio capiatur pro confessione », tenentur ad sacramentale sigillum.

b) Gormaz male citatur a Croix; tenet enim cum S. Alphonso sententiam negativam. Nam, *de Poenit.*, part. 2, n. 402, in confirmatione cujusdam objectionis dixerat: « Quando confessarius consulit alterum in ordine ad

absolutionem, consiliarius non tenetur sigillo; etenim si consuleretur a poenitente non obligaretur ad sigillum ». Et *n. 404*, sic respondet: « Nego majorem, quia consiliarius in eo casu habet notitiam ex confessione jam ordinata ad absolutionem, et non ex confessione pure ordinanda, qualem haberet si consuleretur a poenitente ut confessionem suam ordinaret; adeoque licet tunc non obligaretur, nunc autem sigillo obligatur. Sic quando poenitens pure consulit confessarium ut suam ordinet confessionem, non exinde inducit obligationem sigilli ».

vult peccatum aliquod consiliario patefacere, nequit ipsum obstringere ad sigillum sacramentale.

Sacrdai
nimanites-
untur pic-
cata pro-
peer coofes-
ncfirm po-
et* Uciem-
um;

Sic pariter dicit Henriquez e> apud Tamburinium l*(qui probabile putat cum Suarez quem citat, sed non bene, ut mox dicemus), quod si poenitens, antequam confiteatur, suas culpas committit sacerdoti propter confessionem in posterum ei faciendam, neque tenebitur confessarius ad sigillum. — Sed huic non acquiesco; quia talis manifestatio est quaedam inchoata confessio, dum poenitens tunc praemittit manifestationem sui peccati, ut citius postea confessionem expediat. Nec aliter videtur sentire Pater Suarez: cum ibi non loquatur de manifestatione apud eundem confessarium, sed tantum apud alterum facta.

Ad sigil-
lem tene-
ur.

650. - Quaeritur 3°. *An teneatur ad sigillum qui legit chartam in qua poenitens scripsit confessionem?*

Legens
chinim in
qu* scripta
en confes-
sio, joxta
altos, tene-
ur*d sigil-
lam.

Prima sententia affirmat. Et hanc tenent Antoine⁸, Sporer⁸; Roncaglia* cum Bassaeo et Antonio a Spiritu S.; item Malderus, Fagundez, Rodriguez et alii, apud Diana⁵*. — Ratio: tum quia scriptura illa proxime fuit ordinata ad confessionem, et ideo habetur tamquam inchoata confessio, vel tamquam gerens

1 De Sigillo, cap. 4, n. 5 et 7. — *Suar.*, disp. 33, sect. 4, n. 6. — 1 Cap. 4, qu. 8, n. 8. — 1 Part. 3, cap. 7, n. 857. — 4 Cap. 1, qu. 3 (recte 4), v. f. · *Bass.*, v. *Confessio sacramentalis VII*, n. 10, v. *Sexto*. · *Anton. a Sfir. S.*, Director. confessar., tr. 5, disp. 19, n. 1514. — *Halder.*, de Sigillo, cap. 13, v. *Quaeres an sit*. · *Fagund.*, de 2° praec. Eccl., lib. 6, cap. 5, n. 16. · *Rodrig.*, Sum., part. 2, cap. 56, n. 4. · 1 Part. 3, tr. 4, resol. 112; part. 5, tr. 11, resol. 27. —

vicem confessionis peractae; tum quia manifestatio talis scripturae, quae saepius fieri solet, maxime in confessionibus generalibus aut prolixis, odiosam confessionem redderet.

Secunda tamen sententia, communissima et probabilior, negat. Et hanc tenent Suarez*, Laymann', Wigandt., Palaus., Elbel,⁰(qui vocat probabilissimam), Vivau, Holzmann¹¹; Lugo¹⁸ cum Henriquez et Megalio; Salmant.¹⁴ cum Granado et Coninck "V ac Bonacina¹⁵ cum Navarro b>, Soto⁵, Sayro% Nufiez^, etc. — Ratio, quia (ut mox supra diximus) obligatio sigilli sacramentalis non provenit nisi ex actuali confessione; at scriptura illa non est confessio, sed tantum praeparatio ad confessionem. Unde poenitens acquirit jus sigilli tantum apud confessarium cui chartam praebet ad absolutionem obtinendam; non vero apud alios qui illam extra actum confessionis legere queunt. — Nec obstat dicere quod aliquibus posset alioquin reddi odiosa confessio, cum plures soleant scribere confessionem ut exactius confiteantur. Nam respondetur eodem modo quo supra (in Quaestione praecedenti), nempe quod scriptura minime requiritur ad confessionem, sed tantum ad juvandam memoriam; unde ma-

Probabi-
liu· non te-
netur.

• Döp. 33. Md. 4, n. 5. — f Lib. 5, tr. 6, cep. 14, n. 19. — · Tr. 13, nom. 119, v. *Dixi*. — · Tr. 23, paact. 19, § 4, n. 11. — * De Poenit., confer. 20, de ii· qui tenentur ud Sigill., n. 503. — u De Poenit., qu. 10, art. 3, n. 3. — " De Poenit., n. 714. — u Ditp.23» n. 47. · *Henruj.*, bb. 6, cap. 20, n. 2, lit. I el m. · *Mega/.*, part. 1, lib. 1, cap. 16, n. 7. — « Tr. 6, cap. 14, n.63. · *Gran.*, de Poenit., tr. 11, ditp. 4, n. 1. — · Qu. 6, sect. 6, punct. 3, n. 7.

c) Quidquid dicat Tamburinius, Henriquez hoc non habet, sed solum quod superius relatum est, scilicet: « Non pertinet ad sigillum, si quis peccata dicat, non ut se accuset, sed ut remedium consiliumque accipiat ». Ita Henriquez, *lib. 6, cap. 21, n. 4*; quin etiam in *comment.*, lit. s, refert Medinam (quem non reprobatur) dicentem quod si id consilium petat reus emendatus, ut sciat quomodo se praeparare debeat ad dignam confessionem, non teneatur manifestare praelato, etiam sub excommunicatione jubenti: quia est via, quamvis remotior, ad confessionem.

660. - a) Coninck, *disp. 9, dub. 3, n. 50*, de hoc casu idem dicendum esse ait quod notavi ad n. 648, nota b.

*) Navarrus, *Man.*, cap. 18» n. 34, sane dicit peccare eum qui divulgat peccata quae

invenit in charta scripta ad confessionis memoriam; Sotus vero, *in 4, dist. 18, qu. 4, art. 5, v. Quid autem*, negat praelatum posse ad inquisitionem procedere ex hac notitia: « Est enim (addit) confessio tam sacra, ut id etiam quod ad eam ordinatur, sit perpetuo silentio sepeliendum ». — Sayrus autem perspicue significat non esse contra sigillum, dum in *Sum. sacram. Poenit.*, cap. 26, n. 11, v. *Infertur 2°*, scribit: « Eum in hanc legem (naturalem) peccare qui legeret schedulam alterius peccata continentem, cujus initium id significaret, quia forte sic incipit: Memoriale peccatorum meorum, quo illa facilius olim, cum opus fuerit, recorder. Ex tali enim principio scit aut scire debet cum qui illa scripsit, haec nemini palam fieri voluisse ». — Nufiez denique, *in Suppi.*, qu. 11, art. 1, v. *Ad 16*

nifestatio legentis non redderet quidem odiosam confessionem, sed tantum scriptionem peccatorum, ad quam nullus obligatur.

Excipiunt tamen Lugo, Viva, Sporer^o Holzmann et Elbel⁴. 1°. Si mutus confiteatur per scripturam confessario praesenti, et casualiter alius eam legit; quia tunc legens revera haurit notitiam peccatorum ex actuali illius confessione. — 2°. Si quis per epistolam peteret a superiore licentiam pro casu reservato (juxta dicta *n. 647, ad 9°*, in fine). — Praeterea, excipiunt etiam recte Wigandt^{*}, Viva et Lugo, si legeris chartam relictam in coniessionali post confessionem peractam, vel porrectam sacerdoti pro confessione facienda; quia porrectio illa est quaedam inchoata confessio.

Caeterum, praecisis his casibus, dicunt^{cJüê} ^-ayrann' Palaus et Sporer quod legentes^{*} (tanto magis revelantes) hujusmodi scripturam graviter peccarent: nisi certo scirent ibi minimas culpas et quotidianas contineri. (Vide dicta supra, *Lib. V, n. 70*). — Addunt vero Laymann et Sporer quod eo casu /4 quem dicunt vix accidere posse aliquando in magna necessitate, puta ad salvandam rempublicam aut vitam innocentis, posset licite secretum revelari.

651. - « Unde resolves:

« 1°. Extra confessionem, cum licentia
« poenitentis, potest agi de auditis in con-

Lugo, diip. 23, n. 48 et 49. — *Viva*, de Poenit., qu. 10, art. 3, n. 3. — 1 Tr. 13, n. 119, v. 2. — *Lugo*, diip. 23, n. 43. — *Laym.*, lib. 5, tr. 6, cap. 14, n. 19. — *Palaus*, tr. 23, punct. 19, § 4, n. 11. — *Spor.*, part. 3, cap. 7, n. 858. — *Laym.*, loc dt., n. 19. — *Spor.*, loc dt. — *S. Thom.*, Soppt, qu. 11, art. 4. — *Suar.*, diip. 33, sect. 5, n. 6 et 7. — *Praepes.*, qu. II, dub. 6, n. 43 et 46. — *Tann.*, tom. 4, diip. 6, qu. 9, n. 123 et 126. — *Scotus*, In 4, diit. 21, qu. 2, § *Ad argumenta*, ad 1. — *Durand.*, in 4, diit. 21, qu. 4, n. 9, v. *Quantum ad 3.* — *Major*, in 4, diiu 21, qu. 3,

« fessione, sive cum ipsomet, sive cum E«tna.
« quocumque alio: etsi periculosum sit. —
« S. Thomas, Suarez, Praepositus, Tanner, EJfe
« CtC. ». <sup>diuiacs*
ffnior.t
df''»</sup>

Et ita verius tenendum (contra Scotum, Durandum, Majorem, Gabrielem a^o, Angelum, etc., apud Lugo^o) cum D. Thoma^o, ubi ait: *Potest... confiteris facere, ut sacerdos illud quod sciebat... ut Deus, sciat etiam ut homo: quod facit dum licentiat eum ad dicendum; et ideo si dicat, non frangit sigillum*. Et ita etiam Laymann^o, Navarrus⁵, Roncaglia^o, Lugo^o, Concina^o, Wigandt^o et alii communiter. — Ratio, quia sigillum confessionis est institutum tantum in favorem poenitentium.

« Circa quam licentiam requiritur: cor.-tr.

« 1°. Ut sit *formalis et expressa*; nam u'''.7?k-'
« praesumpta, tacita, interpretativa, vir- ""
« tualis (etiam in bonum ipsiusmet poeni-
« tentis) non sufficit. — Fagundez¹⁰, Tan-
« ner, Malderus et caeteri DD. commu-
« niter.

« 2°. Ut sit *libera ac spontanea*; non
« vi, injuria, dolo, vel per preces impor-
« tunas extorta, vel etiam per metum
« reverentialem ipsius confessarii obtenta.
« Henriquez, Fagundez^o, Diana^o ». —
[Dicit Croix¹⁹ quod si poenitens non ultro,
sed tantum ad petitionem confessarii det
licentiam loquendi, communiter licentia
censenda sit data ex metu reverentiali).
Hoc tamen intelligendum est quando li-

v. *Tertio arg.* — *Angel.*, v. *Confessio ultimo*, nam. 6. —
• Disp. 23, n. 132. — • Loc. dt. — 4 Lib. 5, tr. 6, cap. 14,
num. 14. — 1 Man., cap. 8, num. 15. r. *Decimo octavo*. —
• Cap. 1, qu. 5, reip. 1. — 1 Disp. 23, n. 183. — • Lib. 2,
di&s. 3. cap. 12, n. 8 et 14. — • Tr. 13, n. 115. — » De
2° praec. Eccl., lib. 6, cap. 1, n. 14. — *Tann.*, loc. dt.,
num. 126. — *Malder.*, de Sifillo, cap. 4, v. *Unde patet*. —
Henriq., lib. 6, cap. 23, n. 1. — 11 Loc. dt., cap. 1, n. 20,
et 21. — • Part 5, tr. 11, resol. 10. — « Lib. 6, part. 2,
n. 1958.

dicendum, negat iudicem posse manifestare illud peccatum, nec posse illud punire, nisi aliunde idem sufficienter cognoscat.

c) Sporer haec sane dicit *loc. cit.*, n. 860; sed tenet priorem sententiam.

d) Holzmann, *loc. cit.*, n. 714, de muto in specie non loquitur; sed in universum tractat de charta « tradita, v. g. confessario ». — Item Elbel, *loc. cit.*, num. 503, qui praeterea silentio hic praetermittit secundam exceptionem.

t) Viva, *loc. cit.*, n. 3, hoc innuit de charta

jam porrecta confessario: loquitur enim de eo qui « per scripturam praesenti sacerdoti confiteretur ».

f) Eo casu, scilicet praecisis exceptionibus relatis. — Laymann vero et Sporer non dicunt « casum hunc vix accidere posse; unde S. Alphonsus, in *Horn. Apost.*, tr. 16, n. 151, i. f., id omisit.

651. - a) Gabriel Biel, in 4, dist. 21, qu. un., art. 3, dub. 4, ita sane docet ut securius; probabile tamen agnoscit quod poenitens possit dare illam licentiam.

ccntia non sit spontanea, sed replicatis petitionibus extorta, seu ex solo metu reverential! concessa. Caeterum hujusmodi licentiae peti non debent^ nisi ex rationabili causa, ut bene ait Elbell: qui etiam recte addit quod melius est inducere poenitentem ut det licentiam extra confessionem].

« 3°. *Noti revocata*; nam poenitentem « pro libitu, etiam sine causa, eam revo- « care semper posse, docent Fagundezl «et Diana8». — [Ita etiam Sporer4 et Roncaglia*].

« 4°. *Non* opus esse ut habeatur *in « scripto*. Suarez ·, Fagundez— Imo, si « dubium sit an confessor cum licentia « locutus fuerit, sacerdoti potius quam poe- « nitenti credendum, ex Graffioc) et Hen- « riques affirmat Diana 8; vel etiam quam « haeredibus, v. gr. si ex licentia defun- « cti revelet restitutionem ab iis facien- « dam. Tannerd) et MalderusQui tamen « monet eo casu non esse dicendum eam « deberi ex delicto, sed solum quod tali- « bus tantum dari voluerit, satiusque sua- « deri moribundis, ut talia secreto co- « dicillo haeredibus injungant. — Vide « Diana B.

« 5°. Perinde esse, sive ea licentia de- « tur *verbo*, sive *facto*, quod quidem ae-

1 De Poenit., confer. 19, de Sigill. confess., n. 482. — • De 2° praec. Eccl., lib. 6, cap. 1, n. 18. — 1 Part. 5, tr. 11, resol. 10. — « Part. 3, cap. 7, n. 821. — • Qa. 6, cap. 1, qa. 6. — • Disp. 33, sect. 5, i. f. — • Loc. cit., n. 23. — *Henriq.*, lib. 6, cap. 19, n. 10, l. f. • • Loc. dt., resol. 41. — » Loc. dt., resol. 32. — • Qu. 18, sect. 7, init. — u De Sigillo, cap. 2, n. 2. - *Bonae.*, qu. 6, sect. 5, punct. 4, n. 11. — 11 Disp. 23, nam. 131. — “ Tr. 23, punct. 19, § 3, num. 14. — “ Lib. 2, dise. 3, cap. 12, n. 14. — “ De Poenit., n. 720. —

b) Elbel haec dicit non de petitione, sed de usu Uli licentiae.

c) Jacobus de Graffiis male ciutur a Diana; nam, *Decis. aur., part. 1, lib. 1, cap. 23, n. 16*, dicit quidem praesumendum esse id fieri ex licentia peccatoris, sed casu quo tertius accusaret confessarium; at *n. 17*, subdit: <Si autem ipse esset peccator qui accusaret sacerdotem de revelatione suae confessionis, tunc forte secus esset>.

d) Tanner, *tom. 4, disp. 6, qu. 9, n. 124*; Malderus, *cap. 4, v. Ceterum non defuerunt*, male ciuntur a Busenbaum pro ea parte qua dicit magis credendum esse sacerdoti quam haeredibus; id enim non habent Quod autem Busenbaum refert monitum a Maldero, hic auctor revera habet *loc. cit.*

« quivaleat expressae concessioni, v. gr. « si poenitens extra confessionem incipiat « loqui cum confessario de dictis in con- « fessione: tunc enim posse hunc prosecui « docent Aversa,0, Tamburinius11 ex Bo- « nacina ».

Ita communiter Lugo ·, Palaus18, Concina 14, Holzmann18 Antoine18 Sporer”; Salmant.18 cum Suarez, Laymann et Bonacina; et Roncaglia1*. — Bene tamen advertit Lugo quod eo casu adhuc perseverat sigillum respectu ad alios; quia, licet poenitens extra confessionem loquatur, censetur tamen non praebere confessario aliam licentiam quam dependentem a confessione peracta.

652. - « 11°. Frangitur sigillum, si cum « poenitente extra confessionem, sine ejus « venia, agas de auditis in confessione, « aut ea te scire ostendas ». [Communiter tamen dicunt doctores, licitum esse confessario loqui de auditis in confessione cum poenitente statim post absolutionem antequam ille discedat; quia, licet sacramentum sit completum, tamen iudicium adhuc moraliter perseverat. — Ita, contra Diana cum Fagundez ·1), recte tenent Lugo *0, Navarrus Concina «, Filliucius Antoine”, Escobar”; Salmant.84 cum Granado et Aversa; Renzi” cum

Extra con-
fetalonem
de confessis
loqui cum
ipso poeni-
tente, tunc
beent in fra-
ctio tigilli.

Nisi fiat
fattm post
absolutio-
nem.

M Cnp. 4, qu. 4, v. *Hanc*, — n Part. 3, cap. 7, n. 820. — “ Tr. 6, cap. 14, n. 41. - *Suar.*, disp. 33, sect. 5, n. 4. • *Laym.*, lib. 5, tr. 6, cap. 14, n. 9, i. f. • *Bonac*, loc. dt. — u Loc. dt., cap. 2, qu. 3, resp. 1. — • Disp. 23, n. 129. — " Lib. 2, die*, 3, cap. 12, num. 14. — " Cap. 4, qu. 4, v. *Hanc*. — ■ Lib. 16, num. 741. — M Tract. 6, cap. 14, num. 43. • *Gran.*, de Poenit., tr. II, disp. 5, num. 1. • *Averta*, qu. 18, sect. 6, v. *D/dmus extra*. — " Cap. 5, sect. 1, qu. 4.

f) Haec ex Lugo plane colliguntur; nam *disp. 23, n. 131*, scribit: «Censetur... licentiam dare poenitens, quando ipse interrogat vel loquitur cum confessario de aliquo quod dixit in confessione». Et *n. 133*, dicit licentiam dari posse eo modo, « ut, manente sigillo confessionis, possit confessarius ad talem vel talem effectum uti illa notitia, vel illam alteri communicare sub eodem sigillo».

652. - a) Diana non est contrarius doctrinae expositae; unde rectius hic dicitur: Contra Fagundez, *dc 2° praec., lib. 6, cap. 4, n. 33*, a pu d Diana, *part. 5, tr. 11, resol. 19*.

*) Navarrus, *Man., cap. 26, n. 14*, de hac re non tractat

Filliuccius, *tr. 7, cap. 11, n. 324*, non loquitur de praesenti casu.

Pellizzario et Verricelli; ac Croix' cum Praeposito, Henriquez, Tamburinio, Dicastillo et Stoz]. « Quod verum putat San-
« chez (contra Suarez et Laymann), etiamsi
« cum eo tractare velles de essentiali er-
« rore in ea commissio: quem illi signifi-
« care, sine ejus venia, non licere docent
« Reginaldus, Fagundez, Bonacina et alii;
« contra Filliuccium, Turrianum, etc. apud
« Diana * ». [Vide dicta n. 622].

Intra con-
fessionem
loqui de au-
ditis in
praecedenti-
ti.

« Dixi: *extra*; quia intra confessionem
« potest fieri mentio praecedentium, ut
« patet ex praxi confessariorum, qui ob
« recidivam arguunt, et absolutionem ali-
« quando negant. Ita Henriquez, Praepo-
« situs, Granado, Malderus, etc., apud
« Diana . — Ubi ipse cum Fagundez ne-
« gat id licere sine expressa licentia poe-
« nitentis, nisi de iis quae is iterum con-
« fitetur vel saltem tangit. Vide Diana⁴ ».

653. - Quaeritur igitur: *an intra con-
fessionem possit confessarius loqui cum
poenitente de culpis in alia confessione
auditis, sine ipsius licentia?*

Verius II-
citam.

Negat Diana cum Fagundez, ut supra.
— Sed affirmat sententia communissima
et verior: quam tenent Lugo®, Tambu-
rinus®, Wigand^{tv7}, Concina⁸, Ronca-
glia ., Antoine °, Sporer^{ll}; Renzili cum
Aversa, Dicastillo et Maldero; eamque
vocat certam Ills^{ung} apud Croix ,e. Ra-
tio, quia saepe pertinet ad munera ju-
dicis et medici (quae habet confessarius)
recolere peccata prioris confessionis ad
melius poenitentem corripiendum vel di-
rigendum; ideo improbable est quod poe-
nitens habeat jus sigilli in actu confes-
sionis: cum potius verum sit quod con-

fessarius habeat jus exquirendi omnia,
quorum notitia ad meliorem directionem
coadjuvare valeat. Unde bene poterit
confessarius loqui cum poenitente de
omnibus peccatis in praeterito ab eo
confessis, semper ac putat hoc fore utile
poenitenti, qui censetur in confessione
dare ei licentiam, ut utatur quacumque
notitia necessaria ad sui meliorem dire-
ctionem.

654. - « III⁰. Frangit sigillum qui dicit Qeiife
« se in tali monasterio audivisse grave ρκάὸ'ὀ'
« peccatum, tametsi non nominet perso- η««ηΔ
« nam. Diana¹⁴ et alii tres a » cum Malde- Ψi““. †
« roa^A Additque graviter peccare eum qui
« dicit, in hoc vel isto ordine religioso hoc
« vel istud peccatum fuisse admissum,
« quod ex sola confessione novit. — Imo,
« nec de civitate vel certo loco quo quis
« confessiones audivit, licere dicere quod
« gravia fiant, vel talia et talia peccata
« committi soleant (nisi id aliunde con-
« stet), docent Hurtadus, Kellison et Mal-
« derus, apud Diana ®. Quia potest redun-
« dare in gravamen et infamiam ipsius
« communitatis, et forte etiam civium in
« particulari, quando civitas non est am-
« pia, et poenitentes suspecti; atque adeo
« confessio fieret illis odiosa. — Vide
« Diana ,e, ubi cum Maldero docet confes-
« sarium, qui paucos habet poenitentes
« sibi subditos (v. gr. moniales unius mo-
« nasterii), scandalum dare, si coram illis
« concionetur de vitiis auditis in confes-
« sione; quia confessae facile suffunduntur
« pudore ». [Hoc tamen intelligendum si
confessarius loquatur de aliqua culpa
particulari cujusdam monialis vel illius

Ptillu., de Momalib., cap. 10, n. 216 et 283, v. *Addit.* ■
Verrie., Quaest. mor., tr. 5, qu. 6, num. 275. — 1 Lib. 6,
part. 2, n. 1960. · *Prarpos.*, qu. 11, dub. 5, n. 41. · *Htnriq.*,
lib. 6, cap. 21, n. 2 · *Tambur.*, de Sigillo, cap. 5, n. 3. ·
Dicati., diip. 12, dub. 6, n. %. · *Stoe.*, lib. 2, n. 194. —
Sanch., de Matr., lib. 3, disp. 16, num. 3 et 4. — *Suar.*,
diip. 33, sect. 5, n. 3. · *Laym.*, lib. 5, tr. 6, cap. 14, n. 15. —
Æcjsih., lib. 8, n. 30. · *Fa^und.*, de 2^a praec. Eccl., lib. 6,
cap. 4, n. 32 et 34. · *Bonae.*, qu. 6, sect. 6, punct. 4, n. 8,
v. £<o vero. — *Fili.*, tr. 7, cap. 11, n. 324. · *Turr.*, de
Poenit., diip. 33, dub. 6, v. *Deinde.* · ■ Part. 3, tract. 4,
resol. 87. — *Htnriq.*, lib. 6, cap. 20, num. 7. · *Praepos.*,
qu. 11, dub. 5, n. 41. · *Gran.*, de Poenit., tr. II, disp. 5,
num. 1. *Halder.*, de Sigillo, cap. 22. · · Part. 5, tr. 11,
resol. 30. — *Fa^und.*, loc. cit., n. 36. — 4 Part. 5, tr. 11,

resol. 18 et 20; part 2, tr. 15. resol. 12. — *Diana*, part 5,
tr. II, resol. 20. · *Fa^und.*, de 2^a praec. Eccl., lib. 6, cap. 4,
n. 36. — · Disp. 23, n. 127. — · De Sigillo, cap. 5, n. 4. —
· Tr. 13, n. 120, resp. 4. — · Lib. 2, diss. 3, cap. 12, n. 14.
— · Cap. 2, qu. 3, resp. 1. — w Cap. 4, qu. 4, v. *Hanc.* —
ll Part. 3, cap. 7, num. 823. — “ Cap. 5, sect. 1, qu. 5. ·
Aversa, qu. 18, sect. 6, v. *Dicimus.* · *Dicast.*, disp. 12,
dub. 6, n. 91. · *Malder.*, de Sigillo, cap. 22 (duo ultimi
auctores a Renzi non citantur). — *Ills.*, tr. 6, disp. 6,
n. 251. · Lib. 6, part. 2, n. 1981. — · Part. 5, tr. 11,
resol. 35. — *Gasp. Hurtad.*, disp. 12, diff. 4. · *KtlUs.*, in
Suppl., qu. 11, art. 1, dub. 5, v. *Sequitur 4°.* · *Halder.*,
de Sigillo, cap. 12, v. *Decimo tertio.* · » Loc. cit. — M Loc.
cit., resol. 36. · *Malder.*, loc. cit., cap. 14, v. *Quaeritur
denique.*

654. - Busenbaum errat dtando Malde-
rum et alios très pro hac opinione; nam nec

Malderus, *de Sigillo, cap. 12*, nec très alii pro
illa citantur a Diana.

monasterii; secus, si loquatur de defectibus qui communiter in omnibus monasteriis solent vel possunt perpetrari].

Dubitatur hic Γ. *Ah confessarius violat sigillum, si asserit in aliquo loco gravia crimina perpetrari, quae ipse audierit in confessione?*

Prima sententia negat. Et hanc tenent Navarrus¹; Renzi' cum Fagundez, Valdo et Onuphrio; item Henriquez, Granada % Lopez, etc., apud Escobar ∴ qui⁴ consentit, si nullo modo in cognitionem personae deveniri possit. — Quia alias (ut dicunt) ex tali revelatione nulla fit injuria poenitenti.

Secunda tamen sententia, communissima et longe probabilior, quam tenent

¹ Man., cap. 8, η. 16, — ∴ Cap. 5, sect. 3, qu. 11. ∴ *Fa^und.*, de 2° praec. Eccl., lib. 6, cap. 4, n. 2. ∴ *Vivald.*, Candelabr., de Sigillo, n. 27 (edit. Vend. 1606), ve/ n. 26 (Brixien. 1600). ∴ *Onuphr.*, de Sigillo, sect. 4, qu. 4, v. *Sequitur ultima.* — *Htnriq.*, lib. 6, cap. 21, n. 6. - *Ludav.*

b) Granado, *de Poenit.*, tr. 11, disp. 3, n. 1, negat esse contra sigillum « declarari civitatem, imo nec communitatem, in qua tale peccatum in confessione auditum est, dummodo propterea veniri nequeat in notitiam personae in particulari, nec tali communitati inferatur propterea nocumentum vel infamia alicujus momenti; nam si inferretur, probabilius est esse contra sigillum ».

c) Suarez, *disp.* 33, *sect.* 3, *n.* S, cavendum esse ait « ne offendatur communitas ad quam talis persona pertinet, ut si dicat religiosum hoc fecisse, et praesertim nominando religionem in particulari », quod ait esse contra sigillum.

d) Filliuccius, *tr.* 7, *cap.* 11, *n.* 322: « Exponeret se periculo fractionis..., si, audito religioso qui confessus est gravia crimina, nominaret religionem ad quam pertinet, vel monasterium talis civitatis ». — Holzmann, *n.* 711, Palaus, *tr.* 23, *punct.* 19, § 3, *n.* 11, gravissimum periculum fractionis esse ajunt, si id dicat de aliquo oppido aut pago non adeo amplo. Et Palaus addit idem potiori ratione dicendum esse de aliqua exigua communitate alioqui religiosa, collegio scilicet vel conventu: « in his enim credit Aegidius de Coninck sigillum violari. Expedit ergo ab his omnibus abstinere ». — Laymann autem, *cap.* 14, *n.* 10; et Sporer, *part.* 3, *cap.* 7, η. 827, gravissimum item periculum esse ajunt, ne violetur, vel saltem violari videatur sigillum, < si confessarius etiam gencratim dicat: In hac civitate, collegio, religiosorum conventu, committuntur gravia crimina, adulteria, veneficia...; imo revera interdum violatur ». Et addunt eo majus adesse ejusmodi

Suarez c), Bonacina⁴, Filliuccius Con- cina⁴, Viva'^Tamburinius⁷; Holzmann cum Laymannet Palao'^-'; Sporer⁴ cum Diana/> et communi (ut asserit); Lugo' cum Vasquez Coninck et Ledesma V, docet quod si oppidum sit parvum (puta si non constet tribus millibus hominum circiter) tunc violatur sigillum. Ratio, quia, licet tunc non reveletur persona; tamen, cum revelatio emanet in infamiam totius communitatis, redundat etiam in gravamen poenitentis qui illius communitatis est membrum, et ideo ex tali revelatione redderetur ei odiosa confessio. — Secus vero, si oppidum sit amplum, et crimina sint publica*, ut dicunt Lugo O,Concina*, Sporer Viva'J et Tamburinius */ con-

Lof**, Instruet, consc., part, 1, cap. 37, v. *Malt facU.* ∴ ∴ Lib. 16, n. 749. — 4 Loc. dt., n. 750. — 1 Qu. 6, sect. 5, punct. 4, n. 3. — 4 Lib. 2, diM. 3» ap. 12, n. 13. — ' De Sigillo, cap. 3, n. 2. — ∴ Disp. 23, n. 61. — ∴ Loc. du, num. 13.

periculum (ut scilicet audiens confirmetur in sinistra opinione alicujus personae particularis), quo minus ampla et alioquin boni nominis communitas est

Viva, *qu.* 10 *art.* 2, *n.* 7, negat esse contra sigillum, si ea de magna republica dicerentur; secus, si de aliqua communitate vel de religioso aliquo coetu.

f) Diana, *loc. cit.*, *resol.* 35, loquitur de monasterio. Quae autem de civitate habet, recitative tantum referuntur ex aliorum opinione.

Vasquez negat esse contra sigillum, *qu.* 93, *art.* 4, *dub.* 3, *n.* 3, si aliquis confessarius infamet civitatem alicujus peccati. — Coninck vero, *disp.* 9, *n.* 16, ait facile graviter peccari, si dicatur gravia peccata perpetrari in aliquo loco, in quo auditae sunt confessiones, praesertim quando communitas non est valde ampla; et addit quandoque etiam indirecte violari sigillum. — Denique Martinus de Ledesma, *2a* 41, *qu.* 10, *art.* 2, *dub.* 2, v. *Tertio*, dicit id fore peccatum.

In *Horn. Apost.*, *tr.* 16, *n.* 158, quid sit oppidum magnum et quid parvum, S. Alphonsus his verbis explicat: «Ego sic dicerem, sicut aliorum etiam cepi consilium. Ut dici possit: *Hic regnat* v. g. *blasphemia*. requireretur ut oppidum constaret saltem tribus millibus personarum circiter; sed minus, si tantum diceretur: *Hic committuntur multa peccata gravia*, quin nominentur in specie. Ut autem nominetur aliquod peccatum affere-ns infamiam (quod tamen esset etiam publicum), meo judicio requiritur, ut oppidum sit valde populo frequens, v. g. sex aut septem millibus incolarum».

O Lugo, *loc. cit.*, id non habet expresse;

Longe proba b » 11 ua violat, ai oppidum ait parvum

Secu». ai ait amplum, et crimina publica.

Revthru rnvh au- Lia in ali- qrolocoju- xti allot, non violai lipUam.

tra Vasquez qui nimis rigide id reprobat. Hocque permittit Petrocorensis* etiam concionatoribus, modo non dicant audisse in confessionibus. Idem sentit Habert*, dicens licitum esse confessariis in concionibus generatim invehere in vitia quae occulte grassantur. Idque expresse permittitur in cap. S»' *sacerdos 2, de offic. jud. ord.*, ubi dicitur: *Si sacerdos sciat pro certo aliquem esse reum alicujus criminis, vel si confessus fuerit..., non debet eum arguere nomiuatim, sed indeterminate.* Id est in genere, ut explicat Panormitanus⁸.

Dubitatur 2°. *Anfrangat sigillum confessarius qui dicit religiosum ex tali conventu sibi confessum esse grave peccatum?*

Negat Escobar⁴ cum Henriquez i>, Nufiez*>, Fagundez et Candido k>: modo non ingerat notitiam personae particularis. — Verius tamen affirmant Busenbaum et Suarez^, Concina., Bonacina^ Diana.; Palaus cum Navarro m>, Laymann et Henriquez A; item S. Antoninus m>, Villalobos et Granado apud Escobar T. Ratio, quia tunc singuli illius conventus detrimentum patiuntur. — Et sic pariter confessarius violabit sigillum, si dicat in conventu illo talia peccata committi.

¹ De Poenit., cap. 4, qu. 4. — • De Poenit., cap. 9, § 7, qu. 14, resp. 3. — 1 In cap. *Si sacerdos*, num. 3. — • Lib. 16, n. 752 et 753. • Fa^nd., lib. 6, cap. 4, n. 2. — • Cap. 12, n. 13. — • Part. 5, tr. >1, resol. 35. — • Lib. 16, n. 751. — Concina, lib. 2, dii». 3, cap. 12, n. 13. — Vasq.,

Non vero (ut rationabiliter ait Pater Concina, contra Diana °) apud Busenbaum, ut supra), si tantum diceret se audisse peccatum religiosi cujusdam ordinis. Quia haec neque est revelatio sigilli, neque redundat in gravamen poenitentis, cum in quolibet ordine aliqui mali sint; unde neque oritur scandalum neque infamatur religio: nisi (recte limitat) religio illa es-

655. - « IV0. Notitia in sola confessione accepta nullo casu uti licet, si periculum sit revelationis, saltem indirectae.

* Verum si nullum sit periculum ut « vel poenitens vel usus scientiae innotescat, — etsi probabile sit licere uti ad alterius gubernationem (v. gr. negando suffragium ei quem ex sola confessione scit indignum esse; vel claudendo ostium per quod quis noctu ingreditur ad peccandum; item, cognita proditiōe futura, monendo de diligenti custodia; impediendo clam matrimonium, quando scitur impedimentum) ut docent Vasquez, Henriquez, Navarrus, etc.: — contrarium tamen verius videtur, quod docent Fumus, Sanchez, Coninck a>, Laymann *), Diana § et alii; quia haec doctrina posset poenitentem abstertere a confessione.

qa. 93, art. 4, dub. 8, n. 7. — Henrîq., lib. 6, cap. 23, n. 4 et »eqq. — Navarr., in can. *Sacerdos*, num. 74 et 146. — Fumus, Armilla, v. *Confessor*, n. 7. — Sanch., de Matr., lib. 3, ditp. 16, n. 3 6t 4. — • Part. 3, tr. 4, reaol. 76; et part. 5, tr. H, reaol. 3.

Tamburinius vero concordat, sed non requirit ut crimina sint publica.

J) Henriquez, lib. 6, cap. 21» n. 6, negat esse contra sigillum, si de certa religione in generali dicatur.

Nuftez et Candidus male citantur ab Escobar; Nuftez enim, *Suppi.*, qu. 11, art. 1, ad 13, de eo loquitur qui religionem nominaret, et ait probabilem esse sententiam quae affirmat id esse fractionem sigilli. — Candidus, *disquis.* 24, art. 50, dub. 9, affert sententiam Nufiez, quam videtur approbare, tanto magis quod dub. 8, tractans de confessario, qui diceret in aliquo monasterio, in quo audivit confessiones, gravia scelera committi, dicit: « Videtur frangere sigillum confessionis».

O Bonacina, loc. at., n. 3, ait confessarium frangere sigillum: « Si loquatur de aliquo loco non valde amplo, aut si de aliquo monasterio dicat gravia scelera in eo committi ».

m) Navarrus, *Man.*, cap. 8, η. 16; et in can. *Sacerdos*, η. 54, contrarium potius si-

gnificat. — Et expresse S. Antoninus, *part. 3, tit. 17, cap. 22, § 3*, contrarium tenet, « nisi ex hujusmodi locutione posset peccatum alicujus deprehendi ».

n) Villalobos, *part. 1, tr. 9, diff. 73, n. 5*, loquitur de eo qui diceret se audivisse hoc vel illud peccatum alicujus religiosi, nominando religionem in specie.

°) Diana, *part. 5, tr. 11, resol. 35*, adducit Malderum affirmantem id esse peccatum grave, licet non puniendum poenis latis contra violatores sigilli.

655. - Coninck, *disp. 9, dub. 4, n. 64 et seqq.*, ita sane tenet saltem in praxi; sed n. 68, excipit actiones quae consistunt « in objectione alicujus impedimenti, quo quis sine alio suo incommodo impeditur ab aliquo peccato committendo », de quibus dicit: « Quando eae possunt fieri sine ullo periculo revelationis sigilli, aut alio poenitentis gravamine, licite fiunt ex scientia ex confessione sumpta ». — Laymann vero, *cap. 14, n. 22 et 23*, con-

« Et quidem superioribus religionum talis
« gubernandi modus prohibitus est anno
« 1594; cum in Societate Jesu jam ante
« idem statutum esset, prohibitumque con-
« trarium docere. — Vide Diana *.

Ad pro-
priam p.
bernati o-
MB.

« Contra vero, *ad sui ipsius gubernationem*, licere tali casu ea scientia uti,
« videri probabilius (v. gr. abstinendo a
« calice, in quo scitur esse venenum; de-
« flectendo a silva, in qua paratam sibi
« mortem sciat ex unius latronis confes-
« sione) docet Silvester, Henriquez, Co-
« ninck, Laymann*; contra Suarez, Dia-
« nab». — Excipit card, de Lugo, nisi
« actio vel omissio confessarii inducat
« notitiam peccati vel damnum afferat
« confitenti; contra Coninck⁸, etc., qui
« putat licere, etsi inde mors poenitenti
« immineret a sociis inferenda⁴.

Quid de
coofcmrio
actionem
preceate ex
aotitia con-
feunionia.

« V°. Denique facere aliquid, ex quo
« soli poenitenti innotescere possit id fieri
« ex notitia confessionis, esse contra sigil-
« lum negant D. Thomas, S. Bonaven-
« tura, Sotus, Vasquez, etc. — Affirmant
« Silvester, Valentia, Coninck, Diana .
« Idque confirmant Fagundez, Granado,
« card, de Lugo et Aversa ., si tale sit
« quod poenitenti ruborem vel molestiam
« afferat, v. gr. si vultum ei austeriorem
« ostenderet, vel eum declinaret. Secus,
« si ei sit gratum, vel saltem confes-

sionem odiosam aut difficiliorem non
« reddat; v. gr. si audisset eum ad in-
« dignationem aut odium provocatum,
« vel in tentationem incidisse ex certo
« facto vel dicto ipsius confessarii, inde-
« que ipse a talibus fectis vel dictis absti-
« neat, etc. ».

656. - Omnia haec diligentius sunt dis-
cutienda.

Dubitatur 1°. *An superior, ob peccatum auditum in confessione, possit amovere subditum ab officio?*

Affirmat Sambovius '. — Idque prius
docuit D. Thomas ., modo absit revelatio
peccati, sic dicens: *Si ergo amotio subditi
ab administratione possit inducere ad ma-
nifestandum peccatum in confessione audi-
tum, vel ad aliquam probabilem suspi-
cionem habendam de ipso, nullo modo
praelatus deberet... remove... Si vero per
amotionem... peccatum nullatenus manife-
staretur..., tunc, alia occasione accepta,
posset subditum... ab administratione re-
move, et deberet hoc facere, cum de-
bita tamen cautela*. Et idem confirmat in
Suppi., qu. 11, art. 1, ad 3. — Idem di-
cunt S. Bonaventura, Alexander de Ales®
Gabriel, Paludanus et Adrianus, apud Ha-
bert.; ac alii apud Suarez°: qui hanc
sententiam vocat communem, ut revera
erat inter antiquos.

Ex pecca-
to audito,
aliqui di-
cunt poeae
subditum
amoveri ab
offido.

1 Pxn. 4, tr. 4, resol. 202. — *Si/vest.*, v. *Confessio III*,
qu. 19. — *Henriq.*, lib. 6, cap. 24, n. 4 et 5. — *Coninck*,
disp. 9, dub. 4, n. M et 55. — . Lib. 5, tr. 6, cap. 14,
num. 21. — *Suar.*, disp. 33, sect. 7, num. 6 et 7. — *Lugo*,
disp. 23, n. 108. — . Disp. 9, dub. 4, n. 56. — . Vide *Lugo*,
disp. 23, n. 108. — *D. Thom.*, in 4, dist. 9, art. 5, soluu 1. —
5. Bonav., in 4, dist. 9, art. 2, qu. 4, resp. ad ob). —
Sotus, in 4, dist. 12, qu. 1, art. 6, v. *Si autem ille occultus*.
— *Vasq.*, in 3 P., disp. 209, cap. 5, num. 56. — *Sih*st.*,
v. *Eucharistia III*, qu. 5. — *Valent.*, in 3. Part., disp. 6,
qu. 8, punct. 3, v. *Ego t*ro etsi*. — *Coninck*, in 3 P.,
qu. 80, art. 6, n. 87 et seq. — . Part. 3, tr. 4, resol. 46. -*

Fagund., de 2. praec. Eccl., lib. 6, cap. 3. num. 1. —
Gran., in 3. Part., contr. 7, de Poenit., tract. 11, disp. 7»
num. 6. — disp. 23, n. 99, 102 et 103. — . De Sacr.
Poenh., qu. 18, sect. 8, v. *Media quadam*. — . Tom. 5,
cas. 428, v. *Al terno case*. — . Quodlib. 5, artic. 13. —
5. Bonav., in 4, dist. 21, part. 2, artic. 2, qu. 1, ad 4. -
Gabr. Biel, in 4, dist. 21, qu. unie, art. 3, dub. 1, ad 2. .
Pelud., in 4, dist. 21, qu. 3, art. 3, concl. 3 (num. 60),
v. *Si rrgo per confessionem*. - *Adrianus*, in 4, de Confes»,
de Sigillo, § *Ad argumenta*, v. *Ad 3 principale*. . De
Poenit., cap. 9, § 7, qu. 14, resp. 3. — w Disp. 33, sect. 7,
num. 4.

cordât; sed de exceptione quam ponit Coninck,
dicit, *n. 23, i. f.*: « Haec doctrina mihi pro-
babilis visa est; sed quia eam non omnibus
probari intelligo..., ideo nihil definio, sed alio-
rum in hac re iudicio acquiescere malo».

b) Diana, *part. 5, tr. 11, resol. 46*, est
utique contra hoc alterum distinctionis mem-
brum; sed *resol. 3*, ex parte saltem illud ap-
probat

c) Auctores citati ex Diana, sive pro ne-
gativa, sive pro affirmativa, et ipse Diana,
revera loquuntur de solo casu quo propter

peccatum auditum in confessione et non emen-
datum, sacerdos negaret Eucharistiam alicui;
at S. Bonaventura, *dist. 21, qu. 3, part. 2*,
art. 2, qu. 1, ad 3, loquitur etiam de matri-
monio et de clericis ad ordines praesentandis;
Sotus vero, Silvester, Valentia, de denega-
tione Eucharistiae pariter loquentes, limitant:
nisi confessarius sit parochus et Eucharistia
petatur tempore praecepti.

656. - a) Alexander de Ales, *part. 4*,
qu. 19, metnbr. 2, art. 1, i. f., loquitur de
praesentatione ad ordines.

Omnino illi-
atom est.

Sed huic doctrinae obstat hodie decretum Clementis VIII, editum 26 Maji anno 1593, ubi dictum fuit: *Tam superiores pro tempore existentes, quam confessant, qui ad superioritatis gradum fuerint promoti, caveant diligentissime, ne ea notitia quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur.* — Quamvis autem hoc decretum emanatum fuerit tantum pro superioribus regularibus, tamen recte dicunt Holzmann¹ et Croix² b) extendi debere ad omnes, quidquid dicat Habert³; cum eadem ratio quae urget pro regularibus valeat etiam pro saecularibus, ne scilicet confessio reddatur odiosa. Praeterquam quod id certius fit ex alio decreto Innocentii XI, ut mox videbimus in Dubio sequenti.

657. - Dubitatur 2°. *An superior in electione beneficii vel officii possit negare suffragium ei quem ex sola confessione noverit indignum?*

juxta «π
quo», «ol
fr» «iam ne-
gari potest
indigno ex
confessione
cognito.

Affirmat idem Sambovius³ cum S. Antonino⁴ ubi scribit: *Quia homo liberam electionem habet, licet per solam confessionem sciat aliquem indignum ad praelaturam ad quam eligitur, quem alias putabat dignum, non debet eligere ex conscientia sibi sic dictante; quia, eligendo scienter dignum vel indignum, negotium geritur inter ipsum et Deum. Unde potest etiam ex his quae scit ut Deus, judicare in proposito.* — Sed omnino id negandum cum Sporer⁴, Viva⁵, Concina⁷, Croix^{*}, Holzmann⁸, Roncaglia⁹, Elbel¹⁰ et aliis. Hocque hodie certum est ex decreto S. C. generalis Inquisitionis, edito auctoritate Innocentii XI anno 1682, quo proscripta fuit sequens propositio: *Scientia ex*

Omnino ne-
candum es-
se licitum.

Clitii. VZII, decr. gen., conhnxt. ab Urbano VIII, die 21 IepL 1624, apod Bizxxrri, et in Bullxr. Rom. Mainardi, ad an. 1624 — ' De Poenit., n. 717. — ' De Poenit., cap. 9, § 7, qu. 14, reap. 3, v. f. — ' Tom. 5, caa. 428. — ' Part. 3, tit. 17, cap. 22, § 1, v. f. — ' Part. 3, cap. 7, n. 869. — ' Append, ad propoa. damn., § 7. — ' Lib. 2,

confessione acquisita uti licet, modo fiat sine directa aut indirecta revelatione, et gravamine poenitentis, nisi aliud multo gravius ex non usu sequatur, in cujus comparatione prius merito contemnatur. Addita deinde explicatione sive limitatione, quod sit intelligenda de usu scientiae ex confessione acquisitae cum gravamine poenitentis, seclusa quacumque revelatione, atque in casu quo multo gravius gravamen ejusdem poenitentis ex non usu sequeretur. Hanc dictam propositionem, quatenus admittit usum dictae scientiae cum gravamine poenitentis, etiam cum dicta explicatione, praesenti decreto prohibent, etc. Mandantes etiam universis sacramenti Poenitentiae ministris, ut ab ea (doctrina) in praxim deducenda prorsus abstineant.

Hinc bene advertunt Viva⁵, Holzmann¹⁸, Mazzotta¹⁴ et Croix¹⁸, illicitum esse confessario ex notitia confessionis claudere poenitentem in cubiculo, ne exeat ad peccandum; dimittere famulum, vel auferre ab eo claves ne furetur; item ostendere poenitenti vultum severiorem, vel ei negare pristinam communicationem amicitiae. Neque admittendum, cum Sanchez^a, Croix^b, Laymann^a et Holzmann^b, id quod perperam admittit Sporer¹, nempe licitum esse, ex scientia confessionis abstrahere claves aut pecuniam ab arca, claudere fores, non amplius committere claves famulo. — Quia omnia haec redundarent in gravamen seu exprobrationem poenitentis.

Si vero superior ex alia via quam confessionis (sciret aliquem indignum), puta ex defectu aetatis, scientiae, prudentiae, vel quia noverit alios digniores ad bene-

Ahic im-
nes iUkuit
propter
titiim cos-
ieunionii.

Si indtpi-
tu aliunde
it nota.po

bits. 3, op. 12, n. 22. — ' Lib. 6, part. 2, n. 1977. — ' De Poenit., n. 717. — w Quacst. 6, cap. 2, qu. 6. — II De Poenit., confer. 20, de iis qui tenentur ad Sigill., n. 506. — II Append, ad propos. damn., § 8 et 9. — u De Poenit., num. 717. — ' Tr. 6. disp. 2, qu. 5, cap. 3, v. /Zinc. — " Lib. 6, part. 2, n. 1976, 1977 et 1970- — * Part. 3, cap. 7, n. 870.

Croix, lib. 6, part. 2, h. 1977, perspicue significat hoc decretum ab omnibus servandum esse.

657. - Sanchez, de Matr., lib. 3, disp. 16, h. 3 et 4; Laymann, cap. 14, n. 22 et 23, principium generale habent ex quo colligitur exempla hic allata non esse licita: nempe sigil-

lum confessionis obligare confessarium etiam in ordine ad ipsum confitentem, ne peccatum ex sola ipsius confessione cognitum ei objiciatur, exprobretur aut in memoriam revocetur.

b) Croix et Holzmann jam citati sunt superius.

ficium: tunc posse (imo debere) suffragium poenitenti negare, dicunt Natalis Alexander¹ et Merbesius²; ex D. Thoma³, ubi dixit: *Ex multis aliis causis aliquis redditur indignus ad praelationis officium quam ex peccato, sicut ex defectu scientiae vel aetatis, etc.; et ideo qui contradicit, nec suspicionem de crimine facit, nec confessionem revelat.* — Sed hanc sententiam censeo cum Petrocorensi tantum locum habere posse casu quo tales occurrerent circumstantiae aliunde cognitae, sive ante sive post confessionem, quae vere moverent superiorem ad suffragium negandum, etiamsi nullam ex confessione notitiam habuisset indignitatis poenitentis. Unde minime audiendus auctor *Additionum* ad Wigandt⁴, dicens quod, esto ex sola scientia confessionis nequeat superior dirigi ad gubernationem externam, tamen poterit ex illa lumen accipere, et sumere alium exteriorum praetextum seu colorem ad negandum suffragium⁵.

Communiter tamen admittunt posse confessarium uti notitia confessionis ad se cautiorem reddendum in re familiari, ad socordiam excutiendam, ad diligentius invigilandum super gregem suum: modo

nulla detur aliis suspicio peccati, neque ex hoc poenitens gravetur vel implicite redarguatur. Ita Habert⁶, Antoine⁷, Palaus Viva⁸, Sporer⁹ et Bonacina¹⁰ cum Soto et Reginald¹¹; ex D. Thoma¹², ubi ait: *Potest (confessarius)... dicere praelato quod diligentius mveliget super gregem suum, ita tamen quod non dicat aliquid per quod verbo vel nutu confitentem prodatur.* — Omnia vero haec Pater Concina absolute negat licere, dicens quod confessarius in omnibus se gerere debet ac si penitus ignoraret quae ex sola confessione dignoscit. — Nulli dubium quod in praedictis actibus quam maxime caute confessarius procedere debeat: cum difficile sit in his omne periculum evitare vel revelationis vel gravaminis poenitentis.

Caeterum generalis regula est, fere ab omnibus recepta, licitum esse uti notitia confessionis ubi nulla revelatio intervenit, nec ullum poenitenti gravamen infertur. Ita Sanchez¹³, Lugoll, Habert¹⁴, Suarez¹⁵, Viva¹⁶, Antoine¹⁷, Mazzotta¹⁸, Holzmann¹⁹ et alii communiter. Atque ipse Concina²⁰ praefatam regulam admittit, inquires posse confessarium uti notitia confessio-

Conditio-
ne requir-
tac.

Cao mair-
ma cautela
Sroceden-
urn.

Recall c@-
nerahi ser-
vanda in
utendo no-
titia coniel-
lionii.

1 De Poenit., cap. 5, art. 10, re<. 56. — 2 De Poenit., qu. 50. v. *Quod si.* — 3 In 4, dist. 21, qu. 3, art. 1. solut. 1, ad 4. — 4 Tr. 13, exam. 7, cas. 1, v. *Ad tertium.* — 5 De Poenit., cap. 9, § 7, qu. 14. reap. 3. — 6 Cap. 4, qu. 5, reip. 4, v. *Ita.* — 7 Tr. 23, punct. 19, § 3, num. 18. — 8 Append. ad propoi. damn., § 9, v. *Fil secundo* et seq. — 9 Part. 3, cap. 7, n. 870. — 10 Disp. 5. de Poenit., qu. 6, sect. 5, punct. 4, num. 30. * *Sotus*, in 4, dist. 18, qu. 4,

art. 5, dub. ulu. * *Rttin.*, hb. 3, n. 32. — 11 In 4, diit. 21, qu. 3, art. 1, solui. 1, ad 1. — 12 De Matr., hb. 3, diip. 16, n. 4. — 13 M Diip. 23, n. 102. — 14 M De Poenit., cap. 9, § 7, qu. 14, resp. 3. — 15 α Diip. 33, sect. 7, n. 9 et 10. — 16 Append. ad propos. damnat., § 9, v. *FU secundo.* — 17 n Loc. dt., reip. 4. — 18 Tr. 6, disp. 2, qu. 5, cap. 3, v. *Dico 2.* — 19 De Poenit., n. 717, resp. 2. — 20 * Lib. 2, dita. 3, cap. 12, num. 23.

(1) Petrocorensis, *cap. 4, qu. 6, u. 1*, v. Si autem, revera tenet sententiam jam expositam; quae autem hic adduntur videntur esse commentarium a S. Alphonso datum.

(*) Hinc emanavit hoc decretum e S. O. die 5 Julii 1899: «Suprema haec S. Officii Congregatio, de expresso SS. D. N. Leonis PP. XIII mandato, districte prohibet ne ullus cujusquam religiosae communitatis aut seminarii aut collegii superior, sive major sive minor, in hac Alma Urbe, (excepto aliquo raro necessitatis casu, de quo ejus conscientia oneratur) suorum alumnorum in eadem domo manentium sacramentales confessiones audire ullo pacto audeat». Cum tamen Clemens VIII, decreto 19 Martii 1593 haec decrevisset: «Ipsi... magistro soli novitiorum confessiones audiendi cura committatur. Liceat tamen superiori etiam locali, si Ita expedire judicaverit, vel per seipsum, vel per alium ab eo deputan-

dum, semel aut bis in anno eorumdem novitiorum confessiones audire»; et rursus, die 26 Maji 1593: «Non licet superioribus regularium confessiones subditorum audire, nisi quando peccatum aliquod reservatum admitterint, aut ipsimet subditi sponte ac proprio motu id ab iis petierint»: — S. O., die 23 Augusti 1899 declaravit: «Per decretum S. O. fer. IV de d. 5 Julii 1899 nihil derogatum fuisse constitutionibus apostolicis quoad ordines religiosos». Attamen haec declaratio non valet pro congregationibus votorum simplicium, etsi perpetuorum, ut idem S. O. declaravit die 20 Decembris ejusdem anni.

*) Concina, quamvis primo intuitu ita absolute videatur negare, *loc. cit., cap. 12, n. 23*, attamen suam sententiam ita explicat et mitigat, ut vix aut ne vix quidem ab aliorum sententia discrepet, uti notat S. Alphonsus inferius.

ibecun
fbXr'ei
..mtiur.

Ad pro-
«uni gu-
Urnauo.

fomiti nol
"onii.onfc"

nis tum ad reformandos proprios mores, tum ad servandam propriam vitam, quando duo concurrunt, nempe si secretum custoditur et confessio odiosa non redditur. — Quapropter Holzmann, Antoine, Mazzotta, Viva, etc. communiter admittunt bene posse sacerdotem ex notitia confessionis orare pro poenitente, vel benignius erga ipsum se gerere; item consulere libros et sapientes, rigorem temperare, ex confessione unius dirigi ad alios interrogandos vel instruendos, nullam tamen dando prioris confessionis suspicionem; item (ut ait Holzmann cum Stoz) posse se praecavere a periculis et occasionibus damni spiritualis aut temporalis. Et sic pariter dicit Bonacina cum Navarro, Reginaldo, Zerola, etc., posse monere etiam alios, in genere tamen loquendo, nempe ut sibi caveant, ne exeant e domo, etc.: semper tamen secluso omni periculo revelationis vel gravaminis poenitentis.

658. - Dubitatur 3°. *An confessarius possit communionem denegare poenitenti cui prius negavit absolutionem tamquam indisposito, si ille postea occulte communionem petat?*

Poenitenti inditpoitto, occulte poenitenti, poteit juxta allot. Euchari- lia dene- Ciri.

Prima sententia affirmat. Et hanc tenent D. Thomas⁸, dicens: *Si sacerdos sciat peccatum alicujus qui Eucharistiam petit, per confessionem... Si in occulto, debet ei denegare, et monere ne in publico petat.* Item Petrocorensis⁴ cum S. Bonaventura et S. Antonino[·]), ac alii plures antiquiores apud Sanchez[·]. — Ratio, quia (ut dicunt) ex una parte tunc urget praeceptum negandi sanctum canibus; ex alia, ibi nulla intervenit sigilli revelatio, nec ulla injusta exprobratio quae redderet con-

fessionem odiosam vere poenitentibus: talis enim negatio vel monitio solis perire volentibus odiosam confessionem redderet; sed hoc non debet impedire ne sacerdos peccatorem moneat et sacramentum indigno deneget. — Et sic pariter dicunt episcopum posse et teneri negare Ordinem indigno ex confessione cognito, et parochum assistantiam matrimonio, in quo ex confessione noverit dirimens adesse impedimentum.

Secunda tamen vera sententia negat. Et hanc tenent Sanchez[·], Lugo['], Laymann®, Bonacina['], Salmant.¹⁰; Contin. Tournely¹¹ cum Henno; Sporer¹⁸, Mazzotta¹⁸, Holzmann¹⁴, Concina¹⁵ et Croix¹⁴. — Ratio, quia hujusmodi denegatio sacramenti vel monitio confessionem redderet odiosam, non solum poenitentibus illicite petentibus; sed etiam aliis qui, si scirent quod confessarius posset aliquando uti notitia confessionis, facile absterrentur a sacramento Poenitentiae. Haec sententia hodie omnino est tenenda, ex supra citato decreto Innocentii XI, ubi vetatur quilibet notitiae confessionis usus, ex quo sequatur quaecumque poenitentis gravamen. Vide *n. anteced.* 657.

659. - Dubitatur 4°. *An sacerdos qui ex confessione noverit parari sibi insidias possit fugere sive aliter sibi cavere, aliquo praetextu arrepto?* Certum est posse (ut recte ait Lugo^{*}), si ex tali cautione minime manifestatur aliis peccatum confessum, nec ullum gravamen poenitenti affertur.

Sed Dubium est: *an liceat ei fugere, si ex fuga, alii jam conscii peccati poenitentis, conjiciant poenitentem esse illi confessum tale peccatum?*

Nequit ullo oodo deae pri.

CoQiem- rios « coo- fessione sdem sibi parari inu- diu:

Quodo que potes*, furere ex alio prae- teitu.

Hohtn., de PoeniL, n. 717, v. *Et hinc.* — *Antoine*, cap. 4, qu. 5, resp. 4, v. *Hinc.* — *Afaeaotl.*, tr. 6, disp. 2, qu. 5, cap. 3. *Dico* 2°. — *Viva*, Append. ad prop. damn., I 9, v. *Fil* 2°. — Loc. dt. · *Sloe*, lib. 2, n. 248. — Qu. 6, sect. 5, punct. 4, num. 19. · *Navarr.*, in can. *Si sacerdos*, n. 124, de poenit., dist. 6. · *Reçin.*, lib. 8, n. 14. — *Zerola*, *Prix.* Poenit., cap. 22, qu. 8, *Dico* 2 et 3. — I In 4, dist. 9, qu. unie., art. 5, solut. 1. — De Poenit., cap. 4, qu. 6,

resp. 2, n. 2. · *S. Bonav.*, in 4, dist. 9, art. 2, qu. 4, ad 5 et 6. — De Matr., lib. 8, disp. 16, n. 6. — Loc. dt., n. 14. — Disp. 23, n. 126. — Cap. 14, n. 22 et 23. — Loc. dt., n. 17. — * Tr. 6, cap. 14, n. 46. — II De Sacr. in <en., cap. 2, art. 3, sect. 5, cond. 2. · *Henno*, de Sacr. i. r. disp. 5, qu. 4, concl. 4. — « Part. 8, cap. 7, n. 869. — Tr. 5, disp. 1, qu. 2, cap. 3, qu. 4, n. 4. — M De Poenit., n. 717. — u Cap. 12, n. 18. — * Lib. 6, part. 2, n. 1974. — Disp. 23, n. 108

/> Sd licet confessorium ex hac sententia posse moveri ad vitanda ea quae ex confessione novit fuisse poenitenti ipsi occasionem peccati aut damni in bonis corporis, fortunae, etc., ut dicunt auctores citati.

658. - « J. S. Antoninus, *part. 3, tit. 17, cap. 22, § 1*; et *tit. 14, cap. 12, § 2*, profecto docet posse eo casu negari Eucharistiam, nisi tamen petatur a paracho, et eo tempore quo parochus tenetur eam ministrare.

Prima sententia affirmat, modo nullum poenitenti damnum obveniat. Ita Palaus¹, Bonacina^{*}, Petrocorensis^{*}, Wigandt[%], Sporer^{*}; Renzi⁵ cum Coninck et Fagundez; ac Laymann^{*} cum Scoto, Silvestro, Adriano, Gabriele et Henriquez. — Ratio, quia aliud est revelare peccatum confessum; aliud, revelare confessionem peccati jam ab aliis cogniti: tunc enim non revelatur peccatum, sed tantum confessio facta peccati, quod non est contra sigillum.

Secunda vero sententia, quam sequor, negat id esse licitum. Et hanc tenent Suarez⁷, Salmant. ^{c>}, Antoine ^{r>}, Elbel^{*}; Roncaglia['] cum Navarro et Ledesma^{Δ>}; Mazzotta¹⁰ cum Viva et Croix^{*}); ac Lugo¹¹ cum Soto^{f)}, Vasquez, Richardo^{/>} et Medina^{f)}. Ratio, quia fuga illa esset quidem indirecta revelatio peccati confessi. — Nec obstat dicere quod tum fit revelatio indirecta, cum ponitur actio ex qua de se conjicitur peccatum confessum; sed hic fuga confessarii nullo modo manifestat peccatum, sed tantum alii ex propria conscientia arguunt peccatum esse confessum. Sed respondetur cum Lugo quod positis talibus circumstantiis, nempe

¹ Tr. 23, punct. 19, § 3, num. 18. — ^{*} Qu. 6, tect. 5, punct. 4, n. 27. — ^Δ Cap. 4, qu. 6, n. 4. — « Part. 3, cap. 7, n. 863. — ^{*} Cap. 5, acct. 1, qu. 9. ^{*} Coninck, disp. 9, dub. 4, n. 65 et 56. ^{*} Fagund., de 2^a praec. Eccl., lib. 6, cap. 2, n. 5. — ^{*} Lib. 6, tr. 6, cap. 14, n. 21. — ^{*} Scot., in 4, dist. 21, qu. 2, § *Ad argumenta*, v. *Ad 3.* — ^{*} SUvest., v. *Confessio III*, n. 12. ^{*} Adrian., in 4, de Sacr. Confess., § *Ad argumenta*, ad 3° prindp., ad 5. — ^{*} Gabr. Biel, in 4, dist. 21, qu. unie..

659. — ^λ; Aliqui ex auctoribus citatis praetermittunt damnum poenitentis. Sed quidam, (Palaus, Sporer, n. 864, Renzi, qu. 10, Coninck, n. 56, Laymann) affirmant confessarium posse sic fugere, etiam si hinc malum accidere possit poenitenti.

b) Wigandt, tr. 13, n. 122, ad 4, non loquitur de casu prout ponitur hic; sed potius de casu qui initio numeri habetur.

c) Salmant., tr. 6, cap. 14, n. 53, videntur tenere potius primam sententiam, uti a S. Alphonso exponitur. Negando enim licitam esse fugam eo casu, supponunt expresse damnum poenitenti obventurum: « Si declinet ab eo itinere, inquiunt Salmant.,... socii, delicti participes et conscii, conjicient notificatas ei fuisse in illa confessione a socio facta insidias; et sic illi sod(⁹) qui confessus est, inde mors ab aliis sociis inferenda immineat, non posse tunc uti notitia confessionis: nam sequeretur

scientiae aliorum criminis et confessionis poenitentis, fuga illa esset vera revelatio, non solum confessionis factae, sed etiam peccati confessi. Et licet confessarius fugam simularet ex aliquo praetextu, semper tamen aliquam rationabilem suspicionem praeberet peccati confessi.

Dicit autem Pater Cuniliati^{»*} quod eo casu poenitens tenetur dare licentiam confessario ut ille possit eximi a periculo; alias confessarius non tenetur ipsum absolvere, semper ac poenitens potest licentiam praebere absque periculo sui gravis damni. — Et addit quod si poenitens injuste licentiam denegat, confessarius (modo non det aliis suspicionem confessionis auditae) licite poterit uti notitia per confessionem recepta ut a periculo se liberet; tunc enim (ait) nullum poenitenti imminet gravamen, sed tantum adest manifestatio apud ipsummet negatae licentiae. Tamen id minime admittendum puto; nam, licet absit gravamen poenitentis, adest vero indirecta saltem revelatio notitiae in confessione habitae.

Notandum autem hic id quod dicit Roncaglia^Δ, nempe quod si confessarius noverit aliquem ex confessione solitum

<rt. 3, dub. 1, ad 4. ^{*} Henrig., lib. 6, cap. 24, num. 5. — ['] Diip. 33, »ect. 7, n. 7. — ¹ De Poeniu, confer 20, de iis qui tenentur ad Sigill., n. 524. — ^{*} Cap. 2, qu. 5. — ^{*} Haxar., in can. *Sacerdos*, num. 135. — ^{*} Pfo., de Poenit., qu. 10, art. 4, n. 4. — “ Tr. 6, disp. 2, qu. 5, cap. 3, v. *At, quid.* — u Disp. 23, n. 110. ^{*} Vasq., qu. 93, art. 4, dub. 10, n. 4. — ^{*} Lugo, loc. dt., n. 113. — ¹¹ Tr. 14, cap. 4, § 8, n. 10. — u Cap. 2, reg. in praxi, n. 1.

damnum poenitenti, et confessio redderetur odiosa». — Antoine vero, cap. 4, qu. 5, resp. 4, if., dicit confessarium posse fugere, « modo praeter poenitentem nemo advertere possit id fieri ex usu notitiae per confessionem partae. Quia hoc non potest ullum gravamen afferre poenitenti, nec reddere sacramentum odiosum, nec revelare confessionem. Secus, si alter inde colligat poenitentem ista declarasse, ac ideo ei succenseat et noceat ».

d) Petrus de Ledesma non citatur a Roncaglia pro hac sententia.

e) Croix, n. 1976, sicut et ipse Mazzotta, non loquitur de complicibus consciiis peccati poenitentis. De cetero uterque negat posse sacerdotem sibi cavere per fugam.

f) Sotus, in 4, dist. 18, qu. 4, art. 5, concl. 1, v. *Hoc cultio verum est*; et de *Secreto*, membr. 2, qu. 4, concl. 5, dub. 1, v. *Aequa ratione*; Richardus, in 4, dist. 21,

Eo casu
tenetur <u-

confem- esse multa peccata vel tenuem disposi-
mX donem afferre: non poterit sine justa
qX» "X*: causa se celare vel excusari ab eo au-
diendo, quando aspiceretur ab aliis, et iis
nhente. **suspicionem talem ingereret; multoque**
magis si poenitens id reputabit ut tacitam
exprobrationem suorum peccatorum. —
Secus vero (*ait*), si nullus aspiceret; quia
tunc nulla in aliis oriretur suspicio. Sed
huic ultimo non acquiesco; quia, si alias
confessarius jam assisteret in confessio-
nali, et ideo recedit quia videt illum poeni-
tentem accedere: etiamsi alii nihil adver-
terent, videtur tamen hoc illi gravamen
afferre, et aliquo modo odiosam reddere
confessionem, cum facile tunc poenitens
credat quod si ipse confessus non fuisset,
bene tunc suam confessionem apud illum
confessarium, ut cupit, expleret. Et de
hoc magis est verendum post decreta
(ut supra «. 657), ubi prohibetur confes-
sariis ne ullo modo utantur notitia con-
fessionis ad externam gubernationem, aut
cum aliquo gravamine poenitentis: quod
quidem intelligitur, ut inquit idem Ron-
caglia l cum S. Thoma H), Lugo h), San-
chez*^ etc., etiamsi nulla intercedat re-
velatio, et etiamsi poenitens nullo modo
advertat hoc fieri ob confessionem pera-
ctam. Unde ex ipso Roncaglia dico quod,
licet tunc fuga illa ex praetextu appa-
renter justo non redderet confessionem
odiosam tali poenitenti, redderet tamen
odiosam generaliter reipublicae Christia-
nae; quia si scirent fideles, posse confes-
sarios ex colorato praetextu aufugere ab
ipsis, ob notitiam in confessione acceptam
suorum peccatorum, facile gravarentur.

Licite autem confessarius se celabit,
si justam habeat causam, ob quam etiam
ab aliis poenitentibus incognitis aequae se

excusaret. — Nec obstat quod poenitens
tunc etiam suspicari posset confessarium
se celare ob audita sua peccata; nam si
revera confessarius ob justam causam se
excusaret, revera tunc sua suspicio esset
temeraria, quam confessarius vitare non
tenetur. — Hinc concludo quod erga hu-
jusmodi poenitentem ita se gerere debet
confessarius ac se gereret erga alium de
quo nunquam confessionem excepisset

Bene tamen approbo id quod dicit
idem Roncaglia 3 cum Lugo a, quod si
poenitens indispositus minitetur confes-
sarium ob negatam absolutionem, bene
poterit confessarius ab illo aufugere et
non redire; quia tunc illae minae non
sunt peccatum manifestatum ad absolu-
tionem obtinendam, sed peccatum in con-
fessione commissum, quod sigillo non
gaudet. Haec tamen fuga tantum permit-
titur confessario, si fugiendo non ingerat
aliis suspicionem negatae absolutionis. —
Quod si autem ingereret, posset recitare
aliquam orationem, non jam intendendo
deceptionem poenitentis, sed solam libe-
rationem ab illa vexatione; quamvis poe-
nitens se decipiat, credens illam orationem
esse formam absolutionis 'A Vide dicta de
Sacram., hoc *Lib. VI, n. 59, v. E converso.*

660. - Dubitatur 5°. *An confessarius,*
sciens ex confessione ecclesiam esse pol-
lutam, possit ibi celebrare? — Hic casus
quidem difficulter accidet; nam (sicut di-
ximus hoc *Lib. VI, num. 364*), ut eccle-
sia polluat, requiritur publica violatio.
Tamen aliquando bene accidere posset,
nempe si violatio esset quidem publica,
sed confessario incognita; vel si alii igno-
rarent per tale factum ecclesiam esse
pollutam. In his autem casibus:

Prima sententia, quam tenent Sporer°>;

·) S Doctor addit in *Horn, apost., tr. 16,*
num. 163: « Posset etiam..., ut liberaretur a
vexatione, proferre formam ita: *Ego te non*
absolvo, prolato verbo *non* subm issa voce ».

660 - *) Sporer, *part. 3, cap. 7, n. 874*,
ita docet, « si ex omissione Sacri aliqua no-
titia peccati apud alios, aut aliquod damnum
poenitenti timeatur... At si nullius notitiae
apud alios vel detrimenti poenitentis peri-
culum sit., posse celebrare mihi probabi-
lius».

juudio», et Bonacina b) cum Silvestro b), Lazario6-
Kakbri' et aliis, dicit confessarium posse et teneri
celebrare. — Ratio, quia Ecclesia in fa-
vorem sigilli non videtur tunc velle obli-
gare sacerdotem ad non celebrandum.

Secunda tamen sententia, quam tenent
Lugo'; et Aversa ac Tamburinius, apud
Croix8 censet non posse celebrare. Quia
ex una parte urget praeceptum non sa-
crificandi in ecclesia polluta; et ex alia
minime urget praeceptum servandi sigilli,
cum nullum adsit periculum revelationis
apud alios, nec damni poenitentis. — Et
haec sententia videtur satis probabilis
cum Mazzotta8, si revera nullum sequa-
tur poenitentis gravamen, et nulla fiat
revelatio indirecta % puta si confessarius
justum exponat praetextum alibi cele-
brandi.

Dubitatur 6°. *An, si ex confessione*
scias aliquem (cui solitus es confiteri) *non*
esse sacerdotem vel non esse confessa-
rium, possis et tenearis pergere ad ei
confitendum?

Negat O Sanchez4, et probabile putat
Sporer5. Quia ex una parte, non potes
simulare susceptionem sacramenti; ex
alia non violas sigillum omitendo confi-
teri: sic enim nihil revelas de crimine
poenitentis, cum innumerae possint esse
causae mutandi confessarium. — Commu-
nius tamen et verius tenent oppositum ·)

l Disp. 23, n. 125. — *Averta*, qu. 18, sect. 8, v. Smu-
detur etiam. - *Tambur.*, de Sigillo, cap. 6, n. 16 et 17. ·
l Lib. 6, part. 2, n. 1976. — l Tr. 6, disp. 2, qu. 5, cap. 8,
v. *Dico* 2. — * De Matr., lib. 3, disp. 16, n. 5. — · Part. 3,
cap. 7, num. 871, — · Disp. 23, num. 105. —l Loc. cit. —
· Lib. 6, part. 2, num. 1978. · Vrt», Append ad propo-.

b) Bonacina, *qu. 6, sed. 5, punct. 4, n. 23*,
dicit hunc posse celebrare. — Silvester vero,
v. Confessio III, *n. 11, i. f.*; et Lazarius, *Ca-*
non. quaest., sect. 2, qu. 17, n. 12, non lo-
quuntur de celebratione.

c) Et ita etiam revera tenent Lugo et
Aversa; Tamburinius autem probabile exi-
stimat — In *Horn. Apost., tr. 16, num. 159*,
sic S. Alphonsus: « Ita etiam dicimus quod,
sublato periculo revelationis aut gravaminis,
conicssarius sciens pollutam esse ecclesiam,
potest, imo debet abstinere a celebratione».

d) Sanchez negat teneri pergere. — Et
Sporer absolute etiam negat posse aut teneri.
In casu autem quo alii suspicarentur malum
de isto sacerdote: « Crede quod placet », inquit
Sporer.

Lugo", Mazzotta7; et Croix8 cum Viva,
Dicastillo et Stoz; ac etiam probabile cen-
set Sporer Ratio, quia in tali omissione,
quamvis non adsit revelatio sigilli, sem-
per tamen adest quaedam odiosa expro-
bratio poenitentis. Neque tunc oportet
tibi simulare sacramentum (quod revera
esset intrinsece malum); sed potes illi
ficto sacerdoti vel confessario simpliciter
aliquod peccatum manifestare sine inten-
tione absolutionis: quod in hoc casu non
esset illicitum, cum tua cooperatio ad
peccatum illius esset tantum materialis.

661. - Caeterum, generaliter loquendo,
dico quod, esto confessarius in hac ma-
teria tam gravi et periculosa debeat esse
valde cautus, ne poenitentes ex confes-
sione aliquod injustum gravamen subeant
(ut sub initio animadversum volumus):
tamen non tenetur cavere omnes leves
conjecturas quas facile malitiosi faciunt,
sed tantum ne praebeat suspiciones pro-
babiles de peccatis auditis; ut dicunt Lu-
go 8 cum Scoto ·), Palacio et Medina
ac Croixl0 cum Gobat, Tamburinio et Gor-
maz, ex D. Thoma «*, ubi sic ait: *Si... amo-*
tio subditi ab administratione possit in-
ducere ad manifestandum peccatum in
confessione auditum, vel ad aliquam (nota)
probabilem suspicionem habendam de ipso,
nullo modo praelatus deberet subditum...
removere.

damn 4 9, v. *Fit quinto.* · *Dicati.*, diip. 12, dub. 7, n. 158. ·
Stoe, lib. 2, n. 251, ad 5. — · Disp. 23, n. 106. · *Mich. de*
Palacio, in 4, diit. 21, disp. 2, v. *Obtervabit autem.* —
M Loc. dL, n. 1947. - *Gobat*, tr. 7, n. 799 et 800. - *Tam*
bur., de Sigillo, cap. 7. - *Germai*, tr. de Poenit., pan. 2,
n. W. · tl Quodlib. 5, art. 13.

·) Tenent oppositum Lugo, Dicastillus,
Viva et Stoz, casu nempe quo resultaret ali-
qua saltem indirecta revelatio, vel aliquod
dedecus aut incommodum poenitenti.

661. - a) Scotus, *in 4, dist. 21, qu. 2, v. Ad*
argumenta, ad 3, citatur quidem a Lugo, sed
scribit: « Generaliter... potest dici quod signum
quod est de se indifferens ad hoc, quod est
tale peccatum esse confessum vel non esse,
licet sit aliquibus magis signum determina-
tum ex aliquo supposito» non est signum re-
velativum confessionis, nec per consequens
simpliciter illicitum confessorii». Unde me-
lius hoc modo a Palatio citatur: « Huic pla-
cito accessit Scotus ». — Medina pariter cita-
tus a Lugo, rem satis insinuat, *Cod. de Con-*
fess., tr. 2, qu. 45, v. Ad hunc casum, ubi

Confesta-
riot ita te
gerat, ac
ij cum nun-
3uam au-
iiuet.

)
pocmtcii
minhenr
confeiii
no ob un
donee

Sdem ex
confeulone
proprium
confeisa*
nom non es-
te ucerdo-
um:

Sciens ex
confeulone
ecclesiae
esse polli-
tarn:

Venui Ce-
Drtur per-
(ere ad et
confi te n-
dum.

In materia
tigilli coa-
feliar i ut
debet eue
valde cau-
ta».

Sed non
tenetur ca-
rere niti
probabile
conlectu-
m.

DUBIUM II.

Quale sit Praeceptum, et quae Obligatio Confessionis.

662. *Quos, cl quando obliget hoc praeceptum. Et quomodo computetur tempus annuae confessionis.* — 663. *An praeceptum divinum confessionis obliget extra articulum mortis.* — 664. *Quomodo obliget juramentum medicorum, non visitandi infirmos non confessos. (Vide etiam Lib. III, n. 182).* — 665. *Qui teneantur ad praeceptum confessionis.* — 666. *An impuberes. An istipossint absolvi, si dubitetur de usu rationis. (Remiss, ad n. 432).* — 667. *An obligetur ad confessionem annualem habens sola venialia.* — 668. *An qui non satisfecit praecepto, teneatur ad illud quamprimum.* — 669. *Et an per confessionem quae fit anno sequenti, satisfiat praecepto etiam antecedentis.* — 670. *An in Paschale sit obligatio confitendi proprio parochio.* — 671. *An teneatur quis aliquando confiteri ante finem anni.* — 672. *An satisfiat praecepto per confessionem invalidam.* — 673. *Qui ab hoc praecepto excusentur.* — 674. *Poenae in transgredientes hoc praeceptum.*

Praeceptum confitendi, quod et quando obliget.

662. - « Resp. Praeceptum confitendi tum divinum tum ecclesiasticum sub mortali obligat omnes ac solos baptizatos qui habent mortale: illud, in articulo mortis; hoc vero, postquam ad annos discretionis pervenerint: et simul, ut confiteantur proprio sacerdoti, vel alteri cum ejus venia, semel in anno, computando ab una confessione ad aliam, ut quidam docent »; [Ut Sotus et Granado, apud Viva *] « vel ab initio Januarii ad finem Decembris, ut habet communior »; [Et tenent Viva ac Palaus et alii, apud Croix *] « vel denique a Paschate ad Pascha, ut consuetudo fere obtinuit, propter communionem. Suarez⁸, Vasquez^V, card, de Lugo⁸, Coninck⁴ ».

Hinc recte ait Holzmann § quod, per se loquendo, annus esset computandus a

Sotus, in 4. dist. 18, qu. 1, art. 4, concl. 1. Gran., de Poenit., tr. 1, diip. 9, n. 16. - De Poenit., qu. 4, art. 3, n. 4. — Palaus, tr. 23, punct. 20, § 2, n. 10. - Lib. 6, part. 2, n. 2043. — Diip. 36, sect. 8, n. 8. — Disp. 5, dub. 6, n. 56. — De praec. Eccl., n. 33. — In 4, dist. 17, qu. 3, art. 1, solut. 4. — Suar., diip. 35, sect. 3, n. 2. - Lugo, diip. 15, n. 36. - Ricci*, lib. 6, n. 30. — Villa!,

Januario ad Decembrem; tamen, spectata universali consuetudine, computatur incipiendo a Paschate ad Pascha.

663. - Quaeritur: *an praeceptum confessionis obliget per se aliquando in vita extra periculum mortis?* — Commune est non obligare per se statim post peccatum. Ita S. Thomas⁸, quem sequuntur Suarez, Lugo, Reginaldus, Villalobos, etc. cum Salmant.⁷

Dubium est: *an obliget per se saltem saepius in vita?*

Negant pariter D. Thomas⁸, et Scotus ac Gabriel, apud Salmant. item Palaus, Bosco et Dicastillus, apud Croix¹⁰. Ratio, quia talis obligatio nullo fundamento certo videtur probari; cum possit peccator per contritionem Deo se reconciliare. — Sed communius affirmant Salmant.¹¹ cum Re

part. 1, tr. 9, diff. 27, n. 1. - Tr. 6, cap. 7, n. 5. — Loc. cit., solut. 4. - Scot., in 4, diit. 17, qu. unie., art. 3. - Gabr. Biel, in 4, diit. 17, qu. 1, artic. 3, dub. 1. - Loc. cit., num. 9. — Palaus, tr. 23, punct. 20, § 1, num. 3. - Bosco, diip. 7, sect. 5, cond. 2, n. 23 et 30. - Dicast., diip. 7, dub. 2, n. 31. - Lib. 6, pari. 2, n. 2020. — « Tr. 6, cap. 7, num. 9.

loquitur de amotione alicujus religiosi ab officio; quam (acit abbas ex notitia habita in confessione, quia cum id fieri possit pluribus de causis, ex hujusmodi facto non revelatur peccatum monachi: « Quodsi videntes eum amovere, inde concipiunt monachum aliquod notabile peccatum commisisse, illis erit haec suspicio imputanda, qui temere et in pejorem partem rem interpretantur ».

662. - a) Viva, loc. cit., n. 4, ita sane docet; sed haec eo modo interpretatur, ut « qui hoc anno confessus est primo die Januarii, et anno sequenti confitetur ultimo die Decem-

bris huic praecepto satisfaciat; esto videatur differre confessionem per duos annos ».

b) Vasquez et Lugo non satis recte citantur a Busenbaum; Vasquez enim, qu. 90, art. 3, dub. 1, n. 9 et 15, dicit computandum esse a Januario ad Decembrem, ratione praecepti confessionis per se, non obstante consuetudine, quae introducta est, non ratione hujus praecepti, sed ratione Eucharistiae. — Et idem docet Lugo, disp. 15, sect. 7, num. 155, 157 et 158; qui praeterea n. 161, latitudinem praecepti explicat eodem modo ac Viva, ut notatum est hic supra nota a.

ginaldo, Victoria, Ledesma et Granado; ac Croix | cum Rhodes, Illsung, Gormaz, etc. Et hoc videtur probabilius; quia (juxta dicta μ . 297, v. *Prima*, in simili praecepto, nempe communionis), cum praeceptum hoc sit divinum, Christus reliquit illud determinandum ab Ecclesia, quae in cap. *Omnis, de poenit. et remiss.*, determinavit obligare saltem semel in anno.

Praeter hoc autem (ut diximus *n. 437, Dubit. 1*, v. *Censeo*) tale praeceptum per accidens obligat peccatorem etiam infra annum ad confessionem, si non conteritur, ratione caritatis erga seipsum, ne diu maneat in mortali.

664. - Hic obiter agendum de Quaestione illa, de qua jam egimus *Lib. III, n. 182*, sed hic plenius est disceptanda: — *Quomodo medici teneantur infirmos de confessione monere?*

Sciendum est quod concilium Lateranense, sub Innocentio III, in cap. *Cum infirmitas 13, de poeniten. et remiss.*, praecepit districte, nempe sub gravi, ut omnes interpretantur apud Salmant.*), omnibus medicis, ne infirmos in suam curam recipiant, nisi prius infirmi confiteantur. — Deinde S. Pius V, in *Motu proprio* quod incipit *Supra gregem*, edito anno 1566, innovando praefatam sanctionem, praecepit ne medicus incipiat curare infirmum, nisi eum moneat de confessione facienda; neque ultra tres dies eum invisat, nisi scripto confessarii resciat eum esse confessum. Et ut medici, antequam doctora-

tus gradum assumant, jurent se hoc praeceptum observaturos; et Ordinarii illos non admittant in suis dioecesibus, nisi constiterit de hoc juramento. — His positus,

Quaeritur *de qua infirmitate haec decreta intelligantur*. — Tres sunt sententiae:

Prima, quam tenent Laymann ·; item Rosella, Graffius, Vega et Rodriguez, apud Salmant.· (et hanc Ciera⁴, cui adhaeret, vocat communio^{rem}, sed immerito) dicit intelligi de solo morbo periculoso, vel saltem de quo dubitatur an sit periculosus[^]. Et idem sentit Navarrus·, dicens: *Monitioni non est locus, quando manifestum est morbum non esse periculosum*. — Et in hoc sensu ajunt auctores citati ρ), praedicta decreta usu recepta fuisse.

Secunda autem sententia, quam tenent j S. Antoninus·, Silvester', dicit intelligi $\hat{\imath}$ ^{dim}'de de quocumque morbo, etiam non mortali. $\alpha o 7 u > ? q o e$ — Ratio, quia in morbo periculoso etiam de jure naturali praefata monitio facienda esset; unde, cum in diet. cap. *Cum infirmitas* novum praeceptum statuatur, utique textus non est de sola infirmitate mortali intelligendus.

Tertia vero sententia communior, quam $\wedge$ comma- tenent Suarez ·, Sanchez ·, Bonacina ^o, Pa- n“êndum laus^{ll}, Concinall, Vivall; Diana^{l4} cum Angelo[^], Armilla, Tabiena, Nufiez, Homobono, etc.; ac Salmant.^{l5} cum Cajetano, Leandro, Trullench et Candido (et huic

Regin., lib. 6. n. 28. - *Victor.*, Sum., de Confess., n. 132. · *Petr. Ledesma*, Sum., de Sacr. Poenit., cap. 9, concl. 6. · *Gran.*, de Poenit., tr. 1, disp. 8, n. 5 et seqq. — 1 *Lib. 6*, part. 2, n. 2020. - *Rhodes*, de Poenit., disp. 2, qu. 4, sect. 4, § 2. · *lits.*, tract. 6, disp. 6, num. 13. - *Gormaa*, part. 2, n. 22. — S. *Ptus V*, brer. *Supra gregem.*, § 3, 6 el 7, diei 8 Martii 1566, in Bullario Rom. Mainardi. — · *Lib. 5*, tr. 6, cap. 5, n. 5. — *Rosella*, v. *Medicus*, n. 3. · *Graff.*, Decis. aur., part. 1. Hb. 3, cap. 14, n. 7. - *Vega*, Sum. nuera, part. 2, cap. 35, cas. 3. v. *Lo quinto*. - *Rodrig.*, Sum., part. 1, cap. 244, n. 2. · 1 Tr. 17, de Voto el Juram., cap. 2, n. 90. — · Diss. 21, n. 5. — · Man., cap. 25, n. 61. — · Part. 3, tit. 7, cap. 2, § 4. — · V. *Medicus*, qu. 3, § *Tertium*. —

· Diip. 35, tecL 3, n. 4. — · Deoii . Hb. 3, cip. 16, n. 7. — * Diip. 4, de 2· Praec. decat, qa. 1, punct. 16, num. 10 et 13. — u Tr. 14, diip. 2, punct. 7. \$4, o. 2 et 3. — u *Lib. 5*, in Decal., dist. 6, cap. 2, n. 7. — ll Dc Poenit.. qu. 4, art. 2, n. 4. — u Pari. 3, tr. 4, rew. 93. - *Armilla*, v. *Medicus*, n. 1, § *Quarto*. · *Tabiena*, v. *Medicina*, n. 13, qa. 12. · *Munes*, Suppi., qu. 6, artic. 5, diff. 2, v. C · *Homob.*, de human. vitae Statib., part. 2, cap. 8, v. *Primo quod licet*. — u Tract. 17, de Voto et Juram., cap. 2, num. 90. - *Cajetan.*, Sum, v. *Medicus*. · *Leander*, Decal., part. 2, tract. 1, diip. 29, qu. 10. - *Trull.*, Decal., Hb. 2, cap. 1, dab. 19, num. 3. - *Candid.*, disqaiiitio 26, artic. 14, dub. 3.

664. - a) Apud Salmant, tr. 17, de Voto et Juram., cap. 2, n. 90, habetur: « Est commune inter doctores ».

*) Ex auctoribus citatis, soli Jacobus de Graffiis et Ciera loquuntur de morbis dubiis, quamvis Salmant. citent auctores uti referi S. Alphonsus.

c) Solus Graffius dicit decreta eo sensu recepta esse.

d) Angelus, v. *Medicus*, *tt. 9*, obligare vult « solum in infirmitate periculosa secundum se... Et dico periculosam, id est, quae posset probabiliter inducere periculum mortis; secus, quando est clarum quod non est periculosa ».

Quando
Gbliret per
laidens.

Pro medi-
al praece-
ptam mo*
fieodi inflr-
cos.

consentit^ Benedictus XIV) — dicit 1°. hoc praeceptum non quidem intelligi de solis morbis periculosis. Nam revera constitutio Innocentii edita fuit (ut exprimitur in dicto *cap. 13*) ob motivum ne infirmi, cum monerentur in morbo mortali, facilius mortis periculum incurrant; unde praeceptum seu juramentum intelligendum est de facienda monitione etiam in morbo non periculoso, ut infirmi, cum monentur, non incurrant mortis periculum. — Dicit 2°. nec etiam intelligi de quocumque morbo levi (quod ridiculum esset, ait Suarez), sed de morbo gravi, etsi non periculoso/A Ratio, quia tam Innocentius quam S. Pius loquuntur de infirmis *lecto jacentibus*, et ideo intelligunt loqui de illa infirmitate, quae, non ex majori commoditate, vel si aeger podagra aut alio consimili affectu laboret, sed ex necessitate lectum petit; ita ut sit per se gravis, vel prudenter judicetur periculosa ut gravis fiat.

Neque revera discrepant ab hac sententia D. Antoninus* et Silvester«A — Ratio enim ab eis adducta nihil aliud probat quam quod facienda est monitio, etiamsi infirmitas non sit mortalis. Unde

Suar., diip. 35, *ect. 8, n. 4. — 1 Part. 3, tit. 7, cap. 2, § 4, — · Tr. 6, diip. 1, qa. 1, cap. 2, v. *Quaeres hic*. — · Loc. dt., n. 5. — 4 De Poenit., qu. 4, art. 2, n. 4. — · Part. 3, tr. 4. reol. 93, v. *Dico* 2. · *Graff.*, Deci*, aur., part. L lib. 3, cap. 14, q. 7. · Sam. naeva, part. 2, cap. 35. cas. 3, v. *Lo quinto*. · *Homob.*, de human, vitae Statib., parL 2, cap. 8, v. *Secundo*. — *Suar.*, loc. cit., n. 5. — *Mwott.*, loc. dt. — *Diana*, loc. dt., v. *Dico* 4. · *FUL.*, tract. 7, cap. 2, num. 34. · *Nunee*, Suppl., qu. 6, art. 5, diff. 2, i. f. — · Decal., lib. 3, cap. 16, n. 1. · *Ç. Anton.*, part. 3, tit. 7, cap. 2, § 4. · *An^el.*, v. *Medicus*, n. 12. ·

Benedictus XIV, *notif.* 22, n. 19, dicit malum desperationis in aegrotis vitari, < si juxta sacras constitutiones aegroti moneantur, cum discrimen vitae nondum impendeat, nec ullum futuri discriminis indicium videatur ». Eaque se didicisse ait a S. Antonino et a Silvestro.

f) Fere omnes auctores addunt: Vel in quo prudenter judicatur periculum morale subesse ut morbus gravis fiat

*) Silvester aperte significat obligationem istam urgere etiam in levibus. Scribit enim, v. *Medicus*, qu.. 3, § *Tertium*: «Simpliciter et indistincte dicendum est cum textu [*de poen. et remiss.*] eos ad hoc teneri, cum eos ad infirmos vocari contingit; maxime, quia si infirmitas levis aggravaretur tantum ut infirmus teneretur confiteri, si tunc medicus

ipsi non dicunt in omni morbo levi monendum esse infirmum; sed tantum asserunt monendum in morbo etiam non mortali, quem nos gravem appellamus.

Notant autem doctores: 1°. Sufficere ut medicus moneat infirmum per alios. Ita Mazzotta*, ac Suarez8, Viva4; et Diana 5 cum Graffio, Vega, Homobono, etc. — 2°. Sufficere testimonium aliorum (absque confessarii scripto), quod infirmus sit confessus, modo sint fide digni. Suarez, Sanchez*^ Mazzotta; et Diana cum Filliuccio, Nufiez, Barbosa h), etc. — 3°. Quod medicus non tenetur ad hujusmodi monitionem (Ç si moraliter sit certus infirmum esse in bono statu. Ita Sanchez * cum S. Antonino, Angelo, Rosella, Armilla, Navarro et Tabiena; ac Salmant. 7 cum Silvestro, Fagundez, Leandro et Trullench. — 4°. Quod si infirmus nolit obstinate confiteri, et esset in periculo mortis si a medico deserereturXç tunc non tenetur medicus eum deserere, quia praefata decreta non adversantur caritati, quae favet etiam obstinatis quoad fieri potest. Ita Navarrus, Bonacina, Suarez, Diana, Concina; et Sanchez8 cum Caj-

Rose!., v. *Medicus*, num. 4. · *Armil.*, v. *Medicus*, n. 1, § *Quinto*. · *Harar.*, Man., cap. 25, n. 63. · *Tabiena*, v. *Me* dicina*, n. 15, qu. 14. — · Tr. 17, cap. 2, n. 92. · *Silvest.*, v. *Medicus*, qu. 3, § *Quartum*. · *Fa^urtd.*, Decal., lib. 2, cap. 25, n. 5. · *Leand.*, Decal., part. 2, tr. 1, diip. 29, qa. 2. · *Trull.*, Decal., lib. 2, cap. 1, dub. 19, n. 2. — *Harar.*, Man., cap. 25, num. 61, l. f. — *Bonac.*, de 2° praec. Dec., qu. 1, punct. 16, n. 10, v. *Quarto*, et n. 14. — *Suar.*, diip. 35, *ect. 3, n. 5. — *Diana*, part. 3, tr. 4, resol. 93, v. *Dico* 3. — *Concina*, lib. 5, in Decal., diss. 6, cap. 2, n. 8. — · Decal., lib. 3, cap. 16, n. 10.

suaderet confessionem, infirmus timore quateretur ut plurimum, quod in textu cavetur».

Sanchez, *loc. cit.*, n. 1; Barbosa, loco a Diana citato, scii, *in cap.* Cum infirmitas, *de poenit. et remiss.*, n. 4, de hoc silent.

O Auctores a Sanchez citati; itemque ex citatis a Salmant. Silvester, loquuntur de monitione quod probabile mortis periculum immineat, utique ut confessionem infirmus instituat. — Praeterea Sanchez et Salmant. haec docent stando in jure naturali et seclusa decretali.

i) Navarrus absolute id dicit: «Quamvis infirmus confiteri nolit, non ideo a medico relinquendus est ». Et ita etiam Graffius. — Cajetanus vero de hoc puncto non loquitur. — Henique Diana, Concina, Sanchez, n. 11, Lugo, Palaus, item negant infirmum esse deser-

Monitio de Coni-
ctione fieri
debet in
oboperi-
ctioio.

Satu n.
i fide dipi
dicant rnt
confcma.

No- obli-
gat, u iafir-
mai ocri
liter certo
iit in b-®
tutu.

Si In6r
moi nolit
confiteri,
medcei
non teceiz
deserere.

wotinuia.

tano», Graffio et Vega. Hancque opinio- nem dicit Benedictus XIV | esse commu- nem theologorum et canonistarum, cum Lugo, Palao, Pirhing, etc. »A

Circa autem obligationem monendi infirmum de confessione, stando quidem rigori praefatarum constitutionum Inno- centii et S. Pii, omnino videtur vera tertia sententia, docens monitionem esse facien- dam, non solum quando morbus est mor- talis, sed etiam cum adest periculum ut deinde mortalis evadat. Pontifices enim sane aliud novum praeceptum medicis imponunt, praeter illud ad quod ipsi de jure divino tenentur. Et utinam constitu- tiones praedictae observarentur, quot in- firmi damnationem vitarent, qui, ob medi- corum oscitantiam, confessionem procras- tinando, aut inconfessi aut male confessi decedunt! — Sed cum decreta Pontificum non °bl*Eent) n’s+ secundum quod sunt usu recepta (ut docent Cajetanus8, Sanchez8, Palaus4, Corella8; Diana 8 cum Villalo- bos et Scortia; ac Salmant.7 cum Prado, Trullench, Leandro et Candido); hinc di- eunt Salmant.8 cum Cajetano l), Sanchez et aliis citatis praefata decreta et jura- mentum in Hispania non obligare; quia ibi non sunt usu recepta vel sunt abro- gata. Idemque testatur Mazzotta9, loquens de nostro regno, dum ait juramentum S. Pii Neapoli ex usu recepto (ut etiam mihi constat) tantum in morbis periculo- sis observari.

Graff., Deci*, aur., part. 1, hb. 3, cap. 14, q. 7, i. f. · *Vega*, Sum. nueva, part. 2, cap. 35, ca*. 3. v. *Lo quinto*. — 1 Notif. 22, n. 17. · *Lucej*, de Poenit., diip. 15, n. 38. · *Palaus*, tr. 14, disp. 2, punct. 7, § 4, n. 5. · *Pirhing*, lib. 5, tit. 38, «ect. 1, § 4, n. 17. — · V. *Medicus*, v. f. — · Decal., lib. 3, cap. 16, n. 14. — 4 Loc. dt., n. 6. — · Tr. 16, cap. 3, n. 22. — · Pari. 3, tr. 4, resol. 93, v. *Dico* 5. · *Villal.*, part. 1, tr. 9, diff. 27, n. 5, v. f. · *Scortia*, in Pontif. constit., epit. 88, theor. 215. ». f. — · Tr. 17, cap. 2, n. 91. · *Prado*, cap. 32, qa. 6, n. 16. · *Trull.*, Decal., lib. 2, cap. 1, dub. 19, num. 3. · *Leand.*, Decal., part. 2, tr. 1, diip. 29, qu. 13

dum a medico, si haec desertio judicetur gra- viter illi nocitura.

Scilicet: Benedictus XIV, *loc. cit.*, inter theologos recenset Lugo et Palaum; inter ca- nonistas vero, Pirhing.

O Cajetanus et aliqui alii ex jam citatis auctoribus id omittunt.

665. – a) Auctores isti male hic citantur a Salmant.; Navarrus enim, *Man.*, cap. 2, q. 10; Laymann, lib. 5, tr. 6, cap. 5, q. 9,

665. – « Unde resolves:

« 1°. Tenentur hoc praecepto: 1°. Hae- Quin»®
« retici et apostatae; puen doli capaces, confe- iom,
« saltem post septennium. Vide Diana °o, Mn,aa,"r-
« card, de Lugo — 2°. Ingrediens peri-
« culosam navigationem vel conflictum. —
« 3°. Mulier tenera primum paritura, vel
« quae solet habere partus difficiles. —
« 4°. Reus morti adjudicatus. — 5°. Qui
« signa habent mortis naturalis ».

Ita communiter Salmant. 7, Viva et Croix14 cum S. Thoma, Suarez, Palao, Co- ninck, etc. Et hoc ex praecepto divino. — Addunt Lugo“; et Salmant.14 cum Navar- ro a), Laymann % AzorSilvestroS etc. communiter, peccatorem teneri per se confiteri, si probabiliter credat non am- plius habiturum copiam confessarii per totam vitam. Dicit autem Lugo 17 cym communi (contra Medina*> et Nufiez), non esse obligationem confitendi propter so- lum periculum oblivionis peccati.

666. – « 2°. Improbabile est quod docet « Sà 7, Ecclesiam non obligare ante pu- bertatem; cum anni discretionis citius « attingantur, et constet mortaliter pec- « cari posse sub annum nonum vel deci- « mum, imo ante. — Unde, si talis puer, « crasso saltem modo, videatur cogno- « scere, Deum per hoc vel illud offendi, « ostendatque dolorem et propositum, ac « praecipua fidei mysteria cognoscat, de- « bet absolvi. Secus tamen, si non notetur « sufficiens usus rationis. — Si vero du-

Pueri ante
pubertatem
tenentur.

et 14. · *Candid.*, disqui*. 26, art. 14, dub. 1. — § Loc. dt., n. 91. · *Sanch.*, loc. dt., n. 15. — · Tr. 6, diip. 1, qu. 1, cap. 2, v. *Quaeres hie*, cam Append. de Caaib. reserr., cap. 2, § 2. — » Part. 4, tr. 3, retol. 53. — « Disp. 15, n. 144, 145 et 149. — “ Tr. 6, cap. 7, n. 6. — “ De Poenit., qu. 4, art. 2, n. 3. — 14 Lib. 6. part. 2, n. 2019. · 5. *Thorn.*, in 4, dist. 17, qa. 3, art. 1, »olut. 4. · *Suar.*, diip. 35, acct. 3, n. 3. · *Palaus*, tr. 23, panct. 20, n. 2. · *Coninck*, disp. 5, dub. 2, n. 36. — u Disp. 15, n. 37. — “ Loc. dt., n. 8. — 11 Loc. cit., n. 41. — *HuHee*, in Suppl., qu. 6, art. 5, diff. 1, concl. 4. — M V. *Confessio*, n. 3 (edit, genuioj.

coroll. 2; Azor, *part. 1, lib. 7, cap. 29, qu. ult.*; Silvester, v. Confessio I, qu. 2, v. *Quar- tus*, loquuntur de eo qui praevidet se per to- tum annum non amplius habiturum copiam confessant.

b0 Joan. Medina, *Cod. de Confess.*, tr. 2, qu. 14. i. f., quidquid dical Lugo, non indu- cit ex periculo oblivionis obligationem spe- cialem et distinctam a praecepto annuae con- fessionis.

«bium sit, potest (imo in articulo mortis
«debet) absolvi sub conditione. Vide Lay-
«mann *, Diana *, et card, de Lugo :
«ubi docet, etiam extra articulum mortis
«et obligationem praecepti, talem esse
«sub conditione absolvendum, ne gratia
«sacramentali privetur ». [Vide dicta
de hoc puncto, ». 432, v. *Dico* 3].

Habent
boU renia-
Ha non te-
netur.

667. - «3°. Non obligatur qui tantum
«habet venialia; etsi consuetudo habeat,
«et cogi etiam quisque possit, ut in Pa-
«sebate saltem se sistat pastori, ut cum
«reliquis eum ad communionem admittat:
«ad quod pastor tenetur, si alter dicat se
«mortalis culpae non esse conscius. —
«Suarez⁴, etc. communiter».

An autem religiosi et moniales tenean-
tur singulis mensibus ad confessionem et
communionem accedere? — Vide dicta
n. 313, v. *Dicunt*.

Quaeritur: *an ad satisfaciendum prae-
cepto annuae confessionis, qui non habet
mortalia teneatur confiteri venialia?*

jaxu.iio.
tenetur na
confe.aio-
nem in-
nu»m,

Prima sententia affirmat. Et hanc te-
nent S. Bonaventura, Silvester (apud Bo-
nacina.), cum D. Thoma. ubi ait: *Ex vi
sacramenti non tenetur aliquis venialia
confiteri, sed ex institutione Ecclesiae,
quando non habet alia quae confiteatur a*.
Et probabilem putat Contin. Tournely
cum Habert^b). — Ratio, quia concilium
Lateranense IV, sub Innocentio III, in
cap. *Omnis, de poenit.*, indistincte obligat
fideles ad confitendum saltem semel in

¹ Lib. 5, tract. 6, cap. 5, num. 7. — ² Part. 4, tract. 3,
resol. 53. — ³ Diip. 15, num. 149; et diip. 17, num. 22.—
⁴ Disp. 36, sect. 2, n. 8 et 9. — S. Bonav., in 4, dist. 17,
part. 3, art. 2, qu. 1. · Silvest., v. *Confessio* 1, n. 14. · De
Poenit., qu. 5, sect. 2, punct. 4, n. 8. · « In 4, dist. 17, qu. 3,
art. 1, solut. 3, ad 3. — Suar., loc. cit., n.8. — 1 Part. 3,
tit 14, cap. 19, § 14. — · Disp. 15, n. 132. — · De praec.
Ecd., n. 28, v. *Dixi* 3. — ¹⁰ Loc. cit, n. 8. - Aior, part. 1,
lib. 7, cap. 28, qu. 3. — ¹¹ Tr. 6, cap. 7, num. 30. - Cano,

anno, ac proinde etiam eos qui sola ha-
bent venialia.

Secunda tamen sententia, communis
et verior, negat. Eamque tenent cum Bu-
senbaum et Suarez (ut supra), S. Antoni-
nus T, Lugoe, Holzmann ·; Bonacina¹⁰ cum
Azor; et Salmant.¹¹ cum Cano, Vasquez,
Cajetano, Laymann, Coninck, Reginaldo,
Fagundez, Dicastillo, Medina, etc. — Ra-
tio, quia Ecclesia, praecipiendo confessio-
nem annuam, tantum illam confessionem
praecipit quae est debita ex Christi in-
stitutione. Christus autem nullam aliam
praecipit confessionem, nisi mortalium;
ut explicat Tridentinum II, ubi ait: *Venia-
lia... taceri tamen citra culpam... possunt*.
— Id confirmatur ex verbis ipsius textus
in dicto cap. *Omnis*, ubi dicitur: *Omnis...
fidelis... omnia sua solus peccata, saltem
semel in anno fideliter confiteatur*. Nota
verbum *omnia*; ergo (ut bene advertunt
hic Lugo, Bonacina, Salmant., etc.) prae-
ceptum Lateranensis est de confitendis
solis mortalibus: nam certum est apud
omnes non esse obligationem confitendi
omnia venialia.

668. - «4°. Probabile est eum qui uno
«anno (sive cum, sive sine culpa sua) non
«satisfecit praecepto, teneri adhuc, quam
«primum potest, anno sequente; quia ter-
«minus non apponitur ad finiendam, sed
«ad non differendam obligationem. — Ac
«proinde talem toties peccare mortaliter
«quoties oblatam occasionem neglexit,

Coeas
nltr rtrt
ritii otp*
tur uun

Quid dt
eo qui uso
prateedei
non utife*
dt.

Rdect. de Poenit., part. 6, v. *Sed oritur tamen dubium*, ·
Vasq., qu. 90, art. 2, dub. 2. · *Cajelan.*, in 3 P., qu. 65,
art. 2, ad 4; et Opusc. torn. 1, tr. 5, qu. 1. · *Laym.*, Hb. 5,
tr. 6, cap. 5, n. 12. · *Coninck*, diip. 5, dub. 5, num. 52. ·
Renin., lib. 6, n. 44. · *Fagund.*, de 2^a praec. Eccl., Hb. 2,
cap. 2, n. 8. · *Dicast.*, disp. 7, dub. 6, n. 109. · *Joan. Medina*,
Cod. de Confess., tr. 2, qu. 5, § *De confitend. venial.*, v. *Ad
secundam*. — u Ses». 14, de Poenit., cap. 5. — *Lugo*, loc
dt. — *Bonac.*, loc. cit. — *Salmant.*, loc. cit., n. 30.

666. - a) Lugo, *disp. 17, n. 22*, eum de
quo dubitatur utrum usum rationis habeat,
et qui venialia confitetur, dicit «absolvendum
sub conditione, et hoc non solum in mortis
articulo, sed etiam extra illum. Et quidem
quando urget praeceptum Ecclesiae de con-
fessione, non videtur dubium quod sit absol-
vendus, si aliquod mortale dubium confessus
est... Sed etiam si peccatum veniale solum
dixerit, videtur absolvendus».

667. - ·) Addit tamen S. Thomas: «Vel
potest dici secundum quosdam, quod ex de-

cretali praedicta non obligantur nisi illi qui
habent peccata mortalia...; et secundum hoc
etiam ille qui non habet mortalia non tene-
tur ad confessionem venialium; sed sufficit ad
praeceptum Ecclesiae implendum, ut se sa-
cerdoti repraesentet et se ostendat absque
conscientia mortalis esse; et hoc ei pro con-
fessione reputatur ».

b) Contin. Tournely, *de praec. Eccl., cap. 4,
qu. 4*, utique dicit esse non minus probabi-
lem quam oppositam, sed addit: «Adeoque
sequendam in praxi ». — Idemque tenet vel

« docent Bonacina *, Suarez ·>, Vasquez ·>, « card, de Lugo a>; contra Silvestrum, « Valentia, Laymann a>, Diana, etc., qui < dicunt perseverare in uno eodemque < peccato b> ·.

· Vide dicta n. 297, de annuae communionis praecepto, quod pari passu procedit cum praecepto annuae confessionis. Ibi sententiae affirmativae adhaesimus; etsi diximus, sententiam negativam cum S. Antonino, Toletio, Sà, etc., quae hanc obligationem non agnoscit, non esse contemnendam.

669. - Utrum vero *per confessionem factam in sequenti anno*, posita obligatione juxta sententiam mox supra dictam, *satisfiat praecepto utriusque anni?*

Prima sententia affirmat; et hanc tenent Lugo ·; et Dicastillus, Bonaespei et Antonius a Spiritu S., apud Salmant.a. — Ratio, quia praeceptum de confessione est de illa facienda semel in anno; ergo qui eam fecit, hoc eodem anno non tenetur ad aliam. Alioquin, qui per tres annos non fuisset confessus, quater deberet confiteri.

Secunda sententia negat; et eam tenent Suarez⁴, Laymann^o 4° Bonacina⁴ cum Coninck b>, Filliuccio a> et Nufiez. — Quia, sicut qui 'singulis annis tenetur solvere

denarium, si anno praeterito non solvit, non satisfacit solvendo hoc anno unum denarium; ita non potest quis una confessione praecepto duorum annorum satisfacere.

Tertia tamen sententia verior, quam tenent Palaus % Viva ·; et Salmant.' cum Praeposito, Hurtado *) et Leandro sic distinguit:

Si poenitens in illa confessione manifestet peccata mortalia tam antecedentis quam praesentis anni, tunc bene satisfacit utriusque anni obligationi. Ratio, quia per illam unam confessionem jam implet finem praecepti, nempe ut ipse cum Deo reconcilietur: idque est contra secundam sententiam. — Nec obstat paritas denarii allata. Nam solutio unius denarii non potest quidem solutioni duorum denariorum debitorum aequivalere; sed una confessio bene potest aequivalere pluribus confessionibus, cum una confessio deleat omnia peccata quae per plures fuerant delenda.

Si vero poenitens in praesenti anno non peccavit mortaliter ante confessionem, et postea incidit in mortale; tunc una confessione non satisfacit praeceptis utriusque anni, sed tenetur iterum confiteri. — Ratio, quia per illam confessionem tantum satisfecit praecepto anni praete-

Verias distinguatur:

Confiten» mortalia utriusque anni, satisfacit.

Confiten» mortalia praecedentis anni, et postea lethaliter peccans, non satisfacit.

1 Qu. 5, aect. 2, punct. 4, n. 30. — *Silveit.*, r. *Eucharistia III*, n. 17, § *Tertium*. · *Valent.*, in 3° Part., disp. 6, qa. 8, punct. 4, v. *Et quoniam eodem tenore*. · *Diana*, part. 3, tr. 4, resol. 41. — ■ *Diip.* 15, n. 180. — *Dicas.*, di>p. 7, dub. 8, n. 142. · *Bonacsp.*, de Poenit., disp. 5, n. 77. ·

Anton, a Spir. S., Director, confessor., tr. 5, nam. 249. · · Tr. 6, cap. 7, n. 45. — · Dup 36, aecL 4, n. 5. — · Loc. dt., n. 31. · *Eunee*, in Suppl., qa. 6» art. 5, diff. 5, v. f. — · De Poenit., qu. 4, art. 3, n. 5, v. *Utrum autem*. — 1 Loc. cit., n. 45. · *Praepos.*, qu. 3, dub. 8, n. 52.

insinuat Habert, *dc Poenitent.*, cap. 9, § <9, qu. 3.

668. - a) Suarez, *disp. 36, sect. 4, n. 2*, dicit illum teneri statim confiteri, « et quo magis ac magis voluntarie differt confessionem, eo magis ac magis peccare ». — Vasquez, *qu. 90, art. 3, dub. 2, n. 8*; Laymann, *loc. cit.*, cap. 5, n. 9, dicunt eo gravius esse peccatum quo magis differtur confessio. — Lugo denique, *disp. 15, n. 177*, quamvis dicat eum teneri quamprimum confiteri, non tamen habet quae addit Busenbaum.

Habituali scilicet. Et Diana hanc secundam sententiam ut probabilem habet, quamvis probabiliorem existimet opinionem quae dicit cum teneri primo quoque tempore.

669. - a) Laymann, *loc. cit.*, n. 10, ad 2; ct Filliuccius, *tr. 7, cap. 3, n. 56*, tenent potius sententiam tertiam, quam S. Alphonsus amplectitur. « Si quis differat confessionem

anni praesentis (verba sunt Filliuccii) ad Januarium vel Februarium sequentem, et deinde committat peccatum mortale, teneri etiam in Paschate sequenti confiteri, quia confessio praecedens pertinebat ad obligationem anni praeteriti ».

b) Coninck non satis accurate citatur a Bonacina; id enim docet *disp. 5, dub. 8, n. 65*, de eo qui confitetur < circa initium sequentis » anni; et addit: « Secus forte esset, si fieret medio anno jam elapso ».

<9 Palaus, *tr. 23, punct. 20, § 2, n. 15*, potius primam tenet sententiam, loquens de eo qui « initio anni sequentis » confitetur peccata « tam praecedenti quam praesenti anno commissa ».

d) Gaspar Hurtadus, *disp. 7, diiff. 12*; Leander, *de Poenit.*, *disp. 3, qu. 44*, innuunt distinctionem istam, sed eam aperte non ponunt.

6<K)

LIB. VI. - TRACT. IV. DE SACRAMENTO POENITENTIAE.

riti, non autem praesentis; cum, respectu praecepti praesentis anni, non satisfaciat qui non confitetur mortalia istius anni. Communiter enim docent DD., et merito (prout Laymann ', Palaus.; et Salmant.3 cum Suarez, Vasquez, Bonacina, Becano, Dicastillo, Reginaldo, Diana Hurtado, Leandro, etc., ac ipse Lugo4), quod si quis confitetur sola venialia in principio anni, et ante finem committit mortale, tenetur illud intra illum annum confiteri. Unde, cum confessio illa mortalium commissorum tantum in anno praeterito non sit impletiva praecepti anni praesentis; sequitur quod si poenitens in hoc anno aliquod mortale committat, tenebitur illud ante finem anni confiteri,

670. - « 5°. Satisfaciunt ii qui confitentur Mendicantibus, etiam in Paschate; » quia hi habent facultatem a sacerdote « propriissimo omnium fidelium, et pastore » pastorum. Ita communiter omnes, contra Glossatorem et auctorem *Parochiani obedientis*. — Contra quos, vide in Responsis Francisci Fontani, editis Viennae « Austriaeanno 1634, allegatam auctoritatem duorum conciliorum generalium|^, « Viennensis et Tridentini, viginti Pontificum, quinquaginta doctorum ; et, praeter totius orbis consensum, multorum » quoque parochorum testantium, eos « esse optimos parochianos qui regulares » adeunt et ab iis instituuntur. Vide supra, *Lib. 3, tract. 3, cap. 1, dub. 3.* item « Navarrus, Azor, Fagundez, Trullench ', « Diana » ». — (Vide dicta de hoc puncto, *n. 564*].

1 Lib. 5, tr. 6, cap. 5, n. 10. — 2 Tr. 23, punct. 20, § 3, n. 1. — 3 Tr. 6, cap. 7, n. 41. 4 *Snar.*, disp. 36, sect. 3, n. 9. - *Vasq.*, qu. 90, art. 3, dub. 1, n. 16. 5 *Bonac.*, de Poenit., qu. 5, sect. 2, punct. 4, n. 33. 6 *Becan.*, de Sacramento, cap. 36, qu. 8, n. 4. 7 *Dicast.*, disp. 7, dub. 8, n. 131. 8 *Petin.*, lib. 6, n. 39. 9 *Gasp. Murtad.*, disp. 7, diff. II. 10 *Leander*, de Poenit., disp. 3, qu. 37,— 11 Disp. 15, n. 1u2. 12 *Glossat.*, in cap. *Omnis utriusque*, v. *Alieno sacerdoti*. — *Fontanus*, pseudon. *Stepham Binet*, Responsa ad quaesita cujuvdam primani praelati, ratio 4, n. 12. — *Navarr.*, in can. *Placuit*, n. 57, de poenit., dist. 6. — *Asor*, part. 1, lib. 13, cap. 2,

• Diana, *part. 4, tr. 4, resol. 206*, affert tantum recitative hanc sententiam.
670. - «) Fontanus, (proprio nomine Stephanus Binet) adducit *tria* concilia: Viennense scilicet, Lateranense quintum et Tridentinum; item quinquaginta *salent* doctores.

671. - « 6°. Non obligatur ante finem » anni qui, habens mortale, timet ne illud « obliviscatur. Coninckn7, Henriquez, card. « de Lugo u» et alii ; contra Medina etc. « — Si tamen praevideret se non habiturum occasionem confitendi deinceps toto « hoc anno, deberet praevenire, etiam in « medio anni. Card, de Lugo l ». (Vide dicta *n. 298*].

672. - « 7°. Probabilius est non satisfieri praecepto Ecclesiae per confessionem nem invalidam, ut docent Suarez-, Filiiucci, Laymann, card, de Lugo'. Etsi « probabile contrarium putet esse Fagundez: vide Diana l0 ». (Improbabile tamen nunc est propter propositum. 14 inter damnatas ab Alexandro VII). — « Item, nec per confessionem venialium; ut docet Diana ; « ex Hurtado et Mercero ». [Vide dicta *n. 669, in fine*].

673. - « 8°. Excusantur ab hoc praecepto: 1°. Qui physice non possunt, v. gr. quibus deest confessarius. — 2°. Qui moraliter non possunt; v. gr. qui prudenter timent revelationem sigilli, vel « qui non possunt sine notabili incommodo vitae, fortunarum, etc. — Coninck, « Tamburinius ll ».

674. - Nota in fine quod de jure communi, ex cap. *Omnis utriusque sexus*, duplex poena incurritur a transgredientibus tale praeceptum, scilicet prohibitio ab ingressu ecclesiae, et privatio sepulturae; sed incurritur post sententiam iudicis. Et impuberes a praedicta poena excusantur. — Ita Viva, ex communi. Vide dicta *n. 295*, v. *Praeceptum*.

v. *Iis tamen nihil*. — *Fa^und.*, de 2° praecepto. Eccl., lib. I, cap. 5, n. 1. — 1 Decal., lib. 3, cap. 4, n. 16. — 2 Part. 8, tr. 1, resol. 68. — *Henriq.*, lib. 4, cap. 4, n. 8. — 3 Disp. 15, n. 182. — 4 Disp. 36, sect. 7. — *FUL.*, tr. 7, cap. 3, n. M. — *Laym.*, lib. 5, tr. 6, cap. 5, num. II,— 5 Disp. 15, sect. 6, § 5, num. 136 el 138. — *Fa^und.*, loc. cit., lib. I, cap. 4, num. 4. — 6 Part. 3, tr. 4, resol. 120. — *Gasp. Hurtad.*, disp. 7, diff. II. 7 *Mercer.*, in Suppl., qu. 6, art. 5, n. 3, v. *Notand.* 2. — *Coninck*, disp. 6, num. 73. — 8 Method. SS. Commun., cap. 4, num. 29. — 9 *Vrva*, de Poenit., qu. 4, art. 3, n. 9.

671. - Coninck, *disp. 5, dub. 2, u 33*; Lugo, *disp. 15, n. 41*, hacc dicunt loquentes de praecepto divino.
b) De Medina, vide notam *b* ad *n. 665*.
672 - of Rectius: Hurtadus et Mercerus a f u d Diana, *part. 4, tr. 4, resol. 206*

Quili
quit uro
lor tsu |.
new xut.

Nea uttn
fit perIBTi
lidam CM

Edicta
coaira con-
fessionarios
sollicitantes.

Quilibet
excusasti-

Poeetie
inenuMrt
dieniei

APPENDIX.

DE CONFESSARIIS SOLLICITANTIBUS

675. - Ex bulla Gregorii XV, edita anno 1622, ac descripta apud Salmant. ', denuntiari debent: *Omnes... sacerdotes* (verba bullae) *tam saeculares quam... regulares,... qui personas, quaecumque illae sint, ad inhonesta sive inter se, sive cum aliis quomodolibet perpetranda, in actu sacramentalis confessionis, sive antea vel post immediate, seu occasione vel praetextu confessionis..., etiam... confessione non secuta, sive extra occasionem confessionis, in confessionario, aut in loco quocumque ubi confessiones... audiuntur seu ad confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessiones audire, sollicitare velprovocare lentaverint, aut cum eis illicitos et inhonestos sermones sive tractatus habuerint*. Et deinde subiungitur: *Mandantes omnibus confessariis, ut suos poemtententes, quos noverint fuisse ab aliis, ut supra, sollicitatos, moneant de obligatione denuntiandi sollicitantes, seu... tractantes, Inquisitoribus seu locorum Ordinariis, etc.* Et si hoc officium praetermiserint, mandat Pontifex, ut pro modo culpaepuniantur. — In edicto autem ge-

Gregor. XV, brev. Universi Dominid, diei 30 Augusti 1622, § 4 et 7. 1 Tr. 21. de praecepto. Decal., cap. 4, num. 17. Habetur etiam in Bullar. Rom. Mainardi. — 1 Tr. 4, ditp. 9. — 1 Disp. 6, de Onere et Oblidat, denuntiandi, punct. 3. — 2 Lib. 47, cap. 29, — 3 Tr. 21, cap. 4, punct. 3; cfr. etiam punct. 4 el 5. — 4 Exam, confessor.,

675. - a) Anacletus, *loc. cit.*, *n. 67*, scribit: Idipsum (videlicet bullam Gregorii non esse

neralis Inquisitionis imponitur excommunicatio latae sententiae in non denuntiantes infra mensem omnes de haeresi suspectos, inter quos enumerat confessarios sollicitantes ad turpia. (De hac autem excommunicatione, vide dicenda *n. 693*).

Hic refert adnotare auctores quos observavi tractantes de hac materia sollicitationis, cum adnotatione locorum. Sunt videlicet Castropalaus ', Bonacina ', Escobar 4, Salmant.8, Felix Potestas ', Roncaglia T, Diana ', Concina ', Mazzotta ', Anacletus* — Caeterum pauci auctores hanc rem ex professo tractant, forte quia non ubique praefata bulla Gregorii recepta est; prout asserit Anacletus e) de Germania, Palaus de Hispania. — Sed hic advertendum quod noster Summus Pontifex Benedictus XIV, novissime anno 1741, 1 Junii, edidit bullam quae incipit *Sacramentum*: in qua confirmavit et, quatenus opus, denuo mandavit omnibus Inquisitoribus et locorum universi orbis Christiani Ordinariis, ut inquirant et procedant contra omnes sacerdotes sollicitantes, cujuscumque dignitatis, praeeminentiae, etc.

tom. 2, a num. 483. — 5 Tract. 19, qu. 8, de Confessar. sollicitantibus. — 6 Part. 4, tr. 5, per totum. — 7 Lib. 2, de Poenit., dist. 3, cap. 13. — 8 Tract. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4. — 9 Tract. 14, dist. 8, qu. 5, — *Palaus*, disp. 9, punct. 1, num. 9. — *Benedictus XIV*, bulla *Sacramentum*, § 1.

receptam] de Germania sentire videtur Georgius Gobat

Perpendantur Clausulae, in praefata balla Gregoril XV appositae.

676. *De clausula I.* In actu sacramentalis confessionis. — 677. *De clausula II.* Ante, vel post immediate. — 678. *De clausula III.* Occasione, vel praetextu confessionis. *Quid importet* Occasione confessionis. *Dub. 1. An denuntiandus qui sollicitat mulierem rogantem ut cras eam audiat. Dub. 2. An qui, audita fragilitate mulieris, postea domi eam sollicitat.* — 679. *Quid importet* praetextu confessionis. *Et quid, si ex conducto mulier, fingens se aegrotam, advocet confessarium ad peccandum.* — 680. *De clausula IV.* In confessionario, aut in loco quocumque..., simulantes ibidem confessiones audire. *Quid importet illud* simulantes. *Et quid, si confessarius sollicitet in confessionario, sine tamen simulatione confessionis.*

ClautoU¹
In actu ta.
cramTnTa.
lit confer,
tionii.

676. - Clausula I. *In actu sacramentalis confessionis.*

Ad hoc sufficit si confessio sit incepta, licet non perfecta: ita Salmant.¹ et Roncaglia * Nota hic prop. 6 damnatam ab Alexandro VII, quae dicebat: *Confessarius qui in sacramentali confessione tribuit poenitenti chartam postea legendam, in qua ad venerem incitat, non censetur sollicitasse in confessione.* — Pariter denuntiandus est confessarius, si in confessione apponat medium indifferens, quod tamen ex circumstantiis postea cognoscatur appositum ad sollicitandum; ut esset, imponere mulieri ut expectet eum domi, vel si interroget eam ubi habitet. Ita Roncaglia cum Bordonis.

677. - Clausula II. *Immediate ante vel post.*

oaoMia:
Immediate
ante.

Hiud *Immediate ante*, sentiunt communis Passennus a² et Bossius a³, apud Roncagliau⁴, contra aliquos apud Barbosa b),

¹ Tr. 21, cap. 4, n. 44. — ² Tr. 19, qa. 8, cap. 1, qu. 5, rtp. 1. — ³ Loc. cit. qu. 5, re p. 2. — ⁴ Bordonus, Sac. Tribunal., cap. 23, qu. 3, n. 54, v. *Tertio*; et Man. Consult.,

strictè intelligendum esse, ita ut nullum intervallum intercedat.

An autem *denuntiari debeat confessarius qui sollicitat immediate postquam poenitens petierit confessionem?* — Affirmant Salmant.⁴; sed probabilius, ut puto, negat Bordonus⁵ apud Potestà⁶. — Notandum tamen quod eo casu, licet confessarius non sit denuntiandus ex clausula praedicta, denuntiandus tamen est ex clausula tertia sequenti: *Occasione confessionis* (ut infra). Si enim confessarius utitur petitione illa ut medio ad sollicitandum, utique est denuntiandus; secus, si utatur tantum ad colloquendum, et si postea in progressu colloquutionis tentatus sollicitat.

Illud autem *Immediate post*, communiter a doctoribus intelligitur, quando post confessionem nec confessarius nec poenitens ad alia se divertit, ita ut eveniat sollicitatio antequam ulla alia actio interveniret. — Ita Salmant., Roncaglia

ci»u.u

aect. 23, qu. 11, n. 65 et 69; et qu. 12, n. 62 et leqq. — ⁴ Loc. cit., n. 49. — ⁵ Tom. 2, n. 5 (M. — Salmant., tr. 21, cap. 4, n. 48.

677. - (*) Roncaglia, *loc. cit.*, qu. 5, resp. 2, scribit: « Quodsi inter sollicitationem et confessionem nihil mediet, taliter quod nec confessarius nec poenitens ad alia se divertant, verificari potest sollicitationem factam esse immediate ante confessionem ». Hinc colligit quod si postquam aliquis petiit confiteri, a confessario sollicitetur, intelligitur intervenire sollicitationem immediate ante confessionem, quamvis confessio non sequatur. Et tamquam patronnantes huic dicto citat Passerinum, in cap. Ut inquisitionis, n. 94, de haeret, in 6°; et Bossium, de Confessar., sollicit., dub. 12, qui revera hoc habent.

*) Apud Roncaglia, « non pauci » dicunt

vocem *immediate* eodem sensu intelligendam esse ac *incontinenti*, quod non excludit omne intervallum, «ut ex Barbosa, diet. 155». — Et profecto Barbosa, *Diction, usu frequent.*, diet. 155, cum multis dicit generaliter verbum *Incontinenti* aliquod intervallum admittere.

c) Bordonus, *Sacr. Tribun.*, *loc. cit.*, cap. 23, n. 35, male citatur a Potestà; idem enim tenet ac Salmant., dicens: « A parte ante illud spatium [intra quod juxta bullam Gregorianam prohibetur sollicitatio] incipit cum poenitens primo petit pro tunc confessarium*.

d) Roncaglia, *tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 6, resp. 2*, hanc utique sententiam affert; deinde eam quae admittit aliquod intervallum, et con-

Potestas' cum Hurtado, LezanaO, Peyrino «A

Dicit autem Potestas', non esse denuntiandum confessarium qui sollicitat postquam poenitens recesserit ab ejus conspectu. — Verumtamen denuntiandum esse recte censet confessarium qui statim post confessionem dicit poenitenti: *Expeda me paulisper*, et post intervallum venit et sollicitat, etiamsi, accedendo, pius habeat de alio negotio serio tractatum; quia tunc talis tractatus prudenter fictus praesumitur: secus vero, si venit sequenti die et sollicitet. Ita Potestas'. Sed quidam doctus non utique improbabiler dicit quod si negotium illud magni sit momenti et ad confessarium pertinens, minime est ipse denuntiandus. — Quare, ex circumstantiis judicandum an principaliter intenta fuerit sollicitatio, et negotium ut medium; an vero negotium principaliter, et sollicitatio per accidens.

Constat autem denuntiandum esse confessarium, si statim post confessionem ducat puerum in cubiculum et sollicitet; quia tunc statim ponit, si non sollicitationem, saltem illius medium. Ita Roncaglia⁴; et Potestas⁵ cum Diana/-l, etc. — Item, si audita confessione feminae, dum ea ad manum deosculandam accedit, confessarius illam turpiter tangat vel dum est ante ipsum ut confiteatur, pedibus aut manibus turpiter tangat illam, si immediate post ipsa confitetur, pariter est denuntiandus. Si vero alia vice confiteatur, vide dicenda in clausula IV, n. 680.

¹ Tom. 2, n. 503. · *Gasp. Hurlad.*, de Just, etc., de Judicio forensi, disp. 2, de Accusator, et Denuntiati., diff. 7, v. *Circa peccatum sollicitationis*. — · Loc. cit., n. 504. — ■ Loc. cit., n. 506. — « Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 6, resp. 2. — · Loc. cit., n. 507. — · Tom. 2, num. 509. — ' Lib. 2, diss. 3, cap. 13, n. 7, — ■ Tr. 21, cap. 4, n. 52. — · Loc.

eludit: « Quam autem sequi debeamus explicationem illius dictionis *immediate* in hac materia poenali, alii videant».

*) Lezana et Laurentius de Peyrinis non videntur citari a Potestà pro hoc asserto, neque illud habent.

f) Diana, *part. 4, tr. 5, resol. 11*, recitative tantum hoc dictum refert.

t) Scu, ut habet S. Doctor in *Horn, apost., tr. 16, num. 167, i.f.*: «Si immediate post confessionem, illa accedente ad sibi deosculandam manum, ipse malitiose stringeret manum illius ».

678. - Clausula III. *Occasione vel praetextu confessionis*. — Dicitur *occasione confessionis*, quando confessarius vel poenitens invitat ad confessionem veram: *praetextu* vere, quando ad confessionem fictam. Ita Potestas*, Roncaglia⁴ et Concinal.

Et 1°. Ex particula *occasione confessionis*, denuntiandus est confessarius, qui rogatus ad confessionem, divertit et sollicitat; esto nondum sederit, nec mulier fuerit genuflexa b). — Ita communiter Salmant.', Potestas', Roncaglia⁴ et Palaus

Dubitatur Γ. *An denuntiari debeat confessarius qui, rogatus a femina ut cras ejus confessionem excipiat, eam sollicitat?*

Affirmant Concina⁴; et Mazzotta⁵ cum Potestà et aliis; quia jam verificatur sollicitasse occasione confessionis. — Negant vero Palaus⁴; et Quarti⁶ ac Leander, apud Mazzotta; quia talis sollicitatio non est proxima confessioni faciendae, sed potius conventioni de confessione facienda. — Sed hoc non officit quominus sollicitatio dicatur facta occasione confessionis. Unde primae sententiae me subscribo.

Dubitatur T. *An denuntiari debeat confessarius qui, ob fragilitatem mulieris auditam in ejus confessione, postea domi eam sollicitaverit?*

Prima sententia negat. Et hanc tenent Sousa et alii apud Diana⁵; item Salmant.¹⁵ cum Trullench⁰ et Leandro⁷);

cit. n. 510. — * Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 7, reap. 1. — 11 Tr. 4, disp. 9, punct. 7, num. 3. — “ Loc. cit., n. 9. — · Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 4, v. *Tertio*. — *Potesld*, loc. cit., n. 510. — 14 Loc. cit., n. 4. — *Leander*, de Poenit., disp. 13, qu. 29. · *Maeotta*, loc. cit. — “ Part. 1, tr. 4, resol. 14. — ” Tr. 21, cap. 4, n. 51.

678. - Roncaglia, *cap. 1, qu. 7*, potius innuit quam aperte tradat hanc explicationem.

b) Ampliationem hanc: *Esto nondum sederit, etc.*, silentio praetermittunt Salmant., Roncaglia et Palaus.

c) Quarti non citatur a Mazzotta, neque ipse habet casum praesentem, *de Casib. reserv., sect. 1, cap. 1, cas. 6, diff. 3, v. Dico 2*.

d) Sousa, *Opusc. de Solicitanlib.*, annot. 9, *cum cap. 18, tr. 1, n. 6*, aflert dumtaxat rationem qua nititur haec prima sententia: quid nempe intelligatur per verbum *immediate*.

'> Trullench, *Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18*,

Clausula :
*Occasione
vel praetextu.*

Rof&Xua
ut cru au-
diat confes-
sionem et
sollicitans,
denuntian-

Domi sol-
liduuj ob
fragili ta-
lem mulie-
ris in con-
fessione au-
ditam:

Juta a-
lios, non de-
nuntiandus.

et idem sentit auctor libri *īstrus. per li novelli Confessori* *. — Ratio, quia is non utitur tunc occasione confessionis, sed notitia ex illa habita; ideoque tunc dicitur confessarius peccare, non ex occasione, sed ex cognitione confessionis, cum sollicitatio sit remota a loco et statu confessionis.

...Proh*b<-
liis denū-
u«ndu».

Secunda tamen sententia probabilior affirmat. Eamque tenent Mazzotta *, Potestas *f*), Concina⁸; Peyrinus *c*» cum Graffio[^], apud Diana^{<J}; et Roncaglia⁴ cum Lezana Bossio et Bordono *f*). — Ratio, quia, cum sollicitatio impulsus habeat a confessione, satis verificatur quod occasione confessionis fiat sollicitatio. Satis autem praesumitur confessarius usus fuisse notitia confessionis ad sollicitandum, si post audita peccata turpia poenitentis suamque propensionem ad venerem ostensam, interroget de domo ubi habitat, an maneat sola, et similia; vel (ut ait Concina) si ante confessionem confessarius et poenitens mutuo fuissent ignoti, et occasione cognitae levitatis ipse domum mulieris adeat et sollicitet.

item, wui-
epistolam,

Idem recte ait dicendum Roncaglia cum auctoribus a se citatis, si confessarius sollicitat per epistolam; vel si confessarius obtineat vel petat^h a muliere consensum copulae, promittendo ejus confessionem audire.

1 Part. 2, cap. 14, n. 293. — 2 Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 4, v. *Tertio*. — 3 Lib. 2, diw. 3, cap. 13, n. 7. — 4 Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 7, resp. 1. — CoMdwa, loc. cit., n. 7. — *Ronca*^l*, loc. cit. — 5 Lib. 2, dt». 8, cap. 13, num. 8. — 6 Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 4, v. *Quarto*. — 7 Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 7, resp. 2. 8 *Bordon.*, Man. Consultor., sect. 25, n. 39. — 9 Loc. cit., reap. 2. 10 *Bordon.*, Tribunal, cap. 23, qu. 7, num. 58. — *Tancred.*, de Poenit., disp. 7,

679. - 2°. *Praetextu* autem *confessionis*, denuntiandus est confessarius qui ex pravo fine fecte invitat mulierem ad confessionem, et deinde sollicitat. Concina⁴, Mazzotta⁸ et Roncaglia⁷ cum Bordono. — Si vero confessarius vadit ad sollicitandam feminam, petendo licentiam a suo superiore sub praetextu confessionis, merito dicunt Salmant. a) et Roncaglia⁸ cum Bordono; ac Tancredi apud Potestà^h, non esse denuntiandum; quia tunc praetextus confessionis non est respectu poenitentis, sed respectu superioris.

An autem *denuntiari debeat confessarius qui convenit eunt muliere ut, ad eludendos domesticos, se fingat aegrotam, et ipsum accersat domum ad patrandum peccatum*?

Affirmant Concina¹⁰ et Mazzotta⁴; item Fagundez apud Potestà⁸; ac Sancius apud Diana⁸; quia praetextus confessionis tunc videtur satis manifestus. — Sed probabilius negant Roncaglia¹⁴ cum Bordono¹⁴; Diana^c; et Escobar¹⁴ cum Trullenche^e, cum Freitas ac Leandro. Ratio, quia tunc non verificatur quod confessarius sollicitat praetextu confessionis, sed tantum quod praetextu confessionis peccatum exsequitur; ita ut praetextus confessionis tunc non jam ordinetur ad sollicitationem, sed ad familiares decipiendos.

Et tanto minus (contra Concina) puto

qu. 19. - 11 Tom. 2, num. 513. — 12 Lib. 2, diu. 3, c*p. 13, num. 8. — 13 Loc. cit., v. *Quarto*. — *Fa*und.*, Decal., lib. 6, cap. 12, n. 17. — 14 Loc. cit., n. 513. — *Joan. Sane.*, Select, diip. 11, num. 68, v. Part. 4, tr. 5, reiol. 37. — 15 Loc. dt., reip. 2. — 16 Lib. 47, num. 662. 17 *Freitas*, de Contes», sollicitant., qu. 15, num. 44 (edit. 3). 18 *Leander*, diip. 13, qu. 24. — *Concina*, lib. 2, dissert. 3, cap. 13, num. 8.

n. 63; Leander, *de Poenit.*, disp. 13, qu. 28, non loquuntur de fragilitate mulieris per confessionem cognita; de cetero concordant.

f) Potestas, n. 504; Bordonus, *Man. Consultor.*, sect. 25, n. 38, id tenent si sollicitatio eodem die contigerit

Laurentius de Peyrinis, *tom. 2, de Offf. praelati, in const. 4 Gregorii XV*, n. 2; Jacobus de Graffiis, *dc Casib. reserv.*, lib. 2, cap. 12, n. 30; et *Consil.*, lib. 4, cons. 1, n. 38, *dc Cognatione spirit.*, loquuntur de eo qui mittit lenonem post mulierem ad eam sollicitandam; et ita citantur a Diana, *part. 4, tr. 5, resol. 7*; et idipsum habet Lezana, *Sum. quaest. regul.*, cap. 19, n. 34.

h) Roncaglia de copula obtenta, non vero de solum petita, loquitur.

679. - a) Salmant., *tr. 21, cap. 4, n. 55*. casum diverso modo ponunt; videlicet femina ipsa vocat confessarium sub titulo confessionis, ut citius et libentius praelatus licentiam exeundi concedat.

b) Bordonus, *loc. cit.*, id non habet; et videtur citari a Roncaglia pro alio argumento.

c) Diana, *part. 4, tr. 5, resol. 37*; et Trullench, *Decal.*, lib. 1, cap. 3, *dub. 18, n. 72*, loquuntur in generali de confessario qui vocatur a femina sub ficto praetextu confessionis, sed revera causa Venereorum agendorum, et qui domi eam sollicitat.

Nredenun- esse denunciandum confessarium, si mu-
Mer, nulla conventione praemissa, prae-
textu confessionis ipsum advocet et sol-
licitet; quamvis deinde rem habeant. Quia,
ex bulla, tunc confessarius denunciari
debet, quando ipse sollicitat praetextu
confessionis; at in hoc casu, non confes-
sarius, sed poenitens praetextu confessio-
nis confessarium sollicitat.

Secu», tol*
bdums ex-
txi conie-
Hooem. et
taxdtm at
doaam ar-
emit.

Secus vero censeo dicendum, si con-
fessarius extra confessionem sollicitaret,
et femina renueret timens diffamationem;
et ideo confessarius ei suaderet, ut fingens
se aegrotam eum accerseret ad peccan-
dum. Quia tunc vere diceretur confessa-
rius praetextu confessionis sollicitare fe-
minam ad praestandum consensum. —
Idem puto dicendum, si confessarius ad-
vocetur a matre puellae ut filiae confes-
sionem excipiat, et ipse ad cubiculum
accedat cum pravo fine ad alloquendam
puellam de confessione, nempe eam in-
terrogando an velit confiteri, vel dicendo
se advocatum fuisse ad audiendam ejus
confessionem, et deinde sollicitet. Quia
tunc etiam sollicitaret praetextu confes-
sionis. — Idem dicendum puto cum Esco-
bar¹* et Diana², quando confessarius in
loco ad confessiones deputato, et sub
confessionis figura sive specie, simulat,
ad illudendos spectantes, confessionem
audire, et sollicitet. Tunc enim denuntian-
dus est, non jam quia sollicitat praetextu
confessionis; sed quia sollicitat, simulando
confessionem in loco ad ipsam deputato,
ut mox dicemus «. seq.

Sollicitam
taconfeisio*
oario vel lo-
co ad con-
feitionem
electo.

680. - Clausula IV. *Extra confes-
sionis occasionem, in confessionarto, aut in
loco quocumque ubi confessiones audian-
tur, seu ad confessionem audiendam ele-
cto, simulantes ibidem confessiones audire,*

¹ Ltb. 47, num. 662. — ¹ Part 4, ir. 5, resol. 37. —
Tract 19, qu. 8, cap. I, qu. 8. — ² Loc. cit., num. 675. —
• Tr. 4, disp. 9, punct. 8, num. 4. — Decal,
lib. 6, cap. 12, n. 19. - Trull., Decal., lib. I, cap. 8, d' 18,

680. - Diana, *part. 4, tr. 5, resol. 38*,
quaerit: « An sit denunciandus confessarius,
qui, sedens in confessionario et loquens cum
poenitente, stante vel sedente ante confes-
sionarium, illam sollicitat ». Et respondet affir-
mative ex decreto Pauli V, quod dicit intolli-
gendum videri, « licet confessarius non simu-
let confessionem, dummodo sollicitet feminam

*sollicitare vel provocare lentaverint, aut
cum eis illicitos et inhonestos sermones
sive tractatus habuerint. — 7o simulait-
tes ibidem confessiones audire* quidem
intelligitur, si sacerdos ita se gerat ut
adstantes credant actu ipsum audire con-
fessionem. Dicunt autem Roncaglia³ et
Escobar⁴ cum aliis, quod ad simulandam
confessionem non sufficit, si femina flexis
genibus coram confessario assistat; sed
insuper requiritur ut confessarius voce,
nutu, sive aliqua actione, puta applicando
aures, simulet confessionem audire. Quia
(ut ajunt) simulatio non solum debet esse
ex parte poenitentium, sed etiam ex parte
confessariorum; cum in bulla de his di-
catur: *simulantes ibidem confessiones au-
dire*. — Sed melius sentiunt Palaus⁵,
Diana⁶; Fagundez ac Trullench, apud
Escobar⁷, quod, cum confessarius adest
in loco deputato ad audiendas confes-
siones, et femina genuflexa ibi adstat, eam-
que confessarius sollicitat, jam denuntian-
dus est. Quia ipse, manendo ibi audiens
poenitentem, jam satis ingerit spectanti-
bus credulitatem quod illa confiteatur;
ideoque ipso facto jam simulat confes-
sionem audire. — Secus tamen dicendum
puto, si in aliquo loco, quamvis electo
ad confessionem, extra tamen confes-
sionarium, sacerdos sollicitaret feminam
stantem, vel sedentem aut cubantem,
juxta mox dicenda.

Dixi: *extra confessionariunt*. Nam

Dubium hic fit: *an denunciari debeat
confessarius qui sollicitat vel tractat tur-
pia in confessionarto, quin tamen confes-
sionem simulet?*

Prima sententia negat. Et hanc tenent
Palaus⁸, Escobar⁹; Roncaglia¹⁰ cum Le-
zana; et Salmant.¹⁰ cum Freitas¹¹ Fagun-

Sollicium»
ia confessio
nxrio tine
simulatione
confessio-
nis;

Jaxts alios,
non denun*
tixndus.

num. 73. • * Lib. 47, num. 673. — ² Loc. cit., num. 4. —
• Loc. at., num. 609. — • Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 8. •
Lt m w, Sum. quaest. recul., cap. 19, o 34. — * Tr. 21,
cap. 4, n. 57 et 58.

in confessionario ». Et *part. 1, tr. 4, resol. 18*.
quaerit: « An si femina sine ullo ordine ad
confessionem loquatur cum confessario de
negotiis in confessionario, et interim ab ipso
sollicitetur, an sit dictus confessarius denun-
tandus ». Et affirmative respondet ex bulla
Gregorii.

b) Freitas, *qu. 15, n. 49 (edit. 3)*, ita docet,

dez et Leandro; item Sancius, Sousa, Hurtadus, Bossius et Donatus, apud Potestà

Ratio, quia in bulla Gregorii (ut supra) dicitur, denuntiandos esse confessarios qui, *extra confessionis occasionem, in confessionario, aut in loco quocumque ubi confessiones audiantur, seu ad confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessiones audire, sollicitare vel provocare lentaverint, aut cum eis illicitos et inhonestos sermones habuerint*. Ergo inferunt quod, sive sollicitatio fiat in confessionario sive in alio loco ad confessiones electo, requiritur ad obligationem denuntiandi confessionis simulatio.

Probabiliter denuntianda*.

Sed probabilius affirmant esse denuntiandum Mazzotta⁷, Concina⁸, Diana⁹; ac Potestas⁸ cum Bordono⁹ Trullench, etc. Cum his dicimus quod si confessarius sollicitat in aliis duobus locis ut supra in bulla descriptis, requiritur simulatio confessionis, ad eum denuntiandum; non vero, si sollicitat in confessionario. — Et hoc probatur ex decreto Pauli V (relato apud Potestà⁸), ubi sic dictum fuit: *Die 10 Julii 1614, in generali Congregatione S. Romanae et universalis Inquisitionis coram SS. D.N. Paulo Papa V... facta relatione quod multi confessarii tractant cum mulieribus in confessionali, extra occasionem confessionis, de rebus inhonestis: Sanctissimus decrevit ut contra hujusmodi confessarios procedatur in S. Officio*. Cum igitur nulla ibi mentio fiat de simulatione confessionis, ad denuntiandum confessarium sufficit quod ipse in confessionali de rebus turpibus tractet, quin simulet

confessionem audire. — Nec valet dicere (ut ajunt adversarii) decretum hoc fuisse uulgariter abrogatum sive restrictum per bullam Gregorii. Nam respondetur, regulam generalem esse quod leges anteriores nunquam intelligantur abrogatae per posteriores, nisi quando hae prioribus omnino sint contrariae: alioquin semper ac aliquo modo potest contrarietas excusari, correctio legum, quoad fieri potest, vitari debet; prout communiter tradunt Sanchez⁷, Palaus⁸, Salmant.⁹ et alii DD. passim, ex cap. *Cum dilectus, de consuet.*, et ex *l. 1, C. de Inoff. dotib.*, ubi dicitur: *Leges legibus concordare promptum est*. — Decretum autem Pauli V bene consistit cum bulla Gregorii. In illo enim sermo tantum fit de confessario tractante inhonesta in confessionali. In bulla vero Gregorii additur de tractante turpia, praeter confessionale, *in loco quocumque, ubi confessiones audiantur, seu ad confessionem audiendam electo*; et hic subditur clausula: *simulantes ibidem confessiones audire*. Unde, cum clausula haec bene referri possit tantum ad duo posteriora loca et non ad confessionale; non est cur dicamus decreto Pauli V per bullam Gregorii fuisse derogatum.

Accedit edictum S. Inquisitionis Romanae (relatum a Potestà¹⁰), ubi dicitur: *Debbano rivelare... ciascuno di quelli dei quali sappiano o abbiano... notizia... che contro i decreti e costituzioni apostoliche abbiano abusato... U sacramento della Penitensa, servendosi della confessione e confessionario (nota) a fini disonesti, sollicitando in essi i penitenti ad turpia, ed*

conSnu

⁷ Fa^{und.}, Decal., lib. 6. cap. 12, n. 19. · ⁸ Leand., disp. 13, qu. 30. — ⁹ Joan, Sanch., Select, disp. 11, n. 60, v. *Hinc fit et teqq.* · ¹⁰ Sousa, de Solicitant., Addit., n. 13. · ¹¹ Thom. Hurt., Resol. mor., tr. 4, cap. 4, n. 72, cfr. etiam *Gasp. Hurt.*, de Jast. etc., de Judicio forensi, disp. 2, cd Accusator, et Denuntiat., diff. 7, v. *Circa peccatum sollicitationis*. · ¹² Boss., de Confess, sollicitant., dub. 13, n. 33. · ¹³ Donat.,

Prax., tom. 4, tr. 13, qu. 53. · ¹⁴ Tom. 2, n. 522. — ¹⁵ Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 4, v. *Quinto et Sexto*. — ¹⁶ Lib. 2, dlss. 3, cap. 13, n. 10 et 11. — ¹⁷ Part. 4, tr. 5, resol. 33. — ¹⁸ Tom. 2, n. 522. · ¹⁹ Trull., Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 73. — ²⁰ Loc. dt., n. 523. — ²¹ De Mair., lib. 1, disp. 17, n. 6. — ²² Tr. 3, disp. 5, punct. 2, § 1, n. 9. — ²³ Tr. 11, de Legib., cap. 4, n. 13. — ²⁴ Tom. 2, part. 2, n. 226.

« stando in terminis hujus [Gregoriana] bullae ». Sed n. 50, addit secus esse ex quadam declaratione Pauli V, in cong. S. Inquisitionis, de die 10 Julii 1614. Unde cum ipso S. Alphonse secundam sententiam tenet.

e) Bordonus, *Tribun., cap. 23, n. 46*, quamvis negare videatur, at certe sic tenet, dicens solam in confessionario praesentiam esse si-

mulationem sufficientem, absque aliis signis: « Quid, si monialis staret, sedente confessario? Certe in confessionario ordinario simularetur; quia ad aliud non est deputatum. non autem si staret vel sederet in alio loco extraneo vel in parlatorio loco communi, quia nullum adest signum simulationis confessionis ex hoc capite ».

avendo con essi discorsi di cose illecite e non convenienti al fine per il quale è stato istituito». — Quapropter talis con-

fessarius saltem denunciandus est ex hoc edicto; quia abutitur confessionario ad sollicitandum.

UI.

Quinani sollicitantes debeant denunciari.

681. *Qu. 1. An denunciandus confessarius consentiens mulieri sollicitanti.* — 682. *Qu. 2. An confessarius qui, sollicitatus ad copulam, divertit ad tactus.* — 683. *Qu. 3. An confessarius sollicitans ad actus venialiter tantum inhonestos.* — 684. *Qu. 4. An sollicitans ad peccata non turpia.* — 685. *Qu. 5. An denunciandi episcopi sollicitantes.* — 686. *Qu. 6. An denunciandus confessarius sollicitans, si fuerit emendatus.* — 687. *Qu. 7. An, qui de sollicitatione jam convictus est et punitus.* — *Qu. 8. An, qui consentit mulieri sollicitanti ne ab ea accusetur.* — *Qu. 9. An, simulans confessionem ex conducto ad tractanda inhonesta.* — 688. *Qu. 10. An denunciandus laicus vel clericus sollicitans in confessione, simulando se confessarium. Et quid, si sit sacerdos, sed careat jurisdictione.* — 689. *Qu. 11. An denunciari debeat poenitens sollicitans confessarium.* — 690. *Qu. 12. An denunciandus interpret sollicitans poenitentem.* — 691. *Qu. 13. An confessarius sollicitans mulierem ut inducat aliam ad secum peccandum, vel ut ipsa peccet cum alio.* — 692. *Qu. 14. An confessarius sollicitans, postquam decesserit.*

681. - Quaeritur 1°. *An sit denunciandus confessarius consentiens mulieri sollicitanti in confessione?*

neiwnsen- Affirmant Salmant.¹*; et ajunt contra-
u“““Ude’ r*am sentent*am non esse probabilem post
enati.idiu. bullam allatam Gregorii XV, ubi expresse
sunt denunciandi, non solum confessarii
sollicitantes, sed etiam inhonestos tracta-
tus habentes. Et idem sentiunt Mazzotta*,
Concina³, Potestas⁴*, item Salmant. 8 cum
Diana, Leandro, Sousa a>, etc.

^Opinio ne- Negant vero Bonacina*, Palaus’, Escobar⁸ cum da Cunha, Hurtado, Sousa °) et Sanctarello; item Prado, Bordonus, Homobonus et Trullench, apud Salmant. . . — Ac Roncaglia ¹⁰ ad hanc sententiam inclinare videtur, dicens cum Bordono, San-

ctarello b), etc., quod rationi a Salmant. allatae responderi possit, verba bullae intelligenda esse de tractatibus turpibus quorum confessarius sit auctor. Atque Dianall hanc probabilem ac tutam dicit.

At mihi pro dicta sententia, alia ratio occurrit, quae habetur apud Bordoni, et quae potior videtur. — Ratio est, quia ex bulla eadem Gregorii mandatur confessariis ut moneant de obligatione denuntiationis, non jam quoscumque poenitentes qui cum confessariis inhonestos tractatus habuerint, sed illos *quos tiaveriut fuisse ab aliis, ut supra, sollicitatos*. Quare infertur quod poenitens licite, si vellet, posset confessarium in dicto casu denunciare (juxta primam probabilem sententiam),

¹ Tr. 21, cap. 4, n. 42. — ² Tr. 6, diip. 2. qu. 2, cip. 4, n. 6, qu. 2. — ³ Lib. 2, diis. 3, cap. 13, n. 16. — ⁴ Tom. 2, part. 3, n. 579. — ⁵ Tr. 21, cap. 4, n. 54. ⁶ Diana, part. 1, tr. 4, resol. II; et part. 4, tr. 5, resol. 42. ⁷ Lcandrr, disp. 13, qu. 20. — ⁸ Disp. 6, de Oblig. denum, punct. 3. n. 17. — ⁹ Tr. 4, disp. 9, punct. 5, num. 4. — ¹⁰ Lib. 47, num. 653. ¹¹ Da Cunha, de Confessar. sollicitant., qu. 11, n. 11. - TTiom.

Hurtad, Resol. mor., tr. 4, cap. 8, n. 323. ¹² SandartUut, de Haercesi, cap. 46, n. 2. — Prada, cap. 10, qu. 4, § 4. ¹³ Bordon., Tribun., cap. 23, qu. 16, n. 72. - /lomob., Exam, cedec., tr. 11, cap. 12, qu. 26, resol. 4, v. Si tamen. ¹⁴ Trull., Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 51 cl 53. ¹⁵ * Tr. 21, cap. 4, n. 41. — w Qu. 8. cap. 1, qu. 5, reip. 3. ¹⁶ Bordan., loc. cit., n. 74. — ll Part. I, tr. 4, résolut. 11.— Bordan., loc. cit., n. 78.

d) Id est: «Denuntient quemcumque noverint aut compcrerint contra decreta et constitutiones apostolicas sacramento Poenitentiae abusum esse, adhibendo confessionem et confessionale ad fines inhonestos, sollicitando poenitentes ad turpia et instituendo sermones de rebus illicitis, et fini ad quem sacramentum institutum est non decentibus».

681. - a) Sousa, de Solicitanlib., tr. 1, cap. 6, distinguit, dicens n. 7, puniendum esse juxta tenorem decreti Pauli V, confessarium qui non solum succumbat persuasio-

nibus feminae; «sed cum femina suadente aliquem in ipsa confessione actum exerceat». At n. 8, negat esse violatorem decreti, «si confessarius sollicitationem amplectens, de materia illius loqui desistat ac libidinis complementum in aliud tempus et locum differat, neque formam absolutionis feminae confitenti impendat». Et eadem docet in *Aphorism. Inquisitorum, lib. 1, cap. 34, n. 9 et 10*, tractans de bulla Gregoriana.

b) Sanctarellus, loc.cit., rationem hanc non affert.

sed videtur probabilius ad hoc poenitens non obligari; quia, ut ipse obligationem subeat denuntiandi confessarium, requiritur ut fuerit ab illo sollicitatus. Etsi igitur confessarius non eximitur a crimine, ob inhonestum tractatum in confessionario; eximitur tamen poenitens ab obligatione denuntiationis, dum non reperitur sollicitatus. — Et recte censetur noluisse Pontificem obligare poenitentes ad denuntiandum confessarios quos ipsi tentaverint, ob magnam difficultatem quae deterreret poenitentes a denuntiando in isto casu quo peccatum ab ipsis causam habuerit: tum quia, si denuntiarent, valde periclitaretur eorum fama; tum quia lex nimis ardua tunc eis redderetur.

Quidam neotericus scripsit praefatam opinionem fuisse proscriptam a Benedicto XIV, per bullam *Sacramentum*. — Sed perperam id asseruit; nam Pontifex ibi tantum dixit denuntiationem esse faciendam, etiamsi *inter confessarium et poenitentem mutua fuerit*. Longe autem differt sollicitatio *mutua*, ab ea quae fit a muliere, et cui confessarius consentit; cum doctores valde distinguant primum casum ab altero, ut observari potest apud Felicem Potestà¹. Ubi dicunt sollicitationem *mutuam* tum evenire, cum confessarius sollicitatus a poenitente ad unam turpitudinis speciem, ad aliam sollicitat mulierem (prout *num. seq.* dicetur); aut etiam, cum confessarius a poenitente sollicitatus prius dissentit vel sermonem divertit, et deinde post aliquod interval- lum illam sollicitat. Atque in his casibus

¹ Tom. 2, part. 3, num. 581. — *Castropal.*, tract. 4, diip. 9, punct. 8, num. 4. — *Peyrin*, tom. 2, in const. 4 Gregor. XV, § 8, num. 10. — Tr. 21, cap. 4, num. 40. — *Ltandr.*, diip. 13, qo. 21. — Loc. cit., n. 4. — « Lib. 47,

mutuae quidem sollicitationis auctores aliqui, ut Castropalaus, Peyrinus et da Cunha e², senserunt non adesse obligationem denuntiandi. Et haec est opinio quae a Pontifice damnata fuit, et quidem juste: in huiusmodi enim casibus jam verificatur quod poenitens vere manet sollicitata, et vere confessarius sollicitat. — At in nostro casu, cum confessarius simpliciter sollicitationi consentit, minime verificatur, nec dici potest quod mulier sit sollicitata. Quando autem cooperatio confessarii dicenda sit simplex consensio, aut etiam mutua sollicitatio, id pendet a circumstantiis sermonis et tractatus qui inter confessarium et poenitentem intercedunt

682. - Quaeritur 2°. *Ah sit denuntiandus confessarius qui, sollicitatus a poenitente ad copulant, renuit, et divertit ad solos tactus?*

Affirmant Salmant.³ cum Leandro et Diana⁴ — Sed probabiliter negant Palaus⁸, Escobar⁴; ac Trullench, Hurtadus, etc., apud Salmant.⁸. Ratio, quia femina sollicitans ad copulam virtualiter provocat etiam ad tactus, qui ordinarie sunt praevis ad copulam; unde verificatur quod confessarius (ut supra) tunc non sollicitat, sed sollicitatus consentit b⁵. — Recte vero notant Palaus, etc.⁸, quod confessarius sollicitatus ad sodomiam, si ipse divertat ad fornicationem, vel contra, tunc certe est denuntiandus; cum ipse tunc sollicitet ad actum ad quem non fuit sollicitatus: fornicatio enim non continetur sub sodomia, nec contra.

num. 656. — *Trull.*, Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 51. — *Thom. Hurlad.*, Reiol. mor., tract. 4, cap. 5, n. 56 et 59. — Tr. 21, cap. 4, num. 39. — Tr. 4, diip. 9, punct. 5, num. 4.

c) Rodricus da Cunha, *qu. 11, it. 11*, distinguit: « Diligenter discutiendum est, inquit, utrum femina, quae prius et sollicitavit et provocavit, eamdem libidinosi animi significationem semper retinuerit, an interruperit manscritque solum turpibus actibus peragentis habitualiter disposita ». Si primum, quamvis postea confessarius sollicitet, « talis fortasse sollicitatio non Inquisitorum iurisdictionis erit ». Si alterum, « Inquisitorum iudicium minime fugiet confessarius ».

*) Nihilominus, contra hanc opinionem S. Off. in sua Instructione diei 20 Febr. 1866

n. 2, haec declaravit: « Denuntiare oportet quemcumque sacerdotem, etiam iurisdictione carentem, sollicitantem in confessione, vel etiam poenitentis sollicitationi consentientem, quamvis statim dissentientem de turpi materia loqui, illius complementum ad aliud tempus differentem, et non praebentem absolutionem poenitenti ».

682. - (*) Diana non satis accurate citatur a Salmant.; id enim, *pari. 4, tr. 5, resol. 13*, recitative tantum habet.

b⁵ Sed vide notam d ad num. praecedentem.

683. - Quaeritur 3°. *Ab denuntiandus sil confessarius sollicitans ad actus tantum venialiter inhonestos?*

Sollicitant
d actol ve-
Btilu. de-
anoiiandm,
pita alio.

Prima sententia affirmat; et hanc tenent Dianal, Mazzotta "J, Viva k) et Trullench, Sancius fFagundez Leander et Thomas Hurtadus. — Ratio, quia actus leviter inhonesti extra sacramentum fiunt graves in sacramento ob gravem injuriam quae ei irrogatur. Sicut sumptio parvi cibi in die jejunii esset per se leve peccatum contra temperantiam; sed esset grave si fieret ante communionem.

Probabili
liai non de-
lântlandat.

Secunda vero sententia probabilior negat; et hanc tenent Palaus .); et Escobar * cum Sousa, Portello et Gaspare Hurtado. — Ratio, quia, ex una parte, certum est quod ad denuntiandum confessarium sollicitantem requiritur (prout dicunt Palaus .), Portellus et Sousa) quod actus sollicitationis sit peccatum grave, ita ut certe putetur ipse graviter in eo peccasse: cum talis denuntiandus sit tamquam suspectus de fide, ut habetur ex edicto Inquisitionis generalis apud Potestà/Λ At nemo potest censi suspectus de fide, qui tantum venialiter peccat. Hinc Benedictus XIV hoc sollicitationis crimen appellat *nefarium improbitatem*; et in bulla

1 Part. 4, tr. 5, resol. 5; et part. 1, tr. 4, resol. 21. — Trull., Decal., lib. 1, cap. 3. dub. 18, n. 41 et 42. — Ltandtr, diip. 13, qu. 12. — . Lib. 47, num. 636 et 637. . Sousa,

Pii IV dicitur de hujusmodi sacerdotibus sollicitantibus *qui loco reconciliationis cum Deo, graviore peccatorum mole poenitentes onerant, et in manibus diaboli tradunt.*

Ex alia vice, actus qui in se est levis contra castitatem, nequit fieri gravis in sacramento; alias quodlibet peccatum veniale in materia veracitatis, patientiae vel humilitatis evaderet grave in sacramento: quod nemo asserit.

Nec obstat dicere quod culpa levis redditur gravis ob reverentiam sacramento debitam. — Nam hoc currit quando aliquid prohibetur ob solam reverentiam sacramenti (prout prohibetur quaevis parva comestio ante communionem); non vero, quando res aliqua ab Ecclesia vetatur tamquam in se mala. Tunc enim, quia tota injuria quae sacramento irrogatur est quatenus sacramentum ministratur aut suscipitur cum actu pravo, si actus est leviter pravus, levis etiam erit injuria quae fit sacramento. — Omnes tamen conveniunt cum Palao . et Escobar *, quod si ex circumstantiis certe conjiceretur, quod sacerdos eo levi actu animum habuerit ulterius progrediendi, tunc censenda est sollicitatio gravis.

DiAculoit
iaui6t.

Limjuno.

Aphonia., lib. 1, cap. 34, n. 4. . Parul., Dub. regular, v. SoHciart ftminas, num. 4. . Parut., loc. dt. — Sousa, loc. dt. — . Tr. 4, diip. 9, punct. 3. n. 3. — . Lib. 47, n. 637.

683. - a) Mazzotta, tr. 6. disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 3, videtur sic tenere, eo quod dicit hanc esse communem contra alios.

b) Viva, in propos. 6 Alex. VII, n. 11, ita profecto tenet ut communius; at, de Poenit., qu. 8, art. 5, n. 8, sub 6, secundum opinionem, quam et ipse S. Alphonsus, tenet, dicens: « Poenitentem excusari a denuntiando confessario sollicitante..., quando datur materiae parvas ».

c) Joannes Sanchez, Select. disp. 11, η. 22, ita videtur tenere, eo quod rationem habet quam ipse S. Alphonsus affert pro hac sententia. — Itemque Fagundez, de 2° praec. Eccl., lib. 4, cap. 3, n. 52, qui ceteroquin. n. 51, dicit quemcumque actum impudicum cadere sub bulla

(i) Thomas Hurtadus distinguit, /r. 4, cap. 8, resol. 36; et dicit, n. 403, hanc sententiam securiorem esse et in praxi *semper consulendam*, si fiant « in vero sacramento Poenitentiae ante vel post immediate »; sed n. 401, negat esse denuntiandum, si confes-

sarius id faciat « extra occasionem confessionis, in confessionario simulans confessionem ».

Palaus, tr. 4, disp. 9, punct. 3, n. 3, negat sententiam hanc esse improbabilem; et rationem quam affert n. 2, est quod ex decretis pontificiis, « non fit aliqua specialis prohibitio de peccatis venialibus, sed solum prohibetur id quod de se malum et inhonestum est ». — Sed Gaspar Hurtadus, de Just, etc., de Judicio forensi, disp. 2, diff. 7, innuit tantum hanc secundam sententiam, scribens: « Circa peccatum sollicitationis seu provocationis, quae fit feminae in confessione a sacerdote *ad actum mortalem venereum*-, observandum est... ».

1) Apud Potestà, torn. 2, η. 226, id habetur ex brevi Pii IV *Cum sicut nuper*, dici 16 April. 1561, § 1, quod etiam reperitur in bullario Romano Mainardi.

Benedictus XIV in prooemio suae constitutionis hanc vocat execrabilem improbitatem; et § 1, loquitur de hujusmodi nefariis

684. - Quaeritur 4°. *Ah sit denuntiandus confessarius qui in confessione sollicitat poenitentem, non ad turpia, sed ad alia peccata?*

Sollidant
ad peccata
non turpia,
Juxta alim.
denuQtian-
dux.

Prima sententia affirmat. Et hanc tenent Pefia *), Zechius a), Moura et da Cunha apud Dianal; et huic inclinatur Potestas c) cum Bordonis c). — Ratio: tum quia in bulla Gregorii XV dicitur esse denuntiandus qui habet cum poenitente *illicitos et inhonestos tractatus*; *to* autem *illicitos* videtur comprehendere omnes alios actus culpabiles, praeter materiam inhonestam. Idque videtur magis exprimi in edicto Inquisitionis, ubi praecipitur denuntiari qui habent cum poenitentibus *discorsi di cose illecite, e non convenienti al fine per cui il sacramento della Penitensa è stato istituito d)*. — Tum quia in decreto Alexandri VII habetur esse denuntiandos omnes de haeresi etiam leviter suspectos; si igitur denuntiari debet tamquam suspectus de haeresi qui sollicitat ad turpia, cur non etiam qui sollicitat ad alia crimina? — Haec sententia videtur satis probabilis. Unde bene ait

Emman.dr Moura, opusc. de Incanutionib. seu Ensalmis, sect. 3, cap. 3, n. 17. - « Part. 4. tr. 5. resol. 17. — Tr. 4. disp. 9, punct. 6, n. 2. — 1 Loc. cit. — Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 3. — Disp. 6, de Obligat, denunt., punct. 3, n. 13. - *Paramo*, de Origin, et Progress. S. Inquisit., lib. 3, qu. 10, n. 121. - *Sanetarell*, de Haeresi, cap. 46, n. 1. — Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 3, resp. 1. - *Boss*., de Coniesar. sollicitanlib. dub. 2, n. 4. - *Carena*, de Offic. Inqui- Ut., part. 2, (it. 6, § 4, n. 19. — Part. 4, tr. 5, resol. 17;

Palaus quod Inquisitores probabiliter cognoscere possunt de hujusmodi sollicitatione, si deferatur, ob facultatem ipsis concessam.

Secunda vero sententia, communissima et probabilior, negat. Eamque tenent Palaus³, Mazzotta⁴, Holzmann⁵; Bonacina⁶ cum Ledesma⁷ i), Paramo et Sanctarello; Roncaglia⁶ cum Bossio et Carena; Diana⁷ cum Freitas, Peyrino, Homobono, Sousa et Venero: ac Escobar⁸ cum Fagundez, Leandro, Molfesio, Scortia, etc. — Ratio, quia nullibi habetur expressum, hanc sollicitationem esse denuntiandam. Licet enim in bulla Gregorii, praeter verbum *inhonestos* addatur *illicitos*, tamen patet utrumque eandem materiam significare, dum dicitur *illicitos et inhonestos tractatus*. Nec aliter accipienda sunt verba edicti, quia edictum ad bullam se refert, aut certe referendum. — Nec obstat dicere quod sollicitans ad alia crimina etiam sit de haeresi suspectus. Nam communissime doctores (ut vidimus), bullam Alexandri interpretando, censent non esse obligationem denuntiandi hujusmodi sollicitam

Prohs

et part. 1. tr. 4, resol. 20. - *Freitas*, qu. 8, n. 16. et (edit. 3) qu. 17, n. 21. - *Ptyrin*.. tom. 2, in constit. IV Gregor. XV, num. 7. - *Homob.*, Consult, et respons. tom. 2, part. 5, resp. 130. - *Sousa*, de Solicitant., tr. 1, cap. 13, n. 4. - *Vencr.*, Exam, episcopor., lib. 5, cap. 17, n. 18. — Lib. 47, n. 631. - *Faund.*, Decal., lib. 6, cap. 12, n. 15. - *Ltand.*, disp. 13, qu. 9. - *Motfes.*, part. 1, tr. 7, cap. 24, n. 31. - *Scortia*, in Summon Pontif. constitui., epitom. 77, theore- rem. 196.

excessibus. — Praeterea textus qui refertur ex Pio IV, sensum utique praesefert, sed fere tantum verba decreti Piani.

684. - *) Pefia, in *Eymeric. Directorium inquisitor.*, part. 2, comment. 81, v. *Ille quoque*; et Zechius, *Sum. theol. mor.*, torn. 1, tr. de Fide, cap. 11, n. 5, v. *Tertia suspicio*, dicunt hunc esse suspectum de haeresi, proindeque (addit Pefia) «judicio Inquisitorum subiectus est».

b) Rodericus da Cunha hic male citatur a Diana ex Emmanuele de Moura; nam, qu. 8, n. 6 et qu. 17, n. 10, tenet secundam sententiam, quae et ipsi S. Alphonso probatur.

c) Potestà eo sensu in hanc sententiam inclinatur, quatenus, torn. 2, n. 496, dicit confessarium istum «ex alio... capite» suspectum esse de haeresi, et cognosci ab Inquisitoribus, ex abusu scilicet sacramenti. — Idemque tenet Bordonus, *Man.*, sect. 25, n. 122. Ceteroquin, uterque, Potestà nempe, loc. cit., et Bordonus,

loc. cit., n. 119, negant esse denuntiandum ex vi bullae Gregorianae aut alius decreti de sollicitatione.

d) Id est: «Sermones de rebus illicitis, et fini ad quem sacramentum Poenitentiae institutum est non decentibus».

Holzmann, de praec. Decal., n. 671, de hoc silet.

f) Petrus de Ledesma, de Matr., qu. 56, art. 2, v. *Prima sententia*, citatur a Bonacina ex Roderico da Cunha (qui eum ex Paramo allegat), et videtur profecto ita tenere, loquens de peccato speciali quod committit confessarius sollicitans filiam confessionis «Non est idem, inquit, de aliis peccatis atque de peccato immunditiae; nam in peccato isto est quaedam immunditia quae magis contradatur huic vinculo, et est quaedam aequalitas quam non debet habere mulier ad confessorum, et haec omnia sunt contra sacramentum. Unde si confessor solidtaret extra confessio-

tes; dum bullae tam Gregorii quam aliorum Pontificum, loquendo de sollicitatione in confessione, praeceperunt denuntiari tantum sollicitantes ad turpia. Unde videtur ad hanc solam materiam veneream imposita esse obligatio denuntiandi sollicitantes; quia, ob fragilitatem naturae, frequentius haec sollicitatio, et majus in ea periculum consentiendi contingere poterat. Idque (ut ait Diana ') confirmatur ex praxi Inquisitorum.

SoUiduni
U turpia
ia alii *a«
cnmentit,
a» deant-
ω dαχ.

Praeterea, communiter dicunt doctores, et merito, non esse obligationem denuntiandi sacerdotes sollicitantes ad turpia in aliis sacramentis quam Poenitentiae; quia revera de hac denuntiandi obligatione nullibi habetur praeceptum. — Ita Bonacina ·, Diana ·; Palaus⁴ cum Freitas, da Cunha et Sancio; ac Escobar⁵ cum Lezana, Peyrino, Sanctarello, etc.; contra Moura et Hurtadum«A

685. - Quaeritur 5°. *An denuntiandi sint episcopi sollicitantes in confessione?*

Eplico*
pus williri-
tiEi in con-
kstione, ju-
xta alio»,
»oo denun-
tufidai.

Negant Palaus®; et Escobar' cum Molina da Cunha, Trullench, Freitas, Deciano⁰ et Sancio. — Quia episcopus, etiam in crimine haeresis formalis, non subjicitur Inquisitoribus; ex cap. *Inquisitores, de*

1 Part. 4, tr. 5, resol. 17, v. f. — · Diip, 6, de Oblig. denunt., punct. 3, n. 7, v. *Limitatur* 2. et n. 14. — 1 Loc. dt., resol. 16. — 4 Tr. 4, disp. 9, punct. 6, n.3. - *Freitas*, qu. 16, num. 10. · *Da Cunha*, qu. 16, n. 6. · *Joan, Sane.*, Select, disp. 11, num. 47. — · Lib. 47, num. 632 et seqq. · *Letana*, Sum., tom. 1, cap. 19, n. 34. - *Peyrin.*, tom 2, in const. 4 Gregor. XV, n. 17. · *Sanciare!l.*, de Haeresi, cap. 46, n. 5. — · Loc. ciu, punct. 9, n. 2. — ' Loc. dt., n. 715 et 716. - *Da Cunha*, qu. 12, n. 5. · *Trull.*, Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 78. · *Freitas*, qu. 12, n. 20, 25, 26

nem ad aliquod aliud peccatum, non peccaret peccatum quod haberet novam malitiam, nisi sit proprius sacerdos ».

K) Emmanuel de Moura, *loc. cit.*, n. 17, *i. f.*, satis obscure loquitur. Sed Thomas Hurtadus non videtur diligenter citari ab Escobar: nam *tr. 4, cap. 8, resol. 35*, distinguit, dicens, *num. 387*: «Est quidem ut suspectus in fide denuntiandus Quaesitoribus fidei ex vi praesumptionis juris et a jure, quam ponit Pius IV et approbat Gregorius XV » Et *n. 389*: « Verum est quod sollicitans in aliis sacramentis non subjacet poenis assignatis in bulla Gregoriana; istae enim solum ponuntur sollicitantibus in sacramento Poenitentiae ad venerea ».

685. - «V Molina, *de Just et Jure*, tr. 5, disp. 28, num. 19; Decianus, *Tract, crtmi.*,

haerelic. in 6°, et ex Tridentino', ubi dicitur: *Causae criminales graviores contra episcopos, etiam haeresis...*, *ab ipso tantum Summo Romano Pontifice cognoscantur et terminentur.*

Sed affirmant melius Bonacina', Roncaglia °; Salmant. II cum Hurtado et Antonio a Spiritu S.; ac Potestas ,J cum Leandro% Fagundez h», etc. — Verum Bonacina⁴ sentit denuntiandos esse Inquisitoribus. — At Potestas Λ», Roncaglia et Salmant. cum aliis dicunt esse denuntiandos Pontifici, si commode huic fieri possit denuntiatio. Alias, hanc deferendam esse dicunt Inquisitoribus: qui, licet non possint punire nec processum formare contra episcopos, possunt tamen de praefato crimine excipere informationem, et deinde illam Pontifici significare; prout colligitur ex *extravag. [com.] Cum Matthaeus, de haeret.*, ubi sic praescribitur procedendum contra nuntios et officiales Sedi Apostolicae immediate subjectos. Et in hoc conveniunt Palaus *.; et Escobar¹⁴ cum Trullench, Sancio et da Cunha, nempe quod bene possunt Inquisitores excipere hujusmodi informationem.

Sub nomine autem *episcoporum* ve-

et 31. · *Joan. Sanch.*, Select, diip. II, n. 33. — · Se».24. de reform., cap. 5. — · De Obligat, denunt., punct. 3, n. 8. — “ Tr. 19, qu. 8, cap. I, qu. 2, resp. I. — u Tr. 21. cap. 4, n. 90. · *Thom. Hurtad.*, Resol. mor., tr. 4. cap. 7, resol. 18, n. 156. · *Anton. a Sptr. S.*, tr. 5. disp. 18, num. 1453. — II Tom. 2, num. 621. · *Poncaglia*, loc. cit., cap. 1. qu. 2, resp. 1. — *Salmant.*, tr 21, cap. 4, n. 30. — u Tr 4, disp. 9. punct. 9, n. 4. — « Lib. 47, n. 716. - *Trull.*, Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 80. · *Joan. Sanch.*, Select, disp. 11, n. 81. - *Da Cunha*, qu. 12, n. 9.

tom. 1, lib. 5, cap. 23, // 2, negant in generali Inquisitores posse procedere contra episcopos, etiam (ut addit Molina) haereticos vel de haeresi suspectos.

Leander, *disp. 13, qu. 50*; Fagundez, *de 2° praec. EccL.*, lib. 4, cap. 3, it. 64, negant utique episcopos denuntiandos, seu subjectos esse Inquisitoribus in hoc crimine; sed dicunt posse nihilominus Inquisitores excipere testimonium depositiones, Sedi Apostolicae remittendas.

Bonacina, *loc. cit.*, n. 3, simpliciter dicit esse denuntiandos, et addit: < Ita sentire videtur Roder, a Chuna..., ubi ait licitum esse Inquisitoribus dicta testimonium excipere, Sedi Apostolicae denuntianda ».

Λ) Potestà, *loc. cit.*, dicit solum: « Episcopos sollicitantes non esse denuntiandos Inquisitoribus, sed Sedi Apostolicae ».

Meliut denuntianda».

Qain.m niunt episcopi etiam titulares, et etiam non consecrati, modo sint confirmati; item nuntii, legati et abbates jurisdictionem quasi episcopalem habentes, ut dicunt Salmant.¹ cum Barbosa .) et Tamburinio *A

686. - Quaeritur 6°. *An, si confessarius sollicitans sit emendatus, debeat adhuc denuntiari?*

Sollicitans
emendatus,
juxta alios,
non denun-
tundat.

Prima sententia negat. Et hanc tenent Palaus¹; et Escobar⁸ cum Soto, Molfesio, da Cunha, Peyrino, Fagundez, Portello, Zannardo, Freitas, etc.; item Ledesma⁰, Lugo, Trimarchus, Leander, Hurtadus et alii, apud Salmant.⁴ Et hanc probabilem putat (saltem extrinsece) Auctor *Istrus., etc.* A. — Ratio, quia finis denuntiationis est emendatio rei et ablatio damni: quibus jam obtentis, cessante fine legis principali, cessat etiam lex naturalis denuntiationis, quae principaliter respicit emendationem; nec lex positiva ejus ordinem invertere potest *A — Hanc probabilem putat etiam Viva .

¹ Tr. 21, cap. 4, n. 31. — . Tr. 4, diip. 9, punct. 10, n. 1. — 1 Lib. 47, n. 624 et 625. . Sotus, *dt Juii* et Jure, lib. 5, qu. 5, art. 1, v. f. - *Moifes.*, part. 1, tr. 7, cap. 24, n. 21. - *Da Cunha*, qu. 3, n. 15. . *Peyrin.*, loc. cit., n. 31. . *Fagund.*, de 2. praec. Eccl., lib. 6, cap. 4, n. 16; et de 6. praec. Decal., Hb. 6, cap. 12, n. 23. Cfr. etiam de 2. praec. Eccl., lib. 4, cap. 3, n. 90. . *Portet.*, Dub. regul., v. *Sollicitore feminas*, n. 18. . *Zanard.*, Director, theolog. et confets., part. 3, cap. III, cura cap. 36 (falso inteript. 31) et 52, v. *Primo ergo quaeritur*, . *Freitas*, qu. 3, n. 34. — *Lugo*,

Recte vero doctores excipiunt haeticum formalem, maxime dogmatizantem, cujus difficilis est emendatio, et quem omnino expedit denuntiari, saltem ad subventionem aliorum, quos ipse forte subverterit.

Signa autem emendationis sunt (ut dicunt doctores citati apud Salmant.¹ et apud Viva⁸): 1°. Si mulier sollicitata, ter vel quater ad confessarium accedendo, in eo pravum animum non amplius adverterit. Ita Escobar' cum Trullench, Diana et Sousa. — 2°. Si per triennium confessarius bene vixerit; ut ait Sancius. — 3°. Si sit sacramentaliter confessus, et per longum tempus non tentaverit; ut Escobar cum Freitas c), Sancio % Mascardo O, Alciato Farinacio c), Hurtado c), Riccio e), Felino c) et Barbosa c). — 4°. Si lucratus sit jubilaum; ut dicit Escobar cum Genuensi d). — 5°. Si factus sit religiosus. — 6°. Si sit homo insignis probitatis, et semel vel bis sollicitaverit;

de Justit., diip. 38, n. 19. * *Trimarch.*, de Confess., abutent. Sac. Poenit., disp. 12, sect. 3, n. 28. - *Leand.*, disp. 13, qu. 7. - *Thom. Hurtad.*, Resol. mon, tr. 4, cap. 8, resol. 43, n. 465. - 4 Tr. 21, cap. 4, n. 75. — 1 Part. 2, cap. 14, § 2, n. 278. — * De Poenit., qu. 8, art. 5, nura. 8. — 1 Tr. 21, cap. 4, n. 76. — . De Poenit., qu. 8, art. 5, n. 8. — . Lib. 47, n. 625. - *Trult.*, Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 28, v. f. * *Diana*, part. 4, tr. 5, resol. 23, 1. f. - *Sousa*, de Solicitantib., tr. 2, cap. 6, n. 17. - *Joan. Sanch.*, Select, disp. II, n. 51. — *Escobar*, loc. cit., n. 625.

.) Barbosa, *de Jure eccl., lib. 1, cap. 17, n. 19*; Ascanius Tamburinius, *de Jure Abbat., tom. 1, disp. 1, qu. 3 et 4*, dicunt dumtaxat in universum abbates episcopis aequiparari.

686. - a) Petrus de Ledesma, *Sum., part. 2, tr. 4, cap. 4, concl. 24, dub. 2*, v. *Dico 1*, rem perspicue significat; quaerens enim utrum confessarius sollicitans sit denuntiandus ante correctionem: <Si sit spes, inquit, quod hujusmodi confessarius, praemissa secreta admonitione aut correctione coram testibus, poterit emendari, tunc debet adhiberi, servando ordinem statutum a Christo>.

b) Plures auctores in hac sententia allegati, requirunt praeterea ut nullum sit periculum probabile reincidentiae. — Trimarchus vero, etsi primam hanc sententiam probabilem existimat, eam tamen sub limitatione tenet, scilicet quando sollicitationis crimen non est publicum nec laborat infamia.

c) Escobar, *lib. 47, n. 625*, haec separatim habet; et primo quidem ait censeri emendatum: «Qui per triennium postmodum recte vixerit». Et ibi dnt Freitas, *qu. 3, n. 32*; Joannem Sanch., *loc. cit*; Mascardum, *concl. 601*,

n. 14; Alciati, *Reg. 2, praesumpt. 7, n. 3*; Farinarium, *Prax. part. 1, qu. 23, a n. 26*, et *Decis. Rotae CXL, lib. 1, decis. 51, n. 10*; Ricrium, *part. 2, decis. 159, n. 14*, qui revera ita tenent; quamvis Alciatus dicat id intelligendum esse, «quando talis delinquens fecisset magnam poenitentiam, puta quia ingressus religionem...., vel quando probaretur pluries evenisse illi occasionem similis mali faciendi, et tamen eum abstinuisse». — Deinde Escobar affert aliud signum emendationis, et denique aliud his verbis: <Vel ad Poenitentiae sacramentum accedere intuearis>; et citat Felinum, qui, *in cap. Testimonium, de testib. et attestât., n. 36*, ita revera habet. — Barbosa autem et Thomas Hurtadus non citantur ab Escobar, sed a Salmant; Barbosa quidem pro signo emendationis quod sumitur ex sacramento Poenitentiae; et Hurtadus, pro alio, cujus mentio non habetur apud S. Alphonsum; at revera, Barbosa, *de episc., alleg. 43, n. 22 et 23*, utrumque habet ut Escobar; Hurtadus autem, *loc. cit., n. 469 et 472*, loquitur de sacramento Poenitentiae.

d) Genuensis, *Prax. archiep., cap. 18, n. 6*,

ut Hurtadus rA — 7°. Si post sollicitationem statim det signa doloris. — 8°. Si fuerit senex, ita ut putetur ex magna passione sollicitasse, et postea vere resipuisse; ut ait Silvester />. — Haec tamen signa dicit Viva singula non sufficere, nisi plura simul conjuncta faciant constare de emendatione. Et hoc valde est notandum; nam revera, sicut constat de crimine, debet et constare de emendatione. Et quod dicitur de sollicitatione, etiam dicendum est de aliis criminibus de haeresi suspectis.

Quamvis praedictam primam sententiam satis probabilem existiment auctores citati, absolute tamen probabiliorem esse judico *secundani* sententiam, quae docet confessarium etiam emendatum esse denuntiandum. — Ratio, quia Pontifex magis quam emendationem rei ejus punitionem intendit, ad damnum Ecclesiae reparandum et ad resarciendum scandalum. Et ideo sancivit (ut supra) denuntiationem fieri, nulla correptione fraterna praemissa: quae utique praemittenda esset, si emendatio rei et non punitio intenta principaliter esset. — Ita Suarez *4 Bonacina, Azor h), et plures cum Salmant. qui hanc secundam sententiam certe tenendam esse ajunt.

687. - Quaeritur 7°. *An sit obligatio denuntiandi confessarium qui de sollicitatione jam fuerit satis convictus et punitus?* — Certum est quod, si ipse delinquat iterum postquam in primo crimine

fuerit punitus, iterum denuntiari debet. Et idem dicendum, si de sollicitatione non fuerit plene convictus; quia tunc nec fuisset satis punitus.

Dubium ergo est, *si de eadem sollicitatione jam fuerit satis convictus et punitus a*).

Negant esse obligationem denuntiandi da Cunha, Seraphinus, Hurtadus, etc., apud Salmant. .; quia confessarius jam censetur emendatus, juxta primam sententiam mox supra allatam. — Sed longe probabilius affirmant Salmant. cum Bonacina, Trullench, Diana. Tum quia tunc non constat de emendatione; tum quia non eximitur mulier ab obligatione denuntiandi, quia alia denuntiavit: dum unaquaeque persona sollicitata omnino denuntiare tenetur, sive sint sive non sint alii denuntiantes.

Quaeritur 8°. *An denuntiari debeat confessarius qui mulieri sollicitanti consentit, ob melum ab illa incussum, quod eum accusabit nisi consentiat?*

Negat Hurtadus; quia lex ecclesiastica non obligat, cum metus gravis intervenit. Haec tamen ratio debilis est; quia talis metus non censetur gravis: judices enim non facile credunt cuique mulierculae accusanti, ut dicunt Salmant.4 cum Escobar

Sed melius dici potest hic confessarius non esse denuntiandus, quia tunc revera esset sollicitatus, non sollicitans c), juxta dicta n. 681, v. *Negant*.

Bonae., di»p. 6, de Obligat. denunt., punct. 3. n. 9. .
1 Tr. 21, cap. 4, n. 77 et 78. — *Da Cunha*, qu. 3, n. 34. .
Seraph. de Freitas, qu. 3, n. 31. - *Thorn. Hurtad.*, Resol. mor., tr. 4, cap. 8, resol. 48, n.600. - . Ty.21, cap. 4, n.73.—

' Loc. cit., num 74. . *Bonae.*, di»p. 6» de Obligat, denunt., punct. 3, n. 15. . *TrutL*, Decal., lib. 1. cap. 3, dub. 18. n. 31. - *Diana*, part. 4. tr. 5, resol. 49. i. f — *Thom. Hurtad.*, Resol. mor., tr. 4, cap. 8, resol. 37. a n. 415. — « Tr. 21, cap. 4, n. 59.

v.f, id dicit generaliter de iis qui committunt delicta « tendentia in perniciem reipublicae ».

*) Hurtadus, *loc. cit.*, n. 473, dicit: « Insignis auctoritatis et gravitatis ». De celero concordat.

f) Silvester, quidquid dicat Hurtadus (a quo S. Alphonsus videtur allegationem sumpsisse), v. Correctio, n. 4, § *Tertia*, non loquitur de sene, sed in generali ait posse probabiliter sperari emendationem in eo qui peccat « ex passione seu infirmitate, cujus signum est si semel ruit, oblata occasione, et denique tristatur et erubescit».

K) Viva, *de Poenit.*, qu. 8, art. 5, n. 8, dicit: « Haec tamen [signa] non videntur suffi-

cere, nisi ex aliis etiam adjunctis constet de emendatione ».

Suarez, *de Fide*, disp. 20, sect. 4, n. 13; Azor, *part. 1, lib. 8, cap. 19, qu. 9*, non citantur recte a Salmant.; loquuntur enim de haeretico.

687. - o; Omnes auctores hic citati, sive pro negativa, sive pro affirmativa, loquuntur de *alia* sollicitatione, quamvis Freitas non salis clare loquatur.

Escobar a Corro, *de Confess. sollicitant.*, *part. 1, qu. 2, n. 42; et part. 3, qu. 5, § 6, n. 2*, negat simpliciter talem esse denuntiandum.

() Sed de hac ratione vide notam d ad n. 681 supra.

Eui convictui et punitui, longe Probabilitu, adhuc denuntian-
dui.

Quid de consentiente sollicitationi ob metum.

Absolute proba b]hot, denuntiandui e- hAS emendatai.

rius qui sollicitat poenitentem ut consentiat ad peccandum, non secant, sed cum alio?

Da Cunha b> apud Escobar *, et alii pauci olim probabile putarunt non debere denuntiari. — Sed hodie certum est oppositum; cum Benedictus XIV in bulla *Sacramentum* (citata *nam. 687, Qu. 9*) definiverit hunc confessarium omnino esse denuntiandum, etiamsi *sollicitatio...*, *non pro se ipso, sed pro alia persona peracta fuerit.*

692. - Quaeritur 14°. *An sint denuntiandi confessarii sollicitantes, postquam jam e vita migraverint?*

Affirmant Salmant. . — Sed negat probabilius Potestasⁿ; quia tunc cessat totalis finis legis, scilicet tam emendatio quam punitio rei. Idem dicit Roncaglia⁴ cum Bordono. — Bene tamen advertit cum eodem Bordono et Carena % quod haeretici formales, etiam post mortem, semper sunt denuntiandi, ad reparandum saltem damnum ab eis illatum.

Soudma
probabl.
h ai ooa dt
poit nor

§ III.

Quinam teneantur denuntiare.

693. *An possit absolvi mulier sollicitata, antequam denuntiet. Et an, facta denuntiatione, possit quivis confessarius absolvere ab excommunicatione contracta ob denuntiationem neglectam.* — 694. *An semper confessarius teneatur monere de obligatione denuntiandi.* — 695. *Qu. 1. An teneantur denuntiare qui non possunt probare denuntiationem. Et qui aliunde sollicitationem sciunt.* — 696. *Qu. 2. An sit obligatio denuntiandi, si crimen sit occultum.* — 697. *Qu. 3. An, si sollicitatio fuerit habita a longo tempore.* — 698. *Qu. 4. An teneatur ad denuntiandum qui scit sollicitationem sub secreto.* — 699. *Qu. 5. An sit obligatio denuntiandi per epistolam vel internuntium. Et an confessarius teneatur aliquando denuntiationem excipere vel deferre.* — 700. *Qu. 6. An teneatur denuntiare mulier sollicitationi consentiens.* — 701. βκ. 7. *An sit obligatio denuntiandi, si speretur sollicitans per correptionem emendandus.*

sollicita-
»bwivitqâd-
nuo““”.de’

693. - Est praenotandum 1°. Quod sollicitati non possunt absolvi, nisi prius denuntient; et si adsit impedimentum statim faciendi denuntiationem, saltem debent esse parati quamprimum ad denuntiandum: alias peccant graviter et incidunt in excommunicationem. — Ita Salmant. a> cum Navarro a>, Hurtado a>, Sancio °), da Cunha "b>, Sousa a> et alii communiter.

1 Lib. 47, n. (44. — *Bcncd., XIV, balte Sacramentum Poenitentiae*, § 2. — 1 Tr. 21, cap. 4, n. 71. — • Tom. 2, n. W6. — 1 Tr. 19, qu. 8, de Confessar. sollicitant., cap. 2,

Improbabilissime igitur dixit Pontas⁵ nolenti denuntiare confessarium sollicitantem non esse denegandam absolutio- nem b>. — Bene autem potest absolvi poenitens ante denuntiationem, si adsit justa causa illam differendi, nempe si ministri tribunalis longe distent, vel si sit necessitas communicandi ad vitandum scandalum vel ob lucrandum jubilaum, et possit credi personae quod sit denuntiatura. Ita

Nili adiit
justa catiu
differendi,
et credi
ait promit
siont.

qu. 4. - *Bordon., Man. Consultor, in cnus. S. Off., acct. 18, qu. 32, n. 64.* — *Bordon., Man. Consultor., loc. cit., qu. 31, n. 60.* — • V. *Confessarius II*, cat. 17, i. i.

b> Da Cunha male citatur ab Escobar; nam, *qu. 17, n. 5*, ubi tractat de praesenti casu, haec scribit: « Pars tamen affirmativa [quod scilicet sit denuntiandus] mihi verior est et evidentissima ».

692. - a) Carena, *de Ofic. Inquisit./part. 2, tit. 19, § 3*, H. 7, quidquid dicat Roncaglia, scribit tantum haeticum *posse* post mortem denuntiari.

693. - a) Majoris claritatis gratia quaedam hic notanda veniunt. — Et quidem aliquot ex auctoribus citatis distinguunt sollicitatum qui jam noverat obligationem denuntiandi et officium hoc omisit, ab eo qui obligationem ignorabat. — SalmanL, de primo casu loquentes, *tr. 21, cap. 4, n. 69*, dicunt poenitentem

illum mortaliter deliquisse et in excommunicationem incidisse, « a qua non est absolvens quousque denuntiet »; et h. 70, addunt « aut parata sit [femina] denuntiare — Navarrus vero, *consil. 3, n. 2, de haeret.*, loquitur de haeretico quem quis tenetur denuntiare, nec potest hic absolvi nisi denuntiet vel saltem omnino proponat denuntiare; nec distinguit inter conscium vel inscium obligationis, sicut nec Hurtadus, *tract. 4, cap. 6, resol. 9*; nec Rodericus da Cunha, *qu. 21, n. 6*, neque Sousa, *tr. 2, cap. 20, n. 5*. — Joannes Sanchez autem, *disp. 11, n. 59 et seqq.*, aperte ponit distinctionem a Salmant. allatam.

b) Pontas id dicit de Gallia, ubi negat esse receptam bullam Gregorii XV.

Sanchez Suarez et Salmant. a) cum Sancio Trimarcho et Leandro; et probabile putat Diana³ — In bulla autem Benedicti XIV *Sacramentum*, circa id sic habetur: *Caveant... diligenter confessarii, ne poenitentibus, quos noverint jam ab alio sollicitatos, sacramentalem absolutio- nem impertiant, nisi prius, denuntiatio- nem... ad effectum perducentes, delinquen- tem indicaverint competenti judici, vel saltem se, cum primum poterunt, delatu- ros spondeant ac promittant.*

An autem, *facta denuntiatione, poeni- tens a quocumque confessario absolvipos- sit ab incursa excommunicatione?*

Negant f) Salmant. *, Mazzotta *; Dia- na³ cum Sancio; et Potestas⁴ cum Bor- dono; ex edicto S. Inquisitionis generalis infra citando. — Affirmat vero Lupus⁵ (cui adhaeret Roncaglia*). Quia, ut ait, reservatio hujus censurae perseverat tan- tum durante contumacia; unde exspirat facta denuntiatione aut mortuo denun- tiando. Idque infert Lupus ex edicti ver- bis, quae esse solent: *E dalla delta sco- munica... nessuno, se non da Noi o dal supremo tribunale del S. Officio..., potrà essere assoluto, se prima... al Santo Offi- cio non avrà soddisfatto* Et revera, at- tentis praedictis verbis, opinio Lupi satis probabilis videtur.

Trimarch., de Confess, abatente, diip. 14, sect. 7, n. 4L - *Leand.* diip. 13, qu. 48. — 1 Tr. 21, cap. 4, n. 70. — · Tr. 6, diip. 2, qu. 2, cap. 4, n. 6, v. *Quaer. 1.* — · Part. 4, tr. 5, resol. 29, i. f. · *Joan, Sanctus*, diip. 11, n. 64. — · Tom. 2, n. 641. · *Bordon.*, Sac. Tribon., cap. 30, n. 19. — · In edict.

Sanchez, *Decal.*, lib. 2, cap. 13, n. 36 et 37, loquitur de casu simili, scilicet de ab- solutione haeretici non solum in articulo mor- tis, sed in quovis alio impedimento adeundi Pontificem; quam concedit in quibusvis excom- municationibus, excepta haeresi.

d) Suarez, *de Censur.*, disp. 7, sect. 5, n. 41, id dicit de absolute a censuris in generali, quando adhibetur clausula *satisfac- ta parte*.

·) Diana, *part. 4, tr. 5, resol. 35*, quaerit utrum femina, quae in excommunicationem incurrit, possit absolvi, si promittat se illico denuntiaturam; et negative respondet «justa tamen causa non intercedente». Cfr. etiam *part. 1, tr. 4, resol. 27.* — S. Off. in sua Instr. de die 20 Febr. 1866, n. 5, haec etiam habet: «Poenitentes admoniti et omnino renuentes nequeunt absolvi; qui vero ob justam causam

Sed contra, hic notandum quod si quis injuste accusaret vel accusare suaderet aliquem sacerdotem innocentem de solli- citatione, incurreret casum reservatum papalem, sed sine censura; prout habetur in bulla Benedicti XIV *Sacramentum*, data die primo kalendis Junii 1741, ubi⁷ sic dicitur: *Quaecumque persona, quae execrabili hujusmodi flagitio se inquinaverit, vel per se ipsam innocentes confes- sorios impie calumniando, vel sceleste procurando ut id ab aliis fiat... impiis suasionibus, aut promissis, aut blanditiis, aut minis, aut alio quovis modo, etc.* — Advertunt tamen Salmant.* id intelligi de suasionem efficaci, ita ut ipsa sit causa injustae denuntiationis secutae. Addunt* intelligi, nisi suasio ante executionem denuntiationis efficaciter revocetur.

Hoc tamen procederet juxta edictum particulare Inquisitionis alicujus regni. — Sed in edicto edito a Sacra Inquisitione generali, die 3 Januar. anni 1623, relato in extensum a Diana⁷ et a Bonacina absolute dicitur, intra duodecim dies esse denuntiandos haereticos seu de haeresi quomodolibet suspectos, sub excommuni- catione majori latae sententiae reservata Papae et eidem tribunali. Tenet autem Bonacina¹⁰ cum Suarez et Sanctarello¹⁰ hoc edictum non fuisse perpetuum, sed

S. Inquir., lib. 5, tit. 4, art. 4. diff. 1. — · Tr. 19, qu. 8, up. 2, reg. in praxi. n. 5; cfr. tr. 4 de Censur. qu. 1, cap. 6, qu. 3.— · Bulla *Sacramentum*, § 3. — · Tr. 6, Append., cap. 6, n. 231 et 232. — · Loc. cit., n. 232. — 1 Part. 4, tr. 5, resol. 41. — · Disp. 6, de Oblig. deounL, punct. 2, n. 12,

denuntiationem differre debent, eamque quo citius poterunt faciendam spondent serioque promittunt, possunt at Ivi». — Denuntiatio autem «ad sanctam Sedem vel ad loci Ordi- narium» deferri debet, ut ex eadem Instr. n. 1, constat.

f) Multi ex citatis auctoribus id non di- sertis verbis negant, sed perspicue innuunt, dicendo illum poenitentem absolvi posse per bullam Cruciatæ, vel vi alius privilegii. Igitur, secluso privilegio, absolvi non poterit.

e) Id est: «Et a dicta excommunicatione nemo, nisi a Nobis vel a supremo tribunali S. Officii absolvi poterit, antequam dicto San- cto Officio satisfecerit».

Bonacina, *loc. cit.*, punct. 2, n. 12, af- fert utique edictum istud, sed non per exten- sum.

O Suarez, *de Fide*, disp. 20, sed. 4, n. 23;

Falsa de-
nuntiatio,
casus reser-
vatus Pa-
pae sine
censura.

Expliciter.

Ficta de-
nuntiatio-
ne. censura
probabiliter
non est re-
territa.

tantum pro illo actu; cum ibi dictum fuerit: *Mandamus, quatenus infra duodecim dies proxime computandos, etc.* Unde dicunt praefati auctores», illud *proxime computandos* satis ostendere quod noluit S. Inquisitio obligare conscios delinquentium in futurum; nam alias dixisset non *proxime*, sed a die scientiae. Verum Diana¹ cum Peyrino censet edictum fuisse perpetuum, et illud *proxime* intelligi revera a die scientiae delicti. — Sed advertendum quod eadem sacra Inquisitio postea, die 10 Martii anni 1677, aliud emanavit edictum (quod refert Potestas ut diximus, ubi imposuit quidem excommunicationem contra non denuntiantes suspectos de haeresi, sed nulla facta mentione reservationis, sic dicens: *Comandiamo... sotto pena di scomunica di lata sentensa..., chefra il termine di un mese... si debbano rivelare... al Sauf Offitto, owerò agli Ordinari, tutti e ciascuno di quelli de' quali sappiano, o abbiano avuto, o avranno notizia, che siano eretici o sospetli... di eresia* — Hoc posito, satis probabile videtur mihi et aliis doctis a me consultis, quod, vel primum edictum non fuerit perpetuum; vel quod verosimilius S. Inquisitio in hoc secundo edicto, sicut moderavit obligationem primi edicti denuntiandi infra duodecim dies, ampliando illam ad mensem, ita etiam

¹ Part. 4, tr. 5, retol. 41. • *Laurent, de Peyrinis*, tom. 2, const. 9 Pauli V, n. 27. — • Tom. 2, n. 226. — • *Tribun.*,

primum edictum moderavit, auferendo reservationem ab excommunicatione. Hoc tamen semper intelligendum, si jam fuerit impleta denuntiatio.

694. - Praenotandum 2°. cum Roncaglia a), quod, etiamsi confessarius praevideat certo sollicitatam non esse denuntiaturam, debet nihilominus monere illam de sua obligatione, et dimittere si nolit denuntiare. — Ratio, quia ipsi confessario expresse praecipitur a Pontifice in dicta bulla obligatio monendi. Et licet, generaliter loquendo, cum confessarius praevidet monitionem non profuturam, eam omittere debeat; hoc tamen non currit quando agitur de vitando damno communi, ut evenit in praesenti casu (juxta dicta n. 615).

695. - Sed quaeritur 1°. *An teneatur denuntiare confessorium sollicitantem, qui sollicitationem nequit juridice probare?*

Negant Turrianusa^a et Torreblanca a). — Sed omnino affirmandum cum Bafiez^b, Bordono⁸, Palao⁴, etc. Et oppositum videtur expresse damnatum ex propos. 5* proscripta ab Alexandro VII, quae dicebat: *Quamvis evidenter tibi constet Petrum esse haereticum, non teneris denuntiare, si probare non possis.*

An autem *teneatur ad denuntiandum, non solum sollicitatus, sed etiam qui aliunde certo scit sollicitationem?*

Affirmant recte Salmant.⁶ cum Trul-

cap. 23, n. 97. — 4 Tr. 4, disp. 9, punct. 10, n. 3. — 1 Tr. 21, cap. 4, n. 68.

Sanctarellus, *de Haeresi*, cap. 9, n. 19, a Bonacina citantur, non pro edicto S. Inquisitionis in specie, sed ut qui negent ullum textum afferri posse quo excommunicentur non denuntiantes haereticum.

J) Rectius* Bonacina.

k) Quod latine sic vertitur: Praecipimus sub poena excommunicationis latae sententiae, ut infra mensis spatium, S. Officio vel Ordinario denuntient eos omnes quos noverint, aut compererint, aut comperturi sint esse haereticos vel de haeresi suspectos».

694. - a) Roncaglia, *loc. cit.*, cap. 2, *reg. in praxi*, n. 5, scribit: «Si confessarius, ex repugnantia quam demonstrat mulier sollicitata, prudenter timeat non denunciaturam confessorium sollicitantem, absolvere non debet antequam denunciaret». — De hac re sic loquitur Instr. S. O. de die 20 Feb. 1866, n. 3: «Hujusmodi denuntiationes a nemine absque

culpa lethali omitti possunt. Quae de re poenitentes debent admoneri, neque ab iis admonendis instruendisque eorum bona fides excusat».

695. - Turrianus, *in 2am 2af*, tom. 1, disp. 58, dub. 3, loquitur de blasphemo occulto, et dicit probabile esse quod possit omitti ejus denuntiatio. — Torreblanca, *de Magia*, lib. 3, cap. 16, n. 26, affirmat prohibitum esse ne quis procedat aut inquirat contra peccatorem occultum.

b) Bafiez, *in 2a*¹ 2a², qu. 68, art. 1, coroll. 3, id satis innuere videtur, dum dicit, quando praelati praecipunt sub excommunicatione crimen aliquod denuntiari, omnes teneri illud denuntiare, qui antea licite poterant denuntiare. At in concl. 2, init, artic., negaverat teneri (quasi insinuans posse) accusare eum qui nequeat delictum sufficienter probare.

Mositii
de demi
tulliooe, h
ciendi,
non m ipet
fructui

Sdliau
tio deett-
ItAUdl, (U;
probin v
queat.

Quilibet
certo ideas
Mlildutio*
mb tene'
tir denun-
UAIC.

lench, Diana, Palao, Suarez O et Hurtado. Et hoc, etiamsi is sit impuber, modo sit rationis compos, et sciat crimen a personis fide dignis; secus, si sciret a fide indignis vel feminis levibus Salmant. cum Corduba, Navarro, Sayro. — Hoc autem dicendum, non jam ex bulla Gregorii, sed, ut bene advertit Mazzotta cum Potestà-' et Bonacina.), ex edicto S. Inquisitionis, ubi dicitur teneri ad denuntiandum confessarium, qui scierit vel audierit illum sollicitasse. Vide verba relata m. 680, *in fine*.

696. - Quaeritur 2°. *An sit obligatio denuntiandi sollicitantes, etiamsi crimen sit occultum?*

Negant Fagundez⁰, Megalius^O et alii, apud Salmant.³; quia Gregorius XV in bulla mentionem facit de abusu, verbo *abutantur*, quod significat actuum frequentiam et publicitatem. — At omnino tenendum est oppositum cum Salmant.^{*}, et Bafiez[^], Filliuccio[^] Trullench, etc., ibid., ex D. Thoma. Et recte Roncaglia³ ait primam sententiam penitus esse rejiciendam; quia, licet in poenalibus verba legis sint stricte interpretanda, attamen si ex stricta interpretatione lex inutilis redderetur (ut in nostro casu eveniret),

tunc verba, non stride, sed late sunt accipienda.

697. - Quaeritur 3°. *An teneatur sollicitatus ad denuntiandam sollicitationem habitam a longo tempore?*

Roncaglia^{*} ait cum Bordono, quod nunquam datur praescriptio quoad crimen haeresis; quoad alia vero, praescribitur per quinquennium actio contra reum a). Hinc dicit Roncaglia excusari a denuntiatione, qui illam per quinquennium omisit, etiam culpabiliter: nisi obstant edicta contraria dioecesana. — Sed hodie declaratum est ex Benedicto XIV (ex citato decreto *Sacramentum*) denuntiationem esse faciendam, etiamsi longum tempus post sollicitationem effluxerit.

698. - Quaeritur 4°. *An teneatur ad denuntiandum, qui scit sollicitationem sub secreto naturali?*

Negant Fagundez et Fragosus a), apud Salmant.¹; quia fortior est lex naturalis quam positiva. — Sed contrarium recte tenent Palaus[.], Diana⁴; Escobar¹⁰ cum Sancio⁶ et Gaspare Hurtado ^{*7/} ac Salmant.¹¹ cum Trullench, Leandro, etc.; quia nemo tenetur ad secretum, etiam juramento promissum, quando secretum vergit in damnum commune. Secus vero,

Denuntian-
da sollicita-
tio, etsi a
longo lem-
porehAbita.

Sollicita-
tio denun-
tianda, etsi
nota «ab se-
creto natu-
rali.

Limitatio.

Trull., Decal., Hb 1, cap. 3, dub. 18, num. 13 et 14. · *Diana*, part. 4, tr. 5, resol. 28 et 41. · *Palaus*, tr. 4, disp. 9, punct. 1, num. 10. - *Thom. Hurtad.*, Resol. mor., tr. 4, cap. 8» resol. 19 et 26. — * Tr.21, cap. 4, n. 69. · *Corduba*, Sum., qu. 64, cas. 6. · *Havar.*, Man., cap. 25, n. 46. - *Sayr.*, Clav., lib. 12, cap. 14, n. 33. — ' Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n.6. — ' Tr. 21, cap. 4, n. 80. — « Loc. cit., n. 81. · *Trull.*, Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 20. - *D. Thom.*, 2° 2°,

qu. 70, art. 1, ad 2. — * Tr. 19, qu. 8, cap. 1 qu. 10. — · Loc. cit., cap. 2, qu. 4. · *Bordott.*, Sacr. Tribun., cap. 30, η. 8 et «eqq. — *Roncagl.*, loc at. — *Fa^uud.*, de 2° praec Eccl., lib. 4, cap. 3» num. 31 (edit. 1626). · ' Tr. 21, cap. 4, num 85. — 1 Tract. 4, di>p. 9, punct. 10, num. 5. — · Part. 4, tr. 5, resol. 32. — M Lib. 47, n. 704. — “ Loc dL, n. 85. - *Trull.*, Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, num. 90. · *Ltand.*, diip. 13, qu. 45.

c) Suarez male citatur a Salmant. quasi id teneat *dc Ccnsur.*, disp. 20, sect. 1, n. 14.

d) Pro hoc tantum ultimo distinctionis membro citantur Corduba, Navarrus, Sayrus, loquentes in generali.

*) Potestas, tom. 2, n. 590 et seqq.; Bonacina, loc. cit., disp. 6, punct. 1, § 4, n. 4, v. *Secundo*, id non habent.

696. - °) Fagundez, de 2° praec. Eccl., lib. 4, cap. 3, n. 83, utramque opinionem probabilem esse pronuntiat

b) Megalius, part. 1, lib. 1, cap. 5, n. 14, id satis innuit, dicendo esse denuntiandos, «quando confessarii essent de tali delicto quomodolibet diffamati ».

<) De Bafiez, vide notam b ad num. praec.

d) Filliuccius, tr. 14, cap. 2, loquitur «de excommunicationibus quae feruntur ad de-

nuntianda crimina occulta et revelanda secreta ». Et n. 31: « Si quis sciat esse aliquem haereticum occultum, aut seditiosum, aut proditorem, vel similem hostem reipublicae », tenetur illum denuntiare sub excommunicatione, *si ita praecipiat*.

697. - a) Bordonus dicit praescribi per quinquennium favore denuntiantium.

698. - a) Fragosus citatur utique hic a Salmant; sed, *Regtm. reipubl. christ.*, part. 2, lib. 5, disp. 14, § 1, η. 11, etsi ita docet, attamen cum hac limitatione: «Nisi criminosus is esset hujusmodi sollicitationibus assuetus, et ad eadem crimina iteranda praeparatus; tunc praemissa correctione fraterna, si post illam non operetur emenda, denuntietur».

Gaspar Hurtadus, de *Justit. et Jure*, dc *Judicioforensi*, disp. 2, diff. 7, habet tantum

ajunt¹], si sollicitatio sit manifestata ad petendum consilium; nam propalatio secreti esset tunc contra humanum commercium, et etiam contra publicum bonum, quod certe in consiliis expetendis intervenit.

699. - Quaeritur 5°. *Ah mulier sollicitata teneatur denuntiare per epistolam vel mediam personam, si nequeat per se* i>S(jf,t? — Si non possit personaliter adire episcopum ob aegritudinem, clausuram, aliudve impedimentum physicum vel morale, non tenetur quidem per seipsam ad denuntiandum. Vide Potestà l et Mazzotta *.

Dubium fit: *an haec teneatur denuntiare per epistolam aut internuntium?*

Videtur negandum, ex prolatis n. 563, *Dubit. 3*, ubi diximus quod habens peccatum reservatum non tenetur petere licentiam a superiore per litteras vel mediam personam, si non possit illum adire.

— Sed in casu nostro, verius affirmandum cum Viva³, Mazzotta⁴, Salmant.⁵ et Roncaglia⁶ « — DjSpar enim est ratio inter petitionem absolutionis a reservatis, et denuntiationem sollicitationis. Nam ibi obligatio est sistendi apud superiorem, ut poenitens recipiat ab eo una cum absolutione etiam debita monita et poenitentiam; unde qui non potest adire per se, non tenetur per alium. Obligatio autem denuntiandi sollicitantem, non tam est adeundi personaliter superiorem, quam deferendi sive indicandi ei delinquentem

* Tom. 2. pwt. 3, n. 613. — * Tr. 6, ditp. 2, qu. 2, cap. 4, a. 6. qu. 2. reap. 2. — · In propos. 7 Alex. VII, n. 8, v. *Ditutum*. — « Loc. du, cap. 4, n. 6, qu. 2, reap. 2. — · Tr. 21, cap. 4. n. 109. — · Tr. 19, qu. 8, cap. 2, qu. 5, resp. 2. —

(ut loquitur Benedictus XIV in sua bulla): quae delatio, si ab aliquo nequit fieri per se, saltem est facienda (modo absit periculum propriae infamiae) per epistolam vel aliam personam, vel monendo iudicem ut mittat notarium in domum suam: qui enim tenetur ad finem, tenetur etiam ad media.

Advertunt hic Viva⁷, Tamburinius⁸ et Roncaglia⁹ in praxi non expedire quod confessarius assumat in se hoc onus deferendi denuntiationem vice poenitentis, vel eam excipiendia¹⁰; quia sic non paucis detractationibus et periculis exponeretur.

Et tanto minus ad id tenetur. Unde non mihi videtur probabile id quod scribit Pater Mazzotta¹⁰, ubi dicit quod si poenitens non posset per alium facere denuntiationem, tenetur confessarius vices poenitentis supplere, si ille per alium non posset denuntiare; quia, ut ait, agitur de causa fidei. Sed haec ratio tam concise producta non convincit. — Addit quod hoc eruitur ex quadam epistola S. C. Inquisit. ad archiepiscopum Mediolanensem, annuente Urbano VIII, anno 1624 (apud Diana), ubi mandatum fuit quod, cum quaedam femina sollicitata adduci non potuisset ad denuntiandum, episcopus facultatem tribuisset confessario denuntiationem excipiendi. Ex hac autem epistola nihil probatur: nam primo, hoc decretum fuit particulare pro illo casu b¹¹; deinde minime ex illa eruitur haec obligatio generaliter confessariis imposita fuisse. Hinc

BinttL XIV, bulla Sacratitnlum t § 2. — ' Loc. dt., v. Quod attinet, — ■ Method. Confew., lib. 3, cap. 9, § 4, n. 13. — · Loc. cit., cap. 2, rej. in praxi, n. 6. — » Loc. dt. — Diana, part. 4, tr. 6, resol. 31.

ultimum membrum distinctionis, sicut Joannes Sanchez, *disp. 11, n. 57*, qui proinde non satis accurate citantur ab Escobar.

( ) Palaus et Diana hoc ultimum membrum silentio praetereunt

699. - a) Viva et Tamburinius loquuntur de onere deferendi denuntiationem; Roncaglia, de onere eandem excipiendi. — De hac re loquitur jam pluries laudata Instr. S. Off. de die 20 Februar- 1866, η. 7: « Denuntiationis onus est personale et ab ipsa persona sollicitata adimplendum. Verum si gravissimis difficultatibus impediatur quominus hoc perficere ipsa possit, tunc vel per se, vel per epistolam, vel per aliam personam sibi benevisam,

suum adeat Ordinarium, vel sanctam Sedem per sacram Poenitentiarium vel etiam per hanc Supremam Inquisitionem, expositis omnibus circumstantiis, et deinde se gerat juxta instructionem quam erit acceptura. Si vero necessitas urgeat, se gerat juxta consilia et monita sui confessarii. At si nullo impedimento detenta, denuntiationem omnino renuat, in hoc casu aliisque supra memoratis, laudandus est confessarius qui operam suam poenitenti non denegaverit, et vel Ordinarium vel Sanctam Sedem pro opportunis providentiis consuluerit, suppresso tamen poenitentis nomine ».

b) Ex textu tamen hujus epistolae, satis videtur esse instructio generalis.

non tenemur interim, donec constet de hoc praecepto, recedere a communi doctorum sententia et ab universali sensu ac usu omnium confessoriorum, qui hanc onerosissimam obligationem non agnoscunt. — Caeterum, non negamus cum

Umiutio,

Viva* et Tamburinio quod in aliquo casu (puta si alicubi publicum immineret damnum, nec alia pateret via ad illud vitandum) posset confessorius obligari ex lege caritatis ad hujusmodi onus suscipiendum; sed hoc raro accidit.

Quomodo
juvandus
poenitens
Miens de-
euatisre.

Dicunt autem Delbene et auctor *Istrus.*, etc. *, quod si femina multum repugnet adire Inquisitores, poterit expectare confessarium, qui pro ipsa denuntiationem deferat; quia praecepta positiva non obligant ad rem nimis arduam. — Item notat Mazzotta⁸, quod in decreto Sacrae Inquisitionis mox supra enuntiato insuper dictum fuit quod, si neque apud ipsum confessarium possit poenitens induci ad denuntiandum, tunc recurratur ad S. Sedem pro opportuno remedio, et interim non absolvatur. Dicit autem Mazzotta, aliquando S. Sedem in casu magnae verecundiae et panici timoris rescripsisse, dando facultatem confessario absolvendi pro ea vice poenitentem citra onus denuntiandi.

700. - Quaeritur 6°. *Au mulier teneatur denuntiare confessarium sollicitantem cui ipsa consentit?*

Consentiens sollicitationi, jaiu alios, oen tenetur denuntiare.

Negarunt Suarez a) Megalius a) et alii, apud Salmant.⁴ Quia nemo obligari potest ad suum crimen manifestandum; ut dicunt Salmant. 6 cum Suarez, Cajetano,

1 In propos. 7 Alex. VII, n. 8. — *Tambur.*, Method. Confess., lib. 3, cap. 9, § 4, n. 18. — *Part.* 2, cap. 14, n. 280. — 1 Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 6, qu. 2, resp. 2. — *Mollato M.*, loc. cit. — *Tr.* 21, cap. 4, n. 66. — * Loc. cit., cap. 3, n. 104. — *Suar.*, de Fide, disp. 20, sect. 4, n. 18. — *Cajetan.*, in 2^a 2^a, qu. 70, art. 1. — *Trull.*, Decal., lib. I,

Trullench et Diana % ex regula juris in can. *Quis aliquando, de poenit, dist. 1*, ubi dicitur: *Non... dico ut te prodas*. Nequit autem quis manifestare complicem, quin se ipsum prodatur; et ideo ajunt Salmant? non esse obligationem denuntiandi socium haereticum.

Recte vero dicunt mulierem hanc teneri ad denuntiationem Salmant? cum Bonacina, Trullench, Peyrino et aliis plurimis; hocque hodie definitum est a nostro Summo Pontifice Benedicto XIV in citata bulla *Sacramentum*, ubi praecipitur fieri denuntiatio, etiamsi *poenitens consenserit*. — Ratio est, quia mulier in hoc casu citra periculum suae famae potest denuntiare sollicitantem quin seipsam manifestet: dum ipsa, etiam interrogata, potest negare proprium consensum, et quidquid inde secutum fuerit; ut habetur ex decreto S. Inquisitionis (apud Pittonium.), edito 27 Sept. 1624, ubi dictum fuit: *Si mulier consentiat confessario sollicitanti..., non tenetur tamen proprium consensum manifestare, nec potest super hoc ab episcopo... interrogari*.

701. - Quaeritur 7°. *An teneatur poenitens denuntiare sollicitantem, si per correctionem sit moralis spes ejus emendationis?*

Prima sententia negat; et hanc docuit S. Thomas', ubi dixit: *Si haereticus privativim homines a fide avertat..., oportet statim procedere ad denuntiationem... nisi forte aliquis firmiter aestimaret quod statim per secretam admonitionem posset hujusmodi mala impedire*. Eum secuti

Omnino tenetur.

Spes emendationis ex correctione excusat a denundando, Juxta alios.

cap. 2, dub. 6, n. 4. — *Loc. cit.*, cap. 3, n. 104. — *Loc. cit.*, cap. 4, n. 66 et 67. — *Bohio.*, disp. 6, de Oblig. et Onere denunt., punct. 3, n. 10. — *Trull.*, Decal., lib. I, cap. 3, dub. 18, n. 35. — *Ptyrin.*, tom. 2, in const. 4 Gregorii XV, n. 12. — *De Confessar.*, n. 694. — *2^a 2^a*, qu. 33, art. 7, corp.

CJ Delbene, de *Offic. S. Inquisit.*, *part. 1, dub. 19, n. 1 et 3*, videtur citari ex Auctore *Istrusione*; sed habet tantum rationem praesenti asserto adjectam; scilicet praecepta positiva non obligare cum tanto rigore. Sed, *dub. 21, n. 3, refert* ex quibusdam auctoribus doctrinam (cui profecto videtur assentire), juxta quam mulier sollicitato a confessario, quae non possit absque infamia Inquisitores adire, satisfacit, vel tradendo epistolam alicui

familiari Inquisitionis, vel « stando consilio alicujus viri docti; quia sic faciens, facit quantum in se est ».

700. - a) Suarez, *de Fide, disp. 20, sect. 4, it. 18*; Megalius, *part. 1, lib. 1, cap. 5, n. 30*, non loquuntur de praesenti casu, et in universum negant aliquem teneri ad seipsum accusandum.

b) Diana, *part. 1, tr. 4, resol. 8*, recitative tantum hanc sententiam affert.

sunt Sotus, Canus, Ledesma, Palaus, Lugo, Silvester, etc., apud Salmant. 7. — Et signanter de crimine sollicitationis, hanc sententiam tutati sunt “J Fagundez, Peyrinus et alii, apud Diana 7.

Nuito modo excuMt.

Verum *secunda* sententia affirmat; et hanc tenent Mazzotta8, Concina 4; et Salmant.5 cum Azor % Sanchez, Diana, Leandro et aliis pluribus. — Et haec omnino hodie tenenda est post decretum Alexandri VII editum 8 Julii 1660 (relatum per

extensum apud Salmant.8), ubi declaratum fuit: *Etiam si nulla fraterna correctio vel alia monitio praemissa fuerit, omnino teneri... (fideles) ad denuntiandum... quos noverint esse de fide quomodolibet, etiam leviter suspectos*, prout sunt confessarii sollicitantes; ut communiter docent Diana Bonacina 8; et Escobar 9 cum Trullench, da Cunha, Menochio etc. Dicendo ergo Pontifex *etiam si, etc.*, supponit denuntiationem semper esse faciendam.

§IV.

De Sollicitationibus dubiis.

702. *Qu. 1. An denuntiandus sit confessarius in dubio an vere sollicitaverit. Quid, si accedant vehementia indicia de sollicitatione.* — 703. *Qu. 2. An denuntiandus confessarius qui laudat mulierem de pulcritudine. Vel, qui dat ei magnum donum.* — 704. *Expenduntur varii casus peculiares sollicitationis.* — 705. *De poenis sollicitantium, et signanter de poena inhabilitacionis ad celebrandum; an haec incurratur ante sententiam. Et an ab illa excusentur ignorantes. Et an episcopi possint in ea dispensare.*

702. - Quaeritur 1°. *An denuntiandus sit confessarius in dubio an sollicitaverit?* — Distinguendum est:

s; Miuci-

u

Hw.i'nun-

tianduL

Si factum vel dictum sit vera sollicitatio, et tantum dubitatur an ille vel alius confessarius id egerit vel dixerit; tunc recte dicunt Salmant.10 cum Sousa et Hurtado eum denuntiandum esse. Quia, dum crimen est certum, rite iudices procedere possunt ad inquirendam personam

fii?muor

tor. A

(lua dubium vertit. — Hoc tamen censeo dicendum solo casu quo facile iudices

per suam diligentiam certi fieri possint de persona sollicitantis; quia alias sacerdos ille, cum possit esse innocens, remaneret aliquo modo diffamatus, et in dubio illaesa debet servari fama proximi qui eam possidet.

Si vero persona confessarii sit certa, et dubitatur an ejus factum vel dictum fuerit vera sollicitatio; tunc cum communiore et veriori sententia dicendum non esse obligationem denuntiandi. Ita Bonacina a), Roncaglia Concina13; Bordonus,

Sotus, de Ju»L. lib.5, qu.5, art. 1, v. 7. *Et hinc sumenda.* • *Canus*, de Locis theol., lib. 12, cap. 7, v. f., § *Ai Chrysostomus.* • *Petr. Ledesma*, Sum., pari. 2, tract. 4, cap. 4, concl. 24, dub.2, v. *Dico 1.* - *Palaus*, tr. 4, disp. 9, punct. 10, n. 2. - *Lugo*, de Just. et Jure, disp. 38, sect. 2, n. 18. - *Silvest.*, v. *Correctio*, qu. 5. - 7 Tr. 21, cap. 4, n. 96. — *Fagund.* de 2. praec. Eccl., lib. 4, cap. 3, n. 31 (edit. 1626). - *Peyrin.*, loc. cit., n. 26. • • Parc. 1, tr. 4, resol. 2. — ■ Loc. cit., cap. 4, n. 6. v. *Quaeres 1.* — • Lib. 2, di» 3, cap. 13, n. 17. — • Loc. cit., n. 99. - *Joan Sanch.*, Select, disp. II, n. 56. *Dtana*, toc. cit., resol. 2; et part. 4, tr. 5, resol. 24. -

Leand., diip. 13. qu. 6. — • Tr. 21, cap. 3, n. 102; et in Bullar. Rom. Mainardi. — 7 Part. 4, tr. 5, resol. 41. — • Disp. 6, de Oblig. et Onere denunt., punct. 3, n. 28. — • Lib. 47, n. 746 et seqq. • *Trull.*, Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 14; et n. 101 et 102. * *Da Cunha*, qu. 2, n. 20; et qu. 24, num. 12. — 7 Tr. 21, cap. 4, num. 93. • *Sousa*, de Solidantib., tract. 2, cap. 4, num. 8 et 16. • *Thom. Hurtad.*, Resol. mor., tract. 4, cap. 8, resol. 62, § 1. — 11 Tract. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 4. — 11 Lib. 2, di» 3, cap. 13, n. 16. — *Rordon.*, Sac. Tribunal., cap. 23, n. 59 et 61.

701. - a) Et pariter Palaus et Ledesma locis cit. — At Palaus, loc. cit.; Peyrinus, tom. 1, qu. 1, cap. 16, § 2, i. f., dicunt raro posse sperari ejusmodi emendationem, proindeque raro cessare denuntiandi obligationem.

b) Azor, part. 1, lib. 8, cap. 19, qu. 9, loquitur de denuntiatione haeretici.

c) Menochius male citatur ab Escobar; nam de Arbitrar. judic., ccntur. 4, cas. 372, n. 14 et 15, solum habet quod suspectus de

haeresi abjurare debet; et pro hoc tantum dicto a Bonacina (ex quo Escobar allegationem desumpsit) citatur.

702. - a) Bonacina, loc. cit., punct. 3, n. 5, oppositum tenet dicens: <In dubio autem an confessarius ea verba protulerit animo alligandi et provocandi vel ad alium finem, probabiliter praesumendum videtur protulisse animo provocandi..., quamquam oppositum probabilius a nonnullis doctoribus existima-

apud Potestà'; auctor *Istrus. etc.* * cum Bossio ·>; et Salmant.⁸ cum Valentino, Hurtado et Salas ^, contra Sousa et Peyrinum, apud Diana⁴. — Ratio: turn quia dubia in meliorem partem accipienda sunt, et in verbis ambiguis benignior interpretatio facienda est; ut dicunt Bonacina⁵ et Menochius et Riminaldus, apud Roncaglia, ex *cap. fin. de transact.; et reg. juris 49, in 6°*, ubi: *In poenis benignior est interpretatio facienda*. Tum quia in dubio nemo est privandus fama quam possidet. Tum quia bullae praecipiunt denuntiari sollicitantes: sed nequit dici sollicitans, de quo dubitatur an vere sollicitaverit; nam crimen dubium non est crimen, ut docent Sanchez⁸ et Suarez*. — Nec obstat dicere quod ex decreto Alexandri VII sunt denuntiandi etiam leviter suspecti de haeresi. Nam τὸ *leviter* non jam refertur ad suspicionem, sed ad haeresim, de qua potest quis vel leviter vel vehementer esse suspectus.

Excipiendum tamen est 1°. cum Con-

1 Tom. 2, n. 576. — · Part. 2, cap. 14, n. 287. — * Tr. 21, cap. 4, n. 94. · *Valentin.*, Conscient, iorum, tr. 2, cap. 8, § 10, punct. 4, num. 321. · *Hurtad.*, tr. 4, cap. 8, resol. 62, § 2, n. 868. — *Sousa*, de Solicitant., tr. 2, cap. 4, n. 9 et 16; Aphorism. lib. 1, cap. 34, num. M. · *Peyrin.*, tom. 2, in const. 4 Gregorii XV, n. 21. v. f. · < Part. 4, tr. 6, resol. 25. — *Menoch.*, consil. 82, num. 17. — *Hippolyt. Riminald.*, consil. 686, n. 68. — *Roncaglia*, tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 4. — · Decal., lib. 1, cap. 10, n. 74. — · De Censur., disp. 40,

cina' et Roncaglia · ex Pefla »>; et auctore **NW tint** *Instructionis, etc.*⁹ cum Bossio, si accedant h^ntu*' indicia vehementia de sollicitatione. Nam, licet ista non sint omnino evidentia, tamen, cum tantum adsint ex una parte, satis fundant moralem certitudinem de sollicitatione. — Excipiendum 2°. cum Bonacina V, qui citat da Cunha < et Sanctarellum si verba de se prae se ferant sollicitationem, et solum dubitatur an confessarius ad malum finem ea protulerit. Tunc enim praesumptio desumitur ex communiter accidentibus; praeterquam quod praesumptio ipsius finis est accipienda juxta proprietatem verborum: unde in cap. *Perniciosam, causa 18, qu. 2*, dicitur quod confabulatio cum femina in deteriore partem accipi solet ·).

703. - Quaeritur 2°. *An sit denuntiandus confessarius qui laudat mulierem de pulcritudine?*

Affirmant Potestas'⁰, Bonacina, Tancredi et Peyrinus; item da Cunha, Barbosa et Sanctarellus, apud Escobar Et

Vel niti
verba de «e
sint sollici-
tuntia.

De confes-
sario lau-
dante pul-
critudinem,
distinfuen-
dum.

sect. 6, n. 5. — ' Lib. 2, die. 3, cap. 13, n. 16. — ■ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 4. — · Part. 2, cap. 14, u. 287. - *Boss.*, de Confessar. sollicitant., n. 47 et 43. — * Tom. 2, a n. 554. — *Bonac.*, disp. 6, de Obligat, et Onere denunL, punct. 3, n. 5. — *Tancredi*, de Poenit., disp. 7, qu. 12, — *Peyrin.*, tom. 2, in const. 4 Gregorii XV, num. 21. - *Da Cunha*, qu. 7, num. 13. · *Barbosa*, de Offic. Parochi, cap. 19, n. 49. · *Sanctar.*, de Haeresi, cap. 44, num. 9. · u Lib. 47, num. 638.

tur. — Neque obstat dicere in dubiis benigniorem et mitiorem interpretationem faciendam esse... Respondetur in dubio benigniorem et mitiorem partem accipiendam esse, nisi oppositum iudicio prudentis viri praesumatur, ut in casu proposito contingere solet». — Bossius autem, *de Confessar. sollicit.*, n. 45, loquitur de confessario, qui mulierem laudat a venustate, etc., absque expressa relatione ad bonum spirituale poenitentis; et n. 48, dicit se adhaerere sententiae quae affirmat esse denuntiandum; sed quia res est dubitatissima, et quia negari nequit id posse contingere ex sola imprudentia, rem esse investigandam ex verisimilibus conjecturis.

*) Salas, in *Iant 2a'*, tr. 8, sect. 25, n. 258, m generali tantum negat quemquam lege teneri, quando dubitatur an haec res comprehendatur sub legis praecepto.

c) Ex Pefia, qui scilicet, in *Comment, ad Director. Inquisit. Eymerici, comment. III*, v. *Verumtamcn*, id habet loquens de verbo dubio in materia haeresis.

«*) Bonacina, *loc. cit.*, n. 5, loquitur de eo

qui laudat feminam a pulcritudine, etc.; et dicit hunc esse denuntiandum etiam in dubio de intentione. — Et Rodericus da Cunha, *qu. 7, n. 13 et seqq.*, de eodem casu loquens, dicit esse denuntiandum. — Idemque tenet Sanctarellus, *de Haeresi, cap. 44, n. 9*, «quando non leviter, sed prudenter judicatur hujusmodi verba vel signa tendere ad sollicitationem».

') Id profecto colligitur ex dicto canone; sed non reperitur in ejus textu. — Notandum praeterea quod huic secundae exceptioni limitationem ponit S. Alphonsus in *Hom.apost.*, tr. 16, n. 180: «Secus autem, inquit, si in oppositum adesset praesumptio fraudis, puta si mulier aut ejus conjuncti cum confessario aliquam habuissent contentionem, aut si illa esset aliquantum mente hebes». Denique ibidem & Doctor de hujusmodi indiciis addit: «In casu vero quo indicia alicujus essent momenti, licet non sufficientia ad certificandum denuntiationis debitum, conveniret ut saltem certior fieret superior, ad hoc ut in posterum se dirigere possit».

consentit Diana si talis laudatio fiat sine aliqua occasione a>; quia regulariter amasii feminas, ut allidant ad peccandum, de pulcritudine laudant. — Negant vero Freitas, Thomas Hurtadus, Escobar a Corro b> et Sousa apud Escobar>; quia is qui laudat mulierem de pulcritudine verbis decentibus, non dicitur cum illa habere tractatus inhonestos. — Sed melius distinguit praefatus Escobar s, dicens quod si ex modo loquendi aut aliis circumstantiis dignoscitur confessarius laudare pulcritudinem ex pravo affectu, tunc est denuntiandus; secus, si laudaret ex quadam imprudentia vel animi levitate.

Asserit vero ut certum Potestas⁴ denuntiandum esse confessarium qui laudat, cum famula confitente, pulcritudinem dominae, rogans eam ut dominae referat. Sed etiam in hoc casu dico perpendendas esse circumstantias: etsi facilius puto in hoc adesse indicium pravi animi alliciendi dominam illam ad turpem affectum. — Et 'dem dicunt doctores, si confessarius det poenitenti donum magni valoris, ut ait Diana⁴ cum Escobar^; vel insolitum, ut dicunt Salmant. >) cum Valentino

Hurtado *), Prado >, etc. Verumtamen Bordonus apud Diana inquit donum esse quid indifferens. Unde recte subdunt auctores citati f) ejus malitiam conjiciendam esse ex adjunctis, nempe ex conditione poenitentis, ex quantitate et qualitate doni, et ex modo quo fit, etc.

Caeterum, juxta dicta in praecedenti Quaestione, quando verba vel facta sunt ambigua, confessarius non est denuntiandus, nisi de ejus pravo affectu moralis habeatur certitudo.

704. - Hic subduntur plures casus particulares, in quibus communius doctores censent denuntiandum esse confessarium:

1°. Si confessarius dicat poenitenti: *Tecum nuberem, si essem saecularis*; negat Bordonus apud Diana® esse denuntiandum: quia verba haec non important peccatum mortale, sed tantum pudicum affectum indicant. — Probabilius vero affirmant Salmant.⁷, Potestas' et Diana⁴ quia hujusmodi verba videntur maxime excitativa ad venerem, et cum sint ad confessionem impertinentia, merito sapiunt sollicitationem.

2°. Si dicat mulieri: *Memento mei, quia*

Qaida.

¹ Part. 9, tr. 9, resol. 33. — *Frriiai*, qu. 7, n. 44 et 45 (in noris*, ediu). — *Thom. Hurlad.*, tr. 4, cap. 8, resol. 23, — Lib. 47, n. 639. — 1 Loc. dL, n. 640. — « Tom. 2, n. 566. —

• Part. 9, tr. 9, resol. 34. — *Borden.*, Tribunal., c>p. 23, qu. 10, n. 61. • *Diana*, loc. dt. — *Bordon.*, loc. dt., qu. 3, n. 54. • Loc. dt., resol. 32. — ' Tr. 21, cap. 4, n. 34. — • Loc. dt., n. 558.

703. - a) Idemque habet Potestà. — Tancredi autem denuntiandum esse ait, si fiat tali modo talibusque circumstantiis ut advertatur animus libidinosus. — Et fere etiam Sanctarellus: vide notam d ad num. praecedentem Unde tenent potius sententiam, quae S. Alphonso melior videtur.

b) Escobar a Corro, *de Confessar. sollicit.*, part. 1, qu. 3, § 2, n. 14 et seqq., negat confessarium istum esse denuntiandum per se seu ex natura rei; denuntiandum vero esse ait, si sit aliquid ex quo pravus confessarii animus demonstrari queat. Hinc pariter cum S. Alphonso tenet.

c) Sousa ab Escobar citatur ut qui negativam hanc sententiam probabilem existimet; et profecto in suis *Aphorism.*, lib. 1, cap. 34, n. 5, id videtur insinuare, eo quod dicit dumtaxat probabilius esse quod sit denuntiandus.

d) Escobar a Corro, *de Confess. sollicitant.*, part. 1, qu. 4, § 2, n. 23, loquitur de *munusculo*, quod negat per se sufficere ad constituendam sollicitationem, nisi alia adjungantur indicia. Et pro hac opinione citatur a Diana. De dono autem magni valoris, Escobar non

amplius citatur nisi pro ratione: prohiberi scilicet non solum apertam sollicitationem, sed etiam palliatam, tacite et amphibologice demonstratam; quod revera dicit, *part. 1, qu. 3, § 2, n. 16*.

*) Salmant, *tr. 21, cap. 4, n. 34*, dicunt id esse colligendum ex confessarii intentione, et citant auctores relatos. Atvero Valentinus, *Conscient. for.*, tr. 2, cap. 8, § 10, punct. 4, n. 334, non loquitur de hoc casu; Thom. Hurtadus, *loc. cit.*, resol. 22, n. 219 et seqq., negat esse denuntiandum, etiamsi domi sollicitet, et dicat se donum dedisse ad alliciendum turpem amorem; Prado, *cap. 10, qu. 2, § 3, n. 17*, utramque sententiam refert tantum, nec dicit utram amplectatur.

f) Scilicet Salmant., Diana et Bordonus. Circumstantias vero quas S. Alphonsus vult esse attendendas, his verbis in *Horn, apost.*, tr. 16, n. 181, ita exponit: « V. g. si poenitens est pauper, si est conjuncta, si illa prius alio dono confessarium donavit, etc. ».

704. - a) Diana, *loc. cit.*, resol. 32, videtur profecto tenere affirmativam; refert enim sententiam Bordoni negativam, et didt: < Sed

te ex corde diligo. Ita Diana b) apud Potestà', cum Roncaglia 8; at Bordonus excusat. — Hoc melius puto explorandum ex circumstantiis.

3°. Si dicat: *Expecta me hodie domi tuae, quia habeo tecum loqui:* et postea domi tractet de inhonestis; quia sollicitatio illa facta in domo dicitur moraliter facta in confessione. — Ita recte dicit Potestas 3.

4°. Si dicat: *Haec tua peccata cadere mefecerunt in pollutionem involuntariam;* tanto magis, si dicat *voluntariam* — Ita Potestas cum Bordono *, et Roncaglia .

5°. Si dicat: *Nolo te audire in confessione ne aliquid mihi contingat, quia amore tui captus sum.* Ita Potestas : modo hoc dicat mulieri petenti confessionem; quia haec verba videntur esse provocativa ad inhonesta, et proferuntur occasione confessionis. Et ita sentit Roncaglia. — Idem putat Roncaglia, si dicat: *Totum me commoveri sentio ex affectu quo te prosequor.*

6°. Si confessarius mulieri, asserenti tentationem turpem repulisse, dicat: *Sed si aliquis pecuniam dedisset, peccasses?* Affirmat Roncaglia esse denuntiandum, si mulierem postea affirmative respondentem non objurget; vel si objurget, et postea domi, oblata pecunia, eam sollicitet. Et consentit Potestas 8.

7°. Si dicat: *Cur etiam mecum non es humana?* Vel dicat: *Veniam in domum, et promitte mihi facere quod voluero.* Vel mulieri confitenti turpe desiderium dicat: *De hoc agemus post confessionem.* Ita Potestas' cum Tancredi; quia verba haec sunt satis ostensiva intentionis inhonestae. — Sed in his dico perpendendas

1 Tom. 2, n. 558. — ' Tr. 19, qu. 8, cap. 2, re<. in praxi, n. 3. — Bordon., Tribun., cap. 23, qu. 3, n. 54. — ■ Loc. dt., n. 559. · Potestà, loc. dt., n. 560. · * Tribun., cap. 23, qu. 3, n. 54. — · Loc. dt., reg. in praxi, n. 4. — · Tom. 2, num. 561. — ' Tract. 19. qu. 8, cap. 2. reg. in praxi,

esse circumstantias; nam aliquando possunt non esse sollicitationes.

8°. Si suam concubinam objurget quod cum alio se immiscuerit: dummodo iudicio prudenti faciat dignoscere quod objurgatio procedat ex zelotypia. Uti etiam ·), si excedat in reprehendendo, addendo minas, injurias et similia: vel objurget tantum peccata commissa cum aliis, et non illa cum seipso; quia tunc ostendit amorem suum lascivum. — Ita Potestas 10.

705. - Ultimo loco hic advertendum quod in bulla SS. nostri Pontificis Benedicti XIV, quae incipit: *In generali Congregatione*, sancitum habetur quod confessarii sollicitantes *in actu sacramentalis confessionis, sive illius occasione aut praetextu...*, praeter poenas a jure... inflictas, perpetuam etiam inhabilitationem incurrant ad... Sacrificii celebrationem. — Eademque poenam incurrunt ex eodem decreto sacerdotes abutentes sacrificio Missae ad sortilegia.

Plura autem hic Dubia occurrunt:

Dubitatur 1°. *An praedicta inhabilitas incurratur ante sententiam, saltem declarationem criminis?*

In praecedenti editione ·) hujus operis affirmavi, eo quod poenae privativae quae important inhabilitationem ad aliquod jus acquirendum, vel cessationem a quodam jure jam acquisito utendo (ut communiter DD. docent), ordinarie ante sententiam incurruntur; juxta dicta *Lib. I, n. 149, v. Poenae*. — Attamen quidam probus religiosus, cum haec legisset apud meum Opus, scripsit mihi e Roma quod duo theologi S. C. Inquisitionis Romanae oppositum sentiebant, nempe requiri sententiam ad praefatam poenam incurrendam. Sub initio, ratio opinionis hujus mihi non

num. 4. — Roncaglia, loc. dt. — Ronc., loc. dt. — · Tom. 2, num. 588. — · Loc. du, num. 566. · Tancredi, de Poenit., ditp. 7, qu. 17. — * Loc. dt., num. 564. — Bened. XIV, decret. S. Off. *In generali Congregatione**, diei 5 Aug. 1745.

Poenae
contra willi-
tantes.

Non incur-
runtur ante
sententiam.

tu cogita >, et affert rationes quae hujus auctoris sententiam enervant.

Diana, loc. cit., id non habet, nec videtur pro casu praesenti a Potestà citari.

c) Solus Potestà loquitur de voluntaria pollutione in ipsa confessione habita; ceteri vero cum ipso Potestà, de involuntaria.

d) Erga confessarium, ut explicat & Doctor in *Horn. Apost., tr. 16, n. 182*.

Verbum <etiam> videtur delendum; nam apud Potestà exempla hic relata, ad hoc tantum referuntur, ut discerni queat objurgationem ex zelotypia procedere.

705. - a) Scilicet in secunda, anni 1753-1755.

occurrerebat; sed postea, re sedulius per-
pensa, in hoc eodem meo Opere *n. 148*,
observavi quod Suarez, Bonacina; Sal-
mant. cum Tapia, Vasquez, Montesino,
etc, *locis ibi cit.*, quibus recenter consen-
tit Eusebius Amort dicunt sententiam
declaratoriam bene requiri etiam quoad
poenas privativas sive inhabilitantes, casu
quo reus non possit exsequi poenam sine
propria infamia: prout ordinarie in nostro
casu eveniret, si sacerdos sollicitans de-
beret per longum tempus se abstinere a
celebrando. Dico: *per longum tempus*;
nam si de brevi super dictam inhabilita-
tionem posset impetrare dispensationem,
et interim sine sua infamia celebrationem
intermittere, tenetur ab ea abstinere[^].

Dubitatur 2°. *An ab hac inhabilitate
excuset ignorantia invincibilis?*

Ifnorxn*
ti* Γηvιηα
bili» ab eis
probabili*
ter excusat.

In hoc Dubio mihi videtur posse id
probabiliter affirmari; juxta ea quae di-
centur infra de irregularitate ex delicto,
Lib. VII, n. 351, v. Secunda. — Ubi di-
cunt Navarrus, Silvester, Sanchez, Castro-

[^] Se». 24, de reform., cap. 6, *Lictai.*

♦ Id apud Amort reperire nequivi.

Atvero in Instructione S. Offic. de die
20 Februar 1866, *n. 12*, habetur: « Notandum
est poenas hujusmodi [contra sollicitantes]
omnes et ipsam inhabilitatem ad sacrosan-
ctae Missae sacrificium celebrandum, in de-
creto Benedicti XIV, die 5 Aug. 1745 prae-

palaus, Roncaglia et alii plures, quod ad
incurrendam irregularitatem ex delicto
requiritur scientia irregularitatis quae in-
curritur. Quia, licet irregularitas non sit
censura (a qua excusat equidem ignoran-
tia invincibilis), sed impedimentum; tamen
talis irregularitas ex delicto est vere
poena, aut saltem habet rationem poe-
nae: ad quam incurrendam, cum sit poena
extraordinaria et exorbitans, ita ut secun-
dum rei naturam non possit praevideri,
illius scientia requiritur.

Et idem posse dici videtur in nostro
casu, de inhabilitate celebrandi, quae est
procul dubio imposita in poenam sollici-
tationis.

Dubitatur 3°. *An in hac inhabilitate
possit episcopus dispensare?* — Vide di-
cenda *Lib. VII, n. 353*, ubi dicitur quod
episcopi, ex Tridentino[^], possunt dispen-
sare in omnibus irregularitatibus prove-
nientibus ex delicto d), et non deducto ad
forum contentiosum; excepto homicidio
voluntario et directe volito.

scriptam, esse *tantum ferendae sententiae* ». Proinde omnino evanescit dubium quod hic
movetur, utrum nempe incurrantur istae poe-
nae ante vel post sententiam, sicut pariter
dubium de potestate episcopi dispensandi in
hac inhabilitate.

d) « Occulto ».

TRACTATUS QUINTUS

DE EXTREMA UNCTIONE ET ORDINE

CAPUT I.

Quid sit Extrema Unctio, et quae circa eam observanda.

706. *Quid est hoc sacramentum. Et an a Christo institutum.* — 707. *Qu. 1. An per quamlibet unctionem partialis gratia conferatur. Qu. 2. An conferatur gratia, recedente obice.* — 708. *De Materia remota hujus sacramenti. An praeceptum quotannis renovandi oleum obliget sub gravi; et an possit addi oleo benedicto aliud non benedictum.* — 709. *An oleum debeat esse olivarum, et an benedictum. Dub. 1. An benedictio requiratur de necessitate sacramenti. Dub. 2. An debeat esse benedictum praecise in ordine ad Extremam Unctionem. Dub. 3. An haec benedictio possit a Papa committi simplici sacerdoti. Dub. 4. An sufficiat ungere una gutta olei.* — 710. *De Materia proxima. An unctio quinque sensuum sit de necessitate sacramenti. An sit necessaria unctio gemina oculorum, etc. Et an unctio renum ac pedum. An ordo unctionum sit de necessitate. Et quae spectent ad essentiam hujus sacramenti.* — 711. *De Forma. Dub. 1. An forma omnino debeat esse deprecativa. Dub. 2. An sint de essentia verba: Per suam piissimam misericordiam. Dub. 3. An valeat forma dicendo: Ungo te, etc.* — 712. *Quibus ministranda est Extrema Unctio.* — 713. *Dub. 1. An valide conferatur sano. Dub. 2. An infirmo quocumque morbo laboranti. Dub. 3. An mulieri laboranti in partu.* — 714. *Dub. 4. An licite ministretur in solo periculo putato. Advert. 1. Non esse expectandam extremam partem vitae. Advert. 2. Non licite ministrari, nisi immineat periculum proximae mortis. Quid in dubio an instet mortis periculum.* — 715. *Dub. 5. An hoc sacramentum possit iterari in eadem infirmitate.* — 716. *Quae dispositio requiratur in suscipiente. Et an Extrema Unctio sit danda post viaticum.* — 717. *An sit ministranda pueris.* — 718. *Dub. 1. An infantes sint capaces hujus sacramenti.* — 719. *Dub. 2. An danda pueris de quorum usu rationis dubitatur.* — 720. *Dub. 3. An possit dari puero doli capaci, sed non adhuc communioni apto.* — 721. *Dub. 4. An possit dari adulto infirmo statim post Baptismum.* — 722. *De Ministro hujus sacramenti. An quivis sacerdos possit illud dare ex consensu parochi praesumpto. Quid sancitum sit de regularibus.* — 723. *Quid, si pastor absit vel nolit dare. Et quid, si sit excommunicatus aut suspensus.* — 724. *An liceat dare hoc sacramentum sine ministro. Et an possit unus unam, alius aliam partem inungere. An solus sacerdos possit illud ministrare. Quid, si ministrans inter unctiones deficiat.* — 725. *An sacerdos incurrat irregularitatem, si aeger decedat dum eum revolvit, etc.* — 726. *De Administratione hujus sacramenti. An liceat aliquando ministrare sine vestibus sacris.* — 727. *Quale peccatum sit omittere orationes vel alias preces.* — 728. *Quale, deferre oleum sine lumine. Et quale, omittere signum crucis. Et an liceat sacerdoti deferre oleum una cum viatico.* — 729. *An teneatur pastor dare hoc sacramentum petentibus, et an cum periculo vitae. An teneantur dare alii sacerdotes.* — 730. *An liceat paracho oleum retinere domi.* — 731. *De Effectibus hujus sacramenti. - An per Extremam Unctionem remittantur mortalia per se. Et an principalis ejus effectus sit remissio peccatorum, vel remissio reliquiarum peccati.* — 732. *De Subjecto hujus sacramenti. - An sint capaces amentes. An ebrii. An impenitentes, excommunicati, et vulnerati in rixa. An phrenesi laborantes. An muti, surdi et caeci a nativitate.* — 733. *An peccet graviter qui negligit hoc sacramentum suscipere.*

§ Euiuo.

706. - « Resp. 1°. Est sacramentum a Christo institutum, ad aegroto periculi tanti de vita conferendam salutem animae vel etiam corporis, per unctionem

« olei benedicti et orationem sacerdotis. — « S. Thomas ».

Definitum est hoc esse verum sacramentum a Tridentino ». — Institutum au-

Eat »«.

tem fuit a Christo post resurrectionem, ut tenent Suarez a), Laymann, etc. cum Salmant. et promulgatum a S. Jacobo, cap. v, 14, 15, ubi dicitur: *Infirmatur quis in vobis? Inducatpresbyteros Ecclesiae, et orent super eum, ungentes eum oleo... Et oratio fidei salvabit infirmum, et alleviabit eum Dominus: el si in peccatis sit, remittentur ei.* — Certum item est hoc sacramentum unum esse; licet enim plures sint unctiones, omnes tamen pertinent ad unam significationem interioris medelae.

707. - Quaeritur autem 1º. *An per quamlibet unctionem partialis gratia conferatur?*

Affirmant Elbel*;Sporer3 cum Scoto% Pontio et Mastrio; ac Croix4 cum Suarez6-l, Coninck6-1, Laymann6>; et Sotus(J, Paludanus e), Medina % etc. Quia quaevis unctio cum sua forma jam significat gratiam, independenter ab aliis unctionibus. Sed negat cum communiori S. Thomas-, ubi: *Et ideo in ultima unctione gratia infunditur.* Et eum sequuntur Wigandt-et Salmant.' cum pluribus, qui dicunt

Laym , lib. 5, tr. 8, cap. 1, n. 2. · 1 Tr. 7, de Extrem. Unet, cap. 1, num. 3. — 1 De Extrem. Unet., num. 30. — • Supplem. sacram., cap. 2, num. 68. — Joan, Pontius, Theol. cun., diip. 47, n. 11, i. f. · Mastrius, Theol. mor., diip. 22, qu. 3, num. 44. — · Lib. 6, part. 2, num. 2106. — • Suppl., qu. 30, art. 1, ad 3. — · Tr. 14, n. 109, ·. Resp. 3. —

706. - a) Suarez, *disp. 39, sect. 2*, etsi a Salmant allegatur uti asserit S. Alphonsus; docet tamen probabile sibi videri (Jhristum in ipsa nocte Coenae Apostolos docuisse ritum in hoc sacramento servandum; potestatem vero illud conferendi illis tunc non tradidisse; « ideoque plena hujus sacramenti institutio consummata non fuit a Christo Domino ante Resurrectionem suam. Sine ullo vero dubio credendum est fuisse consummatum ante Ascensionem ».

707. - a) Juxta Mastrium, ex quo Sporer Scotum allegavit, Scotus *supponit* singulas unctiones suos habere partiales effectus. Dicit enim Scotus, *in 4, dist. 23, i. f., ad 2um*, istud quidem sacramentum, unum esse unitate integritatis, sed non unitate indivisibilitatis, sicut effectus ejus non est unus indivisibiliter, quia non remissio unius venialis; sed unus unitate plenariae remissionis omnium venialium.

b) Croix revera auctores istos allegat, quasi hanc sententiam teneant; attamen Suarez, *disp. 41, sect. 2, n. 7*, eam quidem reputat

nullam unctionem per se sacramentum, nec etiam parziale, constituere; et ideo nihil conferri gratiae habitualis, quousque cum forma compleatur ultima unctio, qua sacramentum perficitur. In fine autem ultimae unctionis confertur simul remissio peccatorum et poenarum: auxilia autem specialia annexa gratiae non conferuntur, nisi tempore opportuno. Salmant.. — Harum sententiarum utraque est probabilis.

Quaeritur 2º. *An possit dari hoc sacramentum validum et informe, ita ut, recedente obice, gratia conferatur?*

Affirmant communiter Suarez, Valentiad', Henriquez, Paludanus, Dicastillus, Palaus, etc., cum Salmant.9 et Croix 10 (Vide dicta *de Sacram.*, n. 6, v. *Not. IV*). — Hinc inferunt Salmant.11 cum aliis quod si infirmus bona fide vel sensibus destitutus sacramentum suscepit in mortali, sufficit quod postea attritionem habeat, ad gratiam recipiendam ; secus, si mala fide. Id autem currit si obex tollatur, perseverante eodem morbo et periculo, saltem quoad effectum specialium auxilio-

· Loc. cit., cap. 3, num. 7. — · Loc. cit., num. 8 et 9. — Suar., disp. 41, iect. 1, num. 23. · Henriq., lib. 3, cap. 9, n. 4. · Palud., in 4. dist. 23, qu. 1, art. 2, n. 13. · Dicast., tr. 7, de Extrema Unct., disp. unie., dub. 8, n. 117 et 118. · Palaus, tr. 26, punct. 5, n. 14. · · Tr. 7, cap. 3, n. 10. — “ Lib. 6, part. 1, n. 202. — “ Loc. dt.

probabilem; sed oppositam magis probandam et (n. 12) veram. — Coninck vero, *disp. 19, dub. 3, n. 9 et 12*, negat priorem sententiam videri damnandam; et Laymann *lib. 5, tr. 8, cap. 3, n. 3*, negat esse omnino improbabilem.

c) Sotus, *in 4, dist. 23, qu. 1, art. 1, v. Ex quo fit*; Paludanus, *in 4, dist. 17, qu. 5, art. 1, v. Quintus modus dicendi*, quos Salmant. ex Dicastillo allegant, oppositam omnino sententiam tenent. « Quando aliquis inungitur (sunt verba Paludani) diversae sunt unctiones, quarum quaelibet habet separatam formam et separatam materiam, et omnes sunt necessariae, et omnibus perfectis, tunc ex vi sacramenti sequitur effectus, et non ante ». Nec sibi contradicit *in dist. 23, qu. 1, art. 3, concl. 2.* — Medina vero, quem ex eodem Dicastillo, Salmant adducunt, scribit tantum, *Cod. de Confessione, tr. 2, qu. 11, v. Secundo idem*: « Partes [Extremae Unctionis] plures sunt, et quaelibet earum est sacramentum, suam formam habens ».

Valentia citatur a Salmant ex Dicastillo; sed loco citato, id est *in 3ºm) Part., disp. 8, qu. 1, punct. 3*, argumentum hoc plane omittit

rum ; ut dicunt Suarez et Dicastillus, apud Salmant.

708. - « Unde resolves: « 1º. Materia ejus *remota* est oleum « benedictum, quod in pyxide chrismali « signatur littera *I* (in cujus defectu, non « licet uti chrismate: si tamen usus sis, « nihil repetendum esse docet Laymann '). « — Idque renovandum est quotannis in « Coena Domini, veteri exusto ». [Et hoc, ex praecepto Clementis VIII, apud Salmant. a] et Palaus “b; et ex Rituali Romano, ubi dicitur: *Oleum infirmorum... singulis annis... in Coena Domini..., veteri combusto, renovandum est*).

An autem *hoc praeceptum obliget sub gravi?* — Negat Escobar* cum Sà, Ledesma, Henriquez, etc.; quia de gravitate hujus praecepti non constat, nisi pro solo chrismate, ut habetur in can. *S/ quis, de consecr., dist. 4.* — Sed probabilius affirmant Bonacina6-1, Palaus-; Croix4 cum Dicastillob); item Trullench6-3, Possevinusb) et Zambranus, apud Escobar ·. Ratio, quia videtur materia satis gravis: et talis est universalis Ecclesiae consuetudo. « Si tamen novum haberi non possit,

Suar., diip. 41, sect. 1, n. 23, 25. · Dicast., tr. 7, de Extr. Unct., diip. unie., dub. 8, n. 119. · Salmant., tr. 7, cap. 3, q. II. — 1 Lib. 5, tr. 8. cap. 2, n. 2, v. f. — Rit. Rom., tit. 5, cap. 1, de Sacram. Extrem. Unct., n. 3. — 1 Lib. 22, de Extrem. Unct., n. 80 et 81. · Sd, v. Extrema Unctio, n. 6 (in editione genuina). · Petr. de Ledesma, Summa, de Extrem. Unct., cap. 2, i. f · Henriq., lib. 3, cap. 8, n. 2, i. f. — · Tr. 26, punct. 2, n. 12 —

708. - a) Salmant, *tr. 7, cap. 2, n. 11*, quae-runt an de necessitate praecepti requiratur ut oleum sit eo quidem anno benedictum ; Palaus vero, *tr. 26, punct. 2, n. 12*, quaerit an sit peccatum extra necessitatem, uti oleo quod fuerit superiori anno benedictum. Et affirmativae partis rationem adducunt, nempe singulis annis ex praescripto Clementis VIII, chrisma, oleumque infirmorum et catechumenorum consecrari et per singulas ecclesias distribui. Et re quidem vera, in Pontificali Romano, Clementis VIII jussu edito, haec in Feria V Coenae Domini, init reperiuntur: « Hac die singulis annis benedicitur oleum catechumenorum et infirmorum, et conficitur chrisma». Et in brevi *Ex quo in Ecclesia*, quo Pontificale approbatur, Clemens VIII ita loquitur: « Statuentes... quoscumque qui pontificalia munera exercere, vel alias quae in dicto Pontificali continentur, facere aut exsequi debent, ad ea peragenda et praestanda,

« licet uti antiquo. Laymann·». [Et ita Quid.«in Salmant.’ cum Diana et Aversa, ex de- S7»it?t?èi claratione S. Congregationis, apud Gavan- "i”^nô· tum]. — « Et si hoc non sufficiat, aliud w" « consecratum, vel in necessitate non « consecratum (in minore tamen quanti- « tate quam vetus est) addere ». [Ita ex Rituali Romano, ubi dicitur: *Id tamen* (id est oleum), *siforte infra annum... ita deficiat ut sufficere non posse videatur, neque aliud benedictum haberi queat, modico oleo non benedicto, tn minori quantitate superinfuso, reparari potest*]. — « Etsi Diana % ex Lessio c) et aliis quatuor, dicat contrarium habere praxim « Ecclesiae; ut scilicet paulatim et per « vices (si ita requirat necessitas propter « copiam infirmorum) longe etiam major « quantitas addatur, quam ab episcopo « fuerit consecrata initio. Bonacina · ex « Possevino ». [Et hoc dicit Croix* esse certe licitum ex praxi Ecclesiarum et ex declaratione S. Congregationis (apud Cardenas), utque colligitur ex cap. *Quod in dubiis, de consec. eccl.*, (juxta dicta in hoc *Lib. VI, n. 368, ad 2*): modo pars olei quae nunc effunditur sit minor altera

4 Lib. 6, part. 1, n. 41, 42. — Zambran., Decia, caa. temp. mortis, cap. 5, de Extr. Unet, dub. 4, n. 5 et 14. · · Ltb. 22, n. 79. — · Lib. 6. tr. 8, cap. 2, n. 4. — · Tr. 7, cap. 2, n. 11. · Diana, part. 5, tr. 3, resol. 90. · Aversa, de Extrem. Unct., sect. 2, t. t., v. Videtur etiam. · Gavant., Man. Episcopor., v. Extrema Unctio, n. 10. — Rit. Rom , loc. dt., — 1 Disp. 7, punct. 2, n. 8. · Possevin., de Off. curati, cap. 9, n. 2. — • Lib. 6, part. 2, n. 2093. — Carden., diisert. 2, n. 484.

ex hujus Pontificalis praescripto et ratione teneri ». b) Bonacina, *disp. 7, de Extr. Unct., punct. 2, n. 6*, dicit solum, parochum non videri a peccato excusandum, si oleum alterius anni seclusa necessitate adhibeat; sed non determinat quodnam peccatum admitteret — Idemque notandum venit de Dicastillo, *loc. cit., disp. un., n. 72*; de Trullench, *de Sacram., lib. 5, dub. 2, q. 2, i. f.*; et de Possevino, *de Off. curati, cap. 9, q. 1.* — Bonacina tamen, Trullench, *locis cit.*; et Dicastillus, *n. 71*, dicunt esse receptam consuetudinem et praeceptum quod oleum infirmorum sil illius anni. () Diana, *part. 9, tr. 6, res. 44*; et Lessius, *in 3. P., de Extrem. Unct., cap. 1, dub. 5, n. 11*, dicunt addi posse quantitatem olei longe etiam majorem quam ab episcopo fuerit consecrata, modo id sensim seu paulatim et per vices fiat. — Diana vero asserit sententiam,

parte cui infunditur. Id tamen recte ait Roncaglia O non permittendum, nisi in casu necessitatis].

Debet etee
oleam oli*
v aram.

De neces-
ituue prae*
cepu bene-
dictum.

709. - Certum est Γ. hoc oleum infirmorum debere esse olivarum; quia ex communi usu, nomine *olei* hoc proprie intelligitur. Ita communiter DD. cum Salmant.¹ et Petrocorensi²; et patet ex decreto Florentini (apud Sporer⁸), ubi pro hujus sacramenti materia assignatur *oleum olivae per episcopum benedictum*. — Certum est 2°. apud omnes quod hoc oleum debet esse benedictum ex necessitate praecepti. Sed

Dubitatur 1°. *An oleum infirmorum debeat esse benedictum ex necessitate sacramenti?*

Non umen,
juxta alios,
de neccati-
ic sacra-
menti.

Prima sententia negat. Et hanc tenent Juenin⁴, Natalis Alexander⁸; item Cajetanus^e, Maldonatus et Sambovius apud [Contin.] Tournely⁷: — qui non obstare dicunt concilium Florentinum (ut supra), neque Tridentinum⁷, ubi pariter dicitur: *Intellexit entm Ecclesia materiam* (Extremae Unctionis) *esse oleum ab episcopo benedictum*. Quia (ut dicunt), esto ibi assignetur oleum pro materia; non tamen definitur esse de essentia quod benedicatur ab episcopo.

¹ Tr. 7, cap. 2, n. 1. — · De Extrem. Unet., cap. 1, qu. 2[^]. — *Florent.*, decret, de Uaioae Armcaor., v. *Quantum sacramentum*, ap. Labbe, tom. 18, colL 650. — · Suppi. aacram., cap. 2, n. 57. — 4 Institut, theol., de Extrem. Unet., qu. 2, quaeres 1. — 1 De Extrem. Unet., cap. 1, art. 2, propos. 1, L m. — *Maldon.*, disp. de Extr. Unet., qu. 1, ar<. 5. - Sambov., de Extr. Unet., disp. 8, art. 1, qu. 1. · De Extr. Unet., cap. 3, art. 1, concl. 2, n. 8. — 1 Ses. 14, de Extr. Unet., cap. 1. — · Suppi., qu. 29,

Secunda vero sententia communissima affirmat; et hanc tenent S. Thomas⁸, Concina[·], Petrocorensis¹⁰, Salmant.¹¹; et Scotus ac alii apud Sporer¹⁸. — Ratio, quia concilia in hoc dogmatice locuta sunt; unde utrumque ad valorem hujus sacramenti requiri declararunt^b.

Dubitatur 2°. *An oleum debeat esse necessario benedictum in ordine ad Extremam Unctionem?*

Negant Suarez¹⁸, Laymann¹⁴ et Henriquez¹⁶; quia vere est oleum ab episcopo benedictum. — Affirmant vero Palaus¹⁸, 1H Bonacinal⁷, Holzmann¹⁸; item Bellarminus^e, Valentia «4 Barbosa c», Aversa, etc., m»· bt«· ordiDC ii Unct,0Mn apud Salmant.^{1#}. Quia, sicut benedictione chrismatis deputatur chrisma pro sacramento Confirmationis, ita benedictione olei infirmorum deputatur materia ad sacramentum Extremae Unctionis.

Utraque sententia est probabilis. — Unde prima non potest in praxim deduci, nisi in casu necessitatis, quo deest oleum infirmorum: tunc enim poterit ministrari Extrema Unctio chrismate vel oleo catechumenorum sub conditione; ut recte dicunt Viva⁸⁰, Roncaglia^d et Croix⁸¹. — Et si postea haberi possit oleum infirmorum, repetendum est sacramentum; ut dicunt

art. 5. — · De Extr. Unet., cap. 2, n. 5. — *. De Extr. Unet., cap. 1, qu. 4. — u Tr. 7, cap. 2, n. 2, 3, 5 et 6, — Scot., in 4, dist. 23, v. *Sequitur cum oleo*. · w Suppi. sacram., cap. 2, n. 61. — u Disp. 40, sect. 1, n. 9. — 11 Lib. 5, tr. 8, cap. 2, n. 2. — u Lib. 3, cap. 8, n. 2. — M Tr. 26, punct. 2, n. 5. — 11 Disp. 7, de Extr. Unet., punct. 2, n. 5. — u De Extr. Unet., n. 7. — *Aversa*, sect. 2, v. *Afon est autem de necessitate*. - ” Tr. 7, cap. 2, n. 9. — · De Extr. Unet., qu. 6, art. 1, n. 1. — “ Lib. 6, part. 2, n. 2090.

quae huic asserto est opposita, esse « contra praxim et usum fere omnium ecclesiarum ».

d) Roncaglia, *tr. 20, qu. 1, de Extr. Unet., cap. un., qu. 2, resp. 1*, id sane dicit, sed in casu quo quantitas olei paulatim superinfusa, superet demum quantitatem olei benedicti.

709. - *) Cajetanus, *in 3. P., qu. 72, art. 3*, citatur a Maldonato pro simili, scilicet pro confirmatione, sed non satis recte; ibi enim Cajetanus dicit quidem rationi magis consentaneum esse quod de necessitate sacramenti non requiratur ut chrisma fuerit ab episcopo consecratum; sed in fine addit: « Nihil tamen definitive concludo ».

b) Et ita pluries declaravit S. Off.; scilicet invalidum esse sacramentum si adhibeatur oleum a simplici sacerdote benedictum, et non ab episcopo. Die 13 Januar. 1565 et

14 Sept. 1542. Et iterum, die 15 Maji 1878, declaravit: Oleum a presbytero benedictum esse materiam prorsus ineptam sacramento Extremae Unctionis conficiendo; et ne in extrema quidem necessitate valide posse adhiberi.

c) Bellarminus, Valentia et Barbosa a Salmant. citantur ex Palao, ut qui *videantur* hanc opinionem tenere. Atvero Bellarminus, *de Extr. Unet., cap. 7*, dicit dumtaxat materiam Extremae Unctionis esse oleum ab episcopo consecratum. — Valentia autem, *disp. 8, qu. 1, punct. 2*, negat, vel saltem in dubium vocat Extremam Unctionem unquam fuisse chrismate collatam. — Barbosa denique, *de Op. et Potest. episc., alleg. 31, n. 16*, refert hanc opinionem ex Bonacina, quem profecto non reprobat.

d) Roncaglia, *de Extr. Unet., cap. un., qu. 2, resp. 1*, refert S. Carolum, praecipientem ut

Viva¹ et Croix¹*, utque praecepit S. Carolus Borromaeus⁸*

Dubitatur 3°. *Ah hujusmodi benedictio possit committi a Pontifice simplici sacerdote?*

Eiccmml' uoce Pontipotetit benedici a riepbci ia-

Negant Palaus⁸, Suarez⁴* et Bellarminus^f›, Coninck, Laymann, etc., apud Salmant.⁸. — Sed affirmandum cum Holzmänn ·, Petrocorensi^l, Roncaglia ⁸, Concina' Benedicto XIV¹⁰, ex decreto Clementis VIII, qui declaravit sacramentum Extremae Unctionis latinis collatum a sacerdotibus graecis, oleo ab eisdem sacerdotibus benedicto, esse validum; ut diximus *de Confirm.*, n. 163, v. *Dubit. 1*.

Dubitatur 4°. *An sufficiat ministrare hoc sacramentum una gutta olei?*

Probabiliat «officiatu gutta olei.

Negant Suarez¹¹*, ac Filliuccius, Reginaldus, Trullench, Granado, etc., apud Escobar ¹⁸; quia (ut ajunt) ungere proprie est oleum per partes diffundere. — Affirmant vero communius Escobar ¹⁸ cum Diana, Tanner et Hurtado ac Croix¹⁴ cum Dicastillo et Aversa: modo omnes partes ungantur; quia qui ungit una stilla olei, vere ungit, cum oleum plus quam alii liquores diffundatur.

Contrarium probabile, et in praxi tependum.

Haec secunda sententia mihi est probabilior; at quia prima non est improbabilis saltem extrinsece, in praxi sequenda est. — Pro valore autem sacramenti recte

1 Lib. 6, part. 2, n. 2090. — · Act. Medio¹., part. 4, de Extr. Unet., v. *Siper errorem*, — · Tr. 26, punct. 2, η. X — · Diip. 40, aect. 1, n. 8. — *Coninck*, diip. 19, dub. 2, n. 6. - *Laym.*, tr. 8, cap. 2, n. 1. · · Tr. 7, cap. 2, n. 6. — · De Extr. Unet., n. 5. — 1 De Extr. Unet., cap. 1, qu. 4. — · Tr. 20, qu. 1, de Extr. Unet., cap. unie., qu. 2, reip. 1. — · Cap. 2, n. 7. — · De Synodo, lib. 8, cap. 1, n. 4. · *Clem.*, VIII, Instruct. super ritibus Italo-Graecor., § 3, de die 31 Aug. 1595, in Bullar. Rom. Mainardi. — u Diip. 40, iect. 2, n. 4. — *Fill.*, tr. 3, cap. 4, n. 78. - *Retfn.*, lib. 28, n. 53, - 7>W/., lib. 5, cap. unie., dub. 2, n. 7. - *Gran.*, in 3 P., contr. 8, de Extr. Unet., tr. unie., diip. 2, n. 4. · u Lib. 22, n. 82. —

dicunt Salmant.¹⁸ cum Dicastillo et Aversa, quod sufficit intingere in oleo extremum digiti et ungere.

710. - «2°. Materia *proxima* est unctio MateripGM,“*. « certarum partium corporis, ac saltem « quinque sensuum; vel si mutilati sint, « vicinarum partium, facta a sacerdote: « non simpliciter necessario contactu im- « mediato manus; nam peste grassante, « potest uti virga oblonga oleo tincta, « quam postea comburat aA Silviu, Cha- « peauville, Diana. Vide Diana¹⁴ ». — [Ita etiam probabiliter Wigandt^l et Escobar ¹⁸: qui addit quod si fiat sine necessitate nec erit mortale].

« Quidam etiam doctores putant unam « tantum unctionem esse de essentia sacramenti; ideoque in periculo pestis et « simili necessitate sufficere unum tantum « organum magis obvium, vel potius ca- « put (quod in eo sensus maxime vigeant) « ungere, dicendo: *Per istam, etc., quid- « quid deliquistiper visum, auditum, gustum, odoratum, tactum, etc.* Et quidem « pro hac sententia citantur varia Pastoralia, *Agendae*, et doctor Lovaniensis Silvius^l, Laymann⁸⁰, qui eam non omnino « improbabilem; Tanner ⁸› et Marchantⁿ, « qui omnino probabilem et in praxi usitatum; Diana “, qui in praxi tutam dicit, « citansque⁸⁸ pro ea Granado, Amicum,

“ Loc. dt., n. S3 et 84. · *Diana*, part. 3, tr. 4, resol. 177. - *Tann.*, tom. 4, diip. 7, qu. 1. u. 16. — u Lib. 6, part. 2, n. 2094. - *Dicas*., tr. 7, de Extr. Unet., diip. un., dub. 3, n. 44.. *Aversa*, aect. 2, i. f. — M Loc. dt., n-12. · *Aversa*, loc. dt. — *SiMus*, in Suppi., qu. 32, art. 3» · · *Ceterum*, — *Chapeauville*, de Modo adminiitr. sacram. temp. peitii, cap. 5, qu. 31. — “ Part. 3, tr. 4, resol. 167. — n Tr. 14, n. 107. — “ Lib. 22, n. 93. — “ Loc. dt., art. 6, quaer. 2. — · Lib. 5, tr. 8, cap. 3, η. X — “ Id est *Jacob. Marchant*, Hortus pastor., de Extr. Unet., lect. 3, qu. ult. — M Part. 3, tr. 4, resol. 168. — ■ Part. 8, tr. 1, resol. 21. · *Gran.*, de Extr. Unet., disp. 7, η. IX - *Amic.*, tom. 8, disp. 19, n.7X

sacramentum sub conditione iteretur, si per errorem infirmus unctus fuerit oleo catechumenorum vel chrismate.

f) Viva, *loc. cit.*, hanc partem non habet; sed solum dicit in necessitate, deficiente oleo Extremae Unctionis, licitum esse uti oleo chrismatis

f) Bellarminus, hic a Salmant- ex Palao iterum citatus, scribit tantum, *loc. cit.*, benedictionem episcopalem esse de essentia materiae sacramenti.

t) Gaspar Hurtadus, quamvis ab Escobar pro hac sententia citetur,eam tamen non tenet,

nisi forte quatenus, *de Extr. Unet., diff. 5, i. f.*, haec scribit: « Ad valorem hujus sacramenti tanta pars hominis requiritur et *sufficit* ungi, et tanto oleo, quanta sufficit et necessaria est, et quanto, ut nat unctio sensibilis ».

*) Dicastillus, *loc.cit.*, dicit tantum sufficere unam olei guttam, quidquid addant Salmant.

710. - a) Et pluries S. R. C declaravit usum styli seu virgulae argenteae non permitti nisi necessitatis causa. *Decr. auth. 3051, ad 2; 3276, ad 3 et 4.*

b) Tanner, *disp. 7, qu. 1, n. 13*, dicit eam sententiam in Belgio in usum inductam esse,

• Aversam, affirmat Pontificem id posse «permittere: et denique Escobar (citans « Becanum *) et Barbosa id permittit. — « Verum, cum alii doctores communiter « repugnent, tutius saltem erit (quod sua- « dent Laymann et Diana *) eo casu unum «oculum, aurem, manum, narem et os « velociter sine crucis forma ungere, di- « cendo unicam formam complectentem « reliquas.

« Illud vero certius est, pedes aut re- « nes inungere non esse essentielle; imo « quoad renes, non est decens, praesertim « in feminis et viris religiosis; ideoque « omitti solet. — Henriquez, Sa, Toletus, « Suarez, Bellarminus' ».

Quaeritur: *an unctio quinque sensuum sit de necessitate sacramenti?*

Um unctio, *Prima* sententia negat, et dicit suffi- cere va,orem unicam tantum unctio- nem. Ita Merbesius⁴, Natalis Alexander⁵, Tournely*; item Silvius⁶, Becanus et Molfesius, apud Salmant. I. Et merito (speculative loquendo) probabilem putant Holzmann⁷, Roncaglia⁸ Elbel⁹; ac Lay- mann, Coninck, etc., apud Salmant. — Ratio, quia ex D. Jacobo simplex unctio praecipitur: *ungentes eum oleo*. Item in Tridentino¹⁰ de una tantum unctione fit mentio: *sacra haec unctio, etc.* Unde in- fertur sufficere quod homo in una parte tantum ungatur, ut dicatur unctus.

Aversa, xet. 4, v. *Videtur adhuc*, — *Escob.*, tr. 7, cxxm. 7, cap. 4, n. 28. - 1 *De Sacr.*, cap. 27, qu. 7, n. 6, — *Laym.*, Ub. 5, tr. 8, cap. 3, n. 8. — 1 *Part. 3*, tr. 4, resol. 168; et *part. 8*, tr. 1, reaol. 21. — *Henriq.*, lib. 8, cap. 12, n. 2. — 54, v. *Extrema Unctio*, n. 12. — *Tolet.*, lib. 7, cap. 3, n. 3. — *Suar.*, diap. 40, sect. 2, n. 6. — *De Extr. Unct.*, cap. 10, i. f. — 4 *De Extr. Unet.*, qu. 19. — *De Extr. Unet.*, cap. 5, reg. 6. — *Praelect.*, de *Extr. Unet.*, qu. 2, art. I, quaer. 3. — *Becan*, de *Sacr.*, cap. 27, qu. 7, n. 6. - *Molfes.*, *part. 1*, tr. 4, cap. 5, n. 28. - *Tr. 7*, cap. 2, n. 18. — *De Extr. Unet.*, n. 10. — *De Extr. Unet.*, n. 25. — *Laym.*, loc. dt. - *Coninck*, diip. 19, dub. 3, n. 12. - *Salmant.*, loc. cit., n. 18. — *Sesa. 14,

Secunda vero sententia, communior et tutior, affirmat. Eamque tenent Laymann¹¹, cu¹² JX Palaus¹³, Elbel¹⁴; Holzmann¹⁵ cum Sua- rez, Soto et Henriquez; ac Salmant.¹⁶ cum S. Bonaventura¹⁷, Bellarmino, Valentia, Coninck, Bonacina, etc.: ex D. Thoma¹⁸, qui docet unctionem quinque sensuum esse *quasi de necessitate sacramenti*. — Ratio, quia, licet ex verbis D. Jacobi et Tridentini non fiat mentio plurium unctionum, tamen sic colligitur ex usu Ecclesiae et communi doctorum sensu.

Quapropter recte dicunt auctores prae- Quia u fati, quod tantum tempore pestis vel alia nect¹⁹““u urgente necessitate poterit adhiberi sub conditione una unctio in aliquo sensu (et consultius in capite, ut ajunt Benedi- ctus XIV²⁰, Busenbaum, ut supra). — Tunc autem dicit Tournely sufficere quod dicatur: *Indulgent tibi Deus quidquid pec- casti per sensus*; ut habetur in Rituali Parisiensi. Sed alii, ut Busenbaum (mox infra, *ad 3*), Holzmann²¹ et Elbel²²; item Salmant.²³ cum Angles²⁴, Nuflez et Lean- dro, requirunt ut exprimantur quinque sensus, nempe: *quidquid per visum, au- ditum, gustum, odoratum et tactum deliquisti*. — Sed melius erit sic dicere: *Per istam s. unctionem, etc., indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti per sensus, vi- sum, auditum, gustum, odoratum et ta- ctum*. Praemittendo verbum *deliquisti*, ut

de Exirem. Unet., cap. 1. — M Loc. cit., exp. 2, n. 5. — w Tr. 26, punct. 3, n. 6. — 11 Loc. cit. — 14 *De Extr. Unet.*, n. 10. - *Suar.*, disp. 40, sect. 2, n. 8; et disp. 41, sect. 2, n. 13. - *Sotus*, in 4, dist. 23, qu. 2, art. 3, concl. 1. - *Henriq.*, lib. 3, cap. 12, n. 1. — u Tr. 7, cap. 2, n. 19. - *Bellarm.*, de *Extr. Unet.*, cap. 10. - *Valent.*, disp. 8, qu. 2, punct. 2, v. *Secundo*. - *Coninck*, disp. 19, dub. 3, n. 12. - *Bonae.*, disp. 7, punct. 5, n. 16. - M Suppi., qu. 32, art. 6, corp. — M *De Synodo*, lib. 8, cap. 3, n. 5. - *Tournely*, *Praelect.*, de *Extr. Unct.*, qu. 2, art. 1, quaer. 3. — “Loc. dt., n. 10, — » *De Extr. Unct.*, n. 25. — * Loc. dt., n. 32. - *HuHes*, in *Suppl.*, qu. 29, art. 9, concl. 3. - *Leand.*, disp. 2, qu. 21.

nec posse absolute rejici; sed minus probabi- lem esse.

() Barbosa, in *Trid.*, sess. 14, de *Extr. Unct.*, cap. 1, n. 17, refert aliquos docere id posse fieri; quod de *Oß. Parochi*, cap. 22, n. 35, probabile esse ait

d) Silvius, *Suppi.*, qu. 32, art. 6, quaer. 2, hanc sententiam ut probabilem habet. — Et Roncaglia, loc. cit., qu. 2, resp. 2, asserit secun- dam sententiam extra necessitatem omnino ut veram habendam esse; in necessitate ta-

men, primam sententiam sub conditione pra- cticari posse.

1) S. Bonaventura, in 4, dist. 23, art. 2, qu. 3, videtur utique sic tenere, dicens or- gana potentiae sensitivae, generativae et pro- gressivae *debere* inungi; et in *resp. ad obj.*, negat satis esse inungere locum cordis, quia etsi peccata a corde exeant, tamen per diver- sas potentias.

f) Angles, a Salmant ex Leandro citatus, haec dumtaxat, qu. de *Extr. Unct.*, art. 1,

bene notant Salmant.¹ cum Aversa; quia si *deliquisti* proferatur in fine et interim aeger moriatur, nullum est sacramentum <Λ — Si autem aeger supervivat, merito ait Croix¹ repetendas esse unctiones in singulis sensibus, addendo orationes omissas. Praescribit autem Rituale Romanum: *Si dubitet* (sacerdos) *an vivat...*, *unctionem prosequatur sub conditione...*, *dicens: Si vivis, per istam, etc.*

Certum est autem non esse de necessitate sacramenti geminam unctionem adhibere *in geminis partibus*, v. gr. in utroque oculo, aure, etc.; ut recte dicunt Roncaglia⁸, Holzmann⁴; et Salmant.⁵ cum Suarez, Sà, Bonacina, etc. Unde, urgente necessitate, nempe si adsit periculum infectionis, vel si infirmus nequeat verti ad aliud latus, sufficit ungere unum oculum, unam aurem, etc. — Unctio autem *renum*, ut praescribit Rituale, *in mulieribus, honestatis gratia, semper omittitur; atque etiam in viris, quando infirmus commode moveri non potest.* — Unctio vero *pedum* non est de necessitate sacramenti; ut communiter dicunt Palaus[·], Roncaglia¹; et Salmant.⁸ cum Suarez, Laymann, Sà et Bonacina, ex D. Thoma[·]. Unde dicunt in hac unctione pedum servandam esse consuetudinem Ecclesiarum *A

Nec etiam est de necessitate sacramenti servare *ordinem* inter unctiones partium; quia hujus ordinis inversio minime impedit sacramenti significationem. Holzmann¹⁰ cum communi. — Communiter tamen dicunt Suarez Bonacina^{*)}; Palaus["] cum Sà^{*)}; et Holzmann¹⁸ cum Babenstuber, id esse graviter illicitum; quia esset contra usum Ecclesiae in re notabili.

« 3°. De essentia hujus sacramenti est: « 1°. Ut organa quinque sensuum quae « inunguntur nominentur. Palaus[“], Aversa¹⁴ etc. communiter. Licet Diana¹⁸ ex « Reginaldo contrarium censeat probabile; « imo ad valorem sufficere, si inter un- « gendum omnes sensus dicas: *Per istas* « *sanctas unctiones indulgeat tibi, etc.* — « 2°. Verba illa: *Per hanc sanctam un-* « *ctionem*; etsi Palaus¹⁸ dicat valere, si « tantum omittas *to sanctam.* — 3°. Verba « deprecativa: *Indulgeat tibi Deus.* Hinc « formam imperativam, v. gr. *Per hanc etc.,* « *remittatur tibi quidquid, etc.,* non valere « dicit Palaus["], Diana^Λ ».

711. - Quod ad formam hujus sacramenti pertinet, sacerdos, intincto pollice in oleo sancto, in modum crucis ungere debet infirmum, ut praescribit Rituale Romanum, in partibus infra subscriptis,

¹ Tr. 7, cap. 2, num. 22. · Aversa, acct. 4, v. Videtur adhuc. — [·] Lib. 6, part. 2, n. 2121. — J?il. Rom., de Sacr. Extr. Unct., cap. 1, n. 12. v. Quodsi dubitet. — [■] Tr. 20, qu. 1, quaer. 2, reap. 2. — ⁴ De Extr. Unct., num. 10. — [·] Tr. 7, cap. 2, n. 16. · Suar., disp. 40, aect. 2, n. 5. · Sd, V. Extrema Unctio, n. 12. · Bonac., punct. 6, n. 21. — Rit. Rom., loc. dt., n. 15, v. Quinque vero. — · Tr. 26, punct 3, n. 3. — [·] Tr. 20, qu. 1, quaer. 2, reap. 2. — · Tr. 7, cap. 2, n. 17. · Suar., diap. 40, sect. 2, n. 6» · Laym., lib. 5, tr. 8,

cap. 2, n. 5. · Sd, loc. dt., n. 12. · Bonae., punct. 5, n. 18. · Sappl., qu. 32, art. 6. — ■ De Extr. Unct., u. 11 — u Tr. 26, punct. 3, n. 11. — “ De Extr. Unct., n. 11, i. C · Babenst., de Extr. Unct., art 2, num. 8. — “ Loc. dL, punct. 4, n. 4. — u Sect. 4, v. Jam circa, — “ Part. 9, tr. 7, reaoL 56, v. Et hanc, · Re^in., lib. 28, num. 56. — “ PuncL 4, num. 4. — n Loc. dt. — Rit. Rom., de Sacr. Extr. Unct., cap. 1, num. 10, 15 et aeqq.; cap. 2, num. 8 et aeqq.

diff. 5, scribit: « Praecisa forma est: Indulgeat tibi Deus quidquid peccasti per visum, etc. ».

De formula brevi in administratione Extremae Unctionis adhibenda in casu mortis imminantis, S. C. S. O., die 25 Aprilis 1906, haec decrevit: « In casu verae necessitatis sufficere formam: Per istam sanctam unctionem indulgeat tibi Dominus quidquid deliquisti. Arnen ». — Cum autem forma haec sufficiens declaretur (esto in necessitate), per eam totum sacramentum confertur; proindeque, si infirmus supervivat, non sunt supplendae reliquae partiales unctiones; supplendae vero erunt aliae orationes, juxta Ritualis praescriptum: « Si adhuc supervivat, dicantur orationes praetermissae suo loco positae ».

Quoad renum unctionem, si haec in aliqua dioecesi non sit usitata, S. R. C., die 14 Aug. 1858, declaravit id quidem se patienter laturam, insimul tamen ardentissimum votum suum expressit, ut paulatim et sensim sine sensu disponantur fideles ad istam quoque specialem unctionem in extremo agone recipiendam. Decr. auth., n. 3075.

O Suarez, disp. 40, sect. 2, i. f., ait ordinem inter unctiones servandum esse, « quia ita habet Ecclesiae consuetudo, quae sine aliquo peccato non potest omitti ». Bonacina, punct. 5, n. 20, non loquitur de peccato, sicut neque Emman. Sà, loc. cit., n. 12, quamvis iste a Palao citetur.

1) Scilicet, apud Diana, part. 9, tr. 7, resol. 56.

Ordo unctionis non est necessitate Menunti.

Sed necessitate praeccepti <ra- i.

Verba necessaria in sacramento.

Forma sacramendi.

Gemina unctionis ratio non requiritur.

Quid de ratione re- cam et pc dan.

Rittu ministrand.

aptando verba formae proprio loco in hunc modum, videlicet: *Per istam sanctam unctionem* & et suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quidquid per visum (si ungitur oculus, et sic de aliis) *deliquisti. Arnen.* Minister vero, si est in saens, vel ipsemet sacerdos, post quamlibet unctionem tergat loca inuncta novo globulo bombacii vel rei similis, eumque in vase mundo reponat et ad ecclesiam postea deferat, comburat, cineresque projiciat in sacrarium. — Advertit pariter Rituale quod, cum sacerdos ungit partes corporis quae pares sunt, prout oculos, aures, etc. (incipiendo semper a parte dextra), non absolvat formam, antequam ambas perunxerit. Si quis autem sit aliquo membro mutilatus, pars loco illi proxima eadem forma inungatur. — Deinde aures inungendo repetat eandem formam, dicendo: *per auditum.* Ad nares: *per odoratum.* Ad os (compressis labiis): *per gustum et locutionem.* Ad manus (sacerdotibus exterius, reliquis interius in palmis): *per tactum.* Ad pedes (scilicet in plantis): *per gressum.* Ad renes: *per lumborum delectationem.* Haec autem unctio omittitur in feminis, et etiam in viris qui vix aut sine periculo mortis

moveri non possunt. — Quando autem periculum mortis imminet, praecipit Rituale ut infirmus cito ungatur praedictis verbis: *Per istam s. unctionem, etc.* Et postea si supervivat, dicantur orationes praetermissae *Λ — Haec omnia habentur in Rituali.

Verbum *deliquisti* merito dicunt Croix * et Mazzotta* cum Gobat (contra Bosco) esse de essentia. — Nam alias non exprimeretur in forma unus ex principalibus effectibus hujus sacramenti, qui est remissio peccatorum, ut dixit D. Jacobus: *Et si in peccatis sit, remittentur ei.*

Verbum autem *sanctam* non est de essentia; cum in Florentino et Tridentino haec vox non addatur: peccat tamen omitens. — Ita communiter Palaus³, Holzmann⁰-, Mazzotta⁴*, et Salmant.⁶ cum Aversa et Dicastillo.

Dubitatur Γ. *Au valeat forma indicativa?*

Prima sententia affirmat: quam tenent Tournely® et Juenin⁷; item Paludanus, juxta uA Albertus Magnus^b), Becanus O, Richardus, Aureolus et Tanner apud Escobar⁸; et probabilem putat Concina®. — Eam probant ex variis priscis Ritualibus, et signanter ex Ambrosiano% in quo di-

1 Lib. 6, part. 2, n. 2097. — 1 Tr. 5, disp. 5, qu. un., cap. 1, v. f. - Gobat, tr. 8, de Extr. Unct., n. 811. - Botco, de Poenit., disp. 7, sect. 3. num. 31; de Extr. Unct., disp. 9, sect. 2, n. 31. — 1 Tr. 26, punct. 4, n. 4. — Loc. dt., cap. 1, i. f. — 1 Tr. 7, cap. 2, n. 30, i. f. - Aversa, sect. 3, v. Quin-

to. - Dicas!, de Extr. Unct., dub. 4. n. 68. — 1 Praelect., de Extr. Unct., qu. 2, axt. 2, qu. 4. — * De Sacram., diis. 7, qu. 4. — Pa/wd. Jn 4, dist. 23, qu. 1, art. 2. concl. 1, (n. 11). - Richard, a Mtdiavil., in 4. dist. 23, art. 1, qu. 4. - Aureo!, in 4, dist. 23, art. 1. - 1 Lib. 22, n. 103. — 1 De Extr., Unct. cap. 2, n. 12-

k> Sed de casu mortis imminetis, vide notam g hic supra.

711. - a) Holzmann, w. 14, id forte innuit, scribendo: « Tu vero nihil muta, nihil omitte, si necessitas non urgeat ad perficiendum sacramentum cum celeritate ».

B. Albertus Magnus, contrariae sententiae (quae S- Alphonso verior habetur) adhaeret, scribens, in 4, dist. 23, art. 4, qu. 2: « Inquantum quidem sacramentum, de bene esse habet, indicativam orationem; inquantum autem exeuntium, qui soli gratiae divinae committuntur, de esse habet orationem deprecativam ».

<) Becanus, de Sacram., cap. 27, qu. 4, n. 3, hanc sententiam ultimo loco ponit, eamque fusius quam oppositam probat.

Tanner, disp. 7, qu. 1, n. 22, opinionem hanc ut probabilem habet

Forma ista repentur apud Menardum, Not. ad Sacram. D. Gregor., not. 912, ex

D. Bonaventura, loc. citando. Sed, quidquid sit de tempore S. Ambrosii, formam istam integre describendam esse ducimus ex libro cui titulus est: « Sacramentarium juxta morem Mediolanensis Ecclesiae », qui anno 1550 excusus est, et Mediolani asservatur in Ambrosiana Bibliotheca: « Ordo Extremae Unctionis ». Post orationem *Sanctum ac venerabile nomen* rubrica haec praescribit: « Postea unge eum cum oleo sancto, primo in pectore, secundo in manibus, tertio in pedibus, haec verba dicendo: *Ungo te oleo sanctificato, ut more militis unctus et praeparatus ad luctam, aereas possis superare catervas. Operare creatura olei, in nomine Deify Patris, et Filii, et φ Spiritus Sancti, ut non lateat hic spiritus immundus, nec in membris, nec in medullis, nec in ulla compagine membrorum hujus hominis; sed operetur in eo virtus Christi Filii altissimi, qui cum aeterno Deo Patre, vivit et regnat in unitate ejusdem*

cebalur: *Ungo te oleo sanctificato in nomine Patris, etc., ut, more militis tincti, praeparatus ad certamen, aëreas possis superare potestates.*

Veritu in-
ηλώΛ.

Secunda tamen sententia, communis et verior, docet non valere. Ita S. Thomas¹, Merbesius², Natalis Alexander³, Suarez⁴, Filliuccius⁵ Petrocorensis⁶, Palaus⁷, Elbel⁸; Holzmann⁹ cum S. Bonaventura et Mastrio¹⁰; Escobar¹¹ cum Henriquez, Coninck, Nuflez et Hurtado; ac Sporer¹² cum Bellarmino, Laymann, Bonacina, Valentia, etc. — Ratio habetur ex ipsis verbis D. Jacobi: *Et orent stiper*

¹ Suppi., qu. 29, art. 8. — * De Extr. Unct., qu. 20. — * Cap. I, art. X — « Disp. 40, sect. 3, η. 7. — * Tr. 3, cap. 4, num. 80. — * De Extr. Unct., cap. I, qu. 7. — * Tr. 26, punct. 4, num. 1. — * De Extr. Unct., num. 28. — "De Extr. Unct., n. 15. - S. Bonav., in 4, dist. 23, art. 1, qu. 4. — * Lib. 22, num. 104 et 106. - Henric., lib. 3, cap. 8, n. 3. - Coninck, disp. 19, dub. 4, n. 14. - NuiUi,

eum, ungentes eum oleo..., et oratio fidei salvabit infirmum. Ex quibus verbis patet Apostolum orationi tribuisse efficaciam hujus sacramenti. — Nec obstant Ritualia opposita; nam respondet D. Thomas quod verba illa non erant forma hujus sacramenti, sed potius dispositio ad formam. Sed forte melius respondent Papa Benedictus XIV¹³; et Sporer¹⁴ cum Mastrio et Herincx, quod verba illa, *ut possis*, cum sint optativa, referri possunt ad proferentis votum et orationem, nempe ac si diceret: *Ungo te, orans Deum ut possis, etc.*

in Suppi., qu. 29, >rt. 8. - Gosp. Hnriad., diff. 7. — u Suppi, sacrxm., cap 2, n. 74. - Bellarm., cap. 7, v. t - Laym., lib. 5, tr. 8, exp. 3, n. 1. - Bonae., diip. 7, punct. 3, n. 3. - VaUnl., diip. 8, qu. 1, punct- 2, v. Secundo. — » Loc. ciu, art. 8, ad 3. — u De Synodo, lib. 5, cap. 2, v. L — M Loc. ciL, n. 75. - Maslr., Theol. mor., diip. 22, qu. 2, n. 32. - Herincx, qu. 3, num. 26.

Spiritus Sancti, per omnia saecula saeculorum. Arnen. — Deinde uncto pectore, dicat sacerdos: *Quicquid peccasti per cogitationem cordis, parcat tibi Deus. Arnen.* Deinde ungendo manus dicat: *Ungo te oleo, etc.*, \it supra; et post: *Quicquid peccasti per operationem manuum, parcat tibi Deus Arnen.* Demum ungendo pedes: *Ungo te oleo*, totum ut supra; deinde: *Quicquid peccasti per incessum pedum, parcat tibi Deus. Amen.* — Haec igitur quae deprecativam formam indicativae subjungit, nedum primam sententiam probet, omnino confirmat. — Haec de forma usurpata in Ecclesia Mediolanensi; verum *Sacerdotale ad consuetudinem S. Romanae Ecclesiae aliarumque ecclesiarum ex Apostolicae bibliothecae ac Sanctorum Patrum Jurium sanctionibus, etc. collectum*, Venetiis, apud Juntas, litteris gothicis, anno 1579 excusum, aliam formam iol. 110 et 111 tradit, quae formae indicativae solam optativam subjungit, et Venetiis in usu erat: « *Ordo ungendi infirmum SECUNDUM USUM PATRIARCUATUS VENETIARUM*^ ». Sacerdos intingens pollicem in oleo sancto infirmorum, ungat caput infirmi in modum crucis dicens: *Ungo caput tuum oleo sanctificato. In nomine Pa ϕ tris, et Fii^ Hi, et Spiritus Sancti: ut more militis uncti, praeparatus ad luctamen, possis aereas superare catervas. Per Christum, d. Amen...* Ad oculos: *Ungo oculos tuos oleo sanctificato. In nomine etc.: ut quicquid de illicito visu deliquisti, hujus olei unctione expietur. Per Christum Dominum nostrum, qui tecum vivit, etc. ũ. Arnen.* — Ad aures: *Ungo has aures sacrati olei liquore. In nomine, etc.: ut quicquid delectatione nocivi auditus ad-*

missum est, medicina spirituali evacuetur. Per Christum Dominum nostrum, i. Amen. — Ad nares: *Ungo has nares oleo sacrato, in nomine etc.: ut quicquid noxio vapore contractum est ab odore superfluo, ista emendet unctio vel medicatio. Per Christum Dominum nostrum. #. Amen.* — Ad labia: *Ungo labia ista consecrati olei medicamento. In nomine, etc.: ut quicquid gustu superfluo et inordinato, vel otiosa vel criminosa peccasti locutione, divina clementia miserante, hac unctione expurgetur. Per Christum Dominum nostrum, v. Amen.* — Ad pectus: *Ungo pectus tuum oleo sancto: ut hac unctione protectus fortiter stare valeas adversus aereas catervas. In nomine, etc.: sit haec unctio olei sanctificati ad purificationem mentis et corporis. Per Christum Dominum nostrum. Qui tecum, d. Amen.* — Ad scapulas: *Ungo has scapulas, sive in medio scapularum oleo sacro. In nomine, etc.: ut ex omni parte spirituali protectione munitus, valeas diabolicos impetus viriliter contemnere, ac procul possis eos robore superni juvaminis repellere. Per Christum Dominum nostrum. Qui tecum vivit et regnat. i. Amen.* — Ad manus: *Ungo has manus oleo santificato. In nomine, etc.: ut quicquid illicito vel noxio tactu vel opere peregerunt, per hanc unctionem evacuetur. Per Christum Dominum nostrum. Qui tecum vivit et regnat in saecula saeculorum, i. Amen.* — Ad pedes: *Ungo hos pedes oleo benedicto. In nomine, etc.: ut quicquid superfluo vel nocivo incessu commiserunt, ista aboleat unctio vel medicatio. Per Christum Dominum nostrum, t. Amen.*

✠ Mastrius, Theol. mor., disp. 22, qu. 2,

Dubitatur 2°. An sint de essentia verba:
Per suar» piissimam misericordiam?

^{verb»}
Per suam
pummam *Prima* sententia affirmat; et hanc tenent Nufiez *t*) et Hurtadus »-», apud Escodiamjuxu barl; atque Bellarminus h» apud Mazzotta », favetque Coninck *O*. Et probabilem putat Roncaglia quoad verbum *miseri-*
cordiam; dubitat vero Suarez⁴. — Ratio, quia, cum forma debeat esse deprecative, necessario in ea est explicandus recursus ad divinam misericordiam, quae respicit miseriam, in qua maxime est infirmus in fine vitae constitutus.

Secunda vero sententia, longe commu-
mor et longe probabilior, negat. Et hanc tenent Palaus ·, Bonacina *i*), Salmant. ·, Roncaglia *D*, Sporer *T*, Holzmann ·; et Escobar ' cum Laymann, Filliuccio, Reginaldo, Henriquez, Dicastillo et Trullench.

Ratio enim opposita minime suadet verba illa esse de essentia; quia eo ipso quod sacerdos dicat *Indulgeat tibi Deus*, satis orat divinam misericordiam.

^{s«i e* o-}
^{rancere, le-}
^{th*ie.} Omnes*» tamen conveniunt quod omit-
tere praedicta verba esset quidem mor-

¹ Lib. 22, n. 97. — ¹ Tract. 5, diip. 5, qu. un., cap. 1, LL — · Tr. 20, qu. 1, quaer. 3. — · Diip. 40, icet. 3, n. 14. — · Tr. 26, punct. 4, n. L — · Tr. 7, cap. 2, n. 31. — · Suppi. Iaeram., cap. 2, n. 71. — · De Extr. Unet., n. 14. — · Lib. 22, a. 98 et 99. - Laym., cap. 3, n. 3, v. *Tertio advertendum*. - FU!, tr. 3, cap. 4, n. 85. · /frgfa., lib. 28, n. 56. - Henriq., bb. 3, cap. 8, n. 3. · Dicast., dub. 4, n. 68. · Trull., lib. 5, dub. 2, n. 10. — · Punct. 3, n. 3. — Gasp. Hurtad., diff. 7,

tale; cum esset omissio in re notabili, et contra usum Ecclesiae.

Dubitatur 3°. An valeat forma, si dicatur: *Ungo te oleo sancto, ut per suam misericordiam indulgeat tibi Deus, etc.?*

Negant Bonacina¹⁰; ac Hurtadus, Nufiez, etc., apud Salmant.,¹. — Probabilius prXbiuu vero affirmant Suarez, Laymann, Filliuc- Ttl'jL
cius, Henriquez, Reginaldus et caeteri communius, apud eosdem Salmant. “ (qui tamen dicunt rem esse incertam). Ratio, quia his verbis jam exprimitur substantia formae.

712. - « 4°. Hoc sacramentum tantum
« dandum est morti propinquis ex morbo,
« vulnere, partu vel senectute; quia hi
« soli sunt infirmi. Quod si morbo libe-
« rati rursus periclitentur, iterandum est;
« et quidem in diuturnis morbis, quoties
« erit periculum novum: neque expectan-
« dum (sub gravi culpa, Quintanadve-
« nas ·) donec sensibus careant vel omni-
« no sint desperati. — In dubio vero de
« vita, detur sub conditione. Laymann ¹⁴
« ex S. Thoma, Silvestro, Suarez.

Qeiboi-
oim dx&d*
ait Extn-
nu Uoctia

·. *Addimus ul.* - PMUa, qu. 29, art. 8, v. *Et etiam mihi videtur.* - u Loc. dt., n. 29. — Suar., diip. 40, icet. 3, n. 8. - Laym., cap. 3, n. 1, · FU!, loc. dL, n. 81. - Henriq., loc. dt. - Re*in., lib. 28, n. 56. · “ Tr. 7, cap. 2, n. 29. — “ Tr. 5. linpil. 8, num. 2 et ieqq. — u Tract. 8. cap. 4, num. 5; Cfr. cap. 8, n. 2. · S. Thom., in 4, dist. 23, qu. 2, art. 4, solut. 2; Suppl., qu. 33, art. 2. · Silvest., v. *Unctio*, qu. 5, l. f.; cfr. n. 8. · Suar., diip. 40, sect. 5, n. 5 et seqq.

». 32, hanc secundam sententiam probabilio-
rem existimat, sed *n. 31*, dicit primam proba-
biliter defendi posse.

t) Nufiez non satis accurate citatur ab Escobar; distinguit enim, *qu. 29, art. 9, concl. 4*; et dicit verba *per suam misericordiam*, de necessitate sacramenti requiri; verbum autem *piissimam* negat esse essenziale (*concl. 2*). — Gaspar Hurtadus, *diff. 7, v. Addimus verba*, scribit de verbis *piissimam* et *suam misericordiam*: « EsL.. verisimile non esse necessarium necessitate sacramenti ». Et quia dicit tantum *verisimile* esse quod ista verba non sint de essentia, citatur ab Escobar tamquam favens sententiae affirmanti esse de essentia.

Bellarminus male citatur a Mazzotta; hoc enim non dicit, quinimo oppositum vide-
tur insinuare, *cap. 7*, dicendo: « Secundo nota non esse in hac forma numerandas syllabas, quasi singula sint de essentia; solum enim sententia ad essentiam pertinet quae formam habeat deprecatoriam, cum Jacobus diserte dicat: *Orent super eum*. Et praeterea expri-

mat effectum sacramenti, ita ut determinet materiam, id est unctionem illam ».

O Coninck eo sensu consentire dicendus est, ut ait Escobar, quod de hac re dubitat; scribit enim, *disp. 19, dub. 4, n. 15*: « Utrum... sint essentialia non satis constat: videntur enim satis intelligi sub verbo *indulgeat*, quod significat misericordiam ». Sed profecto his verbis videtur potius inclinare in secundam sententiam, quae S. Alphonso longe probabilior habetur.

J) Bonacina, *de Extr. Unet., punct. 3, n. 4*, id dicit de verbo: *piissimam*. — Roncaglia autem, *loc. cit., qu. 3*, scribit: « Quidam putant non esse de essentia hujus formae ea verba *et suam piissimam misericordiam* »; omittere tamen illa esse lethale propter periculum nullitatis, ob contrariam DD. sententiam; sed concludit: « Illud certum est: ly *piissimam* non esse de essentia formae ». Cfr. de hoc argumento formam a S. O. approbatam pro casu necessitatis, nota g ad *n. 710*, in qua haec verba plane omittuntur.

*J Paucis exceptis.

CAP. I. - DE EXTREMA UNCTIONE.

Quibas-
eia dari
sequeat.

« 5°. Si conferatur infirmo communi morbo, sive non graviter vel periculose laboranti, non est validum. Suarez, Palaus, Granado, Amicus, etc. communiter. — Ac licet Lessius, Wiggers et Quintanadvenas contrarium putent probabile, concedunt tamen sic inunctum iterum inungendum esse (etiam in eodem morbo), quando periculose laborare coeperit, ob mutatum statum infirmitatis; additque Quintanadvenas, mortaliter peccatum fuisse. Vide Quintanadvenas, Diana ».

713. - Dubitatur ¶. *An sit validum hoc sacramentum Extremae Unctionis, si conferatur sano?*

Affirmat Juenin apud Benedictum XIV³. Et Roncaglia⁴ respondet quod non audeat asserere esse invalidum; cum nullibi viderit condemnatum ritum Graecorum, qui in die Coenae Domini, dum consecratur oleum infirmorum ab episcopo, totum illud insumunt in unguentis adstantibus.

Sano invalide dator.

Sed omnino tenendum est invalidum cum communi sententia, quam tenent Suarez s, Palaus, Salmant.¹, Concina a) et noster Summus Pontifex Benedictus XIV^s. Ratio, quia id patet ex verbis S. Jacobi cap. v, ubi dicitur: *Infirmatur quis in vobis? Inducat, etc.* Et communiter omnes interpretantur hunc textum de infirmitate corporali, non autem spirituali; ex Tridentino, ubi dicitur: *Declaratur... esse hanc unctionem infirmis adhibendam.* — Nec obstat ritus Ecclesiae graecae; nam sapienter advertit praefatus Pontifex un-

Suar., disp. 42, sect. 2, n. 1 et 5. — *Palaus*, tr. 26, punct. 6, n. 15. — *Granad.*, de Extr. Unet., tr. unie., disp. 6, n. 2. — *Amic.*, tora. 8, disp. 19, n. 153 et 186. — *Lrss.*, de Extr. Unet., cap. 4, dub. 1, n. 21. — *Wipers*, in Suppl. S. Thom., qu. 82, ¶. 3. — *Quintan.*, tr. 5, sinful. 7, n. 4 et seqq. — * Loc. cit. — ¶ Part. 9, tr. 6, resol. 45. — *Juen.*, de Sacram., diss. 7, qu. 7, cap. 3. — De Synodo, lib. 8, cap. 5, num. 4. — Tr. 20, qu. 1, quacr. 6. — Disp. 42, sect. 2, n. 2. — Tr. 26, punct. 6, n. 10. — Tr. 7, cap. 4, n. 1 et 6. — Loc. cit. L, n. 5. — Seas. 14, de Extr. Unet.,

ctionem illam sanis adhiberi, non tamquam sacramentum (quod errorem esse ait ita credere), sed ut meram caeremoniam ac sacramentalem benedictionem.

Dubitatur 2°. *An sit validum hoc sacramentum, si conferatur infirmo quocumque morbo laboranti, etiam non gravi?*

Prima sententia affirmat, dicens esse quidem illicitum, sed non invalidum; et hanc tenent Coninck^b et Wigandt.⁰. — Ratio: tum quia Apostolus agnoscit absolute infirmum pro subjecto capaci hujus sacramenti, cum dicat: *Infirmatur quis in vobis? Inducat, etc.* Tum quia in Tridentino¹¹ sic habetur: *Declaratur etiam esse hanc unctionem infirmis adhibendam; illis vero praesertim qui tam periculose decumbunt, ut in exitu vitae constituti videantur: unde et sacramentum exeuntium nuncupatur.* Ubi notant verbum *praesertim*; et ex eo inferunt sacramentum adhiberi posse etiam iis qui non periculose decumbunt.

Aefrounti non eraviter. Juxta alio, illicite, sed valide datur.

Secunda tamen sententia, communior et sequenda, docet talem collationem non solum esse illicitam, sed etiam invalidam. Ita Suarez²², Palaus²², Bonacinal⁴; Escobar²² cum Caspensi, Granado, Amico, Diana, Reginaldo, etc.: ex D. Thoma²², ubi docet hoc sacramentum non esse dandum nisi infirmis qui secundum humanam aestimationem videntur morti appropinquare. — Probatur ex decreto Eugenii IV in Instructione ad Armenos, ubi dictum fuit: *Hoc sacramentum, nisi infirmo de cujus morte timetur dari non*

Invalide datur.

c* p. 3. — *Btntd. XIV*, loc. dt., n. 5 et 6. — » Tr. 14, n. 111. propos. 7. — u Se*. 14, de Extr. Unet., cap. 3. — “ Disp. 42, sect. 2, n. 4 et 5. — u Tr. 26. ponet. 6, n. 15; cfr. n. 11. — ¶ De Extr. Unet., punct. 5, n. 5. — “ Lib. 22, n. 137 et 138. Cox/v/ is., tr. 27, disp. 4, n. 12. — Graft., de Extr. Unet., disp. 6, n. 2. — Amic., tora. 8, diip. 19, n. 153 et 186. — Diana, part. 9, tr. 6, rescl. 45. — Rftin., lib. 28, n. 66. — “ In 4, dist. 23, qu. 2, art. 4. solat. 2. — Eurentus IV, decret. ad Armenos, v. *Quintum sacramentum*; ap. Labbe, torn. 18, col. 560.

712. - a) Nisi tamen infirmitas sit valde levis, ut limitant Lessius et Wiggers. — Praeterea Lessius, *dub. 4, u. 28*; Wiggers, *qu. 83*, generaliter tantum dicunt posse iterari hoc sacramentum in eodem morbo, si diutius duret, modo diversos status habeat.

713. - Concina non satis indicat quamnam opinionem teneat, *cap. 4, n. 1 et 2*, quamvis, *n. 6*, addat: « Sacramentum istud nec

navigantibus, nec belligerantibus cum vitae periculo, nec ultimo supplicio afficiendis.... administratur ».

b) Coninck, *disp. 19, dub. 7, n. 25*, non tractat de infirmo quocumque morbo laboranti, sed requirit ut morbus sit gravis, etsi non periculosus: « Non tamen videri invalidum, inquit, si detur graviter quidem aegrotanti, tamen sine vero periculo mortis ».

debet. Verbum autem *debet* hic non tantum importat praeceptum, sed etiam necessitatem ; quia praefatus Pontifex, cum declaraverit subjectum hujus sacramenti, et designant tantum infirmum de cujus morte timetur, censetur alios quidem infirmos exclusisse. Confirmatur ex fine institutionis hujus sacramenti, qui fuit (prout ait Tridentinum ') ut hoc sacramentum *finem vitae tamquam firmissimo quodam praesidio muniret.* — Nec obstat quod in dicto *cap. 3* dicatur: *praesertim.* Nam haec particula, juxta contextum concilii (ut patet) non denotat posse quibusvis infirmis sacramentum ministrari; sed posse dari iis qui periculose decumbunt, etiamsi non sint constituti in exitu vitae sive in articulo mortis, modo imminet periculum mortis, ut mox in fine Dubii quarti *n. 714*, declarabitur».

Dubitatur 3°. *An mulieri laboranti in partu sit hoc sacramentum ministrandum?* — Respondetur:

Si femina laborat in partu communibus tantum doloribus, non poterit quidem ungi, etiamsi prima vice pariat, vel alias fuerit in periculo mortis; quia tunc non adhuc periculosa laborat infirmitate, ut communiter dicunt DD. infra citandi cum concilio Mediolanensi *, ubi dictum fuit: *Parochus Extremae Unctionis sacramen-*

tum... ne ministret... mulieribus in partu laborantibus. — Secus vero, si mulier jam coeperit gravissimis cruciatibus distractata vexari, ita ut jam actu sit in proximo dimpericulo mortis; quia tunc revera jam periculose infirmatur. — Ita Bonacina Filliuccius³; Diana⁴ cum Francisco Lugo⁴ et Amico; ac Escobar⁵* cum Reginaldo, Trullench, Candido, etc.

714. - Dubitatur 4°. *An hoc sacramentum licite conferri possit aegroto in solo putato periculo vitae?*

Prima sententia negat, et hanc tenet Viva^V; et probabilem vocant Lessius[^] et Quintanadvenas apud Escobar Ratio (ut dicunt), quia non potest sacramentum exponi periculo frustrationis; invalide enim conferretur, si revera infirmus non esset in vero periculo mortis.

Secunda tamen sententia, communis et vera, affirmat. Et hanc tenent Palaus⁵, Suarez⁷, Holzmann⁸; Sporer · cum Scoto et Amico; ac Escobar¹⁰ cum Caspensi, Granado, Reginald©, etc. — Haec sententia docet, ad ministrandum hoc sacramentum valide et licite, sufficere quod infirmus laboret morbo ita gravi, ut prudenter putetur esse in periculo proximae mortis. Et probatur ex decreto Eugenii (ut supra), ubi: *De cujus morte timetur.* Et ex Rituali, ubi: *Debet... hoc sacramentum in-*

¹ Scas. 14. de Extr. Unct., prooem. — ¹ Concit MedioUn. provide IV, part. 2, § *Quae pertinent ad Extremam Unctionem.* — ¹ Tr. 3, cap. 5, num. 104. — ⁴ Part. 10, tr. 12, resol. 9. · *Amie.*, tom. 8, disp. 19, n. 157. — » Lib. 22, n. 140 et 141. *Regin.*, lib. 28, num. 68. · *Trull.*, lib. 5, dub. 4, num. 4. i. f. · *Candid.*, de Extr. Unct., disqats. 3, art. 5,

dab. 3. — · Tr. 26, punct. 6, n. 16. — ' Diip. 42, sect. 2, n. 5. — ■ De Extr. Unct., n. 28. — · Suppi, sacram., cap. 2, num. 98. · *Scot.*, in 4, dist. 23, concl. 2. - *Amic.*, tom. 8, disp. 19, n. 160. — M Lib. 22, n. 138. · *Caspens.*, tr. 27, disp. 4, num. 12. · *Gran.*, de Extr. Unct., disp. 6, num. 2. · *Regin.*, lib. 28, n. 67. — *Rit. Rom.*, de Extr. Unct., cap. 1, n. 5.

c) In *Istrusionc e Pratica*, cap. 17, n. 7, S. Alphonsus negat hoc sacramentum unquam dari posse iis qui sani sunt, etsi constituti sint in proximo mortis periculo, v. g. in aliquo praelio aut periculosa navigatione; vel etiamsi ipsi morti sint proximi, ut sunt capite damnati. Sed infirmis dumtaxat dandum esse in imminenti mortis periculo aut senibus decrepitis, qui prae senio, ut ait Rituale, deficiunt, et in diem videntur mori, etiam sine alia infirmitate.

d) Bonacina, *punct. 5, n. 6*, id manifeste insinuat, dicens: « Hoc sacramentum conferri posse... ob morbum ex partu proveniente, (quamvis partus praecise non sufficiat) ». — Et pariter Franciscus de Lugo, *opusc. de Sacram. i. g. t. cap. 12, de Extr. Unct., num. 5*, ubi scribit: « Recipiens esse debeu. graviter

aegrotans periculoso morbo vel vulnere, vel partu, vel senio ».

714. - a) Viva, *de Extr. Unct., qu. 6, art. 3, n. 2*, dicit probabilius esse invalidum.

b) Lessius et Quintanadvenas citantur ab Escobar *n. 136*, pro opinione quae dicit Extremam Unctionem, ad hoc ut licite detur, requirere quidem ut suscipiens bona fide credatur esse in mortis periculo; non Limen invalidam esse, si detur graviter aegrotanti, sed sine vero periculo mortis. Et profecto Lessius, *de Extr. Unct., cap. 4, dub. 1, n. 21*, scribit: « Si vero sit gravis [infirmetas], non tamen appareat periculosa, probabile est esse sacramentum; peccant tamen qui sic scientes conferunt vel accipiunt — Quintanadvenas autem, *tr. 5, singul. 7, n. 5*, scribit: Si « morbus nec in specie nec in individuo infirmum in mortis

PAfienÜ
commuai*
bot dolori*
bue labo*
rant! daci
nequit.

CAP. I. - DE EXTREMA UNCTIONE.

yîrw/s praeberi, qui... latu graviter laborant, ut mortis periculum imminere videaturl). — Et ratio est, quia, cum Christus Dominus ministrationem hujus sacramenti hominibus reliquerit, credendum est sic eam reliquisse, ut possint concedere illud omnibus infirmis quibus probabiliter iudicatur periculum mortis imminere.

Parocha»
expectant
tluuom vi-
tae teaipm,
(rtviter
pecan.

Advertendum autem hic 1°. Quod ad praebendum hoc sacramentum non est expectandum ultimum vitae tempus. Unde communiter docent Merbesius d), Roncaglia l et Antoine 3, graviter peccare parochos qui differunt hoc sacramentum usquedum infirmus privetur usu sensuum et rationis; prout habetur etiam expressum in Catechismo Romano8, ubi dicitur: *Gravissime peccant qui illud tempus aegroti ungendi observare solent, cum jam, omni salutis spe amissa, vita et sensibus carere incipiat.* — Ratio, quia sic privatur infirmus uberiori fructu quem recepisset si suscepisset sacramentum dum erat rationis compos; cum magis tunc se ad illud disposuisset. Item, quia privatur spiritualibus viribus ad resistendum daemone et ad perferenda morbi incommoda. Item, quia infirmus, si forte esset in mortali, et compos rationis sacramentum recepisset, auxilio attritionis gratiam forte fuisset adeptus, qua alioquin privatur. Demum, quia virtute hujus sacramenti forte consecutus fuisset sanitatem corporis si tempore congruo collatum fuisset; licet enim

1 De Extr. Unct., refc. in praxi, n. 2. — 1 De Extr. Unct., qu. 6, observ. 1. — » Part. 2, cap. 6, n. 9. — « Monit. 3, praepositum editioni Euchologii; cfr bullam *Ex quo pnimum*, diei 1 Martii 1756, § 44. — 1 Diip. 43, sect. 2, n. 4. — • Tr. 26, punct. 6, n. 12. — ' Lib. 22, n. 138. — • De Extr.

hoc sacramentum virtute quadam supernaturali operetur etiam salutem corporalem, si animae saluti expedierit (ut loquitur Tridentinum), non tamen per modum miraculi operatur, sed via quodammodo ordinaria, nempe causas naturales adjuvando, ut communiter ajunt doctores. — Quae omnia saltem simul congesta videntur grave damnum infirmo afferre.

Advertendum 2°. Quod distinguere oportet quando Extrema Unctio dari debeat, et quando dari possit. — Adest quidem obligatio (ut mox diximus) eam ministrandi cum urget periculum proximae mortis; et tunc non est expectandum ultimum vitae tempus, sed ministrandum est sacramentum (sicut praecipit Benedictus XIV in *Euchologio Graecorum* '), cum infirmi sibi constant et sui compotes sunt. — Caeterum communiter docent DD. valide et licite posse dari Extremam unctionem statim ac prudenter iudicatur infirmus laborare periculo mortis, etsi adhuc non proximae. Ita Suarez4, ubi ait: *Ut minimum requirit... ut ex tali infirmitate mors possit moraliter timeri, saltem remote.* Idem docent Coninck ·), Casti opalaus·, Bonacina *4 Escobarl, Holzmann *, Sporer ', Salmant.10 et alii passim cum Benedicto XIV11 et Honorato Tournely qui adducit pro hac sententia duplex concilium Aquisgranense f) et Moguntinum /A Id probatur Γ. ex concilio Florentino, in decreto ubi dicitur subje-

Diri dtbfl
in penculo
proximae
mortis.

Dari poltU
in periculo
morti», etu
non proxi-
mie.

Unct., n. 28 — · Suppi, «aeram· cap. 2, n. %. — • Tr. 7, cap. 4, n. 6. — 11 De Synodo, lib. 8, cap. 5, n. 1; et cap. 7, n. 1 et 2. — u Praelect., de Extr. Unct., qu. 3, quaer. 2. — Concil. Fiortnt^âccr. ad Armenoa, v. *Quintum iacramentum*, ap. Labbe, tom. 18, col. 550.

periculo, vel prudenter existimato, constituat, lethalis culpa est ».

c) Aut senibus decrepitis, qui prae senio (sunt verba Ritualis) *deficiunt et in diem videntur mori, etiam sine alia infirmitate.* Ita S. Doctor, in *Horn, apost., tr. 17, n. 7*, ubi haec etiam addit: « Si... daretur (Extrema Unctio] in morbo gravi, quin aliquod videatur imminere periculum mortis, daretur quidem \ dide, sed illicite ».

d) Merbesius, *dc Extr. Unct., qu. 25, monit. 5*, lethaliter peccare ait parochum, « qui sine causa legitima hujus sacramenti ministrationem differt, et maxime cum probabili periculo suum parochianum privandi tanto tamque necessario subsidio ».

Coninck, *disp. 19, w. 24*, scribit: « Hoc sacramentum non debet conferri nisi ei qui ita aegrotat, ut de vita periclitetur »; et addit non esse expectandum « extremum omnino periculum, vitae .; sed praestat dari sacramentum, dum est adhuc integris sensibus ». — Idemque habet Bonacina, *punct. 5, n. 7*.

/) Concilium Aquisgranense II, anno 836 celebratum, id perspicue innuit, *cap. 2, can. 5*, (ap. Labbe, *tom. 9, col. 827*}, ubi dicit: « Si... infirmitate depressus fuerit, ne confessione atque oratione sacerdotali, necnon unctione sacrificati olei per ejus negligentiam careat ». — Concilium Moguntinum autem, anno 1549 celebratum, *cap. 34*, statuit: « Sacram unctionem doceant pastores nostri ad infirmorum et eo-

ctum hujus sacramenti esse infirmum, *de cujus morte timetur*. Probatur 2°. ex Tridentino ubi habetur: *Hanc unctionem infirmis adhibendam, illis vero praesertim qui... in exitu vitae constituti videantur*. Particula illa *praesertim* satis indicat posse Extremam Unctionem ministrari etiam infirmis qui nondum videntur esse in exitu vitae. Fortius demum probatur 3°. ex citata bulla 53 Benedicti XIV¹ ubi scribitur: *Ut... solis fidelibus graviter aegrotantibus, non autem bene se habentibus ministretur*. Hinc recte ait Castropalaus: *Quapropter censerem, quoties viaticum infirmo ministratur, statim et ministrari Unctionem posse et expedire; quia jam censetur infirmitas grave periculum vitae inducere**.

In dubio
de periculo
nequit dari.

In dubio autem an infirmitas sit periculosa mortis, recte ajunt Castropalaus 4 et Laymann 5 non posse Extremam Unctionem ministrari, tum quia praeceptum est ne aliis quam de vita periclitantibus ministretur.

Secui, in
vera proba-
bilitate.

Secus vero, si de tali periculo vera adsit probabilitas sive prudens timor, ut communiter docent Suarez, Caspensis, Castropalaus, Escobar; et Holzmann* cum Scoto et Mastro.

715. - Dubitatur 5°. *Quando hoc sacramentum possit iterum ministrari eidem infirmo?*

Respondetur:

Quando
potait itera-
ri »n infir-
mitate non
diuturna.

Quando infirmitas non est diuturna, ad iterandum hoc sacramentum requiritur ut infirmus a priori infirmitate *convalescerit, et in aliud simile vitae discrimen inciderit*, ut docet Tridentinum¹.

¹ Se». 14, de Extr. Unet., cap. 3. — Bulla *Ex qua primum*, §46— Tract. 26, punct. 6, num. 12. — « Loc. du. num. 13. — Lib. 5, tr. 8, cap. 4, num. 4, l. f. — Suar, ditp. 42, »ect. 2, n. 5. — Caspensis, tr. 27, di«p. 4, num. 12. — Palaus, loc. dt., num. 12, 13 et 16. — Escob., lib. 22, num. 138. — De Extr. Unet., n. 28. — Scot., in 4, dut. 23, concl. 2. — Maitr., Theol. mor., disp. 22, qu. 5,

Quando vero infirmitates sunt diuturnae, prout sunt hectica et hydropisis, tunc S. Carolus Borromaeus⁸ sic instruit: *Si ob mortem impendentem quis unctus fuerit et evaserit, deinde ex eodem morbo in alium similem casum et periculum mortis rursus inciderit, rursus... ungi debebit*. Idem docuit D. Thomas. Idem praecepit Rituale Romanum, dicens: *In eadem infirmitate hoc sacramentum iterari non debet, nisi diuturna sit, ut si, cum infirmus convalescerit, iterum in periculum mortis incidat*. Unde adverte quod in morbo diuturno, si infirmus post unctionem certe manserit in eodem periculo mortis, non poterit rursus ungi.

Secus vero ait noster Summus Pontifex Benedictus XIV¹⁰ (de nobis optime meritis), si dubitetur an revera morbi status mutatus sit; tunc enim dicit expedire ad sacramenti iterationem praeponderare, eo quod haec sit uniformior veteri Ecclesiae consuetudini, et per eam novum spirituale subsidium infirmo obveniat. Hoc tamen intelligendum de dubio positivo, nempe quando probabile sit infirmum jam exiisse a periculo mortis. Nam alias in mero dubio negativo servandum est praescriptum Tridentini, ubi dicitur posse sacramentum iterari, si infirmi *convalescerint*; quod revera non potest verificari, nisi saltem probabiliter a periculo exierint.

Unde dicit Roncaglia¹¹ non sufficere infirmum per quatuor vel quinque dies ita se melius habuisse, ut videatur mortis periculum evasisse. Secus, si per notabile tempus; ut dicunt Wigandt¹², et Sporer¹³ cum

n. 73. — 1 Sess. 14, de Extr. Unet., cap. 3. — Act. Mediolan., part. 4, Instruct. Extr. Unet., v. — In 4, diit. 23, qu. 2, art. 4, solut. 2. — Rit. Rom., de Extr. Unet., cap. 1, num. 14. — De Synodo, lib. 8, cap. 8, num. 4, in fin. — 11 De Extr. Unet., qu. 7, resp. 2. — 11 Tr. 14, n. III, v. Rtsp. 6. — u Suppi, sacram., cap. 2, num. 111.

rum qui ad vitae exitum vergunt, praesidium a pio Domino traditam esse ». Vide ap. Labbe, tom. 19, col. 1412.

O A. S. C. de Prop. Fide quaesitum fuit: Aliquando missionariis Christianos sibi commissos visitantibus, occurrit aegrotus, hectica feбри vel simili morbo laborans, qui juxta experientiam vivet adhuc plures menses, sed

intra annum morietur. Quaeritur an in tali casu, missionarius ipsi administrare possit viaticum et Extremam Unctionem, eo quod quando verior aderit casus ea recipiendi, non poterit praesens haberi missionarius ob magnam distantiam et alias circumstantias id impediētes? Et ad quaesitum S.C. respondit: *Affirmative*, die 20 Februar. 1801.

Suarez, Coninck, Reginaldo <.), etc.: puta per mensem, ut ajunt Bonacina*, et Viva* cum Trullench.

Requiritur
la reo pec-
oii mon*.
tti coniri-
mû.11''''

γιθ. — « 6«. Ad sacramentum hoc cum « fructu recipiendum, in eo qui rationis < est compos et conscius peccati mortalis, « si non confiteatur, requiritur contritio « saltem existimata, neque sufficit attritio. « Bonacina § ex Reginaldo⁴ ». [Vide dicta m. 86, v. *Utrum*, et antea w. 34, v. *Secunda*].

ordo aer-
ter coofei*
dooes, vio-
ticom et

< Ordinarie autem, nisi obstet causa < rationabilis (v. gr. si ob vomitum com- « municare non possit), praemittenda est « confessio et communio, ob Ecclesiae « consuetudinem, quae Unctionem, tam- « quam minus necessariam ad salutem, « postponit. Vide Bonacina⁸ ».

In Rituali Romano sic habetur: *Ex generali Ecclesiae consuetudine observandum est ut, si tempus et infirmi conditio permittat, ante Extremam Unctionem Poenitentiae et Eucharistiae sacramenta infirmis praebeantur.*

Suscipere autem Extremam Unctionem ante viaticum, aut nullum erit peccatum aut vix veniale °); ut dicunt Suarez § et Croix*, nec improbat Benedictus XIV⁸: quia consuetudo praemittendi viaticum non est recepta, saltem sub gravi obligatione.

« Licet autem, per se loquendo, con- « fessio non necessario praemittatur, cum

Snar., diip. 40. secL 4, i. f. · *Coninck*, diip. 19, dub. 8, n. 26. — 1 De Extr. Unct., punct. 6, n. 4. — 1 De Extr. Unct., qu. 6, art. 3, n. 5. · *Trull.*, lib. 8» dub. 5, n. 8. — · Punct. 5, n. 2. — 4 Lib. 28, n. 73 (Regin. non dtatur a Bonae.). — · Loc. cit., n. 15. — *Rit. Rom.*, de Extr. Unct., cap. 1, num. 2. — · Disp. 44, sect. 1, n. 8. — · Lib. 6, part. 2, n. 2120. — ■ De Synodo, lib. 8, cap. 8, n. 2. — *Fill.*, tr. 3, cap. 5, num. 114. — · Part. 5, tr. 3, resol. 92. — *Graff.*, Decis., aur., part. 2, lib. 1, cap. 8, num. 16. · *Angles*. Quaeit. de Extr. Unct., art. 4, conch 5. · * Lib. 5,

« per contritionem se disponere possit; « per accidens tamen requiri potest, v. gr. « si post viaticum peccasset mortaliter, « et timeretur post Unctionem defuturum « tempus confessioni. Tunc enim prius « audiendus et absolvendus esset; quia « sacramenta magis necessaria tali casu « prius sumenda sunt. — Filliuccius, Bar- « bosa% Diana* ».

717. — « 7°. Pueris habentibus sufficien- « tem rationis usum ad peccandum, tam- « etsi sacram Eucharistiam non accipiant, « non recte negatur Extrema Unctio; cum « inde nonnunquam salus ipsorum depen- « dere possit. Suarez% Graffius, Angles, « Zambranus apud Laymann *. — Qui « parochos quorundam locorum excusat « per consuetudinem toleratam ab episco- « pis, si non dent pueris ante annum 14 « vel 15; excepto casu necessitatis, quo « puer, quem rationis usum consecutum « esse constet, aliud sacramentum ante « mortem suscipere non possit. Vide Cha- « peauville^{ll}. — Ac licet parochus in con- « fessione cognoverit puerum nunquam « actualiter peccasse, debere tamen illum « inungere (contra Nuflez et Sanchez) do- « cent Suarez, Reginaldus, Filliuccius, « Coninck, etc. cum Diana *⁸.

« Si vero dubium sit an puer usum « rationis habeat, ungendus est sub con- « ditione. — Diana *⁸ et Sanchez, Zambra- « nus et card, de Lugo ».

tract. 8, cap. 4, num. 2. — u Cap. 5, qu. 17, v. *Postrema dico*. — *Nukte*, in Suppl., qu. 32, art. 2. ditL 2. · *Joan. Sanch.*, Select diip. 27, n. 18. — *Suar.*, de Extr. Unct., diip. 42, iect. 2, num. 8 et 9. · *Regin.*, lib. 28, num. 69. · *Fill.*, tr. 3, cap. 5, num. 108. · *Coninck*, diip. 19, dub. 7, num. 23. · e Part. 3, tract. 4, resol. 181. — “ Part. 5» tract. 3, resol. 85, i. f. — *Joan. Sanch.*, loc. dt., num. 17. — *Zambran.*, Deds. cas. temp, mortis, cap. 5, de Extr. Unct., dub. 1, num. 7. — *Lngo*, de Eucharistia, disp. 13, num. 41.

715. — a) Reginaldus, *lib*, 28, *num*. 49, requirit ut periculum evanuerit, et infirmus « aliquandiu » in eo statu permanserit.

716. — a) Suarez negat esse mortale susci- pere Extremam Unctionem ante viaticum.

*) Barbosa, *de Ofic. parochi*, cap. 22, n. 37, negat esse mortale, si Extrema Unctio ante Poenitentiam et Eucharistiam ministretur, quia infirmus sese disponere potest ad hoc sacramentum per contritionem, vel quia quandoque solam Extremam Unctionem recipere potest

717. — a) Suarez, *de Euch.*, disp. 70, sect. 1, v. *f*, id sane innuit scribendo: « Existimo in illo articulo [mortis] dandam esse communio- nem cuicumque homini habenti usum rationis et capaci confessionis et Extremae Unctionis ».

b) Zambranus, *Decis. cas. tempore mortis*, cap. 5, de Extr. Unct., dub. 1, n. 2 et 8, rem satis innuere videtur, dum dicit dandam esse Extremam Unctionem sub conditione, quando de puero dubitaretur an haberet usum rationis sufficientem ad sacramentum Poenitentiae.

Pueri» r-
l"b"

un«iki,nM

Eui actu»-
liter nuo-
qa*m Pec-
c*rnnU

718. - Dubitatur 1°. *An infantes sint capaces hujus sacramenti?*

Infantes,
juxta quos-
dam, sunt
opaces Ex-
tremæ Un-
ctionis.

Prima sententia affirmat, quam tenent Major et Possevinus a, apud Escobar *. — Ratio, quia hoc sacramentum non solum datur ad delenda peccata actualia; sed etiam ad tollendas reliquias peccati originalis, ad recuperandam sanitatem ac ad augmentum gratiae acquirendum.

Communi-
ter et recte
negatur.

Secunda vero sententia, communis et vera, negat. Et hanc tenent S. Thomas, Bellarminus a, Suarez 4, Palaus 6, Laymann ⑧, Bonacina 7, Sporer ⑧, Holzmann 8; et Escobar cum Soto, Navarro % Toletto, Filliuccio, Reginaldo, etc.; ex Rituali Romano, ubi: *Debet autem hoc sacramentum infirmis praeberi, qui... ad usum rationis pervenerint*. Ratio, quia (ut ait D. Thomas), *forma sacramenti* (hujus) *non competit pueris, quia non peccaverunt per visum et auditum, ut in forma exprimitur*. — Ad rationem autem oppositam respondet idem S. Doctor, quod Extrema Unctio non datur ad reliquias peccati originalis, sed actualis auferendas. Quoad autem effectum sanitatis, respondetur quod cum hic sit effectus tantum secundarius hujus sacramenti, ipse

A/q/or, tn 4, dist. 23, qu. 1, § *Contra hanc...*, v. *Ad 2.* · 1 Lib. 22, n. 109. — · Suppi., qu. 32, art. 4. — 1 De Extr. Unet., cap. 9, l. f. — « Diip. 42, acct. 1, n. 3. — » Tr. 26, punct. 6. n. 3. — · Lib. 5, tr. 8, cap. 4. n. 2. — , Punct. 5, n. 1. — · Suppi, sacram., cap. 2, n. 94. — · De Extr. Unet., n. 26. — *Escob.*, lib. 22, n. 110 et 111. · *Sotus*, in 4, dilt. 23, qu. 2, art. 2, concl. 4. *ToUt.*, lib. 7, cap. 3, n. 1. · *Fill.*,

718. - a) Possevinus, quidquid dicat Escobar, videtur potius adhaerere secundae sententiae, quae est opinio S. Alphonsi; scribit enim, *de Off. atrati, cap. 9, n. 4*, dandam esse Extremam Unctionem « pueris habentibus usum rationis »; et quaerens: « An etiam ahte communionem, cum alias haberent usum rationis? » respondet affirmative; denique negat dari posse « amentibus perpetuis ».

Navarrus, *Man.*, cap. 22, n. 13, perspicue rem innuit, dicens Extremam Unctionem dari infirmo, etsi extra mentem sit, « si... potuerit ante peccare ».

c) Cornelius a Lapide, *in epist. S. Jacobi, V, 14, ad v. Inducat*, negat hoc assertum.

719. - a) Sotus, Aureolus et Zambranus perperam citantur ab Escobar, lib. 22, n. 112, pro hac sententia. — Sotus enim, *loc. cit.*, *concl. 4*; et Aureolus, *tn 4, dist. 23, art. 1*, quaesitum hoc silentio praetereunt. — Zam-

cessat cessante primario. Quoad augmentum vero gratiae, cum hoc non detur nisi ut conjunctum proprio effectui sacramenti, quando subjectum non est capax effectus proprii, neque est capax augmenti. — Neque obstat quod olim, ut asserunt Maldonatus et Cornelius a Lapide infantes ungebantur oleo infirmorum. Nam respondet Papa Benedictus XIV 10 quod forte, si ungebantur, tunc unctio illa potius erat benedictio sacramentalis; ut dictum est de unctione Graecorum w. 713, *Dubit. 1, in fine*.

719. - Dubitatur 2°. *An hoc sacramentum conferri possit pueris de quorum usu rationis dubium vertit?*

Prima sententia negat; et hanc tenent Sotus a, Aureolus a) et Zambranus apud Escobar "A Quia, si vere puer usu rationis caret, frustratur sacramentum; et cum hoc non sit necessarium ad salutem, non debet tali periculo exponi. — *Secunda* sententia affirmat, quam tenent Sporer 11; et Croix 13 cum Raynaudo b), Schildere % etc.: qui dicunt in dubio pueros absolute ungendos esse, quia saltem sunt capaces effectus sanitatis corporis.

Tertia vero sententia probabilior, quam (praeter Diana, Sanchez et Lugo, apud

Puerii. ic
dubio de
uiu ratio-
ni, nequit
dxri. juxu
xliot.

Juxta alio*,
dari potest.

Probabi-
liu * danda
sub condi-
tione.

tr. 3. cap. 5, n. 101. · *Rc^in.*, lib. 28, n. 65. · *Rit. Rom.*, de Extr. Unet., cap. 1, n. 5. — *Afatdon.*, de Extr. Unet., qu. 3, quaer. 3. — *. De Synodo, lib. 8, cap. 6, num. J. — 11 Suppi, sacram., cap. 2, n. 94, i. f. — 13 Lib. 6, part. 2, num. 2111. — *Diana*, part. 5, tr. 3, resol. 85, i. f. · *Joan. Sanch.*, Select, djsp. 27, n. 17. · *Lu^o*, de Euch., diip. 13, num. 41.

branus vero tertiam sententiam tenet, quae S. Alphonso probabilior habetur; scribit enim, *loc. cit.*, *dub. 1*: « Credo dandam esse Unctionem sub conditione, quando de puero dubitaretur an haberet usum rationis sufficientem ad sacramentum Poenitentiae; licet in tali casu dubii usus rationis, videatur esse tutius non dare Unctionem, quando dictus puer posset recipere sacramentum Poenitentiae sub conditione. Quamquam non sit omnino improbabile etiam tunc posse dari Unctionem sub conditione (scilicet si es capax), propter maximam ejus utilitatem et fructum in tali articulo mortis ».

b) Raynaudus, *Hctcroclit. spirit.*, part. 2, sect. 1, punct. 12, n. II, (ex Joan. Sanchez, quem videtur approbare); et Schildere, *de Princip. conscient.*, tr. 6, cap. 6, n. 53 et 54, quidquid dicat Croix, tenent tertiam sententiam, quae S. Alphonso probatur.

Busenbaum) tenent Renzil, et Escobar[^] cum Dicastillo et Leandro, dicit tales pueros ungendos esse sub conditione. Quia per conditionem jam salvatur reverentia sacramenti; et aliunde justa assistit causa illud ministrandi sub conditione, ne priventur pueri fructu tam salutari hujus sacramenti: juxta dicta *n.* 28.

720. - Dubitatur 3°. *An possit dari Extrema Unctio puero qui jam sit doti capax, sed non adhuc sit capax communionis?*

Prima sententia negat: quam tenent Sotus, Vivaldus, Aureolus^e, Naldus etc., apud Escobar^{*}, cum quadam synodo Hispalensi. Et videtur favere D. Thomas', ubi dicit: *Sicut Eucharistia non debet dari pueris, ita nec hoc sacramentum.* — Ratio: tum quia hoc fert communis Ecclesiae consuetudo; tum quia indecens videtur hoc sacramentum dari puero qui in illo statu vix potest instrui de illius effectu.

Secunda vero sententia, communior^{*1} et probabilior, affirmat. Eamque tenent^b Laymann⁴; Sporer⁵ cum Navarro, Suarez[%] Aversa, etc.; et Escobar[.] cum Sà,

1 Cap. 2, qu. 3, in fine. — *Leand.*, diip. 3, qu. 3. — *Sotus*, in 4, disc. 23, qu. 2, artic. 2. concl. 4. — *PitM/ff.*, Candelxbr. aur., de Extr. Unct., § De Susdptentib., n. 7; aliter (edit. 1590), de Extr. Unct., n. 29. — *Lib.* 22, n. 115. — *Suppl.*, qu. 32, art. 4, corp. — *Lib.* 5, tr. 8, cap. 4, n. 2. — *Suppl. sacr.*, cap. 2, n. 94. — *Navar.*, Man., cap. 22, n. 13. — *Aversa*, lect. 8, v. *Quarto... Addunt.* — *Loc. dt.*, n. 116 et 117. — *Sd*, v. *Extrema Unctio*, nom. 2. — *Angles*, Quaeit. de Extr. Unct., art. 4. concl. 5. — *Joan. Sanchez*, Select, diip. 27, num. 6 et seqq. — *Zambran.*, Decr., cat. tempore mort., cap. 5. dub. 1, n. 2. — *De Synodo*, lib. 8,

Valentia^d, Angles, Durando^d, Sanchez et Zambrano. Et idem docet Papa Benedictus XIV', qui dicit minime approbandam esse quamdam synodum in qua statutum fuerat, non dandum hoc sacramentum pueris qui non communicarunt; et approbat quod tradit Rituale Argentinense, nempe non denegandam Extremam Unctionem pueris septennibus, ac iis in quibus malitia supplet aetatem, etsi ad septennium non pervenerint. — Nec obstat textus allatus D. Thomae; nam ibi (ut ait') ab hoc sacramento excludit tantum pueros impotes rationis, qui immunes sunt a peccatis actualibus.

721. - Dubitatur 4°. *An possit dari Extrema Unctio infirmo adulto statim post Baptismum?*

Negat Sanchez^e apud Escobar[.]; quia huic per Baptismum omnes reliquiae peccatorum jam fuerunt abstersae. — Sed communiter et recte affirmant^{®/} Laymann⁴, Suarez⁷⁷, Renzil^{*}; Diana⁷⁷ cum Vega, Ledesma, Silvestro, Filliuccio, Paludano, Henriquez, etc.; ac Escobar¹⁴ cum Molfesio, Praeposito[<] et Naldo. Ratio: tum quia verius per Baptismum non abs-

exp. 6, n. 2. — *Suppl.*, qu. 32, art. 4, ad 2. — *Lib.* 22, num. 121. — *** Lib.* 5, tract. 8, cap. 3, num. 3. i. L — *Diap.* 42, icct. 2, n. 9. — *« Cap.* 2, qu. 2. — *« Part.* 5, tr. 3, resol. 66; et part. 3, tr. 4, resol. 172. — *Vega*, Eipejo de curai, cap. 13, num. 20. — *Petr. da Ledestn.*, Sum., de Extr. Unct., cap. 6, cond. 7. — *SUiest.*, v. *Unctio extrema*, qu. 5, v. *Tertium.* — *Fill.*, tr. 3, cap. 5, n. 100. — *Palud.*, in 4, dist. 23, qu. 3, art. 2. concl. 3 (o. 16). — *Henriq.*, lib. 3, cap. 11, n. 3. — *Lib.* 22, n. 122 et 123. — *Molfes.*, part. 1, tr. 4, cap. 3, num. 42. — *Hold.*, Sura, v. *Extrema Unctio*, n. 9.

rJ Escobar, *lib.* 22, *n.* 114. ait hujusmodi pueros posse ungi sub conditione; sed dubitat utrum debeant ungi.

d Dicastillus, *loc. cit.*, *dub.* 10, *n.* 142, secundam sententiam tenet; dicit enim Extremam Unctionem conferendam esse hujusmodi pueris, et silet de conditione apponenda. Non igitur satis recte citatur ab Escobar.

720. - a) Aureolus, *loc. cit.*, Naldus, *Sum.*, v. *Extrema Unctio*, *n.* 7, non tenent hanc sententiam, quidquid Escobar affirmet.

t) Non solum posse, sed debere ministrari dicunt Laymann, Escobar, Angles et Joannes Sanchez.

<) De Suarez, vide notam *a*, ad *n.* 717.

dj Valentia, *disp.* 5, qu. 2, *punct.* 2, *init.*, videtur sic tenere, eo quod dicit Extremam Unctionem ministrandam esse iis « qui ratione utantur, vel certe ante usi sint ». — Et Du-

rendus a contrario sensu, ut ait Joan. Sanchez, pariter idem significat, dum, *in 4, dist.* 23, qu. 4, lit. *B*, negat esse dandam pueris qui non sint capaces rationis.

721. - a) Joannes Sanchez male citatur ab Escobar; nam, *disp.* 27, *n.* 18, v. *f.*, dicit probabiliter posse inungi, et solum addit: « At ego recens baptizato Unctionem ministrandam non consulere, nisi novum post Baptismum peccatum admisisse constaret ».

b) Non solum posse, sed etiam debere ministrari ajunt Diana, Ledesma, Silvester, Filliucius, Paludanus et Escobar.

Praepositus, *de Extr. Unct.*, *dub.* 7, *n.* 61, sententiae huic favere videtur, dum scribit satis esse ad hoc sacramentum recipiendum, ut quis, ratione utens, per intrinsecam dispositionem peccare possit, et possit per gratias praevenientes muniri et firmari contra dia-

Petro doli
apd, ted
BMCoamu*
feocu, ne*
qwt dari,
luu alios.

infirmo i-
timpowB*.
jan'jSu.?

terguntur reliquiae culparum actualium commissarum ante Baptismum, prout sunt torpor ad bonum ac pronitas ad malum; tum quia primarius effectus hujus sacramenti non tam est remissio culparum quam corroboratio infirmi contra daemonis tentationes, ut dicunt Suarez *, Laymann *, Palaus ⑩, Mazzotta4 et alii: idque inferunt ex verbis Apostoli: *Alleviabit eum Dominus*dk

722. - « 8°. Minister est solus sacerdos « proprius sive pastor: sine cujus venia, « si extra necessitatem alius det, validum «quidem est, sed graviter peccat. Sil- « vester, Sotus, Coninck5»; [Est com- mune, ut Suarez, Palaus, Bonacina, etc. cum Salmant.5. — An autem quivis sacerdos possit hoc sacramentum ministrare *ob consensum probabiliter praesumptum parochi vel ejus ratihabitionem?* Negat Viva a» cum Laymann a», Diana a», etc. Sed probabiliter affirmant Palaus 7 cum Valentia et Sà; ac Salmant.8 cum Bonacina et Dicastillo. Vide dicta *de Euch., n. 235.*] — « et religiosus incurrit excom- « municationem papalem 6?. Suarez, Regi- « naldus' ». [Ex clement. *Religiosi 1, de privileg., § 1/*.

« Posse tamen regulares hoc sacra- « mentum, uti et viaticum, in articulo

« mortis suis familiaribus ministrare, do- « cet Diana 10 ex Mancino, etc. ».

De hoc adest bulla (apud Sporern), quae incipit: *Ad immarcescibilem*, edita anno 1567, ubi S. Pius V concessit Theatinis conferre Extremam Unctionem, non solum fratribus et clericis ipsius Congregationis, sed etiam mercenariis, operariis, servis ac famulis ejusdem Congregationis, ac quibusvis hospitibus etiam saecularibus et extraneis, quos in locis vel habitationibus dictae Congregationis tunc reperiri contigerit, in mortis articulo, et quoties de illo dubitari contigerit, etiam licentia minime petita nec obtenta parochorum^.

— Item Sixtus IV (apud Pitonium ia) concessit regularibus dare Eucharistiam et Extremam Unctionem suis poenitentibus, si parochus injuste ea negaverit vel malitiose distulerit.

723. - « In necessitate vero, ut si pa- « ster absit vel dare nolit, nec superior « possit adiri pro petenda licentia, licite « ministrat quivis non excommunicatus « aut suspensus (etiam regularis, ut con- « tra Gavantum docent Praepositus, Hen- « riquez, Fernandez, Granado, Diana18); « censetur enim tunc Papa dare licen- « tiam. — Laymann 14, Reginaldus15 Sua- « rez15 etc., Diana 1T ».

sacram., cap. 2, num. 81. · 5. Pius V, bulla *Ad immarcescibilem*, diei 13 Februo. 1567, § 17, (habetur etiam in Bullar. Rom. Mainardi). — Sixtus IV, bulla *Regimini*, diei 30 Au.; 1474; (habetur pariter in Bullar. Rom. Mainardi inter constitutiones hujus Pontificis, sub n. 7 et 8). · 11 Decii, ad confessar., n. 78. — *Gavant.*, Man. Episcopor., v. *Extrema unctio*, n. 8. — *Praepos.*, de Extr. Unet., dub. 6, n. 43. — *Henriq.*, lib. 3, cap. 13, n. 4. — *Fernand, de Moure*, Exam. theol. mor., part. 3, cap. 10, § 1, n. 8. — *Gran.*, de Extr. Unet., disp. 8, n. 5. — · Part. 5, tr. 3, resol. 82. — 14 Tr. 8, cap. 6, n. 2. — “ Lib. 28, n. 61. — “ Disp. 44, sect. 2, n. 3. — n Part. 3, tr. 4, resol. 170.

firmative, servata forma decreti S. Officii anni 1803 », ut scilicet ille neophytus « saltem... habeat aliquam intentionem recipiendi sacram unctionem in beneficium animae pro mortis tempore ordinatam ».

722. - a) Viva, *qu. 6, art. 2, n. 3*; Laymann, *lib. 5, tr. 8, cap. 6, n. 2*; Diana, *part. 3, tract. 4, resol. 170*, hoc quaesitum diserte et expresse non habent.

b) Quae quidem excommunicatio habetur etiam in const. *Apostolicae Sedis*, inter excommunicationes Romano Pontifici simpliciter reservatas, sub *n. 14*.

c) Hanc S. Pii V constitutionem, quatenus

In neces-
tate licite
ministrat
quivis non
excom-
municatus
aut
suspensus.

Ita etiam communiter Suarez ', Bona- cina8, Salmant.8, Concina4, Holzmann8, Elbel5, Filliucci51, Escobar8; Palaus8 cum Valentia, Coninck, etc.; item Bene- dictus XIV 10 cum Tournely, Juenin, Na- tali Alexandro (contra Silvestrum a), Ar- milla0? et Vivaldum a), apud Escobar11). — Et idem docuit S. Carolus Borro- maeus18, ubi concessit cuilibet sacerdoti dare hoc sacramentum, deficiente pa- rocho.

An autem *pastor excommunicatus pos- sit Extremam Unctionem ministrare?* — Affirmant Possevinus*), Diana6?, Victo- rellus6? et Leander6?, apud Escobar6?; ac probabile putant ibid. Filliuccius6? et Villalobos6?. — Sed probabilius negant Suarez18, Bonacina14 cum Henriquez f?, et Escobar*?. Qui secus ait de pastore sus- penso; et quidem probabiliter, si alius desit.

t^Tnia-
Biaiaurat.

1 Diip. 44, oeci. 2, n. 3. — 1 Punct. 4, n. 6. — · Tr.7, cap. 5, n. 5. — 4 De Extr. Unet., cap. 3, n. 3. — 4 De Extr. Unet., n. 20. — · De Extr. Unet., n. 43. — ' Tr. 3, cap. 5, n. 90. — · Lib. 22, n. 159 et 162. — · Tr. 26, pancu 7, n. 5. · Valent., disp. 8, qu. 2, punct. 1, i. f. - ConineJt, disp. 19, dub. 9, n. 28. — 10 De Synodo, lib. 8, cap. 4, n.7. - Tournely, Praelect., de Extr. Unet., qu. 2, art. 4, quaer. 2, v. *An vero.* · Juenin, de Sacram., dias. 7, qu. 6, cap. 2, concl. 2. - Rat. Alex., de Extr. Unet., cap. 5, re.; 10. — 11 Loc. cit.,

724. - « 9°. Sufficit sacerdos sine mini- « stro in necessitate; nec in ea femina adhi- « benda est: quod si tamen fiat, veniale «esse docet Quintanadvenas18». [Prout etiam dicit Escobar15].

Ministrare autem sine ministro nullum esse peccatum, etiam remota necessitate, dicunt Bonacina et Escobar18 cum Ho- stiensi0? et Possevino, etc. — Sed proba- bilius non excusat a veniali Diana 6?, To- letus 6?; et Graffius6? ac Dicastillus6?, apud Escobar6?; ex Rituali Romano, ubi dicitur *Convocatis clericis...*, *saltem uno, etc.*

« In ea posset etiam unus unam, alius « aliam partem inungere, pronuntiando « tamen formam illi unctioni responden- « tem. — Bonacina18, etc. communiter».

Ita etiam Salmant.80 cum communi, Suarez 81; Palaus88 cum Coninck, et Spo- rer88. — Hoc tamen intelligendum cum auctoribus citatis, licere in solo casu ne-

d. 157 et 160. — “ Condi, provinc. V, part. 1, de Extr. Unet. — “ Disp. 44, sect. 2, n. 6. — 14 PuncL 4, n.4. — “ Tr.5, sinful. 6, n. 5. — 14 Lib. 22, n. 211. — n Punct. 6, n. 6. — “ Loc. dt.. n. 207 et 208. · Possev., de Offic. curati, cap. 9, n. 11. — *Rit. Rom.*, cap. 2, Ordo ministrandi Extr. Unet., n. 2. — “ Pnnct. 4, num. 8. — "Tr. 7, cap. 5, num. 6. — " Disp. 43, sect. 2, num. 8. — ■ Tr. 26, punct. 7, num. 7. - ConineJt, disp. 9, dnb. 9, n. 29, v. f. — ■ Snppl. sacram., cap. 2, n. 82.

In neces-
sitate, «afficit
laeerdos li-
ne ministro.

Extra ne-
cessitatem,
probabilius
veniale.

Quomodo
in neces-
sitate pias
rimai admi-
n i serare
patriae.

respicit hospites et operarios, Gregorius XIII; const *In tanta*, 1 Martii 1573, n. 6, et const *Circumspecta*, 25 Novembr. 1580, n. 2, reduxit ad terminos juris et concilii Tridentini.

723. - o) Scilicet Silvester, v. Unctio, *qu. 4*; Armilla, v. Unctio, *n. 5*; Vivaldus, *Candelabr., de Extr. Unet., § De Ministro, n. 5*, (aliter ed. 1590: *de Extr. Unet., n. 19*), negant alium sacerdotem in necessitate posse ministrare Extremam Unctionem, nisi sub spe ratihabi- tionis proprii pastoris; et addunt religiosum, nec sub hac ratihabitione id posse.

b) Escobar casum hoc modo exponit: « Ae- ger in mortis periculo constitutus non potest aliud sacramentum recipere; parochus autem tunc temporis est excommunicatus denunda- tus». Et *n. 163* affert auctores pro sententia quae affirmat parochum hunc posse mini- strare. — Atvero Possevinus nihil de hoc habet, nec citatur a Leandro, ex quo dtatio- nes mutuatus est Escobar; sed dtatur Victo- relli in suis Notis ad Possevinum, *cap. 9, n. 7*, ubi solum loquitur de non vitando; sed *tr. de Extr. Unet., § An ex parte suscepturi* «con- tingere possit excusatio, Victorellus tenet sen- tentiam quae ipsi tribuitur ab Escobar. — Leander, *disp. 4, sect. 6*, de excommunicato in generali loquitur. — Diana vero affirmat

excommunicatum vitandum posse, imo de- bere, ministrare, si alius sacerdos desit; quod et Filliucdus, *tr. 3, cap. 5, n. 97*, probabile existimat; sed Villalobos, *part. 1, tr. 10, diff. 6, n. 6*, probabile esse ait quod non possit, quid- quid dicat Escobar ex Leandro.

Henriquez, *lib. 13, cap. 7, n. 1*, didt pec- care mortaliter, nisi sit parochus et petatur a subditis; sed addit quod « si parochus excom- municatus adverteret magnam in ovibus indi- gentiam, posset offerre eis sacramenta ». At, *lib. 3, cap. 13, n. 3*, didt parochum denuntia- tum dare licentiam ungendi alii ministro.

d) Escobar, *n. 165*, negat excommunica- tum denuntiatum id posse, (secus tamen esse de suspenso), sed addit: « Casu autem quo non adsit sacerdos non excommunicatus, et aeger non potuit aliud sacramentum accipere, cer- tum mihi hujusmodi parochum, non solum posse, sed debere ministrare ei Unctionem ».

724. - u) Hostiensis ita sane citatur ab Escobar; sed *in cap.* Quaesivit 14, *de verb, signif., n. 2*, id dicit de casu necessitatis.

b) Diana, *part. 9, (r. 6, resol. 46*; Tole- tus, *lib. 7, cap. 2, i. f.*, dicunt in necessitate sufficere sacerdotem sine ministro. — Jacobus de Graffiis autem, *Decis. aur., part. 2, lib. 1, cap. 8, n. 27*; Dicastillus, *dub. 12, n. 196*

Minister
est solus sa-
cerdos» pro-
prius.

Quivis sa-
cerdos dare
potest ob
consensum
probabili*
ter prae-
sumptum
pastoris.

Quibat
nam dari
possit a re-
gularibus.

cessitatis, scilicet si timetur infirmus decessurus. Alias esset mortale, quia contra usum Ecclesiae; ut recte advertit Bonacina¹ cum communi. — Certum est autem sufficere unum sacerdotem ad ministrandum hoc sacramentum, ut docet D. Thomas et alii communiter, apud Croix^{*}; et patet ex cap. *Quaesivit, de verb, sign.*, ubi: *Sacerdos, uno praesente clerico, et etiam solus, potest infirmum ungere*. Graeci autem adhibent septem sacerdotes (ut ait Arcudius); sed Benedictus XIII concessit eis anno 1724, posse ungere unum, si septem vel tres haberi non possint.

« Non tamen potest unus inungere aliquem sensum, et alius formam pronuntiare »; [Ut etiam Salmant.¹ cum Dicastillo et communi] « neque unus unum oculum, et alter alterum. Vide Diana^{*}.

t?rU'in'en. * ~ Quod s' sacerdos non possit progredi, suPP'enda erunt Per alium quae restant. 01 e *■ « Tanner, Praepositus, Maeratus: qui, apud Duma¹, notat licere etiam alteri unctio- nes ab initio repetere, perinde ac si prior nullam earum inchoasset ».

Sed melius: Quando sacerdos inter unctiones deficit, si statim et alius eas suppleat, non sunt iterandae prius factae; ut Bonacina¹ cum D. Thoma, Possevino, Filliuccio, Molfesio et S. Carolo Borro-

maeo¹. — Secus, si unctiones ab alio suppleantur post aliquam notabilem moram (puta post quadrantem); tunc enim omnes unctiones sub conditione repeti debent. Ita recte ait Croix¹ cum Aversa^{*}, Maeratio et Nuflezda

725. - Dubitatur hic: *an sacerdos incurrat irregularitatem, si aegrotus decedat dum sacerdos curat eum revolvitur ad inungendum?* Recte negant Bonacina¹ cum Possevino, Soto etc. Et huic congruit id quod dicunt Salmant.¹ cum Cornejo, ex eodem Bonacina¹⁰ cum Suarez, Ugolino et communi, nempe quod irregularitas non incurritur nisi per delictum, a quo est immunis qui officium caritatis exercet.

726. - « 10°. Etsi in administratione huius sacramenti servanda sint omnia praescripta in Rituali, Agenda vel Manuali; mortale tamen non esse administrare in necessitate sine superpelliceo vel stola, docent Quintanadvenase¹ et Leander¹ A^{*} conceditque Amicus^{βλ} — « Et Dianall id excusat ab omni peccato, « si infirmus non sit capax alterius sacramenti, et ista haberi non possint (contra Suarez, Reginaldum, etc.) ».

Quaeritur: *an peccet mortaliter sacerdos ministrando Extremam Unctionem stne vestibis praescriptis, nempe super-*

¹ Punct. 4, n. 7. — D. Thom., Contra Cknt., lib. 4, cap. 73» 1. t . . Lib. 6, pari. 2, a. 2100. — Arcud., Concordia, lib. 5, de Extr. Unct., cap. 3. — Bened. XIII, brev. *Apotlolatus officium*, diei 19 Julii 1724, § 2 et 3 (habetur in Bullar, de Prop. Fid., edit. 1889, torn. 2, fol. 365). — Tr. 7, cap. 5, n. 6. - Dicast., dub. 12, n. 185. — « Part. 9, tr. 7, reaol. 56, v. *Notandum est*. — 7flrjw., tom. 4, disp. 7, qu. 1, n. 65. — Praepos., dub. 5, n. 37. — Marrat., de Extr. Unct., disp. 10, sect. 2, v. *Hic autem*. - » Part. 5, tr. 3, resol. 87. — Punct. 4, n. 9. - S. Thom., in 4. dist. 23, qu. 1, art. 1, quaestione. 2, ad X - Possev., cap. 9, n. 8. .

Fili., tr. 3, cap. 6, n. 134. . Molfes., part. 1, tr. 4, cap. 3, n. 54. . Act. Mediolan., pari. 4, Instr. Extr. Unct., v. 5/ orgr. — Macrat., de Extr. Unct., disp. 10, sect. 2, v. *Hic autem*. — Punct. 4, n. 10. - Possev., loc. dt., n. 17. — Tr. 10, de Ceniur., cap. 8, num. 30 et 53. - Comej., de Irregul., disp. 3, dub. 1, v. *Infero* 11. . w Diip. 7, de Irregul., qu. 4, punct. 7, n. 8 et 12. . Suar., de Ceniur., diip. 47, iect. 7, num. 3; cfr. disp. 45, sect. 5, n. 1 et 2. . Ugolin., de Irrepil., cap. 19, § 3, n. 2. — 11 Part. 8, tr. 1, resol. 79, v. *Sed pro*. — Suar., de Extr. Unct., diip. 44, sect. 2, n. 7. — Begin., lib. 28, n. 78.

et 197, expresse negant posse ministrari sine ministro extra necessitatem; et ita etiam ab Escobar, n. 206, allegantur.

( ) Solus S. Carolus habet hanc conditionem: si *statim* succedat alius. — Praeterea Bonacina, S. Thomas et S. Carolus negant posse iterum ungi partes jam unctas; ceteri vero dicunt *posse* ungi partes quae nondum unctae fuerunt

d) Croix, n. 2098; Aversa, sect. 5, v. *At Extrema Unctio*; Nufiez, qu. 32, art. 6, dub. in corp., generaliter, non vero ad casum praesentem, dicunt unctiones fieri debere conti-

nuatim, ita ut inter eas non intercedat notabilis mora.

725. - °) Sotus, de Just., lib. 5, qu. 1, art. 9, v. *In primis enim*, tractat de casu plane simili, videlicet de infirmorum custodibus, quos negat in his circumstantiis irregularitatem contrahere.

726. - a) Quin etiam Quintanadvenas, tr. 5, sing. 5, num. 4; et Leander, disp. 4, qu. 23, negant simpliciter esse peccatum in necessitate; quod concedit Amicus, tom. 8, disp. 19, n. 217, casu quo « forte sine illo [sacramento] censeretur infirmus in aliquo periculo aeternae

Si iepr de* cedit dum in Uoctiose revolvitur, nolli irn> guliriixi.

omittere pelliceo et stola? — Si non urgeat neces-
 ▼ Clit Cl lA sitas, certum est graviter peccare.
 cm «tr»

Sjîthi* Dubium est, *quando urget necessitas*:

Prima sententia affirmat; et hanc tenent Suarezl, Palaus*, Sporer b>, Elbelc>; et Bonacina* cum Naldo et aliis. Quia reverentja sacramenti praeferenda est cuilibet utilitati privatae. — Secunda vero sententja etiam probabilis negat. Et hanc tenent Croix *; Diana * cum Leandro; et Escobar * cum Possevino et Quintanadvenas, casu quo vestes deessent, et infirmus decederet sine sacramento; quia, licet sacramentum hoc non sit necessarium, est tamen valde utile. Unde non praesumitur Christus, qui illud instituit ad subsidium infirmorum in ultimo agone pugnantium, voluisse eos, ne vestes omitantur, tanto bono privari. (Vide dicta in simili casu, *de Euch., n. 241, v. Utrum*).

Omittere 727. - « Imo, etiam extra necessitatem, prtert prae-
 teripui: « non esse mortale:

« 1°. Omittere psalmos poenitenciales, « litanias et caeteras preces, docent Palaus et Granada. — Dico: *extra*; quia « in necessitate gravi, v. gr. tempore pestis, vel morte imminente, statim ungendus est sine praemissis orationibus: « quae tamen postea supplendae sunt, si «supervivat infirmus. Bonacina*».

* Diip. 44, sect. 2, n. 7. — » Tr. 26, panct. 8, n. 11. — ■ De Extr. Unct., panct. 6, nam. 9. - Nald., v. *Extrema Unctio*, n. 10. L f. — « Lib. 6, part. 2, n. 2116. — • Part. 9, tr. 6, resol. 46. - Lrand., disp. 4, qu. 23. — • Lib. 22, n. 220. • Posstv., cap. 5, n. 38. • Quintanad., tr. 5, sinful. 5, n. 4. — Gran., de Extr. Unct., disp. 8, num. 8. — 1 De Extr. Unct., punct. 6, n. 8. — • Lib. 6, de Extr. Unct., cap. 1,

Hic distinguendum: omittere orationes Extr» ne-
 in Rituali praescriptas, extra casum ne- Shite.'*®'
 cessitatis, sine dubio est mortale; ut recte dicunt Tamburinius., Palaus., Elbel ac Bonacina¹⁰. — Dixi: *extra necessitatem*; s«»*, ia
 nam si periculum mortis immineat infirmo, jam praescribit Rituale quod infirmus fX™." "£" d0"
cito ungatur..., *deinde (si adhuc supervivat) dicantur orationes praetermissae*. Idem probabiliter dicunt Salmant.¹¹ cum Palao, Suarez, Dicastillo') et communi, si sacerdoti immineat periculum contagii — Omittere autem psalmos poenitenciales p»*iai poe-
 et litanias, dicunt Bonacina *), Palaus l¹ et «'iTu/ue*
 Escobar¹⁸ non esse peccatum morule; et §7œn«t“
 Elbel¹⁹ expresse dicit esse veniale. Sed probabilius puto cum Tamburinio praefatas preces esse tantum de consilio, dum nullibi habetur de ipsis praeceptum. In Rituali O de eis sic unum dicitur: *Dum infirmi sacro liniuntur oleo, dicuntur flexis genibus ab adstantibus*.

728. - « 2°. Deferre ad aegrum vel . Qoomado
 « administrare sine lumine. Leander, ci- ▼ «< mini.
 « tans Possevinum; Qumtanadvenas itranda Ua-
 « Barbosa l⁸ ». — [Ita etiam Diana .) et eno.
 Escobar *. probabiliter dicunt esse tantum veniale].

« 3®. Si solus sine ministro administret; « imo hoc in necessitate permittunt To-

\$ 4, η. 1. — • Tr. 26, panct. 8, η. IX — * Loc. dt, a. 7. — Ril. Rom., de Extr. Unct., cap. 1, n. 10. — u Tr. 7, cap. 5, n. 12. • Palaus, tr. 26, panct. 8, η. IX i. L - Suar., diip. 44, iect. 3, L f. — « Loc. dt. n. 14. — “ Lib. 22, n. 217. — Tambur., loc. ciL, η. 1. — Leander, diip. 4, qa. 29. • Poisev., cap. 9, n. 12. — M Tr. 5, aiagul. 5, n. 2. — • De Parocho, cap. 22, n. 44. — * Lib. 22, n. 214.

damnationis, ut si non esset alterius sacramenti capax ».

b) Sporer videtur potius oppositae sententiae adhaerere; licet enim *n. 120* dicat universim id esse mortale: at sane citat Gobat, qui excludit necessitatis casum; et ipse Sporer» de necessitate loquens» refert ea omnia quae Busenbaum habet» neque ea reprobat.

c) Elbel, *n. 46*, secundae sententiae patrocinatur» scribens: «In casu... necessitatis, ubi aegrotus aliud sacramentum non suscepisset, nec sacerdos ad manus habet vestes sacras, ego... non dubitarem esse ministrandam [Unctionem] sine vestibus sacris ».

727. - a) Palaus non satis accurate citatur a Busenbaum; nam, *tr. 26, punct. 8, n. 14*, id habet de litanis et psalmis poenitentialibus, uti S. Alphonsus refert inferius; sed *n. 13*, loquitur de ceteris precibus a sacerdote di-

cendis ex praescripto Ritualis, et dicit esse mortale, eas extra necessitatem omittere.

b) Elbel, *n. 46*, ita sane docet, si *omnes* omittantur.

c) Dicastillus, *dub. 12, n. 197*, ita habet de casu necessitatis in generali.

d) Bonacina, *loc. cit., n. 7*, loquitur de solis poenitentialibus psalmis.

.) Rituale Romanum, *cap. 2, n. 7*, dicit: « Moneat [parochus] astantes, ut... recitent septem psalmos poenitenciales cum litanis vel alias preces, dum ipse Unctionis sacramentum administrat ». Et, *cap. 3*: « Septem psalmi poenitenciales cum litanis pro infirmis, dum sacro liniuntur oleo,... dicuntur flexis genibus ».

728. - Diana, *part. 9, tr. 6, resol. 46, in fine*, recitative dumtaxat istud refert ex Leandro.

« letus, Sà, etc. Vide Diana' ». — [Vide dicta m. 724].

« 4°. S' ungat aliter quam in formam « cnicis. Suarez b», Becanus b», Laymann. «Vide Diana'». — Commune est, esse tantum veniale omittere signum crucis inter ungendum. Ita Laymann8, Suarezb», Palaus4, Bonacinac), Viva d), Holzmänn8, Salmant.*; et Escobar^ cum Coninck et Zambrano *). Imo Escobar putat nec etiam esse veniale; sed huic non consentio, nisi necessitas urgeat f).

Hic etiam advertendum id quod praescribit Rituale, videlicet: *Si... alius presbyter vel diaconus qui oleum sanctum deferat haberi possit, per ipsum deferatur, qui, superpelliceo indutus cum oleo sacro occulte delato, sequatur sacerdotem viaticum portantem; et postquam infirmus viaticum sumpserit, inungatur a sacer-*

Tolet., lib. 7, cap. 2, i. f. — *Sd.*, v. *Extrema Unctio*, num. 9. — 1 Part. 9, tr. 6, resol. 46, v. *Sed an.* — *Laym.*, tr. 8, cap. 2, n. 7. — 1 Part. 3, tr. 4, resol. 178. — 1 Loc. dt. — 4 Tr. 26, punct. 3, n. 2. — 1 De Extr. Unet., n. 12. —

b) Suarez, *disp. 40, sect. 2, n. 3*, videtur etiam negare illud esse peccatum: « Non videri hoc signum esse de necessitate praecepti, saltem sub culpa gravi, secluso contemptu aut scandalo... Si ex justa causa omittatur, ut brevius vel securius agatur, nullum erit peccatum: regulariter vero id magis pium est, ideoque debet servari ac fieri ». — Idemque ait Becanus, *de Sacrant., cap. 27, qu. 3, n. 3*. c) Bonacina, *punct. 2, n. 9*, ait esse de necessitate praecepti ut unctiones fiant in forma crucis, et addit: « Multi tamen doctores negant peccatum mortale committi ab eo qui Extremam Unctionem confert praetermisso cruda signo ».

d) Viva, *qu. 6, art. 1, n. 3*, negat esse « de necessitate praecepti, cum nullum de hoc extet praeceptum.... Nec talis consuetudo.... obligat sub mortali, secluso scandalo aut contemptu ».

Escobar, *n. 89*, adducit Coninck et Zambranum pro sententia, quae negat esse de necessitate praecepti. — Et revera Coninck, *disp. 19, dub. 2, n. 7*, ait esse satis conveniens, ut unctiones in forma crucis fiant, sed negat esse necessarium, quia id nullibi praecipitur. — Zambranus autem, *cap. 5, n. 12*, affert sententiam quae negat esse mortale, eamque non reprobat.

f) Rituale enim Romanum videtur praecipere ut unctio fiat in modum crucis, dicens *Ordo ministrandi Sac. Extr. Unctj* « Inuncto pollice in oleo sancto, in modum cruds ungit infirmum ».

dote. — Praeterea Laymann et Tamburinius, apud Benedictum XIV⁷ (quibus ipse adhaeret) permittunt sacerdoti interrumpere Missam ad dandam Extremam Unctionem, si infirmo nullum aliud sacramentum conferri potest; quia si ille est sufficienter attritus, primam gratiam obtinere potest.

729. - « 11°. Pastor, ratione officii, tenetur sub mortali dare iis qui petunt, « nisi justa causa excuset: etiam tempore « pestis, modo possit absque periculo vintm- « tae; cum eo enim non teneri docent « Tannerß-ζ Diana8. — Si peste infecti « sint confessi, posse sine peccato omitti « absolute docet idem Diana b) ex Villa- « lobos b), Tanner b), Amico b), Francisco « Lugo b», etc.; Suarez c», Filliuccius <), « Coninck d», Bonacina d», Laymann d» ».

Regulariter igitur non tenetur pastor

• Tr. 7, cap. 2, n. 14. — *Escob.*, lib. 22, n. 90. — *Rit. Rom.*, cap. 1, n. 13. — *Laym.*, lib. 5, tr. 5, cap. 7, n. 2, iv. - *Tambwr.*, Method, celebr. Mi», lib. 2, cap. 7, § 7, n. 1. - ' De Synodo, lib. 8, cap. 6, n. 5. — 1 Part. 5, tr. 3, resol. 93.

729. - a) Tanner, *disp. 7, qu. 1, n. 62 et 63*, id habet, < si parochus (ut explicat *n. 62*) moraliter praesumeret ac pro certo haberet infirmum non habere conscientiam peccati mortalis, vel esse bene dispositum ad mortem». b) Diana, *part. 3, tr. 4, resol. 174*; et *part. 8, tr. 1, resol. 21*, tenet hanc sententiam pro qua citat auctores relatos. Et revera id perspicue innuunt Tanner, *loc. cit.*, n. 62, et Franciscus de Lugo, *Opusc. de Sacram. i. g., cap. 2, qu. 3, n. 31, i. f.* — Quin etiam idem videtur insinuare Amicus, *tom. 8, disp. 19, n. 203*, ubi negat parochum teneri tempore pestis hoc sacramentum cum periculo mortis ministrare, quia « non est ad salutem necessarium, neque necessitate medii..., neque necessitate praecepti ». — Idemque docet Villalobos, *part. 1, tr. 10, diff. 6, η. 7*.

c) Suarez, *disp. 44, sect. 3, η. 20*, didt: < Absolute... non tenetur ministrare hoc sacramentum cum morali periculo vitae corporalis...; quia hoc sacramentum neque est medium necessarium ad salutem neque ex divino praecepto; et praeterea supponit jam, per se loquendo, duo alia sacramenta quibus sufficienter subvenitur necessitati subditi ». Si tamen potest, sine morali periculo vitae, tenetur, ideoque tenetur etiam omnia media adhibere ad tollendum periculum. — Idemque omnino notandum de Filliuccio, *tr. 3, cap. 5 n. 100*.

d) Coninck, *de Sacrant., disp. 19, dub. 10, num. 31*, rationem tantum hujus sententiae

cum periculo vitae dare hoc sacramentum, nisi infirmus a longo tempore sit confessus et verisimiliter censeatur esse in mortali. Ita communiter Suarez f), Concina >, Palaus/^ Holzmänn*, Sporer* et alii passim. — Salmant.8 vero dicunt, nisi parochus certe sciat aegrotum esse in mortali; sed melius alii dicunt, nisi probabiliter id sciat, juxta dicta *n. 624*, v. *Secunda*.

« 12°. Sacerdos curatus peccat mortali- « liter, si petentem negligat inungere, « vel differat cum probabili periculo ne « sine unctione moriatur aeger (nisi justa « causa excuset); quia in re gravi non « praestat id ad quod tenetur ex justi- « tia». — (Ita communiter Salmant.4 et Viva .].

« Alius vero sacerdos si, absente pa- « rocho, licite et facile possit, tenetur ex « caritate, sed sub veniali tantum ». [Ita etiam communiter Laymann8, Palaus7; Sporer8 cum Mastrio; et Salmant.' cum Diana; contra Aversa, qui putat teneri sub gravi]. — « Nisi tamen aegrotus valde « indigeret, v. gr. si alioqui sine omnibus « sacramentis esset moriturus, quod aliud « nullum suscipere posset; tunc enim qui- « dam graviozem obligationem agnoscere « videntur. Vide Diana '°, Laymann '8 ». [Ita pariter cum communi Salmant.'8, contra HurtadumO apud Viva <4

730. - « 13°. Parocho vesperi timenti « ne noctu vocetur ad aegrum, non licet

1 De Extr. Unet., n. 21. — 1 Suppi. sacram., cap. 2, n. 86. — 1 Tr. 7, cap. 5, n. 8. — 4 Tr. 7, cap. 5, n. 7. — 4 Qu. 6, art. 2, n. 4. — • Tr. 8, cap. 7, n. 3. — ' Punct. 8, n. 6. — " Suppi. sacram., cap. 2, n. 85. • *Afastr.*, Theol mor., diip. 22, qu. 6, n. 91. — • Loc. dt., n. 9. • *Diana*, part. 3, tract. 4. reaol. 170. — *Aversa*, sect. 10, v. *Alins vero.* — > Loc. cit. — 11 Loc. cit, n. 3. — u Tr. 7, cap. 5, n. 9. — 11 De Parocho, cap. 22, n. 44. • *Possev.*, cap. 9,

profert, nempe sacramentum hoc non esse necessarium, sed valde utile. — Bonacina, *punct. 5, n. 12*, de hoc omnino silet. — Laymann denique, *cap. 7, n. 3*, dicit parochum mortaliter peccare si petenti « sine justa excusatione neget .

r) Concina, *cap. 3, n. 4*, sententiam hanc limitat: nisi aegroti illud petant, quo casu ait « nullo prorsus modo, etiamsi vitae periculum instaret, denegare illud posse ».

f) Palaus, *punct. 8, n. 5*, absolute pronuntiat: si, tentatis omnibus, contagii periculum vitari nequeat, « obligatum parochum

« retinere domi sacrum oleum, ut vocatus « possit venire expeditius. — Licet venia- « lem culpam in eo tantum agnoscat « Barbosa '• ex Possevino ». [Ita etiam Escobar'4, si parochus oleum servet ut commodius illud deferat ad infirmum. Sed probabiliter dicit Croix*8 cum Arriaga et Gobat, in hoc non peccare parochum, si crederet noctu se vocandum, et pericuz lum foret ne vocatus sero veniret]. — « Item Quintanadvenas18: ubi tamen a « mortali non audet excusare eum qui « semper domi retineret ». [Cum Escobar "].

« 14°. Decens est ut stuppa combura- « tur: quae ad singulas unctiones nova « adhibenda est, nisi aliud habeatur in « Agenda. — Laymann *8, Sà ».

In Rituali sic habetur: *Minister...., si est in sacris, vel ipsemet sacerdos, post quamlibet unctionem tergat loca inuncta novo globulo bombacii vel rei similis, eumque in vase mundo reponat, et ad ecclesiam postea deferat, comburat, cinesque projiciat in sacrarium*.

731. - « Resp. IF. Effectus ejus princi- « palis est roborare animam contra ten- « tationes daemonis in morte.

« Secundarius est: 1°. Delere reliquias « peccatorum ». [Seu partem, juxta dispositionem suscipientis]. — « 2°. Tollere poe- « nas restantes ». [Non vero omnes; ut D. Thomas"], Laymann80, Palaus8* et Salmant. "]. — « 3°. Aliquando etiam sani-

n. 11 et 15. — " Lib. 22, n. 226. — " Lib. 6, part. 2, n. 2114. • *Arriaga*, de Extr. Unet., disp. 54, η. 17 et 18. • *Gobat*, tr. 8, n. 931. — " Tr. 5, tinful 10, num. 2 et 3. — 11 Loc du, n. 226. — " Tr. 8, ap. 8, n. 3. — «SJ, v. *Extrema Unctio*, n. 14. — *Rit. Rom.*, cap. 2, Ordo ministrandi, n. 9, v. *Ad ocnlos.* — u Suppi., qa. 30, art. 1, ad 2. — * Cap. 5, n. 2, i. L — " Tract. 26, punct. 5, num. 9. — - Tract. 7, cap. 3, num. 5.

non esse, quia eo sacramento absolute infirmus non indiget; quod maxime procedit si inde alii privarentur Poenitentiae vel Eucharistiae administratione ».

r) Gaspar Hurtadus, *dijf. 12, i. f.*, id non habet, et pro alio dicto citatur a Viva, *loc. cit., n. 4*.

730. - •) S. R. C. pluries declaravit olea sacra servanda esse, non in domo parochi, sed in ecclesia, excepto casu magnae distantiae ab eadem. Decr, auth. *n. 2650*, ad 3 facti speciem; *3276, ad 5; 3739, ad 2, 3779, ad 7*.

Quod de parocho retinente domi neram oleum.

Stuppa nova adhibenda ad unctiones, deinde comburenda.

Effectus Extremae Unctionis.

« tatem corporis conferre, si expediat. «S. Thomas, Silvester, Suarez' ». [Ut in Tridentino*, ubi: *Et sanitatem corporis interdum, ubi saluti animae expedierit, consequitur*].

Commune est inter DD., per hoc sacramentum remitti peccata tam venialia quam mortalia, si haec infirmus invincibiliter ignoret, habeatque attritionem qua auferatur obex peccati. Ita S. Thomas., ubi ait: *Sed quia hoc robur gratia facit, quae secum non compatitur peccatum, ideo ex consequenti, si invenit peccatum aliquod, vel mortale vel veniale, quoad culpam tollit ipsum: dummodo non ponatur obex ex parte recipientis, sicut... de Eucharistia et Confirmatione supra dictum est*. Sequuntur S. Doctorem Bellarminus 4, Palaus5, Holzmann ., Mazzotta T; Salmant.· cum Suarez, Valentia, Laymann, Coninck, Bonacina, etc.; ac Croix ' cum Arcudio et Aversa, contra aliquos. — Idque clare colligitur ex verbis D. Jacobi: *Et si in peccatis sit, remittentur ei*. Ac ex Tridentino10, ubi: *Cujus unctio delicta, si quae sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit*.

Utrum autem *peccata mortalia huic infirmo remittantur per se vel per accidens?*

Prima sententia, quam tenent Gonet'', Petrocorensis'', Holzmann'', Sporer'', Mazzotta'', et Sotus apud Tournely'', dicit remitti per accidens; quia, cum hoc sit sacramentum vivorum, non potest nisi per accidens mortalia delere. — Et huic sententiae videtur favere D. Thomas'', di-

S. Thom., Suppi., qu. 30, art. 1 et 2. — Silvest., v. *Unctio extrema*, qu. 3. — 1 Diap. 41, tect. 1, a n. 11; cfr. »ect. 4. — 1 Sets. 14, de Extr. Unct., cap. 2. — * Suppi., qu. 30, art. 1, corp. — 4 De Extr. Unct., cap. 8, v. *Dico icitur*, — · Punct. 5, n. 7. — · De Extr. Unct., n. 36; cfr. de Sacr. I. n. 66. — ' Tr. 5, disp. 5, cap. 4. — · Tr. 7, cap. 3, n. 2. · *Suar.*, diip. 41, sect. 1, n. 15 et 19. · *Valent.*, diip. 8, qu. 1, punct. 3. · *Laym.*, cap. 5, n. 1, v. f. · *Coninck*, diip. 19, dub. 6, n. 19. · *Bonae.*, diip. 1, de Sacr. i. g., qu. 4, punct. 2, n. 2, 4 et 5; disp. 7, punct. 6, q. I. — · Lib. 6. part. 2, n. 2119. · *Arcud.*, Concordia, lib. 6, de Extr. Unct., cap. 8, ieiu, v. *Quidam illa verba*. · *Aversa*, sect. 6, v. *Conveniunt autem*, et v. *PoleU tamen*. — ' Loc. cit., cap. 2. — n Man., tr. 5, cap. 8, de Extr. Unct., § 4. — * De Extr.

13\.-a) Tournely, *Praelect., dc Extr. Unct., qu. ult., art. 1*, v. Quaeres 1, resp. 2, didt hoc sacramentum « per se ac primario... remittere peccata ».

cendo quod hoc sacramentum remittit peccata, sicut Eucharistia et Confirmatio, quae certe per accidens remittunt.

Secunda vero sententia, probabilior et communior, quam tenent Tournely Merbesius'', Habert''; et Salmant.*0 cum Suarez, Palao, Coninck, Valentia^, etc., dicit Extremam Unctionem remittere mortalia per se, etsi consequenter. Ratio est, quia licet hoc sacramentum sit vivorum, tamen ex institutione divina peccata remittit, ut patet ex verbis Apostoli (ut supra); et confirmatur ex Tridentino*, ubi: *Si quis dixerit sacram infirmorum Unctionem non conferre gratiam, nec remittere peccata, nec alleviare infirmos..., anathema sit*. Et improbabiliter, ait Bellarminus cum D. Thoma et aliis communiter, aliquos nomine *peccatorum* intelligeresola venialia. — In hoc autem differunt Baptismus et Poenitentia ab Extrema Unctione, quia illa principaliter instituta sunt ad delendum peccatum actuale vel originale; Extrema vero Unctio (ut docet D. Thomas) principaliter est instituta ad tollendas reliquias peccatorum, nempe debilitatem et ineptitudinem quae ex peccato actuali relinquuntur: sed quia, cum in anima reperitur peccatum, non possunt tolli reliquiae, nisi prius tollatur peccatum, ideoque ex consequenti hoc sacramentum peccatum aufert.

An autem *principalis effectus hujus sacramenti sit remissio peccatorum, saltem venialium?*

Affirmant Holzmann'' cum S. Bonaventure, Scoto et aliis scotistis commu-

Unct., cap. 2, qu. 7, v. . — u De Extr. Unct., n. 36. — M Suppi. Meram., cap. 2, num. 10M. — u Tr. 5, disp. 5, cap. 4. — *Sotus*, in 4, dist. 23, qu. 1, art. 2, concl. 3. · M PraelceL, de Extr. Unct., qu. ult., art. 1, v. *Quaeres I*. — n Suppi., qu. 30, art. 1. — “ De Extr. Unct., qu. 23, init., et concl. 5, num. 1, in fine.— u De Extrema Unct., cap. 6, qu. 3. — " Tr. 7, cap. 3, n. 3. · *Suar.*, disp. 41, sect. 1» num. 16 et 19. · *Palaus*, punct. 5, num. 7, v. f. · *Coninck*, disp. 19, dub. 5, num. 19. — « Sess. 14, de Extr. Unct., can. 2. — *Bellarmin.*, cap. 8, v. *Una tantum*. · S. Thom., Suppi., qu. 30, art. 1, corp. — S. Thom., loc. cit. — “De Extr. Unct., num. 36. · S. Bonav., in 4, dist. 23, art. 1, qu. 1. * Scot., in 4, dist. 23, v. *De secunda conclusionem*.

b) Valentia, *disp. 8, qu. 1, punct. 3, i. prine.*, non bene citatur a Salmant.; non enim dicit sacramentum Extremae Unctionis remittere per se peccata mortalia.

niter; item Navarrus, Vasquez, Sà et Major, aPud Escobar *. — Sed alii com' munissime et probabilius dicunt principalem effectum hujus sacramenti esse remittere reliquia peccatorum (ut supra).

Nam alias, qui non haberet actualia peccata, non esset capax principalis effectus illius: quod est falsum. Ita S. Thomas *, quem sequuntur Gonet ., Palaus 4 cum communi (ut asserit); et Escobar 6 cum Suarez, Soto, Paludano, Filliuccio, etc.

732. - « Unde resolves:

« Hujus sacramenti non sunt capaces:

« 1°. Pueri ante usum rationis: etsi « sufficiat ea aetas qua possunt peccare.

« — Navarrus, Suarez .

« 2°. Perpetuo amentes. — Aliis vero « delirantibus, si ante petiverint, aut pe- « tituri fuissent si cogitassent, aut osten- « derint signum doloris, dari potest et de- « bet. Silvester, Henriquez, Laymann ».

Et sic habetur in Rituali, ubi dicitur: *Infirmis autem qui, dum sana mente et integris sensibus essent, illud petierint, seu verisimiliter petiissent, seu dederint signa contritionis, etiamsi deinde loquelam amiserint vel amentes effecti sint, vel delirent aut non sentiant, nihilominus praebeatur*. Amentes autem bene ungi possunt si habent lucidum intervallum; ut D. Thomas7. — In dubio autem an aeger habuerit unquam usum rationis, etiam ungendus est (intellige sub conditione); ut recte ait Croix8* cum Raynaudo, Diana, Aversa, etc.

Navarr., Mxn., cap. 22, num. 13. · *Vasq.*, in 3 Part., qu. 87, art. 3, dub. 3, num. 4, 6 et 10. · *Sà, r. Extrema Unctio*, num. 16. · *Major*, in 4, diit. 23, qu. 1, init. · 1 Lib. 22, num. 176. — · Suppi., qu. 30, art. 1, corp. — * Man., tr. 6, cap. 8, de Extr. Unct., § 4, v. *Remissio*. — ' Tr. 26, punct. 5, num. 3. — · Lib. 22, num. 177 et 178. · *Suar.*, disp. 41, sect. 1, n. 3. · *Sotus*, in 4, diit. 23, qu. 1, art. 2, concl. 4, in probat. · *Palud.*, in 4, dut. 23, qu. 4, concl. 1 et 2 (n. 3 et 9). · *Fill.*, tr. 3, cap. 6, n. 116 et 117. — *Navar.*, Man., cap. 22, num. 13. — · Diip. 42, sect. 1, n. 3; cir. de Euch., diip. 70, sect. 1, v. f. — *Silvest.*, v. *Unctio*, qu. 5, v. *Secundum*. — *Henriq.*, lib. 8, cap. 13, q. 1; cfr. cap. 11, n. 9. — *Laym.*, lib. 5, tr. 8, cap. 4, n. 8. — *Rit. Rom.*, de Sacr. Extr. Unct., cap. 1, n. 6, v. *Infirmis autem*, — ' Suppl., qu. 32, art. 3, corp. — · Lib. 6, part. 2,

732. - a) Croix, *loc. cit.*, n. 2110, loquitur de vulneratis in duello. — Et ita etiam Tamburinius, *lib. 6, de Extr. Unct., cap. 2, § 4, n. 2*; Lohner, *loc. cit.*, qu. 16. — Coninck vero, *de Sacr., qu. 64, n. 103*, generaliter dumtaxat dicit ungendum esse eum qui catholice vixit,

Et'sic dicendum de *ebriis* deficientibus, nisi constet esse in mortali; ut Croix · cum Gobat et Lohner, ex Rituali, ubi: *Impoenitentibus,... et qui in manifesto peccato mortali moriuntur, et excommunicatis...*, *penitus* (sacramentum) *denegetur*. — Possunt etiam ungi, ait Croix · cum Coninck a), Tamburinio d) et Lohner % *vulnerati in rixa*; quia praesumuntur conteri in illo extremo statu. — Tempore autem *interdicti* vetitum est ministrari hoc sacramentum, ex cap. *Quod in te, de poenit. et remiss.*

* Et si tales unctioni resistant, ligân- « dos esse, vel fortiter tenendos, ait Zam- « branus apud Diana '°; qui cum Barbosa '' dA' « dicit esse necessarium, quando phrene- « ticus non potest aliud sacramentum su- « scipere ». — [Et huic congruit id quod addit Rituale, dicens: *Si infirmus, dum phrenesi aut amentia laborat, verisimiliter posset quidquam facere contra reverentiam sacramenti, non inungatur, nisi periculum tollatur omnino*].

« 3°. Muti, surdi, et caeci a nativitate « sunt capaces, atque adeo debent inungi «prope organa sensuum quibus carent: « etsi exterius per illa non peccarint, po- « tuerunt tamen peccare per interiores « potentias, quibus illa respondent. Posse- « vinus, Naldus, Praepositus, Diana''».— [Ita etiam S. Thomas'', et Salmant.'4 cum communi (contra Croixb) cum Gobat*', etc.); et idem docuit S. Carolus Borromeus

n. 2111. · *Rayn.*, Hcterod. ipiriL, part. 2, iect. 1, punct. 12, n. 11. · *Diana*, pare. 3, tr. 4, resol. 169. · *Aversa*, sect. 8, v. *Quodsi dubitetur*. — · Loc. dt., n. 2110. · *Gobat*, tr. 8, n. 832; cfr. tr. 4, n. 195 et seqq., et Quinar., tr. 5, cap. 50, n. 11. · *Lohn.*, Instr. pract. pastorum, part. 2, cap. 2, § 3, membr. 21, dub. de Extr. Unct., qu. 10. · *RU. Rom.*, loc. cit., n. 8, v. *Impoenitentibus*, — *Zambran.*, Decia, cas. tempore mortis, cap. 5, de Extr. Unct., dub. 2, n. 3. · * Part. 5, tr. 3, resol. 84; cfr. part. 2, tr. 14, resol. 78. · “ De Parocho, cap. 22, n. 13. — *Rit. Rom.*, loc. dt., n. 7, v. *Sed si infirmus*. — *Possev.*, cap. 9, num. 15. — *Nald.*, Sum., v. *Extrema Unctio*, q. 8. — *Praepos.*, dub. 8, n. 73.* — 18 Part. 5, tr. 6, resol. 11. — u Suppl., qu. 32, art. 7. — M Tr. 7, cap. 2, num. 23 et 24. — “ Act. MedioL., part. 4, Instr. Extr. Unct., v. *Caecis*.

nisi sciatur certo esse in peccato mortali, de quo non sit saltem attritus; quod facile praesumi non debet Et addit: « Quod si aliquandiu post peccatum commissum usus sit ratione, potest praesumi saltem attritus esse ». b) Croix, *lib. 6, part. 2, n. 1875*; et Gobat,

t. prohibiui remittere reliqui., na

Prctxb,

'OMUr

Poeri xnte uam ratio- axi. et per- petuolimen- tes, iocxp". caE. IL

Gaid de cte- terii deli- rentiba-., tbriii et valaeratii ia nia.

Phreneu. nu“in°

Muti. nrdi.

nativita- e.'il ""*"

No» ««i.
pert E
qaaiepKOk-
..1

733. - « 4°. Non suscipere hoc sacramentum, per se loquendo, seclusoque « scandalo et contemptu, non est peccatum mortale. Ita Suarez, Laymann, Tanner, Escobar, etc. (Multo minus peccant « mortaliter domestici, si id non procurent). — Veniale tamen esse docet Coninck », contra Nuñez αλ Vide Diana ·, « ubi notat ex Tanner, non censi con- « temnere, qui sciens prudens omittit tem- « pore apto, et oblata commoditate. Con- « trarium tamen vult Toletus, praesertim « si probabiliter deinceps non sit futura « commoditas ».

Quaeritur: *an sit obligatio sub gravi suscipiendi hoc sacramentum?*

Pr.,,ia sententia affirmat. Et hanc tenent Concina ·, Merbesius *, Habert V, Roncaglia ·; item S. Bonaventura ') et Petrus Soto, apud Escobar ·. — Diversa tamen hi auctores ratione utuntur: Roncaglia, quia videtur talis infirmus graviter delinquere contra caritatem sui ipsius. Alii vero, quia verba Apostoli: *Inducat presbyteros*, praeceptum inducunt.

Suar., ditp. 44, tect. 1, n. 2. — *Laym.,* cap. 7, d. 1. — *Tann.,* tom. 4, ditp. 7, qu. 1, num. 66. — *Escob.,* Theol. mor., tract. 7, exam. 7, cap. 4, v. *Non vult* (nam. S3). — 1 Ditp. 19, dub. 10, num. 80. — · Part. 3, tr. 4, reaol. 170; part. 5, tr. 8, retol. 97; part. 8, tr. 1, reaol. 68. · *Tann.,* loc. dt., n. 67. — *Tolet.,* lib. 7, cap. 3, n. 3 cum lib. 2, cap. 24, i. f. — · De Extr. Unct., cap. 4, n. 7. — 4 De Extr. Unct., qu. 9. — 4 De Extr. Unct., qu. 7, reap. 1. — *Petr. Salua,* de Extr. Unct., lect. 2, v. *Ultimo.* · · Lib. 22, n. 55. — *Poncagl.,* loc. dt. — · Disp. 44, sect. 1, n. 2. — 1 De Extr. Unct., punct. 6, n. 10. — · De Extr. Unct., n. 31. — u Qu. 6, art. 3, n. 4. — 11 Lib. 6, part. 2, n. 2113. —

tr. 4, n. 141, negant esse capaces hujus sacramenti cos qui simul sunt caeci a nativitate, surdi et muti.

733. - *) Nufiez male citatur a Busenbaum; tenet enim *in Suppi., qu. 33, art. 2, diff. 1*, eandem doctrinam ac Coninck, negans adesse praeceptum per se recipiendi hoc sacramentum; sed addens esse peccatum veniale, si quis ex negligentia illud non petat.

b Habert, *de Extr. Unct., cap. 7, qu. 2*, didt esse necessarium « necessitate praecepti divini et ecclesiastici ».

Bonaventura non bene citatur ab Escobar, nam *in 4, dist. 23, dub. 4*, in haec verba Magistri: « Et si ex contemptu vel negligentia sacramentum hoc praetermittitur, periculum est et damnabile », S. Doctor scribit: « Non intelligitur hoc de qualibet negligentia, sed solum de negligentia quae generat contemptum annexum». Unde potius adhae-

Secunda vero sententia communis, ut s»ulpf> fatetur ipse Merbesius et satis proba- μ .ll'''· bilis, negat. Eamque tenent Suarez ', Navarrus ·), Bonacina8, Holzmann ·, Viva10, Croix11, Sporer1*, Elbell8; Palaus1· cum Paludano/>, CovarruviasO et Dominico Soto; Escobar 16 cum Cajetano, Silvestro Victoria, Armilla et Gabriele; ac Salmant.1· cum Coninck, Sà, Valentia h> et Henriquez. Item Estius, Silvius et Sambovius, apud Habert1*; ex D. Thoma 1β, ubi ait, sacramenta tam Confirmationis quam Extremae Unctionis non esse *de necessitate salutis*. — Ratio, quia talis obligatio non habetur neque ex vi institutionis hujus sacramenti, cum non sit necessarium ad salutem, sed tantum utile et ad melius esse; neque ex praecepto divino, cum communiter theologi verba Apostoli non interpretentur de praecepto, sed de consilio. Unde, cum hoc sacramentum sit tantum ad majorem utilitatem institutum, non videtur caritas erga seipsum ad illud obligare sub gravi; caritas enim non obligat sub gravi praecepto ad id quod melius est.

“ *Sappl. uaaam.,* cap. 2, η. 106. — u *De Extr. Unct.,* n. 51. — 14 Tr. 26, punct. 8, η. 1. · *Dom. Sotus,* in 4, dist. 23, qa. 1, art. 1, v. *Argumentum autem.* — u *Lib. 22, n. 56* et 57. · *Cajetan.,* Sum., v. *Unctio extrema.* · *Silvest.,* v. *Unctio,* qu. 9. · *Victor.,* Sum., n. 219. · *Armilla.,* v. *Unctio,* n. 1. · *Gabr. Biel,* Suppi., dist. 23, qu. 1, dub. 10. — “ Tr. 7, cap. 4, n. 10. · *Coninck,* disp. 19, n. 30. · Sd, v. *Extrema Unctio,* n. 5. · *Henriq.,* lib. 3, cap. 10, n. 3. — *Estius,* in 4, dist. 23, § 16. · *Silvius,* in Suppi., qu. 32, art. 4, quacr. 1. · *Sambov.,* id est *Sainte-Beuve,* de Extr. Unct., disp. 7, art. 3, prop. 5. · ” De Extr. Unct., cap. 7, qa. 2, v. *Negat.* · “ In 4, dist. 23, qu. 1, art. 1, solut. 3, ad 1.

ret secundae sententiae, sicut et ipse S. Alphonsus.

d) Merbesius, *qu. 9*, dicit: nonnulli *qu. 10*: quidam auctores, alii auctores.

*) Navarrus, *Man., cap. 22, η. 16*, perspicue insinuat hanc opinionem, dicens peccare (mortaliter) eum qui hoc sacramentum non petit « per contemptum ».

f) Paludanus male citatur a Palao; quamvis enim, *in 4, dist. 23, qu. 3, art. 2, concl. 1*; et *qu. 1, art. 3, concl. 3*, neget hoc sacramentum necessarium esse necessitate medii per se; at, *dist. 9, qu. 1, art. 1, concl. 3*, dicit esse de necessitate salutis ratione praecepti.

<>Covarruvias, *in cap. Alma mater, part. 2, § 2, n. 7*, quidquid dicat Palaus, nullum verbum facit de hoc argumento.

H) Valentia non satis accurate citatur a Salmant (ex Dicastillo tamen); de hoc enim silet.

Prima opi-
lio, etiam
probabilia
tū omnino
nidroda.

Hoc tamen non obstante, prima sententia etiam probabilis et omnino suadenda mihi apparet: non tam ratione praecepti, quia de eo saltem non constat, quam ratione caritatis erga se ipsum. Nam, licet moribundus possit aliis praesidiis se roborare, tamen in tali statu constitutus, ex una parte cum magna difficultate ad bonos actus se valet excitare, cum ob mentis oppressionem vires propriae tunc sunt debiliores; et ex altera, vehementiores sunt (ut ait Tridentinum) daemonis insidiae. Unde ingenti periculo se exponere videtur tentationibus succumbendi qui negligit se munire hoc sacramento, a Christo Domino instituto tamquam firmissimo praesidio in tanto conflictu.

Per *cd-
deal, quan-
doque le-
tibiJt, non
incipere
B. U.

Omnes tamen conveniunt quod per accidens posset infirmus peccare mortaliter omittendo suscipere hoc sacramentum, scilicet: 1°. Si omitteret habens conscientiam peccati mortalis, et non posset aliud sacramentum recipere; ita communiter Palaus¹; et Salmant.² cum Suarez, Aversa, et alii passim. Sed bene ajunt Suarez et Palaus hunc casum vix accidere posse. — 2°. Si omittendo, scandalum daret, puta si ratione circumstantiarum inducerentur alii ad suspicandum quod

Trident., sess. 14, de Extr. Unct., prooem. — 1 Tr. 26, punct. 8, n. 3, v. *Tertio*, — 1 Tr. 7, cap. 4, n. 13. 1 *Suar.*, diip. 44, sect. 1, n. 7, v. 1. *Tertius casus*. - *Aversa*, «ect. 9, v. *Tertius casus*. — *Suar.*, loc. cit. — *Palaus*, loc. cit. — 1 Tr. 7, cap. 4, n. 12. — « De Extr. Unct., n. 31. — 1 Tr. 26, punct. 8, n. 3, v. *Secundo*, - *Suar.*, disp. 44, sect. 1, n. 5. 1

ipse sit haereticus, vel ad nihili faciendum hoc sacramentum. Ita Salmant.³, Holzmann⁴; et Palaus⁵ cum Suarez, Sà, Coninck, Laymann, Bonacina et communi. — 3°. Ratione contemptus, ut communiter DD. praefati; et patet ex Tridentino⁶, ubi: *Neque vero tanti sacramenti contemptus absque ingenti scelere... esse posset.*

Utrum autem *qui sciens et volens negligit hoc sacramentum suscipere dicatur contemnere?*

Affirmant Merbesius et alii. — Sed negant communius et probabilius Suarez⁷, Salmant.⁸; Palaus⁹ cum Sà, etc. Quia is tantum dicitur contemnere qui illud negligit, quia parvi facit; non vero qui non vult suscipere ob aliquam repugnantiam, vel quia putat non esse in praecepto. Et huic congruit id quod dixit Martinus V in bulla O Constantiae edita (ut refert Merbesius¹⁰), ubi: *Hoc sacramentum (nempe Extremae Unctionis) neque negligi sine culpa, neque contemni posse sine peccato mortali.* Unde videtur Pontifex satis expressisse quod contemptus hujus sacramenti gravem quidem importat culpam; negligentia vero, non plus quam levem. — Vide dicta *de Sacram. Confirm.*, n. 182, ad 3°, quae huic sacramento etiam congruunt.

«Négligea»
voluntarie
E.U. proba-
bili ut non
cernetur
contemne-
re.

«Sd, v. *Extrema Unctio*, n. 5. - *Coninck*, diip. 19, n. 50. 1 *Laym.*, cap. 7, n. 2. 1 *Bonac.*, punct. 5, n. 10. — 1 Sess. 14, de Extr. Unct., cap. 3, t. 1 — *Merbes.*, de Extr. Unct., qu. 10, prop. 1, et v. 1. Si ex Martino. — 1 Diip. 44, sect. 1, n. 6. — 1 Tr. 7, cap. 4, n. 11. — 1 Tr. 26, punct. 8, n. 3. 1 Sd, v. *Extrema Unctio*, n. 5. — “ Loc. dt., qu. 10, init.

O Textus hic relatus, totus quantus est, ex Merbesio depromptus est; at in const *Inter cunctas*» qua Martinus V errores Joannis Wiclefii et Joannis Hus profligavit, inter articulos super quibus suspecti interrogandi

sunt, iste reperitur: « Utrum credat quod Christianus contemnens susceptionem sacramentorum Confirmationis vel Extremae Unctionis..., peccet mortaliter ». Et data est Constantiae 8 kal. Martii 1418.

CAPUT II.

De Sacramento Ordinis.

DUBIUM I.

Quid sit Ordo, quotuplex, et quae ejus Materia.

734. *Quid est sacramentum Ordinis, et quot sunt ordines. Et an prima tonsura sil ordo.* — 735. *Quid sit ordinatio, et quid Ordo. Et quinam sint effectus Ordinis. Definitio cujusvis ordinis.* — 736. *An singuli septem ordines sint sacramenta.* — 737. *Sententia auctoris.* — 738. *An episcopatus sit ordo distinctus a sacerdotio.* — 739. *Quae sit materia remota, et quae proxima hujus sacramenti.* — 740. *Dub. 1. An materia et forma Ordinis sint a Christo in specie determinatae (Remissive ad n. 12, de Sacram.).* — 741. *Dub. 2. An valide ordinetur latinus per materiam graecis assignatam.* — 742. *Dub. 3. An requiratur contactus instrumentorum.* — 743. *Dub. 4. An contactus physicus.* — 744. *An ab eodem episcopo debeat dici forma, et tradi materia. Et an ab eodem qui confert ordines, debeat Missa celebrari.* — 745. *De materia cujusque ordinis. - An materia acolythatus sit traditio urceolorum vel candelabri.* — 746. *Qu. 1. Quae sit materia et forma subdiaconatus. Dub. 1. An sit calix cum patena, vel liber epistolarum.* — 747. *Dub. 2. An calix et patena debeant esse consecrata. Et an peccet graviter subdiaconus ministrando in mortali (Remiss, ad n. 38).* — 748. *Qu. 2. Quae sit materia et forma diaconatus.* — 749. *Qu. 3. Quae sit materia et forma presbyteratus.* — 750. *Dub. 1. An requiratur ad valorem traditio utriusque speciei, nempe vini et hostiae.* — 751. *Dub. 2. An valide ordinetur qui tangit hostiam et non patenam.* — 752. *Dub. 3. An, qui tangit calicem et patenam, sed non hostiam.* — 753. *Dub. 4. An, qui tangit solum calicem, sed non patenam.* — 754. *Clericus, exercens munus ordinis majoris quem non habet, incurrit irregularitatem. - Quid, si sii laicus (Remiss, ad n. 116).* — 755. *De ordinatione episcoporum. Et an ad valorem requiratur trium episcoporum assistentia.* — 756. *An episcopus possit conferre primam tonsuram extra suam dioecesim.* — 757. *Quid agendum in dubio an Ordo sit collatus.* — 758. *Quomodo supplendi sint defectus in ordinatione commissi.* — 759. *Et an supplendi tempore statuto ad ordinationes.* — 760. *Quinam episcopus possit ordinare. (Vide etiam infra, a n. 769).* — 761. *Quis sit minister Ordinis.* — 762. *Qu. 1. An possit esse minister quivis sacerdos ex concessione Papae. An etiam ad conferendum presbyteratum. Et an, ad conferendum diaconatum et subdiaconatum.* — 763. *Qu. 2. An abbates possint conferre tonsuram et ordines minores, aut litteras dimissorias concedere subditis suis non religiosis.* — 764. *Dub. 1. An possint ordines conferre suis novitiis.* — 765. *Et an novitii debeant ordinari ab episcopo loci novitiatus, etc.* — 766. *Dub. 2. An abbates ordinantes non subditos valide ordinent.* — 767. *An conferens ordines minores in mortali graviter peccet.* — 768. *A quo episcopo ordinari debeant regulares.* — 769. *Ordinatio fieri debet a proprio episcopo, alias, etc.* — 770. *Plura notanda ex bulla Speculatores.* — 771. *Quid, si quis in una dioecesi habeat originem, in alia domicilium, et in alia beneficium.* — 772. *Quid, si quis casu alicubi nascitur.* — 773. *Quid, si quis habeat diversa domicilia.* — 774. *Quando quis possit ordinari ab episcopo beneficii.* — 775. *Dub. 1. An episcopus beneficii possit dispensare in interstitiis.* — 776. *Dub. 2. An licite episcopus ordinet cum cui confert beneficium ut possit eum ordinare.* — 777. *Quid, si quis in diversis dioecesibus beneficia habeat. Et an studiosi contrahant domicilium.* — 778. *Quid requiratur ut quis ordinetur ratione domicilii.* — 779. *An barones eorumque filii gaudent domicilio fetidorum. An officiales, domicilio loci ubi degunt.* — 780. *Quomodo possit quis ordinari ratione familiaritatis. - Et an hoc titulo possint ordinari famuli famulorum.*

Ordo qe.d
< <^q u » 10

734. - « Resp. 1°. Ordo est sacramentum
« traditur potestas circa Eucharistiam
« rite administrandam.
« Ordines universim sunt septem. Ostia-
« riatus, lectoratus, exorcistatus, acolytha-
« tus, subdiaconatus, diaconatus et sacer-

« dotium. — Quod rursus est duplex, minus
« et majus, sive episcopatus. Unde quidam
« octo numerant.
« Prima vero tonsura non est ordo,
« nisi late, sed tantum dispositio ad ordi-
« nes, per quam quis fit clericus et capax

« beneficii ecclesiastici ac privilegiorum «clericalium». — [Ita S. Thomas¹, Bonacina², Palaus³; Holzmann⁴ cum Scoto et theologis communiter; Salmant.⁵ cum Soto, Trullench, Nuñez, etc.; et Barbosa⁶ cum Vasquez, Filliuccio, Reginaldo et aliis (contra Covarruvias, Fagnanum et alios canonistas). Ratio, quia Tridentinum⁷, loquens de tonsura, ait: *Ut qui jam... tonsura insigniti essent, per minores ad majores ascenderent*. Ergo tonsuram inter ordines non enumerat. Praeterea concilium⁸ testatur hos solos ordines ab initio fuisse in Ecclesia, nempe a diaconatu ad ostiariatum.

« Ex iis tres posteriores dicuntur *maiores* sive sacri, ob annexum votum « solemne castitatis (etsi ordinatus per « gravem metum, vel nimis blanditiis, et « importunitate parentum, probabiliter eo « non teneatur, nisi sponte ratificaverit « Sanchez⁹, Azor, Filliuccius¹⁰, Coninck¹¹, « Bonacina¹²). — Reliqui, *minores*; quos « cum Vasquez alii sacramentum esse « negant; alii cum Bellarmino, Coninck, « Filliuccio, etc., communius et probabilius affirmant. Et quidem unum, vel « perfectione ac fine, vel unitate attributionis. Vide Filliuccium¹³, Bonacina¹⁴ ».

Quod Ordo sit sacramentum, definitum habetur in concilio Tridentino¹⁵, ubi: *Si quis dixerit Ordinem, sive sacram ordinationem, non esse vere et proprie sacramentum a Christo Domino institutum..., anathema sit*.

735. - Quaeritur: *quid sit ordinatio, et quid Ordo?*

Ordinatio est actio illa, per quam sacra potestas tribuitur. — *Ordo* autem melius definitur cum S. Thoma: *Est signaculum quoddam Ecclesiae, quo spiritualis*

potestas traditur ordinato (adduntque communiter DD.) *in ordine ad Eucharistiam*.

— Ordinatio autem est sacramentum; ordo vero, effectus sacramenti

Dicitur autem *Ordo* ab effectu quem causât. — Ordo enim constituit ministros, qui duplicem peculiarem potestatem habent: unam *ordinis*, erga Corpus Christi reale et mysticum simul, nempe conficiendi Eucharistiam et absolvendi peccata; alteram *jurisdictionis*, erga corpus Christi mysticum tantum.

Additur recte: *in ordine ad Eucharistiam*; quia omnia alia ministeria non ad aliud communicantur, quam ad disponendos fideles, ut Eucharistiam digne recipiant. — Salmant.w.

Patet autem Ordinem esse vere et proprie sacramentum; quia habentur in eo tria illa quae sacramenta constituunt: nempe 1°. Signum externum; ex Act. vi: *Et orantes imposuerunt eis manus*. — 2°. Promissio gratiae ad ministerium; dum habetur I. Tim. tv: *Noli negligere gratiam..., quae data est tibi... cum impositione manuum presbyterii*. — 3°. Habetur institutio Christi Domini; ex eodem Apostolo ad Ephes, tv: *Ipse dedit quosdam... apostolos..., alios autem pastores et doctores... in opus ministerii*. Et ex Luc. xxn: *Hoc facite in meam commemorationem*. Ubi, licet tantum sacerdotium fuerit ordinatum, in ipso tamen eminenter contenta fuit ordinatio aliorum ministrorum qui sacerdotibus inserviunt.

Effectus hujus sacramenti sunt: 1°. Gratia sanctificans. 2°. Gratia sacramentalis ad ministerium rite exercendum. 3°. Impressio characteris.

De fide est in Ecclesia plures ordines esse; ex Tridentino¹⁶: *Si quis dixerit,*

Ordo, trere et proprie sacramentum.

Effectui Ordini.

De fide eat eae plures ordine.

¹ Suppi., qu. 40, art. 2, corp. — ² Diep. 8. de Ordine, qu. unie., punct. 1, n. 6. — ³ Tr. 27, punct. 2, n. 4. — ⁴ De Ordine, n. 48. — ⁵ Scot., in 4, diet. 24, reip. ad ult. obj. — ⁶ Tr. 8, de Ordine, cap. 1, n. 26 et 27. — ⁷ Sotus, in 4, diet. 24, qu. 2, art. 1, ad 4. — ⁸ TVult., de Sacram., lib. 6, dub. 1, n. 7. — ⁹ Nuhco, in Addit ad 3 P. D. Thom., qu. 40, art. 2. — ¹⁰ De Offic. et Potestate, cpiac., ailej. 2, n. 18. — ¹¹ Vasq., in S. P., diap. 236. cap. 1, n. 8. — ¹² Fill., tr. 9, cap. 1, n. 12. — ¹³ Re^in., lib. 80, tr. 1, n. 5. — ¹⁴ Covarr., de Testam., cap. 9, Quia nos, n. 4. — ¹⁵ Facnan., in cap. Cum contineat,

de aetat. et qualitat. ordin., n. 45. — ¹⁶ Seu. 23, de Ordine, cap. 2. — ¹⁷ Seas. 23, de reform., cap. 17. — ¹⁸ De Matr., lib. 7, diip. 29, n. 5 et 9. — ¹⁹ Aaor, part. 1, lib. 13, cap. 14, qn. 8. — ²⁰ H Tr. 10, parti 2, n. 123 et aeqq. — ²¹ M Diip. 20, dub. 14, n. 145 et 160. — ²² De Matr., qu. 8, punct. 9, n. 12. — ²³ Vajq., diip. 237, cap. 2. — ²⁴ Btllarm., de Ordine, cap. 8. — ²⁵ Coninck, diip. 20, dub. 6, n. 47. — ²⁶ Fill., tr. 9, cap. 1, n. 28. — ²⁷ u Loc. cit., n. 16. — ²⁸ De Ordine, punct. 2. — ²⁹ Seaa. 23, de Ordine, can. 8. — ³⁰ S. Thom., Suppl., qu. 84, artic. 2, corp. — ³¹ Tr. 8, cap. 1, n. 8. — ³² Seaa. 28, de Ordine, can. 2.

734. Auctores isti de solo metu loquuntur. Sed generatim nimiae blanditiae vel

importunitas parentum aequiparantur gravi metui quoad hunc effectum.

Ordo est sacramentum.

Ordinatio est Ordo quid.

praeter sacerdotium, non esse in Ecclesia catholica alios ordines, et majores et minores, per quos velui per gradus quosdam in sacerdotium tendatur, anathema sit.

Singuli ordines et tonsura definiuntur.

Singuli autem ordines sic definiuntur: et

1°. Ostiariatus est *ordo quo confertur alicui specialis potestas aperiendi et claudendi januam ecclesiae, ac admittendi dignos excludendique indignos.*

2°. Lectoratus est *ordo quo confertur alicui specialis potestas legendi psalmos et lectiones ex pulpito in ecclesia, ac populum catechieandi seu instruendi in rebus fidei.*

3°. Exorcistatus est *ordo quo alicui confertur specialis potestas ejiciendi daemonia.*

4°. Acolythatus est *ordo quo confertur alicui specialis potestas in Missa solemni subdiacono inserviendi, accendendo cereos, praeparando et porrigendo illi ampullas vini et aquae.*

5°. Subdiaconatus est *ordo quo confertur alicui specialis potestas in Missa solemni inserviendi diacono et solemniter canendi epistolam.*

6°. Diaconatus est *ordo quo confertur alicui specialis potestas in Missa solemni immediate assistendi presbytero et solemniter canendi evangelium.*

T. Presbyteratus sive sacerdotium est *ordo quo confertur alicui specialis potestas consecrandi Corpus et Sanguinem Christi, absolvendi quoque a peccatis et pascendi subditos opere ac doctrina.*

1 Suppl. qu. 37, art. 2, ad 1, et art. 3. — 1 Consil. mor., lib. 7, cap. 1, dub. 7 et 8. — 1 De Ordine, punct. 2, n. 2. — 4 De Ordine, cap. 8. — 1 Cyp., tr. 7. de Ordine, diip. 2, n. 6 et 8. — 1 Tr. 8, cap. 1, n. 14. — 1 Gabr. a S. Vine., de Sacr. Ordin., ditp. 1, qu. 4. — 1 Gran., de Sacr. Ordin., tr. 1, ditp. 2, num. 7 et teqq. — 1 Ltsana, Sum., v. Ordines sacri, num. 2. — 1 Durand., in 4, diet. 24, qu. 2, art. 1. — 1 Cajeta*, Oputc. tom. 1, tr. 11. — 1 Sotus, in 4, diet. 24, qu. 1, art. 4, poet concl. 5. — 1 Victor., Sam., de Ordine,

8°. Episcopatus est *ordo quo confertur alicui specialis potestas confirmandi fideles et ordinandi ministros sacramentorum* (το ministros sumendo latius, id est non solum pro iis qui sacramenta faciunt, sed etiam pro iis qui conficiuntibus ex officio ministrant), *nec non consecrandi res ad divinum cultum pertinentes.*

Prima autem tonsura est *ritus sollemnis ecclesiasticus, consistens in levi detonsione capillorum cum certis verbis, per ministrum idoneum celebratus, ex institutione Ecclesiae significans masculinum baptizatum a statu laicali in sortem Domini et statum clericalem transferri.*

736. — Quaestio autem celebris est: *An singuli septem ordines sint sacramenta?*

— Adsunt quatuor sententiae:

Prima sententia universe affirmat. Et hanc docet D. Thomas', quem sequuntur Sanchez', Bonacina*, Bellarminus⁴, Gonet⁴; et Salmant.⁴ cum Gabriele, Grana-
nado, Lezana et aliis pluribus. — *Secunda* sententia dicit solum sacerdotium esse sacramentum. Et sic tenent Durandus, Cajetanus; et probabilem putant Sotus et Victoria, apud Salmant.'. — *Tertia* vero sententia dicit esse sacramenta tantum tres ordines majores. Ita Navarrus⁸; et Sotus ac Vasquez, apud Salmant.; atque probabilem putat Sanchez *. — *Quarta* demum sententia dicit solum presbyteratum et diaconatum esse sacramenta. Et hanc tenent Toumely'', Cabassutius'; et Habert¹⁸ cum Gratiano a), Magistro Sententiarum a) et Estio b);

n. 226. — 1 Tr. 8, cap. 1, n. 13. — 1 Man., cap. 22, n. 18, v. *Quare probabilis* (edit. Antwerp. 1579). — 1 Sotus, loc. cit., concl. 1, cum concl. 6 et 7. — 1 Vasq., ditp. 237, cap. 2; cfr. diip. 238, cap. 2, et disp. 239, cap. 1. — 1 Loc. cit., num. 13. — 1 De Matrimonio, lib. 7, disp. 31, num. 17; cfr. Consil., lib. 7, cap. 1, dub. 7. — 1 Praelect., de Sacr. Ordin., qu. 6, art. 2 et seqq. — 1 Theor. Juris, lib. 3, cap. 16, num. 3. — 1 De Ordine, part. 1, cap. 6, init., et resp. 2 et 3.

736. — a) Gratianus in praefat. dist. 21, id innuit dicens episcopos, presbyteros et levitas (diaconos) ordinatos fuisse ab Apostolis; subdiaconos autem et acolythos « procedente tempore Ecclesia sibi constituit ». Cfr. etiam dist. 60, can. 4, ubi sacros ordines ait esse diaconatum et presbyteratum, quia hos « solos primitiva legitur habuisse Ecclesia ». Idemque

omnino habet Magister Sent., lib. 4, dist. 24, n. 9, de presbyt.

b) Estius videtur quidem in hanc sententiam inclinare, in 4, dist. 24, § 8, sed non aperte amplectitur, et de universa quaestione, utrum scilicet omnes ordines sint vere et proprie sacramenta, nihil definire ausus est: « Opinionis electionem studiosis relinquentes ».

ac probabilem vocant Salmant. [* cum Soto c).

Jodiciam
S Alphon-

737. - Circa has sententias meum proferam iudicium.

Probabi-
lity anili-
bet ordo est
ucratnen-

Sententia *prôna* est probabilis. — Ratio, quia Eugenius IV in decreto ad Armenos (quod affert Croix *) dicit materiam sacramenti Ordinis esse illud per cujus traditionem confertur Ordo; et deinde explicat, calicem cum vino et patenam cum hostia esse materiam presbyteratus; librum Evangeliorum, diaconatus; calicem vacuum cum patena vacua, subdiaconatus; et res alias assignatas, aliorum quatuor ordinum. Quo decreto, cum praedictus Pontifex declaret omnes ordines ultra sacros habere propriam materiam pro sacramento, consequenter declarat omnes alios ordines esse sacramenta. — Nec obstat quod minister ordinationis sit solus episcopus, ut dicitur in Tridentino. Nam respondetur quod hoc intelligitur de ministro ordinario, non autem extraordinario, quem Papa bene potest deputare ad huiusmodi ordines conferendos; ut dicunt Salmant.⁴ cum Soto, Sanchez, Palao et aliis communiter, ex D. Thoma, qui id expresse docet ». Et de facto habetur ex eodem Tridentino quod abbates possunt ordines minores conferre; vide dicenda n. 763.

S'oeit pro-
bibile so-
lan sacer-
dotium es-
e sacra-
men-
ue.

Sententia *secunda*, quae dicit solum sacerdotium esse sacramentum, non est mihi et aliis communissime satis probabilis: ex iis quae mox dicam, loquendo de quarta sententia.

Probabili-
Ur aoli or-
dtaei majo-
re i u n t
ucramen-
tarn.

Sententia *tertia*, pariter ac prima, est probabilis.

Sed mihi probabilior est *quarta* sententia, quae docet, tantum sacerdotium et diaconatum esse sacramentum, non vero alios ordines.

Probabi-
HII dMCO-
uiaiet a*-
ctrdotium
taauxat.

Prima pars, quod non solum *sacerdotium*, sed etiam *diaconatus* sit sacramen-

¹ Tr. 8, cap. 4, n. 42. — ² Lib. 6, part. 2, n. 2128. — ³ Seat. 23. de Ordine, cap. 4 et can. 7. — ⁴ Loc. cit., n. 17 et P. . Sotus, in 4, diat. 25. qu. 1. art. I, ad 2. ⁵ Sanch., Consil., lib. 7, cap. I. dub. 18, n. 5. ⁶ Palaus, tr. 27, punct. 14,

tum, probatur, quia in ordinatione diaconatus concurrunt tria (ut diximus) sufficientia ad sacramentum, nempe: 1°. Signum sensibile, scilicet impositio manuum. — 2°. Institutio divina; nam concilium Tridentinum definivit: *Si quis dixerit in Ecclesia catholica non esse hierarchiam divina ordinatione institutam, quae constat ex episcopis et presbyteris et ministris, anathema sit*. Per *to ministros* saltem diaconi intelligendi sunt divina ordinatione instituti. — 3°. Concurrit promissio gratiae, quam significant verba episcopi: *Accipe Spiritum Sanctum ad robur, etc.* Quae verba habent rationem formae et vere producunt gratiam; ut scripsit a) Anastasius Papa III, apud Cabassutium, utque clare infertur ex Tridentino, ubi habetur: *Si quis dixerit per sacram ordinationem non dari Spiritum Sanctum, ac proinde frustra episcopos dicere: Accipe Spiritum Sanctum..., anathema sit*. Ergo, cum in ordinatione diaconatus jam dicat episcopus: *Accipe Spiritum Sanctum, etc.*, vere Spiritus Sanctus datur, et per consequens verum confertur sacramentum.

Secunda autem pars, nempe quod *alii ordines minores* et *subdiaconatus* non sint sacramenta, probatur, quia pro his deest materia et forma sacramenti Ordinis. — Deest quidem *materia*; quia deest impositio manuum, quae est sola materia huius sacramenti (juxta probabilior sententiam quam tenuimus *de Sacram, in gen., n. 12, v. Circa*; et fusius probabimus hic «. 749, v. *Tertia*). — Deest etiam *forma* sacramenti; in horum enim ordinum collatione nulla adest forma quae exprimat productionem gratiae, sed tantum fit mentio potestatis quae traditur. — Nec obstat dicere quod nullus ex septem ordinibus iterari possit; ergo in singulis imprimitur character, quod imprimi non

n. 3. ¹ Suppi., qu. 38. art. 1, ad 3. — ² Scis. 23, de reform., cap. 10. — *Trid.*, aeas. 23, de Ordine, can. 6. — ³ Epiât. ad Anaitai. imperat., cap. 7; ap. Labbe, tom. 6, col. 408. — ⁴ Theoria juri», lib. 3, cap. 16, n. 3. — ⁵ Loc. dt., can. 4.

f) Sotus non dtatur a Salmant pro hoc asserto; attamen videtur illud ut probabile agnoscere, *dist. 25, § m. 1, art. 4, v. Dubium ergo*.

737. - «J Anastasius II, nulla mentione facta de verbis formae, absolute didt gratiam sacramenti dari in ordinatione sacerdotum el levitarum. Et ita etiam a Cabassutio dtatur.

potest nisi per sacramentum. Nam respondetur: nec consecrationes ecclesiarum iterantur, neque ideo characterem imprimunt, nec sunt sacramenta. — Neque obstat quod Clemens¹ dicat in ordinatione subdiaconorum hanc fieri orationem: *Tribue et, Domine, Spiritum Sanctum, ut vasa ad ministrandum tibi facta digne attrectet*. Nam respondet Tournely² quod idem Clemens antea retulerat eandem dici orationem super diaconissis, quae certe sacramentum Ordinis suscipere non poterant. Sed hodie haec oratio neque dicitur.

738. - Quaeritur deinde: *An episcopus sit ordo distinctus a presbyteratu?*

Communior Affirmat episcopatum ordinem distinctum a presbyteratu.

Negant S. Thomas, S. Bonaventure et alii: qui dicunt esse extensionem ordinis presbyteratus. — Sed communius affirmant Bellarminus, Tournely, Habert, Sanchez³, Valentia, Aversa, etc.: tum quia in ipso traditur distinctus character et specialis potestas ad Eucharistiam, nempe constituendi hujus sacramenti ministros; tum quia ordo episcopatus confertur per manuum impositionem et per formam *Accipe Spiritum sanctum, etc.* Nec valet dicere quod, si episcopatus esset distinctus ordo, posset episcopus valide saltem ordinari, licet non esset sacerdos; nam respondetur quod hoc ordinatione divina requiritur, sicut requiritur ut sit baptizatus qui vult confirmari aut ordinari.

Materia remota et proxima ordinum.

739. - « Resp. II°. Materia *remota* ordinum est aliquod instrumentum traditum ordinandis in signum potestatis spiritualis. — *Proxima* est ejusdem tra-

¹ Constitue, lib. 8, cap. 21; ap. Labbe, tom. 1, coi. 490. Cfr. Migne Patrol, graeco-lat., tom. 1, coi. 1117-1118, inter opera dabilia S. Clementis. — ² Praelect., de Sacr. Ordine, qu. 6, art. 4, obj. 1. — S. Thorn., Suppl., qu. 40, art. 5, corp., et ad 2. — S. Bonav., in 4, dist. 24, part. 2, art. 2, qu. 8. — Bellarm., de Ordine, cap. 5. — Tournely, loc. cit., qu. 6, art. 1, concl. 1. — Habert, de Ordine, part. 1, cap. 6, resp. 1; et cap. 4, reasp. 2. — Valent., in 3 P., disp. 9, qu. 1, punct. 2, LL; et punct. 4; v. Secundum. — Aversa, de Ordine, qu. 1, sect. 7. — Sd., v. Ordo, n. 3 (edit. genuin.). — Henriq., lib. 1, cap. 9, n. 11; et Ub. 10, cap. 10, lit. d. — Regin., lib. 30, tr. 1, n. 8. — Laym., lib. 5, tr. 9, cap. 5, n. 4. — Part. 8, tr. 4, resol. 185. — Fill., tr. 9, cap. 2,

« ditio et acceptio. Cujus contactum physicum et immediatum, etsi non esse essentiali aliqui probabiliter doceant cum Sà, Henriquez, Reginald⁴, Laymann, Diana⁵, et aliis quos citat: contrarium tamen communius est ac tutius, ut altera saltem manu tangatur; imo ex praeepto, ad scrupulum vitandum, utraque manu; et eadem omnia, v. gr. calix cum patena, haec cum hostia (ut docet Filliuccius), idque simul cum prolatione verborum episcopi. Vide Laymann⁴, Bonacina⁶. Vide Diana⁸ ».

740. - Dubitatur hic 1°. *An materia et forma sacramenti Ordinis fuerint a Christo Domino in specie determinatae?*

Vide dicta de Sacram., in gen., n. 12, v. Secunda, ubi diximus probabilius esse omnes materias sacramentorum, et quoad substantiam etiam formas, fuisse a Christo in specie determinatas; cum Juenin, Petrocorensi, Haberta), Concina, Merbesio, Contin. Tournely et aliis pluribus, ex D. Thoma.

Materia et forma Ordinis. quomodo determinata a Christo.

741. - Dubitatur 2°. *An valide ordinaretur lalinus per materiam graecis assignatam, nempe per solam manuum impositionem, et e converso?*

Affirmant Suarez, Vasquez, Dicastillus, Escobar, apud Croix⁷; quia cum Ecclesia sit una, uniformia quoque debent esse sacramenta. — Negat vero ipse Croix cum Arriaga et aliis; quia ex determinatione Ecclesiae, materia graecis assignata non habet vim significandi id quod significat materia assignata latinis.

Materis U^o tinis assignata probabilius valet pro graecis, et e converso.

Probabiliter non valet.

Utraque est probabilis. Sed prima est

n. 36 et 39. — Loc. cit., n. 3 et 4. — Disp. 8, de Ordine, punct. 3, n. 11 et 42. — Part. 8, tr. 1, resol. 40 et 42. — Juen., Instit., part. 8, diss. 1, qu. 4, cap. 2, not. 3, et cond. — Petroc., de Sacram., i. g., cap. 3, qu. 3. — Concina, lib. 1, de Sacram., i. g., cap. 5, n. 10. — Herbes., Sum., part. 8, de Sacram., i. g., qu. 2. — Contin. Tourn., de Sacram., i. g., cap. 2, art. 2, punct. 2, cond. 2. — D. Thom., 3 P., qu. 60, art. 5 et 7. — Suar., in 3 Part., de Sacram., disp. 2, sect. 6. — Vasq., in 3 Part., disp. 129, cap. 5, n. 74. — Dicast., tr. 1, de Sacram. i. g., disp. 1, dub. II, n. 182; cfr. tr. 6, de Ordine, disp. 10, n. 161. — Escob., lib. 8, n. 125 et 152. — Lib. 6, part. 1, n. 16, v. Inst. i. — Croix, loc. cit. — Arriaga, de Sacram. L. g., disp. 6, n. 10 et 11.

738. - a) Sanchez, Consil., lib. 7, cap. 1, dub. 9, dicit episcopatum esse proprie sacramentum et characterem imprimere; et in resp. ad 2, adhaeret illis qui volunt characterem

illum non esse novum, sed ipsum sacerdota-lem characterem extensum.

740. - a) Habert, de Sacram., i. g., cap. 7, resp. 2, 3 et 4, concordat quidem quoad

probabilior, juxta nostram sententiam al-
latam *de Sacram, in gen., eodem n. 12*,
v. *Circa*, ubi diximus solam manuum im-
positionem (quae communis est tam grae-
cis quam latinis) esse materiam essen-
tialem sacramenti Ordinis, traditionem
autem instrumentorum esse tantum ma-
teriam integram. — Si autem latinus
ordinetur forma graece prolata, vel e
converso, procul dubio valida est ordina-
tio; ut recte et communiter dicunt Lugo¹,
Coninck⁴, et Croix® cum Suarez, Caje-
tano et Dicastillo.

742. - Dubitatur 3°. *An, attenta pro-
babili sententia eorum qui dicunt ad va-
lorem ordinationis requiri traditionem
instrumentorum, omnino etiam requira-
tur illorum contactus ex parte susci-
pientis?*

Prima sententia negat, et hanc tenent
Laymann⁴, Navarrus⁸, Cajetanusa^⁹, Dia-
na⁸; item Albertus Magnus, Armilla, Vi-
ctoria[^], Henriquez et Vasquez, apud Pa-
laum^⁹. — Ratio, quia ad potestates et
dominia rerum concedenda sufficit ut
minister aut dominus tradat, et alter
praesens ea acceptet, sine contactu rei
traditae.

Secunda vero sententia affirmat. Et
hanc tenent D. Thomas^{*}, Sanchez®, Bo-
nacina^⁹; et Palaus^⁹ cum Valentia, Sà et

Coninck. Ratio, quia Christus sic instituit
conferri Ordinem, prout suadent praxis
Ecclesiae et formae verba, quae (ut ait
D. Thomas) *videntur ostendere quod ta-
ctus materiae sit de essentia sacramenti*.
— Et haec sententia, cum sit satis pro-
babilis, omnino in praxi sequenda est,
saltem in ordine presbyteratus et diaco-
natus; nam quoad alios ordines, proba-
bile est non esse sacramenta, ut diximus
n. 737, v. *Sed mihi*.

743. - Dubitatur 4°. *An ad valorem
ordinationis requiratur contactus physi-
cus instrumentorum?*

Negant alii, quorum sententiam me-
rito putant probabilem Salmant-^{*} et Ron-
caglia^{l*}. — Ratio, quia, humano modo
loquendo, hoc ipso quod aliquis rem al-
teri offerat, et alter significet aliquo sen-
sibili signo acceptare illam, jam censetur
acceptare, esto non tangat.

Affirmant vero cum sententia commu-
niori Bonacina^⁹, Roncaglia^⁹, Viva^a),
Elbel^⁹, Mazzotta^⁹; et Salmant.^⁹ cum
Soto, Aversa et Trullench; ac Escobar^a
cum Granado, Marchino, etc. Ratio, quia,
sicut in Baptismo, Confirmatione et Ex-
trema Unctione requiritur ut suscipiens
physice contingat materiam, ita in ordi-
natione; tum quia talis est usus Eccle-
siae, unde praesumitur sic Christus insti-

in praxi
TMndaa“r’

Contacta»
phy licai
probabili
ter non re-
quiritor*

commu-
goiritr

Contictui
testrumen
torum ad
valorem
doo requiri-
tur, juxta
ibot.

Probabi-
liter requi-
nter.

¹ De Sacram, i. g.. diip. 2, n. 107. — ² De Sacram^M
qu. 60. art. 8, n. 68. — ³ Lib. 6, part. 1, n. 90. ⁴ Suar., diip. 2,
sect. 4. - Cafetan., in 3 P., qu. 60, art. 7, in resp. ad 2. -
Dicast., tr. 1, loc. cit., n. 179. — « Lib. 5, tr.9, cap. 6, n.4.—
• Man., cap. 22, n. 17. — • Part. 3, tr. 4, resol. 165. — Albert.
Magn., in 4, dist. 24, art. 33, ad 2. - Armill., v. Ordo, n. 4.
Henriq., lib. 10, cap. 10, lit. d, • Vasq., disp. 246, cap. 2,
n. 19 el 20. • • Tr. 27, punct. 4, n. 21. — • Suppl., qu. St,
art. 5, ad 3. — • Consil. mor., lib. 7, cap. 1, dub. 2, n. 2. —
• Disp. 8, de Ord., punct. 3, n. 11. — 11 Loc. cit., n. 22. •

Valent., in 3 Part., diip. 9, qu. 1. punct. 5, v. *Mihi pro-
babiliior*. • Sd, v. Ordo, n 3 (in edit, correcta dumtaxat) •
Coninck, disp. 20, dub. 7, n. 70. — S. Thom., loc. cit., ad 3.
— “ Tr. 8, cap. 2, n. 12. — u Tr. 20, qu. 2. de Sacram.
Ordin., cap. 1, qu. 5, resp. 3. — u Loc. cit. —u Loc. dt. —
“ De Sacr. Ordin., n. 18. — " Tr. 5, disp. 6, cap. 1, § 1, n. 9,
qu. 1. — “ Loc. dU, n. 14. • Sotus, in 4, dist.24, qu. I, art.2,
post concl. 2. opin. 2. • Aversa, qu. 2. sect. 2, v. Deinde. -
TTull., lib. 6, dub 2, n. 5. — Cran., de Sacr. Ordin., tr. 1,
disp. 6, n. 4 et seqq. - Marchin., tr. 1, part. 1, cap. 16, n. 11. i. f.

materiam sacramentorum et quoad formam
Baptismi et Eucharistiae; sed quoad formas
reliquorum sacramentorum, scribit Christum
reliquisse Ecclesiae determinationem oratio-
num et verborum, « modo per ea sufficienter
exprimerentur effectus illorum sacramento-
rum ».

742. - °) Cajetanus ita sane docet in *Sum.*,
v. *Ordinantiuni.*, peccata; sed contrarium
omnino tenet in *Quodlib. de Collatione sacri
Ordinis*, v. *Quoad primum*, dicens: « Scito
quod non opinative, sed assertive dicendum
est quod contactus corporalis necessarius est
in sacramento Ordinis».

b) Victoria, *Sum.*, n. 230, dubitanter id
docet: • Credo quod posset sustineri quod non
est necessarius iste contactus...; sed sequenda
est communis opinio ».

743. - a) Viva, *de Sacr. Ordin.*, qu. 7,
art. 2, n. 6, negat ut probabilius, contactum
physicum requiri ad valorem; sed ait prae-
ceptum esse ab Ecclesia, et requiri etiam ad
valorem, sed « solum ad majorem securita-
tem ». — Escobar pariter, *lib. 23, n. 184*,
• veriore » existimat sententiam negantem;
sed hanc affirmativam, « securiorem ». Unde
in praxi (subdit) praeferendam esse.... exi-
stimo ».

tuisse. — Dices: Parvuli non possunt tangere materiam, saltem tactu voluntario; et tamen, si ordinentur, valide ordinantur (ut dicemus *ft.* 782). Sed respondetur quod parvuli nec etiam contactum moralem possunt adhibere; unde recte dicunt Salmant. quod ipsi in tantum valide ordinantur, in quantum ordinatio ipsis est voluntaria voluntate Ecclesiae, sicut eisdem est ablutio in Baptismo. — Et cum haec sententia sit etiam probabilis, recte dicunt DD. praefati omnino in praxi tenendam.

In praxi omnino *cr-vandoi.

Suffiat tactu media-tai et una manu

Merito autem dicit Escobar *, sufficere quoad valorem quod materia una manu tangatur. — Et pariter merito cum communi censent idem Escobar^a ac Palaus³; Croix⁴ cum Gobat; et Salmant.⁵ cum Vasquez Coninck⁶ Bonacina⁷ et Aversa, sufficere tactum mediatum, nempe si contingatur calix, patena aut liber medio aliquo velo vel chirotheca; qui enim sic tangit in omnium sensu vere tangere dicitur.

Pro ordine aacro, materia tradenda a proficiente formam.

Secus, pro ordine minori.

744. - Notandum autem hic 1°. Quod in ordinibus sacris conferendis requiritur ut ab eodem episcopo qui formam profert materia tradatur; quia, cum talis sit usus Ecclesiae, sic censetur Christus instituisse: ita D. Thomas*, Sanchez⁷ et Salmant.⁸ Secus vero esse docet D. Thomas cum aliis citatis, in collatione ordinum minorum. — Notandum 2°. Quod si conferan-

Salmant., tr. 8, cap. 2, n. 18. — 1 Lib. 23, n. 184. — • Loc. cit. — • Tr. 27, punct. 4, d. 20, v. *Quarto*. — 4 Lib. 6, pan. 2, n. 2157. • *Gobat*, tr. 8, n. 108, lit. n. — • Loc. cit., n. 19. • *Aversa*, qu. 2, sect. 2, v. *Non per hoc*. — 4 Suppi., qu. 38, art. 1, ad 2. — • Consil. mor., lib. 7, cap. 1, dub. 5, n. 4.

b) Vasquez, *disp.* 246, cap. 2, n. 19; Coninck, *disp.* 20, dub. 7, n. 71; Bonacina, *disp.* 8, punct. 3, n. 11, quamvis a Salmant (ex Palaus) hic citentur, dicunt satis esse contactum patenae mediatum per contactum calicis, et contactum hostiae per contactum patenae. Cfr. notam d ad n. 749 infra.

745. - *) De ostiarii ordinatione plura habentur decreta. Et primo quidem ordinatum non debere necessario claudere ostium ecclesiae vel cappellae cum clavibus in actu ordinationis eidem traditis. (S. R. C. *DCCR. auth.*, 2682. ad 5); item satis esse unam pulsare campanam, ubi non adsunt plures (ibid., n. 3315, ad 2) item satis esse pulsare tintinnabula altaris ad fores ecclesiae, etiam casu quo nulla campana adsit (ibid., ad 3 et 4); item, pro valore satis esse elavem unam, servandam

tur ordines ab episcopo, alio tamen celebrante Missam pro ipso, valida erit ordinatio, sed illicita; prout declaravit Sacra Congregatio generalis, habita anno 1715 coram Clemente XI, et confirmavit Innocentius XIII in Congregatione habita die 5 Febr. anno 1722. Ita refert noster Pontifex Benedictus XIV*.

A qw ce-lebriedi Mi»u «il-nitwaik

745. - « Resp. III°. *Ostiarius* ordinatur «traditione clavium ecclesiae “J; *lector*, « libri lectionum; *exorcista*, libri exorcismorum; *acolythus*, ampullarum vacuum vel saltem unius, et candelabri cum « cereo extincto b); quia ejus est praeparare lumen, vinum et aquam ad Missam ». [An autem *fnateria acolythatus sit traditio urceolorum, vel candelabri?* Resp. esse utrumque, cum S. Thoma c), Salmant. 10, etc., contra alios. Character vero, juxta sententiam affirmantium omne? ordines esse sacramenta, probabilius imprimatur in porrectione urceolorum, prout proximius ad sacrificium deservientium; ut Sanchez et Bonacina cum Salmant. “J. — « *Subdiaconus*, traditione « calicis vacui cum vacua patena superposita; quia illius est haec ad Missam « praeparare. — *Diaconus*, impositione « manus et traditione libri evangeliorum: « quia ejus est » [Ministrare ad altare, ut habetur in Pontificali], « catechizare, cantare evangelium, et cum facultate pa-

Ulteria sir.jalorua ordinas.

— • Loc. cit., n. 22. — *D. Thom.*, loc. cit. — 9 De Synodo, lib. 8, cap. 11, n. 7. Cfr. etiam *Petra*, Comment, ad Const. apost., tom. 5. fol. 158 (edit. Venet. 1729). — • Tr. 8, cap. 3, n. 17. — *Sanch.*, Comil. mor., lib. 7, cap. 1, dub. 12, n. 2 et 8. • *Bonac.*, ditp. 8, punct. 3, n. 6. - u Tr. 8, cap. 3, n. 17.

tamen esse rubricam, quae praescribit claves esse tradendas (ibid., n. 4035, ad 5) — El S. C. de Prop. Fide, die 27 Septembr. 1843, declaravit: in ordinatione clericorum ad ostiarii munus, adhibendas quidem claves, quin tamen ecclesiae claves esse debeant, ita ut qualicumque clavis adhiberi possit ».

b) S. R. C., die 8 Junii 1709, ad quaesitum: « An instrumentum vulgo *bugia* cum candela pro episcopis ad librum, possit esse materia ordinis acolythorum, loco candelabri seu ceroferarii », respondit: « *Negative* ». Decr. auth., n. 2194, ad 4.

c) S. Thomas, loc. cit., ad 2, dicit acolythum accipere characterem ex verbis episcopi in hoc quod ab archidiacono accipit urceolos et cereum, « et magis in acceptione urceoli quam candelabri ».

<rochi prnedicare, baptizare, Euchari-
« stiam dare ». [In necessitate tamen,
juxta dicta *n. 116*, v. *Certum*, et h. *237*,
Qu. 1/]. — « *Sacerdos*, traditione calicis
» cum vino, et patenae cum pane, addita
« forma qua datur potestas sacrificandi;
« deinde impositione manus, addita alia
« forma qua datur potestas remittendi
« aliis peccata. — Vide Filliuccium *, Re-
« ginaldum, Bonacina, Diana*».

746. - Quaeritur 1°. *Quaenam autem
sit materia et forma subdiaconatus?* —
Apud graecos est manuum impositio. —
Apud *latinos*.

Dubitatur Γ. *An sit calix cum patena,
vel liber "epistolarum?"*

Alii dicunt materiam proximam esse
solam traditionem calicis vacui cum pa-
tena; ex concilio Carthaginensi IV* et
Florentino », cum sua forma: *Videte cujus
ministerium vobis traditur; ita vos ad-
moneo ut ita vos exhibeatis, quod Deo
placere possitis*. — Alii vero dicunt ma-
teriam pariter essentialem esse traditio-
nem libri epistolarum ; ut dicunt Escobar »,
et Filliuccius, Dicastillus, Aversa, Medi-
na0-, Tanner, etc., apud Croix*. Ratio
istorum, quia adhuc speciale munus est
subdiaconi solemniter epistolas legere. —
Negant hoc tamen Habert; et Salmant.'
cum D. Thoma, Vasquez, Gonet, Valen-
tia, Bonacina b> et Palao, qui dicit primam
sententiam esse certam. Ratio, quia nullo
judicio deprehenditur Ecclesiam insti-

tuisse ritum illum ut materiam necessa-
riam hujus ordinis: jam enim dicunt, per
traditionem calicis et patenae sufficienter
significari ministerium praecipuum sub-
diaconi, nimirum ministrandi diacono pa-
nem et vinum oblatum ut sacerdoti tradat

His tamen non obstantibus, censeo
cum Croix8, in praxi sententiam, nempe
quod tam traditio calicis, quam traditio
libri epistolarum sit materia proxima sub-
diaconatus, sequendam esse, utpote non
improbabilem *Λ

747. - Dubitatur 2°. *An calix et patena
in ordinatione subdiaconatus debeant esse
consecrata?* — Nulli dubium, ex necessi-
tate praecepti.

Sed negant Diana, Bonacina, Henri-
quez, ex necessitate sacramenti ad valo-
rem. Sed affirmandum cum Palao, Dica-
stillo, Silvestro et Salmant. .; quia mini-
sterium subdiaconi totum est circa vasa,
et ideo debent esse proprie ecclesiastica
sive sacra: — ad differentiam sacerdotis
initiandi, cujus ministerium, cum non sit
circa vasa, non requiritur ut vasa sint
consecrata; prout tenent Salmant'' cum
Dicastillo. Et hoc Tamburinius dicit
esse moraliter certum. Sed huic pariter
contradicit Croix11 cum Palao, Dicastillo,
Silvestro b>: quorum sententia in praxi
etiam sequenda videtur.

Ex dictis sequitur munus subdiaconi
esse tradere diacono calicem et patenam;
item panem et vinum tamquam oblationes

Probabili-
ter utraque;
ideo tenen-

Calix et pa-
tena debent
esse conse-
crata. ex
necessitate
praecepti
et sacra-
menti.

Item in
praxi pro
ordinatione
sacerdotis.

Quale nfu-
nus «ubdia-
cont.

1 Tr. 9, cap. 2, a n. 42. — *Begin.*, lib. 30, tr. 1, cap. 2,
n. 7 et 10. — *Bonac.*, diip. 8, punct. 3. — . Part. 3. tr. 4,
resol. 187 et 188; et part. 8, tr. 1, resol. 40 et 42. — *Cap. 5;
anno 398 celebratum est; ap. Labbe, tom. 2, coi. 1437. —
• Decret, nd Armeno*, v. *Sextum sacramentum*, ap. Labbe,
tom. 18, coi. 650. — . Lib. 23, num. 170, — *Fill.*, loc. dt.,
n. 45. . *Dicast.*, tr. 6, de Sacr. Ordin., dub. 12, η. 186. .
Aversa, qu. 2, aect. 5, v. *Adde vero*. . *Tann.*, tom. 4, diip. 7,
qu. 2, n. 57. . . Lib. 6, part. 2, n. 2149. — /fa/xr/, de Ord.,
part. 1, cap. 7, qu. 2. — 1 Loc. cit., n. 19. . *S. Thom.*, in Ma<

Sene., In 4, diit. 25, qa. 1, art. 1, ad 2. . Fasc., disp. 236,
cap. 3, η. 33; diip. 238, cap. 8, η. 47 et seqq. . *Gone!*, *Clyp.*,
diip. 2, art. 2. n. 41. - *Valent.*, in 3 Part., diip. 9, qu. 1.
punct. 6. v. . *Tertia quaestio*. . *Palaus*, punct. 4, n. 13. —
■ Lib. 6, part. 2, n. 2149. — *Diana*, part. 3, tr. 4, resol. 189. .
Bonac., punct. 3, n. 5. . *Henriq.*, lib. 10, cap. 6, lit. f, et
cap. 8, n. 3. — *Palaus*, ir.77, punct. 4, n. 16. - *Dicast.*, tr. 6,
dub. 12, n. 182. - *Stlvest.*, v. *Ordo II*, qu. 4, v. *Tertium*. .
• Tr. 8. cap. 3, n. 22. — * Loc cit. . *Dicast.*, loc. cit. — u Loc.
cit., n. 2150. . *Palaus*, tr.27, punct. 4, η. 16-- *Dicast.*, loc. dt.

746. - a) Michael Medina, *de Sacror, homin.*
continentia, lib. 1, cap. 44, haec utique» sed
alia etia in requirit.

b) Bonacina, *disp. 8, punct. 3, n. 5*, ipse
dicit traditionem calicis et patenae esse ma-
teriam essentialem; et addit quosdam auctores
assignare etiam libri traditionem, quos non
approbat nec reprobat.

c) De subdiacono qui tetigerat quidem ca-
licem et patenam, non autem librum episto-
larum, S. C. C.» dic 10 Januar. 1711, respondit:

Esse supplendum per episcopum etiam pri-
vatim. — Posse autem loco libri epistolarum
(et in ordinatione diaconi, loco libri evange-
liorum) tradi Missale, uti declaravit S. R. C.
DCCR. auth., n. 3315, ad 7.

747. - *) Tamburinius, *lib. 7, de Ord.*,
cap. 3, § 2, num. 4, dicit esse *sibi* moraliter
certum.

b) Silvester, v. Ordo II, *qu. 4*, v. *Tertium*,
de calice consecrato loquitur in ordinatione
subdiaconi tantum.

populi praesentare, deinde canere solemniter epistolam, et etiam deferre crucem in processionibus.

An autem *peccent graviter subdiaconi et diaconi solemniter ministrantes in mortali?* — Probabiliter negatur cum Valentia, Villalobos, Marchino, Diana et Salmant.* (contra alios); quia neque rem sacram conficiunt, neque operationes eliciunt quae ex opere operato conferant gratiam, cui ipsi obicem per peccatum ponant. Peccabunt tamen saltem venialiter. — Vide de hoc puncto fuse dicta, *de Sacram, in genere, n. 38.*

749. - Quaeritur 2°. *Quaenam sit materia et forma diaconatus.*

Prima sententia dicit esse solam traditionem libri evangeliorum cum sua forma: *Accipe potestatem legendi evangelium, etc.* Et hanc tenent Palaus*, Bonacina ·); et Vasquez, Valentia, Reginaldus, Villalobos, Diana b) et Trullench, apud Escobar8. Atque hujus sententiae videtur expresse esse D. Thomas4, cum ibi dicat: *In ipsa libri datione imprimitur character.*

Ratio, quia in concilio Florentino sola traditio libri evangeliorum assignatur pro materia diaconatus. Et licet manuum impositio sit necessaria ex praecepto Ecclesiae, tamen non est de essentia, cum sit ritus dumtaxat ab ipsa Ecclesia, sive ab Apostolis introductus; ut loquitur Gregorius IX in cap. *Presbyter, de sacram, non iterand.*, ubi sic dicitur: *Presbyter et diaconus, cum ordinantur, manus im-*

sitionem tactu corporali (ritu ab Apostolis introducto) recipiunt.

Secunda vero sententia dicit esse solam impositionem manuum. Et hanc tenent Juenin5, Merbesius·, Toumely7; Habert8 cum Morino et Becano; item Scotus O, S. Bonaventura, Cajetanus et Durandus, apud Escobar’. — Probatur 1°. ex Act. vi, ubi, cum sermo habeatur de ordinatione primorum diaconorum, tantum impositionis manuum fit mentio: *Orantes imposuerunt eis manus.* — Probatur 20. ex concilio Carthaginensi IV10, ubi dicitur: *Diaconus cum ordinatur, solus episcopus... manum super caput illius ponat.* — Probatur 3°. ex ritu Ecclesiae graecae, in qua diaconi per solam impositionem manuum ordinantur. — Probatur 4°. ratione: quia illa est materia sacramenti in cujus applicatione traditur Spiritus Sanctus, nempe gratia sacramenti; cum vero in impositione manuum tradatur diaconis Spiritus Sanctus, ut patet ex forma: *Accipe Spiritum Sanctum ad robur, etc.*, ideo sola impositio manuum est materia essentialis diaconatus. Et quod revera in illis verbis *Accipe, etc.* tradatur Spiritus Sanctus, clare (ut diximus) ostendit Tridentinum”, ubi: *Si quis dixerit per sacram ordinationem non dari Spiritum Sanctum, ac proinde frustra episcopos dicere: Accipe Spiritum Sanctum..., anathema sit.* — Nec obstat textus oppositus in dicto cap. *Presbyter*; nam (ut respondet Bellarminus *) hujusmodi impositio manuum dicitur ab Apostolis introducta,

tum, ap. Labbe, tom. 18, col. 550. — 1 Institut., de Ordine, qu. 2, concl. 1 et 3. — 4 De Sacram. Ordin., qu. 48. 2 Praelect., de Ord., qu. 6, art. 3, concl. — 1 De Ordine, part. 1, cap. 7, qu. 6. - *Morin.*, de sacr. Ordin., part. 3, exercit. 9, cap. 1, q. 2, 4 et 6; cap. 2, q. 1. - *Becan.*, de Sacr., cap. 26, qu. 4, n. 6. — S. *Bonav.*, in 4, dist. 24, part. 2, art. 1, qu. 4, concl. - *Cajetan.*, Opusc. tom. 1, tr. 11. - *Durand.*, in 4, dist. 24, qu. 3, lit. A. - · Lib. 23, n. 167. — » Cap. 4: an 398 celebr.; ap. Labbe, tom. 2, col. 1437. — II Sess. 23, de Ordine, can. 4. — 14 De Ordine, cap. 9, v. *Ad secundum.*

b) Diana, *part. 3, tr. 4, resol. 188*, utramque opinionem, scii, primam et secundam, probabilem existimat.

e) Scotus, *in 4, dist. 24, art. 2*, id videtur insinuare, scribendo: « Non est proprius actus diaconi legere evangelium; et subdiaconi, epistolam; sed isti sunt remoti et minus perfecti actus eorum; perfectissimi autem et proprii

non quia ipsi illam instituerint, sed quia acceptam a Domino primi exsecuti sunt.

Tertia vero sententia dicit utramque (nempe traditionem libri et impositionem manuum) esse materiam essentialem. Ita Bellarminus’, Lugo*, Petrocorensis·, Laymann ·, Holzmänn5; Salmant. · cum Dicastillo, Granado, etc.; ac Escobar7 cum Coninck, Sotor8 et Ledesma — Ratio, quia Ecclesia ex potestate a Christo sibi tradita, quoad graecos determinavit materiam essentialem diaconatus esse solam impositionem manuum; quoad Latinos vero, praeter impositionem, esse traditionem libri.

His positis, dico *primam* sententiam esse probabilem, *secundam* probabilio-rem, *tertiam* adhuc probabilem, et ideo omnino in praxi sequendam, utpote spectantem ad valorem sacramenti’A

749. - Quaeritur 3°. *Quaenam sit materia et forma presbyteratus?* — Adsunt pariter tres sententiae:

Prima, quam tenent Fagnanus8, Sotus*; item Angelus et Nuflez, apud Salmant. 10, dicit materiam esse solam tradi-

tionem instrumentorum; et formam, verba illa quae profert episcopus in traditione instrumentorum, nempe: *Accipe potestatem offerendi sacrificium Deo, Missasque celebrandi tam pro vivis quam pro defunctis, in nomine Domini.* Et hac sola materia et forma dicunt tradi potestatem tam sacrificandi quam absolvendi peccata. Probant ex decreto Eugenii IV ad Armenos (relato a Croix *), ubi dicitur: (Ordo) *presbyteratus traditur per calicis cum vino, et patenae cum pane porrectionem.* — Sed haec sententia communiter a doctoribus non est recepta: vide Salmant.*. Decretum autem Eugenii quomodo intelligendum sit, infra explicabitur.

Secunda sententia, quam tenent Bellarminus*, Estius’4, Laymann*, Holzmänn*; Escobar’’ cum Scoto, Coninck et Henriquez; ac Salmant.’’ cum Vasquez, Ledesma a), Diana b), etc., dicit in ordinatione presbyteratus duplicem esse materiam essentialem: nempe traditionem instrumentorum, qua traditur potestas super Corpus Christi reale, scilicet sacrificandi, cum forma: *Accipe potestatem, etc.* (ut

Angel., v. *Ordo 1*, n. 6. - *Nuhex*, in SappL, qu. 37, Art. 5, concl. 1, et v. *Septimus ordo.* · M Tr. 8, cap. 3, n. 40. — “ Lib. 6, part. 2, n. 2128. — ° Loc. dt., n. 39 et 41. — “ De Ordine, cap. 9. — 14 In 4, dist. 24, § 24. — ■ Tr. 9, cap. 5, n. 2. — w De Ordine, n. 70, ad 7. — n Lib. 23, n. 158. - *Scot.*, in 4, dist. 24, art. 3. - *Coninck*, disp. 20, nam. 60 et 61. · *Henriq.*, lib. 10, cap. 6 et II. — “ Tr. 8, cap. 3, nom. 39. · *Vasq.*, in 3 Part., disp. 299, cap. 3 et seqq.

illorum ordinum sunt quos habet unus immediate circa Eucharistiam dispensandam; alius, circa materiam ejus offerendam ».

d) Petrus de Soto et Martinus de Ledesma male hic citantur ab Escobar (ex Bellarmino tamen): nam Sotus, *lect. 5, de Ordine*, v. *Circa ista igitur*, scribit: « Videtur sacramentum Ordinis maxime perfici in impositione manus: in illis videlicet tribus ordinibus superioribus... Et quamquam semper aliquid forte praeterea fiebat; tamen in antiquorum lectione, nec de traditione calicis etc. in sacerdotio, nec libri in diaconis, hucusque vidi mentionem fieri; quare magis videtur perfici sacramentum in illa impositione manus in superioribus tribus ordinibus. Sed utcumque sit, melius est hoc sub dubio relinquere ». — Martinus de Ledesma pariter, in *2a 4., qu. 36, art. 5*, assignat, ut diaconatus materiam, solam libri traditionem; de impositione autem manuum haec scribit: « Et si dicas quod illa impositio

manuum [ab Apostolis adhibita] erat materia, non tamen erat de necessitate sacramenti...^ Sed etsi hoc forsitan posset defendi, quousque Ecclesia determinaret quid in hoc tamquam de fide tenendum esset, nihilominus tenendum pro certo est cum communi sententia fidelium, nempe: ad quemlibet gradum ordinis requiri materiam tamquam de essentia hujus sacramenti ».

7 Impositio manuum in ordinatione diaconi requirit contactum physicum; et si defuerit, tota diaconi ordinatio iteranda est sub conditione; quae iteratio fieri potest a quocumque catholico episcopo secreto, quocumque anni tempore, etiam in sacello privato, ut constat ex triplici declaratione S. O. nempe 19 Aug. 1851, 20 Januar. 1875 et 26 Januar. 1898.

749. - *) Vide notam d ad num. praeced. 6 Diana, *pari. 3, tr. 4, resol. 188*, utramque sententiam, primam scilicet et secundam probabiles existimat.

Diaconi et subdiaconi solemniter ministrantes in mortali, veniunt aliter tantum in peccant.

et forma diaconatus, iuxta alios, tota traditio libri evangeliorum.

Jo mi* illt ·?· IB(* ·itio rol. nuam.

Juta tlio, traditio l. bnetimpc-litto minis.

Prima opinio, probabilior; tertia, probabilis et ia praxi maiore sequadi.

Miterii et forma pretytentus, Jui alios, icit traditio lytramen- l337a.

Communi- ter rejici- tur.

traditio in- itramento- rum Ad po- testatem ia- criuandi.

Et impositio manuum ad potestatem absolventi.

supra); et impositionem manuum, qua traditur potestas super corpus Christi mysticum, id est absolvendi peccata, cum forma: *Accipe Spiritum Sanctum: quorum remiseris peccata, remittuntur eis*. — Quod requiratur traditio instrumentorum cum forma: *Accipe potestatem, etc.*, probant ex decreto Eugenii supra relato; et ex D. Thoma¹, ubi dicit: *In ipsa datione calicis sub forma verborum determinata, character sacerdotalis imprimitur*. — Quod autem requiratur etiam impositio manuum, probant ex Scriptura (Act. xiii, 3.), ubi dicuntur Paulus et Barnabas ordinati fuisse sacerdotes per impositionem manuum: *Tunc jejunantes et orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt illos*. Et quod forma hujus impositionis manuum sint verba: *Accipe Spiritum Sanctum, etc.*, probatur ex eodem Tridentino², ubi declaratur per sacram ordinationem dari Spiritum Sanctum, nec *frustra episcopos dicere: Accipe Spiritum Sanctum*. Unde, cum in impositione manuum dicitur ab episcopo: *Accipe Spiritum Sanctum, etc.*, tunc perficitur sacramentum, et ejus gratia confertur.

Probabilior, solatenda impositio manuum³ (2u?emp⁰*

Tertia vero probabilior sententia, quam tenent Juenin³, Concina⁴; et Petrocorensis cum S. Bonaventura et Arcudio⁵/ac Tournely⁶ cum Martene, Becano, Menardo, etc., dicit tradi utramque potestatem sacerdoti, sacrificandi et absolvendi,

¹ Suppl., qu. 37, art. 5, corp. — ² Se^oi. 23, de Ord., can. 4. — ³ Initie., de Ord., qu. 2, concl. 1. — ⁴ De Ordine, cap. 3, n. 4 et 6. — ⁵ Practect., de Ordine, qu. 6, art. 2, concl. 2; et qu. 3, «Utut quacst., v. *Prima senknlia*, et concl. 1. ⁶

per solam secundam manuum impositionem. Dicitur: *secundam*. Nam in ordinatione presbyteratus episcopus ter manus imponit: primo, quando manus extendit nihil dicens; secundo, quando una cum presbyteris extendit manus super initandos et fundit preces; tertio, quando post communionem dicit: *Accipe Spiritum Sanctum, etc.* — Dicunt igitur utramque potestatem tradi, non in prima (ut certum est apud omnes); neque in tertia (nam tertia jam supponit consecratos sacerdotes, dum ipsi cum episcopo jam consecrant Eucharistiam); sed in secunda, quando episcopus extendit manus cum presbyteris, ut patet ex Tridentino⁷, ubi: *Ministri Extremae Uctionis sunt, aut episcopi, aut sacerdotes ab ipsis rite ordinati per impositionem* (nota) *manuum presbyterii*, hoc est quae fit ab episcopo cum presbyteris assistantibus. — Probatur 1.º haec sententia ex Scriptura (ut supra), ubi de sola impositione manuum fit mentio. Dicit autem Tridentinum⁸, quod sacrae litterae gravissimis verbis docent ea quae *maxime* in diaconorum et sacerdotum *ordinatione attendenda sunt*; ergo si sacrae litterae tantum de impositione manuum verbum faciunt, dicere debemus, praeter manuum impositionem nihil aliud esse in ordinatione essentialiter necessarium, et hoc denotat verbum illud *maxime*: alia vero solum requiri tamquam partes

Martinc, de antiquis Ecclesiae Rilib., lib. 1, cap. 8, art. 9, n. 18. ⁷ *Becan.*, de Sacram., cap. 26, qu. 4, n. 6. ⁸ *A/rwanf.*, Noue et Observat, in lib. Sacram. S. Gregorü I. not. 757. — ⁹ Sens. 14, de Extr. Unct., cap. 3. — ¹⁰ Sess. 23, de Ordine, cap. 2.

¹) Petrocorensis, *de Ordine, cap. 3, qu. 4, resp. 4*, hanc utique sententiam affert, quam tnbit gravibus theologis; sed ipse alii opinioni adhaeret, quae vult: « primam [reveratamen secundam] praedictam manuum impositionem materiam ordinationis sacerdotalis essentialem quidem esse, sed extendi ad instrumenti traditionem, cum qua pro una materia reputatur... Ultimam vero manus impositionem partialem materiam esse ». Verum tamen est Petrocorensem ita hanc sententiam explicare, ut videatur cum S. Alphonso consentire: « Impositionem manuum, ita ille, essentialem materiam esse, imo et ipsam solam absolute sufficere. Sed Ecclesiam instrumentorum traditionem illi congruenter adjunxisse¹, ut collatae potestatis magis sen-

sibile signum esset ». — Arcudius pariter, *Concordia, lib. 6, cap. 4, v. de Presbytero*, dicit impositionem manuum (quae fit ab episcopo et simul a presbyteris) dilatam usque ad instrumentorum porrectionem, cum ea constituere materiam essentialem, quoad potestatem circa corpus Christi reale; sed potestatem circa corpus mysticum apud Latinos conferri per ultimam manuum impositionem. — Denique S. Bonaventura, *in 4, dist. 24, part. 2, art. 1, qu. 4*, ait: « Pro generali regula habendum est quod in illo signo exteriori imprimatur character in quolibet ordine, in quo principalis potestas quam respicit ordo signatur tradi ordinato... In ordinibus... sacris, quoniam datur ibi nobilis potestas et excellens, fit manus impositio, non tantum instrumenti

intégraes, nempe ad clariorem acceptae potestatis declarationem. — Probatur 2°. Quia graeci per solam impositionem manuum ordinantur. Ergo, si valida est ordinatio graecorum per solam manuum impositionem; ita etiam valida habenda est ordinatio latinorum: cum totus valor sacramentorum pendeat ab ipsorum materia et forma institutis a Christo Domino, qui (ut patet ex Scriptura) pro materia ordinationis impositionem manuum instituit. — Accedit id quod advertit Benedictus XIV* ex doctissimo Martene, quod instrumentorum traditio non prius inventa est quam a saeculo VIII vel IX. Unde, si prius sacerdotes per solam impositionem manuum valide ordinabantur, cur non hodie?

Respondent auctores secundae sententiae, Christum instituisse materias et formas sacramentorum in genere, et reliquisse Ecclesiae potestatem eas determinandi in specie, ac justis de causis mutandi, modo adhibeat res et verba exprimentia cujusque sacramenti effectum. — Sed hanc sententiam in Tract. *de Sacram. in gen., ti. 12, v. Secunda*, asseruimus esse minus probabilem; et diximus Christum in specie determinasse materias et formas (quoad substantiam)

omnium sacramentorum. Non enim habetur (ut dicit praefatus Papa Benedictus XIV') unde sufficienter probetur quod Christus hanc potestatem ab adversariis suppositam tradiderit Ecclesiae; imo oppositum potius eruitur ex Tridentino', ubi dicitur, Ecclesiam nullam habere potestatem circa sacramentorum substantiam (ad quam certe pertinent materiae et formae), sed tantum circa eorum dispensationem.

Nec obstat quod Eugenius IV (ut supra) assignaverit pro materia presbyteratus traditionem instrumentorum cum forma: *Accipe potestatem, etc.* — Nam sapienter respondet idem Papa Benedictus XIV⁴ cum Morino, Becano et Menardo, Eugenium tantum ibi locutum fuisse de materia et forma integrali, quam intendit tradere Armenis, qui optabant aggregari Ecclesiae latinae; et ideo non fuit opus eis assignare impositionem manuum, cum illi juxta ritum graecorum, quo prius ordinabantur, jam eam adhibebant. Unde dicimus Eugenium non quidem mutasse materiam et formam hujus sacramenti, sed tantum impositioni manuum superaddidisse traditionem instrumentorum, tamquam partem integram, ut diximus "A

* De Synodo, lib. 8, cap. 10, num. 5. · *Marient*, de antiquis Eccles. Ritibus, lib. 1. cap. 8, art. 9, n. 17. — ' De Synodo, lib. 8, cap. 10, num. 10. — 1 Se». 21, de Commun., cap. 2. — « Loc. dt., num. 8. · *Mann*, de

Sacris Ordinal., part. X exerciu 1, cap. I, num. 23. · *Betan.*, de Sacram., cap. 2b, qu. 4, num. 7. · *Mtnard.*, Noue et Observat, in libr. Sacrament. S. Greforii J, nota 757.

traditio: quoniam manus est organum organorum, in quo scilicet principaliter residet potestas operandi ».

d) Circa materiam et formam presbyteratus, plures extant declarationes recentes S. O. Et quidem die 17 Martii 1897, declaravit ordinandum esse sub secreto et sub conditione sacerdotem in cujus ordinatione defuit impositio manuum presbyterorum assistantium, et episcopus non meminerat utrum ipse tenuisset manus elevatas super caput promovendi in secunda impositione, cum recitaretur oratio *Oremus, fratres carissimi*. Idemque declaravit die 6 Julii et 30 Novembr. 1898 et 19 Julii 1899, in casu quo manus episcopi non erat extensa super ordinandos, sed ante pectus tenebatur, et dixit ordinationem iterandam esse etiam extra tempora et quocumque die privatim. Si tamen episcopus postea, defectum advertens (ante traditionem instrumentorum) ipse solus manum extendat super ordinan-

dos, et submissa voce repetat exhortationem: *Oremus, fratres carissimi*, validam esse ordinationem (rite peracta tactu physico prima impositione manuum episcopi et presbyterorum) declaravit idem S. O. die 6 Julii 1898. — Prima autem impositio debet fieri tactu physico manuum episcopi et presbyterorum assistantium super caput ordinandi, ita ut si defuerit, ordinationem esse iterandam ex integro sub conditione et secreto, quocumque die », uti declaravit S. O. die 4 Julii 1900; et iterum die 7 Maji 1902. Satis tamen esse contactum mediatum, ex alia declaratione S. O. diei 22 Januar. 1890. — Validam esse ordinationem, si manum extensam habuit immediate ante orationem, juxta declarationem 12 Septembris 1877 et 30 Nov. 1898; vel immediate post orationem, ex declaratione 14 Dec. 1898, licet non simul haec duo habita sint. Si autem utraque manuum impositio, tempore debito omissa, postea suppleatur una cum verbis sa-

Qoii.for- Juxta autem hanc *tertiam* sententiam,
tu Benien- quae ex intnnsecis fundamentis (specu-
lative tamen loouendo) probabilior mihi
videtur, discrepant praefati hujus senten-
tiae auctores in assignanda forma presby-
teratus. — Alii enim, ut Petrocorensis
(cui in parte consentit Lugo '), dicunt
esse verba quae proferuntur in traditione
calicis et patenae: *Accipe potestatem, etc.*;
quia (ut ait) manet moralis connexio in-
ter impositionem et praedictam formam
in traditione instrumentorum. — Verum
Morinus et Tournely * forte probabilius
dicunt formam esse orationem quae in
ipsa impositione dicitur ab episcopo. Ver-
ba autem: *Accipe Spiritum Sanctum, etc.*,
quae dicuntur in tertia impositione, in-
quiunt esse tantum declarativa et con-
firmativa rei peractae, nempe Spiritus
Sancti jam collati in secunda imposi-
tione.

Secandn
sententia in
praxi omni*
no tequen*

Dixi autem *speculative loquendo* hanc
sententiam esse probabiliorē; nam cum
secunda sententia sit etiam probabilis,
haec in praxi omnino sequenda est. —
Quapropter bene advertit Croix .), quod
ordinatio lacta sine *secunda* manuum im-
positione tota repetenda est; ut etiam

Petrocor., de Ordine, cap. 3, qa. 4, reap. 4. — 1 De
Sacram, i. diip. 2, n. 99. — *Morin.*, de »acr. Ordin.,
part. 3, exerd. 7, cap. 1 et ieq.; et cap. 5, n. L — Praelect.,
de Ordine, qu. 6, art. 2, concl. 2. — De Ordine, punct. 3,
n. 3. — «CocuL mor., lib. 7, cap. 1, dub. 12, n. 17. — *Fill.*, tr. 9,
cap. 2, num. 43. — *Henriq.*, lib. 10, cap. 6, num. 1. * *Diana*,
part. 3, tr. 4, resol. 136. - . Tr. 8, cap. 3, n. 45. — *Holam.*,

declaravit S. Congregatio, apud Benedi-
ctum XIV /λ Ratio, quia qui non accepit
potestatem supra Corpus Christi verum,
nec etiam potuit accipere potestatem su-
per corpus Christi mysticum. — Si vero

T«m»

ordinatio facta fuit sine *tertia* manuum
impositione, haec tantum supplenda est «A
750. - Sed hic, posita sententia in praxi ,lomi,u
tenenda, quod traditio instrumentorum
sit etiam materia essentialis hujus sacra-
menti,

Dubatur 1°. *An sit de necessitate sa-
cramenti ut una cum calice et patena
tradatur etiam utraque species, id est
pants et vini?*

Negant probabiliter Bonacina⁸, San-
chez⁴; item Filliuccius, Henriquez, Diana,
Dicastillus % etc., apud Salmant. . . Et
dicunt quod, licet ex praecepto utraque
species tradenda sit, tamen sufficit ad
valorem sacramenti ut una sola confera-
tur. — Probabilius vero affirmant Holz-
mann cum Tanner, Gobat^b) ac Sporer^b);
et Salmant.® cum Granado, Philiberto,
Ledesma, Villalobos, Aversa, Diana (se-
ipsum retractante), etc. Ratio, quia per
traditionem unius speciei non datur po-
testas directa ad totum sacramentum; et

ProtMtnu

iprcie. naa

. Prot»M

de Ordine, num. 81. — *Tann.*, tom. 4, diip. 7, qu. 2, n. 93
et 98. — Loc. dt.. n. 47. — *Gran.*, de Sacr. Ordin., tr. 1,
diip. 3, nam. 12 et 13. — *Philib. Marchin.*, tr. 2, part. 8,
cap. 5, propos. 2. — *Petr. Lcdesm.*, Sum., de Ordine, cap. 3,
dub. 3. — *Villalob.*, part. 1, tr. 11, diff. 4, n. 1. — *Aversa*,
qu. 2, sect. 8, v. *Quarto...* *Sed de facto.* — *Diana*, part. 4,
tr. 4, resol. 119.

cramentalibus, validam esse ordinationem,
« dummodo repetitio formae et duplex impo-
sitione facta fuerit ante instrumentorum tradi-
tionem ». S. O., die 3 Maji 1899. Quodsi post
communionem utrique illi impositioni satisfac-
tum fuerit, « Ordinationem esse iterandam
ex integro sub conditione et secreto quocum-
que die ». S. O., die 22 Aug. 1900.

Croix, *lib. 6, part. 2, η. 2145*, duplicem
tantum manuum impositionem agnoscit: pri-
mam scilicet, quae fit ad tractum, pontifice
nihil dicente; et secundam, quae fit post com-
munionem; et dicit iterari posse ordinationem
si prima impositio omissa fuerit

f) Benedictus XIV, *loc. cit.*, cap. 10, η. 1
et 13, loquitur de eo qui cum impositionem ma-
nuum accepisset, non accessit ad recipienda
instrumenta.

e) Proindeque, si in hac tertia manuum
impositione formula substantialiter corrupta
fuerit, ut v. g. si episcopus dixerit: *Accipe*

*Spiritum Sanctum: quorum retinueris pec-
cata remissa sunt; et quorum retinueris
retenta sunt*, S. O., die 9 Decembris 1897, de-
claravit secreto et sub conditione, quovis anni
tempore supplendam esse ad cautelam a quo-
vis episcopo cum S. Sede communionem ha-
bente, induto de more, tertiam manuum impo-
sitionem et formam respectivam. Et S.R.C., die
22 Maji 1841 jam declaraverat supplendam
esse ab episcopo Sacrum faciente, in suo pri-
vato oratorio, et astante presbytero sacerdo-
talibus vestimentis induto, quin repeti debeant
ceremoniae accidentales quae antea adhibitae
fuerunt.

750. - °) Dicastillus, *tr. 6, de Ordine*,
dub. 10, n. 161, probabilem utique hanc sen-
tentiam vocat; sed cum ipso S. Alphonso, se-
cundam sententiam probabiliorē existimat.

*) Gobat, *tr. 8, n. 98*; Sporer, *part. 2*,
cap. 1, η. 25 et 26, utramque sententiam
probabilem existimant; quin etiam Sporer

cum potestas sacerdotalis ad sacrificandum sit indivisibilis (prout diximus *de Euch., u. 306*), et propterea non possit tradi nisi ad integrum sacrificium offerendum, sequitur quod si ad utramque speciem consecrandam non datur, ad nullam datur. — Et cum haec sententia sit probabilis, imo probabilior, omnino sequenda est in praxi^e; ut recte ait Croix

751. - Dubitatur 2°. *An valide ordinaretur qui tangeret hostiam et non patenam?*

Probabilis
Hinc con-
tuitum, ite-
rare ordi-
tutionem
« ubi
conditione.

Affirmant communiter Sporer*, Tamburinius⁸, Holzmann⁴ cum aliis; utque fere certum habent Vasquez^e, Coninck Palaus et Schildere, apud Croix*. Ratio, quia hostia et vinum sunt materia substantialis sacerdotii, quibus principaliter significatur potestas in Corpus Christi; et propter solam decentiam, ex praecepto Ecclesiae, usurpatur calix et patena. Et idem consequenter dicunt Sporer⁴ et Tamburinius⁷, si tradatur calix cum vino et hostia ibi immixta vel imposita sine patena. — Haec sententia revera videtur probabilissima.

Sed Lacroix⁸ refert duos doctores a se consultos talem ordinationem judicasse dubiam. Et idem videntur sensisse Basaeus⁸ et Bonacina¹⁰, ubi dixerunt tutius esse *attingere immediate ipsam patenam et hostiam, juxta ritum Ecclesiae, ne ordinandus periculo se exponat non rea-*

piendi ordines. Etenim in decreto Eugenii assignatur pro materia presbyteratus *calix cum vino et patena cum hostia*. Et in Pontificali dicitur: *Et cuppam calicis, et patenam simul tangunt*. — Quapropter Croix “ (cui adhaeret Mazzotta**) non immerito dicit consultum esse ut talis ordinatio repetatur sub conditione. Quamvis enim prima sententia fere certa videatur, tamen Lugo loquendo de sacramento Baptismi, sic ait: *Licet sententia negans valorem sacramenti non aestimetur probabilis, nihilominus foret sufficiens motivum reiterandi; quia prudenter formidare possumus, ne forte sii probabile quod sit invalidum, aut saltem ne, accedente judicio plurium doctorum, id successu temporis fiat probabile*. Atque ” tractans de sacramento Ordinis, idem asserit, dicendo quod esto quis quiescere posset in prima ordinatione, propter aliquam sententiam aestimatam moraliter certam; tamen non peccabit, si stante sententia opposita aliorum pro nullitate sacramenti, ad majorem animi quietem iterum sub conditione ordinetur: quod etiam episcopus licite in gratiam ejus poterit facere. Et ratio videtur esse, quia ipsa anxietas de dubio, modo sit vehemens, justa est causa ordinationem sub conditione iterandi. Et idem sentit Croix¹⁴ cum Gobat, qui ait posse sacramentum Baptismi iterari, *propter dubium* non aperte vanum.

Hinc con-
tuitum, ite-
rare ordi-
tutionem
« ubi
conditione.

¹ Lib. 6, part. 2, n. 2151. — » Part. 2, cap. 1, n. 23; et n. 27, n. — • Lib. 7, de Ordine, cap. 5, § 2, n. 5. — 4 De Ordine, n. 80. — Schildere, tr. 2, n. 116. • 1 Loc. cit., n. 2153. — • Loc. cit., a. 23. — 1 Loc. cit., n. 5. — 1 Loc. cit., n. 2153. —

• V. Ordo II, n. 2, v. Non est tamen. — * De Ordine, punct. 3, n. H. — u Loc. cit., n. 2153. — “ Tr. 5, diip. 6, op. 1, § 1, v. Quarr. 2, v. f. — “ Reipon. mor., lib. 1, dub. 53, n. 3. — 14 Lib. 6, part. 2, n. 2115. — Gobat, tr. 2, n. 381.

hanc secundam valde probabilem appellat Uterque addit secundam esse in praxi tenendam.

c) Et sane S. O., die 6 Julii 1898, declaravit ordinationem in qua defuerat hostia in tactu instrumentorum, « esse iterandam ex integro sub conditione et secreto quocumque die ». Idemque rursus declaravit die 17 Januar. 1900, addens iterandam esse ordinationem « a quocumque catholico episcopo ». — Pariterque, de casu quo defuerat vinum in calice, die 11 Januar. 1899, declaravit « ordinationem esse iterandam ex integro sub conditione et secreto quocumque die ». Idemque declaraverat 20 Januarii 1886 et 7 Septembris 1892.

75L - a) Vasquez, Coninck et Palaus citantur profecto a Croix ut testatur S. Alphon-

sus; sed Vasquez, *disp. 246, cap. 2, n. 19*, in sententia eorum qui volunt contactum esse necessarium, dicit: « Non video qua probabilitate dici posset necessarium esse proxime illa singula tangere ». — Coninck, *disp. 20, dub. 7, n. 71*: « Est satis probabile, inquit, hunc contactum [solius calicis] ad valorem sacramenti sufficere, et immediatum contactum patenae, tantum ad majorem securitatem exigi, praesertim cum plurimi DD. hoc tamquam certum doceant... Quia tamen hoc non est omnino certum..., omnino curandum est ut tam calix quam patena immediate tangerentur ». — Palaus denique, *tr. 27, punct. 4, n. 20*, haec dicit in generali de contactu mediato instrumentorum.

b) Verba haec, ex Croix desumpta, sensum

752. - Dubitatur 3°. *An valide ordinetur sacerdos qui tantum calicem et patenam tangit, non autem hostiam?*

Tan^{en}»
calicem et
patenam.
sed non ho-
stiam. non
valide ordi-
natur, juxta
alios.

Prima sententia negat. Et hanc tenent Habert¹; item Baucius atque Villalobos⁴ apud Escobar¹; item Bernais, Faber et Fernandez, apud Croix®. Hi dicunt hunc debere iterum sub conditione ordinari ut a dubiis liberetur. — Et ab hac sententia non dissentiunt Bonacina et Bassaeus (allati in Dubio praeced.), dicendo tutius esse attingere patenam et hostiam *ne ordinandus periculo se exponat*.

Communi-
ter et verius
affirmatur.

Secunda vero sententia, communis et verior, affirmat. Et hanc tenent Sanchez⁴, Wigandt[·]; Gonet et Ysambert, apud Habert[·]; Mazzotta¹, Diana⁸; et Salmant.¹ cum Vasquez, Aversa, Trullench, etc.; ac Escobar cum Ledesma, Vega, Marchino, Victorello, Nufiez, Dicastillo, etc. Item Sotus, Valentia, Coninck, Sporer, Rhodes et Gobat, apud Croix¹⁰. — Ratio: turn quia non praescribitur ab Ecclesia tactus immediatus hostiae, sed tantum patenae; ut patet ex Pontificali, ubi sic habetur: *Pontifex... tradit cuilibet... calicem cum vino et aqua, et patenam suppo-*

sitam cum hostia; et ipsi illam accipiunt inter indices et medios digitos, et cuppam calicis et patenam simul tangunt. Tum quia vinum in calice contentum certe non tangitur immediate; ergo nec requiritur ut hostia immediate tangatur. — Unde, tum ob has rationes, tum ob communem doctorum consensum, bene dici potest haec sententia moraliter certa.

Caeterum recte advertunt Salmant.¹¹ curandum esse ordinando, tam calicem quam patenam et hostiam (quo melius) contingere, ut ab omni scrupulo se eximat.

753. - Dubitatur 4°. *An valide ordinetur qui solum calicem immediate tangit, sed non patenam?*

Prima sententia, quam tenent Roncaglia[·], Croix¹³ cum Palao^a, Dicastillus¹⁴ et Mazzotta¹⁸ dicit hunc reordinandum sub conditione. — Tum quia in Pontificali (ut supra) praescribitur tactus tam calicis quam patenae; tum quia tactus patenae alias tunc esset potius moralis quam physicus.

Secunda vero sententia, quam tenent Palao⁴ Escobar[%] Diana^h cum Bauny^{*>} et Joanne Petiti; Tamburinius[·]

Tao^{len}»
immediate
solum ali-
cem, reordi-
nandus ubi
condition',
juxta alica.

Probabi-
lius. certo
valide ordi-
natu».

¹ De Ordine, part. 1, cap. 7, qu. 4. — *Baucius*, Miscellaneum conac., tr. 2, opusc. 4, Addit., quacr. 4, petes 1. — ¹ Lib. 23, n. 188 et 190. — *Philip. Faber*, in 4, dist. 24, qu. 1, disp. 1, cap. 4, n. 122. — *Fernand, de Moure*, Exam. theolog., part. 3, cap. 11, § 6. — ¹ Lib. 6, part. 2, n. 2152. — *Bonac.*, de Ordine, punct. 3, num. 11. — *Bast.*, v. *Ordo II*, n. 2, v. *Non est tamen*. — * Contil. mor., lib. 7, cap. 1, dub. 2, n. 4. — * Tr. 15, n. 11 et 43. — *Gonet*, Cyp., disp. 2, n. 43. — *Ysamb.*, de Sacr. Ordine, disp. 3, art. 8, propos. 1, v. *Noland*. 2. — • Loc. cit., qu. 4. — ¹ Tr. 5, disp. 6, cap. 1, § 1, v. *Quaeres* 2, — • Part. 10, tr. 16, resol. 88. — • Tr. 8, cap. 2, n. 21. — *Vasq.*, disp. 246, cap. 2, n. 19. — *Aversa*, qu. 2, sect. 2, v. *Non per hoc*. — *Trull.*, lib. 6, dub. 2, n. 6. — *Escob.*, lib. 23, n. 188 et 191. — *Petr. Ledesma*, Sum., de Ordine,

cap. 3, dub. 2. — *Veça*, Espejo de curas, cap. 14, n. 21. — *Marchin.*, tr. 1, part. 1, cap. 16, n. 18 et 20. — *Victorell.*, Not. ad tract. de Sacr. Ordine. Martini Fornarii, cap. 2, not. /. — *Nunes*, in Suppl., qu. 34, art. 6, diff. 2, i. f., v. *Difficultas*. — *Dicast.*, tr. 6, de Ordine, dub. 14, n. 206. — *Sotus*, in 4, dist. 24, qu. 1, art. 2, v. *t*. — *Valent.*, disp. 9, qu. 1, punct. 5, quacst. 4, v. *Mihi*. — *Coninck*, disp. 20, n. 71. — *Spor.*, Sacram., part. 2, cap. 1, n. 27. — *Rhodes*, de Ordine, sect. 4, § 3, v. *Altera difficultas*. — *Gobat*, tr. 8, a n. 103. — • Lib. 6, part. 2, num. 2152. — *Pontifical.*, de Ordinatione presbyteri. — ¹¹ Tr. 8, cap. 2, n. 21. — w De Sacr. Ordine, cap. 1, qu. 5, resp. 3. — u Lib. 6, part. 2, n. 2154. — M Tr. 6, de Ordine, dub. 14, n. 205. — u Tr. 5, disp. 6, cap. 1, § 1, quacst. 2. — M Lib. 7, de Ordine, cap. 5, § 2, n. 6.

cardinalis de Lugo in *Rcsp. mor.*, lib. 1, dub. 1, a h. 12, fideliter quidem referunt, sed non sunt ipse textus.

752. - «J Villalobos male citatur ab Escobar (ex Baucio tamen); nam, part. 1, Ir 11, diff. 4, n. 3, cum S. Alphonso negat necessarium esse ut hostia tangatur.

b) Bernal male citatur a Croix (ex Diana); negat enim, disp. 47, sect. 7, n. 17, ad valorem Ordinis requiri contactum physicum materiae.

753. - a) Palao sibi non consentit; nam, tr. 27, punct. 4, n. 20, dicit grave esse omittere contactum patenae, < quia satis est probabile immediatum contactum necessarium esse de necessitate sacramenti ». At paulo

inferius: < Fere certum existimo non esse opus contactum materiae immediatum ad sacramenti valorem, sed mediatum sufficere, uti evenit si calicem continentem patenam Langas ».

b) Escobar, lib. 23, n. 184; Diana, part. 6, tr. 8, resol. 19; Bauny, Thcol. mor., part. 1, tr. 7, qu. 12, v. *Decimo*; Joannes Petit, Thcol. sacram., tr. 7, lect. 95, i. f.; Coninck, disp. 20, n. 71, existimant probabilem hanc sententiam; quin etiam Gaspar Hurtadus, de Ordine, diff. 15, eam veriore appellat; nihilominus Escobar (n. 191), dicit taliter ordinatum debere iterum sub conditione ordinari; Diana, Bauny, Petit, Coninck, locis cit., dicunt curandum esse ut tangatur patena; Hurtadus, loc. cit., non esse certo ordinatum.

cum Vasquez, Valentia Hurtado b), etc.; item Coninck b), Aversa et Trullench, apud Salmant.', dicit hunc esse valide ordinatum; quia calix et patena tunc moraliter faciunt unum. Et hanc sententiam Praepositus et Bosco (apud Croix*) vocant moraliter certam.

Ego tamen censeo eam tantum probabiliorem; sed primam non improbabilem, et ideo in praxi tenendam. — Quapropter dico, sub conditione talem clericum esse reordinandum

754. - Notandum quod carens ordine sacerdotii vel episcopatus, invalide exerceret eorum munera. — Carentes autem aliis ordinibus, licite eos exercent, si ordines sint minores; illicite, si majores. Hinc graviter peccat clericus qui sine Ordine officium diaconi vel subdiaconi solemniter exercet; et incurrit ipso facto irregularitatem et excommunicationem, sed hanc ferendae sententiae ex *cap. 1 et 2, de cler. non ordin. mittistr.* Vide de hoc puncto dicenda, *Lib. VII, de Irregul., n. 359.*

Utrum autem eamdem poenam incurrant *laid*, taliter ministrantes? Vide dicta *de Sacramento Baptismi, n. 116, v. Dubit. 3*, ubi negativam sententiam tutati sumus.

755. - Hic aliqua libet adnotare de ordinatione episcopi. — Et primo, episco-

pus non potest valide ordinari, nisi ab alio episcopo; ex Apostolo (ad Hebr. vπ): Major a minori non benedicitur.). Ita Palaus, Sanchez, Vasquez, etc. communiter cum Salmant.'.

Ad talem autem ordinationem plura concurrunt, nempe impositio libri evangeliorum super scapulas ordinandi, unctio coronae ordinati et impositio manuum trium episcoporum; item traditio baculi et annuli: ut Croix*.

Utrum vero *ad valorem exigatur trium episcoporum assistentia extra casum necessitatis?*

Certum est 1°. quod haec requiritur ex necessitate praecepti; ex Nicaeno I* et Carthaginensi II. — Certum 2°. videtur, ex commissione Pontificis in casu necessitatis valide fieri ordinationem ab uno episcopo; ut asserunt Croix*, Salmant. § cum aliis fere communiter, contra Palaum et Aversa »Λ Sic enim communiter dicunt fecisse Apostolos cum episcopos ordinabant; et sic fecisse plures Pontifices, testantur Cardenas et plures apud Croix, ubi adest etiam decretum Sacrae Congregationis, quo dicitur talem ordinationem esse validam.

Ad quaesitum autem alii dicunt tres omnino requiri. Et ita sentiunt Tournely et Holzmann <7 item Bellarminus, Vasquez, Gonet, Palaus, Barbosa, etc.,

Extra necensi u cem, ex praecepto requiri tres episcopos.

Ex commissione Pontificis, ad valorem sufficit una*.

Quid, secunda» necessitate.

Vasqz, diip. 246, cap. 2, n. 19. — Aversa, qa. 2, sect. 2, v. Non per hoc. — Trull., lib. 6, dub. 2, n. 6. — 1 Tr. 8, cap. 2, n. 21. — Praepes., dub. 10, n. 93. — Bosco, de Sacr. Ordia., diip. 10, *cct« 2, n. 177, i. (. — Lib. 6, part. 2. η. 21M. — Palaus, tr. 27, punct. 14, n. 12. — Sanch., Consil., raor., lib. 7, cap. 1, dub. 15, n. 23. — diip. 243, cap. 6, n. 56. — 1 Tr. 8, cap. 4, n. 2. — < Lib. 6, part. 2, n. 2148. — » Can. 4; celebrat, an. 325 (ap. Labbe, tom. 2, coi. 44 re! 50)/—

• On. 12. celebr. an. 390; (ap. Labbe, toro. 2, col. 124S). — ' Loc. at., n. 2147. — • Loc. at., n. 4. — Palaus, loc. dt., punct. 14, n. 13. — Cardenas, dissert. 2, n. 501 et '02. • Lib. 6, part. 2, n. 2147 Ctr. PaUottini, v. *Episcopus*, § 1, n. 1. — Bellarm., de Conciliis* et Ecclesu, hb. 4, cap. 8, v. *Quantum ad. — Vasq., disp. 243, cap. 6, n. 63. — Gonet, Cyp., disp. 4 art. 3. — Palaus, loc. du, n. 13. — Barbosa, de Offic. et Potest. episc., part. 1, tit. 1, cap. 5, n. 5.*

c) Valentia non satis accurate citatur a Tamburinio(ex Leandro tamen); nam, *disp. 9, qu. 1, punct. 5, qu. 4t v. Mihi*, de praecedenti casu loquitur.

*) Attamen S. O., die 17 Januar. 1°90t acquiescendum esse censuit ordinationi in qua solam patenam (quin etiam probabiliter sublevatam super calicem) ordinatus tetigerit, neque hostiam nec calicem Lingens. Cfr. etiam Decr. auth. S. C. R., n. 1221. — Pariter S. O. acquiescendum censuit, die 17- Martii 1897, ordinationi in qua solam patenam cum hostia ordinatus tetigerat Idcmque cconsuit die 7 Septembris 1897, de eo qui dubitabat utrum patenam tetigisset. Quidquid, die 28 Maji 179b,

& C. Cone, declaraverit de iteranda secreto ex integro et sub conditione ordinatione in qua sola patena, non vero calix tactus fuerat Vide Palloit., v. Sacramentum Ordinis, § 1. n. 3, nota.

755. - a) Hic textus ita sane refertur a Salmant et Vasquez; sed sic restituendus est: « Quod minus est a meliore benedicitur ».

*I Aversa, *qu. 3, sect. 2, v. In hac re*, omnino tenet cum aliis, nedum contradicat

c) Tournely, *Praelect., dc Ordine, qu. 6, art. 1, § De Ministro*, ad valorem requirit ut consecratio episcopi « a tribus vel duobus saltem » fiat.

Holzmann, n. 82, tenet secundam sententiam.

apud Salmant. *. Sic enim scripsit Damasus Papa *: *Quod enim episcopi non sint, qui minus quam a tribus sunt ordinati episcopis, omnibus patet.* — Alii tamen negant, ut Sanchez, S. Antoninus' A Azor ·), etc. cum Salmant. 8. Ratio, quia in Pontificali Romano unus tantum episcoporum dicitur consecrator, alii vero assistentes; in aliis enim sacramentis unus tantum minister requiritur. Et probant ex canone 1 Apostolorum apud Clementem f), ubi ex decreto Simonis Apostoli dicitur: *S/... aliquis ab uno episcopo ordinatus fuerit..., is qui ordinatus est... deponatur.* Si deponendus est, ergo est vere ordinatus.

Utraque sententia est probabilis. — Unde in praxi omnino prima sequenda est; ut patet ex prop. 1 damnata ab Innocentio XI. Et ratio est, quia, cum valde sit probabilis sententia (ut diximus n. 738) episcopatum esse verum sacramentum, distinctum a presbyteratu, tenemur utique in ejus ordinatione tutiorem partem sequi ad vitandum damnum commune; nam alias sacerdotes ab hoc episcopo ordinati manerent dubie ordinati « A

756. - « Ex dictis resolves:

« 1°. Potest episcopus extra dioecesim « suis subditis conferre primam tonsuram; quia non est ordo. Bonacina et « alii quatuor cum Dianaa); contra Sanchez, Barbosa, etc. ».

Sed hoc non est certum.

† Tr. 8, cap. 4, n. 6. — 1 Can. *Chorepiscopi*, diit. 68 (a pseudosidoro tribuitur Damaso Papae). — *Sanch.*, Coutil. mor., lib. 7, cap. 1, dub. 15, n. 27. · · Loc. dt., n. 8. — *Bohac.*, de Sacram., diip. 3, punct. 2, n. 12. — *Sanch.*, Coutil. mor., lib. 7, cap. 1, dub. 50, n. 2. · *Barb.*, de Offic. et Potest. epioc, alleg. 6, n. 15; et in Trid., seat. 6, cap. 5, de reform. — 4 Loc. dt. · *Lop. de Sa Istido*, in Dias Pract. crimin., cap. 26, Addie., lit. A. — » In Trid., loc. dt. · *Campan.*, Divertor, juris, rubr. 6, cap. 1, n. 2. — · Sen. 6, de reform., cap. 5. — 1 De Sacr., diap. 3, punct. 2,

f) S. Antoninus, *part. 3, tit. 14, cap. 16, § 9, i. f.*; Azor, *part. 2, lib. 3, cap. 30, qu. 3*, utramque sententiam recitative dumtaxat referunt

f) Seu rectius: S. Clemens, in *Constitut. Apost.*, lib. 8, cap. 27, ap. Migne, Patrol, graeco-lat., tom. 1, coi. 1123-1124. Et est conforme canon 1 Apostolorum.

t) Attamen S. Sedes non semel declaravit validam esse consecrationem episcopi ab uno tantum episcopo, sine dispensatione Apostolica, peractam. Breve Pii IV, 11 Aug. 1562; declaratio S. Off., 13 Martii 1669 et S. C. de

Quaeritur igitur: *an episcopus possit conferre tonsuram in aliena dioecesi sine licentia episcopi loci?*

Negant Sanchez 4 cum Salzedo; et Barbosa 8 cum Garcia *), Campanile, Acuña⁸ et Narbona Quia in Tridentino⁸ vetitum est episcopis exercere pontificalia in aliena dioecesi sine licentia ejus Ordinarii; et cum prima tonsura sit ordo (ut putant), non potest conferri sine pontificalibus. — Affirmant vero cum Busenbaum (ut supra), Bonacina⁷, Toletus[^]; et Azor, Henriquez, Villalobos[^], Molfesius, etc., apud Barbosa⁸; et Lopez, Barbatius ac Rebuffus, apud Sanchez ·. Ratio, quia, cum sit sententia communior et probabilior inter theologos, quod tonsura non sit ordo, ideo bene potest et solet conferri privatim sine pontificalibus: ad quod non requiritur licentia episcopi loci.

757. - « V. Quando dubium occurrit « an ordo sit vere collatus, v. gr. quia « materia fuit dubia, iteran potest et de- « bet sub conditione. — Quando vero « sunt rationes utrinque probabiles pro « nullitate et validitate, ait Diana¹⁰ ex « Granado posse iterari sub conditione; « imo debere, si sit episcopalis vel sacer- « dotalis, v. gr. si sacerdos vel episcopus « non tetigisset vasa sacra, aut illud instrumentum in cujus porrectione im- « mitur character. Excipit tamen sacer- « dotem qui immediate tetigit patenam,

n. 12; et disp. 8. punct. 4, n. 29. — *Azor*, part. 2, lib. 3, cap. 48, qu. 5. · *Henriq.*, lib. 3, de Confirm., cap. 6, n. 6. lit. /. · *Molys.*, part. 1, tr. 2, cap. 2, n. 15. · · De Off. et Pot. epioc., alleg. 6, n. 15; et in Trid., seas. 6, cap. 5, de reform. — *Ludov. Lop.*, Instruct, nov., part. 1, cap. 284, v. *Std el dt voluntaria*. · *Barbat*, in cap. *Novit*, de offic. lefat., n. 18. · Prax., part. 1, tit. de Clericis et a quibus et quomodo creentur, n. 12. · · Consil. mor., lib. 7, cap. 1, dub. 50, n. 2. — * · Part. 5, tr. 14, resol. 64; et tr. 18, resol. 47. · *Gran.*, de Sacr. Ordin., tr. 1, disp. 6, n. 2, 10 et 16.

Prop. Fide, 18 Maji 1695. Cfr. etiam Benedictum XIV, *de Synodo*, lib. 13, cap. 13, n. 7.

756. - a? Clarius: a pu d Diana, *part. 4, tr. 4, resol. 143.*

b) Garcia, *de Benefic.*, part. 1, cap. 5, n. 142; Acufta, in 1 part. *Decr. Gratiani*, dist. 71, cap. Illud 1, n. 2; Alph. Narbona, *Comment*, in 3 part. *novae Recopilat. legum Hispan.*, lib. 4, tit. 1, leg. 20, gios. 2, n. 135, quidquid dicat Barbosa, de casu diverso loquuntur: negant scilicet quemquam posse primam tonsuram recipere ab episcopo non suo.

c) Toletus, *lib. 1, cap. 49, n. 4*; Villalobos,

Epscopai
potest con-
ferre tonsu-
ram suis
• abditis in
alia dioe-
cesi.

Sin* u « #.

iidiuu coi-
teUecdtok

«sed non hostiam. Eutn vero qui non
« tetigit calicem et patenam, dum forma
« proferebatur, sed paulo post; posse qui-
« dem, ad maiorem animi sui quietem,
« sub conditione iterum ordinari, non ta-
« men esse necessarium docet Lugo '. —
« Recte autem notat Diana ', etiamsi quis
« timeat ne invalide ordinatus sit, aut non
« recordetur se tetigisse sacra vasa, aut
« non tetigisse imaginetur; non illico ite-
« randum esse ordinem: cum sola oblivio
« vel timor non sufficiat ad prudens ac
« rationabile dubium vel probabilitatem ».

758. – Quaeritur: *quomodo supplendi sunt defectus commissi in ordinatione?*
— Distinguendum:

Defectus
circa acci-
dentialia,
quando et
quomodo
supplendi.

Si defectus est circa *accidentalialia*, nempe si defuerit unctio manuum presbyteri initiandi, tunc quamprimum suppleri debet ab eodem episcopo, si fieri potest. Ita Sanchez⁸, Elbel⁴, Croix⁸; ac Salmant.⁸ cum Soto a), Trullench "¹⁰ et Aversa βλ — Alias taliter ordinatus, si non curaret huiusmodi defectum suppleri, vel ante suppletionem in ordine suscepto ministraret, peccaret graviter[^]. — Non vero incurreret irregularitatem; ut recte advertunt Salmant.^T; et Sanchez⁸ cum Silvestro, Soto, Tabiena, Angelo et Armilla. Quia est irregularis qui ministrat in ordine quem non habet: sed hic vere ordinem habet.

An autem qui ministraret ante suppletionem, quae fieri deberet, alicujus defectus dubie essentialis circa valorem ordinationis, incurreret irregularitatem? — Videtur negandum; nam qui est dubie ordinatus, non potest dici absolute non ordinatus.

1 Resp. mor., lib. 1, dub. 33, n. 3. — · Part. 5, tr. 13, resol. 47. — · Coniil. mor., Ub. 7, cap. 1, dub. 13, n. 3 et 6. — 4 De Sacr. Ordin., n. 28. — · Lib. 6, part. 2, u. 2200 et seq. — · Tr. 8, cap. 2, num. 25. — ' Loc. dL — · Loc. cit., n. 4 et 5. - Silvest., v. Irregularitas, n. 14, v. Quintum, · Sotus, in 4. dist. 24, qu. 1. art. 4, v. Hinc fit, · Tabien., v. Irregularitas IV, num. 3. · Augei., v. Irre-

part. 1, tr. 18, diff. 7, n. 7, tractant pariter de casu diverso, et dicunt posse accipi tonsuram ab alieno episcopo.

758. - a) Sotus, in 4, dist. 24, qu. 1, art. 4, v. Hinc fit; Trullench, lib. 6, dub. 3, n. 6, supplendum quidem esse ajunt, sed a quonam sit supplendus defectus non explicant. — Aversa autem, qu. 2, sect. 13, dicit ceremonias accidentales obligare sub gravi, nisi ma-

Notandum autem hic 1°. cum Salmant⁸, Sanchez et Soto, hoc non intelligi quando defectus esset in re levi; sed tantum in gravi, nempe si defuisset unctio manuum; aut etiam (addunt Salmant., citantes Sanchez), si presbyterandus non protulisset verba consecrationis cum episcopo: sed hoc non dicit Sanchez; imo¹⁰ tantum dicit quod si initiandus non dixerit canonem, talis caeremonia non esset repetenda. — Notandum 2°. cum Croix¹¹ et Aversa quod si defectus fuerit occultus, occulte supplendum est ad vitandum scandalum et turbationem aliorum CA

Si vero defectus est circa *essentialia*, nempe circa materiam et formam, tanto magis est supplendus. — Sed hic quaeres: *an totum sacramentum sit tunc supplendum?*

Defectui
circa essen-
tialia.

Resp. 1°. Si sacramentum constet duplici materia et forma, ut in ordinatione sacerdotii (juxta probabilem plurium sententiam), nempe calice cum vino ac patena cum hostia, atque impositione manuum: — tunc, si defectus est in parte *antecedenti*, nimirum in traditione calicis et patenae, utique totum sacramentum est iterandum; quia potestas supra corpus Christi mysticum fundatur in potestate supra Corpus Christi reale. Secus vero, si defectus est in parte *posteriori*; quia potestas ad Corpus Christi verum jam tradita est independentem a parte subsequenti!. — Ita Salmant.¹⁸ et Croix *, et alii passim.

Quando or-
do constat

Resp. 2°. Si tantum pars materiae fuerit, vel dubitetur an fuerit omissa: in ordinatione sacerdotis et episcopi, totum

Quando
pari mate-
riae omina

gularitas, n. 39. · Armil., v. Irregularitas, num. 67. — 1 Tr. 8, cap. 2, num. 26. · Samk., Consi!., Ub. 7, cap. 1, dab. 13, η. 4. · Solus, loc. dL, art. 4. — Salmant., tr. 8, cap. 2, num. 26. — M CooiL mor., lib. 7, cap. 1, dub. 13, n. 4. · M Lib. 6, part. 2, n. 2200. · Aversa, qu. 2, acct. 13, v. Quango vero. — w Tr. 8, cap. 2, num. 31. — “ Lib. 6, part. 2, d. 2204.

teria sit levis; silet autem de iisdem postea supplendis.

b) Si tamen in unctione manuum, chrisma adhibitum fuisset, et non oleum catechumenorum, unctio repetenda non esset, et ordinatus posset esse tutus in conscientia et absque animi anxietate, ex declaratione S. O. diei 22 Julii 1874.

c) Vide supra notam d ad n. 749.

equidem sacramentum est iterandum. Hinc, si tradita sit patena cum hostia et calix sine vino, ordinatio tota repeti debet, tradendo utramque materiam; ut dicunt Elbel*, et Croix* cum Aversa et aliis pluribus. Et sic omnino tenendum, juxta dicta m. 750. — Dicunt autem Salmant.³ hoc quidem tenendum in ordinatione presbyteratus et episcopatus: non autem aliorum ordinum; quia in eis, si adest probabilitas pro valore ordinis suscepti, non requiritur supplere defectum, cum in sacerdotio postea suscipiendo omnis illorum potestas recipiatur. Sed hoc non admittendum saltem pro ordine diaconatus; nam in cap. *Presbyter, de sacrament. non iterand.*, loquens Pontifex de ordinatione diaconorum, dicit quod si impositio manuum est omissa, omnino est repetenda, etsi probabile sit solam traditionem libri esse de essentia.

759. - An autem *hujusmodi defectus, tam essentielles quam accidentales, debeant suppleri tempore designato ad collationem ordinum?*

Salmant.⁴ cum Granado etc. dicunt posse suppleri quocumque anni tempore. — Communius vero affirmant Croix.; et Sanchez® cum Innocentio, Panormitano et Armilla; ex cit. cap. *Presbyter*, ubi, cum fiat sermo de impositione manus in ordinatione presbyteri vel diaconi, sic dicitur: *Quod si omissum fuerit, non est aliquatenus iterandum; sed statuto tempore ad hujusmodi ordines conferendos, caute supplendum quod per errorem extitit praetermissum.* — Mihi autem videtur sic distinguendum: Si defectus sit circa valorem sacramenti, tunc supplendus est tempore ab Ecclesia statuto (ut censet secunda sententia): et hoc videtur

non posse negari, ex textu mox allato. Secus vero dicendum, si esset defectus accidentalis.

Probabiliter vero dicunt Tamburinius' cum Granado et Quintanadvenas; et Croix⁸ cum Aversa Gobat et aliis universim (ut asserit), quod si ob solum dubium iteretur Ordo sub conditione vel caeremonia aliqua, poterit iterari quovis die et a quovis episcopo; eodemque die poterunt simul conferri ordines tam majores quam minores, adhibitis solis solemnitatibus probabiliter necessariis ad valorem.

760. - « Resp. IV⁰. Episcopus non potest test ordinare nisi *subditos*, vel ratione « *originis* (si scilicet in ejus dioecesi sint « nati), vel ratione *domicilii*, ex voluntate « *istic* perpetuo habitandi; vel ratione « *beneficii* in sua dioecesi existentis. Dia- « na., Laymann, Praepositus, etc. com- « munitur ». — [Vel, adde, ratione *familiaritatis* seu famulatus; ex Tridentino¹⁰: de quo vide dicenda n. 780. — Ordinans autem non subditum sine licentia sui Ordinarii, suspenditur per annum a collatione ordinum; ut habetur in cap. *Nullus* et cap. *Eos qui, de temp. ordin. in 5°*).

« Quocumque autem horum modorum « sint subditi, licite eos ordinat; ut habetur in cap. *Cum nullus, de temp. ordin. in 6°*, et ex communi. — Henriquez, « Lessius » ».

761. - Notandum autem est 1°, ex Tridentino¹¹ definitum esse solos episcopos esse ordinarios sacramenti Ordinis ministros. — Episcopus vero tantum *electus* et confirmatus, licet possit praebere licentiam subditis ut ab alio episcopo ordinentur, nequit tamen ordinare, nisi sit etiam consecratus. Episcopus autem *consecra-*

Episcopal
nequit ordi-
nare nisi
subditos.

Solus epi-
scopus est
minister or-
dinis.

Quoniam
tempore
supplendi
tunc defe-
ctus.

¹ De Sac. Ordin., n. 28. — Lib. 6, part. 2, n. 2206. — *Avrrta*, qu. 2, iect. 13, v. Sed *ctrU*. — Tr. 8, ap. 2, n. 32. — ⁴ Loc. cit., cap. 4, u. 79 — ¹ Loc. cit., n. 2200. — Consil. mor., lib. 7, cap. 1, dub. 13, n. 7. — *binoc. IV*, in cap. *Presbyter*, num. 2. — *Partorm.*, in diet, cap., num. 1. — *Armtl.*, v. *Ordo*, n. 10. — Lib. 7, de Ord., cap. 5, § 2, n. 13. —

Gran., de Sac. Ordin., tr. 2, disp. 3, n. 3. — *Quintaftadv.*, tr. 6, singul. 1, n. 1 et seqq. — Loc. cit., n. 2200. — *Gobat*, tr. 8, n. 232. — Part. 8, tr. 2, resol. 8. — *Laym.*, lib. 5, tr. 9, cap. 9, n. 10 et 11. — *Pracpos.*, dub. 14, n. 129 et seqq. — * *Sets. 23*, de reform., cap. 9. — *Htnriq.*, lib. 10, cap. 22. — ¹¹ Lib. 2, cap. 34, n. 92. — ¹² *Sea.*, 23, de Ordine, can. 7.

759. - “ Granado, *de Sac. Ordin.*, tr. 2, disp. 3, n. 3, loquitur de defectibus essentialibus.

h) Aversa, *qu. 2, sect. 13*, v. *Quando vero*, sententiam oppositam tenet, quidquid dicat Croix. « Quando vero defectus sit dubius,

inquit, seu validitas Ordinis non satis certa..., repetitio debet fieri sub conditione...; semper autem debet suppleri in aliquo ex diebus pro collatione ordinum per sacros canones praestitutis, sive ex induito Summi Pontificis concessis ».

tus, etiamsi sit degradatus et episcopatum renuntiaverit, valide ordinare potest. Est commune cum D. Thoma Salmant.1. — Sed hic plura sunt discutienda.

762. - Quaeritur 1°. *An Pontifex possit praebere simplici sacerdoti facultatem ad conferendos ordines?* Distingue:

Eicom.
• mione
poatificis.
w Jm «η-

Quod tonsura et ordines minores a quolibet sacerdote conferri possint ex commissione Pontificis, est communis cum S. Thoma, Soto, Sanchez. Vide Salmant.*.

n » «ro
i«0.

Negant tamen hoc communiter de presbyteratu, tamquam de ministerio excellentissimo, qui a solo principe Ecclesiae supremam facultatem habente, prout est episcopus, debet impertiri. Ita S. Thomas4*, ac Palaus, Aversa, Nuflez et Granada cum Salmant.®. — Contra Escobar® cum Innocentio IV a>, Vasquez *), Angelo, Hurtado, etc., qui dicunt nihil obstare quin Papa possit simplici sacerdoti facultatem tribuere ordinandi etiam sacerdotes. Et probant ex concilio Antiocheno 7, ubi, postquam dictum fuit chorepiscopos posse ordinare subdiaconos,

statim additur: *Nec presbyterum vero neque diaconum audeant ordinare, praeter conscientiam episcopi*, id est ipso ignorante O; ergo poterant ipso sciente et consentiente. Dicunt autem chorepiscopos esse simplices sacerdotes: in quo consentiunt Morinus et Thomassinus, apud Tournely *.

Sed recte respondent idem Tournely*, Bonacina et Palaus 11 cum Bellarmino, Coninck et Laymann, chorepiscopos fuisse vere episcopos, sed suffraganeos, qui non poterant ordinare sine consensu episcopi civitatis Et probant ex eodem concilio Antiocheno1* (relato a Tournely1*), ubi, ante verba supra relata, dicitur: *Qui... chorepiscopi nominantur, quamvis.... ut episcopi consecrati sint, etc.*

Quaestio igitur est *de diaconatu et subdiaconatu*.

Alii affirmant, ut Croix 14; Holzmann 1* cum Vasquez Tannery Henno et Herincx; Roncaglia10 cum Diana; Palaus17 cum Victoria et Majore^; et Escobar1 cum Rodriguez, Turriano 1), Hurtado,

Juxta a-
liot. confert
etiam dia-
conatum et
subdiacona-
tum.

1 Suppi., qu. 38, art. 2. — · Tr. 8, cap. 4, n. 13 et 14. — S. Thoma., in 4, dist. 25, qu. 1, art. 1, ad 3. - Sotus, in 4, dist. 25, qu. 1, art. 1, concl. 4, ad 2. · Sanch., Con-
sil. mor., lib. 7, cap. 1, dub. 18, n. 5. — · Loc cit., n. 19. — 4 Suppi., qu. 38, art. 1, ad 3. — Palaus, tr. 27, punct. 14, n. 9. - Aversa, qu. 3, sect. 3, v. Tertio, · Nuncs, in Suppi., qu. 38, art. 1. - Gran, de Sacr. Ord., tr. 2, disp. 2, n. 3. · 1 Loc. cit., n. 25. — 4 Lib. 23, n. 228. · An^el., v. Ordo II, n. 2. · Gasp. Hurtad., de Ordine, diff. 18. — · Can. 10 (anno 341 celebratum); cfr. Labbe, tom. 2, col. 590. — J/o-
rin., de Sacr. Ordinatio, part. 3, exerd. 4, cap. 2, n. 1. · Thomassin., Vetus et nov. Eccles. discipl. de Benefic.,

part 1, lib. 2, cap. 23, η. H. — · Praelect., de Ordine, qu. 6, art. 1. § De Chorepiscopis, v. Una. — · Loc. at. — · De Ordine, panct. 4, n. 3. — «Tr. 27. punct. 14, n. 9 · Btllarm., lib. 1, de Clericis, cap. 17. · Coninck, disp. 20, dub. 9, n. 86. · Laym., lib. 5, tr. 9, cap. 9, n. 3. — “ Can. 10. - “ Loc. cit., cond., v. Idem. — u Ltb. 6. part- 2, n. 2212. — “ De Ordine, n. 85, v. Ad quaer, 2. · Henno, de Ordine, qu. 6, art. 3, cond. 2 et 3. · Htrincx, disp. 10, a a. 55. — “ Cap. 2, qu. L · Diana, part. 8, tr. L resol. 34 et 35 (Coord., tom. 3, tr. 1, resol. 69 et 70). — n Tr. 27, punct. 14, num. 10. · Victor., Sum., n. 235, — “Lib. 23, n. 225. · Rodriç., Quaes., refill., tom. t, qu. 18, art. 3. Gasp. Hurtad., de Ordine, diff. 13.

762. - a) Innocentius IV, in cap. Quanto, de consuet., n. 4, loquitur de Confirmatione, quidquid dicat Escobar.

b) Vasquez, disp. 243, cap. 4, videtur utique tenere hanc opinionem, cujus rationes fuse exponit, et contrarias diluit; sed in fine his verbis concludit: «Judicium autem lectori relinquere visum est».

c) Hujus canonis variae lectiones sunt; at apud Labbe ita habetur: «Nec presbyterum nec diaconum ordinare audeant absque urbis episcopo».

d) Bellarminus, Coninck et Laymann, loc. cit., distinguunt chorepiscopos alios caractere episcopali insignitos, quibus de licentia episcopi licebat ordinare presbyteros; alios vero, qui caractere episcopali carebant.

e) De Vasquez, vide notam b hic supra; loquitur enim de tribus ordinibus majoribus, et ipse affert exempla hujus concessionis fa-

ctae abbatibus Cisterciensibus, Benedictinis et praelatis Franciscanis in India. — Tanner autem, disp. 7, qu. 3, n. 30, hanc sententiam affirmantem dicit esse satis probabilem, quin etiam et exemplis relatis valde probabilem fieri; attamen n. 27, negantem probabilior existimat — Victoria dicit se vidisse bullam pro subdiaconatu, et addit alios idem dicere de diaconatu: «Si hoc ita est, inquit, ego dico quod factum tenet, excepto sacerdotio». — Major denique male citatur a Palao; refert enim, in 4, dist. 7, v. Secundo arguitur, opinionem hanc, sed addit: «Quod tam beatus Thomas quam alii negarent esse licitum... Tutius est igitur ordines accipere ab episcopis, et non ab abbatibus».

/> Franciscus Turrianus male citatur ab Escobar pro diaconis; nam in suis Annotat, in concit. Nicaen, can. 54, dicit tantum chorepiscopos fuisse presbyteros dumtaxat; et in

Gabriele Aversa, Angelo, etc. — Et probant ex induito concessio abbatibus Cisterciensibus ab Innocentio VIII anno 1489, (cujus bullam testantur observasse Victoria, Vasquez et Rodriguez, apud Frassenl, qui refert verba bullae) nimirum: *Ne monachi... pro suscipiendis subdiaconatus et diaconatus ordinibus extra claustrant... discurrere cogantur, tibi et successoribus..., ut... religiosus... subdiaconatus et diaconatus ordines... conferre... possitis..., auctoritate apostolica... induigemus.*

Juxta alios,
non potest.

Alii vero negant, ut Sotus, Bellarminus*-l, **Gonet** etc. cum S. Thoma: qui expresse docet⁸, Papam non posse committere simplici sacerdoti ut majores ordines conferat.

ProbAbt.
liter non po-
«e»« dia'co
natum. tea
«bdiacona
um

Alii demum probabiliter cum Salmant.⁸, Ledesma ⁹ Granado, Aversa⁹, Suarez⁹, etc., negant de diaconatu, cujus ministerium est immediate ad Corpus Christi tangendum, illud fidelibus distribuendo. Affirmant vero de subdiaconatu; quia ejus munus non habet relationem tam immediatam ad Christi Corpus. — Neque huic obstare dicunt Salmant. doctrinam D. Thomae. Nam (ut ajunt) S. Doctor tantum ibi exclusit ordines majores, qui semper in Ecclesia pro sacris habitus sunt; ut infertur ex verbis ipsius Angelici, qui loquitur de ordinibus, qui habent imme-

Aversa, qu. 3, sect. 8, v. *Quinto* et Srx/o. · *Angl.*, v. *Ordo If*, num. 2. — *Innoc VIII*, bulla *Expotcit*, 5 Id. Aprij. 1489, n. 6, apud Rodrig. Bullat. Regular. — *Victor.*, Sum. lacr., n. 235. — *Vasq.*, ditp. 243, cap. 4, n. 39. · *Rodrig.*, Quaett. regul., torn. I, qu. 18, art. 8. · 1 De Ord., art. 3, § L — So/mj, in 4, ditt. 25, qu. 1, art. 1, ad 2. — *Suppl.,

diatam relationem ad Corpus Christi. Sed notum est (ut ostendit Tournely⁴, utque diximus *Lib. III, n. 831*, v. *Dubitatur*), quod ordo subdiaconatus non fuit computatus inter sacros, nisi saeculo XI ab Urbano II, ut habetur in cap. *A nullis, de aetate et qualit. praefic.* Neque subdiaconatus immediatam habet relationem ad Corpus Christi (ut loquitur D. Thomas): soli enim sacerdotes possunt Eucharistiam conficere, soli diaconi eam deferre aut ministrare. — De induito autem concessio Cisterciensibus conferendi etiam diaconatum, dubitant Salmant.⁶ cum pluribus aliis; vel censendum dicunt, in hoc Papam secutum fuisse probabilem opinionem eorum qui dicunt in hoc bene posse Pontifices dispensare.

763. — Quaeritur 2°. *An abbates possint conferre tonsuram et ordines minores aliis quam sibi subditis regularibus?*

Olim bene poterant ex privilegio eis concessio in VII synodo; ut habetur in **OS^{TM}** can. *Quoniam*, dist. 69. Attamen Tridentinum' sic sancivit: *Abbatibus... non liceat in posterum... cuiquam qui regularis subditus sibi non sit, tonsuram vel minores ordines conferre..., non obstantibus quibusvis privilegiis..., consuetudinibus, etc.* — Hoc tamen decreto non obstante, dicunt Escobar⁷; Sanchez^a cum Covarruvias a), Archidiacono ·), Felino *al*, etc.; ac

oum*bb*.

OS^{TM}

iubdiwVr?

«ntam-

qu. 38, art. 1, ad 8. — 1 Tr. 8, cap. 4, num. 28. · *Gran.*, de Ordine, tract. 2, disp. 2, num. 5. — *Suar.*, de Sacram., disp. 11, sect. 3. — *Salmant.*, loc. cit. — 4 Praelect., de Ordine, qu. 6, art. 4. — *D. Thom.*, loc. cit. — · Tract. 8, cap. 4, n. 29. — · Sess. 23, de reform., cap. 10. — ' *Lib. 23*, num. 219.

can. 60: « Chorepiscopos, non diaconos, qui sunt ordinis sacri, sed hypodiaconos et alios ministros ordinare potuisse ».

cJ Gabriel Biel, *Suppl.*, dist. 25, qu. 1, art. 2, concl. 2, ait sacerdotem non episcopum posse ex commissione Papae conferre ordines minores, « et forte majores etiam, dempto sacerdotio ».

Bellarminus, *de Ordine*, cap. 7 et 11, concordat quidem de diaconis; sed *de Clericis* cap. 17, non negat absolute de subdiaconis, imo videtur admittere quod possint ordinari a simplici sacerdote. — Gonet pariter, *Clyp.*, disp. 3, art. 1, § 1, dubitanter loquitur de subdiaconis.

O Martinus Ledesma, in 2a 4*, qu. 40, art. 1, concedit quidem pro subdiaconis; de

diaconis autem refert quemdam monachum S. Bemardi sibi dixisse « quod suus abbas conferebat subdiaconatum et diaconatum ». Neque id reprobant Ledesma.

J) Aversa, loc. cit., v. *Sexto*, minime negat de diaconatu, imo videtur tenere affirmativam, quamvis simpliciter pro hac tertia sententia citetur a Salmant. ex Granado.

763. — a) Sanchez, *Consil. mor.*, lib. 7, cap. 1, dub. 19, n. 20, utique negat a Tridentino privilegium istud revocatum esse. Auctores autem citat proratione adjecta, scilicet quod mentio privilegii quandoque requiratur ut valeat revocatio; et ita Covarruvias, *Variar. lib. 4, cap. 16, n. 6*; Archidiaconus, in cap. 1 de constitui, in 6°; Felinus, in cap. Nonnulli, n. 2, de rescript. Sed Sanchez, n. 5 et 14,

Salmant.¹* cum Molfesio, Leandro et Aversa[^], probabilissimum esse, abbates (saltern primates qui episcopalem habent jurisdictionem, ut limitant iidem Sanchez¹; et Salmant.¹ cum Molfesio, Aversa^e), etc., contra alios, qui cum Escobar omnibus abbatibus id concedunt) posse etiam hodie ordines minores conferre, non solum sibi subditis, sed adhuc saecularibus, qui litteras dimissoriales a suis praelatis acceperint.

Admittunt vero Salmant.⁴* cum Laymann d[>], Azor, Tamburinio, Leandro, etc., quod abbates mitrati et ab episcopo benedicti, vel potestatem habentes pontificalia exercendi (ut ait Philibertus apud Salmant. 6) possint ordinare saeculares sibi subditos, vel alios habentes litteras dimissorias a suis praelatis; quia hi, ratione licentiae suorum praelatorum jam fiunt subditi praedictorum abbatum. Et sic testantur pluries decisum fuisse a Sacra Congregatione, Barbosa ^{*}>, Diana et alii, apud Salmant. ⑩.

Sed omnes istae opiniones hodie non sunt amplius probabiles. Dum in decreto S. C. Concilii, edito 17 Januar. anno 1642 (quod referunt in extensum Croix ['] et Fagnanus 8, et de quo etiam mentionem facit Benedictus XIV [·]), approbante Urbano VIII, et inviolabiliter observari jubente, statutum fuit, reprobata omni contraria opinione, abbates benedictos congregationis Cassinensis, seu alterius congregationis, vel ordinis aut instituti, habentes etiam jura episcopalia et facul-

tatem ordines minores conferendi, non posse ordinare, praeter suos subditos regulares, alios sive regulares sive saeculares, etiam habentes dimissorias a suis Ordinariis. Et ibi imponitur suspensio tam ordinantibus quam concedentibus dimissorias, si aliter egerint. Item hic notandum quod eadem S. C. die 21 Januar. 1719 (ut refert idem Benedictus XIV, 0) declaravit in quadam causa abbatis S. Ruffilli, quod etiamsi constaret de territorio separato, in quo praedictus abbas habebat jurisdictionem quasi episcopalem, non poterat concedere litteras dimissorias suis subditis, eo quod obstabat Tridentinum ["], ubi dictum fuit: *Nec ipsi abbates et alii exempti, aut collegia vel capitula quaecumque etiam ecclesiarum cathedralium, litteras dimissorias... clericis saecularibus, ut ab aliis ordinentur, concedant; sed horum... ordinatio... ad episcopos intra quorum dioecesis fines existant pertineat.* Sunt tamen excipiendi (ut advertit praefatus Benedictus XIV ["]) aliqui abbates qui ex privilegio speciali post Tridentinum obtento possunt suis subditis saecularibus litteras dimissorias concedere: ut sunt abbas Cassinensis ex privilegio Sixti V, et abbas Cavensis ex privilegio Pauli V, et alii qui sunt adnotati in cancellaria cardinalis Urbis vicarii.

An autem *abbates* non existentes in aliena dioecesi, sed *habentes propriam et omnem jurisdictionem episcopalem, possint dare dimissorias suis subditis saecularibus?* — Affirmat (apud Croix ["])

Nid prirl-
ie<ium ac-
ceperint
post Tri*
dentinum

Nec pol-
iunt dimis-
sorias dare
suis subdi*
tis saecula-
ribus.

1 Tr. 8, cap. 4, n. 85. — 1, tr. 2, cap. 2, n. 18. — * Consil. mor., lib. 7, cap. 1, dub. 19, n. 5 et 14. — · Loc. d1., n. 35. - Mol/es., loc. cit. — Esco*, lib. 23, n. 219. — * Tr. 8, cap. 4, n. 38. - Aaor, part. 1, lib. 12, cap. 20, qu. 7. - Ascan. Tambur., de Jure abbat., tom. 2, disp. 2, qu. 7, n. 2 et ·cqq. · Leant!, tr. 6, disp. 4, qu. 12 et 13. — Philibert.

Marchiu., tr. I, part. 2, cap. 10, n. 7. · · Tr. 8, cap. 4, n. 32 — · Loc. dt., n. 88. — · Lib. 6, part. 2, n. 2190. — ■ la cap. A qua. de consecr. eccles., n. 19. — · De Synodo, lib. 2, cap. 11, n. 12. Cfr. Pallottini. v. Abbas, § 3, n. 188 et seqq. — * Loc. dt., num. 15. — 11 Seas. 23, de reform., cap. 10. — " Loc. dt., n. 16. — " Lib. 6, part. 2, n. 2235.

explicat privilegium istud non valere nisi pro subditis sive regularibus sive saecularibus.

b) Leander, tr. 6, disp. 4, qu. 10, id concedit abbatibus respectu eorum subditorum saecularium, in quos habent plenam jurisdictionem spirituales et temporales.

c) Aversa, qu. 3, sect. 3, v. *Illi tamen*, revera dicit abbates, « qui non solum habent subditos regulares, sed etiam saeculares, et habent propriam dioecesim », et in omnibus se habent sicut episcopi ». posse adhuc « iis subditis saecularibus minores ordines conferre ».

At, sect. 7, v. *Et quidem*, omnino concordat etiam pro alienis subditis saecularibus.

d) Laymann, lib. 5, tr. 9, cap. 9, n. 2, negat abbates posse ordines conferre nisi regularibus sibi subditis. Sed in *Quaest. canon, de praelator, elect, etc., cap. 17, qu. 219*, dicit abbates posse cum consensu episcopi tonsuram et minores ordines conferre saecularibus, vel etiam (de consensu praelati) regularibus sibi non subditis.

Barbosa, alleg. 3, n. 10; Diana, part. 5, tr. 13, resol. 93, id referunt tantum ex aliis.

Aversa/> cum Molfesio/J, qui affert declarationem S. Congregationis; et Marchinus, qui affert decisionem Rotae. — Sed Pater Zaccaria l refert oppositum sancitum fuisse alias tam a S. Congregatione quam a S. Rota«A

Caeterum abbates, qui possunt ordines minores conferre ex privilegio, bene etiam possunt dare dimissorias; ut de mandato Clementis VIII censuit S. Congregatio apud eundem Croix *A

764. - Hic dubitatur 1°. *Ait abbates qui possunt suos subditos regulares et professos ordinare, possint etiam ordinare novitios suos?*

Negant Palaus2; et Barbosa, Sayrus, Rodriguez, etc., apud Escobar3; quia novitii non possunt dici proprie regulares et subditi, dum ad saeculum libere possunt redire. — Sed probabilius affirmant Laymann4, Sanchez 6; Escobar6 cum Suarez; et Salmant'. cum Leandro et Pellizzario (et probabile putat Croix8); quia nomine regularium in favorabilibus veniunt etiam novitii.

765. - An autem *tales novitii debeant ordinari ab episcopo loci novitiatus; an vero originis aut domicilii?*

Marchiaus, tr. 1, pari. 6, cap. 4, n. 17. — l In tua edit. P. Claudii Lacroix, Hb. 6, pari. 2, n. 2235. Cfr. Decis. Rot., decis. 985, coram Seraphino. — ' Tr. 27, punct. 14, n. 6. — *Barbosa*, de Off. et Potest, epitc., alleg. 3, n. 8. · *Sayr.*, de Censur., Hb. 4, cap. 13, n. 5. - Quaest. regul., tom. 3, qu. 23, art. 2. - · Lib. 23, n. 211. — « Lib. 5, tr. 9, cap. 9, n. 2. — · Consil., mor., lib. 7, cap. I, dub. 19, n. 15. — *Loc. cit., n. 213. · *Suar.*, de Relig., tr. 8, lib. 2, cap. 29, n. 12. — ' Tr. 8, cap. 4, n. 39. · *Leand.*, tr. 6, disp. 4, qu. 11. · *Pellis.*, tr. 8, cap. 2, n. 177. — · Lib. 6,

Suarez<> et Henriquez*», apud Croix', tenent ordinandos esse ab episcopo originis vel domicilii. — Sed Sanchez «°, Palaus11 et Delbene 12 (et idem tenet Fagnanus 13 cum aliis) censent bene posse ordinari ab episcopo loci ubi est novitiatus; quia novitii ibi degentes jam habent animum ibi perpetuo manendi.

Utraque sententia est probabilis; ut recte dicunt Croix 14 et Mazzotta bJ. Modo (omnino addendum dico) novitius per notabile tempus jam manserit in novitiatu, et iuramentum praestet ibi (quantum in se est) perpetuo manendi; juxta dicenda n. 770, ad 5°.

766. - Dubitatur 2°. *An abbates ordinantes non subditos valide ordinant?*

Negant Suarez, Aversa cum Croix,s. Sed verius affirmant Sanchez, Pellizzarius a>, Tamburinius, etc. cum Salmant.16; quia talis facultas jam invenitur abbatibus concessa in corpore juris ex diet. can. *Quoniam*, dist. 69. Concilium autem Tridentinum et decretum S. Congregationis supra relatum videntur interdixisse tantum exercitium talis facultatis: quae de re abbates illicite ordinant, sed non invalide. Et sic (ut refert Benedictus XIV17)

part. 2, n. 2196. — · Loc. cit., n. 2199. — H Decal., lib. 4, cap. 39, n. 20. — 11 Tr. 16, disp. 1, punct. 11, n. 8. — 11 De Immunit, eccle., cap. 12, dub. 7, sect. 8, n. 7 et 8. — “ In cap. *Cum inter vos*, de sent, et re judic., n. 8. — 14 Lib. 6, part. 2, n. 2199. — *Suar.*, de Relig., tr. 8, lib. 2, cap. 29, n. 8. - *Aversa*, de Ordine, qu. 3, sect. 3, v. *Aliqui*. · “ Loc. dt., n. 2191. — *Sanch.*, Consil. mor., lib. 7, cap. 1, dub. 19, n. 17. - *Ascan. Tantbur.*, de Jure abbat., tom. 2, disp. 2, qu. 8. - M Tr. 8, cap. 4, num. 40. — n De Synodo, Hb. 2, cap. 11, n. 13.

765, - °) Suarez, de Relig., tr. 6, lib. 6, cap. 11, n. 9; et tr. 7, lib. 5, cap. 16, n. 17, loquitur de dimissorialibus litteris, quas vult concedendas esse ab episcopo domicilii (quod scilicet habebat quando religionem novitius est ingressus). — Henriquez autem, lib. Id, cap. 9, h. 2, lit. f, negat novitium posse initiari, < nisi a proprio episcopo ». — Nota praeterea quaesitum hoc moveri de novitiis cujusvis ordinis, ut patet ex Horn. Apost., tr. 20, n. 114, et non solum de iis de quibus S. Doctor loquebatur n. 764.

b) Mazzotta, tr. 5, disp. 6, qu. unie., cap. 2, § 1, i. f., haec dicit de casu praecedenti, qui scilicet tractatur n. 764.

766. - «J Pellizzarius, tr. 3, cap. 2, n. 178, affirmat de subditis saecularibus, qui profecto, quoad ordines, censentur non subditi.

Generatis, a quonam episcoporum vitii Unio-
dinandi.

Abbâta ordinando non lubdi tot veriu-
valide ordi-
nant.

f) Aversa, qu. 3, sed. 3, v. *Illi tamen*, dicit ejusmodi abbates posse adhuc tonsuram et minores ordines conferre suis subditis saecularibus. Ergo et potiori ratione (concludendum) poterunt etiam eis dimissorias concedere. — Molfesius autem concordat, part. 1, tr. 2, cap. 2, w. 17; sed declarationem S. C. C. non refert ad hoc assertum.

Quoad sibi pugnantes declarationes S. C. C. cfr. Thesaurum Résolut, torn. 6, fol. 201, in Brixien., § *Quod autem* et seq. Censet autem Benedictus XIV, de Synodo, lib. 2, cap. 11, n. 12, Sacram Congregationem recessisse a priori sententia. Cfr. etiam Pallottini, v. Abbas, § 3, a n. 173 ad 192, et n. 212.

Croix, loc. cit., n. 2236, ita sane docet, sed decretum Clementis VIII refert ad aliud dictum.

>vy yv. uwuvna
w CjH
r
a

Qui pot-
iant ordina-
re tuo inb-
dito regu-
lare, pro-
ba b i i i u «
postum et
noritioe.

declaratum fuit a S. Congregatione die 23 Nov. 1641, et confirmatum die 16 Martii 1726, ubi dictum fuit hujusmodi ordinatos ab abbatibus privilegium habentibus, indigere tantum absolutione et rehabilitatione a Sede Apostolica, sed non reordinatione, tamquam valide ordinatos. Idque magis patet ex decreto approbato (ut supra) ab Urbano VIII, ubi imponitur suspensio ordinatis ab hujusmodi abbatibus; ergo ipsi jam habentur pro valide ordinatis.

Dare ordines minores in mortali, probabiliter non kthale.

Quid de conferente et lascipiente ordines cum Centura.

Regulares, ordinary! i ab episcopo dioecesis.

Quid, si tunc episcopus non habeat ordinationem.

767. - Notandum 2°. Probabile esse ministrum conferentem in mortali ordines minores non peccare mortaliter; quandoquidem satis probabile est quod tales ordines non sint sacramenta, juxta dicta w. 737, v. *Secunda autem*. — Certum est autem quod tam conferens (etiam ordines minores) innodatus aliqua censura, graviter peccabit et incurret irregularitatem exercens actum ordinationis; quam suscipiens cum censura pariter peccabit et incurret suspensionem ab ordine suscepto. Vide Salmant. *.

768. - Notandum 3°. Regulares, ex cap. *Cum nullus*, § *fin. de temp. ord. in 6°*, debent suscipere ordines ab episcopo in cujus dioecesi est monasterium ubi tunc commorantur. — Et quamvis S. Pius V concesserit privilegium religiosis ut possent ordinari ab alio quam ab episcopo loci ubi degunt; attamen (ut refert Concina ·) Gregorius XIII hoc privilegium revocavit. Hancque revocationem confirmarunt Clemens VIII, et Benedictus XIII bulla *In supremo*, edita 23 Sept. 1724; et novissime noster Pontifex Benedictus XIV, in bulla quae incipit *Impositi Nobis*, anno 1747.

Item notandum quod S. Congregatio (ut refert Roncaglia ·) de mandato Clementis VIII edidit decretum, ubi declara-

S. Cong. *Cone.*, cfr. Thesaurum Résolut., torn. 3, fol. 288, in *Lucana*, die 16 Mart. 1726; et tom. 6, fol. 201. in *Brixien.*, 28 Nov. 1733, § *Huie* <*** — 1 Tr.8. cap 4, n. 71. — · De Ordine, cap. 4, n. 10. · Gregor. 1771, bulla *bi tanta rerum*, diei 1 Mart. 1573, in Bullar. Rom. Mai-nardi. — *Cbm. VIII.* decr. S. C. C. de die 15 Mart. 15%, de quo infra. — · Tr. 20, qu. 2, cap. 2, qu. 3, resp. 1 (Habetur

tum fuit quod si ille episcopus non habeat ordinationem, tunc superior poterit subditis dimissorias dare ad quemcumque alium episcopum. Praecipitur tamen ibi regularibus ne ex industria differant ordinationes suorum subditorum in id tempus quo episcopus dioecesanus non est habiturus ordinationem vel abfuturus est (contra id quod ait Gobat, apud Croix⁴). — Et praecipitur observantia hujus decreti sub poena privationis vocis et officii.

Haec omnia confirmavit Benedictus XIV in mox citata bulla. — Et insuper statuit quod si episcopus dioecesanus fuerit absens vel non habuerit ordinationem, non potest religiosus ab alio ordinari, nisi ostendat attestationem vicarii generalis, cancellarii aut secretarii ejusdem episcopi. Alias tam ordinans quam sic ordinatus incurrunt censuras et poenas quas incurrunt qui ab aliquo episcopo ordinantur sine dimissoriis. — Item statuit quod talis regularis examinari debeat ab episcopo ordinante. — Item, quod privilegia alicujus ordinis ut ejus religiosi ordinentur a quocumque episcopo debeant esse nominatim, non vero per communicationem. — Item, quod regulares nequeant alio discedere ut ordinentur, et postea redire ad pristinum domicilium, ad hoc ut eximantur ab episcopo loci.

Regulares nequeant alio discedere ut ordinentur, et postea redi.

Dicit autem Roncaglia cum Fagnano et Passenno, quod si monasterium sit in loco nullius dioecesis, possunt e» ejus religiosi ordinari ab episcopo viciniore.

Omnes autem regulares exempti a praelatis suis dimissorias accipiunt. — Vide dicenda n. 788, *Not. 8e*.

Omnes exempti accipiunt dimissorias a suis praelatis.

769. - Notandum 4°. Ad licite ordines suscipiendos requiritur ex Tridentino* ut initiandus (etiam prima tonsura, ut doctores communiter intelligunt cum Sal-

Minister licitae ordinationis.

etiam decretum istud in bulla *Impositi nobis*, § *Drwwm*, et in Actia concilii Romani anni 1725» tit. 21, cap. 2, fol. 80). Cfr. etiam Pallottini, v. *Sacramentum Ordinis*, § 2, n. 1. — Gobat, tr. 8, n. 420. - « Lib. 6, pari. 2, n. 2193. — Bone., cap. 2, qu. 3, resp. 1, i. f. - Fagn., in cap. *Cum otim*, n. 16, de praescript. Passer., de Statib. homm., qu. 189, art. 10, n. 815. — 1 Sets. 23, de reform., cap. 3 et 8.

768. - a) Quin etiam, juxta citatos auctores, religiosi, quorum monasterium in loco

nullius dioecesis situm est, *debente* viciniore episcopo ordinari.

mant. ') ordinetur a proprio episcopo, vel ab alieno, sed de ejus licentia. — Sin autem, ipse peccat graviter et suspenditur ab exercitio ordinis suscepti, donec proprius episcopus voluerit; et ordinans incurrit suspensionem a collatione ordinum per annum; et interim, si suspensio sit notoria, sive de facto sive de jure, sui subditi clerici (non autem laici) possunt ordinari sine ejus licentia *ab episcopis vicinis*, ut expressum habetur in *cap. 2, de temp, ordin. in 6°*.

Sancita
per bullam
Speculato-
res.

770. - Hic autem maxime advertere oportet ea quae statuuntur super hac materia in bulla *Speculatores*, edita anno 1694 ab Innocentio XII (quam in extensum affert Croix *). Et sunt sequentia:

Adordina-
donem ra-
tione bene-
ficii.

1°. Non sufficit quod quis statim ab aliquo episcopo beneficium sit accepturus, ut ab eo ordinari possit vel primam tonsuram accipere.

2°. Initiatus tonsura vel minoribus a proprio episcopo, non potest ulterius ordinari ab alio titulo beneficii, nisi exhibitis prius litteris testimonialibus episcopi tam originis quam domicilii super suis natalibus, aetate et moribus.

3°. Nulli episcopo, etsi cardinali, liceat externum, sibi non subditum ratione originis vel domicilii, ad clericalem tonsuram promovere praetextu cujusvis beneficii ecclesiastici ei statim conferendi, seu ad quod a patronis praesentatus seu nominatus fuerit. — Praeterea, ut quis possit ordinari titulo beneficii ab episcopo non proprio, requiritur ut beneficium actu possideatur, et de se sufficiat ad congruam sustentationem sine supplemento patrimonii. Quare non bene Salmant.⁸ cum aliis dicunt sufficere beneficium etiam

tenue pro titulo ad suscipiendos ordines. Quamvis (ut recte notat Croix⁴ cum Bonacina^a, Barbosa et communi, contra Lessium % etc.) quoad alios effectus sufficiat quodcumque tenue beneficium, ut quis subditus fiat. — Unde autem desumatur congruitas beneficii quoad effectum ordinationis, vide dicenda *n. 815, v. Not. 1.*

4°. Qui fortuito nascitur alicubi debet ordinari ab episcopo loci ubi pater natus est (nisi pater postea ibidem ubi natus est initiandus contraxerit domicilium). — Debet tamen obtinere litteras testimoniales, si illic ubi natus est tamdiu moratus sit, ut ibi potuerit contrahere impedimentum. Sicut pariter indiget testimonialibus episcopi originis qui in loco suae originis similiter impedimentum contrahere potuerit.

Ratione
orifinii.

5°. Ille tantum censendus est subditus ratione domicilii qui aliquo venit animo perpetuo ibi manendi; et hunc animum probet vel per habitationem decennii, vel per aedificationem domus cum asportatione majoris partis bonorum, manendo simul ibi per aliquod notabile tempus; debetque jurare hunc animum tunc habere.

Ratione
domicilii.

6°. Ut episcopus possit aliquem ordinare titulo familiaritatis, oportet ut per triennium eum aluerit secum in suo actuali servitio, eidemque intra mensem conferat beneficium sufficiens ad congruam sustentationem, cum testimonialibus episcopi originis et domicilii.

Ratione fa-
miliarita-
tis.

7°. Episcopus originis sive domicilii potest a suis subditis, etiam cum sua dimissoria ab alieno episcopo ordinatis, petere ut intra aliquod tempus exhibeant ordinum susceptorum testimoniales: in

Jura epi-
acopi orifi-
nis, vel do-
micilii in
abditio: ab
alio ordina-
tos.

¹ Tr. 8, de Ordine, cap. 4, n. 43. — ¹ Lib. 6, part. 2, n. 2166. Habetur etiam in Bullar. Rom. Mainardi: pridie

nonas Novembr. (4 Novcmb.) 1694.----- ¹ Tract. 8, cap. 4, num. 51. — Loc. cit., num. 2177.

770. - a) Bonacina, Barbosa et Lessius non satis diligenter allegantur a Croix; primo enim scripserunt ante bullam *Speculatores*. Deinde loquuntur de episcopo beneficii relate ad ordines recipiendos. Et Bonacina, *disp. 8, de Sacr. Ordin., qu. un., punct. 4, n. 14*; Barbosa, *alleg. 4, n. 44 et 45*, tenent beneficium etiam tenue sufficere pro titulo ad suscipiendos ordines; sed Bonacina requirit ut sit residentiale, et si non sit residentiale, ut sit

ad victum sufficiens; Barbosa autem, ut non sit tenuissimum, ratione praesumptae fraudis. — Lessius denique, *de Just. ct. Jure, lib. 2, cap. 34. n. 92*, non loquitur de tenuitate beneficii; sed in hoc tantum contradicit, ut velit beneficium esse residentiale; ita ut si beneficium < non requirat residentiam, vel si cum eo dispensatum ut non teneatur residere », non possit dici episcopus beneficii relate ad ordines.

quibus inseratur observata esse quae in hac bulla praescribuntur. Alias potest eos suspendere ab exercitio suscepti ordinis.

771. - « Unde resolves:

« 1°. Qui in una dioecesi est natus, in « altera habet domicilium, in tertia benefici- « fici-um, a quovis trium illorum episco- « porum potest ordines vel dimissorias « accipere. Praepositus', Laymann*, Dia- « na8: ubi cum Aversa et aliis tribus « (contra Barbosa) dicit, etsi ab uno eo- « rum acceperit ordinem unum, posse « alterum ab alio accipere ». — [Vide dicta *n. praeced.*, ad 2°].

Natus in
wi dioece-
•i. domici-
liatua in a-
ba, bñéfi-
ciais in
tertia.

Quii ordi-
nari pewit
at onfioa-
ria.

772. - « 2°. Potest quis ordinari ut ori- « ginarius, ubi ipse vel pater ejus est na- « tus. Barbosa, Zerola, Aversa et alii no- « vem, cum Diana4. — Non tamen potest « ordinari ab episcopo, in cujus dioecesi « natus est fortuito (v. gr. quia mater ibi « itineris vel negotiorum causa degebat); « quia non contrahit ibi *civilitatem* origi- « nis, sed ubi parentes domicilium ha- « bent: ibi enim natus esse censetur. San- « chez et alii octo a) cum Diana ·, contra « Hurtadum ». [Vide *n. 770*, ad 4°].

Habena
duo domici-
lii in diver-
tis dioecesi-
bat.

773. - « 3°. Qui in diversis episcopati- « bus habet duo domicilia, in quibus ae- « qualiter (etsi non mathematicè) habitat, « potest ab utriuslibet loci episcopo ordi- « nari; quia utrique est subditus ratione « domicilii. Praepositus ·, Sanchez, Aversa, « etc. cum Diana'. Ejus tamen filius, ab « illo tantum in cujus dioecesi est natus. « — Quod si fortuito extra utriusque

« dioecesim sit natus, ab utrovis potest « ordinari; quia uterque censetur ejus « episcopus originis, cum non sit potior « ratio de uno quam de alio. Praepositus, « Diana ·. — Natus autem ex fornicatione, « matris potius quam patris domicilium « sequitur. Praepositus, Diana' ».

774. - Potest quis ordinari ab episco- po beneficii, licet beneficium sit simplex: modo sit perpetuum, et initiandus illud jam possideat Et idem dicitur de habente commendam perpetuam quae transeat in titulum. Ita Sanchez, Trullench, Aversa Philibertus, etc. cum Salmant10 commu- niter. — Dicunt Tamburinius11 cum Diana et Bardi; ac Salmant" cum iisdem aucto- ribus b), quod sufficit beneficium etiam tenue. Sed hoc expresse reprobatur in dicta bulla *Spectilatores* (*n. 770*, ad 3°): ex qua requiritur beneficium sufficiens ad sustentationem de se sine supplemento patrimonii Vide apud Croix". — Et hic notandum cum Croix u non sufficere titu- lum servitii mensae vel ecclesiae aut Missarum; quia revera haec non sunt beneficia.

Conditio-
nes requisi-
tv ia bene-
fido ordina-
tionis.

An autem ex beneficio detrahenda sint onera Missarum? — S Congregatio (ut refert Benedictus XIV"), die 17 Julii anno 1723, respondit id relinquendum ar- bitrio et conscientiae episcopi.

Nota vero quod in nostro regno bene- ficium, ut quis possit cum eo ordinari, debet ascendere, detractis oneribus, sal- tem ad medietatem taxae statutae pro patrimonio. — Vide infra, w. 830.

' Dub. 14, n. 137. — ■ Lib. 5, tr. 9, cap. 9. n. 10 et 11. — • Part. 8, tr. 2, reool. 8 et 9. - Aversa, qu. 3, oect. 6, v. 7rr- /IMS modus. — Barbosa, de Off. el Potest, cpiic., aller. <» n. 1. — Barbosa, loc. ciL, n. 3 et seqq. · Zerola, Prax. •plie., v. *Dimissoriae*, ad 1; et part. 2, v. *Dimissoriae*, § 2. - Aversa, loc. dt., v. *Brimus esi*. · · Part. 8, tr. 2, rcaol. 12. — Sanch., de Matr., lib. 3, diip. 23, num. 3. · • Loc. cit., reool. II. — Gasp. Hurtad., de Ordine, diff. 17. — · Dub. 14. num, 135 et 137. — Samh., de Matr., lib. 3, diip. 24, num. 2. cum Conii), mor., lib. 7. cap. 1, dub. 22, num. 1. - Aversa, qu. 3, sect. 6, v. *Tertius*. - ' Part. 8,

tr. 2, resol. 14. — *Praepes.*, dub. 14. num. 133. — ■ Loc. cit. — *Praepos.*, dub. 14, n. 133. — ■ Loc. dt, re*oL 18. — Sanck., Coniil. mor., lib. 7, cap. 1, dub. 23. num. 7, 8 et 13. · Trull., lib. 6, dub. 7, a n. 15. - Phihb. Marckin, tract. 1, part. 5, cap. 8. num. 3» 9. 12 et 14. · “ Tr. 8, cap. 4, num. 51 et 52. — u Lib. 7, de Ordine, cap. 7. § 2. num. 21, el 20 ad 4. · Diana, part. 4, tr. 4, root. 51. · Bardi, Select., lib. 3» qu. 3, n. 4 — “ Loc. dt., n. 51 — 11 Lib. 6, part. 2, num. 2168. — M Loc dt., num. 2178. — u Notifie. 26, n. 6. Cfr. Thesaur. Resol. S. C. C., tom. 2, foL 338. in Artmiuen.

772. - a) Apud Dianam, plures quam octo (praeter Sanchez) citantur.

774. - a) Aversa, qu. 3, sect. 6, v. *Secun- dus modus*, non loquitur de commenda; in reliquis vero concordat

b) Aversa, loc. cit., dicit sufficere tenue beneficium, « si tenui beneficio adjungeretur

patrimonium, ita ut conflatum ex utroque suf- ficeret ad sustentationem ». — Tamburinius vero, loc. cit., dicit beneficium, « quamvis te- nuissimum », constituere aliquem subditum episcopi; sed ad hoc ut actu suscipiantur or- dines, obligabitur ad supplendum de patri- monio.

775. - Sed dubitatur 1°. *Ah episcopus beneficii possit dispensare in interstitiis cum aliquo, eodem modo quo posset dispensare cum eo episcopus domicilii?*

EpiiCO-
pot benefi-
cii dwpen-
aat in inter-
stitiis «eat
epiecopai
doaidlli.

Negant Navarrusa¹ et alii. — Sed verius affirmant Barbosa¹; et Salmant.⁴ cum Garcia et Trullench; quia, cum talis ordinandus jam fiat subditus episcopi beneficii quoad ordines, fit etiam subditus quoad omnia concernentia ordines. Modo, intelligendum, accedat necessitas vel utilitas (respective ad ordinem qui confertur) ecclesiae cui ordinandus adseribitur: juxta dicenda n. 795, ad 2.

776. - Dubitatur 2°. *An rite episcopus ordinet aliquem cui ideo contulit beneficium ut possit eum ordinare?*

Conferent
beneficium
■t pomitor*
dtnere liate
ordinat.

Negant Quaranta^a, Barbosa^o), etc., apud Salmant.³; quia talis collatio esset in fraudem. — At valde probabile est quod possit, ut tenet Tamburinius⁴ cum Leandro, Bardib^o, Diana et aliis; et huic sententiae favent Salmant.⁶ cum Trullench. Ratio, quia nullo modo fraudat legem qui utitur jure suo; ex regula juris 55 ff, *de divers, regul. juris antiq.* *Nullus videtur dolo facere qui suo jure utitur.* Habetur autem in cap. *Cum nullus, de temp. ord. in 6°*, quod indistincte concessum sit episcopis ordinare alienos ratione beneficii.

senefitu-
rus idirer-
•u dioeceti-
r>u, po'oî
ofdinin

777. — . 4°. Qui plura habet in diversis « dioecesibus beneficia, potest a quolibet « illorum episcoporum ordinari. Garcia, «Praepositus⁰, etc., Diana⁷». — [Idem

dicunt Salmant.⁸ cum Philibert^o, Trullench, etc. — In expositis autem spectatur locus in quo expositi sunt. Salmant.⁹].

Quid de
cipotliii.

« 5°. Studiosi qui in universitate habi-
« tant (etiam ultra decennium) animo re-
« deundi in patriam, non contrahunt ibi
« domicilium; atque adeo ab ejus loci
« episcopo ordinari non possunt. Imo si
« isthic ducant uxorem, nec filii eorum:
« sicut enim is non dicitur episcopus do-
« micilii respectu patris; ita nec episco-
« pus originis respectu prolis quae nata
« fingitur in domicilio patris. — Diana¹⁰».

Stades la
non contra-
hant dotai-
alium id u
Diversitate.

778. - Notandum Γ. Quod, licet ad alios effectus, etiam ad suscipienda sacramenta, ut domicilium acquiratur, sufficit quod quis incipiat alicubi habitare animo ibi perpetuo manendi; ad effectum tamen suscipiendi ordines, ultra praedictum animum, requiruntur alia in bulla *Speculatores* enumerata (dicto n. 770, ad 5°), et praecipue juramentum de ipso animo perpetuo ibi manendi. — Notandum insuper quod, ut quis ordinari possit ratione domicilii, requiritur ut praestet juramentum de domicilio ibi contracto; ex declaratione S. Congregationis (quam refert Pater Zaccaria apud Croix n).

Requiti
ad domici-
lium pro or-
dinibu».

Adhuc autem filiusfamilias vivens seorsum a patre potest domicilium acquirere ex leg. *Placet* et leg. *Non utique, ff. Ad municipalem*. — Idemque decrevit S. Congregatio (ut testatur Pater Zaccaria^o) de infante seu impubère βλ

Bene tamen advertunt Sanchez¹³, Bo-

¹ De Offic. et Potest, episc., alleg. 4, n. M. — ¹ Tr. 8, cap. 4, n. 53. • Garcia, de Benefic., part. 2, cap. 4, n. 15. - Trull, lib. 6, dub. 7, n. 21. — • Tr. 8, cap. 4, n. 54. — • Lib. 7, de Ordine, cap. 7, § 2, n. 21. - Ltand., tr. 6, de Ordine, ditp. 8, qu. 19. • Diana, part. II, tr. 4, resol. 1. — ¹ Loc. cit., n. M. • Trull., lib. 6, dub. 7, n. 25. — Garcia, de Benefic., part. 2, cap. 4, o. 2. — • Dub. 14, n. 137. — • Part. 8,

tr. 2, resol. 23. — • Loc. cit., n. 45. - Philib. Afarchin., tr. 1, part. 5, cap. 8, n. 8, - Trull., loc. cit., dub. 7, n. 27. — • Loc. cit., n. 47. — » Loc. cit. resol. 15 et 17. — « Lib. 6, part. 2, n. 2176. Cfr. Thesaur. Résolut. S. C. C., tom. I, fol. 174 in Ufentina seu Hydruntina, die 1 Aprilis 1719; cfr. eliam ibid., fol. 308 in Romana ecu Tutculana, die 27 Apr., 1720. — ¹¹ Loc. cit., n. 2180. — u De Matr., lib. 3, disp. 23, n. 16.

775. - °) Navarrus, *Constl. 12, de tempor. ordinat.*, id negat, non de beneficiato, sed de familiari episcopi.

776. - λ) Quaranta, *Sum.*, v. Ordo, § *Circa secundum*; Barbosa, *de Offic. et Potest, episc.*, alleg. 4, n. 58, in generali tantum negant posse fieri, si beneficium collatum fuerit in fraudem.

b) Bardi, *Select.*, lib. 3, qu. 3, n. 7, utique probationes hujus sententiae affert et rationes oppositas confutat; sed his verbis concludit: < Et ideo hanc sententiam [quod possit ordi-

nari] libenter reciperem; sed quia non habeo adhuc auctorem pro illa, idcirco pro modo suspendo judicium, usquedum melius aliorum placito dicta sententia confirmetur ». Noto etiam Bardi, sicut et Tamburinium, casum ponere modo aliquantulum diverso; loquuntur enim de casu quo fraus adesset, ut si quis beneficium tenue in aliena dioecesi fundaret, ut illius deinde compos ibidem initiaretur. Quod liquet esse affine casui posito a S. Alphonso.

778. - a) SeU rectius, ut habet Zaccaria, *favet* huic sententiae declaratio S. C. C. in

nacina », Palaus b> ; et Salmant. l* cum Aversa Trullench, Dicastillo et Philiberto e>, quod si quis post domicilium contractum habet animum alio se transferendi, bene posset ordinari ab episcopo loci in quo commoratur. — Ad domicilium enim perdendum, non solum requiritur animus discedendi ab illo, sed etiam actualis recessus; ut patet ex pluribus declarationibus S. Congregationis, ut refert Pater Zaccaria apud Croix

Barones
et lerutores
quoad do-
miciUum.

779. - Notandum 2°. Quod barones eorumque filii gaudent domicilio suorum feudorum, etsi ibi non habitant; ac propterea ordinari possunt ab illorum episcopo. Ita Barbosa, Aversa, apud Croix . — Idem dicunt Salmant. 4* cum Sanchez Trullench; Gobat, Barbosa, Rebuffus, apud Croix 8, de senatoribus et officialibus perpetuis alicujus loci eorumque filiis. Sed merito haec ait Croix 8 non esse conformia intentioni bullae *Speculatores* relatae: ubi (ut vidimus n. 770, ad 5°) requiritur ut ordinandus ratione domicilii per notabile tempus ibi permanserit, et habeat animum ac juret ibi perpetuo manendi.

Requisita
sd ordinan-
dam ratio-
ne familia-
ritatis.

780. - Fit etiam aliquis subditus episcopi quoad ordines suscipiendos, ratione *familiaritatis* seu famulatus: modo (ut sancivit Tridentinum') *per triennium se-*

cum fuerit commoratus, et beneficium, quacumque fraude cessante, statim re ipsa illi conferat. — Putat hic Vasquez sufficere si episcopus animum habeat conferendi beneficium quamprimum vacaturum. Sed communiter dicunt Aversa, Philibertus alique cum Salmant. ., beneficium debere esse jam vacans: licet ante ordinationem non conferatur, ut Sanchez <), Ledesma cum Salmant. . — Per relata tamen bullam *Speculatores* sufficit si beneficium conferatur intra mensem. (Vide ». 770, ad 6°). — Declaravit autem S. Congregatio non posse episcopum titulo familiaritatis aliquem ordinare, etiamsi det ei pensionem aut patrimonium. Vide Patrem Zaccaria apud Croix, 0.

Nomine autem *familiarium* intelliguntur omnes qui episcopo famulantur et vivunt ejus expensis, etsi in ejus aedibus non habitent: modo degant in loco ubi est episcopus vel prope. — Secus, si distent per decem leucas, ut dicunt aliqui; vel per duas dietas, juxta alios (apud Salmant. n).

Quinam
censeantur
familiares.

Dicit autem Barbosa ” cum Garcia et Armendariz, qui hoc referunt decisum a S. Congregatione, contra Escobar ”, qui citat pro se Marchinum et Leandrum b>, episcopum posse ordinare suum familia-

1 De Ordine, punct. 4, n. 11. — . Tr. 8, cap. 4, n. 48. - Trull., lib. 6, dub. 7, num. 7. - Dicastillo, tr. 6, de Ordioe, dub. 16, n. 221 et 223. — Barbosa, alleg. 4, n. 32 et 33. - Aversa, qu. 3, sect. 6, v. Tertius. - 9 Lib. 6, part. 2, n. 2180. — • Loc. cit., n. 50. - Trull., loc. cit., n. 11, — Gobat, tr. 8, n. 301. - Barbosa, loc. cit., n. 34. - Rebuff., Prax. bénéficier., part. 1, tit. de Clericis, n. 23. • • Lib. 6, part. 2, n. 2180. — • Loc. cit. — ' Sets. 23, de reform., cap. 9. — Pas?, disp. 243,

cap. 5. nam. 49. — Aversa, loc. dL, v. Quartus modus, - Philib. Marchiu., tr. 1, part. 5, cap. 9, num. 5 et seqq. - • Tr. 8, cap. 4, n. 56. — Petr. Ledesma., Sam., de Ordioe, cap. 5, concl. 8. • • Tr. 8, cap. 4, n. 56. — * Lib. 6, part. 2, n. 2187. — « Loc. dL, n. 56. — “ Aller 5. n. 12 cl IX • Garcia, de Benefic., part. 2, cap. 5, n. 81 et 82. • Armeudar., Addit, ad RecopiUt. Iegum Narar., lib. I, tiu 18, leg. 7, de Episcopi., n. 46 et 47. — » Lib. 23, n. 330.

Havemiatch, Ordinationis, de die 28 Sept. 1743; decrevit enim S. C. licite ordinari posse ab Ordinario Ravennae clericum, qui impubes Ravennam advenerat, neque ibi tot annis post pubertatem commoratus fuerat quot ad domicilium constituendum praescribuntur. Hinc enim fit, domicilii annos ab adventu ante pubertatem secuto numerari potuisse; quod utique falsum esset, si impuberes domicilium sibi non possent statuere.

t>) Palaus, punct. 15, n. 3, id non habet; sicut neque Aversa, qu. 3, sect. 6, v. Tertius modus, qui proinde non satis distincte citatur a Salmant

c) Quin etiam *debere* ab eo episcopo ordinari, ait Philibertus Marchinus, tr. 1, part. 5, cap. 7, n. 9.

d> Apud Zaccaria, n. 2176 cum 2184, non reperiuntur declarationes S. C. ad hoc facientes.

779. - A) Sanchez, de Matr., lib. 3, disp. 24, tt. 2, loquitur in universum de iis qui duplex domicilium habent.

780. - a) Sanchez, Consil., lib. 7, cap. 1, dub. 20, num. 25, id non habet, quidquid dicant Salmant — Ledesma vero hanc sententiam videtur tenere, quamvis contra eam a Salmant. citetur

b> Marchinus, tr. 1, part. 5, cap. 9, n. 15, el cap. 8, n. 10; Leander, disp. 8, qu. 26, censentur esse contra opinionem expositam, ex eo quod negant simpliciter episcopum posse familiarem ordinare, nisi beneficium intra decem dies illi conferat.

rem triennalem, etiam ad titulum patrimonii vel pensionis pro necessitate vel utilitate ecclesiae cui ille est adscribendus c>.

Imo Gabriel Vasquez censet posse eum ordinare, etiamsi non habeat patrimonium; sed hanc opinionem Barbosa l merito falsam vocat.

Quomodo Praeterea Renzi*; et Barbosa³ cum
umo^o»nto»m
o * o' Garc,^a Kicao et Molfesio (qui etiam de-
cisum a S. Congregatione asserunt) suf-
ficere ajunt triennium adhuc inceptum
antequam fuisset episcopus d>. — Adver-
tunt tamen communiter Renzi⁴ cum Palao,
Tamburinio, Marchino et Leandro; ac
Barbosa⁵ cum Molfesio et aliis, tempus
triennale debere esse continuum: hoc vero
intelligendum moraliter. Unde censet Ren-
zi⁴ non interrompi triennium, si familiaris
per aliquod tempus alio discedat: idque
probat ex *cap. fin. de verb. sign. in 6°*,
ubi interrogatus Papa quis veniret nomine
clericorum suorum, respondit venire cle-
ricos familiares continuo domesticos com-
mensales, etiamsi aliquando pro suis ne-
gotiis > abesse contingat.

Gabr. Vasq., di>p. 243, n. 49. — 1 AHeg. 6, n. 12. —
• De Ordine, cap. 1, sect. 3, qu. 13. — 1 Loc. cit., n. 8. -
Garcia, de Benefic. part. 2, cap. 5, n. 83. • *Riccus*, Prax.
aur. rerum ecclesiarum fori, part. 1, resol. 278*, i. f. Cfr.
Colectan. dedi., part. 3, collect. 596. • *Molfes.*, part. 1,
tr. 2, cap. 2, n. 8. — • De Ordine, cap. 1, sect. 3, qu. 13, •
Palao, tr. 29, diip. 4, punct. 10, 5 1, n. 4, v. *Secundus esi*;
et tr. 27, punct. 15. n. 6. • *Tambur.*, lib. 7, de Ordine,
cap. 7, 5 2, n. 3. • *Marchin.*, tr. 1, part. 5, cap. 9, n. 2. -
Leand., dup. 8, qu. 24. — * Loc. dt., num. 9. - *Molfes.*,
loc. dt — • De Ordine, cap. 1, sect. 3, qu. IX — 1 Consil.

c> Quidquid sit de antiquis resolutionibus, at certe post constitutionem *Speculatores*, non potest episcopus ordinare familiarem suum triennalem, ad titulum patrimonii, etiam ob necessitatem et utilitatem ecclesiae, nullo ei collato beneficio, uti declaravit S. C. C. die 27 Julii 1697. Vide Pallottini, v. Sacramentum Ordinis, § 2, n. 91; cfr. etiam Thesaur. Resol. S. C. C., tom. 2, fol. 66, ubi in casu discussione dicitur extendi etiam ad titulum pensionis.

d) Haec resolutio habetur apud Pallottini, loc. cit., n. 87; quin etiam, *ibid.* n. 88, S. C. C. declaravit satis esse, etiamsi totum triennium effluxcrit ante promotionem ad episcopatum.

•) In textu habetur: « Pro tuis gerendis negotiis », scilicet negotiis ejus cujus sunt clerici, et ad quem responsum dirigebatur. Glossa

Item advertunt Renzi f), Sanchez'; Q<un<io«Pi
et Barbosa⁸ cum Navarro, Sayro, Ugo- p?η“«»7i
lino et aliis pluribus, non posse episcopum KmiuS
dispensare super interstitiis cum familiari
ordinando ad titulum beneficii statim con-
ferendi e); quia hic nondum est subditus.
Et ita refert decisum a S. Congregatione
Garcia apud Renzi*. — Bene tamen po-
terit dispensare post collatum beneficium,
quia ratione beneficii collati jam fit sub-
ditus; ut dicunt Piasecius et Campanile,
apud Barbosa¹⁰; et pariter id a S. C. de-
cisum refert Pittonius u, die 26 Maji 1594.
Sed hoc intelligendum (ut diximus m. 775),
si adsit necessitas vel utilitas Ecclesiae

Quaeritur: *an famuli famulorum epi-
scopi possint ex hoc eodem titulo ab illo
ordinari?* — Affirmant Sanchez'', Diana'', F*moii a
Salmant. '', Aversa, Henriquez V, modo “undoq.”
absit fraus, nempe si ad hoc episcopus ponant boc
permittat familiares suos plures famulos
habere ut possit eos ordinare; et modo
omnes expensis episcopi alantur, ut ad-
vertunt Salmant. '' cum Henriquez A —
Ratio, quia hi omnes revera tunc tam-
quam famuli ipsius episcopi reputantur.

mor., lib. 7, cap. 1, dub. 27, n. X — • Alleg. 5, n. 14. •
Novar., lib. 1, contil. 12, de tempor. ordinat. • *Sayr.*,
decis. 28, lib. 1, tit. 7. - *Utolin.*, de Potest. cpisc., cap. 26,
§ 4, v. f. — *Garcia*, de Benefic., part. 2, cap. 6, n. 86. • • De
Ordine, cap. 1, sect. 3, qu. 12. — *Piasec.*, Prax., part. 1,
cap. 1, art. 2, n. 15. • *Campan.*, juris, Divertor, rubric. 9,
cap. 9, num. 3 et 4 cum num. 1. - * AUeg. 5, num. 15. —
11 Decis. pro episcopis, n. 352. — M Consil., lib. 7, cap. 1,
dub. 20, n. 24. — “ Part. 4, tr. 4, resol. 145. — M Tr. 8,
cap. 4, n. 57. - *Aversa*, qu. 3, sect. 6, v. *Quartus modus*. —
“ Loc. dt.

tamen addit: < Nec sumo ita amare verbum, quin etiam pro suis propriis interdum possit abesse ».

I) Renzi, loc. cit., qu. 12, v. f., oppositam sententiam tenet.

K) « Nisi pro ecclesiae suae utilitate », addit Garcia.

h) Apud Pallottini, v. Sacramentum Ordinis, § 5, n. 42, in generali declaratur episcopus non posse remittere interstitia, nisi sit ordinandi Ordinarius. Posse tamen, *ibid.*, u. 37, cum regularibus super interstitiis dispensare, dummodo habeant dimissorias a suis superioribus.

V Henriquez, lib. 14, cap. 17, n. 3, ita sane videtur tenere, eo quod in comment, negat famulum famulorum episcopi posse sic ordinari, « qui in externa domo famuli alitur, et non expensis episcopi ».

DUBIUM II.

Quae requirantur in Ordinando.

781. *Quinam valide aut invalide ordinentur.* — 782. *An valide ordinentur infantes.* — 783. *Quae requirantur ut quis licite ordinetur*, apud Busenbaum. — 781.1. *Ut sit viator; non neophytus, non infamis, hermaphroditus, irregularis, etc.* — *An autem remaneant ordinati irregulares, etc., quos episcopus protestatur non intendere ordinare.* — 785. II. *Animus clericandi* — *Dub. 1. An peccet suscipiens ordinem, nolens ascendere ad superiorem.* — *Dub. 2. An peccet clericus in minoribus, si uxorem ducat.* — *Dub. 3. An peccet suscipiens tonsuram ad effugiendum forum.* — 786. III. *Ut sit confirmatus.* — 787. IV. *Ut habeat litteras dimissorias.* — *Not. 1. Episcopi regulariter tenentur per scipsos ordinare.* *Not. 2. Licentia data non expirat morte concedentis.* *Not. 3. Episcopus confirmatus potest dimissorias concedere; non vero suspensus, etc.* *Not. 4. Potest episcopus eas dare etiam in aliena dioecesi existens.* *Not. 5. Non potest vero vicarius generalis.* — 788. *Not. 6. Quid de capitulo sede vacante.* *Not. 7. Quid de abbatibus.* *Not. 8. A quibus debeant habere dimissorias regulares.* *Not. 9. Quid, si Papa det licentiam cum clausula, ut quis ordinetur a suo Ordinario tantum.* *Not. 10. Potest episcopus confirmare habentem dimissorias.* *Not. 11. An ordinatio debeat fieri a certo episcopo designato.* *Not. 12. Sufficit licentia oretenus.* — 789. *Dub. 1. An episcopus possit ordinare alienum sub spe ratihabitionis.* *Dub. 2. An episcopus ordinans possit dispensare cum alieno super irregularitate, etc.* — 790. V. *Examen de scientia, juxta qualitatem ordinis suscipiendi.* — 791. *Qu. 1. Quae debeat scire sacerdos, praesertim circa sacramentum Poenitentiae.* *Qu. 2. An illiterati sint irregulares.* *Qu. 3. An in regularibus minor scientia requiratur.* — 792. *Quid ultra notandum circa examen.* — VI. *Titulus sustentationis: de quo infra, ex n. 813.* — 793. VII. *Ut ordines gradatim suscipiantur.* — 794. VIII. *Ut ordines suscipiantur tempore debito.* — *Utrum in festis liceat ordinare in minoribus plus quam duos.* — 795. IX. *Ut serventur interstitia.* — 796. *An qui eadem die suscipit duos ordines sacros incurrat suspensionem. Quid, si in sabbato suscipit unum, alium in dominica.* *Dub. 1. An haec suspensio sit latae sententiae.* *Dub. 2. An incurrat suspensionem qui suscipit duos ordines sacros, non servatis interstitiis.* — 797. *An liceat eadem die suscipere quatuor ordines minores cum subdiaconatu.* *Dub. 1. An excuset consuetudo contraria.* *Dub. 2. An taliter ordinatus incurrat suspensionem.* *Dub. 3. An regulares possint ordinari extra tempora.* *Dub. 4. An ipsi tunc possint ordinari in quovis festo duplici. Quid de initiandis in tribus diebus festis.* — 798. X. *Ut servetur locus debitus; et existentia episcopi in propria dioecesi.* — 799. XI. *Aetas debita; alias incurritur suspensio.* — *Dub. 1. An eam incurrat qui ordinatur ante aetatem ex ignorantia crassa.* *Dub. 2. An mala fide ordinatus ante aetatem, possit, ea completa, ordinem exercere.* *Dub. 3. An incurrat irregularitatem suscipiens sacerdotium ante aetatem. An autem irregularitatem qui ordinatur irretitus censura* (Vide ibid., v. *Utrum*). — 800. *Quomodo computanda actas.* *Dub. 1. An possit ordinari mane qui vespere complet aetatem.* *Dub. 2. An computandus annus bissextilis.* — 801. XII. *Exercitium ordinis suscepti.* — XIII. *Sumptio Eucharistiae.* — XIV. *Probitas vitae.* — 802. XV. *Vocatio divina. Quae sint ejus signa.* — 803. *An peccet graviter qui sine vocatione ordinatur. An peccet episcopus hunc ordinans.* — 804. *Haec vocatio tanto magis requiritur ad episcopatum et parochiam suscipiendam.* — 805. *Quae sint officia ordinatorum.*

Quaestio-
raum va-
udoaH4*

781. - « Resp. 1°. Ad validam ordina-
tionem requiritur et sufficit, ut sit *mas-
culus baptisatus*. — S. Thomas *, Coninck
« Vasquez, Filliuccius. .
« Unde resolves:
« Γ. Incapax ordinum est, et quidem
« jure divino: Γ. *Femina*. Vasquez, Re-
« ginaldus, Filliuccius⁴ ». (Ita S. Thomas .,
Salmant." et alii communiter; estque de
fide definitum in cap. *Nova, de poenit.*

et remiss.]. — « 2°. *Hermaphroditus*, in
« quo sexus femineus praevalet (Filliuc-
« cius). Quod si autem in eo incipiat
« praevalere post ordinationem validam,
« non potest valide consecrare vel absol-
« vere; licet characterem sacramentalem
« retineat (Lugo .). — 3°. *Non baptizatus*.
« Ibid. .
« 2°. Valide ordinantur: Γ. *Perpetuo*
« *amentes, caeci, muti, privati mambus,*

1 Suppl., qu. 39, art. 1; efr. qu. 35, art. 3 «t 4. —
1 Diip. 20, dub. 10. — » di>p. 245; et diip. 246, n. 6
et 7. — . Tr. 9, a n. 73. — Vasq., diip. 245. cap. 2, η. II. —

JfrtiM., Ub. 30, tr. 1, n. 29. — « Loc. cit., n. 73 — . SappL,
qu. 39, art. 1. — . Tr. 8, cap. 5, n. 6. — ' Loc. dt., n. 73. —
• Resp. mor., Ub. 1, dub. 31, n. 4. — » loc. dt., n. 74.

« etsi jure naturali sint inhabiles. — 2°. *Irregulares*, etsi jure ecclesiastico sint inhabiles, maneatque ab eorum usu suspensi. — 3°. *Pueri in cunis*, qui tamen ad castitatem non tenebuntur vi voti nisi id ratificaverint. — Toletus, Henriquez, Azorl, Bonacina l ».

782. - Quaeritur: *an valide ordinentur infantes?*

Negant Paludanus °), Durandus °) et Petrus Sotod), apud Salmant.3.

Infantes
▼ Alide ordinantur.

Sed verius affirmat D. Thomas⁴, ubi docet quod omnia sacramenta quae non requirunt actum proprium suscipientis, sed in eis datur aliqua spiritualis potestas (ut sunt Baptismus, Confirmatio et Ordo) valide suscipiuntur ante usum rationis; imo Ordo etiam licite suscipitur (loquendo de ordinibus minoribus) si adsit necessitas et spes profectus. — S. Doctorem sequuntur communiter Sanchez⁵, Renzi⁶; et Salmant.1 cum S. Bonaventura, Scoto, Dominico Soto, Gonet, Vasquez, Valentia et aliis. Et hoc communi sensu doctorum definitum testatur Benedictus XIV in bulla *Eo quamvis tempore*, edita 4 Maji 1745. — Idque probat D. Thomas ex *cap. unie., de clerico per saltum promot**), ubi dicitur quod si aliquis subdiaconatum receperit ante usum rationis, debet reordinari ante diaconatum, si non constet de illius susceptione; secus, si constet.

Non tamen
ad episcopatum.

Dicit tamen idem Angelicus⁸ quod pueri ante usum rationis non possunt valide suscipere episcopatum.

Tolet., lib. 1, cap. 61, num. 3 et 4. — *Henriq.*, lib. 10, cap. 14, n. 3. — 1 Part. 1, lib. 13, cap. 14, qu. 9. — 1 De Ordine, punct. 5, num. 1 et 2. — 2 Tr. 8 cap. 5, num. 21. — 3 Suppl., qu. 99, art. 2. — 4 Comil., lib. 7, cap. 1, dub. 32, n. 2. — 5 De Ordine, cap. 1, aect. 1, qu. 2. — 6 Loc. dt., n. 23. — 7 S. Bonav., in 4, dist. 25, art. 2, qu. 2. — 8 Scot., in eumd. loc., qu. 2. — 9 Solus, in eumd. loc., qu. 1, art. 2, coed. 2 et 3. — 10 Gon., Clyp., diip. 3, art. 2, n. 25. — 11 Vasq.,

783. - « Resp. IP. Ut Ordo licite et se-
« eundum jura Ecclesiae rite sumatur,
« aut non incurratur censura, requiritur
« in recipiente, praeter statum gratiae:

Requiritur
Ad hunc
ordinem
> nem.

« Γ. Ut non sit *neophytus* »; [Qui autem non esset baptizatus, certe Ordinem non reciperet; ut constat ex concilio Nicaeno], et ex cap. *Veniens, de presbyt. non baptis}* — « vel *infamis* vel hermaphroditus; vel « *irregularis*, suspensus, excommunicatus.

« 2°. *Animus clericandi* (Tridentinum¹⁰).
« Sine quo, si primam tonsuram vel ordines minores accipiat, videtur peccare, « saltem venialiter (nisi justa causa excuset); quia fraus est levis. (Vide supra, « Lib. 4, cap. 2, dub. 1, art. 3). — Similiter venialis inconstantia videtur sine « justa causa statum clericalem deserere.

« 3°. Ut sit *coherens* (Tridentinum¹¹):
« et quidem secundum Bonacina¹², sub « mortali; secundum Sotum et Coninck, « sub veniali.

« 4°. *Litterae dimissoriae*, etiam pro prima tonsura, episcopi proprii, sive originis, sive beneficii, sive domicilii. — Vide Diana¹³.

« 5°. *Examen* coram episcopo de scientia necessaria ad usum cujusque ordinis. — Nam Tridentinum¹⁴ pro prima tonsura requirit ut sciant fidei rudimenta; item legere et scribere; et de quibus probabilis sit conjectura quod clericatum elegerint, non saecularis iudicii fugiendi fraude, sed ut Deo fidelem cultum praestent. Pro *minoribus*,

i p. 246, cap. 1, n. 5. — Valent., diip. 9, qu. 4, punct. 1. — Bened. XIV, instructio *Eo quamvis tempore*, § 20. — Suppl., qu. 39, art. 2, corp. — 1 Can. 19 (celebr. an. 325); p. Labbe, tom. 2, col. 42 vcl 48. — 2 Ses. 23, de reform., cap. 4. — 3 Loc. dt. — 4 Punct. 5, n. 10. — 5 Sotus, in 4, dist. 24, qu. 1, art. 4, ▼. *Quod si interroges*. — 6 Coninck, de Sacram., qu. 72, n. 90; et disp. 20, n. 102. — 7 Part. 3, tr. 4, resol. 194. — 8 Loc. dt.

782. - a) Durandus, in 4, dist. 25, qu. 2, litt. H (n. 8); Petrus de Soto, led, 5, de Sacram. Ordin., v. *Secundum etiam*, dubiam habent huiusmodi ordinationem. — Paludanus vero, in 4, dist. 25, qu. 3, art. 1, concl. 3 (n. 6 et 7), quamvis probabilem habeat primam sententiam, ipse tamen dicit: « Actas puerilis non impedit a susceptione ordinum, quantum est ex necessitate sacramenti ».

h) Cap. Tuae litterae, *unie., de clerico per saltum promot*, sic se habet: « P. presbyter, diaconatus ordine praetermisso, se fecit ad

sacerdotii ordinem promoveri. Ipse tibi quoque secreto confessus est se pro certo nescire si res taliter se haberet; sed ex quo boni viri hoc asserebant, inter quos fuerat conversatus, credebat assertioni eorum, eo quod tempore quo ordines superiores susceperat, infra annos discretionis fuerat constitutus... Mandamus quatenus.... (quia non intelligitur iteratum quod factum esse nescitur), ipsum in diaconum ordinare procures, et sic de misericordia eumdem ministrare permittas in ordine sacerdotis ». In quod caput Glossa, ad v. *Discretio-*

« ut linguam latinam intelligent. Pro *sub-*
diaconatu et *diaconatu*, cognitionem eo-
 rum quae ad istos ordines spectant. Pro
 « *sacerdotio*, tantam scientiam, ut popu-
 lum docere possint necessaria ad salu-
 tem et administrare sacramenta.

« 6°. *Titulus sustentationis*, ut beneficii
 « vel patrimonii; vel paupertatis, ut in
 « regularibus. — Tridentinum Vide Bo-
 « nacina.

« 7°. *Ordo* inter receptionem unius et
 « alterius: cujus inversio, v. gr. suscipere
 « diaconatum ante subdiaconatum, erit
 « mortale. Episcopatus ante sacerdotium
 « erit etiam invalidus.

« 8°. *Tempus*: Sic *minores* conferuntur
 « quavis dominica vel festo: et quidem
 « tali, quod ex praecepto Ecclesiae cele-
 « bretur etiam in foro; ut Silvester, Azor¹,
 « Barbosa, etc. communiter docent. Ac
 « licet Praepositus, Fagundez Tanner,
 « Gavantus, etc., putent sufficere quodvis
 « festum duplex in ecclesia, eamque sen-
 « tentiam Diana vocet tutam in praxi:
 « eam tamen ex decreto Urbani VIII re-
 « jectam esse monet card. de Lugos. Eos-
 « dem autem posse, ex recepta episcopo-
 « rum consuetudine, etiam feria sexta
 « vespere ante sabbatum quo omnes or-
 « dines jure conferri possunt, notat Dia-
 « na² ex Henriquez, Reginald³ (>, etc. —
 « *Majores* vero, sabbatis quatuor tempo-
 « rum, et dominicae Passionis ac hebdo-
 « madae sanctae.

* 9°. *Interstitia temporum*. Sic *majores*
 « non nisi post annum ab alterius susce-

ptione conferri possunt (ex Tridentino):
 in quo tamen episcopus, ob necessitatem
 vel utilitatem Ecclesiae, potest dispen-
 sare. Eodem tamen die, non nisi de li-
 centia Papae, duo ordines *majores* pos-
 sunt dari. *Minores* vero omnes, dispen-
 sante episcopo, possunt dari eodem die;
 et si consuetudo sit, simul cum subdia-
 conatu. — Navarrus Henriquez⁴, Va-
 squez, Suarez, Sà⁵, Laymann⁶.

« 10°. *Locus*: scilicet pro solemni col-
 latione, ecclesia; pro privata, sacellum.

« 11°. *Aetas*: in qua ordinarie episco-
 pus non potest dispensare. — Et sic pro
 prima *tonsura* et *minoribus* requiritur
 saltem septennium completum (licet
 Quintanadvenas⁷, contra Sanchez, etc.,
 putet sufficere inchoatum). Pro *acolytho*,
 annus duodecimus completus (Filliuc-
 cius⁸ n). Pro subdiaconatu, vigesimus
 secundus: pro diaconatu, vigesimus ter-
 tius: pro sacerdotio, vigesimus quintus,
 omnes incepti. Pro episcopatu, triges-
 imus completus. Vide Bonacina⁹, Fil-
 liuccium¹⁰, Laymann¹¹, Diana¹². — Si
 autem dubium sit an quis aetatem re-
 quisitam habeat (v. gr. pro sacerdotio,
 an annum vigesimum quintum ingres-
 sus sit), ordinari non potest. Sanchez,
 Laymann, Bardi¹³.

« Peccat autem tam ordinans quam
 ordinatus, si ordinetur qui non habet
 qualitates requisitas ».

784. - Omnia tamen haec fusius discu-
 tienda. — Ut quis igitur rite ordines su-
 scipiat.

* Sets. 21, de reform. cap. 2. — Bonac., punct. 5. a
 n. 18. — Silvest., v. Ordo II, qu. 6, v. Secundum. — Bar-
 bosa, de Offic. et Potest. eptsc., aUc. 11. n. 21 et 22. —
 Praepos., dub. 15, n. 150. — Tann., tom 4. diip. 7, qu. 3,
 num. 44. — Gavant., Man. episcop., v. Ordines minores,
 n. 15. — 1 Part. 5, tr. 13, resol. 97. — Urban. VIII, Pon-
 tific. roman., tit. de Ordinib. conferend. 1 Resp. mor.,
 lib. I, dub. 34, n. 3. — 1 Part. 2, tr. 16, resol. 28. — Henriq.,
 lib. 10, cap. 12, n. 2. — 1 Ses. 23, de reform., cap. 11, 13

et 14. — 1 Man., cap. 25, th 71. — 1 Lib. 10, cap. 11, n. 4.
 — Vasq., diip. 246. cap. 5. — Suar., de Censur., diip. 31,
 sect. I. imp. 8. — 1 V. Ordo, n. 17, — 1 Lib. 5, tr. 9, cap. 8,
 n. 4 et 7. — 1 Tr. 6, lirtful. 21. — Sanch., Contil., lib. 7,
 cAp.J, dab. 33, n. lScI 16. — u Tr. 9, cap. 4, n. 84. — 11 Panel. 5,
 n. 12. — u Loc. ciL — 14 Loc. dt, cap. 7. — 1 Part. 2, tr. 16,
 resol. 27; et part. 6, tr. 2, resol. 19. — Sanch., de Matr.,
 lib. 2, disp. 41, n. 38. — Laym., lib. 1, tr. 1, cap. 5, n. 35. —
 * Discept. de Conse., ducepL 6, cap. 11, part 6, § 1, a n. 3.

nis, hacc addit: « Infra annos discretionis bene
 recipit quis sacros ordines, licet conferri non
 debeant ».

783. - < Azor, part. 2. lib. 1, cap. 27,
 qu. ult., male citatur a Busenb.; loquitur enim
 de privilegio quod quidam habent conferendi
 tres sacros ordines extra tempora tribus die-
 bus festis, et ait 1 intelligi diem festum, quem
 ut feriatum clerus et populus habent ».

h) Fagundez, de 1 praec. Eccl., lib. I,
 cap. 2, ft. 13, ita sane docet de ordinibus sa-
 cris, quos religiosi privilegiât! recipere pos-
 sunt iribus diebus festis; sed (addit) « de or-
 dinibus... minoribus asserit Emmanuel Ro-
 driguez... posse a Mendicantibus sumi tribus
 diebus semiduplicibus non feriatis ».

cj Reginaldus male a Diana citatur; prae-
 termittit enim hunc casum, lib. 30, tr. 1, n. 26.

Subjectus :
viator, non
neophytus,
intimis aut
hermaphro-
ditus.

Requiritur 1°. Ut sit viator; quia sacerdos vita functus non valide consecraret. — Item, ut non sit *neophytus*, nec *infamis*. — Nec *hermaphroditus*, qui non est capax Ordinis, nisi in eo praevaleat sexus masculinus; alias non potest vere appellari vir. Unde nec licite nec valide consecraret; imo nec licite, etiamsi sexus masculinus praevaleret, quia esset monstrum, et ideo egeret dispensatione pontificia. Vide Salmant.⁹. — Item requiritur ut non sit *irregularis*, *suspensus* vel *excommunicatus*.

Si cpiwro-
puideckret
sc non in-
tendere, or-
dinare irre-
gulare, ei,
eta:

Quaeritur hic: *an, cum episcopus ante ordinationem protestatur se non intendere ordinare irregulares, excommunicatos, aut alio modo indignos; utrum isti irregulares remaneant ordinati?*

Juxta com-
muniorem
aut nihilo
minus ordi-
nati.

Negat Molfesius, apud Escobar*. — Affirmant vero communius Cabassutiusa, Ludovicus Bail, et Escobar⁴ cum Navarro a), Sà Rodriguez b), Graffio, etc. Quia verba illa dicuntur ad terrorem: quod arguitur ex eo quod idem episcopus, post hanc protestationem, ante ordinationem initiandos absolvit a quacumque excommunicatione, irregularitate, etc.

Sed melius docet noster Summus Pon-

1 Tr. 8, cap. 5, n. 14. — *Molfes.* part. 1, tr. 2, cap. 1, n. 45. — 1 Lib. 23, n. 198. — Theor. juri., lib. 3, cap. 16, n. 15. — *Ludov. Bail*, de Tripi. Exam. ordinandor., etc., part. 3, qu. 16, v. *Octavo*. — Loc. cit., n. 200. — *Graff.*,

784. - a) NavitUTUS, lib. 5, consil. 1, n. 6, de eo qui furtiv. ord. suscepit, id quidem docet in dubio de intentione episcopi; sed praeterea hoc modo distinguit: si intentio fuerit solum prohibitiva, erunt ordinati; si vero episcopus intentionem Imbuerit non ordinandi, non erunt ordinati; ceterum graviter peccare episcopum, qui talem intentionem habuerit — Rodriguez, *Sunt.*, part. 2, cap. 13, n. 6, concl. 3, pariter dicit male iacere episcopum qui intenderet non ordinare; intentionem tamen istam in foro exteriori non esse praesumendam. Non ergo videntur satis recte citari ab Escobar.

b) Sà pariter male citatur ab Escobar; nam in genuinis editionibus, v. Ordo, n. 38, ita distinguit « Si episcopus dicat: nolo vel non intendo ordinare excommunicatos vel irregulares, intelligitur si sciat aliquem talem esse; quare quem ordinat non sciens talem esse, vere est ordinatus ». In editione vero correcta, haec tantum habet: « Attendenda est ejus intentio ».

c) In duobus casibus in quibus episcopus declaraverat se habuisse intentionem exclu-

tifex Benedictus XIV, in celeberrimo opere *de Sacrificio Missae**: ubi ex decreto S. C. Concilii, dicit in hoc casu interrogandum esse episcopum ordinantem de sua intentione; et si ipse asserat suam intentionem protestationi alligasse, ordinationem absolute iterandam esse. Si vero episcopi intentio sit dubia, ordinatio est sub conditione repetenda. — Et sic pluries S. Congregationem censuisse faciendum, refert Pater Zaccaria (apud Croix⁹). Ubi tamen affert alias oppositas declarationes S. Congregationis, in quibus dixit validam esse ordinationem quorundam ordinatorum cum falsis dimissoriis; etsi praemissa fuerit protestatio episcopi, excludens voluntatem ordinandi eos qui essent destituti conciliatibus requisitis etc.

785. - Requiritur II. *Animus clerici-candi*: ex Tridentino*.

Hic dubitatur 1°. *An peccet qui suscipit aliquem ordinem sine animo ascendendi ad superiores?*

Certum et commune est non peccare graviter, etiamsi quis suscipiat ordines majores, et non intendat suscipere sacerdotium, ut recte dicunt Laymann a), Salmant. 8 et Escobar⁹, et alii passim: contra

lib. 1, comil. 3, de tempor. ordinat., n. 4 et ieqq. — 1 Lib. 3, cap. 10, n. 7. — 1 Lib. 6, part. 2, n. 223. — 1 S. C. 23, de reform., cap. 4. — 1 Tr. 8, cap. 5, num. 62. — 1 Lib. 23, n. 904.

dendi hujusmodi ordinandos; in *Aprutina* scilicet, die 11 Januar. 1710; et in *Ugentina*, die 3 Aug. 1743 (Thesaur. Resol. S. C. C., tom. 12, fol. 141 et seqq., 146 et seq.), S. C. declaravit ordinationem esse sub conditione iterandam. — Ceterum alii episcopo qui declaraverat se non habuisse animum conferendi nisi tonsuram, S. C. C. declaravit ordinationem ad ostiariatum validam fuisse, in *Perusina*, die 19 Julii 1732 (Thesaur. Resol., tom. 5, fol. 361 et seqq., et fol. 366). Pariter validam fuisse ordinationem ordinati cum falsis dimissorialibus, nonobstante generali protestatione episcopi qui ceteroquin confessus erat se in ipso ordinationis actu habuisse eam intentionem quam Ecclesia postulat; in *Portalegren.*, die 5 April. 1704 (Thesaur., tom. 5, fol. 362 et 363).

785 - a) Laymann, lib. 5, tr. 9, cap. 7, n. 2, non loquitur de eo qui ordines majores sic receperit; de cetero concordat, negans peccare lethaliter eum qui tonsuram vel minores ordines, animo non perseverandi recipit; vel qui, iis receptis, a statu clericali recedit

Melior judi-
candum ex
intentione
veritatis
pi.

Requiritur
animi de-
candi.

Ordinari
line laimo
ascendendi
• apertu-
flon lethale.

DUB. II. - QUAE REQUIRANTUR IN ORDINANDO.

Requiratur
Avisai scr
Ti»di Deo.

«MÜO <*.
note ani-
"i ^ .neT'.

probabiii
eViiJmpcV
«'■ ■.

Bafiez^, Marchinum b> et alios paucos (apud Escobar ^), qui improbabiliter asserunt esse mortale. Imo idem Escobar .; et Palaus' cum Coninck et Bonacina, probabiliter putant nullum esse peccatum; quia nullo jure praescribitur alicui ad superiores ordines ascendere; nisi quis acceptet beneficium requirens sacerdotium vel ordinem sacrum, prout sunt beneficia curata, seu ea quibus sunt annexa onera cantandi Missam, evangelium vel epistolam; ut habetur ex Tridentino⁴. — Cae-
terum idem concilium ⁸ solum requirit in ordinando intentionem praestandi Deo fidelem cultum. Idque confirmatur ex *cap. 1 de filiis presbyter, [in 6°]*, ubi dicitur episcopos posse dispensare cum illegitimo ad suscipiendos ordines minores, non ad majores; ergo licitum est suscipere unum ordinem sine animo ascendendi ad superiores. — Ratio est, quia quilibet ordo confertur ad hoc ut ordinatus inserviat Deo, proprium munus exercendo; sufficit igitur munus illud acceptare sine intentione ulterius progrediendi.

Aiiter vero dicendum esset de novitio qui religionem intraret animo non perseverandi. — Hic enim difficulter excusari potest a culpa gravi, propter damna temporalia et incommoda quae religioni tunc frustra afferret; et etiam propter scanda-

lum quod aliis novitiis praeberet: exemplum enim socii magnam alteri tentationem ingerit

Dubitatur 2°. *Am peccet clericus qui initiatus in minoribus uxorem ducit?*

Minority»
aLn/ui”

Per se loquendo, certum est non peccare graviter; imo nec etiam leviter, si ob justam causam hoc facit, puta ad sedandas inimicitias aut tentationes carnis, ad subveniendum feminae pauperi, etc.: alias non excusabitur a veniali. Ita Bonacina⁴, Palaus'; Escobar· cum Toletoto % Azor Valentia Angelo^, Rodriguez etc.; ac Salmant.*: qui dicunt hanc sententiam esse omnium, uno Cajetano excepto qui voluit esse mortale. — Dixi: *per se loquendo*. Nam, utrum graviter peccet qui certus de sua vocatione ad statum ecclesiasticum, ab ea recedit, ut saeculo fruatur, vide dicta *Lib. IV, n. 78*, ubi diximus de hoc metuendum ne forte existât in malo statu.

Dubitatur 3°. *Ah peccet qui minores ordines aut primam tonsuram suscipit animo effugiendi forum laicale, et postea redeundi ad saeculum?* — Adsunt tres sententiae:

Prima sententia, quam tenent Palaus *» et Escobar¹⁰, dicit nullo modo peccare; quia utitur jure suo.

Secunda vero sententia, quam tenent

Satapiet»
ordine: mi-
tonioram
xd facien-
dum forum
Uiadt:

Jaxtx alio-
non peccat

1 Lib. 23, n. 303. — 1 Loc. dt., n. 305. — · Tr. 27, punct. 8, n. 8. · Coninck, de Sacr., di»p. 20, dub. 10, n. 105. · Bonae., de Matr., qu. 3, punct. 9, n. 5. — · Se**., 22, de

reform., cap. 4. — “Ses» 23. de reform., cap. 4. — « Loc. du. n. 3 el 4. — · Tr. 27, punct. 8, o. 9. — · Ltb. 23, n. 311. — · Tr. 8, cup. 5. n. 51. — » Lib. 23, n. 308.

b> Battez, in 2a>" 2*', qu. 12, art. 1, diJJ. 2, concl. ult.; Marchinus, tr. 1, part. 8, cap. 1, propos. 2, mortale esse dicunt, si quis minores ordines suscipiat ea intentione ut retrocedat, scilicet cum intentione redeundi ad statum laicalem.

c) Auctores isti ab Escobar citantur pro sententia quae negat simpliciter ullum in hoc adesse peccatum. — Et ita tenent Toletus, lib. 4, cap. 18, n. 5; Azor, part. 1, lib. 13, cap. 14, qu. 14. — Sed Valentia, in 2am 2a', disp. 1, qu. 12, punct. 1, v. Quaeritur ergo; Angelus, v. Clericus V, n. 1, dumtaxat negant esse mortale, quamvis prius Valentia dixerit minoratos jure permitti uxorem ducere. — Rodriguez denique, Sunt., part. 2, cap. 17, n. 1, potius cum S. Alphonso concordat, negando lethaliter peccare minoribus initiatum, qui uxorem duceret, et addendo: < Potius nec venialiter peccabit, si deseruerit beneficium rationabili de causa, scilicet ob

contrahendum matrimonium cum vidua divite aut ob tractandam litem criminalem .

Cajetanus minus diligenter citatur a Salmant; nam in 2*m 2**, qu. 12, art. 1, tria considerat in minoratis: 1° quod sint ministri Dei; 2° quod exerceant ministeria sacra; 3° quod deferant signa ministerii; était peccatum mortale esse recedere a primo: si tamen ex causa, v. g. pace regni viduam ducat non esse peccatum: recedere vero a duobus reliquis negat esse mortale, et ait his licitum esse ducere uxorem. Atvero, in Sunt., v. Apostasia, primum dictum ex parte retractat negans peccare qui ex causa rationabili viduam ducit aut aliquid perficit repugnans clericatui; si vero ex humana fragilitate id faciat peccatum veniale esse ait

r) Palaus, tr. 27, punct. 8, n. 7, distinguit et negat tum esse peccatum animum effugiendi forum laicale, tum esse mortale animum postea retrocedendi.

juta Mie., Salmant.⁹; Ledesma et Victoria Λ», apud
chaUtr. Sanchez*; item Marchinus, Molfesius«>, Leander et Trullench, apud Escobar ., dicit peccare mortaliter. — Quia in Tridentino 4 sic habetur: *Prima tonsura non initientur., de quibus probabilis conjectura non sit eos, non saecularisjudiciifugiendi fraude, sed ut Deofidelem cultum prae-stent, hoc vitae genus ele-gisse.* Cum ergo hoc crimen concilium *fraudem* appellet, ideo nequit excusari a gravi culpa qui sic ordinatur; quia graviter defraudat Ecclesiam, abutendo suis sacris ministeriis ad fines temporales.

ienüiHter *Tertia* demum sententia, quam tenent Laymann6; Sanchez 8 cum Navarroh>; Bonacina' cum Valentiaet Coninck; Diana' cum Villalobos et Machado l>; item Hurtadus, Aversa Naldus, Homo-bonus, etc., apud Escobar®, dicit hunc non peccare mortaliter.

Quia ex Tridentino tunc intelligitur aliquis fraudem committere quando suscipit ordines ut aliquod saeculare judi-cium jam inceptum effugiat: et hoc qui-dem erit mortale; alioquin erit tantum veniale, ratione deordinationis finis ab Ecclesia intenti.

Primam sententiam non satis probabi

lem puto, tertiam probabilem; — secun-dam vero probabiliorem: quia aequè vi-detur fraudem committere qui ordinatur ut effugiat judicium saeculare in casu particulari, quam qui in genere pro omni-bus casibus occurrentibus.

Quomodo *autem peccet qui accipit be-neficio animo illud dimittendi?* — Vide dicta *Ub. IV, n. 113, Qu. 1*, ubi diximus hunc non peccare mortaliter (nisi benefi-cium habeat annexum ordinem sacrum); quia non constat hujusmodi deordinatio-nem esse gravem.

786. - Requiritur III0. Ut sit *confir-malus*.

An autem *id requiratur sub praecepto gravi?*

Affirmat Bonacina ° (cui consentiunt Toletus", Tanner et Aversa, apud Maz-zotta"), quia hic peccaret in re gravi, tum contra usum Ecclesiae, tum contra prae-scriptum Tridentini", ubi dicitur: *Prima tonsura non initientur qui sacramentum Confirmationis non susceperint.* — Alii vero, ut Holzmann" cum Tamburiniob), etc., censent hoc non esse de praecepto, sed de consilio. — Alii tandem communi-ter, ut Suarez u, Navarrus15, Laymannie, Palaus", Mazzotta18; Salmant. ' cum Vi-

Prima un-tenlia non tat probabv lia, tertia proba bilis, lecu nda firobabi ior.

Qu^' « nffîc'..

d?miu'“'d7

Pr«r»qui ntur confir- nutio.

Sub<r>ri, ,u,u *!IM

·»«-

Prob*t>iiiiu»

1 Tr. 8, up. 5, oum. 57. — Petr, Ledesnt., Sura., de Ordine, cap. 7, cond. 3, v. Unde coilignnt. . ' De Matr., lib. 7, diip. 31, n. 17. — Marchin., tr. 1, part. 8, cap. I, propoe. 1. . Ltand., tr. 6, diip. 7, qu. II. . Trull., lib. 6, dub. 11, n. 9. . Lib. 23, n.306. — 4 Seu. 23, de reform , cap. 4. — . Lib. 5, tr. 9, cap. 7, η. 2. — . Loc. dt., η. 17. — ' De Ordine, punct. ulu, n. 10. . Coninck, diip. 20, dub. 10, n 104 et 106. — . Part. 10, tr. 16. resol. 61. . Villalob., part. 1, tr. II, diff. 14, n. 2. — Gasp. Hurlad., diff. 22. -

Nald., Sura., v. Ordo, n. 15. - Homob., Exara, cedes., tr. 3, qu. ? . . Lib. 23, n. 307. — M De Ordine, punct. 5, n. 10. — Tafttt., tora. 4, diip. 4. qu. 4, n. 47 et 48. - Aversa, qu. 3, sect. 8, v. Secundo. - II Tr. 5, disp. 6, cap. 3, § 1, v. f. — II Seat. 23, de reform., cap. 4. — u De Confirm., n. 218. — 14 De Sacr., diip. 38, sect. 1. — Man., cap. 22, η. 9. — 1* Lib. 5, tr. 3, cap. 6, η. 4. — π Tr. 20, punct. 8, η. 6. — “ Loc. cit., cap. 3, § I, i. f. — ' Tr. 8, cap. 4, num. 73.

f) Victoria, Sum , dc Sacr. Ordin., n. 240, in generali ait episcopum peccasse plus quam venialiter, si prima tonsura initiaverit eum quem novit carere recta intentione inserviendi choro. Et ita etiam a Sanchez allegatur.

r) Molfesius, part, 1, tr, 2, cap, 18, n. 1, hunc dicit peccare, et negat esse admittendum ad primam tonsuram.

Navarrus, de Orat, et Horis canon., cap. 7, n, 15, mortale esse ait suscipere ton-suram vel minores ordines, eo fine « ut pro sua libidine vindictam sumant de aliquo qui eis fuerit injurius, vel ut ipsi possint esse aliis injurii absque judicum saecularium poenae formidine ». — Valentia vero (licet hic citetur a Bonacina), in 2a™ 2at, disp. 1, qu. 12, punct. 1, v. Secundo si omnino, negat in ge-

nerali mortale esse, si minoribus initiatus a statu clericali recedat.

OMachado, Perfcto confcsor, lib. 4, part 1, tr. 1, docum. 2, n. 6, secundam et tertiam sententiam probabiles existimat.

1) Aversa, qu. 4, sect. 2, v. Eos quoque, negat utique esse mortale, « dummodo non interim velit illo (statu clericali] abuti ex aliquo illicito motivo et intento, utpote ad effugiendum fraudulenter justum judicium ».

786. - a) Toletus, lib. 2, cap. 24, n. 1, id solum habet: «Quod alia sacramenta, maxime sacramentum Ordinis non liceat, isto non prae-cedente, suscipere ».

b) Tamburinius utique pro hac opinione citatur ab Holzmann, quam revera probabilem existimat, de Sacr., lib, 3, cap. 3, § 4, n. 5;

ctoria et Philiberto; ac Barbosa' cum Azor<>, Valentia, Reginaldo, Molfesio Vivaldo/>, etc., probabilius dicunt Confirmationem non requiri sub obligatione gravi, sed requiri quidem sub levi; quia, licet verba Tridentini potius indicent decentiam quam praeceptum, tamen in hoc contraire non excusatur a levi saltem deordinatione.

787. - Requiritur IV0. Ut habeat *litteras dimissorias proprii episcopi*. — Super hoc requisito plura sunt adnotanda:

Notandum 1°. Id quod praescribit Tridentinum*, ubi dicitur: *Episcopi per semetipsos ordines conferant; quod si aegritudine fuerint impediti, subditos suos, non aliter quam... probatos et examinatos, ad alium episcopum ordinandos dimittant*. — Inde regulariter episcopus tenetur ipse suos subditos ordinare, nisi sit impeditus ex infirmitate, ut dicit concilium; vel ex alia justa causa, ut recte ajunt Salmant. ·; et Barbosa 4 cum Ledesma, Salzedo a), Piasecio, etc.: quia causa infirmitatis ibi

exprimitur exemplificative, non taxative. Hinc probabiliter Croix * id etiam admittit, si ordinandus alibi esset aut ei incommodum foret ad suam dioecesim accedere. — Debet autem episcopus proprius suum subditum examinare; ex concilio (ut supra): quamvis, sicut potest examen alteri committere; sic etiam poterit eum mittere ad alienum episcopum ut ille examinet.

Episcopus vero ad quem ordinandus mittitur potest quidem eum ordinare sine examine. — Sed potest etiam examinare, si velit; ut bene ajunt Salmant.* et Croixl cum aliis. Et hoc utique erit tutius, ut ait Barbosa · cum Bonacina », Piasecio » et Campanile: qui imo censent teneri examinare, ex eodem Tridentino*, ubi dicitur quod nemo ab extraneo ordinetur nisi praevio examine.

Notandum 2°. Licentia data alicui ut ordinetur apud alienum episcopum, non expirat morte concedentis, nisi a successore revocetur ». Ita communiter San-

Exceptio-

Episcopai

potest ex-
nnQAre,

Dimisso
rise non ex
pirant mor-
te conceden-
tis.

Pkilib. Marckin., tr. 1, part. 4, cap. 3, n. 4. — 1 De Offic. et Potest, episc., alleg. 2, n. 15. · *VaUnt.*, disp 5, qu. 2, punct. 2, · *CharacUrtm.* · *Rtxirt.*, lib. 29, n. 24. — · Sess». 23, de reform., cap. 3. — ■ Tr. 8, cap. 4, n. 58. — · Ia Trident., sess. 23, cap. 3, n. 1. - *Petr. Ltttim.*, Sum., de

Ordine, cap. 5, concl. 9. · *Piask.*, Prix episc., part. 1, cap. t, art. 2, n. 17. — · Lib. 6, part. 2, n. 2243. — · Tr. 8, cap. 4, n. 58. — · Loc. dt, n. 2245. — · Aller 7, n. 22. · *Campa**, Diversor, juris, rubric. 9, cap. 8, num. 31, · Srrf mt. — · Sess. 7, de reform., cap. 11.

sed dicit etiam *n. 4* probabiliter esse mortale, communius tamen, *n. 5* agnosci ut veniale.

c) Victoria ita profecto citatur a Salmant.; at *Sum.*, de Ordine, n. 232, scribit: « Puto quod qui ex negligentia hoc praeteriret, non peccaret mortaliter, licet male faceret. Quia non invenio praeceptum aliquod ».

d) Azov, loco citato a Barbosa, id est *p. 2*, lib. 3, cap. 48, qu. 1, de validitate tantum loquitur.

Molfesius, *part. 1*, tr. 2, cap. 11, n. 7, videtur assentiri opinioni quae negat esse mortale; oppositam tamen dicit esse probabilem.

f) Vivaldus, *Candelabr.aur.*, de Confirm., § de Suscipiente, n. 13 (al. edit 1590, de Confirm., n. 4) negat incurri ullam censuram ex omissione hujus sacramenti: « Concilium tamen praescribit episcopo, ne quem absque Confirmatione admittat ».

787. - a) Lopez de Salzedo, in *Prax. erimin. Bernardi Dias*, cap. 25, not. A, § *Hoc autem*. dicit examen ordinandi faciendum esse « ab episcopo qui dimissorias litteras concedit, si ordinandus sit praesens; si vero absens, ab episcopo qui sacros ordines confert ». Quibus utique videtur admittere absen-

tiam esse causam sufficientem, ut episcopus non ordinet proprium subditum.

b) Bonacina non bene citatur a Barbosa; negat enim, *punct. 4*, n. 34 (al. n. 33). episcopum teneri ordinandum ad se dimissum examini subicere, modo sciat ipsum non esse indignum; et addit solum: « Aliqui tamen episcopi nolunt extraneos cum dimissoriis ad se accedentes promovere, nisi ipsos per examen idoneos repererint Ita usu receptum est hic Mediolani, et ita Neapoli servari testatur Quaranta »♦— Piasecius vero, *Prax. episc.*, part. 1, cap. 1, art. 2, n. 18, dicit quidem id esse tutius, sed non addit episcopum teneri id facere. — De hac re S. C. C. declaravit episcopum ad quem ordinandus mittitur, cum dimissoriis episcopi proprii attestantis ejus idoneitatem et litteraturam, « non teneri, sed posse » iterum examinare. V. Pallottini, v. Sacramentum Ordinis, § 4, n. 36.

c) Hanc limitationem: Nisi a successore revocetur, silentio praetermittunt Sanchez, Suarez, Bonacina, Escobar, Henriquez, Rodriguez. Ceterum S. C. C. expresse declaravit dimissorias, alicui nominatim concessas, non expirare morte concedentis Pallottini, v. Sacramentum Ordinis, § 2, n. 41.

chezl; Barbosa* cum Suarez; Salmant.⁸ cum Bonacina; et Escobar ⁴ cum Henriquez, Quaranta, Rodriguez et communi. — Quia gratia semel facta, morte concedentis non expirât, ex cap. *St super gratia, de off. jud. deleg. in 6°*.

Episcopus confirmatus, sed non consecratus, dimissorias concedit.

Notandum 3°. Episcopus propriam dioecesim habens, si est jam confirmatus, esto nondum consecratus, bene potest dimissorias concedere; quia hic est actus jurisdictionis, quam confirmatus secuta possessione jam habet. — Ita Sanchez ⁸ et Salmant.

An autem *episcopus suspensus, aut excommunicatus jam declaratus, possit dimissorias concedere, vel confessarios approbare, et similia?* — Affirmant Ledesma et Trullench. — Sed probabilius negant Barbosa' et Salmant.⁸; quia excommunicat! omni jurisdictione carent. Hinc bene ait Barbosa', casu quo ordinandi probent suum episcopum esse excommunicatum vel suspensum, rite possunt ordinari ab episcopo viciniore ex cap. 2, *de tempor. ordin. in 6°*.

Excommunicatui vel impenses declaratus dimissorias nequit concedere.

Episcopus in aliena dioecesi existens potest concedere dimissorias.

Vicarius generalis nequit dimissorias concedere: nisi expressam de hoc facultatem habeat ab episcopo; vel nisi episcopus sit extra provinciam, aut distans per duas vel saltem unam

Exceptiones.

• De Matr., hb. 8, disp. 28. n. 83. — 1 Aller 7, n. 23 et seqq. - Suar., (non citatus a Barb.) de Legib., hb. 8, cap. 31, n. 19. — • Tr. 8, cap. 4, n. 58. • Bonae», punct. 4, nam. 22. — 4 Lib. 23, nam. 418. - Jfenriq., lib. 10, cap. 22, l. f. • Quarant., Sum., v. *Capitulum, sede vacante*, qu. 10, dub. 2. • Rodri*, Sum., part. 2, cap. 14, n. 6. — • Consil., lib. 7, cap. 1, dub. 20, num. 31. — • Loc. dL, num. 59. — Petr. Ldesm., Sum., de Ordine, cap. 8, concl. 4, dub. 2. — Trull., hb. 6, dub. 8, n. 9. — • Alleg. 7, n. 5. — • Loc. dt., num. W. — 9 Loc. dt. — w Tr. 8, cap. 4, num. 60. - Gavant., Man. episcop., v. *Litterae dimissoriae*, n. 11. —

dietam sive diem itineris, a propria dioecesi^/ ut dicunt Salmant.¹ cum communi, et Palaus¹⁸; ac Barbosa¹⁴ cum Azor, Rebuffo, Gutierrez, Molfesio'), etc., ex cap. *Cum nullus, de tempor. ordin. in 6°*, ubi dicitur: *Episcopo autem in remotis agente, ipsius... vicarius generalis, vel sede vacante, capitulum, seu is ad quem tunc temporis administratio spiritualium noscitur pertinere, dare possunt licentiam ordinandi*. Probabiliter vero dicit Escobar ¹⁸ cum Joanne Andrea J), Molfesio, Marchino et Leandro, bene posse vicarium (ut diximus) ex peculiari licentia episcopi, expressa vel tacita, dimissorias concedere; quod confirmatur ex Glossa in diet, cap., quae ait: *Nisi habeat* (ab episcopo) *speciale mandatum ad hoc*.

188. - Notandum 6°. Capitulum, sede vacante, olim poterat dimissorias concedere; ut patet ex dicto cap. *Cum nullus*. — Sed hoc limitatum postea fuit a Tridentino i.e., ubi habetur: *Non liceat capitulis, sede vacante, infra annum... ordinandi licentiam aut litteras dimissorias... concedere*; nisi quis (ut ibi additur) sit arctatus ad ordines intra annum illum suscipiendos, ob beneficium requirens obsequium personale. Aliter capitulum incurrit interdictum; et vicanus illius, suspensionem ab officio et beneficio per annum. Necnon sic ordinatus, si fuerit in sacris, incurrit suspensionem ab exercitio ordinis suscepti ad arbitrium episcopi futuri; si vero in minoribus, privatur privilegiis clericalibus, sed hoc non ante iudicis

c*oituiun, u, qa»ndo Snlmi.. conet<1“e.

Poemeconum.

11 Alleg. 7, n. 29. • Armendar., Addit, ad recopit. legum Navar., lib. 1, dt. 18. leg. 7, de Episc., n. 59. — 11 Loc. cit., n. 62. — u Tr. 27, punct. 15, n. 8, v. *Secundo*. — 14 Loc. dt., n. 9. • Asor, part. 2, lib. 3, cap. 46, v. *Litteras*; et cap. 45, qu. 7. - Rebuff., Prai. benefic., part. 1, tit. *Forma vicariatus*, n. 47. • Gutter., Canon, quaesi., lib. 2, cap. 17, num. 14 et seqq. — u Lib. 23, n. 402 et 403. • Molfes., part. 1, tract. 2, cap. 2, num. 22. • Marchin., tract. 1, part. 6, cap. 3, num. 8. - Leand., tr. 6, disp. 10, qu. 8. — Gloss., ad v. *Non extendat*. — u Seis. 7, de reform., cap. 10,

d) Palaus negat posse dimissorias concedere vi vicariatus, « nisi forte episcopus extra dioecesim existât ». — Barbosa vero, Azor et Gutierrez, licet in reliquis concordent, non tamen determinant quid requiratur ut episcopus censeatur in remotis esse.

•) Mollesius, *part. 1, tr. 2, cap. 2, n. 22*, negat per se posse, < nisi episcopus esset ab-

sens in partibus longinquis »; in praxi tamen, etiam praesente episcopo, posse de tacito ejus consensu, et multo magis de expressa licentia.

f) Joannes Andreae, *in cap. Cum nullus, i. f. in 6°*, quamvis hic ab Escobar citetur, dicit tantum: « Hodie talibus vicariis datur super his expressa potestas, ita quod etiam episcopis praesentibus tales licentias concedunt ».

sententiam. Ita Salmant.¹*cum Sanchez, Philiberto, Aversa et Trullench "A

Quisnam
dicatur ar-
ctatus
adina.

Dicit autem Croix * non posse dici *arctatum* qui tantum est praesentatus ad beneficium, nisi quis beneficium jam habeat, vel jus habeat ad illud, seu vocatus sit. — Sed contradicunt Salmant.; et consentit Barbosa⁴ cum Moneta, Riccio et Garcia, asserens recte dici etiam *arctatum* qui, ordinatus b> prima tonsura, est praesentatus ad beneficium. Et Merolla (apud Renzi⁵* id refert decisum a S. Congregatione, etiam pro non adhuc tonsurato, his verbis: *Vicarius capituli, sede vacante, infra annum potest concedere litteras dimissorias ad primam tonsuram ei qui est praesentatus a patronis laids ad beneficium ecclesiasticum juris patronatus ipsorum, ut illud obtinere valeat.* — Recte tamen dicit Croix · cum Garcia, Ugolino et Riccio, non dici *arctatum* eum cui aliquis vult resignare beneficium requirens ordinem quo ille caret. Hicque praeterea notandum id quod habetur in concordato nostri regni' ubi: *I vicari capitolari non potranno... senza il voto del pieno capitolo, da darsi... per maggioransa di voti segreti..., concedere le lettere dimissoriali a' laid... artati per ragion di beneficio o di cappellania..., o pure a coloro che avendo già la prima*

Concorda-
tua Neapo-
bULUm.

tonsura, sono présentait a qualche beneficio o cappellania che actu requirat certum ordinem, e coli'espressa condisione che cost nell'uno come nell'altro caso, colui che chiede d'esser promosso, non sia stato altre volte rigettato dal vescovo antecessore d>. — Vide alia praescripta in dicto concordato, n. 830.

Bene potest tamen capitulum, sede vacante, etiam intra annum dare litteras testimoniales alicui qui aliunde licentiam habet ad ordines suscipiendos. Salmant. cum Sanchez, Palao, Dicastillo, etc. Probabiliter etiam potest dare alicui licentiam ut initietur prima tonsura, eo quod tonsura non est ordo: ita Garcia ·) et Gallemart, apud Croix ·, qui eis adhaeret ex declaratione S. Congregationis. — Id autem quod potest capitulum, sede vacante, non potest per seipsum fecere, sed per suum vicarium electum. Croix¹⁰. Et sic refert decisum a S. C. die 12 Jan. 1604 Pittonius “.

Capitulum,
etiam intra
annum, dat
testimonia-
le*.

Item hic notandum quod sede vacante, bene potest ordinari intra annum qui habet dimissorias episcopi defuncti; ut communiter dicunt Barbosa * cum Navarro, Gonzalez et Henriquez; ac Croix” cum Sanchez, Laymann Z-l, Tamburinio, etc., ex declaratione S. Congregationis. — Idem dicitur de regularibus intra annum

Quinam
ponatni or-
dinari, aede
vacante.

¹ Tr. 8, cap. 4, n. 65. - *Sanch.*, Consil., lib. 7, cap. 1, dub. 28, n. 13 et 14. - *Philib. Marchin.*, tr. 1, pare. 6, cap. 3, n. 12 et aeqq. - *Aversa*, qu. 3, sect. 7. v. *Statuitur.* — · Lib. 6, part. 2, n. 2258. — · Tr. 8, cap. 4, n. 65. — « *Aller.* 7, n. 11. - *Moneta*, de Commue. ultimar. volunt., cap. 10, n. 172 et seqq. - *Ricci*, Prox. aur., part. 2, resol. 98, n. 2. - *Garcia*, de Benef., part. 5, cap. 7, n. 100. — *MeroL.*, Theol. mor., tom. 3, disp. 7, cap. 7, dub. 3. - · Cap. 1, sect. 3, qu. 3, i. f. — · Lib. 6, part. 2, n. 2258. · *Garcia*, loc. dt., n. 102. · *Rka*, loc. dt., n. 3. — · Cap. 4, n. 9. — · Loc. dt., n. 66. · *Sanch.*,

Consil., lib. 7, cap. 1, dub. 26, n. 3. - *Palao*, tr. 27, punct. 15, n. 8, v. *Tertio.* · *Dicast.*, tr. 6, de Online, dub. 16, n. 234. — *Gallent.*, in Trid-, ses». 7, cap. 10, n. X - · Loc. cit., n. 2261. — “ Loc. cit., n. 2266. — Il Deci*, pro Cano* nid-, num. 329. — « De Offic. et Potest. episc., allef. 7, num. 23. - *Navor.*, in cap. *Placuit*, de poenit., dist. 6, num. 163; et lib. 1, consil. 5, de rescript. · *Gansai.*, sup. ref. 8 Cancell., floss. 12, n. 36. - *Henriq.*, lib. 10, cap. 22, i. f. — w Lib. 6, part. 2, n. 2259. · *Sanch.*, Consil., lib. 7, cap. 1, dub. 26, n. 2. · *Tambur.*, de Ordine, cap. 8, § 3, n. 1.

788. a) - Trullench., lib. 6 dub. 8, u. 5, quidquid dicant Salmant., non loquitur de sententia iudicis, sed dicit clericos sic in minoribus constitutos, « nullo privilegio clericali, maxime in criminalibus », gaudere.

b) Moneta, Riccius et Garcia, quidquid dicat Barbosa, loquuntur etiam de *initiendo* prima tonsura.

Ugolinus non salis diligenter citatur a Croix; hoc enim non habet de *Potest. episc.*, cap. 26, § 20, n. 5.

Id est: « Vicarii capitulares non poterunt absque consensu pleni capituli, qui obtinetur per vota secreta majoris partis, conce-

dere litteras dimissorias laicis ratione beneficii vel capellaniae arctatis; neque iis qui, jam prima tonsura insigniti ad beneficium vel capellanium, quae actu requirat certum ordinem, praesentantur, eaque expressa conditione, ut qui promoveri petit, nunquam ab episcopo antecessore rejectus sit

Garcia, loc. cit., n. 93 et seqq., male citatur a Croix; refellit enim hanc declarationem S. C. C., seu potius eam alio diverso sensu intelligit, et ipse tenet ut verius, ipsam primam tonsuram comprehendere sub prohibitione.

/> Laymann profecto hic citatur a Croix,

afferentibus dimissorias suorum superiorum; his enim bene potest capitulum licentiam concedere ut ordinentur ab aliquo episcopo. — Et sic etiam valent dimissoriae concessae a capitulo, sede vacante, post annum, etiamsi sit jam ingressus novus episcopus. Barbosa¹ cum Molina Gonzalez, Fagundez, Ledesma, Quaranta, etc. — Praeterea notandum quod, licet in concilio Romano sub Benedicto XIII permissum fuerit vicario capitulari post annum luctus ecclesiae concedere dimissorias; <amen in concordato nostri regni facultas haec est ei sublata, nisi habeat expressam licentiam S. C. Concilii.

Alienat e-
piicopui a
capitulo ac-
cipit Ucen*
dam ordi-
nandEqaoa-
nam.

Quamvis autem capitulum non possit intra annum dimissorias concedere; dicunt tamen Sanchez*, Tamburinius⁸; et Barbosa⁴ cum Henriquez, Quaranta, Molfesio, Piasecio, Fomario, etc., bene posse dare alieno episcopo licentiam pontificalium, et pariter conferendi ordines clericis subditis ipsi episcopo, vel subditis eidem sedi vacanti, qui non a metropolitano nec ab episcopo viciniore, sed a Papa debent habere licentiam ordinandi; ut refert decisum Garcia apud Barbosa⁸. — Sed huic opinioni se opponit Croix⁸, dicens obstare verba Tridentini (ut supra); *Non Itceat infra annum ordinandi licentiam aut litteras dimissorias... concedere.* Gerundium enim *ordinandi* dicit Croix esse activum; unde non debere applicari ordinandis, sed episcopo. — At, venia Patris Croix, docetur a pluribus grammaticae peritis, hujusmodi gerundia modo sumi active, modo passive. Et ipsummet

concilium pluries usurpavit gerundium in passiva significatione; ut *facultates de promovendo a quocumque*. Et hic, juxta proprium sensum Tridentini, *to ordinandi* verius intelligendum passive; dum concilium, post verba: *non liceat capitulis ordinandi licentiam, aut litteras dimissorias... concedere*, addit: *alicui qui beneficii occasione arctatus fuerit*. Unde illud *concedere* refert tam *licentiam ordinandi*, quam litteras dimissorias subjecto *alicui*, nempe ordinando.

Notandum 7°. Hodie non amplius locum habet id quod dicunt Salmant.⁸ cum Molfesio et Philiberto, nempe quod abbates qui possunt suos subditos ordinare (juxta dicta *n. 763*) possint etiam eis concedere dimissorias ad suscipiendos ordines a quocumque episcopo vel abbate mitrato. — Neque enim abbates mitrati, adhuc si habeant jurisdictionem quasi episcopalem, possunt alienos subditos ordinare; ex decreto S. Congregationis relato *n. 766*. Neque alii episcopi quam dioecesani (ut mox videbimus) possunt regulares ordinare.

Notandum 8°. Regulares exempti debent habere dimissorias a praelatis suis, scilicet generalibus aut provincialibus; ut dicunt Salmant. cum Sanchez, Diana*, Philiberto et aliis communiter. Alias peccant mortaliter, et suspensionem incurunt. — Praeterea, ex decreto Clementis VIII (relato in extensum apud Croix ⁸⁰) dimissoriae sunt dirigendae ad episcopum dioecesanum: nisi is sit absens, aut non teneat ordinationem. Nec valet dicere

Quid de
abbaubai.

Refulirei
exempti ac-
cipiunt di-
mistoriai a
iuli praelati.

Ad quem-
nam epiteo-
pum dirait-
tendi tint.

¹ AUej.7, n. 24. · *Genial.*, ixp. ref.8, <lo>. 12, n. 87. - *Fagund.*, de 2. praec. Eccl., lib. 8, cap. 8, n. 16. · *Petr. Leditm.*, de Ordine, cap. 8, concl. 4. - *Quaranta*, v. *Capitulum ude vacanti*, qa. 10, dub. 2. - *Bened. Xfff*, Synod. Rom., (an. 1725), tit. 18, cap. 2. - *Concord. Neap.*, loc. cit. — 1 Contil., lib. 7, cap. 1, dub. 36, num. 2. — ' De Ordine, cap. 8, § 2, n. 9. — · Loc. du, n. 17; et in Trid., mm. 7, cap. 10, n. 5. *Henriq.*, lib. 10, cap. 22, n. 8. - *Quarant.*, v. *Capitulum udi vacante*, qu. 11. - *Molfis.*, part. 1, tr. 2, cap. 2, n. 28. - *Piauc.*, Prai. epiac., part. 1, cap. 1, art. 2,

num. 22. · *Fornar.*, de Ordine, cap. 5, n. 7. — *Garcia*, de Benef., part. 5, cap. 7, n. 93. - · In Trid., aesa. 7, cap. 10, n. 5. — · Lib. 6, part. 2, n. 2257. — 1 Seas. 7, de reform., cap. 11 et 12. — · Tr. 8, cap. 4, n. 67. · *Molfes.*, part. 1, tr. 2, cap. 2, n. 24; et cap. 17, n. 21. · *Philib. Marching* tr. 1, part. 6. cap. 4, num. 17. — · Loc. cit., num. 68. · *Sanch.*, (pro hoc non dut. a Salm.) Conail., lib. 7, cap. 1, dub. 20, n. 44. · *Philib. Marchin.*, loc. dt., n. 2 et 8. — *Clem. Vffif*, decret, de die 15 Marl. 1596. — “ Loc. dt., num. 2236.

sed ex aliis; atvero, *lib. I, tr. 4, cap. 7, n. 16*, ubi tractat de capituli potestate in hac materia, id silentio praetermittit.

Molina, *de Just.*, tr. 5, disp. 11, n. 4, utique tractat de potestate qua potitur capitulum, sede vacante, dimissorias concedendi in quibusdam casibus; sed, quidquid testetur

Barbosa, non dicit ejusmodi dimissorias valere post ingressum novi episcopi.

h) Diana, *part. 2, tr. 16, resol. 13*, dicit regulares *posse* dimissorias habere a suis praelatis. Nec determinat quinam sint hujusmodi praelati regulares, sicut nec Sanchez. Citantur tamen simpliciter a Salmant

cum Sanchez, Laymann, Palao, etc., apud Croix*, posse dari regularibus dimissorias ad quemcumque episcopum, eo quod mandatum Clementis non fuit receptum, ut asserit Palaus; vel quia (ut putat Sanchez) decretum illud valet tantum pro regularibus eidem episcopo loci subjectis. Nam in *cap. 3, de ternpor. ordinat, in 6°*, generaliter id vetatur; et praefatum decretum fuit novissime confirmatum et innovatum a Benedicto XIII et XIV. (Vide dicta *n. 76S*).

Λ quo autem possint ordinari *novitii*? — Vide dicta *n. 764 et 765* *).

Notandum 9°. Si quis obtineat facultatem a Pontifice suscipiendi ordines extra tempora, sed cum clausula *α suo Ordinario tantum*, bene potest cum istius dimissoriis ab alio ordinari. Ita Sanchez* cum Navarro; Mazzotta ; et Croix⁴ cum Gobat. — Ratio, quia apponitur illa par-

ticula *tantum* ne praejudicium inferatur proprio episcopo; sed minime ipse praejudicatur quando ipsemet concedit dimissorias.

Notandum 10®. Probabiliter episcopus potest confirmare eum qui adducit dimissorias sui proprii episcopi pro tonsura. Ita Croix* cum Rebufio^A — Et idem ait Croix* cum Gobatsi quis est dimissus ad suscipiendum subdiaconatum, cum non adhuc suscepit ordines minores; quia tunc censetur dimissus etiam pro minoribus.

Notandum 1Γ. Quamvis die 22 Junii 1623 (apud Pittonium T), S. Congregatio praeposita negotiis regni Neapolitani statuerit nullas esse dimissorias non directas certo Ordinario; tamen anno sequenti die 16 Martii contrarium fuit statutum per S. C. Episcoporum, nempe quod episcopi regni Neapolitani rite possint ex-

θτὼ**η·

mittitwr.

Q*id de

..“aKau

5Ki i. «u.

orcinei ex-
ua temrj).

5iiArio0un.

“““

Sanch., Cootil., lib. 7, c*p. 1, dub. 30. n. 44. - *Laym.*, lib. 5, tr. 9, c*p. 9, n. 9. - *Palaus*, tr. 27, punct. 15. n. 8, v. *Quarto*. 1 > Lib. 6. p*rt. 2. n. 2236. - *Palaus*. loc. dt. - *Sanch.*, loc. dt.. n. 45. - *Btnd. XIII*. bulk *In suprtma*, S 14, in *Bultar. Rom. M*in*rdi* - *Bntnd. XIV*. bull* *Im-*

psiti nobii. — · Coa*iL, lib. 7, cap. 1, dub. 25, a. 2. · *New.*, lib. 1, contil. 25, de temp. ord. — ' Tr. 5, diip. 6. cap. 2, § 6, qoier. 1. — « Lib. 6, part. 2, n. 2242. · *Gobet*, tr. 8, n. 570. — · Loc. dU n. 7239. — « Loc. dt. — ' Decit. pro Epi-copis, n. 896 et 906.

O Quod ad regulares attinet, haec notanda veniunt quae in decreto S. C. Ep. et Reg. *Auctis admodum*, diei 4 Novembris 1892 praescribuntur: « I. Firmis remanentibus constitutione S. Pii V diei 15 Oct anni 1568 incipient. *Romanus Pontifex*, et declaratione sa. me. Pii PP. IX, edita die 12 mens. Junii anni 1858, quibus superioribus ordinum regularium prohibetur ne litteras dimissoriales concedant novitiis aut professis votorum simplicium triennialium, ad hoc ut titulo paupertatis ad sacros ordines promoveri valeant, eadem dispositiones extenduntur etiam ad instituta votorum simplicium, ita ut horum institutorum superiores non possint in posterum litteras dimissoriales concedere pro sacris ordinibus, vel quomodocumque ad sacros ordines alumnos promoveri titulo mensae communis vel missionis, nisi illis tantum alumni qui vota quidem simplicia, sed perpetua jam emisierint, et proprio instituto stabiliter aggregati fuerint; vel qui saltem per triennium permanserint in votis simplicibus temporaneis, quoad ea instituta quae ultra triennium perpetuam differunt professionem. Revocatis ad hunc effectum omnibus induitis ac privilegiis jam obtentis a S. Sede, necnon dispositionibus contrariis in respectivis constitutionibus contentis, etsi tales constitutiones fuerint a S. Sede Apostolica approbatae. II. Hinc notum sit oportet de generali regula

haud in posterum dispensatum iri, ut ad majores ordines alumnus Congregationis votorum solemnum promoveatur, quin prius solemnem professionem emisierit; vel per integrum triennium in votis simplicibus perseveraverit, si alumnus instituto votorum simplicium sit addictus. Quodsi interdum causa legitima occurrat, cur quispiam sacros ordines suscipiat, triennio nondum expleto, peti poterit ab Apostolica Sede dispensatio, ut clericus voca solemnia nuncupare possit quamvis non expleverit triennium; quoad instituta vero votorum simplicium, ut vota simplicia perpetua emittere possit, quamvis non expleto tempore a respective instituti constitutionibus praescripto pro professione votorum simplicium perpetuorum... — VL Professi tum votorum solemnum tum simplicium ab Ordinariis locorum ad sacros ordines non admittantur, nisi praeter alia a jure statuta, testimoniales litteras exhibeant, quod saltem per annum sacrae theologiae operam dederint, si agatur de subdiaconatu; ad minus per biennium, si de diaconatu; et quoad presbyteratum, saltem per triennium, praemisso tamen regulari aliorum studiorum curriculo ».

J) Rebuffus a Croix non citatur pro hoc asserto, et revera illud praetermittit, *Prax.*, part. 1, tit. Formula dimissoriarum, n. 5.

k) Gobat id non habet, *tr. 8, n. 590 et seqq.*; nec citatur a Croix pro hoc dicto.

traneos ordinare cum dimissoriis proprii Ordinarii, licet non sint directae ad certum episcopum. Hinc probabiliter dicunt Mazzottal; et Croix * cum Gobat et Quintanadvenas, quod si quis est dimissus ad certum episcopum, qui sit designatus in gratiam ipsius ordinandi, bene poterit ab alio ordines suscipere: ex *regula juris 61 in 6°*, ubi: *Quod ob gratiam alicujus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendum.*

Nod e*t ne
co«aria li-
centia in
Kriptlt.

Notandum 12°. Ut quis ordinetur ab alieno episcopo, non requiritur ut obtineat a proprio licentiam in scriptis; sed satis est si constet de illa per testes vel aliter. — Ita Sanchez Salmant.8.

789. - Sed dubitatur Γ. *An aliquis episcopus possit ordinare alterius subditum sine illius expressa licentia, sub spe ratihabitionis de futuro?*

Ratihabi-
tio de futu-
ro, juxta a-
llo*, auAcit
ad ordinan-
dam alie-
num «obdi-
tum

Affirmant Paludanus, Villalobos¹⁰, Diana⁶ et Ledesma, apud Salmant.4. Idque admittunt Trullench et alii plures, apud Sanchez O, si inter episcopum ordinantem, vel inter initiandum et episcopum proprium singularis amicitia intercedat. — Sed verius negant Sanchez4, Bonacina4, Croix1; et Salmant.4 cum Aversa, Philibert⁹ et aliis pluribus. Ratio, quia a Tri-

Verina non
•uflJcit.

*CAp.2,\$5,quaer !. — *Lib. 6, part 2, n. 2241. · Gobat, tr. 8, n. 599. - *Quinlanadv.*, tr. 6, aln^ul. 19, n. 2. — *Tr. 8, cap. 4, n. 61. — in 4. diet. 17, qu. 3, art. 3, v. *Octavus* (n. 28); et diat. 18, qu. 7. art. 2, cas. 9 (η. 10). - *Petr. Ledesm.*, de Ordine, cap. 8. concl. 6, v. *Secundus*. - « Tr. 8, cap. 4, n. 63. — *Trull.*, lib. 6, dub. 8, n. 14. — · Comil., lib. 7, cap. 1, dub. 20, n. 13. — · De Ordine, punct. 4, n. 28. — ' Lib. 6, part. 2, n. 2238. — · Loc. dt., n. 64. · *Aversa*,

dentino, ad tollendos errores et dissidia, exigitur licentia expressa proprii Ordinarii: *Nisi de loci Ordinarii expressa licentia*, ut dicit concilium^ . — Episcopus autem bene poterit ratam habere talem ordinationem, nec opus est recurri ad Summum Pontificem; quia ipse potest ordinatum absolvere a suspensione ordinis suscepti, ut concedit Tridentinum. Ita Sanchez O; Salmant.® cum Aversa; et CroLx10 cum Delbene et aliis, contra Rebuflim.

An autem *sufficiat ratihabitio sive licentia praesumpta de praesenti, ad ordinandum clericum alienum?* — Probabile mihi et aliis videtur id posse admitti, saltem sine culpa gravi.

Probabili
raUbtio
£ ρΓ““*o’

Dubitatur 2°. *An episcopus, cui dimissoriae diriguntur, possit dispensare cum ordinando super irregularitate aut alio impedimento canonico, super quo proprius episcopus potest dispensare?*

Prima sententia affirmat: quam tenent Silvester¹¹; et Angelus, Armilla ac Henriquez, apud Palaum — Quia (ut ajunt) eo ipso quod episcopus dat licentiam alieno ordinandi, dat etiam dispensandi; cum dispensatio praemittenda sit ordinationi suscipientis. Idque colligunt ex cap. *Praeterea, de offic. jud. deleg.*, ubi di-

mittitor,))’
^ .it“OfMr‘b
“““.

qu. 3, %ect.7, v. *Cattorum*. · *Philib. Afarchin.*, tr. 1, part. 5, cap. II, η. 11. — · Loc. cit. - *Aversa*, loc. dt. — w Loc. dt., n. 2248. · *Delbene*, de Immunit, ecclea., cap. 12, dub. 7, sect. 9, n. 2 et 5. — *Rebuff*, Prax., part. 1, tit. *Formula dimissoriarum*, a η. II. — II V. *Irregularitas*, η. 11, qu. 9. — *AnxH.*, v. *Irregularitas*, η. 34. · *Armil.*, v. *Irregularitas*, n. 81, i. f. · *Hcnriq.*, lib. 14, cap. 17, n. 4. · II Tr. 29, diep. 6, punct. 7, n. 21.

O Sanchez utique istud asserit, *loc. cit.*, dub. 20, w. 4; sed excipit casum quo Italus episcopus ultramontanum clericum vellet ordinare.

789. - a) Villalobos, *part. 1, tr. 11, dijj. 9, n. 8*, videtur loqui de ratihabitione de praesenti.

b) Diana, *part. 3, fr. 4, resol. 191*, loquitur de speciali casu, quo quis habens dimissorias ut ordinetur a quocumque episcopo, *in propria dioecesi* ordinante, ordinatur tamen ab episcopo ordinante *in aliena dioecesi*; et dicit posse fieri, « cum ordinandus et episcopus ordinans certo scirent proprium episcopum (si hoc sciret) generales dimissorias concessurum esse, et omnia rata habere ». Sed in probatione loquitur generaliter de ordinante sub spe ratihabitionis.

Apud Sanchez, *loc. cit.*, n. 12, alii plures

non referuntur ad casum specialis amicitiae; sed ad opinionem quae generaliter affirmat licitum esse ordinare cum spe ratihabitionis.

d) Locus iste Tridentini, *sess. 14, de reformatione, cap. 2*, non videtur ad rem facere; ibi enim sermo est de Ordinario loci *in quo* celebrantur ordinationes, non vero loci *ex quo* sunt ordinandi. Cetroquin, *ibid.*, concilium prohibet episcopo titulari ne clericum < absque sui proprii praelati expresso consensu aut litteris dimissoriis, ad aliquos sacros aut minores ordines, vel primam tonsuram promoveri seu ordinare valeat ».

Sanchez, *loc. cit.*, n. 17, sequitur oppositam sententiam, dicens: « Episcopus non potest ratam habere talem ordinationem, nec ejus ratihabitio aliquid prodest, sed tantum Papa per litteras perinde valere hoc approbare valet ».

citur: *Ex eo quod causa sibi committitur, super omnibus quae ad causam ipsam spectare, noscuntur, plenariam recipit potestatem.*

Proh»bi-
tnt.non p°. *Secunda* vero sententia probabilior negat. Et hanc tenent Palaus^{f)}, Mazzotta^{*}; Sanchez^{*} cum Navarro^{et}8 cum Sà^{*-l}, et Croix⁴ cum Diana⁰. — Ratio: tum quia privilegia non extenduntur ultra casum expressum; tum quia in disparatis non fit illatio, quando facultas data non est cum alia necessario connexa: prout (sapienter dicit Sanchez) si episcopus dat licentiam parochi assistendi alicui matrimonio, non ideo intelligitur dare facultatem dispensandi in impedimento in quo ipse potest. Idque tanto magis valeret, si in dimissoriis adderetur clausula: *Si tamen alias nullum tibi obsistat impedimentum canonicum.* — Ad textum autem supra allatum respondetur quod ibi agebatur de facultate necessaria cum data connexa, ut legenti patet.

Testimo-
niales ab e-
piscopo ori-
finii icm-
gr haben-

Notandum quod ordinandus debet semper habere litteras testimoniales ab episcopo originis, etiamsi in aetate infanti ab illius dioecesi discesserit, saltem ad testificandum de natalibus ac aetate; prout a S. Congregatione resolutum *D* refert Pater Zaccaria apud Croix .

Examen
de scientia.
790. - Requiritur V°. *Examen de scientia.*

Γ. In hoc advertendum quod Tridentinum pro initiandis ad *ordines minores*

• Tr. 6, disp. 6. c»p. 2, § 6, qu. 1. — • Conil., lib. 7, cap. 1. dub. 27, n. 2. — • De M«tr., lib. 8, disp. I, n. 25. — • Lib. 6. part. 2, n. 2240. — *Sanch.*, de Matr., loc. dt. — • Lib. 6, part. 2, n. 2251. — *Innoc.*, in cap. ia cunctis, de elect., num. 1. • *Mtnoch.*, de Arbitrar. Judic. lib. 2, centur. 5, cas. 425, n. 58. - *Turrccr.*, in can. *Illitteratos*,

Palaus, loc. cit., n. 21, distinguit, et affirmat posse, si episcopus, dimissorias concedens, conscius sit irregularitatis; si vero sit ignarus impedimenti, • verius censeo (inquit) non inferri inde facultatem concessam dispensandi ».

K)Navarrus, consil. 13, de tempor. ordinat., n. 2, citatur a Sanchez pro casu simili; sed hunc etiam habet

Sà pariter citatur a Sanchez pro alio casu; et hunc nostrum, v. Episcopus, n. 36, plane omittit.

0 Diana, part. 8, tr. 3, resol. 35; et part. 7, tr. 2, resol. 37, sententias oppositas tantummodo refert

requirit ut saltem linguam latinam intelligant. Ita in sess. 23, [de reform.], cap. 11, ubi dicitur: *Minores ordines iis qui saltem latinam linguam intelligant, per temporum interstitia, nisi aliud episcopo expedire magis videretur, conferantur.*

Utrum autem episcopus possit ordinare in minoribus clericum qui ignorat linguam latinam, si spes sit quod postea addiscet?

Affirmant Innocentius, Menochius, Turcremata, etc., apud Sanchez⁴. — Sed melius negant Salmant.⁷; et ipse Sanchez cum Navarro et Salzedo. Ratio, quia illud *nisi aliud episcopo videretur*, verius et communiter a DD. intelligitur tantum quoad interstitia, non autem quoad scientiam.

Verum non videtur improbabile cum Sanchez et Rebuffo⁴), quod si ordinandus non adhuc sciat linguam latinam quantum oportet, sed de brevi certo speratur fore ut addiscat, tunc poterit episcopus eum ordinare. Sed melius quidem meo iudicio faciet, si non ordinabit.

2°. Pro initiandis ad *subdiaconatum et diaconatum* requirit concilium ., ut sint *litteris, et his quae ad ordinem exercendum pertinent, instructi.* — Utrum autem licite possit ordinari subdiaconus, vel admitti ad beneficium, qui adhuc nescit ordinare officium divinum, sed probabiliter de brevi praesumitur instructum iri, ut promittit? Recte affirmant Sanchez¹⁰ et

n. 3, diet. 36. • • Conil., lib. 7, cap. 1, dub. 45, n. 13. — • Tr. 8, cap. 5, n. 43. — • Loc. dt., n. 14. - A'aw., in cap. Si quando, de rescript., except. 13, n. 7. • *Salxtdo*, in Prax. crimin. Bernardi Diax, cap. 21, not. D. — *Sanch.*, loc. dt., num. 13. — • Seas. 23, de reform., cap. 13, — • Comil., lib. 7, cap. 1, dub. 45, n. 6.

1) Seu potius id plane deducitur ex resolutione edita die 16 Nov. 1709 in *Laquedonien.* seu *Bisuntina* Ordinationis, quae commemoratur in *Picntina* seu *Ilcincn.* Ordinationis die 8 Aug. 1733, § *Ad hanc rem.* (Thesaur. Résolut) Cfr. Pallottini, v. Sacramentum Ordinis, § 2, n. 170 et 171.

790. - a) Rcbuflus, *Prax. benef., part. 1, tit. de Clericis*, etc., n. 29, loquitur de promovendo ad primam tonsuram; cum quo negat posse dispensari si omnino sit illitteratus, addens: « Quod intelligerem verum in viris jam aetate ingraescentibus; sed in juvene septem annorum potest episcopus, cum modica scientia isti juveni primam conferre tonsuram,

initiandi
minoribul
h u .
“ “

Non sum
jjitea ad-
*“n“

subdi*.
coni edant
nccuMr*.
*xerduUa"

Sufficit pro
•ubdiacono
>pe« it bre-
vi innnxA-
tnr de offi-
cio.

Siccerdo
te* »ciaat
oecectaria
Ad docen
dura pops.
lom ct mi-
mtiranda
•aeramen-
u.

Quid va-
leat. mini-
ftranda sa-
cramenta.

Salmant.1: modo (intellige) interim ab alio adjuvetur ad recitandum.

3°. Pro initiandis demum ad *sacerdotium* vult concilium ·, ut ipsi *ad populum docendum ea quae scire omuibs necessarium est ad salutem, ac administranda sacramenta, diligenti examine praeedente, idonei comprobentur.*

791. - Sed hic quaeritur 1°. Quomodo intelligenda verba illa: *administranda sacramenta*?

Palaus³ cum Vasquez et Coninck censet intelligi, ut presbyterandi sciant ea quae requiruntur ad bene ministranda, non jam Poenitentiae, sed Baptismi et Eucharistiae sacramenta βλ — Sanchez⁴ autem cum Ledesma intelligit, ut sciant quae sit materia et forma cujusque sacramenti 6Λ — Sed melius ajunt Laymann c>; et Salmant.⁵ cum Aversa[^], Rodriguez et Philibert©d>, presbyterandum debere quidem scire ea quae spectant ad Sacrificium et sacramenta Baptismi ac Extremae Unctionis, quorum est minister: circa vero sacramentum Poenitentiae non requiri in eo tantam scientiam quanta est necessaria confessario approbato.

1 Tr 8, cap. 5. n. 44. — * Scsb.23. de reform., cap. 14. — 2Tr. 27, punc. 8. n. 13. · Vasq., diip. 246. cap. 6, n. M. · Coninck, diip. 20, dub. 10, n. 103. — · Consil., lib. 7, cap. I, dub 45. n. 16. Barthol. a Ledesm., Sum., de Ord. diff. 16, v Hodie tamen. — * Tr. 8, cap. 5, n. 44. — S. Caro/, concil.

habita ratione aetatis, quae ostendit illum magnam callere non posse scientiam in illa aetate, et sub spe futuri studii illum promovere ». Quod quidem Sanchez applicat scientiae requisitae in minoribus ordinibus.

791. - a) Palaus ita sane docet, sed subdit: « Vel saltem eam scientiam quae ad ministranda sacramenta in genere requisita est, tametsi non habeatur illa scientia quae requisita est pro sacramentorum ex officio administratione ». — Vasquez sacramentis Baptismi et Eucharistiae addit etiam Extremam Unctionem. — Coninck vero dicit solum: « Prae- cise tamen pro sacerdotio non est necessaria illa scientia quae requiritur in confessario ».

b> Apud Sanchez, Ledesma utique habet hanc interpretationem. Sed uterque magis cum S. Alphonso concordat; nam Sanchez dicit requiri «ut Sacrificium illud intelligat; et sic requiritur ut bene legat contenta in Missa, et mediocriter intelligat, et ut habeat mediocrem scientiam, ut possit servare rite ea quae spectant ad Missam conficiendam ». — Ledesma pariter: « In simplici... sacerdote,

Unde infero quod quilibet simplex sacerdos debet habere aliqualem scientiam circa materias magis obvias quae pertinent ad sacramentum Poenitentiae, saltem pro casibus necessitatis, in quibus confessiones excipere tenetur. Et hoc est juxta doctrinam S. Caroli Borromaei in concilio Mediolanensi V, ubi dictum fuit quod initiandus ad presbyteratum, circa sacramentum *Confessionis aliquam* (stli- tem) *peritiam habeat*. Alias non videtur posse a gravi culpa excusari; etenim Innocentius XIII, in bulla *Apostolici ministerii*, confirmata a Benedicto XIII (apud Benedictum XIVe), explicando praefatum textum concilii (ut ait praefatus Benedictus XIV), nullam aliam benigniorem interpretationem potuit ei dare quam illum reducendo ad studium theologiae moralis. — Et ratio est, quia, cum sit officium proprium cujusque sacerdotis Poenitentiam ministrare in necessitate, quisque sacerdos debet scire ea quae ad tale officium rite peragendum spectant; ut clare infertur ex eo quod docet D. Thomas', ubi ait: *Ad hoc quod homo ordinis officium exsequatur, oportet quod habeat tau-*

.Mediol. V, constitute pnrt. 3, v. *Ab iis qui sacerdotio*. — *Innoc. XIII*, brev. *Apostolici ministerii*, § 5 (a/. § 4), dici 13 Maji 1723. — *Bened. XIII*, brev. *In supremo militantis*, diei 23 septembr. 1724 · · Notifie. 2. n. 5. — *Bened. XIV*, loc. cit. — ' In 4, dist. 24, qu. 1, art 3, solut. 2.

inquit, requiritur peritia ad congrue celebrandum necessaria; nempe recte distincteque legere ea quae in Missae oflicio continentur; etiam apte pronunciare et accentuare, et ad minus grammaticaliter intelligere; imo et aliqua Scripturae intelligentia in eo exigitur. Oportet insuper quod sciat sacramentorum numerum, et quae sit debita materia et debita forma uniuscujusque sacramenti. Ac denique defectus qui in Missa possunt contingere ».

c) Laymann, *lib. 5, tr. 9, cap. 7, n. 1, i.f.*, ut Coninck hic supra nota a.

d) Aversa, *qu. 3, sect. 8, v. De subdiaconis*; Rodriguez, *Quaest. regul., tom. 1, qu. 24, art. 7*; Philibertus Marchinus, *tr. 1, part. 5, cap. 1, num. 12*, illa habent quae dicuntur de Poenitentiae sacramento; sed Rodriguez addit praeterea etiam requiri in religioso ordinando, ut · sciat et intelligat necessaria et essentialia quae communiter scire solent sacerdotes celebrantes. Videlicet, quod septem sint Ecclesiae sacramenta, et quod conferunt gratiam, et quod in sacramento altaris continetur realiter et substantialiter corpus Christi, facta

tum de scientia quae sufficiat ad hoc quod dirigatur in actu illius ordinis: ideo talis scientia requiritur in eo qui ad ordines promoveri debet.

Benignius quidem (ut notat Natalis Alexander ¹⁾) agendum cum ns qui religionem professi sunt vitae contemplativae; ut sunt Camaldulenses, Cartusiani et similes. Secus vero cum aliisqui vitam activam profitentur; in his enim eadem scientia requiritur qua egent alii sacerdotes: *Aliqui* (addit D. Thomas ²⁾) *ad sacerdotium promoventur quibus committitur primus actus tantum (supra Corpus Christiverum), sicut religiosi... et... talibus sufficit si tantum de scientia habeant quod ea quae ad sacramentum perficiendum spectant, rite servare possint. Alii autem promoventur ad... actum... supra corpus Christi mysticum...: unde scientia legis in eis esse debet, non quidem ut sciant... difficiles quaestiones legis..., sed sciant quae populus debet credere et observare de lege.* Et hoc quidem ex illo Malach. n, 7: *Labia... sacerdotis custodient scientiam, et legem requirent ex ore ejus.*

Unde concludo quod promovendi ad sacerdotium non possunt tuta conscientui ad ordinationem accedere, nisi sciant saltem universaliora principia, quibus solvant dubia saltem communiter occurrentia proxime moribundis. Necnon tenentur distincte scire quomodo se gerere debeant circa moribundos, nempe: Quando possint eos absolvere? An in articulo vel periculo mortis, et quali periculo? An praesente confessario approbato? An absolute vel conditionate? Quando moribundum possint censere dispositum ad absolutio-

¹ De Ordine, cap. 3, art. 5, ref. 22, n. 9. — ² In 4, diit. 24, qu. 1, art. 3, idui. 2, ad I. — ³ Cap. 10; an. 1215 celebr., ap. Labbe, tom. 13, col. 946 et 947. — ⁴ De Ordine, part. 3, cap. 3, reap. 1. — ⁵ Man., cap. 27, n. 206. — ⁶ Seat. 23, de reform., cap. 4. — ⁷ Garcia, de Benef., part. 7, cap. 7, n. 19. — ⁸ Henric., Hb. 10, cap. 16, n. 2. — ⁹ Diip. 7, de Irreful., qu. 2,

nem? Quid debeant imponere illi si habeat casus vel censuras reservatas? — Hinc consequenter episcopus, ne communicet peccato illius qui petit sine tali scientia ordinari, debet, antequam ordinet, certus fieri de tali ejus idoneitate, vel saltem quod de brevi ille addiscet; alias nescio quomodo posset esse tutus in conscientia. Tanto magis quod undique constat hujusmodi ordinatos, post acceptum presbyteratum, omne studium abjicere, eo quod ad nullum aliud exponi debent examen, quod erat unicus omnium suorum studiorum scopus. — Hic etiam advertendum id quod habetur in concilio Lateranensi IV* (apud Habert⁴⁾), ubi dicitur: *Praecipimus tam in calhedralibus quam in... conventualibus ecclesiis viros idoneos ordinari, quos episcopi possint coadjutores... habere, non solum in praedicationis officio, verum etiam in audiendis confessionibus et poenitentiis injungendis, ac caeleris quae ad salutem pertinent animarum.*

Quaeritur 2°. *An illitteratisint omnino irregulares?*

Navarrus⁵ dicit inferri ex Tridentino esse irregulares qui linguam latinam non intelligunt. — Garcia autem et Henriquez, apud Bonacina⁶, censent illitteratos non esse irregulares, ita ut non peccent si in ordinibus susceptis ministrent; sed hos non posse sine culpa gravi ordines suscipere /A

Alii vero cum sententia communi, ⁷nam natterau quam tenent Sanchez⁸, Bonacina⁹, Tamberinius¹⁰; Salmant.¹¹ cum Reginaldo, Homobono, etc.; ac Palaus¹² cum Suarez, Toletus¹³, Filliuccio, Sayro¹⁴ et Avila¹⁵,

punct. 1, n. 2. — ¹⁶ Loc. dL, n. 2. — ¹⁷ Lib. 10, tr. 4, de Irreful., cap. 12, § 1, n. 6. — ¹⁸ Tr. 8, ap. 5, n. 49. — ¹⁹ Regin., lib. 30, tr. 2, n. 36. — ²⁰ Homob., Exam, ecclex., tr. 1, cap. 9, qu. 45, v. L — ²¹ Tr. 29, diip. 6, punct. 10, n. 1. — ²² Suar., de Censur., disp. 51, sect. 1, § De ignorantibus, n. 3. — ²³ Fill., tr. 19, cap. 7, o. 188; et tr. 9, cap. 4, n. 79.

consecratione, et quod materia est panis et vinum, et forma verba consueta».

t) In hoc altero distinctionis membro Natalis Alexander loquitur de ceteris quibuscumque clericis, et non solum de religiosis vitam activam profitentibus.

f) Garcia et Henriques ita fere citantur a Bonacina; ipsi tamen solum negant esse irregulares eos qui scientia decenti carent.

K) Sanchez, Consil., lib. 7, cap. 1, dub. 45, n. 3, scribit: «Omnino illiterati, ut sint irregulares ad ordines minores, dicuntur qui nesciunt legere; respectu vero majorum ordinum, qui nesciunt linguam in qua scripta sunt ea quae lecturi sunt».

Toletus, lib. 1, cap. 64, n. 6, dicit illiteratos irregulares esse; et episcopum non posse dispensare cum penitus illiterato, qui

Jure divino
et naturali.

probabilius docent quod illi qui sunt adeo rudes ut ignorent etiam prima rudimenta grammaticae, ita ut nesciant praestare ea quae pertinent ad ordinis exercitium (ad quod requiritur sane scientia linguae latinae), ipsi sunt prorsus irregulares, et graviter peccant tam ordines suscipiendo quam eos exercendo. Et ut dicunt Salmant.¹; et Bonacina * cum Azort), Suarez >4 Filliuccio > et Reginaldo V, nec etiam Papa posset cum eis dispensare; quia haec irregularitas non solum est de jure humano, sed etiam divino et naturali: ipsum enim jus naturale dictat non esse admittendos ad aliquod munus qui nequeunt illud exercere. Probatur id ex can. *Illitteratos*, dist. 36, ubi illitteratus (intellige *omnino illitteratus*, ut ait ibi Glossa t>, nimirum *qui nunquam grammaticam audivit*) arcetur a suscipiendis ordinibus, pari modo ac corpore vitiat.

Quali ignorantia inducat irregularitatem.

Advertit autem Palaus³ quod illa tantum ignorantia irregularitatem inducit, quae exercitium suscepti ordinis omnino impedit. Et sic pariter Roncaglia⁴ dicit esse irregularem qui debite et congrue nequit ordinem susceptum administrare. — Advertunt etiam Anacletus&, Holzmänn * et Viva⁷ quod haec irregularitas, sublata causa ignorantiae, de se tollitur sine dispensatione.

Quomodo tollatur haec irregularitas.

¹ Tr. », cap. 5, n. 49. — · Disp. 7, de Irregul., qu. 2, punct. 1, n. X — ¹ Tr. 29, disp. 6, punct. 10, n. 2. — ⁴ Tr. 4, de Censur., qu. 7, de Irregul., cap. ult., qu. 7, resp. 2. — ¹ Tr. 13, de Censur., dist. 3, n. 26. — · De Poenis eccl., n. 367. — ' De Censur., qu. 9, art. 4, n. 12. — ■ In 4, dist. 24, qu. 1, aru 3, solut. 2. — · De Ordine, cap. 3, art. 5, reg. 22,

scilicet legere nesciat. Deinde varios gradus scientiae requirit ad diversos ordines. — Sayrus vero, *de Censur.*, lib. 6, cap. 13, n. 5, dicit irregularem esse illitteratum « qui latine legere et scribere nescit, aut qui linguam latinam arte vel usu non didicit ». — Avila denique, *pari.* 7, *disp.* 4, *dub.* 1, dicit penitus illitteratum irregularem esse.

O Auctores isti a Bonacina allegantur pro sententia quae negat Summum Pontificem posse dispensare cum penitus illitterato, ut eos ordines suscipiat qui ad sui exercitium et usum requirunt scientiam qua caret promovendus. At sane Azor, *part.* 2, *lib.* 6, *cap.* 6, *qu.* 4 et 5, loquitur dumtaxat de promotione ad beneficium. — Suarez vero, *loc. cit.*, n. 11; Filliuccius, *tr.* 19, *cap.* 7, n. 192, loquentes de eis quae jure divino et naturali requiruntur, distinguunt, et negant Papam posse dispen-

Quaeritur 3°. *An in regularibus ordinandis minor requiratur scientia quam tn saecularibus?* — Pro iis qui sunt addicti ad vitam *contemplativam*, prout sunt Camaldulenses (ut diximus), Cartusiani et similes, commune est inter doctores sufficere quod isti sciant legere et canere, ac ea quae pertinent ad Sacrificium: ut docet D. Thomas⁸, dicens quod in religiosis qui ordinantur ad altare satis est scientia qua possint servare ea quae ad Sacrificium spectant. Et idem asserunt Natalis Alexander Escobar¹⁰ et alii passim.

Difficultas est: *an idem dici valeat pro religiosis aliorum ordinum, qui sunt ad vitam activam instituti?*

Negat Ledesma *⁴ ubi dicit eandem scientiam requiri in religiosis quam in saecularibus; imo majorem, quia religiosi frequentius assumuntur ad ministeria proximorum: idque probabile putat Escobar **. — Sed communissime affirmant Salmant'' cum Soto et Philiberto; ac Barbosa¹⁸ cum Silvestro Graffio, Henriquez, Miranda, etc.; ac pariter probabile putant Escobar¹⁴ et Diana''. Ratio: tum quia regulares communiter ordinantur tantum ad chorum et altare; tum quia, si alia ignorent, possunt postea ex sociis ea addiscere. Et ab hac sententia non dissentit (ut vidimus)

n. 9. — » Lib. 23, n. 296. — 11 Loc. cit. — ' Loc. dt., n. 47. - *Philib. MarcHn.*, tr. 1, part. 5, cap. 1, n. 9. — w Alleg. 46, n. 14. · *GraJJ.*, Deci», aur., part. 2, lib. 1, cap. 11, n. 26; et part. 1, lib. 3, cap. 2, n. 24, et cap. 5, n. 10. - *Henriq.*, lib. 10, cap. 16, n. 2. · *Miranda*, Man., com. 2, qu. 8, art. 7, concl. 1, — 14 Lib. 23, n. 296. — u Part. 2, tr. 16, resol. 29.

sare relate ad *usum* ordinis, sed affirmant posse, scilicet valide, quoad *receptionem* ordinis. — Et huic distinctioni videtur accedere Reginaldus, *loc. cit.*, n. 37.

D Glossa dicit: Illitteratos, « scilicet penitus ». Quod quidem Bonacina interpretatur de eo « qui nunquam grammaticam audivit »; quamvis ipsi Glossae hanc suam interpretationem tribuat.

Petrus de Ledesma ita citatur ab Escobar; sed, *de Ordin. Sacr.*, cap. 7, *concl.* 4, v. f., non distinguit religiosos contemplativos ab aliis; et absolute requirit majorem scientiam in religiosis quam in saecularibus.

O Sotus, *in 4, dist.* 25, *qu.* 1, *art.* 4, *concl.* 3, loquitur de religiosis qui « animarum curam non habent ».

Silvester, v. Clericus II, *n.* 1, loquitur de monachis.

Minordto-
tia requiti
u in reli-
gioti» con-
tempiiti-
vi».

Item in re-
ligioti» vl-
tam Acti-
vam AgCO
tibo».

DUB. II. - QUAB REQUIRANTUR IN ORDINANDO.

D. Thomas, dum praefatam doctrinam tradens, generaliter loquitur de religiosis.

Id autem quod ait Barbosa cum ali- quibus, nempe quod possint ordinari re- gulares, etiamsi quodammodo deficient in lingua latina, non audeo approbare. Nam si in saecularibus initiandis tantum ad ordines minores requirit Tridentinum quod saltem linguam latinam intelligant; quomodo regulares ordinari poterunt ad sacerdotium, adhuc in lingua latina defi- cientes? — Praeterea, addunt Salmant.1 cum Rodriguez et Henriquez pariter ac pro religiosis, sufficere pro saeculari- bus sacristis, cantoribus et similibus, ut sciant tantum legere, canere et exsequi ministeria ordinis. An autem haec do- ctrina sit vere et generaliter probabilis, nec audeo asserere: sapientibus me re- mitto.

EptKopui poteic, non tenetor, e- xaminare religiotoi.

792. - Hic autem advertendum 1.º quod episcopus potest quidem sine examine re- ligiosos ordinare, acquiescendo testimonio suorum praelatorum.

Sed bene etiam potest, si velit, eos exa- minare; ut recte dicunt Escobar., Maz- zotta8; et Salmant.4 cum Aversa, Mi- randa, etc. Et de hoc non est amplius dubitandum post bullam Benedicti XIV (allatam num. 768, v. *Haec omnia*), ubi statutum fuit regulares examinandos esse ab episcopo ordinante.

Tenetur per ie vel per alios, ordinandot examinare.

Limitatio.

Advertendum 2.º pro omnibus initian- dis, quod episcopus tenetur per se vel per alios eos examinare: nisi aliunde sit certus de ipsorum idoneitate per propriam notitiam vel per communem opinionem. Ita recte etiam Salmant.8 cum eisdem auctoribus citatis.

Ex omnibus autem praedictis insuper advertendum quod, esto episcopus licite possit petentes ordinare, si eam afferant scientiam quam Tridentinum requirit; per

Barbosa, aller. ° 14 — Tr. 8, cap. 5, d. 47. — • Lib. 23, n. 299. — • Tr. 5, diip. 6, cap. 2, § 6, o. 8. — • Loc. dt., n. 46. - Avorta, qa. 3. oect. 8, v. Ba ftiam, •

*) Rodriguez, *Quaest. regul.*, tom. 1, qu. 24, art. 7; Henriquez, *lib. 10, cap. 16, v. f.*; et *lib. 14, cap. 8, n. 11*, non loquuntur de hujus- modi cantoribus, sacristis, etc Sed Salmant. eos citant his generalibus verbis dumtaxat: • Videantur Henriq... ct Rodrig...

hoc tamen non ideo ei prohibetur quo- minus majorem exigat scientiam a suis subditis (nam pro alienis aliter sentien- dum), maxime si illi ordinentur ad ec- clesiam alicujus amplae civitatis. Quia concilium in iis quae circa scientiam prae- scripsit, tantum voluit modum ponere episcopis, ne promoverent aliquem scien- tia praescripta carentem; non vero pro- hibuit quin episcopi majorem scientiam requirant, nisi necessitas loci aliud omnino postularet. — Hinc sapientissime D. Fa- britius de Capua, archiepiscopus Salerni- tanus (dignus perpetua memoria ob zelum in clero reformando) nullum ad sacerdo- tium admittebat, nisi prius eum riguroso examine, etiam ad confessiones audiendas idoneum dignosceret. Utinam hujus prae- sulis exemplum omnes sectarentur! Non quidem invenirentur tot sacerdotes inu- tiles, imo et Ecclesiae perniciosi, quia ex eo quod tales rudes sunt, studium fasti- diunt, et ideo in otio marcescentes ad vitia relaxantur.

Hic etiam obiter advertendum quod ex pluribus decretis & C. Concilii (apud Be- nedictum XIV *) episcopus de novo as- sumptus ad episcopatum, ex justa causa bene potest examinare parochos, etiam regulares: ex quo infertur quod tanto magis potest examinare confessarios non curatos.

Requiritur VI0. *Titulus sustentationis.* — Sed de hoc vide dicenda in § II, *ex n. 813.*

793. - Requiritur VII0. *Ut inferior ordo ante superiorem suscipiatur:* et ali- ter faciens, non solum graviter peccabit, sed etiam incurreret suspensionem ab exer- citio ordinis suscepti quousque episcopus dispenset.), *ex cap. unie., de clerico per salt. prom.* Qui autem susciperet ordines minores ante tonsuram, peccabit etiam

Miranda, tom. 1, qa. 39, art. 4, L L ; ct tom- 2, qu. 8, art. 7, concl. 1, i. L — • Loc. dt., num. 46. — • Nodi. 9, aam. 16» Cfr. Pallottini, v. *Episcopus*, J 10, n. 78 et seqq.

793. - ») Haec suspensio non amplius viget post constitutionem *Apostolicae Sedis*. Rema- net tamen impedimentum, vi cujus quilibet ordinatus per saltum, non potest sine gravi reatu, neque in ordine suscepto ministrare, neque ad superiorem ordinem ascendere, nec

Ep(*a>p0«

re a pro- priis Hibdi- ua.

Notos epi- scopos, ex jtuucxua, potest exa- minare pa- rocho et con fena-

Thuhi raitcataiio-

Ordinet non teach pieadi per taliuni.

mortaliter, sed non incurreret suspensionem. Ita Sanchez *bJ* et Bonacina *A

Si vero quis suscipere ante sacerdotium, invalide suscipere; ut docent Suarez, Sanchez et alii communiter, apud Salmant. '. — Si autem quis suscipere sacerdotium ante alios ordines, posset quidem episcopus fieri, et valide hic suum munus exerceret; non tamen licite, ante susceptionem ordinis omissi.

794. - Requiritur VIII. W *ordinetur* *lemPore debito*. — Ordines *maiores* conferri possunt tantum in sabbatis quatuor temporum, sabbato ante dominicam Passionis et sabbato sancto. Ordines autem *minores* dari possunt in quolibet festo (modo sit de praecepto, ut explicavit Pontificale Romanum) si conferantur uni vel duobus, ut habetur in cap. *De eo, de temper, ordin.*, ubi dicitur: *Licetum est episcopis, dominicis et aliis festis diebus unum aut duos ad minores ordines promovere*.

Utrum autem *liceat ordinare plures quam duos*? — Negat Martinus a S. Joseph. — Sed communiter affirmant docto-

Suar., de Ceniur., diip. 31, sect. 1. iuap, 9, i. . - *Sanch.*, Contil., lib. 7, cap. 1, dub. 14, n. 8. - Tr. 8, cap. 1, n. 40. — *Mart a S. Jos.*, Avio de confeiorc», lib. 1, de Ordine, tr. 5, n. 2. — Consil., Hb. 7. cap. 1, dub 52, n. 8. - *Innoc.*, in cap. *De eo, de temp, ordin.* - *Tabien.*, v. *Ordo II*, n 4, qa. 1 - *ArmüL*, v. *Ordo*, n. 7. - *Henriq.*, lib. 10, cap 12, n. 2. - *Rebuff.*, Prax., in reg. Cancell. 23, § *fient de clericis*. v *Statuta tempora*, et v. *Et minores*. - *Praepos.*, in can. *Quod a patribus*, num. 4, diet. 75. - *Turrecr.*, in can. *Quod a palribus*, n. diet. 75. — Tr. 8, cap 4, n. 78. — Cap. 1. sect. 5, qu. 8. - *SilvesL*, v. *Ordo II*,

res: modo generalis ordinatio fieri non videatur. Ita Sanchez* cum Innocentio, Tabiena, Armilia, Henriquez, Rebuflb, Praeposito, Turrecremata, etc.; Salmant.8 cum Granado *aJ*; Renzil cum Silvestro, Palao, Bassaeo, Quintanadvenas; ac Diana8 cum aliis; et Glossa in diet. cap. *De co*, v. *Ad duos*, ubi dicit: *Numquid plures? utique, dummodo non videatur generalis ordinatio*. Ratio est, quia verba textus non sunt apposita taxative, sed exemplificative.

Praeterea dicunt Fagnanus b) cum Hostiensi*>, Barbosa8; Palaus 7 cum Henriquez; Salmant.8 cum Granado a); et Laymann ., cum declaratione S. Congregationis (apud Patrem Zaccaria, in adnotat. ad Croix ,0), *ordines minores* posse conferri etiam publice^ in feria sexta ante sabbatum generalis ordinationis (et etiam feria quarta quatuor temporum, ut addit Laymann), modo adsit consuetudo: quam testantur Palaus, Salmant. et Barbosa” cum aliis, jam esse receptam. — *Episcopi* consecratio potest fieri quovis die dominico”. Et Diana l8 addit ex Pontificali posse

qu.6, v. *Secundum*. - *Palaus*, tr.27, punct. 13, n. 2. - *Bass.*, v. *Ordo IV*, n.4. - *Quintan.*, Breve instruccio de Ordenantes, part 3, § 4, n. 10. — Part. 2, tr. 16, resol. 28; et part. 10, tr. 11, resol. 66. — Alleg. 11, num. 21. — Tr 27, punct. 13, n. 2. - *Henriq.*, Hb. 10, cap. 12, n. 2. — Loc. cit., num. 78. — Lib. 5, tr. 9, cap. 8, num. 1. — e Lib. 6. part. 2, num. 2290. — *Laym.*, loc. cit., num. 1, i. f. - *Palaus*, loc. cit. - *Salmant.*, loc. cit. — Loc. cit., n. 21. — Can. *Ordinationes 1*, et can. *Quod die 5*, juncta Glossa ad verb. *Sacerdotum*, diet. 75. — “ Part. 12, tr. 1, resol. 62.

praetermissum accipere, nisi necessariam impetraverit dispensationem. Hanc episcopi possunt concedere iis qui in ordine suscepto non ministraverint; solus vero Papa, iis qui ministraverint.

b) Sanchez, *Consil.*, lib. 7, cap. 1, dub 14, n. 2; Bonacina, *de Ordine*, punct. 5, n. 11, haec non habent de eo qui minores ordines recipere ante tonsuram

794. - Q) Granado, *de Sacr., Ordin.*, tr. 2, disp. 3, n. 1, id refert ex aliis, quos profecto non reprobatur.

b) Fagnanus, in cap. *De eo, rfe temp, ordin.*, non ita tenet, sed distinguit: « Aut episcopus... die veneris (n. 31), habet publicam ordinationem. in caque publice confert quatuor minores ordines. Et hoc arbitror non potuisse consuetudine introduci, quamvis eam observantes a poenis a sacris canonibus inflictis sint excusandi- Aut episcopus (n. 34) dicto

die veneris, confert minores ordines non per modum tenentis generales ordinationes, sed privatim in sua cappella vel etiam in secreta sacristia, et supposita necessitate vel utilitate ecclesiarum...; et arbitror dictam consuetudinem legitime praescriptam excusare, nedum a poena, sed etiam a culpa >. — Hostiensis vero, a Fagnano adductus pro hoc altero distinctionis membro, de his omnino silet in cap. Consultationi, *dc temp, ordin.*, n. 4.

c) Quidam ex allatis auctoribus innuunt tantum valere etiam pro publica ordinatione, eo quod absque ulla restrictione loquuntur: et sunt Barbosa, Palaus, Henriquez, Salmant, Laymann. — Praeterea declaratio S. C. C, quae refertur ex Zaccaria, dicit quidem « consuetudinem immemorabilem tolerari posse »; sed addit expedire ut episcopus se conformet Pontificali Romano. Et habetur in Thesaurio Resol. S. C. C. in *Portalegren.*, 13 April: 1720.

etiam in natalitiis Apostolorum conferri. — Prima autem *tonsura* quolibet die et loco d^o conferri potest. Concina¹ et Sanchez*.

Pro pritnA
toarara.

Temporum
interstitia.

795. — Requiritur IX°. Ut ordinetur per *debita temporum interstitia*, quae sic servanda sunt:

Ab uno
ciaore ad
iliam.

1°. Ut ascendatur *ab uno ordine minere ad alium*, requiritur aliquod tempus: quod autem a Tridentino non fuit determinatum. Sed in hoc bene potest episcopus cum causa dispensare; dum in concilio⁸ sic habetur: *Minores ordines... per temporum interstitia, nisi aliud episcopo expedire magis videretur, conferantur*. — Justae causae dispensandi videntur esse (ut ait Escobar⁴) vita solitaria Cartusianorum, ex declaratione S. Congregationis; item aetas ordinandi nimis protracta, causa studii, et arctatio beneficii recepti vel recipiendi.

Quale vero intervallum intercedere debeat inter unum et alterum ordinem minorem? — Majolus et Ugolinus (apud Barbosa^o) putant sufficere intervallum de una ordinatione generali ad aliam. — Sed Sorbo et Campanile ibidem* dicunt sufficere de uno festo ad aliud. — Merito autem dicit Barbosa⁷ cum Miranda^o), etc., quod, licet episcopus possit dispensare in hoc ex quacumque causa, laudabilius tamen aget si abstinebit a tali dispensatione.

Praeterea dicunt Silvester⁸; ac Rebuffus, Henriquez, Campanile, apud Barbosa⁷; et decisum refert ibidem Armendariz non licere conferre tonsuram simul cum aliquo ordine minori (nisi adsit alicubi consuetudo). — Sed probabilius videtur

oppositum, cum probabilius tonsura non sit ordo.

2°. Ut a minoribus ascendatur *ad subdiaconatum*, requiritur spatium anni; ex Tridentino¹⁰, ubi: *Hi vero, nonnisi post annum a susceptione postremi gradus minorum ordinum, ad sacros ordines promoveantur: nisi necessitas aut ecclesiae utilitas, iudicio episcopi, aliud exposcat*. — *Ecclesiae*, id est ecclesiae cui adseribitur; ut patet ex Tridentino¹⁰. *Utilitas* autem intelligitur illa quae quomodolibet conducit ad bonum ecclesiae; ut ajunt Salmant. — Qui autem susciperet subdiaconatum ante annum sine dispensatione graviter peccaret, sed nullam incurreret censuram. Vide Salmant. u.

A minori
bui ad tub*
di acon <
tum.

3°. Ut autem ascendatur a subdiaconatu *ad diaconatum*, etiam requiritur spatium anni: ad quod tamen dispensandum (ut recte ait Croix⁴) non requiritur necessitas vel utilitas ecclesiae. Sed sufficit quaevis rationabilis causa juxta iudicium episcopi, ut patet ex eodem Tridentino¹⁰, ubi: *Promoti ad sacrum subdiaconatus ordinem, si per annum saltem in eo non sint versati, ad altiore gradum, nisi aliud episcopo videatur, ascendere non permittantur*.

A *ubdia-
conatu ad
diaconatum.

4°. Ut demum ascendatur a diaconatu *ad sacerdotium*, ad minus requiritur spatium anni: adque hujus temporis dispensationem non sufficit ecclesiae utilitas, sed etiam requiritur necessitas; ex eodem concilio¹⁰, ubi: *Qui... ad presbyteratus ordinem assumuntur..., hi sint qui... in diaconatu ad minus annum integrum, nisi ob ecclesiae utilitatem ac necessitatem (nota) aliud episcopo videretur, ministraverint*.

A diacono-
natu ad sa-
cerdotium»

¹ De Ordine, cap. 4, n. 13. — • Consil., lib. 7, cap. 1, dub. 52, n. t. — * Seas. 23, de reform., cap. II — • Lib. 23, n. 443. — Afajot., lib. 3, cap. 24, n. 13 (edit. Rom. 1619). — Ugol., de Poteat, cpiac., cap. 26, § 27, n. 4. — • In Trident., seas. 23, cap. II, n. 4. — Sorbe, Prvtl. Mendie., v. Ordines sacri, § Et sie bette. — Campan., Divercor, juris, rubr. 6, cap. 3, n. 13. — Ibid. Barbosa, loc. dt. — • Loc. dt., n. 5. —

• V. Ordo II, qu. 7. — Rebuff., in reg. 23 Cancell., v. Hemcapiens. — Henriq., hb. 10, cap. 11, num. 4. — Campan., loc. at., cap. 2, n. 20, v. Ex his. — • In Trident., «esa. 23, cap. 11, n. 6. — H Loc. cit. — II Loc. dt., cap. 13. — II Tr. 8, cap. 4, num. 88. — “ Loc. cit., num. 87. — u 6, part. 2, num. 2297. — * Seas. 23, de reform., cap. IX — “ Loc. dt., cap. 14.

<) Concina et Sanchez loquuntur de tempore; quamvis dub. 50, n. 1, Sanchez dicat ordines minores posse conferri ubi voluerit episcopus; quod sane et potiori ratione de tonsura dicendum est.

795. — a) Barbosa ita tenet, sed cum hac limitatione: «Nisi immineret necessitas vel

alia urgens causa ei bene visa — Miranda vero, quem quidem citat Barbosa, negat solum in Man., tom. 1, qtt. 38, art. 8, concl. 1, requiri causam multum necessariam; et ait quaecumque causam salis esse ad dispensandum in interstitiis.

Armendariz, lib. 1, ht. 18, leg. 7, de

Рочуе о-
лун «anci-
tae coctra
recipientes
duot ordi-
nes sacros
eodem die.

796. - Praeterea notandum quod ille qui eodem die duos ordines sacros exciperet, non solum graviter peccaret contra praeceptum Tridentinil, ubi: *Duo sacri ordines non eodem die, etiam regularibus, conferantur, privilegiis ac induitis quibusvis concessis non obstantibus*. Sed etiam incurreret suspensionem ab illorum exercitio ·>, et in irregularitatem incideret; ut patet ex cap. *Innotuit, de eo qui furtive, etc.*, et cap. *Litteras, de temp, ordin.* — Hinc dicitur in citato cap. *Litteras* quod si quis in sabbato susciperet unum sacrum ordinem et alium in dominica, continuato jejunio, id est nulla coena facta, etiam suspensionem incurreret; tunc enim (ut ait textus) ex fictione canonica, vespera sabbati et mane dominicae pro uno die computantur. Secus vero, si jejunium non fuerit continuatum.

Ex quo probabiliter infert Renzi³ cum Nicolio b>, quod si quis obtinuerit indultum suscipiendi ordines sacros in tribus diebus festivis, poterit, soluto jejunio in sabbato ordinationis, suscipere unum, et alium in dominica sequenti: idque decusum refert a S. Congregatione, die 24 Junii 1662.

Praeterea inferunt etiam probabiliter

¹ Sets. 23, dc reform., cap. 13. — · Cap. 1. sect. 5, qu. 7. — 'Cootil., Ub. 7. cap. 1, dub. 61, num. 4. — « Lib. 5, tr. 9, cap. 8, n. 5. — 1 Lib. 23, n. 433. · *villal.*, part. 1, tr. 11, diff. 13, n. 3. · *Leand.*, tr. 6, disp. 11, qu. 8. · v. *Ordo II*, qu. 6. · *Henriq.*, lib. 10, cap. 12, n. 2. · · Lib. 6, part. 2, n. 2291. — *Sanch.*, loc. dt., n. 4. — ' Loc. dt., n. 5. · *Silvest.*, loc. dl«, qu. 6, v. *Primum*» · *Tabien.*, v. *Ordo II*, n. 4, qu. 3. — · Lib. 23, n. 436. - *Marchin.* tr. 1, part. 7, cap. 5, n. 9. - *Leand.*, disp. 11, qu. 9. —

Sanchez 8, Laymann ♦ Escobar 8 cum Suarez c>, Majolo c), Villalobos et Leandro; ac Silvester, Henriquez, etc., apud Croix ·, quod si episcopus propter infirmitatem vel aliam causam non possit ordinationem in sabbato exercere aut eam absolvere, poterit illam continuare in dominica: modo (ut ajunt) continuetur jejunium tam ex parte initiandi quam ex parte episcopi, ut recte addit Sanchez. Ad hoc autem non quidem requiritur jejunium naturale (ut aliqui improbabiler sentiunt), sed sufficit ecclesiasticum, quia textus de hoc clare loquitur; ut recte dicunt Sanchez⁷ cum Silvestro et Tabiena; et Escobar⁸ cum Marchino et Leandro.

Sed hic dubitatur 1°. *An suspensio praedicta sit latae sententiae?*

Negant Diana *), et Villalobos apud Escobar®. — Sed recte affirmant Navarrus 10; Bonacina¹¹ cum Suarez, Sayro, Molfesio, Turriano, Marchino, etc. Idque patet ex dicto cap. *Litteras*, ubi sic dicitur: *Ab executione officii sacerdotalis tamdiu volumus manere suspensum, donec de illo disponatur*. Haec tamen suspensio incurritur tantum ab ultimo ordine suscepto, ut bene infert ex praefatis verbis Escobar” cum Suarez, Sayro et Molfesio.

villal., part. 1, tr. 18, diff. 11, n. 7. - » Loc. dt., n. 448. — M Man., cap. 25, n. 71. · 11 Diip. 3, de Suipenr, punct. 5, § 1, n. 4; et diip. 3, de Suipeni. in part., qu. 1, punct. 4, § 1. · *Suar.*, disp. 31, sect. 1, suip. 8, n. 41. · *Sayr.*, de Censur., lib. 4, cap. 14, a n. 23. · *Malfes.*, part. 1, tr. 2, op. 18, n. 9. · *Turr.*, de Censur., lib. 5, disp. 46, dub. 1, v. *Sex/α suspensio*. · *Marchin.*, loc. cit., op. 1, n. 2. — 11 Loc. cit., n. 450. · *Suar.*, loc. cit. · *Sayr.*, loc. dt., n. 24. · *Molfts.*, loc. du

Episc., n. 57, male citatur a Barbosa; non enim loquitur de prima tonsura cum aliquo minori ordine conferenda.

796.—“J Poenae istae post constitutionem *Apostolicac Sedis* non amplius vigent Evanescent igitur dubium 1 et 2, quae ponuntur infra a S. Alphonso.

•JNicolius, *Lucubrat, utriusq. jur.*, part. 2, lib. 1, tit. 11, n. 3, v. *Super illo decreto*, hoc videtur innuere a contrario; negat enim posse ad diaconatum promoveri dominica immediate sequenti, continuato jejunio, eum qui tale obtinuit indultum, et sabbato ad subdiaconatum promotus fuerit. Et pro hac sententia affert declarationem S. C. C., quae reperitur etiam apud Pallottini, v. Sacramentum Ordinis, 5 5, n. 13. At ipse Renzi aliam affert, « quam penes me authenticam habui », inquit,

qua decernitur quemdam, qui tale indultum habebat, rite ordinatum fuisse sabbato quatuor temporum ad subdiaconatum; proxima autem die dominica, ad diaconatum; subsequenti vero altera die dominica, ad sacerdotium.

c) Suarez, *de Censur.*, disp. 31, sect. 1, susp. 8, quod ad praesens attinet, affert tantum asserti rationem, scilicet: vesperam sabbati et mane dominicae reputari unum diem, si continuetur jejunium. — Majolus vero, *lib. 3, cap. 24, n. 10 et 11*, disjunctive loquitur, et videtur concedere id posse fieri, sive jejunium sabbati producat in dominicam, sive tanta sit ordinandorum multitudo, ut sabbato omnibus satisfieri non possit.

Diana, *part. 5, tr. 10, resol. 36*, quamvis ab Escobar citetur, utramque sententiam dumtaxat recitative habet

Dubitatur 2°. *An qui suscipit duos ordines sacros, non servatis interstitiis, suspensionem incurrat?* — Respondetur:

Qui ordinatur continuatis diebus extra tempora, incurrit quidem suspensionem, ex bullis Sixti V et Clementis VIII. Prout incurrit etiam qui ordinatur sine litteris dimissoriis, vel ante legitimam aetatem. Vide Tamburinium *. — Qui vero ordinatur diversis diebus, non servatis interstitiis, sed legitimis temporibus, peccaret quidem graviter >, sed suspensionem probabilius non incurrit; ut dicunt Bonacina ·, Barbosa®, Croix4; Renzi® cum Suarez; Tamburinius 8 cum Palao; Salmant.1 cum Trullench; et Escobar® cum Navarro, Villalobos, Marchino, etc.; et Cabassutius ·, cum Navarro et Sayro (contra Diana10). Licet enim Sixtus V in quadam *Extravaganti* poenam suspensionis imposuerit, tamen illa, respectu ad nostrum casum, sublata fuit a Clemente VIII, ut refert Tamburinius u.

cîpÎe'nu T&T. ~ QU1 autem eadem die susciperet Quatuor ordines minores una cum subdiaconatu, etiam peccaret graviter;

Sixtus V, bulla Sanctum et salutare (quae tamen a Clemente VIII, bulla *Romanum Pontificem*, ad limites Trid. reducitur est). — 1 Lib. 7, de Ordine, cap. 11, § 1, num. 3. — · De Ordine, punct. 5, num. 53. — · In Trid., seu. 23, cap. 13, num. 11. — * Lib. 6. part. 2. num. 2302, — · Cap. 1, sect. 5, qu. 1. · Suar., disp. 31, sect. 1, snip. 8. n. 43. — · Lib. 7, de Ordine, cap. 11, § 1, n. 2. · Palao, tr. 29, disp. 4, punct. 10, § 1, n. 8, v. *Ob violationem*. — · Tr. 8, cap. 4, num. 87. · Trull., Ub. 6, dub. 9, num. 10. — 1 Lib. 23, n. 455 et 457. · Novar., Consil. 4, de temp. ordin. · Villal., part. 1, tr. 11, diff. 12, num. 2. · Marchin., tr. 1, part. 7, cap. 2, n. 12. — · Lib. 3. cap. 16, n. 12. · Natar., loc. cit. · Sayr., decis. 56, Ub. 1, til. 7. — “ Part. 4, tract. 2,

ut habetur ex cap. 2, de eo qui furtive, etc., ubi dicitur: *Quatuor minores ordines contulisti, quibus non contentus subdiaconatum etiam temerario ausu recepit.... Mandamus quatenus eum in minoribus dumtaxat celebrare permittas*. — Dicit autem Vasquez apud Salmant. ·), prae-fatum textum fuisse revocatum ex Tridentino “t, ubi concilium tantum inhibuit duos sacros ordines simul conferri. Sed haec doctrina communiter non recipitur; nam concilium id praescribendo, textum non revocavit, sed illum in suo vigore reliquit.

At hic dubitatur Γ. *An ab hac prohibitione excuset consuetudo contraria, si alicubi vigeret?*

Negant Silvester Toletus, Reginaldus, etc., apud Escobar18. — Sed verius affirmant Navarrus18 Suarez w, qui affert de hoc decretum S. Congregationis >; Holzmann18; Salmant.18 cum Villalobos, Marchino, Leandro, etc.; ac EscobarO cum S. Antonino % Sayro, Molfesio, Rodriguez et Miranda A Quia huiusmodi consuetudo nullibi videtur reprobata.

Consuetudo excusat.

resol. 55 — Sixtus V, constil. *Sanctum et salutare*, de die 5 Januar. 1588, in Dollar. Rom. Mainard1. — *Clem. VIII, bulla Romanum Pontificem*, de die 28 Februar. 1596. Habetur etiam in cit. Dollar. Rom. · 11 Lib. 7, de Ordine, cap. 11, § 1, n. 3. — Tolet., Ub. 1, cap. 71, n. 5. · Retin., Ub. 30. tr. 1, n. 28. · u Loc dL, n. 444. — “ Man., cap. 25, nam. 71. — 14 De Censur., disp. 31, sect. 1, suspens. 8, n. 41. — u De Ordine, n. 80, v. *Reçutr*. 5. — “ Loc at-, n. 80. · Villal., part. 1, tr. 11, diff. 12, n. 7. · Marchin., tr. 1, part. 7, cap. 1, num. 12. · Leand., disp. 11, n. 13. — Sayr., de Censur., Ub. 7, cap. 10, n. 26. · Molfes., part. 1, tr. 2. cap. 8, n. 13 et 27. · Rodrit-, Sum., part. 2, cap. 16, num. 8.

f) Plures ex auctoribus citatis omittunt quaesitum an sit mortale.

797 - a) Vasquez, *disp. 246, cap. 5, n. 46*, dicit utique Tridentinum, *loc. cit., cap. 13*, solum prohibere ne duo ordines sacri eodem die ulli conferantur; et pro hoc citatur a Salmant, *loc. cit., n. 80*. Deinde, *n. 47*, negat *cap. 2, de eo qui furtive* intelligendum esse de receptione ordinum minorum cum subdiaconatu eodem die. - Fatendum tamen est Tridentinum, *cap. 11*, inhibuisse ne « nonnisi post annum a susceptione postremi gradus minorum ordinum, ad sacros ordines promoveantur, nisi necessitas aut ecclesiae utilitas, iudicio episcopi aliud exposcat ».

b) Silvester id innuere videtur, v. Ordo II, *qu. 7*; negat enim posse primam tonsuram et minores ordines simul conierri, nisi adsit

consuetudo; et subdit quatuor minores ordines cum aliquo sacro conferri non posse, « nisi ex dispensatione Papae solius »; his verbis profecto excludens edam consuetudinem.

c) Suarez non affert declarationem S.C. pro hoc asserto. At S. C. C., interrogata utrum consuetudo uno eodemque die quatuor minores ordines et subdiaconatum suscipiendi excuset quominus sic promoti incurrant irregularitatem, respondit tantum: Posita consuetudine, posse episcopum uno eodemque die ad quatuor minores ordines quempiam promovere. Cfr. Pallottini. v. Sac. Ordinis, § 5, *n. 7 et 8*.

Quin edam Escobar, *loc. cit., n. 446*, id licere asserit, « etiam seclusa consuetudine ».

S. Antoninus ab Escobar non citatur, neque hoc habet, *part. 3, tit. 14, cap. 16, § 16*.

f) Miranda, *Man., tom. 1, qu. 38, art. 5*,

Dubitatur 2°. *Utrum taliter ordinatus, ubi mou adest contraria consuetudo, incurreret suspensionem?*

Affirmat Bonacina — Sed probabilius negant Escobar³ et Suarez³; quia Pontifex in dicto *cap. 2* tantum praecipit episcopo ne permittat ordinato ministrare, non autem eum suspendit. — Merito tamen dicit Navarrus⁴ contra Suarez hunc gerj irregularem quoad ordines superiores suscipiendos; dum ibi sic subditur: *Si vero (ordinatus) domum religiosam intravit, et mores ejus exegerint, abbas (si voluerit) in aliis poterit ordinibus dispensare.* Si igitur indiget dispensatione, erit hic quidem irregularis ad alios ordines recipiendos.

Dubitatur 3°. *An regulares possint ex licentia suorum praelatorum ordinari extra tempora?*

Negant Vasquez, Suarez, Lezana, Peyrinus⁵ etc., apud Escobar⁵. Quia, licet Gregorius XIII hoc privilegium concesserit Societati Jesu, tamen expresse prohibuit quominus aliae religiones in eo communicarent. — Sed verius affirmant Laymann⁶, Barbosa⁷; Escobar⁸ cum Machac⁹ et Leandro, de la Cruz, Diana etc.; ac Salmant.⁷ cum Aversa, Philiberto, Portello et Rodriguez. Ratio, quia post Gregorium XIII, Clemens VIII absolute hoc privilegium concessit omnibus Mendican-

tibus; et Urbanus VIII concessit ordini Discalceatorum SS. Trinitatis (ut fert Escobar¹⁰). Et novissime Benedictus XIII (apud Benedictum XIV n) in concilio Romano hoc privilegium confirmavit, dicens: *Quo vero ad regulares privilegia a Summis Pontificibus habentes, sive expresse, sive per viam communicationis concessa, sacros videlicet ordines extra tempora suscipiendi; cum privilegia ipsa in suo robore persistent, nec iis derogatum fuisse eosdem, absque novo induito apostolico, tuto posse extra tempora ordinari.*

Dubitatur 4°. *An regulares, cum ordinantur extra tempora, possint ordinari in quovis festo duplici, esto non sit de praecepto?*

Affirmant Diana¹³; et Praepositus¹⁴, Juxta »liq. non requiritur de ragundez. Villalobos et Homobonus, apud Escobar¹⁴; item Suarez¹⁵, Stephanus et Manuel, apud Barbosa¹⁵ (qui id probabile putat). Et idem dicit D Croix¹⁸ cum Gobat, Tamburinio, etc., de iis qui ex induito ordinantur extra tempora in tribus diebus festivis. — Ratio, quia Alexander VI, loquens de initiandis per hoc privilegium, dixit posse ordinari *tribus diebus dominicis, sive festivis duplicibus* k), non autem dixit de praecepto, sed tantum *duplicibus* (ad differentiam semiduplicium) diebus, qui ut plurimum non sunt de praecepto.

1 De Ceniur., disp. 3, punct. 5, § 1, n. 4. — Lib. 23, n. 450. — 1 Dup. 31, sect. 1, susp. 8, n. 41. — 4 Man., cap. 27, § 241. — Swar., loc. cit. — Pajç., dnp. 246, cap. 5, § 50, i. f. — Suar., de Legib., lib. 8, cap. 17, n. 8. — Leeana, Sum. cap. 14, de Obligat. regular. in suscept. ordinum, § 19. — * Lib. 23, num. 464. — Gregor. XIII, brev. *Pium fit utile*, de die 21 Sept. 1582. in Bullar. Rom. Mainardi. — Lib. 5, tr. 9, cap. 8, n. 2. — Alleg. 17, n. 6. — Loc. cit., n. 466. — Machad., Perfeto confessor, lib. 5, part. 2, tr. 6. docum. 9, n. 2. — Leand., tr. 6, disp. 11, qu. 23. — De la Cruz, de Statu relig., lib. 2, cap. 8. dub. 1. — Diana, part. 3, tr. 2, resol. 31, 81 et 112. — Tr. 8, cap. 4, n. 83 et seq. — Aversa, qu. 3, sect. 9, v. *Qui vero*. — Phllib. Marchin., tr. 1, part. 7, cap. 7. — Portel., Dub. reguL, v. *Ordines sacri*, § 4. — Rodriç.,

Quaest. regul., tom. 3, qu. 23, art. 5. — Clem. VIII, brev. *Ratio pastoralis officii*, diei 20 Decembr. 1597; in Bullar. Rom. Mainardi; cfr. Rodriç., Quaest. regul., tom. 3, qu. 23, art. 5, v. f. — Urbanus VIII, bulla *Redemptoris nostri*, diei 29 Mart. 1634, in Bullar. Rom. Mainardi. — * 10 Loc. cit., n. 165. — “Notif. 23, n. 5. — w Tit. 5, cap. 2. — ” Part. 5, tr. 13, resol. 97. — Fagund., de 1^a praec. Eccl., lib. 1, cap. 2, n. 12 et 13. — Viltal., part. 1, tr. 11. diff. 13, n. 6. — Homob., Consult. et Resp., tom. 2, part. 5, reap. 207. — Lib. 23, n. 470. — Steph. Fa^{tt}nd., loc. cit., n. 12 et 13. — Man. Rodriç., Quaest. regul., tom. 3, qu. 23, art. 5. — “Alleg. 17, n. 7. — w Lib. 6, part. 2, n. 2293. — Gobat, tr. 8, a n. 472. — Ascan. Tambur., de Jure abbat., tom. 2, disp. 2, qu. 13, num. 7.

concl. 2; cl art. 8, concl. 2, ne^{at} se turn assentire huic opinioni tum ab ea dissentire; quamvis, art. 8, concedat cam non esse improbabilem.

¶ Laurentius de Peyrinis, /om 1, in const. 2 Stxti IV, § 11, n. 39, in hanc opinionem videtur propendere, eo quod eam ultimo loco ponit, ejusque rationes fusius exponit.

Praepositus, m 3. P., de Sacr. Ordin., dub. 15, n. 150, loquens de minoribus ordi-

nibus, vult esse in hoc sensu intelligendum verbum *festis*, quod habetur in cap. *De eo*.

i) Suarez ab Escobar citatur pro adjecta ratione, scilicet festa doctorum etc. aequiparari festis Apostolorum, non quoad feriacionem, sed quoad eorum celebrationem sub ritu duplici; quod revera habet Suarez, de Relig., tr. 2, lib. 2, cap. 9, n. 22.

j) Scilicet *probabile esse*.

k) Ita habetur apud Casarubios, v. Ordines

Sed negant probabilius (ut videtur) Escobar Azor « et Lugoa, dicentes, non posse ordinari nisi in festo de praecepto, in quo populus vacat ab operibus servilibus. Ratio: tum quia Gregorius XIII, loquendo de hoc eodem privilegio, dixit *diebus dominicis vel aliis festis diebus, non festivis duplicibus*; tum quia dies festivus in sua propria significatione denotat diem feriatum, ut explicat Ambrosius Calepinus⁴. Et licet in rubricis missalis et breviarii *festum* accipiatur, prout distinguitur a feriis; in jure tamen *festum* accipitur ut dies in qua vacatur ab operibus laboriosis.

Haec quidem secunda sententia est tior, et videtur probabilior[^]; sed primam non audeo reprobare; et dico standum esse consuetudini, quae est optima legum interpretis.

Notandum autem hic quod ii qui obtinent a Papa licentiam suscipiendi ordines sacros extra tempora in tribus diebus festivis, non egent dimissoriis sui Ordinarii; sed tantum testimonialibus: sine quibus ordinans incurreret suspensionem per annum a collatione ordinum, et ordinatus suspensionem perpetuam «M ab exercitio ordinis suscepti. Ita habetur in Tridentino⁵. — Ubi tamen notandum quod hoc dicitur de eo qui obtinet indultum

suscipiendi ordinem a quocumque episcopo; alias, etiam a proprio debet ordinari, vel ab eo dimissorias ad alium accipere.

Licentia autem suscipiendi ordines sacros in tribus diebus festivis intelligitur, ut dies sint interpolati; prout refert Croix^{*} declaratum a S. Congregatione.

798. - Requiritur X'. *Locus pro collatione ordinum*. De quo in Tridentino⁷ sic habetur: *Ordinationes sacrorum ordinum statutis a jure temporibus, ac in cathedrali ecclesia, vocatis praesentibusque ad id ecclesiae canonicis, publice celebrentur. Sin autem in alio dioecesis loco, praesente clero loci, dignior (quantum fieri poterit) ecclesia semper adeatur*. — Scio tamen plures episcopos etiam ordines sacros solere in privato sacello conferre: forte hodie sic usus habet.).

Adde, nomine *loci* etiam requiri existentiam episcopi in propria dioecesi; nam si ipse conferret ordines in dioecesi aliena, incurreret suspensionem ab exercitio pontificalium, et ordinatus ab exercitio ordinis suscepti: ex Tridentino. — Hoc tamen recte dicunt Salmant.⁷ cum Bonacina V, Philiberto, Villalobos⁵, Henriquez, etc., non intelligi de collatione primae tonsurae cum haec sine pontificalibus conferatur. — Si autem episcopus roga-

l » .u » or-

ordme»
conferendi
m propn*
ex* u^nu»
*fi, copi lo

⁴ Lib. 23, n. 472. — ⁵ Part. 2, lib. 1, cap. 27, qu. 19. — ⁶ Reap, raor, lib. 1. dub. 34, — Gr/x. XUT, brev Ptum rt utile, § 3. — ⁷ Lexicon, v. Festus dies. — » Se». 23. de reform., cap. 8. — ⁸ Lib. 6. pan. 2, n. 2301, Et habetur i»U declaratio in Thesaur. Reaol. S. C. C. in Tirasoueu.,

diei 20 April. 1782, § Cactorum. Cfr eifom Pallottini. v. Sacramentum Ordinis, § 5. n. 13. — ¹ Loc. cit. — * Se». 6, de reform., cap. 8. — ² Tr. 8, op. 4, nam. 75. — PM. Mirchin., tr. 1. part. 5, cap. 10. num 9. — Henriq., lib. 3. cap. 6. n. 6.

sacri, n. 11; sed oraculum istud notatur o parva, qua significatur esse oraculum non authenticum. Cfr. etiam pro alio privilegio ejusdem Alexandri VI, notam c ad Append, de Privileg., n. 116.

O Cfr. notam c ad dictum n. 116, de Privilege ubi referuntur plures declarationes S. C. C., quae vetant ordines conferri diebus festis quae non sint de praecepto.

**) « Quamdiu proprio Ordinario videbitur expedire », ut ait Tridentinum.

798. - a) Statutum Tridentini valet pro ordinationibus generalibus tantum. Ordinatio autem paucarum aliquot personarum, cum non sit generalis, potest haberi etiam in cappella privata episcopi, uti declaravit S. C. C. in Meliten, mense Novembr. 1592, v. Pallottini, v. Sacramentum Ordinis, § 5, n. 21 et 23. Cfr. Decr. auth. S. R. C., n. 2397, ad. 2. Quin

etiam potest haberi ordinatio generalis extra cathedralem urgente aliqua necessitate, uti eadem S. C. C. declaravit, ap. Pallottini, loc. cit', n. 22 et 23.

*l Bonacina, de Sacrant., disp. 3, punct. 2, n. 12, id ex Henriquez refert, quem non reprobabat; imo consentire videtur eo quod rationes hujus sententiae affert. — Villalobos, part. 1, tr. 18, diff. 9, videtur id insinuare, dum dicit n. 1, pontificalia ea esse quae pertinent ad ordinem episcopalem, uti ordines conferre, etc., et addens n. 4, primam tonsuram ordinem non esse. Hinc episcopus conferens tonsuram non videtur incidere in censuram latam contra pontificalia exercentes in aliena dioecesi.

Privalim scilicet, uti dicunt auctores citati. - Cfr. de hoc Benedicti XIV epistolam Ad audientiam, ad cardinalem Urbis vicarium, die 15 Februar. 1753, n. 8 et 22.

tus ab alio, in ejus dioecesi generalem ordinationem habeat, poterit ordinare non solum subditos suos, sed etiam aliarum dioecesum (ut Salmant.¹*cum iisdem auctoribus et communi). Quia Tridentinum³ hoc prohibuit casu tantum quo aliquis episcopus, praetextu cujusdam privilegii, vellet in alterius dioecesi ordinare sine illius licentia.

An autem ordinatio debeat fieri ab episcopo celebrante? — Vide dicta «. 744, Not. 2°.

799. - Requiritur XI°. *Aetas*. — In quo, Notandum 1°. Quod pro prima *tonsura* requiritur ut initiandus polleat usu rationis, et ideo saltem sit septennis, ut dicit Benedictus XIV in bulla *Eo quamvis tempore*⁹ anni 1745. Sed in concordato nostri regni requiritur aetas saltem decem annorum βλ Pro ordinibus *minoribus* nulla in jure assignatur aetas; solent tamen conferri (ut ait idem Benedictus XIV⁴* ab anno septimo ad decimum quartum. Pro *subdiaconatu* vero statuitur annus vigesimus secundus; pro *diaconatu*, vigesimus tertius; pro *sacerdotio*, vigesimus quintus. Ita in Tridentino⁸ — Sufficit autem ut annus praescriptus sit inceptus: ita communiter omnes. Vide Salmant..⁷ Idque colligitur ex ipso concilio⁷.

Praeterea, pro *episcopatu* requiritur annus trigesimus. — Et idem dicitur pro *cardinalatu*; quamvis ex concessione Sixti V, cardinales diaconi possint esse aetatis suae anno vigesimo secundo. Vide Salmant.⁸.

1 Tr. 8, cap. 4, n. 76. — 1 Se... 6. de reform., cap. 5. — 1 Bulla *Eo quamvis tempore*, de die 5 Maji 1745, § 19. — 4 Loc. dL — 1 Se... 23, de reform., cap. 12. — 1 Tr. 8, cap. 5, n. 30. — 1 Loc. cit. — *Sixtus V*, bulla *Postquam verus*, diei 3 Decembr. 1586, § 6, in Bullar. Rom. Mainardi. — 1 Loc. dt., cap. 5, n. 30. — 1 Se... 23, de reform., cap. 6. — * Se... 24, de reform., cap. 12. — u Loc. dt. — 11 Tr. 8, cap. 5, n. 88. — *Pius II*, bulla *Cum ex sacrorum*, de die 17 Novembr. 1461, in Bullar. Rom. Mainardi. — u Alleg. 17, num. 11. — S. *Pius V*, bulla *Romanus Pontifex*, de die 14 Octobr. 1568, in dt. Bullar. Rom. — *Sixtus V*, bulla *Sanctum et salutare*, ibid. — *Clem.*, VIII, bulla *Roma-*

Pro *beneficiatis* autem requiritur annus decimus quartus, ex Tridentino . Sed si beneficium sit curatum, requiritur annus vigesimus quintus, saltem inceptus. Tridentinum °. — Pro *canonicatu* in cathedralibus requiritur annus vigesimus secundus inceptus. Tridentinum¹¹* — In *collegiatis* vero sufficit annus decimus quartus; cum in jure nihil pro eo sit statutum. Salmant.,a.

Notandum 2°. Quod is qui sine legitima aetate scienter ordinatur, incurrit suspensionem perpetuam ipso facto ab exercitio ordinis suscepti, et Papae reservatam^; ut habetur in extravagant! Pii II quae incipit *Cum ex sacrorum* (et refertur in extensum a Barbosa¹⁸). Eam autem S. Pius V et Sixtus V auxerunt, et Clemens VIII confirmavit (ut fert Escobar¹⁴). — Si vero praedicta suspensio occulte sit contracta, tunc poterit episcopus delinquentem ab ea absolvere, ex concessione Tridentini¹⁶; ut dicunt communiter Bonacina¹⁸ et Salmant.¹⁷ cum communi.

Sed hic dubitatur 1°. *An incurrat praefatam suspensionem qui ex ignorantia crassa* (non tamen affectata) *ordinatur ante legitimam aetatem?*

Affirmant Laymann¹⁸ et Bonacina¹⁹. — Sed communius et probabilius negant Navarrus²⁰, Suarez²⁰, Toletus²¹ Barbosa²¹; Escobar²² cum Coninck, Praeposito, Rodriguez O et Avila; ac Salmant.²³ cum Trullench, Aversa, Diana, Villalobos, etc. Ratio, quia talis suspensio imposita est a Pio II in temerarios (dum utitur verbo

rtum PonUfctm, ibid. — Lib. 23, n. 266. — “ Se... 24, de reform., cip. 6. — “ De Ceruur., di>p. 3, punct. 5, § 1, n. 2. — ” Loc. cit., nam. 39. — “ Lib. 5, tr. 9, cap. 10, num. 2. — M Loc. cit., n. 2. — ■ De Centur., diap. 31, sect. 1, tuap. 5. — n Alica'. 16, num. 19. — ■ Lib. 23, num. 270 et 271. — Coninck, diap. 15, dub. 5, num. 36. — Praepos., dub. 17, n. 167 et 168. — Avila, part. 3, diep. 5, dub. 7, s Pro intelli^entia, v. Supponendum est 4*, — e Tr. 8, cap. 5, n. 39. — Trull., lib. 6, dub. 10, n. 7. — Aversa, qu. 3, lect. 8, v. Si quis aulem, — Diana, part. 3, tr. 4, reaol. 192; et part. 5, tr. 10, reaol. 32. — Villal., part. 1, tr. 11, diff. 11, num. 6.

799. - .) Vide, n. 830 infra, textum Concordati de requisitis ad primam tonsuram.

*) Ibi non reperitur suspensionem hanc esse reservatam Papae. Ceteroquin notandum est eam non amplius vigere post constit. *Apostolicae Sedis*.

<) Navarrus, *Man., cap. 27, n. 156, excusai*.

eum « qui bona fide et simplicitate existimans se legitimus, ordinatus est ».

d) Toletus, *lib. 1, cap. 48, n. 4*, tenet oppositum scribens: « Si crassa ignorantia facti aut ignorantia juris fuit, suspensionem incurunt, etiamsi Extravagantem ignoraverint, quia jus commune prohibens ante legitimam

temeritatem): quales non sunt qui peccant ex sola ignorantia supina, ut dicemus *Lib. VII, de Censuris, n. 47 et 48*. — Hinc dicunt praefati auctores quod taliter ordinatus, completa aetate bene potest ordinem susceptum exercere. Si vero ante illam exerceret, peccaret; sed non incurreret irregularitatem.

Dubitatur 2°. *An qui mala fide suscepit ordinem ante aetatem, possit exercere ordinem postquam aetatem compleverit, sine absolutione a suspensione incurra?*

Affirmant Sotus, Corduba¹ et Medina²), apud Escobar. — Sed verius id negant Barbosa³ cum Miranda; et Escobar⁸ cum Bonacina, Henriquez, Marchino, Rodriguez et Diana. Ratio, quia censura jam contracta non tollitur nisi per absolutionem.

Dubitatur 3°. *An incurrat irregularitatem, qui ante legitimam aetatem suscipit sacerdotium?*

Prima sententia affirmat: quam tenent Bonacina^{*}; et Barbosa^{*} cum Covarruvias^f), Navarro, Salzedo et Sorbo. — Ratio, quia hic, concelebrando cum episcopo ordinante, vere hostiam consecrat (ut docet D. Thomas⁵); et ideo jam exercet ordinem cum suspensione susceptum.

Secunda vero sententia, communior et valde probabilis, negat. Et hanc tenent Suarez⁶, Coninck⁷, Diana^{*}; Escobar⁸ cum

Silvestro⁹), Medina, Ugolino, Quaranta Naldo, Homobono, Marchino; item Sayrus, Avila, Henriquez, etc., apud Barbosa¹⁰. — Ratio 1°. Quia consecratio illa non censetur actus moraliter distinctus ab ipsa ordinatione: sicut enim tota ordinatio episcopi a principio usque ad finem est unus actus moralis, ita et ordinati Unde non videtur aequum quod ipse una actione morali duplicem incurrat poenam, nempe suspensionem et irregularitatem. — Ratio 2°. Quia in citata extravagant! Pii II (apud Barbosa¹¹) sic dicitur: *A suorum ordinum executione ipso jure suspensi sint; et si, hujusmodi suspensione durante, in eisdem ordinibus ministrare praesumpserint, eo ipso irregularitatem incurrant*. Quo verbo *durante*, videtur Pontifex supponere irregularitatem incurritum solum cum incursio suspensionis jam moraliter tempore praecesserit ordinis exercitium. Item, cum Pontifex imponat irregularitatem in praesumentes, minime videtur comprehendere hunc, qui non ex propria electione, sed ex necessitate ordinationis debet cum episcopo concelebrare. — Referuntque Suarez^{**} et Escobar⁷ hujusmodi ordinatos ex stylo cancellariae non reputari irregulares; cum ipsi tantum a suspensione absolvantur. Et idem dicunt Suarez¹² ac Escobar¹¹ et Diana^{**} cum aliis, de diacono vel subdiacono, qui cum tali suspensione in eadem

Ordioxtui
preiby ter
ante Aeta*
ttffl.irreffo*
Urii, Juxta
ilioi.

Communi
niui et v>l-
de probabi-
liter nega-
tur.

Sotus, in 4, diat. 25, qu. 1, art. 2. · *Escob.*, lib. 23, n. 275. — 1 Alleg. 16, n. 15. · *Miranda*, Man., com. 1, qa. 39, art. 10. — · Loc. cit., n. 276 et 277. - *Bonac.*, de Ordin. *acr., punct. 6, n. 13. · *Henriq.*, lib. 13, cap. 38, n. 1, liU/. · *Marchin.*, tr. 1, part. 5, cap. 3, n. 12. · *Podrig.*, Sum., part. 1, cap. 164, n. 3 (at., n. 2). · *Diana*, part. 3, tr. 4, resol. 182. — 1 De Ordin. Sacr., punct. 5, n. 13. — 4 A lkg. 16, n. 16. · *Nav.*, lib. 5, comil. 8 de clerico excom. - *Sataedo*, in Pract. crim. Diac. cap. 26, not. E, v. *Sed verius*. · *Sorbo*, Privil. Mendicant., v. *Ordines sacri*, § *Item notan' dum secundo*. — · 3 P., qu. 82, art. 2. — * De Censor., disp. 31, sect. 1, num. 71, v. *Nihilominus*, et n. 74. —

» Diip. 15, n. 36. — · Part. 5, tr. 10, resol. 37. — · Lib. 23, n. 282 et 260. - *Barthol. Medina*, Sum., lib. 1, cap. 11, § 8, dab. 2. · *Ugol.*, àc Off. el Potest, epiic., cap. 26, § 6, o.5, v. *Secundo excipitur*, - *Quaranta*, v. *Ordo*, § *Ampliatio illa*. · *Nald.*, Sum. v. *Ordo*, n. 4. - *Homob.*, Exam, ecde., tr. 4, cap. 9, qu. 73. · *Marchin.*, tr. 1, part. 5, cap. 3, n. 16. — *Sayr.*, de Censur., lib. 4, cap. 16, n. 23; et lib. 6, cap. 12, num. II. - *Avila*, part. 3, disp. 5, dob. 7, § *Petis utrum*, v. *Dico 3*. - *Henriq.*, lib. 14, cap. 3, n. 6. · H A lief. 16» n. 16. — « Alleg. 17, n. 11. — » De Ceniur., disp. 31, sect. 1, n. 74. v. *Accedit praeterea*. — 11 Loc. cit., n.283. — MLoc.dt.n.72, v. *Unde etiam*. — M Loc. cit. — M Part. 5, tr. 10, resol. 37.

aetatem promoveri aut sciverunt aut ignorare non debuerunt: ideo praesumere dicuntur». — Et idem videtur tenere Rodriguez, *Sum., part. 1, cap. 164, n. 3* (ai. n. 2\ negans incurrere suspensionem illum «qui bona fide et probabili ignorantia suae aetatis ordinatus fuit»).

e) Corduba, *Sum., qu. 144*, requirit absolutionem; sicut pariter Barthol. Medina, *Sum., lib. 1, cap. 11, § 8*, quamvis ab Escobar citentur ut testatur S. Alphonsus.

/JCovarruvias, *in cap. Alma mater, part. 2, § 3, u. 5*, v. *Nono*, loquitur de casu simili, videlicet de eo qui ordines minores recipit tempore interdicti; quem dicit irregularem fieri si in ipsamet ordinatione actum egerit» alicui ex minoribus ordinibus speciali quadam forma competentem. — Itemque in opinione contraria, Silvester¹³ v. Irregularitas, *qu. 13*, v. *Secundum*; tractans enim de casu quo episcopus tulerit excommunicationem contra celebrantem in aliqua capella, scribit: «Cele-

ordinatione canit evangelium aut epistolam. — Et idem dicendum de eo qui suspensionem incurrit cum ordinatur per saltum vel extra tempora, vel sine dimissoriis proprii episcopi, vel eadem die suscipit duos ordines sacros aut ordines minores cum subdiaconatu; juxta supra dicta <A

Utrum autem *incurrat irregularitatem qui tautum ordinatur cum excommunicatione prius contracta?*

Affirmat Bonacina h> cum Navarro, Toletio, Henriquez, Sayro >, etc.; ex cap. *Cum illorum, de sent, excom.* et cap. *Veniens, de eo qui furtive ordia, suscepit.*

Qui ordinatus jam excommunicatus, proba bi Iiu* non 6t irregularh

Sed probabilius negant Suarez l; et Benedictus XIV* cum Tamburinio, Diana, Lezana, Gibalino, etc.; et ita refert sensisse S. Congregationem. — Ratio, quia ex praefatis textibus non expresse colligitur quod talis sit irregularis; sed tantum quod sit suspensus: pro cuius tamen suspensionis absolute etiam ad Papam debet recurri, ut advertit [Contin.] Tournely8 cum Gibert (intellige, si suspensio sit publica; nam alias potest absolvi ab episcopo juxta cap. *Liceat*l). — 'Tanto magis non incurrit irregularitatem qui suspensus vel interdictus suscipit sacrum ordinem: et in hoc consentit etiam Bonacina8 cum Sayro, Filliuccio et aliis.

A'ubar., Man., cap. 27, n. 241. - *Tolet.*, lib. Leap. 71, n. 1. - *Htnriq Jib.* 14, cap. 6, n. 4. — 1 De Censur., disp. 42, sect. 3, post princ.; cfr. diap. 31, sect. 1, n. 57 et seqq. — • De Synodo, lib. 12, cap. 3, n. 6 et 7. • *Tantbur.*, lib. 10, de Cenrar., ir. 4, cap. 14, § 1, n. 8. • *Diana*, part. 4, tr. 2, reset 92. (Coord., tom. 5, tr. 5, resol. 17). Cfr. part. 4, tr. 2, resol. 55, nota 2; et part. 9, tr. 7, resol. 23. • *Leeana*, Sum., v. *Irregularitas*, n. 47. • *Gibahni*, de Irregul., cap. 5, qu. 2, prop. 2, consec. 2. — • De Irregul., pan. 3, cap. 3, concl. 5, v. *Verum.* • *Gibert*, Usages de l'EgHse gallicane concernant les censures et l'irrdg., de l'irrdg. ex delicto, tit. 4, § 1, r4gle 1. — 4 Ses. 24, de reform., cap. 6. — 4 Disp. 7,

Hoc tamen intelligendum, si taliter ordinatus ordinem non exerceat in ipsa ordinatione. Nam, si v. gr. aliquis diaconus vel subdiaconus accedat ad ordinationem jam antecedente aliqua irretitus censura, et in ordinatione susceptum ordinem exerceat canendo evangelium vel epistolam, irregularitatem non effugiet; ut recte ait [Contin.] Tournely8. Ratio, quia tunc jam exercet ordinem cum censura prius contracta. — Idemque merito, ait [Contin.] Tournely7 cum Avila procedere de sacerdote qui concelebrat cum episcopo; contra Sayrum et Laymann8.

Niai in ordinatione exerceat ordinem.

800. - Notandum 3°. Quod aetas computanda est non a die Baptismi, sed nativitatis; ut constat ex *can. 3 et aliis, dist. 77.* — Vide Croix®.

Aetas computanda a die nativitatis.

Dubitatur autem 1°. *An quis mane diei in cujus vespera complet aetatem requisitam possit ordinari?*

Affirmant Diana »); Salmant. 10 cum Ledesma et Philiberto; ac Escobar" cum Trullench et Marchino. Tum quia minimum pro nihilo reputatur; tum quia dies inceptus in favorabilibus habetur pro completo; tum etiam quia vespera et mane moraliter sumuntur pro una die. — Sed probabilius id negant Croix" cum Navarro et Villalobos; item MachadoPasqualigo

Computanda ab hora ad horam.

de Irregul., qu. 3, punct. 4, n. 2. • «Soyr., de Censur., lib. 7, cap. 10, n. 14. • *Fili.*, tr. 20, cap. 7, n. 192. — 4 Loc. dt., concl. 5, v. *Si quis.* — 1 Loc. cit. - *Avila*, part. 7, disp. 9, sect. 2, dub. 6, concl. 4. — *Sayr.*, de Censur., lib. 4, cap. 16, n. 23. — • Lib. 1, tr. 5, pari. 5, cap. 3, n. 5. — • Lib. 6, part. 2, n. 2306. — " Tr. 8, cap. 5, n. 31. • *Petr. Ledesm.*, Sum., de Ordin., cap. 7, concl. 1, dub. 1. • *Phil. Marchin.*, tr. 1, part. 5, cap. 2, n. 7. — » Lib. 23, n. 264. • *Trull. Jib.* 6, dub. 10, n. 4. • *Marchin.*, loc. dt. — « Loc. dt.. n. 2309. - *Novar.*, lib. 1, consil. 9, de temp. ordin. - *Villa!*, part. 1, tr. U, diff. 11, n. 2. — *Pasqual.*, Quaest. can., centur. 2, qu. 122, n. 6.

brans ibi prima vice non est irregularis..., sed est excommunicatus; secunda autem vice celebrans efficitur irregularis ».

f) Ex suspensionibus hic relatis, non viget amplius nisi ea quae fertur contra ordinatum absque *testimonialibus* episcopi proprii, vel contra eum qui ab episcopo *titulari* ordinatur absque dimissorialibus proprii episcopi.

AJ Bonacina, *disp. 7, de Irregul., qu. 3, punct. 4, n. 1*, probabilem utique existimat hanc opinionem, sed cum S. Alphonso affirmat contrariam probabiliorum esse de rigore juris.

O Sayrus, *de Censur., lib. 7, cap. 10, n. 12*,

negat esse irregularem, nisi «ordines sumendo... actum ordinis sacri exercuerit».

1) Cap. *Cum illorum*, quod quidem hic auctores allegant, potius loquitur de suspensione: «Si fuerint saeculares clerici, a susceptis ordinibus censemur in perpetuum deponendos». Si vero claustrales, «ab executione suscepti ordinis et officii decernimus manere suspensos ».

800. - °) Diana, *part. 9, tr. 9, resol. 50*, existimat hoc esse probabile; sed contrarium cum S. Alphonso probabilius esse affirmat.

b) Machado, *lib. 4, part. 1, tr. 7, docum. 3, n. 4*, non satis accurate citatur ab Escobar;

ct Narbona, apud Escobar*. Ratio, quia v. gr. pro subdiaconatu aetas debet esse annus vigesimus secundus inceptus: unde qui annum vigesimum primum non vere complevit, minime potest dici annum vigesimum secundum attigisse.

Dubitatur 2°. *An dies anni bissextilis possit excludi in supputanda aetate ordinandorum?*

Affirmant Barbosa, Henriquez, Silvester^, etc., apud Salmant.*; quia annus requisitus intelligitur per se annus ordinarius, nempe constans 365 diebus. — Sed verius negant Bonacina³, Sanchez O; et Escobar⁴ cum Mafchino, Molfesio, Dicastillo et Diana. Ratio, quia ad aetatem requisitam anni sunt computandi juxta consuetudinem Ecclesiae: quae recte statuit de quatuor in quatuor annos addi unum diem, propter horas quae in quolibet anno supersunt.

Certum est autem quod episcopi nullo modo possunt in aetate dispensare. — Verumtamen dicit Croix⁵, hodie, ex speciali privilegio, posse episcopos dispensare ad certum tempus, saltem pro beneficio curato, ubi est necessitas vel utilitas Ecclesiae.

801. - Requiritur XII0. insuper ad suscipiendos ordines, *ut initiandus exercuerit ordinem prius susceptum* in ecclesia ubi est adscriptus; ex Tridentino⁸. — Sed putant Salmant.¹ hoc non esse de praecepto gravi, cum verba concilii magis sint consultiva quam praeceptiva, nempe

Xarbona, Annus 22, qu. 1, n. 10. · Lib. 23, n.362. — *Barbosa*, allée 16, n. 2. · *Hrnriq.*, lib. 10. cap. 1. Iit. *. · Tr. 8, cap. 5, n. X'. — · De Ordin., punct. 6. n. 14 et 15. — · Lib. 23, num. 285 et 286. · *March!*», tr. 1, part. 5, cap. 4, n. 24. · *Molfes.*, Sum., part. 1, tr. 2, cap. 12, n. 8. · *Dicast.*, tr. 6, de Ordin., dub. 22, n.327. · *Diana*, part. 10,

ilia: *Ac in unoquoque munere juxta praescriptum episcopi se exercent, etc.*

Requiritur XIII0., prout praescribit Pontificale, *ut ordinandi Eucharistiam accipiant*: sed hoc non sub mortali, ut ait Croix* cum Gobat. Imo nec sub levi tenentur communicare initiandi ad ordines minores; ut dicit idem Croix⁹ cum communi (ut asserit). — Presbyteri autem verius tenentur communicare sub mortali; cum ipsi vere celebrent cum episcopo, ut diximus ex D. Thoma ·, n. 799, *Dubit.*3

Requiritur XIV0. *Probitas vitae*. — Sed de hac jam locuti sumus in Tract, *de Sacram.*, in gcit., ex num. 65; et iterum mox loquemur agendo de vocatione ad sacrum ministerium.

802. - Requiritur XV0. *Vocatio divina*. — De qua, cum sit res tanti momenti, unde pendet aeterna salus tam ordinandorum quam populi Christiani, mirum est quod tot morales scriptores nullum verbum faciant: praeter paucos, inter quos fuse et egregie signanter scripserunt de hoc puncto Habert *^o et Pater Concina **.

Quam necessaria sit hujusmodi vocatio patet ex SS. Patribus; et ex ipsis sacris Scripturis, et praesertim ex illo D. Pauli ad Hebr. v, 4, ubi: *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tamquam Aaron. Sic et Christus non semetipsum darificavit ut Pontifex fieret, sed qui locutus est ad eum: Filius meus es tu*. Unde Apostoli, ut in locum Judae alium surrogarent, sic Deum deprecari

tr. 11, resol. 67. — · Lib. 6, pari. 2, n. 2314. — · Sew. 23, de reform., cap. II. — 1 Tr. 8, cap. 4, n. 74. — *Pontifie. Rom.*, de Ordinatione presbyteri. — · Lib. 6. part. 2, num. 2225. — *Gobat*, tract. 8, num. 358. — · 3 P., qu. 82, art. 2. — · De Sacr. Ordin., part. 3, cap. 1. — II De Ordin., cap. 7.

utramque enim opinionem exponit dumtaxat, et dicit rem esse dubiam.

) Silvester, quamvis a Salmant. hic citatur, non satis clare loquitur, et generaliter, v. Aetas, qu. 3, adhaeret opinioni quae dicit in odiosis annum intelligi constantem 365 diebus, licet sit bissextilis; secus vero in favorabilibus; quia tum duo dies computantur pro uno.

d) Sanchez, *de Matr.*, lib. 2, disp. 24, tt 22, loquitur de anno novitiatus, ad professionem requisito. Ceterum in generali ex Molina dicit: « Si 25 annus aetatis alicujus compleatur 6 kal. Martii anni bissextilis, censendum esse

compleri in die 2 qui 6 kal. Martii similiter dicitur, nempe 25 die mensis Februarii, in puncto horae respondentis puncto diei natiuitatis. Et ratio est, quia utraque dies una censetur, et quia dies est complementum quadriennii praecedentis, cui id deerat ad complementum circuli integri solis per zodiacum; ideo ad complementum illius aetatis ea dies accipienda est ».

801. - «U Croix, lot. cit., id plane innuit, dicendo: «Ad minores non requiritur jejunium, cum saepe conferantur post prandium... cum communi».

Euchari>
«tia acci-
pienda in
ordinatione:
ne: qaah
praecepto

Probitat
vitae.

Vocatio
divina.

Nécessita
vocationii

Verio» dies
anni bisse-
xtilibs com-
putandas.

Qaid pos-
sint episco-
pi circa ae-
utetn.

Ordo infe-
rior exer-
cendus ante
promotio-
nem ad su-
perio-rem;
ud non sub
travi.

sunt: *Tu, Domine...*, ostende quem elegeris. — Et ipse Christus (Joan, x, 1) dixit: *Quinon intrat per ostium in ovile ovium...*, fur est et latro. Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium: qualis est quidem quivis sacerdos; dum cuivis sacerdoti committitur incumbere saluti animarum. Et rursus (Joan, xv): *Non vos me elegistis: sed ego elegi vos...*, ut...fructum afferatis, etfructus vester maneat. Rursus (Luc. x): *Rogate dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.* — Illi igitur qui, non vocati a Deo, in sacra ministeria se intrudunt, ipsi sunt de quibus per Jeremiam (xxm, 21) inquit: *Non mittebam prophetas, et ipsi currebant.* Quo quidem hominum genere, ut ait Catechismus, nihil infelicius ac miserius, nihil Ecclesiae calamitosius esse potest.

Signa vocationis:

Praecipua autem signa divinae vocationis ad statum ecclesiasticum sunt:

Scientia conveniens.

1º. *Scientia conveniens*; de qua jam egimus n. 790.

Probitas vitae.

2º. *Probitas vitae*, de qua loquens Tridentinum sic ait: *Sciant... episcopi... debere ad hos ordines assumi... dignos dumtaxat, et quorum probata vita senectus sit*; juxta illud Sap. iv, 9: *Aetas senectutis vita immaculata.* — Hinc Apostolus, I. Tim. in, prohibet ordinari neophytos a, id est (ut explicat D. Thomas) *qui non solum aetate neophyti, sed et qui neophyti sunt perfectione.* Quapropter idem S. Doctor l dicit: *Ordines sacri praeexigunt sanctitatem.* Et ait: *Ad idoneam executionem ordinum non sufficit bonitas qualiscumque, sed requiritur bonitas excellens.* Hanc rationem de hoc assignans: *Ut sicut illi qui ordinem suscipiunt, super plebem constituuntur gradu ordinis, ita et superiores sint merito sanctitatis.* Unde sic concludit: *Et ideo praeexigitur gratia, quae sufficiat ad hoc quod digne connumerentur in plebe Christi.* — Idque prius

Ad- Apost., I. 24. — Catech. Rom., de Sacr. Ordin., n. 3. — 1 Seat. 23, de reform., cap. 12. — D. Thom., in epiit. I Tim., iu. Iect. 2. — 2 2*, qu. 189, art. 1, ad 3. — 1 Suppl., qn. 35, art 1, ad 3. — * De Eccles. Hierarch., cap. 3, § 14; cfr. Migoe, Patrol, graeco-lat., tom. 3, col. 445-416. — D. August., epiit. 60, clan. 2; Migne, Patrol, lat., tom. 33, col 228. — D. Hieron., epiit. 125, n. 17; Migne, Patrol, lat.,

dixit S. Dionysius 4: *In divino omni non audendum aliis ducem fieri, nisi secundum omnem habitum suumfactus sit deformissimils et Deo simillimus.* Qui autem habet sanctitatem ordinariam, nempe so- lam gratiam habitualement, non potest quidem dici *secundum omnem habitum suum Deo simillimus.* — Ad hoc facit etiam illud celebre D. Augustini dictum: *Aliquando... bonus monachus vix bonum clericum facit.* Et illud aliud D. Hieronymi ad Rusticum: *Ita... vive in monasterio, ut clericus esse merearis.* Unde scripsit S. Joan. ChrysostomusB: *Multo major vitae integritas huic (id est clerico), quam illis (nempe monachis) necessaria.*

3º. Signum est *recta intentio*, nimirum desiderium vacandi divinae gloriae et salutis animarum, non autem (ut ait D. Bernardus.) *honorem* (quaerendi) *proprium aut... corporis voluptatem...*, quae sua sunt, non quae Jesu Christi.

Recta intentio.

803. - Qui autem sine vocatione, ex talibus signis explorata, in sacrum ministerium se intrudit, non potest quidem a gravi praesumptione excusari. — En quomodo S. Anselmus7 (super illud Apostoli: *Nec quisquam sumit, etc.*) de hoc loquitur: *Qui enim se ingerit et propriam gloriam quaerit..., gratiae Dei rapinam faciens..., ideo non accipit benedictionem, sed maledictionem.* Et ratio hujus eruitur ex eo quod docet D. Thomas8, ubi: *Illos, quos Deus ad aliquid elegit, ita praeparat et disponit, ut ad id ad quod eliguntur, inveniantur idonei; secundum illud II. Cor. m : Idoneos nosfecit ministros novi Testamenti.* Ergo ille qui non ex Deo eligitur, sed ipse se ingerit, non erit idoneus minister. — Ideo sapienter ait Habert quod iste *non sine magnis difficultatibus poterit salutis suae consulere ; manebitque in corpore Ecclesiae veluti membrum in corpore humano suis sedibus motum,*

Se intrudere in m^terum ministerium line vocatione, gravis praesumptio.

tom. 22, coi. 1082. — » De Sacerdotio, lib. 6, n. 2; cfr. Migne, Patrol, graeco lat., tom. 48, coi. 679. — Id eat Gaufridus, Declamat, ex S. Bernardi termonib., cap, 13, num. 15; ap. Migne, Patrol, lat., tom. 184, coi. 446. — 1 Id eat Hervaeus monachus, in epiit. ad Hebr., cap. 5, v. 4; Migne, Patr. lat., tom. 181, coi. 1564. — 1 3 P., qu. 27, art. 4. — ' De Ordin., part. 3, cap. 1, § 2, v. Ne^o majorem.

802. - *) In hoc loco Apostolus loquitur de electione alicujus in episcopum ; sed, ut dicit

ipse S. Thomas, led, /, sub nomine episcopi veniunt et presbyteri.

' > v w

It

H MI
5*

quod... servire... potest, sed aegre... et cum... deformitate. Unde concludit: *Licet absolute salvari possit..., difficile tamen ingreditur viam humilitatis et poenitentiae, qua sola ipsi patet ingressus ad vitam.* Cum autem hic magno periculo damnationis se exponat, nescio quomodo a culpa gravi excusetur *qui sciens...*, (ait doctissimus episcopus Abelly ¹) *nulla divinae vocationis habita ratione, sese in sacerdotium intruderet, haud dubie seipsum in aperitissimum salutis discrimen injiceret, peccando scilicet in Spiritum Sanctum; quod quidem peccatum vix aut rarissime dimitti, ex evangelio discimus.*

Ordinare
BOA VOCA*
to-, crave
peccatum.

Huic quidem discrimini tanto magis se committunt episcopi illi qui non vocatos ad ordines sacros promovent; ex illo Apostoli I. Tim. v: *Manus cito nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis.* Quae verba exponens S. Leo *, dicit: *Quid est communicare peccatis alienis, nisi et talem effici ordinantem, qualis est ille qui non meruit ordinari.* — Hinc Tridentinum³ praecipit episcopo ut antequam suos subditos ad ordines promoveat, *institutionem, mores, doctrinam... diligenter investiget et examinet.* Undique enim in jure canonico praescribitur, et signanter in can. *Nullus, dist. 24*, ut *nullus ordinetur... nisi probatus fuerit.* Unde sapienter advertit D. Bernardus, ad ordines admittendos esse tantum *probatos, non probandos.* — Ad hanc autem probationem ab episcopo exquirendam, non quidem sufficit quod ipse nihil mali noverit de ordinando: sed debet fieri certus de

Obligatio
probant! i
ordinandos.

¹ Sacerdos Christiana^a, part. 1, cap. 4. — ² Epiit. 12, ad epise. Afric., cap. 2; ap. Migne, Patrol. lat., torn. M, coi. 647. — ³ Sets. 23, de reform., cap. 7. — S. Bern., Serra, in Cantica 46, num. 3; ap. Migne, Patrol. lat., tom. 183, coi. 1004. — ⁴ Tr. 8, cap. 5. n. 41. — Habert, de Ordin.,

ejus positiva probitate, juxta sublimitatem gradus ad quem ille inhiat ascendere; ut communiter dicunt Sotus ⁵), Sanchez ⁶), Salmant. ⁷, Holzmann ⁸; et fusius Habert, Merbesius ⁹, Concina ¹⁰ et alii, cum Divo Thoma ¹¹, ubi dicit: *Ad minus* (id est *non solum*, ut bene explicato Glossa) *hoc requiritur, quod nesciat ordinans aliquid contrarium sanctitati in ordinando esse; sed etiam exigitur amplius, ut, secundum mensuram ordinis vel officii injungendi, diligentior cura apponatur: ut habeatur certitudo de qualitate promovendorum, saltem ex testimonio aliorum.* Qualitas autem promovendorum est illa quam expressit idem S. Doctor ¹², ubi dixit: *Ordines sacri praeexigunt sanctitatem.: unde pondus ordinum imponendum est parietibus jam per sanctitatem desiccatis* (nempe, ut addit) *ab humore vitiorum.* — Et noster Summus Pontifex Benedictus XIV, in bulla *Ubi primum* sapientissime sic episcopos alloquitur: *Studiose magnaue adhibita diligentia investigandum a vobis est, an eorum qui priora susceperint ministeria, talis fuerit vivendi ratio et in sacris scientiis progressio, ut verejudicandi sint quibus dicatur: Ascende superius. Cum alioquin expediat in inferiori potius aliquos remanere gradu, quam cum suo majori periculo et aliorum scandalo ad altiorem provehi.*

De tali etiam probatione loquens Sanctus Joan, Chrysostomus¹³, dicit: *Quid est illud cito? Non ex prima probatione, nec secunda, nec tertia; sed ubi consideratio diuturna praecessit exactissimaque di-*

part. 3, cap. 3, rap. 2 et 3. — ¹ SoppL, qa. 36, art. 4, ad 3. — ² 2°. qu. 189, art. 1, ad 3. — *Brncd. XtV*, encych *Ubi primant*, de die 3 Decembris. 1740, § 1. — ³ Honni. 16, in epiit. I Ad Tim., q. 1; cir. Migne, Patrol. graeco-Utm tom. 63, col. 587.

803. - ⁴) Sotus, in 4, dist 25, qu. 1, art 4. id sane innuit, dicens requiri morum honestatem et virtutum claritatem. « Quapropter (addit) ad aliorum sacramentorum susceptionem nullum praerequiritur examen vitae, sicuti ad ordinum susceptionem ». — Itemque Sanchez; imo et magis diserte, nam *Consil., lib. 7, cap. 1, dub. 46, n. 1 et 3*, negat satis esse ut episcopus nihil mali sciat de ordinando; et si clericus sit ignotus, affirmat examen de eo esse faciendum.

⁵) Holzmann, de Ordin., n. 96; et Concina,

de Ordin., cap. 10, n S et seqq., requirunt ut ordinandus elTulgeat speciali vitae bonitate; sed non loquuntur de examine ab episcopo faciendo.

Merbesius, de Sac. Ordin., qu. 88, loquitur tantum de bona vita requisita.

d) Verbum « non solum » apud Glossalorem, scii. Capponi a Porrecta, in cit. loc., non est explicatio sed additio: « Videtur ergo legendum (ita ille) in littera sic: Ad tertium dicendum quod non solum ad minus hoc requiritur, etc, »

scussio, (tunc imposito manusj; tteque ea res periculo caret. Eorum quae ille peccaverit, tu quoque poenam dabis, qui initium dedisti, etiam praecedentium delictorum.

Quüüi bo
nitai io or-
dloando re-
quincur.

Qua de re episcopi in hac probatione expetenda non debent esse contenti simplici attestazione parochorum: qui humanis ducti respectibus, in hujusmodi attestationibus concedendis facile clericis indulgent, ne in se attrahant ipsorum odium eorumque propinquorum. Sed insuper ab aliis fide dignis, capta secreta informatione, certi fieri debent, non solum quod initiandus non fuerit malus (nempe quod non fuerit rixosus, non dederit scandalum, frequentando ludos, pravas conversationes, etc.); sed etiam quod ille sit *positive bonus*, scilicet quod vitam agat spiritua-lem, sit assiduus in ecclesiis, sacramenta frequentet et orationem, vivat a saecularibus segregatus, sociis morigeratis comitetur, studio vacet, modesta utatur veste, etc. — Quod si praelatus sciverit clericum alicujus publici scandali nota intinctum fuisse, tunc non satis erit communem probationem de eo exigere; sed opus erit plurium annorum experientia emendationem ejus comprobare: juste enim tunc metuere debet ne ille pietatem affectet ut ad ordines perveniat, quibus susceptis, ad pristinam redibit pravitatem. — Dicit aliquis: Si hoc observaretur, deficerent utique in Ecclesia ministri. Recte respondet ad hoc idem Benedictus XIV in bulla supra citata, ex concilio Lateranensi: *Melius... est pauciores habere ministros, sed probos... atque utiles, quam plures qui... nequidquam sint valituri.*

Utrum autem sit semper deneganda a confessario absolutio clerico habituato in vitio turpi occulto, qui vult ad ordines sacros ascendere sine praevio continentiae experimento? — Vide Dissertationem de hoc puncto, positam in Tract, *de Sacram.*, ex n. 63.

licntd. XIV, encyd *Ubi primum*, § 1. · *Cone. Lateran. IV*, cap. 27 (non alit, a Bened. XIV); celebratum eat anno 1215; apud Labbe, tom. 13, coi. 963. — * 2· 2*, qu. 186, artic. L — *Benrd. XIV*, bulla *Inclutum*, diei

804. - Si autem vocatio divina necessaria est ad sacerdotium, magis erit necessaria ad officia *episcoporum* et *parochorum*; de quibus loquens D. Thomas', dicit: *Appetere... episcopatum ratione... circumstantium bonorum... est illicitum...; ad celsitudinem gradus appetere episcopatum est praesumptuosum...; sed appetere proximis prodesse est secundum se laudabile... Verum, quia, prout est episcopalis actus, habet annexam gradus celsitudinem, praesumptuosum videtur quod aliquis praeesse appetat ad hoc quod subditis prosit, nisi manifesta necessitate imminente.* — Id confirmavit noster Summus Pontifex Benedictus XIV in bulla novissime edita die 12 April. 1753, quae incipit *Inclutum*, inquiens: *Neque unusquisque ignorare debet, a peccati culpa immune non esse desiderium ipsum episcopatus...; quia, quamvis desiderium aliis juvandi... laudabile est..., tamen, cum hoc adjumentum praeslarinon valeat sine ipsa episcopatus sublimitate, ut plurimum ex vitio insitae... praesumptionis ortum habet.*

805. - « Quaeres: *quae sint officia ordinandorum?*

« Resp. 1°. *Ostiarium* est claves templi « servare, aperire et claudere ejus januas; « arcere eos quibus non licet interesse « sacris; campanas pulsare; quae intra « ecclesiam sunt custodire; ei qui prae- « dicat aperire librum.

« 2°. *Lectoris* munus est legere in ec- « clesia lectiones veteris et novi Testa- « menti; item docere catechumenos rudi- « menta fidei Christianae ». — [Item, panem et novos fructus benedicere. Salmant.'. — Non autem praedicare, ut communiter Salmant. ·, contra Vasquez].

« 3°. *Exorcistae* munus est manus im- « ponere supra vexatos a spiritibus im- « mundis, ad illos adjurandos et ejiciendos; « item ad exorcizandos catechumenos ». — [Tenent Suarez et Sanchez, contra Philibertum, omnes fideles posse exorcizare a>;

12 April. 1753, § 6. — · Tr. 8, cap. 3, n. 14. — ' Loc. cit. — *Vasq.*, di»p. 236, cap. 2. n. 20. — *Suar.*, de Relig., tr. 5, lib. 4, cap. 2, n. 10 et 11. — *Sanch.*, Decal., lib. 2, cap. 42, n. 18. — *Philib. Marchin.*, tr. 2, part. 4, cap. 4, a n. 2.

805. - a) Revera tamen vix, aut ne vix quidem, auctores isti inter se dissentiunt. Nam

Sanchez et Suarez dicunt adjurationem solemnero et publicam solis ministris adexor-

voau»

TM «H*
roJu.·.*'F'

ornei» or-
dtnatorum.

quamvis hoc magis possint ordinati ad huiusmodi munus ab Ecclesia: et ideo hi solum solemniter illud exercere valent. Vide dicta *Lib. III, n. 193*. Append, *de Adjurat., ad IV*.

«4°. *Acolythi* munus est praeparare am-
« pullas vini et aquae ad sacrificium Mis-
« sae et porrigere subdiacono; ferre ce-
« reos ad idem sacrificium et illi mini-
« strare: unde et *cerofarius* dicitur.

« 5°. *Subdiaconi* munus est immediate
« subordinari diacono ad sacrificium Mis-
« sae, calicem et patenam illi tradere,
« urceolum cum aqua praebere, aquam
« ad lavandas manus infundere, epistolam
« ex officio et solemniter in Missa lege-
« re ». — [Adde cum Habert, pallas, cor-
poralia et purificatoria abluere; ut in
Pontificali praescribitur].

« 6°. *Diaconi* munus est cantare sole-
« mniter evangelium in Missa; ministrare
« immediate sacerdoti in omnibus quae
« pertinent ad Missae sacrificium; vestire
« altaria, crucem ferre; et denique, ex
« commissione sacerdotis, praedicare et
« baptizare ».

Modo adsit justa causa, nempe, si desit sacerdos qui commode ministret; ut com-

muniter dicunt doctores allati *de Euch., n. 237*, v. *Qu. 1*. — In necessitate vero extrema, nempe si absit alius sacerdos, potest diaconus et tenetur viaticum ministrare, etiam sine commissione pastoris: ita pariter communiter doctores (*Ibidem*, v. *Omnes*). Et idem currit in administratione Baptismi: vide *de Bapt., num. 116*, v. *Certum*. — Diaconus autem solemniter ministrans Baptismum vel Eucharistiam sine commissione incurrit irregularitatem. Vide dicto *num. 116*, v. *Dubii. 2*, et *n. 234*.

* 7°. *Presbyteri* munus est offerre sa-
« crificium Missae, absolvere a peccatis,
« baptizare, benedictiones aquae et simi-
« les facere, populum doctrina et exemplo
« pascere. — Vide Escobar * ».

Quatuor autem sunt obligationes prae-
cipuae eorum qui ad majores ordines
provehuntur, nempe: I. Recitandi *horas
canonicas*. V. Servandi *caelibatum*. 3°. Ha-
bendi *titulum*, scilicet paupertatis, benefi-
cii vel patrimonii, quo ordinentur. 4°. De-
ferendi *habitum et tonsuram*. — De prima
obligatione Officii divini jam fuse egimus
in *Lib. IV, ex n. 140*. Restat hic agere
de secunda, tertia et quarta.

Obligatio
ne* «peda-
le» ordinam
majorum.

§ I.

De Obligatione Caelibatus.

806. *Quomodo haec obligatio probetur*. — 807. *Qu. 1. An ipsa sit de jure divino*. — 808. *Qu. 2. An sit ex praecepto Ecclesiae vel ex voto*. — 809. *Dub. 1. An ignorans tale votum teneatur ad castitatem*. *Dub. 2. An, qui expresse nollet castitatem vovere*. — 810. *Quid, si quis ordinatus sit ante usum rationis Et quid, si ante pubertatem*. — 811. *Quid, si ordinetur ob metum*. — 812. *Qu. 3. Quomodo conjugatus, constante matrimonio, possit in sacris ordinari*. — *Dub. 1. An istius uxor teneatur religionem profiteri*. — *Dub. 2. An talis uxor possit nubere*.

Obligatio
delibatu*.

806. - Obligationem caelibatus inesse
iis qui ad sacros ordines ascendunt, ha-
betur in pluribus canonibus et signanter
in *can. 1, dist. 28*, ubi D. Gregorius sic

praescripsit: *Nullum facere subdiaconum
praesumant episcopi, nisi qui se caste
victurum promiserit; quia nullus ad mi-
nisterium altaris accedere debet, nisi cu-*

1 Tr. 7, exam. 8, cap. 1. n. 5.

cistarum ordinem promotis competere: pri-
vatam vero posse ab aliis adhiberi, sed si
modus obsessionis est visibilis, pertinet adju-
ratio ad miraculorum potestatem; et ideo non
potest tentari absque speciali Spiritus Sancti
instinctu; si vero sit privatus et occultus vel
invisibilis, competit cuicumque, sicut quando
quis a daemone tentatur, potest ipsum adju-
rare *in nomine Domini* ut recedat. — Neque

aliud sibi vult Marchinus, quidquid ipse dicat;
scribit enim *n. 2*: «Nunc non licere laicis vel
aliis clericis non exorcistis, publice in eccle-
siis aut privatim in domibus, daemones exor-
cismis e corporibus pellere ». Et *n. 4t* addit:
« Aliud est crucis signo,... quem tentatione ali-
qua vexatum pellere daemonem invisibiliter:
aliud est eundem visibiliter humanum corpus
obsidentem exterioribus exorcismis arcere ».

jus castitas ante susceptum ministerium fuerit approbata. Et in Tridentino sic definitum est: *Si quis dixerit, clericos in sacris ordinibus constitutos vel regulares castitatem solemniter professos, posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege ecclesiastica vel voto..., anathema sit.*

Effectas
quoad ma-
trimonium.

Ex quo habetur quod per tale votum, *solemne* dictum, irritum redditur matrimonium contractum post votum ex *cap. un., de voto et voti redempt., in 6°*. Si vero conjugium est antecederet contractum, ordinatus potest reddere, sed non petere. Et insuper quoties castitatem violabit, toties quoque sacrilegium committet. — Vide Salmant.

807. - Quaeritur 1°. *An haec obligatio caelibatus sit de jure divino, ita ut Papa nequeat in ea dispensare?*

Obiipitio
coelibatus,
non eat ex
Jure divino,
sed ecclesia*
stico.

Affirmant Major, Waldensis, etc., apud Salmant.; et probabile putat Azor^oA — Sed dicendum cum communi doctorum, (praeciso voto) non esse de jure divino, sed tantum ecclesiastico, quod ministri ordinati in sacris obligentur ad castitatem vel ab Ecclesia vel per votum ordinibus annexum; et ideo recte in hac obligatione potest Ecclesia cum eis dispensare. Ita S. Thomas⁴, Cajetanus, Sotus, Sanchez, Dicastillus, etc. cum Salmant.^B, qui plura hujusmodi exempla adducunt. Ratio, quia, etsi talis caelibatus ab Apostolis ortum habuit (ut probant Gonet, Valentia, Sotus, etc.), tamen tantum ex praecepto Ecclesiae, sive Apostolorum (ut probat Bellarminus) est introductus et firmatus; et patet ex ipsis verbis Tridentini.

808. - Quaeritur 2°. *An haec obligatio sit immediate ex praecepto Ecclesiae, vel*

1 Sets. 24, de Matr., can. 9. — 1 Tr. 8, cap. 6, n. 2. — Major, in 4, dist. 24, qa. 2. · Waldens., de Sacram., cap. 128, n. 5; et cap. 129, n. 1 et 5. - · Loc. dt., n. 9. — « 2· 2·, qu. W, art. 11. — Ca/etan.. Opasc. tom. 1, tract 27. · Sotus, in 4, dist. 38, qn. 1, art. 1, v. · Dubium. - Sanch., de Matr^ lib. 7, disp. 27, n. 5. · Dicast., tr. 6, de Ordin., dub. 24, num. 361. - * Tr. 8, cap. 6, num. 11. — Gonet, Clyp., disp. 3, art 3, § 3, n. 58 et seqq. · Valent., disp. 9, qu. 5, punct. 5, § 2. · Solus, de Just. et Jure. lib. 7, qu. 6, art. 2, concl. 3 et 4. — Bellarm., de Clericis, lib. 1, cap. 18

807. - a) Azor, *part. 1, lib. 13, cap. 12, qu. 1*, v. *Quamquam*, ait sententiam hanc probabilem esse quoad sacerdotes.

mediale per votum ordinatum. — Utraque est probabilis, ex eodem Tridentino⁷.

Prima sententia, quam tenent Mastrius[^], Bosco, Herincx, etc., apud Holzm⁸; ac Scotus, Paludanus, Valentia et Aversa, apud Salmant.⁸ (qui cum Sanchez merito probabilem putant), dicit quod non ex voto, sed ex sola Ecclesiae lege, ordinati in sacris teneantur ad castitatem. — Tum quia, cum potuisset Ecclesia per se adstringere ministros sacros ad castitatem servandam, cur dici debet quod insuper votum sacris ordinibus annecti voluerit, dum hoc expressum in jure non habemus? Tum quia, si obligatio caelibatus esset ex voto, sequeretur quod qui tale votum invincibiliter ignoraret, vel qui expresse nollet illud emittere, non teneretur inde ad castitatem: quod quidem absurdum et perniciosum esset.

Probet
liter, fame
diate ex so-
in lege ec-
clesiastica.

Nec obstat dicere quod juxta sententiam hanc, si sacerdos peccaret contra castitatem, unum tantum peccatum committeret contra castitatem; quia lex Ecclesiae, cum sit circa eandem materiam jure naturali prohibitam, non multiplicat speciem peccati (prout furtum, vetitum a lege naturali, non habet novam malitiam si prohibeatur a lege humana): et hoc esset contra communem doctorum, qui docent ordinatos in sacris laedentes castitatem, etiam peccato sacrilegii peccare. — Nam recte respondent Aversa et Salmant.¹⁰, quod praeceptum humanum bene multiplicat species, quando ex diverso motivo praecepto naturali superadditur. Percussio enim clerici duplicem habet malitiam: unam contra justitiam, ex lege naturali; alteram contra religionem, ex lege Ecclesiae, quae ex motivo religionis prohibet laedere personam Deo mancipa-

Difficultati
satisfit.

et 19. — · Ses*. 24, de Matr., can. 9. — ' Loc. cit. — Bosco, de Ordin., diip. 10, sect. 5, n. 121 et seqq. · Herincx, de Ordin., disp. 10, n. 102. · ■ De Ordine, n. 103, v. *Sexta tandem*. — Scot., in 4, dist. 37, v. *Dico igitur*. · Palud., in 4, dist. 37, qu. 1, art. 2, concl. 3, (n. 14); et dist. 38, qa. 2, divis. 7, v. f. (n. 12). · Valent., disp. 9, quaest. 6, , punct. 5, § 1, sent. 3, v. *Sed his*. · Aversa, qu. 4, sect. 7, v. *Praeferendus tamen*. - · Loc. cit., num. 18 et seqq. — Sanchea, de Matr., lib. 7, disp. 27, n. 9, i. f. Aversa, loc cit.. v. *Ad rationem deinde*. — » Loc. cit., n. 28.

808. - °) Mastrius de Meldula ita profecto tenet *in 4 sent., disp. 7, qu. 15, n. 445 et seqq.*; sed in *Theol. mor., disp. 20, n. 109*,

tam. — Quare procul dubio sacerdos laedens castitatem sacrilegium committit; quia Ecclesia ex motivo religionis, ob reverentiam ordinis sacri, imponit suis ministris observantiam castitatis. Religiosus autem sacerdos si peccat contra castitatem, praeter peccatum contra castitatem, unum tantum sacrilegii peccatum committit; quia eandem virtutem religionis, non aliam laedit, ut bene notant Salmant.¹ cum Sanchez.

Probabilias, immedan << vo-

Secunda tamen sententia, probabilior et communior, cum S. Thoma¹, quem sequuntur Bellarminus⁸, Sanchez^{*}, Pontius[·]; Salmant.⁸ cum Vasquez, Cajetano, etc.; ac Escobar⁷ cum Azor, Navarro et Soto, tenet quod obligatio castitatis non oritur immediate ex lege Ecclesiae, sed ex voto quod in ipso facto ordinationis emittitur. — Primo, quia hoc jam est expressum in jure, et praecise in cap. *Cum olim, de clericis conjug.*, ubi dicitur: *Nos igitur attendentes quod orientalis Ecclesia votum continentiae non admisit, etc.* Ergo in Ecclesia occidentali, seu latina votum castitatis jam admittitur. — Secundo, quia, si obligatio castitatis tota esset ex lege Ecclesiae, posset Pontifex omnes etiam sacerdotes ab illa absolvere; sed hoc esset contra communem sententiam doctorum, qui tantum in casu urgentissimo concedunt Pontifici in hoc dispensare cum solis ministris (ut dictum mox n. 807), sed non cum sacerdotibus^{*A}

¹ Tr. 8, cap. 6, n. 39. · *Sanch.*, de Matr., lib. 7, diip. 27, n. 30. — ² 2°, qu. 88, an. 11. — « De Matrim., lib. 1, cap. 21. — ⁴ De Matr., Hb. 7. dup. 27, nam. 10. — · De Matr., lib. 7, cap. 27, n. 7. — · Tr. 8, cap. 6, n. 23 et 26. · *Vasq.*, disp. 247, cap. 7; et diip. 248, cap. 2. · *Cajeta.*, Opusc. tom. 1, tr. 27. — · Lib. 23, n. 475 et 476. · Asor, part. I, lib. 13, cap. 12, qu. 6. · *Navar.*, Man., cap. 22,

809. — Sed hic dubitatur¹. *An teneatur ad servandam castitatem qui invincibiliter ignoraret votum illius Ordini annexum?*

Salmant.⁸ dicunt teneri ex communi doctorum, vel ex vi voti imphati, ut ipsi sentiunt cum S. Thoma et Sanchez; vel ex praeepto Ecclesiae, ut alii juxta primam sententiam probabiliter putant Alii tamen, ut Croix · cum Palao et Coninck, adhuc probabiliter censent quod si ignorantia omnino fuisset invincibilis, ordinatus non teneretur ad castitatem, neque ex voto neque ex praeepto Ecclesiae; quia Ecclesia non intenderet talem obligare. Secus vero, si ignorantia fuisset culpabilis, vel si quis ordinem intenderet suscipere cum eadem obligatione qua alii suscipiunt; ut infertur ex dictis *Lib. III, n. 201, Qu. 1.*

Dubitatur 2°. *An teneretur ad castitatem Ordinem suscipiens, si expresse nollet castitatem vovere?*

Putat Philibertus quod etiam teneretur ex voto: sed hoc parum probabile videtur. — Censent vero Salmant.¹⁰ cum Dicastillo, quod tunc teneretur ad emitendum votum; et interim dicunt quod talis, si peccaret contra castitatem, non committeret sacrilegium. Sed hoc ultimum, nempe quod hoc non esset sacrilegium, nec satis probabile videtur, et est contra communem; ut ipsi Salmant. fatentur. — Hinc probabilius dicunt Sanchez¹¹ cum

nam. 52. · So/mj, de Ja>1. et Jure, lib. 7, qa. 4, artic. 2; et qa. 5, art. 3, ad 2. — · Tr. 8, cap. 6, num. 35. · *Saxeh.*, de Matr., lib. 7, diip. 27, num. 11. — · Lib. 6, part. 2, n. 2162 · *Pataus*, tract. 27, punct. 17, n. 12. · *CoaincM*, disp. 20, dub. 14, diC 3» n. 141. — * Loc. dt., n. 37 et 38. · *Dicast.*, tract. 6, de Ordin., dab. 26, num. 398 et 400. — M Loc. dt., n. 12.

dicat castitatis obligationem ordinibus sacris annexam esse, « non tantum ex vi voti, sed etiam directe et immediate ex praeepto Ecclesiae, imponentis talem obligationem iis qui ordinantur in sacris ».

*) Nihilominus, tum Julius III suo Brevi *Dudum*, de die 8 Martii 1554, Reginaldo Polo, suo legato in Anglia; tum Pius VII, Brevi *Etsi apostolici*, de die 15 Aug. 1801, suo nuntio in Galliis, potestatem fecerunt dispensandi cum presbyteris, qui nulliter matrimonium attentaverant, ut possent valide contrahere et in matrimonio sic contracto libere et licite remanere. Documenta ista videri possunt apud

Roskovany. Caelibatus, tom. 2, monum. 12 << , et tom. 3, mon. 1967.

809. — A) D. Thomas, 2e 2a^a, qu. 88, art. 11, id forte innuere videtur, eo quod dicit obligationem castitatis annexam esse ordini sacro ex vi voti. Salmant. tamen eum citant uti refert S. Alphonsus.

b) Philibertus Marchinus, quamvis a Salmant pro hac sententia citetur, omnino tamen tenet contrarium, sicut et ipse S. Alphonsus; « Ego breviter dico, inquit tr. 2, part. 6, cap. 8, diff. 6, n. 8r. non teneri ex voto, sed ex solo Ecclesiae statuto ».

¹ M est Salmant. lac. cit., n. 28, contra

Tescenr
ex prxece
pte Eerie-

aliis; et Holzmänn' cum Amico, Mayr, etc., quod in tali casu is teneretur ad castitatem, non ex voto, sed ex praecepto Ecclesiae, quae ex religionis motive (ut diximus) eum ad castitatem, deficiente voto, adstringeret.

Ordina»
tu ante u-
lum ratio-
ni nen te-
netur ad ca-
stitutem.

810. - Notandum autem certum esse quod ille qui est ordinatus ante usum rationis, quamvis valida sit ordinatio (ut probatum est *n. 782*, cum D. Thoma et aliis communiter, ex *cap. unie., de clerico per salt, proni.*), non tenetur tamen ad castitatem; unde valide ac licite potest inire matrimonium. — Ita Croix*; et Salmant. cum Sanchez, Suarez, Dicastillo et communi.

An autem *teneatur ad castitatem qui post usum rationis, sed ante pubertatem ordinatur?*

Ordinatum
post ratio-
nem tenean-
tem. proba-
biter tenet-

Affirmant Pontius⁴, Bonacina⁵; et Escobar cum Cajetano, Coninck⁶ etc. Quia de jure naturali jam adest obligatio hoc volum servandj; e converso, nullum adest jus canonicum tale votum irritans. Hoc est quidem probabile. — Sed non impro-

⁴ De Ordin., n. 103. v. *Sexta*. · *Amic. t* tom. 8, diip. 22, · *ecu* 13, n. 91. · *Cherub. Mayr*, Recoli. 6 iup. part. 4, qu. 10, rwp. 2. — · *Lib. 6*, part. 2, n. 2161. — · *Tr. 8*, cap. 6, n. 42. · *Sundk.*, de Matr., lib. 7, disp. 30, a n. 3. · *Suar.*, de Relig., tr. 7, lib. 9, cap. 17, dub. 2. · *Dicast.*, tr. 6, de Ordin. dub. 27, e. 408 et 409. — ⁴ De Matr., lib. 7, cap. 29, n. 15. — · *De Matr.*, qu. 3, punct. 9, n. 16. — · *Lib. 23*, n. 486 et 487. ·

communem esse dicunt, cum sententiam quae negaret novam malitiam, videlicet sacrilegii, induit ex lege ecclesiastica quae continentiam dericis in sacris imponit

810. - a) Coninck, *de Sacram., disp. 20, n. 136*, affirmat utique ad castitatem teneri, « si ordinentur cum jam doli vere capaces sunt, et intelligant quam obligationem suscipiant ».

b) Barbosa male citat hos auctores; nam Hostiensis, *in cap. unie, de clerico per salt, proni., n. 2*; et *in cap. Vel non est compos, de tempor. ordin., n. 7*; Navarrus, *lib. 1, consil. 4, de his quae vi, etc., n. 4*; Sotus, *in 4, dist. 25, qu. 1, art. 2, concl. 3*, v. *Quodsi roges*, Henriquez, *lib. 10, cap. 14, n. 3*, loquuntur de puero ordinato ante usum rationis. Quin etiam Sotus, *de Just, et Jure, lib. 7, qu. 2, art. 5, i. f.*, de eo qui ante pubertatem ordinatus est expresse didt: « Si... usum habebat rationis, puta quia decimum vel duodecimum annum attigerat, et forte in octavo, quia libere initiatur, cogendus est votum servare ».

¶ Et re quidem vera Benedictus XIV⁷, in Instr *Eo quamvis tempore*, diei 4 Maji 1745,

habiliter id negant Sanchez⁷; Salmant.* Pret»wi cum Dicastillo, Aversa, etc.; ac Barbosa* netur, cum Abbate, Hostiensi b», Navarro b», Soto b» et Henriquez b». — Ratio, quia tale votum hominem constituit in statu irretractabili, in quo Pontifex nunquam aut raro dispensat; unde tale votum maturum et perfectum usum rationis efflagitat r).

Idem dicitur de eo qui invalide ordinatur, vel ex defectu formae aut materiae; item, u- vel intentionis, puta, si quis per vim aut metum ordines susciperet, sine animo se ordinandi: ut Salmant.⁹ et Croix⁷ cum communi. (Et hic notandum quod qui non obligatur ad castitatem, nec ad Officium divinum tenetur; ut dictum est *Lib. IV, n. 144*, v. *Quaeritur*). — In dubio tamen praesumendum est pro valore ordinationis; ut Croix⁷.* nat»!

811. - Sed Dubium est: *an teneatur ad castitatem qui ordinatur ob metum gravem, sed cum animo se ordinandi?*

Pontius⁷; ac S. Antoninusa), Sotusb», Palaus e», etc., apud Croix⁷ 4, dicunt teneri,

Cajetan., in 2.* 2., qu. 88. art. 9, v. *Ad hoc dicitur*, — · *Loc. cit.*, n. 8. — · *Loc. cit.*, n. 43. · *Dicast.*, loc. cit., dub. 28, n. 414. · *Aversa*, qu. 4. iect. 8, v. *Tertio*, — · *De Off. et Point*, episc., alk. 15, n. 4. · *Abbas Panorm.*, in cap. unie, de clerico per salt, prom., n. 3. — · *Tr. 8*, cap. 6, n. 41 et 45. — « *Lib. 6*, part. 2, n. 2162. — « *Loc. dt.*, n. 2203. — u *De Matr.*, lib. 7, cap. 29, n. 3. — 14 *Loc. cit.*, n. 2163.

§ 23, negat teneri ad castitatem eos qui ante pubertatem ad ordines sacros promoti fuerint, nisi ordinationem, adepti jam pubertatem, ratam habuerint.

811. - a) S. Antoninus, *part. 3, tit. 14, cap. 16, § 18*, utramque opinionem affert, scilicet primo opinionem quae absolute negat teneri ad continentiam; deinde opinionem quae distinguit et quae negat teneri ad continentiam quantum ad usum matrimonii contracti ante susceptionem ordinis, sed quae affirmat teneri ad continentiam si non habeat uxorem.

b) Sotus, *de Just, et Jure, lib. 7, qu. 2, art. 5, ad 4*, ait illum teneri voto castitatis, « nisi forsan uxori esset matrimonio conjunctus, qui in vita uxore abstinere non potest ». Sed *in 4 sent., dist. 25, qu. 1, art. 2*, simpliciter negat teneri: quod Croix non notavit — Pontius pariter *loc. cit.*, n. 1, distinguit cum qui post matrimonium invitatus promovetur, de quo ait: « Nullius... effectus est ordinatio contra jus alterius conjugis ».

c) Palaus hanc tenet *tr. 27, punct. 17, n. 13*, « si cum ordines suscepisti expresse non contradixeris ».

donec a Papa dispensetur; quia metus minuit, non vero tollit voluntarium.

Ordinati»
ob metum
rratem pro-
Mbdlusnon
leocior.

At probabilius Sanchez¹, Bonacina¹; Escobar⁸ cum Sayro, Coninck et Graf-fio⁴-'; ac Salmant⁴ cum Azor, Dicastillo, etc., dicunt non teneri, et valide posse matrimonium contrahere (non posse tamen in ordine ministrare, constante matrimo-nio, neque privilegiis clericalibus gaudere. Vide Salmant.⁹). Ratio, quia jam ex probabiliori sententia (ut supra), ordinati non tenentur ad castitatem, nisi ex voto; et verius est quod votum metu gravi extor-tum irritum est, ex cap. *Cum dilectus, de his quae vi, etc.* (Vide dicta *Lib. III, n. 197, v. Sed quaestio*). — Limitant ta-men hanc sententiam Salmant.⁸ cum Na-varro et Vega, si hic postea, metu remoto, ordinationem ratificaret aut verbis, aut in ordine ministrando: modo sciat et adver-tat per hujusmodi actum tali obligationi se subicere.

Limitatio.

Quid in
praxi con-
inendum.

Caeterum consultum est ut tales metu ordinati petant dispensationem: quam plu-ries concessit S. Congregatio, ubi solide metus probatus fuerit, prout refert Pater Zaccaria apud Croix¹.

Quid, si metus ex justa causa sit in-flictus, puta, si episcopus ob inopiam mi-nistrorum adstringeret metu aliquem ad se ordinandum?

Ordinatus
ob metum
iosium pro-
habilitate
nonienetur.

Probabile putant Sanchez et Dica-stillus¹) ex Navarro, apud Salmant.⁸, non teneri hunc ad votum castitatis; quia pro-babiliter (ut dicunt) metus, sive sit justus

sive injustus, et sive gravis sit vel levis, semper irritat votum. — Sed melius op-positum tenent ipse Sanchez^{*}; et Salmant¹⁰ cum Dicastillo et Philibert⁹; quia eo casu esset ille irrationabiliter invitatus, et ideo metus votum non irritat: sicut nec etiam irritat matrimonium, juxta dicenda *de Matr., n. 1057*.

Potim te
netur.

812. - Quaeritur 3°. *Quandonam conju-gatus, constante matrimonio, possit sa-cris ordinibus initiari?*

Certum est quod sine licentia uxoris non licet uxorato ordines sacros suscipere, nec etiam primam tonsuram — Imponi-tur imo irregularitas in eum qui sine dic-ta licentia vel legitimo divortio in sacris ordinatur, etiamsi matrimonium non fuis-set consummatum; quia hoc dirimitur tantum per professionem religionis, non vero per ordinationem, ut in ead. *extrav.* Vide Salmant. u.

Conjuja
tus, sine u-
xori» lian-
tia, nequit
ordinari in
Merit.

Probabile tamen est cum Sanchez, Aversa et Salmant.⁷, quod, qui post ma-trimonium tantum ratum ordinaretur in sacris, non teneretur religionem profiteri; ut dicunt ibid.¹⁴ S. Antoninus, Azor et Ledesma. — Quia majus onus est religio-nem profiteri quam ad solam castitatem se adstringere.

Quid de
uxore ordi-
nanti poet
matrimo-
nium ra-
tum.

Licite autem potest conjugatus ad sa-cros ordines promoveri ex licentia uxoris: modo ipsa castitatem voveat, ut habetur in cap. *Conjugatus, de convers. conjugat.* Et modo licentia sit expressa et omnino spontanea; ex cap. *Consuluit, eod. tit. b*).

Coalufa-
tu», de licen-
tia uxori»,
licite ordi-
natur.

¹ De Matr.» lib, 7, disp. 29, n. 6. — · De Matr., qu. 3, punct. 9, n. 12. — ■ Lib. 23, n. 482 et 483. · Sayr. t. Clav., lib. 2, cap. 4, n. 20. · Coninck, de Sacram., disp. 20, n. 145 et 150. — 4 Tr. 8, cap. 6, n. 46. - Zaor, part. 1, lib. 13, cap. 14, quaer. 8. · Dicasi., tr. 6. de Ordin., dub. 29, n. 432 et 438. — · Loc. dt., n. 50. — · Tr. 8, cap. 6, n. 47. · A' uvar., lib. t, comil. 4, n. 8 et 9, de his quae vi, etc. · Vfga, Sum. nueva, part. 2, cap. 57, caa. 6. — T Lib. 6, part. 2, n. 2163. — Novar., consil. 6, eod. tit., n. 2 et seqq., · Tr. 8, cap. 6, n. 48. — · De Matr., lib. 7, disp. 29, n. 10. — * Loc. dL,

n. 47. · Dicast, tr. 6, dub. 29, n. 447 - PMtib. MarcÀin., tr. 2, part. 6, cap. 8, diff. ». n. 3. - II Ex cap. AW/mx fin. de temp. ord. in tr, Juncta Glotia, et extrav. Joan. XXII Antiquae, de voto et voti redempt.. juncta Gloma. — “Tr. 8, cap. 6. n. 51, 53 et 54. — Sancit., loc. dt., diip. 38, n. 18. - ,4tvrM, qu. 4, tect. 9. v. Verum optime. · “ Loc. dt, n. 56. — “ Salmant., tr. 8, cap. 6, n. 56. - S. Anion., part. 3, tit. 1, cap. 8. · Aaor, part. 1, lib. 13, cap. 14, qu. 2. · Petr. Ledesma, de Mair., qu. 53, art. 4, dub. 3, v. Hoc supposito.

d) Jacobus de Graflis, *Deets, aur., part 2, lib. 3, cap. 12, n. 13*, non bene dtatur ab Escobar; quamvis enim neget teneri; ita tamen suam sententiam explicat, ut plane reddat in primam sententiam: « Et hoc intellige, inquit, quod si ante habebat uxorem, poterit illa uti sine peccato; sed si non habebat, continere tenetur ».

e) Sanchez, *dc Matr., lib. 7, disp. 29, ft. 3*; Dicastillus, *tr. 6, dub. 29, n. 440*, quamvis

hic a Salmant dtentur, ut testatur S Alphon-sus, ibi Limen de solo metu levi tractant

812. - a) Nota hic agi de conjugato qui, uxore invita, sacris ordinibus initiaretur.

b) Cap. *Consuluit*, quod Salmant etiam hic adducunt, de ingressu religionis loquens, hanc conditionem non habet; sed Glossa, ad v. *Dirimendum*, haec habet: «Quod verum puto, quia de licentia uxoris intravit, et ita tenuit ingressus; alias esset contra». Melius

Sed hic dubitatur 1°. *An eo casu uxor, ultra votum, teneatur religionem profiteri?*

Affirmant Sanchez ‘, et Salmant.¹*
Uxor de- cum Soto. — Sed verius negant Pontiusa, temvorer», Diana⁴; et Hurtadus ex Navarro et Sà netu"0"»!', apud Renzi⁵. Idque clare probatur ex ci- ΓΜαη in- tat⁰ cap *Conjugatus*, ubi dicitur: *Nullus conjugatorum est ad sacros ordines promovendus, nisi ab uxore continentiam profitente fuerit absolutus*. Non dicitur religionem profitente, sed continentiam.
^xceptio- Excipiendum tamen 1°. Si vir ad episcopatum assumatur: tunc enim uxor omnino debet religionem ingredi, ut statuitur in cap. *Sane 6, de conv. conjug.* Excipe 2°. Si vir fieret religiosus, et uxor esset juvenis; ex cap. *Cum sis 4, eod. tit.*, ubi sic dicitur: *Prohibemus ne... virum vel uxorem, nisi uterque ad religionem migraverit, transire permittas. Verum, si ita uxor senex sit et sterilis, quod sine suspicione possit esse in saeculo, dissimulare poteris ut, e.i in saeculo remanente, et castitatem promittente, ad religionem transeat vir ejusdem.*

Dubitatur 2°. *An mulier hujus viri ad ordines sacros promoti, si emiserit simplex votum castitatis, valide contrahat matrimonium post mortem viri?*

¹ De Matr., lib.7, disp. 39, n. 6. — ¹ Tr. 8, cap. 6, n. 58. - Sotus, in 4, dist. 27, qu. 1, art- 4, v. *Praeterea contra*; et dist. 38, qu. 1, art. 2, cond. 2. — ¹ De Matr., lib. 7, cap. 25, n. 7. — · Part. 4, tr. 4, resol. 129. — *Gasp. Hurtad.*, de Matr., disp. 11, diff. 9, n. 30. - *Navar.*, lib. 3, consil. 13,

et aptius cap. *Sane* eod. tit: « Si conjugati consenserint ordinari, uxoris voluntas prius est requirenda ». Cfr. etiam cap. *Vemens*, eod., ubi de ingressu viri in religionem.

«J Affirmant utique, sed casu tantum quo uxor juvenis est — Praeterea Pontius, quamvis neget uxorem teneri de jure ad religionem

Prima sententia negat. Et hanc tenent Sanchez ", Mazzotta ', et Salmant.⁸ cum communi (ut asserunt), ex can. *Quia sunt 10, dist. 28*, ubi loquens D. Gregorius de secundo matrimonio inito cum hujusmodi uxore, dicit: *Qui male sociati sunt, disjungantur*. Et idem dicitur in *can. seq. 11, ibid.* — Et ratio est, quia Ecclesia, ob reverentiam ordinis a primo viro assumpti, et ob licentiam uxoris voventis, reddit eam inhabilem ad subsequens conjugium. — Haec sententia est quidem communior et valde probabilis.

Sed satis probabilis est etiam *secunda* sententia cum Soto » et Pontio ¹⁰, qui dieunt praefatum matrimonium esse validum. Licet enim in praefatis textibus praecipiatur separatio conjugum, in poenam secundi matrimonii contracti; non tamen declaratur matrimonium esse nullum. Tanto magis quod hujusmodi poena separationis etiam aliis criminibus in jure imponitur (ut probat Pontius “), absque eo quod matrimonium sit nullum.

An autem vir, qui ex justa causa perpetuum fecerit divortium ab uxore, possit, ea inscia vel invita, ordines sacros suscipere? — Vide dicenda *de Matrim.*, n. 969, ubi dicemus cum communi quod bene potest.

n. 5 et 6, de conv. conjug. - · Cap. 1, sect. 7, qu. 3. — · Loc dL, disp. 40, num. 2. — ¹ Tr. 7, disp. 3, qu. 3, cap. 1, v. *Itaque*. — · Loc dt., n. 59. — · De Just, et Jure, lib. 7, qu. 5, art. 3. — * Dc Matr., lib. 7, cap. 25, n. 10. — ¹¹ Loc. dt., cap. 20, n. 6 et 7.

profitendam ; addit tamen ex consuetudine receptum esse ut vir ad ordines sacros non admittatur, nisi uxor, si juvenis sit, religionem profiteatur.

d) Sà id profecto innuit, v. *Divortium*, ». 4, nil aliud requirendo, nisi ut uxor continentiam voveat

Uior Illa probabiliter iohablis ad matrimonium, mortuo viro.

Probabiliter valide contrahit matrimonium.

Quid de viro, poit divortium justum.

§n.

De Obligatione habendi Titulum.

813 *Poena in contravenientes.* — 814. *De titulo paupertatis.* — 815. *De titulo benefidi.* - *Not. 1. Juxta cujus dioecesis taxam desumenda sit sufficientia beneficii.* - *Not. 2. Quid, si defectus sit modicus.* - *Not. 3. Quid veniat nomine beneficii. An stipendia Missarum.* — 816. *Et an sufficiat beneficium de futuro* — 817. *De titulo patrimonii.* — 818. *Qu. 1. An quis possit ordinari ad titulum suae industriae.* — 819. *Qu. 2. An pater teneatur assignare patrimonium filio volenti ordinari.* — 820. *Qu. 3. An incurrat suspensionem qui ordinatur sine titulo.* — 821. *Dub. 1. An, qui ordinatur cum patrimonio ficto.* — 822. *Dub. 2. An, qui ordinatur, data fide de reddendo illud donanti.* — 823. *Dub. 3. An, qui post diaconatum illud donanti renuntiat.* — 824. *Dub. 4. An ordinatus possit patrimonium renuntiare, si habeat aliunde sustentationem.*

Titulai re*
quiritar:
poenae in
contrive*
aientes.

813. - Certum est ex Tridentino ¹, quod episcopus neminem ad sacros ordines admittere potest nisi ille titulum habeat sustentationis. Aliter episcopus ordinans, vel dimissorias concedens a), tenetur ipse eum alere, usquedum ille titulum habeat, ex cap. *Cum secundum, de praebend.*; et cap. *Accepimus, de aet. et qualit. ordin.* — Si vero episcopus rem examinadoribus remiserit, et ipsi mala fide titulum approbaverint; ipsi pro rata tenentur ad ordinati sustentationem. At, si ipsi non habeant unde alimenta praestare possint, actio datur contra episcopum; ut Glossal. — Item, si ordines sacri a diversis episcopis sint collati, quisque episcopus qui ordinavit tenetur pro rata ad alimenta, ex cap. 4, *de praebend. c.*

Ad nihil tamen tenetur episcopus (vel alii, ut supra): 1°. Si, debita diligentia jam

adhibita, curaverit ut patrimonium esset verum, et casu illud esset distractum, vel fictitium inventum. — 2°. Si clericus possit aliunde vivere, etiam ex suis honestis laboribus; vel si habeat patrem divitem, quia pater ex jure naturali tenetur filium alere. — Salmant. * cum Barbosa.

Deinde hic notandum quod si titulus quo quis suscepit subdiaconatum, casu pereat, non potest is ad superiorem ordinem ascendere sine novo titulo. — Croix* cum Palao et Gobat.

Titulus autem sustentationis potest esse vel paupertatis, vel sufficientiae, nempe beneficii aut patrimonii — De quibus singulatim hic agendum.

814. - Et 1°. Quoad titulum Paupertatis: hoc titulo soli *regulares professi* ordinantur O; non autem novitii, qui ex constitut. 75 S. Pii V *Romanus*, non pos-

Titulitti,
quotuplex.

Titula-
paapcrtAtis
•oli•rcfuU-
riba« pro-
fessi com-
petit.

¹ Sc m. 21, de reform., cap. 2. — ² Tr. 8, cap. 6, n. 63. *Barbosa*, de Offic. et Pot. epise., alleg. 20, n. 13; cfr. n. 5 et 6. — ³ Lib. 6, pari. 2, n. 22B4. *Palao*, tr. 27, panct. 9,

n. 4. - *Gobat*, tr. 8, n. 605. — 5. *Pius* v, cooit. *Romanus Pontifex*, de die 14 Oct. 1566: balii 75 in BulUr. Cherub.; sed 102 in BulUr. Mximrdi.

813. - «V Jura citata loquuntur de solo ordinante. Quamvis eadem omnino ratio videatur esse de eo qui dimissorias concedit.

Glossa in cap. *Cum secundum*, v. *Successores*, habet priorem partem asserti dumtaxat, episcopum scilicet teneri ad alimenta ordinato praestanda, « quando ipse episcopus examinavit; si autem alii examinaverunt, ipsi tenebuntur ».

c) Id plane colligitur ex cap. *Episcopus* 4, *de praebend.*, ubi haec habentur: « Episcopus, si aliquem sine certo titulo... in diaconum vel presbyterum ordinaverit, tamdiu ei necessaria subministret, donec in aliqua ecclesia ei convenientia stipendia militiae clericalis assignet ».

314. - a) « Paupertatis... titulus, ait Instr. S. C. de P. F. de titulo ordinationis, 17 Apri-

lis 1871, n. 4, in religiosa professione est positus, vi cujus qui solemnia vota in probata religione emisierunt, vel ex redditibus bonorum si quae ipsamet religio possideat, vel ex piis fidelium largitionibus, omnia communia habent quorum ad vitam alendam indigent». Huic titulo affinis est titulus quem vocant *mensae communis*, qui « eos clericos attingit (*ibid.*) qui religiosorum more in communi vitae disciplina degentes, aut nulla nuncupant vota, aut simplicia tantum... Verum ex hisce clericis, ii dumtaxat communis mensae titulo promoveri ad sacros ordines possunt, quorum Congregationes aut Instituta peculiari ad id privilegio ab Apostolica Sede aucta fuerint ». Conditiones vero quae requiruntur ut alumni Institutum religiosorum tum votorum solemni, tum votorum simplicium ad ordines

sunt sacros ordines suscipere, sub poena suspensionis, nisi patrimonium habeant, exceptis religiosis Societatis Jesu, qui post vota simplicia ordinari possunt, et, si inde a religione ejiciantur, teneri superiores eos alere, usquedum habeant unde vivant, dicit Phillbertus (apud Salmant.'), afferens decisionem Sacrae Congregationis. — Sed Croix absolute hoc negat', referens plures alias declarationes S. C. in contrarium. Imo Pater Zaccaria apud Croix³ addit quod Benedictus XIII *Motu proprio* edito anno 1728, die 12 Junii, declaravit in perpetuum, *Societatem... non teneri... ad ullam subministrationem sive congruae sustentationis, sive alimentorum... illis... qui post biennium probationis et emissionis votorum simplicium..., a suis superioribus ejiciuntur, tametsi, dum in ea permanebant, ad sacros, etiam presbyteratus, ordines... ad titulum... paupertatis promoti fuerint*. Et hanc rationem Pontifex ad talem sanctionem praemittit: ne qui dimissioni causam praeberint, utilitatem ex sua culpa reportent

Trtoeniiioi
βMηηίο be-

815. - Π°. Quoad titulum Beneficii, ante omnia hic praenotandum est decre-

PM. Marehin, tr. 2, part. 6, cap. 5, η. 5 · 1 Tr. 8. de Ordine, cap. 6, η. M — · Lib. 6, part. 2, η. 2288 et 2196. —

tum Tridentini⁴, ubi: *Cum non deceat eos qui divino ministerio adscripti sunt, cum Ordinis dedecore mendicare..., compertumque sit complures plerisque in locis ad sacros ordines nullo fere delectu admitti, qui variis artibus ac fallaciis confingunt se beneficium ecclesiasticum aut etiam idoneas facultates obtinere; statuit s. synodus ne quis deinceps clericus saecularis, quamvis alias sit idoneus moribus, etc., ad sacros ordines promoveatur, nisi prius legitime constet eum beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad victum honeste sufficiat, pacifice possidere. Id vero beneficium resignare non possit, nisi facta mentione quod ad illius beneficii titulum sit promotus; neque ea resignatio admittatur, nisi constituto quod aliunde vivere commode possit; el aliter facta resignatio nulla sil. Patrimonium vero vel pensionem obtinentes ordinari posthac non possint, nisi illi quos episcopus judicaverit assumendos pro necessitate vel commoditate ecclesiarum suarum; eo quoque prius perspecto, patrimonium illud vel pensionem vere ab eis obtineri, taliaque esse quae eis ad vitam sustentandam satis*

1 Lib. 6, part. 2, n. 2196, ver., fin. — 4 Sets. 21, de reform., op. 2.

promoveri queant titulo paupertatis aut mensae communis, habentur in decreto *Auctis admodum*, vide supra in nota i ad n. 788.

b) De hujusmodi ejectis vel dimissis, S. C. Ep. et Reg. suo decreto *Auctis admodum*, dici 4 Nov. 1892 haec decrevit: «IV. Alumni votorum solemnium vel simplicium perpetuorum vel temporalium, in sacris ordinibus constituti, qui expulsi vel dimissi fuerint, perpetuo suspensi maneant, donec a S. Sede alio m eis consulatur; ac praeterea episcopum benevolum receptorem invenerint et de ecclesiastico patrimonio sibi providerint - V. Qui in sacris ordinibus constituti et votis simplicibus obstricti sive perpetuis sive temporalibus, sponte dimissionem ab Apostolica Sede petierint et obtinuerint, vel aliter ex apostolico privilegio a votis simplicibus vel perpetuis vel temporaneis dispensati fuerint, ex claustrum non exeant, donec episcopum benevolum receptorem invenerint et de ecclesiastico patrimonio sibi providerint; secus suspensi maneant ab exercitio susceptorum ordinum. Quod porrigitur etiam ad alumnos votorum simplicium temporalium, qui quovis professionis vinculo jam forent soluti, ob elapsam tempus, quo vota ab ipsis fuerunt nuncupata Cum autem

dubia quaedam de his exorta fuerint, scilicet: I. Utrum haec verba: *Episcopum benevolum receptorem invenerint et de patrimonio ecclesiastico sibi providerint*, ita collective sint intelligenda, ut ad tollendam suspensionem ambo sint necessaria, nempe: *et* episcopum benevolum receptorem invenire, *et* patrimonium ecclesiasticum constituere, vel sufficiat tantum episcopum benevolum receptorem invenire? - II. Utrum haec verba quae in η. V leguntur: *Secus suspensi maneant ab exercitio susceptorum ordinum*, ita sint sumenda ut religiosus qui obtenta apostolica licentia claustrum exierit, quin prius episcopum benevolum receptorem invenerit vel de patrimonio ecclesiastico sibi providerit, sit suspensus tantum donec episcopum benevolum receptorem inveniatur et patrimonium ecclesiasticum sibi constituatur, vel sit suspensus donec ab Apostolica Sede suspensio tollatur, invento episcopo benevolo receptore et patrimonio ecclesiastico constituto? - Eadem S. C. Ep. et Reg., die 20 Nov. 1895, respondit: « Ad primum dubium: *Affirmative ad primam partem; Negative ad secundam*. - Ad secundum: *Affirmative pariter ad primam partem; Negative ad secundam* »,

sint; atque illa deinceps sine licentia episcopi alienari aut extinguere vel remitti nullatenus possint, donec beneficium ecclesiasticum sufficiens sint adepti, vel aliunde habeant unde vivere possint, antiquorum canonum poenas super his innovando.

SaAdea*
tit bench-
cii, unde de*
lomendu.

Notandum Γ. Sufficiunt beneficium desumendam esse juxta taxam dioecesis ubi est beneficium, si ipsum requirit perpetuam residentiam: si vero non requirit, juxta taxam originis; ut pluries declaravit S. Congregatio annis 1701, 1708 et 1713, apud Benedictum XIV *, ubi refert idem corroboratum fuisse ab Innocentio XIII in constitut. *Apostolici ministerii*: quae deinde confirmata fuit, et extensa per totum orbem a Benedicto XIII.

Noubili»
defectui in
beneficio
impedit or-
dinonem.

Notandum 2°. Quod si defectus beneficium sit modicus, licite quis ordinatur: secus, si sit notabilis; ut notat Viva ex Diana 3 cum Sanchez et Navarro. — Notabilem autem merito esse censet Viva 3, defectum quintae partis.

Quid ve-
niat nomine
beneficii.

Notandum 3°. Quod nomine *beneficii* potest etiam aliquis ordinari ad titulum coadjutoriae perpetuae c; ut Sanchez et Navarrus apud Croix 4 (modo coadjutor, ratione illius, congruam habeat sustentationem, ut recte advertunt Gonzalez *) et

Garcia apud Barbosa .), — vel quotidianarum distributionum, vel capellaniae, vel pensionis, vel praestimonii .) perpetui (Praestimonia sunt quidam redditus abstracti ex redditibus beneficiorum). Ita Salmant.* et Barbosa 7 cum Campanile. Et hoc, etiam si officiatura aut capellania illa sit amovibilis: dummodo qui habet jus nominandi, obligetur non remove ordinatum, usque dum hic sibi procuret beneficium aut patrimonium; ut sapienter advertit Benedictus XIVe.

Non sufficiunt autem ad titulum Missarum stipendia aut eleemosynae, cum sint incerta; nisi forte haec communiter occurrant sufficientes ad sustentationem; ut dicit Philibertus apud Salmant. (Vide dicta n. 774).

Nec sufficit titulus mensae episcopalis: nisi adsit consensus capituli, saltem tacitus, nempe si sciens non contradicat; ut Croix 10 probat ex praxi.

816. - Quaeritur: *an quis possit ordinari ad titulum beneficium certi de futuro?*

Affirmant Sayrus, Campanile, etc., apud Salmant. 2; et admittit Jordanus apud Croix 7, si ex circumstantiis certe videatur non impedienda possessio. — Sed verius negant Barbosa 11 cum Ledesma, Garcia, Salzedo et Ugolino; Bonacina 14

Tiului be-
neficii certi
de futuro
non suffldt.

1 De Synodo, lib. 12, cap. 9, n. 2. — *Innoc. XIII*, brev. *Apostolici ministerii*, 23 Maji 1723, § 7; in Bullar. Rom. Mainardi. — *Viva*, de Sacr. Ordin., qa. 7, art. 4, n. 6, v. *Notat.* · 1 Part. 4, tr. 1, read. 52; et part. 5, tr. 5, resol. 20. · *Sanchez*, Consil., lib. 7, cap. 1, dub. 35, n. 6 · *Navar.*, lib. 1, conail. 23, de temp. ordin. — · Loc. cit — *Sanchez*, loc. cit., dub. 35, n. 4 · *Ainwir.*, de Horis can., cap. 20, n. 18. · « Lib. 6, part. 2, n. 2269. — *Garcia*, de Benef., paru 2, cap. 5, n. 133. · · De Offic. et Potest. episc., alleu. 19, n. 23 — · Tr. 8, cap. 6, n. 68 et 69. — · Loc.

ciU, n. 24 et 25. · *Campan.*, Divenor. Juris, rabr. 8, cap. 5, n. 29. — · Notif. 26, n. 11. — *Phil. Marchin.*, tr. 2, part. 6, cap. 6, diff. 5, n. 28. · » Loc. dt., n. 69. — » Loc. dt., n. 2271. — *Sryr.*, de Centur., lib. 4, cap. 14, n. 19. · *Campan.*, loc. dt., rubr. 8, cap. 4, n. 10. · u Loc. Cit., n. 70. — *Jord.*, Pax, lib. 3, tit. 6, n. 301. · 11 Loc. du, n. 2273. — u Allef. 19, n. 28. · *Prtr.*, *Lcdctn*, Sum., de Ordin., cap. 7, cood. 8, dub. 1. · *Garcia*, de Benef., part. 2, cap. 5, n. 130. · *Salzedo*, in Pract. crim. Diac., cap. 18, n. 6. · *Ugolin.*, de Pot. episc., cap. 26, § 8, n. 3. — M De Sacr. Ordin., punct. 5, n. 29.

815. a) Confirmata quidem fuit haec innocentiana constitutio, sed dumtaxat pro eodem Hispaniae regno, a Benedicto XIII, brevi *ht supremo*, 23 Septembr. 1724, § 10, in Bullar. Rom. Mainardi.

*) Diana et Viva loquuntur de patrimonio; sed eadem videtur esse ratio de patrimonio et de beneficio. — Et S. C. Cone, declaravit aliquem posse ordinari ad titulum beneficium, licet insufficientis, supplendo cum patrimonio quod deest ad congruam sustentationem, dummodo concurrat pariter necessitas vel utilitas ecclesiae. Posse item promoveri ad titulum beneficium seu cappellae, cujus fructus una cum distributionibus sufficiunt ad illius sustenta-

tionem. Vide Pallottini, v. Sacramentum Ordinis, § 6, n. 20 et 21.

c) Seu, ut loquuntur citati auctores, coadjutoriae cum futura successione.

d) Gonzalez, *sup. reg. 8 Cancell.*, gloss. 5, § 9, n. 8, id non habet, sed ita cum interpretantur Barbosa et Garcia.

Capellania et pensio pariter debent esse perpetuae, juxta citatos auctores. Et consonat *Instruct. S. C. de P. F. de titulo ordinationis*, 17 Apr. 1871, quae n. 2, haec dicit: « Ad praefatum [titulum patrimonii] accedit titulus pensionis, quae non modo ad congruam clerici alimoniam sufficere, sed et perpetua esse debet ».

cum Sayro *) et Cenedo; ac Salmant.¹ cum Philiberto, etc. Quia Tridentinum² requirit omnino pacificam possessionem beneficii: quare is ordinari nequit, etiamsi injuste impediretur a possessione. — Si quis tamen possidet beneficium, sed reditus exigere non possit usquedum fiat sacerdos, bene posset ordinari subdiaconus et diaconus. Ita Barbosa³ cum Armendariz et Garcia.

Titalaipa*
in mond.

817. - III°. Quod ad titulum Patrimonii pertinet^o), ad hunc titulum ex Tridentino* non possunt omnes ordinari; sed tantum ii quos episcopus judicaverit assumendos (verba Tridentini) *pro necessitate vel commoditate ecclesiarum suarum*.

In quo con*
atitucadam
tit patrimonium.

P.-trimonium autem debet esse super re certa et immobili, ac de sua natura frugifera, pacifice possessa, nec aere alieno aut hypotheca gravata; ut communiter cum Salmant.* et Potestà". — Hinc non sufficit si aliquis, etiam scripto, promittat ordinando alimenta.

Sufficit tamen census perpetuus, adhuc redimibilis; quia hic de se fructificat: modo episcopus cautionem adhibeat ut, si redimatur, in aliam emptionem appli-

Cenodo, Pract. qaaest., qu. 4, n. 23. — 1 Tr. 8, cap. 6, n. 70. · *Phil Marchin.*, tr. 2, part. 6, cap. 6, diff. 3, n. 8. — 1 Sets. 21, de reform., cap. 2. — ' De Offic. et Pot. episc, alleg. 19, n. 29. · Armendariz., Addit ad Recopil. legum Navar., lib. 2, tit. 8, leg. 1, de Patrim. clericor., n. 11. - *Garcia*, de Benef., part. 2, cap. 5, n. 110. — · Seas. 21, de reform., cap. 2. — · Tract. 8, cap. 6, num. 76. — · Exam., tom. 3, a. o. 54. — *Croix*, lib. 6, part. 2, n. 2269. — ' Notii. 26,

cetur, ut notat Croix. Idque sic admittit etiam Benedictus XIV^{us}; et Escobar⁸ cum Palao, Marchino et Leandro, ac decisione Rotae Romanae. — Sufficit etiam si quis de suis redditibus tot annuos aureos, ad sustentationem sufficientes, per instrumentum ordinando donet; ut dicunt Ugolinus et Philibertus, apud Salmant.^B. Quod admittit Barbosa apud Croix¹⁰, casu quo urgeret penuria sacerdotum. Imo admittit Benedictus XIV^{us}, ex decretis S. Congregationis^o etiam quando clericus assumitur pro necessitate vel commoditate ecclesiae. — Addit Gobat^a sufficere ut aliquis comes aut communitas obliget sua bona ad clericum alendum: quod valde probabile mihi videtur, saltem quoad communitatem, sicut et aliis quos consului visum est (etsi Croix¹³ oppositum probabilius vocet). Tridentinum enim nequaquam limitat ut patrimonium super re stabili constituatur; tantum praescribit¹⁴ quod sit verum et sufficiens ad clericum sustentandum, quia concilium id praecipue cavere intendit, ne Ecclesiae ministri ob inopiam emendicare cogantur. Tutior ideo ad hoc erit obligatio alicujus communita-

n. 12. — · Lib. 23, n. 378. · *Palao*, tr. 27, punct. 11, n. 9. - *Marchin.*, tr. 2, part. 6, cap. 7, diff. 2, v. *Sexto*. · *Leand.*, tr. 6, diip. 9, qu. 10. — *U^ot.*, de Off. episc., cap. 26, § 14, n. 2. · *Phil. Marchin.*, loc. cit., v. *Secundo deducitur*. - · Tr. 8, cap. 6, n. 77. — *Barbosa*, loc. cit., n. 78; et in Tnd., Beta. 21, cap. 2, num. 51. · * Loc. cit., n. 2272. — « Notif. 26, n. 10. — » Tr. 8, n. 616 et 617. — « Loc. cit. — M Loc. cit., cap. 2.

816. - ^o) Sayrus male citatur a Bonacina; nam *loc. cit.*, tenet primam sententiam, uti S. Doctor retulit ex Salmanticensibus; scribit enim: « Titulum non solum intelligi illum qui praesens habetur, sed et qui postea habendus est. Ideo, quando ad obtinendam dignitatem sacri ordines praeexiguntur... » certe sic nominatus vel postulatus promoveri potest ad eum titulum quem habiturus est sufficere enim titulus de futuro ».

b) Et ita declaravit S. C. C., posse scilicet promoveri ad sacros ordines aliquem ad titulum ecclesiae in qua est receptus, etiamsi non participet de redditibus nisi post susceptum presbyteratum. V. Pallottini, v. Sacramentum Ordinis, § 6, n. 22.

3° V. - a) Titulus patrimonialis obtinet, cum ordinandus talibus bonis certis stabilibus ac frugiferis, aliunde quam ab ecclesia provenientibus est instructus, quae ad congruam ejus sustentationem sufficere episcopi iudicio cen-

seantur. Ita praelaudata Instr. S. C. de P. F., num. 2.

b) De his omnibus plures extant declarationes S. C. C. Et primo quidem in *Mutincn.*, mense Majo 1585, declaratum est aliquem posse ordinari ad titulum bonorum sibi donatorum, dummodo sint sufficientia ad congruam sustentationem, et ordinandus pro necessitate vel utilitate ecclesiae assumatur. — Eodemque modo in *Caescnatchn.*, mense Decembri 1588, S. C. respondit de eo qui ordinari volebat ad titulum annui stipendii sibi a laico constituti, facta tamen obligatione a constituyente tam pro se quam pro suis successoribus de eo manutendo et non alienando fundo, super quo fundatum est dictum stipendium sine licentia episcopi. — Denique in *Nullius*, 1598, declaravit episcopum in summa clericorum penuria posse ob necessitatem ecclesiae ordinare ad subdiaconatum suos clericos, modo eis assignaverit fructus aliquorum bonorum ad vi-

tis quam assignatio alicujus rei stabilis; cum haec facilius deficere possit quam aliqua tota communitas.

Notandum vero quod in concordato nostri regni statutum est non posse in posterum patrimonia constitui, nisi unice super bonis immobilibus aut super annuis redditibus fixis. — Vide verba concordati, infra w. 830, ad 2.

Patrimonium autem computatur loco legitimae, nisi aliud constet expresse ex voluntate patris. — Potestas * cum Palao, Molina; et Croix'; contra Viva' cum Garcia

818. - Quaeritur Γ. *An quis ordinari possit sine patrimonio, sed ad titulum suae industriae*, puta si sit pictor, ludimagister vel alius professionis?

Affirmant Gonzalez, Barbosa Corduba, Henriquez, Garcia a>, etc., apud Salmant.⁴; quia tunc prudenter judicatur, victum congruum ei non fore defecturum, juxta mentem concilii.

Tituim Sed verius oppositum est tenendum cum Croix*; et Sà, Diana, Sanchez, Ledesma cum Salmant.*. — Et de hoc Benedictus XIV 7 plures affert decisiones Sacrae Congregationis, et signanter unam emanatam mense Octobr. 1589, in qua dictum fuit: Sz' *quis tantum habeat quod ex*

industria vel honesto labore lucratur, puta quod sit musicus, magister grammaticae, pictor, scriptor, aut alterius licitae professionis, non potest promoveri, etiamsi id sit sufficiens ad sustentationem vitae. Item die 23 Maji 1609, S. Congregatio respondit: *Gradum doctoratus tam in theologia quam in jure canonico non esse titulum, ad quem aliquis ad sacros ordines promoveri queat; sed requiri omnino vel beneficium vel patrimonium ad vitam promovendi honeste sustentandam sufficiens.* — Ratio, quia Tridentinum statuit quod ordinandus non solum habeat unde vivat; sed etiam, ad evitandas fraudes et errores, praescribit quod legitime constet eum *beneficium* (sive patrimonium) *pacifice possidere*. Quibus verbis excludit quamcumque spem acquisitionis de futuro; cum haec spes per infirmitatem vel aliud accidens deficere possit.

819. - Quaeritur 2°. *An sifilius, invito parente, vellet sacerdotium suscipere, teneretur pater illi patrimonium assignare?*

Affirmandum est cum Sanchez a>, Barbosa⁸ cum Campanile et Genuensi; ac Salmant.', Philiberto, etc. — Imo isti dicunt ad hoc posse cogi a iudice ecclesiastico. Pariter ac pater cogi potest ad assignandam, prout tenetur, dotem filiae

Pater tenetur patri-
monium assignare filiae.

1 Tom. 3, n. 56. - Palao, tr. 27. punct II» n. 6. - Malina, de Just, et Jure, tr. 2, disp. 238, n. 15; disp. 241, n. 10. - Lib. 6, part. 2, n. 2277. — ' De Sacr. Ordin., qu. 7, art. 4, n. 6, i. f. — Gonsal., sup. «f. 8 Cancell. Close. 4, n. 36. - Cardub., Sum., qu. 36. - Ifenriq., lib. 10, cap. 17, n. 4, l. f; hb. 13, cap. 37, n. 2 - 4 Tr. 8» cap. 6, num. 65. — Loc. cit., n. 2775. — Sd, v. Ordo, num. 27 (in edit, correct, dumtaxat). - Diana, part. 4, tract 4,

resol. 52, l. f. - Sanch., eConul, Hb. 7, cap. 1. dub» 36, n. 10. - Petr. Ltdesm., Sum., de Ordin., cap. 7, concl. 12, dub. 3. - 4 Loc. dt., n. 66. — ' Notif 26. n. 7. Cfr. et Uxn PulloUini, v. Sacramtnlunt Ordinis, § 6, num. 6 et 7. — Dt Off. et PoLepitc., allef. 19, n. 63. - Carnfian., rubr. 8, cap. 5, n. 14. - Genuen., Practicsbt. ecclex., qu. 624. — Tr. 8, cap. 6, num. 87. - Phil. Marchtn., tr. 2, part. 6, cap. 7, diff 1.

tam ordinati sufficientes. V. Pallottini, loc. cit., n. 27 ct seqq.

c) Garcia male prorsus citatur a Viva; cum ceteris cnim, part. 2, cap. 5, h. 159, tenet ut verius, patrimonium computandum esse in legitimam. - Notandum est praeterea auctores citatos omittere hanc limitationem: Nisi aliud constet expresse ex voluntate patris; quae tamen per se intelligenda videtur.

818. - a) Barbosa male citatur a Salmant.; tenet enim opinionem contrariam, eam scilicet quam S. Alphonsus veriolem existimat, et scribit, de Ojff. ct PoL episc., alleg. 19, n. 71 et 72: « Nullus potest promoveri ex industria sua vel honesto labore, puta quod sil musicus, magister grammaticae, pictor aut alterius licitae professionis, ex qua tantum quaerit

quod sit sufficiens ad sustentationem vitae... Sic etiam non poterit quis ordinari ad titulum litteraturae, quantumcumque sit litteris, gradu ct collegio insignis». Idemque habet in Trid., SPSS. 21, cap. 2, n. 49 ct 50. — Garcia fere idem, loc. cit., n 126 ct seqq.; nam cum S. Alphonse negat quemquam posse ordinari titulu professionis, ut musici, pictoris, lectoris grammaticae, etc. De titulo autem litteraturae (pro quo a Salmant. citatur), negat etiam saltem pro baccalaureo in theologia vel jure canonico, « quamvis contrarium teneant plures moderni..., quorum sententia alias mihi vera visa fuerat ex aequitate ct epicheia ».

819. - a) Sanchez, de Matr., lib. 4, disp. 26, n 7, id habet ex Avendano, quem profecto non reprobatur.

quae dignum matrimonium contraxit, vel quae cupit religionem ingredi; ut dicunt Lopez et Avendano, apud Salmant. *.

820. - Quaeritur 3°. *Am incurrat poenam suspensionis qui ordinatur sine patrimonio aut beneficio?*

Prima sententia negat cum Viva⁹; et Tolet^o, Coninck, Philiberto, Diana, Henriquez et aliis, apud Salmant.⁸; cum Sayro, Marchino et Gobat, apud Croix⁴. Item Escobar cum Tolet^o, Avila, Rodriguez⁶ et Henriquez, Vivaldo, Diana et Marchino. — Hanc sententiam merito satis probabilem putant Salmant.⁸. Quia, licet in can. *Neminem* et can. *Sanctorum*, dist. 70, imponatur suspensio ipso facto ab exercitio ordinis suscepti illi qui ficto titulo ordinatur; attamen in cap. *Cum secundum, de praebend.*, Innocentius III hanc poenam ordinati commutavit in obligationem ordinantis ad eum alendum; ut ibi notat Glossa, et dicunt Sanchez et Aversa[^]. — Cum igitur Tridentinum⁸ innovaverit poenas, intelligitur renovasse poenas quae tunc erant in robore apud sacros canones, nempe quod ordinans tenetur alere ordinatum sine titulo; non autem quoad ordinatum, cuius poena jam erat revocata. Et de hoc Escobar¹ affert declarationem S. C., editam anno 1583 (quam referunt etiam Barbosa, Garcia et Vival-

do), ubi sic dictum fuit: *Ordinatus contra formam hujus decreti* (id est concilii) *sine beneficio vel patrimonio non est per hoc suspensus nec aliquam poenam incurrit; sed cogendus est ordinans illi providere, juxta cap.* Cum secundum apostolum, de praebend.: *qui solus canon, non alii, a concilio innovatur.* — Nec obstat bulla S. Pii V *Romanus*, edita 14 Octobr. 1568 (ut opponit Bonacina⁸), ubi statutum fuit incurrere suspensionem religiosos qui sine patrimonio ordinantur ante professionem; idemque dictum fuit de clericis in communi viventibus. Nam id specialiter pro istis decretum fuit, nec ad alios extendendum. — Quod autem mortaliter peccet qui sic ordinatur, non revocatur in dubium; ut recte ait Viva⁹.

Secunda tamen sententia probabilior, quam tenent Suarez d⁹, Sanchez ⁹, Bonacina¹¹; et Salmant.⁸*. cum Aversa, contradicit. — Concilium enim dixit: *Antiquorum canonum poenas super his innovando.* Dixit *innovando*, ergo etiam poenas revocatas renovavit. Dixit *poenas*, non poenam; ergo non solum poenam ordinantis, sed etiam ordinati renovare intellexit. Dixit *canonum*; ergo innovavit poenas non solius canonis Innocentii III, sed omnium, et ideo addidit *antiquorum* ⁹.

Poenae antiquae in ordinato alae mulo.

Gregor. Lopez. part. 4. tit. 11, leg. 8. gloaa. 2, ad v. *El padre*, 1^a f. · *NuHe*» *Avendano*, Quadraginta responsa, resp. 17, n. 4. · 1 Tr. 8. cap. 6, n. 87. — 1 De Sacr. Ordin., qu. 7, art. 4, n. 6. — *Tolet.*, lib. I. cap. 48, n. 6. · *Coninck*, disp. 15, dub. 5, n. 38. · *PhU. Marchin.*, tr. 2, part. 6, cap. 7, diff. 6 et 7. · *Diana*, part. 2, tr. 16, resol. 5. · *Henriq.*, lib. 13, cap. 37, n. 2, et lit.g. · 1 Loc. cit., n. 72. — *Sayr.*, de Censur., lib. 4, cap. 14, num. 16. * *Marchin.*, loc. cit. · *Gobat*, tr. 8. n. 601. · 4 Lib. 6, part. 2, n. 2283, — *Tolet.*, loc. cit., n. 16. · *Avila*, part. 3, disp. 5, dub. 4, concl. 2. · *Henriq.*, loc. cit. · *Vivald.*, Candeabr. aur., de Suspens., a n. 34 (*al.*, part. 2, de Suspens., n. 28). · *Diana*, part. 2,

tr. 16, resol. 5; et part. 5, tr. 10, resol. 50. · *Marchin.*, tr. 2, pari. 6. cap. 7, diff. 6. — · Tr. 8, cap. 6, n. 72. — *Glossa*, in cap. *Cum secundum*. — *Sanch.*, Consil., lib. 7, cap. 1, dub. 35, n. 12. — · Scss. 21, de reform., cap. 2, i. f. — · Lib. 23, num. 364. · S. C. Cone., habetur alia similis anni 1590, ap. Pallottini, v. *Sacramentum Ordinis*, § 6, n. 37. — *Barbosa*, alleg. 20, n. 27. — *Garcia*, part. 2, cap. 5, n. 29. — *Vivald.*, loc. cit., n. 35. (*al.*, n. 28). — · De Sacr. Ordin., punct. 5, n. 19. — · De Sacr. Ordin., qu. 7, art. 4, n. 6. — “ Consil., lib. 7, cap. 1, dub. 35, n. 12. — 11 Loc. cit., n. 19. — 11 Tr. 8, cap. 6, n. 73. · *Aversa*, qu. 3, sect. 10, v. *Et hoc quidem*.

820. - a) Escobar existimat quidem probabilem hanc sententiam, lib. 23, n. 366; sed cum S. Alphonso contrariam putat probabiliorem.

Rodriguez male citatur hic ab Escobar; omnino enim tenet cum S. Alphonso oppositam opinionem, *Sum.*, part. 2, cap. 15, n. 1, dicens: «Non possunt suscipere ordines clerici saeculares sine titulo patrimonii, et si ordinentur de facto sunt suspensi».

Aversa, qu. 3, sect. 10, v. *Dubium autem*, id dicit juxta primam hanc opinionem; ipse autem *ibid.*, v. *Et hoc quidem*, tenet

oppositam sententiam, ut inferius notat S. Alphonsus, et scribit «Et hoc quidem [quod incurrat suspensionem] est magis rationabile tum ex verbis concilii tum ex convenientia rei».

(*) Suarez, de Censur., disp. 31, sect. 1, suspens. 7, distinguit, et negat incurrere suspensionem, si ordinetur absque titulo sed sine fraude, id est confitens sibi deesse titulum; incurrere autem affirmat, si cum fraude et dolo, id est cum ficto titulo.

r) Quidquid olim fuerit de hac sententia hodie post const. *Apostolicae Sedis*, non am-

Nihilominus Salmanticenses* advertunt 1° cum Sanchez quod, cum in dictis canonibus non requiratur possessio, si quis ordinaretur cum vero titulo, sed sine illius possessione, peccaret quidem contra praeceptum Tridentini; sed non incurreret suspensionem. Advertunt 2° quod cum antiquitus non requirebatur titulus sufficiens ad sustentationem, sed quicumque titulus sufficebat (ut dicunt ibid. Navarrus et Manuel), valde probabile est excusari a poena qui ordinatur cum titulo insufficienti, quamvis non excusetur a peccato. — Advertendum autem 3° cum Viva 3 quod in synodo dioecesis Neapolitanae imponitur suspensio ipso facto, archiepiscopo reservata, iis qui ficto titulo etiam primam tonsuram suscipiunt; et omnes ad id concurrentes incurrunt pariter ipso facto excommunicationem reservatam.

821. — Sed juxta hanc secundam sententiam, scilicet quod ordinatus sine patrimonio incurrat suspensionem.

Dubatur 1°. *An aliis in locis quam Neapoli, incurrat eam qui ordinatur cum patrimonio ficto?*

Prima sententia, quam tenent Escobar[^] cum Toletus et Avila; item Palaus, Diana, Gobat, etc., apud Potestà negat. — Quia Tridentinum innovat poenam suspensionis, sed sub clausula: *nisi prius legitime constet eum beneficium sive patrimonium pacifice possidere*. Dicunt autem quod quando quis ordinatur cum

patrimonio ficto, jam externe de ipso constat; ergo quamvis hic peccet in quantum facit testes jurare falsum, non incurrit tamen suspensionem.

Secunda sententia affirmat. Et posita tamquam vera sententia (ut supra, n. 820, v. *Secunda*), quod incurrat suspensionem ordinatus sine patrimonio, hanc sequendam censeo cum Sanchez V, Suarez*, Bonacina[·], Barbosa^l; et Salmant[·], qui eam certam vocant[^] cum Fagnano, Leandro, Bonacina, Ledesma, Rodriguez, Potestà*. — Isti enim dicunt quod ordinatus cum patrimonio ficto non solum peccat, testes mendaces adhibendo et Ecclesiam decipiendo; sed incurrit suspensionem. Ratio, quia is qui ordinatur cum patrimonio ficto, revera sine patrimonio ordinatur, juxta mentem concilii et canonum qui requirunt titulum, ne clericus cogatur emendicare; et ideo dixit concilium: *nisi prius legitime constet, etc.* Illud *legitime* significat etiam documenta tituli legitima esse debere. — Alia urget ratio, quia cum quis ordinatur sine patrimonio, tenetur episcopus ordinans eum alere; sed non tenetur si, ipso inscio, ordinatur ille cum patrimonio ficto. Et sic decisum refert a S. Congregatione Benedictus XIV O.

Idem dicendum merito putant Salmant.¹⁰ cum Navarro[·], Rodriguez, etc., si patrimonium constitutum fuerit in sola apparentia, quin translatum fuerit rei dominium in clericum; quia tunc idem esset ac si non esset constitutum.

Poen-
olim tand*
tae contra
ordinatoa
cum patri'
raonto ficto.

1 Tr. 8, cap. 6, n. 75. · Sanch., Comil., loc. cit., n. 12. — · Ap. Sabnant., loc. cit. · Navar., de Horia canon. cap. 21, n. 11; et lib. 1, consil. 14, de temp. ordin. — Man. Rodriç., Sum., part. 2, cap. 15, n. 6. — 1 De Sacr. Ordin., qu. 7, art. 4, n. 6, v. Mhi/omlnus. — To/ffl., lib. 1, cap. 48, n. 16. — Avila, part. 3, disp. 5, dub. 5, concl. 1. — Palans, tr. 27, punct. 12, n. 6. · Diana, part. 2, tr. 16, resol. 5; part. 5, tr. 10, resol. 50. · Gobai, tr. 8, n. 604. — 4 Tom. 3, n. 64. —

· De Censur., diip. 31, »ect. 1, lusp. 7, n. 35. — · De Ordin., puoct. 5, num. 21. — · De Off. et Potest. epiic., allej. 19, n. 57. — · Tr. 8, cap. 6, n. 78. — Poznan., in cap. Cum secundum, de praebend., a n. 66. · Leand., tr. 6, di«p. 9, qu. 4. · Bonae., loc. cit. · Petr. Ledesm., de Ordin., cap. 7, concl. 6, dub. 4. · Rodrig., Sum., part. 2, cap. 15, n. 3. — · Tom. 3, n. 16. — * Loc. cit., n. 78 et 79. · Rodrif., loc. cit., cap. 15, n. 5.

pius viget haec suspensio; sicut neque ea de qua tractat S. Alphonsus n. 821, 822 et 823.

821. — a) Escobar, uti nota a, num. superiori jam notatum est, probabile quidem existimat, sed oppositum putat probabilius.

b) Sanchez, de Matr., lib. 6, disp. 32, n. 8, loquitur de ea fictione quae consistit in antepocha aut fide restituendi patrimonium post susceptos ordines.

e) Clarius: Ipsi Salmant putant certam. Auctores vero citati, vel absolute eam tenent,

vel saltem (ut Leander) uti probabiliorē habent

d) Apud Benedictum XIV, Natif. 26, n. 16, S. C. declaravit obligationem alendi ordinatum renovatam esse a Tridentino solummodo in eum qui ordines contulerit, non autem suspensionē nisi forte ordinatus doli conscius ante fuerit et ordinatorem ipsum deceperit.

*) Navarrus, Man., cap. 27, n. 158, haec habet, ut notant Salmant. n. 79, de eo qui « ordinatur cum patrimonio vel alimentis pro-

822. – Dubitatur 2°. *An incurrat suspensionem qui ordinatur cum patrimonio donato, sed data antapoca velfide de reddendo illud donanti post ordinationem?*

ComM or-
rainmon.o
dcoAio cum
antapoc*.

— Dicitur: *post ordinationem*. Nam si renuntiatio *ante* eam fieret, certum est renuntiationem esse validam: et tunc sine dubio (juxta eamdem secundam sententiam, allatam *n.* 820) ordinatus suspensionem incurreret; ut bene notat Bonacina

Dubium igitur est, si pactum sit de restituendo patrimonio *post* ordinationem.

Prima sententia dicit non teneri clericum tale pactum exsequi, et ideo non incurrere suspensionem °A Hanc sententiam tenent Diana¹*cum Petro Ledesma et Villalobos; ac Escobar⁸ cum Sa et Leandro. — Ratio: tum quia eo casu episcopus acquirit jus supra patrimonium illud, cum alias ipse teneretur alere ordinatum; tum quia in Tridentino⁴*dicitur quod titulus ordinationis (sive sit patrimonium, sive beneficium, sive pensio) *sine licentia episcopi alienari aut exstingui vel remitti nullatenus possit*. Ergo pactum illud, cum sit contrarium dispositioni concilii, tamquam turpe rejicitur; et ideo cum clericus ille sit vero titulo ordinatus, suspensionem non incurrit.

Secunda autem sententia dicit clericum teneri patrimonium restituere, et suspensionem incurrere; eamque tenent Avila, Corduba, Lopez et de la Cruz ^b), apud Diana⁸. — Ratio, quia tale pactum, esto sit illicitum, non tamen reprobat in jure; unde clericus sic ordinatus tene-

tur in conscientia reddere patrimonium cum ea conditione donatum.

Sed omnino distinguendum cum Palao^o, et dicendum quod:

Si donans *verum habuerit animum donandi*, tunc, licet clericus peccaverit acceptando donationem sub tali pacto, post tamen ordinationem non tenetur patrimonium restituere: propter rationem supra a prima sententia allatam, quia pactum rejicitur, utpote oppositum Tridentino, prohibenti alienationem patrimonii sine licentia episcopi; et ideo suspensionem non incurrit. — Ita sentiunt (praeter auctores ibi citatos) Toletus^f>; et Barbosa⁷ cum Garcia, Manuele et aliis. Et sic declaravit S. Congregatio, die 6 Martii 1638 (apud Benedictum XIVe), dicens: *Sacra Congregatio censuit eum qui de fac o alienavit patrimonium ad cujus titulum fuerat ordinatus, nulla facta mentione quod ad illius titulum promotus fuisset, in censuras non incidisse; sed alienationem... factam, esse ipso jure nullam*. Et sic pariter S. Congregatio pluries declaravit (ut refert Pater Zaccaria apud Croix ·) omnem permutationem, hypothecationem aut fidejussionem patrimonii seu tituli, sine licentia episcopi esse invalidam, etiam si ordinandus habeat unde vivat.

Si vero donans *non habuerit veram intentionem donandi*, tunc quidem ordinatus tenetur patrimonium restituere; quia tunc nunquam acquisivit illius dominium, cum illa non fuerit vera donatio, sed fictio donationis: ac propterea talis suspensionem incurrit. Ita Navarrus ^d),

¹ De Ordin., panel. 5, n.23. — ¹ Part. 3, tr.4, resol. 184. · Pr/r. Ledesm., de Ordin., cap. 7, concl. 6, dub. 3. - Villal., part. 1, tr. 11, diff. 15, n. 10. — · Lib. 23, n. 368 et 369. - Sd, v. Ordo, num. 26. - Leand., tract. 6, diip. 9, qu. 5. — ⁴ Sett. 21, de reform., cap. 2. — Avila, part. 3, ditp. 5, dub. 5, concl. 3. · Cordab., Sum., qu. 32. · Ludov. Lopet, de Contract., lib. 2, cap. 45, v. Jam quaedam; et Instruct.

nov., part. 1, cap. 240, v. Ultimo responsuri; et cap. 278, v. Praeterea licet. · ¹ Part. 3, tr. 4, resol. 18-t. — · Tract. 27, punct. 11, num. 15 et 16. — ° De Ofac. et Potest, cpiac., alleg. 20, num. 30 et 35. · Garcia, de Benefic., parL 2, cap. 5, num. 161. - Man. Rodriç., Sum., part. 2, cap. 15, num. 5 et 7. — ¹ Notif. 26, num. 28. — · Lib. 6, part. 2, num. 2286.

missis vel donatis ab aliquo, pactus antequam ordinaretur, se non petiturum postquam ordinatus fuerit »

822. – a) Quidam auctores hic citati loquuntur solum de obligatione restituendi, non vero de suspensione. Et sunt: in prima sententia, Villalobos; in secunda, Avila; et in tertia, quae distinguit, Palaus.

b) Joannes de la Cruz, *Director., de Sacr. Ordin., dub. 6, i. f.*, videtur hanc sententiam

tenere, eo quod eam secundo loco ponit ejusque probationes affert

c) Toletus, *lib. I, cap. 48, n. 6*, non loquitur de casu praesenti; saltem non distinguit utrum donatio vera sit necne.

<0 Navarrus, *Man., cap. 27, η. 158*, ait: « Suspenditur qui ordinatur cum patrimonio vel alimentis promissis vel donatis ab aliquo, pactus antequam ordinaretur se non petiturum postquam ordinatus fuerit ».

Bonacinal (qui id ut certum habet); Sanchez* cum Majolo*>, Medina ·>, etc.; Roncaglia⁸ cum Tamburinio f>; et Salmant.⁴ cum Philiberto/>, Gabriele/J, etc.; item Machado >, Garcia, Torreblanca, Lopez etc., apud Escobar ·. — Neque huic obstat Tridentinum: quia concilium, prohibendo alienationem patrimonii, loquitur de clericis qui illud vere adepti sunt; ut patet ex ipsius verbis: *patrimonium vero vel pensionem obtinentes*. Neque episcopus ullum jus acquirit super re fide donata; dum episcopus ordinans bona fide ad nihil tenetur, ut recte ait Sanchez· cum Navarro et Decio O. — Advertendum tamen hic quod, esto clericus teneatur eo casu in conscientia reddere patrimonium ante iudicis sententiam; attamen donans (ut bene etiam ajunt idem Sanchez A cum Corduba, et Salmant.⁷ cum communi) in foro externo nullam habet actionem contra clericum ad repetendam rem donatam; imo meretur illa spoliari in poenam sui criminis. Quapropter videtur talis clericus, si statim sit petiturus in iudicio rem sibi adjudicari, posse interim rem retinere (licet suspensionem jam contraxerit), juxta dicta *Lib. III, n. 890*. Et Monacelli" refert ita decisum fuisse per S. C. Episcoporum, nempe fide donantem teneri

1 De Ordin., punct. 5, nura. 26. — 1 De Matr., lib. 6, disp. 32, num. 8. — · De Ordin., cap. 4, qu. 3, resp. 1. — 4 Tr. 8, cap. 6, n. 78 et 82. — Garcia, pari. 2, cap. 5, n. 132. · Torrebl., Practicabil., lib. 2, cap. 13, n. 30. - · Lib. 23, n. 367. — · Loc. dt., n. 8. · Navor., conii. 14, n. 3, de temper, ordin. — Corduba, Sum., qu. 32. — ' Loc. ciu, n. 82. — · Formular., part. 1, tit. 3, formal. 13, n. 4. — · Tom. 3, n. 77. — * De Ordin., puna. 5, n.25. · Navor., conii.1.21,

Majolus, *lib. 4, cap. 15*, dicit tantum ordinatum sine titulo non recipere ordinis executionem. — Barthol. Medina, *Sum, lib. 1, cap. 11, § 8*, melius dtatur a Sanchez; dicit enim in suspensionem incurrere illum qui ordinatur titulo patrimonii ficti.

f) Tamburinius, *lib. 7, cap. 6, § 4, n. 12*; Philibert. Marchinus, *tr. 2, part. 6, cap. 7, diff. 5*; Gabriel a S. Vine., *disp. 2, qu. 4, n. 42*, dicunt dumtaxat hunc teneri ad restitutionem; sed Tamburinius, *n. 6 et 10*; Gabriel, *n. 41*; Philibertus, *loc. cit.*, negant suspensionem incurrere propter titulum fictum aut nullum.

€) Machado, *torn. 2, lib. 4, part. 1, tr. 7, docum. 9, w. 3*, non satis recte citatur ab Escobar; loquitur enim de casu quo ordinatus cum ordinatore pactus fuerit se non petiturum ab eo alimenta.

liberum derelinquere patrimonium ordinato.

823. - Dubitatur 3°. *An suspensionem incurrat qui post diaconatum vel subdiaconatum susceptum cum patrimonio vere donato, illud donanti renuntiat* (sine ullo praevio pacto), *et deinde sacerdos ordinatur, occultando renuntiationem?*

Quid de renantuuite

doQA0ti.

Affirmat Potestas' — Sed verius negant Bonacinal¹⁰ cum Navarro, Henriquez, Avila, Sayro, Molina a>, etc.; et Salmant." cum Sanchez, Diana et Philiberto. Ratio, quia talis renuntiatio est omnino nulla, ut supra vidimus; unde talis sacerdos dicitur cum vero titulo ordinatus: poena autem canonum per Tridentinum innovata non imponitur eis qui patrimonium alienant, sed qui sine eo ordinantur. Nec obstat quod talis ordinatus de facto non percipiat fructus patrimonii; nam sufficit quod ipse possit fructus percipere, si velit. Idque confirmatur ex decreto S. C. supra citato, num. praeced.

824. - Dubitatur 4°. *An clericus possit renuntiare patrimonium sine licentia episcopi, si habeat aliunde sustentationem?* — Adsunt tres sententiae:

Si clericus Aliunde habeat «astentationem:

Prima sententia affirmat: quam tenent Azor"; Palaus¹⁸ cum Stephano Gratiano a), Flaminio et communiori (ut asserit); item

de tempor. ordin. - *Htnriq.*, lib. 13, c*p. 37, n. 2. i. C - Avila, port. 3, diip. 5, dab. 5, concl. 2; et post eoad. 3, v. *Ex dictis sequitur J.* - Sayr., de Ceniar., lib. 4, cap. 15, n. 23. — u Tr. 8, cap. 6, n. 83. · Sancit., CowiL, lib. 7, cap. 1, dab. 40. · Diana, part. 4, tr. 4, reaol. 53. · Philib., tr. 2, part. 6, cap. 7, diff. 7. — " Part. 2, lib. 3, cap. 4, qu. 3. — " Tr. 27, panct. 11, n. 13. - *Flamin.*, de Resign, beoeffc.) lib. 2, qu. 6, a. 16 et 36.

Ludovicus Lopez, *Instruct., part 2, cap. 90*; et *Instruct, nov., part. 1, cap. 240, v. Ultimo responsuri*, supponit donationem fuisse veram.

O Decius, *in cap. Episcopus, de praebend., n. 24*, favet huic sententiae, negando episcopum teneri providere ordinato qui se divitem finxit, <quum episcopus non fuerit in culpa>.

1) Sanchez, *loc. cit., n. 8*, requirit iudicis sententiam.

823, - Molina, *de Just, et Jure, tr. 2, disp. 238, n. 15*, dicit tantum in generali invalidam esse patrimonii alienationem, nisi prius clericus ad quem spectat, beneficium obtineat ecclesiasticum.

824. - a) Stephanus Gratianus, *Discept. forens., cap. 159, n. 14*: < Si clericus, inquit, haberet aliunde congruam sustentationem,

Juxta alio-
poteit re-
nuntiatio
hen line li-
centia epi-
scopi

Garcia et Molfesius % apud Salmant. *; et probabilem putant Tamburinius², Diana⁸; et Barbosa * cum Menochio Surdo f), Caevallios et Chassenaeo <); et expresse huic sententiae consentiunt Sanchez⁸ et Viva . — Eam probant ex Tridentino ubi dicitur: *Atque illa* (nempe patrimonialia, beneficia, etc.), *deinceps sine licentia episcopi alienari... nullatenus possint, donec beneficium.... sufficiens sint adepti, vel aliunde habeant unde vivere possint*. Si igitur (ajunt) non potest clericus sine licentia episcopi alienare patrimonium, donec aliunde habeat unde vivat; ergo bene potest, si habet unde vivat, etiam sine licentia episcopi. Qui caeterum in aliquo casu, puta ad redimendos parentes captivos, et simili, potest dare licentiam alienandi patrimonium, quamvis clericus non habeat unde vivat

Juxta alio-
renuntiatio
valida, >ed
ilUdta.

Secunda sententia, quam tenent Ledesma et alii apud Viva⁸, dicit talem alienationem esse illicitam, sed non invalidam. Imo Suarez d) dicit esse validam, etiamsi clericus non habeat unde vivat.

Garcia, part. 2, cap. 5, d. 186. - 1 Tr. 8, cap. 6, n. ai. — • Lib. 7, de Ordin., cap. 6, § 4, n. 19. — • Part. 9, tr. 8, resol. 23. — 4 De Off. et Pot. epi>c, alleg. 19, n. 89 et 90. - *Caevallios*, Commun, quaest. 527, n.8; et qu. 561, n.22 et 30. — 4 Consil. lib. 7, cap. 1, dub. 38, n. 3; et dub. 43, n. 2. — • De Ordin., qu. 7, art. 4, n. 6, v. Circa. — ' Seas. 21. de reform., cap. 2. i. f. — *Petr. Ledesma*, de Ordin., cap. 7,

permitteretur alienatio, quasi cesset ratio concilii... Ita ut remittatur arbitrio Ordinarii quae dicatur congrua sustentatio pro non invalidanda alienatione ».

Molfesius, *Sum.*, part. 1, tr. 2, cap. 18, n. 31, dicit utique hujusmodi renuntiationem fieri posse, <quamvis, addit, ad majorem cautelam, ne aliqua adsit fraus vel deceptio, debeat intervenire consensus episcopi».

c) Menochius, *consil.* 151, n. 49; Surdus, *consil.* 186, n. 15 et 16; Chassenaeus, *Consuetud. Burgundiae*, rubr. 6, § 5, text. Et a patre separati, n. 8, explicant generaliter particulam *donec*, et eo quidem sensu, ut huic sententiae plane faveat

d) Suarez, *de Censur.*, disp. 31, sect. 1, susp. 7, n. 38, v. *Hic vero*, insinuat esse validam, dicens verba concilii, quae vetant patrimonii alienationem, donec ordinatus habeat unde vivere queat, prohibitiva esse tantum, non irritantia.

Croix, lib. 6, part. 2, n. 2286, negat quidem posse fieri; sed non explicat utrum id intelligat de validitate, an de sola liceitate.

Tertia vero sententia, quam tenent Croix% Barbosa® cum Quintanadvenas, fewJ* “

Campanile /> et Ugolino; Escobar¹⁰ cum Marchino f), Cenedo etc.; ac Salmant.¹¹ cum Vasquez Philiberto/> et Leandro, dicit hujusmodi alienationem esse invalidam et illicitam. — Ratio: tum quia, si clericus non habet aliunde sustentationem, nec etiam episcopus (ordinarie loquendo, ut intelligendum est concilium) potest licentiam alienandi concedere: hoc enim significat particula illa *donec*, nempe quod episcopus tum solum licentiam dare potest, cum clericus habet unde vivat. Tum quia patrimonium connumeratur inter bona ecclesiastica, et gaudet eodem privilegio, ita ut nequeat a principe saeculari subjici collectis; prout habetur in cap. *Quamquam*, de censib. in 6°. Ergo tale patrimonium sine licentia episcopi est inalienabile.

Et huic tertiae sententiae mihi magis lubet adhaerere, ob decretum S. Congregationis, quae, die 14 Febr. 1652, (apud Benedictum XIV¹²) sic respondit: *Renun-*

concl. 6, dub. 1. • 1 De Ordin., qu. 7, art. 4, n. 6, v. Circa — • De Offic. et Potest. episc., allej. 19, num. 90. • Anton. Quintanad., Ecclesias (icon, lib. 3, n. 71 et 72. • Utolin., de Off. et Pot. episc., cap. 26, § 13, n. 4. — » Lib. 23. n. 381 et 382. — u Tr. 8, cap. 6, n. 85. • Leand., disp. 9, qu. 11. — 11 Notif. 26. n. 29. Cfr. Pallottini, v. *Patrimonium clericorum*, n. 106, ubi refertur ad 24 Februarii 1662.

f) Campanile, rubr. 8, cap. 6, n. 9, loquitur de sola validitate, ut et ipse Barbosa, qui eum citat. — Philibertus Marchinus, tr. 2, part. 6, cap. 7, dñß. 9, de sola item validitate loquitur, quidquid dicant Escobar et Salmant.

Cenedo non recte citatur ab Escobar; nam *Quaest. pract.*, qu. 11, n. 9, expresse negat alienationem hanc esse irritam, et perspicue innuit esse etiam licitam: <Minime irritam censerem, inquit, praefatam patrimonii alienationem absque Ordinarii licentia factam, si ipse alienans tempore alienationis habeat congruam sustentationem .. Cum constituatur regula in sacro concilio Tridentino quod bona ad cujus [sic] titulum clericus ordinatur non possint alienari sine licentia episcopi, et postea sequatur limitatio: donec sufficiens beneficium ecclesiasticum sint adepti, sequitur quod in hoc casu non requiritur praedicta licentia, imo ab ipso concilio permittitur».

Vasquez, disp. 246, cap. 6, n. 60, negat tantum posse fieri: non ergo satis diligenter citatur a Salmant.

Juxta imUo»,
fewJ* “

s. Doctor
Su?c
op,n,onl-

tiationem patrimonii, ad cuius titulum clericus simpliciter sacris ordinibus fuit initiatus, absque licentia episcopi factam, non sustineri, etiam post assecutionem beneficii ad ejus vitam sustentandam sufficientis.

Adverte hic aliud decretum emanatum

a S. C. Concilii 15 Febr. 1604, ubi decum fuit non esse vetitum clerico hypothecare patrimonium, quoad eam tamen partem fructuum quae supersit ad ejus sustentationem, non laute, sed tenuiter vivendo, juxta judicis ecclesiastici arbitratum.

De obligatione deferendi Habitum et Tonsuram.

825. *Qu. 1. An peccent graviter clerici non deferentes habitum.* — 826. *Qu. 2. An, non deferentes tonsuram.* — 827. *Quando isti, ob habitum et tonsuram dimissam, amittant privilegium fori et canonis.* — 828. *Ad quid teneantur sacerdotes vi obedientiae quam promittunt episcopo. - An possint religionem ingredi episcopo contradicente.* — 829. *Quae obligatio sit de Missis et precibus quae ab episcopo imponuntur ordinatis.* — 830. *De statutis in concordato nostri regni.*

825. - Patet ex universo jure canonico, clericos teneri deferre habitum et tonsuram clericalem; unde ex Tridentino¹ possunt suspendi habitum et tonsuram non deferentes.

Sed quaeritur 1°. *An peccet mortaliter clericus qui habitum non deferat?*

Affirmat Panormitanus (apud Palaum¹), etiamsi ille sit tantum in minoribus constitutus; et probat ex *cap. penult., de vita et honest, clericor.* Alii, ut Salmant., dicunt hunc non peccare graviter (ut revera sentit communis sententia); sed non excusari a culpa veniali, eo quod ipsi quoque tenentur suo statui se conformare.

Alii vero communius dicunt hujusmodi clericum nullam habere obligationem deferendi habitum: ita Escobar¹, Navarrus², Holzmann³; et Palaus⁴ cum Armilla⁵, Silvestro⁶, Soto⁷ et Angelo⁸. Et huic opinioni favet constitutio Sixti V *Pastoralis*, edita die 31 Januar. 1589, ubi declaratum fuit habitum clericalem non teneri deferre clericos non recipientes pensionem, fructus aut bona ecclesiastica,

sibi in una vel pluribus vicibus reservata et concessa, non excedentia valorem annuum sexaginta ducatorum aureorum de Camera. — Id autem certum est de clericis conjugatis, ut habetur in cap. *Joannes, de cleric, confug.* Imo, si sint bigami, non solum non tenentur, sed etiam non possunt habitum deferre; ex cap. *Altercationis, de bigam, in 6°.*

Majus Dubium est *de clericis beneficiis vel in sacris constitutis: an hi peccent graviter si habitum non deferant?*

Per se loquendo, non dubitandum hos graviter peccare, cum ipsi temeritatis arguantur in Tridentino his verbis: *Tanta... hodie aliquorum inolevit temeritas religionisque contemptus, ut, propriam dignitatem et honorem clericalem parvipendentes, vestes etiam deferant publice laicales... Propterea omnes ecclesiasticae personae..., quae aut in sacris fuerint, aut dignitates, personatus, officia aut beneficia... ecclesiastica obtinuerint, si postquam ab episcopo suo... moniti fuerint, honestum habitum clericalem... non detulerint, per suspensionem ab ordinibus, ac officio et beneficio,*

Clerici beneficii vel in aacrii teneantur tub

S. C. Cone, ctr. Pallottini, loc. cit., num. 123 — *Abb. Fanornt.*, in cap. *C/r/rfei /5*, de vita et honest, clericor. • * Tr, 27, punct. 18, num. 3. — *Salmant.*, tract. 8,

cap. 3, num. 8. — • Lib. 23, n. 488. — » Man., cap. 25, n. 110. — • De Sacr. Ordin., n. 103, v. *Tertia*. — • Loc. dt., num. 3.

825. - <MTridentinum, sess. 14, de reform., cap. 6, dicit suspensionem imponi posse illis personis ecclesiasticis, « quae aut in sacris fuerint, aut dignitates, personatus, officia aut beneficia qualiacumque ecclesiastica obtinuerint ».

b) Armilla, v. Clericus, ». 11, negat esse mortale; Silvester, v. Clericus II, ». 2; Sotus, m 4, dist. 24, qu. 2, art. 1, post concl. 2; Angelus, v. Clericus IV, ». 1 et 2, negant clericum teneri ad deferendam tonsuram.

In minori-
to, non <e-
netor habi-
tum defer-
re.

ac fructibus..., tiecnoti, si semel correpti denuo in hoc deliquerint, etiam per privationem officiorum et beneficiorum... coerceri... debeant. — Et hic insuper notandum quod Sixtus V, in bulla *Cum sacrosanctam*, edita die 9 Januar. 1589 (apud Barbosa¹) declaravit bénéficiâtes non deferentes habitum in Urbef, mandatisque super his editis sub certo termino non obediens, praeter alias poenas, ipso facto sine ulla alia monitione privatos esse quibuscumque dignitatibus, administrationibus, officiis, canonicatibus, praebendis, beneficiis et praestimoniis.

Dicit autem Cajetanus² tales non peccare mortaliter, nisi adsit contumacia aut contemptus. Et adhaerent Escobar³ et Gobat⁴, dicentes non esse mortale, nisi sit periculum causandi contemptum. — Sed oppositum omnino tenendum; quia ex concilio patet ipsam delationem habitus laicalis esse parvipensionem honoris clericalis. Ita communiter Sanchez⁵, Renzi⁶; Laymann⁷ cum Armilla, Silvestro⁸ et

Vasquez; Palaus⁹ cum Villalobos; Salmant. cum Bañiez¹⁰ et Ledesma¹¹; Barbosa¹² cum Abbate¹³ et Henriquez¹⁴; Escobar¹⁵ cum Reginald¹⁶ et Hurtado¹⁷ «V ac Bonacina¹⁸ cum Rodriguez¹⁹ et comuni.

Limitant vero Γ. omnes praefati auctores, et quidem probabilissime, si id fiat ad breve tempus: nisi (ajunt Salmant.²⁰ cum Bafiez) quis habitum dimitteret vel occultaret ut alios deciperet, vel ut libere per plateas deambulet, vel ut aliquod malum committeret. Et sic pariter probant Dianal²¹ et Burghaber²² non excusari a mortali clericum, qui in bacchanalibus excurreret per urbem larvatus. — Limitant 2°. Holzmann²³ u, et Palaus²⁴, Laymann²⁵ e ac Salmant.²⁶, si adsit aliqua justa causa se occultandi, nempe ad vitandum periculum mortis vel damni gravis.

826. - Quaeritur 2°. *Ati peccent graviter clerici non deferentes tonsurant sive coronam* (licet corona revera differat a tonsura "λ- sed doctores confundunt)?

¹ In Trid., 14, de reform., cap. 6, n. 4. — ² Sum., v. *Clericorum peccata*. — ³ Lib. 23, n. 491. — ⁴ Tr. 8, n. 769. — ⁵ Comit., Ub. 7, cap. 1, dub. 49, n. 11 et 13. — ⁶ De Ordin., cap. 2, qu. 5, v. f. — ⁷ Lib. 5, tr. 9, cap. 12, n. 3. — ⁸ Armilla, v. *Clericus*, n. 11. — ⁹ Vasq., diip. 250, cap. 3, n. 22. — ¹⁰ Tr. 27, punct. 18, n. 3. — ¹¹ De Offic. et Potest., epue., alleg. 9, n. 11. —

lib. 30, tr. 3, a n. 10. — ¹² w De Ordin., punct. ult., n. 3. — ¹³ Tr. 8, cap. 3, n. 9. — ¹⁴ Bafiea, in 2° 2°, qu. 12, art. 1, concl. ult., v. *Constitutus in sacris*, — u Part. 10, tr. 13, resol. 29. — u Centur. 2, cas. 59, resp. 1. — u De Sacr. Ordin., n. 103, v. *Tertia*. — u Tr. 27, punct. 18, n. 3, i. f. — ¹⁵ M Lib. 5, tr. 9, cap. 12, n. 3, i. f. — ¹⁶ « Tr. 8, cap. 3, n. 9.

c) Quamvis Barbosa referat eam bullam solum quoad clericos in Urbe commorantes, valet tamen pro clericis « ubilibet gentium, locorum constitutis ».

a) Silvester, v. *Clericus* II, n. 2, loquitur de veste parva, quam publice deferre et sine causa rationali, ait esse mortale.

Villalobos, *part. 1, tr. 11, diff. 16, n. 5*, id sane dicit; sed pro bénéficiis requirit ad mortale ut beneficium sit pingue; pro clericis in sacris requirit ut nullum omnino signum status clericalis deferatur. — Salmant, *tr. 3, cap. 3, n. 7*, idem tenent ac Villalobos pro bénéficiis; Bafiez autem, *in 2a^{TM} 2af, qu. 12, art. 1, concl. 3 et 4*, Petrus Ledesma, *Sum., de Ordin., cap. 9, concl. 1, i. f., et concl. 2, solut. dub.*; Rodriguez, *Sum., part. 2, cap. 17, n. 3 et 4*, pro constitutis in sacris, ad mortale requirunt ut nullum omnino signum status clericalis deferant.

f) Abbas videtur revera concordare; nam *in cap. Clerici, w. 1*, dicit caput istud praecipere ut clerici abstineant a vestibus et habitu minus honesto, et utantur habitu honesto; et addit constitutionem utentem verbis praeceptivis obligare ad mortale. — Henriquez vero,

lib. 13, cap. 39, n. 3, concordare videtur; sed tractat de clerico ferente vestes coloribus distinctas; atvero, *lib. 10, cap. 11, n. 1*, mitius de praesenti casu loquitur, scribens: « Si quis tamen habitum aut tonsuram non ferret, non videtur arguendus peccati mortalis... quia consuetudo generale praeceptum juris sub excommunicatione praecipiens ita moderatur, ut hic excommunicandus non sit absque nova iudicis praemonitione ».

*²⁷ Escobar, *loc. cit., n. 491*, ut S. Alphonsus supra notavit, negat esse mortale, « nisi quando mora temporis... est adeo notabilis, ut detur occasio vilipendendi clericalem statum ». — Eademque prorsus sententiam amplectitur Gaspar Hurtadus, *de Ordin., diffic. 27, versus finem*.

826. - a) Corona enim gestatur in vertice capitis, abasis in modum circuli capillis. Tonsura autem, quamvis, ut dicit S. Alphonsus, saepe cum corona confundatur, proprie significat comam modeste praecisam seu brevem, quam clerici deferre tenentur, ut praecipitur *in cap. 4, 5 et 7, de vita et honest. clericor.* Cfr. Aertnys, *Theol. mor., edit. 6, lib. 5, n. 36, sub 2° et 3°*.

Quid de obligatione tonsuram deferendi.

Alii, ut Panormitanus, Sotus^V, Silvester W, etc., apud Tamburinium », affirmant de omnibus clericis; ex cap. *Clerici 15, de vita et honest, clericor.*, ubi dicitur: *Coronam et tonsuram habeant congruentem.* — Alii, ut ipse Tamburinius cum Marchino; Palaus^e, et Renzi^{*} cum Henriquez[^], dicunt hoc, secluso contemptu, non esse peccatum mortale, etiam in beneficiatis et clericis in sacris constitutis; quia (ut ajunt) ex nullo textu arguitur esse de hoc grave praeceptum.

Alii tamen, ut Sanchez[.], Laymann^{*}, Escobar^{*I}; et Vasquez, Leander ac Hurtadus^{*}), apud eundem Tamburinium\ dicunt clericos in sacris constitutos et bénéficiâtes graviter peccare, si tonsuram seu coronam non deferant. — Idque confirmari, potest alicui videri, ex concilio Lateranensi sub Leone X., apud Merbesium/4 ubi sic habetur: *Clerici in sacris constituti barbam nec comam nutriant, sed tonsuram ferant; si quis contra fecerit excommunicationem incurrat.* Sed huic responderi posset quod hoc concilium praecipiendo tonsuram non est loquutum proprie de corona, sed potius de abrasione comae, innovando canones conciliorum Romanorum sub Zacharia Papa et Gregorio II (apud eundem iMerbesium[']), ubi dicebatur: *Si quis ex clericis relaxaverit comam, anathema sit.* — Unde saltem non est certum quod excommuni-

catio fuerit imposita in non deferentes coronam. Et etiam quoad comam deferentes, hodie propter usum plurimorum, adhuc Romae degentium (modo coma sit moderata), non videtur poena illa excommunicationis vigere.

Caeterum, quod ad qualitatem peccati pertinet, Laymann[.] et Escobar[.] pari modo loquuntur de non deferente coronam ac de non deferente habitum. — Probabiliter tamen ait Croix¹⁰ facilius mortaliter peccari non deferendo habitum quam coronam; quis enim (dicit) arguet sacerdotem de mortali, si per sex vel octo hebdomadas coronam non deferat, etiam si nullum de ea vestigium appareat?

827. - Plura autem hic sunt notanda pro complemento hujus materiae.

Notandum Γ. Quod clericus non deferens habitum et tonsuram, si tertio admonitus ab episcopo non emendatur, amittit privilegium, non solum fori, sed etiam canonis, ex cap. *Contingit 45, de sent, excom. al* — Idemque dicitur de clerico se immiscente in negotiationibus saecularibus, omissis divinis Officiis, ex cap. *Ex literis 16, de vita et honest, clericor.* — Idem, de gestante arma militaria in habitu laicali, si post tertiam monitionem clericalem non resumatur. Quod si talis clericus armis militaribus indutus, insuper enormitates committat, privatur privilegio canonis[^],

Non deferent tonsuram et habitum, tertio admonitus, amittit privilegium fori et canonis.

Quid de gestante arma.

Abb. Panorm., in cap. Si quis 4, de vita et honest, cleric., n. 1. - Ltb. 7, de Ordin., cap. 2, § 6, n. 16. — Tambur., loc. cit., n. 16 et 17. - Marchin., tr. 2, part. 1, cap. 6, n. 3. - De Ordin., cap. 2, qu. 5, — Consil., lib. 7, cap. 1, dub. 49, a num. 11. — Lib. 5, tr. 9, cap. 12, num. 8. — ^sq.» disp. 250, cap. 3, n. 23. - Lrand., disp. 13, qu. 34

et 35. - Loc. dt., num. 16. — Scm. 9, bolt reform. Suptrntu dispôitOKIs, § Cardinalibus, v. Reliqui wo cUrici; an. 1514 celebr., ap. Labbe, tom. 19, coi- 879. — 1 De Sacr. Ordin., qu. 15. Cfr. Decr. Gratiani, dist. 23, can. 23. — Lib. 5, tr. 9, cap. 12, num. 3. — Lib. 23, num. S». — * Lib. 4, π. 1372.

h) Sotus, in 4, dist. 24, qu. 2^t art, l, post concl, 2; Silvester, v. Clericus II, n. 2, quidquid dicat Tamburinius (ex Marchino), negant omnes clericos teneri ad deferendam tonsuram.

c) Palaus, tr. 27, punct, 18, n. 3, negat esse mortale, nisi ratione circumstantiarum graviter honestatem offendat, cedatque in aliorum scandalum.

d) Henriquez, lib, 10, cap. 11, n. 1, simpliciter negat esse mortale, pro clericis in sacris, non loquens de contemptu.

De Escobar et Hurtado, vide notam g ad num. praeced.

f) Merbesius, de Sacr. Ord., qu. 15, ita sane refert concilium Lateran. Sed tum apud

Labbe, tum in Bullario Romano, concilium istud, loquens de familiaribus cardinalium dicit: « Tam ipsi clerici bénéficiât! quam in sacris ordinibus constituti, non comam neque barbam nutriant[al. in Bullar. Rom. Mainardi, § 24: «comam aut barbam non nutriant»]... Si quis autem familiarium praedictorum contra fecerit..., in excommunicationem incurrat ».

827. - a) Cap. *Contingit, de sent, excom; et cap. Ex literis fin., de vita et honest, clericor.*, videntur loqui de solo privilegio fori. Sed, ut notat Fagnanus in *diet. cap.* *Contingit, n. 10*: « Idem juris est privilegio canonis, quod non perdit clericus gerens se pro laico ante trinam monitionem ».

b) Id est: privatur privilegio canonis, prout

ut habetur ex can. *St' quis suadente, cans. 17, qu. 4.*

Dubitatur autem : *an hic amittat ipso facto etiam privilegium fori?*

Affirmant aliqui apud Fagnanum — Sed ipse Fagnanus cum Alexandro, Joanne Andrea et Petro de Ancharano, etc., dicit, et probat ex pluribus juribus non amittere privilegium fori, nisi post trinam monitionem. Hoc tamen intelligitur de *bénéficiâtes* et constitutis in *sacris*; nam:

Quid de
deficit in
maioribus
constitutis.

De clerico in *minoribus* statutum est in Tridentino * quod *Is... fori privilegio non gaudeat, nisi... clericalem habitum et tonsuram deferens, alicui ecclesiae ex mandato episcopi inserviat, vel in seminario..., aut in aliqua schola... de licentia episcopi..., versetur.* — Dicunt autem hic Salmant.⁸ cum Farinacio et Philiberto, quod particula illa *et* valet pro *vel*. Sed probabilius tenent oppositum Palaus⁴; et Barbosa⁸ cum Riccio, Armendariz et Belletto, dicentes quod clericus in minoribus, ut gaudeat privilegio fori, tenetur deferre simul habitum et tonsuram, et ecclesiae deservire. — Sufficit vero quod inserviat alicui ecclesiae, etiamsi non sit illa cui de mandato episcopi fuerit adscriptus; ut declaravit S. Congregatio, die 25 Januar. anni 1603 (apud Benedictum XIV.). Idque tanto magis currit, si nulli ecclesiae sit adscriptus; ex alio decreto (ibidem), edito 1 Febr. 1614.

Pro his autem minoristis non deferentibus habitum et tonsuram, nulla praeexistitur monitio, ut priventur privilegio fori; prout docent Benedictus XIV.⁷ et Fagnanus.⁸ — Diximus: *privilegium fori*. Nam

¹ In cap. Ccm̃/Mg̃i/ 45, de aeni. excom., n. 14. — *Fagnan.*, loc. dL. — *Alex. ab Imola*, lib. 1, consil. 8, n. 2. — *Joan. Andr.*, in cap. de sent, excom., n. 5. — *Petr. de Anchor.*, in cap. *Praeterea*, de apoetat., num. 2. — Si vrrro *reliquit* — See. 23. de reform., cap. 6. — • Tr. 8, cap. 7, num. 64. — *Farinae.*, Prax. crim., qu. 8, n. 66. — *PhilA.*, tr. 2, part. 1, cap. 16, diff. 4. — < Tr. 12, punct. 2. n. 7. — • In Trid., sees. 23, cap. 6, n. 21; et de Offic. et Poteat, epiac., alleg. 12, n. 19. — *Ricci*, Dada, car, archiep. Neapol., part. 4, dccũ. 164, n. 8. * *Armendar.*, Addit, ad Recopil. legum Navar., lib. 2, tit. 19, leg. 1, de loro compet. dcricoc, dedar. 13. — *Bellet.*, Disquisit. cleric.,

secus dicendum de privilegio *canonis*; ut tenent Gonzalez, Garcia et Comitulus, apud eundem Benedictum : qui testatur hanc fuisse constantem sententiam S. C. Concilii, afferens plures ejusdem decisiones, contra de Lucafa

Casu vero quo clericus hic, non adimpletis conditionibus Tridentini, commiserit aliquod crimen, licet ipse nequeat allegare privilegium fori, potest tamen episcopus eum sibi vindicare a iudice saeculari; juxta decretum S. Congregationis, approbatum a Pontifice (ut refert Benedictus¹⁰).

Si tamen quis habitum dimissum reasumit, dummodo non sit in fraudem, ad pristina restituitur privilegia; ut docet idem Benedictus" cum communi doctorum, in *cap. unie., de cleric, conjug. in 6°*, et pluribus decretis S. Congregationis. Tunc autem praesumitur in fraudem reasumere, si in causa *criminali* jam sit in carcerem conjectus, aut dimissus sub fidejussione; ut Fagnanus¹⁸ cum decreto Sacrae Congregationis^{d>}, et idem Benedictus¹. In causa vero *civili*, si habitum réassumât, postquam fuerit citatus ad forum saeculare. Benedictus", cum decreto S. C. edito die 30 Martii 1

Eodem privilegio fori gaudent clerici conjugati habitum vel tonsuram deferentes et alicui ecclesiae de mandato episcopi deservientes, si unam solam virginem duxerint ex *cap. 2 de foro comp.* Vide Salmant.". — Sed notandum quod in *cap. ult., de tempor. ordin. in 6°*, prohibetur conjugatis conferri tonsura, nisi velint ipsi religionem profiteri vel sacros

part. 1, tit. 3, § 8, n. 8. — • De Synodo, lib. 12, cap. 6, n. 5. Cfr. Pallottini, v. *PribyUri simplices*, v. 4, nam. 21 et aeqq. — • Loc. dt., lib. 12, cap. 2, n. 1. — • In cap. Si *quis*, de foro compet., n. 21, — *Goneal.*, sup. reg. 8 Cancellar., glow. 5, § 5, n. 7. — *Garcia*, part. 2, cap. 3, n. 5; et cap. 2, n. 19. — *Comitol.* Reap. mor., lib. 6, qa. 20. — • Loc. dt., n. 2. Cfr. Pallottini, loc. dt., n. 49 et aeqq. — * Loc. dt., cap. 2, n. 4. — " Loc. dt., cap. 3, n. 1. Cfr. Pallottini, loc. dt., n. 42. — " In cap. *Magnus*, de obligat, ad ratlodnia, n. 73. — a Loc. dt., cap. 3, a. 1. — M Loc. dt., n. 2. — *Cap. 2*, de foro comp.; cfr. cap. *Clerici*, de deric. conjog. in 6°. — " Tr. 8, cap. 7, n. 69.

istud exponitur in can. *St quis, caus. 17, c. m. 4*, non vero intelligendum quod clericus illo canone privetur suo privilegio.

t) Cardinalis de Luca, *tom. 14, Annotat.*

ad Condl. Trid. f. diseurs. 24, n. 33 et seqq., tractat de aliis privilegiis.

d> Seu rectius: Fagnanus ipse ita explicat declarationem S. Congregationis.

ordines suscipere: quod autem non licet eis sine uxoris licentia.

Sacerdos in ordinatione promittit obedientiam.

828. - Notandum 11°, Sacerdos in sua ordinatione promittit *obedientiam* episcopo. — Hinc

Quaeritur: *ad quid teneantur sacerdotes vi hujus obedientiae?*

Quid comprehendat.

Noster Summus Pont. Benedictus XIV in sua constitut. *Ær quo dilectus*, emanata die 14 Januar. anno 1747, sic explicat: *Agnosimus presbyterum, hujusmodi promissionis vigore, ea lege inter alias adstrictum teneri, ut a servitio ecclesiae cui... addictus fuerit, discedere nequeat sine licentia episcopi*'. Hoc tamen intellegendum n's' presbyter, etiam parochus, velit transire ad aliquod monasterium vel regularem canonicam; ut habetur in can. *Duae sunt, caus. 19, qu. 2*. Tunc enim (ut ibi statuit Urbanus II) potest libere discedere, etiam contradicente episcopo. — Poterit tamen episcopus (ut ait Papa Benedictus in praefata bulla) clericum suum revocare ex justis causis, etiam post professionem, nempe si ecclesia ex illius absentia gravem jacturam pateretur; ut ibi dicit Innocentius IV (Vide dicta *Lib. IV, n. 75, v. Declara!*). Per tō autem *jacturam* intelligit Pontifex laesionem sive damnum ecclesiae; dum affert doctrinam Abbatis Panormitani, qui sic ait: *Sed si ecclesia graviter laederetur, esset revocandus*. Unde concludit idem Pontifex Benedictus: *Satis itaque provisum est etiam episcopo, quifactum clerici sui ad regularia claustra, se invito digressi, impugnare velit*.

Quid de ingreuu in contradicente epi. Kōpō.

1 Eptst. *Ex quo dilectui*, v. *De reverentia*. — *Innoo. IV*, in cap. *Licet*, de regular., n. 3. — *Panornt.*, in dt. cap. num. 14. — *Lib. 6, part. 2, num. 2310*. — *Valent.*, in 2. 2., di. p. 6, qu. 2, punct. 10, § 2. — *Diana*, part. 4, tract. 4, resol. 218. — *Palaut*, tr. 7, diip. 2, punct. 1, § 1,

829. - Notandum III.® aliquid circa Missas et preces quae in ordinatione imponuntur ordinatis ab episcopo.

Mtue et prece in ordinatione itn potitae, ab decto tU tantam,

Quod ad *obligationem* pertinet, alii (ut Suarez ·, Lessius⁴ Laymann ·), etc., apud Croix') putant persolvendas esse sub mortali. — Alii tamen ibi (ut Sotus W, Valentia, Diana, Palaus, Pellizzarius, Gobat, etc.) dicunt probabiliter hujusmodi obligationem esse decentiae, non autem sub peccato; saltem, tenet Croix, non esse sub gravi, cum id episcopi haud declararim.

Quoad applicandas autem dictas *Missas*, sedulo considerata sunt verba quae dicit episcopus, videlicet: *Post primam Missam, tres Missas dicite, unam de Spiritu Sancto, aliam de Beata Virgine, et tertiam pro defunctis; et etiam Deum pro me orate*. Ex quibus verbis recte infert Pater Mazzotta' non esse obligationem applicandi praedictas Missas juxta intentionem episcopi; dum ibi praescribitur tantum ut initiati pro eo orent: ideoque ipsi bene possunt Missas pro aliis applicare, etiam cum stipendio.

Mtssae im-politic, non applicandae ad intentionem epiKopi.

Patet autem quod hujusmodi Missae non prius dicendae sunt quam adveniant dies non impediti.

An autem *neopresbyter pro Missa quam celebrat cum episcopo, possit stipendium accipere?*

Negat Lacroix': eo quod petens Missam videtur requirere Missam cum omnibus caeremoniis et actionibus quae peraguntur a sacerdote in altari. — Sed aliter opinatur Benedictus XIV », urgens exem-

ta ordinationis potest accipere stipendia.

num S. - *Ptilix.*, tr. 8» ap. 2, nam. 194. *Gobai*, tr. 3, nam. 713; et tract. 8. num. 771. — *Croix*, lib. 6, pert. 2, n. 2319. — *Tract. S*, di. p. 4, qu. 2, cap. 4. * 3, qa. 3. — « *Lib. 6, part. 2, num. 2323*. — 1 *De Sacnt. Mj.*», lib. 3, cap. 16, n. 10.

829. - a) Suarez, Lessius et Laymann a Croix citantur ex Aversa, *de Ordine, qu. 2, sect. 13, i.f.*, tamquam patrocinantibus huic opinioni; sed errat Aversa. Suarez *Qn vnydc Rclig.*, tr. 4, lib. 4, de *Horis canon.*, cap. 16, n. 15; et Lessius, *de Just, et Jure*, lib. 2, cap. 37, dub. 9, num. 46, negant generaliter clericos in minoribus constitutos teneri ad Officium B. M. V., vel ad psalmos poenitentiales aut graduales; et negant episcopum posse hoc onus perpetuum adjungere suae ordinationi: « Secus vero esset (sunt verba Suarii; idemque

tenet Lessius), si tantum praeciperet ter vel quater haec recitare vel aliquid simile quod moderatum sit ». Non tamen dicunt episcopum sub gravi haec praecipere posse. — Laymann disertis verbis dicit esse levem obligationem; de eodem enim casu loquitur, *lib. 4, tr. 1, cap. 4, n. 5*, de quo tractant Suarez et Lessius, et scribit: « Porro *levem* aliquam obligationem, v. g. ter vel quater orandi psalmos poenitentiales, quod episcopus in ordinatione injungere possit fatentur omnes ».

Sotus, a Croix pariter ex Aversa cita-

plum sacerdotum graecorum cum episcopo celebrantium, qui alias plerumque carere deberent eleemosyna.

Concorda-
tum Neapo-
liianum de
promoven-

830. - Notandum 1V°. id quod habetur statutum anno 1741, circa ordinationem promovendorum, in concordato inito inter Sanctam Sedem et Majestatem nostri regnantis Caroli III (quem Deus sospitet), ubi sic habetur a>:

Γ. Niuno potrà esser da ora ittttatsi promosso alia prima tonsura, se non che a titolo di benefisio o cappellania perpetua, le di cui rendtte, detratti i pesi, ascendano almeno alla metà della tassa stabilita pel patrimonio sagro nella diocesi dei promovendo.

f. Giudicando qualche vescovo veramente utile o necessario alia chiesa cotiferir la prima tonsura a qualche giovine, benchb nott abbia veruti bettefisio, potrà farlo; tna ttel solo caso che abbia il medesimo una pensione ecclesiastica perpetua, della rendita che ascenda almeno alla metà della tassa stabilita pel patrimonio sagro nella sua diocesi, o l'ititiero patrimonio: il quale, per evilar qualntt-que Jrode ed ingatmo, nott potrà costituirsi da ora innansi che unicamente sopra beni stabili o sopra amttie rendile fisse, e dovrà regolarsi a tenore della lassa sinodale di ciascutta diocesi, purchè

Concord. Ntapol., cap. 4.

tus, non loquitur de ordinatione; sed *dc Just, ct Juyc, lib. 10, qu. 5, art. 3, concl. 1, v. f.*, negat generaliter clericos in minoribus constitutos teneri ulla lege vel consuetudine ad canticum graduum, et addit solum: < Neque episcopus potest ad hoc obligare >.

830 - flJ Quae latine sic redduntur: < 1. Nul-
lus in posterum ad primam tonsuram promo-
veri poterit nisi titulo beneficii aut capellaniae
perpetuae, cujus redditus, deductis expensis,
saltem ad dimidium summae quae in dioe-
cesi promovendi pro patrimonio requiritur,
pertingant. 2. Si quis episcopus vere utile vel
ecclesiae necessarium judicaverit alicui juveni
primam conferre tonsuram, id facere poterit
quamvis nullum habeat beneficium, dummodo
pensionem ecclesiasticam in perpetuum, cujus
redditus saltem ad dimidium summae pro pa-
trimonio in dioecesi requisitae pertingant, vel
integrum patrimonium possideat. Ad vitan-
dam autem omnem fraudem et deceptionem,
patrimonium in futurum constitui non poterit
nisi ex bonis stabilibus et redditibus annuis

non sia esso patrimonio ttè in minor
somma di ventiquattro ducati, ni in mag-
gior di quarauta.

3°. Oltre al requisito del bettefisio, cap-
pcilama perpetua o pensione ecclesiastica
perpetua, nella maniera spiegata di sopra,
o dell'intiero patrimonio, a ttiuno potrà
conferirsi la prima tonsura, il quale, dopo
aver terminati dieci atttti di sua età, non
sia andato a dimorare altnetto per un
triennio in qualche seminario o convitto
ecclesiastico; e dove cib non possafarsi,
non abbia almetto portato per tre antti
l'abito chericale con licettsa del proprio
Ordinario, ed in tuito il triennio, o almetto
per la maggior parte delle feste di pre-
cello di ciascmto de' tre atttti, non abbia
servito a qualche chiesa nella maniera
che gli sarà dalproprio vescovo prescritta,
scomputando questo servisio colla dimora
che avrebbe dovuto fare in qualche semi-
nario o convitto ecclesiastico, ecc.

Ac ultimo loco dicitur: *Chimique sarà
promosso alla prima tonsura, agit ordini
minorio agit ordini sagri, contro la forma
prescritta nel présenté regolameto, oltre
aile perte di sopra accennate, ritnarrà
perpetuamente sospeso dall'esercisio del-
l'ordine già conferitogli. E chi lo avrà
cost ordinato, o pure gli avrà a tal'effetto
concedute le dimissorie, sc sarà vescovo,*

fixis, componendumque est juxta taxam syno-
dalem cujusvis dioecesis, dummodo idem pa-
trimonium nec minus viginti quatuor nec
majus quadraginta ducatis sit. 3. Praeter be-
beticum, capellaniam perpetuam aut perpe-
tuam pensionem ecclesiasticam (quae dicto
modo requiruntur) aut patrimonium integrum,
prima tonsura nemini conferri poterit qui,
post decimum suae aetatis annum, non trien-
nium saltem in seminario quodam aut con-
victu ecclesiastico habitaverit; vel si hocce
fieri non potuit, tres saltem annos vestem
clericalem cum licentia Ordinarii sui non ge-
staverit, ac toto triennio aut hujus saltem
plerisque festis de praecepto alicui ecclesiae,
modo ab episcopo praescripto, inservierit,
compensando hoc ministerio habitationem,
quam forte in seminario aut convictu eccle-
siastico instituisset...

Quisquis ad primam tonsuram, ordines
minores aut majores contra hujus legis san-
ctionem promotus fuerit, praeter poenas su-
pradictas, suspensus erit in perpetuum ab

sarà sospeso per tin anno dalla collazione degli ordini e dall'esercizio de' pontificali; e non essendo vescovo, ma prelato inferiore coli' uso de' pontificali, sarà sospeso per sempre dall'esercizio de' medesimi; e non avendo l'uso di essi, come pure

qualunque altra persona costituita in dignità, per sempre sarà sospesa dall'esercizio dell'ufficio e dei suoi ordini. — An autem haec suspensio sit latae vel ferendae sententiae? Vide dicenda de Censur., Lib. VII, n. 8.

exercitio ordinis suscepti; qui vero ipsum sic ordinavit vel litteras dimissorias ad hunc effectum concessit, si episcopus sit, per annum a collatione ordinum et exercitio pontificalium suspensus erit; si non sit episcopus,

sed praelatus inferior cum jure pontificalium, in perpetuum ab horum exercitio suspensus erit; si vero usum pontificalium non habens, in dignitate aliqua sit constitutus, in perpetuum ab officio et ordine suspensus erit ».

INDEX

LIBER SEXTUS DE SACRAMENTIS.

TRACTATUS PRIMUS DE SACRAMENTIS IN GENERE

CAPUT I. De Natura Sacramenti Novae Legi.

DUBIUM I.

QUID SIT SACRAMENTUM.

1. Quomodo definiatur sacramentum. Et quae requirantur ad essentiam sacramenti. —
2. Alia communior definitio sacramenti. —
3. An fuerint vera sacramenta sacrificia, figurae et sacramenta veteris legis. —
4. Quid notandum de circumcisione. —
5. Quae alia excludenda a ratione sacramenti. —
6. Plura notanda circa sacramenta. Et quotupliciter sacramenta distinguantur. —
7. An sacramenta causent gratiam physice, vel moraliter..... **I**..... p. 3

DUBIUM II.

QUID CIRCA MATERIAM ET FORMAM SACRAMENTORUM SERVANDUM.

8. QuotuplIdter sumatur sacramentum. —
9. Quae conjunctio requiratur inter formam et materiam. —
10. Vide resolutiones. —
11. Quae mutatio invalide! sacramentum. —
12. An materiae et formae omnium sacramentorum sint a Christo in specie determinatae, p. 7

CAPUT II. De Ministro Sacramentorum.

DUBIUM I.

QUID REQUIRATUR UT MINISTER DET VALIDE SACRAMENTUM.

13. Ad valorem sacramenti requiritur potestas et intentio ministri. —
14. Utrum in ministro requiratur etiam attentio. —
15. Quotupliciter potest esse *intentio*. —
16. Non sufficit in ministro intentio *habitualis* vel *inlcrprctativa*. —
17. Non requiritur *actua-*

lis. — 18. Sufficit *virtuaUs*. — 19. An sufficiat intentio coacta; vel cum errore circa personam suscipientis. — 20. An ad validitatem sacramentorum requiratur intentio interna ministri. Et Γ . An sufficiat sola intentio faciendi actionem externam. — 21. 2". An requiratur intentio faciendi quod facit Ecclesia Romana. — 22. 3°. An requiratur intentio explicita conficiendi sacramentum aut producendi effectum sacramenti. Et an, celebrandi ritum externum uti sacram. — 23. An minister debeat habere intentionem faciendi ritum sacram quem intendit Ecclesia. — 24. Si minister habeat duas intentiones contrarias, quaenam debeat praevalere. — 25. Vide resolutiones Busen-
oai. — 26. An sit validum sacramentum collatum sub conditione. — 27. An sit licitum conferre sub conditione sacramenta characterem imprimentia. — 28. An etiam alia sacramenta. — 29. An in extrema necessitate proximi minister possit et teneatur ministrare sacramentum, quando materia est dubia..... A 13

DUBIUM II.

QUID REQUIRATUR IN MINISTRO UT LICITE MINISTRET.

30. Vide quae se habent de hoc apud Busen-
haum. — 31. *Primo* de statu gratiae requi-
sito in ministris sacramentorum ad ea or-
dinatis. — 32. Qu. 1. Quid de aliis ministris
ad ea non ordinatis. An sacerdos baptizans
non solemniter graviter peccet (Vide In-
fert 1). - An contrahens Matrimonium in
mortali duplex sacrilegium committat (Vide
Infert 2). — 33. An excusentur ministrantes
in mortali, si urgeat necessitas. Quid de
ministrantibus in nosocomiis, de obstetrici-
bus, et maxime de parochis, etc., ministran-
tibus in necessitate. — 34. Qu. 2. An con-
ferens sacramenta teneatur praemittere
confessionem, si sit in mortali. — 35. Qu. 3.
An peccet graviter sacerdos sive diaconus
ministrans Eucharistiam in mortali. - Quot
peccata committat sacerdos celebrans in
mortali. - An ministrans Eucharistiam plu-
ribus successive committat plura peccata. -
An peccet graviter tangens ex officio Eu-
charistiam in mortali. — 36. Qu. 4. An peccet

graviter confessarius tantum audiens confessionem in mortali. Qu. 5. An confessarius plures successive absolvens plura sacrilegia committat — 37. *Secundo* de statu gratiae requisito in exercentibus alias functiones sacras. — 38. De diacono et subdiacono ministrante altari in mortali. — 39. De episcopo conficiente in mortali chrisma vel oleum sanctum. — 40. De episcopo consecrante in mortali templa, vel benedicente vestes, etc. Et de sacerdote assistente Matrimonio, vel benedicente aquam, cines, etc. — 41. An praedicator concionans in mortali peccet mortaliter. — 42. Vide apud Busenoaum de ministro ulente materia vel forma dubia, vel corruptam proferente formam, vel omittente caeremonias. — 43. An sacramenta sint indignis deneganda. - *Dicendum* 1°. Generaliter loquendo, sacrilegium est ministrare sacramenta indignis. — 44. *Dicendum* II°. Peccatori publico negandum est sacramentum, sive occulte sive publice petat. — 45. Dub. 1. Quid, si peccatum sit notum tantum aliquibus adstantium. — 46. Dub. 2. Quid, si crimen sit publicum in alio loco. — 47. Dub. 3. An peccatori publico possit unquam ministrari Eucharistia. — 48. Dub. 4. Quid agendum in dubio de crimine et de poenitentia. — 49. Dub. 5. An minister ob metum mortis possit dare sacramentum indigno. — 50. *Dicendum* III°. Peccatori occulto publice petenti non est negandum sacramentum. Secus, si petat occulte. — 51. Qu. 1. An confessarius possit negare sacramentum ob crimen auditum in confessione. — 52. Qu. 2. An episcopus possit negare sacramentum Ordinis peccatori occulto publice petenti. — 53. Qu. 3. An possit absolvi ordinandus habituatus in vitio turpi, qui vult ascendere ad ordines sacros. (Remissive ad n. 63 in fine hujus Dubii). — 54. Qu. 4. An parochus possit assistere Matrimonio publici peccatoris. Et ad quid teneatur circa impedimenta. — 55. Qu. 5. An unus sponsorum possit licite Matrimonium inire cum altero excommunicato vel publico peccatore. — 56. Et an liceat conjugia contrahere cum haereticis. — 57. Qu. 6. An in sacramentis conferendis liceat uti opinione probabili. — 58. Qu. 7. An et quando ministri teneantur ministrare sacramenta — 59. Qu. 8. An liceat simulare administrationem sacramenti. — 60. An liceat simulare susceptionem sacramenti. Sed quid, si quis simulet confiteri. — 61. Quid, si quis simulet communicare. — 62. Quid si quis simulet contrahere Matrimonium. — 63. *Dissertatio* de clerico habituato in vitio turpi: an possit absolvi volens ordinari in sacris. (Usque ad n. 77)..... p. 24

CAPUT III.

De Suscipiente Sacramentum.

DUBIUM I.

QUAE DISPOSITIO REQUIRATUR AD VALOREM SACRAMENTI IN SUSCIPIENTE.

78. Vide quae habentur apud Busenbaum —
79. An solus homo viator sit capax sacramentorum. - An soli baptizati valide susci-

piant alia sacramenta. — 80. Nulla requiritur intentio in pueris et perpetuo amentibus, quoad Baptismum, Confirmationem et Ordinem. — 81. Quae intentio requiratur in adultis. An sufficiat intentio neutralis, an habitualis. Quid de dormientibus, ebriis et lapsis in amentiam. — 82. An sufficiat intentio interpretativa..... p. 60

DUBIUM II.

QUID REQUIRATUR UT LICITE ET CUM FRUCTU SUSCIPIATUR.

83. Quae requirantur in suscipiente sacramenta *mortuorum*, et quae *vivorum*. —
84. An aliquando possit ministrari viaticum a laico, vel sacerdos non jejunos celebrare. —
85. An magis dispositi majorem fructum recipiant. An sumant cum fructu hostiam ii qui nesciunt esse consecratam. — 86. Plura notanda de suscipiente sacramentum cum mortali aut veniali — 87. An omnia sacramenta causent gratiam remoto peccato. —
88. An liceat petere sacramentum a ministro excommunicato. — 89. An a ministro peccatore..... p. 64

CAPUT IV.

Quid alat Sacramentalia, et quid efficiant.

90. Quid et quae sint sacramentalia. — 91. An sacramentalia vim habeant ex opere operato. — 92. Quomodo per sacramentalia remittantur peccata. — 93. Plura notanda. —
94. De usu Agnorum Dei, aquae benedictae et similium..... p. 72

TRACTATUS SECUNDUS

DE BAPTISMO ET CONFIRMATIONE

CAPUT I.

De Baptismo.

95. Quomodo distinguitur Baptismus. — 96. De Baptismo flaminis — 97. De Baptismo sanguinis. — 98. An, ut martyrium remittat culpam, requiratur in peccatore contritio vel caritas. — 99. Quando martyrium gratiam conferat. — 100. An sint martyres qui moriuntur in obsequio peste infectorum. —
101. An liceat se offerre ad martyrium. Vel se prodere catholicum per abstinentiam a carnibus..... p. 75

DUBIUM I.

QUAE SIT MATERIA BAPTISMI.

102. Quae sit materia *remota* Baptismi. (Vide Résolut, apud Busenbaum). — 103. I. Quae sit materia certe valida. V. Quae certe invalida. 3°. Quae dubia. An in necessitate liceat ibi uti opinione etiam tenuiter probabili. — 104. Dub. 1. An sit materia apta

aqua per artem chemicam educta. — Dub. 2. An saliva, sudor aut lacrymae. — Dub. 3. An aqua fluens ex vite. — Dub. 4. An nix non soluta. — 105. Quae sit materia *proxima* Baptismi. (Vide Resolutiones apud Busenbaum). — 106. Qu. 1. An valeat Baptismus, si quis projiciat puerum in flumen. Quid, si baptizet cum aqua defluente ex tecto. An liceat in necessitate projicere puerum in flumen ut baptizetur. An autem cum aqua nociva baptizare. — 107. Qu. 2. An infans in necessitate possit baptizari in utero matris. Quid, si baptizetur puer tantum in canite emesso ex utero. — Qu. 3. An valeat Baptismus, si aqua attingat lanium vestes aut capillos. — Qu. 4. An valeat Baptismus collatus in scapulis vel pectore. — Qu. 5. An requiratur trina ablutio. — Qu. 6. An sufficiat ad Baptismum una vel altera aquae gutta.....p. 77

DUBIUM II.

QUAE SIT FORMA BAPTISMI.

108. Vide apud Busenbaum quae sint formae validae Quae invalidae. Quae dubiae. — 109. Quot modis possit forma variari: 1. Per *mutationem*. — 110. 2° Per *corruptionem*. — 3° Per *transpositionem*. — 111. 4° Per *additionem*. — 112. 5° Per *diminutionem*. — Hinc dub. 1. An invalide! Baptismus omisio conjunctionis *Et* — Dub. 2. An omisio praepositionis *In*. — Dub. 3. An valeat Baptismus, collatus tantum *In nomine Christi* ..... p. 90

DUBIUM III.

DE MINISTRO BAPTISMI.

Art. I.

QUIS SIT MINISTER BAPTISMI.

113. Quis sit minister validi Baptismi, et quis liciti. — 114. Nemo sine commissione potest baptizare extra suam dioecesim. — 115. A quo baptizandi peregrini, vel casu nati. Et an sufficiat quasi domicilium ad constituendum aliquem parochianum illius loci. — 116. Quando diaconus possit baptizare. — Dub. 1. An in necessitate possit baptizare solemniter. — Dub. 2. An clericus aut diaconus solemniter baptizans sine commissione flat irregularis. — Dub. 3. An fiat irregularis laicus baptizans solemniter. — 117. Ordo servandus inter ministros Baptismi in necessitate conferendi. — Dub. 1. An graviter peccet laicus qui baptizat praesente sacerdote. — Dub. 2. An, qui praesente sacerdote excommunicato. — Dub. 3. An, qui praesente diacono. — Dub. 4. An qui praesente clerico inferiori. — Dub. 5. An peccent graviter parentes qui faciunt baptizare prolem a praedicante. — 118. Not. I. An possit quis baptizare seipsum. — Not. II. Quae dilatio in ministrando Baptismo sit mortalis. — Not. III. Quinam infantes prohibeantur domi baptizari.....A 97

Art. II.

AN DUO POSSINT SIMUL UNUM BAPTIZARE.

(119 et 120)..... A 107

DUBIUM IV.

QUOD SIT SUBJECTUM BAPTISMI.

121. Quis sii capax Baptismi. An pueri et amentes. — 122. De poenis rebaptizantium. An rebaptizantes suo conditione fiant irregulares. — 123. De infante nondum nato (Remissive ad n. 107). — 124. An baptizandi sint fetus abortivi. An plures eodem tempore. — 125. An conferendus sit Baptismus monstris. — 126. An sint baptizandi filii infidelium, et quae in hoc puncto sint certa. Certum est: Ie talem Baptismum semper esse validum. — 127. 2° Baptizandos esse filios, si parentes defecerint a fide. Quid, si mansuri sint apud parentes haereticos. — 128. 3° Si ipsi filii infidelium petant Quid in dubio an carcant ratione. — 129. 4e Si sint in periculo mortis. — 130. 5° Si sint positi extra curam parentum. 6° Si capti sint in bello. 7° Si parentes sint servi. — 131. 8° Si unus parentum consentiat — 132. Dub. 1. An baptizari possint filii infidelium usu rationis carentes, invitis parentibus. Et an ii quos pater offert ut liberentur a morbo. — 133. Dub. 2. An liceat vendere infantes parentibus paganis. — 134. An et quando possit repeti Baptismus sub conditione. Not. 1. Quid, si adsit unus testis de Baptismo collato. Not. 2. Quid de adultis natis ex Christianis. Not. 3. Quid, si pueri sint arrepti a barbaris. — 135. De infantibus expositis. — 136. De baptizatis ab obstetricibus et a laicis. — 137. De baptizatis ab haereticis. Vide alia apud Busenbaum. — 138. De effectibus Baptismi. — 139. De dispositione requisita in adultis baptizandis..... p. 108

DUBIUM V.

DE CAEREMONIIS BAPTISMI.

Art. I.

QUAE SERVANDA CIRCA CAEREMONIAS BAPTIZANDI.

140. Quae servanda quoad caeremonias Baptismi. — 141. An sit morule baptizare sine unctione chrismatis et aqua consecrata. — 142. An sit illicitum baptizare extra ecclesiam. Et quando permittatur. — 143. An omittendae caeremoniae in Baptismo privato, et an patrinus. — 144. An collato Baptismo privato, caeremoniae sint superfluae. Quid, si Baptismus fuerit invalidus. — 145. Quid notandum circa nomen in Baptismo imponendum et librum Baptismatum ..... A 123

Art. II.

QUI PATRINI, ET QUOD EORUM OFFICIUM.

146. Ad quid teneantur patrinus. Et quae requirantur ut quis valide sit patrinus. — 147. Quando patrinus teneatur instruere susceptum. Et an possit omitti patrinus in Baptismo privato. — 148. Qualis actus requiratur in patrinis ut contrahant cognationem. — 149. An cognationem contrariant suscipiens vel baptizans in Baptismo privato. — 150. An parentes suscipientes vel baptizantes filios, contrahant impedimentum

petendi debitum. — 151. An contrahat cognationem suscipiens infantem in Baptismo collato sub conuitione. — 152. An, qui ex errore suscipit unum pro alio. — 153. Quis contrahat cognationem, si quis suscipiat nomine alterius. — 154. An patrini, ad contrahendam cognationem debeant esse designati. — 155. An possint esse patrini ejusdem duo mares vel duae feminae. - Dub. 1. An patrinus masculi debeat esse masculus, etc. - Dub. 2. An peccent designantes duos mares vel duas feminas. — 156. Quid requiratur ut quis licite sit patrinus. Repelluntur ab hoc officio: 1. Religiosi. 2. Coniuges et parentes. 3. Infames. 4. Apostatae et haeretici. An autem catholici possint suscipere infantes haereticorum, haeretico baptizante. 5. Plures quam duo. — 157. An duo coniuges possint esse patrini alienae proles. — 158. Vide quae habentur apud Busenbaum. — 159. Quando graviter peccet parochus circa hanc materiam. — 160. Quae debeat monere parochus post datum Baptismum. Et signanter, ne matres decumbant cum infantibus. - - - p. 126

CAPUT II.

De Confirmatione.

DUBIUM I.

QUID SIT, ET QUAE EJUS MATERIA ET FORMA.

161. Qua ratione Confirmatio est sacramentum. — 162. Quae sit *materia remota* hujus sacramenti. Et an sit materia necessaria oleum olivarum et balsamum. — 163. An sit necessaria benedictio chrismatis. Et an haec possit committi simplici sacerdoti. An sit obligatio uti chrismate novo. — 164. Quae *materia proxima*. Et an ultra chrismationem requiratur altera manuum impositio. — 165. An unctio possit fieri alio digito quam pollice manus dexteræ. — 166. An, medio instrumento. — 167. De *forma* in Ecclesia latina. — 168. Quae mutationes circa formam invalident sacramentum. De forma Graecorum. — 169. De *effectibus* Confirmationis .....p. 138

DUBIUM II.

QUIS SIT MINISTER, KT QUOD SUBJECTUM.

170. An soli episcopi sint ministri Confirmationis. — 171. An peccet graviter episcopus confirmans non suos. — 172. Et quam poenam incurrat. — 173. An autem possit praesumere consensum aliorum episcoporum. — 174. Qu. 1. An confirmans et confirmandus debeant esse jejuni. - Qu. 2. An confirmatio ministranda sit in ecclesia. Et an conferri possit in die feriati, et vespere. — 175. Quando teneatur episcopus confirmare. — 176. Quinam valide confirmantur. — 177. An infantes. — 178. An sit licitum pueros confirmare sine causa. — 179. Quae dispositio ad Confirmationem — 180. An licite confirmentur amentes.....p. 156

DUBIUM III.

QUAE CONFIRMATIONIS NECESSITAS, KT CAEREMONIAE.

181. An adsit per se gravis *obligatio* suscipiendi Confirmationem. — 182. An autem per accidens, nempe ratione vitandi: 1. periculi; 2. scandali; 3. contemptus. Et quando contemptus intervenit. — 183. An sit gravis obligatio suscipiendi Confirmationem ante susceptionem primae tonsurae. — 184. Quae *caeremoniae* sint servandae in Confirmatione. Et quid notandum: 1. Quoad vestes episcopi. 2. Quoad caeremonias alapae et cerei. 3. Quoad locum chrismationis. Et an confirmandi accedere debeant, jejuni. — 185. Requiritur etiam: 1. Patrinus. 2. Ut hic sit unus. 3. Ut sit confirmatus. — 186. Dub. 1. An peccet graviter qui tenet non confirmatus. Dub. 2. An patrinus non confirmatus contrahat cognationem. — 187. Requiritur etiam 4. Ut patrinus sit diversus a patrino Baptismi. An monachi possint esse patrini Confirmationis. — 188. An sit obliganda fascia frons confirmandi. - Et an sit necessaria ultima benedictio episcopi . . . . p. 161

TRACTATUS TERTIUS

DE EUCHARISTIA

CAPUT I.

De Essentia Eucharistiae.

DUBIUM I.

QUID SIT EUCHARISTIA.

189. In quo constituatur sive consistat essentia Eucharistiae. — 190. Vide resolutiones apud Busenbaum circa rationem specificam et numericam hujus sacramenti. — 191. Qu. 1. An tota ratio specifica Eucharistiae salvetur in alterutra specie. Qu. 2. Unde sumatur unitas numerica Eucharistiae. — 192. Qu. 3. An Eucharistia sit necessaria ad salutem necessitate medii. — 193. Qu. 4. An Eucharistia sit necessaria adultis ad vitam spirituales conservandam.....p. 171

DUBIUM II.

QUAE MATERIA EUCHARISTIAE

194. Quae sit materia proxima hujus sacramenti. — 195. De obligatione consecrandi sub utraque specie, (vide quae habentur apud Busenbaum). — 196. Dub. 1. An haec obligatio sit de jure divino, vel ecclesiastico. Dub. 2. An Papa possit in ea dispensare. Dub. 3. An sit valida consecratio unius speciei sine altera. — 197. An aliquando per accidens possit una species sine altera consecrari.....p. 175

DUBIUM III.

QUALIS DEBEAT ESSE PANIS IN MATERIA EUCHARISTIAE.

198. An solus panis triticeus sit materia apta. — 199. Non est ad Eucharistiam materia apta:

1, Panis ex oryza, leguminibus, etc. 2. Massa cruda aut frixa, sive elixa. 3. Panis subactus oleo, lacte, etc. Quid, si aqua non naturali. 4. Hostiae rubrae. 5. Panis corruptus. — 200. Quinam panis est materia dubia. An ex farre, siligine, amylo. — 201. Qui panis est materia valida, sed illicita: 1. Si modice alii rei permixtus. 2. Si mucidus. — 202. Valide etiam, sed illicite consecrant Latini in fermentato, et Graeci in azymo. — 203. Dub. 1. Quid, si Latinus transeat per Graeciam, vel contra. Dub. 2. An Latinus possit celebrare in fermentato ad dandum viaticum. — 204. De hostia fracta vel maculata. — 205. De figura hostiae consecrandae. Et an liceat celebrare cum hostia minori - - - p. 178

DUBIUM IV.

QUALE VINUM SIT MATERIA EUCHARISTIAE.

206. Quale vinum non est materia apta: 1. Siccera, etc. 2. Agresta. 3. Acetum. 4. Uvae. 5. Mustum decoctum. — 207. Quale est materia valida, sed illicita: 1. Mustum. 2. Vinum permixtum. 3. An acescens (vide infra, QU*U- 4. An congelatum (vide infra, Qu. 2). — 208. An sub praecepto gravi aqua miscenda est vino. Et qualis aqua, et in quam quantitate. Et an mixtio facienda in calice. — 209. An aqua mixta vino immediate convertatur in Sanguinem. — 210. Quaequantitas aquae immiscenda in calice. Quid, si Sanguis cadat super altare, lintea aut corporale, etc. .... p. 183

DUBIUM V.

QUAE CONDITIONES

AD MATERIAE CONSECRATIONEM REQUIRANTUR.

211. Ad *validam* consecrationem requiritur I. Ut materia sit moraliter et sensibiliter praesens. — 212. Hinc valide consecrantur hostiae in ciborio clausae, vel in tenebris, etc. — 213. Invalide tamen consecratur: 1. Materia post tergum aut parietem. 2. Materia remota. 3. Materia valde modica. — 214. Requiritur II. Ut materia sit certa et determinata. — 215. An consecratur hostia in scio sacerdote. Et an guttae vini separatae. — 216. Valida est consecratio: 1. Si sacerdos determinet quoquo modo. 2. Si putet hostias esse minoris numeri. 3. Si postquam intenderit eas consecrare, de eis obliviscatur. — 217. Quid, si ciborium ex oblivione relinquatur extra corporale. — 4. Si hostiae deferantur post oblationem. — 218. Quae requirantur ad *licitam* consecrationem. — 219. Quibus casibus peccet celebrans in consecrando. .... p. 189

DUBIUM VI.

QUAE SIT FORMA CONSECRATIONIS EUCHARISTIAE.

220. Quae verba sint de essentia in consecratione panis, et quae, vini. — Et an verba sint proferenda simul recitative et significative. — 221. Quae forma sit illicita. Quae invalida. Et quae dubia — 222. Qu. 1. An

in consecratione panis praerequirantur verba: *Qui pridie*, etc. — 223. Qu. 2. An in consecratione calicis omnia verba sint de essentia. Qu. 3. Quid significant *Hoc* et *Hic*. Qu. 4. An conficiatur Eucharistia si omittatur verbum *Est*. — 224. Vide plura circa variationem verborum. — Quid, si sacerdos se distrahit in consecrando, p. 194

DUBIUM VII.

QUAMDIU CHRISTUS MANEAT IN EUCHARISTIA.

225. Infra quantum tempus species consumuntur. — 226. Quando recipiatur gratia. — 227. Quid, si sacerdos se disponeret inter summptionem. — 228. An recipiatur plus gratiae, si sumatur utraque species vel major materia. — 229. Quid, si vinum consecratum in aliud vinum aut liquorem injiciatur ..... p. 198

CAPUT II.

De Caosis et Subjecto Eucharistiae.

DUBIUM I.

DE CAUSIS.

Art. I.

AD QUEM SPECTET DISPENSATIO EUCHARISTIAE.

230. An solis sacerdotibus liceat Eucharistiam ministrare. — 231. An soli sacerdotes valide consecrent — 232. Quid notandum de sacerdotibus consecrantibus simul unam hostiam, sive cum episcopo. — 233. An parochus tempore pestis teneatur ministrare Eucharistiam. — 234. An inferior sacerdote, ministrando incurrat irregularitatem. — 235. An sufficiat consensus pastoris. — 236. Quid, si ministrandum sit viaticum. — 237. Quaer. 1. Quando liceat diaconi ministrare. Qu. 2. An liceat clericis, aut etiam laicis, in necessitate sumere Eucharistiam per seipsos. Qu. 3. An liceat laico, in necessitate alieri viaticum ministrare. — 238. An sacerdos extra articulum mortis possit seipsum communicare. — 239. An alii praeter pastores possint ministrare Eucharistiam in articulo mortis et in Paschate. — 240. Quibus casibus liceat regularibus tunc ministrare ..... p. 201

Art. II.

QUID REQUIRATUR IN MINISTRO,

AD LICITAM ADMINISTRATIONEM EUCHARISTIAE.

241. An Eucharistia deferenda ad infirmum cum stola, superpelliceo ac lumine. Quid de Extrema Unctione. — 242. An in necessitate liceat currere. — 243. An, deferre Eucharistiam in equo Et an, tantum ad eam adorandam. — 244. An liceat dispensare vel celcbfare posterioribus digitis. Et an, medio instrumento tempore pestis. — 245. Quando peccet dispensans ob defectum ritus Ecclesiae. — 246. Quibus subjectis non liceat porrigere communionem. — 247. An autem com-

munio porrigenda reis capite damnatis. Et an semifatuis et obsessis. — 248. Quomodo pastor debeat asservare Eucharistiam. Et an Eucharistia asservanda et deferenda semper sit cum lumine. — 249. An ministranda communio in Missa *de Requiem*. — 250. Quid faciendum, si hostia decidat in terram. — 251. Quid faciendum de fragmentis hostiarum. — 252. Qua hora et qua die possit dari communio. — 253. Quoties parochus teneatur ministrare communionem. — 254. Quid notandum circa communionem quotidianam..... *p.* 210

DUBIUM II.

DE SUBJECTO, SEU SUSCIPIENTE EUCHARISTIAM.

Art. I.

QUAE REQUIRATUR IN EO DISPOSITIO ANIMAE.

255. De praecepto praemittendi confessionem ad communionem. — 256. Qu. 1. An hoc praeceptum sit divinum vel ecclesiasticum. — 257. Qu. 2. An qui post confessionem recordatur mortalis teneatur ante communionem illud confiteri. — Qu. 3. An teneatur conteri. — 258. Quid, si sacerdos dubitat de peccato commisso. (Remissive ad n. 474, de sacramento Poenitentiae). — 259. Non excusat a confessione celebritas, devotio aut paupertas. — 260. Excusat vero: 1. Periculum mortis, et necessitas ministrandi viaticum. 2. Scandalum aut nota infamiae. Quid, si deferatur viaticum infirmo qui nequit tam cito explere confessionem. — 261. Quid, si populus aut ipse sacerdos deberet carere Missa vel communione paschali. — 262. Quid, si sacerdos inter celebrandum graviter peccet, vel recordetur peccati praeteriti, an teneatur confiteri si possit (Vide ibidem Dub. 1). — Et an teneatur Missam deserre, si nequeat confiteri (Vide Dub. 2). — 263. Quid, si laicus recordetur mortalis in scamno communicantium. — 264. Quando censeatur deesse copia confessarii. Et quae distantia confessarii excuset. Quid, si non adsit nisi sacerdos simplex, vel confessarius excommunicatus, etc. — 265. Qu. 1. Quid, si sacerdos habeat peccatum reservatum, et desit confessarius habens facultatem. Qu. 2. An tunc teneatur confiteri mortalia tam reservata quam non reservata. Qu. 3. Quid, si habeat excommunicationem reservatam. — 266. Qu. 4. Quomodo intelligendum praeceptum confitendi quamprimum. Qu. 5. An ad illud teneatur sacerdos celebrans sacrilege. — 267. Qu. 6. An celebrans confessus, et oblitus peccati. Qu. 7. An sacerdos non confessus, qui meminit peccati post consecrationem. — 268. Qu. 8. An praeceptum confitendi quamprimum obliget etiam laicos. — 269. Effectus Eucharistiae. — 270. Quae-ritur 1. An accedere ad Eucharistiam cum veniali habituali sit novum veniale. — Qu. 2. An communicans cum veniali actuali peccet venialiter et fructum amittat . . . *p.* 222

Art. II.

QUAE REQUIRATUR DISPOSITIO CORPORIS.

271. An pollutio et actus conjugalis impediant a communione. — 272. Qu. 1. Quid, si pol-

lutio fuerit voluntaria; et quid, si involuntaria. — 273. Qu. 2. An semper sit veniale accedere ad Eucharistiam post copulam *con-ælem*. — 274. Qu. 3. An conjux reddens tum teneatur ea die abstinere a communione. — 275. An macula externa, ut lepra, etc., impediatur a communione, et an a celebratione. An menstrua. An latio armorum. — 276. An sacerdos communicans extra Missam debeat esse stola indutus. — 277. De jejuniis naturali ad communionem praerequisito (Vide resolutiones apud Busenbaum). — 278. Praenot. 1. hoc non esse de praecepto divino. Praenot. 2. non dari in eo parvitatem materiae. Praenot. 3. tria requiri ad solvendum hoc ieiunium, ex tribus regulis, videlicet. — 279. Regula I. Ut res sumatur ab extrinseco. — Dub. 1. An frangat jejuniis voluntaria trajectio reliquiarum cibi. — Dub. 2. An guttulae aquae commixtae cum saliva, aut jusculi degustati. An saccharum ante mediam noctem in ore immis- sum. An aqua hausta a lapso in flumen. An sanguis haustus e digito. Quid, si defluat e capite. — 280. Regula II. Ut res sumatur ad modum comestionis aut potationis. — Dub. 1. An frangat jejuniis pulvis tabaci sumptus per nares. — Dub. 2. An fumus tabaci. — Dub. 3. An tabaci folia, vel aromata dentibus contrita. — 281. Regula III. Ut sumatur res habens rationem cibi aut potus. — Hinc quaeritur an solvat ieiunium comestio capillorum, lanae, ligni, chartae, lapillorum, cretae, et similia. — 282. An liceat sequi ultimum inter horologia. Et quid, si quis deglutiat cibum post primum ictum. An in dubio soluti jejunii liceat communicare (Vide hic, et Lib. I, n. 39). — 283. An sit peccatum sumere cibum vel expuere statim Eost communionem. — 284. In quibus casibus possit quis communicare non jejunos. — 285. An liceat iterum dare viaticum infirmo non jejuno. Dub. 1. Quanto tempore una communio debeat ab alia distare. Dub. 2. An qui communicaverit paucis ante diebus ex devotione, teneatur, adveniente periculo mortis, sumere viaticum. Dub. 3. An, qui mane communionem receperit. Dub. 4. An sacerdos possit aliquando omittere verba: *Accipe viaticum*, etc. — 286. An sacerdos possit celebrare non jejunos, ad dandum alteri viaticum. An, ad dandum sibi ipsi. — 287. An liceat communicare post cibum, ne Eucharistia pereat aut male tractetur. An, ad vitandum scandalum. — 288. An, ad perficiendum sacrificium vel communionem. — 289. An, ad vitandam mortem. — An liceat communicare ante somnum vel digestionem..... *p.* 240

Art. III.

QUAE ET QUANTA SIT OBLIGATIO SUMENDI EUCHARISTIAM.

290. An communio in adultis sit necessaria necessitate medii (Vide etiam dicta n. 192). — 291. An et quando quisque in periculo vitae teneatur sumere communionem. — 292. Quid agendum in periculo vomitus, vel in casu delirii. — 293. An pueris ministrandum viaticum. (Vide alia notanda apud Bu-

senbaum). — 294. De obligatione communicandi. — 295. Quando obliget praeceptum divinum, et quando ecclesiasticum. — 296. Dub. 1. Quomodo computandus annus obligationis. — 297. Dub. 2. An qui non communicavit in Paschale teneatur communicare quamprimum. Quid, si quis ad implendum praeceptum paschale, praevidens impedimentum, communionem anticipavit. — 298. Dub. 3. An qui non potest communicare in Paschate teneatur praevenire. — 299. Dub. 4. An teneantur fideles tollere impedimentum, ut communioni paschali satisfaciant. — 300. De obligatione communicandi in parochia. - An eximantur sacerdotes, peregrini, famuli religiosorum. An alii, ex consensu pastoris. — 301. De obligatione puerorum communicandi in Paschate. - Qu. 1. An pueri teneantur aut possint communicare statim post usum rationis. Dub. 1. Qua aetate censeantur obligati ad communionem. Dub. 2. An infantibus sit danda communio in articulo mortis. — 302. Qu. 2. An possit ministrari communio amentibus. — 303. Qu. 3. An semifatuis mutis, surdis et obsessis...../>.268

CAPUT HI.

De Eucharistia ut eat Sacrificium.

DUBIUM I.

QUID SIT MISSA) ET QUAE OBLIGATIO SACERDOTUM
CIRCA ILLAM.

304. Definitio sacrificii Missae. - Not. 1. Quomodo definiatur sacrificium in genere. Not. 2. Quomodo distinguantur sacrificia. Et quomodo sacrificium Eucharistiae omnia illa contineat Et in quo differat a sacrificio crucis. Not. 3. An Missa sit verum sacrificium. — 305. In quo consistat essentia sacrificii Missae. — 306. An ad essentiam sacrificii requiratur consecratio utriusque speciei. — 307. Quinam sint offerentes in sacrificio Missae. — 308. Pro quibus possit offerri Missa. — 309. Dub. 1. An pro excommunicatis. Dub. 2. An pro infidelibus. — 310. Dub. 3. An pro defunctis. — 311. Effectus sacrificii Missae sunt quatuor: 1. Remissio peccatorum. 2. Remissio poenarum. 3. Augmentum gratiae. 4. Impetratio bonorum. — 312. De valore et fructu Missae. - An Missa habeat valorem infinitum. Et an fructus Missae pendeat a probitate celebrantis. — 313. De obligatione celebrandi, quam habent sacerdotes. - Dub. 1. An ipsi ex praecepto gravi teneantur aliquando celebrare. - Dub. 2. Quoties in anno teneantur celebrare simplices sacerdotes. Quoties parochi. Et quoties episcopi. — 314. De Missa conventuali! quotidie celebranda. — 315. De obligatione dicendi tempore debito Missas pro accepto stipendio. — 316. Quanam praenotanda circa originem stipendii. — 317. Qu. 1. An liceat sacerdoti diviti accipere stipendium pro Missis. Et an peccet graviter qui principaliter celebrat pro stipendio. - Qu. 2. Quomodo peccet sacerdos differendo celebrationem. Et quae dilatio censeatur modica. Quid,

si Missae tradantur communitati. - Qu. 3. An peccet graviter sacerdos omittens Sacrum promissum pro parvo stipendio. - Qu. 4. Quid, si Missa sit gratuito promissa. — 318. An liceat accipere stipendium pro applicatione fructus specialissimi. - Et an, accipere plura stipendia pro una Missa. — 319. A quo et quomodo taxandum sit stipendium. — 320. Dub. 1. An regulares teneantur servare taxam episcopi. Dub. 2. An episcopus possit prohibere ne accipiatur stipendium majus taxa. - Dub. 3. An, ne accipiatur stipendium minus. An autem qui acceperit minus possit minuere numerum Missarum. - Dub. 4. An liceat pacisci de stipendio. - Dub. 5. Quomodo taxandum stipendium Missarum quas reliquit testator. — 321. Non licet celebrare per alium, retenta parte stipendii. - Exceptio 1. Si stipendium detur intuitu personae. Exceptio 2. Si alter sacerdos vere sponte condonet partem. Excipitur 3. Beneficiarius, capellanus, et sacerdos obligatus ex legato sibi relicto sua vita durante. — 322. Dub. 1. An qui retinet partem stipendii, teneatur ad restitutionem. Et cui restituendum. - Dub. 2. Quid de procuratore, vel exsecutore testamenti. - Dub. 3. An colligens eleemosynas possit partem retinere pro suo labore. - Dub. 4. An possint commutari Missae maioris stipendii cum fissis minoris. Dub. 5. An administratores ecclesiarum possint aliquid retinere pro expensis. — 323. De obligatione beneficiautorum et parochorum applicandi Missas. — 324. Qu. 1. tui debeant applicare Missas beneficiati, et capellani momalium aut confratemitatum. Quid, si capitale foundationis beneficii aut capellaniae sil infructiferum. Et an possit dari praescriptio ab obligatione Missarum. - Qu. 2. Quibus diebus parochi teneantur celebrare pro populo. — 325. Vide sancita a Bened. XIV. super Missa parochorum. — 326. Super Missa conventuali!. — 327. De obligatione celebrandi Missas votivas promissas sub stipendio. — 328. De obligatione celebrandi, loco et tempore designato a fundatore. — 329. Quid, si episcopus dispenset — 330. De obligatione oenenciarii celebrandi Missas praescriptas, et celebrandi per seipsum. — 331. De reductione Missarum. - An episcopus possit eam facere. Et an moderari Officia et eleemosynas anniversariis annexa. — 332. An beneficiarius possit aliquando celebrare pro suis propinquis aut amicis, vel omittere Alissam propter reverentiam. — 333. An capellanus aegrotans teneatur per alium satisfacere Missis. - De triginta Missis Gregorianis. - An liceat stipendium accipere pro prima Missa quam neo-presbyter celebrat cum episcopo. (Remissive ad n. 829, v. An autem) . p. 283

DUBIUM II.

CUJUS SIT APPLICARE FRUCTUM SACRIFICII

334. A quo applicandus sit fructus Missae. - An religiosus valide Missam applicet contra voluntatem praelati. — 335. Applicatio debet fieri ante celebrationem. - Qu. 1. An sufficiat applicatio habitualis. - Qu. 2. An, si quis accepit stipendia a diversis, sufficiat appli-

care Missas pro eis in contuso. — 336. Quid, si applicatio nulli fiat vel incapaci. — 337. An valeat applicatio conditionata. - Et an applicatio facta pro primo offerente sit illicita et invalida. — 338. An in die mortuorum possit applicari Missa pro particularibus ex stipendio. — 339. De altari privilegiato. - Qu. 1. An ad tales indulgentias lucrandas requiratur Missa de Requiem. - Qu. 2. Quomodo intelligenda est clausula: *modo in ecclesia quotiaie dicantur septem Missae*. - Qu. 3. Quomodo clausula: *modo in ecclesia non sit aliud altare privilegiatum* . . . p. 324

DUBIUM III.

QUANDO ET QUOTIES LICEAT CELEBRARE.

340. An possit dici Missa ante auroram vel post meridiem. — 341. A quo tempore incipiat aurora. An tempus tam aurorae quam meridiei moraliter accipiendum. — 342. Quid de privilegiis regularium. — 343. Casus in quibus licet celebrare ante auroram vel post meridiem. An in nocte Nativitatis omnes tres Missae dici possint ante auroram. — 344. An liceat anticipare Missam vel postponere ob festivitatem, vel causa itineris, vel ex dispensatione episcopi. — 345. An peccet graviter qui celebrat ante auroram vel post meridiem. — 346. Quaenam in hoc sit parvitas materiae. — 347. Quale peccatum sit celebrare ante Matutinum. — 348. Quid, si esset Missa conventualis et solemnis. — 349. An liceat celebrare (et ministrare communionem) in quolibet anni die. — 350. An in die Coenae Domini et Sabbati sancti liceat privatim celebrare. — 351. An et quando liceat celebrare pluries in die. — 352. An aliquando liceat interrumpere Missam vel de novo incipere. — 353. An, si superveniat princeps vel turba peregrinorum; vel si sacerdos recordetur alicujus impedimenti. — 354. An, si urgeat necessitas propria vel aliena. — 355. Quomodo Missa interrupta supplenda sit ab alio sacerdote . . . p. 328

DUBIUM IV.

QUO LOCO CELEBRANDUM SIT.

356. An et in quali necessitate liceat extra ecclesiam celebrare. Et an in mari. — 357. An et quando liceat celebrare in *oratoriis* ex dispensatione episcopi. Licet 1. In oratoriis benedictis. 2. In oratoriis communitatum. 3. In oratoriis erectis in palatiis episcoporum. — 358. An episcopi possint celebrare in domibus privatis. — 359. An possint dispensare ut aliquando in illis celebretur. Not. 1. Privilegium non perit per mortem Papae vel episcopi. Not. 2. Quia, si privilegiatus mutet habitationem. Not. 3. Quibus diebus non liceat celebrare in oratoriis privatis. Et an regulares vel episcopi possint celebrare in domibus privatis, praeter Missam in induito concessam. — 360. An religiosi possint ex privilegio celebrare in quocumque altari portatili. — 361. An semper peccent mortaliter celebrantes in ecclesia

violata. Et an aliquam poenam incurrant. — 362. An polluantur oratoria non benedicta. Et an sacristiae, cryptae, etc. — 363. A quibus ecclesia debet reconciliari. — 364. Quomodo crimen, per quod polluitur ecclesia vel coemeterium, oporteat esse notorium. Quando ecclesia polluitur per homicidium. An ecclesia violetur, si vulnus intra eam infligatur, et mors (sive effusio sanguinis) sequatur extra. — 365. Quando ecclesia polluitur per effusionem sanguinis vel seminis. — 366. Quando, per sepulturam excommunicati, infidelis vel haeretici. — 367. Quando, per destructionem ecclesiae. — 368. Quomodo nat *exsecratio* rei consecratae, nempe ecclesiae, altaris, calicis et vestium. Et vide de exsecratione ecclesiae. — 369. De exsecratione altaris; et 1. Si lapis removeatur. 2. Si frangatur. 3. Si spoliatur sepulcrum. Dub. 1. An reliquiae Sanctorum sint necessariae ad consecrationem altaris. Dub. 2. Quid, si frangatur sigillum, vel removeatur sepulcrum. — 370. De exsecratione calicis. Dub. 1. An exsecretur calix, si destruat inauratio. Dub. 2. An calix de novo inauratus, nova indigeat consecratione. Dub. 3. An liceat celebrare in calice nunquam inaurato. — 371. De exsecratione vestium ..... p. 341

DUBIUM V.

QUAE SINT REQUISITA AD MISSAM.

372. Praenotantur quae sunt praescripta in rubrica. — 373. 1°. Requiritur *Altare* consecratum. — 374. II°. *Mappa* triplex. — 375. Dub. 1. An sufficiant duae mappae, vel una duplicata. Dub. 2. An mappae debeant esse benedictae. Dub. 3. An tam mappae quam corporale debeant ex lino confici. — 376. III°. *Vestes* sacrae et mundaе. — 377. Dubium 1. An sit mortale celebrare sine stola, manipulo aut cingulo. Dub. 2. An ob metum mortis liceat celebrare sine ulla veste sacra. — 378. Dub. 3. An praelati regulares possint sacras vestes benedicere. Dub. 4. An episcopi possint aliis delegare licentiam beneaiciendi vestes. (Vide etiam num. 381). Dub. 5. An color vestium sit de praecepto. — 379. IV°. *Calix et Patena* consecrata. — 380. An calices, vestes, etc., remaneant consecrata vel benedicta, si quis in eis celebret. — 381. An abbates possint benedicere calices, paramenta, etc., etiam pro ecclesiis alienis. — 382. Quibus sit licitum tangere vasa sacra, corporalia et vestes. — 383. De *pyxide* et materia ejusdem vel calicis. — 384. Dub. 1. An pyxis debeat consecrari. — 385. Dub. 2. An debeat benedici. — 386. V°. *Corporale* benedictum. — 387. Quibus liceat lavare corporalia. Et an aqua lotionis omnino mittenda sit in sacarium. — 388. VI°. *Palla* linea. - An sit mortale celebrare sine palla, vel ea non benedicta. Et an liceat duas pallas adhibere. — 389. VII°. *Purificatorium*. - An hoc debeat esse benedictum. — 390. VIII°. *Missale*. — An liceat in necessitate celebrare sine missali, vel cum missali de ritu diverso. — 391. IX°. *Minister* masculus. Dub. 1. Quale

peccatum sit celebrare sine ministro. — 392. Dub. 2. An peccet graviter sacerdos celebrans, ministrante vel respondente femina. — 393. X". *Crucifixus*. — Dub. 1. An sit mortale celebrare sine cruce aut crucifixo. — Dub. 2. An, manente in altari magna imagine crucifixi, alia crux requiratur. Et an crux et aliae imagines Sanctorum debeant esse benedictae. — 394. XI®. *Candelae* ex cera. — Dub. 1. An liceat celebrare cum candelis ex sebo vel oleo — Dub. 2. An, cum uno lumine cereo. Et an cum quatuor candelis. — 395. XII®. *Antipendium, pulvillus, bursa, velum et manutergium*. — 396. XIII®. *Capitis nudatio*. — 397. Dub. 1. An sit mortale celebrare capite cooperto. Quid, si adsit causa sic celebrandi. — 398. Dub. 2. An liceat celebrare cum caesarie ficta. — 399. An rubricae Missalis sint directivae vel praeceptivae. — 400. An sit mortale omittere caeremonias leviores in notabili parte. Et quantum temporis sit in celebratione insumendum. Monitum. — 401. An omnia decreta S. C. Rituum rigore obligent. — 402. An liceat celebrari nudis pedibus, aut cum baculo, etc. — 403. De omissione partium Missae; et an repetenda omissa. — 404. De partibus ordinariis omissis. — 405. Quae ommissio sit mortalis, et signanter in canone. — 406. Quae vero sit tantum venialis. — 407. Quae mutilatio sit mortalis. — 408. De purificatione calicis facienda. — 409. De partibus extraordinariis omissis; et etiam de lotione manuum. — 410. Dub. 1. Quomodo peccent regulares, nominantes in canone nomen generalis vice episcopi. Et quinam episcopus nominandus. Dub. 2. An peccet omittens orationes ante vel post Missam. Dub. 3. An peccent omittentes orationes ad vestes. Dub. 4. An peccet sacerdos non recitans in Missa solemni quae cantantur a choro. Dub. 5. Quomodo peccet celebrans voluntarie distractus. — 411. Quomodo peccet sacerdos addens aliqua in Missa. — 412. An liceat dicere Missam ante Matutinum et Laudes. Remissive ad n. 347. — 413. De iis quae voce alta vel submissa dicenda sunt. — 414. Dub. 1. An peccet ita submisso celebrans ut nec seipsum audiat. — 415. Dub. 2. An peccet recitans submisso quae alte dicenda sunt — 416. An sit mortale alte dicere quae submisso sunt recitanda. — 417. An et quando liceat mutare Missam. — 418. In quibus diebus prohibentur Missae votivae. — 419. In quibus vero permittuntur. Et an tunc pro arbitrio passim dici possint. — 420. Qu. 1. An sit mortale dicere Missam votivam in diebus velitis. — 421. Qu. 2. Ob quas causas in dictis diebus possint dici Missae votivae: 1. Ob necessitatem publicam. 2. Si in illa ecclesia celebretur festum duplex. 3. Si exponatur SS. Sacramentum. 4. Si praesens sit cadaver, vel dicenda sit Missa anniversaria. — 422. Qu. 3. An obligatus dicere Missam votivam, satisfaciat si dicat currentem. — 423. Qu. 4. Quatenam sint advertenda circa modum dicendi Missas votivas. Et 1. De numero orationum. 2. De Missis habentibus introitum particularem, etc. 3. De Missis Beatorum concessis alicui ordini vel loco. 4. De Missa SS. Trinitatis, Angelorum, Spi-

ritus Sancti, B. V. Mariae et de Requiem, etc. — 424. Afferuntur aliqua decreta magis notabilia circa Missarum celebrationem. Quaeritur hic obiter quatenam ex causa liceat exponere SS. Sacramentum - - - p. 364

APPENDIX EDITORIS

AD TRACTATUM DE EUCHARISTIA.

De Satisfactione Missarum . - - - p. 415

TRACTATUS QUARTUS

DE SACRAMENTO POENITENTIAE

CAPUT I.

De Essentia hujus Sacramenti.

DUBIUM I.

QUAE SIT EJUS MATERIA ET FORMA.

425. De materia et forma hujus sacramenti (Vide quae de his habentur apud Busenbaum). — 426. Monitum ad confessarios. — 427. De *Materia* remota. — Dub. 1. An mortalia commissa in susceptione Baptismi sint materia hujus sacramenti. — Dub. 2. An peccata alias confessa sint materia sufficiens hujus sacramenti. — 428. De *Forma*. Qu. 1. An forma hujus sacramenti consistat in verbis, et possit proferri in absentem. — 429. Et quatenam praesentia moralis poenitentis requiratur. — 430. Qu. 2. Quatenam forma in hoc sacramento sit proferenda. — Dub. 1. In quibus verbis consistat essentia formae. Et an necessarium sit verbum *Te*. — Dub. 2. An verba: *A peccatis tuis* — Dub. 3. An verba: *In nomine Patris*, etc. Et an preces adjunctae. — Dub. 4. An per verba: *Te absolvo* possit sacerdos absolvere simul a peccatis et a censuris. — 431. Qu. 3. An **S**t valide et licite dari absolutio sub conditione..... p. 419

DUBIUM II.

QUALIS CONTRITIO REQUIRATUR.

433. Vide quae habentur apud Busenbaum de Dolore et Proposito..... />.429

§1.

De quaestionibus ad dolorem pertinentibus

434. Quid sit poenitentia ut virtus; et quid, ut sacramentum. — 435. Qu. 1. An contritio consistat in dolore vel in detestatione. — 436. Qu. 2. Ex quo motivo elicienda sit contritio. — 437. Qu. 3. Quando obliget praeceptum contritionis. — Dub. 1. An obliget extra periculum mortis. Et an ejus dilatio sit speciale peccatum. — Dub. 2. An qui in articulo mortis confessus sit cum attritione teneatur deinde elicere contritionem. —

Dub. 3. An praeceptum contritionis obliget in diebus festis. — 438. Qu. 4. An ad justificationem requirantur singulae contritiones ad singula peccata. — 439. Qu. 5. An in confessione requirantur explicite actus fidei et spei. — 440. Qu. 6. An in sacramento sufficiat attritio sine amore praedominante. — 441. An quaelibet contritio deleat peccatum extra sacramentum. — 442. Et an peccatum possit consistere cum caritate praedominante, si sit remissa. Solvuntur objectiones, ubi probatur amorem inchoatum includi in attritione. — 443. Qu. 7. An sufficiat attritio ex metu poenarum temporalium. — 444. Qu. 8. An sacramentum Poenitentiae possit esse aliquando validum et informe. — 445. Qu. 9. An dolor debeat praecedere ad confessionem. — 446. Qu. 10. Per quantum temporis actus doloris moraliter perseveret. — 447. Qu. 11. An poenitens debeat elicere actum doloris cum intentione confitendi. — 448. Qu. 12. An qui confitetur peccatum oblitum statim post absolutionem, teneatur novum elicere dolorem. — 449. Qu. 13. Quomodo eliciendus sit dolor in confessione venialium. — Dub. 1. An sit mortale confiteri venialia sine ullo dolore. — Dub. 2. An in confessione venialium sufficiat dolere de uno peccato sine alio..... p. 429

§n.

De quaestionibus ad propositum.

450. Qu. 1. An sufficiat propositum virtuale sive implicitum. — 451. Qu. 2. Quae sint conditiones requisitae ad verum propositum. — Et sunt: 1. Ut sit *firmum*. Quid, si poenitens credat certo se relapsurum. 2. Ut sit *universale*. An requiratur universale propositum de mortalibus. 3. Ut sit *efficax*. — 452. Qu. 3. Quomodo se gerere debeat confessarius cum iis qui sunt in *occasione* peccandi. Dubium 1. Quotuplex sit occasio, et quotuplex periculum peccandi. Et quae occasio vitari debeat. — 453. Dubium 2. An possit absolvi qui non vult amovere probabilem peccandi occasionem. — 454. Dub. 3. An qui est in occasione proxima voluntaria, possit semel vel iterum absolvi. — 455. Dub. 4. An possint absolvi qui sunt in occasione proxima necessaria. Praesertim causa suae artis vel officii. — 456. Sententia tenenda circa absolutionem his differendam. — 457. Dub. 5. An possit absolvi, qui in occasione necessaria, adhuc remediis adhibitis, eodem modo fuerit relapsus. — 458. Adnotatur doctrina s. Caroli Borromaei. — 459. Qu. 4. Quomodo se gerere debeat confessarius cum *consuetudinariis* ex intrinseca fragilitate; et quomodo cum *recidivis*. An recidivus possit pluries absolvi sine signis extraordinariis. — 460. Quae sint signa extraordinaria. — 461. Quae certitudo dispositionis poenitentis sufficiat ad eum absolvendum. — 462. An liceat differre absolutionem poenitenti disposito sine ejus consensu. — 463. An expediat vel ne saepius differre absolutionem. — 464. Cur potius differenda est absolutio iis qui sunt in occasione extrinseca, et non recidivis ex fragilitate intrinseca.....p. 454

DUBIUM HI.

QUALIS CONFESSIO REQUIRATUR.

Art. I.

AN DEBEAT ESSE INTEGRA MATERIALITER.

465. Quae sit integritas materialis. — 466. Quantum extendatur numerus, dicendo *plus minus*. Et quomodo exquirendus numerus in consuetudinario. — 467. An sint necessario explicandae circumstantiae aggravantes. — 468. Qu. 1. Quot sententiae sint in hac quaestione. An in furto explicanda sit quantitas (Vide hic in fine). — 469. Qu. 2. Dub. 1. An incestus cum consanguineis differat specie ab incestu cum affinibus. — 470. Dub. 2. An in peccato incestus cum consanguineis explicandi sint gradus consanguinitatis. — 71. Plura notanda circa examen conscientiae et integritatem confessionis. — 472. An peccata mortalia dubia necessario sint confitenda. — 473. Dub. 1. An teneamur confiteri mortalia positive dubia. — 474. Dub. 2. An mortalia negative dubia. — 475. Quid, si quis velit Eucharistiam recipere. — 476. Quid, si quis sit scrupulosus vel timoratae conscientiae. — 477. Dub. 3. An teneatur quis confiteri aliquod mortale in dubio an illud sit confessus. — 478. Dub. 4. An qui confessus est mortale uti dubium, teneatur repetere quando certum agnoscit. Quid, si poenitens post confessionem sciat materiam sui peccati fuisse gravem, sed ipse nullo modo id noverit tempore quo peccatum commisit.....p. 477

Art. II.

QUANDO SUFFICIAT CONFESSIO INTEGRA FORMALITER.

479. Quae sit integritas formalis; et quis censeatur physice impotens ad integritatem materiale: 1. Mutus. An hic teneatur confiteri scripto aut per signa. 2. Surdus. 3. Ignarus idiomatis. An hic teneatur confiteri per interpretem. 4. Moribundus. — 480. An absolvendus moribundus qui dat signa doloris sacerdoti praesenti, quin possit ullum peccatum explicare. — *181. An absolvendus infirmus sensibus destitutus, qui per testimonium adstantium ostendit desiderium absolutionis. An tunc absolutio danda sit absolute vel conditionate. — 482. Quid, si nullum dederit signum poenitentiae. — 483. Quid, si fuerit destitutus in actu peccati. — 484. Quando sufficiat integritas formalis ob periculum mortis. — 485. An in periculo contagii possit confessarius absolvere audito uno peccato. — 486. An, tempore conflictus vel naufragii. — *187. Quis censeatur moraliter impotens. Et quid, si peccatum non possit explicari sine violatione sigilli. — 488. Quinam igitur excusentur ab integritate materiali. — 489. An sit obligatio confitendi peccatum, si non possit dici sine infamatione complicitis. — 490. Ex quibus causis liceat manifestare complicem confessario qui eum noscit. — 491. Bulla Benedicti XIV prohibens exquirere a poenitente nomen complicitis peccati. — 492. Sententia auctoris, quod hoc nullo casu erit licitum . p. 493

Art. III.

QUAE SINT RELIQUAE CONDITIONES CONFESSIONIS.

493. Confessio debet esse vocalis. - Quando liceat, aut sit obligatio confitendi scripto. — 494. Debet esse secreta. — 4%. Debet esse vera. — 496. Quando mendacium in confessione sit veniale. — 497. Quando mortale ..... />. 507

Art. IV.

QUANDO CONFESSIO SIT INVALIDA
ET QUOMODO ITERANDA.

498. An valeat confessio apud confessarium excommunicatum. — 499. An apud surdum, indoctum, etc. An, apud non audientem aliquod peccatum. — 500. De iudicio peccatorum efformando a confessario. — 501. Quando confessio sit invalida ex parte poenitentis. — 502. Quomodo iteranda confessio facta eidem confessario. - Quid, si confessarius recordetur factum in confuso. - Dub. 1. auid, si confessio fuerit invalida. - Dub. 2. uid, si recordetur poenitentiae injunctae. - Dub. 3. Quid, si tantum quod poenitens sit confessus. — 503. Quid, si peccatum sit inculpabiliter omisum. An ob magnum concursum possit confessio dimidiari. — 504. Quid de rusticis qui nunquam explicarunt species neque numerum. — 506. Non est obligatio repetendi confessiones, nisi constet ae ipsarum nullitate. />. 509

DUBIUM IV.

DE SATISFACTIONE.

Art. I.

QUAE EJUS NECESSITAS ET QUANTITAS.

506. Quomodo satisfactio sit necessaria. Et an sit venialis ejus ommissio in culpis venialibus. — 507. Quibus casibus possit imponi levis poenitentia. Et an possit minui propter illud: *Quidquid boni feceris, etc.* — 508. Quando licite imponatur poenitentia minor justo. Quanta debeat esse juxta Tridentinum. — 509. An sit justa causa minuendi poenitentiam prudens timor ut poenitens eam impleat — 510. Auctoritates circa hoc punctum. — 511. An possit injungi pro poenitentia ingressus religionis aut susceptio status conjugalis. — 512. An et quando possit vel debeat imponi poenitentia publica. — 513. Dub. I. An possit injungi opus alias debitum. Dub. 2. An poenitentia mox ante imposita. — 514. An possit imponi opus internum. Et an opus pro defunctis. An cessatio ab aliquo bono opere. An poenitentia possit imponi post absolutionem. — 515. Sub qua obligatione poenitens teneatur acceptare et implere poenitentiam. — 516. Dub: 1. An poenitens teneatur sub gravi acceptare et implere poenitentiam justam. 8uid, si sit gravior justo. — 517. Dub. 2. uid, si sit imposita pro venialibus aut mortalibus confessis. — 518. Dub. 3. An confessarius pro culpis gravibus possit dare

poenitentiam gravem sub obligatione levi. — 19. Dub. 4, An tempore jubilaei vel indulgentiae plenariae confessarius possit omittere impositionem poenitentiae. — 520. Dub. 5. An, si poenitens oblitus sit poenitentiae, teneatur repetere confessionem ut eam recipiat. — 521. Poenitens implens poenitentiam in moruli. - Quae dilatio sit morulis in implenda poenitentia. — 522. Dub. 1. An existens in moruli possit satisfacere poenitentiae. — 523. Dub. 2. An peccet satisfaciens in moruli. — 524. An possit imponi poenitentia sub conditione si relaoatur. — 525. An transacto tempore praescripto desinat obligatio implendi poenitentiam. — 526. An poenitentia possit impleri per alium. — 527. An poenitentia sit implenda ante communionem. — 528. Quis et quomodo possit commuere poenitentiam. — 529. Dubium 1. An poenitens teneatur eo casu repetere confessionem. Dub. 2. Quid, si poenitentia fuerit imposita pro peccatis reservatis. Dub. 3. An confessarius possit commutare poenitentiam extra confessionem. — 530. Adnotantur principales canones poenitentiales . - ..... p. 516

Arr. II.

DE SATISFACTIONE PER INDULGENTIAS.

*Quid sit Indulgentia,
et quid ad eant requiratur.*

531. Quid sit indulgentia. — 532. Quae causa requiratur ad indulgentiam lucranda. — 533. Quae requirantur conditiones. — 534. Vide resolutiones. - Et signanter num. 9. An omnia opera fieri debeant in gratia. - Et num. 10. An requiratur status gratiae ad lucranda indulgentia pro defunctis. - Et n. 19. An peccatum veniale non remissum impediat lucrari indulgentiam quoad alia remissa..... p. 540

§11.

*Quotuplex Indulgentia,
et quomodo differat a Jubilaeo.*

535. Vide quae habentur apud Busenbaum. — 536. Adnotantur sancita a Benedicto XIV circa jubilaum. — 537. Qu. 1. An ad lucranda jubilaum omnia opera perfici debeant in una hebdomada. - Qu. 2. An per confessionem invalidam in jubilaeo auferatur reservatio censurarum et peccatorum. - Qu. 3. An peccet graviter qui, absolutus a reservatis, postea alia opera non impleat. - Qu. 4. An qui confessus est in jubilaeo et oblitus sit peccati reservati, possit deinde a quocumque absolvi. Et an obtinere commutationem votorum. - Qu. 5. An confessus animo lucrandi jubilaum maneat absolutus a reservatis oblitis, si postea non lucretur. - Qu. 6. An possit absolvi qui commisit peccatum reservatum in confidentiam jubilaei. - Qu. 7. An possit dari absolutio ante satisfactionem partis vel juramentum ejusdem. - Qu. 8. Quinam casus et censurae possint

absolvi in jubilaëo. Dub. 1. An possint absolvi publice excommunicati. Dub. 2. An possit dispensari in irregularitate. — 538. Qu. 9. Qui veniant nomine infirmorum, captivorum et itinerantium. - Qu. 10. An sufficiat ad jubilaëum lucrandum oratio mentalis aut modica vocalis. - Qu. 11. An modica eleemosyna. - Qu. 12. An satisfaciat pro jejuniis injunctis implens jejunia alias debita .....#. 545

CAPUT II.

De Ministro Sacramenti Poenitentiae.

DUBIUM I.

QUIS SIT MINISTER.

539. Confessarii indigent approbatione et jurisdictione. — 540. An in casu necessitatis sit obligatio confitendi laico vel clerico. - An vero clericus vel laicus, in articulo mortis, deficiente sacerdote, possit absolvere a censuris. — 541. Nullus autem sacerdos valide absolvit, nisi sit approbatus vel parochus.....p. 560

DUBIUM II.

QUID SIT APPROBATIO, ET A QUO PETENDA.

542. Quid est approbatio. — 543. An liceat sacerdoti simplici excipere confessionem venialium. — 544. Dub. 1. An parochus possit adsciscere cooperatorem alium parochum alterius dioecesis. Dub. 2. An ejusdem. — 545. Debet eligi approbatus aut parochus. An sufficiat approbatio sine examine et sine judicio interno. — 546. An sufficiat approbatio petita et negata. — 547. A quo episcopo habenda sit approbatio. — 548. Resolvitur quaestio ex bulla Innocentii XII. — 549. An religiosi approbati in una dioecesi possint audire confessiones in alia. — 550. Alia notanda apud Busenbaum. — 551. An injusta revocatio approbationis sit invalida. — 552. An episcopus ex justa causa possit approbatus iterum examinare, aut approbationem revocare vel restringere. — 553. Sancita a Benedicto XIV circa confessionem complicis de peccato turpi. — 554. Quid veniat nomine *peccati turpis*. An peccata interna. An dubia. — 555. An absolutio complicis sit invalida quoad omnia peccata. — 556. Qu. 1. An incurrat censuram papalem qui confessionem complicis tantum audit, et non absolvit. Qu. 2. An episcopus vel ejus delegatus, ex facultate Tridentini in cap. *Liceat*, possit absolvere confessarium qui complici in peccato turpi absolutionem impertierit ..... p. 561

DUBIUM III.

QUID ET QUOTUPLEX SIT JURISDICTIO CONFESSARII, ET UNDE EAM HABEAT.

557. Quid est jurisdictio, et quis habeat ordinariam. — 558. An habeat vicarius generalis contradicente episcopo. Et qui possint

eam delegare. — 559. An delegatio expiret morte delegantis. — 560. An haeretici et excommunicati vitandi valide absolvant in articulo mortis. — 561. An omnes sacerdotes possint absolvere tam in articulo quam in periculo mortis. Et quale censeatur hujusmodi periculum. — 562. An simplex sacerdos possit absolvere praesente approbato. — 563. In quibus autem casibus possit licite absolvere. Dub. 1. An quivis confessarius possit absolvere moribundum a reservatis, etiam praesente superiore. Dub. 2. An in morte, ad absolvenda reservata Papae, adeundus sit episcopus. Dub. 3. An teneatur moribundus petere absolutionem a superiore, saltem per litteras aut nuntium. — 564. An excommunicatus toleratus possit absolvere a venialibus. An regulares possint absolvere sine approbatione episcoporum. Et an omnes sacerdotes ab episcopo approbati possint confessiones audire sine licentia parochi. — 565. Qui et quomodo possint eligere sibi confessarium. Dubium 1. Quomodo episcopi et alii praelati. Dubium 2. Quomodo cardinales. Et an parochi. — 566. Quando habens potestatem delegatam possit eam subdelegare. Et quid de delegato ad universitatem causarum. — 567. An absolutus in morte a reservatis, teneatur postea se sistere superiori. — 568. Vide alia. — 569. A quo possint absolvi scholares, milites, peregrini, etc. — 570. An sufficiat facultas praesumpta excipiendi confessiones. — 571. Quando liceat absolvere jurisdictione dubia vel probabili. — 572. Qu. 1. An error communis det jurisdictionem. — 573. Qu. 2. An liceat ministrare sacramentum cum jurisdictione tantum probabili. — 574. An sit obligatio confitendi parochi. — 575. An regulares itinérantes possint confiteri cuicumque sacerdoti. — 576. An moniales petentes extraordinarium, et non obtinentes, possint cuicumque confiteri. — 577. Plura notanda de confessariis monialium. - Qu. An capellani exercitus possint absolvere milites degentes in praesiidiis ..... p. 571

DUBIUM IV.

QUID SIT RESERVATIO CASUUM, ET QUIS HABEAT POTESTATEM RESERVANDI ET ABSOLVENDI AB IIS.

578. Quid est reservatio. — 579. Qu. 1. An t licita et valida reservatio facta sine causa. — 580. Qu. 2. An ignorantes reservationem casuum papalium ab ea excusentur. — 581. Dub. 1. An excusentur ignorantes casus reservatos ab episcopis. Dub. 2. Quid, si casibus episcopalibus sit annexa excommunicatio. — 582. Dub. 1. An possint reservari peccata venialia. - Dub. 2. An peccata mere interna. - Dub. 3. Quid, si peccatum fuerit externe leve et interne grave. — 583. An regulares possint reservare casus, et quos. An novitii et familiares sint exempti a casibus reservatis. — 584. Vide quae sunt apud Busenbaum. — 585. Quando possit simplex confessarius absolvere a reserva-

INDEX.

tis. - Dub. 1. An si impedimentum sit perpetuum, possit directe absolvere. - Dub. 2. An tunc poenitens teneatur confiteri ut possit communicare. (Remissive ad n. 265, Qu. 1). - Dub. 3. An tunc debeat manifestare etiam non reservata. (Remissive ad eundem n. 265, Qu. 2). — 586. Quid, si superior neget facultatem absolvendi. — 587. A quo possint absolvi peregrini. — 588. Dub. 1. Quid, si peccatum est tantum reservatum in loco confessionis. — 589. Dub. 2. Quid, si est tantum reservatum in patria. Et quid, si quis discedat a patria in fraudem. Et quomodo intelligendum το />/ *fraudem*. — 590. Dub. 3. An peregrinus possit absolvi a censura reservata in patria. — 591. Dub. 4. An peccans in aliena dioecesi, ubi casus est reservatus, incurrat reservationem. Et an excommunicationem annexam. — 592. Dub. 5. An peccans in monasterio exempto vel in aliena dioecesi possit absolvi in patria a simplici confessario. — 593. Dub. 6. An episcopi possint absolvere peregrinos a casibus papalibus occultis, et cum eis dispensare in irregularitatibus. An eamdem facultatem habeant vicarii capitulares, et alii praelati habentes jurisdictionem quasi episcopalem. - Not. 1. An episcopi possint tollere reservationem extra sacramentum. Not. 2. Quid, si episcopus inciderit in crimen reservatum. Not. 3. Quando intelligatur crimen esse occultum. An autem episcopus possit dispensare in votis cum peregrinis. Et in irregularitatibus, etc., cum impeditis. (Remissive). — 594. Dub. 7. An facultas in cap. *Liceat* sit pro casibus tantum ante concilium reservatis. - Dub. 8. An episcopi absolvere possint moniales quae ad malum finem occulte clausuram frangunt. - Dub. 9. An episcopi possint absolvere a reservatis ab aliis episcopis. - Dub. 10. An episcopi possint hanc facultatem generaliter committere. - An possint absolvere a casibus bullae Coenae. (Remissive). — 595. An superior possit aliquando absolvere a reservatis, et pro aliis mittere poenitentem ad inferiorem. — 596. An absolutus ab habente potestatem possit a quocumque accipere absolutionem de reservatis. - Qu. 1. An, si poenitens confiteatur bona fide vel obliviscatur reservati, valide et licite absolvatur a simplici confessario. — 597. Qu. 2. An confessus superiori, et oblitus reservati, possit a quocumque absolvi. — 598. Qu. 3. An per confessionem inculpabiliter invalidam tollatur reservatio. - Qu. 4. Quid, si confessio fuerit sacrilega. — 599. Qui possint absolvere a reservatis. - An poenitentiarii. - An Mendicantes possint absolvere a casibus episcopis vel ab episcopis reservatis. — 600. Qu. 1. Utrum in dubio an poenitens incurrerit casum reservatum, possit a quocumque absolvi. - Qu. 2. Quia, si postea poenitens cognoscat peccatum ut certum. — 601. Qu. 3. An, qui peccavit in confidentiam licentiae. - Qu. 4. An licentia valeat pro peccatis etiam post illam commissis. — 602. Qu. 5. An moniales subiaceant reservationi factae ab episcopo. - Qu. 6. An subiaceant moniales exemptae. - Qu. 7. An episcopus quoad clausuram possit casus monialium reservare..... - - - A 596

DUBIUM V.

QUID SIT OFFICIUM ET OBLIGATIO CONFESSARII.

603. Quid est officium confessarii. Quando autem possit aut debeat confessarius differre absolutionem (Remissive ad n. 461 et seq.). — (M. Qu. 1. An possit confessarius negare absolutionem ei qui adhaeret sententiae probabilis. - Quid, si adhaereat sententiae falsae sed probabilis putatae. — 605. Qu. 2. An expediat confessario uti sententiis rigidioribus vel benignioribus. — 606. Quos confessarius possit vel nequeat absolvere. — 607. Quomodo confessarius teneatur rudiores interrogare. — 608. Quomodo cos instruere et disponere quantum potest. Monitum ad confessarios. — 609. Quomodo debeat eos monere de suis obligationibus. — 610. Quid, si praevidet monitionem non profuturam. — 611. Inf. 1°. Quid, si advertat poenitentem invalide contraxisse matrimonium cum bona fide. — 612. Quid, si matrimonium sit contrahendum. — 613. Quid, si accedant sponsi cum omnia sunt parata. — 614. Inf. 2°. An debeat semper monere de restitutione facienda. Inf. 3°. Quid, si timentur scandala aliorum. — 615. Exap. 1. Quando damnum est contra bonum commune. — 616. Excip. 2. Si quando poenitens interrogat. Excip. 3. Quando brevi speratur fructus. Utrum autem in dubio de fructu et documento fieri debeat monitio. — 617. Confessarius ministrans debet esse in gratia. Quomodo autem peccet qui plures praebeat absolutiones in moruli successive (Remissive ad Lib. V, n. 50). - Quid, si in mortali tantum audiat confessionem. (Remissive ad hunc Lib. VI, n. 36). - Et quid, si urgeat necessitas absolvendi. (Remissive ad n. 33, ibid?). — 618. Quomodo teneatur confessarius reparare defectus a seipso commissos. — 619. Dub. 1. Ad quid tenetur, si erravit circa valorem sacramenti. — 620. Dub. 2. Ad quid, si error fuit circa integritatem confessionis. — 621. Dub. 3. Ad quid, si deobligavit a restitutione facienda. Et an teneatur ad restitutionem, si cognito errore, non moneat. Quid, si culpabiliter deobligavit cum poenitens erat dispositus, et postea poenitens renuat parere monitioni. Quid, si tantum omittat monere. — 622. Dub. 4. An possit monere poenitentem de his defectibus, sine ejus licentia, extra confessionem. — 623. Quae et quanta sit obligatio confessarii audiendi poenitentes. — 624. An confessarius non parochus teneatur cum periculo vitae absolvere peccatorem moribundum. — 625. An tutus sit in conscientia sacerdos simplex qui renuit munus confessarii exercere, si populus est in gravi necessitate spirituali ..... A 625

DUBIUM VI.

QUAE SCIENTIA ET PRUDENTIA REQUIRATUR IN CONFESSARIO.

626. De obligatione intelligendi peccata poenitentis. — 627. De scientia confessant ad debitum iudicium formandum de peccatis. — 628. Quando excusetur confessarius minus

idoneus. An regulares teneantur intervenire congregationibus casuum conscientiae (ibid. t. Rota). — 629. De prudentia confessarii circa interrogationes, et de obligatione interrogandi quoad peccata omitta. — 630. Quid, si ei constet peccatum quod poenitens negat. Et quid, si illud sciat ex confessione complicitis. — 631. Haec diligentius discutuntur. — 632. De interrogationibus in materia castitatis..... p. 651

CAPUT III.

De Adjunctis Poenitentiae.

DUBIUM I.

QUID SIT SIGILLUM CONFESSIONIS, ET QUI AD ILLUD TINEANTUR.

633. An in hac materia sigilli liceat uti opinione probabili. — 634. Quomodo servari debeat sigillum. — 635. Quot peccata committat qui sigillum violat. — 636. Non est obligatio sigilli ex confessione ficta, neque ex secreto commissio extra confessionem. — 637. Γ. Quid, si poenitens discesserit indispositus. - 2°. Quid in dubio an dixerit aliquid intra vel in ordine ad confessionem. — 638. In quibus casibus non frangatur sigillum. — 639. An confessarius possit et teneatur dare poenitenti non absoluto schedulam confessionis factae vel absolutionis acceptae. — 640. Quae cadant sub sigillo. Cadunt 1°. Peccata poenitentis, etiam venialia. 2°. Peccata complicitis. An liceat interrogare de complice (Remissive, ad n. 491). — 641. Dub. 1. An liceat monere complicem ex licentia poenitentis. - Dub. 2. Quomodo cadit sub sigillo etiam objectum peccati. - 3°. Cadit poenitentia imposita. - 4°. Cadunt peccatorum circumstantiae. An cadant virtutes et revelationes. — 642. An cadant defectus naturales poenitentis. — 643. Quid, si tales defectus per se pateant, nempe si poenitens sit blaesus, surdus, etc. — 644. Quid, si sit scrupulosus. Et quid, si confessarius advertat intra confessionem poenitentem esse surdum. — 645. Qui teneantur ad sigillum. Tenentur 1°. Confessarius. — 646. Quomodo debeat confessarius respondere, si interrogetur an audierit aliquod peccatum vel an absolverit — 647. 2°. Superior requisitus pro licentia peccati reservati. 3°. Interpres. 4°. Qui audit confessionem furtive aut casu; vel ex necessitate, puta in naufragio, etc. 5°. Is cui sacrilege revelatum est peccatum 6°. Confessarius fictus. 7°. Doctor consultus. 8°. Scriptor confessionis. 9°. Confessionem scriptam legens. 10°. Juxta aliquos etiam poenitens, sed hoc improbabiliter. — 648. Fusius discutitur. Quaestio 1. An doctor consultus a confessario de licentia poenitentis, teneatur ad sigillum. — 649. Qu. 2. An teneatur is quem consultat poenitens pro confessione facienda. — 650. Qu. 3. An, qui legit confessionem alterius scriptam. — 651. Quomodo debeat esse licentia data a poenitente ad loquendum. - Debet esse 1°. Expressa. 2°. Libera. 3°. Non revocata.

4°. Sufficit autem si detur voce. 5°. Vel si detur facto, scilicet si poenitens incipiat loqui. — 652. An confessarius possit loqui de peccatis cum poenitente statim post absolutionem. An possit monere poenitentem de errore in confessione commissio (Remissive ad n. 622). — 653. An possit loqui intra confessionem de auditis in alia. — 654. An frangat sigillum confessarius, dicendo audivisse in aliquo loco tale peccatum. - Dub. 1. An violet sigillum manifestans peccata alicuius loci. - Dub. 2. Quid, si dicat religiosum alicujus conventus vel ordinis commisisse tale peccatum. — 655. An liceat uti notitia confessionis ad externam gubernationem (Vide quae sunt apud Busenbaum). — 656. Dub. 1. An confessarius, ob peccatum a subdito auditum, possit eum amovere ab officio. — 657. Dub. 2. An possit negare suffragium ei quem ex confessione noverit indignum. Et an ad hoc possit uti aliquo praetextu. An confessarius possit uti notitia confessionis ad custodiendas res suas, aut diligentius invigilandum, aut ad alia. — 658. Dub. 3. An possit negare communionem aut Ordinem, aut assistentiam in matrimonio, poenitenti sine absolutione dimisso. — 659. Dub. 4. An possit uti notitia confessionis ad se cavendum ab insidiis sibi paratis. An possit se celare a poenitente, quem per confessionem alias noverit in plura crimina solere prolabi, etsi alii celationem non advertant. Et an possit aufugere a poenitente indisposito, qui eum minis extorret si non absolvat. — 660. Dub. 5. An possit celebrare in ecclesia quam ex confessione noverit pollutam. Dub. 6. An teneatur pergere ad confitendum ei quem sciveris ex confessione non esse confessarium. — 661. Confessarius non tenetur cavere quascumque leves suspensiones aliorum . . . . p. 656

DUBIUM II.

QUALE SIT PRAECEPTUM, ET QUAE OBLIGATIO CONFESSIONIS.

662. Quos, et quando obliget hoc praeceptum. Et quomodo computetur tempus annuae confessionis. — 663. An praeceptum divinum confessionis obliget extra articulum mortis. — 664. Quomodo obliget juramentum medicorum, non visitandi infirmos non confessos. (Vide etiam Lib. III, num. 182). — 665. Qui teneantur ad praeceptum confessionis. — 666. An impuberes. An isti possint absolvi, si dubitetur de usu rationis. (Remissive ad num. 432). — 667. An obligetur ad confessionem annualem habens solam venialia. — 668. An qui non satisfecit praecepto, teneatur ad illud quamprimum. — 669. Et an per confessionem quae fit anno sequenti, satisfiat praecepto etiam antecedentis. — 670. An in Paschate sit obligatio confitendi proprio parochio. — 671. An teneatur quis aliquando confiteri ante finem anni. — 672. An satisfiat praecepto per confessionem invalidam. — 673. Qui ad hoc praecepto excusentur. — 674. Poenae in transgredientes hoc praeceptum..... p. 684

APPENDIX

DE CONFESSIONARIIS SOLLICITANTIBUS.

675..... p. 691

§ 1.

*Perpenduntur Clausulae,
in bulla Gregorii X V appositae.*

676. De clausula I. *In actu sacramentalis confessionis.* — 677. De clausula II. *Ante, vel post immediate.* — 678. De clausula III. *Occasione, vel praetextu confessionis.* Quid importet rō *Occasione confessionis.* Dub. 1. An denunciandus qui sollicitat mulierem rogantem ut cras eam audiat Dub. 2. An qui, audita fragilitate mulieris, postea domi eam sollicitat — 679. Quid importet rō *praetextu confessionis.* Et quid, si ex conducto mulier, fingens se aegrotam, advocet confessarium ad peccandum. — 680. De clausula IV. *In confessionario, aut in loco quocumque...., simulantes ibidem confessiones audire.* Quid importet illud *simulantes.* Et quid, si confessarius sollicitet in confessionario, sine tamen simulatione confessionis ..... p. 692

§ II.

Quinam sollicitantes debeant denunciari.

681. Qu. 1. An denunciandus confessarius consentiens mulieri sollicitanti. — 682. Qu. 2. An confessarius qui, sollicitatus ad copulam, divertit ad tactus. — 683. Qu. 3. An confessarius sollicitans ad actus venialiter tantum inhonestos. — 684. Qu. 4. An sollicitans ad peccata non turpia. — 685. Qu. 5. An denunciandi episcopi sollicitantes. — 686. Qu. 6. An denunciandus confessarius sollicitans, si fuerit emendatus. — 687. Qu. 7. An, qui de sollicitatione jam convictus est et punitus. — Qu. 8. An, qui consentit mulieri sollicitanti ne ab ea accusetur. — Qu. 9. An, simulans confessionem ex conducto ad tractanda inhonesta. — 688. Qu. 10. An denunciandus laicus vel clericus sollicitans in confessione, simulando se confessarium. Et quid, si sit sacerdos, sed careat jurisdictione. — 689. Qu. 11. An denunciari debeat poenitens sollicitans confessarium. — 690. Qu. 12. An denunciandus interpret sollicitans poenitentem. — 691. Qu. 13. An confessarius sollicitans mulierem ut inducat aliam ad secum peccandum, vel ut ipsa peccet cum alio. — 692. Qu. 14. An confessarius sollicitans, postquam decesserit./». 697

§ III.

Quinam teneantur denunciare.

693. An possit absolvi mulier sollicitata, antequam denuntiet Et an, facta denuntiatione, possit quivis confessarius absolvere ab excommunicatione contracta ob denuntiationem neglectam. — 694. An semper confessarius teneatur monere de obligatione de-

nuntiandi. — 695. Qu. 1. An teneantur denunciare qui non possunt probare denuntiationem Et qui aliunde sollicitationem sciunt — 696. Qu. 2. An sit obligatio denunciandi, si crimen sit occultum. — 697. Qu. 3. An, si sollicitatio fuerit habita a longo tempore. — 698. Qu. 4. An teneatur ad denunciandum qui sdt sollicitationem sub secreto. — 699. Qu. 5. An sit obligatio denunciandi per epistolam vel internuntium. Et an confessarius teneatur aliquando denuntiationem excipere vel deferre. — 700. Qu. 6. An teneatur denunciare mulier sollicitationi consentiens. — 701. Qu. 7. An sit obligatio denunciandi, si speretur sollicitans per corruptionem emendandus..... p. 706

UV.

De Sollicitationibus dubiis.

704. Qu. 1. An denunciandus sit confessarius in aubio an vere sollicitaverit Quid, si accedat vehementia indicia de sollicitatione. — 703. Qu. 2. An denunciandus confessarius qui laudat mulierem de pulcritudine. Vel, qui dat ei magnum donum. — 704. Expenduntur varii casus peculiares sollicitationis. — 705. De poenis sollicitantium, et signanter de poena inhabilitationis ad celebrandum; an naec incurratur ante sententiam. Et an ab illa excusantur ignorantes. Et an episcopi possint in ea dispensare . . p. 712

TRACTATUS QUINTUS

DE EXTREMA UNCTIONE ET ORDINE

CAPUT I.

**Quid sit Extrema Unctio,
et quae circa eam observanda.**

706. Quid est hoc sacramentum. Et an a Christo institutum. — 707. Qu. 1. An per quamlibet unctionem partialis gratia conferatur. Qu. 2. An conferatur gratia, recedente obice. — 708. *De Materia remota* hujus sacramenti. An praeceptum quotannis renovandi oleum obliget suo gravi; et an possit addi oleo benedicto aliud non benedictum. — 709. An oleum debeat esse olivarum, et an benedictum. Dub. 1. An benedictio requiratur de necessitate sacramenti. Dub. 2. An debeat esse benedictum praecise in ordine ad Extremam Unctionem. Dub. 3. An haec benedictio possit a Papa committi simplici sacerdoti. Dub. 4. An sufficiat ungere una gutta olei. — 710. *De Materia proxima.* An unctio quinque sensuum sit de necessitate sacramenti An sit necessaria unctio gemina oculorum, etc. Et an unctio renum ac pedum. An ordo unctionum sit de necessitate. Et quae spectent ad essentiam hujus sacramenti. — 711. *De Forma.* Dub. 1. An forma omnino debeat esse *deprecativa.* Dub. 2. An sint de essentia verba: *Per suam piissimam misericordiam.* Dub. 3. An valeat forma

— x. * V λ ι † V
U ** > * « * * * . *

dicendo: *Ungo te*, etc. — 712. Quibus ministranda est Extrema Unctio. — 713. Dub. 1. An valide conferatur sano. Dub. 2. An infirmo ouocumque morbo laboranti. Dub. 3. An mulieri laboranti in partu. — 714. Dub. 4. An licite ministretur in solo periculo putato. Advert. 1. Non esse expectandam extremam partem vitae. Advert. 2. Non lidte ministrari, nisi immineat periculum proximae mortis. Quid in dubio an instet mortis periculum. — 715. Dub. 5. An hoc sacramentum possit iterari in eadem infirmitate. — 716. Quae dispositio requiratur in suscipiente. Et an Extrema Unctio sit danda post viaticum. — 717. An sil ministranda pueris. — 718. Dub. I. An infantes sint capaces hujus sacramenti. — 719. Dub. 2. An danda pueris de quorum usu rationis dubitatur. — 720. Dub. 3. An possit dari puero doli capaci, sed non adhuc communioni apto. — 721. Dub. 4. An possit dari adulto infirmo statim post Baptismum. — 722. *De Ministro* hujus sacramenti. An quivis sacerdos possit illud dare ex consensu parochi praesumpto. Quid sancitum sit de regulariis. — 723. Quid, si pastor absit vel nolit dare. Et quid, si sit excommunicatus aut suspensus. — 724. An liceat dare hoc sacramentum sine ministro. Et an possit unus unam, alius aliam partem inungere. An solus sacerdos possit illud ministrare. Quid, si ministrans inter unctiones deficiat. — 725. An sacerdos incurrat irregularitatem, si aeger decedat dum eum revolvit, etc. — 726. *De Administration* hujus sacramenti. An liceat aliquando ministrare sine vestibus sacris. — 727. Quale peccatum sit omittere orationes vel alias preces. — 728. Quale, deferre oleum sine lumine. Et quale, omittere signum crucis. Et an liceat sacerdoti deferre oleum una cum viatico. — 729. An teneatur pastor dare hoc sacramentum petentibus, et an cum periculo vitae. An teneantur dare alii sacerdotes. — 730. An liceat parochio oleum retinere domi. — 731. *De EJJectibus* hujus sacramenti. - An per Extremam Unctionem remittantur mortalia per se. Et an principalis ejus effectus sit remissio reliquiarum peccati. — 732. *De Subjecto* hujus sacramenti. - An sint capaces amentes. An ebrii. An impenitentes, excommunicati, et vulnerati in rixa. An phrenesi laborantes. An muti, surdi et caeci a nativitate. — 733. An peccet graviter qui negligit hoc sacramentum suscipere. />. 717

CAPUT II.

De Sacramento Ordinis.

DUBIUM I.

QUID SIT ORDO, QÜOTUPLBX, ET QUAE EJUS MATERIA.

734. Quid est sacramentum Ordinis, et quot sunt ordines. Et an prima tonsura sit ordo. — 735. Quid sit ordinatio, et quid Ordo. Et quinam sint effectus Ordinis. Definitio cujusvis ordinis. — 736. An singuli septem ordines sint sacramenta. — 737. Sententia

auctoris. — 738. An episcopatus sit ordo distinctus a sacerdotio. — 739. Quae sit materia *remota*, et quae *proxima* hujus sacramenti. — 740. Dub. 1. An materia et forma Ordinis sint a Christo in specie determinatae (Remissive ad n. 12, de Sacram.). — 741. Dub. 2. An valide ordinetur latinus per materiam graecis assignatam. — 742. Dub. 3. An requiratur contactus instrumentorum. — 743. Dub. 4. An contactus physicus. — 744. An ab eodem episcopo debeat dici forma, et tradi materia. Et an ab eodem qui confert ordines, debeat Missa celebrari. — 745. De materia cujusque ordinis. - An materia acolythatus sit traditio urceolorum vel candelabri. — 746. Qu. 1. Quae sit materia et forma subdiaconatus. Dub. 1. An sit calix cum patena, vel liber epistolarum. — 747. Dub. 2. An calix et patena debeant esse consecrata. Et an peccet graviter subdiaconus ministrando in mortali (Remissive ad n. 38). — 748. Qu. 2. Quae sit materia et forma diaconatus. — 749. Qu. 3. Quae sit materia et forma presbyteratus. — 750. Dub. 1. An requiratur ad valorem traditio utriusque speciei, nempe vini et hostiae. — 751. >ub. 2. An valide ordinetur qui tangit hostiam et non patenam. — 752. Dub. 3. An, qui tangit calicem et patenam, sed non hostiam. — 753. Dub. 4. An, qui tangit solum calicem, sed non patenam. — 754. Clericus, exercens munus ordinis majoris quem nun habet? incurrit irregularitatem. - Quid, si sit laicus (Remissive ad n. 116). — 755. De ordinatione episcoporum. Et an ad valorem requiratur trium episcoporum assistentia. — 756. An episcopus possit conferre primam tonsuram extra suam dioecesim. — 757. Quid agendum in dubio an Ordo sit collatus. — 758. Quomodo supplendi sint defectus in ordinatione commissi. — 759. Et an supplendi tempore statuto ad ordinationes. — 760. Quinam episcopus possit ordinare. (Vide etiam infra, a n. 769). — 761. Quis sit minister Ordinis. — 762. Qu. 1. An possit esse minister quivis sacerdos ex concessione Papae. An etiam ad conferendum presbyteratum. Et an, ad conferendum diaconatum et subdiaconatum. — 763. Qu. 2. An abbates possint conferre tonsuram et ordines minores, aut litteras dimissorias concedere subditis suis non religiosis. — 764. Dub. 1. An possint ordines conferre suis novitiis. — 765. Et an novitii debeant ordinari ab episcopo loci novitiatus, etc. — 766. Dub. 2. An abbates ordinantes non subditos valide ordinent — 767. An conferens ordines minores in mortali graviter peccet. — 768. A quo episcopo ordinari debeant regulares. — 769. Ordinatio fieri debet a proprio episcopo, alias, etc. — 770. Plura notanda ex bulla *Speculatores*. — 771. Quid, si quis in una dioecesi habeat originem, in alia domicilium, et in alia beneficium. — 772. Quid, si casu alicubi nascitur. — 773. Quid, si quis habeat diversa domicilia. — 774. Quando quis possit ordinari ab episcopo beneficii. — 775. Dub. 1. An episcopus beneficii possit dispensare in interstitiis. — 776. Dub. 2. An licite episcopus ordinet eum cui confert beneficium ut possit eum ordinare. — 777. Quid, si quis in diversis dioecesibus beneficia ha-

beat Et an studiosi contrahant domicilium. — 778. Quid requiratur ut quis ordinetur ratione domicilii. — 779. An barones eorumque filii gaudent domicilio feudorum. An officiales, domicilio loci ubi degunt. — 780. Quomodo possit quis ordinari ratione *familiaritatis*. — Et an hoc titulo possint ordinari famuli famulorum.....p. 744

DUBIUM II.

QUAE REQUIRANTUR IN ORDINANDO.

781. Quinam valide aut invalide ordinentur. — 782. An valide ordinentur infantes. — 783. Quae requirantur ut quis licite ordinetur, *apud Busenbaum*. — 784. I. Ut sit *viator*; non neophytus, non infamis, hermaphroditus, irregularis, etc. — An autem remaneant ordinati irregulares, etc., quos episcopus jprotestatur non intendere ordinare. — 784. II. *Animus clericandi*. — Dub. 1. An peccet suscipiens ordinem, nolens ascendere ad superiorem. — Dub. 2. An peccet clericus in minoribus, si uxorem ducat. — Dub. 3. An peccet suscipiens tonsuram ad effugiendum forum. — 786. III. Ut sit *confirmatus*. — 787. IV. Ut habeat *litteras dimissorias*. — Not. 1. Episcopi regulariter tenentur per seipsos ordinare. Not. 2. Licentia data non expirat morte concedentis. Not. 3. Episcopus confirmatus potest dimissorias concedere; non vero suspensus, etc. Not. 4. Potest episcopus eas dare etiam in aliena dioecesi existens. Not. 5. Non potest vero vicarius generalis. — 788. Not. 6. Quid de capitulo sede vacante. Not. 7. Quid de abbatibus. Not. 8. A quibus debeant habere dimissorias regulares. Not. 9. Quid, si Papa det licentiam cum clausula, ut quis ordinetur *a \$uo Ordinario tantum*. Not. 10. Potest episcopus confirmare habentem dimissorias. Not. 11. An ordinatio debeat fieri a certo episcopo designato. Not. 12. Suffiat licentia oretenus. — 789. Dub. 1. An episcopus possit ordinare alienum sub spe ratihabitio- nis. Dub. 2. An episcopus ordinans possit dispensare cum alieno super irregularitate, etc. — 790. V. *Examen de scientia*, juxta qualitatem ordinis suscipiendi. — 791. Qu. 1. Quae debeat scire sacerdos, praesertim circa sacramentum Poenitentiae. Qu. 2. An illiterati sint irregulares. Qu. 3. An in regularibus minor scientia requiratur. — 792. Quid ultra notandum circa examen. — VI. *Titulus sustentationis*: de quo infra, cx n. 813. — 793. VII. Ut ordines *fradati* suscipiantur. — 794. VIII. Ut ordines suscipiantur *tempore debito*. — Utrum in festis liceat ordinare in minoribus plus quam duos. — 795. IX. Ut serventur *interstitia*. — 796. An qui eadem die suscipit duos ordines sacros incurrat suspensionem. Quid, si in sabbato suscipit unum, alium in dominica. Dub. 1. An haec suspensio sit latae sententiae. Dub. 2. An incurrat suspensionem qui suscipit duos ordines sacros, non servatis interstitiis. — 797. An liceat eadem die suscipere quatuor ordines minores cum subdiaconatu. Dub. 1. An excuset consuetudo contraria. Dub. 2. An taliter ordinatus in-

currat suspensionem. Dub. 3. An regulares possint ordinari extra tempora. Dub. 4. An ipsi tunc possint ordinari in quovis festo duplici. Quid de initiandis in tribus diebus festivis. — 798. X. Ut servetur *locus debitus*; et existentia episcopi in propria dioecesi. — 799. XI. *Aetas debita*; alias incurritur suspensio. — Dub. 1. An eam incurrat qui ordinatur ante aetatem ex ignorantia crassa. Dub. 2. An mala fide ordinatus ante aetatem, possit, ea completa, ordinem exercere. Dub. 3. An incurrat irregularitatem suscipiens sacerdotium ante aetatem. An autem irregularitatem, qui ordinatur irretitus *cen- sura* (*Vide ibid.*, v. Utrum). — 800. Quomodo computanda aetas. Dub. 1. An possit ordinari mane qui vespere complet aetatem. Dub. 2. An computandus annus Dissextilis. — 801. XII. *Exercitium ordinis suscepti*. — XIII. *Sumptio Eucharistiae*. — XIV. *Probitas vitae*. — 802. XV. *Vocatio divina*. Quae sint ejus signa. — 803. An peccet graviter qui sine vocatione ordinatur. An peccet episcopus hunc ordinans. — 804. Haec vocatio tanto magis requiritur ad episcopatum et parochiam suscipiendam. — 805. Quae sint officia ordinatorum.....p. 744

De obligatione Caelibatus.

806. Quomodo haec obligatio probetur. — 807. Qu. 1. An ipsa sit de jure divino. — 808. Qu. 2. An sit ex praecepto Ecclesiae vel ex voto. — 809. Dub. 1. An ignorans tale votum teneatur ad castitatem. Dub. 2. An, qui expresse nollet castitatem vovere. — 810. Quid, si quis ordinatus sit ante usum rationis. Et quid, si ante pubertatem. — 811. Quid, si ordinetur ob metum. — 812. Qu. 3. Quomodo conjugatus, constante matrimonio, possit in sacris ordinari. — Dub. 1. An istius uxor teneatur religionem profiteri. — Dub. 2. An talis uxor possit nubere.....p. 803

§11-

De obligatione habendi Titulum.

813. Poena in contravenientes. — 814. De titulo *paupertatis*. — 815. De titulo *beneficii*. — Not. 1. Juxta cujus dioecesis Laxam desumenda sit sufficientia beneficii. — Not. 2. Quid, si defectus sit modicus. — Not. 3. Quid veniat nomine beneficii. An stipendia Missarum. — 816. Et an sufficiat beneficium de futuro. — 817. De titulo *patrimonii*. — 818. Qu. 1. An quis possit ordinari ad titulum suae industriae. — 819. Qu. 2. An pater teneatur assignare patrimonium filio volenti ordinari. — 820. Qu. 3. An incurrat suspensionem qui ordinatur sine titulo. — 821. Dub. 1. An, qui ordinatur cum patrimonio ficto. — 822. Dub. 2. An, qui ordinatur, data fide de reddendo illud donanti. — 823. Dub. 3. An, qui post diaconatum illud donanti renuntiat. — 824. Dub. 4. An ordinatus possit patrimonium renuntiare, si habeat aliunde sustentationem .....p. 809

§ ni.	
<i>De obligatione deferendi Habitum et Tonsuram.</i>	
825. Qu. 1. An peccent graviter clerici non deferentes habitum. — 826. Qu. 2. An, non deferentes tonsuram. — 827. Quando isti,	ob habitum et tonsuram dimissam, amittant privilegium fori et canonis. — 828. Ad quid teneantur sacerdotes vi <i>obedientiae</i> quam promittunt episcopo. — An possint religio- nem ingredi episcopo contradicente. — 829. Quae obligatio sit de Missis et precibus quae ab episcopo imponuntur ordinatis. — 830. De statutis in concordato nostri re- gni .....p. 819

